Universidad de Deusto
Biblioteca

PANORMITANI

COMMENTARIA

IN DECRETALIA

1-2

Universidad de Deusto
Biblioteca

ABBATIS
PANORMITANI
COMMENTARIA

Secundæ Partis in Primum Decretalium Librum.

Quamplurium Iurisconsultorum, qui probè hucusque aliquid ijs addidisse apparuerunt, Adnotationibus illustrata.

Hac postrema verò editione recognita, atquè ab innumeris erroribus, quibus ob temporis vetustatem, & librariorum recentem iniuriam vbiq; deprauata, mutila passim, & plerisque in locis decurtata vsque adeò deprehendebantur, vt nullus planè sensus esset, tam in textu, quàm in allegationibus, summo studio vindicata, & integritati suæ restituta.

Quibus præter eiusdem Panormitani QVÆSTIONEM quandam in Parmensi Gymnasio disputatam, REPETITIONEM in c. Per tuas. De arbitris, In Alma Bononiensi Academia editam, Et INTERPRETATIONEM ad Clementinas epistolas, quæ tamen omnes in veteribus codicibus reperiebantur.

Profectò, hic nostris typis accessit Practica eiusdem Panormitani, vt Pontificij, & Cæsarei iuris studio Theoricam haberent coniunctam cum praxi in omnibus ferè curijs obseruari consueta.

TOMVS SECVNDVS

VENETIIS, M D XCI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rubricarum Tomi huius Syllabus.

Alie.mutandi iudicii causa facta. fol.173
Arbitris. 175
Auctoritate,& vsu pallii. 8.& 20
Bigamis. 64
Clericis peregrinis. 66
Corpore vitiatis. 62
Aetate & qualitate. 44
Filiis presbyterorum. 53
His quæ vi, metuue causa fiunt. 156
Maioritate,& obedientia. 129
Obligatis ad ratiocinia ordinandis: 61
Officio Archidiaconi. 68
Officio Archipresbyteri. 72
Officio Primicerii. 73
Officio Sacristæ. 73
Officio Custodis. 73
Officio Vicarii. 73
Officio,& potestate iudicis delegati. 75
Officio Legati. 110
Officio Iudicii ordinarii. 114
Officio iudicis. 128
Ordinatis ab Episcopo, qui Episcopatui renunciauit,vel excommunicato. 43
Pactis. 137
Procuratoribus. 146
Postulando. 144
Renunciatione. 10.& 22
Restitutione in integrum. 161
Sacra vnctione. 51
Sacramentis non iterandis. 52
Scrutinio in ordine faciendo. 42
Seruis non ordinandis. 59
Syndico. 155
Supplenda negligentia prælatorum. 35
Temporibus ordinationum. 36
Transactionibus. 140
Translatione Episcopi. 1
Translatione Prælatorum. 17
Treuga, & pace. 137

ABBATIS PANORMITANI IN SECVNDAM PRIMI DECR. LIBRI PARTEM

Commentaria penè Diuina, quàm plurium Iurisconsultorum Adnotationibus illustrata.

Et hac omnium postrema Editione ab innumeris propè mendis, quibus undique scatebant, sic purgata, vt si cum alijs Editionibus conferas nostram proculdubio diligentiam probabis.

De translatione Episcopi. *Rub.*

Visum est in præcedentibus de quibusdam modis prouidendi ecclesijs, verùm quia interdum etiam prouidetur per viam translationis, ideo post titulos præcedentes ponit istum. Vel potest aliter continuari. Superius dictum fuit de postulatione ante titulum de electione,verũ quia aliquibus alijs ecclesijs postulandi sunt, sup. de postula. præla. c.bonæ, & c. fin. & oportet tales transferri ad ecclesias, ad quas postulantur, ideo post titulos præcedẽtes ponit istũ. Et de hac materia habetur in Decr.7. quæst.1.per totum. & 21.q.2.per totum. Et no. quod dicit rub. Episcopi, vel electi, quia Episcopus propriè dicitur, qui est consecratus. Vnde ante consecrationem non appellatur Episcopus, sed electus talis ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 Papa recipit potestatem immediatè a Deo, & materia canonum processit ex authoritatibus veteris, & noui testamenti.
2 Expressio proprij nominis in materia concernente dignitatem facit dispositionem realem, & priuilegia concessa prælato acquiruntur dignitati.
3 Maiores causæ sunt referendæ ad Papam, & quæ sint maiores causæ?
4 Electus in episcopum,licet confirmatus, non dicitur episcopus ante consecrationem, & idem in Archiepiscopo.
5 Electus in Archiepiscopum, per confirmationem recipit potestatem episcopalia ministrandi.
6 Potestas Papæ a quo, & potestas Imperatoris.
7 Quomodo populus statuit contra legem imperialem?
8 Episcopus a propria sede expulsus, non potest cedere suo episcopatui, & transire ad alium, sine authoritate Papæ.
9 Electus, & confirmatus in Archiepiscopum, & nondum consecratus, an possit confirmare episcopos, beneficia conferre, iurisdictionalia exercere, & de criminalibus cognoscere?
An possit ea, quæ sunt ordinis, & committere alteri habenti potestatem exercendi ea, quæ sunt ordinis?
Archiepiscopo cedenti Archiepiscopatui de licentia Papæ, potest prouideri de episcopatu.
Archiepiscopos Papa confirmat, durante suspensione Patriarchæ.
Iniuriæ culpa factæ sunt expensæ, pòt conueniri pro recuperatione eorũ.

CAP. PRIMVM.

Vm ex illo, Patriarcha, [a] qui confirmatum in Archiepiscopum transfert ad sedẽ Episcopalem ab Episcopatu confirmatione suspenditur sed. Et tenendum in quatuor partes. Ista prima ponit translationem episcoporum tũ. Papæ competere. In secunda notatur dubitatio circa Patriarchas. In tertia respondet tacite quæstioni quæ fit quæstio impositi. Secunda, ibi miramur. Tertia distincta. Quæ dubitatio igitur fuit. Casus fuit. Antiochenus Patriarcha huiusmodi electionem in Apamen. Archiepiscopum, confirmauit, & administratione propria, sine licentia domini Papæ transactis in Tripolitanum ecclesiam, fecerunt hoc ad notitiam domini Papæ. Vnde scribit ipsi Patriarchæ dicens, q̃ ex illo generali priuilegio, q̃ dominus concessit beato Petro, dum dixit: Tu es Petrus,& super hanc petram, &c. & per eum ecclesiæ Romanæ indultum postmodum instituta emanarunt,continentia, maiores ecclesiæ causas ad sedem apostolicam perferendas. Vnde translationes Episcoporum,& sedium mutationes ad sedẽ apostolicam pertinere noscuntur, nec aliquid super his immutari debet.præter licentiam apostolicæ sedis, & ideò multum miratur Papa, quare Patriarcha dictum electum de maiori ecclesia transtulit ad minorem, ipsum dearchiepare præsumens: q̃uis.n.nondum fuisset in archiepiscopũ consecratus, confirmatus tñ erat,& Archiepiscopalia ministrauerat(quantùm licuit)sicut ipse asseruit dño Papæ se confirmasse Valinẽ. Eps electum.ne ergo audacia perpetrandi similia ceteris tribuatur,suspendit ipsum a confirmatione Eporum. B. in text. ibi;priuilegio.supple,de quo hr Matth.16.dum dr: Tu es Petrus,& super hanc petram ædificabo ecclesiam meã,& quodcunque ligaueris super terram,ligatũ erit & in cœlis. Vel pòt etiam dici q̃ loquitur de illo, quod hr Ioan.vlt.c.Petre,pasce oues meas.facit qđ hr sup.de ele.c.significasti, & quod consuetuit dici in c.translato.sup.de consti. Item ibi:Apamen. hæc ecclesia Apamen. Archiepiscopalis est: sed Tripolitana Episcopalis est,ut patet.inf ex litera. Item ibi:quantum ei licuit, quare hoc dicat,patet ex his,quæ habentur in glo.penul. † No.1. q̃ Papa videtur recipere potestatem immediatè a Deo; facit quod habetur infra de iud.c.nouit. Et no.ct,q̃ ex tali potestate pro-

ADDITIONES.

a Patriarcha. Pro intelligẽtia huius text. & c.j.inf.de dilat.& aliorũ,est sciendum,q̃ Patriarcha,Græca lingua interpretatur summus patrum,quia primum,idest post apostolicum locum tenet,ut dicit tex.in c.cleros.21.dist. & Patriarchatus est dignitas secundũ gl.in c.omnis oppressus.2.q.6. & gl. in c.duo,infrà de offic.ordin. Sed an Patriarcha,& Primas sint idem? & videtur,q̃ sic. Nam glo.in c.vrbes.80.distin.& glo. in d.c.duo,& 99. distin. in summa,& c.prouinciæ,dicunt,q̃ solum est differentia verbalis,nõ realis,sicut inter pignus,& hypothecã, ut in l.res hypothecæ. §.inter pignus. ff.de pig.sed cùm diuersitas nominum arguat diuersitatem effectus.l.si idẽ codicilli.C.de cod.igitur &c.dic tu,q̃ propriè loquendo,Patriarchæ sunt quatuor,& principaliores,scilicet Constantinopolitanus, Alexandrinus, & Antiochenus, de quo in hoc c,& Hierosolymitanus, de quibus omnibus in c.antiqua.inf.de priuilegijs,& prædi.c.cleros,circa principium. Et hi quatuor solùm possunt crucem portare ante se ubique locorum præter quam in urbe Romana, ubi est Papa,uel in præsentia Legati sedis apostolicæ,ut no.in c.j.ut li.pen.& d.c.antiqua,& cle. Archiepo,de priuilegijs.& ibi Doctores.Primates aũt propriè sunt alij minores,ut Aquileienses,Gradenses,i. Patriarcha Venetus,secundũ glo.in uer.singulos,in c.in illis.80.dist.tuncta gl.in c.nulli Archiepiscopi.99.dis.& Toletanus,Cantuarienses,Bituricenses,& similes,de quib.gl.in d.c.cleros,& hi uocantur propriè Primates,impropriè tñ plerunque uocantur Patriarchæ,ut dicit Spe. in titu. de dispensa. §.sunt quoque,circa prin. De prærogatiua aũt eorũ, & potestate,& qualiter puniunt,& puniuntur peccãtes,& de plurib. pertinentib. ad hmõi Patriarchas,& Primates,post Spec.in d.tit.& post Card. in clem.in plerisque.de elec.Deo annuente,dicemus in d.c.duo.j.de offic. ord. ubi congruentius cadit. Calistus Amadeus.

a Patriarcha. plene per Card.Alex.in c.j.100.dist.col.2.in uers.secunda conclusio, quæ sit differentia inter Patriarcham,& Primatem? & quot sint Patriarchales sedes,& eorum prærogatiuæ? Vide per Bertha.de Fir.in tra.de Episcopo,in præ[illegible] an Patriarchæ Constantinopolitanus, Antiochenus, Alexandrinus [illegible]rosolymitanus,debeant præcedere Cardinales in sessione & Consistorio. Vide & quid in alijs minoribus uide per Felyn.in rub.de maior.& obedien. prima [illegible] in c.quia quam.2.q.7. Et dõ ille dixit esse in re Patriarcas, & primates [illegible] rationem uocabulorum; Dictu melius, esse fuerit eos differentiam,& in dignitate,& in officio,ut per Spe.plenissime in tit. de dispensa.Dominus,§.uerũ circa dictum canones. Ant.Franc.de Doctoribus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

re processit potestas cõdendi canones. Materia aũt canonum processit ex autoritatib.veteris,& noui testamenti.infra de ac
2 cu.c.qualiter,el 2.&c.cũ oporteat.† No.q in materia ꝯcernere dignitatem, expressio nominis non restringit dispositionẽ ad personam,sed censetur realis esse dispositio.Et sic potẽtius
a a operatur natura subiectæ materiæ, quam nominis proprij b
b expressio; facit quod not. & legi. in l. si communis seruus. ff. de tĩp ser.per Bar.in l.post mortem.ff quando ex tàc.tut. Et q prædicta patet,q priuilegia concessa prælato, acquiruntur dignitati; & priuilegiũ illi concessum censetur esse concessum
3 ecclesiæ; facit quod hĩ infra de testa.c requisisti.† No.q regulariter maiores causæ sunt referendę ad Papam,facit quod hĩ de elec.c.quamuis,in 6.& infra de app.c.vt debitus, ad fi. No, quæ dicantur maiores causæ.quia illæ, quæ sunt sedi Apostolicę reseruatæ,de quibus no.per gl. infra de offic lega. c. quod translationem,& prout dixi de of.ordi c quod sedem. No. q translationes Episcoporum, & mutationes sediũ numerãtur inter causas maiores.Et quod dixi de mutatione sedis, intellige Episcopalis:nam secus vĩ de inferioribus per ea,quæ habẽtur infra de excel.præl.c.sicut vnire. inf.de eccl ædifi in c. pen.
4 † No. q ille, qui est in Episcopum, vel Archiepiscopum electus,licèt sit confirmatus,non dr Episcopus, vel Archiepisco
c pus ante quàm sit consecratus, c sed iolùm appellatur electus; facit quod no.gl infra de reli.do in c.1. & ita videtur hic intelligi in ver.mira mur. Non ob.litera.dum subiunxit,Episcopare Archiepiscopum,&c. vbi videtur innuere cõtrarium,quia intelligo,q appellat eum Archiepiscopum inspecta animi de stinatione. Vel potes dicere,q appellat eum Archiepiscopũ.s. futurum,non aũt, q tunc verè sit Archiepus ante consecrationem.No.q non dẽt fieri transitus de minori ad maiorẽ,ablq; debita forma a iure permissa,per id,quod hĩ in c.2.& 3.inf.de
5 cle.non resi.† No.q per actum cõtrarium recipit electus in Archiepiscopum,potestatem episcopalia ministrãdi,quod qualiter sit intelligendum,patebit ex gl.pe. & q etiam confe rat confirmatio, hĩ suprà de elec c.transmissam.Et no. q per confirmationem factam de electo in Archiepiscopum transfertur potestas confirmandi electos,sibi suffraganeos.Itẽ no. pœnam transferentis,& confirmantis Episcopum illegitimè: quia illegitimè transferens ad aliam ecclesiã,iuspẽditur a po
d testate confirmandi;facit quod hĩ in fi.c. No.q pœna d debet imponi delinquentibus,ad exemplum, & terrorem aliorum, vt sic tollatur audacia similia pe:petrandi.In glo. 1.ibi. c.q̃uis,
6 & quod fuerit priuilegium,dixi super litera. † In ea gl ibi,Ab eodem principio,l.Sacerdotium & Imperium. Et istud est ve rum,saltem eo respectu:quia(vt dicit Host.)omnis potestas a dño Deo est,ad Rom. 13.& 11.q.2.c.qui resistit, & per id qd habetur 93.dist.c.illud.& 23.q.1.quid culpatur.& similiter ẽt potestas Principis potest dici a Deo:sed potestas Papæ immediatè processit a Deo,vt sequitur in glos.potestas verò Princi-
c pis immediatè a populo emanat, e vt dixit glo.D.Anto. hic dicit,q multi cõiterum tenẽt, q Papa habet habitum vtriusq; potestatis;videlicet,spiritualis,& tpalis,& hoc habuit a Deo, ut patet ex his,q̃ no.in c.nouit.infra de iudi.Exercitium aũt temporalium olim habuit Imperator a populo Romano,sed ho-
f die dr hĩe a Papa, f qui hẽt ipsum confirmare,& approbare,supra de elec.c.venerabilem.Et propter hoc,dicit ipse,q assigna ri potest ratio,quare valet statutũ factum ab inferiore a Principe,& non ab inferiore a Papa contra legem Papalẽ? De prima patet in l.oẽs populi. ff de iusti. & iu. De secunda patet,ſ. c.fi.de offi Archipresbyteri,& de maio.& obe.c.quod sup his. Nam ratio diuersitatis est secundum eum,quia in translatione potestatis facta in Imperatorem per populum , populus si-
g bi retinuit potestatem legis particularis condendæ,g ut in d.l. omnes populi,sed ecclesiastici inferiores a Papa non; non emi recipit potestatem ab eis,sed a Deo,ut hic patet.Ideo non possunt facere legem,vel statutum contra legem Papalẽ.Sed cer tè dicit D.Antonius,populum in translatione potestatis, quã
h fecit in Imperatorem, h retinuisse sibi potestatẽ legis particularis condendæ,non bene reperitur iure cautũ,imo potius vĩ, q trãslatio fuerit simpliciter facta,p ea q̃ hũr in l.j. cũ.n.alleg. in gl.

ADDITIONES.

¶ Circa istã materiam de Patriarchis, & Primatibus, dicas, q licèt sit uerũ q Patriarcha,& Primas differant in nomine,tamen idem sunt quò ad quę dam,ut no. in c.duo,simul de of. ord. nihilominus Patriarcha est maioris dignitatis,& iurisdictionis,quàm Primas,ut per Spe.in tit.de iur. om.iu.in uer.secundũ canones. Imò largo modo quilibet præsidens, & quilibet ordinarius pòt dici Primas,ut plenè per And.Sic.in c.fanè,de foro comp. & quam potestatem habeat Patriarcha,uide Spe.in titu.de dispensat.§.nunc breuiter,& §.sunt quo que,& ibi per Bal.in additio.in uer.quam potestatẽ habet.& quæ sint iura Primatię,& quomodo debet formari libellus circa ea,unde Spe.in ti.de off.ord.& in tit.de maio.& obe.& de iurisdictione Patriarchæ in subditos suffraganeorum suorum.no.in c. pastoralis, de of. ord,& habetur in summa Pisa.sub dictione, Patriarcha,in uer.fed quæ est

iurisd,& de priui.quæ habẽt quatuor sedes Patriarchales,ultra ea, quæ habentur in c.antiqua,de priuil.uide quę habentur in c.graue,de præb. & in c.renouantes,& in c.2.22.dist.& uide D.Card.in cle.in plerisque,in 16.q. de elect.ubi dicit,q quatuor sedes patriarchales,de quibus hic fit mentio, habent priuilegia Papæ,pro quo facit,quod uoluit Spe.in ti.de le.in §.6. in uer.15.ubi dixit,quod Patriarcha Alexandrinus,& Constantinopolitanus pñt Episcopos deponere,sicut pòt ipse Papa,de quo etiam habetur in c.9 suspecti.3.q.5.& in c.mos antiquus.65.dist.& per gl.in d.cle.in plerisque,de ele.& generaliter de iurisdictioue quatuor sedium Patriarchalium, & de earum potestate,& dignitate,& ubi debeant constitui? & qualiter, & per quem debeant puniri? uide in c.multis,19.dist.& in c.1.& 2.18.dist. & in c. propter.19.dist. & in c. submittitur,& in c.in tantum,21. dist & in c.nullus Primas 3.q.3.& c.Theugualdum. 11.q.3. & in c.dilectissimi,12. q.1.& in c.frater,& in c.placuit,16.q.1.Et adde q omnes atriarchæ possunt ante se ferre crucem ubique,præterquam in præsentia Papæ, uel legati Apostolici,de quo uide per D.Card.in clemen. 2. de electio.in 1.oppo. & an debeat præferri presbytero Cardinali, habetur in c.constitutis,61. in suprascriptione, de appel. arguendo ab ordine literæ iuxta materiam c.auaritię,de prædendis,in 6 Quid autem de Patriarcha Gradensi, qui hodie est unitus Episcopatui Venetiarũ dicas, q post illam unionem amplius non appellatur Patriarcha Gradensis,sed Venetiarum, & de eo habetur,32.dist.in cap.erubescant,& in c. ex literis Patriarchæ Gradẽsis, de of.delega. & per gl.in cap.in illis,80.distinc.& habetur per gl.in l.nouẽ. in §.legauerat,ff.de legatis 3. quæ facit mentionem de Patriarcha Gradensi, qui nunc appellatur Venetiarum, & q ipse Patriarcha possit asi se crucem deferri facere, uide quæ habentur per gl.in cap.1.ut lite pendente.

a Potentius. Ratio assignari potest , quia subiecta materia fortius operatur, quam uerborum proprietas , cum secundùm subiectam materiam uerba inproprientur.l.si olei.C.locat.l.insulam,ff.eodem,quod tamẽ intelligi ut signanter declarat Barto.in l. si quis ante,ff. de acquirenda possessione, facit tex.in ea.1.infra de desponsa.impuber,ubi uerbum,debet,cum uerbo,omnino,impropriantur ratione subiectę materiæ,Se.Sa.

b Quam nominis proprij. Adde Fede.consi.68.

c Consecratus. Vide Baldum in l.si nondum , post princ C.de fiurt.ubi dicit,q quod ciuitas interficiens electum , non incidit in pœnam interficientis Episcopum.de isto habetur in c.ita Episcopũ.& in c.ita nos. 25.q.3.unde etiam Bartol.in consi.19.incip.quia hic agitur,co.2. Anan. in c. meminimus,in fi.de accus.late Fel.in c.eam te.co.1.sup.de reser.ubi ponit,an Imperator dicatur Imperator ante coronationem , & q Papa ante coronationem appellatur seruus seruorum Dei,& in hac materia ponit quatuor extensiones,& quinque restrictiones. Seb. Sap.

d Quòd pœna.Nam facilitas uenię incentiuum tribuit delinquendi;& si ea quę male usurpantur,omittimus,excessus uiam aliis aperimus.

e A populo emanat. Vt not.glos.& Baldus in c.1.col. fin.fi inter do. & natal. in usibus feud.& an possit populus ei reuocare iurisdictionem , quam ei eum contulit,& a quo eam habuit,not.idem Baldus,quod sic in l.fed & ne probari,in princ.ff.de excus.tu. Item quòd possit eum deponere in allegato.ca.1.p eundem Baldum,& Gul.de Cu.in l.non ambigitur.& ibi notat add.ad ipsum.ff.de legi.vbi tenet,q possit a populo deponi. Bart.tamen & Bald.ibi contrarius in l.fin.C.de legi.tenuit oppositum , & Alex.in l. §.j.ff.de requi.reis,gl.in c.alius,15.q.j. Zachar.

f A papa. Et hoc est tutius tenere , nam Bar.in l.j.§. præsides.ff.de requi.reis, refert,q Dantes,qui tenuit oppositum in quodam suo libello, fuit defunctus post mortem condemnatus,& pro communi,& salutari opinione pulchram extrauag.incipientem,unam sanctam,& uide glos.plenam in cle. ad nostrum,de hær.§.3.& quę no.in c.causam.il 2.qui fil.sint legitim. clemen.pastoralis.de re iudi,& c.ad apostolicæ,eo. tit. lib.6.& ca.nobis de iudic. Calistus Amadeus.

g L. condendæ . Adde, an populus Romanus hodie possit legem condere. Roma.consi.218. Adde etiam, quod hanc communem conclusionem refert Feder. in consi.27.& Alex.in consi.248. & in consi. 321.incip. Viso themate mihi exhibito,in 2.col.& in l.j.ff. quod quisque iuris.& Pan.in c.fi. de constitu. in 7.col.& c, quod clericis.de fo. comp. & Ioan.And.in c.fin.de appellat.in 6.in nouel.& latè per do.Isa.in Lonnes populi.ff.de iustit. & iu, in 2. colum. quam tamen limita primò, nisi derogando,& infringendo,statuat contra ius commune,ex causa cuidam ti,& necessaria , quę moueret etiam ipsum superiorem ad sic statuendum per tex.fing.& unicum in l.si hominem.ff.manda.quem ad hoc,& ad multa allegat Bal.in d.l.omnes populi,in 6.col. & pro notabili etiam amplectitur Pan.in c.fi.in 7.col. de constitu.& in c.dilecti. de appel. & copiosè domi.Felin.in c.j.de constitu.in 28.col.in uersic.bene facit.l.si hominem, pro quo addo glo.optim.& menti tenendam in l.tale pactum, in fi.ff.de pact. quam ibi Bald. & Isa. dicunt habere locum nedum in legibus,& statutis,sed etiam in conuentionibus,& rescriptis, ut hic habeatur pro disposito,quod uerisimiliter fuisset statutum , si de hoc disponens fuisset terrogatus,& cum illa cõcurrũt,& transeunt multi doctõ. vide,& liga ca digito.Secundò etiam limita, nisi uelit condere statuta in casibus, in quibus reperiretur consuetudo cõtra ius commune,nam tunc statutum, propter concurrentiã,& societatem consuetudinis, ualidùs roborantur,quomodo sit legitima,vt uoluit Fede,in prędicto consi. 17.inci. Quæsito tamen est,respondens ad quintum argumentũ,& Do. Alex.in d.consi. 248. ver. 9.Tertiò limita,nisi uelit statuere limitando , & distinguendo ius cõe, & ei seruiendo,vel præter ius,vt voluit ét d. Alex.per primã gl. not. I clem. si qui,de æta.& quali.nam facilius est limitare,& distinguere iura,quam in totũ tollere,vt dicit Bar.in l.si constante,in 9.q.prime partis. in prin.fol.marr.& ita fortasse potest intelligi c.fin. de consti.li.6.& c.fi quis ve nerit,inf. de maio. & obed. Hanc tamen tertiam limitationem ego subimitarem,vt procedat in paruis negociis, non ãt in maioribus,per notabiles gl.& approbatas,vna est in d.c.fi quis venerit, alia in summa.18.dist. alia i c.porro.63.dist. Alias limitationes omitto. Aliã rõnem uide p Abb. in c.fi.de consu.in 7.col.in uer,sed pulchrũ est,&c.& Lapũ alle. 101.inc. In ciuitate Florentina,in 6.col. versi.& quia æquitas. Calistus Amadeus.

h In Imperatorem. Nũquid populus possit reuocare iurisdictionem ab Imperatore,uide pulchre per d. Ant.Sicu.in c.licet ex suscepto,co.4.de foro compet. Seb. Sap.

in glo.& q̃ hũr in l.fi.C.de legi & l.non ambigitur, ff. de legi.
7 † Et si dicat,qũo ergo populus statuit ꝯ legẽ imperialẽ? pòt dici,q illud fecit ex pmissione Principis,q permisit,& approbauit,q libet populus in sua ciuitate statutũ faceret,vt patet in d.l.oẽs populi,iuncto eo,q̃ hĩ in pœnio ff orũ. vbi apparet, q approbat illa,q̃ ꝑtinent in vol.fforũ,& p ꝯs illã l. oẽs populi. & de materia aliq̃ in ele.ne Romani,de ele. Papa aũt nõ approbauit statuta,q̃ fierẽt ꝯ legẽ Papalẽ,sed potius reprobat,vt patet ex his,quæ hũr in d.c.fin.de offi.Archipre. In gl.2.ibi,ad
8 Petrũ,i.ad successorẽ Petri,& sic ad Papã. † in gl.pertineãt in fi. Nunqd aũt eps a propria sede expulsus, possit cedere suo Epatui,& trãsire ad aliũ,si eligatur sine authoritate Papę? Dic q nõ,p ea q̃ hũr in c.nisi cũ pridẽ,ſ.de renun.& 7.q.j.c.pastoralis.in gl pen.ibi,q illa nõ tenet. Hæc sol. poterat procedere antequã hæc decretalis esset in cõpilatione approbata , sed cũ hodie sit ista cõpilatione approbata,illa sol. nullo mõ procedit.In ea.gl.ibi,ga p ambitiones,ibi,dicit electũ in Archiepm ꝯecrandũ esse per suos suffraganeos,& sic nõ multũ facit.Itẽ ibi,c.qm̃.De intellectu illius c.dicẽt in c.proxi.& tangit ibi in ver.sed neque,in tex.Itẽ ibi,ga diuersitatẽ.sed ibi loquitur,qñ pp defectũ Eps est suspẽsus,quo casu recurrendũ est ad Papã, vt patet ex his,quę hũr in c.j.de supp.negl.præl li. 6. Itẽ ibi, &
a illa decre.suffraganeis.Aduerte, a qa illa decretalis vĩ facere ꝯ id,q̃ dicit gl.q electus in Archiepm, cõfirmatus, nõ pòt ea,
b q̃ sunt ordinis, b licèt possit ea,q̃ sunt iurisdõnis.Nã vĩ proba ri ibi,q possit ẽt eẽ,q̃ sunt ordinis,vt ibi patet, & sic vĩ, q per se ẽt facere possit,per ea q̃ hũr in reg q per aliũ,de reg.iu. in 6. vbi qui p aliũ facit,per seipsum facere vĩ,& pp hoc gl.laborat in dãdo solutionẽ dictę decretali, suffraganeis . sed vera solutio est,quã ponit gl.in ver:Et tu dicas.In ea.gl.ibi,habes instã-
9 tiã,ad tollendũ argu.vt leg.& no. 1.q.1.c. sicut vrgeri. † In ea. gl.in fi.Et ex prædictis potes cõcludere,si q̃ritur, an electus in Archiepm,cõfirmatus,nondũ cõsecratus,possit cõfirmare electos in ẽpos,sibi subiectos,& sic sibi suffraganeos? & dicendũ est,q sic,quia ex quo est cõfirmatus, pòt ẽt sibi bñficium conferre,vt ex his,quæ hũr,ſ.de ele.c.nosti.& c.trãismissam. & sic multo fortius dẽt posse confirmare electos. Si aũt quæris, an possit iurisdictionẽ exercere. & dicendũ est, q sic regulariter, saluo nisi esset cã ardua, quę esset reseruãda post consecrationẽ,& pallij susceptionẽ,ſ. de elec. c.transmissam.& c.q sicut. Vnde dicebat Gof. q talis cõfirmatus nõ poterat cognoscere de causa criminali clerici, vel Epi, nisi crimẽ venerit,seu incidenter veniat,& nõ principaliter,& q̃n præsentatur aliquis præfaciendus ecclesiæ,vel eligitur in canonicũ,& obiicitur crimen,vñ dicit cognosci nõ posse,nisi per Papã. Nec ob.q hĩ in 50 dist. c. studeat. vbi dicit principaliter cognoscere,qa ibi cognouit de mandato Papæ.Si aũt quærit,an possit ea,q̃ sunt ordinis,seu ꝯsecrationis,puta ꝯsecrare ecclesias,vel virgines, vel consecrare ẽpos,vel cõferre ordines.saltem sacros,ista nõ pòr per se,ex quo nõ est consecratus.Imò nec pòt ẽt post consecrationẽ, ante pallium receptũ , quod datur Archiepis post cõsecrationem,ut dicit ſ.tit.1.c.1.& ẽt per totũ titulũ patet,licèt pallij non detur Epis, sed Archiepis,& sic licèt Archiepi
10 nõ possint ea,q̃ sunt ordinis ante pallij receptũ,ea tñ pñt epi, post q̃ sunt cõsecrati † Licèt aũt electus cõfirmatus,& nondũ consecratus,nõ possit per se exercere illa quę sunt ordinis, tñ
c sunt ordinis. Et iõ licèt nõ posset conferre ordinẽ c sacrũ , tñ poterit cõmittere uni Episcopo, q clericum suum ipsius electi confirmari,ordinet ad sacros:& similiter licèt nõ posset cõsecrare Epm suum suffraganeum,seu electũ in Epm, & confirmatũ ubi suffraganeum,tñ poterit dare potestatẽ aliis epis, vt ipsum consecrent,& sic loquitur c.suffraganeis.de elect. Et ratio est,quia ipse non dat potestatẽ illis,quibus cõmittit, exercẽdi ea,quæ sunt ordinis;quia illa habent ante mandatum ex suo offi-

ADDITIONES.

a Aduerte.Ex his,quę habentur hic,& in c.transmissam, sup.de elec.& ex gl. notabili in cle.j. de fo. comp.in uer.episcopi, & per doct. hic allegatam, No.q in his,quæ sunt iurisdictionis,eandem potestatem habet episcopus confirmatus,quã habet consecratus,& ideo pone regulã, q ubicunque à lege,uel ab alio profertur uerbũ, Episcopus, in materia iurisdictionali, uerificatur,& habet locũ dispositio in Episcopo electo,& cõfirmato,nõdũm cõsecrato,put uoluit do. Anto. & Io.de Imo. notãter tp prædicta gl.exceptis quibusdã casib. de quib. hic,& in d.c.trãsmissã.Secus ãt in his quæ sunt ordinis,ut in c.1.de relig.do.Quid ãt de prouisis p Papã,an fint, & debeant uocari Episcopi ante consecrationẽ,& dic,q nõ secundũ. not. in c.nosti.sup.de elec.& ca.tua,de his,quæ fiũt à prædecessore,fine cõsen.ca.Quid desũmo Pontifice,an p solã electionẽ acquirat Papatũ, & debeat appellari sũmus Põtifex? & uideturq sic per tex.in c.licet de uitanda , de ele. in contrariũ uide plenam gl.super data Sexti libri,consuetudine approbatã & uide in eã nomine domini,& ibi gl.& Arch.32.dist. Quid de Abbatibus,& Abbatissis,an post electionẽ,& cõfirmationẽ,ante tamẽ benedictionẽ,debeant appellari Abbates,& Abbatissæ? & dic q sic,ut in c.1. de supplen.neg.prælato,& rationẽ diuersitatis,uide p Pan. in c. meminimus, de acc. Quid de Archiepiscopo,an post electionẽ,confirmationẽ,& cõsecrationem , ante tñ susceptionẽ pallij uocari debeat Archiepiscopus, & tex. in c.nisi specialis,inf.de autho,& usu pal. dicit q non,sed potest bene uocari Metropolitanus,ut in c.suffraganeis.sup. de elec. hoc tñ credo procedere in his,q̃ sunt ordinis,& in his,q̃ sunt magni ponderis,ut in c.q sicut. supra de ele.non ãt in materia iurisdictionali,nam in his, quæ sunt iurisdictionis,appellatione Archiepiscopi ueniret Metropolitanus, ẽt ante receptionem pallij,ẽ propriè loquen.per not.in d.c.nisi specialis, & c. suffraganeis,& in gl.in d.cle.1.de fo. cõp. maximè p Ioannẽ de Imo. ibi, ut sup.dixi. Ad materiã ãt cõfirmationis,uide in c. postq̃,& c.nosti, & c.q sicut,sup.de elect.& 63.dist.c.q̃to.& uide q notãtur in l.priuatorũ,C.de iurisdictione omn. iudi. Quæ ãt requirãtur i cõsecratione,uide i c. nec Episcopi,& c.fi Archiepiscopus,infra de ẽp.ordina. Et nota,q quò ad uinculũ matrimonij,specialis consecratio nil addit,de quo tñ dicitur in c.proz. Adde,an electus Archiepiscopus ante receptionem pallij,possit ante se deferri facere crucem,si sit consecratus? & dic,ut no.1 c.quod sicut, §. super eo, supra de elec.q nõ,nec ẽt honores,& dignitates archiepiscopales exercere,ut no.,iste in c.significasti,& ibi no.in apost.præal.tenet Fel.in c eam te, col.1.supra de referi.& Berth.de Firmo,in tract.de Epi.par.1.3.par.q.3 Et est rõ,quia deferre crucẽ concernit exercitiũ, & decorẽ ordinis archiepalis,& nõ simpliciter iurisdictionem,ut no.in c.antiqua,inf.de priuileg. Vnde ante receptũ pallium nihil pòt in his quæ sunt ordinis, & dignitatis, q̃ a eo nõ ineſt plenitudo prãtis,ut in d.c.qd sicut,& c.1.100.dist.& c.nisi, inf. de usu pal,& ita tenet Car.in d.c.1.col.2.uer.2.cõclus.ante receptũ &c. Zac.

b Ordinis. Vide Iatẽ Fel.in d.c.eã te.col.3.uer.restringũtur.v.modis. Seb.Sap.

c Confert ordinẽ. Vide Io.An.in c.cum ex eo.col.4.de elec.in 6. & quæ tradit Abb.in d. c. suffraganeis,de elec.ubi refert Thomam,tenentem,q Episcopus,nondum consecratus,potest dare indulgentias.

Qui facit per aliũ. Si non est os ponere in cœlum,uidetur mihi,q D. Anto. non bene allegat regul.qui per aliũ,ad propositum suum , si subditur intuemur;nam prædicta regula habet locum, quãdo tractatur de effectu executionis,ad quem effectum ibi noluit Dy.& gl.In q.ãt,de qua hic tractatur de ptãe explicandi,nõ melius fecissẽt allegare regul.pòt quis per aliũ,de reg.iur. in 6, & c.non suo,46.dist.& c.Eps gubernationẽ,88.dist.& c.1.eps,ne cler. [illegible] c.6.cum fi.& quod in prædictis locis notatur.Sed posttquã hic fit mẽ[illegible]le reg.qui per aliũ facit,an intelligatur uerè,& propriè,an fictè,& [illegible]statuit? Pan.in c.sicut dignũ,inf.de hom.& c.mulieres.inf. de fent. [illegible]r dicere,q procedat fictè, p tex.in c.ut famæ.eo.ti.de sen.exc.& [illegible]g.in duel.& per multa alia iura, per ipsum allegata in d.c.mu[illegible] sed ut contrariũ probari per tex.rotundũ in l.certè.§.1.ff. de preca, [illegible] procurator meus me mandante,uel ratũ hãte p cario rogaue[illegible] p cario propriè habere dicor.not.uerbũ, propriè, qđ multũ uĩ re[illegible] aliq̃ mentionem , sed Bal.in l.j.§. ne [illegible] in fi.fiũr lect.dũt illũ tex.ad hoc [illegible] singulares [illegible] tenẽ dit.Bar.in l.sed si unus, [illegible] per tex.in l.ff. post nuptias examinatores.ꝺdictæ q.il, [illegible] in pr.col.1.& ibi non fuit aliud,ubi potes uidere, ideo non infisto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMA ARIVM.

1 *Episcopus solus potest dare ordinem, sed non potest deponere.*
2 *Episcopi non possunt à metropolitanis deponi, sine licentia Papæ.*
3 *Argumentum à minori, ualidum est in iure.*
4 *Solus Papa potest dissolucre uinculum spiritualis matrimonij, inter electum, & ecclesiam.*
5 *Factum à Papa, dicitur factum à Deo.*
6 *Authoritas, Quos Deus coniunxit, homo nõ separet: quomodo intelligitur.*
7 *Cessio, translatio, & depositio Episcorũ, sunt de reseruatis sedi apostolicæ.*
8 *Confirmatus in Episcopum, quò ad uinculũ spiritualis matrimonij, æqui paratur consecrato.*
9 *Coniugium spirituale contrahitur inter electum, & eligentes quasi ecclesiam repræsentantes.*
10 *Consecratio, quo ad substantiam uinculi spiritualis, nihil addit.*
11 *Quid dicatur de substantia alicuius.*
12 *Vbi remanet eadem causa, & substantia, licet aliquod accidens narietur, non uariatur dispositio.*
13 *De dicto, ne, imò.*
14 *Iura sunt consideranda secundùm sensum, qui cadit in intellectũ periti, & subtiliter intuentis.*
15 *Dupliciter dicitur ecclesia uiduata.*
16 *Paria sunt aliquid non esse, & inutiliter esse.*
17 *In interpretatione uerborum iuris, debet attendi cõmunis usus loquẽdi.*
18 *Licitum est allegare prouerbia.*
19 *Permissũ sub ratione pœnæ, nõ intelligitur permissũ sub ratione gratiæ.*
20 *Permissa de iure singulari, non sunt extendenda ad alios actus.*
21 *In materia prohibita, omissum habetur pro prohibito.*
22 *Confirmatus arctatur ad petendam consecrationem intra sex menses.*
23 *Pœna non facientis sẽ consecrare intra dictum tempus.*
24 *Pœna transferentium Episcopos sine licentia Papæ, & illorũ, qui trãslationi consentiunt.*
25 *Cæteris paribus plus peccat superior, quam inferior.*
26 *Parcendum est ignoti consentiẽti delictum, si illud ex ignorantia, secùs si ex malitia.*
27 *Consecratio ad certam ecclesiam, licèt non ualuerit quo ad illam, tamen quò ad generalem ecclesiam, ualet.*
28 *Consensus nullus, ex ipsius perseueratione, potest operari quò ad facultatem dispensandi, licèt non quò ad ualiditatem electionis.*
29 *In societate omnium bonorum, & in legato transfertur dominiũ, absq; traditione, secùs in legato rerum incorporalium.*
30 *Dictio, solus Episcopus ordinat, non excludit clericos suos, & potest suspendere, licet non possit deponere.*
31 *Spirituale matrimonium an sit fortius, quàm carnale?*
32 *Vouens non est tutus quò ad Deum, si Papa dispensat de uoto sine causa.*
33 *Electus ante confirmationem, an possit cedere iuri suo?*
34 *Quid addit consecratio circà uinculum matrimonij spiritualis.*
35 *Si testis unus dicit aliquem fuisse per quinque menses, alter per sex, quo modò saluentur.*
36 *Differentia inter priuilegium, & beneficium.*
37 *In materia prohibitiua omissum censetur prohibitum, in materia permissiua, quod non est prohibitum, censetur permissum.*
38 *Quomodo cognoscatur materia permissiua, & prohibitiua.*
39 *Post confirmationem efficitur indissolubile uinculum matrimonij spiritualis, quod ante erat solubile.*

CAP. II.

INter corporalia. Electos in Epos, & cõfirmatos solus Papa trãsferre põt. h. d. in summa. Et dividitur in duas partes principales. in prima ponit exordiũ. In sẽcũda facti narratio, ibi, sanè. Et ibi dẽt incipi casus in terminis. Prima subdiuidit in partes. Primò, pbat cõiugiũ spũale dissoluii nõ posse, nisi p Papã. Secũdò, pbat, vinculũ spũalis cõiugij eẽ iter electũ, & cõfirmatũ, & eius ecclesiã, licèt nõ sit cõsecratꝰ. Tertiò soluit cuiusdã canonis ɔrietatẽ. Secũda ibi, sicut ãt. Tertia ibi, sed neque. Casus literalis. Abrieen. ecclesia subest Rhotomagẽ. Archiepo, & ecclesia Andegauẽ. subest Turon. Archiepo Abricẽ. electus & cõfirmatus, postulatus fuit ad ecclesiã Andegauẽ. ꝙ subest Turõ. ipse Turõ. trãstulit Abricẽ. electũ, & cõfirmatũ ad ecclesiã Andegauen. & ipsũ i Epm cõsecrauit, & Rhotomag. absoluit illũ ab ecclesia Abricens. hęc oĩa facta fuerũt sine licẽtia dñi Papæ. Papa hoc audiẽs mãdauit Archiepo Bituricẽ. ut si res taliter se hẽret, suspẽderet Archiepos à cõfirmatione, & cõsecratione Eporũ, & Episcopũ illũ ab executione Põtificalis officij: q eps, veritatẽ inquirens, mãdatũ apostolicũ adimpleuit, licèt ijdẽ Archiepi, tãq maiores plus excesserit i pmissis. Eps verò illorũ errorẽ secutus, minus deliqrit. Papa, illorũ intellecta spõtanea cõfessione, pepercit eisdẽ, qa nõ ex malitia, sed ex simplicitate peccauerunt: & Eps ille, q minus peccauerat, plus tn fuerat punitus, misericordiã postulauit, & nõ iudiciũ: Papa intelligens, ꝙ munus cõsecrationis impensum, nec priori[illegible] fecerit Epm, cum ad primã non fuerit consecratus, & ad secũdã priori vinculo perdurãte non potuit colerari, absoluit eũ

a suspensionẽ prædicta, & à uinculo, quo tenebat, priori ecclesiæ, & dat ei Papa licentiam transeundi ad ecclesiã Andegauẽ. capitulo in priori cõsensit adhuc perdurãte. hoc est factũ, quod cõtingit occasione huius negotij. pmittũtur pcedẽtia, q q. pbatur, ꝙ Archiepi prædicti nõ potuerunt facere, qđ facere pumpserũt. dicit ergo Papa, ꝙ inter corpalia, & spũalia illa est differẽtia: corpalia. n. faciliùs destruunt, q cõstruant: spũalia faciliùs cõstruunt, q destruant, qa cps solus honorẽ dare põt, solus auferre nõ põt. Itẽ epi à Metropolitanis suis consecrãtur, sed confirmari nõ põt nisi à Papa. Itẽ secũdò, qa Archiepi nõ potuerunt illi epo dare licẽtiã trãseundi ad aliã ecclesiã, hoc iõ, qa spirituale uinculũ dignius est, q carnale, sed dñs dissolutionẽ carnalis matrimonij suo tm iudicio reseruauit dissolutionẽ, quod est inter uirũ, & uxorẽ, ergo multò fortiùs reseruauit dissolutionẽ spiritualis matrimonij, qđ est inter epm, & ecclesiã: & postea rndet tacitę qõni. dicit aligs domino Papæ. Multũ frequenter trãsferunt episcopi de una ecclesia ad aliã, & deponuntur & renunciant: & ipse respondet, istud nõ fit humano iudicio, sed potiùs potestate diuina, & authoritate Romani Pontifi qui est Vicarius Iesu Christi, & ideo illa trãsfusiõ Romano Pontifici reseruata. Tertiò probat, ꝙ idem est in electo cõfirmato, quod dictum est de episcopo cõsecrato: Eps cõsecratus sine licentia Romani Pontifi. ecclesiã suã relinquere nõ põtsic & electus confirmatus, ga post electionẽ, & cõfirmationẽ inter personas eligẽtiũ, & electi spirituale coniugiũ, est ɔctũ, cui cõiugio, Episcopalis dignitas nil addit, qa ali quis põt esse Episcopus, & nullius ecclesię erit Eps, sicut contingit in illo, qui renunciauit loco, & nõ dignitati. vnde cũ ista sit vinculum Episcopꝰad ecclesiam, & electi, maximè confirmati, idẽ iuris obtinet in utroq: ergò sicut translatio Epi, depositio, & cessio, sic & electorũ, post confirmationẽ, lolistat Romano Pontifici reseruata, cuius vsq; ad tempora iste, quod cautum fuerat de Episcopis, expssum nõ fuerat de electis, pp similitudinẽ, uel potiùs idẽtitatẽ, & de similibus idẽ dẽt et dicit. Vltimò rndet tacitæ quæstioni, quæ potest fieri p canonem, vbi cauetur de electo, vt si vltrà sex mẽses ecclesiam retinuerit uiduatam, nec ibi, nec alibi, donum consecrationis accipiat, imò cedat iudicio sui Metropolitani: p quod decretum videbatur, ꝙ Archiepiscopi prædicti bñ fecisient: respõdet Papa. non ob. decretum illud, & aliter intelligentibus, quã dicimus, decretũ suffragari non potest, quia ecclesia nõ intelligit vidua, quasi spõsum nõ habeat, sed qa ꝺ̃ãã sunt q̃ potest face re, cũ nondum sit consecratus, & quod sequtur in canone, quod cio Metropolitani cedat, illud fuit statutũ ad pœnã: vnde non dẽt trahi ad gratiã, vt sicut deliciẽt pp suam negligentiam à Metropolitano, ita posset ab eodẽ ad aliã ecclesiã trãsferri, & qa illud concessit Archiepiscopis: vnde, quod dixit de cessione, poterat dici de translatione, si hoc fieri uoluisset, quia aliquando intelligitur prohibitũ, qđ non est in iure expressum. Ber. In tex. ibi, quã cõstruatur. Itẽ ibi, honorẽ dare, supple, qa Episcopus solus põt conferre ordines, etiã sacros, & tn solus auferre non potest, ut habetur. 15. q. 7. c. fœlix, & cũ aute, & ca. viti. Item ibi condemnari, id est, deponi: nã aliter bene posset condemnari, infra de offic. ordin. c. pastoralis, & eod. tit. c. ij. 6. Item ibi, ꝑcipiẽs, supple, Matthæ. 12. Itẽ ibi, Sicut ergo &c. dissolutionem matrimonii, spiritualis eẽ inter electum, & confirmatum, & ecclesiam, ad q̃ est electus, licèt nõ consecratus. Et per hoc infert, ꝙ transferre electum, & confirmatũ, est de Romano Pontifici reseruatũ. In tex. ibi, sed neque, hic respondet ad duo obiecta, quę poterãt fieri ex c. quoniam quidam. 100. dist. Item ibi, sane, hic facti narratio, ex qua sumitur casus. Itẽ ibi. Metropolitanum suum, s. Archiepiscopum Rothomagen sub cuius prouincia est ecclesia Abricẽ. Episcopus ecclesiæ Andegauen. est sub Archiepiscopo Turon. Not. ꝙ corporalia faciliùs dissoluuntur, quàm construantur, secùs in spiritualibus, quia è contra faciliùs construuntur, quàm destruantur. † No. ꝙ Episcopus solus non potest deponere ab ordine,
a licet solus possit dare ordinem, facit quod habetur de penis. c. degradatio. lib. 6. Et sic patet, ꝙ hoc casu nõ procedit regula,
2 hẽt, ꝙ eius est soluere, cuius est ligare. † No. ꝙ Epi non pũt a Metropolitanis deponi, sine licẽtia Papæ, de quo in c. de ista
8 di. põt tn aliter cõdẽnari, ut dixi sup litera. † Nõ. ꝙ arg. à minori ualidũ ẽ i iure, de quo i c. cũ i cũctis, s. de elec. vñ si id, qđ est
4 leui, cẽset reseruatũ Papæ, fortiùs id, qđ ẽ grauius. † No. ꝙ solus Papa põt dissoluere uinculũ spũalis matrimonij, ꝙ ɔhiitur inter electũ, & confirmatum in Episcopum, & ecclesiam suam.
5 † Not. ꝙ factum à uicario Dei, censetur factũ eẽ ab ipso Deo.

ADDITIO.

a ¶ Non põt deponere ab ordine. Vide de hoc latè per Spec. in tit. de accus. §.

2 & gesta per ipsum vicarium. a videntur esse gesta per ipsũ dominum. † No. authoritatẽ illã, Quod Deus coniuxit, homo nõ separet, & sic uidetur, ꝙ matrimoniũ carnale à solo Deo dissoluatur. Et si dicatur, soluitur etiã interdum per Papã, ut patet ex his, quæ habẽtur, infra de diuor. per totũ. Respõderi põt, ꝙ cẽsetur tũc dissolui à Deo, cum fiat ab ipso Papa, vt vicario Dei. Et si dicat, ẽt interdũ p sniã inferiorũ iudicũ soluitur matrimoniũ carnale. ut patet ex his, q̃ habentur ɔ. de iureiur. in c. quemadmodũ. & ɔ. de fri. protũ, & de diuor. p totũ, dicit Inn. ꝙ tũc iudex non dissoluit authoritate ꝓpria, sed authoritate canonũ q capiunt authoritatẽ à Papa, & sic à Deo, cũ & potestas cõdẽdi canones, à Deo ꝓcesserit, ut in c. ꝑcedẽti. Vel posset dici, ꝙ verũ ẽ dicere, quos Deus coniuxit hõ non separet: nã licèt extrinsece coniuncti uideãtur, ut qñ aliqui ɔxerũt in gradibus ꝓhibitis, de quibus, ɔ. de consan. & affi. cap. non dẽt. Hoc dicit tales benè separat hõ, seu iudex clericus, ex cõstitutione ecclesiæ. qa nõ sunt uerè tũc a Deo ɔiuncti, pp ipedimẽtũ canonicũ subsistẽs. No. tria reseruata sedi Apostolicæ, cessio, & trãslatio, & depositio Eporũ. & p quodlibet istorũ dissoluit uinculũ matrimonij spũalis, de multis aliis not. ɔ. de of.
8 le. c. ꝙ trãslationẽ, in uer. sicut ãt. † No. ɔ. ꝙ cõfirmatus i Epm quò ad uinculũ matrimonij spũalis æquiparatur ɔsecrato in Epm, qa sicut Eps cõsecratus nõ pt cedere, aut trãsferri sine authoritate Papæ, sic nõ pt ɔfirmatus electus. Et est rõ, qa difficultas dissoluẽdi surgit a subꝫ uinculi matrimonialis, qđ uinculũ dat̃ per solã confirmationẽ, licèt non interesserit consecratio. Et no. ꝙ uinculũ matrimonij spũalis ɔhitur inter psonas eligẽtiũ, & electi, facit qđ hĩ, s. de ele. c. cũ iter canonicos, & inf. ut ite non cont. c. qñ. §. si uerò. & fit indissolubile in ip
9 so actu cõfirmationis, ut hic colligit. † No. ꝙ coniugiũ spirituale dr̃ ɔhi inter psonas eligẽtiũ, & electi: unde ipsi eligẽtes sunt qui ɔhũt, & dr̃ ɔhi inter electũ, & eligentes, quasi ecclesiã repræsentantes, & p hoc ẽt inter Epm, & ecclesiã, ut d. c.
10 relatũ. † No. ꝙ consecratio quò ad subam uinculi spũalis nihil addit, sed ex sola confirmatione est ppetuũ ipsum matrimoniũ: põtn dici, ꝙ confirmatio per consecrationẽ cõsummat matrimonium spũale, p ea quæ habentur inf. eo. c. fi. sicut consummat̃ carnale p copulã. & licèt consecratio, quò ad uinculũ, nihil addat, tn addit. quò ad alia, uidelicet quò ad po
11 testatẽ exercendi ea, q̃ sunt ordinis Epalis. † Not. ꝙ illud dr̃ de
b subꝫ b aliquibus, quo posito, & illud ẽt ponitur. Illud ãt non dr̃ esse de substantia alicuius, cuius remotione non remouetur, sed remanet. Et ideo dignitas Epalis, seu consecratio non est de subꝫ matrimonij spiritualis, quia sine illo matrimonio pt esse dignitas Epalis, ut patet in Epo, qui renunciauit Epatui, & non ordini, & sic in Epo Nullatẽn. & similiter potest esse matrimoniũ spirituale, sine dignitate Epali, ut patet in electo confirmato, & non consecrato. Ex prædictis potes ẽt not. ꝙ additio noua. quæ fit ex accidenti, nõ alterat subiectũ, ex quo
12 non confert ad materiam, & subam ipsius subiecti. † Not. qđ ubi remanet eadem cã, & subꝫ, licet aliquod accidens uariet, non uariatur dispositio. Et ad hoc etiam potes notare, qđ ubi datur participiũ causæ specificæ, non debet dari participium causati iuris, ſuper ipsa causa fundati. Et per hæc etiam habes, ꝙ ubi datur eadem ratio, ibi debet esse eadẽ iuris dispositio. Et ex hoc etiã not. ꝙ licèt lex expressè nõ dispon at id, de quo quæritur, tn ex identitate rationis, extendi potest, facit quod habetur in l. non possũnt. ff. de legi. & ad hoc facit quæ alle. hæc
c dec. Et not. ẽt illud uulgatum, ꝙ de similibus c ad similia procedi pt, & ꝙ similiũ idẽ dẽt esse iudiciũ, de quo ẽt ɔ. de consti. c. translato. no. ꝙ illud, qđ est simile alteri, non est idem cum illo, propriè loquendo, d de quo, ɔ. de rescr. c. capitulũ, & l. ꝙ Seia ff. depo. & ex hoc etiam no. illud uulgatum, ꝙ nullũ simile ẽt idem. † Not. de dictione, imò, f quæ ponitur correctiue, uel declaratiue fm subiectam materiã, de quo in pri-
ma constitutione. C. §. quibus. & l. Stichus, imò Päphilus, ff. de manumissis. Adhæc, & quæ sequuntur, uide tex. in l. nihil
de legibus. Et dic, ꝙ subſtantia est id, quo primitus res aliquid est, & sine quo primum res talis est. Solemnitas est, quo primum res talis est. Et ideo primum deducitur ad esse, uel ad non esse, ut ad substantiam esse, subſtantia

ADDITIONES.

a Epus ipse uicarium. Vide tex. in l. ofic. deleg. q. qui eccidit. ad hoc facit q. quæ dixit Bal. in c. 1. de ofic. deleg. q. qui impedit. ibi. Bal. in fine. Item in crimen læsæ maiestatis. ad ſi Principem exercentem. Item per Bal. dicentem inferre minorem ipſi iudicium. ſine examinatione. Item per Bal. in c. ex literis. de offi. deleg. q. qui impedit. Item per Bal. dicentem, quod si dicit unus. & de fide. dec. Item per Bal. in l. filius. de re. iud

Universidad de Deusto
Biblioteca

nus, licèt alias subtilitas pernitiosa reprobetur, ut in c. dilecti, infra de iu. de quo ẽt ibi tangitur.† In uer. Sed neque. Nor. ꝙ ecclesia ꝑt dici uiduata dupliciter. Vno mõ simpliciter, & oī respũ, & tũc nullũ, ſupponitur uinculũ inter eã, & ſponſum, ſeu ꝓlatũ. Secũdo modo dr̃ quaſi uiduata quo ad quid, inſpecto aliquo extrinſeco, cuius reſpũ ſpõſus eſt inhabilis, & ſic inutilis quò ad exercitiũ matrimoniale, & hoc mõ põt dici ecc. eſſe uiduata, q̃ hẽt electũ cõfirmatũ, nõdũ cõſecratũ, qa inutilis eſt ad exercitiũ illorũ, q̃ ſunt ordinis, ut hic patet, ſ. de
16 elect. c. trãſmiſſam.† No. qđ paria vñr a aliquid non eſſe, uel
a eſſe, & inutiliter eſſe. ad hoc ſæpe allegatur hæc dec. facit qđ hr̃ in l quoties, ff. ꝙ ſatiſda. cog. & in l. j. §. qbus, ff. qđ cuiuſque
17 vni.† No. ꝙ interpretatione verborũ iuris, debet attendi cõis uſus loquendi. Nam debẽt intelligi prolata nõ ſimplr̃, prout ſonant, ſed ſm cõem uſum loquendi. facit qđ hr̃, ſ. de ſpon.
b c. ex literis, b & l. librorũ, §. qđ tn̄ Caſſius, ff. de leg. 3. & l. cum
18 delationis, §. aſinã, ff. de fun. inſtr.† No. ꝙ licitũ vr̃ eſſe allegare prouerbia, facit qđ habetur in c. & ſi Iudæos, infra de Iud.
19 † No. ꝙ pmiſſum ſub rõne pænæ, non intelligitur pmiſſum ſub rõne gratiæ. Et ẽt no. ꝙ pmiſſio actus non extenditur ad
c caſum oppoſitũ: facit qđ habetur in l. legata inutiliter, c ff. de leg. j. ubi inducta ad unũ effectũ, non debẽt operari oppoſitũ.
20 † No. ꝙ de iure ſingulari permiſſa, nõ ſunt extẽdẽda ad alios
d actus, maximè ſi non ſunt paris rationis. d & idẽ eſſet, ẽt ſi ſo rent, ꝙ id. qđ hr̃ inf. de priuilegijs, c. ſanè, & ff. de legi. l. ius ſin-
21 gulare.† No. ꝙ in materia r̃r, & cõiter prohibita, oẽ illud, ꝙ nõ apparet eſſe cõceſſum, intelligitur prohibitũ, & ſic ſub regula ꝓhibitiua, & hoc caſu ẽt dicimus, ꝙ omiſſum hr̃ ꝙ ꝓhibito, & ꝓcedit ẽt illud gñale. Erubeſcimus, cũ ſine lege loqui mur. l. illã. C. de coll. & id, qđ a lege nõ pmittitur, uel a decre
22 tis ſanctorũ patrũ, nõ eſt ab hoĩe ꝑſũmẽdũ.† No. ꝙ cõfirma
c tus vr̃ arctari ad petendã conſecrationẽ intra ſex mẽſes, c qđ qualiter intelligatur, recurre ad ea, q̃ notã. p gl. j. i c. ſi electio, de ele. in 6. & facit qđ hr̃ in c. q̃ ſit, e. ti. & li. & in dictis iuribus
23 ẽt pater, a quo tpe currat dictum tẽpus.† No. penã nõ facien tis ſe cõſecrari intra dictũ tp̃s, quia põt compelli ad cedendũ iuri ſibi acquiſito. In uer. ſanè. No. ꝙ translatio attribuitur ſuperiori beneficio, qđ ſit trãſlatio abſolutio uerò, uel conceſſio licentiæ attribuitur illi inferiori beneficio, a quo transfertur.† No pænam transferentium Epos ſine licentia Pape, & etiam illorum, qui tranſlationi conſentiunt, & tranſla-
tos

ADDITIONES.

3 ¶ Paria uidentur. Fortifica per gl. in l. fin. C. ad l. Flaui. de pla. ubi dicitur, & notatur, ꝙ paria ſunt non habere filium, uel habere inutilem, & paria ſũt uxori non habere maritum, uel habere inutilem, ut refert Ial. in l. quoties, ff. qui fatiſ. cog. ubi multa ſimilia quoad hoc propoſitum, & tangit Alex. in l. filij. §. ſi uidua. ff. ad municipa. Et adde tu ultra relata p Ial. ubi ſupra, ꝙ paria ſunt, uel ſimilia, non eſſe, uel eſſe, & nõ apparere, ut eſt tex. in l. in lege, ff. de contrah. empt. & l. duo ſunt Titij, ff. de teſtam. tu. Itẽ pariſicantur, nihil habere, uel non habere, quod ſufficiat, ut inquit Archid. in c. priſcus, 55. diſt. per illum tex. facit materia l. eleganter. §. qui reprobos, ff. de pigno. actio, & quæ infra dicentur, ſuper glo. Caliſtus Amadeus.

b ¶ Ex literis. Adde Bar. in l. Labeo, ff. de ſup. lega. ubi latius, & Romanũ in cõſil. 23. incip. Neſcio qđ dubitationis, & Paul. de Caſt. in conſi. 45. incip. Viſo puncto, in 3. col. & uide Fel. in proœ. decre. ubi per 6. col. & multa aurea dicta, pro cõi uſu lo quẽdi, in cumulum reſtringit. Caliſtus Amadeus.

c ¶ Legata inutiliter. Vbi no. qđ inducta ad diminutionem, nõ debent operari augmentum. idem no. in l. cum tale, §. fi. ff. de condi. & demonſt. Sed contrarium, in l. denique. §. interdum, ff. de pe. leg. ſolue per Bar. in d. §. interdũ, quod diſpoſitio non poterat aliàs habere locũ, & Ioan. de Imo. in l. quod dicitur, de uerb. oblig. in 9. col. ex quo no. limitationẽ ad hoc dictũ & regulã, de qua hic, ꝙ non procedit, quando diſpoſitio non poſſet aliàs fortiri effectum. & ad regulam prędictam faciunt l. quod fauore, C. de legi. & l. nulla, eo. tit. ff. & c. quod ob gratiam, de reg. iur. in 6. & quę ibi habentur, & uide Do. Ial. in l. ſi, in fi. ff. qđ quiſque iuris. Erubeſcimus enim iuxta l. illã, C. de collat. legem iſtam malè allegari, quaſi per oẽs ad hoc propoſitũ, cum non probet id, ad quod allegatur, ſecundum D. Ial. in d. l. illã, ex ratione, de qua ibi per eum. Sed meliùs facit §. conſideremus. in Authen. de trien. & ſemiſ. c. is qui, de ſent. excõm. in 6. in fi primi reſpon. & c. pen. ne ſe. uac. & c. fi euangelica, 55. diſtin. & c. cor epiſcopi, 68. diſtin. & c. ꝙ ſi dormierit, 31. q. 1. & per Bal. in tremendo cõſilio ſuo ſchiſmatis, qđ eſt incorporatũ in prin. tit. C. ſi quis ali. te. prohib. in ſua lect. An autem liceat allegare glo. uel authoritates doctor. qñ habemus legem dic ꝙ non, ſecundum Ial. allegantem Archid. in c. nolite. 11. q. 3. & malè: nam ibi nihil dicit. Sed bene aliquantulum tangit ſubtiliter aduertenti, in c. nolite errare. 11. diſt. & clarius glo. contra ſeipſam in l. ſed licet, ff. de off. præſid. Et an liceat allegare, & decidere ex naturali ratione, deficiente lege? Et an debeamus allegare ſolùm unã legẽ, de pluribus facientibus ad propoſitũ? & an credatur glo. ſimplici, qñ non reperitur lex? uide latiſſimè per prędictum d. Ial. in prędicta l. illã, & adde gl. in c. tales. 23. diſt. & c. cum ſit. de
æra. & quali. Sed ultra per ipſum ibi relata, quid de doctoribus, an credatur, ſi doctori uni, ẽt excellenti atteſtanti de cõſuetudine, & probet cõſuetudinem pro ipſe plenißimè per eundem d. Ial. qui tandem cõcludit, ꝙ non, cum conſuetudo ſit factũ, in l. de quibus, in penul. col. ff. de legi. & idẽ eſt in his, quę ſunt iuris. ſi non probet dictũ ſuũ per authenticam ſcripturam, ut habetur in d. l. illã, & maximè procederet cõcluſio prædicta in cauſa, in qua aduocati tunc ſunt aduocati cæci ſecũdùm philoſo. & relicto Sa-

le conſcientię, quem habere debent, ut dicit Bal. in l. hac lege. C. de ſen. et peri. rec. & c. j. de ſent. & re iu. lib. 6. ſolent dicere clientulis ſuis, ſi hoc cõfitemini, perdetis cãm, & non dñt ſi negabitis, perdetis animã, ut dicit gl. j. magna, circa ſi. in c. j. de cõſtẽ. li. 6. Et ideo gl. no, licèt parua, in l. fin. circa prin. in uerbo, mouẽtur. C. mã. dicit, ꝙ illi, qui circa lites morãtur, oīa mala nouerũt, in Auth. de ex. & introdu. circa prin. pro quo ẽt facit illud tũ cerũ dictũ dñi Matheſi. in fin. g. 96. ibi referentis, ꝙ cũ eſſet qõ inter quoſdã, an aſinus ueniret appellatione beſtiæ? p p l. j. §. beſtias, ff. de poſtu. Quidã iudex dictus Mõtonus, q̃ inter ſcholares ſolet derideri, credidit emiſſe famoſo aduocato, dicẽti, & atteſtãti aſinũ pro beſtia nõ haberi, & ad hoc pro victoria ſua alleganti rubricã, q̃ nõ reperitur in rerum natura, l. C. de aſinis, pro beſtijs nõ appellandis, dic tũ latius, ut ibi. hoc exẽplũ uolueret ferre ad propoſitũ, tñ nõ prætermitto illud ſin. dictũ, de quo Panor. in c. de poſtul. prędicta. & d. Ial. in l. gñaliter, ff. de in ius uoc. in fi. ꝙ ſi dictũ pubabiliter ſecutus opi. magiſtri ſui i decriſione alicuius cãę ei crederet, & malè ſniaret, qđ dẽret abſolui a ſyndicatu, & ab expenſis, qđ no. An aliꝰ credẽdũ Cardin. & ſummo Pontifici, etiã de illis, quæ uidit ante Papatũ cũ non ſit materia noſtra, ſufficiat tibi recurrere ad ea, quæ hñr in c. cum a nobis. infra de teſt. & c. ſicut. de ſen. exc. & quod dicit Lud. Ro. in 220. q. interrogatus de hoc a Papa Eugenio, dũ ipſe eſſet auditor Papæ, poſt multa hæſitatiõnẽ reperit duas glo. una eſt in c. apoſtolicę, de re iud. li. 6. & alia in c. 1. de renũ. eo. li. & uide Corſe. i apo. ad Abb. i d. c. cũ a nobis. Col. Aret.

¶ Adde dum hic uoluit dicere, quod iudex, qui iudicat ſm opi. ſui Doctoris, liberatur a ſyndicatu, quamuis illa ſit contra cõem opi. Et dic, ꝙ illa eſt originale dictũ Old. in l. quæſitum. §. j. ff. de fun. inſtr. ut referuntur in c. 1. col. mihi. 6. uer. ſed uide notabile dictum Old. & ibi poſui in apoſtilla ipſum poſt alios, in apoſt. in uer. ſui doct. ſupra de poſt. prę. la. quib. adde Fel. in c. j. col. fi. uer. 5. no. ꝙ iudex ſupra de conſt. Bal. in l. filium quem ibi-
Zas-
bentem. C. fa. erci. de quo eſt bo. gl. in c. cum beatiſſimus. 24. q. 1

¶ Circa iſtũ paſſum de conſuetudine, qũo, & qualiter ſit, ꝓbãda, primo in
cas. ꝙ cõſuetudo eſt allegãda, ut in auth. gñaliter, & ibi per Bal. in j. col. C. de epiſ. & cle. & p eundẽ in l. uenia. C. de in ius uoc. & in l. quicũque. C. de
ſer. hęr. & plerq; alex. in l. ſi adulterij, in §. idẽ Poſſioni. ff. de adul. & in l. de quib. in fi. de legi. Imo dixi. Bal. in d. auth. gñaliter, in 2. col. ꝙ ſi cõſue-
tudo nõ fuit allegata in libello, dẽ deduci, & allegari in ꝓceſſu. ꝙ ſic tenuit Alex. in l. j. in §. idẽ ſcribit. ff. dep. & ipſa cõſuetudo allegata dẽ probari, ſm Bar. in d. l. de quibus, in fi. ff. de leg. & Bal. in l. j. in j. col. C. q̃ ſic lo. cõſtat, & idẽ uoluit Bar. in l. oẽs populi, in 7. q. prin. in uer. circa ſecũdũ. ff. de teſti, & iu. niſi forſan conſuetudo allegata eſſet ualde gñalis, qa tũc ſufficeret ſola allegatio, abſq; alia ꝓbatione, ſm Bal. in l. 3. in 1. col. in uer. attamen de hic. C. de ſer. fugi. qđ ẽt uoluit Alex. in d. l. de quib. cui ca. fi. & ibi ẽt dixit in 15. col. & ſeq. ꝙ cõſuetudo ꝑt probari ꝑ unũ teſtẽ, qui ſit ualde experitus, & qualiter conſuetudo probetur ꝑ teſtes? uide per Alex. in conſi. 8. in conſ. 17. in ſecunda parte conſiliorum. ub. ẽt ponit, an poſſit probari ꝑ teſtes ſingulares? De quo ẽt per eum in l. admonendi. ff. de inreiu. in 2. col. poſt Bal. in d. l. de quibus in 22. col. Et adde ẽt, de conſuet. allegata, an debuerat, uel non, poteſt iudex ſe informare a notario ſuo, ſm Bar. in l. legat. Iul. in fi. ff. de teſti. Et tene ẽt menti ꝙ conſuetudo probatur per duos Doctores, eã referentes, ſm Bart. in repe. l. de quibus, in 4. q. in 16. col. ff. de leg. Imo põt probari per unũ famoſum doctorẽ aſſerẽtem, ita eſſe conſuetudinẽ, ut notabiliter uoluit Bal. in c. cum dilectus, in 2. col. in uer. ſolent. põt. de conſue. quod etiam uoluit Pau. de Caſt. in conſi. ſuo 259. ꝙ tamen intellige uerum, niſi conſuetudo eſſet contra ius cõe, quia tunc illa deberet plenè probari, ſm Bal. qui ita declarat in l. ſi is qui. §. 1. in antiqua lectura. ff. de pig. ubi dicit, ꝙ licèt etiam glo. dicat, aliquid ſeruari de cõſuetudine, tamen debet probari illa conſuetudo, ſi eſt contra ius commune, & ita etiam tenet ipſe Bald. in l. conſentaneum. in 6. col. in 5. oppo. Cõſuetudo & quando iud. de quo etiam per Ioan. de Imo. in l. 1. §. nũciatio. in 5. col. in uerſi. an autem ꝓ id, quod dixi. ff. de no. ope. nun. & per Alex. de ſenio. in l. poſt dotem. in 24. col. ff. ſolu. matri. & hoc mõ poſſunt concordari illę opi. quæ vñr adinuicem contrariæ. Nec obſt. ꝙ dicebatur, ꝙ conſuetudo cum ſit factũ, non ſufficit probari per dictum doctoris, quia reſpondeo ꝙ uſus, & mores, ex quibus poſtmodum deſcendit cõſuetudo, bene ſunt facti. Sed ipſa cõſuetudo in eſſe producta, & inſurgens ex uſu, & moribus eſt ius, prout optimè declarat Bar. in d. l. de ębus, in 3. col. in uer. oppono. dę hic ſeruari. ff. de legibus. Et quantũ ad id, quod hic dicitur de gñaliter an, & qñ poſſint allegari in deciſionibus cauſarum inuide Io. An. in c. & iudæos. de Iudæ. & no. doct. in c. quem admodum. de inreiu. & doct. ibi
ſtæ in l. ſolẽt. ff. de of. proc. & in l. ſi chorus. ff. de lega. 3. & uide per Alex. in l. 1. 14. col. ff. ſi cer. pet. Et ad illud, quod etiam hic dicitur, ꝙ iudex examinetur in ſyndicatu, & ab expenſis, ſi habuit ſiniam præceptoris ſui pro ſe, & iudicat ſm illam, ẽt ſi male iudicaret. Adde, quod habens opin. doctoris ꝑ ſe, ſemper dicitur habere iuſtam cauſam lingendi, ut eniitet expendas, per tex. in l. qui ſoluõũ, in §. etiam. ff. de leg. 2. & hoc quia doctor habet a lege authoritatẽ, dicitur eſſe probabilis, ut no. in c. j. de poſtu. prę. la. & in l. j. C. de profeſſo. qui in urbe Conſtantino. li. x. Ad q̃ materiam uide Spec. in tit. de prob. §. nunc uidendũ. circa prin. & inde gl. Inſti. de oblig. ex delicto. nalcun. in prin. & uide Io. And. in c. ut debitus. de appell. ubi dixit, ꝙ ſi qua opinio facit pro appellante, licèt ſuccumbat in cauſa, tamẽ excuſatur ab expenſis, pro quo uide ord. gl. in d. §. etiam. Tene tamen menti, quod quãdo circa idẽ ſunt diuerſæ opi. humanior, & rationabilior, & æquior ſemper eſt ſequenda, uel conſulendus eſt ſuperior habens authoritatem legis condendæ, prout eſt Papa, uel Imperator, prout uoluit Hoſt. in c. 1. de cognat. ſpi. & Io. An. in c. 1. de conſti. ſuper gl. ſi. eſt benè uerum, ꝙ opin. magiſtri eſt a diſcipulis recitanda, & defendenda per tex. in c. oẽs. de maio. & obe. & hr̃ in c. cum beatiſſimus. 24. q. 1. & uide gl. in c. 1. de deci. Ant. Franc.

d ¶ Paris rationis. An priuilegium conceſſum extendatur ad alias per ſonas quam quibus eſt conceſſum? uide Bal. in l. j. in prin. C. ad leg. in l. non tantum. §. non omnia. ff. de excu tuto. Ang. in conſi. 261. incip. quando dicit priuilegium. Card. in conſi. 132. incip. Puto, in fi. Pet. de Anch. in conſi. 109. incip. Prima facie. Deci. in conſi. 48. in prin. Seb. Sap.

e ¶ Sex menſes. Adde, an poſſit talis terminus prorogari? per Cardi. in cle. ſta tuimus. de ſtatu mona. Gemi. in c. quoniam. 100. di. & Spe. in ti. de diſ. in prin. uer. ſunt & aliæ. & Bertha. de Fir. in trac. de Epiſcopo. lib. 4. in ult. part. & qualiter peratur? uide per Sge. in ti. de ele. §. 1. uer. ſacris. Zach.

tos confirmãr. aut ꝙ ſecrãt, qa ſuſpenduñt à Põtificali officio.
25 † No. ꝙ cæteris paribus plus peccat ſuperior q̃ inferior, & plus peccat inordinatè promouens aliquẽ, q̃ ꝓmotus, & minus peccat aliorũ errores ꝓtequẽs, q̃ inducẽs alios ad proſequẽdum.
26 † No. parcẽdum eſſe ſpõte ꝓfitenti delictũ, & veniã poſtulãti, ſi peccauit ex errore, vel ſimplicitate: ſecùs ſi ex certa ſciẽtia, & malignitate: nam talis nõ dr̃ peccare ex malignitate, ſed ex ſimplicitate peccare dr̃, q peccat ex errore, ẽt ſi error cadit in
27 latam culpam, q̃ contingit in errore iuris, facit qđ habetur in l. 3. §. fi. ff. de li. cau. & no. in l. plagij. C. ad l. Fla. de plag.† Not. ꝙ ubi qs ꝓſecratur ad certã, & determinatã eccleſiã, in qua non ſit ſpõſus, cũ ad illã non fuerit ꝓſecratus, nec ad aliq̃ dicat ꝓſecratus in qua nõ eſt ſpõſus, qa ad illã nõ ꝑt ꝓſecrari. & ꝑ hoc vr̃, ꝙ ſi qs ꝓſecrat in Epiſcopũ ad eccleſiã, in qua nõ eſt ſponſus, & ſic nõ canonicè ꝓmotus, ꝙ nõ recipiat habitũ ꝓſecrationis, & ſic vr̃, ꝙ ſi poſtea inde remoueat, ꝙ ñ erit Epiſcopus, & talis eſt eiusdẽ ptãtis, cuius eſt epũs nullate. q renũciaſſet epãtui, licèt nõ ordini. & ſic trãſit d. An. in no. Sed ℨrium vr̃ tene re Hoſt ut ipſe ẽt hic tãgit circa fi. ꝙ ſaltẽ tũc dr̃ ꝓſecratus ad eccle. vniuerſalem, ad q̃ libet ꝓſecrat, cũ vnica tn̄ ſit vniuerſalis eccleſia. 7. q. j. c. Nouatianus. & 24. q. 1. c. loqtur. & ꝑ hoc etiã facit, ꝙ hr̃ in ſimili in c. nõ ſolũ. & c. ſeq. de reg. iur in 6. vbi interdũ ꝓteſtus certã religionem, ſi ꝓiteat illã intra annũ, nõ obligat illi religioni, in ſpecie, ſed tũ obligat in gñe, vt ꝓtingit in ꝓtente religionem mẽdicãtũ intra annũ, ut ibi patet. Dic ergo hic, ꝙ licet fuerit ꝓſecratus ad certam eccleſiam, & non valuerit ꝓſecratio illius eccleſiæ, ualet tn̄ reſpectu eccleſiæ vniuerſalis, & iõ, ſecũdùm eum, & Hoſtien. poſſet iſte Epiſcopus, ſi inuitaret ab alio Epiſcopo, expedire ea, q̃ ſunt ordinis,
28 qđ intellige uerũ anteq̃ fuiſſet iũſpenſus ab executione Pontificalis officij.† No. ꝙ ꝓſenſus nullus, ex ipſius ꝓſeuerãtia, operari ꝑt interdũ quò ad facultatem diſpenſandi, licèt nõ operetur quò ad ualiditatem electionis, de quo ſup. ti. j. c. auditis. & c. bonæ. in gl. ibi, Quam conſtituat. nã requirit, ꝙ dãs tradat in peculium, ut cõſtituatur res peculiaris, & tn̄ ſolo aĩo re
29 uocat peculiũ.† In ea. gio. in fi. Item eſt differentia inter corpo ralia ſm Hoſt. p ea, q̃ hñr in l. 3. ꝙ ſoc. ga. vbi ſit ſocietas oĩum bonorũ, trãſit dñium rerũ corporalium ſine traditione, ut ibi no. Item ex legato rei corporalis, ſecuta additione hæreditatis, trãſfertur dñium. l. ſi tibi hõ. §. cũ ſeruus. ff. de leg. j. & tn̄ ex lega to iuris incorporalis, puta actionis ꝓtentis ℨ debitorem nõ trãſit ſine ceſſione. l. ex legato. C. de le. qđ intellige reſpectu directi iuris. nã utilis actio trãſit benè ſine ceſſione, ut ibi patet. In gl. in uerſi. Spũalia. in fi. vel dic, ꝙ ℨrium loqtur de interiori deſtructione, q̃ fit ꝙ ꝑtentem, hic autem de exteriori, q̃ fit de ponendo ab ordine, & ſic à ſacris. In glo. in uer. Deſtruantur, Aduerte, quia gl. dicit uerum in ſe per l. quam al. tamen nõ dixit de mente huius tex. qui non loquitur de matrimonio carnali, uel de carnalibus, ſed de ſpũali, uel ſpiritualibus. Et ſi dicas, iſtud, ꝙ dicit gl. facit ſanè contra regulam, hic poſitam, dũ dicit, ꝙ carnalia facilius conſtruũtur, quam deſtruantur. Potes
30 dicere, ꝙ fallit in caſu iſto, qñ agereture de matrimonio corporali, ſeu carnali, & facit quod dicam in glo. in uer. Fortius.† In gl. in uer. Solus. in fi. Nec ob ꝙ habeẽ. 24. di. c. Epiſcopus. ubi dicit, ꝙ Eps non ſolus ordinat, ſed cũ cõſilio ſui cap. facit qđ hr̃ j. de præb. in c. cũ ſm. quia reſpondetur, ꝙ hoc uerbum, ſolus
31 non excludit clericos ſuos a, ſed alios Epiſcopus, facit qđ habetur. 1. q. 7. c. ſi aũt. §. ſolus. Item qđ hic dicitur, ꝙ Eps ſolus nõ poteſt auferre honorem, intelligo deponendo ab ordine ſacro
7. c. Felix. & c. ſi autem. ſed poſſet ſuſpendere ab officio, licèt ſ̃ diſpoſitũ ab ordine ñ poſſit
ſpenſionem reuocare, licèt ℨ diſpoſitũ ab ordine ñ poſſit
Deo. & facit qđ hr̃. ſ. de cleri. nõ reſi. c. ex
auferre honorem, deponendo ab officio, licèt nõ
ſuperare ab ordine. ſ. de his. q̃ fi. à plat. c. nouit. Item ꝙ
Metropolicantus oferat ſuffraganeos, intellige princi
ſuos, ſi inuitaret ab alio Epiſcopo, expedire ea, q̃ ſunt ordinis,
intellige uerũ anteq̃ fuiſſet iũſpenſus ab executione Pon
tificalis officij.† No. ꝙ ꝓſenſus nullus, ex ipſius ꝓſeuerãtia, o-
perari ꝑt interdũ quò ad facultatem diſpenſandi, licèt nõ ope
retur quò ad ualiditatem electionis, de quo ſup. ti. j. c. auditis.
& c. bonæ. in gl. ibi, Quam conſtituat. nã requirit, ꝙ dãs tra-
dat in peculium, ut cõſtituatur res peculiaris, & tn̄ ſolo aĩo re
29 uocat peculiũ.† In ea. gio. in fi. Item eſt differentia inter corpo
ralia ſm Hoſt. p ea, q̃ hñr in l. 3. ꝙ ſoc. ga. vbi ſit ſocietas oĩum
bonorũ, trãſit dñium rerũ corporalium ſine traditione, ut ibi
no. Item ex legato rei corporalis, ſecuta additione hæreditatis,
trãſfertur dñium. l. ſi tibi hõ. §. cũ ſeruus. ff. de leg. j. & tn̄ ex lega
to iuris incorporalis, puta actionis ꝓtentis ℨ debitorem nõ
trãſit ſine ceſſione. l. ex legato. C. de le. qđ intellige reſpectu di
recti iuris. nã utilis actio trãſit benè ſine ceſſione, ut ibi patet.
In gl. in uerſi. Spũalia. in fi. vel dic, ꝙ ℨrium loqtur de interiori
deſtructione, q̃ fit ꝙ ꝑtentem, hic autem de exteriori, q̃ fit de
ponendo ab ordine, & ſic à ſacris. In glo. in uer. Deſtruantur,
Aduerte, quia gl. dicit uerum in ſe per l. quam al. tamen nõ di
xit de mente huius tex. qui non loquitur de matrimonio car
nali, uel de carnalibus, ſed de ſpũali, uel ſpiritualibus. Et ſi di-
cas, iſtud, ꝙ dicit gl. facit ſanè contra regulam, hic poſitam, dũ
dicit, ꝙ carnalia facilius conſtruũtur, quam deſtruantur. Potes
30 dicere, ꝙ fallit in caſu iſto, qñ agereture de matrimonio corpo-
rali, ſeu carnali, & facit quod dicam in glo. in uer. Fortius.† In
gl. in uer. Solus. in fi. Nec ob ꝙ habeẽ. 24. di. c. Epiſcopus. ubi di
cit, ꝙ Eps non ſolus ordinat, ſed cũ cõſilio ſui cap. facit qđ hr̃
j. de præb. in c. cũ ſm. quia reſpondetur, ꝙ hoc uerbum, ſolus
31 non excludit clericos ſuos a, ſed alios Epiſcopus, facit qđ habe
tur. 1. q. 7. c. ſi aũt. §. ſolus. Item qđ hic dicitur, ꝙ Eps ſolus nõ
poteſt auferre honorem, intelligo deponendo ab ordine ſacro
7. c. Felix. & c. ſi autem. ſed poſſet ſuſpendere ab officio,

Universidad de Deusto
Biblioteca

videtur uerior p istum tex. à ꝑrio sensu, & ista opi. cõiter tene
38 tur, de quo p gl. in c. fi electio, de ele. in 6.† In gl in uer nil ad-
dit. quali uelit gl. ꝙ quò ad substãtiam, & vinculum matrimo
nii consecratio nil addit, sed quò ad consummationem benè
potest dici addere, ꝙa dicitur consummari in ipsa consecratio
ne, & p illam acgrit potestatẽ exercẽdi ea q̃ sunt ordinis epi-
scopalis, facit qđ dicetur in d.c licet, in gl. i. ꝯ. eo. In glo. in ver. si-
militudinẽ, in fi. Solue. ꝙ ibi nõ erat oĩmoda similitudo, ut in
eis patet. hic secus, & de materia. sup. de cõsti. c trãslato. de pb.
34 c. nõ põt. ad fi. p Io. An. li. vi. In gl.† ver. sex mẽses, in fi. quomo
dò saluatur litera illa? potes dicere, ꝙ dupliciter põt saluari. Pri
mò, vt intelligatur hic post sex mẽses. sinchoatos, & qđ dr̃ in
canone, de quo hic fit mẽtio, sup. in c. 1. 100. dist ad fi. intelliga
tur de quinque mẽsibus cõpleris, facit qđ no. in simili in c. lite
ras. de temp. ord. & l. g ante cal. de uer. obl. & in l. 2. § fi. ff. si cer.
a pe. Et sic no. hãc cõclusionẽ a ꝙ cõcordãdis testibus, ꝙuorum
35 vnus dicit aliquẽ fuisse p quinque mẽses, alter p sex menses, ut
primus intelligaꝫ sensisse de quinque cõpletis, alter de sex in-
choatis, de quo p Bar. in. d. l 2. §. fi. & facit ẽt id, qđ consueuit
dici in c. cũ tu. ꝯ. de testi. & quod etiam plenè no. in l. inter stipn
lantem. §. i. ff. de verb. obl. Et ad p̃dicta facit, & ẽt põt. adduci,
secundum Io. An. quia dicimus Christum fuisse passum, dum
esset ꝫ 2 anno. & sex mẽsium, & sic triginta duo annorum cũ
dimidio, & tamen sex mẽses a tpe natiuitatis Christi, q̃ est de
mẽse Decẽbris, nõ currebant vsq. ad tps passionis cõpletẽ, ꝙa
fuit de mẽse Martii, & sic erant sex menses cœpti, sed nõ cõ-
pleti, Vel põt d. ci sctõ. ꝙ hic tex. voluit approbare op. Bul. qui
voluit d cere morã posse purgari intra mẽsem post dictos sex
mẽses, facit quod no. sup. tit. c cum in cunctis. per Io. And. in
uer cum vero. In glo. in uer. Inutilem, ibi, scindite, melius di-
xisset versi Itẽ à mortuo, q̃ verũ. est sub § hoc idẽ. & facit ẽt,
39 qđ habetur in l. Paulus. ff. de uer. si. & l. elegãter. §. q reprobos, ff.
36 de pig. † In gl. in uer. inuenit. ibi, secus in beneficijs. No. diligen
ter gl. q̃ in hoc versi. iuncto quod dicit ver. Et in priuilegijs, vr̃
b facere dr̃iam b inter priuileg. ũ, & bñficium: priuilegiũ n. ẽ stri
cti iuris, secus in bñficio, & benè dicit gl. stricto sumpto voca
bulo: ꝙa priuilegiũ dr̃, quasi priuãs leg. ꝫ. dist. c priuilegia. Et sic
est contra ius commune. & ideo latius interpretatur bñficiũ,
q̃ priuilegiũ, facit qđ dicetur in c. fi. ꝯ. e. & qđ ibi no. p Io. An. & in
c. olim tibi. de ver. sig. facit ẽt no. p legistas in l. bñficium. ff. de
cõsti. prin. In ea. gl. ibi. Arg. cõtra. Intellige tex. nõ ad ꝓxime di
37 cta, qa cũ illo cõcordat id, qđ sequtur. In ea. gl. i fi. Intellige, nisi
quis veniret ꝯ præceptum superioris, vel nisi qs faceret alij, qđ
sibi fieri non vellet. inam talia etiam non erant licita, secũdum
primæuum ius naturale, i. dist in princ. Aduerte quia potes ali
ter concludere in materia, quam dixit gl. nam id, de quo q̃ri-
tur, est de materia regulariter in suo genere permissa: & sic sũ-
mus in his, q̃ sunt de genere pmissorum, & tunc ꝓcdit in tali
materia, ꝙ omne illud, qđ nõ reperitur prohibitũ, intelligaꝫ es
se concessum, ex quo sumus in materia regulari, & in suo ge-
nere pmissa, facit, qđ habetur in l. i. ff. de testi. vbi regulariter q̃-
libet põt esse testis, nisi reperiatur prohibitus, & similiter q̃li-
bet potest procurator esse, nisi reperiatur prohibitus. l. mutus.
§. i. ff. de procur. & similiter potest qs ꝯhere mmonium, nisi
reperiatur ꝓhibitus, facit qđ habetur ꝯ. de spon. c. cũ apud. vñ
in p̃dictis dicimus, ꝙ edictũ est pmissorium regulariter, & in
suo genere, & est ꝓhibitorium certarum psonarum, uel certo
rum casuum, facit qđ no. in d. c. cum apud. & in d. l. mutus. § i.
Si autem sumus in materia, quæ regulariter in suo genere est
ꝓhibita, & sic est de genere ꝓhibitorum, & tunc procedit, qa
omnia intelliguntur prohibita, quæ non reperiuntur pmissa
ita intelligatur iste tex. Nam alio nõ apparente recurrendum
c est ad regulã, & stãdum est regulę, i. omnis diffinitio. cum ibi
no. ff. de reg. iur. & facit quod no. de reg. iur. in rub li. vi. Et iõ,
si sumus in materia regulariter prohibita, debet p̃iumi prohi-
bitum, nisi appareat pmissum. Nam regularia sunt fm naturã
ipsius regulæ ideo faciliùs p̃iumitur aliqd esse potiùs sub regu
la, quæ procedit fm communia accidentia, quàm sub speciali
tate. q̃ ex accidenti, & singulariter cõtingit ꝯ naturam regu-
læ. facit ꝙ hr̃ in l. nã ad ea. ff. de legi. Si aũt q̃ratur, q̃ũ cogno
scetur, an materia sit in suo genere ꝓhibita, vel pmissa? dic, ꝙ
38 hoc poterit colligi ex eo, qđ tetigit gl. circa finẽ. † Quæritˢ, si cõ
stitutio, seu lex log tur pmittiuè, p̃iumitˢ, & dr̃ materia pmissa:
si aũt log tur negatiuè, dr̃ materia ꝓhibita, ut patet ex iuribus
hic allegatis. circa fi. glo. Si autem esset casus, in quo non benè ap
pareret, an in tali materia lex loquatur permittiuè, aut prohi-
bitiuè, tunc recurrendum esset ad ius primæuum naturale, qa
intelligeretur esse permissum, nisi ueniret ꝯ prohibitionem su
perioris, uel nisi quis vellet alteri facere id, quod sibi fieri nol
let. Et prosequitur hic Io. An. de multiplici lege, videlicet, de
lege naturæ, & de lege iuris gẽtiũ, & de lege Mosaica, & de le-
ge ciuili, & de lege canonica, & sic de quoque legibus, de qbus
etiã tetigi in c. j. de sum. Tri. & fide cath. Et tãgit, q̃ sint licita, &
quæ ꝓhibita intelliguntˢ ꝓpsas leges, nõ est opus instare, qa ꝙ
ea q̃ dicit, nõ hẽs pfectã doctrinã, sed melior doctrina hr̃ ex
his. q̃ dixi supr. ius, ad materiã. 2. q. 5. c. cõsuluisti. & l. nec non.
§. ꝙ eis. ff. ex quib. cau. ma. In gl. in ver. tanquã in fi. & de mate
ria hr̃ in d. c. homo Christianus. & ꝯ. de iureiu. c. cum quidam.
In gl. pe. in fi. Solue ꝙ ibi uoluntas non fuit ꝯria potestati, qa
poterat mutare in adijciendo cõditionẽ institutioni, & p̃iumi
tur mutasse, ex quo ñ adiecit, licèt à pri n. dixisset, talis hr̃ esto
fm conditiones infra scriptas. unde licèt postea non adijciat
conditionem, erit hęres, qa præsumitur ipsum mutasse uolũ-
tatẽ in adijciẽdo conditionẽ, ex quo non adiecit. In gl. pe. ibi,
durant in ꝓsensu, p̃t exponi, ꝙ dicãtur durare, quia nõ immu-
tauerunt uoluntatẽ, & sic erit sensus, ꝙ si durẽt in eodẽ cõsen
su ex eo, qa non immutauerunt, hẽret locum, quod hic dr̃ pe
etiã intelligi scdm Host. si adhuc durẽt in suo consensu, i. si de
nouo consentiant in eo, qđ priùs cõsenserũt, & secũdùm istos
intellectus, loquitur de consensu canonicorum. Posset ẽt intel
ligi de consensu ipsius electi, vt sit sensus, ꝙ si ipse electus gẽ
ueret in priori ꝓsensu, qa vellet esse Andegau. tũc ꝓcedit id,
qđ dr̃ hic, ut sequitur in gl. & dicit Host. ꝙ iste ultimus intelle-
ctus videtur magis de mẽte literæ, qa vult facere gratiã prin-
cipaliter ipsi episcopo, & nõ canonicis. Vltimò posses dicere,
quare illi arch: episcopi magis fuerunt puniti, q̃ in c. j potes di-
cere ꝙ hi plus deliquerunt, q̃ illi, hic nedũ fuit confirmatio, &
trãslatio, sed ꝓsecratio. Pręterea, hi fuerũt plures, & sic poterat
maturius ꝓsiderare, facit. ꝯ. de offi. del. c. prudẽtiã. Itẽ aduerte,
quia circa intellectũ tex dũ dicit, Priore consensu pdurante, je
dici, ꝙ, cum simpliciter loquaꝫ, intelligiꝫ indistinctè, & sic co
pulatiuè de cõsensu eligẽtium, & ẽt ipsius electi, cũ ẽt vtriusq;
consensus reqraꝫ ad pficiẽdum mrimonium spuale, de ele. cũ
39 inter canonicos. † Itẽ adde, ꝙ matrimonium spuale ꝯhit per
ꝓsensum eligẽtiũ, & electi ẽt ante confirmationem, & hoc vo
d luit litera in versi. Sicut aũt dũ dicit, Maximè a cũ cõfirmatus
fuerit, & sic posuit dictionẽ replicatiuã, quę replicat idem effe
ctũ, etiã si nõ fuerit ꝓfirmatus, quò ad ꝫhendum mrimoniũ spua
le, facit qđ no. ꝯ. de fil. pbry. c. ad abolendam ante tũ ꝓfirmatio
nem non dr̃ esse ratum, seu indissolubile, sed dr̃ indissolubile
post cõfirmationem, ut patet. ꝯ. eo. in c. fi. & ex eo, quod dixi s
in uer. cõfirmatus, ſuper uer. post. ubi patet, quòd demum, post
confirmationem non potest dissolui sine licentia Papæ, facit
quod not. glo. de ele. c. si electio, lib. vi. &c.

ADDITIONES.

2 ¶ Hanc conclusionem. Vide Ang. in conſ. 337. inci Ex themate, col. penult. nunc uenio, ubi dicit, ꝙ concordant testes, quorum aliqui dicunt ante publicationem. & aliqui post publicationem, ut intelligamus ante publicationem finitam, & post publicationem inchoatam. uide ẽt ibi Are. ad d. c. cum tu. de testi. & in d. l. qui ante Calendas. ff. de uerb. ob. Seb. Sap.

b ¶ Differentiam. Vide per d. Ias. in l. fi. ff. de constitu. prin. Fel. & Mod. in rub. sup. de rescrip. Seb. Sap.

c ¶ Regulæ. Vide gl. in c. 1. de coniu. lepro. quæ uult ꝙ in dubio standum sit regulæ, & no. Abb. in c. falubriter, de usu. unde, qui habet regulam pro se habet intentionem fundatam, ita, ꝙ alleganti contrariũ, incumbat onus probandi, ut no. Bar. in l. 2. ff. si quis ius di. non obtem. l. quoties. ff. si quis cau. uide Curtium seniorem in conſ. 10. in fi. & in conſ. seq. col. 1.

d ¶ Maximè. Adde, ꝙ dictio, maximè, aliquando est dictio implicatiua, ut in l. qui status. ff. de re mil. & significat identitatem in casu contrario, l. quod si minor. in §. restitutio, & ibi per gl. ff. de mino. quandoque etiam ponitur pro tantũ, ut in c. si quis episcopus dãnatus. 11. q. 3. & uide gl. in l. j. in uerb. maximè, C. de no. Cod. compo. aliquando etiam ponitur pro ualde, ut no. in l. 1. in glo. pen. ff. sol. matri. & de natura huius dictionis habetur per Bar. melius, quàm alibi, in extraua. ad reprimen. in uer. maxime, et no. in c. nouerit. de elect. ubi etiam dictum fuit.

SVMMARIVM.

1 *Licita est argumentatio de spirituali matrimonio ad carnale.*
2 *Reservata Deo, sunt reservata Papæ.*
3 *In ponderanda dispositione, an sit realis, uel personalis, magis attendenda subiecta materia, quàm expressio uerborum.*
4 *Factum à Papa, censetur factum à Deo.*
5 *Trãslatio, et ꝙlibet eius dispẽsatio, dẽt habere ſe utilitatẽ, et necessitatẽ.*
6 *Factum, quod episcopus sit transmissus ad aliam ecclesiam, non potest esse non notorium.*
7 *In notoriis an possit ferri sententia parte non citata?*
8 *Alligatus alteri ecclesiæ matrimonialiter, non potest licitè eligi, sed debet postulari. & eligentes sunt priuandi, seu suspendendi potestate eligendi.*
9 *Non est recedendum ab antiquitate, ni si ostendatur error expressus, & sic mutetur, uel reformetur ex se, & antiquitas tribuit titulum.*
10 *Papa incidens in hæresim, potest corrigi, aliàs non, & tunc potest deponi per concilium generale.*
11 *Circũstãtia notorij, licèt non sint notoriæ, non impediunt effectũ notorij.*
12 *Episcopus dimittens primam ecclesiam, sine licentia, & transiens ad aliã sine licentia, utraque ecclesia priuatur.*
13 *Transiens ad secundam, an sit priuatus ipso iure.*
14 *Per sententiam latam contra aliquem, non statim perditur dominium rei.*
15 *Alligatus alteri ecclesiæ, ab alia postulatus concorditer, non potest administrare etiam in ecclesia ultramontana.*

Quanto

CAP. III.

Vanto. Epˢ, q̃ ꝓpria authoritate, dr̃ sua eccl'ia
se trãsferat ad aliã, carebit utraq; h.
d primò narrat factũ. Secũdo aggrauat. Tertiò pu
nit. Secũda ibi, ñ attẽdes. Tertia ibi, Ne ãt. Casˢ lit.
Epˢ Hil desẽmẽ. a sede apo idulgẽtiãobtinuit, sub hac forma;
si ad maiorẽ dignitatẽ forsan uocaretˢ, eã sibi liceat assumere,
dũmodò nihil ei obsisteret de canonicis ĩstitutis. Ipse uerò de
hac indulgentia cõsus, uocatus ad Herbipolẽsecc. ad eã, ꝓ-
pria temeritate trãsiuit, nõ attendẽs, ꝙ in euãgelio dr̃, quos
Deus cõiunxit, hõ ñ separet, & prãtẽ trãsferẽdi Põtifices, ita si
bi dñs reseruauit, ꝙ soli beato Petro Vicario suo, & succesſo-
ribus suis, suo priuilegio p̃buit, & cõcessit, nõ homo, sed Deus se
paret, quos Romanus Pontifex, q̃ uices Dei gerit in terris, au
thoritate diuina dissoluit. Ne ergo facti puersitas trãseat p̃sum
ptoribus in exemplum, ꝙ non potest non esse notoriũ. præci
pit illi epo, ut administrationẽ illius ecclesiæ penitus derelin
quat, sed qa canonici prorsus illicitè uota sua cõtulerũt in ip
sum, ut in eo puniãtur, in quo peccauerũt, ipsos eligẽdi pote
state hac uice suspensos denunciauit: quia uerò Hildesemen.
ecclesiã improbè derelinquit, præcepit ei Papa, ne ad ipsam vl
teriùs reuertat, & careat propria, ut nec illis p̃sideat, quos per
superbiã spreuit, nec illis, quos p auaritiã cõcupiuit. B. In tex.
1 ibi, in euange. Mat. xix. Ratio non superflue reperit hic, & in c.
2 seq. inf. † No. ꝙ licita uˢ argumentatio de ispũali mrimonio ad
2 carnale, de quo per Io. And. in c. tuæ, inf. de spon. † No. ꝙ refer
3 uata Deo, uident reseruata Papæ, eius Vicario. † No. ꝙ cõces-
sum sub noĩe ꝓprio in materia, q̃ est talis naturæ, ut trãsire de
beat ad successorẽ, intelligiꝫ potius cõcessum dignitati, q̃ per
sonæ. Ex hoc ẽt no. ꝙ in ponderanda dispositione, an cẽsenda
fit personalis, uel realis, magis attendi debet materia, quam
a uerborũ expressioa, facit ꝙ dictum est in c. 1. sup. e. & qđ no. p
Bar. in l. pen. ff. de ser. leg. & l. si cõis seruus, ff. de stip. seruo. & l.
post mortem. ff. qñ ex fa. tu. facit quod no. ꝯ. de instit. c. cum ue
nissent. No. argumentũ pro antiquitate ueneranda, ad idẽ qđ
4 habetur in l. super. ff. de iure immu. † No. ꝙ factum à Papa, &
à Vicario Christi, censetur factum a Deo cuius locum Papa
5 tenet in terris. † No. ꝙ translatio, & quælibet eius dispẽsatio,
debẽt habere in se utilitatẽ, uel necessitatẽ, aliàs nõ est dispẽsa
tio, ut cõsueuit dici in c. de multa. inf. de pben. facit ꝙ not. 1. q.
6 7. c. requiritis. §. nisi rigor. † No. ꝙ epi transmissi ad alterã ec-
clesiam factũ non potest esse non notorium, & hoc ideo, quia
talis transitus cõsueuit fieri multitudine populi cõcurrente,
ut docet experientia. Et ex hoc no. ꝙ factum actus transeun-
b tis transire põt in notoriũ, b licèt Ia. Bu. aliter dicat in auth. q
semel. C. quomodo, & quando iudex. posset tũ dici, ꝙ hic ha
bebat causam manẽtẽ, inquantũ perseuerabat in ipso trãsitu,
7 seu in ecclesia ad quã transiuerat. † No. ꝙ in notoriis ˢvr̃ posse
c ferri sñia parte nõ citata, d ꝙ intellige fm no. in c. cũ sit Roma
d na. inf. de appel. ad fi. inf. de iurei. c. ad nostrã, il 3. & p Io. And.
8 inf. de uer. sig. c. ex parte. † No. fm unum intellectum. ꝙ alliga
tus alteri ecclesiæ matrimonialiter, non potest licitè eligi, sed
debet postulari, ut plenè legi. & no. sup. de postu. prela. c. fi. No.
ꝙ eligentes sunt priuãdi, seu suspendendi potestate eligẽdi.
No. illud uerbum vulgatũ, ꝙ qs puniri dẽt in eo, in quo pecca
uit, facit ꝙ hr̃ inf. de tẽp. ordi. c. literas. No. ꝙ dictũ est in sum-
ma. & no. rationẽ, q̃ ponitur hic circa fi. Ex qua no. superbiã,
9 & auaritiam reprobatã. † In glo. in ver. antiquitas. in fi. Ex an-
tiqtate dicimus ẽt tribui titulũ. inf. de uerb. fi. c. sup quibusdã,
& l. hoc iure. §. ductus aquę. ff. de aqua quo. & æsti. & c. 1. de p̃-
scrip. in 6. sed cõtra antiquitatẽ facit qđ habetˢ in l. 2. §. post hos.
ff. de orig. iuris. ubi libri Tuberonis parũ fuerũt approbati, qa
[illegible] Falci. vbi Atisto. à ueterum opinio. recessit.
[illegible] tangit Io. An. ꝙ non est recedendum ab
[illegible] nisi error euidens, facit ꝙ habetˢ xix. dist.
[illegible] mrẽ per se, qđ habetˢ sup.
[illegible] nationis, & [illegible] ni. C. de usucap. transfor.
[illegible] uoluntas [illegible] in his q̃
[illegible] habentur [illegible] nã est. inf
[illegible] cis: nam [illegible]
[illegible] In gl. in
[illegible] Concilium generale. xl. dist. c. si Papa. In gl. in
[illegible] Roberti, ꝙ sufficit notorietas [illegible]
[illegible] concessio se habeat p accidens, quia grauatus
[illegible] prohãdi, ut patet in c. hic alleg. tales enim circumstantiæ ha
[illegible] ex accidenti, unde nõ impediũt effectũ notorij, ut no.
[illegible] tenn. in c. tuæ. inf. de cohab. cle. & mul. Pro hoc facit ẽt
[illegible] cum gl. & sic ena uidetur, ꝙ non impediant proce
[illegible] facti notorij, licet allegent aliquæ circumstantiæ, q̃ nõ sunt
notoriæ, quod tenet multi. In gl. in uer. illicite, postulando Hil
desemẽ, cum sed [illegible] recipiendo, sine licentia Pa
pæ. secundum hoc non elegerunt, sed postulauerunt. posset
etiã intelligi, prout sonat litera, ꝙ illicita fecerunt eligendo,
qa alligatus alteri ecclesiæ non debet eligi, sed postulari. sup.
de postu. præla. c. fi. In gl. in uer. Suspendimus. in fi. & plùs uꝛ,
ꝙ deberet exponi, i. priuatos denunciamus, p ea q̃ hñr in d. c.
12 bonæ. il 1. Sed potes dicere, ꝙ possunt dici suspensi. † Extra gl.
dicit Io. An. post Inno. ꝙ pœna, de qua hic ad fi. uidelicet, ut
priuet prima ecclia, & etiã secũda, procedit qñ dimisit primã
sine licentia, & simpliciter trãsiuit ad aliã sine licẽtia: nã alias
priuãdus esset solum illa, in qua licentiã nõ obtinuit, ne pœna
plùs extẽdat, q̃ delictũ, ar. eorum, q̃ hñr in c. q̃siuit. inf. de his q̃
13 fiũt à ma. par. cap. † Tangit etiã hic Io. An. an trãsiens ad secun
dã ecclesiã absq; licentia, sit priuatus ipso iure? & dicit ꝙ non,
sed priuãdus est ꝙ sñiam, & ideo remanet Episcopus prioris
ecclesiæ, & priores clerici adhuc ei obedire tenent, antequã
priuetur per sententiam: facit ꝙ habetur. 8. q. 4. c. nonne. Idẽ
dicit, ubi renunciatio fit, quæ non tenet. inf. de renuncia. c. ꝙ
in dubijs. & per hoc patet, ꝙ non perdit ecclesiam ex solo trã
situ, sed ex superioris ratihabitione. Et hoc põt procedere in
Episcopatibus, quibus non põt renunciari absque licentia Pa
pæ, etiam religionis fauore, sed in beneficijs curatis hodie ser-
uari debet, ꝙ habetˢ in c. de multa. inf. de præb. & c. eum qui, de
prębend. lib. 6. Dicit etiã hic Io. An. † ꝙ per sñiam latam con-
14 tra aliquem, nõ statim ꝓditur dominium rei, per id, qđ habetˢ
Instit. de offi. iudicis. § fi. licet circa iuraꝫ. sñia statim iuũ cõse-
quat effectum. l. in seruorum. §. fi. & l. ꝙ ad statum, ff. de pę. &
l. furti. in princ. cum ibi no. ff. de his qui no. inf. & l. nemo pòt.
ff. de fur. & de hac materia tangit Io. An post Inno. in c. cum
15 nostris. inf. de concessio. pręb. † Vltimo hic dicit Io. An. post
Bo. ꝙ cum alligatus alteri ecclesiæ non possit ad aliã assumi,
nisi per postulationem, qđ non poterit administrare etiã in
ecclesia ultramontana, ẽt si fuerit ꝓcurator postulatus. Nec
ob. decretalis in c. nihil. supra de ele. q̃ a illa loquitur in ele. nõ
autem in postulatione, q̃ tene menti pro limitatione, & de-
claratione, dictæ decreta. &c.

ADDITIONES.

2 ¶ Verborum expresio Adde Fed. conſi. 176.
b ¶ In notorium. Adde Fran. Aret. conſi. 165.
c ¶ In notoriis. Hoc tenet Bal. in l. executorẽ, in antep. col. C. de exe. rei iu. gl. Bal. & Sali. in l. addictos. C. de app. Bal. in l. raptores. C. de epi. & cl. & in l. addictos. C. de epi. aud. Abbas in c. j. inf. de cau. poſ. & prop. co. 2. Faciũ no. per Bar. in l. absentẽ, in fi. de pęnis, & tex. in c. consuluit, & c. proposuit. inf. de appel.
d ¶ Non citata. Adde latè Fran. Are. conſi. 165. prox. alle.
¶ Adde Bal. in addi. ad Spe. in ti. de noto. cri. uer. in notoriis, eundem in eius marg. ad Bal. in uer. monitio, uer. 3. Inn. in c. tua. in 1. col. in gl. in uer. notoriũ, de coh. cle. et mu. Io. An. in c. ad nostrã, il 3. de iureiu. et in c. cũ sit Roma. de app. et Pet. de Suz. in lege, ciues, e. ti. licet Bal. sibi contrarius, et malè tenuerit contrarium in l. cum fratrem, col. fi. in prin. uersi. dubitari con sueuit, C. de his qui, ut indig.
e ¶ Nisi incideret in hæresim. Adde Arc. in c. q cõtra pacẽ. 24. q. 1. et Fel. in c. cũ quidã, col. 2. uersi. 2. declaratio, de iureiu. et quot testibus conuictus de ponatur, dic post glo. in c. pręſul. 2. q. 5. quod duob. licèt maior requiraꝫ testium numerus ad condemnationem Car. aut episcopi, ut per d. gl.

SVMMARIVM.

1 *Licitum est arguere de matrimonio carnali ad spirituale.*
2 *Quos Deus coniunxit, homo non separet.*
3 *Matrimonium spirituale contrahitur inter electum, & ecclesiam mediãtibus eligentibus.*
4 *Matrimonium spirituale potest diuidi in tres partes.*
5 *Episcopus solus debet deferre anulũ, inferiores q̃ati, nisi ex priuilegio.*
6 *Abbas exemptus non potest transire, nisi cum licentia Papæ, si non est exemptus, potest cum licentia superioris.*
7 *Indulgentia contra ius, strictè intelligenda est, sed latè interpretatur contra concedentem dignitatem.*
8 *Permisso transitu ad maiorem dignitatem, non est permissus ad minorẽ.*
9 *De effectu istorum uerborum, dum tamen.*
10 *Matrimonium spirituale habet partes quatuor insc.*
11 *Matrimonium carnale per copulam, & spirituale per consecrationem, recipiunt consumationem.*
12 *Quod minus est, aliquo respectu potest esse minus.*
13 *Ecclesia parochialis potest conferri in titulum non sacerdoti, sed non in commendam.*
14 *Quomodo faciliùs dispensatur in maiori dignitate quàm in minori.*
15 *Postulatus uigore indulgentiæ, de qua in textu, põt assentire postulationi non potest, alias potest petere corã proximo superiore, & approbata post[illegible] sine licẽtia Papæ, põt transire ad aliam ecclesiã.*
16 *Epi[illegible] sicut aliqui habeant maiores reditus, sunt tamen paris dignitatis.*
17 *Examinatio de qua fit mẽtio in litera, fit extrajudiciũ sine rõe alicuius.*
18 *Episcopatus cui data fuit indulgentia transeundi de una ecclesia ad aliã, debet postulari, non eligi.*
19 *Indulgentia ad tollendum impedimentum fauorabile, strictè intelligitur, sicut ad tollendum impedimentum odiosum.*
20 *Pactio tollitur ipso iure ab[illegible] sed fauorabilius per exceptionem.*

21 Illud.

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 *Illegitimus habetur pro legitimo in eo, quod est d. spensatum, in alijs remanet illegitimus.*
22 *An priuilegium, & beneficium extendatur.*
23 *Quot modis dicatur beneficium ambitiosum.*

CAP. IIII.

Licet. Solus Papa transfert Epos, & indulgentia eius sup tali trãslatione ꝓcessa, ad lram ẽ ser uãda, & strictissimè intelligẽda. h. d. Et primò ponit dictũ. Secundò recitat factũ. Tertiò rñdet cuidã obiectioni. Secũda ibi Hoc aũt. Tertia ibi, Nec illa. Casus lit. Sicut vinculũ matrimonij, qđ est inter virũ, & vxorẽ, hõ dissolue re negt, de quo dr in euãgelio, quos Deus ꝯiunxit, hõ nõ separet: sic vinculũ illud, qđ est inter ipsũ, & ecclesiã, sine illius authoritate dissolui nõ dẽt, ga est vicarius Iesu Christi. hoc non ꝓsiderauit Hydesem. Eps, q ꝓpria authoritate ad Hyperbolẽ. ecclesiã trãsiuit, & illa indulgentia. q̃ sup hoc se hẽre ꝓponit, nõ excusat ꝓsumptionẽ ipsius, in qua dr q si ad maiorẽ digni tatẽ vocaret, eã liceret sibi assumere, dum modo nihil obstaret de canonicis institutis. Et licet videret aliquib. q si ad maiorẽ dignitatẽ vocaret, liceret sibi assumere, & parẽ, tñ sibi hoc nõ licet, cũ in maiori dignitate pp maiorẽ vtilitatẽ facilius soleat dispensari. Præterea postulatio sicut electio examinari dẽt diligẽter, qđ quidem in ipsa indulgẽtia reseruabat, dũ dixit, dũmodo nihil obsistat de canonicis institutis. Vñ anteq̃ postulatio

1 p Papã examinata fuisset, nulla debuit rõne trãsire. Ber. † No. primò, q licitũ est arguere de matrimonio carnali ad spũa-

2 le † No. ẽt repeti hic illã authoritatẽ, quos Deus ꝯiunxit, &c. Et sic vr, q superflue hæc authoritas fæpius repetatur in hoc titulo Sed pt dici ſm Bon. q diuersimodè repetit, & iteratẽ. Nã in primo c. huius tit. probat Papa p locũ ab authoritate. in secũdo, pbat p locũ a minori. in tertio, pbat p locũ ab authorita

3 te. hic vero, pbat p locũ a simili. † Not. q matrimoniũ spũale ℈hitur inter eligentes, & electũ. hr ℸ. eo. c. 2. & de ele. c. cũ inter canonicos, & ℸ. vt li. nõ ꝓtest. c. qin. §. fi aũt. & potes dicere, qđ voluit Inno. c. 2. ℸ. eo q ℈hitur inter eligẽtes, & electũ, & mediantib ipsis eligentib. inter ipsũ electũ, & ecclesiã cõtrahitur.

4 † No. mrimoniũ spũale posse diuidi in tres partes, de quib. in li tera patet, &: prima partẽ vr recipere in principio, videlicet, p ꝓsensus eligẽtium, & electi. Secundã partẽ recipit in ꝓfirmatione, p quã ratificat. Tertiã recipit in ꝓsecratione, p quã ꝓsu-

5 matur, de quo tangẽt in gl. 1 † No. q mrimoniũ spũale dr ℈hi inter Epm, & ecclesiã, & nõ inferiorẽ platũ, & ppter hoc de iure cõi solus Eps dẽret deferre anulum, & posset: sed alij inferiores plati nõ dẽrent deferre, nisi hoc hẽrent ex priuilegio, facit, qđ no. in c. fi. secus ī inferiorib. platis, & exẽptis. vñ Abbas ẽt exẽptus pt eligi, de elec. c. fi Abbatẽ. li. 6. cũ ibi no. licèt non possit transire sine licẽtia Papæ, qũ est exẽptus. Si aũt nõ esset exẽptus, posset transire cũ licẽtia sui ſpũperioris, per ea q̃ hñr in

6 d. c. fi Abbatẽ. † No q temerariè dr agere. q ℈ iura aliqd agit.

7 † No. q indulgẽtia ꝓcessa ℈ ius est strictè intelligẽda, & obser

a uãda ſm limites verborũ ipsius iudulgentiæ. An aũt latè intel ligatur, quatenus agerẽt de ꝓiudicio cõcedẽtis, a variauit hic D. An. Nã in notabilib. vr velle, q nõ, sed in materia uoluit ℈ rũ, & istud vr verius, per ea, q no. per Io. An. ℸ. de ver. sign. in c.

8 olim tibi. † No. q ex permissione trãsitus ad maiorẽ dignitatẽ, vr permissũ trãsire ad minorẽ. Et rõ est, ga cã cõcessionis fun dat sup maioritate vtilitatis, ga maior reperit vtilitas in maiori dignitate, q̃ in minori, secus si permissio fundaret sup habi litate pſonæ, qa si aliqs habilitat ad maiora, vr ẽt habilitatus

9 ad minora, facit qđ no. & leg. 1 c. j. de fil. presbyter. in 6. † No. q

b arg. ẽt a maiori, non pœdit in exorbitãtibus, [b] & iõ non sequi tur, dispensatum est in maiori, ergo concessum, vel dispensatũ cẽsetur in minori, facit, qđ hr ℸ. de prẽben. c. cui de non. lib. 6.

10 † Not. de effectu istorũ verborũ, dũ tñ, &c. qa restringunt gratiã, & dispensationẽ generalẽ, & p tãlã clausulã datur cognitio sup eo, qđ subijcitur, & si non simpliciter ſonat in monitionẽ, imo & tribuit cognitionẽ, & examinationẽ, facit qđ no. in cle. j. de offic. deleg. & p Inn. ℸ. de præsum. c. fi. Et ex pdictis no. q gratia conditionalis non operatur ante purificationẽ conditionis, & eius certificationẽ, facit qđ hr in c. prudentiã. ℸ. de offic. deleg. & qđ no. in l. in illa. & l. hoc iure ff. de verb. oblig. In gl. j. ibi, quã ad substantiã matrimonij, ipsum matrimoniũ nõ diuiditur in partes, nec mirũ, qa tunc in momẽto per con sensum eligentũ, & electi, qui est cõsensus canonicorũ eligẽtiũ, statim mrimoniũ spũale perficitur, & sic quodãmodo eodẽ tpe recipit principiũ, mediũ, & finẽ, non quo ad esse ipsius matrimonij, sed quo ad solẽnitates, q̃ pcedũt, & sequitur matrimoniũ spũale, vr hẽre partes. Qualiter aũt hoc cõtingat, nõ declarat hæc prima sol. ita hoc declarabit gl. in seq. so. quę, ppriè loquendo non vr alia solutio, sed potius declaratio huius primæ. In ea. gl. ibi, Variare nõ pñt. Et sic põt dici quodãmodo principiatu esse matrimoniũ ſpũale, ex quo pcedit quodã-

modo ptincipiũ necessitatis ad ipsũ matrimoniũ spũale, sicut ẽt cõtingit in matrimonio carnali, qñ pcedunt sponsalia de fu

c turo, ℸ. dici quodãmodo matrimoniũ carnale initiatum, [c] ga per ipsum deuenitur postea ad matrimonium carnale p consumationẽ, & necessitat ẽt ad illud, facit qđ hr ℸ. de spõ. c. 2. & l. oratio. ff. de spõ. Et hoc mõ ꝓsiderãdo, ꝓsiderari pñt quatuor partes matrimonij spũalis, vt patere põt ex his, q̃ sequũtur in gl. Nã primò initiat p consensum eligentiũ. Secũdò pficitur p consensum electi. Tertiò fit ratũ per confirmationẽ. Quarto cõsumatur per consecrationem. tñ tex. hic nõ possuit nisi tres partes ex eo, qa ppriè loquẽdo nõ põt dici initiatũ matrimoniũ, quod nondũ est ineſſe, & qđ non est, nõ põt dici hẽre partes. facit, quod not. legistæ in simili in l. ſtipulationes non diuidũtur. ff. de verb. oblig. & ideo hoc respectu, litera dicit, q initiatur p ꝓsensum eligentiũ, & electi, licèt esset verũ sic dicere, q ẽt pficitur. Et no q ꝓsecratio per simile inducit consumationẽ in mrimonio spirituali, sicut copula carnalis inducit cõ sumationẽ in matrimonio carnali. Nam sicut demum, post copulam carnalẽ põt sequi consecutio filiorũ in matrimonio carnali, ita in matrimonio spirituali demũ, post cõsecrationẽ,

11 põt Eps clericos ordinare. † Item aduerte, qa matrimonium carnale per actum cõsumationis, & sic per actum copulę carnalis fit ratum, seu indissolubile, & sicut per eundẽ actũ, videlicet per copulã carnalẽ, recipit consumationẽ, ita ẽt fit ratũ, seu indissolubile: secus in matrimonio spirituali, quia p diuersum actum recipit consumationem ab actu, per quem fit ratũ, seu indissolubile: nam per actũ cõsecrationis recipit consumationẽ, sed per actũ cõfirmationis fit ratũ, seu indissolubile: qa licet añ cõfirmationẽ posset dissolui sine authoritate Papæ, nõ tñ post, vt dictũ fuit. ℸ. c. inter corporalia. & no. ī c. fi electio. de elec lib. 6. Et rõ diuersitatis inter matrimoniũ carnale, & spũale est, qa in matrimonio carnali nõ exigitur extrinseca approbatio, sed sufficit, q ecclesia nõ contradicat, nec habetur cãm ℈dicẽdi: secus aũt est in matrimonio spũali, ga oportet, q persona examinet, & q ℈ approbet pſona, & ẽt ipla electio, & istud fit p actũ confirmationis. sup. de ele. c. cum nobis olim. & in mrimonio spũali actus, p quẽ ratificat, est diuersus

12 ab actu, p quẽ ℈sumatur, licèt secus sit in carnali. † In gl. ad pa rẽ, in fi. Et sic vult gl. q licèt aliqd ẽt prima facie videat ẽ ma ius, tñ alio respectu dr ẽ minus, videlicet, qđ minus est ℈ius cõe, & minus illud lędit. Iõ facilius ꝓcedit, q̃ illud, qđ prima facie est minus, sed maius lædit ius cõe. nã illo respectu põt di

13 ci esse maius, licet prima facie in se videat esse minus. † Facit qđ hr in simili in c. nemo deinceps, de ele. in 6. vbi patet, q mi nus sit dare in commendã, q̃ dare in titulũ perpetuũ, cũ commenda nõ valeat dari vltra tex menses, vt ibi patet, & sic vide reſ, q cui põt ꝓferri ecclesia parochialis in titulũ, multo fortius posset in cõmendam. tñ ℈riũ ibi statuitur, qa ecclesia pa rochialis põt cõferri in titulũ, & nõ sacerdoti. c. licet canon, & c. cũ ex eo, de electione, in 6. de prębendis c. si clericus, eodẽ lib. & tñ nõ põt dari in cõmendã, nisi existenti in sacerdotio, vt in d. c. nemo. Et rõ est, qa licet prima facie in se dare in cõ mendã, videat minus q̃ dare in titulũ, tñ alio respectu põt dici esse maius. qa magis est ℈ ius, & magis lędit ius cõe, q̃ dare in titulũ, qa ſm ius cõe dẽt dari in titulũ perpetuũ, nõ tpanell. ℸ. q. 1. pastoralis. & ad idẽ ẽt facit, qđ hr in cle. si una, de reb. ec clesiæ non alienan. ubi patet, q tota ecclesia, ẽt vacante sede, & sic si careat rectore, põt vniri alteri ecclesiæ, & sic alienari, ut in d. cle. si vna, & tñ vnũ pdictũ ecclesiæ non posset alienari vacãte sede, vt in d. c. Ad idẽ ẽt posset induci, q hr in simi. de

14 cle. c. si religiosus, lib. 6. iũcto c. 2. ne cle. vel mo. eo. lib. † Ite ad uerte, qa vr, q litera hic malè dicat, dũ dicit, q facilius dispen sat in maiori dignitate, q̃ in minori: nã imò facilius vr dispẽsa ri ī minori q̃ in maiori, vñ facilius dispensat in ordinib. minoribus q̃ in sacris, de fil. presby. c. 1. lib. 6. & difficilius dispensat ꝓ ad Epatũ, vt no. p gl. ℸ. de elec. c. ſcriptũ, & facit ad hoc c. dilectus Cęnomanẽ. Sed potes dicere, q ℈ria pcedunt, qñ dareť impedimentũ respectu defectus, forte pp accidẽs criminis, vel alia defectũ, puta illegitimationis. nã tũc facilius dispẽsat ī minori dignitate, vel ordine, q̃ in maiori, qa in maiori requirit ma ior habilitas pſonæ, q̃ in minori, & iõ facilius qs approbat, & dispensatur

ADDITIONES.

2 Concedentis. Adde Alex. consi. 190. 2. lib.
Adde Bal. in l. humanitatis, q. 10. C. de impub. & aliis substi. Inn. & Hos. in c. licet, de transl. Zach.

b In exorbitantibus. Vide Do. in c. quamuis. §. 2. de prẽb. in 6. ubi dicit, q in li teris beneficialibus cessat argumentũ a pari, & a minori ad maius, sicut Per. de Anch. in consi. 16. incip. dominus noster, ad fi. cum multis allegatis per Feli. in c. postulasti. col. 10. uer. circa tertiam quæstionẽ de exceptionibus de rescr. ubi latè, quando in dispensationibus fiat extensio. Sebast. Sapi.

c Initiatum. Adde eundem consi. 106. ubi dicit, q executores dati ad matri monium contrahendum, possunt sponsalia contrahere.

dispensat ad minorẽ q̃ ad maiorẽ: sed hic loqtur, qñ subest impedimẽtũ vinculi, qa alligatus est ecclesiæ mrimonialiter, sub sistente habilitate pſonę ad vtrunq; beneficiũ, iõ tunc in dissolvendo vinculo p transitũ ad aliã dignitatẽ, facilius ꝓcedit dispẽsatio ī maiori, q̃ in minori, vt sic potius ascẽdat, q̃ descendat, vel ad parẽ incedat, qa magis iuri ꝓsentanea agunt. cum gradatim dẽat fieri ascensus de minori ad maius, & nõ eꝫ 9 5. dil. c. legimus. ad fi. vt l. vt gradatim. ff. de mu. & ho. qa ẽt ī ma

15 iori dignitate maior censẽt esse vtilitas. facit qđ hr sup. de po stu ꝓla. c. bonæ, il 2. In gl fi. ibi, vel dic q hæc secũda melior ẽ, q̃ prima, qa prima nõ instruit, nec declarat intellectũ. † In ea. gl in fi. & sic vult glo. in effectu, q possit ꝓsentire postulationi de se factæ, vbi alias non posset. nã licèt electus posset ꝓsentire

2 electioni de se factæ, nõ tñ postulatus [a] posset ꝓsentire, sed tã q̃ ambitiosus repellerẽt. Vñ dicit in c. cupientes. §. deniq; de elec. li. 6. q postulatus dẽt dicere. si q̃rat eius ꝓsensus, Ego nõ consentio, nec dissentio. sed volũtati mei superioris. me subijcio. Qui aũt sunt eligendi, & qui postulandi? plenè hr in c. fi. sup. de post. præl. & tetigi in c. præce. Secundo operat indulgentia ſm gl. videlicet, q post examinationẽ, postulatus, si reperiatur postulatio canonica, & ẽt pſona idonea, poterit ad illã trãsire sine alia licentia: nam licet fit idoneus ad illã, ad quã postulat, non tñ transit sine licentia, ut no. glo. in c. scriptũ, sup. de elec. & iõ bñ dixit, si pſona reperiat idonea, poterit tñ transire ad ip

16 sam maiorẽ dignitatẽ, sine alia licentia Papæ, qđ alias nõ po tuisset, vt patet in c. præce. Itẽ operat tertio ſm Goffr. q postq̃ ꝓsentiet postulationi de ipso factæ ad maiorẽ, potent petere ꝓfirmationẽ ipsi[a], ex quo pt ꝓsentire ipsi postulationi, vt dictũ fuit s. qđ aliàs nõ posset, vt hr in ꝑdicto c. cupientes. §. deniq;. de elec. in 6 Host. tñ dicebat, q vbicunq; pp necessitatẽ, vel vti litatẽ ecclesiæ fiebat postulatio, q illa debebat confirmari, & peti poterat eius ꝓfirmatio, p ea, quæ ipse no. in c. cũ monasterii. sup. de elec. sed illa opin. cõiter non tenet, qa electio bñ po

17 test ꝓfirmari, vel infirmari, sed postulatio regulariter non ꝓfir matur, vel infirmatur, sed admittit, vel nõ admittit p superio rẽ, vt ꝓsuevit dici in d. c cũ monasteriũ. sed vt dixi, fallit in casu isto virtute huius indulgentiæ, p quã potuit ꝓsentire postulationi, & successiuè poterit illã ꝓfirmare. Itẽ quartò, & vltimò operatur, q vbi de iure cõi postulatio, q̃ fit de alligato ecclesię mrimonialiter, vt sunt Epi, & superiores, dẽt examinari p Papam, qui illã de iure cõi debet admittere, dicit q hr in c. fi. sup. de post præl. & sup. in c. 1. 2. & 3. sed in casu isto virtute indulgentiæ poterit examinari postulatio p proximũ superiorẽ ipsi[a] postulati, siue fuerit Patriarcha, siue Archiepiscopus, talis ꝓximus superior, & istud voluit litera hic, dũ impersonaliter dicit, p cũ examinata, cui fuerat facienda &c. Et sic pater, q vi

18 gore huius indulgentiæ poterit postulatus quatuor, q̃ alias nõ potuisset, qa poterit assentire postulationi, intelligo ẽt añ examinationẽ ipsius postulationis sicut electioni ꝓsentire potest electus, ẽt ante examinationẽ electionis. Item poterit petere hoc corã suo proximo, & immediatè superiore, & successiuè

19 approbata postulatione, poterit tunc fine licentia alia Papæ, vel alterius transire ad ecclesiã, ad quã fuit postulatus. † Et no. q licèt aliqui ẽpatus hẽant maiores redditus, quã alij, tñ censẽt esse paris dignitatis. 93. dist. c. legimus. vr, q demũ ad maio

17 rẽ dignitatẽ dicat trãsire, qñ de ẽpali trãsiret ad archiẽpalem, vt hic voluit ẽt sentire Io. An. † Et iuxta pdicta põt esse dubiũ, qualis erit examinatio, de qua fit mentio in litera? dici pt ſm Io. An. q poterit esse extra iudiciũ, sicut ẽt qñ mãdatur alicui, q alteri prouideat, si est idoneus. Nã nõ necessitabit talis exe cutor citare aliquẽ, ſm Inno. in c. fi. ℸ. de ꝓsum. & tãgit ẽt in c. ꝓposuit. ℸ. de ꝓcess. ꝑben. & ẽt facit, q ipse notauit in c. j. s. de po

20 stu ꝑla. & in c. cũ inter canonicos. de electio. & de materia ẽt in cle. j. de offi. deleg. & ſm pdicta intelligo ẽt, qđ dixi in

21 † Vltimò tractat hic Ioan. And. an priuilegiũ possit extendi? & ꝓcludit, q aut loquimur ī priuilegio, aut in bñficio. Primo casu quia priuilegiũ dr eo q priuat legẽ. & sic est ℈ ius, dẽt strictè intelligi & interpretari. & sic nõ dẽt extẽdi. facit qđ hr ℸ. de priui. c. sanè. de re. iu. c. q̃ a iure. li. 6 & sufficit q aliquid operet. facit qđ dictũ fuit cũ gl. fi. & qđ hr in l. ff. ad muni. Et hoc pcedit vbi nõ agit de interpretatione faciẽda ℈ concedentẽ, ga tũc quo ad ipsum censet hẽre naturã bñficii, & iõ respectu iuris ipsius pcedentis latè interpretat, si ex hoc alteri nõ fit pꝺiudiciũ q̃ ipsi pcedenti facit qđ dictũ fuit cũ gl. fi. & qđ no. p Io. And. in c olim tibi. ℸ. de verb. sig. Secundo casu, qñ loquitur in bñficio pcesso per Principẽ, seu per Papã & tũc aut est ambitiosum, seu odiosum, aut est fauorabile. primo casu strictè in telligit, quia odia sunt restringẽda. de reg. iur. c. odia. li 6. ff. de li

23 be. & posth l. cũ quidã. † Dr aũt ambitiosum, seu odiosũ mul tipliciter. Primo, quia forte est ℈ naturalẽ rõnẽ, vel æquitatẽ, vel tãgit periculũ animarũ, ℸ. ti. 1. c. dudũ. il 2. ad fi. Vñ dispẽsatio sup pluralitate bñficiorũ, alicui pcessa, tanq̃ odiosa restringitur. facit ẽt qđ hr in tex. isto. Itẽ dr ambitiosum, seu odiosũ rõne qualitatis pſonæ, pp quã iuri cõi est odiosa. vt ptingit in illegitimo, qa tales illegitimi exosi iuri sunt. iõ fit stricta interpretatio. ℸ. de fil. ꝑsby. c. 1. & 2. li 6. Itẽ tertio pt dici ambitiosũ, q̃ ℈ ius alterius est impetratũ: exẽplũ patet ex his q̃ hñr ī l. ex facto. ff. de vulg. & pup. vbi olim pcedebat indulgẽtia patri, ut posset testari pro filio furioso, vel mẽtecapto: hodie vero de iure cõi concedit sibi ptãs p ipso testãdi. vt l. humanitatis. C de imp. & aliis substi. Secũdo casu qñ est fauorabile, nec ꝓcernit incõmodũ, vel ꝓiudicium alterius q̃ ipsius cõcedentis, & tũc

d latissimè [d] interpretat. ℸ. de do. c cũ dilecti. & l. bñficiũ. ff. de cõsti. prin.

ADDITIONES.

a Non tamen postulatus. Ita not. Hostien. in c. 2. in glo. in uerb. circa postulationem, ad fin. sup. de postu. præla. & in c. fin. in princ. eod. titu. ubi dat bonam rationem diuersitatis. ibi enim cum sint suis ecclesiis matrimonialiter alligati, consentire non possunt. Adde tamen quod non cogitur dissentire, sed potest dicere, postulationi de me factæ nec consentio, nec dissentio, sed uoluntati domini Papę me submitto, ut quòd fuæ sanctitati super hoc conducere uidebitur, faciat. De quo per Bertac. de Fir. in Tra. de episc. in prima parte, lib. 2. q. 20. quia secundùm glos. quam ibi sequuntur Bar. Ioan. de Pla. & Ia. Reb. in l. 1. C. de mettro. Beri. lib. 11, non est monstrum, si unus Episcopus habet duos episcopatus, aut plures. Zach.

b Super quo dispẽsatum. Adde plenè de hoc per Ang. in §. filium, in Auth. qui bus mod. nat. effi. sui, per illum tex. ibi, ubi dicit q legitimatus dicitur legi timus quoad patrem tantùm, non autẽ q ió ad auum, & alios ascenden tes. & ad l. postliminios. ff. de lib. & posth. Zach.

c Illegitimus. Ex hoc apparet, q magna est differentia inter legitimationem, & dispẽsationem, quod declar. glo. Alex. & Pan. de Cast. in l. pactũ quod dotis. C. de collat. And. de Bal. in c. per uenerabilem, colum. 13. qui fil. sint lege. dam. Ian. in l. de liber. & posthumi, in l. Gallus. §. & quid si tan [illegible] Bal. in l. postliminium, col. 10. uers. hanitta. de relegat. Seb. Sap. [illegible] consi. 46. [illegible]

Adde eleganter per regulam in iudicio, circa medium, de reg. Ia. Rebuf. in [illegible] ad leges ipsam. C. de pract. fact. decis. lib. 11. & Rom. consi. 446. col. 2. uer. [illegible] reprobat.

Universidad de Deusto Biblioteca

sti.prin.& ꝛ.de verb.sig.c.olim tibi.qđ dicit Host. ꝓcedere, ēt si in aliquo derogat iuri.sed istud ſm do.An. procedit si deroget iuri cōi concernenti ipsum ꝓcedentē,alias strictè interpretaret.si ꝓcerneret ꝑiudiciū tertij,& tūc trāsiret in naturā priui legij.facit qđ hī in c.j.s.de resc.& qđ dixi latè dēre interpretari,intellige quantū verba patiunt,& nō vltra p tex.istū,& p id
a qđ no.in d.c.olim tibi. Et hanc dſiam inter priuilegiū, ⁊ & beneficiū ēt sentit gl.magna in c.2.s.eo. & de materia ēt p legistas in l.bñficiū.ff. de ꝓsti. prin. & ad idē qđ dixi posse bñficiū esse ꝛ ius,& tñ esse aliq rōnē, vel æquitatem, benè facit qđ hī in l.prospexit.ff.qui & a quibus. & patet,ꝙ interdum lex aliquid disponit,& tamen habet in se contrariam æquitatem.

ADDITIO.

a Inter priuilegium.Circa istud quod ultimò hic tractatur,an,& quando beneficium,& priuilegium sit latè interpretandum?ultra dicta Inno.in c.cū dilecti.de dona.& ea quæ habentur in l.beneficiū,hic alle. uide Bart.in l 2. C.de bo.uac.lib.10.& Bal.in l.nec auus.C.de aman.li.& Bar.in l.si quādo. in prin.in 3.oppo.C.de inof.testam.& eundem Bart.in d.l.2.in 2.no.postgl.& in d.l.beneficium,in 1.col.in 2.opp.& in d.l.sed si ius.& ibi per glo.ff. de in ius uoc.& in l.2.C.de iure aur.anu.in quib.omnibus locis dicitur,& concluditur, ꝙ licēt beneficium , aut priuilegium debeat latè interpretari contra concedentem,tamen illud est uerum,& procedit, qñ non est cōtra ius cōe,quia si sit contra ius cōe,quia est stricti iuris,nō dēt latè interpretari,ēt cōtra concedentē,sed ut minus lædat ius cōe,ꝙ fieri posset, de quo ēt habetur Insti.de iu.nat.gen.& ciui.in §.planè.& ibi per Are.& uide ꝑ Spe. in tit.de leg.j.§.nunc tractemus.per totum,& in tit.de instr. edi. in §.4. & plus dicebat Bald.in d.l.nec auus. & Pau. de Cast. in d.l.bñficiū.de consti. prin.& in l.nec auus nepcis.ff.de pact.ꝙ dēt latè interpretari contra concedentem,si in eo tractatur de iure concedentis,aliàs non. Anton. Fran.

De Auth. & vſu pal. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Quid est pallium.*
2 *Patriarchæ Archiepiſcopis ſubiectis habent concedere pallium.*
3 *Pallium ſcribendum per, c, & unde dicatur.*
4 *Quomodo debet eſſe forma pallij.*
5 *Quid deſignant cruces in pallio.*

Visum est,tractatūq; s.de postulatione,& electione,& trāslatione,verū ꝙ assumptis ꝑ hos modos,seu altero eorū,licitū est vti pallio,si hocheat dignitas, ad quā ꝙs assumit, iō restabat videre de authoritate , & vſu ipsius pallij,iō ponit hic ista rub.de materia,in decretis. 100 dist.ꝓ totū.& 25.q.2.c.in Gal
1 liarſi.† Sup rub.no. Docqđ est palliū?dic,ꝙ ē insigne ornamē tū Archiepi,vel Epi de corpore B.Petri assumptū.quare istud vltimū sic dicaī,habes s.de elect.c.signāsti. vbi ꝑ gl.Iō aūt de eo feci mentionē,ꝙa licet rſr pallium cōpetat Archiepis,& supiorib.puta primatib.& Patriarchis. facit qđ hī in c.cleros. 21.dist.tñ ex priuilegio speciali pōt ēt cōpetere palliū Epo,vt patet in c.cū in iuuētute.j. de ꝓsum.sed de iure cōi sibi nō cōpetit,sed Archiepis,& superiorib. Qualis aūt sit forma huius
2 pallij,patebit ex sequentib.Secūdò tangit Ioan.And.†qs hēat ꝓcedere palliū?dic ꝙ quatuor Patriarchæ, de quib ſ. de priui. c.antiqua.hūt illud ꝓcedere Archiepis sibi subiectis.Aliis cōcedit Papa,facit qđ hī.ꝛ.eo.c.nisi.& s.de ele.c.qđ sicut.ad fin.
3 Tertiò aduertendū dicit , ꝙ scribi dēat istud nomen pallium per c, & non per i , & sic non debent dici palliū. Vnde secun-
a dū eū propriè palleū, est dignitatis, sed palliū est honestatis , qđ ēt deferre pōt laicus.ꝛ.de ho.c.suscepimus. Et vtrunq; dſr a palin Græcè,Latinè verò motu,& ꝓcussione. nā plurimū mouet palliū,multoties ꝓcutitur ministrādo,& ēt mouet sepius, vel dſr palleū a pallore, a palleo palles , ꝙa ꝑ cæteris hūs vsum pallij dēt Deū diligere ieiunijs, & vigilijs præ cæteris insisten
4 do,ꝓꝑ q̄ qs pallidus effici ꝓsueuit.† Quartò tractat Ioā. And. formā pallij,& dicit ꝙ in eo ponuntur quatuor cruces nigræ, seu nigri coloris,quarū prima est añ pectus,seu in pectore,secūda est sup brachio sinistro,tertia retrò , quarta sup brachio
5 dextero. † Et signānt dictæ cruces nigri coloris mortificationē vitiorū,q̄ dēt esse in palliato,& sic,vt Apostolus,dicere possit,mūdus mihi crucifixus est,& ego mūdo.ad Gal.vlt.c. Alij dnt,ꝙ dictę quatuor cruces signānt quatuor affectiones carnales,ſ.gaudiū,dolorē,ſpē,& timorē. Prima.n.q̄ est añ peć?, gaudiū signāt.Secunda a sinistris,signāt spem.Tertia,q̄ est retrò,significat dolorē. Quarta,q̄ est a dextris, signāt timorem, & iō oppositio mō ponūtur una ꝛ aliā.Verū ꝙa hmōi affectiones aliqñ nimis excedūt,& tunc sunt potius afflictiones, iō in primis crucib.trib.ponūtur tres acus ad pungendū, & ꝑmendū,seu ad notādū ꝙ reprimi dēnt affectus ne excedāt.in quarta nō ponitur acus , ꝙa pillā signātur timor q̄ portat secū sociū aculei,& sic hēt suā pictūrā. Vel ſm alios prima no. gaudiū,q̄ iō ꝓponitur añ,ꝙa dēt incedere læta facie, in secunda signātur dolor ēt ex parte sinistra, ꝙa in sinistris pēdet oē malū, vñ appellamus malū,sinistrū . ꝙ tertiā , quæ est retrò signātur timor,ꝙa illa non vſr,& timemus q̄ non videmus. ꝙ quartā,q̄ est a parte dextera,signātur spes,& illa est sine aculeo,seu sine acu,ad denotandū ꝙ ꝙs dēt magis sperare q̄ timere. Vel ſm alios , ꝑ ipsas cruces designātur quatuor virtutes Cardinales, q̄ debent esse in palliato:ꝓ primā , q̄ est añ,signātur iustitia, ut sit sēm p eis ꝓ oculis.ꝓ secundā fortitudo ꝓ aduersa, iō ponit a sinistris.ꝓ tertiā,q̄ est retrò,designatur prudentia, ꝙ qua prouidetur ēt ꝓ ea q̄ nō vñr.per quartā,q̄ est a dextris,designat ꝛpērātia, iō caret aculeo vel acu.Et sic resident Io.And.& do.Ant. Sed ꝓ hoc nō clarè hēs forma istius palei,& iō potes dicere,vt colligi pōt satis ex supradictis,qđ est ꝙdam uestis albi,seu pallidi coloris rotūda,seu circularis, seu q̄ claudit ur ad modū circuli,vel collaris ex parte posteriori,licet collaris extēdat circa collū:sed palliū circa brachia,ꝙa hēt quatuor cruces mō superius descripto. & ponitur super planetam , & debet esse alitèr stricta,& talis ambitus,quod non descendat in brachijs.

ADDITIO.

a Pallium est dignitatis.Ita no.Card.in cle.j.q.2.de priui.& Spe.in titu.de instr.edi.§.6.uersꝰ.quid de his,& dum uult dicendum esse palleum, differentię gratia.ſ.a palleo,ꝙ pro ꝑmio capitur.Bal.in l.2.C.de don.ante nuptias dicit descendisse ā græco palin. sed tu dic paleum dici propriè a pallio,q̄ est humeris,qñ est ſpallarum,uel humerorum ornamentum , & est loco superhumeralis , quo utebatur summus sacerdos in lege ueteri. Exo.28. & ſcribitur per unicum l. cognoscere autem de uocabulorum interpretatione potius ad humanistas pertinet, quam ad iuristas.

SVMMARIVM.

1 *Forma data debet ſeruari.*
2 *Dictio intra,denotat intrinſecitatem eius,cui apponitur.*
3 *Appellatione eccleſiæ,an ueniat cathedralis tantum.*
4 *Inſignia denotantia iuriſdictionem non poſſunt portari extra limites ſuæ prouinciæ.*
5 *Archiepiſcopus non poteſt uti pallio extra eccleſiam.*
6 *Proceſſiones debent fieri ab Archiepiſcopis cum indumentis Archiepiſcopalibus.*
7 *Archiepiſcopus poteſt uti pallio in eccleſia ſuæ prouinciæ, licet exempta.*
8 *Archiepiſcopus poteſt uti pallio, in eccleſijs ſuæ prouinciæ.*
9 *Appellatione diœceſis an comprehendatur prouincia.*

CAP. PRIMVM.

Vm super, Intra quālibet ecclesiā ꝑ nūciæ suæ Archiepis pallio vti pōt, extra ecclesiā nō.h.d.In prima ponitur cōsultatio.In secūda rāsio. Secunda ibi, Quod ita . Casus literalis. In traditione pallij hæc forma seruaī.Tradimus tibi palliū, vt vteris eo intra ecclesiā tuā.Quæritū fuit a Papa, qualiter hoc vtbū,intra ecclesiā tuam,sit intelligendū?Rndet Papa,ꝙ ita debet intelligi intra ecclesiā tuā.i.intra quālibet ecclesiā tuæ prouinciæ.Si verò in ꝓcessione,vel alio mō exiuerit ecclesiā, tūc pallio vti nō pōt.Ber. In tex.ibi, Processionaliter,i in ꝓcessione.
1 Itē ibi,Vel alio mō,puta pro cęmiterijs ꝓsecrandis.† No.primò ꝙ forma data in traditione rei est seruāda, facit qđ hī in l.
2 traditionibi.C.de pac.† Itē no. de dictione intra.ª q̄ not.intra-
a secitatē ᵇ eius,cui apponitur,facit qđ hī.ff.de fiu.l.j.§.in public-
b co.Itē no.ꝙ† appellatione ecclesię interdū cōprehenditur ec-
3 clesia cathedralis, & non solū ipsa ecclesia, sed ēt ecclesiæ totius ciuitatis, diœcesis, & ēt ecclesiæ totius ꝓuinciæ . qñq; tā strictius sumit appellatio ecclesiæ,ut tāgitur hic in gl.2.& fa-
4 cit,qđ hī in c.2.ꝛ.ne prælvi.fiu.† Itē no.ꝙ insignia, ꝙ denotantur iurisdō,vel ꝑeminētia,nō vñr posse portari,seu deferri extra limites iurisdōnis,ēt in his,q̄ sunt voluntariæ iurisdōnis, de
5 quo tāgeī ꝛ.c.ex tuarū.† Itē no.ꝙ qñ Archiepus exit ecclesiā, nō pōt vti pallio,ēt i dieb.aliàs sibi ꝓmissis , vt no. ꝛ.eo.c.cū sis,
6 & ēt ꝓbatur in tex.isto.† Itē no.ꝙ ꝓcessiones debēt fieri ab Archiepo,cū indumētis Archiepalib. In glo.2.ibi,plenitudo,vel ſm Io.And.denotat,& signāt,ꝙ vtēs pallio hēat alas ligatas, ꝙa non ꝑ trā sire sine licētia Papæ.s.tit.1.ꝓ totū.Iō sup vtrum que brachiū extenditur . In ea.gl.in fi. supple,& intra ecclesiā tuā,vt hic,& oportet ēt,ꝙ talis ecclesia ēt fit in sua ꝓuincia,vt
7 hic ēt dſr.An † aūt possit vti pallio in ecclesia suæ ꝓuinciæ,si illa ecclesia sit exēpta?dic ꝙ sic,vt hodie est expressum in ecle.
8 de priui.† An aūt in tota ꝓuincia poterit vti pallio,intra ecclesiam.

ADDITIONES.

a Intra. Adde Old.consi.21.
Adde eundem consi.49.Alex.consi.8.uol.4.Bar.in l.j.in prin.ff.de offic.præſe. ur.eundem post glos.in l.si statua.ff.de iniur.& cano.in c.ſolitæ. Ioā.de ma.& obe. Zach.
b Intrinſecitatem.Vide Alex.inconſil.8.in 4.uol.Bar.in l. qui ante calendas. ff.de uerb.oblig.& in l.1.§.ſi intr.ff.de ſucceſ.ed.

ſiam in diebus permiſſis,quidam dicunt ꝙ non, sed solum in diœcesi sua, vnde exponūt hic lſram,dum dicit prouinciæ. i.diœcesis,sic aliàs è contra diœcesis ponitur pro prouincia.9.q.2.c. Epi.ver.sed & si Asianæ Sed Hosti.dicit lſram intelligendam,vt
9 iacet, & sic extra suam diœcesim in qualibet ecclesia suæ prouinciæ poterit vti paleo.† Quid autem si fiat de diœcesi mētio in literis ad lites, vel de eccl.cathedrali,an tunc comprehenda tur?dic vt supra de resc.in ca.Rodulphus.in lſis verò ad bñficia dic,vt in c.accepimus.inf.de æta.& qual.cum ibi no. per gl. & in e.pro illorum.inf.de præben.& eo.ti.c.quamuis.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus debet cum pallio ſepeliri.*
2 *Iura perſonalia non poſſunt ad alios transferri.*
3 *Archiepiſcopum poteſt Archiepiſcopus inuitare ad celebrandum,non tamen poteſt ei pallium commodare.*
4 *Clericus non poteſt ſepeliri cum veſtibus ſui ordinis , nec laicus cum veſtibus preciosis.*
5 *Contra effodientes ſepulturas eſt ſtatuta pœna ſacrilegij.*
6 *Pallium poteſt accommodari, vt videatur.*
7 *Archiepiſcopus tranſlatus ad alium Archiepiſcopatum , debet ſepeliri cum ambobus palliis,& pallium non remanet in eccleſ.ad quam fuit promotus.*

CAP. II.

Ad hoc. Archiepiscopus alteri Archiepo palliū commodare nō potest.h.d.Et in prima ponitur consultatio.In secunda responsio. Secūda ibi, Inquisitioni.Casus lit. Quæritum a papa, vtrum Archieps possit alij archiepo pallium suum accommodare? Rndet ꝙ non,cum palliū personā non transeat,sed cum pallio
1 suo quilq; dēt sepeliri.B.† No.ꝙ pallium est quid personale, &
2 sequit pſonam,vsq; ad mortem , & iō dēt cum pallio sepeliri.† Item no.ꝙ iura pſonalia non possunt ad alios transferri , & per ꝑs cōmodari.facit qđ hī in l.quia tale.ff.sol.mat.& inf.de reg. iur.c.priuilegium.lib.6.† Vlt.no.qđ dictum est in summario,vi
3 debat tñ in ꝓrium,ꝙa archieps ꝑt inuitare aliū archiepm ad celebrandū in propria diœcesi.7.q.1.in c.Epi.& iō videbatur,ꝙ ꝓ quandā ꝓnam posset ēt ei pallium accommodare.inf.de off de le.c.prudentiam.Sed ꝓrium hic decidit per rōnem lſræ,& quia er posset inuitatus sine pallio celebrare.inf.eo.c.fi.& iō non sequit, ꝙ licet possit inuitare ad celebrandū,ꝙ per hoc possit pa-
4 leū accōmodare.In gl.1.ibi,Cuius est parochia,& de hoc dic, vt dicet in c.ex tuarum.hic alle.In ea.gl.1.in fi. & de hac materia in reg.priuilegiū.inf.de reg.iu.li.6.& plegistas in l.ꝙa tale. ff.solu.
4 mat.† In gl.2.in fi.nec debet ēt laicus inuolui uestibus, & ornamentis præciosis,ēt non sacratis, vt patet in d. §. funeris.posset ēt dici ad c.nemo.ꝙ prohibet tunc clericum sepeliri cū uestib? sui ordinis, vt ēt seruat consuetudo vſis ecclesiæ. Et sic qđ dixit gl.de uestimentis sacerdotalibus,hēt etiam locum in alijs uestimētis clericorum inferiorum a sacerdote.† Cōtra eos, qui effo-
5 diunt sepulturam causa derobandi uestes est statuta pena sacri-
a legij, a vt hī in l.pergit.C.de sep.viol.& in auth. ibi etiam posita,est statutū, vt añ nonē dies à die mortis defuncti non debeat
6 quis molestari ex pſona defuncti.† Extra gl.dicit hic Io. And.ꝙ ibi,quātum hic ꝓhibet palliū accomodari, debet intelligi,qñ accomodaretur ꝙ vtēdo,sed non ꝓvidendo,puta vt sartor posfit videre illud, pro alius faciendo.† Tangit etiā,qđ si Archieps
7 transferatur ad aliū archiepatū, cū,nouum palliū debeat hſre ꝑ ecclesia,ad quā transfertur,nec poterit vti priori,vt habes,sup. de postu.ꝓia.c.bonæ.il 2.ad fi.quid fiet tempore mortis? & dicit,ꝙ debebit cum ambobus sepeliri,& poterit primò poni pri mū palliū,& secundò super illud poni secundum. Alij vero dicunt,ꝙ corpus vestietur vltimo pallio,& primum ponet super corpus,vel sub capite,secundum Inn.& hoc vſr rationabi lius Host.& quod dictum est de duobus palliis, idē erit dicēdū si archiepiscopus ad plures ecclesias fuisset trāslatus,& sic plu ra pallia haberet.Et no.bene practicā,quia ꝑ eā vſr,ꝙ primum pallium remanet in ecclesia,ad quā Archiepiscopus primo fuit promotus,sed debeat secū ipsum portare, licet illo nō ſ. sed nouo,dato sibi pro ecclesia, ad quā est ſ. ſ. ſ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

palliare mẽtiendo, dicendo, q̃ potestas fuerat super hoc à sede Apostolica data, cũ verè nõ esset, sed poterit hoc mõ palliare, ſm Inn. quia in suis sermonibus, & excusationibus poterit vti verbis duplicib. vt dicendo, q̃ qui cũ reprehendunt, nõ videnſt sua priuilegia, & q̃ benè esset supinus si ſspecialiter reſeruata Papæ, sine ſpali mãdato ꝓsumeret in his, p̃ q̃ nõ mentiet, sed palliabit qđ fecit, & de istis verbis duplicib. quo ad aliã materiã ẽt posuit Spe. in ti. de aduo. §. iã nũc. in prin. † Et ad p̃dicta facit, ga bona ſimulatio approbat, vt j. qđ met. cau. ĩ c. 1. & Saluator nr̃ ẽt finxit ſe discipulis longiùs ire, q̃n apparuit, vt peregrinus
6 post resurrectionẽ. j. q. j. c. q̃ gdã. §. ex his. † Itẽ no. qđ vbi exfacto inferioris seq̃ põt ꝓsilio ipſius superioris, ad verecũdiã subiecti eius interuenit culpa, q̃ lædit suum honorẽ. Et ex hoc põt nota ri illud vulgatũ, q̃ prima charitas dẽt incipere à ſe, facit qđ hr̃. C. de seruit. & aq. l. præses. Põt notari ẽt q̃ qs dẽt & licitè põt ho
a norẽ ſuũ alteri ꝓferre. a fac. l. Iulianus. ff. ſi qs omiſ. cau. test. † In
7 gl. 1. ſimiliter nec electus eps dẽt appellari eps, b anteq̃ ſit cõſe-
b cratus, vñ ꝓmotus in archiepiſcopum ante pallij receptionẽ, li cèt sit consecratus in epm, ſeu ad ordinẽ epalem, non appellabit archieps, sed appellabit electus, & non eps, vt ẽt no. gl. j. de
8 reli. do. in c. 1. † In gl. ſi. in ſi. Solue, vt no. in ꝟrium p glo. & j. de reg. iur. c. locupletari. lib. 6. concluſio est, q̃ ſi quis faciat aliqd, qđ tendit ad ꝓmodum suum, & facit illud principaliter, vt no-
c ceat alteri, non est licitum, & sic debent intelligi contraria: ſecus ſi hoc faceret principaliter propter cõmodum ſuum, licèt in conſequentiam alius damnum patiatur, quia tunc hoc est li citum, dummodo aliàs iuridice fiat, hoc patet. sup. de elc. c. cũ eccleſia Vulterana, & l. 1. §. denique. ff. de aqua plu. arc.

ADDITIONES.

a Præferre. Adde quod voluit Old. conſi. 93.
b Debet appellari epiſcopus. Vide iſtum in c. eam te. & ibi Fel. plene. col. 5. ver. 3. reſtringit. ſup. de reſcri. poſui in apoſt. ad iſtum in c. cum in cunctis §. cum uero. nu. 2. in app. in uer. electus. ſup. de ele. ſecus tamen est in abbate, & abbatiſſa. ut no. in c. 1. de ſup. neg. præla. & iſte in c. meminimus, & ibi Feli. in princ. de accu. & quid in Papa, uide eundem Feli. in d. c. eam te. uer. ſecundo reſtringitur. poſui in apoſt. ad iſtum, ſup. in procẽ. Greg. nu. 2. & in c. no ſt. nu. 3. in ver. ante conſecrationem. ſup. de ele.
c Vt noceat. Vide Sali. in l. altius, C. de ſer. & aqua. ubi dicit, quod ſi quis ædificare uellet turrim, ut uideret moniales, vel domum vicini, poteſt prohiberi, dato quod vicinius liceat ædificare altius uſque ad cœlum, ad quod multa congerit, D. Iaſon l. ex hoc iure. colum. 2. ff. de iuſt. & iur. & ibi ponit quod in dubio quis non præſumitur facere ad emulationem vel iniuriam alterius. multa etiam ponit Taſ. in repe. l. quominus, in no. ff. de flu.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſolus utitur pallio in miſſarum ſolẽnibus in omni loco.*
2 *Pallium ſignificat plenitudinem Pontificalis officij.*
3 *Archiepiſcopus utitur pallio in ſua eccleſia, & in eccleſiis ſuæ prouinciæ certis temporibus.*
4 *Dictio, ſemper, denotat tempus, dictio, ubique, locum.*
5 *Quibus diebus, de iure Archiepiſcopus utitur pallio.*
6 *Sedna quidẽt habẽs uſum ſꝰ uilli veſtis ſcænicæ, nõ põt illa uti, niſi ĩ ſcæna.*
7 *Ex priuilegio, uel ex conſuetudine, poteſt habere quis ius portandi inſignia per prouinciam.*
8 *Pallium inſtanter est petendum, & debet peti intra tres menſes à die conſecrationis, de iure, niſi fuerit impeditus.*
9 *Si nuncius miſſus pro pallio moriatur in via, uel infideliter agit, an ſufficiat ad pœnam euitandam, quod nuncium ſemel miſit.*
10 *Quid debet habere in mandatis nuncius miſſus pro pallio.*
11 *De conſuetudine procurator capituli, uel unus canonicus, petit pallium nomine electi.*

CAP. IIII.

AD honorem. Romanus Põtifex ſemper, & vbique vtitur pallio. Alij verò tantummodo in ſuis eccleſijs, & certis diebus tñ. h. d. Et duo ſunt dicta, quæ patẽt. Sed̃m ibi, Alij aũt, & rõ vtriuſq; aſſignat, vt patet ex litera. Caſus li. Quæ ſitũ fuit à Papa, q̃n, & vbi ipſe pallio vtitur? & q̃n & vbi alij Archiepi pallio vti debeant? Rñder, qđ Rom. Pontifex ſolus, intra miſſarum ſolemnia ſemper vtitur, & vbique, ga aſſumptus est in ptãtis plenitudinem: alij verò nec ſemper, nec vbique, ſed in eccleſia ſua, in qua acceperũt iuriſdictionem, certis diebus debẽt vti, ga vocati ſunt in partẽ ſolicitudinis, nõ in plenitudinẽ
1 poteſtatis. B. † No. q̃ ſolus Papa ſemper vtitur pallio in miſſarũ
2 ſolemnib. in omni loco, in quo ꝓtingit eum celebrare. † Itẽ no. q̃ pallij ſignificat plenitudinẽ poteſtatis, ſeu plenitudinẽ Põtificalis officij, vt patet, ſup. c. pxi. Et ſic no. q̃ vnũ, & idẽ aliter ſignificat in ꝑſona vnius, aliud in ꝑſona alterius, facit qđ hr̃. j. de
3 lac. vnc. c. 1. & de præſump. c. illud. † Item not. q̃ Archiepiſcopi ſolũ vtuntur pallio in eccleſia propria, & in eccleſijs ſuæ puinciæ, ſolummodo certis tpibus. Et quæ ſunt illa certa tpa, ſeu illi
4 dies? tangit hic gl. † Itẽ no. q̃ dictio, temp, notat tps, dictio, vbi-
a que, locũ, & de iſta dictione ſemp, hr̃ in c. 1. j. de reſt. in integ. & ff. ſol. ma. l. j. in q̃bus patet, q̃ ẽt q̃nq; nõ notat tps. In gl. 1. ibi. de corpore Beati Petri, ẽr in altari ꝓcreato in honorem S. Petri, vt no. p gl. de ele. c. ſignificaſti. In ea gl. ibi, tribus diebus, Hoſt. dixit de quatuor, & dicit Io. And. q̃ ei plus vr̃ credẽdũ, ga fuit pal
5 liatus ex eo Archieps, licet poſtea fuit Cardinalis. † In ea. gl. ſi. ſi. No. benè ex gl. q̃bus diebus de iure põt vti Archieps pallio? vel in alijs dieb⁹ nõ poterit, niſi aliud hẽat priuilegiũ eccleſiæ ſuæ, vel ſibi ꝓmiſſum. In gl. 2. ibi, cũ cingulo. ſ. militari. In ea. gl. ibi. l. 1. ſed ſecus ẽt in archieꝑo, q̃ nõ vtit̃ pallio, niſi in ſua ꝓuincia,
6 vt hic patet, & in c. pxi. Et quæ ſit ratio diuerſitatis, ibi dicet. † In ea. gl. ibi. In ſcæna. dr̃ ſcæna locus obumbratus cortinis, in quo fiebãt ludi ad placẽdũ populo, vt tãgit gl. in l. 2. in fi. ff. de his qui no. inf. vel ſecũdum Io. And. ſcæna erat locus, ad. modũ domus cũ pulpito, vbi ſtabãt recitãtes comædias, & tragedias ad placẽ dũ populo, & fortè certa veſte vtebãtur in tali loco, ideo appellabat veſtis ſcænica, vñ ex qualitate veſtis vr̃ qs hr̃e vſumitu-
7 ẽtũ illius veſtis, vt nõ vtat̃ niſi in ſcæna. † In ea. glo. in fi. Solu. q̃ ibi dicebat ex priuilegio, vel ꝓſuetudine competere ius portandi inſignia extra prouinciam, hic autem dicitur q̃ de iure cõi
8 nõ est licitũ illa deferre extra ꝓuinciam, & ideo non ob. † Extra gl. dicit hic Io. And. q̃ pallium dẽt fortiter, & cum magna inſtantia, & frequenter poſtulari, vt 100. diſti. c. priſca. niſi de gra aliud fiat, vt de poſtu. præl. c. boræ. il 2. & de elect. c. ſignificaſti. Itẽ debet pallium peti intra tres menſes à die conſecrationis, & ſi hoc non fiat, carebit commiſſã dignitate. 100. diſt. c. 1. Et re
retur hæc ſnĩa contra ipſum per papam, ga inferior hoc non poſſet. 3. q. 6. c. accuſatus. Et hæc vera, niſi fuerit impeditus, quia tunc interdũ etiã poſſet hr̃e annũ, & vltra. 7. q. 1. c. conſtituti & 75. di. c. q̃n gdam. ſed ceſſante impedimẽto vr̃, q̃ elapſis tribus menſibus à die conſecrationis, incurrat hanc pœnam, & tenetur hoc Hug. & Io. An. Nec obſt. quod hr̃ de tranſla. epiſco. in c. 2. in ver. ſed neque. vbi vr̃ q̃ elapſis quinque mẽſibus hãc pœnã patiatur quis. Rñde q̃ hic loqtur in archiepiſcopo, cui minus tempus datur pp̃ maius periculum, qđ verſatur in dignitate archiepali, ar. c. quieſcamus. 62. diſt. Refert tamen Io. And. q̃ alij dicunt, q̃ nec ẽr Metropolitanus patietur hanc pœnam, niſi de
mum elapſis quinque menſibus, & hanc partem vr̃ tenere Hoſtien. dicens, q̃ videtur magis amicari literæ, & ſubdit etiam, q̃ licet de rigore videatur procederẽ opi. Hug. & Io. And. tamen de conſuetudine non ſeruatur, & ſic poteſt dici, q̃ de conſuetudine abijt. 4. diſt. c. in iſtis. §. leges. Dicit ẽt q̃ ſufficit nunciũ mittere intra quatuor mẽſes. nec est neceſſe, q̃ intra illos pedat pal
liũ, vel ſe repræſentet, quia ſecũdum eũ, quidam ſunt tñ ſigni qui, q̃ non poſſet nuncius in prima die conſecrationis cõſtitutus, intra illud tps ad ſedẽ apoſtolicam venire, & de materia habetur in d. c. q̃n. 100. diſt. & de iure ſatis vr̃ probari opi. Hug. &
9 Ioã. And. licet, vt dixi poſt Hoſt. non ſeruetur. † Quid autem ſi miſit nunciũ intra tps, & moritur in via, vel aliter infideliter agit, an ſufficiat ad pœnam vitandam, q̃ ſemel intra tres menſes nuncium miſerit, dr̃, quod non, imõ ex quo ſcit, ex illo tpe, quo ad Metropolitanum peruenerit impedimentum, mittere debebit quã citò cõmodè poterit, vel ſaltẽ intra alios tres menſes à tempore notitiæ, facit quod habetur. inf. de elect. c. cupientes. §. ad hæc. & c. ſi electio. li. 6. Et ſi interim impediat ſecundus tenetur mittere tertium, eodem modo ſucceſſiuè, facit quod
10 hr̃. in l. 2. §. ſi mater. cum §. ſeq. ff. ad Tertullia. † Quid autem debeat habere in mandatis iſte nuncius, qui mittitur per Archiepiſcopum pro pallio, ponit Io. And. ponendo ſex. vel 7. quæ de
11 bet habere in mandatis, de quibus hic p eum. † Et quæ dicit Hoſt. procedunt de iure, ſed de cõſuetudine curiæ ſecundum Hoſt. electus non habet petere pallium poſt conſecrationem, ſed procurator Capituli, vel vnus canonicus nomine electi. Ideo ſatis ta tali conſuetudine non noceret ipſi electo, ſi non peteret pallium, de quo hic per Io. & tangit etiam D. An.

ADDITIO.

a Dictio Sẽper. Vide de hac dictione Ang. in Auth. de hær. & fal. in prin. in v. ſemp, & Bal. in l. aduerſus, in ult. no. C. de uſu. ubi dicit q̃ uerificatur ea quæ habẽt in ſe tpis interuallũ. Spec. in ti. de reſt. in integ. §. 4. circa med.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus non poteſt uti pallio extra prouinciam.*
2 *Et non poteſt induci per conſuetudinem.*
3 *Conſuetudo generalis dicitur, quæ ſeruatur in una prouincia.*
4 *Priuilegio põt cõcedi, ut archiepiſcopus utatur pallio extra prouinciam.*
5 *Priuilegium debet interpretari ſine alterius præiudicio.*
6 *Quid ſit rationale?*
7 *Inſula poteſt uti Archiepiſcopus extra prouinciam, celebrando miſſam.*
8 *Quæ ſit ratio, quod proconſul utitur inſignijs extra prouinciam, & idem legato Papæ, & Archiepiſcopus non.*
9 *Si Archiepiſcopus est translatus ad aliquam eccleſiam, portat ſecum pallium ſibi conceſſum pro prima eccleſia.*
10 *Quando requiratur indulgentia Papæ, ubi Archiepiſcopus celebrat, uel mandat extra prouinciam.*
11 *Epiſcopus poteſt ordinare clericos ſuos etiam in aliena diœceſi, ſi clerici consentiat & ſi conſentiant, diœceſanus.*
12 *Quis ſit ille, qui habet conſentire, ut Archiepiſcopus utatur pallio extra prouinciam.*
13 *Priuilegium quòd Archiepiſcopus poſſit uti pallio extra prouinciam, an tranſeat ad ſucceſſores?*

CAP

CAP. V.

EXtuarum. Archieps extra ſuã ꝓuinciã pallio vti nõ pt, ẽt ſi hoc hẽt ꝓſue tudo. h. d. In prima parte ponit petitio gr̃æ, ꝓtinens motiuũ petẽtis. Sed̃ ponit petitionis limitata exau ditio, motiuũ reprobãs. Sed̃a ibi, licet. Casus lit. Archieꝑo Cõpoſtellano in traditione pallij dictũ fuit, accipe pallũ, & utaris eo intra eccleſiã tuã, ipſe pro negocijs eccleſiæ ſuæ frequenter exibat prouinciã ſuam, unde reputabat ſibi ad uerecundiam, qđ pallio non uteretur, cum alij Archiepiſcopi de Hiſpania de conſuetudine extra prouinciam ſuam pallio uterentur, quare petebat, qđ extra prouinciam poſſet uti pallio. reſpondit papa, licèt conſuetudo illa dicenda ſit potius corruptela, tñ de ſpecia
1 li gra concedit eidem, ut ſi aliqua neceſſitate fuerit impeditus, ut ad eccleſiã ſibi ſubiectã accedere non poſſit pro ꝓſecrandis
2 ſuffraganeis ſuis, uel clericis ordinãdis, & ad eccleſiã alienã ne eſſe habeat declinare, utendi pallio habeat facultatẽ in iam di
3 ctis caſibus, dummodò ille, ad quem eccleſia pertinet, id per-
a mittat. B. † No. q̃ Archiepiſcopus non poteſt uti pallio, & ſic
a inſignijs, præeminentiam notantibus, extra prouinciam † No.
3 quod per conſuetudinẽ nõ põt induci, ut Archiepiſcopus extrà prouinciã utatur pallio, etiam ſi ſit conſuetudo generalis. † No.
4 quod dicitur conſuetudo generalis, quę ſeruatur in una prouin cia, de quo in c. cum dilectus. ſup. de conſuetu. † Not. quòd priuilegium põt concedi, ut imminente neceſſitate ordinationis, uel conſecrationis Archiepiſcopus utatur pallio extra prouinciam, & ſic patet, q̃ de iure communi non poteſt. Et ex hoc ha bes etiam, qđ plus poteſt interdum priuilegium, quàm conſue tudo. No. q̃ priuilegium de utendo pallio extra prouinciam, intelligit ſi ille, ad quem pertinet eccleſia in qua vult vti, con-
5 cedat hoc, q̃ qualiter intelligatur, infra dicetur. † Et ex hoc etiã no. q̃ priuilegium ſtrictè intelligi. & interpretari debet, quate-
a nus tangit alterius præiudicium; a & ideo talia priuilegia, b de
b quibus loquit̃ litera, intelligunt̃ conceſſa abſq; ꝓiudicio alteri⁹,
6 facit q̃ dictum fuit in c. ſi. ſup. ti. i. † In gl. ii. ibi, rationali. qđ aũt ſit rationale? dicunt Doct. quòd eſt ornamentum Pontificale, uel ſacerdotale, de quo habebat in ueteri teſtamento. Exo. 28. c. nam erat pannus quadrangularis ad latitudinẽ palmæ, habẽs xii. lapides pretioſos infixos, & in eo ſcripta erãt hæc uerba, ma
nifeſtatio eſt ueritatis. Alij verò dicunt, q̃ erat ornamẽtũ rotũdum, poſitũ in pectore, ubi ſcriptũ erat, manifeſtatio veritatis,
7 ſed iſtud ornamentum hodie non eſt in uſu. † In ea gl. ibi, Inſula, poteſt intelligi ad literam, pro zona, vel poterit accipi inſula pro mitra. Nam illa poterit vti vbique, ẽt extra prouinciam, ce
8 lebrando miſſam, per ea quæ dicentur inf. c. in c. cum ſis, & quę no. per glo. de priui. in cle. ij. in fi. Et eſt ratio diuerſitatis, quare his inſignijs vtatur, ẽt extra prouinciam, & nõ pallio, ga per illa non deſignatur plenitudo officij, ſicut per palliũ, facit quod hr̃ ſup. c. c. niſi. † In gl. iij. in fi. fortè uoluit gl. q̃ aliud in Proconſu
9 le, q̃ utitur inſignijs, etiam extra prouinciam, ſibi decretã, aliud
c in archiepiſcopo, tñ aliter nõ aſſignauit rationem diuerſitatis. c Benè dicebat Gof. q̃ illud cõtingit in Proconſule, ratione mitten
tis: nam mittitur a Principe, & habet iuriſdictionem volũtariã, & illam exercet, antequàm neniat ad prouinciã, ſibi decretam. lj. ij. & iij. ff. de offi procon. & ſimile cõtingit in legato Papę, qui ẽt exercet iuriſdictionẽ voluntariam, & vtit̃ etiam inſignijs legationis extra prouinciam, ſibi decretam inf. de offi. leg. c. pen. hic autem loquitur in archiepiſcopo, q̃ non mittitur per papam, licèt confirmetur per eum, ideo vtitur inſignijs ſolùm intra prouinciam ſuã. Hoſt. verò dicebat, q̃ in Proconſule, & ſi milibus ſi vtat̃ inſignijs ſuæ dignitatis nulli fit præiudiciũ: hic
[illegible] ſignificare, ideſt, q̃ locus in quo ta
[illegible] portant ſubiaceat iuriſdictioni inſigniti, facit qđ di-
[illegible] & ſic reſidet Io. An. & D. An. nec declarãt, quare p
[illegible] alteri fiat præiudicium. ſed potes dicere q̃ iſtud in
[illegible] intra certũ locũ ipſius inſigniti vtatur, vr̃ per cõ
[illegible] notaret locũ alterius ꝓuinciæ, in quo uteret, eſſe
[illegible] & ſic quodãmodo fieret alteri ꝓuincia. Vel potes di
[illegible] de iure communi extra prouinciã. Vel potes di
[illegible] ex eo, ga expreſſa ſit limitata conceſſio,
[illegible] ſuam, ſeu eccleſiæ ſuæ ꝓuinciæ vtat. & ideo
[illegible] non poſſe uti extra ꝓuinciam, quia excederet limites cõ
[illegible] ſibi datos, quod eſſe debet, cum limitata conceſſio, li
[illegible] debeat patere effectum, inf. de offi. delegat. c. & G.
[illegible] dilecta. & l. in agris limitibus ff. de re
[illegible] dum, ſed in proconſule non reperitur limi
[illegible] inſignijs, nã illis utit̃, quòd ad volũtariã iuriſdictio
[illegible] ꝓuinciam. † In gl. in ver. conſuetudo in fi. No. bene glo.
9 extra ꝓuinciam. † In gl. in ver. conſuetudo in fi. No. bene glo. vr̃ velle, q̃ pallium conceſſum pro prima eccleſia, remaneat in illa, si archiepiſcopus transferatur ad aliam. & idem ut uoluiſſe
[illegible] c. beate. ad fin. 2. de poſtul. prælat. Sed contrarium tenent Dec. in c. 2. ſup. eo. & ibi dicit, unde dum gl. dicit q̃ non transit
[illegible] quantum ad uſum, ſed benè poſſet illud ſecum, ut ea

10 illo ſepeliretur, ſecundùm formam, quã dixi in d. c. 2. † In gl. in ver. indulgemus, in fi. Sentit gl. quod ubi inuitatur Eps, uel archiepiſcopus in aliena diœceſi, uel prouincia, q̃ deiure communi poſſit prædicare, & celebrare diuina: ſed contrariũ vr̃ uelle hæc litera, quæ uidetur velle, q̃ requiratur priuilegiũ papæ, ſed fortè gl. hic voluit ſentire op. quorundam, quòd q̃n archiepiſcopus inuitatur in aliena prouincia, q̃ de iure cõi poſſet celebrare, & vti pallio, & hoc q̃n ſolùm vult celebrare, ſed ſi uellet ordinare clericos ſuos, uel cõſecrare ſuffraganeos ſuos, tunc non poſſet ſine indulgentia, uel priuilegio papæ, & ideo ſecundùm eos verbum, indulgemus, hic ſtabit propriè, & impropriè, q̃n ſolùm vult celebrare, nam tunc ſufficit q̃ accedat conſenſus illius, ad quẽ ſpectabat eccleſia, in qua celebrat; nam de iure cõi poterit tũc celebrare: & hoc reſpectu deberet exponi in dulgemus i. indultũ eſſe oſtendimus. Sed ubi in eccleſia celebraret, ordinando clericos, vel conſecrando ſuffraganeos, tunc neceſſaria eſt indulgentia papæ, quia non ſufficit tunc conſenſus illius, ad quẽ ſpectat eccl'ia, in qua celebrat; nam de iure cõi poterit tũc celebrare: & hoc reſpectu deberet exponi in dulgemus i. indultũ eſſe oſtendimus. Sed ubi in eccleſia celebraret, ordinando clericos, vel conſecrando ſuffraganeos, tunc neceſſaria eſt indulgentia papæ, quia non ſufficit tunc conſenſus illius, ad quẽ ſpectat eccl'ia, in qua vult celebrare, & iõ tunc hoc reſpectu verbũ, indulgemus, ſtabit propriè. & ſic uolũt iſti, q̃ poſſit Epiſcopus in aliena diœceſi ordinare ſuos clericos, de licentia, uel conſenſu diœceſani loci. & iſtam opi. tenet Iaco. de Albe. & Phi. & aſſignant rõnem, ga diœceſanus loci nõ poſſet alios ordinare, vel iudicare, ex quo non ſunt ſubditi. ix q. 2. c. 1. & 2. ergò de illis non poterit dare licentiam eꝑo illorũ, ut illos ordinet in diœceſi ipſius dãtis licentiã. Sed cercè iſta opi. vr̃ eſſe ꝟ tex. in quantũ hæc opi. vult, q̃ ſine priuilegio poſſit archieps extra ꝓuinciã, uti pallio, interuentẽte conſenſu illius, ad quẽ ſpectat eccleſia, in qua vult uti: nam violat literam, & impropriat illã, quòd ad verbum, indulgemus, ut patet ex ſupradictis. Item nõ vr̃ uera, in quãtũ vult, q̃ eps nõ poſſit ordinare clericos ſuos ex diœceſim loci: Nã imo vr̃, q̃ de iure cõi, hoc poſſit ex eo q̃ eps inuitatus in aliena diœceſi, põt de cõſenſu eꝑi, ſiue diœc. inuitãtis ĩ diœceſi ipſi⁹, ut patet ex his, q̃ hũr. ix. q. 2. c. 1. & 3. & c. nõ inuitati. ubi patet, q̃ de pmiſſu illius põt ſubditos ipſius pmittẽtis ordinare, & iudicare. & ſic multò magis dẽt poſſe ſuos ꝓprios clericos iudicare, & ordinare in diœceſi aliena, de ꝓſenſu ipſius diœceſani, cũ in caſu ꝑcedenti interueniat duplex gra, ſ. cõceſſio reſpectu loci, & cõceſſio reſpectu ꝑſonarũ, q̃ ordinant, q̃ nõ sũt ſubditæ ordinãti, ſed eo caſu quo eps proprios clericos ordinat, uel iudicat in diœceſi aliena, uel de cõſenſu ipſius diœceſani, tũc interuenit una ſola gra, ſeu cõceſſio. ergo id dẽt poſſe fieri; & hoc ẽt cõiter tenet, vt patet ex his, q̃ no. inf. de of. leg. c. nouit. & de offi. ord. c. vt litigantes. li. 6. & ideo quò ad hoc, non requirit licentia papæ, dũmodo nõ vte retur pallio, ꝓ iura ꝑal. Et ꝓ prædicta vr̃ q̃ ſi ſolũmodò archiepiſcopus vellet celebrare cũ pallio in aliena ꝓuincia, non poterit vti pallio, ſine licẽtia papæ, etſi interuenit conſenſus illius, ad quem ſpectat eccleſia, in qua velit celebrare, & iſtud etiam procedit multò fortius, ſi uellet celebrare, ordinando clericos, & conſecrando ſuffraganeos cum ꝛnia m alia non debet facere Archie
11 piſcopus ſine pallio, ſupra, de electio. c. qđ ſicut. §. ꝓterea. † Eps tñ, qui non eſſet Archiepiſcopus, poſſet ordinare ſuos in aliena diœceſi, ẽt de iure cõi, ſi interueniat conſenſus diœceſani loci; & ad p̃dicta facit qđ not. gl. in cle. 2. de priui. Et quod dixi poſſe ordinari per Epm, uel iudicari clericos ſuos in diœceſi aliena, de conſenſu diœceſani, intellige ſi in hoc ẽt cõſentiãt ipſi clerici, alias ſecus ſaluo caſu cle. q̃uis. de foro compe. q̃ loquitur in Epo expulſo. Et per p̃dicta patet, qđ ex quo in litera, tria requiruntur, videlicet, priuilegiũ. itẽ pmiſſio eius ad quẽ ſpectat eccl'ia in qua vult vti. Itẽ tertiò, qđ altera de cauſis hic expreſſis interueniat. Vnde altero p̃dictorũ deficiente non poterit uti pallio, q̃a uerba priuilegij diligẽter sũt ſeruãda, ut inf. de priui. c. porrò. † Quis aũt ſit ille q̃ habeat cõſentire, ut poſſit uti pallio? dñt
12 illi, q̃ tenẽt, qđ de iure cõi poſſit vti pallio celebrãdo, ſi nõ ordinet clericos, aut cõſecret ſuffraganeos, & ſic ſolũmodò celebret miſſarũ ſolẽnia, interueniẽte cõſenſu illius, ad quẽ ſpectat eccleſia, in qua celebrat: qđ neceſſaria erit licentia nedũ diœceſani loci, ſed ẽt Archiepi illius ꝓuinciæ, q̃a illi Archieꝑo propriè vr̃ ꝓiudicari, qui habet vſum pallij in illa prouincia: ubi tamen habeat

ADDITIONES.

a ¶ Archiepiſcopus non poteſt uti pallio extra prouinciam. Non. n. ꝓſumitur in tertii ꝓiudicium priuilegium cõceſſum alicui nouiter plenè in c. quis, in prin. & ibi in apoſt. meis poſt alios, ſu
[illegible] de iure cõi cõcer. de quibus ibi ẽt ſm Imo. ſiue ex Principis gra, ſiue a
[illegible] ſup. in c. 1. de ꝓſcrip. quamuis conceſſum eſſet motu
[illegible] per Io. An. in c. ſi motu ꝓprio, de ꝓ. li. 6. in nouel. de quo plenè
[illegible] in c. ſi quis de mala. in 7. col. in fi. de cõtrou. inueſt. i feud. Zac.
b ¶ Talia priuilegia vide Fel. in c. cauſam, quæ de reſtit. Deci. in c. q̃ in eccleſia col. 7. in fi. col. 1. de cõmit. & Ioſe. modernus, in l. Gallus, §. & quid ſi tã
[illegible] ſ. ſi ibi. & poſt. & hoc precedit, quam ſi priuilegium fuerit cõceſſũ
[illegible] ꝓprio deſcendum Alb. in c. 1. in 6. col. de in. Seb. Sap.
c ¶ Non poſſe uti extra ꝓuinciam. Vide de eadem re per Imo. in c. cũ contingat, de rescr. & quia de Ioan. Andrea. Alberico de ſancto Geminiano, Bal. in tractatu
[illegible] in nouel. de Bar. in tractatu
[illegible] Zac.

Universidad de Deusto
Biblioteca

haberet indulgẽtiã, sufficeret licẽtia diœcesani, quæ sola alias non sufficeret, etiam si ipse diœcesanus esset palliatus, saluo ni si esset exẽptus, & hoc qa palliũ est signũ ꝓlationis, ut sup. c. prox. Sed (vt dixi) ista opinio nõ est uera, qa de iure cõi, nullo casu põt vti pallio in aliena prouincia. Iõ semp requirit indulgẽtia illius, ad quẽ eccℓia spectat iure Metropolitano, uel aliter, quòd ad vsũ pallij, arg. eorũ q̃ hũr in fi. in c. nullus. de temp. ord. in 6. Et sic nõ sufficeret licentia diœcesani palliati, & fortè ẽt nõ sufficeret, q̃ sit palliatus, nisi fortè esset exemptus, qa alius ẽt Archiepꝰ põt ibi vti pallio, & sic de utriusq. ꝓiudicio agit̃, & sic ꝯfr utriusq. licẽtia requireret, arg. infra, de reg. iur. c. q̃ oẽs tãgit. li. vi. Prædicta ãt inducũt in arg. ad q. ꝓdicatorũ, & minorũ, q̃ licèt habeãt priuilegiũ sup cõfessionib. audiẽdis, regrit tñ ẽt licẽtia parochialis sacerdotis, sed dic vt hĩ hodie ĩ c. dudũ de sep. vbi determinat̃ ꝛriũ. ª † Vltimò tractat hic Io. 13 And an Archiepꝰ, de quo in litera & ſuſcriptione, possit hodie vti pallio, ſ. m indulgẽtiã hic posit̃ã & ꝯcludit inſpicienda verba priuilegij, qa ſi fuit reale, & ꝯcessũ eccℓie, & dignitati, ex tẽderet ad ſucceſſorẽ, niſi appareat reuocatũ. Si verò fuerit pſonale, tũc nõ poſſet hodie vti hoc priuilegio Archiepꝰ Cõpoſtellanꝰ, p id q̃ hĩ de reg. iu. c. priuilegiũ. in 6. Si ãt uerba eſſent dubia, recurrẽdũ eẽt ad no. inf. de offi. dele. c. q̃n Abb. qa inſpiciẽdũ eſſet, an priuilegiũ cõcederet pſonæ, an dignitati, ut ibi patet, & etiam no. per Io. An. in d. reg. priuilegium. in mercu.

ADDITIO.

a ¶ Contrarium. Adde per Fed. conſi. 95.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus poteſt uti pallio in omnibus eccleſijs ſuæ prouinciæ.*
2 *Et utitur, quando celebrat miſſam in diebus ſolennibus.*
3 *Qui debẽt cõſentire, ſi Archiepꝰ uult celebrare cũ pallio extra prouinciã.*

CAP. VI.

Vm ſis. In qualibet eccℓia ſuæ ꝓuincię poteſt Archiepꝰ vti pallio. h. d. In prima deciſa ꝯſultatio. In ſecũda rñ. ibi, vbicũq;. Caſus li. Quę ſitũ fuit, qñ, & qbus locis Archiepꝰ pallio vti poſſit? Rñdet papa, q̃ ubicũq. fuerit Archiepꝰ intra prouinciã ſuã in celebrationibus miſſarũ, diebus ſolẽnibus, pallio vti põt. Be. Et aduerte, qa fortè alig interpretabant̃ p prouinciæ eccℓias, intelligi dẽre ſolũ de cathedralib. qđ remouet iſta decre. dicẽs, q̃ in qualibet eccℓia prouinciæ, & ſic etiã ſi non ſit cathedralis, quia Archiepꝰ poteſt vti pallio in diebus ꝓmiſſis, & ex hoc poteris
1 colligere casũ in decre. ¶ No. i. q̃ Archiepꝰ põt uti pallio in qua
a libet eccℓia ſuæ prouinciæ, ª & ſi nõ ſit cathedralis, cũ ĩſa indiſtinctè loquat̃, & ſic indiſtinctè dẽt ĩtelligi. ar. inf. de priui. c. qa
c circa. † No. q̃ Archiepꝰ tũc demũ põt vti pallio, qñ celebrat miſſã, & in dieb. ſolẽnib. de q̃bus dictũ fuit p gl. ſup. c. c. ad honorẽ. Et no. ẽt qđ ſignificet palliũ ĩ Archiepo ? facit q̃ hĩ ſuprà eo. c. niſi. & prealle. c. ad honorẽ. In gl. i. ibi, ſed q̃ dicit &c. & p hac prima ſolu. facit, qa nõ eſt abſonũ, q̃ vniuerſalis diſpoſitio
b reſtringat̃, rõne ſubiectæ materiæ, ᵇ vt leg. & no. in l. 1. C. de ſac.
2 ſan. eccl. † In ea glo. ibi, vel diœceſim. No. benè, q̃ ſufficiat licẽtia diœceſani, in cuius diœceſi Archiepꝰ exꝰ ꝓuinciã, virtute priuilegij, vult celebrare, & vti pallio, & ſic vĩ uelle, q̃ nõ requirat demũ licẽtia Archiepi, vt celebret de quo dixi in c. præce. nã vĩ p ea, q̃ ibi dicta fuerũt, q̃ hęc gl. nõ procedat. Vñ potes ꝯclude re, q̃ ſi in aliqua eccℓia parochiali alterius prouinciæ uellet celebrare, ſi ipſe ſacerdos parochialis nõ ꝯdicat, vĩ q̃ quo ad eius ꝓiudiciũ poſſit, facit qđ hĩ in l. ditus. ff. de ſeruit. ruſti. præd. & q̃ dĩ in c. ſeq. vnde, ipſo ꝯdicẽte, nõ poſſet ibi celebrare cũ pallio, nã ẽt nõ ſufficit licẽtia diœceſani loci: et hoc clarũ, ſi diœceſanus talis nõ ſit palliatus ex priuilegio apoſtolico, qa nõ ſolùm agit de eius ꝓiudicio Archiepi, q̃ vsũ pallij hẽt in tota prouincia, & iõ requireret licẽtia ipſius Archiepi, in cuius prouincia ipſe vult celebrare, & illa ſufficiet, ſi eps non eſt palliatus, & nõ ꝯdiceret ipſe, vel ſacerdos parochialis, ſed ſi eſſet palliatus, tũc videret regri licẽtia ipſius Archiepi: nec ſufficeret licẽtia ſolius diœceſani, abſq; licẽtia Archiepi, licèt eſſet palliatus, p ea, q̃ dixi ſup. c. proxi. ſaluo, niſi (ſm aliquos) talis diœceſanus palliatus eſſet exẽptus. qa tunc ſufficeret licẽtia ipſius diœceſani, abſque licentia Archiepi, & iſtud vĩ ſequi Inno & idem Io. And. vt tẽtigi ẽt, ſup. c. proxi. Sed forte poſſet dici ꝛriũ, p ea, quæ hũr in clem. Archiepo. de priuileg. ubi archiepꝰ põt uti pallio, & ibi lo co exempto ſuæ prouinciæ, niſi reſtringas, illud ꝓcedere, qñ talis locus exemptus non haberet prælatum, & hoc modo intelligendo poſſet ſaluari opinio. Inn. & Io. An.

ADDITIONES.

a ¶ In qualibet eccleſia ſuæ prouinciæ. Et hoc uerũ, in locis non exemptis, ut p Card. in cle. 2. de priui. quia in talibus põt ẽt fãcere celebrari coram eo in Pontificalibus, ut per eundem Card. ibi, no. 3. in 5. oppoſ. in locis uerò exemptis ſuæ prouinciæ, poteſt uti pallio, & celebrare in Pontificalibus p ſe, nõ autem per alium, ut ibidem per Card. poſt gl. 3. q. 8.

b Subiectæ materiæ. Vide latè p Bar. & alios in l. 1. §. nũciatio, ff. de ope. no. nũ. Bal. in l. 1. ff. de teſta. mil. in l. fi. C. qui leg. per ſo. Ange. in l. non eſt nouum, ff. eo. l. g. ubi late per eum.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus poteſt ſine pallio celebrare in certis diebus.*
2 *Quando Archiepiſcopus celebrat pro defunctis, non poteſt celebrare cum pallio, niſi ex priuilegio. 6.*
3 *Sandalia ſunt calciamenta depicta, uel aureata, quibus utitur Epiſcopus, quando celebrat.*
4 *Archiepiſcopus extra ſuam prouinciam, an poſſit celebrare in Pontificalibus, cum licentia parochi, uel diœceſani, nel ſine.*
5 *Si Archiepiſcopus, uel Epiſcopus uoluerit ordinare clericos ſuos extra prouinciam, de quorum licentia poſſint ordinare.*

CAP. VII.

Via nos Sine pallio, & ſandaliis põt archiepꝰ ſcopus celebrare. h. dicit. Et ponitur in prima deciſa conſultatio. In ſecũda rñſio. Secũda ibi, inquiſitioni. Caſus liter. Quidã archiepꝰ q̃ſiuit à papa, utrũ tã in ſua diœceſi, q̃ in alia poſſit celebrare abiq. pallio, & ſandaliis. Rñdet pap. q̃ pt. nõ tñ ſemp, in diœceſi ſua ẽt celebrare cũ pallio, ſed certis diebus, q̃ in priuilegio ſuo ſunt expreſſi, & p hoc ſoluitur alia q̃ſtio, qua quæſiuit, utrùm p deſunctis debeat cum pallio celebrare? B. † Not. q̃ archiepꝰ põt ſine
1 pallio celebrare, & demũ in certis diebus, & ſic non in omni tẽ
2 pore, de quo ſupra eod. c. ad honorẽ. † No. ſm uerum intellectum, q̃ non põt archiepiſcopus vti pallio, qñ celebrat pro defunctis, niſi hoc ſit contineatur in priuilegijs eccleſię. † Quid ãt
3 ſint ſandalia, de quibus fit mentio hic in litera, hĩ in c. nonnulli. §. compagis. 39. diſt. nam (vt dicit hic Pet.) ſunt calciamenta aureata, uel depicta, q̃bus vtuntur Epiſcopi quando celebrant.
4 † In gl. i. in fi No. bñ gl. quæ in ſuo prin. vĩ velle, q̃ de licẽtia diœceſani poſſit archiepꝰ, uel epiſcopus celebrare in aliena diœceſi, & qa aliter nõ diſtinguit, videt velle q̃ poſſit celebrare etiã in Pontificalibus, & maximè p id ẽt qđ hic tãgit in fi. Sed Inn. aliter hic dicit, q̃ de Inſa diœceſani, vel ẽt parochialis ſacerdotis, poterit Epꝰ, vel Archiepꝰ in alia diœceſi celebrare, dummodo celebret ſine Pontificalibus. qa illis ſm eum, nõ poſſunt vti, niſi ſup hoc ſint priuilegiati. alleg. q̃ hĩ in gl. c. ad ſupplicationẽ. Ioſ. ti. i. Hoſtiẽ. verò tenet ꝛ gl. & dicit, q̃ ẽt in Põtificalibus poterũt celebrare, & ꝑdicare, niſi ſpecialiter prohibeantur, & ſic debet ſeruari ex generali conſuetudine eccleſiæ, quòd not. inf. de hęr. c. excõicamus. & in cle. Archiepiſcopo. de priu. Indulgentias tñ dare non põt, quia illas dare eſt iuriſdictionis, & ideo nõ põt dari niſi ſubditis. inf. de pœn. & re. c. q̃ ãt. & ſic ex
2. c. i. & iſtud ẽt vĩ tenere gl. in d. cle. Archiepo. de iure tñ, conſante cõſuetudine, vĩ verior opi. Inn. per id, qđ hĩ in c. ad ſupplicationẽ. inf. tit. i. Itẽ aduerte, quia ꝑdicta vera in Epo. q̃ nõ
tiĩ pallio cõi. & idẽ ĩ Archiepo, ſi vult celebrare exꝰ ꝓuinciã, alibi
que priuilegio Papę, & Inſa Epi, vel Archiepi, per ea q̃ dixi in
5 c. præce. & in c. ex tuarũ. † Itẽ hæc vera, qñ ſimpliciter uoluerit celebrare miſſam ſed ſi vellet ordinare clericos ſuos in alia ꝓuincia, vel diœceſi, qa Archiepꝰ nõ dẽt clericos ordinare, ſine pallio ſ. de cle. ẽt c. q̃ ſicut. §. ꝑterea, non poſſet ſine priuilegio apoſtolico, & ſine illius Inſa, ad quẽ eccℓia ꝑtinet, in qua vult celebrare, & ordines cõferre, qđ intellige, vt dictũ fuit in c. q̃ dẽti, & in ꝑdicto c. ex tuarũ. Sed ſi eſſet Epꝰ, q̃ nõ vtiꝰ pallio, vel
in aliena diœceſi non poſſet ordinare clericos, ſine Inſa ipſius diœceſani, & ẽt retigi ĩ d. c. ex tuarũ. & voluit gl. ĩ d. cle. Archiepiſcopo. & ſic licèt Archiepꝰ in aliena diœceſi poſſet celebrare in Pontificalibus, ſine aliqua licẽtia, dũmodo nõ ꝓhibeat ex
gñali conſuetudine eccleſiæ, facit qđ habetur in ſimili in l. diuus. ff. de ſer. ruſt. præd. tñ nõ poterit ordinare clericos, ẽt ſuos, ſine
6 Inſa diœceſani, de quo ẽt p gl. in d. cle. Archiepo. † In gl. ſi. melius facit. c. porrò, qđ ibi ſequtur. Inn. verò dicebat qđ 4. q̃ſtio. de qua hic, ſolu. ĩ ex eo, qđ nõ põt Archiepꝰ vti pallio, niſi in diebus ſolennibus, ſeu ſolennitatibus: ergò non poterit vti, qñ celebrat p defunctis. qa nõ cenſetur eſſe ſolẽnitas. Sed Hoſt. tenet intellectũ gl. qa hic in litera nõ fit mẽtio de ſolẽnitatibus, ſed ſolum de diebus: ſed ſcpe Inno. habuit reſpectum ad id, q̃ dixit in c. præcedenti, vbi fit mẽtio de d. ebus ſolennibus. Tene cum gl. quod niſi in priuilegijs eccleſiæ exprimatur, non poterit vti pallio.

De renunciationib. Rub.

Quia ea, quæ per poſtulationem, electionem, & translationem acquiruntur, ſcpe per renunciationem perduntur, ideo poſt præcedentes ponit iſtam. de materia tractatur. 7. q. 1. & q. 3. xvij. q. 2. & reperitur in ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Senectus, & ignorantia, ſunt cauſæ, propter quas conſueuit peti ceſſio.*
2 *Mutatio pallij tempore iuuentutis, diſcriminis, periculi, ſeu belli, uidetur periculoſa.*

3 *Regimen eccleſiæ non eſt committendum incognito, nec ſalua conſcientia in cognitus eligitur.*
4 *Maceratio corporis facit ſublimationem ſpiritus.*
5 *Importunitaæ repellenda.*
6 *Miles non eſt licentiandus durante bello.*
7 *Deuotio magis creſcit in ſene, quàm in iuuene cæteris paribus.*
8 *Dictio, è, ſtat aliquando priuatiuè.*
9 *Defectus ſcientiæ an, & quando ſit cauſa ſufficiens ad admittendam renunciationem alicuius.*
11 *Scholaris licẽtiatus, ſi iurauit nõ aſſumere gradũ alibi q̃ in loco ubi fuit licẽtiatus, põt ſine metu periurij aſſumere gradum, ſi de nouo faciat ſe examinari.*
12 *Renunciatio facta de omni iure quod quis habet, uel habere ſperat ſuper aliqua re, an trahatur ad ius poſtea ſuperueniens.*
13 *Renunciatio cum iuramento facta de beneficio occaſione iuris in poſterum ſibi quærendi, an indiſtinctè præiudicet.*

CAP. PRIMVM.

Iteras. Propter ſenectutem non datur licentia cedendi Epiſcopo, ſi ſit neceſſarius, uel vtilis eccleſiæ ſuæ. hoc d. In prima, deciſa ſupplicatio. In ſecunda, ipſius repulſio. In tertia concluſio. Secunda ibi, ſi tuam. Tertia ibi, Monemus. Caſus lit. Epiſcopus Lodoñ. ſæpe petijt licentiam cedendi à domino Papa: reſcribit ei Papa, dicens, quòd quamuis ipſe conſiderans ſenectutem, vel inſufficientiam ſuam petijt renunciandi licentiam, ſciat, quòd Papa credit quòd tutius ſit ei, illam eccleſiã, ſub vmbra ſui nominis gubernari, quam alicui nouæ perſonæ in tanto diſcrimine committi, quia in ipſo vigor deuotionis, corpore licet ſenescente, nõ deficit: monet ergo illum, vt ſup hoc diebus iſtis nulla importunitate faciat ſe moleſtũ, quia incedens eſt prius militiæ ſoluere cingulũ q̃ cedat victori aduerſitas præliorum. B. In tex. ibi, emeritũ, i. non meritum tenet ipſum Epiſcopatũ.
1 Item ibi, Relaxari. ſ. à uinculo eccleſiæ Epalis. † Nota. i. duas cauſas, pp quas cõſueuit peti ceſſio, videlicet pp defectũ ſcientiæ, & ẽt pp ſenectutem. An aũt quælibet iſtarum cauſarum, ſẽ
2 per ſit ſufficiens, patebit cum gl. 1. & 2. † No. q̃ tempore iuuentutis, diſcriminis, ſeù periculi, vel belli, palij mutatio vĩ eſſe pe
3 riculoſa, niſi euidẽter aliquæ circunſtãtiæ aliud ſuadeãt. † No. * q̃ incognito non eſt committendum regimen eccleſiæ. * Et ex hoc ẽt not. q̃ ſalua conſcientia non eligitur, vel promouet perſona incognita, facit ſup. de poſtu. præla. c. bonæ. il 2. ad fi.
4 † Not. q̃ ad maceronem corporis, ſequitur ſublimatio ſpiritus, & ſic vĩ, q̃ ad ſanitatẽ, & robur corporis, ſequitur depreſſio ſpiritus, nam ad depſſionem vnius ex contrarijs, ſequitur alterius ſublimatio, facit quod habetur. 3 2. q 1. c. cum renunciatur.
5 & 3 2. diſt. c. hoſpitiolum. † No. importunitatem repellendã. ª
a facit quod habetur in l. 1. C. de pe. bo. ſubl. li. x. † No. q̃ miles ñ
6 eſt licẽtiãdus ᵇ à militia tpe quo durat bellũ, & tũc circa hoc ñ
b dẽt exaudiri eius petitio. Ex hoc potes no. ꝛ vitiũ incõſtãtiæ &
7 puſillanimitatis, facit qđ ẽt no. gl. hic. † Not. q̃ cæteris paribus magis creſcit deuotio in ſene, q̃ in iuuene. † No. de dictione, è, quia aliqñ ſtat priuatiuè, rõne ſubiectæ materiæ, vt hic patet.
9 † In glo. 1. ibi, prorſus ineptũ, ſeu inutilem. Quæro, cũ hic fuit ſufficiens, & iuſta cã ad renunciandum, videlicet defectus ſciẽtiæ, quare non admiſit Papa renunciationem iſtius? Potes dicere, q̃ quando defectus ſcientiæ eſt magnus, ut eſt uidere exemplum in c. vl. inf. de ẽta. & qual. tunc eſt iuſta cauſa cedendi: ſecus quando non eſt magnus defectus, quia tunc imperfectum ſcientiæ ſupplere poteſt perfectio charitatis, vt patet in c. niſi. §. pro defectu, hic alleg. & tũc talis defectus non eſt legitima cauſa cedendi, & maximè tempore periculoſo, ut hic colligitur in gl. in fi. quia nihil creditur eſſe actum, dum aliquid reſtat agendum. Et no. ex concordantiis requiſitis poſitis in gl. quòd non debet deſiſti ab incæptis, ſed perſeuerari vſque ad fi.

ADDITIONES.

a ¶ Importunitatem repellendam. Vide bonum tex. in l. 1. §. ſexum. ff. de poſt. vbi propter importunitatem Calphurniæ mulier non poteſt poſtulare, uide etiam Bal. in l. ab Anaſtaſio. C. man. ubi per illum tex. dicit, quòd aduocati [illegible] ſolliciti, præſumuntur fouere malam cauſam, & ideo præſumun[illegible] conſcientię, commendat Fel. in c. tua nos. col. 1. de homi.

[illegible] No. Bar. & poſt eum Iac. Reb. in l. 1. C. de commeat [illegible] etiam ſi eſſet vulneratus. Idem no. Bald. in l. 1. C. qui nõ [illegible] & qualiter puniẽ dãs illi licẽtiã ſe abſentãdi tali tpe uel [illegible] ſolitio, commendat Bar. & Rebuf. & qđ not. i addi. ad D. Rebuf. i l. [illegible] aliqđ p Ro. fin. ſuo 790. inci. dantes licentiã.

SVMMARIVM.

[illegible] canonicæ, & accẽſoria ad illud, ut eſt ſtallus in choro, & locus in capi[illegible] tula, dicuntur ſpiritualia iura.
[illegible] ſtallus in choro, & locus in capitulo cẽſentur ſpiritualia iura.
[illegible] renunciationis, ingrauescens, in dubio reſtringitur ad tpe competens tẽp[illegible]
[illegible] renunciationis.
[illegible] Quæ ſit conferendi particularia beneficia in eccleſia collegiata ſpectãt ad [illegible] collegium eccleſiæ.
[illegible] beneficium videtur transferre quaſi poſſeſſionem beneficii.
[illegible] Quomodo committatur iudicium ſuper beneficio, non videtur ipſum [illegible] poſſidere.
[illegible] Quæ ſit differentia inter iudicia, & interdicta uti poſſidetoria.
[illegible] Quomodo ſine cauſa contra ſententiam ab aduersario latam, non admittitur [illegible]

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et sic apertè innuit, ꝙ habeat quasi possessionẽ, de quo, an uidelicet ex inuestitura trãsferatur possessio, cõsueuit dici in c. trã smissam. ℣. de ele. & facit q. ℣ no. ℣. de instı. c. authoritate. & ℣. de
6 cõsue. c. 2. † Vl. no. ꝙs non vr pacificè possidere beneficiũ, su-
a per quo patiẽ cõtrouersiã iudicialẽ, a ut hic vr innuere circa fin.
7 iũcto prin. † Et sic facit; in ar. ꝙ ꝙ cõtrouersia iudiciali dari de-
beat interdictũ uti possidetis. de quo per Bar. in l. si prius, ff. de
8 ope. no. nun. & ꝙ D. An. inf. de restı. spo. in c. audita. † In glo. j. in
prin. hæc gl. facta est timore contrarij, c. si uero. de iureiu. & co.
ti. c. cũ contingat. de restı. spo. c. accepta. in quibus patet iurm esse seruãdũ, & nõ dẽre audiri iurãtẽ, ueniẽtem ℨ suum iurm. sed glo. uoluit soluere illud ℨrium, ꝙ hic non ueniebat contra iu-
ramentum, ex eo, quia non repetebat beneficiũ ex causa subsistente fm tempus renunciationis, & iurı, sed uolebat repetere ex causa nouiter superueniente post iuramentum, & renuncia tionem, & sic ex iure nouiter postea quæsito, ad quod non ex tendebatur iuramẽtum, ꝙa simpliciter renũciauerat beneficio, & iurauerat non repetere, ꝙ iuramentũ in dubio restringitur ad causam subsistentẽ secundum tps renunciationis, & iuramẽti. & facit qđ hr in l. si de certa. C. de transact. non autem ad ius q̃-
rendum in futurum ex noua cã, si forte iterum eligeretur, ꝑ id qđ hr in c. audientiã. inf. qđ met. cau. & c. clericus ℣. de iureiu. & facit qđ no. per glo. & doc. in d. l. si de certa. & ideo non hẽt ob stare iurm si uellet agere ex iure nouiter q̃sito, si illud fuerit q̃si-
tũ ex dispõne capituli. siue papæ, siue utriusq;, ꝙa ubi est eadem rõ, est & ꝙ cõsequẽs idẽ ius, ar. c. ii. sup. de tran. epis. & sup. de cõ sti. c. trãslato. Nec ob. iste tex. q vr uelle, ꝙ ad hoc, ut hic possit repetere beneficiũ, duo debeãt concurrere, uidelicet, ꝙ sit rece ptus authotitate Papæ, & de cõsensu maioris partis capituli, & sic vr, ꝙ requiratur ius q̃situ esse ab utroq;, & non sufficit ab al tero tm quæsitum, ꝙa potest dicere, ꝙ illud fuit ex eo, ꝙa fortè se astrinxit ad utrunq; probãdũ, ar. eorum quæ hũr in f. de ꝓba. c. licet cãm. aliàs sufficeret probare ius quæsitum ab altero eo rũ, & sic a Papa, uel a capitulo. uel fortè ꝑt dici, ꝙ illud fuit ex eo, ꝙa forma rescripti papalis, quo mãdabat istũ recipi in cano nicũ, & assignari sibi beneficiũ. f. si ad illud caderet consensus capituli, facit qđ hr in c. pro te. de reſci. in 6. unde potest dici, ꝙ iste Petrus renunciauit oi iuri, qđ habebat in beneficio, uel ad beneficiũ, & iurauit ipsis de capitulo nõ repetere beneficiũ, & demũ postea impetrauit a Papa, ꝙ reciperetur in canonicum, si ad id accederet cõsensus capituli. vnde postea, quia maior pars capituli consensit, & ꝑ ons pro maiori parte repræsentat. l. quod maior ff. ad muni. & sup. de elec. c. quia pp. fuit receptus, & inuestitus de beneficio: uerũ quia minor pars contradice-
bat, & opponebat deliuro, habuit iterato recursum ad Papam, qui in eius fauorem dedit literas ad iudices, de quibus hic hr in suprascriptione ne, & mandauit eis, ut dr in litera. Et lec. gl. plana est. Inno. uero aliter * soluebat ℨrium, dicẽs *ꝙ iste Pet. post renunciationem, & iuramentum fuit a maiori parte capituli e-
lectus, & consequenter ab ipsis canonicis, qui poterant remit-
b tere b iurm sibi præstitum per dictum Pet. ad eorum utilitatẽ, & absoluere illũ, facit quod legi. & no. in c. j. inf. de spon. Ideo merito fuit auditus repetens beneficiũ, nõ obstãte iuro. & simi-
liter dicit, ꝙ nõ obstabit iurm, si postea ex mãdato papæ recipe
c retur, quasi iurm non extẽdatur ad casum qñ Papa prouidet, c ar. l. ex facto. ff. de uulg. & pup. certè illa l. modicũ facit, ut patere põt illam intuenti. Et ℨ hoc dictum facere vr qđ hr, ℣. de reſci. c. constitutus, ubi papa non vr uelle in dubio tollere iurm. Vnde singulariter dicit, hoc dictũ debere intelligi, quando Pa-
pa habuit notitiã iuri, & causa subsistẽte dispẽsauit contra iu-
ramentũ, seu notitiã iuri, in d. c. constitutus. † Vel ẽt si non in-
terueniſſet iusta cã dispensandi ℨ iurm, ꝙ tunc non esset ei con sulendũ, ꝙ ueniret ℨ iurm, ꝙ quo ad Deum ligasset ipsum iu
d rantem, d & ligatũ teneret, facit quod not. in c. non est. inf. de uoto, & sic uult Inn. ꝙ contra iurm non possit Papa dispensa-
e re, e cã non subsistente, adeo, ꝙ in foro conscientiæ nõ erit tũc tutus talis dispensatus, si ueniat ℨ iurm, quod tene mẽti, & idẽ uoluit gl. in d. c. non est. facit ẽt quod no. 7. q. j. c. scias, & j. q. vij. c. regritis. §. nisi rigor, & c. si qui. §. necessitatis. cũ seq. & infra de iureiu. c. quanto, & 15. q. 6. c. authoritatẽ. & 85. di. c. Florentinũ.
f Et no. ẽt, ꝙ istud vr esse in materia beneficiali, f ut hic patet iuncto dicto Inn. In alia materia vr esse magis clarũ, ꝙ quo ad forũ cõsciẽtiæ non possit fieri dispensatio sine cã, ℨ iuramentũ, de quo dixi in d. c. quanto. Aduerte tũ, ꝙ ut dicit d. An. in foro contentioso in dubio cã ꝑsumitur, si appareat de dispẽsatione Papæ, ar. ℨ. eo. c. in præsentia. & ℨ. de re iu. c. sicut. & facit qđ no. Cy. in simili in l. fi. C. si ℨ ius, uel uti. pu. Et ideo in foro conten tioso non posset argui de periurio dispensatus, licet a fortiori ap pareat de cã dispensationis, qđ ẽt tene menti, & ꝑ predicta hẽs solutionẽ ad ℨrium Inn. fed Host. tenet intellectũ gl. Tu potes di cere, ut ẽt in effectu uoluit sentire D. An. ꝙ sol. gl. procedat, qñ iurauit simpliciter nõ repetere, sed qñ iurasset nõ repetere etiã occasione iuris q̃rendi in futurũ, tunc posset ꝓcedere sol. & in-

10 tellectus Inn. † Et ꝑdicta faciũt ad q. si aliquis facit pactẽ alicui & promisit eũ nõ offendere sub certa pœna, ꝙ talis promissio referat, & restringat ad casum offendẽdi rõne inimicitiæ ꝓtis,
g uel præteritæ, g nõ ãt si ex postfacto inimicitia insurgat ex no-
11 ua causa. & hoc tenuit Bart. in l. aut facta. §. causa. ff. de pæn. ℣ Et facit iste tex. ad q. Si scholaris licentiatus iuraueritꝰ nõ recipere doctoratũ alibi, q̃ in loco ubi est examinatus. an possit de nouo facere se examinari in alio studio, & si ꝓtextu nouæ licẽtiæ reci piat ibi doctoratũ, an ꝑ hoc sit piurus. & cõcludit ꝙ nõ sit piu-
rus, ꝙa ex noua cã assũmit sibi doctoratũ, qđ est no. scdm do.
12 Ant. †Faciunt autẽ prædicta ad q. Si aliquis renũciauit oi iur, qđ hẽt, uel hre sperat, aut hr põt in tali re, an hæc renũciatio
h trahat ad ius postea de futuro h supueniẽs: i Nã vr ꝙ ñ, nisi ius
i superueniẽs superuenit ex cã, uel spe supueniente tpe renũcia-
tionis, facit qđ hr in l. ꝙ seruus. ff. de condi. ob cau. & qđ hr in l. i. & 2. ff. de sta. lib. & qđ not. Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres,
13 maxime in 5. & 6. q. ff. de uer. obl. † Vlti. aduerte, ꝙ inquantũ di xi sup. qđ si aliquis iurat nõ repetere bñficiũ, ẽt occasione iuris quærẽdi sibi in posterũ, qđ talis renũciatio hẽt sibi nocere ꝙa le iurm, nisi relaxet ꝑ illũ, cui fuit prestitũ, uel per Papã an hoc simpliciter, uel indistinctè procedat. & cõcludit, ꝙ tale iurm habet sibi nocere, nisi necessitas aliud suaderet ecclesiæ, ut quia alius non reperiretur idoneus, nisi ipse, cum tale iurm nõ ligaret in dicto casu, nec in dubio ad dictum casum trahetur, & si expres se uoluisset trahi, censetur illicitũ, & sic nõ obligatorũ, ut uo-
k luit gl. in c. Florentinũ. 85. di. & ibi ẽt ꝑ Arch. sup. gl. ubi ꝺcludit tale iurm ligare, k qñ alius reperiꝛ idoneus, aliàs secus, co tñ ca su, quo ligat, sufficit, ꝙ relaxet ꝑ capitulũ, cui fit prælatũ, uel ꝑ papã, ut sup. dixi post Inno. qui ẽt ℨrium, quod formatu in prin. gl. soluebat alijs duobus modis non sup. tactis, uidelicet, ꝙ hoc iurm non ꝓiudicabat, quia erat prælatum post spoliationẽ, ꝛc-
cus si ante, ut in ℨrijs. Sed certè (vt ipse dicit) iurm sponte præ-
latum etiam post spoliationẽ dẽt seruari, per ea quæ hũr in ca. veneti-

ADDITIONES.

a ¶ Iudicialem. Adde quod uoluit Cal. consil. 1. de transla. epi.
b ¶ Remittere. Adde Rom. consi. 20. ubi iuramentum potest remitti per partẽ, dũ nouissimã impressionẽ, ubi uult, ꝙ quotiescunque ius cuilibet acquisi iuramẽtũ, si quis iurauit, nõ ꝓt aliquo modo Papa habilitare ab illo iuro, & sic Papa non ꝓt se intromittere in iuramento firmato super ius cuius
c ¶ Dispensare. Adde Roma. consil. 12. ubi dicit, ꝙ papa dispensat super iura-
mento, & illud interpretatur.
¶ Tu adde in terminis q. quã format iste, ſ. utrũ papa ꝓssit super iuramẽto sine cã dispensare. & concludẽ cũ illo, ꝙ non, ut per eundẽ Ro. consil. 425. inci. In re præsenti, nec est aliter dispensatus quo ad Deũ, ut plene per Fel. in c. 2. col. 8. ver. & est aduertendum ꝙ prædicta, inf. de spon. & in c. cum tus. sup. de consti, quibus adde, q̃ posui in apost. ad istũ, in c. j. Quæ ãt dicun cã, per quã possit dispensare dicit tu, post Card. in cle. j. §. fi. 18. q. de iuram. si iurm fuerit illicitũ, alle. Inno. in c. debitores, eo. tit. Idẽ tenet Pan. de Cast. consi. 126. incip. Præsupposito sine præiudicio, col. 2. ubi dicit, ꝙ absolu a iuramẽto peti nõ põt, nisi qñ iuramentũ esset extortum dolo, uel metu, uel super re illicita, puta super usura, per Inn. in c. si uero. de iureiu. & sic fuerit licitum, absolutio sequi non potest, ut ꝑ Arch. Io. An. & Do. in c. si uis, de pac. lib. 6. Pau. de Cast. d. consi. Ale. consi. 42. inci. Super præmissis, ver. pe. uol. 1. & cõsi. 52. incip. uisis, uol. 3. & Ro. consi. 427. inc. In casu ꝓpo-
¶ An, & quando iuramentũ possit remitti, & a quo, dicas, ꝙ in dubio iura mentũ semper est obseruandum, ubicunque seruari potest sine interitu fidei tis æternę. c. debitores, & c. cum contingat. de iureiu. tamen quãdo iuramen tum est præstitum parti, & ad eius solã utilitatẽ, potest per partẽ remitti, no. in c. constitutus. de reſcri. & in c. uenerabilem. de ele. & in c. 1. de uoto, & in c. authoritatem. 15. q. 6. & ui de gl. & Archi. in c. Florentinum. 85. di. & habetur ꝑ Spe. in ti. de lẽg. in §. nunc ostendendũ. uer. 24. & uer. hoc quoque, & in ti. de iureiu. circa fi. in uer. quid si is, & habetur ꝑ Inn. in c. ad aures. de metus causa, & per Io. An. in c. cum quidã. de iureiu. & per D. An. in c. quã to. e. ti. An autem papa dispenset super tali iuramento, præstito ipsi par ad partis utilitatẽ, sine partis consensu dicas, ꝙ in dubio, maxime sine pu gnã cã, q̃ ipse hẽt declarare, in c. audientiã. de cle. non resi. & in c. uenerabi lẽ, de ele. & in c. uerum. & in c. quanto. & in c. intellecto. de iureiu. quod ut tellige uerum, nisi iuramentũ esset prælatum solum ob reuerentiam Dei & ipsi Deo, quia istud etiã Papa nõ remittit, ut in præall. iuribus, & hr ꝑ D. Car. in cle. j. in §. nos autẽ, in 4. q. de iureiu. ubi plene examinat istũ passum.
f ¶ Beneficiali. Adde uidendum qđ uoluerunt do. de Ro. deci. j. de iureiu. no.
g ¶ Vel prætereꝛ. Adde Ro. consi. 183.
h ¶ De futuro. Adde Frã. Are. cõl. 183. & Ro. cõl. 22. & 172. & 180. Ang. cõl. 24.
i ¶ Superueniens. Vide Bar. in l. si uxor. §. diuus. ff. de adul. in l. post emancipa tionẽ. §. j. ff. de lib. leg. in l. qui cum tutoribus. ff. de transl. Bal. in l. si pen. C. de do. in l. pactũ, in 3. q. C. de coll. Pet. de Anc. in cle. literas, de reſcri. & in cons. 205. incip. Visis, in 2. col. & Ro. in consi. 404. inci. diligenter inspectis, in ul. col. & in consi. 168. circa primum, quo quæritur, circa prin. ubi ponit: de filia renunciante hæreditati patet. nunquid possit succedere fratri, qui succedit in hæreditate paterna, & Fed. de Sen. in consi. 222. incip. Factũ tale est, dubo fratres. Ale. in consi. 187. inci. Visis, & mature discusso, col. 3.
K ¶ Ligare. Adde Ro. fin. fuis, fo. 15. cõtra gl. i. c. Florentinũ, all. tex. ¶ Adde q est sing. in ordine, nu. 403. & quod ibi no. in apo. in uer. peruenit nu. 2. ubi all. etiam istud fin. & quod posui ibi post alios in apost. meis.

venerabilẽ, de ele. Nec ob. c. solicite, de reſt. spo. ꝙa illud intelli-
gitur quõ ad possessoriũ recuperandæ, ꝙa tale iurm præstitum post spoliationẽ nõ vr respicere possessorium, sed solũ petito-
rium, vt ibi plenè consueuit no. & facit quod dicetur, ℨ. eo. c. su per hoc. Vnde etiam dabat aliam solutionem, ꝙa hoc iurm ñ nocebat, quia præstitum fuit coram iudice nõ suo, facit quod habetur, j. e. c. admonet. sed ista sol. etiam sibi non placet, ꝙa ta-
le iurm sponte ꝑtitũ obligaret, donec fieret absolutio, ꝑ ea, quę habẽtur i ꝑdi. c. venerabilẽ. lõ tene mẽti, q̃ superiùs dixi cũ gl. post Inn. intelligendo dictũ Inno. ꝓut superiùs dixi super glo.

SVMMARIVM.

1 *Persona aliquando certificatur ex qualitate inhærenti.*
2 *Votum emissum in infirmitate, ualet sicut aliæ dispositiones, dummodo in firmitas non sit tanta quod excludat sanitatem mentis.*
3 *Per petitionem habitus monachalis, an quis uideatur tacitè nouere de in trando religionem. 6.*
4 *Bona concessa alicui ecclesiæ ab ingresso possunt repeti ipso recedente ab ecclesia. 7.*
5 *Priuatus aliquo honore, si restituatur, an recipiat ipsum honorem.*
8 *Renuntians beneficio an illud repetere possit.*
9 *Religiosus transiens ad aliam religionem, est penitus separatus à prima, etiam intra tempus probationis in secunda.*
10 *Religiosus trãsiẽs ad aliã religionẽ, an retineat aliqd de primo monasterio.*
11 *Restituens, an censeatur de nouo dare?*
12 *Clericus uerbaliter depositus, potest per solum Episcopum restitui, secus si est actualiter degradatus, quia tunc solus papa restituit.*
Cetera uide infra in isto cap. in fin. lect. D. An. quæ ponitur in proxi.

CAP. III.

EX transmissa. Qui renũciat bñficio suo tacitè, uel expsse, illud repetere nõ ꝑt, h. d. In prima ponit partis q̃rela. In scda
5 San. Ni. de Ceparano infirmitate laborãs apud monasteriũ S. Sal. petiit sibi habitũ monasticũ idulgeri, tandẽ sanitate recu perata transiuit ad monasteriũ ꝓdictũ gratia ꝓplẽdi uotũ suũ, & aliquãtulũ mora facta in monasterio fecit sibi restitui illa q̃ cõtulerat ecclesiæ San. Nic. postmodũ nihilominus volebat, ut restitueret in ecclesia ꝓdicta uolũtate mutata, sed Abb de Ce-
parano & clerici eũ recipere nolebãt, vñ hoc significauit dño Papæ idẽ Abbas, sup hoc scribit Papa Epo Veruiano, dicẽs qđ dicta ecclesia ab eo soluta est, ex quo ea, q̃ sibi cõtulit, ad petitio nẽ eius sibi restituit. Mãdat quatenus, si ita res se hẽt, ꝓdictũ Ab batẽ & socios eius ad receptionem illius Petri nulla rõne ꝓpel lat, nec ꝙsilij ꝑmittat, ti rogare poterit illos, ut illũ de nouo recipiant, sed non ex antiqua receptione. Ber. In tex. ibi, indul-
geri, non tamen forte, prout hic, fuit habitus datus, sed postea dũ accessit ad monasterium recuperata sic sanitate. Item ibi, ꝙ-
plendum votum. i. defiderium, uel propositũ, quia re vera nul-
lum uotum fecerat, vt patebit in gl. 2. Item ibi, a Ceparano. i. ab hominibus de Ceparano, seu illius loci, & sic ponitur continẽs pro contento, facit quod hr in l. ciuitas. ff. si cer. pe. & no. ꝙ il-
3 le, qui ad sui petitionem licentiatus transit ad ecclesiam aliã, vr pdere ius, qđ habebat in prima ecclesia. † No. ꝙ ex qualitate in hærẽti aliquãdo certificat psona, vt colr hic, dũ dicit Pet. Ru-
beus, facit qđ plenè no ꝑ Bar. in l. demonstratio. §. quod ãt, ff. de condi. & de. sicut ẽt alibi certificatur ex singularitate nominis, ut uoluit gl. in l. hac consultissima. C. qui testa. facere posse. dũ po
2 suit exemplũ de Galloprcsso, qui fuit bidellus Azo. & posset po ni exemplũ in Cerbero bidello. † No. ꝙ corporis infirmitas nõ vr impedire actũ uoti, a vel ꝓfessionis, & sic vr, ꝙ valeat uotũ
a firmum in infirmitate, sicut etiam ualet actus, dummodo infir mitas non sit tanta, ꝙ excludat sanitatem, & discretionem mẽ
3 tis. Quæ tenas, ℣. de succes. ab inte. c. fi. † No. ꝙ per petitionẽ ha-
b bitus monachalis, quis uidetur tacitè uouere de intrando reli-
gionem, uel contra tene, b licèt d. An. hic transeat: uidetur hoc
c nerum, per ea, quæ retuli in tex. & quæ dicentur cum gl. 2. & ꝑ hoc enam non vr procedere aliud notabile, quod ipse hic col-
ligit, videlicet, qđ post uotum simplex si quis ingrediatur mo
d nasterium, & nouam ibi aliquã contrahat, non vr profiteri, nisi aliud intercedat, nam istud non ꝓbat hic, intelligendo, ꝙ non
e intercessit votum simplex. Et ẽt vr contra uo. ꝙ Host. in c. cur-
sus, ℣. de cle. vel vo. facit, quod dicam super gl. 2. No. ꝙ per rece-
f ptionẽ collatorũ ecclesiæ secularis, quis vr renũciare beneficio
g seculari, cui bona contulerat. † Et ex hoc no. ꝙ sicut bona pos-
h sunt accedere personæ in ingressu monasterij, qđ ꝑt postea re-
i peri qñ ab ecclesia recedit, ꝛ secundum no. plenè ℣. de cle. con
k iugati, a tesic ẽt vr, ꝙ bona, q̃ clericus ecclesiæ seculari contu
l lit, ꝛ per quo in ecclesia fuit bñficiatus, ꝑt repetere, eo recedente
m ab ecclesia, & transeũte ad aliã, qđ est no. dcm D. An. ga
n de facili alibi non inuenitur. Not. ꝙ lare sumpto uocabulo põt
o dici matrimonium esse inter bñficiatũ & ecclesiam in qua est bñ
p ficatus, & abillo diuolui tur, qñ renunciat ipsi beneficio, ut hic
q videtur colligi. No. ꝙ ad capitulum, & prælatum uidetur ipe-

ADDITIONES.

a ¶ Non uidetur impedire actum uoti. Vtrum infirmitas impediat uotum: dicas, ꝙ in uoto plus attenditur intẽtio, quàm uerba, ℣. fi cupis. 1-16. q. 1. c. quod super. de uo. & ideo si esset emissum i graui infirmitate, quæ excluderet ani mũ, & intentionem, ac mentem uouentis, non obligaret, aliàs secus, ut in c. licet. & in c. sicut nobis, & in c. porrectum, de regula. & ideo dicebat beatus Tho. secundę secundę q. 87. ar. 1. quòd uotum constitit in solo proposito uo lentis, & uide eũdem in ea. q. ar. 3. & in 4. sen. di. 38. ar. 2. ubi ponit, an, & quando uotum obligat ad sui obseruantiam, & ipse in præal. q. 138. dicit, ꝙ pueri ante annos discretionis non obligantur ex uoto, quia nõ dicuntur ha bere dispositionem mentis, nec discretionem uoluntatis, & ibi etiam ponit, qđ de leuio, & religioso, & de aliis subiectis alteri, ut de uxore & de filio fa miliis, ut xm cales obligentur ex uoto.
b ¶ Sed contra tene. Adde Cal. consi. 5. de reg.
c ¶ Quod est notandũ. Adde infrà de Pan. de Cast. cõl. 30. n. 7. Ang. de Bur. cõ. 34.
d ¶ Hortamur. Vide tamẽ gl. in c. 1. in uerbo, hortantur, de reſt. & in clemen. 1. de reſtitu. & quæ late tradunt in cnã concupiſcentiã, de cõl. Sab.
e ¶ Regula. Vide no. ꝙ tão. in c. monasteria. de relig. domi. ubi ponit, an monachi qui mittuntur per prioratus, & ꝙ cellas debeãt uocari ad eligẽdũ Abbatem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

est uocandus, per ea q̃ hñr in c. quia pp. de elect. & etiam dicit gl. in clerico seculari, qui erat canonicus, trãseunte ad religionẽ, ut si uacet intra annum ꝓbationis ecclesia, in qua erat canonicus, nõ sit necesse eũ uocari, de quo plene no. per gl. i d. c. bñficiũ. † Item aduerte, qa facit hæc decr. ad quæstionẽ, An monachus ꝓmotus ad Abbatiam alterius monasterij, si postea illi renunciat, an poterit postea repetere locum in illo monasterio, nam facit ꝙ non, & etiam hoc tenuit Fed. in opere suo consi. xix. & sic etiam tractat, an remanebit monachus secũdi monasterii. & determinat, ꝙ ñ, & sic erit solũmodo sub Epo. Dicit tñ, qd̃ si diceremus eũ remanere in sẽcõ monasterio, faceret nouã ꝓfessionẽ. An ãt, & qñ possit qs eligi in Abbatẽ alterius monasterij, tecurrẽdũ est ad ea, q̃ hñr in cle. j. de ele. † Vltimò indu cit tex. iste ad q. de clerico depositò à bñficio, an possit eũ Epṡ ĩstituere inuito patrono? nã vr, ꝙ nõ, ꝓ istũ rex. cũ videat quodãmodo receptio noua, de quo dicendũ est, ut no. per gl. & doc. in c. ḡuis. de rescrip. in vi. in gl. pe. An autem clericum, depositũ ab ordine, possit Episcopus restituere, not. j. de cle. non resi. c. ex tuæ, ubi per Io. An. sup gl. & dicendũ est, qd̃ sic, si est tñ verbaliter depositus, secus si fuisset actualiter, & sic soleniter degradatus. de pœ. in vi. quia tunc solus papa potest talẽ restituere, per id qd̃ habet in d. c. ex tuæ. ad fi. & ĩ. q. vj. c. ideo huic.

SVMMARIVM.

2 *Beneficio non potest quis renunciare, nisi in manu sui prælati.* 3. 4. 8. 14.
2 *Collatio beneficiorum in ecclesia non patronat. spectat ad Episcopum, & capitulum.*
Licentia siue consilium sufficit quòd petatur, licèt non obtineatur.
4 *Religiosus transiens ad aliam religionem, an debeat petere licentiam à superiore.* 7. 10.
5 *Consilium ponitur aliquando pro consensu.*
6 *Rectores hospitalium non possunt renunciare administrationi, sine authoritate Episcopi.*
9 *Clericus electus ad aliud beneficium, non tenetur ad hanc electionem acceptandam requirere consensũ sui prælati, uide inf. nu. 14.*
11 *Beneficium primum an uacet statim quòd quis adeptus est secundum.*
12 *Eligi, uel postulari, qui debeant.*
13 *Papa potest tollere ius tertij, & compellere aliquem sine causa.*
Cætera, & supra dicta, uide infra in lec. do. Anto. in isto cap.

CAP. IIII.

ADmonet. † Beneficiatus absque licẽtia sui prælati beneficio renũciare non potest. h. d. Et primò ponit prohibitionem. Secundò contrafacientes puniri præcipit. Secunda ibi, quod si quis. Casus literalis. Nullus authoritate sua audeat intrare ecclesiam, vel eam dimittere sine authoritate sui superioris, & q
2 contrafecerit puniri debet. Ber. † Not. primò ꝙ de iure cõi ius conferendi bñficia vr̃ spectare ad Epm, quod est uerum in ecclesia non patronata, uel collegiata, de quo plenè no. in c. cùm ecclesia Vulterana, de elec. Si autem esset beneficium in ecclesia cathedrali, videretur, quòd spectet ad Episcopũ, & capitulũ, & similiter in alia inferiori collegiata vr̃ spectare ad prælatũ, & capitulũ, de quo plenè in præalle. c. cũ ecclesia, ubi autẽ beneficium est patronatum, ius præsentandi spectat ad patronũ, & ius instituendi præsentatũ spectat ad Episcopum, de instit. c.
3 1. & 2. lib. 6. † Item not. quòd absq; authoritate illius, ad quem spectat collatio, quis non potest beneficium recipere. Item no. ꝙ beneficiati non possunt dimittere beneficia, uel illis renunciare, absque authoritate Episcopi. [a] & sic uidetur, ꝙ non sufficiat authoritas inferioris, quod uidetur intelligendum, nisi ad ĩferiorem prælatum spectaret collatio beneficij, ut tãgit hic gl.
4 2. † Item not quod uidetur sufficere consulere Episcopum ad hoc, ut quis possit dimittere bñficium. quod vr̃ ꝺ id quod habetur in c. quod in dubiis, ſ. eod. ubi patet, quòd non sufficit petere consilium in renũciatione beneficij, imò exigitur cõsensus; dic, quòd hic accipi debet consilium pro cõsensu, per illũ tex. & facit quod habetur in simili, infra de offi. deleg. c. venerabili. qd̃ est intelligẽdũ, nisi beneficiatus peteret licẽtiam. licet nõ obtineret, infra de regula. c. licet, secundùm Host. quod est notandũ, quia per hoc habes ampliationem ad dictam decr. licet. nã sicut de latiori religione ad strictiorem potest transiri, licen
b tia petita, [b] licèt non obtẽta, ita etiam poterit de ecclesia seculari transiri ad religionem licentia petita, licèt nõ obtẽta, quod est notãdum secundùm D. Ant. Sed certe glo. 2. in uer. Ad religionem, uidetur velle, ꝙ clericus secularis possit transire ad religionẽ, ẽt nulla licentia petita, qd̃ iõ facit, quia religiosus hẽt magis ligatam uolũtatem, quàm clericus secularis, de electio. c. nullus. lib. 6. & iõ videtur, quòd faciliùs transire possit clericus secularis, quàm religiosus. Tutiùs tamen est ad opinionem
5 uitandam petere licentiam, saltem in clerico seculari. † Et ex prædictis etiam no. consilium capituli poni quasi pro consensu, licèt de proprio significatu differãt, ut colligitur ex his, quæ habentur in c. cum olim, infra de arbit. in gl. 1. in fi. & hæc potest dici canonica, de qua in litera. Vel potest intelligi, quòd erit
6 pœna arbitraria, ex quo de illa hic non exprimitur, facit quod habetur, infra de officio delega. c. de causis. † An autem quod hic dicitur in beneficiis, habeat locum in hospitalibus, ut non possit quis accipere administrationem hospitalis sine authoritate Episcopi, uel illam acceptam dimittere, dic quòd sic, quia illa etiam sunt sub dispositione Episcopi, inf. de relig. do. c. de
c xenodochiis, etiam si per laicos habeant administrari. [c] 18 q. 2. c. quidam, & facit quod habetur in clemẽ. ga contingit. de re lig. do. ubi etiam plenè habes, qui pñt esse rectores hospitaliũ. In glo. 2. ibi, idem est in clericis, &c. & sic vult glo. quòd si collatio beneficij non spectat ad Episcopum, sed ad inferiorem ꝓlatũ, non poterit dare licentiam cedendi, sed inferior prælatus, ad quem spectabit ius conferendi, uel instituendi rectorem in ipso bñficio. Et pro hoc facit tex. iste. dũ dicit, quod ordinationẽ tuã &c. Idem ẽt not. glo. ĩ. c. Episcopus de loco. alle. hic in prin. Et no. etiam per glo. in clemẽ. cum illusio de renũ. refert
7 tũ ibi glo. o pin. Inn. quam ponit in d. c. quod in dubijs, vbi dicitur quid sit tenẽdum. † Not. etiam gl. ĩ d. c. Episcopus de loco. in prin. an clericus nolẽs trãsire de minori ad maiorem possit cogi ab Episcopo suo. nam vr̃, ꝙ non, cùm nemo cogatur cõsentire inuitus. 74. dist. in c. gesta. de quo dicendum est, ut no. in d. c. Episcopus de loco. per gl. & Arch. facit etiam quod habetur
8 c. fi. supra de postu. præla. cum ibi not. † Qualis autem exigatur consensus, ut clericus possit dimittere ecclesiam? dic ꝙ si transiit ad ecclesiam aliã ciusdem diœc. potest exire de tacito consensu Episcopi, ga sufficit quòd Episcopus sciat, & non contradicat. Si autem vult transire ad religionem extra diœcesim, exigitur expressus consensus Episcopi, ut no. glo. 8. q. 1. c. placuit illi, & 17. q. 2. c. 2. & hoc tenẽr hic Vincen. & Tan. In cad. glo. ubi
9 lator primæ ecclesiæ statim conferre, & quãdo. † Circa primum conclude, quòd existens in primo beneficio põt eligi ad aliud,
d & electioni consentire, ẽt sine licentia prælati, [d] quando est clericus secularis, ga non reperitur ꝓhibitum, sed potiùs concessum, supra de elect. c. cũ inter canones. & in religioso si eligatur in prælatum alterius monasterij recurrere debemus ad cano-
10 nes, & c. si religiosus de elect. in 6. † Circa secundum concludo, ꝙ transire non potest sine licentia superioris, aliàs reuocari posset, ut colligitur hic ex tex. & glo. & maximè ex uer. qd̃ si fece-
11 rint. † Circa tertium vr̃, quod si bñficia sint cõpatibilia, non potest primum conferre, antequàm priuetur illo, facit qd̃ habetur in c. pe. & fin. ſ. de cle. non resi. Si autem essent beneficia incompatibilia, ut quia utrunq; est curatum, tũc uidetur, quòd primum vacat ipso iure, per id quod habetur, infra de præb. c. de multa. §. 1. sed Innoc. dicit hoc esse falsum, nisi transierit de licẽtia superioris secũdùm Inno. quod est notan. uel nisi superior habeat ratũ transitum. Nec ob. c. de multa, quia debẽt intelligi quando clericus transit de licentia superioris, secundùm Inn. quod est no. pro intellectu d. c. nam non uacabat prima ecclesia, licèt illa possit priuari per id quod habetur de cle. non resi. in c. pen. & fi. Intellige ꝙ ubi transiuit sine licentia, non uacabit prima ecclesia, saluo nisi expresse ratificetur trãsitus, uel tacitè. Et intelligitur tacitè ratificare, si intra tẽpus sex mensium, (ultra quod beneficium nõ debet uacare, ut in c. 2. ſ. de ꝓcess. ꝑbẽ.) prælatus non reuocauerit ipsum, nec ei mouerit quæstionem. Et per prædicta dicit Inno. ꝙ si ad alios spectat electio, uel præsentatio primæ ecclesiæ, & ad aliũ datio licentiæ de cedendo, qd̃ nõ poterit eligere, nec præsentare aliquẽ ad ipsam primam ecclesiam, habẽtem ius eligendi, uel præsentandi in primo beneficio, nisi
c prius petat licentiã ab ipso, uel alio superiore, [e] ad quẽ spectat dare licentiam transeundi. Nam si det licentiam, tunc uidetur habere ratũ trãsitũ, iõ tũc cẽsentur vacare, & ꝑ ꝑs postea poterit filio electio, uel priuatio: si ãt nõ petatur licẽtia ab ipso, ꝙ habet dare licentiã transeundi, tunc quia iterũ non uacat eccle-

sia,

ADDITIONES.

a ¶ Authoritate episcopi. Adde quod voluit Cal. consil. 2. de renun. & consil. 3.
b ¶ Licentia petita. Adde Ro. consil. 441.
¶ Adde quod not. plenè in apost. ad istum in c. cum dilectus, in apost. uers. licentiam, nu. 2. supra de consue. Iac. Reb. in l. fi quis, la 1. & in apostil. positum, in princ. C. de decu. lib. 10. Zac.
c ¶ Administrari. Vide tamen quod no. Card. post glo. in cle. 2. de relig. dom. & Alex. in consi. 71. in 4. parte. nam concludit, quòd hospitale constructũ sine authoritate Episcopi, non dicitur pius, nec religiosus locus; nec gaudet priuilegio piorum locorum, non gaudet etiam beneficio restitu. in integ. secundum Bal. in auth. hoc ius porrectum, col. 2. C. de sacrosan. eccl. in Lothanotrophos. in prin. & in fi. C. de epis. & cle. Sch. Sap.
d ¶ Sine licentia prælati. Tu uide plenè de hoc per Io. An. in c. ut li. pen. in no. uel. lib. 6. eundem in c. licet. in fi. de proc. eo. lib. Zac.
e ¶ Vel alio superiore. Adde an sit petenda licentia etiam à patrono. Cal. consil. 6. de renun. do. de Ro. deci. ulti. de renunciatio. Sch. Sap.

stã, non poterit fieri electio, uel priuatio, saluo nisi iuxta si. sex mensium, intra quos non renouauerit ipse superior clericum, qui transiuit sine eius licentia, quia tunc tacite uidetur habere ratũ transitum, ex quo tanto tpe tacuit, & non contradixit: dicit tamen, ꝙ si spectaret ad ipsum, qui haberet dare licentiam, tunc collatio beneficij, demum lapsis sex mensibus, deuoluitur potestas conferendi ad superiorem, per id quod habetur, infra de ꝓb. c. de multa. §. & si ultra. dic etiam, ꝙ tutius est, quando ad aliũm spectat dare licentiam transeundi, & ad aliũ electio, uel præsentatio beneficij, qui petat antequã fiat electio, quia ratificatur transitus per habentẽ dare licentiam: & subdit etiã, ꝙ si intra sex menses charitatiue monitus cũ aliquibus interuallis, ut debeat, uel reuocare clericũ, uel ratificare transitum, non uoluerit respõdere, ꝙ ex tunc postea etiam ante finẽ sex mensium potest fieri electio, per id qd̃ hr̃ in c. 1. de sup. neg. prælaquasi aliter non prouidendo uideatur tacitè ratificare transitũ. Sed iuxta prædicta insurgit dubiũ, quid faciet secundus diœcesanus, uel prælatus ad cuius ecclesiam transiuit sine licẽtia al terius prælati, in cuius diœcesi tenebat primum beneficiũ? dicit Innoc. ꝙ diœcesanus secundæ ecclesiæ poterit ipsũ clericum stauere terminũ, intra quẽ obtineat licentiam a primo diœcesano, alioquin lapso dicto termino, si non obtineat, poterit illum priuare ecclesia, & de alia persona prouidere. arg. c. qũ frequẽter. §. fi uero aliter, infra ut li. non cont. & infra de cle. nõ resi. c. quia nõnulli. & c. relatum, & prædicta dicit Hostien. esse uera de iure. Dicit tñ ꝙ quotidie de facto tales sine licentia eligũtur, secundo transferuntur. Et ex quo sic trãslati, & recepti sunt ad prælaturã, uel rectoriã cũ cura, priora beneficia, quę habebant similia ipso iure intelliguntur uacare, quæ tñ plerũque de facto retinentur. Sed omnibus istis potest responderi secundũ eum, per id quod habetur in c. cum iam dudũ, inf. de ꝓb. quia multa per patientiam tolerantur, &c. facit quod no. in d. c. de multa. ad hoc etiã emanauit extrauagans Io. 22. quæ incipit, execrabilis, contra tenentes plura beneficia curata, uel plures dignitates, & ibi ẽt multas pœnas imponit talibus. In ead. gl. ibi, Ad religionem. No. gl. ex eo, quod dixi, & etiã hic sequit Inn. Nec ob. si dicatur, ꝙ potius debet hic transiri posse ad aliam dignitatẽ, ubi uersatur publica utilitas, sed in transitu ad religionẽ uersatur priuata utilitas transeuntis solùm, licet secus in dignitate. facit quod habetur in l. Barbarius. ff. de off. præto. quia potest responderi, ꝙ præsumptio ambitionis, quę uerisimiliter cadit circa dignitatẽ, potius, quã circa transitũ ad religionẽ, tollit ꝛium, ut no. glo. in c. literas. 63. dist. facit quod no. supra de
12 post. præl. c. bonæ, il 1. † In ea. gl in si. Et sic tenet gl. ꝙ prælatus, uel clericus unius ecclesiæ dũmodo sit idoneus, põt eligi ad aliã ecclesiã, nec est necesse ꝙ postuletur. Potest ẽt electioni consentire, ut patet in c. cum inter canonicos. alle. in gl. non potefit tamen transire ad aliam ecclesiã sine licentia superioris. Et hæc est cõis opin. quam etiam sequutus fuit Vinc. in nouo apparatu quem fecit super hac noua compilatione, licet in antiqua compilatione teneret ꝛium, ut dixit gl. & cum glo. concor. etiam Io. in c. Osius. §. sed aliud 61. dist. Aliqui tamen uoluerunt facere differentiam inter prælatũ, & curatum ex una parte, & alios clericos ex alia, ut prælati & curati, quia uincula ri. & alligati ecclesiæ non pñt eligi, sed debent postulari: sed alij bene pñt eligi. Sed hæc opi. (ut dicit Io. And.) expresse reprobatur per id qd̃ hr̃ in c. fi Abbatem. de ele. in 6. Vbi Abb. et am exemptus non posset transire ad aliã ecclesiã sine licentia Papæ. tamen potest eligi, & non debet ante postulari. ut hic, & sic non ualet consequentia, non potest transire sine licentia superioris, ergo est postulandus, non eligendus; quia illud nõ est ue
13 rum. Et si requiratur licẽtia Papæ, ut ibi est expressum, & sic spe
cialis est in Epo, & superioribus, ut non possint eligi, sed postu-
lari debeant, quia sunt matrimonialiter alligati ecclesiæ, & nõ possunt abstrahi a dicto uinculo sine licentia Papæ, ut plene ꝙ fuerit dictum, & no. supra de postu. prælat. & sic patet propriè, & stricte loquendo, ꝙ solum Episcopi, & superiores possunt de
14 cernere annuli, licet alij inferiores ẽt ex priuilegio possint. Et per prædicta ẽt patet Abbatẽ, uel alium prælatũ non dici proprie esse matrimonialiter alligatũ suæ ecclesiæ, aliàs non posset eligi, sed deberet postulari, & præcipuè qua do non posset transire sine licentia Papæ, ut quia est exemptus, quod est contra tex.
15 in d. c. si Abbatẽ. † Item aduerte, quia ubi eligitur clericus ad alian ecclesiam, si Episcopus suus nolit sibi dare licentiam, potest Episcopus cogi per iudicem superiorem, & sic per Archiepiscopum
16 sibi ad dãdũ licentiam, ut dixit glo. per id quod habetur in c. nullus. alle. in glo. & facit quod no. & le. in c. si religiosi. de ele. in 6. & hoc intellige, ut dicit glo. ꝙ id ꝙ habetur in c. nullus. & c. si religiosus. Quis autẽ sic superior, ꝙ habeat compellere ipsũ eo casu quo cõpelli põt. Quinã dat, quod Archiepiscopus, ut supra dixi. Alij uero dicũt, ꝙ erit Papa, quia nemo alius inferior potestatem alterius dare, uel iuri alterius præiudicare, facit quod hr̃ in c. dilectus, infra de offic deleg. & infra de reli. do. in c. constitutus. Sed Io. And. dicit, ꝙ aliud est quærere, quis possit, eũ compellere, & aliud, quis sit superior quo ad cõpellendũ. nã primo casu vr̃ dicẽdũ, ꝙ procedit secunda opin. ut superior tũc itelligatur Papa. Sed si quæritur, quis sit superior quo ad cõpellẽdũ, ꝓcedat prima opi. uidelicet, ꝙ sit Archiepiscop[a], cui Episcopus etiã subiectus ẽ, ꝓ ea quæ habẽtur in d. c. nullus. quod intelligę quãdo subest causa compellendi; si autem non subest, tũc etiã quo ad cõpellendũ, superior esset Papa, quia etiam nõ
2 subsistente causa [a] compellendi, solus Papa poterit cõpellere,
14 facit quod no. per glo. in c. si religiosus. de ele. in 6 † Vlt. dicit Io And. quod uidetur posse fundari dispositio huius decre. per ea, quæ habẽtur, infra de reg. iur. c. beneficium. lib 6. Nam uolẽs renũciare beneficio Episcopo inuito, poterit ingredi religionẽ probationis causa, & de ipsius cõsensu poterit alteri concedi beneficiũ, ut hic patet. Sed dici põt, quod si beneficium spectat ad collationẽ Epi, nulla poterit fieri fraus, ga si conferat Episcopus, qui habet conferre, non fraudat eũ, quia ipse Episcopus uidetur tacite præstare authoritatem tacitæ renunciationi, conferendo alteri de illius consensu: sed si beneficium esset electiuum, & ad alium spectaret electio, uel præsẽtatio, & ad ipsũ cõfirmatio, uel institutio, tũc bene posset fieri fraus, si sufficeret consentire habenti eligere, uel præsentare, sed requireretur ẽt quod consentiret habenti instituere, uel confirmare, & sic ili, q̃ habet potestatẽ, & authoritatem præstandi renũciationem̃ de quo per Io. And. in c. ex ore, infra de his quæ fi. à maio. par. ca. & etiam tangitur in regula, is qui tacet. de regu. iur. in Merc. dicit tamen, ꝙ tutius erat, ꝙ expresse renunciasset in manibus sui perioris habentis potestatem authorizandi renunciationem.

ADDITIO.

2 ¶ Non subsistẽte causa. Idem in Imperatore, ut no. Ang. in l. 3. §. fi is pro quo, ff. quod quisque iur. Sed tu dic, ꝙ in Papa nõ est dubium, ut per do. Ant. de But. in c. cõstitutus. de reli. do. Fely. in c. quæ in ecclesiarum, col. 17. uersi per istã declarationem, supra de constit. & Ro. consi. 223. inci. Citra præmissa, in princ. uero secus, ut per Raph. Fulg. in l. fi. C. si cõtra ius uel uti. pu. iste expresse in c. 2. de reb. eccle. non alie. & Fel. in alle. c. quæ in ecclesiarũ, col. 10. uer. secũdũ uero membrum, & ista est communis opi. ut ibi per eum. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Renunciãs beneficio potest adducere testes, quod coactè renunciauit: aliter uerò nõ potest probari, quod ꝓpriè renunciauit.* 2. 14. 23. 24. 28. 51 &c.
3 *Excipiens non tenetur dicere causam suæ exceptionis.* 16. & 19. *ubi iudice cogente tenetur exprimere causam, uide in d. nu.* 16. 19.
Confessio sine causa ad obligandum non ualet, secus ad liberandum.
4 *Testis non arctatur ad iustificandum factum à se relatum, dummodo ipsum referat cum causa scientiæ &c.*
5 *Dictio, re, aliquando stat abundanter, aliquando denotat instantiam quandam cum solicitudine.* 37.
6 *Negatiua, quæ habet implicitam affirmatiuam, est probabilis.* 15.
7 *Renunciatio beneficii facta cum iuramento, uel sine, obstat clerico illud repetenti.*
8 *Excipere uidetur ille, qui opponit factum, ex quo causatur exceptio.*
9 *Actio, seu petitio licet nõ admittatur sine causæ expressione, secus in exceptione, cũ declaratione.*
10 *Iudex ubi ex officio suo potest supplere, non arctatur ad supplendum, nec potest appellari, si non suppleat.*
11 *Renunciatio beneficii non præsumitur sponte facta.* 30.
12 *Simonia committitur, siue detur pecunia, siue promittatur, uel aliud temporale.* 52. 53.
13 *Exceptio legitima infringit actionem, si non repellatur per legitimam replicationem.*
14 *Testes si sint producti ab utraque parte, attendatur quis melius probauerit, habito respectu ad dignitatem, & opinionem, & numerum testiũ.*
17 *Actio, uel exceptio, contra quam est aliqua præsumptio, an sit per iudicem admittenda.*
18 *Versio in utilitatem ecclesiæ non præsumitur, nisi probetur.* 22.
20 *Exceptio non uerisimilis, an sit admittenda?* 31.
21 *Testes super articulis directè contrarijs, non admittuntur post publicatas primas attestationes.*
22 *Libellus non continens certam, & determinatam causam, an admittatur?*
25 *Testis an arctetur dicere causam facti relati per ipsum, & ab alio gesti?*
26 *Dominium quomodo probetur.*
27 *Testis non deponens de causa scientiæ, non probat.*
28 *Articuli fiscales super cessatione doli, uel metus, debent fieri affirmatiuè, non negatiuè secundum formam hic traditam.*
Testes, qui habent probare aliquid fuisse sponte factum, & non coactè, an teneantur, & quam causam scientiæ reddere debent. 26.
Præsumptio eliditur per probationem.
29 *Renunciatio beneficij quomodo probabitur, quod fuerit sponte facta.* 28.
Metus non præsumitur interuenisse in actibus factis coram iudice.
Metus quo probabitur non interuenisse, uel interuenisse in alimo actu. 34. 35.
30 *Exceptio non uerisimilis non est admittenda per iudicem, sine causæ expressione.* 30. 31. 36.

Universidad de Deusto
Biblioteca

33 *Testes ad probandum contraria si fuerint per partes adducti, an possint simul examinari, uel qui prius? 35.51*
34 *Metus uel uiolentia si probentur, non admittuntur testes uolentes probare uoluntatem liberam.*
37 *Agenti possessorio non obstat exceptio spontaneæ renunciationis. 39.43. 44.50. per discursum.*
40 *Interdicta omnia quæ si sunt in rem scripta.*
Interdictum unde ui, est merè personale, adeo, quod non datur in successorem in re uitiosa, etiam scienter.
41 *Renunciatio beneficij facta in manibus alterius, quàm prælati sui, præiudicat renuncianti, sed non prælato.*
Renunciatio non facta in præsentia partis, tàm in reali, quàm in personali, an præiudicet? 39. in fi. 49.
42 *Renunciatio quando præsumatur facta quo ad ius reale, uel personale? 50.*
43 *Metus, uel uiolentia purgantur per solutionem, postea spontaneè factam.*
44 *Possessio alicuius rei an perdatur per renunciationem metu factam? 46.*
45 *Venditor non potest per emptorem propria authoritate repelli a re empta, licèt emptio sit perfecta.*
47 *Agenti possessorio recuperandæ obstat exceptio notoriæ proprietatis. 50.*
48 *Agenti possessorio recuperandæ non obstat exceptio, quòd donauit rem ipsam spolianti. 49.*
51 *Beneficium fuerit ne spontè, uel coactè renunciatum, an admittatur huiusmodi probatio simul?*
54 *Exceptio litis finitæ per iusiurandum obstat, siue iusiurandum fuerit iudiciale, siue non.*
55 *Agenti possessorio recuperandæ non obstat aliqua exceptio, siue agatur contra spoliantem, siue contra illum, qui successit in re uitiosa.*

C A P. V.

SVper hoc. Hęc decretalis consueuit reputari difficilis, pp multiplices intellectus, & ēt pp ea quæ scripsit Inno. & aliqualiter confuse, adeo ꝙ multa ex dictis Inno. omiserūt Host. & Io. And. dicentes, ꝙ illa potius habebant intellectum obfuscare, q̄ declarare. do. Ant. hic nititur declarare dicta Inno. potes dicere, ꝙ hæc decre. habet duos principales intellectus. † Vnus est, ꝙ hic in tex. fiat solū una q̄o, uidelicet, an si quis repetat beneficium, & si obiiciatur sibi exceptio spontaneæ abiurationis, & renunciationis factæ cum iuramento, & actor replicet ꝙ coactè, & non spontè renunciauit. Quæritur tunc, an admitti debeat probatio rei super spontanea renunciatione. & in effectu respondetur, ꝙ testes utriusque debent recipi, & ille obtinebit, qui melius probauit, habito respectu ad dignitatem, & opinionē testium: & ista fuit opin. Tancr. & etiā sentit hic Innoc. in quadam gl. & sm istam debet exponi, dum litera dicit, sine causæ cognitione, id est, antequam plenariè cognoscatur de causa coactionis, & quod subijcit: & an actoris, debet exponi, & pro id est, facit quod not. in simili in l. penul. C. ubi causa sta. Et secūdum istam lect. in uer. portò. tollit quādam tacitam obiectionem, de qua etiam tangit hic gl. circa fi. Sed certè iste intellectus, vī literam uiolare, ut patet ex exceptionibus, quas oportet fieri, sequendo hunc intellectum, de quibus supra dixi, quod non uidetur esse de mente literæ. Ideo alius fuit intellectus principalis, uidelicet, quòd hic formātur duæ quæstiones, & ad utranque respondetur, & secunda quæstio fit ibi, & an actoris: & iste intellectus subdiuiditur in tres, aut in quatuor. Nam unus est intellectus, quem sequitur glo. j. & gl. magna, & iste intellectus est cōis, & etiam sequitur Ioan. And. & secūdum istum intellectum prima q̄o est, an exceptio spontaneæ eiurationis sit admittenda sine causæ cognitione, scilicet affignanda, uel exprimenda in ipsa excep? Alius fuit intellectus Hostien. & sm istum uariatur prima q. ab eo, quod dixi proximè, nam sm eum prima quæstio est talis, an uidelicet exceptio eiurationis sit admittenda, scilicet, cū effectu, sine causæ cognitione, scilicet querenda a teste, id est sine interrogatione causæ fienda a teste? Secunda uero quæstio non mutatur. Tertius fuit intellectus, quē tangit hic D. Ant. ut prima q̄o sit, an exceptio eiurationis sit admittenda sine causæ cognitione, scilicet summaria præmissa, antequam admittatur, & uidetur an sit uerisimilis, uel non. Secunda uero quęstio non mutatur. Item aduerte, quia primus intellectus inquantum dixi, q̄d j. quæst. est, an admittenda sit exceptio. spontaneæ eiurationis sine expressione causæ: subdiuiditur, nam una fuit glo. quæ uoluit, ꝙ ad qnæstiones hic positas respondeatur eo modo quo tangitur in glo. in prin. glo. magnæ, sm Inn. licèt concordet titulus quæstionis cum intellectu gl. quia sm glo. ad primam q. respondetur, quòd non est superuacuum, sed necessarium, ꝙ causa exprimatur. Item circa secundam q. secundum intellectum gl. vī, ꝙ admittantur probationes utriusque, si actor replicat, ꝙ non spontè renunciauit, non admittatur probatio rei, & de isto intellectu, & etiam Host. plenius tangetur super fi. gl. 2
Sed sequamur pro modo intellectum glo. secundum quam breuiter. h. d. † Contra petentem beneficium admittitur spontaneæ eiurationis exceptio, etiam non adiecta causa renū ciationis, ɔ q̄ actor poterit replicare, ꝙ non spontè renūciauit, & q melius probabit, obtinebit. h. d. Et sunt duæ partes: nam in prima ponit ꝓsultatio, & duplex q. in 2. responsio. Secunda ibi, sic tuæ. Secunda p̄t subdiuidi: nam primò ponit q̄dam allegationem suaſuam, vt cām exprimat. Secundò infert ad primam q. tertiò excipit, in qua exceptione concluditur responsio ad secundam quæst. quartò soluit quoddam obstaculum, quod poterit esse contra dictam exceptionem. Secūda ibi, ideoque. Tertia ibi, nisi. Quarta ibi, Porrò. Et aduerte, quia ultra id, quod dixi ante summarium, alio respectu etiam variatur tripliciter intellectus decr. nam unus est intellectus, ꝙ hic intelligatur, ꝙ actū fuit petitorio ad recuperandum beneficium. Alius est intellectus, ꝙ actum fuit possessorio, & non petitorio. Tertius intellectus est, ꝙ decr. ꝓcedat, siue actū fuerit petitorio. siue possessorio. Secūa ēt subdiuiditur, qa aliqui intelligunt, ꝙ actum fuerit possessorio recuperādę, per interdictum vnde vi. Alij ꝙ actum fuerit condictione ex decr. sæpè, inf. de rest. spol. Alij ꝙ actū fuerit condictione ex canone, reintegranda. 2. q. 1. Alij dixerunt, ꝙ procedit de cretalis siue ex interdicto vnde vi, siue ex condictione, ex decr. sepe. siue ex condictione, ex canone reintegranda, fuerit actum, & istos oēs intellectus tetigit hic Inn. gl. tēta, & sequitur intellectum, ꝙ actum fuerit petitorio, ut patet hic in gl. j. & gl. 2. & gl. magna, in ver. ad hoc. † Potes ēt p̄mittere secundum d. Ant. ꝙ licet agēs debeat exprimere cām suæ actionis, siue petitionis, vt patet ex his, q̄ le. & no. in l. j. ff. de eden. & l. edita. C. de eden. & c. 2. de li. ob. saltem vbi petitur, vt patet ex his, q̄ habētur in dictis iuribus, & l. fi. C. de an. except. tamen regulariter excipiens non tenetur exprimere causam suæ exceptionis, quia nuda uoluntas videtur sufficere ad dandam, & causandam exceptionem fauore liberationis, facit quod habetur in l. tale pactum, ff. de pact. in princ. & quod no. in l. j. ad fi. ff. de inter act. & l. cùm de indebito. §. fin. ff. de prob. & infra de fi. instr. c. si cautio; in quibus patet, ꝙ confessio emanās ad obligandū sine causa non ualet, secus si emanauit ad liberandū, ut no. in iuribus præall. † Potes etiam p̄mittere sm eum, ꝙ testis regulariter non arctatur ad iustificandū factum a se recitatū, seu super quo deponit; nā sufficit, ꝙ simpliciter recitet factū. prout factū est ab alio, & iustificet assertionē suā circa talem factū ex cā, ex qua talis includatur scientia ipsius testis per ipsum corporeum, & sic uidetur, ꝙ testis arcetur ad assignandum causam, per quam concludat se habere sciētiam facti per sensum corporeum, sed non arctatur regulariter ad assignandā causam, quare id quod refert sit factum, etiam si de hoc interrogetur, facit quod habetur, infra de re iud. c. sicut. An autem hoc indistinctè procedat patebit ex j. dicendis super glo. 1. Canus literalis, quidam repetebat beneficium suum, obiciebatur ei excipiendo, ꝙ non poterat ipsum repetere, quia dum quiete possidebat, spontè ciurauerat illud: replicabat actor, ꝙ non spontè renūciauit. Quærit cuius testes prius recipiendi sint, utrius illius, qui dicit, ꝙ sponte renunciauit, an illius qui dicit, ꝙ no spontè renunciauit: Respondet Papa, ꝙ non est verisimile, ut aliqs spontè renunciet beneficio, multis fortè laboribus acquisito, & ne magna causa, tamen testes illius, qui dicit, ꝙ sponte renunciauit, sunt recipiendi, & iudex inquirere debet causam renunciationis, & si inuenerit illam probabilem, eam admittat, & imponat actori silentium, nisi ipse replicando probauerit, ꝙ ipso tē non renunciauit: & in fine rūdet quasi tacitę ōsultioni, dicens, aliquis, non pōt esse, cū illa negatiua sit, ꝙ sponte non renunciauit; & ipse respondet, ꝙ licēt uideatur negatiua, tamen talis negatiua habet in se implicitam affirmatiuam, scilicet, ꝙ coactis renunciauit, & ideo super illa assertione implicita probantes actoris sunt admittendæ, & sententia proferenda pro eo, qui melius probauit, habito respectu ad opinionem, & dignitatem testium. B. Item aduerte, quia d. Ant. hic inchoat casū hoc modo, uidelicet, ꝙ quidā actione quod me. causa, uel utili in ea repetebat beneficium suum, narrās, qualiter ex collatione sibi facta habebat ius in tali beneficio, illud possederat, & qualiter ēt hoc beneficium fuerat sibi per metū ablatū, quapropter petebat sibi beneficium restitui: facit ꝙ tangit glo. mag. in ver. ad hoc. sed melius uidetur dicendum, prout hic uoluit glo. ꝙ quis petebat beneficium suum, de quo dicebat se fuisse canonicè institutum, & sic illud ad se spectare, & pertinere, & aduersarium indebitè, & iniustè tenere, & occupare, & ideò petebat sibi illud restitui: aduersarius uero excipiebat de spontanea eiuratione, ut patet ex glos. In tex. ibi: scisciteris, idest, perquiris, supra de reser. c. scisciteratus. † Item ibi: Reposcentibus. idest petentibus,

a gandū sine causa non ualet, secus si emanauit ad liberandū, ꝙ
4 ut no. in iuribus præall. † Potes etiam p̄mittere sm eum, ꝙ
testis regulariter non arctatur ad iustificandū factum a se recitatū, seu super quo deponit; nā sufficit, ꝙ simpliciter recitet factū. prout factū est ab alio, & iustificet assertionē suā circa talem factū ex cā, ex qua talis includatur scientia ipsius testis per ipsum corporeum, & sic uidetur, ꝙ testis arcetur ad assignandum causam, per quam concludat se habere sciētiam facti per sensum corporeum, sed non arctatur regulariter ad assignandā causam, quare id quod refert sit factum, etiam si de hoc interrogetur, facit quod habetur, infra de re iud. c. sicut. An autem hoc indistinctè procedat patebit ex j. dicendis super glo. 1. Canus literalis, quidam repetebat beneficium suum, obiciebatur ei excipiendo, ꝙ non poterat ipsum repetere, quia dum quiete possidebat, spontè ciurauerat illud: replicabat actor, ꝙ non spontè renūciauit. Quærit cuius testes prius recipiendi sint, utrius illius, qui dicit, ꝙ sponte renunciauit, an illius qui dicit, ꝙ no spontè renunciauit: Respondet Papa, ꝙ non est verisimile, ut aliqs spontè renunciet beneficio, multis fortè laboribus acquisito, & ne magna causa, tamen testes illius, qui dicit, ꝙ sponte renunciauit, sunt recipiendi, & iudex inquirere debet causam renunciationis, & si inuenerit illam probabilem, eam admittat, & imponat actori silentium, nisi ipse replicando probauerit, ꝙ ipso tē non renunciauit: & in fine rūdet quasi tacitę ōsultioni, dicens, aliquis, non pōt esse, cū illa negatiua sit, ꝙ sponte non renunciauit; & ipse respondet, ꝙ licēt uideatur negatiua, tamen talis negatiua habet in se implicitam affirmatiuam, scilicet, ꝙ coactis renunciauit, & ideo super illa assertione implicita probantes actoris sunt admittendæ, & sententia proferenda pro eo, qui melius probauit, habito respectu ad opinionem, & dignitatem testium. B. Item aduerte, quia d. Ant. hic inchoat casū hoc modo, uidelicet, ꝙ quidā actione quod me. causa, uel utili in ea repetebat beneficium suum, narrās, qualiter ex collatione sibi facta habebat ius in tali beneficio, illud possederat, & qualiter ēt hoc beneficium fuerat sibi per metū ablatū, quapropter petebat sibi beneficium restitui: facit ꝙ tangit glo. mag. in ver. ad hoc. sed melius uidetur dicendum, prout hic uoluit glo. ꝙ quis petebat beneficium suum, de quo dicebat se fuisse canonicè institutum, & sic illud ad se spectare, & pertinere, & aduersarium indebitè, & iniustè tenere, & occupare, & ideò petebat sibi illud restitui: aduersarius uero excipiebat de spontanea eiuratione, ut patet ex glos. In tex. ibi: scisciteris, idest, perquiris, supra de reser. c. scisciteratus. † Item ibi: Reposcentibus. idest petentibus,

DDITIO.

2 ¶ Ad liberandū. Dic, hoc est uerū, si fiat ab eo, q. pōt donare, alias non, ut per Bar. & Ias. & Reb. in l. ad inferiorē, C. de apo. pu. li. 10 An aūt, & qn cōfessio nō causata ualeat, vide p. Matth. singu. 13. inc. no. ꝙ regula, plenius j. 2. fr. de Oria. in c. quoniam contra, §. statuimus. uer. confessa causa. no. 1. & quod ibi not. remissiue in apost. ad ipsum in uerſic. expressa causa. de probā.

a hus 2 & sic dictio re, abū dat: facit quod habetur in rubr. & l. j. ff. de do. prele. uel potest intelligi, ꝙ not. quandam instantiam, & sic sensus, reposcentibus. i. cum instantia poscentibus i petenti bus. Item ibi: abiurationis. i. renūciationis, cum iuramento. Itē ibi: cognitione. i. cognitionis expōssione, sm intellectū gl. Itē ibi, supuacuū esse nō credimus. q. d. ꝙ nō est supuacuū, & sic inuti le, sed potius vtile. Et ex hoc innuit, ꝙ si solū est vtile, nō est necessariū, facit quod no. Arch. & Io. And. post eum in c. j. de ap. in 6 Item ibi, inquit. supple a reo, sm intellectum gl. sed sm intellectum Host. intelligitur, s. a teste, facit quod dr super glo. 1. Item ibi, nec metu. s. illato à priuato, & ꝓ hoc differt ab eo, qđ sequitur de oppressione, quæ fit ab existente in officio, vel dignitate. l. si p impressionem. C. quod me. causa. Et no. etiam, ꝙ illud, quod fit vi compulsiua, dicatur fieri per metum. l. j. ff. qđ met. causa. ista enim verba non vi, nec metu, in effectu ponuntur pro eodem, facit quod habetur in d. l. 1. Item ibi, non postponat, quasi uelit, ꝙ si reus excedit de spontanea renunciatione, & iudex reperiat illam probabilem, & per eam ipsum reū absoluit a petitione actoris, saluo nisi actor replicauerit, ꝙ coactus renunciauerit, nam tunc admittētur testes utriusque, & ob tinebit q. melius, ꝓbabit, habito respectu ad dignitatem, & opi
6 nionem testium, ut inf. innuitur circa fi. † Et si dicatur, ꝙ si actor
replicet, ꝙ non spontè renunciauerit, vī, ꝙ non debeat audiri
uolens id probare, cum sit negatiua, quæ p rerum naturam nō
uidetur posse probari, supra de elec. c. bonæ. il primo. & C. de
prob. l. actor. Ad hoc respondetur in uer. portò. qui sequit, quia
b licèt sit negatiua, habet in se implicitam affirmatiuam. s. ꝙ re-
nunciauit coactus, ideo admittitur, ut sequitur. Item ibi, inficie
7 tur. supple in consequentiam asserat se coactum † Not. primò,
qđ repetentibus beneficium obstat exceptio spontaneæ eiura
tionis. i. renunciationis factæ cum iuramento, & idem etiam
c videtur, si non interuenerit c iuramentum, per id quod dicitur
8 in uersi. maxime si non interuenerit. † Not. secundùm intelle-
ctum gl. ꝙ ubi ꝓponitur exceptio, sufficit indifferēter ꝓponere
d factum ex quo causatur exceptio, 4 ex quo non exprimitur ali-
9 qua cā tendens ad iustificationem ipsius facti. † Et ex hoc etiā
e no. ꝙ licèt actio, seu petitio sine causæ expōssione e non admitta
tur, saltem si petatur, vt leg. & no. in c. 2. j. de libel. obl. & j. ff. de
eden. tamen exceptio videt admittenda, etiā absq. causæ expōs-
sione. Et no. ꝙ istud vī procedere etiā si proponatur exceptio
non uerisimilis, quia non uidetur arctari ꝓponens ad exponē-
dam cām, ꝓ q̄ uerisimilis reddat, nec iudex ēt arctat ad faciēdū
illā exprimere, p̄t tū iudex ex officio ꝓp nonverisimilitudinem
arctare ꝓponentem ad cām exprimendam, si sibi uideatur, li-
cèt ad petitionē partis nō cogatur exprimere, vt hic videtur in
nui. Et ex p̄dictis pōt colligi practica, vbi proponitur aliqua ex-
ceptio tantummodo uerisimilis, quia si actor petit, ꝙ exprimat
cā, licèt reus nō teneatur ad instantiam actoris hoc facere, tū
iudex ex officio suo, poterit ipsum cogere, si uoluerit. Et ex hoc
ēt potes notare casum, in quo iudex ex officio p̄t supplere. de
10 qua materia plenè habetur, supra de post. prælat. c. bonæ. il 1.
& per Bar. in l. 4. §. hoc autem, ff. de dam. infe. † Et ex prædictis
etiam potes notare regulam, quòd ubi iudex ex officio potest
supplere, non arctatur ad supplendum, nec appellari potest, si
f non suppleat, f facit quod not. Io. And. in c. pen. j. de excep. &
licèt transeat. d. Ant. aduerte tamen, quia quandoque etiam
arctatur ad supplendum, quod quando sit not. per Bar. in d. §.
11 hoc autem. & facit etiam quod habetur in c. cum nobis olim,
& in c. nihil, supra de elect. & in præall. c. bonæ. il 1 † No. quòd
in dubio non potest præsumi quod quis iactet, vel velit iacta-
re id quod est suum proprium, & maximè id quod est quæsitū
multis laboribus, & expensis, de quo debet uiuere, facit quòd
habet. ff. de ꝓba. l. cū de indebito. & iō renūciatio bñficij, in du-
bio, non ꝓsumit uolūtariè facta, si nō appareat de aliqua cā ip
sum ita abdicandi posſunt illam inficere, s. uiolētia, compulsio, seu
metus, &c. ꝓpressio, uel promissio, aut datio alicuius temporā-
lis rei, seu pecuniæ. & Et ex hoc ēt no. ꝙ sicut in construendo iu
12 re spirituali datio pecuniæ hēt illud inficere, sic etiam ubi agit
de ipso destruendo. † No. ꝙ quòd ad uitium simoniæ inducēdū
13 quod habetur in l. j. & 2. ff. de calumniator. † No. ꝙ exceptio le
gitima habet contringere actionem, nisi actor uiuetur per repli
cationem, facit quod habetur in l. 1. & 2. ff. de except. l. fin. pres.
fide indeu. Et ex hoc etiam no. quid sit replicare, quia est ex-
ceptionis repulsio, & actoris relevatio, seu coadiuuatio, de quo
inf. de excep. c. a nobis, per Io. And. & in d. l. j. & 2. ff. de excep.
14 † No. ꝙ concurrentibus excep. spontaneæ renunciationis, &
replicatione non spontaneæ renunciationis, admittuntur te
stes ex utraque parte, & quo ad finalem effectum obtinendi at-
tenditur q̄s melius probauerit, habito respectu ad dignitatem,
& opinionem, & numerum testium, & ibi quis melius probaue
15 rit, ꝓ hoc opponebit, s. de testi. in l. nostra. † No. ꝙ licèt negatiua non sit

pbabilis p rerum naturam, tū secus est si negatiua est pregnās,
h habēs implicitam affirmatiuam, h tanquam saltem tunc indire
ctè, & mediatè sit perceptibilis p sēsum testis, de quo plenè in
c. bonæ. il 1. super gl. sup. de elec. & l. actor. C. de proba. Et prædicta notabilia procedunt secundùm intellectum glo. quem sequitur glo. 1. & etiam gl. magna. & similiter glo. 2. & 3. & 4. sed secundùm intellectum Host. & similiter intellectum Inno. de q-
bus tetigi in euidentialibus, & tangam etiam super glo. j. aliqua ex suprādictis no. ꝙ non procederent, ut j. patebit, & no. etiam ꝙ secundum intellectum glo. decre. intelligitur, quādo actum fuit petitorio, ut patet ex glo. j. & 2. & etiam ex glo. magna. in ver. Ad hoc. In gl. j. ibi. Nulla resignationis causa assignata, supple in propositione ipsius exceptionis, secundum intellectum glo. In ead. glo. ibi, causam resignationis inquiri, supple ab ipso reo, opponente exceptionem renunciationis, ut sic exprimat causam ipsius renunciationis, secundùm intellectum Hosti. de quo tangetur j. debet intelligi, ꝙ inquireretur causa renunciationis à teste deponente super ipsa renunciatione. In ea glo. ibi, alias non tenetur, & hoc vult glo. colligi ex eo, quia tex. dicit nō esse superuacuum, & sic non esse inutile requirere de causa resignationis, sed potius vtile, & per hoc a contrario innuerit, ꝙ non est necessarium, facit, quod no. Io. And. post Arch. in ver. prudenter. in ca. 1. de ap. lib 6. in ea. glo. ibi. silentium actoris & hoc quando ipse actor nō replicauit: si autem replicasset, ꝙ ipsō tē non renuntiauit, tunc admitteretur probatio utriusque, & si actor melius probauerit, obtinebit, ut sequitur in glo. iuncto eo quod tangitur in fi. & sic in effectu ferretur. tunc sententia pro eo qui melius probauerit, habito respectu ad di-
16 gnitatem, & opinionem testium. † In ea. glo. in fi. Aduerte,
quia in quantum voluit, quòd non sit necesse exprimere causam renunciationis, quando opponitur exceptio renunciationis, non uidetur procedere: nam videtur, ꝙ sicut actor tenetur
i exprimere i causam suæ actionis, seu petitionis, præcipuè quando præsumptio est contra ipsam actionem, & sic contra ipsum agentē, sm ea, q habentur in c. ꝙstitutus, 3. de elec. & inf. de lib. ob. c. 2. & l. j ff. de eden. vbi p legistas sita & reus fuę exceptionis. Sed p̄t dicere, ꝙ aliud sit i actione, aliud in exceptione, & hoc sit fauore rei, qa fauorabilior est q̄ actor. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. & etiam fauore ipsius defensionis, & liberationis, seu exceptionis, cùm fauorabilior sit liberatio, & defensio,

quàm

ADDITIONES.

2 ¶ Petentibus. Adde quod no. doc. in rub. solu. matr. ubi etiam exponitur petatur, pro repetatur.
b ¶ Negatiua. An, & q̄do negatiua sit ꝓbabilis, uel improbabilis? vide pulchre, per Are. & Mod. in l. in illa, ff. de uerb. obl per Lanfr. de Oria. in repe. c. quoniam cōtra. col. 3. & seq de prob. uide ēt d. Ias. in repe. l. admonendi, in 2. no. ff. de iureiur. ubi refert Bal. tenentem, ꝙ etiam admittatur ꝓbatio super me re negatiua, si nihil fuerit oppositum à parte. Seb. Sap.
c ¶ Si non interuenerit. Adde, ꝙ etiam obstat, dato ꝙ renunciatio non sit facta in manibus superioris, ut uoluerunt do. de Rom. eodem tit. decisio. 352. in nou.
d ¶ Causatur exceptio. Adde Fran. Are. consi. 48. Ant. Franc.
e ¶ Sine causæ expressione. Circa hoc, an causa sit in libello exprimēda, seu in exceptionibus dicas, ꝙ libellus sine causa non concludit, & reddit processū nullum, secundum glo. rep utatam sing. & Bar. in l. 3. in §. circa. in fi. de do. excep. ubi etiam per Ale. & habetur per Bal. & Alex. in l. generaliter. C. de nō nu. pec. ubi dicunt hoc esse uerum si opponatur, & petatur exprimi a parte, alias nō, secundùm Bar. in l. j. 2. co. ff. de eden. & an debeat exprimi in quocūque libello, siue agatur actione personali, siue reali, uel mista, uide per Spe. in ti. de li. conce. §. 13. uer. item no. & uer. sed nunqd. & in ti. de actio. & per. in 6. 2. & habetur per Bal. in l. edita. in 3. col. C. de eden. & ple. per Lanfran. Oria. in repe. c. quoniam contra falsam. in uer. confessiones, de proba. & per Io. An. & Inn. in c. significantibus, de lib. ob. l. & in c. cum inter. de re iudic. & per Ang. in Auth. de exhib. re. in §. illud. in ulti. col. Et adde, ꝙ causa, quę est deducta in libello, uel in exceptionibus, semper debet probari, alias succūberet actor, uel reus si illam non probaret, secundùm Bal. in l. 1. C. communi diui. in 1. co. & habetur per Inn. in c. ex parte Abbatissæ. de priuileg. Adde tamē, ꝙ si in libello appellationis sunt insertæ plures causæ, sufficit unā ꝓbare, ut in c. significauit. de appel. & p glo. & doct. in uer. grauaminibus, in c. ex hibita. de iudi. uel nisi appellans astrinxisset se ad omnes probādas, uel una uentiat qualificatiue ad aliam, ut in c. licet causam, de proba. & no. in l. diuus, ff. de re iudi. & per Phil. Fran. in c. significauit. de app. & per Bar. in l. 2. C. de fi. instr. & iure hastæ fis. li. 10. & ideo semper bonum est, ꝙ libellans, uel excipiens in libello, & in exceptionibus apponat illam clausulam, non me ꝓperea astringens, &c. de qua materia habetur etiam in d. l. edita. & per Lan fran. in d. c. quoniam contra, in uer. petitiones.
f ¶ Suppleat. Vide per Pau. de Cast. & alios in l. non quicquid, ff. de iud. in l. ubi patium, C. de trans. late per Fel. in c. exceptionem, col. 2. 3. de exce. ubi ponit sensa, quando iudex teneatur facere etiam ea, q̄ posita sunt in suo arbitrio, aliquid dicitur per Mod. in l. j. ff. de iu. om. iud. Seb. Sap.
g ¶ Renunciat. Adde quod de Ro. dec. 245. in antiq. dicunt, ꝙ renunciatio simoniaca non tenet, etiam in præiudicium resignantis, uide in antiquis.
h ¶ Implicitam affirmatiuam. Adde ea quę posui in d. c. bonæ.
Et unde Lanfr. de Oria in c. quoniam contra, 10 prin. in. 2. & ibi in apost. ad ipsum de prob. Old. consi. Bar. 80. consi. 133. in 1. col. in me. uer. ex quibus uolum. 2. &c.
i ¶ Tenetur exprimere. Adde Alex. consi. 12. 1. lib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quam impugnatio,& actio.l.Arrianus.ff.de act.& oblig.cõtra quã presumitur, dummodo aptè proponatur, & non repellat, licet præsumptio sit ℨ factum,ex quo datur ipsa actio,uel exceptio saluo nisi index ex officio suo,propter præsumptionem,velit à partibus inquirere de causa,nam tunc potest,vt habetur in d.c.constitutus,& etiam hic.si tñ hoc facit,potest admittere ipsam actionem,& exceptionem,& sic postea uideatur ex prosecutione iudicij an tollatur presumptio,& tũc obtineat actor,& ipse excipiens,aliàs succumbat:præcedens solutio plus ualet,qa licèt ista regula possit procedere,si pars nihil alleget,seu non petit exprimi causam,tñ ubi pars petit exprimi cãm,vt remanere differẽtia inter actionem,& exceptionem,qa vbi petit exprimi cãm actionis,seu petitionis,per partem aduersam debet ad ipsius instantiam exprimi causa secundùm no. plenè in d.c.a. de libel.oblatione.Sed ubi petitur ab excipiente p partem aduersam,ꝙ exprimat causam suæ exceptionis, videtur quòd ad instantiam ipsius partis non teneatur exprimere, etiam si exceptio surgat ex facto non uerisimili,ut hic patet,secundùm intellectum glo.nam satis est,quòd exceptio in sua forma, seu propositione sit formalis,& postea circa merita causæ de ipsius iustitia disputabitur,facit quod habetur in c.in nostra,de proc.i ver, inutilem,in glo.cum ibi no.vnde potes concludere, ut hic tangit D.Ant.† Si qritur an actio,vel exceptio,ℨ quam præsumit,
17 admitti debeat p iudicem(quia interdum actio uel exceptio est
a ineptaex sui propositione)& tũc non debet admitti.[a] De actione probatur in c. examinata, ℨ de iud. & facit quod no.in l.2.ff.
b de offic.aff.&l.j.§.1.ff.si men. fal.mod.dixe.De exceptione[b] videtur ꝓbari in c.solicite.de restit.spol.& probatur etiam per ea quæ habetur in cle. ℨstitutionẽ.de ele.& l.j.§.Labeo. cũ ibi no. per Bar.ff.de flu.& facit etiam quod ipse no.in l.5. ff.de except. Interdum uerò exceptio,vel actio est apta quò ad sui propositionem,sed contra factum actionis,uel exceptionis ius resistit, & tunc,aut resistit tãtùm,ꝙ notoriè apparet de iniustitia actionis,uel exceptionis,& tunc quasi in consequentiam: & tũc redditur actio,vel exceptio inepta & ideo tunc non admittetur,
c nisi aliquo singulari iure iuuetur,[c] per ea quę habentur in d.c. constitutus.& c.ad decimas.de restit.spol.in 6. & quæ no.Inno. in c.1.ℨ.de offi.vic. & inf.de iud.c.examinata. in quadam addi. & de libel.ob. c. fi.facit etiam quod not. glo. in l. ubi pactum. C de transf.Aut actioni,uel exceptioni non resistit ius commune taliter ꝙ notoriè appareat de iniustitia causæ, surgit tamen alia præsumptio ℨ actionem,vel exceptionem,& tunc libellus in actione debet admitti, non obstãte dicta psumptione, dummodo aliàs sit apta,facit quod no. Inn.in c.dilecti,ℨ.de libel.ob. vbi dicit,ꝙ procedit libellus,si quis petat.4.ab ecclesia, qa mu
18 tuauit ecclesię ipsa.4 licet,nõ alleget † versionem in utilitatem ecclesiæ,quãuis non præsumatur versio,nisi probetur, ut no.in c.j.de depo.&auth.hoc ius porrectum,C.de sac.san.eccle.canonizata.10.q.2.c.ea enim,§.hoc ins porrectum, & sic sufficit, ꝙ in processu iudicij circa merita probetur ipsa uersio. De exceptione uero,ꝙ admitti debeat,licèt sit præsumptio contra illã, est casus hic secundùm intellectum gl. Nec tenebitur excipiẽs ad instantiam aduersarij exprimere causam,licèt iudex ex officio possit,quando suspicatur cõtra factum exceptionis,compellere partem excipientem ad exprimendum causam, per quam excludatur præsumptio,& hoc ad refrenandam protelationem iudiciorum,& calumnias,seu malitias,licèt ipse ad hoc non necessitetur,quia sufficit ꝙ actio,& exceptio sit talis, ꝙ si sit uera, deberet legitima reputarisnam ueritas postea seruabitur in pro
19 ferẽdis circa merita.† Et ad p̃dicta habes unam practicam,quã potest tenere iudex,quando suspicatur ꝙ exceptio non sit vera quia potest ex officio arctare partem ad exprimẽdum causam, per quam iustificetur except. Alia practica colligit ex his quæ habentur in c.cum dilectus,supra de ele.nam tunc, quãdo proponitur exceptio non uerisimilis,uel quia aliàs iudex habet suspectam,potest arctare partem ad promittendum certam pœnam in casu, quo illa non appareat uera,facit quod no.Comp. in c.quod sicut,supra de electi Alia practica potest colligi ex his quæ habentur in c.pastoralis,ℨ.de excep.quia poterit iudex statuere terminum excipienti, intra quem ipsam habet probare, per ea q̃ habentur in d.c.pastoralis.non autem debet illam statim repellere,ꝓpter præsumptionem,quę fit contra illam, quia possibile est, ꝙ pars iustificabit illam, & ideo si ipsam repelleret,non iustificabitur appellatio. Et hoc tamen fortè, ubi excipiens obtulisset se statim probaturum, per ea quæ habentur.ℨ. de ap.c.interpositę,& ꝑ Inno.de concess.præb. c.post electionẽ, facit qd habetur in c.ℨ.§.semp.2.q.1. Alia etiã potest colligi ex his quæ habentur ℨ.de præsumpt.c.quia uerisimile.& l.non est verisimile,ff.quod met.cau. qa propter præsumptionem aggra
20 uabitur excipiens duriori onere probandi.† Item aduerte,quia contra istum intellectum glo. facit quod habetur infra de rest. spo.c. solicite. ubi uidetur,ꝙ quando exceptio non est uerisimilis, nõ sit admittẽda:sed potes dicere, ꝙ hic loquitur, quãdo obiicitur in petitorio iudicio, in quo dẽ maiori præiudicio agit; ibi quando opponitur in iudicio possessorio, in quo de minori præiudicio agitur,ꝙ licèt quis succumbat in possessorio,remanet sibi saluum ius in petitorio. l.naturaliter.§.nihil commune, ff.de acq.poss.c.pastoralis.& c.cũ dilectus,ℨ.de cau.pos.& prop
21 de hoc tñ latius tãgam cum gl.magna.†Item etiam aduerte,qa ℨ istum intellectum facit, inquantum in respõne quęsiti dicit, ꝙ testes utriusque partis debeant admitti super directo contra rijs articulis, ut in cle.testibus.de testi.facit quod habetur, infra de proba. c.licet causam.sed dic,ꝙ hic loquitur,quãdò ante publicationem recipiuntur, quia tunc possunt recipi etiam super
d directò ℨrijs:secus qñ testes essent publicati,[d] qa tũc nõ admittẽtur alijs p directò ℨrijs illis articulis, sup qbus testes sunt pu
e blicati,[e] vt habetur super d.cle.testibus.etiam no.in c.fraternitatis,infra de test.† Sed aduerte,quia inquantum dixi supra,ꝙ pf
f cedit libellus,[f] dummodo alias de se sit aptus, licèt habeat aliquam præsumptionem ℨ se,& non alleget id propter quod tollatur ipsa præsumptio,sicut contingit, quando quis petit pecuniam mutuatam ecclesię, & nõ allegat pecuniam uersam in utilitatem ecclesiæ in ipso libello:nam vr,ꝙ talis libellus nõ procedat,per ea qnę no.Bar.in l.cum quid,ff.li cer.pet. vbi concludit notabiliter,ꝙ si qs in libello fundat ex se celebrato,ꝙ non procedit,licèt ex illo facto surgat psumptio certæ causæ obligatorię,nisi illa allegetur,per id, quod habetur in l. si adulterij,& idem Pollioni,ff.de adult. & sicut uidetur,ꝙ si talis libellus nõ procedit, quando surgit præsumptio pro libellãte ex facto narrato,nisi id,quod præsumitur,allegetur,multò fortius,ꝙ nõ admittatur libellus, quando præsumptio est contra libellantem, nisi aliud allegetur,per quod illa tollatur, cuius tamen contrarium uoluit Inno.in c.dilectus,inf.de li.ob.& superius dixi,sed potes respõdere ad dictum Bar. ꝙ loquit qñ in libello nõ deducitur factum,qđ secundùm suam naturam habet deduceretur tam,& determinatam obligationem,ut patet in dicto exẽplo, ut quando narratur factum ecclesię: nam in dicto casu,cùm talle factum sui natura inducat certam obligationem, & determinatam,eo ipso ꝙ concluditur condemnari ecclesiam,intelligitur,tacitè dixisse mutuum esse tale,ex quo ecclesia debeat condemari;facit in ar. quod habetur in l.ad rem mobilem, & ibi legatum,ff.de proc.infra de offi.dele.c.ꝓterea,&c.ex literis.& hoc uoluit etiam Inno.in præal.c.dilecti. sed dictum Bar. loquit quãdo narratur factum, quod secundùm suã naturam concludit certam, & determinatam causam & obligationem, sed potius est uagum,indiscretum, & aptum ad plura,ut contingit quando aliquis recipit pecuniam ab aliquo ex eo, quia dixit,tolle istam pecuniam,& ille accepit:nam illa uerba possunt uerificari ex pluribus causis: possunt enim uerificari ex causa donationis.Item ex causa depositi, & causa mutui si ad numerum pecuniam fuit tradita,præsumitur a iure,ꝙ tradita fuit causa mutui,quia in dubio non præsumitur quis donare, & iactura suũ.l.cum de indebito, ff.de prob.& ideo tunc non procedit libellus,nisi ipse libellãs alleget,ꝙ ex causa mutui ille accepit istam pecuniam, & sic intelligatur d.Bar.quia(ut dixi) loquitur quando

ADDITIONES.

a ¶ Non debet admitti.Adde Roma.consi.69.
b ¶ De excep. Adde Old.consi.206.Ang.consi.j.
c ¶ Iuuetur. Vide tamẽ no.ꝑ Fel.i c.cũ ordinẽ,co.j.de rescri.ex qbus colligitur, q̃do ex inepta actione expressa in libello uiuetur libellus. Idem per D. Iaſ.in l.edita.in no.C.de eden.& in Luinum,ff.si cer. pet. Seb.Sap.
d ¶ Secus quando testes essent publicati.Limita tu sing.hoc dictum,nisi produceretur testes cũ instrumẽto,qa tũc ẽt publicatis testibus,ꝓp concomitantiam instrumẽti ꝓduci possunt;casus est sing.secundũ d.Anto.de Bur.in c.ſries,de test quẽ refert,& sequitur Ro.fin.80.incip.Tu habes ꝙ post publicatiõnẽ.Idẽ Ro.in l.2.i prin.ff.de uer.ob.& ff.d arbit.Imo.& mod.i d.c.ſries.Zaſius.
¶ Circa hoc,an post testium publicationẽ possint ꝓduci alij testes falte ꝓbanter cũ instrumẽtis,ratione cõcomitãtię instrumentorum, dicas, ꝙ publicatis attestationibus,& illis inspectis,quia non sufficeret sola publicatio, nisi ẽt ostensa parti,& inspecta,ut ꝓ Cano,in c.cũ.1.& A.de re iudi. tunc non possunt produci alij testes, ꝓpter umorem subornationis, ut in c. fraternitatis de testib. Instrumenta ãt bene possunt produci,quia in eis non subest talis ſspitio;& q̃do instrumẽtũ qđ ꝓducitur cũ testibus tenderet ad confirmationẽ dictæ testiũ publicatorũ, & examinatorũ, absq. dubio ꝓcedit id qđ dicitur hic ꝑ Apostillã,& sed si instrumẽta nõ tenderẽt ad eũdẽ effectũ, sed ad diuersum,& fortè contrariũ,& subesset aliquis timor falsitatis,nõ putarẽt posse produci testes,ẽt cũ instrumẽtis,quia testes,& instrumẽta ꝓcedũt à parte quo ad rãe instructionẽ, ut in l in exercẽdis, C.de fi. instr. & in hoc modo dẽt aduertere iudex,ne ꝑ istã indiscretã suã testes subornẽtur,de quo ꝑ Anto. & mod.in præall.c.fraternitatis,& etiam in c.ſries,hic allegato. Ant.Par.
e ¶ Publicati. Adde tamen,ꝙ iudex absente illo,ad cuius instantiam testes fuerunt interrogãti, pòt testes interrogare publicatis attestationibus,ut uoluit Ro. conſ.355.& uide dicta Alex.consi.84.j.li.Pet.de Anch.consil.233.Alex.consi. 210.2.lib.
f ¶ Procedit libellus. Vide Ro.in consi.77.inc.Pater reuerẽde,ubi concludit ꝙ sufficit allegatio tacita,& idem sentit Ro.in nouissimis;decisi.3.subtrahe.li. obl.uide etiã D.Ant.de Bur.& D.Maria.in c.2.de lib.obl. & quæ latè ponit D.Fel.in c.cum ordinem,de rescr.& mod.in d.l.cum quid,ff.ꝙ certum pos-

quando factum quod narratur sui natura non est determinatum ad producendũ certam obligationem,& actionẽ.Et p p̃dicta habes expeditũ intellectũ gl.positum in gl.1.hic, qa iste intellectus uũ repugnare literæ,dũ dicit:sine causæ cognitione, qa exponit,i.sine causæ cognitionis expressione. Itẽ aliqualiter repugnare illi uerbo, euenerit,ꝙ uidetur sonare inquisitionem,id est,inuestigationem circa merita, & non circa præ
23 paratoria ipsius exceptionis,uel actionis †Ideo alia fuit lect.Tan. uidelicet,ꝙ hic tantùm fuit una q.ut si aliquis repetat beneficium suum, & opponatur exceptio ſpontaneæ renunciatio-
a nis,[a] & replicetur per actorem, ꝙ imo non ſponte renunciauit,an testes rei,an uero testes actoris erunt recipiendi? Et ſm istam,dum litera dicit,sine causæ cognitione,dẽt exponi,i. antequam cognoscatur plenariè de causa renũciationis,siue coactionis,ut etiam tetigit hic Inno.super illo uerbo, & ẽt dixi in
b quidẽtialibus,debere exponi,dum dicit,& an actoris,&, pro.i. Sed certè ista uiolat literam, ut patet ex prędictis, & ideo fuit lect.Host.ꝙ hic ponantur duæ quæstiones, sed prima differt a lect.gl.quia aliter ponit illam.Nam dicit,ꝙ prima quæstio est, an testes qui interrogantur & admittuntur super ſpontanea renunciatione, sint interrogandi, super causa renunciationis.& huic q.respondet Pa.dicens,ꝙ nõ est superuacuum, imò utile, & necessarium dictos testes interrogari sup causa, & exceptio-
24 ne renunciationis,sup qua deponunt,habet ꝓsumptionem cõtra se,quia non est uerisimile,ꝙ quis ſpontè renunciauit beneficio,multis laboribus,ac sumptibus acquisito. †Secunda quę stio est,an admittant testes actoris,super non ſpontanea renuntiatione,an uero rei sup ſpontanea.& respondetur,ut hic refert d.Ant.ꝙ ambo admittuntur, ut dictum est in simili in 1.lect. Sed certè Io.An.hic aliter refert dictũ Host.uidelicet,ꝙ dẽant admitti testes actoris,& nõ rei,qa actor fatetur renunciationẽ, licèt dicat illã non ſpontaneam,& sic non est expediens reo ꝙ probet renunciationẽ,cũ satis probet per confessionẽ partis,ℨ. de confes.c.fi.& sic non est necesse,ꝙ admittãt testes rei, saluo nisi ipse replicando allegaret, ꝙ primò ſpontè renunciauit, & hoc uel ꝑ probare, quia tunc vterq; admitteretur, & similiter utriusq; testes,& obtinebit,q melius probabit,habito respectu ad dignitatem testium,ut dr in fi.Ex hac lect.Host.potes cõclu
dere practicã ſm d.Ant.per ũ instruit iudex, ut qñ habet examinare testes sup exceptione,ℨ q̃ est ꝓsumptio,seu cõtra cuius factum ꝓsumitur,ꝙ debeat ipse examinator esse curiosus ĩ ꝑsequendo causas renunciationis,seu ipsius facti, ita ꝙ possẽt apparere causæ,ex qbus concludat exceptionẽ habere ꝓsumptionẽ ℨ se,ut ꝙ nõ sufficeret testes probare exceptionẽ, nisi ta
c modo probarent,per quẽ concluderetur,ꝙ est no. ſm eum. An autem hoc dictum simpliciter sit uerũ, patebit ex sequentibus. Et ex hac ẽt lec.potes colligere duo. Primò, ꝙ licet testis
b non debeat examinari extra articulum,nec deponere extra ipsum articulum,[b] vt patet ex his quę habentur in c.de testibus, inf.de test. & ex eo etiam quod no.in l.momentanea, C.qui leg.perſo.&l.si duo patroni.§.idem Iulianus,ff.de iureiur.& l.si qs libertatem,ad fi.ff.de pet.hær.tamen illud uidetur fallere,si interrogetur de causa facti deducti in articulo, quando ipsum factum non est uerisimile,licèt causa facti non sit in art.expressa,ut patet ex prædictis.Et ratio potest esse, qa tunc potest dici, ꝙ in effectu nõ dicitur deponere extra articulum deponendo sup causa,cum illa tẽdit ad certificandũ articulum,uel ad iustificandum factum deductũ in art.& sic habes limitationẽ ad iu
25 ra præal. quia procedunt, qñ id quod est extra articulum non concernit id quod in art.continetur. †Item secundò habes ex hac lect.ꝙ licèt testis non arctetur regulariter ad dicendum cãm facti relati ab alio gesti,[c] ut patet ℨ.de re iud.c.sicut. ubi te
ſcias,quam ut fallere illud.qñ contra factum, sup quo testificat est præsumptio,ꝙ non iustificetur ex aliqua causa ipsius facti, sup quo deponit,ex quo tale factũ non est uerisimile,& suspecta,tenet allegare cãm aliquã ipsius facti,ꝙ intellige, ut patet in ſequẽtibus.† cõcludit hic D.Ant. aliqua uerba:si quis testis arctetur ad cãm exprimendã,distinguitur, qa aut nõ interrogatur de eã,& non arctatur ad exprimendam causã aliquã,sed sufficit, ꝙ respondeat, & ſmpliciter deponat dictum suum, qa non debet esse uerbosus,facit quod no.sup.de re
ſcis.fi.quãdo,& infra de test.c.cum causam.nam hoc ꝓcedit, qa testis deponit super eo, ꝙ percipi pòt immediate per sensũ proprium,secus si deponat sup eo,qđ percipit iudicio rationis, de quo ꝑ Ant.de Bur.in c.ſries,hic allegato. Ant.Par. & consiſtit in iure,& in intellectu,& nõ capitur immediate per sensum corporeũ,sed ꝑ iudicium rationis,puta si uidit ipsũ Titium illam rẽ emere,& tãto tempore possedisse,ꝙ præcipitat, & ideo non probaret,licèt deponeret Titium esse dominum, nisi etiam interrogatus assignaret causam,quia dicit, quod prę ſumitur,quando emit, & uidit eum tanto tempore possidere pacifice cum priuato titulo,& bona fide, & quod præscripsit,& idem in similibus,de quibus per Inno.in c.cum causam. de testi.& qñ deponeret quem esse ebriosum,quia illud percipit iudicio intellectus & rationis,ut tangit Inno.in præal.c. Idem ẽt
e si dicat,ꝙ Titius est infamatus[e] apud bonos,& graues, qa iudicare quẽ bonũ,& graue,ut percipi ex iudicio rationis, & intellectus,& iudicare non spectãt ad testẽ,& ideo deberet excipi mere,illos,apud quos est infamatus, & sic iudex de illis posset iudicare,facit ꝙ no.Inno.in c.cũ oportet,infra de accu.Et ad p̃
d dicta facit ꝙ no.per Bar.in l.fin.C. de testi. & l.de minore,§.
27 tormenta,ff.de quæstio. † Quandoque uerò testis interrogatur de causa,& tunc,aut interrogatur de causa scientiæ, & tunc tenetur illã exprimere,aliàs non ualet eius dictũ, ut no.in d.c.cũ cãm.de testi.& d.c.si quando.de rescr. Aut interrogatur de causa facti,sup quo deponit:& tunc,aut factum, prout qualificatè deducit,non concludit uerisimiliter absque aliqua cã extrinseca,& tunc oportet,ꝙ aliquam cãm exprimat,ut si deponat,ꝙ Titius ſponte renunciauit beneficio,nam illud uerisimiliter nõ concludit,nisi aliquam causã allegaret, per quam fuerit inductus ad ſponte renunciandũ,vt hic in tex. isto colligitur. Et sic vr velle d.Ant.ꝙ si testis hoc casu interrogatus de cã ipsius facti nullam cãm exprimat,quod nõ ꝓbat,sed an hoc dictũ indistinctè procedat,patebit ex ſequentibus. Quandoq; verò dedu citur factum ſmpliciter,puta qđ talis renunciauit,non addito, ſpontè;tunc,aut contra factũ est præsumptio, uel ſuipsius, si nõ appareat alia cã,vt contigit in facto renunciationis, & tũc etiã potest,& debet iudex interrogare de circũstantijs,& sic de causis ipsius facti,& per consequens testis debebit respondere per tex.istum,& sic vr velle d.Ant.quod etiam hoc casu, si testis interrogatus de causa facti non exprimat aliquam causã quod non probet,quod an procedat,patebit ex ſequentibus. Si autẽ factum non est ſuspectum, nec contra illud præsumitur, tunc sufficit,quod reddat cãm scientiæ,licèt non reddat cãm facti à se relati, infra de re iud.c.sicut. & hæc dicit esse vtilia,& not.
28 † Sed aduerte,quia prædictis uidetur obstare,qa non ut,quod testis debeat interrogari sup negatiua,videlicet,quod nõ uii,vel metu renunciauit,cuius cõtrariũ innuit litera ista. Sed ad hoc
f rñdet Ioan.And.quod in practica,articulus non formabit negatiuè,[f] sed affirmatiuè hoc modo.Itẽ quod ſponte renunciauit: & interrogabitur testis ſuper causa renũciationis, quare hoc fecerit:& dicit hic Io.And.si interrogatus,an vi,vel metu renũcia uerit,& testis respondeat,quod nõ,ꝓbat.sed D.Ant.dicit hic, quod istud dictum non uidetur cõtra dictũ testis,ex quo causã aliã non exprimat.Sed d.Ant.ſoluit dictũ Io.An.dicens, qđ p̃t procedere,qñ testis aliter nõ interrogatur de cã ipsius facti: nã dictum testis probabit illud quod asserit, ſcilicet renunciationem ſpontaneam factam esse,& quod non vi, neque metu, & per talem probationẽ tolleretur talis præsumptio, quia præsumptio succumbit probationi, l.siue possidetis, C. de prob. & sic licet sit præsumptio contra allegantẽ, & asserentem renũciatiõnẽ,cùm talis præsumptio tollatur per probationem, credendũ erit testem habuisse notitiam talis causę, ex qua sciuerit id, quod

ADDITIONES.

a ¶ Renunciationis. Adde istum,infra eod.nu.34.& quod posui in apost.ad ipsum in apost.in uer.a ſolo arcano mentis, Zac.
b ¶ Articulũ. Facit̃ no.ꝑ Bar.& alios,i l.j.co.2.ff.ſi cer.pet.ubi dicit,ꝙ si testis declarare uelit quo ſtelligãt uerba articuli,si dẽt deponer extra articuli,& sicnõ ut ẽt extra articulũ declarare cãm facti deducti in articulo.Seb.Sap.
c ¶ Ab alio gesti.plenissimè,& ad saturitatem de hac materia, quando testis debeat assignare rationẽ dicti sui,tractat do.Fel.in c.cum causam, de testib.
d ¶ Talis rei.Adde Alex.consi.118.j.lib.& 136.li.3.
e ¶ Est infamatus. Adde Ale.consi.5.j.lib.
f Negatiuè. Adde quomodo testis possit probare negatiuam Alex. consi.136. 1.li.& consi.14.2.li.
¶ Circa ꝓbationẽ negatiuæ,dicas,ꝙ negatiua regulariter est improbabilis, l.2.& l.ab ea parte,ff.de prob.& iõ dicebat Host.in c.bonæ,de ele. & al.in l.ſiquidẽ,C.de exc.ꝙ aduocati non debent ponere negatiuam,ne uideantur ſe ad illam probandam restringere,per l.de ætate,ff.de mi.unde dicebat In. in c.ueniens,& in c.ex parte,de uer.signi,ꝙ negatiua improbabilis non facit rem dubiam,quod etiam no.Bal.& Doct.in l.1.C.de proc.est tamen uerum,ꝙ negatiua coarctata loco & tempore,pòt probari ẽt per uisum,per Bart.in l.1.C.de cano.fru. ur. Ro.lib.11.& in l.in illa,& in l.hoc iure,ff.de ver.obli.& in l.1.C.de sec.tab. per Ang.in Aut.de hęre. & Falc.in §.hinc nobis,in fi.ff.& Bar.in l.hæredes palã.in princ.ff.de testam. & per Bal. plenè in l actor.C.de prob.ubi dicit,ꝙ testis inductus ad probãdum negatiuam coarctatam,in demum probat,si dicat testis,fui præsens in tali loco, & uidi,ꝙ nõ potuerit fieri,quin uidisſem,ut ꝑ Alex.in l.1.in.7.co.ff.si cert.pet.in cõſi.in 42.in 4.parte,& ꝑ gl.in l.1.ff.de iti.actuq. prin.& adde,ꝙ testes indutẽ ad probandum negatiuã,debẽt reddere rationẽ dicti,aliàs non probãt, imò tunc inſpecti de falso,secundùm Ang.& Ale.in l.fi.in §.docere,ff.ne quis eum qui,& idco testis deponens de negatiua non coarctata,dicitur temerarie asseuerare,idem de quo ponit, ecdicitur esse in ista culpa,ex ſ constaret de dolo,posset puniri de falso,ut per Ale post Paul.de Ca.in l.1.imprin. ff.quod quisque iu.et de quæstionibus probandi negatiũ,inde plene ꝑ Bar. et Bal.in d.l.actor,C.de prob.et in l.Antonius,§.1.post gl.ff.de acquir.hæ.et per Lactr.Oria,in repe.c.quoniam contra,de proba.et per eundem in d.l. ab ea parte ff.eo.Ant.Par.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod asserit ex quo aliter non interrogat. Et per prædicta dicit D. Ant. q putat sufficere, si testes interrogati quo sciũt, q spõte renunciauerit, dicũt, q sciunt ex eo, quia non sunt conscij alicuius causæ, pp quam potuerint comprehendere, qđ ille sponte non renũciauit, ga licèt testes hoc nescierunt, tamen potuit aliqua causa fuisse re uera, propter quam non spontè renuncia uit, & sic ex toto non concludit præsumptio per talẽ probatio nem talium testium sic negatiuè deponentium: qa non uidetur clarè probare, facit quod no, per gl. sup. de elec. bonæ, il 1. &
39 c. cum dilectus. † Quæ autem causæ possunt dici sufficientes ex primẽdę per testem, tenendo, quòd teneat est primere? dicit hic d. Ant. q debent esse renũciationis, ut si testis dicat, q audiuit, 32
q ideo renunciauit, quia non stabat benè sanus in loco ipsius beneficij, vel si dicat, q audiuit, qa in præsentia sui, & aliorum renunciauit corã prætore, seu iudice, in quo plenè redditur iu-
a stitia: & sic non est uerisimile, q interuenerit metus, [a] vel violẽ tia, facit quod habetur in l non est uerisimile. ff. quod met. cau. & infra de presump. c. quia uerisimile. Sed aduerte, quia licèt sic transeat d. Ant. tamen uidetur, q si testis dicat, q talis sponte renunciauit, & interrogatus quo scit, dicat q præsens fuit quando renunciauit, & non uidit aliquem metum, uel violentiam inferri, & sic non est conscius alicuius violentiæ, uel metus: uidetur q talis testis probet, alio non apparente, per ea quę habent in l. fi. §. fane, C. de his qui ad eccle. confu. & §. si uero ab sunt. in Aut. de hære. & Fal. & hoc etiam uſ tenere Io. And. Et pro hoc etiam uidetur, q si testis dicit, q talis sponte renũciauit. & interrogetur de causa ipsius renunciationis, q si testis dicat, nescio qua de causa renũciauit, hoc tñ scio, & præsens fui, quãdo simpliciter renunciauit, & nõ uidit aliquem metum, uel violentiam inferri, quod talis testis probet, nam probabilis est ignorantia in ipsa causa facti, cum sit super ipso facto alieno, p id, quod habet in l. fi. ff. pro suo. & quod no. in c. ab excommunicato. supra de rescr. & ideo uidetur, q nõ debebat arctari testis ad exprimendũ talẽ causã quã probabiliter põt ignorare, sed sufficere debet q deponat sup facto, & assignet causã scien tię p sensũ corporeũ, p ea q̃ habenť in c. cũ cãm. inf. de testi. nec ob. iste text. quia licèt hic dicat requirendam esse causam a teste, non tamen dicit, quod si non exprimat, quod testis non probet, licet sit utile, & non sit superuacuum inquirere, quia poterit esse, quod testis habebit notitiam ipsius causæ, ut dixi, etiã hoc uſ hic tenere Io. An. Præterea iste intellectus uidetur destruere. literam, inquantum secundum ipsum debet exponi litera, dũ dicit sine causæ cognitione. i. sine causę à teste iterroga tione, q non videtur de mente literæ. Item etiam uerbũ, a dimittenda, non congruit ad principium admissionis, sed ad fina lẽ, & effectualem causã decisionis, q uidetur etiã de mente literæ. unde alius fuit intellectus Inn. uidelicet, q proponantur duæ q. ut dicit gl. & tit. quæstio. non mutantur, secundùm Inn.
30 licet aliter responderet ad 2. q. † Et secundum istum intellectũ breuiter. h. d. Exceptio spõtaneæ renunciationis, uelut nõ ueri
b similis [b] nõ admittit absq. causæ assignatione, seu expressione, per q̃ psumptio, quę est cõtra, nõ excludat, & ea expressa admit tit, saluo nisi de non spontanea renũciatione p actotẽ replicet, quo casu admittuntur postea probationes, relictis testibus rei excipientis. h. d. fm istum intellectum, & secundũ hoc prima q̃ stio est, an exceptio spontaneæ renunciationis dicatur formalis, ita, q non sit admittenda sine causæ expressione? Secunda est, an dato, q sit formalis expressione causę, an debeant testes actoris admitti sup replicatione, an uero rei super exceptione? Et ad primam respondetur, q non debeant admitti, nisi causa exprimatur, pp presũptionem nõ uerisimilitudinis ipsius exceptionis. Sed in hoc differt ab intellectu glo. quia licèt secundum gl. non fit superuacuũ, uel inutile inquirere de causa speciali ab ipso reo. recipiente, tamẽ non est necessariũ, q exprima tur causa, alias non erit admittẽda ipsa exceptio. Ad secundam verò respondeť, q si actor nihil replicat, admittendæ sunt probationes rei, super spontanea renunciatione, secùs si replicet, quia tunc admittent probationes actoris, & non rei. & si dicat, q actor fundat intentionem sup negatiua. i. q non renunciauit, & sic nõ debet admitti ad probandum, respondetur, q nõ est simplex negatiua, sed implicita, habens in se inclusam affir-
31 matiuã, ut tangit in litera, in uersi. porrò, facit q habetur in l. a. ff. de probat. † Secundùm prædicta habes duo. Primò, q ubi ex ceptio in facto nõ est uerisimilis, non debet admitti p iudicẽ si ne causæ expressione. Secũdò, q ubi reus excipit de spontanea renũciatione, & actor replicet de nõ spontanea, q admitti debent probationes actoris, relictis p bationib. rei excipiẽtis. Sed aduerte, qa contra primũ dictum, quia non tenetur exprimere causam suę petitionis, nisi a parte hoc petatur, & opponatur. l. fi. C. de anna. excep. & sic uidetur, quod eodem modo habeat admitti exceptio, & multò magis sine causæ expressione. Nec uidetur, quod iudex debeat supplere de facto, per ea quæ habentur in c. innotuit, ad fi. supra de ele. & l. 4. §. hoc autem, ff. de dam. infe. Sed potes dicere, q hoc debet intelligi, quòd com-pel litur exprimere parte hoc petente: & sic cessabunt cõtraria. Po tes etiã dicere, q sic cessabit speciale, quia hoc casu iudex sup
c plet ex officio, ad refrenandũ exceptiones friuolas, [c] q̃n excep tio prima facie non est uerisimilis; facit quod no. in c. bonę. i. supra de post. præl. & q habetur in l. una, C. ut quæ desunt ad uo. partium. & secundùm prædicta uidetur q teneatur ipse ex-primere causam ad instantiam ipsius actoris, uel iudicis, pp præ sumptionẽ, quę est contra ipsum excipiẽtẽ, aliàs non audiat. facit. c. constitutus, de ele. & c. ad decimas, de resti. spol. in 6. q habetur in c. ordinarij, de offi. ord. eo. lib. & in c. ex insinuatione, infra de procu. ſ. de rest. spol c. ex parte. † Sed aduerte, quia intellectus non placet hic d. Anto, quia propter solam præsum ptionẽ non est repellenda exceptio, ex quo talis est, q si esset uera deberet legitima reputari, licet iudex posset hoc casu ex officio suo, si uellet, arctare partem ad exprimẽdũ, sed nõ ęst arctari ad partis petitionem, ut dictum fuit fm intellectũ gl. Nam ex quo est exceptio formalis, licet aliqua sit presũptio contra illam à princ. debet admitti, quia tempore admissionis disputadum est de formalitate exceptionis, & non de ueritate, quia illud esset reseruandum circa merita causæ, quo tẽpore de scutietur ueritas exceptionis, interim austra, in gl. in uer. intimilem, infra de proc. q debet admitti exceptio, licet sit dubia, & põt certo casu cõcludere, & certo non, licet eius declaratio de beat reseruari circa merita, ut ibi patet. Nec obst. intra allegata p Inn. licet d. Ant. nõ respondeat, quia põt dici, q loquuntur, q̃n non tanta est psumptio, q resultet notoria iniustitia, nisi ex aliqua singulari cã iustificet. locus q̃n tãta nõ est psumptio. Et sic uſ, q in hac prima qõe melior sit intellectus iste. dicit tñ d. d Ant. aduertẽdũ, q iudex, ad quẽ ex officio spectat, refrenare exceptiones, si magna sit psumptio cal'unię, poterit illas rejicere, facit qđ no. il. satis, C. de fal. dicit tñ, q ñ dẽt moueri ex qua libet leui psũptione ad reijciẽdũ, q̃n ipsa exceptio de se alias è legitima, ut no. In. inf. de cõcess. pb. c. post electionẽ. dicit etiã q̃n subest uehemẽs psũptio ꝫ ipsũ reũ excipiẽtẽ, potent pugna re illã psũptionẽ dupliciter. Vno mõ exprimẽdo cãm, pp ꝫ re risimiliter euitet psũptio, ut colligit ex hac decre. Alio mõ of ferẽdo se paratũ incõtinẽti probare, p illud q hr̃ in c. interpel ta, inf. de appellatio. & q no. Inn. in d.c. post electionẽ. † Circa fm dictũ, inquãtũ dixi, q actore replicãte, nõ admittit exceptio rei, vł obstare qđ hr̃, inf. de resti. spol. c. accepta. Sed põt dici fm Inn. q actor fundabat intẽtionẽ suã sup spoliatione, & reus ex cipiebat de spontanea renũciatione, ante spoliationẽ. Vñ quia ista sũt cõpatibilia, uſ, q tũc admittant pbationes utriusq; sa nõ directè ꝫrianť exceptio, & replicatio. Sed certè ista sol. non vł bona, qa ęt ibi uſ ꝫrietas: qa si ante spoliationẽ, nõ vł q̃ po stea dẽt dici spoliatus, facit qđ dicẽt inf. Ideo respõdet secundũ q̃ cõtrariũ procedit, q̃n nihil replicatur, secus q̃n replicatum, & non sponte renũciauit, & de intellectu d. c. accepta. intra tangeť cum glo. magna. Item etiã uidetur obstare, quia ubi cõ currunt, exceptio, & replicatio, videtur, q debeat admitti pro batio vtriusque, fm Inno. in c. nobis, infra de excep. & in cã lud, infra de præscri. sed potest dici q illud est uerum, quando exceptio non habet presũptionẽ contra se, secus quando ha bet, quia tunc qidetur, q non admittatur excipiens, si actor re plicet. Vel potest dici, q contrariũ procedat, quãdo facta repli cationis, & exceptionis non sũt directè contraria, sed sunt cõ patibilia, secus quando sunt incompatibilia. Sed prima uolutio placet D. Ant. ut tũc propter præsumptionem, admittatur pro batio super replicatione, tanquàm magis uerisimili. Sed tu po tes meliùs dicere, qđ hic loquit, ut debeat intelligi eo casu, quo reus bñ põt probare de iure ipso, actore ꝑbãte suã replicationẽ, ut infra declaratur. Itẽ uidetur obstare, qđ cum actor fundet in tentionem

ADDITIONES.

a ¶ Metus. Adde, qualiter probetur metus Alex. consi. 47. 4. lib.
¶ Adde Bal. in trac. fcisma. quẽ ponit post rub. C. fi qs ali. de test. prohi. co. 3. f. eundem in 6. Item sacramenta. q. 3. de pac. iur. fir. in ufib. feu. & Bart. in l. de pupillo, §. si quis ipsi, de ope. no. nunc. Zac.
¶ Ad hoc de probatione metus, adde q. Bar. in d. l. de pupillo, hic all. in 8. q ipsi, dicit, q probat eo ipso, qđ iudex carcerauit appellãtes, uel aliã iniuriã, uel minas, cõsiderata psona, & ęt probat ex inimicitia, & aliis indi cijs pcedentibus, ut no. Inno. in c. bonæ, de ele. & no. Doc. & ibi per d. Cur. in cle. pastoralis, de re ind. & in cle. j. de fo. comp. & ideo dicebat Inno. in c. accedens, de conuerſ. coniu. quod non præsumitur metus in uxore con trahente cum uiro, nisi probentur minæ, uel uerba præcedentia, quod etiã uoluit Barto. in l. ad inuidiam, C. quod met. causa, & in l. j. §. quæ onerandæ, ff. quar. rer. ac. non da, de quo etiam uide plenè per Ale. in l. fi. cum dem tem, in §. eo autem tempore, ff. sol. mat.
b ¶ Velut nõ uerisimilis. Vult iste infere, q renũciatio bñficii psumitur esse fa cta metu, ut supra. c. n. 2. idẽ tenuit in ꝑprijs terminis Ant. Cor. fin. 3 18. inco. mille testes, in fi. pro quo facit tex. in ar. in l. cum de indebito, ff. de proba.
c ¶ Friuolas. Adde Ale. consi. 65. & 41. 2. lib.
d ¶ Exceptiões. Vide no. ſ. l. ubi pactũ. C. de trãſ. & q̃ no. p mod. il. j. ff. de el. ff. p. l. il. 4. §. hoc ãt iudiciũ, ff. de eã. ife. & p Fel. 1 c. exceptionẽ, d exceptio.

rentionem sup negatiua, replicãdo de nõ spontanea renũcia tione, q facilius debeat repelli q̃ excipiens, q fundat intentio nem suam sup affirmatiua. Sed huic litere rñdet in ver. porrò, q licet replicatio sit negatiua, tñ habet implicitam affirmati-
34 uam. † Inn. volẽs soluere ꝫria, multũ notabiliter dicit, q vbi ꝫ currunt replicatio, & exceptio, & sic se hẽnt, q probata replica tione nõ est impossibilis ꝑbatio exceptionis, tũc admitti dẽt, p batio sup replicatione, & exceptione. Sed vbi ꝑbata replicatio ne non est possibilis ꝑbatio exceptionis, tũc admittit probatio solius replicationis, qa tunc probata replicatione frustra labo ratur in probãda exceptione, & hoc declaratur in casu propo sito. Nam si actor probat, q nõ spõte, & sic vi, vel metu renun ciauit, vł eẽ impossibilis ꝑbatio directa rei excipiẽtis, qa q̃ spõ a te renũciauit, pẽdet à solo arcano mẽtis renũciantis, [a] qa solus Deus scit, q nihil ignorat. ſ. de iudi. c. nouit. vnde dicitur, q vbi apparẽt signa extrinseca metus, & violẽtiæ, nõ possit apparere de animo intrinseco, q spõtè renũciet, & iõ nõ est admittẽdus tũc reus, arg. eorũ q̃ habenť ſ. de offic. deleg. c. cũ ꝫtingat. & ſ. de elect. c. bonę, il 1. & c. cũ dilectus. facit ęt qđ no. in simili. ſ. de accu. c. cum oporteat, p Inn. & in Spec. de prob. §. j. circa me dium, ver. quid si testes. Imò plus dicit Inno. q periculosũm est hoc casu admittere testes ad, pbãdum de spõtanea renũciatio ne, q̃n ꝑbat nõ spõtanea, & pñt esse plures testes, qui viderunt ipsum renunciasse, & nõ uiderunt metum inferri, & pauciores qui uiderunt metũ inferri, facit quod habet in l. j. ff. quod met. cau. Et ponebat exemplum Boa. in scholari qui in studio re-
b nunciat bñficio, pp metum, q suis attinẽtibus [b] inferť in patria, quẽ metum testes tpe renũciationis, cui interſunt, pcipere nõ
35 pñt. Et p hoc dicitẽt Abbas determinatã. q. facti fuisse. Nam c quædam puella c dum iret ad Ecclesiam, fuit rapta, & inducta ad certam domum, demum rapiẽs uocatis testibus eam desp fauit, demum puella restituta libertati dicit, & vult dicere, q nõ consensit spontè, sed pp uiolentias raptoris, nam secũdùm eũ determinatum fuit, quòd non admittuntur testes, qui inducũ tur ad probandum, quòd ipsa consensit spontè, allegando for te, quia uiderunt eam ridere, & similia facere, q non per hoc
d necessario ꝓcluditur ipsam spontè consensisse, [d] quia hoc de pendet à mentis arcano, & signa extrinseca uiolẽtiæ appareãt & sic uidetur, q vbicunque appareãt signa extrinseca uiolẽtię, nõ debet admitti quis ad probandum spõtaneam uoluntatem, secus si indirectè, vel per circunstantias. puta si reus uellet pro-bare, quòd illi qui dicuntur metum intulisse, in certo loco e-rant, facit ſ. de testi. c. ex tenore. & idem si per alias circunstan-tias vellet probare, puta si reus vult probare, q persona infe-
e rens metum, uel quæ dicitur intulisse, est talis quod non est ve rimile, q metum intulerit ex eo, quia potẽtior [e] est persona illius, qui dicitur passus vim, quàm illius, qui dr̃ intulisse: vel qa ille, q dr̃ intulisse, est psona valdè religiosa, & sic nõ est verisimi le, q alicui vim intulerit, ſ. de oper. no. nunc. c. 2. nam tunc istis casibus debebit admitti reus ad probandam spontaneam renũ ciationem, & qui melius probabit obtinebit, habito etiam re-spectu ad dignitatem, & qualitatem testium, & sic intelligatur iste tex. circa fi. & iste intellectus sic declaratus vł in se bonus, & valde no. tamen quia iste intellectus vł aliqualiter literam
36 violare, cum dicit, sine causæ cognitione, quia debet exponi, videre sine causę expressione. † do. Ant. posuit hic alium intelle-ctum, q intelligatur litera, prout iacet, & erit sensus, quòd si p ponatur aliqua exceptio non verisimilis, quòd iudex nõ debet admittere eam, nisi præmissa quadam summaria cognitione, & indagatione super verisimilitudine exceptionis, informãdo se summariè quærendo à partibus, seu ab ipso reo de causis re iectionis, quibus apparentibus admittet exceptionem, aliàs repel
catur. Nec [a] si dicatur, q vbi exceptio non est verisimilis, non est admittenda, de restitu. spol. c. solicite. quia illud proce-dit, quando exceptio non est verisimilis, nec concludens ad id, de quo quæritur. vel secundo potest dici, q contrarium proce dit quando opponitur exceptio non verisimilis in iudicio de facili expedibili, & modicum præiudiciali, vt est iudicium pos ſessorium, quia licet in eo fuerunt baurit, remanet tamen ius in retorio, sed hoc intelligat, qñ opponet i iudicio plenario. Nec obstant si dicat, q vbi exceptio non est verisimilis, nihilomi-nus debet admitti, sed excipiens gratiatur duriori onere pro-bandi, inf. de præsump. c. quia verisimile. & l. fi. C. qđ fie. can. quia põt dici, q illa practica non tollit istam, etiã prius debe-bat index discernere de verisimilitudine, ut istum text. secundo loco etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

a sessione: ga illā pdiderat p renūciationē.ª & ideo nimirū si talis exceptio admittit, qū dr, renunciauit añ spoliationē, q̄ cludit nedū petitoriū, sed ēt possessoriū q̄petere, facit qđ no. in c. ꝯsul tationibus ℨ. de offi. deleg. Sed aduerte, ga ℨ istū itellectū facit, ga vr̄ q̄ ēt qñ qs renunciat post spoliationem, talis exceptio q̄ cludit nedū ad petitoriū, sed ēt ad possessorium: ga renunciādo simpliciter beneficio, vr̄ ipsum habere pro derelicto, & sic ur̄, q̄ videat renūciasse omni iuri, qđ sibi q̄petebat in ipso būficio, & p q̄sequēs vr̄, q̄ nedū intelligat renūciasse dño, & q̄prietati būficij tūc, sed iuri agēdi interdicto, vñ vi, ad recuperādū possessionem, & maximè cū interdictū uideat esse scriptū in rē, p ea, quæ no. in d. c. neniēs. D. Ant. refert se fuisse ℨrium D. Pe. de Pe. fratri D. Bal. dū repeteret in hac materia. & dicit, q̄ se inuoluit in uerbis, qđ nō soluebat: sed ipse dicit solui posse, q̄ renūciando ipsi beneficio post spoliationē, vr̄ renūciari iuri psonali, qñ hēt pro recuperāda possessione, per interdictum, vnde vi, ga ius personale non adhæret rei, nec sequitur rem, l. j. §. si hæres, ff. ad Treb. Et ideo licèt qs pdat rē, seu ius qđ hēt in ipsa re, nō sequi tur, q̄ debeat pdere ius ad ipsam rē. l. psonales; nā licet iuri reali possit renūciari, ēt in absentia partis, ut uoluit Inn. ℨ. e. c. veniēs. & facit qđ no. Bar. in l. nō solū, §. si liberationis, ff. de lib. leg. tñ sc cus est i iure psonali, qñto facto suo, qđ nō pdit simplici renun ciatione facta in absentia partis, licet p pactum possit tolli, ut
40 no. p Bar. in l. j. C. de pa.† Sed aduerte, quia inquantū dixi, ℨ. post d. Ant. q̄ interdictū, vñ vi, est in rē scriptū: hoc nō est verū: ga, licèt regulariter oīa interdicta psonalia sint in rē scripta. l. j. §. pe.
b ff. de inter. tñ hoc fallit in interdicto, vnde vi, ꝺ qđ est mere psonale, & nō in rē scriptum, ideo non datur contra alium, q̄ succedit in re vitiosa, ēt sciēter, ut le. & no. in l. cū à te, ff. de vi, & vi ar. & ℨ. de resti. spo. c. ad sedē: & iō necessariū fuit remediū c. sæpè, de rest. spo. qđ dat ℨ succedētem sciēter in uitium, ut ibi pa-
41 tet.† Item etiam aduerte, quia quando renūciatio fit in manib. eius, ad quem spectat admittere renūciationē, tūc clarū est, q̄ tenet renunciatio, facit qđ habetur supra proxi. c. si autem non fiat in manibus talis, habentis admittere renunciationem, tunc secundùm opi. gl. & cōem, de qua ℨ. e. c. q̄ in dubijs, renūciatio
c tenet, quò ad renūciātē, sed non in p̄iudicium ᵉ superiorū, si no lūt istā habere ratā, p id, qđ habet in d. c. q̄ in dubijs, & ℨ. e. ꝓxi. Et intellige, q̄ tenet quò ad ipsum renunciantem, qñ fit in absentia superioris, quò ad ius reale competēs in beneficio, ga iu ri reali p̄t renūciari, ēt in absentia partis, vt no. Inn. ℨ. e. c. veniēs. & Bar. in d. l. nō solū. §. si liberationis verba. sed iuri psonali non
d p̄t renūciari in absentia aduersarij, dū est in p̄sentia ᵈ videtur benè posse renūciari, q̄ talis renūciatio dēt tūc habere vim pacti, secundū no. in d. l. j. C. de pact. & ideo sicut per pactum p̄t renū ciari iuri psonali, ita ēt p renūciatione, factā in p̄sentia aduersa
42 rij,† Item aduerte, qa ponderanda uidentur uerba renūciationis, nā aut qs renūciat iuri, qđ hēt in būficio, & tūc vr̄ renūciate iuri reali, nō ät dr renunciare psonali, p qđ nō dr̄ here ius in ipso būcio, sed ad ipsum būficium, ut le. & no. in c. fi. de concess. præb. li. 6. & c. antepe. & pe. e. ti. & li. secus si qs renūciaret omni iuri, qđ hēt in ipso būficio, vel ad ipsum būficiū, qa tūc vr̄ renū ciare tā iuri reali, q̄ iuri psonali, p ea, q̄ habent in dictis iuribus, & q̄ no. ℨ. c. veniēs. vr̄ tñ, q̄ renūciatio iuris psonalis, nō valeat, si fiat in absentia aduersarij, p ea q̄ superius dixi. Si ät qs renūcia uit simpliciter būficio, tūc attēta sol. huius gl. & ratione, quam sup. dixi, & q̄ sensit gl. inferius, & vt in d. c. solicite, & etiam Inn. hic uidet, q̄ si fiat tali tpe, quo qs habeat proprietatem, & pos sessionē, q̄ tūc videat renūciatū, tā proprietati, q̄ possessioni, sed vbi fit eo tēpore, quo qs non hēt possessionem, tunc uideatur re nunciatum iuri proprietatis, non autem iuri personali, & expres sa renunciatio non noceret ᵉ si fieret in absentia aduersarij, per
43 ea, quæ dixi, supra.† Item aduerte, quia inquantū dixi, q̄ ubi op ponitur exceptio spontaneæ renunciationis, si dicatur, quòd fit
c facta post spoliationem, q̄ non debet admitti, ᶜ vr̄ fortiter obsta re quod le. & no. in l. 2. C. quod met. cau. & l. pe. ff. de cond. ob
f turp. cau. vbi patet, q̄ spontanea solutio ᶠ facta post ꝓmissionē metu, & sic turpiter extortā, purgat vitiū turpitudinis, & ipsius metus, & ideo habet obstare ipsi facienti talem spontaneam so lutionem, & sic videtur, q̄ eo. modo, si dicatur factam esse spō taneam renunciationem post spoliationem violētam, videtur, q̄ purgetur vitium præcedentis violentiæ, & sic videtur, q̄ ha beat obstare renunciatio ipsi renunciantⅰ. Soluit hic Inno. q̄ re nunciatio non est hic adeò proxima, & vicina spoliationi, sicut solutio promissioni: nam solutio est executio ipsius promissio nis, cum tendit ad impedimentum. Et ideo nimirum, si per il lam videtur approbari ipsā promissio, ex quo voluntariè qs im plet ipsam promissionem soluendo, ideo tunc dicit purgari me tum per talem solutionem, & tollit vitium præcedens. Sed re nunciatio nihil habet commune cum ipsa spoliatione, nec po test dici, q̄ sit executio spoliationis, & tunc propter aliam cau sam posset fieri renunciatio, uidelicet, quia retinebat beneficiū contra conscientiam, uel quia vult ingredi religionem, & ideo per talem renunciationem, non fit purgatum uitium præce dēs spoliationis: facit etiam quod habetur in l. 4. C. quod me. cau. vbi etiam patet, q̄ receptio pretij spontanee facta per illum, qui per metum fuit coactus vendere; non semper purgat me tum præambulum in uenditione adhibitum, quia potest esse, q̄ receptio sit ad cautelam, vt sit magis cautum ipsi coacto, qui tunc non habet rem, non autem ex eo, ga vellet approbare ip
44 sam uenditionem, ut notab. hic Inno. uoluit, & declarat Bar. in d. l. 4.† Itē etiam aduerte inquantū dixi, q̄ si opponatur ex ceptio renunciationis de renunciatione facta ante spoliationē, q̄ debet admitti, quia tūc concludit ad possessionem, & proprie tatem: nam videtur, q̄ si actor replicet de non spontanea renū ciatione, quod tunc ipse actor audiatur p hunc text. Sed in cō trarium facit, quia videtur q̄ etiam nihilominus reus debeat auditi, licèt actor replicet de non spontanea renunciatione, ga etiam dato, q̄ fuerit renunciatio meticulosa, & sic non spontā nea, tamen voluit possessionem perdere, & proprietatem, quia coacta voluntas, voluntas est. l. si mulier. §. fi metu, ff. quod met. cau. & c. merito. 15. q. j. & sic siue fuerit spontanea, siue metu losa, uidetur, quòd reus excipiens de renunciatione debeat au diri, cum talis renunciatio utroque modo, vel casu uidetur con cernere possessionem, & proprietatem, & sic debeat obstare, agenti possessorio, non obstante replicatione actoris. Sol. In
no. hic primò, quòd reus non potest allegare renunciationem pro se, ubi allegetur meticulosa, quia allegaret turpitudi nem suam, quod non debet admitti. l. si creditoribus, C. de tes. pign. da. ma. & facit q̄ not. infra de donatio. ca. inter dilectos. Vel secundo potest dici secundū Inno. q̄ si quis renunciat per metum beneficio, licèt perdat ius proprietatis ipsius būficij, tñ non pderet possessionē; ga secūdū cū præsumitur habere ani mū pdendæ possessionis. Vñ dicit multū sit singulariter, q̄ renū ciās p metū, nō pdet possessionē, licèt secus si quando ꝓmis renunciat. l. si quis vi. §. differentia, ff. de acq. pos. Sed certè, vt dicit d. Ant. ista secunda solutio nō uidetur vera, nec benè videtur probari iure; sed potiùs uidetur dicēdum oppositum, q̄ coacta voluntas, uoluntas est, ut supra dictū est. & sic videtur, q̄ ficta perdit possessionem spontè renūcians, ita per metū renūcians. Plus dicit hic d. Ant. q̄ qñ renūciatio nō est spōtanea, sed meti culosa. ſ. coacta, q̄ p̄t dici, q̄ si fiat circa būficiū, tūc tollit ius ad ip sum būficiū, qa dēt eē libera uolūtas in renūciādo, & sic in tol lēdo ius būficij, sicut ēt dēt esse libera in cōferendo ipsi benefi ciū. & sic ur̄, q̄ si nō sit libera, sed coacta, q̄ ipso iure non tol at, qđ fits all. qđ habetur in c. Abbas, ℨ. qđ me. cau. & sic vr̄ ꝑ eum, q̄ talis renunciatio meticulosa būficij non p̄judicet in q̄ prietate, sed in alijs rebus, p̄cedit qđ dixi, & renūciās p metū, pdit possessionē, sicut spōtè renūciās. Sed aduerte, qa glicet i seq̄nti solutione, q̄ p renūciationē factā p metū, & ēt in būfi cio

ADDITIONES.

a Per renunciationem. Adde Oldr. consil. 227. & ibi, an sententia, & remissio procedant à pari.

b ¶ In interdicto, unde vi. Tu dic, quod istud interdictū, unde vi, non compe tit resignāti būficiū ex cā ꝑmutationis, ut per Rot. dec. 65. in c. ꝑmutatio. no. nec cū būficio cōcurrit. Ro. dec. 119. in c. licet, in no. & dec. 244. in no. Do. in l. 2. C. de rese. vē. imo datur sup spūlibus q̄ nō possidētur, sd̄ quāl. no. in c. ꝙquestus, supra de fo. cōp. Card in cle. j. in 12. oppo. ut li. no. de ac.

¶ Circa hoc. An interdictum, unde ui, competat resignanti beneficium ex cau sa permutationis, & generaliter cui detur, & contra quē, & qñ, & vsq; quo competat? & de forma libelli, & articulandi in tali interdicto, vide per Spe. in ti. de rest. spol. in § j. & ij. & p Io. An. in ti. de pet. pos. in §. j. vers. sed. in addit. Spe. & p glo. & Doct. ubi ēt p And. Sic. in c. significauerūt, de renū. & in e. 9a. V. de iudi. & in specie, utrū detur pro spūalibus, dicas q̄ non, ut hic dr̄, quia non possidētur, sed quasi. Tñ intellige uerū de interdicto, unde ui, directo, utile tñ, uel condictio, ob cām bene pōt dari, per ea quæ habe tur in c. ꝙrelam, & ibi per Card. de Ele. Et adde, q̄ tale interdictum, unde ui non datur pro rebus mobilibus, nisi accederet rei immobili, uel alicui rei incorporali, ut plenè p Inn. in c. cū bonæ, de relig. do. & p Io. de Imo. C. examinata, de iudi. & per Alex. in l. uendicatio, ff. de rei uendi. Anc. Imo.

c ¶ Non. in p̄iudicium. Adde do. de Rot. dec. suis hoc titulo.

¶ Adde plenissimè per Paul. de Ca. consi. 213. inci. uiso renore ſupraſcripto bullæ, Barr. in l. 1. uer. item præbenda, C. de pe. bo. ſu. lib. 10. glo. in alle gato c. q̄ in dubijs, In. in c. ex insinuatione, infra de fimo. Car. in eleg. 2. not. de reſcri. & in cle. 1. q. 11. de renunc. Zac.

d ¶ In p̄ſentia. In p̄sentia potest renunciari si pars acceptauerit, alias si nō cōstet de acceptatione, nihil operatur, ita vult Saly. in Liubens, C. de li. cau. not. Fel. in c. si cautio, col. 6. de fi. instr. Alex. in consi. 112. inci. Viso. col. 3. uol. & in consi. 20. inci. in causa appellationis, in 4. vol. Seb. Sap.

e ¶ Non debet admitti. Adde D. de Ro. deci. suis hoc eo. ti. in antiq. ubi dicit, q̄ licet non ualeat renunciatio beneficii post spoliationem, q̄ tamen valet re nūciatio petitionis restitutionis per actum. & dicit Lap. alle. 24. q̄ valet re nunciatio facta post spoliationem, si ante spoliationē spoliatus procu rem constituerit ad renunciandum.

f ¶ Spontanea solutio. Istud procedit, quando tempore solutionis, etiam ter rabat causa metus, sicut tēpore promissionis, ut terror tyranni, ut no. Inno. in c. causam matrimonii, de offi. dele. Ange. in l. qui in aliena. §. fi. ff. de q. & hæred. & Ias. post alios in l. si ob turpem, ff. de condict. ob turp. cau. ubi hæ tē quando ex actu sequenti purgetur metus.

ciis perditur proprietas, & possessio, sicut etiam in alijs rebus, li cèt pro recuperatione beneficij cōpetat actio, quod met. causa, & etiam utilis actio in rem, vt contingit in alijs rebus, & istud etiam tenent D. de Ro. in sua concl. 376. & de hoc dixi in c. ad
a quen. quia illam ibi non allegaui.ª † Item etiam aduerte, qa vr̄
55 etiam, quando obijcitur de renunciatione ante spoliationem, q̄ illa nō deberet admitti, quia licèt quis renunciauerit, si tamē tempore, quo spoliat, reperiatur possidere, videtur, q̄ non sit lici tum ipsum spoliare, per id quod habetur in l. si ex stipulatione, ff. de acqui. pos. vbi non licet emptori expellere propria authori tate de possessione venditorem, licet perfecta fuit uenditio, & pretium solutum. Sed potes dicere primò, q̄ illud, quod dictū est supra, debeat intelligi, quādo per renunciationem perdide rat possessionem, & illam nō habebat tēpore spoliationis: sed fortè meram detentionem; facit quod habetur in l. 1. §. deij ci-
b tur. ff. de vi, & vi ar. Vel potest dici, q̄ etiam si possideret tempo re spoliationis, b quia tunc illa possessio erat incolorata propter renunciationem præambulam; ideo non est sufficiens ad recu perandum, ga debet esse colorata, vt voluit glos. in cle. causa. de
46 cau. pos. & facit ēt qđ bñ cōsueuit dici in c. in literis, & c. ex par te, ℨ. de resti. spol. & quod ēt ibi not. per dom. Ant. † Aduerte, ga ea gl. hic in ver. Ad hoc, ut nullum sit cōtrarium, ita dicas: in quantùm dicit, q̄ quando per metum est facta renunciatio de beneficio, q̄ datur vtilis in rem ipsi renunciāti, sic videtur vel le, q̄ perdita sit possessio etiam, nedum directum ius beneficij, per talem renunciationem, cum actio in rem non detur possessori, ℨ. de iu. c. examinata, & l. vna, C. de alie. iudi. & sic videtur tex. cū gl. ℨ opi. Inno. inquantùm dicit, q̄ per renunciationem metu extortam nō perditur possessio. Item etiam uidetur eē ca sus contra opi. d. Ant. qui uoluit, q̄ renunciatio beneficij facta per metum fit ipso iure nulla, sicut & matrimoniū carnale per metum contractum, secundùm no. in c. Abbas, infra quod me. cau. & infra de spon. c. cum locum. nā uidetur, q̄ imo tenetur de mero iure, ut hic est tex. cum gl. secundum intellectū, quem hic ponit gl. in ver. ad hoc, licet competat metum passo actio, quod me. ca. & vtilis in rē; & istud ēt tenuerūt D. de Rot. ī sua concl. 326. Et sic patet, q̄ in hoc nō æquiparantur matrimoniū spirituale, & carnale, & de q̄busdā alijs differētijs tangitur p Io. And. in c tuæ ℨ. de spon. Item aduerte inquantū dixi, q̄ renun cians beneficio non vr̄ renūciare iuri personali, quod illi non cohæret, secundùm Pet. vt l. 1. §. fi hæres, cū ibi no. ad Treb. ubi patet, q̄ actio personalis non sequitur rem, sed personam: nam videtur, quòd si expresse renūciaret, etiam iuri personali, & sic iuri agēdi possessorio, q̄ isto casu bñ admittitur talis exceptio, quia tunc concluderet ad ipsum possessorium, etiam si sit pos sessorium recuperandæ, & hoc ēt tenuit hic Inn. & in gl. c. ex ī stipulatione, inf. de procu. in ver. canonicum, & D. de Ro. in sua concl. 373. & qđ dixi de renunciatione, intellige qñ fuerit fa cta aduersario præsente, per id, quod dixi, & quòd no. in l. 1. C. de pa. secus ur̄ si ℨ agentem possessorio recuperandæ opponā tur exceptio concludens ad proprietatē iuris tantùm, vt ga exci piens diceret agentem priuatum, uel priuādū bñficio pp simo niam, vel renunciatum esse proprietati, quia tunc admitteretur hæc exceptio uelut non detrahens iudicio possessorio, saluo ni si de illa cōstaret per cōfessionem partis, vel notorię; quo casu admitteretur exceptio, pro vt agitur ad ipsam rem siue benefi cium, licèt non admittatur, prout ageretur ad aliam dandam, et fructus medij temporis; allegat Inn. quod habetur in l. idem ē, & l. si plus, de vi, & vi ar. sed melius facit l. 1. §. fi fundus, eo. tit. Et ex hoc dicto Inn. habes duo. Primò q̄ licet nō possit inter agi ipsam rem, poterit tamen ad aliam rem dandam, & fructus medij tēporis, pro quo bene facit d. l. 1. §. fi fundus. tem tecūdo habes not. ex dicto Inno. q̄ exceptio defectus c uo ex, & vr̄ velle Inno. hoc procedere, etiam si notorium nō con stat pro ipso opponente super proprietate, sed solùm sup de fectu iuris agentis, & etiam uoluit Inn. ℨ. de fil. præsbi. c. consti tut. & fed contrarium uoluit gl. in c. ad decimas, de resti. spo. & ubi vr̄ velle, q̄ ita demum ℨ agentem possessorio recupe randæ admittatur exceptio notorij defectus iuris agētis, quan do notorium facit pro ipso opponente. Io. An. tenuit de mate ria in addi. Spec. super rub. de restit. spol. ubi uidetur tenere di ctum Inno. in c. conſiturunis, & etiam hoc ponit d. Ant. in c. fi. infra de restī spol. concor. opi. nam dicit, q̄ si quantùm ad beneficiarios, tunc procedit opi. Inno. hic, & in d. c. consti tuit. quia sufficit, q̄ concludatur defectus notorij iuris oppo nentem ex eo, quia beneficium non potest tenere, sine ipso titulo, infra de reg. iur. c. beneficium, lib. 6. & ideo tūc ℨ. admittit q̄ repellatur agens, etiam possessorio recuperandæ, propter talem exceptionem notorii defectus iuris agētis, licet ipse non habeat ius non habere, sed in aliis nō beneficiarijs nō ita procederet opin. glo. in c. ad decimas, ex eo, quòd alia res

potest possideri, licet non habeatur titulus in illa, & ideo tunc non admittitur exceptio notorij defectus iuris agentis possessorio recuperandæ, nisi sit notorium ius proprietatis reo com petere, de quo plenius dici consueuit in d. c. in literis, & facit ēt
48 ad prædicta quod no. Inno. infra de diuor. c. porrò.† Et per præ dicta dicit etiam Inno. q̄ si contra agentem possessorio recupe randæ obijciatur exceptio, q̄ donauit rem ipsi possessori, q̄ nō admitteretur exceptio etiam dato, q̄ ante donauerit, quàm fuit
c spoliatus, c quia ad talem donationem non sequitur necessario perditio possessionis, cum ex solo tit. nō perdatur possessio, nec transferatur dominiū. l. traditionibus, C. de pac. & sic talis exce ptio nō detraheret iudicio possessorio: secus si excipiēs diceret, quod donauerat, & tradiderat añ aliq̄ spoliationē, vel si allega ret, quòd donauerat ecclesiæ. p id, qđ habetur in c. 2 ℨ. de ꝓbe. Sed certè istud ultimū non vr̄ uerum, ga licet sine traditione trāsferatur dominiū in ecclesiā, non tñ possessio, nisi interuene rit aliq̄ loco traditionis, & sic loqtur d. c. 2. & facit qđ no. ī d. l. fi. C. de sacrosan. eccl. & l. cū duob. §. idē rñdit, ff. pro soci. p gl.
49 † Itē inquātū dixi admitti exceptionē, quòd donauerat, & tra diderat ante spoliationē, intelligitur, quod tpe spoliationis non possidebat, sed detinebat, ga tūc nō ꝙpeteret sibi interdictū, vñ vi. Vñ secus uideret, si possediſſet, ex quo ageret de rebus nō bñ ficialibus, p ea, q̄ habētur in l. si ex stipulatione, ff. de acq. posſes sio. Innocē. & d. Ant. simpliciter ptrāseūt cū eo, qđ ℨ. dixi. Et p hoc habes expeditum primum intellectum hic positum in gl.
50 Sed aduerte, quia iste intellectus non videtur congruere illi c. solicite, vbi litera non uidetur se fundare ex eo, quia exceptio opposita concernat ꝓprietatem, sed ex eo, ga nō est verisimile, quòd spontè renunciauerit. sed ad hoc ur̄ uoluisse eadem glo. ibi & etiam Innoc. hic, quòd rō ibi posita in tex. non est perfe cta, & alia ratio fuit, quæ superius est tacta, licèt illa nō assigne tur in tex. Sed certe iste intellectus uidetur uiolare literam illā: ideò dom. Anton. hic tangit alium intellectum, videlicet, quòd debeat ponderari modus opponendi: nam si quis, allegando re nunciationem, alleget per hoc defectum proprietatis, tunc nō audiretur, & sic intelligatur ibi. Si autem allegat etiam defectū iuris agendi possessorio, tunc benè audiretur, & sic intelligatur hic: & sic vult ista solutio, quòd renuncians beneficio, videatur renunciare iuri proprietatis, & etiam iuri agendi possessorio, & sic iuri personali. Vnde alius fuit intellectus, quem hic tetigit In nocen. videlicet, quòd ibi non admittitur exceptio renūciatio nis ante restitutionem, quia talis exceptio, non est verisimilis, ut ibi dicitur. Et si dicatur, quomodò respondetur ad hūc text. dicit quòd ibi loquitur, quando objcitur exceptio renūciatio nis contra agentem possessorio, quod est iudicium de facili ex pedibile, & priuilegiatum, facit quod habetur in l. si quando, C. vnde vi. & infra de restitutio. spoliat. c. in literis, & c. item cū quis. & est etiam modicum præiudiciale, cum succumbens in possessorio, non perdat ius proprietatis. l. naturaliter. §. nihil cō mune, ff. de acquir. possessio. & facit quod no. infra de causa pos sess. & proprieta. c. paſtoralis, & c. cùm dilectus, & c. fina. & ideo non admittitur talis exceptio ex tali iudicio, quæ non est verisi milis, maximè quando allegetur post spoliationem, factam es se renunciationem; sed hoc intelligatur, quando agitur iudicio petitorio, & sic plenario, & grauioris præiudicij, cum in eo aga tur de proprietate, ideo tunc debet admitti exceptio spontaneæ renunciationis, licet non videatur verisimile, ut hic probatur. Et attende quod hic dicit d. Ant. quòd ideo magis præsumitur cō tra renunciationē, quando dicitur facta post spoliationē, ex eo, quòd secundū eū spoliatus, ex quo pdidit possessionem, illā vr̄ uidetur facere, quasi perdiderit spē recuperādi bñficiū. sed cer te iudicio meo ista ratio non videt multùm bona, imò potiùs conclu-

ADDITIONES.

a Allegaui. Adde Cal. cōs. 1. de renū. & vide d. de Rot. ī antiqs. ubi dec. hæc alle.

b ¶ Tempore spoliationis. Vel fortè dici potest, q̄ verba hoc important, q̄ do quis renunciauit, quòd possit quis propria authoritate capere possessionē, nam dicitur, quòd si quis in venditione dicat, vendidit, & tradidit, p illa uer ba censetur data authoritas intrandi propria authoritate, ut not. Bar. per il lum text. in l. prædia, ff. de acquir. pos. & limita Rom. & alij, in d. l. fi ex stipu latione. ergo verisimiliter verba renunciationis importabunt, quòd possit propria authoritate cap. possess. Seb. Sap.

c ¶ Exceptio de fectus. Vide not. in l. 2. C. de edic. di. Adri. toll. Paul. de Cast. ī l. fi de vi. ff. de iud. & Alex. ī l. naturaliter, §. nihil cōe, ff. de acquir. pos. Seb. Sap.

d ¶ Constituit. Adde de hac materia uidendum Oldrad. consi. 1. & 409. Rom. consi. 283. Lapum all. 23. domi. de Ro. decis. 625. de est. spol. in fi. tit. in anti quis. ubi sequuntur hoc dictum Innoc. & uide per eosdem ibidem dec. 371. incip. ubi aliquis tenuit duo beneficia. uide etiā quod uolnerunt ijdem. d. de ci. 348. incip. si constat de non sure. cum seq. deci. vide etiam per eosdē deci. 437. incip. Si agenti possessorio, in annis. sed. cons. 283. Bal. consi. 495. 4. li.

e ¶ Spoliatus. Adde quod noluit Alex. consi. 78. 3 lib.

Adde plenius quàm per alium iurat. q̄ & totam materiam spoliationis ra tiam per Old. consi. 223. inci. Ill. cum allegationes, & omninò Alex. in l. naturaliter, §. nihil commune, de acq. pos. Zas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

concludere oppositum: sed melior ratio videtur, quia ex quo semel fuit passus violentiam in spoliatione, videtur, q̃ præsumatur etiam violentia lata postea in renunciatione, argum. reg. semel malus, de reg. iur. in 6. & in l. si cui, §. iisdem, ff. de accus. Sed aduerte, quia ista solutio non uidetur prosequi intellectum, q̃ agatur hic possessorio, sed potiùs ponere alium intellectũ, quò ad istam decret. An autem procedat quo ad decr. solicite aduerte, quia uidetur posse concludi, vt hic tangit d. Ant. aliquo tamen addito, quòd si agatur possessorio recuperandę, & opponitur exceptio renunciationis spontaneæ, tunc si nihil replicatur, videtur quòd admittatur talis exceptio, per id, quod habetur hic, & in c. accepta. infra de resti. spolia. Si autem replicatur, q̃ non debet audiri talis exceptio, quia spoliatus ante omnia est restituendus. l. si quis ad se fundum, C. ad leg. Iuli. de vi. & inf. de resti. spol. c. in literis, & c. item cum quis. & tunc si obiiciatur exceptio, quod renunciauit post spoliationem non audietur. Si autem simpliciter excipiatur de spontanea renunciatione, dẽt iudex inquirere, an dicatur illa facta post spoliationem, & non admittetur, vt d. c. solicite. Si autem excipitur, quòd spontanee renunciauerit, & replicatur, quòd non spontanee facta fuit renunciatio, tunc etiam si allegatur, quòd spoliatus renunciauit, & non spontè, tunc in possessorio iudicio non admittetur exceptio rei, propter replicationem dictam, si non allegatur aliqua causa concludens uerisimiliter spontaneam renunciationem; nam tunc propter talem exceptionem repelleretur, facit quod hic Innocen. voluit, secundùm intellectum quem tetigit super gl. Si autem nõ allegaretur aliqua causa verisimiliter cõcludens spõtaneam renunciationem, & excludens turpitudinẽ metus, tunc dicit d. Anto. quòd tunc uidetur, quòd exceptio debeat admitti, & sic vterque debeat probare, & qui melius probauerit, obtineat per istũ textum. Fatetur tamen quod Innoc. uidetur hic velle, q̃ vbi agitur possessorio, eo ipso, quòd replicatur de non spontanea renunciatione indistinctè repellatur excipiens, quia non videtur fieri graue præiudicium, ex quo agitur possessorio, & sic intelligatur. c. solicite. secus si non replicetur, quia tunc admittetur excipiens, & sic intelligatur quod habetur in c accepta, de restitutio. spoliat. & etiam textus iste, & sic etiam uidetur velle Inno. quòd quando opponitur exceptio non verisimilis, si agatur iudicio possessorio, tunc si replicatur contra illam, non admittatur propter non uerisimilitudinem, secus si non replicetur. Item secus in iudicio plenario, vt est iudicium petitorium, quia tunc admittetur eriã si replicet excipiens, vt patet ex supradictis. Et per predicta etiã uidetur, quòd non sit differentia non obijciat, quando agitur possessorio, & sic non agitur de magno præiudicio, ex quo exceptio non est verisimilis, quòd si replicetur, non debeat admitti, & iste est alius intellectus, quem posuit Innoc. hic ad c. solicite. Sed aduerte, quia text. in d. c. solicite, non dicit simpliciter repellendam exceptionem propter replicationem solam de non spontanea renunciatione, sed demùm quando replicatur, quòd renunciauit iam spoliatus, quo casu minor uidetur esse præsumptio contra exicipientem, quòd non fuerit spontanea, & quòd nõ fuerit verisimilis: & istud etiam uidetur tetigisse Innoc. & sic uidetur quòd debeat fieri differentiã an obijciatur de renunciatione post spoliationem factam, an verò de facta ante spoliationem. Innocẽ. hic in hoc articulo uariauit: nam in una parte uidetur tenuisse, quod non sit differentia inter prædicta; sed quid tenendum sit, patebit ex sequentibus. Item aduerte, quia uidetur, quòd quando replicatur in iudicio etiam petitorio, & sic plenario, repellatur excipiens, per ea. quæ dixi post Innoc. secundùm intellectũ ipsius super prima glos. sed potes dicere; quòd si reus vellet directè probare spontaneam renunciationem, quòd actor de nõ spontanea non admittatur etiam in iudicio petitorio, per id, quod dixi post Innoc. super glos. 1. Sed ubi reus vellet indirectè, vel per circunstantias verisimiles, vel verisimiliter inferentes probare de spontanea renunciatione, tunc in iudicio petitorio debet audiri per istũ textũ. & per ea, quæ tetigi post Innoc. super d. glo. 1. Si autem uelit ipse reus probare de spontanea renunciatione indirectè, uel per circunstantias prædictas in iudicio possessorio, tunc vĩ, q̃ non auditur per ea, quæ habentur in
51 d. c. solicite. † Tamen vt hæc materia clariùs pateat, videtur posse concludi, quando cõtra agentem ad beneficium opponitur exceptio spontaneæ renunciationis, quia, aut non fit aliqua replicatio, & tũc vĩ, q̃ admittatur per istum tex. & per ea, quæ habentur in c. accepta infra de resti. spol. Aut replicatur, q̃ nõ spõtaneè fuit facta; & tunc, aut reus vult directè probare, q̃ spontè renũciauit, & videtur quod non audiatur, per istũ tex. secundum intellectum Inn. quem dixi super 1. glo. Aut vult probare, q̃ spontè fuit facta renunciatio indirectè, vel per circunstantias verisimiles, & tunc, si agatur petitorio, debebit admitti, & qui melius probabit, obtinebit, ut hic est casus secundùm intellectum glo. & etiam uoluit Innocẽ. & dixi super glo. 1. Aut agitur iudicio possessorio, & tũc vĩ, q̃ si simpliciter replicat de nõ spontanea renunciatione, q̃ non repellat excipiẽtem, sed utetque admittatur & obtineat qui melius probat, per ea, quæ habentur in tex. isto, & in præalle. c. accepta. Si autẽ replicatur, q̃ non spontaneè fuit facta, vt quia non verisimile, quia dicitur facta post spoliationẽ, & tunc si habita summaria cognitione de hoc, appareat, q̃ post spoliationem dicatur facta, tunc repellitur excipiens, quia non vĩ esse verisimilis, & per cõsequens non est admittenda, vt in eo. c. solicite, & sic vĩ, q̃ licet etiam q̃ dicitur facta ante spoliationẽ, nõ est verisimilis, propter rationem in tex. positas, q̃ multò magis, & fortius non est verisimilis, q̃ dicitur facta post spoliationem. & ideo tũc magis repellitur. & quare magis præsumatur contra illam, declarau i superius, uidelicet, quia ex quo semel violentia est illata in spoliando, præ-
b mitur postea etiam illata circa renunciationem, per reg. semel malus, de reg. iu. in 6. Et iõ q̃a maiorẽ præsumptio ꝺ excipiẽtẽ in d. casu, ideo potius tunc repellitur, quàm q̃n non constat, q̃ spoliatus renunciauit, sed potius ante, & sic potest intelligi cacepta. Et secundũ prædicta vĩ, q̃ remaneat differẽtia, an obijcitur de renunciatione facta post spoliationem, an verò antecẽt Inn. hic variauit de non spontanea, nisi velit probare indirecte, vel per circũstantias verisimiles, tunc non admittitur i possessorio, q̃ est minoris præiudicii, q̃ qñ opponitur de renunciatione facta post spoliationẽ, q̃a ꝺ illã iura valdè ꝑsumũt, q̃ non sit verisimilis, & iõ voluit, q̃ admittatur, vt habeẽ in d. c. solicite, secũdũ vnũ intellectũ superius tactum. Aliũ ẽt intellectũ tetigit cũ solutione gl. sed p̃edẽs vĩ magis literæ cõformari d. c. solicite. Et per hoc sit expedita prima fol. hic tacta in gl. & primus intellectus, inquãtũm intelligitur per hoc, q̃ actum fuerit possessorio; & per p̃dicta ẽt habes declarata dicta Inno. quæ hic posuit. Quia tñ iste intellectus habet multas difficultates, vt patet ex supradictis, ideo gl. in verbo resignationis, vt euitẽtur difficultates prædictæ, dedit alium intellectũ ad dec. in ver. ad hoc, vt nullum sit ꝺrium ita dicas, videlicet, q̃ ibi loquat, q̃n agit. actio petitorio, & q̃n iterueniit vis ꝓpulsiua, seu violẽtia, q̃n agit. rit possessoriũ recuperãdæ, sed inducit actionem personalem. met. cau. ad rem recuperandam, ꝓ metũ traditã, q̃ actio est mixtoria, q̃a inducta à ꝓtore, vt patet in l. 1. ff. qđ met. cau. & ẽt inducit vtilẽ actionẽ in rẽ. l. metũ. §. sed qđ ꝓtor, ff. qđ met. cau. & iõ intelligas ẽt, q̃ in isto casu fuit renunciatũ bñficio, & materiã per violentiam compulsiuam, & q̃ petebatur actionem rem, ipsum bñficium, dicẽdo illud ad se spectare, & sibi redundum, & sic in effectu agebatur iudicio petitorio: iõ nõ mittendum si admittatur excipiens de spontanea renunciatione. & si
cetur, q̃ tunc admittitur vterque, & q̃ melius ꝓbauerit, obtinebit, vt hic dicitur secũdũ intellectũ, quẽ tetigit ẽt gl. sed in c. licite, loquitur, quando interuenit violentia expulsiua, quæ iam habet voluntatẽ passi uiolentiam, ideo perdit solam possionẽ, non autem dominium, vel proprietatem: secus cõ in violentia compulsiua, quia in illa interuenit voluntas, coacta, & ideo tũc perdit nedum possessionem, sed etiam ctam proprietatẽ. l. si mulier, quod met. cau. Vnde violenta pulsiua parit iudicium possessorium recuperandæ, quæ priuilegiatum, ut non debeat admitti exceptio aliqua cons nens proprietatẽ, & debeat terminari ante causam posse ff. de rest. spol. c. in literis, & c. item cum quis, & C. de rei ver ordinarij Et iõ nil mirũ, si in d. c. solicite, repellitur excep nunciationis, quæ dr facta post spoliationẽ, q̃a illa vĩ con re proprietatẽ, ut patet ex his q̃ tetigi superius circa alii ctum, ideo non debet admitti, & hoc in effectu uoluit quentibus. Aduerte tamen, inquantùm gl. voluit in c. admitti excipientem, etiam quando replicauit de non tanea renunciatione, debet intelligi, quando indirecte, circunstantias similes, uellet reus probare de spontanea nunciatione, ꝓ ea, quæ dixi superius, & q̃ dixi ẽt sup gl. intellectum Inn. Et no. bñ, & tene menti, q̃ gl. hæc iuncta tex. aptè vult, q̃ si renũciaret bñficio ꝓ metũ, q̃ de mero
c neat renũciatio, c& ñ sit ipso iure nulla, licet d. Ant. hic uoluerit contrarium.

ADDITIONES.

a ¶ In renunciatione. Hoc procedit quando durat eadem causa metus, dictum fuit, & not. d. Alex. in l. 2. C. quod met. cau. & d. Ias. in l. fi ob turpem, ff. de condi. ob tur. cau. Seb. Sap.

b ¶ Circa renunciationem. Facit tex. no. in c. accedens, de conner. coniug. & not. Bar. in l. fi ob turpem, ff. de condi. ob tur. cau. ubi dicit in q. de fide se, q̃ si maritus verberasset vxorem, vt consentiret contractui si postea teruallo consentit, præsumitur, q̃ ex metu fecerit, propter primã ut & dicit Cy. in l. 2. ad fi. C. quod met. cau. q̃ si officialis semel intulit metũ, ut apud me durare ille metus ita, q̃ ẽt actus, q̃ postea feq̃, cesset. Sap. Iosus. de quo per Bald. in l nouissimẽ, ff. quod fal. tut. auctore. Seb. Sap.

c ¶ Tenet renunciatio. Addẽ, q̃ idem tenẽt d. de Ro. decis. 370. in 4. nou. facta per metum laicorum, & Cal. consil. 1. de renun. consil. 3. quod

¶ Addẽ, q̃ renuncians beneficio ecclesiastico per metum, etiam cum to, non indiget noua collatione, sed impetrata absolutione a iuramento, tit restitui in integrum, istud not. sen. iste in c. si uerò, in prin. de iureiur.

pè, vel ex canone, reintegranda. Sed ꝺrium tenuit Inn. in c. 2. in uer. exceptionis, ſ. de ord. cogn. Et illud cõiter tenẽt, & sic vĩ, q̃ iste intellectus, nõ ꝓcedat in hac decret. nisi saluaret eo modo, quo saluaui primum intellectum, positum in gl. ver. resignationis. Et per hæc expedita est decretalis ista. Nic. Ab.

ADDITIONES.

a ¶ Recedat à lite. Adde quod uoluit Cal. consi. j. de fimo.

b ¶ Vexationem. Adde quod uoluit Old. consi. 380.

c ¶ Forma iudicij. Vide no. in l. j. ff. de iureiur. & declara, ut nõ sit exceptio litis, finitę q̃tũ ad instãtiã, sed quo ad ꝓbones, no. Bar. in l. nã postea, §. si dãnẽ, in fi. ff. de iureiur. uide ẽt qđ no. Bar. in l. ille à quo, §. si de tella. ff. ad Trebel.

d ¶ Sit priuilegiatum. Vide de hoc per Pau. de Cast. consi. 52. inci. Io. And. in c. ex transmissa, de resti. spol. Spe. in tit. de peti. & post. §. fi. & ibi casus, quibus sit spoliatus restituendus, & casus quibus non, quos ponit ad num. 28.

Incipit lectura excellẽtissimi vtriusq. iuris Interpretis D. Andree But. à ti. de translat. præla. vsq. ad titulum de offi. delega. sup quibus titulis, DAbb. demptis prædictis huius secundæ partis non scripsit. uel si scripsit, reperire nemo potuit.

De translatione Episcopi. Rub.

Viso de quibusdam modis, quibus prouidẽdum est ecclesijs, videndũ est de trãslatione, p quã ẽt eis prouideturi interdum: vel aliter. Supra dictũ est de postulatione, sed quia postulantur alijs ecclesijs alligati, supra de postula. prælat. c. bonæ, & c. vlti. quos oportet trãsferri, ideo &c. de materia. 7. quæstio. i. p totũ. 21. q̃stio. p totã, & coaptat rubricæ, de offic. leg. c. nisi, & c. seq.

SVMMARIVM.

1 *Expressio nominis non facit dispositionem personalem in materia, dignitatem concernente.*
Priuilegium concessum prælato acquiritur dignitati.
2 *Causæ maiores quæ dicantur, ad hoc ut earum cognitio sp. ſ. sit ad sedem Apostol.*
3 *Statuta laicorũ contrà leges Imperatoris ualent, sed statuta clericorum contrà canones non ualent.*
4 *Episcopus à propria sede expulsus, si fuit ad aliam electus, non potest ad illam propria authoritate transire.*
5 *Archiepiscopus, siue Episcopus ante consecrationem potest exercere ea quæ sunt iurisdictionis, sed non ea, quæ sunt ordinis, & ponitur quam iurisdictionem habet?*
Capitulum sede Vac. habet ea, quæ sunt iurisdictionis, non tamen omnia.
6 *Episcopus electus licèt non possit consecrare, potest tamen alteri Episcopo hoc demandare.*
Qui non pòt per se, non potest per alium, quomodo intelligatur ista regula?
7 *Archiepiscopus an possit ad Episcopatum transferri, & sic descendere ad minorem dignitatem, & idem in Episcopo?*

CAP. PRIMVM.

CVm ex illo. Patriarcha qui confirmat in Archiepiscopum si se transfert ad sedem Episcopalem, ab Episcoporum ꝓfirmatione suspẽdit. h. d. Sũt quatuor partes. Prima probat trãslationem Episcoporũ soli Papę cõpetere. Secũa narrat reprehẽtibile factum Patriarchę, ibi, miramur. Tertia ibi, licet, respondet taciturnitæ quæstio. Quarta ibi, ne igitur, pœnam imponit. Casus liter. Quidam electus ad ecclesiam Apamensem, dum esset ad illã ecclesiam confirmatus, quę Archiepiscopalis erat, quendam suum suffraganeum electum confirmauit; tandem vacante ecclesia Tripolitana, quæ erat eccle. suffraganea, & Episcopalis sedes, dictus Apamensis fuit electus ad dictam ecclesiam Tripolitanam. Patriarcha aũt Antiochenus dedit licentiã trãseundi, prætendens, q̃ hic, ex quo nõdũ erat ꝓcuratus, sed ꝓfirmatus tantũ, ad primam sedem potuit trãsire, absq. licentia Papę, hoc relatum fuit Papæ: Papa attendens, q̃ hæc potestas ad eum tãtum spectaret, i. ut ostẽdat defectum eius, qui licentiam dedit, probat, q̃ ad eum spectat potestas transferendi Episcopum de loco ad locum. Primò, quia ipsius potestas ex Deo fuit. Secundò, q̃ ab eius ptãte descẽderũt canonica instituta. Tertiò hęc canonica instituta decernũt maiores cãs ad Papã spectare: & hoc ꝓcludit, temerariũ aliquẽ se de hoc intromittẽtẽ inferiorẽ a Papa absq. Papę ꝓsensu. Ad speciẽ descendens, ꝓcludit, q̃ nõ modicum miratur, q̃ dictus Patriarcha dictum Archiepiscopum Apamen. & electum trãsferre voluerit, ostendẽs ẽt data potestate, ex modo trãsferẽdi trãslationem illicitam: q̃a de pariio fecit maiorem, & maiorem minorauit, & episcopauit Archiepiscopum, imò potius de archiepiscopauit. Non obstat excusatio, propter quam potuit forte moueri dictus Patriarcha, q̃ dictus Archiepiscopus nõdum esset consecratus: q̃a sufficit, ut transferri non possit, quòd sit confirmatus, quod patet ex eo q̃ episcopalia, quantum in eo fuerit, exercuerat, eo q̃, vt ex eius confessione constabat, Episcopum Valiensem confirmauerat. Ideò Papa ne alijs audacia similia perttractandi daretur, prædictum Patriarcham ab Episcoporum confirmatione suspendit. Nor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

primò quod papa recipit potestatẽ immediatè ex Deo,ad hoc de iudi.c.nouit,qui fil.sint legitimi.c.causam.† Not. secundò, quòd in materia,dignitatem concernente,expressio proprijno minis nõ restringit dispositionem ad papam, sed realis cẽsetur, & sic potentius operat: per hoc no.hic Docto. q cõcessa prælato acquirunt dignitati,& priuilegiũ illi ꝯcessum, ecclesiæ cẽsẽt concessum: operatur ẽt natura subiectæ materiæ plus, quã operetur nominis expressio ad regulandum dispositionẽ. Not.3.q potentiã statuendi papa immediatè recipit a Deo, sicut & po-
2 testatẽ iurisdictionalem.† Not.4 regulariter maiores cãs transferendas per ecclesiam,& p papam tractandas,ad hoc de ele.c. quamuis.lib.6.& de appel.c.vt debitus.ad fi.& no. quæ dicanꝰ
a maiores causæ,ª quia illæ sunt apostolicæ sedi reseruatæ, & hæ dicuntur meri imperij,ut not.gl.de offi.leg.c.q translationẽ,dixi de offic.ordi.c.q sedem.Et no.hic aliquas enumeratas inter maiores causas,scilicet,sedium metationes, & Episcoporum translationes.Venio ad ver.miramur.hic not.q electus dicitur Episcopus,uel Archiepiscopus confirmatus antequam sit consecratus,super hoc uide glo.de reli.do.c.1.appellatur tamen interim Archiepiscopus;sed dic,q a Archiepꝰ est futurus,uidelicet animi destinatione,sic in Inno.Not.2. q indecens est transitus a iure exorbitans de maiori ad minorem dignitatem, & sic etiã de minori ad maiorem absq. debita forma,q a notissima est causa,scilicet,ambitionis,infra de cler.non resi.c.2.No.3.q p actũ confirmationis,recipit electus potestatẽ,Episcopalia ministran di.Quid conferat cõfirmatiõ habes supra de elec.c.transmissã. Et no.q transfertur potestas confirmandi & sic uidetur,quod potestas confirmandi sit iurisdictionis. Ex ultima parte no. duo, primum, quod pœna imponitur ad exemplum, & terrorem;secundum pœnam transferentis,confirmantis Episcopũ, qui legitimè transiuit,q a suspenditur a ptãte confirmandi.Habemus hic quinq. Papę prohibitionẽ,eius admirationẽ,Dei factũ,factũ Patriarchæ,& pœnã appositã. Oppo.circa primũ, q ex ueteris,& noui testi authoritatib. ꝓcessit ius canonicũ,non ex priuilegio illo,pasce oues,vel, Quodcunq; ligaueris,&c.ſ. de accu.c.qualiter.il 2.& c.cum oporteat prãs cedendi canones processit a Deo,ut in ℨrio:materia aũt canonũ processit ex priuilegio,ut hic.Secundò uidetur,q hæc potestas,ſ. q authoritate p allegata processit Imperium a populo.l.2.de orig. iur. Instit.de iur.nat.§.sed & quod Principi.Sol.dicit glo ex Deo potestas Pa pę fuit,ut hic,potestatẽ autẽ Imperij habuit ipse a populo.Host. dicit, q omnis potestas fuit ex Deo,ut patet ad Ro. 13.ex quo largè potestas Principi a Deo est. Nos communiter tenemus, q habitum potestatis utriusq. hẽt Papa, & hoc habuit a Deo: exercitium autem potestatis,olim habuit a populo Romano,
3 hodie habet a Papa.† Et propterea affigno cãm,quare valet statutum contra legem Imperij a laicis factã? quia in translatione
b potestatis in Principem,populus sibi retinuit potestatemᵇ legis particularis condendæ,vt l.omnes populi,ff.de iustit.& iu.sed ecclesiastici inferiores recognoscunt potestatem statuẽdia Papa,q a Papa ab eis non recipit,sed a Deo,ideo contra ipsum nõ faciunt legem,vel statutum, infra de ma.& obe.c. quod super his.de quo de offic.Archiepisco. c.fi. Tertiò quærit glo. de spectantibus ad Papã,& ponit versiculos:uide istã glo.in c.q translationem,de offi.leg.de excess. præla.c. sicut unire. 12. dist.c.2.
4 † Quartò quæro,an Episcopus a propria sede expulsus,possit cedere,& transire ad aliam,si eligatur propria authoritate? dic,q non,alleg.infra titu.2.ca.nisi cum pridem,ad hoc 7.q.1.c.pastoralis. † Venio ad secundã partem.Opp.primò, q non potuerit hic Archiepiscopus cõfirmare,eo non confirmato,quia nõdum receperat palliũ non habebat ergo,quæ sunt Pontificalis officij,& sic non poterat confirmare,nec quæ iurisdictionis,sũt exercere, supra de elec.c. quod sicut.infra de auth.& usu pal. c.nisi.Sol.gl.1.q Archiepiscopus electus possit confirmare, facit decret.suffraganeis,supra de elec,ubi Archiepiscopus non ꝯsecratus dat licentiã aliis cõfirmãdi.In ℨriũ sunt iura allegata,ſ. Sũt opi.q dã tenẽt,q nõ possit Archiepꝰ cõfirmare.ad hãc decr. rñdet,q de facto fecit,q tales tenẽt, q hoc casu Papa habebit facere.100.dist.c.quoniã,infra de conces.præb.c. quia diuersitatem.Ad decre.suffraganeis,respondent, uidelicet, q non tenetur illa opi.vel dicunt,q si non est in mora,põt;si est in mora, non potest.Alij, q hoc facient comprouinciales Episcopi 64. dist.c.quia per ambitiones,cum si.glo.eligit,q possit Archiepiscopus confirmare,vnde ad contraria rñdet,q quædam sunt q̃ sunt Episcopalis potestatis,ordinem respicientia, & talia non potest Archiepiscopus ante pallium,ut in contrario.Quædam sunt iurisdictionis,& talia potest ex sola confirmatione, vt hic probatur,quia capitulũ,vacante sede,potest cõfirmare,quod est iurisdictionis, fortius ergo debet posse Archiepiscopus confirmatus.Secundò,quia ex cõfirmatione consequitur potestatem conferendi beneficia,supra de elec.c.nosti.Igitur eadem ratione potest confirmare.Hæc gl.attingit plura,quandoque dubitatur,an Archiepiscopus cõfirmatus,non consecratus, possit per se confirmare? & breuiter tenendum est,q sic,quia potest iuri
c dictionalia exercere. ᶜ quandoque est dubium, an possit consecrare? & tene,q non potest ante pallium,ut in c.quod sicut.q̃doque dubitatur,an possit iurisdictionem exercere,& dic,q si regulariter,nisi cã sit de arduis,q a illa reseruatẽ post ꝯsecrationẽ,& pallij traditionẽ, ſ. de elec.c.transmissam,ad fi.& de elec. quod sicut.dicũt hic Doct.& fuit dictum Gosf.q confirmatus de causa criminali cognoscere nõ potest,nisi cum uenit incidenter,ut quãdo ꝓsentatur canonicus,uel ꝓficiendus ecclesiæ,si objicitur ei crimen,argu.23.dist.c.illud.nec ob.50.dist.c.studeas
6 quia ibi cognoscit de mandato Papæ.† Quandoque dubitatur, an possit mãdare ꝯsecrari? & de hoc est dubium, q possit,videtex.ſ. de elec.c.suffraganeis.q nõ possit,facit ratio,q a nemo dat quod nõ habet.1.q.7.c. Daibertũ. c.quod autem, j. de iureiur. Veritas est,q põt. Ad ℨrium dic,q quis non põt facere per se, non potest alteri dare, quasi dare sit in alterum potestatem imprimere,& sic alteri nõ habenti potestatem committere nõ ꝓ quia nõ potest dare quod nõ habet: sed quod non habet inde potest per alium operari habentem, quando committens non agit dare potestatem, nec exercere valens causat potestatem a dante,sed a se habet habitum,licèt aperturam exercitij non habeat,& expectet à committente: quando enim est dare exercitium,pendet ex potestate dantis, sicut est dare licentiam, quod iurisdictionis est,vt d.c.suffraganeis. sic uidemus quod Episcopus confirmatus tantum,non potest ordinare, ergo non potest committere,non est bona illatio,quia instantiam,habens in ha-
batibus exemptis,& sufficit dare instantiam. 1.quæstio.1.cliciꝰ
7 urgeri.† Quæro Archiepiscopus ex causa cessit, an poterit dare de Episcopatu vacante prouideri? quidam dicunt, quod non, quia non licet descẽdere,93.distinct.c.legimus.in fi. ad hoc. hic. Item quia posset dari via ambitioni, vt habens tenues redditus in Archiepiscopatu, hoc faceret, ut haberet Episcopatum pinguem. Concludit,quòd poterit promoueri:nec obstat, quòd dicatur descendere, quia hoc falsum, attenro tempore, quo promouetur,secũdum quod tempus,nullum habet Episcopatum, de ord. ab episco.c. 1. Item quia in prouisione talis, non attenditur descensus, sed prouisio.ꝰ vnde prouidetur ei de Ecclesia parochiali, infra titu. 2.c. ad supplicationem. de quo dic.ut ibi.fortius ergo de Episcopatu. 7. qnæstio. 1. c. pastoralis. non obst.quòd hoc posset in fraudem fieri: quia Papa ad quem spectat,prouidebit:tamen qui allegat fraudem,probat. Venio ad ulti.partem,& quæro, quis confirmabit illo casu, supposito illo à potestate confirmandi ? dic secundum Vincent. de Aegid. quòd confirmabit Papa, non capitulum, de concess. præben. c. quia diuersitatem. & quod pro expẽsis agere possint contra istum,cuius culpa faciunt expensas, si habet propium, aliàs non, j. de iura.calum.c.in pertractãdis. 16.q.6.c.illud. 100. distin.c.quoniam quidam. Anto.

ADDITIONES.

a ¶ Quæ dicantur maiores causæ. Vide Io. And.in c. querelã,supra de elec.& cundẽ,in c.fi.de iud.lib.6. glo. Ang.& doct.in l.fed & si suscepere. §.fi. eo.Bar.in l.admonendi,col.pe.uersi.sed est aduertendum,& ibi doct.& uide reiur.Alb.de Ro.in l.bonæfidei.col.fi.C.eo.tit.& istum in c.& si quæstionis infra de simon. Zac.

b ¶ Potestatem.Videtur tamen,q populus transtulerit omnem potestatem,q habebat per tex.in l.j.ff.de const.prin.no.Bar.& Bald.in l.fi.C.de leg.contrarium tamen tenet Bar.in l.non ambigitur,ff.de leg.

c ¶ Exercere.c.is cui,& ibi Archid.Per.de Ancha.do. & Phil. Franc.de elect.li. 6.Ancha.in cle.Archiepiscopo,de priuil.iste in c.j.vt li. pend.& in c.cæterum tibus,de priuil.Bar.Bal.& Ang.in l.eo tempore,ff.de test.mil. Oldra.cons. 191.& Ro.cons.335.col.5.uer.quo ad ultimum.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus electus,& confirmatus potest per solum Papã transferri.*
2 *Papa,q non possit matrimonium iam contractum dissolucre,colligitur ex* cite hic.5.12.14.
3 *Ordines sacri possunt per solum Episcopum conferri,non tamen tolli.*
4 *Cuius est ligare,illius est soluere,non semper ista regula est uera.*
5 *Argumentum à minori,ualidum est in iure.*
6 *Episcopus,uel Archiepiscopus non potest deponi ab inferiore à Papa.*
7 *Gesta per uicarium,censentur gesta per illum, cuius uicem gerit.*
8 *Ordines sacri conferuntur per solum Episcopum.intellige remotis aliis Episcopis,non tamen remoto consensu capituli.*
9 *Episcopus solus potest suspendere,& suspensum restituere, non autem deponere,uel contra dispositionem dispensare.*
10 *Archiepiscopus debet consecrare aduentis sibi duobus Episcopis.*
11 *Episcopus potest puniri ab Archiepiscopo,non tamen deponi.*
13 *Spiritualia facilius contrahuntur,quam dissoluantur,ista regula de qua in isto tex.an sit semper uera.*
16 *Episcopus põt esse quis, Nullatenensis, idest sine aliqua administratione.*
17 *Dictio,imò,stat correctiue,aut declarative.*
18 *Argumentum de similibus ad similia ualet,quando est omnimoda similitudo,aliàs non.*
19 *Communis usus loquendi habet locum in dispositionibus.*

Proverbia possunt allegari in causis.
20 *Prohibita censentur omnia illa, quæ non reperiuntur concessa in regula prohibitoria.21.& contra.*
22 *Papæ non licet dicere,cur ita facis?*

CAP. II.

1 NTer corporalia. † Electos Episcopos & confirmatos transferre potest solus Papa. h. d. Diuidebat Petrus hanc Decre.in septem partes Tu diuide in duas. In prima exordium.In secunda facti narratio,ibi.sane,& infra Et prima subdiuiitur in tres. Prima probat coniugium spirituale dissolui non posse,nisi per Papam.Secunda,ibi,licut autem,q bat vinculũ spiritualis coniugij esse inter electum,& confirmatum,licet consecratus non sit,& eius ecclesiam. Tertia ibi, sed neque,soluit cuiusdam canonis contrarietatẽ. Casus literalis. Vacãte ecclesia Andegauen.ad eam fuit postulatus quidã Eps Abricen.seu electus,qui erat confirmatus, sed nõdum consecratus,Archiepiscopus Turon. trãstulit dictũ Abricen. electũ ad ecclesiam Andegauẽ. & eum confirmauit, & consecrauit fm formã cõsecrãdi,prius data lnia trãseundi, eo absoluto, à priori Ecclia p quẽdã Archiepm Rhotomagen.q habebat Ecclesiã Abricen. subiectã. tandem hoc deuenit ad aures Papæ, pp quæ mãdabat Archiepo Butricen. ut dictos Archiepiscopos a consecratione,& cõfirmatione Episcoporum suspenderet,& Episcopũ ab executione Põtificalis officii pp quæ dicti Archiepiscopi,& Episcopi intimauerunt,& quilibet ipsorum miam supplicauit, excusantes se forte pp canonem, qui dicebat quod si Episcopus intra sex menses dimitteret Ecclesiam viduatam &c. Metropolitani posset cedere iudicio,ex quo nõ accepit munus consecrationis,per quę apparebit ipsum non ligatum,& vltra hoc apparebit inferioris licẽtia ipsum posse cedere.Papa hanc decreta.scribens Andegauen. capitulo ostendit primò,qualiter ad ipsũ solũ spectat potestas Episcopos trãsferendi,& oia spiritualia dettruendi, aut dissoluendi,aut dandi licentiam cedendi.Secundò ostendit,hoc declarando, pertinere nõ solùm ad consecratos,sed etiam ad confirmatos tantum.Tertiò ostẽdit,canonem quendam nõ obuiare prędictis. Quartò applicando ad hoc factum, concludit delictum Archiepiscoporum tàm cõfirmantis, & transferentis,quam etiã à uinculo priori absoluentis, & ipsius translati fuisse dignum pœna,quam mandauerat imponi.Quintò Papa inclinatus ad miam circa Archiepiscopos,propter confessionem erroris,& supplicationem spontaneam dedit veniam,& remisit pœnã. Sextò quò ad episcopum,qui transiuerat a pœna absoluit suspensionis,& concessit eidem facultatem in ecclesia,ad quam
2 transiuerat,administrandi.† In prima parte procedit sic,& ut dixi ostendens,quod ad eum spectat potestas Episcopos trãsferendi,& a priori Ecclesia absoluendi,& proponit,quod ista spiritualia difficilius dissoluuntur,quam carnalia,sed Deus solus dissoluit uinculum matrimonij corporalis, & carnalis, ergo Papa solus est ille,qui dissoluere potest uinculum spirituaprimũ ponit pro noto,q a est differentia, quod spiritualia facilius construuntur, & difficilius dissoluuntur, & carnalia, & corporalia facilius destruuntur, & difficilius construuntur, m i norem probat ab authoritate illa, quos Deus coniunxit,&c. cõsequẽtiã ẽt probat,q solus Papa hoc possit,quia loco Dei, Papa est in terra,& Vicarius Iesu Christi,& sic sequitur conclusio,per quæ secundo infert,q hæc potestas ad solum Papã spectat non solum dispositione constitutionis canonicæ,sed ẽt ex institutione diuina.Circa ſm procedit sic,quia dictum est de reseruatione potestatis transferendi,& a priori uinculo absoluendi,nec ideo concludit pertinere ad electum confirmatum ex causę finalis identitate, etiam inspecta causa impedimenti absoluendi,uel transferendi penes uinculi matrimonia lis substantiam,sed hoc uinculum dat in electo cõfirmato,ergo idem est in confirmato,quod in consecrato,quod substantia uinculi sit illa hanc reseruationem inducens. Papa illud pꝰ supponit pro noto,quod autem detur uinculum in confirmato tantum,probat Papa,quia coniugiũ spirituale ad instar carnalis pficitur in solo consensu, & consecratio nihil addit, nec penes ipsã colligit uinculũ:quòd cõsecratio nihil addat, & nõ fit de substantia,patet,q a illud est de substãtia alicuius,quo posito id ponit,quo remoto id remouet,sed est possibile quẽ esse confirmatum,& tamen non esse matrimonialiter alligatum, ergo &c. vt in Episcopo qui renunciauit oneri,sed non honori.Ex his concludit a similitudine rationis, & causę specificæ participio,licèt hoc non sit cautum,q est statutum de potesta te transferendi,& dandi licentiã cedendi in Episcopo,extendi ad electũ confirmatum,quia eadem causa est in specie,uel saltẽ in genere ratione similitudinis, ergo &c. Circa tertium tol li canonem obuiantem prędictis,circa duo, dicentem, quod si electus distulerit ultra tres menses consecrari,& sic Ecclesiã retinuerit uiduatam,non poterit ibi uel alibi consecrationem accipere,& Metropolitani cederet iudicio. Pondera circa duo tex.1.in eo quod dicit Episcopum confirmatum dimittere Ecclesiam uiduatam, consecrationem non recipiendo; ex quo euidenter apparet,quod si est uiduata, ibi nõ est matrimonium. secundo in eo,quòd permittit Episcopum iudicio cedere Archiepiscopi,per quod apparet,quod Archiepiscopus potest dare licentiam cedendi,q a prout canon ille præsupponit Ecclesiã uiduatam.q̃ sponsus nõ est cõsecratus, intelligendus est, q Ecclesia est uiduata respectu quo ad quid, non in substatia, hoc est,q a nõ habet sponsum vtilẽ,& effectualẽ quo ad munus consecrandi,sed p hoc uinculum,& quod sponsus sit,nõ negatur in substatia,sicut ex usu loquendi, Ecclesia dicitur uiduata,quæ habet sponsum,sed inutilem,quo ad ea,quæ necessaria sunt ecclesiæ Prout autem dicit ipsum debere Metropolitani cedere iudicio. statutum est in pœnam, & specialiter pp pœnam permissam.nõ ergo hoc trahendum est ad casum oppositę rationis,quia nõ ibi ex gratia petitur cessio. item nec ad casum eiusdem rationis,cum ex quo sumus in exorbitantib⁹, ut in his,quæ communiter inferioribus non conceduntur,sufficiat hoc non apparere expressum, & si hoc voluisset expressisset, & quia in exorbitantibus esse prohibitum censeatur,q non apparet expresè permissum. Circa partem ultimam alia sunt clara parcitur Archiepiscopis propter tria, pp spontaneã confessionem,& quia errore,ad fallendũ sunt inducti, & quia ueniam postulauerũt,& quia ex simplicitate peccauerũt. Circa personam electi,sic se habet, quia ex duplici causa mitigat pœnam ex recognitione erroris,& quia,ut inferior, minus peccauit,quam superiores,& quia miam petijt,& non iudicii,nõ ex toto tamen admittit factũ per Archiepiscopos, propter impossibilitatem iuris,quia ipsum non fecerunt,confecrando põtificem prioris ecclesiæ,nec secundæ.Ad primam non, ex defectu intentionis,& ad secundam non, ex defectu potestatis, cum ad priorem ecclesiam adhuc duraret electus,& sponsus, absoluit eum a pœna suspensionis,& a uinculo prioris ecclesiæ,& ipsum administrare pmisit priori consensu hactenus pdurante.Hic est casus,licet domino meo d.Ant.Caietano tũc Archidiacono Bono.nunc autẽ Patriarchę Aquileien.dum legerem hanc decre. non placuerit mein hac decretali ponere casũ.legam p partes.pono ergo primã.Not. qd est differentia inter corporalia, & spiritualia, q a corporalia sũt facillima in dissoluendo,& difficillima in constituendo : incorporalia sunt
3 facilia in cõstruẽdo,& difficilia in destruendo.† Not.secundò,
a quod solus Episcopus non potest deponere ab ordine, ª licet solus posset dare ordinem,& sic in talibus nõ procedit regula,qd eius est soluere,cuius est ligare, & q eius est tollere, cu-
4 ius inducere;& q eadẽ causa tollunt,qua & inducunt.† Tertiò not. q Episcopi possunt a Metropolitanis consecrari, & tñ
5 non possunt ab ipsis deponi.† Quarto no. quod argum.a minori procedit in iure,q a si solus Papa põt tollere,q est leuius,
b fortius potest tollere quod est grauius.ᵇ Et not.quod solus Papa põt Archiepiscopum,vel Epm deponere,& non inferior a Papa,nec etiam potest inferior(quod est plus)ipsum condemnare. Quinto no.quod reseruatis leuioribus ad potestatem Pa
6 pæ,reseruata uidentur grauiora.† Sexto no. qd solus Papa põt
7 dissoluere vinculum carnale,& vinculum spirituale.† Not. 7. quod factum a Papa,vt vicario Dei,interpretatur factum a solo Deo,& quod gesta per vicarium uidẽtur etiã gesta p dñm. No.tria apostolicæ sedi reseruata.Cessio,translatio, & depositio Episcoporum, & ex quolibet istorum dissoluitur uinculũ coniugale.Ponitur hic primo regula. Secundo,probatio partis potestatis regulæ.Tertio conclusio. Quarto declaratio.Videamus in hac parte omnes partes. Prima regula est ista, qd differẽtia est inter corporalia,& spiritualia,quia spiritualia facilius cõstruũtur,quã destruant.& corporalia facilius destruũtur,quã construantur.hęc est regula,quæ temperat duo simul, constructionem carnalũ,& destructionem ex vna, & constructionem spiritualiũ, & destructionem ex altera parte,& in vtroque ostendit esse differentiam. Primo declaramus regulã per exempla: exemplum patet in corporalibus, quia facilius corporalia reuocantur, quam construantur, vt patet in peculio,ff.de pecu.l.non statim.patet exemplũ in possessione, quia possessio facilius amittitur,quam recuperetur,quia solo animo amittitur,& tamen in construendo exigitur animus, & corpus,

ADDITIONES.

a ¶ Non potest deponere ab ordine. Vide de hoc per Berta. de Fir.in tract. de epis.4.lib.par.8.in fi.specu.in tit.de accus.§.2.uersi.item terminum.& in §. 3.§.cæterum,Dy.in c.non potest,& ibi in apost.ad ipsum.& Do.ibi,de regu.iur.& Io.And.in c.2.in sua nouel.de pę.lib.6. Zac.

b Grauius. Vide gloss.& Doct.in c.cum in cunctis, supra de elec. Ias.in l.fi quãdo §.generaliter,in fi. C.de inof.testa.& in l.de quibus,col.3.ff.de leg.ubi dicit,q arg.a minori est fortius, quam argumentum a simili. Vide etiam Ias.in l.quę de legato,col.j.de leg.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pus. ff.de acqui. poss.l.3.§. amittẽda.dei hoc in reg.omnis res. inf.de reg.iu.patet exemplum in libro,qui tanto labore constructus,de facili destruitur, & duos libros simul destruere posses,sed nõ sic de facili posses scribere, & hoc nõ explicauit Papa,ut notorium.Exempla autem secundæ partis regulæ patent ex tex.qa solus Episcopus dat honorẽ,& solus nõ aufert,
8 & solus Archiepiscopus consecrat,& tñ solus deponit. † Descendo ad exempla secundæ partis regulæ, & contra vnũ,qd' dicit q̃ solus eps̃ ordinat,oppo.xiij.dist.de c.Eps. vbi patet,q̃ nõ solus ordinat,sed de cõsensu sui capituli,ad hoc de p̃b.c.cũ
2 ſm Sol.non excludit clericos [a] suos,sed alios eps̃os,ad hoc 15.
9 q.vii.c.episcopus.il 2 † Secũdo oppo.q̃ solus dãnat clericũ.2. q.6 c.ideo.Sol.solus non potest deponere,vt hic,sed solus potest suspendere, vt ibi potest suspensionem etiam revocare, licet non posset contra depositionem dispensare, vt ibi. potest iudicare, vbi agitur, vt deponatur a beneficio, de his
10 quæ fiu.a præla. cap. nouit. † Oppo. quod Metropolitanus non consecrat solus, de temp. ord.c.nec episcopi. Sol. solus ordinat principaliter,seu consecrat,adiunctis tamen sibi duo-
11 bus episcopis,vt ibi. † Opp.q̃ possit damnari episcopus a Metropolitano,de offi.ord.c.pastoralis.e.ti.c. Romana. lib.6.Sol. dãnari non potest deponendo,sed benè aliter puniẽdo, vt ibi.
12 † Op.4 q̃ inferior a Deo,vel a Papa dissoluit carnale, vt quotidie videmus in sententijs diuortij,quæ feruntur inter cõiuges, de iureiu.c.quemadmodũ de frig.per totum.Sol. ibi non dissoluit authoritate propria,sed authoritate canonũ,qui capiũt authoritatem a Deo,vt patet in c.preceden.vel dic,quos Deus coniunxit homo non separet,& hoc habet veritatẽ, sed quos Deus coniunxit,licèt ipsi extrinsecè coniuncti videant, vt q̃ ꝫ̃ erant in gradibus ,phibitis,& quos coniunxisset Deus,nisi fuisset ecclesiastica prohibitio,hos tales separet homo,q̃a non sunt a Deo ꝯiuncti.Circa istã regulã sic exemplatã op.ꝫ̃ eã,& quo ad quãlibet partẽ,secũdo quo ad comparationẽ regularũ. Ad primam partem regulæ, q̃ facilius corporalia destruantur, q̃ spiritualia,non est hæsitatio.ideo op.q̃ non facilius destruantur corporalia,q̃ constituantur.nam carnale difficilius soluitur, seu dissoluitur,quam cõstruatur.C.de repu.l. consensu.glo.nõ
13 soluit:dicam inf.qñ debeat intelligi.† Secundo quo ad secũdam partem op.q̃ facillimè dissoluantur spiritualia,de reg.iu. c.deflent.vbi faciliter per peccatum effectus spiritualitatis tollitur,& tñ momento non inducitur.Sol si agitur de destructione spiritual.ũ quo ad virtutem.& exercitiũ virtutũ,veritas est, q̃ facilius tollitur,& fortè facilius, quam inducat? sed si agitur de destructione,nõ quo ad exercitiũ,vel effectũ, sed solùm q̃tùm ad habitum, vt quo ad habitum sacramentorum,& quo ad ordines,& tunc facilius construitur, quàm tollantur, vt in contrario,vel interiori destructione facillimè tollitur,exterio-
14 ri autem destructione difficillimè.† Secundo op. contra comparationem hic factam,& videtur,q̃ facilius dissoluat coniugiũ contractũ carnale,q̃ patet,quia carnale non dissoluitur,ni si ex potestate Dei:spirituale autẽ dissoluitur ex potestate ẽt Papę vt per totum istum ti.primum patet,quia licet Papa separet coniuges quo ad thorum, non separat eos quo ad vinculi substantiam. Glo.hic videtur fateri contrarium, q̃ matrimonium carnale difficilius soluatur, quàm spirituale. Ad tex.dũ dicit.q̃ spirituale est fortius,respondet gl.i. digniùs,sed nõ fortius in dissoluendo:nõ placet sol.Host.quia destruit tex. Ideo dicit,q̃ spirituale est fortius,q̃ carnale,vt dicit litera, quia spirituale aduocat ad se coniuges carnales de communi consensu ad carnalem copulã.inf.de conuer.coniu.c.cõiugatus. non sic ècontra carnale aduocat ad se spuale.Item qa in casu carnale dissoluit altero solo volente, de eo qui dux.in matri. c. t. Itẽ altero ex fidelibus veniẽte ad religionẽ,de diuor.c.gaudemus.Itẽ qa carnale semp dissoluitur per mortẽ, spirituale nõ, qa ibi est spõsus ecclię triũphãtis, licèt hic fuerit militãtis.xl. dist.c.ante omnia.Hic sunt videnda tria:primũ an carnale quo ad se faciliùs contrahatur,q̃ dissoluat, vel ècontrario. secũdo, qd de spuali quò ad se?tertiò,q̃d de spuali respectu ad carnale? Ad primũ,hæc litera vł velle,q̃ carnale difficilius contrahat, quàm dissoluatur.in contrarium est.C.de rep.l.cõsensu.vbi apparet.q̃ difficilior est dissolutio,quam cõtractus.& hæc est veritas,qa faciliùs contrahit,qa solo cõsensu,& tñ difficilius dissolutio:q̃ hoc patet solutio primæ oppositionis,q̃ glo. nõ soluit.& ad hãc decre.respond.q̃ nõ dicit hic,q̃ carnale faciliùs deberet dissolui,& tamẽ nõ faciliùs dissoluitur, ergo arguitur, quod fortius est spirituali.venit ergo argumentum sic. corporalia sunt difficilia in contrahendo, & facilia in dissoluendo: sed applicando hoc ad matrimonium corporale, matrimonium contra naturam suam regularem corporalium, est facile in contrahendo, & difficile in dissoluendo, fortius ergo spiritualia debent esse facilia in contrahendo, & difficilia in dissoluendo,consequens procedit per regulam sup. positam. Ad secundam de spirituali,quo ad se,an faciliùs contrahatur, quã dissoluatur.dic,q̃ facilius contrahitur,quã dissoluatur.Ad tertium,an matrimonium facilius contrahatur,q̃ destruatur.al corporale,quã spirituale, dic aut comparas contractum ad contractum,aut distractum ad distractum, aut contractum vnius ad distractum alterius.Si comparas contractum ad contractũ, dicendum est, q̃ facilius contrahitur matrimonium carnale, quia solo consensu cõiugum,quã spirituale, in quo exiguntur multæ solemnitates,de quib.sup.de elect. c.quia propter. & c. in Genesi.Si cõparas distractum vnius ad distractum alterius, certo respectu est fortius in dissoluẽdo carnale, quã spirituale, quia carnale dissoluitur authoritate solius Dei,spuale authoritate Papæ.sed in hoc satis potest dici,q̃ paria sunt,quia alia nõ est authoritas Papæ,q̃ Dei certo respectu.fortius spirituale,q̃ qñq; spuale non dissoluitur, & dissoluitur carnale,vt per mortẽ,& sic habent se vt excedentia,& excessa. Si comparas contractum vnius ad distractum alterius,tunc qñq; contractus ille ritualis est fortior distractu carnali,quia carnale dissoluitur quãque per spirituale & sine voluntate coniugum,quando nõ intercessit copula,de cõuer coniugum,quãdo intercessit copula. è contra contractus carnalis non est fortior distractu spirituali,quia nũquam spirituale,quod est perfectum,& solemne,dissoluitur per carnale,l.cèt quando non est solẽne sic, vt patet ex cle.uel vo.per tot.Quandoque comparantur contractus, & distractus sp ritualis simul in contractu,& distractu carnali,& ideo hic Host.q̃ fortius operatur spirituale in cõstruendo,& dificilius in dissoluendo,quã facit carnale,quia fortius character imprimitur ex charactere spirituali.quã ex charactere carnali, quia fortiorem imprimit gratiam,& fortiora copulat,non solũ corpora,sed ẽt animas, & nõ solũ duas,sed plures. xij.q.i. cæpimus .Itẽ quia fortior, & efficacior est sua generatio, ideo quia fortius astringit,quia soluitur qñq; spiritualis , vt dici tur, & sic est fortius spuale,& dignius.vnde quo ad dissolutionem comparando ambo simul,non est dubiũ, q̃ carnale difficilius soluatur,q̃ spuale,& facilius contrahitur carnale, & difficilius spuale.Sed dices,ratio ergo hic polita concluderet ꝫ̃ inducentem?rũ.Papa inducit arguendo a maiori,& sic;si carnale difficiliter soluitur, & authoritate Dei, fortius spirituale debet authoritate Dei:consequens procedit,quia spiritualia sunt difficiliora in destruendo,quã sũt corporalia regulariter.si ergo applicata materia corporali ad hanc specialitatem vinculi matrimonij,vinculũ hoc præter naturã p̃p vinculũ efficitur difficilimum in dissoluendo,quod est ꝫ̃ naturã corporalium , fortius hoc dẽt ese in spirituali , vt materia spualis applicata ad hanc specię vinculi matrimonialis difficilius dissoluatur , quia hæc est natura spiritualiũ,& fortius operatur actus ſm naturam sũ contra naturã,vt patet de ordi.ab epi.qui renũciauit c.1. Venio ad ver.sicut aũt,vbi Papa extendit dictum in eṕo,ad electũ cõ-
15 firmatũ.† No.1.q̃ consecratus æquiparatur quo ad quid confirmato:nam sicut consecratus non potest cedere, aut renũciare absq; authoritate Papæ,sic non potest confirmatus: & est causa,qa difficultas dissoluendi,& cedendi surgit a substantia vinculi,qđ vinculum datur per solam confirmationem , & sic habes.q̃ vinculum matrimoniale spirituale,quod contrahitur inter personas eligentium,& electi, indissolubile fit in ipso actu confirmationis,videtex.sup.de elec.c.cum inter canonicos. & ꝫ̃.vt li non contest c.qñ.§.si vero. & aduerte,quia matrimonii dirigitur ad personas eligentiũ,& electi,quasi ipsi sunt qui contrahunt:sed matrimoniũ est inter eum, & ecclesiam , vel inter eum & eligentes,quasi ecclesiam representantes.ꝫ̃.de rest.c.latũ. No.ii.q̃ consecratio quo ad substantiam vinculi nihil addit,sed ex authoritatibus solis perfectum est matrimoniũ.No. iij.q̃ id dr̃ de substantia alicuius,quo posito illud ponit,& quo remoto illud remouetur. & illud non dicitur de substantia ali-
b cuius,ad cuius remotionem non remouetur,sed remanet. Ignitas ergo episcopalis non est de substantia matrimonij,& consecratio non est de substãtia matrimonij,quia sine illo matrimonio põt ese diguitas episcopalis,& matrimoniũ põt ese
16 sine ea.† Et no.q̃ dignitas epalis non consistit super sola administratione,sed consistit super ordine.vnde dicitur dignitas epalis in Eṕo consecrato,licèt administrationem non habeat. Et no.possibile dare eṕm Nullatenentem,& possibile dare episcopum matrimonio non alligatum,& sic administratio , & vinculum a dignitate separabilia sunt. Quarto no.q̃ noua additio ex accidẽti alterat subiectũ,ex quo nõ cõfert ad materiã subie-

cti.

ADDITIONES.

a ¶ Non excludit clericos. Adde quæ posui in apostil.ad istum in c.inter corporalia,nu.30.in uersi.non excludit,supra de transla.episc. Zac.

b ¶ Sed remanet.Quid sit substãtia,unde Bal.in 1.etiam,circa prin.C. de exec.rei iud.Fel.in c.cũ dilecta,in uer.de formæ substantia,de rescri. Ange.in consil. 25.ubi ponit quæ sint substãtialia.& quæ formalia. Ias.i 1.unuersã.C.de pact.imp.off.Bal.in l.certum.ff.si cert.pet. Seb.Sap.

17 cũ No.v.de dictione,imo,[a] quę stat correctiuè,aut declarati-
a uè.Et no.q̃ vbi eadẽ remanet cã, licet aliqđ accidẽs varietur, nõ variatur dispositio,& ad participiũ cãæ specificæ dãt partici piũ causati iuris sup cã fundati.No.6.cõclusionẽ,quã Papa intẽdit,q̃ sicut eps̃ ꝫlecratus nõ trãsfert,nec cedit,vel deponitur ab alio,quam a Papa, ita & electus cõfirmatus.No.7.q̃ ad participium eiusdem rationis i genere necessariò datur participiũ iuris ab illa ratione regulati,& sic,quod dr̃ eadem rõ,idẽ ius.Et no.qualiter procedit illud, vbi lex non disponit,nec nos, est verum nisi rationis idẽtitate ad casum,de quo agitur,possit ius ex tẽdi. No.q̃ aliud est similitudo, aliud est identitas,& simile nõ
b est idem.Et no.modum procedẽdi in iure nostro de similib. ad similia,quia idem iudicium est,qñ ex toto simile est.[b] Et no.q̃ iura ponderantur,ſm sensum , qui cadit in intellectum bñ organizati,& subtiliter intuentis.Opp.q̃ matrimoniũ non ꝫ̃hat inter eligentes,& electum,imo inter ecclesiã,& electum,vt dr̃ de testa.c.requisisti.quod patet,quia ecclesia dr̃ viduata, vt sup. de elec.c.ne pro defectu.& c.qa pp.Sol.dicit hic Inn.q̃ contrahitur inter eligentes, & electum,i.ministerio eligentiũ inter ecclesiam seu populum,& electum,vel satis dicitur contrahi cũ eligentibus , quia ipsi repræsentant ecclesiam, & sic intellige c.cum inter canonicos.sup.de elec.& præal c.quoniã.§.si verò. Sol.matrimonium contrahitur solo cõsensu eligentium,& electi,vt ibi.ideo tex.quo ad hoc stat bñ hic,maximè quia idem,si non sit confirmatio sequuta quò ad concludẽdum substantiã vinculi 7.q.1. c.sicut. quò aũt ad vinculi indissolubilitatem qd iuris sit,statim dicam. Dicit hæc gl.quam sic expedio,q̃ est differentia an sit confirmatus,& non potest edere absque Papæ licentia,& hoc addit ipsa confirmatio.quantũ autem ad substãtiam vinculi nihil addit,& hæc est cõmunis.opi.licet Host. tenuerit contrarium per dictionem,maximè. Rñdetur q̃ illa imd
plicat idem quò ad substantiam matrimonij concludendã, nõ quò ad indissolubilitatem.& hoc tenet gl.de ele.lib.vi. c. si electio.in gl.Opp.q̃ cõsecratio aliquid addat,infra,eo.c.licet. Sol. gl.dicit gl.ad substantiam vinculi nihil addit,sed bñ illud confirmat,quod declarabitur ibi,qa addit aliquam virtutẽ,& exercitij potestatem,quæ non aderat ante confectionem,vt patet
18 de elec.c. transmissam. & c.quod sicut. Oppo. q̃ non semper ꝓcedatur de similib.ad similia,vt patet.28.q.1.c.sic.n.& 27. q.1.c.nuptiarum.Sol.qñ omnimoda est similitudo,proceditur alias non.Venio ad tertiã partẽ in ver.Sed neque.Ista pars tollit obiecta duo.No.primò ad principalem intentũ Papæ,q̃ ecclesia põt dici dupliciter viduata.vno modo simpliciter,& om
ni respectu,vt qñ nullũ supponitur vinculũ inter eã,& sponsũ. secundo modo quo ad quid, & tunc tot modis põt dici vidua, quot aliquo accidenti extrinsecus considerato, vir eius est inutilis,& inhabilis quo ad exercitia matrimonialia,& hoc mõ ecclesiã põt dici vidua,quæ hẽt electum confirmatũ, nondũ consecratũ,quia deficit in exercitio illorũ,quæ sunt ordinis . Secũdò
19 no.ex hoc,q̃ hæc paria sunt quo ad quid,quem non habere aliquid,vel habere,sed inutiliter. † Not. tertiò,q̃ communis vsus loquendi in interpretatione verborum iuris attenditur,q̃ verba exaudiãtur,& prolata intelligantur,non simpliciter, sed ſm cõem vsum loquendi.& sic verba simpliciter prolata,simplici
c ter debent intelligi, nisi natura materiæ ex cõi usu loquendi re stringatur.prouerbia ergo allegare possumus,[c] extra de iudẽ.c. & si iudæos.no.secundũ principale ad intentum loquentis, q̃
d permissum [d] sub rõne pœnæ, non intelligitur permissum sub rõne gratiæ , & sic actus permissio non extenditur ad casũ oppositum rõnis. No.q̃ iure singulari permissa non extenduntur
20 nec extendi debent ad aliòs casus, maximè si non sunt paris rationis,& idem ẽt si forent,ad hoc de priu.c.sanè. † Et not.q̃ in materia prohibita,cõiter omne , quod non apparet cõcessum, concluditur sub regula prohibitum, & tunc oẽ omissum hr̃ ꝓ prohibito,& procedit generale, erubescimus absq; lege loqui. & quod a lege non permittitur,non est ab homine præsumendum,& quod decreto sanctorũ patrum non est adinuentũ, nouis superstitionibus non est nouiter præsumendũ. No. q̃ materialiter dicit litera, ex qua arguitur, q̃ arctatur confirmatus ad petendã consecrationẽ intra sex menses, vł q̃ tempus currat a tpe electionis. Et no.pœnam,quia ſi post tempus non assumat consecrationẽ, ipse pòt compelli ad cedẽdum, per qđ apparet, q̃ ſi cedere compellitur, aliquod ius est quæsitum. Opp.1.q̃ nõ sunt sex menses ,sed sunt quinque, vt patet in illo c. quoniam. rum,quia tex.in contrarium loquitur de quinque mẽsibus, vel
100.dist.quod hic allegatur. Sol.dicit gl. q̃ contrarium est uelle,q̃ ille tex.hẽt respectum ad mẽses prout sunt cepti, ad hoc ꝫ̃.de temp.ord.c.literas . nã finis quinq; mẽsiũ est principiũ sex mẽses factũ est,& vltra sex menses,vt saluetur coniungen
di.Cũm passum,dũ esset 32.ann.& sex mensium;quia sex mẽ ses a tpe Natiuitatis vsq; ad Paraſceue poterant esse cœpti,sed non completi.vel voluit tex.hic determinare opi.Hug.quæ voluit posse purgari moram intra mensem,ad hoc de elec.c.cũ
21 cunctis.ver.cum verò, & qđ ibi no.† Opp.secundò.dr̃.q̃ omne non concessum intelligitur prohibitũ, imo videtur , q̃ omnia censeantur concessa,quæ non apparent prohibita.ff.de iu.l.folemus.inf.de cau.poſ.c.cum eccle.30.q.3.c.illud. & q.4. c.qui spiritualem.Gl.dat duas theoricas. Prima est hic,q̃ in materia larga oẽ non prohibitum præsumit cõcessum,vt in iudiciis bonæ fidei,& in beneficijs,vt patet,ꝫ̃. de verb.sig.c.cũ olim.in absolutionib de sen.ex.com.c.nuper. in materia stricta oẽ nõ permissum,censet prohibitũ,vt in cõtractib.stricti iuris,ff. de verb. ob.l.quicquid astringẽdæ. de arb c.cum dilectus. in priuilegijs de decı.c.ad audientiam. Alij dicunt,q̃ aut constitutio est promulgata affirmatiuè,& intelligiuntur omnia cõcessa, nisi appareãt prohibita.31.q.i.c.Deus masculũ. si negatiuè sũt prolata, oẽ prohibitũ censet,qđ non apparet permissum. xxxiii.q.v. c.si non licet,cum ſi.de hoc.93.di.c.puenitsi ii.& ii.q.v.c.comuniſti.dic q̃ & olim,& hodie in materia prohibita omne nõ apparens concessum præsumitur prohibitũ.In materia concessa,oẽ quod ad sui regulam,& generalitatem præsumitur permissum, nisi appareat prohibitum causa , quia qđ est sub regula,est cõiter accidens,quod præter regulam,singulariter accidens,& regularia præsumuntur, specialia autem,& singularia non. Si autem vis cognoscere,an sit materia prohibita vel permissa,consi dera modum loquendi,quia si ius in materia loquitur permissiuè,præsumitur permissa,si negatiuè,præsumitur prohibita.Et si quæris,secundũ ius naturæ omnia fuerunt concessa , duobus exceptis.Primum,q̃ quis faceret alteri,quod sibi non uellet,vt in prin.decre. Secundũ q̃ non faceret contra prohibitionẽ superioris , quod patet in prohibitione esus pomi.superueniente uerò legẽtium destructum fuit illud prohibitorium,& omnia fuerunt concessa, dummodo de facto posset quis conceptũ adimplere.i.dist.c.iusgentium.saluis tamen pactionibus,& legatorũ religione,quæ non licebat violari,vt ibi,& ff.de pac.l.conuictio num. & l. seq. Tertium tẽpus fuit legis Mosaicę, in isto aliqua sunt prohibita,& aliqua præcepta. Exod.20 postea superuenit lex ciuilis,in qua quædã ,phibita & quædam permissa.Quartò superuenit tps̃ gratiæ, quo declarata est lex vetus , & patefacta est veritas:quo tempore emanauit lex canon. per quam ciuilis intelligenda est , de celebr. miss. cum Matthæ . in his quę non sunt prohibita,vel concessa.Venio ad versi.sanè. No.primò q̃ translatio attribuitur superiori beneficij ad quod fit translatio: ablolutio,vel cõcessio attribuitur illi,a quo trãsfertur,seu superiore beneficij,a quo transferẽ,& ad illũ spectat dare licentiam transeundi. No.secũdò pœnã trãsferentiũ Eṕos,quibus trãsferre non competit,& etiam illorũ, qui translationi consentiunt, & translatos consecrant, vel confirmant, quia suspenduntur a potestate consecrandi.vel confirmandi, & pœna traslati est,qa suspẽditur a pontificali officio. No.iii.q̃ cæteris parib. plus peccat superior,q̃ inferior,& plus peccat inordinatè promouẽs, q̃ promotus,& minus aliorum sequens errores,quã inducens ad sequendum.No.quartò,q̃ parcitur spontè confitenti , & veniã postulanti,& peccanti ex errore:& no. qui dicantur peccare ex malignitate,dicuntur peccare,qui peccant ex certa scientia. ex simplicitate,qui peccant errore, quantumcũq; error ille cadat in latam culpã,vt est iura ignorare.No.quintò,q̃ vł de substantia consecrationis,vt consecrãdus,ad alıq̃ cõsecretur ecclesiã, & certã,& determinatã,& i qua sponsus sit ꝫsecratus . ergo ad ecclesiam,in qua non est sponsus,licèt in alia sit sponsus, cũ in illa consecretur,non dicitur consecratus ad aliam, in qua non est sponsus,quia ad illam consecrari non potest. Et per hoc vł, q̃ con-

ADDITIONES.

a ¶ De dictione,Imo. Adde Lud.Roma.in 1.i.& ibi Bal.col.8.de re iud,eũdem Lu.in rub,de arbi.col.17.& quę posui i apo.ad ipsum in c.innotuit,nu.5.i uers.dictio,imo,ubi plene,de ele,& aliquid in c.inter corporalia,nu.13.in uer.de dictione,imo.sup.de transla.epis. Zac.

b ¶ Simile est.Differũt i tribus,idẽtitas,& similitudo, uidelicet q̃ illud dicitur idem quod est per omnia idem , illud est simile quod nõ est per omnia idẽ. no.in l.qui liberis,in prin.ff de vul.& pup. Secundo illud dicitur idẽ,cuius substantia est una.simile, cuius qualitas est una,nõ substãtia,ita dicit Cy.in l.non possunt,ff.de le.Bal.in l.1.C. quæ sit lõ.cõiue.in l.neque,ff.de leg.in l. 1.col.7.C.de fur. Tertio,illud dicitur idem,ubi est eadẽ ratio,simile ubi est similis non eadem.ita dicit Bal.in l.data opera,col.7.C.qui accu.nõ poſ.& in c.translato,de cõst.has tres differentias ego solus collegi & posui in rep. l.q̃ Nerua.in 1.no.ff.depo.& unamquamque lar.simè examinaui. Seb.Sap.

c ¶ Prouerbia ergo allegare possum?. Vide plene per Io.And.in c.& si iudæos. ꝫ̃.de iudæ.Bar.& Gul.de Cu.in l.solent,ff.de of.proconſ.& leg.l.ſi chorus,& ibi Dy.de leg.3. Arch.in c.ne tales,de consec.dis.5.& Alex.in l. 1.col.13.ff.si certum petatur. Zac.

¶ An prouerbium posset allegari in decisionibus causarũ, uide quæ dixi,sup. in c.1.in apost.ma.ubi plene dictum fuit.

d ¶ Quod permissum. Adde quod etiam licet allegare uulgarem locutionẽ,no. Archi.in c.1.in §.porro,3.col.de sta.reg.in 6.refert,& sequitur Do.Izi.in l. 3.col.ante.ff.si cer.pet. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̃ consecratus in episcopum ad ecclesiam, in qua est intrusus, non recipiat habitum cõsecrationis,adeo q̃ postea inde remotus non remanet etiam Episcopus vllius ecclesiæ. No.6.q̃ alligatus alteri ecclesiæ habet duplex impedimentum si suspenda tur.primum est impedimẽtum prioris vinculi,secundũ est impedimentum secundæ suspensionis. oportet ergo q̃ super vtro que dispensetur.No.7.q̃ consensus nullus ex perseuerantia cõsensus,rudi modo potest operari quo ad facilitatem dispensãdi,non quo ad validitatem electionis,de quo sup.titu.i.c.bonæ. Opp.primò,q̃ leuius debuerint puniri isti Archiepiscopi, vt §. c.proxi.Sol.hic plus deliquerunt,quia hic fuit translatio,& cõsecratio.Item quia potuerunt maturius videre, eo q̃ plures fue runt.Opp.q̃ non debuerit hic admitti electus,imo debuerit pri uari,j.eo.c.licet.Sol.hic Papa secum egit gratiosè. de iure n.de bebat vtroq; priuari.& capitulum etiam debuit illa vice priua ri potestate eligendi,nisi Papa etiam cum eo dispensasset, vt §. de elec.c.cum in cunctis. Opp.q̃ hic translatus nõ deberit ad gubernationem ecclesiæ admitti, imo debuerit vtraq; priuari. j.e.c.licet.Sol.gl.fatetur, q̃ de iure hic priuandus erat vtraque, & electores potestate eligendi.vltra hoc,& electus, cum elegis sent inhabilẽ,ita q̃ totũ quod hic fit, fuit gratia.ideo Host. hic dicit, q̃ in alio fuit gratia, quia cõsensus a principio fuit nullus, siue fuerit electus,siue postulatus,eo q̃ nõ potuit ab alio postu lari,q̃ a Papa,de postu.præla.c.fi.& sic cõsensus ille initialis ma
32 trimonij nullus fuit,nec esse potuit aliquis.† Sed hoc approbat Papa,cui non licet dicere,cur ita facis.xix.dist.c. in memoriã. vnde si intelligamus de perduratione in consensu quo ad cano nicos.i.vt de nouo consentiãt,& sic,de eodem in genere,ad qđ de postu.præla.c.bonæ.vel si intelligatur si in priori cõsensu cõsistant, vel si intelligatur de consensu episcopi electi, cui Papa vult facere gratiam,vtrobique totum quod fit,gratia est.Quæ ro an episcopus consecratus in terminis huius decr. possit dici consecratus ad aliquam ecclesiam specificè,& si non est conse cratus,an cõsecratus sit saltem in genere,ita q̃ sit episcopus, & possit expedire inuitatus illa,quæ sunt ordinis?dicit hic Host. q̃ specificè hic ad nullam fuit consecratus, fuit tamen consecra tus ad generalem.ad quam quilibet consecratur, cum vnica sit tantum ecclesia:sic interdum professus certam religionem,non est obligatus illi religioni in specie, sed obligatur in genere, vt inf.de re.c.non solum.lib 6.& c.seq.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus qui propria authoritate de sua ecclesia transfert se ad aliam, carebit utraque.5.*
2 *Concessa sub nomine proprio transeunt in successorum,quando materia est eius naturæ,ut transeat ad successorem.*
3 *Titulus præsumitur ad antiquam possessionem.*
4 *Citatio non requiritur in notoriis.*
6 *Episcopus,qui propria authoritate se transfert ad aliam ecclesiam, nõ est priuatus prima ipso iure.*

CAP. III.

1 VAnto. † Episcopus qui propria authoritate de sua ecclesia se trãsfert ad aliam, carebit vtraq; h.d.cum se.Primò factum narrat. Secũdò aggrauat,ibi,non attendens. Tertiò punit,ibi,ne autẽ. In ista decretali habemus duo principalia.primò factum, & aggrauationem facti.secundò pœnam.Circa primũ no.primò au thoritatẽ illam,quos Deus coniunxit homo non separet, indu ci ad aliud.s.matrimonium spirituale,& sic licet argui de carna li ad spirituale,& è conuerso,super quo dic,vt j.de spon.c.cum apud.Not.secũdò,q̃ Deo reseruata,videntur Papæ vicario suo
2 reseruata.† Not. q̃ concessum sub nomine proprio transit ad successorem,quando materia est eius naturę,vt transeat ad suc cessorem,& sic in ponderanda dispositione an sit in rem,vel in personam,plus attenditur natura materiæ, quã attendatur ver borum expressio,ad hoc,§. eo.c.i.& ii.de offic deleg.c.quoniam Abbas.Et not.q̃ potestas episcopos transferendi spectat ad so lum Papam.Quartò no.ar.pro antiquitate veneranda. Quintò no.q̃ factum a Papa,vt a vicario Iesu Christi, attribuitur factũ a Deo,cuius locum Papa tenet in terris. Not.v.q̃ translatio, & quælibet dispensatio,debet in se habere vtilitatem, aut necessi tatem,alias non est dispensatio,sed est dissipatio. An electus ad ad aliam Ecclesiam eo ipso quod alligatur alteri ecclesię, possit administrare bona? dic,q̃ non,secundũ Boa.quia nõ potest ad aliam assumi aliter.q̃ per postulationẽ, & assumptus per postu lationem,non potest administrare,etiam in Ecclesia vltramon
3 tana,quia hæc decre.nihil loquitur in electo.†Aliud non profe quuntur hic doct.nisi de antiquitate super gl.q̃ antiquitas mul
a ta potest. inter cætera dicunt, a q̃ antiquitas releuat ab onere
b probandi titulum,b de quo.j. de præscri. c.i. lib.vi. Venio ad se cundam partem, & hic ponitur primò vna causa pœnę im ponendę,ne.s.facti peruenitas transeat presumptoribus in exẽ plum. No.secundò, q̃ episcopum trãsiuisse ad aliam ecclesiam non potest esse non notorium,& patet,quia factum actus tran seuntis potest esse notorium contra Boa.sed ipse dicer et, q̃ hẽt
4 causam manentem.† Not.tertiò,q̃ in notoriis fertur sententia parte non citata, de quo de iureiu. c.ad nostram.il iii.de appel. c.cum sit,de coha.cle.& mu.c.vestra.de ele.c.bonæ,de verbsig. c.ex parte.glo.de reseri.c.ab excommunicato. No.quartò, q̃ al ligatus alteri matrimonio non potest licitè eligi,& q̃ eligentes sunt priuandi potestate eligendi,litera dicit, q̃ suspendendi sint, dicam cum glo. Et no. q̃ quis puniendus est in quo peccauit. Circa hanc partẽ opp. & videtur q̃ translatio non legitima nõ sit notoria,quia possibile est,q̃ transiuerit cum licentia, & hoc cum licentia potest esse occultum, quia non patens oculis, de cleri.ex com.c.illud.Sol.q̃ transiuit, nõ potest esse nisi notorii; q̃ autem cum,vel sine licentia transiuerit,potest esse non notorium,tamen sufficit factum esse notorium,ex quo licẽtiæ datio habet se per accidens,in qua grauatur onere probandi,vt patet in c.vestra de coha cle.& quod ibi plenè no. tales enim circun stantiæ habentes se ex accidenti, non impediunt effectum no torij.Opp.q̃ non sint suspẽdẽdi,sed priuati ipso iure,vt patet de elect.c.cum in cunctis. Sol.dic, q̃ hic non peccauerunt eligen do,sed recipiendo absque licentia Papę, quia fortè postulaue runt.vel dic suspendendos, idest suspẽsos esse &c. sed dices,hoc non sufficit,quia debent esse priuati.dic,q̃ ista pœna, q̃ priuati sint,est suspensio,quia ex toto nõ sunt priuati,licèt ad tempus,
5 vt dixi de electio.c.bonæ. † Venio ad vltimam partem. No. q̃ derelinquens ecclesiam,& attentans aliam,caret vtraque,quia priuandus est vtraque,prima propter superbiam, secunda pro pter auaritiam. Quæro quando habet locum pœna,vt priuetur secunda habita?dic,q̃ hoc procedit siue transiuerit absque licẽ tia eius,cuius erat prima,de renũ.c.admonet.xvii.q.i.c.nõ opor tet,siue ex eo,q̃ transiuit absque licentia illius,cuius est eccle ad quam transiuit, quam sua authoritate non debet occupare, de præben.c.cum qui.lib.6. dic tamen, q̃ si vnam dimisit cum licentia,& aliam apprehendit sine licentia,q̃ illa priuandus est tantũ,in qua licentiam non obtinuit,ne plus extendatur pœna
6 &c. de his quę fiunt a ma.par. cap.quæsiuit. † Quæro an nas siens ad secundam absque licentia,si t priuatus prima ipso iure? dic q̃ non est ipso iure,sed priuandus est.& sic remanet capi pus prioris ecclesiæ,& priores clerici adhuc ei obedire tenẽtur. Item ibi renunciatio non tenet,de renun.c.quod in dubijs.nam etiam lata sententia res statim non perditur,vt Insti.de offi.iud. § fi. licèt circa iura statim sententia suum sequatur effectum. de pœ.l.in seruorum.§ fi. per quod patet, q̃ non perdit ecclesia ex translatu,sed superioris ratihabitione. dicit Io. And. q̃ in ca ratis sumus expediti per decre.de multa.de præben.in c.pastoralis autem,in quibus nihil est statutum,& quibus non potest remu neciari religionis fauore absque licentia Papę, aliud est, & proue dunt dicta,ad hoc quod no.de concef.præb.c.cum nostris.

ADDITIONES.

a ¶Quod antiquitas. Ex antiquitate præsumitur solẽnitas intervenisse,ut no.l. l.qui in aliena,in prin.ff.de acqui.hær.adeo, q̃ emphyteuta qui legitimam pore possedit rem tanquam emphyteuticã præsumatur habu isse debitas so lẽnitatibus præcedentibus,uidelicet,cum authoritate episcopi,si ei empha teusis ecclesiastica.& per Ale.in consi.76.inci.Circa primum,de quo quæ tur,col.3.in 1.uol.de quo tamen uide Ale.in cõsi.17. inci.Circa primum,& quæ locationis,in 4.vol. vbi dicit q̃ ex antiquitate præsumitur solẽnitas quando ad poterit illa solẽnitas ,pbari. alias secus.uide Fel.in c.sicut, col.19.de cons
b ¶Ab onere probandi titulũ. Adde tu de hoc per Barto. in l.fo ra.in fi.de ius urb.præd.Pau.de Cast.in l.1.§.fi.ff.de aqua quo.& a fi. Alex.in l.ex mon la grande.ff.de seruitu. ui ba.Bal.in l.sicuti.col.2.in glo.4.C.de præscrip.l an.& Pau.de Cast.cons.5.in prin.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale,ualet.*
2 *Matrimonium non potest dissolui ab alio quam a Deo.3*
4 *Argumentum a maiori in exorbitantibus non procedit.nu.7.8.*
5 *Dictio,duntamen,facit actum conditionalem.6.*
8 *Maius si concedatur,an censeatur concessum minus,uel æquale.*
9 *Indulgentia an sit latissimè interpretanda?*
10 *Priuilegium semper est intelligendum,vt aliquid addat iuri communi.q.*
11 *Priuilegiũ,uel beneficiũ an, & quãdo patiatur interpretationẽ extensiuã.*
12 *Ambitio ex quibus præsumatur?*
13 *Eligi uel postulari quando quis debeat?*
14 *Examen quando requiritur,an aliquis sit idoneus, non est citanda pars.*

CAP. IIII.

1 ICet. Solus Papa transfert epos,& indulgẽtia eius sup tali translatione cõcessa ad litera tenen
da,& strictissimè intelligẽda est.h.d. Primò ponit ob ẽtũ.Secũdò,ibi,hoc ãt,recitat factũ. Tertiò rndet ob
1 iectioni,ibi, nec illa.† No.i.q̃ licitũ est arguere de matrimonio
a carnali ad spũale,a & è ɔ̃,de quo de spon.c.cum apud.† No.ii.q̃ carnale

ADDITIO.

a ¶De matrimonio carnali ad spirituale. Vide plenè per ista in c.2.& ibi no hoc sit indistinctè uerum,inf.de transl.& 7.q.1.c.sicut, & ibi Arch. Cardi.& cle.1.q.3.uer.qui enim,de concef.præb. Zac.

2 carnale matrimonium non põt dissolui ab alio, quàm a Deo. Et sic procedit,quos Deus coniunxit,homo nõ separet. Et no. q̃ illa uerba sunt euangelii.Quos Deus coniunxit &c. Not.3. q̃ matrimonium spirituale contrahitur inter electũ, & eccle siam,non inter eligentes,& electum:alibi dr, q̃ inter eligẽtes, & electũ.sup.de elect.c.cũ inter canonicos,& inf.ut li.nõ cõte. c.qm.§.sinautem.quod intellige,ut per Innoc. dixi sup. c. inter
3 corporalia.† No.4. matrimonium posse intellectualiter consi derari partitiue,& construi per partes.stres, quia partem parti cipii recipit in consensu,partem ratificationis in cõsummatione, partẽ consummationis in consecratione.Et no.q̃ tale non põt absolui absque authoritate apostolicæ sedis. Et no. q̃ vinculũ non est nisi inter eps̃m,& ecclesiam,de quo sup.de postul prela. cũ.nõ est ergo inter ecclesiã,& inferiores prælatos.No.5.quo
2 modo dicitur quis delinquere ex præsumptione. a No.6. q̃ in dulgentia ɔ̃ ius est strictè intelligenda. Et aduerte quia hoc p̃ bat tex. hic, & quatenus agitur de præiudicio concedentis, & hoc qñ conceditur per uiam priuilegij: & sic no. q̃ indulgen tia,ut stricti iuris ad limites uerborum est restringenda. Not.7. q̃ ex permissione transitus ad maiorem non vr permissum trã sire ad minorem,quia causa concessionis fundatur super maio ri utilitate,quia maior reperitur utilitas in maiore,quàm in mi nore.Secus quando fundatur super habilitate personæ, quia si
4 est habilis ad maiora,est habilis ad minora. Vel possumus col ligere,† q̃ ar.& maiori non procedit in exorbitantibus. vnde non sequitur,dispensatum est in maiori, ergo concessum est in
5 minori,ad hoc de præb.c.cui de non sacerdotali.in 6. † Not. 8.
b. de effectu istorum uerborum,dumtamen,b quia reddunt gra tiã conditionalẽ ad certitudinẽ,uel indagationẽ eius,quod sub illa oratione iungitur. vnde cautũ est dicere, dumtũ nihil ob uiet ẽ canonicis institutis.i.si nihil obuiet.Et no. q̃ talis oratio, seu gratia,tanquam cõditionalis, effectum non operatur ante purificationem,& certificationẽ, an aliquid obuiet,seu in ma teria,seu in forma electionis, & postulationis. Not. 9. q̃ hæc
6 † clausula,dumtũ nihil obuiet &c.dat causæ cognitionẽ super eo,quod subijcitur,ut principali clausulæ, & si hoc est priuile gium,cognitio vr reseruata ad personã concedẽtis priuilegiũ, ad hoc.j.de iudi.c.cum uenissent.& sic hæc clausula non sonat in monitionẽ tantum,sed tribuit ẽt examinationem,uide cle.j. de offi.deleg. & quod no.in c.fi. de presum. Hic habemus tria. Primò habemus causam,ex qua Papa concludit temeritatem transeuntis. Secundò habemus transitum, & factũ temerariũ. In tertia tollit excusationẽ allegatã. Venio ad primam. Primò vr, q̃ Papa hic sit superfluus in isto ti. in hac authoritate, quia idẽ potest per idẽ repetitur. Sol.Boa.dicit,in primo c.Papa probat per locũ ab authoritate. In secundo probat per locum a minori. In tertio probat per locum ab antiquitate: hic per locum a simili. Secundò opp.cum glo.quæ est super uer.initiatum, hic dicitur matrimoniũ initiari,& deinde confirmari,per hoc præsuppo nitur matrimoniũ perfici per partes, & sic habere partes diui duas.hoc est falsum, q̃ uinculum matrimonij momẽto perfi citur,uel statim est,uel non est, ergo non põt capere finẽ princi pij,uel mediũ in partes, quia hæc capiunt tractatũ necessario: q̃ momento expediatur,patet 17.q.2.c.2. ubi patet, q̃ est res in diuidua,& aut est,uel non est in momento.Gl.rndet qđ si pon deretur matrimoniũ penes ipsam uinculi substantiam, & me diũ,quo ad illa,quæ substantialiter producunt carnale,non ex pedit ur per partes,imo momento est,uel non est. Si considerat quò ad accidentia extrinseca,uel uirtutes,& tũc põt dici habe re partes:substantialiter .n. matrimoniũ capit principiũ, & fi nẽ a consensu,& sic cum consensus simul momento expediat, momento etiã perficitur:ante.n.q̃ sit consensus mutuus, nõ est matrimonium,& statim cum est consensus mutuus,est mrimo niũ,sed quo ad alias partes extrinsecas, & uirtutes cõstitutiuas põt esse in pte,& non esse in partes:nos possumus mrimonium spirituale,& carnale considerare respectu præambulorũ necessi tantiũ ad finẽ matrimonij,& hoc respectu põt dici initiatum, non uinculũ substantiale, sed aliquid subordinatũ in finẽ faciẽdi, uel producendi uinculũ: põt exemplificari in electo. & electio nis publicatione,quia statim perfectũ est præambulum per re spectũ ad eligentes necessitans uinculũ: sic põt dici in carnali uinculo sponsaliorũ,ut patet de spon.per totũ. sic ergo post il lud sequitur pars,quæ facit matrimoniũ.s. consensus purè ele cti: & sicut in matrimonio carnali secuto consensu utriusq; est perfectũ,ita in isto perficitur, & sic põt dici pars media in respe ctu ad principium extrinsecũ pambuli, & medium necessitã tis, licèt in respectu ad mediũ matrimoniũ, nec media sit, nec pars,nec ultima,sed ista non est diuisa. Sitertiò considerantur uirtutes consecutiuæ ad uinculũ,sequnt aliæ partes,quia si in matrimonio carnali sequit copula,ratificatur matrimoniũ,nõ q̃ aliquid addat substantificè ad uinculũ, quasi illud intensiuè extendatur in suba,sed solùm additur quædam qualitas,& uir tutes extrinseca a suba uinculi, per quod uinculũ magis robora tur quo ad difficultatẽ dissoluendi, quia ubi poterat aliquo ca su dissolui,ut in c ex publico.de conuer. coniu.altero ex ɔ̃hc̃ tibus ingrediente religionẽ,modo sic non poterit, & in hac co pula ratificatur,& confirmatur uinculũ.& sicut in carnali ratificatio, & consummatio datur eo. momento,sic in spirituali quo ad uirtutẽ roboratiuã uinculi,quo ad difficultatẽ dissoluẽ di datur post consensum per confirmationẽ,quia ex tunc uin culũ est ab ecclesia ratũ,& efficitur pro tunc indissolubile au thoritate inferioris Papa. non ergo potest dissolui uoluntate electi,sm uerã op.de qua.§ e.c.inter corporalia,& no. de elect. c.si electi.li 6.consummatio ãt,quo ad uirtutẽ partus filiorũ,est in consecratione, quia cõsecratus põt aliàs spirituales filios fa cere ordinãdo,qđ ante nõ poterat,& sic ibi daẽ consummatio. In hoc ergo vr differre carnale a spirituali, quia ratificatio carnalis est simul cũ consummatione,i.copulę, sed in spũali diuer so actu cõcludit;& cã huius est, quia uniuersalis ecclesię in ma trimonijs nõ exigitur extrinseca, & expressa probatio, sufficit ecclesiã non ɔ̃dicere,& non habere cãm ɔ̃dicendi. secus ãt est in spirituali,quia oportet,q̃ psona examinetur, & sp̃iliter ap probetur,qđ fit in actu cõsummationis,& pro tanto dãtur actus de p se ad cõsummationẽ,& hæc est ueritas. de copula asit an addat ad matrimoniũ,dic q̃ nihil addit,& de hoc hr, t i.q.3.c. q̃ prædecessor. & sic uidemus unũ signũ legale in individuis; nã seruitus non põt per partes trãsferri, & tñ ante eam possent dari partes ordinatæ in finẽ eam inducẽdi ff. de ser. rust prędi.l. per fundũ.& patet ex no.in l.est receptũ.ff.cõ.præd. & hęc suf ficiant de j.par.In 2 par.ut facti recitatiua nihil dr.Venio ad ter tiã,& hic aduerte.& hic facit tria. primo recitat indulgẽtiam. secdò ipsam ostẽdit nõ proficere ẽt iuppolito uno intellectu hic falso.tertiò idẽ facit in suppositio uero. Ad primã.in illa pontur solus tenor,nec ei aliquid obuiat. Ad secundã dicit, q̃ licèt ui deatur aliquibus, q̃ possit transire ad maiorẽ &c. Opp. q̃ hoc nõ possit,nec debeat uideri,quia si gra est condonalis. non vr, q̃ hoc possit indulgentia operari, donec fuerit ex inquisitione purificata. Gl.fatetur & dicit, q̃ Papa hic ex superabundanti re spondet,& presupponendo intellectũ falsum, nulli debet uide ri, q̃ ẽt uirtute illius indulgentiæ transire possit, nisi prius sit pu rificata,purificata ãt indulgentia istis benè poterit uideri, q̃ trã
7 sire possit ad maiorẽ,& sic intelligitur hic.† Secundo obuiat, dr hic, q̃ si indulgentia concedit,ut ad maiorẽ possit transire, non poterit trãsire ad parẽ per hoc,& submittit, q̃ facilius dispen fatur in maiori, q̃ in minori. Contra,imo facilius in minori, q̃ in maiori dispensat.56 di.c. Cænomanẽsem, de filijs presby.c. j.lib.6.ut no.sup.de elect.c.scriptũ.ubi per gl. Sol. qñque datur impedimentũ respectu defectus psonæ, ut pp accidens crimi nis,uel aliud,& facilius in minori dispẽsatur, q̃ in maiori,quia in maiori requiritur maior habilitas persone,q̃ in minori.& iõ tunc approbat,quia facilius ad minorem, q̃ ad maiorẽ. Quan doque subest impedimentum uinculi,& alligationis alteri uin culo supposita habilitate personæ ad utrunque, & tunc in dis soluendo uinculo pp transitum facilius conceditur in maiori, ut ascendat,quàm ad parẽ,ut nõ ascẽdat,sed gradualiter in pa ri gradu ambulet,quia in primo pt dari cã,in secundo non,cũ tanta sit utilitas,quæ utilitas in casu isto tãta reperitur in uno, quanta in alio,sed maior pt esse utilitas in maiori, & tales dispẽ sationes exigunt cãm,& sic loquitur hic,ad hoc sup. de postu. præla.c.bonæ.il 2.& sup.c.prox. Tertio vr, q̃ ex quo cõcessum
8 † est,q̃ transeat ad maiorem,concessum videtur, q̃ possit trans sire ad parem,quia concessis maioribus concessa vr minora. 17.q.2.c.uisis.& de do.c.pastoralis.Gl. quæ incipit, Sed nonne concesso,rndet q̃ cõcessis maioribus vr concessa minora,sed dum dr concedere transitum ad maius beneficium, est maius, quã concedere transitũ ad minus,hoc est falsum, qñ concessio fit pp uinculum, quia tales concessiones implentur in cã &c. & sine causa fieri non possunt. Ad propositum ergo, leuius est concedere,quòd transeat ad maius,quia subest aliqua utilitas, quàm

ADDITIONES.

a ¶Ex presumptione. No.tamen,q̃ omnis inobediens dicitur contemnere, & peccare ex temeritate.notat Do.in c.de libellis,ad fin.2o. dist. latè ponit Fe lin.in c.2.col.3.de maio.& obe. Seb.Sap.
b ¶Istorũ uerborum,dumtamen.Vide per Bar.in l.si quis ita,de condi.& dem, & in l.uxorẽ,& ibi Dy. & qđ no. in apost.ad ipsum,ff.de leg.3.ubi dicitur, q̃ uerbum,dumtamen,facit conditionem.vide eundem Dy.in l.qui concu binam,co.ti.plenissimè per Bar.in l.i.col.4 ff. de condi. & demon. Zac.
¶An hęc dictio,dumtamen,faciat conditionẽ:ultra hic alleg. uide quæ no. Bar.& doc.in l.si decem cum petiero,& in l.centesimis,& in l.eum, qui ita, in §.qui ita,ff.de uerb.ob.& quid de dictione,dummodo? dicas, q̃ import at modum,ut per Bar.& doc.in l.quibus diebus,in §.fi.de cond.& demon. & de huiusmodi dictionibus,dumtamen,& dũmodo, an & quando impor tent conditionem,uel modũ:uide per Spe.in ti.de leg.j. §. pe. uer. sed quid si indulgentia. & uide gl. in cle.cum ei quem,de concef.præb.& aliam gl.in c.non potest,de præb.lib.6.quę uidetur dicere,q̃ important conditionẽ,& necessarium est conditionatũ existere,quia cõditiones sunt in specifica for ma implendæ.l. qui hæredi.& l. Mæuius.ff.de cond.& demon.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a quàm ad parem,uel minorem ecclesiam,[a] quia ibi deficit utilitas, & primum conceditur a iure,secundum autem non permittitur,ita, ꝙ illud quod est maius permissum à iure,est leuius cõcessibile,quàm id,quod est minus prohibitum à iure, sic loquit hæc materia.vñ aliqñ aliqd est maius,qđ est leuius.vł etiã aliqd esse leuius,qđ maius uidetur, ad hoc quod no.in d.c.pastoralis, ad hoc de ele.in c.nemo deinceps.li.vij.vt eccle.bene.c.uno. & qđ no.in ele.una.de reb.eccl.nõ ali.de ele.c.si religiosus.li.6.con iuncta decre.ne cle.uel mo.in c.2.eo.lib.ad hoc cle.de hęre.no lentes. in prin. & not.de ele. c.ne Romani, §. irritum,in 1. glo.

9 † Ad tertium hic oppo.cum glo.quæ est supra uersi.postulatio. & uidetur, ꝙ per hanc indulgentiam potuerit transire absque alia licentia. Primò:quia uerba indulgentiæ latissimè interpretantur, & sic quod aliquid operentur, de uerbo.sig.c. Abbate. hic nihil operantur,ergo &c.nam hoc de iure communi facere potuisset a Papa licentia petita,sed si non habebit expectare licentiam Papæ, non addet priuilegium aliquid ad ius, quod est contra naturam priuilegij,quia priuilegium est priuans legem. 3.dist.c.priuilegia.& ff.ad muni.l.j.ff.de leg.j.l.si qñ. Glo.ad primũ quod dicitur indulgẽtias latissimè interpretãdas , respõdet primò, ꝙ hoc est uerum quantum patitur natura uerborum in dulgentiæ, ultra non , quia non tantum est trahenda latissime ꝙ rumpat, hic ãt Papa sublimauit pcessionem, dumtamẽ nihil obuiet, pp qđ, cùm sit dubium,reseruauit sibi examinationẽ ꝺ uerba,ergo nõ ampliabat,ut trãseat sine examinatione,ad hoc de priui.c.si de terra. & patet de ꝺsue.c.cum dilectus .Vel scdò quædã sunt indulgẽtiæ,quæ sunt bñficia,q̃ non exorbitant à iure communi,& talia latissimè interpretant , q̃dam exorbitantia à iure, & talia non intelliguntur latissimè, & de his loquit hic. nam si ampliaretur, hic derogaretur iuribus, per quæ consueta examinatio postulationum,& electionũ subuerteretur, & hoc, quia tales indulgentiæ eo,ꝙ à iure exorbitant,præsumunt ambitiose obtentæ. 1.q.1.c.principatus † Ad ſecundum,ꝙ priuilegium [b] dẽt aliquid operari, & intelligi ut addat, respondẽdũ, ꝙ hoc operatur;nam duo erant impedimenta in trãsitu. Primum quia aligatus primo uinculo, per quod inhabilitabatur ne posset transire,nec etiam poterat consentire. Aliud erat impedimẽtum:quia non poterat ibi transire non examinatus,prima impedimenta tollunt̃r ex sola licentia, sed quia operatio illorum nõ ꝑt dari ante examinationẽ, ꝙ hoc nõ poterit dare exercitiũ illorum,antequàm examinet.eo ergo examinato poterit ãñ examinationẽ etiam transire, seu cõsentire, sed postea non poterit trãsire antequam sit examinatus, & sic loquitur hic.& hoc operatur scriptura illius priuilegij,quia contra ius,secũdò hoc operatur tenor verborum,de cuius mente apparet Papam voluisse sibi reseruare examinationem.extẽdebat ergo iste priuilegium in duobus.primò quia uolebat transire ad parem , & erat conessum ad maiorem tantùm,quod faciliùs conceditur. secundò quia uolebat transire non examinatus,quod erat contra mẽtem reseruationis ibi,dũ tamen &c.& contra intẽtum priuilegij,qđ strictè interpretandũ est.Dicit Goff.quòd vltra hoc operabitur ista indulgentia,quia,non postulatus aliàs non habebat ius petendi confirmationẽ;mõ ex vi licẽtiæ poterit , ex quo de persona,& postulatione constabat,quod non placet Hostien. ꝙ dicit,ꝙ sine tali indulgentia hẽr ius petendi confirmationẽ, & absque ea confirmaꝛ,quando petiꝛ.ꝑp vtilitatẽ ecclesiæ,ut ipse no.ꝺ.de ele.in c.cũ ad monasterii.Secundò dicit Host.ꝙ opera bit circa examinationem,quia vbi aliàs examinatio spectasset ad Papã,quia Papa hẽt admittere,modo ex quo data est licentia transeundi, poterit transire absque examinatione Papæ , & poterit Patriarcha examinare ex vi licentiæ,qđ aliàs nõ posset, nisi aliàs sit hic immediatè subiectus Papæ,ꝙ tũc Papa hẽt examinare,nec diceẽ tũc Patriarcha iure suo examinare,sed ex hac licentia gñali Papæ.† Hic doct.tractant,seu querunt nunqd priuilegium,aliàs bñficiũ,debeat extendi?dic,ꝙ aut loqmur in priuilegio,& strictè interpretatur,dummodo aliquid operetur,debet tamen intelligi,ꝙ aliquid operetur,& sufficit ꝙ aliquid operetur contra concedentem.Aut sapit naturam beneficij,& latè interpretatur,si ex hoc alteri non infertur præiudicium , quàm concedenti,sic loquitur hic.Aut loquitur in beneficio , & tunc aut est ambitiosum,& strictè intelligitur. † Et dr ambitiosum multipliciter.quandoque,quia contra naturalem rationem,vel æquitatem,uel tangit periculum animarum,vt hic,& sup.ti.1.c. dummodo,il 2.ad fi. qũque ambitiosum,& odiosum est , rõne personæ,de fil.presby.c.literas,& c.fi.vt quia persona est propter qualitatem communiter iuri exosa quandoque ratione sui tenori,ut contra ius alterius impetratum,ff.de vul.& pup.l.ex facto.Aut est fauorabile,quia non concernit incommodum alterius,& tunc latissime interpretatur.quod dicit hic Host. etiam si in aliquo deroget iuri,quod intelligo de iure communi concernente concedentem,aliàs semper strictè interpretaretur, ꝙ transiret in materiam priuilegij.hoc uerum, quatenus uerba patiuntur,non vltra,vt hic,de hoc de verb.sig.c.olim,ubi bona gl. & hanc differentiam inter priuilegium, & beneficium posuit glo.sup.e.c.inter corporalia.† Op.hic innuitur,ꝙ habens indultum gentiam debeat postulari,imo vł,ꝙ non debeat postulari, sed eligi.ex quo enim lata est sñia trans eundi contra vinculum,habet licentiam apertam,& difficultas transeundi sublata est.ergo debet posse eligi,ad hoc.sup.de ele.c.cum Vintonen. Sol.dicit hic Innoc.expresium,ꝙ licet dispensetur cum aliquo inhabili ad electionem,ꝙ ex dispensatione non habilitatur ad modum prouidendi,vt possit eligi,sed debet postulari. Vnde dicit in hac materia sic dicendum,ꝙ quandoque dispensatio ex toto non tollit impedimentum,à quo necessitatur uia postulandi.exemplũ,vt in alligato alteri ecclesię,quia licet detur licentia,per hoc non tollit vinculum materiale, ex quo surgit difficultas:& tunc postulari debet,vt hic.Quandoque tollit̃ uinculum prima facie ex toto,& tunc cõsidera qnale sit uinculũ,aut est odiosum,& tunc,quia dispensatio ẽ fauorabilis,iõ tollit ipsum ex toto:exẽplũ ponit in illegitimitate,& rõnẽ assignat,ꝙ facilius tollit odiũ,ꝙ tollat fauor,& non remanent aliquę reliquiæ,per quod dicit Inno.ꝙ eligi ꝑt.dat simile in pacto , quod tollit ex toto obligationem,& actionem descendentem ex delicto,quia odiosa est.ff.de pact.l.si tibi.§.quædam. Vnde nullis remanentibus vestigijs aut reliquijs ualet ꝙ agit , & eligi põt, vt in illegitimitate,illegitimus ergo legitimatus põt eligi. Qõdoque uinculum est fauorabile,& tunc dispensatio est odiosa, ideo restringenda,& tunc defectus ex toto non tollit̃ per dispẽsationẽ quò ad reliquias,& vestigia prima, puta quia fauor difficiliter confunditur,vt patet in alijs actionibus fundatis super fauorabili causa,quæ non tolluntur ipso iure, sed eliduntur ex pacto,ff.de pact l.si unus.§.pactus.& l in proposito,vt dare cõtra uinculũ licentiã,ꝙ est fauorabile,& tunc non ꝑt eligi , sed dẽt postulari,& sic pòt ẽt loq hic.per quod concludit hic Inn. ꝙ necessaria est postulatio,& fuit postulatus,vt hic, & tutius ẽ ꝙ postuleꝛ,licèt secundũ eũ posset tolerari,ꝙ eligaꝛ per maiorem consensum eligentiũ,& electi,propter licentiam potest cõtrahi matrimonium. Dicit tñ tutius esse,quòd eligatur in postulandum,vel postuletur in eligendum:satis credo,ꝙ hęc forma procederet ,ꝑpter probabile dubium,per c.1.de postu.præla. sed ita forma,ut ibi dicit Host.ꝙ tutius est,ꝙ omnia per Papã fiãt, & ꝙ hic non consentiat sine conscientia Papæ,ꝙa huius dubij superior est Papa,non ipse postulatus. Inno. autem resident. & Io.dicit,ꝙ poterit de iure consentire, & ꝙ examinare poterit iste inferior,ut dixit,ut patet ibi, per eum examinatio facienda,quia sic impersonaliter est loquitus,vt notet,ꝙ sibi non est reseruata,sic de elec.c.ne pro defectu.qđ satis mihi placet,ꝙ licentia aperit uiam ad uinculũ,vt aliquid operetur , & credo, quòd hoc posset facere ante examinationẽ;& ꝙa examinatio exigitur de mũ ante trãsitum,ut etiam sentit glo.uel cum licentia sit conditionata,& si idoneus sit,melius credo , quod ante examinareꝛ ut purificeꝛ ꝺditio indulgentiæ,per quod apparet, ꝙ tutior est opi.Host † Vltimò quęro.qualis erat hęc examinatio.dic,quod erat extraiudicialis,sicut & cum mãdatur alicui, ut alteri prouideat,si est idoneus,nõ necessitatur ad aliquos citãdos,secundum Inno.de quo vide de presumpt.c.fi.& i ele.1. de off.deleg.de concess.præb.c.propositum.& uide de post.præla.c.1.p Inn.de elect.c.cum inter canonicos, per eũdem. quę no.

ADDITIONES.

a ¶ Minorẽ ecclesiam. Vide tex.in l.relegatorum,in fi.ff.de interdi. & releg. & no. per Fel.in materia dispensationis,in c.postulasti, sup, de reseri, & in eum in cunctis,sup.de ele. Seb.Sap.

b ¶ Quod priuilegium. Adde,quod nihil operatur contra ius cõmune,ut nec. Ge.in c.si Papa,de priuil.in 6. Ale.in consi.33.incip.uiso.in 1.uolu. Limita ẽt ut non procedat,quando confirmaretur antiquum priuilegium , secundum Ge.in c.gratiosę,in 1.col.de reseri.uide Fely.in c.solitę, col.3. de maio. & obe.

c ¶ Debeat extendi. Tu uide de hoc Bald.in l.fi.C.de fru.& lit. expe.Bar.in l.j. in prin.uer.3.limita.& ibi pulchrè per Ale.quod quisque iur.can.in c.1.de mu.per Ly.& Phil.Fran.in reg.in iudiciis,de reg.iu.& Ro.consi.146.col.2. uersi.2.respond.

De auth. & vſu pal. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Pallium quid ſit,& à quo concedatur , & unde dicatur, & quæ ſit eius forma?*

Visum est de postulatis electis,& translatis.sed quia assumptis per hos modos licet uti pallio,si ecclesijs , ad quas assumptur,dignitas pallii debeatur, igitur &c.de materia dist.c.per totum.25.q.2.in c.in Galliarum.conueniunt huic rub. de elect. c.significasti,&c.suffraganeis,& c.quod sicut.Item archiepiscopus,ꝙ renunciauit deinde non utitur pallio,de renun.c.ad sup plicationem.Item quandoque Papa se offert missurum pallia, quod tñ aliàs instãter peti dẽt,de postu.præla. c. bone. il 2.in fi. † Quid est palliũ? Palliũ est insigne ornamentum archiepiscopi,uel epi de corpore B.Pet.sumptũ,de cle.c.significasti. De episcopo dicitur, ꝙ aliquando palliũ sibi competit ex priuilegio, de ꝑsimp.c.cum in iuuentute. Quis concedat pallium ? dic, ꝙ quatuor Patriarchæ. [a] de priui. c.antiqua. Ex scribitur pallium per i,& non per,e,nam est pallium dignitatis, & pallium honestatis,qđ etiam defert laicus.inf.de hom. c.suscepimus, & vtrũque dicitur a pallim Græcè , Latinè motu, uel concessione: nã pleriṅque pallium mouetur,& cõcutit sępiùs:vñ ministeꝛ multoties id cõuertit ministrando:uel dicit pallium à pallore, à pallio palles debent.n.præ cęteris Deum diligere, ieiunijs ergo & vigilijs insistẽdo pallidus esset solet.Quæro de forma pallij. Dic ꝙ in eo ponuntur quatuor cruces nigri coloris propter mortificationem vitiorum,quæ debet esse in palliato,ut cum Apostolo dici possit.Mũdus mihi crucifixus est,& ego mundo,ad Gal. 6.Alij dicunt, ꝙ dictæ quatuor Cruces quatuor affectiones significant,gaudium,dolorem,spem, & timorem. Prima ante pectus gaudium significat. Scda q̃ à sinistris,spem. Tertia q̃ retrò, dolorem.Quarta q̃ a dextris,timorem.& ista sunt ꝺria, & sic op posita ponũtur.sed quia quandoque huiusmodi affectiones excedũt,& sunt potiùs afflictiones.ideo in primis tribus crucibus ponũt tres acus ad pungendum, ne excedat.In quarta non ponit acus,ꝙa timor socium aculeum secum portat.vel p primam gaudium,q̃ ideo ꝓponit, ꝙ hõ semp dẽt incedere læta facie.In secunda dolor,ꝙa in sinistris pãdet omne malũ. ꝙ tertiã timor, quia timemus quę nõ uidemus.ꝙ quartã spes,ideo tine aculeo, quia ut quis magis speret quam timeat.Vel per ipsas designant quatuor uirtutes Cardinales. per primam ante pectus iustitia, vt semper sit prę oculis. per secundam fortitudo contra aduersa,ideo ponitur a sinistris. per tertiam prudentia, ideo retro ponitur. per quartã temperantia,quæ caret aculeo, quia nunquam excedit, sed alia temperat.

ADDITIO.

a Quatuor Patriarchæ. Dic,quod maiores Patriarchæ.s.Ale.Constantinopolitanus,Antiochenus,& Hierosolymitanus,habent ex priuilegio,quod conferant Metropolitanis,quibus præsunt,palliũ,prius quam & ipsi recęperint,vt no.in c.antiqua.inf.de priui.& ibi maximè per Innocen. Minores uero Patriarchęs, qui numerantur in cap. 1. de transla. epi. non possunt hoc, ut ibidem ,& per Fel.in ru.de ma.& obe.circa prin.

SVMMARIVM.

1 *Dictio,intra,quid notet?*
2 *Eccleſiæ appellatione,an & quando ueniat alia eccleſia ultra cathedralẽ?*

Vm super. Intra quamlibet ecclesiam pontificalis officij , & nomen Archiepale.h.d Prima decisę factũ narrat. Secũda ibi,sanè.factũ aggrauat. Tertia ꝯcludit ibi, tu ergo. Quarta cõminat ibi.qñ. No.1.ꝙ añ traditionẽ pallij ñ cõferꝛ aliquẽ actũ plenitudo Põtificalis officij,& nomẽ Põtificale, & sic añ pallij traditionẽ qs nõ ꝑt appellari archiepũs, & sic nõ ꝙsequit plenariũ effectũ & cõplemẽtũ plenariæ ptãtis, ꝙ ꝙ apparet,ꝙ a nõe arguaꝛ effectus.No.2.ꝙ malefactũ prælati licitè ab eo palliatur,& emendatur,ne in populi transeat exemplũ propter scandalum.No.3.ꝙ ubi ex facto sequitur aut confusio superioris,aut uerecundia subiecti,potius superior debet eligere uerecundiã subiecti,cuius est culpa,quam cõfusionem suã : & sic quis suum honorem.cessante culpa,debet præferre uerecundiæ,& confusioni inferioris sibi subiecti.Opp. ꝙ ante traditionem pallij per confirmationẽ recipit potestatẽ quo ad illa,quæ sunt iurisdictionis. sup. de ele.c.transmissam , & sup.de transla.præl.c.1.saluo quod est in maioribus,sicut est conuocare cõciliũ.d.c.ꝙ sicut.§.præterea.Sol.fateor, ꝙ recipit potentiã in prædictis,sed potestas in his,quæ sunt ordinis, confertur a tẽpore traditionis pallij,ut d.c.ꝙ sicut. 100.dist c.qñ. & sup.tit.1. c.inter corporalia †Opp.secundò,innuit hic licitũ palliare, qđ malè fecit,& permittitur mentiri, ꝺ ff.de tribu.l.illud.§.pen.22. q.2.act.primum.Solut. mentiri non licet,[a] si pro ueritate certũ petaꝛ,sed benè licet fingere.[b] Nam Iesus finxit le lõgius ire. 1.q.1.c.sicut.§.ex his,& bona simulatio approbatur,ꝙ me.cau. c.1.vnde non licet palliare mentiẽdo dicẽdo, ꝙ potestas fuit sua per hoc a sede apostolica data,sed ſm Host.instabit sermonib⁹, & excusationibus,utẽdo verbis duplicibus,dicẽdo, ꝙ qui eum reprehendunt non uiderũt omnia sua priuilegia , de qbus verbis duplicibus in alia materia vide in ſpe.de ꝺuo.§. iam nũc. in prin.† Glo.1.colligit,qđ archiepiscopus ante pallij traditionẽ nõ uocabit archiepũs,sed dicũt doct.qđ uocabit electus,uel postulatus ante consecrationem, post consecrationẽ uocabitur Archiepiscopus,& uide gl.de reli.do.c.1.Gl.2.,ꝓsequit gñalia allegãs ꝯcordãtias.in fi.Opp.qđ nõ possit mihi cõsulꝰ cũ dãno alterius.xxij.q.c.primũ.xi.q.3 c.si quis uero.Io.An. remittit ad ibi not.de reg.iur.c.locupletari,lib.vi. dic quod si quis facit aliquid princi-

ADDITIONES.

a ¶ Mentiri non licet. Etiã pro alterius salute,ut 22.q.2.c. ne quis & ibi Arc.gl. & Ge.14.dist.c.quod ait. Ale.de Vinc.in consi.contra iudæos,quod incipit, in casu in quo requisitus.& Spec.in ti.de posi.§.10.uer.quid si debes,& ti.de loc.§.6.uer.102.

¶ De hoc an liceat mentiri etiam pro salute alterius ? uide q̃ dixi plenè supra in c.nisi specialis,de auth.& usu pal.in ul.apo.mea.

b ¶ Licet fingere. Vide do.laſ.in l.manifestę turpitudinis.ff.de iureiur.ubi ponit in col.fi.quomodo debeo iurare si quis secretè mihi mutuauit pecuniam,& secretè restitui,& deferri inramentum,an mutuauerit. Seb.Sap.

CAP. II.

Ad hoc. Archiepũs alteri archiepiscopo pallium commodare non põt.h.d.sunt duæ partes.Secunda,ibi,inquisitioni.No.i. ꝙ pallium est personale,& sequitur personam usque ad mortem ue-

1 lut vmbra,& cum pallio sepelit. † No.2.ꝙ iura personalia non possunt ad alios transferi,ẽt per cõtractum commodati.Opp. primò,archiepiscopus potest inuitare alienum archiepiscopũ ad celebrandum in propria dioœcesi,ut patet.vij.q.1.c.Episcopi. Igitur uidetur,ꝙ possit ei commodare pallium.Sol.hæc fuit rõ dubitãdi, vt sicut poterat inuitare , ita commodare palliũ,& ciarg.inf.de offi.deleg.c.ꝑterea.sed contrariũ est uerũ. Opp. secundò,ꝙ non sepeliatur cum vestibus,de conse. di.1.c. nemo.ff.de reli.& sum.fun.l.& si quis.§.funeris.Sol.speciale est in uestibus sacerdotalibus,& pallio,ut hic,& c.nemo.logtur de laico,ꝙ nõ dẽt inuolui in uestib. sacris,secus si de clericis.Idem est de uestib. cuiuslibet ordinis,ut in talib. sepeliatur,cuius ordinis est,et hoc habet uniuersalis cõsuetudo,contrariũ loquit de pallio altaris.Cõtra illos aũt qui effodiunt tales causa detrobandi,est pæna.C.de sep.vio l.pergit audacia.& aut.ibi posita. Intra nouem dies ab obitu numerandos nõ debet quis molestari ex persona defuncti,ut in auth ibi signata . Quæro an possit cõmodare,ut sartor uideat,& alius faciat dic ꝙ hic prohibet cõmodatũ ad usum utendi,non uidendi.Quæro quid si archiepiscopus transferat ad aliũ archiepiscopatũ,an debebit sepeliri cũ duob⁹?doct. dicũt ꝙ sic,nõ poterit tñ vti priuilegio ad vsũ secũdi archiepiscopatus,ponet tñ palliũ ſm desup,& aliud de subtus. Alij dicũt corpus vestiẽdũ ultimo pallio tñ.primũ uerò ponet s. corpus, uel supra caput ſm Inn.quod uł rationabilius Ho. & quod dicitur de duobus,idem de pluribus secundum Io.An.

SVMMARIVM.

1 *Mendacium,an aliquo caſu ſit permiſſum?*
2 *Archiepiſcopus ante pallij traditionem non uocatur Archiepiſcopus.*

CAP. IIII.

Nisi specialis. Per palliũ trãsfertur plenitudo Pontificalis officij,& nomen Archiepale.h.d Prima decisę factũ narrat. Secũda ibi,sanè.factũ aggrauat. Tertia ꝯcludit ibi, tu ergo. Quarta cõminat ibi.qñ. No.1.ꝙ añ traditionẽ pallij ñ cõferꝛ aliquẽ actũ plenitudo Põtificalis officij,& nomẽ Põtificale, & sic añ pallij traditionẽ qs nõ ꝑt appellari archiepũs, & sic nõ ꝙsequit plenariũ effectũ & cõplemẽtũ plenariæ ptãtis, ꝙ ꝙ apparet,ꝙ a nõe arguaꝛ effectus.No.2.ꝙ malefactũ prælati licitè ab eo palliatur,& emendatur,ne in populi transeat exemplũ propter scandalum.No.3.ꝙ ubi ex facto sequitur aut confusio superioris,aut uerecundia subiecti,potius superior debet eligere uerecundiã subiecti,cuius est culpa,quam cõfusionem suã : & sic quis suum honorem.cessante culpa,debet præferre uerecundiæ,& confusioni inferioris sibi subiecti.Opp. ꝙ ante traditionem pallij per confirmationẽ recipit potestatẽ quo ad illa,quæ sunt iurisdictionis. sup. de ele.c.transmissam , & sup.de transla.præl.c.1.saluo quod est in maioribus,sicut est conuocare cõciliũ.d.c.ꝙ sicut.§.præterea.Sol.fateor, ꝙ recipit potentiã in prædictis,sed potestas in his,quæ sunt ordinis, confertur a tẽpore traditionis pallij,ut d.c.ꝙ sicut. 100.dist c.qñ. & sup.tit.1.

1 c.inter corporalia †Opp.secundò,innuit hic licitũ palliare, qđ malè fecit,& permittitur mentiri, ꝺ ff.de tribu.l.illud.§.pen.22.

a q.2.act.primum.Solut. mentiri non licet,[a] si pro ueritate cer-

b tũ petaꝛ,sed benè licet fingere.[b] Nam Iesus finxit le lõgius ire. 1.q.1.c.sicut.§.ex his,& bona simulatio approbatur,ꝙ me.cau. c.1.vnde non licet palliare mentiẽdo dicẽdo, ꝙ potestas fuit sua per hoc a sede apostolica data,sed ſm Host.instabit sermonib⁹, & excusationibus,utẽdo verbis duplicibus,dicẽdo, ꝙ qui eum reprehendunt non uiderũt omnia sua priuilegia , de qbus verbis duplicibus in alia materia vide in ſpe.de ꝺuo.§. iam nũc. in prin.† Glo.1.colligit,qđ archiepiscopus ante pallij traditionẽ nõ uocabit archiepũs,sed dicũt doct.qđ uocabit electus,uel postulatus ante consecrationem, post consecrationẽ uocabitur Archiepiscopus,& uide gl.de reli.do.c.1.Gl.2.,ꝓsequit gñalia allegãs ꝯcordãtias.in fi.Opp.qđ nõ possit mihi cõsulꝰ cũ dãno alterius.xxij.q.c.primũ.xi.q.3 c.si quis uero.Io.An. remittit ad ibi not.de reg.iur.c.locupletari,lib.vi. dic quod si quis facit aliquid princi-

ADDITIONES.

a ¶ Mentiri non licet. Etiã pro alterius salute,ut 22.q.2.c. ne quis & ibi Arc.gl. & Ge.14.dist.c.quod ait. Ale.de Vinc.in consi.contra iudæos,quod incipit, in casu in quo requisitus.& Spec.in ti.de posi.§.10.uer.quid si debes,& ti.de loc.§.6.uer.102.

¶ De hoc an liceat mentiri etiam pro salute alterius ? uide q̃ dixi plenè supra in c.nisi specialis,de auth.& usu pal.in ul.apo.mea.

b ¶ Licet fingere. Vide do.laſ.in l.manifestę turpitudinis.ff.de iureiur.ubi ponit in col.fi.quomodo debeo iurare si quis secretè mihi mutuauit pecuniam,& secretè restitui,& deferri inramentum,an mutuauerit. Seb.Sap.

Iura personalia non transferuntur etiam per contractum commodati.

Universidad de Deusto
Biblioteca

principaliter, vt alteri noceat, hoc non est licitum, alias sic, dūmodo hoc iuridicè faciat, ad hoc.ſ. de elect. c.cum ecclesia.

SVMMARIVM.

2 *Dictio, semper, denotat tempus, dictio, ubique, denotat locum.*

CAP. IIII.

AD honorem Romanus Pontifex semper, & vbique vtitur pallio, alij tā tum in ecclesijs suis, & certis tantū diebus. Scda ibi, alijs. & cām diuersitatis reddit, ibi, quoniam. Not. ꝙ Papa solus vtitur pallio in missarū solēnitatibus, & vbique. Et no. cām, quia pallium figurat plenitudinem Pōtificalis potestatis inquantum est assumptus ubique, & sic Papa est superior omnibus, ad hoc sup. tit. 1. c. licet. † Not. scdò, quod dictio, semper, [a] notat tempus, Vbique, locum. ad hoc. ff. fol. ma. l. j. Et no. ꝙ archiepiscopi pallio vtuntur solùm in ecclesia propria, & in ecclesiis ꝓuinciæ suæ, & certis temporibus in anno. Et no. causam diuersitatis, quia non habent plenitudinē potestatis, sed sunt uocati in partem solicitudinis. vniuersalem ergo curam omnium habet Papa. Opp. ꝙ pallium etiam significat plenitudinem potestatis in inferioribus. sup. de ele. c. in genesi. Sol. dicunt Doc. ꝙ in Papa significat plenitudinem officij, & sic aliquid significat idem in vno, aliud in alio, de præsum. c. illud. de sacra vnc. c. vno. Quæro secūdò q̄ sunt isti dies, quibus confertur potestas inferioribus in utendo pallio? glo. ponēs formā traditionis pallij, eos enumerat, q̄ uide, qa clara. Quare aūt dicatur de corpore S. Petri sumptum? habes sup. de elec. c. significasti. prout dicit gl. ꝙ in tribus temporibus, Hos. dicit, ꝙ in quatuor. Et dicit Io. An. ꝙ ipse plus ei credit, quia id æquius, & quia fuit palliatus. Io. An. dicit ꝙ in aliquibus plus conceditur: recurrendum est ergo ad uerba priuilegij. de priu. c. porro. Quæro quæ exigantur, ut detur pallium? dic ꝙ exigit ꝙ fortiter & frequenter postulet. 100. dist. c. prisca, nisi aliud fiat de gratia, de postu. præl. c. bonæ. de elect. c. significasti. Quæro quando debet peti pallium? dic ꝙ intra tres menses à die consecrationis, & si non fecerit, caret cō missa sibi dignitate, 100. dist. c. quoniam quidam. & fertur hæc sententia ꝓ Papam, quia inferior hoc non posset. 3. q. 9. c. accusatus hæc uera, nisi fuerit impeditus, quia tūc daretur sibi annus, & plus. vij. q. j c. constitutum. 75. dist. c. quoniam quidam. Quæro per quem? Dic, ꝙ per se uel per nuncium sufficientem, & quatuor exiguntur, vt dicatur sufficiens. exigitur. n. ꝙ in ꝓcuratorio fiat mentio de quatuor uniuersalib. Synodis, de quibus xv. di. c. sicut. C. de sum. Tri. in l. fi. & constitutionum decretalium Romanorum Pontificum, de sum. Tri. c. j. & 2. Secūdum, ꝙ ꝓpria manu mittētis sit scriptum. Tertiū, ꝙ habeat mādatū hanc fidem iureiurando firmandi. i. iurandi in animam mittentis, ꝙ ita credit firmiter. Quartum, ꝙ potestatem habeat petendi pallium. 100. dist. c. quoniam. Quintum fortè, quòd habeat mandatum iurandi in animam mittentis fidelitatem, & obediē tiam Romanę Eccleliæ, de ele. c. significasti. 63. di. c. tibi. de iureiu. c. ego. Sextum, quòd fortiter petatur, vt dictum est, 100 dist. c. optarum. Septimum, quòd intra tres menses petatur, quod si factum non fuerit deponatur. 100. dist. c. quoniam. nisi fortè nūcius transmissus infideliter egerit, uel nimium impeditus fuerit ar. ſ. de pig. c. significante. quia subueniēdum est, ut ibi de re iud. c. cum Bertoldus. Nunquid autem omnino elapsis tribus mensibus patiatur hanc pœnam? opi. sunt. Ioan. And. ꝙ sic. nec ob. quod dentur quinq. sup. de transla. præl. c. 2. qa maius periculū uertitur in archiepiscopali officio; Ideo minus tempus datur, arg. 60. dist. c. quiescamus. Alij dicūt quòd nec Metropolitanus hāc pœnam patietur, nisi elapsis quinque mensibus, quæ lec. magis vī amicari literæ secundùm Host. secūdùm quem, licèt etiam iste rigor sit scriptus, non seruat, & potest dici, quòd in desuetu dinem abijt. 4. dist. c. in istis. §. leges. imo nec admittitur, secundùm consuetudinem curiæ, electus petens, sed debet petere ꝓcurator capituli, uel unus canonicus nomine electi. si ergo nulla est electi petitio, ergo nulla mora, C. de anna. excep. l. fi. sufficit tamen mittere nuncium intra tres mēses. nec est necesse q̄d petat, vel se representet intra illos. Sunt. n. quidam tantum lōgin qui, in quibus non posset nuncius, etiam prima die consecrationis ꝓstitutus, intra illud tps ad sedem apostolicam venire. Nū quid aūt si nuncium miserit intra illud tempus, & moritur in uia, uel aliter infideliter agit, an sufficit ad pœnam uitādam, ꝙ semel nuncium intra tres mēses miserit? dic, ꝙ non: imo ex quo ad Motropolitanum pervenit impedimentum, q̄ citò ꝑt cōmodè, dēt aliū intra tres mēses à tempore notitiæ mittere, ad hoc infra. de elect. c. si electio. li. vj. & c. cupientes. §. ad hæc. & q̄ ibi no. in fine tit. & in glo. hę personæ, & si interim impediatur secundus mittere tenetur tertium, & quartum, & sic in infinitum, ff. ad Ter. l. 2. §. si mater. & §. agitur, per totam legem. Gl. 2. est clara ibi, scenica, doc. declarant quę dicatur scenica uestis. dic vt ibi per eos. Opp. de c. à memoria, ut li. pen. Sol. Io. An. ꝙ ibi de consue. & priuilegio docebatur obtemptum, vt liceret vti extra prouinciam signo crucis.

ADDITIO.

a Dictio, semper. Dic tu, quod dictio, semper, denotat cōtinuitatem tēporis. l. j & ibi Bar. col. 5. in fi. uer. item in quęstione, ff. fol. mat. Ang. in Auth. de hæred. & Fal. in prin. in 3. col. uer. super tex. ibi semper.

¶ Quomodo ista dictio, semper, intelligatur si proferatur in dispositione fa tutariā? uide Bar. in l. si quis ita, de condi. & demon & adde ꝙ uerificatur ei in his, qui habēt in se temporis interuallum, secundùm Bald. in l. aduersus, in uer. ul. no. C. de usur. & intelligitur semper, i. horis, & temporibus congruentibus. Et ideo si testis dicit, ecclesia semper possedit decimas, intelligitur in temporibus competentibus, & congruis, ut per Spe. in ti. de teste. §. posticā, nec sed quod plures, & in ti. de restit. in inte. §. intra quod. uer. si. sed cōtra prędicas, & uide quæ plenè habentur in l. j. §. nunciatio, ubi per glo. & Old. in uenomin bus, ff. de no. ope. nun.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium semper intelligitur, ne alteri præiudicet, uide hoc in pulchra casu 3.*

2 *Potestas uel quicunque alius officialis, an habeat potestatem in subditos, si sint extra prouinciam?*

CAP. V.

EX tuarum. Archiepiscopus extra suam prouinciam pallio vti non pōt, etiā si hoc habet consuetudo. h. d. In prima gratiæ petitio, petentis motiuum cōtinens. In secunda petitionis limitata exauditio, motiuum reprobās. Scda ibi, licet. No. archiepiscopum non posse uti pallio, uel insignis ꝑeminentiam notā tibus extra prouinciam suam. No. secundo, ꝙ consuetudo inducere non potest, ut archiepiscopus extra prouinciam pallio utaī nec generali, nec spāli. No. ꝙ priuilegio cōcedi ꝑt, ut immi nente necessitate ordinationis archiepiscopus pallio utaī extra prouinciā, nō cōpetit ergo hoc de iure, & sic q̄doque plus ꝑt priuilegium, q̄ cōsuetudo. No. ꝙ consuetudo dī generalis, quæ fer uatur in prouincia vna, de quo ō. de consue. c. cum dilectus, ver. dictus uerò. No q̄d priuilegium de utendo pallio extra prouinciam, intelligitur, si is in cuius diœcesi uti vult hoc concedat, & [1] sic talia ꝓ priuilegia intelligūtur absque alterius præiudicio. Quæro an ne iure communi possit archiepiscopus extra prouinciā uti pallio? Quidā dūt, ꝙ iure cōi ꝑt ꝙcedēte illo, in cuius diœcesi vti vult, ad hoc inf. c. prox. & consuetudo tunc dicitur corrupte la, quando vti vult inuito diœcesano, & h. d. la. data autem necessitate in casibus dicit, ꝙ quoad actum utendi pallio in alia ꝓuincia, hoc posset ēt ex dictos casus, dummodo habeat licētia & ad uerba, iā dictis casibus, subaudiūt, maximè. & ad actum ordinādi, & cōsecrādi extra prouinciā, dicūt, ꝙ stat proprię, vt ꝓ possit nisi in subsidiū ordinare subiectos ex ꝓuinciam, ēt illo cedente, nisi in casibus necessitatis. sed Io. An. dicit hoc falsum, [2] ut inf. dicet. † Inducūt q̄dam hanc decreta. ꝙ si archiepūs ad alia prouinciam, vel archiepiscopus ad aliam diœcesim transferēs illius ꝓmissū, pōt iudicare inter clericos suos, si ad ipsos uenerint, q̄d quidā negār, vt Phi. hic dicens, ꝙ cum diœcesanus illos clericos ordinare, vel iudicare non possit, uel illos episcopos cōsecrare, ergo de illis licentiam sibi dare non poterit, & sic propriè stat uerbum, indulgemus, & impropriè quo ad usum pallij, de quo inf. c. proxi. Contrarium determinat Host. q. a si possint de permissu illius proprios illius subditos ordinare, & iudicare 11. q. 2. c. 1. & 3. & c. non inuitati. multo magis suos proprios, ibi. n. sit duplex gratia personarum, & loci. hic uero loci tantum, de quo de of. le. c. nouit. nec hic regitur licentia Papæ, dummodo nō utatur pallio per iura prælle. per quæ patet falsum q̄d dictum sup. prox. inquātū dictum est, ꝙ de permissu non possit, & de ꝓmissu possit vti pallio. sed nō ꝓcedit dictū Host. q. a diti extra locum nō sunt illi subiecti, vñ non pōt ampliari potestas licētiā nō habētis in ipsos subiectos: sed secus in subditis ꝓ prijs licentiatis: quia potest prorogare superior potestatē in illos subiectos, non poterit ergo in alios subditos nisi expresse cōsentiant, de quo in cle. quāuis. de ꝛo. com. & dixi de of. de le. C. P. & [3] G. † Inducitur in ar. ad qōnem prædicatorū, & minorū, ꝙ licēt sint priuilegiati super confessionibus audiendis, req̄ritur, ut parochialis licentia, de quo per gl. inf. de pœ. & re. c. 01s, & hoc de hoc i cle. dudum. de sep. Quæro, an diœcesanus i loco possit permittere actum vtēdi pallio i ordinationibus clericorū? Quidam dicūt ꝙ non. Vñ à diœcesano primo ꝓmittit actus ordinandi, illo ꝓmisso à Papa concedit vsus palij. ideo inferior à Papa non pōt hunc vsum concedere. Vel dic secūdò, ꝙ ꝑt hoc ꝓcedere inferior de licentia sui Archiepiscopi, cui etiam prędicatur. Et si dicatur, qd operabitur ergo priuilegium, si detur licētia à diœcesano? Dic, ꝙ operabitur, ut illo permittente vti possit absque licētia Archiepiscopi, quod aliās non posset concedere, etiam si esset palliatus, nisi esset exēptus, cùm sit signum prælationis. sup. c. proxi. secundùm Inn. dicit Io. An. ꝙ ēt cum licētia archiepiscopi non posset hoc concedere absq. licentia Papæ, vñ melius intelligas in hoc casu quantum ad usum pallij ad Metropolitanū recurrendū, scdm Host. & expone is, ad quē ecclesia pertinet iure Metropolitico, uel aliās quo ad usum pallij, & sic ꝓcit de temp. or. c. nullus. lib. 6. Quæro q̄ exigantur, ut in alia prouincia

tinēa possit vti pallio? dic ꝙ tria. ſ. priuilegium, permissio eius ad quē, & ꝙ altera de his causis subsit. altera deficiente nō utet pallio. Quæro an archiepiscopus hodie huius loci posset vti pallio? Dic inspicienda uerba priuilegij, quia si appareat fuisse relata, extendetur ad sucessores, nisi appareat reuocatū, si per sonale, planū est, in dubio verborū remittitur ad Papā, de of. or. c. iii. §. si vero. lib. vi. si verba non sunt dubia recurrendū est ad decr. cūs abbas. de of. del. & vide qđ no. de reg. iur. c priuilegiū. li. 6. Ad gl opp. ꝙ nō solū in eccīa, sed ī tota ꝓuincia vtaī pallio, vt sup. c. ꝓx Sol. dic ecclesiā. i. totā ꝓuinciā. Opp. ꝙ ex [a] prouincia vti possit pallio. xxxvi. di. c. q ecclesiasticis. §. ecce. Sol. rōnali ꝑt, & insula, ut ibi, & xxi di c. cleros. sed nō pallio. inf. c. cū sis. Dūr Doc. ꝙ rōnale, est ornamētū Pōtificale, vel sacerdotale, pānus. ſ. quadrāgularis ad latitudinē pallij, & hīs xl. lapides fixos, & hæc verba inscripta. Manifestatio est veritatis, de quo Exo. 28. ꝓ totū. In margine āt cuiusdā dec. sic erat scriptū. rōnale est quod dā ornamētū rotūdū ī pectore, vbi scriptū erat. Manifestatio veritatis, ſm Odof. Insulā hic accipit ꝓ mitra, & est cā quare his vtaī, qa in alijs nō designat plenitudo officij, sicut in pallio, remittunt. inf. c. c. cū sis. Opp. ꝙ vtaī insignijs ex prouinciam, ff. de of procō. l. 1. Sol. istud cōtingit rōne mittētis, mittit n. à Principe, vnde voluntariā iurisdictionē habet, & exercet, ēt antequam ueniat ad ꝓuinciā sibi decretā, fi. de offi procō. l. i sic legatus Papæ, de of. leg. c. excōicatis ſm Goff. hic, & in summa huius ti. in fi. dicit Host. qđ in eo, & in similibus nulli fit ꝓiudiciū, hic secus, qa hoc signum dat, ꝙ locus, in quo talia portantur insignia, iurisdictioni subiaceat insigniti, vt in hoc tex. not. Alię gl. sunt clarę.

ADDITIO.

a ¶ Extra prouinciam. Vide tu pro solutione huius opp. Card. in cle. 1. in pr. de priui. & Spe. in ti. de instr. edi. §. 6. uer. qd de his. Et utrū in locis exēptis suæ diœcesis celebrās possit uti pallio? per eundem Car. ubi supra q. 7.

CAP. VI.

VM sis. In qualibet ecclesia suæ ꝓuinciæ pōt archiepūs vti pallio. h. d. Interprętabatur fortè aliqui, ꝙ ecclīas prouinciæ intelligi cathedrales, qđ remouet hęc decr. dicēs, ꝙ in qualibet ecclesia ꝓuinciæ. ꝓmissis diebus archiepūs celebrās, pōt vti pallio. No. archiepm posse vti pallio in qualibet ecclesia suæ prouinciæ. No. ꝙ archiepūs ꝑt vti pallio in actu celebrationis, demū dieb. solēnib. Et no. qd significat pallū. Oppo. ꝙ nō vtaī ubiq. pallio archiepūs, vt patet, sup. c. i. ga nō extra prouinciā. Sol. restringe hāc vīem ad ecclesias suæ ꝓuinciæ, vel intellige q̄n habet priuilegiū de consensu illius, in cuius diœcesi vult vti pallio. ſm gl. & sic hoc gnale vbiq. ad quatuor restringit, ad prouinciam, ad ecclesiā, ad missārū solēnia, & ad certos dies, & sic vī, ꝙ si sub tentorio siue panigliono, vel aliqua priuata domo extra ecclesiā ſm c. concedimus. de conse. dist. i. quamuis Archiepūs intra suā prouinciā celebret, nō poterit vti pallio. Inquā cū gl. dicit, ꝙ ex priuilegio ꝑt vbiq. inuitatus, Io. & Vin. si est inuitatus nō exigit priuilegiū, & sic dūt, ꝙ verbū, indulgem⁹, sup. c. proxi. ponit ꝓprie, & improprie, & sic de iure cōi archiepiscopus inuitatus vtiī pallio in missa ex prouinciā, ut hic, dūmodo diœcesanus hoc consentiat. proprie tūc ponit quoad ordinationes, vel consecrationes faciendas de subditis in aliena prouincia, sed ambo dicta sunt falsa secundùm Io. An.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an, & quando possit extra suam diœcesim celebrare?*

CAP. VII.

QVia nos. Sine pallio, & sandalijs ꝑt epūs celebrare. h. d. No. archiepm posse sine pallio celebrare indistinctè extra prouinciā suā, cū pallio āt nō, & idē, ꝙ intra ꝓuinciā suā ꝑt celebrare cū pallio. No. ꝙ cū pallio ēt in sua ꝓuincia celebrare nō ꝑt, nisi certis diebus, & ꝙ nō ꝑt ꝓ defunctis celebrare cū pallio. Quæro qđ sint sādaliæ? dic, ꝙ de hoc hī 93. di. c. nōnulli. §. cōpagis. Per. dicit sādalia sūt calciamēta purpurea, vel depicta, q̄ [1] bus utūtur epi. † Oppon. cū glo. ꝙ nō licet celebrare in aliena diœcesi. 6. q. iii. c. scriptū. cū si. Intellige, ꝙ fuit inuitatus, & hoc qñ publice celebrat, priuati āt liceret ēt sine licētia, ā cle. pere. c. tuę. Hos. dicit, ꝙ si vult celebrare publice aīo ordinādi, vī epa lia exercēdi, hoc ñ ꝑt absq. licētia, alias dicit, ꝙ ꝑt, ꝑt ēt publicè celebrare. l. n. dicit, ꝙ de lnia diœcesani, vel ēt parochialis sacerdotis celebrare potuerūt, dūmodo in Pōtificalib. celebrēt, qa illis nō pñt vti, nisi sup hoc sint priuilegiati. ſ. e. ti. 1. c. ad suppli cationem. Host. dicit qđ in Pontificalibus, & sine licentia potenunt celebrare, sicut obseruat generalis consuetudo, & etiā prædicare nisi specialiter prohibeantur, de quo. de hære. c. excommunicamus. & in cle. de priui. c. 2. in glo. Pontificalibus. Indulgentias vero, quia iurisdictionis sunt, non possunt nisi sub ditis dare, de pœ. & re. c. 4. q. 2. c. i. puto hæc vera sine pallio, cū pallio non potest absq. priuilegio, uel licentia episcopi, vel Archiepiscopi. Quæro qualiter sit soluta quarta quæstio? dicit gl. ꝙ nō ꝑt cum pallio celebrare, nisi ad hoc habeat priuilegiū. Inn. dicit quòd soluitur qđ sic, qa cum nō possit vti pallio nisi in solennibus, non poterit, quādo celebrat pro defunctis, cū nō sit solennitas. dicit Host. qđ de solennitatibus non ꝓmisit, sed de diebus. tenet ergo, ꝙ gl. fatetur, ꝙ consuetudo nō hēt hunc casum in priuilegijs exprimi, inquantum alle. c. si de terra. melius allegaret c. ibi sequens, quod incipit, porrò.

De renuncia. Rub.

Quia ea, q̄ postulatione, & electione acquirūtur, & translatione, sæpe renunciatione perduntur, ideo &c. De materia rub. vij. q. 2. & 17. q. 2. & 21. q. 2. repetitur in vi. & in cle. Ad materiam faciunt, de resc. i. c ad audientiā il 2. ꝙ met. cau. ca. Abbas. cū duobus cc. seq. de fer. c. fi. de ap. c. quia nos. de voto. c. ꝓ tuas. de simo. c. ex insinuatione. Item impetrari ꝑt ꝑ possessorem bñficij, q̄ ei renunciauerat. de resc. c. 2. Item ꝑlatus infirmus etiam incurabiliter renunciare non cogitur. de cle. ægr. c. ex parte.

SVMMARIVM.

1 *Dictio, ex, ponitur privative.*

CAP. PRIMVM.

LIteras. Propter senectutē non dat lnia cedendi epo, si sit necessarius uel utilis ecclesiæ suę. In prima decisa supplicatio. In scda ibi, si tuā, ipsius repulsio. In tertia ibi, monemus, ꝙ clusio. No. i. duas cās legitimas cedēdi. defectus sniæ, & lenectutis. hoc tū ultima nō est sufficiēs semp, & spāliter qñ alias est vtilis, & necessarius ecclesiæ, & adest periculū in mutatione psonę. No. 2. ꝙ tpe discriminis oīs mutatio est periculosa. No. 3. ꝙ incognito nō est committendum regimē ecclię, & sic salua conscientia nō eligit, vel ꝓmouet incognita psona, cōcord. de postu la. prelatorum. c bonę ad finē. Nota quartò, ꝙ ad mareerationē corporis sequit ipsius sublimatio, & sic è cōtra. sanitas, & robur corporis, aīæ est ꝛrium, & ad depressionem vnius de ꝛrijs alterius sequitur sublimatio. No. 5. ꝛ importunitatem. Vltimò no. [a] literam allegandam in fi ꝛ uitium inconstantiæ. [2] & pusillanimitatis. † Et no. de dictione, e, quę stat priuatiuè aliquando. No. [1] vi ꝙ cæteris paribus magis crescit deuotio in sene. q̄ in iuuene. Op. ꝙ senectus sit cā legitima dāni lniam cedēdi. sup. e. c nisi §. alia uero. Sol. dicit gl. ꝙ senectus q̄ reddit quē penitus inhabilē ad regimē episcopale, dat cām cedēdi, nō āt q̄libet alia nō reddēs penitus inhabilē, vt hic. Opp. secundò, ꝙ insufficientia sit legitima causa cedendi, sup. de elect. c. congregato. Sol. defectus scientiæ est legitima causa cedendi non omni tempore, & maximè tempore belli, & periculoso, vt hic erat.

ADDITIO.

2 ¶ Inconstantiæ. De inconstantia uide latè. per Ang. Are. in §. his igitur genera Inter, Iusti. d. e iust. & iu. Dy. in reg. mutare, de reg. iu. in 6.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio siue iuramentum respiciens aliquam rem, intelligitur secundū terminos, in quibus tunc huiusmodi res reperitur, 8. 9. 10. 11. 12.*

2 *Collatio beneficiorū i ecclesia collegiata spectat ad collegiū ipsius ecclesiæ.*

3 *Inuestitura beneficij transfert quasi possessionem ipsius.*

4 *Pacifice possidere non dicitur quis beneficiū, in quo patitur controuersiam iudicialem.*

Interdictum, uti possidetis, competit pro controuersia iudiciali.

5 *Spoliatus potest intentare possessorium recuperandæ, licèt renunciauerit, secus petitorium.*

6 *Iuramentum etiam temerarium est obligatorium.*

7 *Iuramentum, transactio, & rescriptum, non extenduntur ad incognita, & ad postea superuenientia. 9.*

10 *Promissio de non offendendo non extenditur ad futuras inimicitias.*

11 *Renunciatio iurium, an extendatur ad futura?*

CAP. II.

CVm inter. P. Habet duos intellectus, & utrūque apprehendam. h. d. Renūciatio, & abiuratio beneficij refert tūn ad ius pñs, uel de ꝑte rito cōpetēs renūciāti, iō exceptione renūciationis, aut iuri nō repellit agēs ex iure post renūciationē aut iurm q̄sitū. h. d. Prima pars narrat factū. Scda dat iudicē ibi. Ideoque. Adapta casū, ꝙ ius fuit nouiter q̄situm, uel authoritate Papæ, uel authoritate maioris partis capituli. No. ꝙ ius canoniæ, & ad illud accidētia, spūalia sunt, ut stallus, & locus capituli, put sonāt in iure spūalia sūt. Et no. ꝙ stallus, & locus chori cēlet de partibus iuris būficij, & sic arguūt q̄dā possessionē būficij, eo ꝙ illa possessa ꝓbātur, qđ no. particulātibus, ad hoc. de electio. c. Cumana eccīa † No. ꝙ iurm, & renunciatio in dubio restringunt [1] ad ius scdm tps renunciationis subsistens. Ideo non excludunt quem a petitione respectu iuris, post renunciationem, & iurm creati, & ideo renuncians, & iurans non repetere beneficium non excluditur, si postea acceptet, & patet illud prætextu receptionis nouæ post iuramentum authoritate capituli, aut authoritate Papæ factæ. Et no. quòd hoc dictum est uerum, etiam si in

Universidad de Deusto
Biblioteca

si in renunciatione,uel iuramẽto submittit aliqua dictio rps sit turum respiciẽs, ut de nõ repetendo ulterius, qa intelligitur de nõ repetendo vlterius,ex cã de p̃senti subsistente.qđ no.si vis te ampliare,uide Bart.in l qui Romæ.§.duo fratres.ff.de uerb.ob.
2 † No.4 ar.p opi.q ptãs ꝓferẽdi particularia beneficia i ecclesia
3 collegiata spectat ad collegiũ ecclesiæ †No.v.hic tex.apertũ,q
a ex inuestitura bñficij transfertur quasi possessio beneficij-ª mãdat.n.q receptum faciat gaudere quasi possessione beneficij, & sic concluditur,q quasi possessionem habet,vide de consue.
4 c.1.& no.Compo.de ele.c.transmissam.† No.vi.iuncto principio, q illud beneficium non dicitur quis pacificè possidere, in quo habet controuersiam iudicialem. Et est ar. q pro controuersia iudiciali det interdictum,uti possidetis,de quo dicam de
5 resti.spo.c.audita.†Opp.prima gl.q repellatur hic repetens beneficium, obstante exceptione iuri,de rest.spo.c.solicite,& c.accepta,de iureiu.c.si vero. prima sol.secũdum,Doc.q hic renunciat spoliatus,iõ renũciatio sibi nõ obuiat,de rest.spo.c.solicite. ℨriũ ꝓcedit q̃do nõ spoliatus,nõ placet hoc Do.qa tenet iurm pstitum à spoliato,dũtamen sponte iuret, secundum Inn. Et c. solicite. loquitur quo ad possessoriũ,qa renunciatio à spoliato non excludit possessorium recuperãdæ,sed benè excluderet petitoriũ.Sol.soluũt iterum Do.q hic iurauit corã nõ suo iudice,
6 ar.ℨ.c.c.admonet.hoc nõ placet Inn.† qa & sibi iurm p̃iudicat. 6.q 3.c.denique,q̃q̃ sit temerariũ, dummodo sponte iuret,iuramentum est obligatorium,donec absoluatur.de iureiu. c.cum qdam.de ele.c.venerabilem. Gl. tangit tertiam solutionem & hæc vera, q iurm excludit repetentem beneficium, quatenus petit ex iure antiquo,vel subsistente secundùm tempus renunciationis, qa ad cãm illã restringitur,sed si petat ex cã nouiter supereueniente,non repellitur.Et sic subdiuidit in duos.unus, q hic agebat ex iure q̃sto authoritate capituli.secũdus,q ager et ex iure collato authoritate Papæ: gl.bet est bonus.& tertius, q utraq. ueniret exceptio ℨ iurm,q̃do ex viveteris iuris recipere.hic aũt recipiebat ex ui noui iuris, uidelicet ex vi receptionis factæ à maiori parte capituli, q̃ habuit ptãtem ius nouiter
7 creãdi.ℨ.qm.cau.c.ad audientiã.† Ad hoc qa iurm nõ extẽdit ad non cogitata, & q̃ tunc in esse nõ erãt. de iureiu. c. clericus. dat simile in rescripto,qđ non extenditur ad creata post.de resci.c.fi.sicut ẽt trãslactio nõ extenditur ad incogitata. C.de trãs. l.si de certa. ad hoc qđ dicimus de exc.rei iud.ut non excludat nouam causam.ff.de inst.l.habebat,ℨ.de exce.c.aduersario,ff.de
8 exc.rei iud l.& an eadem.† Dato etiam,q iurasset non repete-
re ex iure futuro à capitulo,illud iuramentum præstitum capitulo ad utilitatem priuatam capituli intelligit,nisi capitulum il lud remittat,& cõsentiat,& illud remittere põt,de spon.c.ꝑtea.de iureiu.c.j †Scdus intellectus,qđ hic agebat ex iure nouo
9 creato authoritate Papæ,& tũc ℨrium dupliciter soluit. Primò
b q hoc iurm non fertur ad ius nouiter creatum b auth. Papæ, Hoc non dicit Inn.de iure futuro,sed simpliciter loquitur de iuramẽto præstito,scdm qđ no. ℨ.e.tñ dictum ipsius pt sic saluari, cum ℨrium ipsius tenuerit hic Ho.quem sequitur Ioan.An.Et hæc sunt uera,quando iurm non respicit ius futurum. alias si iurasset non repetere etiam ex iure nouo,excluderetur repetẽs: nec mandatum Papæ excusaret, si non esset facta mẽtio de iuramẽto,uel dato qđ esset facta mẽtio de iurõ,nisi subesset cã dispensandi,hic nõ esset tutus aduersus iurm,qa iurm nõ pt tutò à Papa ẽt remitti,cã non subsistente.hæc uerba directè sonãt in contrarium eius,quod no.tex.nec Innocen.de materia beneficiali facit hic mentionem.q̃q̃ doc.in materia bñficiali hoc dicunt,tñ uellẽ doceri de rõne diuersitatis quò ad purificãdũ ℨscìam in materia,alia,q̃ beneficiali,de iureiu.c.uenientes.qđ no. ad hoc q̃ no.de uoto.c.non est.secus si cã subesset,qa tutus eẽt. 7.q.1.c.scias.q.vj.c requiritis.§.nisi rigor.& c.necessaria.& c.seq. In foro tamen contentioso in dubio cã p̃sumeret. ar.ℨ.eo. c.in
præsentia, & inf.de re iud.c.sicut.de quo.8 5.di.c.Florẽtinum. xv.q.vj.c.authoritatem.xxij.q.4.c.si aliquid.de uoto.c.non est. & uide de iureiu.c.quanto. & secundùm hunc intellectum gl. potest intelligi decr. q plures fuerũt literæ ſ. tria paria literarũ. Primis renunciauit in manibus capituli. quod illusit ei.Secundò impetrauit secundas,q nõ obstãte renunciatione deberent sibi beneficiũ assignare,qđ p maiorem par.cap.fuit factum,cui minor pars se opponebat rõne abiurationis. ideo impetrauit has tertias literas secũdũ Goff.vel ſm Host.impetrauit literas, & subiecerat se in manibus capituli renunciando,& abiurando
10 literas,maior pars cap.eũ recepit, & minor contradixit. Prima lect.prosequitur primum intellectum.glo.2.secundum † Ex his determinatur quæstio .Aliquis fecit pacem alicui,& ꝑmisit nõ offendere,q id referatur ad causam offendendi de præsenti,vel
c prætexto.nõ si inimicitia surgit ex noua cã,e vide Bar.ff.de pẽn.
11 l aut facta.§.causa.† Inferꝛ secundò,qd si aliqs renũciauit omni iuri,qđ hẽt,uel habere põt,uel sperat, an hæc renũciatio referatur ad ius futurum nũ facit,quod non,nisi causa,vel species cãe subsit ex causa de præsenti,facit quod dixit Bar.in l.qui Romę.

§.duo fratres,ff.de uerbo. obl.ad hoc,gl.ff.de cond.ob cau.l.qđ
12 Seruius.& l.2.ff.de statu liber. ad hoc C.de do.l.speciem.† Facit hoc ad quæstionem.Iurauit scholaris licentiatus non recipere doctoratum alibi, quàm in loco ubi est examinatus, q̃ de nouo faciat se examinari in alio studio,& prætextu nouæ licentiæ recipiat doctoratũ,q per hoc nõ sit periturus,qa assumat doctoratum ex noua cã,qđ benè no. Sed obuiat tex.qui vi uel ad hoc ut possit hic repetere, q duo cõcurrãt,quòd receptus fuit authoritate Papæ, & maioris,& sanioris partis capituli,qa sufficere uidetur alterum,cum ex quolibet cõpetat ius agendi, & creetur de nouo.Sol.dic,q se astrinxit ad utrunque probandum, uel forma secũdi rescripti habebat, ut reciperetur si ad id accesserit consensus capituli, vt de rescriptis,c.si pro te,lib.vi.

ADDITIONES.

a ¶Quasi possessio beneficii. Vide moder.in l.j.i prin.ubi Ale.ff.de acq. possi.de etiam Bal.in l.j.i.C.de re.per.ubi ponit de uerbali inuestitura, & per Ang.in l.quædam.de rei uend.& per Alb.in c.authoritate,col.ſi.de institu.

b ¶Ad ius nouiter creatum. Adde,q iurm super dispositione interpositi retinetur nisi noua causa superueniat,ut hic,& per hunc tex.dicit hic d. Anto.& alii,q licẽtiatus qui iurauit ex forma statuti, non debere accipere Doctoratus in signia alibi; si propter superuenientem pestem ibi Doctoratus insignia nõ acciperet,excusabitur à periurio, pro quo facit quod sin.dicit.Sal.in l.fi. C.de pac.ubi q̃ si filia fratribus uiuentibus iurauit patri, q erit dote contenta,nec ei succedet,iuxta no.in c. quamuis,in 6.de pact. q̃ si postmodũ dicti fratres moriantur, q̃ non obstante tali iuramento poterit succedere,qa ita nouus casus intelligitur exceptus,ar.l.iubemus.C.ad Velle.l.a.refert Ro.in l. pactum quod dotali,C.de col.& in l.qui suspitiis,ff.de acq. hære,ille in c.a tenore,ℨ.de fo.cõp.& Ro.consi.22.inci.propositæ .ubi si iuro de cætero bona emphyteutica nõ petere,noua causa superueniente (ut quia per superiorem fui de emphyteusi reuocatus)petere potero,alleg.casum singu.hic & in l.patronus,ff.de bo.li. Quod tamẽ limitabis,nisi talis renunciasset iuri competenti & competituro,ut prælle.Ro.consi.sup.alle.22.

¶Circa istum passum,an renunciatio iuris sui etiam iurata,se extendat ad ius futurum.dicas,q non regulariter,& ideo dicebat Inn.in c,eum uenisse,de testi.q renũciatio iurium in causa principali non extenditur ad causam appellationis,etiam si sit simpliciter facta,nisi expresse hoc sit actum,q etiam uoluit Bal.in l.1.C.de ſi.instr.& Bar.in auth.ar qui semel,in 4.col.in uer.q ro utrum denunciatiõe,C.de prob.& haberur per Spe.in ú.de renũ.& cõcle. in uer.hoc autem scias,& ideo dicebat Bar.in l,mater decedens,ff.de inoffi. sta.q renunciatio nõ extenditur ad ignorata, nisi expresse dicatur,q etiam ad incognita debeat extendi,quod etiã uoluit Ang. in l, qui iure militari,ff. de testi.mili.& in l.sicut certi,C.e.ti.& per Alex.in l.qui Romæ.in 6, duo fratres,in 13.char.de uerb.obl. imo renũciatio de futuro nisi aliud dicatur,intelligitur de iure de futuro competente tamen ex causa de præterito,secundum Bar.in l,post emãcipationem,in §.illud,ff.de libe.leg.& idem Bar.post gl.l.quod Seruius,in 2.col.ff.de condi.ob cau.&in l.Aurelio,in §.Caius.l. col.ff.de lib.le.& in l.emptor.in §. Lucius.ff.de pact.& in l. qui cũ tutore, in uer.ex hoc dico,ff.de tranſa,in l,si uxor,in §.diuus.ff. de adulte.quod etiã voluit Bal.in l.postquam liti,in 3.col.in j.quæstione. C.de pac.& in l.pacis. in 13.q.C.de col.& q renunciatio iurũ nõ extendatur ad non cognita,dixi etiam per Pau.de Ca.in consi.73.inci.Viso puncto suprascripto,in pe.col.& ad materiam uide etiam p Bart.in l.1.circa prin.ff.de cura.bon.dã. & Alex. in l.sed & si quis.in §.quæsitum,ff.si quis cau. & tene mẽti unum quod dixit Bar.in d.l.quod Seruius,ad fi.ff.de cond.ob cau.ubi etiam per Ale. plene,ubi dixit,q renunciatio juris,quod quis habet,uel habere posset in tali re,intelligitur rebus sic stantibus,& de cã de præsenti, accidẽte extenditur ad ius futurũ.& uide etiã p Ale.in consi 39.in 4.par.consiliorum,ubi ẽt ponit,q nõ quam iutelligitur renunciatum iuri de futuro,etiam si renuncietur nuncupo proco,nisi de tali in re de futuro, fiat expressa mentio.

c ¶Ex noua causa. Vide de hoc Ang.in l.diuus.ff.de pe.hær. An.de Petrucia inter pe.l.1.in 4.effectu, uer.quarto adduco,ff.de iureiu. Inn.in c.1. qui ma.accu. posſ.vbi si maritus promisit se semper moraturum cum uxore,intelligitur ni si nouus casus superueniat.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians rei suæ tacitè, uel expressè, illam amplius repetere nõ potest.*
2 *Infirmitas non facit aliquem actum nullum, dummodo non excludat mentem actum facientis.*
3 *Vouere an quis præsumatur per petitionem habitus monachalis.5.*
4 *Priuatus, & restitutus nõ recuperat prima,et restitutio nõ retrotrahitur.*
6 *Religiosus qui transiuit ad aliud monasterium,an aliqd retineat de primo.*
7 *Monachus unius monasterij promotus Abbas ad aliud monasterium,si postea renunciauit,an possit repetere locum in primo monasterio.*
8 *Clericus depositus per episcopum ab ecclesia patronata, an possit restitui inuito patrono.*

CAP. III.

1 EX transmissa. † Qui renunciat beneficio suo tacitè, uel expressè,illud repetere nõ põt.h.d.Prima pars ponit partis ratiam. Secũda ,patet,ibi.uerũ qm. Qui ad sui petitionẽ sentẽtiatus transiuit ad aliã ecclesiã,pdit ius,qđ hẽbat i prima.No.l.
2 q ex qualitate psonæ inhęrẽti,aliquando persona certificatur, ut Petrus Rubeus.† No.corporis infirmitas non impedit actũ professionis,& sic ualet ,pfessio facta in infirmitate,& ois actus à mente regulat,dummodo infirmitas non excludat mentem
3 suam, de iuccſ.ab inteſt.c.fi.† No.3.q p petitionem habitus monachalis qs tacitè vr̃ vouere. Et no. q post uotum simplex solo ingressu,& mora aliqua monasterij qs nõ vr̃ profiteri,nisi aliud intercedat.Quartò no.q p repetitionẽ collatorũ ecclesiæ secularj,quis uidetur renũciare bñficio seculari, cui bona contulit.

te,alleg.hoc expressum,de præb.c.de multa.§.& si vltra,& §.pẽultit.et sic no.q sicut bona possunt accedere psonæ in ingressu monasterij,q̃ pũt postea repeti ex regressu,ita pũt bona accedere psonæ i ingressu ecclesiæ secularis,quæ postea repeti pũt, dũ ab ecclesia recedit.Et sic no q bona q̃ clericus ecclesiæ contulit tpe quo ꝑ ecclia erat bñficiatus qs pt repetere,eo ecclesiã egrediẽte,qđ no qa de facili nõ inuenies istũ easũ, vide qđ no. de cle.comu.c.qđ à te.No.v.q latissimè dr̃ mr̃imoniũ iter bñficiatũ,& ecclesiã,in qua bñficiatus est,vñ vr̃ ab ea dissolui eo q illi renũciet.No.vi.ar.q ad p̃latũ,& capitulum spectat excepto,& collatio bñficiorũ inferiorũ:vide de ele.c. Cumana ec-
4 clesia.No.vii.q verba hortãtia nõ necessitãt.† Et no. q priuatus,& postea nouiter receptus nõ recuperat prima iura,nec receptio trahit retrò,vt reintegret ad ius pristinum.Opp.q ingressus post votũ inducat ꝑsessionẽ.& sic hic nõ poterit retrocede re,vñ obstat.ℨ.de regula.c.cõsulti.Sol.dic,q ꝑsessio iõ non est, qa non ꝑcessit votũ,sed solũ ꝓpositum de ingrediendo, emisit votũ,q̃q̃ emittere ꝓpositerit,hic dicit gl.vel secũdũ Doct.expone votum.i desiderũ,vel ꝓpositũ:nã dicit Host.q cle. vel vou.
5 tinsinuãte,&c.rursus,qđ post votũ,susceptio ẽt habitus nouitiorũ inducit ,pfessionẽ,qđ mihi durũ vr̃.† Sed̃ oppo.q sit ꝑfessus susceptione habitus,& sic nõ possit repetere primam ecclesiã,ẽt alia rõne. Vñ ob.ℨ.de reg.c.sup eo.Sol.dicit gl. q hoc
6 ꝓcedit qñ susꝯipit habitũ ꝓbationis,ℨriũ pt ꝓcedere,qñ susꝯipit habitum professionis.qa solus habitus nõ facit monachũ, de regu.c.porrectũ.hoc intellige sed̃m dist.c.1.de reg.lib.vi. & ele.1.et i.Sed tunc obuiat,qa vel dices hunc ,pfessum,& alia ratiõa,q̃ hic expressa,non pt repetere bñficiũ.nec ẽt uolẽtes ipsum recipere pũt,vel dices ipsum non professum, & poterit recipere bñficiũ,ex quo non est ,pfessus,sed tñ ,pbauit.c.bñficiũ. de regu.li.vi.Sol contrariũ loqtur,qñ nullus alius actus intercessit,ex quo surgit voluntas renũciãdi,quo casu non ,pfessus rediẽs repetit primũ bñficiũ.hic qñ alius actus iterceſſit,ex quo surgit tacita renũciatio.ſ.bonorũ repetitio,q no. qa limitat illud c.sit ergo cautus ,pbãs regulã,ne aliqđ signũ oñdat,ex quo tacitè renũciet bñficio suo.Opp.si hæc ecclesia habebat Abbatẽ,non poterat qs in illa hr̃e beneficiũ,pro quo posset agere petitorio,vel possessorio.qa monachus propriũ habere nõ ꝑr, & contrarium hic ostenditur.Sol.dicit gl.quòd ecclesia erat secularis,& eit Abbas nomen dignitatis, dicunt Docto. quod in Regno vocant Abbates clerici seculares,& ꝓsbyteri,& sic Cathelani,& Hispani.Op.q hæc bona nõ debuerit restitui,qa semel Deo dedicata &c.xii.q.2.c.nulli.17.q.4.c.sunt q opes.Dicit gl.quòd recuperat iure postl.ex quadã æquitate,si iure fori. de iuris rigore Vel sed̃ò de facto fit hæc repetitio potiùs q̃ de iure. Vel tertiò,ipsa cõtulit sub ꝓditione,si ibi ꝓpetuò remaneret.Vel quartò,sed̃m Docto.fuerũt collata cã mortis,vñ potuit pœnitere ff.ẽ dona.cau.mort.l.mortis cã.Io.An.Tu dic,quòd ipsa ꝓtulit accessoriè ad psonã,qđ declarat,vt in d c. quod à te.
7 ¶ † Faciũt p̃dicta ad qõnẽ illius,qui trãsiuit de vna religione ad
a strictiorẽ,an vocandus sit ad electionẽ primi monasterij[a] vacãtis intra tps ꝓbationis? vr̃,quod non,si cũ licentia trãsiuit,aliàs secus si sine licẽtia.cũ oĩno intra annũ possit reuerti, de reg c. statuimus.vide qđ no.de reg.c.bñficiũ,lib.vi.Aduerte.qa qõ in
7 c.bñficiũ,loqtur de clerico seculari transeunte ad religionẽ,& sic non cadit cũ ista.† Facit hæc decr.ad qõnẽ: An monachus promotus ad Abbatiã alterius monasterij,si postea renunciauit,an possit repetere locum primi monasterij[a] de quo per Fed. in opere suo,& ibi etiã habet an teneatur facere professionem in secũdo monasterio? & ibi determinat,quòd non, & ibi etiã
8 no.an debeat obtinere primũ locum post abbatem,vel quem? † Vltima pars facit ad q̃stionem de deposito, an possit eũ Epũs restituere inuito patrono?qa vr̃ quòd non,cùm hęc habeatur pro receptione noua,& vide qđ no.de resc.c. quamuis lib.vi.i gl.pe.& differentiam inter remotum ab ordine, & relegatum, vide in Spe.de accu.§.2.super ver priuata,in addi.Spe.

a ¶ Primi monasterij. Tu dic,quòd non,ut in c,constitutus, secundum intellectũ,quem seq. Io.An.ibi de elec.lib.6.plene. per Ludo.Ro.sin.72.incip. An scholaris est priuatus,vide quod no.in addi.in prælleg.c. cũ dilectus, uer. prioris monasterij.nu.3. Zach.

Istud c.est summation sup.in lect.domi.Abb.

CAP. IIII.

ADmonet. Beneficiatus absque licentia prælati suo beneficio renunciare nõ potest.h.d.Primò ponit ꝓhibitionẽ. Secundò ipsius ratisgressionem punit præcipit,ibi,quod si quis.No.
1 de iure cõi,quòd ius instituendi,& cõferendi beneficia spectat ad episcopum,uide de ele.c.cũ ecc.Sed̃ò no. quòd absque authoritate illius,ad quẽ spectat collatio,qs nõ pt bñficiũ recipere.Tertiò no.bñficiatos absque authoritate episcopi non posse bñficia dimittere,vel illis renunciare.No.quòd ꝓtulit aliqñ potuit pro consensu,vel authoritate.Opp.quòd non sufficiat pe-
re,

tere ꝑsiliũ in renũciatione bñficii, imo exigit ꝑsensus, ut patet ℨ.e.c.qđ in dubiis.Sol.expone hic ꝑsiliũ ꝓ ꝑsensu, nisi vellet religionẽ intrare,& tũc sufficit petere licẽtiã, licet nõ obtineat ℨ. de reg.c.licet. sed̃m Host.qđ no.qa ampliat dec.c.licet,ut sicut de latiori ad strictiorẽ pt trãsire licẽtia petita,ita possit ad religionẽ de ecclia seculari,lnia petita. Quærit q̃ sit hæc vltio? Dic, q vel excõicat,vel alia arbitrali pœna, ex quo nõ exprimit a iure, de offi delc.c de causis. Quæro qd i hospitalib. an possit qs administrationẽ ingressi absq. authoritate epi,vel illã dimittere? dicit Io.And.hic q nõ.qa & illa sũt sub dispõne epi,vt de reli.do. c.de xenodochijs.ẽt si per laicos administretur. xvii q.2.c. quidã,de quo hodie in cle. qa contingit,de relig. do. Qualis ergo exigit cõsensus, ut clericus possit dimittere ecclesiam? dic, q̃ si transiuit ad ecclesiam eiusdẽ diœcesis,potest transire de tacito consensu Episcopi,si extra diœcesim exigitur expssus cõsensus epi, ut no.Io.An.vij.q j.c.placuit.xxi.q j.c 1.secundum Vin.& Tan. hic,de quo aliquid super gl 2. Vltimò dicit Io. An.q dispositio istius decr.vr̃ posse defraudari per dec beneficium,de reg.li.vi. uolens renunciare beneficio inuito epo ingredietur religionẽ probationis cã,cũ protestatione.sup.c.prox.& de ipsius cõsensu potest cõcedi, quo cõcesso religionẽ exibit,sed dicit, q vbi bñficium est collatiuum,nulla poterit fieri fraus,quia consentiẽdo illi,q hẽt conferre,nullũ fraudat,cũ ipse tacitè ꝑbeat authoritatem renunciationi,alteri conferendo;sed si bñficium esſet electiuum,& ad alium spectaret cõfirmatio,qui hr̃et dare licentiam cedendi,bñ tũc posset fieri fraus,qa non intercederet consensus hũus instituere,& ꝑ̃ hũtis dare licentiam cedẽdi, sed dicit,q tunc non sufficeret consensus eligere hũtis, nisi interueniat consensus habentis conferre,uel instituere,ad hoc vt in effectu sit ptiuatus beneficio, super quo remittit Io.And. ad no.de his,quæ fiunt à maio.par.cap.c.ex ore.super uer.confirmatus,ubi limitat illam decre. ut sup.dixi in beneficio collatiuo,non electiuo ,pcedere,nisi ꝑsentiat superior ad quẽ spectat, & dicit,q tutius est,quòd expresse renunciet,&remittit ad reg. is qui tacet,de regu.iu.li.vi.in mercu.Gio. prima est clara.Opp. cum secunda, q absque authoritate episcopi quis possit cede-
a re.[a] lxiij.di.c.j.glo.dicit, q si collatio spectat ad epm,eps ꝑt dare licẽtiam cedendi,si non spectat ad dominum, sed ad inferiorem prælatum,potest dare licentiam cedendi inferior, ad quẽ spectat ius instituendi, ad hoc facit uer.ordinationem tuam,& idem no.in c.eps de loco.hic alle.dic ut ibi de hoc.Et ibi etiam no.an clericus uolẽs trãsire de minori ad maiorem ab episcopo cogi possit?dixi aliquid in c.fi.sup.de postu.præla. De primo dubio uide qđ no.ℨ.e.c.quod in dubijs.& dicam ibi,& uide gl. in cle.eod.tit.c.uno.Glo.querit, quid si transierit, vel cesserit absq. episcopi authoritate.an ex postfacto ꝑlatus,uel eps possit hr̃e ratam cessionem?gl dicit,q̃ sic. & illo superiore ratum habente,potest illam is, ad quem spectat,ordinare à qua recessit, uel cui cessit. Ad cuius declarationem aliqua sunt uidenda. Primum, an electus ad aliam uel assumptus possit illi consentire absque licentia primi prælati habentis instituere? Secundò,an possit transire absque licentia eiusdem? Tertiò.an si tranſeat,possit collator primæ statim conferre,uel qñ. Ad primum dicit in no.q eligi potest ad aliud beneficium existens in primo, & illi consentire,quia non reperitur prohibitum, sed potius concessum,de elect.c.cum inter canonicos. Ad secundum dicit quòd se transferre non potest absque licentia superioris, aliàs renouari posset inuitus , vt hic & sup. nota. Ad tertium, videtur quòd saltem vbi beneficia sunt incompatibilia , primum uacet ipso iure,de preb.c.de multa.§.j.sed dicit Inno.quòd hoc est falsum nisi transeat de licentia superioris, & c.de multa,debet intelligi,quando transit de licentia superioris,aliàs non uacat primũ, licet illo priuari possit,de cle.non residen.c.pe.& fi nisi ratificet tacitè,vel expresè,quod facere intelligitur per lapsum sex mẽsium:intra quos non debet plùs beneficium uacare,ut patet in c.2 de concess.præb. Per hæc dicit, q̃ nõ poterit cõferre beneficium primum,quod dimisit, si ad alium spectet collatio illius, electio,uel præsentatio,& ad alium datio licentiæ de cedendo, nisi primo ab illo ante,uel post transire uolens petierit licẽtiam de transeundo,vel cedẽdo,debet ergo electors uel ꝓsentator primi beneficij ante regrere licentiam illius,ad quem spectat datio licẽtiæ, ut ratam habeat trãslationem, qđ est verum añ sex mẽses, si tñ non reuocauerit intra sex mẽses, ad finem sex mẽsiũ hẽbit prãtẽ primus electors, vel priuator eligẽdi, quasi tanto tpe uideat tacitè trãslationẽ hẽre ratã, & si ad eps spectet ,pui sio,si ñ reuocauit itra sex mẽses,ad superiorẽ deuoluit ptãs,quasi uideat ab initio habuisse ratã,ex quo tãto tpe nõ reuocauit. Inno.uñ, q primum nõ uacet, nisi sit lapsum tempus sex mensiũ, & sic uidetur, quòd circa finẽ sex mensium nõ poterit conferre,

ADDITIO.

2 ¶Quis possit eedere? Vide Io. And. in c.j.ut lit.nõ cõte.in vi. in uel.in c.licet,de proc.co.li.Rom.cons.350. & 3.& vi.sub tit.de renuncia. Sch. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cedenti. ꝑ qđ patet, ꝙ si episcopus ẽ collator, demum lapsis sex mensibus deuoluet̃ potestas ad superiorem, sed si alius est collator, tutius est, ꝙ tunc petaꝫ, ꝙ ratificet habens dare licentiã, vt supra dictum est hæc vera, nisi ter charitatiuè monitus cum aliquibus interuallis non voluerit respondere, vel ratificare, ꝙa ex tunc intra sex menses poterit fieri electio, alle. de elect̃ c. fi. de sup. neg. præla. c. Sed qd faciet secundus diœcesanus, vel ꝑlatus, ad quẽ sine licẽtia trãsiuit alteri, in cuius diœcesi primò bñficium tenebat? dicit Innocen. ꝙ diœcesanus secundę ecclesiæ poterit statuere terminũ, intra quẽ à primo diœcesano licentiã obtineat, alioquin erit secundæ ecclesiæ de alia psona ꝓuidendũ, arg. vt lite nõ cõt. c. qñ frequẽter. §. si uero aliter, de cle. nõ resi. c. ꝙa nõnulli, &c. relatũ. Dicit Host. ꝙ licet ꝑdicta sint uera de iure, tales tñ quotidie fine licẽtia eligũtur, & trãsferunt, & electioni cõsentiũt, & accipiuntur, & ex quo sic translati recepti sunt ad prælaturam, vel rectoriam cum cura: priora bñficia, quæ habeãt similiter ipso iure intelliguntur vacare, quæ tamẽ plerunque de facto retinent. Sed omnibus his potest non improbabiliter responderi, ꝙ multa per patientiam toleranť, &c. inf. de præb. c. cum iam dudum, in fi. & adde quod no. de ꝑb. c. de multa, secundum Host. Oppo. ꝙ possit quis transire ad aliã ecclesiam, absq; licẽtia. i. cedere beneficio. xix. q. 2. c. duę sunt. Sol. transire põt absque licentia ad religionẽ, vt ibi, sicut posset
a ad ſtrictiorem, a de reg. c. licet. sed non potest transire ad aliam ecclesiam scdm Gof. Idem Inn. super tex. ꝙ no. quia ampliat il lã. Nec ob. ꝙ fortiùs deberet posse transire ad aliam dignitatẽ, ꝙa ibi publica vtilitas, hic priuata. Lin transitu religionis. Sed dicunt Doc. ꝙ præsumptio ambitionis obiectionem tollit, ut no. lxiii. dist. c. literas. ad hoc quod no. sup. de postu. prel. c. bone. il 1. Inducit in ar. an prelatus possit eligi ad prælaturam alterius ecclesię, an debeat postulari? Gl. hic dicit ar. ꝙ non possit, ꝙnimo nec canonicus, ꝙa nõ hẽt facultatem recedendi absq; licẽtia eꝑi, & hoc tenuit Vincen. & fatẽ ꝙ si superior noluit eũ licentiare, qđ compellet̃ per superiorem, de iure pa. c. nullus. Gl. concludit, ꝙ eligi potest, dummodo aliàs sit idoneus, & in eodem episcopatu, vel alio, tñ facienda est quędã postulatio nõ solennis ante, vel post, vt transire possit, & si denegauerit, postuletur ꝑ superiorẽ, ad hoc quod no. gl. de ele. c. religiosus, lib. vi. & hoc expediui plenè. s. de postu. ꝑla. c. fi. recitat Io. And. quosdã velle facere differẽt. ã inter curatũ, vel prelatum, & alios clericos simpliciter bñficiatos, vt primi tanꝙ inuinculati nõ possint, secundi sic. quod non placet Io. An. per decr. si abbatem, de ele. li. vi ex qua patet, ꝙ non valet consequentia, hic non potest transire liberè, ergo est postulandus, & non eligẽdus, ſpale ergo sit in episcopo, vt dixi plenè ĩ d. c. fi. Opi. gl. tenuit Io. An. in c. Ofius. §. sed aliud lxi. dist. Quis aũt sit superior compellẽs dare licentiam? dic, ꝙ Papa; ꝙa nemo alius potest rem alterius alteri dare, vt no. de offi. leg. c. dilectus, de relig. do. c. cõstitutus. Abbas dicit, ꝙ aliud est licentiam dare, aliud compellere, ut in decre. nullus. sed certe ex quo causa aliqua subest, credo ꝙ superior proximus potest compellere, sine causa solus Papa.

A D D I T I O.

a ¶ Sicut posset ad ſtrictiorem. Licentia petita tamen, quamuis non obtenta, vt no. plenè per Car. in cle. 1. in 2. opp. de reg. Quinimò si non fuerit petita, uel si dubitatur, an fuerit petita nec ne, cogetur redire, ut no. idem Card. ibi, post Imo. in alle. c. licet, & per Iac. Rebuf. in l. si quis, la 1. in prin. & ibi in addi. ad ipsum. C. de decu. li. 10.

Istud c. est summatum supra in lect. Abb. in hoc cap.

C A P. V.

SVper hoc. Ista consueuit difficilis decretalis reputari, & eius difficultas plꝫ est in tex. quam in materia, & hẽt multiplices intellectus, & habet duas difficultates. Prima in quęsito, & responsione. quot, & quę qõnes formentur, & quibus rñdeať, & quomodo? Secunda est quo iure agens beneficium repetere bat & erunt duo passus. Antequam descendam ad secundum, cum primũ expediuero, ponam necessaria ad euidẽtiam illius primi, ꝙ licet agens debeat cõcludere cãm sue actionis, vbi petitur, ut patet in l. 1. ff. de eden. & lecta. C. de eden. & dixi in c. dilecti. ĵ. de iud. tñ realiter exceptio non exigit cãm, ꝙa sola nuda voluntas sufficit ad dandam exceptionẽ, & hoc operatur favor liberationis. ff. de pac. l. tale pactum. profiteor te non teneri, & no. in l. 1. in fi. ff. de inter act. & no. in l. cum de indebito. §. fi. ff. de proba. & scripsi ĵ. de fi. instr. c. si cautio. Ideo uolũtas ad pactum actionis nõ sufficit, nisi subsit cã discreta, voluntas aũt nuda sufficit ad liberãdũ absque eã. Secũdò pręmitto, ꝙ testis regulariter nõ arctať ad iustificandũ factũ à se relatũ, sed sufficit, ꝙ factũ recitet simpliciter, put est factũ ab alio, & iustificet assertionẽ suã circa factũ ab alio ex cã, ex qua concludatur scientia eius, & ꝓcludiť vera assertio absque eo quòd factũ, vt ab eo assertũ aliter iustificet vt ab eo gestũ, vt est casus de re iud. c. sicut. arctať ergo assignare cãm, ꝓ q̃ ꝓcludat se scire factũ. sed nõ arctať assignare cãm, quare id quod refert fuerit factum. His positis hęc decr. recipit multiplicẽ intellectum, sed secundum intellectum Io. And. & communem. h. d. decr. Contra petentẽ beneficium admittitur ſpontaneę renunciationis exceptio, & causa non adiecta renunciationis, contra quam replicare poterit actor, ꝙ non ſpontaneè renunciauit, & qui melius probabit, obtinebit. h. d. Consultatio & rñsio ibi, sic tuæ. & secũdum istam premittit in responsione quandam allegationem sua sententia, ut causa exprimatur. Secundò rñsionẽ infert ibi, ideoq; tertio excipit, in qua exceptione cõcluditur rñsio ad secũ. dã, ibi, nisi. Quartò contra exceptionẽ quod dam obstaculum reijcit, i. soluit, ibi, portò. secũdum intellectum istũ duplex est titulus qõnis. Prima qõ, an cã in exceptione ſpontaneæ renuncia
tionis sit exprimenda. Secunda, an si opponatur exceptio de ſpontanea, an dimittantur testes actoris, an rei, vel vtriusque? & hic secundus depẽdet à primo, quia ſi non esset admittenda exceptio, esset dubiũ de secundo, an replicatio, vel exceptio fo ret admittẽda. Casus ergo erit iste. Quidã actione qđ me. cau. vel in rẽ vtili, repetebat bñficiũ suũ, narrãs qualiter ex collatione habebat ius in tali beneficio, qualiter illud beneficium pos federat, qualiter hoc beneficium sibi fuerat ablatũ metu quapropter petebat beneficiũ sibi restitui: Cõparuit reus possidens citatus, & opposuit exceptionem ſpõtaneæ renũciationis, qua liter agens non debeat audiri, eo ꝙa exceptio ſpontaneæ renũciationis, seu abiurationis eũ excludebat, cum dictum bñficiũ abiurasset: hic dubitať de duobus. Primò, nũquid exceptio ſpontaneæ abiurationis debuerit sic simpliciter admitti per iudicẽ, et effectualiter aliqua cã non allegata, ex qua ꝓcludať uerisimiliter hæc exceptio, & factũ exceptionis, scilicet ꝙ ſponte renunciauit? Secundò in casu in quo debeat admitti, an admittantur probationes actoris, uel rei ſuper renunciatione ſpontanea, vel non ſpontanea. Papa consultus rñdet, ꝙ prima facie non vĩ ve risimile, ꝙ bñficiũ multis laboribus, & expẽlis acq̃situm gs facile sic. ꝓpria volũtate renunciet, nisi aliqua cã extrinsecus impellente ad hæc inducatur, & maximè quando intercessit iuramentũ, qđ ſp à malo procedit, nec iustè ꝑstatur, nisi cã impellente. Per hoc infert ad quæstiũ, ꝙ licet nõ sit necessariũ, est tamen vtile, & sic non supuacuũ, quòd cã exprimatur, & à iudice, ut pars exprimat, inquiratur, & si aliquam causam inueneris, per quam verisimiliter concludatur, ꝙ nõ vi, nec metu, nec aliqua turpitudine, vel turpi promissione, aut pecuniæ interuentu sit facta, debet illam admittere, & hoc casu ea probata nihil reperiat actor, & cum effectu admittit, pro eo pronunciet. Aut reperiat actor, ꝙ non ſponte renũciauit, & tũc dicendũ est, ꝙ admittitur ad probãdũ ipse actor, quod nõ ſpõtè renũciauit, & reus ꝙ ſponte, & habito respectu ad dignitatem testium, & numerositatem, habebit iudex iudicare pro eo, qui plures, & meliores habet testes. Sed dices imò uidetur, ꝙ non debeat admitti actor ad ꝓbãdũ, ꝙ nõ ſpõte renũciauit, ꝙa negatiuã vĩ ponere
b at illius nulla est probatio. Rñdet Papa, hæc negativa hẽt implicitam affirmationem, & non est pura negativa, cũ ista, ꝙ nõ ſponte renunciauit habeat in ſe, ꝙ metu, & sic replicando affirmatiuam, quæ concluditur in negativa. non est ergo repellendus, quia per terminos affirmatiuos implicitos est ſenſibilis de ſu corporeo testis indirectè, & sic probari potest. No. 1. secundùm hunc intellectum notabilia principalia. Sed ò alia collegã accessoria ad tex. Primò hẽs, ꝙ repetẽti bñficium obstat exceptio ſpontaneæ abiurationis, i. renunciationis. Secundò, qđ vbi proponitur exceptio, sufficit ꝓponere ruditer factũ, ex quo cãtur exceptio absq; causa facti iustificativa, & sic licet actio n admittať absq. cã, exceptio tñ admittiť absq. cã. No. & ꝓponẽte exceptionẽ nõ verisimilẽ. ñ arctari ad ꝓponẽdã cãm, ꝙ qua verisimilis reddať, nec iudex arctať ad faciẽdã eã exprimi. Põt tñ iudex ex officio ꝓ nõ verisimilitudinẽ arctare ꝓponẽte ad cãm exprimẽdã, sed ad petitionẽ partis exprimere nõ arctať. Habes ergo practicã huius, ꝙa ubi aliqua ꝓponiť exceptio non
a verisimilis, si petat actor, ꝙ cã exprimať, iudex ꝑt, & bonũ est, si faciat assumere officiũ suum, & petere, quòd cã exprimať, & põt ex officio suo, de quo dixi. s. de postu. præla. c. bonæ. il 1. & habes regulam quòd vbi iudex ex officio potest supplere, ad supplendum non arctatur, nec appellari consueuerunt, põt, si no ſuppleat. No. 2. quod in dubio non præsumitur iactatio ꝓpria, & maximè eius, qđ est q̃situm multis laboribus, & expẽsis, & de quo uiuere dẽt, & sic bñficij renũciatio in dubio nõ præsumit uolũtariè facta, quin aliqua causa extrinsecus illum impellat. No. 3. multa accidentia circa renũciationẽ bñficij, q̃ illã inficere pũt, vis, i. violentia, metus, oppressio, promissio alicuius temporalis, datio pecuniæ, & similia. & sic hẽs, quòd sicut ĩ cõtrue

A D D I T I O.

a ¶ Officium suum. Vide d. Ale. in l. 4. §. hoc autem iudicium, ff. de dã. inf. fel. in c. exceptionem. inf. de exce. faciunt no. ĩ c. cum clamor. inf. de testi. ubi iudex potest facere, quòd testis declaret dictum suum obscurum, & ibi latè Doct. an possit cogere testes ad reddendam causam sui dicti?

do iure ſpũali datio pecuniæ inficit, sic & in destruẽdo, seu destruẽdo. Item, ꝙ ad vitiũ simoniæ inducendũ hęc duo parificãtur, dare pecuniã, uel pro mittere pecuniã, vel aliud tpale. No. 4. ꝙ exceptio legitima & verisimilis facta cõtrigit actionẽ, nisi replicatione actor iuuetur. Et sic habes, qd est replicatio, ꝙa est exceptionis repulsio, & actoris releuatio, de quo de excep. c. à nobis. Not. ꝙ concurrentibus exceptione ſpontaneæ renũciationis, & replicatione nõ ſpontaneæ, ab vtraque parte testes ad mittuntur, & in fine obtinẽdi attẽditur, & obtinet melius probans, habito respectu ad dignitatẽ, numerũ testium, & opinio
a nẽ. Vlt. no. ꝙ negatiua a prægnans habens implicitam affirmatiuam, tanꝙ saltẽ indirectè, & mediatè palpabilis ſenſu tactus, est probabilis, de quo. ſup. de elect. c. bonæ. il 1. In gl. 1. ibi, nulla cã relignationis assignata, i. in propositione exceptionis, secũdùm unũ intellectum. Et ibi inquirat cãm renunciationis, i. petat à reo opponẽte exceptionẽ renunciatio uis. Et ibi, ñ renũciauit: quo casu si replicet, admittet̃ ꝓbatio vtriusq; & actoris de non ſpontanea, & rei de ſpontanea renunciatione, & in fine obtinebit ꝙ melius ꝓbabit, habito respectu ad dignitatẽ, & numerositatẽ &c. & fiẽ rñdet utique q̃stioni. Anteq̃ descẽdã ad alias lect. opp. ꝙ Papa nõ sufficienter rñdeat qõnibus hic ꝓpositis, ꝙa hic formanť duæ qõnes, ut apparet ex ꝓtentu literæ, & non apparet qđ sit rñsum nisi uni. Sedò, ꝙa non apparet, an cla rẽ sit rñsum: nam non declarat an iudex ex necessitate arctetur ad hãc exceptionem admittẽdã, vĩ nõ, vĩ inq̃sitionẽ de cã faciẽdam: dicit. n. ꝙ nõ est ſupuacuum &c. Tertiò vĩ, ꝙ sit ꝓpellendus ad exprimendam cãm exceptionis. sicut. n. agẽs, ubi iuris ꝑsumptio resistit, arctať ad exprimẽdã cãm agẽdi, ꝓ q̃ iustificet actionẽ, ut ꝓbať s. de ele. c. ꝓstitutis. de resti. ſpo. c. ad decimas. li. vi. Ita vĩ, quòd debeat arctari ad exprimendam cãm exceptionis excipiens. Timore huius ꝓrij hæc decr. multipliciter intelligitur. ſm gl. q̃ est ſup ver. cãm relignationis. Vñ si plura bñficia tenebat, dic, quòd forte alterum eui renunciauit, tenebat ꝑ conscientiam, vĩ fortè ibi timebat residere ꝓp aeris intẽperiem, uĩ ꝓp inimicos, uel inimicitias, & in absentia nullos redditus habebat, & tenebatur ad residendum, ut gl. ibi, sine aliqua cã primus intellectus cõis, ꝙ hic fiãt duæ qõnes. Prima, an excipiẽs de ſpõtanea renũciatione arctetur ad exprimẽdã cãm ex qua
b verisimilis cõcludatur exceptio? Secunda, an si opponatur exceptio, & actio, contra quam præsumitur, dummodo apertè proponantur, non repelluntur ex præsumptione cõtra factum, ex quo actio, & exceptio non cõcluditur, nisi iudex ex officio suo propter præsumptionem velit à partibus inquirere de cã, & sic fecit ibi, & ꝑt facere hic, ut dicit decr. si tñ hoc non faciat, põt vtranque admittere, & postea ex ꝓsecutione iudicij si tolleturꝓsumptio, obtinebit actor, uel comprehendat testem in falso, uel uero, debet. n. cuncta rimari. xxx. q. v. c. iudicantem. ff. de test. l. 3. Dic ergo duo verba, si queritur an testis arctetur ad cãm exprimendam? dic, aut non interrogatur, & nõ arctať ad aliq̃ cãm, & sufficit, ꝙ ruditer dicat dictum, quia nõ dẽt esse verbosus, ad hoc qđ no. 2. q. 1. c. in primis, & de re iudi. c. sicut. de testi. c. cũ cãm, licet ibi Inno. cõtradicat, & malè, hic cõmuniter dicut Doct. & damnãt dictũ Inno. in c. cãm. il 2. de test. in glos. mag. ubi dicit, ꝙ cã aliqñ dẽt assignari, sed dic, ꝙ ibi notab. limitat oĩa ꝑdicta, quando id, de quo deponit absque subiunctione causę, est capescibile solo iudicio rationis, & nõ ſenſu corporeo, oportet ꝙ assignet cãm ẽt non interrogatus, ꝓ q̃ ſcientiam cõcludat dictũ, & illud apprehẽdat ſenſu corporeo, & palpabili. ideo si ar
d ticulus sit, ꝙ talis est dñs, nõ probat testis, sic interrogatus, d est ne talis dñs? respondeat, quòd sic, quia hoc, quod sit dominus,

vt

tem ad exprimendam cãm, ꝓ quã iustificetur. Aliam habuistis practicam s. de elect. c cum dilecti, quia quando exceptio proponitur non uerisimiliter, quam habet iudex suspectã, potest arctare partem ad promittẽdum certam pœnam in casu, quo illa non appareat uera, vel legitima, ad hoc quod no. Compo. de ele. c. quod sicut. Aliam habes in c. pastoralis, de exc. ꝙa põt statuere terminum intra quem ipsam probet, non tamen ergo statim ipsam repellere potest, propter ꝓsumptionem quæ fit contra naturam, quia possibile est, quòd iustificabit illam: si tñ ipsam repelleret, non iustificaret, ex hoc tantùm, appellationẽ, nisi in contrarium ipse offerret se statim ipsam probaturum, vt patet hic, & 2. q. 1. c. 1. §. semper, & uide quod dicit Inno. de concess. ꝑb. c. post electionem. Contra secundam responsionẽ secundi quæriti obuiat, quia non vĩ, ꝙ testes debuerint admitti super directo contrarijs articulis. de ꝓba. c. licet cãm. ĵ. de testi. c. de testib. Dic, ꝙ añ publicationẽ pũt, & sic logẽ hic, alias ñ nisi secũdùm quod dixi de testi. c. cum clamor. &c. ex tenore. & qđ dixi de testib. c. fraternitatis. & ex hoc seruatur intellect? ille, quem posuit prima glo. q̃ vide. hic ĩtellectus aliqualiter repugnat literæ, ibi, sine cãe cognitione, ꝙa oportet, ꝙ exponat. i. sine causæ expressione. Item repugnat ĩ verbo, ingri, & illi verbo, inueniri, quæ sonant propriè inquisitionem. i. inuestigationem circa merita, non circa ꝑparatoria actionis, vel exceptionis. Iõ daĩ hic secundus intellectus, ꝙ hic adhuc sint duæ quæstiones, sed prima tñ mutet, & est qõ, an testes ꝙ admittunt ſupꝓ spontanea renunciatione, sint interrogandi sup cã renunciationis? & huic Papa rñdet, ꝙ sic, ꝙa non est supuacuũ, imo vtile, & necessarium. Et est rõ, ꝙa hęc exceptio hẽt ꝑsumptionẽ ꝫ se, ꝓp non uerisimilem vacationẽ, & maximè de eo qđ multis laboribus est acquisitum. Secunda est qõ, an admittantur testes actoris, uel rei sup ſpontanea renunciatione? & rñdetur, ꝙ admittuntur ambo, ut dixi in ꝑcedenti lec Ecce ergo practicã ꝓ quã instruit iudex, ꝙa qñ testes examinanť sup exceptione, ꝫ cuius factũ ꝑsumiť, dẽt esse examinator curiosus in pscrutando cãs renũciationis, maximè qñ ẽ ſuſpicio ꝫ eã, & multę pũt ꝓcurrere cãe iniuste, ita ꝙ appareãt cãæ tales, ex qbus ꝓcludať exceptio verisimilis, aĩs cũ exceptio hẽret ꝑsumptionẽ ꝫ se, nõ sufficeret testes, ꝑbare exceptiones, nisi tali mõ, ꝑbarẽt, ꝙ quẽ ꝑsumptio excluderet. ꝙ ẽ bñ notã. Ex quo habes, ꝙ testes exa
c minari possunt extra articulum, de facto tamen concludente ad articulum certificandum, vel factum deductum in articulo iustificandum, & sic exẽ articulum non dicitur deponere, si ĩ terrogetur de causa facti, qñ factum non est verisimile, licet facti cã non sit in articulo expressa, per quod limitatur & declaratur c de testib. ĵ. de testi. & quod solet notari in l. momentaneæ. C. qui legi. perso. & in l. si duo patroni. §. qui iurasse. ff. de iureiu. Sed ut ostendã aliud notabile ex hoc intellectu, videtur hic intellectus, ꝙ testis arctẽ ad dicẽdũ cãm facti à se relati, ꝙ ut ab alio gestum est, quod non est verum, quia hoc est ꝫ tex. ĵ. de re iud. c. sicut. vbi testis probans sciẽtiam nõ arctatur ad dicẽdum cãm scientiæ. dic, quòd id est verũ, quando contra factũ non præsumitur, sed pro eo etiam non subsistente causa, hic qñ contra factum, super quo testificatur, presumitur, si ex causa nõ iustificetur: nam tũc subtilis dẽt esse iudex in indagando cãs facti, qñ illud super quo deponit testis, non est verisimile, & ẽ iuspectum, & hoc propter duo. primò propter certificare probationem. secundò, ut comprehendat testem in falso, uel uero, debet. n. cuncta rimari. xxx. q. v. c. iudicantem. ff. de test. l. 3. Dic ergo duo verba, si queritur an testis arctetur ad cãm exprimendam? dic, aut non interrogatur, & nõ arctať ad aliq̃ cãm, & sufficit, ꝙ ruditer dicat dictum, quia nõ dẽt esse verbosus, ad hoc qđ no. 2. q. 1. c. in primis, & de re iudi. c. sicut. de testi. c. cũ cãm, licet ibi Inno. cõtradicat, & malè, hic cõmuniter dicut Doct. & damnãt dictũ Inno. in c. cãm. il 2. de test. in glos. mag. ubi dicit, ꝙ cã aliqñ dẽt assignari, sed dic, ꝙ ibi notab. limitat oĩa ꝑdicta, quando id, de quo deponit absque subiunctione causę, est capescibile solo iudicio rationis, & nõ ſenſu corporeo, oportet ꝙ assignet cãm ẽt non interrogatus, ꝓ q̃ ſcientiam cõcludat dictũ, & illud apprehẽdat ſenſu corporeo, & palpabili. ideo si ar
d ticulus sit, ꝙ talis est dñs, nõ probat testis, sic interrogatus, d est ne talis dñs? respondeat, quòd sic, quia hoc, quod sit dominus,

vt

A D D I T I O N E S.

a ¶ Negatiua. Vide pulchrè per Bar. in l. de æstate. in 3. q. prin. ff. de min.

b ¶ Defensionis. An fauendum sit potius reo, quàm arctori, uide Barto. in l. de die, in prin. ff. qui satisd. cog. do. Ias. in l. non est nouum, C. de edẽdo. Sebast.

c ¶ Examinari possunt. Vide Modernos in l. si duo patroni, §. idem Iulianus, ff. de iure iuran. Fel. latè in c. de testi. sup. de reser. Seb. Sap.

d ¶ Interrogatus. Vide Bart. in l. 1. in fi. ff. pro suo. in l. q. testa. in fi. ff. de test. pulchrè in trac. de test. col. 2. & 3. ubi sunt quædam, quę percipiuntur sensu corporeo, tamen cum magno discursu intellectus, & tunc etiam non interrogatus debet reddere rationem dicti sui. quędam sunt, quæ percipiuntur sine magno discursu intellectus, & tunc non tenetur assignare rationem, de quo latè per Fely. in c. cum causam, de testi. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt incorporale,non est sensu capescibile, nisi iudicio rationis: debet ergo dicere,scio,q̃ est dominus,quia uidi ex tali materia eum rem specificare,uel presens fui quando emit,& tanto tempore possedit cum titulo,& bona fide. Si dicat testis, scio,q̃ talis est ebriosus,hoc nõ est capescibile immediate,nisi ex discursu iudicij,ideo oportet aliam causam intrinsecã allegare,p quã illud apprehẽdatur aliquo sensu corporeo. Idẽ dicit de accu.c. cũ oporteat.si testis dicat,scio,q̃ est infamatus apud bonos, & graues,qa iudicare quẽ bonũ,& grauẽ,est in iudicij rationis discursu,qđ nõ est officiũ testis,sed iudicis Oportet ẽt si nõ interrogetur qđ illos exprimat,ut iudex de illis iudicet, & nõ testis, Quandoque interrogatur de cã,& tunc aut de cã sciẽtiæ,& cõ
a pellitur illã exprimere,[a] ut in d.c.cãm.aut interrogatur de causa facti,& tũc aut factum,prout qualificate deducitur, non concluditur absque alia cã extrinseca,& oportet, q̃ causam dicat, ut si deducat,quòd sponte renunciauit hoc,q̃ sponte renuncia uit non concluditur,nisi aliqua causa allegetur per quam fuerit inductus ad sponte renunciandum, & est casus hic.Quando que deducit factum simpliciter,& tunc aut contra factum prę sumitur,uel est suspectum sine causa,& tunc potest,& debet iudex de causis,& circunstantijs interrogare,& hẽt testis respõdere,ut hic.Si ãt factũ non est suspectũ,nec contra illud p̃sumit, sufficit,q̃ reddat cãm scientiæ,licèt nõ reddat cãm facti a se relati,vt de re iudi.c.sicut.& hæc sunt utilia,& bona uerba.Hinc obuiat secundo,qa vĩ testẽ nõ debere interrogari sup pura negatiua,q̃ non vi,vel metu &c.dicit Io.An.q̃ articulus in practica nõ formabitur negatiue,i.q̃ nõ vi,vel metu &c. sed articulus formabitur affirmatiue simpliciter sup affirmatiua:item q̃ spõte renũciauit,& interrogabũt testes sup cã renunciationis, quare hoc fecerũt.& dicit Io.An.q̃ si interrogati, an vi,vel metu fecerint,rũdeãt,q̃ nõ,q̃ ꝓbabunt.Aduerte hoc, q̃ aliàs dixi mihi ñ placere,quasi eẽt p̃sumptio ℨ dictũ testis, sed dic quòd hoc verũ,quod dicit Io.An.qa ex quo aliter non interrogatur de cã,dictum testis ꝓbat qđ asserit,& p ꝓbationẽ tollit p̃sumptio repugnãs,qa p̃sumptio succũbit ꝓbationi.Puto plus, q̃ si testes interrogati an spõte renũciauerit,si rũdeãt q̃ sic,q̃ ꝓbãt, qa licet sit p̃sumptio,tollitur p ꝓbationem,& creditur testem habuisse talẽ cãm,ex qua quod asserit sciuerit, ex quo aliter nõ interrogatur.Non puto tamen,quòd sufficiat eos interrogari quomodo sciant,si dicant,q̃ nesciunt se conscios alicuius causæ,propter quam ipsi potuerũt compelli,q̃ potuerit ille nõ spõte renũciasse,qa licèt nesciuerint,potuit aliqua sciuisse,unde ex toto non excluditur præsumptio,quia clara nõ est probatio testium sic negatiuè deponentium,ut no.gl.sup.de ele.c. bonæ. il 1.&c.cum dilectus.Sed dices,q̃ sunt cãæ efficientes tàm exprimendæ per testes,quàm etiam per excipientem suis casib⁹? respondeo oportet,q̃ sint tales,ex quibus tollatur præsumptio iactationis,ita quod cõcludaẽ uerisimilis renunciatio. dic q̃ cã erit legitima si dicat testis,audiui,q̃ in loco nõ stabat bñ sanus, & multoties hoc dixit,vel si dixit,q̃ habebat plura bñficia, & illa nõ tenebat cũ bona cõsciẽtia,uel si aliqua allegeẽ circũstãtia,ex qua nõ præsumatur uis,vt qa dicit,spõtè renunciauit in mei p̃sentia,& corã prætore in urbe plena.ff.q̃ me.cau.l.non ẽ uerisimile.ℨ.de præsum.c.qa verisimile.Hic intellectus saluaẽ, sed aliqualiter cauillat literam,quia oportet quod tex. destruatur,ibi sine causæ à teste interrogatione.Item,ibi, admittẽda,ñ notat principiũ admissionis ad discussionem,ut sonat, sed admissio ad finem,& effectum decisionis,q̃ nõ est de mente literæ,& hoc est de isto intellectu.Venio ad tertiũ intellectũ,q̃ est, q̃ tota hæc decr.formet vnam quæstionẽ,& illi respõdet,s.vtrũ concurrente exceptione spontaneæ renunciationis, & replicatione de non spontanea admittantur testes, an actoris, an rei? & hic respondetur,q̃ aut reus excipit,& actor non replicat, & admittũtur soli testes rei,si tamen probat,ita,q̃ præsumptio nõ spõtaneę renunciationis conuincatur,& tunc admittendi sunt cum effectu,i.quia pro reo pronunciandum,nisi actor replicet. Si ãt actor replicet de non spontanea,procedit,q̃ testes ambo rum recipiantur,& statur numero,& dignitati,ut dicit litera in fi.& tollit litera obiectum,q̃ fieri posset super admittendis testibus ipsius actoris.Huic obuiat,q̃ ñ uĩ necessaria replicatio,si agebat qđ me.cau.qa eo quòd agebat,deducebat nõ spontanea uoluntatẽ:dic,quòd agebat utili in rẽ,ut uidebit.ℨ. vel si agebat,qđ me.cau.deducebat defectũ uoluntatis,secũdũ tps perditæ possessionis,non in tempus renunciationis. Quartus est intellectus Inn.secundũ quẽ decr.hæc dicit,quod exceptio spõtaneæ renunciationis,ut non uerisimilis nõ admittitur, absq; cãę assignatione, per quã præsumptio cõtra eã excludatur,& ea expressa admittitur,nisi de non spontanea per actorẽ replicetur. quo casu admittuntur testes actoris,reiectis testibus rei excipiẽtis.h.d.secũdũ istũ intellectũ,quæritũ erat duplex.primò,an formalis dicatur spõtaneæ renũciationis exceptio, absque causæ exp̃ssione,ita q̃ sit admittenda?secũdò,an dato,quòd sit formalis,uel nõ,si facta est formalis ex causæ expressione, an debeant testes actoris admitti sup replicatione, an rei sup exceptione? Ad primũ rñdet,q̃ nõ debẽt admitti , nisi cã exprimatur pp p̃sumptionẽ non uerisimilitudinis exceptionis, & in hoc deuiat ab intellectu gl.quia nõ est superuacuũ, q̃ exprimatur,imo utile,& necessariũ.Ad secundum rñdet q̃ expressa causa,per quã appareat exceptio uerisimilis,& formalis, actor nihil replicat, & admittẽdæ sunt probationes rei super spontanea renũciatione,aut actor replicat,& admittuntur probationes actoris, reiectis probationibus rei . Et si dicatur,actor fundat intentionem super negatiua,q̃ non spontè,ergo non debent admitti.Respõdetur,q̃ negatiua est implicita &c. pro prima parte habes hoc expressum,q̃ ubi exceptio in facto non est uerisimilis,non admittitur per iudicem absque causæ expressione.secundò,quod ubi excipit reus de spontanea renunciatione, & actor replicat de non spontanea,q̃ actoris admittuntur probationes,reiectis probationibus excipientis.Primo dicto obuiat,quia actor non tenetur cãm exprimere,nisi a parte petatur.l.fi.C. de anna.exce.ita vĩ,q̃ admittatur exceptio,& fortius absq; causæ cognitione.seu assignatione.Item obuiat, q̃ iudex non dẽt supplere ex officio.C.ut quæ desunt aduo.l.j.& no.de postu.præla.c.bonæ.il j. potest intelligi,q̃ cõpellit exprimere ad petitionẽ partis, & oĩa ℨria cessant.uel dic,q̃ est unus ex casibus,ubi suppletur iudex ex officio,scilicet refrenando exceptiones, quas triuolę uidit opponi,& sic in hoc casu suppleri poterit, & subest cã supplẽdi,quia exceptio nõ est uerisimilis, ideo iudex hẽt ipsam ex officio repellere,& si pars ẽt pater, dẽt ipsam repellere pp p̃sumptionẽ,quæ est ℨ exceptionẽ,sicut & q̃n ℨ actorẽ est p̃sumptio,non admittitur absque cãæ expressione,ut patet,ℨ. de ele.cõstituris.facit de app.c.cõstitutus.de rest.spo.c.ad decimas.lib. 6.sic & in excipiente,ubi possidebat ℨ ius,ut patet ℨ. de procu. c.ex insinuatione,& facit de offi. ord. c. ordinarij. lib.6.sic & in fundante se sup possessione liberi hominis, ut ℨ. de rest. spol.c. ex parte.M.& c.ex cõquestione.ad hoc in c.j. & miramur.ℨ.de ser.non ord.Puto,q̃ hic intellectus nõ sit bonus pro prima parte,p no.sup.in prima lect.quia p̃ solã p̃sumptionẽ non est repellẽda exceptio,ex quo talis est,q̃ si uera sit, deberet legitima reputari,licet iudex possit,si uult,ex officio arctare partẽ ad exprimendũ, sed non arctatur ad partis petitionẽ , quia exceptio est formalis,licet habeat p̃sumptionem non ueritatis,non debet repelli a discussione,quia a principio tpe admissionis tanũ est disputandum de formalitate exceptionis,non de eius ueritate, hoc.n. postea reseruandũ est, ut discutiatur ad merita negotij, quo tpe discutitur ueritas exceptionis.Sic uidemus,q̃ si pronitur exceptio dubia,quæ potest,&non põt concludere,admittenda est,& eius declaratio reseruãda ad merita,ut patet ℨ. de procu.c.in nostra.in uer.& inutilem,ubi gl.iudex tamen ex officio,ad quẽ spectat exceptiones refrenare,posset ipsam reiicere. Aduerte tñ,quia non debet moueri qualibet p̃sumptione ad reijciendũ exceptionẽ,quando ipsa est apparens legitima,vt dicit Inno.in c.pastoralis,de concess.præb.alle.2.q.j.c. primo semper.imo dẽt moueri cã legitima. Et quãdo subest p̃sumptio uehemens,põt reus purgare istam p̃sumptionem dupliciter. Vno modo ſm practicam huius decre.offerẽdo causam, & inferendo per quam p̃sumptio uitetur , & eam iustificando. Secundo modo exceptionẽ,ut legitimam probationẽ offerendo,uel offerre paratum,ut nota.dicit Inn.in d.c. post electionẽ. Ad secundum,huic obuiant multa,quia vĩ, q̃ exceptio spontaneę renunciationis debeat admitti,& testes sup ea,ut est casus, de rest.spolia.c.accepta.dicit Inno. q̃ quãdoque actor fundat intentionem super spoliatione,& excipitur de spontanea renunciatione ante spoliationẽ,& tunc quia hæc sunt compatibilia, & non ℨriantur omnino, admittuntur probationes utriusque, quia non directò contrariantur probationes. Aliud actore fundante, & replicante super non spontanea renunciatione, no excipiente de spontanea,quia tunc directe ℨriantur exceptio, & replicatio,admittitur probatio super replicatione,& non super exceptione.Rñdet secundò,q̃ contrarium procedit,qñ nihil replicatur,q̃ ui renunciauerit , & non spontè, hic quando replicatur.Secũdo hic obuiat, qa ubi concurrunt exceptio, & replicatio,admitti dẽt probatio utriusque simul , ut patet ℨ. de p̃sum.c.illud,& no.de exce.c.a nobis . Posset dici illud verum, qñ exceptio non hẽt p̃sumptionẽ ℨ se,sed quãdo habet p̃sumptionẽ contra se, ex quo actor replicat, non admittitur excipiens . & hæc est uera , nam exceptio , & replicatio ambæ sunt

ADDITIO.

a Exprimere. No. tamen, quod si in dicto suo testis inseruit causam,non sese tur interrogatus causam exprimere,ita dicit Bal.in l.solam,col.ℨ. de sti.& subdit,q̃ si postquam annexuit causam, interrogatus respõdeat ipse, pte,ut puta dicat,quia scio,primum dictum uitiatur,quod dictum dicit se mirabile d.Ia.in l.fi.ff.de of.procu.Cæ.uide etiam eundem do.Ia.in.l. ẽum hi §.ult.igitur.ff.de transact.ubi concludit , q̃ si interrogatus de causa scientiæ testis non respondeat, dictum annullatur.

sint præiudiciales,quia exceptio præiudicat actori, & replicatio excipienti.per quæ apparet quod de puncto iuris est procedendum super utraque,tamen si contra exceptionem est præsumptio,admittitur probatio super replicatione,tanquam magis verisimilis,vel aliud qñ facta replicationis , & exceptionis non sint directò contraria,ita q̃ se saltem in facto compatiantur,hic qñoĩno facta sũt incõpassibilia,vel illud qñ ex ꝓbatione exceptionis nõ absorbeẽt replicatio.primũ verius.Tertiò obiuat,qa deberet esse ℨ,quia fundãs intentionẽ sup negatiua,vt facit actor,replicãs de nõ spontanea, facilius dẽt repelli, q̃ excipiens,q̃ fundat intẽtionẽ suã sup affirmatiua.huic rñdet tex. Inn.autẽ hæc oĩa soluens dicit q̃ ubi concurrũt exceptio,& replicatio,& sic se habẽt,q̃ probata replicatione possibilis est ꝓbatio exceptionis,admitti debet ꝓbatio sup exceptione,& replicatione:si autem sic se habẽt,q̃ nõ est possibilis ꝓbatio exceptionis ꝓbata replicatione, tũc admittit ꝓbatio solius replicationis.rõ,qa ꝓbata replicatione frustra est labor in probãda exceptione,declarat.qa ꝓbato , q̃ ui renũciaui , & sic q̃ non spõte,impossibilis est ꝓbatio directa,qđ spõte renunciaui , qa hoc q̃ spõte,depẽdet a solo arcano mẽtis meæ,& hoc est improbabile,q̃ solus Deus scire ꝑt.aius ergo meus, q̃ ipõte,põt colligi p̃ signa extrinseca ũtãte signo extrinseco declararẽt,q̃ ñ spõte.reiicit ergo excipiẽs p illã regulã, q̃ qs nõ est admittẽdꝰ ad probandũ,q̃ ꝓbatũ nõ releuat,vt patet hic,& patet in c.cũ contingat,de offi.deleg.de ele.c.bonæ, & c.cũ dilectus, simile q̃ dicimus,q̃ ubi testes deponunt super infamia , & alij super non infamia,quia primũ est probabile , admittantur testes,& nõ secundi,quia illud nõ est probabile,ut no.inf.de accu.c.cũ oporteat,q̃ tũ dic vt ibi,vt no.Spe.in ti. de proba.§.i. iuxta me diũ,uer.item secus.1mo dicit , q̃ periculosum esset admittere testes ad probandũ de spontanea renunciatione,qñ probatur nõ spontanea,qa possunt esse plures testes,q̃ viderũt ipsum renunciasse,& non viderunt metum inferri,& pauciores qui viderunt metũ inferri,ff.quod me. ca.l.i. ponit Boa.exemplũ in scholari,qui in studio renunciauit beneficio pp metum, q̃ suis inferretur in patria, quẽ testes tempore nunciationis percipere non possunt.Per hæc dicit Abbas terminatam quæstionem fabi,quẽdam puella dum iret ad ecclesiam fuit rapta, & in domũ inclusa, demũ rapiens uocatis testibus eam desponsauit : ea restituta libertati,vult dicere,q̃ nõ ꝓsentit,qa rapta, nõ admittunt illi ad probandũ,q̃ consensit,allegando fortẽ,q̃ risit, & similia, quia per hoc nõ concluderet necessariò ipsam consensisse,cum hoc dependeat a mentis arcano.Sed adhuc huic obuiat,qa si concurrant probationes, & q̃ spõtanee renuncia uit,licèt nõ possit probari directò,qđ uoluntariè,poterit tñ ꝓbari indirectè excipiẽs tollendo probationes actoris, qui probat metum tali die iliatũ,poterit reus probare metũ inferẽtes tũc alibi fuisse,de testi.c.ex tenore, & c.series Itẽ posset ꝓbare reus aliquas circunstantias,per quas concluderetur actor uolens,pone quod ille probet metum illatum,vult hic.s.reproba re,q̃ ꝓsona metũ inferens est talis,q̃ non est uerisimile,q̃ me tũ intulerit,vt qa potẽtior est eo, is q dr̃ vim passus,vel qa debilis est ꝓsona,q̃ dr̃ vim intulisse,vel vult ꝓbare, q̃ actus inest factus in tali loco, q̃ nõ est verisimile, q̃ metũ intulerit,certè dẽt admitti,ad hoc ff.q̃ me.cau.l.nõ est verisimile.Itẽ tẽperat Inno.hũc intellectũ,q̃ inquantũ dicit excipiẽtẽ de spontanea renũciatione, actore replicãte de nõ spõtanea nõ admitti,hoc est verũ,nisi alleget aliquã circunstãtiã,ucl aliqd aliud extrinsecè deducat,per q̃ fit possibilis , & verisimilis reddat sua probatio.vnde cõcludi põt hoc esse in arbitrio iudicis,ut conside rata qualitate ꝓsonarum,& qualitate circunstantiarũ, q̃ hinc, & inde allegant circa spontaneã renunciationẽ,vel non renũciationẽ, & qualitatẽ testiũ admittat , vel repellat excipientẽ de spõtanea renũciatione,actore aliàs replicante de non spõtanea,& sic dixit voluisse tex.in fi ſm omnes istos intellectus, oportet,q̃ destruatur litera, ibi causæ cognitione.i. causæ expressione,q̃ si proponatur aliqua exceptio nõ verisimilis , iudex nõ admitteret eã, nisi prælata quadã summaria cognitione, & indagatione de verisimilitudine exceptionis, sup hoc se iformãdo summarie,quærẽdo à partibus, & ab alijs informatis de cã renũciationis,& modis,& alijs circũstantijs,ex ꝗbus exceptio uniuersalis reddi possit,ꝗbus apparentibus exceptionẽ admittat,aliàs repellat, titulus q̃stionis nõ mutat.Nõ ob q̃ ubi exceptio nõ est verisimilis,nõ est admittẽda de resti.spo.c. solicite. qa illud,q̃ cedit qñ exceptio nõ uerisimilis,nec excludẽs,uel qñ opponit i iudicio de facili expedibili , & in spoliatione moderatã ptiuilegiata,i.modicũ p̃iudiciali,hic qñ plenarie.Nõ ob.q̃ vbi exceptio nõ est verisimilis , nihilominus dẽt admitti,licet excipiẽs grauet duriori onere ꝓbãdi,inf.de p̃sum.c. qa verisimile.qa põt dici,q̃ illa practica nõ tollit istã ꝓ prius.n. debebit iudex discutere de verisimilitudine,ut hic,& secũdò grana re cũ duriori onere ꝓbandi,ut ibi:alias poterit omissa ista summaria cognitione eligere practicã illius,cũ talia concernant merita , vt dixi supra & sic hoc erit in facultate iudicis,licet bene faciat hoc agendo,vt cuitentur pluralitates iudiciorum. Per prædicta expedita est glo.quæ est super ver. relignationis , vsque ad ver.quidam assignant contrarium . Hic est difficultas secunda c.Breuiter decr.videtur obuiare.c.solicite,in fra de resti,spol.vbi exceptio spontaneæ renunciationis nõ obstat agenti possessorio.& petenti beneficium antequam restituatur. Timore huius contrarij glo.ponit duos intellectus,primus in tellectus,q̃ hic agebatur possessorio,secũdus intellectus,q̃ hic agebatur petitorio,& hic est duplex.Quidam q̃ agebat ꝑsona li,alij q̃ vtili in rem,& secundùm istam lec.gl.respondereẽ,q̃ exceptio spõtaneę renũciationis ante spoliationẽ admittit ut hic exceptio spõtaneæ abiurationis post spoliationẽ non admittit vt in ℨrio.Ideo omnis exceptio possessorij concludens, & detrahens intentioni semper admittitur.hic detrahit , quia si ante renũciauit spõte,constat, q̃ nõ potuit dici spoliatus,qa ante priuatus erat possessione.ff.de acq.poss.l.si qs vi.§. diuersitia.sed aliquo spoliato possessione renunciatio spontanea non tollit spoliationem præcedentẽ,, exceptio ergo renũciationis tũc ꝓcludit ad proprietatẽ, & exceptio ꝓpr etatis,nõ obstat agẽti possessorio,qa priuilegiatũ,& qa ex ordine iuris est vt prꝰ terminet possessionis qõ,C.de rei vendi.l.ordinarij.ista est cõis theorica gl.hic,& in c.solicite,& in c.accepta de rest. spo.Et si dicatur,quare ergo admittuntur hic,& nõ ibi? dic qđ ideo qa nõ fuit hic oppositum,vel replicatũ qđ spoliatus renũciauerit, sic,tẽpore electionis,sic dicit apostillando glo.bi cessit nõ spoliatus.& est ratio ſm unum modum intelligendi dictum c.solicite.qa vbi opponitur renũciatio,non põt concludere nisi ad petitorium,qa spoliatus cũ non habeat possessionem non põt renũciare possessioni,q̃ non habet, & consequẽter exceptio,q̃ non concludit ad possessoriũ,non admittitur tanẽ illi non detrahens iuri agendi possessorio ñ obstat iuri agentis recuperãdæ,vt ℨ. de rest.spo.c.in literis,& ex conquestione,cum si.Sed vbi opponitur exceptio de renũciatione ante spoliationẽ,tũc qa concludit ad possessoriũ,admittitur,& renũcians perdit ꝓprietatẽ,& possessionẽ,l. si quis vi. §. differentia.ff.de acq. poss. no.ℨ.eo.c.ueniẽs.meritò non põt spoliari,quia renunciatione priuatus est.Nec ob ꝑdictis,qđ ẽt renunciatio post spoliationẽ concludat ad possessorium,quia renunciãdo vĩ hñe pro derelicto,& sic vĩ,qđ velit perdere oẽ ius competens ad rẽ recuperandã,qa renũtians rei perdit ius reale ad rem competens,nõ ꝑsonale persõnæ cohærens , cui ẽt ſm aliquos renuntiare non põt,qñ non est quæsitum facto, vel pacto eius qui renũtiauit, no.in l.i.C.de pact.Ista opi.in antiquo sic ſtabat,dũ do. Pet.de Peru.frater do. Baldi in studio isto reperijt.Ego positi,quod ẽt de spoliatione post poterat opponi ℨ agentem possessorio probãdo sic.Renuncians beneficio habet rẽ pro derelicto,ergo omne ius ad rem competens intendit perdere , sicut & dominiũ : hoc patet in c.veniens.inf.eo.& in d.l.si quis ui.§. differẽtia.vĩ ergo renunciare interdicto,& sic iuri competenti : ergo debet audiri exceptio spontaneę renunciationis, post spoliationem. ipse se inuoluit verbis,& non soluit. Legista negaret,qđ renuntiet iuri ꝑsonali,qa hoc nõ est adhæsibile rei , vnde non sequitur rẽ actiue,non sequitur ẽt hoc ius remotiue rẽ,ad hoc quod no. in l.i.C.de pact.per Bar.& dixi in d.c solicite. vñ staret interdicto,licet canonista dubitaret,qa q̃ vult pdere beneficiũ,vult p dere omne ius ad illud,maxime cum hoc ius sit in rẽ scripti, p no.in c.veniens.inf.e.vel tene qđ dicunt legistæ. Vel dic q̃ de iure rõ quare nõ admittit ante restitutionẽ,est,quia exceptio non est verisimilis , & illa non admittitur contra agentẽ possessorio de facili expedibili, maximè post spoliationem, qa p̃sumitur,q̃ ad hoc ueniat pp defectũ spei habẽdi beneficiũ,uel dic,qđ debet ponderari modus opponẽdi si reducat renũciationẽ,allegãdo p hoc defectum ꝓprietatis,nõ auditur , si defectũ agẽdi possessorio , audietur.sic posset intelligi d.c. accepta. Per prædicta infert Innoc. qđ si cõtra agẽtẽ possessorio opponeretur renũtiatio,uel pactum , & concluderetur ad ius agendi possessorio,quod bene posset, & admitteretur, tãquam detrahens intentioni agentis, quia ista exceptio detrahit intentioni agentis possessorio,& cõcludit ad possessionem. Per hoc infert secundò,qđ si contra agentẽ possessorio ꝓ beneficio opponitur exceptio concludens ad proprietatem,iuris tamen,vt quia diceret eum priuatũ,vel priuandum per ſmoniam,vel renunciasse proprietati,non admitteretur hæc exceptio, tanquã non detrahens possessorio,nisi de ea constaret per confessionẽ, vel alias notorie,quo casu admitteretur exceptio,prout agitur ad rẽ,licet non prout agitur ad alia damna,& fructus medij tẽporis , vel alias causas, ff. vnde vi.l.ideoque,& l.si plures.vlt. quod no. quia per hoc multi dicunt,quod exceptio notorij defectus proprietatis obstat agenti possessorio recuperandæ, licet non concludat intentum pro opponente super proprietate,& no. inf. de præsb. c. constitutus, cuius contrarium sentit

Universidad de Deusto
Biblioteca

gl.de resti.spol.c.ad decimas.vide Io.And.de resti.spol c.in addi.Specu.super rub.& tene quod dixi,de resti.spolia.in c.in literis,etiam prout hic dicit talem exceptionem repellere agẽtem pro fructibus , & alia causa,in antiquo sic ſtabat. No.dictum Imo.quod agenti possessorio, [a] obstabat exceptio defectus proprietatis notoriæ,quia constat prout agit ad rem,non prout agit ad fructus, & cęteras causas.Aduerte,ꝙ adhuc sub iudice lis est.istud firmat In.de diuor.porrò,& Host.in c.ad vltimum.de cau.pos.& propr. & hodie alios casus vide de rest. spol.c.ad decimas,lib.6.Attende,quia mod.Doc.dicunt id uerum,qñ notorium ius est pro agente,ut ibi. secus si notorium esset defectus proprietatis , ſm Ioan. And. Innoc. sensit plus hic,quod sufficit quod concludit defectum iuris proprietatis in agente,& idem dicit in c.constitutus,de fi presb. per quod Ioan.And.reprobat glossam suam in c.ad decimas.de rest.spo lib.6.& hoc ponit sub.rub.de rest.spol.in addi.Specu. Dico,ꝙ in beneficiali procedit quod hic dicitur, in alijs rebus procedit glo.Ioan.And.vt dixi,de rest.spol. in c.in literis. quia eo ꝙ beneficium non potest teneri sine titulo, sed sic alia res , quia eo quod possidet in alia re,iuste possidet.Per prædicta dicit In. quod si contra agentem possessorio excipio , quod rem mihi donauit,non admittitur exceptio etiam dato , quod ante donauerit,quam fuerit spoliatus.quia ad donationem non sequitur necessaria perditio possessionis,C.de pac.l. traditionibus . sic non detrahit possessorio,nisi excipiam quod donauerit , & tradiderit,uel si allegarem,ꝙ donauit ecclesiæ vt in c.2. de cõ
b sue.sed hoc vltimum non est verum,vt ibi dixi, [b] quia licet sine traditione trãsferatur dominium in ecclesiam , non tamẽ possessio.Non ob.prędictis,ꝙ spontaneæ renunciationis exceptio debet admitti,etiã si sit facta post spoliationem, quia subsequens renunciatio purgat turpitudinem primæ spoliationis, sicut solutio turpitudinem purgat præcedentis violentæ promissionis,vel turpis,vt l.2.C.quod met.cau. & l.si ob turpem. ff.de cõdi.ob turpem causam.qa ſm Inn.non est sic proxima, & vicina renunciatio spoliationi,sicut solutio promissioni,qa renunciatio non est executio spoliationis , cum posset fieri pp aliam cãm,sed solutio debiti est executio promissionis debiti. Ista opi.in antiquo sic ſtabat.Obstabat aliud prędictis,quia videtur,ꝙ spontanea renunciatio subsequẽs habeat obstare agenti possessorio.si quis enim metus fuit illatus in spoliatione, purgatur per volntariam renunciationem . ego iam concludirur,quod exceptio renunciationis spontaneæ habet concludere ad possessorium , & sic tollit facultatem agenti possessorio,etiam dato,quod sequatur spoliationem.C.quod me.cau
fa l.2.ff.de cõd.ob tur.cau.l.pen.Canonista,promisi tibi metu, postea ego solui sponte , potero ego dicere solutum ex turpi causa?dicas quod non,quia purgatus est metus;sic in proposito,tu me spoliasti.si renuncio,purgabitur metus spoliati? dicit Inno.quod non,quia alię possunt esse causæ renunciationis pter metum,s.propter conscientiam,vel religionẽ. Item nõ est ita proxima cã,& vicina,renũciatio,& spoliatio,ficut promissio,& datio,& sic uidemus,ꝙ pretii receptio spõtanea nõ supurgat metũ uẽditionis,ut patet.C.ꝙ met. cau.l.si vi.uide qđ vult Inno.spoliatio,& renũciatio nõ habẽt se ut principale,& consecutiũ,qa nulla precedit dispositio,ad cuius implemen tũ fiat renũciatio.Vnde nõ sequit huius spoliationis approbatio,qa renũciatio nõ pt dici executio spoliationis , quia nihil habet secũ cõe;sed bene solutio venit, ut cõsecutiũ,& ut exe cutio hẽt se ad promissionẽ meticulosam , pẽa igit approbat ipsa promissio,qa ex quo uoluntarie implet,iã purgatus est metus.Ista solu.licet saluetur,tñ deuiat,qđ hic apponatur renunciatio post spoliationẽ,in antiquo sic ſtabat, & in literis nouis ita sequebatur. ſm hoc ergo tenendo , ꝙ hic agereturꝰ possessorio,remanemus qđ c.solicite. ſtat inquantũ dicit exceptionẽ renũciationis nõ admittidic. qđ si opponit exceptio abiurationis,& nil replicat,illa admittitur, vt hic, & in c.accepta. si excipitur,& replicat de non spontanea renuntiatione,& quod spoliatus renũciauit in possessorio,exceptio nõ admittit,vt in d.c.solicite.si ſtatim tantum replicatur , qđ non spontaneè renunciauit,hic si nõ allegatur aliqua causa cõcludens spotaneã renuntiationem,excipiens repellitur, ut hic secũdum intellectum Inn. Si allegatur aliqua causa excludens turpitudinem renunciationis,exceptio admittitur,& probat uterque: sed si constat postea,qđ spoliatus renũciauit,adhuc prodesset, dũ tamẽ constet,quod spõte,& sic perderet actor, ut puto.Inno.tñ remanet,quod in possessorio,eo quod replicatur de non spontanea renuntiatione, indistinctẽ repellitur reus, quia non fit ei graue prædiciũ per hanc decretalem, & per decreta. solicite.Et ad c.accepta,respondet,qđ non replicatur, per quæ concludit,quod in possessorio non est vis,an opponatur de renunciatione ante spoliationem , vel postea , sed solum an replicet de nõ spontanea,an nõ.ex quo dat doctrina, quod exceptio ñ uerisimilis,nisi replicet,nõ repellit pp non uerisimilitudinẽ iu
dicio plenario,& magni ꝓiudicij. Nõ placet hoc,qa c.solicite.ñ dicit repellẽdã exceptionẽ pp solã replicationẽ de ñ spõtanea,sed qñreplicat,ꝙ renũciauit spoliatus,quo casu maior est ꝓsumptio ϑ excipientẽ.vnde põt dici,ꝙ id quod dixit Inn.in indicio magni prædiudicij,procedat ut hic.quod intellige , ut dixi secũdum diuersas lec. Cy. aũt dixit i iudicio modici ꝓiudicij, ut propter non uerisimilitudinem repellatur exceptio, nõ procedit indistinctẽ,sed est arbitrariũ,attẽto põdere ꝓsumptionis,& vbi replicat de nõ spõtanea,pp nõ verisimilitudines,de quibus hic,nõ repellat possessoriũ,vt hic. vbi ãt replicat se nõ spõtaneè renunciasse,& apparet,ꝙ spoliatus renunciauit,repellatur,vt in d.c.solicite,hic summariè ostenso.& põt dici,ꝙ hæc fuit intẽto gl.hic.Alio modo põt intelligi hæc gl.ꝙ uelit exceptionẽ spõtaneæ renunciationis non admitti post spoliationẽ,quasi nõ uerisimilẽ,& admittatur ante spoliationem, quasi uerisimilis sit. ut hic,& primo casu procedit ϑrium.Inn.hic licèt plurimum uacillet,finaliter ꝯcludit,ꝙ nõ placet sibi differentia, an opponat renũciatio facta ante spoliationem, uel post , sed solũ sit in hoc dria,an opposita exceptione renũciationis,actor replicet d nõ spõtanea,an nõ replicet, ut primo casu admittat exceptio, ut hic, & in d.c.accepta.secundo casu nõ admittat.Nec ob hęc decr. ſm cõem intellectũ,vbi ẽt actore replicãte uterq. admittitur,& uterq. probat,quia oportet, ꝙ ista decr.restringatur ad agentem petitorio,ſm intellectum, qui sequitur in gl. & decr. solicite.hẽt locũ in possessorio,& ſm hoc erit doctrina.ꝙ opposita exceptione nõ uerisimili,nisi replicetur pactorem in iudicijs modici ꝓiudicij,&ꝙ q nõ tollitur exceptio,ꝯtũ ad ius agere di repelletur exceptio pp nõ uerisimilitudinem.Secus ãt in iudicijs,in quib.agitur de magno ꝓiudicio,ut qñ agitur petitorio, & hoc ꝓbat hic ſm eũ,tenendo intellectũ,ꝙ data replicatione uterq. ad ꝓbãdũ admittitur,qđ intelligendũ est, ut ſ. i terrono intellectu, & sic temperaretur id,qđ dixi in vlt.intellectu.Quicq̃d sit,nõ placet dictũ Inn ad c.solicite.quia ibi nõ sufficit replicare de nõ spõtanea renũciatione,sed oportet, ꝙ replicet ꝙ spoliatus renũciauit,quia tunc maior est ꝓsumptio ϑ renunciationẽ, cũ spoliatus quasi ꝓdidit spẽ bñficij pp ꝓditionem possessionis, vñ posset dici,ꝙ replicatio nõ spõtaneæ renũciationis pp non uerisimilitudines solas,de quibus hic, nõ repellit excipiẽtẽ,sed uterq. admittitur ad ꝓbãdũ:sed replicatio nõ spõtaneæ renunciationis,quia spoliatus renũciauit,hoc summariè cõstito,bene tepellit exceptionẽ i possessorio,ut ibi,& tũc est minus uerisimilis.Doctrina ergo Inn.erit bona,limitando eam,vt exceptio nõ uerisimilis pp replicationẽ ꝯcludentem non uerisimilem exceptionem in iudicijs,quæ sunt grauis prædiudicij,non repellatur, imo admittenda est,& discutienda.In his aũt q̃ sunt leuis ꝓiudicij si replicetur,sit in arbitrio iudicãtis,an admittat.uel repellat ſm põdus nõ uerisimilitudinis, & ꝓsumptionis ϑ exceptionis, vt in terminis nostris,quia maior est ꝓsumptio ϑ exceptionem, qñ renũciauit spoliatus,q̃ qñ nõ cõstat,ꝙ spoliatus renũciauerit.Iõ primo casu repellitur,vt in c.solicite.ꝙ ideo casu admittitur,ut hic,& ſm istum intellectũ p quẽ tẽpera, q̃ dixi.& in vltimelłectu.Nõ ob.ꝙ exceptio spõtaneæ renũciationis de renũciatione facta añ spoliationem,debeat admitti.quia meticulosa renũciatio excludit possessionẽ,cũ detur uolũtas ꝓdendi possessionem,licet coacta.l.si quis vi.§.differentię.ff.de acq.poss.quia tenendo qđ renui,fatẽdũ est,sed ſm Inn.qui tenuit ϑrium,ipse dicit unum mirabile,ꝙ meticulosa renũciatio excludat ꝓpriatatem bñficij,nõ excludit possessionẽ,quia nõ ꝓsumitur hîc animũ pẽdẽdæ possessionis,qđ mihi nõ placet,p §.d.l.& qđ ibi no. & plus credo,ꝙ nõ spõtanea renũciatio nõ ꝓiudicet,nec i possessione,nec i ꝓprietate, quia sicut in ϑferendo bñficium requiritur libera uolũtas,ita in ꝓdendo,de quo ϑ. qđ me. cã.c.abbas. in antiquo sic ſtabat Opp.& vĩ,ꝙ dato,ꝙ replicet actor,vbi renũciatio ꝑcessit spoliationẽ,nihilominus audiatur:dato enim ꝙ fuerit meticulosa renũciatio, tũ uoluit ꝓdere possessionem, ergo ista exceptio obstat agenti possessorio, & sic debet admitti.Soluit primo,ꝙ reus nõ pt allegere istã renũciationem ꝓpriatatis bñficij,nõ ꝓdit possessionem, ubi allegetur meticulosa,quia turpitudinem ϑrinet. Aduerte ꝛ cũdõ:soluit dicens,ꝙ si meticulosę renũciauit bñficio, licet ꝙ dat ius ꝓpriatatis bñficij,nõ ꝓdit possessionem, quia nõ ꝓsumit hîc animũ perdendæ possessionis,& dicit unum mirabile,quod nec spontaneæ renunciationis perdat possessionem,ſ.de acq. poss.l.si quis vi.§.differentia. hoc autem locum nõ habet in nõ spontanea renunciatione. Tu dic,quòd non spontanea renunciatio non tollit ius ad beneficium , cum debeat esse libera,ita in tollendo sicut in conferendo,infra quod me.cau.c.abbas.Ex pre-

ADDITIONES.

a ¶ Agenti possessorio. Vide do.de Ro.in dec.348.in c.Si constat de nõ iure,qđ se.Ale.in l.naturaliter,§.nihil commune,ff.de acq.poss. Seb.Sap.

b ¶ Vt ibi dixi. Vide do.Ale.in l.cum hæredes,in prin.col.j.ff.de acq.pol.ubi q illum tex.dicit,ꝙ omnibus casibus trãs fertur dominium in ecclesiam,non tamen transfertur possessio. Seb. Sap.

præcedentibus surgit una determinatio unius dubij : spoliatus ago contra Caium rem meam tenentem, excipitur de renunciatione spontanea.an admittatur hæc exceptio? Vnde si ago ϑ eũ petitorio,nõ est dubiũ,si possessorio non possum agere in terdicto,sed uel ago ϑdictione ex,canone reintegranda,vel ex decre.sepe.inde cadit in dubiũ ꝙ examinat Inn.canonista in c. cũ dilectus.de ord.co.& c.sæpe.Vtrum priuilegia spoliationis habeãt locũ ϑ solũ spoliãtẽ,an ϑ alios?Inn. ꝙ sic,hic vĩ tenere oppositũ ibi disputaui dictũ pũctũ.j.opinio est vera,vt ibi no.In. Alius est intellectus,ꝙ hic nõ agebat possessorio,& hic duplex. Quidã ꝙ agebatur in rẽ utili:alius,ꝙ agebatur pſonali,qđ me tus cã.Ad cuius euidentiã est considerandũ, ꝙ est dare quã
a dã vim expulsiuam,& hæc causat interdictũ, [a] & per istam nõ perditur dominium,sed sola possessio,& hoc casu procedit cõ trariũ,quia tunc non põt proponi exceptio spontaneæ renunciationis,tãq̃ sit priuilegiata , & qa nõ pdit dominiũ, & qa de ordine iuris est , ꝙ discutiat possessoriũ repulso petitorio.C.de rei uẽ.l ordinarij.Quædam est uis cõpulsiua, & hæc ĩ renũciatione iuris interuenięntis facit pdere dñium,& possessionẽ,quia coacta volũtas,uolũtas est, ff.ꝙ metus cau.l.si mulier.§. si metu.xv.q.i.c.merito.& hæc est potẽtia , ꝙ renũciãti dat actio petitoria,ꝙ me.cau.vel dat in rẽ utilis,uel restitutoria.& tũc benẽ põt opponi de spõtanea renũciatione,qa ista cõcludit pdinonẽ dñij,& ꝓcedit ꝙ hic,vt q melius ꝓbat, obtineat, ꝙ dicit uerũ Inno.ẽt dato,ꝙ replicet de nõ spõtanea renũciatione; & ꝙ dixi supra,ꝙ non admittat, restringit ad possessoriũ,secus si agat petitorio.& hoc ideo,qa maius infert præiudiciũ,ꝙ nunquã audiatur,ꝙ secus in possessorio,quia possessio est momentanea.In gl.pecuniæ,ibi,pro expensis.No.istã gl.quę facit contra opponẽtes se beneficio,vt recedat a lite obtinẽs ius solutionis expẽsarũ factarũ in acquisitione tituli bñficij . Ibi,sed hoc falsum est dic,ꝙ si reus excipiens allegat interuentũ pecunię, repellit,tanquam allegans turpitudinem suam , quando allegat interuentum pecunię ab eo,uel sua uolũtate,secus si a tertio data fuit ; si uero replicans contra renunciantem alle.eodẽ mõ repellitur.Si autẽ aliter vult se defendere in iudicio,vbi agitur possessorio,aut petitorio,si opponẽs fundaret se sup validitate renũciationis,nec alia allegaret,obtineret agẽs,si allegaret eũ priuãdũ pp simoniam,ex quo nõ est priuatus ipso iure,adhuc ad petitionem rei non impediretur restitutio, ut hic,licet iudex ex officio posset ipsum priuare & nõ restituere,quod no. inf.de proc.c.ex insinuatione.In glo.fi.ibi, per iuramentũ.No. glo.ꝙ exceptio iurisiu.& litis finitæ nõ solum habet locũ , qñ iuramentũ est iudiciale & prædstitum in forma iudicij , sed etiã qñ est extraiudiciale, & ꝓstitum coram superiore , non in forma iudicij. Et not.ꝙ ampliat illud q̃ i Friam dicitis ibi de lit. cont.hodie.li.6.In fi.glo.No.gl.ꝙ illud ꝙ dicimus,ꝙ contra cõfessum non est necessaria contestatio litis, uel aliquis ordmari? processus,vt no.glo.in c.dudum,il 2.de ele.cum concor. est verum non solùm , qñ reus simpliciter cõfitetur,& contra petitum excipit, sed etiam quando confitetur, & contra petitum non excipit.Vltimò cum glo.vlt.uidenda sunt duo. qualiter ꝓ nuncietur in hac causa?quidam dicunt pronunciandum super principali.Alij dicunt pronunciandum super accidentali. ſ.an sponte renunciasset.Videte,si exceptio spontaneę renunciationis opponatur ad processum , pronunciandum est super causa vt emergenti.dicit glo.ꝙ põt,quia exceptio iuramenti opponi tur ad processum,de li.cont.c.1. lib.6.Si opponatur ad merita, sufficit si pronũcietur sup principali. Secundum dubium qũo potuerit hic procedi ad diffinitiuã sententiam lite nõ cont.patet,qa sola exceptio renunciationis fuit opposita, & nõ fuit his cõte.põt dici primò,ꝙ exceptio spõtanæ abiurationis impediat lit.cont.ar.& in d.c.i.de lit. cont. lib.6. vel hic reus confitebat petitũ,& sic non erat necessaria alia lit.cont.& opponebat exce.spontaneæ abiurationis.Et hoc de lec.istius c.Anto.

a ¶ Interdictũ.Quę fit uis compulsiua,uel expulsiua,ablatiua,& inquietatiua, uide pulchre per Ia.declarãtem in l.si quando,colum.j. C.unde ui. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians sponte electioni de se factæ super ea non auditur ulterius.*
2 *Sententia non præsumitur iniusta ex eo , ꝙ sit lata contra probationes in actis factas.*
3 *Probationis species quot sint?*
4 *Pro sententia semper præsumitur,non tamen est præsumptio iuris , & de iure.10.11.*
5 *Literis testimonialibus prælatorum an,& quando credatur?*
6 *Sententia appellationis lata super nouiter deductis quomodo feratur ?*
7 *Sententia ex falsis actis,an & quando sit nulla,puta ex falsa relatione ad acta?*
8 *Sententia lata partim ex uera,partim ex falsa causa , sustinetur ex ea parte.*
9 *Sententia app.debet esse confirmatoria,uel infirmatoria.*
10 *Pro processu cit.& quando præsumatur?*
14 *Solẽnitas an,& quãdo præsumatur tam in facti's antiquis,quã recẽtibus.*
13 *Pro laudo semper præsumitur,rectè factum.*
Pro actibus qui geruntur per modum uoluntariæ iurisdictionis , an præsumatur.
15 *In causa appellationis quis probabit,appellans,an appellatus ?*

CAP. VI.

1 **In præsentia .** † Qui sponte renunciauit electioni suæ , super ea amplius non auditur h.d. In prima ponit generalem causam confirmationis sententię.In secũda specialem,ibi.quia tamen.In tertia cõfirmationem,ibi,nos ei.Casus literalis . Dum inter quendam Abbatem possidentem ecclesiam,& monasterium,& quendã alium se Abbatem prętendentẽ quæstio uerteretur, causa fuit delegata quibusdam iudicibus,& finaliter causa decisa fuit,& sententiatum pro possidente, & impositum silentium agenti : tandem ab hac sententia fuit appellatum per actorẽ , & causa fuit cõmissa iudicibus Dulmen.& cuidam alteri coniudici,coram quibus reus probauit per confessionem,& etiam per quasdam literas episcopi,qualiter actor renũciauerat prædictæ ecclesiæ,nihil aliud fuit probatum per ipsum actorem,vel reũ,& sic deserta fuit appellatio.post hęc coram Papa actor ꝓductis actis,& sententia petijt ipsam nullam pronunciari,& dictã Abbatiam sibi assignari,prætendens nullitatem sententię ex eo,ꝙ actis apparentibus nulla cõcludebat causa ex eis, cũ probasset intentionẽ suam,pp quam sibi silẽtium debuisset imponi:ergo ex actis apparebat iniustitia sentẽtię,& sic nulla debebat decerni.Papa considerans,ꝙ ex eo non iustificabatur sentẽtia,ꝙ ex actis ꝓductis nõ appareat causa sententiæ, vel aliquid probatum,per quod sententia debet esse valida,cum iudex non sem per applicet mentem ad unam speciem probationis, sed ex allegationibus,& confessionibus,& aliis , quæ in eius præsentia proponuntur, firmet animi sui motum,vñ ex eo ꝙ non appareat aliqd probatum,nõ includitur iniustitia , si illud assumat pro non probatione sufficiente,& dato,ꝙ non apparcant probationes de eo quod sentiat,potuit ex aliis moueri,acta non ꝯcludebant necessariò apertã iniustitiam. considerans etiam,ꝙ indubio pro sententia præsumitur,donec aliud probetur,per q̃ apparet,ꝙ stante sententia,quæ transiuit in rem iudicatam,data ꝙ nihil probet,standũ erat dictæ sententiæ,considerans, qđ superuacuò corã iudice appellationis fuerat probatum per cõfessionem,& literas qualiter dictus actor renũciauerat Abbatiæ,ei silentiũ impoſuit Papa perpetuum.h.d. † No.1.ꝙ ad cõcludendam iniustitiam sententię non sufficit ostẽdere ex actis
2 probationẽ,contra quã sentẽtia sit lata:qa non semp iudex in sententiãdo applicat mentẽ ad vnã speciẽ probationis, & quãta fides probationi adhibet,pẽdet ex iudicis arbitrio,ff.de testibus.l.3.qa alia potuit subesse species probationis, vel cõfessionis,vel allegationis,ad q̃ iudex animũ applicauit,ad hoc de re iud.c.sicut.No.2.finẽ ,pbationis,qa eius finis est allicere aium iudicis:& eius mentẽ ad aliqd credendũ firmiter applicare, & sic iudex iudicat ex his quæ credit,ad hoc de re iud.c.sicut,qa
3 in hoc concordat quoad primum,& ſm.† No.3 multiplicem speciẽ probationis aium iudicis allicientẽ,prout confessio.dñt
a tamen doc.ꝙ confessio propriè non est probatio, [a] sed probationis releuatio.C.de prob.super rub.de elec.c.bonæ,il 1 C.de prob.l.actor ꝙ asseuerat.ubi per Iaco.de Are.& Cyn.Itẽ testiũ depositio. & allegationibus inducit probatio,ꝙ est uerum,qñ pars allegans est principalis,idem si aduocatus, idẽ si præsente clientulo,& non reuocante , de appellatio.cap. cum causam. de censi.

ADDITIO.

a ¶ Confessio non est prob. Adde Ale.consi.35.1.lib.
Adde istum in ru.de confes.& ibi Ioan.And.Fely.ibidem.col.pen.uer.ultrius secundo loco.Bald.in.c.1.§.ua fallus,& in ca.2.in fi.ſi de feu.fue.cõ.in ter do.& agn.in feu.Ro.in l.admonẽdi.in 6.char.de iureiuran.Hip.de Mar. sin.110.inci, Communis Doct.opi.& quod ibi no.in apo.ad ipsum,ubi concludit,ꝙ post lapsas cẽs dilationes probationum poterit nihilominus ꝓbari per aduersarij confessionem,alle.fin.dictum Inno. in c.ultra tertiam, de testi.idẽ tenet Iac.Reb.in l.quicunque,nu.1.& in addi.in uer. nisi per aduersarij confessionẽ, de apo.pu.li.10. C. ubi tenet, ꝙ quamuis contra ꝓsumptionẽ iuris,& de iure non admittatur probatio,admittitur tamen ꝙ batio per aduersarij confessionẽ,quæ ut ibi dicit,non est probatio,sed probationis releuatio. Zach.
¶ Circa hoc an cõfessio dicatur esse probatio,dicas ꝙ nõ propriè,sed releuatio ad onere probãdi,ut per Io.An.in c.bonæ, de elec,& in rub. de probat.& per Pau.de Ca.in cons.173. et habetur per Bal.in c.1.§.sacramentũ, de con.recti feu.et per Alex.in l.cũ qui, in fin.prin.ff.de iureiu.et in l.Publia.in §.1.ff.de pos.Dixit tamen d.Ant.de Bu.in c.fi.de li.ob. ꝙ confessio ẽ similis probationi,quæ fit ꝑ instrumẽtũ.Et dixit Bal.in l.ſi.in 3.q. C.de edi, di.Ad.tol. quod confessio ꝙ quipollet instrumento, et habet executionem parատã,sicut instrumẽtũ,ꝙ uoluit Bar.in l.3. in 3.no.C. de confes. dixit tamen Bal.in l.ſi ex cautione,in x.q.C.de non nu.pe.quòd confessio non inducit obligationem,sed ꝓbationem obligationis , prætęquam in mutuo per chirographum,et in dote secundum eundem Bal.in l.generaliter. in 2. quęstione,C.eod.ti.de non nu. pe. Ant.Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de censi.c.cum olim.Item positiones.vnde si aliquid in positionibus ponitur,& pars confiteatur,id habetur loco probationis.

4 † No.4.q pro iustitia sententiæ præsumitur.Et aduerte vnde sumitur hæc psumptio,[a] qa sumit ex authoritate iudiciali,ad hoc
a tex.de re iu.c.sicut.ubi bo.tex.Et no. q hęc psumptio nō est iuris,& de iure, sed est iuris tātū,qđ patet,quia admittit legitimā
pbationem in ɔtrariū,quod qualiter intelligatur dicam infra.
5 & vide quod no. gl.de prob.c.qñ.† No.5.q literis testimoniali
b bus prælatorum [b] creditur,ēt in his quæ sunt grauis præiudicij quod est uerū quo ad aliqualem præsumptionem coadiuuantem,& ſm Doct.quo ad ſemiplenam pbationem,bo.tex.sup.
6 de ele.c.cum inter R.mat.de prob.c.post cessionem.† No.6.q ubi ex notiter deductis fertur sniа in causa appellationis,sententia debet ferri super iure deducto principali, non autem debet esse confirmatoria, uel infirmatoria, ad hoc de fi.inst.c.cū
7 Io.† Opp.q si appareat ex actis cā falsa,ex qua iudex ē motus,
c sniа reddatur nulla,[c] de re iu.c.inter cęteras,de re iu.cle. pastoralis,de app.c.solicitudinem,no.de app.c.per tuas,& c.pastoralis. Sol.quandoque causa fallitatis est in facto,non in iure.Quandoque apparet fallsitas causæ in facto,& iure, uel iure tantum. primo casu si fallsitas est notoria, sententia est nulla, ut in iuribus præal.ad hoc qnod habetur de sen.exc.c.Romana.§.in vniuersitatem.& e.ti.c.uenerabilibus.li.6. Si fallsitas non est notoria,tūc sniа est ualida,quia cōtra ius est litigatoris,ut ſ.de re iu.
c.cū iter,&fortius ualet,si subest cā licet nō sit expssa,de re iud.
c.sicut.& idem qñ est dubium an sublit cā, quia in dubio prę-
8 sumitur,ut hic,& de re iud.c.sicut.† Quādoq; sniа est lata ex falsa cā in iure, & tunc si duæ causę sunt in sniа expressæ, quarū una est uera,altera falsa in iure, per hoc non uitiatur sniа,qa sustinetur ex uera,casus no.qui fil. sint le. c.per tuas,& hoc tenet Inn.hic,ut res potius ualeat, quam pereat. Si una tm̄ est expssa,
& illa falsa,& ex alia non pt̄ sustineri,q̄ patet ex actis,sniа ē nul
la.ſ.de re iu.c.1.2 q.6.c ei qui.§.diffinitiua,cū si. Et hęc uera,ēt si sniа ferat cū dictione, ptertim, uel maximè,ex eo qa ex quo falsa est expssa,& alia nō apparet, qua sustineaſ, sniа remanet nulla,quia idē error psumitur in tacita,q adest in expressa,de re stit.in integrum.c.eum ex literis,de pur ca.c.cum dilectus.Si cā una falsa est in sententia expressa,& alia iuuari posset sniа,quæ patet ex actis, tunc si iudex simpliciter tulit sniam, & ad illam causam se restrinxit,non ualet sniа,quamquam altero iure posset iuuari,ad hoc tex. & dicta Doc de concess.præb.c.ex parte,
& c.dilectus.Hæc uera nisi sniа ferat cū adiūcto, maximè, uel præsertim,uel alia adiecta dictione simili, p quā pateat iudicē se non restringere ad illam cām,& sic semper propter hoc consuluit But.sententiari, & consuluit in Lathletas.§. qui ignominiæ,ff.de his qui no.infa. quod not. ad hoc dictum Gra.11.q.3.
c.audi denique.§.cum ergo.uide gl.in l.si is ad quem.ff.de acq.
hær.& ibi plenè per Bar. Quandoque allegatur fallsitas causæ,
d quæ non ex sniа colligit sed ex sniа ad acta [d] relata, & tunc si iudex se expresse refert ad acta, ut quia dicit per a.& b.est probatum,& tunc Inn.est sibi contrarius.nam de re iu.c.cū Bertoldus,tenet sniam nullam,in c. qñ contra fallsam, de prob. tenet contrarium.Primam Cy.tenet in l.1.C. de erro.adu.dixi de resc.c.ab excommunicato.Credo pro nunc, q quandoque iudice se referente ad acta ex actis iuncta sniа apparet positiuè iniustitia sniæ,& dicit uerum Inn.de re iu.c.cum Bertoldus.& in l.
1.C.de erro. aduoc.ut si dicat instrumenta non dicere aliquid, & uiso instrumento in actis descripto illud apertè dicat contrarium. Quandoque ex actis non colligitur necessariò iniustitia,licēt non appareat iustitia,ut quia dicat per a.& b.non est pbatum,& uisis attestationibus est probatum, uel si dicat, quia probatum est,& non appareat probatum, quod hic colligitur iniustitia,quia quanta fides pbarioni deſ,est iudici arbitrarium & qa potuit ex aliis moueri,tūc sniа nō erit nulla. Si aūt iudex se non refert ad acta,tūc si ex actis apparet eujdēs iniustitia,sententia erit nulla,qñ iniustitia colligitur ex talibus pbationibus, quæ tergiuersatione celari non possunt, & quorū fides non est in arbitrio iudicantis,ut si formet sniam contra confessionem, & sniа ē nulla, ad hoc qđ no.Inn.de immu.eccl.c.qa plerique. & de iud.c.fraternitatis.Nō placet istud,qa forte potest dici pfessionem inconstantem, uel factam à non habente potestatē confitendi:si autem colligitur ex probationibus quæ tergiuersatione celari possunt,& ɔ quę multa pñt opponi,& quorū fides est in arbitrio iudicantis,sententia nō est nulla,sed ualet,ut si apparet pbatum,& absoluit.Idem & fortius,quando ex actis colligit iniustitia,licēt ex eis non iustificet,quia ē lata ꝺēnatoria,
9 & ex actis ſi apparet sufficiēs pbatio,ut hic est casus.† Scdò op. q sniа dēt esse in cā appellationis ɔfirmatoria,vel infirmatoria. C.d ap.l.eos.Sol,dicit Doct.q nō ē vis,dūmodo agēs ɔsequat finē quē intēdit,& fortè i parte decisa ɔfirmata fuit sniа,vt hic, ex nouis pbationibus fertur sententia,ut dixi in notabilibus. Opp.cum glo.quod renunciatio facta non profitipsi,;ro quo lata est sniа,quia non segtur,exclusus est aduersarius, ergo ipse agens petens eam debet obtinere,supra de resc.c.olim.Sol. dicit glo.q constabat de electione ipsius,pro quo est sniа,intelligendū est,q constabat aduersarium renunciasse ante electō nē ipsius R.alias non profuisset sibi renūciatio, uel prodest sibi excludere aduersariū,qñ possidet,ut no.Inn.& Cōpo.de resc.
10 c.capitulū,& inf.de re iud.c.cū Bertoldus.† Opp.q nō uictus,
c sed uictor arctet ad iustificandū [e] sententiā in causa appellationis,in Auth.de his qui ingre.ad appel.§.illud.ubi dicitur,q uictores non aliter potiantur sententijs, quam si eas rectē latas mōstrauerit.Gl.concludit,q quandoque contēditur de iniustitia sniæ processus,& nō rectitudine,& dicens ipsam rite latā arctat ad illā ex actis iustificadā,de prob.c.qñ cōtra falsam. Qñq. in causa appellationis cōtendit de iustitia, uel iniustitia sniæ,& tūc dicit gl.qđ dicens iniustā habet ꝓbare,sit actor vel reus,qa semper psumitur pro iustitia sniæ, nisi ɔriū probet,vt hic,& C.de app.l.hi q ad ciuilia,C.ut causæ post pubē.adfit tutor.luna fi.si pen.appel.l.1.in prin.& docere se dēt iustē appellasse.inf.de appe.c.cū in ecclesia.Nec ob §.illud, qa docere debēt iustas snias,sed docēt eo, qđ ɔriū nō docet, C.qui mili.nō
11 possunt.l.sūp seruis,li.12.ſm glos.† Hic sūt uidēda duo.primo ad euidētiā an pactis iudicis præsumat & quando . Et primo qđ de actis iudicialib.& sniæ:Secundo qđ de actis quasi iudicialib.qui p modū uoluntariæ iurisdictionis exercentur, uel alterius supioritatis,uel potestatis? Ad primum in plurib.locis hoc tangunt canonistę sup.de ele.c.bone,& sup.de of. deleg.c.
cū in iure.ubi Inn.plenissimè,& de pba.ca. qñ ɔ falsam,& ibi Cal.in dubiis.& de re iud.c.cū inter.de ap.c.sæpe. de re iud.c.
sicut.de sentē.ex e.c.sacro.ubi p glo.& de off.or.c.ad reprimendā,p lo.2.q.6 c. hoc ēt placuit.11.q.3.c.curę. Cōcludēdo dicta
oium,dic si qriť,an lata sniа psumat pro fundamēto prāris,nō tracto hic,sed dicā inf.de off. deleg. c.cū iure.Si qritur an sniа mat pro legitimitate psonarū in iudicio litigantiū,adhuc tagā ibi.Si qritur an psumatur pro solennitate snię,uel iniustitia,primo tiidendū qđ in snijs,q tranſeunt in rē iudicatā?secūdò,qđ de snijs q non transeūt in rē iudicatam? Dic,si sniа est appelle
f tione suspensa, [f] ita qđ appellatio pendeat,& sit legitima,pro uerō psumitur,sed is grauaſ onere pbandi q primo grauatus, & uidebis infrunde ille q grauabatur onere pbandi pum cipali,grauabit in cā appellationis,C. de ap.l hi qui ad ciuilia, ubi gl.& p doc.tex.de rest.ipol.c.cū ad sedē.Ratio,quia psumptio sniæ surgit ex authoritate rei iudicatæ, q tollitur per ad appellationis,ad hoc tex.hic,& de re iudic.sicut.hoc vt dictum p istū tex.quia hic erat sniа appellatione suspēsa ſm glos.& tamen psumitur pro sniа.sed potes dicere, qđ hic uterque, & appellatus erat actor,sed appellans ideo grauatur,quia nihil p bauerat appellatus. sed tex. reddit aliam rationem,f. quia pro sententia prēsumitur:ideo oportet dicere,ut hic dicit Hostiensimo etiam Inno.quod sententia transiuerat in rem iudicatam tēpore,quo aditus fuit Papa,quod deserta erat appellatio,alias nō posset responderi huic tex.sic intellige Inn. in c.bonæ,il.1. & c.cū in iure.de elect.de proba.c.quoniā cōtra falsam.Quandoque sententia non est appellatione suspensa,sed super ea pēdet iudicium nullitatis,uel restitutionis,& idem,ut presumatur pro ea,ſm quod dicam inf.quia durat authoritas tex.de re iud.c.suborta,ad hoc gl.qui fi.sint leg. c. per venerabilem, in uer.per sententiā,& hoc tenet Guido de Suza.in l. 1. C.de iur. & fac.igno.Si a sententia non est appellatum, uel si est appellatū nō legitimē,uel est deserta appellatio,si sententia est lata

præsente

ADDITIONES.

a ¶ Præsumptio.Hoc tamē limitat Bal.in l.sancimus,C.de iud.ut proceda.qñ iudex seruauit ordinē debitum in procedendo , aliter non refert Riminal. in l.si pacto quo pœnam,col.2.C.de pac. Seb.Sap.

b ¶ Prælatorum, Adde Qld.cons.183.
¶ Restringe tu hoc dictum,f.dummodo tales literæ sint sigillatæ,ut per Io. in c.post cessionem.infra de prob.& ibi iste no.plenè. Bal.in l. eam quæ in c.4.C.de fideic.& in sua marga.in uerſ.credulitas,uersi.2. Spec.in tit.de prob.§.3.uer.10.& se.& Berth.de.Fir.in tra.de epi.4.lib.in prin.Quod etiā restringes in concernentibus eius officium, ut no,Ro.deci.23.incl.Fust.dubitatio,in no.& dec.348.& an tales literæ fidem faciant in curia secularis uide plenè per Bal.in l.si qua per calumniam,C.de epi.& cle. Zach.

c ¶ Reddatur nulla. Videtur tamen, q falsa causa expresse in sententia non habeat uitiare,quia in sententia nō requiritur expressio causę, et notatur in l.2.§.ignominiæ.de his qui no.infa.ergo non uitiat,quia ubi solennitas alia qua non requiritur in actu, si adhibeatur,et ineptè, non uitiat actum.l.1.in prin,C.de rei uxo.ac.glo.in §.multis.Insti.de libert.propter hoc tamen do, Ias.in l.edita,in notabilibus,C.de eden,reprobat regulam prędictam, sed potes concordare ex his,quę dicit copiosè Fely.in c.cum ordinem.co.4.et 2.de resc. Seb. Sap.

d ¶ Ad acta. Adde Bal.consi.122.lib.j.et uide Alexā.in consi.35.2.lib.et consi. 122.2.lib.

e ¶ Iustificandum. Adde ut per Fede.consi.213.

f ¶ Suspensa. Adde.Ro.consi.334.

a præsēte parte,[a] præsumitur pro iustitia,& rectitudine ꝓcessus, sic concludit Innoc.de offi.dele.in c.cum i iure.ad hæc decr.de re iud.c.sicut probatio bene admitti vī cōtra hanc præsumptionem,vt hic videtur casus. Veritas est,qđ hic est psumptio iuris, & de iure,quæ non admittit pbationē in cōtrarium quo ad iustitiā,nisi probatio sit notoria,vt p confessionem,ita dicit Innocen.de immun.eccle.in c.quia plerique.probabit etiam,si hoc parte non opponente coram competenti iudice probetur iniquitas,vt dicit Innoc.de resc.c.cum dilecta,de app.c. ex ratione, de re iud.c.cū Bertol.& no.in cle.sicut,de app.ad hoc,q no.In-
12 nocē.ā frigi.c.fraternitatis,& plenè dixi i d.c.cū dilecta.† Quo autē ad rectitudinem processus, est præsumptio iuris tantùm. vnde posset probari, q nō esset ritè lata, ad hoc l.iurisgentium. §.quo forte.ff.de pac.& ad hoc omnes leges & iura,quæ dicūt de nullitate agi posse.An autem ex productione actorum conciudatur iniquitas? Inno.vī sentire,q non.de proba. in c. quoniā ɔ falsam.Contrarium tenet ibi Io.An.& Cal.Doct.de rest. ſpol.c.cum ad sedem,& in d.c.quoniam contra. idem Bar.C.đ app.l.hi qui ad ciuilia.contrarium sentire videtur. C. de sentē. & interlo.omn iud.l.prolatam.Dic si allegetur nullitas ex defectu rectitudinis processus,vt quia dicatur sententia nulla ex de
b fectu litis contestatæ,[b] vel alterius,illa probabitur ex ꝓductione actorum,in quibus nō apparent acta facta, sic intelligo, qđ est dictum.Si allegatur iniustitia illa,nō probatur ex productione actorū,licēt acta nō probēt iustitiā,quia ex aliis potuit iudex moueri,ut hic.& de re iud.c.sicut.fic intelligo Innocē.Idē si allegeſ iniusta,vel nulla ex defectu cognitionis cāæ,& sic circa concernentia merita,qa potuit iudex cognoscere,si nō pate
c ar ex actis.istud dicit Bar.in d.l.prolatam.nisi forte ob breuitatem temporis [c] necessario ꝓcluderetur defectus cognitionis cāę, vt dicit p decr.cum ex literis. inf.de in integ. rest. Quandoque lata est sententia absente parte.hic Comp.dicit sequendo Inn. de elec.c.bonæ.q ꝓ sententia psumit,qđ est lata ɔ absentem ɔ
d timaciter.[d] Secus si sit lata ɔ absentem non contumaciter,vel non presente procuratore.C.de iudi.l.properandum.ad hoc c. quoniam contra.& §.illud,& hoc tenet Spec.in tit.de sententia.§.quoniam.uer. fi.contrarium tenuit Innocen. de proba. in c.quoniam contra falsam,ut lata in absentem,pro ea nō psumeretur,& idem dicit de offi.dele.c.cum in iure.Host.dicit hic q si lata est,& nisi opponitur,præsumitur pro ea, si aliquid opponitur intra biēnium,nō psumit ꝓ ea, post biennium sic Ratio,quia biennium est limitatum ɔ sententiam,remittit ad summam,de senten.§.qualiter ferri debeat.sub §.is est ordo.ex his intelligi quod ponit Host. de re iud.in c.cum inter. vbi distinguit an sententia sit lata de recēti,an nō,ut ipse ibi ponit,& sue intentionis uerba Cy. in l. emancipatione. C. de fide instrumen. & lac.de Are.in l.si q̄s exheredato.§.fi.ff.de iniu.& rup.test.& hoc tenet Bar.in auth.si quis in aliquo documento.C.de eden.& in l.C.de rela.Io.Cal.in decr.quoniam contra falsam, dicit q litēt Comp.hic dicat,q opi.primam practicet curia, tamen de æquitate putat opinio.Comp.procedere,quando sententia nō est lata de recenti,licet opi. sua iure non probetur. Quod autē sit tps longū,uel recēs? dicit q posset dici de biennio, & hoc dicit Host hic.uel dicit q vltra 30.ann.ad instar exceptionis falsi, de procu.c.in nostra.de except. c.cum uenerabilis. Vel dic hoc iudicis arbitrio relinqui,ex quo tempus non est limitatum. ff. de iudi.del.l.j.de offi.dele,c.de causis.dico, q siue de recenti,siue de longinquo sit lata sententia,casus est quod pro rectitudine,
13 & pro iustitia psumitur.de ele.c.bonæ.il 1.nam ibi fuit lata sententia in absentem,& dubitabatur de citatione,quod est plus,& psumit citatio,& pro iustitia eius, q est bene not. & ēt in iudi-
e cijs summarijs.† Hæc oīa procedūt ēt in sentētijs latis ab arbitrio,vt q eius iustitia psumaī.dicit hic Io.An.in addi. Spec.in tit.de arb.§.sequit,ver.Itē qđ si cōpromissum,in 12.col.& fuit dictū Dy.in cōsilio,q incipit,Ptolomeus, q dicit uerū ēt pēdēre redu ctione ad arbitriū boni uiri,qa illa nō suspēdit. Sed de hoc dixi in d.c.qñ.& ibi teneo ɔrium,nisi esset arbiter q habet iudicare,& de iure,& de facto p scripta per Bar.in auth.nisi breuiores.C.de senten.sed Bar.tenet ɔrium in §.arbitrorū . & sic consului ad instar sniarum censurę qñ est appellatū. Ad ſm an præsumat pro sententijs, q non transeunt in rē iudicatā?dicit hic Inno.& in c.qñ contra,q si appellatum est,nō psumitur,qa licet appellatio nō suspēdat,tollit tñ effectū psumptionū sniæ,q si nō esset appellatū,psumit pro iustitia.& pro solēnitate.ad hoc de sen.ex com.c.sacro.vide de offi.ord.c.ad reprimēdā & hæc sufficiūt de primo principali. † Venio ad ſm. qđ de
14 actibus q gerunt p modū uoluntariæ iurisdictionis , sed alterius extraudicialis ptātis? & si ɑratur an psumatur p fundamento ptātis? glo.no.dicit q si c.ff.de prob.l.ab ea parte, ad hoc q scribit Innoc.de eo qui fur. ord. rece .c. innotuit.dicam de hoc
f in c.cum in iure. inf. de offi. dele. ubi specialiter hoc cadit . f
g Siautem quæratur pro iustitia,& solennitate gesti,glos.quod non præsumitur,de elec.c.quod sicut.Comp.sentit contra co. tit.c.cum ecclesia.dic,q si ius exigit probationem solēnitatis, stādū ē iuri,& nō psumitur,de sen. exc.c. 1.lib.6.& c.sacro,eod. tit. Si non exigit probationem,sed exigit scripturā, & tunc si in ea enunciatur, solemnitas illa præsumitur,dicunt Doct. de testib.c.Albericus.Inno.de accu.c.super his.si solennitas non est enunciata,pro ea non præsumitur,quia acta ostendunt iniustitiā,sic intellige Inn.de eo qui fur.ord.rece.c.fi.& qđ no. Cōp. de ele.c.qđ sicut,& qđ ponit eo.tit.c.in Genesi.cum hac tēperie intellige lo.7.q.1.c.psentiū.q dicit,q ꝓ gestis exī iudiciū nō præsumitur à iudice.& quod no.Arch.ix.q.2.c. Lugdun. vide aliquid per Inn.de elec.c.transmissam,& de dolo. c.cum olim. Si non apparet scriptura præsumitur,si non negatur,vt dicit gl. in d.c.quod sicut.Comp.de consue.c.cū dilectus. & Host.sup. si negatur,non præsumitur,si ius non exigit scripturam , tunc si actus est de recenti,solēnitas nō psumit,si negat , si nō negatur,psumit , vt dicit glo.de ele.c.qđ sicut,& Comp. de cōsue.c. cū dilectus.& no.Host.ſ.Si de antiqua,psumit,sic dicū Doc. de testi.c.Albericus.talis tamē psumptio faciliter tollitur ꝓ batione,vt dicit Inn.i c inotuit.de elec.q no.de hoc vide a igd ta
ctū p Inn.đ dolo.c.cū olim.An āt de alijs gestis p modū ɔctus psumaī? dicā de re iud.c. sicut, & p Bar.ff. de ver.obl l. sciēdū.
15 † Nunc restat vltimò descendere ad dubium gl. quis arctet ad pbādum in causa appellationis? vidisti quid dicit gl.op.fuit in ter legistas.Io.Cal.tangit in d.c.qñ.Cōp.hic plenius.Bar. q oia colligit in d l hi qui ad ciuilia,C.de app.& in l.1.ff. si pē.appel. & C.vt cāe post pubet.adfit tutor.l.unica. Dic si dubitat qs habeat ꝓbare,an sit appellatū,vel ītra decē dies appellatū,vī sint petiti apostoli,vel solennia appellationis seruata fuisse,appellā
h ti incumbit onus probandi,[h] de ap.c.ordi.lib.6. & c.vt debitus. ſ. de app quod est uerum,si appellans,& appellatus prosequātur,si autē appellatus tantū,& uelit per hoc causam ad curiam esse,oportet,q ꝓbet solēnia,vt no.de ele.c.1.li.vi. & no. đ ele. cle.cām.Aut dubitatur an sit sic sentētiatum, vel sit interlocutum,& appellans hēt hoc docere.Aut dubitatur de iniustitia, vel iustitia appellationis,& si vna tm̄ pars ꝓsequitur,illa dēt ꝓbare,siue stet pro sniа,siue ɔ.in Auth.de his q ingre.ad ap.§.illud.C.de ap.l.ampliorem.& appellatus prosequens iustitiā, si vtraq; pars ꝓsequitur,tūc si qriť de probatione euidenti p acta, qa vnus dicit ꝓbatū,alter nō,& disputatur de actis. ppellās dēt ꝓbare,qa debet hre copiam actorū promptam,ex quo appellationē prosequitur,& p hoc petit apostolos, & literas dimissorias.C.de app.l.quoniā nonnulli.& ex his apparebit ꝓbatū,vī non probatum,sicut oñdit legatum esse,vel nō esse ex ꝓductione testamēti,vt l.fi.C.de iureitur.ad hoc.ſ.de li.cōt.c.1.per quod apparet q tex.alle.non procedit qñ fuisset appellatū. In contrarium tamē multum facit tex.ſ.de re.in c.cum causa.dic ut ibi not.

ADDITIONES.

a ¶ Præsente parte. Adde Ang.consi.298.& vide Alex.consi.122.& 135.2.lib. Io.de Anan.consi.50.

b ¶ Litis contestatæ. Adde Alex.consi.xlii.iiii.lib.& sup.alle. consil.

c ¶ Breuitatem temporis. Adde Pet.de Anch.consi. clxxviii.

d ¶ Contumaciter. Adde quę tunc requirantur, Ang. consilio viii.& idem dicit Angel.consil.clxxxvii.quod sententia lata contra absentem per dolum actoris potest dici nulla.
¶ Adde quòd quando sententia fertur contra absentem,præsumitur esse lata ex illius contumacia,ita no.Bal.in l.1.in iii.no.C. de per. & commo.rei ven.Bar.in l.Papi.§.meminisse.in iii.not.ff.de in of.test.quod est verum,nisi constet de probationibus,quia tunc præsumitur lata causa succumbentis, ut no.Alex.in alle.§.meminisse.gl.& Bald.in l.iii.C. de contra.iu. tut.idem Alex.in l.si quis.ff.de adul.tutius tamen erit si iudex qui fert sententiam contra contumacem,meminerit contumaciæ,ut not.idem Alex. in l.ii.§. senatus.ff.de iure fisci.& in l.si finita.§.Iulianus.ff.de dam. infecto. & Bal. in l. pe.C.de consti. pecu. Zach.
¶ Ad hoc an condemnatus absens præsumatur condemnatus ex contumacia,ut hic alleg. dicas, quòd si constaret eum fuisse monitum,haberetur ꝓ confesso,sicut præsens,quia absens monitus æquiparatur præsenti,nisi esset simpliciter contumax in non ueniendo.Ita notare uoluit Bal.in l.generaliter,in §.ii.de præsentib.in uer.deinde hic not.C. de reb. cred. Adde tamen quod absens citatus ad donum,si non est citatus personaliter,restituitur ad appellandum,ut no.uoluit Bal.in l.i.in fi.C. ex quibus cau.ma. Et ad de,quòd citatus personaliter se absentās post citationem , & ille qui tenetur aliquid facere,& abest,sufficit quòd sit citatus ad domū,de quib.oibus vide per D.Ab.Sic.in c.si aduersarius,de eo qui mit.in pos. cā rei fernan.

e ¶ Arbitro. Vide per Cyn.in l.fi.& ibi Bal.q.iii. C. de contrah. emp. Bar.in l.si quis arbitratu,col.ii.uersi.quæro quando arbitrator.ff.de verb.obli.& in l. diem proferre.§.fi quis litigatorum,in fi.ff.de arbitr. Lanfran.de Ori.in tra. cta.de arb.in v.par.q.x.& Inno.in c.ex parte,paulò post prin.in gl.in uersi. prospexisti.eo.tit.& plenissimè per Alex.in præalle.l. si quis arbitratu,col. vii.uer.quæfuit hic Bar.cum infinitis concor.ibi per eum alleg.Zac.

f ¶ Cadit. Adde quod ibi ponam.

g ¶ Gesti Adde Fran.Aret.consi.xxxvi.& lxix.

h ¶ Onus probandi. Et ad hoc facit,q illi incumbit onus probandi tempus q habet intentionem fundare super tpe, vt est glo.quam multum commēdat ibi Bald.& dicit esse sin.in l.2.C.de pet.hę.de quo est glo.quam ibi Car.reputat sin.in cle.fin.in glo.pe.de re.ad quod uide And.Sic.in rep.rub.C.qui admi.col.2.quod ibid.not.D.Ias.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 not. † Sed certè hoc non puto, quia licet producãtur acta, & appareat, ꝙ testes probant, possibile est ꝙ illis noluit fidē adhibere. Dic primum uerũ, si disputetur super solo facto, an tale instrũm fuerit productum, uel non, uel an testes sic dixerint, uel non. sed si disputetur super defectu probationis, ꝓbatum, uel nõ probatũ, non poterit ex actis cõstare, quia effectus probationis est in pectore primi iudicis, & aio, q ſp nõ alligatur ad ꝓbationes in iudicio factas, tenet Bar. ꝙa hic cessat pſumptio ſniæ pp applonē, & ideo nõ attẽditur aliud extrinsecũ, nisi qđ apparet. Si agitur de ꝓbatione meritorũ cãe p acta, uel instra, tũc is hẽt ꝓbare in cã appellationis, q̃ cã principali probauit. C. de app. l. hi q. nec erit incõueniens, ꝙ iterũ probet, q primò ꝓbauit, ga erit facile producendo instra, & acta, q̃ prius non ꝓduxit, alias nouiter habebit probare, de testi. c. fraternitatis. C. de temp. appel. l. per hanc. Sed p̃dicta uera, qñ appellatur a diffinitiua, si ab interlocutoria, tunc ad iustificãdã cãm appellationis ſp tenet probare appellãs, ga illa est de solennitate appellationis. de ap. c. ut debitus, & c. ordi, de ap. lib. 6. Non ob. hæc decre. quia hic arctatur ad probandũ appellationẽ, quia & ipse actor erat, ut dicit gl. & sic ubi uterq; est actor, uterq; probãdi grauatur onere. vel hic non pendebat appellatio, ut hic dicit Host. non ob. C. de ap. l hi q. ad ciuilia. quia ibi de iure arctatur ad probandum appellans. quia habebat ius commune contra se, quo cauetur, ut quilibet ad uniuersa teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians literis, non censetur renunciare iuri per ipsas quæsito. 2. 3.*
2 *Causa cessante, non cessat effectus iam in esse productus.*
4 *Instrumentorum traditio, uel donatio, uel legatum, an inducat traditionẽ, donationem, uel legatum rerum in eis contentarum?*

CAP. VII.

1 **Sanè.** † Qui renunciat literis, non renũciat iuri iam per literarũ executionem consecuto. h. d. In prima reciat factũ. In secunda mandatum, ibi, quia uero. Casus literalis. Papa mandauit legato apostolicæ ſedis, ut H. Subdiaconum Pictauien. ecclesię canonicum institui procuret, qui mandatis Papæ obtemperans ipsum instituit canonicum in eadẽ. Sed cum canonici ipsum super ipso beneficio molestarent, de consilio quorũdam canonicorum illius ecclesiæ miæ capituli se subiecit, eis literas suas reddẽs, ipsum postea recipere non curabant. Vñ mandat eis Papa, cum ipse apud eos debuerit gratiam obtinere, dispendium noscitur sustinere, quatenus ipsum H. recipiant in canonicum, & in fratrem, eo non obstante, ꝙ
a eis literas suas reddidit. B. † No. i. ꝙ renunciatione literarum quis non excluditur a iure per literas q̃sito, & sic perempta cã
3 non perimetur effectus iam in esse productus. † No. 2. ꝙ traditione literarum [a] qs vr renunciare iuri pẽdenti, & literis adhærenti, non aũt iuri iam p literas executo, & ex literis nõ pẽdẽti, & sic patet, ꝙ litera non hr loco tituli, qñ p literas nõ est ad institutionẽ deuentũ, de quo. sup. de reſcri. p Cal. in c. in nostra. No. literam, ibi, Quia uero unde, quia allegabilis p ingratos
4 malum benefaciẽti remunerantes. † Op. ꝙ traditione literarũ qs vr renunciare iuri ex literis quæsito, j. de pac. c. cum pridem.
b patet, quia tradito instro [b] emptionis mãcipij mancipium vr
c donatum, [c] C. de do. l. j. & legato chirographo, actiones in chirographo legatæ uidentur ex chirographo competentes, ff. de lega. 3. l. eum qui chirographum, & qui obligauit instra agrorum, de agris sensisse vr. C. quæ res pig. ob. pot. l. 2 & si restituit cautionem pignoris, pignus remisisse vr. C. de remit. pig. l. creditricem, licèt secus in restitutione pignoris, ff. de pac. l. 3. quia in pignore est utilitas, q̃ nõ est in traditione instrumenti. data hac renũciatione sequitur, ꝙ agere non põt beneficiatus, quia actor sine actione nõ experit, ut l. si pupillus. §. videamus. ff. de neg. gest. Gl. 3. signat p̃ primã. Sol. in gl. 2. ꝙ perditur ius traditione literarum, & si uolũtarie fiat absque fraude, nõ est remediũ. si fiat cum fraude, hẽt remediũ actionis de dolo, & sic fuit hic, ga fraudulẽto cõsilio capituli inductus fuit. dicit tũ glo. ꝙ nõ arctat ad probãdũ dolũ, ga pſumitur eo, ꝙ ipse spe mię se subiecit, & ipſi miam non fecerunt, quod no. Vel secũdo dic,
d quandoque quis tantùm se misericordiæ [d] subiecit, & literas non tradidit, & per hunc actum non vr iuri suo renunciasse, & auditur. j. eo. c. ueniens. qſque se mię subiecit, & literas tradidit, uel literas tantùm tradidit, & tunc propter deceptionem ſaltem re ipſa auditur officio iudicis. inf. de pac. c. cum pridem. de ele. c. cũ inter R. & sic potest intelligi hic. Tertia sol. ponit in ultima glo. in fi. Quandoque quis, tradidit instrumentum iure pendente in literis, quia nodum est deuentũ ad applicationẽ iuris ad psonam, & sic ad institutionem, uel traditionem iuris, aut executionẽ, & tunc exclusione literarum excludit ius pendens ex literis, ut in j. rio, & tunc sine actione agens repellit, ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. uideamus. Qñq; iam est deuentũ ad ſpecificationẽ iuris, ita ꝙ ius ex literis non pendet, & tũc p traditionẽ literarũ nõ pditur ius ex institutione q̃stũ separatũ a literis, nõ ab eis pendẽs. vnde tenẽdũ est, ꝙ hic recipit ex ui antiqui mãdati, nõ ex ui noui. i. vi institutionis q̃stæ ex antiquo mandato. Alij quarto intelligunt, ꝙ hoc ius quæritur ex ui noui mandati occasionati a deceptione, & sit cessat contrarium, in glo. 2. ibi, & pro ratione. uide gl. in uer. restituo tibi pig. in c. ecclesia, il 2. j. ut li. pen.

ADDITIONES.

a ¶ Traditione literarum. Ita no. Bal. in l. si. C. quando fis. uel pri. & in l. 1. C. de dolo, omnino per Ale. post Bar. in l. 2. ff. de pac. euidẽ Ale. l. 3. ff. de acq. pos. Bal. & doc. in l. Mæuia, ff. solu. matri. Imol. post Bur. in c. ecc. Romana. infra ut li. non cont. quod tamẽ est uerum in expressa traditione, in simplici uero secus, ut per Bal. in all. l. Męuia, ff. sol. ma. Zach.

¶ Circa istũ passum, an traditio instrumentorum, & literarum habeatur in renunciationis iuris contenti in literis, & instrumẽto, & rei ipsius gl. Bar. & Alex. in l. ab emptione, ff. de pac. & Bal. in l. j. in fi. C. de do. & Ale. in l. 3. ff. de acq. pos. ubi dicũt, ꝙ traditio instrumentorum habet uim traditionis rei, & uim cessionis iuris, quod etiã uoluit Bal. in l. 2. C. quando fis. uel priua. & d. Ale. post Bar. in l. 2. ff. de pa. d. Anto. & Io. de Imo. in c. ecclesiæ S. Ma. ut li. pend. dicunt, quòd simplex traditio instrumentorum nõ inducit donationem rei contentæ in instrumentis, neque cessionem iuris, nisi esset facta expressa donatio ipsorum instrumentorũ, & literarũ, & non simplex traditio, quia donando expresse instrumẽta, uel literas, nõ uidetur donare illã chartam, sed uidetur donare, & cedere ius quod in illis continetur, quod etiam uoluit Ale. in d. l. 3. ff. de acquir. pos. ubi dicit ita intelligendum esse, quod uoluit Bal. in l. Mæuia, ff. so. ma. hic all. & dixit etiam Bur. in d. c. ecclesia, & Alex. in d. l. 3. quod traditio instrumenti emptionis facta p emptorem uendito ri, uel traditio instrumẽti cessionis facta p cessionario cedenti, non arguit refcissionẽ cõtractus, qđ est menti tenendum. Ant. Fr.

b ¶ Tradito instro. Fortius tenuerunt: Gul. de Cu. Bar. ang. Ful. in l. 2. ff. de pact. ꝙ si reddatur instrũm uni, in quo erant duo obligati, uidetur remissa obligatio illi, cui est traditum, & cessat obligatio aduersus alterum, quod tamen reprobat dom. Ial. in d. l. 2. & ibi ponit regulam cum fallentijs. Seb. Sapi.

c ¶ Donatum. Adde Ro. consi. 57. & uide quod uoluit idem Rom. consi. 444.

d ¶ Misericordię. Adde Alex consi. 76.

¶ Adde Spec. in tit. de offi. ord. §. 3. in fi. Zach.

Circa hoc quando aliquid committitur misericordiæ alicuius, uel obligatię, illud intelligitur commissum arbitrio boni uiri, ita Bal. in l. uoluntas, in 2. col. C. de fideic. & idẽ Bal. in l. j. in j. col. C. de reb. cred. & in l. fi. in 2. col. C. de iure do. imp. & p̃ole. plenè ultra alios in l. fi fis. in 2. col. ff. de legat. j. & per uouissimos in c. ne innitaris, & ibi plene dixi, de consti. Ant. Fr.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio beneficij facta in manibus laici non tenet, tamen ex eius est beneficio priuandus, nisi fuisset metu facta. 2.*
3 *Renunciatio beneficij non facta in manu superioris tenet in præiudicium renunciantis, sed non superioris. 8.*
4 *Renunciatio beneficij acquirendi quomodo fiat?*
5 *Renunciatio beneficij, an requirat consensum solius plati, an ẽt capituli?*
6 *Renũciare an quis possit beneficio sine consensu præsentantis, uel eligentis?*
7 *Renunciatio, an possit fieri cum consensu capituli sede uacante?*
9 *Clericus an possit assumi ad aliam dignitatem sine licentia superioris, maxime si erat alias beneficiatus?*
10 *Beneficiatus a laico quomodo punitur?*

CAP. VIII.

1 **Quod in dubijs.** † Renunciatio beneficij facta in manibus laici non tenet, renũcians tñ est beneficio spoliandus. h. d. Casus literalis. Quidã renunciauit beneficio suo in manu laici, & illud postea recepit ab ipso, quæritur an talis renunciatio ualeat? Rñ. Pa. ꝙ talis resignatio nulla est, tñ spoliari dẽt illo beneficio. Ber. No. ꝙ laicus non põt quem beneficio instituere. No. 2. ꝙ renuncia-
a tio facta in manibus laici, est ipso iure [a] nulla, talis tñ renũciatis in pœnã priuatus est ipso iure, adeo, ꝙ non eget nisi spoliatio-
2 ne possessionis. † Opp. ꝙ renũcians in manibus laici non puniatur, nec priuet, ꝙ met. cau. c. ad audientiam. Sol. primum procedit in renunciante metu, qđ hoc procedit quando uoluntarię renunciauit secundum c. qđ intra. † Opp. cum gl. ꝙ renũcia-
3 b tio non tenet, nisi fiat in manib superioris. [b] 6. q. 3. c. denique. 18. q. 2. c. Abbas. gl. dicit, ꝙ renunciatio tenet in præiudiciũ renũciantis, sed quo ad p̃iudiciũ superioris, uel ecclesiæ, uel superior pt illũ repetere. gl. alleg. iura, ga licet renũciatio peccet in defectu authoritatis superioris, tñ ualet ui pacti, ff. de accept. l. an inutilis. Plura uult gl. primum, ꝙ renunciatio non teneat in
4 præiudicium superioris, nisi superior habeat ratum. † In glo. ibi, quantum ad superiorem, hoc temperat uerum Io. An. in beneficijs acquisitis, secus autem in acquirendis, de his quæ fi.
a ma.

ADDITIONES.

a ¶ Ipso iure. Adde hic quæ posui in c. super hoc, in lect. Ab.

b ¶ In manibus superioris. Adde, quòd ille superior debet esse talis, quòd inuitum possit destruere, ut no. Car. in clem. 1. q. 7. eod. titu. per glo. quam ad hoc dicit sing. in clem. 1. de rer. permu. idem Card. in clem. 2. de pœnis. nisi debit tantùm, ut hic subditur, in renunciantis præiudiciũ, licèt in manibus alterius fiat, no. in all. cle. j. de renun. q. 11. & in c. quod in dubijs, post finem eod. titu. & in cle. gratię. 8. no. de rescr. Bar. in l. 1. uersi. item prædicta. C. de per. bo. subl. li. 10. Pau. de Cast. consi. 313. incip. Viso tenore supra lectæ bullæ. Zach.

a ma. par. ca. c ex ore, secundum Gof. Item hoc uerum, qñ non habet bñficium in controuersia, sed si sup illo pendet controuersia, potest renunciare absque consensu superioris, ut no. Io. An. de app. c. constitutis, il 1. & uide glo. de ele. & est tertia glo. in c. electio, de ele. lib. 6. ad qđ optimè tex. j. de in integ. rest. c. 2. Cõtrariũ tñ sentiũt dñi de Rota sua concluſ 311. sed primũ placet, qñ est probabile dubium an habeat ius. secundùm quando est certum, ꝙ hẽt ius, licèt litem patiatur. Secundò sentit gl. re
5 nunciationem posse fieri de sola licentia superioris. † Nunqd aũt solus sufficiat consensus Epi, an exigat, ꝙ hẽat ẽt secum ꝓsensum capituli maioris ecclesię? dicit Inn. ꝙ si magna est dignitas in ecclesia, uel talis ẽ pſona, de cuius renunciatione magnũ timet periculum in ecclesia, uel magnus honor detrahit ecclesiæ, exigit ꝓsensus capituli maioris ecclesiæ, & hoc, ga tunc est magnum negocium, alle. de his q̃ fi. a pl. c quanto. secundum Inno. Cõp. & Host. hoc uerũ, qñ simpliciter renũciat, sed si trãsit ad aliam dignitatem, sufficit, ꝙ cõsentiat solus platus, ut est casus de ele. c. Abbatẽ 2. alias, si religiosus. 2. respõ. l. vi. de quo ibi, in uer. liberam, & j. eo. c. post trãslationem. quinimò, & hoc quando renunciat simpliciter, & est dignitas honorabilis, non tãtum requritur consensus plati, & capituli maioris ecclesię, sed
6 etiam consensus capituli ecclesię cui cedit. 29. q 3. c. statuimus. 58. distinc. c. si qs. j. de sta. mo. c. monachi. † Nunquid aũt exigat consensus pſentantis, uel eligẽs? tene q̃ sic, ut no. j. c. fi. uel cõferentis, ubi ad alium spectat institutio, & destitutio. si aũt esset inferius beneficium, sufficit consensus sui plati, absq. consensu capituli. Sed est dubium, an inferior ab Episcopo possit admittere cessionem? dicit hic Inn. ꝙ nõ, vnde in manib. capituli, vel ꝓpositi qs cedere non pt, nec in manibus ꝓpositi, nisi ꝓpositus hẽat prãtem confirmandi, & instituendi, & destituend. quo casu recipere eam posset, sicut in monacho no. j. eo. c. fi. ad quod gl. sup. c. admonet. tñ dicit, probabiliter dici posse renunciationem demum fieri posse in manibus illius, q hẽt prãtẽ instituẽdi, & destituendi, no. de off. Arch. c. ad hæc. § fi. hoc tenet Lap. sua alleg. 20. & sic dẽt intelligi gl. j. eo. c. admonet. Per hæc aliq dicũt, ꝙ aliqs simoniace ꝓmotus põt renũciare in manib. in ferioris, de quo, de fim. c. de regularib. & c ex insinuatione. vide gl. j. eo. c. nisi. in uerbo, sed dũraxat. qđ dicit, ꝙ quãdo est ex toto simoniacus, ita ꝙ nullum habeat titulum, põt renunciare i manibus cuiuscũque. Per hæc dicunt d. de Ro. sua con
7 clu. cccxc. ꝙ si capitulum hẽt potestatem conferendi, ex hoc nõ pt admittere cessionem, ga p hoc non segtur, ꝙ habeat potestatem instituendi, & destituendi, cũ hæc sint diuersa, ut patet ex no. de offi. Archi. c. cũ satis. Per hæc dñt, ꝙ Epi habens ex ꝓsuetudine prãtem conferendi in alia diœcesi, nõ põt cessionem admittere, tũ quia consuetudo est stricti iuris, & tñ pscriptum, quantum possessum. dato ergo, ꝙ sit possessum ius conferendi, ꝑ hoc non est pscriptum ius instituendi, ut de don. c. cũ in tua. de pscr. in c. auditis. de offi. Arch c. fi. de cap. mon. c. dilectus. & de reli. do. c. cum uenerabilis. ad hoc de pb. c. cum in illis, lib. 6. & collatio & institutio ponuntur ut diuersa, ad hoc de ca. mon. e. 1. li. vi. vbi ad Abbates spectat, quisio, & nõ institutio, uel destitutio. & iura q̃ dñr, ꝙ ad illũ ad quẽ spectat collatio, spectat cessionis admissio, procedũt, qñ ipse ẽt de iure cõi, secus si aliquo iure spãli, & sic intelligit Inn. & de hære. c. cum ex iniuncto. de cap. mo. c. a. lib. vide priuil. c. cum & plãtare. § in ecclesiis, & hoc, ga ad illos spectat cõiter institutio, & destitutio. Per hoc dicit Host. in sum. de offi. deleg. §. fi. ad fi. ꝙ quis non potest paciſci de non petendo beneficium, absq. consensu superioris. de ꝓ
7 suetudine tñ, uel priuilegio possent inferiores plati, ad quos ẽt fiones, uel acquirere ius cedendi i talem cessionẽ, ut no. Io. An. de pb. c. significatũ. in verb. dimittere. † Nũquid aũt capitulum
a uacante sede [a] succedat in ptãtem hanc admittendi cessionẽ in beneficiis spectãtib. ad institutionẽ Epi, determinant domini de Ro. sua conclu. 308. ꝙ possit, ga succedit in actu iurisdõnali, de maio. & obe. c. his q̃. & succedit in ptãrem instituendi, & destituendi, ad hoc qđ no. gl. in cle. j de re. perm. & de insti. c. j. lib. vi. vbi ẽt concludunt. ꝙ facta renũciatione coram capitulo, licẽt nihil dicat habens potestatem instituendi, & alteri conferẽ
8 di, tacitè vr habere ratam renũciationem, de his q̃ fi. a ma. par. ca. c ex ore, & ibi plenissime all. pro, & contra. † In ea gl. ibi, sed ipse non pt repetere. In quantũ gl. dicit ꝙ renũciatio, licèt non
b ualeat quo ad p̃iudicium superioris, [b] valet tñ quo ad p̃iudiciũ renunciantis, idem tenuit Goff. hic, & 5 eod. c. admoner. Anto. Pin. & Aeg. ad hoc de app. c. cũ appellationib. lib. vi. & facit qđ no. 49. dist. c. vlt. & 6. q. 3. c. denique. vr j per id, quod dicit, nulla & hoc tenet Gul. Naso, ad hoc j. c. fi. Vim. tenuit, ꝙ renũciatio sibi præiudicat: si tñ velit pœnitere, reintegra admittit, aliàs nõ admittit, ff. de cel. bo. l. is qui. Alij, ꝙ pt renũciare honori, sed nõ oneri, abdicando iurisdõnem plati, de so. compe. c. si diligenti.

Host dicit, ꝙ renũciatio est nulla, vt patet. Ideo nec quo ad ejus p̃iudicium ualet, licèt de iure priuet. Credo ꝙ in manib. nõ plati, si tñ sit clericus sine aliquo, valet renũciatio quo ad p̃iudiciũ sui, quo ad p̃iudiciũ superioris nõ, vt hic dicit gl. vbi in manibus laici nullo mõ valet, sed priuat à iure, ne laici talia consuescant, & hoc tene. est tñ verum, ꝙ bñficium interdum, vel interim nõ vacat, ita ꝙ possit conferri non expectata superioris licẽtia, nec ẽt, vt vacans possit impetrari, sed interim est in pẽdenti. ad iudicium superioris, ut no. sup. eo. c. admonet. & sic determinat Io. And. in c. ignorãtia. de reg. iur. lib. vi. & hoc tene. licet Inn. dixerit, ꝙ renũciatio nõ tenet ad p̃iudiciũ renũciãtis quo ad ꝓprietatẽ, licèt teneat quo ad p̃iudicium possessionis, ut ipse sup. no. in c. pxi. qđ satis credo. in quãtũ dixit de possessione, ga in illa nõ est qd spũalitatis, vel vinculi indissolubilis; ĩõ illã pde re pt quo ad possessionem, absq. licentia plati, quod secus est in proprietate, ga illam nõ pdet ipso iure, licet sibi petenti obstet exceptio, vt in illis iutribus, & ga faciliùs pditur possessio. q̃ ꝓprietas. vt l. q̃ qs vi. §. dria. ff. de acq. poss. operabitur etiam effectum interim renũciatio, ꝙ ille interim pdet facultatem admi
9 nistrandi. vt dicit gl. no. de ſta. mo. qđ Dei. in gl. 2. † Hæc sunt uera, vt exigat licẽtia superioris, siue loquat de renũciatione simplici, sine exp̃ssa, pp trãsitũ ad aliã dignitatem, uel beneficium, ut est dictum sup. eo. c. admonet. de quo de pręb. c. de multa. de his, quæ fi. à ma. par. ca. c. ex ore. In transitu autem ad religionẽ non exigit licẽtia. xix. q. 2. c. duæ sunt. no. j. eo. c. admonet. & est tex. & gl. de ſta. mo. c. qđ Dei. De tacita autem renunciatione, surgit ex assumptione dignitatis incompatibilis, Doct. de pb. c. de multa. dicunt, etiam ibi necessariam licentiam, uel reprobationem, seù approbationem superioris. Contrarium sentit gl. de his q̃ fi. à ma. par. c. ex ore, & hoc plenè per Gul. in cl. gratiæ, de resc. in u erbo, renunciare, dic ut no. in d. c. ex ore. & consequenter tenetur, ꝙ nõ vacet primum, nisi superior ratum habeat, & hoc tenet Inn. j. eo. in c. admonet. In renunciatione aũt quæ fit p actum permutationis, habes plenè de re. permu. c. q̃stum. & tenet, ꝙ solus Epus, ut in cle. j. de re. permu. Solus. n. Epus authoraẽ pmutationi, & cõsequenter renunciationi, & hoc qñ spectat collatio ad Epm, si ad alios, etiam exigit cõsensus illorum, ad quos spectat collatio, vt ibi no. & no. in tractatu permu
10 tationum Lapi de Cast. † Opp. cũ alia gl. ꝙ a lia pœna [c] ueniat
c imponẽda suscipienti beneficium de manu laici, ut patet. sup. de ele. c. q̃squis. xvi. q. vlt. c. si qs deinceps. Sol. dicit gl. ꝙ priuat bũficio, vt hic, & ultra hoc est suspensus, & ineligibilis. Nec ob. de iurepa. c. pterea. vbi videtur, ꝙ sit excommunicandus. gl. dat plures solutiones. Primò in quantum decre præterea, dicit eos excommunicandos, referat ad excommunicationem maiorẽ: in q̃tũ c. si quis deinceps, dicit, suspẽsos, intelligat, de suspentione minori, quæ priuat participio, & ultra hoc iunt excommunicandi. Scda sol. ꝙ c. si qs deinceps, sit correctum, qđ dicit, suspensos, cum suspendendi demum sunt per iura noua. Ego nõ video, ꝙ iura noua aliquid immutent, quia c. quisquis, in quãtum dicit, suspendendos, loquitur de eligentibus. de consentiẽte electioni dicit, ꝙ est ineligibilis absq; dispẽsatione, p hoc nõ tollit pœnam suspensionis c. pterea. dicit, ꝙ p iuet cõione; hoc nõ corrigit suspensionem, quia & suspensus excõmunicari pt, & est

ADDITIONES.

a ¶ Sede uacante. Adde quod uoluit Fed. consi. 30. & 199.

¶ Ego distinguerem ad obuiandam opp. quã Abb. in c. uerum, de foro cõp. facit secundum do. Car. in cle. j. q. 4. de ſta. mo. c. fi collatio illius beneficij, qđ uult cedi, pineat ad prælatum, & capitulum, ꝙ possit admittere cessionẽ, ut no. idẽ Car. in cle. statutum, q. 5. de ele. secus si collatio ad Episcopum tãtũ pineat, ut no. Ioan. And. in c. 1. in fine sede uacã. & Phi. Fr. bonę memorię. de app. Rota tamen quam iste corrup. eo. alle. inditinctẽ tenet, ꝙ possit admittere, & dic quòd est decisio. 311. incip. Fuit dubitatum, in nou. Zach.

¶ Dicas circa hoc quando uacat sedes episcopalis, ꝙ capitulum succedit in iurisdictionalibus, ut in c. j. ne sede uac. lib. 6. & in c. j. de inst. eo. li. & habetur per glo. in c. his quæ, de maio. & ob. & in c. cum olim, eod. ti. & per Spe. in titu. de inst. edi. in §. nunc uero aliqua, uer. Item circa legitimos. quinimo succedit etiam in delegatione facta ipsi episcopo, ut per d. Car. in cle. j. in §. 2. in 8. q. de hære. & deniq. cõclude, ꝙ capitulum potest omnia, quæ posset Epus exercere, si uiueret, & ideo absoluit eos, qui per Episcopum uinentem fuerunt excommunicati c. j. de ma. & obe. li. 6. & in c. j. ne sede uac. lib. 6. & potest procedere contra hæreticum, sicut posset Episcopus, c. abolendam, de hær. & potest alienum subditum Episcopo cõrmare, c. cum olim. & ibi Doc. no. de ma. & obe. potest etiam dare literas dimissorias clerico recedẽti, c. nullus, de temp. or. potest etiam instituere pręsentatum in benefitio. c. j. de consti. li. v. Et adde, ꝙ licèt capitulum hẽat solum iurisdõnem sede uacante, tamen si conderet statutum, dum uacat sedes, tale statutũ ppetuò duraret, ut uoluit Pe. de Anch. in c. j. ne fe. vac. li. 6. & habetur p Ale. in l. fi. ff. de pę. & de hoc etiam, ꝙ uacante sede capitulum succedat in iurisdictionalib. uide per Bar. in l. ubi absunt, ff. de rit. & cur. dat. ab his. Ant. Fran.

b ¶ Superioris. Adde D. de Ro. decis. 352. in nouiſ.

c ¶ Quod alia pœna. Quomodo qns possit duplici pœna puniri traditur in l. Senatus, ff. de accus. latè per Sal. in l. qui de crimine. C. eo. ti. latè etiam per al. Fulgo. & Pau. de Cast. in l. j. C. de sacrosan. eccl. Seb. Sa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& est excommunicatio cum suspensione compassibilis. Dic q si perstiterit,ab ecclesiastico ministerio deponatur. nec hoc etiam tollit suspensionem,quia suspensus deponi potest, & differunt talia,de cohab.cler.c.sicut.& c.clericos.

SVMMARIVM.

1 *Periculum mortis ubi, est optima causa faciendi aliquem actum aliàs prohibitum.*
2 *Practica probandi quem non posse in aliquo loco securè morari.*
3 *Mendicare non est licitum Episcopis, uel clericis, quia tendit in uituperiũ ordinis ecclesiastici.*
4 *Collatio beneficiorum potest ex priuilegio spectare ad principes seculares.*
5 *Par in parem aliquando habet imperium. 7.*
6 *Episcopus an possit promoueri ad inferius beneficium, si renunciauit episcopatui.7.*
8 *Ad Episcopatum,an quis possit inuitus promoueri?*
9 *Archiepiscopus qui cessit Archiepiscopatui, an possit eligi aut postulari ad Episcopatum?*
10 *Episcopus nullius Episcopatus,uel dioecesis, quod priuilegium habeat?*

CAP. IX.

Ad supplicationem. Papa concedit Epo licentiam cedendi,q sine mortis periculo in ecclesia sua morari non potest. Primo ponit licentiã cedendi,& causam,& cessionẽ.Secundo quodã mandatũ,ibi, nec uero. Tertio moderatur mandatum ,ibi, cui cõcessimus. Casus literalis. Archiepiscopus Ragusinus petijt licentiam cedendi a domino Papa,quia securè ibi non poterat commorari , & ipse obtenta licentia cessit.Archiepis de consensu Regis Angliæ concessit eidẽ quoddã beneficium in quadã ecclesia in Epatu Carleolimandat Archiepo, ne in uituperiũ ordinis clericalis mẽdicare cogat,q beneficium illud ad sustentationẽ conseruet ipsius,ita, ut sine usu pallij in Epatu illo officiũ Epale ualeat exercere, eidẽ Archiepo tanquam 1 Metropolitano obedientiam, & reuerẽtiã impẽsurus.B.† No. unã legitimã causam cedendi, qã Eps non põt tute sine mor 2 tis periculo accedere ad Epatum.† Itẽ no. practicã probandi quẽ non posse in aliquo loco secure morari, qũ.sibidem time 3 tur periculũ mortis.[a]† Item no.q non vẽ licitum Epo,uel cle rico mendicare,cũ hæc tendant in uituperiũ ecclesiastici ordinis,de quo,ẽ.de uoto,c.magnæ,de sta. mon. c. quod Dei. per 4 Io. An. in nouel.† No. ar. Regem [b] aliqñ ex priuilegio posse b hre facultatẽ conferendi beneficia. 63.dist.c.Adrianus.uel posse hre aliquod participium in collatione beneficij, de quo de 5 ele.c.qd sicut.† No. ulti.q superior,uel par sub pari,uel inferiori recipiens beneficiũ, submittit eius potestati. Et sic no. q pp beneficiũ,& officiũ,qd par recipit in quincia paris,submit 6 titur potestati paris.& tũc par in parẽ hẽt imperiũ.†Opp.q iste nõ potuit habere beneficiũ inferius Epatu, quia non licet descendere. C.quemad.ciuilia munera uendicãtur.l.2.lib.10.Gl. ult.non soluit,sed dic,q ex cã potest fieri,ut hic,& 65. dist.c.si quis.qd ẽt tenet gl.in d.l.2.per l.honor.§.gerendorũ.ff. de mu. & ho.Item hic nõ descendit,quia maioritas attenditur potius respũ ordinis,q̃ dignitatis,quia iste non definit habere ius Episcopale.uel ſm Host. contraria loquuntur in iuribus realibus, q̃ sunt extra nos. secus in his q̃ sunt circa nos , sicut character qui imprimitur aĩæ,qui nec definit, nec deletur, de transl. epi. c.2.& de sacra un.c.uno. Opp in eo qd Papa interdicit isti usum pallij,quasi alias haberet.hoc.n.est falsum,qa pallio nõ põt uti nisi in ecclesia,in qua dat,de usu pallij.c. 2. de postu.præla. c.bonæ.2.Sol dicit q facit ad abũdantẽ cautelã,& ꝫ̃ũ est uerũ,q ẽt alias nõ potuisset.Hanc decr.inducit gl.7.q.j.c. hoc ne quaquam.q Eps,descendens ad monachatum possit fieri Ab 7 bas.† Inducit etiam ad aliam quæstionem , quæ fuit de facto. Patriarcha Hierosolymitan' habebat ecclesiã in diæc.Nichosien.Archiepiscopus Nichosi.uolebat,q sibi obediret , sed ille restitebat,pro Nichosien.facit hæc litera prout dicit Boati.sed dici potest, q non facit, quia hic Ragusinus desierat esse Archiepis,sed melius facit ſ.de priuil.c. cũ capella. aliquis .n. põt efic subiectus,& nõ subiectus diuerso respũ, sicut põt esse prælatus,& canonicus diuerso respectu.inf.de conce.præb. c.postulastis.† Ego induco decr.ad hanc qõnem , an Papa possit 8 absoluere Epm non petentem? & q non possit , hic probatur, quia ad supplicationem Archiepiscopi Papa admisit renunciationem,& sic ẽt in c.j.sup.eo.tit.& c.nisi. ubi fuit petita licẽtia cedendi.ꝫ̃ium est uerum,& pro hoc gl.in c.per principalem. 9.q.3.per hoc etiam dico,q Papa potest transferre Episcopũ ad aliam ecclesiã,sed quo ad hoc,ut fiat episcopus secũdæ ecc clesię,non,qa nõ potuit inuitus promoueri.[c] 74.dist.c.gesta,& c.ubi ista.& quod no.in reg.quod ob gratiam.de reg.iur.lib.6. 9 † Nunquid Archiepis qui cessit,possit eligi ad Episcopatũ, uel debeat postulari?dicunt quidam,q non potest eligi, quia non licet descendere, ut in iuribus alle.in gl.ñ.& qa esset de archiepiscopare ꝫ no.ſ.de trãsla.episc.j.sed dic, ſm Host. q pt eligi, nec isto casu dearchiepatur p electionẽ , cũ iã sit dearchiepatus p renũciationẽ.Similiter q̃rit ,an Eps nullius ecclesiæ possit in Epm alterius ecclæ eligẽ& dicit q sic, nec ob. descẽsus, quia illud uerũ,qñ hẽt Archiepatum modicæ curæ,pt eligi ad Epatũ maioris pp maiorẽ utilitatẽ,sed dic, q debet postulari. Doc.q non,qa licẽt habeat ordines, nõ tñ hẽt subiectos. Et si dicatur qd operetur priuilegiũ.dicit Ioã.And.q posset ordinare in ecclesia exẽpta ab archiepo,uel alienos clericos sibi cõmissos,ut sic priuilegiũ aliqd operẽ, poterit tñ solẽniter celebrare,& predicare, nisi prohibeat,ut ſ.tit.j.c.fi.Quæritur ad qtum tps iste debeat obedientiã? Aliqui, ut gl. quousque cessabit persecutio.7.q.j.c.pastoralis. Die[s]ecundum Hostien. quod per petuo,cum renunciauerit Archiepiscopatui in totum.

ADDITIONES.

a ¶Mortis.Adde Oldra,consil.44.& idem uidetur de periculo amissionis honoris,per ea,quæ uoluit ibidem Old.consi.93.
b ¶Regem. Adde Old.consi.209.& consil.1.
c ¶Inuitus promoueri. Adde latè Roma.consi.344. Cald.cõsi.1.de trãsl.fo.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest deserere Episcopatum, & transire ad uitam solitariam,uel eremiticam.*
2 *Humilitas contra obedientiam est potius peccatum.*
3 *Episcopus,uel alius prælatus, aut clericus quibus casibus habent legitimam causam cedendi Epatui,aut alteri prælaturæ, uide per totum.*
4 *Irregularitas non priuat quem ipso iure beneficio.6.*
5 *Episcopus an possit,absque licentia superioris,cedere Episcopatui,quando illum non retinet cum bona conscientia? 6.*
Fur semper est in mora restituendi.
Renunciare an possint beneficia,sine licentia superioris,omnes illi,qui propter aliquod crimen patiuntur aliquem defectum in titulo beneficij?
7 *Crimina impediunt executionem ordinis etiam post peractam pœnitentiam.*
8 *Conscientia fundata super leui peccato,an sit attendenda?*
9 *Episcopus infirmus an debeat cedere episcopatui,an autem debeat sibi dari coadiutor?*
10 *Episcopus an teneatur cedere episcopatui propter defectum scientiæ? Ignorantia an sit peccatum?*
11 *Episcopus si patiatur persecutionem,aut in bonis,aut in personam,an debeat fugere,uel resistere,& quomodo?*
12 *Scandalum semper est uitandum, quando potest uitari sine periculo uitæ aternæ,aliàs secus. 13.*
13 *Ob scandalum uitandum,an debeat omitti iustitia?*
14 *Illegitimus est regularis ad ordines, & dignitates.*
15 *Irregularitas,an oriatur ex peccatis occultis,adeo quòd requiratur dispensationem?*
16 *Illegitimus promotus ad ordinẽ pòt dispẽsari, & dispẽsatio retrotrahitur.*
17 *Irregularitas quare ita dicatur? & quotuplex sit? 18.*
Et quo iure sit introducta? 19.
20 *Filiorum illegitimorum species quot sint?*
21 *Episcopus non potest transire ad monachatum sine licentia superioris,vel alij prælati sic.*
22 *Laudare,& seipsum commendare,an & quando sit licitum?*

CAP. X.

Nisi. Ponit,& exponit sex casus, pp quos Epi põt petere cessiones, & in quibus Papa consueuit concedere licẽtiã.Sũt quatuor pricipales partes.Prima reprobat has duas cãs cedẽdi.ſ.zelũ melioris uitæ,& humilitatẽ.Scda ibi, Intueri.facit qd ſummãdo dixi.Tertia ibi,uerum,reprobat alias cãs cedendi,ut otiũ,laborẽ,inspiratione, & his similes,probans id authoritatib[a],& rnẽdes ei qd posset opponi.c.de Martha.Quarto cõcludit,ibi,monemus.Venio ad casum . Quidã Arelatens. Eps a Papa petijt instanter licentiã cedẽdi Epatui, principaliter ptẽdẽs,q uitã uolebat eligere solitariã,[b]& attedere ad studẽ melioris uitæ. Papa nolẽs dare licẽtiã cedendi,dicit,q quã sunt cãæ ltimæ,& ueræ,iter cæteras ponit duas cãs illegitimas apparẽtes. Alias ponit qñque ltimas,quas exponit.vltimo cõcludendo relinquit postulantẽ cessionem conscientiæ sũæ, ut uisis,& palpatis causis prædictis,si uideat in se cãm leimam cedat,alioquin non p hoc renunciet oneri Epali,protestãs,quòd & si habeat alas,quibus ad solitudinem possit conuolare, illas tamen non habet liberas,sed ligatas nexibus præceptorũ, ob 1 quam , absque licentia,non habet, & absque apostolicæ sedis permissione uolatum.† Nota primo duas causas inhabiles ad dandum licentiam cedendi, si hoc faciat propter frugem melioris uitæ. Secundo nota, quòd principale officium episcopi est officium predicandi uerbum Dei,& quod illo suscepto nõ a licet propter suationem melioris uitæ illum deserere, & per

ADDITIO.

a ¶Deserere. Vide tex. in c.ante omnia, 40.distinct.dicentem nihil esse laboriosius , quam episcopi officium. Episcopus enim latinè speculator dicitur,ut dicit tex.in c.cleros, 21.distinctione,& debet monere populum, ut a uitijs se abstineat, c.sicut 7.q.1.& negligentiam ipsius reprehendit tex.in ci peruenit,84.dist. Seb. Sapia.

per hoc no. q non licet episcopo,uel curato deserere ecclesiam,ut transeat ad solitudinem, & ad uitam eremiticã, nec 2 hoc ẽt est à superiore pmittendum. Nota secundam † causã cedẽdi illegitimam,si quis aspirat cedere sola cã humilitatis. Et nota,q non licet exercere humilitatem contra obedientiam eo,quod humilitas,quæ ꝫ obedientiam erigitur,est superbia. Non sunt in hac parte gl.nec alia dicta Do.Venio ad 3 ver.intueri.& ibi ponitur prima cã cedendi.† Nota primò,p ordinem sex causas cedendi,q̃ in litera exprimũtur. Nota primam cãm legitimam ad cedẽdum,ſ.conscientiam criminis, & nota qualitatem requisitam ad crimẽ, quia exigitur qđ sit tale,qđ impediat ordinis executionẽ post peractam pœnitẽtiam.Ex quo hẽs,quod quędam sunt crimina,quæ impediũt officij executionem post peractam pẽnitẽtiam,quædam quæ non impediunt.Nota ſcdò,q nemo sine crimine viuit,& qđ non omne crimen est habile ad dãdam licẽtiam cedendi,nec omne crimen est habile ad depositionem , sed illud tantum quod impedit ordinis executionem post peractam pœniten- a tiam,& hic habes,quæ sunt delicta digna depositione,*& no 4 ta pro his,quæ notatur de iudicijs,in c.at si clerici.† Nota ter- b tiò hic apertum textum, quod crimina irregularitatem indu centia non priuãt quẽ ipso iure beneficio, [b] licet inducãt ptã tẽ priuãdi,& sic est hic casus ꝑ gl.no.in addi.de concess.preb. in c.cũ nris,& in c.si celebrat.de cle.excom.mi.iterũ in addi- 5 † Venio ad gl.huius partis.opp.q tales criminosi,& irregulares cedere põt absq. licẽtia Papæ,quia ex quo non hẽnt titulum.1.q.1.cordinationes. Prætereà tales q̃tò plus rem tenẽt, tãto plus peccãt,ergo q̃ citius posſunt dẽnt,ſiqđ iniustè tenẽt, restituere,nec expectãda est in hoc alterius licentia, tales.n. ut fures semp sũt i mora ff.de cõdi.fur.l.in re furtiua.§.fi.14. q.6.c.si res aliena.gl.hic attingit duo. Primũ,an ꝑ aliquo crimine,uel defectu bñficiatus,maximè Epatui possit absq. lnia superioris cedere?Scdò dato,q nõ possit,vel possit,distingue, qã q̃dã sunt crimina,q̃ inducũt irregularitatẽ, & tollũt facultatẽ petendi,& dandi licẽtiã cedendi,ut sunt illa q̃ impediunt ordinis executionem post peractam pœnitẽtiam, q̃ sunt illa quæ impediãt.Ad primum gl.ponit opi. prima opi.est,q nullus criminosus possit renũtiare,absq. licẽtia Papæ,ad hoc hic, & ſ.c.proxi.6.q.3.c.deniq.plus ꝙcludẽs hoc uerũ,ẽt si sit tale crimẽ, qđ excludat titulum, vt est simoniacus,& intrusus qđ temperat gl.uerum, nisi in articulo mortis vellẽt renũciare,al le.17.q.3.c.si qs suadente.Ista opi.non placet glo.quia si contingat promotum nõ habere titulum, dẽt posse cedere,absq. alterius auctoritate,patet de præb.c.de multa.& in extraug. c.execrabilis.Scda fuit opi.Io.& Tan.q dicũt,q quidam sunt criminosi,uel aliter inhabiles,ita q titulo carẽt.& tales põt absque licẽtia cedere:dãt exẽplũ in simoniaco,& intruso.Quidã sunt criminosi tali crimine,q tñ nõ priuant nec inhabilitãtur in tũ,q careãt titulo,& tales nõ põt cedere absq. licentia Pape,sic loqtur hic.tales.n.titulo carentes ad cedẽdũ tenenť, iõ nulla est alia lnia necessaria,qa licẽtiati sunt à iure.1.q.j.c.si qs neque.hæc op.nõ placet gl.qa simoniacus caret executione, tñ,vt hic est casus,arctãt,q caret executione, ad petẽdã lniam cedẽdi,ergo simoniacus arctãt ad petendam licentiam. conclude mentẽ gl.Quidã sunt carẽtes titulo vero,& putatiuo,vt qui nullũ hẽt colorem tenendi, nec aliquem hẽt titulum, qđ est, qñ est declaratum ꝑ sniam de notorio , uel nõ apparet,q fit ingressus auctoritate superioris habentis instituere,vt intrusus,uel intrusi,& tales põt cedere absq. lnia alicuius,qa hic nõ dissoluit aliquod uinculum, sed solùm iniustæ possessioni renũciat,& hic casus est planus,&sic procedit una opi.Quidam sunt carentes titulo quo ad rei ueritatẽ, hẽnt tñ aliquẽ colorẽ tenendi,utquidelictum,vel defectus est occultus,& tales ce dere nõ põt,absq. lnia superioris,qa ille puta tiuus titulus, & coloratus opi.cõi hẽt instar veri, qa iste putatiu[s] titulus i hoc reputatur uerus, de ele.c.auditis. & qđ no.ibi,ut sicut in uero exigitur superioris licentia, ita & in putatiuo. Puto tñ,q hic posset inmortis art.si caret plentia superioris,a d purgãdã conſciam suã, dimittere bñficium,absq. superioris authoritate,& sufficeret ſm Do. hic ꝙ dimitteret in manibus superioris,ut pœnitentiarij,all.de pœ.c.fi.sic intellige hic Inn. qui ẽt ad dimittendam possessi.facti exigit superioris lniam .Quidã sũt habentes titulum, quanquã ꝑ crimẽ possint priuari ipso iure, cum non sint priuati,sed priuãdi, & tales cedere nõ põt absq. licẽtia,& authoritate apo.sed.vel alterius supioris,vt hic.†Ex his infertur primò,q irregulares essent, qui priuãtur officij executione.ꝙ hoc ipso iure appareat ipsos esse priuatos,q tales non põt cedere absq. lnia superioris,vt hic:si tñ sunt priuati ꝑ sniam non expectatut alia superioris lnia.Infertur.2.q priuati ipso iure beneficijs ꝑ crimen,si crimen est notorium,uel sententia declaratum, quia illi non habent titulũ nec colorem tenendi,ideo possunt cedere absque superioris authoritate.Si alit crime.1 est occultum,& alia lata nõ est sententia, nõ põt absque snia,seu authoritate superioris cedere. Infertur 3. quid de intruso? quia hic nõ habet colorẽ, cedere põt,& debet absq. superioris authoritate.De simoniaco aũt , si simoniam ꝑmisit post ꝑmotionem,quia hic non est priuatus, sed priuãdus, debet expectare superioris licentiam. Si autem commisit simoniam in promouendo , si per alium est commissa eo ignorante , habet titulum, uel saltem colorem , ideo licentiam expectet,si per se occulta est,idẽ si publica, & notoria,quia illa impedit titulum, & colorem,non est necessaria licentia,aliàs dẽt superioris expectare licẽtiam, & hoc ꝑ duo.Primò , quia iste ti.putatiuus hr̃ pro vero.ſcdò, quia de facili cum talibus benè administrãtibus, & occultis dispẽsat Papa,ar.ſ.§.prox.uer.Per 7 sonæ vero.† Venio ad ſm.ſ.ad ſcdam par.gl.vbi quæritur,quæ sunt cria,quæ impediunt ordinis exec. post peractam pniam? glo.enumerat hic,& Do.post gl.Aduerte anteq̃ veniam ad gl. aliqui dixerunt,q sola illa,q̃ numerantur.ſ.de acc.c.inquisitionis.vt sim.homicidium,& procedit in simonia,siue sit in ordine,siue in beneficio,de quib. hr̃ ſ.de temp.or.c.ex tenore.& c. fi.dic ut ibi.Gl.hic enumerat plures casus, & Do.& hic cõiter hr̃ recursus.dicit gl.primum crimen est simonia,hoc intellige, siue sit in ordine,siue in beneficio.de acc.c.inquisitionis.Sed dicit Io.An.q simonia i ordine impedit executionẽ ordinis post peractã pniam,q simonia in bñficio bñficij retẽtionem,& sic dẽt intelligi.de acc.c.inquisitionis. Secundum est homicidiũ. 50.dist.c.mitor.de temp.or.c.fi.Tertium oẽ delictum, quod irrogat infamiã.3.q.7.c.infames. §.porro. quia licet culpa tollatur per pniam, non tamẽ tollitur infamia.2.q.3.c.Euphemiũ. & hic colligitur,q dicunt doc.uerum,quando imprimit infamiam naturalem,uel ciuilem, siue infligat ipso iure,siue sit inflicta per sententiam.Quartum ſm doc.crimẽ excõmunicati, interdicti,aut suspẽsi,se in contemptum clauium facientus ordinari, de sen.exc.c.cum illorum.§. si aũt.uel celebrantis post illã 6.q.4.c.si quis Eps.vel bñficia cõferentis,uel recipiẽtis a cõ temnente,uel interdictum Papę uiolante,de exc.præl.c.tanta. Quintum falsarius literarum apliçe sedis, de eri.fal.c.falsariorũ.& vide in Spec.ti.2.§.iuxta. versi.sunt quoque,sub uer.5.Vber.ꝙ de isto ponit hic Inn.ibi post. item hr̃icus,i.crimẽ hr̃is. de pur.c.nos inter.vel ei sacra ministrans. ſ. de hær.c.excõicatus.Itẽ fodomita.i.crimẽ fodomiæ, de excel.præl.c.clerici.Itẽ peccatum in pãia confessum reuelans,de pœ.& re.c.oĩs.Item incorrigibilis,& nimium in contumacia perseuerans,de do.& cont.c.veritatis. Item oẽ crimen graue,notorium de facto,vel iure,de temp.ord.c.fi.Item vtens officio assassinorum,i.illorum qui cã pecuniarum,vel persuasionum interficiũt hoĩes,aut eos receptant,vel occultant,q̃uis ex eo ẽt mors non sequatur.d homi.c.pro humani.li.6.Et hæc crimina sunt , quæ dicuntur grauia,de quibus ẽt post peractam pniam dispensari non consueuerit, ſm Host.& vide hos casus in Spe.ti.2.§. iuxta, versi.sunt quoque.Per hæc,& ꝑ istum tex.dicit gl.falsam opi.dicẽtiũ. ꝙ 8 oẽ crimen causet irregularitatem, ad hæc de fur.c.fi.† Quid si existens in leui peccato leditur cõscientia,ꝑ non ltimè teneat propter hoc beneficium? Dic,ꝙ superioris uoluntati dẽt conscientiam conformare,& si potest, benè ,si non, sequatur conscientiam,& hæc est sufficiens causa dandi licentiam cedendi, de simo.c.per tuas.il 2.secundùm Ioan. An.

§. Alia verò. No.secũdã ltimam cãm cedendi, quæ est debilitas corporis, & hæc surgit ex duplici causa,aut ex senectute,aut ex infirmitate.oportet tñ,ꝙ talis sit,ut reddat bñficiatũ inhabilẽ ad executionẽ,& administrationẽ bñficij.No.2.ꝙ ad debilitatẽ corporis ñ sequit debilitas cordis.& intellꝰs,& ipũs,sed potius augmẽtatio.quaſi inui- 9 cẽ opponanť.Opp.ꝙ † infirmitas non dat ltimam cãm cedẽdi, vel debilitas,sed dandus est coadiutor, de cle. egro. c.ex parte. Sol. Doc.dicunt, ꝙ infirmitas, quem ex toto reddens inhabilem ad tꝑalia,vel debilitas,dat ltimam cãm cedendi in uolen

tem,

ADDITIONES.

a ¶Depositione. Adde Per.de Anch.consi.158.
b ¶Ipso iure beneficio. Adde Ant.Corſ.sing.347. in uer.ſnia,quod inci. Clericus homicida,& alleg.c.clericis,ibi honore priuet, & loco, inf.ne cler.uel mo.cui adde Inn.in alle.c.cũ nris,47.co.uer.2.ẽt no.istũ,Io.de Ana. & Fel. in c.inq̃sitionis,in prin.de accu.Io.de Ana.in c.2.co.2. uer. facit ẽt iste tex. in f.de ele.pug.in duel.& in c.fi.in 1.co.de ho.& Bal.in l.cũ fratrẽ. co.3.uer. circa instrm,vnũ scias. C.de his q.ut ind.& istã dixerũt esse cõem opi.Io.& Ana.& Fel.i d.c.inq̃sitionis,dicẽtes irregularitatẽ aut homicidiũ ñ priuare quẽ ipso iure bñficio,sed esse opus lnia depositionis, uel priuationis . Zac.
¶Circa hoc, an irregularis sit ipso priuatus bñficio? licẽt Inn. i c.cũ nris, de concess.præben. & in c.fi celebrat,de cle.excom.mi.ilt.teneat,ꝙ non,& Comp.in c.capitulũ,de rel.& in c.studeat,50.di.tenet,ꝙ homicida sit ipso iure priuatus officio,& bñficio,de quo ẽt uide ꝑ Arch.in c. pro humani, in uer.diffidarus,de hom.li.6.& in c.fælicis.in uer.infamis,de pœnis,e.li.q uterũ hoc habeat locũ in eo,q occidit aliquẽ casualiter,vide ꝑ B.Th.2 2.q.64 ar.8.ubi ẽt ponit qd de pcutiẽte mulierẽ pregnantem,ex qua pcussione se quitur mors pueri existẽtis in utero,utrũ talis efficiatur irregularis?& uide plenè in c.inquisitionis,de accu.ubi per Ioan.de Ana.& Mod.Anto.Franc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem, inuitus autem propter hanc cedere non compellitur, vt in ꝓtrario: sic ergo si reddat inhabilem ad temporalia, dat legitimam causam cedendi volenti. sed non arctat inuitum.

10 a **§. Pro defectu.** †Not. hic sciam necessariam in Epo quo ad gubernationē tpalīū, & spūalīū. No. 2. dīam eē inter ver. necesse. & ver. oportere. No. 3. ꝙ ꝓpetēs scia sufficit ī plato, nec pp caritiā eminētis dar legitima cā cedēdi. No. 4. ꝙ scīa inflat, & tollit bonū charitatis. Quæro an ignorātia sit pctūm? dicit Io. And. ꝙ si puenit
b ex defectu, b nō ē pctūm, sed pœna pcti, xv. q. i. c. qđ aūt. §. i. si ex negligētia ī gbusdā est pctūm, vt in his q negligūt scire, vt sciat q̄ ad eorū offīm spectāt expedire. 38. dist. c. i. & ii. Alia ât licet q-libet teneat credere, & operari sm̄ conscīam, de sū. tri. c. i. non tn̄ tenet scire, sm̄ Inn. Quid si ignorat præsul, sed de facili pōt addiscere? dicit gl. ꝙ addiscere pōt, & nō dabit lnīa, & dicit ꝙ ad hoc tenetur, quāquā sit senex, ad instar iurisc. si pedē, & c.

§. Propter malitiam. Not. vnā cām legitimā cedēdi, q̄n̄ presul nō pōt dare doctrinā plebi, & gregi sibi subiectis, non tn̄ pro qualibet culpa, sed q̄n̄ sunt incorrigibiles subiecti, & ad grauia decidūt delicta ita ꝙ quertant in lupos. No. 2. ꝙ plati æquiparant̄ mercenarijs. No. i fi tex. allegabilē ꝺ nimium rigorosos. No. Io. And. ꝙ pp scholariū malitiā doctor dēt cessare a docē
11 do, dixit pp se. Quæro an p̄secutus præsul debeat fugere, an se opponere? dic, ꝙ quædam est intrinseca persecutio, quædam est extrinseca. Intrinseca, aut boni in pericquendo sunt, p̄misti cū malis, & boni deserēdi nō sunt pp malos. 25. q. 4. c. tu bonus. 7. q. i. c. aduersitas. §. hoc ēt. tunc nīi alius magis proficere posset, tunc. n. superior eū trāsferre posset, & ipse nō malē face ret, si nec peteret, ga maius bonū p̄rendū est, &c. ar. 6. q. i. c. oues. xi. q. i. c. si qs. Aut oēs sūt mali, & ē spes correctiōis, & ex pectare dēt, & nō fugere. Si verò nulla ē spes, recedat, & ꝑ hoc pt petere lnīam cedēdi, vt hic est casus. 7. q. i. c. aduersitas. §. cū ât. & c. fi. Intrinsecā ât notat p̄secutionē, q̄n̄ hoc ꝓtigit pp defectū subiectorū, & tn̄ platus odio n̄ hr̄. 7. q. i. c. aduersitas. §. hoc ēt. cū ât, sm̄ Inn. & Host. de quo p Tho. 2. 2. q. clxv. art. v. Quæ dā est p̄secutio extrinseca, q̄ fit plato, siue in publico, siue ī priuato, vł pp pctūm qđ ei, vel clericis ꝺponit, & hæc ē multiplex, q̄n̄q; fit ꝺ plato, & populū, & clerū, q̄nque fit ꝺ clerū, q̄n̄q; fit pp bona, q̄n̄q; ꝺ aliū inferiorē platū, si fit ꝺ totā ecclesiā, vt ꝺ clerū, & populū, vt totā fidē dimittāt, vel p̄secutorib. ꝙ violentiā subijcianť, ga aliās fuerunt liberi, ēt si Chr̄iani sint p̄secutores, dēt se opponere Epīs, & plebē nō derelinquere, si spes ē, ꝙ se defendere possīt. ff. de iust. & iu. l. i. in fi. & l. 2. & 3. & qa peri eulū eēt si totus populus matrū, & mulierū p̄riam desereret. vt vagaret ꝙ mundū, si nō est spes defensionis, fugiendum est, vt malus malū euitet, sicut cū filio Dei fugit Ioseph ī Aegyptū, Matt. 2. vel ꝙueniet cū infidelibus, siue ēt Chr̄i p̄secutoribus, si aliter nō pñt euadere, fugiāt, vt melius pōt, dummō fidē & ritus suos nō dimittāt. hoc. n. sæpe legit factū ī veteri testō, sed p̄secutione cessante poterūt ad libertatē suā redire. 7. q. i. c. scisciteris, & c. p̄cedēti. 2. 3. q. 8. c. si in mortē. §. ecce. & c. seq. Q̄n̄q; vt dixi fit p̄secutio ꝺ solū platū, & tūc si pōt esse per aliū ī salus populo, cedere pōt si vult, & ēt si non vult sm̄ Inn. & Host. vbi
c n. imminet periculū destructionis ecclesiæ, vel aliud magnū periculū c in tpalibus, & spūalibus scandalū, pōt cogi, ita tū, ꝙ bonū cambiū alterius platurę assignet. ar. ī. §. pro graui, vt sic publica vtilitas &c. de post pī. c. bonæ. de reg. c. licet. 7. q. i. c. scias. de re. pmu. c. q̄situ. Nec ob. ꝙ infirmi, & furiosi nō remouent, qa ibi seruat vtraq; vtilitas. & primata in eo. ꝙ non remouet, & publica in eo, ꝙ coadiutor dat. Q̄ñque p̄secutio dirigit ꝺ clerū, vel partē cleri tn̄, an debeat se opponere Epūs? dicit hic Inn. & Host. idē p oīa, q̄ dixi §. q̄n̄ fit persecutio cōtra clerū, & populū, q̄uis in clericis, tanḡ in sapientioribus minus periculū timeatur, vnde dic. ꝙ si p̄sequētes ꝓtententur non ꝓsequi populū, si clericos eijciāt, nō debēt desistere, nec eos tradere, qua per hoc perderētur sacra, etiā doctores fidei amitterentur. vñ ēt nec clerici dēnt uolūtariè exire, & hoc, si possēt latci, & uel lēt eos defendere, si nollēr, vel nō possent defendere, possent clerici recedere, & trāquillitatē tpis expectare, vt d. c. iniciitaris de bēt tn̄ deducere secū quos pōt, ne in tāto discrimine remaneāt cū alijs sine sacerdotibus, & sacris, & ꝺmēdādi forēt ī insipirati martyriū sustinerēt. 7. q. i. c. aduersitas. §. cū uero. Q̄n̄q. fit p̄secutio, ut bona, uel res ecclesiæ habeant, & tūc dicūt aliq, ꝙ nō est uiolēter ꝓtendēdū, de homic. c. susc̄ipimus. 23. q. 8. c. quenior. in prin. vbi de hoc ꝺ̄nūs est verū, ut no. de sen. exc. c. dilecto. li. vi. nā & sine corporalib. reb. clerici diu viuere nō pñt. i. q. 3. c. si qs
d obiecerit. dēt ergo platus, & ꝑ his se opponere, d exēplo B. Tho mæ q. ex hac cā martyriū sustinuit, de homi. c. sicut dignū. Hęc ꝓcedūt i maiorib. platis. ī minorib. ât ddm ē, ꝙ ꝙuis ad mortē
e q̄rat, vile esset statim eū trāsferre, e vel eius cessionē admittere, imo dēret potius superior ecclesiā interdicere, uel claudere ecclesias, vel religas cōhere, de iure pa. c. j. & 2. & 3. ītē excōicare, & tādē ad brachiū seculare recurrere. ꝺ. de cle. exc. min. c. 2. in fi. cū ꝓcor. ꝙ si nec sic ꝓpelci posset p se, vt maius malū emitet finaliter admittat cessionē. 13. di. c. nerui. Q̄n̄q. sit p̄secutio ꝺ Epi scopū tn̄, & tali nō pt mederi sine Papæ lnīa, ga in remotione Epi maius imminet periculum, q̄ in remotione alterius prælati 24. d. c. quiescamus. Prouideat ergo ei si pt fieri p locū turū in quo moret, vel p̄ societatē armatorum statim incedētium, vel p alium modum, ꝙ si nullo mō pōt mederi, cōsulat Papa, q si ei videbitur, cessionem admittat, ut hic secundum Host. Anto.

§. Pro graui quoque. No. 5. cām ltīmam dā p graui. ſ. scādalo uitādo, q̄n̄ aliter sedari nō pt. Et no. ꝙ plat & quilibet plus appetere dēt ęternā salutē, q̄ ꝙmodum tpale, & tic
12 finis canonicus est insequi bonū æternū. † No. scādalū uitandū q̄n̄ pt uitari, absque periculo uitæ æternæ, ubi aūt non pōt uitari absque periculo uitæ æternæ, potius est scādalum eligēdum,
13 quàm sit omittendum bonū uitæ æternæ. † Opp. ꝙ pp scandalum non debeat admitti iustitia, ꝺ. de re. iur. reg. qui scandaliza
f uerit. Sol. dicit glo. quòd si scandalum f euitare possumus sine
g peccato, scandalum vitandum est, g si non potest uitari absque peccato, & tunc potiùs scandalum permitti debet, quàm bonū uitæ dimitti, si est dubium an peccatū incurrat, vł uitandum potiùs, q̄ scandalum. 20. dist. c. fi. 1. q. vlt. c. & ſi illa. 23. q. 1. c. qđ cuł pat. vñ ex hoc inferť, ꝙ q̄dam est ueritas bonæ uitæ, & hæc nisi quā deserēda est pp scandalum, nisi multitudo sit in cā, dummō non sint incorrigibiles. 44. dist. c. comessationes. & sunt incorrigibiles, quando uolunt deducere malum, quod faciunt nō est parcendum multitudini, etiā pp scandalum, de pœn. dist. 6. in fi. 8 2. dist. c. plurimos, cum simil. Idem quod hic gl. inf. de temp. ord. c. sane, in 3. gl. Contrarium no. gl. de reg. iur. qui scandaliza uerit. in antiq. ubi dicit, ꝙ bonum iustitię, uel disciplinæ nō dimittitur propter scandalum. Host. tenet gl. hanc quo ad uitatē iustitiæ. vñ dicit, ꝙ pp scandalū est simulanda, vel deserenda. 45. dist. c. licet. 11. q. 3. c. plerunque. & remittit ad sum. eccli. §. cui. ver. graue. Inn. dicit, ꝙ quędā est ueritas iustitię iuris naturalis, & euangelicæ, & hæc nō est relinquenda pp scandalū vitandum. quędā est ueritas iustitiæ iuris positiui, & hæc est relinquenda pp scandalū, ex cā iusta tēperando, relaxando, ęt in certis casib. contrariū statuēdo, vt no. ſ. de ꝓcel. præb. c. propositis. de voto. c. 1. de sta. mon. c. cum ad monast. ad fin. Nam & primam veritatem non tollit consuetudo, de consuet. c. fi.

§. Personæ verò. Not. aliā cām ltīmā cedendi. ſ. irregularitas, quæ q̄ñque est ex defectu sacrī, & hæc est duplex, q̄n̄ qs cōtrahit cum uidua, vel quis habuit duas vxores. Not. ꝙ propriè bigamus dī, qui habuit

ADDITIONES.

a ¶ Episcopo. vide glo. & Dy. in l. qui cū uno, in prin. ff. de re mil. Fel. in c. ſi quādo, col. 5. uer. cōfidera tertiò, ſ. de rescrip. Arch. 61. dist. c. statuimus, & uide Papa cum tali illiterato dispenset, uide istum in rubr. de sum. tri. c. fi. in 6. & quo ā ibi posui in apo. meis, in uer. episcopi. Zac.

b ¶ Ex defectu. Vide tñ quòd mirabiliter dixit glo. in l. qui cum uno, in prin. in uer. temporalium, in ff. de re mil. ꝙ episcopus indigne promotus deberet decapitari, quam gl. dicit Pupendam Fel. in c. ſi quādo, col. 4. uer. de inferioribus, de resc. & ibi rāgit quo scientia, & literatura, in Epo requirant. Se. S.

c ¶ Magnum periculum. Adde. Rom. sing. suis fol. 13.

d ¶ Se opponere. Adde, ꝙ hoc uoluit Pe. de Anch. consi. 57.

e ¶ Transferre. Ad hæc uide quæstionem quam ponit Card. Ale. in c. restat. ſ. fi. 6. dist. ubi quærit, an ſi quis uult cogere sacerdotem, ut missam celebret in peccato mortali, debeat celebrare. & dicit ꝙ non, etiam ſi esset periculum.

f ¶ Scandalū. Adde multa, quæ tolerārur pp scandalū euitandū, ꝙ Ro. col. 47. c.

¶ An, & q̄n̄ pp euitandum scādalum aliquid fit faciendum, uel omittendū, uide ea, quæ hñr in c. nisi, in §. pro graui. de renun. & in c. cum ex iniuncto. de no. ope. nu. & uide bonā glo. in c. cum q̄ que, 23. q. 4. quæ distinguit inter ueritatem disciplinæ, & iudicii, & dicit, ꝙ prima, q̄ concernūt ueritatem disciplinæ, pp scandalū omittuntur, quæ uero concernunt iudicium, nō, & uide ad materiā B. Th. 2. 2. q. 44. art. 1. & in 4. ſen. di. 38. ar. 6. ubi declarat, quid sit scandalum, & quotuplex sit, & an scandalum sit peccarum, & an pp scandalum sit omittenda punitio peccatorum, & an sit cessandum a sacra doctrina pp scandalū, & an correctio fraterna sit dimittēda, & an ēt sit cōmittēda pctūm ueniale pp scandalū, & uide q̄ hñr in c. peruenit, 95. di. ubi ponitur multa quæ concedūtur ꝙ omittendo scandalo, quæ alias nō cōcederētur, & uide ē. Host. in sum. de renun. in §. pe. uer. est autem scandalum, ubi declarat quid sit scandalum, & unde dicatur, & an & q̄n̄ ueritas sit omittēda pp scandalum, uide no. per Io. An. in c. j. de off. dele. in 6. in uer. scandali. & in c. eum teneamur, de prēben. & in c. 2. de præsc. & in c. q. ſcādalizauerit, de re. & in & an aliquod crimen remanea: impunitum pp scandalū, & in quibus casib', hñr in c. 2. de tēp. ord. & ad materiā uide quæ hñr in c. nihil, de præscrip. & in c. ad aures. de tēp. or. & in l. ſi quis filio. §. hi quoq;. & seq. ff. de iniur. & in c. ad aures. de tēp. or. & in l. ſi quis filio. §. hi quoq;. & seq. ff. de iniur. & irri. test. & l. ſi oleum, ff. de do. & in l. æquissimum, ff. de usufr. & adde q̄ pp scādalum dimittitur etiā mīmonium licitū, ut in c. super eo. de eo. ſp. & adde q̄ pp scandalum incurrit qs irregularitatem, ubi alias non incurret, ut est gl. 2. quæ multa iura allę. in c. ex literis, de ho. & uide o. no. B. Tho. in 4. ſen. dist. 38. ar. 9. vbi ponit an, & quando propter scandalum fit uitandus aliquis cibus, & quis. Anto. Franc.

g ¶ Vitandum est. Vide gl. in §. apiū. Insti. de re. di. qui refert dictum Bul. magistri

14 duit duas vxores. No. 2. ꝙ † illegitimus est irregularis, quia nō pt ad ordines, vel dignitates promoueri. No. 3. ꝙ pp illegitimi tatē latētē, qs nō est deponēdus, nec dāda lnīa cedēdi, sed cū qo est dispēsandū. No. q̄n̄ pctūm parētis punitur in filiū, & q̄n̄ nō, & q̄n̄ est succesſor vitij paterni, tunc delictum paternū iure diuino punit in filiū, alias nō. No. 4. ꝙ filius pñ nō succedit in vitio iuris pſonalis, quandoq; sic. No. vltimò multiplicē spēm illegitimitatis prolis, ga quidā sunt nothi, quidā māzeres, qui dā naturales, & quidā spurij. Opp. ꝙ tacere potuit, & nō exprimere irregularitatē natiuitatis, ga ex se euidēs est ipsum posse sic tacere. Sol. nō potuit de iure, i. nō debuit. unde dicit glo. ꝙ hoc debuit cōfiteri saltē in pnīa, de hoc an ex tali cōfessione
15 deponi possit? no. inf. de pœn. c. oīs, Io. An. † Secūdò opp. ꝙ pec cata latētia ñ inducūt irregularitatē. 32. q. 5. c. Christiana. Sol. dicit gl. ꝙ hæc decr. est pro opi. ꝙ inducant, & non sol. aliter Goffr. tenuit, ꝙ occultum pctūm, de quo nō est acta pnīa, indu eat irregularitatem, alias non, de temp. ord. c. fi. Host. dicit, qđ pctūm occultū nō inducit irregularitatem, in qua requirat præ lati dispensatio: sed irregularitas occulta bene regrit dispensa-
a tionē, a vt hic, & supra, de ele. innotuit, & c. pen. & vlt. de hoc di ctū est sup. quę delicta inducant irregularitatē? & dicā de tēp.
16 ord. c. fi. Quæro † an talis illegitimus occultus arctetur ad pe-
b tendā dispensationē? b Dicit Inn. ꝙ sic. superior ât dispēsabit, si cā subsit, & dispēsabit, ēt ñ uocatis his, ad quos spectat electio, uel ꝙfirmatio. Nec ob. ꝙ talis plātus nō habuerit canonicū ingressum pp defectū dispēsationis ab initio. Itē nec tpe dispēsationis, nisi dēt cōsensus electorū, & cōfirmatorū, & cōsecratorū, & aliorū quorum interest, de of. Arch. c. ad hæc. §. fi. Sol. dicit Inn. & Host. ꝙ per dispensationē oīa reformant, nec hī de quo conquerant hi, quorū interest, nā ex quo semel consensērunt, nō possūt amplius refilire, dummō is qui pōt, dispēsare uelit. ar. de ele. c. cū inter canonicos, & uide quod no. de ele. c. duduū, licet electio sit habito respectu ad rigorē, nulla prouisio tn̄, uel elec. habito respectu ad facultatē dispensandi, habet ali quod initiū, uel spē ualiditatis de iure spāli, q̄ confirmatur sp
17 ueniente dispensatione, ad hoc, ga nec ēt de iure naturali, talis irregularitas facit electionē nullā, ut dicit Inno. de cle. exc. ml
c ni. c. fi. celebrat. in addi. ꝙ no. Quæro an talis dispensatio super tali delicto. ſ. pdicto sit debita? dicit hic Host. ꝙ sic, ex quo subest causa & utilitas, quia benè se gessit in administrationes per quod dicit Host. ꝙ sibi debita est, ubi subest utilitas, fortius ubi subest necessitas. 1. q. 7. c. requisitis. §. nisi rigor. & c. exigunt. & c. tali. & c. seq. usque ad §. ecce. unde ubicunq; persona, res, uel causa, uel locus exigit, debita est dispensatio. 29. dist. c. 1. & 30. dist. c. domino sancto, & c. considerand suadeo, ꝙ peccat p latus non dispensando. 2. q. v. c. quanto, in fi. subditus tamen illam petere non potest, de quo in d. c. exigunt. ad hoc quod di cunt in postulato, de elect. c. scriptum. de postu. præla. c. ii. & ui de glo. de elect. c. licet canon. & c. cum ex eo, lib. 6. prohibita autem censetur dispensatio, q̄n̄ sine decoloratione ecclesię fie
18 rinō pōt, & ubi non subest cā dispēsandi. 1. q. 7. c. & ſi illa. & c. tali. Permissa autem est in casu legis. d. l. ſi qs. ꝙbat. 50. dist. c. ſi
19 qs ꝺsbyter, & uide de fi. presb. c. pen. & vlt. de præb. c. de mul-
20 ta. † Circa hanc irregularitatem; quærit hic Inno. de pluribus. Primò quare dicatur, & appelletur irregularitas? Respondet, ꝙ non sequuntur regulam aliorum, in ordinādo, & sunt extra re gulam aliorum, quia generaliter Episcopi possūnt cum omni bus dispensare, ut ad ordines promoueantur, & eos promoue re. isti sunt extra regulam promotionis, quia in eis expectatur dispēsatio Papę, & hoc ſtricto modo dicitur irregularitas, alio modo magis large dicitur irregularitas, & irregularis, qui non potest manere in susceptis ordinibus, nec promoueri ad maio res ēt post peractam pœnitentiam sine dispensatione, uel Pa-
21 pę, uel inferioris, de q bus no. infra de tempor. ordin. c. dilectus. Quæro secūdò † quotuplex est irregularitas? dic, ꝙ duplex, q̄ dā est ex defectu, ut bigamia, uel illegitimus, & uide alios. 50. dist. c. nō confidat. 54. dist. per totū. Secundo modo dicitur irregularitas ex delicto, ut homicidio, q̄n̄ præter dispensationem
22 Papæ promoueri nō pōt, uel etiam celebrare in ordine iam su
23 sccpto, de quibus dixi de temp. ordi. in c. dilectus. † Quero an irregularitas fit a iure diuino, uel positiuo? dicit Inn. ꝙ quidam
c dubitant de illa bigamia, c quæ nō prouenit ex defectu sacrī, & sic ex iure diuino, ut patet ex dicto Apli, oportet unius uxoris uirū. 26. di. c. 1. & ii. sed dic, ꝙ nō prouenit illa ex defectu sacrī, sed quia non possēt esse hortator uidnitatis, q̄ coniugia frequēta uiro inducāt hæc irregularitas, a solo inducitur iure positiuo, a solo Papa possit dispensari. 26. dist. c. acutius, & de biga. c. de uitio. ubi dicitur, ꝙ a defectu sacrī surgat, quia non surgit, sed est causa coadiuuans defectus sacrī, non inducens. Idem dicit de corpore uitiato, ꝙ illa irregularitas est de iure positiuo. Idem dicit de qualibet alia saltem quo ad hoc, ut soli Papæ refer-
bātur. Concludens, quod in neteri testamento non erant irre-

gularitates perpetuæ, sed tem porales tantùm, ut si exibant extra castra, uel tangebant mortuum. Nec ob. ꝙ Summus Sacerdos dēt habere uirginem non repudiatam, nec tunc erat pp de fectum sacramenti, sed pp ꝓdictas cās sic, & suspensi celebrātes incurrūt irregularitatem, qđ est uerū in suspenso ab officio, seu si à bñficio, ga iure nō reperit, de his in Spe. ti. 3. §. iuxta ꝙpo
20 sitionis, in prin. uer. sumitur. Quæro † q dicantur māzeres, & de dr̄iis inter istas spēs illegitimitatis? So. dicit hic gl. ꝙ māzer est proprie natus de scorto, spurius de concubina, nothus de adulterio, sic dr̄ notha febris, q̄ affligit sicut quartana, & tamen non est. sic nothus dr̄ filius q vł, & tamen nō est. naturalis dr̄ natus de concubina, q̄ in domo tenet quasi loco uxoris, & talis succedit ī bonis pr̄is in duab. vncijs, si alij filij non extent, nec cōiux lnīa, C. ād nat lib. auth. licet pr̄ in bonis mr̄nis succedit cū filijs ltīmis, C. ad Orfi. ī l. si qua. §. fi. Isid. 9. etymo. dicit, ꝙ nothus est natus ex nobili patre, & ignobili mr̄e, cuius ꝺrīū ē spurius, quasi extra puritatē genitus. Host. dicit, ꝙ māzer est natus de scorto, q aliter appellat vulgo q̄situs. i. cuius pr̄ ignorat. Spurius ꝓpriè natus de adulterio, uel alio coitu damnato. Spurius. n. est q patrem ostendit, sed talem, quem nominare d nefas est, ff. d statu.
d ho. l. vulgo. Nothum aūt dicit natum de non ingenua, & non extra domum, dictus à nota. i. infamia. Est ergo sensus lr̄æ, ꝙ cū nothis, & naturalib. facilius dispēsabit, cū māzerib', & spurijs nō. q fil. sint leg. c. p venerabilē, ad fi. & vide p Host. ī sum. de fi. presb. §. j. ver. ꝙsueuit. vide in Spe. de dispens. §. nūc de Epōrum, ad fi. ver. curia Romana. An ât tales succedāt? hic gl. dicit, ꝙ nati ex dānato coitu nō succedūt, nec patri, nec matri, sed soli naturales q̄ sunt nati ex illa, q̄ tenet in domo loco uxoris, secus si sunt nati ex cōcubina extra domum, succedunt patri secūdum portionem. sup. positam, & mīi in totum, de quo dic, ut inf. qui fi. sint legi. c. per uenerabilem, ubi plenissimè scripsi.

§. Verum. Hic improbat tres cās cedēdi. ſ. cām otīj, laboris, hoc est, qui uellet cedere ꝓp labores uitandos, aut incursus p̄secutionū, uel inspirationis, cōsiderādo, ꝙ vita contemplatiua melior sit. q̄ actiua. No. tex. ꝺ otiosos, & no. duo principia pctorum, otiū, & uoluptas. S cđ nō est ꝙ pp otiū, & uitam contēplatiuā nō uł deserenda uita utilis, & fertilis, & operatiua, & sic hēs unā cām illegitimam ad cedēdum. No. 3. ꝙ pp laborum angustias, & p̄secutionis incursus, nō est danda Epo licentia cedendi, nec uxorem, nel sponsam. ꝓpriam relinquendi. No. 4. ꝙ inter Epm, & ecclesiam est mattimoniū spirituale, quod ꝺhitur apud Deum, & fide media inter Deum, & Epm recipientem ecclesiam ꝺhīt matrimonium cum ecclesia. No. 5. pro patientib. persecutionem, authoritatem allegabilem. No. tertiam cām rationabilem inspirationis ad cedēdum, Et no. ꝙ quis ducit spū Dei, si est sub lege. No modū cognoscēdi, si spūs est ex Deo, si q̄ agit ex spū, agit nō ꝺ obedientiā, nec ꝺ superioris determinationem. No. tex allegabilem contra non habentes charitatem. No. ꝙ platus debet ponere aīam suam ꝓ salute

ADDITIONES.

a ¶ Dispensationem. Adde quod uoluit Fed. consi. 168. in fi.

b ¶ Ad petendam dispensationem. Vide hoc per Alexand. consilio xlix. uol. 4. Bal. in l. ex liberta. C. de suis & legi. liber. & requiritur, quòd in dispensatione exprimatur qualitas ſpurietatis expresse, uel tacitè, ita no. Bal. in l. eam quam. C. de fideic. idem in l. ſi qua illustris, C. ad Orfi. Pau. de Ca. consi. 164. uol. 2. & Spec. in tit. de senten. §. 6. uer. ſi autem agitur. Zac.

c ¶ Bigamia. Adde, quòd Pet. de Anc. consilio 123. allegans B. Tho. dicit, ꝙ bigamia est de iure positiuo, non naturali, & quod duplex est bigamia, uide ibi latius.

¶ Dic tu, ꝙ est triplex bigamia, ut per Spe. in titu. de dispen. §. iuxta hoc. uer. contrahit. Zach.

¶ Quot modis contrahatur bigamia, habetur per gl. & Doct. in c. sup eo, de big. & uide per Hostien. in sum. de big. in §. quot sunt ſpecies bigamiæ, & uide, quæ habētur & no. c. quotquot. 26. quæstio. 1. & ibi per Archid. & an cum bigamis possit dispensari, ut promoueantur, habetur per gl. Inno. c. Host. & Doct. post eos in c. 2. de big. ubi dicunt, quod per Episcopum non potest dispensari etiam in minoribus ordinibus, per Papam autem sic, etiam in maioribus, & uide bo. gl. in c. lector. 33. dist. & aliam in c. sunt quidam. 25. q. 1. & uide Archid. in c. 1. de big. li. 6. & p B. Thom. in 4. distin. 27. quæstio. 3. ar. 3. & ſi bigamus ordinetur, an de facto recipiat characterē. gl. & Archidiac. in c. 1. & 2. de bigam. li. 6. tenet, ꝙ sic, qđ ēt tenet B. Thom. in 4. prælegia. dist. 27. quæstio. ult. cū in contrarium uidetur rex, in d. c. 1. de biga. li. 6. & uide, q̄ habētur in c. ſi quis uiduā, 50. dist. & an bigamus sit irregularis de iure positiuo, & non de iure naturali. vide Archid. in c. lector. 34. dist. & Io. And. in c. nisi cū pridem, in uer. irregularitatis, de renunc. ubi dicūr, ꝙ est irregularis de iure positiuo, non de iure naturali, & uide B. Thom. in 4. senten. dist. 37. quæstio. 2. art. 3. quidam dicit, & adde, q̄ quis non debet reputari bigamus nisi in casibus iure expressis, ut per Hostien. in sum. de biga. circa fi. in uer. secundò quæric, & an bigamus sit ihfamis, vide glo. & Archi. 6. quæstio. 1. in c. 2. & adde, quod bigamus hodie est exutus omni priuilegio clericali, & efficitur de foro seculari, non obstante quacunque consuetudine in contrarium, ut in c. 1. de biga. lib. 6. Ant. Fran.

d ¶ Quę notare. Quis sit ſpurius, uide Bar. ī l. fi. ff. de his q. ut indi. & not. p Mod. in l. 2. in prin. ff. de uer. ob. ubi tractāt, an ſi qs habeat priuilegiū legitimādi ſpurios, & incestuosos, possit legitimare eū, q utroq; uitio laborat. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

salute aliarum subiectorum. Not. q̄ pp defectū aliquorum subiectorum, totum gregem non dēt pīul relinquere. No. q̄ ois labor, ēt sine fructu, vbi non deficit ex parte operantis, sed ex parte materiæ, nō est absq; mercede. No. ex uer. nec pures, tex. allegabilem q̄ sit utilior vita, & q̄ aliam excedat, an cōtēplatiua, an actiua? ga cōtēplatiua fecurior, actiua magis fructifera.
a No. 2. q̄ ois comparatiuus pīsupponit suum positiuum. [a] No. 3. q̄ possibile est, quē vti vita mixta partim actiua, & partim cōtē platiua. No. 4. q̄ facilius ꝯceditur monacho, ut ascēdat ad Epāt
21 tū, q̄ Epō, vt descēdat ad monachatū. † Et not. q̄ dato q̄ possit alius beneficiatus, & inferior pīlatus transire absq; petitione īniæ ad monachatum, ut fuit no. sup. eo. c. admonet. non tamē potest Epūs. Op. dī hic, q̄ fide media defigendo manū apud ex traneū Epūs spōsam eccleſiā hēt, p q̄d innuit, q̄ Deus est extraneus à nobis. hoc falsum, q̄ a imo noster est pater, vnde extraneus dici non potest. Sol. dicit gl. declarando textum, q̄ intellectus literæ est, q̄ sicut fideiussor intercedens pro debitore, dī apud extraneum fidē spondere, hoc est apud creditorem, & p debitore sic apud Deū, ut extraneum à promittente, pro ecclesia dī aliquis Epūs fidem ecclesiæ spōdere, & extraneus dī Deus à creatura inquātū ipse creator est, aliās dicit gl. fatcor q̄ extraneus non est altero respectu, quia pater dī cuiuslibet Christiani, & quilibet Christianus est filius. No. gl. singularem super il-
b la dictione, alius, q̄a idem est, vt dicatur alius, quod extraneus, [b] quod no pro his, q̄ dixi de refer. c. sedes. vel secundò dicit gl. q̄ quilibet Christianus licet filius, tamē filius emācipatus est, q̄a dedit ei libertū arbitrium faciendi, q̄cquid libuerit, bonum, vel malum. vnde licet filius emācipatus possit dici extraneus respectu ad filium in prāte, qui nō hēt liberum arbitrium, ꝑ
32 est subiectus patriæ potestati, ita dī extraneus q̄libet Christianus pp arbitrii libertatem. Op. q̄ non licet se commendare, & tamen Apostolus se commendauit, ibi, dum dixit se plus cœteris laborasse. xi. q. 3. c. si quis vero. xviij q. 2. c. quidam, in princi. vbi dē hoc. vi. q. 3. c. imitate. 23. q. 5. c. remittūtur. §. hic notādum. Io. And. hic alle. omnes authoritates sacræ scripturæ pro, & cōtra, an liceat se cōmēdare, vel non. Finaliter cōcludit q̄ de uir
c turib. q̄ sibi īsunt, quis licitè se cōmēdat ex charitate, ut alios ad illas inducat, vel ut à detractorib. se excuset. 18. dist. c. nō oportet. de cens. i. c. cum īnstātia. uer. quia nos. sed laudare se causa superbiæ, vel elationis, vel ad alterius detractionem, hoc nō licet, ut in contrarijs. Quæro, an sit uerum, q̄ nihil perficiat bonum absq; charitate? Doct. dicunt q̄ non quo ad vitam æternam, prodest tamen ad minus supplicium subeūdum. 90. dist. c. neque. & vide quod no. 1. q. 1. c. vide quantum. An.

ADDITIONES.

a ¶ Positiuum. Probat optimè tex. in l. ubi autem, in prin. ff. de uerbo. obl. & dicit signanter Bal. in l. 2. col. fi. uers. considera etiam. C. de ꝓb. q̄ si statutum dicat, q̄ pro insultu sine sanguine imponatur pœna decem, cum sanguine puniatur maiori pœna arbitrio iudicis, cum cicatrice puniatur maxima pœna, illa pœna maior, & maxima non poterit esse, nisi pecuniaria quia comparationem non potest excludere qualitatem utriusque, & hoc etiam vult Bar. in l. legata inutiliter, in primis uerbis, ff. de leg. i. quando que tamen ponitur pro positiuo, ut no. gl. in lege, heres, ff. de neg. gest. in l. utique, in gl. fin. ff. de damno infecto, & gl. in c. consilium, de cele. missa. Seb. Sap.

b ¶ Alius quod extraneus. Dic tu, quòd propriè ista dictio, altus, refertur ad similia, no. Bal. in l. conuenticulam, col. v. vers. item est ar. à natura alternatiuorum, C. de epis. & cler. & in l. fi fugitiui, in ultima col. uersi quæro hic dicitur. C. de seru. fug. & no. in auth. ex testamēto, & ibi Guil. de Cun. & Doct. post gl. C. de colla. imò plus dico, quòd impropriatur, si non importat eādem qualitatem, ut dicit glo. & Doct. in præl. auth. ex testamento, uelut dum dicitur, crucifixus est Christus, & alij duo latrones, de quo uide text. & ibi Bal. in l. j. C. de his qui a non domino, Card. in cle. j. §. urbanus, de reji. & venera. san. vbi dicit quod si Papa appellet Card. fratres, & subdat, & alios prælatos, quod non intelligitur appellare alios prælatos fratres. uide Spec. in tit. de sponsi. in prine. Zach.

¶ Circa significatum istarum dictionum, alius, alia, aliud. vide glo. in auth. qui semel, in uer. aliud, C. quomodo, & quando in. & no. per Cy. in auchen. sed cura lem, C. de epis. & cler. & per Io. An. in addi. Spe. in tit. de sponsi. circa prin. & per gl. in cle. j. de reseri. & regulariter facit relationem eiusdem qualitatis, & similitudinem no. & ió si statutum dicit, quod pro aliquo delicto puniatur quis pœna amputationis pedis, uel manus, uel alia, intelligitur de pœna simili, & ió nō poterit imponi pœna pecuniaria, q̄a nō cōuenit in eodē genere pœnę, neq. poterit imponi pœna amputationis capitis, q̄ est lōgè remota à pœna expīssa in statuto, sed punietur pœna amputationis alterius mēbri, ꝑ quo est gl. in l. fi fugitiui, in uer. alia, C. de ser. fug. dicas tñ, q̄ alius, alia, aliud, est relatiuū duersitatis, & refert aliud a nominatis expīssis, ꝑ quo ultra tex. & gl. in d. l. fi fugitiui, vide tex. in §. gallinarum, Institu. de rer. di. & q̄ sit implicatiua eiusdē generis, uide no. p gl. & Doct. in lege tertia, C. de ser. fug. & in c. sacris, de sepul. & uide bo. tex. in l. quidā relegatus, ff. d̄ reb. dub. & uide q̄ plenè tradātur p gl. & Mod. i c. sedes apostolica, de reseri. & idē dicas de dictione, alter, q̄ repetit eādē qualitatē, ut est reg. cū gl. in cle. si una, de reb. eccl. nō alie. & in Auth. ut desūn. seu eo. fune. i prin. & in l. super seruis, C. qui nulli. non pos. li. xij. & in l. in causa, la. 2. ff. de minor. Et adde etiam quod ista dictio, alius, denotet contrarietatem ab expressis, ut in c. qui se scit, ij. q. vi. & in c. quis nesciat, xi. dist. Ant. Eran.

c ¶ Se commendat. Adde illud Cice. in quadam oratione, ubi dicit Themistoclem illum summum Athenien sium ducem, cum interrogatus esset, cuius uo. em libentissimè audiret? respondisse, cius cuius iuæ uirtutes opumè p

dicarentur, facit & aliud, Turbaque doctorum Nasonem nouit.

¶ Tu adde an, & quando, & qualiter sit licitum alicui se cōmendare? per Spe. in tit. de aduo. §. nūc de exordijs, uer. ut ait Seneca. & in tit. de dispu. & alle. §. satis clare, circa prin. modus autem commendandi aliquē, uel se ipsum, ponitur per eundem Spe. in all. tit. de aduo. §. nunc, uer. commēdet ergo, & §. hic dicendum, uer. commendet autem.

¶ Circa hoc quando alicui liceat se, uel alium commendare, siue laudare, dicas primo, quod quæ sunt manifesta non indigent ali qua commendatione, l. 1. ff. de in inte. rest. l. 1. in fi. ff. de do. prę le, & no. i. l. obseruare, in §. ante quā, ff. de of. pc. & lega. & no. in rub. C. de nouo codice cōponendo, & in c. ecce. 24. q. 4. & uide plenè per Io. An. in c. nisi, in §. fi. de renun. ubi plures authoritates sacræ scripturæ alleganit, & uide Io. An. in c. ii. de ꝓb. lib. vi. ubi ponit illa uerba Hieronymi, q̄ dicit, laudet unusquisq; q̄d possidet, uide tñ bo. tex. in c. obiicitur. 32. q. 4. ubi dicitur, q̄ non dēt prædicator delectari in laude propria, sed dēt delectari de fructu auditorū, & dicebat Vin. in c. cū sit, de æta. & qual. q̄ quilibet hortolanus laudat hortū suū. dicit nō gl. p illū tex. in c. saluator. 1. q. 3. q̄ illud q̄d dī cā cōmendandi, hī pro non dicto, & uide gl. i c. sunt plurimi, in q. 1. & no. i c. sūt nōnulli, xlvi. di. q̄ laudās aliquē de malo o pe peccat mortaliter, & tene menti, q̄ laudās aliquē siue cōmēdās aliquā rē cōtra ueritatē, si ex hoc ꝓximus decipiatur, put cōtingit solent facere mercatores, laudantes, merces suas tenentur de dolo. l. fi. ff. de dolo. l. ea quæ, & ibi plenè no. ff. de contrah. empt. & tene etiam menti bo. tex. in c. citius, ad hoc, de pœ. di. ii. quod dum laus uirtutis quæritur, perditur ipsa uirtus. & ꝑ pea dicebat S. Th. 2. 2. q. xcvi. arg. 1. & 2. quod ois laus est attribuenda Deo, & non hoīb. tantū. uide tex. in c. nunqd, & in c. nasci. lxi. dist. q̄ dīt q̄ nemo pōt acq̄rere laudē, uel uituperiū de uirtutibus, uel uitiis parentum, sed de propriis tantū, & tene mē. tex. in c. si quis uero, xi. q. iii. quod illud quod quis facit causa cōmendandi, dēt ita facere, ut alteri non noceat, ut si ex inde resultaret detractio, & dānū alicuius. Ant. Fr.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus, qui propter crimen renunciauit Episcopatui, non potest ad illum amplius assumi. & nu. 15.*
2 *Archiepiscopus uocatur electus, si adhuc non sit consecratus, aut non habuit pallium.*
3 *Capitulum pōt transferre potestatem eligendi pr elatum uni canonicor.*
4 *Compromissum factum ab aliqua uniuersitate, requirit consensum omnium unanimiter prastitum.*
5 *Postulatio, an ueniat appellatione electionis?*
Electi possint eligere prelatum, qui sit extra capitulum.
6 *Eligi, uel postulari qui debeat?*
7 *Episcopus siue Papa, an dispenset contra concilium, uel decretum?*
8 *Vitium ubi non est de facili dispensabile per Papam, inhabilis non eligitur, nec eius postulatio admittitur.*
9 *Episcopus qui transiuit ad monachatum, quibus casibus possit ad Episcopatum reassumi? & nu. 12. & 15.*
10 *Criminosus notorie non potest ad Episcopatum assumi?*
11 *Crimen notorium impedit quem promoueri etiam peracta pœnitentia.*
13 *Eligentes indignum non priuantur potestate eligendi, quando est uitium de facili dispensabile.*
14 *Monachus si uocatur ad aliquam dignitatem, quis dispensabit cum eo?*
16 *Licentia quæ datur religioso, ut ingrediatur aliud monasterium suscipi, & præsentur a prælato solo, nec requiritur quod præsentur a capitulo.*
17 *Cessante causa an, & quando cesset effectus?*
18 *Causa quæ dicatur impulsiua, & quæ finalis?*
19 *Indignus faciens se promoueri quomodo puniatur?*
20 *Simoniacè promotus quomodo punitur?*
21 *Simoniacus a quo potest dispensari?*
22 *Monachus an impediatur eligi ad illam dignitatem, quam dimisit, ut efficeretur monachus. & nu. 24.*
23 *Simoniacè receptus ignoranter, an teneatur dimittere dignitatem per simoniam receptam, statim quod sciuit?*
25 *Episcopalis ordo an imprimat characterem?*
26 *Papa pōt dispensare contra Apostolum, dummodo nil statuat cōtra fidē.*

CAP. XI.

Post translationem. † Episcopus qui propter crimen renunciauit episcopatui, & ad religionem transiuit, ad Episcopatum resumi non potest. secus si renunciauit propter perfecutionē, infirmitatem, defectum scientiæ, simoniam ipsō ignorante cōmissam, uel alia simili causa. Sunt tres partes. Prima ponit postulationem, & postulantium petitionem. Secunda ibi, uerū, ponit canonem petitioni, & postulationi ꝛrium, quod interpretatur ponendo casus, in quibus can. non obstat, & in quibus non obst. Tertia ibi, cum ergo, committit postulationem certis casibus admittendam, & certis repellendam. Casus. Dū quidam Epūs Sarnatēn. obtenta licentia cedendi iuisset ad monachatū in monasterium S. Fridiani Lucanen. dicēcelis, cōtingit, q̄ Fauentina Eccl̄ia uacāte, fuit postulatus a quodā Ioāne cōpromissario, in quē capitulum cōpromisserat de eligēdo, prę sentata fuit postulatio Papæ. Papa considerans quoddā concilium, in quo disponebatur, q̄ transiens ad monachatum de fsultatu, cā pœnitentiæ non poterat rursus ad Episcopatum resumi. prima facie allegauit, nō indifferenter tamen, de iure tas assumi. prima facie allegauit, nō indifferenter tamen, de iure tacēdā admittēdā postulationem, cum si adesset uitium illius cōcilij, non erat de facili dispensabile, cum Papa de facili nō cōsueuerat contra tam solēne concilium dispensare, cum sit vnum ex quatuor principalibus venerandū, sicut quatuor Euangelia, tamen quia illud concilium non semper procedit, & in suo ēt intellectu est plurimum itelligibile, primò excludit tres casus, in quibus non habet locū illud concilium, cum illis casib. non proportionetur. Primò quādo persecutionis cā, vel infirmitatis ad monasticam uitā trāsiuit. nam tunc recuperata sanitate poterit, absq; dubio, reassumi ad Episcopalem dignitatem. Secundus quando pp literaturæ defectum, de Episcopatu descendit ad monachatū, quo casu lectionis exercitio, inuēta margarita scientiæ, iteratò poterit ad Epātum ascendere. Tertius casus, qñ cupiditate parentum, p simoniam est promotus ad Epātū, & pp conscientiā hoc constito transiuit ad monachatū, ita tamē, licēt non ad eundem, ad alium poterit assumi. nec aliquid dī opponi ipsi ꝛcilio prædictis casibus, ga diuersō casu loquūtur. Sc̄dō principaliter ponit tres casus, ex q̄bus ꝛcludunt tres intellectus ad dictū ꝛcilium. Primus, qñ quictus, vt ꝓfessus de defecto, & depositus ab Epali dignitate transiuit ad monachatū pp pœnitētiā agēdā. Sc̄ds, qñ pp graue crimē, de quo, retinendo dignitatē, non poterat fructuosè agere pniam. Iō vt ageret trāsitū. Tertius, qñ crimē cōmisit graue, in quo iniūcta pnia ñ pt illam agere, retento Epātu. Et no. q̄ oē delictum graue impedit bñficij retentionē, post pactā pœnitentiā, & est cā, ga nō pt dignè fieri habita pnia, retenta dignitate. Quartus, qñ eo trāsitte ad monachatū absq; eo, q̄ eligatur, vel ꝓmoueatur, vult à se reassūmere, non pōt, ideo cū Papæ non cōstaret ob quam cām hic transiuerit ad monachatū, mandauit electo Rauenna ti, q̄ si ex aliquo de casib. ꝓmissis sibi constat, q̄ authoritate Papæ illi det licentiam trāsfeundi, dummodo cā legitima trāsitūdi subsit, maximè si cesserit loco, & non dignitati, quo casu Papa potius, q̄ si nō cesserit, daret lniam administrādi secū dispēlando, ga talis cessio tūc nō ꝓsumitur facta absq; crimine. aliās, si non repiatur in aliquo ex casib. ꝓmissis ad reassūmendū trāsitte, sed & renunciasse, & transiuisse in casu ꝓhibito, cū nimiū durū foret ꝺ tā solēne ꝛcilū dispēsare, mādat canonicis, vt sibi de alio idoneo ꝓuideāt. No. ex suprascriptione, † q̄ electus trāslatus, nō consecratus, vel q nondū habuit pallium, nō appellatur sub nomine Archiepi, sed uocatur electus, ad hoc de auto. & vlu pal. c. nisi. & vide gl. de relig. do. c. 1. Et no. Abb. q̄ postulatus in Archiepm post admissam postulationem se uocat electum. nā itelligit q̄ fuit postulatus, qđ patet, ga fuit trāslatus, vt patet ex prin. ibi, Post translationē. † Not. i. q̄ capitulū in actu electionis fiendæ pōt in vnū uñ dē canonicis compromittere, & transferre solidā potestatē eligendi, concor. sup. de elect. c. cāni. & sic numerus, de quo in c. ga pp. quo ad compromissarios non est de substantia. No. tñ, † q̄ in eligendo viā cōpromissi exigitur, q̄ oēs vnanimiter cōsentiant, vnus ergo re pugnās posset impedire, ad hoc no. de ele. c. quia pp. † No. 2. ga ad translationē prātis eligendi in compromissariū, sequtur ptās postulandi, vide de ele. c. i causis. text. & gl. hic, sic in lata significatione postulatio comprehenditur appellatione electionis. Et no. q̄ compromissarius pt eligere de ex collegium, & sic electio passiua est libera in capitulo, vel habente ab eo prātem, ad hoc de consue. c. cum dilectus. Not. 3. q̄ procedit hæc forma, a tale eligo postulandū, [a] sed dic, q̄ hodie nō tenet, vt de post. pl. c. li. vi. † No. 4. ar. pro opi. q̄ monachus non possit eligi, [b] sed postulari, de quo nō fuit, sup. de postu. pla. c. fi. sed hic erat aliud vitiū. Et not. q̄ qui non valet transire ob defectū liberi cōsensus, dēt postulari saltem postulatione non solēni añ, q̄ eius postulatio supiori psentetur. dēt ergo prius postulari non solemniter, secundò solēniter, de quo in d. c. fi. Et sic no. q̄ vbi qs est alterius ptāti subiectus, est inhabilis ad eligendū, exiguntē duæ postulationes. V na non solēnis, q̄ quā petitur ab eo, q̄ cum habeat ptāti subiectū. Alia solennis, p quā petatur ab eo, q̄ cū vitio hēt ptāte dispensandi, de quo tū dic, vt in c. fi. de postu. pla. Et no. hic arg. q̄ ꝓlatus absq; cōsēsu capituli potest dare lniam clerico subiecto, vel monacho trāsfeundi ad ecclesiam, si eligatur, de quo dic, vt in c. si religiosus. de ele. lib. vi. in gl. or. Et no. q̄ nō sufficit talē lniam petere, nisi obtineat. No. practicā petē dæ postulationis, ga non dēt dicere, peto confirmari, vel nō cō
7 firmari. sed peto admitti, vel nō admitti, vide gl. de postu. pla. c. gratū. No. 5. vñ sumitur illa rla, qua dicimus † q̄ Epūs ꝺ ꝛciliū nō dispēsat, de ele. cle. i. no. de fi. psby. c. fi. de rescr. c. dilectus, vbi gl. ga ēt de facili ꝺ ꝛciliū nō dispēsat Papa, ut hic, nā si d fa cili Papa dispēsaret ꝺ ꝛciliū, sequīt q̄ inferior dispensare non poterit, & est cā, ga ꝛciliū maiori nititur authoritate, q̄ decretū aliud simplex, vñ seruat, vt Euāgeliū. No. 6. hic regula apertā, 8 q̄ vbi vitiū non est de facili ꝑ Papā dispensabile, 'inhabilis nec eligit, nec eius postulatio admittit. † Et no. q̄ Epūs q̄ transit ad 9 monachatū, nō pt eligi, sed debet postulari. † No. vii. quatuor casus in quibus de Episcopatu transiens ad monachatum pōt ad Episcopatum reassumi. Primus, quando propter persecutio

ADDITIONES.

a Eligo postulandum. Adde Ro. consi. 352.
b Non possit eligi. Adde tamen quòd in dubio monachus potest eligi ad regimen sui monasterij, ut c. cum dilecta, sup. de reic. & c. cū dilectus. sup. de cō sue. & 18. dist. c. q̄. sit, cū si, ad aliud uerò monasteriū an possit eligi, vel postulari debeat, quamuis sint uarię opi. tenę tamē quòd pōt eligi, ut no. Doc. in c. p tuas. inf. de vo. re. Mandag. in tract. suo de ele. j. parte. c. 53. & ibi in gl. in uer. religiosi, &c. seq. in glo. in ver. allegatus. dixi aliquid in apo. post istū in c. bonæ. il 2. in apost. in uer. postulatus, in princ. sup. de post. præla.
c ¶ Assumi. Adde ut per Old. cons. 201.

tem, ea cessante. Secundus, quando propter defectum infirmitatis, ea cessante. Tertius, quādo propter defectum sciētiæ, sciētia superueniente. Quartus, quando pp simoniā eo ignorante commissam, quo casu. licèt nō possit ad eundem, potest ad aliū reassūmi. Et no. q̄ cessante cā cessat effectus. Et no. illud, q̄ per exercitium lectionis quis inuenit scientiæ margaritā. Et no. q̄ trāsiens de Episcopatu ad monachatum ob vitiū simoniæ parentū, ad eundem Epātum ampliùs non potest reassūmi, licèt sic ad aliū. Venio ad ver. Quāquā. Hic no. q̄ ꝛrietas non cadit circa diuersa. & no. q̄ ad monachatū trāsiēs de Epātu, a se Epātū non reassūmit, nec ēt reassūmit, si ab alio postuletur, qñ pp
10 crimen maximè publicū transiuit. † No. q̄ omne crimen notorium causat irregularitatē, vt saltem non possit ad dignitatem
c Epālem assumi. c † No. q̄ omne delictum publicum, & notoriū ēt peracta pœnitētia impedit quem promoueri, & sic cāt irregularitatem, & impedit ordinis executionem, & beneficij
11 retentionem. Et no. causam, quia non potest retento beneficio dignam agere pœnitentiam. No. quia postulatio nō est admittenda, nisi necessitate, & utilitate suadente, & sic debet subesse cā dispēsan. Not. Epm posse renūciare Epātui dupliciter. Vno modo renunciando loco, ordini, & dignitati, & tunc si trāsiit ad monachatum, præsumitur q̄ ratione delicti. Secundo mō renunciando loco tm̄, & tunc transeundo ad monachatū non p
12 sumitur transire ratione delicti. † No. tres casus in decisione. Primus, quādo est certus, q̄ renunciauit ex aliqua cā, p quā pmittitur reassūmi, & tunc postulatio est admittenda. Secundus casus, quādo constat, q̄ renunciauit ex aliqua cā, per quam certus est, q̄ non pmittit reassūmi, & postulatio non est admittēda. Tertius, qñ est dubium, & isto casu si renūciauit loco tm̄. p sumitur transiuisse ex cā pmissa. si renūciauit loco, & ordini, p sumit trātiuisse ex cā, phibita, uel saltē est dubiū, & tunc postulatio non est admittēda, vt hic in uer. aliquo. No. 3. q̄ pt Epūs renunciare loco, ita, q̄ nō ordini Epali, & sic administratio nō est ab ordine induidua. No. q̄ renūciās loco, & nō ordini, ꝓsumitur non pp delictū renūciasse, ga si pp delictū, ita ꝛcluderet ad ordinē, sicut ad locū. Not. q̄ facilius Papa cū criminoso cedēte volūtariè dispēsat, q̄ cū nō cedēte uolūtariè. ad hoc de ele. c. si aliquius. Not. q̄ Papa de facto nō informatus abstinere dēt a
13 ꝓlatione īniæ, donec certificet, ad hoc de ele. c. dūdū. 11. q. 3. c. graue. Institu. de act. §. curare, de ꝓb. c. de multa, de re iu. c. cū Bertoldus. † No. vl. q̄ postulans non admittēdum, & inhabilē ad postulandum expīsso vitio, quando vitium non est de facili dispensabile, non priuatur postulādi ptāte, uel eligendi, & sic limita. c. 1. sup. de post. pl. uel, pro iō, ga non priuantur ipso facto cō promissarii eligentes indignum, de ele. c. si cōpromissarius, lib. 6. Hic habem⁹ multa, petitionē postulationis, & postulationē, & aliquos casus, in qb. postulatio admittit, nō obstāte cōcilio, tres casus in quib. obstat, & mādatū. examinemus ista, expedio primam partē gl. expedio, q̄ signauit ꝛria duo ad lſam. Quæro, an trāslata ptāte postulādi possit eligere cōpromissarius, sicut eē? Dicit gl. q̄ sic, sed dic de hoc, vt dicā de ele. c. in causis. vbi gl. & Doc. remittunt, & maximè hoc procedit qñ transfer
14 tur libera eligendi potestas cum hoc adiuncto libera. † Quero qs dispēsat cū monacho inhabili, q̄ assumit ad dignitatē secula rē? Dicit hic Stephanus Prouincialis, q̄ si religiosus ad Episcopatū vocet, ſp ad Papā recurritur. 56. dist. Cenomanensem, de ele. c. innotuit. de æta. & qual. c. à multis. dictū est sup. da postu. præl. c. fi. sed si vocetur ad Abbatiam, vel dignitatem inferiorē Epātu, poterit Epūs dispensare, de æta. & qual. c. tuam. 55. dist. c. prisci. nisi vbi Papa sibi reseruat, de sent. exc. c. nup. de quo de ista. mo. c. quod Dei. Host. dicit seruari cōtrariū, & hoc tenet. s. eo. in c. admonet. dic vt ibi. Quæro, an cōpromissarius possit petere post translationē admissionē postulationis, vel ēt electionis confirmationē? dic, q̄ non, nisi aliud habeat in mandatis, vt patet hic, vbi ipsi de capitulo petierunt. Vltimò dicunt hic Doct. q̄ in decreto electionis, nō solū dēt fieri mentio de uacatione, sed ēt de eius forma, ad hoc de cōcef. præb. c. post electionē, de postul. pl. c. bonæ, de elec. c. bonæ, il 1. & 2. secūdū Host.
15 & facit. ſ. c. fi. † Opp. i. q̄ hic monachus potuerit eligi & ñ dbuerit postulari, ga d ex eccl̄ia pt eligi, & ele. c. iter canonicos. d postu. pl. c. fi. s. e. c. admonet. Sol. q̄ dā dñt, q̄ cā quare hic ñ fuit ele ctº, id postulat, fuit, ga d aliena eccl̄ia hāc cām nō seqt gl. pp cōtrarium, & benè, ga non est bona. Secūda cā fuit, quare non

potuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

potuit eligi,sed postulari debuit,quia Eps fuit', & transiuit ad monachatum,hæc opi.placet multis. Tancr.Phi. Hosti.Arch.ī §.deniq:.hic alle.Io.Mona.& Garsias,de ele.c. cupientes.§.denique.tenēt,q̄ nō dēt postulari,sed posset eligi.qa cessat cā pp q̄ dēt postulari,cū non sit alteri matrimonio alligatus, ad hoc de voto.c.per tuas.,p prima facit ver.Cū ergo, ibi , authoritate nostra,&c.Huic rndet Host.q̄ alligatus est ecclesiæ in genere cuius vinculi generalis rōne ,phibetur eligi, & eadem rōne remanet astrictus nexibus ꝓceptorum.Itē qa Papa prosequitur istam,vt postulationem.Pe.tenet q̄ si renunciat Epatui tantùm, & non transit ad monachatum,pōt eligi, & ,pcedat scda opi. ad hoc qđ no.sup.eo.c.ad supplicationem.Si transit ad monachatū,tunc dēt assumi p uiam postulationis,& sic ,pcedat prima opi.& cognoscatur,an obstet cōciliū, vel non.Dic aut constat ad monachatum trāsiuisse Epm pp crimen , & non potest reassumi aliter,q̄ p viā postulationis,imò tunc postulatio non est admittēda, nisi Papa de specialissima gratia admitteret eā, qa nō pōt transire nisi pp crimen,qđ inducat irregularitatē, & impediat ordinis executionem,ēt post peractam pniam.vñ remanet ihabilis,dato,q̄ egerit pniam, sic loqtur hic,ad hoc, ſ. c.proxi.§.nisi.pp conscientiā,& maximè si de eo cōuictus, & cōfessus sit depositus.qa eius delictū factum est notoriū, & nō dispēsat nisi Papa,vt ,pmoueatur. Q̄nq; assumitur in casib.in quib.pt reassumi,& tūc añ istā ꝓtōē debuit postulari,& non eligi,qa probabiliter poterat dubitari,an foret eligēdus,vel postulādus,cū nō eēt adhuc hoc a Papa declaratum, & sic pp dubiū,postularet,vel eligeret ex forma illa alternativa , de qua de post.pl.li.6.c.1.ī simili casu dubij,sed post dispōnē huius decreti,ex quo declaratur ipsum posse reassumi,adhuc pt eligi,& sic ,pcedat opi.Io.Mo.nisi dicat,q̄ pp q̄dam inconstātiā repellat a iure cōi,& ,pcedēdū sit p viā postulationis.Dic, q̄ aut renūciauit ordini,& tūc ꝑsumitur pp crimē renunciasse, vñ tūc dēt postulari,aut renūciauit loco tuī,& tūc pt eligi, cū ꝑsumatur ob aliā cām,q̄ criminis renūciasse,ut ꝓbat in hoc c.ver.cū ergo,& sic cōcorda opi.in casu dubij,qcqd dicatur hic. Q̄nq; sumtus in casu dubij,aut sumus in casu de obuiantib.cōcilio, vel permissis,& adhuc ſm hæc rpa dēbat postulari pp dubiū , an hodie, dic idē tenēdo vlt.opi.quā tenui in ,pximo mēbro ver.nisi dicatur.sed tenēdo primā dīet assumi p formā alternativā , vide de post.pl.c.1.li.vj.Tertia cā p aliquos assignat,q̄ non fuerit postulatus,qa monachus nō pōt eligi:hæc opi.non placet,qa reprobata p decre.si religiosus,de ele.li.vi.& illud est tenendū,& co-

16 tit.c.nullus † Secūdò op.q̄ nō possit ex sola lnia ꝓlati cōsentire,sed exigat ꝓsensus capituli:nā ꝑt solus prælatus res alienare, absq. ꝓsensu capli, multò mīn' ꝑsonas.xii.q.ii.c. sine exceptione.xix.q.3.c.statuimus.xii.q.1.c.ꝑcipimus.gl. fatet Ꝛriū.si nollēt illi cā nō subsistente dare lniam,ꝓpellunt.84. di.c.duas.71. di.c.1.& 2.Si verò hñt cām ītimā,nō ꝓpellunt dare p superiorē, de iure pa.c.nullus.tene q̄ hodie pt solus prælatus dare lniam absq. ꝓsensu capituli.de ele.c.si religiosus,li.vi.Et ad rōnes glo. hic rndet glo.ibi,dic vt ibi.Quis āt sū pior sit , q̄ dare compellit,vide ſ.eo.c.admonet.Doct.q̄ dñt,q̄ ē Papa.Et vide de hoc. 85.di.Florētinū Arch.Op.3.q̄ vltra hoc exigat ꝓsēsus Epi.63. di.c.literas.71.dist.c.i.& 2.& xvi.q.1.c.q vere. xix.q.2.c.1. xxii q. 1.c.i. Dic si eligit ad ecclesiā extra cādē dioœcesim,sufficit lnia solus ꝓlati,si ad aliā dioœcesim, & ñ sit exēptus,licet possit ꝓsēntare electioni de cōscia solius ꝓtati,tñ ñ pt trāsire, absq. lnia Epi, vt ī Ꝛriis, & si sit clericus plurīū Eporū,ab oīb.regrēdus ē,ſm Inn.de test.c.relatū,il.2.de sen.exc.c.cū illorū § fi vero.&c.officij.Idē hic tenuit Stephanus ī sua dispu. qa cū Epo ꝓsiderāda sunt maiora.viii.q.1.c.1.de offi.Arch.c.ad hæc. & qa trāsitus tangit Epm.Itē qa ꝓsensus exigit in alienatione rerū monasterij. xvii.q.iiii.c.in venditionib.xii.q.ii.c.Abbatibus. ergo in aliena

17 tione ꝓnatū.xii.q.1.c ꝑcipimus.& vide qđ no.de sta.mo.c.qđ Dei,vbi idē ad literā tenet.† Venio ad ver.verū. Op.q̄ cessante cā cessat effectus.32.q.1.c.dixit dominus.xix.q.2.c.duę sunt. Cōcludit gl.si q̄ris,an cessante cā cesset ius dispēsatiuū , dic q

a sic.Sed an cessante[a] cā cesset ius cōe,vel statutum,[b] si cā est im

b pulsiua nō cessat.l.i.§.sexum,ff.de postu.si finalis , si dictum est q̄ cessat,cessante cā cessat.si nō est dictū,gl.nō clare dicit.gl.in clinare vī,q̄ nō cessat,& sic residet secūdū Doc. qa ꝓp cessatiōnē cāæ finalis nō cessat authoritas statuti,à qua dependet vinculū statuti,donec statutum reuocetur: non est.n. caulæ cessatio modus reuocandi statutum,sed Ꝛrius populi vsus,vel legislatoris suffragium primum expīsè reuocās,ff.de legi.l.de qb.de cōsti.c.u.li vi.Tu dic latiùs,si q̄rit an cessante cā legis , cesset lex , hoc ꝑt dupliciter ītelligi,an cessante cā legis cesset lex.Primò.i. an ad casum,in quo cā legis nō se extendit lex, vel eius dispō, & verū est,q̄ cessante cā cessat lex,qa ibi est separata, iō sepatū dēt esse ius legis.l.hæc actio.ff de calū.cum si.hæc uera ī cā fin. secus in impulsiua.l.1. §.sexū.ff. de post. Secūdò potest intelligi,an cessante cā cesset lex ī eo,qđ principaliter disponit.die si

c cā est impulsiua,non cessat dispositio,[c] vt d.l.1. §.sexum.si finalis,& tunc si ius est dispensatiuum,& in fieri,sic q̄ ex dispensatione nōdū ius est in ꝓfecto esse,tunc cessante cā cessare dēt dispō:& hoc est verū,q̄n cessat specifica cā,si ius est in ꝓfecto eē, & cā est gñalis,& tūc cessante cā gñali non cessat lex,sed reuocari dēt,de deci.e.suggestū.Si est ius cōe, & tūc aut est cā ꝓpetua,& nō ē q.ſ.q̄ iuris obseruātia est ꝑpetua.Exemplū,vt iugis ptinētia clericorū,& dilapidationis suspicio,vt ꝛ 1.dist.c.facerdotib.& 3.q.1.c.qa ea,& C.de ma.inter l.si tutor.aut est tpalis cā, & tūc si exprimatur ius in ea,q̄ cesset,cessat cessante cā.so.dic.vt constitueretur.& de consti.cum M. si nihil disponit,& nō cessat,vt d.c.dixit dns.alle.in gl.nisi iterueniat necessitas legis. 55.di.c.priscis.vel vtilitas.61.dist. c. neophitus. Aut pietas.ix. q.2.c.Lugd.Aut ꝓsuetudo.iiii.dist.c.in istis.§ leges. de quo aliqđ in reg.decet.de reg.iur.in vi.& ꝑdicta intellige,q̄n cā finditus cessat , vt no.Dy.in d.reg.decet.sed potius ex primis duabus reuocat,q̄n cessat.Sed q̄ro,† q̄ dicat finalis cā, & q̄ impulsiua?dic q̄ illa est finalis,q̄ ex toto,& finditus animū mouet di

18 ſpontentis,aliàs verisimiliter non factūrum,sicut in simili quando do aliqđ alicui,aliàs nō daturus,ut do x.vt vadas Romā.Impulsiua est,q̄ impellit statuentem,qua cessante statutēs nō erat statuturus,sicut in simili,quando aliquid do alicui,ēt aliàs non daturus,vt fi do x.vt emas caligas.vel pone exēplū p§. sexum. An āt in dubio cā intelligatur finalis,an impulsiua? Quidā dīcunt q̄ cā in dubio est finalis,quia propria significatio huius uerbi, causam,sapit finalē,& impulsiua dici vī occasio,de ma.& obe. c.solitę,& Io.61.dist.in c.statuimus.§. his omnibus. hæc theoria nō est bona,& procederet si uerbum,cā,ꝑferatur à statuto, uel lege. sed quando nos q̄rimus,si nō profertur verbum , cā a lege,sed eā legis,an sit finalis,vel impulsiua,quæ ponitur p qa, vel pro cum,vel aliter,an sit finalis,potiùs illa regulatur à natura materiæ.ideo Accur.l.1.a.§.vlt.ff.de don.tenuit,q̄ cā in dubio ꝑsumatur impulsiua,p.l.cum tale.§.falsam,& per l.Titio.§. sed cū ante nuptias,ff.de condi.& dem.Io.Mon.tetigit,de barre.in c.accusatus,li.6.& dicit,q̄ si cā respicit utilitatē tertij,in dubio finalis præsumitur ff.de leg.1.l si mihi,& tibi.si respicit utilitatē illius,ad quem dirigitur commodum dispositionis,uel impedimenti,cā in dubio ꝑsumit finalis,& si respicit vtilitatē ꝑsonæ,l.si qs pro redemptione,C.de do.si nō piā,in dubio ꝑsumit impulsiua,ff.de cōdi.& demō.l.Titio.vnde si lego tibi,cētū,ut des Caio,illud qđ des Caio,est cā finalis legādi.qa respicit vtilitatē tertij.Si lego mulieri centū pro dote,vel captiuis pro redemptione captiuorū,illud quod pro dote,& pro redemptione datur,est cā finalis.si lego tibi x.vt emas caligas , illa præsumitur impulsiua,vnde valet legatum,licet non emas.hæc vera in dispositionib.particularib.sed si sint statura, vel leges, siquidem cā est fundamentum ad statuēdum,sed impellit aliàs factūrū, ꝑsumitur impulsiua:de rescrip.c.sup literis.per § sexum.multę res ꝓhibentur à postulando,quia officium hoc est indecēs mulieribus.hæc est causa finalis,& quia q̄dam mulier Calphurnia ī aduocationib.corrumpebat iudicium,illa fuit cā impellens,un

de

ADDITIONES.

a ¶ Sed an cessante. Vide plenissimè per Dec.in c.cum cessante,de app.aliquid per Ias.in l.j.in vlt.no.ff.de offi.eius cui manda.est iurisd.per Fel.in c.quæ ecclesiarum,col.11.ver.secunda declaratio,de consti.remissiuè per Alexā. in l.jin 2.col.ff.sol.mat.Sch.Sap.

b ¶ Statutum. Adde de hoc per Dy.in reg.decet.in fi.de reg.iur.in 6.& benèfit citur.dic qđ ad hoc,vt cessante cā cesset statutū, uel ius cōe,oportet quòd talis cā sit finalis,ut no.Cyn.Bal.Ang & Sal.in l.generaliter.C.d epis.& cle. Dy.& Bar.in l.2.§.ſ.& ibi in apostil.ad Dyn.ff.de do. Io.And.& Doct.in c. & si Christus, deiureiu. Car.in c.cum cessante,col.1.de app. & Fel.in c.ad nuncius,col.1.ver.no.1.infra de testi. Zach.

Circa istum passum de cessatione cāę, dicas quod cessante cā impulsiua q̄ cessat effectus, vt in l.j.§.sexum.ff.de postu.& hī p gl.& Bartol.in l.1.ff.de don.& p gl.in l.fi militem,C.de condi.ob cau.& no.in l.j.C. de nau.fœnor. & p Cy.i l.gñaliter,C.de epis.& cle.& p Spec.i tit.de disp.&all.6.post Host. ver.vt illud cōstituū. & an in dubio cā præsumatur finalis,vel impulsiua de p Cy.& Bal.i d.l.gñaliter,vbi ēt p gl.& plenè tradit de materia c.de cessante,de ap.& i c.q̄ ꝓ necessitate.1.q.2.& in c.qđ pro remedio.1.q.7.& ibi & qñ sunt plures cāæ iductiuæ alicuius dispositionis,vna cessante,& reliqs remanentib.cessat dispō,hī p gl.i l.liberorū,ff.de ver.sig. p Bar. in l.ff. sol.mat.& i l.fi uentri.ff.de priuil.cred.& in l.fi quis ad exhibendū,ff.de excep.rei iud.& in extrauag.ad reprimendum ver.ne ex eorū, & in §. affinitatis.Inst.de nupt.vbi p Aret.& alios mod.Et adde,q̄ cā immediata magis dēstruit.de nupt.vbi p Aret.& alios mod.Et adde,q̄ cā immediata magis dēstruit.de nupt.vbi p Aret.& alios mod.Et adde,q̄ cā immediata magis dēstruitēdi,q̄ cā remota,ut ē gl.i l.fi mulier,ff.re.amot.& ē gl. q̄ multas cōcordāt Je.in c.de cœtero.de homi.dicit tñ,q̄ cā limitata limitatum producit effectum.c.quod super his.de vo.c.2.de custo.euch.tex.& gl.in ver.restituat.Instit.de leg.j.de leque.posſ.& fru.l.in agris,ff.de acq.rerum domi. Anto.Fran.

c ¶ Dispositiuo. Vide tñ tex.i c.postulasti,de rescr.quē pōderat ibi D.Abbj ver. de leui fi scribimus,ad hoc,q̄ si cā rescripti dīcit ēt ipsiua, corrupt error scriptū bñficiale,& ibi Fel.ſc ē cā.3.dicēs,q̄ cā ipsiua est q̄ est lex cū dita odio alicuius,& ex hac reg.q̄ ex cā ipsiua nō liceat arguere,qa ex ꝓ xi q̄ nō est uera,alia reg.q̄ circūferē,q̄ ex ꝑtionib. licet arguere,qa ex ꝓ fis lumif intēto finalis dispōnētis,ut probatur in l.fi.ff. de hær.inſti.l.j.ibi Bar.no.ff.ad Mace.nam istud non est ex natura ꝑtionis,sed ex natura cāę exꝑssæ.ſi.n. in ꝑtione exprimeretur causa ipulsiua, nō liceret arguere,& adhoc allegaui doctrinā Bart.in extrauag.ad reprimē.in ver. nec ex eorū.

dēdato quòd inuenitur mulier honesta,in qua cesset id,quod erat in Calphurnia,nihilominus non poterit officium postulandi a ſumere,& ex hoc perperditur quando sit cā finalis,vel impulsiua tpe lectuꝛæ.ita dicit.Dic hoc vnū quādo factum est indifferens ad impressionem istius,vel illius cāæ.Ey.C. de epi. & cle.l.gñaliter,dicit,q̄ si cā respicit vtilitatem tertij , in dubio finalis præsumitur,ff.de leg.1.l.si mihi & tibi.Si respicit vtilitatem illius qui dēt implere,ꝑsumit finalis,si illa cā est pia.ff.de in cō.l.si ego.C.de do.l.si quis pro redemptione. Si nō ē pia, tunc in dubio dī impulsiua,p l.Titio, pal. Hæc vera sunt in dispositionibus particularibus,q̄ sunt ad commodū alterius.sed si sint statuta,vel leges,si cā est fundamentū inducēs ad statuēdum,finalis in dubio est.si est impellens tantùm,ꝑsumitur impulsiua,de hac q.dic vt per Bart.in d.l.2.§.fi.ff. de donat.† Op.

19 q̄ eo q̄ ꝓmotus tacuit inhabilitatē,ex hoc solo debeat deponi,& sic nunq̄ possit reassumi,de cle.excōmuni.c postulasti.50. di.c.ex pœnitentib.Sol.ibi tacuit impedimētum perpetuum, di.c.ex pœnitentib.Sol.ibi tacuit impedimētum perpetuum,

20 hic tpale.† Tolle oppo.gl.sup ver.nequeat.op.innuit hic,simoniacē promotum non posse redire ad Epatū , & sic innuit non posse cū simoniaco dispensari ꝛ.1.q.5.c.q̄cunq;.&c.ꝑsentiū.de sim.c.de simoniacè.& de ele.c.si aliquius.Sol.Vin. dixit, q̄ simoniacè ꝓmotus nō ꝑt de iure eligi,vel postulari, nec ad Episcopatum reassumi,sed benè ꝑt postulari dispēsatiuè.Secunda est opi.q̄ aut simonia est in ordine,& nullus cū eo ꝑt dispensare.1.q.1.c.ergo.& c.q̄t qđā.Imò plus dīt,q̄ nec ēt Papa possęt,qa characterē hēt vitiosum,cui renunciari nō ꝑt, iō nō purgat vitiū illud. 14.q.6.c.si res aliena,in glo. non placet in q̄tum dicit de Papa,qa ille bñ ꝑt cum simoniaco in ordine dispensare,licēt non possęt inferior ꝓlatus à Papa:ad hoc.ſ. de simo.c. pen.Nec ob.ratio ꝓquam cōcluditur,q̄ Papa non possit,qa ñ purgatur uitium &c.qa satis purgat uitiū eo, q̄ res deuenit ad dām.ff.de vſu.l.si fur.1.q.1.c.q̄ qđā.ver.si forte. Idem in uiolento detentore ff.de preca.l.certè.§.Iulianus.Ideo concludit glo. aliquo addito,quòd aut commissa est simonia in ordine sciente,& cum eo solus Papa potest dispensare.inferior autem nō, etiam post peractam pœnitentiam,& hęc vera q̄n scienter,seus si ignoranter.1.quęstio.5.c.præsentiū.hoc ultimū pōderāt Doct.quando simonia est publica.si occulta, dispēsant inferiores.Episcopi,vt no.de simo.c.de simoniace. dispēsat qs cū simonia cis in ordine,vel bñficio,quando sciēter,tene quod no. gl.& Doct.su p ea.ſ.de simo.c.de simoniace.aut qs dispensat

21 cū ꝓmoto per simoniam eo ignorante commissam ad inferiorem dignitatem episcopali,vel simplex beneficiū,tene , q̄ habetur per glo.& Doct.sup ea,de elec.c.si alicuius.† Quis āt dispensat cum eo,qui per simoniam eo ignorante commissam , vt possit reassumi ad eandē dignitatē?tene q̄ hic , qa solus Papa,ad qđ no.de postu.præla.c.si.sic apostillauit tempore lecturę. Aut est simoniacus in bñficio,& tūc,aut vult solū ad ordines ꝓmoueri,vel ad aliud beneficium, & potest archiepiscopus dispensare:aut intendit reassumi ad eandem dignitatem, vel bñficium,& tunc si simonia est scienter commissa,non potest ab inferiori à Papa dispensari,nec de facili Papa dispensat, ut patet hic.Aut fuit commissa simonia ignoranter, & si beneficiū est simplex data libera resignatione, ex dispensatione epi,potest ad illud beneficiū reassumi,de elec.c.si alicuius. & dicit gl. q̄ tunc eps dispensat,& capitulum tantùm. si āt beneficiū nō est simplex,sed ē dignitas inferior episcopali,& tūc dic, q̄ post liberā resignationē dispensat eps,ar.1.q.1.c.præsentium.vbi dispēsat,qđ est plus cum simoniace promoto ad ordines ignorāter,vt possit ad beneficium,vel dignitatem promoueri,ad hoc decr.si alicuius,de elect. Si autē de hoc contenderit in iudicio, & electio sua reprobata fuit,q̄ simoniacè fuit adeptus & eo ignorante,& tunc eps illa vice & in illa vacatione cū eo nō potuerit dispensare,sed postea sic ſ.de ele.c.si alicuius, in princ. de materia ſ.de simo.c.de simoniace,& 1.q.3.c.ex multis,ꝑ Guil.in Spec.tit.2.§.nunc ostendendum.ver.23. & seq̄ secundum Io.An.Si agitur de reassumendo tantùm ad episcopalem

22 dignitatē,tūc ꝓmoueri non potest,nec debet absque dispensatione Papę,& solus Papa dispensat,sed non de facili , vt hic uides.† Quid si aliquis de inferiori dignitate transiuit ad monachatum,an impediatur eligi ad locum quem dimisit? Quidā,ſ. Inn.& Host.dicunt,q̄ nō,& cōcilium,de quo hic, loquitur solū in dimittere dignitatē epalē.Rō,qa episcopatus non dimittitur ꝓmonachatū , sed inferior dignitas sic, nec in illis sic regritur cā dimissionis,ſ. de reg.c.licet.talis.n. benè assumitur in episcopum , nisi ei fuerit obiectum , & probatum crimē, quo casu nec propter concilium,quod de tali non loquitur , sed pp crimen repellit.25.dist.c.1.& 2cor.qđ ibi no.Io.Dic ergo si descendit ad monachatum,quia propter delictum depositus ad agendum pœnitentiam,non poterit reassumi,quia eius crimen factum est notoriū,igit repellitur.Idem si propter crimen,qđ infamat ipso iure,transiuit.Si autē trāsiuit propter crimē,qđ nō infamat,vel aliàs exigat dispēsationem,sed propter aliam causam,poterit reassumi.In dubio est dīa inter episcopatū,& aliā inferiorē dignitatē,qa vbi trāsit ab episcopatu, est suspicio de crimine,& non potest eligi,in inferioribus nō est sic suspicio de crimine,cū ob aliā cām possit trāsire,& multiplicem quam de licti.Quæro qđ si episcopus trāsiuit ad monachatū postea petitur reassumi ad inferiorē dignitatē,nō ad episcopatū? dicit Io. vbi ſ.q̄ poterit,cū ꝓciliū solū,phibeat ,pmotionē ad epatū.ergo in inferioribus pmittit.Alij,q̄ ad inferiores ēt dignitates postulādus est à Papa.fatenēt tū,q̄ in istis faciliùs dispēsabit,quā ī episcopatibus,tū qa id non est ꝓ concilium,tum qa indignus maiori,nō ,pterea est indignus minori.ff.de interdi.& rel.l.relegatoriū.§.fi.& l.seq.Tertij dicūt,q̄ ex quo ,phibet à maiori, & fortiùs a minori,de transl.c.fi.vii.q.1.c.mutationes.dīt tū q̄ officiū sine dignitate poterit hre,qđ ē plus ad onus,quā ad emolumentū.C.de infl.l.Ho.nō placet hæc rō,qa si vera esset,nō posset eligi ad episcopatū,quia magis est oneris,q̄ honoris.8.q. 1.c.q ad episcopatū.ideo dicit q̄ poterit habere bñficiū sine dignitate,non illa rōne,sed hac,qa potius est quoddā ministeriū nudū,qđ faciliùs,quā dignitas cōmittitur,qa in maioribus cautius est agendū.de ele.c.vbi periculum.li.vi.i.q.i. c. fi qui.§.ecce.41.dist.c.quiescamus.Tene q̄ hęc decr.habet locum in inferioribus dignitatibus si trāsiens ab episcopatu trāseat ad monachatū,& etiā ad inferiorem dignitatem eligat:rō quia causa concilij habet locū:nam cum descenderit ab episcopatu,possibile est,q̄ causa delicti,& in talibus oportet esse delictū tale, quod impediat ordinis executionem etiā post peractā pœnitentiam,& tale impedit promouendum ad quamcunque dignitatem etiam inferiorem:& si dicatur in dubio cū plures cāæ aliæ pōt adesse,qñ præsumimus causam delicti,dic,quòd illa non ꝑsumitur plus,quàm aliæ,sed qa possibile est ipsam adesse,Papa in hoc dubio est postulandus.Puto tamē, qđ eo postulato,quatenus concilio impedit ,pmouendum,& dispensandum,cum expressè nō loquatur de inferioribus dignitatibus,nec mō sint contra concilium,qđ dispensatum erit,& valebit postulatio.Sā cum a Papa sit facienda postulatio, non benè patebit effectus

23 quæsiti:qa poterit facere quicquid libet.† Quęro an simoniacus interuentu parentum eo ignorante possit dimittere episcopatum absque licentia Papæ:dic, q̄ statim eo qđ sciuit,dimittere dēt,aliàs ratificare vī,dēt tū hre licentiam Papæ,quia sine eius authoritate non pōt. Dicit Host.qđ statim cum venit ad eius notitiā de simonia vocare dēt ꝑsonas idoneas, & corā eis exponere factū,& ꝓtestetur q̄ inuitus episcopatū tenet,cū sine Papæ licentia cedere nō possit, & corā illis faciat ꝓcuratorē, quē in ꝓsentia illorū mittat ad curiā,& sic,& nō aliter putat illū tutū,all.de ap.c.fi.secūdū Host.& hoc tene, qa coloratū teneret,ut dixi in d.c.ꝑce.& vide qđ no.de sim.in c.ex infinuatione.Quæro qui sint illi cōsimiles casus,in qbus cedens & transiēs ad monachatum possit reassumi?dicit Io.An.si propter illegitimitatem cessit,& postea est legitimatus.de quo de elec.c.inotuit.uel tunc patiebat defectū ætatis,& est tūc factus maior.

24 Venio ad uer.quanquā.oppo.qđ † dato qđ qs non fuerit conuictus,vel cōfessus de crimine,ex quo trāsiuit ad monachatū de episcopatu,nō possit reassumi ad episcopatū,qa licentia nō est danda,nisi sit tale crimē occultū,qđ impediat ordinis executionē post pactam pœnitentiam,ſ.c.c.nisi.§. pp conscientiā, ergo illud,quanquam occultum,ut inducens irregularitatē,ex quo non est dispensatum,impedit quē reassumi.dicit Hostien. qđ iste secundus intellectus canonis fuit bonus, sed ñ sufficienter dixit.Cōclude ergo,q̄ aut fuit data licentia cp̄o ex leui de licto de facto,qđ nō inducit nec impedit ordinis executionem post peractā pœnitentiā,& tale nō impedit reassumptionem ad episcopatū,vt hic,nisi sit de delicto cōfessus,& cōuictus.Quādoque delictū est graue,& cōstat,& impedit reassumptionem, ēt si non sit confessus,vel conuictus. Quandoque dubium est ,p graui,vel leui,& adhuc non resurgit, qa non est ꝑsumptio, qđ Papa dederit licentiā,nisi delictum fuerit graue,& tale,q̄ impediret ordinis executionē post peractā pœnitentiam , de quo ſ.c.c.nisi.§.pp conscientiā.secundū Inn.& Host.& sic debet in telligi sequens opi.nota.q̄ vult expresse iuncto illo.§.propter,q̄ pro omni graui delicto quantumcunque occulto quis impediatur assumere dignitatem,& tale impediat ordinis executionē,ēt post peractam pœnitentiam,& cā est hic,qa dignè non ꝑt pœnitere retenta dignitate,q̄ illicitè acq̄siuit. Quæro qs hēt ,pbare,an postulatus,vel pars eius,qđ non trāsiuerit in casibus ,p hibitis,an aduersa pars,q̄ trāsiuit?qđ dicūt,q̄ electus ,pbabit, qa ꝑsumitur prima facie,quòd non reliquauerit sine causa,ſ.c. c.super hoc.inf.c.1.7.q.1.c.hoc nequaquā. Alij dicunt, quod non debet ,pbare,quòd aliqua de dictis causis resignauerit,quę comprehenduntur à cōcilio,nisi sit præsumptio contra ipsum, puta quia renunciauit ordini.tunc em tolleretur præsumptio, eo qđ aliqua ex dictis causis resignauerit,sed dic secundū Inno.& Host.qđ litera hęc magnis ꝓsonat primo dicto.ſ.in uer.ꝓstiterit.tñ ,p secūdo dicto facit tex.ibi,tūc.n.eēt vehementissimè,&

est

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 est causa, quia in dubio delictum non præsumitur,[a] ex quo alia potest dari coniectura, & si renunciauit loco ñ, ē ꝑsumptio, vt dixit tex. qđ renũciauerit ꝓpter aliud, q̃ ꝓp crimen. secus si renunciauit loco, & ordini, ga tũc est ꝑsumptio qđ ꝓp crimen, & ideo est vna apostilla quæ dicit, quòd hęc ꝓsumptio est iuris, & de iure, alleg. de sponsa. c. is qui. quæ apostilla super glo. ordinaria fuit Host. Quero quid si hic transiens ad monachatũ resignasset ordini episcopali? dic, quòd adhuc potest reassumi de licentia Papæ, quod intellige secundum distinctionem c. & tunc dicit glo. quòd tunc non consecrabitur, quia characterem retinet, cui non potuit renunciare, licèt renunciando ꝓdiderit executionem. i. q. i. c. quod quidã, ver. si forte. xii. q. 2. c. non licet.

25 at. ad hoc quod no. de ele. c. prouidã, li. 6.† No. gl. quod episcopalis ordo imprimit characterẽ, vel saltẽ annectit ordini ꝓsbyterali, vt super illo charactere fundetur, & vide qđ no. in præmio vi. in glo. in nouella. In gl. ordini, ibi, characterẽ retinuit, hoc verum, tenendo opi. q̃ tenent canonistę, quòd episcopalis ordo imprimit characterem, de quo in salutatione lib. vi. i ver. episcopus. Sed tenendo opi. theologorum, de qua ibi super gl. est magis dubium: sed dic, ꝙ dignitas episcopalis, licèt non habeat characterem, tamen annectitur characteri presbyterali, eo ꝙ superaddit, & pendet ab illo. & amplıat virtutẽ charactę ris ꝓsbyteralis ad reseruata ẽpo, vt patet 93. dist. c. legimus, &

26 no. 3. de ꝓsue. c. quanto.† Quæro an si Papa vellet, posset hoc casu contra concilium dispensare? dicit gl. q̃ sic. ga Silla, & contra apostolum dispensat, dummodo tamen nihil statuat cõtra fidem. 25. q. 1. c. sunt quidam. & non contra articulos fidei. xv. di. c. sicut. secũdũ gl. & sic dispensat contra Euãgelii. de numero testium,[a] licèt non dispenset ℈ mentem, secundum Inno. vide qđ no. de concess. præb. c. ꝓposuit. & de restit. spo. c. literas.

b

ADDITIONES.

2 ¶ Præsumitur. Adde quod vol. Rom. consi. 354.

b ¶ Numero testium. Adde, quòd Ro. in. suis fo. 34. dicit, quòd Papa non potest facere, quòd stetur dicto unius contra partem, per tex. quem dicit sing. in c. indicaꝫ 3. q. 9.

¶ Adde, ꝙ est sin. nu. 710. quod incip. An Papa vel Imperator. Idẽ tenuit Anto. Cor. sing. 224. in ver. Princeps, quod icip. Princeps nõ potest ferre sententiam, circa medium, ubi etiam alleg. præal. c. indicas, quod etiam ad hoc inducit Fel. in ver. limita quadrupliciter, uer. 2. limita, sup. de refert. & segtur Fel. in c. cum olim, col. x. in fi. ubi refert, & sequitur Ro. sin. pal. inf. de re iu.

¶ Circa istud an Papa possit ad partis præiudicium disponere, quòd stetur dicto unius tãtũ, absque dubio, salua semper decisione apostolica, teneo, ꝙ non, quia licet amplissima sit Papæ potestas, secundùm gl. in cle. ad nostrã, in uer. ecclesiæ, de her. & in c. lector, in uer. fiat, 34. di. & per Host. & Doc. i c. magnæ. de voto, vbi concluditur, quòd omnia potest præter quam peccatũ, tamen cũ l. diuina statutum sit, quòd in ore duorum, uel trium stet omne verbum, ut in c. in omni negotio, de test. in l. ubi numerus, ff. e. in c. cum esses, de test. cum fi. fi diceremus Papam posse hoc statuere, primò diceremus, quod posset tollere ius diuinum, deinde tolleret ius unius, & alteri da ret, quod sine dubio facere non potest sine causa, ut per glossi. in c. conquestus, 9. q. 3. & per gl. in c. 1. 22. di. & quamuis posset tollere ius alterius cum causa, ut in c. quia plerique. de immu. eccl. & in c. proposuit, de concel. ꝓb. & no. in c. quæ in ecclesiarum. de const. tamen in dubio non præsumitur causa, nisi id faceret ex certa scientia, secundùm ea, quæ habentur in l. quoties, C. de preci. imp. off. & in l. fi. C. si contra ius, uel uti. publ.

SVMMARIVM.

1 *Cedens bonis, potest re integra reuocare cessionem, & ipsum pœnitere.*
2 *Episcopus qui petijt, & obtinuit licentiam de cedendo, an possit re integra ab ea recedere?*

CAP. XII.

Vidam. Qui petijt licentiam cedendi, ex quo illam obtinuit cedere compellitur, h. d. Prima recitat factum, secunda corrigit, cãm reddens. Secũda, ibi, sed cum. Casus lit. Quidam impetrauit cedendi licentiam, & ea obtẽta cedere noluit. dicit Papa, ꝙ cõpellendus est, ut cedat, Ber. No. 1. licentiã cedẽdi petendam cum instantia. Secũdò no. duplicem causam impellentẽ quẽ ad cessionẽ, quia aut utilitas ecclesiæ, aut salus renũciantis, ga fortè non tenet beneficium cum bona conscientia. No. 3. hic duo principia retrahentia quem à bona operatione, & virtuosa, vel suasio amicorum, vel leuitas operantis, & inconstantia.

1 No. vltimò summarium.† Opp. cum gl. ꝙ nedũ obtenta licentia, quinimo etiam post obtentam licentiam & cõcessionẽ qs possit pœnitere, ff. de cess. bo. l. is. ubi, cedens re integra ante alienationẽ bonorũ ꝑt pœnitere, & recuperare bona. Sol. ibi i actu, qui non exigit præsentiam superioris. hic in actu, qui exigit præsentiam superioris, ideo illicitum est non cedere, ne eludatur superior. dat simile in postulatione. sup. de postu. præla c. bonę, il 2. Vel secundò, ibi in renunciatione ꝓpri), in quo habeẽ dominiũ, ideo faciliùs admittit reuocatio, qa difficiliùs abdicat ꝓpriũ, hic in renũciatione bñficij. ff. q satisd. cog. l si fideiussor, C. d re. cre. l. generaliter, primo nisi. Opp. 2. cx glo. ꝙ liceat cessionẽ reuocare etiam in non propria re, C. de rep. vel abst. hær. l. fi. Solu. istud procedit in hæreditate paterna, quæ filio in potestate est debita, ut propria, ff. de liber. & posthu. l. in suis, secus in extraneo, e. ti. l. 4. in glos. ibi, Illudatur Papæ. dic. ꝙ fecit cessionem bonorum, quæ nõ habet fieri coram superiore. Item cessio bonorum pro tanto reuocatur, quia fit de eo, in quo qs est dominus, sed non sic in beneficio, quia renuncians non est dominus beneficij, sed procurator. ℈. de do. c. 2. Itẽ cessio bonorũ fit ꝓp debita, & ex necessitate, de sol. c. Odoard[a], hic ât longe

2 in cessione uoluntaria. Opp. ꝙ † potiùs licentiã ipsam posse reuocare, vt patet, ℈. eo. c. nisi, ad fi. Sol. Aut vult reuocare cessionem, d. c. ꝙ quandoque quis vult reuocare cessionem, qui cõmisit nuncio ante ipsam præsentationem superiori, & dicunt Goff. & Aegi. ꝙ pœnitere ꝑt non ob. ꝙ de postulatione est, quia illa fit magis publicè, q̃ petitio licentiæ ad cedẽdũ, vt qa illa sit cuius interesse põt, hic nullius interest. Quandoque quis dat nuncio ad petendã licentiã, & petijt, & ante eam obtentã vult reuocare, & adhuc potest illã reuocare, & tenet reuocatio, dummodo perueniat ad superiorẽ. ℈. c. lectæ. Quandoque quis petijt licentiã, & procuratore reuocato, vel nũcio ante præsentationem postea fit ꝓsentatio, & superior ignorãs dat licentiam, & hic casus est dubius secundum Doct. hic. quia ut̃, ꝙ teneat licentia ff. de procu. l. si procurator, ad hoc. ℈. de ap. c. si duob. Alii distinguunt, aut est petita per nuncium, & non valet, aut per procuratorem, & valet. tene in hoc, quod dicit cle. cum illustri, de renun. ꝙ valet, ex quo non fuit superior certificatus, vel procurator, seù nuncius. Quandoque iam facta præsentatione Papæ & habito responso a Papa, & tunc attende qualitatem responsi, aut per cedentẽ conscientiæ suæ reliquit, & potest pœnitere, vt in c. nisi. sup. e. ti. Quandoque alteri committit, qui loco illi cessionem recipiat si persona ecclesiæ illam ꝓuerit expedire, & tunc non admittitur cessio, nisi facta inquisitione de præd clis. Quãdoque respõdit Papa assentiendo cessioni pœnæ, & tunc non expectatur alia cessio, cum iam cesserit, nec est alius episcopus illius ecclesię: hoc procedit quando simpliciter Papa petijt cessionem, si autem peteret solum licentiam cedendi in manibus illius, cui Papa duxerit committẽdum, locum habet quod hic dicitur, vt illa obtenta cedere cogatur. Idem puto si tantùm petat licentiam cedendi, & per hoc non cessit, sed petijt præambulum ad aperiendum viam cedendi. Facit ad qstio. Si ad instantiam scholaris Doct. promisit secum comedere, si ille postea comedere non curet, compellendus erit, vt hic. Et si alius inuitat aliquem ad comedendum, disputatur in de Deo, quod debet mittere pro eo hora debita, per tex. xxxii. q. iii. c. displicet, secundum Io. de Deo. Ant.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus coram uno ex duobus iudicibus, non valet.*
2 *Causa quando est in curia, oportet quod mittatur procurator instructus. aliàs procedetur ad diffinitiuam, nu. 3. & 4. Vbi ponitur alius effectus quando causa est in curia. nu. 11. & 12.*
5 *Subijciens se gratiæ misericordiæ, aut uoluntati alterius, quid operetur submissio?*
6 *Renunciatio facta absente parte, an noceat quo ad perdendum dominium uel possessionem, uel ius reale, uel personale? & nu. 7.*
8 *Confessio facta absente parte, an, & quando præiudicet?*
9 *Renunciatio facta liti, an intelligatur tam de iure quæsito, quàm quærendo?*
10 *Causa, quando dicatur esse deuoluta in curiam?*
13 *Literæ monitoriæ, an acquirant aliquod ius partiꝭ*
14 *Beneficiatus cui fuit mandatum prouideri de alio beneficio incompatibili, an debeat primo renunciare, an autem primo statuendum conferre?*
15 *Terminus datus appellanti, quot effectus pariat?*

CAP. XIII.

Veniens. Non renunciat iuri suo, ꝙ gratiæ auditoris se submittit. h. d. Prima pars uersarij se submittit. h. d. Prima pars ponit interpretationem appellantis, & eius causam secunda ipsius prosecutionem, & auditoris dati sententiam. Tertia ipsius sententiæ confirmationem. secunda ibi, sed quam. Tertia ibi, nos igitur. Casus lit. Io. subdiaconus impetrauit literas ad quosdam iudices, vt ei præbendam uacaturam in eccle. S. Florini in confluentia assignarent, & cum ipsi vellent mandatum apostolicum adimplere, quidã canonici illius eccl. se opposuerũt, dicentes, ꝙ ipse renũciauerat iuri, qđ sibi ex ipsis literis cõpetebat: sed ipse subdiaconus hoc negauit, canonici testes induxerunt ad hoc probandum, per quos videatur gestum, & ipse gratiæ capituli se commisisset: duo iudices sententiauerunt eundem subdiaconum nõ posse vti literis suprad ctis ꝓ eo, ꝙ gratiæ Capituli se commisit, quare iuri suo renunciare visus fuit: a qua sententia ipse appellauit, suæ appellationi vigiliam epiphanię terminum prefigens: ille accessit ad terminum, sed aduersarius post terminum ꝓ duos menses, & amplius expectatus, tandem comparuit nuncius aduersarij cũ literis ad ꝺiecẽdũ, & impetrãdum tantũ corã auditore d. Io. cõcesso. sed cũ sufficiens ad cãm retractãdã non esset, idem auditor sententiã iudicum prędictorum cassauit iustitia exigente, Ber. Not. i. de

a i. de hoc uer. assignare,[a] ꝙ refertur ad assignationem iuris, & facti. Et no. ꝙ in impetrationibus non solum de vacatione, sed ẽt de modo nacandi facienda est mentio. No. 2. ꝙ executores ad beneficia appellãtur iudices, eo ꝙ possunt assumere partes

b iudicis,[b] vt in clem. i. de of. dele. de præsum. c. dudum, & qđ ibi no. No. 3. ꝙ canonici aliqui de ecclesia ẽt absque mandato uidentur posse opponere de defectu iuris agentis, ut in ecclesia non recipiat. de quo de acc. c. sup his, de testib. c. cũ olim. No. 4. ꝙ p submissionem gręCapituli, qs non vt renuntiare iuri si-

1 bi ad beneficiũ competenti.† No. 5. non ualere, pcessum duorũ iudicũ altero non interessente. No. 6. ꝙ exceptio renunciationis literarã extraiudicialis, tanquã litis finitæ, & ad iudicũ concludens, debet opponi ad, pcessum, & sic ampliat ꝙ dr in c. i. de li. conteſt. lib. vi. & si fiat pendentibus literis, põt opponi contra literas. No. vii. appellantẽ in appellatione posse sibi statuere terminum ad appellationem prosequendam. Et no. effectum statutionis terminꝭ, quia facit in beneficialibus causam

2 esse in curia.† Et no. effectum talis termini, qđ causa sit in curia, ga tunc nõ sufficit mittere procuratorẽ ad impetrandum,

c & ꝺicendum, sed oportet, qđ mittatur instructus[c] ad cãm tractandã, de quo dic, ut in c. i. de cle. lib. vi.† Et no. ꝙ ubi causa est in curia si nõ compareat pars instructa, proceditur ad diffinitiuã sententiam tantùm cõtra contumacem, dummodo causa sit in tali statu, quod procedi possit. Et not. quod quis potest sibi statuere terminum determinando principiũ termini ad diẽ

3 ferriatã ad assignandum tempus, non quo procedit, sed ex quo

4 procedi debet, de quo de feri. c. fi.† No. effectum alium huius termini, ga habet uim citationis peremptoriæ, adeo, qđ expectatus si non ueniat, põt ad sententiã procedi, absque alia citatione. Et no. qđ terminus habet vim citationis, & monitionis, ut compareat, quandocũque post illum terminum; hinc est, ꝙ si non procedat iudex in termino, sed longo tempore, ut duo num mensium post terminum, valet processus. No. qđ ad excusandã cõtumatiam etiam quo ad uim processus ad diffinitiuã sententiam, non sufficit, ubi causa est in curia, mittere procuratorẽ ad impetrandum, & cõtradicendũ impetrationi, si nõ habeat sufficiens mandatũ ad causam prosequendã. Et not. quod

d auditor ex commissione potest, qui de causa cognoscit, sententiare,[d] ꝙ intellige si hoc specificè habet in mandatis, de quo in cle. auditor, de rescr. Hic habemus examinare duas sniας, primã in cã principali, secundã in causa appellationis, & causas earũ. Primò uidetur, quod sententia lata in causa principali de

e uerit ualere, & non in causa appellationis, & causa earũ, quia prima sententia iusta fuit. nam eo, ꝙ submisit se gratiæ, renunciauit iuri sibi competenti ex literis, ut in fi. ga hic vr repugnare prosecutioni gręergò tollitur ius, de of. dele. c. gratum. & c. relatũ, ad hoc. supra, eo. c. sane. Sol. gl. & Doct. dicunt, qđ multę sunt causæ nullitatis primę sniæ. prima causa uidetur, qđ fuit defectus contestationis li. quia non appareat, quod fuerit ꝓ testata. sed glo. i. hic respondet, ꝙ hæc causa nõ fuit legitima, ga apparet ex litera, ꝙ lis fuerit contestata, eo ga negatio fuit facta, opposita exceptione, & negatione sit res dubia. C. qui. ad li. procl. non licet. l. iii. & sic inducitur lit. cont. quia per repõsionẽ, & negationem & c. de li. cont. c. uno. nõ placet hoc Host. q̃ per negationẽ actorũ nõ fit litis cõt. sup petitione principali, sed bene super exceptione: hæc aũt fuit negatio actorũ, ideo nõ fuit lis cont. oportet ergo, qđ negatio fiat per reũ principalẽ, in petitione ꝓ actorem, ut fiat lit. cont. de hoc. in i. gl. vel dic, qđ ad ualiditatem primæ sniæ, non exigit li. cont. ga hic ex ceptio renunciationis, & rescriptũ cùm esset in beneficialib. in quib, ẽt taciturnitas perimit actionem, & rescriptum, iux. no. in d. c. & de li. cont. li. vi. & no. fuit in c. cõstitutus, & c. super literis, de rescr. & sic iurisdictionẽ, si qua data erat, & sic poterat oppo

f ni ad processum, ideo iudices pronuntiauerunt ipsum nõ posse amplius uti literis, & sic etiã ad fi. procedendi, ꝙ no. ad limita

e tionẽ c. i. de li. cont. li. vi. Nũqd aũt hodie in beneficialibus[e] sit necessaria lit. cont. ? colligitur in cle. dispẽdiosam, de iudi. iun. cle. sæpe, de uerb. sig. Secũda causa nullitatis sniæ fuit, quia per submissionẽ gręprimi iudices habuerunt hunc actum, s. submissionẽ gratiæ pro renũciatione, & malè. licèt enim testes ꝓ parent, qđ se submitteret gratiæ, ꝙ hoc nõ cõcludebat necessa nõ renũciatio. Nec ob. c. sanè, & c. gratũ, ga in c. gratũ, prosequi tur causã corã iudice a quo, vnde directo obuiat iuri q̃sito ex literis, ga poterat se submittere gratię credẽdo, & cõsitendo, ꝙ illi ius prosequerenẽ ipsius, & nõ ex toto ipsũ annullarent. Nec ob. c. sanè. ga aduertendum, quandoq; quis renunciat literis uel iuri suo, & planum est, ꝙ tunc excluditur. vii. q. i. c. quàm pe neulosũ. ff de ædi. edi. l. quærit. §. fi uẽditor. Q̃nq; quis nõ renũciat literis, sed tradit literas, & tunc ſm aliquos pdit ius, sed re integrat ex ætate, ſm aliquos etiã auditur de iure, secundùm diuersitatem intellectuũ, sup. e. c. sanè. hæc uera, quando ius pendet ex literis, si autem ius non pendet ex literis, sed iam est ex literis facta executio, tunc quia ius non pendet ex literis, cũ sit finitũ officium iudicis, quod finitur eo, quo est executum. C. de sru. & li. exp. l. terminato, non perdit renunciationẽ literarũ, & hunc intellectum ponit glo. in uer. reddẽs. in c. sanè. Et ad c. sanè, dic quod si ius est iam purificatũ ex literis, ut qa iã est institutus, ꝑ traditionẽ literarũ illud non perdit: quia ius nõ cohęret literis, & sic potest intelligi illud c. si pendet a literis, ꝑ traditionẽ literarum illud bene perdit, nisi aliter integretur, ut

5 ibi.† Quandoq. quis se submittit gratię, & hoc tũ per testes ꝓbatur, & tunc ꝙ submissionem quis non perdit ius suum, hæc fuit op. Inno. & Host qui per hoc reprobãt opi gl. dicentes, qđ q̃q ex alijs causis fortè iustè fuerit reuocata sententia: tamẽ quo ad hanc cãm de iuris rigore tenuit snia: & ideo dixerunt, quòd iura allegata in contrariũ loquuntur, qñ quis renunciauit literis, & iuri, quia submittere se gratiæ habet quandam tacitam protestationem, qđ gratiam expectat, unde illa non sequuta primũ ius recuperat. C. de trans. l. siue apud acta. quandoq; qs se submittit miæ, & idem supra, eo. c. sanè. quandoq; se submittit uoluntati alterius, & idem, quia uoluntas dẽt reduci ad arbitriũ boni uiri ff. de ope. libe. l. si libertus, & de iureiur. c. Quintauallis. Sed huic obstat, quòd imo iusta fuerit sententia, ga data, quòd testes minus dixissent testificando, ꝙ se submisit gratię, subaudiri dẽt dicta testium, secundùm intentionẽ partiũ, ꝙ per hoc renũciauit, sicut diceremus, quòd quandoque uerba partis latè interpretantur: infra de cau. poss c. cum ecclesia. Solu. dicta partiũ latè interpretantur, ut ibi, & subaudiũtur, si dicit se cohęredẽ, ꝑsumitur interrogatus, ff. de interrog. ac l. ii fine. in instrumentis ẽt plus solẽnitatis præsumit, quã appareat in verbis, Insti. de fideiussio. §. fi. ff. de uerb. oblig. l. 1. ciendũ. dicta

f aũt testium non supplentur, nec interpretantur, vt sit dictũ, ni si quatenus ex eorum verbis colligit, inf. de testa. c. cũ clamor, de app. c. cũ dilecto, de proba. c. in præsentia, & facit, quod hr in l. i. C. de usuris. prętenditur alia causa, quæ concludit nullitatẽ ex defectu protestatis, quia fuerunt tres iudices, & duo tũ pronunciauerunt, de offi dele. c. cum causa. sed põt hoc saluari, quod fuerunt dati cum clausula, & processerũt tertio translato, & impedito, uel nolente interesse. In glos. duo iudices, in fi. & sic ussq; huc tres causas, quæ tenebant ad retractionem sententiæ. Prima ꝓp defectum litis contest. de quo glo. 1. Secũda, ꝓp defectum iniustitię quia assumpserat actũ submissionis gratiæ pro renũciatione, de quo dic, ut in gl. Quartã addit. Inn. hic ſm aliquos, ꝙ hic se opponẽtes non habebãtius se opponendi, cũ ex renunciatione nullũ esset eis ius quæsitũ ga fuit renũciatio facta capitulo, ut singularibus, tanquam absentib. nullũ erat ius quęsitũ. non poterant ergo se opponere nolle capituli, quia non habebant mandatũ, de proc. c. i. nõ nolle proprio, qa nullũ ius erat ex renunciatione quæsitũ. sed hæc cã non fuit legitima, ga licet nõ possent se opponere, vt ex iure eis quæsito, poterãt se opponere & cessed hæc cã nõ fuit legitima, ga hic nõ se opponebat immediatè ex iure renũciationis, sed ꝓp renũciationẽ cassabãt defectum iuris in agente, & sic sua intererat, ꝙ ius non habẽs non admitteret, sicut in simili dr, possent se opponere ne ꝑ literas falsas intruderent, ut inf. de cri. fal. c. sup eo, quo casu se possunt in tãtum opponere, ꝙ ẽt si capitulum mãdaret, ꝙ se non opponerẽt, non haberent obedire, qa se nõ ꝓponunt pro iure capituli, sed se opponũt pro iure, & interesse communi. fatetur tamen Inno. ꝙ si capitulum remitteret hoc ius ipsi, ut quia remitteret renunciationem, ꝙ agere posset inuitis singularib. ad ꝙ facit sup. e. c. cũ inter P. Sed hoc nõ placet Host. ga per hoc non reuiuisceret ius extinctũ, nisi ad aliũ actũ procederẽt, cũ ꝑ cõsensũ partiũ, & iudicis nõ possit iurisdictio extincta reuiuiscere, de of. del. c. significãtibus, & maximè quò ad executores. uel dic, qđ ſm Inno. poterunt se opponere, ẽt immediatè ex renuntiatione, quasi eis ius sit q̃situ, cõcludens regulam, quod renunciatio quãdoque absente parte facta,

ADDITIONES.

a ¶ Assignare. Adde Ro. consi. 241.

¶ Tu adde plenius per Bald. in c. 1. in colum. 2. uersi. & adde si Papa, in titu. quid sit inuest. in usib. feu. Bart. in l. si constante, in princip. 3. q. princip. & in 2. q. & 4. prin. ff. solu. mat. Ang. post Gul. de Cu. in l. si noxali, §. est autẽ, ff. de pecu. & Inn. in c. proposuit, in glo. in uer. assignatione, inf. de cõcel. præben. & plenius, quam per Ale. consi. 39. uol. 2.

b ¶ Partes iudicis. Adde Ab. consi. 34. 2. li.

c ¶ Instructus. Adde ut per Do. de Ro. dec. 204.

d ¶ Sententiare. Adde Io. de Imola, ibi, & Do. de Rota, in suis dec. 412. de rescr.

e ¶ Beneficialib. Adde D. de Ro. dect. suis in tit. de li. conteſt.

¶ Adde Gemi. Arch. & Phi. Fran. in cle. i. de eo, qui mit. in pos. causa rei ser. & Lanfr. de Oriano, in rep. clem. sępè, num. 4. & ibi in apost. ad eum, in uer siculo, de plano, de uerbo. sig. & in clemen. dispendiosam, & ibi Card. in 3. op. de iu.

f ¶ Nec interpretantur. Adde Alex. consi. 20. & 42. 4. li.

¶ Adde plenius eundem Ale. in l. inter stipulantem. §. 1. ff. de uer. ob. ubi dicit, qđ si ex utroque intellectu conclusiue resultaret dubium, tunc non dẽt fieri interpretatio dicti testis, idem not. in l. si librarius. ff. de re iu. Io. An. in c. 1. de pac. li. 6. & Spe. in ti. de teste. §. 1. uer. item qđ testes obscuri. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

facta, prodest illi cui utilis est, dato, ꝙ sit absens. all. de præscri. c. pe. & C. de pac. l. postquam. & sit renunciatio secundùm eũ, nõ solũ exꝑsse, sed ẽt tacitè, ut in hoc c. versi. duo iudices. & cõmuniter renũciãs ægparat̃ hẽnti ꝙ derelicto. l. si qs vi. §. differẽtia, ff. de acq. poss. & ff. ꝙ dereli. ꝙ totũ. fatetur tamen, ꝙ ꝙ renũciationem qs nõ amittit dominium rei, quam tenet, licèt amittat possessionem, vt ff. de acqui. posl. si quis vi. §. j. quinimo plus dicit, quòd si quis renũciat iuri, uel seruituti, quam habet in ali
6 qua re, etiam absente domino, statim res est libera. † Propter quæ uidenda sunt aliqua. primò, an renunciatio absente parte noceat, quo ad perdendum dñium? secundò, an noceat, quò ad ꝓdendum, ius aliq̃d reale, uel ꝑsonale? tertiò, qd de confessione? quartò, qd de renũciatione litis? Ad primũ dic, ꝙ aut renũciãs, uel habens pro derelicto intendit perdere dominium, & possessionẽ, & ꝑdit vtrunque, ut in l. si quis vi. §. differentia, ff. de acq. pos. Aut intendit ꝑdere neutrum, & neutrũ perdit. Aut intẽdit perdere dominium, & non possessionem, & non potest, qa per hoc non habet pro derelicto. Aut intendit perdere possessionem, & nõ dominium, & hoc potest, & in hoc differt possessio à dominio, vt ibi. Aut intendit perdere dominium, & est dubiũ de aío circa possessionem, qdam, ꝙ non perdit, nec dominium, nec possessionem, qa ex quo nõ apparet, ꝙ uelit perdere possessionẽ, retinet utrũque. Cõis opinio est Ray. & bona est, ꝙ ꝑdat utrũque, quia ex quo constat de animo, ꝙ vult perdere dominium, præsumitur, ꝙ velit perdere possessionem, ut patet in l. il
7 lud. ff. de acq. hær. † Nunquid aũt renũciatio facta absente parte, præiudicet in iure personali, uel realiꝫ circa ius habes gl. In. hic. Bar. in l. nõ solũ, la 2. §. si liberationis, ff. de li. le. fic dicit, ꝙ aut agitur de ꝓiudicio iuris realis, & hoc præiudicat absente parte, ut d. §. differentia. ff. pro dereli. per totum. & hic Inno. Aut agitur de præiudicio iuris personalis, & glo. iuris ciuilis sunt contrariæ, de quibus nõ habes curare. Dic aut sit in iudicio, & ꝓiudicat, C. de pac. l. postq̃ liti, & hoc ideo, quia ibi est iudex, qui est loco partis, vt l. si ob cãm, C. de cui. Si sit extra iudicialis; dic secundùm Bar. aut est ꝑsens aligs, ꝙ recipiat noĩe absentis, & præiudicat renunciatio, vt l. rescriptũ. §. j. ff. de pac. etiam dato, ꝙ ille non habebat ad hoc mandatum, dummodo postea ratificauerit. Aut nõ ẽ recipiẽs loco partis, & dicit, ꝙ non ꝓiudicat, ff. de pact. l. & hæredi. §. nos autem. qa tale ius non potest quæri absenti ex persona debitoris. hoc est uerũ in iure, quod est iam q̃situm re, & facto, quia talia iura non possunt à nobis simplici renunciatione abdicari, vt l. quis ergo casus, ff. de pec. & l. 2. ff. pro soc. l. fi. & no. ibi ff. de pac. Si autem esset ius quæsitum facto alterius, vt in legato uel similib. tũc bene credo, qđ ualeret renũciatio, & præiudicaret, quia tale ius possum à me abdicare facto meo, C. de rep. hęr l. si quis. ff. de leg. jd. seruum filij. §. j. & cõpeteret exceptio doli quasi petendo, ut actionem non habens dolo petat, sic ꝑt intelligi gl. i. d. §. si liberationis, & facit ad hoc,
8 qđ scribit Bar. in l. j. C. de pact. † Ad tertiũ de confessione, [a] dic
a qđ si consellio fiat ad obligandum, illa nõ proficit nisi ꝓsente parte, vel altero pro eo recipiẽte, ut no. in l. unica. C. de conse. & est tex. in l. certum, §. si quis absente. ff. de conse. Idem etiam credo, si fiat ad liberandum, quia quatenus est probatio, est planũ, quatenus autem est dispositio, planũ est, quod est aliquando, ut l. tale pactum, profiteor te nõ teneri, ff. de pa. idem esset. de hoc dic, vt habeẽ ꝑ Bar. in l. nõ solũ. §. si liberationis. ff. de li. le. & no.
9 in c. fi. j. de succes. ab intest. † Ad quartum, an renuncians liti uideat renunciare iuri in iudicio deducendo, uel deducto. dic aut renunciat liti, ante inceptum iudicium, & nõ uidetur renuncia re iuri, casus est. sup. de res. c. ex tenore, & est casus. inf. de ꝓscr. c. nihil prodest. hoc nihil probat, nisi ut sequitur, & maximè si resistat litigio cum causa, vt euitet scandalum, si autem res iam esset in iudicio deducta, & tũc aut renũciatio fit ex parte actoris, aut ex parte rei. si fit ex parte actoris, aut renũciat instantiæ, aut ꝓsentit reus, & puto, ꝙ ꝑdat sola instãtia, sic tẽperat Bar. in d. l. postquam liti, quia uerba ista non concludunt ad substantiam actionis, nec directè, nec indirectè, cum possit, ex quo pars consentit, recedere ab instantia absque eo, quod perdat actionem. Aut renunciat instãtiæ, & pars ꝺdicit, nec acceptat renunciationem, quod potest, auth. q semel. C. qũo, & quando iud. & per c. causam. j. de do. & tũc Bart. dicit, ꝙ perditur instantia actionis, quod credo si persistat tantum in renunciatio-
b ne. si autem renunciat liti, dico quod perdit [b] & instantiã, & ius deductum in iudicio, & est causa, quia ex quo vult perdere arma pro lite, & pro tanto vult perdere instantiam actionis; est tũ uerum, qđ dicit Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. ꝓd. ꝙ licèt perdat ius actionis, non tamen perdit instantiam, ex qua actio perditur, & pro tanto agere potest, licèt obstet exceptio, C. de transa. l. siue apud acta. Si autem renunciatio fuit ex parte rei, tunc dicit, aut reo cõpetebat exceptio, & ex isto dabit replicatio. Aut reo nõ competebat exceptio, & nihil dabitur. Aut nõ competebat actio actori, & tũc per hoc, qđ renunciet liti, uel ꝑdat litem, non daẽ sibi remedium actionis, ut quia non est hæc materia apta ad producendum actionem, ut l. iurisg̃tium. §. i. ff. de pact. & hęc sufficiant. Venio ad sententiã in cã appellationis, & vꝫ, quod malè Papa ꝓnunciauerit sententiando diffinitiuè super prima causa, uel sententiam illã cassando, qa debebat appellatum in termino non comparentem instructum, in expensis condemnare, ut de app. c. Nic. † Item qa sufficit appellantẽ mittere ad impetrandũ, & contradicendũ, ut
10 patet. inf. de app. c. interposita. † Hic sunt plura uidenda. Primò an eo, ꝙ appellatio est interposita, causa dicitur in curia, ut ibi
c debeat tractari. Secundò dato, ꝙ sit in curia [c], quis sit effectus, ꝙ ibi sit, & an sufficiat mittere procuratorẽ simpliciter ad impetrandum? Tertiò an dato, ꝙ causa sit in curia, possit q̃ꝫ. ꝙ cedi ad sniam diffinitiuã ꝓtumacẽ? ad primũ gl. dicit hic, qđ que appellata snia interlocutoria, & tũc delatio siue iudicis, si ue ẽt partis appellatæ facit cãm eẽ i curia, termini ãt statutio non, qñ est appellatum a diffinitiua, & tũc sufficit, ꝙ statutus sit terminus ꝙ iudicem aut partem, ut causa dicatur in curia, & sic loquitur hic. hoc non placet Doct. per ea, quę no. in c. interposita, §. i. inf. de app. quo ad causas non beneficiales: quo ãt ad beneficiales dicunt tenendum, quod no. in c. i. de elect. lib. vi. Tu dic, ꝙ quædam sunt causę quarum natura facit esse negotiũ in curia, & sic causa est in curia, eo, quod appellat, ut qa sunt de maioribus de ap. c. ut debitus, in fi. de elec. c. quamuis, lib. vi. & in bñficialib' seruata forma c. i. de resci. li. vi. & c. causam. de ele. in cle. & tunc non expectat aliud accidens, qa immediatè causa est in curia, ut hic. Quędam sunt causę, ꝙ ex accidẽti sunt in curia, & in istis dic, qđ si quæritur de actu, super quo pẽdet appellatio, sola delatio iudicis aut partis facit causa esse in curia exigit cõsensus appellati, nec sufficit delatio iudicis, quo ad principale negociũ, de app. c. cordi, lib. vi. Terminãt statutio sola, nullo casu facit causam esse in curia, qa solum ordinat in finẽ interpellãdi partem. sed bene operat, qđ ubi ex altero signo cã est in curia, nõ exigit noua citatio, sed sufficit terminus iste statutus, & causa põt q̃nq; in curia expediri post illũ terminũ, qui hẽ per citationẽ peremptoriã, ut hic est casus. de app. c. sępè, & hoc de primo, qđ ãt tertius nõ hẽat cãm facere esse in curia casus est de app. interpositа. §. i. & hoc ibi re-
11 net Io. An. † Ad ſm quis sit effectus, qđ cã sit in curia, uel nõ, hoc declarat hæc dec. quia ubi est in curia, non requirit alia citatio, ad hoc. inf. de ap. c. sępè. sed sufficit mittere procuratores ad impetrandum, uel cõtradicẽdũ, sed ubi non est, sic debet ergo primo casu mittere procuratorẽ instructum ad id, qđ ibi imminet expediẽdũ. † Ad tertium, an causa existente in curia possit procedi in absentem ad diffinitiuam? tex. uidetur cõtrarium. tex. hic, quod sic, tex. in cõtrarium, de app. c. reprehensibilis & c. Nicolao. pro primo, de app. c. sępè. glo. dicit primò, quod põt procedi ad diffinitiuam sententiam. Nec ob. de app. c. Nicolao, quia ibi non fuit petitum, sed solùm fuit petita condemnatio in expensis, vnde illud fuit non ex defectu iuris, sed ex defectu petitionis. secundò dicit glo. qđ ubi causa nõ erat in tali statu, qđ posset ad diffinitiuã procedi, qa nõ erat lis contestata, nõ fit cõdẽnatio in expẽsis. Et dic, ꝙ cã existẽte in curia, aut nõ est petitũ, ꝙ fiat condemnatio ad diffinitiuã, & nõ fit, sed fit condẽnatio expẽsarũ, ut d. c. Nicolao. Si est petitũ, aut nõ fuit a principio termin' statutus, & oportet, qđ statuaf, uel citeẽ ante, qđ possit ad diffinitiuam procedi. operabitur ergo statutio termini, quòd nõ erit opus altera citatione, ut patet de ap. c. sępè. Qđ que causa est in curia, & terminus est statutus. & pars petit, ut ad diffinitiuam procedat, tunc aut est causa in tali statu, quod põt, procedi, ut qa lis contestata, uel est causa, in qua non exigit lis conte. ut beneficialis, quod dic hodie, ut in cle. dispendiosam. de app. c. sępè. de ap. c. per tuas. Quãdoq. causa nõ est in statu, ꝙ possit ad diffinitiuã ꝓcedi, ut qa lis nõ est ꝓte. & tũc procedit c. Nicolao, qa ibi procedit ad cõdẽnationẽ expẽsarũ, hodie indistinctè. olim. uerũ quo ad cõdẽnationẽ expẽsarũ, hodie indistinctè. et
13 ti. c. reprehẽsibilis. † Vltimò inducit decr. ad quæstionẽ. An ex literis

ADDITIONES.

2 ¶ De confessione. Adde Ale. consi. 24. & 77. 2. li.
¶ Adde Maria. Soc. consi. 20. in c. Visis, uer. est tamen aduertendum, circa fi. uolu. 1. Barth. Soc. in suo trac. fall. reg. 63. & ibi fallentias ad hãc reg. Fel. in c. si cautio, co. 1. uer. in gl. in uerb. cãm. de fi. instr. Pa. Ca. cõ. 29. uol. 1. Rap. Ful. cõs. 197. col. 2. uer. super eo. Ia. Reb. in l. inter chartulas, in prin. & ibi Capost. Celsi, ad eũ C. de conuen. fis. debi. li. x. plenius per Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra, §. ttatuimus. uer. confessiones. nu. 21. & ibi in apost. eiusdem Cel. ad ipsum. in uer. absente parte. inf. de proba.

b ¶ Quod perdit. Aduerte tamen, quod in casus beneficialib. renunciãs liti, intelligitur renũciare soli instãtiæ, quia iuri beneficiali non põt renũciari nisi in manib. superioris, c. admonet, hoc eo. tit. & ita cõcludit Do. de Ro. dec. 301. & segtur Imo. hic, & Ale. in l. postquam liti, C. de pact. & idẽ dicit procedere in feudo, d. Ias. ibidem, quia feudo non põt renunciari, nisi in manibus superioris, ut no. Bal. in auth. in successione, a fi. C. de fis. & legi. libe. & tex. in c. 1. de eo, qui finem fecit agna. in usib. feudo.

c ¶ In curia. Adde Do. de Ro. dec. ccciiii. e. ti. de ap.

literis monitoriis aliquod ius q̃rat? & facit decre. ꝙ sic. qa si per renunciationem ius tollitur, sequit, ꝙ aliq̃d suberat. Gl. dicit, ꝙ si cõsideraretur ius obligatorium, ꝙ qđ ꝓcludat obligatio ꝺ cle ricos, cõtra quos fit impetratio, per tales literas nulli ius queratur. si quæriꝫ an quo ad ipsam ecclesiam aliquod ius reale quæratur, dicit ibi glo. quòd non antequam in illa recipiatur, & benẽ dicit, quia per renunciationem benè quæritur ius ad rem, uel in re secundùm modum receptionis, ut patet de præb. c. si postquam, lib. vi. Si queritur, an aliquod ius queratur agendi, & implorãdi officium superioris, ut coram superiori possit instari prosequendi gratia? dicit glo. quòd sic, & hoc est ius, quod potest renunciare restituendo literas, & renunciando literis impetratis, uel impetrãdis. postea gl. ponit intellectum tactum supra, in c. sanè, de hoc tactum est supra, de rescrip. c. edoceri, & c. literis, uide de concess. præbend. c. j. li. vi. per Innocen. in c. si so-
14 li, & c. si capitulo, eodem tit. lib. vi. hic non sunt alia. † Quęro, qd si mandatur aliquem recipi in canonicum Bonon. cum sit paratus omnibus beneficijs renunciare, qd ꝑcedere debeat, an renunciatio, uel collatio? Vincen. dicit quòd præceder renuncia
15 tio, si literæ admittentur, & si postea resistatur, succurretur ei, de pact. c. cum pridem. de rer. permu. c. cum uniuersorum, & putat tunc agi potius ex officio implorato, quàm ex ui actionis, uide in clemen. de rer. perm. c. unico. Boa. instruxit transmittentes procuratores ad curiam, ut dent tria diuersa mandata procuratori, unum ad impetrandum, & contradicendum, aliud ad prosequendum articulum appellationis, aliud ad prosequendum negotium principale. Io. An. † Quęro quis sit effectus terminꝰ
a dic ꝙ quandoque terminus [a] statuitur à parte, quandoque a iudice, & quandoque ad prosequendum, q̃nque ad iter arripiendum. Et si ad iter arripiendum, sufficit arripere intra terminum. Si ad prosequendum, habes unum effectũ, qa ubi cã est in curia, hẽt uim citationis perẽptoriæ. Itẽ alius est effectus, qa nõ ꝑt talis terminus ꝑ appellatum prœuiri impetrando, quando cã est in curia, quod secus est in termino iuris secũdum distinctionem c. oblatæ, de appel. Ant. de But. utriusque iur. Doct.

ADDITIO.

a ¶ Quandoque terminus. Adde quòd iudex potest statuere terminum, intra quẽ pars audiatur, & eo elapso imponatur perpetuum silentium, ut in l. diffamari, C. de inge. manu. & in l. Titia, ff. de accusa. no. Bar. in l. 2. col. 2. in prin. C. de eden.

SVMMARIVM.

1 Episcopus, uel alius prælatus absoluens subditos ab obedientia, non per hoc censetur renunciare prælaturæ. 4. 5 ubi ponitur ratio. 6.
2 Renunciatio facta immortis articulo, an ualeat?
3 Renunciatio facta perſuasionem alterius fraudulenter suadentis, an ualeat?

CAP. XIIII.

1 Lectæ. † Si prelatus ab obedientia subditos absoluit, nõ propter hoc prelaturæ renunciat. Communis ditisio. Scda ibi, nos autem. Casus li. Quidam abbas adeo graui ægritudine laborabat, ꝙ de ipsius uita desperabat, ad cuiusdam æmuli sui consilium quem æmulũ non credebat, absoluit monachos ab obedientia sua, & episcopũ suum uocauit, ut in manib. suis renũciaret, non tñ renuntiauit, postmodũ recuperata sanitate, monachi reuerẽtiã, & obedictiam fecerũt eidẽ; dubitabat Abbas, an ex tali facto renũciasse intelligatur Abbatiæ? lẽ
2 ꝓ. Papa, ꝙ nõ. B. † Nõ. qđ ualet renũciatio facta in mortis arti
a culo, [a] qñ nõ est spes de sanitate, & sic defectus spei retinẽdi beneficium, non annullat renunciationem à libera uoluntate pẽ
3 deat em † No. 2. argumẽtum, ꝑmissionem renũciationis nõ tenere facta ad ꝓfilium, & fraudem æmuli, de quo quis confidit, ut cogatur cedere. sed si illam factam præsentasset, & obtinuisset superiorem uocare, ut renũciet aliud in præsentia eius renũciationem offerre. & sic secundum Doct. sola uocatio in casu isto non præiudicat, sicut nec sola uocatio in ius, sine uenia patroni, ut l. quamuis. ff. de in ius uoc. ubi similiter est locus pœnitentiæ, ad hoc. 2. q. vi. c. ei q. §. si quis libellos. ff. de diuor. l. si pœnituit. No. ar. ꝙ in manib. solius episcopi absq. consensu capitu
li possit fieri cessio ẽt ab inferiori prælato, & honorabili membro, de quo dic, ut sup. e. c. admonet. Not. ꝙ sapiẽtis est mutare
¶ ꝓfilium sibi perniciosum. † No. ꝙ ꝑ actũ [b] absolutionis ab obe
b dictia, prælatus non ut renunciare prælaturæ, etiam quod plus
7 est, si interuenerit uocatio superioris, ut cedat. † No. arg. ꝙ abbas & superior prælatus possunt absoluere ab obedictia. vel iuramẽto obedictiæ ei præstito, qđ uerum nõ puto, & tenẽt hic Doc. ꝙ no. de sponsalib. in c. præterea, quia hic est iuramentum, & ꝓmissio, ꝙ quod magis studet placere Deo, quã illi, cui obedientia, & iuramentum ꝑstat, & ideo absoluere non põt, quod no. item est alia rõ, quia durante principali non potest renũcia
re quis ei, quod necessario dependet ab illo, & hoc secundum Doctos. qui dicunt, ꝙ ideo non obstiit ista absolutio, qa & ꝑses abdicando a se imperium nihil agit. ff. de offi. præsi. l. legatus. similiter nec isto modo soluit patria potestas. l. abdicatio. C. ãd pa. po. Itẽ qa renũciatio debuit præcedere absolutionem quæ tñ renũciatio nõ potuit fieri nisi in manibus epi, & debuit præcedere absolutionẽ, ergo & c. & ꝑ hoc dicunt etiã ꝙ nõ erat necessaria noua ꝓmissio, cũ absolutio non tenuit, sed forte hoc fuit factũ ad cautelã de facto. No. vl. ꝙ per actum renũciationis alicuius cessionis ꝓsecutiuæ ad principale, qs principali renũciare nõ uidetur † Opp. ꝙ hic uidetur facto renunciasse, de
6 his q̃ fi. a ma. par. cap. ca. ex ore, sicut ipso facto Deũ negamus, xi. q. iii. in c. existimãt. ipso facto metimur. xxii. q. v. in c. cauete. ipso facto appellamus, de app. ca. dilecti, & c. ut nostrum. Et facto salutans prælatũ cõsentit in illum. 63. di. c. Adrianus. Sol. dicit gl. ut dicũt pueri, ꝙ aliter nesciunt respondere, ꝙ contra iũ est uerũ. nõ soluit aliter glo. Host. dicit ꝙ contraria procedũt his, q̃ nõ pẽdent a iure, uel iuris potestate. uel iudicis, & respiciunt ꝑ. iudicii renunciãtis tantum, & non alienum, secundũ Host. sed hic nõ ualerent expressa, ergo nec tacita non intercedẽte cõsensu superioris, ut hic de ꝓb. c. dilecto, uel d. c. ꝙ nõ est tale factum, ex quo cõcludat uoluntas renunciandi, qa ad exclusionẽ alicuius ꝓsecutiui non sequit exclusio principalis, saltẽ qñ uoluntas declarat circa principale aliter excludẽdũ, & ꝑ hoc nõ ob. sup. e. c. ex trãsmissa. Opp. ꝙ nõ debuerit reuelare hic cui est facta ꝓfessio, de pę. c. omnis. Sol. põt intelligi fm gl. ꝙ hic ꝓfessio facta fuit in plẽtia, & tũc dicit ꝙ de ipsius uo
c luntate reuelauit, [c] sicut & sibi nolẽte testimoniũ cõfessionis & recõciliationis, de testi. c. testimoniũ. de simo. c. nemo. Opp. ꝙ ex quo uocauit superiorẽ, cõpellat. sup. e. proxi. Dicit Host. ꝙ ibi fuit petita lnia cedẽdi & obtẽta hic ãt nec petita, licet uocatus fuisset superior. Itẽ ibi suberat cã utilitatis ecclesiæ uel salutis ꝓpriæ, hic cã seductionis, & infirmitatis. Itẽ ibi ꝑcessit deliberatio, & instantia opportuna. hic secus. glos. j. est clara. uide eam per te. Ibi de dolo, hic de hoc, ut de re. iu. c. nullus ex cons. li. 6.

ADDITIONES.

a ¶ In mortis articulo. Adde quòd licèt talis renunciatio ꝓsumatur in fraudem expectantis uacationem per mortem factam, tenet tamen in prædicium renunciationis si conualescat, ut notat plenè Alexan. in l. filiæ, & ibi materia, de qua hic, ubi etiam docto. ff. solu. mat. Gemi. & Phil. Fran. in c. 2. eo. tit. l. ui.
¶ De renũciante beneficio, dicas, quòd statim, quod quis renuntiat, ordinarius, uel alius ad quem pertinet, potest ipsum beneficium conferre, adeo quòd ipsi renuntianti potest auferri possessio beneficii absque aliqua citatione renũciantis, ita no. uoluit Inno. in c. accepta, de restit. spo. licèt hoc uideatur esse contra tex. in c. licet ęps, de præben. lib. 6. tamen potest dici, ꝙ ille tex. non loquatur in eo, qui renunciauit beneficio accepta renuntiatione per superiorem. Dicas tamẽ, quòd per regulas cancellariæ, quæ communiter à quocunque Pontifice reformantur, decisum est, quòd si quis in infirmitate cõstitutus resignauerit aliquod beneficium, uel simpliciter, uel ex causa permutationis nisi superuiuat per xx. dies post renuntiationem factã, dicitur beneficium uacare per obitum, & non per renunciationem, utrum autem renunci's beneficio ex calore iracũdię, possit statim pœnitere, uide Io. An. in c. ii. sup. de ren. li. vi. qui uidetur tenere, ꝙ sic, & uide Ore. in c. quam periculosũ, vi. q. i. facit tex. in c. diuortium, de pę. di. i. † adde ẽt quod renunciatio beneficij facta per dolum, non tenet, ut est glo. in c. suggestum, vii. q. i.
b ¶ Per actum. Vide gl. allegatæ concor. in l. nonnunquam, ff. de coll. bo. & dicit Bal. in l. fi. §. sed cum in fecunda, ad fi. C. de fru. & in c. ne innitaris, col. ul. de cõsti. ꝙ doctori si cõsuluit pro una parte, dicitũ est mutare cõsiliũ, si uideat ueritatẽ in contrarium. dicit tamen An. in l. Labeo, ad fi. ff. de ser. rusti. prædꝙ quod cauendũ est ranquam ab igne, propter malignitatem linguarũ non in bonam partem, sed potius in falsitatem trahentium, si cõsultatur pro una parte, & uarietur. Seb. Sap.
c ¶ De uoluntate reuelauit. Adde quod noluit Lap. alleg. 94.
¶ Adde tu plenissimè Io. An. in c. consanguinei, inf. de re iudi. in c. dilectus, de excess. prælа. Spec. in cit. de proba. §. i. uer. ult. quæ iur. Ber. de Fir. in tra. de episcopo, in 4. par. li. 2. c. col. in prin. Zac.
¶ Circa hoc, an possit reuelari confessio etiã de licentia cõsentis? primò dic, ꝙ confessio absolutè reuelari nõ debet, imo iure anti quo reuelans cõfessionem deponebatur, & per petuò ignominiosè pergebat peregrinus, ut in c. facer dos ante omnia, de pæ. di. 5. hodie ẽt per ea quę habẽtur in c. omnis, de pæn. & re. debet deponi, & ad agendum pœnitentiam in arctum monasterium detrudi, & de pœna reuelantis confessionem, ultra ea, quæ hãr in d. c. omnis, uide beatum Tho. in 4. di. 21. q. 3. ar. 1. & q. 1. per totum, & 22. q. 70. ar. 1. & dicit bea. Tho. in d. di. 21. in 4. quod etiam si habeat licentiam a confitente reuelandi, si ex tali reuelatione timet aliquod scandalũ oriri, non debet uti data licentia, & dicit quod ille cui fit reuelatur etiam de licentia confitentis tenetur ipse cælare, nisi fortè peccator uelit, qđ absoluẽ ille, cui ꝓmittit reuelari, sciat, & ratio assignatur, quia confessio ꝑ. puer duo debet cælari, f. propter sacramentũ, quia quasi de essentia sacramẽti est confessionem cælare, & hoc tollit licentia confitentis. secundum, ꝑpter quod cẽlatur, est ipsum scandalum, quod inde posset oriri, & hoc nõ tollit licentia confitentis & utrum superior, qui scit peccata sui subditi ꝑ cõfessionẽ sacramentalẽ, possit postmodũ illa punire tanquam sibi notas uide B. Tho. in 4. præal. di. 21. q. 3. ar. 1. quod non in foro contentioso, sed bene in foro pœnitentiali sic, qui non scit, ut homo, sed scit, ut Deus, & ibi multa alia ponit ad istam materiam reuelationis cõfessionũ, de quibus omnino est ibi uidendum, & per repecentes maxime d. Car. in d. c. omnis, de pœni. & remi. Ant. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 *Insufficientia alicuius existit causa legitima ipsum remouendi ab officio.*
2 *Monachus an possit de licentia solius abbatis ad aliud monasterium trãsire?*
3 *Abbas non debet de facili dare licentiam monacho asserenti velle intrare strictius monasterium.*
4 *Renunciatio siue cessio, an possit fieri in manibus legati?*
5 *Renunciatio facta in manibus inferioris, an possit ratificari per superiorẽ.*

CAP. XV.

Dilecti. Abbas exemptus absq. licentia Papæ renuncia re non potest. In prima conuentus petitio. In secunda ibi, cum igit, ipsius repulsio, & negotij commissio. Casus literalis. Quidã Abbas ad Romanam ecclesiam nullo modo pertinens, & sentiẽs se insufficientẽ, renunciauit in manib. monachorum regimen Abbatiæ, sine licentia Papæ, & monachi alium elegerunt, peruenit hoc ad Papam. Cum ergo dictus Abbas sine licentia Papæ renunciare nequierit Abbatiæ, ipse tam renunciationem, q̃ electionem denuntiauit irritas, & inanes, mandans quibusdam quatenus abbatem faciant restitui loco suo, quo restituto, recipiant vice Papæ renunciationẽ ipsius. Ber. No. i. vnam causam legirimam cedendi dignitati, ꝓpter insufficiẽtiã. No. 2. quòd non valet cessio Abbatis in manibus subiectorum, ex quo non fit in manibus superioris. No. 3. hic casũm pro eo, qđ disp. Ioan. And. in reg. non firmatur, de re. iu. li. vi. quòd dato, ꝙ secũdũ communem opi. cessio teneat ad præiudicium cedentis conditionaliter, nisi superior reprobet si velit, & ita quòd non posset cessionem reuocare, non tamẽ tenet, superiore ratum habere nolente, licèt quidam, & malè dixerint, an res sit integra, uel non, vt no. sup. eo. c. quod in dubijs. No. ꝙ Abbatia est nomẽ oneris, plus, quàm honoris. No. summarium. Et no. ꝙ cedẽs in manibus inferioris, superiore uolente cedere compellitur, & facit decr. ista ꝓ parte, ꝙ non teneat cessio, quod patet qa Papa mandat, quòd iterato cedat, quod non esset si teneret ad ꝓiudicium cedentis. Sed dic, ꝙ superior p̃t eligere quodliber, an qđ approbet cessionem, an qđ iterato
1 cogat ad cedẽdũ, qđ nõ tenet quò ad eũ. † No. ꝙ monachus al
a terius monasterij eligi p̃t, a de quo de elect. c. nullus, li. vi. e. ti. cle. 1. & hic oppo. ꝙ hæc fuit legitima causa cedendi: scilicet ꝓpter insufficientiam. xviij. q. 2. c. si quis abbas. gl. fatetur, & dicit, ꝙ legitima est causa insufficiẽtiæ, sic & iudex à iudicãdo remouetur propter insufficientiam, ut hic. Item propter negligentiam, de of. custo. c. i. sic in magistro, C. de profes. & medi. l. 2. li. x. No. benè hoc dictum, ꝙ Doctor ꝓp insufficiẽtiã p̃t re. pba-
b ri[b], vide ff. de mun. & ho. l. ut gradatim. §. re. pbari. Opp. secò, ꝙ
c renũciatio teneat, s̃. c. qđ in dubijs. So dicit gl. ꝙ [c] ad ꝓiudicium superioris, ex quo nõ est facta in manibus superioris, & dicit gl. ꝙ ille superior p̃t cessionẽ admittere, q p̃t ꝓfirmare. 18. q. 2. c. Abbas. dicẽtũ fuit s̃. c. in c. qđ in dubijs, ꝙ ad illũ ad quẽ destitutio spectat & institutio, & ꝓ hoc subiũgit in fine, ꝙ nõ tenetur ex isto capite cedere. qa renũciauit, sed potiùs ꝓp insufficiẽtiã, quasi innuat, ꝙ poterat compelli ad cedẽdum, ꝓp insufficientiam, ꝓ istos delegatos, quod aliqui Doct. hic negãt, dicentes, ꝙ in casu capituli non p̃t cõpelli ad cessionem ille Abbas, tũ ipsius cessio p̃t admitti, si uoluerit ſpõtè renũciare. Dicit Host. ꝙ q̃q̃ rigore rescripti, per quod committitur ei certum monasterium, non possit, tamen de iure communi, poterit compelli ad cedẽdum: põt dici, ꝙ ideo in casu isto debeat dici, ꝙ admittatur a uolente non ab inuito, quia si noluisset Papa istum priuare ꝓ cessionẽ, non habebat nisi cessionem iam per ipsum factam approbare, cum renuisset ad præiudicium ipsius, & si nõ mandasset ipsum restitui, quod tamen facit. & sic per hoc denotatur, ꝙ non fuit intentio Papæ, istum abbatem inuitum priuare, an tamen insufficiẽtia scientię repellat abbatẽ dic, ꝙ nõ, vt dicẽtũ fuit in c. nisi. §. pro defectu quoq. sciẽtiæ, sup. eo. Opp. ꝙ a-
3 lius q̃ Papa det exempto licentiam cedendi, de elec. c. si Abba
d tem, li. vi. dic, quòd & legatus dat, vt ibi. † Quæro an monachus de licentia solius Abbatis [d] possit ad aliud monasterium transire; videt ꝙ sic, de reg. c. licet. xix. q. 3. c. statuimus, quia soli Abbati facit obediẽtiã. 12. q. i. nõ dicatis. dic ꝙ si trãsit ad strictiorem, potest de licentia Abbatis, quinimò ea petita, & nõ obtẽta, ut d. c. licet si transit ad parem, uel minorem, exigitur dispẽsatio episcopi, de regula. significatum. exigitur etiam utroque casũ consensus conuentus, quod tutius est secundum Inno. ar. 63. di. c. 2. quinimo & consensus episcopi secundum aliquos. xvi. q. j. c. q̃ uere, ꝓut dictũ est consensum episcopi requirendũ, dicit Innocen. hoc esse uerum quo ad ordines non recipiẽdos ab alieno episcopo nisi priùs fiat monachus monasterij arctioris illi subiecti. No. ergo, ꝙ ubi transit ad arctiorem, sufficit licẽtia Abbatis, quãdo ad monasterium eiusdem diœceesis, si diuersæ, exigit & consensus epi, si paris, & in diuersa diœcesi, fortiùs, si paris & in eadem, adhuc exigit consensus episcopi ad solum transitum iustificandum: si inferioris, gl. de præben. c. singula, ꝙ exigitur licentia Papę. hæc glo. procedit quando tractatur de committenda gubernatione monacho diuersi monasterij, & sic casus est diuersus & contrarius, vnde dictũ Inn. satis põt procedere. Inn. dicit hic, & in c. significatũ, ꝙ sufficit cõsensus epi. & idẽ Arch. de ele. c. nullus. li. 6. uide remissiuè ad Spe. in d. c. significatum. primã opi. puto ueram, qũ sine causa uult trãsire, & secunda quando cum causa, quo casu sufficiat episcopi dispensatio. † Quæro an licentiam sic indifferenter debeat dare abbas trasẽdi ad arctiorẽ dic, ꝙ non, nisi sit certificatus de religione, & ꝙ illi uelint eũ recipere, & monachus aliter recedens, fugitiuus est, & apostata, cùm non sit in alicuius obedientia, nisi forsan sic daret lnia, ꝙ sub obedientia uadat, & q̃rat locũ arctiorem, sed non consultè facit Abbas, nisi fortè faciat, ut peius cuitet, quia de facto recedit illicẽtiatus nõ data lnia fm Inn. & uide de iureiu. c. sicut, & inf. Quæro de presbytero Abbate præsentato, tũ per episcopum instituto, in cuius manibus renũciabit? dic in manibus epi de cõsensu abbatis, de præb. c. Lateranen. de of. arch. c. ad hæc. §. fi. & si renũciat in manibus
4 Abbatis, quo ad tẽporalia tũ, & in manibus epi quò ad spũalia, non ualet talis renũciatio, cũ hæc sint ita iuncta, qđ unum non põt esse sine alio. i. q. iii. si quis obiecerit. Host. dicit, ꝙ ꝓp renuncia tionẽ in manibus abbatis factam, eps posset illũ remouere, ad hoc ꝙ no. sup. c. c. ꝙ in dubijs. † Quæro an legatus
5 poterit huic dare licentiã cedẽdi? dic qđ sic, de ele. si Abbates, li. 6. licet Ho. hic ꝛ, & malè. † Per hãc decretalẽ determinatur olim Archi. ꝙ si abbas cessit n̄ in manib. superioris, & superior postea cessionẽ ratã nõ hẽt, põt petere a monachis, ut obediẽtiam de nouo promittãt, & sic possẽssionem recuperat, q̃ pos disse uidebaſ, ad idẽ sup. c. ꝙxi. 6. q. 3. c. deniq., in fi. 16. q. 2. c. 1.

ADDITIONES.

a ¶ Eligi põt. Adde ꝙ not. in apostil. ad iſtũ, in c. post trãslationẽ, nu. 6. in apostil. meis, in uersi. nõ possit eligi, supra eodẽ titu. ubi plenè discutio huius.

b ¶ Reprobari. Adde Old. cons. 18.

¶ Adde Bar. & Reb. in l. Grãmaticos, C. de profeſſ. & medi. li. x. Fel. in ſimilẽ in c. ex literis, col. 3. uersi. & adde Bar. sup. de constitu. imo potest degradari ueluti miles, & clericus, ut no. Idem Bar. in l. 2. §. ignominiæ causa. ff. de in fa. & adde quod talis ita doctoratu priuatus, non potest iterum doctorari, no. Bal. fin. in l. 2. C. de libe. & eorum libe.

¶ Ad hanc materiam an doctor approbatus semel, possit improbari propter insufficientiã? dicas primo, quod in promouendis ad doctoratũ regritur trina examinatio, secundum Archi. in c. de gbusdam. 37. dist. & quæ requirumtur, ut quis possit effici doctor, uide per D. Car. in proœ. cle. post gl. in uer. doctoribus. in proœ. 6. Adde etiam ꝙ doctor, qui legit per annos. xx. in studio generali, dicitur esse illustris, & ex tali lectura efficitur Comes ut est tex. in l. i. C. de profeſ. qui in urbe Cõstãtino. li. 12. & habetur per Bar. in l. Alexandrinis principalib. C. de decurio. li. x. & an possint reprobari ꝓpter insufficientiã, dicas quod Doct. qui non sunt utiles in legendo studẽtibus, benè possunt reprobari. i. remoueri ab officio legendi, & ita procedũt, quę hñt, & no. in l. Grammaticos, C. de profe. & medi. hic alle. in apo. non tamen potest reprobari, ita ut insignia doctoratus ei auferantur, licet forsan propter aliquod grauissimum crimen posset exauctorari, sicut dicimus in clerico degradando, qui propter atrocitatem criminis, & incorrigibilitarem degradatur secũdum formam. c. degradatio, de pœn. in 6. & tradit ur curiæ seculari, ut in c. cum non ab homine, de iu. & in c. perpendimus, de sen. excom. de qua materia doctoris semel approbati, an possit repro bari uide per gl. in c. cum secundum. de præb. & quæ no. per Archi. in præl. c. de quibusdam 37. di. & uide no. per Doc. in d. c. de illis, de despu. Et adde, quod nemo debet assumi ad doctoratum, nisi certo tempore studuerit, ut per Bar. in l. petitiones, & in l. iubemus, ubi declarat, quæ sint proprie requisita. C. de aẽu. diuer. iud. & quę sint insignia doctorum uide per glo. in cle. 2. de mag. in uer. insignis. Et adde quod licet doctor non habeat necesse semper uti insignibus doctoralibus, potest tamẽ illis uti, & uult etiam in præsentia Principis, ut no. Bar. in l. j. C. de bo. ua. li. xi. imo qui gerit se pro Doct. & utitur insignijs doctorum, cùm non sit Doctor, tenetur pœna falsi, l. eos, in fi. ff. de falſi. & uide per Bar. in l. reddatur, C. de profeſ. & me. li. x. Et adde et, ꝙ quis nõ põt esse bonus doctor, q̃ in tenera ætate nõ cepit addiscere, ut est gl. in l. j. C. de athle. li. x. & q̃ sũt primilegia doctoris uide p Io. And. in reg. cũ qd, de re. iu. lib. vi. & in pal. cle. 2. de magiſt. Ant. Fran.

c ¶ Quo ad se. Vide Alex. in l. pcſtq̃ liti, ubi ét do. Iaſ. C. de pactis, co. j. Seb. Sa.

d ¶ Solius Abbatis. Adde Ro. cons. 351.

De supplen. negli. præla. Rub.

Viſo de modis, quibus prælati assũmuntur, quia sæpe in ꝑlaturis res ꝑfunctorie agunt. xl dist. c. ante omnia, & ꝙ negligitur ſupplendum est, ꝙ amittitur, seu omittitur, restaurandũ, ideo &c. secundum Goff. uel quia uacat ecclesia nedum p cessionẽ, sed ét p nimiã remissionẽ, de transla. præla. c. inter corporalia, uersi. sed neque. ideo &c. fm Host. de matetia. 86. di. c. 2. q. 7. c. negligere. 11. q. 3. c. cũ simus, & repetitur in sexto, & cle.

SVMMARIVM.

1 *Monitio quantumcunque extraiudicialis debet esse trina, quando requiritur superior de conuincenda eius negligentia.*
2 *Benedictio quem effectum habet in personam Abbatis?*

CAP. PRIMVM.

Si diœceſanus requiſ-
Tatuimus· tus, benedicere nolit Cistercien. Abbatẽ, ipse monachos proprios benedicere poterit. h. d. Casus li. Cisterciẽ. aliqn remouẽt abbates a monasteriis suis, uel moriunt̃, & alios in locũ eorũ subſtituũt, epiſcopi dię.

pi die. nolũt benedicere Abbates subſtitutos: ſtatuit Papa hic, ꝙ si ep̃s tertio requisitus eos benedicere renuerit, liceat ipsis abbatibus proprios monachos benedicere, & alia exercere, q̃ ad eorũ officiũ pertinẽt, donec ep̃i illos benedicant. B. No. ꝙ licet inferior parẽ non possit citare, quia citatio pendet a superiore, tñ potest requirere in his, ad quæ ex officio tenet, ad hoc
1 gl. i. de offi. leg. c. cum cã. † No. casum, in quo monitio quantũ
a cunque extraiudicialis dẽt esse trina, [a] quando requiritur superior de cõuincẽda eius negligẽtia. Et no. ꝙ reqsitio de superiore põt fieri per inferiorẽ, & subiectũ, & sic nõ exigit superioritatẽ. Et no. qualis dẽt esse reqsitio inferioris de superiori, quia
2 debet esse cum humilitate, & deuotione. † No. 3. qđ abbas, an
b te benedictionẽ, [b] non recipit ptãtẽ ſpũalẽ, & facultatem benedicendi monachos, qđ operaſ benedictio in persona Abbatis, & sic in benedictione recipit ptãtem talium. Not. 4. ꝙ pp contumaciam epiſcopi in benedicendo subiectus recipit potestatem, ac si foret benedictus, & sic est ar. ꝙ pp contumaciã in confirmando, ep̃s recipit ptãtem exercendi iurisdictionalia, quę tribuuntur in cõfirmando, de quo tñ in c. nihil, de elec.
c Not. ꝙ cessante contumacia [c] dispositum propter contumaciã cessat, & sic ad limites contumacię mensuratur pœna contumaciæ, uide de consti. c. ex literis. Opp. ꝙ tales subſtituti nihil possunt exercere, ex quo non sunt confirmati, de ele. c. trãsmiſſam, quia etiam potestatem administrandi suscipiunt demum a confirmationis tempore. glo. fatetur, ꝙ intelligitur decr. quãdo fuerunt confirmati, ꝙ confirmabũtur per ordinarios, quia non sunt exempti per ius commune, de quo de priui. c. recipimus, super prima gl. Aliquo tamen casu Abbas non confirmatus ponit anathema. ſ. de simo. c. sicut tuis, quod dic, ut ibi. Opp. secundò, ꝙ abbas non benedictus, non benedicat monachos, quia nemo dat, quod non habet, de iure pa. c. ꝙ aũt de don. inter uirum, & uxo. c. nuper, de re. iu. c. nemo. glo. non respondet. Sol. Abbatialem non habet, ideo illam non dat: benedictionẽ monachalem habet propter ordinem, ideo illam dat. vel dic, ꝙ hoc faciunt ex virtute iuris, quod eis non benedictis dat potestatẽ alios benedicẽdi, ne propterea in ſpũalibus, uel aliis ecclesia patiatur detrimentum pp negligentiam eporum, & similis datur indulgentia, ſup. de ele. c. nihil. §. fi. Vnde dicit hic Host. ꝙ etiam quemlibet simplicem sacerdotem Papa posset in hoc priuilegiare, quia benedictio Abbatis non est ordinis, sed est simplex, vide quòd no. in cle. attendentes. §. ſtatuimus. de ſta. mo. vbi vr tenere gl. quòd sit mista, & iõ non posset per Abbatissam fieri, patet hoc in Cardinalib. ꝓsbyteris qa dato, quòd s̃. sacerdotalẽ ordinẽ nullam benedictionem ſuscipiant, vtitur tñ epalibus insignijs, & minores ordines conferunt, & ſolenniter benedicũt. Opp. tertiò, quòd non debeant posse benedicere, & operari, quę sunt ordinis, si benedicti nõ sunt. Solintendit gl. ꝙ ea q̃ sunt ordinis nõ possit abbas aũ bñdictionẽ, quod no. & hoc vult hæc decr. q̃ ad hoc est notãda, nisi ius ob negligentiam non conferentis ſuppleat potestatẽ, vt facit hic in odiũ negligentiũ, & hoc ne ecclesia in ſpiritualibus patiat defectum, uel detrimentũ, secundum gl. quod no. Aduerte tamen, quòd vt dicit Inn. hoc priuilegium, vt benedicant abbates in negligentiam eporum, est priuilegium solũ Cisterciẽſe. Gl. vr ſentire ꝛ in c. cum contingat. ſ. de æta. & qua. Ioan. And. tñ tenet hoc dictum, & idem Host. & potest esse ratio fm Abb. vt sicut fine ſolemnitate destituuntur, sic ſine magna ſolẽnitate ministrant, & sine ſolẽnitate inſtallantur. ſ. de simo. c. ne Dei. & vide qđ no. s̃. de ele. c. venerabilẽ, ubi examinantur multa de hac benedictione. Quæro q̃ę sunt hęc alia, q̃ ꝓferd re põt Abbates non benedicti [d] in negligentia non datæ bñdictionis? dicit gl. quòd cõferre põt lectoratum in eorũ ecclesiis de æta. & qualì. c. cum contingat. 69. dist. c. j. dum tñ presbyteri sint, cum illa impositio manuum non sit, nisi quædam benedictio, j. q. j. c. manus. hoc non tenet Goff. dicit enim hãc potestatẽ, quæ transfertur propter negligentiam, nõ intelligi de manu ordinaria, sed de manu benedictoria professorũ, & hoc ſtatutum est in odium eporum negligẽtium, & fauore religionis, sicut & ñ baptizatus baptizat. 32. di. c. præter. §. ad hoc. Idẽ Inn. quia conferre lectoratum non est officij, sed ordinis, expectetur ergo benedictio, non tñ hæc potestas a ſolo pendet ordinario, sed ex ordine, & bñdictione. Alij ꝙ benedictio nihil facit ad collationẽ ordinis, sed priuilegium generale cõcessum abbatibus benedictis, quod possint conferre lectoratum, quod extenditur ad Cistercien. non benedictos, dolo, uel negligentia eporum, vt possint illum conferre, & alia facere, q̃ pertinẽt ad officium, fatentur autem ꝙ psalmiſtatum quilibet sacerdos conferre potest. Quid si semel requisitus eps denegat expreſsẽdic ꝙ amplius non est requirendus, de ele. c. cum inter uniuersas, de sent. ex. c. uenerabilibus, li. 6. de ap. c. ab eo, li. 6. de locaꝛ. potuit, aliàs elig tur trina. vñ sicut per trinã monitionem
e conuincit contumacia subditi, ita cõuincitur negligentia supe
rioris [e] post q̃ põt recurri ad superiorẽ, de off. or. c. duo simul, de iure pa. c. nullus. & consului, ꝙ de huius requisitione fiat instrm, de sen. exc. c. j li. vj. quæro an alĩ habeat effectũ hæc bñ-
f dictio? [f] dic ꝙ sic, quia subrogatur loco cõfirmationis, & tri-
g buit curam administrandi [g], ita qđ abbas benedictus solùm, & non confirmatus, põt administrare, quia hæc bñdictio succedit loco confirmationis, nec in tali fit examinatio, sed simpliciter benedicitur, sicut & tutor filio emancipato datus a patre sine examinatione cõfirmaſ. de testa. tu. l. pater. §. j. & hanc ptãtem recipit in negligentiam epi non benedicentis, per istã constitutionẽ, & idẽ si differat confirmare, quia eadẽ rõne põt illa, quæ tribuuntur in confirmatione, cũ eadem sit ratio, de q̃ſti. c. translato, cũ si. de ver. si. c. intelligentia. ad hoc de elec. c. nihil. & hoc in fauorẽ religionis, qui ampliandus est, non restrin gẽdus, de re. iu. c. odia, li. vj. Inno. de elect. in c. venerabilem, vũ uelle, ꝙ examinationem requirat, quia manus impositionem recipit, ut ibi, de æta. & quali. c. cum contingat. 69. dist. c. qñ. de accu. c. meminimus in quibus iuribus patet, ꝙ locus est examinationi, per quæ iura tenet hic Vin. & Io. ét ꝙ Ab. benedicendus est ab epo, ad hoc, 73. dist. c. sanctissimo. sed abbas dicit hoc non seruari. Item dicit Innocen. ibi, ꝙ benedictio licet tribuat plenitudinem pontificalis officii, non tribuit tamen potestatẽ administrandi quo ad temporalia, licet illa confirmatio præcedens, sicut in archiepiscopo, uel epiſcopo confirmata, illud operetur, & consecratio, uel pallium tribuit plenitudinem officii,

ADDITIONES.

a ¶ Trina. Adde Ro. consi. 37.

b ¶ Benedictionem. Adde Old. consi. 14. & ibi latè uide de benedictione Abb.

c ¶ Cessante contumacia. Quod cessante contumacia cesset pœna pro tẽpore futuro, probat tex. in l. j. §. si frater, ff. de colla. bon. do. Laſ. in l. j. col. 14. in ul. no. ff. de off. eius cui mandata est iurisd. Seb. Sap.

d ¶ Abbates nõ benedicti. Tu uide p Io. An. i cle. attẽdẽtes, §. ſtatuimus, de ſta. mo. ubi dicit, qđ ét ante benedictionẽ põt uti baculo pastorali, anulo & mitra. Idẽ tenet iſte in c. inter monasteriũ, col. fi. uer. quæro ulterius, inf. de reiu. per Fel. in c. eã te, col. 5. uer. ult. restringitur, inf. de rescrip. dixi aliquid i addi. ad istũ in c. super his, §. cum uero, nu. 4. & ibi in apoſt. in uer. cle. Zac. ¶ Circa hoc an electus in abbatem, ante benedictionem sibi collatã, hẽat nomen abbatis, & possit uti mitra, & baculo pastorali: uide quæ habentur in c. inter monasterium, de re. iudi. & per Gul. de Langde. in cle. 2. de ſta. reg. & uide tex. in c. j. de sup. neg. præla. & uide d. Abb. post Host. in d. c. inter monasterium. in ul. col. & Inn. in c. quanto. de offi. ordi. & an abbas non benedictus possit conferre ordinem ſpalmiſtatus: uide Inno. in c. 1. de sup. neg. præl. & in c. ult. de tempo. ordi. li. 6. & concluditur, quòd non. Et an abbas ex sola electione habeat iurisdictionem, ante benedictionem? uide no. in præl. c. quanto, de of. or. & qualis benedictio detur abbati: uide glo. in cle. attendentes, in §. ſtatuimus, de ſta. reg. & habetur per gl. & Do. in c. j. de sup. neg. præl. & per Io. in c. meminimus, de accu. & in c. noua quædam, de pę. & remi. in c. tuam, de æta. & qual. & in c. cum contingat, eo. ti. An. Fran.

e ¶ Superioris. Adde quod Ro. cons. 412. per clem. quamuis rigor, dicit, quòd sufficit interpellatio unico contextu multiplicata.

¶ Ad hoc an sufficiat unica interpellatio ad cõstituendum quem in mora? dicas, ꝙ non solum sequitur trina interpellatio, sed si creditor dicat simpliciter debitori, ego pecuniam mihi debitam peto, dicitur eũ interpellare, ut uidetur tex. in l. etiam, & ibi Bart. no. ff. de leg. j. & uide Bar. in l. si qs mihi bona, in §. sed si mandauit, ff. de acqui. hæredi. Et adde, ꝙ si promitto soluere x. hinc ad pascha, & deinde in posterum ad petitionem debitoris, lapsus diei paschalis interpellat, & constituit debitorem in mora, ut est not. gl. in l. cum stipulatus sim mihi a Proculo, ff. de ner. ob. & habetur per Bal. in l. fi. in §. præterea, C. de iure do. ubi dicit, quòd si flatuto cauetur, ꝙ debitores non possint exigi intra annum, quod cursus talis anni interpellat, & constituit debitorem in mora, de quo etiam habetur in l. magnam, & in l. optimam. C. de contra. & comm. ſtip. & in c. potuit, de loca. & an interpellatio debeat fieri in iudicio, uel sufficiat extraiudicialis, habetur per Bar. in l. si ex legati causa, ff. de uerb. ob. & in l. cum postulaſſem, ff. de dam. infec. & adde, ꝙ administrator, qui interpellatur, ut soluat debitum, debet de debito certificari per ostensionem probationum, aliàs nõ constituitur in mora, ut per Bar. in l. si ex legati causa, præal. & in l. quod te, ff. si cer. pe. & uide etiam Bar. in l. item illa, ff. de conſt. pec. ubi ponit an ſufficiat interpellatio in termino ſtatuto, vr recedi a pœnis ſtatutis post terminũ, ut est no. gl in l. Aemilius, ff. de mino. & ibi per Bar. in gl. magna, & an interpellatio semper ſit necessaria, uide no. in l. debitores, C. de pigno. & in c. quidam Iberus. ff. de feriis. turb. præd. & quando quis dicatur constitui in negligentiã? uide no. in cap. fi clericus, in uer. negligenter, de præb. li. 6. & habetur per Arch. 16. q. 3. in c. placuit, & per Inno. in c. nouit, de sen. exc. & habetur per glo. in c. ea quæ. de of. arch. in fi. de sup. ne. præl. li. 6. & uide no. in c. licet canon. de elect. eo. li. & per Io. An. in c. licet, de sup. ne. præl. in 6. Et adde, quòd si prælatus negligit facere id, quod tenetur, uel etiam capitulum præterquam in collationibus beneficiorum, debet moneri a superiore, ut intra certum tempus faciat, aliàs superior facere poterit, no. in c. j. de sup. neg. præl. & uide gl. Io. An. in c. pe. de rescri. li. 6. & gl. in c. fi religiosius, de electione, eodem libro, & uide per eundem Io. An. in c. cum ecclesia Vulterana, de ele.

f ¶ Hæc benedictio. Quid sit benedictio, declarat Archi. in c. quoniam. 79. dist. qđ est quædam solẽnitas orationum cum manuum impositione, quæ nullum confert ordinem nec characterem, & dicit idem Archi. in c. manus, j. q. j. qđ impositio manuum est quædã solennis oratio, uel benedictio, quæ benedictoria dicitur, & est quasi sacramẽtum, & quid cõferat benedictio? declarat Archi. in c. meminimus, in c. 2. uersi. sed quæritur. de accu. ubi dicit qđ in abbatissa nihil confert noui iuris, sed in abbate confert potestatem conferendi ordines, & benedicẽdi. Idẽ noluit Imo. in c. uene. de ele. An. Fr.

g ¶ Administrandi. Adde Old. all. cons. 14.

Universidad de Deusto
Biblioteca

officij,de authoritate, & usu pallii. c. nisi.Et intellige quando episcopus malitiose tenuit,quod præsumitur, eo q requisitus renuit,nullam causam prætendẽs,sed si iustam causam prætẽdit,abstineat,ut uterque suã iustitiam prosequatur, ad hoc de rescrip.c.si quando,de appellatio.c.ut debitus.de his, quæ fiũt a maio.parte capituli,c.j.Si tamen episcopus ius suum probare non potest,priuetur,de electio.c.j.lib.vj.nec hæc deeret.causam rationabilem excludit,quicquid dicant alij, quę in omnibus consideranda est,de accusa.c.cum dilecti. Quæro,qui confirment Abbates?dic,dato q non sint exempti,sunt per episcopos confirmandi.in multis tamen locis dicit Hostien. q patres abbates,illos confirmant,& non uidet quo iure id faciũt, nisi super hoc habeant priuilegium.

SVMMARIVM.

1 *Canonici regulares an ueniant appellatione monachorum?*
2 *Patronus si non præsentat intra terminum determinandum, ius præsentandi transit in superiorem.*
3 *Delictum in cõmittẽdo,& in omittendo continetur appellatione excessus.*
4 *Monachi an possint præsentare monachum ad ecclesiam subiectam monachis, quæ consueuit regi per clericos seculares?*
5 *Patronus præsentans scienter indignum, priuatur potestate præsentandi.*

CAP. II.

Sicut nobis. Regulares in suos usus cõuertere nõ possunt ecclesias, in quibus obtinent ius patronatus,& si intra tempus Lateran.concilij, quando uacant,nõ præsentent rectores ad eas, superior ordinabit easdẽ. Cõis diuisio.Secunda ibi,nolentes.Casus literalis. Quidã regulares habent ecclesias ad eorum presentationem pertinentes,quas usibus propriis appropriare nituntur.nolũt ad eas cũ uacant,aliquos presentare,sed instituunt ibi vicarios occasione concessionis quorundam eorum, & destituunt pro sua uoluntate,& ita grauant eos pensionibus,qđ non pũt eis competenter in pauptate deseruire, nec eõ in epalibus respondere, nec hospitalitatẽ seruare.Significatum fuit hoc dño Papæ,ne antiquus status ecclesiæ,pp hoc,subuertatur.Mãdat quatenus nisi sint exẽptæ ecc.supradictæ a iurisdictione episco.excessus illos studeat rationabiliter emendare, & nisi intra tps in concilio Lateranen.const.tutũ pdicti monachi præsentauerint ei psonas ad uacantes ecclesias,ex tunc liceat sibi,appellatione remota,in eis ordinare rectores,ita tũ,q nullum patronis in posterum piudicium generetur Bern. † No.primò,quòd appellatione monachorum non comprænduntur canonici regulares,licet equiparentur multoties in iure, ut hic,& de post. pla.c.2.No.q monachi capellas,in quibus habent ius patronatus,non pũt propria authoritate propriis usibus deputare.No. 3.q monachi in capellis subiectis quò ad ius patronatus non hnt ius instituendi,& destituendi, nec eis ab epis concedi põt, ut ibi dent uicarios ad nutũ reuocabiles.No.tria,ad quę quælibet ecclesia tenetur,ad onera presbyteri sustentanda,ita q sufficienter alimententur,ad onera episcopalia,& ad hospitalitatem transeuntium.Et ut dicatur ecclesia sufficiens,oportet q talia sustentare possit,unde monachi non pũt in tãtum grauare ecclesias,q talia non possint supportare.Et no.q rector ecclesiæ non superior ecclesia hns ius patronatus, est illa q̃ grauari põt pro epalibus persoluendis.No. ad epi cũram pertinere,ut ecclesiæ manutenentur in statu antiquo,in quo fuerunt instituræ,& ordinatæ.Nota,episcopum non posse supplere iurisdictionẽ in ecclesijs exemptis,hodie dic, ut in clemen. j. de sup.negl.præla.†No. q per negligentiam patroni clerici intra tempus sex mensium in præsentando deuoluitur potestas pro uidendi ad superiorem, & sic tempus statutum ad conferẽdũ in Lateranen.concilio habet locũ in actu,& potestate præsentandi, qñ potestas pertinet ad clericum, scilicet in clericis,in laicis aũt est quatuor mensiũ, a de quo dic, ut habetur in c. j. de iure patro.lib.6.Nota,q ex deuolutione potestatis præsentandi ad illum,qui hẽt potestatem conferendi,non mutat modus prouidendi,ut ibi per patronos prouisio fiebat, nunc toto isto actu prouideatur,de quo de electio.c.ne pro defectu. vide cle.j.eo.ti.& quod ibi no.gl. No.quod deuoluta potestate ad superiorem pp negligentiam inferiorum ultra actum, & exercitium pro illa uice prouidendi, nullum infertur præiudicium patronis,habentibus ius præsentandi. No.† q appellatione cessus comprehenditur delictum in committendo,& omittẽdo.Vr primo qđ possint monachi in capellis instituere, & destituere, 16.q.2.c.j.de præscriptio.c.cum olim,de priui. c. quoniam.Sol.ℑrium procedit in ecclesijs pleno iure subiectis, qđ hic procedit in ecclesijs,in quibus habent tantum ius patronatus,quia ex illo habent nudum ius præsentandi,& de temporalibus rationem petendi,de præben.c.in Lateranensi, de priu. c.cum & plantare.§. in ecclesijs, uide ℑ. de officio ordinarii.c. cum uos,de ap.c.bonæ,uide de præbend.c.de monachis,de relig.do.c.cum uenerabilis.nota tñ hanc gl.quę bona est in hoc. Videtur secundò,quod & in exẽptis in talibus suppleat diœcesani authoritate Pape,ut clem.j.eod.tit.Solu.fatendũ est ho die in hoc decre correctã. Tertio quare nõ tenuit cõcessio epis gl.dicit.quia facta sine consensu capituli, sine quo non põt aliquid đ fructibus,uel iuribus epatus donare.de do.c. pastoralis.

b In gl.episcopalibus,dum dicit ibi, de cathedratico. b ℑ hoc uidetur facere,q̃a monasteria non sunt eõ a lege diœcesana subiecta.x.q.i.c.i & xvi.q.i c.cum pro utilitate.Sol. ℑrium procedit in monasteriis,hoc autem in eorũ capellis,tñ tenentur ipsa monasteria ad procurandum,nisi sunt exempta.ℑ.de pscrip. c.cum ex officij,in glo.pen.in fi.de hoc dic,ut de priui.ca.lib.6.

4 † Quæro, an ad ecclesiã subiectã monachis, quæ consueuit g clericos seculares regi,possint monachi monachũ præsentare? dicit Petrus,& Abbas,quod non,per hanc decr. quia status ecclesię immutari non debet,quod credit Ioan. Andr. uerum in curatis,uel si presentarent illum,vt claustralem,ad hoc,clemẽ. quia regulares, eod. ti. ubi de hac quæstione dr ad hoc curatus seculare pũt monachi de iure promoueri,de statu mona.c. cũ

5 ad monasteriũ. † Vltimo per hanc decre.dicit Host.q̃ficue eũ gens scienter indignum,priuatur potestate præsentandi,etiam dato,q sint laici, primò ut puniantur,in quo delinquunt, de transla.episcopi.c.secundo,quia non refert,an nullum,uel minus dignum eligant,de transla.epis.c.2.tertio,quod ius pinguius habent patroni clerici,quàm laici,& si priuantur, ergo fortius laici patet in eo,quod notatur de iure patron.c.quoniam. & c.cum propter,dicit, q aliqui sentiunt contrarium . dic, q hoc est uerum,ut notatur infra de officio ordinarii, c. cũ nos. Ant.de Butrio.

ADDITIONES.

a ¶Quatuor mensium. Adde quod si communiter spectet ad clericum, & laicum, quòd propter connexitatem laici habent sex menses, ut dicit Fede. cons.68.

¶Ad hoc quando ius patronatus,& præsentandi permixtim spectat ad clericum,& laicum,habeant ipsi patroni tempus sex mensium, an quatuor? Dicas,quòd habent sex menses ratione adhærentiæ clerici, quia magis dignum attrahit ad se minus dignum,ut in c.aqua,de consecra.ecclę,uel alta. & no.in l.præcipimus,C.de appellatio. & quid si isto casu clericus præsentat unum,laicus alium,an ambo,uel neuter,uel alter ex his, & quis ex eis præsentatis debeat admitti?vide per Io. And.in reg.in re communi,de regiur.lib.6.in Mercuria.& uide not.per Docto.in c. quod autem, de iure pa. An.Fran.

b ¶Cathedratico. Adde aliquid de solutione cathedratici?Roma.in cons.376.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum potest conferre dignitates,quæ sunt supra capitulum, ut Archidiaconatum.*
2 *Collatio facta per inferiorem est nulla, si potestas conferendi est deoluta ad superiorem.*
Moræ purgatio non admittitur,ubi est facta executio a iure. 5. & infra, c.fi.in 2.no.
3 *Iudex potest supplere ex officio,quando in iudicio sibi constat de iure tertij funditus exclusiuo intentionis agentis.*
3 *Iudex potest ex officio supplere in tangentibus publicam utilitatem.*
4 *Tempus an currat a tempore notitiæ,uel a tempore quo scire debuit?*
6 *Mensis ex quot diebus constat, & quomodo fit ipsorum computatio?*

CAP. III.

Licet magister. Supplet superior inferioris negligentiam in beneficiis conferendis ,si tempus Latera. concilij lapsum sit, & collatio per inferiorem postea facta non ualet.hoc dicit. Prima pars decisę narrat factum.Secũda dat iudices sub certa forma,per quã ius suum Papa tuetur.Casus litera.H. & R.diutius litigauerũt coram Papa super Archidiaconatu Rychimundiæ,quia dicebatur, quòd collatio Archidiaconatus intra tempus concilii facta non fuerat. ne ergo Papa suum ius negligere uideatur, mandat quibusdam, quatenus si cõstiterit Archidiaconatum Rychimundię uacasse per annum tempore semestri, quo uel ad Archiepiscopum,uel ad capitulum donatio pertinebat,cõputato, non a tempore uacationis, sed a notitia , cum ex tunc ad Papam fuerit illa donatio deuoluta,utrique super eo silentium imponatur. B. No. quòd Papa non debet negligere ius suum,quia fouet alterius iustitiam,& facit pro aduocato , quã non debet negligere ius suum, ex quo alios inuat in iure suo. Not. quòd per lapsum semestre,de collatore in collatorem deuoluitur potestas conferendi dignitates inferiores usque ad Papam . Et not. quòd superior secundùm ius commune demittur,quando ultra negligens exemptus est.Not hic argum. quòd potestas conferendi dignitates particulares in eccle. uel

1 spectat ad episcopum , uel ad capitulum. † Et nota hic tex. apertum,q ad capitulũ potest spectare potestas conferẽdi maiorem dignitatẽ,quæ sit in eccl.ẽt sup.capitulum, nam regulr Archidiaconatus ẽ maior dignitas,q̃ sit in eccl.uide gl. de sup. neg.præl.c.fi eps,li.vi.in uer.debebit.No.q collatio ẽ donatio, de quo de præb.c.significatum.No.qđ tps ad deuoluendã potestatem

2 testatem nõ computatur a die uacationis,sed notitiæ.† No.q collatio facta per inferiorẽ ad superiorẽ deuoluta potestate est
a nulla, a & sic ubi est facta executio a iure, b & sic admittit purb gatio moræ,quod no.& uide gl.de elec.c.fi lib.6.No.q ubi in ter partes litigatur, & apparet de iure iudicis,iudici præiudica-
3 tur,& in illo suppleri põt de facto.† No. q ubi ex deductis in iudicio cõstat de iure tertij funditus exclusiuo intẽtionis agen-
c tis,licet opponere de iure tertij, c & si ius tertij tãgat publicam
d utilitatẽ, d uel ecclesię,pt ẽt prælatus eccl.ex officio supplere i iudicãdo sup illo iure tertij ẽt in eadẽ instantia, & utrique par ti silẽtiũ imponendo.No.qđ duo semestria faciũt annum.No. fm gl.sed am ,qđ ordinata charitas incipit a seipso.Opp. quod nõ currit tps a tpe notitiæ,sed a tpe,quo scire debuit,ff. qs ordo in bo.posserue.l.fi.dic istam supplendam per illam, & uide
4 gl.in clem.cum ei, quem.de concess.prębend. † Et dicit Ioan. And.q prælatus scire intelligitur, quocũque modo ad ipsum peruenerit,quocunque denunciante,ut in §. petitam,in gl. alle.& 22.q.5.c.hoc vr.Sol.gl.dicit q a tpe notitiæ currit,ut hic, fic & ibi,ut filiusfa.sciuit,& hoc sufficit fm Doct. Opp. q hic mora possit purgari,de præb.c.si tibi absenti.li.6.patet infra c. proxi.& per ℑm electio debet ualere.Sol.Quidam hoc tenuerunt, quorum opi. euacuata est,nec ob.iura,quæ dicunt morã posse purgari,de quo de reg.iur.in reg.semel.li.6.quia loquuntur,quando non est executio facta a iure.nec ob.c. sequens.qa illud fuit ex tolerantia,ut dicit glo.quidam tenuerunt electionem posse fieri,& moram in electionib. posse purgari, de quo
5 de ele.c. fi.de concess. pręb.c.nulla.sed hęc opi.hic corrigitur, quod patet quia electio facta post sex menses est nulla.† Et est ratio,q ubi est facta executio a iure , non admittitur purgatio
6 morę,ut no.in l.si insulã.ff.de uerb.obl.& l.qui obrem.ff.de ℑdi.indebi.& uide gl.de ele.c.licet causam.lib.6.† Quæro quot dies habet annus,& mensis ? & uide quod no.de elect. c. q̃ sit, lib.6.Host.arguit,q duodecimam partem anni habet mensis, quia duo semestria faciũt annũ,ut hic,cui danẽ duo mẽses,habebit sextã. cui tres,quartã,& sic de singulis. Verũ quia annus habet 365.dies,& sex horas,talis intricatio satis intricata vr,cũ p ipsam ad diuisionẽ nedũ horarum,sed ẽt momentorum deberet peruenire.Quare dñt aliqui menses cõputandos, ut sint 28.dierum.nam in omni patria solent recipi quatuor septimanæ pro mense,& ad talem consuetudinem recurrendum . ff. de fiu.l.j.de fun.inst.l.cum de lanionis. §.afinam. & septimana habet septem dies,igitur mensis 28 dierũ est,& facit ff. de uerb. sig.l.cum bissextus. In ℑrium,quia pro duobus mensibus dant 61. dies.ff de reg.iur.l.ubi lex.ergo p mense dabũtur 30. & dimidius,imo vr,q debent ẽt aliqñ 30.& unus,C.de tẽp.ap.l.2. §.quod si primo,& l.fi.§.finautem.quod dentur 30. probatur. ff.de redhi.actio.l.si uenditor.& eo.ti.l.quod si nolit. §. si quis ita,& l.ædiles.§.j C. de iure delib.l. scimus.§.finautem, in Authen.de hære.& Fal.§.fiat igitur.in Auth.ut cũ de ap. co.§.2.si gnata C.de iu.auth.iubem°,C.de adul.l.iure mariti.ff. de adul. si maritus.§.hæc in maritis.& i l.miles.§.sexaginta. In hac diuersitate,quibusdã vr,ad calendariũ recurrendũ, & hoc seruat tur in dicta decr.q̃ sit.Alij dñt 30.dies cõputandos,quia in hoc plura iura concordant.ar.de testi.in c.nostra,& hoc tenuit Pe. de sen.excõ.c.sacro.alle.24.q.3 c.de illicita. Host. dicit, q ubi computatio in casibus est expresse de iure determinata,nõ est abilla recedendum: ubi ius non determinat,stabitur arbitrio boni iudicis,q potius ampliabit,quàm arẽtet, ubi cessat fraus, de do.& contu.c.j.communiter seruatur, quod dr de elec. c. q̃ sit.li.6.satis credo qđ si menses computantur a certo termino, q recursus habeatur ad calendariũ, ut si in princ. mensis hoc occurrat fit computatio fm numerum dierum mensis occurrentis,si in medio,habeatur recursus,seu respectus ad mẽsem, in quo inchoat,& sequentem,& fiat diuisio pro rata . vbi autẽ ptomissio non computatur a certo termino, ut quia obligatur
c quis ad aliquid agendum per duos menses,q menses c capiãtur secundum quod communiter accidit , non secundum qđ singulariter, ut quia cõiter sunt de 30. capiuntur pro 30. dieb.

a ¶ est nulla. Adde R.o.consi.361.
b ¶ Executio a iure. Adde,quòd nec etiam,quando est facta executio ab homine,de utroque no.Bart.in l.quamobrem,in prin.ff. de condi.indeb.Dyn. in l.si seruum.§.de illo.& ibi no. in addi.ff. de uerb.obl.& l.si quis.§.si plures. ff.iudi.fol.plenissimè per Alex.in l.si insulam.char.pe.de uerb. obl. Pau.de Cast. consi. 31. & Alexan. de Vin. in c. potuit.4.char.nota 6.infra de loca. Zac.
c ¶ De iure tertij. Adde R.o.consi.347.
d ¶ Publicam utilitatem. Vide pulchram doctri.Bar. in l.qui cum hęrede.ff.de exceptio.rei iudi.Pet.de Anch.in consi.299. Alex.in consi.136.in 2.uol.Bal. in l. peremptorias,col.6.C.de sen.rescin.non pos. Seb. Sap.
e ¶ Menses. Adde Alex.consi.43.3.li.
¶ Adde tu de hoc per Car.Manda.in trac.suo de elect.in 1.par.c. 37. in uer. mensem,& ibid.c.3.in gl.in uer.tantis.Zab.in cle. 1. §. sanè,de sta.mo. Alex. consi.42.col.2.uer.& sic uidetur,uol.3.& Spe.in ti.de instru.edi.§.ité menses quot.uer.si.post indictionem.

¶ Quot dierum dicatur esse mensis?habetur in Leum bissextus.ff.de uer.sig. & in auth.iubemus,C.de iudi.& uide glo.in c.quàm sit,de ele.li.6. & uide no.in l.fancimus,in §.finautem dubius.in glo, in uer. sexaginta, C. de iure delib. Et adde, quòd aliter computantur menses apud nos , & aliter apud Hebræos,ut in c.huius obseruantiæ,5.primum uero mensem. 76. dist.habetur,q apud eos primus mensis anni est mensis ♈ prilis. & uide glo. in c. celebritatem,de consecr.dist.3. Et quando incipiat mensis qui datur ad accepiandum beneficium, & an, si sint plures expectantes , quil.ber debeat habere mensem,uide Io. ♈n,in addi.Specu.in ti.de concel.pręb. super rub.& qualiter generaliter accipiatur mensis?habetur per glo. & Bart. in l. ff. de diuer.& temp.præscrip.& plenius per eum in d.l.cum bissextus, & per Bal. in l.si filia fa. ff.fol.mar.& in l.eos,in §.finautem,C.de ap,& d. ♈n.in c. quã sit,præal.de cle.& per mod.plenius,quàm alibi,in c.licet,de sup. neg.prę. Aq.Fran.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij facta elapso semestri est nulla, nisi cum ea misericorditer agatur.*
2 *Ius conferendi transit gradatim in superiores ipso iure, si illi ad quos spectat, fuerunt negligentes.inf.c.prox.in 2.no.*
3 *Executor testamenti si non exequitur intra tempus datum a testatore, non potest ulterius exequi.*
4 *Legatus de latere tantum, & non alter legatus habet ius conferendi beneficia.*

CAP. II.

1 **Literas.** †Si is,ad quem spectat beneficij collatio,ipso tempore semestri elapso, conferat, non ualet collatio. nisi đ misericordia tolleretur.Cõmunis diuisio.Secũda ibi,discretioni.Casus literalis.In quibusdam ecclesijs quædam beneficia,& dignitates tanto tempore uacauerunt, q dnatio illorum secundũ La.cõcil.ad sedem Apostolicam,uerat deuoluta: illi ad quos collatio ptinebat, intelligentes legatos Apostolicæ sedis ad partes illas accedere,instituerunt in beneficijs illis psonas minus idoneas, legati inuenerunt illa bñficia taliter collata dubitauerũt an differẽt illos institutos remouere.mãdat illis Papa,quatenus si bñficia, & dignitates personis idoneis sunt collata.pmittãt illa,de patiẽtia pacifice possidere, aliquin remoueant,& de psonis idoneis illa nõ differãt ordinare.B.No.ex suprascript. q legatus pt dari monachus a sede Apost.Quid de delegato?vide in cle.& si principalis, de rescri-
2 & in c.cũ olim.il 2.de priui.† No. q deuoluit prãs conferendi oibus collatoribus negligentibus usque ad papã . Et no. q ex tali deuolutione priuant ipso iure absq. hois executione negligentes ptãẽ instituendi,seu conferendi.Et no. q instituere sumitur pro cõferre.No.3. q ubi Papa ex certa scientia mandat aliqua patiẽter tolerati,talis patientia hr pro dispensatione,de quo dixi de consan.& affi.c.qđ super his.Opp.q tales qbus est facta collatio iã deuoluta ptãte,non teneant iustè , cuius ℑrium dicit litera.c.§.prox.Si.n.collatio fuit nulla non potuit ex post facto rata haberi,ut in reg.nõ firmat.de reg.iur.lib.vj.§ de elec. c.dudũ.Sol.dixit gl qđ ex sola patientia habuit hoc ius:nã talis institutio fuerat nulla, & dicit gl. q cõualescit ex nunc,non ex tũc,a tpe collationis factæ.Et dñt doct.q absque hac patiẽtia, uel noua collatione,non poterant talia sine peccato tenere,vt hic,& no.§ de elect.c.quod licut.& c.ecclesia,il 2.de renũ. nisi quod de patientia dr.Host.intelligit de patientia Papæ,q̃a inferior licet possit de nouo conferre, dummodo tps ipsius non sit lapsum, non tñ posset ratificare, de elect. c. auditis.ad hoc qđ
3 no.in c.prudentiam.de offi.dele. † Facit hic,q si ex constitutione cauetur,q executor testamenti intra mensem exequat, & si non fuerit executus,potestas deuoluatur ad Epm, q exe-
2 cutor lapso mense non posset exequi, a quod est uerũ, & si exequatur,nõ valet executio,& hoc ubi est executor: secus si sit declarator uoluntatis , vt est ille, q est deputatus ad eligendos pauperes,& non est executor,sed declarator,vt scribit Bar in l. cum quidã.ff.de le.2.Allegãt doct.decr.q potestas instituendi spectat ad inferiorem quandoque,de quo de offi.Arch.c.cum satis.sed hic sumitur pro collatione iuris. dixi de offi. deleg.in
4 c.super eo,de inst.in c.cum venissent.† Secundò in eo,qđ Papa mandat istis legatis, vt conferant. cùm enim non essent legati de latere, non habebant potestatem cõferendi beneficia, de offi.deleg.c.j.lib.vj.Sol.hoc fecerunt ex speciali mãdato Papę tã respectu patientiæ,q̃ respectu collationis,per hoc uerbũ, authoritate nostra,ad hoc de rescri c.cum aliquibus,lib.vj.

ADDITIO.

2 ¶ Non posset exequi. Adde quod uoluit Cal.consi.j.de sup. neg. præla.

SVMMARIVM.

1 *Potestas conferendi particularia beneficia de iure communi spectat ad episcopum, & capitulum communiter, & si ad alterum tantum , illud est de consuetudine.*

CAP. V.

Dilecto. Is ad quem spectat primo loco collatio bñsicij,lapso tempore Late. concilij , ideſt semestri,conferre non põt.Prima pars decisę narrat factũ.Secunda, ibi,qa nobis,diffinit.Tertia sub conditione ℑfirmationẽ com-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mittit,ibi,mandamus.Casus literal.Vacante Salamantina ecclesia,Decanus cū quibusdam sequacibus suis quendā P. nomine in Cantorē elegit,appellans ne ꝫ suam elect.;aliquid attentetur.Archiepꝰ,ad quem(ut dicebatur) electio Cantoris fuerat deuoluta,aliū G.nomine,in Cantorē elegit, ꝑ huiusmodi electiones procuratores utriusque partis ad Romanā curiā accesserunt,quia constitit Papæ, ꝙ electio a Decano, & eius sequacibus facta,post lapsum vj.mensiū spatium fuit celebrata,intra quod epꝰ,& capitulum cōiter eligere debuerunt; electionē de prædicto P. factā decreuit irritā,& inanē,& appellationē a Decano interpositam factam Archiepo, ad quē erat eligendi authoritas deuoluta,nō potuisse aliquatenus impedire.Vñ mandat quatenus electionē de prædicto G.dēat confirmare,nisi ei aliud canonicū obuiaret.B.No.i ar.pro opi. ꝙ potestas cōferendi præbendas, & particularia bñficia spectat ad
a prælatum,& capitulū[a] cōiter,de quo,de electꝰ.c. cum Ecclesia Vulterana,& tangitur hoc in gl.j.No. ij. ꝙ ad superiorem, ꝑ negligentiam,deuoluta potestate,inferior ipso iure priuat eligendi ptāte,adeo,ꝙ ab eo gestum est nullum,& sic in his in q-
b bus ipso iure fit executio,a iure nō admittit purgatio moræ.[b] No.3.ꝙ cōcurrentibus duabus electionibus quarū una est primo facta ab his,a quibus ad superiorem est potestas deuoluta,& a superiore;secūda prævalet primæ.No.qđ appellatio interposita ad tuitionē electionis nullæ, est inualida, nec inficit actū post appellationē factū.No.pro op. qđ deuoluta potestate eligendi ad illū,ad quē spectat confirmatio,non mutat mo-
c dus prouidendi.No.ꝙ ptās eligēdi cadit in unum,[c] de quo de postula.præla.c.gratum.Opp.ꝙ ad epm, & capitulum non spectat potestas simul conferendi,de electꝰ.c. cum ecclesia Vulterana. quia de iure spectat potestas conferendi partjcularia beneficia ad episcopum tantum,quandoque ad capitulū,de concess.præb.c.nulla.& patet de electꝰ.c.cum inter canonicos.[a]Sol. dicit gl.quod de iure communi spectat ad episcopum, & capitulum cōmuniter,ut hic alleg.de hoc multa iura, quę ponūtur in glo.fi.quia communiter omnia episcopus, & capitulū tractant communiter.de his quæ fi.a prela.sine consen.ca.per tot.ergo & istud.de consuetudine autem uerum est,quod pōt quandoque ad episcopum tantūm, quandoque ad capitulū tantūm spectare potestas,& quando hoc inuenitur,debet hoc esse de consuetudine,& hanc consuetudinem approbat d.cap. nulla.de concess.præben.c.ad hoc.ne sede uacan.c.uno.de reg. c.fi.li.vj.Vltimò Ioan.Andr.inducit literam ad duo. Primo p uerbū,electionem,& per uerbū,confirmationē.Et sic facit pro opi illorū,qui dicunt,ꝙ deuoluta potestate ad illum,ad quem spectat confirmare,modus prouidendi non mutetur, sed per partes,ut prius eligatur,de quo de electio.c.ne pro defectu,de electꝰ.c.si postquā lib.vj.de supp.neg.prælato. c. ij. Scđo inducit Host.uerbū,electionē,ad illā opi.ꝫ Goff. q dicit, ꝙ electio nō cadebat in unum,de quo de postu.præla.c.gratum.An.de Bu.

ADDITIONES.

a ¶ Prælatum,& capitulum.Adde Fede.consi.224.

b ¶ Purgatio moræ.Adde Ro.consi.328.

¶ An,quando executio fit a lege,impediatur moræ purgatio? uide Bart.in l.3.ff.de leg.1.& no.in l.Celsus,& ibi plenè per Doct.ff.de arb. & de materia purgationis moræ, plenè habetur in l.& si post tres.ff. si quis cau. & in l.si ex legati causa.ff.de uerbo.oblig.& in l.uinum,ff.si cert. peta. Et an ins purgandi moram transmittatur ad hæredem? uide tex. & ibi per doct. in l. diem proferre,in §.1.ff.de arbi. An.Fran.

c ¶ Cadit in unum.Adde pro hac opi.Imo.Hostien.& Bernar.Compo. in c.cū nobis olim,sup.de elect.Cardi.Alex.in c.fi.de foro comp.& Ale.consi.61. Zac.

De temporibus ordinationum, & qualita. ordinandorum. Rub.

Visum est de promotione prælatorum,tractemus de ordinatione clericorum,& quia certis temporibus, & cum scrutinio habent fieri,ideo &c. De j. parte rubri.75.& 77.dist. per totū. de secunda a 25.dist.vsque ad 50.& ab 81.vsque ad 91.repetitur hæc ru.in 6.Item ad j. partem.de elect.c.quod sicut. §.j. facit de offi.Arc.c.significasti.Ad secundam de cle.c.nihil.§.episcopi. nam puniuntur qui non dignos promouent ad sacros.

SVMMARIVM.

1 *Velum consecrationis datur a solis episcopis,& solis uirginibus, & quibus dicbus detur?*
2 *Ordines non possint conferri in die natiuitatis Domini.*

CAP. PRIMVM.

Vbdiaconos. Diebus Dominicis, vel Sabbato Penthecostes sacri ordines ab alio,quā a Papa conferri nō dñt. h. d. Sunt tria dicta.Secūdum ibi,quāuis.Tertium ibi,sabbatho. No. j.qđ sacri ordines ab alio, q̄ a Papa, non pñt die dñico ꝓterri.No.ij.qđ minores ordines pñt ꝓterri die dñico a quocunq; Epō. No. 3. ꝙ virginū ꝫsecratio ſt fieri in die dñico,& nō altero die.No. 4. in sabbato Pēthecostes non pōt celebrari ordines,sed cōferuntur in sabbato septimanæ sequentis.Gl.j.oppo.ꝙ ea,quæ a Papa fiunt,possunt,& debent ab inferioribus fieri posse,quia consuetudo Romanæ ecclesiæ ubiibet est seruanda.xij.dist.c.j.& de re iudi.c.in causis,cum sl.glo. arguit plene pro,& ꝫ dic, ꝙ quędam permittuntur Papæ in priuilegiū,& ut sibi reseruata,hæc nō pōt inferior,ut hic. Quę dā aūt facit Papa nō ex iure singulari,sed cōi, & quæ docet a lios seruare,& talia ꝑt facere inferior,sic loquitur ꝫrium, uide no.de offic.leg.c.ꝙ translationem.Secundo oppo.ꝙ in diebus dominicis non liceat uelare.20.q. j. c. deuotis. vbi non nisi in die Epiphaniæ,in albis Paschalibus,& Natalibus Apostolorū licet uelare virgines.Solu.supple istam per illam, & illam per
1 istam,& idē ibi Io.& Vinc.† Quæro a quibus,& quibus detur uelū consecrationis?dic ꝙ datur a solis episcopis,& solis ungi nibus,& solis solemnitatibus,uel diebus dñicis, nisi necessitas immineat,sicut baptismus omni die tunc datur. 20.q.i.c.deuotis.de consec.dist.4.c.uenerabilis.& c.baptizandus. uelum aūt ꝓfessionis,nullus dat uiduis, ut in d. c. deuotis. & uide qđ ibi nota. non ob. quod met.cau.c.j.quia ibi imponere simulatur, secundū Inno.& Host.& uide quod no.de reg.in c.uidua. ubi
2 habes de huiusmodi uelis.† Quæro an ordines possint conferri in die natiuitatis Domini?dic, ꝙ non, licēt aliqui errauerint, sed de illo festo non sic dubitatur,quia non semper,imo uix de rarò occurrit festum illud in dominica,uel uigilia in sabbato. Quæro quare in septimana sequenti post Penthecosten pōt conferri ordines?dicunt Doct. ꝙ tunc occurrunt. 4. tempora. 76.dist.c.de ieunio,§.si autem. An. de Bu.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo aliquando tolerat ea,quæ fiunt contra ius.*
2 *Ordinatus non congruo tempore,licet recipiat characterem, non tamen recipit ordinis executionem.*
3 *Ordinatus extra tempora ordinandi priuatur potestate ordinandi.*
4 *Propter scandalum uitandum, an sit omittenda iustitia?*
5 *Dedicationes ecclesiarum possunt fieri omni tempore.*

CAP. II.

Sane. Non ualet consuetudo, ꝙ extra quatuor tempora ordines sacri conferantur.h.d. Communis diuisio. Secunda ibi,significamus. Casus litera.Consuetudo erat in quibusdam ecclesijs Scotiæ,& Valliæ, ꝙ in dedicationibus ecclesiarum, uel altarium extra quatuor tempora clerici ad sacros ordines promouebātur.R.ñ. Papa,ꝙ illa ꝫsuetudo est ecclesiasticæ constitutioni inimica,& ideo improbanda:& si multitudo,& antiqua consuetudo non esset,tales ordinati non deberent in susceptis ordinibus ministrare,sed in Romana Ecclesia sic ordinati deponerentur,& ordinatores authoritate ordinandi priuarentur.B.No.j.extra quatuor tempora ēt die dedicationis Ecclesiæ, uel altariū non posse fieri promotionē ad sacros ordines.No.ij.ꝙ non valet ꝫsuetudo, nec disponere pōt circa Romano Pontifici reseruata,nec circa modū,aut tps conferē-
1 di ecclesiastica sacra.† No.3. ꝙ factum contra ius toleratur quandoque ex consuetudine,& ex multitudine personarum,& frequandoque in factis contra ius ad inducendam dispensationē proficit consuetudo,de quo dixi de consangui. & affinit. in c.
2 quod super his.† No.4.ꝙ ordinatus non congruo tempore,licēt recipiat characterem,non recipit ordinis executionem,&
3 deponendus est.† No.5.ꝙ ordinantes extra tempora ordinandi,sunt priuādi authoritate ordinandi. Opp. ꝙ extra quatuor tpa pñt fieri ordinationes, quia in sabbato sancto, & in sabbato mediano Quadragesimæ,ꝫ.c.pxi. Gl.fatetur ꝫrium,& dicit hanc supplendā per illā. Opp.2. ꝙ aliis diebus possit fieri ꝓmotio ad ordines.ꝫ.c.pxi.Sol.ad minores pōt,ut ibi,ad sacros nō,ut hic fatet,ꝙ si secus fiat, ordinatus recipit characterem.
4 ꝫ.eo.c.consultationi. † Opp.3. ꝙ ueritas [a]iustitiæ non omittat
a pp scandalum,& pp plurimos,qui sunt in causa.22.q.2.c.j.32. q.5.c.ita ne.Sol.dicit glo.ꝙ quædam est ueritas iustitię, & hęc omittitur pp plurimos,qui sunt in causa,ut hic,& ꝫ.de cle.excom. mini. c. latores. non parcitur tū illis,quos constat magis causam fuisse delicti.Quædam est ueritas bonæ uitæ, & hæc nunquam omittitur pp scandalum iustitiæ.Veritas,quæ pertinet ad iudicem disciplinę ptinet ad ꝓlatū bonæ uitæ,& ad quē
5 libet,uide gl.2.in §.ꝑ graui, hic all. † Quæro quo tpe pñt fieri dedicationes ecclesiarū?dic,ꝙ oi tpe,ꝫ. de ꝫse. eccl. vel alta.c. tua. Opp.qđ non deponantur,ꝫ.e.c.cum quidam, & c.literas, ubi suspenditur.Solu.dñt doct.qđ hic dicit,deponerētur,idest priuarentur:dic,idest,suspenderentur, vel suspensi tenerentur.

ADDITIO.

a ¶ Quòd ueritas. De multiplici ueritate ponit etiam glo.in c.qui scandalizauerit.infra de reg. iur. & de ueritate iustitię ponit do. Abb. in cap. officiali, de pœniten. & remiss. & multa de inuestigatione ueritatis ponit Lucas de Pen,in l.quotiens,col.3.C.de nauf.li.11, Seb. Sap. *SVM.*

SVMMARIVM.

1 *Ordines sacri quando,& quibus diebus conferantur? & an omnes simul possint conferri?*
2 *Consuetudo de licitis facit illicita.*

CAP. III.

De eo autem. Minores ordines conferri possunt diebus festiuis: sacri uerò conferri debent in quatuor temporibus,uel sabbato de passione.Communis diuisio.Secunda ibi,taliter respondemus.Casus literalis.Quæritum fuit a Papa,an liceat extra tempora quatuor temporū, ꝓmouere aliquos in hostiarios,& alios minores,aut etiā in subdiaconos. Respōdet Papa,qđ licitū ē episcopis,Dominicis & alijs diebus festiuis unū,uel duos ꝓmouere, ad minores ordines,sed ad subdiaconatū nō licere,nisi in quatuor temporibus,in sabbato sancto,uel in sabbato de Passione præter
1 quā Romano Pōtifici.B.†No.i.ꝙ minores ordines possunt cōferri diebus dominicis,& alijs diebus festiuis.No. secundò,ꝙ sacri ordines conferri nō possūt nisi in quatuor tēporibus,& alijs duobus diebus,i. in sabbato,& sabbato ante dominicā de Passione.No.3.ꝙ tēpus nō est de substātia ordinis,& determinatio tēporis circa ordines ē inducta a lege positiua,ideo nō astringit Romanū Pontificē.No.4.ꝙ soli Episcopi possunt minores ordines cōferre diebus dominicis,sed de Abbatibus dic
idē,de æta.& qual.c.cū contingat.Et nota,qđ hodie ordo Subdiaconatus est ordo sacer.No. 5.qđ diebus festiuis, & dominicis,ad ordines ꝑt episcopus unum,uel duos ad minores ꝓmouere,per ꝙ uidetur, quod plures non posset. Oppo.qđ plures
2 possint promoueri ad minores in diebus dominicis,[a]vt aliquā do seruatur.Sol.Quidam dicunt,ut gl.quod poterit plures,dū modo non appareat generalis ordinatio.Host.contra inhærēs literæ,ꝙa quęsitum est de aliquibus, respondet de duobus,& quia dies isti sæpius iterantur,non cogit necessitas sentire contrariū.Quæro,an omnes minores possint una die cōferri?gl.arguit quòd sic,ꝙa hic loquitur in plurali,& indiffinitè de minoribus,& sic no.quod omnes minores,cadē die, uni possunt cōferri.xix.dist.c.si Romanorum.ad hoc.inf.de eo qui fur.ordi.re
ce.c.cum H.& hoc nisi consuetudo repugnet,que scandalum
3 generet,† ꝙa cōsuetudo de licitis facit illicita.inf.de cler.coni. c.cum olim.de cog.spirituali.c.super eo. Idē Goff. in decre.cū H.Io.75.di.c.3.& clarius.77. dist.c. quicunq. tenet contrariū eius,ꝙ dicit gl.ſ.ꝙ non possint conferri, nisi hoc hēat cōsuetudo.Aliqui Moderni tenent opi.gl.ꝙ hunc tex.Host.dicit ꝙ primā tonsurā,& quatuor minores simul non licet cōferre,cū talis ordinatio nec per ius,nec ꝑ consuetudinē approbet,& generaliter talis collatio pluriū ordinū est reprobata.inf.e.c.literas. & c.dilectus.nā vult ista opi.una die quem esse laicū,& acolytū.Item facit quia de psalmista nō dr hic in tex.Quæritur,ꝙ dicatur istud sabbatum?dicunt qdam sabbatū medianæ Quadragesimalis hebdomadæ,cum cantatur,Sitientes,qđ intelligunt de sabbato de Lazaro.Alij,hoc melius possunt scire clerici,quam alij,uidelicet quæ appelletur dominica de Passione,cū hoc spectet ad eorum officium.Quæro an liceat ordinare ad sacros post diem sabbati in dominica,etiam continuato sabbato?dic,ꝙ non pōt,licet quidam contra,dicetur in c.literas.Quæro an omnibus diebus festiuis possint minores cōferri?Quidā ꝙ non,sed solū diebus festiuis possunt uirgines cōsecrari,de quibus c.i.Alij latiùs intelligūt de oibus festiuitatib.specificatis i c.fi.de feri.dicit Host.ꝙ cū Papę sit interꝑtatio,utius est primū dictū, de prima tōsura dicam post eum inf.e.c.pen.

ADDITIO

a Diebus dominicis.Adde quod uoluit Old.consi.xiiii.

SVMMARIVM.

1 *Crimina depositione digna,quæ sint,& quæ impediant promotionem,etiā peracta pœnitentia. 2.3.4. uide in discursu de qualitate criminum illorum,quæ sint occulta,aut manifesta,aut notoria.*
2 *Tutor qui cepit facere inuentaria,& si non adhuc perfecit potest agere.*

CAP. IIII.

Ex tenore. Criminosus occultus moneri potest, ne promoueatur ad ordines,sed ꝓhiberi nō debet.h.d.Communis diuisio.Secunda,ibi, verum quoniam. Et ibi,degradaretur,id est deponeretur,quæ est uerbalis depositio,seu degradatio.Materia huius decre.fortis est, & intricatē,more solito,per canonistas est tradita. Pro cuius euidentia ꝓmitto,ꝙ in facultate promouēdi ad ordines possumus cō fiderare duplicem legem,legem scilicet conscientiæ, & legem iudicialem.Lex conscientiæ pōt informari dupliciter.uno mō ex lege Dei,puta retractis occultis lege positiua, & ſm istam legem nullum crimen peracta pœnitentia impedit quem pro moueri:quia ex lege Dei omnis malitia,seu macula, pœnitentia deletur,hęc est conclusio Inno. hic, & in c.nisi cum pridē. §.propter conscientiam.sup.de renun.& propterea dicimus,ꝙ oēs irregularitates sunt a iure positiuo,ut ibi dicit Innoc. Pōt secundò informari hæc lex a lege positiua, & secundùm hāc sancti Patres uidentes aliquando pœnitentias simulari,nec cō mensurari benè ad grauitatem peccati,maximè postquàm pęnitentiæ arbitrariæ esse cæperunt, quę multū distant in grauamine pœnitentiæ a grauamine peccati,nō reputantes peccata ex toto,vt dēnt pœnitentia purgari ex criminibus,etiam quandoque peracta pœnitētia induxerūt impedimenta in lege hac promotionis.quæ q̄nque fuisceptorum ordinum executionem impediunt,q̄nque tantū suscipiēda impediūt,quæ sint,patebit, ꝫ. Scđa lex est promotionis, quæ lex est iudicij,& una sicut alia a iure positiuo informatur,sed differunt,ꝙa vna,ſ.lex conscientiæ quiescit in solo fine pulsandi, & impellendi conscientiam, abstinendo a ministerio ordinis, tam in executione susceptī,q̄ in affectione nouiter conferendi,lex aūt iudicij se habet præcisè compellendo.Item prima,ſ.lex informatur sola notitia priuata, per quā priuata ꝓscientia certificatur,secunda autem probationibus extrinsecis.istæ sunt illę duæ leges,de quibus,xix.q. 2.duę sunt inq; leges.& lex cōscientiæ est illa lex priuata,de qua dicebat Apostolus.Video aliam legem repugnātem legi mentis meę &c.32.q.5.c.si Paulus. de qua, de regula. c. licet. Secundo principaliter ꝓmitto. q̄dam sunt delicta enormia,quæ uoco enormia depositione digna,aut degradatione,quæque sint,dixi de iud.ca.at si clerici, & illorum enumerati aliqua sup. de renū. in c.nisi cum pridem.§. propter conscientiam.quædam mediocria,& ista omnia sunt mortalia, quædam minima,& hæc sūt crimina leuia,& uenialia,& hæc patent.25.di.c.unum.§.crimis.Tertiò præmitto, ꝙ occultum potest dici dupliciter. Vno modo, prout distinguit contra probabile, & secundùm hanc significationem id dr occultum, prout distinguitur cōtra notorium,& hoc est,ꝙ aliqui sciunt,uel de quo est fama,uel rumor: tñ non est notorium,ꝙa ꝑt aliqua tergiuersatione celari.Quartò ꝓmitto,ꝙ quædam sunt delicta, quæ natura sui suspendunt ab executione directò.& hæc sunt delicta,in quibus a iure apparet expressum,vt suspendant,de quibus est dictum:quædam quæ suspendunt per accidens, & ista sunt quæ non sunt natura sui apta ad suspensionem;quæ tamen propter notorietatem de licti,& scandalum,ꝙ generaretur in populo suspendunt ex æquitate etiam Dei,quia abstinere dēt qs a scādalo proximi,& non manducare carnes in ęternum, ut patet de renun.c.nisi. §.pro graui quoq. scādalo. & ꝙ hæc sunt omnia grauia delicta,& ēt mediocria,patet de coha.cle.& mu.c.vestra.Nam illud est me
1 diocre,ut patet de iudi.c.at si clerici.† Modò conclusio erit materiæ,q̄ delicta sint enormia ipso iure imprimentia suspensionem.& quia ius de facto semper est certum,hęc pœna imprimitur a lege,etiam in delinquente occulto, & talia secundùm legem conscientię impediunt in susceptis etiam ante crimen ministrare, & ad superiorem ascendere. Et no.qđ aliqua iura uñr velle,ꝙ hoc sit homicidiū tñ.ꝫ.c.si. Alia & homicidiū,& simonia,ꝫ. de acc.c.ingressionis.Inn.ibi ꝓcludit, ꝙ sūt oia,q̄ inducūt suspēsionē ipso iure,ꝙa,nisi hic defectus tollat, carēt executione,& talia si expectāt dispēsationē Papæ, dicuntur causare irregularitatem strictā, & si dispēsationē episcopi,latā.de qbus de iud.ca.at si clerici.Quæ aūt sunt ista?dico,ꝙ oīa, quæ specificē a iure apparēt numerata, ut suspēsionē inducāt. nec credo, ꝙ oīa enumerata in §.pp ꝓscientiā,sunt ista,ꝙa multa ibi enumerā tur, in qbus,uel pp quæ a iure non appareat inducta suspēsio q̄dam sunt delicta enormia,q̄ voco degradatione,aut suspēsione digna,& talia non impediūt in susceptis ante crimen ministrare,si sunt occulta,ex quo non suspēdunt peracta pœnitentia,sed inficiunt post crimē susscipienda,& suscepta tacito tanto crimine,q̄ āt sint ista?dico,ꝙ enumerata in c.nisi cum pridē.§. pp autem malitiā, & ēt oīa illis maiora, uel paria,nam ſm legem ꝓscientiæ ēt peracta pœnitentia hic malè susscipit ordines. in susceptis ergo benè ministrat,q malè susceꝑit ēt pacta pœnitentia titiose susscipit,&sic in illis etiam malè ministrat, & nō salua ꝓscientia.alia autem crimina leuia, & occulta nihil inficiunt,sed delentur pnia,& idē de mediocribus,& hæc ſt ficiāt quò ad legem conscientiæ.Quæro ad legē iudicialem,ſm ipsā nihil fit de occulto,iō quo ad eā oportet retractare de publicis. ſm istā oē delictū graue,vel mediocre.& manifestū in susceptis impedit,& a suscipiēdo pcisè repellit: rō,ꝙa dato, ꝙ ēt in se nō habeat natura delicti,suspensionem, tū propter scandalum inducit,ut est dictum.Aduertendum tñ est,qđ de istis enormibus pōt tripliciter constare.Vno modo occultè sola conscientia informata,ut dictum est.ꝫ.Secundo modo probatione, uel confessione iudiciali,& transeunt in notorium,& impediunt in susceptis,& suscipiēdis,& pcisè. Tertio mō ꝑt ꝓstare in iusto iudicio,ut qñ occultè ꝓfertī examinatione ꝓmouendi.qđ iudiciū participat de iudiciali,& de pœnitētiali, ꝙa dicit illi occultè,ñ tanꝙ Deo,sed tāꝙ iudici & soli,ñ ī publico,vel ad bāchū,& tale repellit pcisè a ꝓmouēdo, sed ñ dejicit a susceꝑto.facit qđ dicit Host.đ ēta.& quali.c.qris.& ponit in sūma,đ scrutinio,ad fi.Casus ſm stellectū,ꝙ mihi placet. Quidā clericus ī foro penitētiæ occultè est ꝓfessus illi,ꝙ dēt ꝓmouere,delictum graue, qđ cōmiserat,

Universidad de Deusto
Biblioteca

miserat,p qđ si esset publicum,esset deponẽdus.nec ad superiorẽ posset ,pmoueri.Dubitabat eps.an p hoc debeat ipsum in suscepcis,uel ad suscipiendos impedire. Papa respondet,ut in lit
a ra.† No.qđ omne delictum [a] depositione dignum,si sit manifestũ, impedit ordinis executionẽ suscepti,& noui assumptionẽ, & hoc casu ẽt p̃t ꝑcise compellere,ne in suscepcis ministret,uel ad superiores ascẽdat. No.i.qđ q̃da sunt delicta,degradationis penã meretia,ẽt ante incorrigibilitatẽ,de q̃bus de hære. c.ad abolẽdam.de iudi.c.cum non ab hoie.No.2.ꝑ grauia delicta im
b pediunt promotionem demum, q̃n sunt publica, & notoria. [b]
Nota 3.ꝑ crimen degradatione dignum occultum,non impedit ordinis executionem iam suscepti,post peractam pœnitentiam,uel peracta parte pœnitentiæ, nec quò ad forum animæ, nec iudiciale,impediunt tamen ,pmotionem ad superiores ordines non suscepcos,quò ad forum pœnitentiæ, licẽt, si sit occultum oino,ubi ordines petat,non possit prohiberi.Et ex hoc nota, ꝑ forum pœnitentiæ in occultis se non habet præcise in
3 constringendo,sed quemlibet relinquit suæ cõscientiæ,†Opp. quòd crimi nosus etiam peracta pœnitentia non possit ,pmoueri,nec in susceptis ordinibus ministrare.2 5.distin.c.i.& i.q.7.c.si quis omnem.48.d.st.c.quoniã.Sol dicunt q̃dam, ꝑ omne peccatum,& delictũ impedit quem,ut promoueri non possit.Huic obuiat decre.quæ ponderat,ꝑ peccatum sit enorme,& hæc est opi.nimis rigida, quia si esset uerum, nullus promoueretur, & quia contra naturam esset,ꝑ penẽ aliqs sine peccato reperiret. xxv.dist.c.vnũ.§ nũc aũt.vnde quanquam facilius impediatur promouendus,quàm promotus deijciatur, vt i 5.q.1 c.si qs.§. vlt.tamen dicendum est cum gl.secundum Hug.& Tancr.addas & Inn.ſ.ꝑ quatuor sunt considerãda. Primum.ſ.quantitas criminis,utrum sit enorme,vel mediocre, q̃a circa hoc cõsistit quãtitas criminis.Secundum,qualitas,videlicet an sit occultũ, uel manifestum.Tertium, modus publicationis, an sit publicũ per operis euidentiam,iudicis sententiam,uel spontaneam cõfessionem in iudicio factam.Quartum,satisfactio pœnitentiæ, an egerit ueram pœnitentiam, uel simulatam? dic ergo secundùm glo.ꝑ quandoque crimẽ est enorme,& manifestum,& licquantitas, & qualitas criminis simul ꝯrũt, & talis impedit, ut ad superiores non possit ascendere,& in susceptis ministrare, & sic deponitur,& hoc intelligo,siue sit peracta pœnitẽtia,aut pars pœnitentiæ,siue non: q̃a talia impediũt ordinis executionem,ẽt post peractam pœnitẽtiam. Quãdoq. crimen est enorme,& occultũ,& tũc dicit gl.ꝑ est monẽdus, ut abstineat, non compellendus,q̃a solũ hẽt Deum ultorem,quia latentia peccata vindictam non hẽnt.3 2.q.vi.c.Christiana, ꝑ peracta pœnitẽtia poterit officio suo uti, & ad maiores ascendere,ut hic,& de sim.c.ex tuę,ita dicit.gl. fallit ſm eam,quãdo crimen est homicidii,quia in illo quantunc̃que occulto exigitur dispensatio. ſ. e.c.fi.quandoque crimen est mediocre,& occultum,& tunc peracta pœnitentia,uel parte pœnitentiæ poterit ,pmoueri ad superiores,& in inferioribus ministrare fortiùs,q̃ in alio casu.l.di. c.de his.Q̃nque crimẽ est mediocre,& manifestum,& tunc gl. dicit,ꝑ dupliciter põt esse manifestum,vno modo,q̃a cõuictus est,uel ꝑfessus in iudicio timore ꝓbationum,&dicit,ꝑ deponẽdus est,p qđ vr.q̃ nõ sit ,pmouẽdus,saltẽ dispensatione cpi.81.di.c.si qs clericus. Aut est manifestũ operis euidẽtia, vel ipõtanea ꝑfessione,& tũc acta pnia poterit secũ misericorditer dispẽsari,& hoc q̃n egit ueram pniam,& non simulatam.50.dist.c. ut cõstitueretur. Aduerte,ex gl.nihil habes clare. Dic ꝑ aut habemus respectum ad ius naturæ,ꝑ consistit in lege,& in euangelio,ut hr̃ in principio decretorum,& sup.de consue.c.fi.dic,ꝑ
c quicquid dicat glo.ꝑ q̃dã sunt delicta enormia, & manifesta. [c]
& enormia uoco oia,q̃ inducunt irregularitatem strictam, in quo põt solus Papa dispẽsare,uel latã,in qua pñt soli Episcopi, uel quæ inducũt suspẽtionem, quo ad se, & quo ad alios,uel q̃ impediunt ordinis executionẽ post peractã pœnitẽtiam quò ad se,& quo ad alios,q̃ numerani,sup.c.de renun.c.nisi cũ pridẽ,in §.pp ꝑficiẽtiam,de quibus etiam inf.de iud.c.at si clerici.In istis tenẽ,ꝑ si delictum est enorme,& manifestum,impedit ordinis executionem, ẽt post peractam pniam, & impedit ascensum ad superiores,& præcisè habet inhiberi, & subiecti possunt, & dẽnt tales vitare,imo peccant non uitando.xxxii.di.c.ꝑter hoc & no.ſ.de schismati.c.j.& de hære.c.fraternitatis.Si est enorme & occultum,intelligẽdo enorme,ut est dictũ,tũc adhuc impedit ordinis executionẽ post peractã pniam,nisi dispẽset,&dispẽsari dẽt,&sic intellige tex.hic, peracta parte pœnitẽtiæ, ordine suscepto utat,si cũ eo dispensẽt & dispensari dẽt.ad superiores ascendere non dẽt,& prohiberi dẽt, si delictum esset probabile præcisè, si omnino occultum, interminandum esset sibi iudicium.sed nõ expẽsè prohibẽdus esset, q̃a ecclesia nõ iudicat de occultis,& ipse suscipiẽdo peccaret,nisi aliter esset dispẽsatum, p quæ patet hanc decre.posse intelligi in enormibus.Quædam sunt delicta mediocria, quæ appellio omnia mortalia.xxv.di.c. unum,§.nunc aũt. quę tamen non inducunt irregularitatem, nec suspensionẽ, quò ad alios quæque sint patet ex his, q̃ dixi sup.de renũ c.nisi.§.propter cõsciẽtiam.In istis si sint manifesta ipsi pp scãdalum,nõ natura delicti,sũt suspẽsi quo ad se,& non pũt ministrare in susceptis,nec ascẽdere ad superiores,nisi cum eis dispensẽt,subditi tñ nõ dẽnt eos vitare,donec tolerantur,q̃a quò ad eos nõ sũt suspẽsi,ad qđ.c.fi.de coha.cle.& multę.Sũt sunt occulti, tunc in susceptis possunt liberè ministrare peracta pnia absq. dispẽsatione,à suscipiẽdis ex cõsilio sunt prohibendi,ut hic,tamen si non uellent stare prohibitioni,non peccant, quia nõ hẽnt impedimẽtũ,ſm Inn.In istis mediocribus an,& q̃n si sint publica,debeãt episcopi dispẽsare? gl.optimè dicit,at tẽdendum modũ publicationis,dic ut in ea.In ꝯtum tex.hic requirit,ꝑ sit peracta pars pœnitẽtiæ ad hoc,vt possit celebrare.In not.dicit.ꝑ hoc est ex ꝓsilio,& nõ de necessitate,q̃a sufficit,ꝑ habuerit ꝓfessionem, & ꝓtritionem cum proposito pœnitentiam agẽdi iniunctam, & ſm illud ius,nulla erit irregularitas, vñ ſm quod suberit peccatum,ita secũdum illud ius poterit ex lege cõsciẽtiæ prohiberi à promotione,q̃a sibi iudicat,& bibit,de cohabi.cle.& mulie.c.fi.cum cõcord.sic & acta pœnitẽtia secundum illud ius poterit licitè promoueri, & celebrare.50.dist.c.põderet,& c.quid est,& c.cũ exaudiero,& c.domino sãcto.Aut habemus respectũ ad ius positiuum,& tunc ti delictũ est de grauioribus, & est manifestũ,primum,quod dicit glo.uerissimum est,qđ tale impedit ,pmotionẽ, & ẽt impedit executionẽ primorum ordinum acta, & nõ acta pœnitentia.& appello enorme delictum crimen inducens irregularitatem strictam,hoc est,si sit delictum egens dispẽsatione a Papa, quæque sint,habetur de iudi.c. at si clerici.& hęc regula est ꝯrissima.& infallibilis, & quod ucrum credo, siue delictu m sua natura suspẽtionem ipso iure inducat,siue non, quia saltem suspensionem inducit ex accidẽti notorietatis, ꝓpter scãdalum. Aut delictum est ex grauioribus,& est occultum,& de grauioribus intelligo, si inducant irregularitatem strictam,a qua dispensat solus Papa,uel quod imprimant suspẽtionem.quæque sint numerãtur ſ.de renun. in c.nisi.§ pp malitiam.& quando eget in executione dispensatione Papæ, aut episcopi,& tũc gldicit,ꝑ regulariter nõ impedit promotionem, seu promouendum, sed excipit delictum homicidii. Hic dico, quòd aut delictum est omnino occultum, prout distinguitur contra probabile,& habemus respectũ ad legem ,pmotionis publicam,& nullus,ẽt homicida,esset expẽsè ,phibẽdus,q̃a talia solus Deus iudicat.Si habemus respectũ ad legẽ ,phibitionis ꝑficiẽs,aut est informata ex lege positiua,hic nõ p̃t ,pmoueri, nisi fecũ dispẽsetur ab illo,q̃ hẽt potestatem dispẽsandi.Aut omnino delictum est occultum,nõ ,put distinguit contra probabile,sed ,put distinguit ℨ notorium,vel manifestum,& tũc si ex hoc cõstat, uel cõstare potest iudicialiter,nec ſm legem promotionis,hic poterit promoueri, nec secũdùm legem conscientiæ, ex quo eget dispẽsatione,nec in susceptis ministrare.Et si dicatur,q̃ ergo erit differẽtia inter homicidium, & alia delicta:Respondeo,ꝑ nulla,dummodo inducãt irregularitatẽ strictam, uel suspensionem,sed in hoc est differentia,q̃a regulariter etiam enormia crimina,dũmodo sint occulta,non inducunt irregularitatem,uel suspensionem,nec dispensatione egent, excepto homicidio,de cundùm aliquos.& certe alia sũt delicta,ut no.in d.c.inf.eo.de accu.c.inquisitionis.& de renuncia.c.nisi.§.propter malitiam, sed glo.in c.inquisitionis,excipiunt,licet communiter,homicidium,& simoniã, non per hoc sũt alia excludenda, manifesta sũt cõiter egent dispẽsatione,& hoc pp scãdalũ populi de oblatione taliũ. 50.di.c.de his uero. Et si dicaſ,ẽt scandalũ remanet,si fuerit dispẽsatũ,igit nõ deberet posse celebrare,ridet Inno.qđ quantũ ad catholicos,& rectè credẽtes scãdalũ sublatũ est,q̃a tales credere debent,& credẽt firmiter,ꝑ ꝓlati habeant ꝑtem dispensandi,& soluendi.50.di.c.põderet. &c.ut constitueretur,de hæreticorũ.n.scãdalo nõ est curãdũ.xi.q.3. c.intero. de uoto.c.magnæ §.cũ igitur.ſ.de ren.c.nisi.§.pro grauí.Sed dices secũdũ hæc,ubi nescit hoc scandalũ,poterit celebrare? Rñdeo secundum cũ,non est uerũ,quia uix est,quod talia notoria sint,

ADDITIONES.

a ¶ Omne delictum.Vide not.a.in c.at si clerici,§.de adulteriis,& in c.cum eo ab homine,inf.de iud. ubi ponuntur quæ sunt crimina depositione digna. Seb.Sap.

b ¶ Quando sunt publica,& notoria. Adde tu pro primo membro huius dicti C.ar.in cle.i.in v.no.de off.ord.dum dicit enormia tantum delicta impedire promotionem,ac irregularitatem inducere.Et dum dicit publica,tu dic, quod irregulariter omne delictum est priuatum,sed dicitur publicum,ut q. in Deum,aut sacra,uel in magistratus,uel postremo in uniuersitatem communitatur,ita no. Bal.in rub.C.qui ac.nõ poss.Bar.in rub. de popu.ac.& Paul. de Cast.& Ale.in l.cum seruus,ff.de cond.ob cau.& qualia impediant ordinationem,& promotionem,& quæ possint instituto,prouiso,uel electo obijci,no.Inn.in c.inter dilectos,inf.de excc. Zac.

c ¶ Et manifesta.Quæ dicãtur maleficia notoria,& quę clãdestinã declarat Bal. in l.cum fratrem.C.de his qui,ut ind.& no. Doct.in l.ciues,C.de ap.& sup.

sint,quia ubiq; sciantur,& iura ad ea,q̃ cõiter accidunt, solent adaptari,& nec oia possent diffiniri.ff.de leg.1.nam ad ea.vnde idẽ dici posset,si scandalũ cesset,ꝑ semel ortũ est.Q̃nque de delicto graui inducẽte suspẽsionẽ cõstat in iudicio mixto, q̃n cõfessio fit coram iudice,,pmouẽte occultè, & tũc in isto procedit iudex inhibendo,ne promoueaſ,sed non impedit, ne in susceptis ministret,q̃a ad hoc nõ agit,ut nota. de ætate & quali. in c.quæris.& ponit Host.in sum.de scrutinio. Quędam sunt delicta enormia non inducẽtia suspensionẽ, queq. sint,nume rant aliqua in c.nisi cum pridẽ.& dico oia,q̃ sunt depositione, uel degradatione digna,ñ tamen causantia suspẽsionẽ,uel de gradationẽ,& occulta,& in istis procedit decreta.quia quò ad susceptа antè crimen non impedit tñ quo ad suscipiẽda. & puto,ꝑ quò ad susceptа post crimẽ qui malè suscepit, sed si oino est occultũ,nõ cõpellit,sed monet.Quædã sunt delicta medio cria,& manifesta,& appello delictũ mediocre,ꝑ inducit pecca tũ mortale,& tũc quædã sunt delicta, q̃ eo, ꝑ sunt manifesta, sũt ita clara,ꝑ generãt scandalũ in populo,si talis celebret, & in isto si hr̃ respectus ad legem Dei, uel Euangelij,quilibet eo,ꝑ duret in pctõ,nõ põt celebrare,q̃a iudiciũ sibi mãducat & bibit.xlix.dist.c.fi.& sic si ẽ emẽdatus de pctõ,& Deo placẽs, quò ad Deũ põt securè celebrare,& absq. altera dispẽsatione, vt 50.dist.c.põderet.Si habes respectũ ad legẽ positiuã, sanctii patres,succedẽtib. tẽporib. experti simulatas pœnitẽtias,add derũt statuta,ꝑ q̃ restrinxerũt,ꝑ eis licet,de biga.c.ii.ꝑ nullus criminosus de crimine conuictus,siue pœnituerit,siue nõ,de beat promoueri,& promotus debet deijci,& deiectus non restitui.50.dist.c. presbyterum, & c. peruenit, & c.si post,& c. vt cir tumultum in cõcilio.5.q.4.c.in loco,uel si fuerit excommunicatus.4.q.1.c.1.uel cõtumax.hæc.n. & similia multoties ex cusationẽ habẽt. Alij,ꝑ qualitercunq. manifestus sit excessus, maximè si scãdalũ est,postea nõ celebrabit,ẽt acta pnia,ut hic ꝯsulẽdũ.8.q.vl.c.nõne.& sicut nõ põt celebrare,ita nec eligẽda pp celebrare eligitur,de cle.exco.mi.c.si celebrat.& hoc sup.sic & in dephenso,ut nec ad episcopatũ,ita nec ad alias di gnitates possit eligi,de elect.c.per inquisitionẽ.Q̃nque crimen est mediocre,& est occultũ,& tunc regulariter nõ inducit irregularitatẽ,iõ facta pnia, uel eius parte celebrabit,ut inf.c.prox. de apostа.c.ii.nec erit tũc necessaria dispẽsatio, & sufficiet absolutio facerdotis,ut dr̃ in d.c.ii.& 6.q.i.c.illi, q. q̃quis meritoria sit humilitas,si uoluerit abstinere,& fortè talis nõ erit ẽt ꝑ monẽdus,vt abstineat a ,pmotione ordinum, ſm Inn.† Opp. ꝑ etiam occultus peccator possit prohiberi a promotione, ut inf.c.proxi.Sol. secularis non potest prohiberi,ut hic,regula ris sic,ut ibi,quia non habet propriam uolũtatem. xij.q.i.c.nolo,uel ubi est scandalum,potest inhiberi,ut ibi,vbi non est scãdalum,non,vt hic. vel ubi quis ratione dignitatis habet ius, & necessitatem petendi ordines,non prohibetur, ut hic,si uolun tariè petit,sic,ut ibi, quia tunc ꝓlatus eius, q̃ nouit secreta,põt inhibere,ut ibi.Cõclude si q̃s occultus peccator petat ,pmouerí ratione tituli, nõ p̃t prohiberi si non est scãdalum, secularis nõ põt prohiberi; regularis autẽ à pœnitentiario prohiberi nõ potest,à non pœnitẽtiario autem,licilicet prælato non debet ,phiberi, si tamen prohibeatur de facto, prælatus non posset ipsi præcisè inhibere, sed tũc episcopus non compellitur ipsum ordinare.Consuluit tamen Hos ꝑ si habeat læsam conscientiam, ꝑ alteri committat,de offi.deleg.c.pastoralis.§. q̃a vero. Opp. q̃d nõ debeat q̃s pro quocunque delicto degradari, de pœnis, c.2.li.vi.de iudi.c.cum nõ ab homine.Sol.dic,q̃d hic loqtur de
a verbali depositione. [a] † Vltimò Docto.inducũt decr.ad q.de il
5 lo tutore qui cœpit facere inuẽtarium, & non perfecit,q̃d posſit agere,de quo in Specula.de tutore.§.generaliter,ver.quid si ceperit.Opp.vel hęc decr.intelligitur de crimine graui,uel mediocris; primo casu si loqtur de grauiſq̃d uſ,q̃a imponitur pœna degradationis) non procedit,q̃a dicit finis ibi.acta pœnitentia põt in susceptis ministrare,uel de mediocri,& tunc ex quo occultum est,nõ dẽt prohiberi à promotione.Sol.potest intelligi de graui,non tñ inducẽte irregularitatem, uel suspẽsionem, ex quo est occultum,& tale,acta pœnitentia,non impedit i susceptо ministrare, ad superiores tñ ordines non dẽt, ex cõsilio, promoueri,& sic est monendus,non tamen compellendus.potest etiam intelligi de delicto graui, & inducente irregularitatem,uel suspẽsionem, quãdo omnino est occultum, quia monendus est, sed non omnino compellendus, quia relinquitur in tali suæ conscientiæ,sed certè monendus etiam esset,ut in susceptis non ministraret, nisi dicatur,ꝑ acta pœnitentia dispẽsetur in occulto. Et sic qđ dicit ,pmitti,intellige dispẽsatiuè p̃ ẽt intelligiđ mediocri occulto,q̃a acta pẽnitẽtia põt in susceptо, in non susceptо autem debet ex consilio abstinere, ideo monendus est,& non compellendus, sed hoc ultimum non tenet Inno.quia dicit,quòd non est monendus.

ADDITIO.

a ¶ De uerbali depositione. Adde,ꝑ uerbalis degradatio est,q̃n ob crimẽ dicimus, ꝓfertur in eũ sniа depositionis,ita no.Spe.in ti.de acc.§.2.uer. & nomẽ.Berthæ.de Fir.in tra.de epi.in vl.par.vi.li.& ꝓ quibus criminib.dẽat qs actualiter degradari,& ꝓ qbus uerbaliter, uide Ang.i tra.male.in gl.i ver, caput à ſpatulis.Spe.in ti.de cõp. iud.aditi.§ j.uer.2.An.de Bu.& Doct.i c. at si clerici,inf.de iud.& plenissimè ꝓ Berth.de Fir.ubi ponit materiã degradationis ꝓ ordinẽ,de qua habes bo.gl.in c.ad reprimẽdũ, inf.de off.ordin. Nec omitto,ꝑ nõ dẽt qs degradari ꝓ crimina,quantumcũque enormia, nisi concurrat incorrigibilitas,ut no. Inno.in c.cum non ab homine,& ibi Doc. inf.de iud.excipiens crimen hæresis,falsi,fictionis bullarum apostoli carum,conspirationis in episcopum,& fortilegij,de quibus per Archi.xx. q.vii.c.admoneant,& per Ang.Ar.& Spe.ubi prox. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Obedientia an.& quando,& in quibus est præstanda per subditos prælato uel aliter superiori?*
2 *Grauamen extraiudiciale nunquam transit in rem iudicatam.*
3 *Ad euitandum scandalum non debet quis desistere ab operatione boni.*
Præpositi appellatione quis comprehendatur?

CAP. V.

Ad aures. Religiosus contra admonitionem prælati sui ordinari nõ debet.Communis diuisio. Secunda ibi,Tuæ.Casus literalis. Quidam religiosi uolunt ad ordines promoueri.Prælati eorum nolunt eos promouere.q̃ri tur qđ iuris sit:Rñ.Papa qđ tutius est eis ministrare in inferioribus ordinibus, suis ꝓlatis obedientiam impendendo,q̃ cum scandalo suorum ꝓlatorum,ad ordines superiores promoueri. nec sunt in hoc audiendi, q̃a põt esse,ꝑ ꝓlati eorũ, aliqua sua secreta nouerũt,pp q̃ salua ꝑsciẽtia nequeãt ,pmoueri, q̃a non in sublimitate graduũ,sed in amplitudinem charitatis acqritur regnũ Dei.Bernardus.No i.ꝓlatũ regulariter posse inhibere ,pmotionẽ monachis ad ordines ẽt ꝓtextu occulti delicti, & sic occultũ delictũ q̃nque impedit legem ,pmotionis, etiam publicam.Et no. quod hoc est uerum,quando eorum ,pmotio generat scandalum,cætera sunt clara.† No.subiectum in dubijs teneri ad parendum superiori suo.Oppo.quod nõ semper sit obediẽdũ ꝓlatis,& superioribus.xii.q.2.c.si liceat.So. dicit gl.q̃q. aliqđ disponit ꝓlatus sententiãdo,& parẽdũ ẽ sniç,siue sit iusta, uel iniusta,dummodo sit aliqua,de sen.exc.c.ꝓ tuas.si.n.est nulla,ut in casibus d.c.ꝓ tuas. & no.e.ti.c.præsenti.li. vi.non est parendum,in alijs diffinitiuis sententijs,aut interlocutorijs parendum est,secundùm Inno.dum tamen non sint inualidæ,ex ordinis defectu, uel non sit appellatum, aliàs appellandum est, causa interposita,si appellatur ab interlocutoria.ut patet,de ap. c.ut debitus, & c.cordi.lib.vi. Quandoque aliquid præcipit

extra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

extraiu dicialiter superior,& tunc aut est p̃cisus,ut qa scisnati cus,hæreticus,vel rebellis,& nõ debet subditus obedire,de of. ordi c.quod sedem.de excess.præla.c.tanta,de ele.c. quia diligẽ tia,cum si.Aut nõ est præcisus,& p̃cipit aliqua,quę nõ spectãt ad eius officium,& adhuc nõ est parendum,ff.de reg.iur.l. factũ a iudice.vii.q.i.c.quia frater. Quãdoq. aliquid præcepit de his,quæ spectãt ad officiũ ,& tunc aut apertè præcipit illicitũ, uel ꝙ est malũ,[a] & parẽdũ non est, licèt iusti ũideat prælato, de resti.spo.c.literas,& hoc casu posset contradicere,ẽt absque aliqua appellatione , & sufficeret contradicere. 74. di.c. gesta.

2 †qa tale grauamen extraiudiciale non transit in rẽ iud.de quo, de app.c.Romana.§.si uerò.li.vi. fatetur tamen Inno. ꝙ in tali præcepto extraiudiciali non est necessaria causæ expressio,vel cognitio,ex quo præcipit illa,quæ spectant ad eius officiũ.vii. q.i.c.quia frater.refert etiã quosdam dicere, ꝙ ubi prælatus sine capitulo p̃cipit aliq̃d,quod sine capitulo non debet expedi ri,& tunc licet securius sit uti appellatione,tamen , & sine appel. tutus est subditus,ut in confirmationibus, institutionib⁹, & aljs,de his quæ fiunt a prel.c.nouit,& c.quanto.unde si p̃cipit ecclesia,ꝙ recipiat œconomatũ,uel uicedominatum, uel si milia,tutus est subditus etiã absq. appellatione.2. q.6. c.nominationes.& hoc uerum in his , quæ cõiter tangunt episcopũ, & cap. in his uerò,quę habentur a cap. sepatata.nisi prætenda tur iusta causa,obediendum est,de resc.r.c. edoceri . quandoq. prælatus p̃cipit euidẽter iustum , & parendum est, nisi subditus haberet conscientiã ꝙ esset iniustum,& illã non posset deponere,ga tunc potius quantũcunq. erroneã conscĩam dẽt se qui,de simo.c.p tuas.& licet p̃latus possit eũ punire, subditus toleret patiẽter, ex quo non põt conscientiam deponere, de rest.spo.c.literas.de sen.exc.c.inquisitioni.quãdoq. p̃cipitur ali quod dubiũ,& adhuc in dubio parendũ est.de materia uide p Host. i sum. de maio.& obe.§.ad quod.ad fin.uer.ad huius,&

3 uide in dec j.de his,quę fiunt a ma.par.ca.per Inn. Opp.†ꝙ p scandalo euitãdo,quis nõ debeat uitare operationẽ boni , inf. de reg.iu.reg.q scandalizauerit.sol.pro uitãdo scandalo aliqd, ꝙ omitti põt,fieri sine p̃cõ omittẽdũ, uel faciẽdũ est.sed p ui tãdo scã dalo,qđ omitti nõ põt absq. peccato, uel fieri omitti,

4 uel fieri nõ dẽt.gl duæ seq.literales sunt.† Quid cõprehẽditur hic appellatione Præpositi?dicit glo.rñdẽdũ &c.ió dicũt doc. ꝙ nomẽ gñale est,& cõprehẽdunt oẽs,siue sint Abbates, siue Priores,siue Ministri,siue Guardiani,siue Archipresbyt. uel cu iuscunq. professionis,uel nominis , qui religionibus præsint .

ADDITIO.

a ¶ Est malũ. Vide Bar.in l.ii.ff.de nox,ubi tenet, quod ille qui metu superioris cõmisit homicidiũ,excusatur ab homicidio,sed cõtrarium tenet d.Ab. in c.facris,de eo ꝙ met.cau.uide Bal.in l.seruos.C.de le.Iul.de ui publ.ubi dicit,quòd non excusatur,sed pœna mitigatur,de quo etiam per Bal. in c.i. §.iniuria,co.3. de pace iu.fir.per Ab.in c.non magnopere, ne cle.uel mo. ubi dicit, quod excusatur,qui fecit iussu superioris,ꝙ põt tollere illud. S.S.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopi,& episcopi quomodo debeant consecrari? & qua forma? uide in notabilib.2.usque ad fi.*

2 *Ordinare,illud uerbum sumitur aliquando pro consecrare,& aliquando pro eligere.*

CAP. VI.

Si archiepiscopus. Metropolitanus ab omni bus suffraganeis consecra tur.Suffraganeus uerò a tribus Metropolitano iubente.h.d cũ c.seq.Casus li.Quando Archiepiscopus debet consecrari, om nes suffraganei conueniant ad sedem Metropolitanam, ut ab omnibus consecretur. Episcopi uero cõprouinciales, si necesse fuerit,iussu Archiepiscopi,a tribus episcopis possunt con secrari,aljs cõsentiẽtibus.Sed melius est si archiepiscopus cũ

1 aljs Pontificẽ consecraucrit.B.† Not.i.ꝙ propriũ cõsecrãt suf fraganei suũ Archiepm,& sic in consecratione oẽs debent interesse.Secundò no.ar.pro opi.ꝙ episcopatus,& Archiepiscopatus sit ordo,ibi,ordinandus,& ibi,ordinetur,de quo in data 6.Et aduerte,ꝙ licet in actu electionis solũ capitulũ ecclesiæ interesse dẽat,in actu cõsecrationis oẽs epi,ad hoc ꝙ no.inf. de iudi.c.nouit.Tertio no.ꝙ de substãtia cõsecrationis,& forma,saltẽ exiguntur tres episcopi.Et no.ꝙ in consecratione suf fraganei necessario Archiepiscopus non adest,ut consecrans, sed ut iubens,ut consecratio fiat, & eius actus potius est iurisdictionalis,quam ordinis.Quarto no.ꝙ cõsecratio suffraga nei nõ p̃t fieri absq. ꝑsensu cuiusq. suffraganei ꝑuinciæ.Quin to no.ꝙ Archiepiscopus possit suffraganeũ per aliũ consecra

a re,[a] melius tũ est ꝙ per se cõsecret.Sexto no.ꝙ assistẽtes actui cõsecrationis oẽs pariter in cõsecratione operant. Primò arguit de forma,& psonis archiepiscopũ cõsecrantibus.Scdò de personis consecrantibus suffraganeos.Ad primum opp. quod nõ ordinent archiepiscopum suffraganei,sed capitulũ cathedralis ecclesiæ,ut sup.de ele.c.i. Sol.si sumitur ordinatio pro consecratione, hoc faciũt suffraganei,si sumitur ꝙ electione, hoc facit capitulũ , nisi suffraganei de cõsuetudine haberent ius in electione,& tunc uocãdi essent.93.dist.c.miratus ualde

2 sũ,ad hoc quod no. ꝺ postu.pla.c.bonæ il.j.†No.gl.de illo ver. ordinare , quod sumit qñq. ꝙ consecrare, qñque pro eligere, uide tex.de concess̃ben.c.2.& docto.de offi.deleg. c.super eo.

3 † Opp.qđ nõ exigat, ꝙ ab oĩb.ordineẽ,ut pat.et in fi.c.& uide ẽt,ꝙ sufficiat,ꝙ i ordinatione maior pars ꝟsentiat,vt de elect.c. ga pp.ff.ad muni.l.qđ maior Sol. de forma ꝟsecrationis, & ad substãtiã eius sufficiũt tres in ipsa cã,aliàs in ꝟsecratione facien da,& ut ad eã possit haberi assensus dicit gl. ꝙ oĩum suffraganeorũ exigit ꝟsensus, ga qđ oẽs tãgit &c.de maio. & obe.c.humilis,& in c.inter quatuor.& hoc si consentire uelint:sufficit.n. si ad hoc uocẽtur,& si uolũt ꝟsentire,benè qđẽ:si uolũt interesse,se,poterit fieri p uolẽtes interesse;si nolũt interesse,sed ꝟsentire omnes, stabitur maiori parti secundũ gl.ad hoc.64.dist.c.quia ambitiones.Hęc uera sunt in actibus tãgẽtibus plures,ut collegium,uel uniuersitas,aliàs si actus tãgeret commodum priuatum,sufficeret unius cõtradictio.de cõsti.c.cum omnes.Et hoc uerum de iure,tamẽ Papa põt,si uult,consecrare,ut no.51.dist. c.qui in aliquo,& dicit ibi Io.And. ꝙ in ꝓpria ciuitate cõsecrandus est,ut ibi. & lxiij.di.c.Metropolitano. Ad secundum op. ꝙ non sit necesse , quòd omnes consentiant, quia sufficit ꝙ sint uocati.74.dist.c. comprouinciales. Sol. dic, quòd ordinatio est facienda illis consentientibus, si potest, & sufficit ꝙ consentiãt tacitè, uel expressè, ut quia non ẽntradicant , uel si contradicant, nihil rationabile opponant,sufficit ẽt,ꝙ uocati nõ ueniãt. Si tñ fieret ꝟsecratio ꝛtẽpto minimo episcopo, nõ ualeret quia ad hoc,vt reciperet excusationẽ, ut dicit Io.63. dist.c.iuel falẽ ueniret cassanda,ut dicam in c.seq. Opp.2.ꝙ absq. authoritate Archiepiscopi fieri p̃t.53.di.c. ga p ambitiones.Sol.si uult Archiepiscopus,eius authoritate hoc faciendũ est,si nõ uult,tunc propria auth.facere possint, secũdũ Inn. & Io. 100.di.c.j.dicit, ꝙ hoc faciẽt tũc auth.ꝓpria,vel cleri matricis ecc.Io.An.dicit ꝙ collegium prouinciale hoc facere poterit, & tribus comme tere author.sua,tres verò cõprouinciales hoc non possunt sine licentia Papæ,uel cleri matricis ecclesię,uel collegii ꝓuinciali Episcoporũ:& sic utraq. opi.ẽ vera,& dicit Host.ꝙ hoc primo loco spectat ad ꝓuinciale collegiũ,quo negligente,ad capitulum Metropolitanæ ecclĩæ.65.dist.c.si forte.Opp.ꝙ electio suffraganei non spectat ad Archiepiscopũ,sed ad capitulũ suæ ecclesię,ut patet de ele.c.j.Sol.die,ꝙ ꝺam est electio primaria,q̃ principiat actũ ꝓmotionis,hæc spectat ad capitulũ. Quærũ est electio secũdaria, q̃ fit post elect. qñ præsentatur ad cõfirmandũ Archiepiscopo,ꝙ quẽ electus examinat, q̃ si dignus est admittit,& hæc,q̃ sumit pro quadam examinatione,aut confirmatione, spectat ad Archiepm,q talẽ habet examinare,ꝺ ele.c.nihil. de hac loqtur hæc decre.vel intelligi pt,ẽt de primaria,intelligẽdo,ut dicit prima gl.de electione cõpetẽte ex consuetudine.

ADDITIO.

a ¶ Per illum consecrare. Ita no.Spe.in ti.de prob.§.nidendũ,uer.decimò ꝙ literas. Ber.de Fir.in trac.de episcopo,li.3.par.ult.aliquid per Bal.in c.ſ. feu.dat e posſ.in usib.feu.ꝙ An.de Iser.in ti.quo tempore miles, ibidẽ. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Consecratio Episcopi,siue Archiepiscopi,quomodo,& quibus interuentibus fieri debeat,& qui habent consentire si nolunt præstare consensum uide per totum.*

2 *Ordinatio alicuius in presbyterum,quomodo,& cum qua solemnitate fieri debeat.*

3 *Consecrationi Archiepiscopi,uel episcopi si aliquid opponatur, ad quem erit recurrendum.*

CAP. VII.

Nec Episcopi Summatum est ſ. in c. ꝓxi. Casus liter. Quærebat in isto cõcilio, utrũ Episcopi possent cõsecrare suffraganeũ suũ? Rñdet, ꝙ Epi sine permissu Archiepiscopi non præsumant Epm consecrare, nec Archiepiscopus aliquem consecrare præsumat sine duobus, vel tribus Epis,ita ut alij cõprouinciales Epi per suas literas cõsentiant,ꝙ si inter illos discordia fuerit, Archiepiscopus maiori nu

1 mero cõsentiat.B.† No.1.ꝙ suffraganeus non potest consecrari absque pmissu Metropolitani. No.2.ꝙ de substãtia cõsecrationis,& forma,exigunt tres,& sic Archiepiscopus absq. duob.uel tribus Episcopis nõ p̃t cõsecrare Epm. & no.ꝙ Episcopi dẽnt esse cõprouinciales. Tertiò no.ꝙ licèt ad substãtiã ꝟsecrationis exigãtur tres,anteq̃ tũ ad eam habeaẽ recursus.i.aditus, debent

a omnes suffraganei requiri,& cõsentire.No.4.quòd actus,[a] qui solo

ADDITIO

a ¶ Quod actus. Vide Bald.in l.Titius,ff.de const.pecu.ubi dicit,ꝙ epistola inducit obligationem inter absentes,& etiam inter presentes,si præsens,præsenti det literas,uel scedulam,de quo etiam per Pau.de Cast.& alios in l.filius,ff.ad Macedo. per Bald. & alios in l.non epistolis. C. de probatio. Sebastianus Sapia.

solo perficitur consensu,potest per epistolam perfici, ad hoc l. i.ff.de contrah.empt.& no.ꝙ citatio,& requisitio, seu admonitio possunt fieri p literas. Quintò no.ꝙ in actibus dependentibus a pluribus,vt uniuersitate,statur maioritati numeri. Op.ꝙ non sufficit iussus eius,imo exigitur eius præsentia, cui cõmisere uices suas,de off.or.c.quod sedem.fatetur gl.ꝙ exigitur eius præsentia,& oporteat,quòd ipse,vel alter loco eius sit præsens. Op.secundò,ꝙ sine trib.potest Archiepiscopus consecrari,qa sufficit,ꝙ ipse cum duob.hoc agat. 64.di.c. comprouinciales. So.quod dicit,ꝙ ipse cum trib.hoc potest intelligi, ipso computato in num.triũ:nã cũ hoc posset fieri iussu Archiepiscopi à tribꝰquare non poterit ab Archiepiscopo iunctis duobus:ideo additum fuit in litera,vel duobus,quod non erat in antiqua cõpilatione,& dicit gl.ꝙ de substantia consecrationis est,ꝙ sint tres,aliàs non esset consecratus,si à paucioribus esset consecratus.66.di.c.porrò. ubi ponitur forma cõsecrationis ab apostolo. An verò quilibet istorum ordinet? & an tenere librum supra caput ordinandi sit de substantia ordinationis? no.23.di.c. Eps,qđ bñ no.& ibi ten.gl.ꝙ dr̃ ab oĩb.ordinatus, non à quolibet de per se.Et ꝙ tenere librum sup.caput non sit de substantia,vide quod no.de ele.in c.quod sicut.Venio ad aliqua quærenda.Primò hic habemus de suffraganeis, quid si consecratur Archiepꝰ?dic,ꝙ hoc fieri debet ꝑmissu primatis.i.Patriarchę,si hẽt illum.65.di.c.nõ dẽt.§.si ãt.vbi de hoc. & c.seq.6.q.4. c.si i ter.Quæro quid de Episcopo subdito Archiepo,an cõsecretur absque consensu primatis?dic ꝙ sic,licet sit honestum illius ꝟ sensum requirit,ut 65.di.c.placet. Alii dicunt, ꝙ de necessitate exigitur,ga factum arduum est magnum tangens totam ꝓuinciã,cuius ipse caput est,meritò ergo requirendus est, aliter consecratus non habebit executionem,vt in c.placet. & huic plus assentit Inn.hoc dicit Ho.verum,si pateat hoc fieri debere de cõsuetudine,vel priuilegio,aliàs secus. 9.q.3.c. conquestus,de fo.or.c.duo simile,c.pastoralis.Quid si Archiepiscopus ñ vult consentire consecrationi suffraganei sui,nec iubere?dic ꝙ si hẽ ãt cãm impediat eam,& si esset ꝓbabile dubiũ de iustitia cãæ, flaretur dicto eius cõtra prouinciales Epos, nisi appellaretur, sic intelligo no.55.di.c.1.si autem non hret cãm iustã,tunc suffraganei p̃t requisita superioris lnia,si habet , aliàs satis puto ꝙ ipsi possent,nisi de facili possent habere recursum ad Papã , & sic potest intelligi 63.di.c.vlt.& quod ibi no.Ioan. vbi Doc. hoc remittunt. Quæro quid si prouincia non habet tres Episcopos,vel hẽt vnum solũ?So.conuocent vicinorũ auxilia.7.q.1. Pontifex,quia de substantia consecrationis hic est numerus.

2 Propter quod arguit Ho.ꝙ qñ eps aliquẽ ordinat in præsbyterũ,ad minus duo ꝑsbyteri facerdotalibus induti ei dẽnt astare, & sic intelligitur 23.di.c.ꝑsbyterũ.dicit tñ,ꝙ cõsuetudo multũ ecclesiarũ hẽt,ꝙ nec duo assistant induti, & ꝙ oẽs pñtes non induti manus imponant,& sic prædictum c.qđ dicit,ꝙ oẽs manus imponãt,intellige oẽs,qui ꝑsentes sunt , ted debent intelligi de indutis.sic dicit,qđ de indutis in consecratione epi ẽffere habent saltẽ duo,vel tres induti ꝑsbyteri debent assistere epo ordinãti,aliàs impossibilis esset ibi litera. q̃ dicit maꝰ tuas,uixtà manus epi,qñ multi essent ꝑsbyteri pñtes ; nõ tamẽ reprobat Host.quin ex quo duo induti assistant epo , & alij etiã non induti manus imponãt,&remittit,de sacr.nõ ite.c.fi.Quid si aliquis ex suffraganeis sit contemptus in cõsecratione epi? Dic qđ poterit agere de contemptu,& obtinebit cassationem executionis,sicut in electione agitur,vt consecretur , de ele.c. quod sicut,& ẽt gravior pœna posset imponi ſm Inn. Quæro quid si ſsententiauerit Archiepiscopus,ſm volũtatem minoris partis?dicit hic Io.An.qđ tenet sniа,ga hic suffraganei nõ sunt iudices,sed consiliarij,ſm Inn.sunt tñ ꝟsiliarij necessitatis, ꝓp quod vitiabit factũ eis contemptis,vt ſ.dixi,ad hoc de ele.c.cũ

3 in veteri.† Quæro qd si ꝟueniãt suffraganei ad ꝟsecrãdũ electũ in archiepm tuũ,& aliqd rõnabile opponit,quare non sit consecrandus, qd fiet? dic qđ recurrendũ est ad Papã, vel aliũ superiorẽ ꝓ.patriarcham,vel Primatem,si illũ habeant ſm Inno. alias Host.de of.or.c.quod sedem,de fo.comp.c.sanè , &c. cum sit,quia cum recipit in cõfirmatione iurisdictionem in suffraganeos,de ele.c.suffraganeis,& c.transmissam , cognoscere de hoc nõ poterunt ut inferiores. 21.d.c.inferior.de ma.& ob.c.cũ inferior.recurrat ergo ad Papã,vł Patriarchã,de præb.c.graue. Pius dicit Abb.qđ si ꝺ epum ꝟsecrãdũ de criminib. obiectis, cognoscat Archiepꝰ cũ 12.epis,& maior pars dicat ꝺẽnãdũ, & minor absoluẽdũ,archiepiscopus non poterit sententiare.3. q.vi.e.quamuis,de post.præla.c.2.de quo de ac.c. super his.

ADDITIO.

a ¶ Quid fiet? Vide per Spe,in ti.de inquisi.§.nunc tractemus,uersi.in sum. Arc. vii.q.1.c.nihil. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Ordinans,& ordinatus extra tempora puniꝰtur.*

2 *Ordinatus extra quatuor tempora caret executione , nisi per Papam dispẽsetur.3.4.5.*

CAP. VIII.

Cum quidam. Ordinans† extra tempora debita punitur, & ordinatus sine Papæ dispensatione ordines non exequitur.h.d.Primò punit ordinantem.Secundò ordinatum. Casus literalis.Quidam Episcopus contulit sacros ordines extra quatuor tpa. quod non debuit,dicitur,qđ puniri dẽt Episcopus canonica disciplina.sut priuetur potestate conferendi ordines,quos illicitè contulit,& ordinatis interdicatur executio ordinũ susceptorũ , donec apud sedem apostolicam restitutionis gratiã consequatur. B. No.1.

2 ordinantem extra quatuor tpa puniendum.† Secundò no.ordinatum carere debere executione,donec secum dispensetur, & sic patet,qđ tps non est de substantia cõsecrationis, licet sit de solemnitate.Et no.quòd deficientib. solemnitatib. requisitis ad ordinẽ,q̃ sunt de bñ esse,non impeditur impressio characte

3 ris,nec impedit executio ipso iure. † No.3. qđ cũ ordinato extra quatuor tpa solus Papa dispensat ad ĩtegrandã executionẽ.Et ex hoc habes vnum casum, in quo episcopi non dispensant, ga dispẽsatio est Papæ reseruata.Op.ꝙ ordinati extra quatuor tẽpora,recipiunt ordines.ſ.eo.c.sanè.j.e.c.consultationi.Sol.nõ

4 recipiunt executionẽ,vt hic,sed characterẽ,ut hic,& ibj.† Quęro an ipso iure careãt executione,an sint executione priuandi? dicunt alig,ꝙ ipso iure,ar.j.eo.c.litera,de quo dicetur ibi,& in c.pe.Io.An.& Inn.intelligunt.i.per sententiã, propter verbũ,

5 reddere debes.† Quæro,an inferior à Papa poterit cũ isto dispensare?tex.facit,ꝙ non,gl.hic tenet, Doc.contra.vnde dñt,ꝙ licet ille non possit dispensare,qui malè ordinauit, dispensabit tamen successor,Metropolitanus autẽ hic non dispensat , quia hoc fecit ex delegatione Papæ,ſ.ꝙ suspendit, vel quia tales nõ sunt Archiepo subiecti,cum essent subditi Suffraganeis, ar.de of.iu.or.c.pastoralis.Ordinarius autem non potest dispensare cũ illis in beneficio,q̃bus ignorantibus, ipsi Episcopo data est pecunia.1.q.5.c.præsentiti,licet aliàs eo casu sit permissa dispẽsatio,ibi,iõ Papa dispensationem sibi reseruat secundum Abb.

SVMMARIVM.

1 *Ritus qui dicatur?*

2 *Præsbyter Græcus,qui licitè retinet uxorem, si uxoriat inter Latinos,an cogatur dimittere uxorem?*

CAP. IX.

Cum secundum. Græci à Latinis,& econtrario ordinari non debent, si in ritu ordinandi sunt diuersi.h.d.Casus literalis.In partib.Calabriæ epi Latini in ordinibus conferendis seruabant institutiones Græcorum,ordines conferendo extra quatuor tpa,& ecõ uerso,& ita permisſim se ordinabant adinuicem. Præcepit Papa hic,ꝙ Latini talem ritum,& cõmixtionem de cæterò non

1 seruent in ordinib.conferendis.† Not.quid est propriè ritus,[a]

a quia est quædam cõsuetudo in ordinandi modo, vel alio actu exercendo solemnitatem præbens,ita ꝙ ubi usus disponit ergo solẽnitatem actus,potest ritus dici,seu obseruantia,supra de consue.c.fi.Secundò no.ꝙ circa modũ ordines conferendi p̃t operari consuetudo,& ritus,vbi sumus in loco,in quo lex canonica circa ordines nõ est recepta.Opp. ꝙ ſm ritum Græcorũ Latinus possit ordinari,j.e.c.ꝙ trãslationẽ.Sol.gl.dicit,ꝙ illud olim,hodie talis mos nõ dẽt seruari,si tamen seruetur,& tolere tur per Papam,stãdum est tolerationi Papæ.Vel dic, Græci ordinari p̃nt à Latinis,dumtñ hoc fiat lnia suorũ eporũ, ut ibi,& eꝺ dumtñ ordinẽtur Latini ſm ritũ Latinorũ,& Græ i ſm ri tũ Græcorũ,vt ibi,ubi ꝓbihent ordinari ꝺ ritũ ẽt ordinãdi.Vñ si ritus ñ sunt diuersi,nõ ꝓbihet ordinatio:si sunt diuersi,nõ pñt, ga ꝓingeret necessariò fieri,aut ꝺ ritũ ordinati,aut ꝺ ritũ ordi

2 nãtis,& vtrunque malũ est.† Quid si cõiugatus Græcus ꝑsbyter se transferat cũ uxore sua ad morãdũ inter Latinos , nunqd erit sibi licitũ uxorẽ retinere?dicit Inn.ꝙ si breuem moram faciunt apud Latinos,hoc poterit tolerari,si verò lõgã , illud ꝓp scandalũ tolerãdũ non esset,& nisi ꝓmittat continentiã, sibi ñ dabit ecclesia Latinorũ,hoc vltimũ nõ ap.ꝓbat Host.remittens ad decr.cum olim,de cler.coniu.dicens durum consentire, vt propter scandalum matrimonium licèt contractum a Græco, qui continentiam non vouit.31.di.c.Nicena, debeat ſparari , cum Græcus matrimonio possit uti,de vi.& ho.cler. c. vt cleri corum, in fi. nisi forsan cum scandalo allegetur , & probetur ſpecialis consuetudo regionis.de cognatione ſpũali,c.super eo. Bar.Bri.q.dñi.31.dicit,eũ à ministrãdo ꝓhiberi nõ debere.An.

ADDITIO.

a Ritus. Vide etiam Ab.in c.in aliquibus,de decimis , & quę differentia sit inter obseruantiam,consuetudinem.stylum,ritum,mores, vsum solitum, & consuetum?ponit illustris præceptor meus do.Rochus Curtius.in rubr. de consue.q.4. Seb.Sapia.

SVMMMARIVM.

1 *Apostata nõ dicitur ille monachus,qui de uno monasterio transit in aliud, nec incurrit irregularitatem,intellige,ut in nu.2.*

3 *Monachi nigri habent strictiorem regulam,quàm albi.*

CAP.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. X.

Ex parte. Si monachus vnius ordinis in secundo ordine, ad quem transiuit, recipit sacerdotium, ad primum ordinẽ rediens in eo liberè ministrabit. Cõis diuisio secunda ibi, mandamus. Casus literalis. Quidam monachus Carilociti trãstulit se ad nigros monachos, & habitum illorum assumens in præsbyterum est promotus. dubitabant isti monachi, vtrũm in ordine sic suscepto debeat ministrare. Mãdat eis Papa quatenus monachum illum permittant officiũ sacerdotis exeq; libere, nisi aliud canonicũ obstiterit. Ber. † No. i. q. monachus transiens ad aliud monasterium, necessariò nõ concluditur apostata, & ibi recipiens ordinem non incurrit irregularitatem, nec per hoc est suspẽsus ab executione officii.

† No. i. q. cæteris paribus regula nigrorum monachorũ vt durior, q̃ sit regula monachorum alborum. Opp. q. exiens monasterium incurrit apostasiam, & si ibi ordinatur, vt q. incurrat irregularitatem, de apost. c. fi. Sol. potest decr. dupliciter intelligi. vno mõ, q. monachus hic transiuit illicitè ad aliam religionem, & ibi assumpsit ordinem, & fm istum intel. ob. cõtrariũ. Sed dic, q. quidam sunt apostatæ strictè, vt quia apostatant ex toto relinquendo habitum, ad mũdum redeunt, vel quia apostatãt fide, & tales ordinati incurrũt irregularitatem, & carent executione, ut in contrario. Quidã sunt apostatæ latè i. retro redeuntes, & tales non incurrunt irregularitatem, ibi ordines assũmẽdo, fm gl. uel talem, quin possint dispensare Abbates, ita vt uelle fm doc. quandoq; transitus est publicus, & notorius, & transiens ibi ordinatus incurrit irregularitatem quandoque transitus est occultus, & non incurrit irregularitatem, fm Inno. & Abb. si dicatur contra quia transitus est publicus, & non põt non esse notorius. 54. di. c. si seruus, de transla. ep. c. licet. Solu. ibi loquitur in transitu Epi, qui transiuit cum turba, monachus aũt occultè, vt patet ex no. per glo. 54. dist. c. si seruus sciente, in ver. per triẽnium. Alius intellectus est quem ponit glo. & in illa dicit, q. loquitur, quando transiuit licitè, ut Inia petita, licet non obtẽta, ad religionem nigrorũ, q̃ erat strictior, ideo ex hoc non põt dici apostata, & sic nõ est irregularis, nec aliqua eget dispensatione, contrarium procedit, quando trãsiuit illicitè, & sic ibi ordinatus nõ dẽt ministrare, nisi dispensetur, sic loquitur contrariũ. Dic ergo, quidã sunt apostatæ fidei, vt ex toto religionẽ dimittentes, & tales ordinati in apostasia carẽt executione, & non possunt ab aliquo, q̃ à Papa, dispẽsati. Quidam sunt apostatæ latè, qui illicitè transeunt de religione in religionẽ, & tũc aut trãseũt publicè, ita q. factũ est publicũ, & tũc cũ talibus dispẽsat Abbas. Aut est occultũ, & nõ requiritur dispẽsatio. Aut trãseunt licitè, & nõ egent dispensatione.

SVMMARIVM.

1 *Clericus uni episcopo subiectus, non potest per alium episcopum ordinari, sine licentia, & si ordinatur, interdicitur sibi executio.*
2 *Clerici ordinati ab alieno episcopo, sine licentia, an sint ipso iure suspensi? Suspensus ipso iure si celebrat, incurrit irregularitatem, secus si non est ipso iure suspensus.*
3 *Presbyter Græcus ordinatus à Latino, an possit accipere uxorem?*

CAP. XI.

Quod translationem. Si Græcus, ẽpo Latino subiectus, ordinatur à Græco sine Latini licentia, ei ordinis executio interdr, si cum Inia, toleratur. In prima ponitur decisa cõsultatio. in secunda responsio; ibi, consultationi. quæ distinguit, & fm mẽbrum prosequitur ibi, si vero, Casus literalis. Quidam clerici Græci existẽtes in diœcesi Latinorũ ab Epis Græcis extra quatuor tpa ordinantur, postmodum à Latinis Episcopis celebrare prohibentur, quæsitum fuit à Papa, quid de talibus sit agendum? Respon. Papa q. cum clericus Græcus Epo Latino subiectus, à Græco Pontifice ordinatur, interdicenda est ei executio ordinis sic suscepti, tãquam ab alieno Epo ordinato, nisi de mãdato, vel Inia sui episcopi id factum sit, licet culpandus sit episcopus, q. clericos suos à Græco episcopo facit ordinari, q̃diu ab ecclesia talis mos toleratur, impediri non dẽt executio ordinum taliter susceptorum. Ber. No. i. q. diuersitas ritus inter superiorem, & inferiorem, dummodo sint sub una fide, nõ impedit subiectionem spiritualem † No. 2. q. clericus episcopo subiectus ab altero epo absque sui epi Inia ordinatus, licet recipiat characterem non recipit executionem, vel si recipit intelligenda est sibi. Tert. no. q. Græcus subiectus Latino, potest, de Inia Latini, ordinari fm ritum Græcorum, & ordinatus recipit executionẽ. Quarto no. q. circa ordines conferendos una pars Christianorum potest inducere consuetudinem, si hoc Papa tolerat, & sic Papa hoc non tolerãte inducere illam non pt. Op. i. q. dec. non faciat ad titulũ, q. a nõ agitur hic de ptãte ordinãti, sed de tpe. Sol. dic, q. hic a Græco fuit facta ordinatio ex quatuor tpa, & sic facit ad ti. Opp. q. ordinatio ista non dẽat fieri ex quatuor tpa, vt patet 5. c. 2. & 3. Sol. dicit Phi. q. hoc sit uabãt clerici orietales, & de iure fieri nõ dẽt, tñ ex corũ more hoc fiebat pp tolerãtiã Papæ, & dicit gl. q. hodie mos iste nõ toleratur, sup. e. c. cũ fm. dicit Ho. q. decr. qñ in pleriq; facit q. mos hodie tolerẽt, & hẽt aliqualiter hoc executare plati authoritas, fm Phi. † Op. 3. q. ẽt ordinati ab aliis episcopis, sũt ipso iure suspẽsi, & nõ suspẽdẽdi, ut patet 9. q. 2. c. 1. 70. d. c. 2. & 3. de parochijs. c. nullus. sed dic, q. ordinatio est irrita, quo ad deponentem, quia taliter ordinati dẽnt deponi, nisi cum eis fuerit dispẽsatum. 9. q. 2. c. nullum, & 7. q. 1. c. Eps in diœceli. vi quia non habet executionem quo ad se, sicut dicitur de peccato occulto, de eoha cler. & mu. c. fi. sed quo ad alios non sunt suspẽsi. Et per hoc infertur, q. celebrãtes non incurrunt irregularitatem, ad idem de of. or. c. significauit. potest tamen eis interdici executio, vt hic, quo ad oẽs suspensus, & sic si interdictus non abstinet, potest excõicari. 71. dist. c. 4. & tunc celebrãdo incurrit irregularitatẽ, nõ prius, licèt celebrando grauiter peccat de cle. exc. mi. c. si celebrat. ad hoc, quia eps talia ratificat, & dispensat, per quod patet, q. non incurrit irregularitatẽ, aliàs Papa solus dispẽsaret, de sen. exc. c. cum illorum, & c. i. p. hoc stylus curiæ. Mãdamus, q. cum eo ad tps suspensio dispenses. Et si q̃ris in quo dispensat? dic vt non deponatur, nec aliter grauiter puniat, quod fieri posset de iure fm Ho. licèt dicat aliquos dicere contra. sed ipse non iudicat aliquem irregularẽ nisi vbi appareat à iure expressum, de sen. exc. in 6. c. is qui, lo. permittit ad no. e. ti. c eos. quod dicit ibi gl. q. non incurrat irregularitatem. Op. 4. q. non tolerat hic Græcus ordinatus. 5. c. 2. & secundum. Sol. dic, q. tolerabatur olim, hodie non tolerat, ut hic, & sic ibi loquitur de ordinatis ante Cælestinũ, qui non tolerauit hunc morem. uel licèt p mixtio rituum reprobẽtur, ibi, tamẽ hodie posset fieri ordinatio à Græco, fm suum ritum nõ reprobatũ, iõ ordinatus Græcus à Græco, toleratur, ut hic. non ordinatus Græcus à Latino, vel econtrario, ut ibi. † Quæro an quo ad hoc, vt possit uti matrimonio cõtracto Græcus decẽtũ Inn. procedat super originali. dic q. loquitur de ordinato Latino a Græco, & sic etiam ponit Ioan. An. cum hic melius stat pp ea, quæ subiunguntur. vel dic, q. intellr de Græco quo ad originem, Latino tamen quo ad clericatũ fit dria an lit ordinatus à Græco, vel à Latino, indifferẽter possit uti. dicit Inn. q. licèt quo ad ordines fiat differentia, an à Latino, an à Græco, tñ quo ad utẽdum matrimonio ꝛcto, non est dria, sed attenda est consuetudo ecclesiæ, ad q̃ ordinat, & in qua intitulatus est, q̃ dẽt obseruare. 8. di. c. contra mores, & illius etiã, qui ordinari mandauit. Si uerò ordinetur ad titulũ certæ ecclesiæ, teneabit consuetudinem ordinatorũ, de præben. c. cum secundũ, quod non placet Ho. quia & si Latinus ¶ cõiugatus, uxore sua insciа ordinatus fuit, & etiam professus, cogitur ad uxorem redire, de conuer. coniug. c. sanè. & c. uxoratus. sed Inno. forte intelligit, qñ est ordinatus ea sciente, & patiente. Ant. de But.

ADDITIONES.

a Debent deponi. Adde Arch. in c. quoniam diuersarum. 21. q. 2. quod tamen limita, ut per gl. ibi. Zac.

b ¶ Non incurrunt irregularitatem, quia erant suspẽsi ab homine, secus verbi, si à iure, quia celebrantes incurrissent irregularitatem, no. Inno. in c. fin. in glo. ita. ver. suspendatis. infra de eo ha. cleric. & mu. Bal. in fin. marg. in uer. suspendatis, uersiculo. 9. omnino per Car. in clemen. 1. 6. pœna. de priui leg. Zac.

¶ Adde, q. suspensus à canone, si celebrat, non incurrit irregularitatem, secus aut̃ si sit suspensus ab homine, excommunicatus tamen qualiter cumque siue à canone, siue ab hoie celebrãs efficitur irregularis, ut notat Inno. c. sicut, de eoha. cle. & mu. & vide Inn. in c. proposuit, de cle. exc. mini. cano. quando suspensio est perpetua, idem esset, q̃d depositio, & tunc celebrans efficitur irregularis, ut per Arch. in c. 2. 8. di. & per Ioan. An. in add. Spec. in ti. de accu. in §. 2. ver. item quæritur, & per Pau. de Leaz. i. cle. 1. clerc. non ali. Et quę sint crimina inducentia suspensionem ipso iure, uide per gl. in c. nullus. 32. dist. & habetur per gl. & docto. in c. accusatus, & in c. fin. de simo. & vide glo. in c. ex tuarum, & in c. inter, da pur. cano. Ant. Fran.

c ¶ Et si Latinus. Quid si in eo, qui eligitur in Papam uxoratus, vide D. Abb. in c. licet de uitanda. co. 2. de cle.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus à Papa non potest per inferiorem promoueri, & licèt habeat multa priuilegia, tamen non eximitur à potestate sui Episcopi.*
2 *Ordinatus ab uno citra Papam potest per alium promoueri.*

CAP. XII.

Cum in distribuendis. Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ, ad superiores ordines non promouetur. Casus literalis. Si aliquis ordinatus fuerit in subdiaconum à domino Papa, ab alio ad superiores ordines, sine licentia Papæ, ordinari non debet. Ber. † No. i. q. ordinatus à Papa non potest promoueri ab inferiori absque licentia Papæ. a No. 2. q. incæptum à superiore inferior pficere non potest? & q. eadẽ dẽt esse cã ages finis, quæ principij. No. 3. q. concessa gratiose à Papa non trahunt in exemplum

ADDITIO.

a Absque licentia Papæ. Vide de hoc Cardi. in cle. 1. §. 2. & 3. de reli. & ven. fan. & in cle. 1. §. præsentatos, de excess. præla. Zac.

exemplum ab inferiorib. Opp. q. subsit inferiori hic à Papa ordinatus, de ma. & obe. c. per tuas. Præterea hic actus ordinationis plus hẽt onetis, q̃ honoris, & sic vi, q. non debeat auferre modum. dic, q. hæc ordinatio licèt sit onus, tamẽ in aliquibus est honor, & commodum. Primum. n. est cõmodum, quia non potest talis, nisi plurib. testib. cõuinci. 2. q. 4. c. præsul, & c. nullã. Secundò, quia non põt cogi ab eo recipere ordines, de consec. dist. 2. c. fi. poterit tñ secundum Vinc. pp necessitatem ecclesiæ cogi ab epo, vt petat lniam a Papa, vt ordinet. Tertiò, quia maior honor debetur tali, q̃ alijs, de ma. & obe. c. per tuas. dicit tñ gl. q. per hoc non eximitur à potestate sui epi, quin ab eo possit iudicari, vt in d. dec. p tuas, qd intellige in alio, q̃ in depositio ne ab ordine, vt in d. decr. p tuas. nec ob. q. q nõ pt ordinare, nõ pt iudicare. 9. q. 2. c. nullus primas, qa illud est regulariter verũ, speciale hic pp excellentiã superioris, qui manum imposuit, vt illud, nisi appareat pmissum, vel qui non potest ordinare, non potest iudicare illo respectu, quo non põt ordinare, sicut nec iste potest ordinare, nec iudicare respũ ordinis. † Opp. q. ordinatus ab uno possit ab alio ordinari, de tempo. or. c. cum nullus, lib. 6. Solu. dic, q. aut loquimur in ordinato à Papa, & procedit dispositio, & hoc propter excellentiam dignitatis. Aut ab inferiore, & potest, & ordinatus ab uno, potest ab alio ordinari etiã illo irrequisito, qui habet aliàs potestatem illum ordinandi.

SVMMARIVM.

1 *Euidẽs intellectus alicuius legis, uel statuti dicitur ille, qui extrahitur per aliquem subtiliter intelligentem, licèt non omnes scirent extrahere.*
2 *Dispositio pœnalis, loquens de uero, extenditur ad fictum.*
3 *Ordines sacri quib. diebus conferendi sint? usque ad finem.*
4 *De differentia inter fictionem, & præsumptionem.*

CAP. XIII.

Literas. Duo sacri ordines non possunt conferri eidẽ vno die, vel duob. continuato ieiunio. Primò narrat factum, quod secundò improbat, improbationis cãm inferens, ibi, in quo quantùm. Tertiò punit contrafacientes, ibi, p̃ factum. Casus literalis. Quidam canonicus Bono. A. nomine, ecclesiæ Romanæ subdiaconus, electus fuit i epm Imolẽ. Eps Bon. recepto mandato præcedentis capituli ipsum ordinauit die sabbati in diaconum, & die dominico continuato ieiunio in præsbyterum. peruenit hoc ad notitiam domini Papæ, vñ mãdauit inquiri veritatem super hoc p epm Mutin. & magistrum H. subdiaconum suum. ipsi factũ, secũdùm quod dictũ est, significauerunt dño Papæ, & ipse respondet eis dicẽs, q. ip se recepit literas super inordinata ordinatione Imolen. electi, i quia ordinatione q̃tũ ordinator, & ordinatus deliquerint, euidẽter intelligit, q. prudẽter attendit, qđ. phat hoc modo. Si. n. non fuit Bonon. epo vtrunque ordinem conferre illi eodem die, eidem ratione non licuit ei eundem ordinem cõferre vno die, continuato ieiunio, cùm propter cõtinuationem ieiunij fictio canonica, siue mane diei dñicæ trahatur ad sabbatum, siue vespera sabbati ad diem dñicum referatur, illa duo ad eundem diem pertinere dñr. Si enim dicat, q. mane diei dñicæ ad vnũ diem, & vespera sabbati ad aliũ diẽ referatur, non esset ꝛtinuatio ieiunij necessaria, qa sabbato ante cenam, & dñica ante prãdium ieiunij intelligunt. Ideoque Papa Bon. epm, vt puniat in quo peccauit, suspendit a collatione diaconi, & psbyteri, alterũ vero ab executione sacerdotalis officij suspẽdit, donec de ipsius executione aliter duxerit disponendũ. Ber. No. i. q. nondum consecratus appellet electus. No. 2. q. ordinatio ad sacros ordines non permittitur die dñico post sabbatum ordinationis, cõtinuato ieiunio, & sic pp continuationẽ, dies dominica fingitur eadem die cum die sabbati. No. 3. q. † dicitur euidens intellectus, q. habetur ex lege, vel statuto per prudenter, & subtiliter intelligentem, licèt forte non omnes talem scirent extrahere intellectũ, ad hoc de offic. deleg. c. super quæstionum. † Not. 4. q. dispositio pœnalis loquens de vero extenditur ad fictum. a Et quod non est licitũ fieri una die verè, non est licitum fieri altera die, quæ fictione vna intellr, licet in veritate sint duo dies. No. 5. q. propter continuationem ieiunij dies dominica cũ die sabbati ordinationis fingitur vna dies. Sextò nota, quòd quælibet fictio habet duo extrema principij, & finis; & quãdoq; finis trahitur ad principium, quandoque principium ad finem. Septimò nota, quod licut in die vna verè non est licitum cõferre ordines duos sacros, ita nec est licitum conferre in eadem die interpretatiuè. Octauo no. quem puniendum, in quo deliquit, et quod conferens plures sacros in eadem die verè, vel fictè, suspẽditur à collatione ordinum, quos contulit illa die. Itẽ ultimò nota, q. ordinatus incongruo die est suspensus ab ordinis collati ultimi executione, secundùm alios est suspendendus. Opp. q. possit episcopus ordines conferre die dñica post sabbatum ordinationis, continuato ieiunio, ut patet. 75. dist. c. quod a patribus. Sol. diuersis psonis põt ordines ꝛferre, vt ibi, sed eidẽ cui contulit ordinẽ in sabbato non pt, & hoc est, q. hic reprehenditur, nec contingat, q. eidem eadem die, uere, uel fictè repe riantur ordines collati. Op. 2. q. non fictè, sed verè dies sabbati, cum mane dominica sit una dies, iuxta illud Gen. 1. vespere, & mane dies vnus. So. dicit gl. q. verè est vnus dies computando fm vnã ꝓputationẽ, de quo dic, vt de fer. c. 2. † Op. 3. q. ordines ꝛferri debeant die sabbati, & nõ die dominica, vt 5. c. c. de eo. & c. præced. 75. di. c. 1. So. dicit gl. q. aut loquimur de sacris, & sunt opi. aliquæ, q. die sabbati regulariter ordines sacri conferendi sunt, si loquimur de sacris, & hoc est verum, siue sit dies sabbati vera, vel ficta, vt est, qñ vsque ad dominicã cõtinuatur ieiunium, quia tunc dominica trahitur ad sabbatũ, & sic fingitur vna dies. Hug fuit i opi. q. die dominica omnes ordines conferri debeant, & sic facer, & non die sabbati. Idem dicit de baptismo, de cõse. di. 4. c. venerabilis, &c. seq. 75. di. c. qđ à patribus, ibi, post diẽ sabbati ciusquè noctis, quæ in prima sabbati lucescit in die exordia consecrandi eligantur, & fm eũ nõ est necessaria continuatio ieiunij, vt dies vna fingatur sabbatũ, & dominica: nã sicut ordo epalis potest conferri die dñica, & seq. neque exigit continuatio ieiunij, neq; fingitur dies sabbati trahi ad dominicam, & sic die dominica de mane, possit fieri ordinatio, absq. cõtinuatione ieiunij. pro hac opi. inducit, quia sacrm ordinis, & baptismi sumpsit efficaciã. sicut alia sacra, à resurrectione dñica, quæ fuit in die dñico, ergo eadẽ die debẽt conferri ordines. prima opi. est verior, vt hic patet, & 5. eo. c. 2. & 3. saluo, q. in Papa 5. eo. c. de eo. No. in d. c. quod a patribus, q. si die dñica, non continuato ieiunio, fieret ordinatio, imprimeretur ordo, & eius effectus. Nec ob. c. qđ à patribus, quia debent exponi post diem sabbati. i. post incẽptum diẽ sabbati, licèt alij exponãt, post finitũ. ad hoc, in fine. 10. q. 3. c. vnico. Nec ob. q. sacramenta sumpserint efficaciã, &c. quia q. sumpserint efficaciã, nõ est necessarium, huius cã, q. debeãt in die dñico ꝛferri, aliàs sequeret, q. quilibet ordo illa die conferendus esset. Dic, q. qñque q̃ritur de tempore conferendi ordinem episcopatus, & cõfertur in die dominico. i. fit illius ordinis consecratio. 75 dist. c. 1. & est ratio quare alij ordines cõferantur in die sabbati, & episcopatus in die dominico? quia sicut vigilia seruit festo, ita promoti ad sacros epõ, de conse. di. 1. c. episcopus Deo sacrificans. &c. seq. qñq; quæritur de tempore conferendorum minorum, & tunc possunt conferri diebus solemnibus, & alijs dominicis, ut d. c. 2. & 3. 5. eo. super gl. fi. Op. q. hic puniatur in plus, q̃ deliquit, quia non peccauit diaconatum conferendo, sed solũ præsbyteratũ. Dicit glo. q. fatendum est, q. in plus punitur ordinator, q̃ ordinatus, quia plus peccauit, quia maior, de transla. epi. c. inter corporalia. Dic q. imo deliquit animi destinatione: vnde dicere, ritè cõtulit diaconatum, est falsum: sed dicere, ritè contulit diaconatum, si non contulisset presbiteratum, est verũ. Opp. q. nõ debet differri ordinatio ad dominicã sequentẽ, quod patet, qa nec ultra nonam dẽt missa tardari, de conse. di. 1. c. solent. Sol. ex causa propter multitudinem ordinandorum hoc permittitur, aliàs non. Idẽ si ordinatorem, vel ordinandũ, inuasit infirmitas, aliàs tardari non dẽt. Op. q. non sit suspensus, sed suspendendus, 5. eod. c. 2. Sol. quãtum ad ordinatum, stat propriè, quia suspensus est, quò ad ordinãtem impropriè, quia suspendendus: primum patet. 5. e. c. cõsultationi. Quæro. an sabbato magno Paschali possint fieri ordinationes? glos. dicit, q. non, quia neque missa cantatur, de conse. di. 3. c. sabbato. quia licèt non sit de substantia consecrationis, vt no. sup. de elec. c. quod sicut, tamen exigitur. Finaliter gl. tenet, q. etiam illo die celebrẽtur ordines, quia & hodie missa dr, & sic est cor rectum, quod dicitur in illo c. sabbato, & sic de facto seruatur, dicit Ioan. And. seruati ẽt a Papa. Nunquid autem in nocte Paschali possint ordines conferri? dicit Inn. q. sic, non in alijs nocti bus, cum non celebretur missa. Quæro quæ est ratio, quod in die sabbati permittitur ordinatio? dicit glos. quia sabbatum significat requiem, & ordinatus ad sacros transfit

ADDITIONES.

a Extenditur ad fictum. Dic hoc esse verum, quando in vtroque casu. f. & in uero, & in ficto est eadem ratio, no. in c. cum dilectus, &c. ad audientiam, inf. de ele. Io. And. in c. fi. de consue. lib. 6. Bal. & Lu. in l. Gallus, §. & quid si tantum, ff. de li. & post & Ale. in l. emancipata, C. qui admit. Item hoc hẽt locum in statutis, vt not. idem Ale. in l. sed si hac, §. patronum, ff. de in ius uo. & in l. 3. §. hæc uerba. ff. de neg. ge. & Bar. in l. omnes populi, in 6. q. prin. ff. de iur. & iu. Zach.

¶ An, & quando statutum comprehendat casum fictum? & quãdo in eis fiat extensio ex similitudine, & identitate rationis? uide quæ habentur in l. j. in §. is qui nauem, ff. de exercito. actio. in l. eum, qui uectigal, & in l. vt Alphenus, & in l. tigni, ff. de verb. sign. & maximè, quando statutum esset odiosum, vel correctorium, de quo habetur in l. præcipimus, C. de app. & l. sancimus, C. de test. & uide bon. tex. in l. si furiosi, C. de nup. & quæ hñr in c. cũ expediat, de electio. lib. 6. & quę not. in l. nõ possunt, ff. de legib. & uide not. per glo. & Bartol. in l. si constante, in princip. & in l. si vero, in §. de uiro, ff. solu. matrimo. Ant. Fran.

b ¶ Fictio. Vide late tradita per Bar. in l. si is qui pro emptore, ff. de vsuc. ubi tradit, quando requiratur, q. extrema sint habilia, & quãdo non, & quotuplex sit fictio. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit ad requiem, ideo illo die tantùm conferuntur, sed in minoribus non transit ad requiem, cum ad seculum possit redire. ideo alijs dieb. minorũ potest fieri collatio, ſm Doc. & Hosti. Quæro an die sabbati possit ab epõ conferri presbyteratus, & in die dominico consecratio nulla interueniente continuatione ieiunij? omnes tenent, q̃ sic, quia non reperitur prohibitum, & certum tempus non est statutum inter hunc, & illum ordinem, vt no. Io. An. in d.c. quod à patrib. Imo plus dicit Hug. & potest die dominico de mane ordinari in presbyterum, & eodem in tertijs in episcopũ; sed secundùm Inn. hoc non fiet de eius ꝑsilio, cum ordinatio, & consecratio debeat fieri eum missa, & nullus debeat duas missas eadem die celebrare. Item fictio ista
4 non trahitur ad illum casum. † Quæro quid est fictio? dic, quòd illa quæ ordinatur super falsõ: præsumptio autem, quæ ordinatur super dubio. Quæro qui debeat continuare ieiunium? dic, q̃ ordinans, & ordinatus, & ideo ordinans in missa, quam celebrat in sabbato, sumat solum corpus, & sanguinem, & sic non assumet vinum perfusionis, de celeb. missa. c. ex parte.

CAP. XIII.

1 **Vel non est compos.** † Ordinans puerum
a 13. annorum a in diaconum, suspenditur a collatione ordinum, & ordinatus ab ipsius executione, vsque ad ætatem legitimam. Primò narrat factum, quod secundò puniri præcipit, si est verum, ibi, discretioni. Casus literalis. Eps Conuentren. quendam puerum M. noue 13. ann. habentem, mordinatè, & sine certo titulo in diaconũ ordinauit in ludribrium ordinis clericalis, puer ille hæc significauit domino Papæ, & q̃ non prouidebat eidem, vnde mãdat quibusdam, quatenus si res taliter se habet, prædictum Episcopum suspendant à collatione ordinum, & compellant eundẽ, vt eidem M. prouideat de ecclesiastico bñficio competenti, si spendentes eundem M. ab executione ordinis diaconatus, donec ad ætatem legitimam peruenerit, in iniuriam ordinãtis B. No. q̃ ex qualitate facti cognoscitur, q̃nque, & ex modo faciẽdi, & qualitas facientis, & in factis contrà iura, alterũ duorum arguitur, vel defectus intelligentiæ naturalis, vel positiuæ scientiæ † Not. 2. q̃ ordinans clericum in ætate inhabilẽ ad sacros,
2 dẽt priuari collatione ordinum, & non est ipso iure priuatus,
3 seu suspendẽdus, vide in cle. gñalẽ, de æta. & qua. † Tertiò nota, q̃ inhabilis ætate ordinatus ad sacros recipit ordinem, & exercutionem, nisi suspendatur, & sic non est suspẽsus ipso iure, sed
4 suspendẽdus. † Quartò no. quòd promouens aliquẽ ad sacros,
b ubi non hẽt beneficium, debet sibi de beneficio ꝓuidere, b & do nec beneficium ecclesiasticum sit cõsecutus, etiam si sit ab exercutione ordinis suspensus. Quintò no. q̃ suspensus ab ordine nõ est inhabilis ad beneficiũ ecclesiasticum consequendum. i cõtrarium est, de cle. excom. mi. c. si celebrat. Glo. hic nihil ponunt boni. Op. q̃ nõ debeat puniri in collatione omnium ordinum, qa deliquit tantùm in uno, vt patet, supra eod. c. literas. So. dicit gl. q̃ ideo hoc fit, quia grauiter deliquit, ordinando, subsistente defectu ætatis. Op. q̃ propter factum alterius nõ debuit iste suspẽdi, C. de inof. test. l. si quis in suo, de his, q̃. si. à mapar. ca. c. q̃iuit. Sol. licet causa impellẽs fuerit istũ suspendendi, delictum ordinantis, cã finalis fuit defectus ætatis ordinati. Quæro qui sunt illi canones, contra quos hic fiit ordinatus? glo. alleg. eos, qui dicunt subdiaconum promoueri non debere ante 20. ann. & diaconum ante 25. Quæro an posset in tali tempore dispensari? dicunt Doc. quod sic. & ponuntur de quo libet ordine 25. ann. sicut de præsbytero dr. 28. di. c. fi. secũdum
5 Host. qui remittit, de elect. c. cum in cunctis. §. inferiora. † Quæro an suspensus à collatione certi ordinis, puta diaconatus possit cõferre minorem ordinem? dicit Ioan. An. q̃ sic. 15. di. c. qualis, de præsum. c. nonne. de reg. iu. c. in pœnis. reg. odia. de re. iu. li. 6. maiorem verò puta præsbyteralem, conferre non põt, quia quamuis in ipso maiori non deliquerit, fecit tamen se indignũ, delinquendo in minori, ff. de scr. expo. l. cui pacto, de ord. ab
6 episcopo. c. 1. † Quæro an hic ordinatus, ante legitimam ætatẽ sit ipso iure suspẽsus, vel suspendendus? unde dicit gl. hic, q̃ ẽ suspendẽdus, non suspensus, & sic recipit ordinem, quò ad character, & executionem. Quidam, & hoc sequitur Ab. tenet, q̃ est suspensus ipso iure. Gul. contra per tex. hic, quia dicit suspendimus, non dicit suspensum nunciamus. ideo no. 77. di. c. placuit, & placet Ray. in Sum. de æta. & qual. or. §. pœna eius, & uide glo. in cle. generalem, de æta. & qual.

ADDITIONES.

a ¶ Ordinans puerum. 13. annorum. Adde tamẽ, quòd talis ordinatio tenet, etiam si esset unius diei, dummodo sit masculus, ita not. Cardi. in cle. fin. de æta. & qualitate, & in cle. 2. §. 1. de sepul. & Gem. & Arch. in c. solicitudo. 4. dist. Zac.

¶ Circa hoc an anniculus possit ordinari, etiamodo sit masculus? dũ iste alle. D. Car. in locis in quibus, hic alle. dicas, quòd Car. ibi nullum verbum facit de hoc, & dum alle. Arch. in c. solicitudo, 4. di. dicas, quòd ibi nõ est solicitudo, facies ad hanc materiam, & tamen & in Archid. nihil dicit ad propositum, imo & Arch. in c. solicitudo. 52. di. & Car. in cle. hic alle. gaus, dicunt, quòd puero minori infanti non potest conferri clericalis tonsura, sed in septennio, & abinde supra sic, pro quo uide tex. cum glo. in c. fi. de ẽpo. or. lib. 6. Et adde, quòd puer si est doli capax, si ordinetur etiam ad sacros recipit characterem, tenetur continere, ut no. in c. pueri, 31. q. 1. & in c. cum super, de concef. præben. & in c. 1. de cle. per sal. promo. & habetur in c. in veteri, 77. dist. & facit illud, quod habetur Gene. 21. & traditur in canonibus, in 21. q. 2. ubi dicitur, non mittas manum in puerum, nec facias ei quicquam, eo quòd timeat dominum, dicit tamen B. Th. 2. 2. q. 139. art. 5. quòd pueri sunt ad religionem recipiendi, imo dicit ipse in ea parte sum. q. 189. art. 9. & in q. de quolibet. q. 11. & 13. quòd licitum est pueris persuadere religionem, imo sunt magis per fecti pueri si incipiunt, & assuescunt aliquid facere in tenera ætate, vt dixit glo. in l. 1. C. de athletis, & in l. 1. C. de ẽpo. lib. xii. li. 11. Ant. Franc.

b ¶ Prouidere. Circa istud dicas, quòd episcopus ordinans non debet clericos ordinare nisi eis prouideat de alimonijs, vnde viuere possint, ne in opprobrium ordinis clericalis mendicare cogantur, ut in c. non liceat, de præb. verum, quòd ecclesia Ro. non consueuit cogere episcopum ad prouidendũ ordinatis à se, uel de alimonijs, uel de beneficio, nisi pro his, qui sunt in sacris constituti, vt dixit gl. in d. c. nulli, & habetur in c. cum secundum apostolum, eo. ti. Adde tamen, quòd si ordinandus habet sufficiens patrimonium, ex quo viuere possit, potest episcopus illum ordinare ad titulum ꝓ suus patrimonij, imo censetur eum ordinare ad titulum sui patrimonij, ut in c. episcopus, & in c. cum secundum, præal. & habetur per glo. in c. episcopus, de præb. li. 6. & an taliter ordinatus ad titulum patrimonij possit patrimonium suum uendere, uel in eo hæredes instituere, habetur plenè per Doc. in c. tuis, de præb. & an quis possit ordinari ad titulum, quem habet ad rem, & non in re, habetur in c. per fecti, 35. distin. & per Ioan. An. in d. c. si episcopus, de præb. li. 6. Et adde etiam, quòd si ordinato simpliciter episcopus prouideat de beneficio, si illud beneficium amittat, aut illo priuetur, teneatur episcopus de alio sibi prouidere gl. est in c. præsentium 7. q. 1. & in c. inter cætera, de præb. & hoc sine dubio procedit si sciẽter episcopus contulit beneficium litigiosum, vel sciat ipsum beneficium alicui reseruatum conferre non posse, & ipse, qui acceptauit, erat ignorans de hoc, & sibi imputatur, ut in locis præal.

SVMMARIVM.

1 *Ordines plures uni eadem die conferri non possunt etiam de consensu Metropolitani.*
2 *Vnanimiter dicitur id factum, quod fit nemine discrepante.*
3 *Obedientia non est præstanda superiori mandanti id, super quo ipse non potest dispensare.*
4 *Tenurus punitur ab ecclesia, nec habet solum Deum ultorem, ut est de iure ciuili.*
5 *Episcopus an possit super omnibus dispensare, quæ non reperiuntur expresse prohibita. 6.*
6 *Episcopus super quibus possit dispensare?*
7 *Statutum, quod transiuit in contractum, non potest reuocari, nisi ex magna causa.*
8 *Confessus mitius punitur, quàm conuictus.*

CAP. XIIII.

1 **Dilectus.** † Episcopus eidem conferens vna die plures sacros ordines etiam si de mandato Metropolitani hoc fecerit ab ordinandi potestate suspenditur. Primò punit reprehensibilem ordinationem. Secundò punit ordinantem, ibi, cum ergo. Casus literalis. Ecclesia Humilien. vacante canonici Humilien. Gu. eorum canonicum, in minoribus ordinibus constitutum in Episcopum elegerunt. Archiepiscopus Casalen. Metropolitanus eorum mandauit Episcopo Trecẽ. vt uno, & eodem die ad tres sacros ordines eum promoueret, quod non ausu proprio, sed de mandato Archiepiscopi distulit adimplere, quòd totum dictus Gu. domino Papæ referauit, super his dominus Papa inquisiuit ueritatẽ, & quia constitit ei Episcopum Trecen. in plurib. deliquisse: tum quia confessus fuit sine mandato Archiepiscopi hoc feciſſe, tũ quia & si de mandato Archiepiscopi constaret, obtemperare nõ debuit in hac parte, cum huiusmodi dispensatio, illi à canone posit permissa, tamen quia sæpius reatum periurij variauit, prius iurando, quod Archiepiscopus illud præceperat, & postea fuit in iure confessus, quòd Archiepiscopus illud non mãdauerat, ipsum tandiu ab ordinandi potestate suspendit, donec aliam
2 meruerit obtinere gratiam. B. † No. quòd illud dicitur unanimiter a factum, quod est ab omnibus factum, nemine dissentiente. b Secundò no. quòd in minoribus constitutus potest eligi ad episcopalem dignitatem postulationis via, non electionis. infra de æt. & qual. c. à multis, secundum hæc tempora, & hoc secundum gl. 1. Tertiò not. quòd electus in episcopum absque Archiepiscopi mandato non debet ordinari etiam ad ordines sacros. † Not. 4 quòd in factis contra iura, mãdatum superioris dispensare non valentis, delictum non excusat. Et no. quòd superiori in his, quæ sunt contra iura, vbi superior dispẽsare non valet, non est parẽdum. Quintò no. regulam, quòd inferior à Papa non dispensat, nisi in casibus à iure expressis, uel nisi ubi dispensat o appareat à iure permissa, quod quidam intelligunt, vt exigatur, quòd simpliciter sit permissa. Alij q̃ exigatur, q̃ specialiter Episcopo sit permissa. † Sextò no. q̃ peccatum punitur ecclesia, b nec de iure canonico solum Deum habet vltorẽ, & de periurio statur cõfessioni propriæ. Item q̃ negatiua probatur confessione. No. vlt. pœnam ordinãtis aliquẽ ad plures sacros eadem die, c q̃a suspẽdẽdus est à collatione ordinum, nõ ât est suspẽsus. Opp. q̃ non potuerit eligi i minoribus. ſ. de ẽt. & qua. c. à multis. quia erat defectuosus, eo q̃ nõ erat ꝓstitutus in sacris. So. elegerunt ipsum postulando, nã eligi non potuisset, simile supra de renun. c. post translationẽ, q̃ dic hodie, ut de postu. prælat. c. 1. lib. 6. ubi talis electio reprobatur, sic non procedit gl. † Sed ô oppo. q̃ Episcopi possunt dispensare, nisi eis appareret expresse prohibitum, ar inf. de sen. excom. c. nuper. Sol. gl. dicit, q̃ quidam dicunt, q̃ episcopi nõ possunt dispẽsare, nisi eis appareret specificè prnissum, ad hoc inf. de fil. præsby. c. si in qua opi. fuerunt Lan. & Io. quidam alij tenent, q̃ possunt dispensare, ubi non apparet ei prohibitum, per d. c. nuper. de quo de iud. c. at si clerici. 50. di. c. miror. 21. q. 7. c. requiritis. §. nisi. Alij dicũt, q̃ quædam sunt quæ tangunt generaliem statum ecclesiæ, in illis non est licitum episcopo dispensare, ut hic. in criminibus autem licet dispensare eis, nisi appareat expresse prohibitum. Alii dicunt, Aut vult episcopus dispensare super faciendo, & non est licitum, nisi ei appareat permissum, ut hic. Aut vult dispensare super facto, & licet, nisi appareat prohibitum, vt in cõtrario, ad hoc. 22. q. 5. c. hoc vide tur. Tertiò, quãdoque ius concedit simpliciter dispensare, & episcopi dispensant, nisi exꝑsse ꝓhibeant, de sen. excom. c. nuper, de cle. exc mi. c. postulastis. Quandoque canon non concedit dispensationem, & non pñt dispensare, etiam si in canone inueniatur Papam dispensasse, de cõsan. & aff. c. q̃ dilecto. 35. q. 3. c. quædam. §. quod scripsi. quia cum episcopi debeant seruare canones, non deberent contrafacere, nisi expresse eõ cedatur. 25 q. i. c. j. 2. 3. & 4. secundum Inno. hic sunt duo uidẽda. Primum, quid est dispensatio? Secundum, in q̃bus dispensant episcopi? Ad primum dispensatio est communis iuris relaxatio facta cum causæ cognitione ab eo, qui potestatem habet dispensandi. † Ad secũdum an, & in quibus possunt episcopi dispensare? & in tangentibus generaliem statum ecclesiæ, nõ possunt, nisi in quantũ eis speciè reperiat̃ pmissum, ut hic. ſm unã solutionẽ. aut volunt dispẽsare in aliis, & tũc aut uolũt dispẽsare sup faciendo, anteq̃am fiat, & non possunt, nisi appareat a iure concessum, ut hic. Aut volunt dispensare super facto, & tunc aut uolunt dispensare in delictis ex toto pœnam tollendo, & in quibus possunt dispensare, & in quib. & non sertandum est, quod habetur, de iud. c. at si clerici. §. j. quia in gratioribus adulterio, & supra, non dispẽsat, nisi ubi appareat per missum, in inferioribus dispẽsant, nisi appareat prohibitũ. Aut uolunt dispensare in delictis, in famiam abolendo. i. tollẽdo, & non possunt, de re iu. c. cũ te. aut pœnam mirigando, & seruãdum, quod habetur infra de pœnis, c. licet, de const. c. 2. & de acc. c. qualiter, il 2. ꝓ Inn. Aut uolunt dispensare contra ius cõmune, uel constitutionis superioris, & si constitutio d est conditionis, e non possunt, nisi appareat expresse permissum, no. glo. de ele. c. cum dilectus, de fil. præsby. c. fi. no. in cle. ne Romani, de cle. ratio patet supra ti. 2. c. post translationem. Aut non est concilij, & tunc quædam sunt iura, in quibus dispensatio est prohibita, & non possunt, quædam in quibus simpliciter permissa, & planum, si simpliciter est permissa, quia tuec possunt dispensare, nisi appareat expresse prohibitum episcopis quædam, in quibus dispensatio non est permissa, nec prohibita, ita q̃ iura quandoque loquuntur simpliciter, & tunc non dispensant, nisi appareat iure permissum. Aut uolunt dispensare contra consuetudinem, uel statum. m a se editum, & tunc Inno. elt sibi ipsi contrarius: hic dicit, quod dispensare nõ potest, quia ex quo legem fecit episcopus, uel consuetudinẽ, ex qua ius est alteri quæsitum non potest illi ius illud tollere, ff. quod quisque iur. & c. patere legem, quam ipse tuleris, supra de consti. c. cum omnes. nec etiam antequam ius quæratur ex ea non potest episcopus dispensare, ne aliquis in eam particularis incidat, cum non sit facta pro speciali commodo alicuius, sed pro communi. 4. dist. c. erit autem. contrarium ipse
7 not. de sta. mo. c. cum ad monasterium. † Credo quòd si statutum concernit commodum priuatum, quòd transit in contractum, ut quia fuit proclamatum, quod uenientes causa habitandi ad talem uillam habeant immunitatem. 10. annorum, & tale statutum non potest reuocari, respectu illorum, qui aduenerunt, quia respectu illorum transiuit in contractum, ut not. in l. fi. alias pe. ff. de decr. ab or. faci. non potest contra illam dispensare, secus alias. puto tamen, quòd si ex causa f uel. et ipse illam reuocare pro communi utilitate, & esset talis, q̃ superiorẽ nõ recognosceret, qui posset ad alterius inco modum statuere, q̃d posset contra illã dispẽsare, ad prẽiud c fi iuris priuati in subiectos, ꝓ scripta per Inno. de iniurijs. c. in nra. Alij hanc materiam dant per casus speciales, quos ponunt hic

g Doc. enumerando casus, in quibus dispensant Episcopi, & quos ponam statim expedita decretali. & sunt 22. in quib. licet Episcopo dispẽsare, & in quibus nõ licet, qui simpliciter notantur in Spe. de dispen. §. nunc de Episcoporum, inter quos aliquos concedit eccl. ipsos ergo plenè potes uidere per ipsum. & per Ioan. An. in nouella, quos enumerare, & decidere, esset nimis longum, ideo pro nunc omitto, cum tempus non patiat. Op. q̃d dec. habeat contradictionẽ, primo dic. t, quod Eps hoc facit de mãdato Archiepiscopi, postea dicit cõtrarium. dic q̃d primo hoc asserebat canonic̃ ad sui excusationẽ, sed postea fuit repertũ contrariũ, ex confessione episcopi. Op. q̃ fuerit excusatus hic eps ex mandato superioris. 63. di. c. Salonitanę. dic ut ibi no. 86. di. c. an putatis, de reg. iur. c. quod quis, lib. 6 dic, in leuiorib. & dubijs excusat mãdatũ superioris, in grauioribus, & certis nõ excusat. Opp. q̃d debeat quis parere superiori. sup. eo. c. ad aures. dic si est certum, q̃ est iniustũ, nõ est parendũ si iustũ,

h parẽdũ est, si dubium, h idem, ut ibi no. Op. q̃ grauiori pœna debeat puniri, quia ex quo periurus fuit, debuit deponi, de iureiu. c. querelam. glo. fatetur, q̃d hoc debuerit fieri, sed quia nõ fuit actũ ꝺ istũ, iõ ita leuis imponit pœna. sup. de ele. c. ꝓ ni-
8 tionẽ. † Vel qa ꝓstitus fuit, Papa misericorditer se egit cũ eo. 15. q. i. c. i. & c. si qs. tũ hęc pœna solis talib. cõsueuit ipsum. sup. eo. c. literas, ſm Ho. Vltimo ꝓ hũc textũ apparet, q̃d cõtexione ꝓbat negatiua, ad hoc, de ꝓbationibus. c. i. li. 6. & dixi de ele. c. bone, il 1. Casus autem in quibus Episcopus dispensat scripti, &c.

ADDITIONES.

a ¶ Quod periurium. An & quãdo periurium puniatur? uide Bal. & Sal. in l. 3. C. de reb. cred. Ias. in §. item si qs postulãte, col. 2. Inst. de act. late in l. si duo patroni, §. fi. ff. de iureiu. Pau. de Cast. in l. 1. col. 4. C. de sum. tri. Ro. in singul. 419. inc. ego coram magnis dominis.

b ¶ Punit ecclesia, Adde, quod laicus potest punire periurium ad pœnam pecuniariam, ut dicit Ro. consi. 412.

c ¶ Eadem die. Dic ut per Archid. & Geminian. in c. in singulis, & sequen. 77. distinct.

d ¶ Si constitutio. Vide Ab. in c. cum dilectus, in 5. co. supra de ele. Arc. in sum. 66. di. Spe. in ri. de lega. sub rub. de suspens. §. consequenter, uer. generaliter dico, Ror. in dec. 254.

e ¶ Est concilij. Adde quod uoluit Ro. consi. 325. & ibi uide an dispenset cõtra statutum a se editum.

f ¶ Reuocare. Adde Pe. de Anc. consi. 36. & Ro. consi. 353.

g ¶ Dispensant episcopi. Adde quod Ro. in fin. luis. fo. 15. ponit alium, quę dicit proposuisse hic Inno. ſ. q̃ si sit constitutum ecclesię, q̃ nullus recipiatur in canonicum, nisi sit nobilis, q̃ nõ potuerit hoc casu dispẽsare cum ignobili, etiam uirtuoso, alle. Inno. in c. fi. de cle. non resi.

¶ Adde, q̃ istud est singu. in num. 487. q̃ inc. heri fui interrogatus, & adde casus in quibus episcopus dispensat, enumeratos per Inno. in c. dilectus, de cle. non resi.

h ¶ Dubium. Adde Ro. consi. 59.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus extra quatuor tempora recipit characterẽ. 3. non tamen executionem ordinum, nisi fuerit cum eo per Episcopum dispensatum. 2.*
2 *Baptisinus, etiam datus a pagano, imprimit characterem.*
3 *Prima tonsura potest omnibus diebus conferri.*

CAP. XVI.

Consultationi. Ordinatus ad sacros extra tempora statuta, ordinem recipit. & post pœnitentiam cum illo dispẽsat episcopus. h. d. Casus literalis. Alig sacros ordines extra tẽpora statuta receperũt. Respon. Papa q̃d ipsis ꝓ trasgressione huiusmodi contẽptus pœna imponẽda, & postmodũ sustineri poterũt in susceptis ordi-
1 nib. ministrare. B. † No. i q̃d ordinatus extra quatuor tẽpora recipit characterẽ, & nõ executionẽ, & sic patet, q̃d de ordinis substantia non est tẽpus ordinis cõferendi, sed solùm de bene esse. Et no. quod defectus solennitatis extrinsecæ, nõ impedit
2 habitũ actus, sed solum exercitiũ. † Not. 3. quod cũ ordinato extra quatuor tempora, quo ad executionem dispensat Episcopus, & per hoc hẽs unum casum, in quo Episcopus dispensat.
3 † Op. q̃d character ordinis, nec ordo imprimat̃, ex quo nõ est ordo cõgruo tpe collatus, quia tempus vr de substantia, sicut i electione, de ele. c. quia propter, & c. auditis. Sol. dicit gl. quod tempus nõ impediat characterem, qui non est de substantia,
4 sicut nec ętas. sup. eo. c. uel non est compos. † Sic & baptismus a quocunq. cõferat̃ in forma ecclesiæ, imprimit̃ character, siue a Iudeo, siue a Pagano, quamuis ab eo non debeat recipi, desum. Tri. c. j. ad fi. de consc. dist. 4. c. a quodam. dicit tũ tex hic & gl. q̃d qa trasgressor est canonis recipiens extra quatuor tpa punit̃, quia priuat̃ potestate ordinãdi, sup. e. c. sanè, nisi cũ eo di spensset. dicunt tñ hic Doct. ſ. Gof. q̃d qa peccat mortaliter trãsgrediendo mandatũ, est suspensus, ideo de iuris ordine executio non habetur, licet habeat character, ideo dicit, sustinere poteris. Quis autem possit dispensare? videtur, quod eps ex eo,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod dicit, ꝙ poteris sustinere. In contrarium est, sup. e. c. cum quidam, ibi dum dicit, donec apud nos. In contrarium uidetur, quia Papa hic respõdet ad hanc consultationem, per quã uidetur, ꝙ episcopus possit suo iure dispensare, non ex commissione facta a Papa. sed dic, ꝙ cõsultatio fuit super charactere, quod de dispensatione addit Papa, fuit additum absq. quæsito. gl. respondet, ꝙ episcopus possit, quia hic respondetur ad consultationem, & in contrarijs Papa sibi reseruauit ex certa scientia præter ius, ut alij magis terreãtur dicit hic Host. ꝙ aut est ordinatus extra quatuor tpa ex ignorãtia, & dispẽsabit Eps, ut hic. & ℨ. ti. 2. c. 2. & ꝑt allegari iusta ignorãtia, ut qa simplex fuerit, qui nunciauit in ecclesia, quatuor tpa esse tpe, quo non erãt, & Eps nõ inquisiuit benè, vel qa ſm diuersitatem locorũ in diuersis tẽporib. quatuor temporum, ieiunatur. Ad cognoscenda tamen quatuor tempora, de iure dantur uersus,

Vult crux, Lucia, & cinis, charismata dia,
Vt det uota pia quatuor sequens feria.

Ex his sabbatis quatuor temporum, & sabbato mediæ quadragesimæ, & sabbato sancto, & his tantùm, non obstante contraria consuetudine, sunt sacri ordines conferendi. sup. c. 1. & 3. minores eisdem sabbatis, uel diebus festiuis cõferũtur. † De prima tonsura dicit hic Host. ꝙ qualibet die conferri põt, quia canones de illa certũ diẽ non exprimũt, & qa sic a gnali cõsuetudine obseruatur. ℨ. de æt. & qual. c. cum contingat. q̃ũq. collati sunt ordines tpe incõgruo sciẽtibus, & tũc si q̃rit de dispẽsatione, ex necessitate, vel utilitate ecclesiæ hãc facit solus episcopus, ad hoc de ele. c. cũ nobis, & in c. in causis. nisi sit delinquẽs in hoc, de cle. ꝯiu. c. diuersis fallacijs. de do. inter uirũ, & uxorẽ. c. & si necesse. vel nisi Papa fecerit sniam, vel sibi retineat dispẽsationẽ, ſ. ti. prox. c. literas. in fi. Aut dispositio, seu dispensatio fit ꝓp merita electi, & tũc dico, ꝙ suo iure dispensare nõ posset, nisi sibi specialiter committerẽ, sup. eo. c. cum quidam. ſm Host. q dicit hoc tenẽdum, quicqd notauerit in summa, eo. ti. §. fi. ver. si prælatus. vbi dicit, ꝙ ex cã necessitatis, & utilitatis dispensant, alias non. Non ob. ſ. eo. c. cum quidam, quia ibi ille non erat subiectus Archiepiscopo immediatè.

S V M M A R I V M.

1 *Sacerdotum appellatione, an ueniant clerici, uel è contra?*
2 *Irregularitas inducitur ex omni graui, & notorio delicto, quo ad alios, sed quo ad se, ex omni peccato. & nu. 4.*
Irregularitas impedit susceptos ordines ministrare, & prohibet à suscipiendis.
3 *Homicida etiam peracta pœnitentia prohibetur in sacris administrare.*
5 *Irregularitas an, & quando prouenat, ex peccatis magnis, paruis, occultis, siue publicis, adeo, quod impediat susceptos ministrare, & prohibeat suscipiendos etiam peracta pœnitentia usque ad finem.*
6 *Periurium, an sit maius delictum, quam homicidium?*
7 *Notorium dicitur omne id, quod est in iudicio probatum.*

CAP. XVII.

Quæsitum Occultus crimẽ, præter homicidium, in susceptis post pniam peractam ministrat, & ad superiores ascendit. ante pœnitentiam monetur, et in susceptis non ministret. h. d. Communis diuisio. Secunda ibi, respondemus. Casus literalis. Sacerdotes, & alij clerici cõmittunt quandoque adulterium, periurium, homicidium, & falsum testimonium. Quærit an permitti debeant in susceptis ordinib. ministrare? Rñdet Papa, ꝙ si crimina prędicta ordine iudiciario, ꝓbata, vel alias notoria nõ fuerint, non dẽnt ꝓdicti ꝓter reos homicidij in susceptis, vel suscipiẽdis ordinib. impediri post pœnitẽtiam peractã, si uero nõ pœnituerint, monendi sunt sub obtestatione diuini iudicij, vt i periculũ suæ dãnationis in susceptis ordinib. non ministrent. B. No. ꝙ ex criminibus quis perdit bonum rectæ cõscientiæ. No. ꝙ appellatione sacerdotũ non comprehenduntur clerici, posset induci contrarium. [a] Et no. ꝙ appellatione clericorum in lata significatione comprehenduntur sacerdotes. No. 1. hic text. apertũ, ꝙ omne delictum in iudicio probatũ dr notorium. Et aduerte, [b] qđ hoc vult tex. hic, q̃do est ordine iudiciario cõprobatum, ubi sũmarie uidet hoc non sufficere, dixi in c. uestra, de coh. cle. † No. 3. ꝙ omne delictũ graue, & notorium inducit irregularitatem. & no. effectum irregularitatis, quia impedit in susceptis ministrare, & prohibet a suscipiendis. No. 4. regulam, ꝙ foẽ delictũ quãtumcunque graue, occultum intellige, put distinguitur ℨ notorium, ꝓbabile tũ, post peractam pœnitẽtiã, non impedit ad ordines ascẽdere, & in susceptis ministrare, & sic nõ causat irregularitatem. Fallit in homicidio, quòd delictum, quantumcunque occultum. i. non notorium, inducit irregularitatem, & impedit in susceptis ministrare, etiam acta pœnitentia. † No. 5. ꝙ nullum peccatum ẽt ante actam pœnitentiam, dummodo non causet irregularitatem, non impeditur præcisè a ministrãdo in susceptis, uel a suscipiẽdis, quando est occultum, quod in telligo etiam si sit probabile, sed benè talia suspendunt, quo ad se, durante peccato, non quo ad alios, & hoc casu, quia nulla est pœna contentiosa, sed pœnitentialis, habet se superior monendo, non præcisè compellendo. † Opp. primò pro declaratione decr. ante quã descendam ad glo. quia nõ uidetur, ꝙ in aliquo delicto ẽt homicidii posset qs ꝓhiberi in suscepris, uel in suscipiẽdis, qa ecclesia nõ iudicaret de occultis. 32 dist. c. cruciat. cum si. communiter Doc. intelligũt dec. ꝙ loquatur de criminibus occultis simpliciter, prout crimen occultum distinguit ℨ probabile, & ſm intellectum decr. ponit duas regulas, implicitam vnam, & alteram explicitam. Prima implicita est, ꝙ omnis mediocris peccator notorius, incurrit irregularitatẽ, & etiam post peractam pœnitentiam impeditur in susceptis, & ꝓhibetur à suscipiendis. Secunda regula, ꝙ omnis mediocris occultus peccator, non incurrit irregularitatem, nec quo ad se susp̃nsus est, quin possit celebrare, nec etiam consulẽdo non dẽt ꝓhiberi, ex quo egit pœnitentiam, & quò ad susceptos, & suscipiendos. Tertia regula, q̃ sumit exceptiue, ꝑut excipit homicidiũ, [c] licet tex. faciat per modum casus, tamẽ ex eo facit regulam, ꝙ omnis grauis peccator occultus incurrit irregularitatem, & etiam post peractam pœnitentiam est suspensus. ideo si consuluit, an debeat celebrare, uel ad susperiores ascendere, prohiberi debet a consulente, non præcisè, sed consulendo, quia suspensus est, quo ad se, & sic loquitur decr. Quarta regula est in mediocri peccato, in quo ꝓsistit, & occulto, & adhuc nõ põt prohiberi, licet debeat moneri, ex quo peccatum est occultum. Ad quod rñdent, ꝙ fatẽdum est, quòd occultus peccator nullo modo debeat prohiberi, si loquimur de prohibitione contẽtiosa, & præcisa, si de pœnitentiali & monitiua, debet prohiberi, quãdo pleuerat in peccato, uel quando non perseuerat, & est irregularis, ut homicida, hic intellectus est in se

ADDITIONES.

a ¶ Posset induci contrarium. Dic ꝙ est uerum in fauorabilibus, non autem in odiosis, ut no. in c. fi. inf. de coha. cle. & mul. & in c. sane. de cler. coniug. & Spe. in ti. de instru. edit. §. nunc uero aliqua, & char. 15. uersũ, quid de præpositis. Zach.

b ¶ Aduerte. Facit ꝙ acta faciunt rem notoriam, c. fi. de coha. cler. & mul. inor. Bar. in l. gesta. C. de re iu. cum allegatis per D. Ias. in l. eius qui in prouincia. col. 2. in prin. ff. si cer. per.

c ¶ Prout excipitur homicidium. Adde, ꝙ homicidium committens non semper est irregularis, ut in homicidio casuali, no. Bar. in l. illicitas, §. ficuti. ff. de of. præs. vbi dicit tali nõ obesse, quin ad alios ordines ascendere possit, & alle. c. tua nos, de homi. de quo uide plenius per Spec. in tit. de dispẽsa. §. nunc uer. facto aũt, & ꝑ Car. in cle. 1. q. 12. de homi. ubi dicit, irregularitatem nõ contrahi ex homicidio, nisi ex proposito, imo nisi hõ animans occidatur, ut no. Doc. in c. sicut ex litera, inf. de homi. glo. & Doc. in c. ficus, & in c. Moyses. 32. q. 3. ex qua soluitur q. quid in caulante facere aberuum anos 40. dies? & quid in occidente monstrum. Zac.

¶ An homicida sit inhabilis ad ordines de iure diuino? uide notabilẽ gl. summæ, 21. di. & an possit homicida in susceptis ordinibus ministrare, ad superiores ascendere, & si ordinetur, an recipiat characterem? habetur in c. de his, 50. di. & per Inn. in c. 1. de schisma. & per Archid. in c. dominus. 1. q. 1. in c. quod quidam, ea, cau. & q. Et adde ꝙ quamuis clericus committens homicidium casualiter possit in gradu suo permanere, ut in c. hi qui aliquem, x. di. tamen dicit tex. in c. eos. e. di. ꝙ per quinquennium debeant abstinere à communione. & alibi dixit tex. in c. de his, 50. dist. ꝙ clericus in obsidione homicidium ꝑpetrãs, debet per certum tempus abstinere ab altaris ministerio. Et adde etiam, ꝙ qui non ex proposito, sed etiam ad fut defensionem hominem interfecit, non seruato moderamine inculpatæ tutelæ, dicitur homicida, & efficitur irregularis, ut per Ioan. An. in add. Spe. in tit. de homi. super ru. uer. nos adijcimus. Dicit tamen Bal. in c. 1. de pa. tenendo vel feu. ꝙ iste nõ tenebitur pœna homicidij, de qua in l. j. ff. ad le. Cor. de sic. sed ut culpabilis punietur alia pœna arbitrio iudicis, de quo uide Ioan. An. in c. significauit, de pœn. & remi. & uide bon. tex. ad hoc in l. si adulterium ff. ad incestu, in §. Imperatores, ff. de adult. & ad id, quod hic dicitur de homicida monstruoso occiso, an sit homicida, & irregularitatem incurrat? uide Bald. in l. quod dicitur, ff. de lib. & posthu. Et an mandãs fieri homicidium, occidi, teneatur pœna homicidij, uel sit irregularis, dicas ꝙ sic, ut per Bal. in l. non dubiũ, C. de legi. imo non solum mandans, sed omnes illi, quorum cõsilio, uel fraude, uel proditione committitur homicidium tenentur de homicidio, & sunt irregulares, ut in c. periculose, de pœn. distinct. 1. Et adde, quòd licèt interficiens partum, nondum formatum, non fit homicida, neque irregularis, ex quo anima non est infusa, ut in c. quod uero. 32. q. 2. & habetur in c. consuluisti, 2. q. 5. & per magistrum sen. 3. di. 31. tamẽ quãdo esset infusa, & partus esset formatus, diceretur homicida, & incurreret irregularitatẽ, quia dedit occasionem homicidio, ut dixit glo. in c. fi. quis, de homi. & in c. audeat, & in c. de his, 50. dist. eodem modo si cum herbis, uel alijs medicinis medicus faceret fieri abortiuum, quãdo anima est infusa, & sciẽter faceret, teneretur, ut homicida, & efficeretur irregularis, sed si anima nõ ẽt infusa, et medicus faceret fieri abortiuũ, nõ euitaret peccatũ, licet eum taret irregularitatem, et pœnã homicidij, ut per glo. in c. fi. ali quis, et in c. fi quis dignum, de ho. et ꝑ Inn. in c. ex literis, eo. ti. et habetur in d. l. diuus, ff. de extraor. cri. in l. Cicero ff. de pœn. et uide beatum Tho. 2. 2. q. 64. ar. 8. vbi ponit de occidente aliquem casualiter, et de percutiente prægnantem, si partus animati mors sequatur. Et ibi ponit etiam de Lamech credente occidere hominem, et occidit hominem. Et adde ultimò, quòd qs tenetur de homicidio, et homicida efficeretur irregularis, si forsan occideret hominem vulnerantem, uel infirmum, licèt certum esset eum debere mori, donec anima est in corpore, de quo uide text. et ibi Floria. in l. item Mela, in §. Celsus, ff. ad legem Aquiliam. Ant. Franc.

In se uerus, sed non placet quia tex. uidet loqui de præcisa monitione, & prohibitione; ideo intelligo tex. ut loquatur de præcisa, & intelligat de delicto occulto, prout distinguitur ℨ notorium, ꝙ tñ est probabile, & ſm hoc decidit decr. ista, quia q̃ũq. delictum est mediocre, & occultum, probabile tamen post actam pœnitentiam non debet prohiberi in susceptis, nec in suscipiendis, quia tales non sunt irregulares, unde ex quo exegerunt pniam, non sunt prohibendi. Quandoque delictum est graue, & occultũ, ut causans irregularitatem, uel ipso iure in ducens suspensionem, & tũc prohiberi debet, ut in homicidio de quo loquitur causa exempli. unde idem in aliis suspensionibus, uel irregularitatem inducentibus. Quandoq. delictum est mediocre, & notorium, & hoc ẽt post peractam pœnitentiam impedit, quia causat irregularitatem. Quandoque est mediocre, & occultum, & nondum est acta pœnitentia, tamen est ꝓbabile, & adhuc dico, ꝙ prohiberi non debet, sed moneri, quia ex quo delictũ nõ causat irregularitatẽ, licet sit in peccato, & possit probari, antequã notoriũ sit, non põt hic prohiberi a ministrando, quia hic ꝓp peccatum suspensus est quo ad se tãtũ a suscipiendis aũt posset prohiberi, & hoc nõ negat decr. Cõcludendo tamen omnia dico, ꝙ quædam sunt crimina enormia, quę quo ad propositum sunt delicta natura delicti causantia, uel irregularitatẽ, uel suspensionẽ, ut est delictum homicidij & hoc est certum penes omnes, ut hic: de aliis est dubium certẽ, ut est crimẽ simoniæ. de ac. c. inquisitionis & alia delicta quæ enumerãtur ꝑ Doc. in c. nisi cum pridem. §. propter cõsciẽtiam. sup. de ren. uel uerius illa, in quibus apparet a iure, ꝙ indu cunt suspensionẽ ipso iure, & in istis, aut crimen est notoriũ, & duplici causa inducit irregularitatẽ natura delicti, & occultæ notorietatis hęc impediant siue acta pœnitentia, siue non, ut hic, & in susceptis, & in suscipiendis; aut sunt occulta, prout occultũ distinguitur contra notorium, sunt tamẽ probabilia, & tunc idem, siue sit acta pœnitentia, siue non, ut hic ſm intellectum, quem sequor, & possunt tales præcisè prohiberi. Aut sunt omnino occulta, & tunc tales, quo ad se, etiam acta pnia sunt suspẽsi, & sunt prohibendi in foro pœnitentiæ, consulendo, sed non præcisè in foro cõtentioso, sed suæ relinquendum conscientiæ, ut hic ſm alium intellectum Quædã sunt delicta enormia, & causantia irregularitatẽ, uel suspẽsionẽ, & ista manifesta impediũt in susceptis, & suscipiendis, occulta in susceptis tñ non impediunt, sed suscipiendis fic, sup. eodem. c. ex tenore. Quædam sunt delicta mediocria, & appello mediocria ꝯa mortalia, de quibus in sum. de pœn. & remiſ. §. de peccatis. fili. §. quæ autẽ sunt peccata mortalia. 25. di. c. unũ. §. nũc autẽ. q̃ui natura non causant irregularitatẽ, inter quæ est periuriũ, adulteriũ, & falsũ testimoniũ, ut aperte patet hic. & dic, ꝙ q̃ũ hæc mediocria sunt notoria iuris, & facti, & talia ꝓp noto ietatẽ causant irregularitatẽ ex accidenti, & tales nõ possunt promoueri acta, uel nõ acta pnia, ut hic est casus implicite, ni si eũ dispensetur. Attendendum tñ est, ꝙ in dispensandi potestate distinguitur inter ista, an sint de mediocribus, & minoribus, & dispẽsant Episcopi, nisi appareat prohibitũ acta pœnitentia, de iud. c. at si clerici. si sint de maioribus, dispensat solus Papa, nisi ubi appareat Episcopis permissum, & hoc casu põt procedere opinio alia, de qua fit mentio hic in gl. quæ exigit in talibus dispensationẽ. Quandoque hæc delicta mediocria sunt occulta, prout distinguit occultum contra notorium, & sic sũt probabilia, & tunc aut isti uolunt promoueri acta pœnitentia, & possunt, ut hic est casus: aut uolunt promoueri nondũ acta pœnitentia, ut hic, dicunt quidã ꝙ talia faciunt hoiem irregularẽ, aut non possit in susceptis ministrare, nec ad superiores ascendere. Credo ꝙ quo ad se sũt irregulares, qa non possunt talia cõscientia ministrare, nec ascendere, quo ad alios ãt, an possint prohiberi? dico nisi huius delicti probatio recipiat, ita ꝙ trãseat in notorium. ꝙ non possunt ẽt prohiberi, sed bene debẽt moneri, & sic dẽt intelligi hæc decretalis in si. & dic, ꝙ aut in susceptis, & ante probationẽ in receptis non potest impediri, sed dẽt moneri, ut hic: aut in suscipiendis, & dic, ꝙ oblata probatione poterit impediri, argum eorum, quę no. ꝑ Host. in ẽpis. de ætate, & qualita. & de cona. cler. & mu. c. uestra. No. ꝙ ubi cõscientia regulata iure diuino, & tunc peractio pniæ ꝑ superiores. secus si regulata iure positiuo, quia seruãda sũt ad superiores. Item quomodocunque sit, sufficit, ꝙ a iure nõ reperiat, ꝙ periurium inducat suspitionem. Quæro an irregularis ordinatus, ubi eget dispensatione, characterem recipiat? Doc. dicũt hic. ꝙ sic, dummodo in forma ecclesiæ ordinetur, ꝙ uera sacramẽta cõficiat. 19. di. c. ſm. 1. q. 1. c. dñs, & c ꝙ qdã, & no. inf. ti. 1. c. 2. Quæro secundò, an in delictis mediocribus, acta pœnitentia, absque dispensatione possit quis ad superiores ascẽdere, & in susceptis ministrare? hic Ala. uidetur uelle, ꝙ nõ, nisi saltẽ Eps cum eo dispenset, ꝙ põt, ut de iud. c. at si clerici. & dicit, ꝙ ualdè necessaria est dispensatio, nõ ꝓp depositionem uitandã, quia occulta peccata uindictam non habent. 32. q. 5. c. Christiana. sed ut licitè suum officiũ exequatur, quod aliter non potest. 33. di. c. habuisse. Itẽ operabitur dispẽsatio, qa super illo delicto amplius accusari non poterit, de fi. præsby. c. ex tua, de scism c. fraternitati. Non obst. 33. q. 2. c. admonete. 15. q. 5. præsby. de pœn. dist. 4. c. diuina clemẽtia. quia uerum est, ꝙ dispensatio, uel absolo pnalis, non tollit penã contentiosam, sed bene tollit dispẽsatio iudicialis, ut inf. de iud. at si clerici. §. i. hoc ultimum dictũ est uerũ, sed primum non placet ut dicit gl. fi. quia delictum mediocre occultũ habita pœnitentia, nulla eget dispẽsatione, ut d ctum est sup. & est hic casus ad literã, & ad hoc, ut huiusmodi dispẽsatio operetur, quo ad pœnã contentiosã in delicto occulto, habebit occultus peccator nõ solum Epõ, sed ẽt testibus, per quos probare possit. prodere crimen, de quo, 50. dist. ex pœnitentibus. Io. An. † In glo. ibi, per confessionẽ. & ibi, per testes, & sic omne iudicialiter probatũ, est notoriũ, ad hoc quod no. Inn. inf. de fil. præsby. c. constitutus. Io. An. de uerb. sig. c. cum olim, imo omne constans ex actis põt esse notorium, ut no. Inn. de app. c. ex insinuatione, de accu. c. euidentia. cum sua glo. uide quod no. test. c. per tuas de consue. c. cum dilectus. In glo. pen. ibi, in occultis, ſ. irregularitatem, uel suspẽsionẽ quo ad se, & alios, inducẽtibus: in aliis ãt irregularitatẽ, uel suspensionẽ non inducẽtibus nõ est necessaria dispẽsatio, nec quo ad pœnã, nec quo ad accusationẽ, si de lictum est occultũ: ubi tñ inducunt suspẽsionem, quantumcunque delictum est occultum, necessariò habebit confiteri non solum Episcopo, sed etiam testibus præsentibus, ut possit probari dispensatio, de quo. 50. di. c. ex pœnitentibus.

1 *Testimonium credulitatis admittitur in his, in quibus non potest haberi certa, & determinata notitia.*
2 *Scire dicitur quis ut illud, ꝙ scit per credulitatem aut præsumptionem. Testis dicens se scire, quia credit, an probet?*
3 *Simpliciter dictum quando aliquid dicatur.*
4 *Loquens etiam ueritatem contra conscientiam, peccat mortaliter.*
5 *Stilus curiæ non est trahendus semper in exemplum, quando aliquid dispensatiuè operatur præter iuris regulas.*
6 *Dignus quis non præsumitur ad aliquam dignitatem, nisi probetur.*
7 *Peccatum aliquid esse præsumitur, quando agitur de præiudicio animæ. Præsumere an quis debeat de se bonum, uel malum?*
Bonus an quispræsumatur in dubio?
8 *Dies quis in dubio non præsumitur, nisi semel diuitiæ fuerint probatæ.*

CAP. PRIMVM.

Exparte Episcopus ordinatus interrogatus in scrutinio ẽpi ordinandi, respondere potest illũ dignum, si eum non nouit indignũ. Et sunt duæ partes. In prima decisa consultatio. In secunda rñsio. ibi, fraternitati. In qua primò ecclesię Ro. morem inducit. Secũdo rñdet, responsum moderatur, & moderatum declarat. Casus lit. Cum aliquis episcopus dẽt consecrari, Metropolitanus cõuocat alios suffraganeos ad faciẽdã cõsecrationẽ. Epi præsentãt consecrandũ Archiepo, dicẽtes. Reuerende pr̃ postulat sancta mr̃ ecclesia hunc electũ in epm consecrari, & ipse illos interrogat, si sciunt illũ esse dignũ, Ipsi respondẽt, ꝙ sciũt, & credũt illum dignum, eps quidã in hmõi rñsione, ne offenderet hominem, Deũ existimat offendisse, qñque præter, qñq; contra conscientiã rñdendo, cũ electi conuersatio est illi minus benè cognita, uel penitus ignota, quæsiuit qualiter in huiusmodi interrogationibus salua conscientia debeat rñdere.

ADDITIO.

2 ¶ Notorium. Vide quę no. Bar. in l. 1. col. 3. ff. de oper. no. nun. ubi ponit quæ faciant rem notoriam, & ibi etiam per Moder.

De Scrutinio in ordine faciendo. Rub.

Dicto de ordinibus, & quia ordinãdi examinandi sunt, ideo &c. & est duplex scrutiniũ, unũ qd hr̃ ante ordinationẽ, cuius forma hr̃, xxiii. dist. c. q Eps, & hoc prout loquit de scrutinio ante ordinationẽ. de scdo, ꝙ fit post ordinationẽ, de quo h. c. et 23. dist. c. Eps. & c. seq. 2. dist. per totum. 51. di. c. qui in aliquo.

S V M M A R I V M.

Universidad de Deusto
Biblioteca

re. Rñdet Papa, ꝙ cum nos aliquẽ promouemus in diaconũ, uel præsbyterũ, prior diaconorũ dicit, postulat sancta mr̃ Ecclesia hunc diaconũ ad onus præsbyteratus, uel hunc subdiaconũ ad onus diaconatus assumi, & Papa interrogat, scis illũ esse dignum ad hoc onus, quantum humana fragilitas nosse finit. Vnde in tali respõsione non credit aliquem peccare, dũ modo cõtra conscientiã non loquatur, quia non simpliciter dicit illũ esse dignum, sed quantum humana fragilitas permittit, quia quem indignum nõ nouit, dignum debeat existimare. Hac ergo respõsione securè poterit uti, nisi fortè sibi constet, ꝙ sit indignus. Si uero sciat illum indignũ, significet hoc Metropolitano antequam ueniat ad scrutiniũ. Sed Papa hãc interrogationẽ non facit in consecratione epi, sed in ordinatione presbyteri, uel diaconi. B. No. 1. ꝙ antequã procedaꝫ ad actum ordinationis, dẽt præcedere quædam inquisitio summaria. & extraiudicialis de qualitate ordinandi, cuius forma est, ut unus de assistentibus. i. pñtans, interrogetur de habilitate promouendi, & ipse rñdeat de credulitate ordinãdi. † No. 2.
a ꝙ in his in qbus nõ põt haberi certa [a] & determinata notitia,
b admittit testimoniũ credulitatis. [b] Et not. ꝙ testis deponens ex certa scia idoneitatis, uel habilitatis alicuius, eo ipso subit an ceps periuriũ ex eo, quia nõ põt de hoc certa dari, & determi
2 nata ueritas. † Et not ꝙ ẽt illud dr̃ quis scire, quod scit per cre
c dulitatẽ, uel præsumptionẽ, [c] qñ eius certa nõ põt dari ueritas, uel sciri, & tũc nõ dr̃ scire simpliciter, sed scire ꝓut natura patit, & sic no. ꝙ qs astringit se ad opationes, ꝑm metas naturę, & ultra ad supnaturalia nõ arctaꝫ. Et no. ꝙ nõ utiaꝫ dictũ testis, si dicat se scire id, ꝙ capit tm̃ ex credulitate, uel ꝓsumptione, si temperat illud merẽ ad metas naturæ. No. 3. ꝙ asserens tacitè, uel expresse quẽ dignũ non peccauit si eũ nõ nouit indignũ, & sic patet, ꝙ qlibet dignus ꝓsumẽdus est nisi appareat
3 indignus † No. 4. ꝙ dicaꝫ simpr̃ [d] dictũ, & nõ simpr̃ dictum,
d qa illud dr̃ simpr̃, ꝙ absq. plica, & limitatione asserit: illud ãt dr̃ nõ simpr̃ dictũ. ꝙ asserit cũ aliqua determinatione, ꝙ est notãdũ ꝓ statutis, qã ad positiones exigũt simplicẽ rñsionẽ, & q̃ regrunt positiones simplices esse, ad hoc ꝫut. in l. 2. C. de iuramen. calum. † Nota 5. ꝙ loquẽs ẽt ueritatẽ ℨ confesiam pec
4 cat mortaliter. Sexto nota cautelã, & instructionẽ interrogati, qa aut scit cũ esse dignũ, & securè rñdet eũ esse dignũ. Aut sibi cõstat eũ esse indignũ, & debet respõdere eum esse dignũ, nec ẽt eum aperte dicere indignum, debet hoc nunciare Episcopo, qui eum ordinauit, uel Archiepiscopo consecranti, & hoc
5 ordinatione præsbyteri uel diaconi. † Et no. ꝙ nõ semper stylus curiæ ab interioribus est in exẽplum trahẽdus. qñ stylus cu
6 rię aliquid ꝓter regulas dispẽsatiue operatur. † Opp. ꝙ non debeat respondere, se scire illum dignum & habilem, ex quo ignorat habilitatem uel inhabilitatem, sed potius debet respõdere ꝙ ignorat. Sol. dicit glo. quandoq. aliqua uerisimilia præcedunt indicia, ex qbus debeat quem dignũ præsumere, & tũc nõ debent respõdere se ignorare, sed ꝙ scit eum dignum esse. hęc enim præcedunt indicia, qa eo ꝙ uidit eum electum & ꝑsentatum a bonis, debet eum habilem, & dignum ꝓsumere, & de tali respondere debet ꝙ audiuit ab alijs, 22. q. 5. c. hoc uidetur, secus si nihil præcedat præambuli, quia tunc non præsumi
7 tur dignus. † Secundo uidetur quod in dubio debeat quis potius præsumi indignus, quam dignus. C. de his qui ue. æta. impe. l. 2. C. de ꝓb. l. ex persona. Item secundo, quia in dubio præsumendus est excommunicatus, de sent. excom. cum desideres. §. secundæ q. hinc est qđ fortius ꝓsumitur fornicatio, q̃ matrimonium, ut patet. 30. q. 5. c. aliter. dicit glo. ꝙ ubi agitur de animæ præiudicio, ꝓsumendum est in deteriorem partẽ. de sponsa. c. iuuenis. Circa iudicia præsumitur potius iustum, & bonum, quam ꝓsumatur aliud, ut hic, & 86. d. c. si quid. Dic concludẽdo dicta Doct. si quæritur quo ad se quid quis debeat præsumere de se, quidq. ei consulẽdum ut præsumat, & tunc dicẽdum est, qđ potius se non ignoreum, & malum q̃ bonũ præsumere debet, & maxime in his, in quibus est periculum & scandalum aliorũ, & hoc ne periclitetur anima ipsius, uel eius salus negligat, ad hoc de cler. exc. mini. c. illud, & no. glo. de elec. c. cum in iure. Quandoque quæritur, qualis quis ab alio debeat in dubio præsumi, tunc aut nihil petit ad ꝙ eius requiraꝫ inhabilitas, uel idoneitas, & in dubio debet plus præsumi dignus, quã indignus. Quandoque aliquid petit, & tunc aut q̃ritur de idoneitate naturali, & tunc non apparet in præteritũ, uel in ꝑsens de aliqua eius inhabilitate, & tũc respectu
c bonitatis naturalis [e] quilibet debet præsumi bonus potius, q̃ malus. hoc ideo, quia naturaliter creatur bonus & plenus uir tutibus, & sic naturaliter homini ꝓsumuntur uirtutes ineſſe. nec ob. peccati destructio, quia contra illud datur sacramenti reparatio, de sum. tri. cap. firmiter, in quo confertur gratia, de conse. dist. 4. c. 2. ideo cũ constet semel reparatus, adhuc ꝓsumitur reparatus, donec constet ℨrium. C. de probat. l. siue ꝓsidet. ff. de min. l. ait prætor, alias l., & si sine. §. pen. Aut constat post baptismũ ipsum semel malũ, & nõ idoneũ fuisse, & præsumitur semper non idoneus in illa specie, donec contrarium probetur. siue nõ idoneitas surgat ex malitia animę, siue corporis defectu, de ele. c. cũ inter R. & patet in regula, semel malus, de reg. iur. lib. vi. Et hæc uera, siue quæratur de personis puniendis, C. de prob l. si 77. dist. c. si quis. siue quæratur de beneficijs acquirendis, & personis sublimandis, quia de occultis hominum actibus, in quibus ecclesiæ non imminet euidens periculum, præsumitur bonum, tamen antequam promoueretur, de hoc inquirendum est, & si aliqua est præsumptio cõtra promouendum, uel oritur aliquod dubium, inquirendum est, & illud purgatur per inquisitionem, de præsum. c. literas. si nulla est specialis præsumptio, semper iudex faciet generalem inquisitionẽ, de ele. c. nihil. & facta examinatione, si nihil mali reperitur, semper præsumendus est bonus, per apparẽtiam tamen posterius ꝓsumitur postea in præteritum, de spon. cap. is qui, de elec. c. innotuit. Quandoque quæritur de bonitate accidẽtis ad naturalem bonitatem, quæ est annexa intrinsecæ bonitati, & tunc glo. dicit ꝙ hæc non præsumitur, qa habetur per accidens, & no. glo. de elec. c. si forte, & cap. quam sit li. 6. Sed huic obuiat hæc decr. quia & hic agitur in consecrando de bonitate non naturali omnino, sed etiã accidẽtis ad naturam, & tñ præsumitur hic bonus patet de ele. c. cum in cãctis. ad hoc de præsump. c. fi. Dic ꝙ ꝓdicta procedunt, qñ nullum apparet testimonii bonitatis illius, uel præsũptio. ubi aũt aliqua apparet præsũptio, ut qa ad hoc per alios est præsentatus, uel bonus ad hoc est electus, ut bonus & confirmatus, sicut in illo

ADDITIONES.

a ¶ Certa. Istud uoluit ẽt Bar. in l. 2. §. pe. ff. de aqua plu. arcen. Ale. in cõs. 166. in c. animaduersis, in 5. col. Bar. in l. 3. ad fi. de aduf. Bal. in l. filium, ff. de his qui sunt sui, uel alie. iur. Seb. Sap.

b ¶ Credulitatis. Adde qñ testes de credulitate probet, Are. cons. 154. & an ex testis deponẽs de idoneitate alicuius, debeat esse peritus in eadem, uel ex eadem cõsi. 50. in fi.

¶ Adde tu ad materiã subiectã. f. qñ testis de credulitate ꝓbet, Ale. in rub. & in iu. & cõs. 109. vol. 3. & cõs. 132. eo. uo. Fel. in c. in qſitionis, §. ſiquis de acc. Hip. de Marſ. in. 14. inc. tu fac clarũ esse, & in. 83. inc. diffusa. plene ꝑ Ber. de Landr. in apost. ad istũ in c. firmiter. 2. co. in apost. in uer. firmiter, & ibi ẽt in apost. meis. 5. de sum. tri. & ꝓ Lanf. de Oria. in c. qui cõtra. 8. statuimus, uer. cõfessiones. n. 26. in apost. Celsi. in uer. firmiter. 7. de ꝓb. ¶ An & qñ credat testi deponẽti de credulitate? uide ꝙ hũr ĩl. testis facili ti, C. de test. cũ testis dẽat deponere de his. q̃ sensu corporis percipiuntur, uel de in materia, in qua testis depõeret de his, q̃ pcipit iudicio intellectus, uel ex peritia artis, diceret certitudinarie depõere, ut plenè trac. in c. ꝓpositus, de ꝓb. imo dẽ ille ꝓbabiliter credere, q̃ credit peritis in arte, ut in l. fœmi C. de re mi. li. 12. & hr̃ ꝓ Bar. in l. in bonorũ, ff. de bon. pos. & ꝓ eũdem in l. de uen. in spi. & in l. cũ q. dã, in fi. qꝫ dr̃, supra de acq. hęre. & adde, q ꝓ uerbo credere, dr̃ dari certa rñsio, ut ẽ bo. tex. in c. 1. & ibi not. de poss. & maxime qñ tale uerbũ ꝓfertur à iurecõsulto, uel doctore cõsulẽte, ut ẽt in l. pe nẽ, la piccola, ff. de le. j. & ideo fi consultor dicat in consilio, ita credo, ut perinde ac si diceret, ita affirmo, bo. tex. in l. fi qs filio, & ibi Bal. no. in ritum, ff. de iniu. & ir. test. & si alio tpe consulendo crederet contrarium, non esset sine erubescentia, ut dixit Bal. in l. de tutela. C. de in inte. re. no. tex. in l. eos. C. de mo. mul. Ant. Fran.

c ¶ Præsumptionẽ. Vide pulchrè per Ale. in l. 1. co. 8. ff. si cer. per. ubi late prosequitur, an in teste sufficiat, ꝙ habeat uehementem opinionem? Seb. Sap.

d ¶ Simpr̃. Adde latè noui. in l. j. ff. de uer. ob. & uide sup. in ac. de fum. tri. & ¶ Adde Alex. cons. 6. in 1. co. in prin. uol. 2. plenius. q̃ ꝙ aliũ, per Lanf. de Ripe. cle. sæpè. nu. 3. in uer. simpliciter, & ibi in apostil. ad eum, & quid uoxetur illa clausula, simpliciter, in resc. ? de uer. sign. Zac.

¶ Circa significatũ huius dictionis, simpr̃, uide Bar. in l. 2. in prin. ff. de ꝓb. & pu. & ibi ẽt ꝓ Ale. & ꝓ Bal. in l. 2. C. de ædi. ac. et in l. manifestis, §. Iason. C. de fur. & in l. ea, que, i 11. q. C. de cõd. ind. ubi dicunt, quod ex hoc tur simpliciter. i. pure uel sine distinctiõe, uel nullo addito, uel sine aliqua adiectiõe, & quot modis accipiatur hoc uerbũ, simpliciter, uide plenius quam per alios, per Io. de Imo. in l. j. §. si quis simpliciter, hic all. ubi nunc reliqua dicitur quod quandoq. exponitur. i. sine rigorosa subtilitate, ut c. dilecti, de in. & dei facere ad q. qñ cã committitur alicui, ut procedat simpliciter, qa importat pinde, ac si diceret, ꝑcedas sine rigorosa subtilitate, reiectis difficultatib. ac duplicitatib. ambiguitatib. obscuritatib. & dolosis machinationib. de quo ẽt ꝓ Bar. i extraua. ad repri. i uer. summarie. & ibi ꝙ intelligitur reiecta scrupulositate, & rigorositate ordinarij iudicij. & uoluit D. Ant. de Bur. in d. c. dilecti, de iud. & adde, ꝙ ẽt intelligitur simpliciter, i nõ extra ꝓpositũ, ut ꝓ Bal. in l. fi. C. de do. ꝓmiſ. in j. col. & dec no. ꝙ hũr rñdere positionib. simpliciter, & uide ẽt Bal. in l. interdato, C. de leg. & leg. ubi dicit, ꝙ intelligiẽ simpliciter. j. ad literã, et sine aliqua distinctiõe, et ex hoc infertur an ille, ꝙ cõstetur factum, et qualitatẽ, dicatur simpliciter rñdere, ut puta si dicat habuisse rẽ, sed restituisse, uel Titiũ uidisse, uel occidisse, sed ad mei defensionem, uide Bal. in l. contra negantem in 2. col. C. ad l. Ag. & uide Bal. in l. de ætate, in §. nihil, ff. de interr. ac. de quo uide plene per Ale. in d. c. qs simpliciter, et ad materiã ẽt uide ꝙ hũr in cle. sæpe, de uer. si. Et adde, ꝙ simpliciter dictũ, gñaliter est intelligẽdũ, i. §. qdam. ff. ad Tre. l. ab hostib. §. fed ꝙ simpliciter, ff. ex quib. ca. ma. ad qđ uide bo. gl. in c. ꝓterea, de off. del. in gl. An. Fel. barbaris, ff. de re mili. & habetur per Spe. in tit. de prob. in §. 1. in uer. restat, & adde, ꝙ quando lex lo quitur simpliciter de idoneitate, seu quod aliquis sit idoneus, intelligitur, ꝙ sit idoneus omnibus modis, & non ſm qd, ut in c. 1. dist. & in c. ex pœnitentibus, 50. dist. & in c. cũ in cunctis, & in c. ni fallat, & in tit. de actore, ver. sed qualiter. Zac.

¶ Tu adde ad hoc de idoneitate, qñ in dubio quilibet ꝑsumitur idoneus, ſm materiã, in qua idoneitas requiritur, nisi cõtrarium probetur, l. non oẽ, §. a barbaris, ff. de re mili. & habetur per Spe. in tit. de prob. in §. 1. in uer. restat, & adde, ꝙ quando lex lo quitur simpliciter de idoneitate, seu quod aliquis sit idoneus, intelligitur, ꝙ sit idoneus omnibus modis, & non ſm qd, ut in c. 1. dist. & in c. ex pœnitentibus, 50. dist. & in c. cũ in cunctis, & in c. ni fallat, & in tit. de actore, ver. sed qualiter. Zac.

¶ Tu adde ad hoc de idoneitate, qꝫ in dubio quilibet ꝑsumitur idoneus, ſm materiã, in qua idoneitas requiritur, nisi cõtrarium probetur, l. non oẽ, §. a barbaris, ff. de re mili. & habetur per Spe. in tit. de prob. in §. 1. in uer. restat, & adde, ꝙ quando lex lo quitur simpliciter de idoneitate, seu quod aliquis sit idoneus, intelligitur, ꝙ sit idoneus omnibus modis, & non ſm qd, ut in c. 1. dist. & in c. ex pœnitentibus, 50. dist. & in c. cũ in cunctis, & in c. ni fallat, & in tit. de actore, ver. sed qualiter. Zac.

¶ An & qñ credat testi deponẽti de credulitate? uide ꝙ hũr ĩl. testis facili ti, C. de test. cũ testis dẽat deponere de his. q̃ sensu corporis percipiuntur, uel de in materia, in qua testis depõeret de his, q̃ pcipit iudicio intellectus, uel ex peritia artis, diceret certitudinarie depõere, ut plenè trac. in c. ꝓpositus, de ꝓb. imo dẽ ille ꝓbabiliter credere, q̃ credit peritis in arte, ut in l. fœmi C. de re mi. li. 12. & hr̃ ꝓ Bar. in l. in bonorũ, ff. de bon. pos. & ꝓ eũdem in l. de uen. in spi. & in l. cũ q. dã, in fi. qꝫ dr̃, supra de acq. hęre. & adde, ꝙ ꝓ uerbo credere, dr̃ dari certa rñsio, ut ẽ bo. tex. in c. 1. & ibi not. de poss. & maxime qñ tale uerbũ ꝓfertur à iurecõsulto, uel doctore cõsulẽte, ut ẽt in l. pe nẽ, la piccola, ff. de le. j. & ideo fi consultor dicat in consilio, ita credo, ut perinde ac si diceret, ita affirmo, bo. tex. in l. fi qs filio, & ibi Bal. no. in ritum, ff. de iniu. & ir. test. & si alio tpe consulendo crederet contrarium, non esset sine erubescentia, ut dixit Bal. in l. de tutela. C. de in inte. re. no. tex. in l. eos. C. de mo. mul. Ant. Fran.

¶ Præsumptionẽ. Vide pulchrè per Ale. in l. 1. co. 8. ff. si cer. per. ubi late prosequitur, an in teste sufficiat, ꝙ habeat uehementem opinionem? Seb. Sap.

¶ Simpr̃. Adde latè noui. in l. j. ff. de uer. ob. & uide sup. in ac. de fum. tri. & ¶ Adde Alex. cons. 6. in 1. co. in prin. uol. 2. plenius. q̃ ꝙ aliũ, per Lanf. de Ripe. cle. sæpè. nu. 3. in uer. simpliciter, & ibi in apostil. ad eum, & quid uoxetur illa clausula, simpliciter, in resc. ? de uer. sign. Zac.

¶ Circa significatũ huius dictionis, simpr̃, uide Bar. in l. 2. in prin. ff. de ꝓb. & pu. & ibi ẽt ꝓ Ale. & ꝓ Bal. in l. 2. C. de ædi. ac. et in l. manifestis, §. Iason. C. de fur. & in l. ea, que, i 11. q. C. de cõd. ind. ubi dicunt, quod ex hoc tur simpliciter. i. pure uel sine distinctiõe, uel nullo addito, uel sine aliqua adiectiõe, & quot modis accipiatur hoc uerbũ, simpliciter, uide plenius quam per alios, per Io. de Imo. in l. j. §. si quis simpliciter, hic all. ubi nunc reliqua dicitur quod quandoq. exponitur. i. sine rigorosa subtilitate, ut c. dilecti, de in. & dei facere ad q. qñ cã committitur alicui, ut procedat simpliciter, qa importat pinde, ac si diceret, ꝑcedas sine rigorosa subtilitate, reiectis difficultatib. ac duplicitatib. ambiguitatib. obscuritatib. & dolosis machinationib. de quo ẽt ꝓ Bar. i extraua. ad repri. i uer. summarie. & ibi ꝙ intelligitur reiecta scrupulositate, & rigorositate ordinarij iudicij. & uoluit D. Ant. de Bur. in d. c. dilecti, de iud. & adde, ꝙ ẽt intelligitur simpliciter, i nõ extra ꝓpositũ, ut ꝓ Bal. in l. fi. C. de do. ꝓmiſ. in j. col. & dec no. ꝙ hũr rñdere positionib. simpliciter, & uide ẽt Bal. in l. interdato, C. de leg. & leg. ubi dicit, ꝙ intelligiẽ simpliciter. j. ad literã, et sine aliqua distinctiõe, et ex hoc infertur an ille, ꝙ cõstetur factum, et qualitatẽ, dicatur simpliciter rñdere, ut puta si dicat habuisse rẽ, sed restituisse, uel Titiũ uidisse, uel occidisse, sed ad mei defensionem, uide Bal. in l. contra negantem in 2. col. C. ad l. Ag. & uide Bal. in l. de ætate, in §. nihil, ff. de interr. ac. de quo uide plene per Ale. in d. c. qs simpliciter, et ad materiã ẽt uide ꝙ hũr in cle. sæpe, de uer. si. Et adde, ꝙ simpliciter dictũ, gñaliter est intelligẽdũ, i. §. qdam. ff. ad Tre. l. ab hostib. §. fed ꝙ simpliciter, ff. ex quib. ca. ma. ad qđ uide bo. gl. in c. ꝓterea, de off. del. in gl. An. Fel.

¶ Bonitatis naturalis. Vide quę no. Bar. in l. fi prius, ff. de op. no. nun. ubi tãgo quando præsumatur ex primo statu rei secundũ naturã suã, uidetur tamen aliqualiter his, quæ dicit D. Ant. obstare tex. in c. omnis, 32. q. 1. Sebastianus Sapia.

illo qui petit consecrari, & tunc præsumitur accidentalis bonitas, & sic loquitur hic, & hoc est quod uult dicere glo. i. Idem quando præcedit aliqua examinatio ipsius, & nihil mali apparet contra eum, ut d. c. fi. Quandoque quæritur de idoneitate
2 extrinseca bonitatis extrinsecæ, ut diuitiarum, & tunc dic, aut non apparet aliquando diuitias habuisse, & non præsumitur, quia quilibet nascitur nudus. lob. j. 47. dist. c. sicut. & talis præsumitur, nisi probetur uestitus, & hoc quia diuitiæ, ut accidentales de facili absunt, & adsunt, ut in §. si magist. quem allegat glo. in Authen. ut omnes obed. iudi. collatio. 5. Ad prædicta regula, de reg. iur. semel malus. lib. 6. aut semel ponuntur diuitiæ, & præsumuntur. Ex his concordantur duæ glo. iuris ciuilis contrariæ, quarum una est in l. si uero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisd. cog quę tenet quòd in dubio hæc idoneitas præ
b sumatur, [b] alia est in l. j. de prob. quæ tenet contrarium ꝙ non præsumatur, & semper præsumitur, donec contrarium probetur. ff. de priuil. cred. i. si creditores. de hac materia, de præsump. tsin. & plenius in regula, semel malus, de regu. iur. lib. 6. & adscripti de elect. cap. bonæ, & per Cyn. C. de prob. l. actor, & ibi per But. Quid si habens respondere in scrutinio denunciat inhabilitatem promouendi ad ordines secreto? Archiepiscopus non uult ipsum audire semper denunciata indignitate, nisi publice proponatẽ Dic secundum Inno. quòd debet euitare scrutinium si potest, & euitet sic quòd per eum crimen fratris non publicetur, unde si eo præsente & tacente publicaretur, dicat per dicta uerba, & si euitare non potest, dicat hoc secure, cum loquatur in persona ecclesiæ, quæ suam indignitatem ignorat. 2. q. 1. c. unus, & q. 7. cap. plerunque. de offi. ordi. c. si sacerdos. & si per hoc non informat conscientiam suam, satisfacit ei, secundum Host.

ADDITIONES.

a ¶ Diuitiarum. Quòd non præsumatur quis diues, nisi probetur, uolũt omnes scri. an l. si uero, uer. qui pro rei qualitate, ff. qui satisd. cog. & ibi etiam no. ꝙ non præsumitur paupertas, sed qui dicit diuitem, uel pauperem, debet pro bare. Aduerte tamen ꝙ si quis efficiatur dines, præsumitur factus ex sua in dustria, ut est tex. not. in l. fi defunctus, C. arbit. tut.

b ¶ Idoneitas præsumatur. Adde tu ꝙ regulariter qs præsumitur idoneus, nisi quo ad facultates, Bar. in alle. l. si uero. Ang. in Auth. de hære. & fal. 6. hic no bis, col. 1. Bal. in rubri. C. qui accu. non pol. & Spec. in titu. de pro. §. j. uer. restat, & in tit. de actore, ver. sed qualiter. Zac.

¶ Tu adde ad hoc de idoneitate, qꝫ in dubio quilibet ꝑsumitur idoneus, ſm materiã, in qua idoneitas requiritur, nisi cõtrarium probetur, l. non oẽ, §. a barbaris, ff. de re mili. & habetur per Spe. in tit. de prob. in §. 1. in uer. restat, & adde, ꝙ quando lex lo quitur simpliciter de idoneitate, seu quod aliquis sit idoneus, intelligitur, ꝙ sit idoneus omnibus modis, & non ſm qd, ut in c. 1. dist. & in c. ex pœnitentibus, 50. dist. & in c. cũ in cunctis, & in c. ni fallat, & in tit. de actore, ver. sed qualiter. Zac.

¶ An & qñ credat testi deponẽti de credulitate? uide ꝙ hũr ĩl. testis facili ti, C. de test. cũ testis dẽat deponere de his. q̃ sensu corporis percipiuntur, uel de in materia, in qua testis depõeret de his, q̃ pcipit iudicio intellectus, uel ex peritia artis, diceret certitudinarie depõere, ut plenè trac. in c. ꝓpositus, de ꝓb. imo dẽ ille ꝓbabiliter credere, q̃ credit peritis in arte, ut in l. fœmi C. de re mi. li. 12. & hr̃ ꝓ Bar. in l. in bonorũ, ff. de bon. pos. & ꝓ eũdem in l. de uen. in spi. & in l. cũ q. dã, in fi. qꝫ dr̃, supra de acq. hęre. & adde, ꝙ ꝓ uerbo credere, dr̃ dari certa rñsio, ut ẽ bo. tex. in c. 1. & ibi not. de poss. & maxime qñ tale uerbũ ꝓfertur à iurecõsulto, uel doctore cõsulẽte, ut ẽt in l. pe nẽ, la piccola, ff. de le. j. & ideo fi consultor dicat in consilio, ita credo, ut perinde ac si diceret, ita affirmo, bo. tex. in l. fi qs filio, & ibi Bal. no. in ritum, ff. de iniu. & ir. test. & si alio tpe consulendo crederet contrarium, non esset sine erubescentia, ut dixit Bal. in l. de tutela. C. de in inte. re. no. tex. in l. eos. C. de mo. mul. Ant. Fran.

¶ Præsumptionẽ. Vide pulchrè per Ale. in l. 1. co. 8. ff. si cer. per. ubi late prosequitur, an in teste sufficiat, ꝙ habeat uehementem opinionem? Seb. Sap.

¶ Simpr̃. Adde latè noui. in l. j. ff. de uer. ob. & uide sup. in ac. de fum. tri. & ¶ Adde Alex. cons. 6. in 1. co. in prin. uol. 2. plenius. q̃ ꝙ aliũ, per Lanf. de Ripe. cle. sæpè. nu. 3. in uer. simpliciter, & ibi in apostil. ad eum, & quid uoxetur illa clausula, simpliciter, in resc. ? de uer. sign. Zac.

¶ Circa significatũ huius dictionis, simpr̃, uide Bar. in l. 2. in prin. ff. de ꝓb. & pu. & ibi ẽt ꝓ Ale. & ꝓ Bal. in l. 2. C. de ædi. ac. et in l. manifestis, §. Iason. C. de fur. & in l. ea, que, i 11. q. C. de cõd. ind. ubi dicunt, quod ex hoc tur simpliciter. i. pure uel sine distinctiõe, uel nullo addito, uel sine aliqua adiectiõe, & quot modis accipiatur hoc uerbũ, simpliciter, uide plenius quam per alios, per Io. de Imo. in l. j. §. si quis simpliciter, hic all. ubi nunc reliqua dicitur quod quandoq. exponitur. i. sine rigorosa subtilitate, ut c. dilecti, de in. & dei facere ad q. qñ cã committitur alicui, ut procedat simpliciter, qa importat pinde, ac si diceret, ꝑcedas sine rigorosa subtilitate, reiectis difficultatib. ac duplicitatib. ambiguitatib. obscuritatib. & dolosis machinationib. de quo ẽt ꝓ Bar. i extraua. ad repri. i uer. summarie. & ibi ꝙ intelligitur reiecta scrupulositate, & rigorositate ordinarij iudicij. & uoluit D. Ant. de Bur. in d. c. dilecti, de iud. & adde, ꝙ ẽt intelligitur simpliciter, i nõ extra ꝓpositũ, ut ꝓ Bal. in l. fi. C. de do. ꝓmiſ. in j. col. & dec no. ꝙ hũr rñdere positionib. simpliciter, & uide ẽt Bal. in l. interdato, C. de leg. & leg. ubi dicit, ꝙ intelligiẽ simpliciter. j. ad literã, et sine aliqua distinctiõe, et ex hoc infertur an ille, ꝙ cõstetur factum, et qualitatẽ, dicatur simpliciter rñdere, ut puta si dicat habuisse rẽ, sed restituisse, uel Titiũ uidisse, uel occidisse, sed ad mei defensionem, uide Bal. in l. contra negantem in 2. col. C. ad l. Ag. & uide Bal. in l. de ætate, in §. nihil, ff. de interr. ac. de quo uide plene per Ale. in d. c. qs simpliciter, et ad materiã ẽt uide ꝙ hũr in cle. sæpe, de uer. si. Et adde, ꝙ simpliciter dictũ, gñaliter est intelligẽdũ, i. §. qdam. ff. ad Tre. l. ab hostib. §. fed ꝙ simpliciter, ff. ex quib. ca. ma. ad qđ uide bo. gl. in c. ꝓterea, de off. del. in gl. An. Fel. barbaris, ff. de re mili. & habetur per Spe. in tit. de prob. in §. 1. in uer. restat, & adde, ꝙ quando lex lo quitur simpliciter de idoneitate, seu quod aliquis sit idoneus, intelligitur, ꝙ sit idoneus omnibus modis, & non ſm qd, ut in c. 1. dist. & in c. ex pœnitentibus, 50. dist. & in c. cũ in cunctis, & in c. ni fallat, & in tit. de actore, ver. sed qualiter. Zac.

¶ An & qñ credat testi deponẽti de credulitate? uide ꝙ hũr ĩl. testis facili ti, C. de test. cũ testis dẽat deponere de his. q̃ sensu corporis percipiuntur, uel de in materia, in qua testis depõeret de his, q̃ pcipit iudicio intellectus, uel ex peritia artis, diceret certitudinarie depõere, ut plenè trac. in c. ꝓpositus, de ꝓb. imo dẽ ille ꝓbabiliter credere, q̃ credit peritis in arte, ut in l. fœmi C. de re mi. li. 12. & hr̃ ꝓ Bar. in l. in bonorũ, ff. de bon. pos. & ꝓ eũdem in l. de uen. in spi. & in l. cũ q. dã, in fi. qꝫ dr̃, supra de acq. hęre. & adde, ꝙ ꝓ uerbo credere, dr̃ dari certa rñsio, ut ẽ bo. tex. in c. 1. & ibi not. de poss. & maxime qñ tale uerbũ ꝓfertur à iurecõsulto, uel doctore cõsulẽte, ut ẽt in l. pe nẽ, la piccola, ff. de le. j. & ideo fi consultor dicat in consilio, ita credo, ut perinde ac si diceret, ita affirmo, bo. tex. in l. fi qs filio, & ibi Bal. no. in ritum, ff. de iniu. & ir. test. & si alio tpe consulendo crederet contrarium, non esset sine erubescentia, ut dixit Bal. in l. de tutela. C. de in inte. re. no. tex. in l. eos. C. de mo. mul. Ant. Fran.

¶ Præsumptionẽ. Vide pulchrè per Ale. in l. 1. co. 8. ff. si cer. per. ubi late prosequitur, an in teste sufficiat, ꝙ habeat uehementem opinionem? Seb. Sap.

¶ Simpr̃. Adde latè noui. in l. j. ff. de uer. ob. & uide sup. in ac. de fum. tri. & ¶ Adde Alex. cons. 6. in 1. co. in prin. uol. 2. plenius. q̃ ꝙ aliũ, per Lanf. de Ripe. cle. sæpè. nu. 3. in uer. simpliciter, & ibi in apostil. ad eum, & quid uoxetur illa clausula, simpliciter, in resc. ? de uer. sign. Zac.

¶ Circa significatũ huius dictionis, simpr̃, uide Bar. in l. 2. in prin. ff. de ꝓb. & pu. & ibi ẽt ꝓ Ale. & ꝓ Bal. in l. 2. C. de ædi. ac. et in l. manifestis, §. Iason. C. de fur. & in l. ea, que, i 11. q. C. de cõd. ind. ubi dicunt, quod ex hoc tur simpliciter. i. pure uel sine distinctiõe, uel nullo addito, uel sine aliqua adiectiõe, & quot modis accipiatur hoc uerbũ, simpliciter, uide plenius quam per alios, per Io. de Imo. in l. j. §. si quis simpliciter, hic all. ubi nunc reliqua dicitur quod quandoq. exponitur. i. sine rigorosa subtilitate, ut c. dilecti, de in. & dei facere ad q. qñ cã committitur alicui, ut procedat simpliciter, qa importat pinde, ac si diceret, ꝑcedas sine rigorosa subtilitate, reiectis difficultatib. ac duplicitatib. ambiguitatib. obscuritatib. & dolosis machinationib. de quo ẽt ꝓ Bar. i extraua. ad repri. i uer. summarie. & ibi ꝙ intelligitur reiecta scrupulositate, & rigorositate ordinarij iudicij. & uoluit D. Ant. de Bur. in d. c. dilecti, de iud. & adde, ꝙ ẽt intelligitur simpliciter, i nõ extra ꝓpositũ, ut ꝓ Bal. in l. fi. C. de do. ꝓmiſ. in j. col. & dec no. ꝙ hũr rñdere positionib. simpliciter, & uide ẽt Bal. in l. interdato, C. de leg. & leg. ubi dicit, ꝙ intelligiẽ simpliciter. j. ad literã, et sine aliqua distinctiõe, et ex hoc infertur an ille, ꝙ cõstetur factum, et qualitatẽ, dicatur simpliciter rñdere, ut puta si dicat habuisse rẽ, sed restituisse, uel Titiũ uidisse, uel occidisse, sed ad mei defensionem, uide Bal. in l. contra negantem in 2. col. C. ad l. Ag. & uide Bal. in l. de ætate, in §. nihil, ff. de interr. ac. de quo uide plene per Ale. in d. c. qs simpliciter, et ad materiã ẽt uide ꝙ hũr in cle. sæpe, de uer. si. Et adde, ꝙ simpliciter dictũ, gñaliter est intelligẽdũ, i. §. qdam. ff. ad Tre. l. ab hostib. §. fed ꝙ simpliciter, ff. ex quib. ca. ma. ad qđ uide bo. gl. in c. ꝓterea, de off. del. in gl. An. Fel. barbaris, ff. de re mili. & habetur per Spe. in tit. de prob. in §. 1. in uer. restat, & adde, ꝙ quando lex lo quitur simpliciter de idoneitate, seu quod aliquis sit idoneus, intelligitur, ꝙ sit idoneus omnibus modis, & non ſm qd, ut in c. 1. dist. & in c. ex pœnitentibus, 50. dist. & in c. cũ in cunctis, & in c. ni fallat, & in tit. de actore, ver. sed qualiter. Zac.

¶ An & qñ credat testi deponẽti de credulitate? uide ꝙ hũr ĩl. testis facili ti, C. de test. cũ testis dẽat deponere de his. q̃ sensu corporis percipiuntur, uel de in materia, in qua testis depõeret de his, q̃ pcipit iudicio intellectus, uel ex peritia artis, diceret certitudinarie depõere, ut plenè trac. in c. ꝓpositus, de ꝓb. imo dẽ ille ꝓbabiliter credere, q̃ credit peritis in arte, ut in l. fœmi C. de re mi. li. 12. & hr̃ ꝓ Bar. in l. in bonorũ, ff. de bon. pos. & ꝓ eũdem in l. de uen. in spi. & in l. cũ q. dã, in fi. qꝫ dr̃, supra de acq. hęre. & adde, ꝙ ꝓ uerbo credere, dr̃ dari certa rñsio, ut ẽ bo. tex. in c. 1. & ibi not. de poss. & maxime qñ tale uerbũ ꝓfertur à iurecõsulto, uel doctore cõsulẽte, ut ẽt in l. pe nẽ, la piccola, ff. de le. j. & ideo fi consultor dicat in consilio, ita credo, ut perinde ac si diceret, ita affirmo, bo. tex. in l. fi qs filio, & ibi Bal. no. in ritum, ff. de iniu. & ir. test. & si alio tpe consulendo crederet contrarium, non esset sine erubescentia, ut dixit Bal. in l. de tutela. C. de in inte. re. no. tex. in l. eos. C. de mo. mul. Ant. Fran.

¶ Præsumptionẽ. Vide pulchrè per Ale. in l. 1. co. 8. ff. si cer. per. ubi late prosequitur, an in teste sufficiat, ꝙ habeat uehementem opinionem? Seb. Sap.

¶ Simpr̃. Adde latè noui. in l. j. ff. de uer. ob. & uide sup. in ac. de fum. tri. & ¶ Adde Alex. cons. 6. in 1. co. in prin. uol. 2. plenius. q̃ ꝙ aliũ, per Lanf. de Ripe. cle. sæpè. nu. 3. in uer. simpliciter, & ibi in apostil. ad eum, & quid uoxetur illa clausula, simpliciter, in resc. ? de uer. sign. Zac.

¶ Circa significatũ huius dictionis, simpr̃, uide Bar. in l. 2. in prin. ff. de ꝓb. & pu. & ibi ẽt ꝓ Ale. & ꝓ Bal. in l. 2. C. de ædi. ac. et in l. manifestis, §. Iason. C. de fur. & in l. ea, que, i 11. q. C. de cõd. ind. ubi dicunt, quod ex hoc tur simpliciter. i. pure uel sine

Universidad de Deusto
Biblioteca

multa iura allegat pro,& ꝫ,de hac dictione, vsque, an stet inclusiue,an exclusiue,dicit,ꝙ quandoque dictio,usque,solet p-
1 ferri a canone,uel a lege,& dic,ꝙ includit,uel excludit, prout plus,& minus amicatur,uel inimicatur aliis iuribus,ut intellectus amicus recipiatur,alius respuatur,ut patet hic, semper tamen si de mente legis apparet,illam sequamur,ff. de extraord. cri.l. pen. uer. sunt quidā,ibi, vsque ad pœnā capitis , ubi non apparet p sequentia,vel præcedentia,vel aliter procedit, qđ est dictū. Q̄nque profertur ab hoste,& sic expresse,uel tacite, vel p coniecturas,vel aliter constat de mente loquētis. ꝙ inclusiue, vel exclusiue ponatur,sic accipitur,de verb. sign. c. intelligētia, & c. propterea. Si uero de uoluntate non apparet,recipimus in clusionem,vel exclusionem,quæ fauorem habet. uel ex cuius ꝙnia non resultat odium,per reg. odia,de reg. iur. lib. 6. ff. de dolo. l. j. quatenus fauor non inferat alteri iniustum,infra de donatio. inter uir. & uxor. c. nuper. Alii dicunt,quòd semper ponitur inclusiue,nisi per correspondentiam alterius actus,aliud appareat,& hęc uera,ubi non apponuntur ipsi. Si apponitur dictio, vsque,tempori limitato, & nullum est dubium . Quandoque adiicitur,& ponitur tempus limitans . Exemplum de resc. c. si gratioſe. & c. si propter,de elect. c. cum ex eo,lib. 6. c. cum dilecti,de do. & contu. dicit Ioan. And. quòd ubi aliud non apparet,non esset absurdum dicere,quòd prolatum ab homine recipiatur contra proferentem exclusiue,vel inclusiue,de reg. iuris. reg. contra eum,lib. 6. aliàs sit locus distinctioni prius dictę.
a De dictione, a, a dic vt de præbendis. c. statutum, ſ lib. 6. De absque,de procura. c. qui generaliter,lib. vj. uide Gul. de Cu. ff. de off. procon. & leg. l. meminisse,& Bar. in l. patronus. §. Sempro
6 nio,ff. de leg. 3. † Videtur secundo cum gl. in uerbo , ignorātia probabilis,ꝙ recipiens ordines,ab Episcopo qui renunciauit , non sit suspensus, nec egeat dispensatione,per iura , quæ dicūt quòd ignorantia probabilis excusat,ff. de iur. & fac. igno. l. error,& l. regula. Sol. dicit gl. si culpa non præcedat ignorantiā, procedit contrarium: hic præcessit culpa,quia fecit se a non Episcopo ordinari. Vel secundo dicit glo. & melius dic ꝙ in his, quæ causantur a defectu potestatis,ignorantia, uel scientia nihil operatur,quando est singularis , quia non supplet defectū potestatis,ideo,quod quis non habet,alteri dare non potest,& carens executione,illam alteri tribuere non potest. i. quæst. 7. c. Daibertum,de iure patro. c. quod autē. Restat ergo qđ ignorantia non dat sibi executionem : ubi autem vitium surgit ex parte malitiæ,vel negligentiæ susceptientis,vel cum quo nō agitur,tunc probabilis ignorantia excusat do-ū , vel negligentiā , sed non tribuit, quod tribui non potest a causa agente. Vnde concludendum est,ꝙ tales ordinati, quantumcunque probabili ignorantia,egent dispensatione,quicquid senserit hic Inn. qui conatur respondere ad hanc decr. & postea se correxit , de scis. c. j. nisi fortè esset ignorantia communis , ita ꝙ communiter reputetur pro non iusposito,quo casu an in talibus spiritualibus operetur tolerantia? dixi de iure pa. c. consultationib⁹. vbi pleniſſimè hoc examino,dicit tū Host. ꝙ hæc dispētatio de facili obtinebitur. † Quæro qñ dicatur crassa,& supina ignorantia ? dicit glo. quam nō. quando aliquid factum est publicè, vel coram populo,& hoc non excusat. dñt hic Vinc. Gof Hostien. & Guil. quòd licet Eps publice renunciasset, clericus postea ab eo ordinatus potuisset hēre iustā ignorantiā, vt si extra prouinciam tunc fuisset,& hoc probaret, sicut C. de Ꝫhen. & cō. stip. l. optimā. de testi. c. ex tenore. ſ. qui ma. accu. pnt. c. cum in tua
8 quod no. † Quid si renunciauit simpliciter, an in dubio præsumatur renunciasse loco tantum,an ordini,& loco ? dic , quod loco tantum, quia qui renunciat dignitati, præsumitur hoc facere propter crimen, de renun. c. post translationem . igitur, ne præsumatur criminosus, qđ esse non debet. S. ut. proxi. c. 1. presumitur renunciasse plus loco , q̄ dignitati , ſm Phil. & Host. qui remittit ad sum. eo. ti. §. sed quid si simpliciter. Et quòd hic dicitur renunciasse ordini. intelligitur autem per hoc renunciasse executioni, & prāti ordines conferendi. Quæro,an super executione ista ordinati ad sacros ordines ab eo,qui renunciauit ordini, dispenset Eps? dic quòd non, ſm Doct. hic, licèt secus sit in ordinato ab Episcopo alieno, executionem habente, qui non renunciauit, de quo supra de tem. ordi. c. quod translationem. Vltimo per tex. in fi. patet, qualis debet esse dispensator, quia discretus, quia alias dissipator dicitur.

ADDITIO.

a ¶ Dictione, a. De dictione, a. vide Gemi. in c. statutū, col. 3. de præb. in 6. Bal. in l. post duos, C. de aduoc. diuer. iu. vbi dicit, ꝙ dictio, a, stat exclusiue, quādo ponitur super terminis extrinsecis, latius ponit idem Bal. in l. a caligato, C. de nup. Are. in l. si ex duobus, ff. de duob. reis. Alexā. in l. 1. col. 3. ff. si quis caut. Car. Alex. in c. aliter. 31. dist. per pract. Papiēsem, in forma capitulorū quando testes producūtur ad æternam rei memoriam, in glo. in versiculo vsque ad calendas. per Bar. in l. meminisse, in fi. pricip. ff. de of. proconſ. & leg. lex. in consi. 42. col. 2. in 3. vo. Are. cōsi. 71. incip. diligenter. colum fin. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus ab excommunicato recipit characterem, sed non executionē.*
2 *Ordinatus ab excommunicato, a quo dispensabitur?*
3 *Ordinatus ab excommunicato, an ordinem recipiat.*
4 *Excommunicatus an possit alium excommunicare?*
5 *Sacerdos potest absolucre donationem suam?*

CAP. I.

1 **Cum clericis.** Non summatur, nec diuidit † No. 1. ꝙ ordinatus ab excommunicato non recipit executionem, sed recipit habitum ordinis, & sic excommunicatus non inhabilitatur ad imprimēdum habiti
2 ordinis. † No. 2. quòd cum ordinato ab excōicato ignoranter dispensat Eps, a contrario, quòd cum ordinato ab excommu-
3 nicato scienter dispensat solus Papa. † Oppo. cum gl. quòd ordinati ab excommunicatis non recipiant ordinem, i. characterē. 9. q. j. c. j. ubi dr, quòd nullo modo dicitur consecratio, quæ est facta ab excommunicatis. Sol. dic, quòd est nulla quo ad executionē, non quo ad habitū, & idem de collatione ordinis, facta ab hæretico, ut ea. q. c. ab excōicatis. Hostien. remittit ad Sum. de tē. ord. §. j. ver. hæc igitur sit fides tua , & de sacra. non ite. c. 2. Opp. quòd excommunicatus cōferat executionem , & effectum sacramentorum, vt in c. si celebrat. de cler. excō. mi. Sol. non confert executionem excōicatus maior, ut hic, secus
4 si excōicatus minor, ut ibi † Quæro an excōicatus a possit ex-
2 cōicare, alterum? vī, quòd sic, qa pōt ordines conferre, qđ est plus, ergo fortius dēt posse excōicare: ꝫrium est verū, quia cū sit extra ecclesiā, alium extra ecclesiā ponere non potest. 24. q. j. c. audiuimus, secus autem est in ordine, quia licet sit extra ecclesiam, nihilominus conferre potest, quia characterē habet, a quo pendet ptās, quæ non deletur per excōicationem. vnde ordinem conferre pōt, ex quo seruat formā ecclesiæ. in tantum aūt est hoc uerum, ꝙ dato quòd excōicatus esset toleratus ex-
b communicando, non excommunicaret, ut no. in d. c. audiuimus, & dixi plenè de iure pa. c. consultationibus. & est casus, in quo tolerare non operatur, quod est notandum, & in quo non procedit materia l. Barbarius. ff. de offi. præto. Quæro an idem Eps , qui contulit ordinem, excommunicatus possit dispensare? dic quòd non ſm P. ar. de cle. cōiu. c. diuertis sollicitis, successor tū delinquentis, poterit dispensare. Vin. tenet, quòd et ipse, qui est excōicatus, & qui contulit , postquam fuerit absolutus, & post quā pœnituerit, poterit dispensare , sicut faceret, poterit iniungere pœnitentiā de peccato, cuius mandato cōmisit.
5 ‡ Ad hoc facit quod no. Io. An. qui dicit præsbyterum posse absoluere concubinam propriam de peccato fornicationis cum se commisso, & idem de adultera, ut no. 3 q. 7. c. sacerdos. §. fin. & idem ibi Hugo. fatetur tamen, quòd honestius esset, ut alteri committeret, propter maiorem erubescētiā, quæ est magna pars pœnitentiæ, de pæ. dist. j. c. quem pœnitet. facit quod no. 3. q. j. c. omnes. 33. q. 2 c. placuit, secundum Ioan. And.

ADDITIONES.

a Excommunicatus. Vide gl. in sum. 24. q. 1. quæ tenet, ꝙ etiam excommunicatus occultus, non pōt alium excommunicare, & Ant. de But. in c. ad probandum, de re iu. & in c. scisc tatus, de reser. ubi etiam Imo. sed cōtrarium tenet do. Abb. in c. ab excommunicato, col. 2. de ref. Lap. alleg. 89. incl. duo notanti, & Fel. in d. c. ad probandum, col. j. uer. limi. 1. & an ualeant gētia per excommunicatum occultum tangit etiam Fel. in c. Rodulphus, col. 3. de iusia. de rescrip. Seb. Sap.

b ¶ Excommunicatus. Adde tamen, ꝙ occultè excommunicatus potest alium excommunicare, ut tenet Fed. consi. 337.

¶ De hoc an excommunicatus etiā occultè possit alium excommunicare? vide quæ plenè habetur per gl. 24. q. 1. in sum, & in c. 1. & ibi per Archi. & uide quæ no. in c. fina. de ordi. ab epis. qui renun. episcopa. & uide Inno. to. si uero, de sen. excom. ubi dicit, ꝙ excommunicatus occultus donec tolerā-
tur potest excommunicare, & uide etiam not. per glo. in c. quicquid. 1. q. 1. & quod no. in c. cui est. 11. q. 3. & in quib. actibus excludatur excommunicatus: vide quæ plenè no. in c. decernimus, de sent. excom. lib. 6. & in c. pro de excep. eo. lib. & uide quæ no. per Innoc. & Mod. in c. uer. itaq; de do. & cō. quæ plenè habentur per repetentes in c. intelleximus, de iu. Et quis dicatur publicè excommunicatus? vide gl. in cle. j. de sepul. & no. in c. ad probandum de re iud. Et utrum excommunicatus, etiā si non sit occultus, possit absolvere excommunicatum? vide no. in c. duobus, de sen. excom. & do. Car. in cle. 1. de reli. do. nu. 8. ubi uidetur distinguere inter excommunicatū maiorē excommunicatione, ut iste non possit absoluere, & excommunicatum minori excommunicatione, & iste possit. Et an excommunicare, & absoluere procedant a pari, & sint uoluntariæ, uel cōtentiosæ iurisdictionis? vide gl. in c. ex parte, il 3. de uer. sig. & quod no. gl. in cle. quamuis, de fo. comp. in glo. 3. & habetur per glo. & per Doct. in c. nouit, de offi. leg. & in c. cum de fideres, de sen. exc. & uide p. d. Car. in c. cū ab ecclesiar ū, de offi. or. Anc. Fe-

De ætate, & qualitate. *Rubr.*

SVMMARIVM.

1 *Statur sententiæ latæ super ætate, a qua non fuit appellatū.* (*præsbiter.*
2 *Ætas habilis ad beneficia curata attenditur tpe impetrationis, secus ad*

Dicto de ordinatis , dicendum est de præficiendis , & quia in præficiendis consideratur ætas , & qualitas , & ordo & c. ideo dicit Io. And. quòd aliqui habent in rub. de æta. & qualit. ordinan-

dorum. dicit ꝙ illud ordinandorum nō debet esse, qa dictum est in rub. de tempo. ordinationum, nā hic solū tractat de ordinandis ratione dignitatum, & nō aliter. uel qa in præficiendis requiritur, quæ in ordinādis, ideo &c. De materia rubricæ quo ad primā partē. 77. dist. & 78. dist. p totū. De secūda. 38 dist. per totū, & 61. dist. p totum. De parte tertia 60. dist. p totū. repetitur in 6. & cle. Primę parti coaptatur de elect. c. cū i cunctis. vnde confirmat or debet inquirere de ęta. eo. tit. c. cum
1 nobis. & in c. nihil . † Et statur sententiæ latæ super ætate, a à qua
a nō fuit appellatum, eo. tit. c. cū dilecti. in fi & pueri non sūt idonei, de præb. ca. omnipotens. Ad secundam partē facit de accusatio. ca. omnipotens. Ad omnes tres partes, de ele. c. dudū . De ætate eius, qui per delegationē, causę præficitur . de off. deleg.
2 c. cum vicesimū . † Itē quò ad beneficia curata pōderatur ætas temporis, quādo impetrauit, de rescript. c. si eo tempore, lib. 6. in
3 pbēdis nō fic, de pben. c. ei cui . eo. lib. Ad totā rubricam facit, d ele. c. licet canon. c. cū ex eo , & c. cōmissa li. 6. ad primā & tertiā. e. ti. c. nemo. ad primā e. ti c. ex eo, i prī. ad tertiā. de præb. c. si p clericis, de inst. c. 2. Itē de ætate vicarii parochialis, in cle. vnica, de offi. vica. De ætate monachi prioris cōuētualis, de stat. mona. cle. ne i agro. §. cæterū, de ætate iquitoris, de hære. c. pē. i cle.

ADDITIO.

a ¶ Super ætate. & Adde Pet. de Anch. consi. 130.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus si non recipit ordines quos beneficia requirunt, priuatur beneficiis. 3. 6.*
2 *Dignitates quæ habent annexum ordinem præsbyteratus?*
3 *Prælatura respectu quarum dignitatum dicitur?*

CAP. PRIMVM.

1 **VT Abbates.** † Per priuationē beneficii a arctantur beneficia
a ti ad ordines sumendos, quos beneficia requirunt. h. d. Et sunt duæ partes, quæ patent. Secūda ibi, Quod si. † No. 1. quatuor dignitates , de
1 iure habētes annexum ordinē presbyteratus, Abbatia, & Decanatus, prepositura, & Archipbyteratꝰ . Not. ii. ꝙ Archidiaconatus de iure habet annexum ordinem diaconatus . No. 3. qualiter compellantur ad ordines assumendos
3 beneficiis annexos , quia arctantur priuatione beneficii. Not. 4. & de iure , ordo ad validitatem promotionis ad beneficium, non exigitur contēporaneè cum promotione, quātūcū
que illi sit annexus ordo, sed sufficit, ꝙ faciat post ꝓmotionē se promoueri, de hoc inf. eo. c. quæris, & c. præterea, & de præb. c.
3 si pro clericis, lib. 6. † No. 5. ꝙ nō assumēs ordinem annexū beneficio de iure, etiam si propter defectum impotētiæ, priuatur beneficio . No. ult. hic tex. apertū, ꝙ Archidiaconatus est digni
tas, & est prælatura, vide glo. & Doct. de iudiciis. c. decernimus.
4 † Et not. hic plures dignitates, q̄ ꝓlaturæ dici possūt, vt abbatia, decanatus, præpositura, Archipresbyteratus, & Archidiacona
3 tę. † Op. ꝙ nō dēat priuari, dato, ꝙ ꝓmoueri nō posset ꝓp casū, ꝫ patet de cleri. cgro. c. i. Sol. intellige quando culpa sua ad tempus casum deuenit, contrariū quādo ꝓter culpam. Idem si ꝓter culpam, vbi ante dignitatē adeptam, ad hūc casum deuenit secūdū Inn. & Host. debebat. n. abstinere ab eo, ad quod sciebat se inhabilem. Op. ꝙ Abbates non sint clerici. xciii. dist. c. à subdiacono, & sic non necessitantur ad assumendū præsbyteratū. Sol. olim, cum nō esset clerici Abbates, vel monachi, imo ppe
quō stabāt, vt laici , de quo dicam in c. tuam. inf. eo. hodie autē secus, quia benedicuntur, & minores ordines conferunt. ſ. eo. c. cū contingat. Opp. de superfluitate tex. p primū respōsum ad se
cundū, vel econtrario. Sol. dic, ꝙ primum respōsū loquitur, quā
do potest, & non vult: secūdū quādo vult, sed non potest. Quæritur quomodo faciat ad titulum ? dic ꝙ potest facere respectu ordinis prefficiendorum. i. eorum qui prefecti sunt , vt inf. eo. c.
6 queris. & respectu qualitatis pficiēdorū, qa si talis est, q nō possit ordinari, nō pficit, imo pfectus removet. † Opp. ꝙ dato, ꝙ nō faciat sic promoueri, nō priuentur, ex quo nō possūt. inf. eo. c. queris. Sol. dicit Host. quòd cōpelletur ad ordines , & si non possit, priuabitur, nisi alias sit valdè vtilis ecclesiæ. hoc no. quia extendilla decr. ad casum, quādo ordo est annexus beneficio.

a ¶ Per priuationem beneficii. Adde, ꝙ hoc est verum , sed opus est sententia, nā ipso iure non priuatur, vt no. Inn. plene in c. accepta, de resti. spol. & Bal. in sua marg. in vers. renuncias. vers. 7. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Tueridicuntur illi, qui sunt intra decennium.*
2 *Laicus est incapax uniuersalis administrationis bonorum ecclesiæ.* 8.
3 *Episcopus an possit dispensare super minori ætate, ut promoueatur ad beneficium simplex.* 5. *uel ad aliud, puta ad dignitatem.* 9. 10. 11.
4 *Collatio facta inhabili propter ætatem, an sit ipso iure nulla?* 5. 6. 9
7 *Archiepiscopus quibus casibus possit se intromittere circa subditos suffraganeorum?*

9 *Minor qui dispensatiuè ob defectum ætatis est promotus ad aliquam dignitatem, an habeat necem in capitulo.* 12. 13.
10 *Dispensatio contra ius non est extendenda, etiam ad connexa, si non potest in principali concessio aliquid operari.* 12. 13.
11 *Dispensatus ad ætatem, an per omnia habeatur pro maiore?*

CAP. II.

Ex ratione. Ecclesia dispensatiue minori concessa, non per laicos, sed per clericos est regēda, vsque ad promoti competentem ætatem. h. d. Duo facit, primò ponit reprehensibile factum Episcopi. Secūdò illud corrigi mandat. ibi, vnde quoniam. quæ duo facit. Primò , quidet circa præterita. Secundò circa futura cum pena. & decreto. Casus lite. Episcopus Cuenentren. concessit ecclesias in Archidiaconatu R. Ciſtren. pueris intra decennium constituris, quæ nō per clericos, sed per laicos disponuntur. Mandat Papa Cantuarnē. Archiepiscopo, quatenus Episcopum illum corrigat super his, & custodiam illarum ecclesiarū committat personis idoneis, donec pueri ad congruā ætatē peruenerint, laicis inde amotis, & ꝙ de cætero talia non ꝓsumat. Idem præcipit Papa in se-
1 quenti c. Ber. † Not. 1. ꝙ pueri appellatione comprehenduntur existētes intra decennium, quod no. benè, de quo de del. pue. c. i. No. 2. ꝙ minor decennio est inhabilis ætate ad obtinendum
2 ecclesiam. † Not. 3. ꝙ administratio vniuersalis bonorū ecclesiæ, etiam non in titulum, non est committenda laico. Not. 4. ꝙ ubi ex dispensatione ætatis, inhabilibus ecclesiæ conceduntur, debent dari uicarij, & administratores clerici, & non laici , qui ecclesiam regant vsque ad ætatem legitimam promouen-
3 & vocantur tales vicarij temporales. † No. 5. ar. Episcopos posse dispensare cū minoribus ætate, vt promoueantur ad bñficiū simplex, potest induci in contrariū, quia Papa hic tolerauit col
4 lationem, & prohibet eis in futurum. † No. ꝙ defectus ætatis reddit nullā ipso iure collationē, & ꝓmotionē bñficiati. Opp. vī, ꝙ ius instituendi in ecclesijs spectat ad Archidiaconū, maximè si sit intra limites Archidiaconatus, de præb. c. referente. Solu. dicit glo. 2. spectat de consuetudine, vt ibi no. de iure secus , vt hic, de quo de of. Arch. c. cū satis. Dic, ꝙ quædam est institutio authorizabilis super curam, hanc facit solus Episcopus, nec ipsam, inferior eo, acquirere pt de cōsuetudine, ut no. in d. c. cū satis. & de hoc de cap. mona. c. 1. lib. 6. saluo nisi habeat titulum ab Episcopo, de inst. c. cum uenissent. Quædam est institutio, q̄ sumitur pro installatione ad transferendam possessionē facti, & hanc hēt Archidiaconus de iure communi. ſ. de offi. Arch.
5 c. ad hæc. † Opp. cū glo. quæ est super verbo, ecclesias , quod ēt pueri possunt ecclesiæ conferri, de præ. c. super inordinata , ad hoc qa talibus possunt conferri ordines. 77. dist. c. in singulis. & sine titulo ordinari non debēt 70. di. c. i. ideo consequi possunt rōnem ordinis, & bñficij. Glo. dicit, ꝙ prælaturæ non possunt ꝙ
a ferri pueris, a vt hic, & exponit ecclesias, i. ꝓlaturas, sed bñ simplicia beneficia. Not. de uer. ecclesia, qa appellatione illius, i. talia significatione, comprehēditur etiam prælatura, nō solū simplex beneficiū. Et no. hanc consequentiam hic , habilis est ad
6 ordinē quemcūque, ergo habilis est ad beneficium. † Et no. ꝙ puer non est habilis ad prelaturam, habilis est tamē ad simplex beneficium, & ad simplicem ecclesiam. Et not. ꝙ appellatione ecclesiæ, in stricta significatione, comprehēditur etiam simplex beneficium. Doct. remittunt hic ad glo. de reser. c. si eo tpe , lib. 6. in
7 glo. pen. † Tertio videt, ꝙ hic Archiepiscopus non se intromittat de subiectis suffraganeorum, de offi. ord. c. pastoralis. cum si. Sol. hic Archiepiscopus est legatus in prouincia, qui ex officio legationis se intromittere pōt, de offi. leg. c. 1. vel hic est de casibus ad Archiepiscopum spectantibus, quando peccatur in bñficiis conferendis, ar. de inst. c. 3. vel hic specialiter quæritur de correctione Episcopi. 9. q. 3. c. cū simus. uel procedit hoc ex speciali delegatione, vel mandato Papæ, ſm Innoc. & Host. & sic soluitur, qđ opponitur, Archiepiscopum in diœcesi suffraganei
8 &c. † Quarto opp. ꝙ laicus pt habere administrationem, & p curationem rerum ecclesiæ, 89. dist. c. iudicatū. 16. q. 7. c. 1. & c.
b in noua, & c. seq. de, pcu. c. i. li. 6. Sol. dicit hic Inn. ꝙ laicus b nō potest habere generalem administrationem rerū ecclesiæ, ita, ꝙ dicatur ecclesias regere, nec decimas recipere, uel oblatio-
c nes, c 10. q. i. c. quia sacerdotes, & duobus. c. seq. quod no. Quod non potest laicus deputari ad aliquod altare , vel ecclesiam, ut iure suo recipiat oblationes , posset bene ibi esse minister, nec sacra tangere, de consc. dist. 1. c. in sancta , & c. ne-

stimenta

ADDITIONES.

a ¶ Pueris. Adde, ut per Fede. consi. 122. do. de Ro. dec. 276. e. tit. in antiquis.
b ¶ Quod laicus. Vide Spe. in ti. de œconomo, §. 1. uer. itē qđ est laicus. D. Abba. in c. unico, inf. de syndico, uer. sed aduerte, & in c. edoceri, col. pe. fup. de reser. & in c. decernimus, inf. de iudi. ubi pulchrè per Are. & posteriores. ubi dicunt communem esse opi. ꝙ laicus non potest esse generalis administrator rerum ecclesiæ, secus si est administrator rerum temporalium. Seb. Sa.
c ¶ Oblationes. Adde vt per Rom. consi. 266.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ftimẽta,de coha.cle.c.i.in fi. nec administrationẽ ecclesiæ tenere.16.q.vii.c.i.& c.in'noua.& seq.nec de ecclesiasticis aliqd disponere,de cõst.c.ecclesia.adeò,q nõ excusat authoritas. de c.c.quamuis,&c.,phibem⁹.nã ẽt ī ,pprio hospitio ,phibẽt laico talia cõmitti. 89.di.cIdicatũ.fm Host.Vnde cõcludẽdo gñalẽ administrationem ecclesiæ,vt super clericos dominet, habere nõ põt spalẽ aũt administrationẽ aliquarũ rerũ, posũt sub clerico hre, & ẽt ipsius generalis admitoris clerici posũt esse vicarii, de quo p Host. ne prælati uices suas.uer.sed uidetur, ubi concludit, q p laicos nõ poterũt cõcedi fructus ecclesiæ ad fictũ,vt ī ,ppria psona recolligãt.imo plus videt, q ex hoc incurrẽt excõmunicationem. 10.q.i.c.ga sacerdotes.&c.seq.sed ponetur clericus ibi,qui illos recolliget, & dabit laico cõducẽti, ar.de loca.c.vestra,de iudæis.c.ex speciali.ga dato,q fructus ex re ,pueniãt spirituali,non tamẽ sũt qd spirituale,vnde vẽdi posũt,dũmodo aliquid spirituale in tali vẽditione nõ misceat, de rerũ pmu.c.ad quæstiones. Per hoc infertur, q si ecclesia adeo debitis aggrauata est, q non possit per alium , quam p laicum releuari, si est religiosorum, debet committi alicui religioso il lius,vel alterius domus,si ille deficiat,clerico seculari,de reb.ec cl.non alie.c.possessiones. Adde quod ibi nõ deficiẽtibus religiosis admictetur secularis,argu. de reli.do.c.inter quatuor, ne cler.vel mon.c.relatum.Si nec seculariis inuenit,putat Host. q in tanta necessitate,poterit Episcopus dispensare, quod ad tempus laico cõmittatur,ar.de loca.c.vestra.& quod ibi no . ita tñ, q non laicus,sed clericus in nomine laici administret,ad hoc de iude.in c.ex speciali.alias si laicus omnino vellet administrare,ad Papã esset recurrẽdum. 2.q.5.c.Mẽnam.32.dist.c.præter. §.verum.de decimis.c.tua.Not.benè,& q à Papa potest cõmitti administratio ecclesiæ, laico . Si verò ecclesia sit secularium clericorum,dicit Host.etiam ad religiosos haben recursum,ad hoc de sta.mo.c.quod Dei.dicit tamẽ,q hoc non seruatur, & malè. imo in tali casu non solum secularibus irregsito Episcopo,sed etiã laicis,nõ solũ fructus,sed etiã administrationem ecclesię committunt.& de ,plaris,ad quos spectat talia corrigere,
9 de sup.ne.,pl.c.2.fm Ho.† Quæro cum gl.quæ incipit,Idẽ dicit lex,pone Episcopus facit aliquẽ pupillum, vel puerum Archidiaconum,an habebit uocẽ in capitulo, sicut si esset legitimæ ętatis?videtur,qd nõ,quia minores decuriones facti, licet decurionũ sportulas recipiant,non tamen interim suffragium ferre posũt.ff.de decu.l.spurii.§.minores. sicut nec minor factus miles debet sapientum iura tractare.C.de test.mil.l.fi.Attende,sẽtit glo.qd Episcopus possit dispẽsare cũ minore, vt assumat dignitatẽ Archidiaconalẽ.lo.And.dãnat hoc,q a dispẽsatio ẽ Pa
a palis,de æta.& quali.c.vno,lib. vi. Quo ad canonicum, [a] tenet q habeat in c.ex eo.de elec. lib. vi.& in cle.vt hi,de æta.& quali.in prin.dicto cõiter tenẽt Doc.nisi appareat de expressa volũtate Principis.sup.de ele.c.cũ nobis olim.ad fi.ad hoc inf.c.2.dicit.n.qd nõ est præsumẽdũ,q talia Papa cõcederet puero: si tñ cõcederet,parẽdũ esset,quo ad tẽporalia.19. dist.c.i memoriã. In spiritualibus uerò,in qbus uertit periculũ animæ,nõ obediẽ dũ esset,de quo de tẽp.ord.c.ad aures hoc.24.q.i.c.manet.22.d.c.i. & c. 2.55.dist.c.nullus. 2.q.7.c.qua propter.xi.q.iii.c.non sẽper.35.q ix.c.loci.Periculum autẽ vertitur animarũ , qñ se nescit regere,vel populum.inf.c.prox.excipit tamen necessitatem vel utilitatem ecclesię. 7.q. 1.in fi. fm Arch. hoc ponit in c. si
10 eo tempore.de rescrip.in vi.† No.istam glo. q dispensatio pro consequẽdo beneficio respectu ætatis , habilitat beneficiatum solum ad hoc,qd possit retinere beneficium,non tamẽ ad alia
11 consecutiua.quia sufficit,quod primum operetur.† Nunquid autem per hoc habilitet, vt possit recipere fructus, & quotidianas distributiones?& dicit hic gl.qd sic,quæ in hoc est notãda, quod est verum, nisi specialem habeat ,phibitionẽ de p se percptio redditũ.ideo si est statutũ in ecclesia,qd non in sacris, vel minor ætate,nõ percipiat quotidianas distributiones, non extendetur dispensatio ad talia,nisi exprimatur,quia sufficit,q dispẽsatio,aliqd quãtũcũque modicũ,operetur,& facit quod no.Io. And.de cler.non resi.in c.tuę, iuncto quod no. de ele.c. cum
12 ex co.li.vi.† Ex his deciditur quod tãgit vltima gl.an posset hic in ętate dispensatus,tãquam maior,omnia facere? & arguit gl. quod sic.ff.de re iu.l.quidã consulebant.tamẽ dicit gl.qd nõ est verum.inf.c. ,px.C.de test.mil.l.fi. Nec ob.qd hic veniam ætatis videtur impetrasse,ergo quasi omnia possit,C.de his qui ve.ætat.impet.l.eos.dic qd nec omnia potest, qui veniam ętatis impetrat,seu impetrauit,q a non potest alienare sine decreto, nec habet administrationem, nisi usque ad ætatem legitimam , vt
13 d.l.eos.† No. bene glo.qd dispensatio super vitio , non perinde habetur,ac si non haberet illud vitium , licẽt tollatur impedimentum vitii,quò ad validitatem eius,quod conceditur . ideo
b dispensatus super ętate, non habetur per omnia pro maiori, [b] dispensatus super ordinibus recipiendis non habetur per omnia acsi esset ordinatus. puto ponderanda verba dispensationis,si enim dicit.Tale beneficium assignamus non obstante defectu ætatis, quia ipsum per omnia volumus haberi pro maiori,tunc plenissimè esset habilitatus ad ætatem,& sic dicetur habere proprie veniam ętatis,vnde omnia posset,præterquam excepta in dispensatione, vt d.l. eos.hæc no.benè . Vlti.dicit hic Inn. q Episcopus obligatur in mala administratione puerorũ, quos instituit,arg.ff.de mag.cõue.l.2.ff.de admi.tut.l. Lucĩ, & de offi.Arch.c.ea quæ.sicut obligatur,quando administrationẽ committit alteri non idoneo,quod no. quia omnes prælati hodie,& Episcopi valde grauantur.

ADDITIONES.

a ¶Canonicum.Quod minor septennio possit esse canonicus, tenet gl.in c.fratutum,ī ver.canonicis,de rescr.li.6.& ita communiter teneri attestatur Perusinus,in c.si eo tempore,de rescri.eo.lib.sed contrarium tenet ibi Archid. & istud seruari in curia refert Abb.in c.super inordinata , de præb. & dicit Imo. in d.c.si eo,q super hoc est regu.cancellariæ , q quis non possit esse canonicus ante 14.annum.
b ¶Pro maiori.Adde vt per Pet.de Anchar.conf.405.

SVMMARIVM.

1 *Paruulorum appellatione comprehenduntur minores 14.ann.2.*
3 *Minor 14.annis,an possit promoueri ad dignitates?*
Minor 14. ann.non potest dispensari,nisi a Papa.
4 *Ordines sacri,an & quibus casibus liberent filios a patria potestate?*

CAP. III.

Indecorum Regimen ecclesię minori 14. ann. committi non debet. Prima pars ponit exordium,& causas mandati.Secunda mandatum.Tertia commonitionem irritationis,& pœnæ.Secunda ibi,Nolentes. Tertia ibi,Sciturí.No.1.q ordinatum regimen incipit, & cognoscitur a seipso,quia qualiter se regit,ita & alios verisimiliter regere sciet. No.2.quod verbum,regere, proprie refertur ad alios gubernare ad se . vnde gubernator respicit partem œconomicam,regere respicit politicam. No.3.duo quæ principaliter exi
1 guntur in prælato ecclesię,discretio,& morũ honestas. No.4. q paruulis regimẽ ecclesiæ committi no debet. † No.q appellatione paruulorum, comprehenduntur minores 14.annis, & sic patet,q ad ecclesiam habilis vt existẽs in 14.an. Ité ad di-
2 gnitatẽ,& psonatũ,intra illã ętatẽ cõstitutus.non. † No.q ap-
3 psone paruuli cõprehẽditur minor 14.annis.† Opp.q ad dignitates,vel psonatus nõ admittitur quis in xiiii.sed in xxv.vt ibi& de ele.c.cum in cũctis.§.inferiora . Sol.quidam dic unt,q hoc a cõtrario ,pbari videtur,q in xiiii. an. possit qs dignitatem assumere,sed falsum est:per contrarium non debet sic sumi argumentũ,de quo argu.à contrario,vide de elec.c. publicato. Alii dicũt,q de iure cõmuni nõ potest ,moueri ante 25. sed dispẽsatiuè,quia potest etiam ex dispẽsatione Episcopi, post xiiii.annum dispensari,ita q ibi terminatur ætas promouendi de iure communi:hic terminat ætas promouendi de iure speciali, secũdũ Lau.Gof.Inno.& Host.Nõ obst.sup.c.proxi. vbi dispensat cum decenni,quia illud per istud corrigitur, vel fit illud de speciali mandato Papę fm Host.ideo concluditur, qd Episcopus dispensat cum pubere,cum impubere non,quoniam inter istos est magna differentia, quod patet in testando,iurando, & matrimonium contrahendo: concludunt tñ tales dispẽsationes debere fieri cum causa,nec ibi,& hic prohibetur, quoniam etiam causa subsistẽte, ante annum posset Episcopus dispensare. Sed quicquid dicant, tene quod habes, eod. tit. c. vno. lib. vi. licet ẽt post illam decre.Archi.hoc tenere vo'uerũt vt ibi no.Ioan.And.& vide de iud.c.fi.in vi.gl.ibi tangit quod hic ponit Hostien.de minori 18. annis, an possit agere causis spiritualem?istã materiã expediã ī c.,pterea,,ifra eo.titu . Quæro an regimẽ ecclesiæ etiã nõ curatæ possit cõmitti pueris? dicit
4 hic Ioã.And.q nõ,ex quo nõ sũt ī xiiii. anno constituti,& remittit de rescri.ad c.si eo tempore,lib. vi.ī glo.pẽ.† Quero cũ gl.q ī
a patria ptãte esse?[a] dicit gl.qd vī qd nõ,qa in talibus patria potestas,

ADDITIO.

a ¶Sub patria potestate esse.Tu dic,q dignitas spũalis,uel Episcopalis,Abbatialis,& reliqua id genus, liberant quẽ a patria potestate, ut no. Bar.post Gul.de Cu.in auth.Ī piscopalis dignitas,C.de epi.& cler.Bal.ī l.fi.mariti.& C.de patr.pot.& Bar.in l.patre,ff.de his qui sunt sui, uel ali. iur. Item etiã dignitas tẽporalis,consularis,uel senatoria,not. Bal.l. fi.§. fancimus,uerũ necessitate,in 1.co.C.de bo.quæ li.& in ,pralle.auth.episcopalis. Canonẽ ,stæ in c.per uenerabilem,inf. qui fi.sint legi. Sola tamẽ electio ad dignitatem non liberat,no.Bal.in l.ex tempore,ff.de test.mi.& qui casus liberẽt,vide per Specu.in ti.de actore,uer.quid si potest.Nec omitto quod ibi dixit,liberatur quis a patria potestate, quod hoc est uerũ in fauorabilibus, secus uerò in odiosis, ut no.Bar.in ,pralle.l.patre, & in l.3.e.tit. Zae.

¶ Circa

sas nõ curatur,ff.ad Tre.l.nã quod.ff.de adult.l.sic euenit.C. de legi.tut.l.vltima.Instit.de excu.tut.§.minores,ff.ad Mac.l.filium habeo.contrarium est ff.de adoptioni.l.per adoptionem, ff.de his,qui sunt sui vel alie.iur.l.filiusfa.ff. de mu.& ho.l.2. de iudi.l.cum prætor.vbi non refert an sit in potestate,an non.ad hoc est.C.de epis.& cler.auth.presbyteros.Insti.quib.mod.ius patriæ pot.fol.§.si filiusfa. vbi dr, quod licet filiusfamilias adipiscatur honores,remanet tñ in patria potestate,vt per hoc vr
4 quod facer ordo non liberet [a] a patria potestate , & hoc tenuit Laud. Alii dicunt , qd quilibet ordo liberet a patria potestate, quia liberat ab ea,quę maior vt dominica:de Episcopali patet, 54.di.c.si seruus sciente.de sacerdotio.e.ti.c.frequens,& c.ex antiquis.de diacono dr, q dando uicarium liberatur, ut d.c.ex antiquis.& idẽ de ,subdiacono.inf.de ser.nõ ord.c.miramur.Non obst. quod dictum est de dignitatibus secularibus , quia non sunt ,similes sacerdotio, & leuiores reputantur dignitates, & magis compassibiles cum patria potestate,de ma.& obe.c.solicitæ. Ad hoc quia dignitas Patriarchalis,soluit patriã potestatem,& in hoc resident glo. quod quilibet facer ordo soluit patriam potestatem.Dic, quod ordo Episcopalis soluit patriam potestatẽ,ut est expressum in c.per uenerabilem,qui fil. sint legit.Ordo facer non soluit patriam potestatem ex toto,ut oportet Episcopum esse præsbyterum, ergo presbiteratus non eximit,sed benè fatentur,quod effectus qui sunt in patria potestate non proportionabiles,uel congrui in clericum,tollũtur.Per hoc infert Inno.& Ho.quod quò ad patrimonialia,& profecticia remanet effectus patriæ potestatis. De beneficialibus tenendum est,quod hr de iud.c.fi.li.6. Quoad aduentitia, aut peculia adhuc tollitur effectus patriæ potestatis,de quo de test.c.ganos,& est casus in aut.præsbyteros, C. de epi.& cle. Item quo ad uiolentã manuũ iniectionem , ut in c.cum uolunrate.de sefi.ex c.de quo dicẽdum est,ut ibi.Item quo ad distractionem , uidelicet qñ propter famem patres possunt uendere filios,de quo C.de patribus qui filios distra.l.2.

ADDITIO.

¶Circa hoc an ordo facer,uel alia dignitas liberet quem a patria potestate dicas,qd de sacerdotio , & de dignitate Episcopali,& alijs de quibus hic eõ vr esse dubiũ,per ea,q etiã uoluit Bal.in l.apud hostes, in ult. col. C.de fuis,& leg.maxime in concernentibus fauorem,ut hic etiam dicitur,q uoluit Bar.in l.l.sacr.sanctæ.C.de epi.& cle.de prælaturis autem inferioribus Episcopatu uidetur,q nõ soluatur ,p eas patria potestas,per tex.in auth. ,præsbyteros, C.de epi.& cle,& uide Ang.Are.latè de materia disputantem, insti.quib.mod.ius patriæ po.solu.in §.filiusfa.quid autem de monachatu, liberet a patria potestate?Dicas q sic,ut uoluit gl.in l.fi ex causa,§. Papinia. ff.de min.& in l.Deo nobis,C.de epif.& cle.& no. Ale. in l. & si fine,in §. de minor.qui ẽt ponit in d.l.fi ex causa.post glo. & Bar.ibi, & uide per Spe.in ti.de acto.in uer.qd si pater,& de statu mon.in uer. 12. ubi ponit an soluatur per monachationem patris,& an per monachationẽ filij? uide ẽt per Spe.in ti.de tut.in c.3.in uer.sed quæritur,& uide do. Card.tenentẽ, q soluatur,in cle.eos,in 11.q. de regula,& generaliter q bus casibus soluatur patria potestas?uide in l.seruis.C.de epif.& cler.& gl.2.in l.fi.C.de decu.li. 10.& gl.1.in l.fin.C.de specta.lib.11. & uide glo.in Auth. constitutio,quæ de dignitatibus,in uer.codicillos,col.6.& per Bar.in l.patri.ff.de adul.& vide gl.fi.in c.fi in qualiber,20.q.2.& insti.quib.mo.ius patrię pot.sol.per totum,& an si per dignitatem qui liberetur a patria potestate, finita dignitate reincidat in eam uide gl.in uer.præster.in §.generaliter,in d. authen.cõsistorio quę de dignita.& in quibus consistat patria potestas habeẽ insti. de patria potestate,in §.1.& ibi per gl.in uer.ius autem , & qualiter probetur patria potestas?uide gl.pe.et ibi per Dyn.et Bar.in l.Titia, ff. solu.ma.et ad id.quod dictum est de ordine faeerdotali an liberet a patria potestate,uide gl.in c.cum uoluntate,de sen.exc.et gl.pe.in c.1.23.q.5. Ant. Fran.
2 ¶ Non liberet. Adde Bar.consi.inci.filiusfa.præsbyter.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus habens duas ecclesias incompatibiles tenetur alteram dimittere.4.,nisi in casu,infra nu.3.9.10.*
2 *Executor ad eligendum, si elegerit indignum,potest ordinarius loci talem electionem non admittere.*
5 *Rescriptum debet facere mentionem de iure , quod prohibet huiusmodi rescriptura fieri.*
6 *Titulum licet quis talis non cogatur ostendere, tamen fallit quando quis habet præsumptionem iuris contra se.*
7 *Papa rescribens pro inhabili ex certa scientia,uidetur ipsum habilitare,*
8 *& est recipiendus in fauorem,aliàs secus.*
11 *Beneficium primum,an uacet ipso iure per adeptionem secundi?*
12 *Ecclesia una quando dicatur ab alia dependere?*
13 *Ecclesia maior si euincatur , an censeantur euictæ omnes ab ea dependentes, & annexæ.*
Ecclesia maior si non soluit iura episcopalia,an ab ea dependentes ecclesiæ possint pignorari.

CAP. IIII.

Eam te. † Ad regimen nõ debet institui indignus scię tia,moribus,vel ætate, & qui habet duas ecclesias,alteram dimittere cogitur,nisi causa subsit.Secunda ibi, Sed etiam habentes plures.Casus litera.Prohibet Papa ne aliquis instituatur in ecclesijs ad curam animarum apostolicæ sedis,qui scientia,moribus,& ætate ,oncilij non congruat institutis.Secundò dicit,quòd si aliquis habeat plures ecclesias,quarum una non dependet ex altera,dimittat vnam, quam voluerit,nisi ita sint tenues in substantia,quòd proprios prælatos nõ possunt congruè sustentare.B.No.i.in promouendo ad curam, quæ ponderentur,vt dignus existat, quia exigitur quòd ætate sit habilis, moribus,& scientia,& sic qualitates in genere, quæ exiguntur in promouendo ad Episcopatum,requiri etiam ui-
2 dentur & ad alia beneficia promouendo. † No. 2.quòd ordinarius potest se opponere cõtra processum executoris,indignũ promouentis,nec quatenus de indigno prouideret,ordinarius ar ctatur ad parendum mandato executoris,& vide de off.deleg. c.fi quando.per hoc turbat iurisdictionem,& sic iniusto apertè mandato delegati parendum non est per ordinarium, quod in
3 telligo,quando est euidenter indignus.† No.3. duos casus,in quibus pluralitas permittitur ecclesiarum , quando una ex altera pendet,vel vna per se insufficiens est,& insufficiẽs dicitur, quando proprium facerdotem sufficienter sustentare non po-
4 test.No.4.† secundum hæc iura habentem plura beneficia,secundi acceptione,vel adeptione ipso iure non priuari primo, sed data incompassibilitate cogitur ad alterum eligendum,&
5 alterum dimittendum.† Allegatur , quòd ubi ius specificè habet clausulam derogatoriam ad rescripta,non valet rescriptũ ,
6 non facta mentione de iure.† No. quòd iudex ex officio potest inquirere contra pluralem, & compellere ad ostendendũ
7 titulum,ad hoc de offi.ord.c.ordinarij.lib.6.† Opp. cum glo.i. quòd admittendus sit inhabilis,pro quo Papa rescribit,cum sa crilegij instar obtineat,illum inhabilem reputare, pro quo Papa rescribit.17.q.3.c.quòd autem.C.de cri.sacr.l.2. Sol.contra-
a rium procedit,quando Papa ex certa scientia,[a] pro inhabili re
b scribit. [b] hic autem quando inhabilitate tacita subreptitiè beneficium est obtentptum,vide quod no.gl.de sen.exc.c.cũ pro
8 causa.† Op. quod beneficium primum vacet, & quod optio non sit danda beneficiato,de præb.c.de multa.glo.dicit , quod hæc decr.secundum illam est intelligenda,forte vult , quod illa loquatur in beneficijs curatis,personatibus,dignitatibus,hic in alijs.Vel procedit hæc quando non constat quæ primo fuerit collata,uel hæc fuit gratia,ut loquitur de collatione ante cõ
9 cilium Lateran.ut no.in ,dicta decre.referente,de præb.† Opp. quod possit alio casu habere plures ecclesias , quando unam.l. habet intitulatam,& alteram commendatam,de ele. c. dudũ. 2.Glo.fatetur,dic ut de ele.c.nemo deinceps, lib.6. Credo , q mens istorum iurium sit, vt possit his casibus habere plures ecclesias ex dispensatione,non de iure,& eo subest cã dispensãdi, q ecclesiæ aut sũt tenues, aut vna depẽdet ex altera:sed isto casu fortè posset de iure cõi,duntũ alteri seruiat p uicarium, & u-
e nã intitulatam habeat, & alteram commendatam. † [c] Quæro
10 an in duabus curatis posset induci annexio,uel dependentia p ,præscriptionem?Io.An.remittit ad q.sup reg.quæ ,, de reg.iur.
11 li.6.† Quæro qñ una ecclesia dicatur ab alia dependere?[d] gl.di
d cit exemplum de relig.domi.c.ga monasterium,uel qñ una ecclesia subest alij.quanq subiecta presbyterum teneat, ut dẽt, ,-
e latus erit utriusque.Tertio dicit gl.subiectam,[e] uel depẽdẽtem, qñ una ecclesia fundat in fundo ecclesiæ parochialis, illa depẽdere dr a prima,& uicarium ibi poterit cõstituere,& superior prælatus erit prælatus utriusque,nõ prærit utrique.Ex dispensatione.n.poterit solus duas ecclesias tenere, & sufficit dispẽsatio Epi,qd intellige fm determinationẽ,s.de ele.c.dudum.,. de præb.de multa.No hic.gl.q si ecclesia in fundo propriæ ecclesię ędificat ecclesiã,ptãs in ecclesia ,puidẽdi spectat ad ,platum ecclesiæ,in cuius fundo est ædificata, & dr ecclesia pendere ex prima, & illi ut annexę põt p uicarium deseruiri , princ,alis tñ prælatus erit,& rector superioris ecclesiæ,qd notãdũ est ual dè ,p istis capellis,& altaribus, q ædificat in ecclesiis . Dicit tñ Vin.s.de ele.in c.dudũ,q in tali ecclesia,si est uicina, ,pinde poterit deseruire p capellanos suos:si ãt remota,imponetur ei cẽsus,& ponetur in ea perpetuus uicarius, alle. de eccl.esijs ædifi. c.ad audientiam. Aduerte, non dicit per quem, sed in hoc re-
12 curre ad ea , quę dixi de ele. c. cum ecc. Vulterana. † Sed ad

ADDITIONES.

a ¶Ex certa scientia.Adde ut per Old.cons.315.usque ad 332.
b ¶Rescribit.uide D.Abb.in c.dilectus,2.in 3.col.inf.de præb. ubi vult q ,dõ Papa concedit bñficiũ alicui,q fit illegitimę ætatis,cẽsetur dispẽsatæ i cõcedit motu ,pprio,& hoc idẽ dicit Fel.ī c.ad aures,co.4.,inp.de ref.Seb.Sap.
c Commendatam.Adde q latè uoluit Ro.cons.200.
d ¶Dependere.Adde Are.cons.72.
e ¶Subiectã.Vide Firmi.in reper.suo,ī uer.ecclesia,co.3,ubi dicit se ñdisse plebano de Tolẽtino camerario Epi Firmi,q si capella p laicũ ædificata i ecc. & p laicũ dotaf eccl,acqrit patronatũ capellę ad ,sentãdũ ,p solũ,in quo capellę cõstituũt.aduerte tñ,q ecclesia ędificata i solo alieno ñ cedit solo, sed solũ cedit ecclesiæ.no.gl.12.q.2.c.apostolicos,no.D.Flo.ī l.q domũ.§.§

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad premissa quærit, an euicta maiori eccle. dependentes euincantur? dicit, ꝙ sic, quia si arrogatus aliqs, omnes q sunt in potestate eius, trãseunt, Inst. de adop. §. illud, ff. de precar. li. qui quãuis. in contrariũ alleg. c. pastoralis, in prin. de offic. ord. Dic, ꝙ hoc dictum procedit, quo ad ius proprietatis, cõtrariũ quo ad
3 ius subiectionis iurisdictionis, ad quod bene facit. c. 2. inf. de re
lig. do. † Quid autem si ecclesia, [a] à qua aliæ dependent, non
a soluat iura Epalia, an dependentes possint interdici? vel ipsatũ bona pignorari? facit, ꝙ sic. hoc factũ põt tolerari, qñ depẽdentes sunt de eadem iurisdictione, alias fortè dicendũ esset secus per d. c. 2. de relig. do. quo ad hoc, ut Episcopus principalis ecclesiæ haberet potestatẽ interdicendi, ut hic, & de offic deleg. c. sanè. ad hoc, quia ꝙ dño debeatur, dedueitur de peculio vicariorũ, ff. de pecul. si seruus meus. Quæro an singulæ dependẽtes ecclesiæ, singulas debeãt dare ꝓcurationes? dic ꝙ sic, si sufficiant, & habeant populũ, quia Epus quodlibet membrũ diœcesis respicit, de offi. ord. c. irrefragabili. 9. q. 3. c. de persona. nec obest. ꝙ una ecclesia sit substãtialis, de reb. ecc. non alie. c. i. qđ intellige in ecclesijs, secus si sint grãgię, de cens. c. fi. Quid si cõtraxit qs cum præsbytero ecclesię subiecto, an ante executionem debiti exigatur, quod debeat superiori eccl'æ. ſ. centus? dic ꝙ sic, sicut dñs deducit prius, ꝙ a seruo debet, ff. de pecu. l. sed si dãnum. §. peculiũ, & §. præterea. & hoc si cũ ꝑsbytero cõtractũ fuit ignorante, uel cõtradicente prælato maiori, sed si illo sciẽte, ueniet ecclesia in contributũ cũ alijs creditoribus. ff. de trib. l. i. & uide Arch. de præb. c. cũ singula. lib. 6. Io. An. in fi. gl. fi. dicit, ut de elec. c. nemo deinceps. lib 6. ubi uide. Ant. de Bu.

ADDITIO.

a Si ecclesia. An ecclesia unitate teneatur ad onera ecclesiæ, cui est unita? tradit Bar. in l. 1. C. de Met. Beri. lib. 11. & an gaudeat priuilegijs? tradit glo. in c. 1. ne sede uacante, no. in c. recolentes, de sta. mo. & an possit alienari in utilitatem alterius ecclesiæ principalis? tradit Bal. in auth. hoc ius porrectũ, C. de sac. ſan. ecc. Scb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Clericus in minoribus tantum constitutus potest dispensatiuè ad regimen parochialis ecclesiæ promoueri, dummodo intra breue tempus possit in præsbyterum ordinari. 2.*
3 *Ordines sacri intra quod tempus possunt, uel debent accipi?*
4 *Episcopus an, & quando possit dispensare super minori ætate ad beneficia? 6.*
5 *Ætas quæ requiratur ad quæcunque beneficia?*
7 *Elegi an possint non constituti in sacris ad beneficia sonantib' dignitatem, quæ sint sine cura, & quæ dispensatio requiratur?*

CAP. V.

1 **Præterea.** † Is qui nondũ est in sacris, si alias est idoneus ad reg men parochialis ecclesiæ dispensatiuè põt promoueri, h. d. Prima pars ponit rigorẽ. Secunda dispẽsationẽ. Tertia dispẽsationis determinationẽ. Secũda ibi, dispẽsatiuè. Tertia ibi, dũ tn, Casus literal. dr̃ in hac decretali, ꝙ nullus debet ad regimen aliarum admitti, nisi ad minus sit subdiaconus, tn̄ dispensatiuè, in minoribus ordinibus cõstituti, possunt admitti, dũmodo tales sint, ꝙ intra breue tẽpus possint in ꝑsbyteros ordinari B. No. i. ꝙ ad regimẽ parochialis ecclesiæ de iure assiumi nõ põt nõ existens in sacris, & sic habẽs unũ beneficiũ cui ꝑ prius antequã assumatur annexus est ordo sacer. ſ. parochialis ecclesiæ. No. 2. ꝙ ordo subdiaconatus, nõ est de minoribus, sed de sacris. inf. de ser. non or. c. mira-
2 mur. inf. eo. c. a multis. † No. 3. ꝙ in minoribus existẽs dispensatiuè põt ad ecclesiã parochialẽ assumi', dũ tn̄ sit talis, ꝙ intra breue tẽpus possit in præsbyterũ ordinari, & si apparet, ꝙ defectus ætatis, ꝑxime tn̄ ad sacerdotiũ, nõ impedit quẽ ad pa
3 rochialẽ ecclesiã promoueri, dispẽsatio põt fieri p Epm. † Gl. i. quærit quod dicatur breue tempus? & multas concordantias adducit ad breuitatem temporis. Concludit, ꝙ breue tempus dicitur annus, & dimidius, quia in anno, & dimidio quis promoueri posset ad sacros ordines, all. iura. hodie statutus est annus, ut c. licet canon, de ele. li. 6. Sed dicunt hic Doc. ꝙ in una quadragesima quis posset ad omnes sacros ordines promoueri: nam in ea sunt tres dies sabbati ordinationũ. Vnde Ho. hic dicebat hoc, ꝙ de tempore breui dicitur, arbitrarium esse, hoc dictum procedit in alio casu, quam c. licet canon, & bene fa-
4 cit, quod ibi no. † Quærit. 2. glo. an Episcopi possint dispensare cum minori ætate. & aliqui dicunt, ꝙ sic, ar. huius c. de hoc recitat glo. de ele. c. cum dilectus, ubi dicit, ꝙ in ætate non dispẽsat: Inn. alias Hos. dicit per Episcopos dispensari posse in ætate, & psonalib. & parochialib. ecclesijs, & in defectu ordinũ, & in defectu sciẽtiæ, & in defectu morũ, cũ corrigibili, dum tamẽ causa subsit. de defectu ordinis dicit hic probari, qa ex quo ius ꝓmittit dispẽsari, & Papa nõ reseruat inferiori, hoc dicet esse cõcessum, & hoc vr̃ placere Io. An. in c. licet canõ, de ele. lib. 6. Circa ætatẽ ãt duo sunt uidẽda. primo, in qua ætate qs possit beneficiũ suscipere? Secũdo, an cum inhabili ætate possit ꝑ
5 Episcopum dispensari? † Ad primum dic, qđ est dare dignitatem Episcopalẽ, & hoc determinatur, de ele. in c. cum in cunctis, quia est ætas 30. ann. & in ea solus Papa dispensat, ut ibi. Est dare ætatẽ Abbatiæ. Et simpliciter credo, ꝙ illa requirat ætatẽ, vel saltẽ 25. & hoc tene, ut firmat Ioan. An. in c. indemnitatib. de elec. lib 6. & in istis casibus nõ dispẽsat inferior à Papa, facit de æta. & qua. c. j. li. 6. Est dare dignitatem Abbatissæ. & de hac de elec. c. indemnitatib. li. 6. & cũ ista minori, etiam solus Papa dispensat, ut d. decr. vnica. Est dare dignitatem aliã inferiorẽ, uel personarum habentem curam aliarum annexam, & illius est ætas. 25. anno. & idem in ecclesia parochiali, de ele. c. cum in cunctis. §. inferiora. in ætate minori non dispensant inferiores Episcopis, quia inhabilitas est concilij, ut no. gl. de ele. c. cũ in cunctis, ad hoc de renun. c. post trãslationẽ, ad hoc de ætate. & qua. c. i. li. 6. Et ecõtrario est dare dignitatẽ, vel psonatũ sine cura, & in hoc est dubium, q̃ ætas exigat? dicit Inn. hic, ꝙ nulla ẽ certa ætas determinata, vñ ad illas rectè eligetur, qui sciat illã, & possit regere, uel ſm cũ sufficit pubertas, cũ exinde suas facultates administrare posset, & cesset tutoris officiũ, & possit esse ordinarius ff. de iud. l. cum prætor, & sufficit, ꝙ non est statutum contrarium, ff. de prob. l. ab ea. nõ placet hoc Cõp. nam si in secularibus honorib. habentibus administrationem, exiguntur saltem. 25 anni completi, ff. de mu. & ho. l. ad rem, ff. de decu. l. ipurij. §. minores, fortius in ecclesiasticis honoribus, & dignitatibus requiritur illa ætas, nisi dispensetur, & sic posset intelligi opi. Inn. Hodie de mẽte c. 2. inf. de ætat. & qua. li. 6. est ꝙ ætas sit 25. nã illa dec. in 14. an. permittit dispensare epi-
a scopis, in minori ãt ætate nõ poterit eps dispensare. Est dare be-
neficia simplicia, [a] q̃ nõ sunt dignitates, nec parochiales ecclesiæ, & tales nõ exigunt ordinẽ sacrũ ex statuto, uel cõsuetudine. si est beneficium habens administrationem, exigitur 14. annus. sup. eo. c. indecorum, & tenet Io. And. de resc. c. fi eo tem-
6 pore, lib. 6. in nouel. † Satis tamen puto, ꝙ possit Episcopus in minori ætate dispensare, quia si hoc est prohibitum in dignitatibus per c. primum. inf. de æta. & qua. li. 6. concessum uidetur in aliis, a contrario literę illius c. maximè tenendo opin. antiquã Inn. & Ho. ꝙ in talibus non prohibitis in ætate posset dispẽsari. Si ãt bñficiũ sit canonia opi. sunt, aliquę exigũt 14. ann. aliquæ minus, ga dicunt sufficere septimum, ut recitat gl. de rescri. c. si eo tpe, in 6. Puto, ꝙ in canoniis ecclesię cathedralis sit uera opi. Hos. maximè cum possint esse delegati Papæ, ut eo. ti. de rescrip. c. statutum. §. j. li. vi. exigetur saltem ætas 14. an. ad hoc uide c. ex eo. de elec. li. vi. & clem. vt hi qui, de æta. & qua. Dic quandoque gestio actus habet ordinem annexum, uel si non habet annexum, requirit tamen discretionem in gerente. Item ubi habet ordinem annexum, & vult promoueri respectu illius actus requiritur ætas ad ordinem requisita, ut in c. ut hi qui. i. resp. de æta. & quali. Si non habet ordinem annexũ, requirit discretionem, tunc ętas discreta requiritur, quæ est 14. ann. ut in c. ex eo, de elect. li. vi. Si vult promoueri respectu alterius, dic ꝙ sufficit ætas vii. anno. ad quod uide no. in d. cle. ut hi qui, in gl. ord. In canonijs autem inferiorum ecclesiarũ idem dic, ꝙ in aliis simplicibus, non habentibus administrationem, ut ætas septennij sit habilis, & satis puto, & cum minori sępenio, proximo tamen, poterit episcopus dispensare. Si autem ec
b clesia habet annexum ordinem, ut possit promoueri, exigitur, ꝙ sit in ętate ad ordinem requisita, aliàs defectuosus videretur
seu diceretur. An autem posset dispensari per episcopum, [b] puto, ꝙ si sit proximus ætati, ut post modicum tempus possit promoueri, aliàs non, nisi magna causa subsistente, arg. huius dect. Facit quia permissum erat ſm opi. antiq̃ episcopis in talibus dispensare, nec correctum reperitur, ergo posset ad hoc allegari, quod not. Host. in sum. Nec obst. c. licèt canon, & quod ibi no. de electio. li. vi. ga illud procedit, quando tempore promotionis certa ætas, & determinata requiritur, secus ubi non requiritur, quam q̃ habeat ordi nem annexum, in quo requiratur certa, & determinata ætas, tamen cõtra hoc facit, quod no. Io. An. in cle. generaleꝛ, de æta. & qua. ubi dicit, ꝙ in ætate non põt
c episcopus dispensare respectu ordinis. dic ꝙ respectu ordinis sonãtia dignitatẽ vel psonatũ, sine cura? [c] Cõp. de elect. i. cum dilecti, & Inn. dicũt, ꝙ sic. Host. ãt ℨ. vide gl. e. ti. c. j. li. vi. i vlt. glo. & ibi recitant opi. finaliter Io. An. vr̃ residere i opi. ꝙ de iure cõi ñ pñt eligi, sed dispẽsatiuè, & vide i decr. dudũ, & de his, quæ fi. a ma-

ADDITIONES.

2 ¶ Simplicia. Adde Fed cons. 232.
b ¶ Per episcopum. Adde late Ro. cons. 325.
c ¶ Sine cura. Adde tu late de hoc per Fed. de Sen. cons. 127. in c. casus talis est, quędam est canonia &c. Scb. Sap.

ma. par. cap. ex ore. Quæro qualiter, & quæ via promouebitur sic inhabilis ad talẽ dignitatem, quando eget dispẽsatione? Inn. & Aegi. qđ assumet p postulationẽ, & sic eligi nõ poterit, nã dispẽsant epi cũ ꝑstituto in minoribus, vt possit eligi ad psonatũ, vel dignitatem, recitat alios dicẽtes, ꝙ poterit eligi. vñ dicit, ꝙ eps poterit facere aliquẽ eligibilẽ p suã dispẽsationẽ. alij ℨ, sic resident Io. And. credo, ꝙ si dẽat assumi de corpore, uel collegio, absq. dubio dẽat postulari. & sic materia postulationis nõ solũ loci habebit in ꝑlationibus, sed in inferiorib. bñficijs. Vbi ãt de bñficio prouideat per uiam electionis si idem est collator, & confirmator, nõ credo, ꝙ materia postulationis tali accommodet. Si ãt unus est collator, alter cõfirmator, adhuc dico p uiam postulationis, ꝓcedi. Hoc reincidit in dubiũ illud, an hodie de iure communi patiẽs defectũ in ordinibus possit ad ecclesiam parochialem assumi. de quo in c. si ꝑ clericis pauperib. de præb. li. vi. & ibi Io. And. determinat, ꝙ solum in casu illius c. & c. 2. de inst. lib. vi. possit de iure communi promoueri, aliàs dispensatiuè debeat promoueri per istud c. de quo dic. ut ibi, Arch. tamen indistinctè ibi tenet contrarium, dic ut ibi.

SVMMARIVM.

1 *Delicta occulta, an inducant irregularitatem.*
2 *Testes reducuntur ad concordiam, ut euitent falsum, non ut probent, hoc dicit cum apost.*
3 *Beneficiatus non faciens se promoueri ad sacros ordines, an & quando sit priuandus beneficijs. 6.*
4 *Criminosus ante uel post promotionem ad beneficia, an cogatur illa relaxare. re. §. 8. ad tempus, uel perpetuò. 10.*
7 *Beneficia plura, an sit licitum retinere.*
8 *Confessio facta siue in foro contentioso, siue pœnitentiali, siue misto, an præiudicet confitenti. 11.*
9 *Vocatio an admittatur, si quis dixerit, se non posse ad ordines promoueri salua conscientia.*

CAP. III.

Propter necessitatem, uel utilitatẽ eccl'æ cõ-
Quæris, pellunt clerici recipere ordines nõ suis bñficijs annexos. h. d Communis diuisio. Secũda ibi, cum igitur. q̃ duo facit primò ponit discordiã canonũ. Secò distinguẽdo cõcordat, ibi, statuentes. & ſ n membrum ꝓsequit, ibi, quod si. Casus lit. Clerici bñficijs ecclesiasticis abũdantes monit a prælatis suis, ut ad maiores ordines promoueãtur, no lunt promoueri dicentes secreto se tale quid commisisse, quod eos salua ꝓscientia ordinari nõ sinit. q̃rit qđ de talibus sit agẽdum? Respon. Papa, ꝙ in casu isto vident canones discordare, cum qđã dicãt eos non compellendos: alij verò ℨrium asseuerant: hanc cõtrarietatem
1 uolẽs amputare statuit, ut si clerici se indignos, pp occulta sua peccata ad pceptionem maiorum ordinum, fatent, inferiores clerici de ecclesia probabilis uitæ, & opinionis præferant eisdẽ, & beneficia sibi auferantur, & alijs concedantur, nisi fortè, qui ordinari recusant, in alijs seruitijs ecclesiæ fuerint utiles. Si uerò sola uolũtate ordinari recusant, & utilitas ecclesię, uel necessitas suaserit, si idonei fuerint, compellẽdi sũt ad maiores ordines recipiẽdos p amissionem locorum, & bñficiorum subtra-
2 ctionem. B. † No. i. ꝙ aliqua sũt delicta, uel defectus, q̃ quantumcunque occulta, inducũt irregularitatem, & repellũt quẽ à facultate ꝓmouendi. † No. 2. quod ad Papam spectat discordates
2 cationes ad ꝓcordiam interpretando reducere, & sic testes di
cordates ad concordiam reducũtur, a ut patet in c. cum tu, de testi. No. apertè in uerbo, statuentes, & cũ loquat in plurali, ꝙ
3 promouendo. † No. qualiter, & qñ ꝓcedat ℨ beneficiatos, vt se ad sacros ordines faciat ꝓmoueri imminẽte necessitate ecclesiæ, ga aut sola uoluntate resistunt, absq. aliquo impedimento uel causa, & compellunt data idoneitate, per subtractionem beneficiorum, & amissionem locorum: aut resistunt nõ nuda uoluntate, sed cã subsistente, ga salua conscientia nequeũt ordinari, & tũc si alias sint valdè utiles ecclesię, nõ priuant, sed alij eius loco ponunt, si non sint ita utiles, bñficijs priuant, & alijs con-
4 ferunt, q̃ ualeãt ordinari. † Opp. ꝙ indistinctè, q̃ ꝓpter peccata occulta nõ ualeãt ꝓmoueri, debeãt deponi, ga uel ante promotionem talia commiserunt, & sũt deponẽdi eo, quia tempore examinationis talia tacuerunt. 30. dist. c. fi. 50. di. c. ex pœnitentibus. 81. di. c. si qui sine, cum si. Aut postea commiserũt, & adhuc sũt priuandi, ex quo sua culpa se fecerũt indignos, ar. ſ. c. j.
b Sol. dicit gl. ꝙ ueritas est, ꝙ sũt priuandi, [b] tamen si alias eccle siis sint utiles, tolerabuntur in ecclesia, & sic dispensatur cũ eis, maximè si sint peccata occulta, puta ꝙ si defectus foret talis, q̃ non impediret ordines susceptos, sed impediret suscipiendos, ꝙ siue ante, siue post contingeret tale impedimentum, ex quo non est superior ordo annexus beneficio posset retinere beneficia, nec expectãdo, siue expectato, nec ex contumacia in ordinando priuarẽtur, dummodo alias ecclesię forent utiles. Si desistum occultum sit fortè tale, ꝙ cuiusque ordinis etiam suscepti impediret executionem, & tacuisset ante promotionẽ, non uideo, ꝙ beneficium cum bona ꝓscięt'ia tenere posset, nisi cum eo dispẽsetur, nõ tn̄, qñ oĩno foret occultum, priuaret ꝓp delictum, sed nec pp ꝓtumaciã in nõ ordinãdo, nisi ſm distinctionem huius c. si ãt delictũ illud, q̃ q̃ occultũ, postea ꝓmisisset pp qđ ordinũ caret executione, adhuc bñficium cum bona cõscięt'ia retineret, nisi cũ eo dispẽset: talia n. bñficia saltẽ in vnũ hẽnt ordinẽ annexum, & eius executionem cũ alijs, q̃ clericis non sint cõferẽda. Aut ergo id publicè ꝓfitet, & esset deponẽdus, & priuãdus, aut occultè, pp ꝓfessionem talem priuari non ꝑt. Nũquid pp delictum i assumẽdo ordines posset priuari, seruanda esset hæc decre. † Op. ꝙ nõ remouerent pp occulta peccata. ſ. de tẽ. or. c. ex tenore. Sol. dicit gl. si agit de priuatione pp peccatum immediate, seruãdũ est, qđ habet in c. ex tenore, ga pp occultum peccatũ non impedit retentio bñficij, & ptãs in illo ministrãdi ordine. Fallit in homicidio ſm vnam opi. tn̄ in hoc tene, qđ ibi dixi. Si agit de priuatione pp negligẽtiam i ordinãdo, seruãdum est, qđ hic distinguit ? Opp. ꝙ indistinctè ad assumẽdos ordines bñficiati compellant, aliàs priuent d' stributionibus, & voce, in cle. vt hi qui. de æta. & qua. Sol. dicit hic Io. An. si beneficia non hẽut annexos ordines, seruandum est, qđ hic procedi etiam potest ad alias pœnas, & alio modo compellere ad ordines, ut ꝑ subtractionẽ quotidianarum distributionum, & uocis, vt ibi habetur. Si habent ordines annexos, tunc compellenẽ ſm diuersitatem bñficiorum, ut patet in c. licet canon, de elec. li. vi. & in d. cle. Quia si est beneficium curatum, & parochiale priuatur ipso iure lapso anno. si collegiatum, & curatum, priuari potest, si canonicatus in ecclesia cathedrali, priuatur uoce capituli, si non habet annexum ordinem: si habet annexum ordinem, priuatur dimidia quotidianarum distributionum, alias priuatur quotidianis distributionibus, & si eo monito etiam non assumeret, posset beneficio priuari, ubi dixi eos beneficio non priuari necessitate, uel utilitate ecclesiæ subsistente, possent priuari, secundùm formam, & distinctionem decr. † Opp. inquit hic multitudinem beneficiorum permissam, quia dicit, quòd beneficijs abundent &c. obuiat de præ. c. de multa. & c. super inordinata. Quidam text. inducunt pro multitudine, quòd non inducat peccatum, quod
patet,

ADDITIONES.

2 ¶ Reducuntur. Adde intelligendum, ut euitent falsum, non ut probent, ut dicit Ro. cons. 303.
¶ Adde tu eundem Ro. sing. 472. incip. Si testes aliqui, nec omitto, ꝙ si testes in causa discordent, dum tamen in dicto concordent, non obiter eorũ testimonio talis discordia, no. Bal. in l. j. in vi. col. C. de test. Spe. in tit. de teste. §. tam de interrogatorijs, uer. hinc est. Ant. de But. in c. quanto, col. 3. inf. de offi. ordi. & Fely. plenè in c. cum tu, col. vi. uer. fic. 2. no. quod modica contrarietas, inf. de teiti. & de materia per istum tactam ide eundem Fel. latè distinguentem ubi supra, colum. 3. uer. quinta conclusio, & colum. 4. uer. 2. aduerte. Zac.
¶ Ad hoc de concordia testium facienda ad hoc ut euitent falsum, non ut probetur, uide Bar. fin. loquentem, & ibi per Alex. & Docto. in l. 1. in §. creditum, ibi Alexan. in 2. co. multas concord. alleg. ff. si certum petat. & uide etiam Bar. & ibi Io. de Imo. & etiam Alex. in uer. extra glo. in l. in insulam. in §. fructus, ff. fol. matrimo. & uide Bart. in l. finita, in §. si ante hoc decretũ. ff. de dam. infe. & habetur per Angel. in l. qui sententiam, C. de pœnis, & per Ioan. de Imo. in l. inter partes, ff. de re iudi. & istud sine dubio intelligeuerum, quod sunt concordandi testes ad finem, ut euitent falsum, quando sunt numero pares, alias autem prævaler maior pars. ut per Bar. & Bal. in d. §. creditum, in ult. colum. & in l. Gallus, in §. ille casus, dub & per Imo. in xi. col. ff. de lib. & posth. & uide per Imo. in c. coram, & in c. cum contingat, de of. deleg. & habetur per Flo. in l. ob carmen, §. j. de testi. ubi e ſm p gl. & p Spe. in ti. de disp. & al. in §. nunc uidendum, in uer. sed fi aduersarios, & in d. Abb. in c. in nostra, de test. & tene menti unum, quod singa. dixit Bal. in l. j. in 18. q. C. de testib. quod testes singulares nunquam reducuntur ad concordiam, sed semper sunt repellendi. & adde etiam, q̃ testes reducuntur ad concordiam, ad finem, ut supra quando deponunt de actu reiterabili, non aliter, ut uoluit Bald. in l. 1. C. qui accu. non po. & in 7. const. C. in §. quibus, ubi dicit, quod discordia testium debet iuuari per distinctionem, pro quo uide not. gl. in c. quam periculose, de pœnit. dist. 1. & uide Barto. in Interstipulantem, in §. 1. in 2. colum. & ibi Inn. & Alex. in 4. colum. ff. de uerbo. oblig. Et adde etiam, quod testis uarius in dicto suo nunquam reducitur ad concordiam, imo tenetur de falso, ut in l. qui falsa, uel uaria, ff. de testi. & plene tract. in l. eos, ff. de fal. & de huiusmodi materia concordiæ testium uide etiam per Alexan. in consi. 114. in secunda parte. & in consi. 89. & in consi. xix. in 4. par. consi. & in consi. 67. in ead. 4. par. ubi omnino uide.
Ant. Fran.

b Priuandi per sententiam. Nam quantuncũque sit criminosus aliquis etiam notorie, tunc demum uacant sua beneficia, cũ lata est sententia, & nõ prius, notat plenissime Bal. in l. cum frater em, c. ol. 8. in prin. uer. circa instrumentũ unum scias, C. de his qui. ut indi. no. plene in addi. ad istum, in c. nisi, in apostil. in uer. si. ipso iure, sup. de renun. Zac.
¶ An criminosus sit ipso iure priuatus, uel ueniat priuandus? ultra dicta in c. nisi. de renunciatio. quæ sint crimina inducentia priuationem ipso iure, uide, quæ habetur in c. accedens. de accusa. & ibi per Io. de Ana. ultra alios. et uide etiam per Specu. in tit. de accusa. in §. 1. in uer sic. qualiter autem. Et adde quòd omni criminoso dominus est inimicus, ut in c. si ex bonæ. de pœ. di. 4. Ant. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pater, quia non prohibēter hi propter hoc ordinari, quod non fieret, si essent in mortali. Host. dicit, ꝙ hic notat factum & nō ius, quia non quod factum, sed quod fieri debet &c. de elect. c. eum causam. uel secundùm eum pluralitas beneficiorum respicit pluralitatē clericorū. Simile de capel. mona. c. j. li. vi. vel di spēsatū erat.† Op. ꝙ nō possit priuari pp hāc ꝓfessionem impedimēti, cū fuerit occulta, & peccator occultè confitēs, nō dēt manifestari, ut patet de off. Arch. c. 2. cum concor. de pce. & re. c omnis vtriusque sexus. Sol dicunt hic quidam, ꝙ si hæc confessio est facta in foro ptentioso, ꝓiudicat, & ex eo deponi pōt, quia notorium induxit, ad hoc de temp. or. c. i. Si est facta in foro aīæ, & secretè, dicūt ꝙ si impedimētū occultasset rpe ꝓmotionis, remoueretur. 2 3. dist. c. vlt. Si verò post ordinationem in curiisset hoc impedimētū, si ex culpa sua, remoueret aliàs nō. Tu dic, & est de mēte Doct hic, ꝙ triplex est forus. q dam mistus, si fiat confessio in primo, hæc prætudicat, ut secundum q̄titatem delictī possit priuari, si in foro aīæ pœnitētiali, non dēt priuari peisè, nec ēt dēt imponi pœna priuationis, ne peccator ex hac impositionē manifestet, sed bñ dēt eius conscientia informari, qđ salua conscientia beneficium non pōt retinere, & suā deri, ut cedat, & suæ postea conscientiæ est relinquendum propter hoc tamen non est priuandus, sed benè posset priuari ex contemptu, quia non faceret se ordinari, q a de hoc tibi constare potest iudicialiter, quo casu priuabitur, aliàs non, prout distinguit hæc decr. quæ sic potest intelligi. Si confessio fiat i foro misto, ut quādo examinat promouēdus, & secretò confitea tur sicut in examinationibus ordinādorū, uel audita monitione plati cōfitet non tanꝯ sacerdoti, sed tāquam epō, quia iudiciale repelliur, & inquantum pœnitentiale non punitur, & remittit ad summā de scrutinio §. fi. vbi dicit talem cōfessionem necessitatis in iudicio mixto habere effectum, & finem repellē di, nō effectum, & finem puniendi, alle. de or. cog. c cum dilectus. ff. de his qui nota. infa. l. Lucius, & de exce. c. j. Quæro an dicens, quòd promoueri non potest salua conscientia, repelli possit? Dic quòd secundum distinctionē dec. quia non dēt ci statim credere, sequeretur tamen ille conscientiam suam de 9 sim. e. per tuas.† Nūquid autem si postea petit promoueri, vel ordinari, admittatur? remittit Host ad Sum. de elect. §. quis possit eligere. sub. §. q nullo iure, uer. quid si postea. ubi dicit, ꝙ nō est audiēdus, q̄ frig c. i. & c. laudabilem. dicit finaliter hoc relinquendū superiori, ut si hoc oīno est occultum. relinquat ipsius conscientiæ si de hoc fama exiuit extra. quia hoc aperuit alijs canonicis, cū repellat, de tempo. or. c. ad aures, de excess. præl. c. q̄ sit grauc. imo etiam posset hanc pœnā imponere. ꝙ no. hic, & in sum. huius tituli in loco primò alle. hoc intelligo, quando hēt fructus sufficiētes ad substētationem ordinum sacrorum, aliàs dicēdū esset secus. sin istum tex. Quæro, de quibus beneficiatis loquitur? dic ꝙ generaliter loquitur de clericis, & sic nō solū rectores ecclesiarum parochialium, sed & quoscunque alios simpliciter beneficiatos comprehendit, etiam si bñficiū esset xx. solidorū, nā & tales tenent ad residētiā, & seruitiū ecclesiæ, de cle. nō resi. c. cōquerēte, & c. pe. Quæro in quo pferātur alii clerici, qui uolūt ordinari istis negligētibus? dic ꝙ in ordinis susceptione, & cōsequēter in fede, & bñficii pceptione quod specialiter procedit in ecclesiis collegatis, de ma. & obe. c. statuimus. Vnde dicebat Iac. hic respicere debere consuetudinē quarundam ecclesiarum, vbi sunt clerici habentes maiores, & minores præbendas, & hi, qui hēnt maiores, dēnt habere ordines certos, ad quos maiores promouētur habentes minores, secūdùm suæ receptionis ordinem, si ergo se dicūt indignos, minores illis pterētur. Quæro, qñ dicatur utilitas, uel necessitas ecclesiæ ordinādi? dic ꝙ utilitas est, qñ ecclesia indiget ministris illorum ordinum. licèt etiam sint alij qui possint ordinari, non est ergo inter necessitatem, & utilitatem distinguendum, ut aliqui 10 faciebant. 75. dist. in sum.† Quæro qualis erit subtractio beneficiorum? dic quòd erit subtractio reddituum ad tempus, quod apparet ex uerbo, compellas, sic, de decimis. c. quāuis, aliàs ex quo priuati essent, non plus cogerentur ad ordines, secundùm Inn. qui dicit hanc differentiam inter primum casum, & secundum, ꝙ a hic subtrahitur bñficiū ad tps, nō ꝑpetuò, sed 3. proxi. respon. statim auferet perpetuo, & alteri cōferetur, nisi ex eā, vt 3. prox. sed Host. dicit etiam hoc secundo casu eos priuari per subtractionem beneficij, si rebelles extiterint. magis. n. ꝓtēnit, q̄ sua volūtate ordinari recusat, quam is, q iustum impedimentum allegat, de quo remittit ad sum. e. tit. §. ordo. ver. circa hoc quæritur, & uer. se. ubi ad literam ponit distinctionem Ray. q̄ recitat Io. An. fuisse Guar. & ponit de elect. c. licet canon, li. vi. 11 in uer. priuatus. quam quia ibi scripta, hic nō recito.† Inquātū est necessarium ꝓ intellectu huius c. dic, si renuit quis se promoueri, ubi beneficium non hēt annexum ordinem, de quo hic specificè loquimur, aut renuit impedimento, & perpetuo, aut renuit sola uolūtate. istos duos casus hic prosequitur tex. Primo casu si iudicialiter confitetur impedimentum notorium esse, posset deponi incontinenti, & immediatè ex delicto, de accu. c. si constiterit. Si uerò non confitet iudicialiter, sed secretò, seu pœnitētialiter, uel mixtim ei, ut ep̄o secreto, nō vt iudici, qa ut sedēti ad bāchū, & tūc ꝓcedit hæc dec. dico ꝙ ordo ꝓcedēdi est, ut si utilē iudicat, aliter eum non cogat, nec priuet, si uidet eum inutilem, aliàs eum cogat, & priuet statim beneficio non ex vi delicti, sed ex contumacia non parendi, quæ saltem iudicialiter habebit aspectum uere cōtumaciæ, & ostendit illū ex ecclīæ necessitati, puideri. si ꝑt palios, illos ordinet, & illos ipsis ꝓferat in ordine dignitatis, ordinis, & consecutiuorum ad ordinem, de quibus de ma. & obe. c. statuimus. Si omnino desistit in clericis, & necessitas subest, aliàs utilitas, prouideat priuā dosli tesiltit sola uolūtate, dēt ipsū primo priuare loco, quia debebit auferre uocēs i capitulo, uel quotidianas distributiones, uel aliter aggrauare, ut patet hodie in cle. quę declarat istū tex. de ēta. & qua cle. ut hi qui. potest etiam si in contumacia persistit sedo ad rps bñficiorū redditus subtrahere, & si durat adhuc in ꝓtumacia, poterit ipsū priuare bñficio, ut dicūt hic Doēto. Dicit tū Inn. hic recusārē ordinari nō excōmunicandū, nec sic excommunicatus ꝓ manifesta offensa ordinari nō posset, sed de hoc non curat. Io. An. remittit ad no. de prab. c. ꝓ tuorum, super glo. pen. secun. Ioan. And. An. de Bu.

SVMMARIVM.

1 *Medicus qui aut ex negligentia, aut imperitia non sanauit infirmum, non potest sine dispensatione promoueri, secus si mors in ſmi non potest ei quo modo medico imputari.* 2
2 *Homicidium casuale non inducit irregularitatem.*
3 *Doctor qui consulendo per ignorantiam læsit tertiū tenetur in foro cōscientiæ.*
4 *Doctor tā in legibus, quam in medicina, quas qualitates debeat habere.*
5 *Conscientia licet scrupulosa est sequenda.*
6 *Medicus tenetur infirmum pauperem gratis curare.*
7 *Medicus medicans, qui pro danda sanitate pretium recepit, an eniter-men simoniæ?*
8 *Medicus de publico salariatus, potest à sano salarium accipere.*

CAP. VII.

Ad aures. Euentus mortalitatis infirmi non impedit promoueri eius medicum peritum, solicitū, & traditiones artis obseruātē. h. d. Communis diuisio. Sed ibi, tibi breuiter. Casus literalis. Quidam canonicus Colonie erat in physica eruditus. cum pluribus, secundùm artē suā medicinam cū diligētia tribuisset, plurib. in ꝓtū successit, qa medicinis ꝓceptis mortis periculū incurrerūt. Istę uolebat ꝓmoueri ad sacros ordines. cōsulunt dūm Papam Papa sup hoc rūdet, ꝙ si sup ꝓmissis ꝓscientia ipsum remordet, ad maiores ordines de suo ꝓsilio nō ascēdat. B. No. physicū ex solo artis exercitio nō inhabilitari ad ordines.† No. 2. qđ homicidiū negligentia, uel imperitia ꝓmissum, causat irregularitatem.† No. ꝙ homicidium alia ratione causatum non attribuitur ad irregularitatem causandam medico,[a] si secundum traditiones artis adhibita diligentia, quam potuit, sequitur est homicidium, & sic videtur, quod casuale homicidium, si non potest imputari cui pa, hoc agenti non causat irregularitatem.† No. ar. quod in foro animæ Doctor consulens [b] ex ignorantia, uel imperitia non sequens traditiones artis, tenetur pro eo, quod alterum consulendo læserit, & hoc tenet C. y. post Pet. in auth. hodie, C. de iud. quando voluntariè assumpsit officium, secus si necessitatus.† No. quæ exigantur, vt medicus medeatur iustè, & non incurrat periculum animæ, nec periculum irregularitatis. Primò exigitur, quòd sit eruditus. Secundò, quòd experiatur secūdum traditiones artis medicinæ. Tertiò quòd diligens sit in arte exercitio. sic exigitur in consulente, quòd sit peritus, quòd secundū opi. communes, & non sophysticas consulat. quod in examinando factum, sit solicitus, & diligēs, & nō piger.† Vlt. no. ꝙ conscientia q̄q̄ erronea, & scrupulosa, sequenda est, si nō potest cum iure informari, vide de simon. c. per tuas. ii. & de sēten. exc. c. inquisitioni. Glo. omnes iustificant tex. & quærūt de rationibus. Et nota. vl. gl. de consilio, an & quando sequendum sit, quia bona est. Quæ concludit consilium reuerētiæ imitandum, consilium perfectionis non.† Quæro, quando debeat esse peritus, & diligens medicus, ne ipsi imputetur, dic quòd prudens debet esse ante factum, ut no. uerbum, eruditus, & in facto diligens, vt secundum traditiones communes, & non singulares, det medicinas, & experimenta, ñ quæ præter, vel cōtra artem inueniūtur. Item & post factū, quia dēt adhibere diligentiam, de quo in Sum. eo. ti. §. ordo, ver. hæc uidentur. † An medicus "teneatur infirmū pauperem, vel diu item nolentem solucere, vel volentē sumere medicinā, gratis medicare? no. lxxxiii. dist. c. i. & ibi quo ad pauperē determinatur, ꝙ tenetur gratis curare, quòd ad diuitem tenetur curare, sed non gratis, quia post poterit repetere. Item habetur ibi quæstio, an quis redimere te neatur vitam alterius? uidelicet quando uidet aliquem velle interficere alium, nisi det sibi pecuniam. vide in Spec. de salarijs. §. i. Et quomodo pœnam simoniæ euadat medicās, qui pro dā da sanitate pretium recipit, no. i. q. i. c. qui studet, & quomodo medicus a sano salarium recipit, ubi non liceret ab infirmo, vide de postu. cap. i. in glo. notandum, quod vbi.† Not. ꝙ q̄q̄ medicus salariatus de publico non possit ab infirmo salarium exigere, tamen potest à sano exigere, dic vt ibi secundum Io. And.

ADDITIONES.

2 ¶ Ad irregularitatem causandum medico. Adde plenè per glo. in sum. de homi. in prin. ubi dicit, quod medicus physicus, uel chirurgicus, qui arcercuit, licèt infirmus moriatur in eius manibus inter medendum, potest tamen ad episcopatum, uel sacros ordines promoueri, si in medendo habuit conscientiam saluam, alle. hunc tex. pro quo facit glo. in Lex maleficijs. de acc. & ob. Flo. in l. 4. §. Proculus. ff. ad l. Aq. qui. Sp. ein ti. de dispen. 5. 4. vers. item exercens. Arch. & Gem. in c. qui arborem, & in c. de his. 1. dist. & Can. in cle. i. q. 22, de hom. Zac.

¶ Ad hoc, quod de medico dicitur, adde quòd medicus exercēs chirurgiā aut artem medicinæ physicam, quamuis inter medendum infirmus moriat pōt ad sacros ꝓmoueri, ut no. in c. ad aures, de tem. or. in c. fi ꝓ speculā, & cle. uel mo. & in c. fi qs a medicis, lv. di. ubi ꝓ gl. ubi fortè ꝓ imperitia, aut ꝓ eius culpā ifirmus moriat, qa tūc nō euaderet irregularitatē, sed & restitut in cōscientia ad restitutionē salarij, p medēdo, ut p Host. in sum. de por. in 3. gbus, in uer. qd de officialibus, & uide tex. i c. abbas, 1. di. 3. dicit, ꝙ monachus das medicinā cōtrariā dī hoiem occidere, & gñaliter an, & q̄ teneat mortalitatis infirmi imputet medico ultra ea, quæ habentur in c. ad aures, præl. uide in c. tua. de hom. & in c. fi qs a medicis, lv. dist. Et adde, ꝙ multis imputat multū imperitia, ut est tex. in l. illicitas, § ne potentiores, in fi. ff. de of. ꝓfi. & qñ medicus dubitat an medicina dēat nocere infirmo, an dēt illā sibi dare, dēt, a, potius infirmū relinquere in manu creatoris q̄ eius vitā committere incertitudini medicinæ, l. item si. ff. ad l. Aqui. Ant. Fran.

b ¶ Doctor consulens. An consultor dans reprobū consilium teneatur de impericia quæritur. Bar. in l. fi. ff. de uar. & extra. cog. & in l. ex maleficijs in prin. ff. de actio. & obl. & no. determinat. & idē facit Abb. in c. pastoralis. § quaꝙ uero, de of. dele. Ang. uerò in l. filius fa. ff. de iud. tenet, ꝙ nō teneatur, sed index sequitur ibi Pau. de Ca. sed uide multa circa hoc cōgesta ꝑ d. Gem. Nadan teneatur uide Car. Ale. in c. i. 83. di. Se. Sap.

ADDITIO.

2 ¶ An medicus. Vide B. Tho. ii ii. q. lxxi. ar. i. ubi dicit, qđ medicus tenetur curare pauperem, quando est in extrema necessitate, ita quod si nō curaret, moreretur, aliàs non tenetur, refert, & sequitur Fel. in c. i. de of. iud. ubi idem dicit in aduocato. uide quæ no. Dec in c. i. col. xxvii. ver. restringitur prima li. mitatio, de prob. ubi ponit, an notarius teneatur facere scripturas pauperibus gratis, & no. etiam d. Tat. in §. omnis, in ver. tripli. co. pe. Inst. de ac. & omnino uide Car. Alex. in c. non satis lxxxvi. dist. ubi per multa concludit, qđ qui potest facere eleemosinam constituto in extrema necessitate, & non facit peccat mortaliter, de quo etiam per Felin. in c. i. col. vlt. i. dis. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Citatio debet continere personam citantem, & personam quæ committit, & personam ad cuius instantiam fit.*
2 *Contumacia potest puniri per alium iudicem de mandato iudicis primi.*
3 *Suspensus perseuerans in suspensione, an sit ipso iure priuatus beneficio.* 4
4 *Sententia limitata ad certum tempus, uel causam, an cesset finito tempore, uel causa?*
5 *Suspensio ad quid afficiat suspensum.* 7.

CAP. VIII.

Cum bonæ. Qui stetit per annum in suspensione, priuatur beneficio quod prius habebat. & quod postea acquisiuit Sunt duæ partes, consultatio, & responsio. Secunda ibi, respondemus. Casus literalis. Clemens Papa vocauit quosdam clericos Barañ. ad præsentiam suam, vt satisfacerent Archidiacono suo, quem grauiter læserant, quia ipsi venire contempserunt, fecit in eos suspensionis sententiam promulgari, in qua triennio permanentes quidam ex illis suspensi alia beneficia ecclesiastica sunt adepti. Quæsitum fuit a Papa, vtrum beneficia sic recepta, licitè retinere possint? & ipse respondet, quòd non licet eis, quæ habuerant, vel post modum sunt adepti, aliquatenus retinere. Vnde mandauit Archiepiscopo Barañ. vt eos pro tanta pertinacia, & contemptu 1 apostolico, beneficijs, quæ habent nō differat spoliare. B.† No. 1. quòd in citatione debet exprimi persona citans, quæ citatur, 2 & ad cuius instantiam citatur.[a]† No. ii. quod contumax corā 2 vno iudice potest de contumacia puniri ab alio mandato primi, cui secundo delegatur potestas ex contumacia puniendi. No. iii. pœnam contumaciæ, quia aliquando imponitur pena 3 suspensionis. No. iiii. quod suspensus priuatur potestate bene ficium suscipiendi, & inhabilis censetur ad beneficium consequendum.† No. v. ꝙ suspēsus ab eo ipso non est priuatus bñfi cio, imo nec priuādus, nisi saltē triēnio durauerit i suspēsione, Post triēniū ât priuādus est, secūdum aliquos est priuatus, unde inf. mandat sola possessione priuari. No. vi. quando quis dicitur delinquere pertinaciter, & ex contemptu, quando lata in eum sñia in delicto ex contumacia lōgo tempore perseuerat, ex eo tunc contemnere dicitur. No benè pro his, q̄ no. inf. de cler. excom. mi. c. clerici. quia excommunicatus perseuerans dicitur ex contemptu delinquere, & hoc potes exemplificare 4 in c. si celebrat. ad fi. inf. de cler. exc. mi.† Opp. quod suspensus statim sit priuatus beneficio, adeo quod alteri conferri potest, ut patet ex no. de concef. præb. c. literas. hic Inn. tractat de effectu suspensionis quo ad uitam eius. Circa quę uidenda sunt duo. Primò an suspensio perpetua intelligatur, & iuris suspensio priuet? Secunda an si sit ad tempus, uel certa causa limitata finito tempore, uel causa finiatur? Ad primum concludit, quod quando quis a beneficio est suspensus cum causæ cognitione, & diffinitiuè pronunciando, perpetuo suspensus intelligitur, ubi criminaliter est processum per modum accusationis, uel ciuiliter per modum inquisitionis, & hoc casu dicit, quod beneficia suspensi statim possunt conferri, cum per sententiam sit damnatus, ut no. de concef. præben. c. literas. hoc dictum repetit Inn. de coha. cle. & mu. c. sicut, ubi ad literam idem dicit & limitat procedere, seu declarat in suspensione hominis, secus dicit in suspensione iuris. Host. ibi hoc damnat, & bene, concludens beneficia suspensi non posse conferri: ga non uacāt, unde adhuc remanet prælatus, per quæ patet, quod dictum Inno. ibi remanet falsum. hęc uera, nisi in suspensione durauerit per triennium, ut hic, quo casu secundum aliquos est priuandus, ut hic, secundum alios priuatur ipso iure, de quo dicam inf. Quandoque quis est suspensus suspensione nominis, & a iudice simpliciter, & non diffinitiuè: quia ad hoc non agitur, sed interloquendo, siue non comparentis contumaciā pumendo, & non intelligitur suspensus perpetuò, nisi hoc sit expressum, de const. c. ex literis, ubi de hoc. Et tunc si est temporalis iudex, dicunt quidam quod censetur suspensus ad tēpus administrationis suspendentis, & non ultra, ff. de pæ. l. fi. Inn. dicit quod perpetuò est suspensus donec absoluatur, uel dicit specialem in ecclesiastica censura, & ne rumpatur neruus ecclesiasticæ disciplinę. xxiii. q. v. c. excōmunicatorum, & de cō sue. c. cum inter uos, nisi offensam expresserit, de cuius natura sit, quod ad tempus intelligatur, ut si excommunicetur propter contumaciam, uel alia causa, quę lite pendente contingit quia intelligitur suspensus, donec satisfecerit de contumacia, uel offensa. ii. q. iiii. c. prębyter si a plebe. lxxxi. di. c. si qui præsbyteri sunt. idem in statutis, quorum authoritate quis suspenditur. sup. de consti. ex literis. & horum beneficia non sunt conferenda, nisi prius sententia priuentur. Idem dicit in excommunicationis sententia ad tempus, quia per excommunicationes, vel suspensiones temporales non intelliguntur beneficijs priuati, nisi prius per sententiam priuentur, facit quod dicam inf. nisi perduraverint in excommunicatione aliquo tem 5 pore, super quo dic, ut inf. dicam, & facit de iu. c. i. † Venio ad secundum, an sententia ad tempus, uel ad certam causam limitata, finita causa, vel tempore cesset? Dic quod quædam est suspensio iuris, & in hac dicit Innoc. de coh. cler. c. sicut, quod cessante causa cessat ipsa suspensio. vnde si quis propter iacere in peccato suspensus sit, cessante peccato cessat suspensio, quò ad hoc vt alij ipsius possint officium audire. lxxxi. dist. c. si qui præsbyteri sunt, & quod ibi no. quamquam ipse sine dispensatione celebrare non possit, ex quo notum fuit crimen eius. lx x xi. dist. c. ministri, & no. l. dist. c. sacerdotes, hoc tenet Inn. in d. c. sicut, licet contrarium sentire videatur de sen. excom. c. venerabili. sed ueritas est, ꝙ suspensio simplex

ADDITIO.

2 ¶ Instantiam citatur. No. in c. illud, inf. de præs. & Bal. in l. si quando, colu. ii. uer. uenio ad materiam, C. de testi. Adde tamen, quod talis forma per statutum, uel stylum curiæ potest immutari, ita no. Bal. in l. i. col. ii. uer. modus autem citandi, C. quomodo, & quando iudex. Zac.

¶ Quæ sit forma citationis, & quid debeat in se continere citatio, & quando, & per quem fieri debeat uide, quæ habentur in authenti. qui semel, C. quomodo, & quando iudex. ubi etiam habetur de citatione, in qua non ex primitur causa, quia illa nō arctat citatum, l. i. §. item, cum ex edicto, ff. quæ sen. fine ap. rescin. & habetur per glo. in c. cum contumacia, de hær. lib. vi. & uide Bal. in l. consentaneum, C. quomodo, & quando iu. & uide gl. in c. fi episcopus, iii. q. ii. & in c. fi primates. v. q. ii. & quomodo debeat citari uniuersitas, siue capitulum, uide glo. in l. aliud, in §. referur, ff. de re iudi. & in c. fi capit. de concef. præb. lib. vi. & gl. & Doct. in c. bonæ, de ele. Io. An. in c. humilis, de maio, & obe. & Bar. in l. non omnis, de re iu. & quid debeat cōtinere citatio delegata: uide Inn. notabiliter in c. præterea, de dilatio. & plene per Doct. o. in c. cum in iure peritus, de of. dele. Et adde quod citatio sem per intelligitur qualificata cum aduerbio, legitime, ut est glo. reputata singularis, in l. fi minor, ff. de bon. auth. iud. pos. & uide quæ plene tractantur in materia per Lanfr. Oria, in repe. c. quoniam contra fallam, in ver. citationes, de prob. An. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

plex iuris tollitur absque absolutione,[a] ut ibi no. sed suspēsio, quæ surgit ex notorietate peccati, adhuc durat propter scandalum. Quædā est suspensio hominis, & tunc Inn. facit differentiā inter suspensionē ad tempus, & suspēsionem limitatam ad implementum certæ causæ pendentis in fa[c]to suspensi. Latius cōcludendo dic, ꝙ quandoque quis ē excommunicatus ad tempus, vel ad limites certę causę, & nunquam cessante tpe, vel cā cessat excommunicatio, qa eget formali absolutione, ut no, de ma. contrac. contra inter. eccl. c. ii. quia excommunicatio requirit formalē absolutionē. ℣. de sen exc. eū desideres, nisi ius aliud
b exprimeret. Quandoque quis est suspensus [b] ad tēpus, & finito tpe statim cessat suspēsio, & recuperat ea, quæ perdiderat, ff. de post. l. puto, & vide, quod no, in d. c. si qui. lxxxi. dist. Q̄nque qs est suspēsus ad limites certæ cāæ pēdente impleme̅to ex facto suspensi, ut quia est suspensus donec satisfaciat, & tunc cessante causa, & dato impleme̅to nō cessat suspēsio, nisi aliter absolvatur. ii. q. iiii. c. p̄sbyter si a plebe. Ratio diuersitatis est, quia in suspensione ad tps aliud non expectatur finito tpe, cùm cursus tēporis declaret, de cle. vena. c. i. vbi ā suspensus est, donec satisfaciat, vel aliter ex se non, pateret cessatio causæ sentētiæ, multæ. n. possunt dubitationes occurrere, an causa sit finita, an plenè satisfecerit, vel non, qđ oportet per iudicem terminari, ideo expectatur absolutio, & vide de coha. cle. c. sicut. & de iud. c. i. & ꝙ no. i cle. i. de dec. dicit Io. An. ꝙ e. præsbyter. ii. q. iiii. qđ allegat, facit contra, nam ibi præsbyter suspēditur, donec satisfaciat, & ibi declaratur, quod facta satisfactione secure officium suū administret, & hoc ten. Inn. de coh. cler, c. sicut, qui in hoc videtur sibi cōtrarius. Ideo dicit Io. Ant. hoc membrū subdistinguēdū, ꝙ aut satisfactio est iudicialis, tūc quia de ea dubium esse non p̄t, absolutus cēsetur satisfactione facta, nec expectatur alia absolutio, vt in c. præsbyter Pone. n. ꝙ suspendat iudex, donec qs comparet coram eo. vel libello, vel positioni respondeat, certe data comparitione, vel responso libello, cessat suspēsio, nisi causa, propter quam est suspensio, egeret alia dispensatione, vel ex ea remanet aliud impedimētum, vt qa peccatum est manifestum, vt dicit Inno. in d. c. sicut. Si autem satisfactio est extrajudicialis, p̄cedit quod ē dictū, vt egeat absolutione, quia tūc de eius satisfactione, vel plenitudine satisfactionis p̄t dubitari. dicit tā Ioan. An. in cle. i. de dec. ꝙ sufficit declaratio iudicis sup satisfactione, sine alia absolutione, quamquām secus sit in ex-
6 communicatis. † Quæro a quibus priuet suspensio? glo. dicit, ꝙ à potestate eligendi actiuè, & passiuè, similiter a potestate beneficia per collationem suscipiendi. Quod intellige, quando ē suspēsus ab omnib. secus si ab uno, qa p̄t tunc bñficium suscipere ratione alterius ordinis, quē tenet. ℣. de temp. or. c. vel non est compos. priuat etiā potestate conferendi, de concess. præb. c. qa diuersitatē, & no. ℣. de consue. c. cum dilectus. Dicit etiam gl. ꝙ priuat interim potestate beneficia p̄cipiendi. i. redditus beneficiorum, all. de app. c. pastoralis, quod limitat hic Ioan. And. qū est in mora petendi absolutionem, aliās secus, all. de cle. c. fi. ii. q. v. c. super cā, secundum Tan. & Vinc. Tu dic, quo adhoc, ꝙ si su
e spensus est, [e] interim perdit redditus sicut excommunicatus, & hoc voluit hic gl. all. c. pastoralis. Innuit glo. ꝙ non perdat iura sua temporalia, uel spiritualia, nec possēssionē ipsorū, perdit tn interim fructus, sicut excommunicatus, quod no. quia extenditur illa decr. pastoralis, ad suspensum. Eo autē absoluto, an recuperet fructus si suspensus iustè, non recuperat, si iniustè, tunc si non fuit in mora absolutionem petendi, illos recuperat absolutus. Vbi ā est depositus, redditus non recuperat, vt dicit glo. ī d. c. super causa, & vide in d. c. pastoralis quod no. Host. tamen remittit ad Sum. de sen. exc. §. quis sit effectus. ubi dicit p̄dicta procedere in suspensio ab officio, & beneficio, uel à beneficio tā tum. in suspensio ā ab officio tantūm, dicit quòd si suspensus ē ex magna causa, & idem, de pur. cano. c. inter, & d. c. super causa. si ex leui causa, si diu non stetit, non est fructib. beneficiorum priuandus, * quia ex leui causa non est quis priuandus. * xvi. q. vii. c. inuentum, C. de execu. rei iud. l. ſtipēdia. leuē autem cām vocat. quando fit propter scandalū populi, uel infamiam solā. ii. q. iiii. c. præsbyter. hæc uera in fructib. beneficiorum, in quotidianis autem distributionib. dicit ſtatim suspensum, quandocū que priuari, quia illæ dātur pp interesse officio, de p̄b. c. licet, &c. cum secundum. Vltimo se corrigit, ꝙ sententia suspensionis in officio non extenditur ad beneficium, nisi exprimatur, de solutioni. c. ii. in fi. vel quando infertur ex causa impedimenti perpetui. ar. de off. or. c. dilectus, de pœn. dist. i. c. pœnæ. Dic de hoc, ut in cle. fin. de pœnis, & dicam plenè in c. pastoralis, de ap. Per p̄dicta infert gl. seq. ꝙ suspensi beneficia non possunt retinere, q̄ acquisiuerunt durante suspensione, etiam si postea sint absoluti, quia tunc tempore obtenti beneficij inhabiles erant, & indigni quia in talibus principium considerandum est, de elect. c. dudum. per quod dicit ar. secundum Doct. de cle. exc. mini. c. postulasti. ii. retpon. dicit etiam Trancre. ꝙ putat dec. cum illo tum, de sent. excom. habere locum etiam in beneficijs ratione similitudinis & connexitatis, quam glos. etiam posuit Vin. Dicit tamen glo. etiā, ꝙ tractātes spiritualia interim puniēdi sūt, & cū eis dispēsare nō p̄nt ep̄i. all. xi. q. 3. c. si qs ep̄s, & desē. exc.
7 c cū illorū. † Gl. ult. opp. & uī, ꝙ solo lapsu anni durans in suspensione debeat priuari. xi. q. 3. c. ruſus. Sol. cōtrariū loquitur in excōicato, qui & interim tractans spiritualia deponi debet. Idem uidetur & in suspenso, ut hic. de sent exc. c. cum illorum, secundum glo. Idem dicit Inn. & Host. Vnde dicūt, quamquā hoc dictum possit tolerari, tamen non est malum dicere, ꝙ hoc decre. ponat ius distinguēdo hac forma, quod quandoque in tentia suspensionis fertur propter contumaciam criminis, uel causæ criminalis, & sufficit lapsus anni, ut c. ruſus. Quādoque fertur propter aliam cām ciuilem, non criminalem, & tunc requiritur lapsus triennij, ut in d. c. nostro, & sic c. nostrū, & c. ruſus. loquuntur in diuersis casib. quod no. qa factum narrat, ing tum dicit de triennio, facit ad hoc. de hær. c. cum contumacia, li. vi. vnde sic, secundum eum, mitigatur rigor canonum dicentiū statim excommunicatum ꝙ crimine à beneficio deponi, nisi statim doceat iniustitiam ſnīæ, xi q. iii. c. si quis præsbyter. Sed illud loquitur in eo, qui postea celebrauit, à post excōicationem, uel suspensionem celebrauit, quia efficitur irregularis. Vnde secundum hanc opi. antequā priuetur beneficijs ex tem poris cursu, non priuatur ipso iure. Si tamen sententia feratur, quia priuet post annū, nō audit super priuatione, sed super crimine tūn. Recitat alios dicere, & in hoc residere uidetur, ꝙ ītās in suspensione, uel excōicatione per annū, ipso iure est beneficijs priuatus, & vlterius super ipsis non auditur, remittit ad no. de offi. del. c. quærenti, de hær. c. excōicamus §. ii. de pœnis. c. ii. Non ob. de cle, non resid. c. ex. tuæ, ubi nō expectatur, nisi p̄ x mēses. Illa loquitur in latitante, docens quantum debeat expectari, & beneficio priuari: hic in contumace pāte, & excōicato, docens quātum debeat expectari. Ibi. n. ex contumacia specia li non residentiā, q̄ respiciebat beneficium ideo citius priuatur, hic propter aliam cām. Dixerunt tū quidam hic, quod plus punitur suspensus, quam excōicatus, quia suspēsus perdit, q̄ prius habuerat, & quæ prius quæsiuit, excommunicatus autem nō, nisi quæ medio tempore quæsiuit, ut c. postulastis, de cle. exc. mi. Et dicunt, quod hoc operatur maior cōtemptus, quod Abb. impugnat dicens non esse differentiam inter ista utroque ca ſu. Dicit tamen hanc pœnam habere locum demum, quando propter contumaciam criminis, uel criminalis causæ est suspensus, & sic loquitur c. ruſus, & c. quicunque, alle.

ADDITIONES.

a ¶ Absque absolutione. Pro hoc est glo. in cle. i. & ibi Car. post eum, q. xxx. de decimis, ubi uidetur hoc ponere differentiæ loco inter suspensionem, & excommunicationem, quia in ea opus est absolutione, in suspensione uerò sufficit, quòd iudex declaret esse satisfactum, ut no. p̄cal. Car. ubi sup. & in cle. i. de priui. & inquantum quærit, sup. prox. utrùm suspensio ad certū tempus finiatur ipso iure post tempus? dic quòd finitur post tempus, secus si suspensus, donec satisfaciat, uel pœniteat, quia tunc non finitur nisi per sententiam super declaratione, ut præmisi, ita not. Ale. i. fi. ff. de pœnis. post Inn. hic. Et ratio diuersitatis est, quia suspensus a iudice donec pœniteat, & satisfaciat uidetur magis excommunicatus à Deo, quàm ab homine, ut no tat. idē Inn. in c. fi celebrat. in gl. sua magna, in uer. irregularis, inf. de cle. ex communi. Zac.

¶ Circa hoc, an excommunicatus, uel suspēsus ad tempus finito tempore debeat de necessitate absolui? dicas ꝙ absque dubio excōicatus debet absolui, ē finito tempore, per illam gl. in cle. i. de dec. quia sententia excommunicationis statim trahit secum executionē, & iō dicimus, ꝙ excōmunicatus nō relaxatur, neque suspenditur, quia ſtatim, ꝙ est lata trahit secum executionē, vt in c. facro, de sen. exc. & est gl. in c. i. quod met. cau. in uer. interdicti, li. 6. & no. in c. pastoralis, & in c. sæpè. de app. & plenè per Host. in c. veniens. li. 2. de test. & in c. Pisanis, de resti. spo. & per Inn. in c. ut priuilegia. de priui. & uide etiam Inn. in c. præterea, li. 2. de app. ubi dicit, quòd promittens solue re in certo termino sub pœna excommunicationis, si non soluit, facta erit sibi prorogatione per creditorem debet absolui ab excommunicatione, qa in termino non soluit. Et adde ꝙ excōicatus post absolutionem obtenta recuperat omnia pristina iura, ut est gl. in c. quia diligentia, de elec. no. glo. in c. maximū, i. q. 7. & no. in c. testimonium, de testib. & in c. quāuis, de relig. li. 6. tene etiam menti, quòd sententia excommunicationis simpliciter lata nō durat ultra tempus proferentis, nisi successor eam confirmet, secus si p statuū lata sit, ut in c. a nobis, de sen. excō. ubi p glo. magnā circa fine. & tene ēt mēti gl. ꝙ multa iura allegat in c. p̄senti, de sen. exc. li. vi. ꝙ dicit, ꝙ ex cōicatio, suspensio, & interdictū, paribus passibus ambulāt. Adde tñ, ꝙ excōicatus sub cōditione si tali die nō venerit, uel si tale qd nō facit, an nihilominus sit ex terim mutat forū, & non venit, uel si tale qd nō facit, an nihilominus sit ex communicatus? uide glo. in c. romana, in §. ante, de sententia excommunicatio. in vi, & Ioā. And. in c. i. de biga. eod. li, & nota. in c. i. de sagitta, & in c. i. de eo, qui furti. ord. ſuscep. & de inia excōicationis q̄ trahit secum excōmunicationem, uide etiam Barto. in l. qui ultimo, ff. de pœnis. Ant. Fran.

b ¶ Suspensus. Vide Gem. in c. in primis, col. ii. q. i. Felin. in c. fi quis in prin. inf. de fim. & in c. i. col. iii. uersi. ubi uerò aliquis est suspensus, inf. de iu. ubi etiā d. Abb. no. Seb. Sap.

c ¶ Si suspensus est. Vide latè Fel. in c. apostolicę, col. vi. de except. ubi latè ponit materiam suspensionis, & nunquid suspensus possit eligi? & an teneatur ad horas canonicas? & si celebrat, an sit irregularis? & alia multa, alig. d etiam tradit idem Fel. in c. facro, col. iii. de sen. Seb. Sap.

alle. sup. xi. q. iii. Credo quod si est suspensus, & citatus, vt veniat simpliciter, vel excommunicatus, quòd non sit priuatus, licēt priuari posset existente proteruitate contumaciæ, ut hic. iō dicit hic Host. quod est dare unum nouū modū puniendi contumaciam, scilicet quod quis aliās priuetur beneficijs, si hoc exigat proteruitas cōtumacis, & dicunt hunc modum punien di contumaciam, addēdū illis, quæ habentur, vt li. non cont. c. Item poterit etiam vltra crescente contumacia inuocare brachiū seculare, vt ℣. de iud. c. cū non ab homine. Vel potest di ci, quòd quādoque crimen, est tale, quod eo ipso, quòd constat de sui natura, inducit priuationem beneficiorū ipso iure, & tūc procedit dispositio. c. ruſus, & c. quicunque. Quandoque non ē tale, imo lata sententia etiam super crimine, requiritur sententia priuationis beneficij, & tunc serua hanc distinctionem. Et ad prædicta benefacit c. cum cōtumacia. de hær. li. vi. & satis ap plaudet. c. ruſus Dicit tamen quòd delegatus non habet hanc potestatem ex virtute censuræ ecclesiasticæ, de quo de hom. c. pro humani. §. cum igitur, lib. vi. Quādoque est citatus, vt veniat ad se purgandum, cum comminatione, ut si comparuerit, sit priuatus, & tūc puto, quod eo, quòd non se purgat durans i ex communicatione, vel suspēsione, sit priuatus ipso iure, quia ex tali contumacia habetur pro confesso, & sic intelligo. c. ruſus, & c. quicunque. iii. q. ix. c. decernimus, aliàs non. An. de Bu.

SVMMARIVM.

1 *Lex noua corrigens recipit extensionem ad consequentia antiquæ legis.*
2 *Crimen fornicationis est dignum depositione in existente in sacris.*

CAP. IX.

A multis. Subdiaconus in episcopū eligi potest. hoc dicit Sunt tres partes. Prima ponit quæstionem. Secunda allegat pro, & contra ibi, siquidem. Tertia diffinit, vel soluit, ibi, nos volentes. Casus literal. Dubitatur à multis, an subdiaconus possit in episcopum eligi? & primò ostendit Papa, ꝙ subdiaconus non potest in episcopum eligi per decretū Papæ Vrbani primi, q. decreuit, ꝙ nullus i epum eligat, nisi fuerit in sacris ordinib. cōstitutus, sacros appellās diaconatū, & p̄sbyteratum, referendo se ad statū primitiuæ ecclesiæ, in qua sub diaconatus, sacer minimè dicebat. postea ostendit per decretū Vrbani secundi, ꝙ hodie ordo subdiaconatus inter sacros ordines reputatur, sacros appellās subdiaconatū, diaconatū, & p̄sbyteratū, & hoc idem ostendit per alia plura decreta, dicēs, vt subdiaconus in episcopum eligi libere possit, sicut diaconus, vel sacerdos. B. Not. i. duo requisita ad habilitatē ad eligēdum in episcopum: primò, quòd sit in ordine sacro: secundo, quòd sit religiosè viuēs. i. honestè, & sic no. de ver. religiosus, quod potest vocari in quolibet honestè viuente, vide. ℣. de const. c. ecclesia, Not. ii. ꝙ secūdū primitiuā ecclesiā, nō erat nisi ordo diaconatus, & p̄sbyterat⁹ ordo sacer, hodie ât sacer ē effectus ordo subdiaconatus. Not. iii hic vnum casum, in quo secūdū ista tēpora habilis eligebatur, & in quo dispēsabat inferior papa cū inhabilitate promouendi ad sacros, contra regulā, de qua de post. p̄. fi. de renun. c. post translationē Et no. quod q̄libet dispensatio necessitatē, vel vtilitatē exigit. Not. iiii. signum cognoscendi gradū ordinē, puta q̄n hēt annexū uotū castitatis. Et not. qđ minores ordines non impediunt contractum matrimonij, sed facit ordo, ideo habet annexum uotum castitatis, & non minores ordines. Et no. arg. pro opi. quod facer ordo hēat annexum votum ex promissione, non solùm ex constitutione ecclesiæ. No. arg. pro opi. in defectum ordinum dispensent episcopi. Et No. quod habilitatus ad gradum, & assumens qualitatem gradus habilitatus censetur ad omnia gradus qualitatis consequentia, & sic lex noua corrigens recipit extensionem ad consequentiam antiquæ legis, ad hoc. l. i. §. lex Fal. ff. ad l. Fal. ad hoc positione dignū in existētes ī sacris, & sic hic est casus de eo, qđ dixi. de iud. c. at si cle. licet aliquæ gl. disputent, dicā in d. c. at si clerici. Op. qđ subdiac. fuerit tpe primitiuæ eccleſiæ. xxi. di. c. de cretæ. §. i. in fi. Sol. fuit in esse ordo subdiaconatus, sed nō fuit ī primitiua ecclesia sup hoc respectu, & qualitate, qa facer. xxv. dist. Op. ii. qđ nō potuerit dispensare archiepiscopus cū inhabilitate. Op. de elect. c. innotuit. Sol. dicit gl. nō dispensabat archiepiscopus cū inhabili ex ordinis defectu, ut hic. Item dispensat cū inhabili ad ſteriores dignitates. ℣. c. ſterea. Doct. de potestate. c. fi. dicūt, ꝙ postulādus ad epātū sp postulādus est à Papa. Sed dic, ꝙ n dispēsāt ep̄i nisi reperiat hoc eis cōcessū, olim repetebat archiepis hoc casu cessū, hoc ât hodie est cor rectum. V n nō p̄nt ep̄i, vt archiep̄i cū sic, p̄mouendo aliquo casu dispēsare, & hic doctrina illa in d. c. fi. remanet uera. & vide Gul. Spec. de dispēs. §. nunc de eporum, vers. sed nunquid legatus.

SVMMARIVM.

1 *Motus proprius cadit in inferiore à Papa.*
2 *Iudex potest ex officio supplere in tangentibus publicam utilitatem.*
3 *Simonia an, & quando inducatur propter preces? uide plenè.*

CAP. X.

Tuam. Irregularis, & in minorib. constitutus dispensatiuè potest in Abbatem instituī. h. d. Prima pars ponit exordium. Secūda mādatum, ibi, mandamus. Casus literalis Monasterio sancti Quirici vacante, Car. quidam volens ip sum de p̄sona idonea ordinare, & cum super hoc diligentiam adhibuisset, nec posset persona idoneam inuenire, per quam posset status monasterij melius reformari, tādē inuenit quēdā monachū discretū, & vtilē monasterio q aliās de iure nō potera eligi in abbatē, p quo qđā laici apud Cardinalē intercedebant cōsuluit Papā, qđ sup hoc esset agendum: Papa uero commendans diligentiā Cardinalis, mādat eidē, quatenus, si nō p̄t eidē monasterio de p̄sona magis idonea prouidere, monachū illū quē sibi cōmēdauit, p quē statū monasterij credit reformā dū, ibi p̄ficiat in abbatē, nullū habens respectū ad petitionē illicitā laicorū, sed ex officio suo tātū ad hoc, p̄cedat, ita tamen, quod ad sacros ordines non ascēdat, cùm necessitate instante possit in abbatē assumi in minorib. ordinib. constitutus, & laici ipsi non sint ei aliqua consanguinitate, vel affinitate coniūcti, ut propter hoc cōtra ipsum aliqua suspitio possit oriri. No. i. ꝙ preces ꝙ indigno non inducunt simoniā nec iniuste præsumū tur, quando fiunt ab extraneo, & iudex promouens principaliter non mouet ad p̄ces, sed ex suo officio. No. ii. ꝙ p̄ces vitiant promotionē alicuius, q̄n superior plus precib. mouetur, q̄ mo ueatur propter vtilitatē ecclesiæ. Et no. quod ubi preces sunt consanguineorum in promouendo, præsumuntur processisse ex ambitione promouendi, ideo vitiare videntur promotionē. No. hic quod ex consanguitate & proximitate aliquid præsumitur, ad hoc de test. c. requisisti, de coha. cle. c. pe. Io. An. No. 4. quod de irregulari non potest ecclesiæ ēt regulari prouideri, ni si instante necessitate, & q̄ valdè utilis est, & opportunus ecclesiæ, & tunc assumitur dispēsatiuè. No. v. ꝙ ī minorib. existēs de iure communi ñ p̄t in abbatē assumi, & sic sicut in episcopatu, ita & in abbatia oportet ꝙ mouēdum saltē esse in sacris. No. quod præcedente petitione id, quod factum est consecutine, p-
1 sumitur factū ad instantiā petentis, & non ꝙ prio motu. † No.
a vii. quod proprius motus cadit in inferiorē à Papa, [a] vide de of
2 fi. leg. c. ii. lib. vi. † No. vii. quod potest iudex in tangētibus pu-
3 blicā vtilitatem ex officio supplere, qđ no. † Oppo. quod p̄ces
b inducant simoniā, [b] & vitient ꝙ motionē. vii. q. i c. in scripturis. Sol. dicit gl. qđ q̄nq. preces interponūtur à ꝙ mouēdo, q̄nq. ab alio. Si interponunt à ꝙ mouēdo, dic primo, ſm Hug. ꝙ siue ꝙ digno, siue ꝙ indigno, simoniā inducunt, qđ non admittit glo. sed dicit, ꝙ quandoque interponuntur pro indigno, & simoniā inducunt, quandoque interponuntur pro digno, & non inducūt simoniam, quia tunc non præsumitur ambitiosus, sed potiꝰ ꝓpter necessitatem, quod fatetur, nisi preces porrigat pro prælatura.

ADDITIONES.

a ¶ In inferiorem à Papa. Vt in alle. no. Car. in cle. ii & in cle. iiii. de p̄æben. & quid operetur illa clausula in rescriptis apposita no. idem Cardin. in cle. fi Romanus, c. ti. & Lud. Pon. in fing. ſuis, i uer. clausula ista, motu ꝓprio Zac.

¶ Ad hoc, quod dicitur de clausula motus proprij. primò adde, quod illud censetur esse factum motu proprio, quando illud exprimitur, aliàs non, ut in c. fi motu proprio, de præben. lib. vi, & uide bo. gl. in cle. fi Romanus Pontifex, de præb. & habetur per legistas, in l. iii. C. de legi. ubi etiam habetur, ꝙ quòd ad uirtutem legis motus proprius nihil operatur. Adde tamē quòd motus proprius etiam in collatione beneficij facta per Papam non tollit ius patronatus laicorum, ut nota. in præal. cle. fi Romanus, de præb. & in cle. p literas, e. ti. & tenet Spe. in ti. de leg. in §. videndum, in uerſi. sed nunquid habens. & tenent Do. de Rot. deci. cx. in antiquis. & an motus proprius cadat in inferiore à Papa? uide nota. in cle. fi. de of. ordin. & quod no. gl. in c. fi. de cle. li. vi. & quod no. Do. in c. post clusionem, p illum tex. in prin. de cōcef. præb. & an motus proprius cadat in legatum, uide Arch. in c. fi. de of. le. lib. vi. & gl. in cle. fi. de of. ord. & an concessio facta per Principem motu proprio de castro, uel de alia re censeatur donatio? uide no. per gl. in l. i. & ii. C. de quadr. præscri. & in l. fi quando. C. de bon. uac. li. x. & adde, q licèt clausula motus proprij, tollat subreptionem, non tamen ampliatur gratia, ut habetur in præal. cle. per literas, de præb. & in c. fi motu proprio. de præb. lib. vi. & in c. fi plurib. e. ti. & li. & uide quę no. in c. de duobus, de reser. e. li. ubi habetur, quòd talis clausula motus proprij, operatur prærogatiuam prælationis. An. Fran.

b ¶ Inducant simoniam. Adde Iac. Rebuf. in l. i. & ibi in apost. ad ipsum, C. de thesau. li. x vbi all. dictum Inn. huc ad hoc, & quę preces sint licitæ ad beneficia acquirenda, uide per istum, in c. inquisitionem, nu. v, & ibi in apo. meis ad ipsum, in uer. an quando, sup. de cle. Zac.

¶ Circa hoc, qđ dicitur hic de precibus, dicas, ꝙ preces ambitionem inducunt, & ideo regulariter prohibentur, l. fi post quam, C. de epi. & cle. l. arbitrorum, C. de arb. & uide gl. ſum. viii. q. ii. dicas tamen, ꝙ preces iustę sunt audiendæ, l. Attilicinus, ff. de ſer. urb. præd. c. veniā. xxxv. q. ix. Adde tñ, qđ p̄ces importunæ inducunt simoniam, ut no. gl. in c. fciat, de ele. li. vi. & habeē in l. obseruandum, ff. de ofti. præſi. & in l. fina. & quod ibi no. C. ſi quis aliquem testa. prohi. & habetur in c. cum esset, de fim. Et adde etiam, quod preces importunæ æquiparantur metui, ut no. Inn. in c. petitio, de iureiu. ubi ēt per Bal. qui dicit, hoc esse notandum pro renunciationibus, quæ fiunt ad importunas p̄ces parentum, de quo per gl. in l. i. §. quæ operandæ, ff. quar ſ rer. ac. non da. & vide etiā, quæ dicta fuerunt in c. p inquisitionē, de ele. An. Fr.

Universidad de Deusto
Biblioteca

latura. Si interponantur ab alio, si pro indigno, est simonia, si p digno, & sint carnales, si non principaliter mouent. non inducũt simoniam. In dubio si iterponũtur à parẽte, psumũtur carnales, & illicitæ. & vitiant, nisi cõstet pro digno. Si sunt interpositæ ab extraneo, præsumũtur spirituales, & pro digno potiùs, quàm pro indigno, vt hic. Inn. dicit hic, q̃ q̃nque p̃ces interponuntur a se, & preces interponens habet respectũ ad solũ Deũ, & ipsius obsequiũ, & non ad porentias, vel diuitias seculares, & per hoc nõ itendit in aliquo obligari, pmouenti, in hoc non peccat, nec simoniacus est, dumtũ psona sit digna. viii. q. i. c. q episcopatũ hoc tenuit verum Ray. in sum. & Hug. qd̃ sequitur Arch. i. q. i. c. ordinationes. & Host. i sum. de sim. §. qualiter. sub §. lingua. Q̃nque preces interponuntur ex necessitate, p bñficio simplici, & aliàs indiget, si autem pro curato, vel dignitate, vel nõ indiget, preces sunt iniustæ & pro digno, de resc'. c. ad aures. i. q. ii. c. clericos. xii. q. ii. c. & fiilli q. vide Ray. in sum. de sim. § qualiter committatur. Idẽ Glo. i sum. de sim. §. in munere ât.

a q̃nq; p̃ces [a] p se interponuntur, q̃nque interponit preces p se, & p digno respectum habens ad vtilitatem ecclesiæ, & Deũ, i tendit tñ obligari propter hoc promouenti, qa aliter forte non potest ipsum promouere ad conferendũ, & hic forte est simoniacus. Q̃nq; interponẽtes p se, & est dignus, & hoc si nõ intendit p hoc obligari, nõ est simoniacus, iniustè tñ cessat facere, & peccat, qa p̃ces, & ꝓsilium est iniustum, & turpe, vnde dicit, q̃ taliter, pmotus non tenetur ad resignationem, sed sufficit, q̃ aliter præsentiam agat. de sim. c. fi. & hæc sunt de mente Inno. aliqualiter ampliata. & hæc vera puto si pro digno interponũtur, etiam si subest alius æqualiter dignus. Si autẽ preces interponit pro se indigno, & in hoc videat magis dignum supplantari, puto, q̃ si est regularis, in hoc peccet, & in eo notatur ambitio, quia p̃t stare sine beneficio. Si autem sit secularis, si aliàs sit cõpetenter bñficiatus, idẽ si nõ est bñficiatus, vel non competẽter, tũc de iure petere possit, ut bñficiet, & impetrare, fortùs p̃ces porrigere, pp qd̃ satis credo, q̃ peccant, redditus abundantes impetrãdo, cũ videant, idoneiorem se per hoc supplantari, credo tñ, q̃ tale peccatũ pnitẽtia deleatur. Q̃nque p̃ces interponuntur ab extraneo, vt sup. dixi, si preces non legitimas, fortius si fiãt carnales, & serua in hoc distinctionem gl. quæ benè, & completè dicit. vnum tñ aduerte, prout etiam. s. dixi, q̃ q̃ñ interponuntur a se, siue ẽt, q̃ñ interponuntur ab extraneo, nõ inducunt simoniam, nisi interponat eas omnia se obligandi ex p̃cib. collatori, vel intẽdens se exonerare aliquo seruitio, vel debito, quo ei tenetur. tunc. n. diceretur simonia, tũ qa in talibus idẽ est remittere, qd̃ dare, ẽt si remittatur obligatio naturalis tãtũ, ex quo obligatus est ad tãtũdem, & ad antidora, ff. de cal. li. ii & l. iii. in prin. ff. de pet. hær. l. sed & si lege. §. consuluit, quia ad hoc, vt committatur simo. oportet, quòd munus intercueniat. i. q. i. c. sunt nonnulli, de simo. c. querelam. tales autẽ preces frequentius interponuntur non pro munere, sed pro cõsilio, licèt læpe injusto, & inhonesto, & iõ non est simonia, q̃uis peccatũ sit, vnde nõ tenetur ad resignationẽ, sed sufficit pẽnitẽtia, de simo. c. fi. Itẽ dicit, q̃ secũdũ opin dicentiũ, q̃ sit simo. q̃uis ad rogantem. ſ. de simo. c. tua, nõ tñ, qa rogatus beneficium cõfert, dumtũ non habeat respectum ad illas preces iniustas, ut hic, & de re iu. c. cum I. & A. Et tunc nec renunciare tenetur taliter p motus, nisi promotor expressisset, q̃ propter preces hoc faciebat, etiam si pecunia data esset, de simo. c. fin. Ego credo q̃ in omnib. casib. in quib. gl. dicit simoniam, quòd simonia non sit, si casus est certus, q̃ non dederit animo obligandi; si est certũ, q̃ animo obligandi, sit simonia: si est dubium, si pro indigno, p̃ces censentur violentæ, & præsumo, q̃ animo obligandi, & inducunt simoniam. Si fiat pro digno, tũc nõ p̃sumuntur violentæ, sed ad exercitãdũ, qd̃ facere debet superior, & non inducũt simoniã, secus tene in datione ẽt pro indigno, & est cã. qa tũc aliqd̃ adest, pmouẽti, sed preces perdit, ubi preces interposuit vt dicit. i. q. i. c. quibusdam. Si pro digno ad excludẽdum magis dignum, illicitæ sunt, & posset in dubio præsumi, quòd animo obligandi, & sic inducerent simoniam, vbi esset regularis, vel aliàs beneficiatus, aliàs non, quia concurrerent in iure. Quãdo que sunt preces spirituales, & tales sunt licitæ, & nõ vitiãt, nec peccatũ inducũt inter quas cõputat Host. p̃ces patronorũ, ad quos spectat potestas p̃sentãdi, de ele. c. cũ terra, & de iure pa. c. nobis. Oia p̃dicta p̃cedunt, q̃ñ sciẽte eo p̃ces interpositæ sunt ab extraneo. si eo ignorãte, & in eius odiũ ei nõ ꝺicat, de sim. c. nobis. & c. sicut. Si ât non in odium, sed in fauorẽ funditus inducunt, p̃cedit, qd̃ s. si non inducãt collationem, non nocẽt, ut dicit Host. in loco palle. Per p̃dicta dicit Host. q̃ putat, q̃ si apparẽte digniori eps ꝓsanguineũ promoueat, non tamen ita dignũ, dumodo dignus exiſtat, q̃ non peccat, quando consanguineus est egenus, & in simplici beneficio: quia & talib. p̃uidere tenẽt. lxxxvi. dist. c. nõ satis. Puto tñ, q̃ in istis casib. in quib. dixi p̃ces illicitas, vrgente necessitate, & vtilitate ecclesiæ, Papa i epi icopatibus, & inferior ordinarius in inferiorib. dispẽsare posset.

Et subnectit, q̃ tanta posset esse necessitas circa episcopatũ, q̃ Metropolitanus cum consensu capituli posset episcopatus cuiꝰdiam committere idoneæ personæ vsque ad beneplacitum Papæ, de ele. c. nihil. §. pe. sup. e. c. à multis, de sim. c. sicut nobis, vide de sup. neg. præla. c. si episcopus, l. b. vi. & c. seq. De hac materia vide i. q. i. c. ordinationes, viii q. ii. in sum. 8. q. i. c. Moyses, & i. q. i. c quibusdam. Host. in sum. 8. q. i. c. Moyses, & i q. i. c eiusdam Host. in sum. de simo. §. qualiter committatur, sub. §. lingua. hæc p̃cedũt in dignitatib. spiritualib. & bñficiis. In tẽporalibus ât ponũt, qd̃ iuris Doct. de offic. præt. l. Barbarius. dic. q̃ si dignitas est priuata, cui nõ est iurisdictio annexa, vt q̃ sit actus catus, & licet palã, non clam, ff. de polli. l. i. §. i. ff. de mu. & hon. æstimationẽ. Si ât hẽt annexã iurisdictionẽ, olim sic distinguebatur, & in eis, ut in præl. iurib. sed hodie nõ est licitũ illã petere etiam palã, qa p̃sumit lex, q̃ rẽpublicã gratiaret. i Auth. vt iud. sine quoquo suffr. fiant. §. i. & §. cogitatio, col. 2. & quod no. Barto. in d. l. Barbarius ubi plenius dicit. Quandoque petit officiũ publicũ p viã iustitiæ, ut qa aliqd̃ ptendit, ex quo debetur, aut per modũ virtutis, aut p modũ ambitionis, aut est dubium. Primo casu, licet petere. h. d. verũ, q̃ñ est debitũ p uiam iustitiæ, secus si per uiam gratiæ, ut no. de postulatio. prælat. c. bonæ, il ii. & c. fi. & in hoc damnatur Bar. qui dicit, q̃ per uiã postulationis potest. Dic q̃ Bar. non malè loquitur, si per uiã gratiæ. nõ iustitiæ, hæc vera, nisi quando à iure vocetur, ut q̃stio tur, de elec. c. cupientes, lib. 6. & tunc bene admittitur, cũm prouocatus veniat. Secundo casu p̃cedi, non impetrari cõsueuit. ff. de ori iur. l. ii. in fi. Tertio casu, q̃ñ per ambitionẽ, non concedi-

b tur, licèt ut temerarius repellatur. [b] l. ff. ad l. iul. de ambitu. Dubio dicit ibi, quid iuris in ſpũalibus, & multa dicit falſa. Ideo in hoc sta canonistis. In dubio dicit in temporalibus, q̃ præsumitur contra eum, qui inuerecunde petit, tamen si concedatur, bene retinet, ut d. l. Barbarius. hæc vera, nisi pecuniam conſequatur, ut d. §. cogitatio. in Auth. vt iud. sine quoquo ſuff. fiant. Hoc verum quando hẽt administrationẽ, uel iurisdict. si autẽ est nuda illa dignitas potest dari pecunia, ex quo alij non nocet. l. i. §. sed si qdẽ. ff. de polli. & hoc si publicè fiat, secus si priuatim, q̃ tũc p̃sumit ꝺ illũ, l. i. C. de fam. libel. Non insistamus in istis hodie, q̃ spuale, & spirituale venalitati expositũ est. Quid si nõ colatori. sed familiari collaterali dedit pecuniã, vel p̃ces porrexit, vt daret operã q̃ pmouereꝰ adoꝓficiũ? dic secũdũ Inn. q̃ idẽ, ac si datũ, uel dictũ fuisset promotori, uel bñficii collatori. q̃. v. c. p̃sentiũ. Quid si quis adulatur alteri, ut beneficiũ cõferatur? dicitur dicit Inn. q̃ vt simoniacũ, & ꝑt immunis dici ab obligatione. i. q. i. c. ordinationes, & quatuor. c. seq. non tñ tenẽt ad beneficii renunciandũ. de sim. c. fi. credo, q̃ si specificè adularetur, tũc tñ, idẽ qd̃ ſ. in precib. si adularetur seruitio, uel alio munere, si monia expressa esset, si utroque intenderet, si solum adulatur, non idem. Oppo. cum glo. ii. innuit, q̃ hic non possit ad superiores ascendere. Contra. si. n. non erat simoniacus ex tali datione nulla causa subesset, propter quam deberet impediri. ſ. de temp. ord. c. fi. Sol. dicit gl. q̃ aliàs erat irregularis. Sed tũc ultrà si esset irregularis promoueri nõ poterat ad Abbatiam, quia oportet, q̃ sit in ordine præsbyteratus. ſ. c. i. Sol. dicit glo. q̃ ex necessitate potest quis esse abbas, & dispensatiuè irregularis, & in mo ribus constitutus, sicut & diaconus, 50. dist. c. accedens, & intermissis qui curam monasterii gerere potest, ut ibi. Non enim mis à quibuslibet muneribus excluditur, C. de his qui non temple. stipen. l. i. lib. x. ad hoc, quia nomen abbatis plus est onerosum quàm honoris. xviii. q. ii. c. hoc tantum. Item abbas potest laicus. lxxxxix. dist. c. a subdiacono. xvi. q. i. c. generaliter, habito respectu ad ius commune non. dic quòd olim potest laicus esse abbas, & infamis habens maculas præcedentes, sed hodie, quia oportet, quod sit præsbyter, non nisi dispensatiuè & sic fuit hic. In eo autem qd̃ dicit gl. q̃ potiùs est solicitandus q̃ honoris, dicunt Doct. qd̃ melius staret, & plus, qa negant. q̃ p̃t, quin sit honoris, & dignitatis, de priui. c. ut apostolicæ, libro vi. quia oẽ, quod eminet &c. xiii. dist. c. nerui. §. aliùs. lx. dist. c. omnia, & vide de corp. vit. c. expoſuiſti. No. glo. in duobus. pomo in eo, quod dicit, q̃ infamis potest esse abbas, secũdò, quod laicus poterit esse abbas, & alleg. text. q hoc dicit. Quæro an hic

Abbas

ADDITIONES.

a ¶ Quandoque preces. Hoc tenet d. Abb. in c. tua nos, inf. de simo. ubi dicit, q̃ humiles preces emisſę à digno pro beneficio, non inducunt simoniam, q̃ est perpetuo notandum, secundùm eum, ad excusationem eorum, qui dominant Cardinalib. & aliꝭ prælatis, ut per eorum intercessionem conſequantur beneficium, quia si omnino intendunt donare, non principaliter cauſa auxilij, sed quòd secundariò hoc sperent, non est simonia. facit glos. in c. quid proderit. lxi, distinctio, & in c. sunt nonnulli, prima q. prima Seb. Sapp.

b ¶ Repellat. Vide ad hoc domin. Abbat. i c. extirpandę. 6. q. 2. uers. c. col. per. idem ꝑb. vbi dicit q̃d lex Iul. ambitus nõ hẽt locũ in curia Romana. Hodiernus Abbas in c. venerabilẽ, de ele. q̃ ambitio ad dignitate nõ ꝛeꝓbanda, de quo ꝑ eũdẽ in c. ad nostram. eo. tu. dignitas tamen non est conferenda ambitiosis, ut no. idẽ do. Abb. i c. cũ ſa dudũ, & i c. cũ i tñ, in i. no. de ꝑb. Seb. Sapp.

Abbas irregularis sit benedicendus? uidetur quod non, qa datur illa benedictio, vt monachos suos benedicere possit, sup. de sum. neg. ꝓla. c. i. & vt possit minores ordines cõferre, quos nõ cõfert nisi sacerdos. inf. c. prox. hic ât nõ ordinaꝰ in sacerdotẽ, cõsequẽter nec bñdicit, nec cõfessiones audit, nec absoluit, inf. de pœ. & re. c. oĩs. habet ergo curã sup. illa, q̃ sũt iurisdictionis, nõ quæ sũt ordinis, & sic nõ benedicendus. In contrariũ, benedictio Abbatialis nõ est ordinis, sup. c. i. & abbas põt esse laicus, ad hoc quia curia abbates non præsbyteros benedicit, ad hoc de re iudi. e. in causis. Sol. dicit Host. talem non benedicẽ dũ, per prius alleg. Nõ ob. inf. c. prox. vt ibi dicetur. Non ob. q̃ laicus põt esse abbas, qa correctum est, nam oportet esse cleri cum nisi dispensetur, vt hic, de arbit. c. contingit. de iud. c. ii. Nõ ob. quod curia hoc facit, quia hoc facit ex speciali prerogatiua ideo ab inferioribus non vsurpandũ, de temp. ordi. c. i. & ii. ad hoc, qa ex quo dẽt esse ꝑsbyter. sup. eo. ti. c. i. & inf. eo. ti. c. i. in vi. speciale debet benedictionẽ recipere. Primò igitur debet ordinari, secundò benedici, vt gradatim ascendat. lxxxxix. dist. elegim', ff. de mu. & hon. l. vt gradatim. Quæro, qualis est hæc bñdictio ordinaria nõ, qa ꝑ ipsã nõ datꝰ certus ordo, nec imprimit characterꝫ simplex nõ, qa habet annexã potestatẽ cõsecrẽdi ordines, dũmodo ꝑsbyter sit, inf. c. proxi. dicit Host. q̃ est mixta, ad hoc vide glo. in cle. attẽdẽtes, uersi. statuimus, de statu reg. inter simplicẽ, & ordinariã, de vtroq. participans, sicut de iure emphyt. dẽ. C. de iure emphyt. l. i. habet tñ fm eũ maio rẽ participationẽ cũ ordinaria, qa manus impositionẽ Epalẽ requirit, quæ nõ fit abbatissę, qa eius manus impositio simplex est, vt patet in lib. Põtificali, ad hoc q̃ no. inf. c. pxi. Per hãc decre. dicit Io. And. duo. Primò, quòd ubi duo concurrũt eligendi, sẽper melior eligẽdus est, sed ex post facto sufficit, qd̃ electꝰ non sit malus, de elec. c. cũ inter canonicos, de offi. custo. c. fi. Secũdò, q̃ ad hoc, ut promouens excuset, sufficit, q̃ credat, ꝑmouendũ ecclesiæ vtilẽ, & q̃ cõmuniter credatur, ut ei nõ imputeꝰ, ẽt si secus accidat. sup. eo. in c. ad aures. Tertiò p hãc dec. dicit Host. q̃ ex ordinaria ptãte nõ data alia legatione, uel de legatione potest episcopus cum inhabili promouendo ad abbatialem dignitatem dispensare, dato, q̃ non possit dispensare cum uitio, quando cum hoc habet dignitatem remanente uitio, & effectu vitij, vt hic, & remittit ad Specu. tit. ii. §. nunc de episcoporum, uer. lxi. & idem hic Boatinus.

SVMMARIVM.

1 *Abbas electus, an possit conferre primam tonsuram suis monachis?*
2 *Benedictio abbatialis non datur, nisi diebus Dominicis, & non festiuis.*
3 *Benedictio abbatis non potest fieri antequam sit sacerdos.*

CAP. XI.

Cum contingat. Abbas si est præsbyter benedictus conferre potest ordinem clericalẽ. Communis diuisio. Secunda ibi, super quo. Casus literalis. Laici aliquando transeũt ad monasteria, & ibi a suis ab ebus tonsurantur. quæritũ fuit a papa, an clericalis ordo in nsura huiusmodi conferatur? & ipse respõdet, qd̃ cum in sepima synodo sit statutum, ut liceat abbatibus in ꝓprio monasterio solummodo lectores per manus impositionẽ dummodo & ipsis abbatibus et eꝑo manus impositio facta noscatur, & sacerdotes existant, ꝑ primã tonsurã in forma ecclesiæ datã clericalis ordo confert. B. No. Primò, q̃ abbas ꝓprio monacho põt cõferre ordinẽ de primis lectoratũ. Et no. duo requiri, unũ in persona abbatis. ſ. q̃ sit præsbyter. Secũm, q̃ hic sit pro prius monachus Abbatis cõsecrãtus. Tertiò requiriꝫ q̃ abbas receperit manus impositionẽ benedictoriã. ideſt, q̃ sit benedictus. Quarto, q̃ cõferat lectoratũ fm formã ecclesiæ, & iõ nõ quælibet abbatis tõsura est bñdictoria, seu ordinatoria, sed illa quæ aio. & ordine sit bñdicendi. † Op. q̃ electus tñ in Abb. p̃t conferre primã tonsurã, [a] sup. de sup. neg, præl. c. i. Sol. dicit hic gl. fatendũ hoc procedere, q̃n non est negligens, cõtrarium ꝑ cedit, q̃n negligens est eps in benedicendo; sed dicunt Docto. q̃ hoc restringendum est tñ ad Cistercien. vt ibi fuit, & etiam fuit ibi dubitatum, an extenderet ad manum ordinatoriam? Op. q̃ abbates non habẽt manus impositionem, vt patet xxiii. di. c. Subdiaconus. Sol. nõ habent manus impositionem con secratoriam, licet bene ordinatoriam, ut hic. Quæro an Psalmistatus sit ordo? uidetur q̃ non, quia ubi agitur de cæteris ordinibus, non agitur de isto. ix. dist. i. c. a subdiacono. lxxvii. di. c. illud. hoc tenuerunt quidam in contrarium est hic tex. q̃ dicit q̃ per primã tonsuram clericalis ordo confertur, & ẽt præsbytero licet xxiii. di. c. psalmista, vbi de hoc in sum. Hu. ad hoc alleg. Doct. xxvii. q. i. c. si quis episcopus, vbi psalmista deponitur: pro hoc fm Host. quia per hoc recepit officium cantandi ordinat in ecclesia. xxiii. di. c. psalmista, & vinculum promouendi initiatur, & per hoc gaudet priuilegio canonis, si quis suadẽte. xvii. q. iiii. cui tenũciate nõ põt, de fo. comp. c. si diligenti. Itẽ ꝑ consecrationẽ cõfertur ordo episcopalis. lxxvii. di. c. i. de tem. quid. c. si archiepiscopus, & c. seq. sic epalis est ordo, cuius author. alia expediuntur, quæ nec inferioribus committũtur. de consẽ. eccl. uel alta. c. aqua. & sic tacere debẽt, q̃ negãt nouẽ ordines, sicut sũt nouẽ hierarchiæ Angelorũ, de quo remittit ad summam de or. ab epo, qui episcopatui renunciauit. Quid de præsbytero, an conferre possit psalmistatũ? glo. dicit quod sic. hoc tenent Hugo. Ray. & Goff. in sum. de ord. ab epo. Io. & In hic per di. c. psalmista. Non ob. quod nullus ordinari possit sine ti. lxx. d. c. i. & titulum non potest conferre presbyter. xvi. q. vii. c. nullus oĩno. quia illud c. est locale, uel loquitur de ꝑbendis habentibus curã animarum, vel nõ dant de nouo, vbi date nõ consueuerunt. maximè, vt habeat etiam non residens absq. licentia epi, sed in beneficiũ, vt habeãt vnde viuere possint, bene dant. vel dato quod nõ habeãt beneficium, quod dare possint, dabunt psalmistatum ad titulũ patrimonij, de præb. c. tuis. vel fortè est alias paratus dare beneficium, fm Inno. uel loquitur de ordinãdo ad sacros, qui non debet esse sine beneficio. Lau. xiii. q. ii. c. nõ licet. Ber. ibi. & Host. in sum. de or. ab episcopo, uidenẽ tenere, q̃ ꝑal. c. nõ loquaꝰ de ordine, sed de ordinis exe cutione p id, q̃ dicit, officium, & ꝑ literã istã a ꝓtio. Io. An. dicit, qd̃ prima opi. est vera si talis præsbyter, qui sup. laicum habeat episcopalẽ iurisdictionẽ, vel quasi, de priui. c. abbates. in fi. li. vi. Secũda opi. fit ꝛa, qa illã nõ habet. Quæro, qd si omittatur iste ordo? dic fm Inno. quod non reperitur, quia nullum speciale officium per eum, sicut per alios confertur, & quia recipiendo alios ordines, videtur facere posse, quæ ad hunc pertinent. dicit tñ se non credere, q̃ qdã dicunt, hũc ordinẽ in de suetudinem abiisse, & uide de tempo. ord. c. ex parte, super i. gl. Host. dicit, q̃ est repetendus, quia aliorum est principiũ. Itẽ si manus impositio ordine aliter ritè collato, & liquoris qualitas repetunt, multò fortius hic ordo, de sacra. non ite. c. i. & ult. fm Host. Quæro, an cõuersis monasterii possit hũc ordinẽ ꝓferre? Abbas dicit, q̃ sic. idẽ de his, in quos hẽt eꝑiem iurisdictionẽ, uel quasi, nã his ꝑt cõferre tõsurã, alias nõ, nisi hẽat ex priuilegio papæ, de priui. c. abbates, li. vi. si ât alteri cõferat, valet fm Boa. & idẽ Arch. in d. c. Abbates. Quæro an alios ordines à lectoratu cõferat? dicit q̃ sic, vt alios duos minores, qa eadẽ est rõ, de cõst. c. trãslato. Cõtrariũ tenet hic Pet. & Bar. Brixi. lxix. dist. c. i. & pro ipsis facit verbũ, solũmodo, q̃ sequiſ, si determinet verbũ lectores. Host. dicit, q̃ prius facto seruatur. Nec ob. illud verbũ, solũmodo, qa determinat verbũ, in proprio monasterio, q̃ sequit. Quæro, quo tpe licet abbatibus tales ordines cõferre de quatuor tẽporibus planũ est, q̃ possiunt, de dieb. Dominicis vl̃, q̃ nõ possint, qa solis epis hoc est cõcessum, qa de Epis hoc ſpaliter exprimit, de tẽp. ord. c. i. & 3. Host. contra, qa cũ hoc in suo tũ monasterio his liceat, nõ præjudicabit alteri, & latior debet fieri interpretatio, de author. & usu pal. c. ex tuarũ. Itẽ potius de Dominicis, quam de quatuor tẽporibus vl̃ sentiendum, ne uideantur generales ordinationes tenere, simile de consec. dist. 3. c. peruenit, & uide q̃ no. de sup. negl. põla. c. i. de tẽp. ord. c. 3. † Quæro, quo tpe possit dari bñd ctio Abbatialis? Host. dicit, qd̃ hoc declaratione egeret, & vl̃ q̃ quolibet die, sicut cõsecratio ecclesiæ, de cõs. eccl. vel alta. c. 2. In cõtrariũ, qa hæc est maior, q̃ ordinatoria exorcistatus, cũ illa ex hac pẽdeat, ut hic, & lxix. di. c. q̃n. & tñ illa dari non dẽt, nisi Dominicis, & festiuis diebus. sup. c. 1. 2. & 3. ergo nec ista, quæ principalis est, qui fil. sint leg. c. per venerabilem, & hoc tenendum fm Host. 75. di. c. q̃ a patribus. ad hoc cle. de sta. mo. attẽdentes. §. statuimus. in glo. 2. † Quæro, an bñdictio Abbatis possit fieri antequam sit sacerdos? dic q̃ nõ arg. ſ. c. proxi. & sic in telligę hoc, licet posset hic colligi contrarium.

ADDITIO.

2 ¶ Primam tonsuram. Et alios hic enumeratos, quod tamen restringes, scilicet qd̃ possit illos ordines conferre suis subditis duntaxat, i. no. Archid. in c. quoniam, lxx. di. plene per Felin. in c. eam te, col. v. uersicu. quartò restringitur, sup. de rescri. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus, an & quando possit transire ad strictiorem religionem?*
2 *Religiosus transiens ad strictiorem ordinem, an possit postea ad primum reuerti?*

CAP. XII.

Intelleximus. Si canonicus regularis factus monachus iusta de cã ad canonicatũ reuersus, ibi præficit in prælatũ, licitè p̃t tenere ꝓbaturã. h. d. Primo narrat factũ, ex quo secundo dubium elicit, ibi, ne igit, cui tertio rñdet, ibi, discretioni. Casus lite. Quidã monachus sine lnia sui abbatis leuitatis cã transiuit ad monaste. sãcti Victꝰ. & cũ ibi in ordine illo aliquãdiu pmãsisset, de cõsilio quorũdã rediit ad primũ, & ibi suis meritis exigẽtib. electus fuit in abbatẽ, qa i sẽdo monasterio morã fecerat, dubitabat administrare in officio Abbatiæ, cõsiderãs, qd̃ legit in canone, ne qs canonicus regularis efficiat monachus, nisi fortè (q̃ abſit) publicè lapsus fuerit, & si factus fuerit, ad canonicatus ordinẽ reuertatur vltimus i choro manẽdo. cõsulit papã sup hoc. mãdat ei papa,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quatenus circa curam sibi commissam solicitudinē hēat diligentē, sequētia bona cōtinuādo prioribus. B. No. i. ꝙ nō dī qs licitē trāsire de canonico regulari ad monachatū. No. ii. ꝙ illi citē trāsiens ad ām monasteriū, ꝑt ad cor reuersus repetere primū monasteriū. No. iii. ꝙ aliqn ꝑsecre in prælatū stat pro eligere. No. iiii. ꝙ rōne delicti licet canonico regulari trāsire ad monachatū. No. v. ꝙ si ius dispositū, quē vltra in loco mansurū, intelligit lex, nisi noua subsit cā, ꝓp q̄ ad aliū locum habeat trāsire. No. vi. qđ Abbas in abbatia dī habere curam. No. ꝙ in dubio trāsiēs ad monasteriū, ubi rōne delicti, vel nō delicti trāsire potuit, potius ꝑsumitur, ꝙ nō rōne delicti, sed alia cā transuerit leuitatis, vide sup. de renū. c. post trāslationē, & de or. ab

1 Epō, c.i. & ꝙ ibi no. † Opp. ꝙ qs possit transire ad ſtrictiorē religionē, vt de re. c. licet. Sol. gl. ponit plures solutiones, quas sic cōclude. Quandoq. quis transit ad ſtrictiorē, & est in habitu

a probationis tūs, & poteſt ad primā reuerti. [a] Quandoq. ibidē professus est, & tunc aut trāsiuit lnīa nullo modo petita, & ad

b hue cogitur reuerti. [b] Aut transiuit lnīa petita, & tunc si locus est latioris religionis, reuerti cōpellit, aut est ſtrictioris. & tunc, aut transiuit leuitatis cā. i. nō petita licētia, de quo ēt sup. in d. c. mandamus. xix. q. iii vbi dī ꝙ illud, quod dī in c. sanè, fuit di ſpēsatio, idē Inn. hic. contrariū tamen no. Ber. in c. licet. de regu. Et propter hoc dīt quidā, ꝙ locus canonicatus erat arctio ris regulæ, q̄ monacharus, & per hoc ꝙ in dubio ꝑsumitur, reuerti cōpellitur, hoc dicit in effectu gl. Et inter cætera no. vnū, ꝙ grauior vī regula canonicorū regularū, q̄ monachorū. Sed obuiat, quia si transiuit ad leuiorē religionē, iam apostata est, ergo nō pōt promoueri, iii. q. iiii. c. beatus. Sol. licet fuerit apostata, nō impeditur ām Inn. eius promotio post pnām, de tēp.

2 ord. c. ex parte, ꝙ no. † Opp. qđ non possit reuerti ad canonicā in casu, quo malè transiuit, qa si benè transiuit, non poteſt illam repetere, ergo multō minus si malè, ne melioris conditionis sit deliriquens. Sol. intellige, ꝙ reuertitur ad canonicā, si canonici ipsum repetāt, alias nō cogitur canonica ipsum re cipere. ex quo malè transiuit, quia eo ipso, quòd transiuit puniendus est, de trāsla. prela. c. licet, de renun. c. ex transmissa, & c. ꝙ in dubijs. dicit Host. quòd de mente canonis est, ꝙ canonicus regularis nunquam possit fieri monachus, excepto casu, inf. de iure patro. c. ex literis, & hoc statuit Vrbanus ſin fauorē sui ordinis, tamen istud dictum hodie nō vī procedere per c. sanè. inf. de regu. xxi. q. i. & ii. per totum. Non obstat. xix. q. iii. c. duæ sunt, quod pōt intelligi quò ad hunc casum, quando de inſpiratione sit fides, fortè per miraculum, uel signum, de hæretic. c. cum ex iniuncto. de renunciatione, c. nisi. §. verum.

ADDITIONES.

a ¶ Reuerti. Adde latè Ro. consi. 341. & Lapum all. lxii. & 130.
¶ Et ratio est, quia transiuisse ad aliam religionem non dicitur, nisi facta ptofessione in ea, ut no. plenissimè Card. in cle. i. in i. opp. & ibi an requira tur licentia papæ, uel sui superioris immediate, de reg. & transf. ad reli. c. licet. Zac.

b ¶ Cogitur reuerti. no. Abb. in c. licet, inf. de reg. Et dic idem esse, si dubitatur an petierit licentiam, quia etiam tunc cogitur redire, ita sing. Car. in cle. i. in ii. no. c. ti.

SVMMARIVM.

1 *Ordinatus si non habet beneficium, potest ordinantem compellere ad prouidendum de beneficio, & eius successore. 3. 4.*
2 *Clausula consueta in literis appomi, habetur pro apposita.*
3 *Successor non obligatur ex facto prædecessoris in delictis, secus in aliis.*
4 *Examinatus semel, an debeat iterum examinari?*
5 *Papa si mandat prouideri in aliqua ecclesiarum talis diœcesis, an possit prouideri in ecclesia cathedrali?*
6 *Clausula, prouideat in aliqua ecclesiarum talis diœcesis, an comprehendat ecclesias ciuitatis?*
7 *Professus in beneficialibus, quomodo fiat?*
8 *Litis contestatio an requiratur in beneficialibus?*

CAP. XV.

Accepimus. Ordinatus ad sacros sine titulo, ab ordinatore, iustè petit bñficiū, nisi post ordinationē reddiderit indignū. h. d. Cōis diuisio. Sed a ibi, licet igit. Casus litera. Epūs Bracharen. quosdā clericos promouit ad sacros sine certo titu. clerici isti impetrauerūt literas super sua prouisione ɔ Epm Bracharen. ad quosdā executores. E piscopus, qñ citabat ab eis exceptiones proponebat ɔ ipsos cle ricos, sed ipsi eas admittere nolebāt, vnde petijt sup hoc puide ri. Vnde papa rescribit ei dicens, licet in ordinationibus clericorū tā ipse, quā antecessores ipsius, eandē diligentiam debuerint adhibere, vt minus idoneos non ordinarēt, unde ām hoc ɔ illos exceptionem opponere nō possūnt, nisi fortè post promotionē reddiderint se indignos. tū papa ex abundāti, qñ scribit pro talibus, facit apponi in literis, si ordinatus ꝓ quo scribit, sit ecclesiastico beneficio nō indignus. Vnde licet papa sine ali qua examinatione possit illum cōpellere ad prouisionem illorum, quos ipse, uel antecessores sui ad ordines receperūt, tū non debet grauiter sustinere, si illos faciat per alios examinari, quos non credit sine examinatione ordinatos fuisse, antequā ipsū ꝓellat ad prouisionē illorū. Mādat ergo eidē quatenus ꝓuideat illis, ꝓ quibus literas suas recēpit in forma cōi, in ma iori eccl'ia, uel in alijs diœcesibus Bracharen. & exceptiones,

1 quas ꝑ ipsos duxerit ꝓponēdas B ¶ No. i. ꝙ ordinat⁹ ad sacros fine titulo acqrit sola ordinatione ɔ ordinatorē obligationē, ut cū ꝓellat ad ꝓuidēdū de bñficio. Et no. ꝙ ista obligatio n solū ꝓpetit ɔ ordinārē, sed ēt ɔ ecclesiā. No. 2. ꝙ ordinās tenet de habilitate ꝓmoti ingrere, nec cū dēt, si inhabilis in veritat, ordinare. No. 3. ꝙ de rigore iuris ordinās indignū, & inhabile, nō ꝑt opponere ɔ cū de indignitate antiqua, sed noua. De qq tate tū in petitione bñficij admittit, ēt ad opponendū de anti

2 qua. † No. 4. ꝙ clausula in literis apponi cōsueta semꝑ subintel

a ligit, [a] ad hoc de rescrip. c. cām, & c. 2. & c. ex oporteat, de accu.

3 † No. 6. ꝙ obligatio ad prouidendū de beneficio sine titulo ordinato nō est pōnalis tūs ɔ ordinantē, sed ēt cōtra successore eius, quia competit contra ecclesiam. No. 6. qđ examinatus ꝑ

b iterato examinari, [b] qñ est suspicio de dignitate, & maximè qñ aliqd petit. No. 7. ꝙ forma iustitię appellatur forma communis, & ꝙ in beneficialibus forma iustitię nō solum competit prouidere in ecclesia propria eps, sed ēt cōpellitur, & pōt ꝓuidere in alia ecclesia sue diœcesis. Opp. I. innuit ꝙ probatus ad ordinē, ꝓbatus vī ad beneficiū cōsequendū. contra. xii. dis. nos cōsuetudinē, & de ele. c. scriptū. glo. non soluit. dic ꝙ appro batus in uno cōsecutiuo ad id, & in minori, de rigore vī appro batus, ut hic, sed in separato, vel maiori nō, ut ibi. Opp. 2. quod tex. contradicat, qa dicit, qđ exceptio non dēt admitti, qñ ipse examinauit, & tamē postea admittitur, ut patet in fi. Solu. dicit gl. quando examinauit per se, exceptio non admittitur, qñ a pliū. ut per Archi. benè admittitur, ita dicit gl. hoc vī contra tex. q loquitur, qñ fuit examinatus ab eo. Vel secundò dic cō cludēdo, ꝙ nō admittit eps ordinās opponēs, ut in prine. Sed dato qđ opponere nō possit, nihilominus superior mādare ex officio inquiri, & inquirēs ex officio dēt supplere, ne ꝓmoueat inhabilē & indignū, & sic gl. dēt hic intelligi, & benè dicit. A hij, ꝙ non audit de iure, sed benè de gra admittit, vt hic, qui dixit id, ꝙ no. in capitulo fuisse factū de gratia. Et si quæris, quare plus in hoc faueat ordinanti, quā ordinato? dic qđ plus imputatur clerico, qui de facto suo certus esse debet, de ref. c. excommunicato, & ex eo, qđ nō pādit crimē sui, de cor. vita. c. exposuisti. Episcopus aūt posset ignorantiam allegare, ff. pro suo. i. fi. Secundò, qđ papa nō dēt esse contētus examinatione Epi, unde ꝑt, & dēt ipsū examinare, ex quo ab epo petit bene ficiū, quanquam epūs taceret, & negligeret, de excep. c. excep tionē. ideo pōt de eo, qđ facere pōt sine clerici iniuria, grātiā facere Epo, qa nemini facit iniuriā, qui vtitur iure suo, de elect. c. cū ecclesia, de quo co. tū. in sum. Hæc uera, qñ vult opponere ɔ bñficiandū de defectu pſonæ, de qualitate uerò, & qualitate bñficij semꝑ admittit. de pb. c. cū ām. Hic tū habes qđ ōt ex sū. quo eps ab opponēdo repellit, per hoc tū nō deficit officium

4 iudicis, imo habebit ptātem ingrēdi, de collu. det. c. 2. de elec. cū nobis, 2. q. 7. c. grendū, ff. de postu. l. quos, ꝓhibet. inf. de ap. c. cōstitutus. ff. de adu. l. i. §. si publico. ff. de pe. hæ. l. fi. † Nunqd si vnus epūs mādat alteri, qđ ordinet, an teneāt mādans ꝓuide re? Inn. dicit qđ nō, ēt si ordinans non est sufficiens, ad iij. qui. c. Epm. In cōtrarium alle. Host. qđ vī feciſſe, q ꝓ alium facit, de ſen. exc. c. mulieres. sed de hoc dic, ut inf. de præben. c. ii Epūs,

ADDITIONES.

a ¶ Subintelligit. Adde limitādū, ꝙ hoc est uerū, nisi resultet falsa latinitas, ꝙ tūc ꝑp defectū falsæ latini, rescr. eēt utiosū, ita limi. Ro. cōl. 315. i iuc. tex.
¶ Adde hoc no. eē plenius examinatū, & limitatū in c. cū M. Fer. o. v. & ibi i apo. ad ꝓpsū tā anti qs, q̄ meis, in apo. in uer, sicut cōsuetus, sup. de cōſt. Za.
¶ An, & qñ falsa latinitas ēt ꝑ subauditū intellectū utiter rescriptū unde in l. Imperator, ff. de ſta. ho. & ꝑ Bal. in l. eā q̄. in 2. co. C. de fidei. & hī ꝑ Bal. de Do. in c. for⁹, de uer, sig. Dicas tū, ꝙ talis falla latinitas sue grāmatica vitat rescriptū papæ, si tale uitiū est cuidēs, secus ār si ēt saluari ꝑ figuras gram maticæ, uel uitiū est dubiū, ut plene trac. in c. ad audiētiā, de rel. & idem ca cas si esset leuis error, ām gl. & Doct. in c. ex parte, de fi. inſt. & an uitiet ſtim, testim, uel sententiam, habetur per Bar. in l. Plautius, ff. de auro & ar le. & per gl. Bal. & Do. in l. 2. C. de ſen. ex peri. reci. An. Fran.
¶ Subintelligitur. Vide latè per d. Ias. in l. ut liberis, C. de col. & in l. certi co dicto. §. si numos, ff. si cer. pet. latè per Fel. in c. cum M. Ferra. col. 3. cum se sup. de const. & An. Si. in c. quod translationem, col. 6. cum se. de off. le. Sab.

b ¶ Iterato examinari. Adde late Old. consi. 18.
¶ Limito ꝓdicta, nisi talis examinatio esset cōmissa cōsciæ alicuius, qa tūc nō posset retractare, ita no. Rota dec. 418. in c. Fuit dubitatū, &c. in no. Za.
¶ Circa hoc, an qui semel fuit examinatus, possit iterū examinari dicas ꝙ semel electus ad curā ālarū, qui fuit examinatus, si postea eligat ad aliā cu rā, pōt iterū examinari, ut uoluit gl. in c. in genesi, de ele. & no. Imno. in c. uenerabilis, de exc. et Io. An. in c. ſi. de pur. can. et Spe. in ti. de iu. pa. sup. ra. et uide Inn. in c. cum in magistrum, de ele. imo is, cui committitur examinatio, si male approbat, punitur, etiam si conſcientiæ suæ examinatio committatur, ut no. Ioan. An. in c. nihil, de ele. et habetur in c. scripturi, c. ti. et in c. cum secundum apo. de præb. An. Fran.

scopus, lib. 6. quia si mandat de certa pſona, teneē sibi ꝓuidere,

5 alias non. † Opp. ꝙ culpa ꝑdecessoris nō noceat successori, de reb. eccl. nō alie. c. Epi. de pca. c. 2. So. ꝑdecessor in alienationib.

a nō obligat successorē, [a] nec in dilectis, de exce. c. cū uenerabilis. sed ex facto ꝑdecessoris benè obligat ꝑdecessor. nā si mē caret ordinatus, cederet i opprobriū cleri, de quo remittit Host.

6 sup. de renun. c. ad supplicationem. † Opp. cū gl. qđ semel exa

b minatus, [b] iteratò nō examineē. inf. de offi. leg. c. licet. Sol. dicit gl. ꝙ examinatus iteratò dēt examinari sup nouiter supueniē tibus. Sup antigs aūt existētibus, dic, ꝙ quidā dicūt ꝙ exami natus, iteratò examinari dēt, ne ꝓmoueat indignus ɔ publicā utilitatē, unde negligētia prioris examinatoris nō dēt facere, ꝙ indignus ꝓmoueāt, & ad hoc teneē superior, de elec. c. nihil est. dic ꝙ si nihil noui petit examinatus, examinari nō dēt. Si ār aliqd noui petit, iteratò examinari dēt, saltē de ętate, ne ɔ tingat bñficiū ɔ utilitatē publicā, & alarū periculū cōmitti in digno, & inhabili. Dic ɔcludēdo totū, si qris an admittat exce ptio ɔ ordinatū, ut repellat a bñficio ɔsequēdo dic, ꝙ si opponi tur nouus defectus, ꝙ quilibet admittit, & rō, qa non est quod imputet ordinati. Si opponit antiquus defectus, & indignitas, aut defectus q̄ opponit, est talis, ꝓp quē, quanquā sit quo ad or dinē semel approbatus respectu certi beneficij, reddit tū ipsū inhabilē quo ad beneficium, ad ꝙ promoueri petit, cū sit bene ficiū requirēs maiorē idoneitatē eo, in quo semel est approba tus, & dicēdū est, ꝙ ipse idē, q̄ semel approbauit, ꝑt admitti, ar. eorū, q̄ no. gl. ꝑcedēs, & iurū ibi allegatorū. Ad hoc faciūt no. hic ꝑ Host. q̄ dicit, ꝙ ubi de qualitate beneficij opponit, q̄libet est admittēdus, qa intelligēdū est eius dictū, ut sup. Si uero nō est beneficiū reqrens maiorē idoneitatē, tūc si ēgris, an ex offi cio ipsā admittat, & inquirat ingrens, vel alius ꝓmouēs, uel ꝓ moueri mādās, dic qđ sic, ar. c. cū nobis olim, de elec. & in c. 2. de col. deteg. Si ēgrit an ipse possit opponere, qui ordinauit per alios? & tūc aut mādauit ordinari certā pſonā, & ipse nō admit tit, nisi ut inf. qñ per se ipsū ordinauit. Aut mādauit de incerta pſona, & tūc benè admittit, arg. c. si Epūs, de ꝑben. li. vi. & quod ibi no. Si ordinauit ipse, & tunc si ad pſentationē alterius, qui hēt examinare, ut qñ ad Archidiaconū spectat, de offi. Arc. c. ad hęc, & tunc pōt excipere, ut hic, & ponit Archi. 24. di. c. qñ. Quandoq. ordinauit p se. i. alio nō pręsentāte, & tūc dic, si qris an successor admittere possit, vel opponere, & dic, ꝙ sic. Si ār vī idē, & dic ꝙ nō, de iure, ām quoldā, ēt si postea ad notitiam eius deuenit, dūmodo id prius p examinationē scire potuerit, de clā. de spō. c. fi. Alij. qđ sēper de equitate admittit, ne indign⁹ ꝓmoueat, de resc. c. cū adeo, & isti diuinā. Hoc uerū, qñ oppo nit crimen, secus si irregularitatē, vel illiteraturā præcedētē, vel sequentem examinationē opponāt, qa nō admittit, sed cogit prouidere, de temp. ord. c. vel non est, qa talis de facili dispen sationē obtinebit, de filijs præsb. c. veniēs, & c. ꝓpoſuit. Nō ob. ſicat, ꝙ delictū prędecessoris nō noceat successori, & sic suc cessor nō dēt obligari, qa est ſpāle hoc casu, vt successor oblige tur. sed dic, ꝙ hæc obligatio nō surgit ex delicto, sed surgit ex equitate, qua inducit, quod opprobriū est, ꝙ in opprobriū cle

7 ricus mendicare cogat clericus, i fortē dñi assumptus. † Quero an ꝑ illā formā, qua mādat prouideri in aliqua ecclesiarū diœce sis possit prouideri in aliqua ecclesia cathedrali? gl. hic dicit ꝙ ut hic, fatet tū ꝙ nō poterit prouideri in aliqua ꝑlatura, sed hoc vī falsū in c. cū is, de præb. lib. vi. Sol. ɔ iū loqtur in literis grę, hic qñ mandat in forma iustitiæ, qa uenit executiuè ad ob ligationē, q̄ principaliter respicit ecclesiā cathedralē, ideo rīt regulat ām natura ꝑcedētis obligationis. Vnde in gl. ibi, cathe drali. hoc uerū qñ mādatur, ꝓuideri in forma iustitiæ qa māda tione, q̄ sumꝑt se extēdit ad ecclesiā ordinātis, de ꝑb. c. cū ām.

8 li. vi. † Quero qd si dicatur, prouideas in aliqua ecclesiarū diœ cesis Bonon. an poterit ꝓuidere in aliqua ecclesia ciuitatis? Gl. dicit, ꝙ non. qa per clausulā illā non cōprehenduntur ecclesię ciuitatis. sup. de resc. c. Rodulphus. No. gl. q̄ extēdit illud c. ad beneficia, & uide Doct. de offi or. c. i. & gl. de re. permu. c. vno. li. 6. Et p illā posset dici, ꝙ gl. nīa procedit in literis grę, secus in literis iustitiæ, & sic dēat intelligi gl. nīa. Quero quid est dice re. ꝑ romouere ad titulū? dicit Io. An. i. ad nomē alicuius eccle siæ, vel bñficij. De hoc nōie titulus, vide de ele. c. dudū. ii. de of.

9 Arc. c. fi. † Quero de mō procedēdi in bñficialibus? dicit Inn. ꝙ procedit summariè, & nō exigit litis cōtestatio, [c] nec ꝙ libel lus detur i scriptis, sed sufficit, ꝙ impetrās dicat executori, dñe supplico, ut exequamini mādatū uobis iniunctū, & si nihil op ponat, ꝓcedit ām formā rescripti, de resc. si quando, & c. cū di lecta, de præb. c. pro illorū, & idē si friuola exceptio opponat, quid opponatur rōnabile, illud examinabitur, & executio su spēdetur, de resc. c. constitutus, de app. e. dilectus. sed & ſuper exceptione proposita prius lis contestabit, de ren. c. uenerus. & de hoc plenè in sum. de exceptio. §. quando. sub §. hæc de d latoriis. ver. pen. & vltimò & ꝑ Rosfredū in libello, tit. an plures ꝑbendæ. §. & primo uideamus, & ꝑ Compos. de resc. c. mādatū. Io. Host. in loco prælegat. dicit, ꝙ si agat ex iure ante relati ptū, dēt lis cōtestari, qa tunc iudex nō est merus exe cutor, sed pro iudice hī, iō lis cōtestāda, alleg. de præb. c. cū cām, c. dilecto, & c. cum iā dudū, ubi fuit lis cōtestata. ubi ār in literis ius creatur, ille executor appellatur. vnde pōt ꝓcedere lite nō cōtest. de resc. c. ad aures, & c. cōstitutis, & de ꝑb. c. cum ſcdm, & d. c. dilectus, & c. ꝓ illorū, & c. vacāte, & de præb. c. proposuit, & multa alia. in quibus patet, ꝙ in beneficialibus lis nō cōtestatur. Vnde concludit, ꝙ cū non sit oīno relati ptū cōtētiosū, tunc relati ptū dī executoriū, qñ ius creatur in relato, & hic assimit natūrā executoris qa non exigitur li. cōtest. in hoc ār assimit natūrā contentiosi, ꝙ legitimæ exceptiones oīno sunt admittendæ, ut hic, & in c. ueniēs, sup. de renun. & de resc. c. ꝙ stitutus, & de off. dele. c. ex parte, ꝙ non facit alius merus exe cutor, & hoc placet. Qđ est contra practicam executorum, qui nullam volunt admittere exceptionē, & dicūt, ꝙ ad hoc non arctātur ad admittēdas eas. Nec ob. ꝙ tales nō debeāt admitte nisi notorias, ut patet ex no. de resc. cū cōtingat. qa ibi lo qtur de alio executore, ut ibi dixi. Vl. ꝓ literā ibi, nō credimus & c. dicit Host. ꝙ nō est uerisimile, ꝙ aliquis epūs uiolet canones, licet qñq. secus faciat, de temp. ord. c. vel nō est. & est arg. pro iudice præsumi, de quo de renun. c. in ꝑsentia. & ibi no. de hoc. ltē ꝙ oia præsumantur solenniter acta, ff. de proba. l. ab ea parte, in fi. quod no. quia dicit, ꝙ in extraudicialiter gestis per modum potestatis, præsumitur super titu. uide quod no. de eo qui fur. or. recc. c. fi. per Inno. de accusatio. c. super his, & de dolo & contuma. c. cum dilectus, & de elect. c. innotuit.

ADDITIONES.

a ¶ Nō obligat successorē. Dic hoc esse indistincte uerum in successore ecclesiastico, ut no. Bal. in l. quicunq;, col. 2. uer. scias tñ, C. de bo. q̄ li. & in c. i. col. i. uer & adde ꝙ no. qui suc. te. in usi. feu. In successore uerò ad dignitatem, uel officiū seculare, & in alio, q̄ ecclesiastico, non procedit indistincte, de quo dic, ut ꝑ Ia. Reb. in l. prouidendū, nu. i. & ibi in apo. Celsi ad ꝑsum, C. de decu. li. x. eundē in l. semel, n. 3. & ibi ēt in iisdē apo. C. de apo. pub. e. li. x. plenissime per Dy. in reg. is qui in ius, & ibi in addi. 3. Zac.
¶ De culpa ꝑdecessoris an noceat successoridicas, ꝙ absolute loquendo, si ue simus in dignitatibus ecclesiasticis, siue simus in aliis secularibus, culpa unius nō dēt alteri nocere, q̄ nō pōt remouere, uel corrigere illā culpā, qa culpa facientis aliqd nō imputatur ei, qui non pōt emēdare, sed tantū ei, qui pōt emēdare, & negligit, ut est tex. in c. facientis, lxxxvi. di. & iō culpa subditorū imputatur prælatis negligentibus, ut in c. inferiorū, eo. dist. 86. sed si prædecessor in dignitate aliqa fecit culposè, & actus fit cōsumatus, illā cul pa respectu actus cōsummati nō posset imputari successori, sed si esset actus reiterabilis, bene posset sibi nocere, taliqa esset in noua culpa, & sic tenere tur ex ꝓpria culpa, si nō emēdaret, cū posset, iuxta ea quæ hūr in c. fœpe, de re. ſpo. culpa. n. caret qui scit, sed nō pōt prohibere, ut in reg. culpa caret. ff. de re. iu. tene tñ mēti, ꝙ ille qui utitur opera malorum, dī esse in culpa, ut est no. gl. Inst. de obl. q̄ ex quasi delicto nascun. in §. itē exercitor, & eodem modo ille, qui conuersatur cum imperitis, ff. ad l. Aqui. in l. qua actione, in §. fi. cum l. seq. Et adde, qđ in culpa est, qui facit, ꝙ facere nō dēt, & eodem mō qui omittit, ꝙ facere dēt, l. culpa, & l. qui nō facit, ff. de reg. iu. & in reg. fine culpa, & ibi plene per Io. An. in Mer. de re. iu. li. 6. & eodē mō qui fa cit loco, & ꝛpe incongruis, l. ſi putator, & l. itē si obstetrix, & in l. qui fouē as, ff. ad l. Aqui. Item est in culpa qui modum excedit, l. itē quęritur, §. idē Iul. ff. loc. & l. sed & si quemcunque, in §. fi. ff. ad l. Aq. & eodē mō qui ignorat id, q̄ facere debet, l. idem iuris, i §. fi. ff. ad l. Aq. & l. seruus cōis. ff. de fur.

b ¶ Semel examinatus. Nunquid autem examinatus, & approbatus in scientia doctoratus possit in examine doctoratus reprobari, uide Abb. in c. cum secundum Apostolum, co. 4. de præb. & an approbatus in rectorem studii, possit in examine reprobari ponit do. Abba. in c. cum uenerabilis, in fi. de exce. Seb. Sap.

c ¶ Litis conte. Adde Do. de Ro. deci. suis, de li. contest.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos incontinenti, quòd assumptus est ad ordinem sacerdotalem, tenetur dicere officium.*

CAP. XIIII.

Cum sit ars. Minus idoneus ad sacerdotiū promoueri, uel ad regimen aliarum assumi ñ dēt. h. d. In prin. & in fi. ponit causam statuti. Secūdò ponit statutum, ibi, distincte. Tertiò pœnam comminatur, ibi, qñ. Casus literalis. Præcipit papa, ut episcopi diligenter inſtruāt, & in formen illos, quos promouent ad sacerdotiū ꝑ se, uel ꝑ alios uiros idoneos super diuinis officijs, & ecclesiasticis sacramentis, qđ si de cætero rudes, & ignaros promouerint, & ordinaro res, & ordinati grauiter punīātur, qñ melius est paucos bonos, quā multos malos, habere ministros. Ber. No. ꝙ est ars artiū regimen aliarum. No. 2. quod episcopi debent esse diligētes p se, uel ꝑ alios, ut informēt, ꝓmouēdos ad ordines in scientia mi

1 nistrādorū ordinū, & diuinorū officiorū. † No. iii. ar. qđ eo, qđ aliquis est sacerdos, i. in sacro ordine ɔstitutus, arctēt scire, & ɔ sequēter dicere diuinū officiū. No. 4. quod ignorantia de facili cōprehēditur, seu deprehenditur in examinatione. No. tex. ibi, sanctius, ɔ multitudinē ignorantiū sacerdotum, & est argumē tū quod melius est habere paucos intelligētes scholares, quàm

Universidad de Deusto
Biblioteca

multos,& ignorantes ¶Item no. ꝙ cõstito de ignorãtia & indignitate ꝓmoti,simul cõstat de delicto promouẽtis. Vltimò no.illã authoritatem,Si cæcus.Opp.qđ non eps. sed archidiaconus hẽt examinare,ut patet de offi.Archi.c.ad hęc.Solu.examinationẽ benè facit Archidiaconus,vt ibi,sed instructionem facit solus eps.Per hoc dicit Inn.quod nõ excusatur eps ab hac instructione,licet ibi Archidiaconus examinauerit , q̃q̃ posset dici,quod hæc decr.procederet, qñ in ecclesia non est Archidiaconus.per quę dicit,ꝙ si examinatur quis de speciali mandato,qđ examinans prouidere nõ tenetur,sed mandans,secus si ex officio,de quo sup.c.prox.Melius vr dicendũ , qđ hæc distinctio nõ habet locũ quo ad prouisionem ecclesiæ, quæ nũquam prouidere debet nisi digno. Sed dato ,ꝙ sit indignus,ei prouidẽdo , nunquid est licitum ꝙ ſm distinctionem prædictã,puniatur ordinãs?dic vt no.in di.decreta.ad hæc,& in sum. de scru.§.qñ.uer. quælibet.ubi Host. uidetur tenere , quod pp examinationẽ factam p Archidiaconum , non excusetur Eps a pœna promouentis indignum, quia Episcopus , si uelit examinare potest,uel saltem examinationi interesse.& sic, qa sua interest,ideo punitur,si indignum examinet,de elec.c.nihil.ubi dicit,ꝙ uellet discere tex expressum pro illis , q̃ dicunt episcopum excusari a pœna.Quæro de rõne,quare est ars artium regimen ecclesiarũ?dicit ꝙ aliæ artes ordinantur in finem eorporis.xii.q.1.c.præcipimus. ista autem ordinãtur in finem aiæ. Secundò quæro,an ostensa in dignitate promoti,simul cõcludatur indignitas,& delictum promouentis?gl.dicit , ꝙ sic 81. di.c.tãtis Daniel , & hoc qa non põt ignorare prælatus uiram subditi,de reg.iu.c.q̃uis. hoc restringit uerũ. qñ examinat per se,secus si p aliũ.all.de offi.Arch.c.ad hæc.Host. contra.p illa, q̃ dixi sup.tex.debet.n.ꝑsiderare psonã,cui cõmittitur , si alias reputat nabilis fidelis,& bonus,ita ꝙ Episcopo aliqua nõ posſint imputari pro negligentia,uel culpa in cõmittẽdo excusatur,pro hoc fac.t gl in c.ad hæc.inf.de offi.Arch. si nõ põt imputari,ꝙ in dubio presumo,nisi aliud pateat excusetur:nã põt esse,ꝙ cõmittẽs non fuerit in culpa,ut l.denunciasse.§.quærit. de adul.& pro tanto dicit per illam legem,quod ſnia,uel probatio facta cũ ordinato non parit plenum ꝓiudicium ordinãti siue p se,siue per alium ordinauerit ſm cũ.Vlt.pp principium decre.hic insſtũt in laudationibus sc̃tiarũ,canonistæ laudãt se hic.Dialectici ẽt laudant suam,dicentes qđ sine ea scientia, alia pfecta haberi non põt.Gramatici.ꝙ illa est principium, & fundamentum aliarum scientiarum.Legistæ dicunt,ꝙ sanctissima est ciuilis sciẽtia,quæ pretio nummario &c. ff.de uari.
a & extraor cogn.l.i.§.proinde ueritas est,* ꝙ suprema est scientia lex diuina,a qua nõ excluditur canonica,nec humana.De ciuili probatur.C.de lon.temp.pſl.fi.in Auth.de consuli.ante fi col.3.16.q.2.c.fi in Auth.ut non luxurien. ꝫ naturã.j.rñ.col. vi.& quatuor concilia approbat,& sacras scripturas,in Auth. de ecclesia.ti.§.i.coll.i.per quæ iura arguit Host de mente legis esse,ꝙ de mortali peccato,uel periculo aiæ, uel ecclesiastico negotio rõne rei,uel psonę recurrẽdũ sit sẽp ad canonẽ, & ecclesiasticũ iudicẽ,ad hoc in Auth.ut cle.apud prop. Epos. §.si uero ecclesiasticũ, & C.de sum. Tr.l.fi.De canone planũ est, ꝙ lex est diuina,ut de iur.cal.ca.i.p quẽ cõcludit has duas leges fore necessarias ad regimẽ ecclię Dei,differũt tñ,qa ciuilis principlr tractat de tpalib.Theologia principlr de aia. Canonica cõter de utroq;,& una excedit aliã ex qualitate subiecti , remittit ad no.de sum.Tr.c.i.§.hęc facta.Vlt. no. vltimam gl.ꝫ uerbosos.

ADDITIO.

a ¶ Veritas est.Vide quæ no.Moderni in c.cleri. inf. de iud. ubi disputant quis præferri debeat,an doctor iuris canonici,an ciuilis , an uero theologus? & quid de medicis? Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus priuatur propter omnimodam defectum scientiæ.4.quid de aliis prælatis?uide n.5.*
2 *Ignorantia circa scientiam literalem præsumitur ex eo,quod probatur,ꝙ aliquis non habuit libros,& quod nunquam intrauit scholas , uel doctorem audiuit.*
3 *Episcopus si priuatur,remanet habitus officij,& character.*
4 *Scholaris si antequam iret ad studium habuerit beneficium, & postea reuertatur ignarus,an possit illo beneficio priuari?*
5 *Feudum datum uasallo tanquam idoneo , si postea inueniatur improbus, non potest illo priuari.*

CAP. XV.

Quamuis. Defectus scientiæ deijcit iã promotũ.h.d. In prima ponit cãm sciẽtiæ . In secunda tenorem inię.Secunda ibi, ipsũ. Casus liter. Quidam electus fuit in episcopum Calimen.& consecratus, postmodum corã papa multa fuerunt propolita contra ipsum, vt tanꝯ indignus amoueretur : ipse rñ fuit confessus coram papa, ꝙ nunquam audiuit grammaticam , nec etiam legisset Donatum. & qa p euidentiam facti constitit adeo de ipsius illiteratura,ꝙ contra Deum esset,tantum in episcopo sustinere defectum,ipsum re-

monuit ab executione pontificalis officij , & ab administratio-
1 ne ecclesiæ Calimen.B. † Not i. ꝙ defectus scientiæ est legiti-
a ma cã deponendi quem ab episcopatu,* & datur defectus sciẽ
2 tiæ,quando nescit grammaticam. † No.2.ꝙ scientia non ap-
b prehenditur,nisi doceatur ab alio,uel legerit libros * ad scien-
c tiam * pertinens,& sic est contra illos qui discere uolũt sine doctore,& sine libris.Et ex hoc collige practicam deponendi quẽ ignarũ sciẽtia.qa sufficit,ꝙ testes dicãt, ꝙ nunquã legerit libros sciẽtiæ,nec unquam intrauerit scholas, uel doctorẽ audiuerit.No.3.hic apertè negatiuã trãsire in notoriũ, & priuari uã euidẽter,& notorię cõstare posse negatiuè, seu priuatiuè.ſ
3 insufficiẽtiã p nõ lectionẽ librorũ.† No.4 ꝙ põt qs Eps suspẽdi ab executione officij remanẽte habitu officij,& charactere. No.ꝙ suspentus ab executione officij,& beneficij nõ est priuatus administratione bñficij,nisi actualiter priuetur; uide sup.e. c.cũ bonæ.& est ɔ opi. Inno. qui dicit perpetuò suspensũ,priuatũ bñficio adeo ꝙ uacat,ut ibi dixi. No. 5. ꝙ negativa probabil per confessionem.No.quod quid duplici respectu pt esse notoriũ,per cõfessionẽ,& euidẽtiã facti, & sic notoriũ dispoſt
4 tionis,& notoriũ probationis possunt insſi? ɔcurrere.† Quæro de illo q̃ ignorat grãmaticã,ex usu tñ pfectè loquit , li sit promotus ad dignitatẽ episcopalẽ,uel aliã,an deponatur? Ioan.de Deo.12.q.6.alias 51.q.16.tenet,ꝙ si alias est utilis nõ deponetur.Et rñdet ad hoc,ꝙ alia contra istũ opponebantur,ut hic,ad
d hoc,ꝙ sciẽs mentẽ iuris,* nõ uerba,toleratur, 38.dist.c.fedulo. Itẽ qa legẽ seruãtes,& nescientes,sibi sunt lex.xix.q.ii.c.dũ esũt. ad hoc ſi.de le.l.scire leges.& de cõsec di.2.c.prima qđ.c.Item supplere possunt p alios.de off.ord.c.inter cætera.q̃ ẽt de defectu sciẽtiæ loquit.pp ꝙ dicebat,coadiutorẽ sibi dare posse,viq.c.nõ ãt,& c.qa,de cle.ægr.c. ex parte. Ad iura, q̃ possent in ɔnium adduci.25.di.c.unum § nũc autẽ.8.q.i.c.qualis.lxi.di.c.
5 statuimus,respondet quod loquuntur in promouendis.† Quæro,quid de Abbate ꝙ nescit grammaticam, an possit deponi vr quod sic.xlvii.di.c de Petro,ar cõtra.xvi.q.i.c.placuit.73.di. c.Episcoporũ,sup.e.c tuam.3.8.di.c.fedulo.dic quod non deponetur,si aliter sit pertus in regula,& discretus,per q̃ suum officium est limitatum,ꝙ non contingit in epo,cuius officium latẽ patet,de offi ulica.c fi.unde maior est discretio in ipsius pona requirenda, ſm Doct.Idem Io.de Deo,& quia poterit addiscere in monasterio,de ren.c. post translationẽ. & si nõ poterit addiscere,dabit coadiutor ad hoc qa plus in his exigitur industria q̃ literatura,ne cle.vel mo.c.multa.Itẽ olim abbates erant laici.43.di.c.a subdiacono.sufficit ergo sibi qđ sit prudẽs,& ꝙ uigil super gregem susi.8.q.2.c.dilectissimi. & uide ꝙ dico de
6 simo.c.ꝑ tuas sup i.gl.propter insufficientiã. † Quid de epo,q
c præsbytero redeunti * de studio conteplatione scientiæ,q̃ sperabat in eo,& in hoc ecclesiæ suffragari,ei contulit præbẽdã.an si postea repertũ sit illum ignarum , possit postea auferre præ-
f bendam?Bar.Brix.in q.dominicali * 20.quod non potest auferre,dum-

ADDITIONES.

a ¶ Ab episcopatu. Ita no.Fel.in c.quando, col.xi. uer.dum gl.hic dicit,supra rescript. Zac.
b ¶ Libros. Adde quod Old consi.74.concludit , ꝙ expedit habere multos libros.
¶ Adde qđ h.d.præal.Old.consi.quo sup,de doctoribus,quibus multos libros habere expedit,secus aũt in scholaribus.Idem no.Car.in cle.1.17.no. de magis.& Io.Bapt.de Cacialup.in suo tract. quem modum studendi dominatur.Zac.
¶ Dicas circa hoc,ꝙ & doctoribus,& scholaribus multi sunt libri necessarij.quinimo dixit gl.in l.nepos Proculo,ff.de uer. sig. quod libri non sunt auferendi scholaribus,sicut nec arma auferenda sunt militi , & propterea obligatione generali omnium bonorum non uenirent libri doctoris, uel scholaris,ut in l.obligatione generali,ff.de pig.imo dicit Spe.in proœ.operis sui,in uer. cæterum,quod libros faciẽdi,& conscribẽdi, nullus est bñs. fatendũ tamen est,qđ maiori numero librorũ debet esse fultus doctor, quam scholaris,& ita debet intelligi quod dixit Old.in consi.hic alle.& ꝺ. Car.in cle.1.de magis.& uide Bart.in l.librorum,in prin.ff.de leg.iii. qui dixit,ꝙ appellatione librorum legalium ueniunt etiam summa Azo.& Gol. & dicit Bart. in l.su pellectili , ff.de sup. lega. quod libri uenirent appellatione supellectilis. Dicas tamen quod alii sunt libri necessarii facerdotibus,& alii aliis,ut habetur in c.quis episcopus.xxiii.dist. Ant.Fran.
c ¶ Ad scientiam. Vide Cardina.in cle.2.in prin.in xvi.no.de magi.ubi dicit,ꝙ parum ualet scholaris absque libris,& refert uersiculum illum.Haurit.&c. cribro,qui discere uult sine libro.& subiicit,quòd expedit scholarem pauperem habere libros uacare,ut commẽdet memoriæ ea,quæ sunt opportuna,Doctorem autem eget multis libris. Seb.Sap.
d ¶ Mentem iuris. Vide mod.in l.certi iuris, C.de iud.ubi ponunt,quod illiteratus potest esse potestas,dummodo habeat experientiam causarum,debitè quomodo debeat ferre sententias. Seb.Sap.
e ¶ Redeunti. Adde alias q.per Ro.consi.417. ubi reprobat dictum Io. An.loco hic alle.
f ¶ Quæstione dominicali. Vide similem quæstionem,quam ponit Bar.in l.cũ quid,in fi.ff.si cer.pet.ubi ponit de scholari,cui cum fuisset reuersus a studio Abbas sancti Petri dedit certum fundum ad fruẽdum, cum autem iuit in palatium nescuit quid diceret,& detecta est ignorantia sua,utrum Abbas possit repetere illum fundum? Seb.Sap.

modummodo sciat officium,alleg.38.dist.c. quando,&c. quæ ipse,& c.se. Inducit etiam materiam reg. quod semel , de reg. iur.lib.6.Io.And.remittit ad Specu.super.ru.de præb. ad fi. ubi
7 tractauit similem qõnem,& hanc. † Quid de eo , qui contulit vasallo feudũ,credens quod esset probus uir,& repertus est qđ nõ est probus? & cõcludit idẽ,quia cã non expressa,sed in mẽtem concepta non regulat contractum, & sic non potest retractare ɔctum.C.de condi.ob can.l.si repetendi,& l.fi.C.de trãſ. Ad hoc,quia nõ licet alicui uenire ɔ factum proprium &c.ff. de adoptio.l.post mortẽ,ubi de hoc,& quia ab initio examinare debuit,de elect.c.nihil.dicit tñ Goff. ꝙ extraordinario iudicio restitutionis iuuari posset ecclesia,quia utitur iure minoris, & reipublicę,C.de sac.san.eccl.l.ult.& de in inte.re.c.j.Quæro, an grammatica sit scientia pietatis?dic quòd nõ,põt tamen ad uitam proficere,si fuerit ad bonos usus assumpta.37. dist. c. si quis artem nouerit grammaticam. secundum Inn.

De sacra vnctione. Rub.

Quia ex ordinandis,& præficiendis aliqui inunguntur, uiso de illis,de sacra unctione uideamus. Gof. de hac materia 95. di.per totum.& de consec.dist.6.in prin. De unctione chrismatis,uide de consue.c.quanto. De episcopali.de offi.ord.c.quod sede.de consec. eccl.uel alta.c.cum sis.De extrema unctione,de uerb.sig.c.quæsiuit,& in cle.j.de priui. de unctione Imperatoris,in cle.Romani.de iureiu. in prin. & uer.nos itaque.

SVMMARIVM.

1 *Solemnitas quæ requiritur in aliquo facto,requiritur etiam in additione, uel suppletione, quæ sit ad illud factum.*
2 *Testis repetitus debet iterato iurare.*
3 *Consecratio episcopi quomodo fiat? uide infra §. prox. in prin.*
4 *Vnctio est duplex,& quis sit eius effectus?*
5 *Sacramentum matrimony an imprimat gratiam?*
6 *Chrisma, & confirmatio in fronte conferuntur per solos episcopos.*
7 *Columbas, septem habet proprietates.*

CAPITVLVM PRIMVM.

Vm uenisset. Literalem casum in mane.h.d.Ecclesia Græcorum in ordinationibus,& consecrationibus seruare debet unctiones, quas seruat ecclesia Romana. Episcopus autem,cum consecratur, inungitur chrismate in capite,& manibus,qđ ti fuerit ꝓtermissum, p tres episcopos est supplendum.h.d.diuiditur in duas partes, in prima instruit ecclesiã Græcorũ circa materiã unctionis. Secundo respondet ad qõnem principalem.Secunda ibi, licèt Roma. in fi. Prima subdiuiditur in tres principales.secũda ibi,scire. tertia ibi.monemus. Legã per partes ponendo casum , & excipiendo dicta Doc.& gl.Casus est. Quidam epus Græcus accedens ad apostolicã sedẽ ꝓfectus fuit,ꝙ ordinatus fuerat , & consecratus absq; aliqua unctione,pp quam Papa considerans ipsum nõ ritè ordinatũ eo,qđ apud ecclesiã Rom. Pontifices absque unctione ꝓsecrari non solent,mandauit hoc suppleri per epm Albanen. assistentibus duobus epis,ut ſ.caput,& manus ei inungerẽtur, hic est casus primæ partis.No.j. ꝙ in consecrationibus faciẽdis attendi dẽt in modo,& in forma consecrandi,& in similibus ꝙuetudo eccl.Romanæ.Scdo no.ꝙ non valet cõsuetudo
1 inita,& in forma ꝓsecrandi,& in sacr̃alibus,ꝑ quam detrahit formæ ab eccl.institutæ , ẽt si magna pars gentiũ aliam formã receperit.Tertio no.unũ substantiale in consecratione epi,qa asſgnatur unctio capitis,& manuũ .Quarto no.qđ de forma ꝓsecrationis est,ꝙ in ꝓsecrando Põtifice adsint tres epi, & unus
2 principaliter ꝓsecret,& alij assistant cõsecrãti.† Quinto no. qđ illa q̃ exiguntur in principaliter ꝓsecrando,exigunt in eo,qđ deest supplendo. Facit, qđ si data sit ptãs notario ex uolũtate ɔhentium,ut possit aliquid addere,& supplere ad instrm,qđ illa solemnitas exigatur, q̃ in principali instrũ . Et ꝙ si testis uelit aliquid addere ad primum dictũ,uel supplere in casu quo põt. de reiecto.c.terea.qđ illa solemnitas exigatur iuramenti, q̃ exigitur in primo dicto.Et ꝙ si aliquis uult addere,uel supplere libello,qđ ad additionẽ dẽat citari pars,sicut ad libelli constru-
3 ctionẽ. * gl.sunt claræ.In tex. ibi,& ſ. Quæro primo pro literæ declaratione,quare sũbũgat tñ capitulũ.sup.h.d.Host. qđ facit hoc ad declarandum, ꝙ cõsuetudo Græcorũ erronea erat, ut facilius pareat monitioni,de qua.inf.& ad utilitatẽ multorum uoluit tractatũ unctionis plenius explicare, ſm Host.qui per hoc arguit,qđ magister non est culpãdus,sed commẽdandus,si ad utilitatẽ multorũ multa loquitur.ad qđ,ſ.tit.j.c.cũ sit
4 aut.& est simile,de renũ.c.nisi præb.c.dilecto, ut eccl. benefi.c. ꝺ.Scdo quęro,an indistincte oia omissa suppleantur in ordinibus,uel suppleri possint?dicit hic, ꝙ quædam sunt subalia, quæ si omittantur nihil agitur,ut ponere librum sup cervicem consecrandi.23.dist.c.Eps.ſm Goffr. ad quod 75. dist. c. quod dic.sed ſm Tanc.cautũ est,quòd in illis nil temerè asserramus.

Item numerus consecrantium,ut ad minus sint tres 65.dist.c. si forte,de temp ord.c si archiepiscopus.& c.seq. & hic. Item quod unus epus totã benedictionẽ perficiat.23.dist.c. quoniã de consdi.2.c.qa.24.q.i.c. loquitur. & talia si omittantur nihil agit,ideo suppletio nihil operat,qa ordinatio fuit nulla . Quædã sunt solẽnia necessario,tps,ætas,manus impositio, & in talibus,aut dispensatur in executione, ut in ętate, & tempore, de temp.ord.c.consultationi.ubi de hoc,aut suppletur,ut hic.inf. tit.j.c.j.& c.fi.Quædã dubia,an sint solẽnia,uel nõ,ita ꝙ faciãt sacrm nullũ,ut missa,ieiunium,& in quibus canones magistri vũ alias discrepare,& tenendum qđ certius est,vt fiat iteratio, de bap.c.2.de cle.per sal.promo.c.uno.Quædã q̃ in cõsecratione exiguntur, q̃ sunt leuia,ut tãgere,uel nõ tangere ostiũ,uel cãpanã,uel traditionẽ cãdelabri,uel calicis , & non reprobatur si ad cautelã,ẽt taliũ fiat suppletio.v.dist.c.ad eius uero.ff.mã.l.q mutuam.vnde dicit , quòd cũ hęc potissime per canones statuant,& canonistæ dubitẽt,miramur,qũo theologi audeat ista diffinire,de quo remittit ad summã,eo.ti.§.a quo, & qualiter.

¶. Scire. Hic incipit ponere tractatũ consecrationis. Et primò tractat de cõsecratione,& unctione Epi usq. ad uer.Vñ in ueteri.ibi incipit tractare de unctione Regis ponẽdo dñam inter unctionẽ Epi,& unctionẽ Regis,& quid significet diuersitas unctionũ? Tertio tractat ꝺ sacro baptismi, ibi,qa uero Xps.tractat de Xpianorũ unctione usq. ad uer.vngit præterea.ibi tractat de ꝓlecratione altaris,usque ibi,monemus.ibi ultimo mandat tpalia a Græcis seruari vsque ibi , licet Romanus:tollit dubiũ circa baculũ pastoralẽ vsque in fi. decr. Venio ad primã,& in ea casus sit pro diuisione. Quærebat Patriarcha primo,quotuplex unctio interueniat in actu cõsecrationis epi?Scdo scire uelle,qđ est q̃libet spẽs unctionis? Tertio scire uellẽ,q̃ mã exigat in ꝓlecratione , & qđ illa mã significet spũaſt,& intellectualſt?Quarto i quo loco eps,& Põtifex inungant & qđ mẽta ſt.& intellectualiter signet talis unctio ad ta
3 ha loca.Ad j.rñ.† qđ duplex est unctio q̃dã est materialis , q̃dã intellectualis,& inuisibilis, & uisibilis,extrinseca.Vnctio materialis,corporalis,uisibilis,& extrinseca ẽ illa,ꝑ q̃ ungit corpus. Scda intellectualis,q̃ ꝑ illã signatur,ẽ illa, ꝑ q̃ ata vngit. primã ꝑbat auct. apſi.scdam ꝑbat auctor. Io apſi. Ad ſm,qđ est q̃libet spẽs unctionis in subã dic ꝙ exterior, & uisibilis est signũ interioris inuisibilis,sed interior est subã sacrm,& sic nõ est signũ ad significandum aliud , sed est signum ad significandum se ipsum,& est substantia sacramenti.quæ tollitur penes animæ unctionem,& ex hoc surgit effectus sacramenti,quia uel agit, uel auget quòd designat sacramentum. Ad tertũ rũdet Papa, qđ materia unctionis extrinsecæ est oleũ bñdictũ , & ex quo cũ balsa mo ꝓicit chrisma mystica rõne,& est illud oleũ cathecumenorũ,i.nouiter ad fidẽ instructorũ,& infirmi vnguntur. Ad incidẽter inqsitũ,qđ signãt? Dicit Pa. qđ poleũ designat nitor ꝓsciæ.adducit exẽplũ de virginibus prudentibus cũ lãpadib⁹, ꝑ balsamũ odor bonæ famæ,adducit illud,sicut balsamũ aromatizans &c.& hoc oleũ nõ lotũ lauare dẽt corpus extrinsecè,sed signãt lauatũ cor, & ex hac mixta materia signãtur in epo unũ extrinsecè,aliud intrinsecè.primũ ꝑ balsamũ odorẽ bonæ famæ,& dẽt ẽt hẽ interius nitorẽ ꝓsciæ,ad significandũ qđ interius dẽt esse qlibet eps purus ꝓscia, & exterius ẽt ſm puritatẽ ꝓcię,hẽ nitorẽ bonę famæ,ut ꝑceaneat extrinsecus operari illa,ex qbus icãdalũ malæ famę surgat ɔ esi , & hoc ꝑbat authoritatibus.Ad quartũ,in quo loco vngatur eps? dic qđ in capite,& i manibus,i caput ad signãdũ mẽtẽ, qa per caput mẽs intelligit,all.authoritatẽ euãgelij.p unctionem manuũ designantur operationes,q̃ debẽt nitere, & splendere, vt operẽ bonũ ad oẽs,& pietatẽ &c.Si q̃ritur, quare caput vngitur chrismate,& oleo manus vngunt?dic quod oleo ungũtur manus,ad notãdas operationes debere esse pias aduersus oẽs, ideo oleo pietatis vngitur.Vngit caput balsamo ad significandum charitatẽ, quia liquor charitatis est , & principaliter dẽt esse in dilectione Dei,& proximi.Item secunda causa vngitur caput balsamo,& manus oleo,vt per unctionem capitis ostẽdatur authoritas,& dignitas epalis, per manus autem ministerium,& onus,ut per primum ostendatur caput Christi,per secũdũ ostendatur qualiter in manibus habet prãtem benedicẽdi,& consecrãdi,qđ patet ex oratione,quæ dr in aliquo consecrando.hic est casus. Lego literam,oia sunt in casu declarata. Hẽs primo quotuplex est species unctionis.secundo habes qđ est in se quælibet unctio ? tertiò de quo liquore,& materia fit

unctio

ADDITIO.

a ¶ Ad libelli constructionẽ.Vide contrariũ sentiẽtem Bal. in auth. hodie, C.de iuramen.calum.ubi dicit,ꝙ si testes aliq d addi derũt primo dicto, non dẽt pars iterũ citari,tñ illud procedit, qñ de. iurauerunt dictũ sum, secus si addiderunt,ut late per Marsilium Bono.in l.si quis ultro, col.11.ff. de quæstio.vide tamen Bar.sentientem contrarium in l. ab executore,col.ſi penul.uersi.quæro quando fit ista interpretatio,ff.de app. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnctio in episcopo,& quid per tales liquores designat? quartò habes vbi & in quo loco eps vngat,& qd signet talis vnctio, tã
4 in liquoris diuersitate,q̃ in loci separatione? †No.q rerũ q̃dam sunt signa,& corporalia,& visibilia.q̃dam sunt inuisibilia.&in corporalia,q̃ designãt,& declarant p corporalia,& inuisibilia.Se cũdò habes q signum,& significatum nõ sunt idem,& q sub stantia potiùs in signato.quã in significato adest.Tertiò no.qd balsamus,& quid oleum significet?Quartò no.q eps debet laborare erga duo ad puritatem cõscientiæ primò, secũdo ad odorem bonæ famæ correspondentem puritati conscientię,ut per hoc trahat alios ad benè operandum. Quintò no.q in sacra scriptura,vbi fit mẽtio de capite, habes qd significet,& qd vbi fit mentio de manibus,qa caput mẽtẽ, manus operationes significãt extrinsecas. Vlti.no.hic aptissimũ tex.q eps in actu ꝓsecrationis recipit illa,q̃ sũt ordinis in ptãte,de quo de ele.c.trã missam. Quæro.j.qd ẽ visibilis vnctio?dicũt Doct.q nihil aliud est,q̃ castitas,& donum Spũs sãcti aiæ impressum,sicut character corporalis imprimit corpori,& talis impressio non ꝑt fieri nisi in baptizato,cũ baptismus sit ianua oium sacramẽtorum, de præsbyt.nõ bap.c.ueniens.post characterem autẽ indelebiliter animæ impressum recipiuntur omnia sacramenta. ita q etiam post degradationem remanet character: nam secundũ Augustinũ damnatis baptizatis quædam remanent,per quę ab aliis discernuntur. de diuor.c.quauto.de scni.c.i.de or.ab episcopo.c.j. nam etsi character corpori sit impressus, deleri non potest, imo qui illud interderet, illud augeret,fortiùs illud in spirituali secundùm Host. Nunquid autem corporalia sacramenta,quæ dantur ab exteriori unctione,q̃ corpori fit,pereant cum corpore?no.1.q.i.c.corporalia.Quæro quid comprehendatur hic appellatione ordinis?qa dicit,q cordi imprimitur inuisibilis? dic q anima comprehenditur,q̃ secundùm diuersa sua officia diuersimodè nominatur:nam dum sentit anima,sensus appellatur,dum ratione agit,ratio appellatur. dum quid commemorat,mens dicitur,animus autem dicitur,dũ cogitat.Quæro, qa hic agitur de extrema vnctione incidenter,quis sit effectus vnctionis illius?[a] dic,quòd institutum fuit ex duplici causa,quo ad corpus sanãdũ,& animam saluãdã, quia purgat venialia,& si nihil inuenit purgandũ, ꝑdest ad maiorem constantiã.de consc.dist.v.c i.secũdũ Hug.Quæro quo respectu inuisibilis unctio sit signum,& sit sacramentum ? declarat hic Inn.i. quia ingerit propter exteriorem unctionẽ characterẽ in aia, & hoc respectu ẽ signũ.& facit pro hoc alio uenire in eius notitiã fm gratiã animæ infusam.Hic.n.character impressus animæ ẽ sacramẽtũ,quia facit q̃ significat,nam propter id, quod designat.s.gratiæ infusionẽ,est etiam ipsius gratiæ infusionis.cã. vñ sequitur hic,quòd si digne sumitur &c uide quod no. de cele. mis.c.cũ Matthæ.& j.in prox.tit.Quæro quare dicitur sacramẽtum? Dicit Host.q ideo,quia mentem sacrat,sanctificat, purificat,& vnit Deo,de bap.c.debitũ.Vel dic qd dicitur sacramentũ,qa character est impressus aiæ gratiã conferens, & sic aliqd
5 sacrum.† Sed est dubiũ non modicum,an sacramẽtum matri-
b monij gratiã imprimat?[b] Aliqui dicunt quòd nõ,quia in eo pecunia interuenit,de quo.lxv.dist c.quoniã.§.i.& ci. & c. quod à parribus,&c.seq.i.q.i.c.multæ.& c.multi.xxx.q.v.c.aliter.Itẽ alia causa,quia etiam est inter infideles,in quib.gratia non imprimitur,de diuor.c.quanto,& ipsius non confertur gra.i.q.in c.multæ,& c.si quis inquit Host.refert hic theologos dicere, q si fideles uacent orationibus & ea intentione, qua debent, ꝫ hant,qd aliàs se ad gratiã recipiendam habilitant,aliqua datur in sacramẽto matrimonii gratia.citius n.dat Deus ꝓlẽ,carnis pruritũ minus sentiũt. Prouerbiorũ.xi.in fi. aquę furtiuæ dulciores sunt. & panis abscõditus suauior, fortiores reddit ur ad fidẽ sibi innatã seruandã, magis abundãt in tẽporalibus & diuitijs,& cõsolatius uiuunt.ad q Thobiæ.vi.& viii.per totũ, & inter eos opus carnis abitque peccato perficitur :per q fatendũ est in matrimonio aliquã gram cõferri ꝫ triplicẽ mordinationẽ.ꝫ cõcupiscentiã,qa concupiscentia inclinat ad multas,mulieres,sed p gram tacti soli uni uult cõungi,& inde oriũ bonũ fidei.Sed a,qa inclinat ad tolã delectationẽ,sed gra tacti inclinat ad prolẽ,inde oriũ bonũ prolis. Tertia inordinatio ꝓcipiscẽtiæ qa post impletionẽ tactus diũ generat,inde luxuriosus ꝑit aliam Sed in sacro dat gra,ut semp uelit esse cũ una,& sic oriũ bonum sacri. Nec obstat q cõtrahit pecunia mediãte qa illud tolerat ꝓ-
c pter onera matrimonij, ꝫ de uiuris.c.falubriter.c.quia potius ordinatur ad carnalitatẽ.i.post susceptionẽ, q̃ ad spiritualitatem. Si autem pro benedictione reciperẽt pretium esset simonia de fim.c.cum eccl.& uide qd ibi no.nec est de esse matrimonij.Ad id quod dr.q infidelibus est cõmune.Respondetur,qd illud nõ est ex defectu sacramenti,sed incapacitate eorum,ac si existens in peccato recipiat eucharistiam, uel tactus, uel cõditionaliter coactus recipiat baptismũ,de materia uide Tho.3. sen.di. 26.q. art.2.Quæro,quia ira dicit,qd creat,& auget:quid agit,& quid auget sacramentum ? nec quia si dignè, & deuotè sumatur, creat gratiam.puta castitatem in dissoluto, & consequenter fa lutem,quam quis consequi consueuit per gratiã, uel auget ampliando.s gratiam veterẽ,vt si libẽter eleemosynã dabat. nunc libentius, & ista digna assumptio est maximè in assumptione sacerdotalis ordinis dignius,& deuotius,q̃ aliis attendẽda,qd ẽt rõne aliorum confertur.j.q.j.c.si qui.§.ecce.cũ ad qđ signandũ in unctione manuum sacerdotis cãtat ecclesia inuocationẽ spũs sancti,vlt.expone.agit in sacro Baptismi, qa dat gram, auget in aliis sacris,qa gratiã collatã in sacro Baptismi augmẽtant alia sacra. Quæro, qa dicit litera, q mystica rõne liquor vnctionis fit de oleo,& de balsamo mistim ,qd est hoc dicere mystica rõne?dicit hic Io.An.qđ mystica idẽ est, qđ figurativa.Ad qđ declarãdũ fm Host. est sciendũ, qđ p quatuor sensus,siue intellectus scriptura sacra exponit,p historicũ,p quem res gesta ad lram recitat.26.q.5.c.nec mirũ .p allegoricum,p quẽ alius ab alio sumit intellectus,& dr mystica,siue interpretiua locutio,qñ fit sermo mixtus,de conse di.4.c.proprie. p tropologicũ.i.mortalẽ,p quẽ mores ornant,& dr sermo conuersus.7.dist.c.uino.de pe.dist.j c. sup tribus . Itẽ per analogiẽ, ab ana qđ est sursum,p quẽ ad cælestia arcendimus,de quo de ꝓie.dist 4.c.ecclesia.de pœ.di.2.c.principiũ.Hierusalem fm historiã est ciuitas,fcdm allegoriã designat sanctam ecclesiã, fm tropologiã quãlibet fidelẽ aiam,fcdm analogiã demõstrat curiã cælestẽ,& ecclesiã triũphãtẽ,de quo.76.di c.ieiunũ, fcdm Ioã.And Quæro qd sit Balsamus?dic q est liquor quidam,qui emanat de q̃busdã arboribus,siue fructibꝫ,dũ putant,fm Hol-

§. Vnde in veteri. In hoc§. tractat ꝺ unctione Regũ,& ꝺ dr̃is in unctione inter Reges,& Põtifices.Casus.Quæsiuit patriarcha a Papa B. P. vidi de unctione Põtificũ,uellẽ icire de unctione Regũ.& ꝫ secratione.Et q̃o de quatuor.Primò,an Reges olim,& hodie ꝫcrentur,& ungant?Secũdò, hodie an ungant Reges ubi olim vngebant?Tertio,dato q nõ in loco vngantur, sicut Põtifices, quæ sit dr̃iæ causa, q alibi Reges, & alibi Pontifices ungãtur. Papa ad primũ rñdet,q in veteri testõ Reges ꝫsecrabantur,& ungebãt ut patet in li Regum,in quo dñs præcipit Heliæ &c. ad fm rñdet,q in Regibus post Aduẽtum Christi mutata est unctio Regum:nã Christus San.præ consortibus suis,in Rege fuit unctus i capite,qa ipse caput ecclesiæ,q̃ est corpus eius, & ad hoc ut alij Reges,differãt a Xpõ, postea unctio Regũ tradita est a capite,ad brachiũ, & ungit in brachio,humero, uel armo.Et si q̃ris quare in humero?qa in talib. propriè designatur principatus, iuxta illud, Factus est principatus super humerũ eius. qđ ꝓbatur ẽt auctoritate ueteris testa. Ad tertiũ de dr̃iis cãin Põtifices,qa in capite]vnguntur,& Reges in humeris,vel in armo,& quare diuersũ liquorẽ? quia Pontifices cõsimiles Reges oleo.Respondet Pa.ad ostendendum dr̃iam a Pontificis authoritatẽ,& Principis ptãtẽ,h.d. No.fm Host. quòd authoritas non pendet a potestate,sed econuerso potestas ab authoritate,ad qđ de ma.& ob.c.solitæ.§. præterea.de re.eccl.nõ ali.c.fi.& de prærogatiua potestatis ecclesiasticæ ad secularem aliquid no.hic uide qui fil.sint le.c. per uenerabilẽ. §. rationibꝫ.

§. Quia vero. Hic tractat de Christianorum omniũ unctione. Quæsiuit hic patriarcha.B. P. scire vellem, quare hodie omnes Christiani ungantur?

ADDITIONES.

a ¶Vnctionis illius.Tu uide per Cardi.in cle.j.q.ix. & x. de extre. unc. & ibi p Lau.Io.An.in c.ueniens,de præs.non bap. Zac.

b ¶Gratiã imprimat.An in sacramento matrimonij conferatur gratia uide glan c.quicquid.j.q.i.quæ dixit,q non, & proprerea in eo licitè interuenit pecunia,de quo uide per d.Car.in rub.de sponsal & uide gl. in c.ueniens de præs.non bap.ubi tenet ẽtiam partem,q non conferatur gratia, & idem videtur tenere gl.in c.pe q ma.ac.poss.& uide bo. gl. q nõ cõferatur gratia spũsancti in matrimonio,in c.honorantur,32.q.2.,tamen põt dici,q exercitio actus matrimonialis,qui solũ fieret ad expellẽdã libidinẽ nõ cõferat gratia,sed inquãtũ ipsum matrimonium est institutũ ꝓ bono prolis procreationẽ,& in remedũ cõcupiscentię, ut in c, his ita. 22. q. 2.& attente quod fuit institutũ in statu gratiæ ante peccatũ,ut ꝑ B.Th.in 3.di.26.ar.4.& ar.5. potest dici qđ in eo cõferatur gratia, de quo ultra gl.q hic all.q optima est in proposito in c.cum in ecclesiæ corpore,de fim.vide ibi Io. de Ana. concordantẽ opi.in hoc an ꝓ matrimonij cõferatur aliqua gratia,& eo magis qa matrimonium est de iure naturali,ut dixit B.Th.in 4.di.26.arc.1.& in pręl.in sum.cõtra Gentiles,li.b.4.q.122.& uide B.Th.2.4.q.153.ar.2. & in pręl.in sum contra Gẽtiles.q.126.ubi dicit,q actus matrimonij est actus meritorius,& in q.152.ar.2.& in 4.di.126.ar.3 & di.31.ar.& 6. ubi etiam dicit, quod ob sacramentũ necessarium,& uide eundẽ in di.li.cõtra Gentiles.q. 78. tamen quãus sit maximum sacramẽtũ,non est excellentius uirginitate,& uide B. Tho. 2.2.q.153.ar.4. tene tñ mẽtũ,q licèt (ut dictũ est)matrimonium sit de iure naturali,illud est uerum quo ad substantiam,non autem quo ad formã,qa respectu formæ est de iure positiuo,ut est glo.in l.ius ciuile.ff.de iustit.& iu. & qđ matrimoniũ sit sacramentum,uide gl.etiam in c.uenies,de transl.& in c.quanto,& in c.gaudemus,de di.& per B.Th.in 4.di.26. & quæ habeat bona in se matrimonium,uide per B.Th.in 4.dist.31.ar.3.& 5. an. Fran.

c ¶Onera matrimonii.An ſic matrimonium interueniente pecunia, uide dict. Abb.& Io.de Ana.in c.fi.in fi.de iureiu.nup. Seb. Sap.

tur? Secũdo quoties ungantur? Tertio in quib. locis vngantur? Quarto de causis,quare in illis locis plus, q̃ in aliis vngant?Ad primũ Papa dicit,q hodie oẽs Christiani vngunt. & cã est, qa olim Christianus in sanguine Christi est regnũ Christi, iuxta dictũ Petri,vos estis genus electũ,regale sacerdotiũ &c.Ad fm dic.q olim Christianus duabus uicib.anã baptismũ vngit.Primo anã baptismũ,& vngit primo oleo benedicto in pectore,secũdo inter scapulas, post baptismũ ẽt bis,& chrismate, primò in vertice,& inde in fronte.ad quartũ,quare in illis locis vngãtur,dicit Papa,q in pectore ungũtur, vt p sancti Spũs donum abiciant errorẽ,& ignorantiã,& suscipiãt fidẽ rectã,quia iustus ex fide viuit.Inter scapulas vngunt oleo anã baptismũ, ut spiritussancti gra excutiat negligentiã, & torporẽ , vt bonã operationẽ exerceãt,qa fides sine operib. mortua est. Itẽ altero respũ ungunt in pectore,vt per operis exercitium sit fortitudo laborũ.In scapulis,vt fides p dilectionẽ operetur . post baptismum autem in vertice vngunt̃ chrismate , vt sit paratus de fide oi pete nti reddere rationem,quia per caput mens intelligitur, & pars superioris mentis est ratio.inferioris sensualitas, & sic per verticem,q̃ est superior pars capitis,intelligitur ratio,quæ supe rior est pars mentis.In fronte aũt vngunt̃ur, vt confiteantur liberè,quòd credũt,quia corde creditur ad iustitiam, ore ãt confessio fit ad salutem,memor ero eius , qui me confessus fuerit coram hominibus,cõfitebor ego eũ &c.sed instat quærens.B.P. quare vngitur ante baptismũ oleo,post baptismum ãt chrisma?dicit Papa , quòd chrisma cõpetit soli Christiano,quia Xps dr̃a chrismate ,.vel potius a Chro dr̃ chrisma , non secundũ nominis formam,sed secundum fidei rationem, & Christiani a Christo dicuntur, tanquã vncti denominantur ab vnctione.

§. Per frontis. Hic tractat de vnctione chrismatis post baptismum , quæ dr̃ confirmatio.Quærit hic patriarcha,quotuplici noie appellet frontis chrismatio,& quare sic appellẽtur.Secũdo,a quibus detur hæc chrismatio.Tertio,qd designet per actũ chrismationis, seu sacramentũ.Ad primũ Papa rñdet,quòd appellatur frontis chrismatio,appellatur ẽt cõfirmatio,qa spũs sancti in baptismo impressi dat robur.ad secũm Papa rñdet, q licet cætera sacramẽta detur ab inferiori,vt a simplici sacerdote,vel præsbytero,chrisma datur a solis Pontificibus.& cã,qa solũ apostolis,quorũ vices tenent epi,legitur datum spiritum San. qđ patet ex actibꝫ apostolorum &c. Ad tertium rñdet, quòd per confirmationẽ designatur aductus spiritus sancti.h.d.†No.j.quod chrismatio, & confirmatio in fronte a solis epis conferuntur.Et no. quòd hoc habuit originem a ritu Apostolorũ, & per hoc vides tex. declarantẽ tex.5.de cõsue.c.quanto.No. 2. qđ epi tenent locũ Apostolorũ,qđ est verũ simpliciter,tñ certo respectu fm Doc. etiam locum Apostolorum tenent monachi,vt not. xii.q.i.c. videntes. † Quæro, quare spiritus sanctus supra Christũ apparuit in columba, a & in Apostolis in modũ ignis? dic quòd apparuit supra Christum in columba,vt ipsum manuetũ peccorem ostenderet.Venit enim nos eligere p mãsuetudinẽ,s. discipulos ãt in igne,qa in eis,& alijs consuetudinẽ peccati,& rubiginẽ veniebat consumere.Et in colũba septẽ proprietates in septem capitalia uitia.Caret felle,& visum recuperat,& p hoc intellectus contra luxuriam. Nullum lædit,& per hoc consilium contra auaritiam.Alienos pullos nutrit,& per hoc pietas contra inuidiam.Gemitum habet pro cãtu,& per hoc timor contra superbiam.Iuxta fluuium moratur,& per hoc scientia contra iram.Grano puro vescitur,& per hoc sapientia contra gulam.In petra nidificat, & per hoc fortitudo contra accidia.

§. Vngitur præterea. Quia ista sunt clara: b quenda antiquorũ opinio. [b] patet in versi.Verum.in versi.anti qui aliqui.Non obstat,de tempo.ord.literas,de resti.spolia.c.literas,quia in dubio bene est antiquis deferendum,sed non vbi notorius est eorum error,ad hoc,ff.ad l.Fal.l.i.§. si vsus fructus. ix.dist.c.denique,& c.noli,& c.negare.adde quod no.de translatione.c.quo.No.quòd de sacramentis non licet aliud crede re,vel sentire, quàm docet sancta mater ecclesia,aliàs hæresis est,de hær.c.ad abolendam. Not. ex vltima parte mentem Romani Pontificis in priuilegijs ad consequentiam nõ trahi, de quo de tẽpo.ordi.c.j.In glo.penul.ibi, cum alio,scilicet beatum Martino,qui fuit primus archiepiscopus Turo.secundum Hostien.Inno.dicit,quòd fuit tertius, vt hic per Io. And.

ADDITIONES.

a ¶In columba.Et de huiusmodi columba,quæ apparuit in baptismo Christi, uideas B.Th.in 3.parte summæ,q.39.art.6.ubi dixit, quòd illa columba, sic apparuit,fuit uerum animal,& idem in 1.sen.di.16.ar.3.& 4.& addę,ꝙ Spiritussanctus est nomen diuinę personę, secundum quod no. in 1. parte sum.q.22.ar.1.& in 1.sent.di.10.ar.3.& uide eundem in sum. contra gentiles.li.4.quæstio.16.17.& 18.ubi dicit,quòd Spiritussanctus simpliciter est Deus,processione autem est Deus,& homo.Et adde, quod Spiritussanctus fuit principium actiuum in conceptione Christi,ut per B. Tho. in 3.parte sum.q.32.ar.1.& in sum.contra gentiles.li.4.q.10.ar.3.& ar.4.& in 4.di.1.ar.3.ubi dicit,quod sacramentum est signum unius rei tantum, & semper est aliquid sensibile, & quare Deus constituit sacramenta,cum solo uerbo homines saluare posset,uide no.glo.in c.institutio,de consec.di.2.in gl.1. quæ dicit, ꝙ propter tria Deus illa instituit,quæ possunt ibi uideri. & quot sint species sacramentorum,uide Archi.in c.1.super gl.1.de consec.dist.1. Et adde quod omnia sacramenta fuerunt in crucis signaculo conferenda,ut in c.nunquid, & ibi no. de consecr.di.5.Et adde ꝙ uirtus sacramentorum ecclesiæ per malitiam ministrorum non uiolatur,quia quæ sancta sunt, coinquinari non possunt, ut in c.sacramenta,& in c.nonne,1.q.1.Et quot sunt sacramẽta ecclesiæ,& quę sint necessitatis,& quæ uoluntatis:uide gl.in c.veniens,de transl. & quæ fuit causa etiam illa instituendi:unde etiam gl.in c.remisionem,§. sed notandum,j.q.j.& gl.in c.ad abolendam.de hęre. An. Fr.

De sacra. non iteran. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentum quid est,& unde dicatur , & quot sunt sacramenta?*
2 *Character quid sit?*
3 *Sacramentorũ proprietates,q̃ sint,& ad quid fuerũt instituta sacramẽta?*

Viso de sacra vnctione,quia sunt quædã sacramenta , q̃ non iterantur , ne per iterationem fiat iniuria sacro prius collato. (qualiter ãt dicatur iniuria fieri sacramento,vide glo. de apo. c.2. de consc.di.4.c.ostenditur.) ideo &c.vel quia in sacramentis,quæ iterantur si vnctio fiat in eis,iteratꝫ vnctio,alias nõ.ideo &c. De materia.68.di.c pbyteri.§.qđ ergo.cũ seq.j.q 7. c. salubertimũ,in fi.de consc.di.4.c.q his,& c.seq.Circa rub icã quæro de octo.Primo,[a] quid sit sacramentum? Secundo vnde dicatur? Tertio,q̃ & quot sint sacramenta? Quarto,quæ sint ite-

rabilia,

ADDITIO.

2 ¶Quid sit sacramentum.Tu dic,ut per Barto.in aut.sacramenta puberum.C. si aduersus uen.& dic quod 4.diffinitiones inueniuntur. prima est magistri sententiarum,sacramentum,ait,est sacræ rei signum . Secunda B. Augustinus de doctri. Christiana , sacramentum est inuisibilis gratiæ uisibilis forma. Tertia eiusdem Augustinus,dum ait,sacramentum illud esse,quod sic tegumẽto rerum uisibilium scire eius saltem operatur . Quarta Hugonis de Sancto Victore,in li.de sacr.sacramentum,ait,est materiale elementum extrinsecus oculis suppositum,ex institutione significans, ex similitudine representans,ex sanctitate aliquam inuisibilem gratiam representans. De quo habes per Arch.1.q.1.in c.multi. Zac.

¶Quid sit sacramentum.Vide tex.in cap.sacrificium,de consecr.di.2.& uide B.Th.in j.par.summæ,q.40.ar.3.& ar.4.& in 4.di.1.ar 3.ubi dicit,quod sacramentum est signum unius rei tantum, & semper est aliquid sensibile, & quare Deus constituit sacramenta,cum solo uerbo homines saluare posset,uide no.glo.in c.institutio,de consec.di.2.in gl 1. quæ dicit, ꝙ propter tria Deus illa instituit,quæ possunt ibi uideri . & quot sint species sacramẽtorum,uide Archi.in c.1.super gl.1.de consec.dist.1. Et adde quod omnia sacramenta fuerunt in crucis signaculo conferenda,ut in c.nunquid, & ibi no. de consecr.di.5.Et adde ꝙ uirtus sacramentorum ecclesiæ per malitiam ministrorum non uiolatur,quia quæ sancta sunt , coinquinari non possunt, ut in c.sacramenta,& in c.nonne,1.q.1.Et quot sunt sacramẽta ecclesiæ,& quę sint necessitatis,& quæ uoluntatis:uide gl.in c.veniens,de transl. & quæ fuit causa etiam illa instituendi:unde etiam gl.in c.remisionem,§. sed notandum,j.q.j.& gl.in c.ad abolendam.de hęre. An. Fr.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rabilia, & quę non? Quintò, quę voluntaria, & quæ necessaria? Sexto, qũo inuicem se excedãt? Septimo, de ipsorum proprietatib. Octauò, ad quid fuerũt instituta? † Dic ad primum ſm Host. in sum huius ti. § j. diffinitur, ſm Greg. prout habetur j. q. j. c. multi, de consecra. di. 2. c. sacrificium, & c signum. Dic ꝙ sacramentum est character quidã propter eum, qui ptãt habet corpori humano suscipienti iuxta ritum ecclesiasticum visibiliter, animæ uero inuisibiliter a Spiritu sãcto imprimitur, q si digne sumãt, agit, vel auget absque dubio. qđ designatur ſ. ti. proxi. c. uno. Abb. in c. cum Marthæ, de cele. mi. dicit, ꝙ sacramentum est corporale, & materiale elementũ foris sensibiliter propositũ, & similitudinẽ repræsentãs, & ex institutione significãs, & ex sanctificatione continẽs inuisibilẽ, & spũalem gratiã. Contra primum facit, ꝙ non in oi sacramento imprimit character, ut ꝛ. dicet. Quæro secũdo vñ dicaʔ dic ꝙ dr̃ a sacris, uel secretis virtutib. vt d. c. multi seculariũ. j. q. j. vel quasi sacrans mentẽ, vel sacræ rei signũ. Tertio quæro, quot sunt sacramenta? [a] dic ꝙ sunt septẽ designata ꝑ uersũ. Abluo, firmo, cibo, piget, uxor, ordinat, ungit. Hæc sunt ecclesiæ septẽ sacra uocata. Ex istis tria sunt non iterabilia, baptismus, confirmatio, & ordo. versus, Fõs, ordo, chrisma, nã cætera sunt iterãda. Rõ aũt quare ista tria nõ iterãtur, est qa in his character imprimitur.

[2] † Videamus ergo qđ sit character. [b] & dat qdã, qđ est, quædã passibilis qualitas animã illuminans ad uidẽdum faciliùs, qđ sit credendũ, & qđ operandũ, qđ non. Vel melius ſm Inno. & Host. est qdã qualitas diſponẽs, & habilitãs aiam ad suscipiendã maiorẽ gratiã, q̃ qualitas a q buſdam dr̃ sanctitas, qa ꝑparat aiam ad sanctificationẽ. Io. Damal. dicit, ꝙ character est mẽtis custodia, eo qđ inseparabiliter custodit mentẽ, & ipsam præparat, & habilitat ad gr̃am, ꝑ q̃ ipsa aia custodit, ſm Inn. & Host. de baptismo super rub. & inf. c. fi. De charactere ordinis dic qđ est figura intellectualis indelebilis, p q̃ ordinatus a non ordinato in die iudicij discernetur. Alij qđ est signũ spũale indelebile, & distinctũ, & spũalis ptãs ad aliqđ sacrũ. Dãt simile theologi in bello. nã ibi est signũ omnibus cõe, & qa militia est uita hois sup terrã. Iob. 7. sic ponitur, de pæ. di. 2. c. sic. n. inquit, sic q̃libet Christianus hẽt in hac militia cõe signũ. ſ. baptismũ, q facit eũ habilẽ ad alia sacra. Est aũt in eo signũ distinctũ, qa per eũ distinguit ab infidelib. in habili. ad gr̃am, & reliqua sacra, sũt ẽt in bello, aliq plus parati ad resistẽdũ, & pugnãdũ, & isti hnt suũ signũ, vel vexillũ. tale est signũ repsentatiũ ꝑ cõfirmationẽ in frõte, ꝑ quã roborat non solũ ad pugnãdũ ꝓ salute ꝓpria ꝛ ꝛcupiscẽtias. q̃ remanẽt post baptismũ, de ꝛſe. di. 4. c. 2. & di. 5. c. 2. sed ẽt ad ꝓfitãdũ ꝛfessionẽ nominis Christi, & defensionẽ fidei. vñ in primitiua ecclesia eligebãtur aliq ad publicẽ manẽdũ i loco pſecutionis, alijs occulte manẽtibus. vt patet i legẽda S. Seb. sunt aliq q hũt alios regere, vt duces belli, & illi solẽt hr̃e spãle vexillũ, & tale est, qđ imprimit in ordine, p qđ fit aliquis habilis ad alios regẽdos, & sacra ministrãda. Quarto q̃ro, q̃ sacra sint necessaria, & q̃ volũtaria? vide de trãsa. c. veniẽs. in prima gl. p q̃ danẽ uersus. Ordo volũtatis, thorus ẽ, dare quinq. ne cesse ſ. baptismus, ꝓfirmatio, pnia, corpus Christi, & vltima vnctio. de quo tñ dicet in d. c. veniẽs. p quã patet, qđ ordo, & mrimoniũ sunt uolũtatis, reliqua necessitatis, qđ est dicere nolẽs ordinari, uel uxorari bene põt esse in statu salutis, sed reliqua quinq; contẽni non põt. Quæro, qũo ista sacra se inuicem excedant? no. de conſ. di. 2. c. nihil. 95. di. c. ecce. dantur versus. Maior in effectu baptismus, corpus in esse. Cõiugũ sine maiori chrisma ministro. Sed ultra ibi not. & per Host. hic in sum. dic quod ẽt sacr̃m ordinis dr̃ maius respectu regiminis, qa .ſ. p illud ecclesia regit, & hẽt alia, q̃ p illud cõficiunt, & ꝛferuntur. pnia. n. dr̃ maius respũ reparationis, q a sola post baptismũ hẽt reparare. Extrema unctio respũ ꝛfirmationis, qa dignè sumpta dat

[3] ꝛsumationẽ gratiæ, ſ. ti. j. in prin. 25. di. c. qualis. † Sexto q̃ sũt sacramẽtorũ, ꝓprietates? dic qđ baptismus est introcũtiũ. 32. di. c. ꝑter hæc. §. verũ. Cõfirmatio dr̃ pugnãtiũ, de ꝛſe. di. c. spũſanctus. corpus Xpi dr̃ progredictiũ. 26. q. 6. c. q recedũt. Pnia dr̃ redeuntium, qui pugnauerunt, de pæ. di. 2. p totũ. Extrema vnctio recedẽtiũ. 95. di. c. ꝑsbyteros. §. sed istud, & c. illud. mrimoniũ vero, & ordo sunt volũtatis, vt est dictũ. & primũ est sacr̃m timẽtiũ. 12. q. 5. sitit. scd̃m est sacr̃m alios regẽtiũ, j. q. j. c. fi q̃ epi. §. ecce cũ honoris. Vltimò q̃ro, ad qđ fuerũt instituta? dic ꝓp tria, ꝓp humiliationẽ, ut dũ hõ reb. sensibilib. & inferiorib. se subijcit reuerenter, ex hoc amplius apud Deum mereatur. 11. q. 3. c. quid ergo. Item ꝓp eruditionem, vt per id, quod foris in spẽ uisibili cernit, ad cognoscendum inuisibilem sacramentorum uirtutem eruditur. de conſe. di. 3. c. prælatus. sup. tit. prox. c. uno, in prin. Item exercitationem, ut uitetur otium, de ren. c. nisi cum pridem. §. uerum, & quod ibi no.

ADDITIONES.

[a] ¶ Sacramenta. Vide Car. in cle. j. §. nos, de iureiu. & in cle. 1. in 2. q. de priui. & quot sunt necessaria sacramẽta? ponit idem Car. in cle. dudum, de sep. S. S.

[b] ¶ Quid sit character. Vide per B. Tho. in 4. di. 4. q. 1. ar. 1. & in tertia parte sum mæ, q. 63. ar. 2. & 4. & uide gl. in cle. in plerisque, de elec. & uide bo. tex. in c. cum quidam, 1. q. 1. qui dicit, ꝙ est signum impressum animæ per receptionem sacramenti, & quis imprimat talem characterem in animã? Deus, uel ecclesia, aut minister conferens? Inno. in c. 1. de bap. tenet quòd solus Deus imprimat, B. Tho. in 3. pãr. summæ, q. 63. ar. 3. & in 4. dist. 4. q. 1. art. 4. dicit, ꝙ imprimitur a tota trinitate. Et adde, quòd in quolibet ordine imprimitur character, ut no. Arch. in c. 1. 21. dist. & 32. dist. in sum. & in quibus sacramentis imprimatur character? vide B. Tho. in d. q. 64. art. 1. & 4. & in q. 24. ar. 2. Et adde quod characterem imprimunt etiam mali ministri, i. Deus per eorum ministerium imprimit, quamuis ipsi sint mali, ut in c. quomodo exaudiuit Deus, de consec. dist. 4. quod est uerum, si tamen seruetur forma ecclesiæ, ut ibi. Et adde, quòd character confirmationis, & baptismi non sunt idem, ut per B. Thom. in 4. dist. 7. q. 2. articu. 1. Et tene menti, quod character semel recepto non potest quis renunciare, ut in c. queris, & in cap. paruuli, de conſe. dist. 4. & no. in c. maiores, §. item quia, de bap. & ideo dixit gl. in d. cle. in plerisque, de ele. quod character impressus nunquam tollitur, & B. Thomas, in d. q. 63. art. 5. & in 3. dist. 4. art. 3. dicit, quòd character est indelebilis. An. Fran.

CAPITVLVM PRIMVM.

Pastoralis. In ordinato in subnũ impositione, & cõfirmato in frontẽ cõ chrismatis, sed olei unctione non fit iteratio, sed supplebit ptermissum. Sunt duæ partes. Sed a ibi, ad qđ. Prima subdividit. Sed a ibi, & fi. Casus lit. quidã fuit promotus ad ordinẽ subdiaconatus sine manus impositione. quæritur fuit an permitti debeat ministrare in tali ordine? tẽ quidã per errorẽ fuit unctus oleo, cum deberet perungi chrismate. Quæritur. vtrũ sacr̃m cõfirmationis deberet in eo iterari? Ad hoc rndet Papa, ꝙ in talibus non est aliquid iterandũ, sed supplendum qđ incautẽ fuerat ptermissum. B. No. j. q. in ordinatione subdiacon de solẽnitate exigit manus impositio. fecũdò, ꝙ in confirmatione in frõte intenire niant duo, ſ. oleum, & liquor. Vl no. summarium. no. differentiam fore inter suppletionem, & totalem iterationem. Opp. ꝙ non sufficienter rndeat ad quẽlita, & sic nos dimittat in obliquo. ꝛ id de const. c. fi. Sol. dicit gl. ꝙ non vr̃ respondere ad quæsitum, an ordinatus in subdiaconũ absque manus impositione debeat impediri, ne ministret? sed dicit gl. ꝙ ante q̃ ista suppleantur, ministrare non dẽt. 53. dist. c. solicitudo, & tatis rndet, cum dicit ista suppleri. quia nihil dicitur actum, cũ aliquid supereſt ad agendũ. 7. q. 1. c. illud. C. ad Sylla. l. pen. Idem tenent Inn. & Host. recitant tñ quosdam tenere ꝛ, quia manus impositio nõ est de subſa, præcipuè in subdiacono, ad qđ facit quod no. ꝛ. eo. c. fi. post prin. Ad c. sollicitudo, rñ. ꝙ loquitur de primo per saltũ, qui ordinis omissi non hẽt characterẽ, primum est verius. Opp. ꝙ subdiaconus non recipiat manus impositionẽ. 23. dist. c. subdiaconus. dic quædã est manus impositio consecratoria. & hæc non datur subdiacono, vt hic. 69. dist. cõi. sq. j. c. manus. vbi hr̃ de multiplici manus impositione, & plenius per Ho. in sum. huius ti. § qualiter. Dic ſm doc. in minoribus, vt recipiant manũ benedictoriã, & non cõsecratoriam. Vel secundo dic ad ꝛrium ſm Inn. ꝙ uera litera hic hẽt, diaconatus, & sic hic agitur de ordine diaconatus. Vel ſm Host. illud c. subdiaconus, procedit ſm antiqua tpa, ſm quæ nõ erat sacer. hic ſm moderna, & hoc no. Io. 5 q 6. c. quia iuxta. Vñ si bene inspicis, hæc decr. & c. miramur. ſ. de ser. nõ or. sunt eiusdẽ auctoris, per q̃ patet, ꝙ factæ fuerũt post quã subdiaconatus ordo fuit later. Dicit tñ, ꝙ illud c. quia iuxta, posset intelligi de diacono ad proximã lec. facit de cle. pereg. c. j. dicit tñ Host. ꝙ contuetudo Romanæ curiæ approbat primam expositionem, quia Papa qñ subdiaconum ordinat, non imponit manum, & quandiu hoc seruauerit, & nos seruare debemus, tñ imponere manũ, non est malum, ad cautelam. ff. manda. l. qui mutuam, de sent. excomm. c. uenerabili. Io. Quæro quid si manus præsbyteri, q debent ungi oleo, ungantur chrismate? dicit Host. quod non, iterabitur unctio, quia in chrismate est oleum, ſ. ut. prox. c. uno. §. ad exhibendum, & quia prope est eadem unctio, ff. de cõtrahen. emp. l. ia uenditionibus. Peccaret tamen Episcopus qui faceret hoc sciens, & qui reciperet, & est simile quod no. de extrema unctione, si fiat in chrismate. 95. dist. c. præsbyteros. §. sed istud. Quæro, an qñ suppletur unctio omissa, vel manꝰ impositio, sit aliqua oratio repetenda? dicit Host. quòd dr̃ tunc, quando fit manus impositio, oratio, quę dici solet in unctione etiam si prius dicta fuerat. ſ. signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, in nomine patris, & filii, & spiritusſancti. Aliæ vero orationes, & solemnitates, quæ præcedũt, & sequũtur, non iterabũtur, secundùm ipsum, quod enim dicitur nihil iterandum, habet locum in actibus diuersis, secus in eis, quæ inhærent. Dicit etiam, quòd si chrismandus sint inuncti oleo, non sufficit eum nunc inungere balsamo, sed chrismate debet ungi, ad idem sup. ti. prox. c. uno, in prin. secundum Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 Schismatici, an conficiant aliquo modo sacramenta?

CAP.

CAP. II.

Anobis, Prohibet sepultos à schismaticis exhumari, uestimenta, in quibus celebrauerunt, iterum benedici, & altaria, in quibus celebrauerũt, iterato consecrari. Sunt duæ partes, quarum quælibet subdiuidi põt in tres. Sed de ibi, nos autem. Casus literal. Quędã corpora defunctorũ sepulta sũt a schismaticis tpe cuiusdã schismatici noie Vualdemari. q̃ritur, utrũ debeãt exhumari? Itẽ quidã ꝑsbyteri degradati celebrauerunt cum indumẽtis sacerdotalibus sup altaribus, quæritur utrũ altaria debeant consecrari, & benedici? Respondet Papa ꝙ corpora prædictorum defunctorum nõ sũt exhumanda, nec uestes benedicendæ, nec altaria supradicta reconsecranda. Ber. Notabilia pro summario. Vnũ nota, ꝙ propter delictũ schismatis põt præsbyter degradari, & habes vnũ casum, quo degradatio imponit. qđ intelligo, qñ incorrigibilis est. [a] No. arg. ꝙ degradatus ꝛficere põt, de quo de cle. exc. mi. c. 2. Opp. ꝙ exhumandi sunt sepulti a schismaticis, qa eo ipso, ꝙ sepeliri consenserunt, decesserũt in peccato, & sic sunt exhumandi. de sepul. c. sacris. Sol. exhumandi sunt si cõsenserũt, nõ si aliàs boni sunt. Dicit gl. ꝙ a talibus non elegerunt sepeliri, a-

[1] liàs grauiter peccassent. 88. di. c. ſi. 90. di. c. ſi. Et dicit Host. ꝙ no. verbum, dũtaxat, quasi excludat, ꝙ non excõicati, uel suspensi, [2] sed aliàs catholici. † Quærò quid si à schismaticis consecretur altare, chrisma, indumentum, uel alia inanimata? dicit Host. ꝙ talia nõ carẽt effectu, licet executio, & usus eorũ desit. dicit ẽt, ꝙ licet circa hoc, necnitа sint expressa, nec spãles orationes reperiantur in Pontificali, de mente tamen iuris est, ꝙ sicut ordinatis a talibus interdicitur executio, donec cum eis fuerit dispensatum, de quo de ordinatis ab epõ. c. 2. sic interdicẽdus esset illis talium rerum, donec fieret reconciliatio, de trãsac. c. 2. de conſe. eccl. uel alta. c. aqua, & c. cõsuluisti, & dicit, ꝙ faciendæ essent spãles orationes circa tales reconciliationes. dicit dem ũ, ꝙ prius est tenẽdum. & est certum, ꝙ eucharistia a talibus cõſecta non consecratur, nec reconciliatur, & statim hẽt effectũ. Idem in baptismo, & chrismate. i. q. 1. c. multi, ante finem. Sed quod ibi dicit de chrismate, posset intelligi, idest chrismali cõfirmatione, ut sic loquatur de facto, nõ de chrismatis materia. dicit ẽt addendum quod no. de schisma. c. j. de consecratione ecclesiæ, uel altaris sacramẽti, uel cœmeterij facta per publicè excommunicatum, uide quod no. de conſe. eccle. uel alta. c. cõsuluisti, & ibi Io. And. concludit, quod debet reconciliatio fieri de quo dic, ut ibi. Anto. de But.

ADDITIO.

[a] Quando incorrigibilis est. Adde pro hoc Bal. intrac. schisma quem ponit. C. si quis aliquem testa. prohi. & Spec. in tit. de schisma. in prin. aliquid ꝑ Ian. de c. quia diligentia, de elec. & ad hoc, quod iste dicit hic, adde ꝙ no. in c. literarum, nu. 4. in uer. de uerbali. sup. de temp. ord. Zac.

SVMMARIVM.

1 Additio, uel suppletio, quando fit ad aliquem actum, debet fieri quando potuit fieri ipse actus.

2 Ordinatio præsbyteri, cum qua solemnitate fieri debet.

CAP. III.

Præsbyter. Si in ordinatione præsbyteri, uel diaconi manus impositio fuerit prætermissa, statutis temporibus supplebitur. h. d. Casus literalis. Dicitur in hoc cap. ꝙ qñ præsbyter, & diaconus ordinantur recipiũt tactu corporalis manus impositionẽ, ritu introducto ab Apostolis, ꝙ si fuerit omissum, statuto tempore ad huiusmodi ordines conferendos debet cautè suppleri, quod per errorem extitit prætermissum, nec dr̃ ꝓpterea aliqd iterari. Suspẽsio manuũ tũc dẽt [a] intelligi, cum oratio super caput effundit ordinãdi. Ber. No. i. ꝙ ꝑsonæ. Not. 2. ꝙ talis forma [a] est introducta ab Apostolorum ritu. [b] No. 3. qđ est ritus, [b] qa est quædam solemnitas, & forma spãlidine, illo tempore facienda est, quo ipsa ordinatio, & sic suppletio solemnitatis dẽt fieri eo tempore, quo substantialiter actus poteſt exerceri. Opp. ꝙ non pariter imponatur manus præsbytero, & diacono. 23. di. c. præsbyter cum ordinatur. Sol. dic, ꝙ utrique manus imponitur, sed aliter diaconis, & aliter præsbyteris. præsbyteris. n. omnes astantes manus imponunt. 23. di. c. quorundam. 24. di. præsbyteri. cum ordinatur diaconus, solus uerò epus. 23. di. c. diaconus. Host. dicit in c. nec epi, sup. de temp. or. ꝙ quãdo epus ordinat præsbyterum, saltem duo præsbyteri facerdotalibus induti debent astare, 23 distinct. c. præsbyter, licèt cõsuetudo multarum ecclesiarum habeat, ꝙ nec duo induti assistant. Item dicit, ꝙ multi seruãt, ꝙ oẽs præsentes manus imponũt ꝑ illud c. sed ille dicit, ꝙ illud c. debet intelligi de induti, alias impossibile uĩ, quod dicit illa litera, ꝙ præsbyteri manus imponant iuxta manus epi, quãdo multi essent præsbyteri præsentes, non tamen reprobat Host. ien. quoniam ex quo duo induti assistant epiſcopo, alij etiam non induti manus imponant. Quæro, an præsbyteri, & diaconi, quando ordinantur, chrismatis liquore ungantur? glo. dicit, ꝙ non, allegat 23. distinc. c. præterea. Sed dicunt Doct. ꝙ ungi debent oleo liquore. Epi tamen unguntur chrismate. ſ. tit. prox. cap. uno. ſ. hoc unguento. Pet. Quæro quando manus imponatur præsbyteris? dicit gl. ſi quando incipit epũs orationem ad benedicendũ sacerdotem, tunc præsbyteri omnes, qui tangunt caput, debẽt eleuare manus, ita quòd non tangant caput ordinati. Dicit tamen gl. ꝙ facto meliùs uidetur, quam dici possit. Dicit Host. ꝙ quandocunque dr̃, ueniat super hunc famulum tuum, uel emitte Spiritum sanctũ, uel do ei dignitatem, uel in talem ordinem dedicamus, uel his simile, semper manum imponant in aliis, uel trahant manus ad se, uel super caput teneant in suspenſo. † Quæro qui actus interueniant in ordinatione præsbyteri? Dic ꝙ multi, tenere manus super caput, dare illi calicem, dare patenam, ungere illi manus, quilibet actus habet suam solemnitatem; vno omisso, non ꝑpea iterabũtur alij; q dam tñ dicũt dationẽ calicis, & patenæ non supplendam, qa hæc nõ sũt de substantia, tamen tutius est suppleri secundum Innoc. Pro primo dicto facit 23. distinc. c. subdiaconus. Vnde dicunt aliq, ꝙ ꝑ dationem calicis plenam, hoc est cum patena, confertur ordinatio, & potestas principalis, quo ad principalem actum confessionis eucharistię, & per impositionem manus epi sub certa uerborum forma, accipite &c. Mat. xvi. cõfertur potestas sacerdotalis, quo ad actũ secũdariũ, q est absoluere, & ligare, nã & has potestates dns diuisim cõtulit Apostolis, nã añ passionem contulit primam, post resurrectionem secundam, scilicet quãdo insufflauit &c. Io. xix. ꝑ impositionem uerò manuũ illorum sacerdotum, designat quædam gratiæ plenitudo. Dicunt ergo isti, ꝙ si desit traditio calicis cum certa forma verborum, non imprimitur character, nec est sacerdos, qui ordinandus erat. Si uero fiat primũ, sed desit ſm, manuũ impositio, q̃ faciũt alij sacerdotes, sacerdos est, quo ad potestatem cõficiẽdi, sed nõ põt absoluere, uel ligare, nisi facta suppletione, si nõ sit facta manuum impositio, quã faciunt alij sacerdotes. licèt hoc sit supplendũ, tñ primum poterit, & secundum. Quæro si partem orationis dixit, an supplebit totam? dic ꝙ sic, ſm Inno. in oratione, quæ est de substantia, uel de qua dubitatur, an sit de substantia, uel solemnitate, aliæ de quibus certum esset, ꝙ non essent de substantia, uel de solemnitate secundùm Hostien. nõ essent iterandæ, & si unam manũ unxerat, nõ iterabit unctionem in uncta, sed in alia tãtũ, & vbi dicit oratio, manuum, in plurali. dicet, manus, in singulari. Item secundùm Host. si facta est unctio, & nõ dicta oratio, supplebitur oratio, & nõ fiet unctio, secus econtrario, quia si dicta sit oratio, & non facta unctio, in suppletione unctionis iterabitur oratio. Et potest esse ratio, qa oratio vr̃ adhærere unctioni, & non econtrario, unctio non accedit orationi, quod vr̃ ex rationib. apparere. Inno. contradicit, ꝙ utraque est iteranda, unctio, & oratio. sũt. n. illi duo actus nõ ſparati, sed cõiũcti, qũo. n. diceret. Cõſecrare, & bñdicere dignare dñe manus istas, si p istã unctionem nulla fieret unctio? sup. ti. proxi. cap. 1. In baptismo euidentius apparet, qũo enim diceret, baptizo te, nisi immergeret, ẽt si prius inierisset? de baptismo c. j. quod ẽt eadẽ rõne placet Abb. Quæro an in manus impositione sufficiat manuũ extensio sine tactu? Dic ꝙ nõ, ut patet in uerbo, impositionem, licet aliqui per l. 1. ff. d acq. pos. & de consu. c. 2. qđ satis ꝓbatur ꝑ hãc literã ſm Host.

[3] ibi, tactu. † Quęro de formis ordinãdi? dicit Inn. ꝙ inuenitur in epistola ad Titum, ꝙ Apostoli manus imponebãt ordinandis, & orationes fundebãt sup eos, nec alia forma inuenitur seruata. Vñ dicit Inno. ꝙ nisi fuissent aliæ formæ postea statutæ, sufficeret ꝙ ordinator diceret ordinãdo, sis præsbyter, uel diaconus. Hodie verò formæ postea sũt ꝑ ecclesiam inuentæ, & statutæ, & de necessitate seruãdę, adẽo, ꝙ si eis omissis fuerit aliqs ordinatus, suppleri dẽt, vt hic, & ſ. c. i. Si uero formę seruãtur, quidã character imprimitur animę, id est figura quędam intellectualis indelebilis, ꝑ quã ostenditur talem ordinem fuisse collatũ, & ordinatus a nõ ordinato in die iudicij discernetur. Potest aũt Papa in talibus formis constituere, & constitutiones facere, non constitutiones Deo contrarias, quia & animæ, & ad eas pertinentia sunt de iurisdictione Papæ, & sanctorum patrum, ad hoc. x. di. cap. suscipitis. 96. di. c. cum ad uerum, de ma. & obe. c. solitæ. Nec est mirum, si a constitutione ecclesiæ imprimitur character militi inditisibiliter. i. q. i. cap. quod quidam,

ADDITIO.

[a] ¶ Talis forma. Quid sit ritus, dicas, ꝙ est usus diſponẽs circa solẽnitatẽ actus gerẽdi, ut in c. cũ secũdũ, de te. or. & no. in l. j. ff. de inof. test. & uide tex. i c. cũ olim, de cle. coniu. & uide Inn. c. qñ i plerisq. de off. or. & Arch. in c. cõtra Christianos, de hæret. lib. 6. & in c. nec sufficere, 8. q. 1. ubi dicit, quòd ritus est mos ob seruãdus, ex usu, & cõsuetudine introductus, & ideo nõ sufficit aliquid fieri, nisi rite fiat, ut in d. c. nec sufficere, & dicitur, ꝙ illud dicitur factum rite quod fit cum solẽnitate necessaria, l. 4. §. condemnatum, ff. de reiud. & est bo. tex. in c. ueniens, de præsby. non bap. Ant. Fran.

[b] Ritus. Vide illust. ꝓcep. meũ D. Roc. Cur. i rep. rub. sup. de cõſu. c. q̃to. Se. Sa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quidam, sicut & aliis stigma, uel nota in brachio, ut ab aliis discernantur, de sent. exc. c. ii iudex, lib. 6. character verò militaris imprimit ita corpori, & nō aīę, qđ ex eo apparet, ꝙ mortuo milite in ipsius aīa de illo charactere nil penitus apparebit. Si ergo princeps hoc inducit, & hoc inducere pt ecclesia. 30. q. 3. c. 1. in monachatū nōvī, ꝙ imprimaī character. Nā Papa de monacho, pt facere nō monachū, nā ordinē ꝓstituit monachorū, de quo de statu mon. c. cū ad monasterium, s'm Host. & Inn. ꝺ quo dic, ut ibi. Quæro ꝑ quos supplēda sunt istaꝫ Dic ꝙ ꝑ illos, a qbus sūt collata, sicut hic dī, de temp. ord. c. nec epi. 3. tit. 5x. c. in princ. Vñ dicit Inn. ꝙ si pt, suppletio faciēda est ꝑ cūdē ordinatorem, vel ꝑ alium, qđ obtinet in officijs ēt uespertinis. 7. q. i. c. nihil, & c. illud. igit si effuso oleo sup manus ordinādi sup uenerit infirmitas, ita, ꝙ nō potuit ordinator ꝓferre uerba, nec ordinationē cōplere, alius, vel idē ordinator alia uice sup fundet oleū, & a capite incipiet, Sāctificare dñe &c. qa licet actus diuisi non sint iterādi, in actu tū vno nō ꝓfecto incipiet a capite. vñ si i sacramēto Eucharistię, qs deficiat in verbis illis, Hoc est corpus meū, incipiet a capite a uerbis illis. Qui pridie &c. Idē dicēdū est in baptismo. si verò celebrato sacramēto panis, vel corporis, deficeret, nō iterantur alia verba, sed reincipiet a uerbis, per quæ conficitur sanguis. s. Hic est sanguis, secundum Inno. Et dicit addendum, qđ no. de cle. per sal. promo. c. vno, ad fi. Quæro q̄ cautela debeat seruari in supplēdo? Dic qa Epō celebrāte ordines erit i defectu patiēs quali suus minister, & qñ uenit Epūs ad uerbum competens orationi. s. Sup hūc famulum tuum, uel similę, impositis primò manib. aliis ordinādis, ultimo illi manū imponet, ad qđ uelandum dicere poterit, apporta uas uel libru, ut ete dāt astātes ex mādato iniūcto manū impositam, & s'm Host. non erit intentionis ordinātis, vel ordinati, ꝙ orationes illum ꝓtingant. Inn. ℨ q dicit, ꝙ qñ supplet manus impositio, est de necessitate, ꝙ dicaī oratio, q̄ cōuenit manus impositioni, cum illa sit adhærens: sed Host. dicit, ꝙ paucæ, uel nullæ orationes faciunt mentionem de manus impositi one. vñ plus sibi placet, ꝙ nō iteret c ratio, vel cautē in capella præsentibus paucis secretarijs priuatam ordinationem faciant. commendat in fictio ad cautelam, dummodo vitetur mendacium. 42. di. c. in mādatis. 2 2. q. 2. Vtilem. ff. de no. l. doli. in fi. de auth. & vsu pal. c. nisi, de acc. c. qualiter, & quando &c.

Explicit scriptum D. Ant. de But. utr. Iu. Doc. super Titulis Primi Decretalium, super quibus non reperitur D. Abb. scriptum completum.

SECVNDA PARS D. ANTONII SVPER primo Decretalium fœliciter incipit.

De filijs præsbyterorum. Rub.

Vidimus de ordinandis, qui ex uarijs causis impediuntur, inter quos est uitium originis. ideo &c. de materia. 56. di. per totum, & reperitur in sexto.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimus nō ordinatur ad ordines, nisi ingrediatur religion em regularē.*
2 *Illegitimus est irregularis.*
3 *Illegitimus repellitur a dignitatibus ecclesiasticis, seù a secularibus. numero 6.*
4 *Illegitimus promotus per ignorantiam, an recipiat characterem?*
5 *Mater est legitimæ testis quo ad legitimitatem, uel illegitimitatē filiorum.*
6 *Illegitimus promotus factus monachus, an possit esse Abbas?*

CAP. PRIMVM.

1 VT filij. †Illegitimus nō ordinatur, nisi religiosus fiat, & tunc nō ꝓficitur. i. non habilitatur ad prælaturam. h. d. Sunt duæ partes. Scda ibi, sed neque. No. i. ꝙ filij presbyterorum, & alii illegitimi sūt inhabiles ad ordines sacros, & ad ordines alios. †No. 2. ꝙ ingressus religionis, siue monachorum, siue canonicorum regularium tollit irregularitatē ex defectu natalīū. No. 3. ex hoc, ꝙ
2 a dictio, cætera, implicat. [a] No 4. ꝙ ingressus religionis nō habilitat quē ad ꝓlationem, q inhabilis sit defectu natalīū. Not. 5. ꝙ dispēlatio quo ad ordines ēt a iure inducta nō habilitat quem ad ꝓlationē. No. 6. ꝙ ingressus religionis nō liberat a ptāte dñi
3 ca, nec impedit quē ab assumptione ordinis. † Op. ꝙ non repelluntur a dignitatib. illegitimi, ff. de decu. l. 2. §. in filiis, versi. nullū, & l. spurij. Sol. a secularibus dignitatibus non repelluntur, sed
4 bene repelluntur ab ecclesiasticis ut hic. † Quid si ꝑ ignorātiā tales sunt promoti dic ꝙ excusat promotus, de or. ab epis. c. 2. C. de testa. l. de off. potest. l. 3. ipse uero ccidit in cōspectu Dei, si ueritatem nouit, licèt illud sit occultum, de temp. or. c. fi. secus si ignorauit, ut quia coniugata c. dimisit præsbyterum, nec ei

5 reuelauit, excusatur, ff. de in ius vo. l. quia semper † Verbis au-
b tem matris [b] in his est credēdū, de prob c ꝑ tuas, de ꝑsum. c. afferre, & c. literas. & qa in dubio tutius est abstinere de temp. or. c. ad aures. nō tū cogit credere, ex quo natus est ex nuptijs, C. de testi. l. necq. ꝓfessio, & ne. de pœ. & remi. c. officij. cōstituit tū Host. ꝙ seruet talis conscientiam suā, & uadat ad Papam pro dispēsatione, quam faciliter in hoc casu obtinebit. Quid si non transit ad religionem, sed ad locum, ubi religiosa fiat cō uersatio? dic ꝙ idem, quia locus non sanctificat hominem. 40. di. c. nō loca. s'm Phi. credo. ꝙ hoc nō seruaī, cū hoc exorbitet
6 a cōi regula † Quæro, an excludant a ꝓlatione tam in eisdē, quā
c in alijs monasterijs? dic ꝙ sic, [c] imo nec in ecclesijs seculari. 16. q. j. c. legi. dicunt. n. Petr. & Abb. ꝙ simplici administrationi de qua posset ad nutum remoueri, ꝓmoueri posset, dūmodo curam non habeat, vt patet. ℨ. e. c. ꝓpositi. ex quo. n. promouentur ad sacros, administrationem non curatam habere poterit. per hoc, quod dixi, satis patet, ꝙ si Papa dispensat in sacerdotio, per hoc non posset consequi curam. nam ius cōe dispensat cū religioso in sacris, & tū per id non potest præfici curæ. vide in S pe. ti. 3. §. nisi c de Episcoporum, ante fin. uer utrūm autem, in fi. ibi dicit, ꝙ si ēps dispensatiue, tenendo ꝙ posset promouere quem ad sacros, tenetur ei de beneficio prouidere, all. inf. eo. c. ueniens, & c proposuit, & si assignauerit, non potest illi auferre, de cleri. coniu. c. diuersis fallacijs.

ADDITIONES.

a ¶ Dictio, cætera, implicat. Circa istam materiam de dictione, &c. quid significet, qđo reperitur abbreuiate scripta i fine ōrationis, uide Bar. in Lex pater, ff. de uer. ob. et in l. illa institutio, in 1. col. ff. de hęre. inst. et in l. Gallus, in §. idem credendum. ff. de li. & posth. in 3. col. et per Ang. et Ale. in l. quicquid, ff. de uer. ob. et per Ale. in l. fi duo, in §. fi quis iurauerit, de iure iur. et per Bar. in l. hæc consultissima, C. de testa. ubi dicit, ꝙ est dictio impli catiua, et roboratiua, quę operatur, ut probetur rogitus testium, si notarius dicit, præsentibus talibus testibus etc. quia intelligitur etiam re gatus. item est uerbum importans omnia, quę sunt de natura contractus, secundū Bal. in d. §. fi quis iurauerit, et plene per Ale. in l. fi quis ex argentarijs, in princ. ff. de eden, et facit clausulas precedentis contractus censeri repentas in sequenti, ut per Ale. in d. l. fi quis ex argentarijs, in §. fi initum, nu. 6. de eden. et per Bar. in l. fi is qui, in 1. co. cum 5. seq. ubi alle. multas concordā. De uerbo aūt, cætera, et uerbo, cæterorum, extense scripto, dicas, ꝙ comprehēdit omnia secūdū Bar. in l. fi. ubi, in prin. et in l. cū optio, ff. de opt. le. quando tamen impropriaī, sicut et dictio, alii, secūdū gl. in c. deinde, 25. dist. et habetur per Bart. in l. non solū, in §. quæritur, ff. de proc. et uide Ale in col. 2. in 2. par. ubi etiam ponit, an notarius, qui extrahit instrumentum de proconollo notarij mortui, in quo est apposita dictio, & cætera, abbreuiata, possit addere clausulam precarij, si illa non est apposita in protocollo. Ant. Fran.

b ¶ Verbis autem matris. Contrarium tamen probat tex. sing. in l. fi. §. ult. ff. de prob. ubi non ſtatur dicto matris, dicentis esse spuriū filium, facit tex. sing. in l. miles. §. defuncto, ff. de adul. ubi licet appareat uxorem cōmisisse adulterium, non tamen præsumitur illegitimus filius, qui natus est. Seb. Sap.

c ¶ Dic ꝙ sic. Ita no. Philip. Franc. in c. indemnitatibus, 1. per gl. in uer. canonicam, & ibi Arch. & Pet. de Anch. de electi. li. 6. Card. in clem. attendentes, in 11. quæstio. de sta. mon. & Fel. in c. meminimus, colum. 3. ner. quæritur autem quid. inf. de accu. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Filius sacerdotis non potest promoueri ad ecclesiam, in qua eius pater ministrauit, uide per totum, & infra capitu. proxi. & c. conquerente, & cap. seq.*

CAP. II.

Ad præsentiam. Illegitimus filius sacerdotis q hoc tacito ꝑ rescriptum apostolicum paternam ecclesiam impetrauit, remouetur ab illa. d. Primo narrat subreptitiam impetrationem, ℨ quam in fecit da dat iudicē. Scda ibi, Ideoq. Casus lite. R. ꝑsbyter accessit ad dñm Papam, tacito, ꝙ esset filius sacerdotis, impetrauit vt capellanus existeret in ecclesia, in qua pater eius ministrauit, significatum fuit hoc dño Papæ, ꝙ cum esset in sacerdotio genitus. veritate tacita, literas impetrauit. vnde mandat Papa Lincon. Episco. quatenus cōstiterit ei, ꝙ dictus R. presbyter fit in sacerdotio genitus, & ꝙ pater eius in eadem ecclesia ministrauit, remoueat illū ab illa ecclesia, non obstantibus literis prędictis. Ber. † No. 1. duo vitia impedictia quem ad bñficium ꝓmoueri. s. illegitimitas, & quādo pater ministrauit i ecclesia. Et no
2 a dera, ꝙ in ecclesia in qua pater ministrauit, indefinitē [a] prohibetur filius promoueri, etiam ad particulare beneficium capellaniæ, hoc tamen non dicit aperte iste tex. nec Doc. hoc dicunt hic. & no. ꝙ beneficia particularia in ecclesia aliquando appellantur capellaniæ. Not. 3. quod ad hoc, ut repellatur quis a beneficio, uidentur hic duo necessario concurrere, ꝙ sit in sacerdotio genitus, & ꝙ pater ministrauit in ecclesia. Sed iuſſicit alterum, ut ℨ. dicam. No. 4. ꝙ beneficiatus per literas subreptitias ab ipsis repellitur. & sic apparet, ꝙ in beneficialibus fa-

ctum

ADDITIO.

a ¶ Indefinitè. Adde uidendum Cal. consi. 1. eo. tit.

ctum per literas subreptitias retractat quācunque, & hc nō trāsit i rem ind. Op. ꝙ posset ministrare in ecclesia patris filius sacerdotis, inf. eo. c. ex trāsmissa. Sol. immediatè non potest, ut hic, mediatè autem potest, quia purgatum est uitium. Quid si ex certa scientia Papa mandasset eum recipi? dicit glo. quod tunc valeret, quia d. ſpensasse videretur cum eo.

SVMMARIVM.

1 *Clericus illegitimè promotus, an possit per ordinarium beneficio spoliari.*
2 *Illegitimus quibus rationibus non potest promoueri ad ordines.*

CAP. III.

Præsentium. Filius sacerdotis ecclesiæ paternæ præesse non potest, hoc dicit, & sequens. Casus lite prohibet hic Papa, ne filij sacerdotum debeant ministrare in ecclesijs paternis, uel eas aliqua occasione detinere, sed inde penitus amoueantur. Ber. No. i. ꝙ in ecclesia pater na, in qua pater ꝓfuit, filius repellit, nō solū a bñficio principa li, cui pater præfuit, sed ēt qñ principaliter præfuit, repelli vī a quocunque particulari bñficio alio in ecclesia. Et sic no. ꝙ factum paternum nocet filio, qñ inhabilitas non surgit ex cul-
1 pa, sed ex defectu, vel propter honestatem. † No. ꝙ ex officio, ordinarius illegitimè promotū, ꝑt bñficio ſpoliare, ꝑcor ꝺ officor. c. ordinarij, li. vi. Op. ꝙ repellaī, & ab alijs. ℨ. e. c. vl. Gl. fateī, ꝙ est verū, qñ esset illegitimus, secus si esset legitimus. Opp. ꝙ aliq̄do admittatur filius in beneficio paterno. inf. eo. c. ex tua. Solu. pōt dispēsatione apostolicę sedis, nō alias. Oppo. ꝙ deli-
2 ctum patris [a] nō nocet filio, ff. de decu. l. generaliter. §. spurios, & l. spurij. § pe. C. de pœnis. l. sacimus. So hoc est pp ordinum prærogatiuā, qui dātur non solū pp recipiētes, sed ēt pp alios, & ne p id infamet ecclesia, de obit. ad ratioci c. i. & vide qđ no. ℨ. e. ti. c. 2. li. 6. & p Host. in sum. e. tit. §. quæ est causa prohibitio
3 nis. † Ibi dicit Host. ꝙ triplex est causa prohibendi illegitimū, prima excellentia ordinis, quæ turpibus, & infamibus conferi non potest, ℨ. de excess. prælа. c. inter dilectos. Secunda detestatio criminis paterni, quod quandoque detestatur in filios, C. ad l. Iul. mai. l. quisquis. i. q. 4. c. ecclesia. ver. Item paruulos.
b Tertia est [b] timor paternæ incontinentię. 24. dist. c. quando generaliter. 56. di. c. fi genus. inf. eo c. literis.

ADDITIONES.

a ¶ Delictum patris. Casus in quib. filius patitur pro patre, ponit gl. in l. duo fratres, in uer. fuisse. ff. de iu. patro. Imo, in l. insulam, ff. fol. matri. Fel. in c. uergentis, de hær. & ibi ponit, an filius habēs beneficium perdat illud per delictum patris. Seb. Sap.

b ¶ Tertia est. Adde istas tres rationes, quare illegitimus ad sacros ordines pro moueri prohibeatur, esse positas per glo. in c. 2 eo. tit. li. 6. eaſdē ponit Ber. de Fir. in tra. de Episcopis, in 2. par. lib. 2. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Index potest ex officio supplere, ubi tangitur publica utilitas, uel peccatum.*

CAP. IIII.

Conquerente. Casus literalis. Mortuo præsbytero ecclesiæ sāctę Mariæ M. clericus fuit ꝓ ēpiscopus ad eam à patrono. R. filius dicti præsbyteri impediebat eius institutionem. vnde dictus M. cōquestus fuit domino Papę. Mandat Papa, si publicum est, & notorium, patrem dicti R. habuisse personatum in dicta ecclesia, filius eius nullo modo instituatur ibidem, & si institutus est remoueatur. Ber. No. i. quem tenuisse ecclesiam ēt inferiorem, posse esse publicum, & notorium. † No. 2. ꝙ in notorijs, vbi tangitur publica utilitas, & peccatum, seu animarum periculum, potest iu-
2 dex supplere ex officio. No. 3. ꝙ ecclesia, in qua pater principaliter titulo ecclesiæ præfuit, filius non potest aliquod eriam particulare beneficium consequi, uel illi in specie præsidere, cui pater præfuit. No. ꝙ ꝓmotio iniusta nō trāsit in rē iudicatā, qñcunq. vitio comperto possit amoueri. Quærit gl. qualiter possit esse notoriū. & dicit gl. ꝙ si ibi ministrauit, nō potest nō esse notoriū, alleg. §. de trāsla. pla. c. licet. No. gl. q̄ extendit illud c. loquēs de cpo ad ecclesiā parochialē. qd in monachos uidisti, ℨ. de temp. or. c. ex parte. vide Doc. q idē dicunt, de elec. c. duū. il 2. dicūt tū Doc. ꝙ dato, qđ ibi administrauerit, foret publicū, poterat esse occultum an pater fuerit. Obuiat de ere. ℨ. c. ꝓposuit. vbi ꝑt ꝓmoueri i ecclesia paterna. Sol ibi dispē factum ꝑt. hic de iuris rigore, uel ibi sunt piona media, hic nō, ℨ. eo. c. ex transmissa. Hol. vel ibi illi ecclesia non sunt paterna.

SVMMARIVM.

1 *Inhabilis censetur habilitatus si episcopus eum scienter promouit. 2. 3. 6. 7.*
4 *Possessorium recuperandæ datur propter spoliationem iudicialem. 9. 10. 11.*
5 *Possessorium recuperandæ datur contra quemlibet in uitium succedentem.*
3 *Filius sacerdotis quo casu potest de iure retinere beneficium olim patermum. 11.*
Ordinatus ad ordines nullum beneficium habens, potest agere contra ordinantem, ut sibi de beneficio prouideatur.

7 *Inhabilis censetur habilitatus si cum eo fuit per superiorem scienter aliquid actum.*
8 *Dispensatio an in dubio præsumatur ex eo, quòd scienter fuit cum inhabili aliquid actum?*
9 *Dispensatio non præsumitur, nisi exprimatur uerbum, dispenso, secundum opin. Host.*
10 *Venire, an quis possit contra factum suum?*
12 *Ignorantia, an scientia in dubio præsumatur?*
13 *Prælatura an possit dari ad tempus.*
14 *Clausula, in pace dimittatis, quid importat?*

CAP. V.

1 VEniens. †Episcopus qui scienter contulit filio sacerdotis ecclesiam paternam, exinde eū remouere non pōt. h. d. Sunt duæ partes. Prima ponit querelam. Secunda prouider. distinguendo secundum membrum ibi, verū. Casus literal. epūs Londonen. ordinauit. N. clericum ibi præsbyterum ad capellam S. Lau. q̄ cōcessit eidem. postmodum uerò ipsū ſpoliauit eadē, eo ꝙ pater eius in ecclesia ministrauit. Sacerdos ille significauit hoc dño Papæ. vnde mandat Papa eidē epō, quatenus si constitit ei quando ecclesiam ei concessit, ꝙ pater eius præsbyter in ipsa ecclesia ministrasset, ipsam sibi restituat, & eum in pace dimittat, amoto illo, si quem instituit in ea. Sed si hoc ignorauit, ex quo eum ad ipsam ecclesiam ordinauit, eā sibi restituat, donec in alia ecclesia sibi ꝓuideaī, vñ honestè ualeat substentari. B. No. i. ꝙ ad sacros, & maximè ꝑt byteratum quis promoueri non dēt absq. titulo. de hoc habetur de ꝑben. c. cum s'm. No. secdò, ꝙ filius non potest ꝓmoueri de
2 iure in ecclesia, in qua pater ministrauit. † No. tertiò ꝙ ℨ malè factum a se scīēter, in quo ēt nutrit peccatum. & qđ est nullū, quis nō ꝑt venire, vt hic s'm unū intellectū, tenēdo. ꝙ hic est
3 illegitimus. † No. quartò, ꝙ sciēter gerens factum ℨ ius p se dispēlabile, quo ad se circa illud dispēsare vī, nec ipse illud ꝓpria authoritate retractare possit, & sic conferens bñficium paternum filio scīēter, in quo pater ministrauit, illum amouere nō potest, secus si ignorāter, & sic ignorātia excludit consensum.
4 † No. quinto, ꝙ p spoliationē iniustam ēt iudicialem dat̄ pos
a sessorium [a] recuperandæ. Et no. ꝙ nō solum dat̄ ℨ spoliantem,
5 sed etiam ℨ quemlibet in uitium succedētem. † No. 6. ꝙ ordinatus ad sacros ꝑt agere, ut sibi bñficium ꝓferat̄, & ubi illius, quod est collatum ex aliquo impedimēto nō tenet collatio, illud sibi ex dispensatione est relaxā dū, donec aliter ꝓuideaī, sed licet filius non posset tenere sibi bñficium gratiosè ꝓcessum ꝙ uiam gratiæ, in quo pater ministrauit, ꝑt tū illud retinere, qñ per uiam iustitiæ ēt iustitia impellēte ex necessitate sibi collatum, quousq. aliter ꝓuideaī, & tunc tenet quadam iuris dispēsatione, qđ est notādū, & de facili alibi nō habes hoc. hoc
6 tenet Io. And. in tex. ibi, prouideas. † Pro declaratione materiæ hic plura obuiāt. Primo iniquū est, ꝙ eo, ꝙ sciēter qs contulit bñficium illegitimo, adeo arctet, ꝙ nō possit illud retractare, qđ fecit: quia ex quo factum est contra ius, est nullum, qa ecclesia nō potest illegitimo conferre paterna, nec posset nō venire contra factum proprium. sup. de cle. c. nosti. Sedo ut iniquū, ꝙ si ignoranter, teneat ipsum adhuc restituere, donec ꝓuideat. Tertio ut iniquissimum, ꝙ ꝓ illo priuato, alius cui facta est collatio ea uacāte, amoueatur, cū qđ legitimè est factum, non debeat retractari, ut in reg. factum legitimè, de re. iu. li. 6. Gl. respondet, & hoc primo in prin. ꝙ qs ℨ factum suum non ꝑt venire, qa qđ legitimè cōtulit, nō dēt fraudis consilio reuocare, ff. de ædil. edi. l. ad res donatas. ꝓ hoc nō tollit ℨ rium. i. ideo glo. secundo dicit, ꝙ in hoc gratia est, & cā. gratiæ fuit odium epi scienter talem eligentis. hoc tenuit Inn. simile de cle. coniu. c. diuersis fallacijs. Secunda fuit op. & fol. antiquorum, quod hoc ideo non poterat retractare, quod fecit, quia uidebatur dispensare scienter ferendo, hoc non placet Phil. per c. dilectus. infra eodem. quia non potest dispensare hoc casu, ut ibi habetur. Ad intellectum huius tria sunt uidenda. Primum an cum uitio hic assistenti potuerit dispensare. Secundo, dato, ꝙ potuerit, an promouendo dispenset? Tertio uidebit cā. quare hic nō potuerit collationem retractare. Ad primū, si hic erat filius sacerdotis, & illegitimus, communiter tenet, ꝙ nō possit dispēsare, ℨ. e. c. dilectus. & tene, qđ ibi no. quod ad bñficium simplex, & ordines minores ꝑt dispensare, nō quo ad sacros. vt in c. 1. eo. ti. lib. 6. Si aderat uitium solum, quod ad ecclesiam paternam uelit eo existente legitimo, de hoc dicetur in d. c. dilectus inf. eod. & forte potuit dispensare cū causa, & tenet ibi Host. & tenendo hūc intellectum, licet gl. alium se

quatur,

ADDITIO.

a ¶ Possessorium. Adde Ro. consi. 680.
Adde an tali spoliato agenti possessorio recuperandæ obstet exceptio dominii vide Ale. in l. 4. Caro. col. 4. & ibi Bar. ff. de uer. obl. omnino eundem in l. naturaliter, §. nihil commune. ff. de acq. poss. Zac.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quatur, ut patet in glo. i. quæ dicit hunc etiam in alia non posse ministrare, & sic supplendum, maximè, per quod patet, q intelligit de illegitimo, de hoc dic vt in c. i. eo. ti. li. 6. in gl. super ver.
7 tale, & dicam inf. eo. c. dilectus. † Restat videre ſm, an omni casu pmouẽs sciẽter,[4] vel actum sciẽter agẽs ꝺ ius, videat dispensare? Dic, q aut ad validitatem actus exigit dispẽsatio, aut exigitur absolutio, aut exigit sola simplex approbatio. Si exigitur dispẽsatio, die q quandoque ignoranter facit, & non vt regulariter dispensare, ut hic. fallit nisi esset error communis, & talis, quẽ si sciuisset, uerisimiliter dispẽsalsset. qa talis pmotio maximè in non subiecto legib. habetur p dispensatione, quo ad validitatem gestorũ, vt l. Barbarius. ff. de off. præto. ubi de hoc per Bar. ff. de re iud. l. quidam consulebãt, ubi ponit hæc verba Inn. Quandoque non promouit scienter, sed actum alium gessit sciẽter contra ius, [b] quandoque actus ille non sonat in actum positiuum, sed in pati, & negatiuum, ut quia ab inhabili audit missam, vel pcurationem recipit. Et qa in talib. nõ exigitur iudicialis ingressitio, vel examinatio, ꝙuis attendẽdũ sit a quo missa audiatur. 44. di. c. comessationes. & dic, q non vr dispẽsare. Idẽ si post eius visitatiõẽ patiatur eum esse in ecclesia, quia hoc nõ est aliquid agere, & est causa, quia dato, q aliquo casu agere affirmatiuum, inducat dispẽsationem, non sic actus sonans in pati, & negatiuum, quia talis actus non est tantæ virtutis in exprimendo consensu, & uoluntate dispensandi, quãtæ est actus affirmatiuus, ut dicit no. gl. de const. in c. cum accessissent, & Ian. de ref. spo. c. olim, il 4. in fi. gl. magnæ sñæ, ubi dicit, q licet per actum affirmatiuum coram iudice a quo, quis uideatur ab appellatione recedere, de ap. c. solicitudinem, de off. del. c. relatũ, non per actum sonans in pati, qđ ppetuo no. ga est uale notandum. Item quia in talib. actibus regulariter non intercedit causæ cognitio. Quidam sũt actus positiui sonantes in agere, ut promouere, uel actum alium affirmatiuum facere & an tunc surgat ex tunc dispensatio? quidam, q sic, ex quo pt dispensare, maximè si nullus ex dispensatione læditur, de big. c. super eo. Alij dicunt, & hoc est uerũ ſm In. q quandoque super cã dispẽsandi pcessit aliqua ẽt summaria causæ cognitio, ut puta sup utilitate, uel necessitate, & promouendo, uel actũ faciendo dispensare vr, ff. de in ius uocan. libertus. & i. q. 7. c. requiritis. § nisi rigor, cum c. seq. sup. de temp. or. c. requiritis. §. ex tenore. nec est necessaria alia sola, uel decretum in actu dispensationis, licet Host. & malè teneritur, q non sit dispensatio nisi exprimatur uerbum dispensõ. nec uocabũtur hi, quorum interest. i. q. 7. c. qm̃ quicquid qđ vltimum no. ppetuò, q a in actũ dispensationis non exigitur vocatio partis. Aliqui tn̄ dnt necessariam fore suam, vel decretum, & uocandi sũt hi, quorũ interest, & hoc ſm Inno. idẽ in actu concessionis priuilegii, ut no. de cõfir. vti. vel inut. c. cũ dilecta. Quãdoque nõ pcessit cãe
c cognitio,[c] & tũc nõ inducit dispẽsatio in dubio. Host. dicit hoc quod dicit Io. And. falsissimũ, q quam dixerunt, qa hodie cõfirmatio, & institutio requirunt causæ cognitionem, ut patet de ele. c. fi. li. 6. & diligentem examinationem, ut patet de elect. c. nihil. quia ex quo ordinat. uel confirmat, vr de causa inquisiuisse, & cõsequẽter dispẽsasse qa oia psumũtur solẽniter acta, Inst. de fideiuss. § fi. & qa præsumendum est pro iudice. de renc. in præsentia. Aduerte, q non sufficit cã, & informatio sup cã confirmandi, ideo non sequitur ad confirmationem: quia est extrinsecum quid, causa dispensandi a causa cõfirmandi, ideo confirmatio non præsumit causam dispensandi, & si non præsumit causam dispensandi, non præsumit etiam dispensationem, & hoc uerum, nisi aliter appareat de causa. Ad pdicta facit, q ſm naturam causa precedentis præsumitur de postea sequuto, vt no. ff. de suspe. tu. l. hæc enim. ff. de excu. rei iu. l. ad exhibendum, & no. de ele. c. super eo, & clarius tãgitur in reg. in panis, per gl. de reg. iu. li. 6. Quãdoque in actu exigit absolutio, & dnt Doc. hic, q per actũ sciẽter qs excõicatũ ordinet, nõ vr illum absoluere, quia in absolutione excõicati exigitur certa forma. de sen. exc. c. cũ desideres. & hoc uerum, exepto Papa, ut est casus in cle. si summus Pontifex, de sen. exc. in dubio autẽ est verum, q ille, cui talia facit, uel cui cõicat, psumitur nõ excommunicatus, & sic etiã psumeretur in dubio non defectuo
8 sus, & hoc notab. dnt duo tex. inf. de cle. exc. c. illud. & de priu. c. cum olim, qui ad hoc sunt boni tex. & hoc teneas, † quicqd dicat hic Hõs. q tenet, q nunquam uidetur dispensare, nisi ex primat uerbum, dispenso. Quandoque actu exigitur sola approbatio, & tũc dico, q ex solo pati, vel agere, vel scribere, ex quo pateat consensus, inducitur approbatio, ut patet de his, q fi. a ma. par. ca. c. ex ore, ad hoc tex. i cle. attẽdẽtes. de sta. re. no. Inn. de offi. or. c. cũ ab ecclesiarum, ubi si Papa scribat collegio, qđ eget ap, batione vel admittat eius syndicus, vr collegiũ ap, pbare, q no. & mẽti tene. uel dic, q dato, q nõ possit dispẽsare quo ad alios pp op, q erat an dispẽsare posset, tn̄ imprimis q dã color teneat, ꝺ quẽ nõ pt venire, pmouẽs. † Ad tertiũ,
9 q est ergo cã, quare ñ pt venire ꝺ pmotionẽ a se factã, & si uetriat, qđ facit retractat, & restituit pmotus? Aduerte, quia hæc decet pt dupliciter intelligi. Primò, q hic q fuerat reuocatus, agebat petitorio, in quo poterat tractari de iurib. collationis, & remotionis. Et tũc si qras, q est cã? dic q si intelligas in casu, in quo nõ potuit dispẽsare, vt qa erat illegitimus, oportet q circa tur hanc fore gratiã. Si intelligas i casu, in quo pt dispẽsare, tũc dicas, q vel fecit sciẽter pcedẽte cognitione sup cã dispẽsandi, & plansi, quia cẽset dispẽsare, uel fecit nõ pcedẽte aliqua cognitione sup ea, quo casu licet nõ inducat dispẽsatio, quo ad alios, quo ad sciẽter tn̄, pmouẽdũ tenet pmotio, q imprimitur quidã color tenẽdi quo ad pmouẽtẽ, quẽ tractare nõ pt ipse, quia valet, quo ad eã, & hæc sũt uerba Inn. notab. ſ. de cle. cõiu. c. diuersis fallaciis, quod no. perpetuò. vñ dato, q cũ illegitimo hic nõ potuerit dispẽsare ad ordines sacros, ad quos pmones potuit dispẽsare ad bñficiũ simplex. e. ti. c. i. li. vi. vel saltem secũdũm ista iura pbabile erat dubiũ, an possit dispẽsare, iõ ex tali collatione sciẽter facta imprimitur quidã color tenẽdi, a quo sine ordine iuris repelli nõ dẽt. Et si dicatur, hic nõ est aliquis color, quia ex quo est illegitimus suspẽsus est. & sic nõ pt iuste pere bñficiũ. Respon. tenere pt in odium malẽ ordinatus, ne sit melior cõditionis & c. vt ſ. de temp. or. c. uel nõ est cõpos. uel refert inter suspẽsum ex post facto, & eũ qui ex defectu nõ recipit executionẽ, vt primo nõ cõferatur, secundo sic ex debito
10 iustitiæ, nõ per uiã gratiæ, vt ſ. dicã. † Posset hic examinari illa
d uia, brocardia an quis possit uenire ꝺ ppriũ pactũ? de quo per legistas i l. post mortẽ, ff. de adop. per Doc. de ele. c. nostri. & de ele. ꝺiu. c. diuersis. 55. di. c. penitẽs. pt secũdo intelligi, q hic agebatur possessorio, & tũc nõ admittitur disputatio super illo, an fuerit legitimè facta collatio, uel nõ, & an quo ad ꝓprietatem fuerit legitimè remotus, uel nõ, imo an oia est restituẽdus. q. 2. c. motũ. de rest. spo. cũ literis. & si dicas, cõstat istũ esse filiũ sacerdotis, ergo nõ dẽt restitui, nec i priuatione seruari ordo iuris, de diuor. c. significasti. ſ. eo. c. quoniam. dic q imo seruatus ordo erat, ex quo de dispensatione cõtendebat, sup. de ele. c. dudũ. il 2. iõ fuit illegitimè priuatus. vnde vel intellige, q priuatio fuit extraiudicialis, vel si fuit iudicialis, non fuit ex causa notoria, & talia causant possessorium, secus si ex causa notoria uel probata, quia priuatio iudicialis tunc non dat possessorium, ut not. de restitut. o. spoliat. c. cum uenissent, & ibi dixi plenè. Ad secundum contrarium, quod uidetur iniquius, quod prouisus ignoranter illegitimus ad beneficium restituatur cõ ſtituato, dicit glo. ꝺ hic est gratia, & sic fuit gratia in duobus, primo in eo, quod non potest remoueri dato, q fuerit promotus illegitimus sciẽter, secũdo in eo, q pmotus ignoranter nõ pt remoueri, & primum causat odium Episcopi, secundum tolleratio Papæ, & est gratia ad tempus, donec prouideatur, quod bene nota. hoc tenet Host. quia nunc apparet, non fuisse capacem. De primo dic vt proximè dixi. De hoc secundo dico, q hoc inducit notãter hæc decr. q isti beneficium assignetur nõ uigore primæ collationis, q̃ fuit nulla, sed ex alia obligatione, quia tenetur ad prouidendũ ordinato. vñ dico, q iste erat legitimus, dato q filius sacerdotis, & posito, q sibi pudeatur de ecclesia, de qua nõ pt prouideri, quia pater primo manifestare rat, poterit ex dispẽsatione iuris vti tertione bñfici, male collati ꝺ ordinatũ, donec de alio legitimè puideatur, ut tic vitur hoc remedio ꝺ collatorem, quia malè contulit, & qua tenetur de cuictione, sic conferendo male. Item, si intelligis de illegitimo, adhuc dato, q careat executione, ex quo tamen pmotus est, non debet carere beneficio. Et q dicitur, q incapax est beneficij, intellige per uiam gratiæ, nisi dispẽsetur, sed per uiã iustitiæ nõ est incapax, quia nec est ꝙuis. istũ in opprobriũ clerici medicare, ideo posito, q collatio nõ teneat, in eo dispensatur, donec aliud poterit obtinere, & hoc ir de mente huius c. & ꝙuel non est cõpos, ſ de eta. & qua. & inf. eo. c. prox. ex quo dabitur magna limitatio ad id, quod dr, sui pensũ, uel carẽtem executione inhabilem ad beneficium. ſ. de consue. c. cum ille ctus, de ele. c. pinq sitionem, quia illud uerum per uiam gratiæ, sed

ADDITIONES.

a ¶ Scienter. Adde Rom. consi. 216. late Old. consi. 325. cum quatuor seq.
b ¶ Contra ius. Adde Per. de Anch. consi. 146.
c Causæ cognitio. Hæc distinctio, an præcedat causę cognitio, uel nõ, procedit in inferiore a Principe. Sed in Principe etiam si non præcedat causæ cognitio promouẽdo aliquẽ inhabilẽ ce, letur dispensare, ut concludit d. Abb. in c. fraternitati, in 2. col. inf. de schi. dõct. in l. quidam cõtulebant. ff. de re iud. cũ alle. per Fel. in c. preterea, co. 3. de test. & in c. nõnulli. in prin. co. 6. 4. fal. inf. de reiect. & ratio est, quia in Principe sufficit uoluntas, ut no. Inn. in c. cum ad monasterium, de sta. mo. Seb. Sap.
d ¶ Contra proprium factum. An quis possit uenire contra factum suũ? vide Ale. & do. Ial. in l. si donatione, col. pe. C. de colla. remissiuè per Fel. in c. 2 in 3. col. inf. de exc. Ale. in consi. 138. co. pe. uol. 2. & unũ ea sum, in quo qs põt uenire contra factũ suum, ponit Pau. de Cal. in l. & hæredi. §. filia. fa. co. 2. ff. de pac. aliũ ponit Abb. in c. intellecto, de iurein. de Rege, qui alienauit in priuilegiũ regni, põt enim tunc uenire contra factum suum, etia si iurauit. fec. illud obseruare, ut tenet Car. in consi. 136. col. 4. Seb. Sap.

sed non per uiam iustitiæ, quãdo inhabilitas surgit ex defectu, & maximè hoc puto uerũ, si tpe ordinationis ignorauit pmotus. † Venio ad tertium cõtrarium, vbi dr, qđ iniqssimũ vr, qđ
11 amotio, q in ueritate nis nõ habebat, alter subrogatus amoueatur, cũ quo legitimè factum est & c. ut reg. factum legitimè, li. 6. Ad hoc primò respõdetur, qđ hic fiet amotio seruato ordine iuris, & eo uocato, qui est subrogatus, vt contradicat petitioni restitutionis, & eam, si potest defendat. 3. q. 6. c. hęc quippe, & ad hoc, quod nota. de priuil. c. cum olim, in gl. Vel secundo erat factum notorium. ſ. spoliatio; & istius postmodum infirmitio, ideo nõ erat necessarius ordo iuris. hoc non placet Inno. uel tertio, cum peteretur restitutio. & institutus sciret eãm agi, præiudicat sibi processus, ad hoc de re iud. c. cum super. & c. penul. de quo de proc. c. ex insinuatione, de transc. de cętero, & no. de concessio. præben. c. quia diuersitatem. Host. dicit, hoc nõn fore gratiam, sicut de alijs duobus dicit glo. f. vnde si teneas opim. qđ tale sit vitiũ, cũ quo potuit dispensare episcopus, quod declara, ut dixi ſ. &. qđ ex certa scientia cãę cognitione pcedẽ
e instituerit, (qđ non presumitur, licet cãę cognitio communis psumatur, ut dixi supra) planũ est, qđ secundus est illegitime institutus, & sic amouendus, & hic restituendus, & in pace dimittendus, & hoc qñ episcopus sciuit, secus quãdo ignorauit, ut di
12 citur a. Si teneas, quòd primus fuerit institutus illo casu, quo episcopus dispensare potuit, sed nõ pcessit causę cognitio, tunc dic, qđ cum quo ad eũ, & facultatem reuocãdi tenuerit prima concessio, & datus fuerit color tenendi illo colore non cassato, & eo proter hoc potestate priuato reuocãdi, & consequenter conferendi non tenuit secunda collatio, ex quo tenuit, quo ad
13 eũ prima. ideo oportet, q prima retractetur & primo restituat, & quo ad processum ipsius in pace dimittatur. Si teneas, q illo casu fuerit facta collatio, quo per eum dispensari non potuit, di
14 cit hic Inno. q filius sacerdotis, licet non possit in effectu retinere, tn̄ capax est ꝙdiu priuetur, de renun. c. nisi. §. personæ. Pro tanto secundus fuit malè institutus, ex quo ante hoc non erat iudicialiter priuatus, ideo restituendus. sentit, q illegitimitas bñficiati non vitiat ipso iure, & sic potest intelligi, dummodò alias sit legitimus. Sed si est illegitimus, crẽdo q non teneat ipso iure de iure positiuo, sed sic de iure naturali, & quia ex collatione per scientem facta detur qđã color tenẽdi de iure naturali, & positiuo, cum habeat titulũ saltẽ de iure cõi ab illo, q pt conferre, vis cuius tituli iuncto iure naturæ, & scientia conferẽntis fiat, vt hæc secunda collatio alteri facta non teneat, primo sic cassato illo colore tenendi, ad hoc qđ no. Inno. de cle. exc. c. celebrat. in addi. vbi tenet, q nulla irregularitas impedit collationẽ, & matrimoniũ spirituale inter bñficiatũ, & ecclesiã de
15 iure naturali, & ad hoc qđ no. de ele. c. auditis, & de cõcess. pb. c. per. elec. & de excess. plat. c. inter dilectos. q ergo passus ẽ se subtrahi, illo tenente colorate inde amouetur, & ad primũ restituẽ
16 dus & quo ad conferentẽ in pace dẽt dimitti, non tn̄ tollit, quin ius a superiore possit ipsum amouere. uel dato, q primus nul
17 lum ius habuerit, tn̄ fuit absque iure spoliatus, vnde ante oĩa re
18 stituendus est: neque potest opponere subrogatus de ꝓprietate nihil supuenientis post spoliationẽ. Primò, quia exceptio ꝓprietatis nõ ob. agenti possessorio. Secũdò quia ipse, qui passus ẽ se ĩ
19 trahi, quantuncunque eccl. vacante, in bñficiũ amoti illegitimate & spoliati, quasi in vitiũ successerit, non potuit habere cano
20 nicũ ingressum, & incidit in constitutionem l. meminerint. C. undevi. ideo restituitur primus, & in odium spoliantis debet in pace quo ad eum dimitti, sed non tollitur quin superior possit, de hoc velit inquirere, ad hoc pal. c. inter dilectos. Quæro cũ gl. secunda, qualiter potuerit innotescere eũ filiũ sacerdotis? di
21 cit gl. si ei confessus est, qñ eum examinauit. 22. q. 5. c. hoc uidetur. vel dicit gl. si scribat quoquomodo, & ex quo Epus sciebat, hic ordinatus nõ tenebatur hoc ei dicere. ff. de actionibus empti. pbabit. an qui dicit Epm sciuisse, an qui dicit ignorasse? gl. di
22 cit, q ille qui dicit scientiam, probare debet. ff. de prob. l. veritus. 2. diffin. c. proposuisti. sed dicit gl. q præsumptio est cõtra Episcopum, qui eum examinauit, uel examinari fecit. 24. di. c. quãdo Episcopus, quia præsumitur, q nihil omiserit de cõtingentibus. 11. q. 3. c. abiit. & sic debet probare se ignorasse. dicit Host. q si initio erat notorium, sciuisse præsumitur, sup. c. prox. c. si manifestũ, idẽ si ipsum purgare nõ fecit in probationis defectũ, de purgat. c. accedens. Si ãt erat manifestũ, adhuc psumitur ꝺ ipsum, ut dicit glo. tn̄ probabitur ignorantia eo, q probabit diligẽter se inquisisse, & hoc nõ inuenisse, sup. de ele. c. innotuit. §. partes. Ideo si ipse passus est non promotus: nam non ascribitur Episcopo, si non diuinauit occulta, ut in c. i. vt eccl. benefic. posset eũ adeo esse occultum, q de facili non possit reperiri, ut no. ſ. c. i. q
23 no. † Quærit glo. an filius præsbyteri, cui ecclesia paterna est collata, eo ordinato, cui est restituenda eccl. donec alius subrogetur, & an interim sit platus? gl. dicit q sic, ff. de bo. pos. l. 2. in ꝓcessu est q ad tps non datur platura. 55. di. c. præcepta. licut nec hæreditas ad tempus, ff. de hær. instit. l. hæreditas, sicut nec libertas. ff. de ma. test. l. libertas. Glo. videtur dicere, q sit prelatus ex tacita dispensatione Papæ, alias non esset prælatus. & sic patet, q solus Papa ad tps beneficia conferre potest, quod bñ no. Vnde dicit Host. q cum mandato Papæ habeat eã, non poterit sibi auferri ab inferiore ex causa antiqua, sed bñ poterit priuari delicto de nouo superueniente, quia in illo non censetur Papa dispensasse, de test. cog. c. prætetea. facit quod no. ſ. de off. del. c. super. eo. & de re iu. c. de cętero. alias dicit commendatariũ posse ab illo, qui commendauit, reuocari, de quo ſ. de ele. c. dudũ, & uide de ele. c. nemo deinceps li. 6. Host. finaliter dicit, q nõ erit prelatus, sed erit vt cõmendatarius ecclesiæ. nec interim ecclesia uacabit, interim tn̄ administrabit, de elec. c. cum nobis. & vide quod
24 no. in d. c. nemo, de ele lib. 6. † Quæro, an per literas ad unũ Episcopum directas cũ hac clausula, in pace dimittas, donec alius fuerit bñficiũ legitimè cõsequutus, intelligatur secũ dispẽsatũ, vt possit in ecclesia ꝓuidere? Inno. ponit, & nõ soluit. Io. And. dicit q sic, allegat qđ no. qui fil. sint legi. c. per venerabilẽ, sup uerbo, dispensatũ. ver. sed si unus, ſm Io. And. quia eo q dicit, donec aliud fuerit assequutus, est eis intentio, ut illud cõsequatur.

ADDITIO.

a ¶ Ignorasse, Quod in dubio psumatur ignorãtia, nor. D. Ale. in l. admonẽdi, in c. no. ff. de iureiur. & glo. in c. si diligenti, in uer. bonafides. inf. de præscript. hoc tamen non procedit in eo, qui ex officio tenetur inuestigare, ut no. Abb. i c. quoſdam, in fi. de præsumpt. ubi per Fel. in uerſi. quinto est aduertendum, col. fi. & quomodo præsumatur scientia, uel ignorantia? tradunt canonistæ in c. i. sup. de const. ubi late Fel & Dec. Seb. Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus quæritur per traditionem fundi, in quo habet ædificari ecclesia.*
2 *Beneficium licet sit indiuiduum quo ad titulum, tamen eius fructus possunt inter duos diuidi. 6.*
3 *Ecclesia non potest esse plurium.*
4 *Patroni consensus non requiritur in prouisione superioris, in qua principaliter non ordinatur, sed ex aliqua causa sic.*
5 *Testes dicentes, talis dominus illius fundi, non reduntur suspecti, si fuit ille dominus, quia subintelligitur dict. o. quondam.*

CAP. VI.

Proposuit. Gratiam continet. In prima clerici supplicatio. In secunda gratiosa prouisio. Secunda ibi, cæterum. Casus lit. R. clericus à patrono præsentatus fuit ad ecclesiã de Sabel. Episcopus diœcesis noluit ei curã animarum committere, eo q esset filius sacerdotis. Iste sic repulsus accessit ad Papam, dicens, q esset in subdiaconum ordinatus. Rescribit Papa Episcopo, dicens q indignum est, ut careat beneficio ecclesiastico, qui in subdiaconum est ordinatus. Mãdat Papa quatenus aliquem honestũ præsbyterũ cũ cõsensu illius clerici debeat inuenire, qui ecclesiæ ipsi deseruiat, ita q ꝑsatus R. habeat medietatẽ olium bonorũ ipsius ecclesiæ, quoniam solus presbyter missarũ solẽnia, uel alia officia sine clerico non
1 potest celebrare. B. † No. i. q traditione fundi in quo ędificetur
2 ecclesia, quæritur iuspatronatus.[a] No. 2. effectus institutionis authorizabilis, quia beneficiato tribuitur cura animarũ. No. 3. q illegitimus carens executione, & etiam irregularis ad sacros ordinatus non debet beneficio carere, & ex quo ita, pmotus est, sibi est de beneficio prouidendũ. ad hoc ſ. c. px. de temp. or. c. vel nõ est cõpos. No. 4. q uicarius ab Episcopo est constituendus i ecclesia curata, de consensu tn̄ principalis rectoris. & no. q sicut principalis curatus debet esse presbyter, de ele. c. cum in cũctis, ita debet esse presbyter principalis uicarius perpetuus, ad hoc ele. fi. de offic. vica. Et no. q tali debet dari sufficiens portio.
2 † Et no. q licet bñficiũ sit indiuiduũ quo ad titulũ, de ꝑb. c. tuę, & c. maioribus. c. dilecto. & c. vacãte. fructus tn̄ redditũ ex causa pñt inter duos diuidi. No. 5. q libet ꝑsbyter tã in solẽnibus missarũ, q̃ in djuino officio eget adiutorio clerici: dẽt ergo beneficiũ constitui saltem pro duobus sufficiẽs. Et no. q clericus debet sustẽtari de redditibus rectoris, & uidetur q de iure debet hñe dimidios fructus, licẽt nõ probetur necessariò, qa non erat hic ex toto clericus. No. q licet illegitime natus non de facili ẽ dispensabilis ante ordinationem, sit tn̄ iam si ordinatus, facilius dispensatur in ordinis executione, q̃ hẽt in facultate bñficij ꝓcipiẽdi. Opp. q ꝑsbyter, q pficit ecclesiæ, dẽat ad consensũ patroni instituti, & nõ sufficit consensus clerici. 63. dist. c. principali. Sol. ad itellectũ huius c. duo sũt uidẽda, vt vult gl. Primò, an hic filius

ADDITIO.

a Quæritur iuspatronatus. Hoc est indistinctè uerum in laicis, ut per gl. 17. c. piementis. & ibi in c. ad audiẽtiam. lo. 1. inf. de ec ædif. Et an si ecclesia cõstruatur siue per matricem ecclesiam, aut aliam quãuis, uel rectorem, siue laicũ, an quæratur ius patronatus ecclesiæ, in qua constructa est? & dic q sic propter solum, in quo construitur, ita no. ibi in alle. c. ad audientiam, il. i. pro quo est glo. no. 12. q. 2. c. apostolicos, quam ad hoc allegat. Zac.
¶ Quomodo quæratur iuspatronatus, uel laico uel ecclesiæ ratione soli, vr fundi, uel rõne ędificationis, aut alia ratione. uide quæ plene scribuntur per D. Abb. & Doc. & ibi etiam plene dixi in rubri. de iure datro. Ant. Fran.

Universidad de Deusto Biblioteca

filius sit sacerdotis principalis prælatus, an præsbyter. Secundò erit videre quo potuit hic præsentari absque consensu patroni? Ad primum una fuit opi. Pe. Hisp. q filius sacerdotis esset principalis prælatus, & sacerdos erat seruitor ecclesiæ, quod patet, qa de eius consensu eligendus est p̃sbyter. Huic obuiat, quia ex quo erat filius sacerdotis, de iure non poterat hꝛe ecclesiã. Sol. dicit gl. q hoc fuit ex dispensatione Papæ. & puto q hæc dispensatio sit debita de iure, quia eo q est sacerdos ordinatus, & ad ecclesiã præsentatus, nõ est æquum, q sit absque beneficio. lõ dispensandum est secum non solùm in ordinis executione, in quo est, sed etiã vt possit obtinere beneficium, ẽt cui maior ẽ an nexus ordo, dummodo illi deseruiat per alium, vel fortè habebit ẽt de iure sine dispensatione, & dato q nõ possit hꝛe beneficiũ p viã gratiæ, habeat tñ p viã iustitiæ. Hanc opi. s. q filius sacerdotis sit principalis prælatus, tenet Inn. & dicit, q sacerdos erat tpalis vicarius, supplens, q ille non poterat, & p̃m hoc vꝫ hic casus, q absq. cõsensu patroni possit Eps p̃sentare aliquẽ i vicariũ, cã imminente. Secũdus est intellectus & opi. quod hic subdiaconus erat clericus, & sacerdos erat prælatus, æqualiter tñ diuidẽtes redditus iter se, & hæc opi. patet ex litera in fi. ibi, solus p̃sbyter. & ibi, sine ministri suffragio, & c. p̃m hoc ad hꝛam quæ dicit hunc prælentari de consensu clerici, subaudi, & patroni, nam aliàs præsentandus non esset absque cõsensu istius, & dicit Phi. hoc seruari in pluribus ecclesijs, in quibus nullus hẽt prælaturam super alium, vbi plures sunt, & vnus tñ hẽt principaliter ecclesiæ titulum. † Quia eccl. non potest esse plurium. 7 q. i. in apibus. 13 q. i. c. i. 21 q. 2. c. sicut. Host. dicit q hæc fuit q̃dam Papalis p̃uisio, quã Papa facere voluit, q non solũ ecclesias, sed ẽt ẽpatus p̃t dividere, & unire, de excel. plat. c. sicut unire. Vñ isti duo insolidum hñt istam ecclesiã seruiendo in suo ordine, vt patet ex litera, sacerdos circa sacerdotalia, de cor. viti. c. significauit. & clericus coadiuuãdo in suo ordine, & fortè nõ ex p̃sit p̃sbyterũ rectorẽ, ne fortè intumesceret contra clericũ. xi. q. iii. c. illud. & assensum clerici reqũri, ne socius deꝛ inuito, ff. p̃ soc. Lactione. §. societas, & l. g admittit. 67. di. c. i. & p talẽ cõsensum p̃sumit minus de discordia, q̃ inducere solet cõio. & similiter fortè non fecit subdiacono ampliorẽ gratiã, neque vt per se ecclesiã regeret, & ad superiores ascenderet, quia fortè latẽs cã suberat, quæ non permittebat ipsũ salua cõscientia promoueri, vt 5. de æt. & qual. c. q̃ris. † cõsensus uero patroni fm cũ non requiritur, quia peccauit p̃sentãdo indignum, & sic hac vice priuatus ẽ ptãe eligẽdi, seu p̃sentãdi, de iupp. neg. p̃l. c. 2. & c. fi. hoc tenet ẽt hic Inno. sed dicit q benè facit superior restituere potestatẽ ad se deuolutã tali p̃sentatione de indigno facta laico, qa nõ sunt ita exp̃ti in negotijs ecclesiasticis. Tu in hoc tene, qđ no. de offi. ord. c. cũ uos, p qđ hoc dictũ reddit falsum. lõ dic q nõ exigitur consensus patroni, quia hic erat quædam prouisio superioris, in qua non principaliter ordinabatur ecclesia, sed ex cã dabatur uicarius, ut est dictum. † Opp. q hic præsentans, nõ esse dominus fundi contra literã, ex quo ecclesia i fundo suo cõstructa erat, perdiderat dñium fundi. x. q. i. c. sic quidam, & c. nouerint. Sol. dicit Phil. q dñs est quõdã, desijt. n. esse dñs per constitutionẽ ecclesiæ, quod no. p testibus. † Opp. q bñficiũ diuidi nõ debeat, de præb. c. tuæ, & c. maioribus. Sol. dicit Ho. q gratia fuit hic, nã de iure p̃hibitũ est, & facit pro sentẽtijs rusticorũ, de parochijs. c. i. de offi. cust. c. i. puto q hic nõ diuidatur bñcium quo ad titulũ, sed solum quo ad redditus. Gl. inducit dec. in ar. q ecc. dedicari nõ debeat, nisi tot redditus assignentur quot duobus sufficiant, all. concordantias. Vlti. inducit decr. Ioã. An. pro æqualitate beneficiorum, q ubi est clericus, & præsbyter i eccl. tantũ habeat clericus, sicut præsbyter, & remittit ad no. de ma. & obe. c. statuimus. & si clericus inuadat totũ, vide q no. gl. i. de p̃b. c. cũ q. lib. 6. vide qđ no de p̃st. c. cum oẽs. Ant. de Bu.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio facta de inhabili potest per Episcopum repelli.*
2 *Filius sacerdotis quo casu potest promoueri ad ecclesiã olim patris sui.* 5.
3 *Successio hæreditaria tam in secularibus, quam in ecclesiasticis beneficijs est roborata.*
4 *Hæredis appellatione, an ueniant usque in infinitum?*
6 *Vltimus defunctus an, & in quem successorem transeat?*
7 *Beneficium uni ex consanguineis collatum, potest eo mortuo, alteri consanguineo conferri.*

CAP. VII.

Ex transmissa. Filius præsse potest ecclesiæ cui pater præfuit, extraneo mediãte. Primo ponit querelam. Secundò prouidet, & soluit obstaculũ. Secũda pars ibi, ideoque. Casus lit. Abbas de castris p̃sentauit V. Archiepo Cantuarien. ad ecclesiam de H. sed Archiepus eũ recipere noluit, eo q pater eius in ipsa ecclesia ministrauit media interueniente p̃sona. Mãdat Papa eidẽ Cantuarien. quatenus si est ita, prædictũ V. ad ecclesiã p̃dictã admittat, non ideo minus obtemperato apostolici rescripti decreto, q in ecclesia Dei successionẽ hꝛeditariã detestat. B. No. i. q Episcopus, cui facta est præsentatio, repellere. No. 2. practicam admittendæ præsentationis, quia sufficit dicere, talem præsentũ recipimus. qđ no. p instrumento dictando, vide de iure pat. c. fi. ubi tex. & glo. † No. 3. q intitulatione mediæ p̃sonæ iter patrẽ defuncti, & filiũ purgat vitium inhabilitatis filij ad p̃motionẽ ecclesiæ paternæ. † No. 4. vnã cãm prohibendi ne filius i ecclesia paterna ministret. f. ne notetur successio hæreditaria in ecclesia Dei. vnde reprobatur successio hæreditaria in ecclesiasticis beneficijs, sicut in secularibus, sup. de ele. c. venerabilem. Opp. innuitur quòd appellatione hꝛdis, immediatus comprehẽdatur, a contra. ff. de verb. si. l. sciendum, C. de hær. inst. l. vlt. Sol. dicit gl. quòd regulariter appellatio hæredis cõprehẽdit hꝛdẽ infinitũ, nõ p̃ximũ tñ, ut d. l. sciendũ. cõtraria sunt specialia. dic q̃d appellatione hꝛdis cõprehenditur hæres in infinitum, sed hic prohibet lex filium ut hꝛdem. vnde in ecc. in infinitum admittitur, ut hæres, sed prohibet filiũ post patrem instituꝛ, ne exterius notet successionis suspitio, quæ cessat si aliquis ẽ medius. Oppon. secundò. qđ ẽt altero dato medio non possit promoueri filius sacerdotis, quia est illegitimus, ut inf. c. fi. Sol. intelligo qđ hic, p̃motus erat legitimus, & p̃m hoc cessat ꝛ. Si intelligo qđ erat illegitimus, dic quod est disp̃ẽsatio. † Opp. quòd vitium trãsiet ad hꝛdẽ. 2. q. i. c. i primis. Sol. q̃dã sunt vitia realia, & hæc trãsicũt ad successorẽ, ut l. vitia, C. de acq. pos. de rest. spo. c. sæpe. ff. de cond. fur. l. qui furtũ & l. fi. ff. depo. l. i. §. si rẽ. q̃dã p̃sonalia, & hæc nõ trãseunt in singulares successorem, ut dolus, & conuicia. 2. q. i. c. in primis. i. quæst. i. c. cito turpem. ff. de hære. vel act. vend. l. uẽditor. In uniuersalẽ uerò trãseunt, ff. de diuerꝛ. & repo p̃script. l. an uitiũ, & l. cum hæres. Dic qđ hæc decretalis nõ negat vitiũ non transire, nec dicit vitiũ trãsire, sed benè dicit qđ vitiũ qđ causaretur in persona filij propter institutionẽ p̃pe cedẽtẽ defuncti, tollitur per mediã p̃sonã extraneã. Opp. qđ media p̃sona nõ tollat vitiũ. 2. q. i. c. in primis. Sol. q̃nque tollit ex toto, vt hic. q̃nque attenuat tãtum, ut ibi. Quæro an uitiũ, quod causatur ex isto titulo, habeat locũ in ascendentibus, & collateralibus, ut sicut quis filius non potest habere ecclesiam patris, sic nec pater ecclesiã filij, vel frater fratris? uidetur qđ sic, quia in quolibet notaret successio, ergo & c. ad hoc. 8. q. i. c. apostolica. ff. de inof. test. l. nã & si parentibus. & l. seq. & in Auth. ut cũ de ap. co. §. aliud quoque. Ala Vin. & Phi. dñt cõtra, & Io. An. idẽ dicit in c. apost. quia pœnæ, & c. ut in reg. in pœnis, de regu. iu. lib. 6. & quia quod non est sanctorum patrum & c. 2. q. 5. c. cõsuluisti. & de trãsla. p̃l. c. inter. ut uides Io. And. resident in hac opi. Host. tenet primã. & ipsam recitãdo residet Arch. i. d. c. aposto. Puto uerã opi. Ioã. An. q ex quo nõ apparet p̃hibiti, admittant, qa hic tit. exorbitans est, ad hoc ꝛ. eo. c. ad exteipandas. Quæro quid si ecclesię patris, & filij sunt unitæ pp iplarum tenuitatem, an altero cedente, vel decedente, superstes in utraque ministrabit? Hostien. dicit qđ sic, ar. literę, quia tunc nõ ex vi successionis, sed ex vi unionis administrabit, nisi in fraudẽ canonis esset facta unio. Item Vin. inf. c. pen. æquum tamen esset, ut in sua antiqua filius ministraret, & i unita p uicariũ, & dicit q Clemẽs ad cautelã disp̃ẽsauit, fm Vinc. & Host. An. de Bu.

ADDITIONES.

a ¶ Comprehendatur. Vide tex. in l. in annalib. C. de leg. & fcribentes in l. qui heris. §. hęc uerba, ff. de uulga. & pup. qui tex. uidetur cõtrariari, & ibi Doct. ponunt concordiam, & etiam q appellatione hæredis ueniant primi, immo rõ comprehendantur omnes usque in infinitum. late tradit Bar. & Iaso. l. Gallus, §. etiam si parente. ff. de liber. & posthu. Seb. Sapia.

b ¶ Hæres in infinitum. Vide glo. Bar. & Doc. in l. ex facto. §. fi. ff. ad Trebl. Baldus l. liberti, col. x & 15. C. de oper. liber. Io. de Imo. in l. ex facto, in gramine, & ulterius ultra prædicta, ff. de hær. instit. plenissimè per Ale. in l. quædam. §. nihil. ff. de eden. & consil. lxxxviii. vol. 4. & consil. 108. uol. 1. Zac.

¶ Qui ueniãt appellatione hęredum, an soli filij, uel etiã extranei, uide Bal. & Pau. de Cast. in l. antiquitas. C. de usuf. & Bar. in l. 1. C. de condi. insert. & l. 1. in §. ubi ãt, ter. ex hoc apparet. C. de cadu. tol. idem Bal. in §. fi cit. Ius, de alie. feud. & uide p Ale. in l. q̃dam, in §. nihil. ff. de eden. ubi dicit q̃ pelatione hæredũ ueniunt soli filij in his, quæ secundum naturam non trãseunt, nisi ad filios, l. pro hęrede, in §. si quid tamen. ubi ẽt p Bart. ff. de acq. hær. & ita procedunt, q̃ dixit Ale. in cõs. hic alle. & uide Bar. in l. unica. C. liber. impe. soci. sine hærede decet. li. x. & uide Bal. in l. pen. C. de lib. & eor. ubi dicit, q nomen hæredis intelligitur de filio, quia fm cõem usum loqẽdi ita accipitur, de quo ẽt habetur in c. in præsentia, de prob. & uide eidem Ale. in l. quod dicitur, in 6. char. de verb. obl. & etiam in fideicommissis appellatione hæredũ nõ ueniunt extranei, ut per Bar. in l. Gallus, in §. fi. & l. & post. & p Bal. in c. 1. de natura fiic. feud. & uide p Pau. de Cast. i col. 176. & 187. & 133. credo tamẽ, q in hoc multum sit cõsideranda mens ipius testatoris ex uerbis in testamento prolatis, an ueniant primi hæredes, an ẽt ulteriores in infinitum, & maximè, quando est substitutum monasterium, uel pia cã in defectum hæredum fm ea, quæ plenè traduntur in d. c. in præsentia, & per Bald. in d. l. pro hærede, in §. si quid tamen. ff. de acq. hær. Ant. Fra.

SVMMARIVM.

1 *Filius sacerdotis potest præesse illi ecclesiæ, in qua pater sine titulo ministrauit.* 4 5. *uide infra. c. proxi. in 2. no.*
2 *Libellus in possessorio non uitiatur, si in eo aliquid de proprietate tangatur.*
3 *Possessorium recuperandæ eliditur per exceptionem defectus proprietatis intelligę*

intelligę ut infra nu. 7. 10. 11. 12.
5 *Intitulatus quando alias dicatur in aliquo beneficio?*
6 *Possessorium recuperandæ datur non solùm ad rem principalem, sed ad fructus.*
2 *Solemnitas extrinseca præsumitur, quando de ea non refricatur in dubio.*
9 *Tenuis præsumitur ex antiqua possessione.*
10 *Spoliatus antequam restituatur, non debet replicare de proprietate.*

CAP. VIII.

Constitutus. † Filius præesse potest ecclesiæ, i qua pater sine titulo ministrauit. h. d. l. q. ii. prouisio. ibi, fraternitati. Casus lite. Quidam clericus G. no mine quandam capellam canonicè fuit adeptus, vt dicebat, & ei pluribus annis possedit quietè. Tandem R. miles ipsum spoliauit eadẽ, propter quod clericus apud ordinariũ deposuit cõ. nõ. obiectum fuit ei, q pater eius in capella ministrauit eadem, propter quod capellã non potuit rehabere. vnde ipse cõquestus est domino Papæ, dicens, q pr̃ eius nec p̃sona, nec vicarius p̃petuus fuit in ipsa capella, licet aliqñ steterit ibi, sed nullũ ius habebat in ea. Mandat Papa Episcopo Vigorẽ, quatenus, si conster ei, q dictus clericus à prædicta capella fuerit per potentiam laicalẽ eiectus, & q pater eius non fuerit persona, vel perpetuus uicarius in ipsa, licet quandoque ministrasset ibidẽ nomine p̃dicti G. faciat eam sibi restitui cum fructibus perceptis. † No. i. non vitiari libellũ in possessorio, quãquam in eo aliqd de proprietate narretur, imo & aliquãdo prodest etiam ab re allegare possessionem, ut hic, & d. c. licet. † No. ii. q agenti possessorio recuperandæ admitti videtur exceptio concludens defectum p̃prietatis ex parte agentis possessorio, licet non tundat tenuitatem possidentis. & sic vꝫ. q in beneficialibus exceptio includens defectũ tituli admittat, & repellat agẽtẽ recuperandæ, & sic videtur q in talibus absque titulo non possit dari possessio, q pariat possessorium, de quo de rest. spo. c. in literis, & c. ex parte. † No. 3. argumẽtũ, q solũ ministrare in ecclesia ñ repellit filiũ in illa principaliter intitulari. † No. 4. limitationẽ totius tituli, & qđ dicit patrẽ ministrasse in ecclesia repellere filiũ, ne in illa valeat intitulari, est verũ, qñ in ea intitulatus fuit p̃. ita q̃ ministrauit rõne tituli, secus si aliàs non intitulatus ministrauit. Et no. q intitulatus dicitur habens vicariam perpetuã, de quo de. cũ hoc, q ẽt ubi principaliter agitur in iudicio, ex possessione dicitur titulus, qñ est antiqua, & de titulo nõ refricat q̃. c. fi. ne clerici. c. G. perpetuus, per Doct. uel etiam hns rectoria, secus ergo si sit vicarius tẽporalis, & sic est apertus casus, q vicarius tẽporalis non dr intitulatus. † No. vlt. q dat possessoriũ, nõ solùm ad principale beneficiũ, sed etiam ad fructus. Et no. q in ecclesia filij pater clericus potest vicarius constitui, & in ea illi soli põt administratio concedi. Videtur quòd probare debeat opponens patrẽ fuisse vicariũ ppetuũ, & intitulatũ, & hæc erat recipientis intentio, & tñ tex. dicit, nisi p̃baueris, qđ non fuerit, & dic q p̃bauit agens possessorio non uerè intitulatũ, eo qđ non probatur. C. qui mili. nõ pos. l. super seruis, lib. 12. & de his quæ fiũt a præl. c. i. † Opp. i. q non repellatur agens hic possessorio, etiã dato, q opponatur, quòd pater ibidem vt intitulatus ministrauit, ut patet, quia agenti possessorio non ob. exceptio proprietatis, vt de rest. spo. c. literis. Sol. dicit glo. quod hic agens possessorio, & petitorio simul, ideo obstat exceptio p̃prietatis, arg. de ord. cog. c. cum dilectus. & quod no. de ca. pos. & propr. c. cum dilectus. & c. cum ecclesia Sutrina. Quod ageret petitorio, apparet, quia narrat se legitimè institutum, seu canonicè, quæ uerba petitorio proportionantur, & non soli possessorio, aliàs fm glo. si simpliciter petijsset se restitui, fuisset restitutus sine cognitione tali. hoc nõ placet Host. per uerba respõnis, quia mandat ingredi uñ, an fuerit eiectus, & non mandat inquiri an sit canonicè institutus, ad hoc quia in fine mãdat restitui perceptos fructus, quod glo. de percipiendis intelligit, qđ ꝛpium est possessorij, de rest. spol. c. grauis. Secunda est lec. qđ hic agebat petitorio tũ, & non possessorio, & fm hoc quomodo huic adiudicabitur ecclesia, ex quo non probauit canonicã institutionem, nec sic legitimus? dicit Inno. q loqtur de dispensatione, vel non referebatur de hac quæst. f. de canonica institutione, ideo eo. q possedit lõgissimo tpe, p̃sumit qđ canonicè sit institutus, all. C. qui mili. nõ pos. l. super seruis, lib. 12. & de his q̃ fiũ a præl. c. ea noscitur. † No. intellectum huius c. extrinseca solemnitas præsumitur, qñ de ea non refricatur in dubiũ. i. non re uocatur, vide C. op. qui idẽ dicit de cõsue. c. cũ dilectus. † No. di. q̃ hoc, q ẽt ubi principaliter agitur in iudicio, ex possessione fiũtur titulus, qñ est antiqua, & de titulo nõ refricat q̃. c. cũ hoc, q ẽt ubi principaliter agitur in iudicio, ex possessione fiũtur titulus, qñ est antiqua, & de titulo nõ refricat q̃. c. fi. ne clerici. c. G. perpetuus, per Doct. uel etiam hns rectoria, secus ergo si sit vicarius tẽporalis, & sic est apertus casus, q vicarius tẽporalis non dr intitulatus. † No. vlt. q dat possessoriũ, nõ solùm ad principale beneficiũ, sed etiam ad fructus. Et no. q in ecclesia filij pater clericus potest vicarius constitui, & in ea illi soli põt administratio concedi. Videtur quòd probare debeat opponens patrẽ fuisse vicariũ ppetuũ, & intitulatũ, & hæc erat recipientis intentio, & tñ tex. dicit, nisi p̃baueris, qđ non fuerit, & dic q p̃bauit agens possessorio non uerè intitulatũ, eo qđ non probatur. C. qui mili. nõ pos. l. super seruis, lib. 12. & de his quæ fiũt a præl. c. i. † Opp. i. q non repellatur agens hic possessorio, etiã dato, q opponatur, quòd pater ibidem vt intitulatus ministrauit, ut patet, quia agenti possessorio non ob. exceptio proprietatis, vt de rest. spo. c. literis. Sol. dicit glo. quod hic agens possessorio, & petitorio simul, ideo obstat exceptio p̃prietatis, arg. de ord. cog. c. cum dilectus. & quod no. de ca. pos. & propr. c. cum dilectus. & c. cum ecclesia Sutrina. Quod ageret petitorio, apparet, quia narrat se legitimè institutum, seu canonicè, quæ uerba petitorio proportionantur, & non soli possessorio, aliàs fm glo. si simpliciter petijsset se restitui, fuisset restitutus sine cognitione tali. hoc nõ placet Host. per uerba respõnis, quia mandat ingredi uñ, an fuerit eiectus, & non mandat inquiri an sit canonicè institutus, ad hoc quia in fine mãdat restitui perceptos fructus, quod glo. de percipiendis intelligit, qđ ꝛpium est possessorij, de rest. spol. c. grauis. Secunda est lec. qđ hic agebat petitorio tũ, & non possessorio, & fm hoc quomodo huic adiudicabitur ecclesia, ex quo non probauit canonicã institutionem, nec sic legitimus? dicit Inno. q loqtur de dispensatione, vel non referebatur de hac quæst. f. de canonica institutione, ideo eo. q possedit lõgissimo tpe, p̃sumit qđ canonicè sit institutus, all. C. qui mili. nõ pos. l. super seruis, lib. 12. & de his q̃ fiũ a præl. c. ea noscitur. † No. intellectum huius c. extrinseca solemnitas præsumitur, qñ de ea non refricatur in dubiũ. i. non reuocatur, vide C. op. qui idẽ dicit de cõsue. c. cũ dilectus. † No. di. q̃ hoc, q ẽt ubi principaliter agitur in iudicio, ex possessione fiũtur titulus, qñ est antiqua, & de titulo nõ refricat q̃

Universidad de Deusto
Biblioteca

cificẽ ꝓmittit. Præmitte ergo ꝓ euidẽtia,c. ꝙ aliquis ex iperrãtib. ipetrauit ⁊ illos, cũ qb. dispẽsatũ fuerat, alij ⁊ illos, cũ qb. dispensatũ nõ fuerat. Itẽ ꝙ aliq ex impetrantib. añ impetrationẽ fuerũt instituti à diœcesanis, aliq ꝓ potentiam laicalem. Modo quo ad omnes Papa respondet. Itẽ præmitte, ꝙ ſm unum intellectum isti impetrantes erãt rei, ga molestabantur à filijs pbyterorum super ecclesijs collatis, quas iam intrauerãt. Circa verbum qđ ponit in tex. filẽtiũ, ſtat propriè, & verbũ, assignet, dẽt intelligi. ſ. adiudicãdo. ſm alium non intrauerant, & tunc ñ ſtat propriè, ſilentium &c. tunc dẽt intelligi, ꝙ eos remoueant, & alijs cõferãt, & sic assignẽt sibi ꝓferẽdo. No. ii. ꝙ phibitio, ne filius succedat in ecclesia paterna, intelligit de imediata succeſſione. † No. 3. ꝙ diuturnitas tpis qñque inducit cãm in facilius dispẽsando. No. 4. ꝙ literæ impetratæ super ecclesia de iure cõi ab alio illegitimè obtẽtæ, valẽt nõ facta mẽtione de dispẽsatione. No. 5. ꝙ nõ ualẽt literæ speciales secundo impetratæ derogãtes generalibus, ꝙ quas ante impetrationẽ secundarũ est ad specificationẽ deuentũ, ad hoc de resc. c. pastoralis. §. i. Ad specificationẽ maxime, qñ primæ conferũt gratiã respectu patientis cõferẽdi principaliter, & in cõsequẽtiã eis, in qb. puideri debet, ad qđ de ꝓb. c quis, lib. 6. laicũ nõ posse hñe authoritatẽ instituẽdi in ecclesijs, & ꝙ authoritate laicorũ instituti ab ecclesijs sunt amouẽdi, quali illegitime teneãt. Op. ꝙ hic nõ fuerit ⁊ sultatio, sed fuerit dispensatio, de qua fit mẽtio in primis lẽis, & ꝙ cõsultationẽ ius cõe oñdit. hęc ãt fuit dispensatio, ut patet ex eo, qđ. ſ. e. dicit, dispẽsasti. gl. fatet ⁊ riũ. dicit Io. An. ꝙ ꝙ hoc nõ patet, ꝙ lr̃æ fuerint dispẽsatiuæ, ga potuit authoritate ꝓpria dispẽsare, sed patet ꝓ illud verbũ, lr̃as priores &c. et ꝓ illã lr̃am. Et ẽt do mẽte gl. patet, ꝙ cũ filijs ꝓsbyterorũ, vt obtineãt ecclesiã, nõ dispẽsat nisi Papa. Host. ꝙ tenuit ⁊ riũ, exponit ꝙ lr̃as priores. i. post lr̃as priores. vel dicit, ꝙ ẽ subaudiẽdũ, maxime, & ꝙ ſt Epͣs suo iure dispẽsare. Io. An. tenet primũ. nec ob. si dicat, ꝙ necessariæ fuerũt hic lr̃æ Papæ quo ad ꝓuinciales, & ñ quo ad diœcesanos, ga nõ patet ex lr̃a, ꝙ quo ad ꝓuinciales dispẽsauerit, & vide de hac opi. ſ. e. c. i. i. resp. li. vi. & dicã. ſ. c. fi. & hoc tene. Dicit tñ Ho. hic sup. tex. Necessitate vrgẽte, ꝙ cũ eo, ꝙ ñ est publice ifamatus, Epͣs dispẽsare possit, & iura ⁊ria. ſ. c. pe. & vlt. ſ. e. loquunt, qñ ꝓgatiua meritorũ, & ñ necessitas dispẽsationis regrit, vł qñ ẽ d hoc ifamatus, & vilificatus, quo casu sine decoloratione ecclesiæ ñ posset de facili dispẽsari, cũ solus Princeps, vł senatus, remittit ifamiã ſ. de re. iu. c. cũ te. fatet tñ, ꝙ curia tenet, solũ Papã dispẽsare, & hæc opi. ꝓferẽda ẽ i ꝓsulendo, ꝙꝙ alia sit verior ꝑ iure. & ſm opi. variat itellectus. c. Gl. sequẽs. i ver. nequeãt i uer & ex hoc patet, q̃ declara. ibi, dum dicit, retinere nõ poterãt, ſ filij sacerdotũ. vñ dicit Io. An. ꝙ prẽcipiũ dr̃et esse gl. illud verbũ. & ex hoc, & deberet eẽ sup verbo, silẽtiũ, & clarior ẽt gl. Sed dicit hic Io. An. ꝙ ar. ñ ꝓcedit, ga ꝓ illud sequeret, ꝙ nec ẽt Papa posset dispẽsare. vñ de iure loquit, & dispẽsationẽ ñ tollit. sed dic, ꝙ erat ab Epͣs institutus, & ñ a Papa. Gl.
3 aliæ sunt clarę. Opp. ꝙ ⁊ rõne solius tpis nõ dẽat dispẽsari, valde. n. detestãdũ ẽ. ꝙ cũ nõ bonæ vitæ dispẽsẽt, eo ꝙ lõgo tpe tenuit, de cõsuc. c. fi. Sol. dñt hic Inn. & ꝓHo. ꝙ subaudiendũ est, vel exponendũ, vel, pro &. Vel dic, ꝙ qñq; longinquitas tpis ẽ ltima cã dispensandi non quo ad merita iubiecti, sed quo ad li
4 bertatẽ superioris, & misericordiã in subiecti. ostẽdẽdo. † Quęro an concessa gñaliter potestate dispensandi cũ filijs sacerdotũ, si contingat dispensasse quo ad vnum, an quo ad alios expi-
a rет potestas morte concedentis, a an per dispensationem quo ad vnum sit perpetuata? Gul. in Spe. de dispen. §. dicẽdũ, ver. qđ si is, dicit se obtinuisse, ꝙ nõ ẽ perpetuata. dictũ istud ꝓcedere pt sẽcũdũ Io. An. ꝙ per viam commissionis, non ꝓ viã gr̃æ factæ dispẽsare debenti, emanauit lr̃a ꝓ viã cõmissionis, & maximè cũ incertis, vt sæpe fit, quo casu primo cũ gr̃a eẽt ꝓfecta, nõ expiraret ꝑ mortẽ cõcedentis, vt clarè patet de ꝓb. c. ſi cui, li. 6. & adhuc qñ ꝙ viã cõmissionis. posset distingui, an is cui facta ẽ cõmissio, fecerit actũ cõem of dispẽsationi, & durat prãs, an solũ spẽlẽ quo ad dispẽsationẽ iã factã, & ꝓcedit dictũ Gul. patẽt ꝓdicta ex his, q̃ no. de off. dele. c. licet. Quid de his, cũ qbus nõ ẽ dispẽsatũ dic, ꝙ a ⁊rio patet, ꝙ ꝓcedat ⁊ eos ſm formã rescripti, ꝙ hoc no. Ho. ꝙ institutio, q̃ ad Epm ptinet, põt authorizabilis appellari, de hoc de of. Arch. c. cũ latus. Quæro ꝙ intellectu casus, quis hic erat actor? dic ꝙ vnus est intellectus, ꝙ hic agebãt isti impetrãtes possidẽtibus filijs ꝓsbyterorũ & tunc expone, silẽtium ponas. i. priues, silentiũ imponendo, & assignes & c. Alius ꝙ isti, qui impetrarunt iam erant possessionẽ ingressi, & dũ filij ꝓsbyterorum agerent contra eos excipiebãt, ꝙ erãt filij ꝓsbyterorũ, & impetrarunt isti literas contra eos filios ꝓsbyterorũ, vt silẽtiũ eis ponerẽt, & sibi ecclesiæ assignarentur. An.

ADDITIO.

2 Morte concedentis. Adde videndum, quod uoluit Fed. consi. 69.
¶ Tu dic, ꝙ pr. alle. cons. Fed. non multum facit ad rẽ nostrã. Sed tu dic melius, post Card. in cle. fi. in 6. ꝙ de rescrip. ꝙ gratia data de beneficio vacaturo expirat morte concedẽtis, Secus in gratia beneficio uacante, nec omitto.

ꝙ gratiam expectatiuam solus Papa potest facere, & non inferior, ut no. ut c. 2. inf. de concess. præb. Item solus Rex in beneficiis regalibus, dum tamen intra mensem acceptetur, no. præalle. Car. in cle. 1. de concess. præb. & Ludouit in sing. in ver. gratia. Zac.

¶ An gratia ad beneficium vacans, vel vacaturum expiret morte cõcedẽtis vide Io. And. in c. cum ex eo. de ele. lib. 6. Et adde quòd ex sola acceptatione beneficii non indicatur consumpta gratia expectatiua, si aliter nõ probetur collatio, ut per Io. And. in c. cum in multis. de rescrip. lib. 6. & per gl. i. c. i. & in c. ne captande, de concess. præben. eo. lib. & contra quem debeat agere ille qui impetrauit gratiam ad proximè uacaturum, si illud fit aliter collatũ, ut de per Io. An. i. c. dilectus, il. 2. de præb. & an acceptatio beneficii facta ꝑ habentem gratiam expectatiuam in absentia executorum, afficiat manus executoriorũ, uel alterius executoris. hñ per Pau. de Leaz. in cle. 2. de cõcess. præb. & per Io. An. in addi. Spe. in ti. de concess. præb. super rub. & tene mẽti, quod gratia Papalis expirat, si executor datus in gratia pronunciat se non esse executorem, & a tali sua nõ appellatur, unde notabiliter uoluit Io. And. i. c. dilect. de ꝓb. & tene ẽt mẽti, qđ clausula decreti apposita i literis gratię expectatiuæ hẽt locũ ita demum, si impetrans vult illis uti, alias nõ, ut notabiliter uoluit Inno. in c. i. de cõcess. ꝓb. quę ẽt ibi sequitur D. Ant. & an habẽs gratiã si nõ acceptat bñficiũ cõtentum in gr̃a, intra tps possit illud aliter non collatũ, ẽt post tps acceptare? uide gl. in cle. i. de concess. ꝓb. & gl. & Lap. in c. si clericus, de præb. li. 6. & Arch. in c. dudum, de præb. e. li. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *In notorijs non requiritur discussio iudicij, uel probatio testium, sicut in manifesto. 2. 3.*

CAP. X.

Quoniam. Si manifestum est, ꝙ filius in ecclesia immediatè succeſſit pri sine aliqua testium receptione, ab illa remouebitur. h. d. Prima recitat factum. secunda puideri, ibi, nolumus. Casus liter. Mandat Papa Cantuarię ep. eius suffraganeo, quatenus si publicum fuerit pfes personatũ in ecclesijs habuisse, filios eorum ab ecclesijs excludãt, nec ad alias vlteriùs assumãtur. Et si hoc publicũ est, nec cã in iudicio de-
1 ducãt, nec testes admittãtur. B. † No. bo. tex. ꝙ in manifestis nõ est necessaria discussio iudicij, vel probatio testium, sed intelli-
2 ge manifestũ ꝓ notorio. † Gl. opp. ꝙ in manifestis ordo sit necessarius. 2. q. i. c. Deus oipotẽs, de diuor. c. porrò. & de elec. bonæ. Sol. hoc procedit, qñ est notoriũ. ⁊ria procedunt, qñ est manifestũ. vel ex superabundãti aliqñ sit indagatio iudicii, de quo dic, ut ſ. de iurei. c. ad nſam, de coha. cle. & mu. c. vestra. Quæro qualiter possit esse notoriũ? dicit hic Inn. ꝙ pater ministrauit in ecclesia, est notoriũ, ga non poterat non esse notoriũ, de trãsla. pl. c. licet. No. hoc dictũ, quod extendit illud c. ad retentionem ecclesiæ inferioris, quod loquitur de ecclesia Epali. dicit tñ Ho. ꝙ dato ꝙ administratio sit notoria, ꝓnitas tñ seu filiatio sit ele-
3 se dubia, q̃ uix aut nunquã ꝓbari põt. inf. e. c. Michael. † Quæro, an aliqua indagatio iudicii requiratur in notoris? dñt Doc-
a ꝙ ex quo de notorio constat iudici, a non dẽt pars vexari in ob-
b latione libelli, b vel alio iudiciario ordine, per iura, q̃ alleg. glo. secus si de eo posset ꝓbabiliter dubitari. xi. q. 3. c. gratię. & arguit Host. ꝙ qñ Epͣs regrat a subdito, ꝙ oñdat qualiter ecclesiã ẽ adeptus, non est offerendus libellus, remittit de sim. c. licet Heli. § i. Io. An.

ADDITIO.

a ¶ Constat iudici. Adde vt per Aret. cons. 164.
¶ Adde quod notoriũ debet allegari, sed nõ probari, gl. est sin. in cle. apprehenti, & ibi Car. de app. idẽ in cle. i. q. 22. in fi. de fo. comp. Io. And. & Dom. in c. 3. contra gl. ibi, & ibi plenissime Fel. inf. ut li. non cont. aduersus tamen ꝙ debet probari illud esse notorium, ut gl. no. uoluit in c. ad nſam. inf. de trahen. em. & uen. itẽ in c. consuluit. inf. de ap. & Spe. in ti. de prob. § i. nu. 3. & in ti. de abol. § 2. in prin. Zac.

b ¶ Oblatione libelli. Vide Fel. in c. cum ordinẽ. de resc. uer. alias. in fi. de app. col. 9. uer. ad gl. in cle. appellat, ubi late discutit, an notorium quod non indiget probatione, indigeat allegationeſ sentit quod non, qñ est notorium iudici, quod etiam sequitur idem Fel. in c. afferte mihi gladium, col. 2. uers. Secundus casus. inf. de prę sum, de quo etiam tradit Arch. in c. uenient. col. 3. de acc. & mod. post Bar. in l. cum qui, circa fi. ff. si cer. pet.

SVMMARIVM.

1 *Filius sacerdotis etiam legitimus repellitur ab ecclesia, in qua pater immediatè ministrauit etiam tanquam uicarius perpetuus. 4. secus si non immediatè. 5. uide infra c. prox.*
2 *Filius sacerdotis quare prohibetur institulari in ecclesia paterna?*
3 *Archiepiscopus habet iurisdictionem in subditos suffraganei publicè delinquentes, intellige, ut infra. nu. 6.*
7 *Dispensatio non potest in non subiectum exerceri.*
8 *Beneficia conſanguineorũ, an sit licitũ aliis cõsanguineis habere? 9. & 10.*
8 *Nepotes ex filio præsbyteri, an possint institulari in ecclesia auitat*
Filiorum appellatione non ueniunt nepotes in materia odiosa.
11 *Legitimatus per subsequens matrimoniũ, non potest promoueri ad Episcopatum sine dispensatione, uide infra in c. prox. in 2. nota.*

CAP. XI.

1 **Ad extirpandas.** † Filius etiã legitimus remouetur ab ecclesia, in qua successit immediatè patri, vicario, vel rectori. h. d. Decisa consultatio, ibi, fraternitati. ponit rñsio. Casus liter. Dicitur hic, ꝙ filius presbyterorũ, qui ecclesias tenẽt, in quib. patres eorũ nulla pœna media ministrauerunt tanquam personæ, uel uicarij perpetui

2 tui remouẽãt ab illis. B. † No. i. cãm pp q̃ phibet filiꝰ titulari in ecclesia pr̃na. ſne nortt sucessio in bñficiis, ad hoc sup. e. c.
3 trãsmissa. † No. ii, casũ, in quo Archiepͣs in subditos suffraganei hẽt iurisdictionẽ, qñ clericꝰ publicè ecclesiã tenet illicitè.
4 † No. iii. ꝙ phibet filius intitulari i ecclesia, in qua pr̃ fuit vicarius, uel rector. & sic patet, ꝙ uicarius & rector æq parant, ga ambo dr̃ intitulari, ꝙ intelligo de uicario ꝑpetuo. a † Not. 4.
5 quod prohibetur filius immediatè succedere patri in ecclesia, mediante ergo alia ꝑsona potent, quia illa purgat uitiũ. No. 5.
6 casum expressum, ꝙ filii etiã legitimi repellunt ab ecclesia, in quo de ꝓximo patres administrarunt. Op. ꝙ t non se intromittãt de subiectis suffraganeis Archiepiscopi, ut de offi. ord. c. pa
7 storalis. Sol. dicit hoc propter negligẽtiã Episcoporũ, uel quia floralis. Sol. dicit hoc propter negligẽtiã Episcoporũ, uel quia Cathuarien. est legatus, de offic. leg. c. i Hostien. autem dicit, ꝙ cõ uitio prouinciæ Archiepiscopus est iudex, ad idem c. fi. de
8 resc. ad hoc de insti. c. 3. † Quæro, an cum metropolitanus uisitat prouinciam possit dispensare? dicit Vin. ꝙ potest id quod ordinarius, ſm Vin. Ad hoc de pæ. & rem. c. nostro. de cens. li. c. fin. lib. 6. sed ista loquuntur in his, quæ respiciunt forum pœnitentiale. dispensationem ergo cum illegitimis, uel his similẽ non putat, quod facere possit, cum nõ sit permissum, & facit ꝙ no. de temp. ord. c. cum nullus. lib. 6. No. benè ꝙ dispensatio
9 non potest in non subiectum exerceri. † Quæro, quid de nepotibus, & alijs inferioribus an sit ꝓhibita facultas antecessorum recipere ecclesias? glo. dicit idem, quod in filijs, quia in eis notatur successio idem no. 8. q. i. c. apostolica. Ala. sup. eo. c. ꝑx.
10 Communis opinio habet idem, quod temperat Inno. uerũ, quando nepos adest filio mortuo, secus si viueret pater, ſm Inno. Host. remittit ad sum. eod. titu. §. qui filij, uer. sed nunquid, & seq. ibi Host. tenet opin. Inno. an filius uiuat, & nõ excludit
11 nepos, quia nõ notatur successio, an sit mortuus & non admittatur, quia in eo notatur successio. Io. An. hic plenissimè allegat, an appellatione filiorum b comprehendãtur nepotes. c & concludit ꝙ ex uera interpretatione non, sed sic ex interpretatione ficta, per quod concludit, ꝙ in odiosis, & corrigibilibus, & pœnalibus non comprehenduntur, nisi aliter lex intendat, quide quod no. ff. de testa. tute. l. quod si nepotes. & uide ꝙ no. ff. de uerb. sig. l. liberorũ, & uide glo. c. i. de baptismo. in glo. pen. per q̃ residere vł, ꝙ ad nepotes non extẽdatur, cum de illis non fiat mentio. † Quæro, quid de collateralibus? glo. dicit ꝙ non habet locum in collateralibus, arg. de offic. deleg. c. ex parte. Io. An. allegat de arbitris. c. 2. de accu. c. accedens. † Quæro, quid si filꝰ succedit in ecclesia patris dispẽsatiuè, vel de facto, nunqd alter frater potuit in ecclesia institui? dicit Host. in
12 idem. in loco præalle. ꝙ non, ga non vł de mente iuris, ꝙ talis ꝑsona intermedia purget uitiũ, imo potius uidet cõprobare, q̃ successio in ecclesia Dei habeat locũ, sup. de ele. c. uenerabi
13 li. vlti. & h. d. uerum, ubi de facto habuit filius post patrẽ, sed dispensatiuè habuit filius, tunc uł, ꝙ alter filius succedere
14 possit, ar. eorum quæ dicta sunt, & no. in sum. eo. tit. secũda ue
15 ro prohibitio est. † Quæro, quid si filius sit natus de damnato coitu, postea pater duxit in vxorẽ matrem, nunqd talis ꝓmoueri potest? dic ꝙ sic, si tempore coitus mulier erat talis, q̃ potuerit habere in vxorẽ, etiam si post natiuitatem alter parentũ alij nupserit, quo mortuo naturaliter parentes sunt coniuncti, ga matrimoniũ subsequens legitimat prolẽ quo ad oẽs actus legitimos. q̃ filij sint legi. c. tanta. in Authen. q̃bus mod. na. effi. legi. dirca prin. col. 6. Excipiũt quidã, ut Ray. dignitatẽ Episcopalem, ad q̃ non poterit absque dispẽsatione promoueri, arg.
16 de ei. e. c. innotuit, in antiqua. sed hodie non habemus. ad idẽ de ele. c. cum in cunctis. cum enim talis de legitimo matrimonio natus non fuerit, quãquam cõiter matrimonium contractum fit, non uidetur satisfactum concilio, quod natiuitatem respicit. sed dicit Goff. ꝙ si contrariũ dicatur, non reputat iniquum, ne fauor matrimonij restringatur, quod sequitur Host. q̃ filij sint legi. c. ex tenore, qui ma. accu. non pos. c. uidetur, & hoc tenet gl. in d. c. innotuit, & in d. c. per uenerabilem.

ADDITIONES.

a ¶ Perpetuo. Adde ut per Ant. de But. cons. 19.
¶ Circa hoc de notorio, dicas primò, quod illud dr̃ esse notoriũ, ꝙ oẽs cõmunè uidere pñt. ſm Bal. in auth. ꝙ locum, in ulti. q. C. de col. uel quod oẽs sui natura sciant, uel scire uerosimile est, ut per eundẽ Bal. in l. cũ frãtrẽ. C. ad Sil. & ꝑ Bar. in auth. q semel. C. quo & qñ iud. & quotuplex sit notorium? plene traditur in c. vfa. de eo. cle. & mu. & ꝑ Bal. in rub. C. de prob. in 1. col. & in 2. ea. qđ. in 6. col. C. de prob. & notoriũ nõ excusat ab onere proponẽdi, sed ꝓbãdi, & iõ debet ꝓponi, & allegari pro quo uide ultra hic allegata Ale. in l. fi. in prin. ff. si cer. pe. & in l. eum qui ita. ff. de uerbo. ob. & adde ꝙ notorium præsumitur eo ipso, quod decem testes unum dicunt, ut dixit Bal. in auth. ꝙ locũ. & istud ꝙ dicitur, ꝙ notoriũ debet allegari, licet non probari de necessitate, est uerum, nisi quando notorium esset, locum non esse ibi sequitur D. Ant. & Imo. in c. præterea, de dila. & D. Abb. Imo. & Phil. Fran. in ex parte, de app. Quo aũt probet ꝑ testes, & ꝑ quot, vide ꝑ Spe. in ti. de noto. cri. in §. iam & hoc notoriũ, unde ẽt ꝑ D. Abb. in c. 3. loco. de ꝓbatis, & ꝑ gl. 2. q. 1. in c. Deus. §. fi. Et adde ꝙ licet vnus testis faciat semiplenã ꝓbationẽ, regulariter tñ unus testis nõ ꝓbat semiplenè notoriũ, vel famã, de quo ẽt per Inn. in c. super his, de acc. & de hmõi notorio, hł pgl. in l. emptorẽ in prin. & in §. 1. & ibi ꝑ Bar. ff. de actio. emp. Et adde, ꝙ licẽt notoriũ nõ sit de necessitate probãdũ, tñ debet probari illud esse notoriũ, vt est notabilis gl. in c. ad nſam, de em. & ven. & ẽt ex quẽ ibi põderat And. Sic. i c. cõsuluit, de app. & uide ꝑ Spe. in ti. de noto. cri. in §. 1. in uer. sed quæ liter, & uide q̃ habẽtur il. si uero, i §. q. ꝑ rei qualitate fi. q̃ fa. cog. Ant. Frã.

b ¶ Filiorum. Adde Rom. consi. 483. & 129. & 2 §. Ale. consi. 5. iij. lib. & consi. 9. & 61. j. lib.
¶ Adde eundem Ale. consi. 1. & consi. 138. vol. 1. consi. 4. & consi. 84. vol. 5. Oldr. consi. 94. Lud. Pont. consi. 99. vbi dicunt idem, quod iste, & Paul. de Cast. consi. 69. & seq. sed melius per præall. Ale. in l. sed si hæc, §. liberos. ff. de in ius vocan. Zac.

c ¶ Nepotes. Vide Bal. & alios in l. 2. C. de in ius voc. ubi nult, ꝙ stante statuto, ꝙ stantibus filijs filiæ fœminæ non succedant, haber locum stantibus nepotibus, sequitur Ale. in l. qui se patris, col. pe. C. vnde lib. Ale. consi. 21. in j. uol. Mart. no. 48. Abbas in proœ. Gre. in 1. glo. col. 3. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Filius Episcopi legitimus potest ad ordines promoueri, & in paterna ecclesia beneficium obtinere. nu. 3.*
2 *Episcopus potest quis fieri, licèt habeat filios.*

CAP. XII.

1 **Ad hæc.** † Filius legitimus Episcopi potest ad ordines promoueri, & in paterna ecclesia beneficium obtinere. h. d. Communis diuisio. secunda ibi, sciat. Casus lit. Quæsitũ fuit à Papa, vtrum filii Eorum possint ad sacros ordines promoueri, si aliàs digni sint. Respõdet Papa, si de legitimo matrimonio sunt geniti, & nihil aliud impediat, possunt ad sacros ordines licitè promoueri, & in eisdem ecclesijs, in quibus patres præsunt, vel præfuerunt, beneficia obtinere. B.
2 † No. i. ꝙ habens filios potest in episcopum promoueri, & sic habitus filiorum non repellit quẽ à dignitate Episcopali. Secundò no. duo requisita in promouendo ad ordines, scientia, & morum honestas, & tertium, ꝙ legitimus sit, & sic illegitimitas causat irregularitatem, & repellit quẽ ab ordinibus. Et no. arg. ꝙ oportet, ꝙ sint de legitimo matrimonio procreati. non uidetur ergo sufficere, ꝙ sint legitimi, quod est falsum, vt in c. per venerabilem. qui fil. sint legi. † Not. limitationem ad totum titulum, quod in ecclesia, cui pater præest, vel prẽuit vt Episcopus principaliter, potest filius in aliquo particulari beneficio promoueri. Oppo. quòd filius etiam legitimus nõ possit institui in ecclesia paterna, vt patet infra c. ad abolendam. gl. dicit, ꝙ illa decretẽ hẽt duas lectiones. Vna est, ꝙ maximè, ibi possitu m, istet comparatiuè, & tunc ob. quod secundùm quosdam corrigitur. Alia, ꝙ stet prò, tãtum, & non obstat. vel dic ꝙ illud verbũ, maximè, implicat idẽ i n aliis illegitimis, quia maximè spurii nõ succedũt, quali dicat nec ẽt alii illegitimi: sunt enim multę speciei illegitimorũ, vt supra de renun. c. nisi, ad fi. Opp. secundo, ꝙ nõ succedant filij etiam legitimi in ecclesia paterna, ut in d. c. cum decorẽ. inf. eo. gl. prima dicit, ꝙ loquitur de illegitimo. Item secunda, sed dicit quod filius legitimus specialiter in beneficio paterno non potest prẽfici. in beneficio autẽ alio separato à paterno, quãquam in eadem ecclesia, benè potest institui. Hostien. dicit, quòd si ecclesia habeat præbendas indistinctas, filius potest in ecclesia institui etiã in prębenda q̃ obtinuit pater, quia non dicitur succedere patri, de præben. c. dilecto. vbi autem beneficia sunt distincta, concludit Host. ꝙ in eadem ecclesia in diuerso beneficio potest filius institui, dumodo sit legitimus, a in qua pater fuit institutus, nõ distincto, an beneficium filij sit maius paterno, uel ecõuerso quia nõ attenditur maioritas, vel minoritas, sed attenditur diuersitas. vn de dicit ꝙ in ecclesia, in qua pater fuit Archidiaconus, filius potest esse Episcopus, sufficit enim quòd non sit idem, vel penitus simile, vt psonatus, & vicaria perpetua, ff. de reg. in. l. hæreditas, & ff. de acq. poss. l. cũ hæredes. dummodo n. filius sit legitimus, non est curandum de maioritate beneficii, sed solùm de identitate, de qua no. in d. c. ad abolendam &c.

ADDITIO.

2 ¶ Sit legitimus. Adde Cal. consi. 1. hoc eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio quomodo, & ex quibus coniecturis probetur?*

CAP. XIII.

Michael. Filius non potest esse vicarius in ecclesia, in qua pater fuit proximus rector. In prima facti narratio. In secunda causæ commissio, ibi, fraternitati. Casus lit. Michael presbyter propoſuit coram Papa, ꝙ ecclesiam sancti Io. canonicè fuit adeptus. sed M. filius Ant. præsbyteri, qui proximo ante habuit personatum ipsius ecclesiæ, ad se vicariam ipsius ecclesiæ, asserit pertinere. Mandat Papa, quatenus, si constiterit filium fuisse Antonii, qui proximo habuit
a ꝑsonatũ illius ecclesiæ, sup ꝙ uicaria ipsius rei ꝑpetuũ silẽtiũ imponat. B. Nota. i. ꝙ filius nõ põt hñe beneficiũ in titulũ a vicariæ

ADDITIO.

a ¶ Titulum. Adde Ant. de Bu. consi. 19.

Universidad de Deusto
Biblioteca

riæ ppetuæ,qđ pr̃ habuit in titulũ rectoriæ p̃sonatus.Et sic no. hic casũ,ꝙ vicarius ppetuus hẽt titulũ, & sic filius in eodẽ,vel in simili penitus bñficio nõ p̃t intitulari loco p̃fis, vel in titulo loco illius surrogato.No.vt repellat filius ab eccl̃ia p̃na, oportet,ꝙ ꝓbet p̃rem ꝓximo ibi ministrasse.nõ sufficit ergo simp̃t ꝓbare patrẽ ministrasse.Op.ꝙ p̃fis possit filius eccl̃iã tenere.ś. c.c.ex tua.Sol.ex disp̃satione p̃t,vt ibi,de iure nõ,vt hic,ét dato,ꝙ fuisset toleratus.talis.n.tolerãtia ius possessori ñ parat,sed in qtãtẽ ostẽdit,de p̃scr.c.nihil.secus de tolerãtia ap̃bationis, de cog.spir.c.sup eo. Quæro qd sit ecõuerso,an filius possit habere p̃sonatũ bñficij, in quo añ fuit p̃ vicarius ppetuus?dic ꝙ
1 nõ,ga hæc cõuertũtur ſm Doc. † Quæro, [a] qualiter ꝓbabitur
a filius Antonij? [b] dic ꝙ si natus fuit ex illa,ꝙ publicè tenebat i domo ꝓ cõcubina:p̃sumitur.n.filius illius,sicut p̃sumitur filius,
b qui natus est ex illa quæ tenetur in matrimonio,qa filius ẽ quẽ nuptię demõstrat,ff.de in ius vo.l.qa sẽp.vñ p̃sumptione dicimus talẽ filiũ,quẽ filiũ cohabitatio ostẽdit. Probabitur secũdò filius,eo ꝙ est i quasi possessione filiationis,qđ satis puto,qa in cidẽter filiatio deducitur in iudiciũ.Itẽ probabitur tertio,eo ꝙ iste habebat illum in patrem,& communiter eius filius reputabatur,& nominabatur, de proba.c.ꝓ tuas.Item quandoque ꝓbatur filius ex dilectione,ut patet inf.de p̃sum.c.afferre.Nõ obst.ꝙ nominatio non probet quem filiũ,C.de testa.l.neq. ꝓfessio,C.đ ꝓba.l.nõ nudis,qa dicit gl.ꝙ ꝓbatur p̃sumptiuè,sed nõ sic,qn admittatur probatio in ꝑnium,Ioan.And. remittit.q fil.sint leg.c.trãsmisse.dic ꝙ sola nominatio nõ ꝓbat.quẽ filiũ nisi à patre nominetur in actu tũ filio ꝓportionabili,puta instituit hæredem in ultima, quia aliàs institutio benè concludit in alijs,qđ no.qa tunc constituitur in quasi possessione filiationis, vt l.i ff.de li.agn.ꝓ.i & ibi Bar. quo casu p̃sumptiuè probatur filius,sed nominatio eum tractatu,& nominatione cõmuni benè probat ipsum filiũ.Quæ dicta sunt de filio probando procedunt in probando quem patrem,& assiguat Ioan.And.causã, qa ista correlatiua sunt,& hoc est verum.non sunt hic alia,materiam expeditã in d.c.transmisse,qui fil.sint legi.

ADDITIONES.

2 ¶ Quæro.Quomodo probetur filiatio latè ponit Fel.post alios in c. per tuas, col.3.de prob. Ale.consi.2.in 3.col.li.1.& consi.74.per totum,li.2. & cons. 25.col.pe.lib.4. Seb.Sap.

b ¶ Filius Antonij. Adde qualiter probetur filiatio Alexan.cõsi.26.& 51.4.li. ¶ Adde eundem consi.56.in 2.col.in 1.par.& consi.74.per totum in 2 parte,& consi.25.in 1.col.vol.4. tribi quę probatio sufficiat, & an sola fama. Feli.remissiuè in c.per tuas,col.2.in 1.no.in fi.iuncto.de proba. & Ianfran.de Oria.in c.quoniam contra, §.statuimus,ne.tertium deponnes,nu.104.&ibi in apost. Celsi.in ver.filiatio,eo.ti. Zac.

¶ De modo probandi filiationem,uide Bar.in l.1. & ibi per Ale.in contrarium.ff.de li.agno.vbi dicunt,quòd probatur,probando ꝙ quis fuit ab aliquo tẽtus,tractatus,& nominatus,ut filius,& habetur per Baldum in l.non nudis. C.de probationibus. & uide Bal.in c.1.§.decedenti,in 5.col.qui feudũ da.pos.in usibus feudo. ubi dicit, ꝙ probatur per conecturas, & uide p lenè per Ianf.de Ori.post Inn.in c. quoniam contra,de proba.in uer. testes.ubi dicit,ꝙ non p̃t probari nisi p̃sumptiuè, ut in l.1. & ibi per Bar. & Bal. C. quorum bo. ubi dicunt, qđ sufficit ꝓbare quẽ esse natũ in domo ex uiro,& uxore scientibus uicinis,de quo ét ꝑ Bar.in l.si uicinis.C.de nup. & in l.Titia.ff.fol.mat.& per Paul.de Cast.in consi.275.incip.sup 1. dub. addas tamen,ꝙ quò ad matrẽ uer è probari p̃t filiatio per obstetrices,q̃ puerum nascentẽ ex tali muliere recollegerunt,ut est no.gl in l.1.ff.de probat. & de materia ista uide ét ꝑ Bar.& alios in l.filium eum diffinimus,ff.de his qui sunt sui uel alie.iur.& ꝑ Inn & Doc.hic & per Bald.in l.neque natales. C. de prob. & in Spec. de noto. cri.in §.3.in prin. & in ti. de mar. & obe. in uer.eo.modo, & in ti.de testa.in §.2.& in titu.de conuer.infide.in §.porrò. & in titu.qui fil.sint leg.in prin. Ant.Fran.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimus potest quis esse,etiam natus ex uxore legitima.* 2. *de ueritate in fra num.4.*
3 *Illegitimus per solum Papam dispensatur.*
5 *Peccatum patris,an & quando noceat filio?*
6 *Dispensatus ad ordines suscipiendos, an censeatur dispensatus ad ordines sacros,uel ad prælaturam?*
7 *Dispensatio in aliquo casu late ẽ interpretatur.*

CAP. XIIII.

Literas, Illegitimus genitus etiam de uxore,sinc dispẽsatione ad ordines,vel bñficia ꝓmoueri nõ ꝑt. h.d.supplicatio,& supplicationis admissio,ibi,uersũ licet. Casus li.Quidam uir,& uxor communi consensu promiserunt castitatẽ se seruaturos, qua promissa instãte eccl.uir promotus fuit postmodũ usq. ad sacerdotiũ,tandẽ in sacerdotio cõstitutus accessum habuit ad uxorẽ,& ex ea filiũ genuit H.noĩe,iste H.desiderauit a pueritia ministrare dño, & in officio clericali. dicit Papa licẽt a filijs paterna incõtinẽtia sit ꝓpellẽda, tñ si dignus est permittit eũ ad sacerdotiũ ordinari, alias permittit eũ in clericũ ordinari,& ad ecclesiasticum beneficium promoueri, vt
1 inde valeat sustentari.B.† No.i. hæc esse posse simul,quem esse genitũ ex uxore lũma,& illegitimum esse. No.2.quod illegitimitas in prole non causatur a sola substantia vinculi matrimonialis,ideo data substantia vinculi, & executione ꝓhibita seu cessante,cessat legitimitas in prole. Secus si tantũ executio esset suspẽsa, qa proles est illegitima,saltẽ quò ad ordines,de
2 clan. despon.c.cũ inhibito.Ex hoc infertur,† ꝙ natus de prę-
a sbytero,& eius olim uxore legitima,est illegitimus, [a] & inhabilis ad sacros ordines,qa dato, ꝙ nõ deficiat vinculi matrimonialis substãtia,deficit tñ matrimonij executio,cui obuiat votũ solẽne.No.3.ꝙ ordo appellat officiũ.No.4. unã cãm ꝓpter quam illegitimus ab ordinibus repellitur.s. timore patet næ incontinentiæ,quæ in filium punitur,& sic aliquando ecclesia obuiat,& punit filiũ propter peccatum parentis vitandũ
3 in filium,ad hoc i.q.4.c.ecclesia.§ item paruulos † No.5. ꝙ cũ illegitimo solus Papa dispensat.No.6. ar. ꝙ dispẽsatio in ordine non extenditur ad consecutiuum beneficii, nisi hoc exprimatur.alias illa verba,& ad ecclesiasticũ beneficiũ, superflua
4 forent:sed si declaratiuè intelligant,probant contrarium.Ob uiãt duo,qa videtur impossibile,ꝙ de legitima vxore presbyter generet filiũ,quia,vel erat vxor ante, & matrimoniũ non potuit separari,quia quos Deus coniunxit &c.de sec. nup.c.i. 2.vel nõ erat vxor ante sacerdotiũ,& nõ ꝑt effici legitima.ꝑ. di.c.ante triennium & sup.de æta.& qua.c.accepimus.Solũmodo lige, quod ante fuerat eius vxor, & postea factus est sacerdos vxore volente,& castitatẽ promittẽte, vnde postea primam fecerunt ꝓ votũ executione matrimonij, & ꝙ hoc proles nascit illegitima,quia ꝑ votũ solemne castitatis in utroque coniugũ de iure nõ potuit promoueri,& ꝓpter hoc dicit Io.An. ꝙ plus peccat' cognoscẽs talem vxorẽ, q̃ si cognosceret solũ, quia cognoscit contra votũ vtriusque,ita no.Ioan. & Lan. di.c.2.ꝓ ministri,& per hoc filij sunt illegitimi secũdum Inn. & Gosf.in sum.huius titu.§. quid si sacerdos.& Host. de cõuer.ꝙ iu.cap duoũ.Ray.in sum.huius titu.dicit,ꝙ tales filij non sunt illegitimi duplici ratione,fauore prolis, & ut culpa parentis filio de matrimonio nato nõ noceat.arg. 27.q.2. c. multorum. sed obuiat hic tex.sed ſm Ray.ꝙ hic non est dispensatio,sed iuris permissio. vel dic ꝙ est dispẽsatio ꝓpter identitatem rõnis,quę est i illegitimo,scilicet vitiũ paternę incontinentię,vnde ita est prohibitus,sicut illegitimus,sed in nulla parte sic decretalis dicit ipsũ illegitimum.Io.An. videtur adhęrere summando primæ opin.Quod fit illegitimus,tenet Archidiac.c.2. eo.titu.lib.6.in versi.patitur,& hoc est verius . per hoc apparet quid dicendũ,an postea succedat defunctẽ? credo,quòd in veritate sit legitimus,quia interdictum non illegitimat prolẽ,vt patet de matrimonio contracto,ꝙ totum.sufficit ergo ad legitimandũ prolem substãtia vinculi matrimonij, & hoc placet,
5 quia fauorabilius.† Oppono quod paterna incontinentia nõ debeat filiis nocere. 56.dist.c.nasci.sol.non nocet quòd ad vitã ęternam,sed bene quo ad defectum creandum quo ad promotionẽ legis ſm glo. Dehonestantur enim filij ex incontinẽtia parentum ſm Doc. sicut dehonestatur maritus ex vxoris incontinentia.34.di.c.si cuius, & dehonestatur de coitu ancillę.
6 50.di. c.si quis viduã.† Quæro,an ex dispensatione, vt non obstãte illegitimitate qs possit ad clericatũ assumi, intelligat qs dispẽsatus,vt possit ad sacros ordines ascẽdere,an restringat ad
b minores? gl.arguit, [b] ꝙ ad minores restringat, qa ꝑmittit in genere mediocritatẽ respicit.ff.de au. & argen. leg. l. qui latẽ. cõsimilis.In contrariũ,quia beneficium latissimè interpretandũ &c.ff.de consti.prin.l.fi.sup. de transi.præl.c.fi.dicit gl.quod tu-

ADDITIONES.

2 ¶ Illegitimus. Adde quod Rom.sing.suis 422.inc.dic,ꝙ filii sacerdotis, dicit quod filii præsbyterorũ sunt serui illius ecclesiæ, in qua pater est beneficiatus,per tex.fin.15.q.8.c.cum multæ.

¶ Adde quod est singul.ordine nu.522, quod incip. dic quod filii sacerdotis.Cui potes addere sing.quod sequ. quod incip. Maria [a] & uxor.ubi dicit quod filius post uotũ cõtinentiæ natus,sit seruus illius religionis, quam ater est ingressus,quamuis ex sua uxore illum sustulerit,allegglo.fine c. minister.8 r. distinct.cuius opi.tenuit ante cum Hostien. in sum.sed vide q̃s possit,verſic.quid si sacerdos,licet contrariũ tenuerit Ray.81.distinct.ad vers.sed pone. Zac.

¶ Circa hoc de filio sacerdotis clerici, uel religiosi, dicas,qđ filius sacerdotis non dicitur esse ille,qui est natus ante sacerdotium,uel monachatũ,uel clericatũ patris,ut est gl.in 3 imperiales,in §. his illud. C.de nupt.sed filius dicitur ille,qui est natus post ordines susceptos,uel ingressum religionis.& an tales sic nati dicãt esse serui monasterii, uel ecclesiæ:uide per Specu. de sta.mon.in uer.59,ibi per Bal.in addi.& uide d.Cardin.in cle.1.in 3.q. de deci.ubi tẽet,ꝙ sunt serui ecclesiæ,uel monasterii,& ibi dicit, ꝙ ꝓpter rãtur oblatis.& uide tex.in c.cũ multis,15.q.ult. qui dicit,ꝙ filii sacerdotum rectoris ecclesiæ dicuntur esse pars ecclesiæ. Dicit tñ Bal.in l.fi. C.de nupt. & in l.qui in prouinciam,in §.diuus.ff.de ri. nupt.quod filius sacerdotis possit legitimari per Papam,uel habentẽ ab eo potestatem.ad quod uide con
b fi.Paul.de Cast.223.& de materia filiorum præsbyterorum & religiosorũ, uide 23.q.1.per totam q.& 54.dist. Ant.Fran.

b ¶ Glo.arguit. De hac gl.meminit Fel.in c.postulasti,col.11.uer.circa tertiã quæstionem.sup.de refcri. & ibi latè tradit, an in dispensationibus fit licita extensio? & ponit regulam,ꝙ non,cũ septem limitationibus, Seb.Sap.

tius est intelligere,ꝙ ad minores tãtum restringatur, quia sic Papa sensisse vł,ergo &c.de rescrip. c. super literas.Phi. ꝓ prima iura, & quia appellatione clerici etiam sacerdos cõtinet. 21.di.c.cleros.xi. q.i. de persona. tenet ꝙ promoueri poterit ad sacros,præterquam ad episcopatum.Pro quo facit, qa si dicas,restringendũ,ét eadem rõne restringeretur ad primam tõ suram.Host.dicit talem gratiam restringendã,dummodo aliquid operetur.Oppo.ꝙ restringatur ad minores. tenẽt cõiter Doc. Tanc.Goff.Inn.& Host. sed remittit ad sum. eo.tit.§.qs possit, ver. quid si dispensetur cum aliquo, & seq. ad hoc inf. ci.lib.6.di.40.c.sicut.Arch.eo.titu.c.i.lib. 6. tenet opi.glo.nisi dicat cum adiuncto oẽs ordines,vt ibi in verbo,omnes ordines.Dic,ꝙ aut est ad ordines minores iam promotus tẽpore cõcessionis dispẽsationis,& concessio extẽditur ad sacros,aut nõ est ꝓmotus ad aliquos gradus ordinis,& tũc dispẽsatio p̃t strictissimè intelligi,& non comprehendit nisi Psalmistatũ. potest strictè intelligi. & comprehendit maiores, potest latè intelligi.& cõprehendit sacros,potest latissimè intelligi,& cõ prehendit Episcopatum.Credo ꝙ non strictissimè sumitur, qa aliqd habet beneficij,maximè qñ plures occurrũt actus, ad quos par est causa.vt sũt omnes minores, quia unum non est maius altero,licèt unum per prius,aliud p posterius,vnde stricte intelligitur,vt minores cõprehendat,& hoc tenet Ho. in sum.in loco præalleg.& Spec.titu.2.§. vlti. in prin. & in fi. vbi idem tenet,& ad iura alle.sup.dicit,ꝙ loquunt in beneficijs,quæ conceduntur absque alterius præiudicio, & non ꝑ
a ius.& vide ꝙ no.in d.c.fi.de trãsl.præla,[a] & ꝙ no. inf. de verb. sign.c.olim,sup vlt.glo.dispensatus tñ ad diaconatum, vł dispensatus ad subdiaconatum,sed non ad præsbyteratum,qa minus in maiori includitur, alias ad separata non extenditur dispensatio.vnde dispensatus ad Psalmistatũ, non posset maiores ordines assumere.uide ibi Io.An.in addi. & uide qđ no. in c.per venerabilem.qui filij sint legi.& ibi no.in uer.qđ si de gradatus.tractat an degradatus restitutus ad ordinem intelligatur ad beneficium restitutus? & tenet quòd non. Tractat ẽt Specu.in loco præalleg.versi.quid si dispensatum est cum taliqui sit dispensatus ad oẽs ordines,ꝙ ad omnia beneficia possit promoueri,an possit promoueri ad prælaturam, vel dignitatem? & tenet ꝙ non.ad hoc de præben.c.fi. Dicit enim Specu. in loco præalle.ver.quid si dispensatum est cum aliquo, ꝙ si posset promoueri ad ordines sacros,non ꝓpea intelligit dispẽsatum cũ eo,vt possit beneficiũ curatum obtinere, & sic Epus illud conferre nõ poterit,quamquam simplex possit, & sic di
7 spensatio facta quoad ordines,nõ intelligit facta quo ad beneficia.Et cõcludit ibi regulam Spec.† ꝙ beneficia,q̃ non ꝑiudicant aliis,ét dispensationes q̃ modicũ præiudicant,extendunt tur,& latè interpretãtur,sed non placet Io An. quia quicquid dicatur,tex.est,quod dispensationes istæ sunt strictissimæ intelligendæ,de filijs præsbytero.cap.i.lib.6 & ibi Io. Mona. facit regulam,quod est intelligenda dispensatio strictissime, dummodo aliquid,quantumcunque modicum,operetur,ad hoc de consanguinitate,& affinit.c.quod dilectio. Quæro,an sup dignitate promouendi ad ordines, vel in dignitate sit facienda inquisitio? dicit hic Host. dato ꝙ quilibet præsumitur dignus.de scrut.in c.primo.putat tñ quòd hoc casu per illũ,cui committitur quærendum de dignitate, uel indignitate ꝓmouendi,sit facienda inquisitio de moribus in loco conuersatio uitæ.de elect.c.postquam. Non obst.prædicta decreta.cum simil.quia loquitur, cum alias non habetur sinistra suspicio, sed hic merito de paterna incontinentia dubitatur in filium, vnde merito inquiritur,& si per eam nihil inuenitur sinistrũ, fiat dispensatio. Quæro, an hic promoueatur ex pmissione iuris,an ex dispẽsatione? Quidã dicunt,ꝙ dispensatiue pmittit, alij de iure cõi. Host.dicit quod quo ad sacros est dispẽsatio,
a quo ad minores [a] vero nihil indulget Papa,cũ ꝓmoueri possit ex dispensatione Episcopi. Ideo exponit.pmittimus,i. permisſum esse extendimus.dicit Io.An.qđ legi debet plane, & non sequitur,si Epus id facere potest,ergo est dispẽsatio. vnde pmittitur Epo de iure.sed quod Epus promoueri pmittat, est dispẽsatio,ſm Io An. Quæro,an potenter promoueri ad dignitatẽ ꝓ hanc cõcessionẽ? dicit Io.And.ꝙ non, sed ad simplex beneficium,eo ꝙ restringitur hic indulgentia secundum Ioan. An.

ADDITIO.

2 ¶ Ad minores. Adde vt per Old.consi.215. cuius dicta suppresso authore refert Io.An.in addi.ad Spec.in tit.de filiis præsbyter.

SVMMARIVM.

1 *Filius sacerdotis non debet beneficiari in ecclesia patris, uide per totum, & infra cap.proxi.*

CAP. XV.

Cum decorem. † Illegitimus in ecclesia pater
1 na præbendari non dẽt. Dictũ ponit,& eãm reddit,ibi,cũ indecorẽ. Casus literalis. Filij canonicorum matrimonio non legitimo nati nõ debẽt canonici fieri,vel ꝑbendas habere in ecclesijs,in qbus patres eorum sunt instituti,qua impudicum est,ut non legitimus filius in pudico patri in altaris officio ministret.B. No. primò seruandũ decorẽ domus Dei,& sic ecclesiæ,& cauendũ ab inhonestis,in qbus ecclesia perdit odorem bonæ famę. No.secundò filiũ presbyteri ét legitimũ non posse in beneficio intitulari in ecclesia,quod est idẽ,vel penitus simile cũ paterno, ideo si pater fuit canonicus,filius canonicus esse ñ põt. No.tertiò ꝙ in bñficio,in quo filꝰ hẽat ministrare patri in ecclesia,nõ dẽt filius intitulari nõ legitimus etiã ex dispẽsatiõe.Oppo.ꝙ filꝰ possit intitulari in ecclesia paterna.supra eod.c.ad hęc.Sol cõtrarium procedit in legitimo.Contra opp.glo.quod etiam legitimus non possit intitulari in ecclesia paterna,ut infra c.proxi.Solu.dicit glo.quod illud est uerum, & illi est stãdum,ſm lectu.quod dictio,maxime,stet proprie. Sed huic obuiat. supra c.ad hæc.dicit quod ibi erat legitimus,hic autem illegiti-
a mus.Credo quod siue sit legitimus, [a] siue non, non possit habere prębẽdam per hanc decre.eo viuo, nec etiam mortuo, imo credo quod eo viuo non potest.& etiam colligitur diuersum beneficium non posse habere, dumtamen habeat patri in aliquo ministrare,ꝓ hanc decret. contrarium tamen est supra eod.c.ad hæc ibi præsunt,vel præfuerunt, primum tene.
b Quæro,in quo est dedecus,ꝙ filius [b] ministret patri? dic quia dicẽt eũ videtes.Ecce bastardus ministrat patri,& per hoc in famabitur ecclesia,de obl.ad ra.c.vno.forte ꝓp hoc intrantes ecclesiã retraherentur, de coha.cle.c. uestra. item periculum est patri propter peccati memoriam,ne pungatur,& lædatur memoria in conscientia 15.q.i.c.mulier.secundum Host.

ADDITIONES.

2 ¶ Sit legitimus. Adde uidendum Cal.consi.3.hoc eo.ti.

b ¶ Quòd filius. Adde hoc facit,quòd filius sacerdotis natus ante sacerdotiũ potest vocari filius sacerdotis,ut tradit Fel.in c.inter cęteras,in princ.sup. de rescr.& ibi ponit an filius Regis natus ante regnum adeptum, dicatur primogenitus Regis? Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Maximè,ista dictio quomodo sumatur? 2.*
3 *Illegitimus an,& quo casu possit per Episcopum dispensari ad beneficia? 4.uide infra c.nimis,in princ.& in uersi.quæro.*
5 *Suspensus a beneficijs licet non possit eligi,potest tamen postulari.*

CAP. XVI.

Ad abolendam, Si illegitimꝰ maximè spuriꝰ, instituatur in ecc.i qua est in stitutus pr̃,institutio non valet,& instituens a suis beneficijs suspendit h.d.Primò ponit inhibitionis cãm impulsiuam. Secũdo inhibet.Tertiò decernit . Quartò contrafacientes puniri mãdat.partes patẽt.Casus literal.In plerisq.ecclesijs inolevit qđã corruptela,ꝙ filij canonicorũ fiebãt canonici in ecc.secularib.in qbus pres eorũ erãt instituti canonici,ꝓcipit cõciliũ, ꝙ filij canonicorũ,maximè spurij,nõ fiãt canonici in ecclesijs secularib.in qb pres eorũ sũt instituti.si ꝑ factũ fuerit,non ualet institõ eorũ. Et qui tales canonicare p̃sumpserit,a bñficijs suis suspẽdat.B No.i.ꝙ filij canonicorũ,nõ p̃t canonicari in eccle.in qua canonici pres fuerũt,ꝙ sic ꝓhibitio tituli eiꝰ extẽdit ad idẽ bñficiũ,uel penitus sibi.No.2.ꝙ in regularib.ecclesijs nõ ꝓhibet filius ministrare in eccl̃ia p̃na.No.3.ꝙ ubiuẽte pre in eccl̃ia qua p̃ est institutus,filius institui nõ p̃t,nec in simili,nec in dissimili bñficio.No.4.pęnã tales canon care ꝑsumentiũ.Op.ꝙ possunt filij intitulari in eccl̃ia p̃na,dũmodo nõ in bñficio p̃no,si sint legitimi,vt sup.e.c.ad hæc.Solu.
1 dupliciter intelligit.† Vno mõ,ꝙ maximè,stet ꝓ tũ,& est lite
a ræ sẽsus,ꝙ [a] silij poterũt legitimi maximè i.tũ legitimi possũt ꝓmoueri,& ꝏcordat.& no.de dictione,maxime,q̃ stat pro tũ.& hãc lec.tetigit gl.i.ꝓ hac lec facit ſm ꝙ dicit gl 2.qa hic Papa mãdat puniri ꝓmouẽtes,ut suspẽdant a bñficijs suis, ꝓ ꝙ ur̃,ꝙ loquatur de promouentib. spurios.quia cum illis Epi dispensare non possunt,pro legitimis aũt non ita puniẽtur. Lectura hæc destruit literã exponendo.maxime,pro tantum, & a propria significatione verbi non est recedendum,nisi vbi res aliter salua esse non potest,ff.de le.3.l.nõ aliter. de decim. c.ad audiẽtiam,de trasla.episco.c.inter corporalia, & in re dubia melius est seruire verbis edicti.ff.de exer l.i.§. si is qui nauẽ.Itẽ si nõ intelligeretur de alijs legitimis.nihil adderet hęc decr.nisi qa pœnam imponit ordinatoribus.iõ gl.ponit secũdã lec.ꝙ dictio,maxime,stet ꝓprie,& hæc subdiuidit in duas. Prima lec.est ꝙ sensus ꝑ ius implicetur,vt extendatur ad legitimos,& ſm hoc,nec legitimi,nec illegitimi poterũt canonicari in eccl̃ia p̃na.sed ſm hoc ob.dic.ad hæc glo. dicit, ꝙ illa

ADDITIO.

a ¶ Maximè. De hac dictione,maximè,tradit.in l.illud.ff. ad l.Aquil.ꝓ modern.in l.qui se patris, C.vn.liberi,in §.itẽ Seruiana,in gl.in uer. maximè. Insti.de actioni. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

illa est correcta, hæc nō bona, qa iuriū correctio est euitāda, de elec. c. cū expediat, li. 6. Ideo gl. in fi. secūdæ gl. poni aliā lect. q hic sensus ℣rius excludit alios illegitimos, ut sic maximè spurij excludātur, quasi implicet idem in alijs filijs nō spurijs, illegitimis tñ, ut sunt naturales, Gof. in sum. huius ti. dicit, q in ecclesia paterna non pōt hēre canonicatū, sed beneficiū sic, fm cū. dic si filius illegitimus est, ut spurius, uel alius illegitimus, uel ēt natus contra uotum, nō pōt in aliquo beneficio, nec paterne ecclesię, nec alterius promoueri, nisi dispēsetur, ut hic, & sup. e. c. literas. & dispensandum non est, ut obtineat beneficiū in ecclesia paterna uiuente patre, in quo pater sit minister. sup. eo. c. cū decorē. & hoc uerum si habuerit pater in titulū, & filius uelit in vicariatū, siue econtra promoueri. sup. c. Michael. Si alias est legitimus, in spāli beneficio, in quo pater intitulatus fuit, intitulari nō pōt in illa ecclesia siue sit principalis plātura ecclesiæ, siue aliud beneficiū particulare, nisi uitiū sit purgatū. sup. eo. c. ad extirpandas. Vel nisi pater in primo non habuit titulū, licēt aliter tpaliter tenuerit. sup. e. c. cōstitutus. In diuerso āt beneficio, si tale est in quo filius habeat patri ministrare, patre uiuente, non pōt in illo beneficio intitulari in eccle. in qua intitulatur, uel rector est pater. sup. e. c. cū decorē, c. præsentiū, & c. cōquerente, & hoc fm unum intellectum. Si non habet patri ministrare, ut quia mortuus est, uel quia beneficiū non est ministerio subiectum, tūc si beneficiū est idē, licet mutetur modus promouendi, ut quia unus vicarius perpetuus, alter est intitulatus, adhuc non potest, ut in d. c. ad extirpādas. Si beneficia penitus sunt similia, ut canonicatus, & canonicatus non licet intitulari, ut in c. ex transmissa, sup. e. & hic est casus. Si beneficia sunt dissimilia, tunc licet, ut in d. c. ad hæc, & hoc mihi vī de mente horum iurū. Ex quib. patet, q prohibitio huius titu. fundatur sup triplici ratione. Prima, ne notetur successio, sup. eo. c. ex transmissa. Secūda ne notetur quēdam qua si possessio, ut hic. Tertia ne contingat ecclesiam scandalizari, quia patri impudico filius ministret. sup. e. c. cū decorē. Vlt. no. gl. in duob. primo in eo, q dicit, q non ita punitur promouēs legitimū filiū sacerdotis, sicut promouens illegitimum, & assignat causam, quia non potest cum illegitimo dispensare, per quod gl. sentire uidetur, q possit cum filijs sacerdotum legitimis dispensare, de hoc dicetur inf. c. fi. † No. 2. de hac dictione, maximè, ² quæ fm propriam significationē implicat idē in sensu ℣rio, ad hoc de ele. c. auditis. ℣. de postu. c. vlt. ut li. non conte. c. quoniā. §. porrò, de dil. c. fi. ad hoc, ut ecclesiastica beneficia, c. uno. de spon. c. sponsam, de diuor. c. illa, de tor. c. 2. in fi. ff. de do. inter vi. & vx. li. cs p uxore. Qñq. ponitur pro tñ, ut hic, & 18. di. c. peruenit. 11. q. 3. c. fi quis episcopus damnat. 16. q. iii. c. i. de ren. c. post translationem, ad fi. de fo. comp. c. cū contingat, de eo, qui dux. in mat. c. i. Dic, si dictio, maximè, iungitur uerbis sapientib. finalem causam, uel rationem, tunc abū dat, & ponitur pro tantū, ut in secundis iuribus. Si uero annectitur uerbis sapientibus causam impulsiuam, & constat, uel saltem est dubium, tunc denotat idem in casu econuerso, ut in iuribus prædictis, C. vnde liberi, l. qui se patris. † Glo. inducit in arg. decreta. q episcopi non possunt dispensare cū illegitimis, ut in simplici beneficio promoueantur, quia hæc decernit nō ualere, & quia imponitur pena ordinatoribus talium personarum. ad hoc inf. c. fi. glo. concludit, q si Episcopi cū illegitimis uelint dispensare in ecclesijs paternis, non pūt etiam in simplici bñficio, dicit gl. q poterunt, quia concilium prohibet in paternis dispensationem, ergo in alijs cōcedit. No. istā gl. in uno, q eo, q canon pœnam imponit ordinario circa factum, illi cēsetur prohibere dispensationē, ² quod bene no. ᵇ p his q̄ no. in c. cū dilectus, §. de tēpo. or. materia q̄ hic tāgitur ā ptāte dispēsandi, explicabit ℣. eo. c. fi. † Vnū tñ aduerte, q hic dicit Host. q ēt dato, q dispēsare possent Epi, nō tñ pūt cū illegitimis, ut pficiantur patribus uiuētibus in ecclesijs. in alijs autem, in quibus non p̄sunt, sed p̄fuerūt patres, qa sunt mortui bene dispensatiuè pūt filij ēt illegitimi promoueri, legitimis autē in ecclesia paterna, ut pficiantur, non est, phibitū fm Ho. qđ intellige, nisi, put dictū est ℣. † Quid si canonici taliter susp̄sū à bñficiis assumerēt in Epm uel dignitatē, an punientur, ut sint priuati ptāte cligēdi, & susp̄si sint a bñficiis? Inn. dicit qđ sic, de elect. c. cū in cunctis, qđ dicit Host. uerū, si id facerent per uiā electionis, secus si per uiā postulationis, quod dicit Inno. de dignitate nō est uerū de inferiore ab episcopali. de elec. c. si cōpromissarius. §. huiusmodi. lib. 6. secūdum Io. An. quod bene no. Anto.

ADDITIONES.

a ¶ Maximè. Adde Fran. Are. cons. 50.
¶ Vide etiam quæ ibi addita fuerunt per me. Ant. Fran.
b ¶ Benè not. Adde Ro. cons. 325.

SVMMARIVM.

1 *Filius sacerdotis non potest immediatè promoueri ad ecclesiam paternā, nisi ex dispensatione solius Papæ, nec legatus posset. 2. intellige, ut in nume. 3.*
3 *Legatus de latere habet magnam potestatem, & esi pars corporis Papæ.*
4 *Legatus de latere non potest contra canonem concilij dispensare.*
5 *Papa an dicatur præcipere illud, quod præcipit eius legatus?*

CAP. XVII.

1 **Dilectus,** † Alius q̄ Papa non dispensat, ut filius in ecclesia paterna immediatè succedat. In prima facti narratio. In 2da ibi, quo circa. Cāæ ꝓmisso fm Io. An. Casus lite. Virgilius p̄sbyter hēbat q̄dā ecclesiā curā aiarū habētē, q̄ nullo medio habuit pr̄ eius. Præpositus S. Mariæ ipsū monuit, ut ecclesiā suā dimitteret. ipse verò dicebat, q Rhemēsis archiepiscopus apostolicæ sedis legatus cū eo dispensauerat, & iō eā dimittere nolebat. Præpositꝰ significauit hoc dño Papæ. Papa mādat, quatenus nō obst. aliqua dispēsatione, q̄ à se de apostolica ñ manauit, ſtatuat, q canonicū suerit, & appellatione remota ipsū ab ecclesia remouēdo. B. Not. hic unā practicā, ꝓcedēdi ℣ notoriè illegitimè tenentē ecclesiā, ut moneat, ut resignet. No. 2. qđ utilis, p qđ filius ꝓhibet succedere i
2 ecclesia paterna, purgatur p medium successorem. † No. 3. legatū nō posse dispēsare, ut filius immediate in titulū acqrere possit ecclesiā paternā. No. qđ solus Papa sup talī uitio dispensat.
3 No. casum in quo appellatio remouet. † Op. q legatus dispēset, qa exercet reseruata Papę, de off. le. quod translatione. lol. illud de cōsuetudine introducti ſ est, ex speciali cōsuetudine sedis apost. & ex certa scia, ut ille casus trāseat pp periculum. Vel secūdò, legatus non pōt reseruata in priuilegium q̄ est natus in prouincia sua, ideo talis non posset talem dispensationē facere, legatus aūt de latere, pōt hanc dispensationē facere, qa isti missi nō habēt ita largā potestatē. q ā ſt legati de latere habeant maiorem potestatē, patet, quia pars ſtunt corpo-
a ris ² Papæ, vt patet de of. leg. c. uolēte s, ad hoc optimè. 94. di. c. i. gl. dicit, q nulli possunt dispēsare, sicut nec pāt ℣ concilū Lateran dispēsare. inf. de p̄b dilect². † No. gl. q nō pōt epūs, & ēt legatus de latere ℣ cōcilio, & canonē cōcilij dispēsare, vt de gl. de cle. cū dilecti. Host. vī q si dispēsatio fiat ex cā, qa pp utilitatē ecclesiæ, q ēt hoc p̄mittat epūs, de quo sup. c. ex tua, dic vt dicā inf. c. pxi. Op. q nō debuerit moneri, vt si relignaret p̄positus, qa nō p̄t, nisi in manib. epi, de renū. admonet & c. q in dubijs. fol. dic q forte p̄positus cū capitulo erat exēptus, uel poterat hoc ex spāli mādato Papæ, vel ordinarij, alia ſ ih. i Lateranē. Vel dic q monebat, ut resignaret in manib. dicē sani, quia forte præpositus patronus erat. ad quē talia spectare
5 uident. 16. q. 7. filijs, de quo de sup. neg præl. literas. † Vltimò ᵇ
b pondera tex. qa illud non dicitur a Papa manasse, quod mandauit ab ipsius legato, quod est uerum ex generali mandato, secus si speciali, ut est gl. super uer. cum factum prædecessoris, supra de rese. c. literis. quod no.

ADDITIONES.

a ¶ Corporis. Adde Ro. con. 498. & licet legatus ex cā non possit contra ius statuere, pōt tamen ex causa illi derogare, ut dicit idē Ro. cōs. 335. & 483. In hoc q dē de legato, q licet non possit tollere legem, tamen potest illis ex cā derogare, adde q legatus nō potest derogare statuto concilij generalis, ut Spe. de leg. in §. 8. i uer. quid si Papa, & uide tex. in c. dilecto, de priuil. Et an, & qñ possit dispēsare uide Spe. in tit. de leg. in §. 9. ubi plenè ponitur materia dispēsationis, & e. tit. in §. 4. 5. 6. Et an legatus habens authoritatē cōferēdi beneficia qualiter cē que uacantia possit conferre bñficia reseruata, uel deuoluta pōt conferre, sed reseruata non potest, ut per do. de Ro. decis. 122. inci. legatus, in nou. & uide Car. in cle. 2. in 3. q. de off. ord. & in cle. pē. in 5. q. de præben. & an, & quando legatus possit dispensare contra constitutionem superioris uide D. Car. post gl. in cle. 2. de rescrip.
b ¶ Vltimò. Vide quæ tradit Bar. in l. nō scīs. §. fi mandato. ff. de iniur. ubi tradit, an mandās dicatur facere, de quo per Fel. in c. mulieres, de sent. excom. per Ang. Aret. ubi late Ang. Ariminensis in tract. de malefi. in uer. Sempronium mandatorem. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio declaratoria trahitur ad præterita.*
2 *Illegitimè natus quando dispensatur per episcopum sine per Papam ad beneficia?*
3 *Subreptio non causatur ex eo, quia fuerit tacitum id, quod meminisse magis Principem ad rescribendum.*
4 *Ratio quare episcopus dispensat in criminibus & non super defectu.*

CAP. XVIII.

Nimis. Illegitimus absq. dispēsatione Papæ ad dignitatē, uel p̄sonatū promoueri nō pōt. Primo ponit abusū prouinciæ. Secūdò circa p̄terita corrigi iubet, & in futurū prohibet. ibi, quo circa. Casus literalis. In prouincia Turonen. filij sacerdotū, & alij illegitime nati ꝓmouebant ad dignitates & ad p̄sonatus, & ad alia bñficia, curā aiarum habētia, sine dispēsatione apost. sed. Vñ mādat Papa archiepo. Turonen. quatenꝰ p̄dictos oēs remoueat a dignitatib. p̄sonatib. & hmōi bñficijs, curā aiarū habētib. & illas p̄sonis idoneis ꝓferre faciat, p illos ad quos collatio ipsorū dignoscit ptinere, p̄cipiēs ne de cætero illud attēptare p̄sumāt. Ber. No. q illegitimi ad dignitates, uel p̄sonat² ꝓmoueri nō pūt, absq. dispēsatione apostolicæ sedis, a ℣rio, q in alijs nō curatis, nec dignitatib. nec p sonatib. ꝓmoueant ex dispēsatione inferioris. No. 2. arg. quod dignitas,

1 dignitas, & p̄sonatus dicant curati † No. 3. q constitutio declaratoria trahit ad ꝑterita. No. arg. q pœna indigni conferētis nō
b ² socū in hoc cōferēte, & sic pœna c. cū in cūctis. de ele. nō uī
2 ad hoc extēdi, sed dic, ut ibi. † Quæro, an cū illegitimè natis dispēsent epi, ut ꝓmoueant² ad bñficiū simplex? Rūdet gl. q plani est qđ bñficia curata, uel dignitates ñ dispēsant, ut hic. sup. e. ex tua. sup. c. px. & c. ad abolēdā. In bñficio āt simplici gl. arguit p. & ℣. Et vī primò, q dispēsare possint vt ad sacros sine bñficio, & vt ad simplex bñficiū, ꝓmoueri possint, qa, eo q p̄hibet ad dignitates, ꝓmittere vī ad alia bñficia, qa qui de vno p̄hibet, &c. 27. di. c. qualis. Scādò, quia nō inuenitur hoc episcopis ꝓhibitū, ergo eis ɔceſsū intelligitur. ℣. de re. pmu. ad cōnes. No ob. §. c. pxi. & c. ad abolēdæ, de seruis nō ordi. c. ɔsuluit. qa in illis ñ cōe ius statuit, ideſt ponitur, p hoc dispēsatio ñ ꝓhibet. Nō ob. q solus Papa dispēsat, vt in c. literas, ibi Papa dispensat, quia ab eo fuit petitū, p hoc ñ ꝓhibet inferiorib. ne dispensent, vñ remanet gl. q i talib. dispē. et. Idē Io. lvi. di. i sūma. Gof. in sum. huius ti. §. circa filios. Hodie determinatū ē, q in minoribus ordinib. cū illegitimis dispēsat epūs, i maiorib. nō. In bñficio curato nō dispēsat, in bñficio nō curato, sup quo alias dispēsare non posset, dispēsat, ex quo aliud subest indispēsabile, si aliud non subest, dispēsat i simplici, ñ in dignitate, vel bñficio curato. Cōcludēdo dic, q aut i bñficio ɔcurrit vitiū, qa fuit p̄rīū, & cū hoc p̄sona ē illegitima, & cōcordāt oēs. q solus Papa dispēset, vt i c. pced ēti, facit tex. c. i. de si p̄sby. li. 6. & ibi gl. in ver. tale. Aut solū est vitiū successionis vitādę cessante illegitimitate, & opi. sūt Cōis opi. hēt, q nō dispēset epūs, sed solus Papa, ar. ſ. c. dilectus. Et hic Ho. distinxit, an cū cā, intelligo ɔcernēte vtilitate ecclīæ, velit dispēsare epūs, & p̄t, an sine cā, & nō p̄t, vt no. in d. c. dilectus. Idē tenuit Ray. i ſsum. sub hac rub. & sēnt Arc. e. ti. c. ii. li. 6. in ver. dispēsari. hic dicit, q si vitiū ē notū, ita q ex hoc d. fiamatur ecclesia, poterit solus Papa dispēsare, si p hoc non diffamet ecclīa, no. ad hoc de re iu. cū te. & recitat gl. de si. p̄sb. c. ii. li. 6. & recitat Ho. i ſsum. huius ti. in quo clarè nō firmat. Sanis equū puto, q si subsistat cā ɔcernēs vtilitatē ecclesiæ possit dispensare. ar. ſ. c. veniens, aliās p̄cedat opi. q solus Papa dispēset. Qñq. adest solū vitiū illegitimitatis, & tūc licēt olim essent
c. ɔtrariis. §. nisi, & c. tali, & d seruis ñ or. d famulis, & qa necessitas nō hēt legē, d ɔse. di. i. sicut, ad hoc, qđ no. Arch. d elec. licet canō. recitat q alij ℣rij tenēt, q sibi vī durū Ho. illud recitat, et tenet ſ. c. ex tua. Sd dic, q curia seruat ℣rij, & hoc sequēdū, qđ d iure primū ē uerius, fm cū. Teneas, q seruat curia d iure esse. Hoſi sūma huius ti. §. qđ notādū, distinguebat iter dispēsationē uolūtariā, tōnabilē, & necessariā, d uolūtaria ōno dicit, q solus Papa illā facere p̄t, Inſt. d iure nat. §. qđ & qđ Pricipi, ad hoc, d ɔ cel. p̄b. cū nostris. Quædā ē rōnabilis, & nō necessaria pp proga
d tiuā meritorū, & dicit, q hāc solus prīceps ī sūmis, & duplicib. exercet, q sint duplicia appellat bñficia habētia curā. q̄dam ē di spēsatio necessaria, & hāc dicit, q epūs facit. In oibus dicit, q Papa uolūtariè dispēsādo peccat, fm cū i loco p̄all. & ibi plenissimè declara, quod bñficium dicatur curatū. Qñq. cum illegiti-
a mo ætate ³ vult dispēsare in simplici, qđ fm Host. appellatur in fimū, vt qđ nō hēt curā, non ē dignitas, uel p̄sonatus, nec canonica cathedralis ecclesiæ, licet Hoſ. ibi includit ēt canonicā quācunq; sub infimo, qđ est verū, vt est dictū supra, & dicit, q poterit dispēsare, nisi aliud subsit impedimētū circa beneficiū, in quo non possit dispēsare, quod declara, vt per glo. in d. c. i. e. tit. lib. vi. Prædicta uidētur limitari ex dicto Host. hic, qui dicit q Papa de facili ñ dispēsat cū genitis ex religioso, vel adulterio, vī icestuoso coitu, nisi trāseāt ad religionē. arg. ſ. ti. i. consuluit, p qđ videnſ prædicta procedere, qñ epūs vult dispēsare cum illegitimo, allegat ad hoc sup. c. ad abolendā. gl. tenet cōtrariū. c. i. e. ti. in gl. ii. & credo illud uerius, nec forè contrariū uoluit Host. vt referatur dictū suū ad casus, in qb. Papa dispēsat nō sic de facili cum uno, sicut cū reliquo, vt ſ. de renun. c. nisi ad fi.
3 † Quæro quid si Papa dispensauit cū genito ex coniugato, & soluta, & coniugatus erat Comes, Baro, vel magnus priceps, d quo in literis non fit expreſsè mentio? quidā, q ualet dispensatio, quia & si illud expreſſisset, facilius habuiſſet. ᵇ Alij cōtra q alterū sit maius peccatū in principe. xl. di. homo. iō difficilius impetraſſet, & tales dispēsationes sunt odiosæ. ℣. c. ii. li. vi. qđ fatet Ho. qñ ex soluto, & nobili cōiugata. C. de Orfi. auth. si qua illustris. & i alijs ɔcludit q ualeat, qa nec styl⁹ curiæ hēt, q nomina vel circūſtātiæ parētū exprimant, ſd ſufficit generalis mētio, & ſtylus, & c. de cri. falſi, q̄ graui, maxime, ne fruſtrent, & decipiant tales gratias obtinētes, d dona p̄ vīas. & remittit ad sū
4 mā. e. ti. §. fi. † Quare āt epūs dispēset i criminib. de iud. at si clerici. §. d adulterijs, & ñ sup defectu no. ℣. e. ti. c. i. li. 6. & no. ī Spe. ti. 2. §. tūc de epōrū, ver. sed cum episcopus. quia delictum deletur pœnitentia, sed non deletur uitium illegitimitatis. Ante. Bur.

ADDITIONES.

a ¶ Cū illegitimo ætate. Adde, an Papa dispensans cum minore septēnio, vel decēnio, q possit esse canonicus in ecclesia cathedrali uideat dispēsatus, ut possit esse delegatus tā canonicus ecclesię cathedralis. & c. dicit negatiuè cū Fel. in c. postulasti, ner. ad idē, q dicit gl. supra de rescriptis. Zac.
b ¶ Facilius habuiſſet. De istis oībus meminit Fel. in c. postulasti, uersi, fuit ēt ad hæc propositū supra de rese. refert Ale. tenētē cōtrariū, & cōsuluiſſe, q nō ualuit legitimatio, in qua non fuit narratū, qđ pater erat in sacris, Io. de Imo. in cle. nisi cum pridem sup. de renuntia. Seb. Sap.

De seruis non ordinandis. Rub.

Viso de impedimēto originis, videndū ē de impedimēto ɔditionis p̄sonæ. Materia hīr. 54. di. p. totū, ad hoc 12. q. 2. liberti, vsq. ad

SYMMARIVM. (c. aurū.

1 *Diuinare, & futura præcauere, an, & quando quis teneatur?*

CAP. PRIMVM.

Instruendi Seruus ante plenā manumiſsionē ordinari nō debet. h. d. primò dictū, secūdò eius approbationē, tertiò ex eo dat instructionē. secunda ibi, re vera. tertia ibi, & iō. Not. 1. quod clericus antequām sit factus liber, non potest ad ordines promoueri. No. 2. q ingenuitas, & libertas dicuntur quædā dignitates. No. finem tex. Op. q seruus non possit effici ingenuus per manumiſsionem. Nā libertinus efficitur, & ille ingenuus dicitur, qui liber nascitur, Institu. de ingenuis, in prin. glo. fatetur. q ſtat impropriè, & debet exponi ingenuitatis, i libertatis plenæ, sed exigitur ingenuus, qa oportet q gaudeat plena libertate, ita q nullo retineatur obsequio, alias ad clericatū promoueri non debet. 54. di. quicunque. Nā libertinus est, qui ex iuſta seruitute manumiſsus est. Instit. de liberti. in prin. Vnde, tu canoniſta, debes scire, q sūt ſtatus hominū, ideſt, tria sūt genera hominum, quia quidā sūt ingenui, & sūt illi qui sūt in plena libertate, & fuerunt nati in libertate: quidā sūt liberti, & sūt illi qui fuerunt ſerui & postea sūt manumiſsi:
1 quidam sūt ſerui, & sūt illi, &c. † Glo. vlt. prosequitur genera ſe, præcauendo futura, an inſpicitur quod euenire potest, allegat pro, postea in fi. op. ff. ad l. Aquil. l. ſi putator. ſolu. dic nō teneri diuinare, vt in secundis iuribus allegā. in glo. ſed tū nobis imputatur, ſi non occurrimus. i. nō fecimus diligentiam, quā potuimus, ſic ſtelligitur litera & iura, &c. vt in primis, ad hoc de homicidio c. ex literis, & c. Ioannes. & c. fi. & Host. addit q no. xii. q. i. habebat, vide Bar. ff. de verb. obl. inter ſtipulantem. §. Iacram. Opp. non vī curandum de origine, vel nobilitate, de prob. venerabilis, de inſt. ad decorem. So. de origine. Ita a ſeruili nō curat, vt ibi, ſic de ſeruili curatur, vt hic. de nobilitate sā guinis ēt curaī, ſed fie de nobilitate ɔquiſitionis, de cle. peregp totū, de iudi. cū de putari. Quæro in quo ēcit vitiū ɔdic in hoc, q clericus in seruitutē remittit. 54. di. fic quēs, & c. an ex antiqs. ēt. n. viruperiū, q tangit totū collegiū clericale cui renunciare non potest. inf. de fo. compe. ſi diligenti, &c. Ant.

SVMMARIVM.

1 *Seruus promotus ad ordines sacros sine domini licentia, an & quando sit sibi restituendus.*
2 *Seruus ſi proclamauerit ad libertatem, coram quo iudice litigabitur?*
3 *Seruus ſi proclamauerit ad libertatē, an dominus perdat eius possessionē?*

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. II.

De seruorum Seruus sine licentia domini ordinatus, deponitur, & dño restituit. h.d. Et duo facit concilium, primo ponit statutum, secundo ꝫ factum infra, secunda ibi, & si. Casus literalis. Statuit cõciliũ Toletanum, vt nullus eporum de cætero, ꝓmoueat seruos ad ordines, nec ẽt ad minores, nisi prius libertatem a dominis sue rint ꝓsecuti, & si aliquis seruus fugiat dñm, & fraudulenter ad gradus ecclenasticos promotus fuerit, deponatur, & dñs eius eũ recipiat B. No. i. seruos nõ ordinãdos ad sacros, anteꝙ sint traditi libertati. No. 2. seruũ dolo, vel calliditate præter dñi cõ scientiam ordinatum debere deponi, & dño restitui. † Opp. ꝙ non restituatur dño seruus ordinatus ad sacros, sed ordinans debeat dare seruum loco eius, & ille remaneat clericus. 54. di. ex antiquis. Glo. 3. prosequitur plura membra quæ prosequor p casus. Primus, quando seruus ordinatur sciente, & contradicente dño, & dic ꝙ seruus remaneat, & restituatur domino, qđ omnes fatentur quando non est sacerdos factus. Vbi sacerdos est factus, sunt opi. Aliqui ꝙ restituitur domino, aliqui ꝫdicũt, ut Io & Tancre. & In. vnde secundum communem opi. tenendo, ꝙ tunc præsbyter non restituatur domino. sed aliter p Episcopum ordinantem domino prouideatur, ex quo ad præsbyteratum est promotus. Secundus casus quando sciente, & nõ ꝫdicente domino est ordinatus, gl. dicit, ꝙ statim liber est. 54. dist. nec si seruus sciente, & dicunt doct. verum indistincte ad quemcunque ordinem promotus sit, siue ad minores, siue ad sacros. secundum Goffre. licet Pet. contra, & malè. Tertius casus est, quando ordinatus est dño ignorante, & episcopo aut præsentatore sciẽte. gl. dicit, ꝙ ille efficitur liber, & episcopus, & præsentator tenentur domino dare duos seruos æquè bonos. 54. dist. si seruus abiente. Si non hñt vnde soluant restituit dom no, ut statim distinguitur, & hoc de dispensatione ecclesię cum de iure deponi deberet, qui sui fecit furtũ. Quartus casus, qñ dño ignorante, & epo, & presentatore seruo iciente, si est ordinatus ad minores deponi, & remanet seruus. 54. dist. nulli, & c. ex antiquis, & c frequens. Si est ordinatus ad diaconatũ dabit vicariũ pro se. si non hẽt, reddetur ipse. 54. dist. ex antiquis, & eodẽ gaudeat priuilegio subdiaconus ꝫ. eo. miramur, ad hoc, ar de æta. & qua. a multis. Si ordinatus est ad sacerdotiũ statim est liber. sed in amissione peculij mulctatur, ut c ex antiquis præmlle. si non hẽt peculiũ seruit dño in diuinis officijs. 54. di. c frequens, ſm gl. qhoc dicit, sicut hẽ in gl. Si uero dño ignorãte, & epo, & ꝓsentatore. Alij & malè post uerbũ, & ꝓsentatore, hñt sciẽte, & ſm Goffhẽt locũ, in quocunq. ordine sit, ꝓmotus. Sed dicit Ho. ꝙ nõ inuenit hoc iure cautũ, qa canõ hic allegatus loquit i ꝓmoto ad sacros. Vñ ſm eũ hoc, vel alia. vel maior, vel arbitraria erit pœna, de. of. del. de causis, de trãsa. c fi. & ſm eũ primo dabit actio ꝫ ordinatorẽ, licẽt ꝫ ꝓsentãtẽ arguẽdo ex ordine illius c. si seruus, & est simile de pb. cũ ſm, vno tñ soluente, ceteri liberãtur. ff. de eo p quẽ fa. est. l. j. §. si plures. Et q̃ dicta sunt, locũ hñt ſm eũ si ꝫ. annũ reperitur seruus, qui annos cõputatur a tpe ordinationis: sed verius est, secũdũ eũ, qđ dicit Lanf. annũ ꝓpurati a tpe sciẽtiæ, de sup. negꝓla. licet. & sic intelligitur 54. di. si seruus sciente. Qñ ergo seruus oĩb. ignorãtib. ad clericatũ transiuit, uel dubitat, & tunc procedit c. ex antiquis, qđ ponit diquã ponit vl. glo. in vltimo inẽbro, quod hoc casu loquatur patet in tex. ibi, ignorãtia, uel voluntate, quia tunc agitur de pœna non ipsorũ promouẽtiũ ꝓsentatoris, aut ordinatoris, sed de pœna serui, & hoc determinat ibidem c. pcordando cũ isto, aut hic est ꝓmotus ad minores, & dẽt reddi iste, vt volunt tex. in d. c. ex antiquis. aut est ꝓmotus ad sacros usq. ad ꝓsbyteratũ. Si ad præsbyteratũ, tunc sola peculij amissione mulctẽt, quod dñt doc. quoad vsum. & bene, ga peculiũ est dñi, & ipse solam hẽt administrationẽ. Aut est ordinatus ad ordinem, & hodie idem ad subdiaconatum, vt in d. c. miramur, & tunc debet dare vicarium, & si non hẽt ipse reddatur, hęc ꝓcedunt, qñ sui facultate seruus fecit se ordinari, si vero malitiose, & calliditate dẽt domino restitui etiam si ad sacros fuit ꝓmotus, vt hic est casus, 54 di. de seruorũ. & declarat ille tex. vt quia corruptis testib. vel cõductis ad hos gradus est promotus. In casu autem quo dño restituitur, dicunt doct. hic, ꝙ dñs non ꝓt eum vendere, de quo. j. q. j. qui studet. Itẽ eo casu dñt, quod si dominus non potest illi prouidere, ꝙ eps tenebitur illi prouidere, secundum Hostien. alle. de renun. c. ad ſupplicationem. Dicunt tamen Inno. & Hostien. ꝙ non licebit domino in clericum repetitũ manus inijcere. 17. q 4. si quis. nec poterit talis ad sacros promotus matrimonium contrahere, de conuer. coniu. quidam. 84. dist. cum in præterito. Io. 54. dist. c. 2. item non iudicabitur a dño, sed ab episcopo 96. dist. si imperator. In alijs ãt priuilegio non gaudebit, de cle. coniu. Io. in c. seq. idem dicendũ est i originarijs, & adscriptitijs, & omnibus qui ꝺditione seruili, vel alias obligati sunt 54. dist. frequẽs. & c. generalis. & c. si quis, & in libertis, in quibus patronus aliquod seruitium sibi retinuit. ea dist. quicunque, & in obligatis publicis functionib. ꝫ. ti. prox. c. vnico, & secundum hoc non omnis, nec in omnibus seruus ordinatus restituitur domino, & multo minus professus. Est enim in multis casibus videre, ꝙ quis priuatur iure suo sine culpa, sed non sine causa, de quo de reg. iur. sine culpa. lib. vj. iustius tñ esset, ſm Host. dicere, ꝙ tales priuarent, & dñis suis restituerentur, ita ꝙ nec remanerẽt de foro ecclesiæ, nec ab ea defenderent, ad hoc c. j. ꝫ. tit. prox. & c. nullus. de iud. cum nõ ab homine, de ver. sig. nouimus, vnde dicit can. ꝙ ex quo talis de gradu decideritꝫ eius condõnis tit, cuius fuerit ante gradũ. 54. dist. nulli, & c. seq. & c. ex antiquis & c. seq. salua tñ superiori distinctione. Nec obstant ꝺria ſm eum, quæ loquuntur in liberis, & libere ordinatis, seruus autẽ liberum consensum non habet, & ideo in præiudicium dñi ex presſum etiam votum emittere non potest. vt in prin. c. i. infra de senten. excõ. relatũ, excepto matrimonio. ꝫ. de coniu. seruo. c. i. & sacramento baptismi. ꝫ. de ludæ. c. fi. & aliis fine quibus salus animę non habetur, quæ corporibus præferenda est. 16. q. j. ꝺcipimus. C. de sacrosan. eccl. Iancimus. la i. ſm Hostien. Vltimus casus est, quando monachus efficitur, & dicit gl. qđ vsque ad triennium tantum potest dñs seruum repetere, vltra uero remanet monachus liber. 54. dist. c. fi seruus sciente. Adre petẽdum uero clericũ ſeculatem vbi repeti potest, datur annus ſm doct. Ratio quia monachi latent, clerici patent, & si nimis differret, daretur etiam prolixius tempus. 18 q. 2. si quis incognitus. ſm doc. † Quæro, quid si seruus a domino fugerit, & ꝙ tenditur de eius libertate, vel seruitute, coram quo quæstio agitanda sit? Gl. tangit aliqua membra. Quandoque seruus ipse est actor, & proclamat in libertatem, & quæstio est agitanda corã iudice domini. C. vbi casta. l. 4. hoc membrum procedit absque dubio. Quandoque agitur contra seruũ, qui petitur in seruitutem, & tunc aut constat. ꝙ fugit a domino, aut constat, ꝙ non fugit, sed est in possessione libertatis, aut est dubium, quia de hoc partes inter se contendunt, an fugerit vel non, primo casu quando constat, ꝙ fugit a domino. si dominus eum bona fide possidebat, planum, ꝙ hæc possessio iniusta non proficit ipsi, & sic cã est agitanda corã primo iudice, & ad illũ est remittenda. C. vbi casu. l. i. Si autẽ dñs erat in possessione mala fide, qa violenter eũ detinebat, & tunc quidã dñt, ꝙ fugiendo nõ licite priuat dñm possessione, vñ in possessione seruitutis reducitur, & sic causa vt tractanda coram primo iudice. C. de probat. l. vis eius. Alij dñt, quod si fugit quando violenter detinebatur, non videtur dolose esse in possessione libertatis, & causa agitanda erit corã iudice ipsius, vbi est seruus, qui est in possessione libertatis. dic ꝙ si aliquis liber homo, vt seruus detineat, non acquiritur iusta possessio in eum, ideo si aliquis ita est in possessione libertatis, quia speciale est, quod nõ acquirat ius seruitutis, vel possessionem seruitutis, vel alterius iuris in libero hoie si dolo malo ceperat possessionẽ iuris. ff. de præscr. l. si qs. In talibus. n. non acquiritur possessio sine titulo, vt patet. ꝫ. de resti. spo. ex parte, & quod ibi nõ. Quandoque seruus est apprehensus violenter, & continuè detentus violenter, & tunc acquirit possessio in eũ, adeo ꝙ si postea aufugiat, sequẽs possessio est iniusta nisi incontinenti aufugerit, & sic cã est restituenda corã iudice dominj primo tenentis, & est cã, quia in seruo, sicut in alijs rebus, potest haberi possessio absq. titulo, & bona fide, & secunda violentia purgat primam, & sic attenditur primus iudex, quod intellige, nisi incontinenti aufugerit, vt i. ſ eũ igitur, de vi & vi arma. & no. in c. cum olim, de restit. spo. hæc procedũt absq. dubio, vbi agit possessorio, sed si ageretur petitorio, puto idẽ. Si autẽ est dubiũ an dñs primo violenter apprehenderit vel nõ. tunc dicit hic Inno. qđ summariè prius disputabitur, & ſm quod iudex reperiet iudicabit vt si seruum reperiet aufugisse, & dñm bona fide possedisse. tunc cognoscet prius iudex, si inuenerit, quod aufugerit, & ille primo violenter detinuerit, & hic aufugerit incontinenti, qa tunc tractabit cã corã iudice serui, & in loco vbi est seruus. Secũ casu qñ cõstat qđ non aufugit, sed est in possessione libertatis. cã est tractanda corã iudice, vbi est ipse seruꝰ. C. vbi casta. l. 4. Si est dubiũ, an aufugerit vel non, qa inter partes de hoc contenditꝫ, & hoc ante oĩa dẽt discuti summarie, ad videndum qs est iudex, & postea secundũ euentũ iudicabit. Si appareat qđ aufugerit, iudex dñi, alias iudex ipsius serui cognoscet, si est in possessione iusta libertatis. Ex his concluditur, ꝙ sicut iusta possessio libertatis releuat, respectu iurisdictionis, & iniusta non, sic dicit hic Inn. quòd iniusta possessio nõ releuat ab onere probandi, iusta sic. C. de proba. l. vis eius, & ff. de libe. cau. l. liberis. Ideo dic, ꝙ quandoque contra seruũ aufugientem agitur petitorio, & oportet discuti de prima possessione dñi, an iusta fuerit, vel nõ fuerit, quo ad hoc vt cognoscat, at seruus sit in iusta possessione libertatis, vel seruitutis, cũ aliter non possit constare, cui onus incũberet probandi. Sed non placet hoc Inno. quar do cõtẽditur de seruitutis possessione alicujus serui, qui nõ negat seruus,

seruus, ut quia est seruus alterius, tũc enim semper vltima possessio est iusta, licẽt prima fuerit violẽta, quia potuit haberi absque titulo, & bona fide. vbi autẽ est contentio seruitutis, & libertatis, tũc si primò violẽter tenebat, secũdo aufugit, iusta est vltima possessio, & relenat ab onere ꝓbandi, qa non potuit liberi hois possessio haberi violẽter, & non bona fide. ideo si de hoc disputaret oporteret prius discuti de possessione violenta dñi, vt videat ad quẽ spectaret onus probandi. Qñque iter eos ꝓenditur de possessorio, tunc n. quidam dñt, ꝙ non admissa exceptione violentię restituitur res, ut no. de postu. prælat. bonæ il. 2. Sed certè hęc ꝓcedunt in seruo, in libero hoie, idẽ qđ sup. Dic ꝙ non facta dria inter libertum, & seruum in casu isto, ꝙ si agitur de fine iurisdictionis tenendum est, quod ſ. dictũ, si de fine probandi, si agitur possessorio distinguendum est inter liberum, & seruum, si est liber oportet ꝙ discutiatur de iustitia possessionis domini, si pro seruo nõ, quia primo casu possessio non habetur sine titulo, secundo sic. Igitur ad concludendam possessionem primo oportet discuti de titulo. Si agitur petitorio utroque casu oportet, quòd discutiatur de iustitia possessionis domini, quia si vtraque & domini, & serui sit iusta, licẽt ꝓfit quo ad possessorium, & quo ad iurisdictionẽ, in possessorio non prodest, ubi agitur de petitorio cum præsumptio naturæ iuuetur, dicens se liberum, & forte nec tũc procederet quo ad iurisdictionem primam. † Sed ad declarationẽ prædictorum quærit hic Ioan. And. post Inn. quãdo admittat possessionẽ ter in seruo proclamante ad libertatem? dic qñque seruus se gerat pro libero, & bona fide motus iustis, uel ẽt iniustis rationibus, dummodo nõ fraude, vel calliditate se gerat pro libero, & acq. rit possessionẽ libertatis, & iustã, ff. de libe. cau. l. liberis, in fi. & l. igitur, in §. põt. Quod quidam intelligunt si per decennium ste rit in libertate, arg. ff. de acqu. pos. l. possideri. §. si seruus. Sed certè secundum hoc in præscriptione libertatis foret necessaria 20. cum tñ constet sufficere decennium. ff. qui & a qui. l. si cl. §. Aristo. ideo non placet. Qñque existit in libertate mala fide, & tunc si est certum ꝙ dñs desijt habere animum possidendi, perdit possessionẽ, sicut, & aliarum rerum. ff. de acq. pos. l. si quis ui. §. differentia. & domino petenti non restituitur possessio seruj, si mala fide sit in possessione libertatis, & talis possessio nõ releuat seruũ ab onere probandi, quia iniusta p præall. Quandoque est in possessione libertatis, & certum est, ꝙ dñs non desijt habere animum possidendi, ut quia dñs non omisit custodiam serui, & tunc etiam si centum annis fuerit in possessione libertatis, dominus eum possedit, quia ipse suus plus non potest interuertere possessionem, ex quo ab alio non possidet, alias absurdum sequeretur, qa si seruus meus x. uel xx. annis se defenderet in arce, ꝙ amitterem possessionẽ eius. Quandoque dominus nesciebat ubi esset, & sic omisit custodiam eius, si fert quis habebat animum reuertendi, retinet possessionem, ff. de acq. pos. l. si rẽ. si nõ habuisset aĩum reuertẽdi, pdit possessionẽ, qa cũ sit mala fide ꝫ possessione libertatis, restituit possessio domino, & non releuat ab onere probandi, vt d. l. liberis. §. fi. & l. igitur. §. potest, & ad iudicem domini remittitur per prædicta, prius tñ constabat, ꝙ sit in possessione mala fide, ut est di cũ. Si dubitatur an desierit habere animũ possidendi, uel nõ, & tunc si in possessione libertatis fuerit decennio, præsumitur habere animum desinendi possidere. si minore tpe, secus, ff. de acq. pos. l. possideri. §. si seruus. dic vt ibi plenè p Bar. Hęc autẽ ꝙ an sit seruus in possessione libertatis, an nõ, an sit fugitiuus, vel nõ, & an bonæ fidei, uel malæ, dẽt queri antequã de ꝓprietate decernatur, vt dicta. l. liberis, in fi. & dicta l. igitur. §. potest, & quæritur hoc sub iudice serui ratione dubietatis. Simile de ꝓpella. c. fi duobus. ff. de iudic. l. si quis, de relat. c. super literis. Et dicit Ioan Monach. ꝙ ille multũ ualẽt, quia similia fere qñque tur qñ prælatus dicit aliquẽ suũ clericũ, vel abbas monachũ, uel dñs, dicit aliquẽ seruũ liberũ, uel ascriptitiũ, vel originariũ, vel officialem, de similibus. n. &c. ff. de leg. l. non pũt. ſm Inn. & vide quod no. ſ. de appellatio. c. dilectus. Quæro qñ minor ꝓsit dare libertatẽ, dic inter viuos põt, in uigesimo anno, C. q ma. non possl. l. si minor. In vltima voluntate manumittere pt, qui testian põt, in auth. sed hodie, ibi signata. & in Auth. ut ipõ. largi. §. j. quæ autem sit ratio, quare seruus cõcreatus dño restituatur, & non alia res, dic qđ ratio redditur, de relig. dom. c. ad hæc, ne sit in potestate serui se dominum pruare.

ADDITIO.

Nec seruj. 20. Quod ad præscribendam libertatem requirantur 20. anni, tenet glo. Bal. & Sal. in l. 2. C. de præscr. lon. temp. quæ pro liber. nih fit cuiquis ab illo officio nullo repore se poteſt eximere, l. præscriptiones. C. de præſ. lon. temp. no. lo. de Platea in l. si quis decurio, 3. C. de de cu. lib. 12. & declarant Moder. Tauri. in tract. præſc. in 3. par. 4. partis principalis. quæstio. 7.

SVMMARIVM.

1 Appellatione famulorum, comprehenduntur serui.
2 Appellatione ecclesiæ, continetur prælatus.

CAP. III.

De famulis. Seruus ab ecclesia manumissus ordinari põt, & qđ acquirit post eius obitũ erit ecclesiæ manumittentis. quam si accusat, vel ꝫ eam testificatur libertate priuatur, & ordine. h.d. & tria sunt dicta. Secundũ ibi. Quicquid. Tertium ibi, quibus &c. Casus literal. statuit concilium Toletanum, ꝙ ecclesia possit constituere præsbyteros, & diaconos per parochias de seruis suis, ita tamẽ, qđ primo accipiãt libertatẽ, & quicquid postmodũ acquisiuerint, vel eis datum fuerit. ad extraneas pſonas non transmittant, sed omnia post obitum suũ ad ius ecclesiæ, a qua manumissi sunt, debeant pertinere, quibus accusandi, vel testificandi aduersus ecclesiam omnis aditus præcludatur, sicut & cæteris libertis, ad qđ si aspirauerint, & libertatẽ amittant, & honorẽ ordinis, quẽ non dignitate naturæ, sed tpis necessitate meruentur. No. i. ꝙ ecclesiæ serui antequam recipiant libertatem, non possunt ordinari. † No. ꝙ appellatione famulorum, continentur serui. No. qđ seruitus ẽt inducta de iuregentium inhabilitat quẽ ad ordines. No. qđe statu alicuius dr agi. qñ agit de eius libertate, & sic faciens ꝫ libertatẽ ciuitatis, dr facere ꝫ statum, qđ nota p p statuta Italiæ. No. quod seruitus dr hominẽ afficere respũ naturæ. No. ꝙ ordo dr honor, & gradus honoris. Not. qđ facilius perditur quæsitũ ex dispensatione, & de iure speciali necessitate instante, ꝙ quæsitũ de iure naturali. No. collegiũ accusari posse, simile de lim. c. dilectus. No. ꝙ ecclesia in toũ succedit libertõ a se manumisso, & ordinato, adeo ꝙ nõ licet ei in alũ testari, vel disponere, ꝙ in ecclesiã. No. ꝙ liberti ecclesiæ repelluntur ab accusando, & testificando ꝫ ecclesiam. No. pœnam liberti ordinati ab ecclesia testificantis ꝫ ecclesiã, vel illã accusantis. Opp qđ possit libertus alios instituere, vt patet. 11. q 3. c. j. & 2. Secundo obstat, Inst. de succes. liberto. §. sed nostra. vbi in sola certa parte succedit patronus. Ad primũ dicit gl. quòd hæc decr. loquit d libertis ecclesiæ hac ꝺditione manumissis, ꝫrium loquitur de ingenuis. Ad secundũ ꝫrium gl. dat plures sol. prima, quòd hæc decr. loquat de rebus intuitu ecclesiæ acquisitis, illa de alijs rebus &c. Secũda qđ illa loquit de libertis priuati, hæc de liberis ecclesiæ tertia, qđ hic loquit de libertis ecclesiæ hac ꝺditione manumissis, vt bona sint ecclesię. quarta qđ loquit de libertis simplr, & de seruis libertis factis absq; aliqua ꝺditione, alle ꝫ. c. c. eo libentius. quinta qđ ibi hẽbat ꝓsanguineos, hic non. Hostiẽ. tenet qđ sit spãle in ecclesia fauore religionis. ff. de relig. & sump. fu. l. fiunt pſone. Vel sexto dic, qđ ꝫrij, peculiũ in seruis tñ libertati donatis, huic de seruis gradu ecclesiastico honoratis. Cõclude, si qrit an liberto succedat patron⁹, an alij in liberto priuati, serua. d. §. sed § nostra. in liberto ecclesiæ si bona sint q̃sita ꝓtẽplatione ecclesiæ, spectãt ad ecclesiam. Si bona sunt q̃sita ꝓtẽplatione pſone liberti. & sic hac ꝺditione fuit manumissus, vt q̃sita spectarẽt ad ecclesiã, q̃runt ecclesiæ si simplr fuit manumissus. & nulli extẽt ꝓsanguinei, vel aliqđ d. sponit, si subsunt filij, absq; dubio ſm Inno. illi excludunt ecclesiã quia parentes suũs thesaurizãt. xvj. q. j. c. prædicator. liberis deficientibus dicit Inno. qđ ecclesia patrona succedit, maxime hoc puto, qñ sunt gradu ecclesiastico honorati. Holt dicit, qđ putat hoc casu, opi. q̃ hẽt esse spãle in manumisso ab ecclesijs, esse verã, ita tñ quòd si sint filij, de peculio fiãt quatuor partes, put dr. ſ. de succe. ab intes. c. 2. & remittit ad no. in sum. hujus tit. §. quòd si seruus pt, ver. licet. Op. qđ nõ pñt accusare illos de eccla liberti. 12. q. 2. c. cps. § q manumittit. Sol. dic rglo. qđ

2 ecclesiã i. platũ accusare non pñt. † No. quòd appone ecclesię

2 ꝓhẽditur ꝓlatus. [a] sed bene pñt accusare singulares de ecclesia, ꝫ ecclesia ãt testificari nõ pñt, quia illa est eius patrona, nisi

b edicta venia [b] impetrata, C. de in ius voc. l. 2. alias ad seruitutẽ redigun-

ADDITIONES.

2 ¶ Cõprehenditur prælatus. Et ecõtra, ut no. Car. in cle. j. q. x. de elc. & ꝺp. in ꝺ. de instr. edi. §. nũc uero aliqua, uer. sed qd erit, & ibi dicit idẽ esse in ministro, & cuſto de fratrũ miſ orũ omnique alio hãte admini rationẽ cũ obligatio perpetue. Fit. n. prælatus in ecclesia, & ẽ diuerso ecclesia in platũ, ut no. idẽ Specu. in ti. de lib. cone. §. iã nunc uidendũ, ver. si uero platus. Zac. ¶ Circa hoc, quod hic dr de prælato, dicas, ꝙ appellatione prælati in exemptis uenit etiam Papa, in nõ exemptis uenit episcopus, ut per gl. in cle. 2. & ibi per do. Card. in 34. q. de rebus eccl. non alie, nõ tñ uenit simplex rector ecclesię, ut per Card. in clementina, 2. q. 9. de lep. & in ea. cle. in §. fin. & ubi de Car. in cle. j. de conf. & affi. & in cle. j. de exc. pl. ubi dicit, ꝙ ueniunt episcopi, & omnes alii, qui pręſunt. & adde, ꝙ prælatus, dicitur maritus ecclesiæ, ut per Spec. in titu. de rectore, in uer. Item contra prælatum. & se. Adde tamen, quod prælatus non excusatur ab ignorantia iuris, ut per Inno. in c. constitutus, in fi. co. de ap. & habetur i. cle. 1. de sta. & quali. & in c. cum in curẽtis, de ele. Ant. Fran.

b ¶ Edicti uenia. Vide tamen Ale. in l. generaliter, ff. de in ius uocan. col. 2. ubi uult, quòd subditus qui uult agere contra patriam, non teneatur petere ueniam, & ita uidetur dicendum in presbytero, quando uult agere contra ecclesiam, nunquid autem sacerdos parochialis posſit uocari in ius uenia non petita? tradit ibidem Ale. & Ia. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rediguntur,ut hic dicit. Non poterit ēt accusare uel testificari in capitulum ecclesiæ ſm Phi.& bene.Opp.ꝙ ſi eccleſia aliqd iuris retineat in ſeruum,non dēt ordinari.54.diſt.c.quiēſtique. Sol.dicit Goff.ꝙ ordinari non dēt ſeruus priuati,ut ibi , ſed ſic ſeruus eccleſię,quia eccleſia poteſt aliquod ius retinere in ſeruum manumiſſum per reuocationem in ſeruitutem ob ingratitudinem,& ius ſucceſſionis . Quæro,quas parochias poterit eccleſia talibus conferre?dic ꝙ poterit eccleſia talibus cōferre parochias ſibi ſubiectas.Idē de aliis,ubi poſſet eſſe tanta neceſſitas,7.q.1.c.Nouatianus,& c.ſcias,de elec. c. cum nobis olim, & c.in cauſis,ſm Hoſt.Quæro an tales liberti poterūt inter uiuos donare aliis?dīt doct.ꝙ ſic,ſecundum Innocen. quod credo,niſi ſit manumiſſus hac cōditione,ut omnia reſeruet.Quæro,an liberti volentes poſſint teſtificari pro eccleſia? dic ꝙ nō, C.de quæſtio.l.pridē,ff.de teſtibus,l.lege Iulia.Non ob.4.q.3. ſi teſtes.§.item liberti.q uia illa obtinet in aliorum libertis ſm Hoſt.Quæro qñ poſſit patronus ſeruum manumiſſum reuocare in ſeruitutem?dic ꝙ pp iniuriam etiam leuem,ut hic.& 12. q.2.c.octaua.C.de li.& eo.libe.l.ſi manumiſſus , niſi remiſiſſet patronatum. pp obſequium autem impoſitū non præſtitum non,ut C.de libe.cau.l.ſolo,niſi ſit nimis neceſſarium,quia denegat alimenta,& proſequitur hic de cauſis reuocandi in ſeruitutē,quę pertinēt ad legiſtā.De libertis eccleſiæ,hoc teneas, ꝙ nō reuocantur in ſeruitutē laicorū patronorū, quia non debent ordinari,niſi d'rectè,& ſine obſequio ſint manumiſſi.54. diſt.c.quicunque.& faciliter promoti ſunt,prout ſup. dixi. c. 2. ad hoc.12.q.2.c.diaconi.Eſt aliud ſpeciale in libertis eccleſiæ, quia filii eorū aſtricti ſunt eccleſiæ,vt ſemper ſint liberti. 12.q. 2.c.de libertis.quod ſecus eſt in libertis priuatorum. C. de lib. & eo.libe.l.1.& 2 niſi inquantum ad hoc, ꝙ propter ſuam ingratitudinem filii libertorum uiuentibus parentibus rediguntur in ſeruitutem , & fit talis reuocatio propoſita accuſatione, & iudicis officio,ſecundum Inno. non habetis hic alia.

CAP. IIII.

Nullus. Dūs in ſeruo quem manumittit , poteſt ſpirituales operas retinere.h.d. non diuiditur, &c. Caſus literalis.Si aliquis ſeruo ſuo donauerit libertatē,& eum fecerit in præsbyterum ordinari,& ille poſtea in ſuperbiā elatus dño ſuo noluerit horas canonicas celebrare , accuſet apud eꝑm ſuum,& degradetur.B.No.i. ꝙ pōt dūs operas ſpirituales imponere ꝛpe manumiſſionis ad ordines.No.2.caſum in quo imponi vī pœna degradationis.Tertio no. quòd ſi ſeruus operas impoſitas ſpirituales non præſtiterit dño,poteſt in ſeruitutem reuocari.No.quis proprie dicatur in ſuperbiā elatus. Op. ꝙ dominus retineat operas in ſeruo ad ordinādum manumiſſo.54.diſt.c.quicunque.Sol.ſpirituales poteſt,ut hic', non temporales,ut ibi.& dicit,ꝙ ſpirituales poteſt,ſecundum doct.dūmodo retineat incontinenti poſt manumiſſionem,ff.de ope.li. l.ut iuſiurandi,ff.de li.cau.l.ulti.§.in eum.In ſeruitute aūt facta dominus non obligat.C.an ſer.ex fa. ſuo. per totū , ſecundum Inn.& Hoſt.Vnde dicit,ꝙ talis conditio pōt apponi in ordinatione,ſicut in beneficij conceſſione,de ꝓb.c.ſignificatum,quia in traditione rei ſuæ &c.ff.de pactis.l.in traditionib.& ꝑſertim hoc uerum ſi fiat de authoritate eꝑi,ſm Phil. licèt quidam dicant conſenſum fore neceſſarium,quod non placet.Opp.2.qđ non ſit hic accuſator,ſed ciuilis actor,cū pœna ueniat ad commodū partis,ut no.de accu.c.qualiter.Sol.dic,quod agitur ciuiliter,& exponit accuſatus.i.acto ciuiliter cōtra eū. Et ſi teneas, qđ criminaliter accuſetur,dicit gl.qđ inſcribet ad extraordinaria pœnā,quia hæc eſt im,ꝓportionabilis in accuſante , ad hæc de accu.c.ſuper his,qđ bene no.Tñ dūt doct.hic ꝙ dato,quòd agatur ciuiliter,deponetur,quia alias ſnia non poſſet executioni mandari,& eſt ſimile in denunciatione ſimoniaci, per quā deponitur,quia pœnitentiam aliter agere non poteſt.de ac.cauinquiſitionis.ſed tunc deponitur a dignitate,ſed non degradatur ab ordine,in ſeruo ſecus,ſecundum Inn.& Tanc.tene mēti iſtum caſum,quia non habes alibi,quòd ꝓp accuſationē ciuilē imponatur pœna degradationis ēt in non corrigibilē, ſignabene.Opp.3.quòd per hoc non redigatur in ſeruitutē. 54. diſt.c.frequens,& c.ex antiquis,vbi vī,quòd ſacerdos remanet liber.Quidam dicunt,ꝙ hæc corrigitur per illā, qđ eſt falſum, quia iurium correctio &c.vt in decr.cum expediat,de ele.in 6. uel ℨrium continet ius cōe, hoc ſpeciale eſt in odium illorū, qui promoti ſunt,vt ſeruiant in diuinis officijs.ar.ℨ.c.c.eo liberius.Tertia opi.Meledi,quod hic dominus deduxerit in pactū, ut poſſit reuocari in ſeruitutem,ſi non celebraret diuina in ſeruitute impoſita,ſeu in manumiſſione. B. dicit ꝙ loquitur hic de ſeruo ꝓlati,ℨ de ſeruo priuati.Hug.dicit ꝙ hoc c.non tenet, gl.dicit ꝙ opi.Melen.ſibi vī vera,& dicit gl.ꝙ adeſt argumentū ꝙ ſi ſeruus ignorāte dño ordinetur,ſibi reddi dēt,vt ſeruiat in diuinis,54.diſt.c.frequēs.ergo multo fortius, ubi ſi eo pacto manumittitur,ut ſeruiat,quia in eo ſi non faciat, tunc notatur maior contumacia,vnde propter contumaciam, & fidem ruptam,& pactum redditur domino,& nullo clericali priuilegio gaudebit,quo ad dominum. dic ſi ſeruus eſt manumiſſus, & impoſita ſunt ſeruitia ſpiritualia,& hoc pacto,quia ſi non fecerit redigatur in ſeruitutem,procedit hoc,ubi eſſet ſeruus etiā priuati,fortius ſi ſeruus eccleſiæ eſt manumiſſus, hoc poſito vt ſeruiat in diuinis,non tamen appoſitum eſt pactum de reuocando in ſeruitutem,adhuc ſm Io.procedit hoc c.ſi autem impoſitæ nō ſūt operæ ſpirituales,ſed ſimpliciter manumiſſus,opſunt Io.ꝙ tunc non reuocabitur in ſeruitutem . Goff. tenet ꝙ abſque alia impoſitione hoc ſeruitiū dēt dño, alias degradabitur,ſed in ſeruitutē non redigetur,de hoc.54.di. c. 2. & reſidet Io.An.& ſic loquitur indiſtinctè hæc litera.capitula āt ℨtia gradecunt,qñ vult reuocare ex altera ingratitudine non permiſſa. Opp.4.quod ex pacto non liceat operas ēt ſpirituales retinere. i.q.2.c.quam pio.Solu.libertas quid ſpirituale dī,ideo hęc cōditio poteſt apponi,quæ ſpiritualis eſt.de rer.permu.c.ad quæſtiones.Sed veritas eſt,ꝙ non eſt libertas,quid ſpirituale, quod patet,quia vendi poteſt,quod non poſſet,ſi eſſet,quid ſpirituale.Ideo dic,quod non dabit libertas ſub illa cōditione,uel modo,ſed ſimpliciter de ſe libertas,& modus de ſe imponebatur, vel erat hoc debitum iuris, ideo licitū fuit in pactum deduci, de reſcr.c.ad audientiā,& in c.ſignificaſti, de ele. Quæro,quas
a operas pōt ꝙs manumittendo retinere[a]? dic ꝙ quædam ſunt ſpirituales,& has pōt retinere;ꝙdam ſunt fabriles, quædā carpentariæ,& aliæ artificiales,ut arare, fodere, & has non potest dūs in ſeruum manumiſſum ad ordinem retinere. quædā ſunt obſequiales,& aliquę ſunt in non faciendo,vt nō vocare in ius ſine venia.ſ.c.proxi.& quædam in faciendo,ut in aſſurgendo. primas retinet,ſecundas non,niſi ſint ſpirituales,& has pōt in ordinatione manumiſſionis imponere, poſtea nō,ꝙa reī factæ nō ꝓfituit ſeruitus,ff.cōia ꝑdi.l. caueri. Quæro an hic ꝑsbyter degradatus,ſit in ſeruitute?dicit hic Ioā.And.ꝙ in antiqua ibi degrad ēt,ſequebaī,& ſeruus fiebat dñi ſui,qđ ſtudio ſe remouit fuit,ꝙa abſurdum erat ,qđ ꝑsbyter in ſeruitutem redigeretur, ſecundum Goffr. & Hoſt. per quod vī ſuperflua vltima gl.

ADDITIO.

a Retinere.Tu uide plenè Bal.de hac queſtione in l.ſi non ſortem.§. libertus.& ibi Alexan.declarantem poſt Barto.& Bald.ff.de conditio. indeb.eundem in l.liberti.1.& 2.& 6.co.C.de ope.lib.& Specu.in ti.de ſer. non ord.ueneraliter. Zac.

CAP. V.

1 **Conſuluit,** Spurij vel ſerui ordinari non debent.h. d.Et non diuiditur.† No.j. ſummariū. Opp.ꝙ talia in conſecratione non proferat Papa, ut ſupra de ſcruti.c.j.Sol.licet Papa non vtatur ſcrutinio, vtitur tamen his verbis,& ſimilib. in conſecrationib. de quibus patet in pontiſcali,ſiue ordinatio epiſcopali,vt hic patet,ſabbatho i vel peris, dum ſcrutaī Metropolitanus conſecrandum, inter alia dicit,ſi gamos,aut carnales, aut de ſeruili conditione ad ſacrū ordinē nō promoueas,quorū verborū mentē hic ponit.Et no.duo hic Hoſt. primò,ꝙ liber pontificalis eſt authenticus, ex quo hic al legaī,ſic de arbore ſolet ꝓbari per canonem.35.q.5.c. ad ſolā, & 15.diſt.c.canones,& c.ſancta.28.di. c. quo ipſis. debet autē illum librū habere præsbyter,vt ſciat exhibere ſacra, q ſpectāt ad ipſum,&vt eps libro non careat,cum declinat ad parochiā. Scdo no.ꝙ ſufficit habere verborū mētē,etſi verba formaliter non habeantur.j.q.j.c.marchio,& de hoc in cle. ne Romani.&
a ele.ver.poſt q̄. Gl.j.declarat quid eſt ſpurius,[a] vide gl.de renun. c.niſi.§.perſonæ,& vide,qđ no.qui fil.ſint legi.c. ꝓ uenerabilē.

ADDITIO.

a ¶Spurius.Quid ſit ſpurius?declarat Barto.in l.6.ff.de his qui.ut ind.& do. in l.2.in prin.ff.de uer.obl.Et no.quod ſpurius eſt infamis, ſecundum Bar.in ſum.ti.C.qui.ex cau.infa.irro,no.Bal.in l.bona fides,C.de re.cre.de quo ꝙ Lanfr.de Oria,in repe.l.admonendi.col.31.ff. de iurei.& latius ibidem per d.Fran.Cur.in 2.& 3.col. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Ordo clericalis , an ſit dignitas?*

CAP. VI.

Eo libentius. Manumiſſus ab eccleſia, vt fiat clericus, & perpetuo illi ſeruiat in diuinis,ad aliam eccleſiam ſe transferre non poteſt,ſecus ſi puta fuerit manumiſſus,vt ſeruiat.hoc dicit . Sunt duæ partes . Secunda ibi,in quo. Caſus literalis. Aliquis filium ſuum obtulit ipſi eccleſiæ,a qua libertatem ipſe fuerat conſequutus,vt in ipſa eccleſia domino deſeruiret in ordine clericali. quæritur, vtrum poſt aliquod tempus poſſit eccleſiam illam dimittere, & ad aliam ſe transferre ? Papa hic diſtinguit, vtrum eo tempore fuerit manumiſſus,& oblatus ordini clericali,vt in ea dū vixerit debeat deſeruire diuinis officijs , & tunc ad aliam eccleſiam ſe transferre non poſſit;vel vtrum abſolute fuerit manumiſſus, & tunc poſſit licitè ad aliam ſe transferre. B. not. 1. quòd ſeruos eccleſię poſſunt parentes præſentare ad ordines de conſenſu eccleſiæ patronæ, vel conniuentia , dum tamen ea conditione tradantur , vt eccleſiæ patronæ deſeruiant in diuinis.

diuinis.No.2.quod poteſt dari libertas ſub conditione,ut ſerui at quis in diuinis,uel ut clericetur. No.ꝙ paria ſūt tradere ſub tenore iſto,vel ſub conditione iſta,aut ſub modo iſto.No. 3.qđ ſi ſeruus manumittit,vt ad ordines promoueatur,aut eſt actum,ut in eadē eccleſia debeat ſeruire, & non poteſt ad aliā transire,aut nil eſt actum,& transire poteſt.Opp.2.ꝙ tradi nō poteſt libertas ſub conditione,ut ſeruiat eccleſiæ,uel ordinem ſuſcipiat,ut patet.i.q.ij.c.quam pio.Prima ſol. ſub conditione non pōt tradi tēporale pro ſpirituali,vt ibi , ſed ſic ſub modo. No.gl.quæ eſt falſa,ℨ tex.ut eccl.benefi.c.vno.Secūda ſol. cōditio uel modus,qui ſonet in conditionem,non pōt apponi.ꝙ ditio autem vel modus, qui ſonet in monitionem, ſic,vt patet ſup.de ele.c.ſignificaſti,ff. de tute.l.muto.§.ſub cōditione. Vel
a certio ſicut ſponſalia poſſunt contrahi ſub cōditione,vt fidem Chriſtianam recipiant.xxviii.q.i.c.nō oportet,vel vt vitā corrigāt,de ſponſa.c.inter opera,ita pōt quis manumitti,vt ordinē recipiat,ut hic.Vel quartò libertas eſt qđ ſpirituale,quod pōt deuenire in commutatione cū alio ſpirituali. Dic ergo,ꝙ hæc ꝙ dit,io vel modus,vt detur ſpirituale pro ſpirituali,non eſt illicitum, ut hic eſt caſus.ſi autem detur tēporale,ut ſubiectum, ſub quo debet creari ſpūale,vt in vi modi remoueatur qualitas,ex qua ſub iectum habilitatur ad ſpūale,hoc eſt licitum,ſicut dare libertatē,vt ibi creetur ordo,ga hoc ineſſe vī.ītē ut dicit Inno.nec plus per uiam retentionis,quàm per viam collationis ſub pacto,vel modo factum eſt,adhoc.ℨ. de relig.dom. c.conſtitutus.Quæro ,ꝑ intellectu literæ in ſecūdo mēbro diſtinctionis,qñ dicatur abſolutè traditus libertati , & oblatus? Sol.vno modo intelligit,ꝙ abſolutè.i.abſq. pacto,vt eccleſiæ ſeruiat,& tūc ſtat proprie conniuentia, ſed hic nō cōgruit mēbrum qōni,quia quæriē demum,qñ fuit traditus ſub pacto,vt ſeruiat eccleſię.Secūdo modo intelligitur,vt fiat differētia an manumittaī,vt perpetuò ſeruiat eccleſiæ , & procedit prima pars,an abſolute.i.tēporaliter,vel ſimpliciter,& procedit ſecūda pars,& eſt argumētū,ꝙ indefinita æqpollet vniuerſali.Se
1 cūdo ꝑ decre.arguūt Doct. † ꝙ clericalis ordo eſt dignitas, ga militia eſt. ad idem.inf.ti.2.& 3.Sic & aduocatus nobilitat of ficiū ſuum,C.de adu diuer.iu.l.aduocati.ſed hic miles Imperatoris eſt Chriſti.xl.di.c.ante oīa Quid eſt dicere conniuētia? dīt Doct.quaſi diſſimulatio.i.qualī qđ tacitus conſenſus,vt videant,& ſciāt,& nō cōtradicant.5. diſt. c. ſi ſeruus.hic poni tur pro conſenſu,quod videtur probare textus,ibi,aſſequētes.

CAP. VII.

Miramur. Ius quod eſt de ſeruo facto diacono, etiā de ſubdiacono dēt intelligi. hoc dicit.primò deciſe narrat factum.Secundò diffinit,& ſoluit.Secunda, ibi,de ſubdiaconali.Caſus literalis.Aliquando ſerui ordinanē ſine licentia dominorū ſuorum : quæritum fuit a papa qualiter iſti ſic ordinati debeant in ſeruitute,vel non,reuocari?papa tractatur de hac queſtione , cum certus ſit modus , quomodo debeant,vel non debeāt in ſeruitutem reuocari . Verumtamē de ordine ſubdiaconali,cum nulla de eo ſit mentio in decretis,dī ꝙ ille ordo eodem priuilegio gaudet cum diaconali,ga licet olim non reputaret ſacer in primitiua eccl. tamen a tpe
a B.No.i. ꝙ ordo ſubdiaconatus hodie factus eſt ſacer,[a]ideo ex tenſionem a ſe recipit extenſionē omnium iurium de gradu ſa cro loquentium,& ſic contractus tranſlatus ad qualitatē certi gradus recipit extenſionem omniū iurium de gradu loquētis.& ſic habes vnā reg.hic in materia extenſionis.facit ꝙ no. gl.in c.cū in cūctis.de ele.ad hæc,de eta. & qua.c. a multis,& l.1.§.3.ff.ad leg.Falcid.Et inf.continet, ꝙ ſeruus ignorāte dño factus ſubdiaconus,licet vellet ſe redimere ad inſtar diaconi, tūc dño fuerat reſtitutus,& hoc eſt de quo papa mirat. Opp.cū gl.ꝙ fiat mētio in canonib. antiqs de ſubdiacono.54.di.c.ex antiqs,verſi. reliqua vero officia.Sol.de ſubdiacono nō fit mētio inter diſpoſitiones cōcernentes ordinem diaconalē,& ſacros,ſed bene inter diſpoſitiones cōcernentes minores ordines,ſi cōi iure inferiorū ordinum olim cēſebaī ordo ſubdiaconalis,& all.multa iura.lx.diſt.c.nullus in epiſcopatu.& in c. præcedenti.in q bus ad epiſcopatū ꝓmoueri ꝓhibent oēs poſt diaconatus ordinem,& ſic exiſtentes in ordine ſubdiaconat[a] cenſebanī iure minorū ordinū,iō olim ſubdiaconus,ſi ꝓmotus fuerat dño ignorāte,reuocabaī in ſeruitutē , hodie ſeruaī in eo illud ius,ꝙ ſeruaī in exiſtēte in ſacris ordinibus.inter cætera dicit gl.ꝙ debet dare vicariū pro ſe.Quid autem ſi nō habeāt.no.in c.ex antiquis.54.diſt.Et nunquid in hoc fiat ſimoniā?& ibi dicit,ꝙ non,quia hic non fuit tranſactū ſuper ordine,ſed ſup ſeruitio,vel libertate,ſeu ſeruo , qđ licet, vt 36.q.i. c.de raptorib.nec magis committit ſimonia,q̄ ſi qs emeret ecclēſiā.no.in c.generalis. 54. di. Vnde hodie etiam quo ad c. a multis.de æta.& qua.gaudet priuilegio ordinis ſacri.Idē dicē ſi,ꝑ.c.præſul.2.q.v.& idem dī de manus impoſitione, ſup.de ſacra.nō ite.c.i.ꝙ Hoſt.qui dicit mirandū, ſi quis dicat oppoſi tum. Vlt.Docto. dicunt iſtos duos ordines, exceptis ſpecificè prohibitis, in omnib. adæquari in onere, & priui.de onere patet,quia vterque tenēt ad horas,de cele.miſ.c.i.ubi de hoc.vter que continere tenēt, de poſt.c.i.patet ex no.de æt.& qua.c.inde eorum,ex eo, ꝙ uterque eligit, de æta.& qua c.à multis,& redimitur,ut hic,ſecundum Hoſt. qui per hoc no. ꝙ manus impoſitionem recipiat ſubdiaconus,& de hoc uide quod not. de ſacr.non ite.c.i.ſuper gl.2.

ADDITIO.

a ¶Factus eſt ſacer. No.Car.in clemen.ſi.de æta.& qua.& obligat ad continentiam,tanquam ſacerdotium,etiam ſi temerariè fuerit alicui intra pubertatem collatum,ut not.glo.& idem Cardina.in alle.cle.ſi.& glo.i.q.i.c.pueri. Zac.

CAP. VIII.

Dilectus, Natus ex patre ſeruo, & libera matre, liber eſt,& licitè promouetur.h.d.ſunt duę partes. Prima ponit querelam. Secūda ſuper ea dat iudicem. Scda ibi, quo circa. Caſus literalis.Io.miles impediebat Gul.diaconum ne ordinaretur in præsbyterum,ea occaſione,quia dicebat patrē ipſius diaconi hominem ſuum eſſe, quamuis mater ipſius libera eſſet.vnde ille diaconus hoc.propoſuit coram Papa.vnde mandat epiſcopo Neapol.quatenus ſi ꝓdicta vera ſunt,mili tem ipſum compeſcat ab huiuſmodi impedimento. B. No.ꝙ natus ex ſeruo,& libera,liber eſt,ga ſegtur cōditionem matris, & non patris,ideo poteſt ad ordines promoueri.Opp.uel dices ꝙ hic eſt filius natus de legitimo matrimonio, & debet ſequi conditionem patris.ꝙ 2.q.4.c.liberi.vel dices,ꝙ eſt natus de illegitimo matrimonio,& tūc dato,ꝙ ſequaī cōditioué matris, nō dēt poſſe ꝓmoueri ex eo, ga illegitimus eſt, de ſi.presby. ꝙ totum.Sol.dicit gl.ꝙ hic erat natus de lrīmo mrīmonio,tū ſequtur conditionem mris,C.de rei vend.l.partum.C.de lib.cau.l. placuit.c.autem contrarium log'tur, ſecūdū Longobar. cōſuetudinem,quæ adhuc ſeruatur in multis regionib. ut partus ſēper ſequatur deteriorem conditionē, qñ eſt natus ex legitimo matrimonio, ſed leges rationi contradicunt, uel c.illud,liberi, poteſt reduci ad leges ꝑdictas,ut quod ibi dicit,deteriorem partem ſequitur.i.debiliorē,& ſic fœminam,nam ſexus fœmineus debilior ē,& ſic liber eſt.Iō iſte,cū ſit liber, natus de libera ma
a tre,poteſt promoueri nō obſtāte militis ꝑdictione.& quo ad libertatē de iure filius ſequitur matrē[a] liberam, imo ſufficit eū in momento fuiſſe in libero uentre , ut liber naſcatur,ff. de ſta. homi.l.& ſeruorum.§.ingenui.in honoribus vero,& munerib.
b & mancipijs partus ſequitur patrē,[b] C. de decu.li.x.l.eos, & l.exemplo ff.de ſta.ho.l.libertas.Sic intelligitur.l.cum legitimè,ff. de ſta.ho.& procedit hoc in tātum, ꝙ ſufficit filium conceptū de decu.quātū ad hoc,vt patris cōditionem ſequatur,quāmuis ante ipſius natiuitatem pr' deſijt eſſe decurio, ff.de decur.l.2.ſequitur autem cōditionem patris à ſenatu remoti in his,quę ibi dicuntur, aliàs, & regulariter ſequitur matrem. Fallit in duobus caſib. in nato ex ſeruo reip. & libera muliere.C.de ſer.reip.l.2. Item in filio clerici,& libera muliere.xv. q.vlt.c.cū multæ.uel illud capitulum eſt tolerādum ubi ſaracenæ fiūt xp̄ianæ, & remanēt ſeruæ,de talib. nati ſunt ſerui.Fallit vbi ℨria eſt cōſuetudo,de cōiu.ſer.c.pe. Quid de aſcriptitio, an poſſit ordinari? vī, ꝙ ſic ēt ꝑter dñi voluntatem retēto iure aſcriptitiatus.54.di.c. ſi ſeruus ſciente.ſed illud eſt correctum,vt ibi no.ut patet 54.di. c.quicunqne, &c.admittuntur,& ſup.c.i.ſo.An.

ADDITIONES.

a ¶Sequitur matrem. Adde quod Ro.conſi.189.dicit,ꝙ natus ex patre ſeruo & matre libera,dicitur ſpurius,& an filii ſequantur cōditionem patris,[a] uel matris?uide per eundem conſ.355.
¶Adde Iac.Reb.poſt Bar.in l.nati, C.de dec.li.x.plenius in l.filios, & ibi in addi. Celſi ad eum, C.de muni.& ori.eo.lib. Zac.

b ¶Sequitur patrem.Sic etiam quo ad nobilitatem ſequitur patrem,ut per Bal. in l.ſi.in ſi.de fer.fug. Pe. de Anc.in conſi.329. inc.uiſis diligenter in reb. & hoc in tantum procedit, ꝙ non ualet ſtatutum, uel conſuetudo diſponens contrarium,ut no.Bar.in l.exemplo,C.de decu.li.x.de cuius ueritate , uide Fely.& Dec.in c.nouit,in vi.not. ſup.de iud. & per And. Sic. poſt Abb. in c. Ray.in i.no.inf.de teſta. Seb.Sap.

De oblig.ad ratioc ord.uel non. Rub.

Viſo de obnoxiis conditioni ſeruili.de obl.ad ratiocinia, ui de amus ſecundum Goffred.ꝙ ſecūdum eum ratiocinia ratio nes ſunt,& rationum redditiones,quibus eſt quis obligatus ex ad miniſtratione Reipublicæ.Materia habēt.56.di.per totum.

SVMMARIVM.

1 *Ordinari non debent ad ordines ſacros adminiſtratores honorū alterius ni adminiſtratione depoſita,& ratione reddita,& nu.2.& 3.ubi ſit notabilis diſtinctio,& nu.7.9.& 10.ubi audiuntur uolentes dare fideiuſſores.*
4 *Laicus conuentus coram ſuo iudice ſeculari,ſi poſtea efficiatur clericus,an quæſtio ſit terminanda coram ſeculari,an coram eccleſiaſtico iudice? ubi pleniſſimè.*
5 *Exceptio declinatoria poteſt opponi poſt litem conteſt. quando eſt nouiter orta.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Religiosorum appellatione, an veniant isti milites gaudentes, & isti de tertio ordine sancti Francisci?
Obligatus ad aliquid faciendum si ingrediatur religionem, quomodo succurratur creditori?
Debitor, siue alteri obligatus, volens intrare religionem, an sit per illos de religione recipiendus.

CAPITVLVM PRIMVM.

1 MAgnus † Obligatus ratiocinijs depositi, to onere, & reddita rõne ordinari pt. & prius nõ h.d. Et sant tres partes quæstio, & quæstionis rñsio, & responsionis approbatio. Scda ibi, gratus. Tertia ibi, vniuersi. C. a sus litera. Hẽs Augu. quæsiuit in concilio, vtrũ procuratores, & tutores pupillorum, seu curatores debeant ordinari? Gratus eẽs rñdit, q̃ post officia sua deposita, & reddita ratione sui officij possint ordinari, dummodo alias digni inuenti fuerint. Sed non ante q̃ liberati sint ab officijs suis, quia ecclesia infamatur, cũ postea cõueniuntur super officijs, omnes dixerunt Recte rñdit, & sicut sñia tua, ita & sententia nostra. B. No. i. triplicem speciem administrationis repellẽtem quem ab ordinationis actu, quando quis est procu & c. No. 2 q̃ fraudulẽter se gerẽs in administratione est inhabilis ad ordinẽ tanquam infamatus. No. 3. q̃ ordo est honor & c. No. q̃ eis ille inhabilis est ad ordines, cuius ordinatione ecclesia infamat. No. q̃ gestum ab uniuersitate debet esse vẽ, nõ ãt singulare, de ele. c. in genesi. No. q̃ administrator generalis bonorum alterius non pt ordinari, nisi deposito officio, & reddita administratione
2 & † No. cãm, propter quam tales repelluntur ab ordinatione, ne ex hoc infamet ecclesia, q̃ ordinet personas cum damno, & detrimẽto aliorum. Et no. practicam edendæ legis, ad hoc c. Ofsius. de ele. Oq̃ q̃ executores non possunt promoueri. li. distin. c. aliquatenus. Sol. dicit gl. q̃ intelligendo literam de executeribus iudiciorum restringi debet ad executores, qui sæua præcepta non exercent, nam illi promoueri non possunt. Põ hoc secundò intelligi de executoribus testamentorum, de quibus de testa. in c. Ioannes, secundum Host. sed cum executor talis clericus esse posset, ut ibi, non uidetur. q̃ habeat necesse of
3 ficium dimittere, secundum ea, quæ ibi no.] Oq̃ q̃ possit promoueri administrator bonorum alterius 96. dist. c. pnenia. Sol. dicit gl. hic, qñque qs est obligatus ad ratiocinia alicuius priuatæ personæ, & durat in officio, & non potest promouere, eo existente in officio. xxi. q. 3. c. i. & 2. & ne cleri. uel mo. ci. & 2. Sit sit administrator miserabilis personæ, uel ecclesiæ, potest promoueri, ut d. c. peruenit. Hæc dicunt vera. Dubito. Iure sit in officio uoluntariè, siue ex necessitate, quia perpetuò ad gerendã administrationem est adstrictus, nam ab ordinibus tunc perpetuò repellitur. 53. dist. c. legere. 54. dist. c. q̃cunque. Quandoq. administrationem deposuit, & tũc aut administratio est publica, & nõ pt promoueri an redditam administrationem, C. de epis. & cle. l. officiales. Si administratio fuit priuata, & tunc aut in ipsa promotione sibi quæstio mouetur, & tunc si conuenitur de dolo, uel perfidia, & non potest ante rationem redditam promoueri. 8. dist. c. tantis. 23. dist. c. illud, & C. de procu. l. reum. hoc casu potest intelligi hoc c. taxari tamen debet, intra quantum tempus causa decidat, de clande. despon. c. cum inhibitio.] quifi. sint leg. c. lator. Et est causa secundum Doctores, quia si de dolo, vel perfidia damnatetur, esset infamis, & d his qui no. in sua l. fiscti. §. pe. & hoc faciet in dubio, si statuet terminum, alias si cõstat de debito, uel præsumitur ex qualitate personæ, illam repellit. Quandoque cõuenitur de culpa tantum, & promoueri potest non obstãte creditoris reclamatione. Idem Host. & Inn. in hoc] dicere uident glo.] prox. & dicit gl. q̃ tũc his suo marte habebit currere, sicut prius, & etiam iub eodẽ iudice, ff. de iur. omn. iud. l. cum quædam puella. de fo. comp. c. proposuisti. Si autem nulla q̃stio moueret, uel mota est, nõ obstãte obligatione, promouebitur, nisi manifestũ sit ipsũ de dolo tenere. tũc n. eẽs põt illũ ex officio repellere, sicut quilibet criminosũ. vi. q. i. c. infames. dicit Host. & Ala. & Guli. Nalo, reputãtes distinctionem hãc fore plixã, dixerũt obligatum ratiocinijs nõ fore promouendũ, p l. officiales, C. de epi. & cle. li. dist. p totum & hoc c. nõ distinguit, ff. de offi. pretl. l.] ff. de publ. l. de ptio. Host. dicit salua pace illorum talem, & tam solẽnem distinctionem uno verbo nõ tolledã, de elect. c. ecclesia. 2. ver. denique. No. gl. q̃ dicit, q̃ dato, q̃ clericus efficiat de foro ecclesiæ mota q̃stione, quæstio dẽt fini
4 marte corã primo iudice finiri, & sic nõ ꝓdest mutatio fori. † Facit ad q̃stionem de laico cõuẽto corã iudice seculari, q̃ postea
2 factus est clericus, a an posset damnari a iudice seculari? Ioan. An. recitat hic opi. Gon. de reticn. c. eam te. per illam decre. dicit, q̃ status mutatio nõ liberat aliquẽ ab eo, ad qđ prius tenebatur. ff. iudi. fol. l. si reus, de iur. om. iud. l. cũ qdã. vi. q. i. c. 3. 33. q. 2. c. admonere. 51. dist. c. designata & c. ptera. 54. dist. c. ex antiq;, & c. frequẽs, & c. si seruus, de diuor. c. gauden. us. ad q̃tium. 25. q. 2. c. si ; si tra.] status. 18. ; c. vnic. 26. q.] nec p̃ cuiuslibet 50. dist. c ferram. 26. dist. c. deinde. allegat alia infinita idẽ p̃bantia. Ale. & Goff. in sum. huius titu. & Vinc. idem q̃ corã primo iudice conuenire potest. & plus dicit Vin. q̃ laicus ẽt exequat finiam per l. si quis postea. ff. de iud.] de fo. cõp. c. proposuisti. & ibi hoc tenet Host. per illã decr. Idẽ Bar. Brixien. in quæstione Venerean, aliqs litigabat. ad hoc. ff. de excu. tut. l. 2. in prin. & l. tutor peritus. Scda opi. fuit Joan. de Deo. vbi dicit hoc verũ in ciuili, in criminali secus. 11. q.] c. de pona, cũ simil. Tertia fuit opi. q̃ nõ possit iudex procedere, siue cã sit ciuilis, siue criminalis, ff. de arbi. l. non distinguemus. §. sacerdotio, ff. de re mili. l. q̃ cum uno. §. reus. vbi vt expẽsium ff. de acc. l. hos accusare. §. hoc bõficio ad idẽ ff. de va. mune. l. ptor. §. i. ibi, uel si q̃ sacerdotium. Itẽ quia res lite pendente uenit ad casum, a quo nõ potuit inchoari, ad regu. factũ, cũ concord. de reg. iur. li. 6. ff. de suspen. to. l. post finitam ff. de li. agno. l. 3. § i. & uide quod no. ff. de leg. l. nemo potest, circa medium. 2. gl. Itẽ si fugiẽs ad ecclesiam habet immunitatem, de immuni. eccle. c. inter. fortius & clericus.
5 Item declinatoria nouiter orta bene opponitur post litẽ contestatam, de c. fic. deleg. c. in finuãte. ad hoc 24. q. vi. c. cõperimus. vbi res alterata, vt cõsecrata nõ restituatur priori domino, & p hac parte bis fuit secũ. dum Io. And hic in disputationibus determinatum, & placet Archidiaco. 11. q.] c.] ꝓpter ordinẽ impressum, præcipuè ubi agitur de pœna corporali. Ad contraria dic, q̃ in eis non mutatur forus, sed additur forus foro, arg. lxi. d. ff. c.] ff. de sena. l senatores. hic autẽ non solũ mutatur forus, sed mutatur etiã status personæ. 22. q.] c duo sũt. Quarti dicit, q̃ si mala fide efficitur clericus, nõ eximitur a iurisdictione prio
ri. si bona fide efficitur, eximitur, ff. de adult. l. si maritus §.] vbi q̃ adest bona fide cã reipublicæ, nõ pt accusari, sed ũ in fraudem absit, sic, hoc ff. ex quib. cau. mai. l. v. & l. hos accusare §. fin. ff. de accu. Idem tenet Dy. ff. de exc. tut. l. idẽ Vlpianus. & dicit q̃ in
b dubio præsumitur fraus, b si iam erat accusatus, uel crimine deprehensus, arg. ff. de bonis eorũ, qui sibi mor. cõsciue. l. fi. ff. de re mil. l. fi. quod dicit uerũ Dy. in iã cõuẽto, in cõueniẽdo ãt posit malefici commissum factũ clericum, dicit iudicium coram eccle siastico iudice inchoãdum, ad hoc l.] ff. de pœn. ubi nider indistincte debere attendi tempus delicti commissi. dicit q̃ ibi
loquitur, q̃ pœna dẽt imponi, quã do de hoc tractatur, hic ꝛo tractat coram quo iudice debeat cõueniri. & licet quidã i hoc distinguãt delictũ publicũ à priuato, sibi vt dẽre inspici, cũ est dictũ nulla habita distinctione, ad hoc qđ no ff. fi ex noxa. cau. aga. l. pe. ff. de statu. l. b. l statuliberi à cæteris. Quinta est opi. Guli i Spe. de reo, in prin. q̃ dicit q̃ in cã ciuili attenditur primus iudex. In criminali ãt finietur cã corã primo iudice, & fiet executio coram secundo, & per ecclesiasticum, arg. de cer. postulati. de fo. comp. de rapt. c.] Butr. in l. pen. ff. si ex noxa. cau. aga. pone suam theoricam, quia dicit considerandum, quod quandoque dubitatur, an alteratio qualitatis, vel status alteret qualitatem fori. quandoque quæritur an alteret quantitatem] tunc. Quo ad primũ dic, q̃ si ꝑsentus est, contesta. lit. vel sententia, & dicit q̃ non ꝓdest mutatio, quominus ꝓnunciet iudex, uel exequatur. ff. de iurisd. omn. iud. l. cum quædam puella. ff. de accu. Ibi tamen in fi. Idem videtur in citatione, per c. proposuisti. de fo. comp. si non est taliter præuentus, aut mutat in fraudem, & nõ prodest mutatio, vt l. fi. ff. de bo. corum, qui mor. sibi conscisc. ff. de re mili. l. fi. aut sine fraude, & prodest, aut est dubium, an in fraudem, vel non, & tunc fi est postulatus de crimine, vel deprehensus, & præsumitur in fraudem, & sic non prodest, vt in d. l. fi. de bo. corum, qui mor. sibi consciuc. aliàs præsumitur bona fide mutare, & sic prodest, vt d. ciis legibus. Fallit in milite armatæ militiæ, ut non consideretur præuentio, sed solũ an mutet fraude, uel non, vt primo casu non prosit, sic un de fie, ff. de re mili. l. qui cum uno. §. reus, & l. fi. secũ. dum cum. per q̃d dicit idem posse dici de clerico, qui est miles ecclestis, arg.] q.] ubi pretextu. C. de sacrosan. eccl. Sed dicit, q̃ nõ reperitur hoc cautum, q̃ clerici manebunt sub regula priuatorum. Secundo casu, quando agitur, an mutatione status, mutetur pœnæ qualitas, dicit q̃ quandoque contingit mutatio in melius, quãdoq;

ADDITIONES.

2 ¶ Clericus. Adde late Old. consi. 4. cuius dicta refert Io. And. hoc co. ii. in addi. ad Spec.
¶ Tu plenissimè per Iac. Reb. in l. fi divina domus, & ibi remissiue in apo. Celsi ad illum, nu. 3. C. de exa. tri. l. b. x. Alex. Ias. & Mod. in l. cum quædam puella ff. de iur. om. iu. Alb. de Rosa. in 3. par. fia. q. 91. ilium in c. quod clericis, inf. de fo. com. remissiuè, per Fel. in c. fi. viii. co. uer. facere. hæc. sup. de consti. Fed. de Se. cons. 97. incip. Non est fundamentum; C. ep. cons. 12. co. 3. uer. item de delicto, & plenissimè in dec. Th. q. 98. & ibi in apo. maxime in apo. Celsi. Zac.
b ¶ Presumitur fraus. Ad hoc bene facit, qđ no. Par. in l. Fulcin. §. sed is q. ff. qui ex cau. in poss. ea. ubi dicit, quod probatur dolus in alienante ex eo, quod aduersarius dixit ei, cras libellum tibi dabo. Pro quo facit rex. in] fi. aut certe uai Ang. not. ff. de rei uen. quem ad h. d. fin. d. An. Si. in cons. 12. incip. Scripsi belli ssime, co. 31. uo.]. Seb. Sap.

mutetur pœnæ qualitas, dicit q̃ quandoque contingit mutatio in melius, quandoq. in deterius. Si contingit mutatio] me
lius, tũc aut mutatio est accidẽtalis status, & attenditur tẽpus sñæ in priuatis, & publicis, in Auth. vt iudi. sine quoquo sufra. fiãt. §. oportebit igit. aut ẽ mutatio naturalis, vel quali, i pu
blicis ꝑsideraẽ tps delicti, i priuatis tps sñæ. vt l.] ff. de pœn. Si i
pungat mutatio in deterius, vt q̃ post delictum commissum clericus degradatur, an attendatur tempus delicti, an tempus status tunc superuenientis? & dic q̃ est dare degradationem verbalem, quæ sumitur pro depositione, & in hoc benè dicit, alle.] iubemus. §. sanè. C. de sac. san. eccl. quædam ẽ realis, quę est exauctoratio, de qua in l. 2. §. ignominiæ, ff. de his qui no. in fa. ff. de re mili. l. qui cum uno. §. exauctoratus. C. de epis. & cle. auth. clericus. de qualibet habeẽ de prima, de iud. in c. cum nõ ab homine. de verb. sig. c. nouimus. de secda habeẽ de pœn. c. degratio. li. vi. Si cin simili est deductio peculij realis, & verbalis, vt ff. de pec. l. fi noxali. §. est autem qnæstionis. & sic resolu
no ꝛo tus quædam est verbalis, vt re integra, quædam actualis, quando est deuentum ad traditionem. l.] & 2 C. quando li. ab emp. rece. realis est fortior, quàm verbalis, patet ex nota. in d. e. cum non ab homine, & in d. c. degradatio, de pœn. li. vi. Vn
de dic, q̃ quãdoq. status est mutatus sola verbali depositione, & quicq̃ dicat Butri. in isto, q̃ malè dicit in patre, tene q̃ de
positus nõ ꝑdet priuilegium clericale, vt no. de iu. c. cum non ab homine. de cle. excom. min. c. clerici. de sent. exc c. contingit, & c perpendimus, igitur nõ mutatur in eum qualitas pœnæ. Quandoque interuenit degradatio realis. Dic q̃ quædam est degradatio, quæ fit ad ꝓparationẽ inrisdõnis, q̃da q̃ fit, vt terminus pœnæ, patet q̃ nõ altera, vt l. 2. §. ignominiæ. § all. & l. q. cũ vno. §. exauctoratus. Si fit ad præparationem pœnæ, ad huc mutatio qualitatis mutat qualitatem pœnæ, de verb. sig. ca. nouimus, de iudi. c. cũ ñ ab hoie. Si ꝑparatio fiat iurisdõnis, vt ẽt dicit ipse, reali, vel verbali, put est necessaria, & q̃ sit necessaria, dicit ipse, sciũt Canonistæ. benè dicit Doctor iste, q̃ alter fini. est in legibus. nã in ꝑparatoriis, dicit ipse, vtimur, quatenus necessaria sũt ad decisoria, ut l. si defensor. §. illud. & l.] ff. de interr. ac. Si uerbali, sufficit. si illam faciat, aliàs faciet realẽ. dic q̃ verbalis ñ sufficit, sed realis exigit, ut no. de iu. c. cum nõ ab homine. patet de verb. sig. c. nouimus. & hæc adhuc alterat pœnã, vt d. c. nouimus, rogare tũ dẽs eccl. ꝓ eo, vt ñ alteret, vel vt mitius secũ agat. Illã ãt, quã facit qs, vt terminũ pœnæ, iudex ec
clesiasticus facere dẽt in clerico, & cũ cãæ cognitione. Illa, q̃ fit, vt ꝑparatio pœnæ, vel iurisdõnis, & eam facit iudex eccle
siasticus, præcedẽte causæ cognitione. Et hic ponit duplicem intellectualem practicam, una q̃ iudex diffinitiuè pronũciet, & in eadẽ sententia pœnam limitet, & totum expediat iudex ecclesiasticus, sed executionẽ faciat iudex secularis. Hæc practica nõ procedit. quando sit alteratio in pœnam sanguinis, quia illam nõ profert ecclesiasticus, ne cler. uel mo. c. sententiam. Põt secundò fieri aliter, q̃a iudex, cognito de cã, degrada tur eũ, nõ q̃ sñam diffinitiuam, sed interloqnẽdo, & postea se
7 cularis immutabit pœnam diffinitiuè, ne cõtingat, q̃ duæ sẽ tẽtiæ in cã eadẽ criminali ferantur.] id, ff. nau. cau. ñtab. l. licet. Tu dic, q̃ etiã diffinitiuè poterit degradare, & sic habebit po
testatem iudex secularis ex eodem processũ exequi pœnam, & sic ibi vocabitur, vt purus executor. Poterit etiã, si volet, for
mare nouũ ꝓcessum] eum, & tũc pœnam imponet secũdũ fori sui. Nec obstabit, quòd duæ sñæ ferãtur sup eadem cã, q̃a potest hoc fieri super diuerso processu, ex quo sñæ ambæ non imponunt diuersas pœnas, sed vna ꝑparat psonam ad pœ
nam, & alia illam imponet, & hoc placet, & facit quod not. Bar. de cust. reo. l. diuus. & casus est in Auth. de san. epis. §. si ve
ro crimen. & ponit Guli. in l. magistratibus, ff. de iurisdom. ni di. Gul. de Cu. in d. l. pen. dicit, q̃ aut cõstat, q̃ vt euitaret iurisdõnem vel pœnam, assumpsit tõsurã, & non prodest aut ẽ dubium, & tũc si est infamatus, vel suspectus de delicto, vel præuẽtus, & punietur p̃ secularẽ, l. q cũ vno. §. reus, & l. fi. ff. de tefla. mil. C. de relat. l.]. Dẽt tamen primo degradari, in actu ricus. C. de epi. & cle. in Auth. de sanct. epis. §. sancimus. Si nõ est infamatus, vel præuentus, vel suspectus, tunc nõ punit nisi ad ecclesiasticos, ut l. non distinguemus. §. sacerdotio. ff. de arb. Non ob. l.] ff. de pæ. q̃a si fit mutatio accidẽtalis, nõ attẽditur tps delicti, sed sñæ, vt hic, facit in Auth. vt iudi. sine quoquo
8] fra. § interdicimus, & §. pe. co. 2. si mutatio est naturalis, & hãc dicamus naturalẽ, adhuc attẽditur tps sñæ, q̃a hoc ꝓtinget ꝓp defectũ iurisdõnis, vt illi imponatur non ꝓp defectum obligationis, cũ ecclesiasticus dẽat punire, ex quo nõ est ꝑsonus, & pœnã secularẽ non possit imponere, nec seculars hoc possit. fm eum, & benè. Cõcludẽdo secundùm Io. An. mihi vi
9 detur dicẽdũ, q̃ quãdoque quæritur, an mutatione status a de laico in clericũ mutetur iurisdictio, quandoque an mutet qualitas pœnę, seu exequẽdi modus? Si quæritur an mutetur iurisdictio, & tũc tene, q̃ aut est præuenta iurisdictio, & persona, seu executio, quia iam captus est, & efficit ibi clericus, & non prosit mutatio, & q̃a ordo, vel ꝑfessio ẽt nõ inuenitur istũ libertũ, credo tñ q̃ degradari dẽt. Item ex quo nimium læderet iustitia, de quo remittit ad fimi. no. fm Io. An. de cle. exc. mini. c. clerici. Aut nõ est præuenta persona, seu executio, q̃a non capta, sed sola causa, uel iurisdictio, vt q̃a est citatus, vel lis est] eum cõtest. & tunc dicit q̃ non impeditur iurisdictio quo ad processum, & causam finiẽdam, & sic ista remanet iudex cãæ, licet q̃doque nõ pœnæ, sicut habetur in simili, de fo. comp. c. sanè. quandoque quæritur an mutetur executio, & tunc aut persona, aut cã, seu executio est præuenta, quia iam est in carceribus positus, & non proficit, ẽt quo ad executionẽ, & etiã quo ad exequẽdi modum mutatio fori seu executio, secundũ Io. And. per prædicta. Aut non est præuenta persona seu executio, sed solũ cã, vt quia citatus, vel lis contest. & tũc quædam est executio præparatoria, & districtiua personæ, ut ponere ad carceres post clericatum, vel alias distringe pœnam, ne fugiat, & ab hac eximit fm Io. And. quædam est districtio realis, & hãc adhuc facere posset secularis, nec prodesset mutatio. quædam executio est decisiua, & hãc, sicut aliàs, si est pœnalis facere nõ põt, si realis, sic, & multò fortius. Hæc procedunt, si non est præuẽtus, sed solũ, si est suspectus, vel infamatus de delicto, licèt quo ad realẽ executionem non tollatur iurisdictio iudicis secularis, vel q̃do faceret in fraudem, tollitur tamẽ quo ad pœnalẽ. Ex his patet qđ de tertio casu, an mutetur qualitas pœnæ, vbi pœnaliter est ꝑsentus, nõ abit respectu causę, vel suspitione, vel infamia sẽper alterabit qualitas pœnę, & hoc propter defectum iurisdictionis, vt dicit Gul. Bart. in l.] ff. de pœ. placet ista, q̃ fieri non potest nisi degradetur, sicut dicit, q̃ ex quo præuẽta ẽ iurisdictio, vel iste infamatus de delicto, vel suspectus, vel trãsit in fraudem, q̃ degradari debet a iudice ecclesiastico, all. l. qui cũ vno. §. reus, ff. de mili. & auth. clericus. C. de epis. & cle. Et iõ dicit, q̃a clerici nõ uolũt degradari, multoties contingit pœnales pœnas imponi eis nõ degradatis. Tene Io. An. quicquid dicãt leges illæ certi. nisũt casus, in quibus ipsis degradationis pœna imponit, inter quos hic non numerat, ideo nec degradãdus, nec etiam a iudice seculari puniendus, patet in d. c. nouimus. de verb. sig. & de iudi. c. cùm nõ ab homine. & de hære. c. ad abolendam. ideo malè, & pessimè faciũt eis nõ degradatis pœnam imponentes. Hæc ꝓcedũt, qñ alteratur status in melius, quid si in deteriusꝰtene quod dicit Butr. §. Quæ dicta sũt procedũt in monacho, saluo q̃ in eo de fensio spectat ad monasterium, nam licet per charactereẽ plus habeat ordo, quã ꝑfessio, vt no. de ꝙer. coniu. c. placet, & no. de sacra. nõ iteran. c. fi. sit tamen ꝛeo respectu, q̃ ꝑfessus mũdo mortuus est, & plura ꝓmittit, vt no. de voto. c. vno, in 3. gl. lib. 6. ad hoc de pæ. dist. i. c. quis aliquãdo. §. his authoritatibus. 33. q. 2. c. admonere, adhuc fortiùs ꝓcederent dicta. §. quo ad districtionem psonalem in monacho, qui in clerico, & præcipuè
6 in minoribus, de ele. c. cum ex eo, lib. vi. † Hoc putat Bar. verũ in his, qui ex toto efficiuntur religiosi, ita q̃ professi sũt, sed in istis qui mutãt habitũ, qui efficiunt Beguardi, seu milites gaudentes, posito q̃ habeãt priuilegiũ, q̃ sint exempti a curia seculari, talis habitus mutatio sibi nõ ꝓdest, quia ista regula nõ prodest, nec facit eũ religiosũ, nec clericũ, sed dat sibi quendã modũ viuendi. nã retinet ꝓpriũ, & liberos, & vxores. vñ i istis habent locũ iura, q̃ dicũt, q̃ ꝓp mutationem fori, seu propter priuilegiũ superueniens a lui ꝓcuratione nõ excusatur, vt d. l. si quis postea. de iud. ita fuit obseruatũ fm Bar. de Peru. sed dicit, q̃ illis insignis debent exauctorari, vt l. qui cũ vno. §. fi. ff. de re mil. Aduerte ista ñ est modica q̃stio, an tales dicãtur religio
b sæ personę, b ita q̃ gaudeãt priuilegijs, & determina. Fede. de Sen. q̃ nõ, in cõsi. 145. vide de hoc in Spe. de sta. mo. § qualiter. ver. 36. q̃ritur, & vide i sum. de reg. ꝓ Host. §.] ver. qđ de rusticis. Credo qđ isti sint religiosæ personæ, & q̃ priuileg o gaudeãt clericali. Per no. de sen. excom. c. nõ dubiũ. & quia vouẽt aliquid de substãtialibus, vñ solemnizãt votũ saltem obe dientiã ꝓmittendo, & ex quocũq. ex substãtialib. votũ solemnizatur, vt apparet ex his, q̃ habenẽ q̃. qui cle. vel vo. c. 2. & c. i finuã te, & i bi dixi, dũ tñ iste annectatur ad aliq̃ regulam de approbatus.

ADDITIONES.

2 ¶ Mutatione status. De hac q. uide Felin. & alios in c. proposuisti, de fo. cõpeten. Old. in cons. 4. incipien. q̃ laicus, Angel. & alios, in l. fi quis postea, ff. de iudi. Arch. in c. i. xi. q. i. & ad ꝓpositum, uide Ale. & do. Ias. in l. qui autem, in princ. ff. si quis cau. Fel. in c. causam, 2. col. de testi. ubi tractant, an laicus effectus clericus motu superioris possit conueniri a iudice seculari, & licet dominus Iason in dicta l. qui autem, teneat q̃nòd sic, tamẽ eius sun damento respondet Felinus in d. c. causam.
b ¶ Religiosę personæ. Vide do. Abb. in cons. cv. inci. pro euidentia, cum multis alleg. per Fel. in c. ecclesia S. Mariæ, col. i. sup. de consti. Ang. in cons. 295 & Pe. de Anc. & in c. ea quę, de reg. iu. li. 16. Cal. cons. 91. & late Maria. Soci. in c. i. col. 4. uer. nona declaratio, de fo. comp. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

batis. & ideo fratres de tertio ordine annectuntur ad regulam B. Francisci. & sic gaudent priuilegio. Idem de fratribus militiæ, ac gaudētibus, quia ꝓmittunt obediētiam quò ad regulā B. Dominici, uel Augustini, & illi ordini in habitu in aliquibus proportionātur, ad hoc quod no. de priui. c. ut priuilegia. ex quo tales ubi habitum mutant, dicunt ecclesiasticæ personæ, ut ibi no. per glo. & uide gl. iii. de sen. excom. cum ex eo, in cle. & ibi ꝑ alios scribentes. & uide gl. in cle. cum de quibusdam. de reli. do. in uer. obedientiam, & Docto. qui cler. uel uo. c. consuluit, &
7 per glos. no. Gul. in cle. per literas, de præb. † Quæro quid si prohibēte creditore fuerit hic uniuersalis administrator ꝓmotus? glo. dicit ꝙ non punietur per hoc, sed bona sua reddētur ei insolutū, quæ si non sufficiant, episcopus ei tenetur, qui abstulit occasionem negociandi. 88. dist. c. fornicari. & expone, infamatur, i. præuenitur, aliàs puniretur. Et per hanc glo. damnatur dictū Vin. qui dixit sibi placere, ꝙ obligati ex administratione possunt fieri clerici, quando nihil habent, quia sic cōueniri nō ꝑnt, quod non placet, quia saltem ex hoc auferetur sibi potestas negotiandi, & quærendi de nouo, per quod lex præsumit eum effici soluendo. C. arbit. tute. l. si defunctus. Per hoc patet quid dicendū, † si sit talis negociator effectus monachus, & dic ꝙ ipsū
8 monasterium cōuenitur, vel cedet qđ hēt ex monacho sed credo ꝙ tenebitur, sicut ecclesia secularis, si habeat unde, & si fecit hoc cōmunicato consilio, arg. eius quod no. glo. de or. cog. c. cū dilectus, de resti. spo. c. cū ad ecclē. Per hoc faciūt hęc ad qōnem de monacho, q iurauit scribere librū, uel se ad aliud seruitiū obligauit, an possit religionē ingredi. de quo not. 51. dist. c. p terea. Hug. tenet, ꝙ sic ecclesia ēt licētiā dare tenet, qa institūctu Spiritus sāctī hoc facit. xiii. q. v. c. dixit dominus, de quo no. de uoto. c. scripturæ, de conuer. coniu. c. ex publico, & c. fi. xix. q. ii. c. duæ. i. q. iii. c. fi. 33. q. 2. admonere. Aliis ibi vī, ꝙ possit monasteriū intrare, & ꝙ monasteriū non teneat. nisi in eo, qđ ad eū per uenerit, nisi forte monasterū ex successione aliquid plus acqsierit, 19. q. 3. ca. si qua, uel scriptura aliorum librorum. Tertia fuit opi. Io. quod si tale est seruitiū, quod possit adimplere absque omissione diuini officii, illud potent exequi, aliàs procedūt q̄ dicta sunt, all. 91. dist. c. clericus. dicit concludendo Inno. quando que iste vult ingredi religionem in fraudem eorum, quibus est obligatus, vt vel fugiat expēsas, vel laborem, & non dēt admitti. Q̄ñque ingredi vult religionē ductus Spiritu sācto, & ꝑt. 19. q. 2. c. duæ, de re. c. licet. tamen de bonis eius, quę habet, uel quę obuenerūt ei post ingressum, satisfiat eis, quibus obligatus erat. 19. quæstio. 3. cap. si qua. C. de epi. & cle. l. Deo nobis. §. i. vel ēt si sciet scribere, vel aliquod opus honestum facere salua regula, & officio non neglecto, satisfiet de illo. 91. dist. cap. clericus. i. deductus tamen, secundum aliquos, expensis suis, nec sit monasterio onerosus, arg. ii. q. 6. c. de laplis. sed illud loqtur i misso in monasterium ad agendū penitentiam. nā alii dicunt non deducendas expensas, qa qui altari &c. de præben. c. cum secundū, sm Inn. & has opi. etiam tangit Arch 51. dist. c. præterea. prædicta omnia confirmat Host. & hic ultimam partem tenet, ꝙ dēt alimentari de bonis monasterii, & ꝙ non deducant expensæ, latius aūt hoc prosegtur in sum. eo. ti. §. pen. vbi dicit, ꝙ tutius est, ꝙ anteq̄ ingrediatur, impleat qđ promisit, & consuluit tex. de spon. c. commissum. xxii. q. 4. §. fi. & vbi ingressus esset, si posset explere hoc per substitutū, vbi non esset electa industria personæ vel contentaretur is, cui obligatus esset, sufficeret ꝙ per substitutum seruitium expleret, & sic p aliū, & teneretur secundū Goff. & plene p Gul. in Spec. de sta. mo. §. i. ver. 29. & ibi hoc recitat, & nihil plus addit, vbi dicit idē de Doctore, q se obligauit ad legēdū, & de potestate q se iuramento obligat ad regendum, & similibus. & de istis, & de obligatis causa pignoris, & ꝺ filiis vsurariorum, & de eo, qui iurauit ad tempus soluere, vide
9 ꝑ Host in loco ꝑal. † Quæro, an clerici, q generalem gesserunt administrationem, prohibeantur ad alias eligi dignitates? Dic ꝙ nō, qa hic prohibet tm laicos effici clericos. Rō, qā hoc sēdo casu hi, quorū negocia gerunt, grauātur ex mutatione fori, nō in primo. Nec obst. xxi. q. iii. ca. i. & ii. quia ibi non prohibet, ꝙn possint eligi, quandiu tolerantur, & vide ne cle. uel mona. c. sed
10 nec. de deci. c. dilecti. † Quid si est paratus dare idoneos fideiussores pro administratis? dicit ꝙ sufficit, ff. de mun. & ho. l. rescripto. §. debitores, sm Vinc. per quam l. & C. de epi. & cle. l. qsqs emensis, dicit Host. obligatum ex causa mutui, vel simili ab ordinando non repelli. Quæro, an tales inhabiles debeant ad ordines postulari, an debeant eligi quidam ꝙ postulari debent ꝑ verbum, postulasti, ad hoc. lxi. dist. c. Osius, sup. de postu. præl. c. fi. Inn. dicit postulari a iudice, sub quo dēt reddere rationē. C. de epi. & cle. l. officiales, & vocatis his quorum negotia gesserūt, & qui ex promotione illorū lædi ꝑnt, ff. de adopt. l. nam ita diuus. de offic. Archid. c. ad hæc §. fi. imo & sufficit habere solū cōsensum illius, cui obligati sunt. liii. dist. capitu. quicunque, & c. fi qs. ꝑ q̄ decre. dicit Host. in fi. quod non refert an detur vni potestas, ut vice omnium eligat, an is qui primam vocem hēt dicat. eligo, & alij respondeant, placet. ad idē de cle. c. Osius. de quo de cle. c. qa pp, & c. in Genesi. imo sufficit ꝙ race̅t, vt ibi dictū fuit, & de cle. c. sicut cum, lib. 6. sm Io. An. Quero, ꝙ admittantur ad opponendū, ne tales in clericos assimantur. dic sm Inn. ꝙ quilibet de ecclesia, qñ sunt administratores pupillorum, & etiam minorum absentium. si sunt administratores ꝓsentinm, non admittentur alij ꝓter ipsos, quorum administratores sunt, nisi intra tempus. inf. de ele. c. statuimus. lib. 6. non cadit hic aliud.

De corpore uitiatis. Rub.

Viso de impedimento obligationis ad ratiocinia, de impedimento corpore videamus &c. Materia habetur 55. di. ꝑ totum, & 49 ꝑ totum.

SVMMARIVM.

1 *Crimina enormia impediunt executionem ordinis etiam peractæ ꝓnitentiæ, nisi fuerit dispensatum.*
2 *Irregularitatem, an & quando quis incurrat per homicidium, uel mutilationem alterius illata.*
Membri deformitas, an & quando impediat aliquem promoueri.

CAPITVLVM PRIMVM.

DE presbytero. Præsbyter qui in duello digitū partem amisit, ex dispēsatione sui epi pōtia suo ordine ministrare. h. d. Ponit factum, de quo secūdò rñdet illud aggrauās, ibi, respondemus. Casus litera. Quidā præsbyter obmlit cuidam aduersario suo duellum, & obtū ab eo susc̄pit, presbyter in illo duello digiti partē amisit, quærebat, vtrum possit celebrare in ordine sacerdotis? rñdet papa, ꝙ si ꝑsonā non amisit tiū de digito, quin bene possit sine scādalo celebrare, vnde post peractam pnām satis potent eū eo misericorditer dispensari, ut in ordine suo ministret. B. No. i. quid sit vitiū corporis impediens quem a promotione, quando. Est tale, quòd scandalum generat in solemniter celebrando, vel in actu solemniter celebrādi. No. ii. ꝙ clericus offerēs, vel subsequens, vel suscipiens duellum graniter peccat, & ad
1 hoc, de cle. pu. in duel per totum. No. 3. hic casum aperit, ꝙ grauis excessus, etiam quantuncunque post peractam pnitētiā, impedit quē in ordinis executione, nisi secum dispensetur. Et no. ꝙ episcopus quandoq. cum delinquente sm Iuno. graviter dispensare potest, de quo de iudi. c. at si clerici. §. i. No. ꝙ duellū sponte oblatū, & susceptum illicitū est. No. qđ exibes in peccato est inhabilis ad ꝓmouendū, & in susceptis ministrādum. Itē intellige verum ꝙ statim dixi, si qđ episcopus pōt dispēsare cū grauiter delinquēte sm Inn. vbi apparet de iure expressum, & concessum, aliàs non posset dispensare, de quo de
2 iudi. c. at si clerici. §. i. † Opp. qđ duellum susc̄piens ad sacros
3 promoueri non possit. 51. dist. c. si post acceptum. Sol. dicit gl. qđ quandoque qs susc̄pit duellum animo se defendēdi, & nō occidendi, nec actualiter occidit nec mutilauit, & talis non repellitur ab ordine, vt hic. Quādoque quis militiam susc̄pit, & ad necādum hoīes fideles, & talis a sacris debet repelli, vt ibi. Sol. hæc pōt esse bona, ꝙ non ex proposito aliter euadere non valens assumpsit duellum, vnde dicit Host. ꝙ si quis se defendendo, vel socium, gladiū sumpserit, dūmodo homicidium, vel membri truncatio non interuenerit, tutus est, quisquidem catur per decre. dilecto, de sen. excom. in vi. vbi de hoc tmo & tunc probabiliter vī posse homicidium perpetrari, ex quo. & defendendo facit. de homi. c. significasti. quod intellige quādo hoc facit ad defensionem personæ cum moderamine inculpatæ tutelę, & aliter non pōt homicidium euitare. 15. q. i. ꝑ totum. Vel secūdò, si hr respectus ad ius, assūmens duellum, nec cat. ꝙ intellige. ut sup. idem de assumentibus militiam volutariè, tunc inhabiles ad ordines, quia grauiter delinquunt, & maximè si delictū est notorium. Sed si haberur respectus ad ius singulare, & dispensatiuū, & dispensatiuè possunt promoius singulare, & dispensatiuū, & dispensatiuè possunt promoueri, vt hic, & hoc verum, dūmodo mēbri truncatio, vel mors secuta non sit, quo casu, nec de iure, nec dispēsatiuè ab infectio-
ri a papa pōt promoueri. Cōclude, quandoque quis assūmpsit bellū inevitabile, & ex necessitate defensionis ꝓsonæ, & ęq̄ sequatur hic non est irregularis, & pōt promoueri. Q̄ñque qs assumpsit bellum uolūtarium, & euitabile, vel assumpsit militiam, & ex sola assumptione, & exercitatione, maximè si iam clericus est, grauiter delinquit, & ideo ab ordine repellitur, & si clericus est, erit deponendus, & non potest ordines assumere. Nunquid autem inferior a Papa possit in hoc dispensare? dic qđ aut ex bello secuta mors est, uel membri debilitatio, & talis ab ordine repellitur, aliàs dispēsatiuè admittitur, ut hic.
1 Opp. ii. † quod hic non possit ꝓmoueri ad ordines, ex quo assumpsit bellum, & i eo vulneratus est, ut ꝺ. de cler. ægrot. c. præsbyterū. Sol. q̄ñq; ex duello i clericū ē secuta debilitatio, uel deformitas scādalosa, vel q̄ ipsum impedit in executione, & impedit ꝓmoueri, ut hic. Q̄ñq; secuta est debilitas deformās, vel impedies in executione officij, & tūc ñ ꝑdit, ut hic, vel illud ꝑcedit de iure cōi, hoc ex dispēsatiōe sm Tan. & q̄libet bona. Dic ergo, ꝙ si secuta est debilitatio, & deformitas ꝓmoueri nō ꝑt, dispēsatiōe ātērioris a Papa, si ñ ē secuta ꝺformitas, ꝺ iuſ cōi ꝓmoueri ꝑt, sic ꝺ iure dispēsatiuo. Lepi. Quæro, qs ēclarabit, an sit scādalū, vī ñ, ex vulnere manus, vī alia corporis ꝺbilitatiōe? & hic Io. An. ꝙ hoc ēclarabit epūs, ar. c. px. sm Inn. ꝙ bñ no. ē.

ADDITIO.

1 ¶ Repellitur. Tu adde quod no. ple. in apost. ad iſtum in c. quæritum, num. v. uer. prout excipitur, sup. de temp. ord. Et idem est in mutilatione membri, de quo per iſtum in c. quæ in ecclesiarum, in xi. col. uer. infidelium, sup. de constit. Et quia non uidetur facere differentiam inter homicidium, & mutilationem membri, requiritur quod sit unum prin. membrum ut digitus &c. id genus, ut no. Gard. in cle. i. q. xii. de ho. & in cle. i. q. xviii. & in cle. fi. de corpore uitiatis. Nec omitto, quod irregularitas non contrahitur ex homicidio qualicunque quòd pro tuitione bonorum fit, idem Car. in alle. cle. i. ¶. 24. de ho. & q. xxviii. & ibi gl. Zac.
¶ Ex quibus causis cōtrahit irregularitas, uide p Spe. in ti. de dispen. in §. 4. & ibi per Bald. in add. & p Inn. in c. nisi cū pridē, de ren. & dixit Bal. in addē. Spe. in ti. de ac. i uer. rigor, ꝙ irregularitas requirit actū cōpletū, & iō nō est irregularis, q ꝑcutit, & nō occidit, & uide Car. in cle. i. 31. q. de ho. & hr in c. sicut, de ho. & in c. qđ uero, & in c. Moyses, 32. q. 2. Et adde quod irregularitas ñ cōtrahit, si qs casualiter occidit aliū, de quo ꝑ Bar. i. illicitas, in §. fcmi. ff. de of ꝑf. ubi dicit qđ nō nocet, qn possit ad alios ordines ascendere, ꝙ tua nos, de ho. ubi ēt hr, qđ irregularitas contrahit ꝑ ignorū, siue inaduertū de occidēdo, de quibus ēt vide ꝑ Spe. i. ti. de disp. in §. iuxta, in uer. fabro. Et adde qđ uoluit d. Car. in cle. i. in xii. q. de ho. & tene mēti, ꝙ irregularitas nō cōtrahit, nisi i casibus in iure expressis, ut ē casus sm. fcd'm d. An. in c. his. & de sen. exc. in vi. ut ꝑ eū, Imo. & Fel. i c. dilectus, de ap. Et adde ēt ꝙ irregularitas nō incurrit ꝑ clericos, q inter sunt legi cōdēdæ, ꝑ quā mors inferatur, ut no. uoluit Bar. in aut. habita, in i. no. C. ne fi. ꝑ pa. de quo hr i c. Item sanguinis, & in c. clericis, ne cle. vel mo. & in c. ex litis, de exce. ꝑl. & i c. quæstus, de so. cōp. Et adde qđ irregularitas nō cōtrahit, si insultatus se defendēs opposuit gladiū, & nō uibrauit, & occidit, uel mutilauit, de quo ꝑ glā el. i. de ho. & ibi per d. Car. 24. q.

SVMMARIVM.

1 *Deformitas corporis promouendi, an sit scandalosa, relinquitur arbitrio promouentis, iuxta sup. c. prox. in fi.*
2 *Defectus aliquorum quando est petendam in aliqua re, an sit ēt sequendum?*
3 *Ridiculosa, put uidetur, uel ad uelle tuū, & similes, importāt arbitrium.*

CAP. II.

Cum de tua. Habēs ī oculo maculā, q̄ non īducit magnā deformitatē, ēt ad Epātū ꝓmoueri. h. d. Primò ponit duos obiectus ꝑ electū. Scdò, ibi, vñ, circa vtrūq. ꝓuidet. & de scdo, ibi, de macula. Casus li. Quidā fuit electus i epm. opponebat sibi, ꝙ hēbat maculam in oculo, & ꝙ ñ erat legitimus. mādat Papa, ꝙ dispensēt cū eo in vtroq. B. No. i. ꝙ ihabilis ēt natiuitatis uitio q̄ñq; eligit, & tūc admittit electio de multa dispēsatione, i. ex magna grā, & vide tex. de ele. c. qa diligētia, & vide de æta. & qua. c. accepimus. Et hic tex. est certus, ꝙ declarat oēs. admittit. n. de inhabili postulatio de grā, sed de ihabili electio admittit de singularissima grā, scumulta, & magna grā, ut hic no. † No. ii. q̄ dicat macula indecēs scādalū, vel deformitatē scādalosā. relinquit arbitrio iudicis, & ꝓmouētis, vel eius, cui ꝓmotio ꝓmittit. Op. ꝙ ad epātū ñ possit ꝓmoueri natus ex canonico, vt in c. cū in cūctis, ꝺ ele. gl. iatē, qñ est natus ex cōcubinatu, iō hic dicit, qđ ex multa dispēsatiōe. Op. 2. ex scda gl. qđ nō exigat dispēsatio i macula, & in fine dicit hoc fuisse ḋ maxima dispēsatione, nā ex quo ñ ē macula, q̄ gñet scādalū, nō exigit dispensatio. Sol. ꝑt dici, ꝙ id, qđ dicit Ira in fine, respiciebat, qđ ꝑcessit de illegitimitate. Vel dic ꝙ hæc macula prima facie erat dubia, iō potuisset hic stari ꝓ tua nos, & ꝙ hæc macula prima facie erat dubia, iō potuisset hic stari repelli. 49. di. c. i. quo casu, ex dispēsatione admittitur, si alteri ꝙ mittī, & poterit dici maxima, iō qa hoc uitiū ē patēs, sd magna erat. f. qa vitiū erat latēs. Quæro an sine horū consi. sufftā. possit Archiep̄s aliq̄d decidere? gl. dicit ꝙ nō, qa delegati cēsentur, ut i. di. c. studeat. ad hoc de ele. c. cum in ueteri, sm B. † No. gl. in fine dicit hoc fuisse ḋ maxima dispēsatione, nā ex quo ñ ē macula, q̄ gñet scādalū, nō exigit dispensatio. Sol. ꝑt dici, ꝙ id, qđ dicit Ira in fine, respiciebat, qđ ꝑcessit de illegitimitate. Vel dic

seipso,zelo tamen Dei,vel seruitio deputato se debilitauit, & tũc ita demũ est irregularis,si in membro hoc fecit,quãtuncũque sit vtile mẽbrũ.33.di.c.maritum.Idem si in parte mẽbri,q̃ deformitatem gñet,vel eum inhabilẽ reddat ad exercitium officij.ℸ.eo.c.Thomas.Quandoq; non zelo Dei, sed indignatione hoc fecit,& tunc opi.sunt.Aliqui,q̃ ex quo exigũtur quæ ī prẽcedẽri casu dicta sunt,vt sit irregularis.Alij q̃ si in se injicũt manus voluntariè sunt irregulares,etiam si nihil amiserunt,vt aliqd quãtuncunque modicũ,ut si sibi dentẽ extrahit.Ad hãc opi.faciunt iura gl.& rõnes.Prima, qa sui homicida. Secũda, qa nimis crudelis ꝑsumitur.Tertia,qa alienũ inuadit, cum sui dñs ñ sit,qa solus eunuchus Deo placet,q̃ uolũtarius ẽ.xxxiii. q.v.c tunc saluabitur.Quarta,quia vt Deũ redarguere, q̃ plus ī eo creauerit,quàm fuit necesse.35.di.c.ab exordio. Dic ſm Inno.& Host.q̃ aut in se fœuiendo mẽbrũ debilitauit, vel partẽ mẽbri scandalum generantem,uel inhabilem ad officiũ reddẽtẽ,& absque dubio hoc causat irregularitatẽ. Aut se debilitauit membro aliquo occulto non generante scãdalum,uel parte membri,nec reddente eum inhabilem ad executionem officij,& tunc,si de hoc est infamatus,vel hoc non est occultum, sed notorium,& repellitur,si de hoc non est infamatus,& ẽ occultum,& non repellitur, secundum Host.alle. de temp. ord. c.fi.Op.q̃ amputans digitum non repellitur a sacerdotio,ut in prologo Marci.55.di.c.si quis absciderit.Sol.illud in Marco nõ est trahendũ ad consequentiã,qui hoc fecit,ut esset indignus sacerdotio.† Quæro an castratus præter uoluntatẽ dẽat reseruare uirilia,ut uulgares dicunt.Io.An.dicit,q̃ non,sic no. in c.eunuchus,all.in gl.† Quæro an sit differentia inter castratum ex postfacto,vel natum castẽ?dic q̃ sic,qa in uocabulo à legibus castratus ex postfacto appellat spado,quasi spata virili amputatus. Castratus[a] autẽ uocatur sic natus,quasi castẽ natus.& primus ꝑt posthumũ hr̃dẽ sibi instituere.nõ secundus.ff.de libe.& posth.l.6.§.i.ff de verb.sig.l.spadonũ. Clericalis aũt militia non repellit nec spadonem,nec castratũ,imo optat Host. & ego, & dicit Io.An.cũ ipso,q̃ oẽs essent castrati,quanquã carẽs uno testiculo repellatur à militia,aliàs militare ꝑt,ff de re mi.l.qui cũ uno.† Inducitur hæc decre.an de his quæ uidit quis in minori ætate,factus maior[b] possit testificari?dicit Io.And.q̃ si cum uidit,erat doli capax,valet eius testimoniũ,sed̃m Lau. & no.37.di.c.relatũ,nisi eẽt tale factũ,in quo requireretur ætas ꝑfecta secundum Accur.qui hoc no.ff.de testi.l.3.§.lege Iu.ff. de testa. l.ad testium.§.i.de hoc in Spe.de teste.§.i.ver.sed nunqd pubes factus.Vl.ꝑ hanc decr.dicit Io.An.q̃ sicut clericus, ita monachus dicitur Deo militare,sup.ti.iii.c eo libentius Anto.

ADDITIONES.

2 Castratus.Vide gl.in §.sed illud,Inst.de adopt.& Soci. & alios ,in l.i. col.iii. ff.sol.matr.ubi notant quid resultet ex eo, quod quis sit castratus à natura, an uero sit castratus ex accidenti. Seb.Sapia.

b Factus maior.Adde Ro.consi,159.Raph.Comen.consi.91.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio ordinaria,& delegata,an possint simul concurrere?*
2 *Corpore uitiatus quo casu dispẽsetur ꝑ Papam,& quo casu per episcopũ?*

CAP. IIII.

Significauit. Sacerdos qui sine causa uirilia sibi fecit abscindi,credens inde mereri, de dispensatione sui episcopi suũ officiũ,ꝑter altaris ministeriũ poterit exercere.h.d. In prima factũ.In ſcda ɔditionale mandatũ. Secunda ibi,quo circa.Casus lit.Quidam præsbyter credens se obsequium præstare Deo fecit sibi virilia amputari,dr̃, q̃ si dignus est,ꝑt cum eo dispensari, ut in offõ sacerdotis præter officium missæ ministret.Ber.No.i castratum.i.fectũ a se zelo Dei, esse irregularem,sed promoueri posse solius episcopi dispensatione.† Et no hic apertè,q̃ potestas delegata, & ordinaria ad actum expediendum simul habitu concurrere possunt, sed non vr̃ exercitio,de hoc per Inn.de præsc.c.cũ ex officij. No. q̃ sacerdotale offiũ principaliter consistit erga altaris ministerium.Et no.quem posse suspendi respectu partis alicuius,& speciei officij,& ordinis respectu alterius speciei,& ordinis, eo ī ordine remanente,& quo ad aliam partem, executionem retinẽte.Op.cum gl.si.q̃ deponi debeat hic se castrans.Iv.di.c.si quis absciderit.Solu.deponi debet,ut ibi de iure,nisi dispensetur dispensatiuè,ut hic,quia non licet alicui sæuire in corpus suum, cum nemo sit dominus membrorum suorum,ff.ad l. Aquil.l. liber hõ.† Per quem autem possit dispensari? dicit glo. q̃ quo ad officium missæ solus Papa dispensat,quo ad alia dispensant inferiores,vt hic,& hoc placet Hostien. Alij dicunt quod quia propter Deum se abscidit,licet stultè,episcopus poterit dispensare.Sed secundum Inn.vr̃ q̃ siue instet operi licito, siue illicito,irregularis est,quia corpore vitiatus est, sed ad hoc prodest pia intentio,ut facilius dispensetur,sed per Papã,non per epm. 50.di.c.nõ confidat,quod placet Gul.Naso. vt dixi supra c.i.in fi.Inn.dicit de re iud c.cum æterni,li.vi. q̃ ecclesia Ro.seruat q̃ solus Papa dispẽsat cum corpore vitiato, & fm. d authoritate nra.sub & per cõsequẽs, tua,& ideo tibi cõmisa,quia etiam tua dicitur,quia nec alij cõmittere potes,de offdele c.fi.sed̃m Host qui i hoc remittit ad sum.in e.ti. qd bonè no.quia in prãte dispensandi concessa vr̃ electa industria q̃ sonæ.Quæro cum glo.3.quia aliæ sfales sunt, circa quæ alia stat officium præsbyteri?gl.dicit,circa actum baptizãdi,predicandi,&similia,de quibus xvi.q.i.c.adiicimus,de consecr.dist. constat,secundum gl.& uide quod no.50.di.c.qui sub gradu q.i.c.quod quidẽ §.ex his uerbis.similia autem sunt quæ ꝑsbyter potest,in extremis vngere,aquam benedicere,& mortuos sepelire.Quæro an tanquam diaconus, uel subdiaconus poterit accedere ad altare?dic quòd sic, ar. ti i c.i. de consec.dist.i.c.i. de consec.di.ii.c.tribus.secundùm Host.

ADDITIONES.

a ¶ Cõcurrere possunt.No.Ale.super rub ff.de iu,om,iu.post glo.ibi, & quod utraque,Io.de Imo,in rub,de of.deleg.&le,in ru.de of.eius , cui mãdatũ, Bal.in l.more,ff.de iurisd.omn.iud.& Spe.in ti.de off. deleg.in prin, & in tu.de or,in prin. Zac.

b ¶ Cum ex officii. Adde ut per Ro.consi.446.

SVMMARIVM.

1 *Clausula,liberam habeas facultatem,non habilitat inhabilem.*
2 *Ad ordines quilibet præsumitur idoneus,nisi probetur contrarium.*

CAP. V.

Ex parte. Sacerdos qui ex iusta cã sibi facit abscidi uirilia,ꝑt,ut prius,offiũ sacerdotale exercere.h.d. In prima q̃rela ꝑsbyteri. In ſcda ,puisio,ibi, quĩ. Casus li. Quidã ꝑsbyter sentiens periculũ lepræ sibi imminere, fecit sibi præscindi virilia,quæritur an possit in officio suo ministrare? Respondet Papa quatenus,si est ita,& aꝰ idoneus est,exequi officium suum liberam habeat ptãtem.No.i.q̃ incisio uium proficit ad curã morbi lepræ,& sic uſ q̃ lepra ,pcedere instinctu luxuriæ.No,quod nõ solum in infirmitatibꝰ ai,minus malum est eligẽdum xiii.di.per totum, sed etiam corporis.No. q̃ † per hoc verbum,liberam habeas facultatẽ,non habilitat alias ad actũ inhabilis,sed supplet inhabilitas,& posset in duci contrariũ.† No.in materia irregularitatis regulã ,pcedere affirmatiue,q̃libet ad ordines censetur idoneus. [a] nisi in iure reperiatur ,phibitus.Opp.quod absciſſius nõ possit ,promoueri.55.dist.c.si qs absciderit c.q̃ partem,cum fi.Sol.dicit gl. quòd absciſſus ex indignatione repellitur.absciſſius ãt iusta cã ad uitãdũ morbum lepræ hic nõ impeditur,ut hic.Item ,phibetur,q̃ obtentu religionis se eunuchauerit,eo quod eunuchos voluntarios diligit Deus,nõ ex necessitate.33.q.v.c tunc saluabitur.Iv.dist. c.si qs egritudine.Item est rõ,qa nõ est aliqs dominus membrorum suorum,ff.ad le.Aq.l.liber hõ.Cõtra hoc gl. opp. de lib.& si dãnum.§.i.si ipse.ff.de pec.ubi dr̃,quòd naturaliter licuis licet in corpus suũ sæuire,& ꝑter hoc damnum hic de peculio serui non deducitur.Sol.dicit Host.q̃ illud ẽ uerũ de iure naturali primæuo cõi oĩbus animãtibus,Inst.de iure natu.pri. q̃ rõne carẽt,nec iniuriam facere possunt.ff.si qua pa. fecit.l.i. §.i.Vel dic,q̃ licet quo ad hoc,ut dominus nõ deducat de peculio,tamen aliàs nõ licet,imo uenit puniendus,ut l.omne.§.q se,ff.de re mil.& hoc ibi no.gl.

ADDITIO.

a ¶ Censetur idoneus.Facit q̃ no.Bal.super rub.C.qui accu.non poſſ.Barba. si vero,§.qui pro rei,ff.qui sat.co.& Spe.in ti.de prob.§.i.uer. restat. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Mutilatio membri enormis impedit quem promoueri ad ordines,nisi ꝑ dispensa.*
2 *Iniuria enormis dicitur omnis iniuria habens in se membri mutilationem.*

CAP. VI.

Exposuisti. Mutilatus manu si fuerit promotus in abbatem,q̃ carebat altera manu.cõsultus Papa rndet,quod cõis diuisio.Scda ibi,nõ igitur.Casus lit. Quidã ,pmotus fuit in abbatem,q̃ carebat altera manu.cõsultus Papa rndet,quod cum ipse ꝑ tanto defectu non possit ad sacros ,promoueri.& ipse hoc tacuerit in sua ,pmotione,ab offõ abbatiæ debet perpetuò remoueri.B.† No.q̃ libet enormis defectus,& mutilatio pis mẽbri impedit quem promoueri ad ordines. † Sedõ no.q̃ enormis dicitur defectus,vt vulnus enorme,& ꝓsequẽter iniuria,quæ hẽt in se mẽbri mutilationẽ. No.3. quòd inhabilis ad ordines promoueri non potest ad Abbatiam de iure communi,& hoc quia debet esse sacerdos,ut dicit gl.& sic inhabilis ad unum connexorum , est inhabilis ad reliquum. No.4. quòd ꝑ motio,& prouisio subreptione comperta,& veritate , retracta tur tanquam nulla,quasi non transeat in rem iudicatam. No. quòd promouendus in abbatem debet exprimere suas inhabilitates tempore promotionis.No.quòd mutilatio membri manus non uidetur quem pellere à minoribus. No. quod in minoribus existens potest promoueri in abbatem. Vlt. no.

2 no q̃ abbatia dr̃ officium.[a] Op.q̃ de digito impeditus repellatur.de cle.ægro.c.præsbyterum.Sol.promoueri impeditur manu debilitatus,vt hic.idem si debilitatus alio membro,ꝑ qđ impediatur exercitium officij,ut digito in casu in quo impeditur, est secus,quid si careret dente?dic q̃ non impeditur,ff. de ædil. edi.l.cui dens. Idem dicit Host.de partelinguæ,dummodo nõ impediretur organum,uel loquela,nam balbus,& blesus est,q̃ ratiõe loquitur,ff.e.l.idem Offilius §.fi.ad hoc quod no. sup.c.ii. dicit etiam q̃ religiosum promoueret de gratia , dũmodo lõq posset.77.di.c.fi.& pen.Opp.ii.q̃ ꝑ quocũque defectu non repellatur qs ab ordinibus.5.c.i.Sol.repellit,ꝑ enormi,sed non ꝑ leui,vt ibi dicit gl ii.Op.qđ hic non debeat ab abbatia remoue ri.5.de æta.& qua.c.tuam.16.q.i.c.legi.50.dist.c. accedens. Sol. dicit Io.q̃ potius remouetur pp scandalum, q̃ pp irregularitatẽ,hoc non placet gl ideo dicit,quòd si q̃rit an possit qs promoueri ad solicitudinẽ abbatiæ,non quod sit Abb.sed qdã factor , aut administrator,sindicus,uel celleratius,& ad hoc benè ꝑtir regularis ,pmoueri.No.bn si q̃r.† an possit ad abbatiã ,pmoueri, de rigore nõ,maximè ubi tacuit defectũ irregularitatis,& idem esset,si non tacuisset,qa dẽt esse ꝑsbyter.de dispẽsatione autem ꝑ.fic loquitur.c.tuã.qđ ãt abbas dẽat esse nõ irregularis , patet de elec.ne pro defectu,ubi æquiparantur ecclesiæ cathedrales, & regulares,& sic vr̃,q̃ sit nomẽ honoris, nihilominus oneris , & laboris,al. dictũ Gregorij,& vide in d.c.tuam.in gl.& Gul.in e.i.de reser.Gl.non respondet ad c.legi.dic q̃ non loquitur de abbate,sed de monacho,inquantũ dicit,quòd in illo nõ requiritur personæ integritas.Inn.vr̃,quòd abbas per solã irregularitatem non remouẽatur.Sed cã,ꝑ q̃ remouetur, est taciturnitas defectus,quæ peccatum est,ꝑ quod non hẽt executionem ordinis sic susceptꝰ,de renun.c.nisi.§.personæ.Dicit aũt quòd ,pmouendus debet ꝓfiteri crimina,de quibus cõfessus ẽ, aut cõuictus,aut deprehẽsus,uel quæ aꝰ sunt notoria.50.d.i.c. si ille.ad alia non tenẽt,sed securius est.si ille confiteẽ,& dispensẽt,ut ulteriùs nõ accusetur.24.di.c.fi.Dicit etiã Host q̃ tenẽt il la prodere,q̃ post pniam impediũt ordinis executionẽ, q̃ notan tur fm eũ ī ꝓdicta decre.nisi.§ propter conscientiã.uel ad contraria dic,q̃ hæc Abbatia reqrebat ordinẽ,ɔria nõ, secundũ Inno.dic.Host.& Io.An.opp. q̃ impossibile fuerit hanc promouebique manus subreptione.benè.n.cæcus fuisset,si in benedictione manuum episcopus promouens de defectu inhabilitatis non perpendisset.Sol.dic q̃ ,pmouit eũ non ordinando , sed confirmando.sup.de æta.& qua.c.tuam,secundũ Host. vel secũ dum Abb.fortè per foramẽ cappe traxit unam manum,& eãdem iterũ traxit unam manum,& eãdem iterũ traxit revoluerit,eo quod eunuchos voluntarios diligit Deus,nõ ex necessitate.33.q.v.c tunc saluabitur.Iv.dist. c.si qs egritudine.Item est rõ,qa nõ est aliqs dominus membrorum suorum,ff.ad le.Aq.l.liber hõ.Cõtra hoc gl. opp. de lib.& si dãnum.§.i.si ipse.ff.de pec.ubi dr̃,quòd naturaliter licuis licet in corpus suũ sæuire,& ꝑter hoc damnum hic de peculio serui non deducitur.Sol.dicit Host.q̃ illud ẽ uerũ de iure naturali primæuo cõi oĩbus animãtibus,Inst.de iure natu.pri. q̃ rõne carẽt,nec iniuriam facere possunt.ff.si qua pa. fecit.l.i. §.i.Vel dic,q̃ licet quo ad hoc,ut dominus nõ deducat de peculio,tamen aliàs nõ licet,imo uenit puniendus,ut l.omne.§.q se,ff.de re mil.& hoc ibi no.gl.

ADDITIO.

2 ¶ Dicitur officium.Fel.in c.quæ in ecclesiarum , de consi. colum. xxvii. uer. fallit.v.seu declaratur ibi,hunc est.adde tu,q̃ est etiam dignitas , no.istud in e.decernimus,inf.de iud.Fel.in c.pastoralis,col.iiii.uer. utrũ ergo abbatia , infra.de of.deleg.bon.tex.in c.apostolicæ,de priuile.lib.vi.tex.in cle.&si prælatus.& ibi Cardi.q.i.de rescrip.& Fel.in c.meminimus, col. ii. uersi. ulterius quæro,inf.de accu.& ibi firmiter tenet, q̃ abbas debet præferri omnibus prælatis post episcopum,quod fuit originale d.Bal. in all.c.pastoralis, in glo.in uer. superiores , quem ibi sequuntur Mod. & Fel. col. iiii.uerſ. in glo.in uer. superiores, licet Gemi.in c.quamuis,il i.de præb.lib.vi.teneat cõtrarium.Ego tamen pro concor.Doc,dicerem,quòd opin. Gem. procedat in actibus processionalibus,& in ecclesia,in qua ille prælatus habet dignitatem,si ita dicter consuetudo,aliàs secus:in aliis uero semper præcedat abbas,& ita uidetur tacitè sensisse Fel.loco prox.all. utrum autem habeat abbatissa dignitatem,tene etiam,quod sic per text.in c. indemnitatibus , & ibi Gemi.in ii.not.§.utrum,de ele.lib.vi.uide in præal.ca. meminimus,ver.ulterius quæro,colum.iii.de accusa.legitæ habent bon.tex. in l. generalis,C.de sacrosan.ecc. Zac.

¶ Circa hoc,an abbas,uel abbatissa dicantur esse in dignitate, primò de abbate,uide Inno.in c.de mulca,de præben.in ult.col.ubi dicit in gl. in uer.per bonatus,q̃ abbas non dicitur esse in dignitate,de quo etiam per Io.Mo.in c. indemnitatibus,e.ti.lib.vi.& in c.inquisitionis,de hær.eod. lib. & uide quæ dicit in antiquâ,de priuil. & ꝑ Fel.in rub.de maio. & obed.in illa difficultate,ubi agitur de prælatione monachorum,& canonicorum regularium,de Abbatissa autem uide B.Th.in iii.di.cxv.ar,iii.ubi dicit,quòd Abbatissa non dicitur habere prælationem ordinariam, & an abbatissa contineatur appellatione abbatis,uide pulchrum conf.Raph. Com. nu. 121. An. Bran.

SVMMARIVM.

Corpore uitiatus an & quando impediatur promoueri ad ordines?

CAP. VII.

Thomas. Carens ungula pollicis,dummodo sit fortis in pollice,ad sacerdotium licitè promouetur.h.d.Primò ponit monachi. casum.Secundò conditionale mandatum,ibi,quo circa.Casus lite.Thomas monachus dũ esset in annis puerilibus cõstitutus,quædam barra ferrea casu fortuito cecidit sup pollicẽ dexterę manus ipsius, ita q̃ vngulã auulsit ab eo;dubitatur utrũ possit ad sacerdotiũ ,pmoueri?Rndet Papa,quòd si potens est in ipso pollice ad frangendum Eucharistiam,& aliud canonicum non obsistat,propter talem deformitatem non debet impediri,quominus debeat ad sacerdotiũ promoueri.B.No.i.summarium.No.ex hoc quòd defectus in aliquo mẽbro non impedit quem promouendum , quando non generat scandalum,nec reddit eum impotentem ad exercitiũ officij sacerdotalis.Oppo.quòd impediri debeat ad ,pmouendum.inf.de cle.ægro.c.præsbyterum Sol.pro modica deformitate non debet impediri,ut hic,ꝑ magna sic,ut ibi. Vnde si totũ
1 digitum,uel pollicem perdidisset,non posset promoueri.† Procuius doctrina latiori dicit glo. aduertendum , quòd quidam sunt corpore vitiati sponte,quidã casu.si sponte, & nulla causa intercedente legitima,& ordinandus repellitur,& iam ordinatus deijcitur lv.distinc.c.qui partem,& c.si qs à medicis,xxxiiii, dist.c.maritum,secundum glo.dicit.Docto.hoc uerum,quãdo totum membrum amisit.Idem si partem,& deformitatem generet,vel scandalum,vel impedit eum ad exercitiũ officij.Idẽ si est notorium quòd se abscidit,aliàs autem dicunt,quòd promoueri posset.Ad prędicta alle.55.dist.c.qui partem.quandoq; dicit glo.iusta causa intercedente,& non prohibetur ab ordine, ut si fecit timore lepræ,uel aliter , nisi generet deformitatem, quia tunc in omni casu repellitur.55.distin.c.lator, & c.si euangelica.Idem si reddat eum impotentem ad exercitium officij. Secundò casu principali,quando est corpore vitiatus casu, & tunc dicit glo.aut in magnis membris,& repellitur,& reijcitur, si deformitatem generet.55.distin.c.si euangelica.Inter magna
a membra[a] enumerant Docto.oculum,pedem,nasum manum, si alterum ex his amisit. unde dicebat Gulie. quadrupliciter sumi uitium corporis.Aut ex defectu membri, aut inhabilitate , aut diminutione aut augmento,hæc vera, vt tales deijciantur i-distinctè ab altaris ministerio,nisi fortè in religioso dispensetur in pede ligneo,qa latet.In bũficio uero deficitur, si hoc tacuit fraudulẽter ſ.c.prox.posset tamen cum tali etiam per Episcum dispẽsari.q̃ haberet,vel ꝑbẽdã,vel personatũ,uel ecclesiam, uel Abbatiam,de hoc de æta-& qua c.tuam.& si sit præsbyter possent sibi concedi ſpectantia ad officium sacerdotis, præter altaris ministerium.supra e.c.significauit.& quo ad illud necesse est alterum subrogari,sic intelligitur.50.dist. in sum. Quandoque debilitatio est in paruis membris.& non impeditur,si deformitas modica sit,& sine culpa sua,vt hic:si autem culpa sua in talem modicã deformitatem ĩcidit,de misericordia toleratur.5.c. i.Quæro quare dr̃ pollex?dic quòd digitus ẽ grossus,sic dicius, qa iter cæteros pollet virtutibus,& ptãte,secundũ Io.An. Ant.

ADDITIO.

2 Magna membra.Vide Bald,in rub. C.de uin.lib,ubi dicit, quòd homo habet septem maiora mẽbra,in quibus tamen non enumerat oculum, nasum,nec manum.Idem tamen Bald.in l.data opera,col.antepe. C. de his qui accusa. non possunt,ponit oculum pro membro,& nasum,& aures, Bar. autem in l.non sunt liberi,ff.de ſta.ho.uult quòd digitus non sit membrum , & infert ad statutum ,quo cauetur,quòd amputanti aliquod membrum amputetur idem membrum.si enim aliquis alicui amputauerit digitum, non debet sibi digitus amputari,sed de istorum ueritate,uide Angel.Aret,in tracta.malefi ciorum,in uersicu.membrum,cum his quæ ibi addit Aug. Ariminen. Seb.Sap.

De Bigamis non ord. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Bigamus quare non potest promoueri ad sacros ordines?*

Quia inter cæteras irregularitates bigamia non modica re-
1 putatur,ideo &c.† Quæro quare bigamus non ,pmouetur? dic q̃ quatuor causæ assignantur,q̃ notantur.26.di.in sum.Prima, ꝓpter defectũ sacrĩ ℸ.e.c.debitum.Scda ꝓpter ꝓrogatiuã ordinũ.26. dist.c.una.Tertia,qa ꝑsumit incontinens qui una mortua transiit ad aliã.82.dist.c.,pposuisti.Quarta,qa non hẽt frontẽ horta ri in castitatẽ,& viduitatẽ q̃ virgia frequẽtauit, vel q̃ cũ uidua ɔxit.26.d.c.una.Materia hr̃ §.xvi.di.34.di.c.si qs.§.qđ ergo,usq. ad fi.di.& 84.di.c.q̃sqs,& 28.q.vi.p totũ,&repetiti vi.An.đ B.

CAP. PRIMVM.

Vt bigami. Non summatur Casus lit. Bigami pœnitẽtes, & mariti repudiatarum ad sacerdotium promoueri non possunt.B.Not.hic 4.qualitates ī homine repellentes quem ab ordine. Bigamia est duplex,uel quãdo qs habuit duas uxores,uel recipit uxorẽ repudiatam,i.separatam ꝓpter diuortiũ.50.di.c.si quis uiduam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

viduã, qđ nõ ꝓcedit hodie, de diuor. c. gaudemus, ſm unum in tellectũ, vel ſeparatam ꝓp conſanguinitatẽ, vel ꝓpter aliã cãm iuſtã, & iam cognitã, itẽ pœnitentes. No. q ſtrictè dicitur bigamus, q habuit duas vxores. Opp. ſm hoc nulli poterunt ꝓmoueri. qa quilibet pœnitẽs eſt. Sol. dic q pœnitẽtes repelluntur publicè. 55. di. p totũ. Et qñ, & q ſolẽnitates exigant, vt dicat̃ publica pœnitẽtia, vide 50. di. c. in capite. vide gl. q aſſignat rõnẽ, quare bigamus repellit̃ ab ordine, dic ut dixi. §. ſuper rub. An. de Bu.

SVMMARIVM.

1 *Bigamus ordinatus non recipit ordinum executionem. nu. 5.*
2 *Ordinatus contra mandatum Apoſtoli recipit characterem, & habitum ordinis. nu. 5.*
3 *Bigamus eſt irregularis de iure diuino. nu 6.*
4 *Papa non multum de facili diſpenſat contra legem Apoſtoli, uel concilij, citra papam uerò nullus diſpenſat.*
6 *Bigamus an poſſit diſpenſari per Papam?*
7 *Caſus in quibus Papa diſpenſare non poteſt, uide remiſſiue.*
8 *Bigamus quibus modis quis dicatur, & quare dicatur?*
9 *Epiſcopus depoſitus, per ſolum Papam diſpenſatur.*
10 *Diſpenſatio ubi non eſt reſeruata, quando iudicatur conceſſa inferioribus?*

CAP. V.

Super eo. Cum bigamo, q ordinatus eſt ad ſacros, nõ diſpẽſãtur, & ordinator priuabitur ptãte ordinãdi, niſi cum eo fuerit diſpenſatum. h. d. Primò recitat conſultationẽ. Secundò dat̃ reſponſio, ibi, reſpondemus. Caſus liter. Quidã bigami, ꝓmoti fuerũt ad ſacros ordines. quærebatur an deberẽt in ſuis ordinibus miniſtrare? Reſpon. pa. ꝙ ordinato res ipſorũ ſunt ptãte ordinãdi priuãdi. Et ordinati ad ſacros ordines non debẽt in ipſis ordinibus remanere, quia contra Apoſtolum cũ bigamis diſpenſare non licet, tamen cum ordinatoribus diſpenſari poteſt, vt poteſtate ordinandi non priuentur. B. No. i. pœnã ordinãtis bigamũ, & ordinati bigami hic expreſſam † Et ex hoc no. q bigamus ordinatus non recipit ordinũ
1 executionẽ. [a] Et nota q carẽs ordinis executiõe, eſt habilis ad recipiẽdã ordinis depoſitionẽ, & ſic capax eſt depoſitionis, per qđ videtur, q depoſitio ab ordine aliq̃ operetur in ſuſpẽſo ab
2 executione, quia tollit ipſam executionẽ. † No. 2. q ordinatus ẽt ℨ mãdatũ Apoſtoli recipit characterem, & habitum ordinis.
3 † Nota. iii. q irregularitas bigamiæ vr̃ de iure diuino, quia hẽt
4 ortũ a ritu Apoſtolorũ. † No. iiii. q inferiores à Papa non pñt ℨ legẽ Apoſtoli diſpenſare, q̃a nec ℨ legẽ cõcilii, cũ nec Papa ꝺ facili diſpẽſet, de ren. c. poſſ trãslationẽ. No. v. hæc ꝙuertibilia, nõ ꝓt quis facere contra legẽ, vel diſpenſare, & faciens contra legẽ, vel diſpenſans puniſ, & ſic ecõuerſo, ubi quis faciendo cõtra ius punitur, ibidẽ diſpẽſare nõ põt. No. vi. q permittitur ptãs diſpẽſandi cũ ordinante bigamũ, & non cũ ordinato, imo prohibetur, & ꝓ hoc patet, q cũ bigamo ordinato nõ diſpẽſat Eps,
5 ſic cũ ordinatore, de quo. inf † Obuiat vnũ decretali, q̃a vr̃ diſpenſare poſſe, ut bigamus fiat ſubdiaconus. 34. diſt. c. lector. & ibi patet, q non ſolũ Papæ hoc licet, ſed etiam inferioribus. glo. hic attingit tria. Primũ, an bigamus ordinatus characterem recipiat? Secũdũ, an dato q recipiat, uel non, quis cum bigamo diſpẽſet? & primò quid de epiſcopis? ſecundò quid de Papa? Ad primum hic attingit glo. iiii. in fi. di. cit, q ordinatus bigamus recipit characterem in quocunque ordine ordinetur. 50. diſt. c. q-
cunque. & c. pœnitentes. hæc tenet gl. Goff. hic, & Hoſt. in ſum. huius titu. §. fi. ubi reprehendit Nicola. Furioſum ad̃s Finxatã, q dicit q bigamus nõ plus recipiebat ordinẽ, q̃ aſinus, nõ tamẽ gaudet priuilegio clericali, ut eo ti. c. i. lib. 6. Ad ſecũdũ, an epiſcopus diſpẽſet: dic quòd aut vult diſpenſare in minoribus, & hoc uidetur ei conceſſum per d. c. pœnitẽtes. 50. diſt. quod ſecũ dum glo. intelligitur de minoribus, & hoc tangit glo. in uer. diſpenſare. & tenet Hoſt. per d. c. quicunque. & per c. cognoſcamus. 34. di. & in hoc differt à ſeruo, qui nec ad minores promouetur. de ſer. nõ ordi. c. 1. & ii. ſed hoc non placet Ioãni Andreæ in bigamo per decre. vnicã ℨ. c. ti. li. vi. ubi idẽ ten. Frã. Verc. aut vult diſpenſare ad ſubdiaconatũ, uel ad ſacros, & ſup hoc ſunt opi. Prima, q in ſubdiaconatu, licet nedũ Papæ, ſed ẽt eps diſpẽſare, ut in d. c. lector. ad hoc, quia ꝓhibitio Apoſtoli, ſolum reſpiciebat diaconatũ, & ꝓsbyteratum. Secunda fuit opi. quam ſubdit gl. & fuit Roger. ut dicamus, q olim ſecundũ ſtatutum primitiuæ eccleſiæ poterant epi in ſubdiaconatu cum bigamo diſpenſare, q̃a ſubdiaconatus nõ erat ordo ſacer. hodie ãt n pñt q̃a ſacer eſt. de ætа. & qua. c. a multis. §. de ſer. nõ or. c. miramur. Tertia fuit opi. quã ponit gl. in uer. q dã, & hi dicunt, q epi pñt diſpenſare cum bigamis ꝓmaioribus ordinib. & ꝓbant, quia epi diſpenſant cũ criminoſis, de iud. c. at ſi clerici. §. i. q pariter ſũt, ſicut bigami, & ab Apoſtolo ꝓhibiti. 25. di. c. unum orarium. §. nunc ãt. ergo & eadem rõne cum bigamo. Non ob. q non diſpenſat eps cõtra Apoſtolum, quia Apoſtolus non ꝓhibuit diſpenſari, licet prohibuerit ordinari, ſecundum Goff. Item datur inſtantia, quia Apoſtolus prohibuit ordinari percuſſorem, & de ſinquente, & tamen diſpenſatur ab epo cum eo, ut dic. gl. Quæ-

ta fuit opi. Hug. q non poſſunt epiſcopi diſpenſare per c. nuper, & c. a nobis. † c. ti. & hoc dixit, ſiue ſit bigamus, ſiue ſit uiduarũ maritus. all. 50 di. c. non confidat. all. di. c. nuper, & di. c. a nobis. Non ob. q eps diſpenſet cum criminoſo, quia dicit gl. p multa uerba, quòd facilius permittit diſpenſatio cum criminoſo, quia uitium pœna delet̃ur, & incipit eſſe quis quod nõ fuit: ſecus in defectu bigamiæ, quia nec baptiſmo, nec pœna deletur, phibet. n. pp defectũ ſacri diuiſi. q defectus ñ poteſt baptiſmo, uel quibuſcunq; pœna integrari, ergo non poteſt per epm diſpenſari. hanc opi. ẽ uera per c. ſi ſe. ti. li. 6. ſiue uelit diſpẽſare in minoribus, ſiue
6 in ſacris. † Ad tertiũ nihilquid eſt bigamo diſpẽſet Papa? Hug. voluit tenere, q nõ, q̃a vitiũ tollere i bigamo nõ depẽdet a pñte Papæ. ſurgit. n. a defectu diuiſi ſacri, quẽ integrare nõ pt Papa, ergo nec diſpenſare. Ad hoc, q̃a cũ Deus cætera poſſit, nõ ſe virginem poſt ruinam ſuſcitare. 32. q. v. capit. ſi Paulus. & C. de rap. vir. li. Ad hoc quia non pt diſpẽſare cum monacho, ut ꝓpriũ habeat, uel cõtinentiã abiuciat, de ſta. mo. c. cũ ad monaſterium. in fi. Sed die, vt ibi, quia poteſt maxima cauſa ſubeſſe. Glo. in hoc tenet, quod ꝓtãs Papæ ex hoc minui non uꝫ, & q poterit Papa diſpenſare cũ bigamo. hoc tenet Hoſ. & fortificat eius opi. Si diceretur, q irregularitas nõ ieſſet annexa bigamiæ de iure naturali, ſed ſolùm de poſitiuo, & q quẽ non eſt
7 bigamũ, non ſit de eſſentia ordinis, patet, q̃a uerũ ordinẽ recipit, ut di. glo. qđ non eſſet uerũ, ſi illud eſſet de ipſius eſſentia. circa autem illa, q̃ ſunt iuris poſitiui multũ poteſt Papa, de quo qui ſi ſint le. c. p venerabilẽ, ſup glã. de conſeſ. præb. c. propoſuit. Hoc ꝓfirmat. q tenet Inn. de ren. in c. n. ſi cum pridem. §. ſonæ verò irregularitas, quia omnis irregularitas ſit a iure poſitiuo, & quod ipſe ſcribit in ad. de cle. exc. mi. c. ſi celebrat. Non ob. q ſit contra Apoſtolũ, q Apoſtolus prohibuit ordinari, ſed non ꝓhibuit diſpenſari. Itẽ Apoſtolus Paulus nõ fuit tantus, ſicut Petrus in adminiſtratione, cùm Petrus in hoc fuit maior, ergo in hoc ſuicarius eius maior Apoſtolo, quia ille Petro, ut ſuicarius acceſſit, ideo conſtitutione Pauli nõ aſtringitur. x. diſt. decretales. §. i. Item & ſi teneretur, q ſit par, tamen adhuc non cõſtringeret, de cle. c. innouuit. & ſic Apoſtolus ꝓhibuit ordinari perculſorẽ. & tñ Papa diſpẽſat, de quo de hom. c. licet. decle-
percuſſ. ce. & vt. ſecũdũ Hoſt. de quo per eum hic in ſum. huius ti. in fi. & idem Iac. Tan. Inn & Abb. & eſt communis opi-
7 de hoc in c. lector. hic ali. † Omnes ãt caſus, in quibus Papa diſpenſare non poteſt, uide in Spe. de leg. in trac. diſpenſationis, &
8 nunc breuiter. † Quæro de q bus bigamis log tur ? rñdeo, q de bigamis ueris, uel interpretatiuis. unde bigamus dr̃, q̃ exiſtante ꝓmiſſam uiola. 27. q. i. c. quot quot. ſed dicunt Doctor. q talis eſt diſpenſabilis, ut ℨ. de cle. coniu. c. ſanè il li. & ℨ. c. pen. Secũdò dicitur qui contraxit cum uidua, uel corrupta. 33. diſt. c. manifeſtũ. ℨ. c. debitum. & capitu. a nobis dicunt Doctо. quòd ultra contractum exigitur, qđ cognouerit, & proceꝺt quod dicit gl. eſt ignorauerit ipſam corruptã, & eã credebat uirginẽ. 32. di. cæterum ad ſacrũ. Tertiò qui ſcienter cognouit uxorẽ adulteratã. 34. di. c. ſi cuius, & c. ſi laici dicunt Doct. quòd etiã idẽ eſt, ſi ignoranter ſecundũ Hug. Lau. Ray. & Io. And. eſſe uerũ, cùm hic nõ agatur de vitio ordinandi, quo caſu requiritur ſcientia, ſed de defectu ſacramenti, q̃ ẽt ignorans pati põt unde dicit Hoſt. q de cũdũ Ouidiũ, Caſta ſit quam nemo rogauit: nõ eſt ſine pœna. lo promouere coniugatum, remittit ad ſum. eod. titu. §. i. & Iſtorũ ſecũdùm glo. quidam ſunt bigami interpretatiue, quidam ad legẽ ꝓmotionis, quidam pp ſcẽi defectum, ut mariti virorum, & corruptarum, & qui cognouit vxorem adulteram. Aliqui non pp defectum ſacramẽti, ſed pp intentionem cum ea re ſecuto. ut in c. nuper. & c. a nobis. Item ille verè dr̃ bigamus, q diuerſis temporibus ſucceſſiue habuit duas uxores. 26. diſt. deinde. Vnde ꝓprie dr̃ bigamus quaſi binæ uxoris maritus. ſic monogamus q habuit unã tñ. 26. diſt. c. vnius. ſic dr̃ trigamus, & octoganius. xxi. q i. c. aperiant. Venio ad q. Doctorum, & ꝙ facilius debuerit diſpenſari cũ ordinato, q̃ cũ ordinatore, ut patet. ℨ. de trans. la. epi. c. ii. Sol. in ordinatore fuit ſola culpa, in ordinato ãt irregularitas, & culpa, ideo difficiliùs diſpenſatur. contrarium procedit, qñ in ordinatore fuit culpa, & non in or-
9 dinato. † Quæro, per quem poterit diſpenſari cum ordinatore? Dic q poterit diſpẽſari per Papam, ſi eſt notorium, ſecũdũ Hoſtien. qui dat hoc pro regula, q in omni caſu, quo meretur Epiſcopus depoſitionem, ſolus Papa poteſt diſpenſare, ad quæ ſolũ ſpectat depoſitio. ℨ. q. 6. c. quamuis, & c. multum, & c. cum eius regulariter ſit ſoluere, cuius ẽ ligare, de ma. & obe. c. cum inferior, de trãſla epi. c. ii. §. i. & ſic non obſt. q dr̃ Papa hic

non

ADDITIO.

2 ¶ Ordinum executionem. Adde tamen, q recipit characterem, no. Rõ. decr. 452. incip. Quoddam, in no, Spe. in ti. de big. in l. bel. Berth. de Fir. in trac. de epiſcopo, in prin. & per Arch. xxxviii. di. c. lector, & 34. di. q. iquis. & Card. in cle. 2. in op. de ſta. & qua. Zac.

non reſeruaſſe, de ſen. excom. c. nuper, ad hoc de tempori. or-
10 dim. c. nec epi. c. dilectus, & c. literas. † No. ergo limitationem ad id, quod dr̃, vbi reſeruata nõ eſt diſpẽſatio, ſed conceſſa vr̃ inferioribus, q̃a iſtud eſt verũ, niſi diſpenſetur vbi pœna ſit pa reſeruata, quia tunc intelligitur reſeruata diſpenſatio.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſante cauſa efficiente, non ceſſat effectus iam impreſſus, nu. 2.*

CAP. III.

De bigamis Bigamus vxore viuẽte, vel mortua, nõ ordinatur. hoc dicit. Caſus liter. De ꝓsbyteris bigamis, & viduarũ maritis idẽ iuris eſt, quo ad promotionem, quia contra ſententiam Apoſtoli ordinari nõ
1 debent. B. † No. q ceſſante cauſa efficiente, non ceſſat effectus
2 iam impreſſus. No. ii. quòd bigami, vel viduarum mariti, in ꝓsbyteros ordinati carent executione, nec ad officiũ debẽt admitti. No. q bigamus propriè dicitur, qui duas habuit vxores. Opp. i. quod hæc ſunt incompaſſibilia, quæ eſſe præsbyterũ, & bigamum, cũ bigamus ordinari nõ debeat, vt patet. ſup. duob. ꝙ proximis. Sol. intellige, q ꝓsbyteri erant de facto, poſſet ẽt intelligi de presbyteris, q poſtea cõtrahendo bigamiã incurrunt. inf. c. proxi. tu dic, q ſi ordinentur bigami, recipiunt or-
3 dines, & carent executione † No. tex. q ceſſante cauſa efficiẽ te defectum, non tollitur defectus impreſſus. Gl. eſt clara.

ADDITIO.

1 Ceſſat effectus. Vide Bar. in l. Titia. §. Imperator, col. 4. uer. pone quod filii. ſlad. in ti. & Bal. in l. ſi. p ea, in 8. q. C. man. ubi declarat iſta procedere, qñ effectus eſt ſumminatus de iure communi, ſecus ſi de iure extraordinario, ſequitur Decius in c. cum ceſſante, col. i. inf. de app. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Verba quæ de ſui natura poſſunt intelligi de iure, & de facto, intelliguntur ſecundum quod magis propotionatur, aut iuri, ut facto. 2.*
2 *Veritas an & quando præferatur opinioni, uel econuerſo?*
3 *Bigamia an influatur ex ſecundo matrimonio de facto contracto, & inducde?*
4 *An aliud ſit eſſe talem, uel haberi pro tali? uide inf. eo. c. ſi. in 3. no.*

CAP. IIII.

Nuper. Qui mortua vxore promotus ad ſacros cum ſecunda contraxit, & eam cognouit, bigamię pœnã incurrit, licet bigamus nõ ſit. Et i. ad caſum ꝓpoſitũ alle
1 ga pro ſua parte. Sed ò ℨ tia. Tertiò ſoluit. Sexta, ibi, licet. Terea ibi, nos autẽ. Caſus lit. A papa ſcitũ fuit, nunqd in ſacris ℨ-
ſtimatus, ſi ℨxerit matrimoniũ cũ muliere ſecũda, poſt mortẽ primæ, bigamus diceret, & an poſſet ad ordines ꝓmoueri, ſeu in ſuſceptis miniſtrare, & an cũ eo poſſet diſpẽſari: papa all. ꝓ. & ℨ & primo vr̃, q iducaſ bigamia, patet, q̃a ille dr̃ bigamus, qui ℨmoniũ ℨxit cũ ſecũda, & eã cognouit, qñ ãt ius ad actũ
2 contrahendi matrimoniũ ℨnendo, q̃ ponderat iuris effectũ, ergo ſolus effectus matrimonij de facto cauſabit bigamiã. qđ autẽ ius ꝓdicat in pœnis factũ: apparet, q̃a lex punit aliquẽ infamia, ſi duas duxerit vxores, & tñ eſt impoſſibile, q duas de iure, & ef-
3 ſectu ducat vxores ſecũdò hoc apparet ex canone, q dicit, qđ ſi ſacerdos ꝓsbyter nuptijs non permiſſis ſe immeſceat, q̃ ſuſpenſus eſt, & tñ apparet ibi nuptias ad factũ referri. Contractus ergo matrimonij de facto inducit bigamiã. In ℨrium eſt, q̃a vbi lex põ
4 dicat aliqđ eſſe ad pœnã, dẽt attendi id, q eſt in veritate, non q̃ in op. in veritate aũt nõ eſt mrimoniũ. ergo reiecto, qđ eſt in op. nõ erit hic bigamia. Sed ò ſi eſſet verũ, qđ ℨhens de facto eſſet bigamus, iã ſequereꝺ. q q cũ una ꝓtraxit, bigamus eſſet. ℨm apparet, q̃a paria ſũt aliqđ nõ eſſe, vel nullũ eſſe, & ſic ſequeret ꝙ bigamus eſſet, q ℨxit cũ duab. prima uiuente, licet contra eũ ſecunda nullũ ſubeſſe mrimoniũ. Papa allegationi-
5 bus ꝓpoſit s. ñdet ut in litera. † No. i. q verba, q̃ ſũt natura pñt intellig. de iure, & de facto, ſi, ꝓportionanꝫ in materia, ſ quæ ñ ꝓportionati itellectus iuris, itelliguntꝫ de facto tm̃. Nã q̃ qs dicat duas vxores, vel ꝓsbyter nuptias ℨhat, nõ ꝓt intelligi de iure ad hoc uid. q̃ plenißimè ſcripſi in decre. qđ circa, de ele. in cle. ſed hoc ꝓbat, q ubi ſ materia ꝓportionabili intellectui iuris, & facti ꝓterunt, intelligũt de iure, nã hic nõ eſt verè biga-
6 mus, qñ ℨxit de facto. No. 2. q regulariter ueritas præfert opi. No. q q ℨxit ſcẽi mrimoniũ ā ꝓsbytero de facto nõ inducit irregularitas, ſed qđ æquipollẽs irregularitati, ꝓp intẽtionem cũ ope ſubſecuto. & ſic hẽs, q affectus ad actũ facti deducꝫ ꝓpoller effectui, quo ad effectũ cãndum, licet verè non
7 ſit facto effectualiter, & effectus vocaꝫ, licet nõ fuerit ſecutus effectus, qñ deficit effectus ex defectu iuris. † Op. i. q plus cõſide
8 rat affectus in mrimoniũ, q factũ. inf. de cle. nõ reſi. c. relatũ, ubi gl. & dem. i. hæc ꝺ dõ, de ſpon. c. ſi. Sol. dicit gl. q aliqñ ſubſecutæ materię. lo. An. remittit ad no. in reg. nõ ꝓſunt, de re. iur. in. 6. in q. diputata, dic de hoc, vt per Cy. & Iac. But. in l. ea lege, de condi. ob cauſam. pleniſſimè omnia colligi, &

ADDITIONES.

2 ¶ In facto. No. tamen, q in teſtibus uerba q̃ poſſunt referri ad ius, & ad factum, capiuntur prout ſonant in factum, ut eſt gl. ſin. in l. ſtipulatio iſta. §. hęc quoque. ff. de uer. ob. no. Bar. in l. de ætа. co. ii. circa fi. ff. de mi. & idem eſt in interrogatoriis, q̃ ſ fiunt teſtib, prout no. Bar. in l. i. col. 3. ff. ſi cer. pe-
tа. ubi pulchre per Arer. & mo. Seb. Sap.

b ¶ Veritas prętertur opin. aliquando. Tu dic, q in delictis præfertur opi. no. Bal. in l. ſi quis ſeruo, col. i. C. de fur. Bar. & Alex. in l. diuus, de fica. & Ioan. An. in reg. cum quis, in Mer. l. b. 6. Item in excommunicationib. no. Barto. in l. Barbarius, in 2. col. uer. ſed qđ de ſen. ſpiritualibus. ff. de o. prato. & Arch. in c. ſnia. 11. q. 3. Item in ſpiritualibus. Car. in cle. 2. §. 1. q. 5. de pœ. & re. ubi concludit, q indulgentis non gaudet, qui offert credens indulgentias eſſe offerendum, licet etiam ſit communis op. Zac.

¶ Tanquam. Circa huc de dictione, tanquam, dicas, q regulariter eſt nota impropriętatis, & denotat hęſitationem quandam, ut per Bar. in l. oēs popu-
li, in 6. q. prin. in uer. no. dictionem, tanquam. ff. de iu. & in. & per Bal. in l. apud antiquos, in uer. circa hoc dic. C. de iu. & habetur per Bar. in l. ſi par-
ter. §. fi. de adop. & per Bal. plenius in l. i. in 1. col. C. de hæ. inſt. & in l. me-
minimus, in uer. no. dictionem, tanquam. C. de leg. hæ. & per Bar. in l. i. in vl. col. ff. de o. eius cui eſt manda. turi. & unde glo. in c. ſcelitæ, in uer. tan-
quam. de maio. & obe. & per Bal. in auth. ex cauſa, in 6. opp. C. de lib. prę-
te. & habetur per o lex. in l. peculium. ff. ſi cer. pe. tа. & per eundem in conſi. xxix. in 4. parte Conti. dicitur enim eſſe dictio ſimilitudinis, & ſimilitudi-
nem denotans potius, quam ueritatem, ut in c. quoniam, ut lit. non conteſt. & D. Car. in cle. i. in fi. de uſu, uerum tamen eſt, quod qñ a iure profertur, denotat quandoque expreſſionem ueritatis, ut in c. nimis, in prin. de ex-
ceſ. prę la.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 quia aliud est esse bigamum, aliud hñi tanquã bigamus.ª& sic aliud quẽ esse ciuem, aliud quem hñi pro ciue. & veritas est, ꝙ in actib. iuris, cuius veritatem imprimere pẽdet a potestate iuris, si ius disponit aliquem haberi pro tali, in veritate efficitur talis, sed in actibus in quibus a iuris ptãte non pendet aliquẽ esse talem, si disponit haberi pro tali, non erit verè, sed fictè, vt hic. vide Bar. in l. si maritus. §. i. ff. de adu. & in l. si is, qui pro emptore. ff. de vsuc. Itẽ no. ꝙ sicut in delictis affectus habetur ꝓ facto quando non stat per facientem, dummodo veniat ad actum de proximo, ita & in dicto affectu, ad hoc de despon. impub. c. vnico. lib. 6.

ADDITIO.

2 ¶ Tanquam bigamus. Vide Pe. de Anc. in c. cum ecclesia, de prœben. in 6. ubi dicit aliud est esse canonicum, uel haberi pro canonico. & no. etiã Bal. in prima consti. Digestorum, in fi. prin. ubi dat cautelam ad hoc, ut effectus ciuis habeat priuilegium uerorum ciuium, de quo latè Corse. in singularib. in uerbo, habeatur. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Bigamus quis sit & 2. & 3.*

CAP. V.

1 **Debitum.** †Qui contraxit cum uirgine, licet prius ab alijs fuerit despõsata, bigamus non cẽsetur. Et primò ponit rões. Vltimò respõdet ibi, vnde his. Casus lite. Quidam Meten. episcopus papam consuluit, an si qs duxerit uxorem alter. us post mortem mariti, anteq̃ cum primo carnalem habuerit copulam, & postea eã cognouerit bigamus censeatur? & uidetur, ꝙ sic, ꝙa negari non põt hũc cũ duabus contraxisse Papa respondet decidens oppositum, qd' hic non est bigamus. quod probar sic, bigamiæ defectus imprimitur ex defectu sacramenti vnitatis, quod diuisum ad plures non põt significare vnitatem, & vnionem inter Christũ, & ecclesiam. Illud n. contrahere, qđ põt significare vnitatem inter Christum, & ecclesiã, illud nõ causat bigamiam: illud ãt quod non põt, inducit bigamiã. Ad ꝓpositum duo possum in sacro matrimonii considerari, primò animus, scđo cõiunctio corporis, aut diuisio, vnde in matrimonio hæc duo adsunt, cõiũctio aiorum, & eius oppositũ, diuisio aiorũ, & cõiũctio corporũ. Primũ significat charitatẽ, q̃ est inter Christũ, & aiam iustã. unde dicit Apostol'. Qui adhæret Deo vnus est spiritus cum eo, coniunctio corporum denotat ꝓformitatẽ, quæ est inter Christũ, & ecclesiã, in carne, quã assumpsit in vtero virginali, iuxta illud Io. & Verbũ caro factũ est. Secundò præmittẽdũ est ex hoc, ꝙ significatũ sacri matrimonij non surgit ex cõiunctione animorũ tm̃, sed ex coniunctione animorũ, & corporũ simul. quia sola coniunctio animorum nõ põt significare cõiugium contractum inter ecclesiam & Christũ, cũ illud fuerit pfectũ ex causis ñ solus animi, hoc est charitatis assumptione, sed ex assumptione carnis in vtero virginali, ad ꝙ prohandũ adducit illud, ꝓplasti, nunc os ex ossibus, &c. In quo põdera ꝙ dicit os ex ossibus, & caro de carne, & erunt duo in carne vna, non dixit in spiritu, vel cõsensu vno: postea subiũxit Apostolus. Hoc ãt dico magnũ sacr̃m. vnionis. s. & coniugij Xpi. & ecclesiæ. Si ergo principaliter cõmistio carnis in pfectione sacramenti põderat, apparet, ꝙ diuisio carnis est illa, q̃ defectuosum facit sacr̃m, & nõ sola diuisio animi. Cõcludit ergo primũ assumptũ, ꝙ si quis cõtraxit cũ duabus, & prima non erat ꝓ primũ virum cognita, licet vterq. diuisit aium ad plures. ga tñ non diuisit corpus ad plures & carnẽ, hic adest integritas significata ꝓ sacr̃m, & adest sacr̃m non defectuosũ, & sic hic bigamus non censet, nõ impedit ergo ad sacerdotiũ. ꝓmonẽn. No. i. duo requisita ad mr̃imonium. s. coniũctio animorũ, & commistio corporum, attende hęc requiruntur ad pfectionã sacri, sed ad pfectionem matrimonij non, quia solo perficitur consensu. de spon. c. tuæ. & quod ibi no. No 2. qđ significent partes matrimonij, quia in partem commistionis animorum significat vnionem charitatis in Christum, & fidelem animam, per consũctionem corporũ significat vnionẽ carnis inter Christum, & ecclesiam. Tertiò nota, ꝙ sacramẽtũ matrimonii significat sacramentum inter Christum, & ecclesiam, ga per vnionem aiorum, significat vnionem charitatis inter Christũ & ecclesiã, per coniunctionẽ corporũ significat incarnationẽ, in qua contractũ est matrimonium inter Christũ, & ecclesiã per carnis vnionem, vnde hoc sacramentũ matrimonii potius ex significato dr̃ sacr̃m, q̃ ex se tantum. Et ex hoc apparet, quæ diuisio diuidat sacr̃m, quia diuisio aiorũ nõ, ga illa non perficit, sed diuisio corporũ sic, quia illa opposita coniũctio perficit, ex quo no. ꝙ defectus non requisitus nõ vitiat actũ. Vlti. no. authoritates positas in tex. & no. ꝙ hoc principaliter decretalis intẽdit, & ẽt habes in summario. Opp. primò sup gl. sacramenti. si significatum sacramenti deficiens vitiat, sequeretur, ꝙ virgo, & qui nunquam vxorem accepit non poterit ordinari, quia in eo deficit significatum sacramenti. Iol. dicit gl. ꝙ qñque quis cõtraxit vnicum matrimoniũ, & fidẽ seruauit vni, ita ꝙ nec fidem, nec carnem diuisit in plures, & planũ, ꝙ hic poterit ordinari. Quandoq. nullũ ℨxit matrimoniũ, & tunc in isto non est matrimoniũ, tamen non est diuisus in plures, & sic ei habitu põt proportionari sacramentum matrimonii, & hic põt ordinari, quia iura non exigunt, ꝙ habeat sacr̃m ad significandum sacramentum inter Christum, & ecclesiã, sed requiritur. quòd non habeat defectũ, quia peius est eum habere ẽt defectu, quàm nullo modo habere. Vnde verba Apostoli, quę dicunt, oportet vnius vxoris esse virum, intelliguntur per abnegationem, quia non plurium, per hoc nõ concluditur, ꝙ necessariò debeat esse vnius, imo qui nunquã habuit vxorem melius promouetur, quia nunq̃ ab vnitate remansit. vnde dicit Inno significatio sacramenti non est in eo, q̃ non habuit vxorem, sed non requiritur sacr̃m, sed prohibet defectus, qui defectus non est in eo, qui non contrahit, secundum Inn. vnde simile non requiritur in eligẽdo, ꝙ sit religiosus, sed ex quo fuit requiritur. ꝙ non sit apostata, facit. 26. di. c. acutius. vbi no. Quandoque habuit sacramentum, sed defectũ habuit, ga se diuisit quo ad carnem in plures, & tũc non potest ordinari, vt hic. Ad qđ declarandum dicit gl. in principio, ꝙ triplex sacr̃m designat in matrimonio carnali copula contumax.ª Primũ est vnio fidelis animæ ad Deũ ꝓ dilectionẽ, & charitatem, & de hoc fit hic mentio. ibi, quorũ alterum &c. Secundũ est vnio humanæ naturæ ad Deum, q̃ facta est in vtero virginali per incarnationem verbi Dei, & hoc designatur per cõmistionem carnalem, viri, & vxoris, & de hoc ẽt fit hic mẽtio, & per hoc sm̃ Docto. apparet, quare debeat esse vxor virgo, ga Christus ad hanc vnionem faciẽdam sibi matrem virginem elegit, meritu ergo vxor ordinãdi debet esse virgo. nõ tñ intelligas, vt dicit glo. ꝙ ipse actus corporalis designet hoc sacramentũ, licet ꝑ ipsũ actũ corporalẽ sacr̃m designatur. Tertium sacramentũ est vnitatis ecclesiæ, & vnitatis inter Xpm̃, & eam, & hoc designatur per vnicũ coniugatum, qui vnicũ tantũ matrimoniũ seruauit, sed vbi aliud matrimoniũ contrahit: hoc tertiũ sacramentum non habet locum, quia recedit ab illa vnitate quæ primò significabatur per vnicum matrimoniũ, cũ diuidit carnem suam in plures, vnde illam vnitatẽ commodè significare non potest. Christus enim significat vnitatem ex omnibus gentibus collectam, & subditam, vt in dicto acutius. sed ex quo ecclesia se Christo coniunxit, ab eo nunquam discessit, ergo bigamus talem vnitatem significare non potest, & sic promoueri nõ potest propter defectũ iustitiæ tertij sacramẽti. De isto tertio dicit glo. ꝙ nõ habetur hic mentio, nisi forte per illa verba, neque illa est vnica vnici, neque ille vnius, ad hoc melius, inf. ibi, neque illa, neque ipse carnem suam diuisit in plures, vel ibi, hoc autem dico magnum sacramentũ. Quæro, in quo cõsistit significatio hujus sacramẽti? & dicunt qdam, quòd in ipsa coniunctione, quod est faltem ga sic mortua vxore, desinit coniugiũ, & sic nulla esset significatio. Item sm̃ Docto. quoties renouaretur actus coitus, toties rediret sacramentũ: licet quidã dicũt, ꝙ primus actus tũ delinquet sacr̃m, vnde dicit gl. ꝙ in eo qui vnicum matrimoniũ seruauit, est significatio huius tertij sacri, eo facto clerico. Hostien. autem dicit de hac materia recurrendũ ad no. c. ti. in fi. & quare. & ad arborem, & ad 16. cellulas ibi positas. quam dicit hic legi posse. Dicit autem, & matrimoniorum, & nuptiarum aliæ possunt dici merè, & purè corporales, aliæ merè spirituales, aliæ mistę. Corporales sunt omnibus cões, quæ non prohibentur de sponsi c. cum apud, quę sunt tantæ virtutis, ꝙ quantacũque delectationes corporales mutãt in vinũ, i. opus bonũ, & qđ que meritorium, quod significatum fuit per illud Io. 2. nuptiæ factæ sunt &c. ibi, miraculo ibi facto, quod ẽt ratione excellentiæ præcedit alia facta de diuor. c. gaudemus. de quo de frigidis. Spirituales verò merè, & purè, aliquæ excellentes, aliquæ communes, aliquæ spiales, siue prælegiatæ. Excellentes, sunt inter Christũ, & ecclesiã, de qbus Grego. in homil. Matth. 22. Simile est regnũ cœlorum regi &c. dicit apertius, atq. secundus dici põt, qđ in hoc pr̃ filio nuptias regi fecit, quo ei per incarnationis mysterũ sanctã ecclesiã sociauit. de qb. Apoc. 21. in prin. Vidi ciuitatẽ sanctam Hierusalem, & dixi. Veni, & ostendam tibi sponsam, & vxorẽ agni. Exo. 19. Exultemus, & gaudemus, & demus gloriã ei, ga venit nuptiæ agni, & dicuntur istæ excellẽtes, ga nullus inuenitur, qui sic fidem seruauit ecclesiæ, vt Christus, & ga nemo sibi comparari potest. Cões illę dicuntur, quę contrahuntur in communibus sacramentis ecclesiæ, & nemini deneganr̃, sicut baptismus, quo ad nõ baptizatos, & præsentiã quo ab baptizatos. xxxii. dist. c præter §. verũ. de summa Tri. c. i. Spirituales, & priuilegiatæ sunt quæ contrahũtur in ordinatione, vel cõsecratione, ad quas nõ nisi admittuntur. i. i. q. c. si qui episcopi. §. ecce cũ honoris. Mistæ uero dicũtur, quæ sunt inter humanam naturã, & Christi Dei filium. singulares, de qbus Grego. in dicta homil. Tũc Deus pater de filio nuptias fecit, qñ Christum in vtero virginis humanæ naturæ ꝓiunxit. Dicitur autem mistę, quia partim corporales, & partim spirituales. Corporales dicuntur ꝓ carnis alliũptionẽ, spirituales per diuinæ naturæ vnionẽ, ad ꝙ tinet, ꝙ hic dicitur, verbum caro &c. & sup. de sum. Tri. c. quod intelligas non de confusione substantiæ, sed vnitate personæ. Dicuntur etiam spirituales, quia sine virili semine, & sine aliqua corruptione Christũ concepit virgo de spiritusancto. ad hoc etiam de sum. Tri. c. i. Et dicuntur singulares per illud beati Ber. Tria opera fecit omnipotens illa manifestans in assumptione nr̃æ carnis, ita mirabilia, & mirabiliter singularia, vt aliter nec facta, nec facienda sint amplius super terrã. Concepti sunt quippe adiuuicẽ Deus & homo, mater & virgo, fides & cor humanum, his nuptijs medijs interuenientibus cõtractæ sunt spirituales excellẽtes, de quibus est dictum hic ambobus medijs, & passione gloriosa secuta, consumatũ est irrecusabile facr̃m, ꝙ in morte consumatur sm̃ Apostolũ, & sm̃ Doc. de hoc de cel. mis. c. cũ Matthe. §. ceterũ, & ex his ẽt sequũ quòd ecclesiam q̃ in parte recessit à Christo adulterãdo, & recedendo a fide, & si in parte virgo fuerit, iã non est, & ideo nõ deest significatio sacri in viro, & quamuis ñ sit virgo, vxor vero significat Christum, qui nũquam ecclesiam dimisit, quo main ipse est fons viuus, cui non communicat alienus, de regularibus, c. licet. in fi. de pœ. dist. 1. c. resuscitatus. §. idẽ, vt Christus ait. Contra hanc opin. est ad Eph. v. Viri diligite vxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiã, vnde dici nõ põt, qđ Christus designet vxorem, vel econtra vxor Christũ. Similiter dicit. ꝙ vir significat Christum, qui primò copulauit sibi virginẽ, ga, secũdò copulauit sibi ecclesiã, de gẽtibus. s. militantem in qua sũt boni, & mali, ideo nõ nocet si vir nõ fuerit vir bonus. vxor verò significat ecclesiam triũphãtem, in qua non est macula, vel ruga, quia semper virgo permansit, saltem mente, vnde Apostolus. Despondi vos vni viro &c. 27. q. i. c. nuptiarũ. ideo exigitur, ꝙ vxor nõ diuiserit carnem suã inter plures, ꝙ si fecerit deficit significatio tertij sacri vnitatis, & ita illud tertiũ sacramentum exigitur tam ex parte viri, quam ex parte vxoris. vnde Christus vnius vxoris vir significat vnitatem ex oib. fidelibus vni viro, idest Christo subditis. 26. di. c. acutius, secundùm alios. Tanc. Phi. Goff. & Inno. quõ dquidam imꝓprãt ga sicut vna fides fuit antiquorum, & modernorum, de sum. Tri. & fi. cat. sup. rub. sic vna ecclesia. si ergo ecclesia, & vna fides, & sponsa, ergo non dẽt synagoga, vt cõcubina, distingui ab ecclesia, q̃ est sponsa, illi enim qui tpe synagogæ seruiebãt Deo, ptinebant ad vnitatem ecclesię, ergo synagoga nõ dẽt dici concubina. Ideo tertij dicunt, ꝙ actus contrahendi matrimoniũ non tendit super seipsum, sed super alium. vnde si mulier esset ordinis susceptiua, recipiendo corruptum efficeretur bigama, sed ga vir est ordinis susceptibilis ex corruptiõe vxoris ab alio, bigamus efficit, & nõ ex sua. †Quid de eo, q̃ duxit vxorem primò corruptã a se? So. dicit gl. vlt. quia cõsideramus plus cãm diuidendi carnem in plus, quã factum ipsũ diuisionis absque causa matrimonij impellente. Concluditur, ꝙ is q̃ duxit vxorem a se primò corruptam non est bigamus, quia ratio, & causa non inuenit in eo, ga non diuisit carnem suam in plus. Alij ꝙ est bigamus, ga maritus est corruptæ, ad hoc, 25. dist. c. quatuor, vbi de hoc, & 32. di. c. nemo. hanc opi. tenuit Hug. & Host. de cle. coniu. c. fanẽ, vbi per plures rationes hoc ꝓbat, qđ nõ placet glo. alias eadẽ rõne hic, de quo loquit tex. nõ posset promoueri, ga fuit maritus viduæ. ideo c. qualis, intelligit, qñ ab alio est corrupta, & similia. sic intelliguntur all. in gl. ad hoc. inf. qui fi. sint leg. c. tanta qa matrimoniũ hoc retrohitur, vt ibi, ad hoc de cle. cõiu. c. vno. li. 6. vbi plenissimè dr̃ de hoc dic vt ibi. †Quero, qño sit possibile, ꝙ qs vxorẽ ab alio nõ cognitã duxerit in vxorẽ? Dic ga fotte mortuus est primꝰ, vel religionẽ ingressus, de cõuer. coniu. c. verũ, &c. ex publico, vel frigiditate fuit mr̃imoniũ separatũ, & dicit Io. An. ꝙ magister infarũ, in sponsa de futuro nõ cognita, benè fatebatur hoc, sed in sponsa de præsenti tenebat contrariũ. 4. sententiarum. 27. di. in fi. quod falsum est, ut hic patet, sm̃ Io. An. Ant.

SVMMARIVM.

1 *Bigamus non est habens plures concubinas.*
2 *Irregularitas non incurritur per clericum, si teneat plures concubinas.*
3 *Clericus concubinarius est suspensus, quo ad alios, si est notorius, unde peccant audientes ab eo diuina.*
4 *Matrimonium non præsumitur, nisi probetur.*
5 *Fornicatores, an possint promoueri ad ordines, & per quos possint dispensari?*

CAP. VI.

1 **Quia circa.** †Qui plures habuit cõcubinas, ex eo bigamus nõ est. h. d. Consultatio, & rñsio. Secunda ibi, ad qđ, pars huius de priuilegijs. c. qa circa. Casus lite. Presbyteri hẽnt plures cõcubinas. quæritur vtrum bigami sint censendi? Respondet papa, ꝙ propter hoc nõ incurrunt irregularitatem bigamiæ, vñ cũ tali. tanq̃ cũ fornicarijs poterit
2 eps dispẽsare, vt suũ officium exequant. B. † No. ꝙ psbyter ex fornicatione nõ incurrit irregularitatem ẽt tenẽdo duas cõcubinas. †No. 2. ꝙ cõcubinarius est suspensus indirecta suspẽsione, & hoc ẽ apertè determinatũ, de quo dubitãt Docto. in c. si celebrat. de cle. excom. minist. an sit suspensus, nã caret executione, & ideo audientes diuina ab eo peccant mortaliter, qđ intellige de notorio, alias suspẽsus esset solũ quo ad se, de cohabitatione cle. & mu. c. fi. Op. ꝙ bigamus sit s. eo. c. sup eo, & c. super. So. ibi loquitur in eo, q̃ mr̃imonium ℨxit, & sic peccauit in sacramento. hic in eo qui non ℨxit, & sic surgit mirabile. ꝙ plus habet luxuria, quã caltitas, contra l. in Auth. de res. & ea, quæ
4 pa. m fi. col. 4. Hic ꝙ ratio apparet ex causa proxi. †Oppo. ꝙ vxor præsumatur ª ex eo, ꝙ tenet eã vicinis sciẽtibus. C. de nup. l. si vicinis. Sol. intellige illam l. qñ alia apparebant indicia de coniugio, aliàs nunq̃ est mr̃imonium præsumẽdum. xxx. q. v. c. aliter, no. de fil presby. c. Michael, & de præsump. c. illud. Op. qđ bigamus censeatur, vt no. gl. sup. e. c. sup eo. 25 di. c. primũ. 27 q. i. c. quotquot. Sol. dic qđ uerè non sunt bigami, sed sic interpretati. Op. ꝙ possint ꝓmoueri isti fornicatores, & in susceptis ministrare post pactã pniam, de tẽp. or. c. fi. So. dicit Host. ꝙ occultus ꝑt ga irregularitas canonica in occulto ꝓ solã pœnitentiã tollit, hic de publico famoso, seu notorio, ad hoc, qđ no. de cle. ꝓiu. c. sane. Et per hoc dicit Host. ꝙ notorius cauere dẽt, ne sic celebret suspẽsus ꝓ no d' cle. exc. mi. c. fi. de coha. cle. c. vestra. quasi sentiat, ꝙ ꝑ hoc incurrat irregularitatẽ, occultũ ergo ꝓ pniam deletur, notorium ꝓ pniam, & dispensationem. Quæro quare hic appellat simplex fornicatiõnẽ dñt Doct. quod in laico, & ꝓstituto in minorib. est simplex, ga non violat uotum, uel coniugiũ spuale, in diacono, & sudiacono duplex, de psbytero nõ facit mentionem. Ideo Ho. dicit quod triplex in eo

ADDITIO.

2 ¶ Vxor præsumatur. Vide Bald. in c. ego N. in 2. colum. inf. de iureiur. vbi ponit quomodo probari debeat aliquam fuisse tractatam, ut uxorẽ. & no. ꝙ licet cõis opi. uel fama non ꝓbet concludenter matrimonium, tñ recitet onus probandi in eum, qui negat matrimoninm, ut not. Bar. in l. si uxor, §. sed si ea, ff. de adul. cum allegatis per Fel. in c. illud, inf. de præsum. ubi latè traditur, quomodo probetur matrimonium. Seb. Sap.

ADDITIO.

2 ¶ Cõsummato. Vide Abb. in c. 2, inf. de cler. coniu. & late Alb. de Rosa. in dictionario, in uer. bigamus, & ibi late prosequitur, quomodo contrahatur bigamia, & adde Abb. in c. si uir, inf. de adul. ubi uult, ꝙ contrahatur bigamia, si quis ducat aduiteram, etiam ignoranter.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in eo dici dẽt, ex gradus maioritate. 40. dis. c. homo Christianus, & austeritate pœnitentiæ talib. imponendæ. 81. di. c. 2. vn de dicebat Ab. quod licet fortè coniugatus plùs peccaret extra coitũ vxoris, quam clericus in minoribus, de quo de vi. & ho. cle. c. vt clericorum. in constituto in sacris hoc non creditur, quod no. †Quero, quis poterit dispensare cũ isto. s. simplici fornicatore? dic quòd legatus, ꝙ apparet hic, cũ legato scribat, poterit ẽt dispensare episcopus, vt exequatur ordines, & ad superiores ascẽdat, quo casu ẽt sic promotus poterit in episcopum promoueri. Itẽ & archiepiscopus dispensare poterit in diœcesi sua, vt hic, & de iud. c. at si clerici. §. de adulterijs. Sed vt dicit Host. ex quo delictũ est notoriũ, & crimẽ depositione dignũ, qd oberit papa, si ipsum deponere voluerit, Metropolitani dispensatio? Dicit ergo Host. ꝙ non putat, ꝙ Archiepiscopus in hoc sit iudex, de quo remittit, de ele. c. cũ in cunctis, ad si. Credo ꝙ archiepiscopus poterit in diœcesi, sed nõ i pœnicia. Notamen, ꝙ dato, ꝙ cũ promoto ad ẽpatum solus papa dispensat in vitio cõtemporaneo promotioni, tñ si eps, qñ cũ eo dispensauit, vbi põt ipso existente in minorib. antequam ꝓmoueatur, vel eligat hæc dispensatio ꝓficiet, vt postea promoueri possit, qd no ꝙ limitat, qd habetur in c. fi. de post. præla. & de ren. c. post trãllationẽ, & vide de æta. & qua. c. accepimus. An.

SVMMARIVM.

1 *Subdiaconatus est ordo sacer, & impedit, & dirimit matrimonium.*
2 *Verba quæ possunt intelligi de iure, & de facto, intelliguntur in dubio de iure.*

CAP. VII.

A nobis. Subdiaconus qui cum vidua contraxit, & cũ cognouit bigamiæ penam incurrit, licet bigamus non sit. h. d. Casus lit. Quidam subdiaconus quandã viduã de facto duxit in vxorem, ꝙa de iure nõ potuit. Quæritur vtrũ bigamus reputetur, quo ad legem promotionis? Respondet Papa, ꝙ in veritate nõ est bigamus, nec maritus viduę, cũ inter ipsos non fuerit matrimonium verũ, nec cum eo, tanꝙ cũ marito viduę poterit dispẽsari, non ꝓp sacramenti defectũ,
1 sed propter affectũ intentionis cum operæ subsecuto. B. †No. 1 ꝙ subdiaconatus ordo, vt sacer habet annexum votum ca-
a stitatis. [a] & impedit, & dirimit matrimonium contractum, & sic solẽne est votũ. No. 2. ꝙ clericus ex simplici fornicatione
2 nõ incurrit irregularitatẽ. †No. 2. ꝙ qui non proportionantur verba, prout sonãt, in iuris intellectu non proportionantur. Et verbum ꝙ põt intelligi de facto, & de iure, in dubio in viridi significato, & valido de iure prolatũ censetur, licet qñque interpretari verba ẽt de facto intelligentur, sed illud non fm ꝓpriã significationem, sed fm extensiuam legis. quod no. propter statuta. No. ꝙ ubi aliquo respectu ius disponit aliquem haberi pro tali, vel tanquam talis, verè nõ efficitur talis, & maximè quando illum esse talem, plùs dependet ab actu naturę, quã a iuris dispositione, dixi sup. eo. c. nuper. No. 4. ꝙ sicut in delictis & pœna delictorũ, affectus habetur pro facto, quãdo deficit propter iuris impossibilitatem, ita in defectu creando, affectus quandoque habetur pro facto, quod no. Op. ꝙ ex solo ducere non sit interpretatus bigamus, sup. eod. c. debitũ. Sol. intellige. ꝙ duxit, & cognouit fm Doc. Oppo. ꝙ possit dispensari, quia cum quolibet irregulari dispensat Papa, vt no. de ren. c. nisi. §. propter cõscientiam. Sol. dñt hic doct. ꝙ dispẽsari poterit ꝑ Papã, sed nõ ꝑ inferiorẽ, & sic recitat de facto cũ monacho dispensatũ. No. ꝙ per hoc sentiũt, monachum ingressu religionis nõ ꝓdere irregularitatẽ bigamiæ, quæ surgit ex facto suo, sed posses intelligere, ꝙ bigamiã cõtraxit post ingressum, & sic nõ obuiat, sed satis credo, ꝙ nõ tollat in ꝓsbytero, ꝙa surgit a delicto, vt dixi de filijs ꝓsbyt. c. i. Quid si non matrimoniũ tenuisset, vt ꝙa fuisset in minorib. ꝓtitutus? Sol. dic ꝙ oi priuilegio esset exutus clericali. 84. di. c. q suis. Dicit tñ Host. ꝙ p illũ generalẽ sermonẽ non putat sublatũ priuilegiũ canonis. si ꝙs tuadẽre, qu a in dubio quis debet putare se excommunicatũ, & ꝙa Papæ est hoc interpretari, dr inf. eo c. vno, li. 6. tñ ꝙa hic nõ tenuit matrimoniũ, dũmodo sit corrigibilis, oẽ priuilegiũ retinebit. 81. dist. c. dicitis. 50. di. c. studeat. Gl. q̃it de rõne, & est satis clara, dic vt in ea. & ꝙ gl. dicit. ꝙ nõ ꝓt ꝙ Epm dispẽsari, dic verũ in officio, i bñficio nõ. 27. di. c. ꝓsbyterũ. Sed ɔ, quia talis cum oĩbus bonis suis debet tradi curię seculari, in Auth. de san. epi. §. si vero post. sed illud non prohibet dispensationem, secundum Vin. & Ioan. And. Ant.

ADDITIO.

a ¶ Haber annexum votũ castitatis. Adde quod posui in apostil, ad ifsum in c. miramur, in apost. in ver. hoc re factus est sacer, sup. de ser. nõ or. Adde ꝙ Papa põt dispẽsare cum cõstituto in sacris, ut cõrahat matrimoniũ, no. plenè Fel. in c. si quãdo, col. 4. ver. & etiã ex isto ar. sequitur, de resc. unum nõ omitto ꝙ est sing. multum, qđ si papa cum aliquo subdiacono intuitu alicuius nobilissimæ dñæ dispẽsauit, ꝙ possint vxorẽ capere, ꝙ illam cogitur accipere, no. Lu. Ro. sin. 500 inci. an subdiaconus, dicit esse casum in terminis, in l. matrimonij. ff. de ritu nup. Zac.

De clericis peregrinis. *Rub.*

Quia inter eos, qui ab ordinibus prohibentur, arcentur & peregrini. ideo &c. secundum Goff. materia habet. 71. 72. & 73. di. per totum, & 98. di. per totum, & 9. q. 2. congruit. rubricæ, de cler. non resi. c. fraternitati. Qui dicantur peregrini, & quare nõ admittãtur indistincte, & quæ sit differentia inter hunc tit. & ti. de pegrinãtib. remittit Host. ad sum. c. ti. iõ dic, vt ꝑ cũ i sum.

SVMMARIVM.

1 *Sigillum alicuius, an & quando faciat fidem nu. 2.*
3 *Clericus peregrinus quomodo probabitur ordinatus?*
4 *Suspensus non est ille, qui non est declaratus suspensus, sed tantum manutur teneri pro suspenso.*
Criminosus celebrando, an incurrat irregularitatem?
5 *Solemnitas præsumitur in actu emanato a viro magnæ discretionis, vide inf. cap. te nobis. in 1. eppo.*
6 *An præsumatur pro actis extraiudicialiter gestis, vel per viam voluntariæ iurisdictionis?*

CAP. PRIMVM.

Vanos Vltramarini, & alij valdè remoti ordinationem suam probare debent ꝑ quinque eorum sigilla, h. d. Sũt aliqꝫ partes. Cõsultatio, & rñsio. Sed a ibi, Tuæ igit. Casus litera. Clerici qñq. se transferũt ad remotas partes, & dicũt se ordinatos, nec offerunt literas eorum, à quibus se ordinatos dicunt, quæri quid de talibus sit agendum? Respondet Papa, ꝙ tutius est in huiusmodi negotio statuta patrum sequi. q nouum aliquid statuis de transmarinis statutum est, vt ad minus quinque episcoporum testimonio super ordinatione muniantur. quod de aliis incognitis similiter est seruandum, ita ut aliquanto tempore in suspẽso habeant, in quo de ipsorũ actib. instruãtur illi, cũ quibus morantur, & inquirendum est etiam de aliis inferioribus ordinibus. quia posset esse, quod aliquem præ termissis his consideratis poterũt admitti ad diuina, si alias digni inue- 2 ti fuerint. Ber. No. pro vulgari dicto, ꝙ via antiqua [a] dimittenda non est propter nouam. Et no. ꝙ determinare volens qñcũq; in determinatione reducere se debet ad regulas antiquas, & ꝓpterea ex his descendere ad nouas, & si nouas nõ inueniat in casu determinãdo resideat in antiqs. No. 2. q dicant remoti, vel de remotis partib. ꝙa dñr vltramarini, vide 3. q. 3. c. inducias. & ibi tũ, de dila. c. i. de ele. c. nihil. de tem. or. c. i. li. 6. No. 3. ꝙ vt admittatur ordinandus extraneus, oportet de sua ordinatione facere fidẽ ad minus per quinque episcoporũ sigilla, & hoc habet locũ in vltramarina, & quolibet remoto, vel ẽt incognito. Et no. practicum procedendi cum eo, antequam admittatur ad ordinis executionem aliquo tempore debet probiberi, & in suspensione c. haberi, vt plenius instruatur diœcesanus de rebus ordinandi. Secundò debet inquiri de ordinibus inferioribus ordinandi. Secundò debet inquiri de ordinibus inferioribus quos dicit percepisse, ne per saltum promoueatur, & omnib. peractis poterunt, si digni reperiant, ad alios ordines promoueri. Vel aliter. No. ꝙ extraneus, & incognitus non est admittendus tim, & citò promouẽdus, sed eius vita aliquãdiu est examinanda, facta fide de ordinib. anteriorib. † Op. ꝙ nõ exigantur tot sigilla, quia sufficit vnum, de proba. c. post cessionẽ, vel ꝙ probet ꝑ duos testes inf. c. c. tuæ. Sol. loquit decr. qñ de signo nõ cõstat, aliàs ɔria procedũt. Dicit Io. An. ꝙ sufficit vnũ sigillũ ad probationem, [b] & hoc est verum qñ sigillũ est ordinatoris, sed si sit simplr testimoniale, nõ sufficit vnũ, quantũcunque notũ. Dic ergo aut sigillũ est notũ, & ordinatoris & sufficit vnicum tũ, quod credo si est assertorium, secus beneficit vnicum tũ, quod credo si est assertorium, secus beneficiũ simpliciter, & vide ꝙ no. in d. c. post cessionẽ, & de verb. sig. c. Abbate. Quandoque est testimoniale, & vni tantũm nõ tũ, etiã non sufficit. Quandoque est testimoniale, & incognitũ, tunc Io. dicit, ꝙ etiam mille non sufficerent, vt no. 9. q. 3. nobilissimus, licet Hug. duxerit quandoque ignota sigilla sufficere.

1 *Sigillum alicuius, an & quando faciat fidem nu. 2.*
a ¶ Via antiqua. Ad hoc facit qđ fin. dixit Bar. in l. 1. in prin. ff. de his, qui dicuel effud. ꝙ licet dns, qui stratam securam tenere promiserit, teneatur ad emẽdationem spoliationis factę, tamen non tenetur, quãdo quis fuit spoliatus eundo ꝑ viam nouã, & omittẽdo antiquam, quod dictum exclamat Fel. in c. postulasti, co. 4. de fo. compe. & in c. olim. col. 4. de excc. & ex hoc ur posse dici, ꝙ licet defendens opinionẽ præceptoris, & ea sequens non teneatur in sindicatu, etiam ꝙ communis sit in contrarium, vt no. Abb. in c. 1. col. 6. de post. præl. Fel. c. 1. col. fi. de consti. tamen hoc non procederet, quando ille præceptor fuisset solitus tenere nouas, & inusitatas opiniones, omissis communibus, & hoc sentit Bal. in l. fi. col. 2. C. de pæ. iudicis, qui male iudicauit. Scb. Sap.

b ¶ Vnũ sigillum ad probationem. Vide de hoc per Inn. in c. 1. inf. de fi. instr. Phil. in c. significauit, de app. Bar. in l. fi procurator rem absentẽ, co. 1. ver. ad secũdũ oppositum, ff. de proc. plenissime per Spe. in ti. eo. §. 3. ver. item qđ non sunt sigilla, & §. 4. item no. & ver. fi. sin autem, & seq. in tit. de probat. §. 3. ver. fi. 10. per literas. Zac.

ADDITIONES.

De clericis peregrinis.

facere, quia citius falsatur sigillũ unius, q̃ pluriũ, dat simile, ꝙ facer alqñ sufficiant duo testes, qñque exigunt v. vel plures, ne quid falsitatis machinẽt, C. de fideic. l. fi. §. sed sine. ꝙ. de testi. c. licet universis, in fi. Sed hęc rõ non placet Host. ꝙa nõ sic de facili corrũpuntur. v. testes, sicut duo, sed qui sculpẽdo falsat unũ sigillũ, de facili posset falsare cẽtũ. inf. de dolo, c. cum olim. Falsas. n. sigillorũ plurium dependet a falsante uno, falsitas aũt corruptionis testiũ depẽdet a testibus, q plurales sunt, ideo nõ ẽt sic facile corrũpere multos testes, sicut vnũ fabrũ, seu sculptorẽ. Prouer. 29. Multiplicatione impiorũ multiplicabuntur scelera. ad hoc, de ele. c. Ossius. Vñ dicit Host. ꝙ hic dr exigi, & sufficere, 5. eporum sigilla, intelligit cum vno teste, vel saltem vnius ex sigillis notitia, vel probabilibus cõiecturis, vel fm Inno. sufficit, ꝙ de sigillis, vel ecclesijs aliqua habeat notitia saltem per famã. Hic. n. de quinque fuit dictũ, quia facilius vnius ꝑsonæ notitia poterit haberi, taljs. n. fortè vnũ notũ habebit, quatuor nõ cognoscet, ad hoc dec. ꝓxima ibi, ꝙ idonea, &c. & vide de hoc ꝙ. Opp. ꝙ admittantur absque aliquibus sigillis, vel alia probatione, ꝙ. c. c. tuæ. Sol. prædicta procedunt in clericis, q admitti desiderant tãquã clerici. & in ecclesijs recipi potulant, cæterũ si tanquã viatores velint admitti, ut secreto cedẽt, ad mittẽdi sunt, ut ibi, cũ cõcordãtijs. Opp. ꝙ nõ debeat eis dispensari, sed debẽt de iure recipi, ex quo. n. sunt ordinati, & nullũ hñt impedimentũ, ẽt faciũt fidẽ de ordinatione, nulla cã subest, quare exigat dispensatio cũ hic non exigat iuris relaxatio. Sol. dicit gl. ꝙ si cũ debeat dispẽsari. i. de benignitate recipi, vel fm Inno. hoc est dictũ, ꝙa si clericus ignotus, & ꝓpterea ignotæ, nõ est, sine dispẽsatione Epi admittendus. ꝙ. c. fi. vel dic cũ eo dispẽsari si in aliquo egeret dispẽsatione. de ord. ab episco. c. i. & ii. † Oppo. ꝙ talibus literis non credat ignotis, imo exigat sigillorũ collatio, vel alia ltima probatio in Auth. de instr. cau. §. si quis igit vult. coll. 6. & de fi. instr. c. 2. dic hoc procedere in his, in quibus alteri nullũ, vel modicũ infert præiudicij, alias non sufficeret hæc ꝓbatio. No. ꝙ aliqñ procedunt hæc sigilla ad faciẽdũ fidẽ de clericatu, qñ inter duos disputat de beneficio, ꝙ non adhibetur fides talibus sigillis, quo ad hoc. † Quæro an per prælatos testificãtes de ordine possit ꝓbari ordinatio? dicit Inno. ꝙ sic, [a] ẽt si nõ sint ordinatores, ut hic, ꝙa nõ dicit eos ordinatores, ad hoc ꝙ. eo. c. inter quatuor. & nõ sufficit vnũ sigillum, sed ẽt per alia argumẽta constare põt de ordinatione, ut possint licitè ꝓmoueri, & celebrare. Recitat alios dicere, ꝙ quoad ordines, & ut recipiant ad celebrandũ in ordine, solus eps suus põt dare commendatitias, arg. 73. di. c. fi. & ut possint ab alio eps ordinari. Tu dic, quicquid isti dicãt, ꝙ quo ad vtrũq. effectũ sufficiũt aliorũ eporũ literæ testimoniales, sufficit ẽt, ut possint ab alio epo ordinari. ꝙ eis deficiũ, vel in d. decr. cũ nullus, de temp. or. lib. 6. Nõ ob. 71. & 72. dist. ꝙ quia loquunt qñ clericus a iure primi epi eximebat in totũ, & tale erat beneficiũ fm, qđ cũ primo teneri non poterat, nec. n. intẽtio antiquorũ canonũ, ꝙ clericus sine voluntate epi non auferat in totũ. Sed ex quo non aufert cũ in totũ secũ a primo, sed dat ei præbenda. cũ poterat ordinare, fm Inn. ad idẽ ꝙ præb. c. cũ iã dudũ. dicit tñ, quòd curialius esset, quod eadus sine licẽtia primi ordinatoris illũ nõ ordinaret, ar. C. de epi. l. 3. & dicit Host. quòd ꝙ hoc innuit Inno. aliquem posse tenere plures titulos, & plures ꝓbẽdas cũ ecclesia parochiali, q̃ dicit de rigore iuris non ꝓcedere. 70. di. c. sanctorũ, & no. de cle. c. dudũ, il 2. de præb. c. de multa. & dicit trãsferri nõ posse clericũ beneficiatũ de vna diœcesi ad aliã, nisi a proprio epo dimittatur, ut patet, de ren. c. ad monet. sed & si dimissus sit antequã promoueatur ad aliũ ordinẽ, vel beneficiũ probãdi sunt mores eius, ut sequitur. dic si vult ab alio epo ordinari absque ꝓmissione fori sine titulo, non põt absque literis epi, si cũ titulo, & incõpassibili sic, nisi hoc faciat fictè, & simulatè, vt no. de tẽp. or. cũ nullus, lib. 6. Quæro qa dicit litera hic, qđ habeant in suspensione, an hæc sit propria suspensio? dic qđ non, sed habetur in probatione, quo ad alios, vt habetur de coh. cle. & mu. c. fi. non. n. sunt suspẽsi ab hoie, vel a iure, imo celebrare possent, si essent in loco apto, plebes ãt sunt suspensæ audire illorũ officiũ. ꝙ. c. c. tuæ. talis ergo celebrans non incurrit irregularitatẽ, vnde & cum eo dispensat eps. inf. eod. c. fi. sed si suspensus esset a iure, uel homine, dispensaret solus Papa, de re iu. c. i. li. 6. 11. q. 3. c. si quis episcopus. & idem dr de deprehẽso in publico crimine, qui licet celebrare nõ debeat, si tñ celebrat non ꝓcedente dispensatione, cũ illo dispensare põt eps, cum nõ sit ꝓhibitum, imo dicunt quidã, c. si quis eps. solum loqui in suspẽso ab hoie, de quo de cle. ex. mi. c. si celebrat. No. qđ suspensio indirecta, quæ ad obiecta dirigitur, nõ est irregularis celebrãdo, ad hoc, qđ no. in c. si celebrat. ꝓ quod quidã dicere voluerũt idẽ in notorio fornicatore, de quo dic, ut ibi. Aliqui aũt anno sic declarati, qđ suspẽsio non directa, nec quo ad se, nec quo ad alios inducit irregularitatem. † Dubitat hic an ille interim sit suspẽsus, q̃ mandat teneri in suspenso? dicit, qđ non, sed tenet in suspẽso, vt examinent eius mores, & vita. interim tñ ab eius officio abstineri dẽt. & sic suspensa est plebs audire eius officiũ. ꝙ. c. c. tuæ. Per quæ dicit ẽt publicè celebrantẽ interim nõ incurrere irregularitatẽ, ad qđ. quia eps in eo dispensat, vt ꝙ. c. fi. & si esset irregularis, solus Papa dispensaret, de re iud. c. i. lib. 6. 11. q. 3. c. si quis eps. Et idẽ dicit d suspẽso in publico crie, qui licet celebrare non dẽt, si tñ celebrat nõ præcedente dispensatione, non est irregularis, qđ intellige, qñ tale non est, qđ inducat irregularitatẽ, de quibus, de ren. c. nisi. §. pp conscientiam, quia licèt ꝑ p delicti notorietatẽ suspendatur, quo ad se, vt dixi §. de temp. or. c ex tenore, & c. fi. post Inn. tñ non est suspensus quò ad alios. & sic no. tres casus. Primus, qñ est suspensus, quo ad se, & quo ad alios, & hic celebrans in currit irregularitatem. Secundus, qñ est suspẽsus, quo ad alios, & non quo ad se, & hic celebrans nõ incurrit irregularitatẽ, & ad hanc speciẽ aliqui volunt adaptare notoriã fornicationẽ, quod est falsum. §. tit. proxi. quia. 32. di. c. præterhoc, ã quo per Cal. de cle. exc. mi. c. fi celebrat. vnde applicãdus est ad primã speciẽ. Tertius casus est, qñ quis est suspensus, quo ad se, & non quo ad alios, vt est quilibet notoriè delinquens, quia ꝓp notoriam irregularitatem celebrare non potest, a subditis tñ vitari non debet, vt hic, & talis celebrans non incurrit irregularitatẽ, licèt grauiter peccet, vt dicit Inn. † Quæro an sufficiat literas ostendere ordinũ superiorũ non ostendendo literas ordinum inferiorũ? dic ar. esse hic ꝙ non, nisi fortè, qui ordinauit ad sacerdotiũ, sit rãtæ discretionis, qđ nõ sit præsumendũ illũ ordinasse in præsbyterũ, nisi sibi de inferioribus ordinibus cõstitisset, ꝙa tũc oia præsumuntur solẽniter acta 97. dist. c. nobilissimus, de proc. c. in nostra. Inst. de fideiuss. in §. fi. fm Inn. & Host.

6 No. hic an pro his, q̃ extraiudicialiter fiunt per modũ protestatis, præsumatur? & vr, qđ solemnitas præsumatur intrinseca, qñ consecutiuè, vt gradus ordinatim se habeant ad id, qđ vltimò est dispositum, & vide Inn. de acc. c. super his, & de eo, qui fur. or. recipit, c. innotuit, de do. & cõt c. cum olim. de materia ista vide, quod scripsi, de ele. c. cũ dilecti. vtrũ pro gestis iudicialiter præsumatur? vide qđ no. in c. bonæ, de elect. & in c. in præsentia, de ren. An pro his quæ geruntur per viam voluntariæ iurisdictionis præsumatur i dubio? dic qđ sic, vt patet in l. ab ea parte, ff. de prob. de eo qui fur. or. re. c. fi. idem in his, quæ agunt officio iudicis, ita no. Host. super glo. de offi. deleg. c. cum in iure. Quid si esset qõ an gauderet priuilegio clericali, an de inferioribus quæreretur ordinibus? dic qđ nõ, secundum Ioan. And.

ADDITIO.

a ¶ Inno. ꝙ sic. No. Arch. in c. qnoniam diuersarum, 21. q. 2. quod est uerũ, nisi in locis remotis, ut hic, quia tũc requirũtur sigilla quinque præsulũ, ut ꝓlege hic. Sed in locis non remotis dico hoc procedere, imo etiam potest probari ordinatus ꝑ literas, & testes, & indicia, c. fiter quatuor, & c. fe. & ibi bona gl. inf. eo. 71. dist. c. fi. & ibi Ge. & adde, ꝙ per scripturã tantũ, ut no. ꝙ habas in c. bonæ, il 1. sup. de ele. c. per legum. 2. q. 1. & gl. q. 6. in sum. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Clericus ordinatus probatur ex literis ordinatoris nu. 3. 4. ubi ponuntur alij modi probationis. vide infra c. prox.*
2 *Testi. sponte se offerenti minuitur de fide.*

CAP. II.

Inter quatuor. Clericus peregrinus, qui se irrat ordinatum nisi aliter probet, in illo ordine non suscipitur, nec ad superiores promouebitur. Communis diuisio. Secunda, ibi, inquisitioni. Casus lite. Clerici aliqñ transferunt se ad partes Constantinopolitanas, accedunt ad Patriarcham sine literis suorũ ordinum, tamen offerunt iurm, qđ sunt in certis ordinibus, & petũt ad superiores promoueri, quæritur quid iuris sit? Respondet Papa, qđ nisi primo constiterit Patriarchæ per idonea argumenta de ipsorũ ordinatione canonicè, nõ debet illos recipere in illis ordinib. nec ad superiores promouere antequam eorum conuersatio
1 fuerit approbata. B. †No. 1. ar. qđ de ordinatione credit literis
2 ordinatoris. vide de ꝓb. c. post cessionẽ † No. 2. qđ nõ adhibet
a fides sponte se iuramento offerenti, [a] ad hoc dr rest. in integ. c. ex

ADDITIO.

a ¶ Offerenti. Vide hic no. per Lãf. de Oria. in c. quoniam contra falsam. §. statuimus, uer. testium depositiones, uer. sed nunc quæro. cum 2. le. & ibi remi fi. in apost. Celsi. inf. de proba. Zac.
¶ Ad hoc an offerẽs se spõte iurare reddat se suspectũ? dicas, ꝙ nõ dẽt quis spõte iurare, sed ad delationẽ alterius, aliàs rediturus suspectus iurãs, l. ait ꝓtor, i prin. & ibi ꝓ Ale. ff. de iureiu. l. si legatarius. ff. de dolo. qđ intelligo verũ, nisi fauore mfimoni, qa tũc admittitur ẽt spõte iurãs, ut in c. ex literis, & ibi doct. no. de in integ. restitutio. itẽ hoc uerũ nisi cũ lex mãdat iurari, ut uoluit Bal. in l. admonẽdi. ff. de iureiuran. ubi dicit, ꝙ si statutũ disponit, ꝙ steturiuso damnũ passi nõ dẽt expectari, ꝙ pars, vel iudex deferat, qđ dictũ ẽt sequitur Alex. in d. l. ait prætor, & hr per Ro. in l. non erit. in §. fi. neque. ff. de iureiur an. & per Alex. in l. nam. & postea, in §. 1. c. ti. & ibi etiã ponit, an iuramentum voluntarium, & indiciale habeat locum in criminalibus, & an habeat executionem paratam, de quo uide etiam per Ale. in l. sed & si possessori, in §. fin. & in l. 2. post Bar. eo. tit. de iureiur. Ant. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

e.ex literis,ubi spontanea oblatio quandoque detrahit probationi. No.3.summarium. Not. 1. ¶ ad hoc vt quis ad superiores promoueat, sufficit de perceptis per argumenta probare,& sic argumẽta hoc casu obtinẽt instar plenæ ꝓbationis. Opp.ꝙ tales absque literis.& aliis probationib. susciꝑere debeant,& epi.7.q.i.c.epis.Sol.vt hospites susciꝑere debent, nõ ut clerici
3 ad promouendũ,& celebrandũ. † Quæro,quæ sint sufficientia indicia,vel idonea argumẽta? dicit gl.ꝙ sigilla eꝑorum sup. c. prox.Item sigillum epi ordinantis,si notũ sit.71.di.c.extraneo. C.de epi. & cle.l. si qua per calũniã. sed si perdidit instrumentum,probet amissionem,& tenorem ipsius,& ꝙ sine vitio fuerit,de priuilegijs,c.cum olim,vel per testes.sup.c. proxi. Vnde dñt hic doc. ꝙ cum non quæratur hic patrimonium alterius, & in spiritualibus.sufficiat credere,de consc.dist. 2. c. vt quid. de præsby.non baptizato.c.2.& aliàs sit bonæ famę,& uitæ,& habeat 5.eꝑorum licèt ignota sigilla,si qua notitia habeaꝝ per famã,uel alio mõ,vel de episcopis,vel de terris ipsorũ,licèt in
4 sufficiens sit probatio,tamen hoc casu credit Inno.eos admitti posse,ad hoc quod no.inf.de testi.c.licet , in fi. † Quid .n. si ꝙs ordinatus fuit iam sunt xi. anni,nec extant testes, uel instrumẽta ordinationis suæ,constat tamen per illos inter quos conuersatus est?hoc sufficit ff.ad Mac.l.3.ff. de præsby. non bapt.c. 2. & 3.dicetur ergo idoneũ argumentum non ex multitudine sigillorum penitus ignoratorum, sed ex certis , & sufficientibus indiciis,vel præsumptionibus ſm Host.& dixi sup.c.prox. nec placet sibi , ꝙ hic loquatur de ꝓbatione testium,vel instrumẽtorum,cum alia sit probatio argumentorum,ad quam deueniꝝ tur in defectu primæ.dicit autem,quod licet una ſpecies huius probationis non sit alia,tamen sunt idem in substantia,& fantastice hic æquiparando tales probationes Trinitati, quod ob reuerentiam Trinitatis omitto. Ant.de But.

C A P. III.

Tuæ. Peregrinus,de cuius ordinatione non constat,non pmittitur celebrare in publico , sed sic in occulto. Cõis diuisio Secunda,ibi,respondemus. Casus lit. Clerici aliquando accedunt ad partes Hierosolymitanas sine commendatitijs literis suorum eꝑorum quæ habuit Patriarcha a domino Papa,an debeat illos permittere celebrare diuina? Rndet Papa.ꝙ nisi cõstiterit ei siue per literas, siue per testes de canonica ordinatione ipsorũ,qui ignoti sunt,non pmittat illos plebibus celebrare.B. No. j. ꝙ non dẽt admitti clericus peregrinus ad celebrandum publicè,nisi faciat fidem de ordinatione, admittitur tamen ad occultam ex deuotione celebrationẽ. Opp. sup.c.proxi.Sol.per testes poterit probari. & per alia argumẽta, ut ibi.Opp.de principio ad fi.Sol.ad occultam admittitur, qa soli sibi præiudicatur, ad publicam non, quia populo præiudicaretur. Quid si clericus est peregrinus,est tamen famosus , & habet multos socios secum,an debeat admitti?Solu. litera dicit,ꝙ de penitus ignoto ad excludendum aliqualiter notum , vt si habet famam personæ diuulgatam,& per qualitatem, & quantitatem sociorum, posset episcopus animi sui motum aliter informare,adde quod no.sup.c.prox. &c. Anto. de But.

S V M M A R I V M.

1 *Prælatorum appellatione etiam comprehenduntur inferiores episcopo.*
2 *Literis creditur in præiudicium scribentis.*
Falsum non præsumitur committi a magno viro.
3 *Clerici extranei non possunt institui ab alieno episcopo , etiam si de hoc sit consuetudo.4.*
5 *Electio siue postulatio,an possit fieri de illis , qui sint de aliena prouincia?*

C A P. IIII.

Tenobis. Inferiores prælati sine diœcesanorum consensu in ecclesiis suis peregrinos non pñt instituere.Et est communis diuisio.& secunda pars est ibi,attẽdentes.Casus lit.Quidam prælati ecclesiarum de iurisdictione Regini epi,sine consensu ipsius episcopi,clericos de alienis episcopatibus instituebant in ecclesiis sibi cõmissis. Quæsuit episcopus a domino Papa quid iuris esset de illis clericis.Respondet Papa,ꝙ eis non licet,cum sit contrarium honestati,& contra constitutiones sanctorum patrum,& ideo potest illos inde remouere , nisi ex dispensatione eos duxerit dimittendos. B.
1 † Et no.ꝙ appellatione prælatorũ comprehenduntur etiã inferiores cẽo.vide gl.de ele.c.cũ in cunctis,super uerb.archidiacoꝝ natũ,de of.or.c.ordinarii.lib.6.No.2.ꝙ clericus alterius diœcesis non potest ab inferiore prælato institui,a contrario, qđ aliquo casu inferiores prælati habent in ecclesiis suis ius instituẽ
2 di.† Opp.ꝙ non debuerit Papa credere solis literis episcopi scribentis,quia nec voci unius creditur, de testi. c. licet ex quadã.
a Sol.creditur literis alicuius ad præiudiciũ scribentis. [a] 4.q.3.c. si testes,ver.nullus,de quo j. de testi.a.in oi.& expone, ergo dicimus,quo ad scribentẽ non quo ad alios.vel h. d. quia non
b præsumit, ꝙ tantus ꝓlatus scribat falsum, [b] ar. vt ecclesiastica bñficia,c.vno,vel expone.i.accepimus. j. de fi.inst.c.3. & 4.Secundo op.ꝙ nec cum conscientia eꝑi liceat instituere, nisi habeat literas dimissorias eꝑi sui.71.& 72.dist.per tot. Sol. fatendum est ſm Inn.& Host.& sic dicit hic supplendũ.Tertio opp.ꝙ ad celebrandũ saltem tales possit eꝑs admittere, a§ c.prox.Sol.si sunt ignoti,nec ad celebrãdũ , nec ad aliud eos debet admittere,si illos plene nosceret,non per literas,qa solis eꝑs reseruata est hæc cognitio , posset illos admittere ad cele-
3 brandum, ſm Inno.† Opp.4. ꝙ nec indigenas possint institue sine eꝑo.j.tit.j.c.cũ satis Sol.iubaudi,maxime, ſm Ho. quia
4 nec indigenas instituere pũt, quod dic ut ibi. † Quæro an consuetudine posset induci,vt absque episcopo inferiores prælati extraneos instituerent? dicit Host. ꝙ non,quia non posset esse rationabilis,ibi,nulla ratione . & sic esset impræscriptibilis.est .n. irrationabile.ꝙ quis se subtrahat a iurisdictione sui epi, vel vsurpet quę sunt epalis authoritatis,ut 93.dist.c.nulla,de excel. præla.c.accedentibus.de hoc de præscr.c.cum ex officii.de off. archi.c.fi.ſm Host. Quæro de irrationabilitate huius institutionis,unde descendat? dic quòd descendit ex hoc, quia potius proprii,quam alienii sunt instituendi.71.& 72. di. per tot. tum quia institutio authorizabilis ad minorem episcopo pertinere non potest. 16.q.7.c.nullus.de hoc inf.tit.j.c.cum satis , tum ꝙ quia contrarium est honestati,ut sequitur.Quid si habeat clerici sus alienigena licentiam sui prioris prælati, an sit necessaria licentia epilcopi,in cuius loco instituitur? dic ꝙ sic. ad eum enim spectat,quia crederet aliquando quis literas sufficere, quæ non sufficiunt,sed & alia impedimenta possent occurrere. vnde talibus adhibenda est diœcesani prouidentia,de sen.excom. c. 2.Item nec ad celebrandum populo põt admitti per eos, sicut nec ipsi dant dimissorias,sed eꝑs, ſm Innoc. Sed nunquid hæc dispensatio sit necessaria in his,qui sunt electi aliquo contempto,vel post appellationem.dicunt hic Inn. & Ho. quòd non, quamuis propter contemptum possit cassari, de quo supra de
5 ele.c.quod sicut.† Gl.inducit vltr.decr.ad duo dubia,super quibus sunt opi Primum,quia opi.est an de aliena prouincia possit eligi vel debeat postulari?de quo de postu.prælc.fi.& de renun.c.admoniet.quidam tenent, ꝙ non possit eligi , & pro eis facit hæc decr.quia in alieno eꝑatu dispensatiuè promouetur, vt hic,ergo non eligitur,& hoc confirmat dictũ In.hic.q.dicit, ꝙ quantũcunque clericus alterinigena prælati sui habeat licentiam,non tñ licet eum in alia diœcesi instituere,nisi episcopus diœcesanus eum approbet,& dispenset, qđ hic dicit expressius & 71.dist.c.hortamur,nec tamen in hoc posset dispensare epiſcopus,ꝙ sine literis dimissoriis maneat in ecclesia. Tu tenes,ꝙ potest eligi,nec exigitur solemnis postulatio, sed bene non solemnis,per quam pateat,ꝙ habeatur in trãsitu licentia sui diœcesani,& propter hoc exiguntur literæ dimissoriæ, & ꝙ cognitus sit,nam si incognitus,non admittitur absque liberatione, & inuestigatione eꝑi,nec hæc est dispensatio,sed potius examinatio,& si admittitur absque eius examinatione,vel approbatione,non est rite promotus , & hæc est causa,propter quã hic exigitur dispensatio.pp quam apparet, ꝙ non debet postulari, nam necessitas dispensationis ad personam , ad ius electionis habilitandam bene facit quem ineligibilem , sed necessitas dispensationis non quo ad personam habilitandã,sed ea promota absque debita tolemnitate requirit ad promotionẽ validandam,non facit quem ineligibilẽ.Nunquid aũt Abb. & monachi clericum extraneũ possint in ecclesijs suis instituere dimissorias habẽtẽ,si ecclesia etiam cũ populo est exempta,in qua vult instituere.& tunc dato ꝙ proinstitutione non debeat recurri ad eꝑm,tamen dicit Inno.quòd dato,qđ sit plene exempta,& ad eos ex priuilegio spectet institutio, ad diœcesanum recurrendum est,vt non præstet assensum,sed vt cognoscat de literis dimissoriis , & postquam pronunciauit eum plane dimissum , poterunt eum instituere, aliàs si hunc ordinem non seruauit,poterit Episcopus taliter institutũ animaduertere , cũ delinquat in sua diœcesi celebrando, nisi obstet priuilegium, quod videndum est,& seruandum, de priuilegijs. c.porro.quæ dicta sunt vera in ecclesijs habentibus populum exemptum. Si vero populus non esset exemptus,necessarius esset assensus diœcesani, quem si malitiosè præstare negligit , recurritur ad superiorem,de iure pat.c.nullus.Si autem capellæ sunt exemptæ,

ADDITIONES.

a ¶ Ad præiudicium scribentis.No. Barto.in l.Publia,§.fi.no.3.ff.de depos.& ibi etiam Bald.idem in l.cum tabernam,§.ide quæfit,de pign.Ale.plenissimè, ad quem in hac materia recurras,in auth. at si contractus,in 2.lec.col.2.in fi.uer.nt igitur li queat ista materia,C.de fi.instru.& Spe,in ti. de inst.edi.§. nunc dicendum restat.ver.priuatorum autem. Zac.

b ¶ Scribat falsum. Vide glo.in l.Titio fundus,ff.de condi. & dem. quę uult, ꝙ bono uiro fit credendũ,& hoc ét uult gl.in c excedit,in uer. sciendum.12. q.2.probat tex.optimus in c.2.inf.de ope.no.nun.quem dicit fin.And.Sic.in c.causam.2.de iud.& ad horum exornationem, vide cõgesta per do. Lal.in l.admonendi.car.37.colum.3.ff.de iurein.& in l.iubemus.C. de iud. facit ꝙ Mar.fil.Bonon.in l.1.§.ad quæstionem,ff.de quæstioni.& multa vltra eos cumulaui in l.quod Neruain 2.nota.ff.de depos. Seb. Sapia.

ræ.& non habent populum,placet Inno. ꝙ possint instituere exranũ habentem dimissorias,ẽt sine licẽtia Eꝑi. nec ob.qđ quòd est de delicto,quia iste nõ delinquit,vel illud in nõ exemꝓris.& dicit Innocentius hic, ꝙ iste non recipiet executionẽ institutionis,nisi cũ eo dispensetur,vel melius ſm cũ,est dispẽsatio necessaria,quia ignotus,ut dixi §.c.i.No. qđ dicit hic Inno.primo,ꝙ dr delinquentẽ in loco exempto non puniri , est rum,quando persona est exempta,vbi delinquit, secus si extranea,quia locus est de diœcesi , & extraneus ibi delinquens non est exemptus.Item no.quando Abbates possint in ecclesijs sibi subiectis habere ius instituendi,uel non, de quo. 16. q. 2.in summa, & c. visis, & vide quod no. de præb. c. de monachis,de pri.c.cũ & plantare.§.in ecclesijs,& c pastoralis , & de don.c.cũ venerabilis.Secũdo inducit gl.decr.ad illud,an si currãt electio de gremio , & de alienigena, ꝑualeat electio de gremio?& vr, ꝙ sic per hanc decreta. cum uno de iure cõi prouideat,alteri de iure singulari,ađ quo đ ele.c.cũ iter canonicos.

De officio Archidiaconi. Rub.

Explicito tractatu ordinandorum, de dignitatum officiis videamus.Et quia Archidiaconus post Episcopũ maior est,ideo & c.secundum Goff.materia habetur 25.di.c.perlectis.74. dist. honoratos.94 dist.c.fin.Ant.de But.

S V M M A R I V M.

1 *Archidiaconus est primus post Episcopum,& est de iure eius vicarius,& qđ sit eius officium?uide infra c.proxi.& in processu uide infra c.ad hæc.*
2 *Appellatione urbis,quandoque sola comprehenditur ciuitas, & appellatione parochiæ diœcesis.*

CAP. PRIMVM.

VT Archidiaconus. Dicit hoc cap.& sequens,quæ ad officiũ Archidiaconi pertinere noscantur.quia tota cadit sub uno cõstructu, ideo commode diuidi non potest. † No. j. ꝙ in ecclesia de iure Archidiaconus est primus post Eꝑm,& de iure cõi eius vicarius est, i. uices Eꝑi in his, q̃ spectant ad Epiſcopum,& sic potestatem quam habet sub Eꝑi scopo.& eius nomine exercet.No.2.quòd dignitas Archidiaconi saltem dr late habere curam respectu partis, quæ tangit rum totius diœcesis. † Nota 3. ꝙ appellatione urbis,quandoque sola comprehenditur ciuitas, & appellatione parochiæ diœcesis. Et no. ꝙ ipse est qui habet curam de clero, quia de honore,de consecratione cleri, & de ædificijs ecclesiarum, de reparationibus,de doctrina ecclesiastici officii,& in talibus de quibus debet Episcopo notificare, aliàs est de hoc ratione ꝓnquentes debet Episcopo notificare, aliàs est de hoc ratione ꝓdituri. Item habet ius uisitandi de triennio in triennium impedito Episcopo de parochia in parochiam,vt vicarius Epi Eꝑi.,& de iure potest quæ correctione indigent , ut vicarius Eꝑiscopi corrigere,& emendare.& ex hoc patet. ꝙ licèt in uicario hominis non ueniat correctio delictorũ, uenit tamen in uicario iuris. Oppo. ꝙ aliqua officia hic enumerata spectãt ad thesaurarium,& primicerium.25.dist.c. perlectis . Sol. aliqua exius in ꝓsequentia,& sub Archidiacono pertinent ad illos , sed hæc pertinent ad Archidiaconũ principaliter, quia in eum eius sit præordinator. Vel dic, ꝙ illud est locale ſm Vinc. uel hęc referuntur ad diuersas cõsuetudines,unde dicit hic Host. ꝙ illa capitula,q̃ alteri dignitati hoc tribuunt,uel intelligenda sunt in ecclesijs , in quibus non est dignitas Archidiaconalis, uel loquuntur ſm diuersas cõsuetudines cessantibus consiſtem dimbus pro potestate Archidiac.recurrendũ est de iure ad c.ad hæc.& c.ut nostrã.j.eo.ſm Inn. prima placet Gof. ut in iurisdõne primicerii nõ excludatur iurisdictio Archidia. sicut nec in iurisdõne Archidia.excludit iurisdictio Eꝑi, de quo de off. or.c.pastoralis.& c.cum ab ecclesiarum prælatis.de consue. tamen in aliquibus ecclesijs est maior Archidiaconus,in aliquibus maior est Archipræsbyter.Opp.ꝙ Eꝑs debeat uisitare ipse.x.q.i.c.Eꝑm.Sol.Eꝑs debet uisitare singulis annis parochiã, nisi dimittat propter grauamen ecclesiarum , & tunc mittat Archidiaconum,idem si aliàs ire non poterit,vt hic. Innoc. dicit, ꝙ Episcopus ubi non potest uisitare , debet mittere alium quem elegerit, si hoc habeatur de consuetudine, vel vbi non est Archidiaconus,quem destinet. 10.q.i.c.Episcopum, & c de cernimus,alias mittere debet Archidiaconum,ſm Inno. dicit Host. ꝙ Episcopo licet mittere quem uult, & nihilominus uisitabit Archidiaconus,si de consuetudine hoc habeat , qa una uisitatio non impedit aliam,de quo inf.eo.c.mandamus.Opp. 3.cum eadem glo.ibi in uersi.Item contra.infra c.mandamus. ꝙ Archidiaconus singulis annis uisitet, [b] & pluries si expedit. J.e.c.mandamus.Sol.dicit gl.ꝙ contrarium loquitur in uisita tione propriæ parochiæ,sed hic loquitur, quando vult uisitare uniuersam parochiam. dicebat Phil. ꝙ de necessitate iuris tenetur de triennio in triẽnũ,potest tamẽ singulis annis,si uult,

vt hic.Quarto op.ꝙ non corrigat Archidiaconus.inf.eo.c.ad hæc.Sol.minora corrigit,maiora ad Episcopum refert , ut ibi. Quæro quæ spectant ad officium vicarii a iure dati? dic ꝙ audit causas subditorum Episcopo per querelam. & absoluit excommunicatos ab ipso,de offic.ord.c.cum ab ecclesiarum.qđ non posset Archiepiscopus in subditos suffraganeorum.9 q.3. c.nullus. licèt tamen sint vicarii , tamen cum certa dignitate ponuntur,vt patet per hunc titulum,ideo non possunt ad nutum Eꝑi reuocari,nec ipsorum officiũ potest Episcopus exercere,de quo in d.c cum ab ecclesiarum,de quo infra c fi.& dicuntur Arch. & similes,ideo uicarij,quia omnia quę exercent, ad Eꝑos pertinent instituendo dignitates, nisi aliqua tunc excipiantur,quod credit Inno.posse, sicut custodias ecclesiarũ , de insti.c.cum uenissent,ut eccl.benefic.c.i.j.eo.c.ad hæc. & etiã institutionis earum excipere poterunt,si tamen sint dotãtes , præsentatio earum ad illos pertinet , secundum Inno.

ADDITIONES.

2 Archidiaconi.Infero,ꝙ archidiaconus habet dignitatem , de quo tamen est dubium,sed tene quòd hẽat.no.Car.in cle.j.& ibi bo.tex de præben. Zac.
¶ Ad hoc quod dicitur de archidiacono. Adde quod archidiaconus ꝑter curam fori cõtentioſi,quam exercet,dicitur esse maior Archipræsbytero, cum archipræsbyter exerceat curã fori pœnitentialis.c.officiũ.de off.archi præ.& vide d.Card.in cle.j.in princ.in 7.q.de præb. & vide text. in c. perlectis.25.di.Et adde quod Archidia. potest cognoscere de causa matrimoniali ex consuetudine,ut per Inno.in c.literas.in prin.de rest. spo. & an haꝺ iurisdictionem ordinariam vide per Spe.in ti.de of.or. in prin.in uer, & hac ratione,& in titu.de iurisd.om.iud.in uer.sed casu, & per Arch.in d. c.perlectis. Ant. Franc.
b ¶ Visitet. Adde quod uoluerunt do.de Ro.dec.suis.hoc eo.ti.in antiq. Adde Gemin.& Phil.Fran in c.j.eo.tit.in 6.

C A P. II.

Officium. Dicit idem ꝙ prima, nec ponitur literalis casus , nisi ꝙ ponit quædam spectãtia ad officium Archidiaconi. No. ꝙ duo reperiuntur in Archidiacono.f.officium,ut hic,& iurisdictio,ut in præcedẽti c.No. hic quæ spectãt ad officium Archidiaconi ratione ordinis.Primo legere Euangelium , vel alij delegare, & sic ea quæ sunt ordinis,alteri habenti potestatem sunt delegabilia. Secũdo quia iuber Leuitas iniudere ad officiũ Epiſcopi. Tertio instruit qualiter ad missam procedant . Quarto est ordinator officii totius in ecclesia,determinando lectiones,& responsoria, & eos ante debet auscultare.Et no.hæc quæ sunt đ natura officij.Quinto ordinat acolytos,& quis portet candelabra,& quis thuribulũ,& generaliter omnia officia ecclesiæ ordinat. Opp. ꝙ officii auscultandi spectet ad magistrũ scholariũ.Sol. dicit hic gl. ꝙ hoc est de consuetudine,quia ut plurimũ officium, & potestas Archidiaconi est ex consuetudine.inf.e.c.ad hæc,& c.fi.vel loquitur,quando Eꝑs est pñs, & mandat per Archidiaconum expediri,vel hæc principaliter spectant ad Archidiaconum,in consequentiam ad alium. Et per hoc non ob. ꝙ multa ex his spectent ad officium Primicerii.j. de offi.primicerii.c j. Quæro
2 quæ spectent ad iurisdictionem Archidiaconi? [a] dicit Host. ꝙ illa quæ habentur inf.c.fi.25.dist.c.perlectis. quæ ibi enumerãtur,sunt hęc.Primo audit liturgia,quæstiones, & causas.inf.e.c. ad hæc.Secundo instituit.63.di.c.fi in plebibus , de quo j. c. cũ satis. Tertio pœnas infligit.j.de ꝓc.c.licet. Quarto priuat beneficis.de præb.c.referẽte.Quinto a subiectis percipit obsequia. de excess.prælc.ad hæc. Sexto perpetuam uicariæ curam, & ꝙ consequentiam ad alium. Et per hoc non ob. ꝙ multa ex his spectent ad officium Primicerii.j. de offi.primicerii.c j. Quæro

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ionitarius habet custodiam vasorum, & aliorum ornamentorum ecclesiæ. Archiepiscopus Salonitanus significauit domino Papæ, q Archidiac. negligens erat circa prædicta custodiēda. Super hoc scribit Papa Archiepo dicens, q diligenter inquirat ab ipso de vasis ecclesiæ, quæ illic collecta sunt, qualiter custodiantur. Et si aliquid ex negligentia, vel fraude ipsius perierit, in hoc punietur, & tenebit ad restitutionem ipsorū, cū ipse ex officio suo ad hoc teneatur. B. No. q ad Archidiaconū spectat custodia vasorū ecclesiæ præ aliis. † No. q in prælato negligētia est reatus, & delictū. hoc no. Inn. de ele. c. querelam. ad hoc de sta. mo. c. cū ad monast. & no. q de ipsis tenet, & ipsius dolo, vel negligentia, aut etiam alterius ipse conueniri poterit. Opp. q spectet vasorum custodia ad custodem. 12. q. 2. c. apostolicos. gl. dicit, q attēdenda est consuetudo. Dic q ad ipsum principaliter spectat, & ad alios sub eo, de quorū negligentia, vel dolo tenetur. sic & dici pōt de sacrista, ad quē hoc pertinere vī, de officio sacristæ c. j. vnde dicit Inn. q de repositis in ecclesia cathedrali, siue ecclesiæ istius, siue aliarum inferiorū ecclesiarū (vt quia fortè pp fortitudinem sacristæ ibi vasa sua reposuerunt) Archidiaconi tenentur, etiam si sacristam habeat ecclesia, vel thesaurarium. Item & si in ecclesia cathedrali nō reponantur, nec sint vasa cathedralis ecclesiæ, sed inferioris, tenebitur Archidiaconus, quia ad ipsius officium spectat, vt diligentem curam habeat super omnes inferiores prælatos ecclesiarum, qualiter custodiāt, aliàs si reperiatur negligens, obligatur, ſm Inno. nisi ipsum excusaret consuetudo ꝺria, ſm Host. Quæro cum alia gl. de qua culpa tenetur, & quorum iste Archidiaconus dicit gl. q tenetur de lata & leui, ad instar tutorū, & curatorum pupilli, C. de peric. tut. & cur. l. ſi res pupillares, & etiam de negligentia, ut hic patet, cum etiam propter negligentiam remoueatur. inf. de of. cust. c. j. cum ſi. sic & iudex pp negligētiā remouet. C. de off. præf. orien. l. ſi quos iudices. cum ſimi. quod potest intelligi, quando est crassa. j. q. j. c. quicquid. ſm glo. No. istam caudam glo. quæ optimè declarat & restringit, qñ prælatus pp negligentiam deponatur, vel remoueatur.

† Post gl. dñt doc. q ut aliquid addat verbum, quod dicit, q de negligentia tenetur, ad id, quod dixit de leui culpa, vī q etiam de leuissima teneatur prælatus, nec mirum ſm Inno. quia qui pretium recipit pro custodia, tenetur de leuissima, sed prælatus habens hoc officium, plus quā pretium recipit, cū sit plus habere dignitatē, q̄ precium. vel secundū hoc intelligitur, q̄do hæc ceremonialia non erant deposita, sed pignori obligata, vel alio modo accepta ab ecclesia, vel Epo, & apud Archidiaconū commendata. per hoc dicit Inno. de ele. c. querelam, q crimē est in prelato. No. bene istā gl. quę declarat melius, quam alia, quādo prelatus de culpa, & de qua teneatur, & vide Innoc. de iud. c. cum deputati. & quando propter eam valeat deponi.

Alię gl. sunt literales. † Per predicta & text. dicunt doct. quòd cauere debeat Arch. cui committat custodiam, quia tenetur de fraude, & offensa illius, cui committit, ut hic patet, de statu reg. c. cum ad monasterium. §. pe. ad idem. ff. de cust. reo. l. ſi. ut lite non conte. c. j. cum similibus.

ADDITIONES.

¶ Deponatur vel remoueatur. Tu vide de hoc per Io. And. & Host. in c. 1. de of. cust. quod dic procedere in monito negligente, aliàs non, per Card. in ele. j. in prin. de celeb. missa.

¶ Pro custodia. Hanc opi. dixi esse dubitabilem in l. quod Neruа, in materia latæ culpæ. ff. depos. & dixi qđ contra eam videtur tex. hic, iuncta gl. in verbo, reatu, quæ vult, quòd negligentia in prelato est peccatum mortale, qđ si est verum, sequitur q prælatus non tenetur de leuissima, quia ille, qui est in leuissima culpa, non est in peccato mortali. ut sentit Innocen. in c. sicut dignum, de ho. dum vult, quod ille, qui est in leui, vel leuissima culpa, nō tenetur in foro conscientiæ. Dixi tamen q forte dici potest, quod aut prælatus conuenitur in iudicio, & tunc tenetur etiam de leuissima. Aut non conuenitur, & tunc non tenetur quo ad Deū, & similem di. facit Dec. in c. 1. in 2. lect. col. 5. de constit. ubi vult, q quandoque quis conuentus tenetur resarcire damnū, non autem quo ad Deum. Cogita tamē diligentius. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Intrusus possessor quis dicatur?*
2 *Archidiaconus an dicatur habere curam in ecclesia?*

CAP. IIII.

Cum satis Archidiaconus sine mandato Epi, non committit curā animarū. h. d. In prima ponit cām decisam, & expressam. In secunda mandatum, ibi, mandamus. Casus lit. Archi. Elien. sine licētia sui Epi cōmittebat curam animarū, dicens hoc ex cōsuetudine sibi licere. Eps conquestus est de hoc dño Papę. respondet Papa, q obtentu alicuius consuetudinis non debet Archidiaconus facere ꝓtra institutiones sanctorū patrū, unde præcipit eidem, q nulli cōmittat curā animarū sine licentia, & mandato sui Epi. B. No. i. absurditates uitandas. Secūdo no. q obtentu cōsuetudinis reseruata in priuilegium ordinis Epālis inferior prælatus acquirere non potest, & alia sunt aequisibilia consuetudine. idem de reseruatis in priuilegium suprem æ potestatis, Inn. de ele. c. bonæ, il 2. No. 3. q institutio authorizabilis sup. curam consuetudine per Arch. vel inferiorem prælatum ab Epo quæri non potest, vide de priui. c. accedentibus. & quod dicā, inf. c. fin. & de inst. c. cum venissent. No. q de mandato epi potest sup. curam instituere, si ad hoc habeat speciale mandatum, & sic consuetudine non quæsibile est delegabile. Op. q instituat Arch. inf. eo. c. ad hæc, & c. ut nostrā. Sol. quædā est institutio authorizabilis s. curā. i. traditionē curæ, & hoc iure spectat ad solum episcopū, nec ipsam querit inferior consuetudine, de fil. præsby. c. tua. de hęret. c. cū ex iniuncto, in fi. de offi. deleg. c. super eo, de excess. prælа. c. 3. Arch. autem, vel inferior etiam consuetudine illam non quærit, vt hic, quod dicunt doc. ita c. fi. j. c. verū sola consuetudine, sed sic epi. concessione, i. ex priuilegio cum consuetudine, & sic intelligunt de insti. c. cum venissent. Effectus aūt huius est, quia ante ipsam, nec representans, nec is cui collata est, habet potestatem, curā administrandi, vel ecclesiā. de preb. c. cum iamdudū, & c. in Lateranen. q̄ si fecerit talis remoueri poterit, nisi dispensauerit. s. tit. i. c. fi. Ratio autem prę dictorū, quare non possit inferior, quia sine authoritate Epi. ko pi nullus potest intrare, vel derelinquere ecclesiam. de renun. c. admonet. nec debet se quis talibus intromittere, sed uocatus &c. de elec. c. qualiter, & quilibet perostium intrare debet. i. q. j. c. ordinationes. 7. q. i. c. non furem, & c. denique. & ingerere se dī, qui absque dioecesani authoritate intrat, de offi. ord. c. quoniam. & Episcopus vicarius est Christi. 33. q. 5. c. mulier. ideo li quis per alium intrat spreto ostio, qui Christus est. i. Episcopo, qui eius est vicarius, beneficiū ecclesiarum vsurpat, de iure pa. c. relatum. 8. q. i. c. qui vos, & c. seq. & in c. in scripturis. Et hæc est ratio quare dicta institutio prescribi non potest. † No. hanc caudam, quia per hoc colliges quis dicatur intrusus, & incoloratus possessor, vide de acc. c. veniens, de concess. preb. c. cum nostris, & c. literas. Quædam est institutio, quæ sumitur p collatione iuris. i. tituli beneficii, non pro collatione curæ, vel traditione iuris administrandi curam, & hanc potest Archidiaconus habere de consuetudine, de inst. c. cum venissent, de exc. prela. c. 2. de præb. c. referente. Per quod dicit Innoc. q inferior Episcopo non habet de iure potestatē conferendi ecclesiam, vel præbendā, nisi hoc faciat de priuilegio, vel consuetudine, & tunc faciat tanquam vicarius, de off. dele. c. super eo, de inst. c. cū venissent. sup. c. i. ſm Inn. & concessio pro institutione ponitur, de offi. leg. c. dilectus. & hoc in non curata ecclesia, procedit etiam in curata, sed antequam vtatur corporaliter, & actualiter curæ administratione, oportet, q in curata accedat pro licentia ad Epm, vt sup. curā instituat, vt dictum est de hoc remittit de priu. c. volentes. li. 6. Quædam est institutio, quę sumitur pro translatione nudę possessionis. i. iure tituli totali iure trāslato. i. pro inuestitura, & hęc spectat ad Archidiaconum de iure cōi, & hęc sequitur authorizabilem, tanquam illius executoriam. de re iud. c. cum Bertoldus. in prin & de consensu. & de hac inf. eo. c. ad hęc. & c. vt nostra. † Quero cum gl. nunquid Archidiaconus dicat habere ante omnia curam? vide gl. de ele. c. cum in cunctis. Primo videtur, q non potest de iure communi excommunicare. ꝺ. c. proxi. In contrariū, q habeat, faciunt de eo qui fur. or. recipit. c. i. cum concor. sup. c. i. Glo. recitat opi. Prima fuit Hug. Tanc. & Vinc. dicentium, q Archidiaconus de iure communi non habet curam, nisi specialiter sibi ab Episcopo committatur, ideo alteri non cōmittit, vt hic, & d. c. nullus. Vnde iura, quæ dñt q habet, intelligunt. q habet de consuetudine. & non de iure, vel ex delegatione. Secunda opi. q habet curam animarum, eo q per Episcopum instituitur, vel per collegium eligitur, & per Episcopum confirmatur, generalē curę administrationē cum iurisdictione suscipit, ad hoc inf. eod. c. ad hęc. de præb. c. referente. Dicit gl. q quędam sunt quę ad Archidiaconum spectant de iure cōi, & hęc numerantur inf. c. ad hæc, & c. vt nostram. oīa alia de consuetudine pōt, per quod concludit glo. q de consuetudine potest habere curā, & potestatem ad curam instituendi, dum tamen consuetudo sit præscripta, vt hic, sed de hoc dic, vt dixi super tex. q̄ dicit, q iura quæ diuersimodè loquūtur de Archidiacono quo

ADDITIONES.

¶ Inferior prælatus. Adde latè Cald. cons. 2. de præscri. & uide cons. 1. eo. tit.

¶ Intrusus. Adde d. de Ro. dec. suis, in ti. de rest. spol.

¶ Adde Host. & doc. in c. cū dilectus, inf. de pur. can. Inn. ſ. c. nihil. sup. q̄ ele. & Spe. e. ti. §. j. uer. cōtra itrusū, & ibi qualiter formet cōtra eū libel. Zac.

¶ Circa hoc qs dicatur intrusus, dicas, q quilibet qui iniustè detinet beneficiū dē intrusus, quia beneficium nō potest sine legitimo titulo teneri, & talis tenetur ad restitutionem oium fructuū, ut in c. cum dilectus, de pur. can. nec debet talis intrusus tolerari in possessione, secundum Bal. in l. pe. C. de pign. act. & si quid facit, nō ualet, ut in c. omne quod. 2. q. 1. & per Inn. in c. nihil, & de modo formandi libellum cōtra intrusum, vide per Spe. in tit. de ele. §. 1. uer. contra intrusum, & in tit. de ætate, & qua. in prin. Ant. Fran.

¶ De consuetudine. Adde d. de Ro. dec. suis, de præscript. in antiq.

quo ad potestatem excommunicādi, & potestatem curā exercendi, referūtur ad diuersas consuetudines. relidet ergo glo. q nō possit ea, q̄ sūt curæ. Dicit Host. q cura animarum cōmitti non potest etiam de consuetudine, vt dixi super tex. & dicit gl. non præscriptæ, quia dictum glo. est contra tex. intelligendo de institutione authorizabili, quò ad verba, & mentem. quo ad verba, q̄a dicit consuetudine, quod hēt notare præscriptā, & completam, de ele. c. Cumana. Item dicit, obtentu nullius consuetudinis non debes, quod idem est ac si diceret, obtentu nullius consuetudinis non debes, & sic omnē consuetudinem excludit præscriptam, vel non præscriptam. pacificam, vel nō. Circa primum principale dubium gl. dicit Inn. q cura in iure sumitur multipliciter; quandoque strictè, & dicitur potestas ligādi, & soluēdi in foro pœnitentiali, & hoc non est in prælato, q non est sacerdos. 21. di. c. in nouo. de pœ. & re. c. ois. & hāc non pōt dare nisi sacerdos, vel eius authoritate spāli generali fungēs vice hic. & 16. q. 7 c. nullus, & de offi. deleg. c. super eo. 25. di. c. pœlectis. & tūc nō dicuntur ipsi dare, sed illi quorum authoritate dant. ff. de adm. tut. l. ita aūt. §. gessisse. q̄uis dici possit secūdū eū, q Archidiaconus, & electi confirmati, & alij qui possunt ecclias dare, possint committere officium potestatis quo ad alios quo modo deputant, quamuis non sint sacerdotes possunt dare ecclesias, cum in ordine receperint, quia sunt uel efficiunur sacerdotes simul cum ordine rec piunt absoluendi, & ligādi potestatem, licēt non in hos subditos, in quos modò Archidiaconus, vel alius prælatus potestatem habebat antequàm p ipsum in ecclesia instituerētur, quæ curā habet, vnde non dat eis pātem, sed effectū huius pātis, quā habiti habebāt, licēt non effectu, vel exercitio recipiant, & promouēs prælatus eis cōcedit. 16. q. j. c. ad ipcimus §. ecce in hoc i. q. i. ſicut vrgeri. §. ex his itaque verbis. Secundo modo largè dicitur cura, potestas ejiciendi, & recipiendi in ecclesia, corrigēdi, & puniendi excessus. 21. dist. c. cleros. §. j. & sub hac cura est excommunicare, corrigere, visitare &c. talia quæ sunt ad correctionem morum, & hanc possunt habere Archidiac. & inferiores prælati, supra eo. c. 1. de electiō. c. dudum, il 2. & vide quod dixi de offic. ord. c. conquerente, de qua intellige etiam decr. de multa. inf. de pb. Ecclesiam āt, vel præbendam conferre non potest alius prælatus, ꝓter epm. 1. 6. q. 7. c. nullus, nisi hoc faciat de consue. vel priuilegio, & tunc facit tanquam vicarius. ſ. de offi. dele c. sup eo, de inst. c. cū uenissent, & s. c. j. Host. dicit se non intelligere hāc distinctionem, non. n. potestas soluendi, & ligādi in foro pœnitentiali cura dici pt etiam ſm ius, qa nullo iure cauet, nec ſm naturale m rōnem, imo omnino aliud est cura, aliud est potestas. multi. n. habēt hāc potestatem, qui nō habēt curā, sicut sacerdotes non curati. & e contra hūt aliqui curam, & nō prædicti potestatem, sicut instituti, & confirmati non præsbyteri, &c. & qual. c. præterea, & de ele. c. transmissam. p̄dicta. n. potestas est ordinis, & non iurisdictionis. nec cura dicitur, sed potestas clatium in ordine sacerdotali, quam nec sacerdos pōt excedere, sed tantū Eps, vt probant iura per Inno. alle. ad idem de consec. eccl. vel alt. c. aqua. vnde dicit, q hęc cura ſ. iurisdictionis suscipit in actu confirmationis, quæ cura iurisdictionis est, & quādo ordinat, dat ptās, quam non habebat, ligandi, & soluendi animas, quæ sibi communtur cum cura, quāuis alij sacerdoti ante ordinem committere possit, vt illas in foro pœnitentiali absolueret, quia committere iurisdictionis est, de ele. c. suffraganeis. de pœ. & re. c. omnis, & remittit ad summam il lius ti. & vide ad prędictorum intellectum decre. Io. 22. quia quorundam. dicit tamen non sacerdotem ab excommunicatione absoluere non posse, cum absolutio sit mixta, partim pœnitentialis, partim iudicialis fori, de quo remittit Ioan. And. de sen. excom. c. a nobis, & ibi tenet contrarium, & vide in c nup. eo. ti. vide qđ no. de offi. le. c. pe. Videte, qa si cōsideremus curā respū habitus, sacerdos, eo q sacerdos habet eam, licèt nō habeat populum, vī dictū fuit, accipite Spūm Sanctū, & quorū remiseritis pēta &c. sed nō hēt exercitium curę. sacerdos ât habēs populū, hēt habitū, & exercitū curæ, sed non sacerdos habens populum hēt obiecta, in qbus curā exerceat, non tn hēt habitum in se, nec exercitium, sed vim gregem supponendi habenti curam, ita q verba Inno. possunt saluari. Anto.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus an possit excommunicare.*

CAP. V.

Archidiaconus Breue est, & in sum. h. d. Archidiaconus de iure cōmuni nō potest excōicare. Casus li. Archidiaconi de iure cōi non pōt in aliquos sententiam promulgare, nisi de licentia, & authoritate suorum Episcoporum. B. No. 1. q Archidiaconis de iure nō competit potestas excommunicādi, nisi de Epi consensu, sed de hoc dic, vt no. glo. sup. de ele. c. cū in cūctis. † Opp. q Archidiaconus possit excommunicare. infra de offi. ord. c. cum ab ecclesiarum. Sol. dicit gl. de iure nō pōt, vt hic, de consuetudine. sic, vt ibi. Recitat tamen aliquos dicere, q si Archidiaconus eligitur ab vniuersitate, q hēt iurisdōnem in subditos, & pōt excommunicare per d. c. cum ab ecclesiarum 93. di. c. legimus. sed dicit gl. q sibi placet, quod prius est dictum, & quod dicitur sup. c. proxi. Inn. dicit, hic ordinarium esse, q Archidiaconus, & omnes prælati iurisdictionem habentes ab Episcopis ex collatione, vel confirmatione officiorum, vel dignitatū, ad quas assūmātur, sunt iudices ordinarij, & possunt excommunicare. 3. q. j. c. nemo, de offi. ord. c. cum ab ecclesiarum, vbi de hoc, nisi sint mulieres, de ma. & obe. c. dilecta, de pœ. & remi. c. noua, & quod ibi dicitur, dicit q procedit quādo hoc hēt contraria consuetudo, quæ iurisdictionem tribuit, & tollit. de fo. comp. c. cum contingat. vel dic, q hoc non vī Papæ, sed nō est ita, sic no. de senten. excom. c. p tuas. de ele. c. nobis. vel non excōicat cū solēnitate, de qua xi. q. 3. c. dēnt, de quo p gl. s. de elec. c. cū in cunctis §. inferiora, in gl. i. quæ hoc tenet. vel sumitur hic excommunicatio pro depositione, quæ priuat collegio & cōmunione collegij pīati verò, q hēnt iurisdōnem ab alijs collegijs, vel alijs, q̄ Epi. copis, excommunicare non possunt, licèt alias habeāt iurisdōnem, qa potestatum excommunicādi concedere nō pt, nisi Eps, 24. q. 3 c. corripiantur, & ideo quod non habet, aliàs conferre nō pōt. i. q. 7. c. Daibertum, nisi collegium eligeret authoritate Epi, vel ab eo confirmaretur, vt est dictum. remittit ēt de offi ordi. c. quanto. Host. autem remittit ad summam, de senten. excommu. §. quis possit excommunicare, sub §. nedum autem &c.

ADDITIONES.

¶ Potestas excommunicandi. Adde quod no. in a post. post Abba. in c. quia ꝓpter, §. illud, nn. 4. in uersi. Archidiaco. & ibi eundem, & alios, sup. de elect. & Spe. in uſu. de compe. iud. adi. uer. 6. commune criminis, & quod dicitur infra proxi. apostil.

¶ De consuetudine, Et ad hoc facit quod no. gl. in c. nemo, 1. quæstio. 1. quæ vult, quod simplex sacerdos ex consuetudine possit excommunicare, quā sequitur do. meus excellentissimus Rochus Curt. in c. fi. col. xvi. circa fi. de consuetudi. Seb. Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Dictio, sępius, notat iterationem, & nu. 2.*

CAP. VI.

Mandamus Archidiaconus semel in anno, nisi necessitas exigat plus, visitat suam ꝓuinciam. i. parochiā h. d. In primo dictū, à quo excipit ibi, nisi. Casus lit. Semel in anno tūm debet Archidiaconus visitare, nisi necessitas exigat, q pluries visitet. B † No. qđ dictū est in sūmario, & no. q dictio, sępius, a notat iterationē Et no. q ius visitandi cadit in inferiori prælato Epo. No. q ordinaria visitatio est, q semel fiat in anno. Opp. q nō possit visitare, quia hoc de officio curæ. & Archidiaconus non hēt curam. s. c. proxi. Sol. ꝓcedit hoc de ꝺ suetudine, non de iure, dic vt dixi in c cum satis.

† Sed ò opp. q præter aliquam necessitatem possit saltem bis in anno visitare, de cēſi. c. cum venerabilis. Sol. ibi dicitur, q bis potest, dēt intelligi de necessitate subsistēte, aut ergo alia cā nō subest, & semel pōt, aut subest necessitas, & si est ecclesia, quā visitauit pluries, & pōt, & pluries procurationem exigit. Si est necessitas factorum Epi, tūc debet proprijs sumptibus procurari, C. de statuis, & imag. l. fi. de quo ſ. de censi c. cum venerabilis. vel ſm alios dic, q illud quod dicitur, q vt pluries visitet, in c. cum venerabilis, loquitur de cōsuetudine, vel exconuentione, hic de iure, & vide 10. q. j. c Epm imo plus dūt doct. hic, q si non sit multum necessaria Archidiaconalis visitatio, pt differi ꝓ triēnium, & tūc pōt fieri per Archidiaconū. s. c. i. & semel in anno dēt fieri prouinciale cōcilium, cuius statuta sūnt in sy nodo Epali publicāda. 18. di. c. quoniam, & c. fi. ſ. de accu. c. sicut nec ꝓ hoc tollitur, quin Archiēps singulis annis possit visitare ꝓuinciā, qđ dic vt de cēſi. c. fi. li. 6. Quid ergo faciet simplex ꝑsbyter? cū visitet legatus, Archiēps, & Eps, Archidiaconus, & Archiꝑsbyter, & isti duo vltimi saltē de ꝺsuetudine? de cēſi. c. cū Apostolus. certè si oī anno semel declinēt ad ecclesia, cōsumet ecclesia, ꝺ id 10. q. 3. c. inter cætera. dicit Host. q ꝺ supplebit visitās suis sūptibus, C. de statuis, & ima. l. fi. est. n. de verbis, & mēte iuris, q ecclesia vltra posse nō grauet, de cēſi. c. cū Apostolus, & c. sopitæ. nec ēt dēt ibi motari Eps, nisi per diē vnum secundum modum, quem habes. x. q. i. c. placuit. & 10. q. 3. c. inter cætera, de quo in summa eod. tit. §. quod sit eius officium, ver. dies, & seq. & dices vt inf. titu. 1. c. fi. Io. And.

ADDITIO.

¶ Dictio, sæpius. Adde quod hæc dictio, sępius, uerificatur in bino actu, ut probatur in l. mariti. §. quæstum, ff. de adult. & in l. fin. iur ēta gl. C. ſi sæpius in iure. reſt. de quo multa per Georg. Natam in rep. cl. sape, in prin. co. 2. de uerb. signi. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Ardua quæ dicantur.*
2 *Archidiaconus instituit in quolibet beneficio, si collatio spectet ad Episcopum.*

Ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

C A P. VII.

Ad hæc. Dicit primò qđ sit officium Archidiaconi,& in quo p eũ releuetur Eps. Secundo dicit De canos rurales per Episcopũ, & Archidiaconum eligendos, & amouendos,si illorum vices cõiter gerant. Scda bi, Snbsequẽter. & quælibet subditur in quæstionem, & rñsionem. Casus liter Quæsitum fuit a Papa, qd prineat ad offic ũ Archidiaconi,& in quibus p ipsũ cura epi releuetur? Respond Papa Archidiaconus fm statutum Ilidori imperat subdiaconis,& leuitis,solic tudo parochialium ecclesiarum,& ordinatio earũdẽ pertinet ad ipsũ,& audire dẽt iurgia singulorum. Archipresbyteri rurales,qui decani vocantur, subiacere debent eidem. Itẽ fm constitutionem Romani ordinis, maior post Epm reperitur. Item in epistola B Clementis Papæ , oculus Epi nominatur,vt loco ipsius per Epatum corrigat corrigenda,& emendã da emẽdet,nisi adeo ardua fuerint negocia,q absque maioris sui præsentia terminari non possint. Item in quadam constitutione Inn. continetur, q ad ipsũ pertinet institutio corporalis tam in bñficijs,q in dignitatibus. Examinatio clericorum,qui ad ordines promouẽtur ad ipsũ ptinet,& ipse eos debet præsentare. Quæritum fuit insuper à domino Papa,vtrũm Decani rurales,qui pro tempore instituũtur,debeant ad mandatum Epi vel Archidiaconi,vel etiam vtriusque institui,vel etiã destitui, si fuerint amouendi? ad hoc rñdet Papa, q omnes tangit ab omnibus approbari debet, & ipsi Decani vtriusque commune officium exercent,& ideo cõiter eligendi sunt,vel amouendi. B. No. hic quæ spectant ad officiũ Archidiaconi,& no. q principaliter consistit circa releuandum Epm in per se gerẽdis, & alıqua habet, eo q Archidiaconus. Et no. hic plura. Primò qa imperat leuitis,& subdiaconis. Secõ generaliter habet solicitudinem parochiarũ. Tertio ordinatio earum ad ipsum spectat. Quarto audit iurgia singulorum. Quinto subiectos Archipresbyteros, qui nũcupãtur a pluribus. Et no. q appellatione Decani aliquando compræhendit Archipræsbyter fm hæc statuta Ilidori. Sexto obtinet primũ prę alijs locũ post Epm. Septimo est eius vicarius, qđ no. Octauo hẽt curã in ecclesijs,& clericis. & sic no. q Archidiaconus hẽt curam largo modo, de quo. s. c. cum satis, cum loco Epi ,pspicere hẽt, vt corrigat p parochiã corrigẽda,& emẽdet. Nono, q correctionem habet leuem nõ in grauibus, inquirẽdo fm Doct. non vniuersaliter visitando, sed tũ loca, & personas. de quibus est infamia , dicit Host. q visitabit de triennio in triennium,& quãdo Eps nõ põt s. eo. c. 1. Decimo ad eũ spectat institutio, q̃ sumitur pro translatione possessionis corporalis, quod no.& non solũ in bñficijs,sed etiã in dignitatibus. Vndecimo ad eum spectat examinatio clericorum ad sacros promouendorum. Item examinatio promouendorum ad beneficia, qui primo examinantur ab ipso, secundo Epo pñtat. Et no. q aliud est corrigere, & aliud emendare, aliud addere,& detrahere. Facit arg. si data est potestas emẽdãdi statuta, an possit statutarius in totum ipsa tollere? dicit q nõ. h. d. usque ad ver. subsequẽter. Declaremus p ordinem. Quæro dicit, q imperat, q̃ imperat leuitis? die q imperat, quomodo sua officia explcãt, & hoc spectat ad eius officium. Quæro, qa dicit. q hẽt solicitudinem parochiarum. in quo? dic q habet in eos, qui per parochiam morãtur s. eo. c. quod spectat ad iurisdictionem fm Host. Quæro cum glo. quia dicit, q audit iurgia, q̃ iurgia audire dic q quæstiones, & per hoc arguit gl. q habet Archidiaconus iurisdictionem. 63 dist. c. in plebibus, inf. de pœn. c. licet. Et dicit Ioan. q habet iurisdictionem ordinariam de iure communi, quod verum in omnibus, quæ continentur in hoc c. & inf. c. vt nostrum. q per consequens correctionem. Cognoscunt tamen tãtũ de modicis causis per hoc. q dicit iurgia, quia talis iurisdictio sine coercitione nulla est. sup. eo. c. ij. in gl. in alijs, quæ non numerant, tabitur cõsuetudini præscripre. fm glo. quær. quia litera dicit, q audit iurgia, an poterit causas diffinire? quidam dũt q non, cùm sit solum eis concessum audire, quod intelligunt de clericis parochialibus tantũ. Alij, quos sequitur Inn. supplent diffinire. ff. de in. l. de qua re, & hoc intelligunt de parochialibus, & ciuitatensibus, ar. s. c. 1 Ho. hic refert diuersas consuetudines, certum est, q de iure saltem audit, & satis credo, q leuia decidat, vt dixit glo. nisi consuetudo oppositum habeat, & intellige de iurgijs ciuilibus, vel vbi de crimine ciuiliter agitur, vel iurgia, i. humilia, & minima, nam plurimum refert. vt s. fm Host. per quod no. Abb. appellatione
1 iurgij minores causas compræhendi. † Quæro qualiter corrigat? dic q verbis monitorijs, & præceptorijs, sed pœnam non imponit absque Epo. inf. tit. 1. c. 2. de offi. cust. c. 1. Si quis tamen dicat, q modicam pœnam imponere possit, vel ad modicum tempus suspendat, forsan non errabit fm Inno. quod intelligit Host. quando sacerdos est, vel etiam de mandato Episcopi, nec cõfessiones audire, nec pœnitentiam imponere potest. de quo s. c. cum satis. Quæro quę dicãtur ardua, quę non possit Archidiaconus solus? dic vt depositio clericorum, vt no. de ele. c. suffraganeis. etiam si sint in minotib. 15 q. 7. c. Eps. Io. 2. sed etiam si agatur de suspensione perpetua, vel multùm diuturna. cũ nec epm sine capitulo talem ferat. de excess. prael. c. 1. Item ecclesiarum vnio,& diuisio. de excess prel. c. sicut vnire. s. tit. 1. c. fi. de eo, q fit. or. fusce. c. 2. Item dispensatio. No. q regulariter in inferioribus prelatis est prohibita dispensatio, nisi vbi appareat cõcessa. quod no. Item ecclesiasticæ rei alienatio. 12. q. 2. c sine exceptione, de quo de transa. c. statuimus. & generaliter omnia inter ardua reputantur quæ non expediũtur per Episcopum sine capitulo, de his qnæ h. a præla. c. nouit. & c. quanto. veluti iuri dictio monasterij, nisi sit consuetudo contra. s. c. fin. & causarũ matrimonialium auditio, de consan. & affi. c. 1. Non ob. de rest. spol. c. literas. vt ibi no. quia hæc faciũt ratione priuilegij, vel consuetudinis, de his, quæ sunt publicæ pœnitẽtiæ. i. nõ potest iniungere publicas pnias literis indulgentiarum, de excess. prælac. accedẽtibus. Item datio dimissoriæ. s. c. prox. Item causæ criminales graues, de quibus de proc. c. querelam. Item quæ sũt Episcopalis ordinis. vt d. c. accedẽtibus. de consue. c. quãto. de
a ele. c. q̃ sicut. §. pterea. fm Ho. Quæro quas cãs leues audiet, a dic q cõparari potest defensori ciuitatis, qui audit causas vsq. ad trecentum aureos,& minores criminales, in maioribus etã potest reum capere,& ad Epm mittere,& modicam mulctam indicere clericis sibi subiectis in additionibus testamẽtorum, & donationũ insinuationibus,ac manumissionibus,quas non nomine ecclesię, sed proprio faciunt, s. de rebus eccle. non alie. c. Episcopi authoritatem præstare. in Auth. de defen. ciui. & iudicare, vsque ad s. Non tamen potest in eum compromitti, vt ratione delicti, vel contractus, aliqui conueniantur coram eo, cùm non habeat territorium, s. de fo. comp. c. cum contingat. & vide quod no. s. c. fin. Quæ autem dicta sũt de Archidiacono, intelligenda sũt de omnibus prælatis ecclesiasticis inferioribus iurisdictionem habentibus de consuetudine, vel de iure secundùm quosdam. Sed non placet Inn. cum dignitates ecclesiasticę non sint ordinatæ secundùm iura ciuilia, sed secundùm constitutiones ecclesiasticas, & secundùm illas dẽt iurisdictionem exercere, de iud. c. dilecti. de do. & contu. c. 1. & satis credo, q leuia quæ sint, relinquantur arbitrio iudicantis. q ex legibus informet arbitrium. quãdo nõ inuenit canones. nõ est absonum in his, quę non obuiãt canonibus, de no. ope nũ. c. Quæro, an omnia, quę hic comprehenduntur, spectẽt ad Archidiaconum de iure cõi, an de cõsuetudine? dicit Io. And. q omnia, quæ ponũtur ponũtur à ver. in quadam verò, vsque ad ver. seq. competunt de iure cõi. adeò, q in ipsis illo iure fundat intentionem, nec habet aliquid probare, in alijs oportet, q̃ habet
2 consuetudinem, vide quod no. s. ca. fi. † Quæro, an Archidiaconus instituat in aliquo beneficio, & an in quolibet beneficio? dic q. sic, si collatio spectat ad Epm, in alijs autem, quæ spectãt ad alium quo collationem, non, vel ad confirmationem secũdùm Inn. Host. remittit. s. c. cum satis. & Arch. non placet gl. Inno, quia text. hic. & inf. c. i. generaliter loquuntur. addicunt quod no. inf. de offi. dcle. super eo, & quod ibi no. super glo. Opp. dicitur hic. q examinari debeant ordinandi, & promouẽdi q Archidiaconũ, hoc videtur spectare ad sacerdotes. 24. di. c. quando Eps. Io. ibi quãdo Eps. eligat, vel quãdo deficit Archidiaconus, vt in multis ecclesijs. Host. dicit, q Archidiaconus, hoc facit nisi ex causa hoc sibi noter dicatur, poterit eum Eps alios adiũgere, & iterum examinare, vt s. dicit glo. Quærit eadem gl. ibi, videtur ergo, quod si Episcopus promouerit indignũ, qs punietur? videtur q Archidiaconus, vt is qui examinat, & præsentat. 44. di. c. si seruus. sed dicit, q non est verũ, qa Eps. tenetur de facto illius qui examinat, sicut exercitor nauis de facto magistri. ff. de exerci. l. j. §. magistrum. nisi forte examinator talis fuisset, q nõ sit verisimile ipsũ mẽtiri. ar. s. de pig. c. significante dicit ergo Inno. & Host. q si cõis opinio est de bonitate Episcopi, excusabitur Archidiaconus. Quærit gl. ibi, sed hoc quid si talis ordinatur sine titulo, quis prouidebit? dic q si Eps ignorabit, prouidebit præsentator, si ille non sit soluendo habebit regressum contra Episcopum & hoc quia adhuc reseruatum est Epo ius examinandi. arg. de ætate , & qualitate. c. accepimus. & i. fi. bidiũ ne ille ordinatus i. opprobrium cleri mendicet, de renuncia. c. 1 supplicationem. Nã examinatus examinat in his pcipuè, in qbus vertitur periculũ aiæ, vũ dẽt Eps priùs videre qs, & ad quem titulum præsentaretur. In fi. gl. die hæc vera, quando nullum dedit titulum. Si autem Archidiaconus adscribi fecit aliquem ad titulum patrimonij ipsius ordinandi, & apparet illum non habere patrimonium, vel habere minus sufficiens, li Archidiaconus hoc fecit scienter, agere primò contra eum, qui fuit in dolo: secundò contra Episcopum qui fuit in culpa, quia dolus præponderat culpæ. ff. ad l. Aquil. Item si obsterit. x. Nec ob. exceptio de dolo ordinati, qa illa cessat ne mendicet in opprobrium cleri, & vide qđ no. de adulte. c. intelleximus. Hosti. dicit, q imputabitur illi q mentitus est, & qræret sibi victum. 91. dist. c. clericus. & per hoc subtrahetur multis materia, qui mentiendo fecerunt se ordinari. de diuor. c. quanto. nec debet alicui mendacium suum prodesse; illi verò, qui se faciunt promoueri ad titulum paupertatis sũæ sequuntur illam. de excess prælat. c. nimis. de his verò , qui ordinantur ad titulum patrimonij Christi, videtur aliquibus quod Episcopus hoc admittens obligetur, quia quicquid hẽt est hæreditas, & patrimonium Christi. de præb. c. cum secundum. sed ipse dicit idem seruãdum quod de alijs de quibus præmisit, quia licèt verba sint diuersa, mens est eadem, de verbo. signi. c. intelligentia. secundùm Host.

§. Subsequenter. Not. regulam, quòd ab omnibus, cùm omnes tãgit, approbari debeat. Et no. tex. quod Decani rurales de consensu Archidiaconi debent institui,& destitui per Episcopum. & est ratio, quia Archidiaconus habet curam parochiæ. s. c. 1. Decanus in
a hoc suppletvices vtriusq;. Quæro q sunt isti Decani? a dic qđ ꝑt int elligi secundùm consuetudinem Franciæ, secundum quam institũuntur per Episcopum, & Archidiaconum tales Decani ad exequenda eius officia , quædam eis communia. nec instituuntur in aliqua ecclesia, sed quasi ministrales, & officiales vtriusque, & pro maiori parte institũuntur ad tempus, vnde dicit tex. pro tempore, idest ad tempus, & idem si instituerentur in ecclesia, dummodo gerant vices vtriusque. vbi ergo non est talis consuetudo, hoc non vendicat sibi locum secundùm Inno. Quæro, quid si non possunt concordare? & dic q nihil agitur, vt vnus line alio nihil posset agere, ad hoc. de offic. delegcãm. nisi ꝑsuetudo haberet ꝓrium, ꝓ quibus facit hæc litera. Alij dicũt notatum ab Epo obtinere, cum ipsius authoritas sit principalis, & authoritas sit Archidiaconi vicaria, si tamen vi der Archidiaconus indignum institui, vel sibi damnosum, poterit appellare, vel coram superiore contendere. de offi. dele. c. super eo. & hoc salua consuetudine ꝓria secundùm Inn. & hoc verius puto, nã indubio necesse hẽt Archidiaconus obedire, de excess. ꝓlat. c. ad aures, secundùm Host. Quæro an Archid. posset ipsũ instituere? dicit Hostiẽ. hic ponderandam literam, quia quæsitum fuit de institutione, & destitutione, respondet de electione, & amotione, ne videatur aliq d detrahere authorizabili institutioni, quæ spectat ad Epm. q. d. si de institutione illa queris, illa spectat ad Epm. de renunciatione. c. admonet. s. eodem ti. c. cum satis. vbi de hoc. Institutio verò, q̃ loco collationis habetur communiter fieri debet. & no. hic, quod sicut electus a minore non debet administrare sine cõsensu Epi; sic remotus ab illo non valet administrationem deferere sine licẽ tia Episcopi, vt sic in illo genere institutionis illius sit destitute, cuius est instituere, vt dicta decr. admonet, quod no. quia inferior non potest supra curam aliquem instituere, vel destituere; nec videtur hoc ꝑscriptibile, & ad hoc optimè de capel. monа. c. 1. li. 6. Arguit etiam Host. per hanc literam, quod Episcopus qui priuauit eum beneficio, cuius collatio, vel præsentatio spectat ad alium, non possit restituere sine illius consensu, ad hoc de eccle. ædifi. c. 2. & dicit cõtrarium notasse, de renunc. cùm s. personæ. vide quod no. glo. de rescript. c. quamuis. lib. 6. secundum Ioan. And.

2 ¶ Qui sunt isti Decani? Vide Fede, de Sen. consilio 500. dominos de Rot. dec. 448. incipiente, fuit dubitatum, in nou. & ibi quòd non habet dignitatẽ. Ar cud. in c. ꝓlectis 25. dist. & an cẽseantur uicarii foranei, no. Car. hic. Zac. ¶ Decani dicas, q decanus dicitur, q̃ est decem clericis. 8 rc. in c. in capitulo 50. di. & aliàs ét dicitur archipresbyter, ut per gl. in c. perlectis. 25. dist. 2c c. 1. Et adde quòd decanatus est dignitas, si sit in ciuitate, quia habet iurisdictionẽ, & primum locum in choro, &c. secus si sit in iure, quia decani rurales censentur uicarii foranei, neque dicuntur habere dignitatem, ut in de eisi hinc per illum all. Car. in c. ad hæc. de of. archi. An. Fran.
¶ Decani. In C. est tit. de decanis, & ibi glo. rub. eiusdem tit. lib. 12. declarat quod dicebatur decanus qui præerat decem militibus. vnde in ecclesia ille dicitur decanus qui præest decem clericis, secundum Archidiac. in c. in capite. 50. distinctio. & quod decanatus sit officium, probatur in c. 1. ne prælati vices suas, & in c. ex parte. inf. de cle. non resid. & nunquid decanus habeat dignitatem, uide Rot. in nou. dec. 4. inci. item fuit dubitatum. sub tit. de elec. & in ti. de concess. præb. dec. 16. inc. item fuit dubitatum. Seb. Sap.

C A P. XVIII.

Significasti. Archidiaconus nõ dat cõmendatitias ad ordines. sunt tria dicta, quæ patent. Casus liter. Archidiaconus sine licentia Episcopi sui, & auctoritate literas suas ,pmouẽdis nõ ꝓcedat, & ordinãdi p literas Archidiaconi ,pmouerinõ dẽnt, qđ si fecerit, Epꝰ iterdicat eis executionẽ ordinũ taliter susceptorũ. B. No. 1. q solius Epi est dare commendatitias ad ordines. & not. q talibus literis, s. ab Archidiacono concessis non potest quis ad ordines assumi. Secũdo no. ar. pro & cõtra, q ordinatus ab alio Epo caret ordinum executione, & est priuãdus, characterem tamen recipit. Opp. cum secunda gl. q det Archidiaconus commendatitias ad ordines. s. c. proxi. versi. in quadam. ad fi. vbi præsentat ad ordines. Sol. bene ꝑsentat ad ordines suo Episcopo, sed non præsentat alteri Epo. h. d. vera glo. quando est Episcopus præsens, aliàs dicit, q si est absens extra parochiam suam,& necessitas, vel vtilitas ordinandorum immineat, potest illos præsentare Epis ad ordinem, qa absente Epo, supplet vices illius. ar. s. e. c. ad hæc. lic & Archipræsbyter. s. c. c. i. vel vacãte ecclesia. de maio. & obe. c. cũ olim. qđ dicit gl. versũ, q̃ posset impedito Epo viuente, si habet de consuetudine, aliàs non, nisi haberet speciale mandatum. No. benè gl. quia capitulum vacante sede succedit. caput tamen capituli debet, vt vicarius, expedire illa, quæ imminebant prælato expedienda, & sic officium Archidiaco. in vicariatu non expirat morte Episcopi. quod no. Secũdo no. q commendatitias non dat etiam absente Epo, nisi ad hęc habeat speciale mandatum. Idem no. Io. q. 2. c. Epm. dicit Host. q generalis vicarius, cui aliquis ex specialibus casibus cõmissus est cum clausula generali, hoc posset. de procu. qui ad agẽdum. li. 6. & de offi. vica. c. 2. li. 6. in vlt. gl. Dicit tamen, q in præsentia Epi, qui sic generaliter commisit, non dẽt hoc sine ipsius conscientia expedire. ar. s. de of. dele. c. volẽtes. de of. or. c. Ro. in fi. li. 6. gl. 1. tangit rõnes, & iustificat tex. Inter cætera quærit an talis ordinatio erit rata? & dicit q nõ, & dicit, q alius Eps non debet ordinare, quod si faciet, talis ordinatio nõ est rata quo ad sũũ Epm. 9. q. 2. c. 1. & interdicenda est talib. executio ordinis sic susceptι. de of. dẽ. c. q translationem. Eps tñ non ꝑt cum talib. dispensare, & recipere eos in illis ordinib 9. q. 2. c. lugdu. Nunquid aũt ipso iure sit suspensus? q dam q sic. & hoc sentit gl. Ho. autem dicit, q̃ dato q antequã ab Epo recipiatur, celebret, per hoc non incurrit irregularitatem, nisi postquam est interdictum, ne celebret, de quo. s. de temp. or. c. quod translationem. & eo. ti. c. 2. lib. 6. & dic vt ibi notatur.

S V M M A R I V M.

1 *Semiplena probatio non admittitur contra plenè probantem.*
2 *Possessio alicuius dignitatis probatur per exercitum alicuius actus spectantis ad illam dignitatem.*

C A P. IX.

Vt nostrum. Archidiaconus examinat, & ꝑsentat ordinandos, & ponit ꝑlatos i sede. Casus liter. Is dic, de iure cõi ad Archidiaconũ ptinet ps̃tare ordinandos Epo, & illos examinare, ponere Abbates, & Abbatissas i sede. B. No. tria, q̃ spectãt ad Archidiaconũ de iure cõi, p̃sentare Epo ordinãdos, illos ẽt examinare, & ponere Abbates i sede, & sic patet, q istitutio, q̃ sumit ꝑ trãslationẽ possessionis factι,
1 spectat ad Archidiaconũ, vide s. c. ad hæc. & s. e. cũ satis. † No.
2. q ubi intentio alterius partis est fundata de iure, dicens oppositum aggrauatur onere probandi, nec sufficit semiplenè ꝓ
a bare. a nisi plenè probetur, qđ bene no. Et nota quod Abbates, & Abbatissæ inuestiũntur possessione per positionem in sede, & sic habes practicam installandi, & vnum signum ad transfe
2 rendam possessionem, vide de consue. c. 2. † No. Ioan. And. patenter ex hac decret quod volenti probare quasi possessionem alicuius dignitatis, vel officii, non sufficit probare exercitium actuum, qui de iure communi non spectant ad dignitatem, vel officium, sed etiam debet probare illos actus ad dignitatẽ
b spectare; b & sic dicit se obtinuisse in Archidiaconatu Bonon. Probato enim quod talis tali tpe dabat examinationes publicas, vel priuatas, nõ est probata quasi possessio Archidiaconatus, nisi ,pbet, q ad officiũ Archidiaconi hoc spectat: sed si ille actus de iure cõmuni spectaret ad illam dignitatem, vel ad aliud officium, satis est pbare exercitium illius actus, vt institutio ad Episcopum, inuestitura ad Archidiaconum, & sic ꝺ singulis. Fortassis enim cancellarius Mediolanen. habebat de cõsuetudine, vel priuilegio facere, quæ hic continentur, se d quia illud non fuit probatum, & de iure illa ad illud officium non spectant, ideo succubuit, ad quod de re iudica. c. cum Bertoldus s. tiide bonum tex. sup. de elect. c. Cumana. & c. in Genesi. & optimum. ſ. de præbend. c. dilecto. & c. nisi. Quid si sine authoritate precedente Episcopi quis est positus in sede? dicit Io. And. q̃ dicitur intrusus. alleg. de præbend. c. cum iamdudũ. gl. sunt clarę. Vltima signat contrarium, & remittit, & benè ibi dixit. Anto. de But.

ADDITIONES.

a ¶ Semiplenè ,pbare. Vide Lanf. de Oria. in l. admonẽdi. uer. no. in tex. & ibi bè Vadum in apo. ad ꝑsũ. & uer. in eadem gl. fem ꝓplenè, ff. de iureur. Zac.
b ¶ Spectare. Adde Lanf. de Oria. in c. quoniam contra, s. restium depositiones, uersiculo 3. uenit, & ibi remi. in apo. Celsi. infra de probationibus. eundem in rubrica de causa possessio. et proprie. colum. 8. uersic. statu. cum pluribus seq.

S V M M A R I V M.

1 *Causa si committatur cognoscenda non præsumitur commissa decidenda, nisi specialiter dicatur.*
2 *Expressio*

ADDITIO.

a Causas leues audier. Quid possint defensores ciuitatum, & inferiores magistratus? ar. & c. duns. Bar. & alij in l. imperium. in macceia simplicis iurisdictionis. ff. de iur. om. iud.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 *Expressio aliquarum rerum cum clausula generali, an comprehendat maiores res expressis.*
3 *Libellus in quo petuntur debita alicui dignitati, an includat debita tam de iure communi, quàm speciali?*
4 *Libellus in universalibus, quomodo concipiatur?*
5 *Familia Episcopi, an gaudeat privilegio Episcopi?*
6 *Consuetudo alicuius loci, quomodo probetur?*
7 *Archidiaconus in quibus est vicarius Episcopi de iure?*
8 *Consuetudo unius loci, an, & quando extendatur ad alia loca, et quæ requiruntur in tali extensione, & circa quæ fiat: de hic plenè in materia extensionis consuetudinis circa spiritualia. 9.*

CAP. X.

Dilecto, Archidiacono in monasterio sito intra limites quantum generalis, vel specialis cõsuetudo hoc tribuit. hoc dicit. In prima generalis causæ commissio. In secunda, ibi, coram, actoris petitio. In tertia, ibi, ideoque, secunda determinata commissio. Casus literalis. Archidiacono Senon. prætendẽte se quædm iura habere in monasterio Abbatis, & conuentus S. Petri Senonen. obtinuit causam delegari Abbati sancti Crispini, & quibusdam alijs, quibus mandatum fuit, vt causã audirẽt, & debito fine terminarẽt, coram quibus Archidiacono nus dedit libellum, in quo narratis quibusdam iuribus, & subiecta clausula generali, vt omnia, quæ alias solebat Archidiaconus habere, uel poterat rationabiliter hẽre. Sedò petijt, ꝙ de cætero non faceret aliquos de Senon. baliuia, idest curia, vel districtu, eo prætermisso, corã officiali Senonen. Archiepiscopi conueniri, asserens illos priùs sub se debere conueniri, quã coram officiali prædicto, exceptis casibus familię Episcopi, & hominum dicti Archiepiscopi: iura autem ista prætendebat ex duplici capite. Primò de iure communi, ꝙa monasterium erat ædificatum in limitibus territorij. Secundò de consuetudine tam spãli quam generali, quomocunque fuerit, vel propter negligentiam primorum iudicum, vel ꝓpter iniustitiam fortè appellationis illa cã fuit ad Sedem apostolicam delata, iterato Papa causam commisit iudicibus, in suprascriptione contentis, & mandauit quatenus se informarent per maiores ecclesię Senonen. canonicos qui debent huius rei habere notitiam plenioré, & si constat de pacifica, & obtenta consuetudine aliquam iurisdõnem in monasterijs, vel Abbatijs eum habere, vel particulari monasterio illo, adiudicent illa iura Archidiacono, & super alijs, vel toto, si nihil probet, silentium imponant perpetuũ. hoc dicit. Hæc decr. attingit in effectu tria. primo hic habemus supplicationem, & commissionem primam. secundo petitionem Archidiaconi. tertio mãdatũ decisiuũ. partes istas expediam notando, & legendo per partes. No. 1. quod valet rescriptum aliqu. bus iuribus specificatis, & subiecta clausula generali. Et no. qđ q̃doq. clausula gñalis apponit indeterminate absq. adiuncto, quandoque apponitur determinatè, vt est, Quædam alia, ratione Archidiaconi, & tũc clausula illa generalis restringitur ad naturã adiuncti [a] determinãtis, vñ intelliguntur comprehendi in illa solum illa, quæ sunt de qualitate, & genere adiuncti. No. 2. argu. pro conclusione libelli, peto mihi iustitiã exhiberi, quæ mihi denegatur, & hoc optimè de ordi. cogni-
1 rio. c. cũ dilectus. † No. 3. arg. quod appellatione commissionis causæ non comprehẽditur decisio, nisi exprimatur, de quo de offi. delega. c. super quæstionum, §. 1. Bar. ff. de re iudicata l. à di uo Pio, in princip. & dixi in clemen. auditor. de rescriptis. sup
2 hac parte glo. nihil scribunt † Sedò oppon. hic in rescriptis enumerata specificè fuit procuratio, & subiecta clausula generali, actum fuit super iure corrigẽdi excessus, quod grauius est, & sic videtur quod sub clausula generali, sequente specierum enumerationẽ, comprehendantur maiora expressis, contra illud de rescript. c. sedes. Dicit Innoc quod fortè non fuit exceptum, & maiora comprehenduntur in clausula rerum, licèt iurisdictio elidibilis sit exceptione, vt no. in d. c. sedes, de rescrip. & no eodem titulo. c. Rodulphus. Hæc diuinat, & non est veri similis. Vel secundo in rescriptis maiora fuerunt expressa, quæ hic propter breuitatem non fuerũt enumerata, hęc adhuc diuinat. Vel tertio dic, quod vbi maiora expressis nullam habent connexitatem, & communitatem cum expressis, non includuntur in clausula generali, vt ibi: si autem habent aliquã connexitatem, includuntur, nam hic erat expressa procuratio, quæ annexa est visitationi, de præscrip. c. cum ex officii, & visitationi annexa est iurisdictio, & peccatorum examinatio, & correctio, nec alterum est maius altero. Vel quarto (& aduerte ad istam) quandoque clausula generalis post enumerationem specierum simpliciter profertur absque adiuncto, & maiora non comprehendantur expressis, vt ibi. Aut profertur cum adiuncto determinante genus, & tũc clausula potius recipit determinationem ampliatiuè, vel restrictiuè ab adiuncto, quã ab enumeratione specierum præcedẽte, vt patet de rescrip. c. Rodulphus, vt hic est casus. Hic enim expressit procurationem, & clausulæ generali, & quibusdam alijs, adiecit, ad eum spectantibus ratione Archidiaconi, ideo maiora spectãtia ad ius Archidiaconi comprehenduntur, vt hic, per quod dicit, quod si aliquis conquereretur super domo, & quibusdam alijs rebus ad talem hęreditatem spectantibus, qđ si in hæreditate essent castra, aut ciuitates, quod vi huius rescripti agi posset, ad hoc de restitutione spoliatio. c. cum ad sedem. Concludo ergo ista, si quæratur, an enumeratis speciebus in rescriptis subiecta clausula generali comprehẽdantur maiora expressis. dic quod si illa maiora sint connexa quoquo modo expressis includuntur, si separata, & clausula profertur cum adiuncto, includuntur, si in determinatione adiuncti possunt concludi. Si autem profert sine adiuncto, includuntur habitu, sed iurisdictio est elidibilis per exceptionem, ideo si opponiẽ, repellitur agẽs, aliàs valet ita
3 dicũ, vt hic. † Tertio vñ, ꝙ in rescripto, vel libello super iuribus ad Archidiaco. spectãtibus non comprehendantur debita de iure spãli, aut cõsuetudine, vt patet ĵ. de off. or. c. conquerẽte, & quod ibi no. per glo. Concludendo dicit hic Innoc. ꝙ sub isto, Peto debita, ratione Archidiaconatus: non solùm comprehẽduntur debita de iure communi, sed etiam debita de consuetudine, vel priuilegio, vt patet iuxta de præscrip. c. auditis. Aduerte per hoc non est clarus libellus. Dic quod quandoque libellus, vel rescriptum emanat super materia apta & retenta pariter ad debitũ de iure cõi. & de iure spãli, & annectitur in dubio ad debita de iure communi, sic intellig. ĵ. ꝺrium, qñ annectit ad materiã aptã, vt in plurib. comprehẽdere debita de iure spãli, licet aliqua possit comprehẽdere de iure communi, vt patet in officio Archidiaconali, quę potestas. vt in pluribus regulatur potius à iure spãli, & consuetudinario, quam a iure communi, nõ comprehendit debita de iure spãli, & sic loquitur hic, maximè quando petitio, vel rescriptum emanat super iure debito facta aliqua specificatione debita de iure spãli, conclude duo verba, si quæritur an in petitione iuris debiti includantur debita de iure spãli, dic quod aut hæc petitio, vel rescrip, etatur præcedente singularum aliquorum specifica enumeratione, & tunc si particularia enumerata sint de iure speciali, includuntur & debita de iure spãli, ut hic, sed de iure communi non includitur debita de iure spãli, sed communi tantum. Si aliqua enumeratur de iure communi, aliqua de iure speciali, & adhuc cõprehenditur, & hoc, quia talia debent regulari fm qualitatem specierum enumeratarum, de procur. c. qui ad agendũ, libro. & in clem. non põt. eo. tit. & d. c. sedes, & hoc est maximè uerũ, quãdo specificè enumerata sunt connexa comprehendendis, ut hic, quandoque petitio simpliciter manat absque aliqua enumeratione, & tunc aut libellans. uel rescriptum dans, dat libellum in materia, in qua non possunt cõprehendi debita de iure cõi, uel si sunt apta comprehendi, ut plurimum, tamen materia adaptatur ad debita de iure speciali, & tunc cõprehenditur debita de iure speciali, ut est casus hic. Quando datur libellus, uel rescri. super materia pariter proportionabili ad debita de iure cõi, & ad debita de iure speciali, & tunc aut debiti de iure speciali, quod agitur includi, est succedaneum loco debiti de iure communi, & includitur, de relig. dom. c. constitutus, cũ glos. & dictis glos. Quandoque debitum de iure speciali non est succedaneum loco debiti de iure cõmuni, ius tamen, prout est debitum, est de iure communi, & tũ habet determinationẽ de iure spãli, vt in quarta mortuariorum, de sepul. c. certificari, & Inno. variat in c. certificari. tenet ꝙ includitur potius attenta materia originaliter debiti, quam determinatione, in c. conquerente, de officio. ordinar. tenet ĵrium, dic concordando, ꝙ quandoque agit includere debita de iure communi cũ determinatione iuris communis, & includitur, & sic intellige qđ no. in dicto c. certificati. Aut agit includere debita de iure cõi cum determinatione de iure speciali, & non includũtur, sic intellige Inno. de offi. ord. in c. conquerente. Quandoque id, qđ agitur includi, ex toto est debitum de iure speciali, & intentio contrarium Inn. in c. conquerẽte, de offi. ordi. tenere, ꝙ non includatur, & hoc vult glo. ibi contrarium sentit in c. auditis. de præscr. in denarijs. S. Petri. Dic sic. quod q̃liq. debitum de iure spãli venit accessoriè ad debitum de iure communi, & includitur, vt i dicto c. auditis. aut ẽ separatũ, & nõ oino accessoriũ, & nõ includit, nisi addat verbũ latũ, vt est verbum, pertinentiæ, quia tunc comprehenduntur etiam debita de iure speciali, propter vim generalitatis verbi, vt dicit Inno. inf. de restitutio. spoliat. c. cum ad sedem, ubi de hoc dixi, & in dicto c. conquerente,

ADDITIO.

a ¶ Naturam adiuncti. Vide quæ latè ponit Fely. post alios iu. c. sedes, supra de re scriptis. & quæ ponit Bar. & latè moder. in l. prima. §. nunciatio. ff. de operis no. nunc. & Bar. in l. quęsitum. §. fi quis fundum, ff. de fun. instructo. Seb. Sap.

querẽte, & in dicto c. ꝓstitutus, & hęc sufficiãt de dicẽdis circa primã partẽ. Venio ad secdam partẽ, ſ. ad petitionẽ. No. i. qđ libellus, vt ꝺcludat, dẽt hẽre cãm, ex qua petitio ꝺcludat, & no. ꝙ cedit, licet cã ex toto non ꝺcludat, dummõ in ꝺclusione inuenti, & ꝓbatione. No. 2. ꝙ matrix ecclesia rõne ædificij in limitibus suis inferioris ecclesię, i capellę ñ vẽdicat sibi ius iurisdictionale, aut correctionis, & sic sup talibus nõ fundat intẽtionẽ, seu intẽtũ de iure cõi. Sup qbus ãt matrix ecclesia fundet, habes optimũ tex. ĵ. de eccl. ædific. ad audiẽtiã. Quid iuris uẽdicet sibi ecclesia superior in capella sibi subiecta, hẽ de maio. & obe. c. his q̃. Quę iura ecclesia cathedralis in subiectas, de o f ficio. d. c. ꝙquerente, & qđ ius i monasteriis, & capellis subiectis monasteriis uide offi. ord. c. dilectus. Quę iura vẽdicẽt sibi monasteria in capellis subiectis, vide de priuile. c. cum & plantare, § in ecclesiis, de priuil. c. pastoralis, de cẽsibus c. cũ venera
4 bilis, dixi pl'enè de pbẽd. c. d monachis. 16 qõ. 1. i ſsima. † No. 3 practica libelli super istis vniuersalibus cõprehensis sub uno
5 iure totali [a] & integrali, [b] ut illa in libello specificẽtur, & postea vt prinẽtia ad illud ius totale petãtur. Et no. ꝙ in libello petita debẽt specificari, & declarari, q̃tũ pũt. Et nota q̃ ꝓhendun turlib iurisdictione, scilicet necessitas ꝓparẽdi, necessitas mandatis, & ꝓceptis obediẽdi, qñ mãdata sunt honesta, ergo sup in honestis nõ arctant, ad hæc, qđ scribit de tẽpo. ordina. c. ad audiẽtiam. Et no. qđ enumeratis speciebus, peedit libellus in talibus uniuersalibus subiecta clausula gñali, de qua p Inno. & glo. de offi. ord. c. ꝙquerẽte, de resti. ſpo. c. cũ ad sedẽ, potissimè de libel. obla. c. i. No. 4. ꝙ peedit libellus, vt excipiat ius particulare de fendẽdi ꝓpẽti, nõ est necessariũ: sufficit. n. ut libellus cõcludat, ꝙ in ipso ꝺcludatur ius agẽdi ꝓpetens actori, absque ꝙ in ipso ꝺcludatur ius excipiẽdi, qđ eo posset ꝓpetere, vt no. Inno. de libel. obl. c. 1. No. 5. ꝙ ius iurisdictionale ĵ monachos nõ ẽ ꝓcriptibile, sibi acqsibile, quatenus obuiat regulæ, & substãtialibus regulæ, nec monachus ex hoc arctat ad aliq̃ obediẽtiã, vel iurisdictionẽ ꝓ q̃ aliqd detrahat substãtialibus voti, qđ emisit, qa illa sp à quocũque iure q̃uis intelligũtur excepta. No. 6. ꝙ iurisdictio est in parte q̃libilis quo ad certas ꝑsonas agẽtes, quatenus actionẽ dirigũt ĵ incertas ꝑsonas, est diuidua quò ad alias partes, & quò ad aliquas nõ. Et no. hic ꝙ in ꝓcessoria [c] ꝙ
6 ceditlibellus ꝑ uerba negativa. & affirmativa, [d] dum tñ agẽs ad
7 ſtrat sibi ius esse, & ad alterã illud neget ꝓpetere, & nõ tũ in libello excipere ius partis, ĵ q̃ agit, ne ꝑp partẽ idebitè annexã totũ neget. Examinemus libellũ, hic libellus hẽt duas partes. Prima ẽ sup iure, qđ affirmat sibi dberi, & in isto ꝑmittit cã libelli. Sedò petitio. Tertio declaratio, & exceptio. Secda pars libelli est super iure negatiuo, primo ponitur petitio. Secdo excepbio. Videamus ista ad primam partem libelli. Circa secundã partẽ petitionis vñ, ꝙ ista ñ ꝺgruit huic petitioni, contra id de
8 iure. c licet Heli. qa sup hac parte nihil ꝑnũciat. Sol. hic iõ nõ ꝑnũciat ꝑ Archidiacono, sed bñ ĵ eũ in eo, qđ in cæteris abstinẽ mãdat, hoc iõ, qa petitio eius erat iniusta. nã cãs subiectorũ ꝓlatorũ, ꝙ subiecti sũt Epõ, ipsis inuitis pt audire. Eps, ut patet ex no. de offi. ord c. cũ ecclesiarũ, & c q̃to, & disputãt gl. & do. eo. tit. c. pastoralis. imo dñt qdã, sed hoc nõ placet Inno. ꝙ eos posset à iurisdictione reuocare, ff. de iud. l. iudiciũ soluit. Itẽ
9 pẽdebat eius petitionis iniustitia ex altero capite, qa priuati, ſ. laici pũt ꝺuenire i iudicẽ nõ suũ, ff. de iud. l. i. & no. de of. dele. c. ĵ. & G. & sufficit, ꝙ ñ excipiat, ut d. l. 1. licet secꝰ sit i clericis, de foro competen. c. significasti. Item fuit iniusta ex altero capite, quia sic paulatim iurisdictio Episcopi eneruaretur. Nunquid autem superior posset illos reuocare? dic quòd quidã sunt inferiores sub superioribus, & in illis superiores ut maiores habent specificè potestatem. & possunt illos reuocare, C. de iudi. 1. cum speciali. C. de fabricen. l. si quis, lib. 10. quandoque inferior subest superiori tanquam vicarius, & idem, unde cùm Archidiaconus, & Archipræsbyteri, nisi aliud habeant de cõsuetudine, sint uicarij Episcoporum, sup. eod. c. 2. ĵ. tit. 1. c. 1. potẽrit re uocare. Quidã sunt habentes iurisdictionem particularẽ in loco, aliis superioribus habẽtibus uniuersalẽ non distributiuam, & tales non possunt in loco ab alijs superioribus prohiberi, ut sunt Episcopi sub Archiepiscopis, & legatis, qui sunt capita ꝓ
10 uinciarum, ad hoc in Auth. de defen. ciui. §. interim, poterunt tamen legati adiri per querelam, ut de offic. delega. c. 1. dic vt
11 ibi. † Secundò per hanc decr. dicunt Doct. quòd familia Epi-
12 ſcopi gaudet priuilegio Episcopi, [f] vt hic. C. de epis. & cle 1 i. xii. q. ii, ecclesiarum seruos. 16. q. 1. c. similiter. de pœnis. c. Romana. lib. 6. in Aut. de san. epi. §. sportularum. Opp. cum gl. i. q̃ absq; altera probatione consuetudinis rectè libellasset hic assignando causam, quia ecclesia erat sita in territorio suo, ut patet. 26. q. 7. c. omnes basilicæ. 18. quæstio. 2. c. monasteria. Solu. dicit glo. Archidiaconus credebat ex hoc intentionem suam funda
13 ri, sed errabat, ideo oportuit, ꝙ probaret consuetudinem, & ad iura contraria respondetur, quòd loquuntur in Episcopo. & in fi. dicit glos. uidetur velle, ꝙ eo quòd quis est in limitibus territorij alterius, ꝙ fundet super iurisdictione superior ecclesia intentionem de iure communi. 16. q. 1. c. alia. ubi lo hoc uidet tenere dicit tamen, ꝙ in contrarium facit. 18. q. 2. c. peruenit, & c. dudum, de capel. mo. c. dilectus. Ideo Ioan. And post Inn. de capel. mo. c. dilectus per hanc decre. dicit, ꝙ matrix ecclesia ratione ædificij ecclesiæ in territorio nullum sibi vendicat ius, nisi ius speciale aliud iudicat, alle. de ma. & obe. c. his quæ. de iure ãt instituendi an ad illam pertinẽat dicit Ioan. And. ꝙ vñ. ꝙ sic, ꝑt illud c. his quæ. sed dicit, ꝙ illud potest procedere in beneficijs Cardinalium, qui habẽt pinguius ius, quam habeant plebani, alias institutio, & destitutio spectant ad Episcopum, de offi. ord. c. conquerente. xvi. q. i. c. i. ad hoc optimè de eccle. ædifi. c. ad audientiam. & vide quod scripsi de ele. c. i. & plenius, eod. tit. c. cum ecclesia Vulterana. tene primum ꝑhãc decre. Cõcludit ergo, ꝙ propter situm in territorio, solus Eps fundat intentionem de iure cõmuni, propter situ in parochia. si quæris, an sunder intẽtionem de iure communi, quo ad iurisdictionem, & potestatem instituendi, & destituẽdi & dic ꝙ ñ, & hoc ne in eadem diœcesi videantur duo capitra, quasi monstrum. Si quo ad potestatem præsentandi, dic ꝙ non, nisi aliud conferat. per quod quæratur ius præsentandi, idest ius patronatus ĵ. de eccle. ædi. c. ad audientiã. Si quo ad potestatem perci
h piendi iura parochialia, [h] vt decimas, & alia, tunc fundat intentionem, de his q̃ fiunt à ꝑl. c. pastoralis. de decimis. c. cum ĩ tua. de offi. ord. c. cũ ab ecclesiarũ. Si quæritur de dominio tẽporali, an fundet in territorio intẽtionẽ de iure cõmuni, co ꝙ dñs. dicit Ho. ꝙ non etiam si sit comes, uel princeps alius, excepto Imperatore. & in ipso operatur hæc iup. omnes est in Auth. quomodo oportet episcopos. in prin ff. ad legem Rho. de iac. l. deprecatio. 7. q. 1. c. in apibus. Non obst. 8. di c. quo iure. ubi in plurali loquitur de Imperatoribus, ꝙa illud plurale loquitur ã Regibus Romanorũ: & licet non sit nisi unus, habuit respectũ ad futuros. Vel iõ loquitur in plurali, quia q̃nque fuerunt plures, C. de defen. ciu. l. i. & 4. Rõ ãt quare hoc nõ cõpetit Comitibus

ADDITIONES.

a Sub uno iure totali. Vide Ange. Aret. post gl. in §. alia, in princ. Instit. de act. plenissimè per ꝓpe alleg. Lanfran. de Oria, in c. quoniam contra, in uer sic. petitiones, numero 6. 7. & ibi in apostil. Celsi ad ipsum, in uers. iure domini. infra de probatio. ssum in c. 2. colum. 4. uersicu. nota primò, & ibi etiã Fel. col. 7. ver. 2. aggreditur infra de lib. obl. Zac.

b ¶ Et integrali. Vide quæ latè tradunt scribentes in l. 1. in prin. ff. de eden. ubi ponunt quomodo formetur libellus in indiciis generalibus, & uniuersalibus, & particularibus, & quæ dicantur generalia, particularia, & uniuersalia. aliqua etiam ponit Alexand. post Bart. in l. edita, colum. secunda C. de eden, Seb. Sapia.

c ¶ In confessoria. Adde Alex. consi. 135. 2. lib.

d ¶ Et affirmativa. De hoc latissimè tradit Ias. post Io. Fab. & Ange. Aret. in §. eque è. Instit. de actio.

e ¶ Secus sit in clericis. Adde quòd hæc ratio non uidetur concludere per ea, quæ uoluit Abb. consi. 25.

f ¶ Priuilegio episcopi. Adde quod uoluit Old. consi. 291.
¶ Adde Gul. de Cu. in l. 3. & ibi in apostil. Celsi, remissiuè, C. de episco. & cle. Car. in cle. 1. de reliq. & vene. Ian. quod est uerum eo uiuente, ut no. idẽ Car. in cle. 1. 13. no. de excef. præla. Abb. in c. nullus, de fo. comp. per tex. & glo. in alle. l. 2. & ibi Bar. Quid autem ueniat appellatione famil æ, no. Doc. in l. 1. §. familiæ, ff. de vi, & ui ar. & Paul. de Cast. consi. 7. Zac.

g ¶ Qui ueniãt appellatione familię, uide i l. fi familię, ff. de iusr. omn. iud. & in l. fi. ubi plenè nota C. de uer. sig. & uide l. fi. de fun. inst. & in l. grege. ff. de le. 1. & adde, ꝙ filij habitantes cũ patre dicuntur esse de familia patris, alij ãt non, non capiendo familiam pro agnatione, de quo per Petr. de Anc. & Ioan. de Ana. in c. quanto, de censib. & adde ꝙ si capimus familiam pro agnatione, ueniunt omnes de familia ordine successiuo, proximiores tũ, & gradatim secundùm Bar. & Bal. in l. fi. per illum tex. C. de uer. sig & habetur per Ale. in l. pronunciario, ff. de uer. signi. ueniunt enim agnati, & nõ cognati, licet sint exæquati, & quo ad successionẽ intestati, de quo uide Bar. post glo. in l. cum ita, in §. fi, de leg. 2. & capiendo familiam non ratione sãguinis, sed alio modo, ueniunt tantùm seruientes, in l. ediles, in §. familię, ff. de ædil. edi. Et adde qđ si familia possidet, dicitur dominus uel pater familias possidere. l. si mulieri, & ibi ꝑ Bar. ff. quibus mo. usufru. amitt. & ad de ꝙ familia gaudet priuilegiis patris familias, etiam si sit ꝙs in seruitio cle rigi, est no. in l. 2. C. de epis. & cle. & uide Car. in cle. 1. in prin. in 12. no. de excef. præla. ubi dicit, ꝙ oẽs seruientes dicuntur esse de familia. Et adde, ꝙ si factum est legatum, uel hæreditas relicta familiæ alicuius extranei, admittuntur oẽs simul, non autem proximiores, secus autem quando relictũ fieret à coniuncto, de quo uide Bar. per optimam rationem alleg. in l. si cognatis, in fi. ff. de rebus dub. & tene menti, quòd familia non conseruatur sine iudicijs. l. 1. §. sed & si seruus, de uentre in spi. & uide Andr. Sicu. plenè i quodam consi. suo quod inci. Spectabilis, & generosus miles, in 2. conclusi. qđ est inter consi. Alexand. post consi. 46. in 3. parte consilio. & an & quando dominus teneatur de facto, & delicto familiæ uide plenè per Specu. in tit. de furt. in uer sic. alia quaque, & in titu. de iniur. in uer. antepenulti. & habetur in titu. ff. si fam. fur. fec. dici. & in l. fi familia. ff. de iurisdictio. omn. iud. & adde quod familia uiri, & uxoris est una, & eadem, not. Specul. in ti. qui fil. sint legitimi. uersi ꝙ si uiro. Ant. Fran.

h ¶ Limitibus. Adde ꝙ Old. consi. 83. in fi. dicit, quòd limes diœcesis est impręscripibilis, & limes territorii præscripibilis.

h ¶ Iura parochialia. Adde quod uoluit Old. consi. 268.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tibus, sicut ep̄is, tñdet ꝙ fines Episcopatuum stabiles sunt, nec mutantur, nec præscribuntur, de parochijs. c. super eo. mundana verò dominia propter potentiã vsurpãtur, & mutantur, de voto. c. quod super his. ideo iudices ecclesiastici super limitatione episcopatuũ non recurruntˢ ad laicorum diuisiones, vt in c. i. de rel. do. Non obstat quod no. Ioã. And. post Inno. de iure iur. c. nimis. ubi dicit, ꝙ dominus terræ, eo ꝙ dominus, quo ad iurisdictionalia fundat intentionem de iure communi, quia hoc verum, si constat de dominio eius ab Imperatore concesso, alias non. Per hanc decr. dicit gl. quòd correctio monachorũ
a primo loco spectat ad Abbatẽ,ª ad hoc de offic. or. c. quanto, ubi de hoc. Dicunt tamen Doct. si monachi nolũt parere Abbatibus, compelluntur per Ep̄m, ne cleri. uel mona. c. relatum. de sentẽ. ex com. c. monachi. Si agatur in forma iudicij, de consuetudine potest etiam spectare ad Abbatẽ, quia cõsuetudo ẽt priuato dat iurisdictionem, de fo. compe. c. cum contingat, fortius Abbati. 6 q. 3. c. conquestus. Si talem non habet consuetudinem, ad episcopũ recurritur, de hoc, de offi. ord. c. quanto. Venio ad ultimã partẽ, videlicet ad fm mandatum, & hic primò instruit sup testibus recipiendis. sedò qũo iudicet non apparẽte cõsuetudine. tertiò qũo iudicet illa existente. No. i. ꝙ illi testes
b [b] in causa sunt admittendi, q uerisimiliter de negotio sunt
c informati.[c] Et no. ꝙ qui sunt in ecclesia, possunt habere notitiã plenius eorũ, q̃ sunt de ecclesia. Secundò no. ꝙ confratres eiusdem ecclesiæ admittuntur ad testificandum pro præsidente in aliqua particulari dignitate ecclesiæ, per quod colligunt Doct. ꝙ aliquis potest in testem admitti, qui non admittitur I iudicem, de off. dele. c. causam. ubi de hoc. No. 3. ꝙ ad hoc, ut
6 quis præscribat iura contra aliquã ecclesiam, exigitur pacifica, & quieta possessio, & hoc si est nullo modo interrupta.† No. 4. ꝙ ad concludendã consuetudinem, uel ius aliquod consuetudinarũ in loco, sufficere videt probatio uniuersalis consuetudinis in eodem loco, vel locis consimilibus, ad hoc optimè inf. de cau. posse. c. cum ecclesia Sutrina, & oportet ꝙ particularia, in quibus concluditur, per omnia sint paria expressis. sufficit ergo allegari consuetudinẽ in speciali loco, & probari eã vniuersaliter in alijs, & sic sicut ex pati in tꝛe præsumitur ritu lus allegatus, de cẽsi. c. puenit, ita ex pati i lc c. p̄sumit titulus, vel cõsuetudo in loco particulari. No. 5. ꝙ inferior ꝓlatus Epo intra limites parochiæ suæ propriã iurisdictionẽ nõ hẽt, correctionẽ, aut usitationẽ, nec ꝓnr̄ ꝓcurationẽ rõne visitationis debitã, nisi aliud patet ex ꝓsuetudine, ad hoc, de capel. mon. c. 2.
d No. ꝙ fundãs itẽtionẽ sup ꝓsuetudine,ª illam probat. No. practicam sentẽtiæ super itre vniuersali, quia potest esse quòad diuersos articulos, partim absolutoria. & partim condẽnatoria, prout partes ostendunt de iustitia, ad hoc, de test. c. Rainal & c. Rainu. Et no. practicã absolutoriæ, & condẽnatoriæ sup istis iurib. realib. aut personalib. in cõfessoria, vel negatoria. No. ꝙ quasi possessio, vel iuriscõnis exercitiũ in aliquib. particularib. sub iure uniuersali cũ intentione quærendi totum quòd ad alia iura non extenditur in exorbitantibus à iure cõi. Oppo. ad istã partem, & vt, ꝙ hæc ꝓbatio non debeat restringi ad canonicos tãtum, quia ius, ac edictum de testibus permissoriũ est, & probatio non est angustanda, de renunc. c. in præsentia. ff. de testi. l. 1. Sol. dicit hic Ioan. And. ꝙ hæc fuit quædam prouisio facta ex officio Papæ, vel de consensu partium, vel de consensu solius Abbatis, quæ est seruanda, ex quo forma data est, aliàs fieri nõ
7 deberet, arg. c. quoniam, ut lit. non cõtẽt. §. i.† Opp. ꝙ ad Archidiaconum spectet iurisdictio de iure, ut patet sup. c. i. & qua si per totum. Solu. an Archidiaconus habeat iurisdictionẽ de iure, an de consuetudine, opi. sunt quæ tanguntur. c. i. ad quarũ opinionum declarationem dicit Hos. ꝙ quædam sunt Episcopalis ordinis, vt consecrare, dedicare, reconciliare, chrismare, ? firmare, & similia, de quib. habetur de elec. c. quod sicut. §. præterea, & hęc non potest minor Episcopo, etiam obtentu consuetudinis. 68. di. c. quamuis. & est casus, sup. de cõsuetu. c. quãto, licet aliqua de iure de his exerceant, quatenus à iure conceditur, ut in Abbatib. patet, sup. de eta. & qual. c. cum contingat, vel consuetudine approbata per Papam, ut patet in presbyteris Cardinalibus de sup. negligen. prælato. c. i. vel de Papæ prouisione. 93. dist. c. peruenit. de quo in d. c. quanto. Licet inferiori à minori hoc non possit committi, de consec. eccle. vel altar. c. aqua. Quædam sunt episcopalis authoritatis, sicut audire causas matrimoniales, non dicit sententias dare, ut euitet id, quod habetur, de ele. c. transmissam, quia talia dantur à confirmatis tantum, indulgentias concedere, & quo ad exercitia ecclesiastica beneficij administrationem, instituere, & similia, de q̃bus. sup. eo. c. adhæc, & si quæ alia reperiuntur, quæ Episcopus ad tempus committere possit, vt no. ff. eo. c. significasti, & talia põt ad tps cõmittere, in perpetuum non, nec à subdito possunt acquiri, nisi speciali priuilegio Papæ, uel concessione Episcopi cum præscriptione sequuta, sic loquitur de excess. præl. c. accedẽtibus. de iu. patr. c. cura, de reli. do. c. cõstitutus, uel ex sententia arbitri, uel alia conuentione, præscriptione firmata, de præscr. c. cum olim, &c. ueniens. Sic posset intelligi etiam de institutione authorizabili, de institu. c. cum uenissent. aliàs consuetudo non prodesset, per no. sup. eo. c. cum satis. Quædã sunt simplicis iurisdictionis, ut uisitare, corrigere, coercere modica correctione, causas minores audire, & terminare, & quædam alia, q̃ in sequentibus colligi possunt, & in his Archidiaconus quo ad parochiales ecclesias, & minores titulos de iure cõmuni est vicarius Episcopi, supra c. ad hæc, & in iuribus proximè allegatis, maiorem tamen coercionem exercere non debet inconsulto Episcopo, nisi in talibus plus acquirat, de elect. c. dudum, de excess. prael. c. ad hæc. Necista uicaria extenditur ad maiores titulos, ut Abbatiæ, & consuetudinalis ecclesiæ, nisi per cõsuetudinem hoc ac grat, ut hic, de offi. archid. c. fi. de maio. & obe. c. cum inferior. Caueat ergo Episcopus, ne hac uicaria permittat vti Archid. tanto tempore, ꝙ consuetudinis præscriptio sit cõplecta, de elec. c. Cumana, de cau. pos. c. cum ecclesia. interautem p Episcopum, & in his, quando vult, cum sit eius vicarius, ꝓhibere potest, ut dixi sup. & no. inf. titu. i. c. fi. Quædã uerò sunt certi officij, sicut sunt installare Abbates, & alios. & alia, quę de iure communi spectant ad Archid. sup. e. c. ad hæc. §. in quadam. de cęteris remittit ad Summam. Circa hanc partem Inn. ponit unam mirabilem gl. in qua tractat de extensione consuetudinis. de materia extensionis quasi possessionis habes plenissimè in c. dilectus, de capel. monach de quo plenè di
8 xi in c. in literis, de resti. spo. in tractatu incorporalium.† Opp. igitur, ꝙ consuetudo hæc in omnibus ecclesijs, nõ extendatur ad particulares ecclesias, nam si una ecclesia fuit diligens in nõ permittendo usum talis consuetudinis, non debet factum alio rum ei nocere, ut patet in reg. res inter alios acta, de reiud. c. pen. Preterea si Archiepiscopus Archidiacono omnia hęc iura concessisset in omnibus alijs monasterijs, & non in uno, hęc concessio ad istud vnum, in quo concessa non est, non extenditur, ergo nec pari ratione ipsa cõsuetudo, maximè cum concessio sit fauorabilis, & latè interpretanda cõtra concedẽtem, de dona. c. cum dilecti, de consuetu. c. cum dilectus. Hic Innoc. declarare hoc uolens, an & quando cõsuetudo uniuersalis extendatur ad particularia, ponit gl. suo more ineptè compositã, quam tibi reducã ad aptissimã, & intellectualem compositionem, ita quod non difficilis, sed clarissima uidebitur materia,
9 & expediã eã p aliquos articulos.† Primus erit, an cõsuetudo
e uniuersalis in se sit extensibilis,ᵉ ita ꝙ extendatur ad alia loca? Secũdus, ad q̃ iura? Tertius, circa quæ fiat extẽsio? Quartus, q̃ reqũatur ex parte extendentis. Quintus, quę exigantur ex parte eius, cui preiudicat, idest patiẽtis extensionẽ? Ad primũ alig
f tenẽt, ꝙ non hẽt locum extẽsio, nec cõsuetudinis,ᶠ nec præscriptionis, quia ipsa odiosa est, & cãtur ad limites vsus: ergo ad illos restringitur. Cõtra istos ẽ hęc decr. & decr. cũ ecclesia Vuterana, de electio. iõ tene, ꝙ aliquo casu p̄t extendi. Ad secundũ ad q̃ iura? & q̃ p̄nt extendi. dic ꝙ q̃dã sunt iura imprescriptibilia, ut est ius uisitationis de presc. c. cum uenerabilis, & i his plan num est, ꝙ cõsuetudinis non cadit extensio, & est hoc dictum Hostien. ꝙ talia nõ possunt queri, uel si querãtur, non quęnun
g tur & absque iusto, & specifico titu. de prcter c. fi diligẽ. & hęc acquisita est alia, quam episcopalis, & sic ut in consuetudine quęsita posset consuetudine obumbrari. Episcopalis autẽ non est de consuetudine obrumbrabilis, quia de iure cõmuni cõperit. Quędam sunt iura iuri contraria, uel ecclesiis onerosa, & talia non extenduntur, ut patet de consue. c. i. de deci. c. tua. xii. dist. c. catholica. & ideo in pensionibus, & procurationibus hęc cõsuetudo non est extendenda, quia talibus obuiat ius, & hoc uerum, quando agitur de extensione unius rei ad aliam. Si uerò tractetur de extẽsione eiusdem rei ad eandem, tũc benè fit hęc extensio, ff. cõmi. predior. l. uenditor. §. si constat. de decimis, c. cum in tua, de censi. c. sopite, cum suis concordan. nunquam enim consuetudo, uel priuilegia sic extendenda sunt, aut restringenda, quia diuersio iure censentur, per hoc dicit,

ADDITIONES.

a ¶ Abbatem. Adde Ro. consi. 475.
b ¶ Illi testes. Vide text. cum ibi no. in c. quanto, cum seq. infra de præsum. & in c. cum dilectus. in 2. inf. de purgatio. canoni. Seb. Sapia.
c Informati. Adde alleg. consi. 24. 2. lib.
d ¶ Cõsuetudine. Hoc tamen fallit, quando esset cõsuetudo notoria, ut p Bar. in l. 2, qõ. 25. C. quæ sit longa cõsuetu. & Bald. in l. 1. C. ut q̃ desunt aliquo par. iu. sup. ubi Alex. com. ꝓbat. col. 1. Card. Floren. in c. fi. quæstio. 36. sup. de consue. Fel. in c. cum ordinẽ. col. 8. supra. de resc. Seb. Sapia.
e Extendibilis. Vide Bar. in l. 2. q. 36. C. quæ sic Ion. consuet. Ital. in l. omnes populi, in 2. lec. col. 9. ff. de iust. & iure. Laur. Calcaneũ in cons. 2. col. 24. Cornelium, in cons. 319. incip. Circa primum, col. 11. in 3. uol. Aret. in cons. 44. inci. In ꝓposita cõsultatione. in quib. locis cõcluditur, ꝙ cõsuetudo vnius ciuitatis, uel loci extenditur ad alia loca particularia subiecta. Seb. Sapia.
f ¶ Consuetudinis. Adde Old. cons. 268. in fi.
g ¶ Non quæruntur. Adde uidẽdum Abba. cons. 26. 2. lib. & uide quod uoluit Old. cons. 172. & 243. & 254.

1 ent, ꝙ si certam pensionem 10. solidorum,ª uel certam pẽsionẽ numeri in omnibus alijs monasteriis de consuetudine acquisiuit, non poterit hoc exigere à monasterio S. Petri, quia talis cõsuetudo est onerosa, de cõsuet. c. 1. quod intelligit Hostien. ubi alijs, quàm Episcopus, vellet hoc acquirere, quia de iure cõi omnia ei subesse videntur, & sic non sunt talia odiosa. 10. q. 1. c. regenda. 11. q. 1. c. pcipimus, & c. ecclesiasticarum. xi. distinct. p hoc dicit Host. ꝙ ubi Episcopus petit à subdito aliquid noui, vel insolitũ à iure, tñ nõ oĩno improbatũ a iure, puta cẽsum, vt charitatiuum subsidium, uel similia, ex quo probat, ꝙ illud habet, & percipit in aliis conuiciniis, conuincitur is, a quo petit, nisi illud probet, & idem per iura allegata in ultima glo. quædam sunt iura non à iure cõi exorbitantia, sed præter ius, ut qa
2 talibus non resistit, nec data à iure reperiuntur, & adhuc in talibus habet locum extensio, de censi. c. super eo, de consuet. cum olim. 12. distinctio. c. diuturni, & c. omnia, & sequẽ. Quędam sunt iura à iure communi concessa quæri, & in quibus q̃tere laudabile est, & rõnabile, & quæ concessibilia sunt à iure non reprobantur, sicut est in hoc, quod Archidiaconus i monasterio iurisdictionem habet, quod Episcopus debet de facili concedere, ut suum facilius faciat onus. ff. ti. i. c. fin. & quæ à iure non reprobantur, & talis seruanda est, & extendenda, ut hic de electio. c. cum ecclesia. xj. distinct. c. in his. 12. distin. c. consuetudo. 8. dist. c. quæ contra, de censi. c. sopitæ. per hoc dicit ꝙ in his, quæ sunt iurisdictionis, uel ei annexa habet locum extẽsio, dummodo maior pars populi utatur, ff. de iust. & iu. l. pen. Venio ad tertium. scirca quæ fiat extensio? dic ꝙ aut iura sunt similis naturæ, & per omnia paria, & fit extẽsio de iure ad ius, & tratur iure, quod competit de iure cõi, illi similia, & paria sibi competere debẽt. Nam si ep̄s, vel Archidiaconus in aliquo loco, de quo non constat, ꝙ sit alterius iurisdictionis, aliqua iu
3 risdictalia exercuit, oĩa alia ibi exercebit, de relig. do. c. i. & hoc maximè obtinet in iurib. Archidiaconalib. & cõsimilib. quæ p cõsuetudinem acquiruntur, fm Inn. aut attenditur, & fit extenb sio de uno iure ad aliud diuersæ naturæ,ᵇ & non habet locũ. nõ si Decanus in monasteriis aliis acquisiuerit iurisdictionem epalẽ, per hoc nõ poterit exercere aliud ius, quod non sit eiusc dem speciei. Similiter fit extensio de loco ad locum,ᶜ vt quod est in uno loco seruetur in alio, & tunc cum extẽsione de loco ad locum oportet, ꝙ loca sint paria. & ideo si Decanus in monasterio S. Petri iurisdictionẽ acquiuerit ex priuilegio, uel consuetudine, & non in aliis, licet postea in aliis monasteriis Archidiaconus acquisisset, hoc nõ extẽderetur ad monasteriũ S. Petri. hoc patet, qa dicit i huiusmodi Abbatiis, idest in Abbatijs similibus, & in q̃bus non est aliqua quo ad hoc dissimilitudo, ꝙ hic non erat, ex quo priuilegio, uel iure speciali ad alium hęc iurisdictio ptinebat. Per hoc dic, ꝙ si Abbas exercuisset hanc iurisdictionẽ noie epi, ꝙ ad illũ nõ extenderet Archidiaconatus usus, secus si exercuisset ut Abbas, qa illa ñ ꝺicit Archidiaconali, cũ alia sit abbatialis, & alia sit iurisdictio archidiaconalis. Per hoc dicit, ꝙ quo ad eos, ꝑ quos fit extẽsio, exigit, ꝙ nõ sint usi opposita ꝓsuetudine, & sufficit ẽt, si certũ sit, ꝙ in his locis, ad q̃ extẽdit, nõ sit qs usus hac consuetudine, ad hoc, quia ecclesiæ de nouo ædificatæ cogũtur ad hãc cõsuetudinẽ seruãdam, in quibus certum est, ꝙ quis consuetudine non est usus, de censi. c. ecclesiis, sicut est in officiis ecclesiasticis, unum modum seruare. 12. di. c. pen. & fin. vnam mensam cõm hãre, de censi. c. ex parte, prærogatiuam eiusdem dignitatis seruare, de consue. c. cum olim. si autem alij haberent contrariam consuetudinem, non fieret extensio, de cõsue. c. fi. de præsc. c. audi tis. 12. dist. c. illud breuiter. idem, si alius hæc iura in hoc monasterio exercuisset, de præscr. c. cum ex officij. Idẽ si pro illa aliã
d curij.ª 12. di. c. illa. Ad quartum, ſ. quæ requirantur ex parte extendentis consuetudinem? dic ꝙ sit usus ista consuetudine in omnibus locis, uel saltẽ in maiori parte locorũ, si agatur de extensione, quòd ad loca. Idem de personis, quia in maiori parte
e personarum ᵉ sit usus hoc iure, ff. de iust. & iu. l. pen. & fiet extẽsio ẽt ad loca eiusdem prouinciæ, non solũ dicce. ad hoc. ff. ad munil. qđ maior, ff. de testi. l. testium. §. fin. Ad quintũ, ſ. ex parte eius, cui ꝓiudicat, & ꝺ quẽ extendit ꝓsuetudo, dicit, qđ exigitur patientia, ut si agit de acqsitione iuriũ Episcopaliũ exigitur patiẽtia episcopi, & imputet sibi Eps, q uidit Archidiaconum exercẽtem, & non contradixit, de consue. c. 2. ff. de leg. l. de quibus. Et hoc intellige, qñ nec Episcopus, uel Abbas ibi iurisdictionem exercet aliquo modo, aliàs ex hoc præiudicaretur, qa interrumperetur præscriptio, quia tunc apparet, ꝙ Episcopus non intendit hanc iurisdictionem concedere Archidiacono. Ex quadã enim tacita cõcessione Episcopi surgit hæc extẽsio,
f per q̃ patet, ꝙ si Episcopo ignorante hęc iura exercuit, nihil ac quisiuit, de consue. c. i. C. de ser. l. i. & 2. nec ob. si sciuit, ꝙ hanc iurisdictionẽ tñ in uno monasterio exerceret ꝓ cõsequẽs taci tè uĩ consentire, ꝙ habeat in aliis, respondeo non, quia hoc casu uĩ Archidiaconus magis fulciri præscriptione, quã cõsuetudine, aliud qñ in pluribus, quia tunc magis consuetudine, quã præscriptione vĩ fulciri. consuetudo se habet ad ius, ut cõe, & uniuersale. præscriptio ad particulare priuatum. præscriptio autem, quia odiosa, est restringẽda, de præsc. c. vigilanti. consuetudo tanquam fauorabilis non est restringenda, sed dilatãda. Facit quia titulus in consuetudine non exigitur, no. de præscr. c. cum olim, ad fi. vnde & si præscriptio ad noua monasteria non extendatur, consuetudo tñ extenditur, de cẽsi. c. ecclesijs, & c. super eo, de consuetu. c. cum olim. alij tamen nõ faciunt dñiam inter cõsuetudinẽ, & præscriptionẽ. Et faciunt hæc ad questionem legis tarum de nobili, q nunquã collectauit subditos, cũ mos patriæ habeat, ꝙ in tribus casibus posset illos collectare, militando, filias maritando, & mare transfretãdo, quorũ unũ sibi imminet, quam uide per Cy. C. quæ sit lon. consuet. l. 2. & ibi distinguit inter consuetudinem, & præscriptionẽ, ad hoc. 12. q. 2. c. cognouimus, ubi legitur, ꝙ etiã noui redditus iure ueteri cõsentur. Prædictis, quæ dicta sunt circa extensionem non obstant cõtraria signata. Primò, quia res inter alios acta & c. quia hoc est, ne una, & eadem res diuerso iure censeatur. 12. q. 2. c. cognouimus. Itẽ quia agitur de modico, aut nullo præiudicio, qa si Archidiaconus exerceret, Episcopus tñ per se, & per eũdem Archidiaconum, uel aliũ exercebit. sup. eo. c. i. nõ obst. ꝙ si Episcopus concedat in pluribus, non extenditur ad non cõcessum quia concessio hẽt in non expressis tacitã exceptionem, de præsumpt. c. nonne. non sic in consuetudine, quæ est apta recipere extensionẽ. Quæro quid si Archidiaconus, qui per consuetudinẽ acquisiuit uisitationem, postea amittat eam per consuetudinem, an Eps, q per centũ annos stetit, ꝙ nõ visitauit, possit uisitare? Dic ꝙ sic, de præsc. c. cum ex officij, de censib. c. cum uenerabilis, & c. uenerabili, per qđ apparet, qđ male dicunt, qđ episcopalis iurisdictio per solam patientiam episcopi præscribitur. Quæro planum est, qđ hic Archidiaconus non habet cõrectionem, uel uisitationem in monasterijs, quid de prioribus? dic qđ idem, si sint conuentuales, uel ad hoc per Episcopũ instituti, ut ibi sit conuentus, de consu. c. cum dilectus, de sta. mona. c. 2. in aliis secus, cum nec gaudeant priuilegio monasteriorum. x. q. 1. c. i. In capellis etiam monasteriorum non exemptis percipit Archiaconus iura sua nõ obstãte priuilegio Episcopi, de excess. prael. c. 2. Quid si monasterium habeat populum? uidetur qđ Abbas ratione uisitationis populi, & Archidiaconus debeat procurare, de priuil. c. ex ore. § fi. 10. q. 1. aliàs uerò ibi sacerdos per se distinguit monachos ad soluendas decimas, sed per superiorem ipsos facit coerceri, secundum Hostien. adhæreas primo dicto Ioan And.

ADDITIONES.

a X. solidorum. Adde Ro. idem tenentem, cons. 368.
b ¶ Diuersæ naturæ. Adde Ro. loco proximè allegato.
c ¶ De loco ad locum. Adde Fran. Are. consi. 115.
d ¶ Diem mercurii. An consuetudo extendatur, latissimè explicat illustris ꝓcptor meus in repe. c. fi. col. 46. ver. prima est conclusio, per septem col. tup. de consuetu. Seb. Sapia.
e ¶ Personarum. Adde Ro. consi. alle. 348.
f ¶ Nihil acquisiuit. Adde limitandum, ut per Old. consi. 132.

De officio Archipræsbyteri. Rub.

Quia post Archid. Archipræsbyter facit gradum, ideo &c. de materia. 25. di. c. perlectis. Ant. de But.

SVMMARIVM.

1 *Assiduè, exponitur, idest horis, & temporibus congruis.*
2 *Dictio, collect. is, quid denoteret?*

CAP. PRIMVM.

VT Archipræsbyter. Hæc prima tria capitula non summãtur, nec diuidũtur propter multiplicitatẽ dictorum. tamen principaliter intendunt, qđ Archipræsbyter Ciuitatensis est sub Archidia. & principaliter præest præsbyteris, & principalibus officijs. Litera capitulorum huius tituli, & sequentium usque ad titulum de officio uicarij, satis se exhibet cuilibet etiam modicũ intelligenti, iõ aliter nõ summatur. B. Not. 1. qđ Archipræsbyter de iure est sub Archidiacono, & sic Archidiaconus, ẽ principalis dignitas post epm in ecclesia. & no. qđ tenetur preceptis Archi. obedire, sicut præceptis epi, quod intelligit Inn. de consuetudine, & i his, q̃ spectant ad offm Archidiaconi de iure, uel cõsuetudine. Nota 2. quod eius officii est principaliter hre curã sup ꝓsbyteros, & sic dignitas archipræsbyteralis vĩ curata. sedò ad eius officiũ spectat principaliter in locum episcopi missam dicere loco epi scopi, & sic in diuino officio respectu missę est uicarius epi. Et no. dignitatem requirentem residentiam. Oppo. quod Archipræsbyter non debet subesse Archidiacono, cum sit maior in ordine, de ma. & obe. c. statuimus, & c. i. Sol. dicit glo. i. Archidiaconus

Universidad de Deusto
Biblioteca

diaconus præsit quò ad dignitatẽ, sed non præsit quo ad ordinem, & ordinis ministerium. Dat simile de angelis, qđ dic, vt in gl. dicebat Host. q si Archidiaconus est presbyter, quod esse potest, nec per hoc amittit Archidiaconatum, de quo dr nunci. c. ad supplicationem. tunc Archipræsbyter credit ei, cum sit par in ordine, & maior in administratione, dicit tamen q ecclesiarum consuetudines sunt seruandæ, unde dicit q habent se isti, ut excedentes, & excessi, quia in aliqbus Archidiaconus reueretur Archipræsbyterum in aliquibus econtra Archipsbyter Archidiaconum. Dat simile in patre carnali, qui est filius
1 spiritualis filii carnalis. † Quæro quid est dicere, collectam? Gl. dicit, ideſt missam, alleg. iura quæ sic dicunt. sed ſm Doc. ideo sic dr, q ad ipsã hoīes colligũtur. vel dic collectã i. ordinẽ, qa de missa dixerat ſ. & vide de hoc uerbo. 4. q. i. c. 2. uel intelligatur de missa feriali, vel de matutinali quia in illa orationes dicũtur & multa capitula, secundum Goff. cum tamen in missa cõiter nõ dicaũ nisi una. † Quæro, b quo intelligit illud, assiduè
b stare & c. Sol. dic assiduẽ. i. horis competentibus. 3 6. dist. c. fi 37. di c. de qbusdam, de consc. dist. 5. c. nunquam. de trig. c. vlt. § finoia. n. suus debent conuenire temporibus. 23. q. 4 c. si ecclesia. i
c si. No. pro testibus. q. d cunt assiduè c possedit, vel stetit, vel habitauit: vide Dy. in l. i ff. sol. ma. Quæro de qua missa loquitur? dic de missa solẽni, q dr in ecclesia in festiuitatib. solẽnib. quibus dẽt episcopus, nisi ex causa impediatur interesse in cathedrali ecclesia, de cõsecra. d. iii. c. episcopus. 16. q. i. c. & temporis qualitas, in fi. Hostien.

ADDITIONES.

a Præsit quo ad dignitatem. Propter curam fori contentiosi, quam exercet, cum Archipresbyter exerceat curam fori pœnitentialis, ut not. in c. officiũ. inf, eo. ita no. Card. i cle. 1. in prin. 7. q. de præb. Arch. & Gemin. 25. distinct. c. perlectis. Zac.

De Archipræsbytero, & Archidiacono quis iprisdictionẽ sit maior? dicas, quod archipræsbyter hẽt curam in ecclesia cathedrali, & exercet curã fori pnialis, ut in cle. 3. & ibi p. d. Car. de præb. in 2. q. & uide gl. c. cleros. 21. di. & uide do. Card. in cle. dudũ. in §. fi uerõ. de sepul. nulla tñ hẽt iurisdi. & ppterea dr esse minor Archid. p p iurisdiõnẽ, quã habet, & curam fori cõtẽciosi, quam exercet. Archipresbyter tamẽ potest ministrare sacra, ut p gl. & Car. in cle. 1. in 20. q. de priu. & in c. de. of. archipræsb. & gñaliter de materia iuriũ archipresbyteraliũ, & de archipræsbyteri præsidentia. uide per Spec. in ti. de off. archipræsb. per totum. Ant. Fr.

b Quæro. Vide Gem. in proœ. Sexti, col. 8. & in c. frequens. 54. di. & i c. frequẽs. de resti. spo. li. 6. & in c. 2. 22. di. & q uerba gñalia restringantur ad habilitatem, traditur in l. 1. C. de sac. lan. eccl. in l. ut gradatim. ff. de mune. & hono. in l. omnes. C. sine cen. vel reli. in l. 1. §. nũciatio. ff. de oper. no. nun. Seb. Sap.

c Assiduè. Adde Ro. consi. 263.

De significato huius dictionis, assiduè, uide pulcherrimum tex. ẽn l Meuia, ff. de manu. test. & uide gl. in c. de quibusdam. 37. di. & i c. si quis vult 36. di. quæ exponit assiduè. i. indefinenter horis statutis, ad quod ẽt uide gl. in c. q uis, in uer. continuatis. de of. or. li. 6. & uide do. Ant. sup. in proœ. Greg. ubi multa dicit ad propositum de significato huius uerbi, & uide bo. gl. in c. nõ q. de consc. di. 3. quæ tñ loquitur de uerbo, nunquã, & exponit. i. horis cõstitutis. & uide tex. & gl. in l. 1. in §. quotidiana. ff. de aqua quotid. & esti. & adde gl. in c. diaconi. §. pen. 93. dist. in uer. assidue è, quæ dicit, q ille dicitur assiduè facere, qui iterato facit. Et adde no. in l. j. in §. ité nũciatio. ff. de ope. no. nun. ubi dr, q uerbum omnibus diebus, ibi positum, intelligitur diebus habilibus, & horis conguis. nt. Fr.

CAP. II.

Ministerium. Non summatur ibi, Cardinalium', ideſt principaliũ. No. officium archipræsbiteri, quia est supra principales præsbyteros, & principaliter habet curã officij erga eos in solemni agẽdo officio. Et nota, q distributio officij hebdomadarij debet capere principium à die dominico. Nota secundò, q officium dẽt dici horis canonicis indeclinabiliter, ideſt in puncto horæ, non ergo licite dicit, qui alio tempore dicit, & alias digne, & sancte non dicit, ut debet. per quod patet, q causa nõ iubsistente uidetur peccare sacerdos, q debitis horis nõ dicit officiũ. No. quartò, q Archipræsbyter defic iente eo ordinat, ut uicarius oia, q ad officiũ specãt principalium facerdotum. Et nota hic multa, q sunt de ministerio sacerdotũ, benedictio fontiũ, inungere infirmum (& no. q debet ungi oleo, & non chrismate,) & pœnitentes reconciliare, & sic uidetur, qđ in tota diœcesi Archipræsbyter hẽt curã, ut possit ministrare sacramẽta, de consilio episcopi tñ. Itẽ nota, q quilibet præsbyter diœcesis est sub cura Archipresbyteri, unde ñ ẽt alteri ẽxiteri eo iẽjsulto, nec ab alio penitentiam recipere. Et no. quod ad eius officium spectat dicere solemnẽ missã, aut alteri cõmittere, & p hoc apparet, q expositio glo. in c. ẽcedenti, de collecta, est meliot alijs. No. q vicarius põt dare vicariũ, q ẽcedit in voluntaria iurisdictione, nisi sint dati a Principe, de of. dele. c. super qõnum, de quo inf c. proxi. Glo. quærit, qui dicãtur Cardinales, & quare sic dicãtur. gl. hic declarat, & est clara, vnde p hoc arguit Host. q sicut inter Cardinales, nullus est, q saltem nõ sit diaconus, ita nullus deberet esse canonicus, q non esset saltem in sactis, de æta. & qua c. quæris. ad hoc facit, q no. de cõsec. dist. i. c. Eps Deo sacrificans, & c. iubemus. vide hodie cl. i. de æta. & qual.
2 Quæro, qñ incipit dies Dominicus a quo ad officiu? gl. declarat. Quæro, q est dictum, indeclinabiliter seruiãt gl. declarat. Quæro, an in psulto Epo poterit? dicit q nõ, a 3rio, & dicit q logitur de solẽni pœnitẽte, qui crimen publice cõmisit, q uniuersam commoueret urbẽ, in quo ẽt causa necessitatis, si Eps cõmode haberi nõ possit, poterit Archipresbyter, & quilibet alius sacerdos reconciliare, & etiã laicus, de consecratio. dist. 4. c. sanctũ. hoc nõ placet Host. q a licet laico quis possit confiteri. ipse tñ absoluere non põt, nec reconciliare. vt no. glo. de of. ordina. c. pastoralis. § i. Io. & Hug. intellexerũt de vlti. anno quinquennii, septẽnij, vel decennij assignati ad solẽnẽ pniam, nã anno intermedijs poterit fieri recõciliatio epo inconsulto, sed dicit Host. q illi intellectui 3dicit c. in capite. 50. dist. & q suetudo approbata, remittit ad Summã eo. tit. versi. 5. Sed an tales pœnitẽtes. vi. q. i. c. infames, de biga. c. i. sed hoc nõ accidit ratione pniæ, sed rõne criminis publici per sniam, aliàs si crimẽ sit occultum, & pnia sit occulta, nõ infamat, sed reuocat, & emendat. 50. dist. c. ferrum, de testi. c. fin. de sum. trin. c. i. infamatur ergo, tum quia publicè uerberatur qñ nudus incedit, tum quia crimen suum per sententiam pœnitentiæ publicat. 3 q. 7. c. infames. §. porrò. alias si sententia non præcedit, solus
b ictus fustium non infamat, bad id. ff. de pœn. l. in seruorũ, in fi. per q dicit patenter errare eos, qui iudicant infames eos qui sumunt pœnitentiam publicã ex deuotione, uirtutis enim deuotio non debet improbari, ff. de postula. l. i. §. bestias, alias dãnari debuisset Dauid se humilians. 2. Regum 6. & Ioan. Bapt. Marci. i. & Matthæi. 3. Anto.

ADDITIONES.

a ¶ Dies dominicus. Adde Feder. consi. 44. & 206.

b Non infamat. Adde ut per Ioan. de Anz. consi. 21.

Adde Mathe. sin. 84. inci. no. practicam quotidianam, ubi dicit, q si quis ferat iudici totam pœnam, uel pecuniam, ad quam posset pro delicto sententiari, de quo uertitur causa contra eum, q cuitat infamiam, quã ex ea sententia est incursurus. Et utrum per sententiam contra absentem, citatũ tñ, latam, incurratur infamia, & utrum poterit contra illam sententiam obtinere resti. in integ. uide eũdem Mar. sing. 62. incipien. no. quod si reus, post litem conte.

¶ Circa hoc, an soluens pœnam ante sententiam latam si crimen est tale, pro quo irrogetur infamia cuitet ipsam infamiã dicas q talis sol. ante sententiam potest fieri, non tamen cogitur cameratius communis illam recipere, si non uelit, ita Bar. in l. item liberatur. in §. qui paratus. ſ. fi. quibus mo. pi. uel hypo. fo. & uide Bar. in l. si reus paratus, in fi. ff. de proc. & rementi, q etiam si sententia esset lata contra contumaces eo casu, quo forsan ex forma statuti sententia posset ferri contra contumacem, illa sententia non irrogaret in famiam, ut pulchrè uolunt Bar. in conſ. suo, quod in c. Ser. Ioan. notarius, de quo etiam uide eundem Bar. in 1 actus fustium. ff. de his qui no. inf. & in l. in famẽ. ff. de publ. iud. & tenẽ mẽti unũ, qđ dixit Bal. in addi. Spec. in ti. de sen. in 4. col. in uers. an cõdẽnati, ubi dicit, q ſſ illi qui est cõdẽnatus in publico arẽgo, si crimẽ est famosum, semper dicitur infamis. Sed ante condemnationem non est in famis, & ideo cautela est, q soluatur ante condemnationem ad euitandum huiusmodi infamiam. Ant. Fr.

SVMMARIVM.

1 *Peregrini & à foris uenientes, quamdiu moram trahũt in ciuitate sunt sub cura Episcopi loci, & ſt alibi eligant ſepulturam, quarta debetur epo.*

CAP. III.

Officium. Declarat qđ sit officiũ Archipresbyteri Ciuitatẽsis. No q ſspectant ad officiũ Archipresbyteri, quia vicarius est Epi circa officiũ inchoandum, & dare debet bñdictiones præsbyterales. No. q officium missæ est delegabile, & sic vicarius dat vicarium in his, quæ sunt ordinariæ iurisdictionis. Et no. q custodia sacristæ ad eum principaliter ſpectat. No. q eius officium principale est, qđ nõ deficiãt infirmis sacra eucharistiæ. Et no. q sacrũ pniæ est necessitatis, & sacrũ corporis Christi appellatur cõfirmationis. Et no. q etiam laici possunt, & debent communicare in corpore
1 & sanguine. † No. qđ peregrini a foris uenientes, quandiu morã trahunt i ciuitate, sũt sub cura Epi loci, & Archipresbyteri, facit ergo. qđ ibi debent sepeliri & ſi alibi eligãt, qđ quarta debeatur Epo, de quo per Pau. de Leaza. in cle. dudum. de sepul. & uide Io. An. in ca. li. 6. de sepul. No. duplicẽ actum in actu baptismi. nã primò præcedit catechismus, in quo fit Christianus, & secũdò baptismus. Quæro in quo debeat prouideri sacerdotibus, ne moriantur absque pœnitentia? die qđ ẽt duplicer intelligi. Vno mõ, qđ loquatur de prouisione, quo ad alios, ne moriantur pp defectũ sacerdotum non assumpta pœnitentia, & tunc dẽt committere alijs sacerdotibus, quando per se nõ sufficit, ad hoc. sup. eo. c. i. ad fin. Per quod dicit Host. qđ il le q curã habet, ubi non sufficit ad sacerdotalia exequẽda, alijs hoc cõmittat, quod est uerum, ubi necessitas imminet. ff. de of fi. eius cui man est iurisd. li. & uide de pẽ. & remiſ. c. omnis, sũ per glo. executionẽ. & uide Ioã. And. in nouella, de electio. cũ ex eo, li. 6. de priuil. c. i. lib. 6. Quæro de quibus benedictionib. loquatur litera? gl. declarat, & bñ. in epo. nullus minor episcopo vñ dicit. a Ri. dic denique & remittit Host. ad sum. e. ti. §. fi. uer. 6. Opp. qđ eucharistia nõ reseruet, đ ẽe. di. 2. c. tribus. Sol. nõ reseruat nisi in casu. l. ad opus infirmorum, ad hoc. de sen. exc.

etc. c. permittimus, de custo. eucha. c. i. Vltima gl. dicit, q quilibet de ciuitate, & diœcesi põt sacra recipere in maiori ecclesia. nec obst. de pen. di. 6. c. placuit, & de parochi. c. nullus, quia licet Episcopus non debeat recipere parochianũ alterius Epi scopi, potest tamen recipere parochianum suum, licet sit etiã alterius parochiæ particularis, quia per hoc non eximitur a parochia sua ſm gl. & per hoc concludit gl. q quilibet potest recurrere ad archipresbyterum maioris ecclesiæ secundùm gl. & Inn. & Abba. vt hoc restringere ad grauiter peccãtes. 50. dist. penitẽtes, & in c. in capite, & 26. q. 6. c. fi. Si intellexerũt de calib. Episcopo reseruatis, non placet hoc Host. qui dicit, q sine speciali commissione Episcopi Archipresbyter nõ absoluet in illis, quod credit verum Io. And. de pæn. c. fi Episcopus. li. 6. Loquimur ergo de alijs, & procedit in oibus, ex quo dicit Host. q quilibet habet tres animæ præsidẽtes, Papam, Episcopum, & archipresbyterum, qui Episcopi est vicarius, & curatus, de pæni. & remiſ. c. omnis. Ideo non põt conqueri presbyter curatus, si sacra ministrant ab Epo in parochia sua, vel ab alio de eius mãdato, vide quod no. in d. c. omnis.

SVMMARIVM.

Appellatione matricis ecclesiæ, continetur cathedralis, non plebanalis.

Legatus an, et quando possit statuere contra commune?

CAP. IIII.

Vt singulæ. Archipresbyter ruralis præsbyterorum, & laicorum plebanatus curam gerit, cõtra decretum tũ episcopi nihil ordinare potest. hoc dicit, & non diuiditur. No. q in qualibet plebe dẽt esse Archipresbyter. hẽt ergo pbyteratus ordinẽ annexũ, de ẽta. & qua. c. i. No. 2. q quilibet plebanus habet curam. No. 3. q quelibet plebania debet habere sub se titulos particulares, & præsbyteros. & no. q tituli subiecti plebano, & præsbyteri titulorũ sũt sub cura plebani, adeo, q ab alijs non possunt recipere ecclesiastica sacramenta illo inconsulto. Sic est argum. q capellani in ecclesijs collegiatis inferioribus oẽs debeãt recipere confessionẽ, & pniam a presbytero prelato, & nõ ab alijs capellanis, vel canonicis, q a ipse illorũ curam habere dicitur, idem de familiaribus omnib. in ecclesijs seruiẽtibus. No. 4. q nõ decet Episcopũ, quasi sufficiat dimittere ecclesiã sine rectore. Et no. ẽt q infectiorem ecclesiã non põt propriæ mensæ vnire, ad hoc dem. si vna. de re. eccle. non alie. † No. 5. q appellatione macionis ecclesiæ cõprehenditur cathedralis, a nõ plebanalis. No. 6 quod contra decretum episcopi factum est, non valet, & sic effectus decreti habet locum ẽt in decreto minoris Papa, de quo de præb. c. dilecto. & uide de restit. in integ. c. 2. & vide qđ no. de matri. contracto contra interdictum ecclesiæ. c. fi. Septimo, q potest episcopus circa commissa inferiori prelato, & episcopi vicario in aliquib. illi inhibere potestatẽ, & si facit il lũ contra decretum, non valet. Gl. pe. opp. q non ita, ut Epi habeãt, quia liberiorem hñt episcopi. gl. fatetur. quod non no. nisi modam similitudinem. Secundo obuiat, quod imo aliqua faciunt Archipresbyteri, nec semper referãt, de off. ord. c. cũ ab ecclesiarum, die minima decidit, grauiora refert, ad hoc de consan. & affin. c. ex literis. Oppo. quod possit epus beneficiũ ad mensam vnire, & fructus retinere, vt ecc. bene. c. vno. Sol. dimittatem retinere non potest, vt hic, ad tempus tamen ex causa de cõsensu capituli sui potest retinere fructus, vt ibi, dic de hoc vt ibi, ad quod de inst. c. cum ad nostram. Opp. quod alter sumat matrix ecclesia, quia pro illa, quæ capellã hẽt sub se, de ecclẽ. ædi. c. 3. Solu. fatendum, quod sic sumitur, & qñq. pro ecclesia cathedrali, vide quod no. in cle. de sen. ex com. c. i. in verbo matricẽ. Quæro, an si Archipresbyter vocet, vel plebanus clericum. in ti. sibi subiecto ad residentiam, & si nõ venit, possit illum priuare beneficio? dicit Io. An. & Ioan. Cardinalis determinauit per hanc decr. quod non b, quia cum agit in figura iudicij, solus episcopus est iudex clerici. xi. quæstio. i. de persona, vbi de hoc, de hær. c. cum ex iniuncto. in fi. & hoc uerum, nisi ad ipsum speciali iure ſpectet destitutio, & ui de quod no. de cle. non resi. c. relatum, & c. qualiter, de ele. c. licet canon, lib. 6. super gl. pe. & quod dixi de fo. comp. c. cum
2 contingat. † Quæro, an legatus possit c facere statutum cõtra ius cõe Host. dicit, q nõ ꝓ ista tex. & q a iferior, & c. đ maio. & obed. c. cũ inferior. Dic q aut volũt statuere reseruata Papæ, & non possunt, de off. le. c. quod trãslationem. aut contra solẽnia, & idem, vnde statuere non possent, quod minor 30. ann. eligi possit in episcopum, vel quod quis habere possit plures curas, & his similia, vel alio modo ius commune in totum tollere. Aut vult tollere constitutiones communes in totum, & nõ põt. Aut vult addere illas iuuãdo, aut aliquas pœnas appo
d nendo, & põt adẽ etiã põt alias iuuando, vel addendo ad pænam antiquam. Ideo possunt statuere, q quis non hẽat vocẽ in capitulo, nisi sit in sacris, de ẽta. & qual. c. ẽris. 96. di. c. satis euidenter. hoc. n. nõ est episcopales cõstitutiones euertere, sed
e eis deseruire, & illas supplere, q est admittendum, e de nouo

ope. nun. c. i. de priuile. c. 2. possunt & ad correctiones morũ, nõ subuertẽdo, sed supplendo ius statuta facere præceptoria, pro hibitoria, atque pœnalia, quia & plectendo, & ignoscẽdo hoc solum benẽ, ut vita hominum corrigatur. 23. q. 5. c. prodest. se cundùm Host. & uide de offi. le. c. fi. & uide plenissimè de appellationibus. c. fi. li. 6. Ant. de But.

ADDITIONES.

a ¶ Comprehenditur cathedralis. No. Car. in cle. j. §. j. de priui. & in c. j. & c. ex transmissa, de præſc. sumitur tamẽ quandoque pro baptismali, vt no. idẽ Car. in cle. 2. §. irritum. q. 3. de elec. & Zabarel. in all. c. ex transmissa. Zac. Quæ dicatur esse matrix ecclesia uide gl. i. c. uenerabili, de uer, sig. & in cl. 1. de sen. excom. & q hic dr de ecclesia baptismali, ut illa possit dici ecclesia matrix, dicas id esse uerũ, quia sicut mater generat, ita & ecclesia baptismalis regenerat. c. 1. & c. ex transmissa. de præter. no. in c. præterea, ei a. de transa. & quod ẽt cathedralis possit dici matrix, uide quæ habẽtur in c. vl. de of. archi & in c. ex parte, il 2. in fi. de rescrip. & in cle. 1. versi. quibus. de priui. & q iura possit ecclesia matrix in ecclesijs sibi subiectis uendicare uide in c. ad audientiam, il 1. de eccl. ædifi. & uide no. per Inn. & Host. i c. constitutus, de relig. do. & per gl. in c. fi. de off. archipresbyte. & per Inno. in c. coram dilecto, de off. dele. in c. dilectis, de capel. mon. & habetur per gl. in c. plures. 16. q. 1.

b Quod non. Adde quę scripsit Old. consi. 237.

c An legatus possit. Vtrum legatus possit facere statuta cõtra ius cõmune? vi de Host. & doc. in c. 1. de of. archipresby. & in c. fi. de off. legati. ubi dicitur, q nõ, & uide no. in c. fi. de app. li. 6. & in c. ex parte, de uer. sig. & in c. 1. de loca. & in c. fi. de ſpon. & in c. fi. de confir. uti. uel inuti. & uide gl. & q ibi no. per Dom. & alios in c. 1. de off. leg. li. 6. & uide Inno. in c. ueniẽs, de iureiuran. ubi dixit, q legatus non potest facere statutum, ne a ſententia appelletur, neque committere causam appellatione remota, et uide etiam no. glo. in c. fi. de hær. li. 6. quę dixit, quod legatus non potest facere statuta cõtra ius cõmune, de quo etiam in cle. ſæpè, de uerb. sig. & an legatus possit tollere statuta inferiorũ uide per Io. An. in c. fi a fede, de præb. li. 6. et per Fed. de Sen. in suo trac. per mu. in 24. q. et an legatus possit cõcedere indulgẽtias, et quot dierum, habetur per Inn. in c. quod translationem, de offic. leg. et uide bo. gl in c. quod autem, de pœni. et remiſ. Ant. Fran.

d Pœnas apponẽdo. Hoc uoluit gl. in cle. ne Romani, de ele. circa prin. fo ver bo, tollit, et ibi firmat Car. Flo. in 1. q. & idẽ vult gl. in clemen. 2. de ẽta. et qua. cũ multis alle. per Fel. in c. quod super his. de maior. et obedi. ubi multa ad propositum. Seb. Sap.

e Admittendum. Adde Ro. consi. 335. et 438.

De officio Primicerij. Rub.

Visum est de officio Archipresbyteri, sed quia in choro primicerius est primus, ideo ponit de eo, & est primus in choro, vel cantu, absente Archipresbytero. Ant. de But.

CAP. PRIMVM.

Vt Primicerius. Ponit illa, q ſpectãt ad officiũ primicerij. h. d. & non diuidit. No. q primicerius, ideſt cãtor, est sub Archidiacono, & ei⁹ cura principaliter est, vt præsit in docendo diaconis, & alijs in ecclesiastico ordine positis, & doceat lectores ad nocturna officia. & no. q dẽt esse absque negligentia in suo officio. Vltimò Host hic colligit necessaria cuilibet studioso, vt addiscat. Primò q singula diligenter consideret, ibi, de singulis. Secò, q de probabili dubio se non reddat certũ, sed pitiores ẽxulat, C. đ inge. ma. l. fi auiã, & hoc ibi, studiũ hẽat. Tertiò q sit capacis sensus, ibi, capacẽ sensum. Quartò q totus versetur circa studiũ. ibi, absq. vlla vacet negli
a gẽtia. Quintò q non dedignet a instrui ab eo, cui magisterij officiũ est iniunctũ vt hic, & 34. q. 3. c. fi habes. Oppo. q hoc officiũ ſpectet ad Archidiaconũ, sup. de offi. ar. c. officiũ. Sol. hoc & illud est verũ ſm diuersitatẽ ẽxuetudinis, vel hic primicerius hẽ sub Archidiacono ad mãdatũ Archidiaconi, vt vica rius eius, ex quo patet, q q subest epo alius ẽt ordinarius põt alteri mandare vices suas. No. q vicarius iuris dat vicariũ saltẽ ad certũ articulũ, vel ſm Host. ſm ordinẽ rubricarũ deficiẽte epo faciet Archidiaconus, deficiente Archidiacono faciet Archipresbyter, deficiẽte Archipresbytero faciet primicerius & sic de singulis, ad hoc facit q dictũ est sup. Quæro, an primicerius hẽat iurisdictionẽ ordinariã? vñ, q sic, ex ver. cura, & ex ver. pro aiabus, & ex ver. disciplinæ, & custodiæ, p hoc tñ nõ excludit iurisdictio Archidiaconi, ſm Inn. No. q ſignificẽt iurisdictionẽ, vñ tenẽt Deo reddere rõnem, si nõ monuerit, vel instruxerit subditos, vel si nõ puniuerit delinquẽtes, vel saltẽ episcopo nõ denũciauit, sup. titu. i. c. i. & fi. hẽt enim ordinariã in his, q sibi sunt ꝓmissa, de offi. or. c. cum ecclesiarũ. ſm Inn. q dicit Host. verum de cõsuetudine, de iure enim scripto nõ inuenit, q habeat coercitionẽ, imo consilit officium suũ circa disciplinam. i. doctrinã, vt prætendit, & circa officia, quare de negligentia obligatur, vt h. c, & de offi. Arch. c. ea quæ. An.

ADDITIO.

2 ¶ Non dedignetur. Facit tex. in §. fi. in Auth. de mo. nec dẽt maior dedignari addiscere a minore, lege, si seruũ, §. sequit, ff. de uerbo. obli. ubi Ange. no. q antiquior doctor dẽt se subscribere consilio minoris, de quibus multa per Andr. Sicu. in repetit. rubricæ, C. qui admi. col. 11. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

De offi. sacrista. Rub.

Viso de officio primicerij, uidēdum est de officio Sacristę, i. thesaurarij. De materia habetur xv. di. c. perlectis. in fi.

CAP. PRIMVM.

VIsciat. No. q sacrista subiectus est archidiacono, & ad eius, curā sub archidiacono spectat custodia, & cura vasorum ecclesiæ, & ue stimentorū, & thesauri ecclesiæ, & quæ ad lumina ria spectant, & pertinēt, siue in cera, siue in oleo. Opp. q hoc spectet ad officium archidia. custodia vasorū, sup. de offi. arch. c. ea quæ. Sol. pertinet ad istū sub archidiacono, uel ibi loquit de collectis, & similibus. i. ornamētis tm̄, hic de vasis, uestimē tis, & thesauro. Quæro, de quib. luminaribus? dic q loquit de luminarib. lampadū, vt differat ab eo, quod dicit de cera. Op. quod hoc spectat ad officiū custodis. inf. ti. prox. Sol. pertinet ad unum, & reliquū f̄m diuersitatem cōsuetudinum. De reli cto āt pro his luminaribus non detrahitur quarta, de testa. c. fi. pōt ēt dici f̄m Ho. q sacrista q̄ret oleū, & ipsum tradet custodi, q illud custodiet, & expendet f̄m Ioan. Ant. An. de Bu.

De offi custodis. Rub.

Viso de officio Sacristæ, quia officium Custodis quasi est mi nisterSacristæ, ideo de eo pono. De materia habetur xxv. dist. c. perlectis. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Officialis negligens deponitur ab officio.*
2 *Campana in quibus actibus est necessaria, & ad quid fuit inuenta?*

CAP. PRIMVM.

VStos. Ponit ea quæ spectant ad officiū Custodis. h. d. Et nō duidit. No. officium Custodis, q̄ a illa quæ custodiēda cō mittuntur, pertinent ad eius officiū, & est sub Archidiacono, q significabit horas cum tin tinnabulis iubente archidiacono, & pallia, & linteamina altaris, & cuncta utensilia dabūtur ei, habebit soli citudinem in accendendo lampades, & lāternas, & extinguē do, ne supra modum lucendo &c. No. de discretione, quę est mater virtutum. Et no. q exigitur ēt discretio in quolibet, etiā quantuncunque minimo officio. No. q archi. non punit negligenriam subiectorum in officio, sed episcopo denunciat.

1 † Et no. q propter negligentiam quis ab officio deponitur, q no. Op. q custodia ad Archi. spectet, de of. archid. c. ea q̄. Sol. sub Sacrista, & archidiacono spectat ad eum. quę autem dignitas alteri præferatur, considerāda est lex municipij, deinde tempus ordinationis. ff. de albo scriben. l. 2. & no. de ma. & ob. c. i. Op. q non repellatur quis, vel deponatur per uiam denun ciationis, de ac. c. inquisitionis. Sol. per denun. non deponitur nisi criminaliter cōueniatur, uel per inquisitionem, de simo. c. sicet Heli. unde dicit Host. q ad denūciationē inquiret eps, & deponet, & uide de iu. c. nouit. Dicit Goff. q licet p denun ciationē agatur ad correctionē, tamen quia ineptus erat ad administrationē, seu ad administrandum, & sic petebat ab ad administratione remoueri, quia aliter cogi non poterat secūdū Goff. Vel dic q ex quo est incorrigibilis, & indomitus, absq. accusatione pōt remoueri, quia notorium est ipsius crimē 17. di. c. nec licuit. xi, q. i. c. si qs sacerdotum. 2. q. 6. c. quapp. 8 i. di. Maximianus, de iureiu. c. querelam, f̄m Inn. qui dicit, q priuſ quam deponatur, & alius substituatur, debet a beneficio iuspē di, de ęta. & qua. c. quæris, & similia. idem, & si non portet co ronam. Eps enim non statim credet Archi. si denunciatus in ficietur, sed ex integro cognoscetur. ff. de custo. reo. l. diuus. tm̄ sine inscriptione audiet Arch. sicut officialis. 4. q. 4 c. nullus. §. aliquando. f̄m Vin. Quero, an in deijciendo exigatur consen sus arch. dic q sic, q̄a cōiter utriusq. gerit officiū, de of. archid. c. adhæc. §. fi. & si dissentiunt, recurratur ad archiepiscopū, de

2 tēp. ord. c. nec epi, de iurepa. c. nullus. † Quæro, qd significat
2 Capana? dic q est signum q̄nque cōgregādi capitulū, de ele. c. in causis, quandoque signum exeundi ad bellum, quando que est signum horarum, vt hic. quandoque est signū actionis gratiarū, vt quando post victoriam sonant Campanā. Itē & de laudabili cōsuetudine, quod sonet de ferō pro salutatione Virginis, quandoq. pro subtractione alicuius ab hac vita. Ali q̄n excommunicationis, aliquādo gaudij, & honoris alicuius personæ, processionaliter occurrēdo, q̄nque ignem extinguē di, quandoque lectum intrandi, quandoq. ad parlamentū po puli conuocandi, quandoque ad Corpus Christi honoran dum. Dicitur autem campana a Campania, ubi prius usus
b fuit inuentus. De medio tenendo. b alle. gl. multa iura, & dicūt docto. q quandoque initium, quandoq. medium, q̄nq. extre mum inspicimus f̄m diuersitatem subiectæ materię, de qua nō est curādū. Et no. vl. Ho. q malus minister est ꝺrius laudi Dei, & ecōuerso bonus illam ꝓmouet, & exaltat, secūdū Ho

ADDITIONES.

2 ¶ Quid significat cāpanæ. Circa hanc materiam de campana, dicas quod ea pana nō potest publicè haberi, nisi cum licentia episcoporum, ut in capitentibus, de priui. & uide Bar. in l. ii. in uer. non debet conuocari, C. de decu. lib. x. ubi dicit, q campana est pulsanda pro conuocatione concilii, & in actibus uniuersitatis, de quo per gl. & de ēt. in c. præsentium, de testi. in vi. & habetur per Bal. & Pau. de Cast. in l. i. de procu. & in l. rescripti, ff. de pact. Et adde, q tempore interdicti non debent campanæ pulsari, nisi ad p dicationem, cum tempore interdicti possit prędicari, ut in c. quod in te. de pę. & remi. & per d. Car. plenè in cle. ii. in prin. in vi. no. & in 6. q. de sen. exc. & quot signa faciat campana uide per Bald. in rub. C. de edi. dil. Adr. tol. & per Io. An. Inn. & Ho. hic, & uide etiam per Io. An. in c. in causis, de ele. & in c. Io. de Ho. et de statuto disponente, quod delinquens post sonū tertiæ campanæ soluat duplicatam pœnam, an possit habere effectum, q̄ campana non pulsatur, puta in parasceue, uel si campana esset fracta, ut de Bar. in l. i. in §. hoc autem senatus, ff. ad Syl. et in l. aut facta, in §. temp⁹, ff. de pœn. et uide Bal. in l. sed et si susceperit, ff. de iu. et quæ no. in l. Titius, in §. Lucius. ff. de li. et posthu. et quot significentur per sonum campanę uide per gl. no. in c. fi capitulo, de concess. præb. li. vi. et de materia campanę, et eius pulsatione, uide Spe. in ti. de ele. in §. i. in uer. his igitur, et uer. consequenter.

b ¶ De medio tenendo. An et quando medium si tenendum, uide quæ habetur in l. ii. in §. fed et si quis, et ibi Bald. in §. col. C. com. de leg. et uide ghin l. Nesennius, ff. de neg. gest. et gl. in l. solent, in §. fi. de off. procon. et leg. q̄ habentur in §. cum ex aliena, Insti. de rer. diui. et in l. antiqui, ff. si pars hępe. et in Auth. de consuli, in §. i. et per Spec. in tit. de aduo. §. 5. in uer. cum autem. An. Fran.

CAP. VI.

Custos. Nota hic differētiam inter eleemosynas, decimas, & oblationes, & q̄ comprehenduntur in redditu ecclesię. Et no. q̄ inter omnes æqualiter fiatres, & sic clericos & alios tales sunt de iure cōi diuidēdæ. No. 2. diuersitatem iudicium, inuidia, & zelus & no. contra inuidia. Et no. q̄ tres columnæ ecclesiæ sunt archidiaconus, archipresbyter, & Custos. Et no. q̄ principalis distributor de iure cōi est in ecclesia eps, post Epm archidiaconus, post Archidiaconū Custos, & p hoc gl. hic, qd̄ p eū Custos dēt cōstitui. Et no. q̄ pronomen demonstrativum, is, q̄nq. respicit cōsequentia. No. q̄ melior, & sanctior est eligēdus Custos. Oppo. q̄ sufficiat eligere dignū, licet nō eligat meliorē. vū obst. l. cū pater, §. rogo. ff. de leg. 2. Dic melior, sanctior, & iustior est eligēdus, tm̄ si alius eligat, licet nō sit melior, sufficit, q̄a cōueniēs scia & c. de renū. c. nisi cū pridē. §. p defectu, de ele. c. cū nobis. Op. q̄ collūnæ sūt epi, de acc. c. quatr. Sol. hic, & illi diuerso respectu possunt dici columnæ. Quid est dicere almæ dic sanctas, & pulchra uirgo, & nutriens, ab alo alis. alit. enim verbo, & exemplo. An. de But.

De officio uicarij. Rub.

Viso de his qui seruiunt ecclesiæ nomine ꝓprio, videamus de his, qui seruiunt nomine alieno. Goff. Et communiter in isto titulo tractatur de uicario, q̄ seruit in diuinis, excepto. c. pen. ubi tractatur de uicario iurisdictionis, & de hoc secundo in 6. de primo rubrica in cle. De materia 16. q. 7. c. in nona. 93. di. c. fi. 94. dist. c. 1. Ant. de But.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium censetur habitum pro derelicto per assertionem longo tempore factam.*
2 *Libellus continens notoriā iniustitiam potest repelli tanquā ineptus. 3. 4.*

CAP. PRIMVM.

AD audientiam. Vicarius si beneficiū curatum postea fuit adeptus, uicaria priuabitur. Prima narrat facti, Secunda prouidet, ibi, q̄a igitur. Casus li. quidā ꝑsbyter V. noīe, molestabat monachos de Ramessio petēdo ab eis vicariā ecclesiæ de Burnel, a qua recesserat. xx. annis elapsis, & in diuersis ecclesijs pśonatus postea fuerat adeptus. cōque sti sunt monachi dño papæ. Rndet papa non esse canonicū, vt qui habet curam aīarum in diuersis ecclesijs, vicarius fiat i alienis. Vnde mādat papa, quatenus, si est ita, ꝑdictus ꝑsbyter
1 ꝛpellatur desistere a petitione vicariæ ꝑdictæ. B. † No. l. at. q̄ p desertionē ecclesiæ lōgo tpe, quis uī eam habere pro derelicto, vide de hoc de cle. non resi. c. fi. posset induci contrariū. No. 2. q̄ per acceptationem personatus vacat vicaria ꝓpetua, quā primò habebat, & sic extendit decr. de multa. de ꝓbē. et ad vicariā. No. 3. q̄ regulariter personatus hēt annexam curā. No. 4. q̄ in notorijs procedit libellus, q̄n inchoatur ab execu-
2 tione, vt compellatur quia ab impetitione. † No. q̄ vbi est notoriū attenta natura materiæ libellum notoriam cōtinere iniustitiam, licet non pateat ex serie libelli, sed extrinsecus a libello, libellus, & petitio reijci potest tanquam inepta, de iu. c. examinata. per Inn. & hic, & ponit de libel. ob. l. fi. Oppo. qd̄ nō pr iuetur longa quantumcunque absentia, nisi priuet ali

ter, ut patet de cler. non resi. c. ex tuæ. Sol. dic, q̄ siue steterit per modicū, uel magnū, nō est uis, q̄a nō priuat, nisi moneat, ut d. c. ex tuæ, de cle non resi. † Op. q̄ nō debuerit huic silen tiū imponi absque iudicio. 2. q. 1. per totū. Sol. dicit notabiliter hic Inn. q̄ libellus reijcit, & agens ab agendo, non solum, quando ex serie libelli cōtinet ineptitudinē, sed etiā q̄n alias est notoriū petitionē fore iniustam. hic. n. in libello non dicebat se habere plures ꝓsonatus, tm̄ ex quo alias est notoriū, q̄ non pōt esse occultum, de translata. prę. c. repellitur. f̄m Inn. & Abb. & hoc maximè locum hēt in beneficijs, in quibus iu dex ēt tacente aduersario inquiret ex officio, de ele. c. cū no-
4 bis olim. † No. hoc dictum q̄ repetit Inn. de iu. c. examinata, in additione parua, & est hic argu. q̄ ex quo constat, q̄ aliquis litigantiū sup aliquo beneficio non habet ius in beneficio, pt utrique ex officio silentium imponi ēt si alias libellus sit ineptè formatus, ad idem de fil. præsby. c. 2. & 3. & c. q̄n. de resc. inter cæteras, de pac. c. cū clerici. f̄m Host. de offi. del. c. cum contingat. de re iud. c. cum Bertoldus. Quamuis ergo regulari ter nullus inuitus agere compellatur, tm̄ ab antiqua, & iniusta petitione desistere compellitur, etiā ex post facto, si fuerit ab
2 initio repellenda, ª de iu. c. examinata, ubi de hoc, & sic ut lites restringantur, de resc. c. nōnulli. Gl. satis est clara, inter cætera dicit, q̄ clericus dr intitulatus in ꝓpetua vicaria, ꝑ q̄ doct. dicit, q̄ ad titulū ꝓpetuę vicariæ qs pōt ordinari, sup. de resc. c. postulasti, & hoc no. hic antiqui. Ad hoc de fil. præsby. c. ꝑstitutus. Goff. vr tenere ꝺriū, qd̄ dicit Ho. fore vitiū scriptoris, ad hoc de fi. inst. c. G. ꝓpetuus. Nunqd aūt vicarius ꝓpetuus possit aliud assūmere, & si assumat, an vacet primū? uide cle. ē ti. c. quæ de ecclesijs, & ibi determinatur, idem iuris esse in p petuis vicarijs, quod in alijs beneficijs curatis. An. de But.

2 ¶ Repellenda. Vide quæ traduntur per Mod. in l. 1. §. 1. si mensor fal. modū dixerit, & in l. edita, in no. C. de edendo.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia plura non potest quis habere, propter impossibilitatem utrobique seruiendi.*
2 *Dictio, præter, stat inclusiuè.*

CAP. II.

Prouideas. Plures vicarias hre, qs nō pt, h. d. Primò ponit dictū. Secò ipsius rationem, ibi, qui a, Casus lit. Præcipit papa, q̄ nullus hēat plures vicarias, q̄a vicarij tenēt deseruire ecclesijs, & pśonis ecclesiarū. Et iō alie nisi est ab ordine iuris, ut aliqs hēat vicariā ꝑter vnā. No. 1. q̄ et vicariarū pluralitas, est inhibita sicut pluralitas beneficiorū
3 ꝑ titulū. † Secūdò no. arg. q̄ pluralitas beneficiorū est inhibita & no. hic unā cām inhibitæ pluralitatis, f. pp impossibilita
4 tē deseruiendi, & residēdi in utraq;. & sic no. q̄ ēt vicaria de
5 cē regrit residētiā, & tenēt doct. q̄ ēt q̄tūcūq. bñficiū parū valoris. 10. soli. de cle. nō resi. c. 2 querēte. † No. qd̄ dictio, ꝑ
6 ter, stat inclusiuè ª q̄ vicaria ēt vnica sit prohibita, quia quilibet per se deseruire ecclesiæ tenetur. inf. de cler. non resi. c. qa nonnulli, & c. seq. Sol. vicarium habere regulariter est prohibitum, nisi in casib. de q. in c. extirpādæ. §. qui verò. de præb. f. cū parochialis ecclesia est annexa dignitati, uel præbendæ in ecclesia cathedrali. Itē f̄m Do. & Vin. hēt locū, ubi quis hēt plures ecclesias ex dispēsatione, vel in casibus, in q̄bus licitū est tē plures ecclesias, cū pśona ibi cōtinuā residentiam face re non teneat, de æta. & qua. c. cā te. de elect. c. cum inter. Ho. in d. c. extirpandæ, de præbē. no. xii. casus, in quib. hēt locū da rio vicarij, & ibi habet, & eos recitat hic in fum. Quæro, an exigatur, q̄ vicarius sit sacerdos? glo. q̄ sic. vel f̄m doct. hoc intelligē q̄n beneficio est annexū sacerdotium, quod dic, vt in cle. eo. ti. c. quę de ecclesijs. ii. respōso. Et dēt esse canonicè institutus cum certa portione. Op. q̄ qs possit habere ultra unam, c. pertinēt. inf. de cens. Sol. ꝺrium loquitur in temporali, de quo tm̄ dic, ut habetur in c. nemo deinceps, de ele. lib. 6. Ant.

3 ¶ Dictio, præter, stat inclusiuè. Dic hoc esse uerum, si sequatur propositionē affirmatiuam, secus si negatiuam, quia tunc excludit, ergo effectus illius ē ponere, quod præcedens positio negabat, no. Bal. & doc. in l. si ita legatū, in princ. & ibi Dy. in apo. Celsi ad eum, ff. de leg. i. Bar. in l. Seio, §. uxori, ff. de annu. leg. & in l. nam quod ligde, ff. de penū. le. & Old. cons. 49. & Bal. in c. i. §. sed etiam res, per quos fiat inuētu, in usi. feu. in dispensationibus ecclē non includit, sed remouet uitium obiectionis, ita no. Inno. in c. dilecta. 2. fup. de elect. Bar. in præalle. §. uxori, & Bal. in sup. all. l. fi ita legatum, de leg. 1.

4 ¶ Quomodo ponatur hęc dictio, præter, uide Bar. in l. i. ff. de pig. act. & in l. fi. uor. ubi etiam per Nic. de Neap. in add. ad Bar. de tute. & rati. distra. & Bal. in l. qui ita, de do. præl. ubi dixit dotem uideri legatam, si legātur uxori, præter dotem, & an stet exclusinè, uel positiuè, uide plenè per do. Card. in cle. i. de summa Trini. & in cle. i. in §. pe. de hęre. & in cle. in princ. de pœnis, & uide Barto. in l. si eum, in §. fi. 3. col. ff. si quis cau. ubi etiam ponit de dictione, præterquam, & uide Bar. & Bal. & Ale. in l. actione, C. de transa. An. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Successor in beneficio tenetur stare uicario perpetuo per præcessorem instituto.*
2 *Vicarij ꝓpetui, an possit ꝑstitui ecclesia patronata sine cōsensu patroni?*
3 *Vicarius perpetuus, an possit instituj sine licentia episcopi?*

CAP. III.

Ad hæc. Perpetuus vicarius per episcopū institutus, per rectorē remoueri, vel portione sua fraudari non pōt. Primò ponit duplex dictum. Secūdò excipit, licet impropriè, ibi, nisi. Casus lit. prælatus ecclesię de authoritate, & assensu episcopi instituit uicarium in ecclesia sua. & eidē constituit portionem certā. decessit prelatus ille, alter ꝑ substitutus ē illi. Quæritur utrū possit uicarium illum remouere, uel portionē illā sibi assignatā diminuere? R ndet papa, q̄ neutrū facere pt, nisi aliqd cōmittat, pp q̄ p iudicū sit in uicaria, uel bñficio cōdēnādus. B. No. i. q̄ uicarius in ecclesia ꝑstitui nō pt sine authoritate diæcesani, & sic qs in eccl'ia curata nō pt dari uicariū ad exercēdū offiū curę absq. authoritate diœcesani, & sic institutio authorizabilis ēt respectu uicarię ꝓpetuę, non
1 spectat ad iferiorē epō uide sup. de offi. Arch. c. cū satis. † No. 2. q̄ rector ecclesiæ uicariū instituturn a ꝓdecessore suo, sine authoritate episcopi, remouere nō pōt, & sic licet successor nō teneat stare colono, ne prę. vi. suas c. querelā. tenetur stare uicario ꝓpetuo p prędecessorē. de authoritate episcopi constitu to, sicut & stare integritati portionis sibi assignatę. No. q̄ institutionē authorizabilē facit inferior episcopo de authoritate epi. Et collige hic practicā dictandi instrumentum de uicaria
2 tu, ad hoc de re iud. c. cū Bertholdus. † Opp. q̄ patroni exigat cōsensus. 16. q. 7. c. decernimus. Sol. intellige, q̄ exigat cōsensus ēt patroni, q̄a in eccl'a nō pōt dari ꝓpetuus titulus absq. ꝓsensu patroni. Dicit gl. q̄ hoc nō credit, q̄ exigat patroni ꝓsensus, cū demū vacante ecclesia hēat ius pśentandi, sed eccle sia nō dr vacare institutione ꝓpetui uicarij, & hoc vr hic innui in fi. gl. Ala. & Inn. dicūt, q̄ si nō interuenit cōsensus patroni, pu. sio nō durat post mortē pśonæ, remittit de fil. præsby. c. ꝓpositi, & hoc tenet gl. de iure pat. c. postulasti, in vlt. gl. tenet Tan. & Goff. & refider in hoc Io. An. Cōsensus āt epi regritur ad ꝓpetuādā uicariā, alias mortuo ꝑlato expiraret, q̄a nō esset, cuius officio fungeret, & est simile d trāsa. c. veniēs, c. de cęterō, f̄m Goff. Et ex hoc sequtur, q̄ nō pōt minui eius portio, nec sine cā remoueri, f̄m Ho. Plus dicit Inn. q̄ ad hoc, ut posſ sit istū ꝓpetuare in titulū necessarius est cōsensus capituli, ma ximè ubi ꝑbendæ, & canoniæ ꝑ capitulū solū, uel Epm, & capitulū cōferunt, de his q̄ fi. a præla. c. ea noscitur, & q̄ dr de his q̄ fi. a prę. c. cū apostolica, speciale est f̄m eū. officialē vero sine capitulo ꝑstituit, & destituit, ut dicā. inf. eo. c. fua. Quæro, an vicarius ꝓpetuus dicat ecclesiā habere intitulatā? dicit hic gl. q̄ non, habet tm̄ ius vicariæ, ita qd̄ expelli non potest, ac si haberet titulum sine iusta causa, & tunc per iudicem, non ꝑ prælatū ipsius ecclesię: solus. n. est prælatus intitulatus, ad hoc de ꝑben. c. cū nō ignores. No. gl. apertè tenentē, q̄ vicarius ꝓpe-
a tuus propriè nō est intitulatus, ª sed dr habere quasi ecclesiā, ut cōmendatam, uide de filijs ꝑsby. c. constitutus, & c. prouideas. Quare non potest minui pensio pro uicario ꝓpetuo? dic quia perpetua est. inf. de cēsi. c. prohibemus. nec ob. ibi, q̄a nō
3 est hæc pēsio, sed beneficium perpetuò constitutū. † Venio ad quęsita doct. q̄ro, an sine authoritate episcopi possit rector cō stituere vicariū? dic q̄ non, q̄n agitur de uicaria de nouo constituēda, & p q̄ns de certa portione redditū assignāda. de ꝑb. c. nisi essent. & c. extirpādæ. & quia institutio spectat ad Epm, de offi. Arch. c. cum satis. f̄m Host. Quæro, vicarius temporalis datus est, mortuus est postea prælatus, an ipse uicarius a successore totius tpis salarium petere possit? vī q̄ sic, ff. lo. l. qui operas. C. de cond. ob cau. l. pecuniam. In contrarium, ff. lo. l. ex ꝺducto. §. cum quidā. ff. de condi. cau. da. l. si pecuniam. Dic
b quod totius temporis salarium petet, ex quo ꝑ eū non stat, b nisi

ADDITIONES.

2 ¶ Non est propriè intitulatus. Adde gl. fi. in cle. i. in uer. sacerdotium, & ibi Car. eo. ti. qui tenet de directo contrarium. concor. ut per eundem Car. in cle. dudum, §. uerum, q. xxii. de se. pos. Abb. in c. G. perpetuus, in prin. & ibi Fel. etiam in princip. inf. de fi. instru. Zac.

¶ De uicario perpetuo, an & quando dicatur habere curā? uide gl. in c. super eo, de præb. lib. vi. & uide d. Car. in cle. i. in ix. q. de offi. uica. ubi etiam ponit, an uicaria perpetua comprehēdatur sub nomine officij, & an Vicarius perpetuus possit alium substituere uide Car. in ea, cle. in q. xi. Et adde quod Vicarius perpetuus subiacet dispositioni de rectore curato, ut per Car. in cle. i. in xxv. q. de of. vic. & adde etiam, q̄ uicarius perpetuus pōt eligi etiam, qui est in minoribus, uide Car. in cle. i. in pen. q.

b ¶ Per eum non stat. Per istam rationem dicit in simili Ro. cons. 75. inci, euidenter, q̄ si iudex extra formam statuti nō possit percipere salarium, nisi post sententiam, si per eum non stat, quominus ferat, debet tamē percipere salarium, ac si tulisset, in contrarium tamen uidetur facere tex. in l. legatum, C. de cond. infer. sed uide dist. quam ponit Bar. in l. i. C. de instit. & substi. & dixi latè in d. l. diem functo, ff. de of. assess. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nisi in residuo operas locasset, ff. de offi. asse. l. diem functo, ff. lo. l. sed addes. §. cum quidam tenetur. n. successor ad debita pdecessoris, de sol. c. i. Hoc dictum credo uerũ interueniẽte authoritate Epi, vel utilitate ecclesiæ, alias fortè dicendũ est secus, p no. in c. fi. inf. ne prælvi. suas. dicit tñ Inn. hoc eẽ uerũ, si res intuitu ecclĩæ acquisitæ remãserũt successori, alias. petat ab hẽdib⁹, & adde q̃ no. de lo. c. pp. Quæro, an epũs absq. cõsensu repræsentãtis, a vicaria, esto q̃ uiuat, ex cã possit hũc vicariũ remouere? ꝛ q̃ nõ, ut in reg. i. de reg. iur. ad hoc de offi. Arch. c. ad hæc. §. fi. Tñ est uerũ, alias Epũs inferiorẽ hñt cõiudicẽ, & collegã, & essent in uno corpore duo capita quasi mõstrũ, ℈ id de offi. or. c. quñ. puto tñ q̃ pona dẽt citari, ut ipsã defendat, si uelit, & sic intelligit dicta decr. ad hæc, in fi. & sic p utrũq; cõter amouẽt pona citata. & certificata a iudice, i. Epo solo eãm examinãte, & iudicante, & eodem modo intelligit q̃ ibi dicitur de archidiacono requirendo, secundum Host.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum appellatione veniunt omnes in ordinibus sacris constituti.*
2 *Vicarius an possit dare vicarium?*

CAP. IIII.

Clericos. Vicarius, uel prælatus vicarium sibi substituere non põt. Casus lit. prelati ecclesiarũ, in quibus habẽt curam aiarum, uel aliam dignitatẽ, propria persona debent deseruire ecclesiæ, & non debent substinere sibi uicarios in vicariis ecclesiarum, quas ecclesias sunt adepti. Aliter potest componi iste casus. aliquis adeptus est vicariam in aliqua ecclesia. vicarius iste non potest alium vicarium substituere in uicaria sua. B. No. i. q̃ uicarius non dat uicarios tẽporales, uel perpetuos. no. pro absurdo uitãdo. † No. hic aperte appellatione clericorũ comprehendi ẽt præsbyterum, & quẽlibet in sacris ordinibus cõstitutum, uide gl. sup. de fil. presby. c. literas. Opp. litera dicit, q̃ vicarius non dat vicariũ. innuit per hoc, q̃ prælatus det uicarium, quod est falsũ, de preb. c. extirpandæ. §. q. uero. Sol. dupliciter intelligit. Primò q̃ litera sonet, ut clericus. i. prælatus non det uicariũ, & ordina literã, ut glo. & tunc non ob. contrarium. Secũdus intellectus est, † quod intelligitur in uicario, & est sensus, quod uicarius non det vicarium, & tunc ordina literam, ut glo. Sed ob. Tñ, d. q̃ contractus sensus intelligitur ſm sensum iuris, ut det vicarium in casibus, non regulariter, ut cum prælati ex dispensatione nõ promouẽtur, nec abiunt, uel consuetudo excusat non residentem, de appel. c. puenit, de cle. non resi. c. pen. no. L. au. & Inn. sup. e. c. 2. exẽplum de cle. c. cũ ex eo, lib. vi. de re. c beneficiũ, eo. lib. Et intellige, ut constituat de authoritate episcopi, de cler. pereg. c. fi. ad hoc in clem. eo. ti. c. i. in glo. Et qlibet potest ipsum habere, ut suppleat defectũ ipsius rectoris. 7. q. 1. c. illud, & nihil. hoc tamen casu propter defectum nõ excusatur prælatus a residentia, & sic nõ obst. de præb. c. extirpãd c. § qui uero. nec minuitur, imo augetur cultus diuinus, q̃ semper fieri debet, de consti. c. ex parte. § i &c. cum M. Ferra. § fi. Sed ob prædictis, quia uidetur, q̃ uicarius possit dare vicarium, sicut potest delegatus subdelegatum, de re iud. c. cum Bertoldus. sed dicit ibi, q̃ factum narratur, uel ibi dat ad certũ nudũ articulum, sicut hic posset. dũmodo non ex toto cõmittat uices. Nõ ob. q̃ dicitur de proc. qui ad negotia, & lites cõstituit procuratorẽ, de procu. c. i. lib. vi. & quod ibi no. quia uerum, quia efficitur procurator dominus lit. contest. sed non sic dñs efficitur rector, sed procurans, & quia in illo non viget electa industria, in isto sic, de offi. Archipresbyte. c. 3. ff. de sol. Inter artifices. maximè propter certũ ministerium, & mãdatũ. Itẽ pt dici speciale, ut uicarius uicariũ nõ cõstituat pp infinitatẽ uitandã, ar. de reser. cũ in multis, lib. vi. xi. q. iii. c. qñ. Licet autem a iure vicarius sibi alium substituere non possit. ff. de peri. & com. rei uẽd. l. necessario. §. vl. de iu. do. l. si usus fructus. dicit tñ Host. q̃ ad tempus permodicum, & ex magna causa, & non nimis frequẽter poterit alium relinquere loco sui, sicut fit tota die. ar. ff. de offi. eius cui man. est iu. l. i. §. i. de ap. c. peruenit. 2. & uide Io. And. in nouel. de elect. lib. vi. c. cum ex eo. qñ non hñt mandatum substituẽdi, si sunt infirmi, uel impediti delegant causas tunc pendentes. An.

SVMMARIVM.

1 *Literæ obtentæ præter stylum curiæ præsumuntur subreptitiæ.*
2 *Subreptio nititur gratiam ipso iure. nu. 3.*
4 *Vicarij iurisdictio an cesset mortuo illo, qui fecit ipsum vicarium?*
5 *Vicarius papæ, quam iurisdictionem habeat?*

CAP. V.

Sua nobis. Vicarius papæ in urbe iurisdictionẽ nõ hẽt, extra urbẽ sic. h. d. Ponit dictum, & ipsius rõnem, ibi, qñ, quam fortificat, ibi, præsertim. ex quibus infert, ibi, mandamus, & ibi, vicarij literas, i. deest concessas a uicario alteri uel. i. papę uicario. Casus lit. Clerici cuiusdam plebis episcopi Vulterani iurauerunt sibi eligere prælatum, ad uoluntatem laicorum, & sic elegerunt sibi prælatum, & electionem suam episcopo præsentauerunt. Episcopus cassauit illã electionem, & excõmunicauit laicos illos, q̃ clericos compulerant, & ipsos ẽt clericos pro isto, & aliis excessibus excommunicauit, & impetrauit literas ad archiepiscopũ Pisanum, & suos conitidices, ut eos tanq̃ excommunicatos faceret euitari, usq. ad debitam satisfactionem. Post hoc pars aduersa literas ab epo. Portuen. uicario domini papæ, ad episcopũ Lucanũ, & suos cũiudices, q̃ authoritate illarum literarũ laicos absoluerũt excommunicantes Episcopum Vulteranum. episcopus Vulteranus significauit hoc totum domino papæ, prius tamen ex abundanti appellauit, licet sententia illa non teneret, sup hoc scribit papa iudicibus, dicẽs literas uicarij per subreptionẽ obtentas, q̃ a iurisdictio, uicarij, quam Ro. Pontifex reliquit in urbe, nõ extẽditur extra urbem, nisi ſpaliter sit ei cõcessum. præcipuè cùm ipse moretur in sua prouincia ſpali, uidelicet inter Capuanam prouinciam, & Pisanã. Vnde mandat papa, q̃quid uirtute illarum literarum factum est denuncietur iterum, & inane. B. † No. i. q̃ literæ obtentæ præter stylũ curiæ plũmuntur subreptitiæ, aut falsæ. & no. q̃ ubi in literis aliqd de speciali mãdato concedit, in dubio hoc concessum nõ intelligitur, & sic nõ plũmitur, simile q̃ dicimus in delegato, q̃ non creditur eius uerbo de his, quæ præter ius, & spaliter committuntur præter communẽ regulam, nisi aliter doceat. de sen. exc. c. ad eminentiã, & no. de offi. leg. c. q̃ trãslatio nẽ † No. 2. istũ tex. q̃ ubi subreptio trahit originem a cã fundi tus annullãte, illã utiliat ipso iure, ad hoc tex. & gl. de reser. i. lib. 6 simile q̃ no. de ele. cauditis, & dixi eo ti. c. cõsideranmus. No. q̃ inter Capuã, & prouinciã Pisanã est diœcesis papalis, uel. p. uincia papæ. Op. q̃ eius iurisdictio extra urbẽ sit exẽctat usq. ad cẽtesimũ miliare. ff. de offi. præsec. urb. l. i. § in ini tio, dicit gl. q̃ in urbe, & intra centesimũ miliare. † Op. q̃ gestũ p literas subreptitias non sit nullum, sup. de reser. c. ad audientiam. gl. dicit, q̃ iurisdictio limitatur ad urbem, & nõ censetur cõcessa extra urbẽ, & dato, q̃ literæ appareant, præsumunt subreptitiæ, & nulla cõfertur iurisdictio extra urbẽ. Dic q̃ si est subreptio circa impressionem ptãris, ubi procedit ratio limitata, ultra limites nõ plũmitur cõcessa, & sic surgit nititur a cã fundituus annullãte, & nititur ipso iure, ut hic. uel hoc exponẽ per subreptionem. i. per falsitatem. uel intellige de literis a uicario obtẽtis sup iustitia, uel aliter, quam ultra limites sibi prætis extensas, quamquam subreptitiæ sint nullæ, & sic defectus surgit a causa fundituus annullante. Primus ergo intellectus est q̃ loquat de literis potestatis uicarii. Secundus, q̃ intelligatur de literis a uicario cõcessis. & hic est melior. Quæro, an uicarius hẽat ordinariã iurisdictionẽ? Host. & Inno. dicunt, q̃ sic, p literam. ibi, qñ iurisdictio, q̃ patet, q. a concernit uniuersitatẽ territorij, ad hoc simile quod dicit gl. 25. di. c. perlectis, in gl. magna, quia appellatione iurisdictionis, in dubio intelligitur ordinaria, & uide gl. e. ti. c. ii. in gl. i. lib. 6. Ho. remittit ad Sum.

4 co. ti. † Nunquid aũt mortuo episcopo, uel eo, qui dedit uicariũ, cesset iurisdictio uicarij? Host de offi deleg. in c. quoniam. Abbas, dicit q̃ sic alle. ne sed uacan. c. illa, & c. fi. & sic dicit de cõsuetudine seruari, quamuis capitula plerunq. tales contineant, uel remouẽt, pro eis, de maio. & ob. c. cũ olim. ff. de iudiciũ. de hoc de hære. c. ad abolẽdã. in prin. Quæro, an Epus possit sibi cõstituere officialem absq. cõsensu capituli? dico, q̃ sic, & remouere, ut no. Host. in sum. co. ti. § in ghus, uerũ. nunquid, & hoc ẽt approbat consuetudo in talibus seruanda.

5 de his q̃ fi. a præla. c. ea nouitur. † Circa officium uicarij papæ de quo alibi non habetur in iure. Quæro primò, an excommunicatus possit absoluere de facto sæpè uidemus, q̃ absoluũt, putat Io. An. ex speciali cõmissione fieri, alias nõ putat. q̃ possit saltẽ aliunde uenientes, & idẽ uẽ dicendũ de subditis, si dicerẽtur illum habere uicariam illius potestatis, q̃ hẽt in urbe, ut Patriarcha, uel episcopus urbis, non q̃ habeat, ut episcopus urbis, tunc enim non absoluereꝛ etiã subditos, nisi in casibus

ADDITIO.

a ¶ Subreptitię, aut falsę. Adde Paul. in c. ex parte, nu. 4. & q̃ ibi dixi in apost. in uer. fi. secundum iussionem, sup. de reser. dixi etiam post alios, in addi. ad eundem, sup. in pro œ. Greg. num. i. in apost. in uer. stylus, quibus adde Hippo. de Mar. sing. 118. inci. stylus curiæ. Zac.

¶ Ad hoc quod dicitur de stylo, addas q̃ stylus curiæ debet seruari, ut ibi obseruandum, ff. de iudi. & per Bar. in l. uris peritos, & ibi p Nic. de Neap. in additio. ff. de excu. tuto. & quando non est seruatus stylus curiæ subreptio est de falsificate literarum, ut in c. ex literis, de re iud. & in c. quã grauis, de crimi. falsi. & in c. per tuas, de sent. excom. & utrobique uide per do. Abba. & per eundem in c. licet, de cri. falsi, ubi dicit, q̃ stylus curiæ Ro. inspicitur quo ad dictandi modum, quo ad scribendi formam, quo ad tractus literarum, & quo etiam ad qualitatem chartæ, & ad materiam, uide per Specula, in tit. de reser. p. præsentat. in §. ratione formę quoque, ubi etiam dicit, q̃ stylus cancellariæ do. Papæ fundatur in iure communi, & debet seruari sicut ius commune. Ant. Fran.

in quibus absoluunt etiam alij, & eius vicarij, de sent. exc. c. a nobis. c. peruenit, & c. quãuis, c. de cætero, c. ea noscitur, c. ea noscitur, & c. quod de his. Quæro 2 an conferat beneficia in vrbe hẽntia ad collationem Papæ, vel inferioris, vt posset Papa ut sup. dixi non, nisi ad hoc haberet speciale mandatum. inf. c. fin. lib. 6 Quæro an ordinare posset, vel cõmendatitias ad ordines dare? tenẽdũ est, quod hẽ de tempor. ordin. c. cum nullus, in 6. Quæro an diœc. urbis includaẽ iurisdictione eius? dic q̃ non, ut hic. & ff. de officio præfec. urb. l. ulti. unde non uenit diœc. appellatione urbis, a ubi aliud non exprimitur, nec q̃ tinentia ædificia, b & suburbia, de sen. exc. c. si ciuitas, lib. 6. & in hoc oportet commissionis formã attẽdi, ad hoc quod dicit tex. & inf. de priui. c. porrò. Item cũ in urbe sint tituli Cardinalitii, qui quo ad suos subditos hñt ius epale, vt no. ff. de maio. & obed. c. his quæ. quęritur an iste uicarius possit cognoscere de causis subiectorũ titulis Cardinalium? videtur q̃ sic, quia hic excluditur iurisdictio solùm extra urbem, ergo intra illam habet, quã Papa, cum sit idem utriusque auditorium. c. ii. de constitu. li. 6 de appel c. Romana eo. li. ad hoc quia legatus Papę auditur per querelam, vt patet de offi. leg. c. i. Item quia hoc potest vicarius episcopi quò ad subiectos episcopo, de offi. ord. c. Pastoralis. ergo & vicarius Papæ, & fortius. & hoc tenendum vr, etiam dato q̃ teneatur, q̃ uicarius non habeat papalẽ, sed episcopalem iurisdictionem in urbe, uel Patriarchalem, quæ licẽt legatus possit, qui æquiparatur proconsuli in urbe, de offi. leg. c. 2. lib. 6. de ele. c si abbatem, eo lib. nõ poterit hic vicarius nisi immediatos urgere, quia (vt dixi) non debet minus posse vicarius. Quæro si vicarius sit ad tempus constitutus, & iuramentum præstitum, uel sub pœna de non reuocãdo ante tps, an si prius reuocaẽ teneat reuocatio? & dato q̃ tenea, an sint periuri, an inciderint in pœnam? dic q̃ sine causa reuocant, licẽt aliquibus uideatur, q̃ sint periuri, & incidant in pœnã tenet reuocatio, si faciant cum cã, ut quia malè gerunt officiũ uendendo iustitiam, uel similia faciendo, non sunt periuri pp tacitam conditionem subintellectam, de iureiu. c. quemadmodum. nec cadunt in pœnam, per no. de præben. c. dilecto, & in quæstio. de teste iurato, super reg. quod semel, de re. iu. li. 6. Per hanc decre. dicit Host. q̃ Papa potest, & quilibet alius iurisdictionem, quam committit restringere ad certum locum, & ad certum tempus, & ad hoc, inf. de offi. deleg. c. de causis, & utrobique potest restringi & reuocari potestas per concedentem. unde dicit Paduæ consuluisse, vicarium per capitulum datum ad tps uacãte sede, ante tempus reuocari posse, ad hoc qd no. sup. in 3. glo. ff. de re iudi. i. iudicium, & de precar. c. fin.

ADDITIONES.

1 ¶ Non uenit diœcesis appellatione urbis. Circa hoc an appellatione urbis ueniat diœcesis? primo dicas, q̃ appellatione urbis uenit ciuitas Romana excellẽtia. Inst. de iure nat. §. ius aũ. nisi addereẽ uerbũ, sacra, qa tũc intelligereẽ de ciuitate Hierosolymitana, ut no. uoluit Bal. i l. j. C. de nauti. fen. & qd uenit i dubio ciuitas Romæ, hẽ ẽt in cle. 2. & ibi p d. Car. de iu. & in de. 3 in pri. de iu. iur. & hẽ i c. Feli. ubi p doc. i §. fi. de pe. li. 6. Et adde q̃ ap. bos, uenit comitatus, ut p Bar. i l. j. §. cũ urbẽ, in 3. no. ff. de of. pf. ur. & uenit ẽt suburbia in l. urbis, i prin. & ibi Bar. & doc. ff. de uer. fi. & qd de castris, & uillis, hẽ p Bar. i l. fed & reprobari, i §. fi. i 2. col. & ibi p Ni. de Neap. in add. ff. de exc. tu. & p eũdẽ Bar. i l. nã qd ligde, in §. fi. ff. de pe. le. & p eũdẽ in l. 2. ff. de uer. fi. & uide p Io. An. i c significauit, de pæ. & re. & qd ap. bos uenit diœcesis, uidẽ bo. tex. & ibi no. i l. j. C. de priu. Cõstantino lib. 6. Addo fi. Vide Car. in cle. ne Romani, §. fanè, in 7. & 8. q. de ele. ubi concludit, qd ciuitas, & diœcesis sunt uocabula distincta, & ad saturitatem uide per Fel. in c. Rodulphus, in 3. conel. & in 3. sup. de reser.

2 ¶ Vicarius reuocatio. Vide Io. And. in c. fua, & doct. in c. 1. sup. eod. Archidi. in c. in Galliarum, 25. q. 2. Gul. de Cug. in l. fi quis, §. fi. ff. de procu. & Spe. in tit. de leg. §. finitur, & §. in summa. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij, in quo non est facta residentia per proprium clericum quomodo distribuantur?*
2 *Vicarius uicarias quis habere non potest?*

CAP. VII.

Ex parte. Per subtractionem prouentuum, & uicariarum compelluntur vicarij ordinarii in ecclesiis deseruire. h. d. In prima facti decisa narratio. In secũda, ibi, mandamus, mandatum. Casus li. Perpetui uicarii tenentur facere residentiam in ecclesijs, in quibus obtinent uicarias, & cũ habeant curam animarum, debent esse in ordine sacerdoris, quod si facere noluerint, compelli debent per subtractionem prouentuum ipsarum ecclesiarum. B. Not. j. q̃ perpetui uicarii tenentur, sicut alii intitulati, ad residentiã, & facere se ad ordines beneficio annexos ordinari. & no. qualiter compellantur.

2 No. 2. q̃ quodlibet beneficium curatum habet annexum ordinem presbyteralem a de iure. No. 3. perpetuum uicarium cum ratificẽt, sicut & intitulatũ, ad hoc de præb. c. super eo, lib. 6. ideo hodie decre. ẽ multa, de præb. & decr. licet canon, de ele. lib. 6. ita hẽt locum in ppetuis uicariis curatis, sicut in rectoriis. † Quæro quid fiet in beneficiis subtractis, uel fructib. beneficiorũ pp non residentiam? dic q̃ episcopus non imburia-

bit, sed alteri qui idem officium faciet, assignabit, uel alias in utilitatem ecclesiæ conuertet, de cle. non resi. c. pen. & hoc est contra multos iudices, ne dicam episcopos, qui alienum delictum, uel negligentiam reputant suam prædam, de quo. inf. de offi. ord. c. irrefragabili, ad fi. secundùm Hostien. Quæro, a qua b pœna incipiet, b de quibus hic? dic q̃ est arbitrarium episcopo, tamen putat, q̃ honestius sit, q̃ incipiat a leuiori. Quæro cum gl. quis dicatur uicarius? dic q̃ ille qui a rectore de cõsensu episcopi est institutus. & certã debet recipere præbẽdam. i. 2 portionem. sup. eo. c. ad hæc. † Quæro an possit quis habere plures uicarias? dic, q̃ non, quia habet curam animarum tanquã uicarius, & remittit ad casus, in quibus possit quis dare uicarium de præb. c. extirpandæ. §. qui uero, glo. fi. signat unum cõtrarium, & debet primo recitari, & est clara. In fi. dic de hoc plenè de elect. c. licet, in gl. antep. li. 6.

ADDITIONES.

a ¶ Ordinem præsbyteralem. Adde quia sunt connexa, ut hic dicitur. Et utrũ dispensatus super sacerdotio uideatur dispensatus ad beneficium curatũ obtinendum, remitto me ad Fel. in c. at si clerici §. de adulteriis, col. 2. uer. quod dispensatio, inf. de iud. Zac.

¶ De hoc an dispensatus ad ordinem sacerdotalem uideatur dispensatus ad beneficium, dicas primò, qđ dispensationes tanquam odiosæ, sunt strictè iuris, & potius sunt restringendæ, quàm ampliandæ, maximè quando fit dispensatio ad petitionem alterius, & ad priuatam utilitatem, ut in c. ap. quod dilectio, de consan. & af. & in c. 1. & 2. de fil. præsby. lib. 6. secus autem si fieret motu proprio, & ad publicam utilita, ut singulariter uoluit d. An. & mod. in c. qui ia circa, de consang. & af. & ad propriam materiam, an si dispensatur cum aliquo, ut possit promoueri ad omnes ordines, uigore talis dispensationis possit promoueri ad tale beneficium etiam quantumcunque simplex? uide no. per Io. An. in c. olim, inf. de uerb. sign. & habetur per gl. fi. in c. fi. de transla. epi. & no. in c. fi de præb. & uide per Spe. in tit. de le. in §. fi. circa prin. & in fi. ubi tenet quod in dubio non censeatur dispensatus ad beneficia, & ibi etiam dicit, qđ si dispensatur cũ illegitimo ad omnes ordines, & ad omnia beneficia, nõ poterit uigore huius dispensationis promoueri ad dignitatem, & an si dispensatur cum illegitimo, ut possit promoueri ad ordines simpliciter, uigore huius dispensationis possit promoueri ad sacros, communis opinio est quòd non, ut no. glo. & doct. in c. literas, de fil. præsby. & est bona glo. in c. fi. 33. q. 2. & alia est 36. q. 2. in c. si autem, & uide etiam gl. in c. lector, 34. dist. & habetur per Hostien. in sum. de filiis presby. in §. quis possit, in uer. quid si dispensetur, & per Archi. in c. 1. de filiis præsby. li. 6. & de materia dispensationis habetur plenè in §. de adulteriis, hic alle. per istum, ubi Deo dante dicetur. Anto. Fran.

b ¶ A qua pœna incipiet. Quando diuersæ pœnæ sunt a iure pro aliquo facto statutæ, a qua sit incipiendum, uel an hoc sit in optione iudicis, uide per glo. in c. quoniam. 21. q. 2. quæ dicit, q̃ iudex eligit, quam uelit imponere. per c. quoniam, in §. fi. inf. ut li. non conteſt. ubi habetur quòd contra contumacem iudex potest, uel concedere missionem, uel excõicare, de quo ẽt uide per Spe. in ti. de contuma. in §. 3. in uer. cæterum, & per eundem in titu. de accu. in §. 1. in uer. 1. ubi dicit, quòd si pœna legis est diuersa a pœna statuti pro eodem facto imposita, semper iudex eligit, quam uelit, & in dubio debet eligere mitiorem, ut in reg. odia, & in regula, in pœnis, de re. iur. lib. 6. & uide Spe. in tit. de acb in §. 8. in uer. sed circa, ubi dixit, quòd pœna compromissi, quando sunt diuersæ pœnæ appositæ, & eodem modo in contractu, semper debet reduci ad minorem pœnam, quod etiam uoluit Sole. in l. fi de meis, alias incipit, Idem Pomponius, in prin. ff. de arb. puto tamẽ posse dici, quòd iudex in imponendo pœnam semper debeat cõsiderare qualitatẽ, & magnitudinem delicti, & secundùm qualitatem delicti pœnam imponere, quia pœnæ debent commensurari ad delicta, ut in l. respiciendum, ff. de pœn. & plenè tractatur in c. at si clerici, in prin. ubi de materia, infra de iud. An. Fran.

Secundæ partis d. Ant. de But. super primo Decre.
Finis. cum casibus Bernardi glossatoris.
Sequitur lect. d. Abb. Panor.

a *De offi. & potesta. iudic deleg. Rub.*

ADDITIO.

2 De officio. Qui dicantur habere officium? vide omnino do. Abb. in c. postcessionem, in prin. ubi Fel. inf. de proba. latius per Corsetum in suo repertorio in uerbo, officium, nunquid autem arbiter dicatur habere officium. uide d. Abb. in c. uno delegatorum, inf. eo. Sch. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Iudex delegatus quid sit?*

Supra uisum est in præcedentibus rubricis de his, qui uices alienas gerunt in diuinis officiis, & in iurisdictione uoluntaria, merito restat uidere de his, qui uices alienas gerunt in iudi-
1 ciis, & in iurisdictione contentiosa, ut sunt delegati. † Sed quæro pro declaratione totius titu. quis dicatur delegatus? Solu. multipliciter diffinitur. quidam dicunt, ut Goff. quòd delegatus est is, cui a Papa, uel ab alio ordinario, seu principis delegato causa decidenda & cognoscenda committitur. Vel secundum Host. delegatus est, cui committitur causa decidenda, seu exequenda, uices alterius repræsentans, proprium in iurisdictione nihil habens, ut infra eod. c. sanè, § 2. & in l. j. ff. de offi. eius, cui mand. est iurisd. Vel secundum Spe. e. ti. in prin. delegatus est, qui ex commissione alterius alicuius causæ iudicialem cognitionem consequitur, & quælibet diffinitio tolerari potest. Vltihic quęritur, quia in rub. fit mentio de offi. & potesta. iudi. deleg. quæ differentia est inter officium, & potestatem?

Universidad de Deusto
Biblioteca

statem: Sol. dic q̃ fæpè ista ponuntur æquiuoce, & uide quod not. glo. super rub. ff. de iurisd. om. iud. tamen quo ad materiã nostram dicit Io. And. q̃ officium respicit id quod delegatur, potestas uero concernit id, quod potest per delegationem delegatus exercere, nam sæpe quærimus quid possit facere delegatus ex delegatione sibi facta. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Papæ non solum habet iurisdictionem in partes, sed etiam in illos, qui eius iurisdictionem impediunt. nu. 6.*
2 *Clausula, petens sibi ius, & iustitiam fieri, quid importet?*
3 *Metus iustus, in & quando causetur ex minis aliorum?*
4 *Authoritas sacræ scripturæ potest allegari ad decisionem causarum.*
5 *Consentiens an, & quando debet puniri, tanquam faciens?*
Qui potest obuiare delicto, & non obuiat, an peccet?
6 *Delegatus an habeat iurisdictionem in personas quomodocunque delinquentes in causis coram eo uertentibus?*

CAP. PRIMVM.

1 Via quæsitum † Delegatus Papæ potestatẽ habet non solum in partes, sed etiam in alios, qui suam iurisdictionem impediũt. Communis diuisio. Secunda, ibi, sic tibi. Casus litera. Quidam impetrauerunt litteras contra aduersarios suos, & cum ipsi eos faciunt ad iudicium euocari, potestates, & alii potentes minis, & terroribus compellunt quærentes silere, & sic mandatum domini Papæ eluditur, quærebatur quid iudex facere debeat? Respondet Papa, q̃ sicut agentes, & consentientes pari pœna puniri debent, sic eodem modo tam illi, qui trahuntur in causam, quàm principales fautores eorum, si iustitiam impediunt, per cen. eccle.
2 sunt coercendi. B. † No. ibi, præcipimus alicui iustitiam exhiberi, [a] pro generali conclusione rescripti, q̃ hodie communiter apponitur hæc clausula in fine libelli, & est ualde utilis, nã põt compræhendere omnem actionem, unde semper consulendum est actori, vt in fine libelli dicat, & circa predicta peto mihi iustitiã exhiberi, de quo in c. 2. ẽ de ord. cog. vbi plenè dico. No. 2. ibi, minis, aut terroribus, q̃ dria est inter minas, & terrores, nã minæ consistunt in uerbis, terrores in atrocitate facti,
3 sæpe tñ capiuntur promiscuè. † Et nota ex hoc tex. q̃ minæ, & terrores potentiũ inducũt iustũ metũ, dic tñ aduertendum fore ad qualitates personarũ minantiũ, uel terrentium. Nam si solent sæuire post minas, inducunt iustũ metũ, aliàs minæ nõ excusarent. Ad hoc qã leg. & no. maximè per Bar. in l. ad inuidiã, & l. metum, C. quod me cau. & uide per Inn. in c. cãm ma-
b trimonij. ẽ. e. quod est no. cũ quæritur, [b] nũquid minę, vel terrores mariti, uel prælati inducant iustũ metũ in uxore, uel subdi-
c tos? dẽt. n. distingui modo prædicto, & sic dẽt limitari [c] quod leg. & no. in l. j. §. q̃ onerandæ. ff. qua. re act. nõ da. No. 3. q̃ consentientes ad delictũ rẽr debent puniri, sicut ipsi facientes, de
4 quo die plenius, ut ẽ. dicetur cũ gl. † Item no. 4. ibi, scripturæ testimonio, q̃ sacra scriptura potest allegari in decisionibus causarum, & modo puniendi, facit c. certificari. ẽ. de sep. cum simi. qã intellige, nisi scriptura contradicat canonibus, quia in decisionibus causarum potius standum est canonibus, quã dictis
d sanctorum. [d] 20. dist. in prin. & c. seq. & ibi per gl. Vltimo no. q̃ iudex delegatus potest iurisdictionẽ suam exercere non solum ɔ partes, sed etiam contra quoscunque suam iurisdictionẽ turbantes, & de hoc ẽ. plenius. In gl. ibi, iactura causę effici debent. Aduerte, põt enim istud dictum gl. dupliciter intelligi. primo ut isti, qui inducunt istos turbantes, debeãt affici, & puniri in perditione cãe, & iste intellectus nõ multũ placet, qm̃ iura alleg. [e] in gl. loquuntur, quando quis aduocat patrociniũ potentium in alienationis actu, ut quia reus alienat in rem in
f potentiores. Secũdo põt gl. intelligi, [f] vt adducat illa iura in simi. & ut quemadmodum ibi puniuntur illi, qui aduocant auxiliũ potentiorũ, ita & isti, qui inducunt potentes, vt faciant silere actorem, æquiparantur tamen in genere non in quantita
5 te pœnæ, & iste intellectus est melior. † In gl. 2. No. benè istam gl. vsque ad fi. qa quotidie allegatur, dum quæritur, nunquid consentiẽs debet puniri, tanquam faciẽs? & ponit gl. quatuor mẽbra. Primum est, qñ quis consentit negligendo, pone exemplum ſm doc. scio q̃ vis delinquere, & possum te subtrahere a peccato, sed pp negligentiam omitto. vel pone aliud exemplũ, quia possum obuiare delicto, puta qa video, q̃ aliqs vult te offendere, & possum obuiare, & non obuio, nam ſm glo. si negligenter ago, debeo puniri mitius, q̃ ipse faciens. Aduerte, qam hoc sint opin. de iure ciuili vr̃, q̃ rr̃ non teneatur quis obuiare delicto, nisi delinquens sibi sit subiectus, vt seruus, filius, vel subditus, vel nisi delictũ sit committendũ in personã illius, cui ego sum subiectus, ita vr̃ velle glo. in l. culpa caret, ff. de reg. iur. & Bar. in l. vtrũ, ff. de parri. nam filius tenetur, si non reuelat patri, q̃ alius velit eum offendere, vt in l. 2. ff. eo. & idẽ dic in aliis subditis, vt no. in iuribus pręal. & plene per Dyn. in

reg. non est fine culpa, de reg. iur. li 6. Tex. tñ multum stringit in ɔrium. Inst. de publ. iud. §. alia. vbi punitur conscius, licèt esset extraneus, & quanquam Bar. nitatur rũdere in d. l. vtrum. tñ ipsemet dubitat de sua rũsione. Sed de iure cano cõter tenetur dictum gl. & facit c. sicut dignum, in §. illi etiã, de homi. vbi dr̃, q̃ nõ. caret scrupulo societatis occultę, q̃ manifesto facino-
g ri desinit obuiare, [g] & 23. q. 3. quasi per totũ. An autẽ incurrat excõicationem, qui potest iuuare clericum, ne verberetur, & omittit? dic vt no. in c. quantę, de sent. exc. Illud tñ verum est, q̃ etiam de iure ciuili quis potest iuuare aliũ, ne offendatur, & capere malefactorem, l. si quis in seruitute, ff. de fur. & quod ibi no. & in l. nullus, C. de iudæ. & Inn. in c. vt famę, & in c. si vero, de sen. excõ. Secundũ mẽbrum gl. est, qñ quis cõsentit præbe-
h do consilium. [h] glo. tenet, q̃ debet puniri, sed non tanquam faciens. Host. aliter distinguit. Aut enim is cui consulitur, erat
i liàs facturus, & tunc quia est par delictum cum faciente, debet tunc puniri consulens sicut faciens, ad hoc, c. sicut dignum, §. qui vero, de homi. & in l. qui seruo. ff. de fur. facit l. in furti. §. pe. ff. eod. & l. non solum. §. si mandato, ff. de iniuriis. & vide qã de materia no. Dy. in reg. nullus ex consilio, de reg. iur. lib. 6.
K Tertium membrum glo. est cum quis consentit cooperãdo, [k] & in hoc dicit glossa, q̃ est par delictum, & similis debet esse pœna. Sed tu aduerte, q̃ aut quis cooperatur principaliter, & tunc non est dubiũ, qa est principalis in delicto, aut cooperat prestando opẽ delinquenti, puta quia cõmodauit sibi ensem, vt faceret certum delictũ, vel venit sociando eũ, ne ab aliis impediretur exercere delictum, vel quid simile, ita quod ipse nã appo-

ADDITIONES.

2 ¶Iustitiam exhiberi. Adde Fran. Are. consi. 17. & Ale. in [a] multis suis consiliis recurrendo ad tabulam. Zac.
Adde, q̃ ista clausula in libello apposita operatur, qđ possit sententia ferri ex inepto libello, si constet de intentione libellantis, & qđ comperat actio, licèt ineptè proponatur, no. iste in c. cum dilectus, col. 22. uer. ex predictis infero ad aliud, inf. de or. cog. Lanfr. de Ori. in c. quoniam contra. §. ratiuimus, uer. confessiones, & ibi in addi. Cel. si, inf. de prob. qui bus adde Ale. consi. 21. uol. 1. & Pau. de Cast. consi. 163. Ant. Fran.
¶Et ad materiam istius clausulæ, & ut operetur effectum, de quo iste dicit. uide not. per doct. in l. edita, C. de eden. & per Ro. in fin. fuis, in uer. clausula petens &c. & per Bar. in extrauag. ad repri. in uer. & figura, in 3. col. & per Pau. de Cast. in consi. 163. operatur etiam hæc clausula, ut uideatur erta concluſum super possessione qualiscunque sic conclusio ſpecialis facta, & etiam operatur, quod agens, si in libello narrat petitorium, & possessorium, & concludit possessorium, potest in petitorio adducere probationes, ut per Io. Cald. & do. Ant. in c. 2. de or. cog. & uide Ale. de Imo. in consilio 121. in 1. parte consi. & consi. 141. in 4. parte, & uide Pau. de Cast. in l. ff. de iusti. & iu. ubi dicit, quòd hæc clausula operatur, quod etiam sententia iniqua ualeat, quod etiam uideatur esse de mente Bal. ibid. Seb. S.
b Cum quæritur. Vide Pe. de Anch. in consi. 199. & in consi. 158. inc. rationes, quæ superius, ubi dicit quod inspicitur no cendi potentia, sicut nocendi actus, refert, & sequitur Marsi. Bono. in l. quæstionis, col. 4. ff. de qđ. & mutuo. quid minæ inducant iustum metum? & quæ requirantur ẽ radit. late do. Ant. Sicu. in consi. 60. inc. sapienter scribit, in 3. uol. & Ale. in consi. 47. incip. in causa, in 4. uol. & in consi. ul. in 3. no. Are. in consi. 14. incip. Viso, in 11. col. uer. uenio nunc ad 3.
c Limitari. Adde Pau. de Cast. consi. 177. in 3. impressis, Per. de Anch. consi. 200. Ang. consi. 115. Ale. consi. 144. 2. lib. & consi. 163. li.
d Quam dictis sanctorum. Adde Ro. fin. fuis, fol. 29.
e Iura alleg. Pondera, quia tex. in l. 1. C. ne li. po. non loquitur de procuratore patrocinium in alienatione causæ. And. Barb.
f Intelligi. Certè iste non est intellectus huius glo. quæ re uera uult, quod pendat causam, sed tex. non dicit hoc, dicit enim quod coerceri debeat, unde succedit regula, quod nunquam quis priuatur iure suo nisi exprimatur a lege, ut est gl. in c. fi. de iure pa. ergo non bene loquitur, est tamen sing. pro extensione huius tex. & habet rationem in fe, ar. illius l. j. An. Bar.
g Definit obuiare. Adde Ro. consi. 117. S. S.
h Consilium. Vide d. Bar. Ver. in consi. 27. in 2. col. & ad materiam quis dicatur ordinator, tractator, & mandator? vide Ang. in consi. 161. incip. In quæstione qua quæritur. Seb. Sap.
i Aliàs factutus. Adde Bar. consi. 60. & Alex. consi. 105.
K Cooperando. Adde Ro. consi. alle. & uide quod uoluit Pau. de Ca. col. 3. in prima impressione.
¶Circa hoc de auxiliatore, an & quando teneatur ut principalis? uide etiã d. Car. in cle. j. de immu. eccl. & in c. quantæ, de sen. exc. & uide per Ale. in consi. 35. in 2. parte, ubi dicit, quòd auxiliator ad ſpernendum præceptum iudicis, tenetur pœna qua tenetur principalis, & uide Io. An. in addi. Spec. in ti. de treg. & pa. in fi. in addi. quæ inci. cum ueritur casus. & infra in uer. 6. ubi dicit, quòd auxiliator tenetur de pace rupta, sicut ipse principalis, ad quod etiam uide Ale. in l. is qui opem, ff. de fur. adde quod auxiliator ad homicidium dicitur homicida, & pariter tenetur, ut in l. cihil interest. ff. de sica. & habetur per Bal. & Sal. in Iunica, C. derap. uir. & per Flo. in l. si quis fumo, ff. ad l. Aqui. & intellige uerum, nisi per statutum imponeretur pœna committenti delictum, uel homicidium, quia non habet locum in auxiliatore de quo uide plene per Alex. in consi. 142. in 2. parte, & in alle. l. is, qui opem, de fur. & an ille qui consuluit delictum fieri, dicatur auxilium præstare, uide Bar. in l. in furti, ubi & per Alex. ff. de fur. & per Sali. in l. j. in §. col. C. de ser. fugit. & uide plenè per Ang. Are. in tra. male. & in apost. ad alia ibi in gl. in uer. Andræam auxiliatorem. Ant. Fran.

apposuit manum in delicto, sed præstitit opẽ delinquenti, & ille est casus multum dubitabilis, nec doc. nostri hoc tractant sed legistæ ponunt varias op. de quibus per Bart. in l. is qui opem ff. de fur. & in §. ope. præal. & in d. §. si mandato, ubi plenè, & exquisitè soluit materiam tam in auxiliante, quam opẽ ferente, seu mandante; & uidetur ibi ad propositum ipse ponere regulam, quod præstans opẽ debent regulariter puniri, ve sa
1 ciens, per iura superius alleg. Et aduerte ad vnum dictum valde notabile, q̃ vbi quis punitur, ex eo, quia præstitit opem, ha
a bebitur respectus in pœna imponenda ad qualitatem quæ est in operante delictum, [a] & non ad qualitatem, quæ est in opẽ ferente, seu mandãte exemplum. Titius præstitit opem filio interficienti patrẽ, debet iste Titius puniri, quemadmodum punitur si interfecisset patrem suum, unde tenetur pœna legis Pompeiæ de parricidijs, vnde magis punitur nunc iste præstãdo opem filio, quàm si occidisset manibus suis, quia si ipse occidisset tenetur tanquam extraneus, sed præstãdo opem filio punitur ea pœna, qua dẽt puniri filius, quia consensit illi delicto parricidii, hoc probatur aperte in d. l. vtrum, & ibi per Bar. & idem no. in d. l. is qui opem. Et per hoc dicendum est, q̃ si ex statuto magis puniatur nobilis quàm popularis, quòd si popularis præstet opem nobili, debet puniri pœna, qua punitur nobilis, & nõ pœna, qua punitur popularis, & de materia plenius dicendum, vt no. in dictis iuribus. Et dic q̃ etiam si quis mutuauit pecuniam ad delictũ aliquod cõmittendum, debet puniri tanquam præstans opem ad delictum, & punietur ut ipse delinquens, si scienter facit, tex. est no. in l. si sciente, ff. ad
b legem Pomp. de parricidijs, & facit q̃ si statutum punit præstante al cui opẽ, q̃ comprehendat iltum, qui mutuauit pecuniam. Quartũ membrum gl. est in cõsentu authoritatis, & de-
c fensionis, [b] & dicit gl. q̃ iste plus punitur, q̃ faciens, & est ratio, nam is, qui præstat authoritatem, seu defensum errorem alterius, non solũ ipse peccat & errat, sed confirmat alterius errorem, & præstat aliis materiam delinquendi. Host. dicit dictũ glo. procedere in hæresi, & in maioribus crimi nibus, alias in æquilibus, vel minoribus. crimi nibus est par pœna, vt in tex. hic, nam isti erant fautores principales, & tamen dicit tex. q̃ par pœna cũ agentibus puniẽdi sunt, & hoc dictũ communiter tenetur, & hoc no. † In glo. fi. ibi, quia impedit iuri dictionem, vult ergo glo. vt qualitercunq. impediatur iurisdictio delega-
d ti, possit ipse delegatus iurisdictionem suam exercere contra turbatores. Inno. hic, & in c. dilectus, inf. de pœnis, latius attingit hanc materiam, multum tamen uariat in dictis suis, & in effectu primo tangit, cũ tertius delinquit in personã delegati, hoc modo casu, cum delinquit in personam partis, tertiò cum delinquit in personam eorum, qui necessario debent interuenire in iudicio, vt sunt aduocati, testes, & peritatores, 4. cũ q̃ delinquit in officio suo corã delegato, vt si aduocatus delinquit in aduocatione, & notarius i officio suo corã delegato, & de similibus. nunqd possit delegatus aliaduertere ɔ istos, & quã penam põt imponere? & qd si delictum non est manifestũ, sed occultum? & longum esset plene discutere quemlibet articulũ, sed per istam diuisionem habes quasi declaratas gl. In-
Conclusiuè tamen sic potest dici, q̃ si tertius delinquit in præiud. eius delegati, nõ põt iudex delegatus illũ punire, nisi p hoc cõtingat suã iurisdictionẽ impediri sic p or Inn. hic & i
e d. c. dilectus. nã hic tenet, q̃ pr suã iniuria ulciscẽi, [e] per c. si qs
ergã 3. q. 7. sed i c. dilectus. tenet oppositũ, sed cõcor. ut sup. & ẽ quis erga, loquitur in ordinario. de quo plene dixi in c. cũ venerit. de iud. & p Inn. in c. ex parte. inf. de ver. li. Sed eo casu quo põt delegatus punire, nõ intelligas, quod possit imponere pœnam ordinariam sed extraordinariam, quia ipse non est deputatus super illa iniuria. Si delinquitur ɔ partes, vel alias personas necessarias in iudicio, cõclude, q̃ si impedit iuramentum dicto. pr se impedire, alias secus, & ad limites impedimenti potest se impedire, & nõ aliter. Contra officiales delinquẽtes cõ
f tra se, tenet Inn. in d. c. dilectus, q̃ non potest ipse procedere, nisi impeditetur sua iurisdictio, sed debet eos facere puniri per ordinarium. Quam potestatem pt exercere delegatus ɔ istos im
g pedientes? dic, q̃ pt exercere cẽtiram ecclesiasticam, ẽt si hoc non sit expssum in rescripto, vt hic Inn. dicit, q̃ põt eos mulcta
h re, [g] qa omnia videntur esse cõmissa, sine qbus iurisdictio exerce
ri nõ pt, qđ no. & idẽ no. ɔ. co. c. de causis. Ad vltimũ ɔclude, q̃ aut delictũ turbatoris est notoriũ, & indubiè pt procedere, vt hic: aut est notoriũ, sed sũt aliquæ præcturæ ɔ turbatorem, & pt procedere, & cõpellitur ad pticandum cautionem [h] de non impediendo, arg. in c. litteras, in fi. de restit. spo. Aut est occultum, & sunt opi. nuo. tenet, q̃ pt procedere summariè inquirendo. cõ
stat sibi tenet ɔ spec in tit. de leg. §. sequitur, ver. item ad eius officium, dictum Inno. satis placet. nec obsit. verũ. manifestè, politum in tex. quia põt referri ad verbum, cognouetis, ut sit sensus, q̃ non debet iudex exercere districtionem ecclesiasticã, nisi manifestè cognouerit illos impedire iurisdictionem suam, non tamen negat, quin possit summariè inquirere, vtrum impediãt, ad quod vide bo. glo. in simili. in c. i. inf. eodem, lib. 6.

ADDITIONES.

a ¶In operante delictum. Adde Ang. Are. in trac. mal. & ibi in apost. in glo. ex nobilibus.
b ¶Defensionis. Adde quod uoluit Oldr. consi. 65. ubi de fautoribus schismaticis.
c ¶Vlciſci. Adde Ale. consi. 36. 2. lib.
d ¶Mulctare. Adde Ang. consi. 8. & Ale. consi. alleg.
¶Adde eundem Ale. in l. j. ff. si quis ius dic. non obtem. ubi ponit istum casũ ad regulam, quam facit q̃ delegatus nõ possit mulctare, & ibi aliàs fallentias, tu uide de hoc Bar. in alleg. l. 1. & in l. 2. §. his. ff. de iudi. Zac.
¶An delegatus possit mulctare, & p quos magistratus possit imponi mulctam uide per Spec. in tit. de sen. iu. §. 2. in uer. sed nunquid, & seq. Et adde, q̃ illæ non possunt imponi per defensores ciuitatis, neque p magistratus municipales, ut per Pau. de Cast. Raph. Fulgo, & Ale. in l. si quis ius dic. non ob. nisi forsan leues sint mulctę, quę imponuntur, ne alias iurisdictio delegata, uel ordinaria fit: eluſoria, iuxta ea quæ habentur in l. 2. ff. de iur. omn. iu. & in c. prerea, de off. deleg. & de materia uide plenè per Spec. in ti. de contuma. in §. nunc dicamus, & ibi per Io. An. in addi. & in ti. de iureiu. in uer. si uero proprio, & per Bar. in l. 1. ff. si quis ius di. non ob. & in l. 3. C. de modo mulct. ubi plene traditur materia mulctæ. An. Fran.
e ¶Cautionem. Considerandum est, an do. debb. uoluerit, q̃ isto casu sufficiat simplex promissio. uidetur, quod sic, quia utitur uerbo, cautione, quæ importat simplicem promissionem, l. fancimus, C. de uer. sig. gl. in c. quamquam, in uer. idonee, de usu. li. vi. tamen contrarium sentit, dum allegat tex. in d. c. literas, ubi tex. requirit securitatem, & sufficiens securitas intelligitur datis fideiussoribus, uel pignoribus, ci. in fine, cum glo. i. de lequestra. pos. & fruc. traditur in d. l. fancimus, & in l. 3. ff. qui satisdã. cogantur. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Rescripta diuersa sub eadem data concessa, faciunt iudicem supersedere, donec consulat scribentem.*
2 *Beneficium eiusdem eadem die datum, nec apparet de proprietate alicuius, facit quòd super eo supersedeatur, donec aliquid conferens.*

CAP. V.

Sanè à si nobis, Variè legitur, sed cõmuniter sic sũ matur. Cũ diuersæ literæ sub eadem data, & forma ꝓtratur impetrantur, & præsentãtur à diuersis ad eosdem iudices, supersedetur vtriq; donec Papa consulatur hoc dicit, & non diuiditur. Casus l. r. Al quis impetrauit literas super aliqua causa cõtra aduersarii sium ad aliquos iudices in alia forma. dubitabãt iudices quid facere deberent super his? R eiponder Papa q̃ iudices supersedere debent executioni vtrarumque literarum, donec Romanum Pontificem ɔ
1 sulãt, ne, quarietate literarum cã ualeat retardari. Ber † No. primò unam regulam ex tex. q̃ vbicunque non potest cõstare iudicibus de præiudicate literarum impetratarum oppositarũ, debent isti supersedere, & consulere Papam, & facit ille tex. ad illam qõnem, cum idem beneficium confertur duobus sub ea dẽ data, nec apparet cuius supplicatio prius fuerit signata, debet in hoc consuli Papa, qui vtrique fecit gratiam, & secũdùm eius responsum est procedendum, ad hoc quod not. Ioan. An. in c. si a fede, de præb. li. 6. No. ibi, executioni supersedeant, & d. iudices delegati largo modo possunt dici executores, nam ius partium exequuntur procedẽdo, facit c. si quis contra clericũ. de foro compet. In glo. i. in fi. Ex hac gl. colliguntur duæ lect. ad istum tex. Prima ut intelligat, qñ diuersæ literæ in eadem cã impetrantur ad eosdem iudices & tunc pp dentitatẽ iudicum neutræ pticaleat, sed delegans est consulendus hæc lect. non placet, si potest constare de prioritate date, quia si cũde sunt subreptitiæ non facientes mentionem de prioribus, ut in c. cæterum. de rescri. nec potest excusari subreptio ppter identitatem iudicum. Secunda lect. vt intelligat, qđ delegatus dẽt supersedere executioni secundarum literarum, q̃ lect. contradicit tex.
2 vt patet in uer. vtraque. † Tertia lect uera, & magis communis est, vt intelligatur qñ literæ diuersæ impetrantur ad eosdẽ iudices, & eandẽ habent datam, sed forma est diuersa, ita q̃ nõ constat de prioritate, nam tunc iste casus non est decidibilis p delegatos, & sic cessat c. pastoralis, de rescrip. sed dẽt consuli ipse delegans, & hanc lect. sentit glo. in c. ex tenore, ɔ. de rescri. vbi melius glossatur istũ tex. quã hic & sequunt hic Doct. cõter. Et profectò hæc lectu. est vera. nec, sed iudicio meo nõ multum conionat huic literæ, per illa verba tex. non facta mentione priorũ literarum &c. quæ verba clare innuunt, q̃ hic cõstabat de prioritate literarum, & sic non erat eadẽ data in utrisq;, nisi diceres, quòd illa fuit allegatio partis, seu iudicis consulentis. Sed non multũ hæc respo. mihi satisfacit. Et eodẽ mõ potest responderi ad duas alias lectu, quas hic ponit Hostien. nam dicit tex. posse intelligi, quando ad diuersos iudices literæ diuersæ impetrantur, sed habent eandẽ datã, & formam ɔ nam, vel ẽt eandem formã, nisi propter diuersitatem iudicum iudice mutuo se impediunt, vt dixi. istę lẽt. sunt verę in se, sed non congruunt textui ratione prædicta. Datur etiam alia lect. per Doctos. ut intelligatur quando literæ impetrantur super di

Universidad de Deusto
Biblioteca

uersis causis ad diuersos iudices, est tamen ꝓnexitas inter illas causas, vt qa actor impetrauit super hꝰditate ℈ reū, reus impetrauit ad alios iudices sup legitimitate, vel vnus impetrauit in petitorio, alius in possessorio. vñ ne ꝓtinentia cāæ diuidat coram diuersis iudicibus, dēnt iudices supsedere, & cōsulere papā. & no. hāc lect. & gnaliter pōt dici, ꝙ vbicunque surgit probabile dubium super præualiditate literarum non decidibili per delegatos, & arbitros, hēt locum iste tex. nam promptum est iura iuribus concordare, ut in c. cum expediat, de elect. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Principis potest alteri subdelegare, & potest subdelegatū compellere ad acceptandum, quando ex necessitate subdelegat.*
2 *Delegatus Principis non potest cuicunque causas subdelegare, sed tātum quibusdam personis, de quibus hic remissiue.*
3 *Causa potest delegari, uel subdelegari reseruato consilio delegantis in decidendo causam. 6. 7.*
4 *Delegatus Principis quas causas non possit subdelegare?*
Industria personæ quando est electa, facit quod causa non possit subdelegari.
5 *Clausula, ut liberum sit, importat, ut quis non teneatur requirere consensum alterius.*
7 *Sententia lata non requisito consilio sapientis, est ipso iure nulla. stante statuto, quod iudex debeat ferre sententiam ad consilium sapientis.*
8 *Consilium sapientis non est sequendum in sententiando, si non uidetur iustum iudici, etiam stante statuto, uel commissione, quod iudex debeat ferre sententiam secundum consilium sapientis.*

CAP. III.

2 **Si pro debilitate.** [a] Delegatus papæ impeditus, subdegare pōt cām, q̄ sine ipso ꝺmodè terminari ꝑt. Primò ponit dictum. Secdò ipsius determinationē, ibi, ita ꝙ. Tertiò gnalem exceptionē, ibi, nisi. Casus literalis. Aliqs est delegatus à papa sup aliqua cā, iudex impeditus nō poterat in cā ꝓcedere, q̄rebatur vtrū possit alij cōmittere uices suas? Respon. papa, quod si ꝓ debilitate, vel alia iusta cā impeditus fuerit, benè ꝑt uices suas ꝺmittere ꝓsonis idoneis, & discretis, ita tñ si cā esset dubia, iudicē ipsum cōsulat, & si forte cā esset ita grauis, qđ sine ipsius ꝑsentia terminari nō posset, tūc nō cōmittat. Bernard † No. i. ꝙ delegatus principis potest cām sibi commissam alteri subdelegare, necessitate, uel alia incommoditate instante, idem die cessante qualibet
b necessitate, ga delegatus Principis hoc hēt ex priuilegio, [b] vt alteri subdelegare possit, sed inspicitur necessitas quò ad hoc, vt subdelegatum possit compellere ad acceptandum. hæc leg.
2 & no. in c. pastoralis, inf. eodem, & ita limita istum tex. † No. 2. ꝙ non est in optione delegati committere causam quibuscunque, sed ad hoc debet eligere ꝓsonas discretas, & idoneas. Quę dicātur in hoc personę idoneę: dic ut habetur in c. statutum, de rescrip. li. sexto, & in c. infamis. §. tria. 3. q. 7. & qđ leg. no. in c. scitatus, de rescriptis. † Tertiò no. & tene mēti iudicē posse causam subdelegare, reseruato sibi consilio, id est hoc expresso, vt
4 ab ipso delegante. † Vltimò no. ꝙ graues causæ non pūt subdelegari p delegatum apostolicum, & dicūtur graues, cum est
c electa industria ꝓsonæ, [c] vt in c. fina. inf. eodem, & dic, vt ibi, & in c. is cui, eod. titu. li. 6. Vel secūdùm Docto. cum causa est matrimonialis, nam curia nō ꝺsueuit de facili aliis, quàm Episcopis causas matrimoniales committere. Et no. hoc dictum, qđ Eps delegatus ad causam matrimonialem, non potest episcopo causam subdelegare, & vide quod not. inf. eo. c. causam ma
5 trimonij. † In glo. 1. ibi, etiam partibus inuitis, & pro hoc facit iste tex. dum dicit, liberū esse causam subdelegare, nam de si
d gnificato huius verbi, liberum, [d] est, vt non teneatur requirere alterius consensum, vt le. & no. in c. de multa, de præb. & in c. licet epūs, eodem ti. li. vi. & tene in hoc mēti gl. iuncto tex. & uide quod dixi, inf. eo. c. sup quæstionum. Et in fi. gl. intellige hoc
6 vt dixi, sup. in i. no. † In gl. 2. in fi. no. bene istam gl. & tene eam mēti. nam aptè sentit, q̄si delegatus alicuius committit vices suas, reseruato sibi cōsilio, ꝙ iste desinit esse iudex, & cōsilium suū est regrēdū, vt cōsiliū boni uiri, & ꝓbo hoc dictū rōne, nā dare cōsiliū nō est iurisdōnis, ga nulla ptātē exercet dādo cōsiliū, ergo ꝑ reseruationē cōsilii nō reseruat sibi aliqd iurisdōnis, & ꝑ ꝑns desinit esse iudex, vt ī c. fi delegatus. ℈. e. li. 6. Et hāc gl. pōderauit D. An. q sup tex. assumpsit disputationē, nūqd in dubio, reseruando consilium, videat sibi reseruasse vt iudex. cō
7 cludit tñ, ꝙ nō. † Sed extra gl. q̄ro de qōne notabili, & quotidiana, nūqd iudex possit committere cām, & reseruare cōsiliū suum, vel tertij, vt puta, vt subdelegatus teneatur in sniа ferenda exquirere cōsilium suum, vel cōsilium tertij? Inn. cōcludit ꝙ sic, & certe vī tex. hic. Dicit tamen Inn. ꝙ si iudex iste commissarius ꝓcedit cōsilio nō requisito, nō tenet sniа, ga nō seruauit formam mādati, vt in c. cū dilecta, de rescr. & in c. uenerabili, ℈. eo. Et hanc sniam, vbi ex forma statuti est regrēdū cōsilio, no. tenuit Bar. in l. i. §. plures, ff. de exerci. vbi dr, ꝙ si statuto caueat, ꝙ iudex dēat ferre sniam ad cōsiliū sapientis, nō tenet sniа. si iudex ꝓcessit nō requisito cōsilio, ga cū iudex recipiat iurisdōnē ex statuto ciuita. si dēt tenere sniа si nō seruat formā sibi imposita ꝑ statutū, & hoc no. ga facit ad multa, & vid. qđ similiter no. ī cle. i. de iur. pa. Nūqd ät cōmissarius teneat̄ seq cōsiliū? dr Inn. ꝙ nō. nā satis ē regrere, & debito tpe expectare rāsum, ut in c. cū oli, de ar. & ī c. cū in veteri, ä ele. & hoc idē voluit Bar. ī d. §. si plures. Nūqd ät tpe, quo regrit cōsiliū, possit delegatus
8 subdelegās istū cōmissariū reuocare, seu ꝑ hi ihīsbere, ne ferat s tētiā? dt Inn. ꝙ sic. Io. An. ät hoc ꝓcedeꝛ, si sibi reseruauit cōsiliū, tāq̄ iudex. Sed hoc casu qñ reseruauit tāq̄ iudex, ät D. An. ꝙ tenet seq cōsiliū iudicis, ga tūc est particeps ī offō. nā regula est, qđ vbi cōsiliū ē regrēdū ab eo, q̄ est particeps ī offō, tūc tenet seq cōsiliū, ut no. ponit Bar. in d. §. si plures, & facit qđ le gi. & no. in l. Titiū, & Mauiū, ff. de adm. tu. † Sed instat alia qō magis dubia, nūqd possit fieri cōmissio, vt teneat cōmissarius
8 stare sniam, put talis sapiēs dictauerit in ꝓclusis, ꝙ nō, ga isto casu nō est iste seq arbitriū alterius in sniando, qđ ē ℈ Litē ti unus, §. idē Pōponius, ff. de ar. vbi tex. notabilis dt, ꝙ nō ꝑt cōpromittere ī arbitrū, vt ferat sniam fm qđ alteri visū fuerit. Hoſt. tenet oppositū, & dr, ꝙ aliud ī arbitro, aliud in iudice, ga arbiter hēt ptātē magis latā, ꝑt. n. ꝓnūciare æquè, & iniquè, & stat suę metu pœnæ, vt in l. diē, ꝑferre, § stari. ff. de arb. & ℈. de arbitrio. c. dilecti. Sed iudex dēt ꝓnūciare fm iura, vt in Auth. iudices, qđ
9 ꝑstat ab his Litē subdelegās ꝑt formaꝛ sententiā, & eā cōmittere alteri ꝓnūciādā, vt ℈. de resc. c. cū dilectus, cū infinitis similib. ergo eodē mō ꝑt ipse formādā alteri reseruare, dūmō ille nō sit laicus, & eā nō sit spūalis. Et no. bñ hoc verbū, arg. c. decernimus, de iu. nec ob. si dicaꝛ, ꝙ ℈ cōscientiā ꝓpriam iudex nō dēt ꝓnunciare, ꝙ fm eum dēt iste cōformare cōscientiā suam fm cōsilium periti, & si nō ꝑt, dēt instare, vt exoneretꝛ a cōmissione, & si nō ꝑt, dēt ferre sententiam fm ꝙ sibi vr, & no. hoc dictū. Multi Moderni tenuerūt cū Inn. ga iudex dēt iudicare secūdū iura, & ꝺscientiā suā, vt in c. cū æterni, ä re iu. li. 6 & Ray. tenuit istā partem, sed Bar. tenet aliā sententiā in d. §. si plures, ꝙ iudex nō ꝑt teneri opi. Ho. cū ipsemet dr, ꝙ ℈ cōscientiā nō tenet iudicare. Et no. ꝙ vbi tenet qs ꝓnūciare fm consilium alterius, nō tenet ꝓnūciare fm illud, nisi cōsilium sit iustum, ga hoc importat verbū, cōsiliū, vt in d. §. si plures. Et si dr, ꝙ dēat ꝓnūciare, fm quod alius dictauerit, nō tenet seq si cōscientia sua sibi repugnat. Sed dubitaꝛ nunquid possit fieri sententiam contrariam? Hoſt. sentit quod sic. in contrarium facit, quia non habet in hoc potestatem, maximè quando statutum de hoc disponit, & facit quod not. Bar. in d. §. si plures. de æquitare potest teneri dictum Hoſt. sed de rigore iudetur contrarium.

ADDITIONES.

a Si pro debilitate. Vide Fel. pulchrè inducentem hunc tex. in c. non potest. ioli de iud. Seb. Sap.

b ¶ Ex priuilegio. Adde d. de Rota. dec. 225. inc. si auditor, & 367. inci. si episcopus, hoc eod. ti. in nouis.

c ¶ Industri- per sonæ. Adde Ro. consi. 304.
¶ Adde Spe. in ti. de Sala. §. fina. uer. pe. Bal. ī l. i. §. ne ät, C. de cadu. tollen. cū simi. Fallit tñ i ambaſiatore, q̄ ꝑt filiū subrogare, no. Ia. Reb. post Bar. in l. nullus qui. & ibi in addi. Celsi ad ipsū, C. de decurio. li. x. Item in absentia eā necessaria, casus est sing. & ibi bon. glo. in l. j. C. de iurisdictione, omnium iud. de qua limita. & an indistinctè procedat? uide per Tho. Ferrariensem in tract. suo cautelarum, caute. 21. inci. multocies per statuta. Zac.
¶ Quando est electa industria personę, absq. dubio nō ꝑt ille subdelegare, uel subrogare, bon. tex. in c. fi. de offi. lega. li. 6. & no. Bal. in l. i. § ne aūt. C. de caduc. tollen. & facit tex. in l. ſtipulatio. in §. fine autem, de operis nouicia. & in l. in usucapione, §. accessio, ff. de diuerſi. & temp. præscri. & vbi limitationem hic ponitur per istū, dicas ꝙ fallit in casu l. de pollicitationibus, ff. de polli. Et adde ét ꝙ ille, qui iurauit præ dicare, legere, scribere, & similia, nō pōt ista alteri committere, ut plenè ꝑ Bal. in d. §. ne aūt, ubi ét dicit, ꝙ si est aliqs deputatus ꝑ notario actorū, nō ꝑt, alius eius loco subrogari ét de partiū uolūtate, ad qđ uide tex. in l. repenita. C. de epiſ. & cler. Et qđ de, q̄ seruitium præstandū ī principi, uel dño feudi nō ꝑt ꝑstari ꝑ subditum Principe inuito, uel dño, ut in l. fi. §. C. de murileg. li. x. & no. Bal. in c. i. mutus, in ti. episcopum uel abbatē, in usi. feu. Et adde qđ industria ꝑsonæ, ꝙ ꝑsumitur electa ex magnitudine dignitatis ꝑsonæ, & pōderositate rei, ꝑ. l. i. offi. præfec. prę to. et habetur in epistola, inter claras, in fi. C. de summa Trinitate fide catho. et habetur per Ale. in l. i. in 2. col. ff. de offi. eius, cui man. est iu. ubi dicit, ꝙ talis non subdelegat etiam de partium consensu, quod est notandum. An. Fran.

d ¶ Verbi, liberū. Vide mod. in l. i. C. de sac. sanct. eccl. Ale. in cōsi. 80. inc. Visto in 2. dub. in 1. no. ubi dicit, ꝙ uerbum, liberum, restringitur secundum subiectam materiam, et no. etiam Ale. in cons. 12. inci. uiso, in 2. uolumi.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio usque ad certum tempus data, finito tempore expirat, quod intellige ut nu. 9.*
1 *Iurisdictio delegata, potest per partes prorogari.*
2 *Delegatus potest partes contumaces punire.*
4 *Pœna ubicunque est imposita a statuto, iudex non debet recedere ab illa: alias imponitur ad arbitrium iudicis 11.*
5 *Tempus*

1 *Tempus datum ad causam expediendam, an incipiat currere a die præsentationis literarum?*
6 *Dilationes iuris possunt abbreuiari, quando causa est commissa decisi intra breuem terminum.*
Terminus, quando est datus ad aliquid faciendum tam parti quàm iudici in termino nil fit, an expiret ille actus.
7 *Prorogatio debet fieri durante primo termino, non autem finito.*
8 *Ordo iudiciarius potest remitti in totum conuentione partium, & tunc pronuntiatio facta per iudicem nulebit in uim pacti in parte uero non potest remitti.*
9 *Sententia nulla ex consensu partium accepta ualet in uim pacti.*
10 *Iurisdictio tam ineris, q̄ statuti si est per empta, an ualeant acta postea facta?*
11 *Mulcta an possit imponi per iudicem delegatum uel subdelegatum.*
Mulcta quid est, & quando imponatur.
12 *Delegatus principis est de maioribus iudicibus.*
13 *Pœnæ plures si reperiantur positæ pro eodē delicto: quæ pœna erit eligēda?*
15 *Pœna statuti an & quando tollat pœnam iuris communis.*
16 *Condemnatus siue punitus per unum iudicem, an possit per alium condemnari aut puniri?*
17 *Pœna aliure uel statuto imposita, an possit minui, uel augeri, uel in totum abrecedi tam per iudicem ordinarium, quàm delegatum?*
18 *Pœna quando non reperitur in uno iure, recurrendum est ad aliud.*

CAP. IIII.

De causis Si cā cōmittit decidēda intra certā diem nisi partes ꝓgēt, ꝑ lapsū diei expirat iurisdō. h. d. Primò, vbi certa pœna ꝑ ius statuta nō est, delegatus imponit arbitrariā. & ſcda, ibi, illis ēt. Casus lit. Aliqua cā cōmissa fuit decidēda itra certū tps, puta itra duos mēses, q̄rebat, vtrū iudex termino sibi ꝓfixo elapso posset vlterius ä cā illa se intromittere, si itra tps pxū ñ fuerit terminata? Rñdet pa. ꝙ nisi dies ab apostolico ꝓfixus de cōi ꝺsensu partiū itra tps statutū i lis fuit ꝓrogatus, eo trāslato mādatū apostolicū expirauit. Se
7 cūdò q̄rebat. Ecce iudex delegatus citat partes, vt veniāt ad ꝓsentiā suā. nolūt venire, vel stare iudicio suo, q̄ri quaꝛ puniri debeāt? Rñdet pa. si tale negotiū fuerit, ꝙ certa pœna ī canoni bus exprimaꝛ, illā ꝺponat. alioqn puniat eos fm arbitriū suū cōsiderata qualitate delicti, & ét cāæ. B. No. ex primo dicto, ꝙ cā
1 ꝑt ꝺmitti ꝺcidēda itra tertiū terium. Secdò ꝺno. ꝙ vbi terius statuit iudici, & iurisdōni, lapso terio expirat iurisdō, a de quo plenius p Bar. ī l. ꝓperādū, C. de iu † No. 3. & tene mēti sp, ꝙ corā
b delegato ꝑt fieri ꝓgatio ät tpe i tps. [b] vñ licet cā sit ubi ꝺmissa ꝺcidēda ℈. certū terminū, partes pūt cōi ꝺsēsu illū terium ꝓ
2 rogaꝛ, quasi ad utilitatē partiū papa ꝑfixerit terminū. † No. ex 2. parte c. ꝙ delegatus ex simplici ꝺmissione recipit iurisdōnē, & hēt ptātē partes cōtumaces puniēdi. Et ex hoc & ex tex. habes hic quasi expssum, ꝙ iudex delegatus ꝑt ꝺponere mulctā, ä
7 quo ℈. latius. † Itē no. ꝙ vbi certa pœna a iure statuta ē, ñ dēt iudex ab ea recedere, vbi vero ñ ē statuta, tūc ē ꝺponēda ad arbitriū iudicātis, & quotidie ad hoc allegaꝛ iste tex. ꝙ ī nō determinatis a iure recurrēdū ē ad arbitriū iudicis, & ñ solū hoc, ꝓcedit ī ꝺpositione pœnæ, sed ét ī alijs a iure nō ät erminatis, vt ī l. j. ät de iure deli. & ī c. fi. ät trāct. † In gl. i. ibi, positq̄ līæ iudicib. ꝑsentari, vult ergo gl. ꝙ terminus ꝓfixus iudici currat a die ꝑsētationis ſtrarū, hoc intellige fm ꝙ no. ī c. sup eo, ät app. Procedit. n. qñ terminus ē statutus ꝑ numerū dierū, seu mēsiū, vel annorū, seu ad certū diē, vel terminū, vt puta, vsq. ad festū paſchæ, nā
6 tūc ſp terminus currit, ga post illū terminū expirat iurisdō, vt hic. † Et i fi. gl. No. bñ gl. ꝙ vbi cā. ꝺmittuꝛ decidēda itra breuē terminū, ꝑt iudex, & dēt abbreuiaꝛ dilationē iuris, & ita peragerꝛ vt itra terminū ꝓfixū cām possit decidere, & sic hēs vna cām le
gitimā abbreuiādi dilationes iuris. Tu ī hoc distigue, vt no. Inno. ī d. c. sup eo, vbi ét dixi. Nec ob. motiuū gl. ī eo, ꝙ all. l. petē dæ nam fm In. qñq. terminus statuit parti, & tūc si ꝺficit pars ät. ñ dēt sibi obesse. qñq. terminus ꝑstit iudici, & tūc hēt locū, qđ hic dr, nā & si cā ñ ꝑt expediri itra terminū, nihilominꝰ expirat iurisdō, ga nō irrogaꝛ ꝓiudiciū partibus, sed cā redit ad
c ſupiorē. & ät hic In. ꝙ ét si dolo alterius [c] partis cā ñ possit deci
7 di itra terminū, nihilominus expirat iurisdō, nisi terminus ꝓrogetur cōi cōsensu partiū, vt hic. † Et aduerte, ꝙ ista ꝓgatio dēt
d fieri durāte termino, [d] nā post finitū terminū ñ ꝑt dici ꝓrogatio, cū iurisdō sit finita, ga qđ ñ ē, ꝓgari ñ ꝑt, ar. c. ad dissoluēdū. de desp. imp. & ꝑ hoc bo. tex. ī l. ſd & si manēte, ff. d. ꝑca. facit
1 bonorū. ff. rē ra. ha. In gl. i uerbo, ꝓtiū. i fi. No. tria, q̄ sūt ä ſubordinis iudiciarij, vt libelli oblatio, litis cōtestatio, & ꝙ sniа ferat ī ſcriptis, & idē no. gl. i c. i. ä libel. ob. hāc mām plenissimè
12 expediui i d. c. i. & dic vt ibi. † Et vide bo. gl. i c. fi. ät te iu. li. 6. q̄ ät, ꝙ partes ꝑt ex toto remittere ordinē iudiciorū, sed ñ ꝑt face
tes, vt iudex ī parte seruet ordinē. & ī parte nō. vult dicer, ꝙ partes ꝑt ꝺuenire, vt iudex ꝓcedat sine oi ordine iudiciario, sed hoc dictū suū ñ hēbit vī sniæ, ſd cuiusdā pacti, nā sicut ex post facto ꝑt partes ap, pbaꝛ sniā nullā, & hēbit vī pacti, vt leg. & no. in l. 2. C. cōia vtriusq; iu. & no. ī c. ſignificasti. ℈. ä fo. cēp. ita a prī
e cip. ꝑt cōuenire, ut iudex ꝓcedat sine ordine iudiciario. [e] ied si vellēt partes, vt dictū iudicis hꝰet vī sniæ, tūc ñ ꝑt remittere ordinē subſtātialē a iure iducūtū, vt ī c. vnico, de h. cōte. & ī l. ꝓ
9 perādū, C. ät iu. & cle sæpè, & qđ ibi no. ī fi. de uerb. sig. † In gl. in verbo, prorogaꝛ, i fi. Sed q̄ro, qd ti ñ fiat ꝓgatio, nūqd ex toto expiret iurisdō post lapsū terminī tex. hic vī, ꝙ sic. sed tu itelli ge tex. qñ terminꝰ ē ꝑfixus iudici, & iurisdōni, tūc ꝑ lapsū ter mini expirat iurisdō, & ꝑtās deuoluit ad ſupiorē, secus dic vbi terminus ꝑfigereꝛ iudici tm, nā tūc ꝑ lapsū termini ñ expirat iurisdō, sed iudex venit puniēdus, vt ī l. i. C. vt oēs cau. tā ciui. q̄ crimi. no. Bar. ī d. l. ꝓperādū. i prin. qđ tñ limita, vt dicit gl. no. i
10 cle. i. ät iurepa. † Dubiū est, qd ſi terminus ꝑfigit instātiæ, nunqd post lapsū terminū valeat sniа? & rēspectu instātiæ iuris cōis, ſi est dubiū, vt no. in l. ꝓperādū. pal. rō ē, qa perēpta instātia pēūt oīa acta litis, vt no. ī c. cū cām, ät te. & ī l. cū lite mortua. ff. iu. ſo. vñ sniа reperit lata sine li cōte. & sine petitione, & ſimilib. Sed dubiū notabile ē, cū statutū municipale apponit certū terminū itra quē dēat terminari cā. nūqd post lapsū terminū valeat sniа lata sup eadē instātia? & de hac q̄ plenè no. ꝑ Io. An. i addi. Spe. ī ti. de delegato. §. restat, ver. qd si i statuto. Et ibi post multa ꝺcludit, ꝙ aut statutū apponit pēnā iudici ñ decidēti cām intra ter
f minū, & tūc valebit sniа post terminū, [f] dūmodo ꝑferat itra terminū iuris, qa ñ vī receisū à diſpōne iuris, facit qđ ét no. ī l. ñ dubiū, C. ät leg. Aut statutū ñ apponit pēnā. & ī dubio ꝓtegēdo terminū ad decisionē cāæ, vī ꝓtegere ipsi instātiæ & hoc maximè tenēdū ē ī odiū litiū, ꝙ satis mihi placet inā sicut ī simili dicimus, ꝙ terminus ab hoie ꝑfixus succedit loco termini iuris, vt no. in c. ex rōne, de appel. ita terminus ꝑfixus a statuto succe
11 dit loco termini iuris, de quo ī d. l. ꝓperādū, & hoc uotabis. † In gl. i. verbo, certa, ibi, dēt mitti ī possessionē. Aduerte, ga hoc vī ℈ tex. q. ꝑsupponit, ꝙ qñq. ñ ē a lege ꝑfixa pœna ℈ ꝺtumacē. In. ät. ꝙ tex. ꝓcedit ī citatis ꝺtumacib. sed ī ꝺtumacib. cōdēnatis bñ repit pœna ꝑfixa a iure. alij alr dūt. Ego dicerē, ꝙ remediū missionis ñ ē ꝓpriè pœna, sed potius ꝙcernit itereſſe partis, nec excōicatio ē ꝓpria pœna, sed ē medicina, vt ī c. i. de sen. exc. li. 6. vñ si ſubsequēti die vellet excōicatus, vel paſſus missionē satisfacere de expēſis, nullā pœnā sustineret. Vñ dico, ꝙ respū pœnæ infligēdæ ꝓp cōtēptū iudicis ñ repit, quisio rēr a lege fcā, & iō iudex ꝑt arbitrio suo pœnā ꝺtumaci infligere, vt ī l. i. ff. ät qs ius di cē. ob. & ī l. 2. ff. si qs ius vo. ñ ierit. facit ℈. c. ꝑx. ī ver. dānare.
12 † Et hæc faciūt ad q̄ dñē, nūqd delegat? [g] possit mulctare [h] ptes? & scias, ꝙ mulcta ē ſpēs sniæ iudicialis ꝺsistēs ī pecunia, & ipo
h nis ex ꝺdinariè ad ꝺtumaciā coercēdā, ät quo ꝓ Spe. ī ti. de sen. pla. §. j. post prin. le. & no. ī l. si qua. ff. de ver. si. Inn. hic & ī c. i. §. c. & Ho. ī c. ꝑx & ī d c. j. & gl. ori. ī c. pastoralis, ℈. e. ī gl. pe. tenēt ꝙ sic, ꝙnū sētit Accur. ī l. 2. ä ſpor. & ī l. eos, C. de mod. mul. & Ho. ī ſum. ī ti. de sen. sub rub. & mulcta. §. fed qs possit. sed ipse Ho. correxit se ſup c. j. Et cōcło cōis ē, ꝙ delegatus Papæ ī du bietate ꝑt mulctare, & vī ꝓbari hic, & ℈. c. ꝑx. & ī c. i. §. e. Et licet Ho. dixerit, ꝙ ñ poterit ꝺponere tātā mulctā, sicut ord inarius, at ī d. l. 2. & ī d. l. eos, tñ d An. sētit hic oppositū, & forte melꝰ.
13 † qa delegatus Pricipis ē de maiorib. iudicib. vt no. Spe. ī ti. de iur. om. iu. §. j. ver. sūt & alij. Si verò ē delegatus ſterioris. Inn. ī c. j ꝓal. vult ꝙ idē. vñ ät, ꝙ ēt ſubdelegatus delegati ꝑt mulctare, ꝑ eo satis bñ facit c. ex lris. ℈. c. sed ꝑt dici, ꝙ ñ ꝑt ꝺponere tā tā mulctā, sicut ſti auctores iudices, sed arbitrabit q̄ntate fm qualitatē cāę. Et scias, ꝙ vsq. ad tex solidos. ſ. aureos dī mulcta modica, vñ itra illā sūmā pūt illi iudices minores arbitrari, de quo i d. l. 2. & l. eos. An ät ordinariꝰ eccleſiasticus possit ét mulctare? credo ꝙ sic. ar ī c. dilectus, de of. or. ibi & ꝑ Io. An. & ī c. statuim⁹. 16. q. j. tenet Hoſt. & ibi ꝑ Io. An. ī c. j ät ho. li. 6. Sic & pœnā pecuniariā ꝑ delicto ꝺponere ꝑt, q̄tū ltima, vt plenè dixi ī c. licet, ät pœnis. ſd vt cesſet auaritiæ ſuſpicio, ꝙſuluit, vt ꝓferat pecuniā ī piā cām. Et i fi. gl. tene mēti gl. cū q̄it, q̄ pœnam debet

ADDITIONES.

1 a ¶ Expirat iurisdictio. Adde quæ inf. ponam.
b ¶ De tpe i tps. Adde, ꝙ hoc ē verū, si terminꝰ apponaꝛ fauore partiū, ita limitat, & restrigit Bal. li. q ex cōsensu, ī co. 4. uer. fcda spēs ꝓgationis, C. de epi. au. idē i l. j. q. 3. C. ät iu. om. iu. & Inn. hic, co. j. i gl. fua, i ver. cōsensus. Zac.
c ¶ Dolo alteri⁹. Add Ro. cōſ. 176. & uide qđ idē uoluit cōſ. 220. vltra mediū.
d ¶ Durante termino. Adde, ꝙ hoc nō est ſimpliciter verum, per ea, quę voluit Bal. in l. i. ad fi. C. de temp. app. & ſequitur Ro. consi. 444. ad fi.
e ¶ Ordine iudiciario. Adde Fran. Are. cōſi. 109. Ale. cōſi. 31. 2. li. no. tñ, ꝙ si in cā ſummaria partes à principio conueniunt, ut ꝓcedatur ordinariè, & nō possunt deinde redire ad ſummariam cognitionē, secus tamē si à seip so iudex inciperet in causa ſummaria procedere ordinariè, quia cōsensu partiū potest redire ad ſummariam, ꝑ gl. in d. cle. ſæpè, & ſequitur Ro. consi. 233.
f Sententia post terminū. Adde per eūdem cons. 16. Pau. de Ca. cons. 316. Ro. cons. 416. Ale. cons. 237. 2. lib.
¶ An possit ferri ſententia post terminum, uide inf. eo.
g ¶ Nunqd delegatus. Vide le. i rub. ff. de of. eius, cui man. ē iurisd. co. 3. vbi plura de his, q̄ potest facere delegatus. de hoc ēt tradunt plura nouiſsimi i l. i. ff. ſi quis ius dicen. non obtem. & in l. 2. ff. ſi quis in ius uoc. nō ierit. Seb. Sa.
h ¶ Mulctare. Adde Ang. consi. 8. Ale. consi. 35. Old. consi. 15. quem uide.
¶ Adde qđ no. in apoſt. ad istum in c. 1. nu. 6. & in uer. mulctare, ſup. e. Zac.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bet iudex imponere,si plures requiruntur in iure editæ. & idē quod gl.tenet Inno.D. An. dicit, ꝙ si omnes pœnæ possint concurrere,oēs sunt infligendæ per l.i.C.de sep.vio. Si autem non possunt concurrere,vel lex loquitur alternatiuè,procedat
14 di.glo.secundùm eum. † Aduerte latius,aut enim plures pœnæ imponuntur pro eodem delicto ex dispositione eiusdem legis, vel statuti, & habet locum dictum do. An. nec credo quod glo.aliter intellexerit, nam sæpè una lex in odium delicti apponit plures pœnas,quia singulæ non videntur sufficere vt est tex in c.fœlicis,de pœnis,lib.vi. & xvi.q.i.c. statuimus, & in c.ad falsariorum,de fal.cum multis simi. quandoq. pro eodem delicto reperiuntur variæ pœnę in diuersis legib. seu statutis, & iste ē casus dubitabilis,& credo,quod in hoc casu glo.fuerit loquuta.Et ad hoc discutiendum, oportet primò
2 quærere,nunquid prouisio legis [a] nouæ,seu statuti tollat antiquam [b] legem imponentem aliam pœnam, quam noua,& licet in hoc sint op.tamen op.communis, & vera videtur,qđ non tollat,sed concurrat cum antiqua,ita quod in optione accusatoris est,vtrum velit accusare secundùm legem antiquā, an secundum legem nouam, & hoc videtur probari in l.quoties.ff.de act.& obl.tenet Bart.in l.i.ff.vi bo.rap. Io. And.in d. c.fœlicis,in nouel.Et hoc facit ad quæstionem quotidianam. Pone, statutum ciuitatis imponit pœnam 100. florenorum pro homicidio, nunquid videatur recessum a pœna iuris cōmunis? & dic quod non,sed est in optione accusatoris modo prædicto,nisi ex coniecturis appareat, quod statutum voluerit recedere a dispositione legis,vt puta si reperiatur statutum quo caueatur,quod vbi deficit pœna in statutis recurratur ad similia, & deficiente simili recurratur ad ius commune, nam per hæc verba clare patet, ꝙ statutum voluerit ex toto recedere a dispositione iuris communis, vel determinare certam pœnam,ita notanter dicit Bar.in l.i. præal. aliud dubium est, nunqnid punitus secundum unam legem possit accusari, vt puniatur secundum aliam legem? & concludo, quod aut vtraq. lex tendit ad vindictam,& intentando remedium vnius cessat remedium alterius,vt in l.prætor edixit.§.i.ff.de iniu aut leges concernunt commodum priuatum, & tunc potest intentari prouisio secundæ legis, quatenus excedit pœnam primæ
15 legis, ut in l.i.præal.& quod ibi no. † Et per hoc potest decidi quæstio,nunquid laicus punitus per iudicem ecclesiasticū
c possit puniri per iudicem secularem [c] de eodem delicto,[d] an dispositionem iuris ciuilis? de quo vide tex.no.in d.c.fœlicis,&
16 quod ibi no.Ioan.An.in nouel.† In gl.pe.No.singulariter istā gl.quod delegatus ciuium Principis non potest dispensare in appositione pœnæ,sed etiam debet semper apponere pœnam a iure statutam,secus dicit gl.in ordinario.sed certè non uidetur hoc verum indistinctè in ordinario,nam c.at si clerici, all. in gl.loq[t] in Epo,& in casib.sibi pmissis a iur. vñ in casib.non
d ꝓcessis a iure ordinario,ñ ꝓt dispēsare, sed circa dispensationē ꝓt ordinarius ex cā diminuere, [d] vel augere pœnā a iure statutā,
e si sit pfixa statuto municipali, [e] vt in l.qd ergo.§. pœna grauior, ff.de his q.no.inf & ibi p Bar.vide etiam bo.gl.2.q.3.c.Euphemiū §.notādū. Vñ dicit hic Ho. no. verbū ꝙ iudex efficit insa
f mis, [f] si fine cā apponit mitiorē, vel grauiorē pœnā,q̄ sit in iure statuta,all.l.fuos.C.de ui.pu.vel priua. & idē p oia dicit in de legato,ꝙ no.Sed D.An.segt indistinctè istā gl.vt de legat' nullo mō possit i pœna dispēsare.Ego credo saluādo dctm Ho.& ēt.D.An.ꝙ p uiā dispēsationis nō possit diminuere pœnā,sed exequēdo ius,quo caueā,ꝙ ex cā possit aggrauari. & diminui pœna,vt in d.§. pœna grauior,& in l.& si seuerior,C.ex q.ca.in fa.irro.& in l.aut cā,in fi.ff.de pœnis, qđ poterit aggrauare & diminuere,nā sicut poterat ipe delegās,ita & delegat' ex quo
17 gram ñ facit,sd ius exeq̄t,& sic ēt ꝓt sustineri ista gl † Vl.scias, ꝙ tūc pœna nō vr expssa,qñ nō est cauta i canonib. necī legi. nec i statutis municipalib.neq. inf ꝓsuetudinario s'm Ho.& sic no.ꝙ vbi deficit pœna canonis debemus recurrē ad pœnā legis ciui.seu ad pœnā ꝓsuetudinariā, dūmō ñ ꝺicat mēti canonū,imo sñia esset iiusta si pœna excederet ꝓsuetudinē loci, vt no.gl.in §.pœna grauior, & hoc puto verū, nisi ex cā: nam sicut ex causa ꝓt recedi a pœna legis,ita & a pœna cōsuetudinaria.pro hoc bo.gl in l.hodie ff.de pœnis.

ADDITIONES.

a ¶ Prouisio legis. Vide Mod.post Ale.i l.i.§.hoc aūt edictū,ff.de ope.no.nū. & Bar.Ver.in cōsi.124.inc.ꝓ declaratione Ang.in trac.maleficiorū,in uer. & caput a ꝑtaulis,cū his,q̄ tradit ibi Aug. Arimi. Ibe.de Ros.in 1.parte statutorū,q.8. Cor.Peru.in consi.144.inci.licet.1.aspectu,in 2.uol. Seb.Sa.
b ¶ Tollat anti q̄. Adde Io.An.i add.Spe.de pę.teme.lit.Ol.cōsi.93.Ro.cō.195.
c ¶ Secularem. Adde quod noluit Ro.consi.195. & Fran.Are.consi.58.
d ¶ Ex causa diminuere. Adde Ro.consi.439.
e ¶ Municipali. Vide Are.consi.130.alias 131. inci. Spiritus sancti gratia. & Ful.in consi.124.inc.prę suppositis statutis.
f ¶ Efficitur infamis, adde Ro.sing.suis.fol.15.

SVMMARIVM.

1 Delegat⁹ ꝓt citare cōtumacē,punire,et singula ad cām spectātia facere.

2 Seueritas,siue animaduersio ecclesiastica, non includit sententias censurę. Censura ecclesiastica cōrehēdit solas excōcationis,interdicti,et suspēsionis.
4 Delegatus an possit officiales infideles punire, & testes delinquentes coram eo.
5 Religiosi si inducant aliquem ad ingrediendum monasterium,ut lucrentur bona sua,valet professio,sed bona non acquiruntur monasterio. Professio religionis facta tenet,nisi constet bonus dolus.
6 Connexorum,an sit eadem dispositio?

CAP. V.

1 Præterea † Per simplicē cōmissionē cāæ ꝓt delegatus citare, cōtumacē punire, & reliqua facere,q̄ spectant ad causam,& quotidie allegatur iste tex. Ponit casū, ipsius responsionem, & rūsionis rūsionem. Scd̄a ib', hoc tibi. Tertia ibi,quia. Casus li. Alicui delegato causa cōmissa sint simpliciter sub hac forma, Causam, quæ vertitur inter tales, tibi committimus terminandam,quod iustum fuerit exequaris.Iudex iste, quia in rescripto non continebatur, ꝙ posset punire contumacē, vel ꝙ possit citare partes, quæsiuit vtrum possit contumacem cogere, vt veniat,aut possit eum punire, si nō veneri? Rūdet pa. ꝙ postquām causa iudici est cōmissa, licet simpl'r bñ ꝓt cōpellere,vt veniat, & punire cōtumaces ecclesiastica seueritatē,quis in ists nihil d hoc cōtineat, aut partes mādatū nō hēant,vt ad iudicē accēdāt,qa ex quo cā sibi cōmittit sup oib. q̄ ad cām ꝓtinēt,plenariā recipit ꝓtātē.B.No.i.ꝙ delegatus ꝓt ꝓte cōtumacē punire,licèt hoc nō caueat in cōmissione. vñ virtute cōmissionis simpl'r facte hēt ꝓtātē exercendi ea
2 ueritatē ecclesiasticā: † No.2.ibi, seueritate ecclesiastica:ita gl. ꝙ apploe seueritatis ecclesiasticæ nō uenit solum ista cenſura, sed ēt facultas puniēdi mō extraordinario,vt indicere mulctā, nā cū in prin.fuisset cā cōsultatio,nunquid possit eōdemnare cōtumacem.Rūdet ꝙ ꝓt ꝓpellere partes,& seueritate ecclesiastica coercere,qđ tenet hic ēt Ho.& Io.An.Et sic verb.Seueritas ecclesiastica,ē magis latū,q̄ verb. cēsura ecclesiastica,nam appłone cēsuræ ecclesiasticæ nolū uenit ista excōcationis,interdicti,& suspēsionis,vt in c,q̄renti ꝺ.de uer.si.& idem dicit de verbo,alia uersione canonica,vt sit latū,sicut uerbū, seueritas
3 ecclesiastica,ut no.Inn.in c.i de ho.li.6.† Tertiò no.ex his,& ex tex.quod delega.ꝓt mulctare, & aliam pēnā extraordinariam ꝺ imponere.Vl.no.ꝙ uno cōmisso oia vñr cōmissa, sine quibus
a illud explicaria nō valet, ꝺcor.ꝺ.e.c.prudentiā, & ad hoc quoddie allegan̄ ista cc.ꝺcor.l.ad rē mobilē,& l.ad legatū,ff.de pe.
4 & i l.cui iurisdō.ff.de iu.om.iu.† Et no. tex.ibi plenariā ptātē,& dic plenariā.i liberam, & absolutam.& p hoc uerbū dicit Bal. ꝙ delegatus,ꝓt virtute delegationis eligē sibi nūciū, & contituere sibi officiales, & punire nūciū, si facit falsā ambasciatā,
b seu relationē.Itē testes corā [b] eo deliquētes, ut i d.l.nullū.C.de testi.Sed aduerte qa ꝺrūm tenet In.in c.dilectus ꝺ.de pœ. ubi dicit, ꝙ si officiales delinquūt in officio dēt delegatus eos facere puniri per ordinarium:sed concordando dic,ꝙ si impedimenta dicis iurisdō,ꝑcedit dictum Bal.p c.i.ꝺ.c.aliàs ꝑcedit dictū In no in gl.2.in fi.ego credo,put ꝺ.dixi in no.ꝙ poterit cōtumacē coercere,etiam instigendo pœnam extraordinariam, puta mulctam per hoc verbum, dānare, posium hic, & facit, quod dixi ꝺ.c.prox. & satis sentit Host.super tex.In gl.fi.ibi, quæ depositis.ubi dicit tex. ꝙ quæ depositis accedunt,non sunt deposita, ut si homo vestitus deponatur, uestis non censetur depo
5 sita.Et ibi,alia iura non tangunt contrarium. de hoc broccardo dic ut no.in reg. accessorium, de re.iu.li.6.† Et ad c, constitutis dic, ꝙ ibi ponitur causa sing. & multum no dicitur enim ibi, ꝙ si religiosi dolo inducunt aliquem iuuenem ad religionem, ut lucrentur bona sua,si ille sic inductus facit ꝓfessionem,tenet professio,sed bona non veniunt ad monasterium, & hoc
c in odium ipsorum, [c] quia non propter Deum,sed propter bona temporalia induxerunt illum ad monaste.siue religionem. Quare autem tenet professio,ex quo fuit dolosè factā? dic ꝙ il-
d le est dolus bonus, [d] cum sit inuitatus ad seruitium Dei, & talis dolus non habet uitiare actum, ut no.in c cum dilectus ꝺ.ꝙ me.ca. facit l.i.ff.de dolo.In e.gl.ibi.§ regula vbi testōr legauit libertatem seruo,& eum constituit hēdem,demum ademit li bertatē,& dē ibid.ꝙ p hoc nō est adēpta hæreditas,imo nec li bertas,qa nō ꝓt esse hēs sine libertate,ut in l quidam.C.de ne-
6 cess.ser.† Et in fi.glo.dic,ꝙ dū sunt separabilia,& non est ea- rō in

ADDITIONES.

a ¶ Explicari. Adde quæ scripsit Ro.consi.94.
b ¶ Testes coram. Adde Per.de Anch.consi.191.
c ¶ Odium ipsorum. Adde Bar.cons.60.
d ¶ Dolus bonus. Idem uoluit do. Abb.in c.in nostra,in 1.colum. de sepul.ubi dicit, quod dolus bonus est,quando quis blandis uerbis allicit aliquem ad seruiendum Deo,& subiicit,quòd dolus bonus est impropriè dolus,ꝙ ꝺ.c.accedens,2.colum.ut lite non con. Ias. in l.si mora,colum.2. uer.certum ponderā, ff. fol. ma. & Fel.in c.afferente mihi,colum.1.de præsum. Seb. Sapia.

2 in utroque cōnexorū, nō ꝑt dici connexa. [a] nam in ca.i.ꝺ.de eo qui dux.in ma.quā poll.p adul.vnus decipit alium,qa scies se habere coniugem,duxit aliam huius rei nesciam in uxorē, & dicit ibi plenius no.& vide qđ no.8 i.di.c. si qs sacerdotū.

ADDITIO.

1 ¶ Connexa. Adde quę dicantur connexa? Fran.Are.consi.29.
¶ Adde Bal.in l.cū necessitatē,in fi.C.de fideic. & ꝙ dictis illius tu uidē Car. in cle.i.q.16.de sup.neg.prel.eūdē i cle.fi.in 1.op.de xta.& qua.Arc.i c.fiqs. 17.q.4.ubi cęmiteriū dr violatū,si eccl.violat,viđ plenè p Ale.cōl.96.vo.2. ¶ Quod dicatur esse cōnexū,vel dependens,uide Ale.in cōsi. 196.in 2.par. Adde ꝙ cā cōnexitatis uenit in iudicio illud,quod alias non uenirer.l.eū actum,& ibi per Bar.in 2.no.ff.de neg.ge.& ideo dicimus,ꝙ cōnexorū idē est iudicū,l.cū necessitatē,in fi,& ibi per Bal.C.de fideic.c.eam te.ꝺ.xta.& qua.& hī in c.trāslato.sup.de cōsti,ubi unū cōnexorū trahit ad se alterū,& uide Arch.in c.si quis,il 3.17.q.4.& uide Spe.i ti.de sen.exc.i §.2.in ver.sed pone, ubi dicit,ꝙ cōnexitas facit illud fieri, qđ alias nō fieret,& uide tex.i cnolite,21.q.3.in c.q̄ magnum,33.q.4.& uide gl.fi.q̄ loquitur de cōnexis in c.ꝑcrea.de of.dele.Et an uiolata ecclesia intelligatur ēt uiolatū cemiterium,& gaudeat eadē immunitate,qua ecclesia? hī in c.sicut antiquitus,& in c.quisquis,& in c.seq.17.q.4.& uide gl.in c.cōsuluisti,de consę.eccl.uel al. [b] & qę hīr in c.decet,de immu.eccl li.6.& uide Arc.13.q.1.c.i.& qđ sit cę miterium,& unde dicatur? uide Io.An.in c.i.de consę.ec.uel alt. & an in cę meterio ecclesiæ possint fieri nundinę,& ædificia laicorū,ultra ea,q̄ hīr in d.c.decet,uide gl.in c.necessaria,& in c.nulla.12.q.i.ubi concludit,ꝙ nō. Item cęmiterium possit uēdi rōne terræ ex necessitate,uide B.Th.i 4.sent. dist.15.q.3.ar.2.& ar.15.& uide In.in c.abolēdæ.de sepu.ubi dicit,ꝙ cœmi terij nō ꝑt cedere oratorio,uel hospitali sine licētia papæ,&ibi ēt dicit,ꝙ nā est necessę,ꝙ cęmiteriū fit ꝑpe ecclesiā sicuti dicit ste i Frācia,ꝑp ſcto vt cadi uerū.& subdit ēt,ꝙ plures ecclesię ꝑt habere ius sepeliēdi in eōdē cœmiterio;& adde ꝙ est necesse,ꝙ ad hoc,ut corpora possint sepeliri i cœmiterio,quod illud benedicatur ꝑ epm,ut in c.nemo,de cōse. di.1.& uide gl.in cle.eos,& ibi ꝑ D.Car.in 4.q.de sep.& hī in 4.uth.de mona.i §.illud.

SVMMARIVM.

1 Delegatus Principis ꝓt cām subdelegare, siue sit solus, siue hēat collegas.
2 Vices dandas in collegio quando quis habet nomine proprio, & consocij, non potest illas diuidere,nidelicèt dando ipsas pro, & contra.
3 Iudex qui cognoscit causam tanquam ipse, & tanquam fungens persona alterius non potest in illa c insadiuersas sententias ferre.
4 Iudices plures si sint dati in causa,omnes habent iurisdictionem insolidum, sed exercitium pro parte.

CAP. VIII.

Quāuis, Breue ē,& ꝑ alia verba ꝓt sic sūmari. Si cā plurib.ēt simpl'r ē ꝓmissa,qlibet delegare ꝓt. nō reuocatus. Casus lit. Cā ꝓmissa fuit sub hac forma. Cām, q̄ inter tales vertit,vobis ꝓmittimus terminādā, faciētes, ꝙ decet &c. Nulla alia cl'a adiecta,q̄ aliqñ adijcit.l.ꝺ.p si ñ poteritis ambo & ēgrebaī siue dubitabat,qđ si alter ñ possit itereſſe,vtrū possit ꝙ mittere vices suas? R ñ.papa.si duob. ꝙmittit, licet i l'ris ñ appo nāt si ambo itereſſe ñ poteritis, alter nihilominus exequat,vñ alter ꝙmittere vices suas siue ꝙiudici suo, siue alij.B.No.i.ꝙ delegatus Pricipis ꝓt vices suas cōmittere ñ solū cū isolidū est [c] ex,vt ꝺ.e.c.si ꝑ debilitate,sed ēt si hēt collegā,licèt ipse col lega velit ꝑ se ꝑcedere, ergo ꝓt alter eorū subdelegaī vices suas. Dicō no.ibi,suo ꝙiudici, ꝙ ꝓt vices suas subdelegare collegæ, & sic ꝑcedit collega noīe ꝓprio,i tāq̄ delegatus,& noīe sui col legæ tāq̄ subdelegatus,& sic ꝓt diuersa authoritate vnus,& idē ꝑcedere.Nūqd āt iste poterit ferre diuersas sñias, vnā tanq̄ delegatus, aliā tanq̄ subdelegatus? vr primò ꝙ sic, qa ex quo subſtituit vices pluriū, dēt cēseri iure plurimorū, vt i c.cū ost.de re.iu. Sed si plures ꝑcedūt i cā, ꝓt ferre diuersas sñias, vel e ñ.de re iud.ergo,&c.Cōtrariū tenet hic Vin.ꝙ c.pe.§.i.ꝺ elec.li.vi.vbi tex.sin.dicit,ꝙ hās vocē noīe ꝓprio,& noīe cōca nonicā ꝓt illas voces diuidere [a] in diuersas.nā eadē ꝙicia,qua putat aliqđ iustū noīe ꝓprio, dēt cēseri iustū noīe cōsocij, seu subdelegatis,& hoc dictū placet,& ē valde no. extēdēs dictū c.ꝑcēte idē dām in similib.casib.& tenebis ēt hoc mētu † In gl. ibi.ꝺ.ad ptātē cōmittēdi, sed operaī quo ad effectū, vt alter solus possit ꝑcedere aliquo nolēte, vel nequēte interesse. vel dic,ꝙ rō dubitādi fuit,ꝙa ex quo erāt ꝺputati duo simpl'r vide ōnt ꝙ vnus ñ possit ꝑcedere sine reliquo,ꝙa licet hēant iurisd. insolidum,exercitium tñ hñt ꝑ parte,vt i c.cām matrimonij, & no in c.prudentiam.ꝺ.e.sed ratio decidendi in oppositū fuit, quia non uidetur procedere solus, ex quo procedit cum subdelegato alterius, videlicet habens subdelegationē collegæ.

ADDITIO.

a ¶ Diuidere. Adde Ro.sin.suis,fol.2.
¶ Adde ꝙ ē sin.no.26.ꝙ inci.scholaris,cui est cōmissa uox.Adde Ant.Corſ. 38.§.in uer.nox.inc.hās uocē,Car.Mand.i tract.de ele.i.par.c.15.i gl. 3. ¶ Circa istū passum,an quis possit gerere uicē duorū,uide in c.ex literis,de consti.ꝑ gl.alle.plures cōcor.& in c.fing.79.di.& in c.fi.de inst.'& hī in c. ex literis,de of.del. Et adde,ꝙ ꝓt qs in eadē ecclesia duplicé uocē hre,unam ex dignitatis,& aliā rōne canonicatus,&illas in eūdē cōferre dēt,qa qua rone cōsecēia unū eligit,& ei unā uocē cōfert,eadē cōscia dēt ēt alia cōferre eidē olim,de re iud.c.in tñ,de ꝑcb.c.cōstitutis,de ele.& hī in c.i.de pri vi.li.6.et an,et quando unus possit committere alteri uocem suam? uide ꝙ hīr in c.fi quis iusto,de elc.li.6.& quæ hīr in c.cum ab uno,de re iud.eo.li. & uide Bar.in l.Pomponius,ff.de re iu.in uer.tertiò quæro,et hī l.i.ff.ꝺ of. consu.et uide Spe.i ti.de sent. §.sequit,in uer.qd si sunt duo iudices. An.Fr.

SVMMARIVM.

1 Delegatus papæ in causa sibi commissa est maior omnibus citra papam, & in causa illa debet honorari tanquam papa.5.
Delegatus potest mandare ordinario loci, ut suam sententiam exequatur, licet possit ipse etiam suam sententiam exequi.2.3.6.& hoc procedit in delegato Principis,quid de delegato inferioris? uide nu. 4. remiss.
2 Iurisdictio certo tempore terminata, expirat finito tempore,licèt causa fuerit cæpta,secus si terminus est præfixus iudici.
Instantia finita,an pereant acta postea facta?
7 Delegatus si subdelegat cām,an remaneat priuata persona,adeo ꝙ nō possit reassumere iurisdictionem & uolente subdeleg. uide inf.eo.c.in literis.
8 Delegatus papę an possit pro executione suæ sententiæ inuocare brachium seculare?
9 Delegatus papæ an possit manu militari sententiam suam exequi?
10 Delegatus papæ non ꝓt habere officiales armatos ,ꝙ executione suæ sñtiæ. Episcopus si non habet tempor.alem iurisdictionem,non potest hā.ere officiales armatos.

CAP. VII.

Significasti, Delegatus papæ exequit suā sñtiam, q̄ exequi nō vult,aut nō ꝓt is,cui eā cōmiserat exequēdā. Primò ponit decisa cōsultatio. Scd̄ò rñsio, ibi,cōsultationi. Casus liter. Dub.tabat iudex iste an delegatus possit sñiam executioni mādare si ordinarius ad suū mādatū eā exeq nollet,aut neqret? Rūdet papa cōsultus, Si iudex ordinarius ad mādatū delegati a papa uō vult,aut nō pōt aliis rescitentibus sñiam a delegato latā executioni mādare,delegatus nihilominus sentētiā ab eo latā ꝓt executioni mādare,& puni
1 re resistētes.B. † No.i.ꝙ delegatus papæ [a] ꝓt mādare ordinario
a loci,vt suā sentētiā exequat,nā quo ad cām sibi cōmissam est maior omnib. post papā,ut in c.studuisti ꝺ.ti.i.repræsentat.n.pōnam papę,& quo ad illam causam debet honorari,vt papa.
2 93.dist.c.fi.& ꝺ e.c.sanè. † No.2.ibi,Et authoritate sibi cōmissa, ꝙ ex simplici cāæ delegatione recipit delegatus nedū ptātem cognoscēdi,& decidēdi,sed ēt sentētiā exequēdi. Et facit tex. ad qōnem q̄ ponūt Doct. ꝺ.e.c.de causis,vbi cōcludūt, ꝙ si terminus sit ꝓfixus diffinitioni cāæ, ꝓt delegatus cām decidens intra triēnū exeq sñiam post terminū, qđ ēt tenet Host.in c. cōsuluit.ꝺ.co. & facit iste tex.iunc.c.q̄renti,ꝺ.e.nā,vt ibi patet, ꝓt delegatus ferre sñiam in vltimo die termini,& tñ a iure hēt annum ad executionem sñiæ,vt in d.c.q̄rēti.secus si terminus fuisset ꝓfixus iurisdōni,qa tūc post terminum non ꝓt se impe-
3 dire,secūdū Io.And.in d.c.ꝺ causis,quod no † Item no.3.ꝙ de legatus Principis hēt ea,q̄ sunt meri imperii,vñ potest sentētiā
b suam executioni demādare, [b] & eam alteri ēt committere,vt
4 hic,& ꝺ.e.c.in literis. † An aūt delegatus inferior hoc possit,Inn. tenet ꝙ nō,vt in l.a diuo Pio,ff.de re iudi.vbi hoc ēt lentit Bar. sed ego plenissimè dixi in c.si quis cōtra clericum,de fo.cōpe.
5 & dicut ibi. † Vltimò no.ꝙ resistentes iudici delegato possunt ab eo puniri cuiuscūque conditionis & dignitatis sint,& est rō, qa repsentat pſonā papæ, cui totus orbis subest.ix.q.3.c.cūcta ꝑ mūdū.secus dic in delegato alterius,ille.n.nō ꝓt animaduertere,nisi in subditos delegantis,vel in delinquētes in territorio
6 ipsius delegātis,vt no.ꝺ.c.i. † Sed q̄ro nunqd delegatus Principis possit principaliter p se suā sentētiā exeq? vr primò ꝙ non, qa tex.iste vr dare sibi ptātē in defectū ordinarij nolētis,vel ne queuntis sentētiā exequi.Sed cōtrarium est verum.Primò per istum tex.dū dicit,authoritate sibi commissa,& sic ex primæua ptāte hoc ꝓt.ad idem c.in literis, &c. quærenti, & c.ex literis,inf.eodem.&hoc communiter tenetur, & tenent legistæ in d.l.a diuo Pio.& ad istum tex.dic ꝙ factum narrat.nam vt plurimum contingit,ꝙ delegatus mandat ordinario executionē, quia ipse non habet officiales. In glo.i.in fi.per hoc glo.non respondet ad iura sup.allegata in contrarium. Doct. dicunt,ꝙ il la loquuntur de delegato inferioris a principe,iste verò tex.ꝑcedit in delegato principis. Vel dic ꝙ ratio dubitādi fuit,quia ex quo commiserat alteri executionem sentētiæ, videbat functus officio suo,vt ꝺ.co.in c.in literis.& sic uidebatur,quod nō poterat amplius se impedire.Ratio uerò decidendi in contrarium elicitur ex glo.ꝺ.c.in literis,quæ dicit,quod ex sola commissione non censetur functus officio suo, sed oportet, quod interueniat actualis executio,quia verba sunt intelligenda cū effectu,vt in c.relatū.de cle.nō resi. Sed certe hæc solu.est contra illum tex.vbi dicetur. Host.dicit, ꝙ fortè hic reseruauerat sibi

ADDITIONES.

a ¶ Delegatus papæ. Vide quę traduntur ꝑ Abba.& alios in c.de cætero,in 1. no.inf.de re iud.& per Bar.& alios,in l.a diuo Pio,in prin.ff.de re iu. ubi latè per Ale. Seb.Sap.
b ¶ Demandare. Adde Ale.in l.a diuo Pio,& Abb.consi.87.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sibi aliquid coettionis,& sic remanserat iudex,vt in c.si delega
tus.j.eo lib.6.Vel speciale est,ne principis mãdatum eludat,q
nisi subsequatur executio cõmissionis,possit ipse delegatus re-
assumere iurisdõnẽ. D.An.dicit, q res hic erat integra,ꝛ̃ po-
tuit delegatus reuocare commissionem &reassumere iurisdõ
7 nem,vt in c.q̃uis,j.e.ti.li.6.† cõclude hãc mãm sic. q aut dele-
gatus committit executionem alicui tanquã suo ministro,nõ
aũt faciendo eum sũũ subdelegatũ,& tunc p hanc commissio
nem nõ desinit esse iudex,quemadmodum si committeret ali
cui nũcio,vt daret possessionem,ad hoc l.ab executore. C. de
exec.rei iud.& j.e.c.ex literis,& in hoc casu ꝓprie intelligi pt
iste rex.nam non fecit iste ordinarium suum subdelegatũ,sed
sibi commisit executionem tanquam ministro,implorãdo of-
ficium suum,ideo non desinit esse iudex. Aut committit dele-
gatus executionem alicui faciendo eum subdelegatum,& ni-
hil sibi retinendo,& tũc re integra põt reuocare.d.c.quamus,
sed re non integra,quia ille incœpit vti, licèt adhuc executio-
nẽ nõ pfecerit,& tunc non pt amplius iste se intromittere,qa
functus est officio suo,& iste est proprius casus iudicio meo.c.
in literis.j.eod. Et hoc puto procedere etiam si commissarius
non posset,vel nollet executionem perficere.quia ex quo effi-
caciter trãsiuit in eũ iurisdictio,iste delegatus remansit priuata
psona.vñ nõ pt amplius reassumere iurisdõnem, & volente
subdelegato & ar.in c.significatib.j.e.& c. sup qõnũ.§. porrò.
8 e.ti.† Extra gl.q̃ro nunquid delegatus [a] papæ possit pro execu
a tione suæ iurisdõnis inuocare auxiliũ brachij secularis, [b] puta
b petere à potestate familiam suam,vt per eam sniã sua mãdetur
executioni,vel forte,vt faciat aliquẽ capi.put requirit sua iuris
dictio? Inn.tenet hic q sic.& idẽ Host.ꝛ̃.e.c.quia delegatus re
cipit potestatem sup omnibus,sine quib. cauta expediri nõ po
test.sup.c.præterea.in fi.Item eps hoc potest,vt in c.i.per off.or.
& 13.q.v.c.administratores. & c.principes.ergo & delegatus
hoc facere potest, cum sit maior quolibet ordinario,ut sup.di
xi.In contrarium tamen facit stylus curiæ,nam papa quando
que exprimit in rescripto suo,vt delegatus possit inuocare au-
xilium brachij secularis, si hoc opus erit, ergo ubi exprimi-
tur,hoc non potest,& dicit hic Abbas curiam Romanam hoc
tenere,hoc idem tenet Arch. in c.vt officium,de hæ.li.vi.p illũ
tex.vbi papa spãliter indulget inquisitoribꝰ hæreticæ prauitatis,
vt possint inuocare brachiũ seculare, ergo secus in alijs.Spe.e.
ti.§.sequitur.uersi sed nũquid,refert utranque opi.& inclinat
in priorem.Nec obest secundum eum, q aliquãdo hoc exprimatur in rescripris, quia sit expressio. non vt detur potestas de
nouo,sed quia solet plus timeri, qd spãliter iniungitur &c. vt
in c.si aduersus de hære. item fin Io.An.non est absurdum ex
primere clausulas quæ insunt,iuxta no.in c.mandatum.ꝛ̃ de re
scr.vñ sequitur ipse primam opinionem,nisi aliud teneat curia
Tenẽdo tamen opi.secundam dat remedium. ut delegatus cõ
pellat ordinarium, vt inuocet auxilium brachij secularis. pri-
ma tamen opi.etiam communiter tenetur à modernis,& mi-
hi satis placet saltem,vt euitetur iste circuitus,argu.in cle.audi
tor,de rescr.Item quia non apparet rõ,quare delegatus qui re
præsentat personam papæ, non possit inuocare auxilium bra-
chij secularis in pertinentibus ad officium suum,sicut põt qui
9 libet ordinarius †Et ex his infertur ad aliam quæstionem,nun
quid delegatus papæ possit manu militari sententiam suam e-
xequi? Vin.dicit, q sic,& adducit l.si quis missus,ff.ne vis fiat ei.
& c.quia frater.7.q.i.Inno.verò dicit, q potest exequi dando ẽt
veram possessionem,dummodo nemo resistat,sed non potest
indicere bellum contra resistentem,quia hoc est solius princi-
pis.22.q.2.c.i.& 2.nec etiam mouendo arma, sed debet tũc in
defensione recurrere ad auxilium ordinarii,seu brachij secula
10 ris,& hoc dictum communiter tenetur.† Ex quo habes notare,
q delegatus papæ non potest habere officiales armatos.pro
hoc facit cle.2.de hære.vbi hoc indulgetur specialiter inquisi-
toribꝰ hæreticæ prauitatis,q habent delegatam potestatẽ iux-
ta no.in c.per hoc,de hær.li.vi.ergo secus in alijs delegatis. Ex
his infero ad qõnem, de qua alias fui interrogatus à quodam
c Epõ,nunquid liceat episcopo habere officiales armatos pro
executione iustitiæ? dixi q non,nisi haberet temporalem iuris
dictionem in locis: hoc probo,primò per iura,q̃ dicunt episco
pum in executione iustitiæ debere implorare auxilium brachij
secularis,vt in c.administratores,& c.principes,præal.Itẽ alibi
cauetur,q sicut ꝓ spiritualibus debent principes recurrere ad
ecclesiam,ita prælati debent recurrere ad principes seculares,
vt in c.cum ad verum, & c.si Imperator.96.di.nec promiscuis
actib. sunt eorum officia perturbanda,vt in l.consulta diualia,
C.de testa. Item ecclesiæ fuit interdicta executio gladij tem-
poralis,dicente Domino Petro,conuerte gladium tuum in va
ginam,vt legitur in Euangelio. Et vide in hoc,q plenè dixi in
c.nouit,de iud.Item arma clericorum sunt,orationes,&lachry
mæ, vt dicit Hier. alias Ambrosius in c.conuenior.23.q.8.&
prædicta notabis.

ADDITIONES.

a ¶Nunquid delegatus,Vide Car.Flor.in c.cle.i.in x.co,de offic.del,ubi dicit, quod delegatus prius debet ordinarium requirere,& si non sufficit,inuo-
car brachium seculare,de quo etiam per Pau.de Cast.in l.episcopali,co.C.de epis.au. & in consi.29.inci. Visis actis,col.pen. secundum antiquam impressionem.

b ¶Brachii secularis. Adde Fed consi.163,& confert ad supradicta,de quo per Old.consi 89.& 319.Hal.consi.260,incip.delegatus apostolicus.4.li.
¶ Adde plenius per Ale.in l.2.in prin.ff.de iur.om.iu.Bal.in sua mar.in ver. deleg.4.uer.7.eundem in add.ad Spe.in ti.de del.uer.delegatus an possit,& idem Spe.ibi.uer.not.quod potest,Hostien.in c.i.sup.de offic.arch.& Arch. in cle.i.de pœ. Zac.

c ¶Officiales. An episcopus possit habere officiales armato,ècõtrariũ tenuit Bal.in l.nam salutem,§.ait.n.ff.de of.præf.uigi. An.Bar.

SVMMARIVM.

1 *Sententia notoriè iniusta,est nulla.*
2 *Officiali iniustè exequenti,an,& quando licitum sit resistere impune, siue pars grauata appellet siue non?*
Transactio & amicabilis compositio,an differant?
3 *Iudex an possit cogere partes ad transigendum?*

CAP. VIII.

Si quando. Si ordinarius scit eum non canonicè institutum quem delegatus papæ mandat in possessionem induci,non resistet violenter,sed precibus in-stabit vt differat, donec consulatur papa. Primò ponitur quæstio.Secundò solutio,ibi,ordinarius. Casus lit. Aliquis clericus impetrauit literas ad aliquem delegatum ꝺ prælatum ecclesiæ super ipsa ecclesia, prælatus corã iudice tractus est in causam, tandem per compositionem,uel alio modo clericus ille eccle siam obtinuit coram illo iudice. Et certum est, q clericus, nec canonicam institutionem,nec possessionem in ipsa ecclesia ha buit corporalem, delegatus mandat alicui,vt clericum mittat in possessionem ipsius ecclesiæ quæritur vtrũ episcopus de beat resistere mandato huius delegati? Respondet Papa, q or-dinarius non dẽt violenter resistere delegato, sed debet apud ipsum instare, vt differat illum mittere in possessionem donec
1 papæ super hoc negocio veritas innotescat.B.† No.i.bi,Cerui lit,ar.bonum, q sententia notoriè iniusta tenet,ex quo errorẽ ea non est expressus,& ad hoc inducebat istam literam Bal.sed certè hoc apertè non probatur hic,quia poterat esse certũ ipsi ordinario,non tamen erat notorium,ut uoluit hic Host.Item ex quo procedebat delegatus, non poterat ordinarius,tanquã inferior,violenter resistere sibi, & q sententia sit nulla g̃ p no-
a toriã iniustitiã, [a] tenet In.in c.fraternitatis de frig.& male in c. cũ Bertoldus,de re iu.fact.tex.in c.inter cæteras.c.ti.& dixi ibi.
2 † No.2.q delegato papæ ẽt iniustè ꝓcedenti non dẽt ordina-
b rius loci uiolenter resistere. [b] sed contra hoc,& contra tex. op. de l.prohibitũ. C. de iu.fisci.lib.x.ubi etiam uidetur ꝓbari op-positum. Sol. dicit hic Innoc. q aut iudex procedit iniuste in casu non sibi commisso, & potest sibi uiolenter resisti,vt in co trario. Aut procedit iniustè in cã sibi commissa,& tũc ẽt non ꝓ
c violenter sibi resisti, [c] nisi prius appelletur, sed post appellatio-nem potest sibi resisti, cum sit suspensa sua iurisdictio, ad hoc, c.dilectis.j.de app.qd verbum est valde notandum.Sed in con trarium allego aliud dictum notabile Inn. in c.dilecto.inf.de sen.exc.li.6.vbi dicit, q si iudex iniuriat alicui, iuris ordine nõ
d seruato,pt sibi violenter resisti, [d] facit l.nec magistratibus,ff.de iniur. & d.c.dilecto. Itẽ adde gl.no.j.e.c.ex literis,quæ dicit,q iudici uolenti sententiam nullam mandare executioni,im-pune potest violenter resisti.q̃ gl.singulariter notabis.Item adde dictum Cy in l.ab executione, C.quorum ap. non reci.vbi in hac materia ponit notabilem distinctionem, dicens,quod aut põt p remedium appellationis releuari grauamẽ, quod iudex in iustè infligit,& non debet sibi violenter resisti, sed appella-ri quia ad hoc est inuentum appellationis remedium:aut grauamen est irreuocabile,& tũc põt sibi violẽter resisti. Sed cõce dando hæc dicta distingue sic, quod aut iudex iniuriatur ex-tra iudicium animose tanquam pars,& potest sibi violenter re sisti,sicut cuilibet alteri; & hoc casu procedit dictum Inn.in d. c.dilecto.aut procedit iudicialiter,& tunc si grauamen infligẽ dum non est reuocabile per appellationem,potest sibi uiolen-ter resisti. Vnde dicerem,quod si iudex mandat iniuste aliquẽ suspendi, vel torqueri, potest sibi uiolenter resisti; quinimo
e potest quilibet [e] adiuuare istum, qui patitur uiolentiam, ar-gu.

ADDITIONES.

a ¶Notoriam iniustitiam. Adde eundem consi.ult.2.lib.Old.consi.106.vbi dicit,q nomen non habet sententiæ.

b ¶Violenter resistere. Vide per Pau.de Cast.& Ias.in l.ut uim,co.4.ff.de iusti. & iu.& ibi latius per Claudium Aquen.in rep.Fede.de Sen.in consi.163.in ci.Super inuocatione,in fi.ing.in cõs.177.inc.In facto.Ale.in cõs.175.inc. requisitus in præsenti causa,col.3.in 1.uol. Scb.Sap.

c Resisti,q ñ possit uiolẽter iudici resisti,vid q remissi ad l.qui,C.d ap. An.Bar.

d Violenter resisti. Adde Ale.consi.44.2.li.& Old.consi.76.

e Quilibet. Adde Ale.consi.prox.all.& ibi ꝺ Ꝺ.dictus & per Pet.de Anch.verbum uerbum, consi.288.

gu.l.si quis in seruitute.ff.de fur.& xxiii.q.iii.per totũ. Sic põt intelligi,& moderari dictum Bart.in d.l.prohibitũ. ant grauamen est reuocabile per appellationem, & tunc si grauamẽ est notoriè iniustum credo,q potest sibi resisti,ita procedat gl.in d.c.ex literis,aut non est notorium,& tunc debet appellari.Sd notabis semper dictum Inno.hic,dum dicit,quod post appel-lationem põt sibi violenter resisti.Cy.tamen sentit oppositũ, & dictum suum videtur æquius potest tamen distingui, quod aut certũ est appellationẽ tenere, & procedat dictũ Inn.quia per appellationẽ ille remãsit iudex saltem quo ad exercitium, aut dubitatur de validitate appellationis, & procedit dictum Cy.& prædicta bene notabis,quia habes multa dicta in diuer sis loc.dispersa,simul collecta. Et per prædicta potest prima facie moderari ẽt dictum Inn.hic in eo,qd dicit,q solũ pt resiste-re iudici ille,qui possideret rẽ,vel ius, in quo fit iniusta execu-tio,alius ãt nõ põt resistere,cum eũ,ẽt si prætendat aliquod ius in illa re.Nec obst.iste rex,secundum eum,qa hic non petebatur ius instituendi possessorem per episcopum, sed fiebat exe-cutio in præbenda ecclesiæ,vel in ecclesia inferiori: in contrarium tñ facit quod sup dixi post Bar.in d.l. ꝓhibitũ.vbi vult, q oppressus à iudice iniuste possit impune clamare subsidiũ,& q libet possit impune sibi auxiliari.sed põt saluari dictum Inno. hoc modo,qd si oppressus inuocat auxilium, qlibet etiam nõ possidens,nec prætendens aliud interesse potest sibi succurrere, & sic procedat dictum Barto.sed si ille,qui possidet nõ resistit, nec clamat auxilium,nõ põt alius resistere iudici,& sic prõce-
3 dat dictum Inno.hic,qd no.† In gl.i.in fi.No.ex gl. q largo sũ
a pto vocabulo amicabilis ꝓpositio pt appellari transactio, [a] sed stricto sumpto vocabulo differunt,qd facit ad statuta facientia mentionẽ de transactione,cũ sint stricti iuris nõ ꝓprehendunt amicabilẽ ꝓpositionẽ. Vel dic fm Gof.qd transactio sumitur
1 hic proprie.nec ob.ꝓriũ,qa nõ disputat hic principaliter de ui tib.transactionis,sed vtrũ uiolenter possit resisti delegato,& fa-cit litem in ar.quod delegatus pt mandare executioni transa-tionẽ corã eo factã,qd fatebatur Vin.sed Abb.Inn. & cõiter Docto.tenent ꝓriũ,& verius,quia iudex delegatus est depu-tatus ad iustitiam faciendam,ergo sua iurisdictio nõ extendit
b ad transactionem, [b] quæ fit de pacto & partium consensu, qd no.Nec ob.iste tex.quia delegatus hic non dicebat se velle exe qui transactionem,sed procedere authoritate delegata, alias bene potuisset sibi resisti,quia processisset in sibi non cõmissis.

ADDITIONES.

1 ¶Transactio. Quæ differentia sit inter transactionem, & amicabilem com-positionem,& quo amicabilis compositio potest esse gratis, & quando sit licita in beneficialibus:uide omnino Abb.in c.nisi,inf. de præb. Scb.Sap.

2 ¶Transactionem. No.quòd delegatus non potest exequi trãsactionẽ corã se factam.Pe.de Anc.ibi tenet op.Vin.uide quæ remisi ad eum.And.Barb.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus principis potest per se suam sententiam mandare executioni.*
Iudex d citar functus officio suo postquam tulit sententiam, & ipsam mandauit executioni.
2 *Iudex siue ordinarius,siue delegatus, an dicatur functus officio suo, siue reuocauerit suam sententiam tulerit?*
3 *Sententia sub qua conditione lata ualeat?*
Limitatio ad c.pastoralis,de of.ord. & ad c. uenerabilibus, de sen.excomm.li.6.

CAP. IX.

In literis. Post diffinitiuam executioni mãdatam exercita consultatio. In prima ponitur delegati iurisdictio. In secunda resp̃sio,ibi,cõsultationi,& quo tidie allegatur. Casus liter.Iudex delegatus tulit sententiam su-per aliqua causa sibi cõmissa. Quærebatur vsque ad qd tps iste delegatus iuste se interponere possit,vt stet sniæ suæ? Rñ. Papa, q ex quo per se,vel per aliũ mandauit sniam executioni,expi
1 rat iurisdictio sua qa semel officio suo functus est.B. No.i.q de legatus ad certã cãm dr iudex,ad hoc c.forus.inf.de ver.sig.ubi ponitur ethymologia huius verbi,iudex.† No.ii.ibi, per se,vel per alium.tex.expressum, q delegatus principis põt principali-ter p se suã sniam mãdare executioni,vnde non tenetur prius requirere ordinariũ,vt dixi.ꝛ̃.e.c.significasti.Item potest alium deputare ad actũ executionis,licet nõ sit ordinarius, vt hic, & ꝛ̃.e.c.ex literis.No.ibi,authoritas,& iurisdictio, q ista verba quinq; capiunt vt synonima.Et q delegatus dr hîe authoritatẽ, & iurisdictionẽ,ꝓ hoc l.2.de iurisdom.iu.† Vl.no.q p sniam ñ dr
2 iudex omo functus officio suo, [a] sed demũ post executionẽ fcãm, & in certo respũ functus,vt nõ possit se amplius ipedire de co gnitione cãæ,vt in l.iudex posteaq̃.& in l.cũ q̃rebat.ff.de re iu. in gl.i.ibi,cum effectu vult ergo gl.q delegatus mãdãdo alte executionẽ ñ ẽ functus officio suo,nisi sit paritũ suo mãdato, & hoc dixit p c.significasti,ꝛ̃.eo. ubi delegatus reassumpsit iu-risdictionẽ ordinario nolẽte,vel nequẽte exeq̃.sed certè hoc est ꝓprium tex.ubi ponunt duo casus diuersi,in q̃b. delegat⁹ dr fun-ctus officio.Primus, si sniam mãdauit executioni p se,vel p aliũ. Secus,si mãdari executioni ꝓcepit.vt ergo secus casus differat à primo,dẽt itelligi,q adhuc sniæ ñ erat executa.Et q̃ circa hoc multa scribãt,tu tñ die,vt clare dixi i d.c.significasti,nã pt iste tex.itelligi,qñ mãdauit alteri executionẽ delegãdo sibi vices suas i totũ,cũ iurisdõ sit trãslata in subdelegatũ. ꝛ̃.e.c. sup qõnũ.§.porrò. An ãt sit functus officio suo irreuocabiliter distingue, q aut res ẽ integra,& pt reuocare ꝓmissionẽ alteri factã,secus si ñ ẽ integra,vt qa subdelegatus ꝓcepit vti iurisdictione,vt in c.q̃ uis.j.e.li.6.In gl.ii.in fi.finit iurisdictio delegati & aliis modis,ꝺ
3 qb.p Spe.e.ti §.restat videre,p totũ,& dic,ut ibi. † Extra glo.q̃
b ro,hic tex.loq̃ de delegato,sed q̃ro,qd in ordinario, [b] an dicat functus officio suo,ẽt si sniã ñ tenuit? ᶜ Inn.quo ad vtrũq. dubiũ format hãc sniam.aut.n.sniã tenuit,aut fuit nulla.Primò casu, nec ordinarius,nec delegatus pt mutare sniã sniam, sed qlibet dr functus officio suo quo ad cognitionẽ cãæ,vt in d.l. iudex,& in l.cũ q̃rebat,ff de re iudi &C.sentẽ.rescin.nõ posꝫ totũ,nã si nõ fuit appellatũ sniã trãsiuit i rẽ iudicatã,& fecit ius iter par-tes,vt in c.cũ inter,de re iud.& l.res iudicata,ff.de reg.iu.aut fu it appellatũ,& ptãs cognoscẽdi,& retractãdi spectat ad superio
4 rẽ,vt in c.dilectus,ii.de rescr.& in c.vt debitus,ꝺ appella.† Etiã in tñ hoc est verũ,q̃ iudex nõ possit suã sniam retractare,si te nuit,qd notãter dixit Bar.in d.l.iudex,iudicẽ nõ posse ferre sen
d tẽtiã sub ꝺõe resolutiua, [d] qd singulariter notabis.Iura ergo, q̃ dũr valere sniam latã sub ꝺitione,debent intelligi de cõdi tione susp̃siua,vel ꝺitione relata ad tps pñs,vel pteritũ,q nõ hẽt susp̃dere,vel resoluere,vt in l.cũ ad pbens,ff.si cer. pet.ni.q. 6.c.biduũ,& l.i.§.biduũ.ff.qñ appel.sit.Si verò sniã ẽ nulla, & tũc dicit Inn. q delegatus ñ pt ꝛ̃ aliter intromittere,qa siue be nẽ,siue malẽ,functus est officio suo,ad hoc bon.tex. cũ gl.in l. fi ut ꝓponis,C.qũo,& qñ iud.& idẽ tenent ibi cõiter legistæ, & Dy.in regula,qd semel placuit,de re.iu.li.vi.Ego putarẽ hoc ꝓcedere, nisi sniã sit nulla ex defectu formæ mãdati. non n.dr
c iudex ꝓnunciasse,si ñ seruauit formã mãdati, [c] ꝓ hoc induco bon.tex in l.quid tñ,ff.de arbi.ubi arbiter iterum pronunciat, si non seruauit formam compromissi.In ordinario dicit Inno. quòd potest iterum pronunciare per l.si præses,C.quomodo, & quando iudex.D.An.dicit,quod in hoc vlt. membro legistæ aliter dicunt,quod aut sententia est nulla ex turpitudine iu dicantis;& tunc nõ ipse,sed superior debet sententiã reformare,per l.absentem,C.de accus.aut sentẽtia aliter ẽ nulla,& tũc pt ipse iudex iterum pronunciare,vt d.l.si præses. Sed tu aduer te,quia non est verũ,q legistæ hoc cõiter dicãt,sed hæc sunt op. Cy.post quendã aliũ Doct.antiquũ,vt no.ipse in d.l.si vt pro-ponis. Alij verò aliter dixerunt,nam Iac.de Aret. voluit indistẽ tè,vt super cã nullitatis deberet aditi superior. Item Bart.in d. l.si vt proponis,tenuit,q potest aditi superior, & etiã iudex q tulit sententiam,per l.iiii.C.de accusat.Sed ipse Bart. plenius, & melius examinauit hũc articulũ in l.si expressim,in pen.col. ff.de app.ubi facit hanc distinctionẽ q aut quis petit ab eodẽ iudice iterum ꝓnunciari i cã.& deducit nullitatem incidẽter, & hoc potest indifferẽter,imò non potest isto modo audiri su perior,quia ad superiorem non devoluit causa, nisi per appel-
f lationem,vel aliud remediũ q̃ pollẽs,puta p uiã nullitatis, [f] sed in

ADDITIONES.

a ¶Functus officio suo. Adde Cępo.consi.67.& Old.consi.inf.all.Abb.cõs.88. Ro.consi.350.
¶Adde tamen q per sententiam,qua aliquem ab obseruatione iudicii co rã eo absoluit,non dicitur officio suo functus,quinimo potest iterum agi coram eo,licet prius actor obtulerit libellum ineptum, & succubuerit,ut not. Car. in cle.fi.in fi.de ap.Phi.in c.cum cessante, q.4.inf.e. Inn. isto ti. & Spe.in fi.de of.iu.§.quid si propones. Zac.

b ¶Quid in ordinario. Vide Ro.dec.16.de re iud,in nou.ubi dicit,quod audit tores Rotæ non possunt reuocare suas sententias diffinitiuas, de qua mate ria tradit Ale.in consi.71.inci.Videretur,col.2.in 5.uol.Ful.in consi.166.in ci.In quæstio,col.fi.Car.29.inc.Index.Cal.in ti.de appel.consi.9.Ful.in cõs. 13.cir.primum,in 3.col. uer. superest. Scb.Sap.

c ¶Non tenuit. Adde Old.consi.215.ubi de hoc.

d ¶Resolutiua. Adde Pau.de Ca.cõs.15.in primò impressis,Pulgo. cõs.146.

e ¶Mandari. Adde Old.consi.all.275.

f ¶Nullitatis. Adde Ang.consi.259.Raph.Comen.consi.64.Ange.consi.216. Ro.consi.281.
¶De ista materia nullitatis,uide quæ posuit Bar.in l.si expressim ff.de app. ubi ponit,an sententia lata in causa appellationis super iniquitate primæ sententiæ,quæ erat ipso iure nulla,habeat ipsam primã sniam confirmare? uide gl.in l.j.C.quando prou,non est ne.quæ uidetur uelle, q sniã nulla per cõfirmationẽ,conualescat,cuius contrarium uoluit gl.in d.l.si expressim, de quo uide Inn.in c.2.de confir.utili,uel inut. Et an iudex nullitatis possit reformare sententiã in melius,uide etiã ang.in cõs.iu 35.Et an illud qd ẽ ita nullum,ratihabitione confirmetur:uide gl.in l.2.C.si aduer.do. & an ẽt confirmetur iuramento:uide gl.i.in l.2.C.si aduer.uen.& gl.in auth.sacramenta puberum,c.ti.& uide gl.ii.& no.per Doc.in c cum contingat,de iu reiu.& quot sint modi,quibus opponitur nullitas contra sententiam,uide no.per Io.An.in c.i.de re iud.& per Bar.in d.l.si expressim,& Spe.in ti.de prola.sen.in §.iuxta,& uide bo.gl.in d.l.i.de re iud. Ant.Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in casu nostro, non deducitur nullitas principaliter, sed incidēter, & pro hoc facit tex. in c. venerabilib. post prin. de sen. exc. li.
6 6. & pro hoc dicto. l. iiii † Aut deducitur nullitas principaliter, vt puta, quia peto sententiam pronūciari nullam, & reformari, & tūc est in optione mea quem iudicem velim adire, nā post sum adire eum, qui sententiam tulit, vt in iuribus præal. & in li. ff. quæ sententiæ sine appel. rescin. & iudicem superiorem, vt in d. l. absentem, & poterit superior nedum pronunciare sententiam nullam, sed etiam reformare, sicut contingit in remedio appellationis, quod est singulariter no. ut quemadmodum appellatio devoluit causam ad superiorem, ut possit etiam sententiam reformare, ut in c. Raynaldus, & in c. Raynutius, de testa. ita causa nullitatis, facit quod no. Inno. in c. cum contingat, infra eod. & non tradas hoc dictum oblivioni, nam singulariter limitat c. pastoralis. infra de offi. ordina. & dictum c. venerabilibus. in quibus dicitur, quòd citra appellationem non potest Archiepiscopus se impedire de causis subditorum sui suffraganei, nam debet suppleri p aliud remedium æquipollens, puta, si dicatur per viam nullitatis, & tenebis hoc menti, quia non memini tactum per canonistas.

SVMMARIVM.

1 *Possessorium recuperandæ competit probata possessione, & spoliatione.*
2 *Missio ex primo decreto sit contra quemlibet absentem etiam ex iusta causa, quia est modici præiudicij.*
3 *Secundum decretum potest interponi etiam non expectato anno à tempore primi.*
4 *Amici absentes, an sint requirendi, antequam fiat missio in possessionem?*
5 *Sententia in possessorio recuperandæ, an sit interlocutoria, vel diffinitiua?*
6 *Absens ex iusta causa, si comparet post annum à tempore missionis, debet audiri, licèt missus, sit effectus uerus dominus.*
7 *Missio in possessionem ex primo decreto potest reuocari, seruato tamen iuris ordine, vt li. conte. & similibus.*
Secundum decretum conceditur absque alia litis contestatione.
Secundum decretum reuocatur, quando iudex uidet, quod causa, propter quam fuit interpositum, erat nulla.
8 *Sententia contra absentem contumaciter, an possit ferri?*
9 *In quolibet possessorio seruandus est iuris ordo.*
Possessionis commodum quas utilitates afferat?
Possidens releuatur ab onere probandi dominium.
Testes an examinentur ante litem contestatam in causa possessorij.

CAP. X.

Consultationibus. Reo absente non per cō tumaciam, delegatus datus etiam ad idem nō restituet actorē, licet probare velit possessionem, & deiectionem. h. d. Communis diuisio. Secunda, ibi, super quo, Casus literalis. Aliquis fuit spoliatus sua ecclesia seu alia possessione sine iudicio ecclesiæ, absque rationabili cā, accesit ad Papam, & cōquestus fuit ei, q̄ taliter fuit spoliatus, & obtinuit literas ad iudices sub hac forma, vt intra certū tempus restituatur sibi possessio, si constiterit iudicib. eum taliter spoliatum fuisse. Ille qui ipsum spoliauit absens erat antequàm aliqua mētio fieret de literis, causa peregrinationis, uel cā studiorum, uel alia consimili causa, nec intra tempus in literis cō prehensum potuit se iudici præsentare, quærebatur vtrum possessio illi debeat restitui cum paratus sit suam possessionem, & spoliationem probare? Respondet Papa, quòd nec potest, nec dēt restitutionem quamuis paratus sit probare coram delegatis possessionem, & deiectionē, verumtamen, si ille qui possidet lite contestata se contumaciter absentasset, nō debet ei possessio ablata restitui, nisi probauerit se possedisse, & spoliatū fuisse. Ber. No. primo, q̄ licèt iudici non possit liquere de causa intra tempus sibi præfixum per delegantem, non tamen propter
1 hoc debet omittere sōlemnitates substantiales iuris. † No. secundo, q̄ ad obtinendam restitutionem debet quis duo probare, scilicet possessionem, & deiectionem, & ad hoc quotidie allegatur iste tex. Tertio no. q̄ contra absentē non dēt procedi, etiam cum agitur possessorio, hoc tū declara, vt latius dicam. ℣. cum gl. ff. In gl. i. intentio gl. eſt. q̄ etiam si post notitiam litera rum, vel post citationē, reus iste absentasset se, non potest procedi ad sniam restitutionis, lite non contest. per ea, quæ dicūtur ℣. in gl. seq. & in gl. fi. Et ad istum tex. in eo, q̄ innuit cōtrariū,
2 supple, maxime, de hoc dic latius, vt dicitur in gl. seq. & fi. † In gl. ii. No. plura ex ista gl. Primo, q̄ contra absentem etiam ex iusta causa fit missio in possessionem ex primo decreto, si non defendatur, est enim q̄ sibi imputetur, quare non dimisit procuratorem. Item ista missio est modici præiudicij. [a] vnde fit ēt
3 contra absentem causa reipublicæ, tex. est no. in l. ignorare, alleg. in gl. † Secundo no. gl. ibi, boni viri arbitratu, quod secundū decretū in psonali actione interponitur arbitrio boni viri, i. iu-
b dicis, & sic nō ē necesse, vt expectet annus [b] à tpe primi, put tenuit Inn. in c. dilecto. ℣. de ver. sig. & idē, q̄ ista gl. tenet gl. iuris ciuilis in l. cū pponas, C. de bo. aut. iu. pos. & optimè facit tex.
4 §. non autem statim, ff. de dam. infe. † Tertiò nota, q̄ amici ab
c sentis [c] sunt requirendi, antequàm fiat missio in possessionem, & idēno. gl. in c. causam ℣. de dolo, & contu. multi tamen le-
d gistæ [d] dixerunt, hoc non esse necessarium, [d] nec alicubi probari, sed iura de hac requisitione amicorū faciēda loquunt de casibus particularib. vt in eis patet, de quo p Cy. in l. si vt pponis. C. quō, & q̄n iud. p Bart. o. in l. apud Iul. ff. ex quib. ca. dixi plenè in
5 d. c. cām. † Quarto no. ibi, quasi diffinitiuè, q̄ in possessorio recuperandæ sniæ dī quasi diffinitiua, & tene menti istā gl. alibi dixit, q̄ est diffinitiua vt in c. cum ad sedem, de resti spo. Aliter nuit tex. q̄ sit interlocutoria, in c. cū venissent, de instr. fed dic, ut plenè dixi in c. fi. de iu. vbi etiam de hoc per gl. Quinto no. & tene menti, q̄ in cā possessionis debet seruari iuris ordo, sic
6 cut in causa ꝓprietatis, & de hoc dic, vt latius dicā in gl. fi. † Vlti. no. quod si absens ex iusta cā comparet post annum, dēt restitui in integrum non obstante, q̄ actor sit effectus verus possessor per lapsum anni, ad hoc. d. c. dilecto. Item aduerte in eo, quod gl. dicit, aliud esse bona alicuius possideri, & aliud in possessionem mitti, & aliud restituere possessionē, sunt. n. ista tria i se diuersa. nam ubi missio fit ex primo decreto, maximè in personali, missus in possessionem nō efficitur possessor, sed custos, vnde dī esse in possessione, sed nō possidere, vt in l. is cui. ff. ut
in pos. le. cum vero fit missio ex secundo decreto, tūc missus efficitur verus possessor, & ita intelligе gl. in secundo decreto, & per ſm decretū q̄nque iudex decernit, ut bona possideantur g. actorē, q̄nque ēt vt illa bona vendātur, quandoq. dat in solutum creditori, prout sibi videtur, de quo per Inno. i. c. dilecto. de uer. si. & plenissimè de materia huius gl. per Bart. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. dixi in c. quoniā. §. in aliis. & §. fi. ut iu. nō cōte. Quis ſat dicatur latitare? dicit Inno. in d. c. dilecto, q̄ latitare dī, qui vocationi iudicis non obedit, intellige in strangē
7 aduersarij, vt in l. Fulcinius. §. quid sit latitare, ff. ex quib. causis in pos. patur. † Restitutio vero possessionis fit, cum prætendens se violenter spoliatum petit restitutionem, vnde vult possessionem tanquam verus possessor, ad traditionem vero istius dēt procedi li. contest. & seruato ordine iuris. Et si dicerēs, quare ex secundo dec. potest dari vera possessio, & bona vendi, licèt contest. ut in d. l. cum proponas, & in d. c. quoniam, in fi. & restitutio possessionis non potest fieri lite non cont. cum hic cōcurrat fauor spoliati? Sol. in hoc vlt. casū requiritur diffinitiua sniа, quia principaliter quæritur de spoliatione. Et regula iuris est, q̄ li. non cont. non dēt procedi ad sniam diffinitiuam, ut in ti. ut li. non cont. per totū. sed in ꝑcedenti casu cū interponat ſm decretum non fertur sniа diffinitiua, vñ non ꝓnūciatur principaliter super debito, sed in odium contumacis iudex ꝑ interlocutoriam suam dat possessionem, ut in solutum bona cō
e tumacis. Et quod sit interlocutoria, [e] noranter uoluit Inno. in c. dilecto, & Io. An. hic. & ideo isti dixerunt, q̄ si iudex uidet se deceptum, quia causa, pp quā fuit secundum decretum interpolitū, non fuit uera, ipsemet iudex pōt reuocare decretū, quod
f non pōt. si sententia esset diffinitiua, ut dixi in c. præce. Et an sit versū indistictè, q̄ in cā restitutionis debeat seruari iuris ordo?
8 dicā latius super gl. fi. ꝑ hoc habes hāc gl. declaratam. † Jng. di. pro intellectu gl. op. tex. iste in fi innuit, q̄ si iste qui dicebatur spoliasse, fuit cōtumax, potuissent testes recipi, & sniа fieri. Cōtra qđ op. de. c. ii. & quasi per totū. ℣. vt li. non cont. vbi habetur, q̄ lite non cont. non dēnt testes recipi. ēt ℣ cōtumacē, sed dēt ꝓcedi ad missionē ex primo decr. vel ad excōicationē, put ht. in c. quō. §. in aliis. eo. ti. Sol. gl. metu ℣rij ponit tres intellectus ad
fi. c. Primus, vt intelligat, q̄ reus fuit absens post li. cont. & nō mutat casum. & licet ista sit qđā im, pbatio ad tex. quia sic dico, nisi, cum sit exceptiua, dēt intelligi, vt loquat in ꝓcedenti casu, qa exceptio dēt esse de regula, vt no. sup. rub. de re iu. li. vi. tū si iura iurib. ꝓcordentur, hæc im, ppriatio admittenda est, vt exceptio fiat non specialiter ad ꝓcedētia. sed in gñe, vt sit sensus, q̄ contra absentē nō debet ꝓcedi ad sniam, nisi ꝑ contumaciam se

ADDITIONES.

2 ¶ Modici præiudicii. Adde quòd etiam interponitur contra ecclesiam inde fensam, & contra pupillum, ut uol. Ro. cons. 454. inf. alle.
¶ Adde pro primo dicto istius per Bald. in l. iii. C. de procu, & in l. meminerint, C. unde ui, Spec. in ti. de primo, & secundo decr. in prin. & ibi Io. And. in apost. ad ipsum, uer. sed nunquid. Zac.
b ¶ Annus. Adde late Ale. in l. si finita, §. Iulianus, ff. de dam. infe.
c ¶ Amici absentis. Vide Car. in cle. i. in 7. q. de iud. Abb. & alios. in d. c. causa, de dolo, & contu. Sal. y. in l. 3. C. de proc. Alex. in l. si finita, §. Iul. col. 2. ff. de dam. infe. ubi dicit, communem opi. esse contra Abb. hic. Seb. Sap.
d ¶ Necessarium. Adde q̄ Bal. cons. 355. tenet, quòd sunt etiandi.
e ¶ Interlocutoria. Quod secundum decretum sit sententia interlocutoria, uo luit gl. in l. præsenti, in uer. bo, usque ad modum, in fi. C. de lis, qui ad eccl. confu. Dy. & Bar. in l. si finita, §. si fortè, ff. de dam. infe. habet tamē uim diffinitiuæ, ut per Fel. in ru. inf. de re iu. co. 11. Seb. Sap.
f ¶ Reuocare decretum. Adde eundem cons. 82. 2. lib. Ro. aliàs exordiētem. cons. 454.

se absentauerit. fi. post li. conte. Sed s intellectus, ut finis intelligatur de missione in possessionē ex primo dec. & multi hoc tenuerunt, sed mihi non placet, q̄a ētiā primo casu ista missio ē fienda, ut no. in gl. 2. Tertius intellr, vt ꝓcedat tex. ſm op. Hus. & quorūdā antiquorū, q̄ olim tenuerūt posse ꝓcedi ℣ ꝓtumacem, lite non contest. sed nō ꝓtest. sed hodie veritas est in ℣rīū, vt habet clarè ℣. ut li. non ꝓt. p totū. † Iō cē gl. alij dederūt quar tū intellectū, vt cū agit possessorio, possint testes recipi lite non ꝓtest. ℣ cōtumacē, ad qđ optimè facit ista lra. Et ꝑ hoc q̄ tangit momentanea. C. si de mo. pos. l. vna, & vt agi de modi co ꝓiudicio. & hanc opi. tenet Gul. ut refert hic Pe. & plene no. in li. ff. de resci. ite. & q̄q Doct. nostri apertè non reprobent hūc intellectū. tū tex. est in ℣rīū in c. ii. pal. ſm cōem intellectū. Item videtur text. iuncta gl. in l. fi. C. si per vim, vel alio modo. plenè examinat Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune, ff. de acqui. pos. vbi no. concludit, q̄ in omni possessorio debet seruari ordo iuris, [a] & sic fieri li. cōt. siue sit possessorium retinendæ, siue interd. §. hodie. siue sit possessorium adipiscendæ, ut in l. iuncta gl. ff. quorū leg. siue sit recuperandæ, vt in d. l. fi. idem ſm eū in alijs interdictis exhibitoriis, vt in l. locū. §. si tabulæ, iuncta gl. ff. de tab. exhi. & vide latiùs p Bar. in loco pal. nec est verū, q̄ qō possessoria sit modici ꝓiudicij, q̄a magnū est cōmodi possessionis, q̄a actore nō probante, reus absoluitur, vt in c. fi. de iureiu. Item difficile est probare dominium, & propter de fectū ꝓbationum, quis sæpè perdit ius suum, & ideo magnum est commodum possessionis, quia releuat ab onere probandi dominium, ut in c. sæpè. inf. de rest. spo. & tene menti prædictā conclusionem. Alij vt Hostien. ponunt quintam lec. vt iste tex. ponat casum specialem, quando concurrunt contumacia, deli ctum violentiæ, & fauor spoliati. & dicit Io. An. quòd si voluerimus tenere hanc lect. debemus addere quartum, s. quādo iudicio fuerit ꝓcessa ad certū term. vr. hic, quasi velit dicere, quòd si nolumus recedere per istum tex. à regula iuris, debemus dicere, quòd omnia, quæ hic ponuntur, necessariò debent concurrere. hæc lec. mihi non placet, quia secundum eam Papa hic induxisset ius nouum, quod non est dicendum, cum rendeat ad consultationem, ut patet in prin. & sic contra no. in cō sultationi, de tem. ordi. & in c. ex tua, de fil. præsby. Alii dixerunt quidam, quòd delegatus non habet iurisdictionem ab ordine legunt, sed non expedit instare. unde tene primum intellectum glo. & conclusionem suprascriptam, quam post Bar. posui.

ADDITIO.

Ordo iuris. Adde Ro. con. ccxix. uide in l. si quando, in uer. mox, quæ dicta contrarium.

SVMMARIVM.

Delegatus Papæ in causa sibi commissa est maior quocunque ordinario, & extra illum causam sit minor. 3. 8.
Delegatus fungitur uicibus delegantis, & habet iurisdictionem ab eo.
Rector est honorandus sicut rector.
Rebelles & contumaces, an differant?
Contumacia est excommunicatione digna.
Interdicti potest tota diœcesis ob delictum, siue contumaciam episcopi. 7.
Papa potest ligari, & solui à simplici sacerdote in actu confessionis.
Papa tenetur confiteri peccata sua uni sacerdoti, quem ipse elegerit.

CAP. XI.

Sanè quia. † Delegatus Papæ in causa sibi commissa iurisdictionem habet super ordinarium, & quemcunque maiorem. h. dicit. In prima ponitur decisa consultatio. In secunda responsio, ibi, tuæ. quæ tria facit ut patet in litera. Casus litera. Aliquis clericus, vel laicus causam habebat cum episcopo, causa illa commissa fuit alicui iudici delegato contra episcopum, qui delegato non subest aliàs. quæritur qualiter delegatus ipsum episcopum punire debeat ad alia quid faciendum, vel dandum, cum rebellis fuerit ipsi delegato? respondet Papa, quòd iudex delegatus ab ipso vices ipsius gerit & ideo maior, & superior est illis, quorum causam suscipere terminandam. vnde si episcopus, vel alia persona, quæ non de iurisdictione ordinaria iudicis delegati, in causa, quæ sibi a sede apostolica delegatur, rebellis, & contumax fuerit, iudex delegatus potest ipsum episcopum interdicere, vel suspendere, quòd secundum qualitatem negotij temperatè procedens episcopo interdicat ingressum ecclesiæ, vel sacerdotale officiū, ceteram ipsius episcopi interdicto supponat. Ber. † No. i. quod delegatus gerit vices delegantis, & debet honorari tanquam præsentans personam delegantis, pro hoc c. fina. 93. dist. & l. 1. de offi. eius cui man. est iurisdictionem iure proprio, sed iure delegantis. non habet iurisdictionem iure proprio, sed iure delegantis. sed iurisdictionis exercitium, quod tamen reprobat gl. in præt. ff. de re iu. & pro hoc tex. in c. in literis, supra eo. ubi expressè dicitur contrarium, & infra e. e. ex literis, & facit iste tex. pro communi stylo delegatorum, qui cum scribunt parti
a bus, dicunt, & mandatis nostris, imo uerius apostolicis firmitèr parere &c. quasi mandatum delegati sit ipsius delegantis, a qa
b illius vices gerit, & facit iste tex. quòd vice rector b scholarium sit honorandus, vt rector, quia gerit vices rectoris, de quo in l. filius, & in l. uicarius, ff. de leg. No. ibi superior est, & maior, q̄ ratione iurisdictionis, etiam delegatæ, quis dicitur superior, & maior illis, in quos iurisdictionem habet. Item no. quòd diuer-
3 so respectu quis potest esse superior, & inferior, & minor, & maior. nam si causa delegatur per Papam præposito Senensi contra episcopum Senensem, Præpositus est maior episcopo quo ad illam causam, est autem minor in cæteris, cum sit subditus episcopo, & sic no. casum, in quo inferior potest habere iurisdictionem in suum superiorem, & in eum animaduertere, scili-
4 cet cum gerit vices sui superioris. † No. ibi, rebellis aut contumax, quòd differentia est inter rebellem, & contumacem. Et
c no. pro significatu huius verbi, rebellis, [c] nō solum dicitur quis rebellis, cum domino suo naturali resistit, sed etiam cùm iudici non vult parere, vel suam iurisdictionem impedit. cōtumax vero is dicitur, qui non vult comparere ad citationem iudicis. Et no. hoc pro statutis facientibus mentionem de rebellib. &
5 contumacib. † Item no. ibi, secundum qualitatem facti, quòd pœna contumaciæ est mensuranda pro qualitate negotij, & personarum. dixit tamen alibi glo. singularis, quòd omnis contumacia est excommunicatione digna, & tanto maior est, quanto ex minori re surgit, quia videtur magis contemnere superiorem, vt not. in c. duo sunt, & c. si Imperator. lxxxvi. di. quod tene menti. Item no. quod interdictum potest restringi ad certū actum, vnde potest clerico interdici sacerdotale officium,
6 vel exercitium alterius ordinis. † Vlt. no. quod propter contumaciam episcopi, potest interdici tota terra pertinens

ADDITIONES.

a ¶ Delegantis. Sed pondera l. sed & si hac, §. fi. ff. de in ius vocan. ubi probatur contra. Vide d. Pe. in c. grandi, de sup. neg. præla. in 6. & uide Ab. in c. cum olim, inf. eo. And. Barb.
b ¶ Vicerector. Adde Ro. sing. suis, fol. x.
¶ Adde quòd Gulielde Cu. in l. & quia, in ult. colum. quē ibi sequitur Ale. ff. de iurisd. omn. iudi. uidetur distinguere in substituto a suo superiore immediato, & tunc quòd non gaudeat priuilegio illius, cuius uices gerit, secus si à superiore sui superioris, ita no. Bart. & Ale. i. l. filius, & in l. uicarius, ff. de le. & in l. i. §. hi quibus, de leg. iii. Et dum hic allegat Ro. sin. suis, fol. x. debuit allegasse fo. xii. & est sin. nu. 462. quod incip. Barto. i. l. filius, ubi all. casum limitantem in c. præcipimus. 93. di. Zac.
¶ Circa hoc an ille, qui gerit uices alterius, debeat honorari, sicut is, cuius vices gerit? uide glo. in c. cum uoluntatem, de sen. exc. quæ dicit, q̄ sic, & glo. etiam relatam ad tex. in c. cum olim, i. l. ii. de offi. deleg & vide text. in c. fi. 95. dist. & in c. accusatio, ii. q. vii. & in c. felicis, de pœn. lib. vi. & uide tex. in c. in nouo, xxi. di. & uide tex. i. l. i. §. hi quib. ff. de le. iii. qui dicit, quod idē est effectus uicegerentis, & eius, cuius uice aliquid geritur, & uide Bar. in l. i. de tu. & cu. da. ab his, ubi examinat an uices gerens possit omnia facere, quæ potest suus principalis? Et an uices gerens obliget principalem, pro quo gerit, pro gestis pro se uide gl. Iust. de Attil. tuto. §. postliminij, in fi.
c ¶ Rebellis. Adde quis dicatur rebellis? Pau. de Cast. cons. xxxiiii.
¶ Circa hoc qui dicantur rebelles, dicas q̄d ille dicitur rebellis, qui est in obediēs principi hñti iustū principatum circa concernentia prosperitatem status, aut psonæ principis, ut per Bar. in extra. ad repri. & in extraua. quoniam nuper, in uer. rebelles, & in tenore pñtium, ubi ēt ponit q̄d differat rebellis à perduelli. & crimē rebellionis à crimine perduellionis, & uide gl. in uer. rebellionibus, in c. ea quæ, de sta. mo. & quæ differentia sit inter rebellem, & inobediētem simpliciter? vide quæ no. in c. inter quatuor, de ma. & obe. Et adde, quod qui non vult obedire officiali Principis propter ipsū Principem, potest dici rebellis, secus si non vult obedire propter ipsum officialem, ut no. uoluit Bar. in l. hostes, ff. de capti. ubi dixit, q̄d qui non vult obedire officiali Papæ, uel imperatoris, uel ecclesię, uel recognoscentis dominium ab eis, dicitur esse rebellis Papæ, vel imperatoris, non tantum illius, qui principatum ab illis recognoscit. Et adde quod rebellis prouocat in senedum iram, & vindictam principis, sed ipsius Dei, ut no. uoluit Bal. in l. i. in vi. col. in ver. v. oppono. C. de ser. fu. & propterea dicebat Cyn. in l. i. C. de nat. li. quem sequitur Bal. in auth. habita, in iii. col. in uer. ii. no. C. ne fil. pro pa. q̄d rebellibus non dēt ius reddi. Et adde q̄d rebellis potest ubiq. locorum conueniri pro debitis contractis ante rebellionē in proprio domicilio, ut no. Do. in l. ii. in §. legatis, ff. de iu. Et adde quòd rebellium arma, & insignia sunt delenda ubicunque per ciuitatem reperiuntur, l. eorum qui, ff. de pę. & uide Ro. in fing. suis, quæ habentur per alphabetum, in uer. rebellis, & in uer. arma, & tene menti, quod qnis cogitur indicare rebellem sub pœna relegationis l. Metrodorum, ff. de pœnis, & adde quod rebelles principis perdunt non solum priuilegia, sed etiam cōsuetudines priuilegiatas, ut no. uoluit Bal. in ti. de pa. Constan. in §. nos Romanorum, in 3. col. in uer. & no. hic expressum. imo rebellium consuetudines, & statuta nō valent, ut no. Bal. in l. ii. C. quemad. testa. ape. circa me. Et an ubi fit mentio de rebellib. intelligatur tam de præsentib. quam de futuris, uide Ang. in consil. suo. ccxxv. quod inc. them. & tene menti, quod dixit Bal. in l. nihil, C. de manu. uindi. quod semel condemnatus pro rebelle non potest amplius condemnari pro rebelle. An. Fran.
¶ Rebellis. Vide alium significatum per episcopum Alexandrinum in c. fi. xxxviii. di. uide Ang. in l. ii. §. fi. ff. de iu. & Bal. in l. si uero, §. qui ergo, de te. mili. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a tinens ad iurisdictionem suam,[a] quod tene menti.† Sed ē du-
7 bium not.nunquid indistincte ciuitas,cui præsit eps, seu diœ-
cesis sua,possit subiici interdicto propter factū Epi? Tancre. p
istam literam tenet,q sic.nam negari non pt,q in ciuitas perti-
neat ad iurisdictionem epi in spiritualibus.Idem vult Arch. in
c.ii snia,de sen.excom.lib.6.adducens illū tex.& dicit, q Ho.
hic accedit ad opi.Tancre.sed Vinc.intellexit istum tex. de ter
ra ptinente ad mēsam epi dicens,q nisi sic ptineat nō dēt ex
facto epi subiici interdicto,& pro hac opin.quæ mihi placet,
posset induci iste tex.ibi,terra illius.nam ciuitas non est epi,li
cet ibi habeat iurisdictionem spiritualē,sed dicitur dñi tēpora
lis,ad hoc bo.tex.in c.1.de postu.præla.iūcta gl.facit etiam ver
bū,specialiter,positū in fi.tex.qđ innuit ut tex intelligat d terra
spāliter ptinēte ad iurisdictionem Epi.i.i quaEps hēt iurisdictio
nē temporalē,non tū propter delictū domini terræ potest ter-
ra subiici interdicto,vt inf.de spon.c.non est.& uide quod no.
3 1.q.4.in sum.& 24.q.3 in sum.vbi bo.glo.& hæc no.† In glos.
3.in fi No.sing.istam gl.ex qua habes casum, in quo Papa pōt
ligari a simplici sacerdote,cum.filli se subiicit in confessionis
b actu,[b] & idem no.glo.in c.nemo.9.q.3.& colligit illud arg.gl.
ex tex.hoc modo,nam quemadmodum delegatus est maior
Episcopo,quia representat personam Papę delegantis,& ratio
nē huius delegationis potest Epm ligare,vt in tex. ita & sacer-
dos,cui Papa cōfitetur.cum gerat uices Dei,& Papa p tūc sit
psona priuata,sacerdos dī maior,& vice Dei pt illum ligare,
p hoc.si sacerdos,de offi.ord,& tex.in l.est receptū.ff.de iur.
om.iudi. vbi text.dicit,q si maior iudex subiicit se minori,pōt
9 ab illo iudicari.† Et no.ex ist's gl.ar. q Papa tenetur confiteri
peccata sua vni sacerdoti,quem ipse elegerit, vnde electio per
tinet ad eum,quia non reperitur eo maior.Et idē tenet Host.i
sum.in titu.de pœ.& remi §.cui confitendum,ver.cui Papa.&
q teneatur confiteri,tenet etiam Io.And.i c.significasti,de fo.
comp.& ibi pleniùs dico.In glo.in ver.cōpelli,in fi Sol.glos.vt
ibi no.in gl.Specialiter.& pro pleniori dicto huius gl.& limi-
tatione ad istum tex.vide c.2.inf.eo.tit.lib.6.

ADDITIONES.

a ¶ Ad iurisdictionem suam.Adde posse etiam ferri in populum pro delicto domini eorū secularis,no.Car.per tex.ibi in cle.1.§.terra.q.4.de pæ.Et qđ si sunt duo domini,quorum vnus tantùm deliquit:dic, q tunc non potest ferri,nisi terra sit diuisa,ut ibidem per eum,q.pe. Zac.

¶ Circa hoc an ex delicto domini possit ciuitas,vel castrum subiici interdicto?vide quæ ple.tra.in c.non est,de sponsa.ubi conluditur q fic, & qđ ex alieno delicto quis puniatur?vide per Arch.in c.1.de iniu.lib.6, & q no. 1.q.4.in sum.& ple.22.q.3.per totum.& quę habentur in l.sancimus,C.de pœ.& ple.no.per Bal.in l.emancipatum.§.sed si pater.ff.de sent.& per Bar. in l.eum qui.ff.de interd.& rele.& habetur per gl.Cy.& Sal.in l.2.C.de libe.& eorum li.& ple.per Alb.de Ro.in rub.C.ne fil. pro pa. & generaliter de materia interdicti,uide quę habētur in c.permittimus.de sent.excom.& in c.cum in partibus,de ver.sig.& an c.fi sententia,& in c.alma mater.de sen. exc.lib.6.& ple.per Io.Cal.in suo tract.de eccl.interd.Et adde,quòd q dat causam interd cto ciuitatis,uel castri,tenetur ad interesse omnibus, qui ex eo interdicto lædantur,ut per gl.in c.fi canonici,& ibi etiā per Archidiac. de off.ord.lib.6. Ant.Fran.

b ¶ Confessionis actu. Vide quæ late tradit Do.Fel.in c.1.in 4.fal.de const.ubi plenè de potestate Papæ & per Deci.in c.ecclesiæ S.Mariæ, colum.9.eod.ti tu. Seb.Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Successio in beneficijs an habeat locum.*
2 *Beneficium,quod potest uacare per renunciationem,potest conferri certæ personæ.& ratio est,quia cessat totum captandæ mortis.*
3 *Data in literis ad beneficia attenditur, si secundæ non faciunt mentionem de primis.*
Obliuio cadit etiam in Papam.
4 *Renunciatio beneficij non debet,nec potest fieri hoc pacto, ut conferatur certæ personæ.*
Simonia an committatur per illum,qui renunciat ben.ficio cum animo,licet tacito,ut illud conferatur certę personæ?
Simoniam mentalem committit canonicus, qui principaliter uadit ad officium propter destributiones quotidianas.
5 *Multa sunt prohibita,quia simoniaca,& multa sunt simoniaca, quia prohibita.*
Simonia cadit in beneficijs non de iure diuino,sed ex prohibitione ecclesiastica.
6 *Genus quod non potest uerificari nisi in una specie,erit potius species,quàm genus.*
Species an derogat generi?numero 7.
8 *Litera ad beneficia dicuntur priuilegium,id est,beneficium Principis.*

CAP. XII.

Si primus impetrauit primam dignitatem

Ex parte. in ecclesia vacaturam, secundus impetrauit certam dignitatem ipsius ecclesiæ cum vacaret, & ista postea vacat,primo,non secundo debetur.& est no. decisio. Primò ponitur partis conquestio.secundo prouisio,ibi,quoniam, Casus lit.Quidam clericus. N. nomine impetrauit literas ad Epm Conuentrensem,vt Archidiaconatū,quem in ecclesia ip siùs primò vacare cōtingeret,assignaret eidem, literis istis præ sentatis quidā alius.N.nomine,literas alias ad Eboracen. Archiepiscopū impetrauit sub hac forma vt si auūculus eius Archidiaconatum,quē habebat in ecclesia Conuentren. omitti no dimittere vellet,ipsum assignaret eidem, nulla prioribus literis habita mētione:Epūs Conuentren hoc intellecto signi ficauit negotium dño Papæ per eūdē.N.super negotio isto scribit Papa Archiepō,& Epo pdictis dicēs,q si memor fuisset p pdicto N.scripsisse,p aduersario suo nullas lras direxisset,vnde mādat eidē,quatenus pfato.N.Archidiaconatum ipsius ecclesiæ,si vacat,assignet n obstātib.literis posteriùs impetratis.B. No.1.q pt dari gra ad Archidiaconatū primo vacaturū.Scias no.q ī eadē ecclia plures Archidiaconatus,vt hic etiā,
1 & idē no. in c quoniā Abbas.i gl.j.eo.tit.† Tertiò no.q in col lateralibus admittitur successio in beneficijs,nam vt videtis hic nepos pt habere bñficium sui auunculi,non ratione successionis,sed ratione renunciationis,idem habetur in c. accedens,de accus.& in c.1.de arbi Quid autem in ascendentibus,& descendentibus?dic vt videtur in c.ad extirpandas de fil.presbyt.
2 † No.4.practicam bonam impetrandi beneficium vacaturum per renunciationem etiā certæ personæ.possum ergo impetrare gratiā q si Titius vult renunciare beneficio suo,q mihi sic renūtiatū conferatur,& no.q hoc admittitur ēt inter consanguineos.† Itē no.q in literis ad beneficia fiamus datæ.[a] vide
3 a cundæ ppter mutationem subreptitia non facientes mentionē de prioribus.Et no.bi,si memores fuissemus,q Papa quęlibet sub
4 lato 23 dist.c.præterea.† In glo.iunge hic gl.2.& no.ex vtraque gl.iunctis tex.q volens licitè renunciare beneficio suo nō dēt d
b ducere in pactum,vt conferatur certæ persone,[b] sed dēt pure, & sponte renunciare in manibus superioris. si ēt apponeretur pactū,non valeret renūciatio,nec collatio alteri facta, de quo vide quod no.gl.i.q.1.c.ordinationes,& c.cum vniuersi,in fi.de rer.pmu.Si ēt non apponitur pactum, tū renuncians i animo gerit,vt conferatur certæ personæ, & alias non renunciasset, nunquid cōmittatur simonia?Gl.hic instat,& vī tandem concludere,q non.& clarius hoc tenet gl.in d.c.ordinationes.dicit tū,q peccat iste qui ex affectu carnalitatis inducitur ad renunciandum.Item dic,q vbi committitur mentalis simonia, non tenetur qs renunciare sic adepta,seu habita, sed tenetur
5 Deo satisfacere per penitētiam solam,tex.est sing.in c.vltima de sim.& eadē qō est de canonico,qui vadit ad officium principaliter pp distributiones quotidianas, nā cōmittit simoniā mentalem,vt no.gl.in c.vnico,de cle.non resi.li.vi.† Et no.gl. in eo,quod distinguit inter prohibita,quia simoniaca, & inter simoniaca,quia ,phibita,& similem gl.habes in c.cum pridē, de pac.& 1.q.3.c.saluator.& no.gl.in eo qđ sentit,q in bñficijs cadit simonia non de iure diuino, sed ex prohibitione ecclesiæ. In contrarium tamē facit multum i.q.iii.c.ex multa,& plenè materiam examinaui in repe.§.qui verò. in c. extirpandæ.
6 de præb.& vide 100.di.c.nouit,vbi tex.loqtur de Papa.in gl.fi. ibi,† Sed hic veritate inspecta speciales sunt. Signa gl.& tene eā menti,ex qua habes ēt notare,quod dispositio nō dr ēgnalis,
c sed ,specialis,[c] licèt ꝓphēdat plura loca,seu plura subiecta,dum mō veniat purificāda i vna re tū,licet.n.hic mādaret purificare de primo Archidiaconatu vacaturo,tū gra veniebat purificanda i vno Archidiaconatu,& nō in pluribus,& iō veritate ispe cta,hæc gra est potius ,specialis,q ēgnalis,tunc enim dispositio dr ēgnalis,cum verificatur in toto gne, & comprehendit in se quamlibet speciem contentam sub genere,vt puta,si lego vni oēs seruos meos,& alteri lego certū seruū,tūc ipēs derogat generi,l.vxorē,ff.de leg.3.plenè no.in l.quæsitū,i fi.ff.de fūn.inst. sed vbi vtraq; dispositio solum venit verificanda in certa specie,licet altera sit magis generalis quo ad verba,nō habet locū illa regula,species derogat generi,ad hoc,tex. no.in l. si dominus,ff.de leg.1.& l.si hīs.ff.de opt lega.vbi dicitur, quòd si vni fuit legatus certus seruus quem elegerit,poterit eligere illum seruum,qui fuit alteri ,specialiter legatus, & per concursum iaciunt sibi partes,nam ,m legatum veniebat purificandū solū in vno seruo,ideo non potest dici legatum gnis, quod clarius attingit Bart.& plenius in d.l.quæsitum.& alibi.i.in d.li domino.per hanc rationem notāter dixit,qđ si Papa scribat pro vno beneficio in tota diœcesi, fi vacat beneficium in ecclesia, prefertur primus,& non secūdus,quia vtraque gra ē ,specialis per

ADDITIONES.

a ¶ Datæ.Adde Old.consi.168.
b ¶ Certæ personæ.Adde illum post gl.mag.in ver.ex consensu.in c.cum inter R.& quod ibi posui in apost.ad ipsum,sup.de elec.& Car.in cle.1.& ibi bo.tex.inf.de rer.permu. Zac.
c ¶ Specialis.Vide tex.ubi Alexā.& Are.in l.1.& 2.ff.de liber.& posthu.& qđ no.Are.per illum tex.in l.1.§.creditum.ff.si cer.pet.& quæ notantur in l. §.nunciatio.ff.de oper.no.nuo. Seb.Sapia.

2 per prædicta,& est tex.apertissimus hic,cujus intellectū clarè habes vltra alios per predicta.& hunc intellectū gl.tenuerūt Inn.Host.hic.sed Ian.de Oblongia,ut refert Io.An.hic ponebat aliā lecturam, intelligēdo,q utraq.gra erat hic priuilegiū, unde non sumus hic in materia rescriptorū,sed in materia priuilegiorū,quasi uelit dicere,q ,m priuilegium speciale non derogat primo generali,licet secus sit in rescriptis,ut in c.1.de
7 resc.† No.duo ex hac lectura.primo ipsum principale dictū, q in priuilegijs species non derogat generi ꝑcedenti. de quo
8 plenius dixi in c.cū ordinē,& in c.i.de rescr.& dic ut ibi.† Secūdò no.ex hac lectura,q gra ad beneficia cōsequenda pōt dici priuilegiū,& fortiē potius naturā priuilegij,q̄ simplicis rescripti,q intellige capiēdo priuilegia pro beneficijs Principis, iuxta no.in c.olim,de uerb.sig per Io.An.& p Bar.in l.fi.ff.de consti.prin. prima tamen lec.notabilior est Et in fi.gl. dic, qđ imo statur datæ in literis impetratis ad beneficia,ut in c.cum cui,de præb.lib.6.& in c.tibi.de rescri.eo.lib.

ADDITIO.

1 Tex.apertissimus. Ita etiam hunc tex.ponderauit D.Abb.in c. pastoralis.§. quoniam.sup.de resc. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus cui sua certa forma,uel simpliciter fuit causa commissa,debet admittere legitimas exceptiones parti competentes.*
2 *Exceptiones minus legitimas non tenetur admittere iudex siue sit ordinarius,siue delegatus.*
3 *Iudex debet procedere secundum æquitatem a iure informatam, non autem debet spreta forma iuris æquitatem amplecti.*
4 *Princeps potest tollere omnes exceptiones per suum rescriptum, tamen non præsumitur hoc uelle facere,nu.5.*
5 *Exceptiones sublatæ per rescriptum Principis,an comprehendat omnes exceptiones tam dilatorias,quàm peremptorias.*
6 *Exceptiones si per statutum non possint opponi contra instrumentū publicum,poterit opponi illa,quod non sit publicum, idem si contra sententiam,secus si statutum tollat defensiones.*
Statutum tollens exceptiones,non tollit officium iudicis.
7 *Rescriptum siue priuilegium concessum contra communem stylum, & contra consuetudinem Principis præsumitur falsum.*

CAP. XIII.

Vbi contraria uoluntas Papæ nō apparet,

Ex parte. delegatus iuris formam seruare debet, & rationabiles exceptiones admittere.uel aliter & sic.Si simpliciter rescribit delegato certa forma expressa, debet nihilominus exceptiones rationabiles admittere.quamquam de eis nihil dicatur in rescripto.Diuiditur. Nam primò ponitur decisa quæstio.Secūdo solutio,ibi,quæstioni.Tertiò,ibi,nisi.Quar tò quædam potestatio,ibi,quod nec. Casus lit. Dñs Papa cōmisit cām sub certa forma,quærebatur utrū iudex ille ita seq debeat formā sibi datā,q exceptiones legitimas nō admittat?Respondet Papa,q licet delegatus sequi debet formam si bi datam,tamen exceptiones admittere debet, & ,m equitatē in causa procedere, nisi exprimatur in literis, q nullæ de-
2 beant exceptiones admitti,q non credit,nec ipsum,nec ante cessores ipsius expressisse.B.† No.i.q expressio certę formę in rescripto non arctat præcisè delegatū,ut nihil audeat ꝑter eā tam forma imo si rōnabiliter excipit ꝑ actorē, tenet exceptionē admittere.Ex quo infert,q Papa delegando cām simpliciter,nō tēdit tollere exceptiones rōnabiles parti ꝑtētes, de
3 bet ergo delegatus ꝓcedere ad instar ordinarij.† No.2.ex hoc, & ex tex.q exceptiones minus rōnabiles[a] nō dēt iudex etiā delegatus admittere, unde iudici data est facultas discernēdi inter exceptiones,& cōprimendi,uel repellendi minus rationabiles,ad hoc uide,qđ ēt no.Inno.in c.post electionem,in fi. de concef.præb.ubi notanter dicit,qđ licet exceptio sit legitima in se,tamen si iudex uehementer præsumit eā opponi
4 ad dilatandi iudicium,& eam non esse ueram,potest,& debet eam non admittere, [b] nec dēt curare de appellatione partis, quia appellatio nō iustificatur,nisi probetur ueritas exceptionis,ut in c.interposita.de ap.† No.3 ibi,iuris æquitatem,q iudex dēt procedere ,m æquitatē [c] a iure tū informatam.q dr iudicem habere æquitatem pre oculis,ut in c.fi.de transa.& l. placuit.C.de iud.& in l.quod si Epheli,ff.de eo quod cer.lo.
5 debet intelligi de æquitate a iure informata,[d] ut hic, quia iudex non debet esse clementior lege,ut in Aut.de iud.§.oportet,q est contra illos,qui dīt se amplecti æquitatē spreta iuris forma. illa.n.nō pōt dici æquitas,sed iniquitas , quia deuiat ab eo,qđ iustū,& æquum est,cum lex sit fundata super ratione,& æquitate.i.dist.c.consuetudo,& d.l.placuit, & in c.erit autem lex.

4 4.dist.† Item no.q Princeps potest in rescripto tollere omnes exceptiones.non tamen præsumitur hoc uelle facere, ut hic in fi.& in l.quoties,C.de preci.Imp.offe.& inf.latius subiicia
5 † In gl.2.in fi.No.istā glo.sing. quia facit ad multa. & primò si Princeps in rescripto, uel statuto dicit nullam exceptionē in aliquo facto debere admitti, ut intelligatur de exceptione
e minus rationabili,[e] non autē de legitimis,[f] & rōnabilibus,&
f pro hoc dicto glo.facit,quia non est uerisimile,qđ Princeps p uerba generalia uelit tollere iuris obseruantiā, maxime cum tanto ꝓiudicio priuati,ar.in l.si qñ.C. de inoffi.test.& in c.ecclesia.de elect.nisi in aliquo exceptio spāliter tollatur, nā tūc non dēt admitti,ēt si sit in se rōnabilis, idem dicit Io.And.in hoc ultimo,si exprimūtur aliquæ specialiter exceptiones cō similes,& subiicitur clausula generalis,nam tunc omnes exceptiones consimiles expressis uīr sublatę,ut in c.qui ad agēdum,de procu.li.6.& quod no.in §.quęsitum,alle. in glo. sed Gul.Na.resistit primo dicto glo.dicens,qđ ex quo simp'r, & generaliter tolluntur exceptiones,debet ēt intelligi de legitimis,& de rationabilibus,quia q totū dicit, nihil excludit.17. dist.si Romanorum,l.Iulianus.de leg.3. Host. capit mediam uiam,ut per illam generalitatem intelligantur remotæ exceptiones moratoriæ, seu dilatoriæ: nō autem peremptoriæ,q̄ sūt maioris ꝓiudicij,& quas Princeps de facili n tollit,d.l.quo
g ties.D.Ant.dicit,q si Imperator uult solū tollere dilatorias,[g] ualet rescriptū,d.l.quoties.sed si uult extēdere rescriptū ad peremptorias,n ualet rescriptū,nisi aliter appareat de intētione mādātis,p d.l.quoties.& qa uerba sūt gnalia,dēt super hoc ꝓ suli Princeps,arg.c. sanè.li i.sup.c. Ego latius dicerē sic,q aut Princeps remouet exceptiones oēs in casu, in quo remouere non pōt,ut qa gnaliter intelligedo excluderētur defensiones, quæ sunt de iure gētium,& tūc in dubio uerba gnalia dēnt intelligi de exceptionib.minus rōnabilibus.ut sic rescriptum re cipiat interpretationem ,m potestatē mandantis,ad hoc ele. pastoralis de re iud.c.a nobis.inf.de sent excom. facit c.2.de constitu.lib.6.& in hoc casu pōt saluari ista glo. Aut sumus i casu,in quo princeps pōt tollere exceptiones,ut qa sūnt de iure positiuo inductæ,ut exceptio ꝑscriptionis,rei iudicatæ,& similes,& tūc puto q uerba generalia debēt generaliter intelligi,p l.i.ff.quod ui aut clam,& p istum tex.qui apertè hoc probat non cauillando literā.In hoc tñ aduertendū est post Bar. in d.l.1.§.& parui,q aut rescriptum,& statutum in tollēdo ex ceptionem fundat se ꝰper aliqua qualitate, & tunc admittū
6 tur oēs exceptiones detrahentes illi qualitati,ꝰper quia dispositio fundatur.† Exēplum,dicit statutum, q nulla exceptio admittatur ꝰ instrumētū publicū, certè possum opponere oēm exceptionem,p quam infero instrumētum non esse publicū, quia tunc ratio dispositionis cessat. & ideo alibi dixit gl.fi.in cle.unica,de sepul.& fru.q si per statutum tollitur ois exceptio nullitatis contra sniam,possūm nihilominus opponere, q sententia fuit lata a iudice non suo,nam per hoc infero, q non est sentētia,ut in c.at si clerici,de iudi.Item hoc probatur in d.l.i iuncta glo.ff.quod uiaut clam.In super scias,qđ si statutum simp'r tollit exceptiones,potest nihilominus reus im
h plorare officium iudicis,[h] si habet aliquam exceptionem rōnabilem contra personam actoris,quia officium iudicis supplet,ubi subest equitas naturalis,quia pp rigorem tollitur pars ti facultas excipiendi,ut in l planè,ff.de peti.hær. & notanter uoluit Bar.in d.l.1.hoc uerū,nisi statutum dicat,qđ nulla de-
i fensio[i] admittatur,quia uerbū,defensio,est magis latum,quā uerbum,exceptio,& hoc casu nō est aliquod remedium,nisi ut pars soluat,sed postea poterit repetere, ex quo habebat ex

ceptionem

ADDITIONES.

a ¶ Minus rationabiles. Adde Abba.consi.34 Per.de Anc.consi.200.
b ¶ Admittere.Facit simile quod uoluit Bar.in l.Lucius,ff.de his,qui no.infa. Andr.Bar.
c ¶ Aequitatem. Vide pulchrè per Aret.in l.seruum. §. sequitur, in 3.no.ff.de uer.obl.& no.q qñ rigor est in specie,equitas i genere,prefertur equitas rigori l.i.ff.de usuca.l.naturaliter.cum seq.ff.de cond.ind.
d ¶ Aequitate a iure informata. Adde quid possit facere iudex,qui debet cognoscere de æquitate,Ro.consi.149.
e ¶ Minus rationabili. Vide quod dixit Bar.in l.omnes populi.ff.de iust. & iu. qñ statutum tollit appellationem,uide eundem in l.1.§.& parui,q ui aut clam.in l.1.§.interdum,ff.a quib.appell.non licet, uide de ēt. in c.licet,de ele.& c.item cum quis,de rest.spol.And.Bar.
f ¶ Non aūt de legitimis. Adde Ro.consi.12.& 46.Ale.consi.95.& 118. 1.lib.
g ¶ Dilatorias. Adde Ale.consi.99.4.lib.
h ¶ Officium iudicis. Adde Ro.consi.9.
¶ Adde Lanf.de Ori.in c.quoniā contra falsam.§.exceptiones,i prin.uer. ubi autem actori,ibi,officium iudicis,& ibi in add. Celsi.inf.de prob.& Hip.de Marsi.sing.88.in c.stante stat.quod contra. Zac.
i ¶ Defensio. Adde quod Cęp.consi.64.dicit q statutum denegans audientiā, uel defensionem,non tollit appellationem ab actu iudiciario.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ceptionem legitimã, qua uetante statuto nõ poterat uti, arg. in c. debitores, de iureiu. & uoluit Bar. in d.l. 1. quod est ualde notandum. & prædictis in aliquibus accedit Io. And. in addi. Spe. in titu. de sen. §. ut autem, post princ. prædicta procedunt, ubi statutum, seu lex tollit exceptiones, quia tunc constat de
7 uoluntate statuẽtis per prædicta. † Sed ubi princeps in rescripto suo tolleret, dic quod prima fronte rescriptum præsumitur falsum, quia contra uoluntatem principis, ut patet hic in fi. c. & in l. quoties, præall. unde alibi dixit gl. no. ꝙ si priuilegium conceditur contra communem stylum priuilegiorũ, & contra consuetudinem principis, præsumitur falsum. unde debet expectari secunda iussio principis, ad hoc uide bonum text. iuncta glo. fi. in c. cãm quæ, il 2. infra de testibus. & facit tex. in c quod super, de fi. instr. In glo fi. in fi. in illa lege præcipitur, ut unusquisque sequatur originem patris, nec ulla pro more prouinciæ referri finatur exceptio. Vinc. soluit, ut sup. in glo. quia ibi non habebat locum excusatio, & sic non tollit ibi ius rationabilem exceptionem.

SVMMARIVM.

1 *Delegatio facta dignitati non expresso nomine proprio transit in successorem. nu. 8. nec requiritur noua præsentatio rescripti siue commissionis nu. 3 etiam re integra. nu. 4 7.*
2 *Iudex potest prafigere terminum partibus absque citatione.*
3 *Monitio iudicis habet uim trinæ citationis.*
4 *Dignitas non uariatur per mutationem personæ.*
5 *Iudices plures si sunt dati cum clausula, si non omnes, &c. potest unus sine alio facere, secus si non est apposita, quia non potest etiam mortuo collega.*
6 *Clausula, quod si non omnes, quid importet?*
7 *Intellectus ad l. annua. §. 1. ff. de annu. leg. ubi uersiunde aduerte.*
8 *Dispositio an censeatur realis ex eo, quod sit facta expresso nomine dignitatis tantum, uel an censeatur personalis ex eo, quia sit facta expresso nomine proprio, uel expresso tam nomine dignitatis, quam nomine proprio? & nu. 6.*
9 *Delegatus, cui est commissa causa sub nomine dignitatis, si remota illa dignitate trãseat ad aliam, an ipse cognoscat causam, uel successor? & id si talis delegatus moriatur? nu. 10. 14.*
11 *Vicarius Episcopi habet ordinariam, & non delegatam iurisdictionem.*
12 *Delegatio facta alicui expresso duplici nomine appellatiuo, & nomine proprio, an sit realis, an personalis?*
Capellania non est capax delegationis.
13 *Delegatio si est facta alicui sub duplici nomine dignitatis, & illo mortuo duo succedant ad illas dignitates, illi duo succedent etiam in causa.*
15 *Promittens dare scachum mattum cum pedona, an satisfaciat, si dabit cum pedona facta regina?*

CAP. XIIII.

1 Quoniam † Delegatio [a] facta dignitati non expres
2 so nõe personę transit in successorem. Prima pars narrat factũ. Secunda illud approbat, ibi, Nos. & pone casum literalem, ut in gl. i. & est famosum c. & multum
2 allegat. Casus lit. ponitur hic per Ber. in gl. i. †No. ꝙ iudex põt præfigere terminum partibus ad agendum absq. eo, ꝙ citet per nũcium, quinimo fortior est ipsa requisitio facta per iudi
b cem, quia monitio a iudice facta hẽt uim trinæ citationis, [b] ut est tex. no. fm cõem intellectum in l. 2. C. quomodo, & qñ iudex. quem intellectum sequitur gl. no. in c. consuluit. inf. eod.
3 in uersi. post terminum, & idem gl. d.l. 2. ibi, porrecto, † ꝙ ubi moritur delegatus, cui facta fuerat commissio expresso nomine dignitatis, debet rescriptum de nouo præsentari successori, ar. in l. mutari, & quod ibi no. ff. de procu. hoc tamen nõ puto necessarium, quia substitutus iudici præmortuo per omnia
c censetur eodem iure cum defuncto, [c] & debet causam assumere in terminis suis, ut l. mortuo. ff. de iud. & in l. properãdum, C. e. nam dignitas non uariatur per mutationem personæ, ut in c. fi gratiosę. de rescri. lib. 6. No. ꝙ delegatio quandoque fit expresso nomine appellatiuo, ut est nomen dignitatis, & est nomen propriũ ꝗtum ad propositum nostrũ id, ꝙ comprehẽdit unum corpus, seu unum ens, ut Petrus: nomen uero appellatiuũ comprehendit in se plura, & habet se quandoq. ut genus, uel ut species, ad cõprehensa, ut animal, homo, Epus, Ab
4 bas. † Itẽ no. [d] ꝙ si delegatio fiat alicui sub nomine appellatiuo
d tali, qui habet successorem, delegatio transit ad successorẽ, [e]
e etiam re integra, secus si fiat expresso nomine proprio tãtum, qua (vt prædixi) nomen proprium denotat solum unum corpus, ideo illo extincto extinguitur iurisdictio. Item no. ꝙ dispositio quandoque est realis, quandoque est personalis, & dicitur realis, quando est contempta dignitas personæ, que trãsit in successorem, & in dubio uidetur contemplata, si dispositio est fundata super nomine dignitatis. quandoque est persona-
nalis, si quando est fundata super persona, & in dubio ut fundata super persona, si est concepta sub nomine proprio, & ad hoc quotidie allegatur iste tex. Item no. ꝙ substitutus in dignitate, uidetur substitutus in omnibus appendiciis, & accessoriis
5 ad dignitatem. † In glo. i. in fi. Ex hac gl. habes duos modos intelligendi tex & secundus modus melius congruit literæ, in qua solũ dicitur. ꝙ Abbas Leicestrię citauit, unde intelligę, ꝙ citauit mortuo collega suo, quod potuit facere uirtute clausulę illius, quod si non omnes, de quo in c. sciscitatus. sup. de rescr. Si autem non fuisset apposita illa clausula, non potest unus sine altero procedere, & si alter sit mortuus, in c. uno de legatorum. inf. e. Potest & tertiò intelligi, ꝙ licet causa fuerit commissa duobus, potest tamen unus solus interloqui de cõparendo etiam collega superstite, ut gl. uoluit no. in l. Pompo
nius, alias incipit, si uni. ff. de re iud. contrarium tamen tenet ibi Bar. & uerius. pro quo facit tex. in c. prudentiã, & in c. cãm. inf. eo. nam nullum actum iurisdictionalem põt alter sine al
f tero [f] exercere, ex quo sunt delegati simpliciter dati, ut in iunbus præall. & hoc satis tacitè uoluit ista gl. cum sequen. in eo, ꝙ ad ualiditatem citationis ponderat, ꝙ illa clausula, ꝙ si nõ
6 omnes, fuerat apposita, & hoc bene no. † Et no. ex isto intellectu & gl. seq. singularem intellectum illius clausulę, ꝙ si nõn omnes, ut durante impedimento possit alter solus procedere cũ collega, sicut fecit iste Abbas, qui admisit substitutũ colle
g gæ, [g] secus dic in clausula hodie usitata, vt vnus, vel alter &c. de qua dic, ut leg. & no. in c. cum plures. inf. eo. lib. 6. In gl. 3. diuide hanc gl. in quatuor partes. in prima format unam quæstionem, deinde format duas oppositiones, postmodum aliã quæstionem. secunda ibi, sed uidetur quod idẽ. Tertia ibi, sed
7 uidetur quod etiam. Quarta, ibi, sed pone. † Redeo ad primã, & quæro declarando glo. quæ est ratio, ꝙ delegatio facta expresso nomine appellatiuo, seu dignitatis, transit in successo
h rem [h] etiam re integra, secus est in delegatione facta expresso nomine proprio? nam illa expirat per mortem delegati, nec transit ad successorem, seu hæredem, ut in c. uno delegatorum. inf. e. Sol. dicit hæc gl. in 1 parte in effectu, quod cum exprimitur nomen dignitatis, commissio uidetur facta in dignitate, quæ non moritur, nec alteratur ex mutatione præsidentium. 1 1. q. 1. c. liberti. & in c. fi gratiosæ, de rescri. lib. 6. sed quando fuit expressum nomen proprium, tunc delegatio est facta personæ, quæ quidem est corruptibilis, unde persona mortua, extinguitur iurisdictio tanquam accessoria ad personam, ut in reg. accessorium, de regu. iur. in 6. & hoc est quod uoluit dicere glo. dum dicit, ꝙ individua quotidie pereunt, nam sumitur hic individuum pro corpore animato, & terrestri, & dicitur individuum, quia stante uita non potest diuidi, nã si homo diuideretur in duas partes, desineret esse homo, quia homo componitur ex anima, & corpore, ut in c. in quadam, de celeb. miss. non autem intelligas de animalibus, aut de angelis, nam animę sunt individuæ, & tamen non corrũpuntur. Contra hoc opp. capiendo secundam partem gl. & uidetur, quod idem sit dicendum, ubi exprimitur nomen appellatiuum tantum, nam quando fit commissio alicui existẽti in dignitate, semper dignitas restringitur p demõstrationẽ aliquam, ut si dicatur, cõmitto causam Epo Senen. nã illud verbũ, Senesi, restringit illud appellatiuũ Episcopo, ita ꝙ nõ possit intelligi nisi de uno Episcopo, quia unus est Episcopus Senensis, & non plures, ergo perinde est, ac si fuisset expressum nomen proprium tantum, nam ob hoc nomen appellatiuum differt a proprio, nam proprium nomen est illud, qd̃ conuenit uni soli, & comprehendit unũ corpus tantum, nomen uero appellatiuum conuenit pluribus, ꝙ comprehẽdit plura, & habet se quandoq. vt genus, quandoq; vt species ad cõprehensa, ut si dico, animal, cõprehẽdit in se omnes species simul, vt hominẽ, equũ, bouem, & similes; vel si dico, homo, comprehendit in se omnia individua simul, vt Titium, Sempronium &c. ita ad propositum si dico, Episcopus, cõprehendit simul non magis istum, ꝙ alium Epm. conuenit. n. pluribus, nec ex significato suo restringitur ad certam personam, ergo si profertur nomen appellatiuum, seu nomen dignitatis quod idem est, cũ illa restrictione, uidetur ꝙ habeat instar nominis proprij, ex quo solùm conuenit vni. Sol. dicit gl. in ef
fectu, ꝙ licet proferatur nomen appellatiuũ cũ illa restrictione, non tamen est nomen proprium, sed est appellatiuum singulare, sicut Phœnix, vult dicere ꝙ non desinit esse appellatiuũ propter restrictionem, sed est singulare, quia comprehendit eodem tempore vnũ duntaxat, & propter hoc appellatur singulare, quasi singulariter designatũ, sed est appellatiuũ, qa licet eodem tempore non comprehendat nisi vnum propter restrictionem, tamen successiuè comprehendit plures, quia si dico, Senẽsis Epus, non minus comprehẽdit successorem, quã presentem, & ideo est appellatiuũ; sed si dico, Petrus Io. &c. eodem tpe, & successiuè, non comprehendit nisi vnum corpus certum, & determinatum, unde si moritur, & uocet alius eodem nõe, non tamen est ille Pet. Io. sed Epus Senensis sem per est idem, sicut idem est populus, licet individua quotidie mutentur, vt in l. proponebatur. ff. de iud. & ex hoc habes solutum hoc contrariũ. Non ob si dicas, patia esse, vt aliquid exprimatur nominatim, vel p circũlocutionem, vt l. nominatim. ff. de lib. & posth. & no. in c. in Lateranen. de preb. nam dico, ꝙ quo ad certi hcandam personam, illa æquipollent, sed quo ēt ad significatum dispositionis quandoque differũt, quia noia appellatiua faciunt dispositionem realem, sed propria personalem, vt hic, & no. in l. & quia. ff. de iur. om. iud. & in l. cẽtesimus. ff. de ver. obl. & in c. cũ gratiosæ, de rescr. li. 6. Sed contra p̃dicta, & contra tex. opp. secũdo capiendo tertiam partẽ gl. & primò de l. filiæ. §. Titia. ff. de condi. & demon. vbi dicit tex. a testator legauit Agatheam ancillam, deinde superuiuens eã vendidit, & emit aliam, cui imposuit idẽ nomen, & dñi ibi, ꝙ mortuo testatore illa Agathea postea empta debetur legatario; ecce ergo ꝙ dispositio cõcepta nõe proprio non est personalis, sed transit in aliã eiusdem nominis. Ad idem secũdò adducitur l. placet, cũ l. seq. ff. de lib. & posth. vbi testator instituit posthumũ hæredem, & postmodum duxit aliã vxorem, ex qua reliquit posthumum, dicitur ibi, ꝙ ille debet esse hẽs, & sic extenditur dispositio ad alium, qui non erat posthum temporetestamenti, ad idem facit tertiò l. annua. §. 1. ff. de annu legata, ubi testator legauit sacerdoti Hierophilaci, & concludit ur ibi, legatum deberi etiam successori, & sic licet fuerit expressum nomen proprium, vt Hierophilax, nihilominus transfit dispositio in successorem; ergo eodem modo debemus dicere hic, quia si causa committitur alicui plato etiam expresso nomine proprio ꝙ dispositio debet transire in successorẽ, cuius cõtrariũ dicitur hic in tex. Sol. gl. multum breuiter se expedit de his contrariis dicendo, ꝙ testator ibi illud voluit, & fuit gl. doct. antiqui. sed non aperit gl. qũo colligitur mens ista testatoris cõtra dispositionẽ iuris; vnde dic specialius mamme. post Cal. ꝙ in § Titia, venit Agathea postea empta: quia testator dixit, lego ancillam Agatheam, quæ mea erit tempore mortis, unde propter verba sequentia apparet, ꝙ testator sic intellexit de presenti Agathea, sed de Agathea, quę postea fuit a testatore mortis. Vñ aduerte vltra Cal. ꝙ relatiuũ, q̃, de sui natura restringit præcedentia, vt in l. Stichum. ff. de leg. i. & l. cunctos populos. C. de sum. tri. & fi. cath. & in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. & utrobique per Bar. vnde secus si testator simpliciter dixisset, lego Agatheã ancillam meam, arg. l. si a. ff. de aur. & ar. leg. & quod no in c quia circa, de priuilegiis. Ad l. placet. dic, ꝙ potius facit pro, quam contra, quia posthumus, est appellatiuum, & ideo indifferenter cõprehendit omnem posthumũ, dumodo sit illius testatoris, nã ibi testator nõ restringit se ad tempus testamenti. Ad l. annua. §. 1. dic quod multiplex est intellectus illius legis. Nam primo potest intelligi, ꝙ uerbum, Hierophylaci, non sit nomẽ propriũ, sed nomen appellatiuũ templi, vel officii, vnde Hierophylax græcè, idem est latinè, ꝙ tacer custos, & sic cõiter intelligitur illa lex, & sic intellecta concordat cũ isto c. Item scdò præsupponendo, ꝙ illud verbũ sit nomẽ propriũ, tamen pp verba ibi sequẽtia apparet de volũtate testatoris, ꝙ volebat solui ēt successorimã ibi testator reliquit legatũ annuũ sacerdoti, q̃ in illo tempio erit, quæ verba sunt extensiua ad futurum tps, vt no. in c. significauit, de testib. per Inn. p hæc hẽs soluta oia contraria, & habes gl. declaratam vsq. ad vltimam partem, quã nũc prosequor, quia attingit materiã separatam a prędictis. Sed aggredior nũc materiam prædictam, quæ est multum captiosa, & & difficilis, & facit nedũ ad materiam huius ti. sed ēt ad alias dispositiones, cum quæritur, an dispositio sit realis, an personalis, & si an extinguatur cum persona, an transeat in successorẽ, nam ēt priuilegium personale extinguitur cũ persona, vt in reg. priuilegium, de reg. iur. in 6. reale verò transit in successorem, vt in c. cum venissent, de insti. Ideo quæro generaliter, nunquid dispositio censenda sit semper personalis ex eo, quia expressum est nomen appellatiuum, seu dignitatis? & ꝙ idem sit, multa scribuntur hic per Doc. & per Io. An. latius in reg. priuilegium, præalle. & per Bar. in d.l. & qa. ff. de iur. om. iudi. succinctè tñ ibi tranſit, & facit ꝙ ipse no. in d.l. centesimis.
8 † Sed concludo sic clare, breuiter, & cõclusiuè, ꝙ ad coniecturandam qualitatem dispositionis debemus principaliter attẽdere non ad nomina propria, seu appellatiua, sed ad alia uerba contẽta in dispositione. Item ad materiam subiectã, [b] & si
b
c verba, vel materia subiecta [c] innuũt, ꝙ dispositio debeat esse personalis, sic erit censenda, non obstante, ꝙ sit expressum nomen appellatiuũ. Exemplũ in uerbis, vt si Papa cõmisit cãm Epo Senensi, expresso nõe dignitatis tũ, sed dixit ꝙ commissionem sibi faciebat propter transactam in eo vitam, & acumen scientię suæ. nã ex his uerbis clarè constat, ꝙ non habuit respectum ad dignitatem, sed ad personam, nam uerba deseruunt intentioni, & non intentio verbis, ad hoc c. mãdata, de præsumptio. & in c. secundò requiris, in fi. de app. & satis voluit Io. An. in d. reg. priuilegium, & Inn. inf. eo. c. fi. Exemplũ in materia subiecta, fuit excõicatus Epus Sen. expresso nomine dignitatis tantum, certè excommunicatio non transit in successorem, quia excommunicatio non fertur nisi propter ꝙ tumaciam tántum, seu delictum quandoque, iuxta no. in c. episcopi. 11. q. 3. ergo non debet extendi ad successorem, qui non reperitur contumax, aut delinquens: vnde ex materia subiecta comprehendimus, ꝙ disponens habuit respectum ad personã. & non ad dignitatem, pro hoc uide tex. cum gl. quę est no. in c. aduersus, de im. ec. & ideo si excommunicatur vicarius Episcopi, non transit in successorem, vt no. in c. 1. de offi. vic. li. 6. Ad idem vide bo. gl. in c. 2. in uer. mortuo, & in uer. expresserit, de testa. li. 6. quæ dicit, ꝙ si amicus, & familiaris alicuius Abbatis fecit eum executorem testamenti sui expresso nomine dignitatis tũ, illud officiũ non transit in successorẽ, qa illa officia solent cõiter iniungi amicis. & ideo, ex quo cõstat de amicitia, & familiaritate, debemus præsumere, ꝙ dispositio fuerit personalis & hanc conclusionem no. quia facit ad multa ad quam allego tex. apertum in c. requisisti, de testa. in c. Pontifices. 12. q. 3. vbi dicitur, ꝙ si relictum sit episcopo, vel alteri prelato a continẽto, videtur factum contemplatione p-
d sonæ, [d] & non contemplatione ecclesiæ, licet sit expressum nomẽ dignitatis, secus si fieret ab extraneo. Ad idẽ c. dilecti. iuncta gl. de fo. compe. vbi probatur, ꝙ si in causa ecclesiastica datur rescriptum expresso nomine proprio contra prælatũ, ꝙ intelligitur rescriptũ datum contra dignitatẽ rõne materię subiectæ. Si autẽ ex verbis, vel ex materia non põt sumi coniectura de qualitate dispositionis, quia materia, & verba sunt proportionabilia personę, & dignitati. Exemplum in delegatione causæ, vel in priuilegio. nam ista ſolent concedi personæ, quãdoque dignitati, vt per totum istum titulum, & tunc distingue, aut est expressum nomen proprium tantũ, & dispositio est personalis, aut appellatiuum tantum, & dispositio est realis, ut

ADDITIONES.

2 Delegatio. Nunquid delegatio facta Abbati transeat in successorem, qui solum est commendatarius perpetuus, uide late per And. Sic. in cons. 2. inci. Sapienter, & præclarè, in 2. uolu. ubi dicit, ꝙ est quæstio noua, uide etiã ad hanc materiam quæstionem, quam refert Fran. Cremen. in singu. 711. inci. quid si maritus. Seb. Sap.

b Trinæ citationis. Adde Alex. consi. 103.
¶ Adde Fel. in c. consuluit, co. 6. uer. 3. no. inf. eo. tit. An. de But. & Inn. in c. cãm. sup. de resc. Lanf. de Oria. in c. quoniam contra. §. statuimus, uer. citationes, nu. 5. & ibi apost. Celsi ad cũ, in uersi. comminatur se procedere. infra de prob. & Matth. Matheſi. sing. 8. inci. No. ꝙ est differentia. Zac.

c Cum defuncto. Adde, ꝙ aliter tenet Ro. cons. 100. & ibi dicit, qd̃ dato qd̃ iudex successor rectè iudicaret nõ ualeret sententia, nisi exhibita foret acta coram prędecessore, uide ibi iura, quę alleg.

d Item no. Illud procedit in successore, qui successit in omnibus, quę competebant prędecessori, siue illi competerent de iure communi, siue cõpeterent de iure speciali, secus in successore, qui solum succedit in his, quę cõperebant prædecessori de iure communi, nõ de iure speciali, ut est capitulum, ut declarat dom. Fely. in c. cum olim, in 2. quæstio. quam formæ ibi do. Abb. inf. de maiori, & obed. Seb. Sap.

e Ad successorem. Adde quę. inf. ponam.

f Alter sine altero. Adde do. de Ro. decis. suis, de appel.
¶ Adde Ludo. Ro. sing. suo 13. iuci. si causa cõmittitur tribus iudicibus, cui adde Fel. in c. constitutus, col. pe. cir. fi. uer. est tamen casus. sup. de re. & Fed. de San. consi. 254. inc. 1. quæritur.

g Collegæ. Quid autem si collegæ processerunt nolente tertio procedere cũ eis, an eo postea volente procedere debeat admitti? uide Io. And. in regu. mutare, de regu. iur. in 6. Alexan. in l. Stichum, qui meus erit. in 2. col. ff. de leg. 1. Seb. Sap.

h In successorem. Adde ꝙ etiam transit, licet successor non fit consecratus, & tunc non sit episcopus, ut dicunt do. de Ro. decis. suis in nouis, hoc eod. tit. & uide Abba. consi. 85. Bal. consi. 417. incip. Ego puto. ubi dicit, quod hęc decre. habet locum in Papa, qui ut plurimum ignorat nomina propria, & habet respectum ad dignitatem, de quo uide Ioan. de Ana. consi. 19. D. Car. consi. 49.

ADDITIONES.

2 ¶ Dicit tex. Vide ad declarationem illius tex. Ro. in auth. similiter, in 27. specialiũ ultimæ uoluntatis, C. ad leg. Fal. & faciunt quæ ponit D. Paul. Picus in repet. l. Titia. q. 28. ff. de leg. 2.

b ¶ Subiectam. Adde Fed. consi. 58. ubi tenet, ꝙ priuilegiũ commissum Massa. Episcopo, ꝙ nulli possit prouideri de beneficio existenti in eius diœcesi, siue licentia ipsius Episcopi, sit personale & vide Pet. de Anc. consi. 328. incip. discurrit hęc materia.

c ¶ Subiecta. Vide Paul. de Cast. & D. Soc. in l. qui habebat. ff. de reb. du. ubi est tex. no. ad propositum. Seb. Sap.

d ¶ Contemplatione personę. Adde quod uoluit Ro. consi. 511.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis,vt probatur hic in tex. ibi, sub expressis noïbus locorũ, & non personarum,& expone locorũ,i.dignitatũ,quæ locis præ sunt. Ad idem c.si gratiosæ,de reser.li.6.vbi etiã tex.notab. idẽ probat respectu mãdatorum,vt si mãdator disponit sub noïe proprio,vel æquipollenti,tunc dispositio nõ transit in successorem.secus enim si sub nomine dignitatis,vt si Papa diceret, Sedes Apostolica committit tibi hãc causam &c. & per hoc soluitur contrarium,quod formari põt,de c. licet. infra eo. licet Ho aliter soluat,& minus benè.idẽ ꝙ sup. tenet Bart. in l. & quia,præal.aut est expressum nomẽ propriũ,& appellatiuũ simul,vt quia dicit.Carolo etiam Episcopo Sen.& tunc est dubiũ vtrum actus debeat attribui personæ,an dignitati,& quidam dicũt,ꝙ dignitati,quia ipsius qualitas est potentior,& firmior.Alij dixerunt ꝙ si ꝑcedit nomen propriũ, dispositio est personalis,secus si nomẽ dignitatis,& hanc opi.tenet glo.in l. cũ ita §.1.ff.de condi.& dem. & Pet.& Bar.in d.l. & quia.sed Guli.distinguit vtrum disponens habeat familiaritatem personæ,seu notitiam & procedat præmissa distinctio:aut nõ hẽt notitiã personæ,& tunc vĩ considerasse dignitatem, & sic põt saluari præcedens opi. Hæc opin.q̃ satis placet,videtur probari ex duabus legibus simul iunctis.ff. de itip. ser.l. si communis seruus.aliàs incipit,si seruus cõis.vbi tex.ling. in hac materia facit differentiam cũ cõis seruus stipulatur dominis suis, vtrum præcedat nomẽ appellatiuũ, an nomẽ propriũ dnorũ. alia l. est. ff.de reb. dub.l. qui habebat. vbi text. vult,quod si exprimẽs nomen proprium,& nomen appellatiuum alicuius errauit in nomine ꝓprio,aut appellatiuo, in dubio si nõ hẽat notitiam personæ,videtur considerasse nomen appellatiuum, & ꝙ perinde est,ac si nomen propriũ non fuisset adiectum. Hæc opi.placet D. Ant. hic. sed ego alle. Bar. qui hanc opi. expresse tenet in d.l.si cõis seruus,& dat ibi aliam no. limitationem,dicens,ꝙ si ſm alterũ dispositio esset inutilis, debemus in dubio dicere illud nomen fuisse contemplatũ, ſm quod di
a spositio tenet,ꝑo hoc c.Abbate.inf.de uer.sign.& l. quoties, ff. de verb.obl. & ꝓ hoc dico. ꝙ si cõmissio fuit facta expresso noïe proprio,nõ est curandũ de illo errore, ex quo disponens nõ hẽbat notitiã illius ꝓsonæ,secus si habuisset notitiã ꝙ d lq hẽbat.ad prædictã distinctionẽ facit quod legitur, & no.in c. mandata, præall. Ex prædictis videtur mihi difficile sustineri posse glo.in c.statutum.§.1.de resc.in 6.in uer.canonis, quam ibi sequitur Arch.& Io.An.in nouella licet quidam contradicit enim illa glo.ꝙ si delegatus post datã literatũ desinit es
b se canonicus,ꝙ poterit cognoscere de causa. b quod satis est, ꝙ rpe cõmissionis erat capax.nã per prædictã distinctionẽ ui deret aliter dicendũ,ꝙ si nomen appellatiuũ præcederet propriũ,& Papa non haberet notitiã personę, ꝙ tunc cũ dispositio sit realis non dẽt iste posse cognoscere,si definit esse canonicus,pro hoc facit ꝙ no.hic Inno.& sequuntur cõiter doct. dicentes,ꝙ vbi cõmissio est facta loco & non personę, si persona tũc existens in dignitate transit ad aliã dignitatẽ,nõ co-
9 gnoscet ipse,sed successor.† Et ſm hoc incideret alia notabilis inuestigatio,nunqd succedẽs in canonicatu debeat cognoscere de cã mortuo canonico,cui facta fuit delegatio. & istæ duæ dubitationes non declarant ꝑ doct.nec hic,nec ibi.Si aũt velles saluare illã gl.põt dici, ꝙ postquã cõmissio fit canonico,vĩ semper personalis,quia canonicus determinatur ꝑ expressionẽ nominis proprijnã nihil valeret cõmissio, si dicere rur,cõmitto canonico Senen.quia est incerta, & ideo opus ẽ, quod exprimatur nomen personæ dicendo, cõmitto Pe.canonico &c. & sic videtur,ꝙ nomen propriũ sit hoc casu præpotentius, maximè quia canonicus non habet successorẽ in onere.sed capitulũ sibi succedit,vt no.glo. & Inno. in c. ꝙ sicut,de elec.& est tex. in c.relatũ, de tel. secus aũt est in alijs habẽtibus dignitatem,seu personatum,nã isti habent successorem in onere,& honore.in c.pastoralis.§.1.inf. de offi.ordi. & fingitur successor eadẽ persona cum prædecessore,vt no.In
in c.ꝙ sicut.præall.& hoc tenendo,frustra quæritur vtrũ transeat in successorẽ,quia est personalis,& extinguitur cum persona,& cã sequitur,vt in reg.priuilegium,de reg.iur.in 6.Sed tenendo,ꝙ cõmissio sit realis,est dubiũ,vtrũ mortuo canonico succedat in delegatione successor delegati.D.Ant.non firmat hic pedes,sed dicit, ꝙ si ecclesia non habet numerũ certũ;tunc in dubio etiam non succedit successor,quia per mortem extinguitur canonicatus,vt in .c. dilecto, de prẽben. sed si ecclesia habet numerum certũ,tunc dicit,ꝙ decisio pendet ab alia,vtrum canonicus habeat successorem,& sic simpliciter transit. Sed egosup. dixi post Innoc.ꝙ propriè non habet successorem,licèt alteri cõferatur canonicatus, tũ si cõmissio esset facta canonicatui,ex quo canonicatus ille cõfertur alteri,nõ apparet ratio,quare ille nõ debeat cognoscere. Et ex his redditur vtraq; opi.dubia,& subsistentabilis; & esset tutũ tenere opi.vt cõmissio sit facta personæ, & cessabũt oẽs ambiguitates,& saluabis illã glo.cuius dictum originaliter est Spe. in
10 titu.de dele.§.fi.versi.qd si cã.† Itẽ circa prædicta multũ dubitatur,si cõmissio fuit facta vicario Episcopi.vtrum si pendente cã desinat esse vicarius, possit ipse cognoscere, vel cognitio transeat in successorem? glo.2.in cle.& si principalis.de reseri. nimis succinctè loquitur, dicens,ꝙ si fuit expressum nomen propriũ põt ipse cognoscere,alias secus, & nihil dicit, vtrum successor possit cognoscere,nec ẽt aperit,si sit expressum nomen propriũ,& nomen appellatiũ simul, tamen vĩ loqui,qñ vtrunque fuit expressum,sed si etiam Papa non habebat notitiã personę,uidetur illa gl.destrui per theoricam prædictam. Quidam tamen Simon tenuit,ꝙ successor non potest cognoscere.Itẽ Petrus & Bal.in d.l.& quia, & in l. ꝙ principi. ff. de leg.2.sed mouentur noua considerationẽ. dñt.n.ꝙ vicarius non habet dignitatem nõe proprio, quia iurisdictio sua est Episcopi,& facit idem consistorium cum Episcopo,vt in c.2. de consue.lib.6.hinc est,ꝙ Episcopo excõicato, vel mortuo cessat potestas vicarij. Item Episcopus potest reuocare vica-
c rium c ad libitũ,ad hoc bona glo.in cle.fi.de procu. & in cle.1. de reser.no.Io.An.in c.pe de offi.vica.tex.in c.1.eo.tit.li.6.hoc probat per simile, nam si aliquid relinquitur principi, legatũ transit in successorem,sed si relinquitur Augustæ,seu imperatrici nõ transit ad Imperatricẽ futuram,vt probatur in l.si Augustæ,de leg.2.& d.l. ꝙ principi. hoc ideo, quia principes habent dignitatem nõe ꝓprio. Augusta coruscat ex radiis imperatoris,& nihil habet ex noïe proprio. D. Ant. nõ firmat hic pedes.sed reperio Pau.de Lea.in c.1.e.& si principalis, expresse tenentẽ cõtrarium, videlicet, ꝙ successori in vicariatu succedit in cognitione causę delegatę, hanc opin. tenet hic.licet nõ alleget Pau.dñs meus D.Card.dicens, ꝙ differẽtia est maxima inter Augustã,& uicariũ,quia Augusta participat de dignitate mariti passiue, qa nihil agit, sed honoratur ex ꝑsona
11 mariti,sed vicarius participat ex iurisdictione Episcopi actiuè,nã habet iurisdictionẽ q̃ exercet.† Et cõiter tenet, ꝙ hẽat ordinariã,& ꝓ hoc alle.gl.in c.perlectis.25.di. & in c.licet, de offi.uica.li.6.tenet hoc Inno in c.sua,e.t.igr.go nõ est omodo dignitas aliena,vt intra tractant de offi. vica. vnde puto, ꝙ idem dicendum est de uicario;ꝙ dixi sup.de habentibus alias dignitates.licet ꝓprie & stricte vicarius Episcopi potius dicatur habere quandã prærogatiuam q̃ dignitatẽ, cum illa nõ sit oĩo propria:vndein dubio credo, ꝙ Papa cõsiderauit tribunal ꝑsius uicarii.de rigore tñ,& subtilitate potest sustentari præcedens opi.ꝙ mortuo uicario non remanet officium uicans,seu dignitas,quia non est dignitas per se stans,sed eo ipso quod Eps cõstituit uicarium, datur sibi iurisdictio de nouo, ergo de nouo.delegatio tanquam accessoria ad illã dignitatẽ,quæ iam est extincta,videtur ad superiorem trãslata. Dubitatur quid in cõmissione facta legato?nam legatus habet ordinariã,ut in c.2.de offi.leg.lib.6 vnde in Spe de offi. leg. in § supereſt,uersi. pone,ꝙ ibi tenet ꝙ ipse legatus possit cognoscere,licet desinat esse legatus.quæ opi.profectò non est uera, nisi fuisset expressum nomen propriũ,sed si fuisset expressum solũ nomen dignitatis,est dubium,nunqd transit ad successorẽ.vide ꝙ no.Doct.in c.nouit,de offi leg.& tenet D.Anchic, ꝙ non transit in successorem,quod mihi placet,quia legatus non habet proprie successorẽ,quia extinguit dignitas eo mortuo,cũ nunq̃ sit dare uacationẽ huius dignitatis, sed iemp de
12 nouo creet. Ex his ꝑt iferri ad decisionẽ similiũ qõnum.† Dubitat ẽt circa materiam,quid si esset expressum duplex nomẽ appellatiuũ,quorũ unum cõcernit personã, aliud dignitatẽ? d ut si dicatur, Petro Præposito, & cappellano nostro. d nam cappel-

ADDITIONES.

a Dispositio tenet. Adde Pet.consi.pro xi.alle.ubi dicit,ꝙ cõcessio facta Bono mini,est realis attentis concurrentibus in dicta concessione.

b Cognoscere de causa. Adde,ꝙ Pau.de Cast. cons.319.in 1.impress.consuluit,quod stante statuto ꝙ causæ debeant committi iudicibus curiæ, vel collegii,& causa sit commissa iudici curię,uel collegii,quod licet desinat esse iudex,quod tamen de causa cognoscet, per d.gl.quam sequitur idem Abb.consi.93.Fede.consi.32.D.de Ro.decis.luis,de rescrip.in antiq.

c Reuocare Vicarium. Adde quod uolunt Cald.consi.2.de offi.uica.
¶ Adde Bal.in l.solet.§.sicut.ff.de off.proconſ.& leg.Phil.Fran.in c.ut nostram,inf.de app. Car.in cle.2.de reser. Gem.in c.1.de cst.uic.li.6. etiam si interuenisset iuramentum de non reuocando, not. Ant. de But.in c.1.& ibi in apost.meis,sup.de off.uic. Zac.
¶ Ad hoc.An uicarius Episcopi possit etiam reuocari si iurasset Eps nõ reuocare. Vide Io.An.in c.sua nobis,de off.uica.dixit,ꝙ cõstituens in uicariũ ad tps.s,& inrãs ante tps illum nõ reuocare,nihilominus ꝑ illũ reuocare sine pœna periurij,maxime qñ subest cã reuocandi,& ibi dicit idem el se in Vicario constituto a capitulo sede uacante,ut possit illum reuocare, etiam si fuerit interpositum iuramentum in illius constitutione. n. Fran.

d Nostro. Adde quod uolunt Bal.alleg.consi.417.1.lib.& uide Lapum ad hãc q.& seq.alleg.88.

1 capellania Papę a datur personæ, nunquid isto mortuo, ꝙ erat capellanus,& Præpositus, succedat in delegatione substitutus in Præpositura tñ? Abbas hic dicit,ꝙ non.d. Ant. dicit hoc vẽ, nisi ille succederet in Præpositura,& cappellania. Ego credo ꝙ satis sit,ꝙ in Præpositura ille succedat,quia ubi exprimũtur duo nomina appellatiua,quorũ vnum non est capax delegationis Papæ alterũ vero sic.non possumus dicere, ꝙ delegatio sit facta habito respectu ad illam qualitatem,quæ non erat susceptibilis vnius delegationis, sed perinde dẽt haberi, ac si nõ esset expressa,& ꝓbatur in l.j.§.cõis.ff.de stip.seruo. vbi tex. no.dicit,ꝙ si seruus cõmunis stipulatur duobus dominis,quorum unus est incapax rei stipulatæ,totũ acquiritur domino capaci,& ita in simili quæstione aperte vĩ tenere Ioan. And. in reg.rationi,de regu.iur.lib.6.in merc.in solutione primæ quæstionis,quod bene nota,quia facit ad multa. Capellania uero non est capax delegationis, quia oportet, ꝙ sit aut canonicus,
3 aut habens dignitatem,vel personatum,vt in d.c. statutũ. † Et ex hoc infertur ad aliam quæstionem not. Quid si duo appellatiua b essent expressa,quorum quodlibet est capax delegationis,vt puta,scribitur alicui Præposito,& etiam archidiacono? habebat enim ex dispensatione,vel ex vnione,tas duas dignitates,nunquid si isto mortuo illæ duæ dignitates conferantur diuersis personis,vtrum ambo,vel nemo succedat in tali delegatione? Et de hac quæstione vide plene in reg.rationi, præall. Ioan.And.vbi sup.reprobando solutionẽ cuiusdam.qui hanc quæstionem disputauit,concludit,ꝙ vterque succedit in dele
4 gatione,quę sol.mihi placet,quia arg.huius tex. cõmissio fuit facta utriquedignitati,sed istæ ꝑsonę repræsentãt illas dignitates &c.† Itẽ adde aliam quęstionem not.Quid si cã fuit commissa Episcopo Senensi, & postmodum pendente quæstione Eps Senensis est electus in Archiepiscopum Senensem, sicut contingit his diebus Florentiæ, nunquid possit Archiepus cognoscere,ex quo delegatio fuit facta Epo? vide plenè per Ioã. And.in addi.in Spe.in eod.§.restat,verli.quid si causa.vbi concludit,ꝙ sic,quia adiectio,& augumẽtatio dignitatis nõ mutat substãm personæ,nec honorẽ pristinum,vt in l.ꝑpen.ff.de senat.Item quia promotus in Archiepum nõ definit esse Eps,nã
5 & Papa appellat se Epm,vt no.in prooe. 6.† Et inducitur hoc ad q.quotidianã q̃ accidit sæpe inter lusores ad scacchos; vtrũ committes dare scacchũ mattũ c cum pedona,si dat cũ pedona facta regina,videtur satisfeciſſe:vĩ,ꝙ sic, quia adiectio dignitatis non mutat statum primũ,vt sup. dixi. In contrarium tamẽ facit,quia artificium confundit officiũ, vñ si lego seruo expresso nomine officij,si ille est effectus artificialis,extinguit legatũ, quia de officio trãsiuit in artificium,qđ est preposterius,de quo tex.no.in l.legatis seruis.§.si ex officio,ff.de leg. 3. & ibi per Bar.qui tñ non firmat pedes, tetigit etiam dubitando Cy. in l. C.de suspe.tut. Sed tu vide plenius per Ioan. And. in addi. d nec.in loco proximè alleg.& ibi dicit fuisse Bononię disputando conclusum,ꝙ aut quis promisit dare schacchũ cũ certa pedona,& tñc non est curandũ,ꝙ sit effecta regina, quia ꝑstat de corpore,& dignitas aucta nõ mutat statũ priorẽ, ad hoc d. super,de sæna.ad hoc l.falsa demõstratio.§.fi. de condi.& demõ.& facit l.in vẽditionibus.ff.de ꝓhen.emp.aut promisit sim
6 pliciter dare cũ pedona: & nõ ꝑt dare cum ea.q̃ est effecta regina,pro hoc bo.tex in d.§.si ex officio.& hoc no.† Item circa prædicta dubitatur,nunquid iste tex.habeat locũ,cũ alicui cõceditur aliquod ministeriũ sine iurisdictione, vtrũ transeat in successorẽ,sicut transit hæc iurisdictio? Doc. hic non tangunt aperte,sed Bar. in d.l. & quia,prope fi.dixit ꝙ non,licèt sit expressum nomen dignitatis,alle.solũ Inn.in c.fi.j.eo.Et ad istũ tex.respondet, ꝙ procedit,cum legatur iurisdictio. Sed aduerte quia ibi errauit,quia non est verum,ꝙ Inno.ita loquat, sed loquitur cum distinctione:dicit enim, ꝙ aut committitur tale ministerium,quod de facili, vel cõiter exercetur per constitutos in illa dignitate,& tunc tranſit in successorem. Exempli, si mandaretur Epo,& citaret priores huius ciuitatis ad curiã, nam tunc non apparet ratio,quare illud mandatum nõ debet transire in successorem. Aut est tale negotium, quod de facili non expeditur per omnes,licèt habeant illam dignitatem,sed requirit excellentiam personæ,vel in scientia, vel in conscientia,vt mandatur alicui Epo multum docto,ut debeat certis gẽtibus prædicare.isto.h. mortuo non transit officium in successorem,quia vĩ Papam habuisse respectum ad excellentiã personę,quod dictum bene no. Ego non uideo bonam rationem differentiatis inter nudum ministerium,& actum iurisdictionis. Bone.n. ꝙ cã multum ardua,& maximarũ personarum sit ꝓ
7 missa alicui prælato habenti scientiã eminentem, nam certe prædicta consideratio Inn.vendicat sibi locũ ẽt in isto casu,& forte ob hoc Host.tenet ibi indistincte,ꝙ transit in successorẽ, ex quo fuit expressum nomẽ dignitatis,quia quilibet constitutus in dignitate prædicta,præsumitur homo ꝑcipuus. Ex cõsequuris tamen posset saluari ista opi.Host.& vide hic per Ioan. And.qui recitat opi.quorundam antiquorum, qui in simili q. concesserunt totũ oppositũ. In ea.gl.in fi.Host.dicit,ꝙ hęc qõ non potest accidere in ecclesia Parisien.vel Cartonen.qa licèt ibi sint plures Arch.vnus solus tenet nomen Archid. ecclesiæ maioris.Sed præsuppositio,ꝙ deĩ equiuocatio, tũc dicit recurrendũ ad Papã,vt ipse declarat de quo senserit,ar.in c.2.§.eod. & hæc opi.vĩ communiter placere omnibus doct. & mihi satis placet,quia non debemus stare præsentationi,quia a principio posset quis sub fraude impettare sub noïe æquiuoco, ut si impetrauit Pet.canonicus Senẽ. & duo sunt ibi canonici hoc noïe nũcupati,& sic esset ỹ c. fi. §. de resc. Item non debemus stare sorti, quia sors posset cadere super eũ, de quo in veritate Papa non sentit,iurisdictio autem nõ datur a sorte,sed a Papa.

ADDITIONES.

a ¶ Capellania Papæ,vide Abb.in cons.93.inc.in q.quæ uertitur, in 2.uol. Io. And.in reg.rationi,col.3.de reg.iur.in 6. Seb. Sapia.

b ¶ Duo appellatiua.Vide Ale.in l.qui liberis §.hæc uerba,col.pen.ff. de uulg. & pup. Seb.Sapia.

c ¶ Schaccum mattum.Vide Alb.de Ros.in l. clam possidere,in prin.ff.de acq. pos.& aliam q.de ludo schaccorum ponit d. Ias.in §. illud, insti: de rerum diui.in addi.ad d.Christoph.Por. Seb.Sapia.

d ¶ Io.And.in add. Adde quod illa fuerunt dicta originaliter Ol.cons.238.& 276.Adde quia ut dicit ille Bar.in l.legatus, non firmauit se super hac qõ. Tu uide eundem in l.Falsa,& ibi Io.de Pra.& doc.ff.de cond.& dem.in l.lenatores,& ibi Guiliel.de Cun.& in apost. Cclsi ad illum,ff.de senat.& Lau. de San.inst.de ea.dimi.in prin. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio an sit ius, uel gratia?*
2 *Priuilegium debet strictè intelligi, quando uertitur in præiudicium tertij,alias secus.*
3 *Iudex delegatus habet potestatem etiam cognoscendi inter tertios comparentes pro iure suo.*
Tertius ratione sui interesse potest appellare.
4 *Clausula, appellatione remota, non operatur circa tertios pro suo iure comparentes.*
5 *Commissio facta delegato, ut ecclesiam ordinet, quid importet? uide per totum.*
6 *Appellans malitiose non est audiendus.*
7 *Statutum tollens exceptionem, debet intelligi, nisi pars uellet incontinenti probare.*

CAP. XV.

Super eo. Si quæstionem de iure præsentandi Papa delegat cum clausula, appellatione remota,& sub ea forma,vt delegatus ad præsentationẽ eius, ad quẽ iuderit pertinere,ordinet ecclesiam,per hoc nõ habet instituere,sed pronunciare,& is ad quẽ pertinet instituet, & si iuri suo detrahatur,licite appellat.& est casus difficilis, & multũ allega
a bilis.a Cõis duitio.Secunda,ibi, hoc tuam. Casus liter. Quæstio uertitur inter aliquos super ꝓsentatione rectoris in aliqua ecclesia,committitur cã sup hoc alicui sub hac forma. Mandamus,ut si cõstiterit ius,de quo agitur ad alterutrã partem pertinere,ad ꝓsentationem illius,iudex ordinet ecclesiam appellatione remota.Primo quæritur utrũ liceat iudici delegato ignorante Episcopo,Archi.vel Archipresbytero,ad quem pertinet institutio,præsentatum sibi clericum in possessionem ecclesiæ mittere,& si aliquis illorum,ad quẽ pertinet institutio, appellauerit,utrum eorum appellationibus deferendum sit? Papa ꝙ-
1 situs respondet,ꝙ licet quæstionem committit de præsentatione,appellatione remota,non tamen est eius intentionis facere præiudicium diœcesano Episcopo,Archidiacono, vel Archipresbytero,vnde clericus instituendus præsentare dẽt illi, ad quem de iure pertinet institutio,& si contra factum fuerit, eorũ appellatio ualebit,quia appellatio solũ prohibita est illis, inter quos cã vertit,& non ꝑtis. B.† Nota ibi, Ius de quo agitur,ꝙ præsentatio,quæ fit per patronũ,est ius:alibi tñ dr, ꝙ est gratia,vt in c.3.†.de iurepa.Quidã dixerũt ꝙ inspecta prima in
2 stitutione iuris patronatus fuit gratia,sed hodie est ius.sed credo melius posse dici,ꝙ ꝑ tot merum ius annexum spiritualibus,vt no.in c.quanto.†.de iud.& ibi dixi, sed hoc ius cõpetit patronis de gratia, & sic loquitur dictũ c.3. & vide de hoc qđ no.Inn.in c.cũ inter,& c.qđ sicut,de ele.† Secũdo no. ꝙ verba prolata inter aliquos,quorum cã committitur per Principem, dẽt strictè intelligi,vt ita cuiter ꝓiudicium tertij, vnde nõ debent verba capere illũ intellectũ,quę põt capere ex lato verborũ significatu,& hoc ideo est,quia Princeps non præsumit velle præiudicare iuri tertij,de quo nõ facit mentionẽ, & ad hoc allegat quotidie iste tex.& satis concor.l.2.§.si quis a Principe, ff.ne quid in loco pub.& facit iste tex.ad no.per Inno.in c.cũ dilecti,de don.vbi dicit, ꝙ quatenus priuileg ũ Principis præiu-

ADDITIO.

a ¶ Multum allegabilis. Vide istum tex.alleg.per d. Ant.in c.ut debitus,de app. & in c.causam quæ,de præsc. Bar.in l.j.§.interdum.ff.a quibus appel.non licet. And. Barb.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a iudicat iuri tertij,debet strictè interpretari,[a] ut minus præiudi
cet tertio,q̃ fieri possit,facit c pastoralis.ſ.de priui.Tertio no.q̃
iudex deputatus inter patronos disceptantes super iure patro-
natus, non recipit potestatem conferendi illud beneficiũ ad
præsentationẽ illius,q̃ declarabitur patronus ecclesiæ,si in de-
legatione fuit dictum,vt ad præsentationẽ illius ordinet eccle
3 siã. † Quarto no.q̃ delegatus recipit potestatẽ cognoscẽdi ne-
dũ inter partes,sed ẽt inter tertios cõparentes pro eorum inte-
resse,& potest talis tertius sic comparens appellare a delega-
4 to,si iuri suo detrahitur per illũ. † Item no.q̃ clausula,appella-
b tione remota,[b] operatur vires suas respectu partiũ, non autẽ
respectu tertij,comparentis pro suo interesse,& ad hoc quoti-
c die allegat iste tex. [c] & facit,q̃ si statutũ remouet appellationẽ
respectu instrumenti confessionati, q̃ non censeatur appella-
d tio remota respectu tertii comparentis pro suo interesse. [d] Et
ratio huius esse potest,quia princeps in dubio non intendit p̃-
iudicare iuri alicuius,ex quo de eo non facit mentionem. Et
no.hic tex.apertum,q̃ inter partes remotio appellationis ope
ratur plures effectus,nã vides hic,q̃ Papa distinguit inter par-
tes,& tertiũ, & dicit Abb. hic colligi q̃ remotio appellationis
facit,q̃ sententia possit mandari executioni, non obstante ap-
pellatione partis ad idem c.pastoralis.§. præterea.ſ. e. & plene
5 no.de materia.ſ.de app.c.pastoralis.† In gl.2.op.contra tex.vî
.n. q̃ iste delegatus virtute commissionis sibi factæ poterit 2-
ferre,seu instituere ad præsentationem illius,quem declarauit
esse patronum. hoc.n. important verba commissionis. fuit.n.
sibi iniunctũ,q̃ si constiterit ius presentandi ad alterutrã par-
tium pertinere,q̃ tunc ad præsentationem illius debet ordina
re ecclesiam de persona etiam idonea.certum .n. est,q̃ illa ver
ba,ordinare ecclesiam,sunt multum lata,& non possunt verifi
cari nisi in institutione,seu collatione propter illa verba præce-
dentia,de persona idonea & c.aliàs .n. illa verba nihil operan-
tur,si ordinatio facienda est per alium,ſ̃ c.si Papa.de priui.lib.
6.& l.si quando. C.de inof. test. Sol. dicit glo.in uer. ordinet,
e q̃ illa verba debent exponi,[e] ordinet ecclesiam .i. pronunciet
eam ordinandã,sed certè ista expositio impropriat literam,&
frustra hoc fuit sup.additũ.nam eo ipso,q̃ pronũciat ius patro-
natus ad alterum pertinere, latis pronunciat ecclesiam ordinan-
dam ad pũtationẽ illius,& ideo dic melius,vt illa verba aliqd
operentur,& minus,quàm possit præiudicetur tertio, q̃ iste ul
tra pronunciationem super iure patronatus debet instare super
ordinatione ecclesiæ,quantum potest sine p̃iudicio alterius,
vnde poterit mandare habenti institutionem, vt ordinet eccle
siam ad præsentationẽ illius, & si non vult ordinare, potestas
deuoluitur ad eum,ar.inf. eo.c.prudentiã,fin Host.& bene,&
ex hoc habes vnũ effectum illorum verborum.Secundus effe
ctus colligitur ex fi.gl. q̃ si habens institutionem consensit de
legato,ut instituat, valebit institutio , quia ecclesiæ præiudicium
tertii.Tertius effectus fm Inn.& alios, q̃ si habens institutio-
nẽ non contradicit,etiam valebit institutio istius delegati.Qui
f dam moderni in hoc tenent contrarium, [f] dicentes, q̃ nisi ex-
presse iste contineat,non potest delegatus instituere,cum sibi
mandatur causæ cognitio,& nõ institutio.primũ dictum plus
placet,quia vt dixi,hic non mandat simpliciter eãe cognitio , sed
ẽt vt de p̃sona idonea ordinet ecclesiã vnde si habens institu-
tionẽ non p̃dicit,vt cõsentire, & renũciare in hoc iuri suo , &
p̃ hoc facit iste tex.in eo,qđ dicit,q̃ iste debet appellare, si iuri
suo infertur p̃iudicium. Quartus effectus,quia si ius instituẽ-
di pertinet ad Papã,vt puta ex deuolutione , poterit delegatus
instituere quia cessat hoc casu præiudiciũ tertii,& verba debẽt
intelligi larè in p̃iudicium mandantis, vt in c.cùm dilectus,
g de conuie.Ioan.de Lig.in hoc tenet ſ̃cium , & cũ isti nõ sit mã
datum,ut instituat.nec obst.cle.si de beneficio.de præben.quia
loquit in alio casu fm eũ, sed primum dictum plus mihi pla-
cet,quod vt tenere seqan.And. quia cùm hic mandet ordina-
tio ecclesiæ.cessat in hoc casu præiudicium tertii , quod fuit cã
restringendi.illa verba debent capi in proprio casu.Quintus ef
fectus fm alios,vt recitat Per.est, quia potest iste declarare q
quem debeat fieri institutio.Aliqui in hoc ꝺicunt, ut d. Ant.
quia delegato nõ fuit commissa causa inter tertios , sed solum
inter patronos , sed credo primum dictum posse sustentari eo
casu,quo esset contentio de institutione:nam cum mandatur
isti,vt ordinet ecclesiã de persona idonea,omnia vũ sibi man
data,sine quibus ecclesia ordinari non põt,vt in c. præterea,&
in c.j.sup.eo.cum similibus.Sed circa hoc quæro, quid si Papa
nõ cõmittit cãm inter contendẽtes, sed ex plenitudine pote-
statis mãdat Titio,vt prouideat alicui de beneficio, & ordinet
ecclesiam de ministris,nunqd iste mãdatarius poterit p se insti
tuere,& in possessionẽ mittere:an vero debeat mãdare aliis,ad
quos quidem ius ꝓtinet,vt ipsi faciant? Quidã dixe-
runt,vt refert Inn.inhærentes verbis huius literæ, q̃ dẽt aliis in-
sigere,vt hæc faciant,& in defectũ poterit ipse explicare.Con
trariũ sentit Inn.& melius.ſ. q̃ iste mandatarius põt per se p-

uidere,& instituere,& reliqua facere,quæ ad prouisionẽ perti
h nẽt,& ecclesię ordinationẽ. [h] Et hoc vî probari in c. si capitu
lo.de concess.præb.lib.6.& facit qđ no. in c. Abbatem , de resc.
nã iste vî executor datus ad prouidendũ,& sic non habet re-
trere ordinarium , & ad istum tex. dicit,q̃ Papa hic principaliter
ꝺmisit cãm inter contendẽtes,nec agebat dare executorẽ,
seu p̃iudicare tertio , inspicienda tñ sunt verba commissionis
fm Ho.ar.de priu.c.porrò.Sed contra prædicta,& contra tex.
op.de cle.auditor,de rescri.vbi tex.dicit,q̃ si auditor , deputa-
tus a Papa pronũciat beneficium alicui debitũ,põt ipse postea
conferre.Idem ergo dicendum hic,tanto fortius,quia fuit ex-
presse iniunctum delegato, vt ordinaret ecclesiam de persona
idonea,quæ uerba nõ fuerũt ibi apposita.Solut triplex. Prima
potest colligi ex gl.2.illius cle.vt procedat ille tex quãdo audi
tor fuit datus in curia Romana,secus si extra curiam,vt hic.Se
cunda so.colligitur ibi ex gl. pe. q̃ tex. ille procedat, quando
delegatus pronũciat beneficium alicui debitũ ex iure quæsito
a Papa,vel suo legato,ita q̃ in collatione,que fit postea p auꝺi
torẽ non fit alicui p̃iudicium nisi ipsi mandatori, ad quẽ spe
ctat collatio,hic vero loquitur qñ ius est aliunde quæsitum, &
p̃iudicium fieret tertio,ad quẽ spectat institutio.Pau de Lea.
in d.cle.auditor,dicit,quod collat o hic nõ erat executio istius
pronũciationis,imo multũ remota ab ista pronũciatione,cum
hic nõ esset cõtentio,an beneficium esset alicui debitum , sed
contendebatur ſolum de iure p̃sentandi, vnde executio pro
nunciationis erat aduꝺicare hoc ius patrono, sed ubi collatio
est

ADDITIONES.

a ¶Strictè interpretari. Adde Alex.consil.290.2.lib.

b ¶Clausula appellatione remota. Adde Lap.alle.52.& 71.& 84.

¶Tu dic,q̃ ista clausula tollit appellationem a diffinitiua, non autem ab interlocutoria,ut no.plene Bar.& do.in l.fi.in 4.col.in fi.uer.& fm hoc fi opponas. C.de sen. Itẽ derogat iuri. Aduertas tamen, q̃ operatur, quòd pars possit appellare,sed agit,q̃ iudex nõ debet talem appellationem admittere.no.Bal.in addi.ad Spe.in tit.de ap.ver.clausula,appellatione remota.Ad de tñ.q̃ cum tali clausula non potest legatus delatere, nec alius quàm nor Papa,& Principe committere,no.idem Spe in ti.deleg.§. nunc dicendum,ver.14.no.ite in c.dilectus.inf.de præbẽ.& ꝺle.cons.107.vol.4.Zac.

¶De effectu istius clausulæ,appellatione remota,& quæ appellationes per eam remoueantur,vide per gl.in c.pastoralis.& ibi per ꝺc.inf.de appel.& vide Bal.in l.3.de ori.iur.ubi dicit , q̃ talis clausula potest apponi in statuto,sicut,& clausula reductione remota,& hæc clausula trahitur etiam ad causam reconuentionis,ut pulchre no.d.Abb.in c.i.de mu.pe.& dum dicitur hic,q̃ hæc clausula non potest apponi in rescriptis ab inferiore a Papa uel a Principe,dicas hoc uerum. quo ad sententias diffinitiuas, secus quo ad interlocutorias,ut no.glo.Bart.& doc.in l.fi.in 3.col.circa fi. in ver. si secundum hoc si opponas.C.de sent.& intellige,quod hæc clausula nõ potest apponi,nisi a Papa,uel a Principe,vt dictum est, ad effectum , ut derogaret iuri.sed quo ad effectum,ut deferatur iuri põt apponi a quocunq; ordinario,ut no.uo.iuri Bal.in addi.Spec.in tit.de app.in uer.clausula appellatione remota,& ibi etiam dicit,quòd hæc clausula non obstat tertio comparenti pro suo interesse,& uide Bal.in l.1.in prin. ff. de inof. test. & Alex. in consi.76.in 4.par.consi.ubi dicit q̃ si hæc clausula ponatur in statuto,intelligitur de omni appellatione,siue ab interlocutoria, siue a diffinitiua,& uide Bar.in l.fi.præal.C.de sent.in 2.col.ubi dicit, q̃ hęc clausula non comprehendit recusationem iudicis,nec tollit iniquitatem sententiæ. And. Fel.

c ¶Iste tex. Vide Alex.in consi.123.incipien.Scripsit ecclesiastes,in 4.col.& uide ad quid istum text.adducit Alexand.ut refert Fely.in c.pen.fin.& infra de iu.& ad quid adducit Imo.in c.j.de consti,ut refert ibi Fel.in ult.chart. Seba. Sapia.

d Pro suo interesse. Adde quod uoluit Ale.consi.80.ubi dicit, q̃ stante statuto, q̃ instrumenta habeant executionem paratam , debet intelligi quo ad eos,inter quos est confectum instrumentum non quo ad tertium.

¶Adde de mat.ista per Math.sing.124.incip.no.reg.& ibi, tertius appellans debet exprimere causam antequam ad ulteriora procedatur,Fel.in c.quod ad consultationem,col.6.uer.ꝺportet exprimere causam,inf. de re iud.addę.q̃ ex pressam causam debet probare. Zac.

e ¶Debet expon.Similis expositio secundum Host.in l.furti, §. mandati, ff. de his qui no.infa.& in l.2.de admi.tut.in l.indebiti.§.si post,ff. de cõd.indeb. l.circa.§.sf quis.ff. de proba.c.fi in plebibus,63.dist. And. Barb.

f ¶Tenet contrarium.Sed forte obstat quod uoluit Bart.in fi.in l.cæpe,ff.de re iudic,& Inno.in c.cum in Genesi,de elect.& quod uoluit Io.An.in c.Io.de test.& quod not.in l.quæ dotis.ff.sol.ma.sed dictum Inno.hic uideatur uerũ per istum tex.in uer.reclamante. And. Barb.

g ¶Tenet cõtrarium.Et sequitur hic d.Car.ipsum Io.de Lig.Io.de Imo.sequitur dictum Inno. hic.

h ¶Ordinationem.No.q̃ si Papa committit causam,ut hic dicitur, de plenitudine potestatis,poterit delegatus instituere,& in possessionem mittere. Ita etiam hic sequitur Bal. And. Barb.

¶Quando Papa committit causam de plenitudine potestatis, uidetur includere omnes defectus solemnitatis,nõ autem defectus inhabilitatis , uel alios naturales defectus,ut per Spe.in tit.de leg.in §.nunc ostẽ.in uerb. & no.quod si clausula,& ibi Bal.in add.per Ale.in consi.63.in 3.par.Et adde q̃ illa clausula,de plenitudine potestatis,nõ erat in usu ante concessum imperium Cæsari,vt per Bal.in titu.de pa.Cõstan.in §.libellarię,in 3.col.in fi.in uer.de clausula suppletiua,in usi. feu. & de hac clausula habetur in §. fed & quod principi placuit,Inst.de iu.na.gen.& ci.ubi per Arc.& alios scribentes post cum.Et adde,& plenitudo potestatis non debet exerceri etiam per principem in præiudicium subditorum,ut no.uoluit Bal.in l.j.§. cum autem,in 3.no.C.de cad.tol. And. Fr.

est executio, uel saltem proxima ad pronunciationẽ,cum declaratur beneficium alicui debitum, ideo ille potest cõferri. & hanc tenet hic d.Anto.licet de Pau.non faciat mentionẽ. Sed contra hanc solutionem facit,si fuerunt apposita illa uerbu, ordinet ecclesiam &c. non põt delegatus instituere cõtra proprium significatum uerborum, ne fiat p̃iudicium tertio, habenti institutionem,ergo fortius in casu cle.auditor,non debet fieri p̃iudicium habenti collationẽ,vbi nõ fuerũt apposita illa uerba lata.nec est uerũ, q̃ collatio ibi sit executio , tum quia collatione ius creatur ꝺ nouo,sed executio est meri facti vt in l.executorem,C.de exe.rei iu.tũ quia ibi reddit aliã rationem,quare auditor põt conferre.sut euitetur circuitus. si autẽ esset mera executio posset delegatus hoc facere,ẽt vbi cessaret circuitus, vt in c.in literis,ſ.e. Et ideo satis posset teneri persũ tex.vt illa cle.restringatur qñ ad Papam delegantem ptinebat collatio,secus si ad tertium,ar.hic,& hoc no. ad intellectum d
a lius cle. [a] In gl.in ver.Archid.ibi, Committere curam animarum.colligitur hic an ex tex. intelligendo q̃ ista ecclesia erat curata.nam in tex.præsupponitur, q̃ ius instituendi poterat ptinere ad Archidiaconum,vel Archipræsbiterũ , ergo potest committere curã animarũ,quod dicit gl.procedere,vel ex consensione speciali,aut consuetudine, qa de iure cõi ius instituendi pertinet ad Epm,vt in c.nullus.o.no.16.q.7.Et no.gl. q̃ inꝺ authorizabilis quo ad curã animarũ põt p̃scribi per inferiorem Epm,quod an sit uerum,dic vt plene no.in c.cũ satis,all.in gl.& in c.cũ venerabilis,de reli.do.posset tñ iste tex.intelligi d
b institione corporali, q̃ pertinet de iure ad Archi. vt in c. vt si.m. no.q̃ si iudex p̃umit malitiã p̃ tertiũ volentẽ impedire pro in
c teresse suo executionẽ snię, non ꝺet eum audire, [b] nec curare de appone,ad hoc facit,qđ no.Inn.in c.post electionẽ.in fi.de concess.pb.& inducit Bal.istã gl.iucto tex.q̃ ẽt a summaria cognitione põt qs repelli ubi p̃umit calumniari.facit l.fi.C. de or. & c.veniens,il 2.de test.qđ dicit menti tenendũ , & colligit hic,q̃ instõ est quasi executio illius pronunciationis , quæ tñ ꝺet differri per appõnẽ tertij,nisi ꝺ eũ sit p̃sumptio ꝺ malitia, ut hic gl. & puto hoc dictũ gl.& Bal.procedere, vbi opponens offert se probaturũ incontinenti,qa q̃ talẽ oblationẽ purgatur p̃sumptio malitiæ.vide ad hoc Bal.qq.no.c.fcisitata.ſ. de in integ. restit.in ver.effectũ sniæ,& benè facit c.ltras, de rest.spo. & l.j.§. fi.cuncta glo.de tab.exhi.† Per quæ põt dici,q̃ vbicunq; statuto tollit exceptionẽ in quo casu ꝺet intelligi , [c] nisi pars velit incontinẽti ꝓbare. [d] qđ est bñ no. & facit quod no. Bald. in l.
d data opera.C.qui accusa.non poss.& Old.consil.45.Abb.

ADDITIONÆS.

a ¶Ultimus ele. Adde q̃ d.de Rot.deci.suis,de re iud.consil.86.incip.si auditor.di
b cas,q̃ auditor,qui prouidit de beneficio iuxta cle. potest cõdemnare quo
c ad fructus perceptos tempore motæ litis tanquam illi sint accessorij.

¶Videre.No.q̃ si iudex p̃sumit malitiam contra opponentẽ ad impedien
dum executionem sententiæ non debet eum audire,nec curare de appellatione etiam in causa summaria,ita hic dicit do.Car.sequitur Ioan.de Imo. Limita nisi eam iustificaret , ut quia incontinenti uellent probare. l. is a quo.ff.vt in possleg. And. Barb.

¶Car.ea hoc qđ dicitur de oblatione probationis incontinenti , q̃ tollat p̃sumptionem fraudis,aut calumniæ,dicas hoc sine dubio procedere,qa ob hanc liberat furẽ,& uio lentum possessorem ab interitu rei. l. subtracto. & per Bald.C.de fur.imo oblatio etiam uerbalis tollit pœnæ commissio
d nem.ut per gl.& do.in l.fi cum dies,in §.fi.de arbit.& in l.fi.C.de nau.fę.& in l.excepeam,ubi per Bal.in 3.opp.C.de usu.& habetur in c.cupientes.§.si uero.de elec.lib.6.quod intelligę uerum , quando pœna erat conuentionalis.secus autem si erat legalis , quia tunc ut euitetur pœnæ commissio, non sufficit oblatio,nisi etiã consignatio interueniat,ut in l.2. C. de iure emph. & in c.potuit,de loc.& per Bart.in l.fi reus paratus,in fi.ff. de procura. ubi etiam per Alex. Ant. Franc.

¶Intelligẽ.Benefacit quod no. Bart.in l.j.in princ.ff.de oper.no.nun. ubi dicit q̃ potest opponi exceptio ex euidentia facti,facit quod not. Bart.in l.ex prædiis,C.de euic. And. Barb.

¶Iuadde melius,& in terminis,dom.Anto.Cor.singu.62.in uer.exceptio. quod incipit , si statutum tollat exceptionem,pro quo alleg.bon.tex.in c. decerni.ita.de restitu.spolia.bo. glo.in l.j. §. hoc interdictum, in uers.sed & fallunt,ff.de tabu.exhib.quam ad hoc alle.iste in c.fcisitata , super gl. in uer.sententiæ,de in inte.restitu.ubi dicit se solutum illã alle. in consiliis & statuta excludentia omnes exceptiones contra sententiam , uel alium actum. Zach.

¶Incontinenti probare.Hoc idem tenet dom. Abb.in d.c.fcisitata,de in integ. restit.& cons.64.sed uide Alex.reprobantem in consi.94. incipien. Clarissime domine Vicarie.in 4.colum.& do.Ias.in l.nam & postea.in prin.ff. de iure eccl.tamen opi. bba.tenet Fel.& do.Deci.in c.ex parte. 2.sup.eo. & plura,in 8.fallen. Seb.Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Causæ matrimoniales non solent committi de stylo curiæ, nisi solis Episcopis.*
2 *Confessio mulieris facta præcedentibus flagellis est nulla.*
3 *Metus minor attenditur magis in mulieribus,quam in masculis.*
4 *Iudices plures si dantur in aliqua causa,non potest unus sine alio sententiare.*
5 *Metus non præsumitur in muliere ex presentia mariti.*
Minæ maritorum,an inducant iustum metum uxoribus?
6 *Consensus alicuius.si requiritur in aliquo actu , ille actus sine huiusmodi consensu factus,an teneat?*

Sententię appellatione uenit etiam interlocutoria , ubi non surgit absurditas.
4 *Confessio facta in præiudicium mulieris ualet.*
5 *Metus non præsumitur in muliere ex presentia mariti.*
Minæ maritorum,an inducant iustum metum uxoribus?
6 *Consensus alicuius.si requiritur in aliquo actu , ille actus sine huiusmodi consensu factus,an teneat?*

CAP. XVII.

a Causam. [a] Si cã simplr est delegata duobus , alterius
nia non tenet. Cõis diuisio. Secunda ibi,di
scretionis.Caius literal. Quædã cã mrimonialis uertebat inter
l.mulierẽ,& B.virũ illius,alla fuit cõmissa duob. epis,corã qui-
bus mulier illa petijt restitui sibi virũ suũ, qui spoliauerat ipsã:
qui,cum de spoliatione cõstitisset eisdẽ, mandauerunt uiro,
vt eam restitueret,uir ad eo cruciatibus, & flagellis ipsam affli
xit,q̃ inuita,& coacta confessa fuit parentelã esse inter ipsam,
& uirum suum ,pp quod alter de prædictis Epis tulit sniam
diuortii inter ipsos,sup hoc delata fuit qõ ad Papã. Vñ mãdat
qbusdã,q̃ si inuenerint,q̃ dictus B.vxorẽ suã dimiserit ad iu-
diciũ alterius iudeis p̃dictorũ monitione p̃missa,cõpellant eũ
dõ,ut ipsam recipiat,& maritali affectu pertractet, qa cum cã
b monialis cõmittat solis Epis, [b] & q̃ hoc sit de stylo curię,vide
q̃ Spe.in ti.de resc.pũtation.in §.rõne formæ.ver. nunc igitur
ad instructionẽ.ideo in ꝺriũ facit c.proposuisti.ſ. de proba.& in
multis locis reperies,q̃ talis cã fuit cõmissa nõ epis, de hoc tñ
2 nõ est curandũ, quia standum est in hoc stylo curiæ.† No.1.
iun.gl.j.q̃ confessio facta per mulierem præcedentib. cruciati
bus.& flagellis,non tenet,& sic cruciatus, & flagella incutiunt
mulieri iustũ timorem,& idem vî in maiculo, vt no.in c.cum
c dilectus,quod met.causa.& in l.2.ff.co. minor tamen metus [c]
excusat mulierem magis,quàm masculũ,vt dicit gl. quam te-
nebis menti,in c.cum locum.de spon.Item no.q̃ plures dele-
d gati [d] simpliciter dati non hñt exercitium iurisdictionis insoli
3 dũ,vnde vnus sine altero procedere non potest.† Et aduerte,
quia cum tex.hic dicat,q̃ sententia vnius nõ tenet, potest col
e ligi.& inferri,q̃ alter delegatorum, [e] nec diffinitiuam, nec in-
terlocutoriã sniam sine alio proferre potest,nam appellatione
sniæ,ubi non surgit absurditas,intelligitur tã de diffinitiua, [f]
f de interlocutoria, [f] vt est gl.multum no. quã tenebis mẽti in
cle.j.de re iud.in uersũ sniæ,secus vbi insurgeret absurditas , de
quo vide gl.quam sic intellige in c.cum olim,de testi. & facit
iste tex.sic intellectus contra gl.in l.Pomponius, ff. de re iudi.
quæ dicit,quod alter iudicum potest pronunciare de cõparen
do.Bar.tñ ibi ꝺ,& sic sentit,quod prius dixi,& tetigi post glo.ſ.
co.c.quoniam Abbas.& licet iste tex. loquatur de diffinitiua,
tñ Papa in ratione sui nõ restringit se ad diffinitiuam,sed loq-
tur de sniæ in genere.No.ibi,maritali affectione,q̃ ecclesia po
test compellere maritũ,non solum vt vxorem recipiat tenere
g dim.ssam,sed ẽt vt eam maritali affectione ꝑtractet, cõcor.
c.ex parte.de spõ.& c.illud,de p̃sum. cũ si. Contra tex. opp.&
ut q̃ ista cõfessio mulieris debuit valere,licet sniæ fuerit nulla,
4 per c.fi.de restitu.spoliato. † Et per no.d.dum Inno. vbi dicit,
h q̃ licet processus fuit nullus, confessio tñ in iudicio valet. [h] Sol.
j.põt dici,q̃ cõfessio ẽt nõ valuit,quia fuit extorta a mulcre p
corporis cruciatus,vt in tex & gl.j.Sed do.q̃ cõfessio mulieris
non præiudicat matrimonio, vt in c.super eo, de eo qui cogn.
consang.

ADDITIONES.

a ¶Causam. Extende hunc tex.ut per Abb.in c.olim ex literis,in ult. colum. in 6.solu.sup.de rescrip.

b ¶Solus Episcopis. Adde Roma. consilio 229. nisi aliter se habeat consuetudo.

¶Etiam ex consuetudine potest Archidiaconus de causa matrimoniali cognoscere,ita no.Inno. in c.literas,in princ. in glo.in uer.in tua.inf. de rest. spol. Zach.

c ¶Minor tamen metus. Adde Calde.consilio secundo,de his, quę ui, metusve causa fi.

d ¶Plures delegati. Vide Are.in cons.26.Pau.de Cast.in l.cum prætor,in prin. ff.de iud. Seb.Sapia.

e ¶Delegatorum. Adde quod uoluerunt do.de Ro.dec.suis in antiquis,de app. ubi ponunt de appellante a tribus delegatis,quorum unus detulit,& alu tz cuerunt.

f ¶Quam de interlocutoria. Adde Ange. consil.114.uide cap. super eo, 2. de appellatio.glo.in l.1.§.biduum,ff. iu. ndo appellandum sit. dixi in rub. de re iu. And. Barb.

g ¶Maritali affectione. Vide quod pulchrè ponunt Pa.de Ca.& mo. in l.iustitia,6.iuris præcepta.ff.de iul.& in.vbi dicit,quod si maritus teneat aliquam mulierem in domo,cum qua sit aliqua suspitio fornicationis, potest uxor facere,quod iudex faciat,maritum ejicere illam mulierem. Seb. Sap.

h ¶Valet. Vide Bar.in l.fin.ff.si quis aliquem testa.proh.ubi alleg.d. Innoc.hic. And.Barb.

Universidad de Deusto
Biblioteca

consang. uxo. sue. & hæc sol. ēt ponitur in glo. j. & p hoc satisfactū est contrario. † Sed dubitatur quid si mulier fuit cōfessa sine corporis cruciatu? So. dñt qdā (vt refert Imo.) q si tāta erat potētia mariti, q mulierē verberib. affecisset, si negasset pūtia iudicis, q tunc ille solus metus hēt excusare mulierē, sed hoc nō placet Inn. qa ſm hoc nunquā valeret cōfessio uxoris in fauorē mariti, cū semper sit talis potentia mariti in mulierē, sed oportet, q si vult ſfringere ȝctū, seu ȝfessionē, q probet metū sibi fuisse illatū p maritū, vel p uerbera illata, & no. hoc dictū, & intellige, qñ aliās ȝfessio de se valebat, & aliqui hñt in lec. Inn. ubi dixit, verbera, hñt verba. & si uis saluare, intellige de verbis minatoris, & ſm hūc intel ſm minæ mariti hñt excusare vxorē si ȝxit, vel aliquid in ꝑiudiciū suū fuit ȝfessa, sola tū
a reuerētia maritⁱ, b nō sufficeit ad excusandū mulierē, vt apertè
b voluit Inn. hic, qđ no. & idē Bar. in l. metū, & l. ad inuidiam, C. qđ me. cau. & vide p eū in l. j. §. q̄ onerāde, ff. qua. re. act. non da. nec ēt puto, q̄ solæ minæ sufficiāt, sed dēt cōsiderari ꝑsuetudo mariti, & qualitas ipsius mulieris, nā sunt multi hoīes, q multa minant, & parū faciūt, quia istorū minæ c nō inducūt iustū
c metū, secus si nō solet minari, quin postea facta sequantur, & ita sume practicā cū vis probare, q pp metū iudicis, vel minas, non appellasti, de hoc per Bar. in l. de pupillo. §. li qs ipsi ptori, ff. de no. ope. nun. & in d. l. ad inuidiā, & vide quod dixi in c. cū virū. de reg. Et ex his ꝑt solui quæst. quotidiana. Mulier fuit ꝓtestata in absentia mariti se cōsentirā alienationi rerū sibi hypothecatæ pp metū, & reuerentiā mariti. nunqd illa protestatio prius facta sit sufficiens ad rescissionē ȝctus? & tenuit Ray. q
d sic. d sed ȝrium ego puto verū p ꝓdicta, & per l. metū, præallē. vbi patet, q ex sola protestatione nō probatur metus, sed oportet, q probetur modo prędicto, & per hoc habes declaratā gl.
6 j. † In gl. 2. in fi. No. hanc theoricam gl. q vbi de necessitate requiritur alicuius pūtia ad certū actū, non valet quod agitur in ipsius absentia, secus si de honestate tūi debeat esse præsens. Host. quo ad primum dicit, q si in fauorem recip. vel ex forma mandati dēat quis esse pns, nō valet quod agit in ipsius absentia, nec ipse pōt actū ratificare, vt hic, secus si ob priuatā vtilitatē, quia valet actus licēt contemptus possit prosequi contemptū suum, vt in c. quod sicut, de ele. vbi canonicus contēptus in electione pōt ratificare electionē factā in ipsius absentia, & p hoc & p dictū ē. qđ sicut. no. hic d. Ant. q actus extraiudicialis in ꝓiudiciū tertij absentis tenet licēt ille posset prosequi cōtēptum, hoc ego non admitterē indistinctē: nam c. quod sicut, loquit in casu particulari. s. cū ad minus duæ partes capi actū gerunt, absente tertia parte, nā tunc actus tenet. Ratio, qa duæ partes vniuersitatis repræsentant totā vniuersitatem, vt in l. nulli, & l. plenè, ff. quod cuiuscunque vni. vñ actus ibi gestus est ab hñte ptātem. secus. n. vī, vbi ptās non esset penes exercentem actū sine alicuius pūtia. nam tunc putarem actum non valere sine illius pūtia, facit quod no. in c. ii annū, de iud. lib. 6. & in l. cum non solū, C. de bo. quæ li. in hoc tū nō potest dari certa doctrina, sed ſm varietatē cārum prędictarū est, tenē tū mē-
7 ti ꝓdicta, quia ad multa ȝ dicēda cōfertur. † In gl. in ver. Vnus. i fine, ultra limitationē, quā dedi super tex. quæritur, quid in delegatis ad uniuersitatē cārū, nūquid valet ſnia unius? Doc. hic nihil dñt. Sed aduerte, isti delegati simul processerunt in cā, & non valet ſnia vnius, qđ procedit ēt si essent ordinarij, qa cā dēt hre finē coram illis iudicibus, corā quibus est cepta, vt in l. unica, ff. de offi. cōsu. no. gl. & Bar. in d. l. Pomponius, ff. de re iu. Sed dubium est, nunquid a principio possint illi delegati ad vniuersitatem cārum separatim procedere? glo. & Bart. in d. l.
e Pomponius, tenēt, q sic, vt in hoc æquiparentur ordinarijs. e
Itē videmus, q plures executores simpliciter dati hñt potestatem in solidum, & hoc quia sunt deputati ad vniuersitatem negotiorū, vt in l. j. §. si plures, ff. de exercito. actio. sed secus est in procuratoribus de putatis ad causas particulares, vt in l. plurib. ff. de procu. & in c. si duo, eo. tit. li. 6. nec audiui unquam illud dictum reprobari, & qñq. fui sequutus, sed credo illud non ꝓcedere, sed ȝrium esse verū, ad hoc alle. tex. sin. iuncta gl. in ver. separatim, in c. vt offiū, de hær. lib. 6 arguendo per locū a spāli, nam inquisitores hęreticæ prauitatis deputati in aliqua prouincia, vel ciuitate, vel castro, dñr delegati ad vniuersitatē causarum, vt no. Io. An. in c. per hoc. e. ti. lib. 6. & tū in eis speciale est fauore fidei, vt possint procedere separatim, ergo regulariter debent simul conuenire, sicut delegati ad certā cām, vt hic. quod bñ no. & iura alle. p gl. & Bar. non restringūt, qa loquunt in alia materia, & hæc no. Ex quo infero, q si eps cōstituit plures officiales in aliqua parte diœcesis, nisi dederit ptātē insolidum, non pnt separatim ꝓcedere, nā hñt isti iurisdōnē delegatā ad vniuersitatē cārū, vt est gl. no. in c. Romana, de ap. lib. 6. & in c. pūti. de of. or. c. li & viue, qđ no. in cle. & si principalis,
8 de resc. † Vide ēt aliam no. limitationē ad istū tex. q ponit Inn.
f in c. Raynaldus, in prin. de test. vbi dicit, q si vnus ex tribus, f vel pluribus iudicib. dixit opi. suā in pūtia cōiudicū, nec potuit illos trahere ad suā opi. sed necessit, & noluit esse pns in ſnia ferenda, possunt alij iudices ſn iare, quia perinde est, ac si iste esset pns, & contradiceret, quo casu valet sententia plurium, vt in c. fi. de re iu. & in l. duo ex tribus, ff. eo. & sic cessat hoc casu ratio
I item si vnus. in fi. ff. de arb. contrarium tenet Bar. in d. l. duo. & illud dictum puto verius, quia præsentia oīum exigitur, qui habent iurisdictionis exercitium pro parte, vñ reperitur nūc ſnia lata à non habentibus potestatē insolidum; ad idem ego allego tex. in c. cum ab vno, de re iudi. lib. 6. vbi dicitur, q vnus ex pluribus debet ſniam ferre, aliis mandantibus, aliās non tenet ſnia, sed ille tertius non mādauit, nec ſniam dixit, ergo non tenuit ista sic à collegis lata. Adde tertiam limitationem. si enim sunt tres, vel plures iudices, & vnus iurat, q sibi non pōt liquere de cā, possunt alij sententiare, vt est tex. singul. in d. l. Pomponius, ſm intellectum, quem sequitur ibi glo. & Barto. & Inno. in d. c. Raynaldus. Et de pluribus ordinariis, & de istis legatis, qualiter habeant iurisdictionem? dicam. inf. c. prudentiā. In gl. fi. ibi, facta verò restitutione, vult ergo glo. & bñ. q mulier pe-
m tebat restitutionem mariti, ideo non admittuntur accusatores matrimonij ante restitutionem. Sed contra hoc facit, nam petens restitutionem hēt spoliationem, & possessionem probare, vt sup. eo. ti. c. consultationibus, in fi. sed hic maritus nō abiecit vxorem, sed eam dimisit ad sententiam iudicis. Sol. dicit Doct. q hæc ſnia fuit nulla, quia ab vno lata, & sic volūt, q ſpoliatus prætextu ſniæ nullæ potest petere restitutionem, & verum dicunt, vt in c. cum causa. inf. eo. & dic, q eo ipso, q cōiux sine legitima causa non vult redire ad suum coniugalem, videtur eum spoliare, vnde potest agere possessorio, ad hoc vide bonam glo. in c. literis, de rest. spo. & in c. significasti. de diuor. & in c. intelleximus, de adul. & no. benè has tres glo. & idem Inno. in c. veniens. de reg. Abb.

ADDITIONES.

a ¶ Sola autem reuerentia. Adde videndum Paul. de Cast. consi. 78. in primo impressis. Seb. Sap.

b ¶ Reuerentia mariti. Vide Ale. in consi. 16. inc. Ponderatis, col. pe. in 3. vo. & in consi. 156. incip. Viso instrumento, co. pe. in 2. vo. & And. Sic. in consi. 6. co. 2. in 1. vo. b in consi. 3. in 6. q. in 2. vol. Seb. Sap.

c ¶ Minæ. dde latissimè, & pulchrè Ang. consi. 205. vbi etiam de mulliere.

d ¶ Raynerius quod sic Adde Cal. cōsi. 1. de his quæ vi, vbi de mulliere protesta cum protestatione.

e ¶ Ordinarijs. Et vide glo. nō. in c. cum causam, de app. quæ dicit, q est qualis ordinarius delegatus ad vniuersitatem causarum, ergo &c. vide Angel. in l. iudex postea quam, ff. de re iu. vbi ꝛquiparat eum ordinario, And. Barb.

f ¶ Quod si vnus ex tribus. Circa hoc qñ sunt plures iudices, quorum cuilibet non est attributa iurisdictio insolidum, an vno discedente, vel volente iudicare, possint alij iudicare? credo opi. istius esse verā ex defectu partes, qa cōmittes cām, ita voluit eam cōmittere, vt nō vnus ex eis, aut aliqui ex iudicarent, sed vt oēs, quia sanius est iudiciū, & magis integrum, quod à pluribus fertur, vt plenè tradit etiā Spe. in ti. de iu. §. 3. in ver. habito, & fe. vbi ēt dicit, q plures plura sciunt, & quia faciliùs inueniuntur, quod à pluri. quæritur. & ibi dicit, q melius est esse plures quā vnū, & alibi dicit idē Spe. in ti. de dispu. & all. in §. 3. in ver. studeat, q plures rōnes, & plura iura, & in ti. de dispu. & all. in §. 3. in ver. studeat, q plures rōnes, & plura iura, & plurimū opi. faciūt, aliquē obtinere. qñ. n. cōmittēs, vel cōprominēs vult vni vel aliquib. ex nominatis dare potestatē insolidum, benè hoc scit dicens, vt plenè traditur in c. prudentiam, hic alle. per istum. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Iudex potest allegari suspectus, etiam si habeat plures collegas.*
2 *Scholaris subiturus examen doctorum, potest vnum ex ipsis suspectum allegare, si habet causam suspitionis.*
3 *Causa legitima ad accusandam suspitionem iudicis.*
4 *Arbiter, vel arbitrator potest quis esse in causa familiaris sui.*

CAP. XVII.

Causam quę Delegatus, qui est dñs impetrantis, recusari ꝑt. Communis diuisio. Secunda ibi, verum. Casus lite Inter R. & F. de Ardenna quæstio vertebatur super natiuitate matris dicti R. causa super hoc cōmissa fuit Epiſcopis Oxonen. Vitonien. & Londonensi ad petitionem ipsius R. sed quia dictus Lōdonen. Epiſcopus domi-
1 natus erat dicti R. præfatus F. habebat eū suspectū. Vnde Papa ad petitionem ipsius amouit ipsum, & loco eius subrogauit Abdex vt suspectus, ex causa probabili, non solum quando ipse solus est iudex. l. prætor. ff. de iurisdict. om. iud. & in c. si quis contra. de fo. compe. sed ēt cum habet alios collegas, & facit iste tex. pro no. in cap. 1. de iud. quòd si in vniuersitate iudicum habeo
a aliquem suspectum possum petere illum remoueri, a non obstante, quòd alij possunt ferre sententiam iustam. † Et facit ad quæstionem, nunquid si scholaris, qui debet intrare examen, habet aliquē d Doctoribus suspectū ex legitima causa, possit il-

ADDITIO.

a ¶ Illum remoueri. Adde Ale. consi. 40. 2. lib.

c lum recusare? & credo q sic, quia saltem Doc. sunt ibi vt tenet. & no. Bar. in proœ ff. veteris. dixi plenè in c. ꝓpoſuisti, de ꝓbat. testes autem dēnt esse sine oī suspitione, vt no. in c. in literis. ȝ. de testi. Secundò no. ibi, dñs est &c. q hēns aliquē in
3 familia sua, ꝑt dici eius dominus. † In glo. habes sex causas le
b gitimas recusandi b iudicem. vide 12. quas ponit Ioan. An. in c. legitima, de app. lib. 6. & per Spe. e. ti. §. superest, per totum, adducunt hic Doc. aliam causam, cum iudex succesſisset in totum, vel in partem litigatori: nam tunc non potest esse iudex, quia iudicaret in facto proprio, vt l. Iulianus, la 2. ff. de iud. & quod hic dicitur, habet locum ēt in ordinario, vt in l. qui iurisdōni pest. ff. de iur. om. iudic. vbi df, q q præest iurisdōni, nec sibi, nec suis, ius dicere pt, facit l. senatus, ff. de of. prę. ple
4 nè dixi in c. cū contingat, de foro compe. † Nunquid autem
c potest esse arbiter, siue arbitrator? c Doc. quod sic. quia etiam in facto proprio quis potest esse arbitrator, vt l. si libertus, ff. de oper. liber. & in c. Quintauallis, de iureur. ista tamē ratio nō procederet in arbitro, quia quis non potest esse arbiter in facto proprio, etiam parte cōsentiente, vt in l. pe ff. de ar. sed dic, q alio respectu pt esse arbiter in cā familiaris, quia interuenit consensus partium. nam pūt partes non recusare iudicē, c. ad hoc, alias c. insinuāte. ȝ. e. vbi patet, q etiam dominus pt esse index in causa familiaris, si non fuit exceptū. Vltimo scias q Io. An. hic dicit, q glo. non cautè loquitur, dum in prin. di-
d uisit hic esse arg. q iudex pōt recusari, si est dñs impetrantis, d nam secundum eū hic ē expressum, & sic non dēt dici arg. Simile no. in c. 1. de pact. & ex hoc no. formosum modum in dicendi iura, vt vbi casus non est clarus, inducatur tex. in arg. sed vbi tex. est expressus, debet simpliciter allegari tex. posset tamen secundum eū dici, q hic nō fuit recusatus iudex, sed alter fuit surrogatus. sed dic melius, quod imo tex. probat de su
ſpitione, & per consequens de recusatione, vt patet ibi, habebat suſpectum &c.

ADDITIONES.

a ¶ Illam recusare. Pondera, quia ista tex. non loquitur in his, qui ſtāt vt colleguam, Item pondera, quia Arch. ſtat hic vt iudex, qui non adnibebit fidē te
b ſtibus ſuſpecto, facit q dixit Io. de Lig. in c. ex literis, de consti. & ibi dixi. Item tex. loquitur in iudice, non in teste. Item q ria inhabilitas testis ſuppletur per habilitatem aliorum. l. si quis. §. i. ff. de eden. ergo non benedicit d. Abb. And. Barb.

c ¶ Ad hanc materiam, an ſcholaris doctorandus habens unum ex doctori bus collegij ſuspectū, possit illum recusare credo opi. do. Abb. hic eē uerū, imo dico, q doctorandus pōt approbari per solum Cancellariū studij, quando collegium dolo versaretur cōtra ſcholarem, & Cācellarius ipse habēret peritiā, nisi ex forma ſtatuti requireret certus numerus doctorum in approbando ſcholarem, vt pulchrè declarāt Bal. in auth. habita, C. neſi. pro pa. & quæ requirātur in ſcholare, vt debeat approbari a doctoribus, vide p D. Car. in cle. 2. in 2. q. de magi. & an doctorādi potestas competat Epiſcopo ex priuilegio, uel de iure communi, habetur per glo. in ea. cle. 2. dermagi. & vide do. Ab. post Car. in c. uerū, de fo. comp. & habetur per Bosti. in summa. de mag. in §. 1. Ant. Fran.

d ¶ Recusandi. Adde quando habet causam consimilem. Are. consi. 55.

e ¶ Tu adde alias 12. causas quibus potest iudex recusari, per Phi. Fran. in ti. de appell. c. postremo, co. pe. ponit Spe. sed non tot. in tit. de post. §. pea. in uerſi. quid si ponens, & Lanf. in c. quoniam contra. §. statuimus, uerſi. recusationes. nu. 1. in uer. præcedentis aduocationis. & ibi in apostil. Celsi ad ipsum, inf. de proba. Zac.

f ¶ Arbitrator. Adde Old. consi. 106. & quod uoluit Ro. consi. 68.

g ¶ Dominus impetrantis. Adde quod uoluit Ro. consi. 1. alleg.

SVMMARIVM.

1 *Appellari quo casu non possit ad Papam omisso medio?*
2 *Delegatus potest ſubdelegare uni de pluribus.*
3 *Vnus ex delegatis, an possit causam pluribus ſubdelegare?*
4 *Iudex ſubdelegatus an possit cognoscere, an sua ſit iurisdictio?*

CAP. XVIII.

a **Cum te consulente.** a Si delegatus Papæ q-
mittit causam non in totum, & à ſubdelegato appellat ad Papam, per hoc nō impeditur processus delegati Papæ, q ſubdelegauit non in totum, non ad Papam, sed ad ipsū delegatum appellari debet, & nō
1 diuidit. † No. 1. vnū casum satis ſing. in quo nō ꝑt ad Papam
b appellari omisso medio, b rſt ȝ, vt i c. Romanā. 2. q. 6. Et rō huius ſpālitatis ē, qa delegatus, q ſubdelegauit nō i totū, repſentat ꝑsonā Papæ quo ad illā cām, vt in c. sanè. ſup. e. & ideo ex quo Papa voluit istū tenere locū ſuū, quo ad illā cām, temeraria est appellatio, dū interponitur ad ipsum Papā, qa iam habetur Papa in persona delegati, & idem casus ponitur inf. e. c. super quęstionum. §. porrò. Secundo no. q delegatus ſubdelegans facit medium gradum, vnde non debet appellari omisso isto medio, vt hic. Hoc fallit si istud medium est inutile, vt puta si ſubdelegatus esset excommunicatus, vel aliter impeditus: nam tunc potest appellari ad Papam, vt est tex. in c. si is cui ȝ. eod. lib. 6. Item fallit si negatur iurisdictio ſubdelegantis, vt qa dī Papam fuisse mortuum re integra, vt est tex. in c. si a ſubdelegato ȝ. c. lib. 6. † Tertiò no. ibi, vni
2 vel pluribus, q vnus delegatus pōt cām ſubdelegare vni, vel pluribus, cōcor. ȝ. eo. c. pastoralis. i. respon. & eadem ratione dicunt Doc. q plures delegati possunt causam ſubdelegare pluribus, quā ipſi sint. † Sed est dubiū satis ꝓbabile, nūquid vnus
3 ex plurib. delegatis possit cām ſubdelegare pluribus, sicut ꝑt vnus solus, vt hic? Inn. colligit hic arg. q sic, refert alios tenere ȝriū, q p absurdum, qđ posset seq, si isti plures ſubdelegati discordarēt. Host. dicit q ista ꝓsideratione decet, & expedit, ut una cōmittat. sed pp rōnem c. prudētiā, ver. illa quippe. ȝ. e. dicit q ꝑt delegare pluribus. nec ob. si dissentiāt, quia ꝓuisū est per c. fi. de re iud. sed Io. An. dicit, q illud c. non ꝓuidet in isto casu; & bñ dicit, qa logꝛtur, qñ plures iudices delegati discordāt in ſnia, sed nos logmur, qñ plures ſubdelegati vnius delegati discordāt, cū ꝓcedūt cū collega ſubdelegātis, vt puta vnus ex duob. delegatis. ſubdelegauit vices suas duobus, isti ꝓcedut cū collega ſubdelegātis, & discordāt ad inuicē, quo ca su nō est ꝓuisum, qualiter sit ꝓuidēdū: & ideo dicit Io. And. vtile esse prouidere, vt non possit vnus committere pluribus nisi insolidū, vt in ſimili dī in c. pe. de ele. lib. 6. ego credo q commissio optimè fieri potest pluribus per vnum, vt hic, & ȝ. e. c. quis, q oēs ſubdelegati ab vno tenēt locū vnius. ita q nil valet nisi maior pars cōueniat in unā ſniam, ad hoc alleg. tex. cū gl. in c. pastoralis. in prin. ȝ. de reſcr. vbi bo. tex. facit cle. fi. de iu. pat. & no. Io. An. in ſimili in c. ſcriptum, de elec. in ea. glo. ibi, Et non laicis. hodie est prouisum in c. ſtatutum. in §. i nul
lo, de reſc. lib. 6. vbi dī, q illis ꝑsonis dēt cōmittere delegatus Papæ quibus committit ipse Papa; & quæ ſint illæ ꝑsonæ, habetur in prin Extra gl. dubitat, quid si ſub delegās reſeruauit ſibi executionem ſniæ, & non ſentētiam, nūquid habet locum iste tex? Doc. q sic. & hodie est tex. in c. si delegatus ȝ. eo li. 6. Vnde quicunque articulum iurisdōnalem sibi reſeruauerit,
c semꝑ remanet iudex, c & dēt ad eū appellari a ſubdelegato
3 suo, nisi quādo negatur iurisdictio sua, vt est tex. in d. c. si a ſub delegato. † Sed hoc casu est dubium, nunquid ſubdelegatus possit cognoscere, an sua sit iurisdictio, ex quo negatur iurisdictio. ſub. delegantis? & de hoc in Spe. eo. tit. §. excipitur. vbi ponit opi. cōtrarias: sed tene, q potest per tex. illius c. si a ſubdelegato, in ver. admittere, & ibi. hoc ſentit Ioan. And. nec ob ſtat ille tex. in eo, qđ non pōt appellari ad ſubdelegantem, qa illud est, ne appellās videat sibi ipsi contrarius, quia ex quo negat eum habere iurisdictionem, non debet ad eum appellari, sed quando coram ſubdelegato proponit defectum iurisdictionis, non reperitur in al. qua cōtradictione, quia iudicium redditur in inuitū, l. inter ſtipulātē. ȝ. si Stichū, ff. de ver. oblig. & c. intelleximus. de ind. & hoc no. ꝛto intellectu huius cap.

ADDITIONES.

a ¶ Cum te consulēte. Vide tres intellectus, quos ad istum tex. ponit do. Abb. in c. ſuper quęstionum, in prin. inf. eo.

b ¶ Omisso medio. Adde quod D. de Ro. dec. ſuis. in ti. de ap. recollectis p D. Ber. tenent, q si delegatus ſubdeleget causam, donec causam duxerit ad se reuocādam, & ſubdelegatus deferat appellationi, q omnis potestas transfunditur in Papam.

¶ Adde tu de materia pūtis quęstio. per istum tactæ hic, Imo. & Ant. de But. in c. cū Bertoldus, & ibi Fel. col. 5. in prin. inf. de re iud. eundē in c. ſuꝑ qō. §. porrò. ver. appellari nō ꝑt. inf. e. ti. Bar. So. in ſuo trac. fall. reg. 14. Za.

c ¶ Remanet iudex. dde Abb. consi. 87.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio ordinaria, quām delegata, perpetuatur per litis contestationem, & per citationem in delegatis. 2. 4.*
2 *Delegatio expirat morte delegantis re integra, uide in discursu maximè nu. 7. etiam quod delegatus ignoret mortem delegantis. 10.*
3 *Mandatum factum non expirat re integra morte mandantis, quando est factum ſub nomine dignitatis mandantis. 9. ubi aliter limitatur, uide in nu. 10. ubi ponitur, quid si ignoretur mors mandantis?*
5 *Iurisdictio in dubio præſumitur concessa ordinaria, non delegata.*
6 *Citatio est principium, & fundamentum iurisdictionis contentioſæ.*
8 *Appellari non potest de uicario generali Epiſcopi ad Epiſcopum, quia facit idem consiſtorium, ſed bene de Vicario ſpeciali.*

CAP. XIX.

1 **Relatum.** † Per lit. contesta. perpetuatur iurisdictio.
vel sic. Morte delegantis non expirat iurisdictio delegati, coram quo lis erat contest. & non dimittitur.
a No. 1.ª q sicut mādatum extraiudiciale expirat re integra ꝑ
b mortē mandatoris, b vt in l. mandatum, C. man. & in §. rectè, Insti.

ADDITIONES.

a No. primo. Vide Roma. in consi. 1. & in l. 5. §. sed si quis, ff. de dona. Ale. in l. fundi uenditor, col. 2. & 3. ff. de acquir. poſ. Ia. pest Ale. in l. eius, ff. si cer. pet. Bal. in consi. 160. incip. ad eui enim, in prima parte. Cor. in cōſ. 86. circa primum, co. fi. in primo uolu. & Socyn. in consi. 87. incip. in prętenti, in 4. parte. Seb. Sap.

b Mortem mandatoris. Adde Cal. consi. 1. hoc e. ti. & uide quādo nō finiatur, per Ro. consi. 102.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Insti.eo.& no.in cle.1.in fi.de proc.ita finitur mãdatum ª iuris dictionale re integra:differũt tñ in alio,s.respectu ppetuationis, quia primo casu negociũ dr̃ esse integrũ ante lit. cõtesta.ita q̃ expirat mãdatũ ,pcuratoris, si nõ fuit lis cõte. vt no.in d.cle.fi.
2 & Bar.in l. & quia.ff.de iurisd.om.iudi.† Sed ad perpetuationẽ iurisdictionis delegatæ non requiritur lit.cont.sed ſaltẽ ſufficit
3 citatio,vt ℈ c.prox.& ℈.latius dicã.† Sed nõ no.q̃ delegans certã cãm,vr̃ in dubio delegasse nomine pſonæ,& nõ nõie dignitatis:hinc est,q̃ expirat mãdatũ re integra p mortem mandatoris,secus si delegasset nomine dignitatis , vt in c.si gratiose, de rescrip.lib.vi.& no.l.centesimis.ff.de uer.obl & sic limita omnia iura,q̃ dicũt morte mãdatoris finiri mãdatũ,& in ,pcurato
4 re dic,vt habeẽ in d.cle.fi.† In gl.Ex hac gl. colligũtur duæ opi. dũ q̃ritur,p quẽ actũ perpetuetur iurisdictio delegati ℈ tacitã reuocationẽ,q̃ surgit ex morte constituentis. Primo q̃ secũdũ leges tequritur lit. cont. & ita procedit iste tex. sed ſm canones ſufficit citatio,vt ℈ c.prox.hæc lect.nullibi probatur apertè per ius ciuile,imo tex. vr̃ in contrarium in l.& quia,ff.de iuri.om. iud.vbi tex.ſolũm requirit,q̃ delegatus incẽperit vti iurisdõne. Itẽ Mar.antiquus gl.iuris ciuilis tenuit opi. vt ſufficiat citatio. Azo tñ tenuit primum dictũ,& ad hoc inducit in qõne facti istũ tex.Sed ſert q̃ ℈ eũ fuit allegatũ c.seq.vbi expr̃ssẽ dr̃,q̃ ſufficit citatio,& sic remãsit cõfusus. Scãa lec.est vt ſm vtrũque ius ſufficiat citatio, & hãc lec.ſenſit gl.dũ in ista opi.alle.d.l.& quia,& hãc opi.ſequtur gl.in d.l.& quia.& clarius ibi Bar.Tertia opi.extra gl. q̃ in delegatione Principis nõ requiritur exercitium alicuius actus , ſed per ſolam commiſſionem est perpetuata iurisdictio, & tenẽtes hãc opi.fundãt ſe ex illa l.& q a, in ver.principaliter.ſed illa lec.cõiter nõ tenet,nã est ℈ istũ tex. & c.ſequẽs &ad illã l.rñdet,q̃ loquit in iurisdõne ordinaria,& de hac materia vide latius in c. licet ℈.eod.ſed quãtum ptinet ad intellectum huius c.conclude sic,q̃ aut q̃ritur de iurisdõne ordinaria, & illa nõ expirat p mortem concedentis ẽt re integra, vt no.Host.ſup.e.c.quoniam Abbas.est tex.ſecundũ cõem intellectũ in d.l.& quia & eſt ratio,quia per cõcessionẽ ordinarię iurisdõnis fit gratia ab ipſo concedente,cum per hoc habeat dignitatem, ut not.in cle.1.de reſcri. gratia uerò concessa non expirat,licet moriat concedẽs re integra, vt in c.ſi cui, de præb li.vi.& ad utilitatem,& efficaciam,priuilegi ſufficit, q̃
5 b habẽti,ff.de do.Item iurisdictio ordinaria radicatur ᵇ in pſonã illius cui cõcedit,vñ immediatè p concessionẽ inhæret ossibus istius.& ideo per mortem concedentis non expirat,quia id quod nostrum est.sine facto nostro a nobis euelli nõ pt. vt in
5 l.id quod nostrũ.ff.de re.iur.† Quo verò cognoscat,q̃ sit commiſſa iurisdictio ordinaria,an verò delegata,dic q̃ ſi princeps, vel lex,ſeu cõsuetudo tribuit ſimpliciter iurisdõnem ſuper vnã prouinciã,ſeu ſuper vnã ciuitatem,uel castrũ,ſeu cõcedit iu
c risdõnem ſimpliciter ᵉ ſuper vniuersitate causarũ, vr̃ cõcedere
d ordinariã.niſi exprimat ᵈ verbũ, delegamus,ᵉ vel facias auctoritate nostra,ᶠ &c.nã tũc facit delegatum,ᵍ adhoc vide bo.tex.
f cum gl.in c.i.de cler.ægro.li vi.& in c.cũ aliquibus,de resc.co.
g lib hãc cõclusionem firmat Hoſt.ſup.e.in c quoniã.& Bar.in d. l.& quia.vide Inn in c.cũ ab ecclesiarum, de offi.ord.& scias, q̃ nõ quilibet potest dare ordinariã, ſed ſolũ princeps, vel lex, vel cõsuetudo,vel vniuersitas,dũ eligit rectorẽ,vt no.in iurib. ℘all.Aut q̃rit de jurisdõne delegata,& de perpetuatione ipsius reperiũtur multæ opi.vt prædixi,inter quas est opi.Hoſt.in d.c. licet,qui multum in hoc laxauit habenas, dicendo qualitercũque delegatus incipit vti iurisdictione ante mortem delegãtis, perpetuata est iurisdictio,monetur per illud c.licet.vñ ſi elegit
h ſibi notariũ,vel nũciũ,fit perpetuatio ſm cum.vide etiã glo.ʰ
i in c.ſi a ſubdelegato.℈.e.li.vi.q̃ tenuit, q̃ ſi delegatus ſubdelegat ante mortem primi delegantis , perpetuatur eius iurisdictio, ⁱ & ſubdelegando vſus est iurisdõne. Mihi placet illa opi.vt necessario requiratur citatio per tex. ℈.c. proxi.& per c.ſi.de offi. leg.cui impoſſibile est rñdere, nisi impropriẽ litera,facit c.pro potuisti.de fo.compe.& l.ſi quis postea. de iud.quod probatur ratione,nam in hac perpetuatione requiritur,q̃ delegatus cœperit vti iurisdõne.vñ cũ perpetuatio ista fiat respectu partium
6 oportet , q̃ interueniat aliquis actus cum parte.† Sed citatio est principium, & fundamentum iurisdictionis contentiosæ, Instit. de pœna temere litigant.§.fin.& c.contingit, de proba. ergo necessario requiritur,q̃ præcedat citatio.Item secundò multa iura ſpecificè requirunt citationem,ut inf.c.prox.& c.fin.℘all. de offi.leg.ergo alia iura quæ dicunt generaliter,q̃ iudex incœpit uti debent intelligi, & ſuppleri per citationis actum . Item tertiò c.prox.requirit quod negocium debeat esse cœptum ante mortem delegantis,ſed non potest dici cœptum,nisi sit deuentum ad aliquem actum,qui sit de ſubstantialibus negocij, vt probatur in c. in cauſis , cum ibi no. de ele.& in cle.fi. de proc.ergo etiam necessariò requiritur citatio, quia(vt dixi) ipla est primus,& ſubstantificius actus ordinis iudiciarij,& hanc

K opi. tenet Cal. in d. c. licet , ᵏ & Arch. 2. q. 7. c.non ita.ſi quæris de ratione , quare delegata iurisdictio extinguitur morte concedentis re integra ? respondẽ per actum ſubdelegationis non transfertur efficaciter iurisdictio in delegatum. Hinc est,quòd re integra ille, qui ſubdelegauit in totum , potest commiſſionem reuocare, vt in c.quamuis,eodem titu.lib. 6. vnde cùm iurisdictio re integra sit effectualiter penes delegantẽ,& per mortem ipſius extinguatur iurisdictio ſua,per cõ ſequens extinguitur potestas delegata, quia extinctio iure authoris extinguitur ius ſucceſſoris,arg.in l.lex vectigalis, ff. de pig.Sed per exercitium iurisdictionis ante mortem delegantis iurisdictio rad.catur in perſonam delegati, ita quod efficaciter transiuit in eum,ideo morte ipſius non extinguitur iu-
7 risdictio. † Sed circa prædicta dubitatur, quid in iurisdictio-
1 ne delegata ¹ ad vniuersitatem causarum,nunquid iurisdictio expiret morte concedentis? non recolo de præsenti vidisse , ſed credo quod expiret,adduco tex.per locum à speciali in c. ne aliqui, de hær. lib 6. vbi dicitur, quod officium inquisitorum hæreticæ prauitatis non expirat, etiam re integra , per mortem constituentis , fauore fidei. ergo ceſſante fauore fidei expiraret talis iurisdictio, tamen inquisitores in certa pro uincia habent ſubdelegatum ad vniuersitatem causarum , vt no. Io.An.in c.per hoc, eodem tit.lib 6. Et quamquam iurisdictio delegata ad vniuersitatem causarum in multis æquiparetur iurisdictioni ordinariæ,iuxta no.per gl.& Bar.in l.Põponius, ff. de re iudi.tamen in omnibus non conueniunt, maximè vbi ſubest diuersa ratio.nam tõ extinguendi iurisdictionem delegatam quò ad particularem causam militat in iurisdictione delegata ad vniuersitatem causarum , quia iurisdictio remanet penes delegantem , & nomine proprio iste nihil habet, vt in c.ſane. ſup. eodem, & in l. 1. ff. de officiis, cui
8 mand. est iuris.† Hinc est, quod à foranco vicario appellatur ad epiſcopum,quia ille habet delegatum, licèt ad vniuersitatem causarum,ſecus in vicario generali epiſcopi, qui est ordinarius,& facit idem conſistorium cum epiſcopo,vt no.in cle. & ſi princ.palis,de resc.& in c.Romana,de app.li.6. & in c.2. de consue.eo.lib.† Item limito.no.omnia prædicta,q̃ expirat
9 mandatum per mortem mandatoris. quando per dationem mandati datur noua potestas ad actum ita quod in exercitio actus mandatarius gerit vicem mandatoris , ſecus autem in præcepto,quod sit abas habenti potestatem,nam cum nõ detur noua potestas,ſed potius excitetur antiqua, vt in c.licet,& in c.pe.de offi.ord.cessat ratio ſupra dicta extinguendi mandatum, vñ recipiens p̃ceptum tenet illud adimplere non obſtante morte præcipientis,de hoc est tex.iunc.glo.in Auth.vt nul li iudicum,§ & hoc uerò iubemus,ſentit Hoſt.in c.quoniam
m Abbas, ſup.eodem,& tenet Bar.in d.l.& quia. ᵐ Et per hoc dixi,q̃ ſi iudex mandauit nuncio, vt mitteret aliquem in poſſeſſionem,licet iudex moriatur re integra, tenetur nihilominus

ADDITIONES.

a ¶ Finitur mandatum . Et limita niſi reſpectu ſedis apoſtolicæ Papa delegaſſet, quia mortuo Papa non expirat. c. ad abolendam, §. ſi de hæ. ſecundum Bald. in d. l. & quia,uide Ange.qui ſingul.limitat.in d.l.& quia. And.Bar.

¶ Adde Ale.plenè,& Ful.in l.more,co.3.ff.de iurisd.om.iud.Per.de Anc.& Gem.in c.ſi.eo.ti.li.6.Bal.Rap.& Ie.in alle.l.& quia,& Spe.in tit.de iurisd. om.iudicum §.6.uer.item mortuo,& ſeq. Zac.

b ¶ Radicatur. Limita niſi eſſet acceſſoria,ut in vicario epiſcopi,qui licèt habeat ordinariam,tamen mortuo epiſcopo expirat.gl.in clemen. 1. de off. vicar. And.Bar.

c ¶ Simpliciter. Adde quod uoluit Ro.conſ.59.

d ¶ Exprimat. Vide Mo.in l. & ſi prætor,ff.de off.eius cui man.eſt iurisd.& Fel. in c.ſi.inf.eod. Seb.Sap.

e ¶ Delegamus. Adde Ang.conſi.214.

f ¶ Authoritate noſtra. Adde Ro.conſi.235.& melius.285.vbi ponit intellectum c.quia fruſtra, ubi illa uerba, & tamen dicit,quod habet locum in ordinario.

g Delegatũ. Vide quod pulchrè dicit Bar.in l.ambitioſa.ff.de decr. ab or.fac. & Bal.in l.& quia. And.Bar.

h ¶ Etiam glo. Certè tex. ibi probat contra illam glo. uide ibi D. And. Barb.

i Iurisdictio.No.q̃ ſubdelegando qs utitur iurisdictione contra no.in c.paſtoralis,de resc.ubi habens habitum iurisdictionis,& non uſum,ſubdelegat.ergo ſubdelegare non est iurisdõnis.vide Ang.in d.l. & quia. D. Abb. in c.ſeq.contra glo.d.c.a ſubdelegato . And.Bar.

K Dicto c.licet.Bar.in d.l.& quia dicit q̃ c.licet cauſam , probat ueritatem, uide ibi Ang.qui dicit, q̃ de conſuetudine ita ſeruatur,quod requiritur ci tatio. And.Bar.

l Iurisdictione delegata. Vide quę no.mod.in l.more, ff.de iurisdict.om.iud. ubi ponunt, q̃ plus hab.at delegatus ad unuersitatem causarum , quam delegatus ad ungularem cauſam,de quo etiam latè tradit Socyn. in repe. l.1.ff.quis,& a qui.appel. Seb.Sap.

m Dicta l.& quia.Bal.tenet contrariũ in d.l.& quia. Vide quæ remiſſ ad Bar. in l.fundi,ff.de acq.poſ.vbi de hoc. And.Barb.

cantus nuncius ª exequi mandatum,quod no.Ex quo inferr̃, q̃ ẽt ſi præceptum non fiat alias habenti potestatem ſine iuſſu principalis,nihilominus ex quo non fit noua delegatio,tenet reci-
piens ꝑceptum exequi, pro hoc allego bonũ tex. in c.cã te,de reſcr.vide ẽt ℘ Spec.qui firmauit hanc opi.ti.1.§.restat,ver.itẽ mortuo mandatore,vbi plus dicit,q̃ ſi mandatur aliquibus,vt elegãt cũ conſilio Sempronij,licèt moriatur præcipiens,tenẽtur nihilominus iſti mandatarij in electionis actu requirere
b conſilium Sempronij, ᵇ & per hoc habes declaratum, & multipliciter limitatum intellectum huius capituli.

ADDITIONES.

a ¶ Nuncius exequi. Adde Bal. conſi.61.& uide nouiſ.in l.fundi.ff.de acquiren.poſſ.ff.

b ¶ Conſilium Sempronij. Adde quod Ro.conſi.119 dicit,quod mandatum non finitur morte mandantis fauore piæ cauſæ,etiam re integra.

SVMMARIVM.

1 Iurisdictio delegata perpetuatur per citationem, vide in nu.3.ubi ponitur quæ citatio requiratur.
2 Citata,& aliæ diſpoſitiones, ſunt reducendæ ad concordiam , etiam per ſubauditas intellectas.
3 Citatio per edictum debet fieri, ubicunque neſcitur quis ſit citandus.
4 Iurisdictio delegata non perpetuatur per ſimplicem ſubdelegationem.
5 Appellans cẽſetur renunciaſſe appellationi,ſi litigare non deſinit coram iudice a quo,in illa cauſa,& intelligè appellationi interpoſitæ,ſecus interponendæ,uide in nu.7.duas no.limitationes.
6 Fundare nemo ſe poteſt ſuper actu,quem improbauit.
7 Dicto,quaſi,est diminutiua.
8 Iurisdictio delegatiue integra finitur per mortem delegantis,nec ualet pro ceſſus poſtea agitatus,licèt delegatus ignorauerit mortem delegantis.
9 Communis error an faciat ius ?
10 Prælatus,qui communiter reputatur,ſi non eſt,geſta per ipſum non tenẽt.

CAP. XX.

1 Gratum. †Si delegatus citauit ante mortem delegantis,perpetuata est iurisdictio. hoc primò. Et
2 appellationi renunciat q̃ coram iudice, a quo appellauit, litẽ ꝓſequitur,hoc ſecũdo. Cõmunis diuiſio Secũda ibi,nos,& q̃-
3 libet pars ſubdiuiditur in duas.vt patet ex tex. Caſus literalis. Cã quædam commiſſa fuit iudici delegato;ipſe ſtatim citauit partes,lis verò contest. fuit post mortẽ delegãtis Quærebaẽ vtrum poſſit postea in cã ꝓcedere delegatus? Sed ò ponitur alia
4 q̃ſ.Ecce aliqs appellauit a iudice, postmodum petijt terminũ ad ꝓducẽdos teſtes,& atteſtationes receptas,petijt postmodũ publicari:quærit an huic appellationi renũciaſſe intelligatur. Ad primam q̃onem reſpõ. Papa, q̃ citatione facta negotium eſt quaſi cæptum,& ꝓpiꝑ ſi delegatus nõ sit certus de obi-
5 tu delegãtis,vñ legitimè ꝑt in cã ,pcedere.In ſecũda q̃one rñ-
6 det,q̃ ſi vera ſunt p̃missa, appellationi renunciaſſe vr̃.B.No.1. de expreſſum, q̃ ad perpetuandam ª iurisdõnem delegatam
7 mortem delegantis non requiritur neceſſariò litis con-
8 teſt.& sic iſtud c.corrigit præcedens,ſm Tan.& Gof.vel dic me
9 tũ,q̃ potiùs interpretatur,vt sic per iſtum tex. ſuppleat ad c. præcedẽs,maximè.nam ſi ille tex.ex toto eſſet correctus,non
10 eſſet poſitus in ista compilatione vt ſup.in proꝓ.huius compilationis.† Et ex hoc dic,q̃ ſi in eo volumine ſtatutorum re-
11 periãtur duo ſtatuta fere ꝓria,dẽt eis fieri correctio, ᵇ quãtum poteſt,& reduci ad concordiam per ſubauditionẽ, ꝓ hoc tex.
12 in Licieẽdũ,ff.qui ſatisd.cog.iuncta auth.offeratur,C.de lit.conteſt.& vide pulchre per Bar.in extraua.ad reprimen.in ver. nõ
13 obſtantibus.† Secundò no ibi, Propoſito citationis edicto;nam per iſtum text.probo,vltra alias opi.q̃ habẽt, q̃ ad perpetuã-
14 dam iurisdictionem non requiritur, q̃ citatio perueniat ad partes,ſatis enim est,q̃ emanauerit à iudice,ita tenet gl.no.in cle.
15 2.vt li. pen. ᶜ & ad hoc ego adduco iſtũ text.in ver. poſito
16 edicto,nam alias fiebant citationes ꝓ edictum,qa ſcribebatur eadẽ in albo ꝓtoris.nec aliud reqrit iſte tex.hodie verò ,phi-
17 beẽt citatio ꝓ edictũ dẽt.n.ſpecificè fieri ꝓ nũciũ,ſeu literas, de quo vide plenè qđ no.in clem.1.de iud.† Vnum tamen no.
18 dictum Inno.teneb.is menti,q̃ vbicunque neſcitur vbi quis sit citandus, adhuc hodie habet locum citatio ꝓ edictum.ᵈ pro
19 hoc c.ſi.qui mat.acc.poſ.& in c.Albericus,de teſti.No.3.ex ra-
20 tione interẽ,ibi, negotium ſit quaſi cœptũ,q̃ ad hoc,vt ꝑpetuetur iurisdictio delegati, dẽt negotium commiſſum eſſe ad mi-
21 nus quaſi cœptũ.† Et no.qa dicit,negotium,per hoc inferr̃, q̃ ſubdelegationem nõ ꝑpetuat iurisdictio , quia per hoc non
22 ſ.negotium commiſſum cœptũ,nec quaſi,licet aliud dixerit
23 gl.in c.ſi a ſubdelegato,de offi.dele.li.6. ſed primum plùs placet,nec obſt. q̃ ſubdelegando vtatur iurisdictione, quia vtitur non delegata,ſed ordinaria,& probaẽ aperte in c.paſtoralis,in
24 prin.℈.e.vbi dr̃,q̃ iurisdictio dãdi iudicẽ a delegato a principe, eſt a lege conceſſa,vñ põdera illud verbum,a lege,nã lex dat ordinariã,vt dixi in c.præcedẽti.Item ꝑsupposito,ſed nõ conceſſo,q̃ vteretẽ delegata,tamẽ ſatis eſt,q̃ nõ fuit vſus circa negotiũ cõmiſſum,nã dẽt negotium eſſe cœptum, vt hiẽ. & ad-

6 de ista ad no.ſup.c.prox.† Item no.q̃ appellãs renunciat appel
f lationi ſi postea litigat coraꝫ iudice, ª a quo, qa per actum contrarium ſubſequentem, renunciatur actui præcedenti , vt in c. ſolicitudinem. de ap. & 32.q.3.cum renunciatur,& hoc intellige in appellatione interpoſita , non autem procedit indiſtincte in interponenda,vnde ſi granatus intra tempus ſibi præfixũ ad appellandum litigat coram iudice, non per hoc renunciat facultati appellandi, qa poteſt interim deliberare.ita ſentit Inn.no.in c.ſolicitudinem.de ap.ſed tu limita vt ibi,& vide per Ioan.And.in c.ſi.de app.lib.6.& bo.tex.cum ibi no.in l.ſolutionem, C.de re iudic. Sed quæro,tex.iſte loquitur quando appellans petijt inducias,item poſtmodum renunciauit produ ctioni.& allegationi,& petijt atteſtationes ſoleniter publicari, quid ſi alterũ tantùm feciſſet, vt quia ſolũ petijt inducias, vel ſolùm petijt atteſtationes publicari? Sol. dicit Inn.q̃ idem. nã per hoc apparet,q̃ voluit redire ad priorem iudicẽ. Dicit Ho. qualitercũq. appellãs egit coraꝫ iudice priori,& hoc tene, quia
7 ſemper ſubeſt ratio prædicta. † Hæc limita,niſi actus,qui poſtea geritur coram iudice a quo,veniat ad augmentandum de ſiderium appellantis,ideo dixit glo.no.in c.a iudice,de ap.lib. 6.q̃ ſi appellans comparuit coraꝫ iudice a quo,& petijt etiam reuocari grauamẽ,& ad ,pbãdũ grauamen.ꝓducit teſtes,non per hoc vr̃ appellationi renũciaſſe,qa nihil directe egit contra appellationem ſuam,quia per appellationem inſtat,vt reuocetur grauamen, & ad hunc effectũ postea inſtitit coram iudice a quo. Adde aliã ſolẽnem limitationẽ post eã, q̃ colligit ex c. cũ veniſſent de eo,q̃ mit.ī poſſeſ.in gl.in verbo,obtulit,& no. iliã q̃ ſingulariter dicit,q̃ ſi actus geſtus post appellationẽ coram iudice a quo, non fuit approbatus in iudicio, q̃ tunc per
8 illũ actum non videtur renunciaſſe appellationi,† quia nõ po
g tuit iudex,vel pars ſe fundare ſuper eo,quod impugnauit, ª vt in reg.ex eo,de re.iu.li.6.& in c.cum olim. de cenſi.optime facit tex in c.mulieri,de iureiu. In glo.i.ibi,legitimas exceptiones.dic ſ.declinatorias, vt in c.paſtoralis,ẽ exce.& c.inter monaſterium,de re.iu.& in l.ſi. C.de exc. & dic clariùs quam gl. q̃ proprie, & ſtrictè negotium dicitur cœptum per lit. conte. & tunc partes ingrediuntur principale negocium:prius enim poteſt diſputari de ītimitate pſonarũ, & ꝑ exceptiones declinatorias differri negotium principale, vt in d.c.paſtoralis.ꝓ ci tationem autem negotium nõ est ,pprie cœptum quo ad effectum.ſuprad iõ tex.dicit,q̃ ẽ quaſi cæptum,nam quo ad perpetuandam iurisdõnẽ ꝑt dici cęptũ, q̃ a iudex cepit vti iurisdõ
9 ne.† Et no.ex hoc,& ex tex.q̃ dicho,quaſi, ʰ diminuit ex ,pprio ſignificatu ſignificatũ eius, ad quod adiscit.& vide glo.de hac
h dictione,quaſi, ʰ in c parochianos,de deci.& bo.tex.cũ gl.in l.in facto, ff. de cond. & de. quandoque tamen est expreſſiua veritatis.

ADDITIONES.

a ¶ Ad perpetuandam. Per quos actus perpetuetur iurisdictio, & an de neceſſitate ad illius ꝑpetuationem requiratur lit.conte.vide quæ hic plenè ſcripſi,ubi tenui,qđ iurisdictio perpetuatur per quemcunque actum etiam citeriorem a citatione,qui non poteſt exerceri abſque iurisdõne,puta ꝓ electionem notarij,& hoc per iſtum tex.& per tex.in l.& quia, ff. de iur.om. iu.ibi dum dicit tex.geri cœpit &c.qa ut dixit Bar.in d.l.& quia, & ibi plene per Ale.in 10.col.per ſolam citationem iurisdictio ꝑpetuatur, de quo etiam per Bal.in l.ſi. C.de preſcr.30.anno.no.& per Ale.in l.1.ff.de iu.& p glo.in cle.1.de iud.An autem perpetuetur per actum nullum? vide Bal.in l.ſi pater C.ne de ſtatu defun.& concluſio est , quod non perpetuatur , & ideo poteſt reuocari per delegantem,ut est glo.in c.cum plures, eo.ti.qđ est uerum tacitè.l.per mortem ipſius delegantis,non autem expreſſe, ꝑ gl. in c.uenerabilis,hoc eo.titu.quam Ro.dicit ſingularem in ſuis ſing. per alphabetum.in uerſi.iurisdictio.

b ¶ Euitari correctio. Vide Bar.in l.2.§.denique.ff.qđ vi aut clam. And.Barb.

c ¶ Vt lit.penden. Adde Ro.conſi.330.

d ¶ Per edictum. Adde Pau.de Ca.conſi.162.in primo impreſſis.

¶ Per edictum.Quando fiat citatio per edictum? vide Ale.in conſ.103.incipien.perſpectis,in 5.uol.& in conſi.5.incipien.In cauſa,colum.1.in 2.uol. And.Sicul.conſi.18.co.3.in 1.uol.& pulchre per Riminaldum Ferra.in l.ſi pacto,quo pœnam,col.2.in fi.C.de pactis.

e ¶ Dixerit gl. Vide contra illam gl.tex.cum ſua gl.in c.paſt.de reſt. And.Barb.

f ¶ Coram iudice. Adde do.de Ro.dec.473.inci.ſi ille qui a ſententia,in nouis de appel.ubi dicunt,q̃ prouidens iura ſua coram iudice,ut non procedat ad executionem ſententię, q̃ non uidetur renunciare appellationi , ſecus ſi aliquid peteret, quod non poſſet niſi per iudicem expediri.

g ¶ Impugnauit. Adde Ro.conſi.167.& 59.ubi dicit, quod cõfeſſio impugnata per iudicem non opitulatur.

h ¶ Dictione, quaſi,adde Old.conſi.155.

¶ Adde Bal.i l.in ſuis,ff.de li.& poſth.ubi dicit hãc dictionẽ,quaſi,eſſe notã improprietatis,& diminutionis,idem no.in l.ſi cum dotem.§.5.ff.ſo.ma; & ibi bo.gl.& Ale.in l.ſi dare,in prin.ff.de uer.obl. Zac.

¶ De hac dictione,quaſi,dicas quod ſi apponatur in ſtatutis nõ denotat im ꝓprietatẽ,vt ſin.uoluit Bar.i l.ſi i rixa.co.i prin.ff.de ſic.& in l.diuortio,ī §.ſi fundũ,in 1.op.poſt.Dy.ff.ſol.mat.aliqñ ẽt denotat proprietatẽ,& ueritatem,ut no.in l.1.de tranſ.& in l.Lucius Titius,in fi.ff.de admi.tut.& ui de B.l.in l.in ſuis,ff.de lib.& poſthu.ubi dixit,q̃ dictio,quaſ,& dictio,quẽ admodum,est nota improprietatis, & diminutionis,& alle.l.ſi cũ dotem, in §.fi.hic alleg.& l.ſi quis.ff.de cond.& dem. An.Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

veritatis,& tũc ponit impropriè, vt no.glo.in c.prout,de do.& contu. Et in eo,qđ glo. consequenter annectit,an cœptum re integra transeat in hæredem actiuè,& passiuè? aliquid dicit hic Host.& minus pfecte,sed tu dic vt plenè dixi in c significauit, de resc̃r In gl 2. in fi.No.gl.& clarius hoc tenet i c.cũ venisset. inf.de testi.† Et conclusio sit ista,q̃ p mortem delegãtis re integra expirat iurisdictio delegati,nec valet processus postea agi-
2 tatus,[a] licet delegatus ignorauerit mortem delegãtis,q̃a ignorãtia nõ põt tribuere iurisdictionem non habenti,vt in l.priuatorum.C.de iurisdict.iud. & c.significasti,de fo.comp.Item iura loquuntur indistinctè, ergo non debemus facere differẽtiã inter ignorantiam,& sciẽtiam. 19.dist.c.si Romanorũ.c.solitę. de maio.& obe.& p hanc rationem hoc tenuit Bar. in l.& qa, ff.de iurisdict.iudi. & refert Inno. tenuisse ꝺ̃riũ in d.c.licet,sed primum dictum sequũtur cõmuniter Doc. hic,& in d.c.cum venissent.Non ob.contrarium glo.de l.eius qui in prouincia, ff.si cer.pet.qa fatendum est, q̃ mãdatum procuratoris reuocatur reintegra per mortem constituentis, vt in l.mandatũ.C. man cle.fi. de proc. & in §.rectè. Inst. man.sed ne procurator ignorans damno afficiatur,habet actionem mandati,vt recuperet expensas, & seruetur indemnis ab omni interesse; vt l.si mandassem,ff.man Item mãdatum ꝓcuratorium est bonæ fidei,iurisdictio verò delegata ẽ stricti iuris,iõ fm Inn.largior in
11 terpretatio fit in illa.q̃ in ista.† Posset instari vltra Do.de l.Barbarius,ff.de of.prætor.vbi apparet, q̃ communis error litigãtiũ facit ſniam valere,ad idẽ.3.q 7.canfamis.§.tria, ver.veruntũ. Sol.si tenetur opi.Inno.in c.cũ dilecta, de resc.q̃ illa l.non habet locum in delegato. cessat ꝺ̃rium,sed si teneremus ꝺ̃rium, (quod est verius) vt ibi dixi,die q̃ ibi non interuenit solum error communis,sed emanauit officium ab habente prætem, & durauit iurisdictio ipsius ꝓmittẽtis,vt no. Inn.in c.nihil,de ele. Sed in casu nostro extincta iurisdõne,remanet solus error,qui non pt tribuere iurisdõnem. Et iõ si quis emit rem a prælato intruso.qui nullum habuit titulum à superiore, licèt communiter putaretur prælatus, non tamen iste communis error facit contractum valere, vt in c.alienationis,& ibi per Arch.12. q.2.& per Inno.in d.c.nihil,de ele.

ADDITIO.

a ¶ Postea agitarus. Vide latè per Ale.in l.eius qui in prouincia,ff.si cer.pet.vbi etiam Pau.de Cast.& moder.& latè per mod.in l.more,ff.de iurisd. omn. iud. Seb.Sapia.

SVMMARIVM.

1 Clausula quod si non omnes &c. operatur,quod tunc unus possit sine alio,quando certum est, quod alter est impeditus, alias secus.vide in numero 2.
3 Clausula,omnes,aut duo,&c.denotat,quod alij possunt cognoscere, licèt non constet de impedimento consortium.
Clausula,si omnes nequiuerint interesse,tu frater Episcope procedes,quid importet?
4 Opinio in quam concurrunt plures doctores,est tenenda,nisi probabilibus rationibus communes possit.
5 Forma certa procedendi ubi datur,processus corruit non solum quãdo est attentatum contra formam,sed etiam circa,vel præter formam.
6 Citatus ab uno ex delegatis, non constito de impedimento alterius, an teneatur comparere.16.17.
7 Iudices plures,vel habentes aliquam potestatem,an possint illi in exercere omnes insolidum,vel debeant insimul conuenire? vide plenissimè melius quàm alibi,& loquitur tam de ordinarijs,quàm delegatis.
8 Collegium constitit in duabus partibus omnium, nisi sit statutus certus numerus,ut intersit.
9 Scholaris sufficit quod approbetur a septem doctoribꝰ.
10 Maior pars dicitur,& consideratur non solum respectu numeri,sed dignitatis.
11 Iudicium ceptum coram uno ex ordinarijs parem iurisdictionem habentibus non potest coram alio finiri,nisi dato impedimento primi.
12 Hæredes unius domini habentis iurisdictionem,an ipsi habebunt insolidũ, an debeant simul conuenire?
13 Iurisdictio quæ competebat uni soli,an sit indiuidua respectu plurium successorum?
14 Tutores,& curatores,vel eorum actores unius populi,vel administratores,an possit unus,vel debeant omnes insimul administrare,vel aliquem actum expedire? vide etiam de pluribus procuratoribus.
15 Executores testamentarij si sint plures dati, an uno nolente interesse vel mortuo,possit alter ex eis?
16 Citatio nulla,& temeraria,non arctat citatum.
18 Citatio,prima facie nulla,non arctat citatum,nisi iudex iustificauerit citationem.
19 Sententia nulla an possit ratificari?
Ratificatio an,& quando retrotrahatur ad actum nullum?
20 Aliqui ex delegatis non possunt soli in causa procedere, etiam parte volente.
21 Nuntijs an & quando detur fides?
22 *Impedimentum si allegatur,licèt non sit,& fuerit pronuntiatum impedimentum esse,pronunciatio valet.*
23 *D elegatus,qui habet proficisci extra suum domicilium,an habeat expensas?*
24 *Sententia lata non ui sis uidendis non valet,licèt postea appareat,quòd illa,quæ erant uidenda,non faciant ad rbumbum.*

CAP. XXI.

1 **Prudentiam** †Si causa delegatur tribus cum clausula,q̃ si non omnes duo vestrũ &c. nisi prius appareat de impotentia tertij,duo procedere nõ pñt & si procedũt,nihil agunt.h.d.vsque ad §.adijcimus.Et diuidit tur illud principiũ. Nam format duas qõnes.secundò simul il las soluit ponendo rõnem decidendi,secunda ibi,in hoc casu. Casus lite.In prima parte ponitur talis quæstio.Ecce cã committitur tribus iudicibus cum tali clausula, q̃ si omnes interesse nequerint,duo nihilominus in causa procedant,duo illorum tũ citant reum,quæritur vtrũ ille teneatur venire? post id iam quæstionem statim facit aliam quæstionem.iudices citãt reum in termino,comparuit corã duobus tertio absente, nec se excusante nec committente vices:Quæritur vtrum duo præsentes possint in causa procedere,& eam per sententiam diffinire?Ad primam quæstionẽ nõ rñdet Papa directè, sed rñdendo ad secundam intelligit prima soluta: dicit Papa,q̃ cum aliqs nõ ostẽderit legitimè se cũ aliis interesse nõ posse, vel aliascõstare canonicè non poterit,alij in causa cognitione procedere non debent,q̃ si fecerint,non valebit,qa integrum est iudicium,quod plurimorum sentẽtijs confirmatur,& Papa libẽtius cãm cõmittit duobus,quã vni,& tribus quã duobus,& q̃ ꝺ̃facerent, formam rescripti non seruarent; per hoc intelligit prima quæstio soluta,quia si tres citant partes,& duo illorum tertio absente, ꝓcedere non possunt,ergo & si duo tñ citant, reus ad citationẽ eorũ venire ñ tenet. Bcr.no. ex principio ibi, ſupplicas informari,q̃ intellectus hominis dꝺ informari ex responsione iuris;vnde sicut anima informat corpus,vt in cle.1. de sum.tri.cum gl. ita scientia informat intellectum. vñ vſ, q̃ intellectus hominis sine sciẽtia,ꝺ̃ dici sine forma,quasi sit ꝺdam materia inutilis. Hinc meritò dicit Cic. 1 li.off. q̃ multi sunt homines,& pauci sunt hoïes.multi sunt homines nomine,& pauci re ad denotãdum, q̃ ꝑrsus ignari non mereãtur dici homines,sed potius imagine hoïum,[a] sicut i simili dicit tex. q̃ multi sunt sacerdos, & pauci sũt sacerdotes,multi noïe,sed pauci effectu,vt 40.di.c multi.Et ex his verbis scholaris debet sumere formosum modum consulendi doctorem,ꝑtendo,t informari de dubijs in iure consistentib. † Not.3.effectũ istius clausulæ,si omnes nequiuerint interesse &c.importat.h.hunc effectum,vt reliqui possint procedere, tertio nequeunte interesse,tamen antequã constet de impedimento tertij, non possunt[b] insolidum reliqui ꝓcedere, & sic exercitium iurisdictionis nõ est penes plures delegatos insolidũ, sed ita est apud oẽs, vt nõ sit penes singulos,de quo inf.latius. † Alium effectum hẽt clausula,omnes,aut duo vestrũ,aut vnus procedat:nam vbi apponitur hęc clausula,quæ hodie est multũ in vſu Romianæ curiæ,quilibet ꝑt ꝓcedere,licèt nõ constet de impedimento cõfortium,de hac clausula dic, vt plenè habẽt & no. in c.ſi plures.7.co.li 6.Quandoque apponitur clausula denotans progatiuam,vt cum dr,si omnes nequeunt interesse,tu frater episcope procedas;nam alij sine isto ꝓcedere non pñt,sed ille sine alijs sic dato impedimento,de quo in c.coram inf.eo.tit.† Not. 3.ibi,integrum sit iudicium &c.ꝑsumendum esse ꝑ pluralitatẽ doctorum, & iudicum : vñ sententia vel opi.videt firmior, & verior, quãdo plurimorũ iudicio est confirmata: nam sæpius inuenit quod a pluribus sapientib. q̃ritur,vt in c.de quibus.20.dist.Hinc Salomon in prouerbijs suis. Dissipantur cogitationes,vbi nõ ẽ cõsiliũ.& ibi salus,vbi multa cõsilia.Et ex hoc infert,qualiter sit iudicãdũ,quando dubium est ponendum in quã plicitu opinionum.debemus.n.illam opi. amplecti in quã plures Do. inclinant.[c] hoc verum, nisi illa opi. posſit conuict probabilib.

ADDITIONES.

a Imagines hominum, Adde q̃ dicit Laertius de quodam philosopho,q̃ cum uidisset hominem indoctum sedentem super lapidem dixit,lapis ſis per lapidem.
b Non possunt. Adde q̃ hoc fallit in beneficialibus, quia ſ interesse duo non possint,licèt nõ cõstet,tertius procedere potest secundũ Ro.fin.ſuis ꝑ tex. in c.ueritatis.8.dist.& p dictum Inn.in c.dilectus,de app.& ita dicit tenere do.de Ro.dec.459.est in nouis.166.inci.Si duo ex tribus.hoc eo.tit.
c In quam plures Doc.inclinant. Dummodo sint numero,& authoritate ſuperabundantes,ita no.Bald.in l.1.ff.de of.questo.& in l.1.ff.de senat.Ang. in l.ſi idem.§.fi.ff.de iu.om.iu.& Ale.consi.7.& consi.18.uel.4.quod tamen limita ut per Lanfran.in c.quoniam contra §.testium.uer.quæro,nisi quid in causa,&ibi in apoſt.Benedi.Va.& Celſi ad ipsum.inf.de probat.Et quid ſi non appareat,quæ ſit communior:dic q̃ superior est consulendus.Ita nota Ma.Mathe.in tract.suo oppo.& in prælleg.l.1.de off.questi.& Pau.de Ca. consi.88. Zach.

probabilib.rationibus, vt dixi post Ioã.And.in c.1. de cõsti. & dic vt ibi,& faciunt prædicta, q̃ magis sit præsumẽdum pro cõ
2 silio [a] alicuius collegij Do.quam p cõsilijs particularib. † No.
3 ibi,citra formam,&c.& tene menti,quòd vbi datur certa forma procedendi,processus corruit,non solum si aliquid attenda
b tur directè contra formam,sed etiam quia uerũ est dicere istũ excessisse fines mandati.& sic no.quòd vbi datur certa forma, parta sunt agere contra vel citra,[b] vide bo.gl.cũ tex.in c.ſi cui. de elect.lib.6.ubi quasi idem probatur:nam ibi,præter,& citra, reguarantur,& intellige,quod dixi citra formam, quando ad actum est data certa forma:sed vbi non datur certa forma,est differentia vtrum agatur contra,vel præter,vel citra:nam uide instantiam.Episcopus non potest statuere præter,vel citra ius, vt no.in cle.ne Romani,de elec.vbi bo.gl. plenius per Io.An.in cli.de offi archipræsby.In gl.2.Pro clariori ſtellectu huius gl. dinide eam in quatuor partes principales.in prima opp. contra tex.in eo,q̃ Papa vſ hic fuisse diminutus in non respondẽdo ad primã quæstionem,sed solũ ad secundam: hinc sumpta occasione gl.examinat quid iuris de prima qõne, vtrum citatus à duobus ex tribus iudicibus teneat comparere? & procedit hoc ordine:nam primò allegat pro parte negatiua, secũdo pro parte affirmatiua.tertiò soluit sequẽdo partẽ negatiuã.Et rñdet ad oppo.qđ Papa nõ fuit diminutus, qa ex rñsione ad se cũdã infertur ad decisionẽ primæ,& sic ista pars prima posset subdiuidi in pres partes. in secũda parte principali gk.quærit, pone,q̃ duo ex tribus datis cũ clausula,citãt partẽ,& ẽ dubiũ rñdq̃ si tertius se excusauit,an in hoc dubio teneatur pars cõparere ad citationem duorum? in tertia parte gl. quærit,quid si duo processerunt sine tertio ante purificationem clausulæ;nũ quid tertius debet habere processum ratum,& sic ex ista ratiha
4 tione processus conualescat? in quarta parte gl. quærit, nunquid partes pãt consentire,vt duo possint procedere sine tertio ante purificationem clausulæ:& secunda pars principalis, ibi,tu ponas.Tertia ibi,sed pone.Quarta ibi,item quid si partes consentiunt.† Redeo ad primum.in quo Ioã. And.post gl.
5 concludit in effectu,quòd citatus à duobus,ex quo clausulam nõ constat esse purificatam,nõ tenetur cõparere, & circa hoc ponit notabilem differentiam inter potestatẽ ordinariorũ, & delegatorũ, dicẽs q̃ plures ordinarii habẽt iurisdictionẽ,& exercitiũ insolidũ, q̃ vno absẽte alius ꝑt ꝓcedere, secus in delegatis,& i arb.tris,qa licèt isti habeãt iurisdictionẽ insolidũ.cũ iurisdictio sit tãq̃ res icorporalis,& idiuisibilis,& ñ possit ꝓdistere ꝑte,tũ exercitiũ iurisdictionis nõ cõpetit istis insolidũ,sed quid omnes simul.Primò prosequar quid in ordinarijs.Secũdo quid in delegatis generaliter.quia articulus est pulcher, & articulus non bene explicatur à canonistis hic, vel alibi,assumo aliqua no.hic p Doc.& plura annectã hic, & ex dictis Bar. Doc.omissa,& vide de materia per Bar. in l.i.§.ſi plures,ff. de exer.& in l. Pomponius,ff.de re iudic.aliquid in l.inter tuto ff.de admi.tut.& uide bo.gl.in c.vt ossicium, in ver. separatim.de hær.lib.6.& in c.1.de arb eod.lib.& iunge illa simul,qa melius explicant istum passum,quã facit ista gl. † Et dic generaliter,cum quæritur,nũquid plures habentes aliquam potestatem possint illam exercere insolidũ,an verò debeant omnes ꝺ̃ uenire? Et dic,ant hæc potestas [c] cõpetit pluribus, ut collegio, vt puta quia collegiũ hẽt iurisdictionẽ,vt capitulum, vel prioratus ciuitatis,& tunc iurisdictio nõ est apud ſingulos, nec exercitiũ,sed apud corpus collegij fictũ, & repsentatũ p singulos simul collectos,ut in c.irrefragabili.§.excessus,& quod ibi
2 no.de offi.ordi.& 12.q.2.c.qui manumittit.† Vnde ad validitatem actus oportet, q̃ saltem duæ partes collegij sint præsentes.l.milli,& l planè,ff.quod cuiusq; vniu.no.& in l.3.C.de de cui.10.& valet quicquid facit maior pars cap.l. quod maior, ff.ad munic.& vide bo.gl.iuris ciuilis.l.vbi absunt.ff.de tuto.& cura.da.ab his.& hoc verum nisi pluralitas,vel numerus sit de substantia,quia tũc nõ sufficiũt duæ partes,sed regritur numerus regsitus à lege.Exẽplũ in numero Eporũ regsitorũ ad depositionẽ Epi,vel alterius clerici,de quo.15.q.7.c. si autem,& c.felix.† Item exemplum fm verum intellectum in 7. Doct.
7 requisitis ad approbationem scholaris:nam cõiter tenetur, q̃ for sint quot velint Doct.de collegio,regrit ad minus, q̃ scholaris approbet a 7.vt no.gl.in l.magistro.& facit tex.in l.ſi.C. de profes.& medi.lib.10.& no.Ioan.And.in c.i.de celebr.misſ. dicit gl.in genere,in d.c.2.& hoc casu q̃n iurisdictio competat pluribus, vt collegio,ẽ dubiũ qualiter sumat maior pars
8 si an respectu numeri,an fm aliã ꝓsiderationẽ?Gl. multũ no. ibi,& l.vbi absunt,† dicit,q̃ non ꝓsiderat hoc casu maior pars respectu numeri,sed etiam respectu dignitatis, & probita
9 tis,& sequit Bar.in d.l.Põponius,quasi velit dicere, q̃ si minor pars collegij est dignior dignitate,seu meritis,tũc facit maiorẽ, q̃ si tradas,oblitioni.[d] Sed ego dubito,an hoc dictũ sit verũ. & puto,q̃ ista duo requirantur copulatiuè,q̃ sit maior pars respectu numeri,& ẽt dignior respectu meriti,vñ iura nra aperte dñt illud eẽ validũ qđ fit a maiori,& saniori parte, & sic copulatiue requrunt illa duo ꝑ hoc,c.qa pp.de ele. & in c.ecclesia.1. & 2.eo.tit.& hoc credere verius.aut potestas cõpetit pluribus vt singulis,& tũc quoddam est officiũ publicũ authoritate, & vtilitate,quoddã est publicũ authoritate,sed vtilitate priuatũ, quoddam officiũ priuatũ vtrinq; tam respectu authoritatis,q̃ vtilitatis.Primo casu quædam est potestas ordinaria:Exemplũ in pluribus iudicib.ordinarijs:quædam est potestas delegata, vt in plurib.delegatis:nam officium ipsorum est publicum authoritate,& vtilitate,quia fuit inductũ authoritate publica,& ad utilitatem publicam.primo casu cum potestas ẽ ordinaria, aut sunt plures ordinarij ad diuersa officia,& tunc quilibet habet iurisdictionem,& exercitium in solidum,quia quilibet habet pro se,& sine consocio,& hoc non habet dubium. exemplum in diuersis prælatis,qui ꝑsunt i ecclesia Dei:nã Epi exercet iurisdictionem per se,Archiepiscopus etiam per se,& idem in Patriarcha,& alijs prælatis,vt in c.cum ab ecclesiarum,&c. duo simul.de offi.ordi.cũ sim. Aut plures sunt deputati ad vnũ officium.Exemplum,si Papa deputaret duos legatos in eadẽ prouincia,uel Episcopus constitueret sibi duos vicarios in eodem loco,non distinguendo eorum officia,& in hoc consistit dubium nostrum.Glo.hic voluit,quod vnus posset exercere demum alio impedito.Ho.tenet,quod omnes simul debent ꝓuenire nisi lex,vel consuetudo,vel Princeps,qui dedit ei iurisdictionem,dedisset in solidum,sed glosibi in d.c.2.de arbit.lib. 6.simpliciter tenet,q̃ q libet ordinarius procedere possit ſeparatim,licèt non detur impedimentũ alterius,& ista opinio veror est,& communior,[e] & eam tenet gl. in d.l. Pomponius.Itẽ Bar.in d.§.ſi plures,& in l.vnica,ff.de offi.con.q̃ ibi vſ tex. &
11 ad idẽ Imperator,ff.ad muni.& hanc opi. sequor.† Et salua istã gl.in parte,nã si cã fuit cæpta coram vno ex ordinarijs, & non

ADDITIONES.

a Pro consilio. Adde tex.in c.nouimus,de uerb.sign.ibi, & quorundam fit opinio,& in l.1.ff.de off.quæst. Fel.in c.1.in ulti.charta.de consti. ſi tamen per aliquem adducitur melior ratio,tunc dicitur communis opi.c. 1. in uersi. rationabili,de his quæ ſi.a ma.par.cap.c.ſi testes circa primum,in uersi.multitudinem.4.q.3.uide Deci.in consi.23.in ult.col.uer.non ob. ſi dicatur, & Ias.in l.vt vim,col.pe.ff.de iu.& iu. Seb.Sap.
b ¶ Contra vel citra.Ita not.Bal.in l.comparationes,colum.2.C. de ſi.inſt.& in l.ſi tutor,C.in quibus.cau.rest.in inte.non est ne.sed aduerte ,quia nõ est indistincte verum in forma tradita a iure,quia ſi nõ seruetur in absolutione ab excommunicatione forma iuris,valebit tamen absolutio, ut no.Car. post gl.in cle.1.§.1.q.6.de seq.pos.& in cle.1.q.3 o.versi. oppo.3.de dec.secus ſi ab homine,de quo tu dic,vt per Bal.in l. non possunt,ff. de leg & Ale. consi.23.vol.4. Zac.
¶ Circa istas dictiones,citra,cõtra,& præter primo dices, quod dictio,citra,cum copula præcedenti denotat continuitatem temporis, ut per Bar. in l. Celsus,in penulti.col. circa ſi ff. de usucapi.& per Bald.in l.iudicia, C.de rei uendi,& per Inno.in c.inter dilectos.in 1.col. de ſi. instrumen. & per do. Abb.in c.1.in 4.colum.ubi etiam per dom. Anto.& Imo.de prob.& per Lanfr.in c.quoniam contra,in uersi.testium depositiones,de prob.quã doque etiam ponitur pro contra,ut per Bal.in l.falsus, in 4. colum. in 3. opp.C.de fur.De dictione autem, contra,quid importet,habetur in l.contra iuris,in princ.ff.de pac.& per Cy.& Docto,in l.a caligato,C.de nup.& uide no.gl.in duobus.in §.fin.ff.de iurejur.' Et adde q̃ quandoque ponitur pro extra,& quãdoque ponitur pro citra,ut in c.in Christo pater,de cõse. dist.3.& in c.iciendum.8.q.1.& in c.inducię.§.offeratur.3.q.3. De dictione autem,præter,quomodo ponatur,habetur ꝑ Bar.in l.1.ff. de pig. actio. & in l.nam quod liquide,in §.fi.de pen.lega.& per Bart.in l. ſi tutor,in §.fi tentor de tutel.& rõ.di.& Bal.in c.1.in §.sed ẽ res,per quos fiat inue.in usu, seu,& per Old.in consi.49.& uide Inno.in c.dudum,il 2.de elect.ubi dicit, quod in dispensationibus non includit,sed remouet uitium obiectionis,& uide Bar.in l.Seio.in §.uxori,de annu.lega.ubi dicit q̃ est dictio exclusiua, quod etiam uoluit Bal.in l.ſi ita legatum,in princ.ff.de leg.1, & in l.ſi cum ita,de do.ple.ubi dicit, q̃ ſi legatur 100.ꝑter dotẽ, quod ẽ dos vſ esse legata & uide plene per D.Card.in cle.1.de sum.tri.& in cle.1.in §.pe.de hær. & in cle.3.in princ.de pœn.ubi dicit,quòd quando sequitur propositionẽ affirmatiuã includit,sed quando negatiuam ſtat positiue, & exclusiue, de dictione,ẽt,habetur per D.y.in reg.peccatum,de reg.iur.lib.6.uide ẽt Bar.in l.ſi eum,in §.fi.in 2.col.ff.ſi quis caut.& per Bar.& Bal.& Sali.in l.actione, C.de transact.Et dum dicitur,q̃ absolutio ab excommunicatione non seruata forma iuris ualet,addas tex.in c.quomodo.11.q.3.& in c.euidenter.2. q.1.& uide gl.in ver.inhibentes,in clem.1.de iure pa.& uide Ioan.And.in c.Pisanis,de restit.ſpol.ubi etiam per D.Abb.in 3.colum. ubi dicunt, quod ſi per rescriptum est data forma in absolutione ab excommunicatione, ſi illa non seruatur,absolutio est nulla,de quo etiam uide per Phil.Franc.in c.qua fronte.de appe.& per do.Card.in clem.1.in q.3 o.de deci. Anto.Fra.
c ¶ Et dic,aut hæc potestas.Vide Bar.& late Alex.in l.Pomponius,ff. de re iu. Sal.in l.cum magistratus,C.qñ prouo.non est necess. Iexan.in l.rescriptũ, in prin.ff.de pac.Fel.in c.auditis,de præscri.Abb.in consi. 57.incip.Attingam.col.4.in 1.vol. Seb.Sap.
d ¶ Quod non tradas oblitioni,Adde Ange.consi.167.
¶ Adde Iac.Rebuf.in l.nominationum.nu.4 & in apostil. Celsi ad ipsum, ubi remissiue tractat.C.de decu.lib.10.Cardi.Manda.in tra. suo de cle.parte 1.c.22.in gl.in uer.& sanior,& quod posſu in apostil.ad ipsum in c.de ecclesia,lo 2.in apoſt.in uersi.sed & saniorias nu.11.sup.de elect. Zac.
e ¶ Verior est,& communior.Adde Arcti.consi.36.Rom.consi.244.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non potest corã alio promoueri,& finiri nisi detur impedimẽtum primi,vt est tex.no.in d.l.Pomponius. & ex hoc dicit ibi Bar.q si Episcopus hẽt duos vicarios,quilibet separatim p̃t ꝓcedere.sed ex quo causa est inchoata coram vno non potest alter se impedire,nisi primus sit impeditus, quod benè no.hæc procedunt,quando iurisdictio ordinaria fuit a principio penes plures,quando enim habuit originem penes vnum,sed deriua
12 uit in plures,i.venit.† Exẽplũ in pluribus hæredibus alicuius domini,habentis iurisdictionem,dubium est nunquid isti plures hæredes,cũ successerint loco vnius, possint separatim exercere iurisdictionem,an debeant simul conuenire? D.Anto.hic refert Gul.de Cu.in d.l.Pomponius.tenere q non debent separatim ꝓcedere.arg.in l.2.ff.de ver.obl.sed credo,q nõ rectè referat,qa reperio Bar.p eandẽ l.tenere contrariũ,in d.l.Pompo
a nius,& per alia iura similia. [a] & istud credo verius, quia negari non potest,q isti omnes non sint ordinarij,& q habent iurisdictionẽ,vt singuli:vnde sicut primus poterat solus exercere iurisdictionem,ita & isti plures hæredes : dicit tamen notan.q vbi tractaretur de commodo sociorum,non potest vnus solus exercere iurisdictionem sine alijs,vnde nõ posset vnus relaxare mulctam,seu condemnationem,quia tẽdit ad incõmodũ aliorum,vt i l.hæredes mei.§ peto,& quod ibi no.ff. ad Treb. quod est benè no.Et alibi in d.l.iter tutores,posuit notabile dictum,q si isti plures filij,seu hæredes diuidunt sibi iurisdictio-
b nem potius est administratio, [b] quia iurisdictio,non potest dividi,nec valet diuisio in præiudicium superioris.Ex quo infertur,q si vnus ex istis delinqueret in administratione alterius tributa,non potest ab alio puniri,quia sunt pares in iurisdictione, vt dixi:& iurisdictio est penes quemlibet in toto territorio,par
c autem in parem nõ habet imperium, [c] vt in c.innotuit,de ele. & l.ille à quo.§.tẽpestiuũ.ff.ad Tre.& in l.nã magistratus,ff.de
13 arbit.† Aduerte tũ diligenter,quia Bart.loquitur,qũ iurisdõ il
d la erat feudalis, [d] nam tũc certũ est,q est indiuisibilis,quia feudũ si debet diuidi, vt in c.Imperialẽ.§.ꝓterea,de ꝓhib.feu alic. facit c.licet.& q ibi no.de voto.Si ãt iurisdictio nõ esset feudalis,tũc credo aliter dicendum:q aut cõpetit iurisdictio in diuersis locis,puta in pluribus castris,neque sonat in nomen dignitatis,quia non comitatus,nec ducatus,& tũc satis puto, q plures hẽdes p̃nt sibi diuidere illa loca,ẽt quo ad territoriũ,& iurisdictionẽ,sicut potuisset iter eos diuidere ille defunctus.Si verò esset dignitas,nõ p̃t diuidi,& primogenitus debet succedere,de quo in c.licet.alte.si verò iurisdictio nõ esset feudalis,nec sonaret in nomẽ dignitatis,nec competeret in vno loco tũ,puta in vna ciuitate,vel in oppido,tunc satis puto,q isti non p̃nt diuidere iurisdictionem quò ad territoriũ,ne in eodẽ loco videantur duo domini,quasi monstrum,ꝫ c.qm̃ in plerisque.inf. de offi.ord.Item quia hoc tenderet in publicum præiudicium
c illius loci,& sic ñ videt hoc posse fieri,ar.l.fi.C.si ꝫ ius , vel vti. pub.& hęc no.qa non habes alibi ita collecta. Si verò potestas est delegata,& tunc aut plures sint delegati ad vniuersitatem causarum,& gl.& Bar.tenuerunt in d.l.Pomponius , q possint separatim procedere sicut ordinarij,hoc tamen non ita firmauit Bar.in d.§.si plures,sed locutus est sub dubio fortè,tu uide in hoc quod dixi.s.eo.c.causam,vbi tenui oppositum.Aut sunt delegati ad vnam,vel ad plures causas.& tunc si simpliciter fine aliqua clausula,non possunt separatim procedere, & si procedunt,non valet ꝓcessus,vt i c.causam.s.eo.ti. & hic,& c.vno delegatorum.ſ.e.tenet Bar.in d.§ si plures,& in d.l.Põponius, & ratio ponitur hic in gl.nam plures delegati dati ab vno sup eodem articulo repręsentant personam vnius , c.pastoralis,de rescrip.vnde vnica iurisdictio repræsentat delegantẽ,apud omnes,merito cum sint loco vnius,& vnica sit iurisdictio,nõ possunt separatim ꝓcedere.Vnum tamen nõ omitto , q siue sint ordinarij,siue delegati ad vniuersitatẽ causarum etiam tenendo opi.q possint separatim ꝓcedere,si causa est inchoata corã omnibus,non debet finiri,nisi per omnes,nisi aliter detur impedimentum,de hoc ẽ rex.secundùm intellectum gl.quem sequitur Bar.in d.l.Põponius,quod no.nam sicut quando causa est cœpta p vnũ,alius non potest se impedire,ita & quando cã est cœpta p oẽs,si non sunt dati delegati cum clausula,q si non omnes,vt in tex.nostro,dic vt inf. latius subijciam in q.3.
14 † Venio ad ſm membrum principale distinctionis, quãdo of
f ficium competens pluribus est authoritate publicum, [f] & vtili
g tate priuatũ.Exemplum in pluribus tutoribus [g] & curatoribꝰ: habent n.isti officium authoritate publicũ,sed concernit vtilitatẽ priuatam,& subdistingue,nã quædã ẽ potestas ordinaria, & principalis,vt est ipsorum tutorum, & curatorum,& quędã est potestas accessoria,& quasi delegata,vt in actoribus datis a tutore.Primo casu potestas competit insolidũ,vnde q libet tutor,& curator p̃t administrare officium,vt l.fi.C. de auth ꝓstã. nisi sit talis actus,per quem finiatur tutela,& qa tũc debẽt oẽs ꝓuenire,vt est tex.no.i d.l.fi.& per hoc infert,q ordinarij , vel delegati ad vniuersitatẽ cãrũ ñ p̃nt separatim exercere aliquẽ actum,per quem finiat eorum iurisdictio, quod no. Secundo casu potestas non competit insolidum quemadmodũ ſ.dixi i delegatis,& hoc fit mauit Bart.in d.§.si plures.Tertium membrum principale,quando officium est authoritate, & vtilitate priuatum,subdistin gue,q aut sunt isti deputati alicui vniuersali negociationi,vt plures exercitores,seu institores,& habent
h isti potestatem insolidum, [h] nisi aliud sit dictum in commissione,vt est tex.no.in d.§.si plures. Aut sunt deputati ad certã causam.seu ad particularia negocia,& tunc non habent potestatẽ insolidũ,nisi sit dictum.Exemplum i pluribus procuratoribus ab eodẽ datis,vt l.pluribus,ff.de procu.& in c.si duo.eo.ti.li.6. Fallit si deputãtur in cã spirituali,de quo dicendum vt hĩ in c. si duo,& in c.pen.de elect.lib.vi. Fallit secũdo, secundum Bar. in d.§.si plures in pluribus executoribus,in testamento datis, alleg.c.fi.de testa.lib.vi.licet non rectè excipit illum casum,qa plures executores non habẽt simpliciter potestatem insolidũ, sed vno absente,vel nolente interesse, duo possunt procedere, & hoc casu loquitur tex.i d.c.fi.vñ si alter esset præsens, & uel
15 let interesse,ñ possent reliqui procedere sine eo,ut ibi.† Quinto est pulchrũ dubiũ,q d si sint duo executores,an vno nolen
i te interesse,vel mortuo, [i] possit alter solus excquiꝛ de quo vide per Fed.consi.lxiii.dixi in c.Ioannes.de testa. prædicta procedunt,quando isti habentes officium priuatum assumuntur ex tra iudicium,& assumuntur à pluribus ad iudicandum,vt sunt arbitri:nam non potest vnus sine alio ꝓcedere,vt in l.Pedius, & l.item si vnus.ff.de arbi.sed de iure canonico tene q habet in c.ii.de arb.lib.vi.& per hoc habes satis plene, & clare,an potestas pluribus competens censeat delegata insolidum,aut pro
16 parte.† Et ex his ifero ad principalem quæstionem huius glo. nunqd citatus à duobus ex tribus de legatis teneatur comparere,si constat,q tertius se nõ excusauit& dico q non, qa ut s. concluſi delegati,habent ꝓ parte ꝓtẽ nec p̃nt separatim procedere:citatio vero est actus iurisdictionalis,ergo citatio duorũ
k est nulla,& temeraria, [k] quæ non hẽt arctare citatum,vt c.bonæ.il 2 de elec.& qđ no.in c.si episcopus,iii.q.ii.& in c.veniens. de accus.& in l.non videtur latitare,ff.de iudi.& hoc satis probatur hic,maxime iuncta gl.in uer.Citra formam.& hãc opi.
17 tenent communiter Doct.hic,& Bart.in d.l.Põponius.† Venio nunc ad secundã principalem q.gl.Quid si duo ex tribus delegatis citant partem,& ignoratur vtrũ tertius se excusauit, nunquid pars teneatur comparere?gl.concludit q sic,ex quo non est certus,q citatio sit temeraria,quia in dubio tenet qs ꝓparere,vt l.si qs ex aliena,ff.de iu.Sed tu distingue melius post Docto.q aut isti duo exprimunt aliq̃ cãm probabilẽ,puta qa dicunt,q tertius se excusauit,& tunc tenet cõparere,qa ex hac assertione factũ reddit dubium,arg.l 3.C.quibus ad libe.pela. non licet,& hoc casu procedit l.si quis ex aliena.Aut duo simpliciter citãt,& non tenet comparere,quia primo aspectu citatio est iniusta,nec tenet pars diuinare. & si diceremus ꝙium, sequeret absurdũ,q ad citationẽ cuiuscunque priuati teneret qs comparere,cum possibile sit eum habere iurisdictionem de
18 legatã.† Et ideo no.dicit Inn.in c.ii. de dolo & cõ.quod ubi ex ratio prima facie est iniusta,non tenet citatus comparere,nisi iudex citationẽ iustificauerit,nec potest puniri,vt constat,si cet ista causa subsit,ex quo ñ fuit expssa,& hoc sufficit quo ad
19 secundã q.† Quo ad tertiã q.ꝛcludit gl.q tertius absens nõ p̃t ratificare ꝓcessum duorũ,quia cũ ipsorũ sententia sit nulla,nõ potest rata haberi,quia quod nullũ est,ratificari non p̃t,vt l.q. in initio,ff.de reg.iu.In hoc articulo Inn.ꝓcessit multum confuse,& intricate nimis subtilizãdo ultra q expedierit:sed vt habeas rem claram,conclude sic,q aut inia ẽ lata penitus ab aliquo iudice,& tunc non p̃t haberi rata per iudicem proprium, quia licet non possim habere ratum,quod meo nomine gestũ non est , vt in reg.ratum,de reg iur. lib. vi.tamen non om-

ADDITIONES.

a ¶ Iura similia.Vide Bar.idem tenentem in consi.189.incip.primo quæritur vtrum iurisdictio,col.3.& Barth.Soc.in consi.272.incip.non prosequendo ordinem,in 1.par.

b ¶ diminutio.Adde Bar.consi.94.

c ¶ Non habet imperium.Adde quod D.de Ro.dec.incip.Si duo Barones,ti. de iud.in antiq.dicunt,quòd ille,qui deliquit,amisit imperiũ,ideo ab alio puniri potest.

d ¶ Feudalis.An iurisdictio feudalis possit diuidi:vide Fel.in c.quę in ecclesiarum,charta pe.versi.hanc decisionem,de consti.uide etiam Alexand.in col. 60.incipien.uisis dubitationibus,in 3.vol.& D.Franc. Cur.in consi.68.incip.D.Io.& Barth.Soc.in consi.165.& in consi.278.in 1.par.

e ¶ Loci.Vide Alex.in consi.25.incip.Attentis,col.pe.in v.vol.& Soci.in consi.155.in 1.par.tenentes cum ꝛbb.hic.

f ¶ Publicum.Vide Ang.in consi.lvi.inci.quę reformatio,& Are.in consi.60.incip.uiso,col.4.qui tenent idem,quod hic.

g ¶ Tutoribus.Adde ut per Are.consi.alleg.26.

h ¶ Insolidum.Adde ut per Anc.consi.333.& 401.

i ¶ Vel mortuo.Adde Bal.consi.339.4.li.

k ¶ Temeraria.Adde Do.de Ror.decisi.110.incipien.si citat ab uno ex tribus, in notis.

ne quod est gestum nomine meo,possum ratum habere, [a] secũ dum Inno.& bene.Vnde in hoc dat ipse theoricã notabileni, q vbicunque actus est nullus ex defectu solẽnitatis, cuius sup
pletio non dependet à potestate mea,imo si egomet exercuissem actum sine solemnitate actus non valeret,non possum tũc habere ratum id,quod fuit gestum nomine meo , quia actus ẽ nullus ex facto non dependẽti à ptãte mea: sníia enim lata a iu dice non corruit ex defectu solẽnitatis substantialis, cuius sup
pletio nõ depẽdet à prãte mea,cũ ego subijciar dispositioni iu dicis,cui autẽ si suppletio solẽnitatis dependeret à potestate vo luntis ratificare:exẽplũ in Papa,nam ipse potest ratificare sententiã nullam,& ita procedit.3.q.6.c.hæc quippe.Ex hoc dicit Inn.q sniam excommunicationis latã in subditũ p alienũ iudicẽ,non possum ratificare,qa excõicatio à princip. fuit nulla, vnde nõ p̃t stare in pendenti,quia natura excommunicationis est vt statim liget,vel sit nulla,vnde tẽpore ratificationis non reperitur aliquid,quod possit ratificari,& hæc dicta sunt verissima,& notabilia,& vide quod no.Io.An.in reg. ratum,in Mercu.& per gl.9 q.iſc.aliquid.no.in l.i.C.qui pro suia iuris.& in l. i.C.communia vtriusque iudi.Et quanquã Inn.videatur postmodum recedere à ꝓdictis,tñ intelligendo,vt supradicta restringantur ad alienũ iudicem prorsus,non fuit aliquo modo recessum,aut sententia fuit lata à iudice non prorsus alieno , vt puta a duobus delegatis,tertio absente,& non excusato, [b] & tunc
c unio in effectu videtur velle,q sententia duorum teneat,nisi fuerit exceptum,& appellatum.mouetur principaliter,qia iudicio est indiuidua apud quemlibet istorum delegatorum, & per consequens competit exercitium, nisi eliciatur per excepti
onem:& ideo si pars non excipit,tenet ꝓcessus,maxime,qa partes litigando coram duobus uidebãtur consentire etiam expresse,vt duo procedãt sine tertio rationibus prædictis,& per hoc habes hanc gl. clarissimè declaratam,& suppletam.† In gl.in ver.Certum nunciũ, ibi approbatæ fidei:vult ergo, q iste nuncius debet esse ,pbatæ fidei,itẽ destinatus cum literis,vt in fi.gl.sed ex hoc resultat quædã cõ
ditio,quia duo habent iurisdictionem,tertio excusato. Nec ob.secundùm eũ si dicatur,q processus est cõtra formam rescripti,quia duplex est forma:quædam concernit vtilitatem priuatam,ẽdam publicam, & huic partes renunciare non p̃nt, ita intelligit c.cum dilecta,de rescr.quandòque forma concernit vtilitatem priuatam ipsarum partium,& tũc partes p̃nt renũciare,& tacite huic formæ renunciare,ita intelligit istũ tex. & istud dictum sic intellectũ est in se verissimum,& notandũ, & probatur ſ.e.ti.c.fi.sed non cõuenit huic literæ, vt ſ. dicam. Fuit etiam dicit Innoc.q si partes errãt in facto, quia credunt duos posse procedere,nihilominus per istum consensum erroneum prorogatur iurisdictio,quia, vt dixi,non est vera prorogatio de persona ad personam.Idem refert idem esse, si coram
d iudice ex tribus fuisset litigatum,hęc dicta Inn.nullo modo placent Docto.videnẽ cõiter approbare,& iudicio meo hic est vide directo contra eum:nam hic præsupponitur , q partes conparuerunt coram duobus,nec præsupponitur exceptio,& nihilominus Papa concludit,q processus duorum est nullus defectu formæ,& potestatis.nec est verũ q ista forma consumat vtilitatem partium,quia fuisset remissa,partibus nõ existentibus,cuius cõtrarium hic dicitur. Item fauor publicus est,& non priuatus,vt iudicium exerceatur per plures,ut sit magis firmum,& incorruptibile:nam partibus sæpe nociua ẽ pluralitas Doctorũ,seu iudicũ, propter expensas,& xenia, & ideo considerauit potius vtilitas publica:nec est verũ, q iurisdictio omnes delegati repręsentẽt personam vnius,vt sup. dixi. vnde eadem iurisdictio,quæ est penes vnum,est penes alium.Itẽ falsum negari non potest,q exercitium nõ cõpetat insolidũ,sed est omnino interdictum singulis,etiam si non excipiat per partem,tex.est hic,& sup.eod.c.cãm.† Et ex his infero ad vltimã quæstionẽ gl.simpliciter approbando opi.suam.q partes non
e ¶ de rescrip.Item dicit Goffre.q nuncio credit sine literis, [d] eum si propter ea semper haberet portare literas, non esset necesse,vt nuncius esset,& dicit Vincẽ.q etiam credit isti nũcio sine iuramento.Ego credo q illud verbũ,certũ , tollat omnes istas difficultates:oportet ergo vt sibi credat,vt sit nũcius indubitatus,puta iuratus,vel ita fidelis & notus,vt meritò de eo nõ debeat fieri corã alijs coniudicibus,bene loquit,quia ex quo iurisdictio est recasura in pœnas iudicum,ipsi sunt iudices super impedimento,& ad hoc bon.tex.in c.si contra vnũ,eo.tit.

22 lib.6.† Et si male pronunciant,puta quia dicunt impedimẽtũ tertij,vbi non subest,tenent Doct.quod valet sententia,qa hoc faciunt auhoritate legis,& benè dicunt per ea,quæ dixi in c.su
23 per literis,de rescrip.† In gl.in verbo,non ostenderit.No.gl.in eo,quia vult,quòd delegatus,qui debet proficisci extra domicilium suum,poterit à principio petere expẽsas à partibus:hoc dictum non placet Hostien.quia sic indirectè posset negligere mandatũ Papæ.Item cũ expensæ adhuc non sint certę,non p̃t eas petere:dẽt ergo primo ire,& postea expẽsas petere.Ego credo dictũ glossæ posse procedere,qñ iudex esset ita impotens, vt non posset suis expensis itinerare.Et ad contrarium glossæ, dic aliter,quòd fortasse iste ignorauit diem statutam à iudicibus,& de modo requirendi coniudicem,uide bo.gl.ſ. eo.c.cũ
24 causa.† In gl.in ver.canonice,in fi.Itẽ potest probari per testes, q erat seruus,vel infamis,vel excõicatus,vel alia impotẽtia de tentus,& de multiplici impotentia dixi in c.fcisĉitatus, præalleg.Sed hic cadit notabilis quæstio,quæ potest adduci ad multas q.consimiles.Pone quod tertius in veritate fuit impeditus, sed non constabat duobus de impedimento tempore processus,nũq d valebit sníia,si postea probari poterit verum impedimentum?Inn.hic loquit alternatiuè,primo dicit, q nõ valebit processus,ex quo isti ignorabant se habere potestatẽ insolidũ. sed potest dici contrarium ſm eũ,quia ex quo suberat impedimẽtũ,purificata fuit ipso iure ipsa conditio. Et eodem modo loquit Inn.in simili q.in c.cũ ex officii,de præscri. sed Host.vt hic simpliciter tenere,quòd nisi prius constet de impedimẽto, non debet valere processus,& hoc vt innuere ista litera,& hãc opi.tenent hic Moderniores.tenet etiam Bar. in similibus terminis in l.multum.ff.de condi.& demon.& in l. si finita.§. Iulianus,ff.de dam.infe.& i l.hęc ãt.ff.ex quib.cau.in pos.ea.Iom
nibus enim istis locis dat notabilem theoricam,quod vbi quis
c ignorat fundamentũ potestatis suæ,non tenet sententia, [c] & idẽ dic in alijs actibus,quę sententia mihi placet,& facit ad hoc l.q in aliena,& l.si is ad quẽ.ff.de acq.hær.& ad idem c. ex parte Asten.& qđ ibi dixi,de concess.præb.induco casum , q iudicio meo hoc satis ꝓbat in c.cũ super Abbatia.ſ.e.ti.Ratio huius ꝛclusionis est,quia nihil valet explicari sine voluntate , & potestate,vnde ignorata potentia,non potest voluntas ex toto applicari ad potestatem,vt in iuribus præal.& hoc tene, licet aliter distinxerit Io.An.in reg.eum qui certus,de regu iur. in Mercu.& tene menti hanc theoricam,quæ tamen potest aliquatenus restringi per d.l.ii.de iud.

ADDITIONES.

a ¶ Ratum habere.Vide Bal.& Ang.relatos per Feli.in c.ea quæ,in vlt.col.inf. de re iu. Seb.Sap.

b Non excusato.Vide late Pau.de Cast.in l.1.in reper.C. de iurisd. omniũ iu. Seb.Sap.

c ¶ Coram uno.Vide Fulgo.in cons.167.incip.uisa copia in ꝛrumenti,ubi tenet,quòd ff tribus,uel duobus est commissa causa simpliciter , non potest fieri prorogatio in unum tantum.

d ¶ Sine literis.Adde de hoc plenè per Iac.Rebuff.in l. prohibitum, in princ. & ibi in apostill.Celsi,ubi tractatur diffuse hęc q. & quid in nuncio principis.C.de iu.fis.li.10.

e Non tenet sententia.Adde R.o.cons.446.& sup.limitaui, ut hoc non procedat in beneficialibus.

¶ Non tenet sententia.do.Per.de Anch.aliter uidetur loqui in c.fcisĉitatus. de rescrip.ibi dixi. And.Barb.

SVMMARIVM.

1 *Clausula,si non omnes poteritis, includit noluntatem.nu.4.*
2 *Nolens non dicitur non posse.*
3 *Princeps non præsumitur multum uelle alteri præiudicare, nisi expresserit.*
5 *Delegatus potest precise cogi a delegante superiore,ad acceptandum.n.6.*

1 §. Adijcimus. † Clausula, si non omnes poteritis,sub impotentia includit nolun
a tatem [a] quò ad purificandam iurisdictionem coniudicũ Primo decidit vnum casum.Secundo alium consimilem,ibi,idẽ quoque.& h.d.vsque ad §.sexta.Casus li.Hic dicitur,quòd ubi, in commissione apponitur , q si omnes interesse nequierint, duo nihilominus exequãtur,& si aliquis illorũ,cũ poterit,noluerit interesse,alii nihilominus ꝓcedere possint,quãuis ille sit de hoc arguendus,q mãdatũ apostolicũ exequi cõtemꝑerit. & idẽ dicẽdũ est per omnia,quando ſcribitur duobus,cum illa clausula,quòd si ambo &c.B.No. quod contemnẽs exequi delegationem a Papa sibi factam est grauissime arguẽdus.nun
2 quid autem possit puniri pœna exteriori , dicã ſ.cum gl.† Primò pro declaratione tex.opp.nam nolẽs interesse,cum possit, non dicitur non posse,vt in c.fcisĉitatus,in fine de rescript.Sed Papa dedit iurisdictionẽ duobus sub cõditione,ſ data impotẽtia tertij,ergo vſ , q vbi dat ſola noluntas , non est adimpleta conditio,& per consequens non est purificata coniudicium iu
risdictio,

ADDITIO.

a ¶ Nolũtatẽ.Vide ad materiã Fel.in c.fcisĉitatus,col.pen.uer.sed do.Io.And. if.d re.ubi q rit an đ nolũtate tertii,sufficiat cõstare p unã requisitõẽ.Se.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

risdictio, quia deficiente conditione deficit cõditionalis dispositio, vt ff. de condi. ap. c. per tuas. Sol. hæc fuit ratio dubitandi: nam videbatur, q nullo modo possent duo procedere, ex quo tertius nolebat interesse, cum posset. Ité faciebat, quia Papa solet apponere duas clausulas separatas, in quarum vna denotat impotentiam, in alia nolũtatem, vt in c. sciscitatus, præalle. vbi dicitur, q si Papa in commissione dixerit, Si ambo nequeritis, aut nolueritis interesse, alius ꝓcedat: tũc. n. purificat ptãs cõscij alio nequeunte, aut nolẽte interesse. Sol. possumus dicere, q quo ad nolũtatẽ altero nolente interesse, non est purificata conditio, & sic non vult cum possit, est grauissimè arguendus, vt hic, sed quò ad consocios satis est purificata ꝯditio, qa si tertius non vult pręcisè interesse, verum est dicere, q omnes simul non possint interesse, nam si tu non vis mecũ interesse in scholis, verum est dicere, q ego nõ possum tecũ interesse, & sic quo ad collationẽ omniũ purificatur illa clausula impotentię, & ita intelligo: ista clausula verò denotans noluntatem solet apponi non quo ad purificationẽ iurisdictionis coniudicum, sed
8 quo ad excusandum istum, qui non vult interesse.† In gl. i uer. cum possit. No. ex glo. q non tenetur quis exequi delegationẽ sibi iniunctam per Papam cum graui damno rerum suarũ. Et licet hæc gl. simpliciter dicat abiq. periculo, & Doct. & hũ intelligant de periculo graui, quia raro. uel nunqnam contingit, q sine aliquali damno rerũ suarũ qs possit distrahi à negocijs suis ad hoc. l. sed si quis. ff. quẽadmo. testa. aperi. Et licet tex. loquat hic, cum causa fuit cõmissa sub clausula impotentię, tũ ego idem puto cũ cã fuit commissa simpliciter, qa nõ est verisimile, q Papa velit arctare delegatum ad executionem mãdati cũ graui periculo rei familiaris, ar. in c. super eo, sup. eo. & in c. apostolicæ. de dona. sed si apparet de præcisa intentione Papæ, tunc parendum est sibi, licet mãdatum videatur graue, arg.
4 c. in memoria. xix. d. ff.† In gl. in ver. noluerit, in fi. Vult ergo gl. q intelligatur sub clausula noluntatis clausula impotẽtiæ, quod non est verum, quia ista sunt diuersa, vt probatur in d. c. sciscitatus, sed gl. hic dixit. q nõ videbatur fieri posse aliàs saluare decisionẽ huius §. fortè timore ꝓriorũ, q̃ §. feci, sed tu dic
5 vt §. dixi.† In gl. i uer. Arguendus, ibi, sciscitatus. Aduerte, qa il le tex. non probat, q iste sic sit puniendus, sed solũ dicit, q iste non excusatur, si potest interesse, & non vult. Et fortè ob hoc gl. in fi. recedit ab ista opinio. & tenet q satis est eum argui, & reprehendi, cum consocius possit procedere, quasi dicat, q ubi impediretur ex toto processus cauiæ, iste q non vult exequi, ẽ puniẽdus: & hoc dictum satis placet, nam eo casũ, quo consocius potest procedere, non agitur de magno prẽiudicio, nec est præcisa resistẽtia mãdati apostolici. Et quod hic dicitur in Papa, idem dic in ordinario: nam ordinarius potest cõpellere subditum suum ad acceptandũ delegationẽ suam, vt in c. pastoralis, in prin. ẽ. e. & in c. pastoralis. ẽ de offi. or. i. respon. & in l. unica, C. qui pro sua iurisd.† Vlt. no. & tene mẽti quæstionem, quæ
6 sequitur in gl. nunquid nolens exequi mandatum apostolicũ, possit puniri, uel redargui per iudicem ordinarium, vel coniudicem? Et concludit gl. q a coniudice non est dubium, q a pari in parem &c. Et no. q non potest quis etiã reprehendere cõiudicem, nedum eum punire, sed in ordinario loci est magis dubium. lo. An. in c. fi. de resc. tenuit idem, quod gl. hic. sed Host. ĩ sum. eo. tit. § q sit eius officium, ver. per quem, dicit q ratione peccati poterit puniri per ordinarium, loquitur tñ alternatiuè: dicerem sic, q aut quæritur nunquid ordinarius possit cõpellere delegatum ad exequendum, & dicendum est q non, qa ñ spectat ad eius officium, sed Papæ. Aut quæritur nunquid possit eum punire ratione peccati, quia cõtempsit exequi mãdatũ superioris? & potest dici, q sic, quia hoc casu nõ punit eum, vt delegatum, sed vt perseuerantem in crimine, & cessat maioritas, de qua in gl. ex quo noluit acceptare delegationem, & uide ad materiam quod dixi in c. fi. de rescrip.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excommunicationis repellit actorem à limine iudicij tam coram ordinario, quam delegato. quid autem a reductione ad arbitrium boni uiri? uide in apostillis.*
2 *Exceptio excommunicationis debet probari per excipientẽ intra octo dies.*
3 *Exceptio excommunicationis si fuit apposita coram delegato, quid habet facere delegatus.*
4 *Delegatus Papæ, an possit absoluere incidenter excommunicatum coram eo litigantem?*
5 *Differentia inter nolle, & non uelle.*
6 *Exceptio opposita, & nondum probata, an faciat supersedere processui?*
7 *Exceptiones dilatoriæ cum opponuntur, non debet lis super eis contestari, iurari de calumnia, & libellus offerri.*
8 *Iuramentum calumniæ sufficit tantum semel prestari in causa.*
9 *Rescriptum impetratum super causa inchoata, est subreptitium, nisi in eo fiat mentio de processu coram alio iudice inchoato.*
10 *Rescriptum impetratum ab excommunicato est nullum ipso iure, adeo q non conualidatur sequuta absolutione.*
11 *Nullum quod est, conualidatur ex tractu temporis.*
11 *Excommunicatus, an quis præsumatur per denunciationem publicè factam, uel quia ista est publica fama.*

§. Sexta. Supra visum est de his, quæ opponuntur in q
nuntur in personam actoris. & h. d. vsq. ad § si vero. Si reus coram delegato obiecit excommunicationem actori, quam nõ probat intra tempus debitum, auditur actor: si uero probat, delegatus absoluet actorem, si excõmunicatus est pp cãm sibi cõmissam, si propter aliã. nec est de casibus reseruatis Papæ, ad ex
communicatorẽ suũ illũ remittet, qui si non vult eum absoluere, delegatus Papæ eũ absoluet. h. d. Primo ponit principalẽ quæstionem, quam soluit, ibi, Hanc dubitationẽ. Secõ ponit
qõnem incidẽtem, ibi, si vero. Casus lit. Petrus impetrauit cau
sam committi cõtra Martinũ iudicibus super aliqua quæstio
ne: pendẽte ista quæstione Martinus fecit citari Petrum præfi
ctum, pro alia causa, coram ordinario, vel coram delegato: quia Pe
trus iuri nõ parebat fuit excommunicatus ab ordinario. uel de
legato. dũ esset excõicatus cæpit conuenire Martinum coram
suis iudicibus delegatis. Martinus reus obijcit Petro actori, q̃ i
iudicio stare non potest, cum sit excommunicatus; quæritur, si
reus nõ velit statim ipsum probare excommunicatum, aut nõ
possit. vtrum actor audiri debeat donec reus probauerit ipsum
excõicatũ? Ad hoc respõdet Papa, quod si reus statim, vel intra
terminum cõpetentem nõ probauerit, quod obijcit; actor pos
modũ audiat: veruntamen si constiterit, vel per confessionem
actoris, vel alio legitimo modo actorem excommunicatũ, ex
tunc ab ipsis iudicibus delegatis ꝑm formã ecclesiæ dẽt absol
ui, tamẽ si ab ordinario, vel delegato pp aliam iustã cãm fue
rit excõicatus, ad suum excõicatorem debet remitti absolven
dus: & si ille malitiosè ipsum non absoluerit, iudex delegatus
ipsum absoluat, dummodo nõ sit tale genus excõicationis, cu
ius absolutio sedi apostolicæ reseruat: quare ex quo principale
sibi cõmittitur, & accessoriũ cõmissum intelligit. ex solutione p
dictæ qõnis orit alia q̃ est talis. Iste actor excõicatus absolutus
est. stetur iuro, q stabit mãdatis ecclesiæ: quærit coram quibus
dẽat stare iuri de cã illa, p qua fuit excõicatus, an coram iu
cõicatore, an coram istis delegatis? ñdet, q coram istis excõica
tor[b] dẽt iuri parere, p cã illa, p qua fuit ab eis excõmunicatus,
nisi cã illa specialiter fuerit delegata, sed si excommunicatores
in causa illa malitiosè procedere diffulerint, tũc delegati illi in
causa illa non recõuẽtionem procedere poterunt, & suam iuri
dictionem in causa illa tãquã accessoriã exercebunt. Bernard.
No. i. modum, & practicã obijciendi excommunicationem ꝓ
1 actorẽ, vt repellatur à iudicio.† No. ii. q actor excommunica
a tus [a] potest repelli a iudicio non solum cũ agit coram ordinario,
b sed etiam coram delegato.[b] † No. iii. q intra terminum compe
2 tentẽ, vel statim, dẽt probari excommunicatio opposita actõ
ri, & hodie est tempus statutum, & determinatũ in c. pia. de ex
c ce. lib. vi. nam dẽt ꝓbari intra octo dies, [c] de quo hic in glo. Item
3 no. practicã procedendi ꝑ delegatũ, cũ agens coram eo probatur
excõicatus, & dic latius, quã colligatur ex litera, qd̃ aut ꝓbat
excõicatus ante impetrationẽ rescripti, & dẽt delegatus pronũ
ciare se non iudicẽ, quia non valet rescriptũ impetrati ab ex
d communicato, nisi in cã appellationis [d] vel absolutionis, de
quo dic, vt habetur in c. i. de reser. li. vi. & hoc casu non proce
dit iste tex. aut probatur excõmunicatus post impetrationẽ re
scripti, & hẽt locũ iste tex. quo casu delegatus hoc ordine ge
deret, nã si fuit excõmunicatus propter causam sibi cõmissã,
e tunc ipse absoluet, [e] seruato tamẽ iuris ordine, & ita intelligo
§. cæterũ, ĩ ver. a iudicibus delegatis. aut fuit excõicatus ꝓter
aliã cãm, & aut est talis excõicatio cuius absolutio reseruat Pa
pæ, & non potest delegatus absoluere, sed dẽt cũ remittere ad
Papã, vt in ver. Dummodo, aut non est reseruata absolutio Pa
pæ, & dẽt eũ remittere ad suum excommunicatorem, siue ſa
ordinarius,

ADDITIONES.

a ¶ Actor excommunicatus. Vide ad hanc materiam multa per Felin. in c. ſſt. infra de exceptio. ubi ponit an excommunicatio repellat a iudicio secula ri. Seb. Sap.

b ¶ Coram delegato. Adde an petenti reductionem ad arbitrium boni uiri ob stet exceptio excommunicationis. Cald. conſi. 1. de arb.

c ¶ Intra octo dies. Adde an probetur per denunciationẽ, uide per Car. in cle. i. q. 10. de excep. qui dicit probari. Rota tamen dec. 256. incip. licet Inno. & Dec. cõſ. 400. inc. ſi quis petit, distinguere uidetur, qd̃ ſi opponatur in uim dilatoriæ, quod probet, ſecus ſi in uim peremptorię. Zac

¶ Intra octo dies. Multa circa istos octo dies ponit Io. de Lig. in tract. de cen ſura eccl. col. 59. uide quod ad propoſitum no. in l. ſed & ſi per prætorem, §. ſi ferię, ff. ex quib. cau. maior. refertur per Felin. in c. fin. in fin. inſ. de ex ce. Seb. Sapia.

d ¶ Cauſa appellationis. Adde uel ab ignorante excommunicatum, quia tale beneficium, & literas a poſtolicas impetrare poteſt, ut tenent Io. de Rota deci. ſuis in antiq. in ti. de reſcrip.

e ¶ Absolu. t. Adde an poſt annum poſſit abſoluere, Cald. conſi. 3. hoc co. tit.

ordinarius, uel delegatus, & si ille absoluere vult, benè quidẽ: si uero non vult absoluere eum, aut allegat iustam causam, puta quia ille fuit excommunicatus pro manifesta offensa, seu contumacia, & hoc probat, & non tenetur eum absoluere, nisi ille primo satisfaciat, ut in c. ex parte, il 1. de uerb. signi. in c. uenerabilibus, §. secus, de sen. ex. lib. vi. Si uero allegat aliam causam probabilem, non notoriam, non debet eum absoluere, nisi præstita cautione, ut d. c. ex parte. Si uero malitiosè nõ vult eum absoluere, potest ipse delegatus eum absoluere: & constabit de malitia excommunicatoris, si intra tempus sibi statutum a delegato non absoluit, nec allegauit iustam causã in contrarium.† Ex prædictis & ex tex. no. q delegatus papæ etiam ratione accessorij ad causam sibi commissam non potest absoluere ab excommunicatione, cuius absolutio reser
3 uatur papæ, [a] & potest esse ratio, quia in certis casibus absolu
tio reseruatur papę in signũ specialis priuilegij. ista uerò, quæ reseruantur hoc modo, non transeunt in alium, nisi ex specia li priuilegio, ut in c. quod translationem, de offi. leg. & sic no. 4 casum in quo uno commisso non transeunt omnia, sine qui
5 bus principaliter commissum expediri non potest.[b] & hoc ra tione prędicta. Et ex his, & ex tex. per locum a speciali no. ar gu. quod a quocunque citra papam sit lata excommunica
tio, potest delegatus papæ incidẽter absoluere. Item no. quod
6 ratione accessorij delegatus impedit se de causa sibi non com
7 missa.† Vl. no. ibi, non uelit, de significato huius uerbi. Nam fm Inn. & Vinc. differentia est inter nolle, & non uelle. nam uerbum, nolo, denotat præcisam resistentiam, & contemptũs uerbum autem, non uolo, denotat simplicem resistentiam, quasi uelit facere, sed non modo illo, qui non vult. quandoq. tamen ista sumuntur promiscuè, de quo etiam per gl. in l. i. ff. de tribut. actio. & l. qui se patris. C. unde liberi.† In gl. in ver. donec. in fi. dic melius, quod ratio dubitandi potuit esse, quia iste nolebat, aut non poterat probare excommunicationem incontinenti, sed forte petebat dilationem longiorem, unde erat præsumptio, quod opponebat malitiosè causa differendi processum super principali, & ideo dubitatur, utrum ad præcludendam uiam malitijs potuisset procedi super principali, & super exceptione excommunicationis, sed in decisione ꝑ uidetur contra istam fraudem, vt non differatur processus su per principali, sed exceptio excommunicationis debet proba ri incontinenti intra termi. competentem, & hodie est proui sum, ut intra 6. dies probetur, ut supra dixi, & subijcitur in gl. 8 seq.† In gl. in uerbo, ex confessione. in fi. no. singulariter istam gl. ad quam quotidie recurritur & remittitur. Et in effectu gl. dicit tria, & concludit q in exceptionibus dilatorijs debet
9 fieri contestari, & iurari de calumnia, atque libellus offerri. dicit tamen, q si ista committuntur, non propter hoc corruit pro cessus, quia iura annullantia processum in defectum illarum solemnitatum non loquuntur in processu super exceptioni bus dilatorijs. Host. autem distinguit. dicit. n. q super exceptio nibus, quę proponuntur ante li. contest. debet fieri contest. li. sed super exceptionibus, quę opponuntur post li. contest. non est necesse litem conte. quia sufficit prima contestatio, fatetur tamen, q non seruabitur ita strictè ordo iuris super exceptio nibus dilatorijs, sicut super processu principali. Dicit etiam nullibi caueri, q super exceptione dilatoria debeat iurari de ca lumnia. Communis opi. uidetur indistincte, ut super exceptio
10 nibus non sit necesse litem contestari, [c] nec libellum offerre, nec de calumnia iurare. hanc opi. tenuerunt Io. de Lig. Bal. & communiter Mod. sequentes, & idem Spe. in ti. de li. conte. ¶ Spe. in prin. & in uer. sed nunquid. & hæc opi. mihi placet, & probatur ratione. lit contest. fit per petitionem in iure ꝓ positam, & responsionem ad eam secutam ut in c. unico. de li. cont. sed ille qui excipit, nihil petit, ut in c. ii. de ord. cog. nec
11 valet arg. gl. q confitendo, uel negando se excommunicatũ fit cont. li. qa hoc non est uerum, quoniam per confessionem factam ante l. belli oblationẽ, non inducitur li. cont. ut no. gl. in c. duodum, ĩ 1. sup. de ele. & in l. i. C. de confess. Item iuramẽ tum calumniæ dẽt prestari in exordio litis. i. in ipsa li. cont. & potius prestatur post lit. conte. quam ante, ut patet. inf. ex ordi ne titulorum. nam primò tractatur de li. cont. & postea de iu ramento cal.† Item iuramentum semel tantum prestatur in causa, aut inf. de iura. calum. c. i. ergo super exceptionibus dila
8 torijs non est præstandum iuramentum calumniæ, fateor ta meri, ꝑ potest exigi iusm malitiæ per c. ii. §. fi. de iura. cal. lib 6. Idem dico de l. bello, nam libellus non ꝓbatur nisi super cau sa principali; quinimo dico, q exceptiones non tenetur quis dare in scriptis, sed satis est q scribantur in actis, ut no. Host. in c. qm̃, de proba licet glos. aliter hic dixerit. Fallit tamen in exceptione rectisationis proposita contra iudicem, quia illa debet dari in scriptis, non tamen per modum libelli, ut l. aper tissimi, & l. cum ĩ. ꝯcialis, C. de iud. & uide quod no. Spe. in ti.

9 de exce. §. uiso, in uer. sed nunquid.† In gl. in uer, Aliam iustam causam, ibi, uel de processu originarii. No. glo. & tene eam mẽ ti quod impetrans rescriptum super causa iam inchoata co ram ordinario, debet facere mentionem de processu ordina
d rij, alias rescriptum est subreptitium.[d] Similem glo. habes in c. ut debitus. inf. de appe. & probatur hoc d. dictum a simili: nam sicut non ualet rescriptum super causa iam inchoata coram alio delegato, nisi de processu coram illo habito fiat mentio, ut in c. inter monasterium, de re iudic. ita pari ratione annullatur rescriptum, si non facit mentionem de processu inchoa to coram ordinario. Nam si papa sciuisset, non ita de facili de
c disset rescriptum, [e] ar. in l. ubi acceptum. ff. de iu. & in c. ex te
10 nore, de rescrip.† Et in fi. gl. non bene dicit, quia rescriptum im petratum ab excommunicato regulariter est ipso iure nullũ, nec conualescit secuta absolutione, de quo dic ut habes in c. 1. de rescrip. li. 6. Et ad c. pia, alle. in gl. respondẽ, quod loquitur de processu habito coram ordinario, & pro ratione diuersitatis uide glo. in d. c. i. & istum tex. intellige, quando rescriptum fuit impetratum ante excommunicationem: uel si uis intelli gere, quod postea, dic quod fuit impetratum in casu concessũ, uel seruatis seruandis, de quo in d. c. i. In glo. in uer. ad ex communicatorem, in fi. glo. communiter sequuntur doct. hic. Quidam tamen tenuerunt contrarium per c. uenerabilibus, in §. ubi autem, de sent. exc. lib. 6. ubi dicitur, quod absolutio tenet, licet iniuste sit facta. Item mouentur, quia istæ remissiones fiunt de urbanitate: unde tenet absolutio eis non factis, ut in c. cum ab ecclesiarum, & c. ad reprimendam, de offi. or. sed prima opi. plus mihi placet: nam iura allegata pro contraria opi. loquuntur in eo, qui habet iurisdictionem super causa sibi non commissa, nisi quando aliter causa sibi commissa ex pediri non potest, ut hic, & sup. e c. i. Sed ex quo excommu nicator erat paratus absoluere istum actorem, ergo non pote rat iste delegatus absoluere ex defectu potestatis. In gl. in uer.
11 Exploratí, in fi. dic melius, ut dixi. sup.† Extra gl. quæro, nunquid per denuntiationem publice factam quis probetur ex
f communicatus? [f] & dicitur primo, quod nõ, quia ille qui de nunciat, nihil de nouo agit. l. heredes palam ff. de testibus & possibile est, quod nulla excommunicatio præcessit, saltem q tenuerit ergo denunciatio necessariò nõ probat excommu nicationem: nam & quãdoque denunciatur ille excommu nicatus, qui in ueritate excommunicatus nõ est, exemplum in c. licet. de sen. exc. lib. vi. Probatio autem debet concludere necessario, ut in c. in presentia, de proba. & non probat hoc es se, quod ab hoc contingit abesse, ut in c. ii. de transla. Epis. & in l. neque natales, C. de proba. Ad idem optimè facit c. pia de excep. lib. vi. ubi dicitur, quod excommunicatio debet proba ri apertissimis documentis, seu lucidis probationibus: ob ista forte contraria gl. dubitauerunt de ista q. in c. licet. præalleg. & in d. c. pia. Host. tenet hic, quod probatio denuntiationis suf ficit, ex quo pnblice fuit facta, arg. c. 1. de postu. præla. Credo quod ubi agitur de modico præiudicio, ut in casu nostro, suf ficiat hæc ꝓbatio, quia præsumitur pro his quæ notoriè acta sunt, & pro iudice exercente officium suum, ut in c. in præsen tia, de renun. & in c. ad audientiam, de præscr. & optimè facit d. c. licet. sed ubi ageretur de graui prẽiudicio, forte hæc denunciatio non sufficeret, quia necessario non concluditex communicationem, ut prędixi, & regulariter uerba enunciatiua non probant, maximè prolata in absentia partis, facit quod no. glo. in l. optimam. C. de cõtrahend. & commit. stip. & c. fi papa, de priui. lib. 6. & in c. illud, de præsum. Nunquid autem

ADDITIONES.

a Papæ. Adde Ro. conſi. 354. & an pœnitentiarius papæ poſſit abſoluere hoc caſu, uide Cald. conſi. 12. & an excõmunicatus a ſacro concilio poſſit a papa abſolui abſque conſenſu Concilii. uide Ro. conſi. all.

b Non poteſt. Sequitur d. laſi in l. 2. ff. de iur. om. iu. Seb. Sap.

c Litem conte. Adde D. de Ro. deciſ. ſuis, de lit. conte.

d Subreptitium. Adde Pe. de Anc. conſi. 15. Roma. conſi. 330.

e Reſcriptum. Vide ad hoc multas ampliationes, & limitationes per Fel. in c. ſuper literis, col. 7. uer. ſexta regula, de reſcrip. & aduerte, qd̃ d. bbas hic uult, quod illud quod dicitur, quod quando non fuit expreſſum illud, q ſi papa ſciuiſſet, non ita de facili conceſſiſſet, non ſolum procedit in reſcri ptis ad beneficia, ut in d. cap. ex tenore, ſed etiam in reſcriptis ad lites. Sebaſt Sapia.

f Excommunicatus. Vide Ro. in ti. de excep. deci. 8. in nouis, ubi facit differen tiam, an excepto opponatur in uim dilatoriæ, & tunc probatur per de nũ ciationem, aut opponitur in uim peremptoriæ, & tunc ſecus, & ꝙ facilius procedat in probando excommunicationem in uim dilatoriæ, ꝙ in uim peremptoriæ, uide Ro. in conſi. 349. inc. dũ quæritur. huic tamen diſtin. ali quantulum ob. tex. hic in uer. legitimè probaueris, & tex. in d. c. pia, in uer. apertiſſimis documentis. Seb. Sab.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a autem sufficiat probare p famam? a uidetur q̃ sic p c. cum de fideres in §. ii. de sen. exc. ubi tex. no. dicit, q̃ si per famã cõstat aliquem esse excõicatũ, cogitur ille aut se purgare, aut petere absolutionẽ saltẽ ad cautelã; ita infamatus de crimine potest per suspensionẽ cõpelli ad se purgãdũ, ut ii. q. v. c. si quis præsbyter, & in c. inter, de purga. ca. Sol. Aegi. mouet hic istam q. & finaliter concludit, q̃ ista probatio famæ non sufficit: nã cũ non habeat uim, nisi unius testis, ut no. iiii. q. iii. c. testes. §. Item sçpè. sequeretur, q̃ unus testis sufficeret ad probãdum excõicationẽ, q̃ nõ est uerũ, ut no. in d. c. pia, & in d. c. 2. Abb. hic dixit põderãdũ modũ opponẽdis; nã si dixit, dico istũ nõ audiendũ nisi prius se purget, cũ sit infamatus de excõicatione, & tũc nõ dẽt audiri p c. cum desideres, quasi innuat secus esse si simplr opponeret de excõicatione, & postea probaret solã famã. Ego puto, q̃ primũ dictũ Abb. nõ sufficiat quo ad hoc, ut iudex necessario teneat actorẽ repellere. rõ, quia indictio purgationis pẽdet a ptãte & ofiu. & nõ cõpetit sup hoc actio ipsi parti, ut inf. de pur. can. quasi p totũ; pars ãt nõ põt cõqueri, uel appellare, si iudex ex officio suo nõ uult indicere purgab tionẽ, ut no. Spe. b in ti. de offi. iu. §. impedit, in prin. & cõter docto. in c. pastoralis. de excep. Fateor tamen, q̃ iudex ex officio suo poterit illũ repellere, sed non ad petitionem partis excipientis. q̃ pars tenetur probare excommunicationem modo legitimo, & apertis documentis, ut hic, & in d. c. pia.

ADDITIONES.

a Per famam. Adde quod Ro. consi. 387. dicit, quod fama est sufficiens, ut quis euitetur tanquam excommunicatus.

¶ Adde q̃ nec etiam probatur per literas, quibus fuit denunciatus excõicatus, ut no. gl. & Pe. de Anc. in c. pia, de exce. li. 6. Phil. Franc. in c. dilectus, in 2. no. de appel. Iste in c. pastoralis, §. uerum, de appel. & Ro. decl. 256. in cip. licet, in nouis. Zac.

¶ Circa hoc, quod dicitur, quod fama est sufficiens, ut quis euitetur tanq̃ excõicatus, dicas hoc forsan esse uerum, quando fama esset uehemens, & hæret originem a iusta suspitione, nõ autem alias, sicut in simili dicimus, quod testes etiam uiles admittuntur contra multum diffamatum, ut per Inno. in c. cum I. & A. de re iu. & per Ale. de Imo. in l. fi. ff. de quæstio. & p Sal. in l. ea quidem, in ul. col. C. de acc. & quæ dicatur fama uehemẽs, relinquitur arbitrio iudicis, ut per Bar. in consi. suo inc. do. Pac. de Burgo. & p Sal. in l. fi. C. de quæstio. & pro hoc facit, quia fama, etiam nõ uera, est iusta causa credendi. l. fi. & ibi Bar. ff. de acq. hær. & in l. cum quidam, in §. quod dicitur, eo. ti. pro hoc etiam facit, quia fama probatur in his, quę sũt parui præiudicii, secundum Bal. in l. de minore, in §. cor mẽta, ff. de quæstio, ubi et per Ale. & per Bal. in l. ubi adhuc, in 8. col. C. de iure do. & ideo in proposito, cum uideatur esse paruum præiudicium, quod aliquis euitetur, ut excõmunicatus, ideo debebit euitari, eo maxime, quia fama inducit manifestũ, secundum Spe. in ti. de inquis. & in §. 1. in fi. de quo tamen ultimo habetur per gl. in c. feelus. 2. q. 1. quæ uidetur cõtraria p c. super eo, de cõsan. & affi.

b Spe. / e hoc dicto Spe. uide no. per Pau. de Cast. & no. in l. ubi pactum, C. de transl. & per Fel. in c. exceptionem, col. 2. & 3. inf. de excep.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus quando absolui tur, debet præstare iuramentum de parendo mandatis ecclesiæ.*
2 *Delegatus cognoscit nõ solum de eo, quod uenit accessorie ad causam, sed etiam de eo, quod uenit accessorie ad accessorium. uu. 4.*
3 *Reus in una causa, & coram uno iudice non potest conuenire actorem in alia causa, & coram alio iudice, nisi prima sit finita, fallit ut hic.*
5 *Excõicatus ab homine non potest absolui nisi ab alio, uel eius superiore.*

§. Si uero. Absolutus a delegato sup cã, pro qua fuerat excõicatus, corã excõicatore parebit, seu rndebit super illa cã, nisi sit alteri delegata, & si excõicator malitiosè distulerit, delegatus, qui absoluit, cognoscet. Primo ponit q. Secũdo solutio, ibi, in quo. Et, cõtinuat iste §. ad p cedẽtẽ hoc ordine: nã sup. fuit dictũ, q̃ si excõicator non uult absoluere actorẽ ad requisitionẽ delegati, q̃ ipse delegatus poterit absoluere, ne impediat cognitio cauię sibi cõmissæ. Sed qa excõicatus absoluit pstita cautione de parendo iuri in illa causa, pro qua fuit excommunicatus, dubitabatur coram quo iudice iste deberet parere iuri, & respondere in illa causa, ex quo iste delegatus istum excõmunicatum absoluit. & respon
1 detur, ut in litera patet. † No. ibi. mãdato ecclesię, q̃ absoluitur excõicatus præstito iusso de stando mandato ecclesiæ sup eo, pro quo fuit excõicatus, & præstatur hoc iusm, qñ fuit excõicatus pro dubia offensa, uel cõtumacia: si ãt pro notoria, non a absoluitur cũ iusso, sed debet prius integre satisfacere, a ut in c. ex parte, de uerb. signi. & in c. uenerabilibus, in §. secus, de sententexcom. l. b. vi. unde in priori casu intelligas istum tex. qũque quod parebit mandatis iudicis, ut in c. i. q̃ met. cau. quã doque quod parebit iuri, ut in c. ex parte, palle. Idem tamẽ est effectus horũ iusorũ: nã solum obligatur ad parendum mandatis licitis, & honestis sibi fiendis a iudice cõpetenti, ut sen
3 tit Host hic, & in gl. in c. ex tenore, de sen. exc. † Item no. quẽ posse cognoscere non solum de eo, quod uenit accessoriè ad causam principaliter sibi commissam, sed etiam de eo, quod uenit accessoriè ad accessoriũ causæ sibi cõmissæ: nam hic de legatus potest absolutionẽ impendere, quia uenit accessoriè ad cãm sibi cõmissam. Itẽ põt postea cognoscere de cã, p qua fuit excõicatus, qa uenit accessorie ad absolutionẽ, q̃ incidẽ b ter fecit, & tene hoc mẽti. b † Et ex hoc & ex tex. no. casum, in quo delegatus cognoscit de causa prorsus se parata a cã sibi p 2 missa, qñ uenit accessorie saltem ad accessorium causæ suæ. 3 † In gl. in uer. distulerint, uł uelle gl. q̃ hodie nõ procedat qđ hic dr̃ per c. dispendia §. reus quoque. de reseri. lib. vi. ubi dr̃, q̃ reus in una cã nõ potest pendente illo iudicio trahere actorem coram alio iudice etiam super alia causa, cuius cõtrarium hic innuitur: nam iste actor fuerat excõicatus in alia causa, in qua erat reus, & uł hic tex. uelle, q̃ põt prosequi cãm corã iudice per eum impetrato, & in alia causa pro qua fuit excõicatus, tenetur rndere ut reus, & sic actor, & reus litigabãt eodẽ tpe coram diuersis iudicibus, quod est contra illũ §. reus quoque. Sol. multa hic inuoluũtur: sed dic clarè, q̃ in multis casibus potest saluari et hodie iste tex. nam primo potest intelligi, q̃ iste fuit excõicatus in cã quam habebat nõ cum isto, q̃ est nunc reus, sed cum tertio, & sic cessat prorsus cõtrarium: nã pendẽte causa inter me, & Titium nihil repugnat quo minus possim trahere Sempronium corã alio iudice. Secundo põt intelligi, q̃ iste fuit excommunicatus ad instantiam istius, q̃ nunc est reus, & in alia causa erat actor: & tunc militat rnũ, sed respõde, q̃ fortè ſm Host. prima causa erat finita, sed qa nõ parebat executioni fuit excommunicatus; unde rescripti fuit impetratum finito primo iudicio, licet nondum executio ni mandato. Et no. ex hoc intellectu bonam limitationẽ ad illum §. reus quoque. Tertiò potest intelligi, q̃ iste §. loquitur, qñ causa pẽdebat coram delegato, secus si coram ordinario. Hæc tamen sol. ex toto non satisfacit per auth. & consequenter, alle. in glo. & ideo tene precedentes. In gl. fi. ibi, prorogari ad istum tertium nõ posset. Aduerte, quia gl. multum restringit tex. uult enim, q̃ iste delegatus possit cognoscere de causa, pro qua cã actor alias fuit excõicatus, si excommunicator est 4 negligens in procedẽdo dummodo illa causa tangat istum, qui nunc uocatur coram delegato, secus aũt si tãgit tertium, quia in tertiũ nullam hẽt delegatus iurisdictionẽ, & hãc opi. tenuerunt Vin. Phil. & Imo. Host. Pe. & Abb. tenuerunt contrarium. † Quid enim secundum hos si excommunicator indignatus, quia delegatus absoluit, non uult se intromittere amplius in causa illa? durũ est dicere, q̃ delegatus, qui absoluit, non possit cognoscere. Io. An. ẽcor. & satis bene iudicio meo, q̃ quatenus causa tangit articulum satisfactionis, potest delegatus cognoscere, & non amplius, pone sic exemplum: in alia causa fuit actor excommunicatus pp contumaciam, poterit nunc iste delegatus cognoscere de illa contumacia, quia prius uenit accessorie ad absolutionẽ factam p delegatum, sed de residuo causæ cognoscere non potest, quia est prorsus separata ab artic. excõicationis. Si autem tota causa contingeret ipsum articulum satisfactionis, ut puta fuit excõicatus, quia noluit soluere iuxta pceptum, seu ſnam nullam, tũc n. poterit delegatus cognoscere de tota cã. f. an ſnia, seu præceptũ sit 5 rit nullum. † Vltra glo. quæro, pone, q̃ coram eẽo actor probatur excõicatus ab alio episcopo, nũquid iste episcopus cause potierit absoluere eum ab illa excõmunicatione, si excõicator requisitus non uult istum absoluere? uidetur q̃ sic, sicut delegatus absoluit, ut hic, contrarium communiter tenent Doct.

ADDITIONES.

a Integrè satisfacere. Adde uidendum Ol. cõl. 93. & an si papa mãdat, q̃ aliqs absoluatur, dũmodo satisfaciat, quid præcedere debeat, an absolutio, uel satisfactio? uide Cal. consi. 1. de sen. exc.

b Tenementi. Adde q̃ Ro. consi. 330. tenet, q̃ delegatus in cã possessorii non possit cognoscere de petitorie, sed petitorium sit consequęs possessorii, & dicit esse casum in hac decr. scias autem, ubi incidenter aliquid uenit, quia tunc in incidentibus delegatus potest cognoscere. Ibi etiam per multa concludit, quod habens mandatum ad admissionem postulationis absolutionis a uinculo prioris ecclesiæ, non potest ad actum translationis prosilire.

¶ Circa hoc, an delegatus in iudicio possessorio cognoscat de petitorio tanquam de consequenti, dicas, q̃ licet habuerint se ut diuersa, uel natura liter, in §. nihil commune, ff. de acqui. poss. tamen quia possessorium abiq; uitur a iudicio petitorio, uideretur posse dici, quod qui est iudex in possessorio, sit etiam iudex in petitorio, tamen quia delegatio est stricti iuris, ut in c. 1. & G. hoc eo. ti. potest dici esse uerum, q̃ iste tenet, quod tamen limito, nisi in rescripto dicetur, quod talis facit sibi iniuriam in tali re ad ipsum pertinente, quia tunc in rescripto uenirent & petitorium, & possessorium, ut per Inno. in c. episcopi, de reb. eccle. non alie. & per Archi. in c. fi quisquam, 11. quæstio. i. quod etiam uoluit Bal. in l. pe. in pe. col. in uer. qđ si. C. si a non compe. iudic. Et hoc intelligo uerum, quod possessorium nõ comprehenditur in rescripto de petitorio, uel econtra, nisi actor, & reus sint eiusdem fori, quia tunc commissio simplex trahitur ad utrumque, ut Spe. in ti. de reser. presenta. c. vult. ver. Item faciat, circa medium. An. Franciscopi, quorum hic duo enumerantur, Panormitanus, & Mo-

Host. & bene, quia delegatus hoc facit tanquam gerens uices papæ, sed episcopus fungitur potestate sua duntaxat, & ex propria potestate non potest absoluere ab excõicatione lata ab alio iudice, quia non est sibi subditus, nã regula est, q̃ excõicatione latã ab hoĩe nemo põt remittere, nisi ille, qui excõicauit, uł uel superior, a ut in c. pastoralis, §. præterea, de offi. ord. habebat ergo recursum iste actor ad superiorem sui excommunicatoris, arg. in c. nullus. de iure patro. & idem dic ie consimilibus terminis, quod no.

ADDITIO.

a Vel superior. Adde Ro. consi. alle. 377.

¶ Aut successor excõicantis, no. Archi. & Pe. de Anc. in c. 2. de sent. excom. lib. 6. no. & in c. nu per, eo. tit. cum concor. ibi per eos alleg. Quod tamen limito, nisi in mortis arti. nõ posset haberi copia excommunicationis, qa posset per alium absolui, no. iste in c. pastoralis, 1. col. & Car. in cle. i. §. i. q. 4. & seq. de reb. eccle. non alienan. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, quod si non omnes, &c. non excludit quin fiat requisitio collegis, si uelit interesse, alias processus est nullus ipso irrequisito factus.*
2 *Iudices plures dati non possunt unus sine alio procedere.*
3 *Delegatio causæ non potest fieri inferiori, quam sint partes litigantes.*
4 *Citatus ab uno ex iudicibus datis non tenetur comparere.*
5 *Citatio non requiritur, quando pars est in præsentia.*
6 *Possessorium recuperandæ competit spoliato a iudice non iudicialiter procedente.*
7 *Index non iudicialiter procedens præsumitur perso na priuata. nu. 5.*
8 *Iudici iniuste aliquid facienti potest impune resisti.*
9 *Titulus an excuset quem a restitutione fructuum tam perceptorum, quã illorum qui percipi potuissent.*
10 *Pœna ex iudicibus datis si requiratur, ut interfit, & non comparet in termino, præsumitur non posse, uel nolle interesse, & ideo tota iurisdictio consolidatur in collegam.*
11 *Collegium non habet aliquam iurisdictionem in singularem de collegio, nisi aliud habeat consuetudo.*
12 *Citatio siue requisitio una, uel plures, quando requirantur, uide hic pulcherr.*

CAP. XXII.

Cum causa. † Si causa simpliciter delegat tribus, duo sine subdelegatione tertij procedere non possunt, q̃ si fecerint ab eis poterit appellari. Idem si sunt dati cum clausula, q̃ si non omnes. non. n. ualet processus duorum tertio inconsulto. h. d. comprehẽdendo utrunq. intellectum; nam aliqui intelligunt, quod hic fuit commissa causa tribus simpliciter, alii uero dicũt, q̃ fuit commissa cum illa clausula, quod si non omnes, sed idem in casu huius c. refiũt effectus. quia ex quo tertius se non excusauerat, nec cõstiterat de impedimento illius, non poterant duo procedere, licet causa fuisset commissa cum illa clausula, ut sup. c. prox. in fine. Diuidit hæc decr. in duas partes, nam primò recitat formam super quo, & pro quo fuerat appellatum. Secũdò committit appellationis causam, ibi, fraternitati. Casus liter. Inter Archiepiscopos Montis regalis, & Rossanen. uertebatur quæstio super quibusdam decimis: causa super his fuit commissa archiepiscopo Capuano, & Panor. & episcopo Regin. duo iudices. i. Archiepiscopi, citauerunt archiepiscopum Montis regalis ad certum terminum, ipse cõparuit in termino corã archiepiscopis duobus, tertio. f. Regin. absente. In quorum præsentia, proposuit excipiendo, q̃ pro duabus causis, eorum ipse non debeat stare iudicio, quia cum causa tribus cõmissa fuisset, recipi a duobus tantum fuerit ad iudicium euocatus, terq; nec committente uices suas, nec se excusante, coram duobus respondere non debet. Item ante ipsorum citationem, & notitiam literarum pro causa illa nuncium suum ad Sedem apostolicã destinauerat allegando super hoc quandã decre. Ale. sed Archiepiscopi has exceptiones admittere noluerunt, pro 1 munerates. ut corã eis rnderet, pp hoc ad Sed. apo. appellauit: 2 iudices illi non obstante appellatione illius aduersariam in- 3 duxerunt in possessionem illarum decimarum. Mandat papa quibusdam, quatenus si cõstiterit dictos Archiepiscopos exceptiones prædictas nullatenus admisisse, decimas ipsas, quibus archiepiscopus Montis regalis asserit se spoliatũ, postquã nuncius suus ad Sedem Apostolicã accesserat, faciat ei restitui eũ fructibus inde percepris, non obstante eo, q̃ per dictos archiepiscopos, siue per laicalem potẽtiam factum fuerit. Postea uero audiant, si quid fuerit quæstionis. B. No. i. q̃ in ista causa cõcurrebãt v. Archiepiscopi, quorum duo erant litigantes, tres uero erãt iudices delegati, & facit iste tex. q̃ nõ sit de substantia, ut q̃libet prouincia hẽat solum unũ Archiepm, nã isti Archiepi erãt uicini, nec multũ distabãt inter se: & iõ licet de iure ordinario in qualibet prouincia unus dũtaxat Archiepiscopus debeat præesse, ut in c. scitote. 6. q. 3. hoc tamen nõ semper obseruatur, quia papa ad petitionem principum hunc iuris ordinem sæpè tranigreditur. unde in Sicilia sunt tres Archiepiscopi, quorum hic duo enumerantur, Panormitanus, & Mo-

tis regalis. † No. ii. ex hoc, & ex tex. honestum fore, ut delegatio causę non sit iudicibus habentibus dignitatẽ inferiorem ipsis partibus: nam hic, qa cã uertebatur inter archiepiscopos, fuit cõmissa archiepiscopis duntaxat, non tñ hoc est necessariũ, ut patet hic in supralcription e, ubi cã fuit postmodum cõmissa episcopo Regin. & cuidam alteri epo. unde sãtis est, q̃ delegatus habeat dignitatem, uel psonatum, uel canonicatu ecclesiæ cathedralis, ut in c. statutum, de reser. lib. vi. nec debẽt partes dedignari, licet sint superiores in dignitate, quia delegatus repræsentat personam delegantis quo ad cãm sibi commissam, sup. c. sanè, il ii. ubi probatur, q̃ etiam subdito põt eõ- 3 mitti cã alicuius prælati, ut ibi iam dixi. † No. 3. q̃ citatus per duos ex tribus delegatis nõ arctatur ad respondendum: dixit tamen Inn. q̃ si in comparitione sunt congregati omnes tres tenetur respondere, licet duo citauerint, & no. hoc dictum. Sed Host tenet contrarium, quia citatio fuit temeraria, ut sup. c. prox. in prin. Potest dici concordando, q̃ aut quæritur nunquid uigore primæ citationis tenẽatur respondere. & dicendũ est q̃ non, quia fuit nulla, & sic procedat d. Host. aut quæritur, nunqd possit compelli ad rndendũ ex noua requisitione, & admonitione oium iudicum, & dicẽdum est q̃ sic, si aliud nõ ob. nã requisitio iudicum habet uim citationis, ut l. ii. C. qũo & quãdo iud. & no. gl. inf. e. c. consuluit. Item citatio fit ut pars sit præsens, sed ex quo datur præsentia nõ requiritur necessariò citatio, ut no. dicit Io. An. in c. fi. de ele. li. 6. & uide quod di- 4 co in c. i. de iud. † Item no. ibi, siue per laicalem potentiam, si ue per eosdem iudices, &c. & tene mẽti, q̃ factum iudicis nõ rité procedentis, cquiparatur facto priuati, unde sicut potest peti restitutio, & agi possessorio contra spoliationem factam p priuatum, ita etiam ꝺ spoliationem factam authoritate iu- a dicũ, ritè nõ procedẽtium, a unde posset iudici hoc casu de facto resisti, sicut & priuato, de quo uide quod dixi sup. e. c. si q̃do, & facit quod le. & no. in c. conquerente. de resti. ipo. secus si in iudice nõ deficiebat potestas, & processit iudicialiter, nã tũc licet iniustè aliquem deiecerit a possessione sua, non tñ pt contra eum agi possessorio, sic intelligo glo. no. in c. præsent. 7. 5 q. i. & tenebis menti illam glo. † Vlt. hic no. q̃ authoritas iudicis iniuste procedentis nõ excusat a restitutione fructuum b perceptorum, b unde ti iudex iniuste tradidit meam possessionem alteri, possum illã recuperare fructibus peeptis, nec excusat authoritas iudicis, ut ille faciat fructus suos, ut hic, & ade q̃ no. Bar. in l. q̃ iussit, ff. de re iudi. & melius in l. iuste possi c dẽt, c ff. de acq. poss. Sed dubium est, quid in fructibus percipiendis, i. q potuissent percipi, uel ab isto nouo possessore, uel ab antiquo, si stetisset in possessione? Gl. fi. hic no. dicit, q̃ etiam de illis est habenda ratio, ex quo iudex iniuste processit. In cõtrarium tñ facit, quia titulus excusat ẽt malæfidei possessorem a fructibus percipiendis, ut in l. si fundum. C. de rei uend. Sol. sustinendo gl. dic ut sentiunt Host. & Io. An. q̃ iste titulus hẽbatur pro nõ titulo, qa deficiebat hic authoritas iudicialis, quia duo ex tribus nõ hẽbãt in solidum iurisdictionem, uñ ubicunque titulus est ꝺ iuris dispositionem, ille hẽ pro non titulo, & d non excusat a fructibus percipiendis, d ad hoc uide bon. gl. xii. q. ii c. non liceat papæ, & l. quemadmodum, C. de agr. & cens. li. x. facit reg. quæ contra ius, de reg. iu. lib. 6. † In gl. i. ibi, sed 6 ponamus q̃ tres sunt iudices. No. istam particulam glo. usq. ad fi ex qua habes bonã limitationẽ ad theoricam, quam ob seruare debent plures officiales, cum habent potestatem procedendi dato impedimẽto, uel uoluntate alicuius eorum, nã cedendi dato impedimẽto, uel uoluntate alicuius eorum, nã nõ possunt citare, qa citatio psupponit iurisdictionẽ, & superioritatẽ in citãtẽ, sed debent eum requirere, & rogare, ut certo termino interfit ad procedẽdum cũ eis, & si in termino nõ uenit, præsumit, q̃ aut nolit, aut nõ possit interesse, ita q̃ hęc p̃ sumptio est sufficiens ad consolidãdũ potestatẽ aliorũ, simile no. Inn. in c. cum nobis, de elec. ubi no. dicit, q̃ canonici non possunt citare canonicũ, sed solũ possunt eũ monere, regrere, & rogare, ut certa hora interfit capitulo, & si nõ cõpareat, nõ potest

ADDITIONES.

a Non procedentium. Contra hęc uidetur facere tex. in l. fi. ff. quod met. causa, ubi, si iudex fecit effectũ iusturię iuris ordine non seruato, non retractatur tale factum, nec solutum reperitur, sed respon. ut per Ang. in l. a diuo Pio, §. in uenditione, ff. de re iud. ubi etiam per / le. latẽ. Seb. Sap.

b Fructuum perceptorum. Vide Bal. idem tenentem in l. 2. colum. pen. C. de fer. & aqua. Ro. in consi. 354. incip. In re præsente, col. pe Abb. in consi. 43. incip. Ex omnibus, col. fi. in 3. dubio. Fel. in c. de quarta, col. 2. infra de præscrip. Seb. Sab.

c Iuste possidet. Adde Pet. de Anch. consi. 132. & dicit Ro. consi. ccc. q̃ administrans uigore postulationis nullę, authoritate iudicis non cuitat pœnas canonicas.

d Percipiendis. Adde Ro. consi. 453. ubi tenet, quod conuentus a pupillo tenetur ad fructus, qui percipi potuerunt, dato quod conuentus haberet titulũ, per gl. fing. in l. patri. uerſic. item ex diuerso, super uer. cum fructibus, ff. de minor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 pōt a canonicis puniri, † quia canonici nō habēt iurisdictionē supra canonicū ēt collegialiter, nisi aliud habeat cōsuetudo, & sic intellige q̄ le. & no. in c. irrefragabili. §. excessus, de offi. ord. & uide ad idem quod no. Inn. in c. ii. de no. op. nun. & in c. i. de ma. & obe. ubi Inn. idē tenet in antiquiori canonico, q̄a licet ille de iure hēat conuocare capitulum, non tñ potest punire canonicus nō uenientes. † No. ii. ex hac gl. q̄ istæ requisitiones, quę fiunt de pari in partem, debent esse trinæ, sicut citationes iudiciales.[a] xxiii. q. 3. c. de illicita. In ꝯriū tñ facit gl. no. in c. si episcopus. 18. dist. quæ gl. no. dicit, q̄ ad actum extraiudicialem sufficit vnica requisitio, & ad hoc quotidie allegatur illa gl. D. An. in c. ecclesia, de constit. uolēs saluare istā gl. dicit, q̄ procedit in actu quasi iudiciali: nam ista requisitio sit vt postmodū iudicialiter procedat. Sed certe hoc dictū mihi non satisfacit, & vide in contrariū propriè in terminis nr̄is tex. in cle. i. de hęre. iun. gl. in uer. requisierūt: nam ibi par requirit parē, vt procedat iudicialiter, & tamen sufficit vna requisitio, q̄a nō pōt dici actus iudicialis. Item etiam in iudicio, q̄d plus est, vbi citatur quis, vt compareat si velit, ita q̄ nō necesse sit comparendum, sufficit vnica requisitio, ad hoc tex. cū gl. fi. in Lea. C. si mancipium ita alie. fuerit, & in authen. si omnes, C. si minor se ab hær. abst. facit c. fi. inf. de clan. despon. & in c. fi. qui ma. accu. pos.: Conclude ergo, quod aut requisitio fit ad conuincendū negligentiā partis, vel inferioris ex iudicium, & tunc sufficit vnica requisitio, vt d. c. si eps, & cle. i. præalleg. Idem in iudicio, q̄n quis citatur, vt compareat si sua putauerit interesse, q̄a cū tunc nō necessitetur ad comparendum, sufficit vna citatio, q̄ etiam sentit Bal. in l. fi. C. de iu. deli. quod no. aut requisitio fit ad conuincendā negligentiam superioris in aliquo actu, & tunc requiritur trina citatio, [b] & sic pōt intelligi tex. in c. i. de sup. neg præla. in glo. 3. ibi, Ex certa scientia. gl. hic habuit respectū ad id, q̄ dixi, sup. in 1. gl. f. q̄ processus istorū iudicum nō dēt tolerari ex ignorantia eorū, quia ipsi bene sciebant, q̄ tres fuerunt deputati in causa, & sic q̄ duo procedere non poterant. In gl. in uer. admisisse, in fi. ad istud c. dicunt doct. q̄ procedit q̄n causa appellationis est notorie vera: nam notorie hic constabat, q̄ tres fuerunt deputati iudices: vnde regulariter dr̄, q̄ excipiens, & appellans debet p̄bare exceptionem esse veram, nisi obtulerit se incontinenti p̄baturum, & non fuerit admissus, vt in c. interposita, de appel. & dic vt ibi plene no.

b perioris in aliquo actu, & tunc requiritur trina citatio, [b] & sic

ADDITIONES.

a Iudiciales. Vide Ale. in l. de pupillo, §. si qs ipsi prætori, col. 2. ff. de oper. no. nun. Ale. in consi. 79. inc. stantibus his, in 4.uo. cum allegatis per Fel. late in c. ex literis. sup. de const. Zac.

b Trina citatio. Adde quod Ro. consi. 337. dicit, quod potest fieri uno contextu comulatiuè.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, quod si ambo &c. operatur, etiam si unus ex delegatis fuit recusatus 6.*
Processus factus coram iudice recusato est nullus.
2 *Tertius comparens pro suo interesse potest iudicem recusare, si habet legitimam causam recusandi.*
3 *Iudex ex quibus causis possit recusari?*
4 *Inimicus quomodo quis probetur?*
5 *Capitulum quando litigat cum prælato, non requiritur, quod habeat curatorem.*
6 *Producens instrumentum censetur tacitè confiteri omnia in eo contenta.*
7 *Vtile utiatur per inutile in individuis. 13.*
8 *Exceptiones propositæ cēsentur refutatæ, si iudex ad ulteriora procedat.*
Appellari potest ab exceptionibus non admissis.
9 *Vnus ex iudicibus delegatis, quo casu potest sine collega cognoscere?*
10 *Actus factus per habilem, & inhabilem simul, an sustententur per illum habilem?*
11 *Si non valet quod ago, an valeat ut valere potest?*

CAP. XXIII.

1 **Cum super.** † Si duo sunt delegati cum clausula, q̄ si ambo &c. uno recusato alter solus procedere potest, nec tenet processus, si cum recusato pro cedat. Prima pars decisè narrat factum. Secunda diffinit, ibi, q̄uis. Casus lit. ponitur p Ber. in gl. i. ibi, pars R. qui p ca pitulū dicebat intrusus. Aduerte quia de isto R. nō fit aliqua mētio in tex. & hoc, quia cā fuit principaliter mota ꝯ conuē tum per Abbatē, qui fuerat expulsus, sed iste fuit substitutus p monachos loco expulsi, vnde gerebat se p Abbate illius monasterij, & dum causa tractaretur contra conuentum, iste R. comparuit pro interesse suo, & recusauit episcopum alterum ex coniudicibus delegatis, ex tribus causis, de quibus in glo.

2 † Et ex hoc, & ex gl. no. i. & tene menti, quia nescio alibi, q̄d

a tertius[a] comparens pro suo interesse pōt recusare iudicem, si habet cām legitimam eū recusandi: nam ex quo admittit pro interesse suo, vt in c. veniens. ii. de test. & c. cum super, de re iu. ergo debent audiri omnes defensiones suę, ar. in c. cum inte[r] de except. & nō tradas hoc obliuioni, & hoc sequunt hic D.

3 An. & D. Car. † Tertiò no. tres causas legitimas recusandi iudicē: prima, si pars recusans habet cām cū iudice tanq̄ cū priuato, & no. bene hoc dictū: nam ex materia litigij solent cāi inimicitiæ, ad hoc q̄ le. & no. i. c. ex literis, &c. itē cū qs, de rest. spolia. & no. q̄ hoc procedit ēt si cā sit inter iudicem, vt priuatū, & dignitatē recusantis. vnde recusans pōt in cā propria dicere iudicem suspectū, q̄a habet cām cū dignitate sua, sicut q̄ tingebat hic. nam iste R. pro proprio iure suo comparebat, & tamen recusabat episcopum, q̄ habebat cām cum monasterio suo, q̄ bene no. secunda cā recusationis, cū iudex noluit exercere cum parte actū humanitatis, & pacis, qui solet exerceri cū aliis, q̄ sūt in pari gradu cū parte recusante: nam iste episcopus fuit recusatus, quia noluit ad osculū pacis istum R. præ

4 tensum Abbatem. † Ex hoc no. q̄ episcopus etiam prelatos in

seriores debet admittere ad osculū pacis, s̄m consuetudinem loci. Et ex hoc no. vnū modū præsumendi inimicitiam; si ergo in ecclesia, quando datur pax nō vult vnus admittere aliū ad osculū pacis s̄m consuetudinem, ille præsumit inimicus. Tertia cā, cū iudex minatus fuit parti, q̄ sibi noceret si posset.

b Et sic no. q̄ minæ iudicis [b] probant iustam causam eum recusandi. Ad quarum casū no. extra glo. si quis. l. non vult aliū

c salutare, [c] vide ad hoc glo. in c. Adrianus. 63. dist. & de plumb. aliis causis recusandi iudicem, vide in locis, ad quos remissi in

5 c. causam, il ii. sup. e. † Nunc venio ad notabilia. Et primò nota, q̄ cum quæstio vertitur inter prælatum, & capitulum non est necesse, vt detur curator capitulo, sed ipsū capitulum per se, vel per alium potest esse in iudicio, & tene menti ad hoc istum tex. quia nemo ad hoc eum allegauit, facit ad ea, quę

6 dixi in c. edoceri, de res. † Secundò no. q̄ clausula, si ambo nō poterunt interesse, &c. verificatur etiam dato impedimento recusationis: vnde si alter legitime recusatur, verū est dicere, q̄ ambo nequeunt interesse simul. No. 3. ibi, per consequentiam confessus &c. quod quis dr̄ confiteri tacite omnia, q̄ requiritur ad actum, quem quis exercet, & omnia consecutiua, & accessoria ad actum: vnde confessio fit non solū ore, sed ēt ipso

7 facto, ad hoc c. nullius. inf. de præscr. & in c. æstimāt. xi. q. 3. † Et facit iste tex. pro dicto Inn. in c. cū olim, de censi. & in c. cum venerabilis, de exce. q̄ producens instrm vī tacite cōfiteri ea

d contenta i instrumento. [d] Item no. q̄ habilis associādo sibi inhabilem ad actum, ad quem cum habilitare non potest, nihil agit, & hoc saltem procedit in iudicialib. vt hic. Item no. q̄ ad ualiditatem actus, voluntas, & potestas debent simul concur-

e rere: [e] vbi ār sibi aduersant, nihil potest valido explicari; & ad

8 hoc quotidie allegatur iste tex. † Itē no. q̄ in individuis inutile

f vitiat vtile. [f] Vl. no. illam regulam, quæ quotidie allegatur, q̄ si facio actū, quem facere non possum, nō valet etiam eo mo

g do, quo possum, quia q̄ volui nō potui, & quod potui noluit. [g] & est ista regula ꝯ aliam regulam, quæ habet, si non valet q̄ ago, vt ago, valeat vt valere pōt, vt in c. vnico, de depon. simp.

9 lib. 6. & in l. fi. tam angusti, ff. de ser. † In gl. 3. in fi. Et ex hoc intellectu gl. no. q̄ si iudex proposita exceptione procedit ad

h vlteriora, videtur interloqui contra exceptionem [h] propositā, ita q̄ ex hoc solo potest quis appellare, quia perinde est ac si expresse iudex fuisset interloquutus ꝯ exceptionē, & dicit Abbas hoc esse expressum. Idem le. & no. in c. ex parte M il 2. de app. sequitur Bal. in l. a procedente. C. de dila. Ho. tñ dicit hic q̄ non est curandū, quia in integra nō reperiebatur, q̄ isti fuerint interloquuti. satis. n. est quod hic inuenitur, sed vtrunque

10 dictum saluari potest. † In gl. fi. Pro declaranda materia huius glo. & totius tex. capio contrarium formatum in fi glo. tanquā magis vrgens in materia. Et opponit ꝯ tex. de l. i. § i. ff. q̄ cum fal. tut. vbi dicitur, q̄ si verus tutor præstitit authoritatē pupillo vna cum falso tutore, valet actus ex persona veri tutoris, nec inficitur actus pp admistionem inhabilis, & falsi tutoris, cuius contrarium dicitur in tex. nam Abbas, & episcopus

ADDITIONES.

a Tertius. Ad hoc istum tex. dicit esse s̄m. Perusi. in c. cum speciali, in prin. in 2. q. inf. de ap. Seb. Sap.

b Minæ iudicis. Adde Pau. de Ca. consi. 312. in secunda impres.

c Salutare. Vide no. per Abb. & alios, in c. repellantur, inf. de acc. & p Abb. in c. ad hęc. 2. inf. de appel. ubi dicit hoc procedere, quando quis erat solitus salutare. Seb. Sap.

d Contenta in instrumento. Adde tamen, q̄ fictè cōfitens adulterium nō cōfitetur matrimoniū, ut tenet Pe. de Anc. consi. 409. & de producente instrumentum. adde Ro. consi. 71.

e Concurrere. An ista duo sufficiant, an uero requiratur aliud tertium? uide per Ale. in consi. 53. inc. Circa hanc dubitationem, in q. 4. in 4. uol. Se. Sap.

f Vitiat utile. Adde Ro. consi. 46.

g Potui nolui. Adde latè Ro. consi. 446.

h Contra exceptionem. Adde intelligendum si per iudicem est cognitum, ut dicit Ro. consi. 432.

quis erant deputati cum clausula, q̄ si ambo &c. & ēo legitimè recusato extitit conditio cāæ, & sic iurisdictio tota fuit cōsolidata in persona Abbatis, ergo ex persona sua debuit tenere sententia, non obstante q̄ processerat cum Episcopo recusato. Sol. ex glo. ista colliguntur duæ solutiones, quas declarando, & ampliando subiiciam. Prima sol. quod in contrario quilibet tutor hēt in solidū ptātē, ita q̄ glibet p se potuisset interponere authoritatē, ideo uerus tutor procedendo cū falso non processit tanq̄ hūs ptātem pro parte, sed tanq̄ hūs solidā ptātē, merito procedit regula, utile per inutile non vitiatur, ut in reg. utile, de regu. iu. lib. 6. Sed in casu nostro de natura delegationis est, ut delegati non habeant ptātem insolidū, sed pro parte, ut plenè fuit dictum, sup. e. in c. prudentiā. ideo Abbas procedendo cum episcopo, tanquam cū collega, videtur uoluisse p̄ tenere tanquam habens ptātē pro parte, & non in totum: sententia. n. cum sit res indiuisibilis, non potest ualere pro parte, & hæc sol. ita declarata est satis optima, sed ut non desint dicta scribentium, transeo ad solutionē secundā gl. q̄ dicit, q̄d in ꝯnis uerus tutor sciebat se solū esse tutorē, & sic habuit uoluntatē interponendi authoritatē in totum. Abbas verò hic credebat ēpsum habere potestatem. hæc solu. licet uera sit in se, diuinat tñ ad illā l. i. Sed ex hac solutione potest singulariter limitari iste tex. q̄ si verus iudex delegatus scit se habere in totū potestatē, sed ad maiorē cautelā vult procedere cum alio, q̄ tunc tenet sententia ex persona ipsius, licet postea reperiat aliū fuisse incompetentē. & no. hoc dictū, q̄a nemo aperit. Ex quo pōt simi no. & singularis theorica cū dubitat an alter ex delegatis habeat ptātē, vt indubitatus delegatus p̄testeī, q̄ intēdit procedere solus inquātū solus hēat ptātē, aliàs autem cum colleg. nā ex hoc cessat ratio ꝯietatis inter voluntatē, & potestatem de qua in litera, & cessante ratione cessat dispositio, l. cum pater. § dulcissimis, de le. ii. & c. cum cessante, de ap. & l. adigere. §. q̄uis. ff. de iu. pa. Itē ex præcedenti sol. glo. infero ad aliam notabilem limitationē ad istum tex. ut non p̄cedat in plurib. ordinariis, si uerus ordinarius p̄cedit cū falso, quia ordinarii habēt potestatem insolidū, vt l. unica. ff. de of. consu. & dixi, sup. eo. c. prudentiam, & sic quilibet vī procedere tanquam habens solidam potestatem. Tertia sol. extra gl. ponitur per Host. dicēs quod hic fuit error iuris, sed in l. i. fuit error facti: ideo ignorantia excusat ibi, sed non hic, [a] vt in reg. ignorantia facti, de regu. iur. in vi. & in l regula, ff. de iur. & fac. ignor. Et quamquam hæc sol. non impugnetur per Doct. mihi tamen nō placet, quia aperte iste textus ex ratione sui innuit contrarium, non enim hic ponderatur ignorantia p̄babilis, sed uoluntas Abbatis ꝯdicebat p̄tāti ipsius: dēt ergo qualiscūque ignorātia, q̄ quo iste non habebat uolūtatē nisi procedēdi pro parte, ip dēt locū rō lr̄æ, & p hoc allego [b] l. qui in aliena, & l. si is ad

ff. de acq. hær. ubi error in facto, ꝯdicens uoluntati inficit

12 claratū intelr̄m huius c. † Opp. 2. capiendo principium huius gl. fi. iste tex. ponit p rr̄a in rōne sui, q̄ vbi uolūtas nō cōcurrit p̄cise cū ptāte, actus nō valet, licet posset valere alio modo, q̄ fuerit explicatus & reddit rationem, quia quod noluit potuit, & quod voluit, adimplere nequiuit. i. propter contrarietatem inter uoluntatē. & ptātem. vñ non debet actus ualere vt pōt, quia deficit volūtas, ibi uero ū valuit, quia ibi deficiebat ptā § & idē p̄batur in l. multum, C. si quis alteri uel sibi. Sed contra hoc opp. de alia rr̄a iuris isti p̄cise cōtraria. nam si non ualet quod ago, ut ago, debet valere, vt potest, tex. est no. in c. vnico, de despon. impu. li. vi. vbi dr̄, q̄ si duo inhabiles ad contrahendum matrimonium ex defectu ętatis, habiles tamē ad ꝯhēdū sponsalia de futuro, intēdētes contrahere matrimonium per uerba de p̄nti, proferunt uerba apta ad contrahendū matrimonium, non ualet matrimonium ex defectu ætatis, sed ualet ut sponsalia de futuro, vt sic illa verba operentur id, quod posśūt, licet non s̄m intentionē contrahentium. ad idem bo. tex. in l. si tam angusti, ff. de serui. ubi dr̄, q̄si ostēso loco angusto cōstituo tibi seruitutem uiæ, & locus non sufficit, ut sit uia, sed potius ut iter, ualet cōstituto eo mō, quo valere potest, s̄. vt sit ser uitus itineris, & non viæ: nam differētia est stricte sumēdo inter via m, & iter, vt in l. i. ff. de ser. rust. præd. Sol. pro concordā tia istarū rr̄arum D. An. hic simpliciter distinxit, q̄ aut peccatur in materia, & hēt locum hæc vltima regula, si non valet, q̄d ago, &c. Aut est peccatū in forma, & actus corruit in totū, q̄a forma dat esse rei, vt in l. an inutilis, ff. de accep. & c. quia p prer. de ele. & c. cū dilecta. de resc. Aut peccatur in causa efficienti. i. in p̄sona faciētis, & tūc valet eo modo, quo valere potest, vt no. in l. quacunque rōne, ff. de procur. Aut peccat in cā efficienti, & materia simul, & habet locū quod hic dr̄, nec aliter declarat. Sed aduerte tu, q̄a licet ipse non alleget, hæc verba sunt Bar. ī l. j ff. de ver. ob. vbi hęc verba posuit sub vno mē bro tantum. s. quando agitur de obligatione dissoluenda; vnde Bart. latius ibi examinando hunc articulū sic distinguit, cū quęritur, an si non ualet quod ago &c. q̄ aut constat de aio exercentis actum, q̄ velit actum valere omni modo, quo valere pōt, & tunc habet locum illa rr̄a: vnde testatores solent frequentare illam clausulam, si nō ualet iure testī, ualeat iure cuiuslibet ultimæ voluntatis, vt l. fi. C. de codicil. Aut non constat de aio, & tunc si inter illud, q̄d agitur, & agi pōt, solū est dr̄ia in commodo seu utilitate, tunc ēt habet locum illa reg. vt in d. l. si tam angusti. aut est dr̄ia in modo constituendi, & tūc aut actus dependet a voluntate vnius, aut a voluntate pluriū, primo casu quo ad dispositionem totalem non ualet actus. alle. l. non codicillum, C. de testa. sed quo ad dispositionem partis valet actus eo modo, quo valere p̄t, vt l. verbis ciuilibus, & quod ibi no. ff. de uul. & pu. facit quod dixi in c. Raynaldus, & in c. Raynutius, de testa. Secundo casu cū dependet a voluntate pluriū, aut agit de obligatione contrahenda, & non habet locum illa regula, sed actus irritatur in totum, all. l. j. ff. de uerb. obl. Sed contra hoc membrum iudicio meo tex. est apertus in contrarium in d. c. vnico, de desp. imp. nam ibi agitur de obligatione contrahenda, & actus dependet a potestate pluriū simul contrahentium, & tñ valet actus eo mō, quo valere p̄t, vt supra dixi. Aut agitur de obligatione dissoluenda, & tunc distin-

ADDITIONES.

a ¶ Sed non hic. Pondera istum tex. dum dicit p confessum est, se se non posse mandatum apostolicum adimplere, & sic fuit ignorantia iuris, ideo ista uoluntas erat ab ignorantia causata.

b ¶ Allego. Alii soluūt, quòd est speciale fauore pupilli, sed certè litera ibi hoc non ponderat, sed d. An. sequitur illā sol. q̄ ex quo a principio quilibet poterat administrare solus, & authoritatē interponere, ideo ibi facilius sustentatur, ēt si fuerit erratum in iure, uel etiam si semel authoritatē præstiterit. Hic etiā ab ipso initio non potuit quilibet solus p̄cedere, & ideo nō sic facilius sustentatur actus hic, unde dicit d. An. rectè considerandam distinctionē scientiæ, & ignorantiæ. quod in casu §. j. ualuit actus, quia quilibet tutor p̄t p se ab ipso initio actū authorizare, unde cēsetur ibi glibet hr̄e intentionē p̄standi authoritatē per le siue separatim, siue cū alio, q̄n actus authoritatis geratur. Et hāc sol. uoluit Iac. de Bel. & Ly. ut refert Bal. in d. §. j. vbi dicit, q̄ ibi erat solida ptās in uno quo que, si oēs essent ueri tutores, & p cō sequēs in uno uero tutore cōstitit solida authoritas, l. decretū. §. j. ff. de admi. tu. Nō ob. iste tex. q̄a loq̄tur in plurib. iudicib. delegatis, quorū glibet nō hēt per se insolidū exercitiū iurisdictionis, secus in tutoribus quorum quilibet hēt meā administrationē. Præterea dicit hic erat error in p̄cedēte, sed ibi erat in uero tutore, & induxit ad rō. Fuit commissum in tres cum clausula, dantes eis fidē arbitris, & duobus ex eis plenam authoritatem, utrū altero non acceptante possint duo iudicare, & est ar. q̄d sic, ex quo in duob. residebat sola potestas, ad hoc facit l. Pedius, in fi. ff. de arb. And. Barb.

c ¶ Ratione habilium licèt inhabiles. An & quando in actu gerendo per uniuersitatem, seu collegium interueniat habile cum inhabilibus, siue scienter, siue ignoranter, admittantur, utiteur actus, uide quæ plenè habentur in c. sacrosancta, & in c. Massana, de ele. n. Fran.

d ¶ Vel scienter. Vide Roma. in cōsi. 56. incip. in ea præsenti. in 5. dubio. Maria. Soc. in cōsi. 38. inc. Circa prædictam cōsultationē. Ia. in l. j. §. si stipulanti. ff. de uer. ob. Old. in consi. 286. inc. In electionis negotio, in 4. dub. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

stinguit,vt ꝛ.ꝙ aũt est peccatum in materia, seu in cã efficienti,& hẽt locum illa regula,secus si in forma, vt d. l. an inutilis, & d.l.quacunque.Io.Cal.ponit hic breuia uerba, dicẽs, ꝙ si ꝓ cõiecturas ꝑt apparere,ꝙ qs uoluit actũ ualere oĩ mõ,quo ꝑt, procedit tunc illa regula,si nõ ualet ꝙ ago,ut ago &c. Aut per ꝓiecturas ꝓstat,ꝙ solum volebat actum valere, vt gerebat , & si nõ põt valere illo mõ,in totũ corruit,vt in iurib.alle.in ꝯriũ. Si ſumus in dubio ꝑsumendũ est,ꝙ voluit actum ualere omni mõ,quo põt,quia fienda est interpretatio,vt res potius valeat, ut in c.Abbate.ſ.de ver.sig.& in l.quoties,ff.de ver.sig.& hoc verum nisi interuenerint defectus , ꝙ quẽ vitiatur actus, vt hic. Hoc vltimum est nimis generale , & quasi sine rõne,qa saltẽ deberet valere eo mõ,quo põt ꝑ ꝑdictã regulã.Et ideo dic ad istum tex.ꝙ hic ex coniecturis apparebat, ꝙ abbas non intendebat procedere, nisi pro parte sua, & sic omnino voluntas erat ꝯria ꝓtãti,ut in tex.vt sup. dixi. & iunge simul dicta Bar.& dicta Cal. & vꝛ,ꝙ vbicũq. peccaret,siue i forma,siue in materia,ꝙ ex quo ꝑt actus valere aliquo mõ, nec constat de ꝯria in
a tentione,ſp locum hẽt illa regula, si nõ valet, [a] qd ago vt ago
13 &c.& hæc bñ no.† Vltimo restat rñdere ad quædam ꝓria alle. in medio gl. in quibus vtile per inutile nõ vitiatur.Sed dic breuiter,ꝙ procedunt in actibus ſeparabilibus, ſecus vbi vtile nõ põt separari ab inutili,de quo vide glo.in reg. utile, de regu. iu. li. 6. cætera vide hic per Inn.ſ.quis possit cognoscere de exce. oppoſita ꝯ iudicẽ, & q̃ exceptio possit opponi, tetigi plene in c. ſuper literis,& c. ſcitciatus, de reſcr. vide tex. cũ gl.in c.ſi ꝯ vnum.ſ.c.li.6.vbi tangit coram quo sit proponenda & proban da exceptio recuſationis propoſita contra delegatum.

ADDITIO.

a ¶Si non ualet.Sed hoc non uidetur uerum per tex.in l.j.§.ſi quis ita,ff.de ver. ob.in l.j.§.eum qui.ff.de const.pec.in l.an inutilis,ff.de accu.ubi ſi partes faciunt ſtipulationem,& defectus ſit in forma,non ualet ut pactum,& idem est in acceptilatione. Seb, Sap.

SVMMARIVM.

1 *Trina citatio an requiratur ad teſtes recipiendos , ad depoſitiones publicandas,& ad ſententiam proferendam?* 11.
2 *Iudicem fauorabilem habere in iſtis arbitrarijs multum prodeſt.*
3 *Delegatus poteſt ferre ſententiam ultima die termini ſibi præfixi.* 13.*ubi ponitur,quid in ordinario?*
4 *Citatio noua non requiritur,quando iudex ſcienter prorogat horam in citatione præfixam.*8.15.
5 *Citatus ad certã diem,debet comparere hora ſolita ad ius reddẽdum.*10.
6 *Actus de nocte celebratus tribuitur ſequenti, uel præcedenti diei , ſecundum quod ſit ante,uel poſt mediam noctem.*
7 *Citans ſiue citari faciens, ſi non compareat , & citatus compareat , quomodo punietur?*
8 *Contumax dicitur etiam ille,qui uenit,& non ſtetit.*
9 *Contumacia an poſſit remitti per iudicem in præiudicium partis?*
11 *Citatio una uel plures in quibus actibus requirantur ?*
12 *Monitio iudicis facta in præſentia partis habet uim trinæ citationis.*
14 *Citatus an debeat expectare citantem uſque ad noctem.*
Citatio iniuſta,& temeraria non arctat citatum.

CAP. XXIIII.

Conſuluit. Si iurisdictio delegati expirat in termi no peremptorio partib. assignato, post cõgruã horã termini,iudex nõ expectabit ꝓtumacẽ,si uero nõ expirat, poterit expectare si uult in diẽ alterã,& iterũ citare si uult. Cõis diuiſio. Scda ibi,nos ãt.q̃ ſubdiuidit.nã primo diſtinguit,& diſtinctionẽ ꝓsequit. Scda ibi,ne uero,determinat cõgruam horã iudicij. Tertia ibi, porrò,instruit iudicẽ. Casus li. Iudex perẽptorie citat partes ad teſtes recipiendos, uel ad publicãdas attestationes eorũ,uel ſiũam ,ꝑferendã.Sed pars altera ꝓtumaciter ſe absentat in termino ꝓſtituto. q̃rit an ſaltẽ circa ultimã partẽ diei iudex in negotio ſibi ꝓmiſſo ,ꝓcedere debeat,vel expectare in ſequẽtẽ diẽ?Itẽ ſi expectauerit,q̃rit vtrũ ꝓtumax ſit citãdus,ga nõ fuit ,ꝓceſſum in terio ꝓſtituto? Papa ſup hac qõne diſtinguit,vtrũ iurisdõ delegati duret poſt termi nũ perẽptoriũ,an expiret ĩ illo,ſi durat,in diẽ ſequẽtẽ, æquita te ſuadẽte,dẽt expectare,nec ꝓtumax amplius est citãdus niſi iudex ei gratiã facere voluerit.Si uero expirat ĩ termino dato, tũc ſi partes hoc ſciuerint , & nõ pñtauerint ſe corã iudice ea hora,qua poſſit ꝯgrue perficere, qđ incũbit , ex tũc ꝓcedat ad faciẽdũ id,ꝓ qđ terminũ aſſignauit,ne inſtãtia iudicij euaneſcat.Iudicũ uero ĩ tenebris exerceri nõ dẽt, qa q. male agit,odit lucẽ.licet .n. ſm leges more Romano dies incipiat in medietate noctis,& medio ſequẽtis noctis deſinat,vñ qcqd ĩ dua bus dimidiatis noctibus agit ꝓinde hẽat,ac ſi fieret in die , tñ Papa illã horã ꝯgruã ıtelligit,ex qua poſſit añ noctis tenebras ꝑficere,qđ incũbit,in fi.dicit,ꝙ diſcretus iudex nõ dẽt in aſſignãdo perẽptorio termino iurisdõnẽ ſuã taĩr coarctare, niſi
1 magna neceſſitas id expoſcat.B † No.j.ar.ꝙ ad ſiũam ,ꝑferendã,& ad teſtes recipiẽdos , & ad depoſitiones publicãdas dẽt ꝓcedere trina citatio, uel una peremptoria. Reſpectu ſententiæ hoc procedit,ſed non reſpectu aliorum actuum,ut ſ.dicam latius.vnde tex.hic in uer.peremptorie,non ponit iuris miniſterium,ſed narrat factum,niſi ſaltem quo ad ſiũam per ſ. dicenda.No.2.tex.no.& fin.ꝙ iudici datur poteſtas parcendi contumaci, & expectandi eum in diẽ ſequentem, nec pars aduerſa
2 ꝑt iudici ꝯdicere,quia vtitur ꝓtate ſibi a lege tradita. † Et no.
a ex hoc,& ex tex.ꝙ multum ꝓdeſt hñe iudicẽ fauorabilẽ [a] ſaltẽ in iſtis arbitrarijs,& ideo malè faciunt ,ꝓcuratores, aduocati,& partes q̃ de facili exaſperãt iudicẽ ꝯ ſe. Nam vtait Quintilianus.Naturale est,vt iudices his,quos libenter audiunt,facilius credant,quod no.& ideo in principio dicendi debet qs niti,cõciliare ſibi,& reddere bñuoluũ aſium iudicis audientis,vt libentius eum audiat,& facilius credat,vt hẽ ĩ Rhetorica Cice
3 ronis &c.† No.iii.quòd iudex delegatus poteſt ſniam ferre ul tima die termini ſibi ꝑfixi,qđ alibi ita bñ non ꝓbatur, quid in
4 ordinario.ſ.dicã cũ gl.† Itẽ no.caſum ſin. in quo iudex poteſt procedere alia hora ſeu die,q̃ ſit ꝑfixũ in citatione.nam ſi expectat contumacem in diem ſequentem,non tenet cum ſamplius citare,licẽt Bar.ſimp'r voluerit ꝯriũ in l.ſi.ff.qđ vi aut clam.& ſi uis illud dcũ ſaluare, quod est notabile,dic ꝙ ꝓcedit,cũ iudex ꝓuenit horã,ſeu diem ſtatutũ in citatione, vel ꝓceſſit alia die abſque eo, ꝙ faceret gſam in ꝓrogatione terminj, ut hic dr.Pone exẽplũ,dies ſtatuta iudex nõ fecit ꝓ aliquod impedi mentũ,nõ dẽt alia die ꝓcedere ſine noua citatione, ga partes
5 nõ ꝑnt diuinare,& de hoc aliquid.ſ.† Item no.& tene mẽti,ꝙ ubi qs citatur,ut cõpareat certa die,nec hora determinat, dẽt citatus ꝓparere tali hora,qua cõgruè poſſit iudex incipere, & finire actũ incũbẽtẽ,& nescio alibi ita bonũ tex.& ſic ſm qua
b litatẽ actus vꝛ tacite hora diei ꝑfixa, [b] & ideo alibi dixit Inn. ꝙ ſi canonicus citatur ad electionẽ faciẽdã certo die, dẽt cõparere de mane,qa electio ſolet fieri illa hora, ꝓ miſſam ſancti ſpiritus q̃ de conſuetudine ſolet ꝓcedere,ut no.in c.cum nobis,de ele.Citatus ergo ad actũ iudiciale dẽt ꝓparere quandocunque uult in die ſtatuto,dũmõ ꝓpareat añ noctis tenebras, ut iudex poſſit ꝑficere actũ in luce.& ex illo dicto Inn. credo poſſe dici, ꝙ ſi iudex eſt ſolitus iudicare certa hora diei, citatus ſimpliciter ad diẽ dẽt ꝓparere hora,qua iudex ſolet iudicare:debet .n. in iudicio attẽdi ꝙuetudo loquẽtis,alias loci, ut l. ꝙ ſi nolit.§. quia aſſidua, ff.de ædil.edi.facit l.q ſemiſſes.ff.de vſur.& c.ex literis,de cõſt & l.pe.ff.de iuſ.& iu. Item no. ꝙ iudiciũ eccleſiaſticũ nõ dẽt exerceri in nocte,ſed inchoari,& ſiniri añ noctis tenebras.Quid ãt ſi ꝯ fiat.dicã cum gl.in uerſic.
6 tenebras.† No.ibi,qualibet parte lucis &c.ꝙ ubi dies artificialis non est de ſubſa actus, id qđ agitur in nocte ꝑt dici actum in die,qa dies naturalis ꝓſtitit ex 24.horis.vñ ẽt in nocte dicit dies,& ſic capit in Geneſi, vbi pluries dr, Et factum est veſpere,& mane dies primus,uel ſecũdus &c. nã dies naturalis more Romano incipit a media nocte, & deſinit in media nocte diei ſequentis,vt hic,& in l.more Romano.ff.de ſcr.& p hoc hic Io.An.ꝙ ſi ꝯctus ſit citra dimidiam noctem,dẽt attribue
c re notarius ꝯctum diei præcedenti. [c] Si uero expletur ultra dimidiã noctis, tunc attribuit diei ſequenti. vñ ſi hoc ſero in ſecunda hora noctis fieret ꝯctus, poteſt notarius dicere actũ in tali loco x.die Martij.ſi uero poſt dimidiã noctis , debet dicere xj. die Martij,& ita in ſimilibus ,quod no.Item no.ibi, in
d duabus [d] dimidiatis noctibus,&c.ꝙ medium dr totum id,qđ conſiſtit inter duo extrema.Vl no.inſtructionem Papæ,ut index nõ arctet ſe ad procedẽdum in ultima die ſuæ iuriſdictionis.ne pp impedimentum fortè ſuperueniẽs euaneſcat ſua iu
7 riſdictio ſine effectu.† In gl.2.ibi,circũductũ. expone .i. ſublatũ.tex.tñ all.in gl.loquitur,q̃n is ad cuius inſtãtiã emanauerat citatio,nõ cõparuit:nã tũc circunducitur.i. tollit edictũ citationis, ſed iſte tex. intelligi põt ſm Inno. q̃n citatus erat abſens,ſed in hoc Inn.non pſiſtit,& bene,qa tex.loquit indiſtinctè,ſit reus uel actor abſens,ut patet ibi,et earum altera, &c.

Nun-

ADDITIONES.

2 ¶Fauorabilem.Ex hoc ng.in l.cum idem,col.fi.ff.de pet.hær.colligit cautelam,ut quis accuſetur coram iudice fauorabili, de quo aliquid per Ful. & mo.in l.j.de iur.omn.iud.p Dec.in c.cum M.Ferr.cir.fi.ſup.de cõſt.Sc.S.

b ¶Hora diei præfixa.Tu dic,ꝙ quãuis teneatur citatus cõparere hora ſibi in citatione ꝑfixa,uel ſi nõ ſtatuitur hora, quã curia ſolita est tenere,vt hic,ſi tñ nõ cõpareat nõ dr cõtumax,ſi illo die uenerit,qa tota dies citato cedit, ut no.Spe.in ti.de cõp.in ter.in uer.ſi ãt,& in tit.de dil.§.ſi.uer.illud, de te. ſte qñ ãt.Et utrũ dẽat cõparere citat' ſine die,remitto me ad Bal.ſi hac all.c.qm cõtra,§.citationes,nu.9.uer.ulterius quæritur, q plus mihi ſtaq̃. cũctis, i oct.ſatis vꝛ feciſſe,dũ ait cõcor.Doc.cõtrarios,ꝙ citatio ſine die valet ad hoc,ꝙ cõtumax poſſit ut cõtumax puniri , nõ ãt ꝙ ꝓ illã citationem poſſit in cauſa ulterius procedi,& ibidem paulo poſt de citatione die feriata facta an arctet,& quid de facta die non feriata , ad feriatam tamen.Nec omitto,ꝙ ſi non ꝓfigatur terminus citationi debet citatus, quã citius poterit comparere no,plene Bal.in l.ut perfectius,col.2.uer.2.quòd ubi in citatione.C.de anna exc.& Lanf.ubi ſup.

c ¶Diei præcedenti. Adde Fed.conſi.44.

d ¶In duabus.Vide cumulata ꝑ And.Sic.in c.licẽt undiq. col.2.inf.eod.Sc.S.

Nunqd ãt parte non cõparente circunducat [a] edictũ ipſo iure?
a dic.ꝙ nõ,ſed ꝑns pars hẽt duplex remediũ [a] ꝯ absentẽ contu
maciter.Primo,ut faciat circunduci terminũ , & ſe abſoluti ab
b illa citatione.nõ .n.dẽt ꝓpria authoritate recedere. [b] nam cũ iudex poſſit expectare ꝓtumacẽ in ſequentem diẽ,deluſoria vi deret iſta ptãs,ſi pars poſſet recedere propria authoritate, cum iudex non poſſet ꝓcedere ꝯ absentẽ cõtumaciter, vt in c. ꝑtẽ de proc. Sentit tũ Inn. ꝙ ſi ꝑns recedit non incurrit pœnã , ſed nõ recuperabit expẽſas aduerſus absentem cõtumacẽ , qnimo ſm eũ ſi absens poſtea veniret,& doceret de ltimo impedimento poſſet petere expenſas ab eo, qui propria authoritate receſſit,quod no. quinimo puto ẽt, quod ſi iudex dicat ſe velle expectare absentem in alteram diem,quod præſens nõ poteſt recedere,quia ex quo a iure conceditur iudici , vt poſſit illum terminum prorogare, vꝛ terminus durare uſque ad tps prorogationis fiendæ,arg.in l.ſed & ſi manente,ff.de proc.† Et ideo
c dico ſi pars receſſit,ꝑ tanq̃ cõtumax puniri, [c] quia partia ſunt non uenire,& uenire,& ante tem pus recedere,ut in c.certum.
11.q.3.Item de uento ſeruaret iſte tex.ſi pars ꝑsens poſſet recedere.Et pro hoc aduertẽdũ est,qa iudex non tenet ĩterũ citare, ex quo infert, ꝙ prima citatio durat uſq. ad diẽ ꝓgatã , ſed vbi iudex non prorogauit terminũ,ſatis põt procedere,ꝙ ſup. dixi.Secundum remediũ pũtis est,ut faciat ſe abſolui ab inſtãtia iudicij,ad hoc.l.ꝓperandũ,C.de iu.& 3.q.3.c.ſi.§. qđ fieri. & dria est nõ modica inter ſcãm,& primũ remediũ, nã ut abſoluat a termino nõ requrit alia citatio, nec pereunt alia acta litis,ſed ſolũ tollitur ille terminus prefixus : ſed ubi abſoluit ab inſtantia, requiritur citatio: dẽt .n. absens iterum citari:& dicit Inn.no in c.ad petitionẽ,de acc. ꝙ in hoc requrit trina citatio, [d]
d Inn.no in c.ad petitionẽ,de acc. ꝙ in hoc requrit trina citatio, [d]
qa agit de notorio,& magno ꝑiudicio partis absentis , cum p hoc pereãt oĩa acta litis,vt d.l.ꝓperandũ. vñ oportebit de notuit,imo inepte ſe cont.nuat.Hoſt.dicit,ꝙ illud in abſolutione extraiudiciali,iſtud in iudiciali ꝓ iudicum contemptum , ſed hoc nõ est ſoluere formaliter ꝯriũ. Vnde d.Anto.ſoluit,& me lius,ꝙ in ꝯrio fuit ſtatutus terminus ad ſolonẽ faciendã in fa
e vorẽ debitoris,ideo totus terminus ſibi cedit,ſed hic fuit ꝑfixa [e]
dies ad diẽ exercitij declarãdã. Vel dic clarius,qđ citatus,vt ꝓpareat hora ꝯgrua certa die,itel'r.vt ꝓpareat hora ꝯgrua , qua poſſit ille act' [f] expediri,vñ tacite ineſt hora ĩ aſſignatione diei , vide ſi nõ cõparet in illa hora,est in ꝓtumacia .In glo. in ver.
11 terminũ perẽptorium. No.duo ex iſta gl. † Primo , quòd non valet ſniа lata in absentia partis,niſi ꝓceſſerit trina citatio , aut
k una perẽptoria.ſimpliex ergo citatio non ſufficit, [h] & vide bo. gl.iiii.tex.in cle.ſæpe,de uer.ſi.in ver.peremptoriæ.vbi gl.hoc tenet,& ꝓbat ibi tex.ꝙ locũa ſpãa,nã ſi ſpeciale est,ut non requiratur peremptoria in cauſis ſummariis, ut est ibi bon. text. regulariter ergo in cauſis plenariis citatio debet esſe peremptoria Et aduerte,qa tex.in prin.facit mentionẽ de tribus actibus iudicialibus,& gl.hic ſolũ reſpectu ſuiꝰ dixit, quod requiratur perẽptoria,quaſi tacite ſentiat,qđ clari' hic tenet Aegi. & poſt eũ Io.An.dicens, quod peremptorium non requiritur niſi in
i prima citatione, [i] quæ fit in ingreſſu litis,ut in l. cõtumacia, ff. de re iu.& 23.q.3.c.de illicita. Item ad ſententiam audiendã, ut in c.cũ olim.de teſti,& in §.item cum ex edicto,all.in glo.in alijs ſufficit ſimplex.& una citatio,pro hoc bo.tex.in c.2.de teſtib.ubi ad teſtes recipiendos ſufficit una citatio , ad idem l.ſi. ff.de feriis,vbi patet,ꝙ oĩs dilatio probatoria intelligitur perẽptoria,quia non datur ſecunda.niſi ex cauſa.idem no. Bar.in l. ſi finita.§.Iulianus ff.de dam.infec.ubi dicit , ꝙ omnis dilatio, ſiue ſit probatoria.ſiue expectatoria, intelligitur peremptoria, niſi in ſententia,uel in ingreſſu litis: idem ſentit Spec. in tit. de dilat.§.videndum,in princip. Sed uide dictum Innoc. in c.ad petitionem,de acc.ubi notabiliter attingit hunc articulum,dicens,ꝙ iſta ſolemnitas citationis requir.tur ad ſententiam proferendam . item cum iudex vult dare veram poſſeſſionem , & nota hoc dictũ quod non est alibi . ſentit enim , quòd ſi iudex interponit ſecundum decretum,uel a prin.poſt li.cõt.uult dare ueram poſſeſſionem,ut in caſu c.prout, de do. & cont. & l. conſentaneum,C.qũo & quando iu. debet citare partem trina uice,vel peremptorie.gl.tamen,& Bar.in d.§. Iulianus,hoc expreſſe non dicunt in ſecundo decr. ſed ad interpoſitionem primi ſic.Et vꝛ uelle Inno quod ub cunque iudex est proceſſurus ad ea,quæ ſunt magni iudicij,dẽt ſemper ꝑmittere trinã
K citationem,vel vnam peremptoriam,quod bene notabis. [k] di cit ẽt,quod in ingreſſu litis non requiritur iſta ſolemnitas citationum,ſed intellige qñ iudex non intendit procedere ad ea,q̃ ſunt grauis præiudicij,alias ſecus:unde non poteſt interponere primũ decretum,nec excommunicare contumacem. niſi præcedat trina citatio,ut c.facer.de ſen.excõ.no.in d.§.Iulianus,dixi plene in c.quoniam,§.in aliis,ut li. non conte.dicit etiam ꝙ ſi pars citata prima uice reſpondet ſe nolle uenire, quòd non tenetur eam amplius citare iudex, licet actus de ſui natura requirat trinam citationem.Et idem dicunt D.de Ro.dec.239. vide quod dico in c.cum parati,de appell ubi hoc limito per tex.ii.
12 glo.in c uenerabilib. in §.fecus,de ſen.exc lib.vi.† Secundo no. principaliter ex gl.ꝙ requiſitio iudicis facta in ꝑtia partis hẽt uim trinæ citationis,& idem no.glo,in l.2.hic alle.& probatur
13 ibi ſecundum unum intellectum.† In glo.in uer.Ex tunc.in fi. glo.aperte non ſoluit contrarium.dicit Io.And. quod ꝓcedũt, illa iura in ordinario,cuius ſucceſſor iam uenit,& tunc nõ iu-
l dicet ultima die [l] ſuæ iuriſdõnis.erubeſcit .n.in abdicatione dignitatis,ar.ff.de cond.& demon.l.Publius. dic tamen , ꝙ ſi ferat ſententiam.uel alium actũ exerceat,tenet actus,qa nõ deſicit ſibi ꝑtas,ex quo durat tps ſuũ,unde est honeſtũ, ſed non est neceſſariũ,ita no.dicit glo.in c. & ſi Chriſtus, de iureiu. in uer. ſeruandũ.Et uide qđ no.in l.meminiſſe,ff.de of.ꝓconſ.ſi aũt nondũ uenit ſucceſſor,poſſet iudicare ex honeſtate, ut d.l.meminiſſe.Ad iſtum tex.dic,ꝙ loquitur in delegato,in cuius pœna ceſſat rõ ꝓdicta,qa nõ hẽt ſucceſſorẽ.& tenementi illas du
14 as gl.† In gl.in uer.tenebras,ibi,credo ꝙ ualeat ꝓceſſus,[m] nn.
m tenet ꝯriũ,ſed Ho.& Io.An.ſequunt gl.dicit tñ Ho. ꝙ pars citata poterit dicere,ꝙ est ips quieſcẽdi,& petere ſniam,& ſi nõ audiẽt,poterit appellare,& latius hoc ꝓſequit Io.An.: add.Spe. in ti.de proba.ſen.§ iuſta,uer.Item ex nulla rõne tpis,vbi d tñ tenuit, ꝙ ãtt pars cõparuit,& appellauit,& nõ tenet ſnia,qa habuit iuſtã cãm appellandi,ut hic.Aut excepit,& nõ appellauit, nec receſſit,& tenet ſnia,licẽt iudex malè fecerit.Aut pars excipit,& receſſit,& etiam non tenet ſnia, quia est lata ꝯ absentem nõ contumaciter,& optimè loqtur,nam qñ pars est ꝑns,

vide-

ADDITIONES.

2 ¶Duplex remediũ. Adde ꝙ uoluerũt D.de Ro.dec.345.inc. licẽt impetrãs, in nou de do.& cont.

b ¶Recedere. Adde quod pulchre uoluit Pe.de Anc.conſi.96.& dicunt Rot.quod licentiatus iniuſtè per iudicem poteſt tanquam contumax excõmunicari,unde in ant. de dolo , & contu.

c ¶Cõtumax puniri. Vide Bar.in l.& poſt edictũ,ff.de iud.ubi alle.Inn.And.&.

d ¶Trina citatio. Adde Ioã.de Ro.dec.69.in nouis,de do.& contu.

e ¶Quod non. Adde Cæpo.conſi.68.Rom.conſi.305.

f ¶In practica. Adde ꝙ Bal.conſi.233.lib.dicit,ꝙ iudex non poteſt expectare citantem,ſed bene citarum.

g ¶Totius anni. Vide de hac q.per Spe.in ti.de app.§.5.uer,ſed nunquid dies,& melius in tit.de do.& con.§.5.uer.ſed quæ.ubi formatur hanc q.in terminis,& concludit ut hic.

h ¶Non ſufficit. Adde Ro.conſi.496.

i ¶Prima citatione. Vide quæ dixi in cle.j.de excep.And.Barb.

K Notabis. Adde eundem,conſi.76.

l ¶Vltima die. Adde eundem conſi.74.

m ¶Valet proceſſus. Vide Alex.& Iaſ.in l.non minorem,C.de tranſa.ubi plura ad p. oppoſitum. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt renũciare iuri suo, ar. in l.j. ff. de ser. puto ẽt, qđ pars citata, ut ꝑpareat de nocte, nõ teneat uenire ad se excusandũ, ga citatio notorie est iniusta & temeraria, ideo nõ arctat citatũ. Ad hoc uide tex. cũ gl. in cle. pastoralis. §. Pisana. de re iu. & c. bonę, il 2. de ele. ꝑ Inn. in c. 2, de dil. facit tex. in l. nõ vt latitare, ff. de iu. &
15 hæc no. † Vlt. extra gl. q̃rit, nunqd iudex possit expectare ꝓtumacẽ ultra vnũ diẽ? Bal. dicit, q̃ sic, nec ẽm eum tenetur citare contumacem, quia quãto magis perseuerat in contumaciam, tanto magis crescit ipsa contumacia, nec purgatur nisi compareat, facit c. corã, de rest. in inte. & c. cum dilecti, de do. & cont. Et istum tex. dum dicit, in diem alteram &c. exponit, idest in diem aliam. sed in contrarium est tex. in prin. ibi, in diem subsequentẽ. Item ex quo distulit ultra vnam diem, vt sublatus ter
a b minus, [b] & hæc op. plus mihi placet, & pro hoc facit l. fina. §. fina. & quod ibi no. ff. quod ui, aut clam, & hunc articulũ plenissime expediui in d. c. cum dilecti, & dic ut ibi.

ADDITIONES.

a ¶ Vnam diem. Contrarium te. Bald. hic, & in l. j. C. quomodo, & quando iudex. in l. cum non eo die, C. quando prou. non est necesse. sed opi. ꝛbb. firmat Ale. in l. si finita, §. Iulianus, col. 24. uer. in quantum Bald. ff. de dam. infe. & dicit ita communiter teneri. Seb. Sapia.

b ¶ Videtur sublatus terminus. Adde istam esse cõem opi. quam tenuit Bar. in l. aut qui aliter, in prin. ff. quod ui aut clam, & in l. consentaneũ, in 4. colũ. in prin. uersi. sit. uenio ad secundam partem, & ibi Gul. de Cu. in prin. & remi. in apost. Celsi ad ipsum, C. quomodo, & quando iu. idem in l. non igno ret, ad fi. uer. ul. quæro, C. de fru. & li. exp. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus potest remoueri ex noua causa etiam post litem contestatam.* 10.
2 *Vicarius potest allegari suspectus ratione suspitionis, quæ est in persona illius, cuius uices gerit.* 3.
5 *Causæ quædam iudices recusandi.* 4 6. 10.
6 *Familiaris non potest aliquem conuenire coram suo patrono, quia est suspectus.*
7 *Frater potest esse testis in causa fratris.*
8 *Exceptio dilatoria licet non proponatur nisi ante litem contestatam, tamen si oriatur post li. conte. potest tunc opponi, uel si post litem contestata. uenit ad notitiam.*
9 *Litis contestatio ubi non requiritur, tunc primus actus, qui solet fieri post lit. cont. operatur effectus litis contestationis.*

CAP. XXV.

1 **Insinuante.** † Ex noua causa remouetur delegatus etiam post lit. contest & alius subrogat.
In prima ponitur actoris gratiosa petitio. In secunda sub duplici conditione ipsius exaudito. Secunda ibi, quo circa. Casus lit. R. rector ecclesiæ S. Saldati habebat questionem cũ quodam alio. T. nomine rectore alterius ecclesiæ super iure parochiali: causa fuit commissa episcopo Vigoren. & officiali eius, & cuidam alteri ad petitionem rectoris. S. Saldati sub hac forma, q̃ si non oẽs, tu frater episcope eum altero illorum procedas: iudices processerunt in cã lite ꝓte. tractu temporis, an diffinitiuam sniam dictus epͣs præfatum R. in suum familiarẽ admisit, vnde cum tã epͣs, quàm officialis ipsius, quos dictus R. impetrauerat, & postmodum familiaris eorum esset effectus, ab aduersa parte possent merito recusari, causam ipsam aliis iudicib. petit committi. Quibus mandat Papa, quatenus super his ueritatem inquirant, & si ita inuenerint, ꝓcedant in cã iuxta continẽtiã priorũ lrarũ, nisi pars aduersa corã primis iudicibus litigare consenserit, postq̃ dictus R. familiaris ipsorũ factus fuit, alioquin partes ad examen priorũ iudicum reuertãtur. B. No. j. q̃ cadẽ cã ꝑt simul cõmitti epͦo, & vicario suo, & sic põt uicarius esse collega ipsius episcopi in causa ei specialiter delegata. † Secũdo no. & tene menti, q̃ ex persona Episcopi põt recusari ipsius vicarius: vnde si episcopus est certa ratione suspectus, possum recusare vicarium suũ. Et hoc puto procedere nedũ qñ causa vtrique delegatur, vt hic, sed ẽt qñ uicarius ꝓcedit, vt uicarius, & multo fortius puto hoc casu recusationẽ
a ꝓcedere, ga uicarius præsumit magis affectus, [a] & magis obediens ipsi epͦo in iurisdictione epͣli sibi per epm̃ delegata, q̃ in iurisdictione delegata vtrique eorum per superiorem. quod vltimũ est bñ no. licẽt nemo tangat, & iste tex. posset aliquatenus cauillari in eo, quod dicit, q̃ iste R. erat familiaris eorum, tamen, ut patet in prin. c. iste erat principaliter familiaris episcopi, sed ex persona Epi erat ꝓ ꝙns familiaris etiam vicarij. Et pro hoc dicto bene facit tex. in ar. in c. accedens, il 2. vt li. non
3 conte. † No. ibi, poterat suspectus haberi, q̃ ex persona rectoris, seu ꝑlati põt recusari iudex datus in cã ecclesię, quod alibi nõ ita bene probatur. hic. n. erat contentio super iure parochiali, & sic cã erat ecclesiæ, & tñ recusatur iudex, quia erat dominus rectoris ecclesiæ, & facit hoc ad questionem, nunquid confan-
b guineus prelati possit recusari [b] vt suspectus in causa ecclesiæ?
c certum. n. est, q̃ in cã propria ipsius prelati põt cõsanguineus,
4 vt suspectus, recusari, ut in c. postremo. inf. de app. † Sed dubiũ est, quid si cõsanguineus est datus iudex in causa ecclesiæ. Spe. & Aegi. ut no. in d. c. postremo, dixerunt, q̃ nõ poterat recusari, quia cã est ecclesię, & nõ prælati, & pro hoc facit, nã ꝑlatus
d ipse ꝑt esse iudex in cã ecclesię suæ, [d] ut 2 q. 7. c. si qs erga, uide tex. cũ gl. in c. j. de pœnis, li. 6. & in c. cũ veniissent. j. de iud. ergo fortius cõsanguineus ꝑlati ꝑt esse iudex, cũ maiorẽ affectionẽ præsumatur habere ipse ꝑlatus ad cãm ecclesiæ suæ, q̃ ipse cõsanguineus ipsius prælati, ut in c. 2. de pœnis. His nõ obstantib. Io. An. dicit hic esse casum contra illam opin. Aegi. & Specti cẽt cauillando literam posset sustentari illa opin. dicendo, q̃ hic nõ fuerunt isti iudices recusari, sed Papa subrogauit alios, & qđ dr̃ de suspictione, est allegatio partis. Sed hoc non placet Io. And. & bene, ga ut patet in fi. literæ, Papa voluit istã subrogationẽ ualere eo casu, quo nõ esset locus recusationi: vñ mãdat, si aduersarius cõsensit in istos iudices, postquã ille R. fuit receptus in familiarẽ, q̃ tunc debeat cã remitti ad priores iudices, & hoc dictũ mihi placet, & satis bene facit d. c. accedens. & p hunc tex. sic intellectũ dico, q̃ licẽt ꝑlatus possit esse iudex in cã ecclesiæ, hoc uerũ, nisi recusẽt ut suspectus, ga si consanguineus ꝑlati potest recusari, fortius ipse, quod tenet Cy. in l. unica, C. nẽ quis in sna cau. dixi plenè in d. c. cum uenissent. posset tũ iste tex. cauillari dicendo, q̃ iste R. prosequebat cãm ecclesię, ideo ex hoc reputatur suspectus iudex ex persona sua, secus ubi ipse non prosequeretur per se, sed tota ecclesia dedit set unũ procuratorem, arg. bo. in c. insuper, de testi. sed primũ dictum plus placet, quia ex modica affectione potest iudex recusari. nã verisimile vr̃, q̃ magis sit effectus prælatus ad ecclesiã suã, q̃ ad consanguineũ forte in quarto gradu sibi attinen-
5 tem, ar. in d. c. 2. de pœnis, hęc no. † Facit etiam iste tex. q̃ episcopus possit recusari in sua iurisdictione ordinaria in cã suorum familiarium, vt sic familiaris episcopi non possit conuenire extraneum coram episcopo, etiam cessante recusatione, qđ puto uerissimum, ar. hic & in l. qui iurisdictioni præest, ff. de iurisdict. iud. vbi vr̃ expressum, dicitur enim ibi, q̃ qui iurisdictio-
6 ni præst, nec sibi, nec suis ius dicere ꝑt, & uide gl. & quod ibi plenè dixi in c. cum contingat. de foro competen. † In gl. ibi, tota familia recusatur pp dñm. No. bene gl. q̃ si dñs est mihi
c suspectus, possum vt suspectam totã familiã recusare. [c] dicit tñ Inn. q̃ l. unica, alle. in gl. non probat hoc dictum, sed ponit cãsum conuersum, s. q̃ si iudex est suspectus domino, redditur ipse suspectus toti familiæ. & fortè ẽm eum ille casus non debet extendi, sed solũ haberet locum in illo casu ibi expresso, qui iungitur, q̃ iudex compulit aliquem ad ꝙhendum matrimonium: mihi tñ placet dictum glo. pro quo facit in arg. d. c. accedens, il 2. ut li. non conte. ubi recusatur suffraganeus, in cã Metropolitani, item facit c. repellantur. j. de acc. ꝑterea sicut possum recusare iudicẽ, qui est amicus coniudicis aduersarij mei, de quo in c. accedens, prę. al il 2. & dic ut ibi. ita vr̃, q̃ possim recusare iudicẽ, qui est inimicus dñi mei, ne in odiũ dñi velit vlcisci in familiã, & placet mihi vt casus illius l. unicæ extẽdaẽ ad casus cõsimiles. Et no. gl. ibi eo, qđ postea dicit, q̃ modica familiaritas nõ nocet. plus dicit Host. q̃ familiaritas ꝑtitia nocet, non autem extranea. i. eorũ, q̃ nõ sunt in ꝑtẽ, aliàs glibet posset de facili recusari, cũ quilibet teneaẽ ꝓximo ad familiaritatẽ, & mutuã affectionẽ, nã natura inter oẽs hoies cognationẽ instituit. Sic. n. omnes hoies sibi inuicẽ cognati, vt l. vt vim, ff. de iu. & iure.
7 f Et in fi. gl. No. gl. q̃ frater potest esse testis pro fratre, [f] de quo dic ut no. 3. q. 5. in c. j. & in summa, & dico plene in c. literis, de
g ꝑsum. Itẽ no. q̃ minor cã repellit iudicẽ, q̃ testẽ, [g] & idem no.
8 glo. in c. cum R. inf. eo. † In gl. in uer. postmodũ. No. gl. q̃ quotidie allegatur iũcto tex. limitat. n. iura dicentia, q̃ dilatoria de
b cere proponi ante li. cõtest. vt in c. inter monasterium, de re iu. & l. fi. C. de exce. illud enim ꝓcedit nisi exceptio dilatoria oriatur post lit. cont. vt hic, ga nõ est qd mihi imputetur, quare nõ proposui ante. Et idẽ ꝓbatur in l. 2. C. de consor. eiusdem li. & facit tex. in c. pastoralis. de exce. Idem dic, quando non oritur
2 de nouo, sed non uenit ad notitiã [a] meam, nisi post li. cont. vt est gl. no. 3. q. vi. li q̃s, §. exceptio, & in c. statutũ. §. cũ aũt, de re scri. li. vi. in ver. recusẽt, & colligitur hoc ex tex. isto, ga ꝑsuppo nit, q̃ aduersarius istius R. potuisset recusare istum epm̃ post li.
5 cont. ex quo recepit illum R. in familiarem post lit. conte. † Et no. bene tex. in versic. quo circa, q̃ eo casu, quo exceptio oritꝛ post lit. cont. si quis facit actum qui solet fieri post lit. cont. vr̃ exclusus a facultate ꝓponẽdi dilatoriam, & vide gl. no. & singularem in c. i. de elect. lib. vi. quæ dicit, q̃ in casibus in quibus
b cont. non fit contestatio litis per primum actum, qui solet post lit. [b] fieri, ꝑcludit via oibus dilatorijs proponendis, quod no.
10 & satis bene ad hoc facit iste tex. † In gl. in ver. consenserit, ibi Recusari propter nouam causam. No. bene gl. q̃ is, qui impetrauit iudicem, posset illum recusare ex noua causa, quæ redc dit iudicem sibi suspectum, [c] vt puta, si iudex cõtraxerit post im petrationem, affinitatem, vel magnam amicitiam cum aduersario, nam nouis morbis noua cõuenit antidota præparari, vt in c. cæterum, de iura. calum. sed ex causa præcedenti non possum reprobare, quem semel approbaui. 4. q. 3. c. testes. §. Item si quis testibus, & in c. horrendus 32. q. v. vide per Inn. in c. cũ venerabilis, de exce. facit c. nulli, de ele. lib. vi.

ADDITIONES.

a ¶ Notitiam. Adde Ale. consi. 33. 4. lib.
b ¶ Post lit. contesta. Adde quod per illum primum actum fit fictè litis cõtest. quæ habet instantiam, & interrumpitur prescriptio, sicut uera, ut dicit Ro. consi. 174.
c ¶ Iudicem suspectum. Adde tu causas, quib. recusari potest iudex, ꝑ Philippũ Franzin. c. postremo, c. pe. de app. ubi ponit ad numerum. 40. causas recusationis iudicis. & uide Lanfr. in c. quoniam, contra §. recusationes, ubi prosequitur hanc materiam, & potissimum nu. 1. & qđ no. Celsi. remi. in apost. ad ipsum, in uer. præcedentis aduocationis, inf. de proba. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus papæ potest usque ad annum integrum suam sententiam exequi. Sed qui annus erit continuus.* 3.
2 *Delegatus dicitur habere iurisdictionem.*
3 *Tempus in dubio præsumitur continuum, & non utile.*
4 *Annus in iure sumitur ex 365 diebus.*
5 *Condemnatus ad mortem statim debet tradi ultimo supplicio non expectatis decem diebus datis ad appellandum, & hoc de consuetudine, licèt secus sit de iure.*
6 *Confessus in ciuilibus nunquam condemnatur, sed in criminalibus sic.*
7 *Delegatus an habeat iurisdictionem super nouiter attentatis?*
8 *Iurisdictio delegata durat tanto tempore, quanto durat actio ante sententiam, nisi contrario rescripto sit sublata.*
9 *Delegatus inferioris an possit suam sententiam exequi.*

CAP. XXVI.

2 **Quærenti.** [a] † Delegatus papæ vsq. ad annũ integrũ
1 põt suam sniam exequi, & est casus singularis. Diuiditur. nam in propolita q. primo ponitur prima opi. vique ibi. alij, secundo vsque ibi, nos tamen, ubi ponit solutionem interferendo quartam opi. ibi, non solũ. Casus litera. Iudex delegatus, à papa tulit sententiam diffinitiuam. Et quia cõdemnatus non parebat sniæ, ipsum excommunicauit. Quære
3 batur vique ad qđ tps iudex possit ipsum excommunicatũ parere volẽtẽ absoluere? quidam dicebant, q̃ cum functus sit officio suo, vlterius nõ potest ipsum absoluere. Alij dicebant, q̃ iurisdictio illius durat, quousque paretur sententię, ut semper possit ipsum absoluere volentem parere, papa nec primã, nec secundã sententiã sequitur, statuit, q̃ iudex delegatus ab ipso, nõ solũ vsq. ad quatuor mẽses, q̃ dant condẽnatis ad soluẽdũ debitũ, sed ẽt vsq. ad annum iurisdõnem suam poterit exercere, sicut seruat in illo, qui ante lit. cont. contumax inuenitur. B. No. i. q̃ in discussione alicuius arti. debet consultus, vel peritus recitare opi. si que sunt in materia, & postmodum ponere iudicium suum confutando aliorum opin. quas non sequitur. nã ex recitatione opinionum, & motiuorum magis lucescit veritas: nam si hoc facit papa, qui hẽt potestatem iuris de nouo condendi, vt hic, & de rest. ꝙo. c. literas, & in c. sup literis, de rescri. & in c. capellanus, de serijs. fortius hoc dẽt facere inferiores,
4 quorum opinioni non stat ur, nisi sit, ꝓbabilis, vt no. 1 c. i. de po
5 tñ. prę. 2. † No. ibi, iurisdictio. & ibi, iurisdictione, q̃ delegatus habeat hanc iurisdictionem, quod est contra no. in l. ait prætor. ff. de re iu. Item no. q̃ delegatus principis potest per se suã sententiam mandare executioni, vide quod dixi in c. significa
6 sti, sup. c. Et no. q̃ habet integrum annum ad executionem fa
7 ciendam, post annum uero licèt sententia non sit executioni mãdata, expirat iurisdictio. † An autem iste annus sic vtilis, an continuus? dicunt Doct. q̃ est continuus, vnde currit omni tẽ
b pore, pro hoc facit, ga omne tempus debet intelligi cõtinuũ, [b] nisi reperiatur contrariũ, vt no. super ru. ff. de diuer. & temp. prę scri. & in cle. vnica. de in inte. rest. & sic currit diebus feriatis etiam dato impedimento, & habebit iste annus. 365. dies, sicut habet quilibet annus, nec curandũ, q̃ tũc cõtingat bissextus, nam cape pro regula, quod vbi a iure datur annus, intelligitur de 365. diebus continuis, vt est bon. tex. in l. 4. §. Stichus.
4 ff. de statu. li. † In gl. in versi. quadrimestre, ibi, statim mandanda est executioni. No. glo. in eo, qđ dicit statim, & sic videt velle, quod in criminalibus immediatè potest sniа mandari exe cutioni, non expectato lapsu x. dierum, q̃ dant ad appellandũ: & hoc quidam legistę tenuerũt, sed alij contra, quod sequitur Barto. in l. qui vltimo supplicio, ff. de pœnis, & illa opin. mihi
5 placet, licèt contraria opi. seruetur de facto. † Et in fi. gl. Aduerte. glo. facit differentiam inter confessionem factam in ciuili, & in criminali, quia in ciuili confessus habetur pro condemnato, ita qđ non est necesse, quod feratur sententia, & illud tãtè absolutũ est, vt si confessio fiat ante porrectionem libelli, nõ sequitur sententia, nec potest ferri, quia nõ habet fundamentum lite contest. inf. vt li. non cont. per tot. Sed hoc casu non datur condemnato in personali, quadrimestre, sed tempus x. dierũ. Ad hoc tex. iuncta gl. in l. si debitori, ff. de iud & in §. omnis, Inst. de act. obl. & dixit Bal. q̃ ex causa posset dari maius tps quam x. dierum, qđ est notandum, & satis mihi placet, ar. in d. l. si debitori. vbi dr̃, q̃ tempus est arbitrarium, & uide ad materiam bon. glo. in c. dudũ, il 2. de elect. 2. q. j c. nos in quem quam, & in l. j. C. de conf. Quid autem si cõfessio sit facta post porrectionem libelli? dixerũt quidã, q̃ est ferenda sniа, de quo ꝑ gl. & Bart. in l. i. ff. de cõf. & d. c. dudũ, de elect. Sed satis posset teneri ↄriũ, quia iura indistinctè dicũt, q̃ confessus in iure habet pro condemnato, vt in d. l. j. ff. & C. de conf. sed in cã criminali semp regrit sniа, vt in l. si confessus, de cust. reo. & habes glo. hic, nisi delictũ esset notorium, ga tũc nõ requirit sniа saltem cũ solẽnitate, ad hoc tex. no. cũ glo. in l. ictus fustium, ff. de
6 his, qui notan. infa. † In gl. pen. ibi, sed pone. Nota hãc particulã gl. vsq. ad finem: Ioan. And. dicit satis æquè posse distingui, q̃ aut victus paruit sniæ, & victor aliquo tempore possedit pacificè, & tunc nõ potest vlteriùs delegatus se impedire, & sic
c procedat. S. e. c. in literis. Aut victus [c] nõ paruit executioni, vel si paruit, illico impediuit, & turbauit victorem, & tũc posset iurisdõnem exercere, ga nõ vr̃ executus, ex quo incontinẽti exe cutio fuit turbata, ar. de pœ. dist. i. c. diuortiũ. & in c. i. de iud. & intellige hãc distinctionem Io. And. cũ limitatione gl. s. vtnõ assumat sufficiens supp nouiter tentatis, ga non habet iurisdictionem nisi circa executionem. Posset tamen dici, q̃ quatenus turbatio concernit articulum executionis, potest ordinarius se impedire etiam assumendo cognitionẽ, sicut potuisset a principio; quidam tamen indistinctè tenent opi. gl. vt vsque ad annũ semper possit delegatus se interponere ad conseruandam executionem sententiæ, quod ẽt satis posset admitti, qñ
7 turbatio sit ex antiqua cã dũtaxat. † In gl. fi. in fi. Cõclude hãc materiam sic. q̃ aut iudex delegatus nondum ꝓtulit sniam definitiuam, & iurisdictio sua durat, nec clauditur anno, etiam si nunquã inchoasset processum, quia rescripta delegatoria sunt ppetuæ: durãt enim tanto tpe, q̃to durat actio, sup qua cõcedũtur, nisi emanet rescriptũ ↄrij, vt in l. falso. C. de diuer. rescr. & dixi in c. si aũt, de rescri. Aut tulit sniam diffinitiuam, & si non est executioni mãdata, durat iurisdictio sua per annũ integrũ sibi a lege concessum pro executione sniæ, vt hic. Aut fuit executus sniam intra annũ, & si molestat victor in possessione sua intra annũ, hẽt locũ quod sup. dixi in prædicti gl. Et ex his infert, q̃ si post diffinitiuã iudex excommunicauit, vel ẽt antea, & postea ꝓtulit sniam diffinitiuam, nõ põt ab ea absolue
d re post annũ, [d] sed recurrendum est ad delegantem, & in eo, q̃ gl. all. c. rursus, & c. quicunque. dic q̃ illa iura nõ loquũtur ĩ materia nostra, & illorũ intellectũ plenè tetigi in c. i. de iud. & dic vt ibi. Et gl. q̃o, iste tex. loquit, qñ iudex excõmunicauit post sniam, quid si non excommunicasset? nũquid haberet locum decisio istius tex. Bar. de hoc dubitauit, nam quidam dixerũt, q̃ nõ, licèt Io. An. præcisè teneat, q̃ habet locum iste tex. quia papa in rñsione vtir verbo, statuimus, nec restrigit se ad factũ ꝓpositũ, & ĩ hoc c. papa simꝑr dicit, q̃ delegatus hẽt annũ ad exequẽdã sniam: dic idẽ esse, si fuisset vsus verbo, rndemus, ex quo papa nõ restringit se ad factũ ꝓpositũ. Cõclude ergò, q̃ siue

ADDITIONES.

a ¶ Quærenti. Adde ad hunc tex. pulchrum dictum quod refert Felin. & dicit hic esse addendum in c. ad reprimendam, de officio ordinarij. Seb. Sap.
b ¶ Continuum. Adde Bal. consi. 413. 3. lib.
c ¶ Aut victus. Vide Imo. Rom. & Ale. in simili. in l. permisceri. ff. de acq. poss.
d ¶ Post annum. Adde Cal. consi. 3. hoc co. ti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

siue post sniam aliquid exercuerit, siue non, semper habet annum a tempore sententię.† Sedò q̃ritur, nũquid habeat locum iste tex. in delegato ordinarij, vel in subdelegato delegati? Ad primum dicũt Doct. q̃ nõ hẽt locum in delegato ordinarij inferioris à papa, sed ꝑ executione sniæ recurrẽdum est ad ipsius ordinarium, vt no. in l. a diuo Pio. ff. de re iud. hoc dictũ Docto. puto, ꝓcedere tenẽdo, q̃ delegatus inferioris à pricipe nõ possit sniam suam exequi, prout multi tenuerũt, & sequutus fuit Bar. in d. l. a diuo Pio. hunc articulum plenè examinaui in c. si quis contra clericum, de fo. compe. & dic vt ibi. & tenendo opinquod possit exequi, credo q̃ habeat annuum,[a] argu. huius literæ. Quo ad secundum, dicũt Doctores, q̃ aut delegatus papæ subdelegauit reseruato sibi aliquo articulo, & tunc recurrendum est ad ipsum subdelegantem: aut commisit in totum, & dicũt quidam, q̃ iste subdelegatus habet quadrimestre, hoc iure nõ ꝓbat, nec vr placere Ioan. And. vnde puto, quod si tenemus opinionem illam, quòd delegatus inferioris a principe non possit exequi, tunc quæstio non habet dubium, sed si tenemus quod possit exequi, tunc satis puto quod habeat annum, arg. hic. an verò possit exequi, dixi in d. c. si quis contra.

ADDITIO.

a ¶ Credo q̃ habeat annum. No. Bar. in alle. l. a diuo Pio. ff. de re iudi. per l. i. ff. qui pro sua iurisd. eundem in l. fi. C. de iudi. Ale. omnino in rub. de of. eius cui man. est in. & in l. a. col. 3. ff. de iurisd. om. iud. Dum autem dicit nõ posse delegatum inferioris a papa exequi sententiam, limita nisi in casu immineris periculi. Ita sing. Bal. in l. 3. co. 2. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. ubi dicit, quod si delegatus tulerit sententiam contra famosum latronẽ, quem non statim punire esset periculosum, q̃ posset eum facere sui pẽdere. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus papæ potest quandocunque committi, vel diuisim causam subdelegare. 14.*
2 *Declarare, vel exponere, non est aliquid de nouo dicere.*
3 *Delegatus papæ nõ potest subdelegare causam appella. licèt sibi fuerit facta delegatio appel. remota.*
Clausula, appel. remota, non potest poni per inferiorem a papa etiam per legatum de latere.
4 *Delegatus inferioris potest subdelegare aliquem articulum saltem non iurisdictionalem. 9.*
5 *Executor, siue deputatus ad nudum ministerium, an possit tanquam suspectus recusari vide inf. §. prox. in 3. no.*
6 *Litis contestatio in propria fiat coram arbitro?*
7 *Euidenter dicitur constare id, quod elicitur ex veris. similibus coniecturis. Extẽsio non dicitur id, quod deprehenditur ex tacit. n. et coniecturata mente alicuius, quod est no. pro statutis.*
8 *Interpres an dicatur corrigere?*
10 *Executor quis propriè dicatur?*
11 *Appellari an possit a mero executore?*
12 *Iudex suspectus debet recusari, qui si non admiserit recusationem, tunc potest ab eo appellari, vide inf. §. fi. in pe. no.*
13 *Lis dicitur propriè post lit. contest. ea verò quæ præcedunt litis contestationem sunt potius quædam præparamenta.*
15 *Iudex appellationum non potest de iure ciuili causas subdelegare, secus de iure canonico.*
16 *Index ordinarius an possit causam subdelegare reservata sibi sententia?*

CAP. XXVII.

1 **Super quæstionum** † Delegatus papæ põt principium, mediũ, & finem cãæ coniunctim, & diuisim subdelegare. h. d. vsq. ad §. verum. & legam per partes ad faciliorem intellectum. diuidit ista pars. Nam primò ponit tenorem cõstitutionum, q̃ ꝓtratię videbãt usque ad §. intentionis. & ibi declarat intentionẽ suã vsque ad §. verũ. Casus huius decretalis colligitur ex vlti. §. eius ergo &c. hoc modo. Quidam impetrauit cãm committi a dño papa cuidam iudici delegato, delegatus iste reseruata sibi diffinitiua sniã commisit audientiam causæ quibusdã, reo absente, & ignorante. Isti subdelegati citauerunt reum, ipse nõ comparuit coram eis, qa ipsi erãt dati sine consensu ipsius, appellauit ad sedem apostolicam occasione cuiusdam decretalis Inn. in qua dr. delegatus licèt cãm sibi commissam appellatione remoto non possit alij committere sine prouocationis obstaculo, sñ si delegatus papæ, vel alius iudex qcunque ad aliquẽ certum articulum aliquẽ deputauerit auditorem, ab illo non poterit appellari, dummodo de partium detur assensu. Colligebat a contrario sensu, ergo si non sit datus de partiũ assensu, potest appellari, vnde appellauit iste, quia illi non erant dati de ipsius assensu, cuius tenor ponit in §. nos autem. vsque ad §. intentionis. Ex parte aduersa dicebatur, q̃ talis appellatio non valebat per decretalem Alexandri, in qua dicitur, q̃ si delegatus a papa committit alicui audientiam causæ sibi commissę, vel testium examinationem sibi diffinitiua sententia reseruata, & ab illo appellari contingat, delegatus prætextu huius appellationis causam indefinitam relinquere nõ tenetur, cuius tenor ponitur in principio c. uer. quo d & super. vque ad §. nos autem. istæ decretales videbantur contrariæ, dubitatio istius contrarietatis delata est ad Cantuar. en. Archiepiscopum. vn de ipse sup hoc duas qõnes fecit dor. mino papę. Prima est vtrũ per decretalem derogatum sit de cre ali Alexãdri. secũda fuit vtrum appellationi illius, qui appellauerat occasione constitutionis Inno. sit deferẽdum. sup his duobus articulis respondet papa. Et primo ad primum, dicẽs q̃ p cõstitutionẽ Inn. nõ derogat cõstitutioni Ale. imo in constõne Inn. supplent, q̃ in decretali Alexandri fuerant ꝓtermissa. Et subijcit statim tenorem illius usque ad §. nos aũt. Et ibi ponit verba cõstitutionis Inn. dicẽs, q̃ licet is cui cã cõmittit app. re. non possit eã alicui nec, quocationis obstaculo delegare. tñ si aliquẽ articulũ deputauerit alicui audiẽdũ, ab illo nõ poterit appellari, dummodo de partiũ det, vel recipiat assẽsu, si delegatus ipse cõmittit exordiũ litis, vel finẽ cãæ, vel totũ negociũ, ab illo tanq̃ a iudice poterit ꝓuocari. Postea verò in §. intẽrionis, declarat Inn. q̃ hũc cõstõne illa, licet is cui. dicẽs q̃ delegatus ab ipso pt cõmittere principiũ, & finẽ, & mediũ cãæ sibi cõmissæ cõiunctim, & diuisim. f̃m qd visum ei fuerit expedire, ut iudicialis authoritas liberius valeat expediri, nõ obstãte, qd dr. i. lege. ff. q̃ iudex dẽt cognoscere ꝓ seipsum in principio, & in medio, & i fine, quia ipse delegatus antequam ferat sententiam, videre debet
2 omnia, q̃ acta sunt diligenter, & hoc vsque ad §. verũ. B.† No.
a ibi, exponit, & ibi, ꝓtermissa supplẽtur, q̃ ille, q̃ exponit, [a] seu declarat, ñ dr supplere, vel corrigere, seu derogare, qa exponẽs,
b seu declarãs nihil de nouo[b] facit, ad hoc. l. hẽdes palã. ff. d. test. Item no. ex eisdẽ verbis, & tene mẽti, q̃ dña est inter exponere, & supplere, vel derogare, seu corrigere; nã exponẽs nil dẽt supplere, sed solũ declarare, supplẽs verò nõ dẽt corrigere, seu derogare, sed solũ addere circa nõ prouisa. & corrigere vero
c faciunt hæc ad multa, nam permittit confitenti, [c] vt possit sibi
d confessionem exponere, non tamen debet illã corrigere, [d] seu supplere, ut in c. cum dilecti. ſ. de acc. Item no. ex eisdem verbis, q̃ vnum ius dẽt suppleri, & exponi per aliud ius, nam omnia non pñt eodem capitulo cõtineri. Et per hoc arguit Host. ad ꝯ eos qui sũt prompti ad iurisdictionẽ. Nã cuitãda est, q̃ tum fieri pt, iurium correctio, & vbi iura vñr ꝓria, dẽt studiosius reducere ad cõcordiam, exponẽdo, seu supplẽdo p ea, quæ dñr in alijs iuribus. Ad hoc facit qd̃ no. ponit Bar. in extraua-
3 ganti. ad reprimẽdum, in ver. non obstantibus, & facit l. sed & posterioris, cũ seq. & quod ibi no. p Bar. ff. de legib.† No. ibi, si
e ne prouocationis obstaculo, q̃ delegatus ẽt principis non pñt subdelegare cãm appellatione remota. Ex quo infertur, q̃ ista
c ſa respicit solam ꝓsonam,[e] cui annectitur, & dic quod nemo citra Principem pt cãm, appellatione remota, committere. ad hoc facit l. i. §. fi. ff. a quibus appel. non licet. facit c. veniens, l. de iureiu. & ratio est, quia nullus citra papam potest tollere iu-
f ris dispõnem, [f] maxime fundatam super iure naturali. appellatio. n. est quædam defensio, vt in c. suggestum, inf. de appe. & est hoc remedium a iure inductum pro defensione aduersus iniquitatem

ADDITIONES.

a ¶ Qui exponit. Hanc regulam limita, ut pulchrè per Fel. in c. 2. in ul. col. de ex. Sed. Sap.
b ¶ Nihil de nouo. Adde q̃ uoluit Ro. consi. 4.
c ¶ Confitenti. Inducitur per do. An. Sic. hic, ad hoc q̃ articuli possint declari. post terminum datum ad faciendum articulos. Adde Archidia. in sũma. 13. q. 2. Ioan. And. in addi. Spe. in ti. de testa. §. nunc uicẽdum, in ver. hęc et nor. do. An. in c. pastoralis. de excep. Bal. in l. tres denũciationes. C. quomodo, & quando iud. limita, ut non possint declarari, quãdo articuli essent adeo generales, q̃ etiam parti nullo modo cõsuluerẽt, ita late cõsuluit Oldra. in consi. 167. hic, ante omnia. facit quod no. Bal. in l. edita, col. 3. C. de ędden. ubi dicit, q̃ post lit. contesta. non licet taliter interpretari libellum, q̃ transeat in aliquem, & ibi dat exemplo. Scb. Sap.
d ¶ Corrigere. Adde quod uoluit Ro. consi. 116.
¶ Adde tu plenius per Lanfra. de Oria. in c. quoniam contra, in prin. n. 18. & ibi in apo. st. Benedi. Vadi. inf. de prob. Ale. consi. 71. co. 1. uol. 3. & Barth. Soc. consi. 158. incip. Visis, uer. sic. non postponetes, uol. 2. Zac.
e ¶ Solam ꝓsonam. No. q̃ ille cui committitur causa appellatione remota nõ potest alij subdelegare appellatione remota, vide Sali. in l. fi. C. de sentẽ. & interlo. omn. iud. ubi dicit, q̃ Card. non potest decidere appellatione remota, nec ẽt legatus de latere, l. nec quicquam. §. 1. ff. de of. procon. nisi ex priuilegio speciali, quo casu non potest alii subdelegare appellatione remota, quia potius uidetur concessum ex industria. uide Bal. in l. 1. ff. de of. præf. prætо D. Abb. in c. 1. de resc. And. Barb.
¶ Circa hoc an legatus de latere possit committere causam cum clausula, appellatione remota, & eodem modo delegatus cui est commissa cã cum tali clausula, dic q̃ nõ, quia inferior a principe nõ potest committere cũ ista clausula, ut uoluit etiam Bart. & Docto. in l. fina. in 1. col. C. de sent. & inter l. omn. iudi. & habetur per gl. in c. super quæstionum, sup. e. ri. & ibi vi de apost. quam fecit, in c. quod ad consultationem, de offi. lega. & uide per Spec. ti. de leg. §. nunc ostendendum, uer. 14. & per Ale. in cons. 117. in 4. par. consiliorum. An. Fran.
f ¶ Iuris dispositionem. Adde eundem consi. 62.

iniquitatem sententiæ, ideo inferior à principe non habet hãc facultatem: vnde dic q̃ ẽt legatus de latere non posset removere appellationem, pro hoc quod no. glo. sing. in c. fina. de hæreti. vi. facit cle. ne Romani, de ele. & reg. indultũ, de reg. iur. li. vi. Itẽ tollere appellationem est quodammodo tollere ius alterius, quod solus princeps potest, in xta no. in c. constitutus, de relig. domi. vide ad hanc materiam quod plenè dixi in c. pasto
4 ralis, de app.† No. ibi, delegatus à nobis, vel iudex quicunque, ar. optimum, & quasi expressum, q̃ delegatus inferior a principe potest committere aliquẽ articulũ saltẽ nõ iurisdõnalẽ cãę
5 sibi ꝓmissæ, de quo ſ. latiùs dicam.† No. ibi. Dũmodo de partiũ, &c. iũcto ver. verum ſ. eo. q̃ deputatus ad nudũ ministeriũ potest recusari, vt suspectus, & sic vł hic tex. de quo facit magnũ festũ Do. An. q̃ merus executor pt recusari, vt suspectus: in ꝓrium tñ vł tex. in c. nouit, de appel. & ibi plenè dixi. iste tñ text. non loquitur in mero, & proprio executore, sed in deputato ad articulũ merum sine iurisdictione, qui potest occulte grauare partẽ, merito potest recusari, vt suspectus, vt puta, si cõmittit alicui nuda examinatio testium, nam in scribendo, & cante, seu callide interrogãdo potest lædere partem, vel si deputat ad ad arbitrandũ expensas, quæ potuerũt fieri circa rectionẽ alicuius domus, vel qd̃ similes. nam licet isti non habeãt iurisdõnem, pñt tñ occulte lædere a partem, & sic intelli
a ge istum tex. quẽ no. sed si deputaret merus, & proprius executor ad exequendum, cã iam discussa, & decisa p superiorẽ, tũc prętextu suspictionis non posset iste recusari, & sic proprie loquitur c. nouit, quia iste non põt lædere partem, quin notorie
6 constet, vt puta si deputatur ad denũciandum aliquem esse ex communicatum, vel ad citandum, vel quid simile, vt dixi plenissime in d. c. nouit. & vide qd̃ notat Io. An. in d. c. pastoralis.
7 † Item no. in ver. quod si, q̃ litis contest. proprie non fit, nisi coram iudice, nec proprie snia ferẽ, nisi per iudicem, & sic ista requirũt iurisdõnem iudicialem. Ex quo infertur, q̃ corã arbitro proprie non fit litis contestatio, quia non est iudex, nec ꝓpriè ab arbitro ferẽ snia, ad hoc quod no. in l. j. C. de arbi.† No. in ver. Intentionis, ibi, liquide &c. & tene menti, q̃ intẽtio seri dentium potest liquide depræhendi ex tenore scripturæ, facit l. licet, ff. de leg. j. vbi dicitur, quòd potest dici euidens, quod ex coniecturis elicitur, & hoc multũ facit ad interpretationẽ statutorũ, vt nõ dicaſ extensio id, qd̃ depræhenditur ex tacita, & coniecturata mẽte statuẽtis, de quo per Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. & per Io. And. in reg. q̃ possessore, in mercuriali. Item no. q̃ pt qs delegare principiũ, & mediũ causę, & so
8 in sibi reseruare sẽtentiã, & sic potest qs ex actis plene instrui de meritis cãæ, licet cã non fuerit agitata corã eo: dẽt tñ priùs vniuersa, q̃ acta sũt, inuestigare, qd̃ facit ꝓ iurisperito, qui assũmit ad cõsulendũ, quæ sint partes iudicis in certa cã, nã debet vniuersa acta diligenter inuestigare. In glo. 1. ibi, Quæ infra sẽtur. dic meliùs, q̃ hic non ponitur illa constõ, sed tñ eius tex
9 tus, vt dicit Inno. & bñ; nã si cõstõ Inn. nõ ꝑcessisset istã decr. nõ potuisset oriri dubiũ, de quo hic. & vt clare intelligas tex. dicas ꝙ primo ꝑcessit constitutio Alexãdri, de qua i. c. cũ te, ſ. eo. vbi in effectu dicebat, q̃ si delegatus papę subdelegat cognitionẽ ꝓprius cãæ, sententia sibi reseruata, si contingat appellari a tali subdelegato, non per hoc talis delegatus causam indefinitam relinquere debet, quasi innueret, q̃ a subdelegato delegati papæ non posset appellari, secũdum vnum intellectum, postmodùm emanauit quædam cõstitutio Inn. quã habebamus, sed ho die nõ habemus, & hoc qa tenor ipsius in effectu fuit hic posi
10 tus, q̃ incipit a ver. nos aũt statuimus, vsq. ad ver. intẽtionis. & illud verbũ statuimus, est ꝓteriti tẽporis, & refert illud qd̃ statuerat in sua constõne, & per illam constõnem videbat quibusdam, q̃ cõstitutio Alexãdri esset correcta, quia in cõstitutione Inn. innuebat, q̃ si delegatus subdelegasset articulũ iurisdictionalẽ, ab eo tãq̃ a iudice, poterat ꝓuocari, si verò subdelegasset nudũ ministeriũ, tũc nõ poterat appellari nisi modum excedat, dũmodo fuisset deputatus de partiũ consensu, & sic innue
11 bat, q̃ certis casibus poterat appellari a subdelegato, ẽt deputato ad nudũ ministeriũ, & sup hac ꝓtestate fuit hic aditus In
12 nocẽ papa, q̃ in effectu nũdet, vt habet in prin. literæ, & in versi. in tentionis, q̃ ꝓ suã cõstitutionẽ nõ derogat cõstitutioni Ale. sed exponit, vel suppletur ꝓ suã constitutionem: & dic q̃ c. cum te, q̃ habere plures intellectus. Primus, q̃ loquatur quãdo appel
13 latur ad papam omisso subdelegante, qui reseruauerat sibi iurisdõnem: nã talis appellatio est friuola, quia fuit omissum medium, vnde illa decr. nõ ꝓhibet appellari a subdelegato, sed solũ dꝛponit, q̃ non valet appellatio, si appellatur ad primũ delegãte. Sed cõstitutio Inn. dẽt intelligi de appellatione ltime interpositа, vt declaratur infra in §. seq. Secundus intellectus, vt pro
14 cedat illud c. quando committuntur subdelegato media cause: idest articulus non iurisdictionalis, & tunc ab eo non poterit appellari, vt ibi, sed constitutio Inn. supplet, nisi modum excedat, vel nisi recusetur, ut suspectus, & nolit recusationem admittere; nam tunc potest appellari, & secundum hunc intellectum clarè patet, quod constitutio Innoc. in nullo derogat constitutioni Ale. sed exponit, & supplet ad illam addendo. Tertius intellectus est, quãdo fuit appellatum a subdelegato ad papam, & sic omisso medio, delegatus, hoc nõ obstãte, dẽt partibus iustitiã ministrare, qa dẽt cognoscere de tali appellatione, qa licèt talis appellatio non valeat ad effectum, vt cognoscat papa, valet tñ vt cognoscat delegatus, ad quẽ debebat appellari, vt est tex. in l. j. §. si quis in appellatione, ff. de ap-
8 pella. & iste esset valde singularis intellectus. † In gl. in ver. dero gatur. in fi. vult ergo gl. opponere de l. j. §. qui operas, ff. ad Ter. vbi tex. innuit q̃ ille, qui interpretatur, corrigit cuius contrarium innuit hic tex. Glo. non soluit. Doct. dicunt, quod in lata
c significatione interpretans [c] dr corrigere, vt in contrario, secus in stricta significatione, vt hic, & vide gl. in l. j. ff. de origi. iur. & in cle. statutũ, de ele. in ver. declaramus, & dic clariùs, q̃ interpretatio est duplex: q̃dam consistit in interpretatione linguarũ sicut interpretamur Eucharistiã, i. bonã gratiã, ab eo, qd̃ est bonũ &c. q̃dam consistit in obscuritate sensus, seu dubietate uerborũ, vt quando qs interpretatur verba dubia alicuius cõstõnis, & de ista dicimus, q̃ est eius interpretari, cuius est condere, vt in c. interalia, de sen. exc. vnde proprie ille qui interpretatur, nõ corrigit, sed declarat rẽ obscurã, & hoc stricto modo, sed largo modo dr corrigere, seu emendare, quia saltẽ emẽdat quo ad cortirẽ verborũ ponẽdo verba magis clara, sed quo ad sensũ nõ corrigit, & sic intelligaſ l. hæredes palã. ff. de testa. & scias q̃ dria ẽ inter interpretationẽ, deriuationẽ, etymologiã, & diffinitionẽ, de quibus vide per Pau. in procæ. cle. In glo. in ver. cõmittit, ibi, lit. conte. Aduerte, quia obscurè loquitur gl. sẽ
9 sus suus est iste, q̃ constõ Alexandri, quæ prohibebat appellationem a subdelegato, dẽt intelligi, qñ fuit ꝓmissio facta post li. con. i. qñ commisit media causæ, ſarticulũ non iurisdõnalẽ, puta nudam examinationem testium, secus si cõmisisset principiũ, vel finẽ, & sic gl. sentit secundum intellectum, quem s. dedi ad illud c. cũ te, & declara istam gl. vt ibi dixi. In glo. in ver. interpolita, ibi, ad papã. i. Aduerte gl. hic sẽtit f̃m intellectũ ad illud c. cũ te, vt appellatio ñ valeat a subdelegato inter posita, qñ. ſ. fuit interposita ad papã, quia debuit appellari ad ipsum subdelegatũ nõ in totũ, & vterq. intellectus est bonus, vt
10 s̃dixi. † In gl. i. ver. quicũque, ibi ergo si ordinarius. Aduerte. nã gl. vł velle restringere tex. ad ordinariũ, quasi innuat, q̃ delegatus inferioris a principe nõ possit alteri subdelegare ẽt certũ articulũ. sed Host. & cõiter Doc. seq. tenent ꝑiũ, quia tex. hic loquit gñaliter. dicit. n. Delegatus a nobis, vel iudex qcũque &c. & sic ꝓ illud verbũ, quicũq; , aptè innuit, q̃ libet iudex, ẽt si sit delegatus inferioris a principe põt subdelegare articulũ nõ.
d iurisdõnalem, articulũ vero iurisdõnalẽ subdelegare nõ põt,[d] ad hoc iste tex. in ver. Quod si. vbi dũ loquit de iurisdõnali, fecit solũ mẽtionẽ ẽ delegato papę. Bar. tñ i l. & qa. ff. de iurisd.
e omn. iud. aptè, tenuit, q̃ possit subdelegare certũ articulũ [e] cãę, quia sicut delegatus ad vniuersitatẽ causarum põt subdelegare vnã cãm, ut no. in c. cũ cãm. de app. ita & delegatus ad certã cãm põt subdelegare unum articulum, ꝓ hoc l. i. ff. quis, & a quo app. §. i. & dr expressum hoc in cle. i. de offi. de. & ꝓ hoc reprobat Cy. in l. si a iudice. C. de iu. Sed certe quatenus Bar. sentit de articulo iurisdõnali, exꝑsse loquimur ꝙ c. cũ cãm. ꝑalle. nec ob. cle. i qa loquit in delegato papæ. nec ob. aliud ar. qa de legatus ad vniuersitatẽ cãrum censẽt quasi ordinarius, ut no. gl. in c. cũ cãm. sed delegatus ad unã cãm, est mere delegatus. Itẽ si posset cõmittere unũ articulũ, sic posset cõmittere aliũ, & parũ sibi reseruare, & sic circunueniret mandatum superioris, ad idem q̃ non possit nisi sit articulus non iurisdõnalis, ui de Inno. hic, qui hoc tenuit aperte in c. cum Bertoldus. de re iud. Idem sentit glo. in Auth. ut defun. seu fune. eorum. §. pe. & ad l. i. dic q̃ habet plures intelſs, ut ibi no. & qd̃ illam intelligunt

ADDITIONES.

a ¶ Occultè lędere. Adde Pet. de Anch. consi. 236.
b ¶ Nouit. Pro intellectu d. c. nouit, & huius, vide Arch. 2. q. 6. c. sunt quorum, Bal. in l. ab executore, C. quorum appellatio non recipiun. And. Bar.
c ¶ Interpretãs. De ista materia quot modis sumatur interpretatio, & an corrigens dicatur interpretari, uide Barto. in l. ab executione, ff. de app. & in l. omnes populi. in 2. q. principali. ff. de iust. & iu. Seb. Sap.
d ¶ Subdelegare non potest. Adde prędispposita ista opi. pro vera, cuius tamẽ contrarium tenuit Bar. in l. more, ff. de iurisd. omn. iudi. Bal. in l. a iudice, C. de iudi. & Ro. dec. 164. inci. Item quod delegatus, in antiquis, cuius tamen contrarium est ueritas, ut hic & plenè per Docto. in c. cũ Bertoldus, de re iudi. & Cardina. in cle. 1. de offi. delega. Fallit tamen in delegato pro consulis, uel legati de latere, ut no. scrib. maxime mod. in c. 2. de off. le. li. 6. Item in delegato ad uniuersitatem causarum, not. Spec. in tit. de libel. cõc. §. fi. uersi & sibi ei data potestas, de hoc ut not. Bart. ubi sup. & iste in alleg. c. cum Bertoldus. Zac.
e ¶ Cerum articulum. Adde Cęp. consi. 68.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a gunt in delegato ad vniuersitatē causarū,[a] q̄ ēt sentit gl. in c. di lecti. de appel. vel loqtur ſm Bar. ibi ī vicario alicuius ptāris qa si subdelegat cām, nō dēt appellari ad eū, vel ad ptātem, sed ad superiorē ptātis. iste intellectus mihi nō placet, nec puto dictū in se verū, qa si vicarius alicuius delegat cām, dēt appellari, vel ad ipsū delegātē, vel saltē ad ipsū, q dedit vicariū, qa regulariter dēt semper appellari ad delegantē, ex quo apud eū reman sit fundamentum iurisdōnis, vt in d. c. dilecti, iuncta glo. vide glo. in c. si quis contra clericum, de fo. compe. prædicta limita, nisi expresse inferior delegando dederit potestatem subde legandi, vt est gl. no. in c. is cui. de offi. deleg. li. vi. & sequit Bar. in d. l. & qa. Ex p̄dictis decidit, nūquid delegatus inferioris pos sit cōmittere receptionē testiū? Abbas, & Doct. ꝯmuniter post eū distinguūt, q̄ aut vult committere hūc articulū cum iurisdōne, & non p̄ p prædicta. Aut sine iurisdictione, puta, qa ipse iudex prius approbauit personas ipsorum testium, exami nauit interrogatoria, & capitula, & tunc potest committere, quia habet solum exequi nudum ministerium; vnde ista nuda receptio si fieret die feriata, teneret, ad quod vide gl. no. in cle. vnica, de offi. deleg. vnde hęc nuda receptio solet cōmitti notario, de quo vide q̄ no. in c. quoniā. ſ. de proba. & vide q̄ dixi
10 in c. cum cām, de testi. † In gl. ī ver. q̄ executorem. No. i. ex ista gl. quis dicat, ꝓpriè executor, & facit ad ſtatuta, q̄ intelligunt ſm ꝓpriam ſignificationem; vñ executor propriè dr̄, q hēt exequi factum discussum, & decisū p superiorē, vt facit nūcius cū exequit sniam iudicis. Impropriè verò dr̄ executor, q hēt examinare aliquē articulū sine iurisdōne: nā iste nō pure exeqtur, sed agit, & examinat, & iō tex. in §. porrò. inf. e. dicit, q̄ iste meliùs dr̄ auditor, q̄ cognitor, vel executor, & ponit gl. exemplū de eo, cui ꝯmittit, vtrū testis sit admittendus, sed exēplum nō est bonū, quia iste habet interloqui, vñ pone exemplū ī nuda receptione testiū, vt ſ. dixi, vel qñ hēt calculare rōnē inter partes. No. 2. q̄ iste auditor hēt iurisdōnem. Sed hoc vī ꝯ tex. nā dicet tūc iudex, & nō executor, seu auditor. sed saluādo gl. dic, q̄ habet iurisdōnem respectu exequēdi sibi iniuncta, non aūt in examinatione negotij, & no. in hoc istam glo. singulari
11 ter, & satis videt probari in c. ex literis, hic all. † Vlt. no. ex fi. gl. q̄ in appellatione interponēda, hodie non est differentia inter auditorē, & iudicē: nā si grauat potest appellari, aliàs secus, vt hic, & in c. vt debitus. inf. de app. in hoc Docto. multū instāt sed cōclude bī veritatē, quo ad iustificādam appellationē nō est differentia, quia semper dēt iustificari ratione grauaminis, sed in modo iustificandi est differētia ēt hodie: nā iudex, p̄cedit ex suo officio, vel arbitrio: vñ ab eo possum appellare p̄ten dēdo primò grauamen p eum mihi inflictum, sed ab auditore non possum appellare, si exequit sibi iniūctū, licet me grauet, quia non est ipse qui grauat me, sed ille qui ꝓmisit: est. n. ipse tā quā pica, & organū cōmittētis, & iō si sentio grauamē, debeo appellare a cōmittēte, & nō a ꝓmissario. Itē est differētia, quia oblatio, p̄bōnis iustificat appellationē coram iudice, vt in c. inter posita, de ap. secus coram auditore, quia cū auditor, p̄cedat ex iu
b dicialiter, nō tenet recipere, p̄bones grauaminis,[b] vt plenè dixi in c. interposita, & sic ēt hodie posset saluari dicta, q̄ hic po-
12 nit inter iudicē, & auditorē. † In gl. in ver. dummodo, ibi, supple hoc, dicit gl. metu ℈ij, quod posset formari, nam appellatio fundatur super grauamine, vt in d. c. vt debitus. sed licet qs sit mihi suspectus, nō pp hoc me grauat, ergo nō possum appellare a iudice suspecto, cuius ℈nū innuit ista litera. Sol. dicit gl. intellige q̄d iste suspectus potest recusari, non aūt ab eo p̄t appellari, hoc tamen impropriat literam, ideo dic, q̄ prius debet p̄ponī recusatio, & si nō vult eā admittere, p̄t tūc ab eo appellari, quia tūc grauauit in non admittēdo, vt probatur ſ.
13 in §. fin. in fi. tex. † In gl. in ver. litis exordiū. ibi, ꝓprie verò. No. bene istam glo. quod in li. cont. dūtaxat dr̄ proprie lis exordiri,
c seu inchoari,[c] q̄d no. propter ſtatuta, & alias disp̄nes faciētes mentionem de exordio litis, & pro hoc facit c. ex parte, il 2. inf. de verb. sig. vbi lis dr̄ mota p litis conteſt. nam ea, qnæ præcedūt, sūt potiùs ordinamēta ad litem inchoandam. In glo. in ver. causę finem, quasi dicat, secùs si committeret nudam ꝓlationem sniæ, quia tunc proferens non est iudex, sed nudus ministerium iudicis; exēplum, cùm Episcopus sententiam per se cō-
14 positam recitat per notariū, vt in c. fi. de re iudi. li. 6. † In glo. in ver. diuisū, idē tenet Inn. vt scilicet possit ꝯmittere diuersis p̄sonis diuisim, diuersis tamē temporibus, non enim eodem tē pore vni cōmittere principiū, & alteri mediū, vel finem, quia posset surgere intricatio, & esset contra mentem huius literæ, in verbo liberiùs, & contra mentem c. fi. de rescrip. & c. dispendia, eodem tit. li. 6. potest ergo committere principiū vni, quo expedito, poterit eidem, vel alteri committere alium articulū, quo expedito poterit cōmittere finē, & ita cōmuniter trāseūt Doc. Sed ego nō video, quare nō possit cōmittere ita diuisim a principio, ita vt ꝓcedat non simul, sed suis temporibus, puta, si vni committo exordium litis, alteri media causæ, alteri sē
d tentiam ferendam.[d] nam hoc casu si procedūt diuersis temporibus, non repugnant iura superiùs alle. in glo. in versi. alij delegare: Vultergo gl. ista, q̄ nullus citra Principem possit delegare cām criminalem. tu dic & plenius, vt dicam in c. quod
15 sedem. inf. de offi. ord. † Secundò ponit gl. differentiā inter ius canonicū, & ciuile, vt de iure ciuili non possit iudex appellatio nis delegare cām, secus de iure canonico, hoc non probatur, li cet consuetudo sit in oppositū, sed hoc dictū Host. vt dicit Jo. And. & bene, est cōtra c. vt litigātes, de offi. ord. lib. 6. & inf. eo. c. pastoralis, vbi Archiepiscopus subdelegat causā appellatio-
16 nis, & ideo tene dictū gl. † In glo. in ver. in principio, in fi. Vult ergo gl. hic poneré vnam differentiam inter leges, & canones, vt ſm ll. iudex non possit committere principium cāæ, & me dium, & reseruare sibi sētētiam, secus ſm canones, vt hic. Sed aduerte, quia dictū gl. procedit ſm vnum intellectum, qui colligitur ex cortice authen. ad hęc. C. de iud. & vī sētire ibi glo. sed Vltramon. vt recitat ibi Cyn. & sequit Bar. dant aliū intel lectū, & meliorē, vt intelligat quando iudex vult committere suo consiliario, seu assessori. hoc. n. non potest facere, & est rō, quia consiliarius, seu assessor non hēt iurisdictionē, sed tātùm hēt cōsulere iudici, vt in l. j. & q̄d ibi no. ff. de of. assess. & ideo nō pōt assessor ferre sētentiam, nec exercere aliquē articulū iurisdictionalē, iō dicimus, q̄ laicus posset, esse assessor iudicis eccle siastici, vt no. Inn. ī c. 2. de iud. vbi plenè hūc articulū examinauit: nō ergo ꝓhibet illa auth. quominus ordinarius possit cō mittere alicui principiū cāę tāḡ iudici delegato, & sic intelligē do nulla erit dfia ī hoc iter canones & leges, & hoc tene mēti.

ADDITIONES.

a ¶ Vniuersitatem causarum. Hunc intellectum reprobat Ale. in l. 1. ff. de dam no infec. vide Mod. in l. 1. §. fin. & in l. fin. ff. de officio eius cui mandata est iurisd. Seb. Sap.

b ¶ Grauaminis. Adde D. de Ro. deci. suis, de rescri.

c ¶ Seu inchoari. Vide Mod. in l. causas, C. de transl. ubi ponunt, quādo dicatur lis mota, & facit l. apertissimi, in versi. antequam lis inchoetur, C. de iudic. Seb. Sap.

d ¶ Sententiam ferendam. Pro ista opi. facit quod in simili dicit Bald. in l. fine pars. C. de dilat. & quod dicit gl. in c. constitutionem, de senten. excommu. lib. 6. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Citatio est iurisdictionis.*
2 *Iudex electus de consensu partium non potest nisi ex causa recusari.*
3 *Sententia nulla, ex taciturnitate non censetur approbata, secus si est aliqua, licet lata præter, uel citra formam iuris.*
4 *Forma certa ubi datur, paria sunt aliquid facere contra, præter, uel extra formam.*
5 *Assessor alicuius delegati, an debeat eligi de consensu partium?*

§. Verum. Continuatur iste §. ad præcedentia. Nam sup. dicit Papa, q̄ p suā cōstōnem non intēdebat derogare cōstōni Alexādri, quia principalis intētio sua fuit, put habet in ver. Intētionis. Sed quia posset dubitari, an & quādo posset appellari a subdelegato, subijcit istū §. & h. d. in sūma vsque ad §. Porro. A subdelegato cū iurisdōne appellari pōt, secus si sine iurisdōne, nisi modum excedat: tūc enim pōt recusari, nisi datus sit de partium consensu. Casus lit. Dicitur in p̄cedēti §. q̄ iudex delegatus potest committere principium, & finem, & coniunctim, & diuisim, sed non dixerat, q̄ possit appellari, vñ in isto §. dicit si totam cām committit alicui, vel principiū, & finē, ab eo tāquam a iudice licitè quoca tur. Cū aūt mediū cāę committit, ab ipso tanquam a iudice appellari non pōt, nisi mādati fines excedat, vel merito sit suspectus, & ideo bene statuit in cōstitutione sua, licet is, cui & c. q̄ si talis auditor detur de partiū volūtate, nō valet postea recusari. B. No. 1. q̄ a iudice p̄t appellari, ñ ātab auditore, nisi modū excedat, & dr̄ auditor is, cui cōmittitur media causæ sine iurisdictione, iudex vero dr̄ is, cui cōmittit articulus iurisdictionalis, puta vel tota cā, vel principiū, vel finis, & declara hūc tex. vt plenè sup. dixi in gl. sup ver. quam executorem. No. 2. ex hoc, & ex tex. q̄ media cāę expediri pōt sine iurisdōne, nō tamen intelligo semper, quia in pfixione termini, & citatione, aeinterlocutionibus requiritur iurisdictio, vt in l. a p̄cedēte, C. de
1 prudētia. † Vbi patet, q̄ citatio est iurisdictionis; vnde intellige tex. de articulis cāæ, & de nuda receptione testium, vel de calculo rationis, & similibus. Itē no. hic expressum tex. q̄ deputatus ad nudum ministerium potest, vt suspectus recusari, quod
2 declara, vt plene dixi sup. e. c. in prin. super tex. † Item no. q̄ de
a putatus de partium consensu non potest recusari, a quod intellige

ADDITIO.

2 ¶ Non potest recusari. Ita no. in fi. D. Ant. Corse. fing. suo 350. in versi. testis, quod inci. ubicunq. testis, quod tamen limita fin. vt per Hip. de Marsi. fing. 92. incipi. l. cet testis, nisi talis deputatus pro parte haberet inhabilitatem, quam partes non possent remittere, alleg. theo. Bal. in l. fi quis testibus, ult. col. C. de testib. Zac.

ſ. tellige nisi ex noua causa, vt ſ. eo. c. insinuante. † Opp. contra tex. nam videtur, q̄ ab auditore nō sit necessaria appellatio, qa si modum excessit, processus est nullus, quia contra formam mandati, vt in c. cum dilecta, de rescr. Sol. dicit Abb. contrariū procedere, quando cōtra formam procederet, secus si vltra: nā tūc debet appellari, ne pars uideatur tacitè prorogare potestatem illius, ut ſ. eod. c. cum olim. † No. hoc dictum, quia nescio
4 alibi, q̄ potestas non habentis iurisdictionem potest prorogari de re ad rē, etiam per tacitum consensum, sed dubito an dictū sit uerū, tene tamen semper menti, quia Doc. non reprobant apertè. non tamen placet mihi illa differentia, an contra formam, vel vltra sit processum: quia vbi datur certa forma paria
2 sunt procedere contra formam, vel ꝑter, seu vltra, [2] vt in c. prudentiam. ſ. eo. & ibi dixi, & ideo solū esset fienda differentia, vtrum forma cōcernat vtilitatem publicam, vel priuatam partium, nam primo casu non ꝑt remitti per consensum partium, secundo sic, vt in c. fi. ſ. eo. & no. dixit Inno. in d. c. prudentiam, & ideo tunc necessaria est appellatio, ne partes tacendo videā tur renunciare formæ datæ per iudicem in earū fauorē, & no. hoc semper, & habet locum etiā in nudo ministerio, ut hic se cūdū vnū intellectū. Itē dic q̄ appellatio potest esse vtilis etiā si actus esset nullus, ut saltem euitetur grauamē facti. Nam a sententia nulla potest appellari, vt in c. dilecto, de app. & no. in l. si expressim, ff. de app. In gl. in uers. statuimus, ibi, sed consulē do dixit, hoc ideo dicit gl. quia de necessitate non tenetur iudex in commissione habere consensum partium, licet partibus sit ius saluum recusandi subdelegatum, seu auditorem, vt probatur ſ. §. quem verò. Et ex hac glo. & ex tex. no. q̄ verbū, statuo, quandoque importat consilium, & non præceptum,
3 & hoc qñ materia non est necessaria, ut hic. † In glo. in ver. Recipiat assensu, ibi, de consensu partium est eligendus: sentit hęc gl. quòd assessor debet eligi de cōsensu partium, si partes conuenire volunt, sed hoc non probatur hic, licet gl. alleg. argumēntum, nisi consultiue, vnde potius probatur contrarium. nam si delegatus potest deputare auditorem sine cōsensu partium, vt ſ. dixi, & probatur ſ. eo. §. quem vero. fortius pōt sibi eligere assessorem. cū officiū assessoris principaliter verſetur in consulendo iudici in his, q̄ sūt iuris, vt l. 1. & q̄d ibi no. ff. de assess. Et hāc partē tenet hic Inno. dicens iudicem, posse eligere quē vult maxime cum ex facto eius teneatur, & no. hoc verbum, ꝓ hoc. l. 1. & l. nullus iudicum, & quod no. in eis, C. de assess. & ad prædicta vide tex. ī c. statutū. §. assessorē, de rescr. li. 6. vbi ēt habet de salario cōstituēdo ꝓ assessore, & q̄d no. Spe. ī ti. de salariis. §. fi.

ADDITIO.

1 Vel præter, seu vltra. No. Car. distinguendo tamen in forma tradita à iure, vel ab homine, in cle. 5. q. 30. de deci. Inn. in c. cum dilecta. sup. de rescr. & Alex. in l. cum lex. ff. de fideinf. Sed ego limitarem procedere hoc dictum, si forma sit tradita cum potestate alicui non habenti potestatem, q̄ tunc pro dat. dictum istius, secus si tradita est forma habenti potestatem faciendi si ne forma, glo. est sing. in cle. 1. secundum Car. ibi in prin. q. 7. de iure pa. Zac.
¶ Circa dictionem, ultra dicas, q̄ regulariter stat inclusiuè, vt si legatur vi ultra dolia, seu uasa, vīr etiam legata uasa, ut no. Bar. in l. cum ita, in vlt. ff. de do. p. pro quo est tex. in l. fi ultra. C. de fideic. & uide tex. in c. Raynu tius, in ver. vltra dotem, de testa. & uide gl. in cle. 1. in uersi. furem, de usu, & Bal. in c. 1. §. 1. 11. col. de duo. fra. de nouo benef. inue. in usi. feu. & habetur per Bar. in l. Celsus, in ult. col. ff. de usuc. & p Pau. de Cas. in cōs. 11. inci. Su per primo quæsito. ubi dicit, q̄ est dictio repetitiua & uide D. Card. in cle. 2. de mag. ubi dicit, q̄ dictio. ultra, excludit maiorē summā non minorē, & uide etiam per Ian. & D. Abb. in c. literæ, in ulti. col. de dila. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Papæ si delegat totam causam, non remanet iudex, secus si delegat partem, iuxta infra. §. proxi. nu. 3.*
2 *Delegatus an possit dare potestatem subdelegandi?*
3 *Delegatus Papæ potest subdelegare, reseruata sibi executione.*
4 *A subdelegato an appelletur ad delegantem. 4. 5. uide infra. §. si uero, ad fin.*

§. Porrò. Continuatur ad præcedentia ſ. visum est, an, & quando à subdelegato possit appellari? nūc subijcit ad quem sit appellandum? & hoc dicit in sūma. A subdelegato non in totū appellatur ad subdelegantē, non autē ad primū delegantem, secus si in totū. h. d. vsque ad §. quem verò. Casus lit. Dictū est in §. Verum, q̄ quādo iudex committit totā cām, vel principium, vel finem ipsius, ab ipso potest appellari: cum uero cōmittit medium, appellari non potest, nisi mā dati fines excedat. in §. isto ostendit ad quem sit appellandum. & primo qñ committit totam causam, debet appellari ad Papā, & non ad delegatum, quia committendo totā causam desinit esse iudex: si verò aliquid sibi de iurisdictione reseruat, tūc ad delegatum, & non ad delegantē debet appellari, quia tunc remanet iudex. si uerò committit medium causæ alicui, puta testiū examinationē, vel alium articulum, & ab illo appellatur ad Papā pro eo, q̄ mandati fines excedit, vel sit suspectus delegatus, nō obstante tali appellatione, vt parcat laboribus partiū, & expensis, cām indefinitam, secundum decretalē Alexan
dri, relinquere non tenetur, & sic intelligitur decretalis Alexā dri, quando committitur mediū causæ, & sic apparet, q̄ Inno.
1 suppleuit de principio, fine, & toto negocio. B. † No. i. q̄ delegatus Papæ potest in totū iurisdictionem sibi commissam alteri subdelegare, potest etiā pro parte, sed primo casu non remanet iudex, secūdo sic. No. 2. quòd cui committitur articulus medius. i. articulus nō iurisdictionalis, propriè non potest dici cognitor, vel executor, sed auditor, quia habet potius audire partes, q̄ in eas iurisdictionem exercere, vel causæ cognitionem ī
2 ter eas assumere. † In glo. in ver. transfert, ibi, quia illā non habet ex cōmissione, sed à lege &c. hæc ratio referēda est ad primum dictum gl. & non ad secundum. nā gl. in prin. dixit duo. Primò q̄ licèt delegatus Papæ possit in totū alteri cām subdelegare, non tñ pōt dare ptātem subdelegato subdelegādi, q̄a licèt ipse potuisset subdelegare, hoc tamen non habet ex commissione, sed à lege, vt infra e. c. pastoralis. quasi velit dicere, q̄ ista facultas fuit tributa personæ ipsius delegati, non autē tran
a sit accessoriè, vel vi delegationis, [a] & no. hoc dictum: per hoc. n. posset limitari gl. no. in c. is cui. ſ. eo. tit. lib. 6. quæ dicit, q̄ delegatus inferioris potest subdelegare, si hoc fuit sibi indultum à delegante: debet. n. intelligi, quando delegatus erat ordinarius, secus si delegatus. & ratio diuersitatis est, quia delegatus non habet iurisdictionem vltra sibi cōmissa, sed ordinarius hēt potestatem vniuersalē, vnde virtute huius iurisdictionis pōt dare potestatem subdelegandi. In ea. gl. ibi. Cum teneatur exeq mā datum: ad hoc contrarium gl. non respondet, sed dic, q̄ delegatus Principis non dicitur transgredi mādatum superioris, cum lex sibi concedat, vt possit subdelegare. Cessat enim peccatū, ex quo est legis permissio. 23. q. 4. c. qui peccat, & in l. Gracch",
3 C. de adul. † In ea. gl. ibi, sed nunquid delegatus: hæc particula glossæ vsque ad fi. est hodie expedita in c. fi delegatus. ſ. eodē, lib. 6. vbi dicitur, q̄ potest delegando reseruare sibi executionem, & virtute huius reseruationis debet ad eum appellari à subdelegato. Nec ob. dictum gl. q̄ executor nō hēt iurisdictionem, quia illud procedit quando alicui per iudicem committitur nuda executio, sed ipse iudex, q̄ habet exequi, bene habet iurisdictionem in executionis actu, vt probatur in c. querenti,
4 ſ. c. & in l. a diuo Pio, in §. si super rebus. ff. de re iudi. † In glo. ī ver. non ad eum. Aduerte, quia ista gl. adducit duas leges, quæ non solùm uidentur contrariari huic literæ, sed etiam sibi ipsis adinuicem. nam l. 1. C. qui pro sua iurisd. simpliciter dicit, q̄ si delegatus subdelegat, appellādū est ad ipsum delegatū subdelegationē, & non ad primum delegantem, & l. i. §. fi. ff. quis, & à quo, videtur innuere totum oppositū: simpliciter. n. dicit, q̄ quando appellatur à subdelegato delegati, non appellat ad ipsum subdelegantem, sed ad ipsum primum. Gl. ista dat duas solutiones: prima, vt illæ leges reducantur ad distinctionē huius §. & est bona responsio, nam per hanc reductionem etiam ipsæ leges reducuntur inter se ad concordiā, prima lex procedat, quando delegatus commisit non in totū sed quia illæ leges nō distinguūt, an in totū uel in partem fuerit facta commissio, ideo gl. non confisa de hac solutione dicit, alter. natiuè tamen, q̄ aliud est secundum leges. Sed per hanc responsionē non reducuntur illæ ll. ad concordiam inter se. & Legistæ uario modo dicunt. Bar. inter cætera ibi dicit, q̄ prima l. loquitur in delegato Principis, secunda in delegato inferioris, vt sic ma gis deferat primo, quam secundo. Sed contra hoc dictū est tex.
b hic: loqtur enim in delegato principis, [b] & ideo tene primam solutionem, quia promptum est iura iuribus concordare, nec de facili debemus inducere diuersitatē iter leges, & canones, sed vnum ius debet iuuari, & suppleri per aliud. 10. dist. c. si in adiutorium, facit tex. ſ. eo. in prin. nam & ratio necessario concludēs militat pro decisione huius tex. nam si commisit in totum, non remansit apud eum iurisdictio, cum iurisdictio delegata non sit radicata in persona delegati, sed delegantis. ut in c. sane, ſ. eo. vnde cum desijt esse iudex, non debet ad eum appellari, secus si commisit non in totum, quia tunc iurisdictio remāsit penes eum, & pro parte est deriuata in personam delegati. In gl. in uersi. si causa, ibi, alij contra dicunt: & hanc opi. tenet Host. vt tunc. ſ. sit appellandum ad delegatum, quando sibi fuit commissa causa, appellatione remota, & ipse subdelegauit non in totum, vt tunc non possit appellari ad Papam uiri tute clausulæ: & videtur prima fronte probabilis opi. sed contrariam opi. quam ponit hic glo. tenent Ioan. And. & communiter Doct. sequuntur, vt non obstante, quod illa causa sibi sim-

ADDITIONES.

a ¶ Delegationis. De veritate huius articuli, uide Alexand. & Ias. in l. à iudice. C. de iudic. uide etiam domi. Abb. in §. si uerò, in gl. in uersi. nec potest. ff. eod. c. Seb. Sapia.

b ¶ Principis. Vide Alex. in l. 1. ff. de dam. infe. ubi facit regulam, q̄ non est idē de iure ciuili, quod de canonico. postea tenet, quod est idem, & dicit, quod ista est communis opinio. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

simpliciter cõmissa, nihilominus sit ad eum appellãdum, hoc videtur probari in c. si delegatus, inf. co. li. 6. ubi nihil d citur de ista clausula, & ponitur distinctio, de qua hic, ad idem c. cum te, ẽ. co. & tenendo hãc lect. quæ est communis, habes casum, in quo nõ põt appellari ad Papã omisso medio. & ratio hujus decisionis est, quia delegatus in hac causa repræsentat personam Papæ. vñ cũ appellans habet iudicium Papæ paratum ĩ personã delegati, frustra appellatur ad ipsũ Papã: quia aut appellat ad cũ, vt alteri subdeleget, & in vanũ laborat, cũ habeat hic delegatum: aut ut Papa eidem committat, & tunc magis frustra, cũ ex prima commissione hoc possit. Et ex his infero, q̃ a subdelegato delegati alterius, quã Papæ, potest appellari ad Papã [a] omisso medio, quia cessat ratio prædicta, cũ non habeat hic iudiciũ Papæ, & ꝓ hoc secũdo itellectu facit iste tex. ĩ versũ. vt parcatur laboribus. & expensis &c. vnde nõ fiindar se super virtute clausulæ, sed super laboribus partium, & expẽsis.

ADDITIO.

a ¶ Ad Papam. Vide omnino dom. Abba. in c. cum Bertoldus, in vlt. colum. de re iudica. vbi etiam Felin. circa fin. vide etiam aliam limitationem ad hunc tex. quam ponit glo. & Docto. in §. si verò. infra eodem, per illum tex. Sebastianus Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Papæ & eius subdelegatus non potest recusari sine legitima causa, licèt secus sit de iure ciuili.*
2 *Recusatio iudicis coram quo est probanda nu. 3.*

§. Quem verò. Continuatur potius ad §. Verũ, quam ad §. præcedentem: nã ibi fuit dictũ. q̃ ad hoc vt non possit recusari subdelegatus, seu auditor, deputãdus est cũ partium cõsensu. Sed ne crederet aliqs, q̃ de necessitate esset requirendus partiũ consensũ subijcit hic Papa istum §. & h. d. in summa. Auditor datus sine partium cõsensu recusari potest, vt suspectus, non tñ sine cã. Casus lit. In pxi. §. ver. ꝓ eo, q̃ mandati fines excedat, vel merito sit suspectus, alio §. verũ dixit, nisi mandati fines excedat, vel merito sit suspectus, vñ recusari possit, quide statuimus, vt de partiũ stet, vel recipiat assensũ, p hoc videbat q̃ simp liciter possit recusari, nisi datus esset de consensu part. ũ. neutra partiũ poterit recusare, nisi corã delegato iustã recusationis cãm ostẽdat. B. † No. i q̃ non solũm delegatus Papæ sine causa legitima recusari ñ potest, [a] vt in c. suspicionis. ĵ. co. sed etiam subdelegatus delegati Papæ, q̃ clarius probatur. ĵ. co. in §. cius ergo. Idem procedit nõ solũ cum committitur articulus iurisdictionalis, sed etiã si committitur nudum ministeriũ, & hoc not. vnam differentiam inter ius canonicũ. & ciuile, nam de iure ciuili recusatur delegatus etiã Principis, licet non ꝓbetur recusationis causa, sed satis est, vt recusatio non appareat calumniosa, iuxta ea, q̃ habentur, & no. in l. apertissimi, & l. cum specialis, C. de iudi. se cus autem est de iure canonico, quia semper exigitur, ut probetur legitima recusationis causa, vt hic & in d. §. cius, & in d. c. suspicionis, cum sim. † Item no. hic tex. apertũ, q̃ supra plures fuit collectũ, q̃ etiã simplex auditor, potest recusari, vt suspectus. Coram quo uero debeat proponi, & ꝓbari illa recusatio contra auditorẽ, seu subdelegatum, dicit Host. q̃ proponẽda est corã auditore, seu subdelegato, & probanda corã delegato subdelegãte, & iste est casus, in quo recusatio non ꝓbat corã arbitris, sed coram ipso delegãte. Idẽ est si recusatur delegatus ordinarii, vel vicarius Episcopi, vt probatio suspicionis debeat fieri corã ipso ordinario, & Episcopo, & ista probantur in c. si cõtra vnum, ĵ. co. l. b 6. † Sed dubium est, quid si delegatus subdelegauit in totum, & ille subdelegatus recusat, nunquid probabitur corã delegato? dubium facit. q. a ex quo subdelegauit in totũ, non remansit apud eum iurisdictio, & sic videtur, q̃ debeant assumi arbitri, vt in d. c. suspicionis. Inno. sentit oppositum, quia ex quo subdelegatus non incœpit exercere iurisdictionẽ, non videtur efficaciter in eum iurisdictio transmissa, vnde cum adhuc re integra possit recusari per delegatum, ut in c. quamuis, ĵ. co. li. vi. merito dicunt, q̃ debet probari coram isto delegato, & pro hoc facit, quia remoto subdelegato iurisdictio redit ad ipsum delegatum, ergo ad eum spectat cognitio, ar. d. c. si contra vnum. Sed quæro, quia iste tex. solum loquitur in deputatione auditoris, quid si deputat subdelegatus ad actũ iurisdictionalẽ, nunquid possit subdelegare sine ꝓsensu partiũ? dic q̃ sic eadẽ rõne, pro hoc facit quod no. in c. si quis cõtra clericũ, de fo. compe. nam cum delegatus habeat à lege, vt possit subdelegare, non tenet in exercendo ius suum habete consensum partium, quia nemini facit iniuriam, qui vtitur iure suo, vt in c. cum ecclesia, de ele. & pro hoc quod no. ĵ. in §. seq. In glo. in versi. Si non põt, & idem dico in ordinario volẽte delegare, ꝑ l. vnicã, C. q̃ ꝓ sua iurisd. & ꝓ c. vt litigãtes, de offi. ord. lib. 6.

ADDITIO.

a Recusari non potest. Ex causa tamen sic etiam de iure canoni, ut nota, plenè in cum olim, inf. eo. & glo. in c. ad hæc, sup. de referip. Quod ego amplio, ẽt si esset datus proprio motu, secundum do. Phil. Fran. in c. postremo. q. 7. de appella. Zac.

¶ Tu adde circa hoc, quãdo iudex est datus motu proprio, quia ista clausula, motus proprij, non tollit defectũ personæ, & ita delegatus cũ hac clausula potest ex legitima causa recusari, ut est no. gl. in clem. si Rom. in ver. quantocunque, de præben. & vide Io. An. & Cal. in clc. cum dilectus, de iure patr. & vide Card. in cle. 2. de preb. qui dicit, q̃ licèt talis clausula tollat surreptionem, tamen non ampliat gratiam, nec lædit ius tertij, nec indicit dispensationẽ alicuius inhabilitatis, ut per do. de Ro. in decis. 114. & in decis. 448. incip. motus proprius, ĩ antiq. de cuius clausulæ materia vide, quæ plenè habentur in c. si motu proprio, de rescr. Anto. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus non potest subdelegare appellatione remota, licet ipse fuerit de legatus cum dicta clausula.*
2 *Subdelegatus à delegato Principis non censetur delegatus Principis, & ideo non potest iterum subdelegare.*
3 *Subrogatum non sapit aliquando naturam illius, in locum cuius subrogatur. num. 3.*
4 *Vnus ex duobus delegatis à Papa si fuerit subdelegatus à suo collega, erit in eadem causa delegatus, & subdelegatus, & resultabit effectus, de quo hic.*
5 *Iurisdictio ordinaria & delegata si simul concurrant, censetur dignior de legata ad effectum, de quo hic nu. 8.*
6 *Delegatus Principis non potest dare potestatem suo subdelegato subdelegandi.*
7 *Iura habentia plures intellectus debent intelligi secundum intellectum magis dubitabilem.*

§. Si verò. † Si unus ex duobus delegatis Principis cum clausula, appellatione remota, subdelegat alteri acceptanti, non potest acceptans subdelegata re, nec appellatione remota procedere, quod tamen ante acceptationẽ poterat, & si ab isto fuerit appellãdum, appellabitur ad Papã, ẽt si fuerit subdelegatus non in totũ h. d. secundũ intellectũ veriorem. Et continuatur iste §. ad § porrò. Nam ibi prosequutus fuit author, q̃n appellatur ab vno delegato hic quãdo fuerũt duo delegati, & vnus cõmisit alteri vices suas. Casus lite. Dictũ est ŝ. in §. nos autẽ, q̃ delegatus à Papa, cui eã commissa est app remota, potest committere alij vices suas, & cognoscere app remota. In §. isto ostendit, qđ illud nõ est generaliter verũ, hoc modo, duo sunt à Principe delegati appellatione remota, vnus committit alteri vices suas iste, q̃ recipit iurisdictionem à consocio suo, delegatus est à Papa appellatione remota, non tamen potest alij committere vices suas, nec procedere appel. remota, quãuis dicatur in literis, q̃ alteri in cã q̃ cedat sine alio appellatione remota, si non põt ambo pariter interesse. & reddi rõ, quia quod potest ex iurisdictione sibi è Principe delegata, non potest cum iurisdictione à condelegato commissa: vnde in hoc casu, si appelletur ab ipso, ad Papam est appellandum, non ad delegatũ, propter rationẽ superius assignatã, vt §. porrò, quia totam iurisdictionem consocius sibi commisit. B. † No. 1. bonam limitationẽ ad iura dicẽtia, q̃ delegatus inferioris à Principe nõ potest subdelegare, vt in c. cũ cãm. ĵ. de app. & in l. à iudice. C. de iudi. procedunt. n. illa iura etiam in subdelegato delegati Principis, quia non transmittitur cõmissione priuilegiũ, quod habet a lege, ut subdelegare possit: & sic delegatus Principis amittit in cõmissione priuilegiũ cum persona, vt in reg. priuilegium, de reg. iur. lib. 6. Item procedunt iura illa etiam in eo, qui est pro parte delegatus Principis, & pro parte delegatus inferioris: vnde ratione partis delegatæ ab inferiore non potest subdelegare totã causam, quod ẽ benè not. Et ex hoc & ex tex. no. q̃ delegatus subdelegando ĩ totum, non facit subdelegãtem censeri delegatum Principis, alias iste posset subdelegare, & sic habes hic casum, q̃ subrogatus ĩ locũ alterius non ꝑ omnia censetur iure subrogantis. vnde (vt vides) subdelegatus delegati Principis non habet priuilegium subdelegandi, quemadmodum habet ipse Principis delegatus, vt in c. proxi. in prin. † Item no. q̃ delegatus Principis non potest subdelegare cum clausula, appellatione remota, licet ipse fuerit delegatus cũ dicta clausula. vñ enim, q̃ illud fuerit priuilegium personale: Princeps enim confisus est de persona sui delegati, q̃ non aliter iudicaret, quam ipse: ideo forte apposuit illam clausulã, appellatione remota: ideo hoc priuilegium non est transmissibile in subdelegatũ, facit quod habet ĩ simili in l. vnica. C. de sen. præsec. præto. † Vlt. no. & tene men tu, quod compositum ex diuersis speciebus non habens per se certam naturam, seu determinationem [a] quandoque recipit naturam vnius, quãdoque alterius ex speciebus, ex quibus cõponitur. Nam (vt hic vides) in personam istius collegæ constituit iurisdictiones diuersas speciei. s. iurisdictio delegata, & subdelegata: & hoc casu composito censetur quãdoque ex no iurisdictio subdelegata, vt quo ad actum procedendi appellatione remota, & quo ad facultatem subdelegandi, quando quæ censetur tota delegata ab ipso principe, vt respectu appellationis interponendæ: nam appellatur ab isto ad Principem omisso subdelegãte, ac si tota iurisdictio eẽt delegata ab ipso Principe, nõ ãt pt subdelegare, nec appellatione remota procedere, ac si tota iurisdictio eẽt subdelegata. † Et hoc facit ad mitra, & vĩ optimè ꝓcordare c. ꝓ hoc. de hær. lib. 6. ubi dĩ, q̃ si ejus iure ordinatio ꝓcedit cũ inquisitore hæreticæ prauitatis, q̃ ẽ delegatus, dẽt ĩ discordia eorũ adiri Papa, ac si tota iurisdictio esset a Principe delegata, ita q̃ iurisdictio partĩ ordinaria translatur ibi ad naturam delegatæ, quia delegata dignior [a] propter reuerentiam delegatis. Et ex illo tex. & isto infero, q̃ si contingat appellari ab Episcopo & inquisitore simul procedentibus non est appellãdum ad Metropolitanum Episcopi, sed potius ad ipsum Papam. Sed quæro, cur variatur hæc iurisdictio i isto tex. quia (vt dixi) quandoque censetur tota delegata, quãdoq; subdelegata: Sol. dicit Host. q̃ quatenus præiudicat honori, & iuri ipsius delegati, censetur tota subdelegata, quia ex accepta tione collegæ inficitur tota iurisdictio sua, sed respectu iuris superioris, quo versatur in appellatione interponenda, debet to ta cẽseri delegata, ne ex facto delegati præiudicet iuri ipsius superioris. vel dic, & aliter, q̃ assumit hic totum cõpositum natũ ad alterius speciei, s̃m q̃ iuri minus derogatur, nam si appellatur ad subdelegantem, resultaret magna absurditas, quia subdelegans cognosceret de facto sui collegæ, cum tamen par in parem non habeat imperium, vt in c. innotuit. ŝ. de ele. & appellatio debet interponi ad maiorem, non autem ad parem, vt in c. 2. de consue. lib. 6. sed q̃ ad Papam appelletur, nullum absurdũ oritur: respectu vero facultatis subdelegandi censetur tota subdelegata, quia si diceremus cõtrarium, sequeretur absurdum, q̃ subdelegata iurisdictio posset subdelegari: nulla ãt absurditas sequitur, si delegatus non vtitur suo priuilegio in actu subdelegãdi, & idẽ dic respectu clausulæ, appellatione remota. In glo. in vers. vices suas, ibi, q̃ntum cõmisisse vĩ. No. bũ gl. & idem tenet Inn. & pro hoc facit, quia indefinita æquipol let vniuersali, vt in c. vt circa, de elec. lib. 6. & in l. fi. ff. de vi. tri. & oleo lega. in c. quia circa, de priui. In glo. in ver. Nec potest, ꝑ fi. dicit Inno. q̃ hæc gl. est contra tex. ideo delenda foret: nã hic in tex. dicitur, quod clausula ista pdit virtutem, si delegat subdelegat alteri vices suas, nec videtur, q̃ etiam hodie aliquid operetur, & dic q̃ operat̃ virtutem suam respectu cuiuslibet appellationis, q̃a iure nõ approbatur, vt in c. pastoralis. de ap. & dic vt ibi plene dixi. In gl. in ver. nec causam ibi, sed illa non tenet. dic melius, q̃ ibi delegatus inferioris subdelegauit arti ficiũ nõ iurisdictionalem, quod potest, vt dixi ŝ. in prima parte hujus c. in ea. glo. c. quod in dubijs. respõde ad hoc contrariũ pro id, quod dixi post vltimum notabile: nam quãdoque magis dignum trahit ad se minus dignum, quandoque econtra, secundum quod minus iuri præiudicatur, & in hoc tene men dum tex. In ea. gl. ibi. de pig. c. ex literis. dicit Ioã. And. q̃ ista non sunt contraria loquũtur de honore annexo rei, ideo trãsit cum onere. sed de honore seu priuilegio personali, dicendum ẽ, vt no. in reg. priuilegiũ, de reg. iur. lib. 6. Et ex his verbis sentit Ioã. And. & bene, q̃ potestas subdelegandi est priuilegium personæ le, quod videtur probari. inf. c. proxi. in princ. † Et facit hoc optimè ad id, quod ŝ. dixi §. porro, vt delegatus Principis non possit suo subdelegato dare potestatem subdelegãdi. [b] qa priuilegium personale extinguitur cum persona, & personam se quitur, vt in d. reg. priuilegiũ, & sic nõ placet contraria opi. q̃ ipse sentit in c. is cui, ĵ. eo. tit. lib. vi. vbi hæc plene videas. In gl. in versũ. si non possiunt. ibi, patet ex isto §. sed certe hoc non patet ex preffe: nam hic non dicitur, q̃ iste qui delegauit, fuerit ĩpeditus. sed facit tex. in c. 2. in eo, q̃ ex sola iurisdictione a Principe sibi delegata potuisset iste procedere, quasi clausula impedimenti fuerit purificata, & sic intelligendo procedit opi. glos. in ea. gl. ibi, sed quæritur vtrum delegatus. hæc particula vsq; ad ver. sed pone, hodie est expedita per c. quamuis. inf. eo. lib. 6. vbi approbatur opi. huius glo. & dic vt ibi. In ead. glo. ibi, sed pone. hæc gl. vsque ad fi. vĩ decisa in tex. secundum vnũ intellectũ, qui videtur satis recipiendus, intelligẽdo, s. q̃ alter subdelegauit non in totũ, nam si subdelegasset in totũ, in dubio erat 7 appellandum ad Papam. per §. porro, sup. eo. † Et iura habentia plures intellectus, debent intelligi secundum intellectum dubitabilem, vt in l. 1. ad fi. ff. ad munic. & in l. quod Labeo, de Carbo. edi. facit c. cum in iure. ĵ. eo. & pro hoc intellectu videt hodie hic tex. in c. si duo. de offi. dele. in 6. qñ delegatus commisit extraneo vices suas: eadem tñ rõ est, & fortior, quando commisit collegæ, quia fortius esset permittenda appellatio ab extraneo, quam a collega: hæc videtur cõmunis opinio Doc. licet q̃dam ẽ. Aduerte tñ in eo, q̃ gl. incidenter dicit, q̃ à Metropolitano appellatur ad Concilium Prouinciale, cui præsest ipse Metropolitanus, vt in c. sicut. inf. de acc. dicit enim Host. q̃ hoc dictum nullo iure probatur: nam c. multi, alle. in gl. hoc nõ probãt, licet enim cõcilium prouinciale summariè cognoscat de crimine Metropolitani, non tamẽ ut ipsum puniat, sed vt referat superiori, ut probatur in c. graue, uersi. Metropolitani. ĵ. de præb. & no. benè hoc dictũ, quod satis mihi placet: nam appellatio regulariter est interponenda ad superiorem, sed concilium prouinciale non est ŝ. Metropolitanum, cum ipse sit caput illius concilij. Et in eo, qđ gl. ẽt dicit, q̃ ab ordine decurionum idest eorũ, q̃ ꝑponebantur regimini ciuitatis, appellatur ad præ c sidẽ, [c] vide casum cõsimilem in c. a collatione, de ap. lib. 6. sed nõ faciunt ista ad casum nostrum. In gl. in ver. ad primum. ibi, 8 quia in totũ cõmisit. Aduerte, † quia gl. nõ videtur recordata de eo, quod dixerat in gl. magna: nam ibi voluit, & melius, q̃ propter illam mixturam iurisdictionis delegatæ, & subdelegatæ deberet appellari ad primũ delegãtem, licet delegatus subdelegauerit ꝑ parte, & iõ tene qđ ibi dixi, & ꝑ intellectu facit tex. in ver. licet aliqbus. Et ad tex. hic in fi. dum dicit, propter rationẽ superius assignatam: dic, s̃m Ioan. And. q̃ habuit respe ctũ ad rationẽ assignatã in isto. § per casum conuersum. nã quemadmodum cẽsetur subdelegata tota iurisdictio quo ad impediendum subdelegationem, ita censetur tota delegata quo ad appellationem interponendam ad superiorẽ per rationem superius allegatam, & hoc tene, licèt aliud senserit glo. seq.

ADDITIONES.

a ¶ Dignior. Adde quòd ideo si causa committitur clerico simul, & laico, appellatur ad superiorem clerici, vt dicit Ale. con. 76.
¶ Circa hoc, q̃ appelleur ad superiorem clerici, facit, quia magis dignũ attrahit ad se minus dignum, ut in c. aqua, de consecr. ecc. uel alta. pro quo uide pulchram deci. Bar. in l. præcipimus, in §. eodem obseruãdo. C. de appe. ubi dicitur, q̃ si clericus, & laicus sunt obligati eadem obligatione, q̃ causa respectu laici debet agitari corã iudice ecclesiastico propter adiunctionem clerici, qui est magis dignus laico. Ant. Fran.
b ¶ Potestatem subdelegandi. Ita no. Ale. in rub. ff. de off. eius, cui man. est iu. & in l. moræ, & seq. col. 3. ff. de iur. om. iud. Io. And. in c. is cui. in nouel. de off. dele. lib. 6. & Spe. e. ti. §. 2. ver. sed nunquid subdelegatus. Zac.
c ¶ Ad præfidem. Adde quod ideo dicit Roma. consi. 421. q̃ potest appellari à sententia Papæ ad concilium in casu ibi posito. f. cum Papa profert sentẽtiam ad relationem alicuius.
¶ An appelletur à Papa ad Concilium, dicas quod in causis iurisdictionalibus põt ad Canonicum appellari, vt in c. constitutum. 16. q. 1. & in c. pe. 28. q. 2. potest etiam Cõcilium adiri per viam querelæ, vt est tex. in c. generalis. in fi. 54. dist. Et adde etiam, q̃ Concilium prouinciale iudicat de factis Archiepiscopi, ut per gl. in c. multis. 17. dist. & habetur in c. nunc autẽ. 21. dist. & in c. Solonitanæ. 63. dist. & vide etiam per glo. in c. sicut. 2. q. 7. videtamen tex. in c. sicut excellentiam. 23. q. 4. ubi uidetur probari, q̃ à Concilio licet appellare ad Sedem apostolicam. Anto. Franc.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Papæ potest subdelegare partem causæ irrequisitis partibus.*
2 *Subdelegatus delegati Papæ non potest recusari sine legitima causa.*
3 *Subdelegatus si recusetur, an iurisdictio reuertatur ad delegantem?*
4 *Attentata post appellationẽ legitimã ab interlocutoria sũt ipso iure nulla.*

§. Eius ergo. Iste §. seu uers. decidit questionẽ principaliter propositam, & hoc intendit. Si delegatus Papæ subdelegat non in totum, pars a subdelegato non poterit appellare ex eo, q̃ datus sit sine suo consensu, potest tamen recusari in ostẽdendo causam iustam coram delegato, & tunc delegatus diffiniet: à quo etiam, si noluit recusationẽ admittere, licitè appellat ad Papã. hoc dicit, vsque ad fi. & sic decidit tres casus. secundus, ibi q̃ ẽt. tertius ibi, quod si, Casus lit. Hic rñdet secundæ quæstioni, ex his quæ dicta sunt, cõcludit Papa dicens, q̃ appellatio illius, qui appellauit ad Papã occasione constitutionis Inn. pro eo, q̃ subdelegati isti dati non fuerant de cõsensu illius, non valet, nec debuit impedire, quominus ꝓcederent auditores, nisi primo coram ipso dele gato iustam cãm recusationis ostenderent, & si tanquã suspecti fuissent meritò recusati, delegatus Papæ nihilominus debuit ĩ cã ꝓcedere, ac eã terminare: sed si delegatus iustã cãm recusationis nollet admittere allegatã contra subdelegatos, sed cõ pellebat illum litigare corã suspectis, à tali grauamine licitè potuit appellare, & q̃cquid factũ est post illã appellationem, dẽt in irritum reuocari. hanc conclusionẽ sumit ex tribus. §. proximis. ex §. porrò. in princ. vbi dicit, si appelletur ab eo, cui mediũ causæ &c. §. si verò. vbi idẽ dicit à contrario sensu. si non commisisset vices in totũ, appellandum esset ad delegatum. Et ex 1 §. qui verò. vbi dicit si delegatus &c. B. † No. 1. q̃ delegatus Papæ ꝑt causam subdelegare etiam pro parte, partium consensu 2 minimè requisito. Ad idẽ ŝ. e. §. quem verò. † No. 2. q̃. etiã subdelegatus delegati non potest recusari, nisi prout ei tur iusta recusationis causa, de qua dixi in d. §. quẽ verò. †. No. 3. q̃ recusato subdelegato, iurisdictio redit ad ipsũ delegatũ subdelegan 3 tẽ, qđ in dubio ꝓcedit, qñ subdelegauit non in totũ, prout hic contingit. Quid si subdelegasset in totum? puto distinguendũ, quòd si re integra recusetur, iurisdictio redit à subdelegato ad subde-

Universidad de Deusto
Biblioteca

subdelegantem, secus si recusetur ex causa superuenienti postquam incepit uti iurisdictione, ad hoc adduco bo.tex. in c. quamuis, ſ. eo. lib 6. Item no. practicam appellãdi à iudice suspecto; nam primò debet proponi recusationis causa, & si non admittitur, potest interponi appellatio, quia tunc iudex grauat
4 in non admittendo legitimam recusationem. † Vlt no. & tenementi, ꝙ attentatum post appellationẽ ab interlocutoria ẽ ipso iure irritum, & inane, & hoc si appellatio fuit legitima: ratio est, quia per appellationem legitimam ſuſpenditur iuriſdictio iudicis, vt in c. ſi a iudice, de app. lib. 6. & ſecundum iſta intellige c. non ſolum, eo. tit. lib 6. vbi dicitur, ꝙ attentata post appellationem ab interlocutoria pendent ex futuro euentu: nã dñr pendere quo ad nos, qui ignoramus, an appellatio fuerit legitima, ſed quo ad ius ſtatim aut ſunt nulla, aut valent, quia qđ eſt certum naturæ, eſt certum legi. l. ſi pater. ff. de ſol. vnde declarata rationabilitate appellationis, attentata declarantur nulla, & reuocantur per viam attentati, vt ibi no. Vlt. ſcias, ꝙ glo. in iſto §. dicit, ꝙ hic Papa reſpondet. 2 art. quæſtionum. nam (vt hic dicit Ioan. And. & benè) duo fuerunt principales articuli, primus de ſolutione ℨrietatis illarũ duarũ conſtitutionũ, ſcilicet Alex. & Inno. & iſte articulus ſup. fuit deciſus in ver. intẽtionis: ſecundus articulus fuit ſuper ſolutione quæſtionis ex facto emergentis, & iſte fuit trimembris, vt apparet hic in litera: iſte tex. ſatis declaratur ex præcedentibus ideo dicit hic glo. ꝙ hic Papa reſpondet à toto in quantitate, quia ſup. decidit ultra materiam, an & quando poſſit appellari à ſubdelegato, & ad quem eſſet appellãdum: hic verò decidit caſum particularem, ita quòd ex ſolutione totius infert ad caſum particularem.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Papæ poteſt ſubdelegatum cogere ad acceptandum ſubdelegationem etiam conſtitutum in dignitate. nu. 4.*
2 *Delegatus Principis dicitur omnis ille, qui non recognoſcit ſuperiorem.*
3 *Delegatus Principis cenſetur ordinarius.*
5 *Nobiles mitius puniuntur, quam plebei in pœnis inferendis in perſona. Delegatus Papæ poteſt ſubdelegare, etiam cauſa non ſubſiſtente.*
6 *Malitioſe quid actum non præſumitur, niſi probetur.*
7 *Delegatus Papæ quando dicatur ſubdelegare malitioſe?*
8 *Aduocatus non cogitur aduocare, niſi in foro ſuo.*
9 *Coercitio maior dicitur quando tormentatur perſona, minor uero conſiſtit in rebus.*
Patris appellatione uenit dimidia, niſi fuerit adiecta dictio, aliqua.
10 *Delegatus Papæ poteſt ſubdelegare cuicũq. uult, put poterat ipſe Papa.*

CAP. XXVIII.

1 **Paſtoralis.** † Delegat' Papæ, niſi malitioſe ſe exoneret ſubdelegatũ cõpellit ad ſuſcipiendã ſubdelegationẽ, in coactione tamen deferet ſuæ dignitati, & perſonæ. h. d. vſque ad §. item cum totum. Caſus lit. Aliquis eſt delegatus a Principe, ipſe cõmiſit alicui uices ſuas ille non vult ſuſcipere delegationem: quæſiuit Epiſcopus Helien. vtrũ poſſit illum compellere? Reſpondet Papa à lege conceſſum ẽ delegato à Principe, ꝙ ipſe poſſit causã committere alij, dum modo malitioſe hoc non faciat, & ideo poteſt compellere illum, vt ſuſcipiat, quia talis iuriſdictio nulla uidetur, ſi coercẽtionem aliquam non haberet. tamen iudex debet diligenter videre, vt ſi perſonis ſuperioribus ex cã negotiũ duxerit committẽdũ, in cõpulſione dignitati deferat, & pſonæ. B. No. 1. ꝙ delegato a Principe dat priuilegiũ a lege, ut poſſit vices ſuas alteri ſubdelegare, ſecus ät in delegato inferioris à Prineipe. vt
2 in c. cũ cãm. ſ. de ap. & La iudice, C. de iudi. † Et intelligo hic Principẽ quemlibet non recognoſcentem ſuperiorem ſaltem in temporalibus, vt eſt Papa, & Imperator, & alij Reges qui nõ recognoſcunt hodie ſuperiorem in temporalibus, ad hoc c. per venerabilem, & quod ibi no. qui fil. ſint leg. & per Bart. ĩ
a l. 1.ª ff. a qui. app. non licet. & in l. hoſtes ff. de capti. & in l. infamem, ff. de publ. iu. No. 3. ibi. Iuriſdictio, ꝙ delegare eſt iuriſdictione vti, exercet enim iuriſdictionem ille, qui cauam ſubdelegat. concor. l. 3. ff. de iuriſd. iudi. facit l. unica. C. qui pro
3 ſua iuriſd. no. glo. in c. ſi à ſubdelegato. in fe. lib 6. † Item no. ibi, Età lege. ꝙ hæc iuriſdictio ſubdelegandi non eſt delegata, ſed ordinaria: nam iuriſdictio, quæ datur a lege, eſt ordinaria, vt in l. & qa. ff. de iur. omn. iud. no. l. nno. in c. cum ab eccle ſiarũ, de offi. ord. & Hoſt. ſup. e. c. quoniam Abbas. Et per hoc inſero, ꝙ actum ſubdelegationis nõ eſt ppetuata iuriſdictio delegata citra mortem delegantis, & ꝙ hunc actum non exercuit iuriſdictionem ſibi ſubdelegatã nec negocium deſinit eſſe integrum, ad hoc eſt tex. in d. c. ſi a ſubdelegato, licet glo. ibi aliud ſenſerit, & vide quod dixi in c. gratum, ſup. e. Item no. ꝙ iuriſdictio regulariter habet in ſe aliquam coerctionem, parũ enim aut nihil valet habitus iuriſdictionis ſine exercitio: vide
4 tamen quod legitur, & not. in c. cum cõtingat, de fo. cõp. † Itẽ no. ibi, ſi perſonis ſuperioribus, quòd delegatus Papæ poteſt cuilibet qualicumque dignitate prædito uices ſuas committere, & eum renitentem, ad acceptandum compellere: eſt enim maior omnibus in cauſa ſibi commiſſa, ad hoc. ſup. eod. c. ſa-
5 nè. † Item no. ꝙ in coactionibus inferendis perſonæ, dẽt mitius agi cum exiſtentibus in dignitate, b vide bo. tex. cũ gl. a 4.
b c q. 1. c. qui contra eccleſiæ pacem. Hinc eſt ꝙ nobiles, c & honeſtiores ciues non dehoneſtantur in vltimo ſupplicio inferẽdo, quemadmodum & plebeis vnde ſolent iſti fures ſuſpẽdi, alii
d vero decapitari, d de quo vide ꝑ Bar. & alios in l. capitalium,
6 ff. de pœn. & facit qđ ipſe no. in l. 1. ff. eo. † In glo. 1. i fi. hæc glaprè ñ aperit ſtẽtionẽ ſuã, & vt regrere, vt ſubſit cã ad hoc, ut delegatus poſſit ſubdelegare. Sed concludo poſt Inno. & melius, ꝙ aut vult committere, ſubſiſtente iuſta cauſa, & non hẽt dubiũ, vt in c. ſi ꝑ debilitate, ſup. eo. aut nulla ſubeſt cã iuſta, & tũc aut nõ facit in fraudẽ alicuius, ſed ſi vult ſe ſplicare liti gijs, & ꝑt ſubdelegare, ac ẽt ꝓpellere ad ſubdelegationẽ acceptãdã, hẽt. p. ſimplr a lege, vt ſubdelegare poſſit, vt in l. vnica, C. q ꝑ ſua iuriſdõ. & ſ. e. c. fi. ltẽ facit iſte tex. in prin. Aut malitioſe vult ſubdelegare, & tũc valet ſubdelegatio, ſed nõ ꝓt cõpellere renitẽtẽ, & hoc ſolũ voluit tex. hic. vñ illud aduerbiũ, malitioſe, non qualificat factũ cõmiſſionis, ſed actũ cõpulſionis, & ſenſus eſt, ꝙ ſi malitioſe vult ſubdelegare, nõ poteſt cõpellere renitentem ad acceptãdũ. poteſt ergo ſubdelegare, licet nõ poſſit compellere, dñt tñ, ꝙ tenet excommunicatio ta contra renitẽtem, licèt renitens prætẽdat malitiã, niſi prius appellauerit, quia ſententia eſt iniuſta contra ius partis, nec error eſt expreſſus. An ät ſit præſumẽda malitia in ſubdelegatio
7 nis actu. Communis cõcluſio eſt, quod non ꝑ id, quod habet in ſi. gl. oportet ergo, ꝙ malitia probetur ex cõiecturis, ad hoc
c 2. de renun. lib. 6. & l. dolum. C. de dolo. † Vlterius q̃ritur, qũ dicat facere malitioſe? Pet. & Abb. dixerunt, quando vult committere ſine cauſa: alij quando vult committere minus perto. hæc nõ approbantur à Doct. nec vñr iuri conſentanea. nã non poteſt dici malitia, ſi ſine cauſa extrinſeca quis vult ſubdelegare, & ideo requiritur, ꝙ faciat in fraudem, puta vt placeat vni parti cum læſione alterius, quia forrè vult amico ſubdelegare, caueat tñ à pœna c. cum æterni, de re iud. lib. 6. Idem ſi faceret, vt ipſe non incurrere odium partis, & vt ponat ſubdelegatum in illo periculo, vel quid ſimile. In gl. in ver. compellere renitentem, in fi. dic formalius, ꝙ delegatus põt cõpellere oẽs, quos potuiſſet cõpellere ipſe delegans: nã gerit vices delegantis, & reſpectu delegati Papæ nullus clericus dicit prat terius fori, qa oẽs ſubſunt Papæ, vt in c. cũcta ꝑ mundũ 6. q. 3. ſed ordinarius delegando nõ põt cõpellere, niſi hominem ſuę
8 iuriſdõnis, vt in l. vnica, C. q ꝑ ſua iuriſd. † Excipit gl. caſum ab vtroque dicto in aduocato, qui non cogitur alibi quam in ſuo foro ſuſcipe iudicium. Hoſt. dicit hoc procedere, ſi hẽt ſalarium à publico, vel ſi ẽ obligatus tot pſonis, ꝙ nõ ꝓt ſuſcipere delegationẽ quominus veniat ꝓ ꝓmiſſionẽ, ſed certè tenet ri ꝓt prima opinio ídiſtinctè. nã ꝑmia q̃ recipiũt hodie aduoca ti a partibus, ſuccedũt loco ſalarij, qđ oli dbebaẽ eis à publico, l. aduocati, ſiue l. fori. C. de aduo. diuer. iud. vñ in fauorẽ publicum

ADDITIONES.

a ¶ Bar. in l. 1. Extende hunc tex. vt per D. Abb. in c. paſtoralis, §. quoniam, de reſcrip. Seb. Sap.

b ¶ In dignitate. Pondera bene, quia defertur dignitati, & perſonæ, & æquiparatur dignitas, & perſona, vide quod alibi ſcripſi de elegantia perſonæ. Andr. Barba.

c ¶ Quod nobiles. Vide tamen Bal. in c. cum quidam inf. de iureiur. vbi dicit, ꝙ proditor etiam nobilis furca ſuſpenditur, & ita ſeruatur in Francia ſecundum eum. vide etiam Bal. in c. 1. §. ſi quis uerò auſu temerario, de pa. iuſtit. vbi vult quòd in tranſgrediente mandatum ſuperioris non ſit differentia, an ſit nobilis, uel plebeius, facit tex. in l. deſertorem. §. in bello, de re mili. Sebaſtianus Sapia.

d ¶ Decapitari. Adde latè Carpo. conſi. 40. & dicit Bal. conſi. 358. Iib. quod pœna furcarum maior eſt, quam capitis.

¶ Adde quod ſecus de conſuetudine Franciæ obſeruatur: ſuſpendunt. n. ea nobiles delinquentes ut no. Bar. in l. deſertorem, ff. de re mili. pro quo ex dicto iſtius hic vide Ia. Rebu. in l. quilibet, & ibi in add. Ceſi. ad ipſum, C. pe decur. lib. 10. jux lex facit pro dicto huius hic.

¶ Circa hoc, quod hic dicitur de pœna furcarum, primo dicas, quod pœna dẽt mitigari doctori, uel conſtituto in dignitate, ut in l. moris, in fi. ff. de pœnis, & minor debet imponi libero, quã ſeruo, l. ſtatuti, de quæſtio. l. 3. & ibi no. Bar. ff. de pœn. & debet etiam magis mitigari fœminæ, quàm maſculo, & in crimine læſæ maieſt. vt in l. quiſquis, in uer. ad filias, & ibi per Bar. & Sal. C. ad l. Iul. maie. & ad id quod hic dicitur de pœna furcarum, dicas ꝙ illa poteſt imponi famoſo latroni etiam pro uno furto enormi, ut in l. capitalium in §. famoſes, & ibi per Bart. de pœn. & vide Cyn. in auth. ſed nouo iure. C. de ſer. fug. ubi dicitur, quod pro uno furto enormi etiam ſi non ſit famoſus latro, quod etiam uo huit Bal. in c. 1. §. iniuria, in 2. col. de pa. iur. fir. in uſi. feud. Et quis dicatur famoſus latro, uide Bar. in d. §. famoſos, ubi dicit, quod ille dicit famoſus latro, qui commiſit tria furta, & adde ꝙ talis pœ. furcarum quę eſt ignominioſa poteſt imponi piratæ, ſacrilego, transfugæ, reuelanti conſilia Principis, authori tumultus, & ſeditionis, ſeuo regis aliquem occidenti, principi adorant. falſos Deos, de quibus omnibus, uide per Bar. in prælle. §. iniuria. Et uide Ko. in conſ. 469. ubi dicit ꝙ pœna furcarum impoſita per ſtatutum pro primo furto poteſt per iudicẽ mitigari, Ant. Fran.

cum emanauit l. ſancimus, alle. in gl. ne aduocatus ſubtrahat ſe foro, vbi exercet aduocationis officiũ. † In gl. in ver. coercionem. ibi, maiorem continet animaduerſionem, & eſt ſen ſus ꝙ duplex eſt coercitio, quædã maior, quædã minor. Sed ſi ſimpliciter verbum, coercitio, ꝓferat, refert ad maiorẽ aliaduer tionẽ, & dicit Bal. ꝙ maior coercitio põt dici cum vis infertur perſonæ, vt tormentum, carcer, & quid ſimile, minor eſt cum vis infertur rebus, vt mulctare aliquem, vel quid ſimile. Adbene tamẽ, quia iſte tex. nõ dicit, ꝙ iuriſdictio ſemper habeat coercitionem, ſed ꝙ modici effectus eſſet ſine aliqua coercitione, vñ pondera illud verbũ, aliqua: nam ſm Hoſt. & bene, ue rificat in qualibet coercitione quantumcunque exigua, ꝙ hoc vide bo. glo. in cle. vnica, a de ſo. compe. b in ver. aut earũ aliqua parte, quæ dicit ꝙ noſe partis intelligitur de dimidia, vt in cap. 2. de deci. lib. 6. Sed ſi adiicit verbũ, aliqua. tũc verificat in qualibet particula, nã qlibet minima pars põt dici aliqua pars totius, ꝙ no. † In gl. in ver. ſuperioribus, in fi. & hodie delegatus papæ non põt ſubdelegare niſi illis perſonis, quib. Papa delegat, c de quibus in c. ſtatutũ, in prin. de reſcr. li. 6. & habetur in § nullo, eo. ti. An autem delegatus indiſtincte poſſit ſubdelegare pſonis ſuperioribus, puta Epiſcopis, Archiepiſco pis? Hoſ. dicit, ꝙ de mẽte tex. apparet ꝙ nõ, ſed oportet, ꝙ ſubſit neceſſitas, ꝙ tex. ibi, exigẽte neceſſitate & c. dic tamen ꝙ cõmunis, & celebris opi. habet contrarium, & ita practicatur.

ADDITIONES.

a Bo. glo. in cle. unica, de foro compe. Adde ꝙ illam gl. quę eſt in uer. aut earſi parte, dixit ibi Car. & alii ſcriben. ſin. ad hoc quod hic dicitur, & quam ꝙ ſing. etiam ad hoc propoſitum all. Anto. Corſ. ſin. 113. in uer. pars, quod incip. licet appellatione partis. Zac.

¶ Ad hoc ꝙ dicitur de parte, dicas ꝙ appellatione partis in dubio uenit dimidia. l. & iam. ff. de uſufru. l. ætate. §. qui interrogatus. ff. de inter. act. l. no ñe, in §. portionis. ff. de uerb. ſig. & uide glo. in l. ſi in rem aliquis, & ibi, ꝙ Ang. ff. de rei uen. & gl. in l. plane, in §. fi. ff. de le. 1. & habetur per Bar. in l. a. C. quãdo, & quib. quar. pars debe. lib. 10. & uide do. Car. in cle. 2. §. in 2. de æta. & qua. & per Spe. in tit. de lib. conce. in §. iuxta, uerſi. 1. eſt tamẽ ue-
b rũ, ꝙ ſi adiiciatur uerbum, aliqua, intelligitur etiam de minori parte dimidiæ, ut hic ꝓ iſtum, & uidetur glo. in clem. 1. in prin. de for. comp. in uerſ. aut earũ parte, & ibi per do. Car. in 9. q. & habetur per Ale. in conſi. 56. in 2. parte conſ. & idẽ noluit Bal. in c. 1. in §. cum autem. de controu. & idem Bal. in c. 1. in prin. de feu. ubi dicit hoc procedere etiam in materia ſtatuti, uel conſuetudinis, tamen Bal. in l. ſi uel cum in utero, C. de teſta. milit. in fi. vt dicere contrarium, intelligendo tex. in l. ſi unquã, C. de reu. don. dum di
c cit partem aliquam. & quamuis ibi ſit uerbum aliqua, tamen expoſit. i. dimidia, aliquando etiam ſignificat totum, ut habetur per gl. & Bar. i l. uxor. in prin. ff. de leg. 3. in l. 6 plures, ff. de dam. infe. & uide per Alexand. in l. 2. C. de har. inſt. Ant. Fran.

d De io. com. Circa illam glo. uide pulchrè per dom. Taſ. in 1. 1. C. de pac. ubi poſtquam adduxit concor. in contrarium, adducitur nouiter tex. ut ibi ꝑ eum, & illam glo. reputat ſin. Car. Ale. in c. 1. de ali. feu. in 9. q. & Gemi. in
e 2. de deci. lib. 6. Seb. Sap.

f Delegat. Adde Alex. conſi. 75.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus principis poteſt non ſolum totam cauſam committere, ſed partem, puta citationem, uel ſimilia.*
2 *Item, iſta dictio eſt continuatiua, & geminatiua præcedentium.*
3 *Citatio committenda per delegatum Principis poteſt fieri per quemcunque ſibi placuerit.*
4 *Delegatus Papæ poteſt compellere omnes officiales neceſſarios in cauſa expedienda.*
5 *Delegatus inferioris poteſt alteri committere actum non iuriſdictionalẽ, & ſi noluerit acceptare poteſt ipſum punire.*
Citare non eſt iuriſdictionis.
6 *Arbiter non dicuntur habere iuriſdictionem.*
7 *Argumentum de toto ad partem, ualidum eſt.*

§. Item cum totum. † Delegatus Papę ſicut poteſt committere totã cãm, ita põt citationem, & punire contẽnentẽ accepta re. Caſus lit. Quærebat vtrum delegatus poſſit cõmittere alicui, vt citet partes? Reſpondet Papa, cum totũ negotium com
a mittere poſſit, vt dictum eſt ſup. citationis officium ꝑt cõmittere, & punire ꝓtemptorẽ. B. † No. ſignificationẽ huius dictio
2 nis, item. ª q̃nq; enim eſt continuatiua, & geminatiua ꝑcedẽ
3 tium, vt hic. Itẽ no. ꝙ citans dr̃ habere officium. † Itẽ no. ibi, Cuilibet, ꝙ delegatus Principis non tenet citare ꝑ nuncios publicos ordinarium, ſed tenetur ſibi eligere nunciũ, & cõmi-
4 tere cui vult hanc citationem. † No. ibi, Punire contemptorẽ & c. arg. opt. ſm Inn. ꝙ delegatus põt mulctare contemnentẽ
b ſibi parere, & per hunc tex. infero, ꝙ delegatus põt compelle
5 re omnes officiales neceſſarios in cauſa expedienda, b facit c. Præterea, in fi. ſup. eod. Sed quęro, † quid in delegato inferioris a Principe, nunquid poſſit committere citationis actũ: doct. cõmuniter dicunt, ꝙ ſic, ꝙ placet, quia citatio, quatenus exerce tur per nunciũ, non eſt iuriſdictionis, ſed eſt nudũ miniſterũ, articulum enim non iuriſdictionalem poteſt quilibet iudex cõmittere, vt ſupra c. prox. in verſi. nos autem. & ibi dixi, pro hoc facit, ꝙ arbiter nõ habet iuriſdictionem, & tamen poteſt cita re per epiſtolam, & per nunciũ, vt l. diem proferre, & in l. ſed interpellatur, ff. de arbitr. An poſſit punire nolentem acceptare? dicunt doct. ꝙ ſic, alias nullius momẽti eſſet hæc ptãs, & ſacit c. ex literis. inf. eo. Vl q̃ritur q̃ ſint rõ dubitãdi, hic dicit Abbas, ꝙ ante citationem nõ erat perpetua iuriſdictio delegata; ideo videbatur, ꝙ non poſſe compellere ad officiũ citationis acceptum. ſed rõ decidendi in contrarium fuit, quia perpetuatio nõ requiritur quo ad facultatem exercendi iuriſdictionẽ, alias nũquam poſſet incipere iuriſdictionẽ, ad idem c. paſtoralis. §. fi. de reſc. vbi ante perpetuationẽ põt fieri ſubdelegatio.
6 In gl. ver. citationis. No. glo. ꝙ † in iure valet argumentũ de toto ad quãtitatẽ, ſeu de toto ad partem, & quotidie alle. ad hoc l. quæ de tota, ff. de rei vendi. & hoc intellige, ſi eadem eſt ratio in parte, quæ eſt in toto, alias non valet. arg. ad hoc allo. bo. gl. iun. tex. in cle. 1. de re. eccle. non alie. & c.

ADDITIONES.

a Dictionis, item. Adde Pau. de Caſt. conſi. 160.

¶ Quo ponatur dictio, itẽ, an ſit implicatiua, uel repetitiua, uide quę no. in l. cum quæritur, in §. idem Labeo, & in l. in repetendis. ff. de leg. 3. ubi dicitur, quod eſt repetitiua, & uide Bal. in l. fi. C. de indi. vid. tol. & in l. Item ueniunt, in prin. ff. de pet. hære. & Bart. in l. 2. ff. de his qui ſunt ſui, uel alieni. & uide Pau. de Caſt. in conſi. 72. inci. uiſo puncto ſupraſcripto. & uide etiam Bar. in l. Seiæ. in §. Caio. ff. de fun. inſtru. ubi dicit ꝙ ſtat repetitiue, & implicat id, quod eſt diſpoſitum in præcedentibus.

b Cauſa expedienda. Adde Fede. conſi. 163. An. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, appellatione remota, non refragatur, quin Papa poſſit admittere appellationem. & nu. 3. cui debet patere quod primo comm. ſit causã appellatione remota. num. 4.*
2 *Clauſula, appellatione remota, non habet impedire executionem ſententiæ, niſi ſuperior ex certa ſcientia admiſerit appellationem.*
3 *Certa ſcientia Principis præſumitur de oĩbus in ſupplicatione contentis.*
5 *Supplicatio debet facere mentionem de omni clauſula, quæ poſſet mouere principem ad hoc reſcribendum.*
6 *Sententia a qua fuit appellatum, an mandetur executioni per primum, uel ſecundum iudicem?*
7 *Remiſſio in criminalibus ad locum delicti habet locum maxime quo ad executionem.*
8 *Iudex appellationis confirmans ſiam debet appellantem in expenſis condemnare, & iſtam condemnationem poteſt uterque iudex exequi.*

1 **§. Præterea.** † Si Papa ſcienter cõmittit appellationẽ interpoſitã a ſuo delegato, dato cũ clauſula, appellatione remota, iuriſdictio primi delegati eſt in terim ſuſpẽta quo ad executionem. h. d. ſm verũ intellectũ. Et ſcda pars, ibi, nos ät. Caſus lit. in §. iſto ponit talis q. Cã cõmiſſa eſt alicui appellatione remota, iudex tulit ſniam diffinitiuã, appellatũ fuit ab illa, cã appellationis cõmiſſa eſt, primi iudices mãdauerũt alicui, vt ſniam ab ipſis latã mãdaret executioni, iudex appellationis mãdauit priorib. iudicibus, quatenus nec ꝑ ſe, nec ꝑ aliũ ſniam mãdent executioni, q̃ritur qd iuris? Rñdet Papa, ꝙ cũ ex certa ſcia appellationis cãm committit alijs cognoſcẽdã, appellationẽ illã recipiat, & reuocet priorũ iuriſdictionẽ, vt interim illorũ executio ſuſpẽdatur, quouſque
2 de cã appellationis plenius cognoſcat. B. † No. 1. vnũ effectũ remotionis appellationis in reſcripto, nam tollit effectum appellationis, vt non habeat impedire executionẽ ſniæ, nec deuoluere cãm ad ſuperiorem, niſi a tẽpore, quo ſuperior ex certa ſcientia admiſit appellationem, & tene hoc menti, qa quo
3 tidie ſolet ad hoc allegari. † No. 2. ꝙ per cõmiſſionẽ facta ex certa ſcientia reuocatur iuriſdictio prioris iudicis; & facit hec litera in ar. ꝙ appellatio extinguit pronunciatum, vt l. 1. §. fin. ad Turpil. Sed in contrarium facit tex. ibi, vt ſuſpendatur. Et ꝙ non extinguitur, ſed ſuſpenditur, nec etiam ſuſpendit quo ad omnes effectus, vide per ea, quæ dixi in c. ſi. de ſequeſt. poſſ.
4 † In glo. in verſi. ex certa ſcientia. in fi. dictum gl. procedit, cũ cauſa fuit commiſſa ſimpliciter, ſed vbi prius fuit commiſſa appellatione remota, nõ valet commiſſio cauſę appellationis, niſi fiat mẽtio de illa clauſula, quia ſi Papa ſciuiſſet, nõ ita de facili admiſiſſet appellationem, vnde dicitur admittere ex certa ſcientia, quãdo Papa fuit certificatus de oĩbus, quæ poſſent eum mouere ad conceſſionem denegandã, & ita cõiunge in effectu dicta doct. hic, nam de qualibet notabili clauſula appoſita in primis literis, q̃ põt eſſe impedimentum ſecundarũ, debet fieri mentio in ſecundis, alias non dicitur cõcedere ex
a certa ſcientia, ª ied per ignorantiã, & ſubreptionem, vt no. in

c cum

ADDITIO.

2 Certa ſcientia. Vide ad hoc bo. tex. in l. ſi, C. de prec. impe. & nunquid ſuf ſciat certa ſcietia de eo, cui derogandum eſt, late tradit Fel. in c. cum inter inf. de exce. ubi concludit, quod quãdo ex narratis apparet Pap. uel principem habere notitiam, ex certa ſcientia, intelligitur derogare, etiam ꝙ non apponatur clauſula, ex certa ſcientia, de quo etiam per eundẽ Fel. in c. nonnulli, col. 14. in 4. fal. ſupra de reſcrip. per dom. Dec. in c. uenerabiles, in 3. no. infra de confirma. ut, uel inu. & per Mod. in l. quidam conſulebant. ff. de re iu. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

e. cũ dilecta, & c. certum, de resc. & c. inter, de re iu. Sed cõtra hoc, & contra tex. opp. si Papa admisit appellationem ex certa scientia, ad quid est opus, ꝙ postea merita appellationũ discutiantur, prout Papa mãdat in fine literæ? Itẽ quare Papa ñ pronũciauit, ex quo ex certa scia admisit appellationẽ, cũ de qua re qs cognouit, de ea iudicare debeat? vt in c. cũ super, de causa poss. & propr. Sol. Inn. multum instat, sed conclude breuiter, ꝙ illa verba, ex certa scientia, non referuntur ad merita causæ app. sed ad ignorantiam, quæ posset allegari in cõmissionis actu, vt puta quia Papa fuit prius informatus de commissione priori, & ꝙ fuit facta commissio ap. re. & ꝙ sñia fuit lata & c. si autem illa verba referrentur ad ista, militaret cõtra
5 rũ. † Et pro hac clausula, ex certa scientia, vide ꝙ dixi in c. ad hæc, de rescri. nec credo ꝙ ista verba, ex certa scientia, ponantur ī cõmissione, sed satis est, ꝙ p expressa ī literis cõmissionis
6 appareat, ꝙ Papa ex certa scientia fecit. † In glo. fi. No. hãc gl. ad quam quotidie fit remissio, cum quæritur ad quẽ pertineat executio sententiæ, si fuit appellatum, vtrum ad primũ, vel ad
2 fm? [a] & quamquam gl. multum vacillet, postremo tamen tenet vt exequatur secundus, & non primus, quia actuo in factũ dat ex sñia confirmãte, & idẽ tenet glo. in c. corã. ſ. e. sed ↄ rũ sentit in c. cũ in ecclesia, de ap. sed ꝓ dicto huius gl. est, ꝙ sñia vẽ ipsius iudicis appellationis, ex quo eã ↄfirmauit, qa oia ñra facimus &c. vt in c. si apostolicæ, de ꝓb. li. 6. & in l. 1. C. de vet. iu. enu. De hac materia vide p Io. An. I addi. Spe. in tit. de exe. sen. §. nunc dicendũ, in versi. sed pone, & ibi ẽt p Spe. in uer. seq. per Bar. post alios in l. tale pactum. §. qui prorogauit, ff. de pac. & plenius in l. a diuo Pio ff. de re iu. & per Host. & per In. hic. Et vt clarè habeas materiam aduertendum est, quod quatuor sunt casus, quorum tres sunt clari, & quartus est dubitabilis. Primus casus, qñ vtraque sententia fuit absolutoria: nam tunc frustra quæritur de executione, quia secum affert executionem, iuxta no. in c. cum nostris, de concess. præb. Secundus, cum prima fuit cõdemnatoria, & secunda absolutoria, & tũc cũ secunda præualeat, ex quo ab ea non fuit appellatum, frustra etiam quæritur de executione. Tertius casus fuit, quãdo prima fuit absolutoria, & secunda fuit condẽnatoria, tunc in dubio secũdus exequitur, & non primus, cũ ista sit sententia secundi, & nõ primi. Quartus casus dubitabilis, qñ vtraq. fuit condẽnatoria, & tunc aduerte, aut iudex secundus fuit motus ex nouis rõnibus, & non ex primis, & tunc ipse habet exeq, quia sententia præsupponit effectum, quia agitur coram eõ. vnde sententia ista non est primi, sed secundi iudicis, ergo ad secundũ & non ad primũ pertinet executio, facit c. cũ Ioannes de fi. instr. Aut nihil noui fuit actum, & tunc aut cõfirmatur prima sñia ex negligentia appellantis non prosequẽtis in tempore, & executio pertinet ad primum. ita tenent D. in d. §. q
b rũ. † Et pro hac clausula, ex certa scientia, vide ꝙ dixi in c. ad hæc, de rescri. nec credo ꝙ ista verba, ex certa scientia, ponantur ī cõmissione, sed satis est, ꝙ p expressa ī literis cõmissionis
c appareat, ꝙ Papa ex certa scientia fecit. † In glo. fi. No. hãc gl. ad quam quotidie fit remissio, cum quæritur ad quẽ pertineat executio sententiæ, si fuit appellatum, vtrum ad primũ, vel ad
2 fm? [a] & quamquam gl. multum vacillet, postremo tamen tenet vt exequatur secundus, & non primus, quia actuo in factũ dat ex sñia confirmãte, & idẽ tenet glo. in c. corã. ſ. e. sed ↄ rũ sentit in c. cũ in ecclesia, de ap. sed ꝓ dicto huius gl. est, ꝙ sñia vẽ ipsius iudicis appellationis, ex quo eã ↄfirmauit, qa oia ñra facimus &c. vt in c. si apostolicæ, de ꝓb. li. 6. & in l. 1. C. de vet. iu. enu. De hac materia vide p Io. An. I addi. Spe. in tit. de exe. sen. §. nunc dicendũ, in versi. sed pone, & ibi ẽt p Spe. in uer. seq. per Bar. post alios in l. tale pactum. §. qui prorogauit, ff. de pac. & plenius in l. a diuo Pio ff. de re iu. & per Host. & per In. hic. Et vt clarè habeas materiam. aduertendum est, quod quatuor sunt casus, quorum tres sunt clari, & quartus est dubitabilis. Primus casus, qñ vtraque sententia fuit absolutoria: nam tunc frustra quæritur de executione, quia secum affert executionem, iuxta no. in c. cum nostris, de concess. præb. Secundus, cum prima fuit cõdemnatoria, & secunda absolutoria, & tũc cũ secunda præualeat, ex quo ab ea non fuit appellatum, frustra etiam quæritur de executione. Tertius casus fuit, quãdo prima fuit absolutoria, & secunda fuit condẽnatoria, tunc in dubio secũdus exequitur, & non primus, cũ ista sit sententia secundi, & nõ primi. Quartus casus dubitabilis, qñ vtraq. fuit condẽnatoria, & tunc aduerte, aut iudex secundus fuit motus ex nouis rõnibus, & non ex primis, & tunc ipse habet exeq, quia sententia præsupponit effectum, quia agitur coram eõ. vnde sententia ista non est primi, sed secundi iudicis, ergo ad secundũ & non ad primũ pertinet executio, facit c. cũ Ioannes de fi. instr. Aut nihil noui fuit actum, & tunc aut cõfirmatur prima sñia ex negligentia appellantis non prosequẽtis in tempore, & executio pertinet ad primum. ita tenent D. in d. §. q
d criminali, in qua habet locum remissio, [d] iuxta no. in cle. pasto. de re iu. & in Aut. vt nul. iu. §. si vero quis comprehensorũ. non. n. est æquum, vt puniatur quis, vbi non delinquit. finge enim ꝙ iudex ad quẽ, est remotus a loco delicti. Nã si iudex ad quem exqueretur, posset violare iura, quæ volunt remissionem fiendã ad locum delicti, vt in c. 1. de rap. & in iuribus ꝓal. & hæc est bona cõsideratio Ho. hic, & tacitè vẽ de mẽte Inn. quę distinctio mihi satis placet, quia aut iudex ad quem aliqd addidit, vel detraxit a priori sententia, & ipse habet exequi, qa sñia sic reformata est sua, & non primi iudicis. aut nihil est additum, nec detractum, & tunc primus exequitur, & non secũdus. Pro hoc membro, ꝙ est magis dubitabile, ego adduco bonum tex. cũ glo. in d. c. cum ecclesia. vbi vẽ iudicio meo hoc probari. ad idẽ ↄ. quæst. 6. in fi. nam si iudex ad quem, perpẽdet malè appellatum, & benè iudicatum, sola declaratio ad eum pertinet. Vnde eo ipso, ꝙ pronunciat male appellatum, functus est officio suo, vt ibi. ergo causa debet redire ad priorem iudicem. & pro hoc facit, quia appellatio suspendit primã sententiam, non autem extinguit, vt in c. veniẽtes, de iureiu. ergo si appellatio pronunciatur minus legitima, prima sñia reassumit vires suas, & ẽ executionis mãdãda, & ꝓ hoc facit ista tex. in ver. Vt interim executio sñæ suspẽdat &c. Si tamẽ primus
8 iudex nõ reperiretur, tũc non esset absurdũ dicere, ꝙ secũdus possit exequi. hoc ꝓcedit in appellatione à diffinitiua. † Quid autem in appellatione ab interlocutoria, si iudex appellationis pronunciauit malè appellatum, & condemnauit appellantẽ in expensis, vt facere dẽt, vt in c. vt debitus, de app. qs hẽat ex nũc exeq, an primus, an scds? & Io. Cal. hic, ꝙ vẽ, ꝓbari ī d. c. vt debitus. Circa qđ tñ posset instari, quia ista condemnatio expensarum est secundi, non primi, ergo ipse potest exequi, cũ executio veniat accessoriè ad sententiam. Et ad c. vt debitus, vbi dicitur, ꝙ debet remittere appellantem, & condemnare eum in expensis, potest dici, ꝙ debet eum condemnare effectualiter. ſ. mandando sententiam executionis: dicit tamẽ Cal. ꝙ vbi primus non posset exequi, fortè quia post appellationẽ ab interlocutoria processit in causa, & tulit sententiam diffinitiuam, ꝙ secundus debet exequi, ne condemnatio remaneat sine effectu: & sic dicit se obtinuisse in quæstione factũ. Et per hæc habes plenè hunc articulum examinatum, quem bene no. quia quotidianus est. Et auth. si quis litigantium, præall. quia videtur multũ facere pro præcedenti membro, vt secũdus iudex exequatur diffinitiuam, dic ꝙ loquitur, quando primus iudex est impotens ad exequendum: nam loquitur, quando ep. scopus ex prorogatione pronunciauit inter laicos; & dic vt colligitur ex l. præc. super qua signatur illa auth. Abb

ADDITIONES.

a Secundum. Adde Ang. consi. 70.
b Expressam sententiam. Vide Bar. in l. præcipimus, §. in his, C. de app. in l. eos, eod. tit. in l. si quis priore, ff. ad Tre. Alex. in consi. 3. in 1. volum. Bar. & Mo. in l. 1. col. penu. ff. de re iud. & latius per Alexand. in l. a diuo Pio, in prin. eod. titu. Seb. Sap.
c Secundus exequitur. Adde quod Ro. consi. 469. dicit, quod idem est in sententia arbitri, ut ex secunda agatur, non ex prima.
d Remissio. Adde uidendum Old. consi. 124.
¶ Adde, quod hoc est uerum de iure cõmuni, ut no. plene Angelus, in authen. ut nul. iu. §. si uero quis comprehensorum, scrip. in auth. qua in prima cia, C. ubi de cri. agi oportet. Bal. in l. cũ Archimedoram. co. pe. in gl. magn. in fi. uer. unde dico, C. ut in pos. leg. q. tamen in add. Spe. in tit. de accu. uer. quid si offensus, dicit se nescire legem dicentem, quod in criminalibus debeat fieri remissio, hodie tamen de consuetudine nõ fit remisso, nisi inter subditos eidem imperio, ita per Bal. in l. 2. uersi. sed numqd, C. de ser. fug. Car. in cle. pastoralis, de re iu. Idem in cle. 2. §. denique, q. ix. eo. tit. Bal. i. c. 2. de cont. feu. apud pares, & ipsum in c. si col. 12. in fi. inf. de fo. comp. tibi addit non ualere talem consuetudinem, per quam non dẽt fieri remissio, si delinquens non est in loco domicilii, uel delicti. Nec omitto nõ posse remissionẽ non fieri, no. Bal. in addi. Spe. tit. de comp. iudi. adi. uersi. index originis. Item fit expensis petẽtis. no. Idem Bald. in c. 1. §. fi iudex. uersi. sed quęro, de pa. ten. Zac.
¶ Circa hãc materiã remissionis faciendæ, in criminalibus, & an hodie de cõsuetudine fiat, uide etiam no. per Bal. in l. 2. C. man. & quę no. in c. 2. inf. de rap. & uide D. Abb. in c. fi. in 11. col. de fo. comp. Et adde ꝙ qñ dẽt fieri hæc remissio, & reus est captus, non dẽt fieri, nisi præcedente summaria cognitione, an deliquerit, uide Bal. in add. Spe. in ti. de cõp. iud. adi. in uersi. malefactor. & p Card. in cle. 2. in §. denique, in fi. de re iud. Et adde quod remissio non habet locum in causa criminali ciuiliter mota, quia illa quæ paratur ciuili, per c. tua, de procu. & habetur per do. Car. in dicto §. denique. in 12. quęst. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus potest præcipere ordinario, ut exequatur suam. delegati sententiam, quam exequi debet, licet sciat iniustam, & nu. 4.*
2 *Obediendum an sit superiori, siue iuste, siue iniuste?*
3 *Executorum quæ sint species tam ad beneficia, quam ad alias res, et quælem iurisdictionem habeant tales executores?*
4 *Sñia, esto quod iniusta est mandãda executioni, si ab ea non fuit appellatum, & no. 2. Quia tunc transit in rem iudicatam. nu. 5.*
5 *Iudex qui malè tulit sententiam, siue ab ea fuerit appellatum, siue non ad huc tenetur in syndicatu ad interesse partis.*
6 *Arbiter siue arbitrator tenetur ad interesse parti, quam dolo, uel lata culpa in laudo grauauit.*
7 *Doctor qui dedit malum consilium ex imperitia, an teneatur parti lesæ?*
8 *Iudex an debeat iudicare secundum allegata, & acta, si repugnant conscientia suæ? uide plenissime.*

1 **§. Quia vero.** † Ordinarius ad mandatum delegati exequitur sententiam, etiam iniustã. Secũda, ibi, attedẽtes. Casus lit. Delegatus a Papa tulit sñiam diffinitiuã, a qua nõ est appellatũ: mãdat iudici ordinatio, ut sñiam illã exequat, ordinarius scit sñiam illã iniustã, quæritur nũ dẽat illã executioni mãdare, vel non? Rñdet Papa, ꝙ per talẽ demõstrationẽ nõ cognitio, sed tñ executio demandat, & ordinarius tenetur obicqui delegato, vnde tenetur sñiam illã executioni mãdare, ẽt si sciat illã iniustã, nisi apud illũ effi
cere possit, vt ab illo mandato ipsum absoluat. B. No. 1. ꝙ delegatus Papæ potest mandare ordinario loci, ut sententiam suam exequatur, ad idem. sup. eo. c. si quando, & c. significasti. No. ibi, nõ cognitio, sed executio, ꝙ is cui mandatur nuda exe
cutio sententiæ, non potest assũmere cognitionem super viri
3 us sententiæ, de quo inf latius. † Item no. ꝙ quis debet parere mandato superioris, licet sciat illud iniustum, [a] hoc tñ non ẽt absolutè verum: nam si est contra Deũ, & bonos mores, non debet quis parere superiori, sed potius Deo, qui mandat oppositum, vt 11. q. 3. qui resistit, & c. Iulianus, & c. si dns. de quo per Inn. in c. ad aures, de temp. ord. & istum tex. intellige
4 si sententia erat iniusta. tamen aliàs tenebat, quia erat ↄ jus
litigatoris, vel quia transierat in rem iudicatam, qa non fuerat ab ea appellatum. vnde hæc sñia est solum iniusta ex parte pronunciantis, sed ex iuris dispositione tenet, [b] & est exe
cutioni mãdanda, vt sit litium finis. & de hoc est gl. magistra
hic, & uide quæ dixi in d. c. si qñ. An autem hoc hẽat locũ in
causa criminali, ubi sententia est corporis afflictiua, vt si mandatarius sciat sñiam iniustã, teneatur illam exequi? [c] Inno. dicit, ꝙ non cõsueleret, ꝙ talem sententiã quis mandaret execu
tioni, & no. hoc dictum, pro quo facit, ꝙ tacitus cõsensus partis nõ habuit purgare uitium sententiæ, quia nemo est domi
nus membrorum suorum, l. liber homo. ff. ad leg. Aqu. & in c.
5 contingit, 2. inf. de sen. exc. hinc est, ꝙ condemnato inuito ꝑt tertius appellare. vt in l. non tantum. ff. de app. & 2. q. 6. in sum
ma, & est optima limitatio ad istum tex. & facit ꝙ inf. dicam
eum glo. seq. In glo. in versi. & si sciat. Diuide hanc gl. in tres
partes. Nam in prima tacitè opponit, & in solutione examinat, quis dicatur merus executor, & quis mixtus, & quas exceptiones possint. & dẽt admittere isti executores. In secũda parte principaliter qritur, an ab executore possit appellari? in tertia opponit ↄ tex. quia iniusto præcepto non est obediẽ
dum. Et secunda pars incip. ibi, & no. Tertia pars inci. ibi, item
no. De prima parte gl. vide quod no. Bar. in l. a diuo Pio. de re
iu. & satis plenè per Host. & alios doct. hic. Et no. bene hãc
gl. in hoc, ꝙ dicit, † ꝙ executor datus ad prouidẽdũ de bñficio dẽ mixtus, non merus. dẽ autem mixtus, quia hẽt mixturã
6 iurisdictionis, potest enim assumere partes iudicis, si vult, de quo vide per gl. in cle. vnica, eo. ti. dixi plenè post Inno. ſin c.
fi. de præsum. & ideo de isto executore ad beneficia. dic vt ibi,
& hic distingue materiam huius gl. post doct. premittendo, ꝙ
iudex põt dici executor inquantum procedit exequendo iudicatã, & ius partis, vt in c. si quis ↄ, de fo. compe. sed proprie, & stricte distinguitur ab executore. quia iudex datur principaliter, vt cognoscat inter partes, sed secũdario habet exequi, executor verò datur principaliter super executione, licet quando
que secundariò possit cognitionem assumere, & partes iudi
cis. His præmissis dic post Ho. ꝙ alius est iudex, & alius execu
tor executorũ vero alius est mixtus, alius conseruatoris, alius
dẽ darius, alius denũciator, seu executor simplex & nudus,
qui est executor merus, & purus alicuius sñæ, & sub istis ter
minis applicabo dicta legistarũ, & aliorũ doc. De primo, ſ. iudice, dicendũ est, ꝙ regulariter tenetur admittere exceptiones probabiles, ut in c. ex parte. sup. eo. il 2. dicit tamen no. Inno. post electionẽ, in fi. de cõcess. pb. ꝙ si iudex vehemẽter in
dicat exceptionẽ oppositã in fraudẽ cã dilatãdi iudicii, licet
exceptio in se sit ꝓbabilis, põt tñ eã nõ admittere, [d] si ꝑsumit
ex falsã, nec dẽt de appellatione curare, qa si est falsa, appella
tio nõ ptiustificari, vt in c. interposita. de app. & dic latius vt
notaui in d. c. post electionẽ. De secundo, ſ. de executore mi
sto, dic ꝙ põt dici mistus, qñ iudex tulit sñiam. sed nõ cognoscit de executione, sed mãdauit eã alicui, & de isto proprie põt
intelligi. & si nõ cognitio, C. si ↄ ius, vel vti. pub. canonizata
7 25. q. 1. & iste executor põt admittere [e] oẽs exceptiones 2cer
nẽtes ipsã executionẽ [f], & sup eis pronũtiare. exẽplũ, corã eo
cui fuit cõmissa executio, opponit exceptio cõpẽsationis, vel
qđ nõ dẽt vltra q facere possit, cõpelli, puta qa est miles. vel qđ
similes, & pro hoc bonus tex. & ibi Bar. in l. pen. ff. de cõfes. sic
cedit. n. iste quo ad executionẽ loco primi iudicis, iõ dẽt ad
mittere oẽs exceptiones cõcernẽtes ipsã executionẽ, ad hoc
d. l. a diuo Pio. §. si super rebus, cũ seq. & ibi per Bar exceptio
nes uero cõcernentes merita causę inferentes sñiam nullã,
debet admittere, qa & primus admisisset, non tamen dẽt sup
8 pronũciare, ne irriter sententiã superioris, sed debet cogno
scere ad effectum supersedendi, & remittendi [g] cãm ad superiorem, & iste est proprie casus c. de cætero, inf. de re iud. & in
fi. præcor. §. Marcellus. ff. de iud. & d. l. pe. ff. de confes. in primo dicto. An aũt indifferenter exceptio nullitatis impediat exceptionẽ sñiæ? vide Inn. in c. cum in iure. inf. eod. plenius ꝑ
no. de Lig. in cle. 2. de re iud. De tertio, ſ. executore conseruato
re, dic vt plene hĩ in c. 2. & fi. inf. e. lib. 6. vbi tractatur, quam
ꝓpẽ hñt isti conseruatores. De quarto, ſ. executore referenda
rio, dic ꝙ dẽt admittere exceptiones, non tñ assumẽdo cogni
tionem, sed vt referat superiori, & iste potius dr auditor, & põt
9 iecutari vt suspectus ſ. in Host. & de isto dixi sup. e. c. super qo-

ADDITIONES.

a Iniustum. An sñia iniqua mereatur executionem? uide Inn. in c. quia plerique. in 1. col. de immu. ecc. ubi dicit, quod nõ in foro conscientię. uide Bald. in authen. ad hæc, in uer. item dubitatur. C. de usu. glo. & scribentes in c. inter monasterium. inf. de re iud. Lanf. de Oria. c. quoniam contra falsam. co. 1. de prob. & Mo. in l. pen. ff. de iust. & iu. Seb. Sap.
b Dispositione tenet. Sed quid si esset notorie iniusta. uide c. inter cætera. de re iu. And. Barb.
c Illam exequi. Adde Ang. consi. 308. ubi dicit, quod iudex, qui cognoscit eã iniuste condemnauit aliquem, debet principi rescribere. And. Barb.
d Non admittere. Adde Alex. consi. 34. Abb. consi. 34.
e Admittere. Vide Bal. in l. 1. C. qui accu. non pos. Io. An. in ti. de le. 3. §. nũc uidendũ, in addi. mag. glo. in c. super eo. sup. eo. & ibi Card. se remi. ad l. 2. C. de fal. And. Barb.
f Ipsam executionem. Adde Ro. consi. 336. ubi dicit, ꝙ non exequitur, nisi cõ stet ibi de solemnitate sententię.
g Remittendi. Adde quod Ro. consi. 51. dicit, ꝙ quando sententia est notoriè nulla, non habet necesse remittere.
h Conseruatorio. Adde Ro. deci. suis, de reser. Anch. consi. 131.
i Debet admittere. Adde Anch. consi. 225.
K Aduerte tñ. Vide Bar. in l. a diuo Pio. ff. de re iud. ubi tenet contra istã gl. uide hic Io. de Imo. sed in d. l. a diuo Pio. tenuit contra Bar. And. Barb.
l Mandato parere. Vide quod no. Bar. in l. 1. ff. de op. no. nun. & gl. in l. 1. §. hoc interdictum, in uer. imperfecta, ff. de tab. exhi. & Bal. in l. ex prædi. s. C. de euic. And. Barb.
m Habere regressum. Vide pro gl. in l. 1. ff. de app. & ꝙ uoluit gl. in l. 3. ff. quod quisq. iuris. q vult. qñ ex ea omisit appellare. uide Bal. in c. 1. §. iudices, de pa. iu. firman. ubi Io. quitur, qñ expresse renunciauit huiusmodi appellandi. unde cũ dẽ in l. fi. §. finãr. C. de temp. app. & in l. fi. C. de pę iud. qui male iud. & in l. 1. ff. ꝙ quisque iu. & in l. obseruare, §. prohibemus. de of. proc. & Ang. in l. filius. ff. de iud. & in l. 4. §. fi. ff. de dam. infe. & in l. mancipia. C. de ser. fug. & ſ l. 1. ff. de ap. & in l. fi. §. illud, C. de tem. ap. & in consi. 86. Bar. in l. fi. ff. de ua. & extraor. co. ubi qrit qd in laudo arbitratoris. unde ibi per cũ. Sal. in l. fi. §. fin. utem. C. de tem. ap. uide hic Bal. & alios, & in c. i. epe. de appel. An. Bar.
n Contrariã sñiam. Vide Abb. in ru. de app. cum ibi cumulatis per Fel. Se. Sa.
o Quid in laudo. Vide tex. ad hoc ponderatum per scribentes ibi, & late ibi p Bal. in l. pe. C. de pa.

num, & dic vt ibi. De quinto, ſ. denũtiatore, seu executore puro. & nudo, dato ad aliquẽ pignorandum, vel sũpendendum vel excõicandũ, dicit Host. ꝙ nullam exceptionem debet ad
i mittere. [i] Et idẽ dic de sexto, & vltimo, nã purus, & merus exe
cutor dr, qñ iudex plenè cognouit de cã, & de executione fiẽda, purum factum ipsius executionis alteri cõmisit, & de isto loquit tex. in l. executorem, & l. si vt proponis. C. de exec. rei iud. & ibi bona gl. & ad hæc mẽbra debes reducere istam gl.
k Aduerte tñ [k] in eo, ꝙ glo. vult facere dñam inter executorem sñiarum, deputatũ ipsãliter ab hoie, & executorẽ deputatũ sorte aliquo statuto, vel prouisione superioris. nã in qbusdã locis deputat certus officialis sup executionib. sniarum. de primo dic vt sup d. xi. De secundo vr, ꝙ possit procunciare super oibus exceptionibus concernentibus nullitatẽ sñię, qa succedit loco primi iudicis, nec est illo inferior, & vẽ idẽ, vbi exceptio
l. eteret corã pari iudice, seu corã subrogato, vide per Spe. in ti. de execut sen. §. 2. ver quid si mandetur, & per Inn. in c. e. cũ in iure. & sic distinguit Bar. in la diuo Pio, & per hoc hãs pri
4 mam partem gl. declaratam, & suppletam † Et in fi gl. No. ex
hac gl. duo. primò, ꝙ si sñia, vel iudicis ꝓceptũ est de iure nullũ, non tenetur quis suo mandato parere, [l] nam non põt in illo actu dici iudex, ar. in c. forus. inf. de ver. si. imò iudici uolenti exequi, põt resisti, vt dicit gl. no. in c. prox. & dixi in c. si qñ,
5 sup. c. † No. 2. ꝙ omisso appellationis nõ purgat vitiũ sñię,
m quominus pars possit hr regressum [m] ↄ iudicẽ. Idẽ fm gl. si
pars fecit qtũ potuit, puta bis appellauit, & semper reportauit
n contrariã sententiã. [n] & idem no. Inn. in c. sæpè. inf. de app. & in c. sacro, de sen. exc ꝙ est bene no. Ex quo infertur, ꝙ nõ appellãs, verè sententiæ non consentit: nam si verè consentiret, nõ posset hr regressum ↄ iudicem. Item tolleretur obligatio naturalis, quæ tñ per sententiam non tollitur, vt no. in l. Iulianus, ff. de cõd. indeb. ꝙ ergo dr in c. ꝙ ad consultationem. inf. de re iu. ꝙ non appellans vr consentire, dic ꝙ procedit in consensu interpretato. & nõ vero, & præsumitur ille consensus ad effectum, vt illa sñia transeat in rem iud. Nec obst. parti agẽti contra iudicem exceptio rei iudicatę, quia ad aliud agit nũc, ꝙ tunc, quia primo agebatur super re principali, nũc verò cõtra iudicem ad interesse, & sic cessat exceptio rei iudicatæ, vt in l. cum queritur, cum duab. seq. ff. de exce rei iud. & no. in c.
6 aduersario, de excep. † Sed quæro, nunquid prædicta procedant contra arbitrum, qui male iudicauit? Dic ꝙ sic, quia arbitria sunt redacta ad istar iudiciorum. l. 1. ff. de arbi. & hoc firmat Bar. in l. fi. ff. de ua. & extraord. cog. ubi notanter qrit, qd
o in laudo [o] arbitrorũ, nunquid possit haberi regressus ↄ arbitratores, seu amicabiles cõpositores, si vltra debitum aggrauauerunt partes? & cõcludit, ꝙ cũ arbitrator æquiparetur proxenetę, quia est quidã mediator inter partes, non tenetur nisi de dolo, & lata culpa, sicut ipse proxeneta, vt leg. & no. in l. 1. ff. de ꝓxene. nã arbitrator nõ ꝓprie ẽ arbiter, nec quasi iudex, ut

Universidad de Deusto
Biblioteca

ut l. si de meis. §. recepisse. ff. de arb. vbi bonus tex. multum singularis, & notabilis, & per hoc dictum no. singulariter, ꝙ si arbitrator fuit in dolo, vel in lata culpa, pōt conueniri per partē læsam ad interesse, & dicitur esse in lata culpa, quando deuiauit ab eo, quod communiter oēs fecissent', ut in l. latæ culpæ, ff. de ver. si. † Quid autem in cōsiliarijs, seu iurisperitis, ꝙ p imprudentiā,[a] vel perperam, vel per errorem dant malum consilium in præiudiciū alterius partis, nunquid conueniri possint ad interesse? vide in Spe. in ti. de requi. cont. §. 1. versi. consiliarij. † In gl. i uer. tenet, in si. No. sane gl. q̄ solet allegari quotidie, & vī gl. sētire colligēdo arg. ℨ Hugo. ꝙ iudex dēt iudicare ſm allegata, licet habeat cōscientiā in ℨ ium. & colligitur hic ar. ex tex. in eo ꝙ Papa hic mādat ordinario, vt exequatur sniam delegati, etiam si sciat eam iniustam. si ergo Papa consuluit, satis infertur, ꝙ cessat peccatum, & hanc opi. glo. tenet, & ꝓsequitur per plura verba, in c. 1. de offic. ord. in ver. canones, & no. illam gl. quia est plenior qualibet alia, in hac materia.

b Hostien. hic dicit, quod si iudex [b] habet cōsciam firmā, & indubitatū, quia clare constat sibi de cōtrario eius, ꝙ est in actis probatū, ꝙ non debet tunc deponere conscientiam, nec contra eam pronuntiare, sed debet instare, vt exoneretur ab officio iudicandi, ꝙ si efficere non potest, debet appellare ad superiorem, iuxta no. in c. si quando. supra eod. sed si conscientia iudicis non est indubitata, tunc debet eā deponere si pōt, sed si non potest, debet contra eam iudicare, & si conscientia sit erronea, per c. per tuas, el 2. inf. de simo. & c. literas, de restit. spo. Sed Ioann. And. in hoc quasi nil dicit, remittendo ad no. per eum in addi. Spec. in titu. de allega. & disputa. §. vltim. ante si. super versi. licet autem. ꝙ ibi recitatis variis opi. & motiuis magistrorum etiam theologorum, quos dicit disputando vidisse tenere contrarium, & quod potest quis hīe triplicem conscientiā, vnā vt Deus, exemplū in sacerdote, qui aliqd habuit in cōfessione, vt in c. si sacerdotes, de of. or. Secundam vt iudex, vt quia constat sibi ex actis publicis. Tertiā, vt priuatus. Si ergo iudex hēt cōsciam ℨ acta publica, nō dēt ꝓcedere ſm illā, ꝙa nō hēt illā cōsciam vt iudex, sed vt priuatus, & ipse hēt iudicare vt iudex, sed in ista ꝓplexitate dicit iudicē dēre laborare ad ingrēdū veritatē, q̄ si hīre ñ pt, dēt istare, vt alleuiet ab onēr iudicādi, si nō pt, dēt iformare ꝓscī. im suā ꝓ distinctionē, de qua ff. de ver. si. † Quid autem in cōsiliarijs. seu iurisperitis, ꝙ p imprudentiā,[a] vel perperam, vel per errorem dant malum consilium in præiudiciū alterius partis, nunquid conueniri possint ad interesse? vide in Spe. in ti. de requi. cont. §. 1. versi. consiliarij. † In gl. i uer. tenet, in si. No. sane gl. q̄ solet allegari quotidie, & vī gl. sētire colligēdo arg. ℨ Hugo. ꝙ iudex dēt iudicare ſm allegata, licet habeat cōscientiā in ℨ ium. & colligitur hic ar. ex tex. in eo ꝙ Papa hic mādat ordinario, vt exequatur sniam delegati, etiam si sciat eam iniustam. si ergo Papa consuluit, satis infertur, ꝙ cessat peccatum, & hanc opi. glo. tenet, & ꝓsequitur per plura verba, in c. 1. de offic. ord. in ver. canones, & no. illam gl. quia est plenior qualibet alia, in hac materia.

7 ff. de ver. si. † Quid autem in cōsiliarijs. seu iurisperitis, ꝙ p imprudentiā,[a] vel perperam, vel per errorem dant malum consilium in præiudiciū alterius partis, nunquid conueniri possint ad interesse? vide in Spe. in ti. de requi. cont. §. 1. versi. consiliarij. † In gl. i uer. tenet, in si. No. sane gl. q̄ solet allegari quotidie, & vī gl. sētire colligēdo arg. ℨ Hugo. ꝙ iudex dēt iudicare ſm allegata, licet habeat cōscientiā in ℨ ium. & colligitur hic ar. ex tex. in eo ꝙ Papa hic mādat ordinario, vt exequatur sniam delegati, etiam si sciat eam iniustam. si ergo Papa consuluit, satis infertur, ꝙ cessat peccatum, & hanc opi. glo. tenet, & ꝓsequitur per plura verba, in c. 1. de offic. ord. in ver. canones, & no. illam gl. quia est plenior qualibet alia, in hac materia.

8 Hostien. hic dicit, quod si iudex [b] habet cōsciam firmā, & indubitatū, quia clare constat sibi de cōtrario eius, ꝙ est in actis probatū, ꝙ non debet tunc deponere conscientiam, nec contra eam pronuntiare, sed debet instare, vt exoneretur ab officio iudicandi, ꝙ si efficere non potest, debet appellare ad superiorem, iuxta no. in c. si quando. supra eod. sed si conscientia iudicis non est indubitata, tunc debet eā deponere si pōt, sed si non potest, debet contra eam iudicare, & si conscientia sit erronea, per c. per tuas, el 2. inf. de simo. & c. literas, de restit. spo. Sed Ioann. And. in hoc quasi nil dicit, remittendo ad no. per eum in addi. Spec. in titu. de allega. & disputa. §. vltim. ante si. super versi. licet autem. ꝙ ibi recitatis variis opi. & motiuis magistrorum etiam theologorum, quos dicit disputando vidisse tenere contrarium, & quod potest quis hīe triplicem conscientiā, vnā vt Deus, exemplū in sacerdote, qui aliqd habuit in cōfessione, vt in c. si sacerdotes, de of. or. Secundam vt iudex, vt quia constat sibi ex actis publicis. Tertiā, vt priuatus. Si ergo iudex hēt cōsciam ℨ acta publica, nō dēt ꝓcedere ſm illā, ꝙa nō hēt illā cōsciam vt iudex, sed vt priuatus, & ipse hēt iudicare vt iudex, sed in ista ꝓplexitate dicit iudicē dēre laborare ad ingrēdū veritatē, q̄ si hīre ñ pt, dēt istare, vt alleuiet ab onēre iudicādi, si nō pt, dēt iformare ꝓscī. im suā ꝓ distinctionē, de qua ff. de ver. si. † Quid autem in cōsiliarijs. seu iurisperitis, ꝙ p imprudentiā,[a] vel perperam, vel per errorem dant malum consilium in præiudiciū alterius partis, nunquid conueniri possint ad interesse? vide in Spe. in ti. de requi. cont. §. 1. versi. consiliarij. † In gl. i uer. tenet, in si. No. sane gl. q̄ solet allegari quotidie, & vī gl. sētire colligēdo arg. ℨ Hugo. ꝙ iudex dēt iudicare ſm allegata, licet habeat cōscientiā in ℨ ium. & colligitur hic ar. ex tex. in eo ꝙ Papa hic mādat ordinario, vt exequatur sniam delegati, etiam si sciat eam iniustam. si ergo Papa consuluit, satis infertur, ꝙ cessat peccatum, & hanc opi. glo. tenet, & ꝓsequitur per plura verba, in c. 1. de offic. ord. in ver. canones, & no. illam gl. quia est plenior qualibet alia, in hac materia.

b Hostien. hic dicit, quod si iudex [b] habet cōsciam firmā, & indubitatū, quia clare constat sibi de cōtrario eius, ꝙ est in actis probatū, ꝙ non debet tunc deponere conscientiam, nec contra eam pronuntiare, sed debet instare, vt exoneretur ab officio iudicandi, ꝙ si efficere non potest, debet appellare ad superiorem, iuxta no. in c. si quando. supra eod. sed si conscientia iudicis non est indubitata, tunc debet eā deponere si pōt, sed si non potest, debet contra eam iudicare, & si conscientia sit erronea, per c. per tuas, el 2. inf. de simo. & c. literas, de restit. spo. Sed Ioann. And. in hoc quasi nil dicit, remittendo ad no. per eum in addi. Spec. in titu. de allega. & disputa. §. vltim. ante si. super versi. licet autem. ꝙ ibi recitatis variis opi. & motiuis magistrorum etiam theologorum, quos dicit disputando vidisse tenere contrarium, & quod potest quis hīe triplicem conscientiā, vnā vt Deus, exemplū in sacerdote, qui aliqd habuit in cōfessione, vt in c. si sacerdotes, de of. or. Secundam vt iudex, vt quia constat sibi ex actis publicis. Tertiā, vt priuatus. Si ergo iudex hēt cōsciam ℨ acta publica, nō dēt ꝓcedere ſm illā, ꝙa nō hēt illā cōsciam vt iudex, sed vt priuatus, & ipse hēt iudicare vt iudex, sed in ista ꝓplexitate dicit iudicē dēre laborare ad ingrēdū veritatē, q̄ si hīre ñ pt, dēt istare, vt alleuiet ab onēr iudicādi, si nō pt, dēt iformare ꝓscī. im suā ꝓ distinctionē, de qua

§. Cum autem. † Delegatus, qui impedit diesta curantem puniet. quantū ad diē illā cām committit appellatione remota, nisi partes negotiū ꝓget, & scēda pars ibi. Nos. Casus literalis. Iudex delegatus statuit terminū parti. in quo deberēt ꝓsentare se corā ipso ad ꝓcedēdū in cā. pars altera ꝓcurauit iudicem ipsū euocari a Rege, vel archiepo in terminō illo, vt negotiū ꝓget. Papa volēs obuiare malitijs puerloꝝ, statuit, vt si cōstituerit hoc ꝓcuratū fuisse malitiosē ab aliqua partiū, iudex puniat debita pœna, & ne aliqs lucrū de malitia sua teportet, iudex ꝙmittat negotiū ꝓsonæ neutri partiū suspectæ, q̄tū ad diē illū, quatenus in negotio ipso ꝓcedat appellatione remota, nisi partes ꝓsenserint terminū prorogari. Bene

1 *Delegatus Papæ potest in casu singulari committere causam appellationis remota. & nu. 3.*

2 *Delegatus Papæ licèt sit minor quocunque in causa sibi commissa, tamen tenetur superiori suo citra causam illam obedire.*

4 *Animus, & ea, quæ consistunt in animo, probantur ex coniecturis.*

5 *Clausula, appellatione remota, nō excludit, qn aliquando possit appellari.*

Renuncians appellationi nullam appellationem potest interponere.

SVMMARIVM.

1 Per imprudentiam. Vide Ias. in l. 1. C. de ser. fugi.

b Si iudex. Adde qꝫ Princeps pōt iudicare ſm suā cōscientiā, ut no. Bar. in l. 1. C. ut q̄ desunt aduo. par. iu. sup. & tradit latè Fel. in c. i causis. inf. de re iu.

c Cum æterni. Io. Cal. all. c. hoc. tu pōdera, qa dicit ſm cōsciam, & iustitiā. Circa istud, qñ iudex dēt cōsciam læsam, debet supersedere, & non iudicare, dēt tñ curare, si potest, illam cōsciam deponere, iuxta ea, q̄ plene tractatur p Doct. & ultimatè per D. Fel. in c. ne innitaris, de constit. qñ qui cōsciā læderet, ꝙdificaret ad gehennam, caueat tñ ne falsam consciam hēat, ut in c. per tuas, de simo. & in c. literas, de ref. spo. & in c. quod autem. §. ex his 28. q. 1. qui. n. consciam lædit, taluari non pōt, ut in d. c. literis, & in c. fi. de præsc. & in c. tua, de simo. & propterea dicebat Bal. in c. cū cām. de test. ꝙ conscia est bonus vir, ꝙ ēt uoluit Ale. in l. item si pretio. §. 1. in fi. ff. lo. & bñ caueat iudex, quia cōscia subtilis, licet excuset a dolo, non excusat tamen a dāno pecuniario, ita no. uoluit Bal. in l. fi. in 2. col. in prin. C. de fiunīt. & iō dicebat Inn. in c. fi. de præs. ꝙ conscia titubans non inducit malam fidem in præscriptionibus, dicit tñ Inn. in hoc c. in 3. col. in uer. Item no. ꝙ cōscia excusat iudicē, qui non admittit appellationem, debet tñ, ut dixi curare deponere talē cōsciam, alias debet supersedere ad iudicandum, si nō potest illam deponere, ut plene tractatur in præall. c. ne innitaris, in fi. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Papæ potest in casu singulari committere causam appellationis remota. & nu. 3.*

2 *Delegatus Papæ licèt sit minor quocunque in causa sibi commissa, tamen tenetur superiori suo citra causam illam obedire.*

4 *Animus, & ea, quæ consistunt in animo, probantur ex coniecturis.*

5 *Clausula, appellatione remota, nō excludit, qn aliquando possit appellari.*

Renuncians appellationi nullam appellationem potest interponere.

1 §. Cum autem. † Delegatus, qui impedit diesta curantem puniet. quantū ad diē illā cām committit appellatione remota, nisi partes negotiū ꝓget, & scēda pars ibi. Nos. Casus literalis. Iudex delegatus statuit terminū parti. in quo deberēt ꝓsentare se corā ipso ad ꝓcedēdū in cā. pars altera ꝓcurauit iudicem ipsū euocari a Rege, vel archiepo in terminō illo, vt negotiū ꝓget. Papa volēs obuiare malitijs puerloꝝ, statuit, vt si cōstituerit hoc ꝓcuratū fuisse malitiosē ab aliqua partiū, iudex puniat debita pœna, & ne aliqs lucrū de malitia sua teportet, iudex ꝙmittat negotiū ꝓsonæ neutri partiū suspectæ, q̄tū ad diē illū, quatenus in negotio ipso ꝓcedat appellatione remota, nisi partes ꝓsenserint terminū prorogari. Bene

2 † No. 1. ꝙ licèt delegatus Papæ sit maior ord. quo ad cām sibi

a cōmissam in alijs tñ remanet subiectus suis superioribus, vt

ēt durāte cā teneāt obedire alijs suis superioribus. No. 2. iudicem

delegatum posse animaduertere in partem calumnioſe agentem, & potest partem mulctare, ſm glo. no. hic, de quo diē vt

3 dixi, in c. de causis, sup. e. † Itē no. calūm in quo subdelegatus ꝓ

cedit appellatione remota, & tō specialitatis ponit i gl. si. Op.

ℨ tex. & vī ꝙ ēt nō data ista malitia possit iudex cām subdelegare, vt sup. e. in prin. Sol. Doc. fatent ℨ tiū, & bñ, sed iste tex. ꝓ

iudet de nouo, vt data malitia partis possit iudex ꝙmittere ap

4 pellatione remota. Sed quæro † qūo constabit iudici de malitia partis? Dicunt Doc. ꝙ ꝓ coniecturas, quia cum malitia constat in aīo, de facili clare probari nō pōt, ad hoc c. 2. de renunti. 6. & l. dolum, C. de dolo. In gl. in ver. a Rege, ibi, committere vices suas. Vī glo. hic tacite consentire, ꝙ cā fuit hic commissa partibus cum clausula. quòd si non omnes. sed istud est disputandum nisi quia ibi dicitur, ꝙ si quis ex partibus cum clausula. quòd si non omnes. sed istud est dicendum nuda executio facti plene prius cogniti, & nullā iurisdictionē pōt exercere executor, ut in l. executorem, & in l. si ut proponis, C. de exe. rei iud. & dixi, sup. c. proxi. aut mandatur ibi nō pura executio, sed aliquod nudū ministerium, & tunc habet locum quod supra dictum est, & de iubilitate iuris vī

ADDITIO.

a Superioribus. Imo punitur per prælatum inferiorem, & ut inquisitor hæretis, a Papa deputatus potest amoueri, & amotus per prælatum, ita no. Bar. in cle. 2. §. notarij. per tex. ibi, de hære. Zac.

in c. coram. inf. e. in ea. gl. ibi, Cum utrique possit obedire. No.

ℨ dic, vt plenius no. in c. cum parati ℨ. de ap. † In glo. fi. ibi, Sed hodie locū hoc nō hēt. Gl. hoc dicit inhærendo opi. suæ ꝙ hodie clausula, appellatione remota, nihil operet: sed non bñ dicit, qa ubi apponitur hæc clausula, nulla appellatio admittit, nisi expresse a iure approbetur, ut in c. pastoralis. ℨ. de appel. & ibi plenius de hoc no. & inter cætera ponit hic Host. no. dictū dicēs, ꝙ magis operatur renuntiatio appellationis facta ꝑ partes, q̄ remotio appellationis, q̄ fit in rescripto principis, qa q̄n partes renunciauerunt, nulla appellatio dēt admitti, ut in l. fi. de temp. app. sed quando princeps remouit in rescripto suo, admittitur appellatio in multis casibus, qui scilicet expresse approbātur a iure, de quibus no. in d. c. pastoralis, qđ notabis.

SVMMARIVM.

1 *Subdelegatus potest punire impedientem suam iurisdictionem, uide in fi.*

2 *Officiali iniustè exequenti potest resisti, etiam per tertium. & nu. 5.*

3 *Supplicatio porrecta principi, dēt facere mētionē non solū expressā, sed expressissimā de oī clausula, quæ posset mouere principē ad rescribēdū.*

4 *Executor merus an possit punire impedientem eius officium?*

CAP. XXIX.

Exliteris. † Subdelegatus a delegato Papæ, iurisdictionē habente, potest coercere impedientem. h. d. comprehendendo utrunque intellectum. Sunt duæ partes. In prima parte decisa facti narratio. In secunda causæ commissio. ibi, Mandamus, quæ distinguit, & membrum prosequitur, ibi, Si uero. Casus literal. ponitur per Ber. in gl. i. No. ℨ ubi mandatur executio sententiæ, uidetur ēt accessorie da ri iurisdō, quod tñ intellige ut dixi, sup. c. prox. §. quia uero. No. 2. ꝙ commissa iurisdictione vī translata ptās coercendi. & no. illa uerba tex. ꝙ iurisdō sine coercitione vī delusoria, & vide quod no. in c. cum contingat, de so. comp. No 3. ꝙ interdictū pōt ferri in personam. Itē no. ꝙ iniuria fit iudici si eius literæ nō permittantur legi, & potest ex hoc agi contra iniuriantem ad satisfactionem iniuriæ, facit l. si quis id quod, ff. de iur. om. ℨ item no. in uer. Denuncietis, iun. glo. ꝙ exequenti sententiam nullam, [a] pōt uiolēter resisti, etiam per tertium, [b] & aperte probat hæc litera, si ferens sniam non habebat iurisdictionem. Vlt. no. ꝙ nedum delegatus Papę, sed ēt subdelegatus ad certum articulum habet iurisdōnem, & coercitionem circa articulum sibi commissum, & de hoc ℨ. † In gl. in uer. Expresſ facit. ff. de iu. facit l. si qs in seruitute, ff. de fur. & tenet Bar. in l. phibitū, all. in gl. & uide circa hoc, qđ plenè dixi in c. si qñ, ℨ. eo. In glo. fi. ibi, Non est iudex ordinarius, colligit hic ar. ex tex. ꝙ si Patriarcha ēt iudex ordinarius, ibi uoluisset sīa interdicti lata in Archidiaconū Castellanū, ēt si nō habuisset iurisdōnē delegatā. Sed gl. rūdet, & bñ, ꝙ ꝑsupposito ꝙ hīret ibi iurisdōnē ordinariā, non tñ ꝑ hoc procedit argumētatio gl. qa ipse intendebat ꝓcedere authoritate delegata, & nō ordinaria. & ex hoc no. bñ gl. ꝙ si ordinarius credit se delegatū, & procedit authoritate delegata, nō tenet processus si postmodū apparet, ꝙ nō erat delegatus, licèt potuisset ꝓcedere vt ordinarius, [f] & hoc ex defectu voluntatis, ꝙ hoc c. ex parte Astēsis, de ꝓcel. pb. & uide ꝑ Inn. in c. cū ex officii, & ꝑsc. Extra gl. opp. ℨ tex. & vī ꝙ ista sīa omnino dēbat tenere, ēt si iurisdō primorū iudicū fuisset reuocata, qa añ pūtationē sed arū lrarū, & exceptionē earū uigore factā, tenet, ꝓcessus priorū iudicū, vt in c. audita. de re. spo. & dixi in c. cæterū, de resc. So. Inn. multū instat, & primo refert quosdā tenere, ꝙ hic ꝓcessit exceptio. aliuero dīt, ꝙ ēt citra oēm exceptionē, & ēt data ignorantia, non valet, ꝓcessus ℨ tertios, data reuocatione priorum lrarū. vñ dīt, ꝙ si primi, & secundi iudices procedūt ad ℨrios processus, ualiditas processus ℨ tertios pendet ex ualiditate reuocationis, ꝙ istū tex. qui bñ facit, secus dīt ꝑ partē, quia pars non cōparens, nec excipiens corā prior. b. iudicib. pōt excōicari, & tene mēti hanc dſiam inter

g partem, & tertium, [g] & hoc ideo ſm istos, qa tertij nō sunt de iurisdōne iudicū. iō non tenentur obedire, nisi in ueritate sint iudices. de quo satis dubito, qa ex literis de iustitia, principaliter confertur iurisdō circa partes, secundario circa tertios turbatores, [h] ut in c. ℨ. eo. vū si datur iurisdō in principali. ſ. circa partē. ergo & in accessorio circa tertiū. de hoc tū uide qđ plenè dixi in c. ceterum. tene mēti istum tex. ſm illam lec. ꝓ exe cutores ad bñficia, q̄ sæpè circa idē bñficiū faciūt diuersos, & cōtrarios processus contra canonicos, uel ordinarios loci, & c.

ADDITIONES.

a ¶ Sententiam nullam. Adde gl. in cle. fi. de seque. pos. & fru. iplene per Ale. in l. de pupillo. §. qui opus. ff. de op. no. nunc. sed infinita congerit ad propositum. [c] Claudius [d] quen. in Lut uim. in 1. & 2. lec. in gl. 1. ff. de iust. & iu. ubi facit plures casus, an liceat resistere magistratui, & concludit, ꝙ qñ cōstat de nullitate sententiæ, non potest quis resistere iudici exequenti, nisi talis nullitas resultaret ex defectu iurisdictionis, & ita in istis terminis loquitur glo. hic, & ita debet intelligi secundum eum. Seb. Sap.

b ¶ Per tertiū. [e] dde hāc materiā ꝑ latos fines propagatā fuisse ꝑ Ia. Reb. in l. ꝓcepit, nu. 2. & ibi remissiuè in apos. Celsi ad eū. C. de ca. largi. ti. li. 10. Zac.

c ¶ Contrarium sensit. Sed tu pondera tex. dum dicit, ex quo coercitionem recepit, probat dictum gl. And. Barb.

d ¶ Contradictores. Adde quod Ro. consi. 482. dicit, quod dat iurisdictionem contra illos, qui se de facto opponunt, non autem de iure.

e ¶ Distinguit. Facit in simili, quod habetur in c. quod super his, de fi. instru. quando est Papa præsens, an credatur legato? And. Bar.

f Ordinarius. [d] de Ro. consi. 491. sup. alleg.

g ¶ Et tertium. Hanc differētiā tenet D. Ant. Im. & Abb. in c. cæterum. de resc. & ibi Fel. dicit hāc esse cōem, sed cōtrarium ponit. D. Abb. hic, tñ hanc opin. firmat ipse Abb. in c. audita, de restitu. spol. & ita hanc esse communem attestatur Fel. ibi contrarius in c. cum dilecta, col. 1. de resc. Seb. Sap.

h ¶ Turbatores. Adde, quod Fed. consi. 163. dicit, ꝙ delegatus pōt excōicare cōicantem cum excōicato a se, & dicit esse notabile. allegat Host. ibi uide.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio delegata expirat re integra morte mandantis.*

Clausula, qđ si non oēs, duo & c. uerificatur in uno alterius uices gerente.

2 *Clausula, uos, uel alter uestrum & c. uerificatur in uno tantum.*

3 *Voces dandæ in collegio, uel capitulo, possunt alteri committi.*

4 *Iurisdictio delegata non perpetuatur nisi per actum iurisdictionalem.*

Delegatus non dicitur perpetuare iurisdictionē per solam subdelegationem.

5 *Iurisdictio delegata ad diuersas causas, an perpetuetur per citationem ad unam causam? & nu. 9.*

6 *Iurisdictio delegata an extinguatur morte, uel depositione delegati, an uero transeat in successorem?*

7 *Cōmissio facta alicui sub nomine proprio, & dignitatis, censetur ꝑsonalis.*

8 *Iurisdictio delegata an suspendatur per excommunicationem delegantis?*

Mandatum extinguitur morte naturali mandantis, non ciuili.

Iurisdictio uicarij suspenditur si episcopus excommunicatur.

9 *Procurator an repellatur, si eius dominus sit excommunicatus?*

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XXX.

Licet vndique. Iurisdō dlegati re integra mor
1 te mandantis expirat. Vel sic, Clausula, ꝙ si non oēs duo &c. purificatur in uno, uices alterius habente, et duob. impeditis. Cōis diuisio. Secunda, ibi. Inquisitioni. Casus lit. Causa commissa est trib. iudicibus a dño Papa sub hac forma, ꝙ si nō oēs & c. unus commisit cuidam de sociis uices suas, & tandē mortuus est, socius suus tāquam suspectus fuit recusatus, quæritur an iste superstes noīe suo, & defuncti possit negotiū diffinire? Rādetur. ꝙ si iudex iste non cepit uti iurisdictione sibi a socio delegata, eo uiuente, iurisdō expirauit post mortē mandatoris re integra, si uero añ mortē illius cepit vti iurisdictione sibi commissa, uices suas, & illius
2 poterit adimplere. B. † No. j. effectū illius clausulæ, ꝙ si nō oēs poterunt, duo vīm &c. oportet .n. necessario, qđ duo remaneāt iudices uerè, vel fictè. secus est in illa clausula, vos vel alter vīm, &c. qa tūc unus solus ꝓcedere posset, ut in c. cū plures. j. eo. lib. 6. No. 2. ꝙ et ubi apponitur hæc clausula, duo vīm ꝓ cedant &c. potest unus collegæ cōmittere vices suas, & ille re
3 præsentat uices duorū. † Ex hoc infert Host. ꝙ si quis in electionis actu est procurator plurū habet tot uoces, quot sunt
a illi, quorū procurator existit, [a] de quo in c. scriptū sup. de ele. No. 3. significatum huius uerbi, collega. denotat habentē par officium, vnde habentes vnū & idē officium dīr collegæ, vt in l. collegarum. ff. de ver. si. Item no. ꝙ mandatum iurisdictionale expirat per mortē mandatoris, re integra. Idem est regulariter in mandato non iurisdictionali, vt l. mandatum. C. mand. & in cle. fi. de proc. & in §. rectè. Inst. man. Vl. pondera tex ibi,
4 Vti ceperit taliter demandata &c. † ꝙ ad hoc vt iurisdictio ꝓpetuet citra mortē mandatoris, oportet ꝙ mandatarius inceperit uti iurisdictione delegata. Et ex hoc & ex tex. apertè infero ꝫ Host. hic, & gl. in c. fi. a subdelegato. j. eo. li. 6. qui tenuerunt, ꝙ per actū subdelegationis perpetuat iurisdictio, moti ex eo, quia subdelegare est iurisdictione uti, vt l. 3. ff. de iur. om. iu. sed errauerūt iudicio meo: quia licèt sit iurisdictio, non tñ illa est delegata, sed ordinaria. est .n. concessa a lege, ut apertè dicit tex. in c. pastoralis, in prin. sup. eo. & ibi dixi. vnde teneo cū gl. in hoc, ꝙ ad perpetuandam iurisdictionem non sufficit actus citra citationem, & hanc opi. tenuerunt Cal. & Archi. 2. q. 6. c. non ita, & in c. quamuis. j. eo. li. 6. Io. Mona. in c. vt alarū, de const. eo. lib. & oēs ferè Mod. sequentes, licet Host. tenuerit contrarium per istum tex. qui generaliter dicit, uti cœperit. vn de fm eum si legatus vocauit tabellionē, & testes, & publicauit commissionem sibi factā tanquam delegatus, animo ꝓpetuandi iurisdictionem, perpetuanda est secundum eū. sed hoc nō placet, qa hoc uerbū generale, vti ceperit, dēt declarari fm alia iura, quę specifice requirunt citationem, ut in c. fi. de offi. leg. & in c. gratum. sup. e. & dic ut ibi plenius dixi, & per hoc est declarata prima glo. In gl. 2. diuide hanc gl. in quinque partes. In prima parte prosequitur aliquos casus, in quibus tacite, uel expresse reuocatur mandatum re integra, & quatenus tāgit de reuocatione fienda de morte litigatorū, dic ut plene di-
b xi in c. significauit, de resc. ubi fol. ꝫ [b] gl. hic & prosequit hæc gl. mixtim tam de reuocatione mandati iurisdictionalis, quā de non iurisdictionali, uide quod leg. & no. in cle. fi. de procu.
5 & l. mandatum, C. mā. † In secūda parte, quę incipit, ibi, Sed
c pone, ꝙ plures, gl. quęrit, [c] quid si plures causæ committātur uni, & citatio sit in vna, nūquid perpetuetur iurisdictio quo ad oēs causas? & alle. pro & contra, & finaliter concludit, ꝙ non. sed distingue latius post Goffr. ꝙ aut citatio emanauit super omnibus causis, & sit perpetuatio quo ad oēs. sup. e. c. gratum. aut citatio emanauit super una causa tm̄, & habet connexitatem cum aliis causis, & sit perpetuatio quo ad oēs, arg. in l. fin. C. de duo. re. all. in gl. & in c. trāslato, ꝫ de consti. & in l. in hoc iudicio, ff. fam. erc. aut erant cāæ separatæ, & perpetuatio fit solū respū illius, in qua emanauit citatio, ar. in c. inquisitioni. inf. de app. & in l. etiam, ff. de minori. nā de separatis non fit illatio, vt in c. 2. de transl. epi. & l. Papinianus exuli, ff. de mi. & vide
6 ad prædicta bonā glo. in c. ne aliqui. de hær. lib. 6. † In tertia parte, quæ incip. ibi, Sed quid si moriatur. gl. quęrit, quid si citatio sit facta ante declarationem rerum, vt puta, quia res comprehenduntur in rescripto suo sub clausula generali: gl. videt uelle, ꝙ non fit perpetuatio nisi respū rei expressæ, super qua emanauit citatio. dic melius fm Host. ꝙaut citatio emanauit super declaratione rerum fienda, & fit perpetuatio quo ad oēs causas, quia citatio concernit oēs causas. aut citatio fuit restricta ad certam causam, & tunc distingue, vt sup. dixi in præce-
7 denti particula. † In 4 parte, quæ inci. ibi, Item quid si delegās, gl. quęrit, quid si delegans deponitur re integra, non autē moritur, nūquid expirat mandatum? & concludit gl. quod sic. distingue post Host. qđ aut commissio fuit facta expresso nomine proprio, & tūc procedit dictum gl. nam in dubio Papa velle vīr, quod commissio sit personalis, licèt sit etiam expressum nomen appellatiuum. vnde hodie Papa communiter præmit tit nomen proprium, & subiungit nomē appellatiuū. dr. n. Martinus Eps & c. vnde cōmissio censetur personalis, & expirat re integra, sicut per mortem: nā depositus æquiparatur mortuo quo ad dignitatē. 16. q. j. adijcimus. §. ecce. & idem dic si delegatus transferretur ad aliam dignitatem. aut delegatio fuit facta sub nomine dignitatis, & durat, licèt moriatur persona, q̄ præsidebat in dignitate, quia dignitas non moritur, ut in c. si
8 gratiosæ, de rescriptis, lib. 6. facit qđ no. ꝙ legistas in l. centesimis, ff. de uer. obl. In quinta parte, ibi, Quid si excōicatur. glo-
d sequitur, quid si delegans [d] excōicetur, nūquid delegatus possit procedere durante excommunicatione? & videtur concludere, ꝙ sic, & bene, quia excommunicatio potest æquiparari morti ciuili. iura uero, quæ dicunt, ꝙ morte mandatoris expirat mandatum, debent intelligi de morte naturali, ut in §. si donator. all. in gl. In contrarū gl. alleg. c. Romana, de offi. vica. in 6. ubi tex. dicit, ꝙ excōicato Epō suspenditur iurisdictio vicarij: ergo excōicato delegante debet esse suspēsa iurisdictio delegata, quia delegatus nihil proprij habet, sed iurisdictio est delegantis, ut in c. fanè, sup. eo. & in l. j. ff. de offi. eius cui mandat iurisd. Inn. tenet hic indistinctè, ꝙ siue delegatio fuerit facta i totū, siue in partē, ñ expirat nec suspēdit iurisdō subdelegati, seu delegati p excōicationē delegātis, nisi mādatū esset nudū ministerium. dicta l. j. in fi. & j. eo. c. fi. Host. distinguit, ꝙ aut delegatus subdelegauit in totū, & procedit opi. Inn. aut subdelegauit pro parte, & suspēditur iurisdō, quia non dēt is admitti, cuius auctor repelleretur. inf. de testi. c. licèt ex quadā. & qa quasi idem est consistorium delegantis, & delegati. Io. And. vi detur accedere ad opi. Inn. possent tamen ista hic ita æquè distinguī, ꝙ aut delegans fuit excōicatus re integra, & suspendit iurisdō delegati. ar. in c. quis. j. e. li. 6. aut res delijt esse integra, & tūc indistinctè ꝓcedit opi. Inn. ꝓ qua vīr tex. in c. si is cui. j. e. li. 6. vbi dr, ꝙ si subdelegās est excōicatus, nō dēt appellari ad cū a subdelegato, sed ad primū delegantē, & sic innuit, ꝙ subdelegatio fuit facta ꝓ parte, aliàs nullo mō potuisset ad eū appellari. vt in c. super qōnum. § porro, ꝫ e. nec est uerum quod dicit Host. idem esse delegantis, & delegati consistorium. nam dicit Io. An. & bene, si hoc esset verum, nunquā posset appellari ad delegantem, vt in c. 2. de consti. lib. 6. Itē per mortem delegātis expiraret iurisdictio delegati, et re nō integra, sicut con-
9 tingit in vicario Epi, vt in d. c. Romana, & tenet hoc mētu † Extra gl. quæro, nūquid dēt repelli procurator ꝓp superuenientē excōicationem in personam dñi? & loquor de procuratore ad agendū. Host. tenet, ꝙ sic, & ī si procurator sit contestatus litē antequā excōicaretur: quia licèt per lit. cont. efficiatur dās instantiæ, non tñ efficitur dās litis: nā cā est dñi, cum ad eū spectet commodū vel incommodum, ut in c. biduū, ver. palam.

2. q. 6.

ADDITIONES.

a ¶ Existit. Ita no. idem Host. in c. quia ꝓp. §. illud, sup. de ele. Card. Mandag. in trac. de ele. par. 1. c. 14. in glo. 2. & seq. ubi quid in casu huic opposito, ꝫ si unus canonicus legitimè abiens constituit plures procuratores insolidū, de quo uide per Bal. in alle. c. quia propter, in fi. & Mād. remi. ubi sup. 2. ac.

b ¶ So. cōtraria. Nam illud procedit quo ad conueniendum illum, qui cōstituebatur sub clausula generali: secus si fuisset expressus in rescripto, quia cessante ꝓ mortē talis litigatoris, ēt re integra, non expiraret rescripturo, ut ibi dixi ibi, in ea. gl. ibi §. Neratius. ibi enim probari vī, ꝙ mandatū morte mādantis non expirat. dicas ꝙ ibi res non erat integra, quia lieèt quæ profēsus fuerat filium suscepturum munus publicum, ad quod fuerat electus illi le, pater qui decesserat antequam ipse filius illud munus susciperet, tñ non erat res integra, quia per talem professionem factam per patrem iam fuerat obligatus pater ipse, si contingeret postea filium acceptare, & obligare reipubl. In ead. ibi. l. cum quasi. dicit hic do. Card. ꝙ in casu illo res non erat integra, quia decretum fuerat interpositum, & ista lol. est contra illū text. qui loquitur, quādo decretum fuit interpositum iam mortuo illo, qui fuerat rogatus in testamento manumittere seruum, & decessit post adita hæreditatem ante prætitā libertatem, nam si ex eo, ꝙ eius non habeatur præsentia, decreuit iudex eum esse absentem ex iusta causa, & libertatem cum petere: quia censetur absens ex iusta cā ꝓp mortem, facit c. si delegatum in fra eo, li. 6. competit libertas, & hæres eius censetur patronus, &. sic sententia lata pro mortuo, prosit hæredi. l. pen. ff. quæ sen. fi. ap. re. Aliqui tñ dixerunt ibi esse ſpāle, ut snia lata ꝓ mortuo prosit hēdi in quādā consequētiā sno relibertatis. de quo uide per Bar. in d. §. Neratius, & in d. l. pe. quæ sen. fi. ap. resci. dixit tñ Ang. in d. l. cum quasi, ibi esse tex. singu. in iure, ꝙ decretū prolatū cōtra defunctū, crāsit in hæredē fauore libertatis. & sunt duo ſpāles, ꝙ snia ualeat cōtra defunctū, & ꝙ transeat in hæredē, qui nō habuit iures cōtra ipsum defunctum, & uide quæ dixi in c. significauit, de resc. And. Barb.

c ¶ Gl. quærit. De hac qōne uide late per Fel. in c. pastoralis. §. fin. de reſcrip.

d ¶ Delegans. Quòd quis non possit esse iudex, quando est excommunicatus, latè tradunt scribentes, in c. ad probandum, de re iudi. Bal. in c. contingit, col. 9. de do. & contu. quod etiam procedit in arbitro, ut per Bar. in l. cum pater. §. hæreditatem, ff. de le. 2. & idem in arbitratore, ut per Alexan. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad Trebellia. Iaſ. in l. si quis arbitratu. col. 16. uersi. 6. quærit Bar. ff. de uerb. obl. quæ omnia procedunt in publice excōmunicato: secus in eo, qui est occultè excommunicatus, ut traditur in d. c. ad probandum, quod tamen singulariter limitatur, quando partes scitæ, ut refert Fel. in c. Rodulphus, col. antep. sup. de reſcri.

ng 6 & no. bene hanc q. secus dicit Host. si procurator fuisset datus in rē suā. in hoc ul. D. Ang. distinguit, & bñ, ꝙ aut ꝓcurator datus in rē suā intentat utilem actionē sibi ꝓpetentē, & ꝓcedit dictū Host. qa cū excōicatio sit ꝓsonalis, non concernit factum procuratoris promouentis actionē sibi competentē, aut procurator intentat directā nomine domini, & tunc ꝓtrepellirad hoc uide bonam glo. & quod super ea no. in c. unico, de iure patron. li. 6. & qđ no. Bar. in l. apud Celsū. ff. de do. excc.

SVMMARIVM.

1 Delegatio causæ non præsumitur, nisi probetur.
2 Bonus an quis præsumatur?
3 Facta non præsumuntur, nisi probentur.
4 Delegatus in causa sibi commissa est maior ordinario.
5 Ordinarius ita demum tenetur obedire delegato, si delegatus ostendit sūum mandatum.
6 Excommunicatio iniusta non ligat excommunicatum.
7 Mandatum non tenetur quis ostendere, nisi petatur.
8 Ab executore non appellatur.
9 Allegans malitiose fa. sitatem rescripti principis, quomodo puniatur?
10 Mandatum delegationis qualiter probetur?
11 Instrumenti tenor scriptus apud acta ita demum probat. s. instrumentū esse talis tenoris, si fuit scriptus uoluntate partium, aliàs secus.
12 Notarius non potest facere fidem de eo, de quo non est rogatus, sed de productione coram eo facta, &c.
13 Incompetentia iudicis non potest opponi post litem contestatam.
14 Incompetentia iudicis an possit opponi per contumacem, uel absentem pro rea comparentem?
15 Sententia præsumitur in dubio, lata a iudice competenti, intellige tamen prout infra prox.
16 Legatus Papæ habet ordinariam iurisdictionem.
17 Notario asserenti in actis talem esse procuratorem talis non adhibetur fides, nisi de mandato ipse fuerit rogatus.
18 Verba enunciatiua posita in aliquo instrumento, quæ sint de substantia actus qui geritur, an probentur per ipsum instrumentum?
19 Procurator ex quibus præsumatur habere consensum domini ad agendū.
20 Procurator de cuius mandato dubitatur, potest cogi ad promittendum de rato.
21 Excommunicatus non præsumitur absolutus, nisi probet literas absolutionis, quas debet ad cautelam seruare.

CAP. XXXI.

Cum in iure. [a] † Non creditur quis delegatus, nisi
1 delegationem probet. Vel ad idem sic. Non tenetur quis parere mādatis asserentis se delegatum, nisi mandatum probet. Cōis diuisio. Secunda, ibi, Super quo. Casus lit. Aliquis delegatus mandat alicui, authoritate, qua fungor, tibi iniungo, ut Titium denuncies excommunicatum, cum hoc mandatur, dubitat de iurisdictione illius, nec sufficit hoc fidem facit eidem, quæritur an teneatur exequi mandatū illius? Respondet, ꝙ nisi de mādato apostolico fiat fides, non tenetur exequi quod mandatur. B. † No. ex prin. iuncta glo. ꝙ cōsulitatio dēt esse de re dubia, aliàs cōsulrās est dignus reprehensione, maxime si credit iurisperitus. vñ Papa reprehendit istum Epm, qui dubitabat de re non dubitabili, quia quilibet præsumitur bonus, ut in c. unico, de scruti. & in c. fi. de præsum. Sed hæc ratio parum concludit, quia ea quæ accidentaliter prouenium, & nō insunt homini a natura, non præsumūtur nisi probētur, ut in c. si fortè, de elec. lib. 6. Item cum agitur de præiudicio alterius, non sufficit præsumptio, sed debet fieri plena probatio, ad hoc c. cum a nobis. de testi. & quod no. in gl. in c. licet, de senten excom. & ex hoc, & ex tex. no. ꝙ facta non præsumuntur, ad hoc l. quæcunque. ff. de Pub. in rem act. & no. in l sciendū, ff. de ver ob. & per Inn. in c. innotuit, de eo qui fur. ord. rece. No. 3. practicam præcipiendi, cum quis utitur alterius potestate, nā iniungit authoritate, qua fungitur, & sic delegatus Papæ præcipit authoritate apostolica. & facit pro
2 filio hodierno, nā delegatus in suis literis iter cętera dicit, no-
b bis, seu uerius, apostolicis parere mandatis, &c. Et no. ibi, Iniū
3 go, ꝙ iudex loqtur de se in singulari, [b] licet hodie fm Io. And. ex statigio loquatur iudex in plurali, de quo vide quod leg. & no. in c. cum ab vno, de re iud. lib 6. Item no. quod ordinarius non tenetur exequi factum delegati, nec aliter sibi parere, nisi fiat sibi fides de mādato. † Item no. vl. quod delegatus potest præcipere ordinario, vt exequatur factum suum: nam gerit vices Papæ, quò ad illam causam, & est maior quolibet ordinario, vt in c. ituduisti, de offic. leg. Sed quęro, quid si delegatus no vult facere fidē ordinario de mādato suo, sed eū parere no tenetem excōicat? dicunt Doct. & bene, quod excommunicatio non tenet, quia delegatus non habet iurisdictionem super ordinarium, nisi qñ esset sibi rebellis, sed petendo fidem de mandato, facit quod sibi a iure permittitur, ergo non potest dici rebellis, & sic non tenet excommunicatio ex defectu iurisdictionis, facit quod in simili dixi in c. cum contingat. de re
4 scrip. † Secundò quæro, quid si ordinarius non curat certificari de mādato, nūquid possit exequi? Doct. dīr, ꝙ sic, ex quo præsumit de mandato. nam hic tex nō dicit, qđ nō pōt exeq., sed nō cogitur. & si pars appellaret ab ordinario, nō tenetur ad mittere appellonē, qa cū ipse sit nudus executor, appło dēt interponi a delegato, qui iniūxit mandatum, vt no. fuit sup. eo. c.
5 super qōnum. Quæro 3. † qd si ordinarius malitiosè dicat se dubitare de mādato, allegando maximè falsitatē rescripti iuxta id, qđ hīr in c. super eo, de crimi. fal. So. dicit Host. ꝙ quatuor remedia hoc casu cōpetunt. Primū, ut delegatus exequatur p se, quod pōt, ut in c. in literis. sup. e. fm, ut puniat ipsum ordinarium, si cōstat ꝙ malitiosè opponit. Tertium, quia punit quò ad Deū. Quartū, quia poterit cōdemnari in 3o li. auri, si malitiosè opponit, annullando rescriptum Principis. l. 2. in fi. C. de leg. In gl. in ver. Iniungo: No. benè istam gl. quia est multū no. maximè respectu theoricæ, quam tradit in fi. & multum allegari solet ista gl. in iudicijs, & uide ad materiā quod no Inn. j. de eo qui fur. ord. rece. in c. innotuit. Et vt habeas conclusiue istam materiam, ꝓsequere per tria membra. primū est cū qrit qualiter uerè ꝓbet mādatū delegationis. fm qualr ꝓsumit iurisdō delegata. uel ordinaria. tertiū quid in limitate aliarū personarum in iudicio intercedentiū, vt ꝓcuratorum, tutorum, &
6 sim. Quò ad primū dic, † ꝙ primò pōt probari mandatū per o-
c riginale, [c] & hodie clariùs. inf. de fi. instr. qualr per totum. secundo ꝓ exemplū soleniter sumptum ex originali, & quæ solēnitas dēt adhiberi, dic vt legitur & no. in c. pe. & vlt. de fi. instr. & in c. significauit, & c. Albericus. de testi. idem est si partib. cōsentientib. vel ꝓsentibus, & nō ꝫ dicentibus. originale fuit exē
d plū in actis. [d] fm Ho. hic. nam in ꝓiudiciū ipsarū partium acta faciunt fidē de tenore originalis, ꝙ satis placet, ar. bonū in l. i. C. de rela. & ꝓ istum tex. dicit ibi Bar. ꝙ si partes in iudicio pōtes nō ꝫdicunt his, q̄ pōt tenere in earū ꝓiudiciū, vñr consenti re, secus dic, vbi solus notarius exemplauit instia originalia reducēdo tenorem ad acta: nā vt no. dicit hic Inn. cum producū tur instīa, sola productio est de actis, & non tenor. q. d. si notarius scripsit in actis, ꝙ pars produxit tale instīm, creditur notario sup productione, [e] vt in c. qñ contra, de proba. sed non credit super tenore instīorū, nisi ꝓbet tenor per originalia, vel alijs modis ꝓdictis: nam notarius non est rogatus de contētis in instīs productis, & ideo super tenore illorū non potest facere fidē, q nimo non sufficeret iudicis authoritas, nisi pars aduersa fuisset citata, vel pñs. vt ꝓdixi, ad hoc quod no. Inn. in d. c. significauit. & c. Albericus, de testi. & ibi dixi plenè. & ꝓ Io. And. in addi. Spe. in ti. de reſcri. ꝓsen. §. 1. post prin. & hoc no.
7 † Venio ad fm in quo distinguo post Inno. ꝙ aut snia fuit lata per legatum pūtibus partib. & non appellantibus, & præsumitur, ꝙ iudex habuerit iurisdōnem. Idē est si pars qñque comparuit ante li. cont. non pōt allegare defectū mandati, vt in c. inter monasteriū, de re iud. nā ꝓmēdū est. ꝙ ex quo pars cō

paruit,

ADDITIONES.

a ¶ Cum in iure. Hunc tex. D. Bartho. de Beler. in c. quod super his, q. 16. de ſi. instr. intelligit, ꝙ non hēt locum in Cardinali dicenti, cām sibi cōmissam. sed uide Fel. reprobantē in c. ad aures, ver. 8. de resc. & hoc sentit Ol. in consi. 211. ubi probat, ꝙ in materia stricta etiam Cardinales comprehēdūtur. de quo etiam per Fel. hic.

b ¶ In singulari. No. q̄ iudex loquitur de se in singulari, tu dicas ēt, ꝙ Papa de se loquendo, loquitur in singulari. c. filius. de testa. & ēt Imperator loquit in singulari. l. 2. C. de app. l. minoribus, C. de his, qb. vt indi. l. 2. C. de do. inter vi. & vx. l. j. ff. de testa. mil. uide l. j. C. qûo & qñ iud. l. in testō, C. de testa. mil. l. ea quæ. & l. castrati, C. de adult. l. 1 & 2, C. ad l. Iul. ma. l. fi. C. de eden. l. j. C. de of. questo. uide tex. in l. j C. de uetera. li. 12. ubi potest dici Imperatori, tu. l. j. C. qui ad lib. perue. non po. l. fi. C. de pac. c. cum ab uno, de re iu. lib. 6. & c. quosdam, de præsum. & l. fi. C. ut nullus & c. lib. 11. c. 1. de prob. c. nihil, de præsc. facit c. 2. in uer. dico, de hom. hodie tamen utimur plura li, ut in c. cum ab uno, de re iu. secundum D. Car. And. Bar.

¶ Circa hoc, si literis Papæ, uel Imperatoris in eorū nomine apponeretur numerus sing. non carerent huiusmodi literæ uitio, & suspictione falsitatis, iuxta no. in c. ad falsariorū, de cri. fal. licet .n. num. pluralis nō possit uerificari in uno tantū, ut in l. ubi numerus. ff. de test. & per Pa. de Ca. in consi. 14. & in consi. 102. & in consi. 234. & in l. fi. ff. ad Treb. & per Spe. lar. & ibi per Io. An. in add. in §. 1. in ti. de teste, in uer. in quarta quæstione. tñ propter consuetudinem, & stylum curię, quæ habet, ꝙ Papa qñ de se loquitur, semper loquitur in numero plurali, si in literis reperiretur numerus sing. non carerent suspictione falsitatis. Et adde ēt, ꝙ adiectiuum singularis numeri, positum post duo substantiua refertur ad omnia, ut puta, si dico lego uineas, & fundum plenum fructib. intelliguntur etiā legati fructus uineæ, ut per Bar. post Dy. in l. cum filio, in fi. col. ii. de leg. 1. & in l. exiat, de eo qđ mer. cau. & uide Bal. in l. j. in fi. C. de legitu. hære. Ant. Iran.

c ¶ Originale. Adde Ro. consi. 336.

¶ Adde plenissimè per Felyn. in capitu. fi. in princ. inf. de fi. instru. & per Lā fran. de Oria. in c. quoniam contra. §. statuimus. uersi. instrumentorū productiones. nu. 7. 8. 9. & ibi diffusè tum, an & quando requiratur originale, & quando sfetur illius exemplo. Zac.

d ¶ In actis. Vide Rotam in tit. de fid. in str. dec. 1. Bal. in l. nostram. in 4. col. C de test. Ro. in l. sciendum, ff. de uerb. oblig. Bal. & Ang. in auth. si quis in aliquo, C. de eden. Seb. Sap.

e ¶ Super productione. Adde Anch. consi. 41.

Universidad de Deusto Biblioteca

paruit,& non oppositum de defectu iurisdõnis.q̃ iudex habuerit iurisdõnẽ. a si uero sñia fuerit lata ꝙtra absentẽ in casu, in quo ferri potuit,& pars absens nunquã paruit delegato,& tũc sꝑ põt opponere defectũ iurisdõnis, & onus probãdi cõtrariũ, incũbit aduersario,sed in ꝓcedẽti mẽbro onus incũbit opponenti.Quidã tñ tenent cõtrariũ,ut refert Inn.sed ꝓdicta diffinctio est satis ęqua,& ad eã reducas dictũ istius gl. Dubiũ remanet, quid si pars fuit absens ꝙtumaciter,nũquid si postmodũ opposuit,teneat probare defectũ mãdati, an aũt onus incũbat aduersario?Inn.in d.c. innotuit. sentit,q̃ ꝙtumax æquiparetur pũti.aliud sentit hic,& plus placet,q̃ ex quo fuit sꝑ absens,licèt contumaciter,q̃ opponendo,transferat onus probandi in aduersariũ.rõ q̃ me mouet,est,quia negando iurisdõnẽ negat per ꝓns contumaciã,quia si nõ erat iudex, non tenebaꝫ corã eo cõparare,facit l.nõ vr̃ latitare,ff.de iu. Item cessat præsumptio iurisdõnis,q̃n pars fuit sꝑ absens,quia factũ non præsumi
b tur,nec subest tacitus consensus. b partiũ: hæc procedũt respũ iurisdõnis delegatæ,sed respũ ordinariæ,dicit gl.q̃ pro ea præ
8 sumitur.† Et ideo dãt Doct.q̃ si sñia fuit lata a legato,satis est probare,q̃ ille reputabatur legatus,nam legatus Papæ hẽt ordinariam iurisdõnem,vt in c.2.de offi.leg.li.6. intellige gl. q̃ probatur q̃ pso na habebatur pro constituta in tali dignitate, ar.in l.Barbarius,ff.de offi.prętо.& per Inn.in c.veniens,ꝺ ver. sig.li.6.Item oportet q̃ illud,sup quo fuit sñiatum, spectet ad illam dignitatẽ de iure cõi,alias aũt si allegatur ꝙuetudo, uel priuilegium iurisdõnẽ tribuens,oporteret,q̃ probaretur, sicut sup.dixi in delegato,quia ista non præsumitur,ut no.in c.1.de offi.leg.li.6.& ideo si delegatus processit super eo, quod sibi nõ ꝓperit ex cõi stylo delegationis,non ꝑsumitur iurisdõ,quia in illo non est ordinaria de iure cõi. Venio ad tertium, & ulti
9 mũ.† In quo dicit Inn.q̃ si negatur quẽ fuisse procuratorem, vel tutorẽ absentis.q̃tunc non staꝫ sñę,nisi pars,q̃ obtinuerit, probet procuratorẽ habuisse mandatũ, nisi dñs fuisset pñs, q̃n sñia fuit lata ꝙtra ꝓcuratorẽ. & nõ ꝙtradixit. Idẽ ꝑ ꝓbat dñm sciuisse illũ se gerere pro procuratore suo,& nõ ꝙtradixit.No. hoc dictũ.q̃ idẽ tenet Inn.in c.ex parte Decani,de resc.& vide q̃ ibi dixi.nec sufficit ꝑm cũ q̃ ille erat procurator, quia non creditur notario de his quæ incidenter narrat in instro,ex quo nõ fuerat rogatus de procuratione illius, & ideo non põt face
c re fidẽ,maximè in ꝓiudicium tertii. c nec ob.l.optimã. C. de ꝙtrahen. & com. ſtipu.ubi dr̃.q̃ enunciatiua in aliquo instro, quæ sunt de substãa actus qui geritur,probant ꝑ ipsum instrm: vnde si dicitur,Titius seruus Sempronij fuit stipulatus &c.,pbatur Titius seruus suus quo ad ualiditatẽ stipulationis,vt ibi: procedit enim illa l.ꝑm Inno.& bũ.in his,q̃ enunciantur in ꝓiudiciũ partium præsentium, sed respũ absentium illa uerba non faciunt fidẽ,vñ dñs absens põt dicere,q̃ nunquam dedit mandatum illi procuratori,quod bene no.Idem sentit Bar. in l.licet.C.de proc.ubi dicit,q̃ ẽt si iudex pronunciauerit illum esse procuratorem, non per hoc sñia præiudicat dño absenti, quia res inter alios acta,&c. Ad idem quod ipse no.in l.i.C.eo.
10 & quod no.in c.j.de procu.& ideo cautũ est, † q̃ cũ dubitatur de mãdato,vel de reuocatione mãdati,exigatur cautio de ratihabitione de ipso procuratore,ut no.in d.l.j. & per hoc rema-
11 net expedita tota gl. † Et no. bene gl.in fi.q̃ semel excommunicatus nisi probetur absolutus, & ideo necessariũ est seruare
d literas absolutionis, d & idem no.in c.proposuit,alle in glo.& uide ad prædicta tex.cum gl.in c.ex insinuatione, de procu.& dic idem de tutore,& simi.q̃d dixi in procuratore,nisi in casu, de quo in l.j.ff.q̃d fal tuto.s.quando iudex approbauit tutorẽ.

ADDITIONES.

a ¶Iurisdictionem. Adde Ang.consi.287.& uide Lap.alle.44.
b ¶Tacitus consensus. Adde Ro.consi.48.
c ¶Prætudicium tertij. Adde limitandum,ut per Anch.consi.40.sup.alle.
d ¶Literas absolutionis. Adde ut per Ro.consi.387.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio lata post appellationem legitimam est nulla. & nu.12.*
2 *Sacrilegus etiã qui sit laicus, potest conueniri coram ecclesiastico iudice.*
3 *Delegatus non cognoscit ultra comprehensa in rescripto. uide in fine. Intellige,ut infra,nu.7.respectu rei conuenti potest,& num.11.*
Iurisdictio delegata potest prorogari tacito consensu partium de re ad rẽ, uel de tempore ad tempus, sed de loco ad locum requiritur expressus consensus,& num.9.10.
Delegatus ad cognoscendum in una diœcesi,non potest cognoscere extra illam,nisi ex consensu partium expresso.
Contradictio uel protestatio nullitatis,non habet impedire iudicium, nisi sequatur appellatio.
4 *Mandatum procuratoris non extenditur ultra comprehensa in eo.*
Procurator constitutus ad exigendum, & ad fidem faciendum de receptis,non consetur consti tutus ad confitenduꝫ se recepisse,& non præiudicat domino,nisi constet de recepto.
5 *Procurator constitutus ad mutuum recipiendum nõ censetur constitutus ad confitendum de mutuo recepto,nisi constet ex alio, quã ex confessione.*
Procurator ad uendendum, an possit transferre dominium habita fide de pretio?
6 *Procurator constitutus ad uendendum,an præiudicet domino, si confitetur se habuisse pretium?*
7 *Rescripta extenduntur ad accessoria illorum, quæ exprimuntur in rescripto.*
Rescripta extenduntur ad omnia,ad quæ extendi possunt cum lato significatu uerborum.
8 *Procurator,an possit transgredi fines mandati presente, & non contradicente domino?*
10 *Procurator,an possit iurisdictionem prorogare?*
13 *Appellatio ab interlocutoria annullat omnia gesta post eam.*

CAP. XXXII.

Per ꝓcuratorẽ nõ hẽtẽ mandatũ de re ad rẽ, iu-

Cum olim Abbas risdõ ꝓgari nõ ꝑt.h.d.quo ad ti.vel sic ꝑm lram.†Excõmunicatio lata post apppellationẽ leimam,est nulla.Et diuidit duas
1 parte s principales.Secũda ibi,Quia verò & prima põt multi pliciter subdiuidi,vt patet in tex.Casus lit. Comes Altisiodo, quoddã ſtagnũ,& molẽdinũ, & domũ volebat cõstruere in ꝓiudiciũ,& grauamẽ monachorũ Vergiliacẽ. monachi cãm sup hoc Epõ,& thesaurario Niuernen. obtinuere cõmitti.lite cõte.sup petitionibus monachorũ receptis vtriusq. partis ter stibus,& attestat.onibus publicatis, & cũ sup illis fuisset a par tibus disputatum,Comes proposuit,q̃ de dãnis in memorib. & reb⁹ aliis sup quib.restes deposuerãt, cognoscere nõ dẽant iudices,cũ de his in scripto nulla mentio haberetur. iudices interlocuti fuerunt,q̃ sup dãnis datis a Comite,ad eos iurisdictio ptinebat.quo audito Comes ſtatim ad Sedẽ apostolicã appellauit,sed iudices nõ obstãte appellatione vocauerũt ipsũ,& qa non venit,nec misit,excõicauerunt cundẽ. & pliteras suas negotiũ dño Papæ intimauerunt.Sup hoc rõdet qbusdã iudicibus dicens,q̃ sup dãnis datis ante lit. cõt. cognitio ad dictos iudices nõ pertinebat,cum de dãnis in rescripto
2 nulla mentio hꝛetur:nec procurator potuit sup his ad iudices prorogare iurisdictionẽ,cũ ad illa solũmodo cõstitutus intelligat,quæ in rescripto cõtinentur,& quamcito Comes intel lexit sup dãnis fuisse depositum,statim contraxit.Vnde Papa pronuntiauit iudices illos perperã processisset, & ꝓdictũ Comitẽ,q̃ pp hoc appellauit,excõicationis sñia non fuisse litiga
3 tũ B.†No.1.laicũ posse conueniri coram iudice ecclesiastico, si deliquit in bonis ecclesiæ,vel aliter in eis damnum intulit,
a qui stricte potest dici malefactor,& largo modo sacrilegus,vt in c.cum sit generale, de fo. cõp.No.2.q̃ appellãs ab interlocutoria iterum citatur,si appellatio sua prætẽditur minus legitima,hoc tamen non est necessarium,licèt ad cautelã fieri pos
3 sit,de quo dic,vt hr̃ in c.eum qui,de do.& contu.li.6.† No.q̃ iurisdõ delegata non extenditur vltra comprehensa in rescripto,& si iudex procedit super aliis rebus,cautela est,vt ꝺicatur,& appelletur:hoc intellige vt no.fuit in c.1.sup.c. si aũt nõ appellaretur,valeret iudicii⁹ super aliis rebus inchoatũ, vt hic est tex.satis no.Ex quo infero ad duo dicta multum no.primũ q̃ iurisdõ delegata põt de re ad rem consensu partium prorogari,quemadmodum prorogari potest de tempore ad tempus, vt in c.de causis,&.c.secus est in prorogatione,quæ fit de persona,vt patet i c.P.& G.infra,eod.& dic vt ibi plenius de hac materia.no.ꝑm dictum magis no.est,q̃ ad prorogandum iurisdõ
b nem ẽt delegati sufficit tacitus cõsensus partium, b & hoc iudicio meo melius probat hæc litera,quam quælibet alia. nec ad hoc solet induci,sed profectò hoc bũ probat,maximè i eo q̃ ponderat,q̃ iste Comes protinus cõtradixit, quasi secus si tacuisset.& licèt aliqui tenuerint alibi consensum expressum requiri,primũ tñ verius est,& sentit Inn.hic clarius, & in c.ad petitionẽ.ꝺ. de accu,sequitur Bar.in l.1.in fi.ff.de iu.& facit l.1. C.de iur.om.iudi.& per hoc puto Ang. de Per. non bene di-
c xisse in l.fi.ff.de iur.om.iud.in eo,quod dixit, consensum expssum requiri in proroganda iurisdictione delegata,& alleg.pro se tex.in c.statutũ,in §.in nullo,de rescr.lib.6.qui vr̃ bene facere,sed loquitur in ꝓgatione,quæ fit de loco ad locum.dicit enim ꝙ delegatus deputatus in certa diœcesi non põt cognoscere extra illam,nisi ad id accedat expressus consensus partiũ, vnde arguẽdo per locum à speciali,ille tex.probaret oppo, sed forte ipse uoluit inducere tex. a paritate rõnis,sed certe ñ dẽt induci,cũ illud uideaꝫ ius nouũ,& regulr cõsensus expssus,& tacitus

ADDITIONES.

a ¶Sacrilegus. Adde Pet.de Anch.consi.14.
b ¶Consensus partium. In contrarium tamẽ facit tex.in l.j.ff.de iudi.cum ibi no.& quod no.Car.in consilio 73. Ange.in l.quęro, ff.soln.sed opi. Abbhic potest saluari in prorogatione de re ad rem,in qua sufficit tacitus consensus,ut hic dixi latè in d.l.1.ff.de iud. Seb.Sap.
c ¶Non bene dixisse. No. quod malè intellexit Ange.ideo uide ibi omnino, And. Bar.

a tacitus ęquparaꝫ,a vt no.in c.dilecti,de fo. ꝓpet.facit c.si rector.
4 43 dist.& hæc bñ no.No.vlteriùs† q̃ mãdatũ ꝓcuratoriũ non excẽdit vltra cõprehensa in eo,& põdera verbũ,solummodo, positum in tex.& hãc literã induco ad q̃nem. Quidam cõstituit ꝓcuratorem ad petendũ, & exigẽdum quod sibi debetur a quacunque persona,& ad fidem,& ad liberationem fiẽdam de receptis.iste procurator cõfessus fuit se recepisse ducenta,q̃ debebantur dño,a quodã debitore. & liberauit illũ ab obligatione,qua tenebaꝫ dño. Dubitatũ fuit in qõne facti,nunqd il le debitor esset liberatus? vr̃,q̃ nõ,qa ꝓcurator nõ fuit cõstitutus ad cõfitendum,nec simpliciter ad liberandum,sed ad fidẽ faciendum de receptis.vndẽ ex quo non apparet q̃ receperit, nõ potuit illum liberare.In contrarium allegabatur:nam confessio probat solutionẽ,vt in l.pecuniæ,C.de sol.& in c.fi cautio,de fi.instru.cum ibi no.& in l. cũ de indebito,ff.de ꝓba.ergo potest iste debitor se tueri ꝺ creditorem producendo cõfessionem ad probationem solutionis Hanc quæstionem ponit
b Fed.cõsi.52.& vr̃ multùm dubitare,nec aperte firmat pedes.b Sed ego puto, q̃ non sit liberatus, ad quod optime facit iste tex.in eo quod dicit,q̃ procurator intelligitur solũmodo ad il la constitutus,quę in commissionis literis inueniuntur expssa, sed in procuratorio dicebatur,vt fidem faceret de receptis;ergo,ex quo non apparet expsse de receptione,non poterit face re fidem, nec cõfessio probat ꝺ dũm,qa non fuit constitutus ad cõfitẽdũ. Et ꝓ hoc adduco quod no. Bar.in l.2.§.in mutui
5 ãit datione,ff.si cer.pe.in fi.vbi no.dicit,† q̃ si constituo procuratorẽ ad mutuũ recipiẽdũ, non nocet mihi confessio ꝓcuratoris de mutuo recepto,ex quo non apparet q̃ pecunia fuerit sibi numerata: quia procurator fuit cõstitutus ad recipiẽdum mutuũ naturale,quod contrahit vera intentione rei,sed cõfes
c sio probat solummodo mutuum ciuile,quod est bene no.c & pro hoc facit illa litera inducendo modo prædicto.vide qd ẽt in fi. no. Bar.in l.a diuo Pio.§.sed si emptor,ff.de re iudi. vbi ponit qõnem notabilem, quam originaliter posuit Cy.in l.in ciuile,C.de rei ven.nũquid ꝓcurator cõstitutus ad vẽdendum possit trãsferre dñium habita fide de pretio? Et conclusio ẽ, q̃
d fi est procurator ecclesiæ,vel minoris, vel fisci,non põt ꝓcurator trãsferre dñium
6 per l.si procurator fisci,iuncta gl.ff.de iure fisci,ad idẽ,ibi Bar.fi verò est ꝓcurator alterius,aut est gñalis, & põt.l.quicunque. §.si ei, ff.de insti.act aut est ꝓcurator spãlis,& tũc aut fuit constitutus, ut vẽderet ꝓ certo precio,& tũc non põt hr̃e fidem de ꝑcio.qa excederet formam mãdati,aut fuit cõstitutus simpliciter & aut ob certam cãm,quæ nõ fuit sequnta,& nõ põt hr̃e fidem de precio: vt puta, constitui procu
e ratorẽ ad uẽdendã certã rẽ, ut satisfaceret creditoribus:si uero non fuit expressa certa causa,tũc põt habere fidem de pre-
7 cio.†Sed dubium est, quid si procurator constitutus ad vẽden
f di confitetur e se habuisse precium? Barto.ibi videtur sentire, q̃ non sufficit,f quia aliud est recipere precium,& aliud confiteri:sed contrarium sentit in d.l.si procurator. & videtur tex. no.in l.2.§.fi.C.de quadr.præscr.vbi dicitur,q̃ si ꝓcurator fisci confitetur se recepisse precium ex re vẽdita, confessio probat solutionem ẽt contra fiscũ,& eodẽ modo vr̃ dicendum in ꝓcuratore ecclesiæ: sed concordãdo posset dici,q̃ si fuit cõstitu
7 tus,vt venderet pro certo precio,vel ob certam causam,& tũc procedat primum dictum,aut fuit cõstitutus simpliciter,& pcedit secundum.†Sed quæro,quid dicẽdum est in rescripto de legationis, nunquid indistincte iurisdõ restringaꝫ ad expressa in rescripto? Sol.cõclude post Inno. q̃ quãdoque aliqua spe-
c fice exprimũtur in rescripto,& ad illa proculdubio extendit iurisdõ. Itẽ & ad accessoria expssis,uñ si qs dixerit in rescripto se esse spoliatũ, poterit agere possessorio,& petere ẽstimationẽ dãnorũ, q̃ sustinuit in ista spoliatione, quia ista sũt accessoria ad interdictũ. l.i.§.si quis autem vi deiectus,ff.de vi & vi ar. & arguit.in c.grauis,de rest.spol.Item si fecit mentionem de contractu,potest petere interesse, l.2. & 4. C.de act.emp. Item si dixit damnum sibi fuisse illatum in rebus, poterit agere ad e-
d stimationem damni. Idem de possessione, & ꝓprietate.& idẽ dicendũ ubi uerba sunt gñalia, vt extendatur ad ea, quæ põt sub illis verbis compræhẽdi.Et ideo dicit Inn.& bene,q̃ si qs dixit i rescripto,q̃ Titiꝰ iniuriaꝫ sibi sup tali fundo, poterit iste impetrator agere de fundo,rei vẽdicatione.Itẽ possessorio.Itẽ poterit petere fructus peceptos ante lit.conte.agendo cõdictio
e ne sine cã,qa oĩa ista põt cõpræhẽdi sub illis verbis gñalibus, q̃ hoc adducit Inno.l.solemus,& l.si quis intẽtione ambigua, ff.de iu.& c.cũ ecclesia Sutrina,de cã poss.& propr.Et aduerte diligẽter,qa illa iura loquunt i iudiciis. & Inn. vr̃ extẽdere ad rescripta,q̃ impetranẽ ad iudicia.Ex quo infert,q̃ rescripta extẽduntꝫ ad oĩa, ad q̃ extẽdi põt ex lato significatu h uerborũ: ad qđ uide qđ no. Inn.i c.Epi.de reb.eccl.non alie.ubi dixi.& no.ꝓdicta,quia cõiter hodie a curia Rom. lr̃æ de iustitia emanãt sub ꝓdicta forma, quia narraꝫ q̃ talis iniuriatur sibi super tali re, uel sub certa quantitate pecuniæ.habes enim per præ-
8 dicta quid comprehendatur sub illis verbis generalib.†In glo. in ver.Protinus contradixit, ibi, Nisi statim contradicat. No. singulariter istam gl.q̃ dñs sciens procuratorem excedere fines mandati,& non contradicens,videtur consentire.Ho.tenet contrarium,quo ad casum huius c.dicens, q̃ iudiciũ erat nullũ, iõ taciturnitas dñi non hẽt nocere, all l.licet ff.de iud. quæ iudicio meo non multum facit,quia nõ loquitur,q̃n dñs sciebat.Io.And.approbat dictum Host.q̃n totaliter dehcit iurisdictio,secus si non deficiebat in totum,vt deficiebat hic circa res non expressas in rescripto:sed si procurator excedit fines mandati coram delegato,vel ordinario,qui alias est iudex in illa causa,tunc procedat gl.ꝑm eum, vt dñs sciens, & non ꝺicens sibi prætudicet, & no. bene hoc vltimum. Sed idem puto circa primum,si iurisdictio est prorogabilis per dũm:nã tacendo vr̃ progare iurisdictionem,& consentire, vt prorogator agat,de quo iudicio meo vr̃ tex.hic,non cauillando literã, alias frustra hic Papa põderasset,q̃ iste Comes ſtatim cum sciuit,ꝺixit,& pro hoc facit quod no.Inno.hic,& in c,ex parte Decani,sup. de resc. vbi dixit,q̃ si scio aliquem se gerere pro ꝓcuratore meo,& non ꝺico,videor consentire, & facit tex. Insti.per quas pso.age.pos.post prin.& vide quod plenius dixi in d.c.ex parte Decani.& hæc gl.põt optimè adduci ad cõcordiam illius dicti Inno.nam ea rõ.quę est in toto quo ad totũ,dẽt esse in parte quo ad partẽ.l. q̃ de tota, ff. de rei vend.& c.pastoralis.§.item cum totũ. sup. e.vñ sicut dñs vr̃ consentire,qñ procurator excedit fines mandati, ita & qñ ex toto nõ habebat mandatum, & econtra, & hoc teneo, licet D.An. videatur hic velle contra glo. allegando dicta Bar.in l. quo .n. ff. rem ra. hab.sed melius posset allegari quod no. idem Bar.

ADDITIONES.

a ¶Aequi parantur. Adde de hoc uidendum Card. consilio 71.incipien. Omnis a me charitatis. And.Barb.
b ¶Firmat pedes. Vide D.Ant.de But.idẽ tenentem in c. si cautio, de fi.instr. Ang.in l.non abstulit.C.de nou.Imo.in l.si debitorem.ff.de noua.in l.a diuo Pio.§.sed si emptor,ff.de re iudica. Ro.in l.ꝑdia.ff.de acquiren.possess. & in consi.252.incipien. quæritur nunquid domini Vinionienses, in 1, dub.& Imo.& Feli.in d.c.si cautio. Pau.de Cast.in consil.vl.secundum antiquam impressionem. Seb.Sap.
c ¶Quod est bene not. Adde latè Pau.de Cast. consi.vlti.in primò impressis.
d Transferre dominium. Adde Ale.consi.81.3.lib.
e ¶Confitetur. Adde Per.de Anch.consi.18.
f ¶Quod non sufficit. Tu Adde pro opi.Bar.tex.sing.secundum Gul.de Cun. in l.1.§.igitur prępositio.uersi.uel si ad locandum,ff.de exer. quem singularizat in l.quicunque.§.non tamen,& ibi diffusè de hoc in addit.Celsi ad ipsum.ff.de instito,actio.vbi dicit,quod constitutus ad vendendum,nõ põt recipere pretium,quem refert & sequitur Ro. sing.24 incip.quod habens mandatum ad uendendum &c. Sed tu vide eundem Rom.qui ita indistincte non loquitur sin.625.incip. constituo procuratorem meum. ubi uidetur idem sentire cum isto in fi.huius nu. Zac.
¶De hoc,an habẽs mãdatũ ad uẽdendũ,censeatur hr̃e mandatũ ad recipiẽdũ ꝑciũ vltra alle.hic per istũ,dicas q̃ pro hoc facit quia ex quo hẽt mandatum simpliciter ad uendendum,debet formaliter mandatum seruare,& nõ ultra facere, quam sibi fit madarum,c.cum dilecta,de resi.diligẽter,ff. manda. & ideo dicimus,q̃ mãdatarius ad emendum rẽ aliquam certo pretio,si plus expendit,non repetit a mandante.l.q̃ aliena.§.libertos.& ibi gl. ff.de neg.gest.& uide pulchrum consi.D.Pau.ad propositum nu.155. imo si plus expendit,quam habeat in mãdatis,nõ potest agere nec cõuenire, ut per gl.in l.prætерea,in §.fi.& l.sequen.ff.mand. Dicas tamen, q̃ ille, q̃ hẽt mandatum ad emendum,emens simpliciter,uidetur emere pro mandãte, & cogitur ad tradendum rem emptam ipsi mandanti,l.q̃ in aliena.§.is qui, & ibi per Bar. Ang.& Doc.ff.de acq.hęr. Ant.Fran.
g ¶Extenduntur. Adde Rom.qui est ibi cõtrarius,consi.133.qui tenet,q̃ rescripta delegatoria sunt strictissimi iuris.in consi.343.dicit q̃ latè sunt interpretanda.
¶Circa hoc de interpretatione rescriptorum,dicas, q̃ rescripta sunt latissimè interpretanda contra Principẽ cõcedentẽ:ita Bal.in l.beneficiũ,in 1, cõ. ff.de const.prin.& tenet Bal.in l.4.C.de eman.lib. & Inno.in c.causam quæ,circa prin.de resc.& ita potest intelligi,quod dixit Ro.in loco hic alle.quando dixit est latissimè interpretandum, alias autem rescriptum debet interpretari secundum ius cõmune,ut in Lex facto,in prin,ubi per Ioã. de Imo.& D.Ale.in 4.col.de vulg.& pup.& Io.And.in c.cum olim.de ver. sig. & in c.cũ dilecta.de rescri.imo in dubio nunquam intelligitur concessum cum prætudicio iuris tertii.l.2.§.si quis a Principe, & in §. meritò.ff. ne quid in lo.pub.Imo semper subintelligitur in eo clausula illa, saluo iure tertij,& salua iustitia,ita Bal.in l.1.C.de constitu.princ.& in l.monumẽta.C.de leg.& no. Bar.in l.doralem,ff.de test.mil.& ideo dicimus,qđ nunquam est interpretandum,ut extendatur ultra personas in eo descriptas.ita Bar.in l.i.in §.fi.1.q.ff.a qui.appel. non licet.imo nec extenditur ad hæredes illius,contra quem fuit impetratum,ut no.D.Anto.in c.quia.supra d iudi.& no.Doct.in c.1.de rescri.& tene menti.q̃ rescriptum non põt interpretari sine partis citatione,ut per Spe.in ti.de resc.prælen.in §.6.ver.Item quod ad rescriptum.& uide Pau.de Cast.in consi.55.inc.quia exceptione, & hoc secundo modo potest intelligi,quod voluit Ro.etiam in loco hic alleg.dum dixit,quod rescripta sunt strictè interpretanda. Ant.Fran.
h ¶Lato significet. Quam interpretationẽ recipiat rescriptum, vide D. Ias.in l.benencium,ff.de const.Princ.Fel.in rub.sup.de rescrip. Seb.Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bar.in l.sæpè,ff.de re iu. Sed vide quod dixit in d. c. ex parte.
9 † Inea.gl.ibi,Eis ꝓiudicat.No.gl.q̃ a forma rescripti ꝓ ōt recedi ēt ꝑ tacitū consensum partiū, q̃d intelligitur,si forma cōcernebat fauorē partium, vt no.Inn. in c.prudentiam,sup.e.facit c.fi.ꝯ.e.secus dic si concernebat fauorē publicū, sic intellige c.
10 cū dilecta.s.de resc.& c.venerabili.ꝯ.e.† In ea.gl.ibi,De tempore ad tps.No. gl. in eo q̃ tenet ꝓcuratorem generalem [a] posse
a prorogare iurisdōnem de tempore ad tempus, quia potest ꝓrogare mandatum ad ea,q̃ sunt vicina mandato. E no.ēt hoc hoc vltimum, quod intellige,vt no.in c.in causis,sup de elec. & hanc gl.quo ad principale dictum tenēt Phi.Vin.& Pet.sed Gof.ꝯ,nisi procurator habeat generale mandatum cum libera ptāte, q̃d vī placere Inn.s.c.e.de causis,& satis mihi placet ar.huius tex.dicit tn Host. q̃ si dās scit,& non ꝯdicit,sibi præiudicat.& no.hoc,quia facit pro his quæ dixi,sup.in princ.glo.
11 † Et in fi.gl.rōnem diuersitatis inter impetratorem,& reū,gl. nō ponit:sed ratio pōt esse, quia in potestate impetratoris fuit exprimere plures res in rescripto,ideo sibi imputandum, si nō expressit,sed reo non est quid imputetur, cum ipse non impetrauit rescriptum, ideo potest reconuenire actorem super rebus non expressis,quia durum esset,quòd posset molestari, &
12 contra molestatorem non posset insurgere.† In gl.fi.ibi, Quia non habet iurisdōnem super damnis.No.gl.in eo quod sentit quod excommunicatio lata a delegato occasione rei non cōprehensæ in rescripto,non tenet,de quo tamen dic,vt plenius no.in c.fi.de prēb. nam hoc dictum nō probatur,vt dicit Inn. & benè, q̃a appellatio fuit facta cā nullitatis ipsius sententiæ, sed fortè gl. voluit ponere causam mediatam , & non immediatam nullitatis.† Et no.ex hoc,& ex tex.q̃ gesta post appel-
13 lationem ab interlocutoria sunt ipso iure nulla, quia si appellatio fuit legitima, suspendit iurisdictionem iudicis,vt in c. si a iudice, de appella.lib.6.& vide bo.tex. huic concordem in c.super quæstionum,sup. eod.in fi.

ADDITIO.

2 ¶Procurator generalem.Adde quod Ro.consi.all.47.tenet,quod requiritur speciale mandatum.

SVMMARIVM.

1 *Vicerector si fuerit iniuriatus,iniuriatur ille,cuius vices sustinet: quod intelligo,si fuerit iniuriatus respectu officij.*
2 *Aperiens literas alijs destinatas,quomodo punitur?*
3 *Publicatas attestationes non potest pars aduersa infringere, si ante publicationem inscio iudice ipsas perlegit.*
4 *Librum rationum si aliquis nixus est vitiare, non potest postea ipsum reprobare.* (sarius.
5 *Procurator,uel aduocatus ostēdēs aduersario iura partis, punitur ut fal-*
6 *Delegatus Principis etiam proprio motu datus, potest ex legitima causa recusari.*

CAP. XXXIII.

Cum olim Qui acta cauſæ relationis iudicum,delegatorum ſigilla violando,aperuit,nō audit poſtmodum ꝯ illa. Prima pars deciſè ponit factum principale.Secunda,ibi, Verum,narrat culpam iſtius B.Tertia,ibi, Qui poſtmodum, ponit ipſius confeſſionem & excuſationē. Quarta, ibi.Sanè,excuſationis reprobationem Quinta,ibi,Sed vt,culpę punitionem.Caſus lit.Magiſter S.Archi. & B.Prepoſitus,adinuicem mutauerūt dignitates ſuas,occaſione huius permutationis orta ſunt qō inter ipſos, cā ſup hoc fuit commiſſa quibuſdā iudicibus.tādem cum proceſſiſſent in cauſa ad Sedem Apoſt. trāſmiſerūt acta ipſius cauſæ per dictum B. qui non erubuit aperire literas iudicum, quas domino Papæ debebat fideliter pſentare. ipſe verò in preſentia Papę ſe excuſabat,dicēs q̃ iudices perperam proceſſerāt ꝯ ipsū:vnde timens ne literas portaret Vriæ, ſcripta illorum aperuit,& quod ſuſpicatus fuerat,adinuenit.Super hoc dicit Papa, ſi iſte B.conſideraſſet quid ſibi melius expediret, vel non recepiſſet ſcripta ſuſpecta, vel ea recepta ſibi fideliter præſentaſſet, & oſtendiſſet coram ipſo cām ſuſpictionis.Præterea nō cōquerebat de iudice,quē Papa ei cōceſſit,ſed de illo quē ipſe duxerat eligendū, & iudex cōquerebatur de ipſo.Vnde Papa verbis illius noluit fidem adhibere, ſed vt puniat in quo peccauerat, Papa ꝯ acta
1 iudicis,q̃ violauerat,ipsū noluit exaudire,ne de dolo ſuo commodū reportaret.B † No.i.ibi,Imo verius deleganti.q̃ inferēs
a iniuriam delegato,vī inferre deleganti,cuius vices gerit.debet enim delegatus honorari ob reuerentiā delegātis.[a] & facit iſte tex.q̃ nō exhibēs reuerētiā vicerectori, videt iniuriam impēdere rectori,cuius vices gerit, & no.hāc literam pro ſtylo hodierno,quo communiter vtūtur delegati referentes ꝓceſſum ad ſuperiorē,poſſunt referre ſub ſigillis eorū,vt ſic euitet ſuſpi
2 ctio falſitatis.† Not 3.ꝯ aperientes literas alijs deſtinatas,peccāt n.& poſſunt puniri per ſuperiorem , ſed non ſunt per hoc excommunicati,vt quidam vulgares falſo opinantur.nam hic (vt vides) iſte qui violauit literas iudicis,non incidit in excommunicationem, ſed aliter fuit punitus. Et no.q̃ etiam ſi quis
3 & q̃d ibi no.d reg.iu.li.vi.† No.ibi,in quo peccauerit,q̃ iudex, inquantum poteſt,debet delinquentē punire in eo,in quo deliquit: & facit hæc litera,q̃ ſi pars perlegit clā atteſtationes in ſcio iudice, non debet amplius audiri ꝯ illas. Idem ſi aliquod inſtrumētum,vel librū rationū nixus eſt vitiare;vñ nō dēt recipi ꝓbatio,ſi vult poſtmodū illam ſcripturam reprobare,vt ſic
4 puniat in eo,in quo deliquit,quod tene menti,& facit c.cōſtitutus ꝯ.de teſti.In gl.in ver.Sigilla,ibi, Tāquam falſarius.† No.
b gl.in eo q̃ ſentit,q̃ aperiens literas alterius [b] poteſt puniri tāquam falſarius.ſed Inno.vī aliter ſentire:dicit.n.Inn.q̃ iſte minus peccauit q̃ ſi falſaſſet ſigillum,vel ſi raſturam aliquam feciſſet in inſtrumento,& ſic log tur c.olim, alleg.in gl.quaſi ſentiat,q̃ ille qui violat ſeu corrūpit ſigillū.vt legat literas,nō tamen peccat,ſicut ille, q̃ falſat ſigillū,i.apponit ſigillum adulterinū.& ob hoc no.dixit hic Pe.q̃ iſte non debet puniri pœna falſi,ſed arbitraria,ar.c.de cauſis.ſ.eo.Tene mēti hoc dictū,& cum eo tranſeunt communiter Doct.ſed reperio Bar.ſpecificè attigiſſe de eo,qui aperuit literas priuatas alterius,nunquid
5 ĩcidat ĩ pœnā falſi?& diſtiguit q̃aut apuit literas,oſtēdēdo eas aduerſario mittētis,& pōt puniri,vt falſarius,ar.bo. in l.i.§.is q̃ depoſi a ff.d falſ.ubi dī,q̃ is,q̃ depoſita inſtra oſtēdit aduerſa rio,incidit in crimē falſi.† Et no.hoc ꝯ,ꝓcuratores,& aduocatos,q̃ plerūque iura partis oſtēdūt aduerſario:nā pūt puniri pę na falſi,vt ibi no. Aut aperit quis literas,non tamē oſtēdit aduerſario,& tūc non punitur pęna falſi,de quo vī tex.hic nam papa dixit,q̃ voluit ipſum punire in eo,ĩ quo deliquit,nec puniuit eum pœna falſi. ergo non incidit in crimen falſi, & tene menti ad hoc iſtū tex.ſic intellectum,ad idem.l. qui teſtamentum,ff.de fal.nam ſpeciale in eo,qui aperuit teſtamētum clauſum,vt puniatur pœna falſi,vt ibi.ergo aliud dicēdū de eo, q̃
6 aperuit alias literas, maximè priuatas. vnde debet iſte puniri pœna extraordinaria,vt hic,& ff.de cri.ſtel.per totum.† ĩ gl.o. in ver. ꝓprio motu,in fi. Cōclude q̃ delega tus principis quantuncunque proprio motu datus , poteſt ex legitima cauſa recuſari,quia princeps in dubio non videtur velle cauſam committere ſuſpecto,vt in c.cū inter.inf.de exce.& pro hoc.c.poſtremò.inf.de appel. & in l.apertiſſimi.C.de iu.Non ob.c.nouit,de ap.quia log tur in nudo executore,& dic vt ibi.nec ob. l.all.in gl.quia loquit in præfecto prætorio,à cuius ſententia nō appellatur ex priuilegio ſibi conceſſo per Imperatorem.tñ ſit ſupplicari,vt in auth. q̃ ſupplicatio C. de preci. Imp. offe.&c.

ADDITIONES.

a ¶Delegantis. Vide quę latè ad hoc propoſitum congerit D. Dec.in c.ſanè, ſup.hoc n. & tangit Fel.hic,alias la tè dixi in rub.ff.de offi. eius, cui man. eſt iuriſd.& uide tex.in l.oſſa.§.fi.ff.de relig.& ſum.fun.per quē dixit Bal.in c. 1.ſup.de of.deleg.q̃ ille qui occidit ambaſiatorem Principis,incidit in crimen læſæ maie. ac ſi principem occidiſſet, per illum tex. dixit idem Bal.in c.ex literis,ſup.e.quod impediens literas iudicis,ne deferantur, dicitur inferre iniuriam iudici. Seb.Sap.

b ¶Literas alterius. Adde Ro.conſi.365.
¶ Adde Bar.in l.qui teſtamentum,ff.de fal.cum concor.ibi per Ale,quod ſi mito,ſi nihil erat in illis ſcriptum,ut no.Bal.in l.ſi binæ, ff. de iniu.teſta. & eundem hic.Ex quo infero literas non dici apertas,ſi ſint diligillatæ, niſi fuerint etiam lectę,ut no.Bartho.in l.ſi quis in graui.§.ſi quis tabulas, & ꝓ illum tex.ff.ad Syll.quòd tu dicas nihilominus talem latorē incurrere per nam falſi,ſi literas aduerſario ſcribentis oſtendit legēdas,ut uoluit Bal.ingere Bar.in dle.l.qui teſtamentum. & Ponta. cōſ.3 22. in 2.dub.ſed etiam illum,qui alii dedit literas,quàm cui miſſę erāt,licēt non ſit aduerſarius, ita no t. Bald.hic & dle.poſt glo.& Bar.in l.Titio,in princ. ff.ad municip. Zac.
¶ Circa hoc de aperiente literas alienas priuatas,vel qui lacerat,uel combrit,dicas q̃ tenetur quaſi falſarius pęna extraordinaria,ut hic per do.Abb. quod etiam uoluit Bal.in c.olim,de reſcri,& eo.modo q̃ literas mihi ſcriptas nō dedit,ſed alteri eas dedit,uel manifeſtauit.quod uoluit Bal.in rub. C.de fi.inſtr.& Bar.in l.qui teſtamentum,ff.de fal. Quod intelligenendum, quando in literis erat aliquid ſcriptum,ſecus ſi nihil erat ſcriptum,vt uoluit Bal.in l.ſi binę,ff.de iniu.teſta. & uide Bar.in l. Paulus, ff. de falſ.ubi ponit,an ille, qui ſigillū,uel bullam amouit de literis alienis,teneatur pœna falſi,& uide eundem Bar.in l.3.in §.ſi quis tabulas, ff.ad Syl.hic alleg.ubi dicit quod non dicitur aperuiſſe literas, qui illas nō legit.non.n.dicuntur apertæ literę,ſi ſola ligatura ſit diſſoluta,ut ibi plenè per eum. Et adde q̃ literis priuatæ perſonę non creditur in facto alieno,licēt in facto proprio bene credatur,ut in l.inſtrumenta domeſtica,C.de proba.& per Spec.in ti. de inſtr.edi.in §.3.in ver.literæ non ſunt. An.Fran.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus non tenetur admittere collegæ ſubdelegatum, ſi in reſcripto eſt clauſula,quod ſi ambo,&c.tu.3.* Delega-

Delegatus non tenetur admittere ſibi collegam impetratum per literas ſubreptitias.
1 *Procurator,de cuius mādato dubitatur,debet cauere de rato,& auditur, uide inf.nu.7.9.etiam ſi ſit procurator in ſpiritualibus.12.*
Clauſula,ſi ambo non poteritis &c.intelligitur de impedimento perſonali. Impotentia non includit voluntatem.
2 *Procurator ad agendum,an admittatur ſine mandato,cum cautione rati? intellige,ut infra nu.7.*
Coniuncta perſona tam coniunctione naturali, quàm ſpirituali,an admittatur ad agendum ſine mandato?
3 *Amicus,an admittatur ad agendum pro amico ſine mandato præſtita cautione?*
Clericus,an agat pro eccleſia ſine mandato?
4 *Solutio non poteſt fieri coniunctæ perſonæ.*
5 *Mandatum,an & quando quis præſumatur habere, ad hoc ut admittatur cum cautione de rato.*
Dubia dicitur res per negationem partis.
Literę credentiæ non probant aliquem eſſe aſſumptum ad aliquod officiū.
Mādatū factū in lōginquis partib. ꝯ quo dicitur,q̃ Aemilius facit Aeneā procuratorem,ſi negetur iſtum eſſe illum Aeneam,ſ acit ꝓſumere pro eo.
3 *Supplicatio, in qua petitur reuocatio primi iudicis, uel petitur adiunctus ad ipſum,debet facere mentionem de proceſſu inchoato coram ipſo,aliàs ſuperet ſubreptionem.*
4 *Delegatus, an & quando poſſit ſubdelegare, ſiue ſit unus,aut plures, ſiue dati ſimul,ſiue diuiſim,uide plenè.*

CAP. XXXIIII.

Coram † Habet duos intellectus principales , ſecundū primū hoc intēdit. Delegatus ſubdelegatum collegæ impediti nō tenet admittere,ſi in reſcripto ē cſa, q̃ ſi ambo &c.vel aliter ſm aliū itellectū. Delegatus nō tenet admittere collegā ſibi adiūctū p literas ſubreptitias,nec ipſius ſubdelegatū. Et sūt quq. partes.In prima petitio,& allegatio appellati.In ſcda,ibi,nūcius:petitio & rñsio appellātis.In tertia ibi,Sed eꝯ,replicatio appellati. In quarta,ibi,idē igit:pnūciatio auditoris In qnta,ibi,nos ergo:pnūciationis ꝓfirmatio.Cāſus li.Archipreſbyter de Paſtino cœpit ædificare in parochia S.Mariæ de porta Rauēnate Eccleſiā ad honorem S.Agathæ poſt appellōnē à rectore S.Mariæ interpoſitā, ſed ipſe nihil ominus eccleſiā ꝓſtruxit,vñ rector S.Marię impetrauit ſup hoc cām ꝓmitti Abbati S.Stephani,& Priori S.Ioānis ī Mōte,vel S.Victoris,q̃ poſtmodū tulerūt ſniam ꝓ eccleſia S.Mariæ,ſed Capellanus S.Agathæ ſniam illā noluit obſeruare.vñ ſup eadē ꝓfirmatione ſniæ literæ impetratę fuerūt ad cp̃m Ferrar.ad petitionē Eccleſiæ S.Mariæ, cūq. ſup cā iſta li.ꝓteſ.& teſtibus receptis p annū,& ampliùs diſceptatū fuiſſet,pars Eccleſiæ S. Agathæ de his oībus mētione nō habita fecit adiūgi Epō Ferr magiſtrū L.Bonon.canonicū,ſub hac forma,q̃ ſi ambo in treſſe nō poſſent,tu frater epiſcope in cā ,pcedas;magiſter L. cōmiſit alij vices ſuas,ſed Eps ipsū admittere noluit,ſed ſolus in eā ,pcedēs ſniam a primis iudicib. latā ꝓfirmauit, & cū dictus Capellanus ſniam ꝓtēneret obſeruare,partes ad Sd.apoſt. habuere recurſū:Sed ga nūcius S.Agathę nō habebat literas, de rato cauit p fideiuſſores,ꝑ dñs ratū haberet.nūcius verò S. Mariæ corā auditore vtriq. parti cōceſſo,oia ꝑdicta propoſuit, ſniam Ferrar.epi petēs ꝓfirmari.pars S.Agathæ ꝓpoſuit ex ad uerſo,q̃ cū dictus magiſter vices ſuas alij cōmiſiſſet, eps eius ſuo delegatum admittere noluit,ſed poſt appēllationē ſolus in cauſa proceſſit, vnde petebat ſententiam epiſcopi infirmari,reſponſum fuit econtra, quia ſolus epiſcopus procedere potuit, quia in literis ſecundis continebatur,quod ſi ambo interueſſe poſſent,epiſcopus ſolus procederet. quæ clauſula,ut allegabatur, locum non habet, vbi per ſe, vel per alium interueſſe poſſet, quia id rarò contingeret, quod non poſſit perſonaliter intereſſe. his & alijs intellectis Cardinalis ſententiam Ferra. Epiſcopi confirmauit, parti alteri perpetuum ſilentium imponens , & D. Papa ſententiam authoritate Apoſtolica confirmauit.B † No.i.quod clericus comparens nomine alterius, ſi non probat plene de mandato , tenetur cauere de rato cum fideiuſſoribus, ſecus eſt cum clericus comparet nomine ſuo ; nam tunc eſt priuilegiatus , & ſufficit præſtare cautionem ſub obligatione bonorum ſuorum,vt in Auth.de ſanct. Epiſc. §. ſi quis autem pro pecuniaria , & in auth. generali. C. de epi. & cle.iſta tamen cautio non eſt de ratihabitione, ſed de proſequendo negocium vſque ad finem, prout habetur in d.auth. generaliter. Secundò no.quòd literæ procuratoriæ , quandoque appellantur literæ de ratihabitione , & hoc,quia in eis ſolet apponi clauſula,quod dominus promittit habere ratum &c. de quo vide gl. in c.contingit, de tranſa. Tertiò no. quod capella non debet ædificari intra parochiam alterius eccleſiæ , & ſi de ſacto ædificatur , debet demoliri, de quo dic,vt in c.i.de no.oper.nunc.& vide quod dixi in c.ad audientiam , de eccl ædi. [a] † No.4. quod cauſa delegatur quandoque duobus , cum clauſula prælectiua, vt puta
2 ſi ambo nō poteritis intereſſe, tu frater epiſcope procedas.Vn de epiſcopus in hoc eſt prælectus , quia dato impedimento poteſt procedere ſine alio,ſed non ſic econtra, & ſolet apponi hæc clauſula,quando alter ex delegatis eſt epiſcopus:quando
4 que tamen hoc fallit,vt in c.cum ſuper,ſup.eod. † Item no. & tene menti, quod clauſula , ſi ambo non poteritis &c. debet
b intelligi de impotentia perſonali. [b] vnde purificatur clauſula, ſi impeditus eſt delegatus per ſe,licet non ſit impeditus p aliū: pōt ergo hoc caſu facere gs p ſe, quod nō poteſt facere per alium. No.ibi,raro,vel nūquam,q̃ diſpoſitio debet intelligi, vt de facili poſſit contingere , non autem vt raro, vel nunquam, & hoc facit ad multa , vt ſic in dubio verba intelligantur in caſu contingibili , nam leges debent adaptari ad ea, quæ fæpe accidunt, l.nam ad ea,ff.de legi.Vlti.no.q̃nod ſententia appellationis ſimpliciter confirmatur, & ſic habes practicam pronunciandi,quando nihil actum eſt de nouo,& ſententia re peritur legitime lata, pro hoc 2.q.vi.in fi.& l.eos.C.de appel.
5 Pro declaratione glo. 1 op.contra prin.c.in eo,quod iſte clericus S.Agathæ fuit admiſſus ſine mandato;nam ad agendum pro alio nemo admittendus eſt, etiam ſi cauere velit de rato, vt in l.nemo alieno nomine,ff. de regul. iur. in c.1. & quod ibi no. de procu. Solu. glo. in prin. ſoluit duob. mo. Primo, quod iſte fuit admiſſus tanquam coniuncta perſona, quia erat beneficiatus in illa eccleſia , & canonicus Plebis de Paſtino cui ſubeſt illa capella S. Agathæ;vnde ſicut admittitur coniuncta perſona cum cautione de rato ad agendum pro coniuncto , vt in c. nonnulli , in fi. & quod ibi not. & in c.ex parte Decani , de reſcri. & in l.ſed & hæ. ff. de procu.ita admittitur clericus volens agere pro eccleſia , in qua eſt beneficiatus, licet non ſit rector. [c] Et pro hac ſol. glo. poteſt adduci
c tex.in c.2.de pœnis,& hanc ſolutionem tenebis mentiſ:extendit enim iura ſuperius alleg. quia loquuntur in coniunctis ratione ſanguinis ,vt extendantur ad coniunctos ciuili,ſeu ſpe-
d ciali cōiunctione.[d] Et facit gl.pro no.d.Cy.in l.exigendi,C.de
6 ꝓcur.vbi dicit,† q̃ amicus admittit pro amico ad agendū ſine mādato prętita cautione,q̃d absēs habebit ratū,alleg.l.nemo dubitat.§.i.ff.de hęr.inſtit.vbi tex.innuit,q̃ is q̃ diligit fraterna dilectione,pōt appellari frater, & facit tex.in l.verū, in prin.ff. pro ſoc.vbi dicitur,q̃ ſocietas eſt quaſi quædam fraternitas.& illud d.Cyni,retulit Bar.in l.non ſolum.§.qui alieno,ff.de procu.& tranſit ſimpli citer cum eo. Sed hoc dictum mihi non
e placet,[e] nec videtur placere Io.An.in c.nonnulli,de reſcri.nec do.An.in d.c.ex parte Decani. Nam (vt dixi) iura,quæ dicunt coniunctum admittendum pro coniuncto,loquuntur pro cōiunctis ratione ſanguinis, vel affinitatis,unde non debent extendi ad aliam coniunctionem.& uidetur pro hoc tex.in l.tutori,C.de nego.geſt.vbi innuitur,q̃ amicus non poteſt agere pro amico ſine mandato.Item facit iſta litera,vbi ponderatur, q̃ iſte clericus habebat inſtrumenta cauſæ,nec oriebatur probabile dubium,an habuiſſet mandatum,ut inf.dicam.vnde ſi ne iſtis inſtrumentis,vel alia præſumptione non fuiſſet admiſſus,ad idem c.cum R.infra eodem,vbi canonicus præſumitur amicus canonici,& tamen non admittitur ad agendum pro concanonico,vt voluit glo.in c.cum M.de conſtitu. Idem ſpeciale eſt in quibuſdam caſibus,vt poſſit clericus agere pro eccleſia ſine mandato,de quibus in c.cum olim,de teſt.& in c.ſi
7 quis præsbyterorum,de reb.eccl.non alie.ergo regulariter nō admittitur ſine mandato.† Et fortè gl.de hac ſolutione non cōfiſa tranſiuit ad ſecudam ſolutionem,vt dicamus, q̃ ideo iſte clericus fuit admiſſus,quia dubitabatur de mandato:nam regula eſt,q̃ vbi dubitatur,an aliquis ſit procurator,admittit cū cautione de ratihabitione,vt in l.i.C.de procu.& hæc ſol.eſt bona.Et pro declaratione ſcias,q̃ aut certum eſt , quem non hīe mādatum,& non admittitur ad agēdum pro alio,quantū cunque uelit cauere:fallit in coniuncta perſona, q̃ admittitur dum-

ADDITIONES.

a Eccleſiis ędi. Adde quæ ibi ponam.
b Impotentia perſonali. Contra iſtud ob. quod tenent domini de Ro.dec.4. ſub ti.de offi.deleg.in nouis,ut no.Fel.in c.ſciſcitatus.in ulti.col.de reſcri. Seb. Sap.
c Non ſit rector. Pondera hanc gl.uelle,q̃ etiam in beneficialibus admittitur coniunctus pro coniuncto ſine mandato,cum cautione rati,& ita ad hoc eam ponderat d.Abb.in c.cum pridem,de pac.ſuper gl. 1.ſed reprobatur. Seb. Sap.
d Spirituali coniunctione. Vide de hac opi.multa per Fel.in c.cum M.Ferrar. de conſt. & in c.nonnulli,§.i.de reſc. Seb. Sap.
e Mihi non placet. Adde quod no.Ro.ſin.ſuis.fol.23.inc.Cy.in l.exigendi. ¶ Adde quòd mendoſe alle.& hoc & ſe.fin.debuit.n. allegaſſe fol.22.ſing. in nu.65.quē articulū ſi vis uidere examinatū pleniſſimè,uide Ale,in l.nō ſolum.§.qui alieno,ff.de procur.in apoſt.ma.ad Bar.ubi neutri parti adhęret. De quo etiam per Fel.in c.cum M.Ferra.col.7. in prin. cum 2.præc.& ibi iſtum latè in 12.& ibi in apoſt.meis in uer.dicam, ſup.de conſt. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a dummodo causa non requirat speciale mandatum, [a] & sic limita gl.p hoc tex.in l.patri,ff.de min.& ideo si cã est spãlis, nõ admittit ,p cõiũcta, qa vt reqrere spãle mandatum, qđ tenet Spe.in ti de cõiũcta persona,p D.de Ro.deci.136.tũ si dubitatur,an habeat spãle mandatum,admittitur cum cautione,
8 vt est tex.no.in l.quod si de spãli,ff.de min.†Item scias,q conb iunctæ pson nõ põt solui [b] debitũ,licèt admittat,vt fiat cõdemnatio,& vt soluat ei,q pt recipere, vt est gl.no.in l.vero procuratori,ff.de sol.& ibi per Barto.facit tex.in l.q hominẽ.§.si gener,ff.eo.Aut certũ est eũ hẽre mãdatũ,& admittit sine cautione,vt in d.c.i.aut dubitat,& hẽt locũ qđ sup.dixi,& de hoc vi
9 de bo.gl.in d.§ q alieno,& in d.l.j.†Sed notabile dubiũ est,nũ dr dubitari de mãdato, nã gl. iuris ciuilis in d.l.i.q̃ multi etiã Moder. Legistæ sequuti sũt, dicit,q si qs asserit se ,pcuratorẽ, & aduersarius negat,p negationẽ orit dubiũ de mãdato, vt in l.3.C.quibus ad li.procl.nõ li. Quidã tenuerũt oppositũ,& sẽtiũt maximè cõiter canonistæ hic,q videtur velle,qđ oportet, qđ subsit aliqua psumptio de mãdato,sicut erat hic,qa iste clericus habebat instrã faciẽtia ad cãm. nã ex hoc oriebaf psumptio ,pbabilis de mãdato,ad hoc gl.no.in l.fi.C.de pact.quen. tã sup dot.& not.Cyn.& Bal.in l.fi qua,C.de epi.& cleri.& hãc
c opi.puto veriorẽ. [c] Tenẽtes ꝯriũ mouebant,qa trãsactio nõ pt fieri,nisi de re dubia,vt in l.i.de transl.& tũ sufficit sola negatio aduersarij,vt res dicat dubia vt in d.l.3.& in l post rẽ iudicatã, de trãsa.Itẽ inter duo mala minus malũ est eligẽdũ.13.dist.c. duo mala. Malũ ãt est,si est ,pcurator,& nõ admittit,& malũ est,si nõ est ,pcurator, & admittit.sed minus malũ est hoc vltimo casu, quia prouisũ est reo p cautionẽ sufficiẽtẽ. Sed hæc motiua mihi nõ placẽt:nã qñ aliqd a reo petit,non est aliqua psumptio,q reus teneat. ideo p negationem suã res efficit dubia,sed cũ qs se dicit ,pcuratorẽ,est psumptio ꝯ eũ,qa facta nõ psumunt,vt in c.cũ in iure.§.e.& in l.vnica,C.de man.prin.&
10 in l.,phibitũ.C.de iure fis.li.x.† Nec debet credi alicui assumẽ
d ti sibi officiũ,etiam si habeat literas credentiæ,[d] vt nota. dicit Bar.in l.Lucius.ff.de fideiuss. negatio verò aduersarij cum veniat ad impugnandum assertionem istius, qui asserit se procuratorem,non debet facere præsumptionem, vel aliquem gradum probationis contra negantem, quia ordinata ad certum finem non debent parere contrarium effectum vt in c.maiores.de bapti. & in l.quod fauore,C.de leg. Nec ob.secundum motiuum, quia imputandum est ei, qui non comparet legitimè,nec debet vni consuli cum iactura alterius.14.q.v.c.denique. Et videtur contra hanc opi. tex. in c.i.de procu.& hoc in eo,quod ponderatur,q iste habebat instrumẽta causæ.& ideo concluderem,q vbi de mandato ex coniecturis non oritur ,pbabilis præsumptio,non debet admitti,quantumcunque velit
11 cauere. † Et vnum no.quod ponit Bal.in d.l.si qua.in fi.dicẽs, q si quis affert mandatum ad partes remotas , in quo dicitur q Sempronius constituit Titium procuratorem,q si negetur
e istum esse illum Titium, præsumendum est pro eo, [e] ex quo instrumentum penes se est,& pro hoc benè facit glo.in c.non
12 nulli,sup.de rescri.† In ea.glo.ibi,æstimabitur inquantum lęsa sit ecclesia. No.glo.iuncto tex.singulariter,quod etiam in causa spirituali admittitur quis ad agendum cum cautione,si dubitatur de mandato,licet cautio non sit omnino sufficiens,qa causam spiritualem non potest quis æstimare, sed prouidetur eo modo, quo potest,s.vt satisfaciat , inquantum ecclesia læsa est in eo , quod absens non habet ratum iudicium. Et dicit hic Host.quod per no.hic & in c.per tuas.de arbit. seruatur in curia Romana,quod admittitur quis cum cautione pœnali,ad quam se astringit volens agere cum fideiussoribus , nisi intra certum tempus dominus absens per literas patentes factum ratificet, & est bona prouisio, vt sic a principio taxetur quod solui debet,si dominus non ratificabit intra certum tempus.In glo.ibi,etiam si ille diceret fe velle probare mandatum. glo.allegando.h.d.vt patet ex no. in c.i.de procu. & in d.§.qui alie-
13 no.nam si vult probare mandatum , non cogitur cauere.† In ea.gl.in fi.No bene gl.iuncto tex. q quemadmodum in reuocatione commissionis debet fieri mentio de processu inchoato coram primo iudice,vt in c.inter.de re iudic.ita cum datur
f adiunctus primo iudici, [f] alias literæ sunt subreptitiæ.In glo.in verb.admittere noluit.in fi.declara istam gl.prout dicẽt in seq.
14 gl.† In gl.in ver.quod non intelligitur,in fi hæc gl procedit aliquãtulum intricatẽ:sed colligẽdo quod boni dicit,& hęc cõmunia dicta Doct.distingue post Io.Cal.sic,cum quæritur,an & qñ delegatus possit subdelegare, q aut vnus est delegatus, aut plures.Si vnus,potest subdelegare semper,quantuncũque sit impeditus, dummodo non sit impedimentum iuris, vt qa alias esset inhabilis,vt in c.si pro debilitate,&c.pastoralis,sup.eo. Si autem sunt plures, & tunc aut aliquis est impeditus impedimento iuris, & non pt subdelegare, vt puta,si est seruus,vel furiosus,vel qd simile,vt in c.scitcitatus,de rescrip. Aut impedit impedimẽto facti,& tũc aut a principio fuerũt dati plures, aut vnus a principio,& alter postmodũ adiũctus. secũdo casu aut fuit datus ad ũctus p literas subreptitias,& non potest subdelegare,vt hic secundùm vnum intellectum, quia nec per se cognoscere potest. Aut fuit adiunctus per literas validas , & tunc idem ac si fuisset deputatus a principio,& tunc dicẽdum est,sicut dicam in seq. membro, quando a principio deputati sunt plures, quo casu dic. q aut fuerunt deputati simpliciter sine aliqua clausula,& tunc impeditus potest subdelegare, & delegatus tenetur admittere subdelegatum, vt in c.quamuis. sup.eo.Si verò sũt deputati cum clausula illa, vos vel alter &c. & non tenetur admittere subdelegatum alterius,vt in c. cum plures.inf e.li.6.aut cum clausula,q si non omnes,& tunc aut alter est impeditus impedimento perpetuo, & non potest subdelegare,quia purificata est clausula.Idem si est impeditus impedimento temporali,& inexitabili.aut est impeditus impedimento temporali,& exitabili. & tunc aut fuit deputatus cum clausula præelectionis,vt quia fuit dictum,si ambo non poterit,tu frater Episcope &c.& præelectus non tenetur admittere subdelegatum alterius impediri, vt sic aliquid operetur illa clausula,sed alius non potest ,pcedere sine subdelegato istius præelecti, quia hoc importat cõmissio.Aut fuit deputatus simpliciter cum clausula, q si non omnes , & aut fuit facta commissio app.re. & non tenetur admittere subdelegatum impediti, ne vulneretur iurisdictio sua, argum. in c.super quæstionum §.si verò, sup. eo. aut fuit facta commissio sine clausula, & tenetur admittere subdelegatũ,qa non potest dici clausula purificata,ex quo non est impeditus impedimento inexitabili,& placet mihi,quia hic fuit confirmata sententia,quia nõ tenebatur admittere subdelegatum alterius impediti , cũ fuisset deputatus cũ clausula præelectionis. nec placet alius intellectus,q propter literas subreptitias hoc cõtingit,quia exceptio subreptionis dẽt opponi a principio corã ipso delegato, alias tenet quod agitur, vt dixi in c.ceterum,de rescr.Item iudex nõ potest opponere de subreptione, quia hoc spectat ad partem, quæ potest hanc exceptionem remittere, vt in c.inter monasteriũ,de re iudi.& vide ad materiam quod no.Spec.in tit.§. segtur,vers.verum cũcã.vbi ponit varias opi. circa hunc articulũ, sed reduci debent ad concordiam per supradicta. In gl. fi.in fi.No.gl.q executio sententiæ petitur vigore sententię confirmantis, & non confirmatæ, & sic infertur q executio spectat ad iudicem ad quem,& non ad iudicem a quo,sed tu dic vt plene dixi in c.pastoralis,in §.preterea,sup.eo. Abbas.

ADDITIONES.

a Speciale mandatum. Vide d.Abb.in c.nonnulli,§.i.de rescr.& Ias.in l.exigen di.C.de procu.ubi contra hęc duo adducit.vide latè no,per d.Ias.in li.C. de procu.ubi duo tangit,quę tanguntur per Abb.hic.
b Non potest solui. Adde limitationem Ro.sing.suis.fol.18.
c Veriorem. Adde tu de hoc dicendum,ut per Rom.consi.466.
d Literas credentię. Adde Ro.consi.336.
e Pro eo. Vide Ang.in l.si procuratorem absentem,ff.de proc.& Lanfr.in rep. c.quoniam contra.de proba. in materia executionis instrumentorum,in 4.col.uer.si tamen portaret. Aeneas.
¶ Circa hoc,quod dicitur de literis credentialibus,an importent saltẽ mandatum generale:vide Bald.in i.fin.in princ. C. quod cum eo, ubi tenet q sic,sed Bar.in l.si pupilli,in §.Item si procurator.ff.de neg.gest.dicit eas nõ multum releuare.De quo etiam vide Bar.in l.Lucius,& ibi per Ale.& de Ideuis.& per Bal.in l.i.C de const.Princ.& in l.quicunaque,in §.i.ff. de instit. actu.ubi dicit,q ex talibus literis datur actio contra scribẽtẽ.& vide Bal.in rub.C.de consti.pec.in pen.co.ubi dicit,q clausula apposita in istis literis credentialibus,dabitis illi plenam fidem &c.debet intelligi strictẽ,& nõ latẽ,ibi multa ponit de istis literis credentialibus.vbi omnino vide. Ant.Fr.
f Primo iudi. Vide de hoc puncto pulchrẽ per Fel.in cap. cæterum,in 3.& 4. col.uer.extensio secunda,sup.de rescr. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Citatus ad locum suspectum tam propter inimicitias particulares, quàm propter inimicitias suæ patriæ,non tenetur comparere,& potest per hoc iudicem datum recusare.*
2 *Socius potest recusari iudex in causa consocij.*
3 *Socij dicuntur illi,qui habent materiam conueniendi in unum. Doctor an possit allegari suspectus iudex in causa sui scholaris?*
4 *Frater pro fratre, socius pro socio, scholaris pro scholari,potest testificari.*
5 *Iudex potest recusari pro causa,etiam medica.*
6 *Criminosus potest esse iudex & non testis,quę sit ratio differentiæ,vide remissiue.*

CAP. XXXV.

Cum R. canonicus. Si reus ad locum iudicis delegati ire nõ põt, debet remoueri,& dari sibi iudex in alio loco vel plenius sic. Locus ad quem reus secure accedere non potest,& canonicus in causa canonici delegatus recusari poterit. Et j. potuit prouisionis & mandati causam. Secundò mandatum,ibi,mandamus. Casus litera. Quædam causa vertebatur inter istum R. Ianuen. & P.ciuem Ianuen. ad petitionem ipsius R. fuit causa commissa Præposito Sancti Dominici , qui cum citasset

tasset partem aduersam,pars citata in eius præsentia fecit proponi,q propter graues inimicitias ciuitatis suæ,in eius præsentiam non poterat comparere.dictus R.hoc significauit domino Papæ.vnde mandat Papa dicto ppositо, quatenus præfato R.relinquat optionem,vel vt in ciuitate Ianuen. vel in diœcesi eligat aliquem virum discretum, exceptis canonicis Ianuen. qui cum sint eius socij,meritò essent parti aduersæ suspecti,co
1 tã quo qõ terminetur,& dictus Præpositus præcipiat ei, vt eandẽ causam secundũ continentiam priorum literarum fine debito terminare procuret.B.† No.i.ibi,ciuitatis suæ,q quis pt re
a cusare locũ [a] nedum propter proprias inimicitias , sed etiã pp inimicitias ciuitatis suæ , vt quia fortè locus est aduersus ciuitatem suam;[b] vnde ratione ciuitatis,locus non videtur secu-
b rus ciuibus.† Secundò no q concanonici dicuntur socii inter se,& hac de causa vnus non posset esse iudex in causa alterius sine recusatione:nam societas hẽt quodammodo ius fraterni-
3 tatis,vt in l.verum.ff.pro soc.† Et no.tex.ibi,Socij, quia largo modo dicuntur socii illi,qui habent materiam sæpè conueniẽdi in vnum.Ex quo infert,q scholares stantes in eadem domo
4 dici socij,nec vnus posset esse iudex in causa alterius,quod tenent hic Doct.& Spe.in ti.i.§.supereст,ver.qd de magistro,& præcedenti vers.i.vbi etiam dicit,q Doctor , seu magister non potest esse iudex in causa sui scholaris sine recusatione. Circa quod satis posset instari per auth. habita. C.ne fi.pro pat. ubi
d Doct.habent iurisdictionem ordinariam super scholares,facit ad materiam,quam tetigi in c.cum venissent, de iu. † In gl.ii. No.bene gl.istã,quia quotidie solet allegari. Et primò habes,
c q canonicus potest esse testis pro canonico, & eadem ratione dicas,q scholaris potest esse testis ,p socio [c] suo: nam & frater potest testificari pro fratre:de quo plenius dico in c.literas, de
5 psump.dic tũ.q istis creditur plus,vel minus ſm qualitatẽ affectionis,de quo vide bon.gl.in c.in literis.de testi.& ibi p Inn.
6 Secundò no.q pro modica causa iudex potest recusari.† Ter tiò no.q criminosi possunt esse iudices,nec possunt repelli præ
7 textu criminis,secus in teste.pro ratione diuersitatis,uide quod no.in c.si celebrat.de cler.excom.mi.& quod dixi in c.fsciscitatus.de rescr.In gl.fi.ibi,non statur hodie illis.Dicunt Doctо. &
melius,q imo statur:& loquũtur in causa criminali episcopi, præsb.& Diaconi,vt in c.si autem.xv.q.vii,& dic ut ibi. In ea-
gl.ibi,de speciali gratia:& hanc tenet Inn.nam Papa prouidet reo,remouẽdo primũ iudicem.Item actori,in dando sibi iudicẽ ad votũ suũ, & dic qđ de stylo curiæ est,vt dẽt iudex postulatus p partẽ,nisi aduersarius cõtradicat,quo casu q̃libet pars eligit vnũ,& curia dat tertium,ut no.in l.obseruãdũ,iff.de iud.

ADDITIONES.

1 ¶ Potest recusare locum. No.Felin.in c.cum ordinem,in princ. sup.de rescr. & in c.olim,inf.de excep.plenè per Old.consi.43.& Lanf.in c. qm̃ contra, in 5.& ibi in apost.Bene.Va.ad ipsum,inf.de proba. Zac.
2 ¶ Ciuitatem suam. Vide Ro.decis.315.incip.licet guerræ. Ang. in l.cum res. in prin.ff.de le.1.& per Imo.ibidem. Ang.in disp.sua incip.Bono.in 5.q. Sa
3 lic.in l.reos.C.de acc. Seb.Sap.
4 ¶ Pro socio. Adde Ang.consi.276.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus iniustè,conquerens de hoc,debet absolui ante probationem iniustitiæ limita tamen,ut hic dicitur.*
2 *Excommunicatus nulliter,conquerens de hoc,non absoluitur ante probationem nullitatis.*
3 *Excommunicatus auditur,docendo excommunicationem iniustam,uel nullam.*
4 *Excommunicatio etiam iniusta ligat,quo ad ecclesiam militantem,secus si esset nulla.*
5 *Iniustitia continet in se nullitatem,quod facit ad multa , sed non econtra. nu.15.*
6 *Appellari potest a sententia etiam nulla.*
7 *Ad probandum non admittitur quis,id,quod probatum non releuat.*
8 *Testes utriusque partis contrarij,an & quando sint reducendi ad concordiam,siemendo actum geminatum.*
9 *Exceptiones ex se concludentes non sunt admittendæ,si de facto fuerint per iudicem admissæ,debet iudex secundum illas pronunciare , alias excipiens haberet iustam causam appellandi.*
10 *Exceptio iniustitiæ non debet opponi contra sententiam,quæ transiuit in rẽ iudicatam,tamen si fuit de facto opposita,impedit executionem sententiæ.*
11 *Sententia,quæ transiuit in rem iudicatam,retractatur per confessionem factã a victore,quod sit iniusta.*
12 *Presumptio iuris & de iure non admittit probationem in contrarium,nisi ex partis confessione,uel nisi talis probatio fuerit admissa parte non appellante.*
13 *Testes etiã contrarij si fuerint admissi post publicatas attestationes parte præsente & non appellante,valet talis admissio.*
14 *Admitto,si & inquantum,est clausula utilis in communi practica.*
15 *Positiones siue articuli si sint impertinentes, an reus cogatur respondere*
16 *Saluo iure suo,declara & exemplifica,ut hic.*
17 *Libellus alternatiuus,an & quando sit admittendus.*

CAP. XXXVI.

Cum contingat. Si mandatur iudici delegato, vt illum absoluat, qui dicit se iniustè excommunicatum,ante probationem illum absoluere debet:si autem dicat excommunicationem nullam, ,pbationẽ nullitatis ante pronunciationem admittet. Communis diuisio.Secunda ibi,ad quod.quæ subdistinguitur,& membra patent.Casus litera.Aliquis conqueritur domino Papæ , q post appellationem legitimam fuit excommunicatus ab episcopo suo,vel aliàs iniustè excommunicauit eundem. vnde mandat iudicibus,quatenus si est ita,absoluatis eundem iuxta formã ecclesiæ,vel sententiam denuncietis nullam. Episcopus paratus est probare se illum excommunicasse ante appellationem emissam,vel sententiam iustã esse.quæritur vtrum liceat iudicibus illam absoluere,vel denunciare sententiam nullam esse, nõ admissis probationibus episcopi:Respondet Papa , q cum aliquis conqueritur,se post appellationẽ legitimã excommunicatum,per probationes apparebit,vtrum absolui debet, uel denũciari potius non ligattis.Sed cum quis dicit se iniustè excommunicatũ fuisse,anteq̃ fuerit absolutus,vix est eius probatio admittenda,nisi tũ,qñ dicit intolerabilem errorem in sua fuisse expressum,& ad hoc probandum debet admitti anteq̃ absoluat,sed fi simpliciter dicat se excommunicatum iniuste, & episcopus dicit,q iuste excommunicauit eundem, & super hoc postulat ,pbationes admitti,non est episcopus audiendus, antequã fuerit absolutus,qa etsi constaret ipsum iniustè excõmunicatum fuisse,nihilominus debet absolui.vnde in hoc casu statim iuxta formam ecclesiæ debet absolui,& postea probationes vtriusque partis sunt admittẽdæ,vt sic appareat,vtrũ
1 iuste,uel iniuste fuerit excommunicatus.Ber.† No.i. duas regulas ex tex.prima,quia conquerens de iniusta excommunicatione debet ante omnia absolui iuxta formam ecclesiæ.s.pstita cautione,q parebit mandatis ecclesiæ,vt in c. ex parte, il
1.de verb.sig.& in c.ex tenore.de sen.excom.& secundum formã,q habetur in c.à nobis,il i.in fi. & in c. cum desideres , de sen.excom.Hãc regulam limita,nisi excommunicator, vel is ad cuius patitionem excommunicatio lata fuit,vellet probare excõicationẽ fuisse latam pp offensam notoriam.nam tũc
a non debet absolui,[a] nisi prius satisfaciat,dummodo probetur excommunicatio,vt ,pbatur in c.solet,de sen.exc. li.vi & in d. c.ex parte.& idẽ dic vbi excõicatio dicitur lata propter notoriam contumaciã,vt in d.c.venerabilibus.§.fecus, de sen.exc.
2 li.vi.& sic limita istũ tex.† Secunda regula est,q vbi quis conqueritur de excommunicatione nulla,antequam pronũcietur nulla,debẽt recipi probationes vtriusque partis super nullitate,& validitate.& quanquam iste tex.ponat duo exempla nullitatis,primum cum proponitur lata post appellationẽ legitimam,secundum cum error intolerabilis allegatur expressus i sententia.quibus casibus indubie excommunicatio est nulla, vt in c.per tuas.ꝯ.de sen.exc.Idem tamen dicendum in aliis casibus,in quibus excommunicatio allegaretur nulla eadem rõne.Et multos casus nullitatis,vide in gl.in c.præsenti,de sen.ex com.lib.6.Ratio utriusque regulæ est.nam in primo casu non admittitur p prius probatio,cum in omnem euentum absolutio sit impetranda,ex quo præsupponitur vinculum, & frustra expectatur euentus,cuius nullus est effectus, vt hic.Ratio secũdi casus,qa ,pbata nullitate ſi idiget absolutione secus probata ualiditate:& iõ vt ꝓstet an indigeat absolutione,dẽt admitti ,pbatio anteoĩa,& p hoc declaratur sufficialiter totus text.Et limita hoc dictũ vltimũ,nisi ,pponẽs nullitatem petat se absolui ad cautelã pstita cautione:nã tũc hẽda ẽ absolutio añ omnẽ ,p
3 bationẽ,vt in d. c.solet,i fi.& i d.c.venerabilibus, ,ppè fi.† No. q excõicator admittit ,p defensione suæ ſniæ,siue velit eã ,pbare iustã,siue latã añ appellatiõẽ.& vt tex.inuere.q excõicator
b sit vocãdus,cũ examinat articulus iniustitiæ, uel nullitatis,[b] ꝺ quo uide bo.tex.in d.c.venerabilibus, post prin.& vide bo.gl. in c.sacro,in ver.constiterit.ꝯ.de sentẽ.excom.† Item no.q ex communicatio nulla non indiget absolutione, secus si est iniu
c sta.Et ex hoc infertur,qđ excõicatio iniusta ligat[c] quo ad ecclesiam militantem.alias non fieret absolutio,sed admitteren tur probationes iniustitiæ,sicut admittuntur , quando proponitur nulla.unde eudenter probat hæc litera differentiam esse quo ad istam ecclesiã militantẽ,an excommunicatio sit nulla,an iniusta.Dico tamen,quod vbi probaretur iniusta,potius fit quædam relaxatio,quam uera absolutio,ut probatur in d.c. sacro,& ibi per Host.Quare autem teneat iniusta excõmunica

tio,

ADDITIONES.

a ¶ Non debet absolui. Adde limitandum, ut per Old.consi.93.
b ¶ Vel nullitatis. Vide pulchram distinctionem,quam ponit Abb.in c.sacro. de sen.excom.& in c.cum speciali,§.porrò,de app. & in c. interposita, §.fane,eo.ti. Seb.Sap.
c ¶ Ligat. Adde quod uoluit.Ro.consi.379.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tio, prosequitur hic Goff. sed dixi latius in c. ab excommunicato, de rescrip. & dic vt ibi. † No. In verſic. in eo. & tene menti q excommunicatio nulla potest dici iniusta, ita qd nullitas comprehendat in se iniustitiam, & colligitur ex tex. hoc modo. nã primò fecit mentionem, quando quis asserit se iniustè excommunicatum, & sub isto membro ꝓ sequitur, quando probatur error intolerabilis in sentẽtia expressus, vt in ver. nisi. nam exceptio est de cõtentis sub regula, vt no. p gl. sup rub. de reg. iur. lib. vi. Ex hoc singulariter infertur, q̃ si propono excommunicationem iniuste latã, & eã postmodum probo nullam, debeo obtinere: quod est ſemper menti tenendũ. Ex quo etiam infertur, q̃ si appello a sententia tanquam iniusta, postmodũ probo nullam, debet iudex appellationis super nullitate pronunciare, quia si iniustitia suspendit id, quod est validum, & deuoluit ad superiorem, fortius quod est nullum, pro hoc c. dilecto, & q̃ ibi no. de app. & est bo. tex. in l. Carmelia pia. ff. de iurepa. & ibi per Bar. in l. quædam mulier, ff. fam. erc. & in l. si expressim, ff. de app. quæ iura ꝓbãt, q̃ a sententia nulla appellari põt. No. ibi, præter, expressum ar. q̃ ad hoc vt excommunicatio sit nulla ꝓp errorẽ, debet error esse expressus in sententia, de quo vide ꝓ Arch. in d. c. venerabilibus, & quod dixi in c. inter cætera. de app. † Vlt. no. iuncta glo. in ver. Nihilominus, q̃ nõ dẽt
6 a quis admitti ad probandum, quod probatum non releuat, & ad hoc quotidie ſolet allegari iste tex. facit l. ad probationem.
7 C. de proba. & in l. neque natales. C. eo. † In gl. ibi, Nec est verũ, qd dicitur. No. singulariter istam glo. vſq; ad fi. quia nescio eã alibi. Ex qua infertur, q̃ testes vtriusque partis contrarij tũc reducuntur ad concordiam ꝓsumendo actum geminatum, cũ probationes sunt æquales. Si verò probationes vnius sint meliores, puta, qa testes sunt digniores, vel dicunt verisimiliora, tunc non fit illa interpretatio, sed pronunciatur pro melius ꝓbante, b & idem tenet hic Innocen. de quo vide quod latius dixi in c. cum tu, de testi. dicit etiam hic Inno. q̃ licèt testes vtriusque partis reducantur ad cõcordiam per multiplicitatẽ actus, tamen inter testes vnius, & confessionẽ alterius non fit cõcordia. ratio, quia confessio tantum nocet confitenti, non autẽ ꝓdeſt, quia non potest quis ꝓ se cõfiteri. sed ɔ̃ sic, vt xiiii. q. ii. in prin. & in l. de ætate, ff. de inter. act. Exemplum, si probationes episcopi haberent, q̃ excommunicauit ante appellationẽ, sed excõicatus dicit, q̃ post appellationem non fiet cõcordia, vt præsumatur fuisse bis appellatum. secus autem esset vbi excommunicatus probaret, q̃ post appellationẽ fuisset excõicatus, vt in d. c. cum tu. Item quo ad oppo. gl. respondet Io. An. & aliter, q̃ ideo episcopus admittitur ad probandum excommunicationem fuisse latã ante appellationem, quia ꝓpositiones, & responsiones, & ꝓ interrogationes. poterit probari, q̃ semel tantum fuerit appellatum, & sic cessabit præsumptio actus geminati, vt in c. cum Ioannes. de fi. instr. † In gl. in ver. nihilominus No. ex hac gl. duo singulariter. primò q̃ si iudex admittit exceptionem & ipsius probationem, quas ipse non debebat admittere, tenetur postmodum pronunciare secundum illas probationes, aliàs pars excipiens haberet iustã causam appellãdi, nisi cum protestatione iudex admisisset, vt puta, si de iure deberent admitti, & non aliter. Ioan. An. impugnat hoc dictũ gl. dicens se non videre super quo fundetur ista appellatio. ex quo exceptio ex sui natura non concludit. Pone exemplum. Reus excipit contra actorem, q̃ non debeat admitti ad agendum, quia erat excõicatus minori. iudex forte per imperitiam admisit exceptionem, & probationem, secundum dictum gl. iudex deberet repellere actorem, q̃ videtur iniustum secũdum eam, cum exceptio non concludat. & si reus diceret iudici, quare me admisisti ad probandum: potest iudex dicere, & tu quare te ingessisti, nam culpa cum culpa compensanda est. l. si ambo, ff. de compen. & in c. intelleximus, de adul. Item iudex põt reuocare interlocutoriam suã iniustam, c in c. cum cessante, de app. & in l. q̃ iussit. de re iud. nec si appelletur, iudex app. debet pronũciare pro appellante, ex quo exceptio non cõcludit intentum suum, & cũ Io. An. communiter transeũt hic Doct. Sed ego saluando vtriusque dictum. d. gl. & Ioã. And. distinguo sic, aut exceptio ex sui natura non concludit, & procedit opi. Ioan. An. Aut exceptio ex se cõcludit, sed non debebat admitti, quia tempore incompetenti oppoſita &c. & tũc ex quo fuit
c admissa & probata, e debet secundum eã pronũciari, alias posset appellari, vt fin. dicit hic gl. quam sic intellectã nescio ali-
9 bi, & pono multiplex exẽplum. † Primo cum contra executionem sententiæ, quæ transiuerat in rẽ iud. opponit exceptio iniustitiæ, & probatur, certe licet nõ debuisset admitti, ex quo sententia transiuerat in rem iu. vt in c. inter monasterium, de re iu. tamen ex quo de facto fuit admissa, debet iudex pronunciare
d super iniustitia, de qua cognouit, d hoc sing. uoluit Inn. in c. cũ dilecta, de resc. & c. cum Berto. de re iu. quia de ea re, de qua iudex cognouit, pronunciare debet, vt in l. de qua re, ff. de iud. & c. cum super. de cau. pos. & propr. & tene menti hoc dictũ.

Ex quo habes casum, in quo sententia retractatur prætextu iniustitiæ, licet transiuerit in rem iu. & vide alium cõsimilẽ casũ per Inn. in c. quia plerique, de immu. eccl. ubi no. dicit, q̃ si per confessionẽ partis uictricis constat sniam esse iniustam dẽt iu
e dex eã retractare, e non ob. q̃ transiuerit in rem iud † Ex quib⁹
10 potes colligere no. theoricã, & semp̃ mẽti tenẽdã, q̃ si ɔ̃ ꝓium ptionẽ iuris & de iure, & de facto admittitur probõ in ɔ̃ium patiente eo, cuius interest, dẽt a tali ꝓsumptione ꝓ probõnẽ ɔ̃
f riã recedi. Idẽ qñ ꝺ ɔ̃rio ꝓstat ꝓ ɔfessionẽ partis, f cuius ſterest, & hoc vltimũ ꝓbant legistæ in auth. sed iã necesse, C. de do. añ
11 nup. † Pone aliud exẽplũ, cũ post publicatas attestationes admittit exceptio, & recipit ꝓbõ directè ɔ̃ria primæ probationi: nã licet a prince nõ debuisset admitti, ꝓp periculũ subornationis testiũ, vt in c. ii. de testib. & in c. fraternitatis, de testi. tñ ex
g quo fuit admissa, debet valere, g quia tacite ꝑt recedi a publica
h tione, h ad hoc quod no. Ioan. And. in d. c. fraternitatis. Idẽ putarem in qualibet exceptione dilatoria, q̃ de facto fuit admissa post lit. conte. vñ in his & similibus casibus optime ꝑt saluari
12 dictum huius gl. † Secundum dictum not. quod colligitur ex hac glo. est, q̃ iudex qui dubitat an exceptio sit admittenda, vel nõ, debet eam admittere cum protestatione, si & in quantum de iure sit admittenda, & nõ aliter, & hoc hodie multũ frequentatur in practica. & idem in probatione secundum gl. vnde in
13 articulis, & in interrogatoriis iudex solet dicere, admitto saluo iure impertinentium, & non admittendorum. † Hic Host. format quotidianam quæstio. pone q̃ reus excipit, iudex vero dicit, volo q̃ respondeas saluo iure tuo. pone exẽplũ. Reus excipiebat, q̃ positio erat impertinẽs, & ideo non tenebat̃ respondere. iudex dicit, rõdeas saluo iure tuo. vel reus excipiebat cõtra actorẽ dilatorie, iudex dixit, uolo q̃ tu respondeas libello, saluis exceptionibus tuis. nunquid teneatur reus respondere ad mandatum iudicis? Et primo dicit q̃ non, potest. n. respondere reus, nolo respondere, nisi prius pronunciaueritis sup exceptione mea, & si iudex eum compelleret, posset appellare, ar. boin. c. exhibita, de iu. & in l. si is a quo ff. vt in pos. leg. nisi iudex ex probabili causa moueretur, puta quia vehementer præsumeret contra eum, qd exciperet, subterfugiendi cã iudicium, vel quia est probabile dubiũ, utrum exceptio sit admittenda, & idagatio exigit lõgũ tractatum. Consuluit tamen Host. vt cãm iudex faciat scribi in actis, vt sic appareat cũ probabiliter motũ & no. bene hoc dictum, q̃ ex causa potest iudex reſeruare discussionem exceptionum cum protestatione, & ꝓcedere ad ulteriora. Ad hæc tex. in c. ad dissoluendum, de despo. imp. Vel potest aliter distingui secũdũ eum, qd aut exceptio est prætudicialis, uel talis qd postea postposita peruerteretur ordo iuris, puta qa ẽ dilatoria, & iudex vult, qd ꝓtestet litẽ exceptione salua, & nõ dẽt iudex ꝓcedere ad ulteriora, sed prius pronũciare superexceptione, ut d. c. exhibita. aut exceptio non est talis, puta

ADDITIONES.

a Non debet. Limita hanc regulam, ut nõ procedat, quando probatum, admiculum, licèt minimum, præstaret. Istud sentit Bal. in c. cum virum, in 1. no. C. de fideicom. ubi dicit, q̃ positio quæ parum facit ad factum, tamẽ si pertinens reputatur, debet admitti. Item facit quod dicit Bal. in l. ordinarij, col. pe. C. de rei uend. ubi dicit, q̃ iudex debet admittere omnes probationes siue faciãt plenã probationẽ, seu semiplenam, siue aliquod adminiculũ. Itẽ facit quod no. Bal. in l. ad probationem, la 1. C. de proba. ubi dicit, q̃ probatio dicitur pertinens, quę per se, uel saltem cum aliis facit saltẽ adminiculum, & hoc etiam sentit Barto. in l. si duo patroni, §. si quis iuraverit, col. vlt. ff. de iureiuran. Ange. in l. iam dubitari, ff. de hære. inst. per gl. ibi, in uerbo, non ab re. Seb. Sap.

b Melius probante. Adde quando testes sunt reducendi ad concordiam, Anc. consi. 296.

¶ Circa hoc de concordia testium, dicas, q̃ quamuis testes reducantur ad concordantiam, debent tamen reduci ad cõcordiam, non ad finem, ut prodent, sed ad finem, ut euitent pœnam falsi, ut per Bar. in l. 2. ff. si cer. pe. & ꝓ Bal. in l. testium facilitati, C. de testi. & per Bal. etiam in l. in exercẽdis C. de fi. instr. & per Alex. in consi. 42. in 4. par. & habetur per Inn. & Ioan. And. in c. cum Ioannes, de fi. instr. hæc autem materia multum depẽdet ab arbitrio iudicis, ut in l. 3. §. ideoque, ff. de testi. & per Bart. & Pau. de Cast. in l. Lucius, in fi. ff. de in fa. & in l. admonendi, ff. de iureiu. An. Fran.

c ¶ Admissa & probata. Adde Ro. consi. 382. & quid operetur exceptionũ admissio, si & in quantum, uide per eundem, consi. 24.

d ¶ De qua cognouit. Adde eundem consi. 60. 2. lib.

e ¶ Retractare. Adde eundem consi. 60. 2. lib.

f ¶ Confessionem partis. Adde Ro. consi. 91.

g ¶ Debet valere. Illam opin. sequitur do. Maria. Socin. in rep. d. c. fraternitatis, in fine, & Bald. in l. fi. in lect. antiqua, ff. de peti. hæred. sed fi pars appellauerit, non ualeret, secundum P. Mart. ibi, & Abb. hic. Sed pulchrum dubiũ est quid si non appeller, sed protestetur de nullitate, & contradicat? habeo nunc in facto, uide istum in cap. cum olim bbas, in iii. nota. supra eodem. Aene. Falco.

h ¶ Publicatione. Vide Fel. in c. inter monasterium, in 36. col. de re iudi. & in c. pastoralis, col. ulti. inf. de exceptio. Ial. in l. parte furioso, de his qui sunt sui, uel alie. iuris, uide etiam ad materiã, quæ no. Ale. in l. iudex postea quã, in 6. limita. ff. de re iud.

ti quia opponitur dilatoria solutionis ante lit. cont. & tunc ꝑt iudex dicere, respondeas salua exceptione tua: nam licet probetur post lit. conte. non per hoc peruertitur ordo iuris. & no. i epastoralis, de exce. per Inn. & in l. exceptionem, C. de proba tiuel si præcipitur, vt respondeat positionib. saluo iure suo. Itẽ & tertiò dicitur distinguendum, vtrum probatio exceptionis offeratur incontinenti, vel petatur longior dilatio. primo casu non debet iudex ꝓcedere ad vlteriora, secundo sic, & notabis singulariter hæc dicta, quia quotidie versantur in iudicijs. In gl. fin fi. Tene hanc gl. Sed quæro, a quo iure post absolutionem excommunicatus petit excommunicationem pronũciari iniuſtam, vel excommunicator petit pronunciari iustam? Sol. dicit Inn. q̃ condictione huius dec. vel condictione c. sacro. ff. de sẽ. exc. vel potest implorare officium iudicis super hoc. in hoc tñ secundum Host. non est vis, b quia non est necesse proponere actionem, sed satis est factum simpliciter narrare, vt in c. dilecti. de iud. † Opp. contra prin. c. in eo. q̃ hic fuit admissa petitio alternatiua, quæ tanquam incerta debebat reiici, c vt in c. ii. & fin. de li. obl. nam conquerebatur iste, q̃ fuerat excommunicatus post appellationem, vel aliàs iniuste, & sic non firmabat se sup certo, contra l. ait prætor. ff. de iniu. non. n. debet quis vagari in petitione sua cum damno aduersarij, ut ibi, & facit c. vt quis diuas, de elect. li. vi. Solu. Inn. dupliciter. primò q̃ ista verba, de quibus in princi. c. non fuerunt uerba conquerentis, seu rescripti, sed verba consultationis: vnde illa verba debent resolui in dicta particularia, vt sit sensus, q̃ hic quærebatur, quid iuris q̃do aliquis conqueritur se fuisse excommunicatum post appellationem. Itẽ quid iuris sit cum cõqueritur se fuisse excõmunicatum citra omnem appellationem. Hinc est, quod Papa in responsione separatim respondet ad istas q. & iste intelligendus satis congruit literæ, quia ex sequentibus declarantur præcedentia, vt in c. inter dilectos. §. cæterũ. de fid. instru. & in l. si seruus plurium, in fi. de leg. j. secunda fol. & notabilior, q̃ ubi non potest quis certificari, quia dependet certificatio ex facto alterius, d tunc admittitur libellus alternatiuus, fortè. n. Episcopus privatim excommunicauit istum, nec poterat habere copiam excommunicationis, & sic nõ poterat esse certus, an fuit vel excommunicatus ante appellationem uel post, ideo potuit conqueri alternatiuè, vt habetur in litera. & hunc intellectum probat tex. in c. constitutus, de in int. ref. & ibi per Inn. & tex. i
i. §. quia autem. ff. quorũ le. & facit quod no. Bar. in l. Carmelia Pia, pal. & in d. l. i. & tene menti hunc tex. secundum istum intellectũ, prima tñ solutio magis cõgruit lr̃æ, vt ꝓdixi. † Secundo q̃rit, qd si ꝓquerẽs dixit excõicationẽ nullã, postea ꝓbat eã iniustã, nõ ãt nullã, nunqd debeat obtinere? Inn. notanter dicit q̃ non, sed dẽt condemnari excõicatori in expensis, quia non potuit, qd in iudicio deduxit, ad hæc c. calumniam, de pœnis, vbi notabili allegari, videlicet quod nullitas non includit in se iniustitiam. Quidã tñ Vltramontani (vt refert Ioã. de Lig.) tenerunt hic oppo. quod id quod est nullũ potest dici iniustũ, sed ipse tenet primũ, e quia iniustitia f præsupponit existentiã, non sic nullitas, secus dic econtra: nam si quis dicit sententiam nullã iniustã, obtinet probando eam nullam, ut ɔ̃. dixi, & probatur hoc in uer. in eo. & facit q̃ no. Bart. in d. l. si expssim.

ADDITIONES.

a ¶ Cuero. Vide de ista quæstione cumulatè per Fel. in c. exceptionem, col. 8. inter. de exce. cum plurib. seq. Seb. Sap.

b ¶ Debet. uis. Adde Lap. all. 19.

c ¶ Posse reiici. Vide de hoc per Alex. consi. 189. uel secundum maiorẽ cõputationem consi. 331. in prin. Zac.

d ¶ Facto alterius. Vide cumulatè per Ale. i. l. ubi autẽ, §. q illud, ff. de uer. obl.

e ¶ Tener primum. Adde Ang. consi. 36. ubi ponit an procedat libellus, in quo qs petit testamentum declarari nullum, cum ueniebat rescindendum.

f ¶ Quia iniustitia. Vide D. Car. Ale. in c. dilecto, in 6. q. inf. de appella. ubi reſert communem esse in contrarium, pro quo facit communis op. quæ habet, q̃ iudex aditus sup nullitate, ꝑt formare sniam super meritis ita commuuiter teneri attestatur Ale. in consi. 79. inc. perspectis uer. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 Subdelegatus postquam cæpit in causa cognoscere, non potest per delegantem amplius remoueri.
2 Restitutus a Principe intelligitur quo ad plenariam, & omninodam iurisdictionem.
3 Spoliatus debet restitui nihil audito contra eum ante restitutionem.
4 Coadiutor debet dari prælato suspecto de dilapidatione. 8.
5 Coadiutor non datur per alium, quam per Papam.
6 Delegatus infirmus potest subdelegare uices suas.
7 Inquisitio delegata an perpetuetur per subdelegationem alteri factam?
8 Spoliato restituto tanto tempore nil potest obijci contra ipsum super illa re, quanto ipse steterit spoliatus.
9 Suspectus de dilapidatione, an remoueatur ab administratione.
10 Parochiani etiam laici, admittuntur ad denunciandum prælatum suspectũ de dilapidatione.

10 *Prælatus habens coadiutorem, tenetur in administratione habere eius consensum.*
Consensus aliquorum si requiritur in aliquo actu debet quis sequi illius consensum, secus si requiritur consilium, nisi consilium sapiat consensum.
11 *Vices suas si quis commiserit alicui, censetur commisisse totum negocium, quod habebat.*
12 *Delegatus aliquando non potest subdelegare, ut hic.*
13 *Causæ meri & misti imperij de iure cano. subdelegantur.*

CAP. XXXVII.

1 Venerabilj. † Si subdelegatus delegati Papæ iurisdictione vti ceperit, a delegato remoueri non potest, & si fecerit contra mandatum, siue excẽsserit formam rescripti, processus est nullus, & primo ponit formam delegationis. secundo subdelegationis delegati, ibi, porrò. tertiò reuocat processus subdelegatorum, causam exprimens, ibi, Quorum. Casus lit. Federicus quondã Imperator spoliauerat Cephaludensem episcopum ecclesia, & alijs bonis suis. Papa rogauit eum, vt dictum Episcopum restitueret, quod idem promisit se facturum, sed non adimpleuit promissum. unde Papa mandat Archiepiscopo Consentino, quatenus dictum Episcopum faceret restitui ad episcopatum, & alia, quib. fuerat spoliatus: quo restituto plenariè, & corporaliter possessionẽ, & pacificã adepto, si Episcopus ipse de dilapidatione suspectus ẽet, virũ, puidũ coadiutorẽ prouideret eidẽ, sine cuius consilio nihil disponeret de his, quæ pertinent ad Episcopalem administrationem, quousque Papa de ipso aliter videret prouidendũ veritate comperta, & interim vtrique illorum interdiceret omne genus alienationis. Sed Archiepiscopus corporis infirmitate grauatus commisit vices suas Abbati sancti Spiritus de Panormo, qui cum deberet Episcopum facere restitui, cœpit inquirere vtrum episcopus esset de dilapidatione suspectus contra formam mandati eo non restituto. postmodum archiepiscopus, cum iam esset officio suo functus committendo in integrum vices suas, idem negotiũ commisit Thesaurario Consentino, tandem processus illius iudicis domino Papæ fuit exhibitus, quem dominus Papa iustitia exigente cassauit i. cassũ, & irritũ nunciauit, quia Abb. contra formam mandati processit ad inquirendũ de dilapidatione non restituto episcopo, & quia archiepiscopus Thesaurario negociũ non potuit delega-
2 re, & iõ quicquid fecit, nullius momenti fuit. B. † No. i. q̃ nõ dẽ
a quis restitutus, a nisi consequaꝫ plenariã restitutionem & corporalẽ, & pacificam possessionẽ. vnde licet Papa hic expressisset de pacifica, & corporali possessione, hoc tamen dicit ad maiorem expressionem, quia verbum, restituendi, refertur ad plenariam restitutionem, & continet in se omnẽ vtilitatẽ, vt l. videamus. §. in Fauiana. ff. de vsuc. & in l. cũ ꝑtor. ff. de verbo. sig. vũ dixit hic Inn. q̃ bona immobilia, & mobilia, ac fructus debebant prius restitui: quod no. pro intellectu c. fin. de ord. cog. Si ergo mandatur quis restitui, debet intelligi de plenaria restitutione, vt sic per omnia reducatur ad statũ pristinum. † Nõ-
3 ii. q̃ contra spoliatum non debet fieri inquisitio etiam de dilapidatione, & sic spoliatus nec accusari, nec inquiri potest ante
b restitutionem, b ne forte armis destitutus succumbat, hoc intellige prout le. & no. in c. frequẽs, de rest. spo. li 6. No. iii. q̃ añ quam inquiratur de veritate dilapidationis, dẽt prius inqri, an sit de illa dilapidatione suspectus. & in primo ꝓcessu, f. qn inqritur an sit suspectus, dẽt ꝓcedi sũmariè, qa non agitur de magno præiudicio in secundo. f. cum proceditur super veritate, debet procedi plenarie, quia agitur vt remoueatur, vt in c. licet Hely. de simo. & quod ibi no. Arch. xii. q. ii. c. vobis, facit c. i. &
4 ii. de ac. li. vi. † No. q̃ prælato suspecto de dilapidatione dãdus est coadiutor, q̃ dẽt esse vir prouidus, & honestus, cuius officiũ durabit, donec iste steterit in administratione, de quo. ſ. Et scias
c q̃ datio coadiutoris c Epi pertinet ad solũ Papã, de quo tñ dic vt leg. & no. in c. vnico, de cler. æg. li. bi. vi. No. v. quod suspecto de.

ADDITIONES.

2 ¶ Restitutus. Vide quid importet uerbum, restituto, per glo. f. in §. pari ratione. Insti. qui. mo. ius patro. po. fo. quę dicit esse no. D. Alex. in l. si marito, in fi. prin. ff. fol. matri. & uide ad hoc Fel. in c. inter quatuor, i fi. de ma. & obe. Ale. in l. si tibi, §. 1. ff. de pa. Zac.

b ¶ Ante restitutionẽ. Adde de hoc per Bar. in l. si quis ad se fundum. C. ad le. Iuli. de ui pub. Old. consi. 223. incip. istæ sunt allegationes, & omnino per Alex. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acqui. poss. ubi ponit regulã, & multas fallentias. Sed tu dic hoc etiam esse uerum, quando per contumaciam talis esset per iudicem spoliatus: talis enim uolens purgare contumaciã, audiri dẽt, si missus in possessionẽ rei, uelit statim probare de dominio suo. ita no. Bal. fin. in l. pen. §. pe. C. de præ. l. 30. ann. Old. cõl. 226. inci. de toto. Spec. in tit. de decre. §. de effectu, uer. si, quid si missus. aliàs autem primo, & sec. restitui non dẽt, qñ constat de domino spoliantis. no. in c. cum ecclesia. infra de cã pos. & propr. & c. cum super. eo. ti. etiam si spoliatus de spolio, & possessione probaret, no. glo. in c. 2. in fi. in ver. ꝓsumitur, de ref. spo. 6. li. de quibus, & aliis fal. uide per Ale. ibi in princip. & Bald. i add. ad Spec. in tit. de resti. spolia. §. 1. col. 1. in fi. uer. no. quod nomine. Zac.

c ¶ Coadiutoris. Adde late Old. rad. consi. 44. ubi de potestate coadiutoris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de dilapidatione,& ipsius coadiutori debet iterdici omne alie
nationis genus. No. vi. ꝙ deputatus super inquisitione dilapida
tionis,& datione coadiutoris potest alteri cōmittere vices ſuas,& ſic non videtur electa induſtria perſone, quod no. † Septimò no. ꝙ delegatus grauatus infirmitate corporali,pōt ſubdelegare vices ſuas,concordat c. ſi. ꝓ debilitate. ſ. e. Octauo no. ꝙ nedum delegatus,ſed etiā ſubdelegatus tenetur ſeruare formam reſcripti apoſtolici. † Nono no. ꝙ delegatus committēs vices ſuas alteri in totum,non poteſt amplius commiſſionem reuocare, ꝙ intellige ſi ſubdelegatus vti cepit iuriſdictione,ad hoc c. quamuis. j. eo. li. 6. Et aduerte, quia optimè facit iſte tex. pro opi. Hoſt. quam poſuit in c. licet ſ. eod. vt etiam per actum nullum perpetuetur iuriſdictio: nam iſte Abb. ſubdelegatus ex ceſſit formam mandati apoſtolici,& ſic proceſſus fuit nullus, vt in c. cum dilecta,de reſcri. & tamen per illum proceſſum ꝓpetauit iuriſdictionem ſuā, vt non potuerit reuocari à ſubdelegāte. Sed contrarium [a] tenet Io. An. in d. c. licet. & in gl. in c. cum plures, eo. ti. lib. vi. Et ad iſtum tex. reſpondet, quòd forte iſte abbas geſſit aliquē actū cōem vtriq. articulo. ſ. reſtōnis & ſuſpicionis de dilapidatione, vt qa elegit ſibi notarium, vel tribunal, vel qd ſimile, vel forte, ſecūdum eū, primo fecit citatio nem ſup reſtitutione fiēda,& poſtmodum cōrēplatione Imperatoris reſtitutione non facta proceſſit ſuper dilapidatione, hoc tamen non apparet ex antiqua. D. Car. aliter rñ ad tex. dicens, ꝙ proceſſus hic nō renuit, licet eſſet reuocādus, qa ꝙ priꝰ fieret reſtō, cōcernebat principaliter vtilitatem Epi, ꝙ præiudicauit ſibi non contradicendo,& appellādo. vnde tex. dicit, Caſſauimus &c. Sed iſte intellectus mihi nō placet, qa ſi illud mā datum concernebat principaliter vtilitatē Epiſcopi, nō fuiſſet proceſſus caſſatus ex puerſione ordinis ex quo epiſcopus erat præſens,& tacuit, quia peruerſio ordinis cauſæ ad cauſam non vitiat proceſſum, niſi appelletur, vt in l. i. C. de appe. & in c. i. & 2. de acc. li. vi. & a forma reſcripti concernēte vtilitatem partis, pōt recedi tacito conſenſu partis, vt no. gl. in c. cum olim. il 1. ſ. c. & per Inno. in c. prudētiā. ſ. eod. de. & no. j. e. ti. c. fi. Vñ intelligo ꝙ ſtudioſe fuit data iſta forma principaliter ob utilitatem publicā, ne laici inſoleſcerent in expulſione prælatorum. Itē pp bonū ſubditorū, ne ſtarēt diu ſine paſtore. 8. q. i. c. audaciter, & in c. ne ꝓ defectu, ſ. de ele. iō taciturnitas Epiſcopi non habuit hic ſuſtinere proceſſum explicitū ⁊ formam mandati, iſtud verbum, caſſauimus, ex pone vt in gl i caſſos & irritos nū ciauimus. Ex quo no. quod verbū, caſſare, quandoque refertur ad factum, & nō ad ius: ſimile in c. accedens ⁊. vt li. non cont. in ver. caſſauimus. In gl in ver. plenarie, ibi, Vel quod inquiſitio fiat, no. bñ gl. & licet tex. hoc videatur ꝓbare, poſſet tū ad tex. ſecundum Io. An. reſponderi, quod illud fuit ex forma mā dati dictum tū gl. in ſe eſt verum, & facit rō c. frequens, præal.
7 ne deſtitutus auxilio pp ſpoliationem ſuccūbat. † Et dicit hic Vin. verbū notabile, qđ ſpoliatus non ſolū debet prius reſtitui, antequam impetatur, ſed debet ſtare tanto tempore in pacifica poſſeſſione, quanto tempore ſtetit ſpoliatus, ſed nō probati. 3. q. 2. c. i. & c. tandiu. quod forte non procedit, vbi agit
b de dilapidatione propter periculum imminens [b] medio tēpore, arg. opt. hic, & idem ubi eſſet aliud delictum, quod ſine ſcā
8 dalo, & periculo tolerari non poſſet, vt crimen hæreſis. † In gl. in ver. de dilapidatione ſuſpectus. no. bñ hanc gl. quia ponit practicā procedendi cōtra prælatos, & rectores de dilapidatione rerum eccleſiaſticarum ſuſpectos, & videtur gl. in effectu concludere, quod licet olim ſuſpectus remoueretur ab adminiſtratione per c. quia ea. 3. q. 2. & l. eum quē, C. de ſuſp. tu. hodie vero datur coadiutor, nec remouetur a principio ab adminiſtratione, ſed tūc demū cum probatur ſuſpectus. Sed aduerte, quia hoc vltimum eſt contra tex nam probata ſuſpicione, ſolū dat hic coadiutor. Inn. dixit iſtum tex. procedere ex prouiſione, qa epiſcopus iſte fuit electus per Imperatorem, alias vt ſuſpectus debet remoueri ab adminiſtratione. Ioan. An. diſtinguit, ꝙ aut quis ē ſuſpectus de dilapidatione ꝑterita, & daſ ſibi coadiutor, vt hic, & poſtea inquiritur de veritate, qua probata debet deponi. aut eſt ſuſpectus de dilapidatione futura propter ꝑteritā, de qua conſtitit, & tūc procedit dictum glo. vt remoueatur ab adminiſtratione. Sd tu vide de hac materia plenius p Arch. 12. q. 2. in c. Vulteranæ, &c. vobis. p Io. An. & Hoſt in c. licet Hely. de ſimo. & conclude, quod in principio debet inchoari proceſſus, an ſit ſuſpectus de dilapidatione, & in principio dēt interdici ei, qui dicitur ſuſpectus, omne alienationis genus per c. fi. de accuſa. & tenet Archid. in d. c. Vulteranæ. in cōtrarium facit tamen iſte tex. ubi in principio non fuit ſibi interdicta alienato. ſed demum poſt ꝓbatā ſuſpitionē. Sed forte hoc non proceſſit, qa non ꝑſumebatur iſte ſuſpectus, & ideo ſatis poteſt teneri. qđ prius dixi p d. c. fi probata vero ſuſpicione dēt ſibi dari coadiutor. vt hic. dixit tū Io. de Lig. qđ ſi ſuſpicio eſt vehemēs, debet interim remoueri ab adminiſtratione, hoc tamen non probatur. in contrarium facit iſta litera, ſatis. n. eſt prouiſum p dationem coadiutoris: demum debet inchoari ꝓceſſus ſup veritate, vtrū. ſ. verū ſit ꝙ dilapidauerit. & dixit Archi. in d. c. Vulteranæ. ꝙ in prin. proceſſus ſuper veritate, debet ꝑlatus remoueri ab adminiſtratione temporaliū: in ſpiritualib. verò ſubditi interim ſibi obedire debent p c. nonne. viii. q. 4. & pro eo facit c. quia ea. præall. Sed in contrariū facit iſte tex. nam ſi ſtatī debet remoueri inchoato ꝓceſſu ſup veritate, ad quod dare ſibi coadiutor probata ſuſpicione, cum ſtatim eſſet remouendus, inchoato ꝓceſſu ſup veritate, & ideo intellige dictū Archi. qñ eſt præſumptio contra inquiſitum, ꝙ ſtando in adminiſtratione corrumpat officiales, & ſic procedit d. c. ga ea, & hoc ſentit idem Arc. in d. c. nobis, & Colle. hic, & vide per Hoſt. i d. c. licet. poſtmodum in diſcuſſione ſuper veritate, poteſt iſte inquiſitus ſe excuſare, & ſi non ꝓbatur veritas, reſtituetur i priſtinum ſtatum: probata verò veritate, aut fuit actum criminaliter, & debet deponi, vt in c. apoſtolicos, & in c. monemus. xii. q. iii. Aut fuit actum ciuiliter, & debet ſolū remoueri a beneficio, & alius eſt ad illud promouēdus, vt in d. c. licet. Et per hoc ſunt reducēda ad concordiā iura, quæ videntur in hoc contraria. Nec ob. l. cū quem, quia loquitur in tutore, qui non habet tātam poteſtatem, vel titulum i firmum, & perpetuum, ſicut habet prælatus, ut no. Arch. in d. c. vobis. xii. q. ii. & vide no. gl. 5. q. 3. c. fi. Et ſcias ꝙ in proceſſu ſup ſuſpitione proceditur ſummarie, quia non agitur de magno præiudicio, ſed ſuper veritate proceditur plenarie, vt no. Arch. in d. c. vobis. & vide notabile dictū Ia. de Bel. in Auth. vt iudices ſine quoquo ſuff. ſtant. in §. neceſſitatem. vbi per illum tex. dicit, ꝙ in cauſa dilapidationis ꝑt procedi ſine ſcriptura, ille tū tex. non probat, quia loquitur in alio caſu, ſed poſſet ꝓcedere, cū inquiritur ſuper ſuſpicione dilapidationis, vt ꝓ periculum imminens poſſit procedi ſummatim ſine ſcriptura quo ad effectū, vt probata ſuſpicione detur ſibi coadiutor, & iterdicatur vtrique oē genus alienandi, & hæc notabis. & hunc duplicem proceſſum puto procedere quando proceditur per viam inquiſitionis, ſeu denunciationis. Sed ſi accuſāt quis de dilapidatione, non eſt neceſſe, vt prius inquiratur an ſit ſuſpectus ſed ꝑt ꝓcedi ſup veritate rei, facit c. veritas. de do. & cont. & in c. veniens, de accu. In ea. gl. ibi, Si vellet ſatisfare. Colle. ſentit hic contrarium. & ad leges ad hoc allegatas rñdet, ꝙ loquuntur in remoto per ſententiam, ſeu de eo, qui remoueri debet, ut quia ꝓſtat de dolo, ſeu lata culpa, quod eſt bene no. † Et in fi. gl. no. bene hoc vltimum, ꝙ parochiani etiam laici admittuntur ad denunciā
c dum etiam prælatum [c] de dilapidatione. & dicit Ioan. An. ꝙ quælibet eccleſiaſtica perſona eſſet admittenda, vt in c. ſi quis præsbyterorum, de re. ec. non alie. Alii uero dixerunt, ꝙ etiā quilibet laicus eſt admittendus in defectū clericorū, vt cōſulatur iudemnitati eccleſiarum, per no. in d. c. ſi quis. Tu vide de materia, qđ plene dixi in c. ex parte. j. de teſtib. & quod no. in d. c. ſi quis. In gl. in uer. coadiutorem. No. ex gl. tres caſus, in
10 quib. ꝑlato ſeu rectori datur coadiutor. & de officio iſtius coadiutoris, & de materia p Ioā. And. i c. ſi. de cle. ægr. † In gl. i ver. cuius cōſilio. ibi, & cōſenſu. no. bene iſtam glo. & tene cā menti, quod prælatus habens coadiutorem tenetur in adminiſtratione ipſius habere conſenſum, non tantum conſilium, & eſt ratio.

ADDITIONES.

a ¶ Sed contrarium. Iſta opin. eſt communis, ſecundum Imo. hic, & Ias. latet in l. moræ, ff. de iu. om. ud.

b ¶ Periculum imminens. iſtud poſſet comprobari ꝑ multa ſimilia, ex quibus probatur, qđ propter periculum imminens recedimus a regulis iur. cōis, ꝙ cumulat Fel. in c. ex parte, de conſ. & do. Ias. in l. de pupillo. §. ſi quis riuo, ff. de op. no. nun. Seb. Sap.

c ¶ Etiam prælatum. Adde quod uoluit Lapus alleg. 11.

¶ Adde Spe. in ti. de acc. §. 6. uer. porro. gl Bar. & Docto. in l. is cui bonis. ff. de uer. obl. Bal. in l. 1. in fi. C. de hę. uel actı. uend. & qs dicatur dilapidator uide eūdem in c. 1. §. ſancimus, quo tempore miles. ang. in l. ſi ſeruus, ꝙ ait prætor, ff. de acq. hær. eundem in l. ſi pro ea, co. i. C. manda. iſtum in c. ex literis. inf. de pi. Inn. in c. fi. de ſe. poſ. & fru. & Arch. 2. q. 6. in c. quoties, & xi. q. i. c. in clericorum, §. rés uero in litigio. Zach.

¶ Circa hoc, quis dicatur dilapidator adicas ꝙ euā ille, qui in ſuos uſus cōuertit rem eccleſiæ, & alienam, ita Bald. in c. 1. in §. ſancimus, quo tempore miles, in uſi feud. in 1. col. & Ang. in l. ſi ſeruus. in §. ait prætor. ff. de acq. hær. ubi inter cætera dicunt, quod ille, qui committit delictum, quod facit bona confiſcari, dicitur dilapidator. Quod etiam uoluit D. Abb. in c. ex literis, hic all. & uide Bal. in l. ſi fideiuſſor §. fin. ꝙ ratiſ. co. ubi dicit, ꝙ fideiuſſor pōt timere, qñ ille, ꝑ quo fideiuſſit, nō oīa dilapidat, ſed diſſipat forte ma
lorē partē: ſecus ſi minorē aut modicū, puta, ſi de mille dilapidaret 10. quia tūc nō ꝑt petere, ut ſibi caueat. Quod etiam uoluit Bal. in l. ſi ꝑ ea. C. man. & ibi dicit gl. q. Bal. ibi ſequit, in auth. cōtra cū rogatus, C. ꝙ ad Treb. ꝙ dilapidator debet cauere, etiam ſi teſtator remiſiſſet ſibi cautionem, ſecūdū Bal. in l. iubemus, in 1. col. C. ad Trebel. Et adde, quod dilapidatori dēt bona in terdici, l. is cui bonis, & ibi per gl. Bar. & Docto. ff. de uer. obl. l. 2. & ibi per Bal. circa fi. C. de hær. uel act. vend. & dicit quòd tali dilapidatori pōt fieri ſequeſtrum, & alienatio ꝓhiberi, & qualiter prohibetur dilapidatio uide per Spe. in tit. de inquiſiti. §. tertio. & in §. quid ſi reus. An. Fran.

rio nā (vt dicit Inn.) coadiutor datur, ut prohibeat malam administrationem, & ut curet ꝙ fiat bona. iō cōſilium hoc ſapit conſenſum, ſecus autem in aliis caſibus, ubi requiritur conſilium, quia tunc non tenetur qs ſequi, ut in c. cū in ueteri, de elec. & in c. cum olim, de arbit. & hæc ſol. eſt melior, quam ſol. glo. & eſt ſenſus, ꝙ ubi conſiliū requiritur ab eo, qui eſt particeps officii, tunc conſilium ſapit etiam conſenſum, ut clarius not. Bar. in l. i. §. ſi plures, ff. de exerci. ac. & dixi in d. c. cum in uetere. & in gl. in uer. alienationis &c. in ſi. no. gl. ꝙ in materia iſtius cuerſū alienationis, ſumitur largiſſimè. & dicit Hoſt. ꝙ ēt ter
minus, & alia, quę poſſunt de iure alienari per prælatū in certis caſib. de quib. i 2. q. 2. in ſumma, nō poterunt iſti alienare, ut il lud uerbū, uniꝛe, omne, poſitum in tex. aliqd operetur, ea tamē quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, poterunt iſti alienare, facit tex. in l. lex quę tutores, C. de admi. tu. in l. tutor qui repertoriū. ff. & xii. q. ii. in ſum. Et ex his no. ꝙ dato coadiutore propter ſuſpitionem dilapidationis, non poteſt per eos fieri alienatio eſtam in caſibus alias a iure conceſſis. † In gl. in uer. uices ſuas, ibi, vt hic patet. hoc clarius adhuc patet in d. c. quāuis. inf. eo. lib. 6. Et no. gl. in eo quod inf. dicit. ꝙ ſi quis committit alicui ſimpliciter vices ſuas, vł cōmiſiſſe in totum, & vł probari aper ēt per iſtum tex. nam in prin. dixit, ꝙ iſte archiepiſcopus com miſit in integrum. i. in totū. Et idem no. Inn. ſup. eod. c. ſuper q̄onum, ꝙ no. bene. † Extra gl op. contra tex. de c. fi. inf. eo. ubi dicitur, ꝙ ſi committitur exceſſiua inquiſitio, uel eccleſiæ pro uiſo, non poteſt delegatus alteri committere uices ſuas, quia videtur electa induſtria perſonę. Item inquiſitio criminū eſt meri imperij, ergo non poteſt delegari per inferiorem a principe, ut i l. i. ff. de of. eius, cui man. eſt iuriſd. & plenè no. in l. im perū. ff. de iuri. om. iu. So. ad primū dñt Doct. ꝙ c. fi. procedit, q̄n mādatur, ut inquiſitio fiat per perſonaliter. Item pōt procedere, q̄n quis dēt prouidere eccleſiæ de perſonis principalib. ſeus de ꝑſona coadiutoris, & no. bene hanc limitationem ad illud, & neſcio alibi iſtum tex. † Ad fm contrarium dicit Inn. ꝙ procedit de iure ciuili, ſed de iure canonico ea quæ ſunt me ri & miſti [a] imperij, ſunt delegabilia, [b] ut hic, & in c. in archiepi ſcopatu. inf. de rap. dic de hoc, vt plene dicam in c. ꝙ ſedem, de of. or. & tene menti dictum Inn. cum tex.

ADDITIONES.

a Meri & miſti. Vide Ab. in c. quod ſedē. inf. de of. ord. ubi dat unam ſolutionē ad c. in Archiepiſcopatu. inf. de rap. quem uoluit allegare hic. eſt. n. cor rupt. us. Aduertendum eſt etiam, ꝙ de iure ciuili communior opinio eſt, ꝙ delegatus Principis poſſit ſubdelegare ea, quę ſunt meri, & miſti imperii, nisi exprimatur Pau. de Caſt. in l. unica, C. qui pro ſua iuriſ. Seb. Sap.

b Delegabilia. Adde Ang. conſi. 196.

SVMMARIVM.

1 Iudex ſi dixerit ſe non habere iuriſdictionem non poteſt illam, etiam par tium conſenſu reaſſumere. 7.

2 Vidua pauper eſt ſub protectione iudicis eccleſiaſtici, ſecus ſi eſt dives, die ut infra nu. 5.

3 Sententia, in qua quis ſe pronunciat non iudicem, eſt interlocutoria habēs dam diffinitiuā: quia non poteſt ipſam reuocare.

4 Ab interlocutoria habente uim diffinitiuę, etiam de iure ciuili, poteſt appellari.

5 Cōpromittens non tenetur ad pœnam compromiſſi in eo, quod non dependet ab eius poteſtate. 9.

6 Laicus poteſt ſemper conuenire ex quacunque cauſa coram iudice eccleſiaſtico, ſi non reperiatur iudex ſecularis, uel quod nolit iuſtitiam facere, in caſibus ut inf. uer. dicit Inno.

7 Miſerabiles perſonæ, quæ dicantur, & quibus reſpectibus?

8 Reſcriptum ſubreptitium tribuit iuriſdictionem, licet elidibilem.

CAP. XXXVIII.

Significantibus. † Si delegatus ꝓnunciauerit ſe iuriſdictionē nō hre, ipſam
2 ex conſenſu partiū nō reaſſumit, & eſt caſus [a] ſatis no. & primò appellans narrat factum. Secundò papa dat iudices. ibi, iōque. Caſus literalis. Iuliana vidua impetrauit literas cōtra M. mulierem, & I. filiū eius ſub hac forma. ſigñauit nobis Iuliana vidua, & pauper ꝙ M. mulier, & I. eius filius ſuper tertiis, & aliis rebus iniuriant eidem, iudices citauerūt dictā M. & filiū eius. ipſi ꝓtituti in ꝑſentia iudicū, excipiēdo ꝓpoſuerūt, ꝙ lrę ipſe impetratæ fuerūt ſuggeſto mēdacio, qa dicta Iuliana nobilis eſt, & diues, & ipſa mētuta eſt ſe pauperē. quare p eaſdem lras nō poterāt ꝓueniri, niſi reqſito prius dño, ſub cui⁹ iuriſdō ne ꝓſiſtūt, corā quo parati erāt de iuſtitia rndere. vñ iudices interloquēdo, ꝓnūciauerūt ſe nō dare ꝓcedeř ꝑ eaſdē lras; poſtea partes ꝓmiſerūt in quoſdā arbitros, ſub hac forma, quaten⁹ ſi intra certū terminū in cōpromiſſo appoſitū cām nō determinarēt, partes ad examē eorūdē iudicū redirēt, arbitri intra tps ſtatutū cām nō determinauerūt, vñ iudices ꝑ formā ꝓpromiſſi iuriſdōnē reaſſumpſerūt, & cū vellēt in cā ꝓcedere, dicta M. & filius eius ſe ꝑgrauari ſentientes ad ſedem apo. appellauerunt. Vñ mandat Papa, quatenus ſi eſt ita, in irritum reuo-

2 cēt qdqd ꝑ ꝓdictos iudices poſtea factū fuit. B. † No i. ꝙ vidua aſs diues n ꝑt trahere ſecularē ad iudicū eccl'aſticū ēt corā pa
b pa, ſeu ei⁹ delegato, ſecus vł ſi ē vidua, & paup, [b] vt ꝓbat hic a ⁊rio, & vł tex. i c. ſup quibuſdā. in fi. ⁊. de verb. ſig. & tenet hic Inn. vt ⁊. dicā, & tenebis hoc mēti. No. 2. ꝙ literæ ipetratæ a vi dua diuite ⁊ laicū, ñ ſūt ipſo iure nullæ, ſed ſūt i pēdētia: nā data negligētia iudicis ſecularis, hñt iſti delegati iuriſdōnē i habitu, & actu, ſed añ negligētiā ſolū hñt i habitu, & ꝓbat a ⁊rio, i
3 verbo, niſi reqſito, & clarius ꝓbat i c. ex tenore, de ſo. cō. † Tertio no. & tene menti, ibi, interloquēdo, ꝙ ſnia, a ⁊ qs, ꝓnūciat ſe nō iudicē, ē interlocutoria, hēt tū vi diffinitiuæ, qa ꝓrſus ex tinguit iuriſdōnē, ꝓnūciātis, adeo, ꝙ illā iterlocutorā ampli⁹
c reuocare ñ ꝑt, [c] vt hic i fi. eſt tex. [d] multū no. Ex quo infert, ꝙ in
d terlocutoria. ꝑ ⁊ finit iudicis iuriſdō. nō ꝑt ꝓ cūdē iudicē reuocari Sic lm ra c. cū ceſſante, de ap. & l. qđ iuſſit, ff. de re iu. hic gl. no. dixit in aut. habita. C. ne fi. ꝑ pat. ꝙ à tali ſnia, i qua qs ꝓnūciat ſe nō iudicē, ꝑt ēt ā iure ciuili appellari, licèt ſit iterlocu
4 toria, & hoc iō, qa hēt vim diffinitiuæ, ut ibi dixi. † Itē no. & tene mēti iūcta gl. fi. ꝙ ñ obligat cōpromittēs ad pœnā ⁊promiſſi ſi ſtp his, ꝙ nō depēdēt ab eius ꝑtate: nō. n. pōt priuati dare iurisdōnē nō hūti, vt in c. ſignificaſti, de foro. compe. & in l. priuatorū, C. de iur. omn. iud. iō ñ valuit pactū hic appoſitū in ⁊ promiſſo, vt partes redirēt ad examē priorū iudicū, qa ipſorū iuriſdō erat extincta ꝑ eorū ꝓnunciationē. Et ex hoc, & ex tex. no. ꝙ ñ ꝑt qs ꝑ pactū ſe deſtādo examini alicuius, vt
5 iudicis, ſi ille iuriſdōnē ñ hēt. † In gl. i. i fi. vł hæc gl. velle, ꝙ ſi vidua opprimit, puta quia ſpoliat, ꝑt malefactorē ſuū trahere ad iudicū eccſiaſticū, licèt laicus exiſtat, ſecus ât li nō opprimat, ſed alſ uellet agere ⁊ ſecularē, quia tūc dēt ꝓuenire corā iudice ſecnlari. Sed hoc ultimū uſ ⁊ iſtū tex. a ⁊rio ſēū, & ap tius cōtra c. ſup qbuſdā, in fi. de verb. ſig vbi tex. vł innuere, ꝙ viduæ & pupilli, & orphani pñt laicos ꝓuenire coram iudice eccle. Inn. multū notabl⁹ ponit hāc materiā hic, qđ p'en ūs te tigi in c. licet, de fo. com. Et ⁊clude ſic materiā, ꝙ i defectū iuſtitiæ, puta qa i ꝓincia nō ē iudex ſecularis, vł recuſat, vel ne gligit facere iuſtitiā, & tūc ꝑt recurri ⁊ quēlibet laicū ꝑ quēcū que ad iudicē eccſiaſticū, vt hī i Auth. ut diffe. iu. & tenet hic Inn & cū hodie q̄libet ciuitas hēat ſua regimina, ſicut olī i ꝓuincia, vt no. gl. i l. fi. de ꝑlō. tē. puto ꝙ id, qđ ſtatutū erat olim in ꝓuincia, hēt hodie locū i qualibet ciuitate, & ſic vł ꝙ ſi i ciuitate ñ ē iudex ſecularis, vel recuſat, vel negligit facere iuſtitiā, ſi i ciuitate illa ñ ē alius ſupior ſecularis, & tūc de iure pōt recurri ad iudiciū eccl. hinc ē, ſm Inn. ꝙ vacāte impio eccl'ia
6 ſuccedit i iuriſdōne, vt i d. c. licet. † Vbi ât i ciuitate ē iudex ſecularis, & tūc aduerte: nā quo ad māin nrā, tres ſūt ſecul. ſpēs, nā qdā ſūt ñ miſerabiles, nec habitu nec actu, qa nō hñt aliq̄ qualitatē, pp q̄ nā mouēatur ad miſerēdū eis, vt puta, qa ſunt maſculi, & potētes, vel fęminæ ⁊iugatæ, & diuites. Quidā ſunt miſerabiles habitu. ſed ñ actu, vt uiduæ & pupilli pauperes, vł diuturno morbo fatigati, vt paup, vel paupes. dūtaxat: nā miſerabiles ꝑſonæ dñr ſm Io. An. ſup quibus natura mouēt ad miſeren-

ADDITIONES.

a Caſus. Bal. in l. 1. C. quando Impe. inter pu. & ui. co. allegat. iſtum textum. And. Bar.

b Pauper. Adde ꝙ Ale. cōſi. 121. dicit, ꝙ ubi alias iudex ex officio ꝑt ꝓcedere ad cōmodū miſerabiliū perſonarum, pupillus dr miſerabilis ꝑſo . & tamen qñ pupillus eſt dives, non dr miſerabilis perſona, & non pōt tunc iudex ex officio procedere ad eius commodum.

¶ Ita no. Card. & Io. de Imo. hic, Doc. & Io. An. inic. ex tenore, de ſo. cōp. & q uidua diues non dicatur miſerabilis perſona, no. Pau. de Caſt. conſi. 7. & Spe. in ti. de inſtr. edi. §. nunc uero, uer. & ſcias, lo. 2. Zac.

¶ Quæ dicātur miſerabiles ꝑſonæ dicas ſecm Pe. de Bellaper, Bar. & Bal. l. 1. C. qñ Imp. inter pup. & ui. co. ꝙ iſtud relinqtur arbitrio iudicis, quod ēt uoluit Spe. in ti. de aduoc. in §. 1. in uer. & ſi iſte. & Ale. in l. nec qcū. in §. fi. ff. de of. procon. & leg. ubi dñt inter cętera id. ꝙ ēt hic dr, ꝙ quando pupil Ius, uidua, & ſimiles perſonę, ſunt diuites, ita quod ꝓpria pecunia poſſunt cōducere procuratores, & aduocatos ad ſui defenſionē, tales perſonę, quę alias eſſent miſerabiles, nō cenſentur miſerabiles. Pro quo uide Bald. in l. pe. C. de re mil. & rene menti, ꝙ cauſæ miſerabilium perſonarū dūtur eſſe ſub ꝓtectione eccleſiæ, ut in c. 1. ꝑ qbuſdā. in fi. de uer. ſi. Quod adeo uerū eſt, ut ipſæ miſerabiles ꝑſonæ ſemꝑ poſſint appellare ad papā omiſſo medio ſecm Ho. & Io. An. in c. fi. de iu. & no. d. An. i c. licet ex ſuſcepto, de fo. comp. Et adde, ꝙ miſerabiles perſonæ non poſſunt trahi ad iudicū extra ꝓincia, nec poſſunt priuilegijs ſibi a iure conceſsis renunciare, ſecm gl. & Bal. ibi in l. 1. C. qñ Impe. inter pu. & ui. co. imo iudex dēt ex officio miſerabiles ꝑſonas tueri, ne opprimantur, ut ꝑ Spe. in ti. de of. om. iu. in §. 7. i prin. & ꝑ eūdē i ti. de cōp. iu. adi. i §. 3. uer. 19. ubi ponit, qualiter & quare eāe miſerabiliū ꝑſonarū ſpectē. ad eccleſiā, & uide eūdē i ti. de inſtr. edi. i §. 14. ubi dicit, ꝙ legata facta miſerabilib. ꝑſonis, dñr eſſe legata pia. An. F.

c Reuocare non pōt. Adde hoc intelligendum in delegato, quia ſecus eſt in ordinario, qui ſniam latam ſuper incompetentia, reuocare poteſt, ſecundum Bal. ita limitante hāc decretalē in l. ſi ꝑſes quis eſt deſerta, ubi eſt caſus, C. quomodo & quando iu. & ita refert, & ſequitur Ro. conſi. 257. in fi.

d Eſt tex. Vide oīno relata per Fel. ad limitationē huius tex. in c. ex parte. 2. co pe. in uer. dixit ēt pulchrè Ro. de re. & uide d. Abb. in c. ſignificaſti, ſup. eo

Universidad de Deusto
Biblioteca

a miserēdū,[a] vt in l.uni.C.qñ Imperator inter uid. & pup.co. & uide bo.tex.i c.i.de postu.ubi dr̄ q̄ miserabilis ꝓsona est,q̄ p se nō p̄t cām ꝓmouere,puta pp defectū pauptatis,uel alteri[a] im potētiæ. Quo ad primā spēm dic,q̄ ille nō p̄t trahere ad iudicē ecc.nisi cū sit de foro eccl̄æ,aut rōne ꝓsonæ:& si ꝓtrarent̄ lr̄æ ad'iudices delegatos,essent ipso iure nullæ,& ille est propriè casus illius c.licet,p̄al.nisi prius dare⁊ defectus iustitiæ secularis mō p̄dicto.Quo ad scām spēm,dic q̄ ꝓsonæ miserabiles habitu tū,si opprimunt̄,p̄nt malefactores suos trahere īmediatè ad iudiciū eccl̄iasticū, vt est tex.in d.c.sup q̄busdā, & i c.ex pte,de fo.ꝓ.& sub istis, seu sub ista specie ꝓhendit Inn.pegrinos quo ad res,quas secū deferūt,& quo ad iniurias eis illatas,vt i c.si qs Romipetas.24.q.3.Idē i libertis eccl̄iæ,& in c fficialib.suis & i rusticis,& sim. & facit 12.q.2.c.ecclesiarū seruos.87.di.quasi p totū.Si uerò nō opprimūt, & tūc debent prius recurrere ad iudicē secularē q̄ laicos, & si lr̄as añ negligētiam impetrāt, non sūt nullæ ipsofacto, sed i p̄dēti,ut ē tex.hic,& i d.c.ex tenore,& dixit In.hic unū singulare uerbū, q̄ data negligētia unius iudicis secularis, p̄nt isti miserabiles habitu tū,recurrere ad iudicē eccl.nec tenent q̄relare corā si periore iudicis negligētis,ar.opt.hic,& i d.c.ex tenore.secus ār in alijs laicis ñ miserabilib.nā illi ñ p̄nt hr̄e recursū ad iudicē eccl.nisi data negligētia cuiushbet ſupioris secularis; q̄ est sin gr no.Quo ad tertiā spēm si sūt miserabiles habitu, & actu, dic ſm Inn.& bū,q̄ p̄nt alios trahere ad iudiciū eccl.ēt nō data negligentia iudicis secularis,vt hic vī tex.a ꝓrio sentū, & in d.c.sup q̄busdā,in fi.& idē vī velle Inn. i pegrinis quo ad q̄ci[b]
b initos i pegrinatione,[b] vt i d.c.si qs Romipetas. Itē i penitētib. xj.q.j.c.aliud.& dicit In.in istis notabile verbū, q̄ licet possint alios trahere ad iudiciū ecc. tñ si ipsi trahūt corā iudice seculari.ñ p̄nt declinare illi⁹ forū,ad hoc d.l.uni. C. qñ Imp.inter vid.& pu. co. & tenebis mēti hoc uerbū, & facit c.regū.23.q.5.Itē & si grauāt,seu reportāt sniā iniq̄ corā iudice seculari,nō dr̄ent appellare ad iudicē ecc.qa gradatim est appellādū.2.q.6.c.anteriorū.& hoc placet Inn.licet referat aliquos tenere, vt possint appellare ad iudicē eccl.omissis alijs secularib⁹,qa dēt eccl̄iasticus eos defendere ab oppſſionib.24.q.3.c.si qs de potētib primū tñ cōiter tenet hic,sed vide q̄ dixi i d.c.licet,& vi de plurimas ꝓsonas,q̄ sūt priuilegiatę quo ad forū eccl̄iasticū
7 hic p In. † In glo.ibi,amiserit iurisdōnē.No.bñ istā gl. q̄ licet qs hēat iurisdōnē certo casu,tñ si ꝓnūciat se nō iudicē, illā iu risdōnē pdit,nec p̄t eā amplius reassumere.vñ quēadmodum acgrit qs iurisdōnē,si ꝓnūciat se iudicē,si iudex nō effet,iux. ca.q̄ plenē dixi in c.sup lr̄is,de rest.ita ꝓnūciando se nō iudicē iurisdōnē pdit,& ipuratū est parti nō appellātis.nā res iud.facit ius inter partes,vt in c.cū inter, de re iu. & i l.res iu.ff. de re
8 iud. † Et no.ex hoc,& ex gl.q̄ lr̄æ subreptitię ad lites, tribuūt iurisdōnē,licet elidibilē p exceptionē,vt plene dixi i c.cæterū, de rest.tñ si delegatus exceptione oppoſita ꝓnūciat se nō iudi cē,seu lr̄as subreptitias illico extinguunt lr̄æ,ita q̄ iurisdō,quę prius erat elidibilis,nūc remanet elisa,& extincta, vñ ꝓcessus postea agitatus est nullus.Sed q̄rū ad istū tex.ego cōsidero,q̄ in oēm euentū ꝓnūciatio istorū iudicū fuit ītima: nō.n.,pnun ciauerūt simplr̄ se nō iudices,sed nō debere p easdē lr̄as ꝓcedere,q̄ dēt intelligi de p̄nti,qa nō hēbāt iurisdōnē in actu,nisi data negligētia iudicis secularis. Nec ob. q̄ in fi.dr̄,q̄ nō potuerūt reassūmere iurisdōnē,qa nō cōstabat hic.q̄ iudex secularis esset neghgēs, sed solū q̄ arbitri neglexerūt intra terminū diffinire,& illa interlocutoria cū esset dubia,dēbat intelligi
9 ſm ius cōe,& subiectā materiā ar.in c.cām. sup. de rescr.† In gl.fi.in fi.no.glo.& tene eā mēti pro pœnis, q̄. quotidie appo nunt in cōpromissis,vt si apponunt sup facto non dependente à potestate cō,p̄mittētus,q̄ non cōmittitur pœna, & pro hoc facit q̄ no.gl.i regula,accessoriū.de reg.iu.li.6.& in l.pacta quę contra,C.de pact.& not.in c.plerique.inf.de pac. facit etiā ad quæstionem.Quidam promisit sub pœna factum alienū,dein de laborauit quantum potuit, ut iste adimpleret promissionē suam,fed non potuit perficere, nunquid sit commissa pœna? uidetur q̄ non, ex quo non defecit per istum, de quo tamen uide quod dixi in c.gemma.de spon.&c.

ADDITIONES.

a Ad miserendū. Vide Bar.in l.unica.C. quando Imper. inter pupil. & uid.co. ubi dicit,quod statur arbitrio iudicis,quæ personæ dicantur miserabiles, & hoc ēt sequitur Alex.in l.nec quicquam.§.fi.ff.de offi.proc.& leg.Mari. Soc.in c.ex tenore,co.2.inf.de fo.comp.ubi etiam tangit apud quem agat & conueniri possit. Seb.Sap.

b In peregrinatione. Vide Host.in Sum.de fo.comp.§.2.uersi.item in peregri nis. Inn. in c.3.de rapto.Spe.in ti.de compen.iudi.adit.§.1. uer.23.Petr.de Anch.in reg. ea quæ.q.9.de reg.iur.in 6.Bal.in auth.ad hęc,C.de usu.

SVMMARIVM.

1 *Arbitri electi in causa suspicionis iudicis debent dare partibus terminum de ipsam probandam,& possunt cogi per ipsum iudicem causam expedire,intra quem si non expediunt, potest iudex iurisdictionem reassumere.10.*

2 *Iudex recusatus ut suspectus, non potest cognoscere de causa suspicionis.*
3 *Arbiri electi super recusatione iudicis,possunt testes citare, ipsos examinare,& punire,& partem in expensis condemnare.*
4 *Arbitri tam uoluntarii,quam iuris, si non concordant,compelluntur eligere tertium,* 11 *& quid in arbitratoribus?uide nu.6.*
5 *Arbitri eligentes tertium,an debeant iudicare prout illi tertio uidebitur?*
7 *A sententia arbitrorum an appelletur?*
8 *Arbitri iurit coguntur acce ptare, a rbitri uolumtarii secus.*
9 *Arbitri iuris habent iurisdictionem.*
Arbitri electi super suspicione iudicis,an habeant potestā eam ordinariā, uel delegatam?
Iurisdictio data a lege, uel statuto,an sit ordinaria.
11 *Arbitri,qui dederunt contrarias sententias,an cogantur eligere tertiū, & si eligant, an possit unam ex illis sententijs approbare.*

CAP. XXXIX.

1 **Suspictionis**, †Arbitri electi ad causam recusatio nis,asſignant partib terminum ad p bandum causam ſuſpictionis, ſed iudex recuſatus compellet arbitros ad cauſam finiendam.Secunda pars.ibi,ab ipſo quoque Caſus lit.Reus coram iudice conſtitutus aſſignauit iuſtã cauſam ſuſpictionis contra iudicē, dicens, q̄ paratus erat arbitros eligere.ſuper hac ſuſpicione cognoſcenda electi ſunt arbitri a partib.quærit̄ vtrum iudex dēat ipſis arbitris terminum aſſignare,intra quem ſuſpicionis cauſam debeat terminare?Rñdet papa, q̄ iudex, qui pp hoc forſitan prouocatus obeſſet,non debet ad hoc terminum aſſignare,ſed arbitri potius,coram quibus probatio facienda eſt, & omnia facere debent,quæ ad hunc articulum pertinere noſcuntur. Iſtud hodie correctum eſt,quia iudex hoc facere debet per dec. Inn.4. quæ incipit.legitima ſuſpicionis cauſa.Ab ipſo dicitur in iſto §.q̄ ſi arbitri diſcordes fuerint,iudex compellere debet illos, ut in unam ſententiam conueniant,vel tertium adiungant,cū quo ipſi duo,vel alter eorum in unam ſententiam conueniāt, ne huiuſmodi occaſione principale negotium prorogetur,& hoc quidem facere debet iudex qa ſicut iurisdō eis commiſſa eſt,ſic & omnia illa, ſine quibus iurisdō explicari non pōt,
2 B † No.ibi,prouocatus obeſſet, rationem, quare iudex, qui alias poteſt cognoſcere,an ſua ſit iurisdō,non poteſt cognoſce re de cauſa ſuſpicionis?timetur.n ne prouocatus pp recuſatio nem velit obeſſe recuſanti, vnde ſicut timetur in principali, ita in iſto incidenti,de quo tñ dixi in c.ſuper literis,de
3 reſcrip. † No.2.q̄ omnia pertinentia ad articulum recuſationis ſpectant ad arbitros,& ſic ipſi habent citare teſtes,eos exa minare,& punire,ſi delinquerent.Itē condemnare in expen
4 ſis,& pronunciare, an cauſa ſuſpicionis ſit legitima.† Itē no. q̄ quemadmodum in arbitris uoluntarijs obſeruatur,ut com pellantur eligere tertiū ſi non poſſunt conuenire in unā ſen
a tentiam,[a] ut in l. item ſi unus in fi.ff.de arb.& in c.innotuit,& ſeq.eod.ti.ita in arbitris iuris obſeruandum eſt,ut probat hic.
5 † Item no.ibi,cum quo duo,uel alter eorum &c. q̄ iſte tertius electus debet pronunciare una cum alijs,uel eorum altero,& multum in hoc pondera iſtum tex. ad ea, quę not. legiſte in d.l.i tem ſi unus,in fi.nam ibi dicitur, q̄ arbitri cōpromiſſarij diſſidentes compelluntur eligere tertium, cuius authoritati pareatur.Et quidam intelligunt,q̄ iſte tertius non habet pronunciare,ſed potius conſulere,& alij duo debent pronuncia re ſm conſilium iſtius:quod tenuit Spec.in tit. de arbi. in §.ſi. uerſi.ſed nunquid iſte tertius ſolus.cum ſeq,& ſequitur Bar.in d.l. item ſi unus.Alij dicunt,q̄ iſte tertius ſolus debet pronūciare,& ſententiare,& ſtatur iudicio ſuo,pro quo facit tex.ibi, cum dicit,cuius authoritati pareatur.primus tamē intellectus plus placet Bar.ſed(ut prædixi)iſte tex.uidetur innuere, q̄ ter tius iſte debeat pronunciare una cum alijs, & forte non eſſet malum ita intelligere iſtum tex.dicit tamē Bar. in l.ſi dñm,ff. de fur.in fi.q̄ ſi ſtatutum dicit aſſumendum tertium arbitrum
b debebit ꝓnunciare una cum alijs. Sed(ut dixi)placet mihi per iſtum tex.ut indiſtinctē tertius ꝓnūciet una cum alijs.& qua tenus ibi dicit.tex.cuius authoritati pareatur &c.poteſt intelli gi,q̄ debet pareri,quando accedit ad alterius ſententiam, ut uidetur innuere iſta litera, dum dicit, cū quo.ſ.tertio,duo vel
6 alter eorum id faciat &c.tene menti prædicta. † Sed notabile dubium eſt nunquid duo arbitratores electi communi cōſenſu partium, ſi non poſſunt conuenire in unum iudicium, debeant compelli eligere tertium, ſicut ſtatuitur in arbitris uoluntarijs, ut in l. item ſi vnus, prædll. Doc.noſtri non tangunt quod meminerim: ſed Bald. formauit queſtionem in lib.feu. in cap.j.de inueſtitura in maritum facta, col.x. & determinat, quod

ADDITIONES.

a Vnam ſentētiam. Quid ſit,ſi ſimul elegerunt tertium,& ille mortuus eſt,an cogantur eligere alium tertium,uide Bal.in c.1.inf.e. ubi tenet q̄ ſic, licet An.Si.contrarium teneat.

b Vna cum aliis. Adde Pau.de Caſt.conſi.50.in 1.impreſsis.

quod non,[a] quia iſti nō ſunt arbitri,ſed ſunt quaſi quidā pro tenętę,& communes amici,vt in l.ſi de meis.§.recepiſſe,ff.de arb.vnde ab iſtis arbitratoribus non pronunciantib. nō recedit̄, nec alius eſt eligendus,ex quo partes nō concordant,ut in l.ſi gr arbitratu,& quod ibi no.Bar.ff.de uer. ob. vñ pōdera iſtum tex.& tex.in d.l.itē ſi vnus, in eo q̄ iſte tertius nō aſſumit̄ a par tibus,ſed ab ipſis arbitris,& ſic nō eſt oīno purus arbiter.qua re hoc nō dēt extendi ad arbitratores, [b] & notabis ſp hoc. In gl.i in fi.No.fi.gl,& idem no.c cū ſpeciali.inf. de app.& dic vt ibi plenius no. † In gl.ibi, ad papam debet appellari. & hodie hoc eſt deciſū in c.ab arbitris.inf.e.li. 6. Et ex hoc habes unā diffam inter arbitros iuris,de q̄b.hic, & arbitros cōpromiſſa rios,q̄ de uolūtate partiū aſſumunt̄,de q̄b.inf.de arb.p totū.nā à dicto iſtorū nō appellat̄,vt in l.1.C.de ar. & in c.a iudicib.2. c.6.Sed a ſnia arbitrorū iuris appellat̄, & rō diuerſitatis eſt,qa iſti arbitri aſſumunt̄ ex neceſſitate,& hñt iuriſdōnē,& ex ſnia eorū p̄t agi,vt hic,& in d.c.ab arbitris.Et iō ſi ex ſtatuto muni cipali dictū arbitrorū produceret actionē, poſſet tūc appella ri nō in l.ſi ſocietatē §.arbitrorū.ff.pro ſocio.& in c.Quinta uallis,de iureiuran,& hoc iō ſm cōem opi.Nā Bar.fuit in op. ſingulari, in d.l.j.q̄ hodie poſſit appellari a ſnia arbitrorum: c ſed cōiter illa opinio non tenetur.† In ea.gl.ibi,compellat om nes illos.No.gl.ex qua hēs ſecundā differētiam inter arbitros iuris,& compromiſſarios:nam iſti nō cōpelluntur a principio ad acceptādum compromiſſum,vt in l.4.ff.de arbitr.ſed arbi tri iuris ſic,vt in c.cum ſpeciali,de appella.Et no.gl. quam te nemēti,& rō diuerſitatis poteſt eſſe,q̄a arbitri iuris aſſumun tur ex neceſſitate,& habent iuriſdictionem:vnde ſicut munus iudicandi eſt neceſſitatis,vt in l.munerū, in §. iudicādi quoq; neceſſitas,ff.de mu.& hono.& in c.paſtoralis, in princ. ſup.eo. ita & munus arbitrandi,ſeu iudicandi in iſto caſu, ſed arbitri compromiſſarij eliguntur ex nuda uolūtate partium,nec ha bent iuriſdictionem.† In ea.glo. ibi, iuriſdictio iſtorum quaſi ordinaria eſt.no.gl.in eo,quod ſentit,q̄ iſti arbitri iuris nō ha bent meram ordinariam:nam dictio,quaſi minuit. A ij dicūt quod habent ordinariā meram,quia a lege hanc iuriſdictionē conſequuntur,ut in d.c.cum ſpeciali,& hic.lex autem dat or dinariam,d vt in l.& quia,ff.de iur.omn.iud.& hanc opi.ſentit Inn.in c.cum ab eccleſiarum, de of. ord. ſed non placet Spec in tit.de recu.§.fi.verſi.ſed nunquid,qui tenet,q̄ habet dele gatam,& idem Hoſt.hic dicens,q̄ iſti ſunt delegati illius,qui dedit delegatum,qui recuſatur, & dicit q̄ probata ſuſpicione iſti arbitri diffinire totam cauſam, arg.c. vt debitus,de appel.Hoc dictum non probat Io. An. nam ſi eſſent delegati, oporteret dicere,quod deberent eſſe in dignitate, uel habere perſonatum,vel canonicatum in eccleſia cathedrali, vt in c. ſtatutum.in princ.de reſcr.lib.6. Item nullibi probatur, quod arbitri debeant cognoſcere de cauſa principali licet probe ſuſpicionis cauſa,& in alio caſu loquitur tex. in c. cū ſpe ciali,& in l.a pertiſſimi,C.de iudi.Io. An.in addit.Spec.in ti.de recuſa.§.fi. in uerſi. ſed nunquid arbitri, dicit q̄ nō ſunt meri ordinarii,nec meri delegati,quaſi ſentiat, q̄ ſit quædam ſpe cies per ſe,ſeu miſta:nam non uī dicendum,q̄ ſint ordinarij, nam non habeant iuriſdictionē, niſi in certo articulo,nec me ri delegati,qa princeps eos nō elegit,ſed fuerunt aſſumpti, de conſenſu partium:& ideo dixit ipſe in ti.de arbit. in §. differt, vertic.ſed nunquid,ſecundum eum,quod iſti arbitri non poſ ſint aliis committere vices ſuas,ſicut nec arbitri cōpromiſſa e rij poſſent ſi eſſent ordinarij,vel delegati:puto tamen quod iſtam poteſtas,& iuriſdictio magis accedat ad delegatam, f q̄ ad ordinariam argu.huius tex.& c.ab arbitris, præa.Nam hæc duo capitula,quæ tractant de iſtis arbitris iuris ſunt ſituata in tit.de offic.deleg.& non in tit.de offi ord. Et pro hoc argu. ui de bon.gl.in c.tibi qui.de reſc.lib.vi.& in c.ſi ſuper gratia, de offi.delega.eod.lib.& in c.bonæ.de confirma.vti. Et in fi. glo. Dic melius ſm Docto.quod in nullo corrigitur iſta decre.per c.legitima, quia ibi tractatur de termino præfigendo arbitris ad cauſam ſuſpicionis finiendam, & ille terminus præfigen dus eſt per iudicem recuſatum, quia arbitri non poſſunt libiip ſis præfigere terminum.l.pen.ff.de arbit.Iſte vero tex.loquitur de termino prefigendo partibus ad probandam recuſationē, & ideo eſt præfigēdus partibus. † In gl.fi.ibi, In pœnam illorū. vel dic.q̄ ratio eſt, quia appellatio interponit ad maiorem iu dicem,vt in c.2.& quod ibi no.de conſue. lib.vi, & ideo nō p̄t iudex a quo,cum ſit minor, præfigere terminū iudici ad quē. ſed iſti arbitri nō ſunt maiores iudices,imo iudex eſt ſuperior qui p̄t facere omnia,ſine quibus cā expediri non poteſt,ut in tex.meritò p̄t compellere arbitros,vt cōcordent,vel tertium adiungant, alias non poſſet cauſa finiri. Et quo ad ſecundam q̄ſtionem,quæ ſequitur in gl.dic vt hodie habetur in d.c.legiti ma.de appe.lib.6.vbi dicitur,q̄ ſi arbitri non decidunt articu lum ſuſpicionis intra terminum præfigendum a iudice,p̄t ut dex reaſſumere iuriſdictionem. † Extra glo.quæro, q̄d ſi arbis tri diſcordant in ſententia iam lata, vt quia vnus pronunciauit cauſam ſuſpitionis eſſe legitimam, alius uero oppoſitum? Solu. dicit hic Vinc. quod tunc non eſt locus huic c.vt com pellantur eligere tertium.ſed recurrendum eſt ad ſuperiorē,q approbet vnā ex duabus ſnijs,ſicut obſeruat in duobus delega tis ſerentibus diuerſas ſnias, vt in c.ſi. de re iud. & in l.duo iu dices,ff.eo.& videtur ſentire Hoſt. dicens, quod diſcordia in ter iſtos poterat eſſe,quia forte unus dicebat cauſam propoſitā non eſſe legitimam,vel non eſſe probatam, alter verò oppoſi tum.Sed Spec.in ti.de recu.§ fi.ver. ſed quid ſi arbitri diuerſi tas,tenet id,quod dicitur indiſtinctē,ſiue arbitri diſcordant in ſententia ſerenda,ſiue in iam lata,vt q̄pellantur eligere tertiū, & aliud eſt ſecūdum eum in puris delegatis,quia illi per ſen tentiam finierunt cauſam,meritò recurritur ad delegantē,ſed hic cauſa principalis remaneret impedita,& ideo propter hæc
f horem expeditionem debet tertius aſſumi. [f] Mihi uidetur, q̄ licēt hoc dictum Spec.ſit æquum in ſe, tamen nullo mo do cōgruit literæ huic,nam tertius hic aſſimitur,,vt cum eo ambo,uel alter,ferāt ſententiam,ſed ſi iam protuliſſent diuerſas ſententias, funct̄i eſſent officio ſuo,nec poſſent amplius p nunciare,ut in c.in literis.ſup.eo.& in l.Paulus.ff.de re iudi.& in l.quid tamen,ff.de ar. Item in arbitris compromiſſarijs ab ſolutum eſt,q̄ nulla ſententia ualet,ſi duo proferunt diuerſas ſententias,ut in c.ſi.de re iud.unde in eis clarum eſt,q̄ non cō pellerentur poſt pronunciationem eligere tertium. Sed tene menti hoc dictum Spec. quia eius non eſt parua authoritas, maximè cum dictum ſuum fundetur ſuper magna æquitate. Et per illu ddictum poſſet dici, q̄ ſi ex forma ſtatuti debent eligi arbitri,qui diſcordarunt in ſententia,quod tunc poſſunt
g cōpelli ad eligendum tertium. [g] fuit alias hic de facto queſt. hæc.dicebatur quod tertius ſic electus potent alteram ex il lis duabus ſententijs confirmare, etiam illis duobus arbitris abſentibus,quia cum iam pronunciauerunt ante electionē ter tij,non habet obſtare eorum abſentia, quia ceſſat ratio l. item ſi vnus.§.principaliter.ff.de arbi.nam præſentia omnium req̄rit̄,quia ſi abſentes fuiſſent præſentes.potuiſſent alios adducere ad eorum ſententiam: quę ratio ceſſat,ſi iam ſententias pronunciauerunt,& tertius habet vtrāque ſniam coram ſe,& ſi hoc dictum eſſet uerum,idem eſſet dicendum in caſu hu ius c.ſed(ut ſup.dixi)hoc non congruit literæ.

ADDITIONES.

a Quod non. Adde Fran.Are.conſi.100.

b Ad arbitratores. Idē tenet Bal.in l.hac edictali,§.his illud,p illū tex.C.de ſe nupt.& Ale.in l.inter pares,ff.de re iu.& D.Baptiſta de S. Blaſio in trac. de arb.& arbi.in uer.63.An.Sic.tenet contrarium hic,ut per eum.

c A ſnia arbitrorum. Adde aliquos caſus,in q̄bus appellatur, per Ro. conſi. 28.ubi etiam dicit,q̄ de iure canonico p̄ peti corā ſuperiore,ut ſententia emendetur,& corrigatur.

¶ Adde tu,q̄ opi.Bar.de qua facit iſte mētionē,poſſet ſaluari,& eſſet uera, dicendo,q̄ loquatur de arbitris neceſſarijs,qui uigore ſtatuti inter certas ꝓſonas cognoſcunt,ita no.Lanf.de Ori.in c.qñ cōtra,§ ſtatuimus,uer.re cuſationes,nu.3.& ibi in apoſtil.Bened.Vad.in uer.appellari,& Cel.i uer. poterit,inf.de prob.gl.eſt no.& Do.in l.arbitro,in uer.appellare,ff.qui ſa tiſd.cog.& ibi concor.p Ale.idem & Mo.in l.ex conſenſu,ff.de ap.& Lanf. in trac.de ar.q.14. Zac.

¶ Circa hoc an a ſententia arbitri,uel ab arbitro iuris appelletur? dicas re gulariter,q̄ nō,uti l.diē ꝓferre,in §.ſtari.ff.de arbi.& in l.ſi ſocietatē,in §. arbitrorū.ff.p ſo.& plene p Spe.in ti.de ap.in §.& in quib. uer. 16.& ſe.& dicas,q̄ illa uī eſſe rō,qa dictū arbitri nō eſt ſnia:qa ex ea nō naſcit actio in factū,ut pul.hrē declarat D.Car.in cle.1.in 7.q.de app.& in q̄ſt iſte di cit,q̄ ſi arbiter eſt electus ex neceſsitate ſtatuti,puta inter cōiunctos,iuxta materiā l.amboſa,ff.de dec.ab or.fa.q̄ tunc p̄t appellari.uide gl.& Ale. in l.arbitro.in uer.appellare,ff. q̄ fæliſ. cog. & uide Bar.in l.ſi.in 2.no.C. de iudi.et Io.de Imo.in l.1.in §.ſi.in fi.ff.a quibus ap.ſi licet, & eū ſic in l.1.in ul.char.ff.ſo.ma.et Pau.de Ca.in l.a diuo Fio,i prin.ff.de re iu.et An.in l. apriſſimi.C.de ind.Adde tñ, q̄ appellatio a ſententia arbitrorū electorū ſup ſuſpicione iudicis, poteſt,et debet fieri ad Papam,ſiue Imperatorē,ſe cundum q̄ dicit Ioan.An.in c.ab arbitris,et in c.cum ſpeciali,de appell.et uide Spe.in ti.de ap.in §.nunc tractemus,in uer.ſed ad quem. Ant.Fran.

¶ Arbitrorum. Vide de hoc articulo per Alex.et Mod.in l.nemo poteſt.ff. de leg.i.ubi dicunt communem eſſe de iure canonico, q̄ ex ſententia arbi tri oriatur actio. Seb.Sap.

d Ordinariam. Quantum iuris habeant iſti arbitri electi ex forma iuris?decla rat Are.in conſi.88.inci.in conſultatione premiſſa. Seb.Sap.

e Ad delegatam. Adde Fran.Aret.conſi.87.dicit tamen,quia Bar.et Bal.uariāt, uidendum And.de But.in cap.Quintauallis. de iureiuran. nec aliter ſe firmat.

f Tertius aſſumi. Idem tenet do.Abb.per eadem fundamenta in cap.fi. de re iudica.tamen dictum Specul.ſequitur Butr.Ioan. An. Imo. & Capra hic. Seb.Sap.

g Tertium. Adde quod Pe.de Anc.conſi.170.tenet, quod iſti ſic electi ſint po tius arbitratores,quam iudices,uel arbitri, cum in procedendo iuris ob ſeruantia relaxatur per ſtatutum,et ideo tanquam arbitratores non pote runt cogi ad eligendum tertium,ut ſup.concluſum eſt.Per.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio delegata,non potest prorogari ad personas non expressas in rescripto.*

Universidad de Deusto Biblioteca

2 *Creditor potest conuenire debitorem non solùm ut soluat, sed etiam ad lucrum cessans, & ad damnum emergens.*
3 *Excommunicari an possit non subditus, ratione iurisdictionis prorogatę. 6.*
4 *Excommunicatio quare non fertur in uniuersitatem.*
7 *Excommunicari an possit quis sine precedenti monitione, etiam ex suo consensu.*
8 *Sententia excommunicationis, an possit ferri sub conditione, adeo quòd liget?*
9 *Præceptum impossibile non ligat.*
10 *Excommunicatio pro futuris culpis, an possit ferri?*
11 *Excommunicatio lata contra non soluentes censum, non ligat illos, qui per impotentiam non soluunt.*
12 *Iurisdictio in quibus casibus possit prorogari, uidelicet, an de re ad rem, de tempore ad tempus, de persona ad personam, de loco ad locum, & de causa ad causam, & de causa ad causam?*
14 *Notarij habent iurisdictionem ordinariam inter consentientes tantum. in de est quod præcipiunt per guarentigiam, &c.*
15 *Officiales non possunt cognoscere inter suos subditos in alieno territorio, nisi consensu partium expresso, & de licentia iudicis illius territorij.*
16 *Iurisdictio, per quos possit prorogari.*
17 *Papa non potest se submittere iurisdictioni alicuius hominis de mundo.*
18 *Iurisdictio non potest prorogari in causa feudali, sine consensu domini.*
19 *Iudex proprius non potest precipere subdito, ne litiget coram alieno iudice.*
20 *Iurisdictio quando petitur prorogari, quæ requiruntur, ad hoc, ut talis prorogatio fieri possit?*
21 *Contumax non dicitur consentire in iudicem alienum, a quo fuit citatus.*
22 *Error, an & quando habeat actum impedire.*
Iudicia agitata per tyrannos, sunt ipso iure nulla.
Iurisdictio metu prorogata, est ipso iure nulla.

CAP. XL.

1 a P&G. †Delegata iurisdictio ad personas nō expressas in rescripto prorogari a non pōt, Communis diuisio, Secunda ibi, quas. & est hoc c. multùm famosum, continēs materiam satis difficilem, & plexam prorogationis. Casus lit. P. & G. mercatores literas impetrauerūt apostolicas ad abbatem S. Genouefæ contrà episcopum Londonen. mercatores isti coram abbate conquerebantur de episcopo London. qđ quādam summam pecunię, quam ipsi episcopo mutuauerūt, promiserat illis restituere certo loco, & termino, sed ipse dictā pecuniam non persoluit pendente iudicio coram abbate. I. laicus qui non erat de iurisdictione abbatis, in quadam summa pecuniæ dictis mercatoribus tenebatur. Iste voluit prorogare iurisdictionem delegati ipsius Abbatis, vt si intra certum terminum summam pdictam nō solueret mercatoribus, dictus abbas ipsum excommunicaret, & terram suam supponeret in terdicto, qđ & factū est, qa in termino pecuniā nō psoluit. revocatum fuit in dubium, an tales sententiæ tenerent, quia & si aliàs abbas iurisdictioni præesse dicatur, iurisdictionis prorogatio nulla fuit, cū in dictum I. nullam abbas iurisdictionem haberet, & iurisdictio delegata ad alias personas, quę in rescripto nō continent, prorogari non potest. Bern. † No. i. debitorē posse conueniri non solum, vt soluat debitū, sed vt ēt satisfaciat de interesse in eo, qđ nō soluit in ꝓmisso loco, & termino, & habeat in hoc ratio nō solum ad damnum emergēs, sed ēt ad lucrum cessans, vt si verisimiliter fuisset lucratus ex illa pecunia, si fuisset sibi soluta in promisso loco, & termino, ad hoc tex. multùm no. in l. 3. ff. de eo q certo loco. per Bar. in l. vnica, C. de sen. quę pro eo, quod interest profe. facit qđ dixi in c. cōquestus, de usur. & c. dilecti, de fo. comp. † Scdō no. q pt quis se b obligare apud iudicem, cui inest iurisdō, ad pœnā excommunicationis, & interdicti: nā hic annullātur istæ sniæ solū ex defectu ꝓrogationis, qa delegata iurisdō nō pōt prorogari, secus ergo si fuisset iurisdō ordinaria: vñ facit iste tex. multū in ar. q ordinarius pt vigore ꝓrogationis ferre excommunicationem & alias sententias censuræ in alterius subditū. & tenebis semp mēti istū tex. sic intellectū, qa cōis opi. vñ in oppositum, vt j. 4 dicit † Itē no. ar. q excōicatio fert in personam, interdictū vero in locum, sed vide tex. iuncta gl. in c. ꝑsenti, de sent. excom. li. 6. & in c. is cui. e. ti. & li. & ī c. sacro. j. e. ti p q iura vī, q ēt psona pt interdici, saltē vt nō intret ecclesiā. Sed excōicatio nō pt fer c ri in rē inanimatū, c qa principaliter ligat animam, vt in c. Romana. §. in vniuersitatem, de sen. excom. li. 6. No. q sniæ cēsuræ latæ a iudice non suo, licèt alias hēat iurisdōnem, sunt nullæ. regulanē ergo istæ sniæ, quo ad hoc, ad limites aliarum sniarum, vt in c. atti clerici. de iud. & C. si a non comp. iud. p totū, & ubi d de gl. in d. c. præsenti. No. ibi, iurisdōni pesse, iuncta gl. q abbas d habet iurisdōnem ꝓgabilem etiam per laicos: hēt. n. ordinariam, cū eā habeat a lege, ergo ꝓgabilem, ad idem facit tex. in c. significasti. ꝑ. de fo. cōp. iuncta suprascriptione. Itē no. q de legata iurisdō nō pt ꝓgari, nō solū qn ꝓgātes ambo in rescripto expressi nō sūt, sed ēt si alter ex litigātibus est expressus, vnde nō potest extēdi in rcum, qui expressus in rescripto non

5 est. † Vl. no. rīam, q iurisdictio delegata nō pōt ꝓgari ad ꝑsonas non expressas in rescripto, in quo multū uacillauerūt gl. iuris ciuilis, ut no. in l. i. ff. de iu. Et posuit ibi gl. unam solēnem limitationem, si esset vera, dicēs post multa, q delegata iurisdō ad vniuersitatem causarū potest prorogari de persona ad psonā, secus in iurisdōne delegata ad certam cām, q tñ gl. nō pō derauit ibi Bar. sed simpr trāsit cōcludēdo, q iurisdictio dele
c gata non pōt ꝓgari. Et ꝑ illam glo. facit iste tex. cum in fine dicat indistinctè, q delegata iurisdō ad alias psonas ꝓgari nō potest. Sed si qs vellet istā gl. sustinere, posset rndere ad istū tex. q hic logtur, cū delegatio fuit facta ad certā cām, vñ tex. in fine dicit, cū huiusmodi delegata &c. vnde pōdera verbum hmōi, quasi restringat ad casū istum, vbi iurisdō erat data ad certā cām. Nā iurisdō delegata ad vniuersitatem causarū, est quasi ordinaria, vt no. gl. inf. de app. in c. cū cām, & no. Host. in c. quīn Abbas. sup. e. facit, q no. gl. in l. Pomponius. ff. de re iud. tñ uerius credo, q indistinctè delegata iurisdō ꝓgari nō pot sit, quia null. bi probatur oppositū, & iste tex. loquitur indefinitè. Itē eadem ꝓhibitionis rō vī in vtroq. casu; & licèt militæ rōnes soleāt reddi, quare delegata iurisdictio nō possit ꝓgari: eam tñ puto potiorē, qa iurisdō delegata est delegātis, & nō delegati, ut in c. sanè. sup. e. & in l. i. ff. de offi. eius, cui mand. est iurisd. nō ergo pt ꝓgari ad alias psonas præter consensū delegātis, cuius est iurisdō, quæ rō militat, siue sit delegatus ad vniuersitatem causarum, siue ad certam cām tantum, & hæc no tabis. In glo. ibi, vtriusq. vtilitatem continet. no. glo. vlq. ad fi. & dic de materia, ut plenè no. ff. de eo q cer. loc. per totum, & præcipuè in l. 3. 4. & fi. & l. unica. C. vbi conueniatur q cer. loc. da. promisit. Et in eo q gl. in fi. facit distinctionem inter ꝑctus bonæ fidei, & stricti iuris, dic de istis ut no. in c. cum venerabilis, de excep. ubi bona gl. & ibi plenè dixi. In glo. ibi, secus de ordinaria. sentit ergo gl. & idem gl. pe. q iste debitor potuisse prorogare iurisdōnem ordinariam istius abbatis, sed non egit prorogare ordinariam, sed delegatam, & sic habuit locum illa regula, quod noluit potuit &c. vt in c. cum super, sup. co. Et ex hoc no. q si intendo prorogare vnam speciem iurisdōnis, q non est prorogabilis, cessat prorogatio in alia specie, quæ poterat prorogari, quia in prorogatione requiritur consensus prorogantis, vt in l. si quis per errorem. ff. de iurisd. omnium iudic. & ꝑ. dicē latiùs. Secundo no. q delegata iurisdictio non est prorogabilis, etiam si concurrat in eadem ꝑsona cum ordinaria,
6 qđ tene menti. † In glo. in uer. promulgares, ibi, quod quidē potest. no. gl. quod potest quis se obligare ad pœnam excommunicationis. Sed aduerte latiùs: nam hęc quæstio potest multipliciter considerari. Primo nūquid apud alienū iudicē, cuius iurisdōnē in se ꝓgare intēdit, possit se obligare ad pœnam ex cōmunicationis. Secūdo præsupposito, qđ possit, nunqd apud eundem, vel saltem apud suū iudicem possit se obligare ad pœnam excōicationis, vt sine monitione, adueniente cōditione possit

ADDITIONES.

a Prorogari. Materiam hanc prorogationis uide ordinatissime discussam ꝑ d. Mar. Soc. in c. significasti, in 28. col. inf. de fo. comp. Seb. Sap.

b Potest se obligare. Adde Fel. in consi. 109. ubi de filio fa. ſtudente, qui iurauit non exire Bononiam.

c In rem inanimatam. Iste uī sentire uniuersitatem non posse excommunicari. quod an sit uerum, nec ne, remitto me ad ea, quæ posui in apostil. positum in c. bonę, il. 1. nu. 20. in apost. in uer. non potest. sup. de ele. quod dicū Flor. in l. usufructuarius uenari. ff. de usufruī. restringens, s. q non possit excommunicari pro delicto unius, tamen se non firmat, quin possit ēt in illo casu interdici, & excommunicari. Zac.

¶ Circa hoc an. uniuersitas possit excōicari, uel interdici, uide ea quæ dicta sunt in c. bonæ, de elect. hic alleg. in additionali apostil. ibi posita, & uide, quę plene hūr per scriben. ibi in c. non est, de spon. & qualiter punitur uniuersitas condemnata pro maleficio, & delicto: uide Bar. in l. aut facta. in §. fi. ff. de pœnis, & Bal. in l. etiam C. de exec. rei iu. & gl. & Doctores in c. dilectus, de simo. & an punita, uel condemnata uniuersitate pro delicto possint nihilominus singulares de uniuersitate culpabiles puniri de eodē delicto, uide Io. Mo. in c. fi. in fi. de pœnis, lib. 6. & an uniuersitas possit accusari de homicidio, uide Ang. in consi. suo 157. quod incip. super hoc & ad illud, quod dī hic per istum, an pro delicto unius possit uniuersitas excommunicari, uel interdici? existimo dictum Flor. hic alleg. esse uerum, ni si forsan delinquentes essent administratores, uel ꝑsidentes uniuersitatis, quia ex eorū facto uidetur uniuersitas teneri, ut in l. municipib. ff. de cōd. & demōst. & in l. municipes, ff. ad municip. & in l. sed si ex dolo, ff. de dolo. & habetur per Inno. in c. ueniens, & in cap. dilectus, de sim. & in cap. grauem, de sent. excom. & an si excommunicetur uniuersitas, uel interdicatur uideantur ligati qui postea ueniunt ad uniuersitatem: uide gl. in c. si hæres, in uer. si. pœnas. 24. q. 3. quæ non uidetur se firmare, sed uide gl. in c. si sententia, de sen. excom. li. 6. Ant. Fran.

¶ In rem inanimatam. An uniuersitas possit excommunicari: uide ꝑ d. Fel. in c. eam te, co. 11. uer. secunda declaratio, de reſcri. Seb. Sap.

d Quod abbas. Vide ad hæc omnino do. Abb. in c. significasti, in primo no. inf. de foro comp. Seb. Sap.

e Prorogari. Adde an & quādo iurisdictio delegata ꝓgetur? Ang. cōs. 102, & ibi de omnibus speciebus sequentibus.

possit excommunicari, uel sine causæ cognitione. Quo ad primum Innoc. hic multum uacillat, sed finaliter uidetur inclinare ad partem negatiuam, uidelicet ut non possit quis, etiam laicus, prorogare iurisdictionē alterius iudicis quo ad potestatē excommunicandi, quia non pōt quis ligari, uel absolui per alienum iudicem, ut in c. omnis, de pœniten. & remiss. & hæc pās competit soli Deo, uel eius vicario. 24. q. j. c. quādocūque. ideo nisi habeat quis hanc potestatem a Deo, vel ab eius uica
d rio, nō pōt aliquē spiritualiter ligare, vel absoluere, & per ꝑns vī concludendum, q per prorogationem partiū hoc fieri non possit. hoc idem vīr tenere Host. & Abbas. Et in clerico non est dubium, quia ipse in nullo potest prorogare iurisdictionē alienī iudicis sine consensu episcopi sui, ut in c. significasti. de foro comp. vnde si clericus habuit consensum ab epo prorogandi, a tunc certe pōt ferri per illū excōicatio, & idem in laico si habuisset consensum epi sui, arg. c. omnis utriusq; sexus, præalle. ubi patet q cū consensu proprij sacerdotis pōt se subiicere alieno sacerdoti, & ab eo absolui & ligari. Sed dubiū remanet in laico, qui uult prorogare iurisdictionē alterius iudicis ecclesiastici sine consensu sui episcopi, nunquid possit per illum excommunicari: ut dixi, Doct. communiter tenent q non, sed D. An. distinguit, q aut specificè uult se submittere quo ad prātem excōicandi, & non ꝑtaut accessoriè, puta qa prorogauit iurisdōnē quo ad certam cām, & tunc potest ille excōicari, ar. hic. & vī hæc bona cōsideratio: sed iudicio meo aliquantullū resistit iste tex. a ꝑio. nā hic specifice se obligauit, ut posset excōicari nisi debitū solueret in termino, & hic non veniebat hæc ꝑtās accessoriè ad cām, imo respectu causæ nulla hic dabat cognitio, qa debitor confitebat debitū, & ꝓmisit soluere certo termino, & eo non soluēte obligauit se ad pœnā centuræ, & Papa dicit sniās nullas eo solū respectu, qa iurisdō delegata nō potuit ꝓgari: a ꝑio ergo si fuisset ꝓgata ordinaria, ut aliquis fuisset istæ sniæ cēsuræ: vñ iudicio meo hic est casus a ꝑio senio, q laicus pt se specificè obligare ad sniās censuræ apud alienū iudicē ecclesiasticū, cuius ordinariā iurisdōnē in se ꝓgare intēdit. Et ad motiuū Doct. pt dici, q eadē est ptās eum iudicū ecclesiasticorū, & ab eodem originaliter origina aliter emanauit, sa Deo. & licèt iurisdictio sit postmodū per Papā diuisa per certa loca, & territoria, tñ ex quo Papa per cōstitutiones suas approbauit materiam prorogationis, dicendū est q per prorogationem iste ligatur a iudice suo ad illam cau sam, & illa potestas a Deo, ut prædixi. item excōicare est principaliter declarare aliquē extra ecclesiā, & gratiam Dei. 24. q. 3. cum aliquis. no. gl. in c. quodcunque. 24. q. 1. iudex ergo, cū iurisdictio prorogata est, declarat istum pp contumaciā in non satisfaciendo, ut ꝓmisit, esse extra ecclesiā, & priuatū gratia Dei, & hoc quo ad primū. † Quo ad scdm principale, nunqd possit se qs obligare, ut possit excōicari sine cōpetenti monitione? de qua in c. sacro, de sen. exc. Host. dicit hic, q nō per diligenti, de fo. com. & c. ꝓtingit, il 2. de sen. exc. quasi sentiat, cōtrà, q ꝑcedens monitio sit introducta in fauorē publicum, ideo non pōt priuati illi iuri renunciare, ut in l. ius publicū, ff. de pac. Dicit ēt Inno. q non pōt qs se obligare, ut sine cāe cognitione, & sine cōtumacia possit excōicari, ut in c. nemo, & c. notum. 2. q. j. & in c. nemo. xj q. j. Item non pt qs separari a gra. Dei, nisi primo delinquat. 11 q. 3. c. illud, & c. cū æterni, de iud. lib. 6 ideo, nisi sit in culpa & cōtumacia, non debet quis excōicari, cū si prius fuit in culpa in non soluendo, dummodo ꝑ excōicationis sit sine culpa, vñ culpa, & contumacia requiruntur in iniæ, nec sufficit præcedens, ad hoc c. cum tu, de usu. & c. Odoar de sol. licèt secus sit in aliis ꝛcibus, qa sufficit in il lis culpā ꝑcessisse, vt possit nunc condemnari. l. si ut certo. §. interdū fi. como. & in l. 2 ff. si qs cau. & in c. dilecti, de fo. cōpe. cū sim. & rō diuersitatis est, qa excōicatio nunq fertur ab hoie, nisi ꝓp contumacia, b aut in nō cōparendo, aut in non satisfaciendo, ut no. gl. in c. ꝑpi 11 q. 3. Hinc est, q monitio sp debet ꝑcedere, ut in d. c. sacro. ergo requirit, q tpe sniæ sit culpabilis, & ꝓmaxime: nec sufficit ꝑcedēs culpa, puta qa potuit soluere, & non fecit, sed nūc est impotēs, qđ bene no. † Sed ꝛcio instat Inn. dicendo rem in absurditatem: nā si feratur sniа excōicationis in aliquē, puta nisi satisfecerit intra mēsem, iste non ꝛcio mense, est excōicatus, licèt nō potuerit satisfacere, ar. bo. in c. qđ ad cōsultationem, de re iu. & c. ꝑterea. de ap. sicut ergo inia sub condone l. gat nō cōtumacem, ita vī q possit qs se obligare, vt indistinctè adueniente certa condone possit ex cōmunicari. Sol. Inn. refert in hoc duas opiniones. qdam. n. tenuerunt sniа lata sub cōditione non ligat c eum q non pt satisfacere in termino, saltē ubi culpa nō ꝑcessit, alias autē sniа contineret errorem, qa ligaret ineulpabilē, & impotentem ad satisfaciendū, & sic inia, tanq continens errorē, esset nulla, ut in c. per tuas. de sen. exc. nā impossibilium nulla est obligatio. f ¶ Et nullū ꝑceptum ad impossibile ligat l. fi. ff. q sen. sine ap. re scin. & l. impossib. l. fi. ff. de reg. in. & in reg. nemo, c. ti. li. 6. Alij vero dicunt, q talis excōicatio ligat, licèt non possit soluere, ēt si sine culpa desiit posse satisfacere, quia sniа fuit lata sine cognitione impotentiæ. ēt simpliciter, nisi satisfecerit. ergo nisi sit adimpleta conditio, sniа habet uires suas saltem quo ad ecclesiā militantē, nā sniа iniusta ligat, ut in c. cū contingat, s. e. nec ob. & m Inno. qđ dixit de errore. qa satis est, q error non sit expressus in sniа: vñ non est curandū, q possit res deduci in errorē, sed de errore intellectuali, nā ille error nō hēt uti iare sentētiā, d ex quo nō est expressus, & notabis sp hoc dictū, qa solet multū allegari ēt respectu aliarum sniarū, & hæc interpretatio fienda est m Inn. in hac sniа censuræ, qa est medicinalis. j. q. j. c. multi. ideo fit larga interpretatio, ut in c. pen. de sen. exc. & vt claues ecclesiæ habeant in maiori reuerētia. & iō ꝓsulūt Doc. vt si vis aliquē obligare ad pænā excōicationis, nō facias hoc fieri p viā pacti, & ꝓgationis, qa tunc requireretur tpe sniæ cāe cognitio, & contumacia, sed facias, q iudex consentiente debitore ferat excōicationē sub cōditione, nisi satisfecerit in e termino, nā tūc lapso termino erit excōicatus e sine alia monitione, & condone q prædicta, qđ est bene notandū, nec potest scdm Inn. ille debitor appellare pendente condōne, ex quo a principio ꝓsensit, qa nō grauat de nouo, & nota sing. prædicta. † De quibus posset hodie iudicio meo dubitari p c. Romana. de sen. exc. lib. 6. vbi dī, q a futuris culpis nō dēt ferri excōicatio, ēt sub conditione, nisi cā præcesserit, sed posset dici cām ꝑcessisse, ex quo debitor spōte in se suscepit sniam, qđ no. Sed quo ad ꝑcedens dictū, vtrū sniа liget impotentē? distinguit hic D. An. dicens, q aut constat de mēte iudicis, q uoluit ligare in oēm casum & erit ille ligatus, licèt fuerit impotēs. Ego in hoc dicerē oppositū, qa si constaret de mente iudicis, sniа contineret errorem intolerabilem, & sic esset nulla, ut prædixi. Aut ꝛstat de mente iudicis, quod noluit ligare in casu impotētiæ, & non erit ligatus, & hoc placet, argu. eorum quæ no. in c. i. de iudic. Aut dubitatur de mente iudicis, & tunc excōicatio ligat saltem quo ad nos, licèt fuerit impotens, ut dicunt Docto. Sed constito de impotentia iudex debet illico relaxare sententiā, ar. in d. c. sacro. sed quo ad alios effectus, puta, ut ille puniatur, sententia non ligabit, qa in dubio debemus ꝑsumere iudicem uoluisse ligare, data existētia culpæ. Hinc dicit Spe. in ti. de cita. in §. de citatione, q non condēnabit iste ad expensas, ex quo nō 11 fuit in culpa, facit l. si seruus, in fi. ff. de sol. † Et uide ad ꝑdicta notabilem limitationē Fed. consi. 121. ubi dicit, q si sniа excōicationis fuit lata gñaliter, puta ꝛ non soluentes censum, vel p curationē, uel quid sīle, illa sniа non ligabit nisi soluere ualentes, non aūt impotentes, quod satis placet, quia verba generalia debent intelligi ciuili modo, ar. in l. si cui, ff. de ser. & in l. qđ dicimus, & in l. ratū, ff. de solu. & hæc bene no tanquam quoti f diana. f In gl. fi. diuide istā gl. in tres partes: in prima prosequit tres species, in quibus potest fieri iurisdictionis prorogatio. secunda quærit, qualis est iurisdictio prorogata, an sit eadem cū prima, an diuersa? tertia quærit, nunquid clerici possint iurisdictionem probare. Secunda pars, ibi, Sed pone. Tertia, ibi, item illud scias. & comprehēdendo totam materiam & dicta Docto.

ADDITIONES.

a ¶ Prorogandi. Adde eundem consi. 25.

b ¶ Propter contumaciam. Vide D. Abb. in c. ex parte, inf. de uerbo. signifi. & in ru. inf. de senten. excom. & quæ no. per Mod. in c. 1. ad fi. circa notabilia, inf. de iud. Seb. Sap.

c ¶ Non ligat. Adde Old. consi. 226.
¶ Adde plenius per Specu. in tit. de oblig. & solu. §. 2. uer. quid si lata. Sed qa pendente cognitione talis excōicatio nullum ligat, ut hic dicitur, quid si interim forū mutauerit, an remanet excōicatus, si non adimpleat ꝛsumptual, in sua Margarita, in uer. excommunicatus, uer si. 5. Bar. in l. obligationum fere, §. pen. ff. de act, & obl. idem in l. in diem, ff. de in diem add. concludunt quod sic, & potest interim appellare, ut no. iste post Inn. in c. pen. ubi dicit, nisi consenserit, & in c. præterea, inf. de app.

d ¶ Vitiare sententiam. Adde Ale. consi. 132.
¶ Circa hoc, an excōicatio possit ferri sub conditione, puta si tale quid fecerit, uel non fecerit, uiderur quòd non, quia nullus debet excommunicari, antequam probetur causa, pro qua uenit excommunicādus. c. nemo, & c. multi. 2. q. 1. & an possit ferri sub conditione, & a quo tempore liget, & an ab illa possit appellari, & quid si appellatione pendente moriatur excōmunicans, uel etiam ante euentum conditionis moriatur excōicatus, uel mutet forum, an possimodum conditione euenīente, dicatur fuisse retro excommunicatus? vide no. in gl. in c. Salonitane. 53. dist.

e ¶ Erit excommunicatus. Vide Rot. de hoc ar. in tit. de sen. exc. deci. ult. in no. & deci. 23. eo. tit. in antiq. latius per Dec. in consi. 145. inci. quæritur in effectu. Seb. Sap.

f ¶ Tanquam quotidiana. a dde q uoluit Old. consi. 16. ubi dicit, q uerba, nullatenus admittantur, debent intelligi ciuiliter.
¶ Circa hoc de uerbo, nullatenus, dicas q est dictio, quæ admit potestatē, ut est tex. in c. Romana, in §. sententias, de app. li. 6. & uide tex. in c. excellentissimus, 11 q. 3. & facit tex. in c. Romana. §. in uniuersitatem, de sen. exc. in 6. & adde, q hęc dictio, nullatenus, inficit actum ipso iure, secundùm glo. quæ dicitur singularis, in auth. si qua mulier, C. ad Velle. & uide D. Car. in c. super literis, de reſcri. An. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ño.in summa, præsertim legistarum, vt habetur per eos in l. si qui ex consensu, C. de epis. aud. vbi plene per Cy. & Bal. & per Bar. aliquid in li. & 2. de iud. & aliquid in Linter conuenientes, ff. ad muni. vide etiam plene per Spe. in ti. de compen. iud. adi. §. i. & per Io. And. in addi. & per Inn. supra. e. c. de causis. forma bo hic tres quæstiones. prima, in quibus potest fieri prorogatio iurisditionis. secunda, per quas personas fieri potest prorogatio, tertia quæ requirũtur, ad hoc, vt fiat prorogatio. † Quo
12 ad primam aduertendum est, quod per sex casus, seu species pt discurrere ꝓrogatio, s. de tempore ad tps, de re ad rẽ, de psona ad psonã, de loco ad locũ, de casu ad casum, & de causa ad cãm. Venio ad primũ, de tempore ad tps indubie ipt fieri prorogatio iurisdictionis delegatæ, vt est tex. in c. de causis, §. eo. & dic vt ibi. Sed aduerte, qa debet fieri sub eadẽ forma & natura: vnde si non est eiusdem formæ, & naturæ, sicut prima, non est illa ꝓrogatio, & ideo fieri nõ poterit, ad hoc gl. no. in c. hi qui, de pb. lib. vi. no. Bal. in d. l. si qui. In ordinaria iurisdictione vtrũ cadat hæc prorogatio de tẽpore ad tps, aduertendũ est, q͡ si iudex est ꝑpetuus, tunc per subditos frustra quærimus de prorogatione ista, sed extranei possunt prorogare ad certũ tps, puta sub mittere se iurisdõni illius vsque ad duos menses, arg. hic, & tenet hic Host. Aut iudex ordinarius est tẽporalis, ut Ptãs, & tũc si volunt aliqui iurisdõnem suam prorogare in tps, quo non ẽ futurus Ptãs, & non possunt, quia fieret præiudicium successori. Itẽ partes possent sibi sic constituere perpetuum iudicẽ. Itẽ cessat hic extremum a quo, quod requiritur in fictione, vt dixi in c. is qui, de spon. & per Bar. in l. si is qui ꝓemptore, ff. de vsucap. & hanc opi. sequitur Bal. in d. l. si is qui pro emptore, ff. de vsucap. & hanc opi. sequitur Bal. in d. l. si is qui. Venio ad secũ
a dam speciem, s. de re ad rem, [a] & hæc prorogatio fieri potest tã coram delegato, quàm ordinario, vt in c. cum olim, il. j. sup. e. et in l. de qua re. §. i. iuncta gl. ff. de iudi. potest tamẽ iste casus consideran dupliciter. Primò, qñ fit prorogatio de re ad rẽ eiusdẽ quantitatis, & hoc ñ hẽt dubium. secundo de re ad rem maioris quantitatis, vt quia iudex erat deputatus, ut possit cognoscere vsq; ad cẽtum, nunqd vigoré prorogationis poterit cognoscere de maiori quantitate? & dicendum est ꝙ sic, tex. est no. in l. inter conuenientes, præall. nam diuersitas in quantitate non inducit diuersam speciem iurisdictionis, sicut homo paruus differt a magno, non in specie, sed in quãtitate. idem econtra, nã de maiori ad minorẽ potest fieri prorogatio, eadem ratione, & pro hoc tex. in d. c. cum olim. nam non erat verisimile, ꝙ
13 ibi fieret prorogatio prorsus in eadem quantitate. † In tertia specie, s. de psona ad personam. Aut est iurisdictio delegata, & fieri non potest, ut hic, posset tamen dari limitatio, quam s. dixi, & dic ut ibi. Item aliam notabilem limitationẽ posuit Bal. ĩ d. l. si qui, dicens, ꝙ si personæ nullo modo contingantur in illa causa, non potest p eos fieri prorogatio, sic loquitur iste tex. Aut causa contingit illas personas, licẽt non sint expressæ in rescripto, ut qa agitur de iure prælationis in aliqua re, & aliq cõ parẽt, & dicunt se potiores, & tunc poterunt isti prorogare iurisdictionẽ delegati, arg. in l. si suspecta, ff. de inoffic. testa. & in l. a sententia. ff. de appellat. hæc tamen limitatio, licet pulchra, nõ omnino iure probatur, puto tamen eam veram, vt contingentia causæ aliquid operet, arg. eorũ quæ dixi in c. ii. de ord. cog. & in c. per inquisitionẽ, de electio. & qd̃ legitur, & no. in l. 2. §. si publico. ff. de adul. ordinaria verò iurisdictio prorogabilis est ad psonas cxneas, vt in l. i. & 2. ff. de iud. & in l. i. C. de iurisd. omn. iud. & in c. significasti, de fo. comp. & hic à contrario sensu. An aũt omnis ordinaria iurisdictio sit prorogabilis. dic ꝙ sic, siue præsit iurisdõni, vel administrationi, ut Ptãs, siue habeat iurisdictionẽ sine administratione, vt sunt isti iudices chartulárij, [b] † Prout hodie sunt notarij, qui ab Imperatore consequũtur iurisdictionẽ sine administratione, q͡ nõ possunt exer
14 cere, nisi inter consentientes, de hoc est tex. secundum vnum ĩ tellectum ĩ d. l. i. Itẽ ꝓcedit, siue iudex habeat certum tribunal maiorum suorum, siue nullum, vt sunt Docto. circa scholares suos, vt in auth. habita, C. ne fil. pro patre. vel vt sunt illi qui prę sunt collegijs, vt est tex. in l. 1. secundum aliam lec. & vtranque sequitur ibi Bar. Venio ad quartam speciem, scilicet de loco ad locum, & in delegato fieri potest, dummodo partes expresse consentiant: vnde delegatus deputatus in certa diœcesi potest
c cognoscere extra illam interueniente expresso consensu [c] partium, tex. est sing. in c. statutum, in §. in nullo, de rescri. lib. vi. in ordinario concludẽ, quod intra suam iurisdictionem potest fieri prorogatio de loco ad locum, vt si erat solitus habere tribunal in platea, potest fieri prorogatio, vt habeat extra plateam,
15 facit tex. in l. si vt proponis, C. quomodo & quãdo iud. † Aut volunt partes prorogare de loco suo ad locum alteri subiectum, & multi tenuerunt in d. l. si qui, quod potest fieri. Sed
d Bald. ibi contra, nisi consentiat iudex [d] illius territorij, aliàs processus esset nullus. Et hoc puto verius, quia iurisdictio istius inhęret territorio, vnde extra territorium censetur priuatus. l. 3. ff. de offi. proc. & le. & no. in c. nouit, de of. leg. & in c. 1. de postu. præla. videtur tex. per locum à speciali in cle. unica, de fo compe. allego glo. sing. in c. vt litigantes, de of. ord. lib. 6. q͡delicit, quod ad hoc, vt iudex possit cognoscere in alieno territorio, oportet quod consentiant partes, & iudex illius territo-
e rij, [e] ne violet territorium alienum. 9. q. 2. c. 1. & 2. & c. postulasti de fo. comp. cum simil. In quinta specie, scilicet de casu ad casum, videtur quod possit fieri prorogatio, vt ĩ c. cordi. de app. li. 6. vbi partes possunt conuenire, vt omisso articulo appellationis, iudex ad quem, cognoscat de principali. Sed Innoc. in c. de causis, inf. eod. & Docto. hic dicunt. quod illa nõ est vera prorogatio, sed potius exceptionis omissio: nam loquitur in Papa, in quo non cadit illa prorogatio: hinc est, quod coram Archiepiscopo nõ potest fieri illa ꝓrogatio, vt in c. 1. de foro compet. lib. 6. dicit tamen, quod si iudex appellationis est talis, q͡ potest adiri per viam querelæ, tunc poterit fieri, vt no. in d. c. 1. Venio ad sextam, & vltimam speciem, scilicet de causa ad causam: in
f qua dic, ponendo conclusionem communem, & notabilem, quod de vna specie iurisdictionis ad aliam speciem, [f] prorogatio fieri non potest: vnde si iudex est deputatus super mercantis, non potest prorogari iurisdictio super alijs causis. Vel si est deputatus super maleficijs, non potest prorogari in ciuilibus, quia oportet, vt illam iurisdictionem habeat in subditos suos, ad hoc vt possit prorogari ad extraneos. ad hoc facit tex. in l. re stamenta. C. de testa. & ibi Cy. post Iaco. de Are. idem no. in d. l. si qui. Aliqui tamen tenuerunt contrarium, quia vnica est iurisdictio, licet restricta ad certam speciem causarum, ideo potest prorogari ad aliam speciem: sed prima opinio plus mihi placet, quia ꝓrogare idem est ꝙ extendere, sed si non habet illam iurisdictionem nisi quo ad certã speciẽ cãrum, ergo non ꝑt prorogari ad aliã speciem, qa qđ nõ est, extendi nõ ꝑt, facit ꝙ s. dixi, ꝙ ad hoc vt dicaẽ vera ꝓrogatio, dẽt eẽ eiusdẽ formę, & naturę cũ prima, vt ĩ d. c. hi q͡, & tene hoc mẽti. Itẽ dubitat, nũqd ĩ causis meri. & mixti ꝑerij possit fieri ꝓrogatio? Inn. i. c. de causis, §. eo. & Doct. hic ponũt varias opiniones. Itẽ legitę in locis præal. sed cõis opi. est, ꝙ potest fieri, dũmodo iudex hẽ
g at consimilẽ iurisdictionẽ: [g] datur tñ singularis limitatio, vt so lũ possit fieri in præiudiciũ prorogantis, sic loquit fm vnũ lectũ lex. j. C. vbi de crim. agi oporteat. Sed in præiudiciũ ꝑrij iudicis, vel Reipublicæ, cui condemnatio veniebat applicada, non potest fieri ista ꝓrogatio, quia aliàs posset fieri fraus, & circunduci vindicta, quia criminosus subijceret se amico iudici, a quo obtineret absolutionẽ. hanc opinionem tenuit Guli. in d. l. i. & Bal. in d. l. si qui. quod bene no. facit c. vt famæ, de sen. exc. Itẽ dubitatur, quid de causis spiritualibus, nũquid in eis possit fieri prorogatio de clerico nõ est dubiũ per c. significasti. de fo. comp. in laico dixit hic Host. ꝙ nullã prorogationẽ potest fa
h cere laicus in spiritualibus, [h] sine consensu sui superioris, ar. c. omnis, de pœ. & remi. & c. i. & ii. de parochi. & de consec. dist. v. in c. non oportet, il. i. Inn. in d. c. de causis. instat, & tandem vt tenere, ꝙ licet in foro pœnitentiali non possit fieri, vt in d. c. is. in foro tñ contentioso fieri potest. Et hãc opi. vñr hic seq. mod. & satis placet. laicus ergo poterit ĩ iure patronatus ꝓrogare iurisdictionẽ nõ sui iudicis. si tñ fieret collusio, posset iudex suus procedere, vt s. dixi in criminalibus. De potestate excõicandi vacillauit Inn. nã hic sentit, ꝙ põt fieri prorogatio, contrarium tenuit in d. c. de causis. Et Bald. sequitur in d. l. si qui. sed omnes mouent, qa hæc ptãs cõpetit a solo Deo, sed tu dic melius, ut s. dixi: nã hoc motiuũ ꝓcedit, vbi aliqs subijceret se nõ habenti aliàs excõicandi ptãtẽ, secus. n. si alias haberet respũ suorum subditorũ, qa tũc ex ꝓrogatione nõ daẽ de nouo ptãs, sed ẽ extensio de psona ad psonã, vnde ẽ potius relaxatio ptãtis, simile qđ hr̃ in c. aqua, de consec. eccl. vel alta. & hoc quoad primã
16 qõnẽ. † Ad secundã q. Principalẽ. q. s. psonæ possint iurisdictionẽ non sui iudicis ꝓrogare, est sciẽdũ, ꝙ duo sunt Christianorũ genera, vnũ clericorũ, aliud laicorũ. 12. q. j. c. duo sunt gña. in clericis ꝛcludit Host. ꝙ quo ad psonã, vel beneficiũ non ꝑt exꝑi se prorogare iurisdõnẽ nõ sui iudicis, sine licẽtia Papæ, uel pro ꝑrij diœcesani, [a] ut in c. signãsti. de fo. cõp. Tacite uero p actũ ꝑrij, uel inobedientiã fit ꝓrogatio scdm eũ, ut in casu c. fi. de vi. & ho. cle. & in c. j. & 2. de cle. coniu. illa tñ nõ est uera prorogatio, sed potius est priuilegij amissio ꝓp inobedientiã, uel actũ ꝑrium clericatui, contrahendo tñ seu delinquendo in altera diœcesi clericus tacitè prorogat iurisdõnẽ non sui iudicis, ut in c. posttulasti. & in c. delicti. de fo. cõpe. qd autem in Epõ, nũqd possit prorogare iurisdõnẽ alterius sine cõsensu sui Metropol. Doct. in c. ad reprimendã. de off. or. dñt. q͡ nõ, & de his & de similibus, uide qđ dixi in d. c. signãsti. vnũ tñ scias, ꝙ iurisdõ nẽ iudicis laici nõ põt clericus in se prorogare, ẽt cũ cõsensu
17 sui Epi, ut in c. signãsti de fo. cõp. † Quid autẽ in Papa, nunqd possit se subiugare iudicio Imperatoris, uel alteri [b] iudicis? tex. in c. nos si incõpetenter. 2. q. 7. facit ꝙ sic. Sed contrariũ [c] tenet Io. And. in c. ecclesia, de cõst. & illud uerius: nam inferret ignominia ipsi Deo, si eius vicarius iudicaretur per laicũ inferiorẽ. Et ad c. nos. dicit ꝙ ibi ponitur iudicium pro discretione: de laicis uero dicas, ꝙ rñr pũt prorogare iurisdõnẽ nõ sui iudicis sine consensu eorum superiorũ, quia a lege vñr hanc ptãtem
18 hre, vt in l. j. & 2. ff. de iud. & in l. j. C. de iur. om. iud. † Nisi cã sit feudalis, fm Host. hic, & bene, per c. uerum, & c. ex transmissa, Et ad c. nos. dicit ꝙ ibi ponitur iudicium pro discretione: de de fo. compe. vnde si in eã feudali laicus prorogaret iurisdõnẽ alterius, sine consensu dñi, non valeret iudicium, ut dicit glo. no. de prohi. feud alie. per Fed. c. imperialem. §. præterea. coll. 2. quod bene notabis, & idem tenent Doct. in c. cæterum, de iud. hanc conclusionem tenet Bar. in l. j. §. & post operis. ff. de ope. no. nun. & in l. j. ff. de iu. ubi firmat rñam, ꝙ si quis est subie
ctus alicui respectu nudi exercitii iurisdõnis, non requirit eius consensus in prorogatione iurisdictionis alterius iudicis: secus autem si esset subiectus alio respũ, puta qa est uasallus illius, hinc est ꝙ clericus non prorogat iurisdõnẽ alieni iudicis sine plenso diœcesani, qa est astrictus suo superiori ultra nudũ exercitiũ iurisdõnis, ut rõne ordinũ, & rõne beneficij, nã loco Dei est superior, & clericus in ordinatione in totũ sc trãstulit, & dedicauit Deo. 12. q. j. c. cui portio. & ſ. de præb. c. cum fm Apostolum. † Ex ex his infertur ad aliã qõnẽ, nũqd proprius iudex ꝑ inhibere subdito, ne litiget sub alieno iudice? & ꝙu
19 nis conclusio est, ꝙ nõ, si est sibi subiectus solum respũ nudi exercitij iurisdictionis: Imperator tñ posset, ad hoc l. 2. in §. sed si iudex, ff. de iud. & hoc tenẽt quasi cõiter. Legistæ in d. l. si qui ex consensu. & hoc no. vnum tñ scias, ꝙ licet clericus nõ prorogeat iurisdõnẽ iudicis ecclesiastici, hoc uerum præterquã in criminalibus, [c] ut in l. epale, & in l. si qui ex consensu. C. de exhaudi. & hoc a Trio. † Venio ad tertiam qõnem, q͡. s. exigan tur, vt possit fieri ꝓrogatio? dicẽdum est, ꝙ primo requiritur, ꝙ ei cui aliqui uolũt se submittere, hẽat iurisdõnẽ, nã si nõ habe
20 at iurisdõnem, nõ posset dici prorogatio, qa ꝓrogare idẽ est ꝙ extendere, sed qđ non est, extendi nõ põt, de nouo uero nõ potest priuati dare iurisdictionẽ nõ hñti, ut in l. priuatorũ, C. de iur. omn. iu. & in c. signãsti, præal. Secũdo requiritur, ꝙ partes consentiant ex certa scia, & non ꝑ errorem, s. qa sciebant illũ esse iudicẽ non propriũ, & uoluerũt se subiugare iudicio suo; vnde si errarent, nihil agerent, [d] ut in l. si per errorem. ff. de iu. om. iud. & in l. j. & 2. de iudi. vñ ẽt error iuris hẽt impedire prorogationẽ, ut no. dicit Inn. in c. ad petitionẽ. de acc. An autem sufficiat consensus tacitus, quidã dixerunt, ꝙ non, sed ueritas est oppositũ, vt dixi in c. j. sup. eo. tenet Inn. in d. c. ad petitionẽ & Bar. in d. l. j. Et pro hoc facit ibi tex. & detegitur iste consensus tacitus, si scienter litigauerant coram alieno iudice litem
21 saltem coram eo contestando. Idẽ dñt, si aliq fecerunt aliquem actũ, q͡ quẽ vñr in eũ cõsensisse, ut in iudicẽ, ad hoc quod no. ĩ l. quidã. ꝙsulebant. ff. de re iud. & in c. inter monasteriũ, eo. tit. & dic ut ibi. † Dicit tñ no. Bal. in d. l. si qui. ꝙ si iudex citauit si hi nõ subditum, & ille non cõparuit, & iudex prætendens ꝓtu matã ꝓcessit ad ulteriora, non ꝑ hoc est prorogata iurisdõ, qa absens nunq̃ ꝓsensit in eũ. [e] † Itẽ requir in progatione psonarũ. ff. de iudi. si iudex saltẽ non ꝺdicat: si tñ ignorat ꝓrogationẽ factam, hoc nõ ꝑt itiare, & ideo in ꝓrogatione psonarũ nõ requirit ꝓsensus iudicis, licèt gl. hic aſr sentiat, & minus bñ. vñ satis ẽ, q͡ iudex non ꝓtradicat, tex. est no. in d. l. 2. §. quenire. ff. de iu. di. in ꝓrogatione de tpe ad tps requirit ꝓsensus iudicis saltẽ tacitus, vt tex. no. scdm intellectũ, quẽ seqtur ibi Bar. in d. l. 2. li
22 D. An. nõ videaẽ ex toto recipere hãc diuersitatẽ, sed tene ꝓmũ dictũ, & rõ diuersitatis est hic: nã in ꝓrogatione psonarũ ignorãtia iudicis non obest, quia non errat in fundamento iurisdõnis: nã credit se iudicẽ ordinariũ, & ita in ueritate est ꝙ prorogationẽ, licèt illã ignoret: vnde errat in qualitate, non in fundamẽto: quo casu error non hẽt ibi uitiare, vt est tex. in singularis: sed q͡ fit prorogatio de tpe ad tps, si iudex ignoraret &, ꝓcederet post tps, erraret in fundamẽto, quia crederet se non iudicem, ideo non ualeret iudicium præsuppositio, qđ haberet iurisdictionem, ad hoc tex. in l. si is ad quem. & in l. q

in aliena. §. si is qui. ff. de ac. hær. & in c. ex parte Astensis, de concess. præb. & quod ibi no. & ideo dicit no. Bar. qđ si iudex condemnaret aliquem de contumacia, & non constaret sibi, quod ille esset contumax, dato quod in veritate ille esset con-
f tumax, non valeret condemnatio, [f] vt in l. si finita. §. Iulianus, ff. de damno infecto. & in l. mulcta, ff. de conditio. & demõstr. Item requiritur, ꝙ partes nõ consentiant per metũ, ut est tex. singularis in d. l. 2. & facit ille tex. ut iudicia agitata per tyrannos sint ipso iure nulla, licèt populi ꝑ metũ eos receperint in eorũ ciuitatibus, quia iurisdõ tributa per metũ est nulla, ꝑ illũ
g tex. & plenius per Bar. in tracta. de tyranno, & hoc notabis. [g]

ADDITIONES.

a Vel proprij diœcesani. Adde quod ista dictio, uel, non est hic disiunctiua, cũ ad prorogationem iudicis laici non sufficiat consensus diœcesani, secundũ Inno. nec istius iussus, ut no. gl. magna ad fi. & ibi Docto. in c. significasti. & in c. si diligenti, inf. de fo. comp. & Bar. in auth. statuimus, & ibi Gul. de Cu. & remissiue in apost. Celsi ad ipsum. C. de epis. & cle. gl. Bar. in 1. apost. & Doc. in l. 1. in gl. 1. ff. de in. & Lud. Ro. sing. 739. incip. tu scis, ꝙ pridie. Zac.

b ¶ Sed contrarium. Adde late Roma. consi. ult. sed in sing. suis dicit errasse in d. consi.

c ¶ In criminalibus. Adde eundem consi. 25.

d ¶ Nihil agerent. Adde Ang. consi. 27.
¶ Adde, quòd uoluit allegasse sing. Ro. num. 143. quod incipit l. receptum, pro quo addeiſum in c. ecclesia S. Mariæ, nu. 6. & quod ibi posui in apost. in uer. iurisdictioni, & ibi Fel. col. 2. uer. ex his infertur, sup. de consti. & Mod. in alleg. l. receptum est. ff. de iur. om. iud.

e ¶ Consensit in eum. Adde Ro. consi. 48.

f ¶ Condemnatio. Adde Ro. consi. 454.

g ¶ Et notabis. Sed diffusè satis materiam prorogationis tractauit, de quo per Specu. in tit. de compe. iud. adi. in prin. char. 2. uer. quid si duo. & seq. per Ale. consi. 182. uol. 2. Me tamen unus adhuc scrupulus urget. s. an iurisdictio iudicis prorogata ante lit. conteſt. possit recusari? & cõclude post Spe. inti. de of. or. §. fi. uer. quid si consensu, quod sic, non autem post, ut per eũdem in tit. de cita. §. 8. uer. quid si partes. Zac.
¶ Circa hoc, quod dicitur de iurisdictione iudicis prorogata ante lit. conte. an possit recusari, & quid si possit? dicas quòd si est facta prorogatio per actum uerbi, puta, quia partes conuenerunt de prorogando, potest per pœnitentiã reuocari, nisi sit pronunciatum super competentia, quia tunc nõ posset reuocari, secundum Inno. in c. super literis, in 2. col. circa fin. de rescripe. & per Paul. de Cast. post Bar. in 5. col. in l. ex quãcunque, ff. si quis in ius uocat. non ier. & per eundem Paul. in l. si per errorem, ff. de iur. om. iu. & per Ale. in l. 1. ff. de iud. Aut prorogatio est facta per actum facti, & tunc non est reuocabilis, nec admittitur pœnitentia, de quo uide pulchrum con si. do. Pau. de Cast. in consi. 35. Incip. Super primo quæsito. An autem possit recusari, tunc credo recurrendum ad materiam, de qua in c. suspicionis, & in c. infinuante, sup. e. quia aut est facta protestatio, aut non, ut ibi. An. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Iudex delegatus potest esse quicunque maior uiginti annis. maior uero 15. ex consensu partium, minor 18. datur a Principe tantùm, dummodo sit maior. 14.*

3 *Rex, uel alius Princeps, si est minor. 13. an debet sibi dari tutor, qui habeat iurisdictionem administrare: factus uero maior ipse solus administrabit.*

4 *Minor 25. annis, non potest esse de consilio, & regimine ciuitatis, nisi consuetudo aliter obseruet, uel necessitas suadeat.*
Annus in dubio debet esse completus, nisi aliud iure caueatur.

5 *Iudex, an & quando possit dari inuitus, & inuitis partibus.*
Iudex delegatus, cuius gratia esse debeat?
Arbiter, seu arbitrator, non coguntur acceptare, si sint minores 25. ann.

CAP. XLI.

1 **Cum vicesimum.** † Maior 25. annis potest à quocunque dari delegatus. Idem in maiori 18. dummodo interueniat cõsensus partium, minor uero 18. nõ potest dari nisi a principe, & tria sunt dicta q͡ p se patẽt. Casus lit. qdã 20. annũ hẽns q͡suit a Papa, ex quo 20. annũ peregerat, vtrũ potuerit dari iudex delegatus? papa rñdet, ꝙ bñ potuit dari delegatus ĩ tali ætate, si esset intra 20. annum, nõ tenet talis delegatio ab alio, q͡ a Principe facta, nisi partes scienter consentiant in illum, qui annum 18. transcendisset. Ber. No. j. ꝙ ad capacitatem iurisdictionis exercendæ necessario non requirit utilis ætas, quæ proprie accidit post 25. ann. vt in l. i. ff. de mino. & quod ibi no. sed sufficit 20 annus, dummodo sit completus: nec habet vitiare, si est in patris potestate, ut in l. filiusfamilias, & in l. cum prætor. in fi. ff. de iud. facit c. qui generaliter. de procu. lib. 6. Secundo no. ibi, nisi partes scienter consentirent, ꝙ maiori 18. ann. minori vero 20. nõ ꝑt causa delegari per alium, quàm per Principem, nisi partes sciẽter consentirent, & dic scienter, quia sciebant eum minorẽ, & nihilominus consenserunt, & pro hoc sic arguo per locum a speciali, ꝙ data ætate legitima, non requritur in delegatione ꝙ sensus partium, potest ergo iudex partibus ignorantibus, uel inuitis eãm alicui delegare, ad hoc c. pastoralis, in prin. s. e. tit. & in l. unica. C. qui pro sua iurisd. Tertio no. ꝙ minor 18. ann. non põt deputari iudex, etiam si partes consentirent, nisi detur a Principe. Princeps enim causam minori committendo, videtur illum habilitare, ut in l. quidã consulebat. ff. de re iudi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Hoc tamen intelligo, dummodo ille sit pubes: nam si esset impubes, puta minor 14. annis, non credo quod Princeps posset eum habilitare ad iudicandum, quia tunc est impedimentum naturæ, ut in l. cum prætor. præalleg. Princeps autem a non potest super ea, quæ sunt de iure naturali dispensare, ut in §. fed naturalia. Insti. de iu. nat. & v. dist. in prin. & hoc sentit gl. & clariùs in d.l. cũ ꝓtor. Secundo requiritur ꝙ Princeps ex certa sciẽtia commiserit cãm minori xviii. annis: nam alias dicerem rescriptum subreptitium, quia si papa sciuisset, de facili non concessisset, ad hoc c. postulasti. de rescr. Item si princeps ignorabat minorem ætatem, cessat ratio dispensationis, & habilitationis, super qua fundatur d.l. quidam. quia ignorans non dispensat, ut l. nec ignorãs. C. de dona. & in c. si quis uiduam. l. distin.

3 † Et ex his infero ad quæstionem. decessit Rex uel alius Princeps relicto filio impubere, quis exercebit hanc iurisdictionẽ?

b & in qua ætate poterit iste filius administrare b? Sol. antequã efficiatur pubes, debet dari ei tutor, & ꝑ tutorem iurisdõ exercebitur, sicut obseruat, q̃do Princeps est furiosus, seu mente captus. nam tunc datur sibi curator, & per illum exercetur iurisdictio. pro hoc bo. tex. in c. grãdi, de supplen. negl. præla. li. vi. & qd ibi no. & in l. fi. C. de cur. fur. Sed post pubertatẽ ipsemet filius põt exercere ea, quæ sunt iurisdõnis, quia Princeps dando Regnum seu Principatũ, & volẽdo, ut trãsmissio fiat in hæredes, uidetur dare iurisdictionem minori, ut in d.l. quidam. sed alia, q̃ nõ sũt iurisdõnis, sed cõcernũt administrationem Regni, de

c bẽt exerceri cũ authoritate sui curatoris, c ad hoc l. spurij. §. i. ff. de decurs. & hoc no. Bar. in d.l. quidã cõsulebant, quod benè

4 no. †In gl. i. ibi Rẽ publicã administrat, & de decu. No. glo. & tex. est notabilis in l. ad rem publicam, alle. in glossa. quem tex. tenebis menti, quia singularis est, ꝙ non potest quis esse de dominis, uel de consilio, neque habere aliqd officiũ, quod uertatur in administratione reip. ante xxv. ann. sufficit tamen, ꝙ xxv. annus sit inchoatus, licèt non completus, & fuit optima illa prouisio, nã si nõ iudicatur idoneus ante xxv. in administratione propriæ substãtiæ, ut ff. de minor. per totum. fortiùs in administratione Reipub. ubi est maius periculũ. dicit tamen, ꝙ ex necessitate, uel uigore consuetudinis pũt admitti minores. tex. ẽ no. in l. nõ tãtũ, ff. de dec & tene mẽti illũ tex. ꝙ cõsuetudo attenditur in istis officijs deferendis, & de materia gl. uide Arch. in c. fi. de iud. li. vi. ubi no. dixit, ꝙ regulariter annus dẽt esse ꝑple

5 tus, nisi aliud iure caueatur. † In gl. 2. in fi. No. istam gl. quia magistra est in materia sua: & clarius adhuc concludit post Host. cũ quęritur in qua ætate ꝑt quis deputari iudex. Aut est maior xxv. ann. & põt deputari ẽt inuitus, & inuitis partibus, dũmodo sit subiectus deleganti, seu iurisdõnem tribuenti, ut in l. unica, C. qui pro sua iurisd. & in d.c. pastoralis. Aut est minor 25. ann. sed maior 20. & tũc põt dari delegatus a quocũque, ẽt inuitis partibus, ipse autem inuitus non compellitur acceptare, secũdũ Host Inn. sentit ꝓium per gl. iuris ciuilis in d.l. cũ prætor. & dicit, ꝙ ex quo est maior 20. cogitur acceptare, sed ei subuenitur per in integrum restitutionem, ut in l. cum lege, ff. de arb. sed certè ille tex. non sic loquitur, sed dicit, quod si per imprudentiam acceptauit arbitrium, succurritur sibi per restitutionem, ut non cogatur iudicare, & ideo dicerem, ꝙ si ẽ minor 25. non compellitur acceptare arbitriũ, uel delegationẽ: sed si acceptauit, compellitur iudicare, nisi petat restitutionẽ in integrũ ꝫ acceptationem suam. aut est minor 20. annis, maior tamẽ 18. & non põt deputari ab alio, quàm à Principe, nisi partes consentiãt, ut hic: non tamen compellitur acceptare, ut in d.l. cũ lege. si est minor 18. non põt deputari iudex, ẽt si partes consentirent. ut hic. & in d.l. quidam. a Principe uerò potest deputari ordinarius, & delegatus, dum modo sit pubes. ut hic, & in d.l. cum prætor. arbiter uerò non potest quis esse etiã de consensu partium, nisi sit maior 20. Sed dubitari potest ultra Doct. quid in arbitratore? ego crederem idem quod in arbitro, quia tex. ibi in d.l. com lege. utitur uerbo generali, & arbitrator appellatur etiam arbiter. ut in l. si socieratem, in §. arbitrorum. ff. pro soc. quæ sit ratio decisionis huius c. dic vt in glo.

ADDITIONES.

a Princeps autem. Per hanc rationem hoc etiam tenet Dan. de Cast. in d.l. quidam consulebant. de quo latè per Ale. ibi, uide etiam Felin. in c. nõnulli, in princi. col. 16. in 4. fal. sup. de rescrip. & in c. cum inter, col. 3. inf. de exce. Seb. Sap.

b Administrare. Adde Old. latè consi. 14.

c Sui curatoris. Vide ad istam q. remissiue per Ale. & Iaf. in l. fi. C. de test. milit. ubi d. Iaf. concludit, qd̃ finita tutela etiam inuito dabitur curator, & in hoc limitatur tex. in §. inuiti. Inst. de curato. ut ibi per eum, uide etiam ad hæc Io. de Ana. in rub. inf. de delictis puero.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio plurib. simpliciter delegata, expirat mortuo uno ex delegatis. Arbitri plures si sint electi, & unus ipsorum moriatur, expirat iurisdictio quo ad omnes.*

2 *Arbitri, & iudices delegati, non habent iurisdictionem insolidum.*

3 *Arbitri dicuntur habere officium: quod est notandum pro statutis.*

4 *Arbitrorum appellatione ueniunt etiam arbitratores, nisi in eis detur ratio diuersitatis.*

CAP. XLII.

2 1 **Vno delegatorum.** [2] † Breue, est, uel per alia verba potest sic summa ri. Potestas plurium delegatorum, uel arbitrorum simpliciter data eorum expirat per mortem unius. prima pars ponit dictũ. Secũda exceptionem à dicto, ibi, Nisi. Casus liter. Si plures iudices dati sint simpliciter sine clausula illa, ꝙ si nõ omnes &c. uno mortuo, uel recusato aliorum officium expirauit, & idem est i

2 arbitris. B. † No. 1. ꝙ quemadmodũ plures delegati non possunt exercere iurisdictionem insolidum, ita nec plures arbitri. In hoc ergo æquiparantur delegati, & arbitri, ut habeant exercitium pro parte. quid autẽ in ordinariis, & i aliis officialibus, nũquid uno mortuo, uel absente impediatur iurisdictio alio-

3 rũ? dixi plenè in c. prudentiam, sup. eo. & dic vt ibi † No. 2. ibi, Officium, ꝙ arbitri dicũtur habere officium, & idem in delegatis. quod no. nam facit, si statuto cauetur, ꝙ delinquens in officio suo, certo modo puniatur, nunquid arbiter delinquẽs in

4 arbitrando incidat in pœnam statuti? † Sed quæro, quia tex. loquitur hic in arbitris, quid autem in arbitratoribus. Io. And. tenet quod idem, quod bene notabis: nam eadem est ratio in eis. Item tex. utitur ibi verbo generali, arbitrorum & c. no. bene hoc dictum. Et ex hoc infero ꝙ iura facientia mentionem de arbitris, habent locum etiam in arbitratoribus, nisi detur in eis ratio diuersitatis. Et pro hoc facit quod dixi. §. c. prox. quia appellatione arbitrorũ ex propria significatione vocabuli cõprehenduntur arbitratores, vt in l. si societatem. in §. arbitrorum. ff. pro soc. quæ sit ratio decisionis huius c. dic vt in glo.

ADDITIO.

2 ¶ Vno delegatorum. Hunc tex. extende, ut per Abb. in c. olim ex literis, ſub. col. in 6. Solutione. sup. de tesc. Seb. Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Papæ semper potest subdelegare, etiam si sit datus cum clausula præelectionis, quia non tenetur eligere industriam personæ. numero 2. 4. & 7.*

3 *Tertius iudex siue arbiter, datur, aut ex officio, aut partium consensu.*

5 *Delegatus Papæ, etiam quod sit ille tertius datus ex uoluntate partium, potest causam subdelegare, etiam inuitis partib. non tamen potest subdelegare consocio electo ab una parte.*

6 *Vnus ex pluribus delegatis potest subdelegatum compellere ad acceptandum, nisi uelit subdelegare in collegam.*

7 *Verba geminata prolata in delegatum, operantur electionem industriæ personæ.*

CAP. XLIII.

1 **Quoniam.** † Delegatus Papæ subdelegare potest. licèt datus sit ex officio, uel de partium consensu, uel cum clausula præelectionis, videlicet ꝙ si non omnes &c. tu cum alio exequaris. d. h. vsque ad §. is autem, & secũda pars principalis, ibi, Idem quoque. Casus lit. Tres iudices dati sunt super aliqua causa. tertius datus fuit ex officio Papæ, vel assensu partium, quæritur an ille possit aliis committere uices suas? & respõdet ꝙ sic, cum hoc sit sibi à iure concessum. Idem quoque dicitur in hoc §. cum mandatur Episcopo sub hac forma, tu frater Episcope cum altero uestrum constituto mãdatum apostolicum exequaris. Episcopus bene potest com-

2 mittere alij uices suas, sine quo alij procedere nõ ꝑnt. B. † No. 1. principium & tene mẽti: ex quo colligitur regula notabilis in facultate subdelegãdi, ꝙ regulariter Papa committendo alicui causam, nõ videtur eligere industriam personæ, sed potius intendit prouidere negocio, quod decidẽdum committitur. ex quo sequitur arg. huius tex. ꝙ delegatus Principis regulari-

3 ter potest alteri uices suas subdelegare. † Secũdo no. ibi, Iudex tertius pro consuetudine & stylo Romanæ curiæ: nam ubi impertãti alia pars resistit. curia cogit partes vt conueniant i certos iudices: ꝙ si conuenire nõ possint, quælibet pars eligit unũ, & Papa ex officio suo ponit tertium. quandoque uero deputat istum tertium ex cõsensu partiũ, vt quia quælibet pars protet tit. vt sit tertius inter illos duos, & hoc vult ista litera, ibi, Tertius licet ex officio nostro, vel ex assensu partium &c. & ꝙ hoc facit quod no. gl. in l. obseruandum, ff. de iudi. No. 4. ibi, concedatur a iure, ꝙ regulariter nullus delegatus ꝓtest subdelegare, ad hoc l. more maiorum de iur. om. iud. Fallit in delegato a Principe ex speciali priuilegio sibi à iure cõcesso, ꝫ. eo. c. pastoralis, & facit hæc litera, ꝙ nullus alius ꝫmittere possit. † Quare

4 to no. ꝙ deputatus cum clausula prælectionis nõ impeditur committere uices suas. Ex quo infertur, ꝙ per illã clausulã nõ

5 intelligitur electa industria personæ. † In glo. 1. ibi, eis inuitis. No. bñ gl. ꝙ iudex delegatus etiam deputatus communi consensu partiũ, uel datus pro tertio, ex officio Papæ, põt subdelegare etiam inuitis partibus. Spec. tamen eo. ti. §. sequit, in prin. dicit, & iste tertius nõ potest committere uices suas consocio electo ab una parte, q̃ satis placet, quia ille potest esse suspectus alteri parti. nũquid autem potest committere alteri uices suas vtraque parte inuita? gl. hic ꝙ sic. sed Spec. in titu. 1 §. 2. in ver. in calibus, tenet cõtrarium, & secus dicit, si altera pars tantum resistit. Host. uerò in sũma, eo. ti. §. ꝙ sit eius officiũ, ver. sal ua teuerentia, & sequenti, tenet ꝙ etiam inuita alia parte non poterit iste tertius alteri subdelegare. vnde semper poterit pars renitẽs illum subdelegatum recusare, quasi uelit ꝙ ex quo Papa deputauit tertium de communi consensu partiũ, nõ põt il

6 le tertius alteri subdelegare, nisi de communi cõsensu partiũ. Non ob. si dicaꝫ ꝙ delusoria uidetur hæc potestas huic tradita, quia non est deluſoria ſm eũ, cùm partibus non contradicentibus possit delegatus subdelegare. Sed Ioan. And. hic, & in addi. Spe. in loco prælle. tenet, ꝙ licèt dictum Host. & Spec. teneat de honestate, non tamẽ de necessitate. Et hoc dictum cõmuniter approbatur a Docto. & satis mihi placet, quia tex. in

7 distinctè dat facultatem isti delegato subdelegandi, nec ponit iste tex. aliquam specialitatẽ in isto tertio. Sed in facultate subdelegãdi dic, ꝙ delegato a Principe est a iure hoc concessum & sic mouetur hic Papa in decisione ex communi regula iu-

8 ris, idem in isto, quod in aliis; & hæc mea consideratio satis ꝑbat opi. glo. contra Spec. & Host. † Sed quid si cã est cõmissa plurib. nunqd possit alter subdelegãdo cõpellere subdelegatũ ad acceptãdũ? Io. An. refert quosdã antiquos tenuisse ꝙ non: mouent illi, ꝙa vbi plures sũt delegati, nõ põt alter sine aliis in

9 iſdõnẽ exercere, vt in c. cãm. §. e. & sic transit hic Io. And. recitãdo. D. Ant. credit oppositum, ex quo quilibet hẽt ptãtẽ subdelegandi. & hoc dictũ puto verius. & primò adduco authoritatem Hosti. qui hoc sentit cum limitatione in c. pastoralis. sup. eo. vbi dicit, ꝙ alter subdelegando, non ꝑt collegam ad suscipiendum subdelegationem compellere, quia par in parem non habet imperium, vt in c. innotuit, de elect. & in l. nã & magistratus. ff. de arb. & sic sentit ꝙ alium a collega compellere potest. Item hoc probo ratione, & patebit resſonſio ad c. cau-

10 sam. nam licèt quo ad cãm principalem, omnibus detur iurisdõnis exercitium simul, vt in c. prudentiam, sup. eo. tamẽ quo ad facultatẽ subdelegandi datur iurisdictio cuilibet insolidũ, vt probatur in c. quamuis, iũcto c. pastoralis, in prin. sup. eod. nõ quilibet potest subdelegando exercere iurisdõnem sibi a lege datam, sed non sic respectu causę principalis, quia ibi datur exercitium ꝑ parte, & non insolidum. Item deluſoria esset hæc potestas subdelegãdi, si non posset delegatum compellere; nã

11 iurisdictio datꝫ semp cum aliqua correctione, vt in c. literis §. eo. † In glo. 2. in fi. hæc glo. est signata super ver. idemque. Sed quæro de ratione decidendi, & dubitandi. dic ꝙ ex quo Papa deputauerat istum cũ clausula ꝓelectionis, videbatur elegisse industriam ipsius, vt sic sine ipso causa non deberet decidi, sed ratio decidendi colligitur ex princ. c. ꝙ per hæc verba & similia Papa non intendit eligere personas, sed potiùs negotia decidere. dicit tamen Bal. hoc procedere, nisi illud verbum, tu, ge

12 minaretur, puta si diceretur, tu exequaris, vel similia verba ponerentur, puta, tu per te exequaris. quidam tamen indistinctè tenent, ꝙ ẽt hoc casu pt subdelegare, sed primum dictũ plus placet, vt illa verba aliqd operent, d priuileg. c. si Papa. li. 6. &c.

SVMMARIVM.

1 *Personaliter si aliquid debet fieri, non uerificatur si fit per alium. numero 3. & 6.*

2 *Renunciare possunt partes etiam tacitè, fauori in ipsarum utilitatem intro ducendo, secus in utilitatem publicam. nu. 5.*

3 *Industria personæ ubi est electa, non potest actus per alium explicari.*

4 *Officiales, an possint per substitutum seruire? uide remissiue.*

5 *Forma, quando concernit actum ad priuatam utilitatem, potest per partes ei renunciari, secus si concernat publicam utilitatem.*

6 *Industria personę ex quibus uerbis censeatur electa uide infra c. prox. nu me. 2. 4.*

7 *Clausula, conscientiam tuam oneramus, non inducit electionem industriæ personalis, adeo quod causa est delegabilis.*

§ **Is autem.** Is cui committitur negocium, vt personaliter exequatur, potest si partes cõsentiunt, alteri subdelegare. Fallit in casibus hic expressis. h. d. vsq. ad §. cæterũ. Primò dictũ. Secõ exceptio, ibi, præter. Tertio exceptionis ratio, ibi, cum in his. Casus lite. Mandat Papa alicui sub hac forma, mãdamus tibi, vt tale negotium personaliter exequaris, q̃riſ, vtrum iudex possit alij committere uices suas? & respondetur, ꝙ benè potest, dummodo partes consentiant, nisi in tribus casibus, in quibus committere non potest etiam volentib. partibus. primus est, quando Papa mandat fieri inquisitionem, vel mandat prouideri ecclesiis de prælatis, uel aliis ministris, quia in his casibus Papa eligit industriam eorũ, qui-

1 bus negotia committit. B. † No. 1. pro significato huius verbi

a personaliter. vbi. n. requiritur, ꝙ aliquid ꝓsonaliter [a] fiat, nõ est satis factum iuri, si per alium fiat, & facit iste tex. pro gl. in cle. 1. de vi. & hon. cle. in uer. personaliter, quæ no. dicit, ꝙ si cõstitutio punit aliquẽ exercentem certum quid personaliter, non

b habet locum illa pœna, si exercet ꝑ alium, [b] & sic operatur istud aduerbiũ, vt mandans non habeatur pro faciente, sic limita c.

2 mulieres. de ſen. exc. † No. 2. & tene semp mẽti, ꝙ a forma rescripti fundata super utilitate partium põt iudex cõmuni con-

c sensu partium recedere, [c] quod tenet Inno. hic, & sup. eo. c. prudentiam. & plus. dico, ꝙ sufficit hoc casu tacitus consensus partium. Ad hoc adduco gl. no. c. cum olim. il 1. sup. eo. sic limita c. cum dilecta. ℨ. de reſcr. & c. venerabili sup. eo. ubi dicitur, ꝙ processus factus contra formam rescripti est nullus: illud enim

d procedit, quando forma rescripti [d] esset fundata super utilitate publica, quæ non esset remissibilis per partes, uel quãdo partes contradicunt, secus vbi consentirent, quia partes possunt renunciare introductis in fauorem earum, vt in c. ad apostolicam. de regu. † No. 3. regulam ex isto §. ꝙ vbi Papa in commissione tacitè, uel expresse eligit industriam personæ, non potest commissarius alium subrogare, & uide bo. tex. in c. is cui. in fe. li. 6. Item no. ibi, Industriam & fidem. ꝙ eligendo industriam alicuius, tacitè uidetur inhibita subrogatio. Et no. de verbo, fi-

e dem, quod ponitur hic pro legalitate. [e] An autem in ſaliis officijs possit quis per substitutum seruire, uide tex. & Bar. in l. j. C.

4 de præpo. agenti. in rebus li. 12. † Sed quæro pro intellectu tex. nunquid sint & alij casus, in quibus Papa videtur eligere industriã commissarij? Ho. & communiter Doct. dñt ꝙ sic: vñ isti duo casus videntur hic positi causa exemplꝰ vnde idem est in

5 aliis cõsimilibus, in quibus uertitur publica utilitas: vñ si Papa committit negotium alicui, & mandat, ut personaliter exequatur, si ibi uertatur utilitas publica, non poterit, iste commissarius alteri subdelegare, etiam de consensu partium. Et pro hoc, quia illud personaliter, qualificat & dat formam ꝓmissio. ergo non uidetur processus, nisi seruetur forma. & quatenus hic dr, cũ mãdaꝫ puideri ecclesiæ de ministris &c. uide hodie tex. in d. c. is cui. co. ti. li 6. vbi dr, ꝙ si mandatur prouideri certis personis non expressis, & non potest, quia hoc ultimo casu

6 videtur electa industria eligendo personas. igitur &c. † Secundo

ADDITIONES.

a Personaliter. Vide quod no. Bal. in l. 1. §. ne autem. C. de cad. tol. vbi dicit, ꝙ si testator mandauit alicui, ut personaliter visitet monasterium, non poterit fieri per alium. facit quod no. Bar. in l. per hanc. C. de erog. mil. anno. in uer. manu propria, vbi vult, ꝙ stipendiarii non possint percipere salarium per alium, quia tex. dixit, manu propria. Seb. Sap.

b Per alium. Adde quod latè habetur in consiliis Ale. cons. 65.

¶ Circa hoc, quando consideratur persona, vel ministerium, aut industria certę personæ, illud non põt exerceri per alium. l. denique. §. pe. ff. de min. l. si quis arbitratu. ff. de uerb. ob. l. unica. §. ne autem. C. de cad. tollen. & ideo dicimus, ꝙ mutata persona mutatur conditio rei l. Paulus. ff. de acq. hær. l. 1. §. his quoque. ff. de colla. bono. l. 2. de in of. test. & propterea dicit Sole. ꝙ ea quę sunt personalia, non egrediuntur personam, imo extinguitur cum persona. l. sicut. in fi. ff. quibus mod. usu. amit. l. non solum, in §. 1. ff. de lib. lega. & plenè tractatur in regu. pr. in legrũ. de reg. iur. li. 6. & ideo non uidet esse dubium, ꝙ qñ statutum loquitur de faciẽte aliquid, ꝙ tale statutũ non egreditur ꝓsona illius facientis, licèt n. quis fieri mandet, non tenet pœna statuti ille, qui de mandato facit, sed ille qui fieri facit. ga ille dicit facere, q̃ facit fieri. l. furti. in §. mãdati. ff. de his, qui no. infa. d. 1. ff. quod quisque iur. hęc tamẽ materia, an qui per aliũ facit, uideatur esse factũ ab eo. est ma teria brocardica, de qua in l. ita autem, in §. geſſiſſe. ff. de admin. tut. & in c. mulieres. de ſen. excom. in reg. qui per alium, de reg. iur. li. 6. tñ id est uerũ, ꝙ qñ in dispositione dicitur, per te facias, uel personaliter facias, uel ꝙ manus tuas, nõ põt ꝑ alũ fieri, gl. est in cle. 1. de vi. & ho. cle. no. Doc. in cle. Romani, in §. nos itaque, de iureiu. & inf. ꝑ Bar. in l. si is qui pro emptore. ff. de usuc. & in l. sed si unius, in prin. ff. de iniur. & in l. pf. ff. de manu. vin. ẽn. Fr.

c Recedere. No. pro limitatione c. cum dilectus, de reſcri. tu intellige hoc sane, nisi fuisset appositum dicitur, per te facias, uel personaliter facias, uel ꝙ manus tuas, nõ põt ꝑ alũ fieri. gl. est in cle. 1. de vi. & ho. cle. no. Doc. in cle. Romani, in §. nos itaque, de iureiu. & inf. ꝑ Bar. in l. si is qui pro emptore. ff. de usuc. & in l. sed si unius, in prin. ff. de iniur. & in l. pf. ff. de manu. vin. ẽn. Fr.

d Forma rescripti. Vide glo. in c. statutum, in prin. in uer. committatur, de reſcrip. lib. 6. per Gemi. in c. 1. e. ti. & per Abb. & And. Sic. in c. si diligenti. co. 10. inf. de foro comp. Seb. Sap.

e Inhibita subrogatio. Adde Rom. cons. 33.

¶ Ad hoc q̃ electa industria persone, sit prohibita subdelegatio, uel delegatio, uide q̃ hñr in l. inter artifices. ff. de sol. & per Spe. in ti. de fala. in §. fi. in uer. pen. & hñr in c. fi. de of. leg. lib. 6. ubi concluditur, qđ electa industria personæ est prohibita subrogatio, uel subdelegatio, de quo etiam per Bal. in l. unica. in §. ne autem, C. de eadu. tol. et in l. stipulanti. in §. sive autem, de ope. no. nun. & in l. fi usucapione. §. accessio. ff. de usu. & temp. præscrip. Falletñ in ambasciatore, qui pòt filium subrogare. i. nullus qui C. de decur. li. 10. l. sciendum. in §. legatum. de leg. & qñ permittatur subrogatio, uide plene per Bal. in d. §. ne autem, & in l. si quis. C. de murileg. li. 10. ẽt per Bal. in c. i. §. inutus. in ti. epi. uel. d. bb. in vſib. feu. & qñ intelligatur electa industria personæ, & an in dubio prę ſumatur electa, uide per Dy. & Bar. in l. ſi. ff. de leg. 3. et in præalleg. l. inter artifices. & in l. nemo. de duob. reis. Adde tamẽ, qđ in dubio præſumitur electa industria personæ ex magnitudine dignitatis personæ, & ex ponderositate rei. ut in l. 1. ff. de officio prefecti prætor. & in epistola, inter claras, in fi. C. de sum. Trĩ. & fi. cath. & uide per Alex. in l. 1. in 2. co. ff. de of. eius cui ma. ad. est iurisd. Ant. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a do quæro, quomodo cognoscetur,[a] vtrũ committẽs videaẽ ele
gisse industriam personæ? Sol. si dicit, pſonaliter exequaris, vel
apponuntur ſimilia verba, puta, confidentes de induſtria, ſeu
circunſpectione tua &c. nam p hoc ſatis patet promittentem
el egiſſe induſtriam perſonæ, & hoc vī velle Inno. hic procede
re, quando negotium commiſſum eſt magnum. ſi vero paruũ,
tunc ſenſit q̃ licet tunc dicatur, perſonaliter exequaris, nihilo
minus poteſt alteri ſubdelegare vices ſuas, niſi ſit dictum, con
fidentes de induſtria tua, &c. cum hoc tranſit D. Ant. Sed ego
puto oppoſitum, vt qualecũque ſit negotiũ, ex quo committ
tens dicit, perſonaliter exequaris, vel apponit alia verba, per
quæ videtur elegiſſe iuduſtriã pſonę, nũquã poterit aliũ ſubro
b gare, q̃a forma mãdati eſt diligenter obſeruanda, [b] vt in l. dilig
ẽter, ff. mand. & in d.c. cũ dilecta. forte. n. ex aliqua ratione in
trinſeca committẽs eligit, vt iſte exequatur pſonaliter, & a ver
bis non eſt recedendum, ex quo non apparet de contraria mẽ
te, vt in l. nõ aliter, ff. de leg. 3. & in c. ſi. inf. de uerb. ſig. Item pon
dera iſtum tex. qui generaliter loquitur in prin. faciens mentio
nem de negotio ſimpliciter, ſiue negotium ſit magnũ, ſiue par
uum, ſemp hẽt locum iſte tex. nam ex quo nõ diſtinguit, nec
nos diſtinguere dẽmus, in c. ſolite, de ma. & obe. 21. q. 1. c. qđ
ſi dormierit. item vī eligere induſtriam perſonę quãdo negot
tium commiſſum non eſt pariter expedibile per alios, qđ ſen
tit Inn. hic, & pro hoc adduco tex. no. in d.c. is cui. vbi non ap
ponitur aliquod verbum, qđ denotet induſtriam perſonę, ſed
ſolum ex ſubiecta materia Papa ibi dicit, q̃ videtur electa in
duſtria perſonæ, & eſt ille tex. ſemper menti tenẽdus, quia mul
tùm declarat. & aperit iſtum §. quia iſte §. loquitur, quãdo fuit
appoſitũ verbum, perſonaliter. niſi velis dicere, q̃ ille tex. lo
quat, qñ committitur nudum miniſterium ſine iuriſdictione,
vt in §. ſeq. ſecus autem vbi committeretur negotium cũ cau
ſæ cognitione, quia tunc, quantumcunque ſit arduum, non vi
detur tunc Papa eligere induſtriam perſonæ, niſi exprimat ex
preſſe, vel tacite. nam delegato a Principe generaliter eſt data
poteſtas alteri ſubdelegandi. & §. iſte loquitur quando ſunt cõ
miſſum negotiũ, vt perſonaliter exequatur. Secus autẽ, ſi ſine
allo verbo, perſonaliter, vel ſimili. & ratio diuerſitatis inter arti
culum iuriſdiõnalem, & nudũ, eſt, quia in articulo iuriſdictio
nali debet fieri deciſio ſm leges: vñ ducit authoritate legum,
& canonum: ſed præſumptio eſt, q̃ ſubdelegatus fideliter fa
ciet, ar hic i principio. c. ſed in articulo nudo, vbi exigitur magna
induſtria, nõ debet admitti ſubdelegatio, quia ibi operaſ mul
tùm induſtria hoĩs. & inter homines eſt tanta diſtãtia: quia (ut di
cit Cicero i li. de officijs) multi hoĩes, & pauci hoĩes, multi no
mine & pauci re. & facit 40. di. in c. multi ſacerdotes. & tene
menti hanc nouã cõſideratiõnẽ, & limitatiõnẽ, & facit c. vene
rabili, ſup. c. ubi cã non modica fuit cõmiſſa, ut inquirere cõtra
Epm, & dare ſibi coadiutorem, & nihilominus potuit delega
7 tus ſubdelegare. † Et p hoc põt inferri ad quæſtiõnẽ, & in qua
aliãs conſului. Cauſa fuit commiſſa Archiepiſcopo Florẽtino
per Romanum Pontificem, & in fine dicebatur, ſuper quo tuã
conſcientiam oneramus. dubitabaſ, nunquid poſſet cauſam al
c teri ſdbdelegare? & conſului q̃ iic, [c] ẽpcipue per iſtum tex. nam
deciſio negotij nõ erat cõmiſſa conſcientiæ ſuæ, & ſic ceſſant
no. in c. ſtatutum. in §. aſſeſſorem, de reſcr. li. 6. ſed illa clauſula
erat appoſita ſup toto negotio, vñ ſatis erat, quod in eligen
do delegatum non faciebat contra conſcientiam ſuam.

ADDITIONES.

a Quomodo cognoſcetur. Vide tex. in l. fideicommiſſa. §. fi. & ibi Dy. & remiſ
ſiue in apoſt. Celſi. ad ipſum. ff. de leg. 2. Bar. in l. inter artifices. ff. de ſol. Fel.
plenè hic col. pe. ver. quomodo aũt cognoſcatur. Nec omitto q̃ in dubio
videtur electa, ut plenè no. Dy. in alle. in l. fideicõmiſſa, & Ol. col. 42. Zac.
b Obſeruanda. Quomodo mandatum ad vnguem ſeruari debeat, declarat Ia
ſon. in l. 2. §. fi. ff. ſi cer. pe. in l. ſi procurator. C. de proc. Fel. late in d.c. cum di
lecta. & in c. cauſam quæ. in col. 2. de re iudica. Seb. Sap.
c Quod ſic. Hoc dictum dicit eſſe mirabile D. Iaſ. in l. a iudice, col. 6. ver. iſtam
concluſionem. C. de iudic. reprobat tamen, ubi Iariſſimè diſcutit materiã
huius §. vide etiam ad hoc D. Ale. in l. prouinciali. ff. de oper. no. nun. & in
l. more. ff. de iur. om. iud. & in d.l. a iudice. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 Delegatus Papæ ad nudum miniſterium, puta ad excommunicandum, uel a
ſoluendum, uel ad diſpenſandum, non poteſt ſubdelegare. 2. 6. quod in
tellige, ut infra nu. 3.
4 Procurator ad negocia, an poſſit alium ſubſtituere?
5 Delegati ad nudũ miniſterium, an habeant aliquã iuriſdõnem coercendi?
7 Delegatio nudi miniſterij facta ſub nomine dignitatis, an tranſeat in ſucceſ
ſorem.

§. Cæterum. Is, cui cõmittitur nudũ miniſterium exequẽdum, nõ pt vices ſuas alteri p
mittere. Fallit in legato Sedis Apoſt. & eſt tex. no. & multũ al
legaſ. Caſus lite. Ecce pmiſſum eſt alicui pdicare crucem, ex
communicare, vel abſoluere aliquos, diſpẽſare cũ irregulari
bus, & iniungere pœnitentias. q̃ritur, an liceat ei committere
alij hoc officium? i ndetur, q̃ nulli licet hoc committere, quia
iuriſdictio non eſt ei commiſſa, ſed potius certũ miniſterium.
1 B. † No. 1. regulã notabilẽ, q̃ limitat fere totũ iſtum titulum, q̃
a vbi cõmittit iuriſdictio p Papã, tũc poteſt fieri ſubdelegatio, ſecus vbi committitur nudum officium ſine iuriſdictione, & ſic limita iura, quæ dñt q̃ delegatus Principis poteſt ſubdele
2 gare ex priuilegio ſibi a lege conceſſo. † No. 2. q̃ is cui com
mittitur, vt poſſit diſpenſare cum irregularibus, non poteſt al
teri ſubdelegare, q̃a vī electa induſtria ſuę perſonæ, & tenc hoc
mẽti, q̃a ſæpe accidit. Sed q̃ro, quia tex. hic loqtur in certis ca
ſibus, nũquid debeat iſte tex. reſtringi ad caſus hic expſſos? dic
q̃ nõ, q̃a idem eſt in omnibus alijs, in q̃bus committit nudũ
miniſterium & non iuriſdictio. hoc, pbatur ex ratione huius li
teræ in fi. poſitæ. Nam dictum reſtringitur, & ampliatur per ra
tionem diſpoſitionis, vt in l. cũ pater. §. dulciſſimis, de leg. 2. nã
vbi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem iuris diſpoſitio, vt in
3 c. cũ dilecta. de confir. vti. vel inu. † Sed ò quæro, nunquid iſte
tex. habeat locum indiſtincte, cũm committitur nudum mini
ſterium? Inno. ſentit q̃ non, ſed procedit vbi committitur nu
dum miniſterium, & magnum, quod exigit induſtriam perſo
næ, ſecus ſi paruum, quod eſt cõmuniter expedibile per alios.
Ego ad hoc allego tex. in d.c. is cui. ĩ. eo. li. 6. vbi dī. q̃ ſi Papa
committit alicui, vt puideat alicui certæ pſonæ de beneficio,
poteſt alteri committere vices ſuas, quia ex quo perſona certa eſt expreſſa, non verſatur ibi induſtria, ſed nudum miniſte
rium induſtriale. Sed cõtra hoc & contra tex. op. de c. quia pro
pter. de ele. ubi patet, q̃ facultas eligendi poteſt committi. So.
dicunt Doct. & benè, q̃ aut nudum officium competit alicui
iure proprio, & poteſt alteri ſubdelegare, vt in cõtrario: aut cõ
4 petit iure alieno, & nõ poteſt ſubdelegare, vt hic. † Sed aduer
te, quia contra hoc commune dictum facit gl. ſing. in c. pe. §.
1. de ele. lib. 6. in ver. de certa, quæ dicit, q̃ ſi canonicus com
miſit alteri vocem ſuam, poteſt ille commiſſarius alium ſubſti
tuere, & neſcio alibi illam glo. mouetur, quia ille eſt procura
tor ad negotia, qui põt alium ſubſtituere, vt in c. 1. §. j. de proc.
lib. 6. & tenendo illam gl. oportet dicere ad illum tex. q̃ proce
dit, qñ nudum miniſterium induſtriale committitur auth. pu
blica & a ſuperiore, ſecus ſi in nudo miniſterio conſtituitur p
curator. Sed contra illam glo. ego adduco ſingulare dictum
Bart. in l. fi. ff. de diuer. & temp. preſcr. vbi dicit, q̃ procurator
conſtitutus ad certum negotium, nõ expreſſa certa forma, nõ
b poteſt alium ſubſtituere, [b] quia videtur electa induſtria perſo
næ, adducit in argumentum, illum tex. & alleg. prædictum c.
is cui. profectò dictum Bar. videtur fundatũ ſuper maxima æ
quitate: ſed dictum illius gl. videtur magis conuenire iuribus,
quia iura dicũt generaliter, quod procurator ad negotia põt
ſubſtituere, vt in d.c. 1. de proc. lib. 6. & facit tex. per locũ a ſpe
ciali in c. fi. eod. tit. & li. Multùm tamen mihi placet dictum
Bar. & tene menti illã glo. contra dictum ſuum, quia nõ ſolet
5 allegari. † In gl. in ver. commiſſum, ibi, coertionem. No. glo. &
tene eã mẽti, q̃ iſti nudi miniſteriales hẽnt iuriſdictionem, &
poteſtatem excõicandi eos impedientes exequi miniſterium,
& uoluit idem gl. in c. ſuper quæſtionum, in ver. quam execu
c tionem, & in c. ex literis, ſup. eo. Ex quo infertur, q̃ ſi Papa mã
dat [c] alicui clerico, vt debeat aliquẽ citare, vel denunciare ex
cõicatum, per hoc videtur q̃ acceſſorie detur ſibi iuriſdictio.
Hoſt. tamen reprobat iſtam gl. dicens iſtos nullam habere iu
riſdictionem per iſtum tex. quia generaliter loquitur. Nec ob.
c. ex literis. quia ibi delegatus ſubdelegauit vices ſuas quo ad
excõicationis actum, ideo tranſiuit iuriſdictio: ſecus ſi ſimplici
ter commiſiſſet nudum miniſterium. Ad c. præterea, ſup. eo.
reſpondet, q̃ ibi loquitur de iudice. hoc dictum verum, niſi in
d commiſſione apponatur clauſula, contradictores [d] compe
ſcendo & c. uel alia ſimilis, & hanc opi. tenet Io. An. in d.c. ex
literis. Vinc. tamen approbat iſtam gl. cum duabus limitatio
nibus. Prima, q̃ procedat, qñ iſti nudi miniſteriales ſunt extra
curiam Romanam: nã niſi in curia impediatur exequi, referũt
negotiũ ad Papam, ſed quando extra curiam deputantur per
Papã, tunc ne commiſſio ſit futura ſine effectu, procedat dictũ
glo. facit in arg. l. 1. ff. de offi. eius cui man. eſt iur. Secunda limi
tatio, vt procedat dictum glo. quando committitur aliquid
quod

ADDITIONES.

2 Sine iuriſdictione. Ad hoc, iſtum tex. dicit ſing. Bal. in l. imperium. in 8. opp.
ff. de iuriſ. om. iud. Iaſ. in d.l. a iudice, co. fi. uer. 12. limita. Seb. Sap.
b Alium ſubſtituere. Adde Rom. conſi. 271.
Adde eundem Ro. conſ. 303. Ant. Cor. ſe. ſing. 420. in uer. ſubſtitutus, qui li
mitat hoc, de quo plenè no. in apoſt. ad iſtum poſt D. Anto. & Ber. Land. in
c. firmiter, n. 2. in uer. alium ſubſtituere, & ibi plenè. D. Fel. ſup. de ſum. Tri.
& in c. ſi pro debilitate, nu. 4. in uer. induſtria perſonæ, ſup. iſto tit. Zac.
c Mandat. Vide ad hoc tex. no. vbi Paul. de Caſt. no. 1. in l. fi. ff. de iud. vbi uidetur
probari, q̃ executor habeat aliqualem iuriſdictionem ad expediendum il
lud, quod ſibi committitur. Seb. Sap.
d Contradictores. Adde Rom. conſi. 482.

quod ſpectat ad executionem, uel ad officiũ ſpeciale, & a Pa
pa, ſecus ſi committeretur aliquid puri facti, puta, ut emat
gna. uel certum quid aliud, & dicit curiã ſic ſeruare. hoc di
cũt Vin. habet æquitatem, ſed alia opi. uidetur præſtantior, &
4 uide quod dixi in d.c. ex literis. † Quæro extra glo. quid ſi Pa
pa committendo nudum miniſterium dat etiam iuriſdictio
nem, ut puta quia apponit clauſulam, contradictores compe
ſcendo, &c. nũquid iſte cõmiſſarius poterit alteri uices ſuas cõ
mittere? Inno. cõcludit, q̃ iuriſdictionem poterit alteri cõmit
5 tere, ſed nudũ miniſteriũ nõ. † Vlt. quæritur, quid ſi cõmittit
alicui nudũ miniſteriũ, ſub noĩe dignitatis, ſed illo nõ expleto
moritur cõmiſſarius, nunquid tranſit in ſucceſſorẽ? Inn. hic po
nit tres opi. ſed Hoſt. cuius opi. mihi placet, indiſtinctè tenet,
q̃ ſi ex verbis nõ apparet, q̃ elegerit induſtriã perſonæ, ſp tran
ſit in ſucceſſorẽ, ex quo cõmiſſio eſt facta ſub noĩe dignitatis,
& pro hoc rõ e. qñ Abb. ſup. eo vī. n. Papa cogitaſſe, q̃ oẽs cõ
ſtituti ĩ illa dignitate dẽnt eſſe prouidi, & honeſti. In gl. fi. in fi.
& uide bo. tex. in c. 1. de re iud. lib. 6. & c. 1. de ſen. ex com. eod.
lib. ubi habetur, q̃ cum irregularibus ſolus Papa diſpenſat. &
dic ut ibi, & in c. at ſi clerici. §. de adulterijs, inf. de iud.

De officio Legati. Rub.

Quia officium legati in quibuſdam ſimile eſt officio delega
ti, cum uterq; gerat vices ſuperioris, ideo poſt rub. præceden
tẽ ſubijcit iſtam. Et ſcias, q̃ quidã ſunt Legati nuncij, & non iu
dices, vt iſti quos ſæpè Papa mittit pro aliqua ambaſciata, uel
ad aliquod nudũ miniſterium exercendũ, & de his. 1. diſt. c. iuſgẽ
tiũ. & 97. diſt. per totũ, maximè in c. nobiliſſimus. Quidã ſunt
Legati iudices, quos Papa facit ordinarios in certa prouincia,
& de iſtis tractatur hic, & reperiuntur iſti in multiplici ſpecie.
Nam quidam ſunt legati nati, quidam legati de latere, quidã
legati non de latere, neque nati, & de his dic, ut leg. & no. in c.
pen. inf. eod. ubi dicetur.

SVMMARIVM.

*Legatus natus dicitur ille, qui ſtatim, quòd promotus eſt ad aliquam digni
tatem, eſt ipſo iure Legatus.*
*Legatus Papæ concurrit cum quolibet ordinario in prouincia ſua, & ha
bet poteſtatem conferendi beneficia ad eorum collationem ſpectantia.*
Legatus Papæ dicitur habere ordinariam poteſtatem.
Legatus Papæ hẽt illam iuriſdictionem, quam olim habebant proconſules.
*Legatus Papæ non poteſt ad ſe aduocare cauſam motam ſeu mouendam co
ram iudice competenti. num. 6.*
*Iudices plures ubi reperiuntur, electio eſt actoris, coram quo uelit reum
conuenire.*
*Epiſcopus non poteſt deponi per alium, quàm per Papam, ſed cognoſcere,
an ſit deponendus, poteſt ſpectare ad Archiepiſcopum, ut Legatum. uide
infra. c. prox. nu. 3. in fi.*
*Legatus non poteſt compellere appellantem ad Papam, litigare coram ſe.
Appellari poteſt ad legatum in ſua prouincia omiſſo medio, quemadmo
dum ad Papam.*
Legati de latere tantùm, habent iuriſdictionem in exemptos.
*Legati de latere dicuntur tantùm Cardinales, qui mittuntur de latere Pa
pæ, in contrarium facit tex. infra. eo. c. dilectus, in caſus poſitione iuncto
primo nota. Abbatis.*

CAP. PRIMVM.

Vm non ignoretis Legatus Papæ e
tiam per ſimpli
cem querelam adiri poteſt. diuiditur. Primò ponit
cauſam in genere, ex qua ſecundo poſtea concludit,
ibi, ſanè. Caſus lit. Archiepiſcopus Cantuarien. eſt delegatus
1 † in prouincia ſua, quidam tamẽ ſuffraganei ſui dicebant, q̃ eã
ſubditorũ ſuorũ audire nõ poterat, nec debebat, niſi cum per
appellationẽ deferuntur ad eũ. Et ſic non permittebant cleri
cos ire ad Archiepũm per ſimplicẽ querimoniam. Archiepus ſi
gnificauit hoc dño Papæ, ſuper hoc reſcribit ſuffraganeis Can
tuarien dicens, q̃ ipſi ignorare nõ debent Archiepm ſuum ſi
bi præeſſe iure Metropolitico, & iure legationis. Et licet Ar
chiepus iure Metropolitico non debeat audire cauſas de Epi
ſcopatibus ipſorum, niſi per appellationem deferantur ad ip
ſum, tamen iure legationis uniuerſas cãs, quæ p appellationẽ,
uel querimoniam ad ſuam audientiam perferuntur, audire
2 poteſt & debet, ſicut qui vices Papæ gerit in prouincia ſua. Ber.
† No. 1. duæ diuerſę dignitatis, & diuerſæ naturæ poſſunt con
currere in eadem perſona, & tunc debet cenſeri iure diuerſo
num. iſte enim Archiepiſcopus Cantuarien. ultra dignitatem
a Archiepiſcopatus eſt legatus Papæ in prouincia ſua, [a] & hæc
dignitas legationis eſt tributa dignitati Archiepali illius ciui
tatis Cantuarien. ita, q̃ quilibet Archiepiſcopus Cantuar. eſt
legatus Papæ. vnde appellatur ille legatus natus, quia naſcitur
eum illa dignitate legationis eo ipſo, q̃ promouetur in Archi
epiſcopum. No. 2. quod etiam legatus habet iuriſdictionem
b in tota prouincia [b] ſibi decreta, ita, ut poſſit adiri per ſubditos
Suffraganeorum ſuorum, etiam per uiam ſimplicis querelæ.
2 † Not. 3. q̃ delegatus Papæ habet ampliorem ptãtem in pro
uincia ſibi decreta, quam Epus, uel Archiepus, imo eſt. ſup. Epos
& Archiepos, tenet. n. locum Papæ, & uide no. diſtinction Spec. in
tit. de leg. in §. nunc oſtendendum, ver. legatus. cum ſeq. vbi
c dicit, q̃ delegatus concurrit cum quolibet ordinario [c] exiſten
te in prouincia ſua, qualiſcunque ſit, ſiue ſit Abbas, ſiue Epus. ſi
ue Archiepus, uel Patriarcha. vnde poteſt exercere ea quæ per
iſtos exercentur ratione ordinariæ poteſtatis, & cõferre benefi
cia ad eos ſpectantia, & uide de poteſtate legati, quod plenè di
3 xi in c. fi. de confir. vti. vel inu. † Vlt. not. q̃ licet legatus dicitur
d habere iuriſdictionem ordinariam, ut in c. 2. eo. tit. lib. 6. [d] ta
men dicitur gerere vices Papæ, & aduerte, q̃a hoc vī repugna
re ordinariæ poteſtati, nã iuriſdictio ordinaria cõperit iure pro
prio, & eſt radicata in perſona ipſius ordinarij, nec dī gerere vi
ces alterius, ſed utitur iure proprio, ut no. in c. qñ Abbas. ſu. ti
proxi. ſed pt dici, q̃ licèt legatus habeat ordinariam, tñ hæc po
teſtas nõ ordinario mõ eſt inducta, q̃a nõ eſt a iure deputatus
certus locus pro legato. vnde dī gerere vices Papæ, q̃a Papa
põt exercere iuriſdictionẽ per totũ orbem, ut in c. cuncta per
mundũ. 9. q. 3. hẽt tñ ordinariã ex eo, q̃ regit totã prouinciam
ex conceſſione Principis, & ſunt iſti legati ad inſtar proconſu
lum, qui olim præerant prouincię, & dic ut habes tex. & glo. 2.
ibi, Quam per querimoniam. No. glo. q̃ legatus põt adiri per
viam querimoniæ per oẽs exiſtẽtes in prouincia ſibi decreta.
Io. tñ no. cõtrariũ. 2. q. 6. c. 3. & 9. q. 3. c. conqueſtus, & 25. q. 2. c.
3. & c. peruenit. 11. q. 3. ſed Bar. Brix ibi, & cõmuniter Doct. hic
ſequuntur gl. per iſtũ tex. ad quẽ tñ reſpondebat Io. q̃ procedit,
cum Archiepus deputatur legatus. nã tunc, ne ſit ibi inutile be
neficiũ legationis, poteſt adiri per querimoniam. ſed hæc re
ſponſio nõ eſt bona, q̃a tex. fundat ſe non ſuper iure ſpeciali,
ſed ſimplr ſuper officio legationis. Ad idẽ adduco ho tex. in c.
2. eo. tit li. 6. ubi dī, q̃ legatus habet ordinariam iuriſdictionem
in prouincia ſibi decreta. ergo ut ordinarius in tota prouincia
poteſt adiri per querimoniã. Ad c. peruenit, reſpõdẽt Doct. q̃
loquitur in defenſore, & nõ in legato. uel loquitur, qñ legatus
uolebat compellere actorẽ ad litigandũ corã ſe, quod non po
4 teſt. † Et no. hanc ſolutionem, ex qua habes, q̃ optio eſt danda
actori, an uelit cõuenire reũ corã legato, an corã alio iudice cõ
petenti, & ſic non pt legatus aduocare ad ſe cãm motam, ſeu
e mouendam coram iudice inferiore competenti, [e] nam quãdo
quis hẽt multos iudices, optio datur actori, ut not. gl. in l. fi. C.
ubi in rem actio, & in c. dilecti, de fo. comp. & in c. ſtatutum. §.
5 cũ uerò, de reſ. lib. 6. † In ea. gl. ibi, Eſt dicendũ q̃ non. in cõtra
rium tñ facit. c. ex tuæ. inf. de cle. nõ reſi. ſed dic, ut ibi no. & vi
de bo. gl. 2. q. 6. c. biduũ. uerſi. ſiquidẽ, in uerſi. annotauerit, q̃ di
cit, q̃ licet Metropolitanus non poſſit deponere epiſcopum,
põt tñ declarare eum fore deponendum, & ſic poſſumus dice
re, q̃ legatus poteſt audire cauſam criminalem contra Epiſco
pum, ſed non poteſt diffinire eam, ſi uenit imponenda pœna
depoſitionis. Et idem dicit de Archiepiſcopo. nam Archiepi
ſcopus poteſt audire cauſam criminalem epiſcopi, & eum pu
nire, ut in c. ſacro, de ſen. excom. ſed ſi uenit imponenda pœna
depoſitionis, debet diffinitionem reſeruare Papæ. 3. q. 6. c. quã
uis, & c. accuſatus, & uide Ioan. And. in cap. ut litigantes, de eo
6 fic. ord lib. 6. † In ea. gl. ibi, Sed presbyterum poſſet deponere,
f pro hoc facit quod ſup. dixi poſt Spec. nam concurrit [f] in iuri
ſdictione exercenda cum Epiſcopo. Sed in eo quod glo. po
ſtea dicit, quòd ſi appellatur ad Papam, poteſt legatus com
pellere appellantem, ut litiget coram ſe, non credo, q̃ glo. uerũ
g dicat, [g] imo uidetur contra cap. antiqua, in fi. inf. de priu. & de
7 hoc uide quod leg. & no. in c conſtitutus, de appell. † Vlt. no.
fi. gl. & tene menti in eo, quod dicit, q̃ ad legatum poteſt ap
pellari omiſſis omnib. mediis, & ſic ſi appelletur ab epo, non
eſſet

ADDITIONES.

a Eſt legatus Papæ in prouincia ſua. Adde q̃ de illo meminit Inn. in c. uoleẽtes,
inf. eo. ubi dicit, Archiepiſcopum Cantuarien. & Eboracen. in Anglia, Rhe
menſem in Francia, & in Italia Piſanum, Archiepiſcopos, eſſe Legatos na
tos, meminerunt Doc. de legatis natis in c. 1. ſup. de fil. preſby. & in c. 1. inf
de appel. & Phil. Fran. eo. tit. lib. 6. Zac.
b ¶ Tota prouincia. Adde quod uoluit Anc. conſi. 131. ubi concludit, q̃ con
ſuetudine non poteſt induci, ut à ſententijs conſeruatorum Papæ appelle
tur ad Legatos natos, uel de latere.
c ¶ Quolibet ordinario. Adde Anch. loco proximè alleg.
d ¶ Lib. 6. Vnde dicit gl. in c. quæ de cauſa. 2. q. 5. q̃ legatus Papæ eſt honoran
dus, ſicut Papa, de quo per Fel. in c. mandata. in prin. de præſum.
e ¶ Competenti. Adde Anch. conſi. alleg. 131.
f ¶ Nam concurrit. Vide gl. in c. ſi quis autem. 94. di. quæ uult, quòd legatus de
latere non poteſt deponere Epiſcopum, de quo uide per Fel. in c. non po
teſt. col. 3. uer. & adde quòd omnia iura, de re iud. Seb. Sap.
g ¶ Verum dicat. Adde, ut per Ro. conſ. 2. ubi de hoc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

esset opus q̃ prius appellaretur ad Archiepiscopum.gl.tamen inf.eo.in c.quod translationem,aliter videt sentire.dicit.n.speciale esse in Papa,vt ad eũ possit appellari omissis mediis, sed forte glo.noluit ibi excludere legatum,sed alios ordinarios,& istam gl.seu eius opi te.Bar.Brix.2.q.6.in c.si quis vestrum.Io. tamen ibi tenet oppositũ,de quo p Spe. in e.tit.§. superest,ver. & nunquid.ubi tenet contra istam glo. dicit tamen,q̃ de consuetudine seruat̃ ista.Ego credo q̃ etiam de iure sit seruãda p illud fundamentum,quod sup.fec:nam si concurrit cum quolibet ordinario,ergo nõ est dare superiorẽ immediatum.Exẽplum,si appellet a plato inferiore eẽo,& sic de iure ad eẽm fit appellãdum,cũ legatus cõcurrat cum Eõ,ergo põt appellari ad legatũ,sicut ad episcopum, & ita si esset appellãdum ad Archiepm †In glo.fi.ibi,Alij vero legati Cardinales. & hæc opi. probatur hodie in c.1.de verb.sig.li.6.&in c.si abbatem.de ele. eo.ii.p q̃ iura ꝓbãt,q̃ legati Cardinales dũtaxat hẽnt iurisdõnem in exemptos.[a] In eo tñ qđ gl.vł velle,q̃ alig dicant̃ legati de latere,q̃ nõ sũt Cardinales,nõ benè dicit,q̃a soli Card. dicũtur legati de latere,& sic appellant̃, q̃a Car. semp assistũt lateri Papæ,vñ ardua explicat Papa eũ cõsilio Cardinalũ, vt in c.p venerabilem,q̃ fil.sint leg.& no.Io.Mona.in c.sup eo,de hære.li.6.ideo cum destinantur legati, dicũtur missi de latere.

ADDITIO.

a In exemptos. Adde Ro.consi.399.

SVMMARIVM.

1 *Legatus non potest se intromittere in causa alteri specialiter commissa,nisi ex aliqua causa urgentissima.*2.
3 *A delegato Papę an possit appellari ad legatum ipsius Papę?*
Restitutio in integrum aduersus sententiam,an possit dari per illum,qui ipsam sententiam tulit?
Procurator,qui habuit sententiam contra se, potest petere restitutionem in integrum aduersus eam,absque alio speciali mandato.
4 *Impetrans rescriptum ad delegatum,potest conuenire,& preueniri a Legato,tanquam ordinario,nec proderit sibi rescriptum:quia non fuit præsentatum ante citationem.*
Rescriptum,in quo impetratur aliquis index, debet præsentari ante citationem coram alio iudice factam.
5 *Confirmare,sumitur aliquando pro quadam confirmatione facti.*
6 *Delegatus an possit compellere Legatum ad exequendum sententiam ipsius delegati.*
Delegatus in causa sibi commissa an sit maior Legato.

CAP. II.

1 **Studuisti.** †De causa specialiter delegata a Papa legatus se intromittere non potest. hoc intendit. Communis diui. Secunda ibi, respondemus. Casus liter. Legatus dñi Pa.generalis est in aliqua prouincia.dominus Pa. committit spãliter aliquam eãm alicui delegato. quærit vtrũ delegatus iste possit impedire ꝓcessum istius legati,vel cognoscere de causa illa ante cognitionem ipsius legati, vel postea? Respondet Pa.q̃ cũ mãdatum speciale deroget generali,legatus commissionem alij factam specialiter impedire non pt.Et si delegatus secundum formam mandati sententiam tulit, legatus non potest eam aliquatenus irritare,tamen si rationabiliter lata fuerit,eam poterit confirmare,& executioni mandare.B.No.1.q̃ is cui facta est generalis commissio non potest se impedire de his,q̃ aliis spãliter sũt commissa:nam spãlis cã vł exempta a generali cõmissione. qđ bene no.Ex quo infert, q̃ si detur certis officialibus plenum, & generale arbitriũ sup statu ciuitatis, vel studij, vel aliquid aliud simile, non possunt isti tollere statuta specialiter edita, licet de nouo possint prouisionem facere,nisi causa noua, & inconsiderata emergeret,vt j. dicam,& voluit Bar.in l.ambitiosa,ff.de decr.abor.ita.& in l.si hominem,ff.man.& tenebis mẽti hoc dictum,qđ facit ad mul
a ta.† No.q̃ legatus Papæ nõ põt impedire, nec processum, nec
2 executionem sententię iam latæ a delegato Papæ.Cõtra hoc op.de l.si hominem,præal.vbi dicit q̃ procurator generalis potest inhibere speciali procuratori, ne agat sibi iniũcta per dominum.Ioan.An.dicit, q̃ illud procedit subsistente causa; sed dic meliùs,q̃ nõ sufficit quælibet causa vt generalis procurator,vel legatus possit se impedire de his,quæ alteri specialiter sunt iuncta:nam hoc esset contra istum tex. in eo,quod dicit, q̃ spãlis commissio derogat generali.debet ergo ille tex.intelligi, quãdo oritur causa de nouo,vel detegitur causa antiqua, quæ verisimiliter non fuit considerata tempore mandati specialis,& est talis causa,quæ si tunc fuisset considerata,nõ emanasset verisimiliter illa commissio spãlis,& ita intelligit Bar.&
b bene,illum tex.[b]Et ex his no.ꝑpetuo,q̃ ex tali causa noua vel antiqua nouiter detecta pt legatus generalis impedire delegatum specialẽ,& cõmissio gñalis prævalet speciali.Et facit hoc dictum ad id quod sup.dixi, q̃ officiales quibus datum est generale arbitrium,possunt tali causa venire contra statutũ prius
3 special.ter editũ,qđ legitur Bart.vb. sup. † Circa prædicta qũ-
c tur,nunquid à legato Papæ possit appellari ad legatum ipsius Papæ qui est in prouincia? Doct.hic q̃ nõ, [c]p istum tex.& bene loquitur, quia cũ teneat delegatus vices Papæ, solus papa potest suam sniam retractare,qđ idem dic respectu restitutionis in inte.nã legatus nõ põt restituere in inte. contra sententiam delegati ipsius Principis, nec aliius ordinarius citra Pa.q̃ hoc tex.no.in l.aduersus,C.si aduer.rem ind.per quem tex.dixerũt ibi Bar.& Bal.q̃ etiam legatus,qui tulit sententiam,nõ potest contra eã restitutionẽ dare,quod puto indubitanter,si delegati iurisdõ expirauit: sed si supereset respectu executionis, cũ duret adhuc officium ipsius nobile,vt in c.si delegatus,de offi. deleg.li.6.poterit(ut arbitror)restituere,qa videtur incidẽter ꝓtingere,ex quo sententia nondum est executioni mandata,& pro hoc gl.sing.& Inn.in c.suscitata.de in inte.rest.ubi dñt.q̃ si snia fuerit lata contra procuratorem, quæ nondũ est mãdata executioni,pt ꝓcurator sine aliquo speciali mandato petere restitutionem in inte. quia petitur incidenter.Sed certum est, quòd cum petitur incidenter, potest delegatus papæ sine alio speciali mandato restitutionem indulgere, ut in cap. pen.de in integ.rest.& in l.fi.C.ubi &apud quem.& hoc quod supra dixi, videtur sentire Bar. in l. iudex, ff.de re iu. & ita per uerba latiora nupertime consului in quæstio.facti.Cõcludo etiam,q̃ præsupposito,q̃ delegatus non possit,ex quo sententiã tulit,tamen potest audire restitutionis cãm, & si videt eam indulgẽdam, poterit supersedere executioni,&remittere causam ad ipsum Principem,argu.opt.in eo quod legi.& no. in c.de cætero,de re iu.& l.vni.C.de in integrũ rest.postu.facit gl.no.2.q.6.c.biduum.quæ dicit q̃ licet Metropolitanus non possit deponere episcopũ,potest tamen pronuntiare cũ deponendũ,& remittere ad Papã,& idem in delegato, vt dixi sup.
4 c.prox & hoc no.†In glo.1.ibi, Vt debitus. sentit per hoc ista glo.q̃ hodie is,qui imputauit rescriptũ ad delegatũ,potest cõueniri,& preueniri corã legato tãquã ordinario, nec proderit sibi literæ speciales, ex quo eis non fuit usus ante citationem factam per legatum,sed tu de hoc dic,ut plenius not.in d.c.ut debitus,& dixi in c.1.de resc.In gl.2.ibi sup. De offi.dele.c. ex parte.Dic q̃ ibi vtrunque mandatum est speciale,vt ibi plenè dixi.In glo.in fi.ibi.Sed nec sic põt. Vult glo.hic & benè,q̃ legatus nullo modo potest confirmare sententiam delegati cõfirmatione authorizabili & ideo Hostien.& bene,dicit,q̃ tex. debet intelligi,& poterit confirmare.i.approbare,& commen
5 dare.† & sic sumitur hic confirmatio pro quadam approba-
6 tione,quę consistit in facto.† Et in fi.glo.hic videtur tittbasse, remanet tamen in conclusione, vt delegatus non possit compellere legatum ad exequendum suam sententiam, quia legatus nõ est minor eo,sed saltẽ par, cum etiã ipse gerat vices Papæ,& hãc opin.approbat Host.& adducit istã literã, dũ dicit, Valebit.non .n. dicit debebit,& sic ponitur in facultate sua. dicit tñ Vinc.q̃ si iste legatus aliàs esset ordinari[d] loci, posset rõne ordinariæ iurisdictionis cõpelli.sup.ti.prox.c.significasti.& no.hoc dictũ,facit qđ in simili habet in c.cũ cappellia.de priui. quidã tñ indistinctè tenuerũt,q̃ põt cõpelli per delegatũ, q̃a est maior eo quo ad illam causam, & pro hoc facit c. sane, ii 2.& quod ibi no. sup.de offi. deleg. & forte hæc opi. uerior, licet alia æquior.

ADDITIONES.

a Facit ad multa, Adde Rom. consi. 116.
b Illum tex. Vide quod dixit, p illũ tex. Bal. in l.qd ergo. §. pœna grauior. ff. de his,qui no.infa.& multa q̃ decidũtur p illũ tex.cumulat: D. Iaſ.in l.nõ solũ. §.morte,co.21.ff.de no.ope.nũ.& Fel.in c.2.co.26.uer.fallit.12.de cõsti.& Iaſ.in l.1.C.de prec.Imp.offi.& in l.omnes populi,col.3.ff.de iust.& iu.nã. Sic hic,& in rep.rub.C.qui admitti.col.32. Seb.Sap.
c Quod non. Adde Anch.consi.132.

SVMMARIVM.

1 *Legatus etiam de latere,non potest Episcopos transferre,episcopatus uni re,uel unum diuidere.*
Legatus de latere potest excommunicatum ob manuum iniectionem absoluere.
2 *Clericus, siue religiosus,si deliquerit, mitius punitur, quàm laicus, propter merita præcedentia.*
3 *Criminosus ob unicum delictum, si aliàs est uirtute præditus, clemẽs est diligendus.* (suetudinem.
4 *Legatus ẽt de latere nil põt attentare cõtra canones, uel generalem con-*
Legatus non potest causam committere simpliciter,& de plano &c.
5 *Pœna debet esse commensurabilis delicto.*
Delinquens efficitur sapiens in pœna.
6 *Pœna, an & quando possit remitti a iudice, siue Principe, tam quæ uenit applicanda fisco, quàm parti?*
Princeps semper præsumitur motus ex iusta causa.
Paupertas excusat quem a pœnæ solutione.
Pœna statutaria potest per iudicem minui,& moderari.

CAP. III.

1 **Nisi specialis.** †Legatus etiam de latere ex generali legatione nõ potest transferre epi-

scopos,vel vnam ecclesiã cathedralem alteri subijcere, & alteri concedere ius Primatiæ,uel duos episcopatus unire,vel vnũ diuidere. excommunicatos tñ propter manuum iniectionem in clericos absoluere potest.h.d.ista dec.cum seq.no.Casus sit. Quidã Cardinalis apostolicæ sedis legatus authoritate propriã transtulit Troianum eẽm ad Panormitanam ecclesiã ꝺ canonica institutа.Papa hoc intelligens scribit eidẽ, dicẽs q̃ nisi esset specialis dilectio,quam habet ad personã illius, pœna decente cognosceret,quantum ipse deliquit ꝺ constitutiones canonicas,& consuetudinẽ generalem in translatione Troiani Episcopi. Ber. † No.i.no.tex.in prin.q̃ ex speciali dilectione,quam Princeps habet ad personam,potest sine legitima cã indulgere pœnam condignam ex delicto, & intelligo tex. in affectione causata ex virtute hominis:nam ex affectione carnali nõ debet Princeps moueri,quia scriptũ est, ita iudicabis magnum sicut paruũ, nec erit apud te acceptio personarũ, ut in c.nouit, de iu. ꝓpenim merita præcedentia potest diminui pœna delicta,iuxta illud no.dictum psalmistæ.Si ceciderit iustus,non collidet,quia dñs supponit manum suam. hinc dicit, q̃ minus uenit puniendus regulariter religiosus, vel clericus delinquens,quàm laicus, quia alleuiatur pœna ꝓp præcedentiã de quo dic ut latius habetur per Io.And. post B. Tho. in c.
3 accusatus,de hære.lib.6.† No.ibi, Habuimus, & habemus,q̃a propter unicum delictum non debet quis detestere,quominus diligat uirtuosum: licèt enim ille Legatus multũ deliquisset, tamen Papa dicit se habuisse, & habere multam dilectionem ad personã suam: quod est satis no. & intelligo quando delinquens paratus est se corrigere,pro hoc c.septies in die, de pœ.
4 dist.3.† No.ibi,Spretis canonicis.tex.op.q̃ legatus, ẽt de latere,non potest regulariter aliquid attentare contra canones, neque contra generalem consuetudinem, & facit optimè iste tex.per gl.singu.in c.fi. de hær.lib.6.quę dicit legatum nõ posse committere cãm cognoscendã simpliciter & de plano &c.
5 quia non põt remittere ordinem iuris. [b] dicit etiam q̃ nec priuilegium alteri concessum potest minuere,ut dicit glo. no. in cpro illorum.†.de præb.in uer.authoritate propria,& vide qđ
6 ibi dixi.† No.ibi,Pœna decente cognoscere, q̃ ex quantitate pœnæ cognoscitur quantitas delicti,quia pœna debet esse cõmensurabilis delicto.45.dist.c.disciplina.Item q̃ in pœna delinquens efficitur sapiens:vnde alibi dicit tex.no.q̃ nihil infœlicius fœlicitate peccantium,qua pœnalis nutritur impunitas, & mala voluntas velut interior hostis roboratur. 23.q.1.c.patuit,in fi.vbi vide.† In glo.i.ibi.Ratione amicitiæ.No.glo.singulariter,& intellige eam ut dixi,de amicitia honesta,quę cauitur ex virtutibus dumtaxat.& dicit Host. hic hoc intelligendum in pœna,quę venit applicanda bursæ iudicis, uel quãdo venit imponenda ex arbitrio suo, nam eam põt remittere sine iudicio alterius.Inno.ẽt instat,& finaliter concludit, q̃ circa pœnam imponendam, potest iudex vti arbitrio suo in remissione,sed circa iam impositam,nõ.2.q.3.c.si quem.§.notandũ.D. Anto. hic distinguit q̃ aut quæritur nunquid Princeps possit? & dicendum est,q̃ si interest solius fisci, potest remittere pœnam,etiam sine causa.Si vero vertitur interesse alterius, tunc cum cã potest, sine causa non, sed in hoc dico q̃
7 Princeps [c] remittendo pœnã præsumitur sp moueri ex iusta cã,unde solus motus principis hĩ pro iusta causa,ut no.Cy. & Bal.in l.rescripta,C.de prec.imp.offi. dixi in c.quæ in ecclesiarũ.de constit.si vero quæritur de inferiore, & dic, aut non subest iusta cã, & non põt.si vero subest iusta cã,& põt, antequã ferat̃ iã,allegat tñ no.in c.cognoscẽtes,de ꝓsti.sed dẽt alle
8 gare no.in c j.qa ibi ponit Inn.hãc materiã. sed ego distinguo latius,q̃ aut quæritur nunquid põt remittere mulctã, aut pœnam impositã per diffinitiuam.Primo casu dico, q̃ ex cã põt iudex remittere mulctam etiam impositam,& paupertas condemnati est iusta causa pro remissione fienda.tex. est multum no.in Lillicitas,in fi.de offi. præsid. & idem dicendum in ban-
9 no,[d] vt ibi no.Bar.ut possit remitti ex postfacto ex iusta causa, puta propter inopiam soluendi mulctam, nõ fit commutatio pœnæ in corpus,sed procedit commutatio pœnæ in pœnam,q̃ apponitur diffinitiuè propter delictũ,vt in l.j. & quod ibi no. de pœn.& sic intellige qđ leg.& no.4.q.6.c.si res, & in c.Odoardus,de sol.quod bene no.Aut quæritur de pœna, & tunc aut imponitur ipso iure,aut venit imponenda arbitrio iudicis, primo casu,nisi iudex remittat cũ cãæ cognitione, nihil agit. vnde non potest iudex remittere infamiã condemnato de furto,vt in l.non potest,ff.de fur.& quod leg.& no.in l.qd ergo,§. pœna grauior.ff.de his q̃ no.infa.& sic si in istis,q̃ ipso iure imponuntur,iudex facit remissionem sine cãæ cognitione, pœna supplet a lege,vt ibi,& no.Bar.in l.j.ff.ad Turp.Secũdo casu cũ pœna venit imponenda per iudicem,a principio potest pœna moderari, ẽt si sit pena statutaria,vt leg.& no.in d.§.pœna gra-
10 uior,& tenet remissio,etiam si non subest cã [e] legitima,licet iudex male faciat:vnde potest de hoc puniri,& facit litẽ suam, secus si subest cã,ut no.Bar.in d.l.j.post sniam vero non potest remittere pœnam,nec diminuere,quod procedit ẽt si simpliciter condemnauit de delicto,& nihil dixit de pœna,quia imme diate venit apponenda pœna iuris,ut est tex.no.in d.l.j.ad Turpil.& in c.si quem.§.notandũ. 2.q.3. præall. & intelligo q̃ non possit ex postfacto,quando est talis iudex,qui non põt dispensare in illo delicto,& sic intellige c.licet,de pe.secus si dispensa re posset,vt,ꝓbat in c.at si clerici.§.de adulteriis,de iud.& ibi di co illũ tex.intelligendũ,vt possit Eps dispensare ẽt postquam condẽnauit de adulterio,& vide ibi latius ꝓ me tactũ.Abbas.

ADDITIONES.

a ¶Contra canones. Adde Ro.consi.325.& 326.Abb.consi.25.
b ¶Ordinem iuris. Vide plenissime p Fel.in c.1.uer.legatus,sup.de resc.& in c.nonnulli,in prin.uer.quartadecima conclusio.ibidem gl.in ca. fi.in uers. figura,& ibi Phil.Fran.de hær.li.6. Ale.post Imo.in l.nemo,col.j.ff.de leg. 1. Ang. Aret.in §.tripli,col.1.instit.de act.& Vitalem in suo trac. clausu. in clausula,simpliciter.Mar.Soc.consi.66.col.2.uol.1.& dixi aliquid in apos. ad istum in c.officii,in uer.simpliciter,sup.de ele,& in c.super eo.num. 5. uers.app.sup.de offi.& put.iud.deleg. Zac.
c ¶Quòd Princeps. Vide quæ latè congerit Fel.& alii in c. quæ in ecclesiarũ. sup.de consti,ubi tangunt,an si Princeps aliquid facit contra ius,ꝑsumatur in eo iusta causa. Seb.Sap.
d ¶Iusta causa. Adde Ro.consi.369.
e ¶In banno. Adde,quòd per hoc uoluit Rom.consi.50.
f ¶Subest causa. Adde Ro.consi.433.& fin.suis,fol.24. ibi qua pœna puniatur, si non subest causa.
¶Circa hoc de augumento pœnę,uel minoratione, uel mutatione, & an & quando possit per iudicem alterari,ẽ si fuit statuto ordinata, uide Bal. in l.1.C.si aduer.deli.ultra ea quæ ponunt Doct.in §.pœna grauior. hic all. & uide per Io.de Imo.in l.2.ff.de publ.iud.& uide omnino Ale.in l.hos ac cusare,ff.de accus.& adde,q̃ pœna aucta ex qualitatibus delicti,uel personæ,nũquã potest excedere quadruplum,ut per Bal.no.in l.fi.C.de sen. quæ pro eo,quod inter.prof.& adde etiam,q̃ pœna ordinaria non potest per iudicem alterari,sed extraordinaria sic,ut per Bal.in l.2.C. de usu. rei iudi. & per eundem Bal.in l.in eum,C.de fur.& latius per eum in aut.sed nouo iure,& in l.quicunque,C.de ser.fugi.& per eũdẽ in l.obseruare,in §.profiei sci.ff.de offi.procon.& le.& quot modis possit alterare,& quo tempore,uide etiam per Bal.in l.& si seuerior,in 4.colum.in uer.4.opp. & in ult.col.in uer.quinto quæro.C.de infa. Et adde,q̃ quando pœna est semel imposita, nõ potest per iudicem augeri,uel minui,uel remitti, nisi de sententia fisci, uel Principis,ut in l.acta,in §.1.& ibi per Bar.ff.de re iud.& per Bal.in auth.interdicimus.C.de epi.& cle.nisi forsan ratione paupertatis, ut l. illicitas,in §.fin.& ibi etiam per Bar.ff.de offi.præsi. Ant.Fran.

SVMMARIVM.

1 *Legitimare spurios,restituere famæ,creare tabelliones, licet sint de reseruatis Imperatori,tamẽ quilibet superior non recognoscens superiorem potest ista attentare.*
2 *Reseruata Principi non acquiruntur per inferiorem, nisi per priuilegium, uel consuetudinem,de cuius initio non sit memoria in contrarium.*
Præscriptio contra supremam potestatem Papæ nunquam currit,secus cõtra ea,quæ competunt sibi in signum specialis priuilegij.
3 *Clausula solita apponi habetur pro appositа,& sic speciale mandatũ non requiritur in his,quæ de sui natura includũtur in generali, licet alias requireretur speciale.*
4 *Consuetudo non inducitur in his,quæ sunt meræ facultatis.*
Si quis iuerit ad molendinum alterius etiam per mille annos, non per hoc est inducta consuetudo,ut ire teneatur.
5 *Conclusio,uel præscriptio unius ex prohibitis non extenditur ad alia prohibita,licet sint eiusdem naturæ.*
Consuetudo onerosa,& contra ius,non extenditur etiam ad quæ sunt eiusdem naturæ.
6 *Quæstio fidei non decisa per ecclesiam,est decidenda per Papam.*
7 *Concilium prouinciale potest congregari per Legatum, & per Archiepiscopum.*
8 *Clausula,appellatione remota,uel simpliciter & de plano, non potest poni per Legatum etiam de latere.*
Casus reseruatus Papæ uide remissiue.
9 *Gradus consanguinitatis & affinitatis prohibitus ab ecclesia, non potest dispensari nisi per solum Papam.*
10 *Legatus de latere habet potestatem in exemptos,& non alius, nisi sibi specialiter Papa concedat.*
Legatus de latere an possit alienare illa,quæ sunt de temporali dominio ecclesię.
Cardinali asserenti se Legatum,an credatur?

CAP. IIII.

Quod translationem. Summarium fuit sup.in c.præce. Casus lite. Cardinalis,de quo dicitur cap.præcedenti, legatus in regno Siciliæ,authoritate propria subiecit Panormitanam ecclesiam Messanensi, concesso sibi priuilegio Primatiæ, credens hoc sibi licere ex officio suæ legationis ex eo, quòd ex eodem officio potest absoluere illos,qui violentas manus mittunt in clericos, quod speciali concessione sæpe indulgebatur legatis.Papa,hęc audiens scribit eidem legato dicens, quòd licet generalis legatio in regno Siciliæ sit ei commissa, tamen ad ea non debuit manus extendere, quæ in signum singularis priui-

Universidad de Deusto
Biblioteca

priuilegij soli sint Romano Pon. reseruata, licet n. ex officio legationis legati possint absolucre illos, qui' violẽtas manus mittunt in clericos, non deber propterea existimare, q' possit Panormitanam ecclesiam subiicere Messanensi, vel q ex eadem
a possit duos episcopatus vnire vel vnum diuidere sine speciali
1 licentia B.† No. q quædam sunt reseruata Papæ in signo priuilegij singularis, quiæ nulli attentare licet. eodem modo quædam reseruantur Imperatori quæ aliis inferioribus, etiam Regibus, & Principibus, denegantur. vt restituere famæ b l. 1. §. de qua. ff. de post. uel legitimare spurios, vt j auth. q. mo. na. ef. sui.
c §. illud, & in c. p venerabilẽ. qui fi. sint leg. creare tabelliones, c & similia, vt no. in c. cũ P. tabellio, de fi. instr. Principes tñ non recognoscentes imperium ista possunt attẽtare, iuxta no. in c. cum P & in c. cum te. de re. iu. & in l. hostes. ff. de capt. & postl.
2 re.† Secũdò no. duos modos acquirẽdi ista reseruata principi,
d primò p priuilegiũ ipsius Principis. scdò p cõsuetudinẽ d & re
e quirẽ p̃suetudo tanti tpis de cuius initio nõ sit memoria, e vt est tex. no. in c. sup̃ q̃busdã. de ver. sig. in l. si publicanus. §. in oibus, ff. de pub. & vect. secus dic de pĩcriptione 3 iuprotiã potestatẽ
f Papæ. nã illã ptãtẽ. videlicet vt sibi nõ subiiciat, f nemo pĩcribere pt, secus ãt i his. q̃ ꝓpetũ Papæ in signũ specialis priuilegi. Itẽ secus in iurisdictione. q̃ hẽt in. puincijs, seu in ciuitatibus; nã in istis bũ curr. pscriptio contra Papam, ad hoc, c. si diligẽti. & c. ad audientiã, de præsc. no. voluit Inno. in c. bonæ, il 2. de post præla. tene menti hoc dictum. Diuersitatis ratio potest esse, quia primo casu esset præscribere contra Deũ, si quis nõ vellet recognoscere suum vicarium superiorem, nec debent esse in ecclesia Dei multi pastores. quia vnum debet esse oule, & vnus pastor, vt in euangelio, vide bo. gl. in cle. ad nostrũ, de hære. & in c. admonet, de reuun. nec debet quis esse acephalus. i. sine capite. 93. dist. nulla ratione. An autem cõtra suprematẽ potestatẽ Imperatoris quis possit præscribere? dic vt dixi in c. per
3 venerabilẽ, pal.† No. in ver. Et si quædã, q̃ si aliqua reseruata diu, specialiter concedantur, videntur illa transire sine speciali cõcessione, quasi ex diuturna concessione videatur Princeps illa velle communicare inferioribus, & sic l. ceat sine concessione speciali, & est in hoc iste tex. multũ singu. & potest optime adduci pro concordantia l. fi. C. de fideiuss. ubi dicitur, q̃ aliqua consueuerunt diu exprimi inter contrahentes, si post modũ in aliquo contractu specialiter non exprimuntur, hñr p ex
h pressis, h quod est valde notãdum, ad idẽ facit l. quod si nolit. §. quia assidua, ff. de ædil. edi. & qđ no. Bar. in l. nemo est qui nesciat, ff. de duo. re. facit c. ex literis, de cõsti. & c. cãm, de resc, sic. n. arguit hic Papa: dicit. n. q̃ legatus vt licere potestas absoluẽdi excommunicatos pro iniectione manuum in clericos, quia
4 hæc potestas pluries, & diu fuit cõcessa legatis. † Contra illũ
i tex. & prædicta multũ potest instari: nam ex his, quæ sunt meræ facultatis, & quæ gratuito cõceduntur, nõ inducitur cõsuetudo. vnde notanter dicit Inno. in c. cũ ecclesia Sutrina, de cã. post. & ppr. q̃ si milies aliqs hospitaret amicũ suum, & inuitaret ipsum ad prãdiũ, non per hoc est introducta consuetudo, K vt teneatur eum in futurum hospitari, k cum fuerit ꝓfectus ad illam ciuitatem, ad idem quod no. Cyn. in l. 2. C. q̃ sit lon. consue. & Io. And. i c. Io. de cle. cõiug. nã si aliqs p mille annos iuisset ad molendinũ alicuius, causa molendi, nõ per hoc inducit cõsuetudo, vt ire teneat. & si rusticus per multũ tps dedit mihi
l of anno vnũ par caponũ, non per hoc obligatur in futurum, ut teneatur tradere, l vt no. Bar. in l. cũ de in rẽ verso. ff. de vsu dixi in c. peruenit, de cens. ergo ad propositũ, licet Papa pluries, & pluries cõcesserit legatis spiritualiter ius exercẽdi aliqua sibi reseruata, nõ p hoc dicitur cõsuetudo inducta, vt sine speciali cõcessione possint legati illa attentare, & sunt ista ꝓfectò multũ vrgẽtia 3 ipsum tex. Nec Doc. ponderarunt. vñ potius credo hanc potestatẽ trãsiuisse in legatos ex approbatione Romanæ eccle. vt sentit Inno quam ex illa speciali cõcessione pluries iterata, si tñ fieret concessio per tẽpus, de cuius initio memoria non habetur, & tunc forte posset ꝓcedere no. in pri. col lectum arg. eorum quæ no. Ioan. And. in d. c. peruenit, & Bar. i
5 d. l. cũ de in rẽ verso.† Vlt. no. ex isto tex. q̃ cõcesso, seu præscripto vno ex prohibitis, seu reseruatis, non fit extensio ad alia ꝓhibita, & reseruata, licet sint eiusdẽ naturæ, & sic consuetudo in vno non debet extendi ad alia, licet sint eiusdem naturæ, ex quo consuetudo est onerosa, & contra ius, in hoc tene menti
m istum tex. & vide Inn. in c. fi. de offi. arch. Bart. in l. 1. m ff. de iti. actuque pri. & Inn. in c. dilectus, de ca. mo. In gl. hæc gl. pot diuidi in quatuor partes. in prima parte ponit multos casus reser
6 uatos soli Papæ & in fi. gl. addit alium casum.† Et no. 1. glo. in eo quod dicit, q̃ quæstio fidei est reseruata Papæ intelligo glo. q̃ oriretur aliqua quæstio non decisa p ecclesiã, alias autẽ pertiã Episcopi, & cap. tula fede vac. procedere contra hereticos, & declarare in fide, & ipsos legitime punire, vt in c. ad abolendam, de her. sed li quæstio fidei oritur de nouo (ut dixi) tunc ꝓ
n ced. t glo. n vt ad iudicium Papæ referatur. Et no. quia tolam licit mentionem de Papa, ex quo nõ necessario tenetur Papa re quirere concilium generale in causa fidei, licet gl. non bene intellecta videatur aliud sentire in c. Anastasius. 19. dist. & dic de hoc latius, vt dixi in c. maiores, de bap. secundo in eo, qđ glo.
7 dicit, q̃ cõgregatio cõcilii generalis est reseruata Papæ.† Quod autem in congregatione concilij prouincialis, nũquid legatus possit q̃ cõgregare cõcilium prouinciale? Io. dixit q̃ non, c. regula. §. porro. 3. dist. in gl. sed Doc. hic contrarium tenent cõmiter nam si licet Archiepiscopo congregare tale concilium, vt in c. fi. tur, de acc. ergo fortius legato, qui est maior in illa, puincia sibi decreta. Tertiò pondera glo. in eo, quod dicit, q̃ in maiorib. crimin. b solus Papa dispensat, & videtur q̃ quemadmodum epitcopus regulariter non dispensat i criminibus gratiosis adulterio, ita nec legatus etiam de latere. Quarto pondera gl. in eo, quod dicit q̃ ad Papam solum omissis medijs appellatur, & sic videtur velle q̃ ad legatum non possit appellari omissis medijs, cuius contrarium no. in c. 1. sup c. 1. t. eoit. hic Io. An. se non credere, q̃ glo. per hęc verba generalia voluerit excludere delegatum, ex quo contrarium notauerit in d. c. 1. Quinto no. gl. in eo quod dicit, q̃ maiora, & grauiora nõ transeunt in legatũ, licet nõ repetiantur specifice reseruata Papæ. hoc idẽ vt velle Spe. in tit. §. nunc ostendẽdũ, ver. legatus. dic tñ q̃ gñaliter istę maiores causę decidũtur per sedem apo-
8 stolicã, & probatur in c. maiores, in prin. de bap. † No. ecce post in gl ex quo colligo, q̃ legatus nõ pt cõmittere cãm, appellatione remota, nec etiam vt procedatur simpliciter & de plano

ADDITIONES.

a ¶ Reseruata Papę. Quod Legatus non possit attẽtare reseruata Papę, vide Abba. & Fel. latius in c. mandata, in glo. 3. col. fi. inf. de præsum. Seb. Sap.
b ¶ Restituere famã. Adde Ro. consi. 428.
c ¶ Creare tabelliones, v. dde, q̃ hoc non est de reseruatis Principi, quia quilibet ordinarius potest tabelliones creare, & est mile officium, ut concludit Old. consi. 78
¶ Circa hoc a quo creat notarius. Vide per Spec. in tit. de proc. in §. 1. post. ptio. & in tit. de instru. edi. in §. 8. ubi ponit formam creandi notarios, & vide per Alexan. in l. nec ei, in §. 1. ff. de ado. & vide Bald. in rub. C. de fide instrum, in 1. col. ubi dicit contrarium eius, quod hic dicitur, q̃ judex ordinarius nõ facit notarios, qui nõ sunt, licet possit deputare ad aliquod officiũ aliquas personas, si nõ sunt alij ex publico deputati, & putarem, q̃ opiniones possent hoc modo concordari, ut solus Princeps, puta imperator, qui est dominus totius orbis, ut in l. deprecatio, ff. ad le. Rhod. de ia. & Papa, vt in c. cuncta per mundum 9. q 3. possint notarios creare, quia in toto orbe dicũtur notarius officiũ exercere, ut per Inno. in c. cum P. tabellio, de fi. inst. & per Spe. in tit. de fi. inst. in §. restat, ver. sed qs. potest, eo modo habentes potestatem ab eis, ut in l. 2. C. de eman. li. & in c. accedens, de concess. præb. & habetur per Bar. in l. 1. ff. de of. procon. & Io. & per Bal. i l. 1. in vlt. q. C. de rest. & h. per Ion. & Host. in c. G. perpetuus, de fi. inst. & per Ale. in l. 1. in §. fi. ff. de uetb. ob. possunt tñ creari notarii a ciuitate, uel a populo, vel a Principe et inferiore, vel a Rege & aliis dñis, sed taliter creati non possunt ubique conficere instrumẽta, sicut creati a Papa, Imperatore, & habentibus ab eis potestatem sed solum possunt cõficere instrumẽta, & acta in terris, & locis eorum, qui creauerũt eos notarios, ut in l. 2. ff. de of. procon. & leg. & in c. Romana, in §. contrahentes, de fo. cõp. li. 6. & plus dicit Bar. in l. 1. de off. procon. q̃ instrumẽta per eum conficta in territorio eius, quę eum creauit notarium ualent ubique locorum, et si sint confecta inter forenses. De quo de p Bal. in l. penita. C. de epi. & cleri. & D. Ant. in c. cum P. tabellio, præal. & habetur per Bar. in l. cuctos populos. C. de summa Tri. & per eundem in l. Barbarius, in 9. col. ff. de of. prætoris. Ant. Fran.
d ¶ Consuetudinem. Fe. de Ant. consi. 141.
e ¶ Non sit memoria. Quod reseruata Principi in signũ priuilegi singularis possint præscribi per tantum tempus, cuius initij memoria non existit, tenet Abb. in c. cum contingat, col. 4. & 5. Fran. de foro compe. Arc. in consi. 3. in ci. Viso themate, col. 3. Et Frã. Curtius in consi. 24. inc. Super eo quod a me requiritur, col. 2. & Ias. in l. imperium, col. 13. ver. si. sed alia, ff. de iurisdi. om. iudi. Seb. Sap.
f ¶ Non subiiciatur. Adde ut per Old. consi. 172. & 254. And. Bar.
g ¶ Multum fin. Vide quæ dixi in c. cum M. de consti.
h ¶ Habentur pro expressis. Vide de hoc per Fel. in c. cum M. Ferrariensis, col. 2. ver. nõ. quarto, & ibi Abb. in princ. & quod ibi posui in apost. ad ipsum, in fi. de constitu. Zac.
i ¶ Potest instari. Põdera bene, quia ista contraria nõ obstant, quia Io. quitur eo casu, quo inducerentur obligatio, ideo tempus non est introductorius obligationis, sed in casu huius c. nulla inducitur obligatio, ergo &c. And. Bar.
K ¶ Hospitari. Adde Ro. consi. 416. Seb. Sap.
l ¶ Tradere. Vide per Mo. late in l. si certis annis. C. de pac.
m ¶ Bar. in l. 1. Vide eundem in l. publicanus, ff. de pub. & uectl. Doct. in cap. 1. de reli. domi, & in cap. dilectus, de capel. mo. Bal. in l. 2. C. de ser. nde Bar. i auth. qui rem. C. de sacro. ec. ubi dicit, q̃ non extenditur consuetudo, nec præscri. unde Pe. & Io. de Lig. in c. cum ex officii, de præsc. D. Abb. in c. fi. oli & c. audiris, de præscrem. fi. ad Bar. in d. auth. qui rem. And. Bar.
n ¶ Procedit gl. Pondera, quia illa gl. dicit uerum per tex. in c. habeo libri. 16. dist. & ad c. maiores, ut pon. q̃ dicit, referatur, & sic debet referri a Papa in tertio, ut in capit. & in concilium, uel membra & si dicatur q̃ si referatur, ergo decidatur per l. 1. C. de rela. ut pon. q̃ debet intelligi sm alia iura, ut puta, ut congreget concilium, pondera si dicit pot, quod in casu est arduus, ut congreget concilium, alias secus, & ita possunt reduci ad concor. opi. & ita in casu, & ita tenendum est. And. Bar.

tio a & c. ut nõ. gl. in c. fi. de hær. lib. vi. & enumerat hæc gl. fere 18 casus reseruatos Papæ. Sed Specu. enumerat 18. tu vide ple
ne per ui Spe. in tit. §. nũc ondẽdũ. multos. n. enumerat Hostiẽ. sium. huius tit. & dic vt ibi.† Vin. addit hic aliũ casũ, nã dispẽsare circa matrimoniũ solus Papa pt. ad hoc c. qđ dilectio, & c. si dẽt, de sponsa. & af. & c. fi. de trãsla. Ex quo no. q̃ i gradib. affinitatis, & cõsanguinitati interdictis ab ecclesia legatus ẽt de latere dispẽsare nõ pt. An ãt possit legatus edere canonẽ latæ sententiæ, idest facere cõstitutionẽ, qua excõicet ipso facto cõtrauenientes? Doc. hic q̃ sic, qa & inferiores hoc possunt facere, vt in c. a nobis, de sen. exc. & in c. vt animarum, de const. lib. 6. nam legatus potest facere statuta, vt in c. fi. inf. eo. ubi de hoc. Item potest dare literas indulgẽtiarum, ac etiam dispensare, si cui prælati inferiores possunt. j. de pæ. & re. c. nostro, & i dicto c. fi. de trans. & (vt dixi §. eo. c. i.) legatus concurrit cũ quolibet prælato suæ prouinciæ in exercenda iurisdictione, & hẽt ordinariam, vt in c. 2. j. eo. lib. vi. Ex hoc infert Inn. q̃ omnes causæ suæ prouinciæ tã ciuiles, quàm criminales possunt ad eum re
2 ferri, & sic vult Inno, q̃ possit adiri per viam querelæ per oẽs de prouincia sua tam in criminali, quam in ciuili, vt no. istit. §. in c. i.† Vltimò no. in eo quod gl. dicit legatum habere potestatem in exemptos. dic hoc verũ in legato de latere, secus i alijs, nisi Papa hoc eis specialiter concedat, vt in c. i. de ver. sig. lib. vi. & in c. si abbatem, de ele. eo. li. & vide pro potestate istorum legatorum multa notanda, quæ dixi in c. fi de cõsir. vti. vel inuti. & in c. quod super his, de fi. inst. per Bar. aliquid in l. prohibere, versi. plane, ff. quod vi aut clam. vbi quærit nunquid possit alie
a nare ea, quæ sunt de temporali dominio ecclesiæ Ro. Itẽ scias, q̃ licèt credatur Cardinali asserenti se fore legatum, b vt in
b nobilissimus, iuncta gl. 97. dist. non tamen sibi creditur, si dicit Papam sibi concessisse ista reseruata, sed oportet ipsum probare, vt in c. 1. j. eo. li. 6. quod bene no. & sic habetis hoc c. expeditum, & quæ possit Legatus in illis reseruatis. Abbas.

ADDITIONES.

a ¶ Et de plano. Vide Abb. & Fel. in c. mandata, col. fi. de præsum. & Fel. in cap. ultim. de acc. col. 2. ver. no. quod ex rescripto, ubi dicit, quod habuit hunc casum de facto, sed nunquam potuit obtinere secundum opi. Abb. hic, quia fuit sibi responsum, quod ex moderno stylo licet Legatis committere cãm simpliciter, & de plano. Seb. Sap.
b ¶ Se fore Legatum. Adde istum in c. quod super his, ver. sed nunc, & ibi Fel. col. 2. ver. secunda conclusio. inf. de fi. inst. quod dic esse uerum in generali cõmissione, secus in spãli, ubi agit de iudicio tertii, ut per eundẽ Fel. ibi & Iac. Rebuf. in l. unica, nu. 2. & ibi an apoff. Cel. C. de superindicto. Za

SVMMARIVM.

1 *Vnanimiter, ista dicit. Eo importat, quod actus fiat nemine discrepante.*
2 *Monachus an debeat postulari, an eligi?*
3 *Frater is appellatiõe uenit frater iñctus ũculo sãguinis, nõ ãt ũculo ciuili.*
4 *Omissio causæ ad superiorem, priuat remittentem potestate ipsam ulteriùs cognoscendi, nisi ipsam de uolumtate partium reassumat.*

CAP. V.

Licet. Ex quo legatus retulit causam Papæ, illius causæ desinit esse iudex. Primò recitat factum electionis, & processum legati. Secundò super ꝓcessu diffinit, ibi, De consilio. Casus literal. Vacante Tran. ecclesia canonici vnanimiter elegerunt in Archiepiscopũ G. fratrem Cassinẽsis Abb. episcopus Portuensis in partibus illis legatus examinari fecit electionẽ ipsius. Et examinationem illã per nuncios suos ad se. eorum trãsmisit quo facto legatus electionem eandem iterum examinari præcepit, propter quod Abb. prædictus conquestus fuit domino Papæ, quod postquam electionem examinarat, & cam ad dominum Papam direxerat, malitiosè nimis electionem examinare præsumpserat. dominus Papa de consilio fratrum suorum examinationem secundam tanquam à non
1 iudice factam postquam negotium ad Papã direxerat, de-
2 nũciatur irritam, & inanẽ. Ber.† No. ibi, vnanimiter, a idem i-
a portat q̃ nemine discrepante, & idem probatur in c. si vnanimiter, & in c. bonæ. il 2. de postu. præla. hoc etiam probatur ex vocabuli etymologia nã dicitur, vnanimiter, quasi unius animi. idẽ de verbo, concorditer, vt no. glo. in cle. ne Romani, de
b ele. & in c. cupientes, eo. ti. lib. vi.† No. 2. ibi, Fratrem Cassinen
b sis Abba. q̃ monachus põt eligi in archiepiscopũ, nec est opus q̃ postulet, saltem postulatione solẽni, & idẽ dic in quolibet ꝑlato inferiore Epo. vnde Abbas põt eligi, nec dẽt postulari, ut i
c si Abbatẽ, de ele. lib. vi. & hoc notabile colligit intelligẽdo, c iste C. electus erat frater. idest monachus Cassinen. Abb. põt et intelligi secundum Doc. q̃ erat frater carnalis ipsius Abb. & dicit Bal. q̃ si relictum fuerit fratri talis Abb. intelligeretur in dubio de fratre carnali, & non de monacho suo, quia hoc hẽt
3 eõis vsus loquẽdi. Itẽ verba sunt intelligẽda i potiori significa
3 tu in §. fed quoties. Inst. de iu. naturali. Itẽ vbi ꝓcurrit veritas, & ficto, veritas ꝑualet fictioni, l. filio, ff. de libe. & posth. & cã naturalis vincit accidentalem, l. qui hẽt, ff. de tut. & hæc no. No. 3. quòd legatus, potest in grere de electione scã in eꝑm, posset etiam de iure cõi eã vẽtilare, si non obstaret reseruatio Pa-
3 pæ, de quo dic vt le. & no. in c. si abbatẽ, ꝑal.† Vlt. no. vnã cautelam, ex qua ẽt ordinarius desinit esse iudex. f. cũ cãm aliquam remittit ad superiorẽ. An aũt possit illã cãm reassumere de consensu partium. dic q̃ sic, si cã nõ est ꝑsentata principi, vt hic secus si præsentatio esset facta Principi, ut hic. secundum Doc. & bene, ne illudatur superior, ar. in c. bonæ. il 2. de post. præl.

ADDITIO.

a ¶ Vnanimiter. Adde quòd illud non dicitur factum concorditer, quod ẽ factum à maiori parte, nisi esset factum absente minori parte, ut habetur per Bar. & Angel. in l. & suum, in §. hodie. ff. de pact. ubi etiam uide per Alexã, qui dicit idem esse de, unanimiter, de quo etiam per Roma. in l. eadem. §. Cato. ff. de uerbo. oblig. & uide text. in c. ad audientiam. quod metus cau. ubi uidetur probari, quod illud non dicitur factum unanimiter, neque ab omnibus, quod est factum uno tantum contradicente, de quo dic, vt per Alexan. in l. rescriptum. ff. de pactis, & plene per eum in consi. 224. in 2. parte consi. & uide domi. Abb. in c. non potest, in 6. colum. de re iudi. ubi dicit, illud fieri concorditer, quod fit nemine discrepante, per c. in causis, de elect. ꝑ quo uide gl. i c. cupientes, in §. ad hæc, de electio. lib. 6. Anto. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere potest conferre beneficium patronatum, inuito patrono ecclesiastico, secus si sit laicus. 4. uel laicus & clericus. 5.*
2 *Legatus de latere cõcurrit i collatione beneficiorũ cũ quolibet ordinario. ꝑ*
3 *Ius patronatus potest præscribi per laicum. Quinciæ.*
4 *Ius patronatus quãdo competit laico, non potest Papa illud beneficium cõferre non facta mentione de tali patronatu laici.*
6 *Leg. de latere an possit conferre beneficia spectantia de iure speciali ad alicuius collationem?*

CAP. VI.

1 Dilectus. † Legatus de latere cõfert bñficiũ vacãs, licet illud cõpetat ad pñtationẽ alicuius clerici, & est tex. no. cõis diuisio. scd a, ibi, cũ ig. t. Caius lfalis. eps Prænestinus apostolicæ sedis legatus cõcessit ecclesiã S. Trudonis. R. canonico Metentẽ. Arch. Metẽ. molestabat ipsum sup dicta ecclesia, nec pmittebat ipsũ pacifica possessione gaudere, dicẽs q̃ eo icõsulto, ad quẽ ꝑsentatio illius ecclesiæ pertinebat, legatus ecclesiã illã ei cõferre ñ potuit. dictus R. hoc signi ficauit D. Papæ. Sup hoc rescribit Papa q̃busdã, dicẽs q̃ pl' iuris hẽt i ꝓcessione ꝑlatus, q̃ in ꝑsentatione patronus. nec ꝓiudicat patrono. si q̃ ꝑ legatũ apostolicæ sedis eo incõsulto ecclesia ꝓcedat. Vñ mãdat Papa quatenus dictũ Archidiaco. ꝓcellãt ab ꝓcitione dicti R. sup ipsa ecclesia desistere. B.† No. i. q̃
a legatus Papæ ꝑt ꝓferre bñficia existẽtia in ꝑuincia, a seu ciuitate sibi decreta: hoc tñ ītellige i legato de latere. Alii n. legati nõ pñt, nisi ex spãli ꝓcessione, c. i. de of. le. li. 6. In gl. i. i fi Hæc gl. cũ seq. laborat i ītellectu huius c. qualiter dẽant ītelligi illa verba, q̃ plus iuris hẽt i collatione ꝑlatus, q̃ hẽt in ꝑsentatione patronus. Et dic clarius, q̃ tex. iste in hac cõparatione dẽt intelligi dupliciter. primo respũ ciuitdẽ bñficii, in quo vnus hẽt pñtationẽ, ꝑlatus vero hẽt institõnẽ. scdo mõ põt intelligi habito respẽctu ad diuersa bñficia, in quorũ vno qs est patronus, in altero ꝑlatus hẽt liberã collationẽ. Et credo q̃ in quolibet intellectu põt ꝓcedere rõ istius tex. nã in hoc vltimo casu nõ est dubiũ, qn ꝑlatus in collatione trãsferat plenissimũ ius, nec põt amplius retrocedere, vt in c. fi tibi abbãti, de ꝑb. li. vi. Itẽ collario habet vi electionis, & cõfirmationis, & sic includit in se pñtationis effectũ, & tũc talis est huius lĩræ sensus. si. n. ꝑlato habẽti tã
3 ius pingue in collatione ꝑlatus põt legatus ꝓmẽdere eũ in collatione, vt in c. fi à sede, de ꝑb. lib. vi. fortius põt ꝓiudicare patrono ecclesiastico, vñ sine ipsius requisitione posset beneficiũ patronatũ conferre.† Itẽ i m primũ intellectũ dicendũ ẽ, q̃ pinguius ius hẽt ꝑlatus in institõne, q̃ habeat patronus in præsentatione. nã pñtatio ñ est ius spũale. hinc est q̃ cadit in laicũ,
b ét si tãto tpe exercuisset, q̃ nõ esset memoria i ꝺriũ, b vt no. Io.
c An. in c. 2. de ꝑb. lib 6. itẽ vt dicit hic Inn. ꝑ pñtationẽ c acquirit ius ad bñficiũ, ꝑ institõnẽ vero quã facit postea ꝑlatus, acqritur ius in bñficio. d. c. fi. de cõsec. ꝑb. li. vi. Et no. bñ hæc verba Inn. q̃ ꝑ pñtationẽ acquirit ius ad bñficiũ. alibi tñ dicit, q̃ ꝑ pñtationẽ laici nullũ ius spũale acqrit, nec ꝺhit aliquod vinculũ inter pñtatũ, & ecclesiã, sed ius spirituale ꝓsequit pñtatus ex istõ ne ꝑlati, ita no. ipse in c. quod sicut, de ele. Item ꝑlatus hẽt pin guius ius, quia ius suũ competit de iure, ius pr̃oni competit de gra. & tunc sensus lĩræ est talis. si legatus potest ꝓiudicare prela to hñti institõnem, fortius põt ꝓiudicare prono ecclesiastico habẽti pñtationẽ. nã si vinco fortiorẽ te, debeo vincere te. l. de ac cessionib. ff. de diuer. & temp. præscr. Et ex his habetur iudicio
mco

ADDITIONES.

a ¶ In prouincia. Adde late Ro. consi. 361. Lap. alle. 96. ubi multa dicit, Ant. de But. consi. 63. Cald. consi. 2. & 7.
b ¶ In cõrariũ, q̃ ius patronatus possit pscribi, tenet Car. i cle. 1. i 3. q. f ele. Abb. i c. sane, d pri. & i cõl. 76. ic. Plura sũt examinãda, ver. circa primũ, i 2. uol. dicẽs, q̃ ista opi. ẽ cõis, q̃ ẽ affirmat Fel. i tra. quando lite. apost. no. pa. eccl. col. ulti. & præceptor meus Roch. Cur. in tra. perutili de iure patro. in vlt. q. ubi latissime de hoc arti. Seb. Sap.
c ¶ Per præsentationem. Adde Lap. alleg. 8. & 78.

Universidad de Deusto
Biblioteca

meo clare intellꝰ huius c.& in substantia quid senserit dixi. Et
4 † seriose dixi de patrono ecclesiastico,quia,si patronus est laicus,vel clericus hūs pūtationē rōne p̄monij, non pōt legatus
2 conferre [a] bñficiū,sine illius cōsensu,vt in c. cum dilectus,& quod ibi no.de iu.pa.quinimo nō valet ꝓuisio facta ꝑ Papam de tali bñficio,nisi faciat mentionem de pʃonatu laicorum,ad hoc vide bo.gl.in cle.2.de præb.Doc.tenent hic cōiter, & in d.
5 c.cum dilectus.† Sed circa prædicta q̄rit de duob. primum,qd
b si bñficiū spectat pariter ad patronū clericū, [b] & pʃonū laicū, an legatus possit tale beneficium ɔferre? Gaſ. de Cal. refert aꝰs fuisse consultū ꝙ sic,vt sic potius attendatur cā pmittēs,q̄ prohibēs.dicit ēt quod aꝰs fuit obtētū,& decisū ɔriū,& hæc vlt. opi.vſ verior ꝑ ea q̄le.& no.in c.vnico,de iu.pa.li. 6. facit optimè l.si communem.ff.quēad.ser.ami.vbi maior retinet seruitutē ex pʃona minoris. Ad idem c.sacris,de sepul. cū si.† Secū
6 dò quæritur,quid si bñficiorū collatio spectat ad aliquē de iure spāli,puta ex priuilegio,vel præscriptione, nunquid legatus possit ad talia beneficia manus extendere? Fede. cōsi.65.quod sic,nam pūtatio pertinet ad patronū de iure speciali, & de gratia,vt in c.3.de iu.pa.& nihilominus legatus cōfert talia beneficia,vt hic,quod dixi de priuilegio,intelligo de generali, sed si Papa contulisset alicui priuilegium,vt posset cōferre certa be-
c neficia,credo quod legatus de illis se intromittere non possit.[c] quia ſpecialis prouisio derogat generali,etiam in c. studuisti.ſ. eo.& in c.dudum.de præb.li.vi.& hæc no.

ADDITIONES.

a ¶ Legatus conferre. Adde R.o,consi.alle.361.
b ¶ Patronum clericum, Adde ut per Fed.consi.68.
c ¶ Non possit Adde quod uoluit R.o.consi.393.
¶ Adde hoc intelligi dēre de Legato de latere,qa Legatus natus nō pōt,ut no.i c.1.& ibi Bar.C̄ep.e.ti.li.6.Car.cle.1.q.9.i ii.e.ti.& i cle.2.q.3.& i 1.q. de of.or.ubi dī,Legatus de latere pōt cōferre bñficia ēt reſeruata Ep̄o prouicię,quāuis ñ hēat ſpālē cōmiſsionē,ut ibi p gl.q̄ tñ ſpālis cōmiſsio regritur in aliis legatis,ut ibi p pall.Car.q all.ad hoc c.1.& 2. q̄ of.leg.lib.6.Za.

SVMMARIVM.

1 *Legatus plurium prouinciarum,an possit reddere ius hominibus unius pro uincię in alia prouincia.2.*
3 *Legatus,uel alius iudex existens extra territorium, an possit exercere ea, quæ sunt uoluntariæ,uel contentiosæ iurisdictionis in subditos.5.*
Notorium non exigunt causæ cognitionem.
4 *Iudex extra territorium potest cognoscere inter subditos suos ex eorum consensu,& iudicis territorij.*
6 *Iurisdictio prorogata in aliquem constitutum in dignitate, an transeat in successorem illo remoto a dignitate.*
7 *Taxatio expensas referuata ipsi iudici etiam sub nomine proprio est facienda per successorem in officio,& non per ipsum remotum.*

CAP. VII.

Nouit. Legatus in quacunq; parte legationis existat iurisdictionem suam exercere potest.uel sic et melius.Legatus in pluribus locis potest in quolibet illorum locorum iurisdictionē suā exercere,ita quod facta vnius loci p̄t ī alio explicare.Prima pars ponit Regis q̄relā, cui rndet.secūda ibi tuæ.de materia huius tex.hī c.i.de post.pl. & in c. nouit, de ap.& iō ponā ſm hoc casū,vt melius ītelligatis.Casus lſal. D.Papa mādauit cuidā ī Frācia legatiōis offiū exercēti,quatenus ī terrā Frāciæ ꝓmulgaret sniam iterdicti, qđ legatus ñ distulit adiplere.sup hoc scripsit Rex Frāciæ D.Papæ dicēs,ꝙ cū legatus eēt sibi certa rōne suſpectus,idē ex fines regni Frācorū existēs ī terrā Regis iterdictū ꝓtulit,vñ dicebat sniam ñ valere. Papa scrib.eidē,dicens ꝙ si legatus fines regni Frāciæ exierat, quando sententiam ꝓmulgauit,ñ tū terminos suæ legationis egressus fuerat,qa ñ solū ī regno Frācorū,sed ēr̄ī Vienē.Lugdun.& Bisūti ꝓuincias legationis offiū exercebat. B. No.i ex prī
1 cipio,ꝙ Deo nihil ē occultū † Sedō no.ꝙ dixi ī fcō summario,& tenet ſ. mēti ꝙ si alicui dat̄ prās ī diuersis ꝓuinciis seu ciuitatib.p̄t exercere fcā vnius loci ī alio loco.Et aduertēdū.qa tex.iste indistinctē ꝓcedit ī casu nō,qa ī ꝓmulgatione vnius iterdicti ñ erat necesse vocare partē,qa legato fuerat datū nudū ministeriū.ſ.vt subiiceret terrā Regis iterdicto,vt ī c. nouit.
2 ɔ.de ap.† Sed dubito,qd si ī ꝓcessu oorreret vocare pt̄ē,nūqd possit iste legatus trahere holē vnius ꝓuinciæ ad aliā.licet ī utra que hēat pt̄ātē& potius ĩclinarē in pt̄ē negatiuā, qa iura uolūt,vt gs ñ dēat trahi ex̄ ꝓuincia suā 3.q.6.c.neminē, & dixi ī c.nōnulli,de ref.sed itra cādē ꝓuiciā optime possit ꝓcedere ꝙ dixi,ut negotia unius loci expediant in alio,ꝑ hoc bo. tex.ī c. cū Eps,de of.or li.6.vbi dī.ꝙ eps in qualibet pte suæ diœcesis p̄t sedere ꝑ tribunali,& exercere cās ad suā iuridōnē ptinētes. Tertiò no.ꝙ legatus p̄t ꝑsci diuersis ꝓuinciis. Itē no. ex ſ. scriptione,qualiter sit ītelligendū Regi.& no.in tex.ibi.tuæ magnificentiæ,ꝙ hoc verbū,magnificentia, cōuenit tū Regi, & satis patet ex vocabuli etymologia, nā dī magnificētia quasi magna faciēs,& fic magnificus quasi magna pertractans. Sed nūqd legatus hēns maximè multa expedire,possit sibi constituere vicariū& certe dicendū est ꝙ sic,qa ordinarius est, vt ī c.2.

inf.e.li.6.& æquiparat Præsidi,& Procōsull,vt ibi,q constituebat vicarios.Itē eps cōstituit sibi vicarium,de of.vic.lib.6.ergo
3 fortius legatus hoc dēt posse.† In gl.no.bñ istā gl.ad quā quotidie fit remissio,& diuide eā sic:nā pria tacite q̄rit,nūqd legatus uel alius ordinarius,exñs extra territoriū suū,possit excōicare,absoluere,& cās delegare,& si ria. & alle. ꝑ ɔ. Sed a in ver.ad hoc dicas ꝙ ponit duas opi.tertia ibi,dicūt qdā.qa ponit opi.ɔriā.Quarta ibi,hoc tñ cōcedo,vſ confirmare opi.suā & rndet ad q.de delegatione.Demū q̄rit,nūquid possit cōferre bñficia.& mens gl.est vt existens extra territoriū suum nēn
a possit excōicare,nec absoluere,[a] nec alia q̄ exigunt cāe cognitionē explicare,sed cōferre bñficia,& cās delegare,& reliqua,
b q̄ sunt iurisdōnis voluntariæ exercere p̄t,[b] & est illa bona doctrina,& probat sēda pars in l.2.ff.de off.procon.prima uero ꝓbat in l.fi.ff.de of.pf.vrb.& 9.q.2.quasi per totū Inn.resp̄ū absolutionis dat hanc litationem,dicens ꝙ si exñs extra territoriū depræhendit se errasse in excōicando, poterit absoluere,quia absolutio illa fiet sine causæ cognitione,pro hoc c.lacr.de sent. excom. Aliā litationē resp̄ū excōicationis ponit Hosti.dicēs, ꝙ in notoriis pōt excōicare subditum,licet sit extra territoriū, quia notoria non exigunt causæ cognitionē,vt in c.euidentia, de accu.& in c.manifesta.2.q.i.Gaſ.de Cal.hic tenet oppositū dicens,ꝙ nihilominus exercet iurisdōnem,& ideo nō dēt pot se hoc attentare extra territorium.Credo ꝙ in istis,& ſimilib' potest dari hæc doctrina,quod ea quæ expediūtur sine causæ cognitione,& non pro tribunali,exerceri possint extra territorium,ut in d.l.fi.& d.l.2.& ideo tenuit excōicatio,si episcopus iniuste excōicauit,vt qa sine causæ cognitione, & absq; eo ꝙ
4 sederet pro tribunali,illam fulminauit,alias aūt si uellet contē tiose procedere,non teneret processus ēt si non excipiatur,qa iurisdō inhæret territorio,vnde extra territorium non est iudex,vt in c.2.de const.lib.6.& in l.2.de of.proc.tenet Bal.in l.si quis ex consensu.C.de epi.aud.† Quid autem si extra territorium haberet consensum iudicis illius territoriī? tenent etiam hic communiter Doc.qđ ualet processus, dummodo ēt ptes cōsentiant,qa partes inuitæ non possent trahi extra territoriū, & no.hanc conclusionem Doc.& uide glo.q̄ hoc tenet in c.litigantes.de of.or.li.6.vi.& Bal.in d.l.si qui.dixi in c.P.& G.sup. prox.facit c.3.9.q.2.cum si.Nam si de cōsensu proprij iudicis potest quis extra territoriū iudicare subditum alterius iudicis, vt in d.c.3. fortius potest iudicare subditū proprii,sed sine consensu illius iudicis nō potest.Fallit in casu cle.quis, de fo.cōp.
5 † An autem extra territorium [c] possit quis confirmare electio
c nem,vel instituere sibi pʃonatum.dic ꝙ non,qa illa exigunt causæ cognitionē,vt probat in c.fi.iunc.gl.de cle.li.6. & idē qđ dixi sup.in ordinatio,procedit in legato,quando legatus non re uocatus exit prouinciam suam,vt in d.l.2.de of.proc arguēdo de Proconsule ad legatum Papæ,prout arguit tex.in c.2.ſ.e.li. vi.Sed si legatus exiret prouinciam reuocatus,tunc illico exit
guitur iurisdō sua.vñ non poterit postmodum aliquid iurisdō
6 nis exercere,& sic intellige gl.in fi.& hoc no. per Host.† Vlt. hic extra gl.quæro de quæstione quotidiana. Pone quod duo non subiecti legato prorogauerunt suam iurisdictionem in cū. demum antequam finiretur ista causa,in qua facta fuit prorogatio,legatus fuit remotus a legatione,quis habebit finire istā causam prorogatam? & eodem modo potest quæri in delegato,cuius iurisdō fuit ꝓrogata ad alias res,quod fieri pōt iuxta no.in c.P.& G.& c.cū olim,il 2.de of del.Host.instat, sed tandem concludit dicendo quod aut prorogatio fuit facta nō expresso nomine proprio,& tunc transit ptās in successorem legatum.Aut fuit expressum nomen proprium, & tunc idem legatus,vel delegatus,potest causam diffinire,licet sit reuocatus, & hoc dicit probari per c.quoniam Abbas,de of.del. sed certe hæc non sunt bona confiderō,quia c. qñ Abbas, loquitur in
materia,quæ poterat pariter concernere dignitatem,& persona;nam sit distinctio de qua ibi.Sed ꝓgatio non potest cōcernere personam,sed dignitatē seu iurisdōnē tñ, & ideo per-
7 sona nō ꝓgat,sed iurisdō.Et iō dū dicit Bar.in l. terminato, C.de fru & li.expē.quod si iudex reseruauerit sibi taxationem expensarum etiam expresso noīe ꝓprio, non ipse reuocatus, sed successor hēbit expensas taxare,quia non potuit hoc referre nisi contemplatione officij,sed tanquam persona priuata non potest taxare expensas. & illa distinctio an sit expressum

ADDITIONES.

a ¶ Nec absoluere, An Legatus de latere possit absoluere non subditos ab excōicatione,uide D.Fel.in c.cum inferior,col.fi.uer.fallit secundo.de ma.& obe.ubi concludit,ꝙ potest absoluere,non tamen eos ligare. Seb.Sap.
b ¶ Exercere potest, Adde per Old.consi.88.
c ¶ Extra territorii. Vide Bal.in l.2.ff.de of.ꝓcons.& leg.ubi uult,ꝙ Eps extra suā diœcesim pt cōsuevit ꝓsentatū a patrono,qa est uoluntariæ iurisdōnis, cuius cōtrariū se cōsuluisse dī Car. le.iv c.q in aliquo.li.diſi. Pa.de Ca.& Ial.in l.extra territoriū,ff.de iu.om.iu. Cal.in tit. de elect.cons.2. Rom.in quibusdam quoniam,de of.vic.dec.vlt. Gemi.in s.fi.de of.vic.lib.vi. Seb.Sap.

ſm nomen ꝓpriū,vel appellatiuum, non procedit ſm eum in materia.q̄ nō pōt cōcernere pʃonā & optimè loqr̄,& latius ībi in c.qñ abbas,e.ti.Et ita dicēdū vr̄ in ꝓposito quare puto ꝑ ɔclusione,ꝙ legatus remot' nūq̄ poterit cognoscere qa iurisdō delegati fuit ꝓgata,nec ꝓgatio pōt esse sine pʃona, qa nō ē ſpēs distincta,sed eadē extēsa ad alias res, ut no.gl.in C.P.& G.unde nihil remanet in delegāte reuocata iurisdōne, a hoc facit rīa,accessoriū.de re.iu.li.6.Sed dubiū mihi remanet ī delegato,vtrū delegatus possit de illa cā cognoscere? Pe. vt recitat Cy.i d.l.si q. ex cōsensu,tenet ꝙ sic:qa ꝓgātes habuerūt respectū ad delegatū,quēadmodū ɔhētes cū ,pcu hūt respectū ad dūm.Spe.in ti.de cōpe.iud.adi.§.i.uer.qd in delegato.dixit,ꝙ si delegatus fuit remotus post li. cōr. ipse cognoscit ꝓ reliqas prioris mādati, ꝙ est falsū rōne supradicta.Ego puto ꝙ extiguat illa ptās ꝓgata,qa ꝓgātes,licet ꝓgaue rint iurisdōnē delegatā,vñr tñ habuisse respectū ad pʃonā delegati,& ad locū ꝓgationis,ita durū est,ꝙ ꝓgātes iurisdōnē ꝓgatā ī Frācia,tenerēt ire ad curiā Romanā,ut finirēt cām: nā si pcisè habuissent respectū ad delegātē,a principio uenissent ad eū,& hāc opi.uſ tacite sentire D. Ant. licet nō multū firmet pedes.In legato,d.cēdū est,ꝙ nunq̄ potest ipse cognoscere rōne p̄dicta, quia iurisdō est ab eo remota, & hoc tene, qđ senserit Spe.in præal.§ uerū.qđ si duo Pisani.nec ēt successor poterit cognoscere de strictō iure qa legatus nō hēt ꝓpriæ successorē, sed extinguit ipsa dignitas eo ipso, ꝙ reuocat, & de nouo creaī,cū alius ad eā deputaī in c.delicto, de præb.

SVMMARIVM.

Iurisdictio potest esse penes aliquem,absque exercitio.
Legatus unius prouinciæ, non censetur reuocatus per aduentum alterius.
Vicarius non censetur reuocatus ipso facto per dationem secundi.
Vicarius Episcopi habet ordinariam iurisdictionem,
Procurator censentur reuocatus per dationem alterius.
Iudex minor,an possit iurisdictionem exercere in præsentia maioris iudicis.
Dispositio huius c.an habeat locum in legato non ratione dignitatis suæ, sed ratione personæ,uel econtra?

CAP. VIIII.

Volentes. Præsētē legato de latere minor legatus exercere officiū suū?nā iste tex.facit,ꝙ nō,i ad idē c.deniq; 21. di.ubi tex.dicit.ꝙ sacerdos nō dēt bñdicere in pʃentia epi,sed ipsi ep̄o deferri dēt,ad idē c.antiqua,de priuil.vbi dī,ꝙ Patriarcha nō dēt in pūtia Papæ añ se ferri facere crucē.Ad idē l.fi.ff. de of.ꝓcon.ubi vr̄,ꝙ ꝓconsul,q erat deputatus ad regēdā prouinciā,statim cū princeps ingredīt vrbē,dēt deponere imperiū,& sic nullā dēt ptātē exercere pp reuerētiā Principis.In ɔriū gl.all c ecce.95.di.ubi dī,ꝙ præsbyter p̄t bñdicere in pūtia epi,ad idē c.puenit.11.q.1.ubi dī,ꝙ licet Papa det defensorē seu legatū in loco,nō tū ꝑ hoc cessat offiū Epi,qa ordo ecclesiasticus cōsunderet,si vnicuiq. Ep̄orū sua iurisdō nō seruaret, ad idē l.in hac,C.de do.vbi dī, ꝙ donatio pōt insinuari corā magistratu inferiori,licet in loco sit rector ꝓuinciæ q̄ est maior.& hęc ɔria gl.non soluit.Ho.dicit,ꝙ q̄dā est ptās reuerentialis,seu insignialis,& hāc ptātē nō dēt exercere inferior ī pūtia maioris,ut in c.deniq;,& in c.antiqua, ꝑal. q̄dā est ptās iurisdōnis,& ista rīa exercet inferior,licet maior ;magistratus sit pʃens.fallit ſm eū,qn agit de quadā paritate, vt qa idē offiū cōcedit duob.ab eodē superiore:tūc n.stat dispōni ipsius superioris,ut hic.vñ papa voluit duplici ex cā vt cessaret hoc officiū minoris legati.Prima p̄ ꝓgatiuā reuerētiæ,ut in fine c. alia ne in eodē loco uideant duo capita quasi mōstra, ut in c. qñ inf.ti.prox.Alij aliter distinguūt, sed mihi eorū dicta non placēt ꝑ c.ut apostolicæ,de pri.li.6.ubi patet,ꝙ Abbates,quibus cōcessus est mitrarū usus,nō desistūt eis uti in pūtia Ep̄orū,licet non dēant uti ita pretiosis sicut Epi, ꝙ sic ēt ab istis ignijs denotātib.superioritatē nō desistit minor in pūtia maioris.facit iste tex. in fi.dū dicit, ꝙ pro reuerētia sedis apo.dēt alius legatus desistere,ergo nō pro reuerentia Cardinalis tū, & per ꝑs aliud est dicendū ubi non cōcurrit papæ reuerentia,sed alterius.vñ concluderē,ꝙ quisq. p̄t exercere officium sibi iniunctū,& vti insignijs sibi concessis per superiorē, licet alius eo maior sit pʃs.Fallit si esset pʃens is,qui sibi concessit, ut in d.c.antiqua,& in fi.præal.uel nisi aliud in iure disponaī, ut hic.Vnde(vt dixi)iste tex.fundat se nō sup maioritate officii,sed sup reuerentia sed apo.& pro concordantia c.deniq;,& c.ecce.ꝑallegatorū,uide bo gl.in d.c.ecce, q̄ dicit, ꝙ sacerdos celebrans missam nō dēt in pūtia Epi bñdicere populū anteq̄ insinuet ipsi Ep̄o,si aūt Eps concedit, tunc ipse præsbyter p̄t benedicere,& ita seruatur in facto,qa sacerdos insinuat Ep̄o, ut ipse Eps benedicat, & eo recusante benedicit ipse sacerdos.Et ex istis ēt infertur, ꝙ iste tex. minimè hēt locum,q̄do duo sunt habētes potestatē a diuersis,puta qa unus est legatus Imperatoris,alius Papę,qlibet enim p̄t uti suis insignijs, & suum officium exercere,quia ex separatis non fit illatio, vt in
5 c.2.de trāsla.epi.& in l.neque natales,C.de prob. † Vlt.hic q̄ritur,nunquid tex.habeat locum in legato nō ratione dignitatis suæ,sed ratione personæ,uel econtra? Io.An.dicit,ꝙ iste tex.loquitur indistinctē,quasi sentiat, ꝙ in utroque legato habeat locū iste tex.& sic ut quilibet cessēt ī pūtia legati de latere contrarium tenet hic do.Card.dicens,ꝙ in legato ratione dignitatis suę,cum sit ipse perpetuus, non hēt locum iste tex. alleg gl.in c.seq.sed mihi plus placet primum dictum,nam rō huius literæ, quæ in fi.ponitur, militat utroq. legaro,scilicet pro reuerētia sedis apostolicæ. Itē fortius debet habere locū in legato ratione dignitatis,cum ipse sit perpetuus,& sic offiū non potest sibi esse inutile propter aduentum alterius.

ADDITIONES.

a Iurisdōnē.Bar.in l.4.§.si tam uicinum,ff.de dam.infe.alle.istum tex.An.Bar
b Verum.Pondera primo,quia licet Io.Cal.ita ibi dicat, & respōdeat ad istū tex.postea ibi mutat opi.& alle.glo.in d.c.3.xxv.q.2.
c Per dationem secundi. No.ꝙ dando secundum Legatum de latere, non uſ reuocatus primus Legatus de latere,non tamen ita est, quando dantur ad dissipandum,& euellendum &c.& si dantur propter bonum subditorum, est attendendum,an sit bonum subditorum, ꝙ dentur plures, si est malū sequitur quod censetur reuocatus,quia cessat reuerentia. An. Bar.
d Reuocatus. Vide Ge.in c.licet.de of.otd.li.6.Rom.in fing.57.incip. fuit quæstio Romę.
e Non uidetur primus reuocatus. Adde pro hoc pl fing.25.q.2.in Galliarum. Io.de Pra.& Gui.de Cu.in l.fi quis cum procuratorio,§. unus, ff.de proc. Lud.Pon.in fing.tu uer.uicarius,uer.u.cabat unum. Zac.
f Reuocatus. Pondera primò istum tex.qui contradicit,ex quo non est maior reuerentia.secundo quia damnum est subdit is habere tot uicarios, c.prudentiam,de of.dele.item si unus,§.principaliter, ff. de arb. An.Barb.
g Per dationem secundi. Adde,quid si non appareat,quis primo fuerit cōstitutus,quia eadem die,sed hora ignoratur.Old.consi.2.ubi dicit, quod neuter admittitur.
¶ De hoc quando reperiuntur acti is contrarij, nec apparet de prioritate, uel posterioritate ipsorū actuū uere,uel præsumptiue, siue cōiecturatiuè, absque dubio neuter ualet,ut per gl.Bal & Doct.in l.fi.C. de edi.diui Adr. tol.ubi de duobus testamentis factis eadem die,nec apparet ꝙ fuerit factū prius,nec posterius, quia neutrum ualet,ut ibi.
h Præsentia maioris. Vide Bar.in l.fi.ff. de off.procon.ubi no. quod minor iudex ꝓp præsentiam maioris amittit iurisdictionē.Bar.& Ale.in l.4.§.si tam uicinum,ff.de dam.infe.Sal.in l.in hac,C.de do. Seb. Sap.
i Quod non. Adde Pe.de Anc.consi.25.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

2 Legatorum plures species, & eorum authoritates. 2. 3.
3 Excommunicati ob manuum iniectionem in clericos, an & quo casu possunt absolui a legatis Papæ? vide in discursu.
4 Legatus Papæ ad certam prouinciam, potest uti insignijs legationis, etiam dum est in itinere ad illam prouinciam.
Legatus Papæ æquiparatur proconsulibus.
5 Legatus an possit absoluere subditos extra prouinciam?
Iurisdictio collata alicui in certo loco ex priuilegio, non potest exerceri in alio loco etiam in subditos.
6 Iudex potest absoluere & punire subditum delinquentē extra territoriū.
7 Iudex habet iurisdictionem in non subditum, ratione delicti commissi in suo territorio, & potest ipsum, aut absoluere, aut condemnare.
Iudex, an habeat iurisdictionem in aliquem, ratione domicilij ad ea, quæ prius fuerunt commissa.
Debitor an possit conueniri in loco domicilij, de contractibus alibi gestis?

CAP. IX.

Excommunicatis. Potest sic summari secū dum communem intellectum. Legatus non de latere, sed ratione personæ extra prouinciam sibi decretam absoluere nequit excōicatos pro iniectione manuum in clericos, nec etiā in prouincia, si tales excōicati aliūde ueniūt, legatus uerò rōne dignitatis nullos tales absoluit. Primò ponit unū dictū. Sedò aliud, ibi, & q. Tertiò excipit ab utroq; ibi, nisi. Casus literal. In isto c. fit mētio d duplici genere Legatorū. Primò dicit, q legati illi, quib. rōne psonæ ad tps legationis offiū iniungit, extra prouinciā sibi cōmissam, uel ēt existētes in ꝓuincia sua nō pūt absoluere excōicatos pp iniectionē manuū uiolētā, si isti iniectores manuū ad ipsū legatū aliūde accedāt. Sedò dicit, q illi legati, q ānt offiū legationis ptextu ecclīarū suarū, quis existāt i ꝓuincia sua, excōicatos pdictos, & subditos nō pūt absoluere, nisi & illis a se, apost. de spāli gra amplius cōcedat, & isti nō mittunt de latere
1 Papæ. Ber. † No. 1. duas spes legatorū. q bus dā. n. iniungitur legationis offiū rōne personæ, & de istis in prin. c. quibus dā uerò rōne dignitatis ꝓpriæ, & de istis in secunda parte c. est & tertia spes, q̄ hic ponit implicitè, ut sunt legati de latere. i. legati
2 Cardinales, & de his supra c proxi. & in c. 1. inf. eo. li. 6. † no. 2. q maior ptās cōpetit legatis Cardinalibus, q̄ alijs legatis non de latere, & inter istos nō de latere maior ptās cōpetit legato rōne personæ, q̄ rōne dignitatis. No. ibi, dignitatis, q legati Papæ dicunt hēre dignitatē, & intelligo de legatis habentib. iu-
3 risdōnem, ut hic erat. † Circa intellectū huius c. quæro gnāliter, quos excōicatos pro iniectione manuū pūr legati absolue-
a re? a Sol. sumēdo gl. & dicta Doct. ut dixi, tres sunt spēs legatorū. q dā sunt legati Cardinales, qui dār de latere, quidā nō Cardinales, & istorū quidā rōne personæ, quidā rōne dignitatis, ut prædixi de Cardinalib. legatis. gl. hic cōcludit, q absoluere pūt quoscunque tam in prouincia eis decreta, q̄ extra, tā subditos, q̄ extraneos, & optimè facit iste text. per locum à spāli, nam si de istis, qui nō sunt de latere, dr̄ q non possunt absoluere extra prouinciā, uel in prouincia aliunde uenientes, ergo
b legatis Cardinalib. permittit absoluere b extra prouinciā, & i prouincia. Itē & subditos, & aliunde uenientes. & ideo dicit gl. q̄ tenebis menti, q istī legati Cardinales post q̄ egrediunt urbē Romanā, donec in urbē reuertunt, bñficiū absolutionis q-buscunq; dūt impēdere, & ita dicit de facto seruari. Host. hic restringit istorū ptātē, ut cā nō exerceāt, cū iniuria fuerit enormis, dicens q absolutionē pro enormi iniuria sp Papa sibi reseruat, alle. c. fi uerò, & c. cū illorū, cū fi. de sen. excō. sed Ioan. An. & cōiter Doc. in c. ad eminētiā. inf. de sen. exc. tenēt opin. huius gl. indistinctè, quā ego puto uerissimā. Adduco tex. in d. c. ad eminētiā, & meliorē tex in c. quod translationē. sup. e. nā tex. ibi innuit apertè, q ptās reseruata Papæ circa absolōnis bñficiū cōpetit hodie legatis Cardinalib. Limitarē dictū gl. & Doct. ut ꝓcedat in legato nō reuocato: nā si esset reuocatus,
c cnō vī q possit aliquid de legatione attingere, d qa incōtin-
d ti desinit esse legatus, vī credere, q nec insignia legationis dēret exercere, p hoc q̄d no. in c. nouit. supra eo dē, & in Spec. eo. tit. § fi. ver. Itē q̄ cito, & in ver. quid ergo. procedat ergo primū dictū, q̄ñ legatus nō reuocatus exiret prouinciā ex aliqua cā. Itē dicit, q in loco, ubi est Papa, nō dēt legatus aliunde uenies exercere in aliquo dignitatē suā, nec uti insignijs. vī nec dēt bñdicere populo, p hoc uide, quod not. Spe. in dictis locis, &
4 facit. l. fi. ff. de offi. procon. † Et sæpè sui interrogatus, nunquid legatus destinatus ad certā prouinciā possit exercere, & uti in signijs legationis in itinere, anteq̄ ingrediat prouinciā sibi decretam? & quod possit, facit l. 1. & 2. ff. de offic. procon, ubi dr̄, q Proconsul potest extra prouincia sibi decretā exercere iurisdōnē uoluntariā, & uti insignijs dignitatis suæ. legati uerò Papæ eq parant Proconsulib. & Prædib. ut in c. 2. inf. e. li. 6. & ita uidi a multis obseruari, ui li āt plerosq; abstinere. Itē do & aliā litationē. nā puto id q̄d dixi d absolōne pp iniectionē ma-

nuū, nō extēdēdū ad alīs absolōnes reseruatas Papæ, puta si Papa excōicasset, uel legat⁹ suus, si pt legatus ēt Cardinalis tales absoluere, ad hoc c. studuisti. S. c. ltē i istis exorbitātib. & pohibitis nō fit extētio d uno casu ad aliū, ut i c. q̄d trāslationē. S. e. & dixi ibidē. no. Inn. i c. fi. d of. Arc. Venio ad sedam spēm. d ad legatos rōne psonæ. isti. n. pūt absoluere subditos existētes
in ꝓuincia, & iste casus ē clarus, ut hic. Itē ex ꝓuincia n pūt extraneos absoluere, & iste casus ēt ē clarus. Tertius casus est ēt clarus, q aliunde ueniētes, f. extraneos nō pūt absoluere ēt in prouincia, ut hic. sunt aliq casus dubij. Primus, nūquid possint absoluere subditos ex ꝓuincia? Vin. tenet hic, q sic. & dicebat,
e q illud ver. aliunde, positū in tex. determinabat oīa ꝓcedentia. e ut sit sensus, q aliunde ueniētes nō pūt isti absoluere extra ꝓuinciā, uel ibidē existētes, sed ꝑiū sentit hic gl. & tenent
hic cōiter Doc. qa tex. si nō cauillet, apertè ꝓbat, q ex ꝓuincia
neminē pūt absoluere. & ita dt Io. An. seruari de facto, & vide
5 Spe. e. ti. §. nūc dicamus. ver. illud, ubi idē sentit. † Sedus casus
f dubius, nunq̄d possint subditos f ex ꝓuincia g absoluere cū Inia
g iudicis ꝓuinciæ illius, uel diœcesis? & vī primo, q sic, qa ēt cōtentiosā iurisdōnē pt qs exercere in subditū ex territorio suo
cum Inia iudicis illius territorij, ut dixi in c. nouit. sup. e. Dicit
Host. hoc esse æquū, sed quia hæc ptās dat legatis istis cū litatione, nō vī q debeāt legati isti exercere formā hic ꝓfixā, ar. c.
h sanè. h de priui. Et no. sin. hoc dictum, qa nescio alibi, q potei collata alicui in certo loco ex priuilegio nō pt exerceri
i stas i
6 ēt in subditos in alio loco, licèt ꝑsentiat dns territorij, secus in iurisdōne cōpetēte de iure cōi. Tertius † casus dubius est, k nūK quid legatus possit absoluere suos subditos, q incurrerūt alibi excōicationē? & vī sentire Host. hic q non. p istū rex. dū dicit, Aliunde cōtingat accedere, &c. q dā tñ reuuerūt ꝑiū, ut recitat Spe. in d. ver. illud, & fortè hæc opi. est verior, ut quēadmodū pt subditos ex territorio delinquētes punire, ut in c. cū contingat, de fo. comp. ita & absoluere. facit 16. q. 3. c. placuit. ubi gl. no. dicit, q de delicto cōmisso extra parochiā pōt proprius sacerdos absoluere parochianū suū, & sic iste tex. intelligat de nō subditis uenientib. aliunde, & cū hoc c. idulgeat hoc bñficiū legatis, dēt late intelligi, ut in l. fi. ff. de ꝑstit. pri. & in c. olim. inf.
7 de ver. sig. † Quartus casus dubitabilis est, nunq̄d si nō subditi uenerūt ad ꝓuinciā legati, & ibi icurrerūt excōicationē, possint absolui a legatore? & tenet Host. q sic, qa isti nō dūr aliūde accedere, cū non ueniāt excōicati. Et ad hoc facit notabile dictū Abb. hic, q dicit ar. huius tex. q scholaris ueniēs ad studiū excōicatus nō pt absolui ab Epo loci illius studij, licet esset ca sus, in quo potuisset absolui à ꝓprio Epo, secus si incurrisset ex cōicationē, q̄d no. Ex quo posset no. dicīū elici, q ptās, q ꝑhit rōne domicilij, non extenditur ad prius commissa. quod tñ dictum ego admitterem gnāliter: nam dubitatur utrum scholaris in loco studij possit conueniri super ꝯcūb. alibi gestis, & ita etiā dubitat de mercatoribus, q trahunt moram in aliqua ciuitate, & de his plene dixi in c. quod clericis, & in c. ex parte B. de fo comp. & dic. ut ibi, & uide quod not. Bart. in l. hæres absens. ff. de iud. & in l. 2. C. ubi sēna. uel clarissimi. Quò ad tertios legatos ꝓcludet⁹ q neminem pūt absoluere, nec in prouincia, nec ex, nec subditum, nec extraneum, ut hic. rō diuersitatis sm Doct. pt esse qa legatus rōne loci est ꝑpetuus, sicut dignitas, cui inhæret legatio, est perpetua. vī, si isti legati possient absoluere excommunicatos, clerici illorum locorum perderent priuilegium, quod habent ex cap. si quis suadente. 17. quæst. 4. quia nunquam percussores eorum tenerentur ire ad

ADDITIONES.

a ¶ Absoluere. An & qñ possit legatus de latere absoluere ab excōicatione? vide plenè. per Fel. in c. ad eminentiam, col. 2. inf. de sen. exc. ubi facit regulam, q potest absoluere ab omni excommunicatione, & limitat pluribus modis. Seb. Sap.
b ¶ Permittitur absoluere. Adde Lapum alleg. 12.
c ¶ Reuocans. An ualeant acta per Legatum reuocatum, ante notitiam? vide Cal. in cons. 4. tub. tit. de off. deleg. Rotam, dec. 477. in nouis, circa tertium dubium. Peruſi. in c. super eo. 2. col. 4. de appe. Fel. in c. ceterum, col. 10. ver sic, ualet processus. sup. de resc. Seb. Sap.
d ¶ Attingere. Adde ut per Fel. cons. 111. & quid si non habet notitiam reuocationis? uide Cal. cons. 5.
e ¶ Omnia præcedentia. Pondera quia tex. dicit, etiam subditis, præsupponit ergo, q præcedentia habent locum in non subditis: quasi quò ad subditos sit secus. And. Barb.
f ¶ Subditos. No. tamen, q non licet Legato trahere subditos de una prouincia ad aliam, licèt in utraque haberet iurisdictionem, ut not. Fel. in c. fi. de re iud. & notaui sup. eo. in c. nouit. ubi Abb. in 2. no.
g ¶ Extra prouinciam. Adde, ut per Fede. cons. 16. & vide ad maiorem declarationem eorum, quæ dicuntur hic per Old. cons. 73. And. Barb.
h ¶ Arg. c. sanè. Facit gl. in simili. l. a diuo Pio. ff. de ri. nup.
i ¶ Potestas. Vide Ro. in sing. 48. incip. tu habes, cum seq.
k ¶ Dubius est. Pondera, quia tex. hic uidetur contra, in uerbo, etiam subditis. Pondera etiam, quia illud dictum est contra id, quod dicitur in primo casu dubio, dùm dicit, aliunde, non comprehendit subditos, & nunc dicit, q̄ comprehendit. And. Bart

ū, cum ibi haberēt sua ꝓuinciam, qui eos absolueret. Ego tñ in istis & in ꝑcedentibus d arē vnam rōnem ultra Doct. vt procedat ista iurisdō in casibus reseruatis Papæ, sed in casibus aquibus Epiſcopi locorum possunt absoluere, de qbus in c. p
uenit, & ibi dixi, de sent. exc. satis puto, q isti legati poterunt absoluere, cum sint ibi ordinarij, & habeant maiorem potestatem, quam Episcopi, ut sup. c. proxi.

SVMMARIVM.

Potestas Legati durant etiam legatione finita. 2. uide Abb. in c. irrefraga tit. § 1. in gl. pe. infra de offi. or.
Iurisdictio delegata perpetuatur per citationem. 5. 10.
Acta facta ab habentibus iurisdictionem ad tempus, durant etiam finito tempore.
Legatus Papæ habet ordinariam iurisdictionem.
Delegare potest quicunque ordinarius.
Delegatus etiā non à Principe habet iurisdictionem.
Legatus, an possit facere statuta solus, sine consensu aliorum.
Legatus non potest derogare canonibus, & iuribus generalibus.
Statuta Legati, Episcopi, Marchionis, & similiū, sunt ius prætorium, & non ius ciuile, & actiones ex eis descendentes sunt annales.
Statuta facta a populo sunt ius ciuile.
Statuta facta a Priorib. aliquādo sunt ius ciuile, & aliquādo ius ptoriū.
Indulgentiæ, priuilegia, pœnæ, quæ inducuntur per Legatum, an durent finito tempore legationis?
Iurisdictio perpetuatur etiam per simplicem commissionem citationis, licet non peruenit ad citandum.
Citationem non potest committere iudex existens extra territorium.

CAP. X.

Nemini. Durant legati statuta etiam legatione finita, finitur tamen sui delegati iurisdictio, si citatio non præcessit, & est no. tex. quo ad utrunque casum. habet duo dicta. Secundō, ibi, secus autem. Casus lit. Primo dr̄, q legati Apostolicæ sedis pūt facere statuta in prouincia sibi commissa, & durant ꝑpetuò, licet postmodū prouinciā exeāt. Secundò dicit, q si Legatus cōmittit causam alicui, iurisdō il lius expirat, nisi, antequā exeat prouinciam, citatio ꝑceserit. Ber. No. 1. q legatus Papæ pōt facere statuta in loco suæ legationis, &c. & cū iste tex. non distinguat inter legatos, intelligē dus est generaliter, vt q libet legatus Papæ hoc possit, siue sit legatus de latere, siue sit legatus natus, siue legatus rōne personæ, nā q libet istorum ordinariam iurisdōnem hēt, ut in c. 2. inf. e. li. 6. † Secundo no. q statuta edita ab habente iurisdōne tps, durant ēt post tps iurisdictionis. ex quo infertur q multo fortius durare debēt statuta Epi post obitum ipsius, cū ipse habeat iurisdictionem perpetuā, & idem puto dicēdū in aliis prælatis inferioribus in causis, in quibus statuere pūt. † No. 3. uer. secus. q Legatus Papæ potest delegare causas ad eum deuolutas, seu corā eo motas. nec mirū, cū habeat ordinariā, & quilibet ordinarius pōt ex sua iurisdictione cām ad se ꝑtrahere. delegare. l. unica. C. qui pro sua iurisd. & in c. ut litigantes, de offi. or. lib. 6. & 11. q. 1. c. te quidem. † No. ibi, citatio ñ
a Principe, ad idem c. in literis. sup. ti. prox. per quod reprobat
b quæ aliud sentit in l. ait prætor. ff. de re iu. † No. ibi, citatio ñ ꝑcessit. tex. sin. in materia perpetuationis iurisdictionis cōtra
tacitam reuocationē mandati. requiritur. n. citatio, nec sufficit
actus actus citerior. & hunc tex. allegaui in c. gratum, de of. delegati. hanc materiam tetigi, & inf. aliquid dicetur. In gl. 1. ibi,
Episcopi q sunt minoris authoritatis. No. gl. ex qua pōt inferri, q aliquibus, in quibus potest Epūs statutū facere, fortius pōt
& legatus Papæ. dic tñ q super maioribus negotijs nō possunt Epi, nec ēt Archiepiscopi statuta facere, pro hoc uide gl.
c 18. dian summa, & in c. quod translationem. sup. e. facit c. maiores. inf. de bap. † Sed dubium est, certum est, q Epūs non pōt facere statuta sine cōsensu, uel consilio capituli sui, ut in c. no
uit. & in c. quanto. inf. de his quę fiunt a prælato. no. Io. An. in c.
2. de consti. li. 6. nunq̄d legati possint soli statuta edere? Sol. di
cit Inno. q debent requirere consilium prælatorum prouinciæ, ar. 9. q. 3. c. 1. 2. 3. & 4. & etiam consilium populi in pertinentibus ad populū. ar. c. fi. de maio. & obe. & de his quæ fi. a
ma. par. capitu. c. vlt. Postmodum dicit, q in spectantibus ad iu
risdōnem Legati, ꝑt Legatus solus facere statuta, dūmodo illa statuta non sint ꝯ canones generales, seu iura generalia, quibus non potest Legatus in aliquo derogare, alle. l. 3. C. de offi.
a ſito. Et no. dictū sing. primo q legatus Papę a nō pōt aliq̄d sta
b tuere ꝯ iura generalia. b Idē dicimus in Epo, ut no. Io. An. in
c. fi. de offi. archi. uī probari in c. quod super his, de ma. & obe. & in c. institutionis. 25. q. 2. Limita tñ sm ea, quæ dixi post gl.
7 in c. cum dilectus, de consue. & uide per Fed. cons. 16. & qd
no. gl. in cle. ne Romani, de elec. † Secundo no. q legatus solus pōt edere statuta in spectantibus ad suam iurisdictionē, pro hoc tex. iste, qui solum facit mentionē de Legato. dic tñ, q si uellet statuere in concernentibus aliorum præiudicium, vel negocium, tunc debet habere illorum consensum, vel ꝑsētiam, vt no. Inn. in c. vestra. ī. de loca. & limitat Inn. hic. † Sed
8 vltra Doc. q̄ro, nunqd actio pœnalis surgēs ex statuto Legati, vel Epi, sit perpetua, vel tpalis, vel annalis? & decisio huius q. depēdet ab alio articulo, nūquid statutum istorum dicat ius ci
c uile, vel canonicum, an verò ptorium? c & Bar. & Bal. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. & concludunt, q actio est temporalis & annalis, quemadmodum actio surgens ex iure prætorio: nam isti æquiparātur Prætoribus & Præsidibus, ad hoc in l. honorarijs. ff. de ac. & ob. & Inst. de perpe. & temp. ac. in prin. & idem dicēdū in statutis editis a Marchione, vel alijs principibus inferioribus, vt no. idē Bar. in l. fi. de pę. & sic ex statuto Epi nō pūt agere actione pœnali vltra annū, secus autē si est statutū factū a populo, seu a tota vniuersitate clericorū. nā tūc actio esset ꝑpetua, & duraret per 30. an. l. sicut. C. de præscr. 30. vel 40 an. Et eadem est quæstio in statuto edito ab antianis, seu dūs ciuitatis popularis, nunquid illud statutū æquiparetur iuri ptorio, an iuri ciuili, & sic nūquid actio pœnalis sit perpetua, vel tpalis ex eo surgēs? quā q. tractat Bar. in l. 5. ff. de verb. obl. & ibi cōcludit, q si isti antiani, seu dūi fecerūt statutum ex eorū officio, equiparatur iuri prætorio, secus si ex speciali cōmissione sibi facta a populo, nam tūc populus vī fecisse illud statutū, & per cōsequēs illud statutū appellatur ius ciuile, ut in c. ius ciuile. 1. di. & p hoc potest inferri ad decisionem multarum quæstionum. † Nunc venio ad secundam partem glo. in
9 qua quæritur, nunquid indulgentiæ, quas sæpè Legati concedunt subuenientibus ad reparationem pōtis, vel loci religiosi,
d durēt post finitā legationē d quēadmodum statuta? Et q non durēt, facit tex in l. fi. ff. de pœ. vbi pœna apposita p magistratū tēporalē habēs actum successiuū solū, durat tpe officij. gl. tñ de terminat oppositū per l. j. in §. fi. ff. de offi ꝑe. vr. vbi dr̄, q præfectus vrbis, q est tpalis, ꝑt in ꝑpetuū priuare quem officio aduocationis, & Doct. hic communiter sequūtur istam gl. & idem Inn. in d. c. quod trāslationem, & ad l. fi. alle. in gl. tñ det, q loqrur, quādo pœna fuit apposita sine causæ cognitione, & quia tunc duraret ꝑpetuò, vt in d. l. 1. & in l. moris. ff. de pœ. Idē uolunt legistæ in d. l. fi. sed vide quod dixi in c. ex literis. de cōsti. & facit hæc gl. multū no. ad probandū, q indulgētia, seu priui legiū a ꝑlato cōcessum duret in perpetuū, licet habeat actum successiuū, & ꝑ hoc all. bo. gl. in c. cū ex eo, de elec. li. 6. vbi dr̄, q si Epūs dedit licentiam clerico veniēdi ad studium, & dispē sauit secum per septēnium, vt ibi dr̄, nō expirat licentia p mor
e tem Epi. e nec ipse sine cā reuocari potest ‖ Sed in cōtrariū alle. glo. satis no. in c. a nobis. il 1. de sen. ‖ exc. quæ dicit, q si Episcopus tulit sententiam excommunicationis sub conditione,
f puta, quicunq. furtum fecerit, sit excommunicatus, f non durat hæc sententia vltra tempus proferentis, nisi successor eam confirmet, secus dicit in statutis, & sic illa glo. not. limitat illum tex. ad idem vide glo. in c. penul. de cler. non resi. in ver. licentia. quæ videtur velle, quod indulgentia tributa cleri-

co

ADDITIONES.

a Legatus Papæ. Adde Ro. cons. 323. & ibi, quid de Episcopo.
b Generalia. An Legatus possit facere statuta cōtra leges ciuiles, no. Bal. in c. cum oēs, col. fi. de cōst. Fel. in c. q̄ super his, uer. ponit ēt Bal. de ma. & obe. & nunquid possit dispensare contra constitutionem Concilii, ponit idē Fel. in c. at si clerici. §. de adulteriis, col. 3. uer. quinto limita, de iud. Sc. Sa.
c Prætorium. Adde Ro. cons. 228. & Ale. cons. 905.
d Post finitam legationem. Circa hoc an indulgētiæ cōcessæ a Legatis, uel ab Episcopis, aut aliis habētibus potestatē concedendi ipsas indulgētias sint perpetuæ, uel finiātur, et expirēt officio legationis finito, uel Epo rebus humanis exempto. Dicas, q sunt perpetuæ, sicut ēt statuta, & constitutiones ab eis factæ, et factæ, per ea, q̄ habentur in c. 1. infra, de loca. et in c. 2. inf. de maio. et obedien. Et adde, q concedere indulgentias pendet a potestate ordinis, uel iurisdictionis, ut in c. quod autem, per pēn. et remiſ. p Host. in sum. illius tit. in §. quis possit, et per Io. And. et Io. Cal. in c. cū cōtingat, de fo. comp. & per bea. Th. in 4. sen. dist. 20. q. 3. ar. 3. Et an indulgētiæ cōcessę ab habentibus ptātem, ualeant ad remissionem pœnæ debitæ pro peccatis actualibus, uide Io. Cal. tenērem, qd̄ sic, in c. nostro, de pœn. et remiſ. ubi dicit etiam, qd̄ tria debent concurrere, ad hoc, ut indulgētiæ ualeāt, pietas in fide, propter quē datur charitas operans in eo, cui datur, seu habilitas in recipiente, et authoritas in dispensante, et de huiusmodi requisitis in concessione indulgentię, uide Innoc. in c. q̄d autem. et Host. in c. cū ex eo, de pœ. et remi. ubi dicūt, qd̄ requiruntur sex, ubi per eos & adde qd̄ indulgentiæ tantum ualent, quantum sonant, ut p be. Tho. in Io-
co prędicalleg. & in eadem dist. ar. 5. & 905. dist. ar. 6. & an Episcopus possit conedere indulgentias subditis suis porrigēnibus manus adiutrices alicui loco, qui est extra suam diœcesim, uide p Per. de Anch. in regula, quæ a iure, de reg. iur. li. 6. & per Oldra. in cons. suo 72. Ant. Fran.
e Mortem Episcopi. Adde do. de Ro. ubi alia dicunt, deci. pe. & ult. de rescrip. in antiquis.
f Excommunicatus. Vide Decium post alios in cap. quæstioni, inf. de appe. et Felyn. in ca. 1. in notabilibus. infra de iudi. et Decium in cons. 155. incip. quæritur. Seb. Sa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

co super nõ residentia non durat ultra tẽpus concedẽtis, & p
fecto per ista satis passus iste redditur difficilis. & pro nũc dice
rẽ, q ubi indulgẽtia, seu licẽtia habet esse suũ finitũ, & liberũ,
ita q ex sola concessione recipit suã essentiã, nec depẽdet ex
futuro euẽtu, q tunc durat ẽt ultra tempus cõcedẽtis, qa pri-
uilegia, sicut statuta, dẽnt esse ppetua. 25.q.2.c.1. sed ubi dispo
sitio depẽdet ex futuro euẽtu, qa nõ iniecit adhuc uinculũ firmiter, tũc extinguit̃ p mortẽ disponẽtis, & sic p̃t intelligi gl. ī
d.c.a nobis. Nã si snia excõicationis est cõditionalis, antequã
exist̃at cõditio, nõ iniecit uinculũ, sed iniecit uinculũ tpe exi-
stẽtis cõditionis, quo tpe si desponẽs est mortuus, vel reuoca
tus, cessat snia. Idẽ dicerẽ in alia snia, quæ nõ põt perpetuò cõ
edi sine causę cognitione, vt si fuerit cõcessa simpliciter, intel
ligatur concessa ad tempus concedentis, & ideo puto, q si epi
scopus simpliciter dedit mihi licentiam possendi mihi eligere confessorem, q illa snia extinguitur mortuo, uel reuocato
Episcopo, quia Episcopus non potest in perpetuum dare iustã
licentiam cum præiudicio ecclesiæ parochialis sine causæ cognitione, & consilio sui capituli, cũ esset irrogare perpetuum
præiudiciũ ecclesiæ parochiali, & ita alias in facto respondi, &
ita põt saluari gl. in d.c.pe. licet posset habere alios intellectus.
10 † In gl. fi. ibi, Sola citatione. No. gl. q per solã citationem, &
non per actum citeriorem perpetuatur iurisdictio, & ad hoc fa
cit iste tex. multũ no. Host. tamen qui contrarium tenuit in c.
licet, de offi. dele. supplet ad tex. istum, uel aliud q̃uipollens,
sed hæc suppletio extorquet literam. vnde illud c. licet. debet
exponi per istud, cùm illud loquatur generaliter, & istud spe-
11 cialiter, & uide q plenè dixi in d c. gratum. † Sed dubiũ est te
nendo istam opi. q requiratur citatio, nunquid sufficiat iudi-
cem commisisse citationẽ, si ante mortem, uel finitum officiũ
delegati citatio non peruenit ad citandum? est quæstio subti-
lis, & ut recitat hic Io. An. Gas. hanc q. disputat, & multũ alle.
pro & cõtra, tandem concludit, q de iure ciuili non est perpe-
tuata iurisdictio. alleg. l. & quia, ff. de iur. om. iu. sed de iure ca-
nonico dicit, q si agitur de perpetuatione iurisdictionis, suffi-
cit iudicem commisisse citationẽ, quia incæpit uti per hoc iu
risdictione, ar. sup. de of. dele. c. licet. sed si agitur de afficienda
persona, requiritur, q citatio peruenerit ad partem, p hoc cle.
a 2. vt li. pen. [a] & uide glo. ibi no. quæ hoc tenet. D. Ant. hic in-
stat, sed tandem videtur trãsire cum dictis Doc. do. Car. tenet
indistinctè, q requiritur citationem peruenisse ad partem. Mi
hi tam de iure ciuili, quam canonico placet ut sufficiat iudicẽ
commisisse citationem quo ad perpetuandam iurisdictionẽ
primo per tex. in d.c. licet, & in d. l. & quia. ubi tex. solum re-
quirit, ut iudex inceperit uti delegatione sibi facta. Ad idem
c. gratum, præalleg. ubi solum requiritur, q edictum citatio-
nis fuerit propositum. & ibi ad hoc põderaui illum tex. Item
probatur alia ratione, citatio habet tres partes. prima cõmissio
iudicis de citando. secunda executio nuncij. tertia ipsius nun-
cij relatio, q citauit, ut no. Io. An. in c. Romana. §. contrahen-
tes, de fo. comp. li. 6. prima pars est iurisdictionalis duntaxat. se
12 cunda, & tertia non sunt iurisdictionales. † Hinc est, q iudex
nõ põt committere citationem extra territorium, sed si com-
miserit in territorio, põt nuncius eam exequi extra territoriũ,
tex. est no. in d. §. contrahentes, & in l. omnes, C. de epi. & cler.
& ibi per Doc. vnde committendo citationem ipsius est iuris-
dictione in partes, & sic satis uidetur perpetuata iurisdictio,
& sic falua glo. in d. cle. 2. q̃ hoc tenet, uidetur etiam de mente Bar. licet non ex primat, in d. l. & quia.

ADDITIO.

[a] Vt li. pen. Adde quod uoluit Ro. consi. 230.
¶ Adde plenius Lanfr. in c. quoniam contra. §. citationes, & ibi an per solã citationem perpetuetur iurisdictio delegati, tam iure canonico, quam ciuili, infra de prob. Zac.

De offi. iudicis ordinarij. Rub.

Supra uisum est de officio delegati, & legati, nunc subiicitur, & merito, de offi. ord. uel aliter sic, supra uisum est de offi. ord. speciali, ut est Legatus, nunc subiicitur in genere de officio cu iuslibet ordinarii &c.

SVMMARIVM.

1 *Ciuitas potest esse sine episcopo.*
2 *Ciuitas an ueniat appellatione diœcesis.*
3 *Adulterium respectu laicorum est cognoscibile tam per iudicem secularem, quam ecclesiasticum: & est locus præuentioni.*
4 *Libera potestas data alicui, non extenditur, quod aliquid faciat cõtra ius.*
5 *Brachium seculare potest ecclesiam innocare cõtra subditos rebelles, & econtra. 10. 14.*
Officiales si capiunt clericum uiolenter de mandato Episcopi, non incurrũt excommunicationem.
6 *Inquisitio generalis põt fieri nulla præcedente infamia: specialis uero non.*
7 *Iudex ecclesiasticus potest se intromittere in criminibus secularibus, data negligentia iudicis secularis.*
8 *Iudex an debeat iudicare secundum cõscientiam suam, an secundum allegata?*
9 *Iudex iudicans iniustè per errorem, non committit peccatum.*
11 *Brachium seculare, an teneatur laicus cognoscere.*
12 *Hæresis est crimen omnio spectans ad iudicem ecclesiasticum, adeo ut nec indirectè possit laicus cognoscere.*
13 *Brachium seculare, an teneatur laicus tradere, quando subditus episcopi, non de facto, sed de iure sibi resistit?*
14 *Exemptio non præsumitur, nisi probetur.*
15 *Punitus per iudicem ecclesiasticum potest etiam pro eodem delicto puniri per secularem.*

CAP. PRIMVM.

PErnicios am. Episcopi in suis diœcesib. possunt crimina inquirere & punire, & cum opus fuerit, inuocare brachium seculare. h. d. Casus lit. Statuit Io. Pau. in synodo ista, q Epi singularũ ciuitatũ habeãt potestatẽ inquirẽdi crimina, & puniẽdi criminosos sm q canones dicunt sine impedimẽto, & si opus fuerit inuocẽt brachiũ seculare, ita tũ q p hoc nullum præiudicium fiat Epis, ut hoc ipso ius acquirat. B. No. 1. ex suprascriptione, q etiam papa dr̃ facere synodũ Epor̃ũ, ad idẽ c. 1. inf. de spõ. Vulgariter tn̄ appellamus synodum Epor̃ũ, & concilium ipsius Papæ, de quo uide bo. tex. in c. 1. 15. di. ubi ponitur ethymologia istorum nomen. No. q Epi habẽt in suis diœcesibus iurisdictionẽ liberã, & ea quæ sunt meri impe
rii. possunt. n. ex officio procedere super criminib. & in facino
rosos hoies animaduertere, hæc enim meri imperij sunt, ut in
limperium, & q ibi no. ff. de iu. om. iu. & dicam inf. e c. quod
1 sedem, & uide gl. in c. peruenit, 95. di. † No. 3 ibi, Singularium
a urbium. q quælibet urbs hẽt suum Episcopum, [a] & facit iste
tex. pro cõi consuetudine Italiæ, sm quam illam appellamus
ciuitatem, quæ habet Episcopum, hoc tn̄ non est de iure, quia
potest esse ciuitas absque Episcopo. nam & antequam essent
Episcopi, erant ciuitates, & postmodum tpe primitiuę eccle-
siæ fuit statutum, ut Epi non constituerentur in modicis ciui-
tatibus, & nõ populosis, neq. in castris, aut uillis, sed solum in ci
uitatibus magnis & populosis, & dicit tex. in c. Epi. 80. di. &
in c. inf. de priui. quæ iura clarissimè probant, q ad esse ciuita-
tis non requiritur, q ibi sit Epus, sed bene præscriptio est, q ubi
non fuit sedes Epalis constituta, nõ erat tunc magna ciuitas,
& uide quod no. Io. An. in c. si ciuitas, de sen. excom. lib. 6. No.
ibi, Vrbium, q quælibet ciuitas põt appellari urbs, p hoc tex.
in l. 2. ff. de uerb. sig. & uide ethymologiã huius uocabuli in l.
pupillus, in §. urbs, ff. de uer. sig. quamquam appellatione ur-
bis in genere per excellentiam intelligi tur de Roma, ut in §.
2 sed quoties, Insti. de iure na, † No. ibi, In istis diœcesibus, q a p-
pellatione diœcesis uenit ciuitas. nã hic si non comprehendere
tur ciuitas, sequeretur q Epus non haberet ptãtem in ciuitate,
q est absurdum. Simile colligitur in c. unico, de re. perm. lib. 6.
b in contrarium facit c. Rodulphus, [b] de rese. Host. dicit q in ista
tutis, cõstitutionib. & priui. applone diœce. uenit ciuitas, secus
in rescriptis contẽtiosis, ut in c. cõtrario. Et licet Doct. hic trã
sierint cũ eo, tn̄ mirandũ est de hoc dicto. nã potius diuersifi-
cat casus, q̃ reddat rõnem diuersitatis. Si. n. ob odiũ rescripto-
rum cõtingit restrictio, ut in d. c. Rodulphus, & idẽ fortius pot
set contingere in statutis pœnalibus odiosis deuiantibus a iure
cõmuni, & idẽ in priuilegijs odiosis, & ideo dic melius in hac
3 materia, ut dixi in d. c. Rodulphus. † No. ibi, adulteria, tex. no.
quem sæpius soleo allegare, q Epus potest super adulteriis pro
cedere ẽt contra laicos: nam tex. hic non restringitur ad cleri
cos, nam de clericis nullum fuisset dubium, sed loquitur ge-
neraliter in tota diœcesi. ideo dico quod locus est præuentio-
c ni [c] inter iudicem ecclesiasticum, & secularem. nam & secu-
laris de hoc delicto cognoscere potest, vt in c. Rex debet. 23.
q. 5. & in c. tuæ, de proc. Et hoc facit contra opi. Ioann. And.
in c. fi. de fo. comp. lib. 6. ubi dixit, q adulterium est crimen ec
clesiasticum, quatenus agitur ad separationem thori matri-
monialis. Sed si uis saluare istud dictum, dicas quod tunc est
ecclesiasticum merum. i. quod nullo modo potest de eo se im-
pedire secularis, sed quando agitur ad puniendum delictum,
uel ad prohibendum, nõ est mere ecclesiasticum, sed mistum,
& hanc materiam plenissime examinaui in c. cum sit ge-
nerale, de fo. comp. ubi generaliter fui prosequutus quæ cri-
4 mina sint mere ecclesiastica, uel mista. † No. ibi, liberam po-
testatem,

ADDITIONES.

a Suum episcopũ. An ad esse ciuitatis requiratur episcopus, uide Bal. in l. fi. in aliquam, ff. de of. procon. & lega. & Fel. in c. Rodulphus. in prin. de reser. & in c. licet, col. 1. circa. fi. de proba. Seb. Sap.
b Rodulphus. Adde quę ibi posui, post do. Ant. Corl.
c Præuentioni. Adde Pe. de An. consi. 14.

a libertatem, & tene mẽti, q si alicui datur ptãs libera [a] procedẽdi
b in aliquo casu, non intelligitur q aliquid faciat p̃ ius, [b] sed so
lum ut absque alicuius impedimento, uel licentia hoc possit
facere, nam uerbũ, liberum, hoc importat, ad hoc quod no. in
tle multa, de præb. & in c. licet episcopus, c. ti. lib. 6. & optime
probatur hic. † Vlt. no. q epi põt, ubi res exigit, inuocare auxi
lium brachii secularis, [c] puta exigente rebellione subditorum.
ideo alibi disponitur, q familia potestatis non incurrit excõi-
cationẽ, si ad mandatũ Epi capit clericũ, & ducit ad carcerẽ,
etiolenter, ut in c. ut famæ, de sen. exc. Et an iudex secularis
teneatur indistinctè dare suã familiã, & omne auxilium iudici
ecclesiastico postulanti p̃ dicam. † In gl. ibi, cum frequens, &
clamosa fama. Vult ergo gl. tex. restringere, ut tũc possit epus in-
quirere p̃ subditũ, cum uehemens infamia insurrexit p̃ eum.
dũr. Doc. & bene, hoc dictũ procedere in inquisitione ordina-
ria, & spãli, quæ fit contra certam personã, sed in inquisitio-
ne extraordinaria & generali, [d] quæ non fit contra certã per-
sonã, sed generaliter, non requiritur, q infamia præcedat per
hoc, quia epus uisitando inquirit generaliter, qualiter uiuãt po-
puli, ad hoc 10. q. 1. c. relata, & c. placuit, & in c. j. de censi. lib. 6.
ad idem. 36. q. 6. in c. epus in synodo. Idem est qũ delictũ est no-
torium, & nescitur quis illud commisit, nã tunc superior facit
inquisitionem generalem, ut no. Inn. in c. bonæ, ii j. s. de ele. &
Bar. in l. fi. ff. de qõ. Item dic cum prælatus inquirit non ad finẽ
puniendi, sed ad finẽ impediendi promotionẽ ad aliquã prela
tionẽ, uel ad ordines, nam sine aliqua infamia præcedẽte dẽt
tic superior inquirere de uita, & moribus promouẽdi, ad hoc
quod le. & no. in c. j. de postu. præla. & in c. cum nobis, de ele.
In gl. in uer. secundum quod canones, ibi, Et ẽt de quocunque
mortali peccato. Aduerte quia gl. prima fronte vr̃ sibi contra-
riam, nam primo dicit, q epus dũtaxat debet inquirere de causis
synodalibus. i. de causis spectantibus ad forum ecclesiasticum.
& dixit de synodalibus, quia oẽs causæ olim deferebantur ad
synodum eporum. 6. q. 2. in c. i. & 2. & in c. i. de iud. tn̄ postea su
biacit, q de quolibet peccato mortali dẽt epus inquirere, & sic
uideret exhausta iurisdictio iudicũ secularium contra c. Rex
dẽt. 23. q. 5. Hanc materiã examinaui in c. nos inter, de pur. ca.
ubi bo. gl. & longè latius in d. c. cum sit generale. Et conclude
p intellectu gl. q quædam sunt crimina mere ecclesiastica, de
quib. iudex secularis nullo modo se intromittere potest, ut est
crimen hæresis, de hære. c. ut inquisitionis, §. prohibemus, li. 6.
Quædam sunt cria mista, de quibus uterque. i. secularis, & ec-
clesiasticus cognoscere põt, ut crimen sacrilegii, ut in c. cum
sit generale, præal. & in c. fœlicis, de pæ. li. 6. Regulariter uero
de aliis criminibus in terris Imperii non põt iudex ecclesiasti-
cus se impedire, nisi directe quo ad pnam imponendã, & ad
delictum prohibendũ, ut in c. nouit. de iud. † Nisi delictum sit
notorium, nã tũc cum deprehendat negligentia iudicis secula-
ris, põt iudex ecclesiasticus procedere, ut no. hic Inn. in d. c. no
tin. facit c. i. § notoria, de censi. lib. 6. † Et in fi. glo. quia satis est
plena in materia sua, & idem sentit gl. in c. iudicet. 3. q. 7. & cõ
cludit gl. q neque condemnando, neque absoluẽdo debet iu-
dex sequi conscientiam suam, sed moueri ex probationib. co-
ram eo factis. do. Ant. recitat hic dicta Cal. quæ posuit in c. pa-
storalis. §. quia uero, 5. de offi. dele. & ibi ego recitaui, & plene
examinaui istum passum, & sequitur D. An. Cal. præterquam
in uno. Dicit. n. q si iudex habet conscientiam contra reum,
licet accusator nõ probet, non debet eũ absoluere diffinitiue,
ut dicit Cal. sed solum ab obseruatione iudicii, quia si absolue
ret diffinitiue, illa snia obstaret in alio iudicio, & sic reus tran-
iret impunitus. Sed mihi plus placet opi. Cal. quia in nullo fa
cit p̃ conscientiã in absoluendo eũ pure, & simpliciter, qa non
sequitur, est criminosus, ergo necessario condemnandus, quia
non dẽt condemnari criminosus, nisi accusetur, & probetur,
ut 6. q. i. in c. si tantũ, & in c. placuit, & in l. rescripto. ff. de mun.
& ho. unde, ex quo delictũ non est probatũ, debet illũ absolue
re, quia occulta sunt relinquenda iudicio Dei. 6. q. i. c. si omnia.
facit c. qualiter & qñ, il i. in fi. de accus. Itẽ Christus simpliciter
absoluit mulierẽ, quã sciebat adulterã, dum dixit, quis te con-
demnauit mulier? & illa rũdit, nemo dñe. dixit Christus, nec
ego te condemnabo, vade & amplius noli peccare, vt hr̃ in e-
uãgelio Ioan. Christi ãctio, nostra est instructio, vt j. c. prox.
& 2. q. i. c. Deus. & c. significasti, 5. de ele. & licet iste reus euitet
pœnã p alem, non euitabit ẽternam, secus eõ, qñ iudex habet
conscientiam, firmã pro reo. non. n. debet eum cõdemnare pp p-
9 ter p̃ conscientiam, si puniret innocentem. † Vlt. ergo aduerte, qa
gl. inepte posuit additionem in fi. dum dicit, q qui p̃ cõscientiam
iudicat, punitur, & tn̄ primo dixerat q non dẽt iudicare sm p̃
sciam, sed sm allegata, nec gl. fideliter recitat casum illius c. cũ
ẽternã sit puniendus, nã si hoc diceret, cessaret hæc disceptatio.
sed dicit contra conscientiam, & p̃ iustitiam. quasi dicat, q si
iudicet simpliciter contra iustitiam, non incurrit pnã, de qua
ibi, nisi ẽt faciat p̃ conscientiam. nam sæpe iudex iudicat iniuste p
errorem, & non ex certa scia. quo casu non punitur illa pœna,
de qua ibi, & sic ponderando illũ tex. potest cuitare p̃rium, qđ
10 de illo multum stricte formari põt. † In gl. in uersic. publicũ. in
fi. No. duo ex gl. primo, q si iudex secularis dẽt impẽdere suũ
brachium, & auxilium iudici ecclesiastico, ita iudex ecclesiasti
cus debet iuuare seculares p̃ subditos sibi rebelles. † Secundo
no. q iudex secularis põt compelli per excõicationem ad dan
dum familiam, & auxilium suum iudici ecclesiastico. Inn. fate
tur hoc primũ, sed dat suas dñias in hoc inter ecclesiasticũ, & se
e cularem; quia ecclesiasticus potest compellere secularem, [e] si
non uellet sibi impendere auxilium, ut in iuribus allegatis in
gl. sed non cẽ, quia secularis non põt cõpellere ecclesiasticũ,
qa maior est eo, facit c. qualiter, de iud. &c. legimus, in fi. 93. di.
Secũa dñia, quia ecclesiasticus nõ tenetur iuuare secularẽ iudi-
cẽ, puta excõicando sibi rebelles, nisi prius fiat sibi fides de pro
cessu, quia non debet excõicare, nisi p̃mittat admonitionẽ, &
ex iusta cã. sed facta sibi fide, q subditus iniustè est rebellis, dẽt
iudex ecclesiasticus illũ bannitũ, seu rebellẽ, vel proscriptũ p
iudicẽ secularẽ excõicare, sed eõ iudex secularis dẽt obtẽperare iudici ecclesiastico, licẽt nõ faciat sibi fidẽ de processu. Sed
postea Inn. vr̃ sic limitare, dicens, q si extra iudiciũ iudex eccle
siasticus petit auxiliũ a iudice seculari, & p̃stat ipsi seculari, q
iniustẽ petit, non tenet nec dẽt iudex secularis sibi impendere
auxiliũ, qa nõ dẽt eũ iuuare ad malũ, sed ad bonũ, & sic intelli
gi istũ tex. ibi, cũ dicit, Nõ ad p̃iudicãdũ &c. nã iudex secularis
nõ est inferior, sed par iudici ecclesiastico sm eũ, & iõ nõ tenet
sibi obtẽperare, si iniuste petit, facit 96. di. c. cũ ad verũ, qđ ver
bũ no. Sed si petit auxilium in iudicio, ut qa processit iudiciali-
ter, & non sunt appellatum, nec supplicatũ, tenetur iudex secu-
laris mandare executioni sententiam iudicis ecclesiastici, nec
debet ad mittere exceptionem iniustam, facit c. 2 de exce. li. 6.
Do. Ant. in hoc instat, & finaliter vr̃ concludere, q si est casus,
in quo iudex secularis potest cognoscere, non tenetur exequi,
f nisi sibi faciat fidem de processu, [f] & vr̃, q hæc fuit opi. Bar. in
l. diuus. ff. d cust. & exhi. re. & ibi dicit no. per illũ tex. q si iudex
ecclesiasticus tradit contictũ de hæresi iudici seculari, vt ipm
puniat non tenet illum punire, nisi sibi prius ostendatur pro-
cessus, vt sic uideat an iuste fuerit processum p̃ illum. Ad idẽ
12 alle. quod hr̃ in Auth de san. epi. in §. si uero crimen. † Sed ad-
uerte, quia in exemplo suo Bart. de directo dixit p̃ casum c. ut
inquisitionis, in §. prohibemus, de hære. lib. 6. vbi dr̃. q de cri-
mine hæresis, cũ sit mere ecclesiasticũ, neque directè, neque in
directe põt iudex secularis cognoscere, sed pura, & nuda exe-
cutio ad eũ pertinet ad requisitionẽ iudicis ecclesiastici, & te-
ne menti illũ tex. Idẽ putarẽ dicẽdũ per illũ tex. ubi cria essent
merè ecclesiastica, sed ubi cria non essent merè ecclesiastica,
tũc si traditur aliquis curię seculari, qñ clericus degradatur,
iudex secularis non dẽt eũ punire, nisi fiat sibi fides de p̃cessu,
qa ille efficitur de foro suo, & hẽt eum iudicare vt subditũ, nõ
autẽ vt purus executor, ẽt in isto casu loquitur tex. in d. § si ve-
ro crimen. Sed si non traditur sibi, vt sit de foro suo, sed iudex
ecclesiasticus petit, vt tãquã executor exequatur suam snĩam,
tũc satis põt teneri opi. Inn. hic, vt iudex secularis illam snĩam
exequatur, licẽt sibi nõ fiat fides de processu, facit d. c. 2. de exce. li. 6. In executione. n. iustitiæ vr̃ iste secularis inferior, ar. 23.
q. 5. in c. princeps. & c. administratores. sed si iudex secularis sci
ret snĩam iniustã, põt dici, q nõ teneret illam exeq, saltẽ in cã
criali, qa nõ dẽt esse executor ad malum p̃ conscĩam, facit l.
non tm̃. ff. de ap. Et per hoc decidit̃ur alia quæstio no. quã po-
suit

ADDITIONES.

a ¶ Potestas libera. Quot modis quid dicatur liberum, declarat Bal. in l. 2. col. 10. C. de ser. & aq. Et ad propositum vide Car. in c. ad hæc, de reli. do. Ge. in c. 1. de regula. in 6. Ial. in l. 1. C. de sacro. ec. Dec. in c. quæ in ecclesiarũ, col. 2. post Are. ibi. sup. de cõst. ubi plura de uer. libere, & infinita accumulauit, And. Sicu. hic.
b ¶ Contra ius. Adde Ro. consi. 148. Pe. de Anc. consi. 120.
¶ Adde, q istud uerbũ, libera pãs, uel uerbũ, liberè, bn̄ excludit consuetudi
nẽ & appellationẽ, nõ tn̄ excludit iuris ordinẽ. c. sacro sancta, de elect. & iõ
dicimus, q talia uerba nunquam extenduntur ad illicita, & iniusta, no. in
c. transmissam, de ele. in fi. & facit l. filius. ff. de do. & l. contra iuris, in §. fi-
lius. ff. de pac. & de significato huius uerbi, liberè, uide quæ no. in c. de mul-
ta, de præb. & in c. licet episcopus, eo. tit. lib. 6. & uide gl. in uer. liberè, in
cle. fi. de æta. & qua. & aliam similiter in uer. libere, in cle. dudum, de sep. &
uide gl. in c. ordinarii, de of. or. li. 6. & gl. in c. cum plures, de of. del. e. li. & ui
de quæ habentur in c. irrefragabili. in prin. de of. or. Ant. Fran.
c ¶ Brachij secularis. [a] dde Ale. in l. 2. ff. de iur. om. iu. Ho. in c. 1. sup. de of. Ar-
ch. Dixi in addi. ad istum in c. significasti, nu. 8. in uer. brachij secularis, sup.
de off. del. Zac.
d ¶ Et generali. Adde Old. consi. 278. Bar. consi. 164. 4. lib.
e ¶ Compellere secularem. Sed an Episcopus possit tenere familiam armatã?
uide Bal. q sic, in l. 3. § fi. de of. præfec. vig. And. Barb.
f ¶ Eidem de processu. Adde uidendum. Old. consi. 89. inci. Episcopus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a fuit Io. And. hic, & fuit Io. de Mon. Merlo. Eps uolebat a uisitare quendã prælatum inferiorẽ. ille dixit se esse exẽptũ, & appellauit ad Papã. Eps excõicauit illũ, & qa ille non curauit de excõicatione, petiit a iudice seculari, ut daret sibi familiam, & auxilium suũ. iste uero qui appellabat, contradicebat. quereba tur, quid facere debebat iudex secularis? & post multa iste qui disputauit conclusit q non renebatur impendere auxilium, quia tenetur impendere ℑ rebelles, & resistentes epo de facto, secus aũt de iure, & in dubio presumendũ est pro appellãte, vt deferatur sedi Apostolicæ, ar. e. directæ, de app. & cum hac de

b cisione transeunt hic cõiter Doct. quod est ualde no. b † Quia

33 facit ad multa, ut si subditus ẽt non exemptus ex iusta cã appellauit, non dẽt iudex secularis dare suum auxilium ad petitionẽ epi ℑ illum subditum. tũ in casu supra posito fortè aliud posset dici per c. cum persone. de priui. li. 6. quia, cum aliàs subditus dicit se exemptũ, dẽt exhibere priuilegium, uel si allegat præscriptionem, dẽt exhibere priuilegiũ, quod sibi tribuit cãm præscribendi, alias põt eps uti iurisdictione sua, cũ hẽat iurisdõnẽ fundatam de iure cõi. ergo, si non seruat subditus quod ibi dr, põt eps ltime petere auxilium brachij secularis, uide tñ

34 in hoc quod dixi post Inn. in c. venerabili. ℑ. de censib. † Item scias, q ab eo quod sup. dixi, q iudex ecclesiasticus dẽt excõicare rebelles iudici seculari, & eℑ iudex secularis dẽt bannire, & animaduertere in rebelles iudici ecclesiastico, Inno. recedit, & vr velle, q nec iste dẽt illos excõicare, nec iste secularis istos prescribere vel bãnire, sed satis est eos uitare. Sed Host. tenet primum dictum quod est no. dicens, q ad petitionem iudicis ecclesiastici iudex secularis dẽt bannire, & punire subditos rebelles, & inobedientes iudici ecclesiastico nõ curãtes de excõicatione: ita eℑ ad petitionem iudicis secularis dẽt iudex ecclesiasticus iterdicere, & excõicare subditos rebelles, & ꝑscriptos a iudice seculari, & ad hoc alle. no. dictũ Inn. in c. licet ex suisce pto. de fo. cõp. ubi dixit, q si aliqui subditi nolunt obedire Imperatori de facto, non succedit Pa. in iurisdictione, sed debet iuuare Imperatorẽ ad domandũ illos subditos, & sic debet ẽt præstare auxilium quod potest. ex his habet optimũ remediũ pro istis nobilib. expulsis ab eorum dominio, nam posset implorare auxiliũ ecclesiæ, & ecclesia debet subditos eis resistentes excõicare, & interdicere. In glo. fi. ibi, Vt sua authoritate &c. hæc expo. glo. licet uera sit in se, est tamen satis extranea a tex. unde alii Doc. exponunt, non ad præiudicandum ecclesiæ. i. q per hoc non fit ꝑiudicium ecclesiæ, quominus possit iudicare sine auxilio brachii secularis. Alii dñt, non ad præiudicandũ. illi, ℑ iustitiam, & hoc ẽt sentit Inno. ut dixit sup. uel secũdũ Host. non ad præiudicandũ. i. quod p hoc non præiudicatur iudici seculari, quominus posset punire, & imponere pœnã tẽporalem. sed hæc opi. sibi non placet, quia non debet quis bis iudicari. 32. q. 5. c. quid ergo, & in l. licet. ff. nau. cau. fta. nisi dicatur, q iudex ecclesiasticus imponat pœnam spiritualẽ, seu pœnitẽtiã; iudex uero secularis imponat pœnam temporalem, sed hoc non placet Host. quia ecclesia debet defendere pe

35 nitentem. 11. q. 1. c. aliud. & sic transit Ioan. And. cũ Host. † Ex

c hac opi. posset colligi no. dictum, si opi. esset uera, q ℘ punitus c

d spirituali, uel temporali pœna per iudicem ecclesiasticũ, d nõ debet puniri de eodem delicto per iudicẽ secularẽ. sed Do. An. non placet hæc snĩa, cõcludendo, q qualitercunque fuerit punitus a iudice ecclesiastico, põt tpaliter puniri per iudicem secularẽ, si est de sua iurisdictione, alle. no. per Inn. in c. dilectus, de pur. ca & per eum in c. de his, de accu. ego uero puto, q hoc sit indistinctẽ verum, sed vide ad hoc tex. no. in c. felicis, de præ. lib. 6. & ibi Io. And. dicit istam quæstionem fuisse disputatam. vnde uide ibi per eum, & quod no. in simili Bar. in l. 2. ff. ui bo. rap. vide quod dixi in c. cum sit generale, & in d. c. de his.

ADDITIONES.

a ¶ Episcopus uolebat. Vide ad hoc Oldr. in consi. 89. & Pet. de Anch. in reg. ea quę, in uer. quæstio, de reg. iur. in 6. Seb. Sap.

b ¶ Valde not. Adde Old. consi. alle. & facit, quòd promittens aliquem defendere, nõ tenetur defendere iniustè, ut uoluit Anc. cõsi. 180. & Are. cõsi. 144. ¶ Ad hoc, ad quid teneatur promittens aliquem defendere, dicas quòd intelligitur obligatus defendere de iure, & non de facto, & iustè, & non iniustè, ut per Bar. in l. damni, la ulti. ff. de dam. infe. & in l. stipulatio ista, in prin cip. in pen. colum. ff. de uerbo. oblig. & habetur per Bald. in l. fin. in uer. quæ runt do. C. de act. emp. Si autem promisisset defendere de iure, & de facto, ad quod teneatur? vide Bar. in l. in illa stipulatione per te non fieri. ff. de uerbo. oblig. ubi dicit, q debet defendere, si mouetur lis de iure, uel de facto, & debet producere testes, & iura, & soluere sumptus & expensas: non tamen tenetur defendere cum armis, nec armata manu resistere, quod etiã uoluit Bal. in præalle. l. fin. C. de act. emp. & habetur per Cy. in l. 1. ff. quod ui, aut clam, & uide per Alexan. in l. stipulatio ista, ff. de uerbo. oblig. Dicit tamen Bar. in 1. constitutione fforum, in §. omnem, in 3. colum. quòd qui tenetur alium defendere, tenetur etiam cum armis defendere, quod puto intelligendum, quòd quis tenetur defendere ex iuris dispositione, puta, patriam suam, ut in l. 1, in §. fin. & ibi per Bart. ff. de insti. & iu. Et adde quod quis non cogitur alium defendere, si non uult, imo potest pretium recipere, ut defendat. l. metum, §. sed licet, & ibi Bar. ff. quod metus causa. & in l. 1. §. sed neque. ff. ad Silla. & ideo dicit Bald. in l. 1, in 4. colum. C. de ser. fugi. quòd qui potest defendere, & non defendit, non dicitur opem, uel fauorẽ præstare. & dicebat Bart. in d. §. sed neque, quòd qui potest alium defendere ne occidatur, & non defendit, non tenetur, nisi alias sit particeps, & constet scius criminis. Item an pater teneatur defendere filium, & econtra, & de aliis personis, quæ tenentur defendere. uide per Spe. in tit. de act. in uer. sed quæritur utrum pater. Ant. Fran.

c ¶ Punitus. Vide de hac q. late per Bal. & Mod. in l. cũctos populos, C. de sum. tri. & fi. catho. ubi late tractant, an & quando quis potest duplici pœna puniri. Seb. Sapia.

d ¶ Iudicem ecclesiasticum. Adde quod uoluit Are. consi. 66.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos non dicitur scire pro certo illud, quod scit in confessione: quia potuit ille non uerum dicere.* 12.
2 *Criminosus, cuius delicta non possunt probari, non potest puniri.* 5. 6.
3 *Sacerdos potest in genere crimen sibi confessatum redarguere.*
4 *Excommunicatio potest ferri in incertam personam ratione furti, & similium.*
5 *Sacerdos potest sine peccato ministrare coram excommunicato, & eidẽ eucharistiam tradere, si solus scit eum esse excommunicatum, & non potest aliter probari.* 6
7 *Sacerdos adductus in testem potest liberè iurare se nescire, licèt illud sciat in confessione: secus si scit in penitentia citra confessionem.*
Testis potest & debet testificari de re, quam iurauit prius neminì dicere.
8 *Excommunicare an possit quilibet sacerdos?*
9 *Excommunicare potest aliquis ratione consuetudinis.*
10 *Excommunicatio est meri imperij, nec debet ferri sine causę cognitione.*
11 *Excommunicatio non debet fulminari, nisi præcesserit trina monitio.*
12 *Delicta quantumcunque occulta ligant ex constitutione, uel excommunicatione.*
13 *Excommunicans, si intendit unum ex duob. excommunicare, & nescitur quis sit, quis eorum erit excommunicatus?*
14 *Sacerdos si intendebat conferare singulas hostias, quas habebat in conspectu, quas tamen putabat esse decem, & in ueritate erant plures, an omnes, uel quæ erunt consecratæ?*

CAP. II.

Si sacerdos. Ordinarius, qui scit non ut iudex, sed ut Deus, uel homo, subditum esse criminis reum, indeterminatè poterit, sed non nominatim eum arguere, uel punire. h. d. Casus litera. Sacerdos scit aliquẽ reũ alicuius criminis, uel ipse criminosus ei confessus fuit. dr, q si ille admonitus fuerit satisfacere, sacerdos non hẽt eũ noiatim arguere, nisi ordine iudiciario crimen fuerit ei probatũ, sed in gñe admoneat illum exẽplo domini, q dixit. unus vñ metra diturus est: sed si ille q dãnũ sustinuit petat iustitiã, sacerdos ꝑ excõicare illum, qui damnum dedit hoc modo, excommuni co eum qui fecit tale factum. Sed nomine proprio non debet illum excommunicare, quãuis ei confessus fuerit, quia non ut iudex illud scit, sed ut Deus, nec dẽt illũ admonere, ne ingeratur se cõioni ipsius sacerdotis, quia nec Christus Iudam remouit.

1 B. † No j. argumentũ optimum ex tex. q is qui aliquid scit ex confessione alicuius, & in foro pœnitentiali facta, non dr illud scire pro certo, quia potuit ille non uerũ dicere, & sic non hr

a certa scientia: a tunc. n. habetur certitudo, cum res depræhenditur aliquo sensu corporeo, ad hoc. 3. q. 9. c. testes, & l. qñ. C. de test. hoc enim vr probare iste tex. dum ponit ista ut diuersa: nã primo facit mentionem, cum pro certo scit aliquem esse reum criminis, & postea subiicitur, uel si confessus fuerit &c. quasi tunc pro certo non sciat, & hoc probat ista litera, licet gl. i. alter sentiat, in hoc tamen non uidetur ponderasse tex. † Secundo no. prælatum non debere subditum nominatim arguere de aliquo delicto, nisi possit illud delictum plenè probari. non. n.

b creditur ẽt superiori, si dicat aliquẽ esse reum criminis. b 6. q. 2. in c. placuit, & in c. si tñ. puto tũ, q in secreto potest eũ admonere, quia talis admonitio non potest nisi prodesse. arg. 2. q. 1.

3 c. si peccauerit. † Tertio nota. & tene menti, q de delicto, cuius quis est conscius ut Deus, possit in publico redarguere peccatorẽ in genere, & tñ non determinate, hoc etiam colligit exẽplo Christi: sciebat. n. Deus eum Iudam traditurum, tamen non oĩno siluit, sed in genere eum redarguebat, & delicti supplicium minabaꝫ dũ dicebat, q melius erat, si natus nõ fuisset homo ille &c. & tene menti hoc dictum, ex quo habes casum, in quo põt sacerdos delictũ sibi cõfessum in genere redarguere.

ADDITIONES.

a ¶ Certa scientia. Quando dicatur certa scientia, ultra allegata per And. Sicul. hic uide late Ale. in l. 1. col. 4. cum seq. ff. si cer. peta. & ex his, quæ dicit hic do. Abb. colligitur, q confessio facta sacerdoti non probat in foro iudicii, cum censeatur facta Deo. & ita no. Bal. in l. Archigerontes, C. de epis. audi. Quod tamen limita, ut non procedat in causa matrimonii, ut est gl. in c. tua nos, de spons. quam ad hoc reputat sing. Lud. Ro. in l. si non speciali. C. de test. & do. Iason, in l. 1. §. huius studii. ff. de iusti. & iu. ubi arguit ẽ iste tex. contra dicta ibi per Doc. Seb. Sap.

b ¶ Reum criminis. Adde Old. consi. 81.

n † Item no. & tene menti, q pro quolibet damno illato põt recurri ad iudicẽ ecclesiasticũ, ut excõicet eum, qui damnũ in nullitnam rationẽ peccati mortalis, debet recurri ad ecclesiam, ut in c. nouit, de iud & in hoc tex. iste potest quotidie practica ri specifice in furto, quando nescitur author furti. Itẽ no. tres scientias, quas potest quis in eodem facto habere, nam potest habere unam, ut homo, quia uidet. secundam, ut Deus, quia ille fuit sibi ꝑfessus in pnĩa. tertiã, ut iudex, quia ordine iudiciario factũ est sibi probatũ, & põt istę tres sciẽtię haberi alternatiue, seu distributiuè, & ẽt simul. nam põt quis scire tantum ut Deus, uel ut homo, vel ut iudex. Item potest scire simul ut hõ, quia uidit, & ut Deus, quia etiam fuit sibi confessus. Item ut iudex, quia postmodum in iudicio fuit sibi probatum, & hoc satis probat iste tex. Sed nunquid possint istæ scientiæ sibi aduersari ad inuicẽ in eodẽ subiecto, ut possit eadẽ persona certũ qd scire, ut Deus, & ℑrium scire vt homo, vel iudex? vide qd dixi

i in c. pastoralis. §. qa vero, de of. del. † Item no. casum in quo sacerdos sine peccato ministrat præsente excõicato, cum scilicet

k non põt probare a illum esse excommunicatum, quia hoc nõ scit ut homo, sed ut Deus, & sic optimè facit hæc litera in ar. q sacerdos non debet desistere a celebratione diuinorum, licèt sciat aliquem ex presentibus esse excommunicatũ, ex quo hoc probari non potest. Hoc tñ ego admitterẽ in celebratione

6 necessaria, & ita loquitur iste text. secus ꝑ in voluntaria, argu. 24. q. 1. c. fin. † Vlt. no. casum, in quo sacerdos non debet denegare corpus Christi etiã excommunicato, cum. ſ. probare non põt illum esse excõicatum, licet sciat ut homo, uel ut Deus, hoc etiam colligitur exemplo Christi, qui hoc sacramentum non denegauit Iudæ, sed sibi, & aliis Apostolis contulit, vt 1. q. 1. c.

7 Christus. † Sed quæro, quid si sacerdos producitur in testem ℑ rem criminis, nunquid teneatur respondere de eo, quod scit

b ut Deus? dic securè tenendum, q non, b ad hoc c. dilectus. de excess. prælat. & in c. oĩs vtriusque. de pœ. & re. unde secure rũdere potest se nihil scire, quia non producitur in testẽ ut Deus, sed ut homo, & tãquam hõ nescit, secus autem est, si nesciret ut Deus, sed sciret ut homo, licèt alius sibi dixisset secreto, &

c & inde præstito, q non reuelet. c nã non obstante illo iuro, si producitur in testẽ, debet dicere veritatẽ. ratio est, quia illud iu tamentum non extenditur ad illum casum, cũ. ſ. producitur in testẽ, & si intendebat iurans ad hunc casum se extendere, iura mentũ fuit temerarium, & ideo non seruandum, ita no. sentit Inno. in c. qualiter & qñ. ℑ. de accusa. ubi uide & tene mẽti. Itẽ dic, q non ſp dr sacerdos scire ut Deus, licèt is qui sibi reuelauit, dixerit q sibi dicebat in pnĩa. Tunc. n. solum dr peccatum deteclũ in pœnitentia, ut Deo quando peccator quęrit salutẽ animæ suæ. secus aũt si causa libidinis, seu ratione amicitiæ dixerit quis peccatũ sacerdoti, quia tunc non dr in pœnitentia, licet ille dicat, dico in pœnitentia, quia ille non tenet locum Dei in hoc, ex quo ad eum non recurrit, ut ad Deum, hoc no. sentit

8 Inn. in c. oĩs, & tene menti, quia multi decipiuntur. † Quæro, q declaratione literæ, nunqd quilibet sacerdos possit excõicare? vr primo q sic, ar. huius tex. nam sit mentio de simplici sacerdote. Host. intellexit tex. in sacerdote curato, & sic vr velle, q sacerdos habens curam possit excommunicare parochianum suum, pro quo ẽt facit tex. in c. seq. Alii dixerunt ℑrium. Pe. & Abb. concordando dicunt, q aut hoc habet consuetudo, & põt

9 sacerdos excommunicare etiam cum causæ cognitione iuxta consuetudinem. † Et ex hoc primo membro no. q consuetudo põt dare potestatem excommunicãdi, quod an sit verum indistincte, uide latius per Inno. in c. olim. de rest. spo. & quod ibi leg. & no. in c. cum contingat, de fo. comp. Et an teneat excõicatio rõne possessionis tñ, uide quod no. Io. An. in c. auari-

d tiæ, de ele. li. 6. cessante vero consuetudine potest sacerdos cura tus secundũ eum excõicare parochianũ d in gñe, & sine causę cognitione, cum cãe uero cognitione, uel certam personã excommunicare non põt, quia nõ est iudex, & si istum tex. intel

10 ligit, qñ sacerdos curatus fert excommunicationẽ in genere, & cum hoc intellectu transeunt hic Io. And. & D. An. & no. hoc singulariter pp authoritatem istorũ Doct. † Sed ego semper tenui indistincte, quod cessante consuetudine sacerdos curatus nec in genere, nec in specie excommunicare potest. plene hunc articulum explicaui in c. si quis contra, de fo. comp. in rep. & probatur sic. excõicatio est iurisdictionis contentiosæ, quæ non debet ferri nisi cum causæ cognitione, & fertur in iuuenes. 2. q. 1. c. nemo epus. sed sacerdos curatus non habet iurisdictionem fori contentiosi, sed pœnitentialis tãtum, pro hoc 11. q. 1. c. de persona. Item excommunicatio est meri imperii, ut no. Inn. in c. transmissam, de elect. simplex autem curatus non habet ea, quę sunt meri imperii, ut no. Inn. in c. transmissam, de ele. Item iura tantum a iudicibus dicunt excommunicationẽ esse ferendam, ut in c. i. de sent. exc. lib. 6. ubi repetitur uerbũ, index. Ad idẽ c. quærenti, de verb. sig. & in c. archidiaconus, de of. arch. non ob. iste tex. debet. n. intelligi de sacerdote alias or

dinario, nam & episcopi olim appellabantur sacerdotes. 95 di c. olim. nã sacerdos est nomẽ dignitatis, & honoris. 21. di. c. cleros, & hoc sentit Vin. hic & hoc etiã patet ex rubro. nam hic tractatur de officio iudicis ordinarii. ergo ut ista decretalis conueniat rubro, debet intelligi de sacerdote aliàs ordinario, dẽt. n. nigrum conuenire rubro, ut no. gl. in c. tibi qui, de reſcri. lib. 6. & in c. bonę, de confir. uti. vel inui. & in c. si super gratia, de of. del. lib. 6. Hoc ẽt ꝑbat ista lra, ibi, nisi iudiciario ordine &c. & ibi, petierit iustitiã, certũ est q a simplici curato non petitur iustitia ℑ damnum inferentem, nec proceditur coram eo ordine iudiciario. Ex his concluditur, q hæc litera nõ probat opi. istorũ Doct. & pro hoc uide bo. gl. quæ hoc sentit in c. ſe. ubi dicã, & in c. nemo epiſcopus. 2. q. 1. ad c. sequẽs dic ut ibi dicetur, &

11 hanc opin. q non possit, sentit Collecta. hic. † Secundo quæritur nunquid hæc generalis excommunicatio sit ferenda pcedente competenti monitione? e dic q sic. vnde nec in genere, nec in specie debet ferri excommunicatio, nisi præcedente trina monitione, vt in c. Romana, in ver. sed nec. de sen. exc. li.

12 6. † In gl. i. Põdera gl. quã inducit D. An. ad saluandũ testẽ, qui dicit aliqd q certo scire, & interrogatus de cã scientiæ rñdet, qa ille fuit sibi ꝑfessus, sed certè hoc dictũ nõ probatur in tex. sed potius oppositũ, ut ſ. dixi in j. no. & dic ut ibi. in gl. 2. ibi, qđ licitũ est in genere. No. gl. q rr illud, quod licet in genere, licet in specie, & econtra, & idem tenent hic communiter Doct.

13 † Et no. gl. sequentem, & ex ea, & ex tex. collige, q excommunicatio generaliter lata ligat delictũ quantumcunq; occultũ, seu delinquentem, & sic iudicio meo hic est tex pro glo. no. in cle. i. de hær. ubi examinat, an constitutio militãtis ecclesiæ liget delictũ oĩno occultũ? & concludit q sic, & tene mẽti iliam

14 gl. & istum tex. ad hoc. † In gl. pe. in fi. concludit ergo gl. q nullus istorũ erit excõicatus. & idem tenet Gof. dicens, q ex quo non constat de intentione excõicantis, nullus uigore sententię erit excõicatus: consulit tũ q uterq; se faciat absolui ad cautelã. Host. dicit, q uterq; est ligatus, quia Deus nõ curat de verbis, sicut & aliàs ecclesia non curat de uerbis, si constat de intentione, ut in c. an his, de uerb. sig. mihi placet opi. gl. coniuncta opi. Goff. facit c. graue. 9. q. 3. Item l. 3. §. si duob. ff. de adi. legą. q gl. adducit pro contraria opi. facit pro hac opin. ut nullus sit ligatus. nam ibi in fi. dicitur, q si legatum fuerit factum Titio, & non apparet de quo Titio testator senserit, nulli debetur legatum. Item excommunicatio non debet ligare ultra intentionem excõicãtis. Nam ptãs, & uoluntas debent concurrere ad expletionem cuiusĉunq; rei, ut in c. cum super, de of. dele. & in l. multum interest, C. si quis alteri, uel sibi. sed iste excõicans non habuit aium excõicandi nisi unum. ergo non debet esse vterque excõicatus, nec alter, ex quo nescitur, de quo senserit: nam præsertim in istis spiritualibus pura, recta, & certa debet esse intentio & c. de consẽ. dist. 4. c. retulerunt, & c. Et faciũt ista

15 ad † q. sacerdos in die fortè Paschæ uolebat communicare populum, & habebat ante se hostias 11. quas tũ putabat 10. protulit simplr uerba ꝓsecrationis, ꝙritur utrũ oẽs 11. sint ꝓsecratę, uel 10. tñ, uel nulla? & salua determinatione ecclesiæ ꝯcludit hic Cal. q si habebat aium consecrandi omnes, licèt erraret in numero. omnes erunt ꝓsecratę, quia non deficit intẽtio. Sed si habebat animum consecrandi 10. & non plures, nulla erit

ADDITIONES.

a ¶ Non potest probare. Adde quod uoluit Cald. consi. 4 de sen. excom.
¶ Adde Pet. de Anch. & Gem. in c. is qui, de sen. exc. lib. 6. Franc. in c. episcoporum post gl. & Doct. de pri. inf. eo. lib. qui uidetur tacitè innuere excommunicatum non publicum, nec in iudicio condemnatum, posse tolerari in spiritualibus.

b ¶ Quod non. Adde quod posui in apost. ad istum in c. lectæ, in fi. in apost. in verſi. de uoluntate, sup. de renuntiatio. ubi remissiuè tetigi hanc quæstionem. Zac.

c ¶ Quod non reuelet. Adde quod uoluit Alex. consi. 173.
¶ Adde ita tenere in proprijs terminis Inno. in c. qualiter & quando, lo 1. inf. de acc. Zac.

d ¶ Parochianum. Adde, ut per Lap. alleg. 38.

e ¶ Monitione. Adde Ro. consi. 282. q tamen quando quis declaratur excommunicatus, non requiritur citatio.
Tu dicas, quòd in denunciatione excommunicationis, quæ ipso iure infertur, si factũ est notoriũ, non requiritur citatio, sed in declinatione facti, propter quod insurgit excommunicatio, requiritur citatio, sĉdm Host. & Feli. in c. repræhensibilis, de app. & uide Car. in cle. in plerisque, de elect. in x. q. ubi dicit, q in pronunciando pœnam esse cõmissam, licèt ipso iure sit commissa, tamen requiritur citatio: quia posset subesse aliqua legitima defensio. & ideo dicebat Io. An. in c. cum sĉdm, de hær. li. 6 q ẽt, qñ pœna ipso iure imponitur, requiritur declaratio, quæ fieri debet parte non citata. De quo ẽt per Bal. in c. 1. quib. mo. feu. amit. in usi. feu. & in l. si quis maior. C. de transſ. & in auth. hoc amplius, in 1. co. C. de fidei. & habetur per Ale. in l. Imperator. ff. de iu. fi. & habetur per gl. cle. præsenti, de censi. An aũt in absolutione ab excommunicatione requiratur citatio, habetur per Inn. in c. prudentiam. in pen. col. de offi. deleg. ubi dicit, q non. De quo etiam uide per Spec. in ti. de contu. in §. nunc dicamus, in uer. sed pone, & per Io. An. in ca. qua fronte, de ap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

la erit consecrata, qa incertitudo vitiat. Nã (ut dixi) recta, & certa dẽt esse intentio in istis spiritualibus, & intẽtio est necessaria ad perficiendũ opus, ut in iuribus prælle. & pro hac opi. facit ista gl. in fi. nõ. n. apparet, quas ex illis vndecỉ voluerit ꝑsecrare.

SVMMARIVM.

1 *Prælatorum appellatione, veniunt non solum superiores, sed inferiores habentes iurisdictionem.*
2 *Præsbyter parochialis habet curam suorum parochianorum, siue sint laici, siue clerici.*
3 *Excommunicare possunt etiam prælati inferiores episcopis.*
4 *Sententia lata per inferiores iudices tam ecclesiasticos, quàm seculares, an possit per ipsos mandari executioni.*
5 *Iurisdictio ordinaria competit illis, qui sunt electi a collegio, uel vniuersitate, uel per superiorem.* 7.
Anathema, & excommunicatio in quibus differunt.
6 *Rector scholarium etiam clericus, si fuerit electus ab vniuersitate scholarium laicorum, non habet iurisdictionem in clericos scholares.*
Vniuersitas scholarium, an sit secularis uel ecclesiastica, considerandum an scholares laici sint plures, uel pauciores.
7 *Rector scholarium clericorum an habeat iurisdictionem in ipsos?*
Collegiũ possunt facere artifices inter se, & eligere Rectorem qui habeat ordinariam iurisdictionem in ipsos in ciuilibus.
8 *Artifices possunt conuenire non solum sub eorum rectore, sed etiam sub maiore iudice loci.*
9 *Episcopus concurrit in iurisdictione cum omnibus prælatis inferioribus suæ diœcesis, & est locus præuentioni: & forte hoc non procedit in prælatis regularibus, ut infertur ex sequentibus.*
10 *Abbas habet iurisdictionem in monachos in ciuilibus, & criminalibus, et monachi magis tenentur obedire eorum Abbati, quàm Episcopo.* 12.
11 *Excommunicatio semper præsumitur iusta, nisi probetur contrarium, uel nisi ab ea fuerit appellatum.*
Appellatio ab excommunicatione non suspendit uinculum.

CAP. III.

Cum ab ecclesiarum. Si ordinarius subiectus episcopo confert in sibi subiectum iustam censuram ecclesiasticam, episcopus illam seruare debet, & eam sine satisfactione & cõsciẽtia proferentis relaxare non dẽt. primo ponitur exordium, ex quo secundo infert mandatũ, ibi, qua pp. Casus lit. Plebanus S. Pancratij aliqñ excommunicabat aliquos ꝓ excessibus suis. episcopus Florentinus absoluebat eos irrequisito dicto Plebano, peruenit hoc ad dominum Papam. Papa super hoc rescribit episcopo Florentino, dicens, ꝙ quãdo prælati ecclesiarum proferunt censuram ecclesiasticã in aliquos malefactores, illa debet rata, & firma consistere, & obseruari vsque ad debitã satisfactionẽ. Vñ mandat Papa Eꝑo Florentino, quatenus, si præ dictus plebanus sententiã excõicationis, vel interdicti in aliquos parochianos suos tulerit, ipsam faciat inuiolabiliter obseruari. B. † No. ex prin. iuncta suprascriptione, ꝙ appellatione pla
1 a torũ [a] ueniunt non solũ Epi, & superiores, sed ẽt inferiores [b]
b habẽtes iurisdictionẽ, quod clarius probatur in c. j. de æta. & qua. quinimo dicit hic Host. ꝙ etiam simplex curatus dicitur prælatus, ut patet hic in plebano. sed tu dic melius, ꝙ ex lata significatione sacerdotes parochialium ecclesiarũ possunt dici prælati, qa præsunt parochianis in foro animæ, & hoc respectu plebanus potest dici prælatus, hoc probat tex. in c. tua. ꝺ. de clerægr. & probat ab alludione uocabuli, vel ethymologia uocabulinã dr prælatus, quasi ꝑ alijs ditatus, uel ante latus, sed stricte illi soli dñr prælati, qui hñt iurisdictionẽ aliquã fori ꝓtentiosi, ad hoc tex. iũcta gl. in c. decernimus, de iudi. & ibi dicit ad idẽ tex. in cle. dudũ, de sepulturis. vbi ꝓ se fit mẽtio de prælatis, ꝑ se de sacerdotibus curatis, & hoc mõ põt intelligi tex. nã iste plebanus habebat hic iurisdictionem, qđ patet ex eo, quia excõicabat parochianos suos, quod intelligẽ de iure spãli, puta ex præscriptione, uel priuilegio, non autem de iure communi, ut dixi sup. c. præcedenti nam istud c. est statutum sub rub. de of. iu. or. sed certum est, ꝙ plebanus non est iudex ordinarius parochianorũ suorũ in foro contentioso, loquitur ergo de iure
3 speciali. † No. ergo secundo, ꝙ rector ecclesiæ parochialis hẽt curam parochianorũ suorũ, siue sint laici, siue clerici. Ex quo no. ꝙ inhabitantes in parochia licet sint clerici, sunt tñ parochiani illius ecclesiæ, ad hoc facit de consec. di. j. c. & hoc attendum. vbi dr, quod clerici debent cõuenire vna cũ laicis ad audiendũ diuina in ecclesia eorum. No. 3. ꝙ appellatione sententiæ censuræ, cõprehenditur sma excõicationis, & interdi-
c cti, [c] adde & suspensionis, ut in c. quærenti, de uer. si. † Itẽ no.
3 hic expressum, ꝙ ꝓlati inferiores episcopis põt ferre excõicationem in subditos. concordãt c. sicut tuis, de sim. & c. cum in ecclesiis, de maio. & obe. & c. j. de eo qui or. fur. fusce. Item no. ꝙ excõicationẽ lata a prælato inferiore subdito episcopi põt episcopus relaxare, si est irrationabilis, si autẽ est rationabilis, non dẽt eã relaxare, sed dẽt remittere ad suum excommunicatorẽ. Quid autẽ si de facto relaxauit? dic ut in glo. fi. in fi. Vlt. no. ꝙ superiores debẽt facere obseruari sniας latas ab inferioribus, & sic vr sm Inn. ꝙ maior iudex dẽt mandare executioni sniam inferioris, ad idẽ l. properãdũ. §. fin ãt. C. de iud. & l. a di
4 uo Pio. ff. de re indi. † Et hinc sumpta occasione Inn. tractauit hic nunqd isti iferiores ꝓlati possint corũ sniας mãdare executioni, an uero debeãt recurrere ad superiorẽ? & refert ꝺtias opi. finaliter ponit no. dictũ, ꝙ glibet iudex siue delegatus, siue ordinarius põt exercendo iurisdictionẽ, quã hẽt, sniam sniam mã dare executioni, sed eã quã non habet, exercere non põt, & tũc dẽt ad superiorẽ recurrere. Exẽplũ, qlibet iudex ecclesiasticus potest excõicare, ẽt si sit delegatus inferioris a Principe, ut hic, & in c. ex literis, de off. del. unde excõicando, & interdicendo potest suam sniam mandare executioni, quia nõ excedit metam suæ iurisdictionis, ut probatur in d. c. ex literis. Itẽ pone exemplũ in rectore scholariũ, nã poterit interdicendo ingressum scholarũ, uel delẽdo scholarẽ de matricula, vel quid simile, suã sniam mandare executioni, sed iurisdictionẽ, quã gs nõ habet, non ꝓt exercere, vt puta, alius iudex, ꝙ non hẽt ea, ꝙ sunt meri, uel misti imperii, nõ ꝓt manualiter ponere quẽ in possessionẽ, uel ducere ad carcerẽ, vel qd simile exercere, ut i laubere cauere. ff. de iur. om. iu. vñ ꝓ istis, & similib. dẽt recurrere ad superiorẽ hñtẽ ptãtẽ, & sic intelligitur l. a diuo Pio. præall. Hãc materiã plenissimè examinaui in c. si quis ꝺ clericum, de fo.
5 comp. & dic ut ibi. † In gl. j. in fi. No. bñ hãc gl. ex qua collige
d duas regulas. Prima est, [d] ꝙ electus a collegio, uel uniuersitate, vel deputatus ꝑ superiorẽ hẽt iurisdictionẽ ordinariã in illos de collegio, licèt iste ꝓlatus subsit eꝺ. Secũda est, ꝙ isti ꝓlati, q ꝑsunt collegio, ut aliàs hñt iurisdictionẽ, puta ex ꝓsuetudine, põt excõicare sibi subiectos, sed anathematizare nõ põt. Anathema. n. ꝓpetit solis epis, & idẽ no. 2. q. 1. c. nemo epis. Aduertẽtũ, ꝙ inter anathema, & excõicationẽ non est dria quo ad uinculum, nam utraque est excõicatio, & dr anathema, quasi suprema maledictio. De quo uide qđ no. in c. cũ nõ ab hoste, de iudi. sed
e anathema fertur cũ maiori ſolẽnitate, [e] q excõicatio, nã fertur ab eꝺ circũstãtibus sibi 12. sacerdotib. cũ cãdelis accẽsis, put hr in c. dẽt. 11. q. 3. & dẽt fieri inde absolo cũ maiori solẽnitate, q fit ab excõicatione, de qua dicẽdũ est vt hr i c. cũ aliqs. ea. cã & q. vñ anathema excedit excõicationẽ quo ad maiorẽ solẽnitatẽ, & quo ad opin. vulgariũ, & ad terrorẽ, & in difficultate absoloñẽ obtinẽdi. & ex his gl. vr tacite excludere simplices sacerdotes curatos, q nõ ꝑsunt collegio, ut isti ñ possint excõicare. Circa materiã huius gl. dicit Goff. attendẽdã ꝙsuetudinẽ in iurisdictione istorũ inferiorũ. Inn. & Host. vr satis hic ꝑcor-
f cũ opi. gl. dñt. n. ꝙ ad hoc, ut qs habeat ordinariam [f] iurisdictio-

ADDITIONES.

a ¶Appellatione prelatorum. Vide Archi. in c. 2. de fo. comp. lib. 6. Inn. in c. fin miter. de sum. Tri. & fid. cath. Ab. in c. decernimus, inf. de iu. ubi An. Sic, col. 5. ubi dicunt, ꝙ appellatione prælatorum ueniunt etiam Abbates, de quo etiam late ibi per Doc. & Dec. Seb. Sap.

b ¶Inferiores. Adde quod uoluit Lapus alle. 5.

c ¶Et interdicti. Adde Old. consi. 166.

d ¶Prima est. Vide ad hoc quod no Io. An. in addi. Spe. in ti. de accus. §. officiũ. uer. quid ergo, ubi dicit, ꝙ assessores Potestatũ electi a populo, habent ordinariam potestatem. uide etiam Bal. in l. priuatorum, C. de iur. om. iu. & in l. ff. eo. tit. & Mod late in l. more, ff. de iurisd. om. iud. Seb. Sap.

e ¶Anathema fertur cum maiori solemnitate. Adde ꝙ ista uerba, anathema, maranatha important, ꝙ sint uerba latæ sententiæ, ita no. do. Fel. in c. Rodulphus col. 21. uer. fit anathema, sup. de ref. quod intelligo, donec pœniteat, & maranatha importat, i. usque ad aduentum Domini fit excommunicatus, ut per Fel. ubi sup. Zac.

¶Quid sit anathema, habetur 24. q. 3. in c. certum, ubi rex. dicit, ꝙ si est sepa ratio a Deo, & alibi dr, ꝙ est ęternæ mortis damnatio, ut in c. nemo episcoporum. 11. q. 3. & qualiter feratur sententia anathematis, no. in c. dẽt. 10. q. 3. & in c. Guilisarius, 23. q. 4. ubi dixit Arc. quòd hoc uerbum exponitur pro ęterna maledictione, & damnatione, & uide Arc. in c. ad apostolicæ. de re iud. lib. 6. Et adde, ꝙ dicitur proprie solemnis excommunicatio, ut dixit gl. in c. si inimicus, 11. q. 3. & de huiusmodi dictione, anathema, uide & tex. in c. præsenti. 5. q. 2. & in c. quisquis, 16. q. 4. & unde dicatur anathema, hr ꝑ Io. An. in c. cũ non ab homine, de iud. & in c. si quis præsbyterorũ, de reb. ec. nõ alie. qd ãt maranatha, de quo hic fit mentio, uide gl. in uer. maranatha, in d. c. Guilisarius, ubi dicitur, ꝙ interpretatus aduentus Dñi, & quæ differentia sit inter anathema, & excõicationem, habetur in c. omnes. 3. q. 4. & uide d. Car. in cle. 1. de pœ. & in d. c. cum ab homine, de iud. ubi dicit, ꝙ est mucro corrigens & disciplinans: de quo etiam habetur in c. dilectos, de sen. exc. li. 6. & in c. uisis, in fin. 16. q. 2. An. Fran.

f ¶Ordinariam. Si consuetudo induxit iurisdictionem in personam alicuius, non requiritur confirmatio, ut no. Bb. in c. nihil, col. 5. in glo. fi. de elec. & quòd consuetudo possit tribuere iurisdictionem, tenent omnes per Ias. in l. more, col. 7. ff. de iurisd. om. iud. traditur in c. cum contingat. de fo. cõp. nisi habeat uiolentum initium, ut per Abb. in c. 2. infra de purg. uulg. Item nisi quando non præsumitur de scientia & patientia superioris, ut per Bar. in l. fi publicanus. §. fi. ff. de publ. & uecti. & in l. 1. §. idem. ff. de aqua plu. ar. de quo late per Ias. in l. imperium, col. 7. ff. de iurisd. om. iud. Item nisi in causis maioribus & arduis, secundum Abb. in cap. literas, in 2. col. de rest. spo. Seb. Sap.

ẽtionem in clericos, seu religiosos, oportet ꝙ eligat ab vniuersitate, seu collegio, & obtineat cõfirmationem a superiore, vel ꝙ ꝑeat ipsi collegio a superiore habẽte ptãtem, ad hoc c. nihil. de elect. & qđ habetur in Aut. de defen. ciu. §. 2. dixit etiam Inn. oportet ꝙ vniuersitas, q istum eligit, sit clericorum, vel religiosorum, quia aliàs non posset dare iurisdictionem in personas ecclesiasticas. Item oportet, quòd iste electus sit clericus, quia aliàs iurisdictio spualis in eum non caderet, ut in c. causam, de
1 præscrip. & c. ecclesia sanctæ Mariæ, de consti. † Et ex his alias dixi, & etiã tunc confirmo, quod si vniuersitas scholarium est secularis, rector electus ab uniuersitate, etiam si sit clericus nõ potest habere iurisdictionem in scholares clericos, qa vt dixi, vniuersitas secularis dat iurisdictionem tpalem, non aũt spualẽ, quia cum laici non sint spuales, non possunt eligendo transferre iurisdictionem spualem, & multò fortius hoc procederet, si rector esset laicus. Qualiter autem cognoscatur, an vniuersitas sit secularis, vel ecclesiastica, si maior pars est secularis, censetur vniuersitas secularis, vt dixi plenè in c. ex literis de const. & Bar. ponit in l. fi. ff. de colle. illi & uide, an clerici subiiciãtur rectori, maximè si sint ciues, ea quæ plenè tetigi in c. si diligenti. de
7 fo. comp. † De vno etiam dubito, præsupposito, ꝙ vniuersitas scholarium sit ecclesiastica, nunquid electus in rectorem possit habere iurisdictionem in clericos, ex quo non recipit confirmationem a superiore ecclesiastico? Nam Host. generaliter loquendo & Inn. in princ. suæ glo. dicunt oportere, vt electus confirmetur a superiore, sed postea in medio gl. non videtur aliquid repetere de confirmatione, vnde potest dubitari, nunquid clerici exercentes professionem licitam, faciant collegiũ extra ecclesiam, ita ut electus per eos in rectorem habeat i ip sos iurisdictionem? nã de laicis certum est, ꝙ si exercent aliquam professionẽ licitam, puta quia sũt scholares, barbitõsores, sutores, & similes: possunt. n. isti le congregare, & eligere sibi rectorẽ q habebit ordinariam iurisdictionem in ciuilibus, in his, q oriũ
8 tur occasione societatis, & ꝓfessionis † Et qq põt isti conuenire sub isto rectore, si tñ cõuenũtur sub maiori iudice loci, puta potestate, non põt declinare illius iurisdictionem, vt est casus no. in l. fina. C. de iurisdi. omn. iud. & no. hic Inn. & Bar. in d. l. fi. nã in clericis (vt dixi) dubito per c. significasti, de fo comp. & c. de ꝑsona. 11. q. i. nam episcopus est eorum ordinarius, nec debẽt facere sibi ista collegia, ex quo nõ sũt i ecclesia, vel saltem nõ hẽnt cõfirmationẽ a ꝺo: nullo. n. iure hoc cauetur. & ideo ꝙ illam l. fina. quæ loquitur in laicis, non recederem a dispositio
9 ne canonum disponẽtium sup iurisdone clericorum, in hoc tamen uide, quod dixi in d. c. si diligenti. † Vnum tamen scias, ꝙ cessante cõsuetudine, isti q sunt de collegio ecclesiastico, licet subsint eorum prælato inferiori, vt puta præposito ecclesiæ collegiatæ, tamẽ in criminalib. coram solo Eꝑo sunt cõuenie di. 16. q. 2. c. visis, in fi. & in d. c. de ꝑsona. Item in ciuilib. si cõuenitur coram eꝑo, nõ põt declinare suam iurisdõnem, & dicere, ꝙ volũt cõueniri sub eorũ ꝓlato inferiori, quia episcopus concurrit in iurisdone cum istis prelatis inferioribus, & locus est præuentioni, ar. in d. l. fi. & sentit hic Inn. nisi aliud habeat
10 consuetudo, & pro hoc, ꝙ dicam in gl. se. † In monachis tamẽ aliud vr dicendum. sꝙ in loco cõueniendi sunt coram eorum Abbate, & non coram Episcopo, quia immediatè hñt abbatem loco Dei supra eorum caput, vt in c. si religiosus, de ele. li. 6. & in c. 2. de testa. eod li. vnde monachus magis tenetur obedire abbati, q̃ episcopo, vt no. gl. xi. q. 3. c. q resistit. & hẽt Ab-
a bas iurisdictionem in monachos, [a] etiam in criminalibus, vt patet in c. ea quæ, & in c. in singulis, de sta. regu. vbicunque de licto fuerint, vt 18. q. 2. c. Abbates. si tamen esset crimen, propter quod ueniret imponenda pœna depositionis, tũc nõ abbas, sed eps cognoscere ꝺebet. d. c. visis, in fi. & 18. q. 2. c. monasteria. Ide fi Abb. esset negligens in corrigendo, vt inf. eo. c. quãto. & licet in his sint opi. vt no. in d. c. quãto, tamen id, quod dixi, puto verius, vt videtur velle Ioa. de Lig. in cle. ne in agro, de sta. reg. plenissimè vide circa hãc materiam ꝑ me dicta in d. c. si qs cõtra clericũ. in repe. & in c. cũ contingat, in le. eo. ti. ubi tracta
11 tur quam iurisdõnem habeãt omnes isti inferiores prælati ciuilquam iurisdõnem habeãt omnes isti inferiores prælati cipm. vnum tamen scias, ꝙ nullus citra eꝑm de iure communi habet territorium in diœcesi, vnde tota diœcesis est territorium episcopi in spiritualibus. 16. q. 7. c. omnes basilicæ, & in c. i. sup. eo. & in c. cum episcopus inf. e. li. 6. Ex quo infertur,
12 ꝙ si clericus deliquit in monasterio alicuius abbatis, nõ ꝓbicitur ratione criminis iurisdõni abbatis, sed epi loci, ad hoc c. cũ cõtingat, ꝑallega. An autem inferior eꝑo possit præscribere territoriũ contra episcopum? dixi plenè in d. c. cum contingat, & secundùm hoc limita istam glo. In gl. 2. ibi, semper præsumitur. Vult ergo gl. quod excommunicatio semper præsumenda est iusta, donec probetur contrarium. tu dic hoc procedere, si non fuit appellatum, sed si fuit appellatum ab excommunicatione, licèt appellatio non suspendat vinculum, vt in c. pastoralis, de app. tamẽ suspendit præsũptionem iustitiæ. vñ oportet, ꝙ superior probet cãm iustam, sicut contingit alijs sẽtentijs, vt no. Inn. in c. bonæ, il 2. de postu. prela. & tenet illud menti, facit quod ipse no. in c. cũ in iure. sup. de offi. le. In gl. fi. ibi, cũ sit superior, & ordinarius. No. singulariter istam glo. & nõ tradas eam obliuioni: ex ea. n. infertur ad id quod sup. dixi, ꝙ licèt prælati inferiores habeãt iurisdõnem in illos de collegio eorum, non tamen eam obtinẽt excluso eꝑo, sed accumulatiuè ad eꝑm, ita ꝙ isti non faciunt gradum, sed eꝑs concurrit tanquam generalis ordinarius, & isti inferiores tanquam speciales. Et ex hoc infer. ad solutionem glo. ꝙ debet valere absolutio facta ab episcopo, & licet quidam teneurint ꝺnũ, vt Hug. & Gu. Naso, & Archi. in c. 2. de const. li. 6. & in c. vnico, de maiori. & obed. li. 6. Alii tamen Doct. communiter sequuntur gl. & adducũt qđ habetur in Auth. de defen. ciui. in princ. vbi dr, ꝙ defensor ciuitatis, cui æquiparatur eꝑs, potest cognoscere de causis subditorum, omissis magistratibus inferioribus, ad idem ꝙ opi. glo. facit c. uenerabilibus. §. ubi autẽ, de sent. exc. lib. vi. & dicit Abb. ꝙ vbi concurrit iurisdictio immediata, & mediata, valet absolutio facta a superiore, & idẽ in effectu sentit hic Vinc. dicens, ꝙ vbi causę sũt communes superiori, & inferiori, si superior citat, præferendus est, arg. in Iudicium, ff. de iu. sed melius facit l. contra pupillum, ff. de re iud. secus autem secundùm eum ubi causæ non sũt communes. ponit exemplum in monacho, qui magis tenet obedire
12 abbati, q̃ eꝑo. † Item in subdito eꝑi, q magis tenet obedire eꝑo, quàm Archieꝑo. hoc vltimũ est absolutũ, & clarum, vt in c. pastoralis inf. eo. in monacho tamen sunt opi. vt no. in c. q̃to, inf. eo. & not. hanc op. Vin. nam apertè sentit, quod sup. dixi in cã monachi, quod est priùs tractanda coram abbate, q̃ coram episcopo, & uide quod no. ad materiam gl. in c. pastoralis. inf. eo. præal. in prin. &c.

ADDITIO.

2 In monachos. Adde Cald. consi. 3. de act. & idem, ꝙ Abb. hic. ten. Rom. consilio 257.
¶ Adde Anno. in c. statuimus, in fi. inf. de transa. eundem & Io. An. in c. ex frequentibus, de inst. & Fel. remissiuè, in c. 2. col. j. in 2. no. in uer. secundò limita. inf. de sen. ex. Zach.

SVMMARIVM.

1 *Patronus præsentando indignum, an sit priuatus potestate ꝑsentandi.* 5.
2 *Sede uacante an possit capitulum conferre beneficia.*
3 *Fructus ecclesiæ uacantis debent conuerti in utilitatem ecclesiæ, uel seruantur pro futuro rectore.*
4 *Patronus laicus non habet custodiam ecclesiæ uacantis, nisi ex consuetudine per sedem apostolicam approbata; patronus uero clericus habet.* 8.
6 *Patronus si fuerit negligens in præsentando, deuoluitur potestas conferendi ad illum, ad quem pertinebat institutio.*
7 *Patroni si super iure patronatus contendant, debet interim episcopus prouidere uacanti ecclesiæ, saluo iure uitentis.*
8 *Ecclesiæ uacãtis custodia pertinet ad illum, qui habet ius instituẽdi in ea.*
9 *Ecclesia uacans debet regi per œconomum, donec sibi prouideatur per patronum, uel collatorem intra tempus ei datum.*

CAP. III.

Cum vos. Si ordinatio vacãti ecclesiæ ẽt prõnatæ ex iusta cã differri, ẽ ibi ꝑ eꝑm œconomus ponẽdus. Cõis diuisio. Sed a. ibi, fraternitati. Casus litera. Patroni ecclesiarũ Cãtuar, puincię pñtabãt ad uacãtes ecclesias ꝑsonas minus idoneas, ꝑꝑ ꝙ ordinatio ecclesiarũ differebat, vel ẽt inter ꝑsẽtatores, & ꝓlatos discordia emergebat. Q̃æsitũ fuit a dño Papa, qd sup hoc istis ꝓlatis esset faciẽdũ. Mãdat Papa quatenus, si aliqñ i vacãtib. ecclesijs, in qbus ecclesiastica ꝑsona pñtationẽ nõ hẽt, vel qa nimis idonei pñtãtur, vel alia de cã, nõ põt ꝑsonas ordinare, ponãt i ecclesiis œconomos, q dẽant recipere fructus, & eos expẽdere i vtilitatẽ ecclesiarũ, vel ꝑseruare, quousq. ꝑsonę idoneæ ibi fuerint istitutæ.
1 B. † No. i. arg. optimũ ex tex. ꝙ nõ eo ipso, qđ ꝑsonus laicus ꝑsẽtat indignũ, ẽ priuatus ptãte pñtãdi: nã si hoc esset verũ, cũ hic ꝑsupponit, ꝙ pñtatus ẽt indignus, nõ poneret œconomus sed eꝑs, putaret ꝺ rectore, & de hoc dic vt lat us. ꝺ. dicã. No.
2. ꝙ vbi differt, puisio ecclesiæ, nec superior põt iuridice, pui dere de rectore, dẽt ibi ꝑoni œconomus. Et ex hoc & ex tex. habes casũ, ꝙ qui nõ ꝑt ponere rectorẽ i ecclesia, ponat œco
2 nomũ. † Et facit optime iste tex. ad ꝓbãdũ, ꝙ capitulũ sede vacãte põt ponere œconomũ i bñficijs vacãtib. quorũ collatio pertinet ad episcopũ: vnde licet capitulũ non succedat in po
a testate cõferendi [a] talia beneficia, vtin c. unico, ne sede vacã. lib.

ADDITIO.

2 Cõferendi talia beneficia. Dic hoc esse uerũ, si talium beneficiorum collatio spectaret ad solũ Episcopum, ut no. Io. An. in alleg. c. unico, ne se. vac. & Phil. Fra. in c. bonæ memoriæ, de app. & Car. qui distinguit, ut prẽmissi in cle. statutum, ꝙ. v. de ele. per c. fi. de reg. iur. lib. vi. & sup. alle. ca. unico, ne sede vacan. Zac.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lib. vi. potest tamen ibi ponere œconomum, arg. hic, & hoc videtur velle Io. And. in d. c. unico, ne sede uac. lib. vi. quod dictũ
3 tene menti. † Vlt. no. quid faciendum de reditib. ꝓuenientib. ecclesiæ uacanti, nam debent conuerti in vtilitatem ecclesiæ, uel conseruari pro futuris rectoribus. ergo non debet episcopus uel alius prælatus, vel patronus illos fructus occupare, imo ac cipiens incurrit hodie pœnã, de qua in c. fi. inf. eo. li. vi. & in ecclesiis cathedralib. & collegiatis uacantib. non habet locum
4 pœna c. quia sæpè, de ele. li. vi. † In gl. i. i fi. Vult ergo gl. ꝙ id qđ disponitur hic in ecclesia patronata laicorum habeat locũ ẽt in ecclesia, quæ est iuris patronatus clericorum, & idem Lau. hic dicens ꝙ tex. narrat factum; unde secundũ Host. idem in utrisq. Sed tu dic meliùs post Inn. ꝙ cum ministerio tex. prouidet solũ in ecclesiis patronatis laicorum, quia patronus laicus licet debeat defendere bona ecclesiæ. 16. q. 7. c. filijs. non tamẽ habet custodiã ecclesiæ uacantis, nisi sit priuilegiatus, vel hoc habeat ex consuetudine approbata per sedem Apostolicã: vñ cessante approbatione papę non ualeret cõsuetudo, ſm Host. ut laicus habeat custodiam ecclesiæ uacantis, ar. in c. i. de consue. & In c. cum terra, de ele. Et no. benè hoc verbum, quia in multis ecclesiis de facto seruatur contrarium, sed si patronus est clericus, tunc ipse habet custodiam ecclesiæ uacantis, ar. iu c. bonæ, de appell. & in c. cũ & plãtare. §. in ecclesiis, de priu. & ideo tũc non est ponendus œconomus per episcopum, & ideo tunc hæc litera noluit providere, cùm persona nõ ecclesiastica, habet patronatum, & tene mẽti in hoc istum tex. secũ dũ hunc intellectum, & intelligo patronum ecclesiasticũ eũ, cui competit ius patronatus ratione ecclesiæ, nam si competeret ratione patrimonij, talis est censendus in hoc iure tanq̃ laicus, ut le. & no. in c. cum dilectus, de iure patro. Tractant ẽt hic Doc. quis habeat custodiam ecclesię cathed. ego de omni
5 bus plenè dixi in d. c. bonæ, & dic ut ibi. † In gl. 2. in fi. No. bene istam gl. ad quam quotidie fit remissio, cùm quæritur, nunquid patronus præsentando indignũ sit priuatus ipso facto ꝓ
2 ea vice potestate pñtãdi? [a] & concludit gl. ꝙ fi est patronus ecclesiasticus, priuat ipsi facto, secus si est secularis. Sed ad §. fi qs oratorij domũ, q̃ tacit in contrarium, respondet, ꝙ non procedit de iure canonico, quia standum est canoni, & non legi. hãc cõclusionem gl. impugnat Io. And. procederet. n. si canon expresse diceret, ꝙ non sit priuatus, sed hoc nullibi cauetur, ergo standum est legi, non obstante si dicatur, ꝙ patronus secularis potest uariare præsentando secundum, ut in c. cum autem, de iu. pa. quia illud posset procedere, quãdo præsentasset idoneũ, uel indignũ, & ignoranter, ita ꝙ non esset priuatus. O pi. glo. tenuit Arch. i c. i. de præb. li. 6, sed Host. hic precisè tenet, ꝙ sit priuatus, si sciẽter præsentauit indignũ, & tenet Inn. in c. ꝓposuit, de fili. pbsby. licet hic loquat alternatiue. dicit ẽt parcendũ esse laicis ꝓpter ignorãtiam. Io. An. concludit, ꝙ si patronus laicus scienter præsentat indignum, & persistit in illa præsentatione ꝓ quatuor menses sibi pręfixos ad præsentandum, ex tunc potest episcopus prouidere de alio, quia paria sunt nullum præsentare, uel minus idoneum, ut in c. 2. de trãs. epis. & in c. tuę, de ele. non resi. vñ, sicut episcopus potest prouidere elapso quadrimestri, & nemine præsentato, ut in d. c. unico, de iu. pa. li. vi. ita si fuit præsentatus indignus, sed si tempus pręfixum patrono non est lapsum, poterit patronus secularis iterum præsentare, licet pręsentauerit indignum. nam si licitum est patrono seculari uariare, quando pręsentauit idoneum, fortiùs dẽt esse licitum si præsentauit indignũ: nã iura admittũt faciliùs variationem ꝑ actum nullum, ut in c. nosti. de elec. sed si patronus ecclesiasticus ignoranter præsentauit indignum, non potest uariare vsque ad cassationem, & post cassationem habet tps in tegrum ad pñtandum, ar. in c. electi. de ele. li. 6. Et ad §. si quis oratorij domum. respondet Io. An. ꝙ non probat, ꝙ episcopus possit alium instituere præsentato indigno, quia solùm dicit, ꝙ pręsentato indigno debet episcopus procurare, ut institua-
tur idoneus, quod potest intelligi solicitando. s. pronum. cum hac opi. Io. An. transit hic d. An. sed tu uide Fed. cons. 102. prope fin. vbi videtur tenere opi. istius gl. nihil tamen boni adducit. sed dominus de Ro. dec. 205. aperte tenent cõtrarium, ꝙ patronus sit priuatus per d. §. si quis oratorii domum. Io. de Lig. idem hic adducit. nam si eligẽtes, uel habẽtes collationem de iure communi priuant ipso facto eligẽdo, vel instituẽdo indignum, vt in c. cum in cunctis, de elect. fortius idem dicendum in patronis, qui habent pręsentationem ex sola gratia. Ad idẽ optime facit tex. in Auth. de ec. ti. §. si quis ædificationem. ubi dicitur, ꝙ si patronus præfecit hospitali rectorem indignum, episcopus illo remoto debet ponere idoneum. & hanc opi. puto uerissimã, licet d. Car. sequatur opi. glo. & ad §. si qs oratorij domum. dic ꝙ responsio Io. An. non est bona, q̃a tex. ibi dicit, quoscũq. pśentauerit &c. & sic ẽps hẽt ꝓponere idoneũ pśentato indigno ꝓ patronũ. & ad istum tex. dic, ꝙ nõ loquitur, quando sciẽter fuit pśentatus indignus. hãc opi. vt tenent Bar.
in l. cũ quidã, ff. de le. 2. & ibi bo. tex. cum gl. ubi probatur, ꝙ si quis hẽt electionem ex dispositione testoris, si eligit indignũ, priuat ipso facto potestate eligendi: quod nota. Adduco aliam bonam rationem. vbicũque alicui ex priuilegio, seu gratia cõpetit potestas eligẽdi, vel postulãdi, si sciẽter eligit, uel postulat indignũ, ipso facto pdit ptãtẽ sibi tributã, quia dr̃ abuti priuilegio, tex. est no. in c. gratũ, de post. præl. facit c. priuilegiũ. xi. q. 3. sed patronus hẽt potestatem eligẽdi, seu pśentandi de gratia, vt in c. 3. de iurepa. pśentando ergo sciẽter indignũ abutit gra-
6 tia, & sic debet esse priuatus ꝓ illa uice, & hæc notabis. † E qđ dixi, ꝙ potestas deuoluitur ad episcopum, intellige si hẽt potestatem instituendi, sed si potestas instituẽdi pertinet ad aliũ puta ad abbatẽ, uel capitulum, tunc ius patroni deuoluitur ad
b habentem institutionem, & sic habebit liberam collationẽ. [b] hoc voluit glo. sing. quam semper tenebis menti, in cle. unica, de suppl. neg. prælat. & sic no. qđ illud ius patroni nõ deuoluit ad eũ, ad quẽ de iure communi pertinet institutio, sed deuolui
7 tur ad eũ, qui habet institutionem, licet de iure speciali. † In gl. pe. No. i. ex ista gl. intellectum ad c. qũ, & c. cũ pp, de iure pat. in quibus iuribus dr̃, quod si qõ sup iure patronatus non de-
c ciditur intra tẽpus pxũ [c] patronis, ad pśentandum, qđ eps dẽt
d ibi statuere, & ponere rectorem, [d] saluo iure vincẽtis. Illa iura procedunt, quãdo quæstio est inter ipsos patronos de iure patronatus, qđ nõ apparet quis eorũ sit patronus. nam propter contentionem eorum nõ dimittet ecclesiam uacare. Si autem est qõ inter patronum, & episcopum super iure patronatus, non habent locum illa iura. nã si diceremus contrarium, eps sępe fingeret cãm, & negaret patronum esse patronũ, solum ut lapso tpe pfixo ad pśentãdum ipse, puideret. Idẽ est, qñ est cõtẽtio su per pśentatione iam facta, nã tũc, nisi prius decidatur illa qõ, non dẽt eps, puidere de rectore. vñ non hñt locum tũc illa iura, licẽt quæstio illa nõ decidatur intra quatuor mẽses, uel sex: nam cũ ex pśentatione acqrat ius pśentato, vt notatũ fuit in c. dilectus, sup. ti. proxi. nõ dẽt ꝓiudicare pśentato, si quæstio nõ decidatur intra tempus præfixum ad præsentãdum, alias de facili posset supplantare patronum. nam cum non teneatur præsentare nisi in fine termini, & episcopus habeat examinare pśonam, & facere edictum, iuxta formam in c. fi. de elec. nõ pos-
8 set de facili ista qstio expediri intra illud tempus, & hoc idem volũt communiter Doct. hic. † Secũdo no. glo. ꝙ ad illum spectat custodia ecclesię vacãtis, qui habet ius instituẽdi, seu cõferendi, licet nõ sit episcopus, qđ dicit Io. An. bene notãdum, & nescio alibi istam gl. potiùs. n. probatur rõne, q̃ iure: nã si habet iste ius, puidẽdi ecclesiæ de rectore, videtur qđ debeat habere curam rerum ipsius ecclesiæ, donec puideat de rectore, pro hac gl. allego bo. tex. in c. fi. ſ. e. li. 6. & facit qđ no. gl. in d. cle. i. de sup. neg. præl. quod intellige, nisi patronus sit persona ecclesiastica, quia tunc ipse nõ habẽs ius instituẽdi, habebit custodiam, vt probatur hic a cõtrario literæ. & puto, quod is qui ha
9 bet custodiam de iure, põt ibi ponere œconomum, arg. in reg. qui per aliũ facit, de re. iu. lib. 6. † Vl. quæro, nunquid intra tẽpus pręfixum patrono ad præsẽtandũ possit episcopus ibi ponere

ADDITIONES.

a Potestate pręsentandi. Vide Ang. in Auth. de san. epi. §. si quis oratorij. co. 9. Abb. in c. illud, ad fi. & in c. cum propter, inf. de iu. pa. Seb. Sap.

b Liberam collationem. Adde tu, ꝙ patrono negligente intra tps pñtare, pro uidebit episcopus de beneficio per uiam collationis, non autem per pśentationem, ut d. Aen. de Palco, uisus est uoluisse in suis summariis huic c. ꝓpositis, nu. 6. ita no. Pe. de Anc. signanter. Gemi. in c. i. de iu. pa. li. 6. Emẽdabis ergo prædictum summarium d. Aeneæ supponens loco uerbi pręsentandi, conferendi. Zac.

¶ Circa hoc dicas, ꝙ si patronus laicus non præsentat intra tempus a iure pfixum, uel si pñtat indignum, succedit eps in prouidendo ecclesiæ patronatę. Ita no. uoluit Inn. in c. cum uos, de of. or. Et adde, quod præsentatum per patronum, episcopus, si aliàs est dignus, non potest repellere, imo dẽt acceptare pñtationem, ut no. in c. decernimus, & sc. & ibi bo. gl. 16. q. 7. & si episcopus repellit pñtatũ nou repellẽdũ, tenetur sibi ꝓuidere de beneficio ex quo sine causa & iniustè eũ repellit, ut in c. pastoralis, de iu. pa. & q̃ to tpe sit expectãdus patronus, ut præsentet ad ecclesiam pñonatam uacantẽ, antequam episcopus illi prouideat, hr̃ in c, eã te, & in c. cum propter, de iu. pa. & in c. 1. e. ti. li. 6. Et adde, qđ si patroni ecclesiarum deuenerint ad paupertatem, debẽt alii de facultatibus ecclesiarũ patronalium, ut in c. si uero, & in c. quicunque, 16. q. 7. & in c. piæ mẽtis, ea. causa, & quæ. & habetur per Inn. & d. Abb. in ru. de iu. pa. & per Bar. in l. si quis a liberis, in fi. ff. de li. agno. per Cy. & Alb. de Rosa. in l. j. & in l. 2. C. de ale. li. Et adde etiam, qđ pręsentatio, quam facit patronus ad ecclesiam patronatam uacãtẽ, dẽt hẽri episcopo, ut in c. episcopus, & in c. cum laici, de iu. pa. & ipse debet uidere, an sit admittendus uel non, vt ibi, & in c. quod autem, eo. ti. nec debet talis pręsentatio fieri uicario, ut in c. pe. & fi. de of. uica. li. 6. An. Fran.

c Tempus præfixum. Vide Abb. in c. cum pp, & in c. eam te, inf. de iure patro. Gemi. in c. i. eo. ti. li. 6. & casus, in quibus potest Episcopus sine patroni præsentatione ponere rectorem. uide Fel. in c. cum Bertoldus, col. 3. de re iudi. Seb. Sap.

d Ponere rectorem. Adde de hoc, & de sequen. uidendum Lap. all. 78.

nere œconomũ, quãdo custodia ecclesiæ ad eũ spectat? Host. quod sic. vñ puto, qđ cũ superior ppendit, qđ ecclesiæ de pximo non est puidẽdũ, ꝙ semp poterit ibi ponere œconomũ, ne bona ecclesiæ dilapidẽtur. Et aduerte, nam istum œconomũ, puto institui posse, nõ solũ qñ est contentio inter patronum & epm, sed ẽt nulla quęstione vigente, vt puta si patronus dicit, ego nolo nunc præsentare, quia non habeo pśonam idoneam præ manibus, volo differre ꝑ tps, mihi diffinitũ a le ge, nã tũc satis est prouidere sup hoc de œconomo, & hoc pfert p tex. ibi, vel alia de cã &c. Idẽ dico, si bñficium non ẽt iu ris pśonatus, & habẽs collationẽ vult differre cum habeat sex mẽses ad cõferẽdum, vt in c. 2. de concess. prębẽ. Nã ne ecclesiastes tãto tpe sine gubernatione, poterit iste ibi ponere œconomum, & hoc probatur habito respectu ad mentem literæ. nõ. n. intelligit magis prouidere ecclesię patronatæ, quã libere. sed de patronata fit mentio: quia sæpè differt prouisio ꝓpter præsentationem patronorum.

SVMMARIVM.

Absolutio ab excommunicatione, & a quolibet alio uinculo, ex falsa causa, non tenet. Idem si non expressit omnes causas. 3.
Iudicia si non purgantur per reum, habetur pro conuicto.
Confessio pœnitentialis debet esse integra, nec potest per partes fieri.
Excommunicatus pluribus excommunicationibus, potest unica absolutione absolui.
Excommunicatio lata ex falsa causa, an liget.

CAP. V.

Ex parte. Si constat ordinario, ꝙ absolutus à Papa suppressit uerã cãm, quare fuerat excommunicatus, debet illum remittere ad Papam. Si uero sibi non constat, & tamen est sibi vrgens suspicio cõtra eum, debet eo gere eũ se purgare. Communis diuisio. Secunda ibi, taliter re-
Sondemus. in qua subdistinguit, & secũdũ mẽbrũ, ibi. si uero. Casus literalis. Quidã subditi Cantua. Archiepiscopi excommunicati fuerunt iusta de causa, isti excommunicati accesse-
runt ad Papã, supprimentes causas, ꝙ quibus fuerunt excõicati, & alias prætendentes, absolutionis beneficiũ meruerũt. Quæ-
ritur an sint habẽdi ꝙ absolutis? Respondet Papa, ꝙ si constite rit ita esse, compellendi sunt ad Apostolicã sẽdẽ redire cum literis rei ueritatẽ continentibus, & si de hoc non constiterit, & suspecti fuerint, compellendi sunt purgationem præstare, ꝙ
ueritatẽ confessi fuerunt in absolutione sua impetranda. Ber.
† No. i. ar. ex tex. ꝙ absolutio facta ex falsa causa non tenet. [a] oportet ergo, ut absolutio [b] teneat, ꝙ expressa sit uera causa excommunicationis. Idẽ uñ dicendum in absolutione a quolibet peccato, ꝙ nisi peccator expresserit delictum cũ suis qua
litatibus, quæ habeant grauare delictum, non consequitur ue ã absolutionẽ, facit quod legi. & no. de pæ. dist. v. c. 2. in prin. No. 2. ꝙ episcopus potest compellere sibi suspectum de cer-
to delicto ad se purgãdũ. quod an sit uerum indistincte, dicã in gl. fi. No. 3. modũ, pcedendi contra eos, q̃ dãt se obtinuisse dispensationẽ sup irregularitate, uel alia inhabilitate, & dubi-
tatur an exp̃sserint in petratione uerã cãm. Oppo. contra tex. nã ex quo isti expresserant aliã cãm, non erat dubitãdum de nullitate absolutionis, ar. op. in c. cũ. p cã, de sen. exc. Sol. dicũt Doct. ꝙ ĩ literis absolutionis nõ erat exp̃ssa aliqua cã, sed nũc sumebatur, ꝙ aliã cãm expresserint. & hæc p̃sumptio orietur. qa. p nephãdo crimine fuerũt excõicati. & in literis dissimulatio. unde non erat uerisimile, ꝙ isti expresserint ueram causam. hodie uero ex stylo curiæ exprimitur causa in literis absolutionis. Secundo quæritur, quomodo constare poterit, ꝙ isti suppresserunt ueram causam in literis, cũ non exprimitur absolutio per confessionẽ istorũ? nã forte aliis dixerũt, uel
2 erant testes præsentes, quando expresserunt falsam cãm. † Vltimo hic quæritur, qđ si isti non potuerunt se purgare. dicunt Doctо. & bene, ꝙ habebuntur pro conuictis, ut in c. insinuatis, & in c. de hoc, de simo. & c. accedens, de acc. & qualiter sit præstanda purgatio, dic ut habetur in c. quoties. inf. de pur. ca
3 no. † In gl. i. ibi, quod nõ credo verum, & hæc opi. gl. cõiter tenetur. Et no. ex hac gl. ꝙ absolutio non tenet, non solum cũ exprimitur falsa cã, sed ẽt cũ nõ exp̃ssit oẽs cãs, ꝙ quibus fuit
c excommunicatus, alias absolutio non prodest. [c] † Et hoc po-
4 test adduci ad quæstionẽ. Quidã exp̃ssit sacerdoti unũ peccatum, & reliqua subticuit, nunquid teneatur illud iterum confiteri, an sufficiat cõfiteri ea, quæ tacuit? Ista glo. potest adduci pro opinione, ꝙ sufficit tacita exprimere: hoc potest procedere, si per obliuionem omisit alia peccata: sed si seriosè, quia uo
luit confiteri per partes, forte aliud esset dicendum, quia appa ret, quod non fuit bene contritus de illo peccato, & de hac quæstione uide gl. de pœ. dist. c. quis aliquando. §. non si tibi
5 dico, quæ ponit casus, in quibus tenetur quis iterum cofiteri peccata sua, & notabis eam. † Secundo no. ex gl. quod a pluri
d bus [d] excommunicationibus põt qs liberari unica absolutione, dũmodo absoluẽs habeat potestatem iure ꝓprio, uel ex cõ
6 missione aliorum. † Tertiò no. ex gl. unã differẽtiam inter absolutionem, & excõicationem, nam excommunicatio lata ex falsa causa tenet, secus in absolutione. sed ego non puto uerã hanc differentiam, nam si excõicator credebat cãm uerã, quæ erat falsa, & non fuisset excommunicatus, si sciuisset illam falsam, puto ꝙ ille non erit excommunicatus, licèt cautius sit obtinere absolutionem. Excommunicatio. n. sumit uires ab intentione excommunicatoris, ad hoc facit, quod no. per glo. in c. 2. de testi. cogi. & in c. P. & G. de offi. del. & in c. 1. de iud. sed ubi excõicator intendebat omnino excõicare, tunc excõicatio tenet, licèt sit iniusta, & ita loquuntur iura alle. in gl. & idẽ esset in absolutione, quia si absoluens intendebat omnino absoluere, etiam si causa expressa omnino esset falsa, uel iniusta, tenebit absolutio, ut in c. uenerabilib. in §. ubi autem. de sen. exc. lib. 6. ubi tex. no. Nec obst. ꝓdictis. c. quia circa, de quo gl. opponit, quia cõiter ille tex. intelligitur, quod dispensatio ibi non tenuit pp expressionem falsæ causæ, sed Papa illam tolerauit gratiosè, & pro hoc de fil. presby. c. 1. & 2. lib. 6. ubi patet,
7 ꝙ dispensatio est nulla, si fuit obtenta per subreptionem. † In gl. fi. in fi. Aduerte qa hæc gl. vł destruere tex. nã in litera nulla fit mẽtio de infamia, sed solum de suspicione. Item sequeret ex gl. quod ex suspicione vrgenti sine infamia, non posset indi
e ci purgatio, cuius cõtrarium probatur in c. inter, [e] de pur. can. ubi tex. notabilis ponit suspicionẽ, & infamiam ꝙ causis suffi-
f cientib. ad purgationẽ [f] indicendã. unde Inn. & Host. dicunt hic ꝙ ẽpi suspicio sufficit. dixit tñ Inn. quod suspicio debet esse urgens. 1. magna. Et pro dicto Inn. optimè facit c. tua. inf. de coh. cle. & mu. Io. An. ꝙcordando dicit, qđ aut est suspicio solius ẽpi clandestina, & non sufficit, arg. 6. q. 2. c. si tũ, & c. placuit, & no hoc dictũ aut ẽpi, & aliorum, & est probabilis, & tũc poterit indici purgatio. ad hoc uide bon. tex. cũ glo. & qđ super eo no. in c. omnib. 2. q. 5. ego hunc articulum latiùs examinaui in c. qualiter & quando, il 2. de accusa. & dic ut ibi.

ADDITIONES.

a ¶ Absolutio ex falsa causa non tenet. Adde quod Ro. dec. 399. incip. si pronũcietur, in nouis, tenet cõtrarium pro gl. 11. q. 1. in sum. Idem tenet Phi. Fr. in c. qua fronte. q. v. de app. Zac.

b ¶ Vt absolutio. Facit quod no. Bar. in l. si duas. in fi. prin. ff. de excu. tu. in lec. Ni. de Neap. ubi dicit, ꝙ absolutio ab excõmunicatione prodest ita demũ, si est notificata excommunicato. uide etiã qđ no. ang. in l. si hæredes, & in l. si domus, ff. de fer. verb. prædi. & Bar. in l. qui pupillo. §. si plurium. ver. ulterius inducam ad q. fi. de op. no. mun. ubi tangit, an una absolutio sufficiat, quando sunt plures excommunicationes? & uidetur uelle, ꝙ sic, qñ omnes causæ sunt expressæ excommunicationis, de quo ibi multa per Alexand. Seb. Sap.

c ¶ Non prodest. Adde quod uoluit Rom. consi. 326.

d ¶ A pluribus. Vide Card. in cle. 2. in pen. q. de sen. exc. & Spe. in ti. de sen. §. ut autem. uer. & no. Seb. Sap.

e ¶ Inter. Pondera bene, quia c. nos inter. de purga. cano. loquitur in infamato de crimine, pro quo uenit imponenda pœna. hic de excommunicato absoluto, & sic ibi agitur de grauiori præiudicio. & etiam malè dicunt, ꝙ si est suspicio episcopi & aliorum, ut inducatur purgatio in crimine, quia est contra casum illius. c. An. Bar.

f ¶ Purgationem. Adde quod uoluit Ro. consi. 361.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio non fertur propter delictum, sed propter contumaciam surgentem ex eo. 4.*
Excommunicati sunt ipso iure contrahentes matrimonium in gradu prohibito.
2 *Delegatus si est negligens, ordinarius non potest se intromittere, nisi ex negligentia delegati partes perseuerarunt in peccato, 5. uide infra, cap. proxi.*

CAP. III.

Significauit. Propter periculum aĩæ supplet ordinarius defidiam, uel malitiam delegati. uel clarius summa sic. Si ex defidia, uel malitia delegati Papæ quis perseuerat in peccato, ordinarius loci potest supplere, nõ obstante ꝙ cã fuerit delegato ꝓmissa, & est casus notabilis, & singularis. Cõis diuisio. Scda ibi, cũ itaq. Casus li. Duob. modis põt poni casus. primò sic. aliqui ☽xerunt mrimonium, & publica fama erat, ꝙ erant ☽sanguinei, uel affines, & scãdalum hoc nunciatum fuit ẽpo, siue accusatum fuit matrimonium. Vnde ẽps illos citauit. ipsi fuerunt ☽tumaces, & non uenerunt, ꝑ quod episcopus illos excommunicauit, ipsi appellauerunt. Alij ẽt per simplicem querelam significauerũt hoc dño Papæ, & ꝙ ipsi non erant ☽sanguinei, aut affines. Et sic literas super hoc obtinuerunt ad iudices delegatos: iudices absoluerunt illos, & c. prout sequit. Et cũ isti fuerunt absoluti, iudices delegati nõ accedũt ad locũ, ubi testes ad probandũ ☽sanguinitatẽ, uel affinitatẽ, dẽnt, ꝓduci, nec alios, ꝙ receptione testiũ illuc trãsmittũt, & remanet in culpa, & cã ulteriùs non ꝓcedit. Quærebat qd iuris esset? Rñdet Papa, ꝙ dolus, & fraus nõ dẽnt istis patrocinari. Et, ꝙ malitia, uel defidia iudicis delegati, non debet quis remanere in culpa coniunctionis iniuq:

& ideo

Universidad de Deusto
Biblioteca

& ideo quoties ea, q̃ dicta sũt cõtigerit euenire, licite põt ordinarius taliter absolutos in pristinam excommunicationis sententiã reuocare, & tandiu taliter retinere ligatos, quousq. cã in testiũ receptione, & alijs legitimũ incipiat habere progressum. B.† No. q̃ stantes in peccato incœstus ẽt sub colore matrimonij, põt & debent excommunicari p episcopum loci. intellige si moniti nolũt a peccato desistere, quia excõicatio nõ est ferẽda immediatè pp delictum, sed pp cõtumaciã surgẽtẽ ex delicto, vt in c. sacro. de sen. excom. no. gl. xi. q. 3. Episcopi. hodie verò contrahentes scienter in gradu prohibito sũt ipso facto excommunicati, a vt in cle. vnic. de consan. & affi. †Secũdò no. casũ singularẽ, in quo ordinarius supplet negligentiam, seu malitiam delegati Papæ, & impedit se de cã alteri commissã per Papam, s. quando ex negligentia, seu malitia delegati nutritur peccatum; vnde, licet iste tex. loquatur cùm aliqui remanent in peccato incœstus, idem tamen est secundũ Doct. in quolibet alio pctõ. narratur eũ. hic factũ, unde ratio uera decidẽdi fuit, ne partes remanerẽt in peccato, & ideo, vbicunque subest talis causa, sẽper ordinarius potest insurgere, & occurrere, vt peccatũ euitet. Et ex hac ratione dico, q̃ ẽt si ẽps nunq̃ priùs excõicasset, nec aliter p̃ partes pro cessisset, sed cã a primordio fuisset commissa delegato, si dele gatus esset negligẽs in ꝓcedẽdo, & partes interim remanerẽt in peccato, potuit, & debebit ordinarius ꝓcedere p̃ partes saltẽ excõicãdo, nisi ꝓcedãt i cã corã delegato. Secus aũt ẽ, vbi non immineret peccatũ, vt puta, qa cã esset pecuniaria, nã tũc delegato Papæ negligẽte ordinarius se nõ intromittit, sed recurrẽdũ est ad ipsũ Papam secundum Host. & benè. nam ex quo cã fuit commissa delegato, excepta est a manib. ordinarij. vnde non potest ordinarius se intromittere, vt in c. studuisti, de of. le. nã rõne peccati ponitur hic casus spãlis, secus ergo vbi non imminet peccatum, ar. hic p locum a spãli, & hoc no. Sed quæro, qd si Papa absoluisset expssã fatia cã. & dic q̃ absolutio nõ teneret, & ea ñ obstãte posset ordinarius ꝓcede re p̃ partẽ, arg. ſ. c. px. † Sed dubiũ ẽ, qd si papa de oĩb. certifica tus absoluit, & mãdat ordinario, vt deinceps illos ñ molestet, nunq̃ tenet ordinarius in hoc obedire Papæ. Sol. dicit Host. multũ notãter, q̃ aut est casus, in quo Papa p̃t dispẽsare, & tenet illi obedire. aut non põt dispensare, & non tenetur obedire, quia potiùs tenetur obedire Deo, quam Papæ. xi. q. 3. c. qui resistit, & c. si dominus & c. Iulianus. Et no. singulariter hoc dictũ, q̃ ex mãdato Papæ non tenetur ordinarius aliquos ad mittere in peccato mortali, b & idẽ sẽtit Io. An. in c. si quãdo, de resc. cũ Papa mãdat c ꝓuideri notoriè indigno de aliquo bñficio, & est tãta indignitas, q̃ sine peccato pareri nõ potest. Idẽ sẽtit Inn. in c. inquisitioni, de sen. exc. vbi notãter dicit, q̃ Papæ parẽdũ nõ est, vbi de suo mãdato ꝓsumit malũ futurũ, vel aliqd scãdalũ. d ꝓbat hoc rõne. Mãdado id, qd̃ in se ẽ peccatũ, in quo dispensare non põt, excedit fines suæ ptãtis, quia Papa nõ recipit ptãtẽ peccãdi. 40. di. c. i. & ideo sibi impune ñ paret, cũ nõ sit ibi cẽsẽdus Papa, sed priuata ꝓsona, ar. l. fi. de iurisd. om. iu. & i c. 2. de ꝓsti li. 6. Et idẽ dic in lege ipsius Papę, vel cuiuscũq. Principis. nã si est iniusta, & cõtinet in se peccatũ nõ remissibile per ipsũ principem, talis lex non est a subditis recipiẽda. 4. dist. c. erit autem lex, & in l. fina. C. si q̃ ius vel vti. publ. & sẽtit ibi Bar. & in l. omnes populi, ff. de iu. & iu. †In gl. i. Pro intellectu glo. op. snia excõicationis nõ est ferẽda ab hoĩe pp crimẽ, sed ꝓpter cõtumaciã, aut in nõ parendo, aut in nõ ueniẽdo, vt in c. sacro, de sen. exc. & ẽ gl. no. xi. q. 3. c. epi. sed isti fuerũt excommunicati ꝓ hac nepharia, & in cœstuosa cõiunctione, quare malè. Sol. gl. i. (vt arbitror) metu ɔ̃rij, solũdo ponit duos alios intellectus. primus, q̃ sententia diuortij prius fuit lata contra istos, & quia illi parere noluerunt, fuerunt excommunicati. secundus intellectus colligit ex gl. ſ. q. de quib. ista gl. facit mẽtionem, q̃ ante sẽtentiam d. finitiuã isti fuerũt excommunicati, qd̃ declara ſm intellectũ, quẽ ponit hic In. videlicet q̃ iudex ex officio ꝓcedẽs ꝓ notorio ɔ̃tu bernio, istos nolẽtes ad inuicẽ recedere excommunicauit, & sic isti excõmunicati impetrauerũt literas a Papa in quibus dicebatur, q̃ isti asserebãt se iniustè excõmunicatos, & mãdabatur excõmunicatori, vt istos absolueret, si ita esset, alioquin mãdabatur delegatis, vt hoc exequerẽtur secũdũ tenorẽ c. ab excommunicato, de resc. Alii aliter intelligũt, sed cõclude, ut placet Host. & Io. An. quod ẽt approbo, quia nõ est uis, qualẽcũque fuerit ꝓcessum, ẽt si ad petitionẽ accusatoris, licet In. in hoc aliter intellexerit. nã sẽper ordinarius p̃t supplere defidiã, & malitiã delegati, ferẽdo sẽtentiã ɔ̃ perseuerãtes in crimine, vt sup. latius declarauimus. In glo. 2. ibi, in honore cõstituti. puta quia sũt milites, uel Doctores, ad quos dẽt mitti, ut iurẽt, e vt in l. ad egregias, ff. de iureiuran. dicit tñ hic Goff. notabile dictũ, q̃ ad has personas egregias de gratia sola, & nõ ex necessitate mittitur, quia de iure possent copelli uenire ad iudicẽ. l. 2. §. si pses, ff. qui ordo in bo. poss. fer. Et hoc no. ꝓ intellectu illius l. ad egregias. vt intelligatur de honestãte, nõ de necessitate. † Itẽ gl. fi. ibi, inceperũt habere delegati. Põdera glo. aperrè enim sẽtit gl. q̃ delegatus nõ perdit iurisdõnem, licet sit negligẽs, uel dolosus in ꝓcedẽdo, ẽt si ex culpa sua foueat peccatum, vt hic. ordinarius ergo in casu huius c. reassumit iurisdõnem, vt nõ diffiniat totã cãm, sed vt cõuincat partes nõ ꝓsequẽtes cãm, & remanẽtes in peccato. Host. intellexit, q̃ delegatus hoc casu perdit iurisdõnem, & ordinarius reassumit cãm, sed primus intellectus magis placet In. & Io. An. & cõter Doc. & vr ꝓtectò magis literæ cõsonus, intelligẽdo ꝓtertim, q̃ hic fuerit appellatũ. nõ. n. dẽt iudex a quo, reassumere iurisdõnem, nisi sint lapsa fatalia appellationis, vt in c. personas, & c. cũ sit, de app. Et no. ex. fi. gl. & ex tex. casũ, in quo admittitur excõmunicatus ad litigãdũ de iniusta excõicatione absq. eo q̃ absoluatur in priu. cause, quando. ſ. prius fuit absolutus, & postea negligẽs in procedẽdo, & ita loquitur iste tex. alias autẽ debet in princ. absolui, nec alias debet audiri, vt in c. per tuas. de sen. exc. & in c. cum contingat, de offi. dele.

ADDITIONES.

a Excommunicari. Adde latè Ro. consi. 506.

b In peccato mortali. Adde qd̃ no. in apost. ad iſtum in ◦ firmiter, §. vtrà uero, nu. 5. in uer. unica est ecclesia, sup. de sum. Tri. & fide cath. & in apost. ad eũdem in c. canonum statuta, nu. 2. in apost. uer. omnem creaturã, ubi plenè examinaui vtrũque, an & quando sit Papę parendum. sup. de const. Zac.

c Papa mandat. Vide Abba. in c. cum teneamur. de præben. & Fel. in c. ſi quãdo. col. 1. de resc. vbi dicit, q̃ Papę non est obediendũ, quando immineret peccatũ. vnde dicit Bal. in c. olim ex literis, in fi. de resc. q̃ cõtra Papã fcadalizãtẽ ecclesiã, primò utẽdum est uerbis, deinde herbis, tertio lapidibus. Se. Sa.

d Scandalum. Adde Ro. consi. 345.

e Mitti ut iurent. Adde q̃ Ro. sing. suis, fol. 3. dicit, q̃ pauper nobilis, qui obuerecundiam non audet exire domum, gaudet priuilegio l. ad personas. ff. de iureiu.

¶ Adde q̃ est sin. nu. 167. quod inci. Item quæro an illa. l. ubi all. casum sin. in c. 2. de iud. li. 6. Sed ne fallaris, dic, q̃ uoluit all. gl. ſi. in all. c. 2. cui adde Soc. in l. uiuiti, ſ. gl. mag. ff. de test. facit tex. in l. sade, ff. ex qui. ca. maio. Zac.

¶ An pauperes gaudeãt priuilegio. l. ad ꝓsonas dicas, qd̃ sic, q̃ est cõstitutus in tali pauꝓtate, ut nõ possit absq. ignominia, qa fortè uestib. caret, iõ non audet uenire ad iudiciũ. & iõ dicebat Bal. ꝓ illũ tex. in l. si qs ad declinãdã, C. de epi. & cle. qd̃ licet qs nõ sit omnino mẽdicus, tñ si secũdum statum suorum natalium, in aliquo indiget sustẽtatione, cõnumeratur inter pauperes. & ibi dicit, qd̃ tali in subsidium uitæ, & ꝓ maritãdis filiab. poterit aliqd dari tanqã pauperi ꝓ Episcopum, & ꝓ executores, q̃ bona inter pauperes dispensare. & quibus priuilegiis gaudeant pauperes ultra plenè no. per Bal. in d. l. ſi qs ad declinãdã. habetur in l. nulli. c. ii. & ꝓ Arch. i c. paup. 12. q. 3. & in c. statutũ, in §. insup, de rel. li. 6. & tenet Mantica. gl. in c. in primis, in gl. 1. 2. q. 1. quę dixit, qd̃ cãe pauperũ sũt priùs expediẽdæ, q̃ cãe diuitũ, & i ꝓpria materia ad l. ꝓsonas. unde q̃ plenè no. ꝓ Mod. ubi plenè dixi, in c. ſi q testium, in f. de testi. & quis sit celendus pauꝓ dicas qd̃ est in arbitrio iudicis, ut è gl. in auth. ꝓterea, C. unde uir & uxor. & uide gl. in l. pauꝓtas, ff. de exc. tu. & uide q̃ plenè habetur ꝓ Ro. & alios Mod. in l. ſi constante, in prin. ff. solu. matr. unum non omitto, qd̃ relictũ pauperibus, uidetur relictum in honorẽ ciuitatis, & ideo actio ẽ popularis, l. ſi qd relictũ, & l. ciuitatibus, ff. de leg. 1. & tene mẽri, qd̃ melius è subuenire pauperibus, q̃ ecclesiis sumptuosis uestibus, & ornamẽtis ornatis, ut in c. aurum habet ecclesia, & in c. gloria episcopi, & i c. multi. 12. q. 2. & iõ dicimus, qd̃ pauperũ bona furãtur, q̃ ultra sibi necessaria retinẽt, ut i c. sicut hi. 47. dist. & in c. hospitalẽ, 41. dist. Et adde ẽ, q̃ sola pauꝓtas non facit quẽ ignobilẽ, ut est tex. in l. humilẽ, C. de incest. nup. Deus. n. ꝓmittit quandoq. aliquẽ esse pauperem, ut ꝓ patientiam coronetur, ut in d. c. sicut hi. 47. dist. & adde, q̃ magis est credendum uni pauperi, q̃ ſlatorio diuitũ, uel ei qui malè bona acquisiuit, ut no. Cyn. in d. l. ſi quis ad declinãdam, & in l. in bonę fidei, C. de iureiur. & generaliter, an & quando pauperтas prosit, uel noceat, uide Bar. in l. illicitas, ff. de o. ꝓæſi. & Bal. in l. accepta, C. de usu. vbi disputãt, an paupertas impediat pœnas iudiciales cõmitti, & an excuset appellãtẽ nõ ꝓsequentem appellationẽ. De quo ultimo, uide Inn. qui dicit, qd̃ pauper excusãtur a prosecutione appellationis, in c. ex rõne, de ap. & qui sint gradus paupertatis, & cui cõpetat uera paupertas, & an ſtatus paupertatis sit licitus, & an liceat ſtatũ paupertatis dimittere, uide de Th. 42. 2. q. 288. ar. 7. & in Sũma cõtra Gentiles. li. 3. q. 131. usq. ad 135. & ultimò tene mẽri. quod pauper parcè uiuendo, non hẽt meritum sup paupertatis, ut est tex. in c. fi. n. in quit. de pœni. di. 2. An. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Abbas si non reuocat monachum uagabundum, potest tunc ordinarius loci reuocare.*
2 *Religiosus undecunque aliquid acquirat, acquirit monasterio. Monachus potest stipulari monasterio, absque aliquo mandato. Monachus an æquiparetur seruo.*
3 *Abbas, quam potestatem habeat in monachos.*
4 *Electus in episcopum non potest appellari episcopus ante consecrationem.*
5 *Monachus, qui de licentia abbatis est in studio, potest monasterium pro suis necessitatibus obligare.*
6 *Archiepiscopus non habet iurisdictionem in subditos suffraganei, nisi suf fraganeus negligens sit.*

CAP. III.

Ordinarius supplet negligẽtiã abbatis nõ re

Quanto, uocantis monachũ uagabũdum, cõis diuisio. Secũda ibi, mandamus. Casus literal. Quidã monachi, & alij

alij regulares cum deberent in claustro diuinis officijs inuigilare, de redditibus ecclesiæ, quarum curam gesserunt, congregãt pecuniam, & postea per curias principum discurrere non verentur. factum illorum venit ad notitiam d. omini Papæ. Vnde mandat archiepiscopo dicœcesano ipsorum, quatenus moneat prælatos prædictorum regularium, vt ipsi corrigant illos, & reuocent ad claustrum proprium, & si hoc negligenter omiserint, tunc Archiepiscopus moneat illos, vt proprium (si quod habent) refignent in manib. prælatorum suorum, & vitam regularem obseruent, quod si non fecerint, compellat eos ad hoc per suspensionem officij, & beneficij, appellatione remota. B. Noi. qd̃ regulares non debent discurrere per curias principũ, & hodie accedentes ad curiam principis sine licentia superioris sunt excommunicati, de quo dicut habetur i cle. ne i agro. ¶ quia verò, de sta. re. Dicit tamẽ Host quod per hoc non tollitur, quin religiosus de licentia Abbatis possit deputari, obsequio alicuius principis, vel episcopi, licet de facili propter peri culũ, quæ inde sequi possunt, abbas consentire non debet, a & hoc ten. Doc. in c. ex rescripto inf. 'de iureiu. pro hoc adduco bon. text. 2. q. 7. cum pastoris, vbi dicitur quod religiosi possunt esse cubicularii episcopi, b imo episcopus ibi inducitur, ut potius religiosos, quam alios habeat, facit quod no. Inno. in c. cũ I. & A. de re iu. ubi tenet, quod pro amico monasterii potest Abbas concedere. vt monachus sit illius procurator. † No. 2. qd̃ pecunia congregata ex prioratibus, seu alijs domibus religiosis non cedit ipsis Prioribus, seu Prælatis, sed debet conuerti in vtilitatem monasterij, & idem dic vndecunque religiosus pecuniam quæsierit, siue ex successione cognatorum, vel alio rum, vt in l. Deo nobis, C. de epis. & cle. 18. q. i. c. vnico. siue ex contractu. nam scias, quod licet simplex monachus non possit contrahere ad vtilitatem suam, tamen ad vtilitatem ecclesiæ, c seu monasterij tenet contractus. c vnde notanter dixit Inno. in c. cum olim, il 2. de priuilegiis. quod siue monachus stipuletur sibi, siue monasterio, siue imperſonaliter, semper acquirit monasterio ad instar serui, ad hoc de stipula. seruo. l. si communis seruus, & ibi per Bart. & collige ex not. ibi per Bartol. & in d. c. cum olim, per Inno. quod in acquirendo monasterio monachus æquiparatur seruo, ita quod iura loquentia de acquisitio ne seruorum possunt trahi ad acquisitionem religiosorum. & notabis ex prædictis, quod religiosus potest stipulari monasterio suo, sine aliquo mandato. Dicit tamen hic Inno. quod ex delicto monachi non obligatur monasterium. Item no. ibi, si p iuati eorum &c. quod ordinarius loci non corrigit primo loco religiosos, sed debet monere prælatos eorum, vt corrigant, qd̃ ſ neglexerint, potest ipse supplere, & hoc notabile colligitur exponendo verbum prælati. i. Abbates, seu Priores. Sed si capi tur pro episcopis, tunc notabile non colligeretur, sed dicere mus, quod archiepiscopus non exerceret iurisdictionem in re giosos subiectos episcopis, nisi prius episcopus maneat, vt ip si corrigant, sed primus intellectus communiter tenetur. Sed hic quæritur, duo religiosi habebant singulos prioratus, quos commutauerunt adinuicem de licentia abbatis, & alter assum pſit onus soluendi debita prioris prioratus, & sic habebat solucre ex redditib. secundi prioratus: nunquid iste incidit in aliquam pœnam? quidam dicunt quod sic, scilicet in pœnam 'c. de sol. quia pro alienis debitis obligat ecclesiam suam. Ioan. And. & Host. tenent oppositum, nam pecunia hic congregata ex prioratib. conuertitur in vtilitatem alterius de licentia abba tis, & cum hoc transeũt communiter Doct. hic. hoc dictum te nere, vbi isti prioratus essent de mensa Abbatis, vel bona mo nasterii, & prioratuum non essent diuisa, sed communia. Si ãt quilibet locus recognoscit sua bona, licet prioratus subiiciãtur Abbatiæ, non tamen puto, quod pecunia vnius loci debeat cõ uerti in vtilitatem alterius, etiam de licentia abbatis, quinimo Prioratib. vacantib. nil debet abbas capere ex illorum reddi tibus. hæc probantur in c. præsenti. inf. eo. lib. vi. & in cle. vnicã, in i. & ii. responso, de supp. negl. præl. facit c. ad aures. inf. de ex. cess. præl. & quod notant Docto. in c. fi. de reli. do. & ad istum tex. potest dici, quod non facit pro opi. Docto. nam dicit, quod debet conuerti pecunia ad vtilitatem domus. potest enim intelligi, scilicet illius, ex cuius redditibus pecunia fuit congregata, vel quando illæ obedientiæ, seu prioratus erant de mensa abbatis. † In gl. in ver. ſi prælati. No. bene istam glo. quę quo d̃ idie allegatur, cum quæritur de potestate abbatis d in monachos. Hugo. fuit in opi. quod si agitur i figura iudicij, episcopus cognoscet, secus si agitur correctionaliter e secundum regulã claustralem. hanc opi. sentit gl. in c. i. 18. q. i. licet dubitauerit in d. de persona. 9. q. i. Alia opi. quam sequitur hic glos. est, vt in distinctę primo contra monachos debeat adiri abbas, licet agi tur in figura iudicij. & hanc opi. tenuerunt Laur. Vin. Phil. & Goff. Inn. hic refert quosdam dicere, quod aut Abb. recipit benedictionem, & tunc correctio primo loco spectat ad ipsum, f quia ante benedictionem non habet plenitudinem officij, f ne que potest monachos benedicere, seu baculum pastoralẽ portare, ad hoc quod leg. & no. in c. cum contingat. de æta. & qua. & in c. i. de sup. neg. præla. & 70. dist. in c. i. & sic ante benedictionem debet adiri episcopus. Hanc opi. reprobat hic Host. ꝓ c. transmissam. de elect. vbi patet, quod episcopus ante consecrationem, ex quo recipit confirmationem, consequitur ea, q̃ sunt iurisdictionis, licet non ea, quæ sunt ordinis, ergo idem dicendum in Abba. confirmato nondum benedicto, pro hoc facit, quia magis operatur consecratio in episcopo, quam benedictio in Abba. ut no. glos. in cle. 2. de ſta. re. † Hinc est, quod electus non potest appellari episcopus ante consecrationem, vt in c. nisi, de auct. & vsu pal. no. gl. in cle. 2. de celeb. miſ. sed abbas appellatur ante benedictionem, vt no. Host. in c. inter, de re iud. & pro hoc uidetur tex. in d. c. i. de sup. neg. præla. hãc opi. ſ. q̃ ante benedictionẽ exerceat iurisdictionalia, tenet Inno. & Io. And. post eum in c. venerabilem, de elect. Alia opi. q̃ in leuibus coertio monachi primò spectat ad abbatẽ, in grauibus verò ad epm. Inno. vero hic tenet, q̃ aut monachus accusatur criminaliter, & dẽt institui accusatio coram episcopo, qa inferiores non cognoscunt de causis criminalibus, vt no. in c. trãsmissam, de ele. & 16. q. 2. c. visis, & sic potest itelligi c. monasteria. 16. q. 2. vbi dr̃, q̃ monasteria sunt sub correctione episcopi, sed si agitur ad correctionem secundum regulam, abbas pfertur episcopo, & in illis tenetur magis obedire abbati, quam episcopo, vt etiam no. glo. xi. q. 3. c. qui resistit, & 33. q. 5. c. noluit. vnde potest abbas monachum corrigere, punire, & de monasterio expellere secundùm regularia instituta, quia ex quo Papa approbauit regulam, voluit vt deberent obseruare ea, quæ in ea continentur, & in ea datur potestas abbati puniendi, & expellendi monachum si opus est. In ciuilibus verò dicit Inno. q̃ in monacho proprij monasterij non potest cadere q̃õ, quia monachus non potest alicui obligari ciuiliter. † Sed prę ſ̃ supposito, q̃ sit in studio, vel alibi de licentia abbatis, & ibi ɔ̃ hit, dubitatur coram quo sit conueniendus? dicit Inno. quod si est ibi sine licentia Abbatis, imputet sibi qui secum contraxit. hoc dictum intelligerem, quando vellet eum conuenire in detrimentum monasterij, sed si habet rem secum contrahentis, vel effectus est ditior ex contractu, credo q̃ posset ibi conueniri coram ordinario loci. si multùm distat a monasterio. vnde dicit Archi. in d. c. cum pastoris, quod tunc quando est sine licentia, compellitur alteri respondere, sed ipse agere nõ potest, quod dictum intelligo modo prædicto, & facit xvi. q. i. c. quidam. sed si est cum licentia abbatis, potest cõtrahendo mutuũ obligare monasteriũ, temperate tamen iuxta necessitatem. ar. in l. ad rem mobilẽ, & in l. ad legatũ. ff. de proc. & c. ꝓterea. ɔ̃. de offi. deleg. qa ex quo abbas ddit sibi licẽtiã cũdiad studiũ, & vr̃ sibi omnia cõcessisse, sine qbus in studio esse non ꝑt commode, facit c. quod quibusdam, de fideiuſſ. & no. hoc dictum. Idẽ tenet Arch. in d. c. cũ pastoris, & Io. An. in c. ii. nec le. vel mon. lib. vi. Scias tñ q̃ licet sit in studio cũ licẽtia abbatis, non tamẽ ꝑt fideiubere ꝓ scholari, vel alio, quemadmodũ nec seruus fideiubere ꝑt ex cãm peculii, vt in l. seruus. ff. de fideiuſ. nec ꝑt libros, nec alia bona obligare ex cãm suæ necessitatis, sicut nec filius f. vel seruus, licet habeat administrationẽ peculii. l. i. §. i. ff, q̃ res pigno. ob. pos. q̃ no. & idẽ tenet Arch. in d. c. cũ pastoris, & no. i d. c. ii. Hoc ãt casu, quo licitè ɔ̃xit, dubitat apud quẽ debeat conueniri? dicit Inn. quod cum abbas seu monasterium obligetur, non potest abbas esse iudex, quia esset iudex in facto proprio, sed conuenietur ipse abbas coram ordinario, vel secũdum Host. conuenietur ipse monachus coram ordinario loci, ex quo est absens. & hoc mihi placet, sicut dicimus in filiosa. existente in studio, vt possit agere, & conueniri in loco studij, vt in l. ſi lõgius, ff. de iud. & sentit Arch. in d. c. cum pastoris. Sed si causa non pertineret ad monasterium, puta quia esset monachus, vel clericus alterius monasterij, vel ecclesiæ, subiectus abbati, dicit Innocen. quod potest conueniri coram abbate, cum habeat iurisdictionem. potest etiam conueniri coram

ADDITIONES.

a ¶ Non debet. Vide Abb. in c. sicut. de iureiu. & Card. in cle. 1. in c. præmissa. de sup. neg. præl. Seb. Sap.

b Cubicularij episcopi. Adde Ro. sin. suis. fol. 15.

c ¶ Tenet contractus. Adde Fed. consi. 287.

d ¶ Potestate Abbatis. Vide Bal. i l. ſi filius, C. de pat. pot. ubi dicit, quod abbas nõ potest corrigere monachos ex ui iurisdictionis, sed secundum rationẽ, & quomodo possit corrigere, tradit Abbas in c. Ioannes. de regula. Decius in c. ad nostram. in 3. no. de app. & Abb. in c. reprehensibilis, in vltimo nota. eod. tit. Seb. Sap.

e ¶ Correctionaliter. Adde Ro. con. sup. all. 376.

f Plenitudinem officii. Adde Ol. consi. 14.

g ¶ Eundi ad studium. Adde eundem, consi. 84.

¶ Adde Car. in cle. i. §. quia uero. q. 9. de ſta. mo. & sibi, quod potest in prædicto casu testificari, agere, conueniri, & respondere. Zac.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ram episcopo,nec poterit dicere,volo prius conueniri coram abbate,quia episcopus concurrit in iurisdictionem,ex quo nō agitur ad correctionem,& idem dicit in aliis prælatis inferiori bus habentibus iurisdictionem respectu subditorum suorum. Pro hac opin.facit l.fi.C.de iurisd.omn.iudi. vult ergo in summa Innocē.ex omnibus prædictis,quod si agitur contra monachū ad correctionē ſm regulam,primo loco correctio spectat ad abbatē:sed si accusat monachus criminaliter,debet accusari corā episcopo.Si verò causa est pecuniaria, vel aliàs ciuilis,& spectat principaliter ad monasterium,nō cognoscit abbas,sed si spectat ad aliud monasterium subiectū abbati,tunc vterque est iudex,abbas.ſ.& episcopus , & datur optio actori , coram quo istorum velit monachum conuenire. ego vero in aliquib.limitaui,& discrepaui ab opin.Inn.& idem Io.de Lig. vnde uide quod dixi in c.cum ab ecclesiarum,ſ.e.cum suis re-
6 missionib.† Contra tex.op.videtur.n.q᷒ archiepiscopus nō possit sepimedire de religiosis,qui sunt in diœcesi sui Suffragānei,sicut nec de cleticis secularib. ut in c. pastoralis.ſ. eo.Sol. dic,q᷒ iste tex.pōt in hoc intelligi dupliciter. primo q᷒ isti religiosi erāt in diœcesi archiepiscopi,& tūc cessat contrarium, ꝙa archiepiscopus est episcopus in sua diœcesi , & tunc expone tex.si prælati eorum.ſ.regulares,vt abbates,priores,& similes, nam si isti sunt negligentes post monitionem archiepiscopus, tanquam ordinarius in sua diœceli,succedit in sua iurisdictione.si vero text.intelligitur de religiosis existētib.in prouincia archiepiscopi extra diœcesim ꝓpriā,& tunc verbum, plati,debet intelligi & exponi pro abbatibus,& episcopis simul , quia si abbas est negligēs,succedit episcopus,& nō archiepiscopus. vnde debet archiepiscopus prius monere abbatem,& si est negligēs,debet admonere episcopum loci,& si episcopus est negligens,ipse Archiepiscopus poterit coercere , secundum Ho. & bene,nisi crimina essent notoria. nam in notoriis archiepiscopus iurisdictionem potest exercere i subditos suffraganeorum suorum,vt in c.Romana.§.notoria.de censi.lib. vi.Ego tamē in regularibus seruarē,vt prius fieret monitio ipsis prælatis regularib.vt corrigantur,p istum tex qui hoc vī velle aperte.nā hic pſupponebat,q᷒ isti discurrebāt p curias pricipū,qđ ñ poterat esse non notorium ar.in c.quanto,de transla.epis.

SVMMARIVM.

1 *Pœna dirigit hominem ad uirtutem,& eius timore quis desistit à malo.*
2 *Excommunicatus in uno loco,est excommunicatus per totum orbem.*
3 *Excommunicatus ab episcopo,an possit per archiepiscopum absolui.*
4 *Cautio iuratoria non præstatur, quādo non est confidendum de persona.*
5 *Appellatio ab excōicatione,quare nō suspēdit uinculū,& qd operetur.8.*
6 *Sententiæ censuræ nunquam transeunt in rem iudicatam ad effectum irretractabilem.uide inf.nu.7.*
Sententia quæ non transit in rem iudicatam post decem dies, non retractatur per appellationem,sed per uiam querelæ.12.
9 *Appellatio quos effectus operetur.*
10 *Appellatio,an possit tolli per statutum.*
11 *Appellatio si est remota in aliquo casu,an censeatur remota quo ad omnes eius effectus.*
13 *An præsumatur pro sententia,à qua fuit appellatum.*
14 *Probationes inductæ ad unum effectum,faciunt fidem ad alium effectum inter easdem personas.*

CAP. VIII.

Ad reprimendam. Ab vno Epo excōmunicatus,ab aliis est vitādus.& Archiepiscopus per querelam aditus non absoluet, nisi primo remittat.Et duo facit. Primo præmittit generale exordium,ex quo postea infertur speciale mandatum,ibi,ideoque. Casus lit.Episcopus Lexon.i quosdam subditos suos tulerat sententias excommunicationis,aut suspensionis. archiepiscoRothomagen.& alij suffraganei eius non seruabant snias illas. peruenit hoc ad Papā.vñ scribit Archiepo,& eius Suffragane is,dicens,q᷒ pp malitiā puerſorum,certæ pœnæ statutæ sunt, & ideo sicut uolūt suas snias ab alijs obseruari, ita debent etiā seruare snias aliorū.Quare mandat eis,qualiter snias, quas Lexon Episcopus tulerat canonice in subditos suos,obseruent,& faciant a suis subditis obseruari:tandem loquitur archiepiscopo,dicēs,qđ snia excōicationis non suspendit p appellationē. Et iō si qs excōicatus ab epo Lexon.cidē Archiepo conquestus fuerit de iniusta excōicatione,remittat illū ad epm absoluendū ſm formā ecclesiæ,& si ille illū absoluere noluerit,Archiepiscopus illum absoluat,prius recepta iuratoria cautione, & ꝓcipiat ei ex debito iurī,q᷒ satisfaciat eidē, Epo sup eo, pro quo fuit excōicatus,quod si nō fecerit,in eadē snia reducat eū
1 dē.B.† No.i.q᷒ p appositionē pœnæ ꝓmittit qs à malitia[a] sua,
2 pœna ergo indirectè dirigit hoīem ad virtutē, & vide tex. no. 23.q.vi.c.iā vero.§.ex his. nā timore pœnæ qs desistit a malo,& assumit postmodū bonū in consuetudine,& humani moris est
2 consueta diligere.† No.secundo,quod excōicatus[b] in vna diē
b cesi est excōicatus in qualibet parte orbis:excommunicatio.n.
c afficit pſonam,& eam seqtur,quocūque se vertit ,[c] sicut lepra leprosum.i.q.i.c.cito turpem,& 3.q. 5.c.quisquis, & in c.i.& 2. de treu.& pa.& idē est in omni sentētia corporis afflictiua,seu
3 corporis purificatiua,ad hoc qđ no.Inn. in c. cām. qui fil. sint leg.† No.3.qđ archiepis non dēt indistinctè absoluere subditū excommunicatum à suffraganeo suo.vñ,si citra appſonem cō qritur excommunicatus de epo suo,debet Archiepis primo eū remittere absoluendum ad excommunicatorem suum vt hic, nisi periculum esset in mora.vel excommunicatio esset etiāde ter iniusta,uel nulla,vt in c.solicitudinē,in fi.ſ.de app. In hoc tñ instat Ho.hic,sed dicit Io.And. materiam istius remissionis se credere hodie expeditā p c.venerabilib.de sen.exc. li.6. Ego hunc articulum examinaui plenè in c. ab excommunicato,
4 de refc.& dic vt ibi.† Item no.quod excommunicatus absoluitur, præstita prius iuratoria cautione,& sic vī qđ non tenetur prestare fideiusseres.qđ dicit Vin.verum,dūmodo talis sit pso-
d na,q᷒ de ipsius iuſo sit cōfidēdū,[d] alʒ dēt exigi idonea cautio, ar.in c.literas,đ pſum.qđ verbū no.Sed limita primū dictū & tex.p ut hēs bo.gl.i c.qua fronte,de app.& ibi tetigi per tex.& Do.i c.ex parte ſ.đ ver.fi.Itē no.q᷒ iudex pt recipe cautionē ad vtilitatē partis,& sic bñ facit iste tex. q᷒ iudex pt stipulari pro priuato,de quo uide quod dixi post Inn.in c.dudū,de conuer, coniu.Vltimo no.q᷒ si absolutus non vult satisfacere secundū quod iurauit in absoſone,nō reincidit ipso facto in excommu
e nicationē,sed dēt de nouo [e] excōicari.Fallit in casibus qui hīr in c.eos q,de sen.exc.li.vi.In gl.2.No.gl.& plures alias pœnas ponit Host.in summa,de pę.§.quot sunt spēs. & vide aliqđ p Inn.in c.quaſr & qñ,il 2.de acc.ubi æquiparat pœnas iuris ciui
5 lis pœnis iuris canonici.† In gl.in ver.non iuſpendatur.in fi.No. plura ex gl.& primo quare excommunicatio non suspenditur per appſonem.hoc.n.contingit ex eo.quia secū trahit executionē, ſm gl.Hoc dictū nō est verū.nā snia lata i cā furti trahit secū executionē,quia icōtinēti ſamat condēnatū.i. non ꝓt.ff. de furtis,& tū p appſonē suspendit effectus snīæ,vt l furti.ff.de
f insa.Item ois snia absolutoria trahit secū executionem,[f] & tñ suspenditur per appſonē,nā appellatio facit,vt nō videatur pnūciatū,adeo q᷒ leges dīnt,q᷒ per appſonē extinguit snia.l.1. in fi.ff.ad Turp.& l.2.ff.de pœnis.sed canones communiter dīnt, q᷒ suspēditur,ut i c.veniētes,đ iureiu.& i c.pastoralis , in § prēa, & i c.fi.de of.del.iō de hac materia dic ut plenius dixi post
6 gl.& Doc.i c.pastoralis,de app.† Scdo no.ex gl. q᷒ snia excōicationis nō transit i rē iudi. quo ad effectū irretractabilē.ꝓt.tetractari ēt post mille annos.& idē est i qualibet snia cēlurę, vt i suspēsione,& iterdicto,ꝓ hoc c.fi.đ pēnis.q᷒nimo si excōicatus ex diuturno tpe efficeret deterior, deberet iudex ex officio illā snīā relaxare,vt no.Io.An.post B.Th.i c.i.đ sē.exc.li.vi. dixi i c.ab excōicato,đ ref.& rō ē,ꝙa iste snię cēsurę dirigit i aīam ꝓp pcīn,& separōnē a gra Dei,sd ñ pt qs [g] separi ppe tuo a gra Dei,qa De[g] nūq claudit gremiū redūti.vñ i quacūq hora pētōr igēuerit peccatū,&c.vt hī 50.d.c.pōdret.Iō cōfso,q᷒ peccatorē pœnituit,recōciliat Deo,de pœ. di. i.c. dixi.Iō p cōsequēs dēt recōciliari p ecclesiā,q̄ ñ dēt claudere gremiū redeun-

ADDITIONES.

a ¶ A malitia.Vide tex.in l.1.in prin.ff. de iust. & iu. & in c. irrefragabili. inf. eo.Et pondera tex.in uer.uiolabiliter,quia probat cōtra D. Ab.in q.ſua in cip.statuto Senensi cauetur.An.Bar.

b ¶ Qđ excōicatus.Vide Bar.in l.cunctos populos,C.de sū. Tri.& fid.eath ubi ēt Bal.ponit aliqua,uide ēt Arch.in c.si autē.11.q.3.& gl.in c. si qs presbyter.7.q.1.& in c.pastoralis.§.uerum, de ap. Ab.in c. postulasti. colum.9.de fo.comp.

c Quocunque se uertit.Adde Fed.in consi.117.

d ¶ Sit confidendū.Ego infero,quod non admittetur periurus ad cautionem iuratoriam.ita no.Bald.in propriis terminis,in authen.& qui iurat,in pri. C.de bo.autho.iudi.pos.quem etiam uide in 2.colum.uer. fideiussorem. Ale.plenissime in l.2.§.quod diximus, ff.si quis cautioni. Zac.

¶ Ad hoc,quod dicitur de periurio,ut non admittatur ad cautionem iuratoriam,ultra hic all.addas,quod periurus nunquam admittitur ad probandum aliquid per iuramentum,puta,impedimentum , uel quid aliud 22.q. vl.in c.paruuli.& uide per Ro.in l.admonendi,post prin.ff. de iureiu.Et ad de quod periuro non defertur iuramentum honoris sed oneris sicut in e cum in ecclesijs,de ma.& obe.nisi sit prę sumptio,quod debeat peierare,q᷒ tunc nec etiam oneris defertur,ut in c.clericos,de coha. cle. & mul.& no. d. Ab.in c.quæstioni,de app.quod adeo verum est,quod etiam per statutū, si quis deberet admitti ad iurandum in aliquo casu, non deberet admitti periurus,ut no.uolut But.in auth.& qui iurat,C.de bon.auth. in pof.hic al le.& quod non admittatur periurus ad iuramentū honoris, sed oneris,mo do quo sup.dictum est,uide gl.in c.literas,de præsum.Et tene menti, quod periurum semper est cum falsitate,& semper est peccatum mortale,ut per beatum Tho.secunda secundæ,q.97.ar.1.& in 4.sen.di.39.ar.4.& ea.parte.q.24.ar.2.& 3.& in 3.sen.di.59.ar.7.imo dixit bea.Tho.in q.de quolibet. q.e.ar.8.quod periurium est grauius homicidio,& prius prohibetur inter præcepta decalogi,quam homicidium,quia est secundum in ordine. De quo per eundem Tho.secunda secundę,quæstione.122.arti.3.An.Fran.

e De nouo.Adde dominos de Ro.dec.fuis in anti quis.de sen.excom.

f Executionem.Tu uide tex.fundantem se super hac ratione in d.cap.pastoralis.§.uerum,sed gl.ibi hoc reprobat.uide ibi.An.Barb.

rdeñti,vt ī c.sup eo.de hæ.li.6. & ī ep.iter claras. C. de sum. Tn.Sed quo ad alios effectus,dic ꝙ ista snia trāsit ī rē iudicatā, quēadmodū & alię snię,dēt n.appellari intra x.dies , alʒ post decendiū nō audiē excōicatus appellādo,ut voluit fingr ista
13 glquā cōiter sequuntur Doc.& est sp mēti tenenda.Audiet er go excōicatus post decēdiū,nō per uiā appſonis,sed p uiā ꝙrē. Ex quo infertur,quod infra 10.dies non potest querelare apud eum iudicē,q᷒ nō pt adiri nisi p appſonē,& ideo si eps tu in snīam ad petitionē alterius subditi,nō pt excōicatus post đ cēdiū ꝙrelare apud archiepm.qa archieps nō est iudex ī subdi tos epi rīt,nisi p appſonē,vt in c.pastoralis.ſ.e.& ī c.venerabi-
b lis.in princ.de sent.exc.li.6.† Item seqī,q᷒ iup eo,sup quo fuit excōicatus,nō audiet post decendiū.transit.n.quo ad illū effectū in rē iudicatā.Vñ si qs fuit excōicatus p contumacia,non audietur post decēdiū [a] volēs se defendere sup cōtumacia,seu sup expēsis,q̄ debētur rōne contumaciæ , vī.n. acqeuisse snīæ
c nō appellādo.ad hoc.n.allego singlare dictū Io.An. in d.c.venerabilib.i gl.q᷒rimon.ā.pbat ratione.nā(vt dixi)spāle est in excommunicatione,vt non trāseat in rē iudicatā, qa snia excommunicationis natura sui est retractabilis ratione prædicta ergo quo ad alios effectus,vbi cessat illa ratio,fortitur naturā aliarū snīarū,ar.l.ꝓcipimus,in fi.C.de app.Itē ēt seqtur, q᷒ quēadmodū in alijs sententijs ñ licet tertiò appellare,vt in c.fua. de app. ita nec i snia excommunicationis,& idē dicendū in aliis snīis, q᷒ non trāseunt in rē iudicatā.ad hoc gl. no. in c. fraternitatis, de frig.i uer. fornicario,in fi.† Quid ergo opatur appō in snia censuræ,ex quo non suspendit vinculū snīæ.dic ꝙ opatur effectum deuolutiuum,qa deuoluit cām ad supiorē, quē aliàs ci-
3 tra appſonē non poterat adire,vt sup.dixi,& no. gl. sequētem. Vñ icias † ꝙ duo sunt effectus notabiles,& principales appō nis,primus in eo quod suspēdit iudicatū,vel extinguit,vt ſ.di-
4 scēsecundus in eo,ꝙ deuoluit cām ad superiorē,vt in c.non fo lii.& in c.si a iudice,de app.lib.6.do.Anto.ponit alios duos effectus,sed iudicio meo cōprehēduntur sub p̄dictis.nā tertius est effectus ſm eū,qa suspēdit iurisdōnē iudicis à quo , sed iste effectus cōprehēditur in ſcdo,qa si deuoluit cām ad superiorē, ergo suspendit iurisdōnē iudicis inferioris,vt in c. licet. de offle.& in c.pastoralis,in §. præterea.de offi.dele. quartus effectus est,sed m eū,qa impedit transitum in rē iudicatam,sed isti effectus comprehendūtur sub primo,quia si appellatio extinguit, vel suspendit iudicatum,ergo impedit,ne transeat in rem iudicatam,vt in c.quod ad consultationem, præall.duo ergo principales sunt effectus appellationis,de quibus.§.Vnde redeundo ad principale quæsitum,dico ꝙ appellatio in sententia cē-
5 surę non opatur primum effectum,qa non suspendit vinculū sententiæ,sed operatur secundum quia deuoluit causam ad superiorem,vt hic,& in c.per tuas,de sen.exc. potest ergo appella
6 tio hīe vnum effectum sine alio.† Et p hoc dixit hic Io.And. notabile dictum,si esset verum,q᷒ si p statutū tolleretur appellatio,ꝑsupposita validitate statuti(nā non valet hoc statutū in terris recognoscentib.superiorem,vt dixi in c.uenientes,de iu
7 diciis.& no.Bar.in l.omnes populi,ff de iusti.& iu.) quod appellatio videretur [b] remota solum respū primi effectus, & nō secūdi.Sed ego hoc dictum nullo mō puto verū,qa a quo remo
8 uet genus,remouet & q̄libet eius spēs.vñ si inhibetur alicui ne possit donare,oīs spēs donationis est iterdicta,[c] vt in l.filiusf ff. de do.remota ergo appellatione per statutum , intelligitur re-
9 motus omnis effectus appellationis.hoc etiam probo per d.§. præterea.vbi patet ꝙ remota appellatione reicripti nō potest appellari ad effectum deuoluendi causam ad superiorem,nisi sup-
10 pleat ex certa sciētia recipiat appellationē,vt ibi & in c.pasto ralis.in prin.de appel.Nec ob tex.nī qa nō est simplr ab excōi
11 catione remota app.hoc n.nullibi cauet.imo ꝓrium hr in d.c. quas.sed ſ.lū disponit,vt vinculū nō suspēdat p appellationē, & sic solū tollit ius vnū effectū appellionis,vñ p ꝓ icques vī p
12 mittere alios effectus,vt ī c.nōne,đ psū.& 15.di.c.qualis.† Sd dubiū est,qd si statutū diceret,q᷒ snia potestatis non suspendat appellationē,nūquid poterit appellari quo ad effectū deuolutiuum?& vī primo q᷒ sic,ar.hic. Cōtrariū concludit D.An. in alio articulo,qa,cū snia rīr non retractetur nisi appellationis via.dicendo,q᷒ nō possit suspendere p appellationē,vi-
13 deret interdixisse retractationē,q̄ pōt sequi ex appellatione,sd in snia censuræ aliud est,qa natura sui ē retractabilis.Et aduerte.qa in hoc vī D.An.sibi ꝓrius,nā ī pcedenti casu,vbi erat mi nus dubiū,tenuit q᷒ poterit appellari quo ad secūdum effectū, & in isto articulo tenet ꝓriū.Et ego tenerē ī isto articulo oppo sitū, qa(vt dixi)remouēdo vnū effectum appellationis,vī per mittere alios:potuit.n.statutū disponere,vt nō suspendat p appōnem,q̄ frustratoriè q̄nque fit ad impediēdā executionē sententiæ,cui fraudi obuiat p tale statutum,sed appellari poterit quo ad hoc,vt superior cognoscat,an iustè,vel iniustè fuerit ex communicatus,ar.hic,& cum simus in odiosis, debet fieri ītri
14 ctissima interpretatio,l.3.§.hæc autem verba.ff. de neg. ge.& ī

12 c.in nostra,de iniu.& in c.statutum,de ele.li.6.† Vl.no.ex gl.& ex prædictis,quod a sententiis quæ non transeunt in rem iud. debet nihilominus appellari intra.x.dies, alʒ non audietur qs per uiam appellationis,sed per uiam querelæ,vt sup.dixi de ex communicatione,quæ singlr no.In glo. in ver. conquestus, in fi.c.cordi.li.6.Et videtur gl.concludere,quod hodie itineris arreptio non habeat vim appellationis,sed tu dic melius,vt no.ī c.dilecti,de app.& ibi dixi.In gl.fi.No.i. ex principio referēdo gl.ad tex.quod pro sententia etiam excommunicationis non
13 præsumitur ratione processus.† In aliis [e] sententiis a sententia
c excommunicationis quid tenendum?dicendum est ut plene no.in c.quoniam contra falsam,de prob.& per Inn. in c. cum in iure,de of.deleg.sed in sententia excommunicationis est dubium,nunquid præsumatur pro iustitia?& tenet hic D.An. in duplici loco,quod præsumitur pro ista sententia , ex quo non suspenditur vinculum per appōnem,& dicit per hoc limitan dum quod no.Inn.in d.c.cum in iure.ubi dicit, quod pro sententia præsumitur postquam transiuit in rem iud. & tamen p ea præsumitur,sed aduerte,quia D An.nō fuit recordatus de notabili dicto Inno.in c.bonæ,il i.supra de elec.vbi dicit,quod quemadmodum pro alijs sententiis non præsumitur,si fuit appellatum,ita nec pro sententia excommunicationis,sed onus probandi excommunicationem iustam incumbit aduersario, secus si non fuit appellatum,& ad hoc all.istum tex. & hoc dicit Inno.sequitur idem D. Anto.in d.c. quoniam contra. Quinimo plus credo,quod citra appellationem si excommunicatus conqueratur intra decendium de iniusta excommuni catione non præsumitur ꝓ iustitia,nisi probetur, quia ex quo impugnat sententiam intra decennium, non videtur acquiescisse sententiæ,& sic debet excommunicationem probare iustam,ad hoc facit c.i.de re iu.li.vi.& ratio c quod ad consultationem præl.& quod no.Inn.in c. solicitudinem , de ap. Sed
f nunquid post decendium [f] præsumatur , quod iudex citauerit.seu monuerit excommunicatum?ista glo.facit quod non , sed tu vide tex.no.in c.sacro,de sen.exc. in prin.ubi probatur excommunicatorem debere probare,quod præmonuerit. Et idem sentit Fed.in consi.170.ubi no.dicit, q᷒ si cōtra primum, & secundum decretum opponitur,quod non præcesserit citatio,debeat aduersarius hoc probare etiā post lapsum x. dierū: tum,quia pars negat fuisse præsentem, tum quia primum , & secundum decretum interponūtur contra absentem.& sic singulariter sentit,quod non presumitur partem fuisse præsentem in sententia, vel citationem præcessisse saltem in illis sententijs,quę feruntur contra absentem,de quarum natura est excōmunicatio,& hoc idem approbat D.An.in d.c. quoniam contra.Et generaliter an sententia presumatur lata contra pītem? vide per Spe.in ti.de sen.§.vt autem.ver.& no.& per Inn.in d.
14 c.cum in iure.† Vl.no.fi.gl.quod probationes receptę ad unū effectum faciunt fidem ad alium effectum inter eaidem personas.de quo dic ut plene dixi in c.veniens, il ii.de testib.

ADDITIONES.

a ¶ Post decendium.Vide Abb.& Fel.in c.consanguinei.j.de re iu.ubi idem tenet.& D. [illegible]n.in c.ab excommunicato,col.9.sup.de reic. Seb.Sap.

b ¶ Vide reī remota.Tu pondera,quia cōiter omnes tenent, qđ statutū non potest tollere appellationem,quia agitur de iure superioris , vt in c.uenientes,de iureiuran.modo si statutum remouet appellationem,& non remouerit effectum deuoluendi ad superiorem,semper teneret statutum, quod est contra c.uenientes.An.Barb.

c ¶ Interdicta.Adde ut dendum Ro.consi.99.in fi.

d ¶ Oppositum.Tu pondera,q᷒ suspēsio,& retractatio sunt diuersa,ergo statutū exorbitans disponens de uno,non habet locum in alio , ideo dicimus,q᷒ prohibita appellatione,non est prohibita querela,ut in c.le. constitutis,§. insup.de elect.Item non est prohibita supplicatio,Bal.in l.1.ff.de of.pfec.pto.Archid.in c.anteriorum,2.q.6.Item licet non possit appellari a sententia arbitri,tamen potest querelari,facit quod uoluit Bald.in l.fina.C.de sen.& in l.fina.§.illud.C.de tempo.appella.& in rubr.C.de appella. An.Barb.

e ¶ In aliis.Quod idē fit dicēdū in snia excōicationis, qđ in aliis,sentit Abb. in c.quoniam contra falsam,col.16.de proba.& Inno.ī c.in præsentia,de renun.& ille tex.hoc probat,dū uult,quod præsumptio, quę est pro sententia,nō causatur ex acquiescētia partis,sed ex authoritate iudiciaria. Seb.Sap.

f ¶ Post decendium.Vide laze per D. [illegible]bb.in consi.42.inc.contra sentētia,& in c.tenor,col.5.de re iu.ubi Fel.late,uide oīno ale.tenentem contra Abb. in l.de uno quoque,col.2.ff.de re iu. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Patriarcha non habet iurisdictionem in subditos archiepiscoporum , uel episcoporum,nisi per appellationem,uel ex priuilegio.*
2 *Iurisdictionem ordinariam dant lex,Princeps,& consuetudo.*
3 *Præscriptio,& consuetudo non causantur ex solo cursu temporis.*
4 *Papa an possit tollere uni ecclesiæ,& dare alteri ecclesiæ.*
5 *Iurisdictio ecclesiastica an possit prorogari a personis ecclesiasticis.*

CAP. IX.

Duo simul. De causis subditorum archiepiscoporum, & Episcoporū suorū Patriarcha non cognoscit,nisi per appellationem ltimam,aut uigore consuetudinis,seu priuilegii. In prima ponitur decisa consultatio
ī ieda rnsio,ibi.ꝙultationi.Cas[a] li. Patriarcha Hierosolymitanus

Universidad de Deusto
Biblioteca

nus compellebat clericos Tyronen. Archiepiscopi, cum ipsi parati essent rñdere corã archiepiscopo Tyronen. ordinario suo. sup hoc cõquestus fuit archiepiscopus domino Papæ, & ipse respondet eidem, dicens, qđ i canonibus diffinitum est, qđ Primates, vel Patriarchæ nihil iuris præ cæteris debent hre, nisi in quantum canones illis permittãt, & consuetudo illis contulit ab antiquo, nisi Apostolica sedes aliquem illorum spãli priuilegio duxerit honorandum. Et iõ quandiu clerici ipsius Tyronen. Archiepiscopi coram ipso voluerint stare, corã Patriarcha respondere non debent, nisi cã p appellationẽ deferat ad ipsũ,
a aut aliq̃d ei ab Apostolica sede sit idultũ. B. † No. i. q̃ quemad modũ se habẽt subditi episcoporũ ad archiepiscopũ, ita se habẽt subditi archiepiscoporũ ad Patriarchã. sicut ergo archiepiscopus nõ se ipedit de subditis episcoporũ nisi per appellationem, vt in c. pastoralis. ℸ. eo. ita nec patriarcha ipedit se de subditis archiepiscoporũ, nisi per appellationem, vel alio iure speciali. Et ex hoc, & ex tex. no. qđ sicut ab ẽpis appellatur ad archiepiscopũ Metropolitanũ. ℸ. eo. c. pastoralis, ita ab archiepiscopo appellat ad Patriarchã, seu Primatẽ, & itellige, q̃ dẽt appellari ad illũ patriarchã, q̃ est iudex archiepiscoporũ. Nam si cut multæ diœceses sunt sub cura Archiepi, ita q̃ archiepiscopus est Metropolitanus, & superior oium aliorũ episcoporũ, & diœcesum, ita multæ ꝓuinciæ sunt sub cura cuiuscunq; patriarchæ, ita qđ patriarcha est iudex ordinarius oium archiepiscoporũ, q̃ sunt i suo patriarchatu. Et scias quatuor esse in ordine principaliores patriarchas, quos enumerat tex. in c. antiqua, de priui. alij vero ꝓter illos non sunt de istis principaliorib⁹. No 2. q̃ patriarchæ nõ hũt plus iurisdictionis, q̃ habeant archiepiscopi, vel ẽpi, nisi quatenus in canonibus cauet expres
2 sum, dignitas tñ eorũ est maior, vt in c. antiqua, præl. † No. 3. tria, ex q̃bus competit iurisdictio ordinaria, ex lege, ex consuetudine, & ex priuilegio Principis. consuetudo ergo a dat ordinario iurisdictionem, vt hic, & in c. cum contingat, iuncta glo. de fo. cõp. in c. cõquestus. 9. q. 3. Itẽ no. ibi, ecclesiã vel rectorẽ, q̃ qñq; priuilegiũ cõcedit ipsi ecclĩæ qñq. ꝓlato ipsius ecclĩæ. Insp iciẽdã sunt ergo verba priuilegij, & ex priuilegio dr̃ qs honorari a Principe, vt patet. ibi, honorare, & iõ alibi dr̃, qđ Princeps ꝓcedẽdo vni feudũ, vr̃ eũ nobilitare, vt i c. i. q̃s dicat Dux, vel Marchio, colla. 10. & ibi p Bal. In gl. 3. in fi. Vel solue alias ſm Host q̃ tps ñ ẽ modus inducẽdi obligationẽ, vel tollẽdi, vt in l. obligationẽ. §. placet. ff. de act. & obl. sed bñ ex tpe causã consuetudo. Item præscriptio. ex quibus ius quærit, vt ℸ. de pśc. p totũ. Itẽ qñq; lapsus tpis inducit præscriptionẽ, vt in c. peruenit, de emp. & ven. & in l. cũ de in rem verso, ff. de vsũ. † Itẽ dic, qđ præscriptio non cãtur ex solo tpe nec cõsuetudo, sed ex negligentia dñi, & possessione possidentis accedente iuris dispositione, cõsuetudo vero cãtur ex tacito consensu, & sic ꝓprie solũ tps non inducit consuetudinem, vel præscriptionem, vñ ubi consuetudo, vel præscriptio non habet suos comites non põt induci, & sic loquunt ꝺria signata i gl. & de hac materia ple-
4 ne dicendum, vt no. in c. fi. de consue. † In glo. in versi. speciali priuilegio, in fine. No. gl. habet enim pro indubitato, ut possit
b Papa detrahere iuri unius ecclesiæ, & dare alteri b hoc. n. contingit quotidie cũ Papa eximit unã ecclesiã a iurisdictione superioris sui, sed vide tu gl. 22. dist. c. i. quæ dicit, q̃ Papa fine cã non dẽt de una ecclesia tollere, & alteri dare. ad idem gl. x. di. c. i. & quod le. & no. xii. q. 2. in c. non liceat Papæ, & profectò sine causa facere non debet, quia non est vni consulendum cũ iactura alterius, nã Papa debet facere sicut bonus paterfamilias, qui dispensat ſm merita, & exigẽtia pſonarũ: nã si prorsus non subest causa, vr̃ q̃ apud eum est acceptio pſonarum, quod esse non debet, vt in c. nouit, de iu. sed si Papa faceret, toleraret in ecclesia militanti, sic intellige quod no. Spe. in ti. de leg. in §. nunc ostendendum. ver. 57. & melius. ver. 99. & in §. nunc breuiter, ante fi. sub rub. de dispensatione, & per Io. And. in addi. super d. ver. 57. De episcopo verò nũquid possit tollere uni ec-
5 clesiæ, & dare alteri dic vt no. in c. cõstitutus, ℸ. de reli. do. † In gl. pe. in fi. Vult ergo gl. q̃ hic vacet, & cesset. ar. a ꝺrio sentiũ, & hoc clarius tenet Inn. nõ. n. est in potestate subditorum, vtrũ velint rñdere corã Epo, vel Archiepiscopo, nã iudicium reddit in inuitũ. l. inter stipulantem. §. si Stichum, & §. iactam, ff. de ver. obl. & in c. ite lleximus. de iud. nec possunt subditi consentire i alium iudicem sine licentia proprij episcopi, vt in c. significasti. de so. comp. etiam si sit episcopus. vnde dicit no. Host. ℸ. c. prox. q̃ sicut clericus subiectus episcopo non potest cõsentire in alienum iudicẽ sine consensu sui epi. d. c. significasti. ita nec Eps sine cõsensu sui Archiepi. & eadẽ rõne idẽ vr̃ dicẽdum in Archiepo, vt non possit se subijcere alieno iudici sine consensu sui Patriarchę, & hęc sunt notanda, Io. An. hic dicit, q̃ si volumus tenere ar. hic a ꝺrio sensu. debemus supplere hoc ad literã, q̃ Archiepiscopus hic requisitus vult iustitiã facere. q. d. q̃ si archiepus requisitus n vult redcere ius subditis suis, tũc poterũt subditi q̃uenire corã Patriarcha, & idẽ eadẽ rõne eẽt dicendũ, cũ episcopus est negligens in exigẽdo iustitiã de suis subditis, vt tũc possit adiri archiepiscopus. Et aduerte, q̃ hoc dictũ est fundatum super illa opi. q̃ negligente epo, vel archiepiscopo semper succedit superior in iurisdictione, & multi tenuerũt illã opi. sed an sit vera. dicã. ℸ. e. c. pastoralis, ubi tãgit p gl. Abbas.

ADDITIONES.

a ¶ Consuetudo ergo. Adde Ro. consi. 243.
b ¶ Et dare alteri. Adde, quod notaui in apost. ad istum, in c. admonet, nu. 13. i uer. non subsistente causa. sup. de renun. ubi concor. Doc. qui in hac q. sũt diuersi: de quo per Fel. in c. quæ in ecclesiarum, colum. 16. uersi. secundum membrum. sup. de const.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest alteri committere ea, quæ sunt consecrationis, seu ordinis & potest compellere subditum ad acceptandum, sed alium non. 2. & potest prædicta committere pro libito uoluntatis. 3.*
4 *Causæ meri imperij possunt de iure canonico delegari.*
5 *Iurisdictio, merum, & mixtum imperium, quid sit, & eorum species, & an delegentur.*
6 *Delegatus Principis põt subdelegare ea, quæ sunt meri, & mixti imperij.*
7 *Merum, & mixtum imperium, penes quos iudices sit.*
Ciuitas hodie habet illud regimen, quod olim habebat quælibet prouincia.

CAP. X.

Quod sedem, Archiepiscopus impeditus põt ꝛ secrationẽ sui suffraganei alteri ꝛ mittere, & cõsecrandus tenetur ab illo commissario munus ꝛ secrationis recipere. Communis diuisio. Secunda, ibi, consultationi. Casus lit. Archiepiscopus pp infirmitatem, vel aliam iustã causam non potest cõsecrare Suffraganeũ suũ. Quæritũ sunt a Papa, vtrũ possit alicui cõmittere vices suas? Rñdet Papa, q̃ archiepiscopus talr impeditus pt Epo vices suas cõmittere. Et cõsecrãdus dẽt ab illo munus cõsecrationis accipere, dũmodo catholicus habeat, & impedimẽtũ ei ex subtractione gratiæ non obstet. B. † No. i. q̃ ẽps, seu Archiepiscopus pt ꝛ
1 mittere ea, q̃ sunt cõsecrationis, seu ordinis Epalis, & sic ꝛmittit ea, q̃ sunt meri imperij, cũ in ea exerceat iurisdõ ex officio nobili, & ad publicam vtilitatem, & ad idẽ c. aqua. de consec. eccl. vel alta. & c. Suffraganeis. de elect. No. 2. q̃ episcopi subiecti archiepiscopo dñr ipsius suffraganei. Suffragantur. n. sibi in cõsecratione, & in alijs. nã requiritur consiliũ eporũ in ordinatione prouinciæ. xi. qõ. 3. c. i. & 2. & cum cõsecrat epm, dẽt hre secũ alios epos. 65. di. quasi per totũ, saltẽ duos ex eis, vt in c. fi. archiepis, de tẽp. or. No. 3. q̃ ea, quæ sunt ordinis, non sunt alienãda nisi à catholico, & ab eo cui gra sedis Apostolicæ non est subtracta. Itẽ no, ibi, ab eo. q̃ vnus est principalis i consecratione epi, Ipse Archiepis, vel eius cõmissarius, alij non sunt principales, sed assistũt. Vl. no. q̃ subditus tenetur litigare coram dele-
a gato sui superioris. a † Sed hic quærit, vtrũ archiepis possit com-
2 pellere epm ad acceptãdũ cõmissionẽ istã? Dicto. q̃ sic, intelligo cõmittit vni ex suffraganeis suis. nã põt superior compellere subditũ ad acceptandũ delegationẽ. ℸ. c. px. in l. vnica. C. qui pro sua iurisd. Sed si cõmittit non subdito, valet ꝛmissio, sed ille non compelleẽ acceptare, vt in c. seq. & in l. & si prætor, ff. de of.
3 eius cui man. est iurisd. † In gl. i. ibi, tenetur recipere consecrationem ab eo. sed circa hoc, & circa text. ẽ dubiũ. quid si archiepis non est impeditus, nũquid ex sola voluntate possit cõmittere alteri istam cõsecrationem? tex. hic a cõtrario literæ facit q̃ ñ, sed cõtrariũ tenuit Ho. nã iure suo pt Archiepis cõmittere, vt ℸ. c. px. vñ de honestate. ꝓcedit tex. in eo, q̃ facit mentionẽ de impedimento. In cõtrarium tamen facit ſm eũ, ꝙ sicut Eps non põt cõsecrari, sine archiepo, vt 65. dist. c. non debet. ita nec Archiepis dẽt posse facere p aliũ cõsecrari, nisi cõsensu Epi. primũ tñ dictũ cõiter videt seq. Doc. & notabis illud singulariter, ex quo habes, q̃ tã ea q̃ sunt iurisdõnis, q̃ ea q̃ sunt ordinis, pt Archiepis. seu Eps ꝛmittere ꝙ libito uoluntatis. tex. tñ iste vr̃ alij ꝗtulũ resistere, sed primũ dictũ est verius, ex quo indifferenter cõmittit. nã de iure est, vt q̃libet ordinarius possit in aliq̃bus se releuare p cõmissionẽ alteri fiẽdã, vt in c. seq. & i d. l. vnica. C.
b q̃ ꝙ sua iur. † Et in fi. gl. No. bene finẽ gl. qa quotidie allegat, b
4 q̃ de iure canonico pñt delegari oia, c quę sunt meri imperii,
c & idem tenet glo. in c. in Apostolicæ. inf. de rap. & in c. illud. 23. q. 4. & in c. his, ea. cã. q. 8. vide etiam gl. no. 95. di. c. pe-
uenit,

ADDITIONES.

a ¶ Sui superioris. Adde, quod Cal. consi. 1. de offi. lega. tenet, q̃ legatus de latere posit erigere in ecclesiam conuentualem unam ecclesiam prouinciæ, quæ subsit ecclesię alterius prouinciæ.
b ¶ Allegatur. Vide Bar. in l. 1. col. 2. C. ubi de crimi. agi opor. & Ang. in Liube re. ff. de iur. om. iud. & in l. imperium, circa fin. eod. titu. ubi refert Bald. fratrem suũ consuluisse, q̃ de iure cano. q. q. d. est cognoscibile est delegabile. q̃ aũt sit ratio diuersitatis, quare de iure canonico etiam cãe meri, & mixti imperii sint delegabiles, de iure uero ciuili secus, plurimum laborant Mod. in l. 1. in princip. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. ubi assignaui no uam rationem. Seb. Sap.
c ¶ Delegari omnia. Adde Ang. consi. 162.

nit. in fi. gl. magnæ. q̃ dicit, q̃ nihil habet Archiepiscopus q̃ ꝛ meri imperij, q̃ non sit delegabile, præter usum pallii, quia nullum archiepiscopale non habet alteri concedere. est enim personale, ut in c. ex tuarum, de auth. & usu pal. & in c. 2. eo. ti. & ibi melius probatur. Sed dubium est, q̃ dicantur meri imperij vel mixti, uel iurisdictionis? † Et pro intellectu uocabulorũ ꝛ ignorentur prorsus termini, dicam aliq̃d concludiuẽ sequẽ do Bar. in l. imperium. ff. de iur. omn. iudi. debes. n. scire, q̃ iurisdõ generaliter sumpta cõprehendit in se ea, q̃ sunt meri & mixti imperij, & simplicis iurisdõnis, ꝙ hoc l. 1. ff. de iu. omn. iud. & q̃ ibi no. & tex iuncta gl. in uer. oimodã, in cle. unica. de fo. cõp. ubi dicit tex. q̃ ep: expulsus exercet in loco uicino iurisdõnẽ oimodã, & p illud uerbũ, oimodã, dicit ibi gl. q̃ tex. uoluit cõprehẽdere ea, q̃ sunt meri, & mixti imperij, & simplicis iurisdõnis. Et iurisdõ sic generaliter sumpta diffinitur sic. Iurisdõ est iuris ptãs de publico introducta cũ necessitate iuris dicendi, & equitatis statuẽdæ, ita diffinit gl. in d. l. 1. Bar. addit, ibi, competens alicui, ut publicæ personæ. & hanc additionẽ facit, ut euitaret ꝺrium, q̃ posset fieri de pśe, & de tutore, nã isti habẽt de iure ptãte in filium. & pupilli, & habẽt ptãte ius dicendi. i. faciendi in eos q̃ iuris est, & æqtatẽ seruãdi. sed certè sine illa additione Bar. pt sustineri diffinitio gl. qa pr̃, uel tutor nõ dicit ꝑprie ius in filiũ, uel pupillũ, licet hẽat ptãtẽ extraiudicialẽ, & dr̃ iurisdõ, quasi iuris datio, & ditio idẽ ẽ, q̃ ptãs, nã iurisdõ, quasi ptãs ius dicẽdi. Sed iurisdõ sic generaliter sumpta distinguit in imperiũ, & iurisdõnem, & tunc iurisdõ capi tur, ut spẽs distincta ab imperio. Imperiũ uero generaliter sumpt cõprehẽdit in se merũ, & mixtũ imperium. sic ghaliter sumpũ est iurisdõ, q̃ exercet officio iudicis nobili: nã duplex est offiũ iudicis, nobile, & mercenariũ; nobile, q̃ non deseruit alicui actioni, sed iudex ex se procedit. mercenariũ uero dr̃, q̃ deseruit actioni intẽtatę p partẽ, ut dicã latius in c. 2. de offic. Imperiũ uero (ut dixi) diuidit in merũ, & mixtũ. Merũ imperiũ diffinit sic. est. n. iurisdõ, q̃ exercet officio iudicis nobili, publicã utilitatẽ respiciens. Imperiũ mixtũ est iurisdõ, q̃ exercetur officio iudicis nobili priuatã utilitatẽ respiciẽs. Iurisdõ uerò ut species sũpta, est iurisdõ q̃ expedit officio iudicis mercenario, priuatã utilitatem respiciẽs. Dr̃ aũt imperium merũ, qa merè collatum in principem, nec alicui necessitati subiectum: nã ꝓcedit iudex ex officio suo ad publicã utilitatẽ fine impedimento alicuius, pro hoc c. i. sup. e. dũ dr̃, habeat epi libertatẽ ptãtẽ inq rendi &c. uel dr̃ merũ, qa nõ hẽt aliquã mixturã cognitionũ pecuniariarũ. Vel 3. dr̃ merũ, qa in nullo participat cũ iurisdõne, unde non hẽt aliquã mixturã iurisdictionis, unde partim accedit ad merũ imperiũ, & partim ad iurisdõnem, sicut dr̃ participiũ, quia partẽ capit a noũe, & partẽ a uerbõnã in eo, q̃ mixtũ imperiũ exercetur officio iudicis nobili participat cũ mero imperio, sed in eo q̃ intendit ad utilitatẽ priuatã, participat cum iurisdictione. facit ergo tres regulas, q̃a q̃ expediuntur officio iudicis nobili, & ad publicam utilitatem, dr̃ meri imperij. Secunda regula, ea quæ exercentur officio iudicis nobili ad utilitatẽ priuatam, dicũtur mixti imperii. Tertia regula, ea q̃ exercentur officio iudicis mercenarii ad utilitatẽ priuatã sunt simplicis iurisdõnis. & distinguit Bar. merum imperium sex modis. primũ est imperium merũ maximum. Secundum merũ imperium maius. Tertiũ merũ imperiũ magnũ. Quartũ est merũ imperiũ paruum. quintũ merũ imperium minus. sextum minimum imperium. Merum imperium maximũ ꝓtit sibi Principi, ut facere legẽ vtem, distinguere totũ orbem. Merũ imperium maius est ataduerte re in facinorosos hoies, inferẽdo ultimum supplicium, uel mẽ a bris ãssionem, a uel mortem ciuilẽ, cum quis perdit libertatem & similia. Merum imperiũ magnũ est, cum qs perdit ciuitatẽ sine libertate, puta deportatus. Merũ imperium paruũ est relegare, uel corpus acriter afficere, & ista non competunt cuilibet iudici, ut statim dicetur. Merũ imperiũ minus est modica coercitio, q̃ ꝓtit cuilibet magĩatui, i. cuilibet habenti ordinariã iurisdõnẽ. nã iurisdõ quasi nulla esset sine modica coercitione, ut i c. ex literis de offi dele. & c. pastoralis, e. ti. & l. matribus. ff. de iu. om. iu. & l. fi. ff. de offi. eius cui est mãd. iur. isdictionis, q̃ qs recipit ptãtẽ ordinariã, uel delegatã, hẽt hanc ñ coipso, q̃ qs recipit ptãtẽ ordinariã, uel delegatã, hẽt hanc modicã coerctionẽ, ex qua depẽdet, ut possit cognoscere sum marie de leuib. criminibus. & leuiter castigare uerberibus. ut in l. leuia, ff. de acc. & d. l. magistratibus. & merũ imperiũ mini mũ cõsistit in leuiter mulctãdo, ad hoc l. fi. C. de mõ mulcta. & l. 2. C. de spor. & ista duo ultima possunt delegari de iure ciuili, qa ꝓtunt cuilibet magĩatui, & ea q̃ cõpetũt iure magistratus, sunt delegabilia de iur ciuili, ut in l. i. ff. de of. eius, cui man. est in. Superiora uero cõiter tenenẽ, q̃ nõ sunt delegabilia de iure ciuili, pp grauitatẽ præiudicij, nisi pp necessariã absentiã de loco, de quo dicendũ, ut in l. i. præal. & in Authẽ. de colla. ſ ad hæc, & plene uide in Spe. de iur. omn. iu. § i uer. notãdũ, & te. De iure uero canonico possumus reperire oia hæc impe
ria. nã hẽmus imperiũ maximũ, quia Papa facit cõstitution vſem, ut in c. i. & fi. de const. Habemus imperiũ maius, sal tem similitudinarie. nam degradare aliquẽ, & tradere curiæ seculari, æquiparatur ultimo ſupplicio, ut no. Inn. in c. qua fr & qñ, il 2. de acc. Itẽ ecclesia detrudit in perpetuũ carcerẽ, & æquiparat illa pæna dãnato in metallum. b Hẽmus imperium ma gnum, nam ecclesia põt deportare, licet nõ sit in usu, ut in c. i. de cal. Itẽ reperit in ecclesia imperium paruum, nã pt relegare, & afficere quẽ uerberibus. 50. di. c. accedens. & c. i. de calũ & in d. c. in Archiepatu, de rapto. De mero imperio minori, hẽs in c. ex literis. pal. ubi dr̃, q̃ coercitio transit. De minimo. l. de mulcta dixi ℸ. de caulis, & in c. i. de off. del. ubi cõclusi post Inn. q̃ delegatus pt mulctare. & uide Ho. in c. i. de homi. lib. 6. ubi de ordinario idẽ dicit. An ãt ista possint delegari de iure can. ? cõis opi. est q̃ sic. licet aliq̃ dicãt, q̃ hæc cõis opi. In. im probat. qa d. c. in Archiepatu, q̃ magis stringit in materia, loq̃t i Rege Siciliæ, qui cũ nõ recognoscat Imperatorẽ, hẽt ius principis. Princeps ãt pt oĩa delegare, ut no. in d. c. illud. sed hęc rñsio nõ placet, qa si nõ recognoscit Imperatorẽ, recognoscit papã, ut in cle. pastoralis. de re iu. ergo nõ hẽt iura principis, ſ Im
c peratoris, nisi aliter pr̃scripserit. Sed allego quasi pro casu c cle. i. de hære. ubi patet, q̃ cã hæresis est delegabilis. & nemo dubitat, q̃ sit meri imperii. Ad idẽ c. licet, de of. vi. li 6. ubi dr̃, q̃ Epus põt cõmittere uicario suo inquisitionẽ criminũ, q̃ est meri imperij, & iõ trãseo cum hac opi. & facit tex. i c. fi. ae cle. uel mo. li. 6. ubi dr̃, q̃ si pona ecclesiastica hẽt iurisdõnem tpalem, pt in genere, & in specie cõmittere cãm criminalẽ, & sic ibi est
6 casus, in quãtũ dicit in specie. † Sed dubiũ est in delegato Principis, nunquid possit subdelegare ea q̃ sunt meri imperij, alias indelegabilia de iure ciuili? Spe. in ti. i. § fi. uer. Itẽ q̃ est delegatus, tenet q̃ nõ: sequitur D. An. dicens, q̃ ex grauitate facti, uel papa elegisse indutriã personæ, ad hoc c. fi. de of. dele. Contra rũ ego teneo, & primo allego tex. quasi expressum in c. uenerabil. de offi. dele. & ibi dixi post Inn. ad idẽ d. c. fi. aliter inducẽdo. nã ibi non põt subdelegare inquisitionẽ criminum, qa fuit dictum, ut pśonaliter exequat. ergo secus, si simpr fuisset commissa, ad idem adduco tex. de iure ciuili in l. unica, in fi. C. q̃ pro sua iurisd. ubi dicit tex. q̃ sine delectu causarũ põt de legatus Principis subdelegare, & p illum tex. hoc tenet ibi gl. & Bar. ẽt de iure ciuili, & hoc bene no. & hæc ꝓcedũt in his, q̃ sunt meri imperij, uel quasi: nã regulariter delegari nõ possunt de iure ciuili, qa nõ cõpetunt iure magistratus, iõ delegari nõ possunt. l. i. ff. de offi. eius cui man. est iu. & l. ea q̃ ff. ad mun. Fallit in his quæ cõpetunt iure magistratus, ut sunt ea quæ ex peduntur iudicis officio nobili ad priuatam utilitatẽ sine cognitione causæ, vel cum modica cognitione causæ, exemplũ in l. cognitio. §. vt posſ. bonorũ. ff. de offi. eius cui man. est iurisd.

nam

ADDITIONES.

a Membri abscisionem. Pondera bene de ista membri abscisione, de qua loquitur §. ad hęc, in Auth. de coll. quem all. gl. in d. c. in Archiepiscopatu. qa omnes dicunt, quod non fuit introducta illa pœna de iure fforum, ita dicunt in auth. sed nouo iure, & in l. fugitiui, C. de seru. fug. & in l. trãsigere, C. de transact. ego allego cõtra eos tex. & gl. in §. pœna, Inſti. de iniur. ubi de iure, 12. tab. imponebatur pœna ampurationis membri pro membro, uide ibi. An. Bar.
b In metallum. Quod detrudere in perpetuum carcerem non æquiparetur pœnæ damnati in metallum, est casus expressus in l. quidam, ff. de pæn. & q̃ iudex nõ ecclesiasticus nõ possit imponere talẽ pœnã perpetui carceris, tenet Lud. Ro. in fing. 706. incip. tu scis, q̃ de iure ciuili, uide tamẽ D. Abb. in c. nouimus, de uer. sig. Seb. Sap.
c Pro casu. Pondera primo quia iste tex. facit pro gl. & miror quod nemo scribentium aperit, nam loquitur, quando erat impeditus morbo, uel alio iusto impedimẽto, quo casu de iure ciuili põt delegari, ut in l. i. ff. de of. eius cui mand. est iur. & sic iste tex. nõ meretur ad hoc allegari. Si dicatur, quod imo procedit iste tex. in nõ impedito, & hic per Host. & alios, dic hoc nõ esse uerum per istum tex. & per c. suffraganeis, de ele. pro quo uide q̃ scripsi ad lecturam Io. de Imo. super isto casu. Secundo non ob. le. 1. de hære. quia loquitur in casu speciali. simile habetur in c. fi. de hær. li. 6. & i c. ut commissi, e. ti. quo s tex. all. Arch. & Io. An. in c. licet, de offi. uic. li. 6. & rñdeo, q̃ loquitur in casu speciali fauore fidei, ar. in c. in fidei fauorem, de hære. li. 6. Item non obst. c. fi. ne cle. uel mo. li. 6. quia loquitur in eo qui est impeditus impedimento iuris, ex quo non potest iudicare in cã sanguinis, & hoc sentit gl. in d. c. licet, quo casu hẽt locum l. i. ff. de offi. eius cui ma. é iur. quæ loquitur in eo, qui est impeditus, nec etiam ob. d. c. in archiepiscopatu, ut hic ex relatis per Abb. patet. ñ Do. Car. in d. c. in archiepiscopatu, tenuit, q̃ ibi non loquitur de his, quæ competunt ex mero imperio, salua pace, ut ibi uidere potes, & p cõsequens per ista iura mihi non uſ, quod supponẽdo diuersitates inter ius cano. & ciuile, & uide Io. An. post Arch. i d. c. licet, alleganté, c. Deus o potens. 2. q. i. & in c. licet Heli. de simo. quę iura bene ponderes, sed tex. in d. c. licet, de of. uic. li. 6. uidetur mihi, q̃ stringat ultra alios, tex. quia loquitur in criminibus, ex qbus imponatur depositio ab administratione, & a beneficio, quę cõpetunt mero imperio, ca. at si clerici, §. de adulte, de iud. cui tex. nõ uideo respõnsum conueniens. ita dixi in trãscursu lectionis in uoce. Pondera bene pro nunc. An. Barb.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nã sicut dixi, in his quæ sunt meri imperij, ut leuia, cõpetunt iure magistratus, & ita ī his, quæ sũt mixti imperij, sed alia maiora non competunt; & quem admodũ dixi in mero imperio, ita & mixtũ imperium distinguitur, nã quoddã est maximũ, ꝙ competit soli Principi, ut dare veniã ætati, C. de his q uenæt. imp. per totum. uel legitimare, seu famæ restituere, & similia. ista enim sunt mixti imperij maximi, & prosequere, ut no. in d. l. imperium. An ãt ea, quæ sunt simplicis iurisdictionis, possint indifferẽter delegari de iure ciuili, dic ꝙ non. sed solũ ea, q̃ cõpetũt iure magistratus, ut in l. 1. & 2. C. de peda. iud. & usque ad summã 300. aureorum põt fieri delegatio, ga usq. ad illam summam põt cognoscere inferior magistratus, & nõ ultra, ut in Auth. de defen. ci. in §. & iudicare, & ibi gl. & id dr̃ cõpetere iure magistratus, ꝙ cõpetit alicui eo ipso, ꝙ hẽt magistratum. i. officium iudicãdi, licet uilissimum, ut no. gl. & Bar. in d. l. i. unde scias, ꝙ magistratus est nomen generale cõprehendens oẽm habentem offiũ iudicandi, ut in l. eum qui. ff. de
2 iurisdict. omn. iud. Sed distinguitur postea in ſpecies. [a] nã q̃dã sunt superillustres, quidã illustres, quidã spectabiles, alii clarissimi, alii magistratus, & isti sunt inferiores. unde de his q̃ possunt isti inferiores magistratus cognoscere, põt fieri delegatio. De alijs uero, siue sint meri imperij, siue mixti, siue iurisdõnis, non põt regulariter fieri delegatio. Fallit (ut dixi) in necessaria cã absentiæ, ut si oportet necessariò iudicẽ ordinarium alibi proficisci, uel si nondũ venit ad prouinciã, ut d. l. i. Itẽ cõiter concludũt Doct. in d. l. j. si ordinarius detineretur infirmitate, uel esset occupatus circa multas causas similes, ita ꝙ non põt oĩbus interẽdere, nam tũc, licet lege non sit cautum, tñ ex identitate rõnis hoc cõiter recipiũt. quemadmodum obseruatur in cã absentiæ, nam ubi eadem est rõ, idem ius dẽt esse, et in casib. exceptis, vt no. gl. in l. i. C. de condi. indeb. & est tex. in c. cum dilecta. de confirma. uti. uel inuti. Vltimò q̃ritur, q̃ sunt isti iudices habentes merum, & mixtũ imperium? & prosequere tã in seculari-
7 bus, quam in ecclesiasticis. † In secularibus dic post Bar. in d. l. j. ꝙ iudex, qui præest prouinciæ, ut olim erat præses habebat ea, q̃ sunt meri imperij, ut i l. illicitas. §. qui vniuersas. ff. de offi. præsi. unde per totam prouinciam habebat gladij ptãtem; is ãt, qui præerat ciuitati, de iure cõi nõ habebat ea quæ sunt meri, & mixti imperij, nec ea quæ sunt magnæ iurisdõnis, sed recurrebaẽ in istis maioribus ad Præsidem prouincię, ut in d. Auth. de defen. ciui. in §. audient. & in §. & iudicare. sed hodie cõiter in Italia quælibet ciuitas habet regimen, ꝙ olim habe-
b bat tota prouincia, [b] & ideo Ptãs hẽt hodie oĩa ista, ad hoc ꝙ no. gl. fi. C. de præscri. lon. tempo. Sed dubiũ est, quid in eo qui p̃sidet alicui castro, vel oppido? & dic ꝙ si castrum est subiectũ ciuitati, tota iurisdictio est penes ciuitatẽ, & debent respondere in ciuitate. dicũtur. n. ciues illius ciuitatis, cui subsunt, & ibi coguntur subire oĩa onera. l. incola. & l qui ex uico, ff. ad muni ci. Sed solet hodie mitti uicarius, qui potest dici inferior magistratus. unde solum poterit cognoscere de leuibus criminibus, & de summa usque ad 300. florenos, uel aureos, ut in d. Auth. de defen. ci. In maioribus autem dẽt remittere ad iudicẽ ciuitatis, & in criminibus grauibus dẽt capere malefactores, & remittere, ut in d. §. audient. Item scias, ꝙ dixi, ꝙ ex cã possint delegari ea, q̃ sunt imperii, intellige dummodo non procedaẽ ad ultimũ supplicium, & membri abscissionem, per Auth. de coĩa. in §. ad hęc. & licet quidam contra: primum tamen cõiter tenetur, vt no. gl. in d. l. i. & Spe. in d. §. item quod est delegatus, & gl. in c. in archiepiscopatu, præalle. Princeps autem põt oĩa delegare, ut no. gl. in d. c. illud, & Bar. in d. l. i. & l. imperiũ, p̃al. p̃tidentes ãt collegio, seu uniuersitati, quos facit ciuitas seu castrum, ut sunt isti rectores artis lanæ, & similes, non habent ea, quæ sunt imperij, sed solum cognoscunt de his, quę oriuntur inter exercentes illam, pfessionem, occasione illius societatis, seu professionis, ut in l. fi. C. de iurisd. omn. iudi. Fallit in Doctore, qui erga scholares de iure communi habet ea, q̃ sunt imperij, licet non seruetur de consuetudine, ut est tex. in auth. habita, C. ne fi. pro pa. & in procę. fforum. & no. Bar. in d. l. i. In ecclesiasticis dic, ꝙ episcopi, superiores, & legatus Papæ hẽnt ea, q̃ sunt imperij, vt in c. i. sup. eo. De inferioribus autem prælatis, dic, ꝙ regulariter de iure communi non habẽt ea, quę sunt imperij, nisi fortè ea, quæ sunt de minori & minimo, vt leuiter coercere. Item possunt excommunicare, & excommunicatio est meri imperij, vt no. Inno. in c. transmissam, de ele. & Host. in c. inf. prox. patet ex sequentibus. nam in excõicatione exercẽt iurisdictio ex officio iudicis nobili ad publicam vtilitatẽ, quandoque tamen exercetur in fauorem priuatum, & tunc credo ꝙ sit mixti imperij per supradicta, & sic limitarem. Itẽ fallit in prælatis regularibus, nam ipsi cognoscunt de criminibus contra subiectos, dummodo non procedatur ad depositionem, ut dixi in c. cum ab ecclesiarum. sup. c. & plenius dico in c. cum contingat. de fo. comp. & hæc no. Abb.

ADDITIONES.

a In ſpecies. De istis gradibus latissime uide per Ias. & alios post eum in l. i. i. prin. ff. de of. eius cui man. est iur. & per Repetẽtes in l. imperium, ff. de iur. om. iud. Seb. Sap.

b Tota prouincia. Vide Bar. in l. infamem. in fi. ff. de publ. iud. & in l. deniq. in prin. ff. de min. & in extraua. qui sint reb. in uer. Lõbardię. Nunquid ãt merum imperiũ possit præscribi? uide late per d. Ias. in d. l. imperium, de iurisdom. iu. & per Fel. in c. cum non liceat, col. 4. de præscr. Alexan. in consi. 16. col. 7. in 5. uolu. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus potest committere causam subdito sui suffraganei: nõ tamen potest ipsum cogere ad accipiendum. 3. 5.*
2 *Archiepiscopus habet iurisdictionem in episcopos suos citra depositionẽ: & an episcopo negligente, in omnibus is succedat? 10.*
4 *Iudex appellationum potest de iure canonico causas subdelegare.*
6 *Episcopus an possit cognoscere de causis subditorum prælati ipsi episcopo subiecti.*
7 *Iurisdictio episcopalis, an possit acquiri per alium citra episcopum in aliena diœcesi: & posito quod sic, an sit totaliter acquisita, an uero sit locus præuentioni, uide inf. e. c. irrefragabili, in nota.*
8 *Archiepiscopus, quam iurisdictionem habeat in subditos suffraganeorum suorum. 11.*
9 *Consuetudo quæ attendenda erit in diuinis officijs, & sacramentis.*
10 *Archiepiscopus an succedat in omnibus, in quibus episcopus est negligens. & nu. 12.*

CAP. XI.

1 **Pastoralis.** † Archiepiscopus causam ad se per appellationem delatam, subditis Suffraganei committere põt, illos tamen ad susciendam delegationẽ compellere non potest. h. d. usque ad §. præterea. in prima ponitur consultatio, in secunda responsio, ibi, ad quod. Casus lit. Aliquis appellauit ab episcopo ad archiepm, queritur, utrũ archiepiscopus causam istam sibi delatam per appellationem possit committere alicui subdito Suffraganei iure Metropolitico, & si nollet causam recipere, vtrum possit ipsum ad susciendã delegationẽ compellere. R ñdetur, ꝙ archiepꝰ ipsũ ad susciendam delegationẽ non potest compellere inuitum, ga in eum nullam habet potestatem nisi in quibusdam certis articulis, quamuis episcopus suus eidem sit Metropolitico iure
2 subiectus. B. † No. i. duas regulas ex tex. Prima ꝙ episcopi existentes in prouincia archiepiscopi, sunt subiecti ipsi archiepiscopo lege Metropolitana. i. vt Metropolitano, & sic archiepiscopus est iudex ordinarius omnium episcoporum suæ prouinciæ, & de iure communi quęlibet prouincia debet hẽ vnũ archiepiscopum, & decem episcopos, vt 6. q. 3. in c. scitote. nõ tamen potest procedere archiepiscopus contra episcopum ad depositionem, quia depositio episcoporum soli Papæ est reseruata, vt in c. 2. de transl. epi. Sed de criminibus paruis potest cognoscere, & ipsos episcopos punire, vt in c. sacro, de sen. exc. & 10. q. 3. c. quia cognouimus. no Io. An. in c. vt litigantes. inf. e. ti. li. 6. De causa uero ciuili indifferenter cognoscit, etiam si subditus episcopi conueniat episcopum, nam debet eum conuenire coram archiepiscopo, sed si episcopus habet causam contra subditum, non conuenit eum coram archiepiscopo, quia non est iudex subditi, vt hic, nec episcopus debet esse iudex in causa propria, sed debẽt eligi arbitri authoritate iuris, hæc probantur in c. si clericus aduersus clericũ. xi. q. j. & hæc no. Sęda regula, ꝙ archiepiscopus nõ concurrit cum episcopo in dioeesibus suffraganeorum suorũ, imo regulariter nullam ptãtem põt exercere in subditos Episcoporum, nisi in casi
a bus exceptis, & sic habes casum in quo quis non est superior subiectorum sui subiecti, & sic non habet locum ista regula. [a] si vinco vincentem te, de qua in c. authoritate, de conce. preb. li. 6. archiepiscopus ergo hẽt iurisdõnẽ episcopalẽ in sua diœcesi duntaxat, sed in prouincia habet iurisd. archiepiscopalem, vt in Episcopos realiter possit exercere iurisdictionem,
3 sed in subditos Episcoporũ non, nisi in casibus exceptis. † No. 3. quod ordinarius potest suo iure causam ad se spectantem delegare, licet multi allegent impedimentum, & de iure canonico uide duo specialia. primo, quia indifferenter Archiepiscopo permittitur, vt possit causam delegare, nec distinguitur, vtrum sit ardua, vel leuis, & sic videtur quod distinctio iuris ciuilis nõ procedit de iure canonico, vt ũ leuia possint delega
4 ri q̃ competunt iure magistratus, vt dixi, sup. c. prox. † Secundum

ADDITIO.

a Regula. Ratio est, quia illa regula non procedit, qñ eadem uis, quæ est in uincente, non concurrit in uincente te, ut no. Cy. in auth. licet, C. de nau. liber. Ro. in consi. 436. ad fi. & Gemi. in d. c. authoritate, de concess. præb. in 6. Seb. Sap.

a dum speciale ẽ hoc, ꝙ causa appellationis potest delegari; [a] de iure ciuili est secus, ut in auth. ad hæc. C. de iud. no. gl. in c. sup rõnũ. de of. del. & sicut ꝙ de iure canonico oĩa sunt delegabilia, ut plenè dixi, sup. c. prox. Dixit tñ hic Host. ꝙ spãle fortè est in archiepis, & in aliis iudicibus immediatè subiectis Papæ, ut pp remotionem locorũ possint delegare. Sed ego puto idẽ in oĩbus de iure canonico, qa hic nõ indicit aliqua spãlitas in archiepis, imo Papa rñdet ad consultationem, de tẽp.
) ord. c. cõsultationi. † Quartò no. ꝙ causa põt delegari nõ subdito, licèt nõ subditus cogi nõ possit ad acceptãdũ. sic limita tex. in l. unica. C. ꝙ p sua iur. ubi dicit, ꝙ causa dẽt subdelegari subdito. dẽt n. intelligi quo ad hoc, ut ille possit cõpelli ad acceptandũ delegationẽ, sed si uult acceptare, p̃t sibi cõmitti, ut no. ibi glo. ad hoc tex. in l. si p̃tor, ff. de offic. eius. Itẽ no. a cõtra no sensu ꝙ superior põt subdito iuito delegare aliquã causam &cũ cõpellere ad acceptãdũ. ratio est, qa iudicare est publici iuris, unde est munꝰ necessariũ, ut in l. munerũ. in §. iudicandi quoq; necessitas. ff. de mun. & hon. & idẽ tex. in l. unica. C. ꝙ sua iur. Vlt. no. ꝙ archiepꝰ non tenetur cognoscere in sua diœce. de causa ad eu delata p appellationẽ a ſuffraganeo suo, sed p̃t eã delegare in illa diœcesi, ũi fuit sibi delata. Idẽ est in alijs causis, q̃ deferũt ad eũ iure metropolitico p uiã q̃relæ, ut sunt casus excepti, de quibus hic in gl. ad p̃dicta uide bo. tex in
6 d. c. ut litigãtes. † In gl. i. No. benè istã glo. usque ad fi. & potes poncere exẽplũ in abbate subiecto epo, uel in alio p̃lato secula ri, puta Præposito ecclesiæ collegiatæ, uel si archidiaconus p̃scripsit iurisdictionẽ in quibusdam casibus, uel in aliqua paro chia, dubitatur nunquid episcopus possit cognoscere de subditis p̃latorũ sibi subiectorũ? & ponit gl. duas opi. Prima fuit Hugo. & Tan. & Vin. ꝙ sic. & hãc opi. seqt̃ Lau. Phil. & Host. q etiã dicunt hoc esse de antiqua, & approbata cõsuetudine. Idẽ Host. nisi fm eũ de consuetudine, uel priuilegio aliud ap pareat, vult. n. Host. ꝙ episcopus habeat immediatã iurisdictionẽ in oẽs de diœce. licèt sit alius p̃latus spãlis, & sic concurrit eũ quolibet p̃lato inferiore iurisdictionis exercitio; sentit etiã, ꝙ si archipsbyter esset subiectꝰ Archidiacono, & ab Archi
presbytero hũte iurisdõnẽ in oẽs de diœcesi appellaret, p̃t ap pellari ad episcopũ omisso Archidiacono, quasi nõ faciat isti gradũ inter epm & subditos. Secũda opi. fuit Io. & hãc sequit Ber. glossator, q hẽt oppositum, ut epꝰ nõ possit cognoscere de causis subditorũ prælati sibi subiecti, nisi p appellationem & ꝙ gradatim est appellandũ. Io. An. dicit, ꝙ saluo iure spãli credit, ꝙ de iure cõi inter epm, & p̃latũ sibi subiectũ locus sit p̃uẽtioni. nã si iurisdõ Papæ p̃t p̃ueniri p ordinariũ, ut in c. ut debi tus, de app. fortius iurisdõ epi p̃t p̃ueniri p p̃latũ sibi subiectũ, nec dẽt posse epꝰ mutare istã p̃uẽtionẽ, sicut nõ p̃t alias dispo nere p̃ canones, sed epꝰ benè p̃t p̃uenire, ũi ille q primo citauit, de cã cognoscet, cũ ẽt epꝰ hẽat iurisdõnẽ ordinariã in tota diœcesi. De iur spãli aliud posset esse, ut si ꝓsuetudo hẽret, ꝙ prima cã tractaretur coram p̃lato inferiori. si aũt epꝰ & inferior p̃ latus concurrũt in citatione, putat epm, ut potiorẽ p̃ponendũ rõne maioritatis, arg. in c. si a sede, de præb. li. 6. hãc opi. tacitè sentit Inn. in c. q̃to. sup. e. ubi dixi, ego puto hãc opi. uerã in pla
tis secularibus habẽtibus iurisdõnẽ de iure cõi, ad hoc in fimi li allego bo. tex. in l. fi. C. de iur. om. iud. vbi patet, ꝙ rectores il lorũ collegiorũ inferiorũ non hẽnt iurisdõnem priuatiuè ad ordinarium generalem loci, sed accumulatiuè, unde exercẽs lanificiũ põt conueniri tam coram rectore artis lanę, q̃ coram ad idẽ alleg. tex. in Auth. de defen. ciui. ubi defensor co-
pãte, ad cognoscit de causis iudicũ subiectorũ, sed in regularibus aliud puto, qa immediatè habent p̃latũ, ꝑpriũ loco Dei, ut dixi in c. cũ ab ecclesiarũ, sup. eo. ubi uide. Item potest dubitari, qd si ex
ꝑscriptione p̃latus inferior acq̃siuit iurisdõnem, nunqd in dubio uideaẽ præscripsisse accumulatiuè ad epm, an priuatiuè? Doct. hic non tangunt, sed glo. hic quam perpetuò no. uꝰ sen
tire, ꝙ priuatiuè, ut sic episcopus non possit cognoscere, nisi
7 per uiam appellationis. † Hic sunt duo uidenda. primò nunquid aliquis citra episcopum possit prescribere iurisdictionem
b episcopalem in aliqua parte diœcesis? [b] secundo præsupposito ꝙ sic, nũquid in dubio uideat præscripsisse non excluſiuè ad epm, sed ut q̃libet possit exercere, & locus sit p̃uentioni? & utraque est pulchra qõ. Circa primũ, gl. hic habes singulare, q̃ nescio alibi, quæ sentit ꝙ sic, nam dicit, ꝙ longa consuetudine põt inferior acquirere sibi subditos, & sic in certa parte dię cesis. Host tenuit contrarium in c. cum contingat. de fo. comp. sed primum teneo, arg. c. auditis, & c. cũ olim. de prescr. tenet Ioan. An. post Archi. in c. cum episcopus, inf. eo. lib. vi. Quo ad secundum dubium, Io An. sentit hic, & ibi, ꝙ uideaẽ præscribere cumulatiuè, sed posse teneri contrarium, qa ex quo iste infe rior exercuit tanto tempore, quod sufficeret ad præscriptionẽ. & episcopus nunquã exercuit, licèt casius se obtulisset, uide-
tur per nõ usum abdicata illa iurisdictio ab eo, & acquisita isti ſcribenti, ad quod optimè facit tex. in c. auditis, & in c. cum olim. præall. & quod no. Inn. in c. dilectus, de cappe. monta, & de hoc plenius dico in d. c. cum contingat, & tene menti opi. Io. An. & Host. q uidenẽ sentire oppositum, nam in practica forte seruareẽ eorũ dictũ. Gl. tamen est in oppositũ hic. Aduert etã, ꝙ si episcopus semel uoluisset iurisdictionẽ exercere, & prohibitus per istum inferiorẽ se abstinuisset, tunc nõ esset dubiũ, ꝙ esset præscriptũ excluſiuè ad episcopum, sed dubiũ est, quãdo epꝰ tacuit, & nunquam contradixit, concurrente p̃scri
8 ptione. † In gl. 2. Pro intellectu huius glo. oppo. de c. 3. 9. q. 3. ubi dicitur, ꝙ archiepiscopus est iudex ordinarius totius p̃uin ciæ, ergo hẽt iurisdõnem in quẽlibet de p̃uincia, & sic i subditos episcoporũ, q̃ sunt de prouincia, cuius cõtrariũ innuit iste tex. Sol. hæc gl. ponit tres sol. ut in ea patet. Inno. vltra gl. dicit, ꝙ archiepiscopus hẽt iurisdõnẽ archiepiscopalem in totã p̃uinciã, hanc esse quod totã p̃uinciã uisitat, ut in c. sopitæ, de cẽsi. & hodie hr̃ clarius in c. 1. e. ti. lib. 6. & facit cle. 2. de priui. sed iurisdõnẽ episcopalem nõ habet nisi in sua diœcesi, nec hoc est absurdũ, nã episcopus est iudex ordinarius totius diœcesis, nõ tñ oĩmodæ diœcesis, qa nõ hẽt iurisdictionẽ in exẽptos. Itẽ ẽt respectu subditorũ non hẽt exercitium iurisdictionis in om nes, nam si quis esset ita bonus, quòd nõ egeret correctione, neque conueniret aliquẽ, neq; conueniret, certũ esset, ꝙ episcopus nõ hẽt in istum iurisdictionis exercitũ, & no. hoc dictum. Pro hoc c. de Constantinopolitana. xxi. dist. & vide bo. glo. in cle. ad nr̃m de hære. Et no. ex ista glo. & isto dicto Inn. ꝙ quantuncunque quis sit bonus, & iustus, nihilominus ẽ sup positus iurisdictioni superioris, licèt in eũ non cõpetat iurisdictionis exercitium. Et in eo quod gl. ponit hic casus speciales, in ꝙbus archiepiscopus hẽt iurisdictionis exercitium in subditos Suffraganeorum suorum, no. eam, & vide glo. cõsimilẽ. 6. q. 3. in summa. Et primò specialiter no. in eo, quod dicit, ꝙ potest cõpellere oẽs de prouincia, ut in diuinis officiis ꝑforment
9 se ecclesiæ Metropolitanæ. † Host. hoc limitat, nisi ecclesiæ p uinciæ haberent specialẽ cõsuetudinẽ. arg. in c. illud. xii. dist. uel p̃t dici fm eum, ꝙ i diuinis officijs semper debent se conformare ecclesiæ Metropolitanæ, & quod iste sit casus exceptus ab illa generalitate, de qua in d. c. illud. ar. in l. non est nouum, cum l. sequ. ff. de legib. Mihi plus placet præcedẽs litatio, ut ualeat ꝓsuetudo cuiuscunq; ecclesiæ, dũmò sit alias rõnabilis. alle. c. de trina. de ꝓcra. dist. 4. ubi patet, quod circa sacrm baptismatis, p̃t q̃libet ecclesia uti, ꝑpria ꝓsuetudine, itellige dũ modo in substantialibus seruet̃ forma ecclesię, nã in alijs locis est cõsuetudo, ut totum corpus pueri infundat in aqua. alibi ꝙ tñ caput, alibi sufficit effundere aquam supra corpus pueri, & idẽ Inn. in c. 1. de bapti. & generaliter subijcit tex. in d. c. de trina ꝙ nihil efficit in ecclesia Dei diuersa consuetudo.
c Ad idem allego quod no. glos. in c. 1. de fest. Tri. & fi. cath. [c] li. 6. ubi dicitur, ꝙ in his quę concernunt fidẽ, deberemus sequi consuetudinẽ ecclesiæ Romanę, in alijs non teneremur sequi nisi Papa disponat, ut alii illã sequanẽ. cessante ergo cõsuetudi
10 ne speciali hẽat locũ, qd dicit gl. † Secũdò no. gl. in eo qd dicit, ꝙ ubicunq; epꝰ est negligens in eo, ꝙ facere dẽt, succedit archiepiscopus, [d] nam iste casus est multum generalis, & conprædendit

ADDITIONES.

a ¶ Potest delegari. Pondera, ꝙ cã appellationis põt delegari de iure canonico, sed non de iure ciuili, ut in d. aut. ad hęc. ex quo sequitur, ꝙ est mixti imperii, quia ea, quæ sunt meri, uel mixti imperii, de iure cano. delegantur, hoc dixit Bar. in l. 1. §. solẽt, ff. de app. fit, ꝙ appellatio est mixti imperii, p d. authen. ad hęc, & quod proceditur iudicis officio nobili, & nota, cũ sit indelegabilis, l. prima, ff. de appellatio. tu tene contrarium primò, habens solã iurisdictionẽ dare potest iudicẽ. l. imperiũ. ff. de iur. om. in. sed si appellat̃ â iudice dato, appellat̃ ad dãré, l. 1. post prin. de ap. ergo sequit ꝙ habẽs t lam iurisdictionem cognoscit de app. & sic nõ est mixti imperii, ergo nõ sequitur, delegabilis est causa app. de iure can. ergo est mixti imperii. tenemenți. Secundò, in l. precipimus, §. 1. C. de appel. ad unũ appellat̃, & alius de appella. cognoscit, ut noluit Bar. in d. l. precipimus, §. 1. ergo delegatus cognoscit de app. & licet ille tex. loquatur in Principe, tamen idem in inferiore, ar. l. digna uox. C. de legi. Tertiò appellatio non mutat naturã cãę, Inn. in c. cũ speciali, de appel. in rub. de cõsue. in c. fi. de feriis, ergo si cã erat iurisdictionis, & non imperii, eo modo erit appellatio. facit gl. in c. illud. 12. di. ubi iudex ap. debet iudicare secundum consuetudinem iudicis a quo, & ad istũ tex. & i c. interposita, de ap. p̃t rñderi, ut hic uoluit Host. speciale est in archiepiscopis propter remotionem locorũ, ut in c. super q̃stionum, & propter dispendia subditorum, ut in c. cum te, de of. del. & pp labores, ut ibi. in auth. ad hoc. dic, ꝙ loquitur quando uolebat reseruare sniam & delegare cãm, sed si uellet totam cansam, posset, ante cãm appellationis. ita firmat gl. 2. ibi, & glo. fin. item, ibi loquitur in assessoribus, nec est uerum, quòd expeditur nobili officio iudicis: quia iudex app. surrogat in locum iudicis causę principalis, ut d. c. illud. tene menti. An. Bar.

b ¶ Parte diœcesis. Vide Fel. in c. auditis, de rescrip. & Abb. in c. auditis, de in integ. restitu. C. ald. in d. consil. 2. sub rubri. de præscriptio, & latissimè per Ioã. Fr. & Bal. Taurinensem, in tract. de preferi. in 1. par. 5. par. prin. q. 11. uide Ro. decis. 411. in nouis. Seb. Sap.

c ¶ Ho. 6. Tu de hoc uide tex. in cap. quoniam, inf. e. An. Bar.

d ¶ Archiepiscopus. Ad de Fel. consi. 148.

Universidad de Deusto
Biblioteca

prænhendit in se tot casus particulares, ꝙ ex eis posset fieri regula. & transit hic Io. An. cum op. gl. & hanc opi. tenet gl. 9. q. 3 in summa, & in c. i. de supp. neg. prælat. lib. 6. Idem ibi Host. & Io. Mo. & Io. Cal. sentiunt in c. nullus. de iure patro. ꝯriã opi. sẽ tn Io. An. in d. c. nullus. & idem Frã. Vercellen. & Arch. in d. c.
a i. 6. & sequitur D. Car. & hanc opi. ultimam [a] tenuit in repe. c. si quis ꝯ clericũ, de fo. com. ubi plenè examino hunc ar. & credo ꝙ hæc opi. gl. & sequacium nullibi ꝓbetur. solum. n. isti fundantur ꝓ casum c. cum simus. xi. q. 3. ubi ponitur casus spãlis. s. cum epus est negligens in constituendo generalem œconomum in ecclesia sua. nõ ergo sequitur idẽ esse in omni alio casu negligẽtiæ, maximè cum habeamus hic regulam in contrariũ. ꝙ solũ in casibus exceptis archiepiscopus habet ordinariã. Item c. cũ simus. disponit idẽ in alio casu, quo ad negligentiam, ut epus ꝓ supleat. & tn falsum esset dicere, ꝙ epus deberet supplere semp negligẽtiam Archiepi. Istæ. n. deuolutiones de vno ad alium nõ sunt ꝛ fiendæ, nisi in iure ꝛ erant expressæ, vt dicit Inno. in c. quia diuersitatem, de cõcessio. præben. & idẽ facit tex. in dicto c. i. ubi dicitur, quod episcopo excommunicato, uel suspenso propter delictum suum, archiepiscopus non succedit in iurisdictione. Ad c. quanto, sup. eodem. quod uſ obuiare, ſm unum intellectum, quem ibi dixi, respondẽ ꝙ loquitur in facto notorio: nam ibi non poterat esse non notorium.
Archiepiscopus autem punit notoria delicta totius prouinciæ,
11 ut in c. i. §. notoria. de cẽsi. li. 6. † Vltra gl. hic addit Host. alios casus, & ponam præstationes. impedit. n. se archiepiscopus inter subditos sui suffraganei, cum cã defertur ad eum per relationem, & cõsultationẽ Epi. alleg. 17. dist. c. multis. sup. eo. & hunc casum, & eundem ponit sup. c. ad reprimẽdã ꝓ ergo epus dubitãs de decisione alicuius causæ, remittere illam causam ad Archiepm. Idẽ si epus recusatus vult illam cãm ad Archiepm remittere, ut in c. cũ spãli. de app. Item in casu cõcernente totã ꝓuinciã, ut in c. ex frequentibus. de institu. & idẽ ibi Inn. & uide gl. 9. q. 3 in summa. Idẽ in executione vltimæ uoluntatis. nam Epus negligẽte succedit Archiepus, ut in Auth. de eccl. tit. in §. si quis autem. Item Archiepiscopus dat literas indulgẽtiarum in tota prouincia, ut in c. nostro. inf. de pœ. & re. punit etiã notoria crimina, ut sup. dixi, & cum utilitat prouinciã, ꝓt audire cõfessiones, & impẽdere absolutiones, ut in c. fi. de cẽsi. li. 6. Et ex prædictis infertur ad decisionem quæstionis. Pone ꝙ vltra casus exceptos Archiepiscopus excõicauit subditum epi, uel eũ absoluit, nũquid teneat talis excommunicatio, seu absolutio? Inn. concludit hic, ꝙ nõ, quia non hẽt iurisdõnem regulariter in subditos epi, ergo non tenet excommunicatio, uel absolutio, & hoc cõiter tenetur, licèt quidam tenuerint
12 contrarium, ut no. 9. q. 3 c. 2. † In gl. 3 ibi, potest mandare episcopo, ut compellat. Sed contra hoc opp. si epus potest compelere subditum, ergo & Archiepiscopus, cum iurisdõ episcopi sit deuoluta ad Archiepiscopum per appellationem. Sol. dicit Io. An. ꝙ ista iurisdictio, quæ deuoluitur per appellationem, non est ita efficax, sicut iurisdictio episcopi, arg. in c. super qõnum. §. si uerò, de offi. deleg. Vel dic ſm Vin. & melius, ꝙ ꝓ appellationem solum deuoluitur iurisdictio quo ad partes, nõ ãt quo ad alios subditos, & ideo in compulsione aliorum subditorum, re curtendum est ad episcopum, dicit tamen hic Host. ꝙ Archiepiscopus põt præfigere terminum episcopo, ut subditum compellat, quo elapso poterit compellere utrunque, ar. sup. e. c. quanto. Hęc opi. Host. esset uera, si teneremus illã opi. ꝙ generaliter negligente episcopo succedit Archiepiscopus, sed tenendo contrariam, quæ mihi plus placet, solum poterit compellere episcopum, ut exequatur officium suum, & idem in alijs casibus, in quibus episcopus esset negligens.

ADDITIO.

a ¶ Opi. ultimam. Cõtra Abb. tenet uniuersus mundus, secundum Pau. de Leaz. in cle. 1. de non. nec l. prælato. lib. 6. & refert Fel. hic, & ita ẽt firmat d. An. & Inn. in c. de inst. ubi Abb. non se firmat. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus ab homine non absoluitur nisi ab episcopo, uel eius successore: excommunicatus uerò a iure, potest a quocunque absolui, regulariter.*
2 *Excommunicatus potest a quocunque absolui, in articulo mortis.*
3 *Confessio pœnitentialis potest fieri coram laico tempore necessitatis.*
4 *Missus in possessionem ex decreto iudicis, potest prescribere: quia decretũ dat sibi titulum.*
5 *Stipulari alteri an possint iudices presbyteri, & prelati habentes iurisdictionem.*

§. Præterea. Mortuo delegato Papę, qui excõicauit reum, uel actorem in possessionem induxit, si eius successor i delegatione succedit, absoluere, & restituere possessionem poterit. alias solus Papa restituet, & absoluet. ꝓterquã in mortis articulo, ne tn currat annalis ꝓscriptio, reus corã ordinario, uel publicis ꝑsonis de stãdo iuri cautionẽ ꝓstabit. in prima cõsultatio. in secũda respõsio, ibi, ad quod. Casus lit. Causa cõmissa est alicui per sedem Apostolicam, delegatus citauit reum, reus non venit, & ideo cõtumax fuit ꝓ contumaciam suam manifestam fuit excõicatus, vel iudex actore induxit in possessionem rei petitę, cã rei seruandæ. tãdem mortuus est delegatus, reus vult absolui, vel recuperare possessionẽ amissam præstita cautione, ꝙ iuri parebit. quæritur, an liceat alicui ordinario ipsum absoluere, vel sibi possessionem restituere intra annũ sufficienti cautione recepta, sine spãli mandato Apostolicę sedis? Rñdetur, ꝙ delegatus ꝗum ad illam cãm est maior ordinario, & ideo excõmunicatus ab illo delegato sine spãli mandato Papæ beneficium absolutionis ꝓ alio non potest obtinere, ꝓterquam in mortis articulo, nisi talis fuerit delegatus, cui alius succedat in onere ac honore. nec possessionem amissam poterit recuperare per alium, q̃ ꝓ sedem Apostolicã. In fine dat Papa tale consilium, ne actor post annum effi
1 ciatur verus possessor, reus coram ordinario, vel si ordinarium habere nõ ꝓt, corã ꝓblicis, & honestis ꝑsonis officiat, & ꝑfict cautionem, ꝙ iuri parebit, interrumpendo per hoc præscriptionem annalem, ut sic post annum recuperare possit possessionem amissam. B. † No. i. vnã regulã [a] notabilẽ ad q̃ quotidie
a soleo allegare istum tex. ꝙ ab excommunicatione lata ab homine ille quantuxat. qui excõicauit, vel successor, seu superior ꝓt absoluere, licèt absolutio specificè non fit reseruata ipsi excõicatori. vides ergo hic, ꝙ si delegatus Papæ aliquem excõicauit nõ ꝓt ordinarius illum absoluere, ẽt si vult satisfacere, sed dẽt recurri ad successorem, aut ad maiorẽ. puta Papã. Ex quo infertur, ꝙ ab excõicatione lata a Papa nullus absoluere ꝓt, ni
b si ipse Papa, vel successor, [b] secus dic in excõicatione lata per constitutionẽ, seu a lege, vel statuto, quia gliber Eps superior excõicati absoluere ꝓt, si absoluto nõ est reseruata statuenti, &
2 in hoc casu intelligo c. nuper. de sen. exc. † Secundo no. ꝙ in
c articulo mortis [c] potest obtineri absolutio ab excõicatione, cuius absolutio est reseruata Papæ. Generalis ergo reseruatio absolutionis non extendit ad casum mortis, facit c. eos qui. de sent. exc. li. 6. & c. si quis suadẽte. 17. q. 4. Tertiò no. ꝙ delegatus Papæ ꝓt quę mittere in possessionem, & ẽt excõicare, & sic uſ, ꝙ hẽat ea q̃ sunt meri imperii, & mixti quo ad cãm sibi cõmissã, nã excõicatio est imperii, vt dixi sup. c. c. qd ſdẽ, & ẽt inducio ī possessionẽ, vt l. iubere. ff. de in. om. in. Itẽ no. ꝙ cessante pẽnã, ordinarius nõ supplet officiũ delegati: nam uides hic, ꝙ mortuo delegato nõ succedit ordinarius, sed necesse est recurrere ad Papam. Nota ibi, in onere & honore, ſm vnũ intellectũ, ꝙ delegatio causæ est onus dignitatis, dignitas verò, cui fit delegatio, est honor. sensus ergo literæ est, ꝙ successor delegati nõ ꝓt se intromittere de re, nisi succedat in onere delegationis, & honore dignitatis, cui facta fuit delegatio, nam ꝙnque cã cõmittitur prelato expresso nomine dignitatis, quo casu successor succedit in onere & honore. qñdoque commissio fuit facta ex presso nomine propio tantum, & tunc successor se non intromittit de cã delegata: succedit. n. solum in dignitate. dicit tn, ꝙ licet iurisdictio sit onus, debetur tn honor iudici ꝓp iurisdictionem, ut in c. ut debitus, de ap. vide glo. in c. si contra vnũ,
3 de offi. deleg. lib. 6. c. Archi. 8. q. 1. c. qui episcopatum. † In gl. in uer. Præterquam in mortis &c. † No. gl. istam, quę quotidie so
d let allegari, & maximè in fine sui in eo, ꝙ dicit. ꝙ laico licitũ est cõfiteri tempore necessitatis, [d] sed laicus non põt absolue re, vel ligare, qa non hẽt claues ecclesiæ. hęc opi. uerissima est, & probat de pœ. di. 1. c. quem pœnitet. vbi Aug. dicit ꝙ per talẽ cõfessionem iste cõfitens est dignus venia, & idem dicit respẽctu excommunicationis: nam conferendo, & confitendo peccatum suum, per quod fuit excommunicatus, & petendo absolutionem ꝗtum in eo est, cõsequit illam absolutionẽ a Deo. sed in eo quod gl. concludit, ꝙ in transfretare volente nõ subest iustũ periculum, vt possit absolui, aliud sensit in obsesso, vel in volente intrare bellum campestre contra Saracenos. dicit Host. ꝙ in trãsfretare volente sequitur istam opi. sed in obsesso debent considerari circũstantiæ, vtrum castrum expugnetur cum machinis, & tunc quia in omnibus imminet periculum, poterit quilibet petere absolutionem, dummodo foueat iustum bellum. alias. n. cum sint in peccato non possunt absolui, vt in c. quod quidam. inf. de pę. & re. & idẽ dicit ex parte impugnantiũ, vt si foueant iustum bellum, possint petere absolutionẽ. nã & eis imminet periculum propter balistarios qui sunt in arce, vel instrumenta similia. si autem ca-
strum

ADDITIONES.

a ¶ Regulam. De hac regula uide per Fel. hic & in c. prudentiam, §. qa uero, ver. fallit. 1. sup. de of. del. Abb. in c. ex frequentibus, in vl. no. de inst. ubi ponit de excõicato ab homine per uiã statuti, nunquid alius possit absoluere. Seb. Sap.
b ¶ Vel successor. Adde quod uoluit Cal. con. 12. de sen. excom.
c ¶ Articulo mortis. Adde de hoc dicendum ut per Old. cons. 94.
d ¶ Tempore necessitatis. Adde de hoc per Car. in cle. dudum. §. ac deinde de sepul. Fel. plenissime hic, in col. 7. uersic. licitum est confiteri laico. qui omnes quasi uno ore loqui uisi sunt, post glo. in summa, de pœ. dist. 6. Zac.

tum non sic expugnatur, sed exercitus stat a longe, & sic non adest periculum. non põt fieri hæc absolutio. Conclude breui ex, ꝙ semp dẽt considerari, utrum ueriſimiliter imminet periculum mortis, nã longum esset ꝓ particulares casus discurrere, dicit etiã hic Io. in muliere prægnãte, nunquid dicatur esse in periculo mortis tpe partus, ut sic possit absolui ab excõicatione? cui absolutio est reseruata Papæ, uel alteri superiori absẽ te? & primò dicit distinguendum, si sit corpulẽta, & sine periculo consueuit parere, & tunc non põt absolui, alias secus. postquam dicit, ꝙ experientia docet, ꝙ etiam fortiſſimæ mulieres
1 sient deficere in partu: ideo iusta uſ causa absoluendi, maxi- me, quia nulli fit ꝓiudicium, quia ſi euasit mortem, debet se ꝓsentare superiori, & parere mãdatis suis, aliàs reincidit in excommunicationem, ut in c. eos qui, de sent. exc. lib. 6. In glo. ſdẽ, Vel secundùm leges. gl. uſ uelle hic facere differentiam inter leges, & canones quo ad cursum præscriptionis, quod nõ
2 procedit: nam inter leges & canones non est differẽtia. nã iuxta quæ dicunt quadragenariam requiri præscriptionẽ, ut in c. ſe quarta, de præscrip. loquuntur de præscriptione cõtra ecclesiam, & idem est de iure ciuili, ut in auth. quas actiones, C. de sacrosan. eccl. dic ergo, ꝙ si præscribitur cõtra ecclesiã, requritur tempus 40. annorum, si cõtra priuatum, tunc ſufficit præscriptio 10. annorum inter ꝑsentes, & 20. inter absentes, si ꝑscribens habet titulum, aliàs requiritur tempus 30. ann. ut in l. si quis emptionis, C. de præsc. 30. uel 40. anno. † Et no. bene istã gl. ꝙ missus in possessionem in reali præscribit ꝯ reum, & ꝙ iudicis decretum dat sibi titulum præscribendi, & uide ad ma
3 teriam ꝙ no. Spe. in tit. de primo, & secũdo decreto. §. iã de ef
4 fectu. uer. & no. ꝙ præmissa. cum uers. seq. Quæro extra glo. cognito ordinario est præstanda hæc cautio? Solu. dicunt Pet. & Alber. hic, ꝙ coram ordinario illius causæ, quasi dicant, ꝙ si cã est temporalis, tunc coram iudice seculari, si est causa ecclesiastica, tunc coram iudice ecclesiastico. dicunt tamen sufficere, ꝙ præstet coram quocunq; ordinario, & idem Spe. in loco prædicto. & no. bene ex hoc dicto, ꝙ ordinarius potest ſtipulari sibi non subdito: est enim publica persona, & actus ſtipulationis est uolũtarius. Item dicunt hic Doct. & Spe. in loco præ
5 allegato, ꝙ licet nõ seruetur ordo istius literæ, ut quia cautio præstatur publicis ꝑsonis, non tamen propter hoc uitiatur. nam ꝓ publica persona ꝓt alteri ſtipulari, ut dixi in c. dudum, de cõsuet. coniu. Quæ autem dicantur hic publicæ, & honestæ personæ, Io. And. uſ exponere literam in tabellionibus, sacerdoti bus, & honestis uicinis, quod mihi non placet in eo, quod dicit de sacerdotibus, & uicinis, quia sacerdos non potest ſtipulari alteri, nisi in spectãtibus ad officium suum, pro hoc tex. in c. quam. de usu. lib. 6. & ꝙ no. Gul. in l. 1. ff. de iust. & iu. Vicini non põt alteri ſtipulari, ut in §. alteri, Insti. de inut. ſtipu. & in c. quamquam. & ideo plus placet dictum Spe. in d. §. uersi. si
6 qui intelligit text. in tabellionibus, qui sunt publicæ personæ, uel in hẽnte dignitatem cũ iurisdictione. No. hoc ultimũ, ꝙ quilibet ꝓlatus habẽs iurisdõnem põt alteri ẽt non subdito ſtipulari, quasi sit publica persona. An ãt requirantur plures publicæ personæ? dic ꝙ non: sufficit. n. unus notarius cum testibus, ut in d. c. quamquam. & ad istum tex. dic ꝙ habuit respectum ad pluralitatem causarum, simile in c. ut priuilegia, de priuil. quod tenet Spe. in loco præal.

ADDITIO.

a ¶ Hoc ultimum. Vide Abb. & alios in c. dudum. de conuer. coniug. Imo. in c. fin. de sepul. Ant. de But. in proę. huius lib. vbi etiam D. Abb. & Bal. in l. rationem. ad fi. C. de prob. Spe. in tit. de inst. edi. §. nunc verò aliqua. uersi. sed pone. Sebastianus Sapia.

SVMMARIVM.

1 *Appellari an possit a correctione superioris? 4.*
2 *Clausula, appellatione remota, quomodo intelligatur.*
3 *Princeps rescribendo ordinario, an & quando censeatur suam iurisdictionem excitare, uel ipsum delegatum facere.*
4 *Tertiarium appellatione, non ueniunt clerici seculares.*
5 *Index habens ordinariam, & delegatam, an in dubio procedat tanquam ordinarius, an tanquam delegatus?*

CAP. XII.

Licet. Papa per rescriptum quo mandat ordinario, ut subditos suos corrigat, non facit ex hoc ipsum de legatum, ideo ab eo poterit appellari ad proximum superiorem, sicut si Papa nullum mandatum sibi feciſſet. Primo ponit formã rescripti, quam secundo declarat, ibi, quia tamẽ. Casus iuter. Episcopus Parisiensis recepit in mãdatis a domino Papa, ut ram circa regulares, quam seculares suæ iurisdõnis, qui mul ta, & grauia committere dicebantur, inquirat, & corrigat appellatione remota, q̃ uſir corrigẽda, & ſtatuat ad reformationẽ eorum ꝙ iustum fuerit & honestum, occasione huius mandati dicebat Eps Parisiẽsis, ꝙ nullus subditus suus a correctione sua ad Metropolitanũ poterat appellare, cũ in mãdato suo appellationis remediũ sit inhibitũ. Archiepiscopus Senon. Metropolitanus eius significauit hoc domino Papę, & ipse rñdet ei dicens, ꝙ licèt in corrigendis excessibus appellationis remedium sit inhibitum, non tamen fuit intẽtionis Papæ, nec esse debuit, iurisdictioni Archiepiscopi per mandatum huiusmodi derogare: unde si aliquis casus emerserit in inquisitionibus faciendis à dicto episcopo. non tãquã delegato, sed tanquam ordinario, in quo licitum sit appellare, non uult Papa derogare authoritati ipsius Archiepiscopi occasione dicti mãdati, quo minus licitũ sit cuilibet ad ipsum Archiepiscopũ tãq; ad metro
1 politanũ liberè appellare B. † No. 1. ꝙ à correctione [a] regulari
a ter non appellatur. ratio est, quia ille qui corrigit, non grauat.
Appellatio uerò fundata est super grauamine, ut in c. ut debitus, de appellatio. si tamen superior in corrigẽdo excederet modum. tunc bene appellari potest, ut hic in fine, & in c. de priore. ſ. de appel. & c. reprehensibilis, eo. titu. unde hodie nõ uideo aliquam differẽtiam inter alias causas, & causam correctionis, quia hodie appellari nõ ꝓt, nisi quis grauetur, ut in d. c. ut debitus, & idẽ in causa correctionis. Sed credo ꝙ ſm iura antiqua ꝓcedebat hæc ſpecialitas in correctione, nã de iure anti quo non erat necesse exprimere causam in appellatione, sed differẽter admittebatur appellatio, nisi fuisset manifeste frivola, unde omnis appellatio deuoluebat olim causam ad superiorem, ut no. 2. q. 6. c. ad Romanam, ut dixi in d. c. ut debitus. sed in causa correctionis erat illud ſpeciale, ut nõ admitteretur appellatio, nisi ꝓcederet causa rationabilis, qa ꝑsumebatur in
2 terpolita ad subterfugiẽdã debitã correctionẽ † Secũdo no. ꝙ remotio appellationis facta in rescripto Apostolico recipit tires ſm naturã cãe, cui adiicitur, nã si appellatio remouetur in
b cã correctionis, intelligitur nisi superior excedat modũ. [b] ī corrigendo, quia hoc est de natura ipsius correctionis: nam uides hic, quod Papa ſcribendo isti, appellatione remota nihil nouũ induxit, sed uidetur se retuliſſe ad terminos iuris. ut patet hic in principio literæ, unde remotio appellationis non operatur hic uim, de qua in c. pastoralis. inf. de appell. quod est benè notandum pro ſtatutis, & aliis diſpositionibus odioſis, ut si disponat in materia iuris, intelligatur ſm ius, facit ꝙ leg. & no. in c. ex parte. ſ. de verb. ſigni. il 3. & per Bart. in l. 1. ff. ad leg. Fal. Tertiò no. Episcopũ habere iurisdictionem ordinariã sup criminibus tam contra religioſos, quàm contra clericos seculares, & contra utroſque potest procedere inquisitionis uia, & in dubiè hoc procedit in clericis ſecularibus, ut in c. qualiter & quando, de accu. Idem in religioſis, intelligẽdo ꝙ vult ꝓcedere sup grauibus criminibus, de quibus hic fit mẽtio, nã grauia crimina expoſcũt depoſitionẽ, ut i c. tuę, de pæn. quo casu Eps ſolus ꝓt ꝓcedere contra clericũ, ẽt religioſum, quia depoſitio non ꝓt fieri per inferiorẽ. 15. q. 7. c. fœlix, & c. Episcopus. & hoc casu ꝓt intelligi tex. in c. monasteria. 18. q. 2. ubi dicitur, ꝙ monasteria sunt sub diſciplina Episcoporum. No. ibi, Statuentes ad reformationem &c. ꝙ Epiſcopus nõ ſolùm potest corrige re ſubditos, ſed etiam ſtatuta facere ad reformationem mo-
c rum, [c] non tamẽ potest ſtatuere contra canones, ut ibi patet, ibi, quod regulare fuit, & honeſtum debet ergo ſtatuere secundũ regulas canonum: potest enim ꝓter ius canonicũ ſtatuere. Itẽ ẽt apponere pœnam, ubi ius non apponit, vel augere, ut in c. 2. de consti. lib. 6. no. gl. in cle. ne Romani. de cle. pleniùs
3 per Io. And in c. fi. de of. Archipręsb. † Item no. ꝙ superior ſcribendo iudici inferiori, ut procedat contra ſubditos, ſeu ut faciat id, ad qđ aliàs tenebatur, non dicitur facere eum delegatũ
d ſed potiùs dr excitare [d] officium ſuũ ordinariũ, & ad hoc quotidie allegatur iste tex. & concor. ad hoc. c. pen. inf. eo. quod intelligo, ut prædixi, quando manetur habenti id, ad quod aliàs inferior tenebatur, ſed si mandatur habenti potestatem, qui non tenebatur illud facere ſaltẽ ita præcisè, ut mandatur, tunc uidetur facere eũ delegatũ, ad hoc adduco tex. cũ gl. no. in c. cum aliquibus, de resc. lib. 6. ubi dr, ꝙ si Papa mandat Epi ſcopo ut cõferat beneficiũ uacãs, ſeu uacaturum certę personæ, uel recipiat eum in canonicũ, vr in hoc facere eum delegatum, ita ꝙ receptus uigore mandati erit Apoſtolicus, & nõ ordinarius. Ratio, quia licèt Episcopus haberet potestatem conferendi, & teneretur conferre, non tamen isti, pro quo Papa mandauit, unde mandatum hoc habet de nouo, & sic non uidetur facere tãquam ordinarius, & sic limito istum text. cum materia.

ADDITIONES.

a A correctione Adde Ro. cons. 351.
b ¶ Excedat modum. Adde Old. consi. 106.
¶ Adde Fel. in cap. 1. col. 2. ver. amplia. & ibi istum, nu. 1. & quod posui ibi in apoſt. ad ipsum, in ver. personam. sup. de resc. & Ale. consi. 107. uol. 4. Zac.
c ¶ Reformationem morum. Quomodo hoc procedat, ꝙ episcopus non possit ſtatuere contra canones, uide pulchrè per dominum meum Rochum Curtium in cap. fi. col. 36. de consuet. uide dom. Iaſin Luis ciuile, ff. de iuſtit. & iu. & in l. & ſi prætor. ff. de off. eius cui mand. est iur. & latè per Felyn. hic. Sebaſtianus Sapia.
d ¶ Excitare. Adde Ang. consi. 214.

Universidad de Deusto
Biblioteca

materia. Ideo dñt hic Doct. q ubi apponitur in mandato aliquid, q non spectat adordinariam potestatem, ut mandator illum facere delegatum, ut puta in rescripto apponitur clausula, appellatione remota, erit talis causa, in qua appellatio non est iure remota. Idem si dixisset, authoritate nra facias, ad hoc tex. n d.c.cum aliqbus. & tex cum gl.in c.i.de clerico ægro. li. 6. vel si dixisset, delegamus, uel cõmittimus tibi hanc causam, uel uerba similia. Concludo ergo, q ubi p superiorem scribit ordinario inferiori, ex circunstantijs dẽt deprehendi utrum voluerit eum facere delegatum, an excitare officium suum ordinarium. Vltimò potes hic colligere, q nedum in ciuilibus, sed etiam in criminibus põt appellari de Epo ad Archiepm, & non solùm cum proceditur per accusationem, sed etiam per
4 uiam inquisitionis.† In gl. ibi. Sed de expurgatione. Itẽ fm Doct. ibi loquit tex. de delicto famoso, hic uerò de delicto notorio. quasi sentiant Doct. id quod inf. subijcit in fi. gl. ut a correctione nõ possit appellari, qñ delictum est notorium, secus si non est notorium, sed dicut sup. dixi, q ubicunque potest p-cedere grauamen potest appellari, alias secus uñ in delicto notorio põt appellari, si superior excederet modum in corrigẽdo, ut in d.c. reprehensibiles. & dicit hic Host. inter cætera, q legitima causa appellãdi est, si superior corrigens laboret eodẽ crimine, pari, uel minori, æquè plus notorio. alle. 3. q. 7. c. iudicet, & sic dicit intelligẽdum c de priore de appel. cũ hoc dicto transit hic Io. An. & cõiter Doct. & si esset uerum, foret multũ notabile. Sed ego non puto de iure procedere. qa ex quo superior toleratur in officio, quantumcunq; sit criminosus, potest subditum corrigere, quia non corrigit ex merito personæ, sed ex ptãte officii, q̃ nõ perdit ipso iure, licèt sit criminosus, unde multi Reges, ut Dauid, Saul, & Salomon dabant sententias, & corrigebant subditos, licet ipsi essent criminosi, ut dicit Gratianus 3. q. 7. c. sacerdos. § fi. Itẽ uide q dixi post Inno. in c. sciscitatus. de resc. & per eundem in c. cum uenerabilis. de excc. vtrobique. n. vult, q de crimine non põt excepi contra ordinariũ, aut contra delegatũ nisi diceretur speciale, cum superior p cedit ex officio ad correctionẽ, ut si laborat crimine notorio, possit inferior ex hoc appellare, quod uidetur tenere idẽ Host. ut recitat Io. An. in c. 1. de censib. lib. 6. sed hoc dictum iure nõ probatur. & ad c. iudicet, dic ut no. Gratianus in d.c. fi. & dixi in c. sciscitatus. tene tamen semper menti dictũ Host. quia nõ reperio damnatum per Doct. & uide ad p̃dicta bo. glo. in c. cũ non licet, de præscrip. & quod ibi dixi, & quod no. 32. dist. c.
5 nullus. & c. præter hoc. † In glo. 2. ibi, qui uerè seculares. No. gl. quare clerici, qui non sunt alicuius religionis, dicuntur clerici seculares, participant enim de religiosis, & in hoc appellantur clerici. Item participant de laicis, hoc respectu appellantur seculares, nõ tñ sunt uerè & propriè seculares, & sic appel
6 latione secularium nõ ueniunt clerici. † Extra gl. quæro, quid si iste Eps Parisiensis putabat se delegatum Papæ, & sic tanq̃ delegatus processit, nunquid ualeat processus, saltẽ potestate ordinariæ? & dic q non, quia processit authoritate, quam non habebat, quia secundùm illam non intendebat procedere. pro hoc tex. in c. cum super Abbatia, sup. de offi. deleg. & in c. ex parte Astensis, de concess. præb. & hanc opinionem tenet Bar. in l. vnica, C. qui pro sua iu. no. in c. cum ex officij, de præscr. & ibi habetur quid in dubio, utrum habens ordinariam & delegatã uideatur procedere, ut ordinarius, an ut delegatus, uel utraque uia, & dic ut ibi dicetur.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio si fuerit præscripta, intantum est penes præscribentem, inquantum ipse est solicitus in ea exercenda; alias potest ordinarius supplere. numero 2.*
3 *Vniuersitas tunc dicitur committere maleficium, quando facit communi cato consilio: alias secus.*
4 *Aduocatus an possit esse iudex in causa, in qua fuit aduocatus.*

CAP. XIII.

Irrefragabili. Prælati subditos corrigunt, & reformãt appellatione remota, uel consuetudine non obstante, si tamen Capitulum consueuit corrigere excessus canonicorum, & si intra terminum ab Episcopo præfigẽdum nõ facit, ipse Episcopus hoc facit. hoc dicit vsque ad §. cæterum. habet duo dicta fm, ibi, Excessus. Casus literal. In princ. statuit Concilium, q prælati ecclesiarũ prudenter, ac diligenter intendant circa correctionẽ subditorum suorũ, & p̃cipuè clericorum, ne sanguis eorum de platorum manib. requiratur. ut ât liberius correctionis officium ualeant exercere, decernit q nulla cõsuetudo uel appellatio ipsorum officiũ ualeat impedire, nisi modus canonicus in talib. excedatur, tñ excessus canonicorũ cathedralis ecclesiæ, qui consueuerũt corrigi p Capitulum, ad cõmonitionem eps intra certum terminũ p̃figendũ ab ipso per ipsum capitulum corrigant in illis ecclesijs, in quibus talis fuit consuetudo, & si Capitulum negligẽs fuerit, eps extunc Deum habens præ oculis ipsos corrigat appellatione remota. B. No. 1. ibi, Irrefragabili. a pro significatu huius uerbi. idẽ. n. est dicere, q irretractabili, & generaliter & c. No. 2. q quilibet prælatus habẽs subditos põt, & debet procedere ad correctionem excessuum, & reformationem morũ, & no. q corrigere, & reformare ponũtur hic ut diuersa, data ergo ptãte reformandi non uenit ptãs corrigendi. Item no. q cõtra correctionem, & morũ reformationem nulla cõsuetudo põt allegari, & tene hoc menti. nam non ualet consuetudo cõtra honestatem, ad hoc de uita & hon. cle. in c. cum decorem, & quod ibi no. Item no. q a reformatione morum, & correctione excessium põt appellari, si in talibus modus excedatur, alias aũt secus. No. in §. excessus, qu ia licet nõ ualeat consuetudo correctionis impeditiua, ualet tñ inquantum est potestatis translatiua, ut quia deuoluit potestatem ad alium superiorẽ, & sic debes reducere hunc tex. ad concordiam, qui uidetur prima fronte sibi contrarius. nam in 1. responso tollit consuetudinem. in secundo eam admittit, & per hoc tollitur unum dictũ D. Ant. hic qui dixit per istum tex. q Papa tollendo generaliter cõsuetudinem, nõ uidetur tollere cõsuetudinem per q̃ ius est acquisitum priuato, ut in § excessus. ut dixi, hæc litera ad hoc non probat, quia primo tollit consuetudinem, quatenus impedit correctionem. secundo admittit quatenus trãsfert potestatem in alium. Item per consuetudinẽ nunquam acquirit ius priuato. est enim quædam lex publica, & in hoc differt a p̃scutatione, ut dixi plene in c. fi. de constit. sed benè fateor, q tollendo consuetudinem non tollit præscriptionem, quia præ
1 scriptio est quid diuersum a consuetudine, ut in d.c. fi. † Item no. & tene menti, q inferior prescribendo contra episcopum uidetur acquirere iurisdictionem, inquantum est solicitus, & uigil in ea exercẽda, sed data ipsius negligentia põt eps suam iurisdictionem generalem exercere, quod est ualdè no. Idẽ dc ubi lex dat in spẽ iurisdictionem alicui, adimendo eã abordinario generali, uidetur enim eam illi cõferre, inquãtum est uigil, & solicitus in exercendo, alias autem ipse ordinarius põt illam exercere, tex. est no. in c. ceterũ, de iud. ubi patet q fi dñs feudi est negligens in exercendo iurisdictiam inter uasallos, ordinarius loci põt supplere. Item no. q in dubio inferior præscribẽdo contra superiorem, uel par contra parem, uidetur præscribere iurisdictionem exclusiuè ad ipsum superiorem, & hic uidetur iudicio meo contra opi. Ioan. And. in c. pastoralis, sup. eo, licet Doc. intelligant, q hic fuit ita præscriptum, licet iudicio meo diuinent: nam tex. hic solum dicit, q excessus canonicorũ, qui consueuerũt corrigi p Capitulum, debẽt per ipsum Capitulum, & non per episcopum corrigi, nisi Capitulum sit negligens. ergo in dubio, ex quo solum Capitulum correxit excessus canonicorum per tempus, quod sufficit ad præscriptionem, vt præscripsisse nõ accumulatiuè ad episcopum, sed exclusiuè, & facit c. auditis, & d.c. cum olim, de præscr. & dixi in d.c. pastoralis. Vlt. no. practicam conuincendi inferiorem de
2 negligentia: debet. n. sibi statui terminus per superiorem ad actum faciendũ, quo elapso poterit superior supplere. † Et sic no. q si Archidiaconus, uel alius citra Epm præscripsit iurisdictionem episcopalem in quibusdam casibus, & ille est negligẽs in exercendo, poterit episcopus illam iurisdictionem exercere, nec est necesse recurrere ad alium superiorem. vt enim eam p-didisse inquantum præscribens uelit uti, q benè no. Potes etiã colligere, q uniuersitas potest præscribere iurisdictionem in singulos de uniuersitate, & q ipsum corpus seu collegium nõ dicitur suspectum in correctione singulorum, & quod ipsum collegium p se potest exercere hãc iurisdictionem. Ex quo infertur, q cum Capitulum succedit in iurisdictione sede vacãte, non tenetur, si non vult cõstituere vicarium, sed potest per se iurisdictionem exercere, est tñ utile fm Host. propter difficultatem, & contradictionem, & absentiam aliquorum, ut capitulum committat uni vel duobus, est ergo vtile, sed non necessarium. In gl. 1. in fi. dic q tunc excusatur p̃latus, qñ fecit quid potuit ad inquirendum, & corrigendum subditorũ excessus, & hoc casu habet locum authoritas Apostoli in fi. glo. all. Sed extra glo. quæritur, quid intẽdit litera, dum dicit, ne sãguis eorum de suis manibus requiratur? Sol. Doct. exponunt dupliciter. primo ut sanguis hic capiatur pro anima, nã dñs, q aia hẽt sedem in sanguinem, quia non potest habitare in sicco. 32. q. 1. c. Moyses. quod tamen quidam reprobant in aia intellectiua, quia anima est tota in toto, & tota in qualibet eius parte. secundo modo exponit, ut sanguis capiatur hic pro peccato. secundo modo exponit, ut sanguis capiatur hic pro peccato, nã aggrauatur prælatus ex peccato subditorum suorum, si nõ corrigit prout debet, quantumcunque ipse sit bonus in se, ut ĩ c. licèt Hely. de simo. 1 prin. & q̃libet expositio in se est bona: nam

ADDITIO.

2 ¶ Irrefragabili. Vide quod per istum tex. uoluit Abb. in c. ab excommunicato, in glo. in uer. exequantur, in fi. de rescr. & Abb. in c. licet ex suscepto, col. 6. & in repe. c. si quis contra clericum, col. 28. de fo. com. Seb. Sap.

nam sensus literæ in effectu est, q si prælatus est negligens punietur apud Deum de peccato, & perditione subditorum, & die de manibus suis. i. de operibus. In gl. 2. ibi, Non præscribitur contra episcopum. Aduerte quia hoc vt prima fronte ꝺ̃ text. in §. excessus, ubi capitulũ præscribit contra episcopum, sed dic gl. procedere qñ subditus vult præscribere, secus si passi ut, ut quia alius uult præscribere potestatem corrigendi in ipsis subditis ꝺ̃ epm, tunc enim procedit prescriptio, quia hoc casu non præscribitur obedientia, nec impeditur correctio, sed potestas transfertur in alium, & sic intellige quod glo. ꝺ̃. subijcit de Archidiacono. In gl. in uer. per capitulum, ibi, Sed quili bet est coniudex. Innoc. dicit & melius, q nullus canonicorũ est iudex uel coniudex, sed iurisdictio est penes Capitulum, & sic ipsum corpus collegii est iudex, dũtaxat, & idem est in omnibus alio collegio seu uniuersitate, vt iurisdictio non sit penes singulos. sed penes ipsum corpus collegii. nã aliud singuli, aliud uniuersitas. 12. q. 2. in c eps. §. qui manumittitur, & in l. sicut ff. quod cuiusuni. Vbi glo. dicit: no. q † si homines unius uniuersitatis uel ciuitatis aliquẽ in iudicem fecerint, non dr̃ vniuersitas fecisse, nisi fuerint congregati, ut uniuersitas, & cõicato consilio* hoc fecerint, aliàs vñr fecisse ut singuli, ad idẽ uide quod no. Inn. in c. cum nõ ignores. ꝺ̃. de præb. & in fi. glo. Concludo ergo & c. tene Bar. in l. ptor, per istũ tex. & ibi per Alex. ff. de iu. om. iu. & no. in c. postremo, inf. de app. & no. in Spe. in ti. de le. in §. restat uidere, in uer. Item si fuerit, & si esset ordinarius posset ex hoc recusari, si propalauit intentionem suam, secundum Inn. in c. irrefragabili, de off. or. & habetur per Phil. Fran. in d.c. postremo, de app. ubi intelligit hoc uerũ in cã, in qua fuit aduocatus, secus autẽ in alia causa, nisi forsan esset connexa, uel dependens ab illa, in qua fuit aduocatus, de quo etiã per Io. And. in c. fi. de test. li. 6. & quid si aliquis de familia iudicis sit aduocatus, nunquid iudex ex hoc possit recusari? vide per Inno. & D. Ant. in c. ex insinuatione, de app. & p D. Abb. in prælł. c. postremo, in 1. col. de app. & per Lanf. de Oria, in c. quoniam contra, in uersi. recusatio, de proba. Ant. Fran.

b ¶ Quod si aduocatus. Adde q op. Do. Anto. sequutus est Spe. in ti. de aduocato. §. 3. uer. sed nunquid priusquam, ubi indistinctè tenet, ut per Do. Ant. & de aduocato concludit præll. Spe eo. tit. §. 1. uer. fuit dictum q idem est dicendum. Zac.

¶ Circa hoc de aduocato, dicas, q aduocatus nõ põt esse iudex in causa, in qua fuit, uel est aduocatus, ut per Bal. in l. ne in arbitris, in 2. col. C. de arb. & in l. apertissimi, in 2. col. C. de iu. & tenet Bar. in l. ptor, per istũ tex. & ibi per Alex. ff. de iu. om. iu. & no. in c. postremo, inf. de app. & no. in Spe. in ti. de le. in §. restat uidere, in uer. Item si fuerit, & si esset ordinarius posset ex hoc recusari, si propalauit intentionem suam, secundum Inn. in c. irrefragabili, de off. or. & habetur per Phil. Fran. in d.c. postremo, de app. ubi intelligit hoc uerũ in cã, in qua fuit aduocatus, secus autẽ in alia causa, nisi forsan esset connexa, uel dependens ab illa, in qua fuit aduocatus, de quo etiã per Io. And. in c. fi. de test. li. 6. & quid si aliquis de familia iudicis sit aduocatus, nunquid iudex ex hoc possit recusari? vide per Inno. & D. Ant. in c. ex insinuatione, de app. & p D. Abb. in prælł. c. postremo, in 1. col. de app. & per Lanf. de Oria, in c. quoniam contra, in uersi. recusatio, de proba. Ant. Fran.

c ¶ Si assumitur. Vide quæ traduntur in l. apertissimi, C. de iu. c. cum R. canonicus. sup. de off. deleg. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Pœna pecuniaria potest imponi per prælatos, quam debent in usus pios conuertere.*
Mulcta, siue pœna est applicanda fisco, & non iudici imponenti.
2 *Delegatio facta sub nomine dignitatis delegantis, non extinguitur per mortem ipsius.*
3 *Arbitri non possunt eligi in causis criminalibus criminaliter intentatis, secus si ciuiliter.*

§. Cæterum. Si canonici sine manifesta, & rõnabili cã, maximè in cõtẽptũ epi cessant à diuinis, eps cessationem non seruabit, & Metropolitanus vice Papæ de hoc cognoscet. hoc primò. Prælatus in impositione pœnæ cauere dẽt a quæstu pecuniæ. & ab omni alio grauamine. hoc secundo vsq; ad finẽ, & duo sunt dicta principalia. secundum, ibi, prouideat. Casus liter. Dicitur in hoc §. q si canonici absq; manifesta, & rõnabili cã in cõtẽptum epi cessauerint à diuinis, Episcopus celebret in ecclesia cathedrali, & Metropolitanus tanq̃ delegatus à Papa super hoc ad querelã epi cognita ueritate, eos taliter corrigat, q metu pœnæ talia de cætero non præsumant. In fi. dicit q prælati ecclesiarum hoc salutare statutum ad quæstum pecuniæ, uel grauamen aliud non conuertant, sed diligenter obseruent, si canonicam nelint effugere ultionẽ. Ber. Nor. 1. ubi canonicis ꝺ̃petit de ꝺ̃suetudine facultas cessandi à diuinis, non dẽnt hãc cessationẽ facere absque manifesta, & rationabili cã, q si fecerint eps non tenetur illã cessationẽ obseruare, & hodie qualiter debeãt fieri istæ cessationes, dic ut le. & no. in c. si canonici, & c. q̃uis. inf. e. li. 6. No. 2. casum, in quo Archieps potest punire canonicos Suffraganei sui. No. tertiò, q prælatus non dẽt de facili in correctione excessum imponere pœnã pecuniariam. oritur. n. ꝺ̃ eos ex hoc præsumptio, q correctionem faciant, non propter Deum, sed
1 propter quæstum pecuniæ. † Nunquid autem possint prælati imponere pœnam pecuniariam? dicit Host. q si uident illam pœnam magis timeri, quàm spiritualem, poterunt illam im-
a ponere, a sed non debent eam conuertere in utilitatem propriam, sed in usus pios, nisi euidenter indigeant, & sic potest intelligi iuf. eod. c. dilectus, facit quod in simili habetur in l. 3. C. de modo mul. vbi dicitur, q iudex pecuniariam pœnam potest applicare ad opera publica, puta ad refectionem murorum, pon-

ADDITIO.

a ¶ Imponere. Vide Gem. latè in c. quoniam, 18. dist. Pet. de Anch. in consi. 12. incip. Spiritualis iudex, ad finem. Abb. in c. 1. de emp. & vend. & Rom. in singu. 526. incip. fui interrogatus ab uno episcopo. & in fi. 345. incip. statutum episcopi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pontium,& similiũ,& si specialiter non deputat ad opera publica,sed simpliciter mulctat,seu condemnat,commodum applicatur fisco,& non ipsi iudici,& ita no. dicit illa lex, quã no. Hostien. aliter hic alleg. & uide ad materiam quod not. Ioan.And.post Host.in c.j de homi.lib.6.ubi dicit, ꝙ prælatus potest mulctare,& de mulcta disponere,ut sup.dixi,& plenissime tetigi hanc materiam in c.licet, de pæ. & dic ut ibi, & no. dictum Host.in glo.in uer.cessauerint, in fi. Item potest aliter responderi secundum Inno. ꝙ canonici non ꝓcipiũt sibi ipsis, sed Capitulum præcipit singulis,ut cessent a diuinis.nam,vt patet in §.excessus.sup. eo. Capitulum potest iudicare de excessibus singulorum, uel secundum Host. Capitulum hic non fert atiquam sententiam,nec canonici,sed tantũ suspendunt eorũ organum, donec fuerit satisfactũ,& utraque solu. bona est,sed prima subtilior.In gl.pen.hæc gl.quærit nunquid Archiepiscopus sit delegatus,vel ordinarius in isto casu.& ꝓcludit ꝙ est ordinarius habens hanc iurisdictionẽ ab ista constitutione, & iõ exponit delegatus,idest datus.q.d. Archiepiscopus fuit hic datus in ista cã,nõ aũt delegatus, ꝙa si fuisset delegatus expirasset sua iurisdiõ ꝑ mortẽ illius Papæ,ꝙ hanc delegationem fecit, ut in c.gratum,& in c.relatum,de off. delega. Innoc. loquitur alternatiue, dicens ꝙ iste Archiepus est delegatus , vel ponitur hic casus specialis. Vinc. simpliciter tenet eũ esse delegatũ, & dicit ꝙ ideo fuit deputatus delegatus , quia de iure nõ poterat cognoscere de cã, quam hẽt episcopus ꝑ subditum suũ, ut in c.si clericus aduersus clericum. 11.q.1.licèt totum Concilium prouinciale possit adiri. 11.q.4.in c.1.& no.hoc dictum, ꝙ episcopus potest subditum suum criminaliter, & ciuiliter conuenire coram Concilio prouinciali , cui præst Archiepiscopus, ut in c.sicut. inf. de ac. sed non coram ipso Archiepo . Sol. D. Ant.sequitur illam opi. ꝙ sit delegatus , quia hoc expresse dicit iste tex.nec est aliqua specialitas hic, quia ideo hæc iurisdictio delegata non expirat morte delegantis , quoniã fuit data per viam legis,& non ab homine,vt in d.c.gratum , sed data a lege non expirant per mortem hominis,& bene loquitur, & puto hanc esse diuersitatis rationem , nam homo moritur, & eodem modo cum eo extinguitur delegatio, cum re integra non fixerit radicem in personam delegati , sed lex nunquam
2 moritur, sed semper loquitur, vt in l.Arriani,C. de hære. † Pro hoc bo.tex.in simili in c.si gratiosæ,de resc.li.6.ubi patet ꝙ di spositio facta nomine dignitatis nõ perit per mortẽ hominis disponentis.Et faciunt hæc ad statuta, per quæ quoque cã delegatur alicui, vt per mortẽ statuentium non expiret delegatio.[a] Idem videtur,qñ exñs in aliquo officio aliquid disponit ꝓ uiã statuti,vt per mortẽ seu remotionem illorũ officialium nõ expiret illa dispositio,secus si non per viã legis vel statuti, simile si Eps sub conditione fert sententiam excommunicationis , extinguitur illa sententia per mortem episcopi,secus si per viã statuti illam sententiam protulit,vt probatur in c.2.de constit. lib.6.iuncta gl.in c.a nobis,il 2.de senten.excom. Secundo gl. quærit quare hic non fuerunt assumpti arbitri inter ipsos canonicos,& episcopum suum,cum in iure disponatur, ꝙ si Episcopus habet causam ꝺ subditum, debeant eligi arbitri? vt est casus sing.in c.si clericus. 11.q.1.glo.respondet,ꝙ ista erat causa criminalis,in qua non assumuntur,vt in c.pe.de in inze.rest. & in l.non distinguemus,in §.Iulianus.ff.de ar.Not. singulariter duo ex hac particula.primò restrictionẽ ad illud c. si clericus,vt non procedat in causa criminali . debet ergo tunc Eps extra casum istius c.conuenire subditum suũ coram Papa,vel coram Concilio prouinciali,vt sup.dixi , & hoc intellige , nisi notoriè subditus excesserit contra episcopum , quia tũc potest Episcopus esse iudex in iniuria propria,vt no. ponit Inno. in c. ex parte.inf.de verbo.sign.dixi plenè in c.cum venissent. infra
3 de iudic.& limita vt ibi dixi. † Secundo no.& semper tene mẽti,ꝙ quemadmodũ arbitri voluntarij non possunt cognoscere de causa criminali,ita nec arbitri iuris,& ideo si statutum simpliciter disponit,vt inter attinentes compellat iudex partes ad eligendũ arbitros,non debet statutum intelligi in causis crimi
b nalibus [b] criminaliter motis,sed in ciuilibus, vel ciuiliter motis.nam vt dicit Inn.& Ioan. And.hic,& bñ,de causa criminali ciuiliter mota bene potest compromitti,& idem no. in c.prę alleg.sed ego allego text.apertum in c. Quintauallis,de iureiuran.vbi probatur,ꝙ nedum in arbitros,sed etiam in arbitratorem potest compromitti de causa criminali ciuiliter mota. Et faciunt hæc ad quæstionem. Quid si statuto cauetur, ut sententia arbitri habeat executionem paratam,& arbiter fuit assumptus in causa iniuriarum ciuiliter mota , vel super alia actione
c famosa,nunquid cõdemnatus per arbitrum efficiat infamis? [c]
d & indubiè puto ꝙ non , [d] quia (vt patet ex prædictis) nedum in arbitro voluntario,sed etiam in arbitro iuris denegatur hęc potestas circa grauia.Item tex.videtur in l.quid ergo, in §. ex compromisso,ff.de his qui no.infa.vbi text.dicit,ꝙ damnatus per arbitrum in accusatione famosa non efficitur infamis,quia
e non per omnia dictum arbitri est sententia. [e] vnde ad propositum,licèt statutum det executionem dicto arbitri, non tamen per hoc facit illud dictum,esse sententiam: non enim dat sibi iurisdictionem,quia non probat hoc esse, quod ab hoc cõtingit abesse,vt in c.2.de trãsla.epi.& in l.neque natales,C. de pb. sed dictum arbitri potest habere executionem absque eo,ꝙ sit vera sententia,vel ꝙ arbiter habeat iurisdictionem,vt puta per approbationem partium expressam, vel ꝑ taciturnitatem 10. dierũ,vt in l.pe.C.de arbi.ergo statutum dando executionem arbitro,non per hoc dat iurisdictionem arbitro,vel facit dictũ suum esse meram sententiam. Item & fortius , vbi statutũ deuiat a iure cõi,debet restringi quantum potest,& satis est,ꝙ aliquid operetur,vt probatur in l.si quando. C.de inoffic.testam. & in c.in nostra,de iniu.& in l.3.§.hæc autem verba.ff. de negest.ergo intelligendum est statutum , vt habeat hunc effectũ contra ius commune,scilicet, vt inuita parte, & contradicẽte habeat executionem paratã , sicut haberet per emologationẽ expressam,vel tacitam,vnde debet intelligi,vt etiam in alio de rogeriuri communi,per quod disponitur,quod ex sententia arbitri nemo infamatur, vt d. §. ex compromisso,cum primum possit esse sine isto,vt probatur in d.l.pen.Sed quo ad principale dictum glo.Ioan. And. post Hostien. sentit hic contrarium, dicens ꝙ arbitri bene potuissent hic eligi , cum non ageretur criminaliter,sed ciuiliter,quo casu arbiter assumi potest , vt ẽt no.in c.penul.præalleg.& videtur probari in c.Quintauallis,& c.veniens,de iureiuran.vnde secundum eum, si non emanasset.c.quamuis.de offi.ord.lib.6.ꝙ ecclesia cathedralis non haberet Metropolitanum, vel esset Metropolis non habens Primatem,deberent eligi prius arbitri.imo plus dicit Host.quòd etiam in casu huius c.possunt eligi arbitri,sed si non cõueniũt, tunc demum recurritur ad Metropolitanum, & tunc oportet dicere ad istum text.vt sentit Inn.ꝙ sic placuit Papæ hic prouidere.& forte secundum eum hoc fecit, quia cã capituli est arcẽa,vnde sequeret quædã perplexitas , cum in arduis Episcopus debeat habere consilium Capituli,quod tamen hic non potuisset habere.Item hoc fuit inductum ꝓp scandala euitanda, quæ possunt oriri inter Episcopum,& capitulum,quia Episcopus diceret nullam legitimam causam subesse capitulo asserẽti contrarium.Et hæc ratio magis placet, quàm præcedens.ratio glo.in eo, quod dicit ꝙ ideo Episcopus non punit hic canonicos, quia non debet esset iudex in facto proprio : nam iste tex.prouidet non solũ cũ fit cessatio in contemptum Episcopi, sed etiam in odium alterius,vt patet ibi in tex.maxime in contẽptũ epi.Item dic ꝙ dictum Ioan.An.esset verũ , si hic ageret ciuiliter, innuit quod criaaliter isti canonici sunt puniendi , vt probat iste tex.ibi,castiget,& ibi,metu pœnæ, &c. Concludit ergo,ꝙ Metropolitanus in hac causa est delegatus, & ꝙ emanauit hæc prouisio ꝓp scãdala euitanda inter Epm,& capitulũ.Itẽ quia sæpe fit cessatio in odiũ epi.Extra gl.quæro nũquid celebrans in hac ecclesia,vbi cessatur a diuinis,efficiat irregularis? Inn.ꝙ non,quia per hoc ecclesia nõ est interdicta. Tu distingue vt leg.& no.in cle.j.de sen.excõ.& in c.nõ est, de spõs.

ADDITIONES.

a ¶Delegatio. Adde Lap.alleg.87.
b ¶Criminalibus. Adde Ro.consi.272.
c ¶Infamis. Vide Bald.in l.1.colum.3.C.de peric.& com. rei uendi. & Alexã. in consi.19.in 4.volum.Imo,in c.super quęstionum,in prin.colum.6.sup. de off.deleg. Seb. Sap.
d ¶Quod nõ. Contrariũ tenet Bar.in d.§.ex cõpromisso. vide ibi Bar, An. Bar.
e ¶Dictum arbitri est sententia. Adde dum hic infert, ꝙ laudum arbitri non uenit appellatione sententiæ,ꝙ illud est uerum,ita no. Bal.in l. 1. C. ne liceat. prouo. Alex.in l.1.ff.de arbit. Pau. de Cast.cõsi.71.& si peteres,qualiter igitur appellatur? dic cum Bar.in authen. si uero,C.de ind. quòd nõ dicitur sententia,ut terminis illius uear,sed tranſactio. Zac.
¶An laudum dicatur sententia,vel transactio,dicas ꝙ est transactio,ut hic ꝑ istum,ad quod uide Alexan.in l.sciendum.ff.de uerb.oblig. quod etiam uoluit Bal.in rub. C. de re. permu. in fi. vbi dicit, ꝙ est contractus . Dicas tamen quod licèt sit transactio,tamen impropriè dicitur transactio, secundum Bart.in l.quod si Ephesi.in §.fin.ff.de eo quod cer. lo. & habetur per Pau.de Cast.consi.68. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Habitantes in aliqua ciuitate dicuntur de populo illius ciuitatis.*
2 *Repræsaliæ concessæ contra Florẽtinos,non extenduntur ad Florẽtinos in hac ciuitate Senarum habitantes.*
3 *Episcopus tenetur sibi uicarium constituere.*
Vicarius episcopi debet esse clericus,& non laicus.
4 *Episcopi duo,an possint esse in eadem diœcesi,& omnino pares, ex dispensatione Papæ?*
5 *Pontifices duo eodem tempore non possunt esse , sed duo Imperatores sic.*

CAP. XIIII.

Quoniam. Cũ in ciuitate, vel diœcesi sint populi diuersarum linguarũ, eps prouidere debet eis per viros idoneos, qui secundum varietatẽ linguarum officia eis celebrẽt,& sacramẽta ministrẽt,& si vrgẽs est necessitas,

tis,constituet sibi vicariũ põtificẽ illius linguę, non tñ ꝓpter hoc eadem diœcesis dẽt habere duos Epos.hoc dicit vsq. ad finem,& duo sũt dicta principalia,secũdum ibi, prohibemus. Casus literalis.In multis partibus intra vnã diœcesim vel ciuitatem permisti sũt populi diuersarum linguarum , ꝙ sub vna fide uarios hẽnt ritus,& mores:statuit Concilium,quod episcopi huiusmodi ciuitatum eligant uiros idoneos,qui secũdũ diuersitatem linguarum diuina illis officia celebrẽt, & ecclesiastica sacramẽta ministrẽt,instruẽdo eos uerbo,& exemplo. ꝓterea prohibet Concilium, ꝙ vna ciuitas non habeat plures epos,tãquam vnum corpus habẽs plura capita,quasi mõstrum,sed si necessitas ꝓpter cãs prædictas postulauerit,eps loci catholicum sibi prælatum nationibus illis conformem cõstituat sibi uicarium,qui sibi sit per omnia obediens & subiectus:& si aliquis se aliter ingeret,nouerit se excommunicatũ, & nisi resipuerit,ab omni ecclesiastico ministerio deponatur, adhibito(si necesse fuerit)brachij secularis auxilio.B.† No.1.ꝙ
1 oẽs habitãtes in eadẽ ciuitate habẽtes ibi domiciliũ, dicũtur
1 de populo [a] illius ciuitatis, licèt sint diuersarum linguarũ seu
1 forte alibi nati sint, & hoc ultimũ clariùs ꝓbatur in Auth. de
1 ẽstore,in prin.& in l.prouinciales, ff.de uerbo.signif.qđ est be
1 ne no. Si ergo [b] interdiceretur populus Senensis,essent interdicti nedũ Senẽses.i.qui originem Senis traxerũt,sed etiã omnes habentes hic domicilium,quia ratione domicilij efficiun
1 tur de isto populo, & per hoc tenuit Bald.in li.feu.ꝙ cessante
1 cã legitima nõ pũt ciues expellere homines habẽtes domici
1 lij in ciuitate.† Itẽ infero ex ꝓdictis,ꝙ si repræsalię essent indu
2 ctæ cõtra Florẽtinos,non debent extendi ad Florentinos habẽtes hic Senis e domicilũ,quia cum sint etiam de populo Se
2 nensi ratione domicilij,& materia repræsaliarũ sit odiosa,debẽt intelligi de populo Florẽtino dũtaxat, qđ tenet Bar.in d. l.prouinciales,& latius per eũ in tractatu repræsaliarum. No.
2 a.tex.hic exꝑssum pro opi.quam tenui in c.pastoralis.sup.e.ꝙ
3 si in loco est spãlis,& certa cõsuetudo quo ad diuina officia, nõ tenent clerici se cõformare cõsuetudini ecclesiæ Metropolitanæ,ꝙ nimo plus ꝓbat hic, ꝙ clerici sequũtur mores,& ritus populi.No.3.ꝙ in diuinis officijs,& sacramẽtis ministran.
3 dis potest esse diuersa cõsuetudo etiam in eadem ciuitate. nã ꝓpẽ contingit,ꝙ in eadẽ ciuitate sũt Græci,& Latini,ut in ci
3 uitate Cõstãtinopolitana,& in multis locis Calabriæ.Itẽ Italici,& Teutonici,vt in ciuitate Tridẽtina.Itẽ Gallici, & Teutonici,ut in ciuitate Meten.quo casu procedẽdũ est ꝑ Epum , ut hic dicitur.intelligetamen , dummodo non sit talis consuetudo,quæ pariat periculũ animarũ,& honestati ecclesię sit
3 contraria,nam tũc nõ sũt tolerãdi in eorũ ritibus,& moribus ut probat in c.fi.de bap.Itẽ no.ꝙ eps dr caput ciuitatis,& diœcesis,& ꝙ tota diœcesis censet unũ corpus,& intellige ꝙ Eps
3 est caputi spiritualibus,in tpalibus uero est dñs ciuitatis, ut in c.solitæ,de maio.& obe.& in c.cãm,qui fil.sint leg.& i c.duo
3 sũt.96.dist.Itẽ no.casũ,i quo Eps tenetur sibi cõstituere uicariũ aliũ Episcopum.Et ex hoc secũdũ communem intellectũ habes duos casus singulares.Primus in eo,ꝙ quis creatur Epi
3 scopus absq. Episcopatu.Secũdus, in quo Episcopus est uica
3 rius,& subiectus alterius episcopi.† An aũt extra istũ casũ teneatur Episcopus sibi cõstituere uicarium, seu officialem,nõ memini me apertè legisse, & alias de hoc fui interrogatus. credo tamẽ,ꝙ episcopus tenetur,ad quod alleg.tex.no.qui uidetur hoc probare,si bene ponderetur. 16.q.7.in c.in noua adione. nã ibi & in c.cũ simus.9.q.3. & in c.quia in quibusdã. 9.dist.dr,ꝙ episcopus tenetur eccleſiæ suæ ꝓstituere æconomum generalem, & si non statuit, Archiepiscopus debet sibi illum constituere, & æconomus gñalis capitur pro gerẽte vices episcopi uniuersaliter, ẽt quo ad iudicãdos clericos,ut ꝓ
3 batur in c.in noua,ubi æconomus appellatur uicarius,& dr ibi
4 ꝙ æconomus nõ dẽt esse laicus,[d] quia indignum est,ut laicus sit uicarius episcopi, & iudicet clericos , pro hoc etiam facit, quia iura tractant de uicario episcopi tanquam de officio ordinario,& perpetuo,ut sup.de offi.uic. & meliùs eod.titu.li.6. & hoc potuisset emanasse,quia episcopus solus non põt omnibus prouidere,quantumcunque sit diligentissimus,ar.in c. fi.de offi.archipræsb. Practica ergo prouidendi erit hæc: nã si eps erit negligens in constituendo uicarium archiepiscopus statuet sibi terminum ad constituendum, quo casu elapso termino prouidebit ipse Archiepiscopus , ut in d.c. cum simus, iunc.c.in noua,præall.in gl.in uerſic.urgens necessitas, ibi,dispensatiue.dictum hoc potest intelligi multipliciter.primo,ꝙ ista fuit iuris dispensatio,vt episcopus sit sub alio Episcopo.Itẽ
4 unus Episcopus creet sibi alium episcopum.† Nunquid autẽ Papa possit prouidere dispensatiuè,vt duo episcopi sint in eodem episcopatu omnino pares? tex.sing.vr innuere,ꝙ sic,in c. non autem.7.q.1.nam hoc accidit in ꝑsonam Augustini, ut ibi habetur.refert tamen ibi Arch. Augustinum dixisse , quod si sciuisset ꝓhibitionẽ ecclesiæ, nõ acceptasset.Credo tñ ꝙ ex
5 cã posset Papa hoc statuere , nam olim in primitiua ecclesia omnes epi regebãt ecclesias in cõmuni,vt no.in c.cum sit Romana.j.de appel.De Patriarcha Gradẽsi, q moratur Venetijs,
5 vide gl.80.dist.in c.2.† An aũt possint creari duo sum.Pontifices,vel duo Imperatores? vide gl.sing.in d.c.nõ aũt,quæ in sũmis Pontificibus tenet,ꝙ nõ: ꝙa esset contra articulum fidei, & vnam sanctam, &c. Item contra dictum Euangelicum, & fiet vnum ouile, & vnus pastor:secus in Imperatoribus,cũ sint uicarij,& defensores ecclesiæ Romanę,ut in cle.Romani, de iureiu. & dic ut ibi no.In glo. in ver. Sibi uicarium,ibi,A quo consecrabitur iste Episcopus. Ex hac gl. habes unum intellectum ad tex. de quo præmisi, ut intelligatur,ꝙ episcopus loci cõstituat de nouo unũ epm cõformẽ ligę,& ritibus illius populi,& faciat illũ sibi uicariũ. Secundus intellectus est extra gl.ut nõ episcopus,sed alĩ superior, ꝙ ei ꝑsit,constitui dẽat: nã hoc non dr de epo, sed de quolibet præsidenti,sicut & ꝓpositus,ut in c.quis.j.de uer.sign.Item & præses.nam quilibet regens

ADDITIONES.

a De populo.No.ꝙ habẽtes domiciliũ in ciuitate, sũt de populo, & ueniunt appel.populi,sed re uera iste tex.loquitur i populis in plurali,secũdũ lo.de Im.hic,& sic non procedit.sed tu dic,ꝙ iõ loqtur in plurali;qa habuit respectũ ad ciuitatẽ & diœcesim, & alleg. pro le text..cũ gl.in i.in vrbe.ff.de ista.ho.& gl.ibi alle.l.prouinciales, ff.de uer.sig.unde Bal.in c.1.de for.fide. quẽ uoluit Abb.hic allegare, cuius sunt ista dicta, & idem uoluit Bal.in l. 3.ff.de uer.sig.facit pro hoc gl.in c. ius Quiritum. 1.dist. ubi appellatione populi Roma.ueniũt Iudæi.facit gl.in c.rogationes.de conse.dist.3.vbi appellatione populi ueniũt serui, ideo dixit Bal.in l.ſpadonem,§.iam aũt.ff. de excu.tu,ꝙ appellatione incolarum,ueniũt Iudæi,si conceditur priuilegium incolis certi loci,sed idem Bal.in rub.C.qui acc.non pol.renet: contrarium ad illum §. unde quæ dixi in repetitione rub. de re. ecc.non alie.& Bal.in c.Rodulphus.de restrip. And. Barb.
¶Dicas,ꝙ appellatione populi,ueniũt etiam forẽses possidẽtes bona i populo etiam ecclesiæ pro oneribus iniũctis pro rebus,quæ fuerũt laicorũ, ut per dominum Car.in cle.1.in 3.q.de immu.eccl.& appellatione populi non uenit clericus,nisi in fauorabilibus,ut per D.Car.in cle.in plerisque, de ele.& in cle.j.§.nos itaque,de reliq.&vene.san.Et adde ꝙ populus semꝑ est idẽ,licèt homines mutẽtur ẽ ad mille annos, ut est gl.in c. denique.7. q.1.& facit l.proponebatur,ff.de iudi. & habetur per D. Car.in cle.1.in §. nos uerò,de iureiu.ubi dixit,ꝙ quando populus iurat,successores tũ non ligantur iuramento,nec obligantur ad periuriũ,& adde ꝙ populus cõstat ex 10.hominibus,ut uoluit gl.10.q.1.in c.1. & habetur per gl.in c.unico. 10.q.3.& habetur per Bal.in auth.qđ locum,in fi.C.de coll.&per Bal.in l. prætor,in prin.ff.vi.bo.rap.& in l.ficut,in §.1.ff.qđ cuiusl.vni.no.ubi dixit, ꝙ populus,et gẽs est idẽ.et uide gl.in c.1.et ibi ẽt ꝑ Inn.de elec.et per Bal. in l.etiam,in 3.co.C.de execu.rei iud.et ꝑ Ale.in l.de minore,in §.tormenta.ff.de quæst. Et adde,ꝙ populus Romanus accipitur ꝓ toto Imperio Romano,ut est gl.in l.Roma.ff.ad muni.sed hodie dicuntur de populo Rom. omnes gentes illi obedientes, licèt modicæ sint,de quo uide Bar.plenè in l. hostes,ff.de capti.& tene menti gl.et Bal.in c.1.in ulti.co.si inter do.et vas. lis ori.qui dixit,ꝙ populus Romanus potest deponere Imperatorem;qđ etiã uoluerunt Cy.Gul.de Cu.& Bar.in l.non ambigitur,ff.de leg.sed Bar. in l.sed et reprobari.in fi.prin.de excus.tut.et ibi Nic. de Neap. in addi. tenet contrarium,& in l.fi. C.de leg.concludentes,ꝙ ius priuandi Imperatorẽ spectat ad solum Papam,& tene menti ꝙ populus non recognoscens superiorem potest auferre hæreditatem ei,qui occidit testatorem,ita Bal. in l.1.in ult.col.C.de hær.inst.& tene menti,ꝙ populus præscribit sibi libertatem spatio 100,anno.ita Bal.in l.1.in fin.in ver. et idem dico.C. ne rei domini.uel tẽplor.quod est no.quia talis populus non recognoscens superiorem habet fiscum:populus autem recognoscens superiorem, non habet fiscũ,ut dixit Bal.ĩ d.l.1.de hæ.inst.et i l.1.C.de bo.uac.li.10.An.Frã.

b ¶ Si ergo. Contrarium tamen uidetur sentire Bal.in rub.C. qui acc.nõ possad fi.uide tamen eundem in c.1.de for.fideli.et in ti.de pace Constan.uer. nos Romanorum. Seb.Sap.

c ¶ Hic Senis. Adde late noui.in l.1.ff.sol.ma.

d ¶ Non debet esse laicus. Adde Fel.ita tenentem,in c.2.nu.6. inf.de iu. Quod tamen limita,ut per istum ibi,co.3. uer.quarto , nunquid laicus.f.nisi talis episcopus haberet iurisdictionem temporalem,quia tunc laicus potest constitui uicarius episcopi. Zach.
¶ An laicus possit esse uicarius Episcopi,dicas ꝙ nõ,sed bene potest eẽ assessor,et consultor,ut per D. Ant.Imo. post Inn. in c.decernimus,de iu. et per Lan.Ori.in suo trac.de arb.in 2.parte,ad fi. Adde, ꝙ laicus non ꝑt cognoscere de causis spũalibus principaliter,uel incidenter. de quo in c.tuã. de or.coq.imo dicebat Host.in Sum.de off. del.in §.1.in uer.qd si delegato,quẽ ẽt refert An.de Bu.in d.c.decernimus, de iud.qđ laicus nõ põt esse delegatus in cã spũali,etiam cum clerico,de quo etiam uide per Spe.in ti. de reconuen.in §.1.2.et 3.et in tit.de feu.in §.4.uer. pe.et uide ꝑ Io.And.i c.fua,de appe.Dicas tamen, ꝙ licet laicus non se intromittat de spiritualibus,ut in c.contingit,de arb.et in c.cãm,de prescr.et in c. princeps.23.q. 5.tamen illud procedit,nisi de Inia Papæ,ut in c.Adrianus.63.dist.et habetur per Gemi.in c.2.de præben.li.6.Itẽ hoc uerũ,nisi in casibus in iure expressis,ut est gl.reputata singularis,in c.fin.23.q.1.utrum autẽ laicus possit eẽ rector hospitalis,uel œconomus ecclesię habetur ꝑ D. An. et Imo.in d.c. decernimus,de iud.et per D.Abb.in c.1.ne cler.uel mo.et per Bal.in l.orphanotrophos,C.de epi.et cle. Imo dicebat Bal.ĩ l.2.C. de sacrosan.ec.qđ laici nõ pũt esse in choro cum clericis,nisi adhibeantur testes,potest tamẽ laicus ex priuilegio Papæ cõferre beneficia,ut in c.Adrianus,& seq.63.di. Adde tñ,quod laicus in casu necessitatis põt iniungere pœnitentiam,ut est gl.in c.1.16.q.1.per c.2.de consecr.dist.4.et ideo dicebat Inn.in c.olim,de rest.spol.quod laicus non potest esse in possessione absoluendi animas,ẽt in foro pœnitentię,quia non potest spiritualia possidere. Ant.Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gens prouinciam potest appellari præses, qa ꝓuinciæ præest, vt in l.j.ff.de offi.præsi.& no.hoc dictū. Doct.tñ communiter hunc intellectum sequuntur, quia non est sufficienter prouisum istis populis quò ad pontificalia, & ideo debet capi hoc præsul pro episcopo. Tertius intellectus, vt alias præsulem illius linguę, qui forte est sine episcopatu, cōstituat sibi vicariū, nam, vt hodie contingit, multi sūt epi sine administratione cpatuum, vt sūt isti, q vulgariter appellantur nullatenenses, & iste intellectus satis potest applicari ad tex. & vbi talis eps reperietur, consulerem hunc intellectum, sed in effectu posset teneri intellectus glo.fi.ibi, Nisi clericus sit incorrigibilis. Intellige gl.quando inuocatur brachium seculare, vt puniat clericum iure suo, & sic loquuntur iura all.in gl.Si autem inuocatur brachium seculare ad auxiliandum, & iuuādum iudicē ecclesiasticū, nō est necesse, ꝙ clericus sit incorrigibilis. vñ si timet de potēcia clerici, vel ne fugiat, poterit iudex ecclesiasticus capi facere clericum per familiam Potestatis, ad hoc c.ut famæ.de senten.excom.& in c.1. supra eod.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus cum uisitat, debet prædicare populis, & ad eum principaliter pertinet officium prædicandi.*
2 *Episcopi uisitantes per alios, an possint aliquid exigere a uisitatis?*
3 *Episcopus mittens legatum ad aliqua loca, debet ipse illi prouidere de expensis: nisi expensa sit grauis, & mittat pro communi negotio.*

CAP. XV.

Inter cætera, Episcopi, qui per se non pñt, tenētur assumere idoneos qui suppleant suo loco quo ad prædicationes, visitationes, & cōfessionum audiciones, & ut possint episcopi reperire tales, præcipit in ecclesiis cathedralib.& collegiatis tales institui.h.d.In prima exordium. In secunda constitutio, ibi, vnde. In tertia pœna, ibi, si qs autem. Casus literalis. Inter alia quæ pertinent ad salutē populi Christiani, verbi Dei prædicatio quam plurimum est necessaria, quia sicut corpus materiali cibo nutritur, ita & anima spūali cibo reficitur, sed epi quandoque propter multas occupationes, & alias multas causas nō sufficiunt ministrare populo verbū Dei, vnde statuit Concilū, ꝙ epi assumant uiros idoneos ad officium prædicationis, qui plebes sibi commissas eorū uice instruāt, & ædificēt verbo, & exēplo, quibus cū necesse fuerit necessaria ministrentur, ne propter necessitatem ab officio prædicationis desistant. Vnde pcipit Cōciliū, ꝙ epi tā in cathedralibus ecclesiis, q̄ et in aliis cōuētualibus, viros idoneos debeāt ordinare, quos habeant coadiutores tā in officio prædicationis, q̄ in audiendis confessionib.& alijs quæ ad salutē pertinēt animarum, qui autem hoc neglexerit, strictæ subiaceat ultioni.B.No. ꝙ quemadmodum homo cōponitur ex duobus.s.anima, & corpore, ut in c.in quadam, de celeb.mis.ita ad sui sustentationem indiget duplici cibo, spirituali.s.& materiali. Sicut.n.cibus materialis est necessarius corpori, ita cibus spiritualis est necessarius animæ, prout est prædicatio. Et sic no.ex hoc, & ex tex.ꝙ pdicatio, nedū est vtilis, sed necessaria populo. & no. ꝙ prædicatio, dicitur officiū sanctum, & sic prædicatio est officium: habēs ergo munus pdicādi, dicitur habere officium, quod no.pro statutis, & iurib.

1 disponentibus contra negligentes in eorum officio.† Itē no.
a ꝙ officium prædicādi principaliter pertinet ad episcopū,[a] & cum visitat diœcesim dēt pdicare populis, ad hoc c.1.de cēsi. li.6.& 10.q.1.c.placuit, & c.Epm. Dic etiā ꝙ quilibet rector
b ecclesiæ parochialis habet officium prædicandi [b] in ecclesia sua, & de iure nemo potest prædicare qui non habet curam animarum. est.n. prædicatio officium curæ, ut no. gl.in cle.1. de reg. uide tex.in cle.dudū, de sepul. Fratres vero mendicantes hēnt ex privilegio Papæ, ut prædicare possint, nā de iure (vt dixi) prædicare non pūt, cùm non habeant curam populi, vt in cle.dudum, de sepul.præal.& inf.de hære.c.cum exiniū
2 cto.† No.ꝙ epi possunt ex causa per alios visitare [c] diœcesim,
c quo casu nihil dēnt exigere a uisitatis, licēt contrarium, faciant, & dicēdum est hodie, ut habetur in c.si episcopus.j.e. li.6. No.ibi, potentes in opere, & sermone, ꝙ opus præfertur sermoni, & sic uidetur, ꝙ in prædicatione magis est attēdēda vita, quia longè plus proficit pdicator exēplo boni operis, q̄ verbo doctrinæ. Hinc Seneca, lōgū iter per præcepta, breue & efficax per exēpla. & Greg. dicit, Cuius uita despicitur, restat ut prædicatio eius contemnat. 3.q.7.c.3.§. porro, in fi. non tñ sufficit uita sine scientia, ꝑp multos errores, ꝙ quandoque oriūtur ex defectu scientiæ, ut in c.nisi cū pridē, de renun. ubi patet, ꝙ pp defectum scientię remouetur Eps ab episcopatu suo, ad idem c.fi.de æta. & qua.† Vlt.no. ꝙ in ecclesiis cathedralibus, & collegiatis nō dēnt institui viri indocti, & ꝑ maiori parte pueri, ut hodie inolcuit abusus. sed potius viri docti, & instructi. In gl.fi.no.ex hac gl.vnā differentiam inter legatū Cæsaris, & legatum Papæ. nam legatus Cesaris mittitur expēlis fisci, sed legatus Papæ ꝑcurat a clericis subditis, ut in iurib. allegat.in glo. & dicit Host. ꝙ Romanā ecclesiam excusat necessitas. quia non potest oībus ꝓuidere. Itē priuilegiū ab anti quo obtētum, quod quidē priuilegiū vellēt epi commutare, quod tamē facere nō dēnt, ar.in c.j.de tem.or.& in c. in causis. de re iud.† No. hoc dictum, ꝙ Episcopus mittens legatum
3 ad aliqua loca, dēt prouidere ipse illi de expēsis, qđ ego puto uerū, nisi expēsa sit grauis, & mittat pro communi negocio, nā tūc potest petere, vt subditi cōtribuāt, ad hoc quod no. Inno.in c.1.de sta.reg.& facit tex.in c.seq.in fi. Et dicit Io.And. hic, ꝙ optaret, quod ecclesia Romana perciperet 20. partem reditū clericorū ad sustentationem Papę, & Cardinaliū, & de hac parte prouideret legatis, & abstineret a communibus seruitiis, & fructibus primi anni, quos recipit a prælatis ꝓmouēdis, ac Decanis, & similibus, & refert, ꝙ de hoc fuit aliās factus sermo in Concilio Viennensi, sed prælati existentes in Concilio deliberauerunt non facere, quia tanta uiget insatiabilis cupiditas, ꝙ istud & illud recipient.

ADDITIONES.

a Ad episcopum. No. ꝙ prædicatio dicitur officium. vide quod habetur in c. qđ Dei timorem, inf.de sta. mon.& c.cum ex iniūcto, de hęr. & in c.ficut, eod.tit. uide quæ ibi dixi, & pondera, quia uidetur, ꝙ laicus qui est sanctæ uitæ, & doctus, ex delegatione potest prædicare. hoc dico per tex.in c.sicut, de hęre. ubi dī, nō præsumat, quia intelligitur authoritate propria, & quod habetur in c.quanto, aliās, decernimus, de iu. de uerbo, præsumo, & ita ēt intelligo in c.mulier. 23. dist. ubi dicitur, ꝙ nō ꝓsumat prædicare mulier, quia intelligitur authoritate propria, secus si ex delegatione, & ad duco simile in c.statuimus. §. his omnibus. 61. dist. ubi dicitur, ꝙ quis non pōt de statu laici assumi in episcopū, nisi esset homo sanctæ uitę, ut in S. Nicolao, & alijs, de quibus ibi, certē talis laicus sanctus, & honestus, est dispēsatus a iure communi. cogita tamen. And. Barb.

¶ De officio prædicandi, dicas, ꝙ est rectoris ecclesię curatæ, ut in cle. dudū, in §. uerū, & ibi p D. Car. in prin. de sepul. & habetur per gl. in cle. 1. de reg. & per D. Abb. in c. quam sit, de iu. ubi habetur, ꝙ tale officium non cō petit his, qui nō habēt curam animarum, nec etiam fratribus mendicātib. nisi ex priuilegio, & addas ꝙ ꝑdicatores non debent prædicare sine licentia Papę, uel diœcesani, alias incidūt in excommunicationem. c. excommunicamus, il 1. §. quia uero nōnulli, de hær. nec debet quis prędicare in aliena parochia nisi inuitatus, vel de licētia obtēta a sacerdote parochiali, qđ ēt uerū ē, ut & Archiepiscopo in diœcesi suffraganeorū nō liceat ꝑdicare, nisi de eorū licētia, ut ꝑ Car. in cle. dudū. §. ab olim, de sepul. & adde ēt ꝙ mulieribus ēt Abbatissis non licet publicè prædicare, sed secretò sic, inter moniales suas, ut per Card. in cle. 1. in prin. de reli. do. ubi etiam dicit, ꝙ licet cruciferis, hospitalariis, & templarijs, prædicare, & adde ꝙ qñ Fratres prędicant, non debent concurrere cū prælatis uolentibus prædicare, ut per Car. in d.cle. 1. 7. q. qui etiam dicit, q causa prędicandi potest monachus exire de monasterio, de quo in c. quod Dei timorem, de sta. mo. & adde, ꝙ prædicare nō est minus, quem corpus Christi confecrare, ut ꝑ Car. ubi sup. & habetur in c. cum omne, de conse. dist. 2. Et adde, ꝙ prædicatores uolūtarij pūt recipere eleemosynas a uolentibus, non autem ab inuitis, sed necessaria possunt recipere etiam ab inuitis, & petere, ꝑ necessitate uictus, vt habetur in c. cum ex officii, & ibi ꝑ Host. & Doct. de præsc. & no. in c. cum uolūtate. §. prędicatores, de sen. excō. & adde ꝙ ꝑdicatores non dēnt nominatim diffamare peccatorem, uel usurarium, sed dēnt generaliter increpare, ut in c. si facerdos, & ibi per gl. de of. or. & de of. prędicationis, uide ēt per gl. in c. inter cætera, de of. or. Et adde qđ ēt tēpore interdicti, potest prædicari ēt pulsata cāpana, nisi hoc fierer in fraudē, ut plenè per D. Car. in cle. 2. in 6. q. de sen. excō. & qđ dī hic de uerbo, præsumo, dicas, qđ in dubio capiē in malam partē: imo dicimus qđ ex immoderata liberalitate, & ex qualitate actus celebrati, ꝓsumatur fraus, vt in l. si uēri. in §. fi. ff. de priui. cre. & ꝑ Bal. in l. eam quam, in antepe, co. C. de fidei. & habetur in l. omnes. §. Lucius. ff. de his, quę in frau. cred. Ant. Franc.

b ¶ Prædicandi. Cui competat prędicandi officium, uide Abba. in c. quā sit. de ludæis & Fely. in c. excommunicamus, colum. 3. uersi. no. in §. quia uerò, de hęreti.

c Alios uisitare. Quid si isti uisitatores faciūt aliquē excessum, an teneat ēps, dic, qđ sic, ꝑ l. 1. in prin. ff. de exerci. act. ubi tenetur magister, si factorem malu posuit, l. obseruare, §. ꝓficisci, ff. de of. procon. & m Arc. in c. si Eps, j. e. li. 6. Tu pondera, quia iste eligit ex necessitate, ut hic, si non eligit bonos uiros, uidetur quòd teneatur de excessu, ar. eius, quod uoluit Io. An. in Spe, de loca. propè prin. & d. l. 1. de exercitoria, dic quòd luquitur in eo, qui uoluntariè constituit exercitorem.

¶ Circa hoc, qđ hic dī de uisitatore, dicas, qđ uisitatio diœcesis dēt fieri ꝑ epm, c. si eps, de of. or. li. 6. vbi ꝑ gl. 1. & Doct. & dēt fieri annuatim semel tātū, ut i c. decernimus, 10. q. 1. ex cā tñ pōt reiterari in eodē anno, cle. 2. in prin. & ibi ꝑ D. Car. in 10. q. de sta. mo. & quæ sit forma ꝓcedēdi, qñ fit uisitatio, & reformatio ecclesiæ in capite, & in mēbris, uide ꝑ In. & Io. An. in c. 1. de post. prel. & in c. 1. de of. or. & in c. cū I. & A. de re iud. & adde qđ uisitator nō dēt aliū substituere loco sui, secūdū Bar. in l. vnica, in §. nec aūt. ia 2. co. in uer. qđā sunt actus, C. de cad. tol. cōtrariū tñ uī esse uerius, ut in c. decernimus, sup. all. & uide D. Abb. in c. inter dilectos, i 2. no. de of. or. & ꝑ Car. in cle. 1. in 6. q. & in 5. q. præal. de sta. mo. Et qñ uisitās excedit modū uisitādi, an Eps, qui fecit eum uisitatorē, teneatur, uel si Episcopus uisitās excedit numerū ꝓlonarū, & electionū. de quo in c. cū [A] postolus, de cēsi. & propterea excōicet, uel interdicat uisitatos, qui propterea sibi resistūt, dicas quod non ualet illa sua excōicationis, uel interdicti, ut in c. cū ad quorūdā, & ibi ꝑ Doc. de excess. prel. Et adde ꝙ uisitator habet iurisdictionem ordinariam, ut per Inn. in c. in singulis, de sta. mona. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest exigere alia iura Episcopalia, nisi illa, quæ sunt in iure expressa, nisi necessitas aliud suadeat.*

2 Epi-

Episcopus quæ iura episcopalia habeat in sua diœcesi.
Statutum uniuersale, & particulare quid sit.
Libellus in uniuersalibus, uel generalibus, non est necesse, quod continet uel exprimat specialiter contenta in petitione.
Consuetudo, ut quis possit ad libitum eligere confessorem, cui confiteatur, non ualet.
Pulsi in iure sumuntur pro aureis.
Agere in aliquo casu quis inuitus cogitur.
Iura Episcopalia possunt prescribi per inferiorem prælatum.

CAP. XVI.

Conquerente Episcopus in ecclesijs diœcesis suæ debet esse contentus iuribus Episcopatibus, & quæ sint iura Epalia, hic declarat. In prima parte petitio, & contentio. In secunda sententia, ibi, nos. Calixtus fa. Procurator monasterii sancti Benedicti montis Subasii cōquerebatur, ꝙ Episcopus de Assisio diœcesanus non contentus iuribus Episcopalibus in ecclesiis, & cappellis ipsi' monasterii, quæ dēt habere, à qbusdā earū exigebat procurationes, quæ ad eas præstandas non sufficiebāt, vnde petebat procurator monasterii, ꝙ Eps specificaret illa, quæ competebant eidē in eiusdē ecclesijs ratione iuris Episcopalis, quibusdā vetò specificatis iis fuit legitimè contestata. dominus Papa uisis, & intellectis probationibus, & rationibus utriusque partis, decreuit ꝙ episcopus habet canonicam obedientiam, subiectionem, & reuerentiā, & alia quæ in litera enumerantur in eccle sijs seu cappellis diœcesis ipsius ad monasterium ipsorum spectantibus, ita ꝙ eum ad ecclesias illas visitandas accesserit, nō plus requirat ab illis ecclesijs nomine procurationis, nisi iquātum ei poterit exhibere pensatis facultatibus earundem, nec amplius aggrauētur in procurationib. cæteræ cappellæ eiusdē diœcesis, & istis iuribus in prædictis ecclesijs Episcopus sit contentus, nec amplius exigat præter moderatum auxilium, quod iuxta formam Lateranensis Concilij duxerit postulandum, si manifesta, & rationabilis causa extiterit. Ber. Not. 1. Abbatē posse agere pro cappellis, & ecclesijs subditis suo monasterio, concor. cle. 1. de reser. & c. auditis, de præscri. & c. ex rāsmissa, eo. ti. Secundò no. ꝙ ecclesiæ, & capellæ subiectæ monasterio tenentur nihilominus Episcopo ad Episcopalia iura, & intellige, nisi monasteriū sit exemptum cum cappellis si bi subiectis, vel nisi Abbas ex priuilegio, vel præscriptione acquisiuisset [a] ias Episcopale in illis ecclesijs, quod fieri potest, vt in c. audius, & in c. cum olim. infra de præscrip.† Tertiò no. ꝙ Eps vltra iura Episcopalia in iure expressa, nō potest aliud petere ab ecclesijs sibi subiectis. vnde non potest petere à clericis aliqua seruitia, quæ in iure non sunt expſa. 10. q. 3 c. qa cognouimus, nec ēt pt imponere aliquam collectā ecclesijs, si instaret cā rōnabilis, & manifesta. nā tūc potest petere charitatiuum subsidiū, ut hic in fine literæ, & in c. cum Apostol'. de censi. Item no. ꝙ licet ista monasteria non teneāt ad ea, quæ sunt de lege diœcesana, vt synodaticum, & ad alia de quibus no. inf. e.c. dilectus, capellæ tamē subiectæ monasterio tenētur ad onera, ad quæ tenentur ecclesiæ aliæ seculares. Et in hoc intelligo istum tex. de cappellis & ecclesijs secularibus' subiectis monasterio de iure speciali, si autem essent cappellæ regulares, ut qa inhabitāt ibi monachi, tūc tales cappellæ gaudeāt priuilegio monasterij, qa monasteria dici pūt, ut no. Io. An. post Ar. in c. 1. de præb. li. 6. & Io. de Lig. in cle. 1. de excess. præl facit qđ
2 no. Inn. in c. 1. de sta. reg. & hæc no.† Item no. q̄ sunt iura Epis copalia, ad q̄ tenentur ecclesiæ diœcesi. Primo. n. tenentur ad Canonicā obedientiā, & per hanc recognoscunt Epm in iudicio, hoc c. quāquā. 23. dist. & ad hanc tenentur non solū clerici, sed ēt laici quātumcunque potentes, in his, quæ concernūt animam, ut in c. omnes principes, de maiorita. & obedię. Secundo tenentur ad subiectionē, & in hoc recognoscunt eū in dominū. facit c. grauem, inf. de excess. præla. non tñ ꝑ hoc intelligas, ꝙ debeant seruire ut domino seculari, quia scriptum est, non tanquā dominantes in clero, vt in c. solitæ, de mai. & obe. debēt enim tractare clericos ut filios, ut in d.c. cum apostolus, & uide bo. tex. cum gl. in c. esto subiectus. 95. di. ubi no. qualiter dēt eps scribere clericis sibi subiectis, [b] & econtra? Tertio tenentur ad reuerentiā, & per hanc recognoscūt epm ꝑ parte, debet. n. reuerētia parentibus, & magistris, vt le. & no. in fine ꝑ ff. de obse. a li. pa. præstan. Quarto tenentur ad institutionem, & destōne, & ex hoc not. ꝙ instō, & destitutio in oīb' ecclesijs diœcesis ptinet ad Epm de iu. cōi, concor. c. cū ex iniū dō, de hær. i fi. 16. q. 2. c. oēs basilicę, & c. si quis deinceps. Et in tellige de institutione propriè sumpta: nam si in ecclesia ē collegiū, electio prelati pertinet ad collegiū, vt in c. 1. de ele. Instō vero seu reformatio ptinet ad episcopū. 18. q. 2. c. 1. & in c. nihil, sup. de ele. Si vero non est ibi collegiū, & ecclesia est prona ad spētatio ptinet ad patronū, instō ad epm. xvi. q. 7. c. decernimus, & in c. pię mēcis, &c. filiis, vide gl in c. q̄ q de elec. lib. 6. Si vero nō est patronata, tūc ꝙ̄ps hēt institutionē liberā. i. collationē, ut in iurib. præal. hoc intellige, nisi alius ꝓbatus acquisierit iure spāli. Item uerbū, instō, pōt hic comprehēdere instō nē authorizabilē quo ad curā populi nā si Abbas hēt collationē ecclesiæ curatæ, dēt recurri ad epm ꝑ institutione authorizabili quo ad curā populi, ex quo populus est subiectus epo, vt in c. 1. de cappel. mo. li. 6. & quod leg. & no. in c. quod satis, de of. Arc. ꝑ uerbum, destō, denotatur prās priuādi clericū bñficio suo. nam nisi aliud hēat consuetudo, ad epm pertinet destitutio oīum clericorum, licēt alius hēat ius conferendi in illis ecclesijs, vt in c. 1. de capel. mona. li. 6. 16. q. 2. c. viūs, in fi. & quod ibi no. Quinto habet epūs in ecclesijs correctionē, quia pt corrigere ea, quæ deuiant, & subditorum excessus, ut in c. arre fragabili, & in c. licet, supra eod. Sexto habet reformationem idest ius reformandi mores. potest enim facere statuta ad reformationem morum, ut in d.c. irrefragabili, & c. licet. sup. eo. Et no. ꝙ correctio, & reformatio sunt diuersa, dixi in c. irrefragabili, prædicto. Septimo hēt iurisdictionem omniū cārū ad ecclesiasticū forū ptinentium. Ex hoc infertur ad id, quod dixi in c. cum ab ecclesiarū. sup e. ꝙ epūs de iu. cōi pōt procedere contra omnes clericos de diœcesi, licet habeāt alium ꝓlatū in feriorem. Octauò hēt pnias, & declara hoc uerbum, ut inf. dicā in gl. in uer. pnias. Nonò hēt, ut oia facta recipiant ab ipso epi scopo, quod potest dupliciter intelligi. Primo de sacris, q̄ sunt ordinis cpalis, ut est ordinis collatio, nā clericis tenentur recipere ordines ab epo proprio, & non alieno. 9. q. 2 per totum, & inf. de paroch. c. nullus. Itē ipse hēt consecrare uirgines, & ecclesias, & similia facere, q̄ sunt ordinis epalis, ut in c. veniēs, de præscr. & pro hoc intellectu facit tex. ibi, omnium quæ ab episcopo &c. Sed ò pt intelligi de oīb' sacris nā q libet de diœcesi dēt ꝑ sacris recurrere ad Epm, ut' ad ꝓpriū parochianū, eps. n. cōcurrit cū quolibet præsbitero parochiali. vnde of. ecclesiæ diœcesis cēsentur sub una ecclesia, vt le. & no. in c. pe. de pę. & remi. & in c. 3 de of. archipræsb. & præsertim hoc procedit in clericis, qui præsunt ecclesijs parochialib. nam isti immediatè subsunt epo, & ad eū debent recurrere pro omnibus sacramētis: unde dicit Host. & benè, caueāt sibi Abbates, & canonici ecclesiarum cathedraliū, & alii rectores ecclesiarū qui immediatè subsunt epo, vt ad eū recurrant confessionibus. nam ab aliis nō possunt absolui, cum a iudice non suo absolutio facta non teneat, vt in c. omnia, de pę. & re. dicit tamen, ꝙ non vult dānare eos, qui hoc hactenus nō obseruauerūt, si mortui sint, sed relinquit eos diuinos iudicio. Decimò habet synodum. i. omnes clerici ecclesiarum tenētur ire ad synodum episcopi. i. congregationē clericorum, quā annuatim debet facere. nā eps facit synodū, Archieps concilū, ꝙuinciale epōrū, ut in c. sicut. de accu. & de his duob. & qui dēant interesse, uide ꝑ Inn. in c. graue, de ꝑb. Vndecimò hēt synodaticū uel cathedraticū, i. duos solidos argenteos, vel aureos secūdū loci cōsuetudinē a qua libet eccla. & an possit ꝓscriptione illud tolli, uel remissione epi, dixi i c. cū venerabilis, de reli. do. Duodecimò hēt quartā decimarū, ac mortuariorū. Et ex hoc no. & tene mēti, ꝙ de iure cōi decimæ nō ptinēt ad epm, sed ad eccl'as parochiales, sed quarta decimarū debet ipsi epo ab ecclesijs peipiēt. bus decimas, & no. ꝙ ubi aliud nō hēt cōsuetudo, ex mortuarijs, i. ex his q̄ relinquunt ecclesijs occasione funerū dētur quarta, licet aliuddicat gl. Tertiodecimò hēt uisitationē annuatim, nā de iure cōi pōt singulis annis visitare ecclesias sibi subiectas, hēt ēt ꝓcurationē rōne visitationis, q̄ dēt exigi cōsideratis facultatib. ecclesiæ. Vltimò pt petere subsidiū ex cā manifesta, et
c rōnabili, [c] puta qa epat' est grauatus onere debitorū, vel est tenuis, & nō sufficit ad eū idoneè sustētādū, ut' uult ire ad ꝓcilū, vel ad Papā, seu Regē ꝑ cōib. negotiis, uel qđ simile Et no. ꝙ
d ad hoc charitatiū subsidiū, [d] tenēt ēt cappellæ subiectæ monas
e terio. [e] An ât ipsa monasteria teneant, est dubiū, & dic ut dixi
3 in c. 1. de stat. reg. & in c. cū apostolus, de cēsi.† In gl. i. in fi. No. tria ex hac gl. primò petitio iurium epalium est vtis. Inn. dicit, ꝙ est generalis, nam illa petitio est vtis, cum petitur uniuersi-

sunt

ADDITIONES.

a ¶ Acquisiuisset. Adde Bal. consi. 1. lib. 3.
b ¶ Subiectis. Vide quod dicit Bal. in fi. per illum text. C. de bo. quæ lib. ubi ampliat quod dicit Abb. hic etiam procedere in exemptis, & hoc etiam uolu it Ang. in l. sed si hac. §. patronum, ff. de in ius uoc. & in l. alia. §. elegāter, ff. solut. mat. Seb. Sap.
c ¶ Et rationabili. Sed quando constabit de causa rationabili dic, quod statur arbitrio superioris, secundùm gl. in c. cum apostolus. §. prohibemus, de cēsibus, sed quoties & quantum petat, dic ꝙ stabitur suo arbitrio, ita dixit D. Card. in d.c. cum apostolus. §. prohibemus. An Bar.
d ¶ Charitatiuū subsidium. Quib. ex causis debeatur charitatium subsidiū, no. Ol. cons. 104. in c. Circa propositam. Bal. in 1. a. in fi. C. de ope. li. in 1. quis ad declinandam. §. in omnibus, co. 1. C. de epi. & cl. & quod possit peti etiam ab inferiorib. episcopo, tenet Car. in cle. 1. §. 1. in fine sup. neg. præla. nunquid autem possit exigi ab exemptis, tradit Car. in cle. 1. §. 1. de excess. præla. ubi tenet idem, quod Abbas hic.
e ¶ Monasterio. Adde late eundem consi. 26. & ad infra dicenda maior claritas apparebit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt ius. exēplū in petitione hæreditatis,& in iudicio familię erciscundæ. nā uenit in istis uniuersū ius defuncti. Petitio uero gñalis est,cū cōprædēdit in se multa capitula, sicut in actione ꝓ socio,uel tutelæ,seu negociorū gestorū,& talis uī esse petitio iuriū ēpaliū,qa petēs ius ēpale nō petit uniuersū ius ecclesiæ, sed q̄dā capa seu iura, de qb. hic.& de his petitionib. uīb. gñalib. & singularib. & dria inter eas plenè dico in c. 2.
4 de libe.obla.† Scdō no.ꝙ in petitione uſi, seu gñali nō est necesse in libello exprimere ea,q̄ ꝓ præhēdunt sub tali petitione. D.Ant.hic dicit,ꝙ licet nō sit necesse exprimere,tū si reus petit tenet actor exprimere,p istū tex.quod tñ ego ñ puto uerū: qa ex quo iura ēpalia sūt i iure expressa, sūt certa, & clara,&
a qs non tenetur exprimere [a] ea,q̄ sunt in iure.&ad istū tex. dic ut sentit Inn. qa iste ēps petebat multa iura ab istis cappellis, & quotidie eas uexabat. unde petiit Abbas,ut exprimeret ea, ad q̄ tenebant capellæ nā potu sset exprimere multa iura ɔsuetudine debita,& in istis est necessaria expressio, & dic latius ut dicā in d.c.2. Vlt.no. ꝙ in petitione iuriū ēpaliū gñaliter facta nō uenit,nisi debita de iure cōi q̄ exprimūtur. In ℨriū est tex. iūcta gl.in c.ɔstitutus, de re.dom. sed reducūtur ibi ad cōcor. ut si est aliqđ ius surrogatū in locū iuris debiti de iure cōi,tūc illud cōprēhēdit petitione gñali,ut ibi. Rō quia surrogatū dēt sapere naturā eius,in cuius locū surrogatur,ut in c.ecclesia. ut li.pe. si aūt nō surrogatur in locū alterius,tūc illud nōprædicatur,ut hic. In gl.in uer.penitētias,opp.cōtra tex.pro intellectu gl.hic.n.dī, ꝙ ꝓ pnīa recurrēdū est ad ēpm. cōtra hoc facit c. ois utriusq. sexus. ℨ de pœ. & remiſ.ubi dī,ꝙ suo præsbytero parochiali tenetur quis cōfiteri, uel alteri cū licētia ipsius. So. gl.ista,ut arbitror,metu ɔtrarii uī uelle intelligere tex.de pnīa publica,uel de pnīa priuata ꝓ maiorib. criminibus,quorū impositio,& absolutio ptinet ad Epm,& intellige in casib. reseruatis epo.nā ēps solet reseruare sibi maiora cria ultra ea q̄ sibi reseruātur de iure cōi,de qbus uide bo.gl.in c.2.de pœn.& remiſ.li.6. Et in eo,quod gl dicit de publica pnīa,aduerte.nā de iure pnīa nō dēt publice imponi, nisi ꝙ crīe adeo manifesto, & graui,ꝙ hēt scādalizare totā urbē. 26.q.6.in c.fi.& tene mēti illū tex.& imponitur hæc pnīa in publico p ēpm, put hī c. in capite. 50.di.& no. ēt illū tex. Hoc dictū gl. ꝓcederet,si tex. loqueretur gñaliter de laicis & clericis,licet tū tex. hic loquatur de præsbyteris ipsārū ecclesiarū,ego intelligo tex. ꝓprie sine alia suppletione,put loqtur. ſ.ꝙ ꝓ oibus pœnitētijs debēt ipsi ꝑsbiteri parochiales recurrer ad Epm:nā cū ipsi immediate,subsint Epo,nō possunt ab alio, q̄ ab eo absolui,vel ab archi præsbytero ecclesię cathedralis,qui in hoc est vicarius Epi,ad hoc text.no.in c.officium,de of.archipræsb.& vide plene,cui sit gñaliter confitendum,per Host.in sum.de pę.& remiſin §. cui cōfitendū,in fi.2.col. Fateor tū,ꝙ laici pñt recurrere ad ipsum Epm ꝓ oibus penitētijs,vt sup.dixi,sed nō tenētur nisi ꝓ publicis,uel casib. Epo reseruatis. In aliis aūt pñt recurrere ad ꝓpriū sacerdotē,& idē dico i alijs clericis habitātib. intra pa-
5 rochiā,vt i c.cū ab ecclesiarū.& qđ ibi dixi.ſ. e.† Nūqd āt valeat ɔsuetudo, vt qs possit ad libitū eligere sacerdotē cui cōfitat? dicit Host.ꝙ nō, qa hęc ɔsuetudo nō est rōnabilis, qa neminē examinat,& cura nō est cōmittēda nisi discreto,& examinato,vt in c.2.de æta.qua. & in c.cū sit ars artiū, e.ti.nō.noēs ꝑsbyteri ad hoc sunt apti. facit c.cū in illis,de ꝑb.li.6. Itē ꝓ hāc cōsuetudinē distūpitur neruus ecclesiasticæ disciplinę, iō nō dēt valere,vt in c.cū inter uos,de cōsue.& no. hoc dictū ℨ illos q̄ eligūt sibi sacerdotes ad alibitū. fatet tū Host.ꝙ si ɔsuetudo hſet,vt alicui existēti in dignitate,puta Abbati, Archidiacono,vel alteri ꝓlato fieret ɔfessio, tūc valeret ɔsuetudo,qa iste noie dignitatis suæ ꝑ pscribere hāc curā,& ꝓ pscriptionē efficit,ꝓprius sacerdos,qđ no.ꝓ hoc ego alle. tex.in c.
6 dudū,il 2.de elect.&c.auditis.&c.cū olim.de pscr.† In glo.in
b uer.duos solidos s,ibi,Sit præscriptū. Vult ergo gl. ꝙ i q̄tuate [b] cathedratici currat pscriptio. An āt possit prescribi,ꝙ nihil debeatur,fuerunt opi.& dic vt ibi in c.uenerabili.ſ.de cēſi.& uide bonā glo.10.q.3.c.1.q̄ dicit se credere, ꝙ isti duo solidi de-
c beant esse aurei.[c] & ꝓ hoc facit,quia lex appellatione solidorū,intelligit de aureis, & antiquitus 72. solidi [d] faciebāt unā
e libra auri,[e] vt in l.quotiescunque.C. de fusc. & arca.li.10. & iō deberent ſm illā æstimationē,nisi cōsuetudo sit in oppositū.hodie uerò isti aurei q̄ sunt in usu,constituunt libra ex 96. In gl.in uer.quartā decimationū.in fi.vult ergo gl. ꝙ ex consuetudine Eps ꝓcipiebat hic istā quartā,& idē Inn.sed alibi ℨ. dic ergo melius,ꝙ decima de iure cōi debetur illi ecclesię, in cuius parochia prædia sita sunt,vt in c.fi.ſ.de paro. sed quartā partē decimarū debet ecclesia parochialis dare episcopo iuris ep.scopalis ratio e,& ita loquitur iste tex.unde de iure cōi episcopus percipit hanc quartā.& uide text.in c. de quart a.ſ. de prescri. pōt enim ista quarta præscribi, ut ibi,& de materia glo.dic ut plene no. in c. cum contingat. inf. de deci. & idem dic de quarta mortuatiorum. nam licet stetur consuetudini, tamen illa cessante debetur quarta,vt est tex.hic, & sic declara glo.sequen In glo.in uer.pēlatis facultatibus, ibi, iuxta facultates.& no.hic ex gl.iuncto tex. qualiter debeant se ecclesię habere in solutione procurationū i ēpore visitationis,nam debēt soluere pensatis facultatibus ecclesiarum. si enim ecclesia est multum tenuis,ꝙ uix sufficit ad renendum rectorē, non debent compelli ad aliqd soluendum ad hoc x q 1.c.decernimus,&c.Episcopum,& satis probatur in isto tex.ibi moderate poterūt exhibere:nam illud dicimur posse, quod commodē possumus,ut in l.nepos Proculo,ff.de uerb.significa. &
7 22.quæstio.2.c.faciat homo.† Extra gl.opp.cōtra tex.in eo.ꝙ iste Abbas egit,ut epi compellereтur exprimere quę sibi debebant a capellis monasterij.nam nemo inuitus compellitur agere,C.ut nemo inui.in rubro & nigro.Sol.Inn.& alij Doc. multum instant,& varias lect.ponunt ad text.sed tres sunt principaliores intellectus.Primus,ꝙ Episcopus hic dicebat istas capellas teneri ad multa iura ad quæ minime obligabātur,& quotidie exigebat plus debito. iō egit hic Abbas nomine capellarum condictione l.diffammari.C.de inge.manu. vbi habetur,ꝙ si qs diffamat aliquē dicēdo illū suū debitorē,uel possidere bona sua,uel quid simile,potest adire iudicē, & impetrare,vt terminus illi ꝑfigat ad docēdū de intentione sua,alias elapso termino imponetur sibi silētiū,& no. hūc intellectū.vī ergo competere condictio illius l.pro uexatione extraiudicia li,vt hic,& iste intellectus est principalior,& notabilior.Secūdus intellectus est ꝙ hic fuit imploratū officiū iudicis, quod est latissimum.l.1.ff.de iurisd.om.iudic.& cōpetit semper,ubi subest iustitia,seu æquitas. Tertius intellectus, ꝙ Abbas hic egit negatoria,negando quod iura postulata per episcopum sibi deberēt,& de hac negatoria no.in c.examinata,de iudi.& si Abbas percipiebat temporalia in illis capellis, agebat nomine monasterij,si uero spectabant ad capellas, tunc agebat nomine capellarum,quod potest,vt sup.dixi. Vlt.hic quæritur
8 † nunquid ista iura Episcopalia possint competere inferiori ꝓ-
f lato [f] excluso Episcopo?dic quod sic,nam potest inferior prælatus præscribere in certis ecclesijs hæc iura Episcopalia, uel partem eorum,secundum ꝙ possedit,vt inf.de præsc.c.auditis,&c.cum olim.Requiritur tamen in præscriptione scientia illius,puta Episcopi,qui hæc iura possidebat,nam in istis coralibus non perditur quasi possessio sine scientia possidentis.C.de serui.& aqua l.1.& secunda. vnde secundum Innocen.hic,si volo præscribere ius Episcopi,requiritur ipsius scientia:si uero ius inferioris,sufficit scintia illius,& non requiritur scientia Episcopi,& idem in similib.& de hoc latius hic per Inn.& in c.bonæ,il 2.de postula.prælatorum.

ADDITIONES.

a Exprimere. Adde Alc. consi.184.2.lib.
b ¶ In quantitate. Adde Lap.alle.30.
c ¶ Rise aurei. Vide tex.in c.cum ex falsis.ff.de manu. testam. coniuncta.l.Papinianus.§.fin.ff.de inoff.testamen.ubi intelligitur de aureo.uide Io.And.in c.fin.de iude. And.Bar.
d ¶ Solidi. Adde Ale.consi.174.
¶ Adde per Iac.Reb.in rub.de ann.& trib.nu.8.lib.10.& ibi,ꝙ 20.libræ eris ualent unum aureum,libra argenti ualet decem aureos, & libra auri finī ualet 72.solidos,uel aureos,ut in iuribus in apo.Ceisi.ibi alle. Zac. Ex quot aureis cōster libra?dicas,ꝙ qnq; cōstat ex cētū aureis, ut ꝙ Bar.& Doc.i aut.ſd nouo.C.si cer.pe.hodie uerò cōstat ex 96.ducatis Venetis,ſm Bar.i l.quotiescūq;.hic all.ꝙ D.Ab.& de hmōi libra auri,uī argēti, & eris hī ēt i l.fi.ff.de i ꝑ uo.& i l.scribite Quint⁹,in fi.ff.de au. & ar.leg.& adde ꝙ 12.unciæ faciūt libra.l.1.& 2.C.de metal.li.11.& adde sq. librare, ē ad libra, q̄ hēt certū pōdus,aliqd librare,pōderare, & æquare,ut hī ē.l.de re iudi. in 6.& in cle.pastoralis,in §.nos circa,de re iu.& in c.ois.45.di. & de libra argenti ētiā habetur in l.1.C.de argen.precio.li.10.& uide de huiusmodi libra auri,& ar.per Alex.in l.cum de indebito, ff.de probat. Ant.Fran.
e ¶ Libram auri. Vide gl.& Doc.in §.pen.Insti.de Atti.tu.& in l.quicunque,C. de ser.fug.& Pa.de Cast. in l.fi.C.communia de le. Seb.Sap.
f ¶ Inferiori prælato. Adde Cal.consi.1.de præscr.

SVMMARIVM.

1 *Posse non dicitur quis ea,quæ sunt contra honestatem, uel bonos mores, uel lædunt famam,æstimationem,uel opinionem.*
2 *Episcopus,quot,& quas personas debet secum ducere, dum uisitat monasteria,uide per totum.*

CAP. XVII.

Vt iuxta. Episcopus uisitans monasterium non intro ducit seculares,sed duos uel tres canonicos suos cū aliqb.religiosis. Prēmittit motiuū,phibitionis. Scdō phibet,ibi,Firmiter. Casus literalis.Præcipit hic Papa,ꝙ cum prælati exercent officium visitationis,seculares secum nō habeant, per quos possit in claustris dissolutionis materia prouenire,sed duos, uel tres de canonicis suis habeat Episcopus in decenti habitu adiunctis sibi aliquibus religiosis.
1 Bern. No.1.ibi.indecens,ꝙ † abstinendū est ab eo, quod non decet.

ect.[a] ea enim quæ sunt contra honestatem, uel lædūt famā, æstimationem,opinionem,uel sunt cōtra bonos mores,non dimittur posse,vt in l.filius,& l.conditiones,ff. de condi. insti. & 23.q.2.in c.faciat homo. No.2.ꝙ Episcopus uisitat monasteria,sicut & ecclesias seculares. 18.q.2.c.monasteria, & c.1. de cōsti.6 cum si.† No.3.quot, quales,& quantas personas possit epūs introducere in monasteriū tempore visitationis,& ad hoc,quia in prin.c.tex.videtur innuere,ꝙ nō debent plures personæ introduci etiam ad claustrū,vt patet ibi, in claustro. sed in vers.firmiter,videtur innuere,ꝙ in capitulum dūtaxat i introducere non possit. Doct.tamen non aperiunt,sed puto ꝙ ēt ad claustrum introducere non possit,nisi personas hic contentas propter rationem literæ positam in prin.nā dēt extendi ad omnes rationis.l.cum pater.§.dulcissimis,ff.de lega.2. Opp.cōtra text.videtur,ꝙ nō possit Episcopus secum ducere nisi duos ex canonicis,ut in d.c.de cætero,& in c. audientiam,de cle. non resi. Sol. Doct.ꝙ illa iura procedant, quando Episcopus uult secum semper ducere canonicos,nam tunc nō potest ultra duos grauare ecclesiā,sed illud loquitur in actu uisitationis.n.diu priuat ecclesia canonicorū suffragio. dicit tñ Ho. q̄ cōsiderata mente literæ potest plures,& pauciores Episcopus secū ducere secūdum qualitatem personarū. Secundò quę rit,nunquid Episcopus debeat secū habere personas dunta xat hic contentas [b],dum visitat ecclesias sibi subiectas? Sol.in monasteriis virorum serua quod hic dicitur,in monasteriis uero monialium serua cle.attēdentes de sta. reg & hodie uide quod habetur in extrauag.Bonifa.8.quæ inci.debet.ubi dicit, ꝙ Episcopus visitans capitulū ecclesiæ cathedralis debet esse contentus tribus clericis,quorum unus sit religiosus, dēt ēt hanc secū unum notarium clericum,ille tamen tex. tollit consuetudinem in oppositum,unde non ualet consuetudo,ut episcopus solus debeat intrare capitulum tempore uisitationis.In gl.i.in fi.tene ꝑcedentē intellectū:qui satis iudicio meo probatur in tex.nā exceptio firmat regulam in aliis.23.q.7.c.dominus,& in c.2.de coniu.lepro.sed tex.hic excludit oēs seculares,& solū admittit duos uel tres de canonicis ecclesiæ,ergo excludit omnes alios clericos,qui non sunt canonici. & de canonicis fecit text.mentionem,quia Epūs dēt inquirere cum cōsilio capituli sui,vt in c.si quid verò.86 dist.& in c. qualiter & ſnāl 2.de accu.& 15.q.7.c.Epūs nullius.sed no. bñ hunc text.ꝙ imitatione illorum iurium,ut totum capitulum non teneatur,nec possit Episcopus secum ducere tēpore uisitationis monasteriorū,& huius ꝓuisionis duplex ꝑt esse rō,ut consulatur monasterio,ne in tanta turba fiat uisitatio: secundò fauore ecclesiæ cathedralis,ne destituat ecclesia suffragio canonicorū, maximè in uisitatione totius diœcesis,& sic limita glo.sequen.

ADDITIONES.

1 Non decet. Vide hic Ho.& alios,uide tex.in l.semper in coniunctionibus, ff.de ritu nuptia.& ibi Bal.arguit contra dispensationes,quas faciunt legati de latere in grauibus,phibitis,qū non sit ꝓ aliquam cām honestā,put ait tollatur scandalum,& similia,uide ibi.uide l.semper in stipulationibus.ff.de reg.iu.ubi est gl.fin.quæ dicit,ꝙ licet contrahentes possint se decipere in pretio,non tamen decet bonum uirum.uide eam,& quæ ibi in tex.remiſi.uide gl.in l.in eadem,ff.ex qui.ca.ma. ubi si quis est nudus, uel male uestitus,excusatur,& ibi dicit Nic.de Neap.quod si nobilis stat in domo,& uerecundatur,quia est male indutus, restituitur aduersus lapsum temporis.facit quod dixit Bar.in l.ut uim.ff. de iust.& iu.quod non decet, quod nobilis fugiat,ideo si occidit,cum posset fugere, non punitur de occisio.facit quod noluit Bal.in l.filius.ff.de cond. insti.facit l. conditiones, 20.ti.& quod habetur in l.nepos Proculo,ff.de uer.sig.& quod habetur in c.cum ab omnib.de vi, & ho.cle.& ideo dixit D. Car.in c. perpendimus, de cōsti.cxc.quod omne indecens reputatur impossibile apud theologos.& ponderata,quia in certis iurib.expri.nitur ista indecentia. Quid in aliis casibus dicas idem si sunt similes,per id quod no.in c. cum dilecta, de confir. uisset inu.
2 ¶ Hic contentas. Vide Maria.Soc.in tract.de uisitatione.in 4. char.col.1. cum Gemen. Seb.Sap.

SVMMARVM.

1 *Monasteria possunt habere iurisdictionem temporalem, & ēpalē in subditos.*
2 *Sententiæ uerba sunt strictē intelligenda.*
3 *Antiquitas temporis præbet iustam causam aliquid petendi.*
4 *Monasteria an & in quibus subsint iurisdictioni episcopali, & in quibus sint exempta,uide per totum.*
Monasteria an sint obligata ad decimas prædiales.

CAP. XVIII.

Dilectus. Lex diœcesana,& lex iurisdictionis sunt diuersæ,vñ res iudicata in una nō ob. agēti in alia. In prima ponitur partis conqō.in sceda Papæ prouisio,ibi, ēti igitur. Casus lit. Inter abbatē monasterii Rhotomagen. ex parte,& epm Veneten. ex altera qō sup qbusdā qōnib. uertebatur,dicebat Abbas,ꝙ tertia pars emēdarū,quas hoies quin que parochiarū ꝓ suis excessib. soluere cōpellūtur, ad suū spectat monasteriū ab antiquo.& orta qōne ecclesiastica inter homines dictarum parochiarū citatio ptinebat ab ipsū abbatē, sed examinatio,& decisio qōnis ad ipsum epm Veneten.& ad ipsum abbatē cōiter ptinebāt,sed ēps sup his & sup emendis inquietabat abbatem.sup his de consensu partium isę fuerunt impetratæ a dño Inn.ad istos iudices ꝓ quas mādabat eisdē,ut auditis hinc inde ꝓpositis cām sufficiēter istructā remitterēt ad Apostolicā sedē,corā qb. dictus ēps ꝓcessum iustorū iudicum ꝑpediebat occasione cuiusdā sniæ latæ sup qbusdam ecclesijs quo ad legē diœcesanā ꝓ ipso epo.sed qa iudices nō ꝓcedebāt,supplicauit ꝑfatus abbas dño Papæ Hon.vt cū citatio,cārū examinatio,decisio,& cæmēdæ ad legē iurisdōnis ptineāt,occasione sniæ supradictæ ñ ꝓmitteret impediri processum iudicū prædictorū.sup his scribit Hon.prædictis iudicibus,mādās, quod cū prædicta de lege iurisdictionis existant, quatenus nō obstante huiusmodi sententia,procedāt in negotio iuxta tradi
1 tā sibi formam.Ber. † No.1.ꝙ monasteria possunt habere iurisdictionē Episcopalem,seu iurisdictionem temporalē,atque ēt exigere condemnationem pecuniarū pro excessibus subditorū.Et ex hoc tex.no.ar.opti.ꝙ iudex ecclesiastic⁹ pōt imponere,seu infligere cōdemnationē pecuniariam,& per consequens pōt mulctare subditos,& mulctam, seu condemnationē conuertere ad utilitatē ecclesiæ:de quo uide qā plenè dixi in c.licet,de pę.& benè fac.16.q.1.in c.statuimus, & per Host. in c.1.de hom.lib.6.& quod dixi sup.eo.c. irrefragabili, in fi.
2 † Secundò no.& tene menti argu.opt.ex isto tex. ꝙ verba sen-
a tentiæ sunt strictē intelligenda,[a] ita ꝙ non debent habere illū intellectum,quem ex lata uocabuli significatione habere possunt [b],sed debent restringi ad illum intellectum, quē strictē habere possunt.hoc probarur in tex. hoc modo. Nam lex diœcesana ex lata uocabuli significatione comprehendit etiam ea,quæ sunt iurisdictionis,ut patet in c.auditis, de præscri. & not.ēt hic gl.& tñ snīa hic lata super lege diœcesana non cōprehendit ea,q̄ sunt de lege iurisdictionis,sed capitur lex diœcesana strictē,prout est species distincta a lege iurisdictionis.
3 † No.ibi,Ab antiquo,& tene menti,ꝙ in exactione iuriū potest actor se fundare sup antiqua consuetudine dūtaxat: h.c.n. abbas non allegauit priuilegium,nec aliquam aliam iustam causam in vēditione istorum iurium, sed solummodo dicebat,ꝙ ab antiquo ista pertinebant ad eum, facit ad no.in c.puenit,de censi.ubi Doct.ponunt aliam practicam: nam dicit ibi Ioan.An.quòd petens censum sibi debitum ab antiquo,de cuius initio nō est memoria,pōt dicere in libello, peto talem
c cēsum ex iusta causa [c] ab initio impositum,ad quod probandum induco tēs,de cuius initio non est memoria; quasi innuat,ꝙ tēs dēt aduci ad ꝓbationē cāæ:hic.n.habes aliā theoricā vt præcisè possit actor se fundare sup tpe,vt ꝙ ab antiquo talis census sibi debetur,pro hoc facit c.ad apostolicam. inf. de
4 sim.In glo.2.diuide hanc glo.principaliter in duas partes.In 1.parte gl.ponit diuersitatem inter legem diœcesanam, & legem iurisdictionis.In secunda parte prosequitur, an monasteria cū eorū cappellis subsint Episcopo quo ad utrāque legem. Et in 1.parte glo.prosequendo aliqua singularia,quæ spectāt ad utrāque legē,vī ponere unā regulā,ꝙ ea quæ constituunt in recipiendo,sunt de lege diœcesana,ut dare cathedraticum,uel aliud exhibere seruitiū:ea verò q̄ cōstituūt in dādo, spectāt ad legē iurisdictionis,ut collatio sacramētorum, & similia, & similē glo.habes.10.q.1.in summa. Inno.latius prosequitur hāc materiā,ponendo ea,quæ spectant ad utrāque legem, postmodum dicit,ꝙ non pōt in hac materia dari regula inuariabilis & certa,quia in iuribus antiquis non reperitur, ꝙ aliqua sint de lege diœcesana,& aliqua de lege iurisdictionis, sed solùm in hac decretali noua,quæ tamē plenè nō explicat,sed solū facit mentionem de his,q̄ continentur in tex.unde unica est lex cīpi,s.diœcesana,sub qua ꝑhēdit lex iurisdictionis. unde solū in expressis à iure possumus facere istā diuersitatē inter istas leges:sed qa iure cautū est,ꝙ monasteria nō subsunt Episcopo quo ad legē diœcesanā,vt in c.1.10.q.1.possum⁹ dicere ſm cū, ꝙ ea,a qbus monasteria reperiunt a iure exēpta,sunt sub lege diœcesana,reliqua verò spectabūt ad legē iurisdictionis,& hæc doctrina melior est,& communior, qa theorica glo.nam illa regula gl.nullo iure probatur:nullibi enim dicitur, ꝙ ea quæ constituunt in recipiendo,sint de lege diœcesana, & ea q̄ constituunt in dādo,sint de lege iurisdictionis.Et hæc regula apertè vī re,ꝑbari,primo in eo ꝙ procuratio constituit in recipiendo, & tamen monasteria non sunt exēpta à ꝓcuratione debita rōne visitationis,ut in c.sopitæ,&c.venerabili,de censi.Itē quarta mortuariorum constituit in recipiendo,& nihilominus monasteria ad illā tenentur,ut in c.requisiti.inf.de testa.Itē syndus non constituit recipiēdo,quinimo Episcopus ibi præsett, & exercet iurisdictionem, & punit contumentes venire, quòd

ADDITIONES.

a ¶ Strictē intelligenda. Adde Anch.consi.174.
b Habere possunt. vide tamen Aret.in l.cum lege.C.& ff.de testa.& quæ tradun tur in authen.quas actiones,C.de sacrosan.eccle.& in cap. Rodul.sup.de rescrip. Seb.Sap.
c ¶ Iusta causa. Adde quod u. Init idem Abb.consi.6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̃ tamen ſ̃m glo. ſynodus eſt de lege dieceſana. Tene ergo præ cedentem theoricam Innocen. q̃ vltra ea, quæ ſunt in iure expreſſa. ea ſolum dicemus eſſe de lege dieceſana, à qbus monaſteria reperiuntur exempta: fuerunt n. iſta vocabula magiſtralia potius, quam iuris. Et ideo vt habeamus clare hanc materiam, diſcurram per ſingulares caſus, qui vñ eſſe de lege dieceſana, & videmus per hos caſus, a quibus ſunt monaſteria exẽta ab epiſcopo. Et primò ſ̃m Inno. in d. c. j. cathedraticum ẽ de lege dieceſana, alle. x. q. 3. in c. 2. illud tñ c. hoc nõ ꝓbat, ſed me lius facit c. q̃ ſit, in fi. 18. q. 2. quẽ tex. tenebis menti, qa eſt principalis in hac materia in fauorem monaſteriorũ. Dicit. n. inter cętera, & nullis vexationibus, vel obſequijs ſecularibus. i. ad q̃ tenentur eccleſiæ ſeculares, vel canonicis iuribus ſubijciuntur
a monaſteria. Et no.[a] hoc vltimum. nã ſub hoc ſatis poteſt com prehendi ſolutio cathedratici, facit etiam. x. q. 3. c. inter cætera. Secundo decima pars obligationum eſt de lege dieceſana. x. q. j. c. de his, & c. antiquis. ſ̃m Inn. aduerte, olim eccleſia tenebatur dare Epiſcopo quandoque medietatem, quandoque tertiam partem oblationum, ſed monaſteria erant exempta, vt in c. 2. de ſta. reg. & in c. nimis, de exceſ. præl. & in c. cum ꝓ vti litate. 16. q. 1. hodie autem etiam eccleſię ſeculares non tenent aliquid dare Epiſcopo de redditibus, aut oblationibus, niſi in caſibus à iure expreſſis, de quibus ſ̃. eod. c. conquerente, & probatur. x. q. 3. c. 1. & 2. Dubitatur tamen hodie, nunquid de donationibus inter viuos teneantur eccleſiæ ſoluere quartam Epiſcopo, ſicut tenentur de donatione cauſa mortis? Hanc materiã vltra alios examinaui in d. c. requiſiſti, & dic vt ibi. Sed in monaſteriis habes adhuc hodie hanc ſpecialem, quia licèt nõ habeãt parochiam, & curam animarũ, ſed ſint intra parochiã alterius eccleſiæ: tamen oblationes, quæ ibi fiunt, cedunt monaſterio, & non eccleſiæ parochiali, vel Epiſcopo. ſecus autem eſt in eccleſia ſeculari non curata, nam in ea puto ꝓ oblationes, quæ ibi fiunt, cedant eccleſiæ parochiali. i. cuius parochia capella ſita eſt, quia cum oblationes ſint de iure parochiali, parochialis eccleſia fundat intentum de iure communi ſuper omnibus prouenientibus intra parochiam, vt in c. paſtoralis, de his quę fi. a præla. probat text. per locum a ſpeciali in c. ad audientiam, il i. j. de ec. ædifi. & ibi dixi: facit etiam c. ex trãſmiſſa. de præſc. & per hoc aliàs dixi, ꝓ oblationes, quæ fiunt ima-
b gini religioſæ[b] exñti intra parochiam in quocunque loco, ſpe
c ctant ad presbyterũ parochialẽ,[c] non autem ad dominũ domus, in muro, cuius imago depicta eſt, maximè ſi eſt ꝑſona ſecularis, quia non poteſt habere vſumfructum rei religioſæ, nã religioſa non ſunt in dominio alicuius, ad prædicta facit gl. no. in l. ſtatuæ, ff. de vſufr. vide tamẽ alias cõſiliũ do. And. de Peru. conſulentis, q̃ illæ oblationes non pertinebant ad dominũ domus, ſed ad Epiſcopum. Quo ad primũ membrũ benè dixit, ſed quo ad ſ̃m minus ꝓfecte locutus eſt. debuit. n. diſtinguere, vtrũm illa imago ſit intra parochiam alicuius eccleſiæ inferioris, & tũc ꝓtinet ad illam eccleſiam: aut nõ eſt in parochia alicuius, & tunc pertinet ad Epm. ſimile in decimis noualibus, ut eſt tex. bo. in c. q̃ñ. inſ. de deci. Tertiò ſ̃m Inn. decima, ſeu quarta pars decimarum & funeraliũ, ſeu mortuariorũ, eſt de lege dieceſana. all. 16 q. 1. c. queſti. & c. decimas. cum ſim. ſed i hoc iudicio meo non bene loquitur, primo qa ad quartam mortuariorũ tenentur monaſteria, & omnia loca pia, vt in d. c. requiſiſti, de teſta. Item ad decimas prædiorum tenẽtur monaſteria, niſi ſpecialiter ſint exempta hoc probo apertiſſime. nam ius ex priuilegio ſpeciali eximit religioſos a ſolutione decimarũ, cũ propriis laboribus, & ſumptibus excolunt prædia, vt habeẽt i c. ex parte. & c. dilecti, & c. ſuggeſtum, & c. nup. ſ̃. de deci. q̃nimo priuilegium Ciſtercienſium fuit reſtrictum quo ad prædia acquiſita, vt in d. c. nup. Concludo ergo, ꝓ omnia monaſteria tenentur ſoluere decimam prædialem, niſi tñ in caſibus, in qb. ſpecificè ſunt priuilegiata, de qbus habes in iuribus ſuperius all. & vide tam in prædialibus quam ꝑſonalibus, quod dixi in c. nouũ genus. ſ̃. de deci. vbi generaliter dixi tam de monaſteriis, quam de eccleſijs ſecularibus, quam de clericis reſpũ eorũ patrimonii, an & quãdo teneantur ad decimas prædiales, vel perſonales. Item ſi dictum Inno intelligitur in quarta decimarũ, quæ debetur Epo ab eccleſia, quæ percipit decimã ab alijs, adhuc non procedit dictum ſuum, quia ſi monaſterium percipit iſtam decimã ab alijs, quia forte habet parochiam, tunc tenetur dare quartã epo, ſicut eccleſia ſecularis, quia monaſterium populum habẽs non exẽptum ſubeſt ẽ po ratione populi quo ad vtranque legem, ſicut eccleſia ſecularis, hoc vult idem Inn. in c. quod ſuper his, de maio. & ob. vbi vide. ſenſit ẽt hæc gl. in 2. par. facit tex. in c. ex ore. de priui. ſic etiam poteſt intelligi c. conquerente, ſup. c. & in hoc ẽt hæc glo. non benè dixit, inquãtum dixit, ꝓ quarta mortuariorum, & decimarum eſt de lege dieceſana. hoc. n. vt dixi, nullibi probatur, imo potius probatur oppoſitũ. ex quo monaſteria non reperiuntur exempta. & tñ ſunt exempta a lege diœceſana. Quartò, de lege diœceſana ẽ, ꝓ Epo poſſit publicã miſſam dicere in qualibet eccleſia ſuę dieceſis, & ibi eligere cathedram cauſa prædicandi, vel cauſa audiendi, all. Inn. tex. in c. luminoſo. 18. q. 2. Aduerte quia illud c. nõ dicit, ꝓ iſta ſint de lege dieceſana. ſed ſolum dicit, ꝓ Epi ſcop⁹ non poterat prædicta facere in monaſterio, de quo ibi. & ꝓ hoc Inn. uoluit ponere iſtam regulã in quolibet monaſterio; quia, ex quo monaſterium reperitur exẽptum ab alijs oneribus, idem uideatur de lege dieceſana: ſed aliqui uoluerunt, ut ibi recitat gl. ꝓ illud c. loquatur in monaſterio exẽpto, nõ ãt ꝓcedit in oĩbus monaſterijs, ſed fauore monaſteriorũ, ut quie tius uiuãt religioſi, poteſt teneri ille primus intellectus, pro quo facit dictum c. quã ſit. in eo. quod dicit ꝓ obſequiis ſecularibus, & aliis canonicis iuribus non ſubiiciuntur monaſteria.
d Q̃rintò, eſt de lege diœceſana ſecundum Inno. charitatiuũ ſubſidiũ, & illud dictũ Inn. recitat hic Io An. & ſimpliciter cũ eo trãſiuit. ſed aduerte, quia aliud ſentit tacitè Inn. in illo cãn fi. & aliqui cenſuerunt, ꝓ monaſteria teneãtur, quia Epꝰ ẽt in aliquibus eſt iudex exẽptorum: ad ꝑdicta vide bo. tex. iuncta gl. in ver. in exigendo, in cle. i. de exceſ. præla. & dic ut plenius dixi in c. cum apoſtolicus, de cenſib. & in c. i. de ſtat reg. Sextò, ẽ de lege diœceſana, ut pro negotiis cõibus poſſit Epiſcopus imperare, & mittere quẽcunque clericũ, uel ad curã, uel ad aliũ locum expediẽrem, nec poteſt clericus ſic deputatus reluctari; & per hoc ſentit Inn ꝓ monachum nõ põt Epiſcopus mittere ſine conſenſu abbatis. ſed in cõtrarium habes tex. iuncta gl. in c. quidã monachi, 16. q. 1. ſed fauore religionis ne detur materia uagãdi, ſatis poteſt teneri diſtinctio, quam ponit Inn. in d. c. i. ꝓ aut monaſteriũ hẽt populũ: & tũc in concernẽtibus curã põt epiſcopus mittere monachũ, ſicut & clericũ ſeculare ãliàs ſecus, & pro hoc allego d. c. quã ſit. ubi dicitur, ꝓ monaſteria nõ debẽt ſubiici aliquibus angarijs, & vexationibus. Septimò, eſt de lege diœceſana vocatio ad exequias, ſeu ſepulturas. nam in aliquibus locis eſt de conſuetudine ꝓ mortuo prælato, vel ſacerdote uocantur omnes clerici ciuitatis ad exequias. ad iſta autem non cõpelluntur venire religioſi. ſ̃m Inn. in d. c. i. uoluit gl. hic; facit tex. 16. q. 1. i. in c. placuit. i. Octauò, ſynodus eſt de lege diœceſana, ſ̃m Inn. ibi & glo. hic; & ſic abbas non tenetur ire ad ſynodũ Epiſcopi, alle. Inn. in c. ſi. 18. di. ſed iudicio meo illud c. probat oppoſitum, ſed forte voluit allegare c. Epiſcopus, quod ponitur ibi pro Palea, ca. diſt. in hoc tamen ſunt opinin. de quibus dicam latius poſt Hoſt. ſ̃. e. c. q̃ ſuper his. Nonò, eſt de lege diæceſana. ut eccleſiæ contribuat cum Epiſcopus vult ire ad Papam, vel ad Regẽ, vel ad Cõcilium. & no. hoc ultimũ, ꝓ epiſcopus eundo ad Concilĩũ põt petere ſubſidiũ à clericis. nã uadit pro cõibus negociis. & no. ſing. quia per hæc Inno. ſentit, ꝓ monaſteria non teneãtur ad iſta contribuere, ſed poſtea vĩ Inno. recedere ab opi. dicens, ut dic ꝓ ſunt de lege iuriſdictionis, & nihil aliud dicit. Pro prima opin. facit tex. in d. c. quã ſit, ſed pro ſecunda, quam puto uerio rẽ, adduco bo. tex. in cle. 1. & 2. de cenſib. ubi tex. vult, ꝓ ad onera communia debent religioſi cõtribuere, niſi ſint exempti ex priuilegio ſpeciali, uel alia legitima cauſa, puta preſcriptio ne. Et no. hoc vltimũ in eo, quod ibi probatur in tex. iunc. gl. ꝓ valet ꝑſcriptio, vt eccleſia particularis non teneatur cõtribuere cum aliis eccleſiis in oneribus cõibus: & ita in preſentiarũ intendo ſpecialius, & latius cõſulere. Decimo, hoſpitũ, & alia obſequia ſunt de lege dieceſana, ſecũdũ glo. hic, & Inn. in d. c. 1. pro quo optime facit d. c. quam ſit. Ex quo no. ꝓ monaſteria nõ poſſunt compelli per Epiſcopũ ad hoſpitandum aliquem

ADDITIONES.

a ¶ Et no. Adde Abb. conſi. ſup. alle. 26.

b ¶ Religioſæ. Circa hoc, quod hic dicitur de oblationibus, quæ fiunt imagini depictæ in aliqua parochia alicuius ſacerdotis parochialis, quod debeantur eccleſiæ parochiali, uide plene per Ange. in ſua diſputa. quæ incipit, in reſulgenti palatio delitiarum, imo obligationes, quæ fiunt in miſſa religioſorum, debent eſſe parochiæ, uide text. in c. 1. & in c. nimis, de excelſa. & uide Ioann. Andr. in rubri. de paro. tamen glo. in clemen. 1. in uerſic. audeant. de excel. præl. uidetur tenere, quòd religioſis licet recipere oblationes, de quo uide per beat. Thomã. 2. 2. quæſtio. 86. ubi etiam dicit, ꝓ oblationes ſunt de præcepto, ſicut decimæ, & uide bo. gloſſ. in c. clericus. 95. diſtinct. & habetur in c. 1. tatuimus. 16. quæſtio. 1. & in c. omnis Chriſtianus, & ibi per Archid de conſ. diſtin. 1. & per Hoſti. in Sum. de paro. in §. quibus, in uerſi. ſed nunquid, & habetur in c. qui oblationes. 12. q. 1. & cuius debeant eſſe oblationes, quæ fiunt in conſecratione epiſcopi, uide tex. in c. & ſi quæſtione, de ſimon. & plus dicit, ꝓ debent eſſe conſecrationis, & an oblationes altaris poſſint uendi laicis, uide gloſſ. in c. altare, 1. q. 3. quæ dicit, ꝓ non, quod etiam uoluit Arch. in c. ſanctorum. 10. q. 1. ubi dicit, ꝓ conſuetudo eſt in contrarium, & dicit ſe mirari, ꝓ Papa illam toleret, & an huiuſmodi oblationes ſint de præcepto, uide do. Card. in rub. de dec. & habetur per gl. ſi. in c. duo. 2. q. 1. Ant. Franc.

c ¶ Parochialem. Varias opi. ſuper hoc art. ſequitur Mar. So. in tra. de ob. in 18. libel. ſed opi. Ab. ſequiꝰ Car. in cle. 1. 6. q. de ſupp. neg. prælã. & hãc opi. dicit eſſe communem Troilus Malluitius in tracta. oblationũ, in 4. dub. in 6. co.

d ¶ Charitatiuum. Adde eundem, conſi. 16. ſup. alle.

aliquem prælatum, vel dominum, vel⁹ ꝓ præſtent alia obſequia. Vndecimò, vltra Inn. & gl. poteſt dubitari, vtrum litaniæ⁹, & aliæ proceſſiones ſint de lege dieceſana; & per cõſequens vtrũ monaſteria ad iſta teneantur. nam de aliis clericis ſingularibus non eſt dubium, vt 38. diſt. c. quando. ſed in religioſis etiam mẽ dicantibus non reperio niſi vnũ tex. qui de hoc loquatur, qui ſ̃ in c. nimis. 2. de excel. præl. qui vĩ velle, ꝓ ex cauſa leui non poteſt Epꝰ præcipere religioſis, vt vadant cum eo proceſſionaliter, ſecus dicũt ibi Doct. ſi ex magna cã fieret proceſſio, vt puta in nouo introitu Epi, vel Legati, vel imminẽte peſte, vel alio flagello, vel in generalibus litaniis. quæ appellantur Rogationes, q̃ fiunt per tres dies ante Aſceſſionem Domini, de quibus ĩ c. rogationes, de conſe. di. 3. & hæc no. Ex prædictis hẽs vtilem materiam, a quibus, ſ̃ monaſteria ſint exempta, & per conſequens quæ ſint de lege dieceſana.[a] & conclude, ꝓ extra casus a iure expreſſos, quicunque dicit aliquid eſſe de lege dieceſana, & per conſequens monaſterium non teneri ad hoc, dẽt ꝓbare. habes etiam cõcludere, ꝓ reliqua ſunt de lege iuriſdictionis, ar. in l. 1. ff. de his qui ſunt ſui, vel alie. iu. Ad vnũ tñ aduertein eo, qđ gl. hic; & Inn. in d. c. 1. dicunt, ꝓ collatio ordinũ, cõſecratio virginũ, & eccleſiarũ, & eorũ q̃ ſunt ordinis epalis, ſunt de lege iuriſdõnis: nam hoc nõ videtur poſſe procedere, quia ſi eſſent iuriſdõnis, poſſent delegari non habenti ordinẽ palem. Et in ꝓceſſu vĩ text. in c. aqua. ſ̃. de conſe. ecc. vel alta. vbi tex. aperte dicit, ꝓ iſta non ſunt iuriſdõnis, ſed ordinis epalis. & eſt forte ar. non ſolutum per Doct. ſed dicit ꝓ effectus iſtorum ſacramentorũ, ꝓcedit ex ordine epali, & non ex iuriſdõne. vnde legatus Papæ nõ Epꝰ non põt iſta conferre, quãtũcũque habeat iuriſdõnẽ ampliorẽ epo. facit c. ſuffraganeis, de ele. & qđ no. in c. trãſmiſſam, e. ti. ſed quatenus iſta applicanẽ ad ꝓſona ordinati, ſunt iuriſdõnis, quia Epꝰ non põt ordinare niſi illũ, in quẽ hẽt iuriſdõnẽ, & ſic contrariũ facit, licet imprimat character, qa nõ caret ptãte cõferendi, nõ tñ datur exercitiũ, vt 9. q. 2. ꝓ tot. & in c. nullus. ſ̃. de paroc. imo punitur Epꝰ, q or dinat non ſubditũ, vt in c. ſi. de tẽp. or. li. 6. & hoc reſpectu iſta dicuntur de lege iuriſdõnis; quare propter iuriſdõnẽ, quã Epꝰ in ſubditos ſuos hẽt, debent iſti ſubditi ab eo & nõ ab alio Epo recipere iſta ſacramenta, niſi ſint exempti, vt in c. veniens, de ꝓcur. Extra gl. cõtra tex. opp. de c. recolentes. ſ̃. de ſta. reg. vbi protatur, ꝓ religioſi non debent hãre villas, vel alia regalia, ſed iuriſdõne, de qua i tex. eſt de regalibus, ergo malè. Sol. dicunt Doc. ꝓ contrariũ loquitur in Ciſtercienſibus, & in pœnis puenitius ex iuriſdictione ſpirituali, & eſt exhortatio ſecundum eos, & no. hoc vltimum. Illud vero c. loquitur de aliis religioſis, & de pecunia prouenient ex iuriſdictione ſpirituali. ſed dic, ꝓ in iuriſdictione tẽporali poteſt procedere. nam tex. dicit, ꝓ eorum exceſſibus ſoluebant iſti homines pecuniã, nec refringit ſe ad exceſſus eccleſiaſticos, ꝓ hoc text. i c. 2. de deli. pue. & c. ſi. ne cle. vel mo. lib. 6. & in c. i. iũcta ſuprascriptione. inf. de conſang. & affi. vbi habetur de Abbate Caſſinen. habente iuriſdictionem temporalem, & ſpiritualem in pluribus caſibus. Reliqua, quæ hic incidenter tanguntur per Doc. ex pediũ tur in c. licet, de pę. vbi dixit an & quando eccleſiaſticus poſſit imponere pœnam pecuniariam.

ADDITIO.

a ¶ Dieceſana. Adde, an ſi epiſcopus habet iuriſdictionem epiſcopalem in ci tate illa, dicatur de lege dieceſana, Cal. conſi. vlt. hoc co. ti.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſi reſcribit Epiſcopo Fulgitani, ut prouideat alicui de beneficio, poterit Epiſcopus ſibi prouidere de beneficio alias exempto a iuriſdictione Epiſcopi.*
2 *Exemptus nemo dicitur a iuriſdictione Papę.*
3 *Clerici, uniꝰ diœceſis, poſſunt ſpectare ad Epiſcopum alterius dieceſis.*
4 *Dieceſis tota de iure, & regulariter ſpectat ad Epiſcopum ipſius.*
5 *Exemptus non poſſet, etiam ſi uellet, ſubmittere ſe alterius iuriſdictioni ſine licentia Papæ.*
6 *Excommunicatio, uel alia ſententia lata in exemptum, eſt ipſo iure nulla.*
7 *Excommunicatus non poteſt abſolui niſi ab habente iuriſdictionem in ipſum.*
8 *Exempti ſunt ſub iuriſdictione delegati Papæ.*
9 *Ordinarius cenſetur effectus delegatus, ſi Papa ſibi reſcribit tanquam cui libet extraneo.*
10 *Collatio beneficiorum exemptorum non pertinet ad Epiſcopum loci, ſed ad Papam negligente collatore exempto, & nu. 7.*
11 *Nullus, nulla &c. denotat omnimodam excluſionem.*
12 *Epiſcopus an habeat poteſtatem in ſubditos ſuffraganei, data negligentia ipſius.*
13 *Verbum, relaxes, quid denotet.*

CAP. XIX.

Graue. Per reſcriptum, quo Papa mãdat ordinario, vt corrigat clericos ſuæ diœceſis, non datur ei iuriſdictio ſuper exemptos. In prima quæſtio. In ſecunda prouiſio, ibi, mãdamus. Caſus literalis. Quidam Epꝰ recepit manda
tum à dño Papa Gregorio ſuper correctione elericorũ ſuæ dieceſis & ciuitatis, & occaſione iſtius mandati Epꝰ tulit ſententiã interdicti in eccleſia S. Mariæ de Orbicello, & quaſdã alias exiſtentes in dieceſi ipſius Epi pertinentes ad monaſterium S. Anaſtaſij de vrbe, & ſuſpẽſionis ſniam in clericos earũdem. Abbas conqueſtus fuit ſuper hoc dño Papæ, cum paratus eſſet corrigere clericos dictarum eccleſiarũ, mãdat Papa dicto Epiſcopo, cũ in dictis eccleſijs nullam habeat iuriſdõnem ordinariã, aut ẽt delegatam occaſione prædicti mandati, quatenus ſi eſt ita, prudenter corrigat quæ minus prouide attentauit, & dictas ſnias ſine difficultate relaxet. B. Not. 1. ibi, Exiſtẽte in tua dieceſi, ꝓ eccleſiæ exemptæ dñr eſſe in dieceſi; & ſic per exem
ptionem non dicuntur eſſe extra dieceſim. nam non confunduntur per hoc termini dieceſis. hę enim exiſtentiæ conſiſtunt in facto, quod non põt haberi pro infecto, niſi quo ad iuris effectum, l. in bello, §. factæ, ff. de cap. & poſtl. reue. & in c. ſi Pau
1 lus. 33. q. 5. Et hæc faciunt ad q̃onem. † Papa mãdauit Epo Senen. vt ꝓuideret Titio Ro. de beneficio eccleſiaſtico in dieceſi
a ſua. dubitat nũq̃d poterit Epꝰ illi ꝓuidere in eccleſia exẽpta?[a] Vinc. tenuit ꝓ non, qa mãdatũ gñale factũ ordinario, nõ extẽ
b ditur ad eccleſias exẽptas,[b] vt hic, ſed ꝺrio tenuit Io. An. poſt Comp. in c. Abbatẽ, ſ̃. de reſcr. & in c. ſi propter. eo. ti. li. 6. & uide qđ no. in cle. ꝓcęſſ. de excel. præla. & in cle. ſi de bñficio, de præb. & hæc verior eſt, pro qua põt adduci iſte tex. quia (ut dixi) bñficia exẽpta ſunt in dieceſi. nec ob deciſio huius tex. qa hic mandabatur ordinario non vt cuilibet alteri, ſed excitãdo officium ſuum; ſita ꝓ dẽbat Epiſcopus hic ꝓcedere vt Epiſcopus, & tãquã Epiſcopus nõ habebat poteſtatem in exemptos, ſed in caſu prædicto ſcribebatur Epiſcopo, ſicut cuilibet alteri executori, & ideo non apparet ratio, quare beneficia exempta non includantur in mandato, cum nullum beneficiũ ſit exẽptum à iuriſdictione Papæ. 9 q. 3. c. cũcta per mundũ. ergo per conſequens nec a delegato ipſius Papæ, cũ delegatus gerat vices delegantis, vt in c. ſane, de of. deleg. & in l. 1. ff. de offi. eius, cui man. eſt iu. Ex his potes ſumere bonam theoricam, an & quando in mandato ordinario facto includantur non ſubditi. Secundò no. ꝓ clerici eccleſiarum exemptarum ſunt exempti; de quo in c. per exemptionem, de priui. li. 6. † No. 3. ꝓ ec-
2 cleſiæ exiſtentes in vna dieceſi poſſunt pertinere pleno iure ad
c prælatum exiſtentẽ i alia dieceſi,[c] & hoc iure ſpeciali, puta priuilegio, vel ꝓſcriptione. nã de iure cõi eccleſiæ exiſtentes i dieceſi ꝓtinent ad Epiſcopum dieceſanũ. 16. q. 7. c. omnes baſilicę,
3 & in c. cum venerabilis. ſ̃. de reli. do. † Vlt. no. iuncta gl. ſi. ꝓ ſententia ẽt cenſuræ lata in exemptum eſt ipſo iure nulla. nã exẽptus etiam ſi vellet, nõ poſſet ſe ſubmittere iuriſdictioni ordinarii ſine licentia Papæ, vel illius cui ſubeſt, vt in c. ſignificaſti de fo. comp. & vide per Io. An. in reg. ſcienti, de reg. iur. lib. 6. in
4 Merc. † Sed pulchrũ dubium eſt nunquid exemptus excõicatus à iure in caſu non reſeruato Papæ poſſit abſolui ab ordina-
d rio loci? Fed. in quodam conſi. tenuit ꝓ ſic,[d] in contrarium facit tex. iunct. gl. no. in cle. pe. de ſent. excom. plenè hunc articulum examino in quadam diſpu. quæ inci. duo clericali ordine inſigniti &c. & pro hac parte contraria ſatis bene facit iſte tex. ibi, Nullam iuriſdictionem habeas &c. & c. frater. 15. q. 1. abſolutio vero non poteſt fieri a non habente iuriſdõnem in abſol
5 uendũ, vt in c. oĩs, de pœni. & remi. melius in c. paſtoralis, in c. ꝑterea. ſ̃. e. † In gl. 1. ibi, Non tanquam delegatus, ſentit per hæc gl. ꝓ ſi epꝰ fuiſſet deputatus legatus à Papa, ꝓ potuiſſet procedere ẽt cõtra exemptos. Hoſt. recitat Io. An. & vĩ ſentire hoc fore verũ, ſi fit mentio in reſcripto de exemptione, alias in generali mandato non venirent exempti. Cõtrariũ ego puto ve-
e rius.[e] primò per theoricam ſ̃. traditam, cũ hoc caſu ſcribatur ordinario tanquã cuilibet extraneo, nec eſt opus facere mẽtionẽ de exẽptione, quia in nullo derogatur priuilegio exẽptionis, cum ordinarius ꝓcedat vt delegatus Papæ, & tanquam de legatus non fecit præiudicium exemptioni, cũ gerat vices Papæ, vnde non eſt aliqua rõ quare exẽpti non debeãt comprehendi, quinimo potius exẽpti, quã non exempti comprehẽdi
6 debẽt, cũ i exẽptos habeat Papa iuriſdictionẽ immediatã. † In gl.

ADDITIONES.

a ¶ Eccleſia exempta. Vide Imo. in cle. 2. in 1. co. de pri. & in c. abbatẽ, ſup. de reſc. Ge. i c. ſi ꝑ ꝑ. i 5. co. de reſ. li. 6. Car. i cle. ne Rom. §. ſanè. i. 5. q. d' cle. S. S.

b ¶ Eccleſias exemptas. Vide Io. de Lig. in d. §. ob. ubi refert diſtinctionẽ Pau. And. Barb.

c ¶ Alia dieceſi. Secundum Hoſt. hic, colligitur, ꝓ Abbas poteſt tenere cathedram in dieceſi aliena. And. Bar.

d ¶ Tenuit ꝓ ſic. Vide D. Ant. i c. ſignificaſti. vbi tenet cõtra Fed. de Senis, & Io. de Lig. in cle. ne in agro, de ſta. mo. ubi tenet cũ Fed. Ad cle. pe. rñde ꝓ Papa reſeruauit ſibi abſolutionem, & no. quia Fed. dixit hoc in conſ. 14. And. Bar.

e Puto uerius. Pondera bene, quia iſte text. ſe fundat ſuper iure tertij, ut dicit gl. hic. ſicut ergo in caſu huius c. Papa nõ præindicat tertio, ita quando facit delegatum. Item pondera iſtum tex. quia dicit cum nullam iuriſdictionẽ, nec ordinariam, nec delegatam habeas. And. Barb.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gl. 2. No. 1. ex ista gl. & tene menti, q̃ propter negligentiã prælati immediati exemptorum potestas non deuoluitur ad ordinarium, sed ad superiorem illius prælati exempti, & sic si Abbas exemptus est remissus in corrigendo monachos suos, potestas non deuoluitur ad Episcopum, sed recurrendum est ad Papam; & idem in collatione beneficiorũ. i.n. exẽptus est negligens in conferendo, nõ deuoluitur ptãs ad episcopũ, sed ad Papã, vt in c. sicut, all. in gl. Secũdo no. q̃ etiam remota exemptione exempti correctio monachorum primo loco spectat ad abbatem, de quo die vt dixi §. eo. c. quanto, & in c. cum ab
7 eccleſiarũ. Sed p̃ dubitari, † quid si Papa dedit iurisdictionem alicui prælato inferiori circa aliquas ecclesias, & clericos earũ dẽ, nunquid data negligentia istius possit ordinarius loci procedere? vi q̃ non. ar. huius gl. iunc. tex. nam abbas hic habebat iurisdictionem in istas ecclesias, & tñ fm gl. episcopus non succedit. contrarium ego putarem vtrius, [a] per c. cæterũ, & quod
a ibi dico, de iudiciis. nam Imperator dedit iurisdictionem domino feudi in causis feudalibus, vt in l. Imperialem. §. præterea, de prohi. feu. alie. per Fed. coll. x. & tñ si dñs feudi est negligẽs ordinarius succedit vt in d. c. cæterum. Item præscriptio dat ordinariam, sicut priuilegium, vt in c. duo simul, §. e. & tñ iurisdõ q̃ lita ex p̃scriptione excluditꝫ eẽm. inquãtũ præscribẽs sit diligens, vt in d. §. excessus. ergo idẽ dicẽdũ in iurisdõne tributa ex priuilegio, vel alio iure ipãli, & de hoc iudicio meo text. est hic, non cauillãdo literam. nam gl. supplet, maximè, ex capite suo. vnde intelligo tex. propriè, & dabit lec. noua ad tex. & data negligentia istius prælati immediate succedit ordinarius. secus puto in exẽptis. quia tunc cũ Papa sit iudex exẽptorũ, dẽt ad eũ recurri data neligentia prælati exempti immediati. iste tñ. tex. non aperit quo iure istæ ecclesiæ essent subiectæ isti abbati, & sic intelligitur ex præscriptione. casus est clarus, & litera ibi stat proprie, Corrigere sit paratus &c. vt in d. §. excessus. In gl. in ver. Corrigere, in fi. die vt ibi no. & in c. pœnitentes. 55. dist. & in c. nostri, de elec. & de re. ecc. non alie c.
8 si quis. † In fi. hæc gl. redit ad primũ intellectum, vt sententia hic non tenuerit. & q̃ ver. Relaxes, referatur ad factũ; & hunc intellectum sequuntur hic cõmuniter Doc. per tex. ibi, Nullã iurisdictionẽ habeas, &c. & per illud verb. vniuersale, nullã. excludit iurisdictio mediata, & immediata. Item principalis, & accessoria, fm Io. An. & no. hoc dictum. † Ex hoc infero ꝫ cõem opin. in c. pastoralis, in prin. §. e. vbi tex. dicit, q̃ Archiepiscopus nullam ptãtẽ hẽt, exceptis quibusdam casibus, in subditos suffraganeorum suorum, ergo ẽt data negligẽtia suffraganeorum non potest illos punire, quia per illud verbũ, nullam, excludit iurisdictio mediata, & immediata. Itẽ principalis & accessoria.
10 † Secundo no. ex gl. q̃ verbum. relaxes, propriè sumptum, pr̃supponit validitatẽ actus. sed vbi ex materia subiecta apparet, q̃ actus est nullus: tũc refertur ad factum, simile no. inf. vt li. nõ conte. in c. accedens. il. 1 in ver. cassauimus, vbi bo. glos. Tertio no. ex glo. q̃ correctio primo loco spectat ad Abbatẽ, tñ si eps̃ ante negligentiã tulit excommunicationẽ in subditos Abbatis, tenet excõicatio, licẽt sit iniusta, & debet relaxari sine difficultate, & hoc colligitur ex secundo intellectu gl. qui tamẽ nõ videtur placere D. Ant. quia aut consuetudine primo loco spectat ad Abbatem, & tunc non debet tenere sententia Episcopi ante negligentiam, argu. d. §. excessus. & no. hoc dictum, aut loquimur, q̃ de iure communi spectabat ad istum Abbatem, & tunc debuisset relaxare istã sententiam, & videtur in hoc tenere opi. cõmunem, q̃ episcopus possit procedere contra monachos non expectata negligentia Abbatis, sed ego teneo opi. glo. vt dixi in iuribus superius allegatis.

ADDITIO.

2 ¶ Putarem uerius. Pondera, quia ex quo Papa contulit istam iurisdictionẽ, uidetur, quod Papa debet supplere negligentiam suam. And. Bar.

SVMMARIVM.

1 *Absolutio ab excommunicatione potest alteri delegari.*
2 *Confessio penitentialis potest per parochialem alteri committi, & etiam eius absolutio.*
3 *Cause meri, & mistiimperij, sunt delegabiles de iure canonico.*

CAP. XX.

His quibus, Ordinarius, cui competit absoluere ab excommunicatione, potest alijs ab solutionem demãdare. Casus literalis. Dicitur in decret. ista, q̃ illi q̃ ex officio in certis casibus possunt absoluere illos, qui p̃pter violentam manuum iniectionem in clericos incidunt in sententiam excõicationis, absolutionem hmõi possunt alijs ꝫ
1 mittere, cum viderint expedire. Bern. † No. 1. quod potestas absoluendi ab excommunicatione ẽ delegabilis p habentem potestatem ordinariam. & licet iste text. loquatur in absolutione ab excommunicatione lata à canone, si quis suadente. 17. q. 4. tamẽ idem, & fortius est dicendum in alijs excommunicationibus, ar. in a cum dilecta. de confir. vti. vel inut. & in l. illud, ff.
2 ad legem Aqui. † Secũdo no. arg. q̃ sacerdos parochialis p̃t cõmittere alicui præsbytero. vt audiat confessionem subditi ꝫ,
3 & illum absoluat † Tertiò no. q̃ nudum ministerium est delegabile per ordinarium, quid in delegato? d. c. vt in glo. Et nota q̃ delegantur hic ea, quæ competunt ex officio nobilis; & sic vi posse colligi ar. q̃ cãe meri imperij possunt delegari de iure canonico: nam sicut excõicatio q̃nque est meri. q̃nque est misti imperij, vt dixi §. eo. c. pastoralis, ita & absolutio. nam par potestas est in ligando, & in soluendo, de pœn. dist. 1. c. verbũ. In glo. 2 No. 1. ex hac glo. & tene menti. quia nescio alibi, q̃ nudũ
a ministerium competens alicui ex priuilegio, est delegabile p priuilegium. licẽt ergo priuilegium non excedat personam priuilegiati, vt in c. sane, de priuil. & 7. q. 1. c. quia frater. & in reg. priuilegium personale, de reg. iur. li. 6. tamen cum per commissionem non committitur alteri præiudicium, cum commissarius gerat vices delegantis, ita q̃ ipse delegans videtur facere, vt in reg. qui per alium, lib. 6. nõ debet iste prohiberi, quominus possit subdelegare, & hanc opi. sequitur Io. And. & dicit eã seruari in practica. Secundò no. ex fi. gl. quod delegatus potest committere absolutionem, dummodo ipse habeat iurisdictionem. puta quia fuit delegatus in causa, in qua tulit excommunicationem, secus autem, vbi fuisset sibi delegata nuda dumtaxat potestas absoluendi: & sic loquitur c. fin. §. vlt. 3. de off. deleg.

ADDITIO.

a Nudum ministerium. Vide Fel. post alios in c. fi. §. fin. sup. de o. f. del. & p Moder. in l. 1. §. qui mandatam, ff. de off. eius cui in mand. est iur. Seb. Sap.

De officio iudicis. Rub.

Supra visum est de officijs singularium dignitatum, & singularium iudicum, nunc congruo ordine subijcit determinate de quodam officio, quod est ordinario, & delegato, commune, &c.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus potest decern parti non habenti, ex officio iudicis, numero 4. & 5.*
2 *Aduocatum si quis non habet, non potest cogi ad respondendum.*
3 *Monachus an possit agere pro monasterio, siue mandato.*
5 *Aduocatus potest cogi per iudicem ad patrocinandum indigenti, pro competenti mercede.*
Aduocatus debet gratis aduocare pro paupere.
6 *Iudex potest recusari, si est dominus aduersæ partis.*
Aduocatus dicitur habere tantum aff. ci. onem ad causam, quod non potest etiam in causa appellationis esse testis.
Iudex potest reensari suspectus ex quibusdam causis, de quibus usque in fin.

CAP. PRIMVM.

1 **EXliteris,** † Ad officium iudicis etiam dele
a gati spectat p̃uidere aduocatũ parti, quæ non potest habere, & poterit dare dominus ticum. Communis diuisio. Secũda ibi, mãdamus. Casus literalis. Inter abbatẽ, & cõuentũ monasterij Cauen. ex parte vna, & abbatem & conuentũ Fossænouæ super q̃busdã possessionibus ex altera, q̃ vertebatur corã archiepo, & abbate S. Leonardi Salernitan. corã q̃bus proposuit procurator monasterij Fossænouæ, q̃ hẽ non poterat aduocatũ. vñ super hoc eorum officiũ implorauit. Archiepus dedit eidẽ R. clericũ suũ, vt in cã illa suũ patrociniũ exhiberet. sed quidã monachus Cauen. excipiẽdo proposuit hoc esse factũ in p̃iudiciũ sui monasterij, eo q̃ dictus R. eius clericus, & domesticus existebat. Iudices dubitantes q̃d iuris esset, significauerunt hoc dño Papæ. & ipse mãdat eisdẽ, quatenus non obstante hmõi exceptione in negotio procedãt eodẽ, p̃uia rõne. Ber. no. 1. q̃ monasterũ p̃t agere pro reb. & iuribus monasterii sibi subiectis hic. n. contendebat super q̃busdã possessionib. monasterij S. Petri, quod quidẽ monasteriũ immediatè pleno iure p̃tinebat ad monasteriũ Fossænouæ, vt patet in antiqua. sicut. n. Eps̃ agit pro ecclesia iubiecta, vt in c. fi. de succel. ab inte. & bonus tex. vi. latius. p̃uidere. q̃ d. c. fi. q. a in d. c. fi. tex. loquit cũ ecclesia inferior vacati. sed d. l. ancimus, loquit ẽt si non vacat quemadmodum ergo dicimus in Eps̃o, idẽ in plato inferiori dicendum est, vt possit agere
2 p̃ ecclesijs sibi subiectis; ad quod facit cle. 1. de reser. † Secũdo no. q̃ pars non dẽt cõpelli ad rñdendũ, si nõ habet aduocatũ: ad quod vide bo. tex. cũ gl. in c. 1. vt li nõ cõte & p̃t q̃s implorare officiũ iudicis, vt p̃uideat sibi nõ valẽti hẽ aduocatũ. procedit non solum in ordinario vt quidam dixerunt, sed etiam i delegato, quod aperte probatur in ista litera, vestrum sup hoc implorando officium &c. iuncta suprascriptione. nã hæc cã erat coram delegatis, de q̃bus in suprascriptione, facit quod in si-

mili

ADDITIO.

2 ¶ Aduocatum. No. Bar. in l. nec quicquam. & ibi Ale. §. obseruare, ff. de e. f. pro c. & leg. Spec. in titu. de off. ommium iudic. §. deseruit quoque. uersicu. ante litem contest. & Car. in cle. 1. de excel. pr̃la. Zac.

mili hẽ in c. si annũ, de iu. li. 6. & i hoc hęc dec. facit ad tit. † No. 3 ibi, frater S. Cauẽ. monachus, q̃ monachus p̃t cẽ in iudicio p monasterio, intelligo de mandato Abbatis, & capituli, seu p̃lati tñ in casib. in quib. p̃t agere, p̃latus sine capitulo, de quib. latis dixi in c. edoceri, de resc. & in c. vnico, de fynd. vbi dr, q̃ monasteriũ dẽt promouere cãm p̃ syndicũ, loquit de honestate, & nõ de necessitate, vt ẽt ibi no. Vlt. no. q̃ domesticus, & cõmensalis iudicis p̃t esse aduocatus alterius partis, nec ex hoc iudex iudicãdus est suspectus, de quo ꝫ. latius. † In gl. i ver. implorando officiũ, in fi. No. gl. & idem no. 3. q. 7. in c. infames. §. si vero, in gl. illud, & dic latius q̃ gl. sunt enim quædam p̃sonæ, quib. iudex dẽt prouidere, ne inferior p̃sona afficiatur potentia aduersarij, vt in l. illicitas. §. ne potentiores, ff. de offi. præsid. & p illum tex. prouidetur minus potenti b. nedum de aduocato, sed ẽt iudex interponit officium suum, vt compellat alterã partem ad cauẽdum, ne offendat aliam partem, & dicẽdum est, vt plenius no. per Bart. sed ad primũ principale dictũ est tex. in l. 1. §. ait prætor, ff. de postu. l. nec quicquam, §. circa aduocatos, ff. de off. procõ. verlatur enim vtilitas publica in consulendo prædictis personis, facit 4. dist. c. factæ sunt aũt leges. reliquis vero personis, quæ p̃t pecunia, & amicitia inuenire aduocatum, iudex non prouidet, sed eorum industria debent sibi quærere. † Sed quæro, nũquid prædictis personis possit iudex compellere aduocatum a ad patrocinandũ? Goff. q̃ sic. dicit tñ q̃ aduocatus nõ compellitur patrocinari gratis, sed dẽt iucex sibi constituere salariũ fm facundiam aduocati, & pro modo litis, & consuetudinis p̃riæ, vt l. 1. §. in honorarijs, ff. de var. & extraordi. cogn. Host. dicit, q̃ aut pars petens aduocatum est potens ad soluendum, & proce dit dictũ Goffr. aut est impotẽs, & tunc teneturiudici obedire ẽt sine salario, quia ad hoc tenetur lege naturali & diuina. dẽt. n. quis diligere proximum sicut seipsum, Matt. 22. c. de pœ. dist. 2. c. charitas, il. 1. §. item proximos. nec posset aliter saluari, vt sen sit Greg. in homilia super Math. 25. c. nam vi hoc casu aduocatus absconderet talentum sibi traditum a Deo, & quanquã aduocati sine sumptu non studeant, tñ sumptus, & scientia administrantur a Deo, quia omne datum optimum a Deo est, Ioã. 1. q. 1. c. grat am., & maxime hoc debent facere clerici, qui viuũt de patrimonio Iesu Christi. Et not. hoc dictum. hẽs enim duas cõclusiones. Prima, q̃ ex causis prædictis potest iudex compellere aduocatum ad patrocinandum. Secũda q̃ data inopia partis potest compelli, vt gratis exhibeat patrocinium. vide ad materiam, c. non lanẽ. 13. q. 5. & puto q̃ iudex possit aduocato iniuste resistenti interdicere patrocinium, arg. l. moris, ff. de pœ. & in l. 1. ff. de of. præfe. vrb. In glo. in fi. Item fm. Inn. in illo c. ex insinuatione, non dr q̃ illa exceptio fuerit admissa. † Sed ꝫ glo. & ꝫ tex. opp. & vi q̃ hæc exceptio debuit admitti, nam p̃t iudex recusari, si est dominus aduersę partis, vt in c. insinuante, & c. cãm, de off. deleg. ergo idem si est dñs aduocati aduersæ partis, vt in c. insinuante, & c. cãm. prædictis: nam aduocatus hẽt affectionem ad cãm adco, q̃ ẽt in cã appellationis non p̃t esse testis, vt in c. fi. de test. lib. 6. Sed dicit Host. q̃ non est tanta suspicio ꝫ iudicem, si aduocatus est sibi domesticus, sicut cum pars est familiaris suus: nam cã non est aduocati, sed partis, cum cõmodum, & incommodum spectat ad partem, & non ad aduocatum. 2. q. 6. c. biduum. in ver. palam. Item familiaris magis in tercedit in cã confamiliaris q̃ pro cã, quam familiaris assumpsit promouendam. concludit tñ Host. q̃ si aduocatus esset versutus, vel malitiosus, & nimis improbe, p̃moueret patrociniũ, & assisteret semper iudici, tunc considerata persona iudicis, & astutia aduocati poterit superior arbitrari, an hæc sit legitima causa recusandi. Secundo opp. de c. fi. 4. q. 4. vbi dr q̃ testis non
2 ẽt p̃ducendus de modo iudicis. ergo nec aduocatus, cũ aduocatus attestet in iure & in facto. Sol. fm Hostiẽ. aut loquimur in teste facti, cui creditur, & habet locum ꝫrium. Aut in teste iuris, prout est aduocatus, cui non creditur, nisi inquantum ius ostendat & procedit iste tex. vel fm eum vtroque casu admittũ tur dictæ personæ in subsidium, alias non. & no. hoc dictũ. Ego in teste animaduerterem vtrum iudex habeat aliquam affectionem ad cãm puta quia procedit ex officio, & tunc non debent admitti testes de familia sua, vt saltem faciãt plenam probationem, alias iudex de facili posset condemnare quẽcunque. Aut non habet affectionem ad causam, & procedit dictum Hostiẽ. Vlti. quæritur, quid si aduocatus est dominus iudicis? sentit Hostien. quod possit tunc recusari iudex, quia facilius commouetur iudex ad petitionem sui domini, quam dominus ad petitionem subiecti. ar. in c. visis. 16. q. 2.

ADDITIO.

2 Compellere aduocatum. Quod aduocati teneantur sine salario patrocinari pro pauperib. tenet Bal. per illũ tex. in l. si furiosi, C. de nup. no. Ias. in §. omnes, uer. tripli. col. pen. Iosti. de act. late no. Dec. in c. 11. col. 22. ver. restringatur hæc prima limitatio, de proba. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio an requiratur, quando imploratur officium iudicis, & nu. 3. 6. 9. & 10.*
2 *Officium iudicis, & actio, an sint idem, & nu. 8.*
3 *Officium iudicis quando imploratur, an requiratur in libello conclusio, & quomodo & nu. 6.*
4 *Officium iudicis extenditur ad successoria, quæ venerunt post litem contest. secus ante.*
5 *Officium iudicis nobile, & mercenarium quod sit, & eius exempla.*
7 *Restitutio aduersus additionem, requirit, quod creditores hæreditarij citẽtur & nu 9 & 10.*
8 *Officium iudicis non perpetuatur per litis contestationem.*
10 *Alimenta dum petuntur, non requiritur litis contestatio.*

CAP. II.

1 **IVdicis officiũ.** † Breue est, & palia verba p̃t sic sũmari. In offo iudicis, q̃d princip̃r loco actionis p̃poni, fit li. p̃t. secus si nõ princip̃r. Vel palia verba sic. cũ imploratꝫ officiũ nobile fit litis p̃t. secus ī mercenario. Primo ponit vnũ dẽm cũ exẽplo. Secũdo aliud, ibi, alias añ. Casus lite. Eccl'ia, vel minor læsa est in aliqua ſnia, a qua nõ fuit appellatũ. ita destituti finito iure cõi, recurrũt ad offm iudicis p̃bficiũ restõnis. petit ecclesia, vel minor p̃icip̃r restitui ꝫ ipsum ꝫciũ, vel ꝫ ſniam. q̃ritur vtrũ in casu isto dẽat li. p̃t. fieri? Dic Papa, vbicũq; offm iudicis loco actionis p̃poni, puta cũ petit restõ in integrũ princip̃r, litis p̃te. dẽt fieri, si vero incidenter, siue añ ingressum litis, siue post ingressum cãæ hmõi offm postulet, p̃t ad hoc recursus hẽi sine
2 litis p̃te. B. † No. 1. q̃ offm iudicis q̃nq; ponit pro actione, ex quo
a infert, q̃ ipsum offm nõ est ꝑprie idẽ, qđ actio a nã actio cõpetit parti, & est ius p̃sequẽdi ī iudicio, q̃d sibi debet. Insti de act. in prin. no gl. in c. dilecti, de iu. sed offm nõ cõpetit parti, sed iudici, nec p̃supponit aliq̃ obligatiõnẽ. vñ vt dicit Bar. p̃stantiquos ī l. 1. ff. de iur. om. iu. offm nõ est idẽ qđ actio, sed hẽt fm similitudinẽ
b cũ actione, b qa ꝑcedit in cã, sicut ꝑcedit in actione intẽtata, in dẽt aduertere libellas. nã si p̃petit sibi actio, dẽt narrare ea, q̃ cõcludũt partẽ sibi obligatã, sed ī offõ iudicis extraordinario dẽt ꝑcedere, q̃ iudex p̃t, seu dẽt facere. & ītellige de offõ iudicis extraordinario, vt q̃n implorat restõ in inte. secus in offõ iudicis latissimo, qđ p̃t ꝑcurrere cũ qualibet actione, vt d. l. 1. no Io. An. ꝫ. tit., p̃xi. c. ꝑquerente. hinc dixit Spec. in tit. de sen. exc. §. bf, ver. si q̃ras, q̃ executio ſniæ p̃t fieri offõ iudicis, licet cõpetat actio, s.
3 in factũ. l. actori. C. de iurciu. & hæc no. † Secõ no. duas regulas ex tex. prima, q̃ in offõ iudi. princip̃r intentato re quirit lit. p̃te. secda, q̃ ī offõ ſplorãdo ĩcidẽter nõ ẽ necesse li. p̃tellari. Itẽ q̃ officium iud. p̃t incidẽter implorari ante ingressum litis, & post
4 i. ante li. conte & post, exempla videbis in gl. † In gl. ibi, Circa rẽ petitam. No. gl. q̃ ea quæ accidunt circa rẽ petitẽ pendente iudicio veniũt officio iudicis, licet in libello non sint petita, secus si accidũt ante iudiciũ, nã tũc nisi petanꝰ in libello nõ p̃t iudex de his ſniam dicere, pone exemplũ. Vẽdicaui ancillã q̃ peperit iudicio cepto, possum. n. implorare iudicis offm, vt ẽt sup fetu ꝑnunciet, secus si peperisset añ iudiciũ. Et aduerte, qa glo. ponit multa exempla, in quibus postulatꝫ iudicis offm, sed non loquitur

ADDITIONES.

a Idem q̃ actio. Inde fit, vt illud possit intentare ille, qui est per statutum prohibitus omnem actionem in iudicio proponere, ita no. Ang. Are. inst. de ac. in prin. Barth. Cæp. in l. uerbum. §. actionis, ff. de ver. sig. eũdem Ang. il. quos prohibet. ff. de postu. & omnino per Alex. in l. plane. de pet. hær. Zac.

Circa hoc, quod dr hic de officio iudicis, dicas primo, q̃ officiũ iudicis non est actio, l. quintus, & ibi Bar. ff. de ann. leg. & per eundem in l. 1. in 4. col. & ibi ẽt per Ale. ff. de iu. om. iu. imo officium iudicis non præsupponit obligationem, ex quo actio producꝫ, l. licet. §. ea obligatio, ff. de proc. ideo datur in subsidium, qñ deficit actio, ut est gl. in l. uinum. ff. si cer. pe. & per Bar. in l. qui p collusionẽ, in §. pretium, ff. de ac. emp. & in l. quæro, in prin. ff. loca. & ideo dicebat Bart. in d. l. Quintus, & in l. seruo, ff. de leg. 1. in l. nec quicquã. §. fi. ff. de of. proc. & leg. & in l. seruos. de adi. leg. q̃ officium iudicis datur p relicto facto fratribus. S. Francisci, quib. non competit actio. quod ẽt voluit Bald. in l. 1. C. de fideicom. & ideo dicimus, q̃ officium iudicis competit ex mera æquitate, ubi deficit actio. Ita Bal. in l. fi. §. finaũt, in 2. col. in princ. C. de furtis. Et ad ist ud, quod hic dicitur, q̃ prohibitus intentare actionem p statutum, possit tamen intentare officium iudicis, per alleg. hic, uide ẽt per Bar. in l. non solum, in §. quam, ff. de iniu. & habetur in l. sed & hæ. in §. non solum, ff. de procu. de quo uide per Alex. in antep. col. ff. de iur. om. iudi. ubi uidetur tenere contrarium. Et adde quod officium iudicis est multiplex, ut per gl. in l. 4. C. depositi. & per Bar. in d. l. 1. de iur. om. iud. & per Canon. in c. j. & fi. de off. iudic. & habetur per Spec. in titu. de actio. & pet. §. fin. in uersicu. dicendum. Ant. Franc.

b Cum actione. Inter officium, iudicis & actionem ponuntur plures dr̃iæ per Doc. in l. 1. de iu. om. iu. & ibi per Ias. aliam dr̃iam ponit Bald. in l. si socer. in prin. ff. fol. mat. quam tñ reprobat ibi Pau. de Ca. aliam dr̃iam collige ex no. per Bart. in l. quod iussit, col. 3. ff. de iud. ubi iult, quod iudex, qui iudicauit proposita actione, non potest reuocare sniam, secus, si pronunciat intentato officio iudicis, de quo per Fel. in rub. de re iud. colũ. 11. Aliam differentiam collige ex no. per Bar. in l. 2. col. 1. C. de resci. uen. aliam ex uerbis Bar. in l. ex diuerso. §. 1. de rei uin. aliam ex no. per Barto. in l. stipulationes non diuiduntur, in 11. opp. ff. de uerb. oblig. quam prosecutus fui late in d. l. 2. & aliàs retuli. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur, ordinare. † Vnde ad declarationem totius materiæ præmittendum, q̃ iusiurãdũ est, quotuplex sit iudicis officiũ, de quo Insti. de ac. in §. pe. & in l. 4. C. depo. nam aliqui dixerũt, q̃ est triplex, de quo per Azo. in sum. eo. tit. & per Spec. eo. tit. in §. 4. vbi plene videas. per Bar. in d. l. 1. de iur. om. iud. Cõiter dr̃, qd quoddam est officium iudicis per se stans, non deseruiens alicui actioni, qd exercetur q̃nque ex mero iudicis facto, vt cum iudex procedit inquirendo, q̃nque ad instantiam partis, vt cum petitur restõ in integrum, vel implorat quis officiũ iudicis ꝯ calliditatem aduersarij, vt in c. nisi: cum pridem, & c. fine, de renun. & illud appellatur officium nobile. Quoddam est offim̃ per se non stans, sed actioni deseruiens, vt qa iudex mouetur ad actionẽ propositam per partem, & illud appellatur mercenarium, quia deseruit actioni, sicut mercenarius deseruit dño. primum, l. officium nobile. q̃nque imploratur principaliter loco actionis deficientis. exemplum in restõne in integ. q̃nque vero imploratur incidenter, vt puta cum imploratur super aliquo, lite pendente exẽplum. in gl. fi. vel cum imploratur non pp se, sed pp aliud, vt cũ postulatur aduocatus. Idem cũ postulatur nõ pp se, sed rõne alterius rei habendæ, vt l. 1. C. vt in pos. leg. vt cum petitur mitti
6 milib. † An aũt indistincte requiratur lit. ꝓtesta. a & libelli obto,
a cum imploret iudicis officiũ? conclude q̃ si petatur ꝯ certã personam, & exigitur plena cãe cognõ, tunc requirit̃ libellus & liconte. vt hic, & in l. Papinianus. §. vlti. ff. de min. aut postulatur non ꝯ certam ꝑsonam, & non exigitur contestõ, quia non est cum quo lis contestari dẽat, in auth. si oẽs, C. si mi. se ab hẽr. abs.
7 † Si enim minor petit restõnem aduersus additionẽ hr̃editatis, nõ ꝯ certam ꝑsonam, vocari tñ dẽnt creditores pro corũ interesse, & si nemo ꝑpareret nihilominus dẽt procedi in cã: dicit tñ ibi Bal. q̃ si creditores comparent, dẽt cum eis fieri lit. cont. ar. eorum quæ no. gl. in c. per venerabilem. qui fi. sint leg. nam si agitur de coniugio, ꝑt procedi lit. non conte. ꝯ absentem, tñ si pars cõparet, fit contestatio, & vr̃ dictum satis no. Q̃nque imploratur officiũ, & non exigitur cãe cognitio, nec imploratur ꝯ certã personam; & tunc exigit libellus, neq; lit. conte. vt si petitur tutor pupillo, l. scire oportet, ff. de exc. tu. Es multa in hoc possent dici. sed vide plenius in locis præalle. Põt. n. dari hæc regula breuis, q̃ vbi offm̃ iudicis imploratur principr̃, & ꝯ certam perso-
b nam, & requiritur plenaria cãe cognõ b dẽt dari libellus, & fieri li. contest. si aũt imploretur incidenter, non fit li. conte. & pone exemplũ vt in gl. & multis modis põt implorari incidenter,
8 vt colr̃ ex gl. & melius per Bar. in d. l. 1. † In gl. 2. ibi Non perpetuatur per lit. contest. No gl. & idem repetit s. prope fi. & sensus. gl. est, q̃ per li. cont. non cõpetit maius tps ad implorandũ iudicis officiũ, q̃ prius cõpetebat. exemplũ in restõne in integrũ, quæ dẽt peti intra quadriennium, vt in c. 1. & 2. de in integ. rest. lib. 6. & l. petendæ, & in l. fi. C. de tempe. in integ. rest. secus aũt est in aliis actionib. nam actio tpalis perpetuat̃ per lit. conte. de quo dicen-
9 dum est, vt hr̃ in l. fi. C. de præsc. 30. vel 40. ann. In † ea. glo. Sed ꝯ vr̃. No. bene istam particulã glo. vsq; ad ver. Item hic est arg. nã quotidie allegatur, & effectib. non constitit in hoc, q̃ aut implorat officiũ iudicis principaliter ꝯ certam personam, & non põt procedi lit. non conte. sed data contumacia partis ꝯ q̃ imploratur, põt procedi ad missionem ex primo, & secundo decr. vel ad excõicatio nem, vel ad alia remedia, quemadmodum cum actione intentata reus est ꝓtumax. aut implorat ꝯ incertam personã, vt cũ minor petit se restitui aduersus hr̃editatẽ aditã, & tunc nõ est necesse, q̃ fiat contestõ, quia non est cũ quo fiat. Et aduerte, qa gl. dicit, q̃ ẽt si creditores apparerẽt, non est fiẽda cũ eis litis ꝓtest. qa nihil ab eis petit̃, & sic cũ gl. transeunt Io. An. & D. An. sed vt dixi Bal. tenet opp. in d. auth. si oẽs, & illa op. vr̃ verior. nã licet nõ petat aliquid a creditorib. tñ ex quo imploratʒ illud officium, qd̃ põt rendere in ꝓiudiciũ creditorũ, & creditores se offerunt in iudicio, & ꝯdicunt, dẽt cum eis fieri li. ꝓtest. & satis vr̃ de mente Bart. in l. nec quicquã. in §. vbi decretũ, ff. de off. proc. vbi gñaliter ponitur, an, & qñ sit dandus libellus, cum implorat̃ iudicis officiũ. But. tñ quem sequuntur Bar. & Bal. in d. authẽ. si oẽs, & in auth. qui semel, C. qũo & qñ iud. ponebat hanc reg.
c per tex. & illius auth. q̃ vbi c non est prouisum de remedio missionis, põt procedi lit. non ꝓtest. & hanc dicebat rõnem esse decidendi in illa auth. si oẽs, & hanc regulam firmãt Legistæ, qua litercunque agatur in iudicio. vnde cum minor petit se restitui aduersus aditam hr̃editatem, nõ põt ibi procedi ad missionẽ ex 1. decr. Idem esset ſm hanc regu. qñ quis petit restitui aduersus snĩam, quod tenuit Odof. sed hanc reg. semper impugnauit D. Ant. per c. tuæ. ꝟ. vt lit. non ꝓtest. vbi dr̃, q̃ si non põt procedi ad missionem, dẽt reus excõicari, & sic non proceditur lit. non ꝓt. & ad illã auth. si oẽs, rñdet, q̃ ibi nonerat iudicium ꝯ dictorium quia nihil petebat a creditorib. nec ipsi voluerunt comparere,
10 ideo sine contestatione ibi proceditur. † Conclude ergo br̃ vltra prædicta, q̃ aut officium iudicis imploratʒ incidenter, & nõ est necessaria li. conte. nec libellus. aut imploratur principr̃, & tunc aut super iam liquido, ita q̃ nõ est necessaria causæ cogni-
tio, & non dẽt fieri lit. cont. exemplum: cum filius petit alimẽta a patre, vel eꝯ. debet. n. de plano procedi, vt in l. nec quicquã, §. de plano, ff. de of. proc. vel cum petitur executio sniæ a iudice qui iudicauit. Aut petitur super non liquido, & tunc aut aduersarius est certus, & ꝑs, & debet fieri cõtestatio, & libellus offerri, exemplum, cum petitur restõ in integrum aduersus ꝯctum, & de hoc est text. hic. Aut aduersarius est absens, & certus, & tunc si aliquid petitur dari vel fieri in præiudicium partis, vel à parte, dẽt fieri contestatio, vt hic in gl. Aut non petitur aliquid dari, vel fieri. exemplum, cum minor vult abstinere ab hæreditate adita, & potest procedi lit. non conte. vt in d. authen. si omnes. Item cum aduersarius est incertus, vt in auth. Quando autem. comperat iudicis officium, vide quod dico in c. læpe, de rescri. spol. plenè per Legistas in l. vnica, C. de condi. ex lege, & per Cy. in l. ex placito, C. de rer. permu. & dic breuiter, quod cũ ver
d ba legis d referũtur ad iudicem, competit ipsius iudicis officiũ, & ad hoc gl. iuncto tex. in l. si soror, C. de colla.

ADDITIONES.

a Requiratur li. conte. Distingue, aut requiritur officium iudicis principaliter & tunc requritur li. cont. secus, si incidenter no. in c. accedens, inf. ur li. nõ conte. Gur. de Cu. & ibi in apost. Celsi ad ipsum, in l. 1. §. de qua. ff. de po. gl. in l. Pomponius, ff. de mino. & lex. in l. si ab hostib. ex l. quib. cau. maio. & in 2. §. si publico, de adult. Zach.

b Causæ cognitio. Limita, ut hic per Fel. et ultra eum limita in casu, quem punit Paul. de Cast. in l. 2. C. de ser. fugiti. et in casu l. fi. C. de edi. dini Adri. tol. de quo ibi per Doct. et in materia editionis, ut no. Bald. d. l. 1. in fi. C. de eden. Sebastianus Sapia.

c Quod ubi. Vide latissime per Alexand. in l. si finita §. Iulianus, colum. 4. 8. ff. de damn. infec. Seb. Sap.

d Verba legis. Vide Bar. in l. soient, col. 2. ff. de alimen. et ciba. leg. et late Dec. in d. l. si soror. Seb. Sap.

De maio. & obed. Rub.

Quia ministrorum, & iudicum, de quibus supra visum est, alij sunt maiores, alij minores, nec aliter possit ecclesia vniuersalis, seu status vniuersi consistere, de quo vide pulchrum text. in c. ad hoc. 89. dist. Ideo competenti ordine hic subditur de ipsorum maio. & obed. impendenda.

SVMMARIVM.

1 *Præferendi sunt cæteris paribus primo ordinati, nu 3.*
2 *Præeminentia in canonicis, uel alijs, quid operetur vide per totum.*
4 *Officiales, si sunt simul extracti, quis eorum præfertur.*
5 *Concorditer dicitur id fieri, quod sit nemine discrepante, licet aliquando dicatur illud, quod fit a maiori parte.*

C A P. I.

1 Vm certũ. † Breue est, vel p alia verba t̃ cæteris parib. prior & maior hũdus. est. Vel sic. In honorib. reuerentialib. impendendis põderat cæteris parib. maioritas ex prioritate ordinõnis. No. 1. q̃ ẽt inter ꝑsonas ecclĩasticas est hũda distõ in honorib. impẽdẽdis. nã quẽadmodũ in cęlesti curia si oẽs sunt pares ī ptãte & offõ (sunt enim Angeli, & Archãgeli &c.) ita & in ecclesia militãte nõ oẽs hoĩes dẽnt eẽ pares ī ptãte, & offõ, sed alĩq maiores, & alĩq minores, & ſm maioritatẽ, & minoritatẽ honores, & munera sunt impẽdiẽda, vt in l. ho-
2 nores, ff. de dec. † Sed q̃ro, p decłone lr̃æ, ī quo ꝓsistit ista maioritas vel minoritas. nã rex. dr̃, q̃ ille est hũdus maior, q̃ prius fuit ītmè ordinatus. Sol. dt Inn. q̃ prioritas ꝓsistit in eo, q̃ hẽbit primũ locũ in sedẽdo. Itẽ in scribẽdo, prius rũdẽdo, sigillãdo, & simi. nã si canonici hãt se ī scribere, vel sigilla apponere, q̃ primo fuit ordinat̃ ꝑferẽd̃ ẽ. Intelłe si sũt pares ī ordine, vt in c. statuimus. 7. e. Idẽ dt in ꝓceptione ꝑbẽtiæ, vel in collatione bñficiorũ vacãtiũ, dũmõ ſm eũ sint merito pares. Aduerte, qa hęc vltima litatio vr̃ ꝓfundere istã literã, q̃ nõ ꝓsiderat meritũ ꝑsonæ, sed prioritatẽ in ordinõne. Et iõ distinguo melius ꝓcordãdo hęc dicta Inn. q̃ aut q̃rit de ordinãdis, & ꝓmouendis, aut de iã ordinatis ordinãdis. Primo casu nõ est ꝓsideranda prioritas in tpe ordinationis, sed meritũ ꝑsonæ. nã melior, & dignior dẽt, ꝓmoueri, & nõ ille q̃ primo fuit ordinat̃, vt l. honores, ꝑal. & i c. licet. 8. q. 1. Nũqd aũt possit qs sine peccato eligere, vel promouere
2 dignum, ex quo potuit eligere, vel promouere dignior̃, a vide bon.

ADDITIONES.

2 Digniorem. Adde quod Fede. consi. 95. sentit, quod sine peccato promoueri non possit.
Ad hoc dicas, quod ille, qui est dignior, semper debet præferri minus digno vt est tex. in Ludua, C. de nu. ubi per Cy. & Bal. qui dicunt, q̃ ille qui est dignior dẽt prius admitti ad eligendum, & ad uotum deponẽdum. & vide gl. in c. cum dilectus, de præb. quæ dixit, quod digniores debent præcedere, et habere meliores præbendas quã illi, qui sunt minus digni. et ideo dixit glo. Insti. de bo. pos. in §. aliam uero, q̃ digniores debent sedere, et poni in alio ri loco. et vide bo. tex. in c. denique. 4. dist. et in c. illud. 17. dist. ubi habetur quod qui præcedit in dignitate, debet etiam in alijs præcedere. vnde credo uerum esse, quod quando datur magis dignus, non possit eligi ille, qui est minus dignus, sine peccato, quia semper videtur esse habenda rõ dignitatis, l. maiorem, ff. de pac. l. si longius. ff. de iudicijs, l. nec honore, C. de epis. & cler. An. Fran.

bo. gl. in d. c. licet, & facit, quod no. gl. & Bar. in l. cum quidam, ff. de leg. 2. & vide quod dixi in d. c. constitutus. infra de app. sed si merita sunt paria, tunc præ crendus, & promouendus est primo ordinatus, vt in c. episcoporum. 74. dist. † Secundo casu cũ quæritur de iam ordinatis ordinãdis, & tunc habet locum ista littera, vt prius ordinatus magis honoretur, licet secundo ordinatus sit sufficientior ad hoc l. 1. ff. de albo. scriben. not. Bara. in l. 1. in § prius, ff. de vulg. & pup. Et hoc no. pro Doctoribus, a & militibus, & multis præferendis adinuicem, vel honorandis. 3 nam data paritate in reliquis primopromotus præferẽdus est. b intellige nisi posterius ordinatus habuerit dignitatem a principe, q̃ tunc data in cæteris paritate, præferendus est ille, qui habuit dignitatem a principe, vt in c. per tuas. infra eo. & in l. fin. 4 ff. de albo scriben. Quid autem si non est dare prioritatem in tempore ordinationis? pone exemplum in abstractis simul ad idem officium, etiam in ciuibus, qui de præsenti nõ sunt in aliquo ordine vel officio, recurendum est ad tex. no. in d. l. 1. de albo scrib. vt ille qui functus est maioribus officijs, vel beneficijs præferatur, vel si pluries assumptus fuit ad honores ciuitatis. & 5 data paritate, præferendus est antiquior tempore. c Item is qui habet filios, præferendus est non habẽte, tex. est no. in l. in albo, & ibi per Barto. C. de decu. lib. x. & hoc not. Nam secundũ prædicta oportet distinguere, & limitare scripta per Docto. Item secundum Innocen. consistit maioritas ista. nam facta electione de prælato iste antiquior debet solemniter eligere personã 6 nominatam in scrutinio. Item vacãte ecclesia, abbate, seu præposito, iste, qui est antiquior in ordinatione habet conuocare capitulum, & cæteri tenentur venire ad ipsius vocationem, nõ 7 ẽt per hoc exercebit iste iurisdictionem in alios, nisi hoc habeat consuetudo. vnde non poterit punire non venientes, nec potest facere contractus nomine ecclesiæ, nec agere, quia per istã prioritatem non est prælatus ecclesiæ, sed habet istam maioritatem in honoribus, & in istis maioritatib. habebit tamen hæc 8 vocatio ad capitulum per istum facta hunc effectum, quia potestas residebit penes venientes, & sic facit absentes contumaces. Ad idem vide quod not. idem Inno. in c. 2. de no. ope. nunciatio. & procedunt nisi in collegio sit alius, ad quem de iure vel de consuetudine spectet conuocatio capituli, & not. bene hæc dicta Innocen. quia quotidie allegant. & sequitur Barto. in d. l. 1. dicit Innocen. quod vbi opus est congregare collegium, poterit ordinarius, vel delegatus in causa compellere istum ad quem spectat congregatio collegij, vt collegium congreget. Et ex hoc hẽs sumere practicam, qualiter sit procedendum cũ collegium est citandum, nam potest compelli iste vt congreget. & vide gloss. not. in capitu. si capitulo. de concess. præben. lib. 6. In gloss. fina Not. duo ex glo. primo, quod actio quandoque sonat in factum, & non in ius, & vide gloss. & quod dixi in 2. de const. † Secũdo no. iuncto tex. q̃ illud, qđ fit a maiori par 9 te collegii, dicitur factum concorditer, & hoc not. d. Anto. hic. sed non procedit inspecta vera, & propria significatione vocabuli: nam illud dicit fieri concorditer, quod fit nemine discrepante, vt nota. glos. in cle. ne Romani, de elect. & c. cupientes, eo. tit. lib. 6. & videtur tex. in cap. quorundam, eod. titu. & li. hoc 10 etiam habet etymologia vocabuli. nam dicuntur aliqui cõcordes, qui sunt vnius cordis, a con, quod est simul. & ad istum tex. dicit, q̃ procedit propter subiectam materiam quia id, quod fit a maiori parte, fingitur factum abomnibus, vt in c. 1. de his, quæ fiunt a ma. par. cap.

ADDITIONES.

a Pro Doctoribus. Adde quod voluit Ro. consi. 334.
b Præferendus est. De Doctoribus. præferendis vide multa per Dec. in c. clem. de iud. & Fel. in c. per tuas. infra eo. Seb. Sap.
c Antiquior tempore. Quod antiquior sit præferendus, multa cumulat Felyn. Sin. & Mode. in l. cum quid. ff. si cer. pe. & vide quod no. Bar. in l. cum pater, § Doctoribus. ff. de leg. 2. ubi dicit quod antiquior ex pluribus dominis, tenet omnes terrarum. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Clerici de iure diuino sunt exempti a potestate Imperatoris.*
2 *Papa non posset clericos subijcere potestati laicali.*
3 *Clerici non tenentur in aliquo obedire laicis, nisi sint feudatarij ipsorum.*
4 *Mortis appellatione venit excommunicatio.*

C A P. II.

1 Si quis. Veniens contra decretum, vel constitutionem episcopi debet excõicari. primo dictum. secundo corroborat per vnam authoritatem, ibi, in li. Regum. Tertio per aliam, ibi. Et in concilio Not. 1. quod veniens contra mandatum superioris peccat mortaliter. nam potest excommunicari, vt hic patet. excommunicatio autem non fertur nisi pro mortali. 11. quæstio. 3. capitu. nemo, & capitu. nullus. Secundo not. quod episcopus potest etiam statutum facere in sua diœcesi, vt in capit. secundo. de constitu. lib. 6. dicit tamen gloss hic, quam not. quod super maioribus negotijs non potest statuere, & habes consimiles gloss. 3. distinct. 9. porrò, & 18. distin. in sum. & intellige, de maioribus reseruatis Papæ, vt in cap. maiores, de bap. & quod
1 no. in cap. quod translationem, de offi. leg. † Sed quæro quis eximit clericos a potestate Imperatoris: videtur enim, quod omnes debent esse subiecti principi seculari, quia in orbe debet esse vnus princeps. 7. quæstio. 1. capitu. in apibus. Solu. dicit Lauren. quod Papa eos eximit de consensu Imperatoris. 11. quæstio. 1. in capitu. 4. Tan. dicit, quod sunt exempti lege diuina, alleg. bo. tex. in cap. si Imperator. 95. distinct. & vide ibi bon. gl. Dicunt etiam Innocen. & Hostien. quod cum clerici sint res spirituales, quia transtulerunt corpus, & animam ad seruitiũ Dei. 11 quæstio. 1. cap. duo sunt, dignum est, vt non subijciantur constitutionibus laicorum, & ideo Papa iure suo poterit eos eximere a potestate Imperatoris. Præcedens opin. plus mihi placet, & vide bo. tex. iuncta glo. in ver. diuino. infra de censi. cap. quãquam, lib. 6. & in nouo testamento non debet esse aliqua discrepãtia, quia Christus præfecit Petrum omnibus hominibus: Imperator autem præficitur solum rebus secularibus, vt in capit.
2 solitæ. infra eod. † Et not. quod dixi. quod de iure diuino clerici sunt exẽpti a potestate iudicis secularis, ex quo sequitur, quod
a Papa non posset eos subijcere a Imperatori, quia non potest cõtra ius diuinum. 25. quæstio. 1. capit. sunt quidam. Item præsupposito, quod essent exempti ab ecclesia, non posset Papa eos subijcere Imperatoriquia decolaretur status vniuersalis ecclesię, quod Papa facere non potest. 1. quæstio. 2. & si illa. no. glo. hic in
3 capitu. literas de restitu spoliat. † In glo. pen. ibi. i. Papæ. No. glo. iunct. tex. quod Papa potest appellari princeps. Item & Imperator quandoque appellatur Pontifex, & hoc voluit dicere glossdum dicit, sic econuerso. Et in fi. glo. intellige hoc, quando clericus habet temporalia ab Imperatore in feudum; secus aut cm
b si clericus possidet tẽporalia, sed non habet ea in feudum b a laicali; tunc enim non subijcitur principi laicali: nam propter illa bona temporalia non tenetur ei obedire, vt in capitu. nouerint. 10. quæstio. 1. not. In infra eo. in cap. solitæ. † In gl. vlt. ibi, vel
4 morte. scilicet æterna. Vel dic moriatur. i. excommunicetur. nam in iure canonico mors capitur pro excommunicatione, vt in cap. per venerabilem, qui fil. sint leg. vbi bo. tex. vel dic, q̃ hic allegatur ista authoritas, quæ habetur in libro Regum. in c. 12. ad fin. similitudinarie, vt quemadmodum non obediens iudici ecclesiastico debet mori spiritualiter. scilicet per excõunicationem, vt patet in prin. & in fi. c. Et ex hoc no. q̃ non obec diẽs e principi seculari peccat mortaliter, & posset iudex ecclesiasticus ad petitionem iudicis secularis illum inobedientem excommunicare, vt dixi. in c. 1. supra de offi. ord.

ADDITIONES.

a Subijcere. Adde Ro. sing. suis. fol. 16.
Adde quod debuit alleg. Ro. sing. suo 416. inci. sed an potest Papa. cui adde ip summet in l. si uero, ff. fol. mat. Fel. in c. ecc. S. Mariæ, col. 1. in prin. Old. cõsil. 83. & quod no. postremo in apo. ad istum in alle. c. ecclesia S. Mariæ. in apost. meis post alios. in ver. laici. supra de const. Zac.
b Feudum. Adde Old. consi. 17.
c Non obediens. Vide Ant. de But. in c. nam concupiscentiam, de const. ubi uidetur uelle, quod non sit in potestate Principis secularis, ligare ad peccatũ mortale, & de pœna contemnentis mandatum legis pulchre ponit Bald. in l. legis virtus, ff. de legib. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria fit alicui, cuius verbo credi debeat, si ab eo exigitur scriptura.*
Carcerandus iniuriatur, si non admittitur ad fideiussores.
Fideiussor idoneus, si recusatur potest agere actione iniuriarum.
2 *Promittens aliquid non tenetur super eo scripturam facere.*
3 *Officialis, an possit conueniri tam ciuiliter quam criminaliter, donec est in officio.*
Comites Palatini, an ueniant appellatione Comitum.

C A P. III.

Pegebatur. Clericus administratione carens, non tenetur ad iuramentum obedientię, vel ad faciendum scripturam super ea, & potest tex. iste intelligi dupliciter. Primo, quod iste frater Atticus scripturam de obedientia prestanda episcopo nomine proprio scripsit. Secundo potest intelligi, quod scripsit in persona alterius, & non est vis quis intellectus teneatur. sensus enim literæ est, quod clericus, non habens curam animarum non tenetur promittere episcopo obedientiam per scripturæ confessionem, vel per iuramenti interpositionem, sed satis est verbo obedientiam promittere, & hoc intendit litera iun. glo. i. Casus litera. Quidam electus fuit in prælatum alicuius ecclesiæ, & confirmatus, quidam frater Atticus nomine absens erat, hęc audiens statim venit, & noluit facere obedientiam, sed prælatus volebat, quod ipse per scripturam obligaretur ad obediẽtiam præstandam, & sic scripsit, & spopondit frater Atticus. p̃latus iste significauit hoc domino Papæ, qualiter frater Atticus scripserat. Respondit ei Papa, dicens quod in literis illis signum prodebatur iniuriæ, quia non fuit necesse, vt obligaret
1 scripto, qui obedientiam suam sponte exhibuit. B. † No. q̃ iniuria fit ei, cuius verbo credi debet, si ab eo exigit scriptura, sicut in sibi dr̃, q̃ iniuria fit ei, qui ducit ad carceres, si non admittitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

præstans idoneos fideiussores, sic ẽt iniuria fit fideiussori idoneo, si non admittitur vt idoneus, vt in l. si vero. §. 1. ff. qui satisd. cog. & limita primum dictũ, vt hĩ in c. si clericos, de sent. exc. li. 6. & vt leg & no. in l. 1. ff. de custo. reo. †No. 2. q obligatus ad aliquid promittendum non tenetur super eo scripturã facere. No. 3. ibi, prodebat iniuriã, q superior qñq; facit iniuriã subdito, ex quo sequitur, q quenin põt actione iniuriarũ, pro hoc l. magistratib. ff. de iniu. †Et hinc sumpta occasione Do. hic instant nũquid durante officio a possit iudex conueniri de delicto? & distingue latius, & clarius, q quidam sunt habentes dignitatem sine administratione b vt sunt illi, qui vocantur Comites palatini, sine aliquo comitatu, qui tñ abusiue dñr Comites: nam propriè Comes est ille, qui inuestitus est de Comitatu, vt in c. 1. qs dicat dux, vel Comes, col. x. & ibi hoc no. Bal. facit c. significauit, de reseri. Ex quo infertur, q in dispositione restringibili appellatio ne Comitum non veniunt isti q bene no. & isti tales pñt sp cõueniri, vt i l. 2. vbi sen. vel cla. no. Bar. in d. l. nec magistratib. Quidam sunt hõtes dignitatem cum administratione, & aut delinquunt in officio, & pñr conueniri durante officio, & postea, vt in l. iubemus, C. ad l. Iul. rep. & in Auth. vt iud. sine quoquo suffra. fiant, in §. necessitatem. Aut delinquunt extra officium, & si sunt iudices inferiores, vt puta hõtes simplicem, iuridõnem possunt conueniri ẽt durante officio, vt in d. l. nec magistratib. in fi. Aut sunt iudices maiores, & si sunt perpetui, pñr conueniri, nam alias eorum delicta remanerent impunita, & iniuriam, & damnum passi nimium læderentur, cum crimina morte extinguantur. 23. dist. c. quorundam, & in l. 1. & 2. C. si re. vel act. mor. fue. & probatur in c. si clericus aduersus. 11. qõ. 1. & in c. sacro. infra de sen. exc. & x. q. 3. c. quia cognouimus, & in c. pquerente, de resti. spol. cum si in quibus patet epm posse conueniri ẽt per subditum proprium durãte dignitate, nec est necesse petere licentiam a principe, prout quidam hic scripserunt allegãtes l. cum vero. ff. de fideic. lib. quę hoc non probat. Aut sunt tẽporales, & non possunt rñr conueniri durante officio, vt in d. l. nec magistratibus, & in l. pars literarum, ff. de iud. & 2. q. 1. c. p. hibentur. compelluntur tamen præstare cautionem de respondendo deposito officio, vt in l. si adulterium, in fi. ff. de adul. no. gl. in d. c. prohibentur. si tñ actio est rẽpore peritura, compelluntur suscipere iudicium vsque ad contestationem litis, vt in l. senatus, in fi. ff. de offi. præsi. & no. glo. in d. l. nec magistratib. Ex prædictis habes, an & quando iudices seu dignitatem habẽtes, possunt in ius vocari. In gl. 1 in fi. Not. gl. & dicunt hic Doct. q si clericus primo fuit rebellis in obediendo, potest compelli pstare iusiurandum. Idem si primo fuit excommunicatus, vt in c. cum in ecclesiis. infra eo. & de sen. excom. c. cum desideres, dicit tñ Goff. inspiciendam fore consuetudinem: sed Hosti. dicit valere consuetudinem, vt clericis committatur cura sine iuro, ne diu supatur neruus ecclesiasticæ disciplinæ. Pro hoc. n. c. si nicasti, de elect. & in c. cum inter. de consue. & no. hoc dictum licet iudicio meo impugnari, quia cum hoc sit de iure positiuo, satis posset induci consuetudo in ꝓrium, maximè vbi est consuetudo, q clerici fideliter obediant episcopo, & consuetudo videtur tunc irrationabilis, quod iuramenta præstẽtur sine necessitate, vt in c. & si Christus, de iureiur. vnde hodie hoc iuramentum non est in vsu, nec simplex promissio obedientię, qđ forte processit propter rationem præallg.

ADDITIONES.

a Durante officio. Vide ad hæc latissime per Mode. in l. principalibus. ff. si cert. peta. Bal. in l. nisi finita, ff. de tut. & ratio. distrah. Card. in c. venerabilis, col. 7. infra de iud. Pet. de Anch. in c. statutum, §. cum uero, uer. incidenter quæritur. de reser. lib. 6. Seb. Sap.

b Sine administratione. Erit igitur tibi firma conclusio, ut scias an, & quando officiales officio durante conueniantur, quod officialis dignitatem habens sine administratione, officio durante, de quibuscunque potest conueniri, Barto. in l. nec magistratibus. ff. de iniu. nisi forte habeat ius carcerandi, secũdum Bart. in l. de pupillo, §. si quis ipsi, ff. de oper. no. nunc. Idem in perpetuis. ut no. Bart. in allegat. §. si quis episcopi, & in l. 1. ff. de offic. proc. Cæsa. & in l. 2. §. quib. & §. fina. & in l. ciuitas, ff. quod cuiusque vni. nomi. Idem si esset ad beneplacitum Principis, quia perpetuo æquiparatur, no. Barto. ibidem, & Alex. in l. pars literarum, ff. de iud. facit capit. si delegatus, de offi. delega. lib. 6. c. si gratiosæ, de res. eod. lib. & gl. in clemen. 2. eo. tit. temporales non conueniuntur, nisi pro furto, barattaria, & simonia, pro officio obtinẽdo cõmissis, ut no. Ang. in Auth. vt iu. sine quoquo. suffr. §. si quis, & §. illud, col. 2. & de violentia illata subdito hĩ in l. iubemus, & ibi Sal. C. ad l. Iul. repe. & si quid contra iurisdictionem superioris faciant Bal. in l. si appellatione. C. de app. & Alex. in præal. l. pars literarum. In ciuilib. uero potest pro debitis alibi contractis, & temporalis & perpetuus, officio durante conueniri ita no. Ang. in l. 2. C. de adm. tut. & Bar. & Doct. in sæpe alleg. l. pars literarũ. & ibi est bo. tex. ff. de iu. Zac.

An officiales durante officio possint conueniri. Vide Barto. in l. libertus, in §. in quæstionibus, ff. ad municip. ubi ponitan & quando officialis delinquẽs possit remoueri ab officio, & adde quod officialis nimis crudelis potest remoueri, ut habetur per Gul. de Cu. & Bar. in l. 1. de his qui sunt sui, uel alie. iu. & adde quod officialis ex culpa negligens potest remoueri a suo superiore, ut est glo. in l. 2. in §. miles, ff. de his, qui no. infa. & habetur in Authẽ. de defen. ciui. §. interim, & adde quod officialis remotus sua culpa, non potest ad illud officium amplius redire, ut in Auth. de ac. in prin. & in l. 1. C. si quacunque præd. po. & habetur per Alex. in l. Cassius, ff. de fena. & in l. 1. C. si rec. pronin. & tene menti, quod officialis de male gesti is per eum syndicat in fi. officii, quando est temporalis, ut hic dicitur, perpetuus autem quando cum que potest syndicari per suum superiorem, de quo uide per Bald. in l. si finita, in §. cum furiosi, ff. de tu. & ratio. di. Et tene menti, q officialis tenetur pro barattaria, & punitur etiam durante officio, ut habetur in l. iudices, C. de dign. lib. 12. & eodem modo etiam possunt puniri pro furto, durante officio, ut ibi habetur, & in locis prælle. An. Fran.

c Conueniri. Adde Ro. consi. 415.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus in diœcesi sua, est maior quocunque principe seculari illius diœcesis, uide infra eo c. solitæ. nu. 7.*
2 *Discipulus debet tueri & defendere opinionem magistri sui.*
3 *Reges an possint eligere confessorem.*
4 *Reges tenentur ad decimas prædiales, & personales.*

CAP. IIII.

OMnes. Breue est, vel potest sic summari palia 1 dũ episcopo. †No. ibi, omnes principes, q quantuncunque sit princeps maximus, tenetur nihilominus episcopo loci obedire in spectantibus ad officium suum. nam pondera illam dictionem, vtem omnes, ex qua infertur quod etiam Imperator subiectus est episcopo loci. nullus ergo princeps exemptus est a iurisdict one episcoporum de iure cõmuni. vnde Ambro. episcopus excommunicauit Imperatorẽ, vt in c. duo. 96. distinct. Et ex hoc infertur, quod epis in sua diœcesi debet præcedere principem secularem quantumcunq; maximum, cem ipse habeat in eum iurisdictionem, & non ecõtra. Item episcopus præsidet spiritualibus, & animabus. Princeps secularis præsidet temporalibus & corporalibus, quæ sunt priori bus inferiora. 11. quæstio. 1. capitu. præcipimus. & infra eod. cap. solitæ. nam tanto quis maior est, quanto dignioribus, & melioribus præest, vt in Authen. de defen. ciui. in princi. & infra eod. t cap. solitæ. †Not. 2. intelligendo quod iste Clemens, de quo in 2 scriptione, fuit discipulus Petri, quod discipulus a debet recitare & defendere opin. magistri sui secundum Ioan. And. de quo vide bon. tex. cum glo. 21. quæstio. 1. in capitu. cum beatissimus, leg. & no. in l. qualem, cum l. seq. ff. de arb. quod intellige. si opi. est vera. nam iux. philosophum, magis est amicandum veritati, quam magistro: dixit enim de Platone, amicus Plato, sed ma- 3 gis amica veritas, & videad materiam istius tex. bon. tex. in ea. si autem. 1. quæstio. 1. †In gloss. Not. hanc gloss. ex qua potes decidere, cui de iure tenetur Rex confiteri. si enim residentia sua esset intra certam parochiam, tunc est de illa parochia, & tenetur confiteri presbytero parochiali, licet hodie communiter habeant Reges ex priuilegio, vt possint sibi eligere confessores sed de iure est, quod dixi, vt in capitu. omnis vtriusque sexus ec pœn. & rem. qui quidam tex. cum generaliter loquatur, habet locum in quibuscunque hominibus si vero residentia non est intra certam parochiam, tunc tenetur confiteri episcopo, & idem dic de quolibet, qui non est intra parochiam, ar. bo. in capit. quoniam, infra de deci. facit, quod no. Hostien. in c. conque 4 rente supra de offic. ord. †No. 2. ex gl. quod Reges tenentur soluere decimas personales, & prædiales, & pro fine gl. vide text. in c. cum quis. §. 2. de sepul. lib. 6. & quod no. gl. in c. ad apostolicæ. infra de decimis.

ADDITIO.

a Quod discipulus. Hoc adeo uerum est, quod qui imitatur opin. magistri sui, excusatur in syndicatu, ut not. Abb. in c. 1. in 7. colum. de postula. prælator. Angel. in l. terminare, C. de iu. & li. expen. & sequitur Fel. in cap. 1. col. fin. supra de consti. Seb. Sap.

CAP. V.

TLlud. Nõ obediẽtes canonicis institutis, incurrunt inobedientiæ notam 1. infamiam. & pone casum. Episcopus Hildesemẽ. vocatus ad aliã sedem episcopalem propria authoritate sed ad illam transtulit, & redargutus, dicebat, quod fecerat pro cõmodo illius eccl. quia nisi forte transijsset, ecclesia illa fuisset passa damnum graue in temporalibus. Papa vero cum redarguit hic, ga propter commodum temporale non debuit venire contra canones disponentes, quod citra licentiam Papæ non debet episcopus episcopatum suum dimittere, vt in c. 2. de transla. epi. cũsimi. vel forte iste episcopus pro suo commodo proprio se transtulit. No. 1. quod non debet quis postponere spiritualia temporalibus. spiritualia enim sunt perpetua, & concernunt animã, quæ præcisior est corpore. l. sancimus. la 1. C. de sacrosan. eccle. Item no. tex. ad commendationem obedientiæ, & facit pro cõmuni vulg. quod melius est obedire, quam sacrificare, & ratio est, quia per victimam, seu sacrificium, quod fiebat in veteri testamento, mactabatur caro aliena, per obedientiam verò voluntas propria deprimitur, vt dixi ttex. in c. sciendum. 8. q. 1. vñ maximũ est obediẽtię meritũ, ga nihil difficilius, q vincere seip sum. No. 2. ibi inobedientiæ notã, q veniens ꝛ canones, incurrit infamiã, & pt intelligi de infamia canonica, q̃ prouenit ex oi peccato mortali, quo sublato tollit, fiamia, pro quo vide quod no. 6. q. 1. omnes, & sc. & quod dixi in c. testi. infra de test.

SVM-

SVMMARIVM.

Imperium subest sacerdotio, & ei obedire tenetur.
Argumentum ab absurdo ualidum est in iure.
Sanguinis phlebotomatus non uenit in statuto puniente quem de sanguine.
Clericus nullo modo subiacet laico, nisi ratione feudi habiti ab eo. 8.
Clerici sunt exempti a iurisdictione laicorum, de iure diuino.
Dictio, tanquam, & quasi regulariter non sunt expressiuæ ueritatis.
Episcopatus, an ueniat appellatione dignitatis.
Episcopi præsunt principibus temporalibus.

CAP. VI.

SOlitę. Est multum allegabile, & hoc dicit in summa. †Imperium non præest sacerdotio, imo subest, & ei obedire tenetur. vel secundum Abb. episcopus non debet subesse principibus. sed præsse. Primo ponit admirationem Imperatoris, & authoritatem, qua mouebatur. Secundo, ibi, verum exponit illam. Tertio, ibi, potuisses, ad declarandum prærogatiuam sacerdotii indicit authoritatẽ Hiero. Quarto, ibi, præterea, authoritatẽ Genesis. Quinto, ibi, hæc aũt, concludit ꝛ imperatorem. Sexto, ibi, nos autem, se excusat, q non increpauit, dicens, q increpare potuerat, & hoc probat authoritatib. Septimo, ibi, Vtrum relinquit Imperatorem suo iudicio. Casus lite. ponitur hic gl. 1. B. Not. 1. ex suprascriptione, q imperator dr illustris. Idem dic de Rege Francię. ꝛ. de iud. c. nouit. aliqui tñ appellant Papam, & Imperatorem superillustres, vt no. in l. 1. ff. de offi. eius cui man. est iudicin c. quod sedem, de offic. ord. Secundo no. differentiã inter cãm, & occasionem. a nam cã fm Host. infert suum causatum, occasio vero non. Item cà consistit in iure & est rõnabilis, occasio vero in facto, & est irrationabilis. vnde Prouer. 18. occasionem quærit, qui vult discedere ab amico. est ergo occasio q̃dam illicita excusatio. et tene menti ad hoc ibi sum tex. Not. 3. q in interpretatione cuiuscunque scripturæ, seu cuiuscunque dispositionis tria sunt attendenda, persona. s. loquens, & illius cui loquitur, & vis locutionis. ex qualitate ergo personarũ colligitur mens disponentis. No. ibi, propter Deum, quod meritorium est, illum recognoscere in superiorem & maiorem, q non est. Est. n. tertius gradus, humilitatis subicere se minori, de quo vide bon. gl. in cle. 2. de reli. dom. †No. 4. ibi, sequeretur ex hoc, q valet ar. ab absurdo, simile in c. ex ore, de priu. Idem, si sequitur aliqua inhumanitas, vt l. furti. §. pactus, ff. de his qui no. inf. debet ergo ista dispõ intelligi, vt nulla sequatur inhumanitas, nulla absurditas, & pro his euitandis restringenda est generalis dispõ, & facit hoc ad dec. eius q. de qua per Bart. in l. omnes populi, ff. de iust. & iu. dicit statutum, quicunque extraxerit sanguinem in plateas puniatur tali pœna, barbitonsor b quidam si extraxerit sanguinem phlebotomiam faciendo, nunquid incidcrit in statutum? certe ex generalitate verborum dicendũ est, q incideri, sed restringenda est hæc generalitas, quia absurdũ, & inhumanũ est dicere ꝛrium. No. 5. q seruus dr humana creatura, sic arguit hic Papa. nam authoritas Petri hẽt vt clerici deberent esse subditi omni humanæ creaturæ, si. n. illa authoritas intelligeretur gñaliter sequeretur absurdũ. s. q ẽt seruus, cũ sit humana creatura hñet Imperium in clericos. †No. 6. q Imperator est, ꝛ. illos clericos, qui ab eo tenent tpalia, & intellige de habentibus. tpalia in feudum, nam rõne feudi competit iurisdictio ẽt in clericos, vt in c. verum. de so. comp. secus aũt si clericus hẽt tpalia, sed non in feudum illa. n. non subijciuntur imperatori, sed sequuntur psonam, & forum ipsorum clericorũ, & ter in c. nouerint. x. q. 1. & in c. aduersus, & in c. non minus. ꝛ. de immu. ecc. & hoc in effectu voluit Inn. hic q no. No. ibi, Pontifex in spũalib. quod de iure diuino Papa, & non imperator prę- 4 sit in spũalib. Ex quo infertur, q clerici sunt de iure diuino exẽpti ab Imperatore, cum sint res spũales. eo enim ipso, q quis ordinatur in clericum, efficitur res sacra & transfertur in sortem dñi. 12. q. 1. c. cui portio, & sic ipso facto eximitur a ptate Imperatoris, quinimo nulla dignitas secularis similis est sacerdotio, vt dicit text. in c. duo. 96. dist. sed vilescit hodie dignitas clericatus pp numerositatem, vt dixit tex. in c. legimus. 93. dist. olim autẽ non omnes indistincte promouebant erant, in maximo honore. No. 7. vnum modum cognoscendi maioritatem dignitatis & officij. nam quanto quis meliorib. præst, tanto maior est censendus, sic arguit hic Papa. nam Pontifex præsidet spiritualib. Rex vero tpalibus; sed spiritualia sunt temporalib. digniora, ergo Pontifex est maior Rege, quia maiorib. & dignior ib. reb. pest, quod nota. idem innuit tex. in Auth. de defen. ciu. in princ. 5 †No. ibi, tanq̃. iuncta gl. pro significatu istius dictionis, tanq̃. Nã propriè non est veritatis expressiua, sed impropriè sic dicta, quasi, vt habetur in euangelio, quasi vnigeniti a patre &c. denotat enim ibi veritatem, & non similitudinem, de quo vide q no. in c. prout, de do. & cont. No. ibi, super bonos, & malos. q non solum mali, sed ẽt boni sunt sub iurisdõne superioris, & hoc ẽt probatur in authoritate Petri. Subditi estote, &c. nã scribebat omnib. indifferenter, quod ergo dr, q lex non est imposita iusto, vt c. licet, de reg. 19. qõ. 2. c. duæ sunt, debet intelligi, de de lege peccati, non autem de lege iurisdictionis. Fatendum tamen est, q exercitium iurisdictionis non competit contra bonos, vnde si non esset peccatũ non oporteret hñe superiorẽ, sed omnes humanitus essent æquales, vt in c. de Constantinopolitana. 22. dist. vide ad prædicta bonam glo. in cle. ad nostrum, de hæ. & per Inn. in c. pastoralis. ꝛ. de offi. ord No. ibi, sacerdotali q sapia descendenti, q olim erat honorabile descendere ex prosapia sacerdotum, hodie vero reputatur ignominiosum, & hoc qa pp prohibitionem ecc. coitus sacerdotalis est damnatus. 21. & 32. dist. per totũ, & ꝛ. de fil. presb. per totũ. Item no. ibi, pstituite super gentes &c. q non est absonũ, vt sacerdotiũ pñr in tpalib. nam [vt vides] in veteri testõ Deus pñecit Hieremiã sacerdotem super gentẽ & regna, & vide ad materiam qđ no. Inno. in c. licet ex suscepto, de so. ꝛpe. †Not. ibi, duas instituit dignitates, q Papa & Imperator dñr hñe dignitatẽ, & sic papatus est dignitas, & hoc verũ latè sumpto vocabulo, nã proprie est dignitatum culmen, & idem dr in epatu, vt in c. venerabilis, de pbẽ. & dic, q in dispõne, restringibili appone dignitatis non venit epatus. gl. est no. & menti tenenda in c. 2. de præb. lib. 6. No. ibi, in sinistra parte sedere, q pars dextra est honorabilior, in hoc tñ c standũ est loci ꝓsuetudini. c †Not. ibi, sicut dẽnt, reuerenter as- 7 surgant, q Reges, & Principes dẽnt assurgere in aduentũ eporum, & eis iuxta se venerabilẽ sedẽ assignare. & ex his verbis, & venerabilẽ sedẽ, dicit Io. An. q prælati sunt ponẽdi ad partẽ dextram, seculares vero principes, ad sinistrã. No. ibi, potuissemus tñ, q Papa pt rõnabiliter increpare Imperatorẽ, & alios principes seculares, & nil mirũ nã pt eos ex cã deponere, vt in c. alios, 15. q. 6. & in c. ad apostolicæ, de re iud. lib. 6. No. ibi, non distinguẽs, q nemo pt dicere se alienũ ab oulli eccleſiæ: oĩs ergo creatura subiecta est ecclesiæ, de quo vide p Inn. in c. qđ sup his, de veto. Vlt. no. ibi, nihil excipiens, q dixit, qđcunq;, q verba gñalia gñaliter sũt intelligenda, & vbi lex nõ excipit, nec distinguit, nec nos dẽmus excipere, vel distinguere, & ad hoc quotidie allegat iste tex. siste hĩ in c. si Romanorum. 20. dist. & in cap. qđ si dormierit. 31. q. 1. Qđ intellige, nisi subsit aliqua cã restringẽdi, 8 vt si sequeret absurdũ, vel aliqua inhumanitas, vt ꝛ. dixi, ꝛvel oporteret pp aliã legẽ restrictionẽ facere. vt in c. cũ dilectus, de 9 priue. & in l. 2. C. de noxa. †In gl. in ver. suscipiunt. in fi. supple, hodie, lib. 6. & dic clarius, q̃ gl. q aut epi, vel alius prælatus cognoscit de temporalib. & feudalib. & tunc appellandũ est ad dñm feudi, siue sit ecclesiasticus, siue secularis, vt in c. ex transmissa, de so. comp. vide tex. iuncta gl. in c. Romana. §. dẽt, alleg. in gl. no. in c. cæterũ. de iu. Aut bona ista tpalia non sunt feudalia, & tunc dẽt appellari ad proximũ superiorẽ ecclesiasticũ, vt in d. §. dẽt. In gl. in ver. tanquã. No. hanc gl. vt diligenter ponderet qđ libet verbũ positũ in dispõne, nã vbi verba pñt aliquid operari, c semper debemus intelligere, vt aliquid operent, c vt in c. si Papa: de priu. lib. 6. & in l. si qñ. C. de inof. test. Glo. tñ in fi. opp. de l. non recte, C. de fideiuss. vbi dr, q si duo fideiusserunt insolidũ, non operat, vt verbum sonat, simile hĩ in c. si duo, de proc. li. 6. sed dic, q rñr procedit primũ dictũ. qñque vero non pñt verba operari ex toto fm propriũ significatũ aut pp legis ordinationẽ, vt qa verba qñque ponunt causa dubitationis tollendæ, cũ tacite insint, vt in l. qui mutuam, ff. man. si ergo fieri põt, semper debent, operari. In gl. in ver. inter solem & lunam. ibi, quindecies. aliàs litera habet quadragesies, & fm Hostiẽ. nulla istarum procedit secundum computationem gl. quia si terra est maior luna septies, sol, autem maior luna octies, ergo sol, est maior octies septies, & sic 56. vicib. nam octo vicibus septẽ constituũt 56. Alij aliter dicunt, hæc tamen [vt pixit Io. And. & benc. relin quenda sunt Astrologis. Potest tamẽ litera habere alium intellectum, vt sicut est, differentia inter solem & lunam, ita inter Imperatorem & Papam. sicut enim luna non habet claritatem ex se, sed recipit a sole ita Imperator recipit potestatem a Papa. Et proceditiste intellectus intelligendo, quod penes Papam sit potestas in tẽporalib. in habitu, exercitium vero recipit Imperator a Papa, de quo vide quod dixi in c. nouit, de iud. iste tamẽ tex. potest adduci in contrariũ, quia dicit, q Deus instituit istas duas dignitates Imperium, s. & Sacerdotium, sed potest respondi, q immediate potestates istæ sunt a Deo, sed Imperator non recipit immediatè a Deo. nam Imperatores habuerũt olim imperium per impressionem, sed potestas generaliter fuit data a Christo, dum dixit. Quodcunq; ligaueris super terram &c. vt in tex. de quo dic, vt no. in d. c. nouit. Item alia est dria, nam quem admodũ sol illuminat mundũ in nocte per lunã, ita Papa exercet iurisdictionem per Imperatorem in temporalib. cum ipse non

ADDITIONES.

a Et occasionem. De differẽtia inter causam, & occasionem, uide Mod. in Ru. C. qui admitti. Seb Sap.

b Barbitonsor. Adde Alex. consi. 127.

c Loci consuetudini. Vide Bal. in l. decernimus, C. de sacrosanc. eccles. ubi nõ quod dignior debet sedere a dextris, ponderando ad hoc gloss. ibi. Seb. Sapia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non possit. istæ tamen similitudines sunt persuasiuæ, sed necessario non concludunt. in gl. in ver. non distinguens. ibi, quæritum. vbi dicitur i. quod est legibus omissum, non omittet religio iudicantis, & sic innuit quod iudex distinguere debet, licet lex nō distinguat, sed dic vt supra dixi, quod istud procedit, vbi subest distinguendi legitima causa. vnde alibi dicit tex. iuncta gl. quod ineptum est regulam non fallere, vbi ratio vrget, quod no. vbi habetur in Anth. vt nō i. deb. seu cre.

SVMMARIVM.

1 *Honorandus est magis qui recipit potestatem a maiore, quam quia a minore.*
2 *Ordinatus a Papa an possit per inferiorem deponi.*

CAP. VII.

PErtuas. Ordinatio p Papam defert subest tñ episcopo, vel sic. Ordinatus a Papa nō per hoc eximitur a iurisdone sui episcopi. Communis diuisio. Secunda, ibi, ad quod. Casus litera. Aliqs recipit ordinē subdiaconatus a dño Papa. quæsitum fuit a Papa vtrum per ordinem subdiaconatus subtrahatur a debita reuerentia sui epi? Respondet Papa & si decens sit, vt illi, s'm qđ conuenit inter alios subditos suos, a suo Episcopo deferatur, qa a sede Apostol. fuit ordinatus, propterea tamen ab obedientia sui Episcopi non absoluitur. B. No. 1. ibi, quantum conuenit, qđ deferendum est ordinato a Papa inter alios subditos, quemadmodum conuenientia patitur, & non plus, vt sit sensus, secundum Ioā. And. quod si alij clerici eiusdem ordinis sunt in maiori dignitate, vel digniores, vtiliores, vel peritiores: tunc non conuenit, vt ordinati a Papa isti præferantur, & no bene hoc dictum.

1 Secūdo no. †iuncta glossa. quod inter æquales ordine præferendus est, qui recipit ordinē a maiore. Facit s'm Abb ad q. de duobus fratribus militibus, quorum vnus recipit a maiore, militiam, altera a minore, vt dignior sit, qui recipit a maiore & bene facit tex. in l. fi. de albo scri. Quod intelligit, etiam si postea militiam recipit a maiore, & hoc innuit iste tex. dum dixit quod inter alios subditos a præhonorandus est. debet. n. intelligi, cū alij subditi prius eundem ordinē receperant ab ep̄o. nam si postea recepissent, non esset aliqua spālitas in ordinato a Papa, quam spālitatem voluit inducere iste tex. & clarius in l. præal. Vlr. ibi, honorauit No. qđ honor est, recipere ordinē a Romano pontifice. In gl. j. ibi, sed cāt in meliori loco. Not. bñ gl. q magis honorādi sunt prælati exempti, q̄ non exēpti, qa ex quo Papa voluit eos honorare conferendo eis exemptionem, non debent subditi dedignari eos inter cæteros honorare, & vī concordare text. in c. vt apostolicæ de priui. lib. 6. vbi dī, q̄ abbates exempti prætiosiori mitra vti pñt, q̄ non exempti, cum sint in synodo. Sed dubito, vtrum gl. intellexerit vt exemptus præferatur non exēpto primo promoto, sed vī gl. ex præcedentib. sentire, q̄ sic. qđ tamen non admitterem, quia iura loquuntur indistincte, vt cæteris paribus deferatur ordinatori. 17. dist. in fi. tene tamen men-
2 ti gl. †Et in fi. gl. concludit gl. vt ordinatus a Papa non possit ab inferiori deponi, recitat tamen alios tenere ɔrium, & hanc contrariam opi. sequitur gl. 1. q. 1. c. filium. Primam vero sequuntur cōiter Doct. hic, & in c. cum in distribuēdis, de tēp. ord. vbi plus dicit Inno. q̄ ēt perpetuo suspendi non possunt ab illo ordine p inferiorem. Io. And. dicit, q̄ hæc opi. procedit in ordine, alia in beneficio. & fortè sentit, q̄ recipiens beneficium a Papa potest illo priuari propter crimen superueniens, quod tenet glos. ēt in confirmato a Papa in c. 1. de confir. vti. vel inuti. Et no. hanc gl. sed in ordine vī velle Io. And. vt non possit deponi ab inferiore. nam si non potest ordinari per inferiorem sine licentia Papę, vt in d. c. cum in distribuendis, fortius nec deponi. Aduerte, licet hæc opi. sit æquior, & seruanda esset pp reuerentiam Romani Pontificis, alia tñ vī verior, quia ex quo non eximitur ab obedientia epi, ergo ex delicto superueniente potest priuari illo ordine, nam crimen priuat quem priuilegio. 11. q. 3. in c. priuilegium, & in authē. qua in prouincia, C. vbi de ert. agi. oport. Nec ob. q̄ non potest eum ordinare sine licentia Papæ, quia ibi non concurrit causa criminis, sicut in casu nostro. Item priuilegium est stricte interpretandum, quod cedit in præiudiciū aliorum, vt in c. ex parte, de dec. igitur interpretatio fieri debet, vt ille possit deponi. Sed dubitatur, quid si de licentia Papæ recipit ordinem ab inferiore? sentit hic Host. q̄ priuatus est primo privilegio. nam vī illi renunciasse recipiendo ordinem ab inferiore, ar. c. cum renunciatur. 32. q. 1. quod no. Vlr. no. fi. glo. pro in-
b tellectu. c. præsul. b 2. q. 4. vbi dī inter cætera, q̄ subdiaconus Romane ecclesiæ non potest conuinci, nisi per 7. testes. nam intelligit gl. illum tex. procedere in omnib. subdiaconis ordinatis a Papa. sed Phi. dicit illud c. fuisse temporale, & hodie non procedere. & not. hoc dictum. habet n. & illud c. alios intellectus, de quib. & vt ibi: certū est. n. q̄ Papa p̄t conuinci per duos testes vt no. gl. in d. c. præsul. vnde aliqui intelligunt illum tex. cum testes non sunt vndique idonei. alij, quod procedebat olim, quā-
[illegible] vicis Romanæ ecclesiæ ponebantur multæ insidiæ, vnde de facili accusabantur, & testes indigni producebantur. hodie vero cum cesset ista ratio, debent communi aliorum iure censeri. arg. in c. recolentes, de ista. re.

ADDITIONES.

a Alios subditos. Vide And. Sicu. in cap. quod clericis, colum. penult. de foro compet. Seb. Sab.
b Præsul. De intellectu illius c. præsul. vide Ant. de Bur. in c. licet, ubi ēt Abb. infra de test. Rom. in Auth. similiter. in 38. priuilegio, ver. 3. principaliter. C. ad leg. Fal. & in fin. 202. incip. Item ad idem quæ. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Citatio non potest tolli per Principem,*
2 *Citari non debet præsens.*
Pro citato habetur ille, qui se occultat, ut non possit citari.
3 *Rebellis, & inobediens differunt.*
4 *Possessio non est auferenda alicui sine causæ cognitione.*
5 *Restitutus a Principe non recuperat bona alienata.*
6 *Libellus quo petitur, ut aliquis inducatur ad subiectionem alterius, quomodo formabitur.*
7 *Sententia lata contra subiectum an præiudicet domino.*

CAP. VIII.

INter quatuor. Quando de obedientia, nihil attentari debet in præiudicium rei vel possessoris non citati. a Primo ponitur decisum exordium.
a Secundo dup. ex petitio, quæ reijcitur, ibi, petitionem. Tertio, p testatur, ibi iusticiam. Secunda pars subdiuiditur. nam primo ponit vnam petitionem; secundo aliam, ibi, super, Et pone sic casum. Ista, quæ perebantur per istum patriarcham, fuerant olim subiecta ecclesiæ Constantinopolitanæ, sed cum ista ecclesia laboretur in hæresim, seu schisma, subtraxerunt se ab obedientia patriarchæ, & adhæserunt Ro. ecclesiæ. demum capta ciuitate Cōstantinopolitana per fideles populos, & patriarcha ibidem cōstituto per Romanam ecclesiam, petit idem patriarcha illas ecclesias compelli ad obediendum sibi. Papa autem petitionem ipsius duplici ratione non duxit admittendā, primo, quia ipsi non obediebant patriarchæ antequam ciuitas Constantinopolitana caperetur, & sic ecclesia Constantinopolita non erat in possessione subiectionis. secunda ratio, quia in præiudicium illorum, quibus illæ ecclesiæ obediebant, cum nō fuissent citati, vel conuicti, non debebat aliquid attentari, nam patriarcha petebat extra iudicium illas ecclesias sublici, & hoc quo ad primam petitionem. respectu vero secundæ petitionis litera est in se clara. Not. 1. quod licet prælatus cum toto populo ciuitatis labatur in hæresim, seu schisma, non per hoc perdit ecclesia honorem suum, seu subiectionem, quam habet in aliis
1 ecclesiis quo ad proprietatem, secundum Innocen. sed quo ad possessionem sunt opinio. vt infra dicam, & colligitur hic not. nam si ista ecclesia Constantinopolitana perdidisset subiectionem, quam habebat in ecclesiis, non potuisset nunc patriarcha petere illam subiectionem, & Papa vnico verbo sibi respondisset, quod propter delictum suum perdidit illam subiectionem, & de hoc aliquid infra & facit cap. quia diligentia. supra de electio. † secundo not. quod etiam princeps non debet procedere contra absentem non citatum, quod indubiè procedit in ordinata iustitia & potentia, vt in capitu. primo. de cau. possessio. & propriera. & 2. quæstio. 1. capitu. nos in quenquam, & in l. meminerint. C. vnde vi. An autem de absoluta potestate possit procedere sine cautione contra absentem? puto quod in his, quæ sunt in potestate ipsius principis, hoc possit, secus autem in his in quibus princeps non habet plenam dispositionem, quæ est de iure naturali, contra quam princeps venire non potest, hæc probari videntur in clemen. pastoralis, de re iudica. facit quod not. Barto-
2 in l. cum mulier, ff. solut. matrimo. † Tertio not. quod quis potest esse conuictus, aut contumax sine citatione, & hoc potest contingere, si præsens sine citatione fuisset conuictus. nam cōtra præsentem b non requiritur citatio, quia citatio solum fit, vt quis sit præsens, vt nota. Ioan. And. r. in capitu. fina. de electio. libro 6. & Bald. in authen. si omnes. C. si mi. se ab hæ. absti. contumax autem potest esse sine citatione, si occultat se, vt citari non possit, vt in capitu. quoniam frequenter. i. respon. infra vt lit. non contesta. Item not. quod non debet tractari, & diffiniri causa super subiectione in præiudicium exemptorum non vo-
3 catorum. † Vlr. no. ibi, inobedietes. & rebelles, differentiā esse c
c inter inobedientes, & rebelles. & sic facit ad statuta disponentia contra rebelles, vt non procedant, ɔ inobedientes tātum, cum

ADDITIONES.

a Non citati. Adde latè Aret consi. 164.
b Nam contra præsentem. Adde Felyn. in cap. 2. colum. 7. post medium, uer. no. etiam quod præsens, infra de iud. & per Lanfran. in c. quoniam contra 5. ſta tuimus. uer. citationes, nu. 1. & ibi in apoſt. Bened. Vadi. in uerſic. citari, inſ de prob. Zach.
c Differentiam eſſe. No. de rebel. uide in c. 2. de offi. deleg. And. Barb.

cum ista sint diuersa, vt hic. Potes etiam ex tex. colligere, q̄ si ecclesia labitur in hæresim, seu schisma, potest princeps iuridicē ex causa eximere subiectos a sua obedientia, & pari ratione vī idem dicendū, si ciuitas efficitur rebellis principi, vt princeps possit eximere castra ab obedientia ciuitatis. Opp. ɔ tex. & con tra prædicta. videtur enim q̄ nec proprietatem, nec possessionem debuit ecclesia pdere, licet prælatus, & populus laberent in hæresim, seu schisma, quia delictum prælati non debet nocere ecclesiæ. 16. q. 6. c. si Ep̄m, & in reg. delictum personæ, de reg. iur. lib. 6. † Item sine causæ cognitione non est alicui auferenda sua possessio, vt in l. fin. C. si per vim, vel alio modo, & in c. 1. de cau. pos. & prop. Sol. quidā, vt refert Inn. stant in contrario, dicē tes quod licet prælatus, & populus labātur in hæresim, ecclesia tñ no perdit iura sua, nec quo ad proprietatem nec quo ad possessionem. Ad istum tex. nō rñdent, sed posset rñderi, quod hic non dī ɔrium, sed solum dī, quod non debuit aliquid attentari in præiudicium absentium non vocatorū. Inno. tñ vī sentire quod supra, dixi, vt possessionem perdat, & nō proprietatem, & idem sequitur hic D. Ant. dicens, q̄ cum tota ecclesia delinquit, procedit prima opi. vt no. in c. 2. de or. cog. si autem solus prælatus delinquit, procedit secunda opi. & illa regula, delictū. Ego dubito circa prædicta, & credo, q̄ eo ipso, q̄ tota ecclesia labit in hæresim, pdit in effectu, proprietatem, & possessionem eorum, q̄ prius hēbat, qa non est licitum hæreticis aliq̄ possidere, vt in c. si vos. 23. q. 5. no. gl. in c. quo iure. 8. dist. sed si ecclesia redit postmodū ad fidem, & restituit per principem, tunc recuperat ea non possessila ab alijs. Possessa vero & alienata non recuperat ipso facto, sed oportet, q̄ illa petant in iudicio, & si sint legitimè alienata, puta qa princeps alteri subiecit illa, tunc illa non recuperabit, qa restō in integrum non trahit retro, in præiudicium eorum, qb. legitimè facta fuit alienatio. † Et faciunt ad
a hæc q̄ no. p Bart. & alios in h. fi. C. de sen. pas. vbi q̄ritur, qd si bona alicuius sint publicata, & de parte bonorū princeps alienauit, demū crimen restituit ad ea sua iura, nunqd dēat ista recuperare prius ītimè alienata in aliū, & pclusio cōis est, q̄ non. b Ita
b dicendū puto in proposito, nec dēt obuiare fauore ecclesię. nā
c videmus in isti, q̄ si ciues interficiunt ep̄m, c priuatur ciuitas, & ecclesia dignitate epāli, vt in c. itaque. 24. q. 2. fortius ergo hoc dicendū, cum ecclesia cū toto populo labit in hæresim vt pdat ea iura sua, nec recuperet, nisi pri restitone facta, & vide ad materiam qđ not. in d. c. qa diligentia. Nec hēt locū hic ius postliminij, qa istud, pcedit, cum qs capitur, ab hostib. vt fit de ca per totum, secus aūt cum qs sponte efficitur hostis, & hæreticus. qa licet redeat postmodum ad fidē, non recuperat bona sua, nisi postmodum restituat, vt legitur, & no. in c. displicet, & cap. ipsa pactas. 12. q. 4. & facit ad prædicta. Iubemus cum sua ma. C. de sacros. eccle. Sed cogitanti melius posse dici, vt p dicta pcedant in priuato, cuius bona, & iura ipso facto pp hæresim pfiteāt, vt in c. vergentes. ɔ. de hæ. & c. cū ſm leges, eo. ti. lib. 6. nec illa postmodum recuperat per reuersionem, nisi restituat in integrū, vt no. in dictis iurib. & in c. pe. eod. tit. sed in ecclesia vī spāle, & est rō, qa ecclesia nō committit hæresim, sed personæ particulares, nec illud delictū cōmittunt nōie ecclesiæ, sed nōie ꝓprio. lē dñium, & possessio rerū eccl. non residet penes ɔplatum, sed penes ipsam ecclesiā particularē, aut vłem, vt in c. cū ex eo, de ele. lib. 6. vbi appellant ipsa bona pīmonium Iesu Chri, ad idē
g. in c. cā Carpen. de ver. sig. & Inn. in c. cum super, de cau. poss. & propr. & in c. in literis, de rest. spol. & pro hac ꝓclone alle. tex. apertum in c. qua diligētia, in fi. præal. ɔ. de ele. vbi apertissimè reseruant iura ecclesiæ, quę incidit in schisma, seu hæsim, & hoc quo ad ius ꝓprietatis, sed quo ad possessionē puto, q̄ possessor ipsam pdat, qa nō dēnt subditi obedire ꝑlato hæretico, vel schismatico, vt in iurib. superius alleg. sed postq̄ ecclesia reuertit ad
unitatē, possessionē recuperat ipso facto, si nō fuit in aliū translata, vt ꝓbatur in d. c. qa diligentia, in fi. sed si est in aliū translata, opus est iudicio, vt hic. † In m gl. in ver. citari, ibi, & nota q̄ il-
6 le qui est in possessione obedientiæ & c. solet. n. multum allega re. vult. n. q̄ si volo agere ɔ subditum, vt mihi obediat, non debeo dirigere libellum ɔ eum, sed ɔ illum, q̄ possidet in eo obedientiam, & subiectionē, & pro hoc tex. hic. Sed in ɔriū vī text. in c. cū inter. de re iu. & in c. suborta. e. ti. vbi actum, & sniatum fuit ɔ subiectos. ideo Inn. hic latius, psequitur hanc materiā, tra cta ēt in c. auditis. de præscr. & in c. cum sup, de re iud. Sed ɔclu dē bī, q̄tum expedit ad materiā huius c. q̄ aut iste subiectus, ɔ quē volo agere, alteri non obedit, & ɔ cum dirigā petitionē. & sic p̄t intelligi d. c. cum inter, facit qđ not. in c. ꝙquestus, de foro comp. Aut alterū cognoscit in superiorē, & tunc si volo petere alia iura, q̄ ab alio possessa, puta obedit alicui vt Ep̄o, & ego volo petere obedientiam Archidiaconalē, vel aliā inferiorem, & id dicendum, vt non agā ɔ superiorem sed ɔ subiectum, qa de prætudicio suo dī, & non superioris. Aut volo petere obedientiam ab alio possessam, & tunc sunt opi. sed Inn. quē sequuntur cōiter Doct. maxime in d. c. auditis, ɔcludit, q̄ possum agere ɔ subiectū quo, ad hoc, vt sniā sibi tūm præiudicet. Possum ēt agere ɔ superiorem subiectionem possidentem, nam vtriusq; interest principaliter cām illam defendere. nam sicut interest dñi non mutare subiectum, ita interest subiecti non mutare dñm, & subijci extraneo, cautum tñ est, & consilium vt oēs vocētur, vt sic sniā ꝑiudicet pariter oib. q̄ no. & sic p̄t reduci ad cōcordiam iura, quæ vario modo in hoc loquuntur. † Sed dubium est,
7 d nunquid sententia lata cōtra subiectum præiudicet domino, & qui subiectionem possidebat, in quo dicendum, quod si dominus non fuit citatus, nec sciuit causam agi cōtra subiectum, in nullo sibi præiudicat sententia illla vt probatur in c. cum super. præal. sed tñ valet contra subiectum, vt amplius non possit, q̄tum in eo est, reluctari contra eum, qui habuit sniam, quominus sibi obediat, & in hoc casu p̄t intelligi iste tex. Nā patriarcha p̄tebat, vt de facto illæ ecclesiæ sibi obediant, quod nō poterat execution mandare sine præiudicio illorum prælatorū, quibus illæ ecclesiæ erant subiectæ, ideo Papa noluit eum audire. secus si petiisset sententiari solum contra subiectos in eorum præiudicium, nam tunc fuisset auditus. Si vero dominus scit cautam suam agi, & tacet, nunquid sibi præiudicetur in p̄prietate, vel in possessione? dic vt plenius no. in d. c. cum super, vbi est propria materia istius ar. & in c. penu. eo. tit. Tractat etiā Inn. hic iure petitur subiectio. & an & quando in istis in corporalibus possit subiectus nominare dominum in iudicio. ita q̄ possit procedere prout habetur in c. quoniam. § q̄ si super. eb. vt ibi non conte. & 1. 2. C. vbi in rem act. de quo videas hic plene per eum, & inter cætera dicit quod subiectus conuentus super subiectione, quam alius possidet, in eo nō potest nominare dominum in iudicio, ad hoc vt illo non veniente detur actori vera possessio, quia subiectus non habet facultatem transferendi possessionem subiectionis, imo peccat ille, qui a subiecto alterius recipit obedientiam, 16. q. 1. c. placuit, quod bene no.

ADDITIONES.

a Communis est. Et ita concludunt communiter Doct. in l. Gallus, §. & quid si tantum. ff. de libe. & posthum. tenētes, quod facta restitutione non veniunt alienata per principem. De quo etiam per Gem. & alios in c. quamuis. de rescript. in 6. & per Fel. in c. qua in ecclesiarum, col. 9. & Car. Alex. in rubric. incipit. Iex Contra. deinde incipiunt consuetudines regni, in prin. colum. 4. & And. Sic. in c. quod translationem. col. 19. supra de offic. deleg. per Dec. poſt alios in c. super eo. 2. supra de offic. deleg. ubi tangit, an istud procedat, si restitutio fuerit plenaria. Seb. Sap.
b Quod non. Adde late in consiliis Abbatis, consi. vlt.
c Episcopum. Adde intelligendum de episcopo propriæ ciuitatis, non de alieno, ut late in facto consuluit Arc. consi. 164.
d Dominō. Vide eundem, consi. 89.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non potest aliquid statuere contra canones.*

CAP. IX.

QVod super his. Abbates, & sacerdotes, qui sunt diœcesani Epi ad eius synodum venire, & sibi obedire, compelli possunt per censuram ecclesiasticam. Primo ponit decisum exordium. Secundo dictum cum inclusa limitatione, & dictum est ibi, abbates. limitatio, ibi dummodo. Casus li. Ab. quidam quādo vocabantur ad synodum a diœcesano, dicebāt q̄ Abbates non tenentur ire ad synodum quæsiuit Eps a Papa, qđ iuris esset? Rñdet q̄ abbates, & sacerdotes subiecti sunt Epo lege diœcesana, & si ad synodum venire contemnerunt, p cēsuram ecclesiasticam ad synodum venire cogant, obedientiā, & reuerētiā suo Epo exhibentes, dummodo nihil iniquum statuatur in ipsa. No. 1 q̄ sacerdotes diœcesis tenentur ire ad synodum epāle, & intelligit Io. And. de sacerdotib. h̄tibus curam, qa non habentes curam non subijciuntur legi diœcesanę, cum non hēant ecclesias, quarum rōne teneantur ad cathedraticū, & ad quartam decimarum, & sim. vt in c. conquerētes. 3. de of. ord. & per hoc videtur sentire Io. And. q̄ non h̄ntes curam nō tenentur ire ad synodum epālem, hoc dictum mihi placet, si in synodo esset agitandum ꝓcernens aīarum curam, vel ecclesiarū statum, secus puto si vellet procedere ad reformationē morum, vel ad aliquid statuendum ꝓcernens totum clerū, nā tūc oēs clerici ciuitatis, & diœcesis tenent ire, ita ſñ q̄ ecclesię non subtrahatur diuinum officium, pro hoc c. fi. 18. dist. vbi probat q̄ etiam laicos p̄t Episcopus ex causa ad synodum vocare, & sic potest intelligi Inn. in c. graue. de præb. vbi dī q̄ cunctus clerus diœcesis, & ciuitatis debet venire ad synodum Epālem. † Secū-
1 do no. ibi, aliquid statuendum &c. q̄ Episcopus non potest aliquid statuere ɔ canones etiam in synodo, & ad hoc quotidie, allegatur iste text. facit capitu. institutionis. 25. quæstio. 2. vide plene per Ioan. And. in c. fi. de off. ord. Archipresb. & in c. vlt. de app. lib. 6. & per Fede. consi. 17. secus in laicis. nam ipsi possunt statuere contra leges Imperatoris, de quo dicendum, vt leg. & no. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. Tertio no. q̄ sicut possunt subditi compelli venire ad synodum epālem, & sic Episcopi cōpelli possunt, vt veniant ad Concilium prouinciale. 17. dist. per totum, & idem dicēdum de Concilio generali, q̄ facit Papa ex Vniuerso, imo quilibet Eps iurat in cōsecratione sua ire ad concilium personaliter, nisi fuerit impeditus canonico impedimē

Universidad de Deusto
Biblioteca

to, vt in c. ego N. de iureiur. In gl. & eam videtur sequi Innocē. dicens, quod si abbates habēt populum, intelligo subiectū Episcopo, tenentur ire ad synodū, & ad omnia alia obligantur, quæ sunt de lege diœcesana, quemadmodum, & aliæ ecclesiæ secu lares. vnde secundum eum tenentur habere in monasterio cathedram, vbi Episcopus possit pro libito prædicare populo. Itē tenentur ad quartam decimarum, & funeraliū, prout alij curati, vt plenius dixi in c. dilectus. de off. ord. Hugo. tamen dixit, q etiam si non habēt populum, tenentur ire ad synodū, cū astringantur constitutionibus synodalibus, vt hic in fi. & 18. dist. c. fi. Hostien. dicit q synodus est mixti iuris. nam respectu conuocationis est de lege diœcesana, & ideo abbates non possunt cōpelli venire, nisi subsit causa rationabilis, vt in c. episcopus, alle. in gl. sed respectu eorum, quæ statuuntur in synodo non est de lege diœcesana, sed de lege iurisdōnis, quia ad iurisdōnem pertinet statuere, & statutis obedire. Sed si abbates sunt exempti, non tenentur ire ad synodum, nisi habeant capellas habētes populum: nam tunc ratione capellarum tenentur venire, vt in c. ex ore, de priu. Abbas limitat hoc dictum, quādo Abb. exēptus per se exercet curam capellarum, si autem per capellanos, tūc satis est, q ipsi capellani vadāt, & hoc communius, & verius, secundum prædicta. Limita tex. in c. nimis, de exc. præl. vbi dicitur, q religiosi non tenentur ire ad synodum epi'copalem. debet. n. intelligi aut de exemptis, aut quando congregatur ex facili causa, vel intelligatur in ipsis religiosis inferioribus: secus in eorum prælatis, quia tunc debet fieri distinctio, de qua sup. & prædicta no. Vlt. opp. contra tex. in eo, quod dicitur, q isti tenētur venire ad synodum, nisi episcopus velit aliquid statuere cōtra canones. nam hoc videtur sine effectu, cum non pñt subditi diuinare quid velit episcopus in synodo statuere, & sic limitatio, quæ hic ponitur, nunquam habebit effectum. Sol. secundum Inn. pōt. n. tex. intelligi, cum Eps in citatione expressit causam non licitam. Idem si non expressisset, sed notorie cōstabat, q eps congregabat synodum, vt aliquid disponeret contra canones. Et no. bene hoc dictum, quia non tenentur subditi obedire prælato, seu ire ad synodum, quando notorium est, q ob causam iniustam fit congregatio, simi. no. Inn. in c. 2. de dil. vbi dicit, q si in citatione exprimitur causa iniusta, vel de iniustitia notorie constat, non tenetur citatus comparere, quod no. vide etiam Inno. in c. inquisitioni, de sent. exc. vbi dicit, q non tene
a tur quis obedire a etiam Papæ, quando mandatum suum est ℨ Deum, vel timetur scandalum futurum, vel tertio ad literam, ibi, ad synodum illam venire supple, & statutis obedire, & tūc recte subijcitur, quod potest eos excommunicare, nisi aliquid statueret contra canones, & quæliber expositio est bona.

ADDITIO.

a Obedire. Vide Fel. in c. si quando, col. 12. de rescr. vbi dicit, nō esse Papæ obediendum, vbi imminet peccatum, quod etiam voluit Abb. in c. cum teneamur, de præb. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Scripturis prælatorum creditur, quando agitur de modico præiudicio.* 3.
2 *Crimen, an possit probari per instrumentum.*
3 *Literæ prælatorum, an & quando probent.*
4 *Periurus nunquam amplius admittitur ad iurandum, nisi in sui præiudicium.*

CAP. X.

GVm In ecclesiis. Canonici regulares inobedientes priori suo, per ipsum excōmunicari possunt. & si fuerint incorrigibiles, de fratrum consortio expelli debent. Primo narrat factum. Secundo dat iudices, ibi ideoque. Primo facit tria: nam primo ponitur Papæ mandatum. Secundo rebellio quatuor canonicorum & ipsorum excōmunicatio, ibi, Cūque. Tertio ipsorum absolutio, & præceptum eis factū, ibi, cum igitur. Casus lit. Significatum fuit domino Papę, quod canonici ecclesiarum sanctorum Victoris, & Ioannis in Monte inobedientes erant suo priori, & in alijs quamplurimū excedebant. Papa volens intendere circa reformationem eorū, mandauit canonicis vniuersis, vt priori suo in his, quæ ad Deum pertinēt, obedirēt: literis domini Papæ receptis, omnes respondērūt, q parati erāt in omnibus obedire, exceptis quatuor, quia contra priorem se in superbiam erexerunt, quamuis de obedientia præstanda priori præstitissent iuramentum. & cum non possent ad obedientiā reuocari, dictus prior excōmunicauit eos, tandem petierūt absolui ab ipso priore, & ipse præceperat eisdem, vt iurarent parere mandatis ipsius, quod ipsi facere noluerunt, vnde noluit eos absoluere. postmodum isti quatuor ad sedem apost. accesserūt & cū constitissent Papæ de ipsorum contumacia per literas multorum prælatorum, recepto ab eis iuramēto secundum formam ecclesiæ, ipsos fecit absolui, præcipiens eisdem sub iuramēti debito, vt ad claustrum redirent & suo priori humiliter obedirēt. super negotio isto scribit Papa duobus Abbatib. mandans eisdem, quatenus compellant præfatos canonicos redire ad obedientiam sui prioris, & ne de sua malitia valeant gloriari, compellant eosdem, vt præstent eidem priori iuramentū, de parendo mandatis prioris pro sua absolutione, quod superbe negauerant, si videāt expedire, q si facere noluerint, de monasterio expellantur. B. Nota. i. ibi, in his, quę ad Deum pertinent. q subditi ēt regulares non tenētur obedire eorum prælato, nisi in ijs quę ad Deum pertinent. si ergo præceptum esset contra Deum, vel excederet limites officij sui, non tenentur sibi obedire, de quo vide quod no. Inno. in c. ad aures, de tempo. ordi. facit 12. q. 3. c. qui resistit, & c. Iulianus. Secundo no. q prior regularis habet correctionem, & iurisdictionem in canonicos suos regulares, & potest eos excōmunicare exigente contumacia, & tenemēti istum text. ex quo potes colligere, q prælatus citra episcopū habēt potestatem excōicandi subditos, facit quod dixi in c. cū ab ecclesiarum. 5. de offi. ord. & in c. sicut. 7. de simo. Tertio, potes colligere, quod vbi monasterium regitur per priorem, est ibi prior in exercenda iurisdōne loco Abbatis, ad hoc c. fi. de statu. reg. Item iuncta gl. 1. quod etiam regulares pñt compelliad
1 promittendum obedientiam eorum prelato per iuramentum si prius se reddiderunt suspectos, vel contumaces in obedientia
a præstanda, & per hunc tex. Doct. idem voluerunt debere obtiuari in clericis secularibus curam non habentibus, vt si aliquādo restiterunt obedire suo prælato, possint compelli ad iurandum obedientiam, vt dixi post eos supra eo. c. legabatur. † Item
a no. quod scriptis prælatorum creditur. a cum agitur de modico præiudicio. Vlt. no. q si regulares non possunt constringi pecūiuram ecclesiasticam, possunt expelli a cōsortio fratrum, intelligunt tamen Do. q debent detrudi in carcerem, ita quod excludunt ab aliorum consortio, quia non stabunt cum aliis in dormitorio, vel refectorio, non autem debent excludi a monasterio, alias daretur eis materia vagandi, & volēs excludi a monasterio, faceret se inobedientem, & sic daretur occasio mali, contra c. quanto, ad fi. de diuor. & in c. fi. de regu. de quo dic vt ibi no. in glo. in fi. dicit Phi. quod ibi loquitur tex. de non suspectis. Idem Hosti. dicens, quod ibi ad obedientiam se vltroneos
2 offerebant, vt supra latius dixi. † In glo. 3. ibi, quod non est verū
b no. gl. videtur enim quod per instrumentum b non possit probari crimen c alicuius, sed de hac materia dic, vt plenius disputat Io. And. super regula, semel, de reg. iur. lib. 6. Et concludeali ter, Aut enim ex tenore instrumenti patet crimen, ita quod directe non fuit confectum instrumentum super crimine, & potest probari crimen per instrumentum. Exemplum, canonici obligauerunt se adinuicem per instrumentum super coniuratione, quam faciebāt contra Epm, per hæc. n. instrumentū satis probatur coniurationis crimen. Item pone exemplum, si quis præstito iuro de veritate, rndit ℨria ad positiones, nam ipso facto probatur ℨrium, in c. cum in positionib. de iureiur. lib. 6. & idem dicendū in simili. b. aut agitur de probatione directe fienda, & tunc aut instrm fuit scriptum sine ꝓsensu illius, qui dr criminosus, & non probat, qa alias de facili cōuinceretur quis de crie, nec notarius hēt in hoc officiū, nec testes scripti in instro dant illi fidem, qa non creditur testib. in præiudiciū alterius, nisi fuerint citati, & iurauerint in pñtia partis, vt in c. 2. de test. Aut iste, qui dr criminosus, ꝓsensit in instro, & tunc ꝓbat quo ad pnā, cui pōt iste se subijcere, ad hoc c. cū dilectus. de ele. & c. pen. de cri. fal. sed quo ad pnā, cui non pōt se obligare non creditur instro, qa nemo est dns membrorum suorū, l. liber hō. ff. ad leg. Aqui. & in c. ꝓtingit, il. 1. de sent. exc. Et si diceremus ℨrium, de facile daret, vt cupienti mori mos gereturqđ non est fiendū, hinc est q si in cā criminali venit imponenda pęna corporalis, pōt tertius appellare inuito reo condemnato, vt in l. non tñ, ff.
3 de app. no. gl. 2. q. 6. c. 1. † In eadem gl. ibi, in præiudiciū aliorum gl. loquitur nimis generaliter, nam non est verum, quod indistincte credatur literis prælatorum in alterius prejudicium. Vn de de materia dicendum est, vt no. plene in cap. post cessionē, de proba. & vide bon. glo. in c. sicut. de sent. excommu. per Inoc. in c. in præsentia, de renunc. vbi dixit quod literæ prælato-
d rum faciūt semiplenam probōnem, qđ no. Et pro hoc facit iste tex. hic enim fuit creditum istis literis, quia nō agebatur criminaliter, nec ad aliquam pœnam imponendam, & sic vī hic causs menti tenēdus, q vbi agitur de modico præiudicio, credit literis

ADDITIONES.

a Scriptis prælatorum creditur. Extraiudicialiter no Inn. in c. post cessionem & ibi per istum, infra de prob. Bal. in l. eam quam, col. 4. C. de fideic. & Spec. in tit. de prob. §. 3. uer. x. & seq. iudico uerū in his, quæ concernunt eorum officium, ut per Ro. dec. 22. inci. fuit dubitatum in not. positis in apost. ad istū in c. præsentia. nu. 5. in uer. prælatorum, sup. de renun. Zac.

b Per instrumentum. Vide Cy. in l. sciant. C. de prob. Bar. in l. in senatusconsultum. ff. ad Turp. Bal. in l. neque natales, col. 3. uer. & si dicatur, C. de prob. & in l. contra negantē, in fi. C. ad l. Aquil. & in l. fi. §. cum igitur. uersi. vlterius, quæro, C. de iure delib. & latissime per Fel. hic. Seb. Sap.

c Probari crimen. Adde Old. consi. 193.

d Semiplenam probationem. Vide Spec. in tit. de prob. §. fi. uer. 16. & in titu. de deleg. §. superest, uer. creditur quoque sigillo. & Rotam dec. 22. in nouis. & D. Ant. in c. 2. de fide instru. Seb. Sap.

a literis authenticis a prælatorum, ergo vbi agitur de magno præ
b iudicio, faciunt aliqualem probationē. In gl. pen. in fi. † No. beneistam gl. ex qua collige, q semel periurus admittitur de novo ad iurandum, quando iuramentum tendit ad sui præiudicium, secus autem si tenderet ad sui releuationem, vel honorem, vel vt gereret officium aliquod nam semel periurus nunc
b quam amplius admittitur in testem, b † vt in c. testimonium, de
c testi. & hoc in effectu voluerunt etiam Docto. hic, & tene mēti istum tex. in hoc iuncta gl. quia quotidie allegari solet ad hoc. Sed oppono aliter extra gl. nam ex quo isti canonici iurauerāt
1 ante absolutionem de parendo mādatis ecclesiæ, & papa vigore iuramenti eis mandauit, vt redeūtes ad claustrum priori suo deuotè obedirent: ergo non debebant compelli de nouo iurare priori, & circa idem non est bis iurandum, nec secundum iuramentum mandatur præstari, ne isti possint gloriari de eorum contumacia, & malitia, nam vt patet in antiqua, postquam isti fuerunt excommunicati, petierūt absolutionem a priore; prior autem volebat eos absoluere, sed præstito iuramento, quod isti subito superbè recusarunt, & accesserunt ad papam pro absolutione. Vel secundo dic, q ista iuramenta referuntur ad diuersa nam in curia iurauerunt ratione absolutionis obtinendæ, nūc autem debent iurare priori de parendo mandatis ipsius. Et ex hoc iuncto prin. sin. no. q is qui iurauerat obedientiam, & venit contra iuramentum potest de nouo compelli ad iurādum. nam secundum iuramētum etiam adijcit vinculum, quia in veritate toties quis incidit in periurium, quoties venit contra iuramentum: vnde non de vno, sed de pluribus per iuris puniri potest, vt probatur in c. ad apostolicæ, de re iu. lib. 6. facit c. vene rabilem, de elec.

ADDITIONES.

1 Literis authenticis. Adde Old. consi. 134.
2 In testem. Adde Alex. consi. 81. 3. lib.
Adde Bal. an l. 3. C. si minor se ma. dixe. & ratio est, quia periurus est infamis secundum Abb. anti. in c. querelam, inf. de iureiu. Lanf. plene in c. quoniam contra falsam, §. statuimus, ver. testium depositiones, ver. sub sequenter, inf. de prob. & Card. in clem. 1. §. 1. de iureiu. legistæ tamen hoc non admittunt distinctē, scilicet, quod sit infamis, de quo per Bar. & Doct. in l. si quis mandator, C. de transl. Bal. in l. 1. de fideic. liber. & in auth. secnicas non solū, & ibi per Ang. coll. 5. Zach.
Circa hoc, an periurus sit infamis, vltra hic alleg. vide Bart. & Ange. in l. Lucius, ff. de inof. & in l. 2. C. de reb. cre. & in Auth. si testis. in vlt. col. C. de testi. & vide d. Card. in ele. 1. §. 1. de iureiu. vbi dicit, q est infamis si violat iuramentum licitum, alias secūdum distinctionem legistarum, tenetur crimine stellionatus, de quo etiam vide gl. in c. quicunque, 6. q. 1. vbi ponitur an iuramentum contractus infamet, sicut iuramentum indicij: & adde, quod periurus in vna causa, non potest esse testis in alia, etiam inter diuersas personas, & sufficit quod sit conuictus de periurio in illa prima causa, etiam si non sit condemnatus, de quo etiam per Bal. in l. si vteris, C. de fide instru. in Pe. q. & habetur per d. Abb. in c. ex parte, de testi. & in c. 1. de excess. præl. & vide Inn. in c. constitutus, il. 1. de testi. vbi dixit, quod si iuramentum præstitum esset temerarium, veniens contra tale iuramentum non esset infamis, neque vt infamis repelleretur a testificando, & eodem modo dicas si periurus esset dispensatus per Papam, vt per Spec. in ti. de teste, in §. 1. in ver. quæritur, ad quod vide tex. in c. cum I. & A. de re iudi. nam prædicta sunt vera, nisi peracta esset pœnitentia, quia tunc posset testificari, secundum Bart. in l. imperialis, in §. 1. C. de nup. tamen glo. in c. fi. de iureiu. lib. 6. tenet contra rium, sed vide Inno. in c. testimonium, de testi. qui dicit quod periurus non potest esse testis de iure can. nisi contra periurum, & vide glo. in l. 3. §. lege Iulia, ff. de testi. & per Spe. in tit. de teste, in §. 1. in uer. item excipitur, q est infamis, & in uer. Item quod est periurus. & vide Old. in consi. 191. & adde, q periurus nō admittitur ad iurandum, stante statuto, quod quis admittatur ad iurandum, ita Bal. no. in auth. qui iurat. C. de bon. auth. iud. pos. & etiam adde, quod periurus non potest compelli ad iurandum in sui fauorem, sed bene potest compelli in sui odium, vt in c. cum in ecclesijs, de maio. & obe. & vide Ro. in fing. fuis, in ver. licet periurus.

SVMMARIVM.

1 *Cardinales habent iurisdictionem episcopalem in titulis suis.*
2 *Sede vacante, an succedat capitulum tam in inferiori ecclesia, quam cathedrali.*
3 *Sede vacante in quibus succedat capitulum.*

CAP. XI.

His quæ. Presbyteri & clerici capellarum subditarum in titulo Cardinalatus, debent Cardinali obedientiam, & reliqua, de quibus hic, & vacante titulo succedit capitulum illius ecclesiæ, nisi pro bono pacis aliquid sit exceptum, duo sunt dicta. Secūdum ibi, quando. Casus literalis. Inter ecclesiam sancti Laurentij in Damaso ex parte vna, & capellas sibi subiectas ex parte altera quæstio vertebatur super scrutinio, & alijs articulis coram papa: ipse auditis quæ vtraque pars coram ipso proponere voluit, sniando decreuit, vt ꝑsbyteri & clerici earundem capellarum Cardinali, qui tunc erat in ecclesia ipsa, & qui per tpa fuerit, præstent manualem obedientiam, & reuerentiam, & ad ecclesiam ipsam pro scrutinio, baptismo, & capitulo conueniant temporib. consuetis, correctionem ipsius Cardinalis recipiant, & sniias excommunicationis, interdicti, vel suspensionis, quas in eos & in eorum ecclesijs tulerit inuiolabiliter obseruent. cū vero ecclesia illa Cardinali vacabit, capellani, & clerici supradicti capitulo ipsius ecclesiæ exhibeant ois supradicta, excepto quod dictum est de correctione, excommunicatione, ac suspensione ipsorum quæ dominus papa pro bono pacis reseruauit sibi. B. No. 1. q Cardinales promouentur ad titulos certarum ecclesiarum, & per illos titulos denominantur, vt in c. coram, & quod ibi no. de ele. & ita clerici olim dicebantur promoueri ad
1 titulum certarum ecclesiarum. Et de multi[illegible] de elec. ius verbi, tituli, vide plenè gl. in c. dudū, in 2. § suggen[illegible]
1 in verbo, vnam intitulatam. † Secundo no. & tene mēti, q Cardinales habent in titulo suo, & in ecclesijs subiectis titulo iurisdictionem Episcopalem, a vñ habent correctionem, & potestatem fulminandi cēsuram ecclesiasticam, &c. q̄ sunt iurisdōnis Episcopalis, & nō hēs alibi istum tex. & ita dicit Io. Mo. in c. vnico. de ma. & obe. lib. 6. papam sibi rndisse, & hoc dictum sequūtur hic communiter Doct. quod bñ no. No. 2. q clerici capellarum subiectarum alicui prælato sunt subiecti illi prælato rōne
a ecclesiarum: vñ ab eo pōt excommunicari, & corrigi, vt hic. Et intelligo, quando capellæ sunt subiectæ pleno iure. ex quo infertur, q si abbas habet ecclesiam pleno iure subiectam consequitur per consequēs iurisdictionem in clericos institutos in illa, vnde sicut ecclesia exempta, clerici per consequentiam recipiunt exemptionem, vt in c. per exemptionem, de priu. li. 6. ita quando ecclesia esset subiecta, clerici subessent subiectioni, qđ no. Item no. q non episcopus, habēs tamē iura Episcopalia, potest a clericis sibi subiectis exigere manualem obedientiam, reuerētiam, & honorificētiam. Et no. q subditus tenetur exhibere prælato suo non solum obedientiam, sed etiam reuerētiam, & honorificentiam. Et no. differentiam inter hæc: nam obedientia consistit in executione mandatorum. Reuerētia est secundum quosda m honor exhibitus sine verbis, vt puta inclinādo. Honorificātia est honor cum verbis, vel forte ista duo capiuntur pro eodē, & causa maioris expressionis accumulātur. Not. ibi, temporibus consuetis. q subditi non debent onerari ad cōgregationem, seu capitulum, pro libito superioris, sed tempori
2 bus ꝓsuetis. † Vlt. no. & tene menti quia nescio alibi, an ita exp[illegible]se, q nedum in ecclesia cathedrali, vacante ecclesia, succedit capitulum, vt in c. cum olim. 7. eo. sed etiam in ecclesia inferiori, vt patet hic in titulo Cardinalatus, & hanc opi. sensit hic glo. fi. quæ dicit, q si Papa pro bono pacis nō reseruasset sibi ista, de q bus in fine, trāsissent in capitulum, & hoc profectō satis innuit ista litera, & vī placeat Hosti. licet Inno. variet, & contrarium vi deatur sibi plus placere, dicens q de iure ista, quæ reseruantur hic Cardinali, non transeunt in capitulum, sed Cardinalis, vel alius prælatus ista recipit non a capitulo, sed a Papa, vel ab alio confirmatore, & ideo prælato mortuo nō debent trāsire in capitulum: sed quia hic allegabatur consuetudo ex parte capituli, Papa volens diffinire illam litem, reseruauit sibi illa tria. sed certè hoc iudicio meo est diuinare, & literam istam impropriare, & contrarium sensit idem Inn. in c. cum dilectus, de cōsuet. in prin. vbi dixit, quod mortuo Abbate administratio trāsit in capitulum, idem sentit, latius tamē distinguendo, in c. ad abolēdam, de hære. vbi inter cętera dicit, q mortuo prælato, eius potestas transit ad eum, a quo accepit potestatem, & ideo cōcludo, q vbi potestas aliqua rōne prælaturæ competit prælato, q eo mortuo illa potestas transit in capitulum, exceptis his, quæ non possunt explicari sede vacante, vt alienatio bonorum: & hanc opi. vī sentire Io. de Lig. post Lau. in cle. ne in agro, de sta. re. vbi firmat, & dicit hoc seruari de consuetudine, q mortuo abbate iurisdictio transit in capitulum, & idem dicēdum eadē rōne in alijs prælatis: nam ptās est in ecclesia, & dignitate, & p̄latus, & capitulum faciunt vnum corpus, vt in c. ea noscitur, de his quæ fi. a præla. merito mortuo prælato succedit capitulum, quid aūt in alijs vniuersitatib. secularibus, nūquid mortuo Rege sine hærede succedat Regnum? vel mortuo rectore ciuitatis succedat ciuitas? vide quod no. Inn. in c. cum accessissent, de const. & ibi dixi, & tene mēti prædicta, maxime istum tex. quia hic non solet declarari per Doct. & facit tex. in d. cle. ne in agro. §. Abbate. Et potes ex tex. colligere ar. bo. pro arbitratorib. vt, p bono pacis possint partis iustitiam lædere, sicut hic facit Papa, & bene facit. c. nisi, de præb. notāt legistæ in l. si de meis. §. recepisse. ff. de arb. & in l. societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. Sed. tex. multum notabilis est in d. c. nisi, & vide quod ibi dixi. In gl
3 1. in fi. & in hoc distingue, vt dictum fuit 5. eo. c. legebatur. † In gl. fi. hæc gl. ponit regulam, & vnum casum excipit, & concludit, q p capitulum sede vacante succedit prælato ecclesiæ in his, quę sunt iurisdictionis, & ordinis. Sed ea quæ sūt iurisdōnis poterit exercere per se, & etiam per alium non episcopum, sed ea quæ sunt ordinis epālis debet exercere per alium epm, quē ad hos

ADDITIO.

a Iurisdictionem episcopalem. Adde Ro. consi. 498. Episcopalem. Vide Imo. in clem. ne Romani. col. 6. versi. 4. quæro, vbi etiam Card. in ver. cæterum, col. 3. de ele. Gemi. in c. cleros, §. 1. col. 6. 2 1. dist. & in c. 1. de maio. & obe. lib. 6.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nos actus inuitabit cum cautele studio. Item cum protestatione, q̃ per hoc nihil iuris illi ep̃o acquiratur. Excipit gl. collationẽ beneficiorũ, quæ spectabant ad collationem prælati duntaxat. Deinde gl. opp. respectu absolutionis fiẽdæ per capitulum, & soluendo cõcludit capitulum posse absoluere ab excommunicatione lata p prælatum defunctum. Primo quo ad regulã aduerte, nam hẽr multas exceptiones, & est materia multum dubitabilis, vt plene no. per Io. And. in c. vnico. eo. titu. lib. 6. vbi ponit multos casus, in quibus probabiliter dubitat, an capitulum succedat vacanti ecclesiæ, a & vide ibi, & dicam aliquid in materia in c. cum olim. j. eo. vbi materia melius cadit. Innoc. ẽt dicit quosdam tenere, q̃ ea, q̃ fiunt consecrationis, nõ deuoluũtur ad capitulum, sed ad proximũ superiorem, puta archiepiscopum, vel patriarcham, sed dictum gl. vt ruus est, ad hoc c. 9. in §. ep̃o, de temp. or. li. 6. vbi dr, q̃ vacante ecclesia potest capitulum dare literas ad ordines recipiẽdos, ad idem facit, c. suffraganeis, de elo. vbi patet, q̃ electus in archiep̃m, & p̃firmatus, p̃ p aliũ suos suffragancos facere cõsecrari, licet p se nõdum possit disponere, vt subditi sui ab alio ordinẽtur, & facit hoc ad ea, q̃ dixi in c. dilectus, j. de of. or. vbi gl. dr. q̃ collatio ordini, & sacrorũ est de lege iurisdõnis, reſpũ vero exceptionis, q̃ ponit glo. dic vt hr in c. vnico, nẽ sede vacante. lib. 6. vbi approbatur hoc dictũ gl. inſlõ tamen, & cõsentario deuoluitur ad capitulum, vt in c. cũ olim. j. eo. & in c. i. t. do inst. li. 6. Quoad vltimum dictum glo. vide hodie tex. in c. vnico. eo. tit. lib. 6. vbi approbatur opi. glo. l. q̃ sede vacan. potest capitulum absoluere ab excõicatione, cuius absolutio spectat ad prælatum. Et per illum tex. infertur ad notabilem q. nunquid cõfessor, seu pñarius deputatus per capitulum sede vacante, possit absoluere in casibus reseruatis ep̃o, de quibus no. in c. a. de pe. & rem. li. 6. Et concludendũ est q̃ sic, nã quem admodum p̃t absoluere ab excommunicatione, cuius absolutio est reseruata Ep̃o, vt no. in d. c. 2. ita & fortius potest absoluere in alijs casibus reseruatis episcopo, & ita decidit Fed. cons. 31. alias 19. quod tenebis semper menti, & bene facit ratio, quam ponit gl. in clem. 1. de hæ. quæ vt concludere, q̃ in his, quæ sunt necessitatis, capitulum succedit, ne ex defectu superioris periculum possit generari. &c.

ADDITIO.

a Vacante ecclesia. Adde videndum Fed. cons. 31. & 26. & 30. & 290.

SVMMARIVM.

1 *Femina non potest habere iurisdictionem, nisi ratione dignitatis, quam habet in Comitatibus, & Regnis deficientibus masculis.*
2 *Abbatissa est capax iurisdictionis episcopalis.*
3 *Abbatissa licet non possit excommunicare, potest tamen implorare officia iudicis, ut excommunicet.*
4 *Religiosorum appellatione, an veniant clerici seculares.*
5 *Collatio beneficiorum potest competere abbatissæ.*

CAP. XII.

Dilecta. Licet Abbatissa subditos excõmunicare non possit, ipsi sibi obedire tenentur, & prima pars ponit querelam. Secunda, ibi, quo circa, dat indices. Casus lit. Abbatissa Bubrigam conquesta fuit domino Papæ, q̃ cum ipsa canonicas suas, & clericos suæ iurisdictioni subiectos suspendere ab officio & beneficio exigentibus suis culpis, dicebant, q̃ cum eos excommunicare non posset, suspensionem eius non seruabãt, & sic eorum excessus impuniti remanebant. Mandat papa cuidam abbati, quatenus dictas canonicas, & clericos compellat per cẽsuram ecclesiasticam, vt abbatissæ præfatæ obedientiam, & reuerentiam impendant, & eius mandata salubria obseruẽt. Ber. † No.

1 a 1. q̃ fœmina a potest rõne dignitatis, q̃ hẽt, iurisdictionẽ exercere, & sic virili officio fungi. vnde fœmina in eo, q̃ fœmina non põt iurisdõnem exercere, nec virili officio fungi, vt le. & no. in c. dilecti, de arb. 33. q. 5. in c. mulierem. Tamen si de iure defert sibi dignitas hñs iurisdõnem annexam, põt iurisdictionẽ exercere, vt vides hic in abbatissa. Idem in ea, cui defertur regnum

b deficientibus masculis, vel aliquis Comitatus, bvt patet in c. cũ

2 denotissimam. 1 2. q. 2. & in c. significauit. j. de rest. † No. 2. q̃ abbatissa põt hẽre sub se clericos seculares, quod intellige de iure spãli, vt puta si habet ex priuilegio, vel p̃scriptione pleno iure subiectos, nam tunc clerici illarum capellarum sibi subijciunt, vt j. c. prox. & quod ibi dixi. † Et ex hoc, & ex tex. no. q̃ abbatissa non põt excommunicare sibi subiectos, potest tamen implorare officium superioris, vt ipse excommunicet sibi inobediẽtes. Et ex hoc, & ex tex. no. q̃ inferior habens iurisdonem simplicẽ, potest in casibus maioribus recurrere ad superiorem in loco, vt suam sentẽtiam mandet executioni, vel compellat subditos obedire, ad hoc l. a diuo Pio, ff. de re iu. & facit c. cum ab ecclesiarum, de offi. ord. nam sicut abbatissa hic habuit recursum ad Papã, ita potuisset hẽre recursum ad ep̃m, & episcopus tenetur sibi impendere auxilium, vt in c. abbates. 18. q. 2. per quem tex. puto q̃ etiam posset inuocare auxiliũ brachij secularis in exercenda iurisdõne sibi competente, facit quod no. in c. j. j. de off. [illegible] & in c. administratores, & c. principes. 23. q. v. † In gl. 1. in fi. vbi dr, quod religiosi possunt condere testamentum, sed debet intelligi de religiosis largo modo, prout sunt isti canonici secu

c lares: nam stricto modo illi dicuntur religiosi, c qui promittunt tria substantialia cuiuslibet religionis approbatæ, vt obedientiam, castitatem, & paupertatem, vt in c. cum ad monasterium, in fine. de statu regula. Alij vero qui non p̃mittunt omnia ista tria, sed aliquod istorum, non sunt propriè religiosi, nec dicuntur habere regulam, sed potius quendam modum viuendi, licet sit approbatus per Papam, ad quod vide no. glo. in cle. 1. de reli. do. & in cle. pe. de sen. exc. & quod dixi sup rub. de reg. Istæ tamen canonicæ regulares, de quibus in tex. non sunt approbatæ ab ecclesia, sed tolerantur, vt in c. indemnitatibus. §. pen. de

d elect. lib. 6. in fi. & debent visitari d per episcopum, vt habes in cle. attendentes, de sta. re. Sed nota singulariter ex gl. iũcto tex. q̃ superior istorum, qui non sunt ex toto religiosi, sed aliquid religionis promittunt, põt in subditos iurisdõnem exercere, & vt innuere tex. q̃ possit excommunicare, ex quo non datur incapacitas rõne personę, vt in muliere. Intelligo tamẽ, q̃ iste modus viuendi non sit damnatus a iure, nam tunc, cum non possunt facere collegium approbatum, vt in c. fi. de reli. do. non cõ

5 sequeretur superior iurisdictionem. Hæc tamen materia esset latius examinanda. † In gl. 2. No. 1. ex ista glo. q̃ abbatissa est capax collationis bñficiorum, põt ergo hẽre ius cõferendi, & instituendi. ista n. sunt iurisdõnis spũalis, & non ordinis. Secũdo no. q̃ ea, quę dep̃dent a potestate clauium, nõ cadunt in mulierẽ, ẽt alias habẽt iurisdictionem spiritualem, vnde abbatissa nõ põt absoluere moniales a peccatis earum, vt in c. noua, de pen. & rem. nec excommunicare, vt hic. Ex quo no. q̃ non hñs ordinem non põt excommunicare, licet sit p̃sona religiosa. Ex quo infertur, quod si esset aliquod collegium religiosorum non habẽtium ordinem, nõ posset superior, qui non habet ordinẽ, excommunicare subiectos. Idem dicit glo. in suspensione ab officio, & in potestate interdicendi ab ingressu ecclesiæ, & diuinis officijs, & hanc opi. sequũtur communiter Doct. hic dicentes, q̃ licet Abbatissa possit suspendere a beneficio, subtrahere p̃bendas, & lato modo interdicere, & suspendere ab ordine, vt puta ẽpiendo subiectis, ne celebrẽt, donec satisfecerint, tamẽ stricte, & propriè interdicere, vel suspendere ab ordine non p̃t, ea, s. suspensione, & interdictione, quæ inducit irregularitatem

in ẽ ium facientibus. hoc probatur ex eo, quia excommunicatio, suspensio, & interdictum continentur appellatione cẽsurę ecclesiasticæ, vt in c. querenti, de verb. sig. & in multis alijs pacificantur a iure, vnde nullum istorum suspenditur per appellationem sequentẽ, & quodlibet inducit irregularitatem in contrafacientem, vt in c. is qui, & in c. is cui. de sen. exc. li. 6. Cuiergo interdictur rõne incapacitatis vnum, videntur interdicta reliqua, cum omnia dependeant ab ordine.

ADDITIONES.

a Quod fœmina. Quod fœmina possit exercere iurisdictionalia, ponit Ang. in l. cum prætor. ff. de iud. & in l. eam quam, in repe. C. de fideic. & ibi attestatur vidisse Reginam Ioannam exercuisse: quæ autem officia, vel dignitates possint cadere in fœminam, & quæ non, accuratissimè ponit Decius in l. fœminæ, ff. de reg. iur. Seb. Sap.

b Comitatus. Adde qualiter in dignitatibus succedatur, Pet. de Anch. cõs. 341. Adde Alex. de Imo. cons. 133. & seq. & ibi plene de hac materia, vol. 4. & Bal. in l. quoties, col. 4. C. de suis & legit. Zach.

Ad hoc, quod dr. de dignitate, quo in illa succedatur, & qualiter, & an dignitas transmittatur ad hæredes, vide Bal. in c. 1. in 1. col. de feu. Mar. in usu. feud. ubi etiam ponit, an dignitates possint vendi, & vide Bal. in auth. hoc amplius, C. de fideic. ubi dicit, quod dignitas maxima nõ potest diuidi. & an pp. delictum patris, filius perdat dignitatem, vide in l. emancipatum, ff. de senat. & Bal. in l. cũ antiquoribus, in 7. col. C. de iu. delib. Adde tñ, quod dignitas potest conferri in puncto mortis, & ideo quis in eo pũcto põt creari miles, ut p Bar. in l. 2. in 10. col. C. de dig. li. 12. & tene menti, quod q̃rere dignitatẽ, vel ad illã aspirare, est p̃cm. c. multi, §. quicunque, 10. dist. & habetur in c. venerabilem, de electio. ubi o no uide d. Abba. qui dicit, quod si dignitas non põt ita bene exerceri per aliũ, sicut per eum, cui est collata, peccat, qui eam resp uit, & ad prædicta vide gl. in c. quid proderit 61. dist. Ant. Fran.

c Religiosi. Qui dicantur proprie religiosi, ponit Fel. & alij in c. ecclesia S. Mariæ, col. j. sup. de const. Seb. Sap.

d Visitari. Adde Fed. cons. 31. & 290.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum potest obuiare, contradicere, & appellare, quando ex facto episcopi potest præiudicari ecclesiæ nu. 3.*
Dominus alicuius loci, si vult illum locum subijcere alterius dominio, possunt homines illius loci contradicere.
Feudum non potest inuito vasallo in alium transferri per ipsum dominum infeudantem.
2 *Tertius potest appellare ab actu, ẽt extraiudiciali, q̃n sentit se prægrauari.*
4 *Appellatio iudicialis, & extraiudicialis quomodo differant.*
Attentata post appellationem, an retractentur, siue appellatio sit extraiudicialis, siue non.
Effectus appellationis extraiudicialis.

CAP. XIII.

Dilecti. Si Metropolitanus a Suffraganeo iuramentum exigit vltra formam statutam a canone, in eo quod est vltra, suffraganeus non tenetur. In

prima

prima parte ponitur querela. In secunda prouisio, ibi, cum igitur. Casus lit. Patriarcha Graden. occasione cuiusdam consuetudinis exigit iuramẽtũ fidelitatis ab episcopo Castellano præter formam canonicam, quam alij suffraganei solent præstare suis Metropolitanis. Archi. & canonici Castellani videntes ex hoc ecclesiæ suæ præiudicium generari, ad sedem Apostolicã appellauerunt, ne occasione illius iuramẽti aliquid exigeretur ab episcopo Castellano vltra id, quod faciunt alij episcopi suis Metropolitanis propter aliquam consuetudinem, vnde mandat Papæ patriarchæ Graden. quatenus contentus existat forma canonica, quam ipse recipit ab episcopis subiectis suis sibi nullo medio, nec amplius exigat a Castellano episcopo obtẽtu alicuius consuetudinis prætextu iuramenti prædicti, sciens q̃ Papa absoluit eum ab huiusmodi iuramento quãtum ad alios articulos, imo ipsum denunciat potius non teneri. B. No. ibi, archidiaconus & capitulum, q̃ archidiaconus est caput capituli, & ita colligit hic do. An. Sed pro facto contrarium colligi potest, nam si includeretur in capitulo, nõ oportuisset specialem mentionem facere de Archidiacono. Item plus dico, q̃ nedum capituli caput non est, sed etiam de capitulo non existit mero iure communi inspecto, quia solum habentes ius canonię sunt de capitulo, vt no. in c. 2. de inst. & ibi plene dixi: hinc iura dñt, q̃ canonici & episcopus faciunt vnum corpus. ita quod episcopus caput est, & canonici membra, vt in c. nouit, & in c. quãto, de his quæ fi. a præla. Nihil autem dicitur de Archidiacono, vel de alijs habentibus inferiores dignitates in ecclesia cathedrali; vnde audacter dico tenendum, q̃ isti prælati inferiores, & Capellani, & reliqui beneficiati in ecclesia cathedrali, nisi habeat

3 canonicatum, non sunt de capitulo, a nisi aliud habeat consue-

b tudo, & Archidiaconus hic admittitur, b non ranquam pars capituli, sed pro interesse ipsius ecclesiæ cathedralis, & pro hoc facit totus tit. de offi. Arch. & de offi. Archipræsb. & similibus, in quibus istorum inferiorum ponitur officiũ, nec dicitur, quod habeant se impedire de factis capitularibus. Secundo no. q̃ patriarcha Graden. habat ius prouinciæ in episcopum Castellanum, & appellatur is episcopus Castellanus episcopus Venetia rum. ille, enim est proprius titulus suus. De isto patriarcha Gradensi, qui non est de quatuor principalibus patriarchis, vide q̃d no. gl. 80. dist. in c. 1. No. 3. q̃ episcopi prestant iuramentum obedientiæ archiep̃is Metropolitanis secundum eam formã, quã præstant episcopi immediatè subiecti Romanæ ecclesiæ ipsi Papę, de qua forma habetur in c. ego N. de iureiu. Subiectus ergo immediatè Romanæ ecclesiæ præstat hoc iuramentum Papæ, subiectus vero archiepiscopo iurat archiepiscopo, hodie vero omnes, qui promouentur in curia, siue episcopi, siue abbates, iurant ipsi Papæ, & de forma iuramenti præstandi ab abbatibus, vide tex. in c. ne Dei. j. de sim. de iuramento canonicorũ remittunt Doct. ad c. cum clerici. j. de verb. sign. de iuramento vero aliorum clericorum no. in c. tua. j. de iureiu. & vide tex. in

1 c. quanquam. 33. dist. † No. q̃ si ex facto episcopi præiudicari potest ecclesiæ capitulum potest obuiare, & contradicere, & etiã appellare, & appellationem ipsam prosequi, & per hanc prosecutionem potest episcopus absolui, & ecclesia conseruari in sua indemnitate. Et facit iste tex. optime in arg. fm Host q̃ si dominus alicuius loci vult subijcere illum locũ alieno domino, pos-

c sunt homines illius loci contradicere, c quia eorum interest, & vt

d eorum dominus sit liber, vt non habeant plures dominos, ar. c. fi. j. eo. & in l. non tñ, ff. de app. & in reg. quod omnes tangit, de reg. iu. lib. 6. & pro hoc facit tex. in c. imperialem, in §. p̃terea ducatus. de prohi. feu. ali. col. x. Vbi singulariter habetur, quod dñs feudi non potest inuito vasallo dominium in alium trãsferre, ne iste vasallus cogatur habere alienum dominum, & si de-

e cidit dominus, pluribus filijs relictis, non tenetur iste vasallus omnibus præstare iuramentum, sed sufficit præstare vni, q̃ est de his quæ fi. a præla. Nihil autem dicitur de Archidiacono, vel de alijs habentibus inferiores dignitates in ecclesia cathedrali; vnde audacter dico tenendum, q̃ isti prælati inferiores, & Capellani, & reliqui beneficiati in ecclesia cathedrali, nisi habeat canonicatum, non sunt de capitulo, a nisi aliud habeat consuet

Universidad de Deusto
Biblioteca

cum effectu, quia. ſ. præſtitit. Secundo poteſt intelligi, q̃ appellatio fuit interpoſita antequam eſſet præſtitum, dum exigeretur, ſed poſt appellationem fuit præſtitum, ſm primum intellectum. Dicunt aliqui (vt refert Inno.) q̃ iſta appellatio operabatur, vt prætextu exactı iuramenti nihil exigeretur ab epiſcopo vltra formam canonicam, & ſi de facto fuiſſet exactum, illud añ omnia vigore appellationis debuiſſet retractari: ſed hoc dictum non videtur placere Inno. quia ſecũdum eum per appellationem aduerſarij non tenetur appellatus comparere, ſi non vult, alias ſequeretur abſurdum, q̃ quis poſſet citare ad libitũ aduerſarium ſuum. Et no hoc dictũ. primo, quod prętextu appellationis extraiudicialis non tenetur appellans comparere, niſi citetur per iudicem. & idem no. glo. in d.c. cum ſit Romana. Fallit vbi a iure aliter reperitur diſpoſitum, vt in caſu c. 1. de elect. lib. 6. Secundo no. q̃ non poteſt quis ad libitum citare ad aduerſarium ſuum, & pro hoc vide tex. in l. fin. C. de exhib. re. vbi dicitur, q̃ nemo eſt citandus, niſi iudex prius decernat, quod ẽt dico in c. 1. de iud. Sed hæc reſponſio Innoc. ad contrarium nõ ſatisfacit iudicio meo, quia non ſequitur, aduerſarius non tenetur comparere, ergo non debet retractari quicquid geſtum eſt in præiudicium appellationis, & de hoc j. dicam. Si vero teneẽ ſecundus intellectus, dicũt quidam, quod appellatio operatur, vt iuramentum non debeat exigi pendẽte appellatione, nec aliquid deberet exigi virtute iuramenti, alias exacta, & geſta poſt appellationem ante omnia eſſent retractanda, ex quo appellatio fuerit interpoſita ex probabili, & legitima cauſa, vt in c. bo-
a nę, a de app. hoc dictum non placet quibuſdam, & refert Inno.
b quia prætextu appellationis b non dẽt quis dimittere, quominus vtatur iure ſuo, vt in c. fi. ff. de ſup. neg. præl. nec ob. c. bonę, quia iſtud procedit ſecũdum Inno. quando appellans fuit ſpoliatus poſt appellationem, nam tunc poteſt implorare officiũ iudicis, vt ante omnia reducatur ad ſtatum, in quo erat tẽpore
c appellationis extraiudicialis, c ſed iſti de capitulo non erant in poſſeſſione, vt non exigeretur iſtud iuramentum. Et no. ex hoc mirabilem limitationem ad illud c. bonæ. nam ex hoc ſentit Inno. q̃ ſolum attẽtata in præiudicium poſſeſſionis debent retractari virtute appellationis, quod nõ placet do. Ant nihil tamen allegat in cõtrarium. Sed ego adduco tex. in c. cũ nobis, de elec. vbi tex. no. dicit. q̃ non omne, quod fit poſt appellationem extraiudicialem, eſt retractãdum, ſed illud, quod fit contra ipſam appellationem, intellige ex legitima, & probabi i cauſa interpoſitam, & hæc ſuppletio probatur per c. bonæ, præall. Et ideo dico, q̃ quicquid fit in præiudiciũ appellationis extraiudicialis ex legitima, & ꝓbabili cauſa interpoſitæ, eſt retractandum per officium iudicis ante omnia, licet nõ contingat ſtatum poſſeſſionis, ſed aliud præiudicium. Et hoc etiã voluit Inn. ibi, ſi bene põderetur, & Bar. in d. l. fi. & ſecũdum hoc potes diſtinguere, & ſaluare Inn. hic, vt procedat, quando appellatus vtitur iure ſuo, ſi venit in præiudiciũ appellationis interpoſitæ ex probabili & legitima cauſa. nã hæc ap. ſubijcit appellantem, ꝓtectioni ſuperioris, vt nihil attentetur in p̃iudicium ipſius, ex quo appellat ex ꝓbabili & legitima cã, & hæc bene no. Habes. n. notabilem effectum huius appellationis extraiudicialis, & vide quod dixi in d. c. bonæ, de app. Et proſequitur hic Inn. aliquos alios effectus huius appellationis extraiudicialis: nam virtute ipſius põt petere implorando auxilium, & officium iudicis, vt reducatur ad ſtatum, in quo erat tẽpore appel. cõtra quencunque poſſidentẽ, licet ipſe non ſpoliauerit, nec a delectore receperit; quod eſt bene notandum. nec habebit probare ſpoliationẽ, ſed ſatis eſt, q̃ probet, q̃ tempore appellationis poſſidebat, & nunc poſſeſſio reperitur penes alium. Item habet effectũ, vt prætextu excõmunicationis non repellatur a ꝓſecutione appellationis, & no. quia ſemper allegatur hoc dictum Inn. q̃ excõmunicatus non ſolum in iudicio, ſed etiam extra iudiciũ poteſt appellare, & appellationem proſequi: cõtrarium in hoc vltimo tenuit Inno. in c. cum inter, de excep. vbi dicit excõmunicatum non poſſe appellare extra iudicium, quia appellatio extraiudicialis eſt quædam prouocatio ad cãm, vt in d. c. cum ſit. Sed excõmunicatus non poteſt prouocare ad iudicium, ſeu in iudicio, vt in c. intelleximus, de iud. Io. An. poſt Abb. concor. in c. pia, de excc. lib. 6. dicens, q̃ aut appellatio eſt merè extraiudicialis, & excommunicatus non auditur, prædicta ratione, & procedit dictum Hoſ. aut non eſt merè extraiudicialis, & auditur, & ſic ꝓcedat dictũ Inn. hic. Ponit exemplum in appellante ab executore prouidẽte extra iudicium, nam quia poſſet excommunicato præiudicare in beneficio, vel iure ſuo poterit appellare. Sed do. Car. tenet contrarium, q̃ indiſtinctè excommunicatus non põt extra iudicium appellare, quia aut executor proceſſit iudiciaſr, & appellatio eſt iudicialis, aut proceſſit extra iudicium, & tũc, cum non poſſit præiudicare excommunicato, nõ dẽt audiri excommunicatus appellans. Aduerte, nam dico in hoc a ſi aduertendũ, vtrum excõmunicato ex omiſſione appellationis aliquod præ iudicium poſſet generari, & tunc dẽt admitti ad appellandum, quia ſatis ſimulatur ex officio, & facto executoris, vnde eſt quia ſi reus neceſſarius, & intelligo, q̃ de iure ſibi inferatur præiudiciũ, ſecus autem ſi de facto tm, qa excommunicatus ſpoliatus non auditur petens reſtõnem, vt eſt gl. no, in c. ex inſinuatione de ꝓc. & in c. in nomine domini. 23. diſt. & in c. dilectus, de reſcri. Fortius non dẽt audiri ꝓtextu futuræ ſpoliationis: executor aũt extra iudicium regulariter non poteſt inferre præiudicium iuris, ſed vbi accideret caſus, quod poſſet inferre, poſſet tunc excommunicatus appellare, & reliquos effectus appellatiionis ꝓſequi, vt dico in d. c. bonæ.

ADDITIONES.

a In c. bonæ. Vide ibi congeſta per Phi. Peruſi. in hac materia extraiudicialis appellationis. Vide ad hęc Old. in conſi. 199. in prin. Car. in conſi. 10. inc. Iacobus executor. col. 1.

b Quia prætextu appellationis. Adde Lanf. de Ori. in c. quoniam cõtra falſam, 5. ſtatuimus. ver. interlocutiones, & appellationes. nu. 70. ver. attendite tamen, & ibi in addi. Celſi. in ver. appellatione, nu. 69. inf. de prob. Zach.

c Appellationis extraiudicialis. Adde do. de Rot. deciſ. ſuis in antiquis, de appellatio.

SVMMARIVM.

1 *Sede vacante ſuccedit capitulum in poteſtate confirmandi electiones iam factas.*

2 *Sede vacante, in quibus ſuccedat capitulum, vide hic pleniſſimè.*

CAP. XIIII.

Vm olim. Vacante epiſcopatu capitulũ cõfirmat, & infirmat electiones. Primo prouidet circa electionem fiendam. Secundo circa confirmationẽ, ibi Mandãtes. Caſus litera. Vacante monaſterio S. Saluatoris Meſſanen. monachi elegerunt quendam in abbatem, perſonam videlicet indignam, & ſic ipſo iure fuerunt eligendi poteſtate priuati. Mandat papa priori fratrum prædicatorum & Archidiacono P. hegyno, quatenus authoritate ipſius de gratia ſpeciali cõcedant dictis mõachis eligendi ſeu poſtulandi liberam facultatem, licet ipſo iure hac vice ſint eligendi poteſtate priuati, & cum eccleſia Meſſanẽ. vacet ad preſens, electionem ſuam præſentent capitulo Meſſanẽ. confirmandam, prout de iure fuerit, vel etiam infirmandã. B.
a No. c. ex ſuprà ſcriptione, q̃ frater prædicator, a dummodo ſit
b prior, poteſt eſſe delegatus Papę, b & ſic videt quod fratres mẽdicantes poſſunt eſſe delegati Apoſtolici, dummodo habeãt re quiſita de quibus in c. ſtatutum. de reſcr. lib. 6. & hodie dicẽdũ, vt habetur, in cle. 1. eo. tit. Secundo no. quod priuatus poteſtate eligendi nõ poteſt prœuenire ſuperiorem, ad quem eſt deuoluta eligendi poteſtas, & ſi prœueniret, non valerer electio, vt in c. literas. de ſup. neg. prę. Iopus eſt ergo, vt prius reſtituatur, vt hic. Item no. q̃ Papa reſtituit poteſtatem eligẽdi, licet deuoluta ſit
1 ad proximum ſuperiorem. † Vl. no. & tene menti, qa alibi non ita bene probatur, q̃ ſede vacante, capitulum ſuccedit in prãte confirmandi electiones prælatorum inferiorum, & q̃ cõfirmatio electi in Abbatem ſpectat ad dioœceſanum loci, & idem dicendum in alijs prelatis inferioribus, ad quod facit tex. cum gl.
2 18. q. 2. c. 1. † In gl. 1. in fi. No. gl. in effectu ponit regulam, & tres caſus exceptos. Regula eſt, q̃ capitulum ſede vacante ſuccedit in iuriſdictione epiſcopali. Fallit primo in collatione beneficiorum pertinentium ad epiſcopum duntaxat. Secundo in dando licentiam electo ſe transferendi ad aliquam eccleſiam, intellige alterius diœceſis, quia tunc contingit alienatio perſonę. Tertio fallit in alienatione rerum, quam non poteſt facere capitulũ ſede vacante. 12. q. 2. c. ſi qua de rebus. Et aduerte vltra glo. nam hęc materia eſt multum dubia, in quibus, ſcilicet capitulũ ſuccedat ſede vacante, & maior dubitatio inerat olim antequam emanarent iura Sexti libri: nam Vin. dicebat, quod capitulum non ſuccedebat in iuriſdictione epiſcopi, niſi quatenus ex ſpeciali indulgentia reperiretur expreſſum, vel ex conſuetudine, ſeu præſcriptione, in c. ad abolendam, de hære. & ad iſtum tex. dicebat, quod capitulũ non inſtituit hic electum confirmãdo, ſed potius dedit ſibi adminiſtrationem, nam multi electi admiſtrant ante confirmationẽ, vt in c. nihil. de elec. & ſic ſentit qđ de iure capitulum nõ poteſt confirmare electum. Idem ſentit Goff. dicens, q̃ hoc c. continet duplicem grãtiam. primo in eo q̃ electio fuit reſtituta priuatis. ſecundo quia capitulo fuit data hæc poteſtas confirmandi. & pro hac opi. facit, quia cum capitulum non ſuccedat in collatione beneficiorum, vt in c. 2. ne ſe de vacante. ita nec in confirmatione electionum, cũ confirmatio ſit quædam collatio, nã per confirmationem transfertur poteſtas adminiſtrandi, vt in c. tranſmiſſam, de elec. & in c. auaritiæ, cod. ti. lib. 6. Sed communiter tenetur oppoſitum, & tex. eſt hic non cauillando literam, nam non aparet, quod capitulo volucrit Papa gratiam facere: nam reſpectu capituli nullum ver-
bum

ADDITIONES.

a Frater prædicator. Adde Cald. conſi. 6. de of. deleg.

b Delegatus Pap. Vide Gemi. in c. nullus, in 2. col. de ele c. in 6. Card. in clem. religioſus. q. 14. de proc. & in cle. 1. in 10. q. de ele. Seb. Sap.

bum gratiam ſapiens poſitum eſt in tex. Et pro hoc facit hodie
a tex. in c. vnde inſti. lib. 6. vbi expreſſe habetur, q̃ ptãs inſtituendi
Prælentatos per patronos deuoluitur ad capitulum ſede vacã. vnde ſicut inſtitutio deuoluitur, ita & cõfirmatio. & hoc tenet ibi gl. q̃ poteſtas confirmandi & inſtituendi deuoluitur ad capitulum, ſed non poteſtas liberè conferendi, vt in d. cap. 1. & in cap. vni. ne ſede vac. lib. 6. ratio diuerſitatis non aſſignatur per Doct. ſed Ioan. And. in c. quamquam, de elect. lib. 6. dicit, quod collatio beneficiorum non eſt propriè iuris epiſcopalis, cũ multi reperiantur non epiſcopi habẽtes collationem, & multi ſunt epi non habentes collationem beneficiorum, ſed confirmatio & inſtitutio ſunt proprie iuriſdictionis epiſcopalis, pro hoc ca. conquerente, de offi. or. & in c. cum ex iniuncto, in fi. j. de hære.
a Hæc ratio nunquam mihi placuit, a quia collatio beneficiorũ, vbi non eſt dare patronum de iure communi, ſpectat ad epiſcopum, & ſic eſt iuriſdictionis epiſcopalis, vnde inferiores nõ poſſunt hanc poteſtatem vendicare niſi de iure ſpeciali. hinc eſt q̃ gratioſè fuit patronis conceſſum, vt poſſint præſentare inſtituẽdos, reliqua vero fuerunt pro epiſcopis reſeruata. hæc probant 19. q. 5. c. 1. & ea cauſa. q. 7. in c. omnes baſilicæ, & c. ſi quis deinceps, & in c. regula, & in c. nouerint. x. q. 1. & c. 1. de capel. mo. cũ ſim. Nam & olim antequam ius eligendi eſſet translatum in ecclesias collegiatas, epiſcopi prouidebant omnibus eccleſijs de miniſtris in eccleſijs inferioribus, & papa prouidebat de epiſcopis eccleſijs cathedralibus, vt no. gl. in d. c. quanquam. vnde nõ video, q̃ alio iure ſpectet collatio ad epiſcopum, quam confirmatio, vel inſtitutio: quare puto diuerſitatis hanc fore rationẽ, quia collatio eſt quædam donatio, vt in c. fi. de offic. vica. lib. 6. vtitur enim prælatus quadam liberalitate, in quem vult conferendo, vt in c. relatum. j. de præb. nam poteſt conferre cui vult, & hoc reſpectu appellatur donatio, & hoc modo procedat rõ
b huius gl. in eo, quod dicit, quod collatio computatur inter fructus, b nam videtur quidam fructus, habere hãc prœeminentiã, & poteſtatem donandi beneficia quibus vult, ideo noluerunt iura, q̃ iſte liberalitates tranſirent in capitulum, quemadmodũ iura, q̃ iſte liberalitates tranſirent in capitulum, quemadmodũ nec liberalitas diſpenſandi fructus prouenientes ſede vacante, nec liberalitas diſpenſandi fructus prouenientes ſede vacante, vt in c. quia ſæpe, de elect. lib. 6. ſed in confirmatione, & inſtitutione non eſt hæc liberalitas, quia ſi electus, & præſentatus eſt dignus, tenetur ſuperior illum confirmare, vel inſtituere, vt in c. poſtquam, de ele. & j. de iurepa. per totum: vnde cum confirmatio, ſeu inſtõ ſit debita, nõ exerceretur ibi aliqua liberalitas, ideo tranſit hæc poteſtas in capitulum: quẽadmodum in alijs achibus iuriſdictionalibus contingit, & pro hoc facit, quia vicarius epiſcopi põt inſtituere prælentatum, vt in d. c. fin. Sed circa iſtam collationem beneficiorum imminet aliud dubium non paruum, nunquid ſede vacante collatio, quæ deuoluitur ad epiſcopum ex negligentia inferioris, vel electio tranſeat ad capitulum? Boa. ſenſit hic q̃ non, dicit. n. q̃ potuit hic Papa reſtituere iſtis ius eligendi ſine præludicio alicuius, qa ptãs erat deuoluta ad archiepm Exonenſem, & ſedes nunc vacabat, & ſic non pũ dicabatur capitulo, & ſic apertè ſenſit, q̃ hæc ptãs, ſede vacante non tranſit ad capitulum, & ſic tranſeunt hic Doct. & hãc opi. tenuit Io. Mo. in d. c. quanq̃. Sed Io. And. tenuit in contrarium reſtringendo multa iura, q̃ dñt, q̃ de beneficijs pertinentib. ad epiſcopum, capitulũ non ſe impedit. Intelligit. n. illa iura in beneficijs pertinentibus ad epiſcopum iure proprio, & non iure deuoluto, quia in his, quæ pertinent iure deuoluto, ptãs cõpetit rõne iuriſdõnis epiſcopalis, ſed ptãs epi trãſit in capitulum. Mihi plus placet primum dictum: primo per rõnem qua ſupra dixi. nam eadem eſt rõ in omnibus. Item multum me mouet c. 2. ne ſed. va. vbi ſollatione beneficiorũ regula ponitur negatiuè dẽ. n. q̃ vbi non eſt expreſſum, capitulum non ſuccedit in collatione, ſed hæc reſtrictio Io. And. nullibi probatur, & tene menti hoc. Item dic q̃ hodie habemus iura noua, quæ confunmenti hoc. Item dic q̃ hodie habemus iura noua, quæ confunduntopi. Vin. vtitur in c. vlt. & pe. de ſup. neg. prela. lib. 6. Ex qui bus elicitur regula, q̃ epiſcopo mortuo naturaliter, vel ciuili-
c ter, puta quia captus ab hoſtibus, capitulum ſuccedit in iuriſdõ ne, etam ſpiritualium, q̃ tpalium, ita q̃ hodie habes firmare illã regulam. Sed contingit dubitari de quibuſdam caſibus ſpecialibus, quos pro declaratione materiæ, quia nimis traditur hic per hoc ſuccinctè proſequar. & primo incipiendo ab excpetionib. poſitis in gl. habuiſtis ſup. quid dicendum in collatione, confirmatione, & inſtitutione. Sed dubitatur ſecundo, quid in ptãte
d dandi licentiam de electo in prælatum eccleſię alterius diœc. & gl. hic firmat, q̃ capitulũ non ſuccedit, & multi tenuerunt hãc partem, vt no. in c. ſi abbatem, de elect. lib. 6. Sed Io. And. firmat ibi contrarium, & credo q̃ bene. Et idem reperio ſenſiſſe domi nos de Ro. deciſ. 301. nam prima regula eſt, q̃ capitulum ſucce dit in iuriſdictione ſpirituali, & temporali, vt ſup. dictũ eſt, ergo & in poteſtate dandi licentiam electo, vel volenti ſe transferre ad aliam diœc. nam hoc eſt iuriſdõnis. vt in c. ſi religioſus, de ele. lib. 6. nec eſt illa proprie alienatio, ſicut contingit in rebus eccleſię. nam res eccleſię non poſſunt alienari ſine ſolennitate, de qua 12. q. 2. c. ſine exceptione. ſed licentia datur ſine illa ſolẽnitate, vt in d. ca. ſi religioſus. Item ſi clericus recedit ſtatim reperitur ſucceſſor, ſed non ſic reperiuntur bona ſuccedentia in locum rerum alienatarum, non eſt ergo bonum arg. arguere de alienatione rerum ad perſonam, & iura, q̃ allegat gl. non probant opi. ſuam: nam ibi ſolum dñ, qđ licentia fuit petita a Papa: non dñ, quod capitulum non potuiſſet: nam ad maiorẽ cautelam ſæpius recurritur ad Papam, vt in c. ſi. de verbo. ſign. Tertio dubitatur de poteſtate alienandi, & glo. tenet hic, quod non ſuccedit. hoc ego limitarem, cum vellet alienare bona ẽpatus, ſed ſi eccleſia inferior ex legitima cauſa vellet alienare bona Ẽpatus, credo quod capitulum pt interponere authoritatẽ, quia capitulum proprie hoc caſu nõ alienat, ſed interponit authoritatem eccleſiæ alienãti. hoc. n. eſt iuriſdõnis, & ſæpe neceſſe eſt. & ſentit hoc Fede. conſi. 30. & facit l. 2. C. de his qui vi. al. iud. ger. Item capitulum põt interponere authoritatem permutationi beneficiorum, quod intellige, vt no. glo. in cle. vnica, de rerum permu. Extra gl. ſeu caſus exceptos in ea, dubitatur quarto nunquid capitulum ſuccedat in ptãte viſitandi totam diœceſim, & inquirendi crimina, & de hoc hẽs bonam gl. in cle. 1. de hær q̃ tenebis menti, quæ ponit opi. contrarias. nam Io. Mon. fuit in opi. vt nõ ſuccedat. Arch. dubitauit, tñ potius inclinauit in opi. contrariam Io. An in ſua gl. quæ eſt aliquantulum intricata, reducit ad concordiam hoc modo, quod poteſtas generaliter viſitandi non tranſit in capitulum, & procedit opi. Io. Mo. ſed poteſtas ſpiritualiter inquirendi ꝫ aliquos diffamatos tranſit, & ſic procedit opi. ꝫria. fundamẽtum huiuſmodi diſtinctionis eſt, quia capitulum eſt adminiſtrator neceſſarius, & non voluntarius: vnde ſuccedit in his, quæ neceſſario, & non voluntariè ſunt expedienda, ſed viſitatio generalis eſt voluntaria, ſpãlis vero neceſſaria, & multi antiqui Doct. amplexi ſunt illam theoricam, & originaliter Io. Mon. Sed indiſtinctè tenerem, quod ẽt viſitare poſſit generaliter, quia viſitatio ſit ex neceſſitate iuris, vt patet, j. de cenſi. in c. ſopitę, & x. q. 1. relata, cum ſimi. Ad idẽ. c. fi. de ſup. neg. præla. lib. 6. vbi datur viſitator per Archiepm, ſi capitulum eſt negligens in exercenda iuriſdõne, ergo capitulũ habebat ptãtem viſitandi, & hoc ſatis deberet admitti, vbi non ſperaretur, quod de proximo prouideatur eccleſiæ de ẽpo, puta quia Ẽps eſt ab hoſtibus captus, & ad prædicta, quod neceſſe hoc ſit, adduco bonum tex. in c. inter cętera, ꝫ. de of. or. Quinto dubitatur, nũquid capitulum poſſit viſitare monaſteria mo-
e nialium exempta, e quæ viſitat Ẽps authoritate apoſtolica, vt in cle. 2. de ſtatu. reg. & refert Collec. quod in cancellaria fuerunt congregati multi in hoc Doc. & receſſerunt varij, & videtur ip ſe velle, quod ex neceſſitate poſſit. ſed Lap. Abb. conſuluit, qđ non ſuccedit capitulum, & ita refert ſibi reſpondiſſe Io. An. cũ eum in hac qõne conſuleret. mouetur, quia capitulum nõ ſuccedit in his, quæ competunt epo iure ſpãli, vnde non ſuccedit in ptãte cognoſcendi de feudo, vt no. in c. verum, de fo. comp. & hanc opi. ſentit Inn. iudicio meo, in c. ad abolendam, de hær. vbi dicit, quod capitulum ſuccedit in his, quæ exercet epſ iure ſuo, & idem ſentit Fed. cõſi. 30. vbi dicit ſecus eſſe, ſi epſ cognoſcit iure delegato, vel alio iure ſpeciali, & facit c. paſtoralis. § ꝓterea, de of. ord. vbi mortuo epiſcopo delegato, expectatur ſuceſſor, & non recurritur ad capitulum, multi tamen tenuerũt contrarium, dicentes, quod ſi epſ hẽt abſoluere, vt delegatus, quod ptãs tranſit ad capitulum, per c. vnicum, eo. tit. lib. 6. qđ loquitur in diſtinctè. Sed mihi plus placet præcedens opin. per ea, quę ſ. dixi. Item facio aliam rõnem, capitulum ſuccedit epiſcopo pp communionem, quæ eſt inter eos, ſunt. n. vnum corpus, vt in cap. nouit, & c. quanto. de his quæ fiunt a prela. Item (vt dicit Inno. ſ. c. prox.) d gnitates, & iura eccleſiæ pariter poſſidentur per epm, & capitulum, ſed in his, quæ competũt Epiſcopo iure ſpãli, vt delegato, ceſſat iſta communio. ergo nõ ſuccedit. Et ex his limita regulam ſupra traditã, vt capitulum ſuccedat in iuriſdõne Epali competẽte iure proprio. Sexto dubitatur, nũ quid capitulum poſſit recipere reſignationes beneficiorum, ſe de vacante. Et domini de Rota in hoc fuerunt varij, vt hꝫ deciſ. prœal. ſed maior pars concludit, q̃ poſſit, quia regula eſt, eum poſſe recipere reſignationem, ad quem pertinet deſtitutio. vt no. Inn. & alij in c. quod in dubijs, de renun. ſed capitulum poteſt deſtituere, & priuare quem ſede vacãte, ex cauſa legitima,
cum

ADDITIONES.

a Nunquam mihi placuit. Vide Abba. in c. ex frequentibus, de inſtitutio. Seb. Sap.

b Fructus. Vide Abb. in c. mandatum, ſup. de reſc. Seb. Sap.

c Succedit in iuriſdictione. Adde. Bart. ita tenentem. in l. ubi abſunt, ff. de tuto. & curato. da. ab his. gl. in c. his quæ, in uer. pro bono pacis, ſup. eod. Specu. in ti. de inſtru. edit. §. nũc. uero aliqua, uer. item circa legitimos, Card. in clem. 2. de hæret. & in c. ad abolendam, eod. tit. & in cap. 1. ne ſede uacante, lib. 6. Zac.

d Dandi licentiam. Vide Gemi. late in c. Abbatem, col. 2. de elect. lib. 6. & in c. cum ex eo, ſuper gl. in uer. epiſcopi, de elect. in 6. Abb. in conſi. 86. incl. in ec cleſia Catenenſi, col. 7. Seb. Sap.

e Exempta. Adde Fed. conſi. 30. ſup. etiam allegato,

Universidad de Deusto Biblioteca

cum succedat in iurisdictione, ergo poterit resignationem admittere: maxime quæ fit ex causa. Et no. incidenter ex dictis eorum, quod capitulum pōt priuare quem ex cā beneficio suo se de vacante. Sed præsupposito, quod capitulum non possit recipere resignationem, est dubium, nunquid poterit hoc præscribere? videtur quod sic. per c. irrefragabili, §. excessus, de off. ord. contrarium notanter concludunt do. de Ro. quorum decisio in hoc multum placet, quia sede vacante inchoari, nec currere potest, nec finiri præscriptio, vt in c. 1. & in c. de quarta. de præscri. Et no. hoc dictum singulariter, quod capitulum nō potest prætendere prescriptionem in his, in quibus nō succedit de iure communi sede vacāte, & intellige vt exerceat sede vacante. Septimo dubitatur, nunquid capitulum possit sede vacante facere statuta [a] distringentia totam dioecesim? Fed. consi. 16. plene prosequitur, & tandem concludit, quod sic. dependet. n. a iurisdictione, vt in c. fi. de const. li. 6. In qua quidem iurisdictione capitulum succedit, & talia statuta durant etiam in tempus futuri episcopi, quia de natura statuti est, vt sit perpetuum, licet extinguatur potestas statuendi, vt in c. fi. de offi. le eps vero poterit illa statuta reuocare, quia non potest capitulum statuere in præiudicium futuri episcopi, sicut nec prædecessor in præiudicium successoris, quia par in parem non habet imperium, vt [b] in c. innotuit, de electio. Octauo dubitatur, nū quid capitulum[b] possit sede vacante dispensare in casibus, qui permittuntur episcopo? & dubium facit, quia dispensatio est voluntaria, & secūdum theoricam quorundam, de qua sup. capitulum succedit in administratione necessaria, sed Fed. di. consi. 30. post multa concludit oppositum, quod satis mihi placet: nam dispensatio dependet à iurisdictione. Item quandoque est debita, vbicunque subest causa legitima dispensandi, vt no. 50. distintio capi. domino sancto, & c. vt constitueretur. Nono dubitatur, quid si episcopus habet collationem cum alio, vel alius debet requirere consilium episcopi in aliqno actu, nunquid capitulum succedat, & concludit, quod non per c. vnicum, ne sede vacan. lib. 6. & dic. vt ibi no. Decimò quæritur, nunquid capitulum succedat in iurisditione, quam habet episcopus de consuetudine, & quid si Episcopus debet interesse alicui electioni ex cōsuetudine? Host. in c. scriptum. de elec. sentit quod potestas eligendi non transfertur in capitulum, sed in iurisdictione exercendi tenet hic Colle. contra, quia eadem ratio debet esse in additamento, quæ in principali: quod satis placet, ex quo illa iurisdictio competit episcopo, vt episcopo. Vndecimò quæritur, nunquid capitulum possit facere commendas ecclesiarū? & conclude quod sic, saltem donec fuerit ecclesiæ prouisum per habentem potestatem, vt no. Io. And. in c. vnico, ne sede vacante lib. 6. Duodecimò, nunquid succedat in priuilegijs indultis dignitati Episcopali? exemplum in c. fin. cum cōcor. ibi positis in gl. de priui. lib. 6. & concludit q nō, quod hēt Io. And. pro indubitato in c. vnico, infra. eo. lib. nam priuilegium non dēt excedere personā priuilegiati, vt in c. sane, de priui. & in c. petisti. 7. q. 1. Tertiodecimò, nūquid capitulū possit dare indulgētias, de quibus in c. cū ex eo, & c. nō, de pœ. & re. & de hoc q Doct. in c. accedētibus, de exce. pl. & si teneāt opi. q sit ordinis ep̄alis, quā multi ibi tenuerunt, concludendū est, q non succedit, sed si tenetur opi. Io. Cald. q sit iurisdictionis, & dicit hoc tenere B. Tho. tunc dubitari pt, quia videtur actus voluntarius, & non necessarius, posset tamen teneri, quod possit, quia cum iura dicunt, q capitulum succedit in iurisdictione, nec distinguant inter contentiosam, & voluntariam, debet intelligi in vtraque, quia genus verificatur in qualibet specie, vt l. filius familias. ff. de don. & in c. auditis, iuncta gl. de pscr. Quartodecimò quæritur, nunquid capitulū possit dare confessorē, seu pœnitentiarjū, qui absoluat in casibus reseruatis episcopo? & hoc tetigi sup. c. in c. his quæ, & concluſi, q sic. ar. c. vnici. inf. e. li. vi. Quintodecimò potest dubitari nūquid succedat in potestate Doctorandi, vbi episcopo hæc potestas cōpetit, nec aliquid in priuilegio cauetur de capitulo? & in hoc concluderē, q aut episcopus habet hāc potestatē ex priuilegio spāli, & nō transit in capm per superiùs dicta; aut habet a iure communi secundùm opin. quā sentit hic Host. vt no. gl. in cle. 2. de magi. & tunc capitulum succedit, arg. hic. Et ex istis pt inferri ad decisionem aliorum dubiorum, quæ possent occurrere, & vide de hac materia per Ioan. And. in d. c. unico. inf. e. li. 6. & prædicta bene notabis.

ADDITIONES.

[a] Statuta. Adde quod uoluit Lap. all. 20.
Adde, quod licet capitulum habeat iurisdictionem solum sede uacāte, eius tamen statuta tunc condita perpetuo durant, l. cundum do. Fede. consi. per istum alle. & Pet. de Ancha. in cap. i. ne sede vacant. lib. 6. & Alex. in l. fi. ff. de pœnis. Zac.

[b] Nunquid capitulum. Vide Fed. de Se. consi. 30. inci. an capitulum sede vacante. & Cardina. in consi. 38. incip. quidam habens unum filium, in 2. dubio. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

[a] *Maioritas in ordinibus quos effectus pariat.*

CAP. XV.

Statuimus. Qui maior est ordine, licet in ecclesia posterius receptus, in loco, & portione præfertur. h. d. secundum veram lect. & tria sunt dicta. secundum, ibi, & qui. Tertiū, ibi, ac. Casus lit. In ecclesia S. Mariæ Maioris de Vrbe, talis erat ꝓsuetudo, q illi, qui primo recipiebantur ibidē ꝓferebant illis, qui posterius recipiebāt, in sessionibus, & in portionib. percipiē dis, ēt si cēnt in maiori ordine cōstituit: qa illud inhonestū erat statuit Papa, q presbyteri primū locū teneāt, diaconi f'm, subdiaconi tertiū, & sic de reliquis obtineāt ordinatim, ēt si posterius sint recepti, & ēt in portione percipiēda, q in maiori ordine fuerint, minoribus præferātur, & minores clerici faciāt seruitia cōsueta. B. No. primo q ēt inter clericos ē habēda honoris distinctio, vt secundū ordines, & dignitates inuicē præferātur, & honorentur. No. 2. ibi, q maior est ordine, vnā maioritatē, quæ cōsistit in ordine: multiplex. n. est maioritas. Nam quædā ordinis, vt hic, quædam dignitatis, vt in c. dudum, de ele. li. vi. Alia senectutis, vt in l. semper, ff. de iure imm. vbi text. notabilis dicit semper in ciuitate nostra senectus venerabilis fuit, & pene eundem honorē senibus, & magistratibus maiores nostri impenderūt &c. vt ibi. Quædam est maioritas prælationis, seu administrationis, vt in cap. transmissam. de ele. Quædam consecrationis, vt in c. aqua, de consecra. eccles. vel alta. his enim respectibus quis potest dici maior, vel minor, & vide glo. in c. lex 2. di. vbi ponitur, qui dicantur maiores natu. No. ex prædictis, & ex text. q maior in ordine præfertur antiquiori in tempore, & sic prærogatiua ordinis prefertur senectuti, facit c. a subdiacono. lxxxiii. dist. Et in tantum ordini debetur reuerentia, vt olim quando monachi non erant clerici, clericus quantūcunque minor in ordine præferebatur abbati non ordinato, vt in d. c. à subdiacono. Hinc dicit tex. in c. duo sunt 96. dist. q nulla dignitas secularis similis est sacerdotio. Item no. contra cōsuetudinem quarundam ecclesiarū, vbi canonici primo recepti præferūtur in sedibus postea receptis, licet isti posteriores sint [a] maiores in ordine; a nam ad hanc consuetudinem tollendam emanauit iste text. vnde non puto valere cōsuetudinem in op[b] positum, b quia est contra honestatem ecclesiæ, ad hoc quod no. in c. i. sup. e. & in c. cum decorem, de vita & honest. cler. Itē not. quod maior in ordine est primo beneficiandus, & potior debet esse in portione percipienda. Quid autem inter eos, qui sunt eiusdem ordinis? dic quod præferendus est primò ordinatus, ut in c. i. sup. e. & in l. i. ff. de albo scribendo. & unde ad mate[1] riam quod dixi in d. c. i. ꝉ. Sed quæro, quid includat ista litera, et sic de reliquis, &c. Solu. tex. iste solum expressit sacros ordines, & sub illo uerbo, reliquis, voluit includere minores ordines, vt accolitatum, vt exorcistatum, & lectoratum, & ostiariatum, vt in d. c. subdiacono. Potest etiam addi prima tōsura, quæ f'm nos ordo est, vt i c. cum cōtingat. de æt. & qual. vide gl. in procœmio sexti. In gl. 2. i fi. glo. ista in effectu ponit duos intellectus quoad verbum, potiorem, positum i tex. Primus vt maiores i ordine, sint potiores in portione percipienda, id est, pinguiores, vt plus ipsi percipiant, q̄ minores. Alius intellectus, vt verbum, potior, exponatur, id est, prior; & huic intellectui glos. inhæret. Vnde concludit glo. q canonici eiusdem ecclesiæ debent esse pares in portionibus percipiendis. Inno. in c. cum omnes. de constit. dixit, q respectu cotū q̄ dantur pro cōi victu debent esse equales, sed in his, quæ dantur pro vestib. & aliis necessariis, dēt hri distinctio personarū, vt fiat ꝓuisio f'm meritum psonæ, & hęc procedunt in ecclesijs, vbi præbendæ non sunt distinctæ, vel si sunt distinctæ procedunt in redditibus communibus, qui solēt diuidi inter canonicos. Et hūc intellectum videtur sentire hic Host. qui intelligit istum tex. indistinctè, siue portio ista cōsistat in quotidianis distributionibus, siue in alijs portionibus, siue in prębendis. Sed potest dici, q etiam in qualitate ciborum est habenda differentia per ca, quæ habentur in c. non cogātur. 41. dist. & in c. cum ad monasterium, in §. porro, de sta. reg. tamen raro hoc vltimum practicatur, quia in portionibus fiendis attenditur consuetudo cuiuscunque ecclesiæ, quæ seruanda est, vt in c. cum omnes, de ꝓst. in glo. fi. in fi. Vel intelligitur iste tex. secundum Inno. iuxta consuetudinem vrbis, quæ habet, q in oīb. ferè ecclesijs, licet recipiāt minores clerici in canonicos, & habeant ius canoniæ, tenētur facere seruitia in ipsa ecclesia, vt purgare ipsas ecclesias, pulsare campanas, accēdere lampades, & similia: nec recipiunt bñficia intra quatuor annos: Et ex hoc sentit Inn. q hęc consuetudo in hoc sit localis. sed hoc intelligę gñaliter, sed iudicio meo non est in hoc discerpādum, quia tex.

ADDITIONES.

[a] Maiores in ordine. Adde Are. consi. 22.

[b] In oppositum. Vide Abb. in consi. 22. inci. Fuit à me postea quæsitum. ubi tenet non ualere consuetudinem, q Archi. præcedat Vicarium episcopi: quia irrationabilis. uide illustrem do. meum D. Roch. Cur. in c. fi. in gl. in uer. irrationabilis, sup. de consue. Seb. Sap.

tex. dicit, q minores debent facere seruitia consueta, vnde ponitur verbum, consueta, seruabitur ergo in hoc consuetudo cuiuscunque ecclesiæ, & f'm consuetudinem poterunt isti minores compelli ad seruitia impendenda, & cum hæc consuetudo non sit contra ius, sufficiat tps decem annorum ad eam inducēdam, vt no. gl. in c. fi. de consuet. lib. 6. Extra glo. q̄ro quid, si minor in ordine, primo fuit receptus in canonicum authoritate Apostolica, demum fuit receptus eadem authoritate maior in ordine, quis istorum sit præferendus in prębenda vacatura? In no. tenet quod primus, licet sit minor in ordine, qa sibi primo fuit quæsitum fuit. Host. dicit, q hoc procedit in prębenda iam assignata, secus in assignanda. Io. And. dicit, q opi. Inno. est verior, & communiter obseruarctur: nam prærogatiua dignitatis nō præfertur prioritati temporis, ex quo pro alio primo scripsum est, vt probatur in c. quia sæpe. de præben. lib. 6. habeat ergo locū iste text. in receptis authoritate capituli Sed circa istos dubitatur, quid si capitulum prouidet minori, & contulit præbendam extraneo? dicit Inn. q male fecit capitulum, quia maiori in ordine debebat illam conferre, vt hic; sed si contulit alteri, tenet collatio, quia receptus authoritate capituli non hēt ius effectiuum ad præbendam primo vacaturam, vt in c. relatum, & quod ibi no. j. de prēb. capitulum tamen, quia venit contra istam constitutionem, tenebitur interim prouidere isti maiori in ordine, donec sibi prouiderit de præbenda. Et no. bene hoc vltimum dictum, ex quo ꝓ inferri, quia si in ecclesia sunt canonici supernumerarij, & capitulum confert prębendam extraneo, & non maiori in ordine, tenetur in pœnam prouidere isti maiori in ordine, quem contempsit, de communibus redditibus, donec sibi prouiderit de prębenda. quod notabis. Abb.

SVMMARIVM.

[1] *Episcopus delinquens extra suam diœcesim, potest per inferiorem puniri.*

CAP. XVI.

Vm inferior. Si ecclesia sita in aliquo Archidiaconatu erigit in cathedralem, a iurisdictione Archidiaconatus eximitur. Primo narrat factum. Secundo prouidet, ibi, māda mus. Tertio prouideri mandat Archidiacono, ibi prouiso Cathedralem, a iurisdictione Archidiaconatus eximitur. Primo narrat factum. Secundo prouidet, ibi, māda mus. Tertio prouideri mandat Archidiacono, ibi prouiso Calixtus litera. Archiepiscopus Colocen. de licentia domini Papæ monasterium de Cheur. constitutū in Firmien. Archidiaconatu diœcesis Colocen. erexit in ecclesiam cathedralem, & Papa ecclesiā exemit a iurisdictione ipsius Archidiaconi. Archidiaconus prędictus in tāram prorupit audaciam, vt in episcopum ibi consecratū, & ecclesiam suam, iurisdictionem exercere præsumpserit, significatum hoc fuit domino Papę: vnde super hoc scripsit Episcopo Colocen. dicens, q inferior potētiorem soluere nequit, vel ligare, sed potius maior minorem regulariter absoluit, & inhonestum est, & absurdum, vt filius potestatem habeat in patrem, & ideo mandat ipsi Colocen. vt præfato Archidiacono districtè præcipiat, ne de cętero talia in episcopū præsumptum attentare præsumat. cum dominus Papa ab ipsius iurisdictione ipsum exemerit, ita tamen, vt si per hoc archidiaconatus iura læ̨dantur in dioecesi sua, absque iuris alicuius præiudicio recompensationem illi faciat congruentem. B. No. 1. regulam, quæ quotidie allegatur, q inferior in iurisdictione non potest exercere sententiam cēsuræ, vel aliam in maiorem, nec potest illum absoluere. Ex quo infero, q inspecto iure communi non pōt sacerdos simplex absoluere episcopum, etiam in foro pœnitentiali, quia hęc regula loquitur indistinctē, debet ergo Episcopus recurrere ad suum maiorem, scilicet ad suum archiepiscopum, vt no. Host. in ti. de pę. & remis. in §. cui pœnitendum. hoc verum, nisi episcopus sit exemptus, quia tunc ex priuilegio iuris potest sibi eligere confessorem, vt in c. fi. j. de pœ. & remiss. et etiam facit Papa, nam propter superioris defectum eligit si bi confessorem, vt no. Inno. in c. sanè. de offi. del. & in c. nemo. 9. q. 1. No. 2. q Episcopus censetur pater inferiorum clericorū. 95 dist. c. esto subiectus. Item no. absonum esse, vt filius habeat potestatem in parentem: erubescit. n. lex, filios parentum castigatores existere, vt dicit tex. in Auth. de nup. in §. sed quod sanctum. No. q monasterium potest eligi in ecclesiam cathedralem, simile in c. 1. ne se. va. Vlt. no q si ecclesia inferior erigitur in cathedralem, per consequens eximitur ipso facto a potestate inferiorum, qui ibi primo habebant iurisdictionem, quia nō est honestum, vt episcopus sit subditus inferiori. † Et hoc facit ad quæstionem. a Pone q archidiaconus habeat iurisdictionem coercendi delicta intra certos limites, intra quos Episcopus de linquit, nūquid possit puniri per istum Archidiaconum? & si loquimur de episcopo proprio ipsius archidiaconi, dicendum q non, quia inferior non potest ligare, vel iudicare suum superiorem: sed dubium est in extraneo Episcopo, & videtur primo q non, quia Archidiaconus non exercet iurisdictionem in monasteriis sitis in suo Archidiaconatu, vt in c. fi. de offi. Arch. fortius in Episcopum exercere non debet: nam propter reuerentiā Pō tificalis dignitatis non debet inferior exercere iurisdictionem in eum, ar. in c. quia periculosum. de sen. excō. lib. 6. Inno. tenet contrarium: nam ratione criminis perdit priuilegium suum, vt in auth. qua in puincia. C. vbi de cri. agi oportet, & in c. placuit. 16. q. 3. & hanc opi. sequitur Io. And. licet Host. contra. Nam ex quo archidiaconus habet territorium distinctum, recipit potestatem coercendi delicta omnium, pro hoc bene facit l. 3. ff. de offi. præsid. vbi dicitur, quod in alieno territorio præses cēsetur priuatus: debet tamen procedere non ad depositionem, seu in maioribus criminibus. qa ad depositionem episcopi procedere potest solus Papa. 3. q. 6. ca. quamuis, & in c. acculatus, & c. 2. de transl. epi. Concludę ergo, q nedum ab episcopo pari, sed ēt ab inferiori prelato potest episcopus iudicari, & puniri, si deliquit in illius territorio, & notabis hanc quæstionem. Similis q̄stio fit in archiepiscopo delinquente intra diœcesim sui suffraganei, nunquid possit puniri per suum suffraganeum? & hæc q. tangitur hic per Inno. & plenius expeditur per Archid. & alios in c. 2. de consti. lib. 6. & communior videtur opin. vt a suffraganeo suo puniri nō possit per rōnem istius tex. nam archiepiscopus est maior, & iudex suffraganei sui, ergo ab eo iudicari non potest. & ex hac ratione sequitur, secundum Inno. q si suffraganeus ex dispensatione Papæ haberet alium episcopatum extra illam prouinciam, q nō possit punire suum Metropolitanum ibi delinquentem, nā vbique archiepiscopus est maior suo suffraganeo. Dubito de hoc vlt. quia suffraganeus non est in alio Epātu, vt suffraganeus, sed vt alius episcopus, & certum est, q alius Episcopus potuisset punire istum Archiepiscopū, ex quo non est suffraganeus suus, videmus in delegato Papæ simile, q licet sit minor, potest tamen authoritate delegata excommunicare suum maiorem, vt in c. sanè, il 2. de offi. deleg. vnde diuersis respectibus quis potest esse maior, vt in c. cū capella, de priui. In gl. 1. ibi, cum maior se subijcit minori. Nam tunc se subijciendo fit minor maior, vt iuribus prælle. in gl. & hoc intelligę, si superior consentit, vt persona ecclesiastica possit se subijcere minori, alias autem non posset consentire, etiam in alium parem, vt in c. significasti. j. de foro comp. & Papa, qui nō recognoscit superiorem, potest se subijcere confessori. vt s. dixi. In ea. gl. ibi, de offi. deleg. c quęrenti, ad idem. de sent. excomm. c. tua, sed vt dicit Io. And. vtrobique potest absoluere tempore, quo excommonicat, vnde melius facit c. grauc. j. de præben. In ea. gl. ibi, sanctum est, dicit Io And. quod ibi hoc non facit ex officio q. d. regulam illam procedere, quando ex officio quis potest absoluere, vt tunc posset etiam ligare, & econtra: secus autē vbi committeretur iurisdictio, quia tunc datur prās absoluēdi, cum ista iudicentur a pari. In gl. ibi, ad supplicationem, dicit Io. And. q ibi non erat maior in administratione, nam renūciauerat ille Archiepiscopatui, & recęperat beneficium ab episcopo, vnde ratione beneficij erat factus de foro illius, vt in c. cū capel. de priui. & de fo. cm. c. postulasti. In gl. 3. in fi. Vult ergo gl. in secunda solutione, quod hoc potuit facere iste Archiepiscopus authoritate propria ex dispositione c. quoniā. all. in glo. sed hęc solutio non congruit isti literæ, quia hic fuit erecta de nouo ecclesia cathedralis, & sic erat aliud corpus, & dēbat habere aliud caput. Sed in c. quoniam, non sunt ibi duo corpora, nec duo capita, sed constituitur ibi episcopus absque ecclesia cathedrali, q debet esse vicarius constituentis. In gl. pe. in fi. Vult ergo gl. q si ecclesia subiecta alicui prælato inferiori erigitur in cathedralē, q nihilominus remaneat sub iurisdictione ipsius prælati inferioris, nisi eximatur a papa, vt hic. Sed hoc dictum non recipit communiter a Doct. & profecto vī contra istum tex. nam Papa hic nō eximit istum episcopum a iurisdictione Archidiaconi, sed denunciauit eum exemptum: nam is, qui denunciat, de nouo nihil agit, vt in l. hæredes palam. ff. de test. & no. in cle. statutum. de elect. quinimo no. dicunt Doct. q si iste Archidiaconus esset in dioecesi istius Episcopi, Eps nouiter creatus habebit iurisdictionem super Archidiaconum. x. q. 1. c. regenda, & optime facit tex. in c. translato, de ꝓst. Sed quæro extra glo. quam iurisdictionem habebat Archidiaconus in ista ecclesia, dum esset monasterium? dic q de iure communi nullam iurisdictionem habet archidiaconus in monasterijs, sed de iure speciali posset habere, vt in c. fi. & quod ibi no. de offi. Arch. & forte ob hoc tex. hic loquitur conditionaliter, vt patet in tex. ibi, prouiso, vt si ex hoc &c. Nic. Abb.

ADDITIO.

[a] Ad q. Vide Ge. in c. 1. in 6. q. & in c. 2. col. vlt. versi. quæro, an Archiepiscopus, de const. in 6. Ana. in c. 1. de rap. Per. de Anch. late in c. postulasti, col. 2. uer. 6. oppo. de fo. comp. & ibi Mar. Soc. in 11. q. primi ar. Ale. in l. est receptum, ff. de iur. om. iud. ubi late Mod. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

[1] *Absentes non vocantur in actu compositionis etiam super iure superioritatis.*

[2] *Iudex quando possit cogere partes ad compositionem faciendam.*

[3] *Absentes qui dicantur, & qui præsentes.*

[4] *Clausula, altè, & basse. posita in compromissis, operatur, vt respectu læsionis non possit peti reductio ad arbitrium boni viri.*

CAP.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XVII.

Humilis. Compositionem super iure primatię vnus solus, cuius interest, poterit impedire. Vel sic. In compositione super iure primatiæ fienda debent omnes prælati prouincię, & capitula ecclesiarum cathedralium consentire: & duo facit. Nã primo mandat compositionem publicari, si prelati consentiant. Secũ do, ibi, si qui vero consensum, mandat citari, & publicationem non fieri. Casus liter. Inter Archiepiscopum Bituric. & Archiepiscopum Burdegal. controuersia diu fuit agitata super iure primatiæ, quis eorum deberet esse Primas. dominus Papa Gregorius post diuturnam concertationem, quandam fecit prouisionem inter ipsos, quam prouisionem misit quibusdã, mandans eisdem, quatenus requirerent assensum prælatorum Burdegal. prouinciæ in ea præsentium, & consensum capitulorũ cathedralium ecclesiarum eiusdem prouinciæ, & assensum Biturię. capituli super ipsa prouisione, quo habito prouisionem illã solemniter publicent, & si aliqui consensum præstare noluerint publicationi prædictæ, superssedeant, & eisdem præcipiant, vt personaliter, si prælati fuerint, ad præsentiam Papæ accedãt, vel si capitula fuerint, per procuratores idoneos comparent, & prosequantur coram Papa ius, si quod habent, & satisfaciãt parti alteri, si succubuerint expensũ. B. No. 1. q in factis arduis, quinciæ debet requiri non solum consensus prælatorum ipsius prouincię, sed etiam capitulorum ecclesiarum cathedralium, facit c. si. de his, quæ fiunt a præla. No. 2. ibi, præsentium. & tene men ti, q in acto compositionis, etiam super iure superioritatis, non vocantur absentes, sed tantum præsentes, & tene menti, quod nõ sufficit quodlibet præiudicium, licet magnum, vt absentes vocentur, & hoc optime facit ad materiam. c. præsentium. de testib. lib. 6. an & quando absentes canonici sint vocandi. † Not. 3. ibi, Bituricen. capituli, iuncta litera, ibi, requiratis assensum, q in rebus magni præiudicij debet prælatus habere nedum consilium, sed etiam assensum capituli sui, quod tenet hic Inn. & Io. And. quod tene menti pro limitatione c. quanto, & c. nouit, de his quæ fiunt a præla. nam regulariter sufficit, prælatum requirere consilium capituli sui, vt in dictis iuribus, facit quod dixi in c. edoceri. de reser. & q no. in c. 1. de proc. † No. 4. q iudex non põt compellere partes ad compositionem faciendam, si causa est ciuilis, a sed debet eam decidere sententia sua, nec etiã Princeps ex potestate ordinaria hoc facere debet. Nã (vt colligitur ex tex.) Papa affectabat istam apositionem, & tamen noluit ad hoc compellere prælatos. puto tamẽ q si lis fuit diuturna, & intricata multum inter partes, ita q de facili decidi non põt, q iudex possit compellere partes ad concordiã, tex. vi. iudicio meo multum notabilis, obliuioni non tradendus in c. placuit. 50. dist. No. 5. q is, cuius interest, põt ex transuersio compositionem impedire, quemadmodum potest tertius ro interesse proprio impedire executionem sniæ inter alios latæ, vt in c. veniens, il 2. de testi. Item no. 6. q vnus solus de collegio potest impedire compositionem fiendam nomine collegij, quod bene nota. Et hoc est ex eo secundum Inn. quia actus compositionis est voluntarius, & in istis voluntarijs oportet, q omnes de collegio cõsentiant, vt no. in c. cum omnes, de const. & in c. quia propter, & in c. scriptum, de ele. maxime cum possint pretendere aliquod p iudicium singulariter, vt hic. sed si compositio concerneret vti b litatem collegij, tunc puto, q non impediret b cõtradictio vnius. ar. in c. j. de his, q fi. a ma. par. cap. nam necessitas, & vtilitas in hoc equiparantur, vt no. Inn. in d. c. cum omnes, & sentit Io. And. hic, dum dicit, q isti dissentientes possunt impedire compositionẽ, si mouentur ex probabili causa. Item no. 7. q capitula ecclesiarũ nõ dẽt citari, vt personaliter compareãt, licet in cã illa alij p̃sonaliter citentur, vt hic, qa ecclesiæ destituerent suffragio ministrorum. Vlt. no. q iudex in citatione p̃t iuridicè cõminari condemnationem expensarum in casu succumbentię. In gl. r. in fi. vnde non dẽt superior pati se contemni, vt in l. obseruandum. ff de offi. præsi. debet ergo tenere medium, vt in c. 1. de offi. cust. & in c. disciplina. 45. dist. In gl. 2. ibi, & ita quorum intererat consentire, vel contradicere. No. bene gl. iuncto tex. q dominus non potest componere super iure superioritatis in præiudicium subditorum, nisi subditi consentiant: nã interest subditorum non hãre multos dominos, vel non mutare dominum, vt in c. imperialem, in § præterea ducatus. de prohib. feu. alie. per Fed. col. 10. Inn. in c. auditis, de præscr. dixi post Host. 5. eo. c. dilecti. Et ex ratione gl. p̃t generaliter colligere, q vbicunque subditi possint prætendere aliquod interesse, non valet cõpositio facta per solum dominum, ipsis subditis non consentiẽtibus. Sed quæro pro declaratione gl. & tex. qui comprehendãtur hic appellatione prælatorum? Sol. Inn. ponit duas expositiones. Prima, vt comprehendantur solum Epi. Secũda vt veniant omnes prælati habentes iurisdictionem ordinariam, de quibus sup. in c. cum ab ecclesiarum. de off. or. nam cum interfit, dẽnt vocari. Sed contra hoc opp. nam eadem ratione debuissent vocari omnes subditi, quia omnium interest ratione prædicta. Solu. dt Inn. q si ageret cã singulariũ, p̃cederet 3riũ. sed hic cã cõcernebat vniuersitatẽ ecclesiarũ, puinciæ, iõ sufficiebat platos, & maiores vocari: nã facta vniuersitatis expediũt p rectores & maiores vniuersitatis. ar. in l. 2. C. de iur. cal. Et no. bñ hoc dictũ, ex quo primo habes notare, q in factis concernentibus totam prouinciam, requiruntur prælati prouinciæ, vt faciant vnũ corpus, & debent actum explicare collegialiter, sicut videmus in Concilio generali. Nam quia istud Concilium concernit totũ orbem, p̃lati totius orbis conueniunt. & faciunt vnum corpus, repræsentantes ecclesiam vłcm, 63. dist. c. 1. Vides hic idem in facto vnius prouinciæ. idem dicendum eadem rõne vnius ciuitatis, vel diœcesis, vt in factis concernentibus totum clerum, vniantur clerici, & faciant vnum corpus, sicut in simili no. Bar. in vniuersitate scholarium Bono. vbi sunt vniuersitates distinctę Iuristarum, & Artistarum, Vltramontanorum, & Citramõtanorum. nam in factis concernentibus studium vłr, vniuntur ẽt Doctores, & faciunt vnum corpus, & pro hoc facit text. in proœmio. vbi scribitur vłr Doctoribus, & Scholaribus. Secundo no. q in factis prouincię, vel alicuius diœcesis, non est necesse, vt omnes clerici consentiant, sed satis est q interueniant prælati, & capitula: nam repræsentant totum clerum, vt hic. In glo. in ver. p̃sentium, ibi, videtur quod sic, & hoc teneas: nam absentes, qui non sunt vocandi, hñr pro alienis, nec debent in numero computari. x. q. 2 c. hoc ius porrectum, ver. si autem: nam ius vniuersitatis p̃t residere penes vnum solum tñ, vt in l. sicut, ff. quod cuiusq. vniuer. & no. in c. gratum. de postu. præl. Tamẽ quo ad istum tex. omnes, qui sunt in prouincia, vocandi sunt, absentes vero non, vt probatur in tex. ibi, in ea præsentium, & sic q̃. q. inf. subditur in gl. deciditur in tex. sed in alijs negotijs, nunquam absentes sunt vocandi, vt in d. c. hoc ius porrectum. sed fallit in quibusdam casib. de quibus per gl. in d. c. p̃sentiũ, de testi. lib. 6. dixi plene in c. cũ omnes. de const. dic vt ibi. † Qui aũt dicantur absentes, vel p̃sentes? dic, q in factis concernentib. totam prouinciam existentes in puincia dicũtur p̃sentes. In concernentibus vero diœcesim, oẽs qui sunt in diœcesi, vt in c. si. qui ma. ac. poss. In concernẽtibus autem ciuitatem, seu castrum illi, qui sunt in ciuitate seu castro, vt in d. auth. hoc ius porrectum, & facit c. quia propter. de ele. In glo. fi. ibi, Fundata erat per compositionem. hoc non placet Host. quia ſm eũ con positio non erat hic publicata prælatis, sed publicanda, si p̃fuit tissent assensum. Inn. dicit, q ex quo Archiep̃i composuerãt ad inuicem, p̃sumptio erat contra dissentientes. Sed hæc, & alia, quę hic scribuntur, mihi non vñr necessaria, quia Papa hic cõminatus est ad terrorem: vnde non intelligitur, q ſi isti hẽrent iustam cãm contradicendi, q dẽrent cuitare condemnationẽ expensarum. Extra gl. op. contra tex. vł. n. q ista compositio nõ dẽbat obesse prælatis, ex quo ipsi non consenserant, vt in l. tres fratres. ff. de pac. & in l. nec ignorans. C. de don. So. Ho. dicit cõtrarium procedere, q̃ partes nullo mõ consenserant cõpositioni Sed tex. iste dẽt intelligi, q̃n per prius dat̃ iudici p̃as componendi, vt altè, & basse, ſm vulgare quorũdam, possit arbitrari, & inter partes componere: nam tunc ea hac gñali p̃tate, pot iste compromissarius dare de iure vnius alteri, in parte & in toto, nec poterit conqueri quis, ex quo semel consensit, ar. in l. 4 cum mandato, ff. de min. † Et no. singulariter hoc dictum, nam solet quotidie allegari hæc opi. Host. q si partes compromitten c tes dederunt p̃tem arbitratori arbitrandi altè, & basse a prout ipse voluerit, non põt p̃textu lesionis peti reductio ad arbitrium boni viri, de quo plenius dico in c. Quintauallis. de iureiur. Secundo potest intelligi tex. secundum eum, q Papa fecerat cõpositionem, sed non publicauerat partib. Sed prius volebat hñe consen-

ADDITIONES.

a Ciuilis. Vide tex. no. in §. in auth. vt litig. iur. vbi nota. Ang. qđ pacta, & translationes, quæ fiunt impellente potestate, vel capitaneo, sunt nulliusmomenti, vide Bar. in l. congruit, ff. de offic. præs. & in l. furti, §. qui iussu, ff. de inst. cum allegatis per Fed. inf. tit. 1. in rub. col. 1. Seb. Sap.

b Non impediret. Vide Bal. in l. ab eo, C. quomodo & quando iudex vbi allegat Inn. hic singulariter. And. Sic.

c Altè, & basse. Tu tene indubiè contra istum, dum vult, quod per clausulã, altè, & basse, tollatur reductio ad arbitrium boni, vt per Pau. de Ca. cons. 70. & cons. 82. & per ea, quæ posui in apo. ad istum in c dilectus, nu. 16. ver. ad arbitrium, de ar. vbi plenissimè, & remissiuè hunc articulum examinau, & si ġrat quispiam, quid igitur talis clausula operatur? dic, qđ per talem clausulã pt enormiter lædere, dolus dũtã abfit, ita no. hic Io. And. Bal. & Do. in l. & in maiorib. C. de ap. & in c. 1. § inter pares, col. 2. in fi. ver. sed die quæro, de le. Cor. in vñ. feu. & Lu. Potest. in rub. de arb. qui prædicta firmat. Zac. Altè, & Basse. Circa hoc dum dr, quod in dubio est tenendũ, quod ista clausula, altè & basse, appolita in compromisso, non tollit reductionem ad arbitrium boni viri, dicas, quod hæc vñr esse adinuicem contrariæ nam aut arbiter absque dolo enormiter lædit partẽ, & hoc casu ẽt secundum istũ apostillantem, virtute huius clausulæ, p̃t enormiter lædere, quod ẽt voluit Io. An. hic. Si uero dolus interuenit, tunc rõne doli potest peti reductio ad ęquus enormem læsionem. vtrum ergo concedatur reductio, vel non, dependet ab hoc, an interuenerit dolus, vel non interuenerit, de quo vide ẽt per Alex. de Imo. in l. societatem, in §. arbitrorum, ff. pro soc. Ant. Franc.

consensum prelatorum, & ex hoc no. q partes possunt consentire laudo iam facto, nondũ publicato, nec possunt postmodũ conqueri prætextu læsionis: quod intellige, dummodo dolus absit, nam dolus futurus non põt remitti. l. creditor. §. Lucius. ff. mand. Tertio potest intelligi ſm Io. And. q compositio bñ debebat detegi prælatis, & habito ipsorum consensu debebat postmodum publicari p totam prouinciã, & pro hoc facit tex. ibi, solemniter publicatis, & quælibet lec. est vera in se &c.

De treuga, & pace. *Bubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex, an, & quando possit cogere partes ad pacem, vel concordiam, tam in ciuilibus, quam in criminalibus.* ;.
2 *Iudex potest cogere partes ad faciendam treugam.*
Fideiussores de non offendendo possunt dari officio iudicis, vbi timetur scandalum.

Quia iudicum est discordantes ad pacem reducere, 90. di. p totũ, iõ post tract. de of. iudicum, merito annectitur hæc rubr. Vel põt continuari hæc tub. scdo ad rubricam sup. proximam. Quia maiorum, & superiorum est treugas, & paces inire, subditorum vero obedire, iõ &c. † Et ex hac continuatione quæro vł a tra Doc. nunquid iudex a possit compellere subditos ad pacem b tiendam? b & dico q sic, tam secularis respectu subditorum, q̃ ecclesiasticus respectu clericorum rõne peccati, vt, pbatur 90. di. in c. si quis contristatus, & c. placuit, & ibi no. in gl. de iudice seculari. Ad idem c. nouit, de iudi. vbi dr, q ad Papam pertinet reformare pacem: nam rumpens pacem venit cõ præceptũ charitatis, quia pax nihil aliud est, q̃ charitas, vt ibi & hanc opi. q in iudex possit, tenet Bar. in l. congruit. ff. de off. p̃sid. ibi tñ distinguitur, q aut discordia est inter ciuitatem, & ciuitatem, & tunc superior dẽt interponere partes suas, in Auth. de mand. prin. in §. deinde. aut inter priuatos, & tunc aut est cã crialis, aut ciuilis. Primo casu iudex põt compellere ad pacem rõne publicę vtilitatis, nam in ciuilib. dissensionib. sępe respublica læditur. l. si qs ingenuam. §. fi ff. de capt. iuris. Si vero cã est ciuilis, tunc põt mõnere ad concordiam, non aũt cõpellere ſm eum, vt no. in l. 1. §. & post operis. ff. de no. ope. nun. hoc vltimum puto verum, nisi lis magno tpe duraverit, & est ita intricata, q de facili extirpati non p̃t: nam tunc iudex põt compellere ad cõcordiam, licet non sit ciuilis, vt est tex. no. in d. c. placuit. † Sed o quæro, nunquid possit iudex eodem modo ad treugam fiendam compellere? & dico q sic, & multo fortius, q̃ ad pacem. ar. j. c. 1. Item treuga est quasi quædã pax ad tps, sed si iudex põt ad pacem compellere, vt s. dixi, fortius ad treugam, qa q põt totum, p̃t & partem, vt in c. pastoralis. §. item cum totum. de offi. dele. & l. q̃ de tota. ff. de rei vend. ad idem bo. tex. in l. illicitas. §. ne potentiores viri contumelijs. ff. de offi. p̃si. vbi dicit, q ad officium iudicis pertinet p uidere, ne potentiores viri contumelijs afficiant humiliores. Die ẽt q vbi qs verisimiliter timet offendi per aduersarium, p̃t iudicis offũ implorare, evt ip̃sum compellat ad p̃standam cautionem de non offendẽdo, nec se, nec suos, & iudex tenetur in hoc offũ suum impartiri, vt in d. §. ne potentiores, & ibi plene per Bar. & bo. tex. in l. denunciamus. C. de his qui ad ecc. cõfu. & ibi per Cy. & bene facit tex. in c. literas, in fi. de rest. spol. & in c. de benedicto. 32. q. 1. aliquid per Inn. in c. grauem. de sen. exc. † Tertio quæro, nunquid officiales, quib. datum est liberum arbitrium super bono, & pacifico statu ciuitatis, possint compellere subditos ad pacem? & dic, q sic, vt patet ex prædictis: nã respublica læditur ex dissensionibus ciuilib. vnde ptinet ad pacifi statum ciuitatis, vt subditi reforment pacem, & hoc tenet Bar. in Lambitiosa. ff. de decre. ab ord. fac.

ADDITIONES.

a Nunquid iudex. Vide Abb. in consi. 189. vol. 1. & in c. fi. qñ. col. fi. de off. dele. aliquid per Alex. in l. 1. §. & post operis. ff. de op. no. nunc. eundem Alex. & Mod. in l. quidam ætimauerunt, fi. si cer. pet. Bal. in c. cum ecclesia Vultera no. de ele. no. & in l. 1. C. vt quæ desunt aduo. par. in. supp.

b Ad pacem fiendam. Adde Ro. consi. 126.

c Implorare. Adde Ro. consi. 143.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ecclesiasticus potest cogere partes ad treugam.*
2 *Excommunicatus in vno loco, est excommunicatus per totum mundum.*
3 *Pax pœnalis, vel treuga, si fuit rupta per vtranque partem, an vtraq; pars possit agere ad pœnam.*
4 *Lex positiua vtrum obliget contrauenientem ad peccatum.*
Lex, vel statutum, an, & quando tollatur per desuetudinem.
5 *Confirmare, sumitur aliquando pro obseruare, & approbare.*

CAP. I.

Treugas. Statuit tempora treugarum, & pœnam violantium. Casus liter. hic non figuratur, per te videas literam. nõ. n. tenetur, quod hic statutum est, quia non fuit approbata ista treuga, & in c. seq. litera patet. B. No. 1. q̃ iudex ecclesiasticus potest ex cã com 1 pellere laicos ad treugam, de qua hic, quia hoc principaliter fit ob honorem Dei, vt istis dieb. & temporibus possint homines liberius vacare diuinis. nam in quinta feria debẽt homines cessare pp reuerentiam assumptionis, & quia illo die Christus fecit cenam Apostolis, de consec. dist. 1. c. porro. & dist. 3. c. literis. In die veneris fit pp reuerentiam passionis. In die sabbati, quia discipuli latuerunt pp metum iudæorum, & quia corpus Christi latuit in sepulchro. In die dñico, quia oẽ insigne Deus illo die instituit. 75. dist. in c. quod die. Scdo no. ibi, Præcipimus. q q non seruat istas treugas, peccat mortaliter. 14. q. 1. c. quisquis. §. q̃ p̃cipitur, & in c. 2. de ma. & obe. patet ẽt ex alio, quia transgre diens dẽt excommunicari, & e. cõicatio non fertur nisi p mortali, vt in c. nemo, & in c. nullus. 12. q. 3. An aũt hodie hæc constitutio liget, cum non seruetur in oĩbus? dicam cum gl. † Tertio no. q excõicatus a in vnã diœcesi dẽt hñi pro excõicato per vniuersum orbem, cõco. 11. q. 3. c. curę. excõicatio ergo nõ claditur territorio, quia cum afficiat animam, & corpus, sequitur personam, sicut lepra leprosum. 1. q. 1 c. cito turpem, & 3. de of. ord. c. ad reprimendam. No. q ep̃i ad iustitiam conseruandam tenentur sibi mutuo impendere auxilium, & cõsilium. Vlt. no. ex fi. literæ, q prælatus tepidus in iustitia exequenda, põt depoa ni a dignitate sua, facit 18. q. 2. c. si quis Abbas. b Et negligentia prælati est peccatum mortale, vt no. gl. 3. de offi. arch. c. ea quę. & idem dic in dissimulatione, vt no. gl. in c. clericis, de immu. eccl. lib. 6. facit. 43. dist. c. sit rector. nec pp timorem dẽt deserere, vel differre iustitiam: quia iram Dei sup se inuocat, q magis timet hoẽm, q̃ Deum: vnde bonus pastor dẽt aĩam suam ponere, p ouib. suis, vt hr in Euangelio, & transumptiuè in c. nisi cum pridem, de renun. † Vł tra Doc. q̃ro, in tex. mandatur puniri, qui hu iusmodi treugas non obseruauerit, & loquitur tex. de treuga canonica. i. canone inducta. Sed quæro, quid in cõuentionali, vel in pace? Pone duo fecerunt treugam, vel pacẽ, & appolita fuit pœna contrafacienti, demum ambo 3uenerunt, nunquid possit vnus contra alium ad pœnam agere? conclude post Bart. in l. cum pr̃. §. libertis, ff. de leg. 2. q aut nescitur quis primo fregit pacem seu treugam, vt quia forte eodem momento se inuaserũt, & tunc alter non potest agere contra alterum, vt in d. §. libertis. Aut constat quis primo contrauenerit, & tunc primus non potest agere contra ſm, sed secundus bene põt agere contra primum, quod bene notabis, c pro hoc facit tex. in d. §. libertis, & l. quæro. §. inter locatorem. ff. de loc & quod no. in glo. in c. dilecti, de arb. nam secundus non tenebatur seruare pacem primo, ex quo primus non seruauit cã, quia promittens pœnã, vel quicquid aliud, intelligitur promittere, inquantũ alius seruat, quod promisit: vnde si ille non seruat promissum, nõ tenetur iste ad obseruantã, vt in c. peruenit, de iureiu. & in reg. fa. iustra, de regu. iur. lib. 6. Sed primus incidit in pœnam violando pacẽ, seu treugam. In gl. 1. No. gl. q per treugam non est finita discordia, pax vero est finis discordiæ, ſm Hoi. & dẽt pax esse in volũtate, guerra vero in necessitate, nam dẽt quis pugnare vt pacem habeat. 23. q. 1. c. noli. vel dic, vt dixi super rub. q pax est charitatis vinculum, vt dicit tex. in c. nouit. de iud. charitas vero est amor Dei, & proximi, de pœ. di. 2. c. charitas. In gl. 2. ibi, Qñ inexcusabilis vrget necessitas. pro hoc tex. in c. quod non est licitum. j. de reg. iur. vbi dr, q Machabei viri sancti sine culpa in sabbato pugnabant, & hoc pp necessitatem. Sed põt intelligi cõtrarium in defensione, quia in oĩ tpe dẽt quis se defendere, ne pereat, nec peccat tuendo corpus suum, vt in clem. vnica, de homi. vnde clericus nullam incurrit irregularitatem occidendo aggressorem suum, si aliter euitare periculum nõ potuit, vt ibi ista vero text. potest intelligi in pugnatore, vt no. glo. in c. si nulla, alleg. in gl. 4 † Et in fi. gl. No. hanc vltimam quæstionem gl. fin. & non tradas obliuioni, ex qua hẽs, q̃ lex positiua etiam præceptiua non obligat ad peccatum, si non fuit moribus vtentiũ dreccpta, vel si p desuetudinem abijt, & hanc opi. gl. tenet Goff. hic in sum. & In no. & Host. in summa huius tit. Sed hic tenuit ipse Host. contrarium. mouetur, quia ista est lex præceptiua, ut patet ibi, præcipimus, ergo a principio ligauit contrauenientes ad peccatum, ergo per non obseruantiam non tollitur eius dispositio, quia tempus non est modus rollendi obligationem, vt in l. obligationũ. §. placet, ff. de act. & obl. & principium fuit uitiosum, cum peccauerint contraueniendo. Erad §. leges, alle. in gl. & § fi. eadem dist. rñdet ipse, q illi tex. non loquuntur in legibus præceptiuis, & statutarijs. ponit exemplum in c. statuimus. j. titu. 2. & no. incidenter

ADDITIONES.

a Quod excõicatus. Vide Mo. post Bar. in l. cunctos populos. C. de sum. Tr. & fi. cat. vbi ẽt tangunt, an bannitus in vno loco, censeri debeat bannitus vbiq? ponit etiam Abb. aliquid ad propositum, in c. postulatti, col. 5. de fo. compe.

b C. si quis abbas. De negligentia prælatorum, vide multa per Corse. in c. grandi, in vlt. char. de sup. neg. præl. in 6. & in fine. suis in ver. negligentia, versi. prælatus quantumcunque. & q̃ negligentia in prælato sit mortale peccatũ, tenet Gem. in c. dispensatio. 13. dist. Seb. Sap.

c Notabis. Adde Alex. consi. 119. 4. lib.

d Ytentium. Adde Are. consi. 53.

Universidad de Deusto
Biblioteca

identer hoc dictum, nã sentit, q̃ dispositio nicti c. statuimus, tolli põt desuetudine, sed vide tu qd ibi dixi. iste vero tex. fm cũ loquitur in l. pceptiua. Alij vero distinguunt, vt refert Io. And. inter leges, quæ apponunt penas ipso facto, & illas quæ mandant infligi, vt in primis non hẽat locum cõsuetudo p̃ria, cum statim contrafaciendo incidant isti in penam, & in factum dãnatum. 24.q.1.in c.audiuimus. D. An. hic distinguit, q̃ aut lex pceptiua emanauit in fauorem priuatum, & põt tolli cõsuetudine, sicut põt tolli pacto, & renunciatione, vt no. in l. de quibus, ff. de legi. Aut emanauit in honorem Dei, aut in fauorem publicum, & tunc si subditi non obseruauerunt, sciente superiore, & patiente, talis lex non ligat, nec requiritur alia pscriptio, quia ex quo superior videt, & patitur, non vr velle, q̃ lex sua vinculum inijciat, sed si superior ignorat, tunc peccant contrauenientes. Sed contra hoc vltimum, & contra Host. vr tex. in c. fi. de p̃suet. vbi tex. aperte probat, q̃ oĩs lex humana põt tolli cõsuetudine, dummõ sit rõnabilis, & legitimè pscripta. Vnde ibi solum contra consuetudinem pseruatur ius diuinum, nec priuati dñr tollere legem superioris, sed ipse superior consensum præstando huic p̃suetudini, eo q̃ statuunt iura, vt per consuetudinem possit tolli ius positiuum. d.c.fi. Inno. super rub. quem sequitur Io. Cal. hic, vult in effectu, q̃ aut lex præceptiua est talis, quod eius contrarium est, in se mortale peccatum, & tunc non potest tolli consuetudine, sicut nec contraria lege. aut eius contrariũ nõ est in se mortale peccatum, & tunc tollitur per desuetudinem. Dixit etiam Cald. q̃ sufficit in hoc tempus. 10. ann. alle. no. in c. fi. de consue. lib. 6. Ego sic distinguerem, q̃ aut lex pceptiua nunquam fuit recepta in obseruantia sciente legislatore, & valente contradicere, & non ꝺicente, & talis lex non ligat, & puto, q̃ non requiritur tps ad inducendam præscriptionem, sed sufficit binus, vel trinus actũ apparet de consensu superioris, ar. l. 3. C. de epis. aud. & in c. ita nos. 24.q.1. Si vero aliqui seruant in eodẽ loco, & tunc non seruantes non videntur excusari, ar. c. cum iã dudum, in fi. de præb. aut superior ignorat, & tunc puto, q̃ regritur pscriptio. 40. an. dummodo consuetudo sit rationabilis, vt quia fundat sup aliqua rõne, vt vult tex. in d.c. fin. fi. n. contrariũ legis in se esset malum, consuetudo non esset rõnabilis, de iure int. c. intellecto, & sic salua opi. Inn. Nec ob. q̃ in prin. oẽs peccauerunt ꝺueniendo: nam duplex est rñsio. Primo q̃ si moti fuerint ex aliqua cã rõnabili, non peccauerunt, quia ipsemet superior indulxisset, ad hoc, quod no. Arch. in c. vtinam. 26. dist. vel secundo, successores eorum, qui ꝺuenerunt, non peccauerunt, quia potuerunt existimare, q̃ ex aliqua irrationabili cã illa lex non sit obseruata, ar. eorum q̃ no. glo. in c. de quarta, de præs. Et q̃ lex pceptiua nũ illaqueat sciente superiore, & non contradicente, a allego bo. tex. iuncta gl. 20. dist. c. 1. & in c. cum olim, de cle. coniu. in p̃suetudine inducenda in sacralibus; ita voluit gl. no. in c. vir, de sec. nup. Et cõtra regulam, quam hic recitat Inno. allego bo. tex. cum gl. in c. cum multæ, 15.q. vlt. nã olim erat statutũ, q̃ filij nati ex coniugio p̃sbyterorum essent serui ecclesiæ, & sic pena erat inflicta ipso iure, & tñ ibi dicit gl. q̃ hodie ecclesia ex non obseruantia perdidit illud ius. Ex quo infero, q̃ quantuncunq; lex apponit penam ipso facto, nihilominus põt tolli ꝺria consuetudine, quia in non exigendo penam committitur contra legem. nam & per non vsum tollitur lex, vt no. Io. And. in c. Ioannes, de cler. ꝺiu. & Cy. in l. 2. C. q̃ sit lon. consue. † In gl. in ver. confirmet. No. bene istam gl. q̃ vbi confirmatio exigitur a pari, capitur p̃firmatio pro obseruantia, nõ enim potest capi proprie, quia par, vel inferior non potest confirmare factum superioris, vel paris: & ideo verba capiuntur improprie. simile in c. studuisti, de off. or. Et ex hoc infertur, q̃ si quis promisit, q̃ Titius confirmabit talem ꝺctũ, dẽt intelligi, q̃ ille obseruabit, & approbabit, quantũ in eo erit, qd bene no. Sequens. c. nihil hẽt, nisi, q̃ p̃sbyteri, & alij de quibus in tex. gaudent priuilegio. &c.

ADDITIO.

a Non contradicente. Vide Ro. in consi. 511. incip. Quo ad primum Pet. de Anc. in cons. 278. incip. iure statutorũ, cum infinitis congestis per Fel. hic. & Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Saluus conductus datus alicui ad eundum, intelligitur etiam datus ad redeundum.*
2 *Saluus conductus datus alicui bannito, vt possit securè ire in ciuitatem, an tollatur per primam viccm?*

CAP. II.

TEnnouamus. Personæ hic enumeratæ plena securitate gaudent tempore guerræ. No. 1. personas hic enumeratas, quæ tempore guerræ debent gaudere plena securitate, male tamen obseruatur. Et no. in eo, quod dicit de mercatorib. q̃ Papa potest ex cã dare securitatem aliquib. laicis tempore guer-
1 re. † No. 1. ibi, cũres, vel redeuntes, arg. q̃ securitas data in eũdo, debet intelligi data etiam in redeundo: nam ista duo communiter æquiparantur in iure, vt in c. magnæ, in ti. ꝺ. de voto. & bo. tex. in l. si cui. ff. ex quib. cau. maio. no. Bar. in l. vtimur, ff. de seruio. probatur rõne. non. n. quis dr̃ secure venire ad certum lo-
2 cum, nisi secure possit morari, & inde recedere. † Sed dubitari potest de qõne quotidiana vltra Doc. hic. Pone data est securitas alicui exbannito, vt possit securè venire ad hanc ciuitatem, & redire, nunquid per primam vicem tollatur hęc securitas, & priuilegium, an vero possit venire plurib. vicibus, vel in infinitũ? Old. disputauit hanc qõnẽ, & recitat Bar. in l. j. ff. ad l. Iul. maie. & breuiter distinguo post eos, q̃ aut securitas fuit petita, & determinate concessa, & tunc standũ est determinationi, vt puta si fuit dictum, vt veniret semper, vel quid simile, ar. 6.qõ.3.c. scriptum. Aut fuit determinate petita, sed indeterminate ꝓcessa, vt puta, quia vnus exbannnitus petijt, vt possit per decẽ dies esse in ciuitate, & superior ꝓcessit indeterminate, & tunc intelligitur concessa fm petitionem; quia rñsio adaptanda est petitioni, seu interrogationi, Inst. de inut. stip. in §. ꝓterea, & est bo. tex. in c. inter dilectos, in §. ceterum, de fi. instru. ibi, ex forma petitionis &c. notabis illum tex. Aut petitio fuit indeterminata, sed concessio determinata, & intelligimus securitatem cõcessam fm concessionem, & non fm petitionem, quia superior vr restrinxisse petitionem, quod no. Nam priuilegium, & indulgentia sumunt vires a concessione, & non a petitione, licet in dubio ꝓcessio referatur ad petitionem, vt in præcedẽti membro, secus qñ sumus certi, vt hic. Et hæc notabis, quia sæpe Papa signando supplicationẽ restringit petitionem, vt nõ excuset impetrans ex eo, q̃ dedit supplicationem generalẽ, & pridie fuit in facto. Aut petitio fuit facta indeterminate, & concessio etiã
a indeterminate, vt puta qa data fuit simpliciter securitas veniẽdi, & redeũdi; & intelligitur de 1. vice. a Ad hoc facit tex. in l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. & in l. hæc conditio. ff. de ꝺd. & dem. vbi dr̃, q̃ si sit alicui relictum, cum nupserit, intelligitur de primis nuptijs: hoc verum, nisi fuisset data securitas ad certum actum, puta, q̃ pro pace fienda posset secure venire, & redire, tunc duraret hæc securitas, quamdiu veniret pro cõtractu pacis, sed pace facta cessat securitas, seu saluusconductus, & q̃ tex. hic iuncta gl. in verbo, existentes, quam notabis.

ADDITIO.

a Prima vice. Circa hanc regulam, q̃ verba debent intelligi de primo actu, ultra ea, quæ cumulat Fel. hic, vide Balan. proæ. dec. in 4. col. vbi dicit, q̃ legatum factũ pro dotandis mulieribus, intelligitur pro primis nuptijs, vide et Card. in consi. 46. incip. cum testatoris voluntas, vbi dicit, q̃ legatum factum debentib. maritari, non intelligitur de viduis, multa cumulat dom. Iaf. in l. duobus. §. 1. ff. de iureiu. in l. diuortio. §. quod in anno, ff. fol. matr. & Georg. Nutta. in cle. sæpe, in prin. col. 65. uer. 4. quæro. de u. rb. sig. Seb. Sap.

De pactis. Rubrica.

Viso de officijs oſum iudicum, & præsidentium, de ipsis iudicijs videndum est: sed quia vocati ad iudicia quandoque paciscuntur, quandoque transigunt, ideo auctor anteq̃ intret tractatum de iudicijs, de his præmisit; & primo de pactis, tãquam de nobiliorib. Vel continua ad proximam rubricã hoc modo. Supra visum est de pace, sed quia pactũ est quædam conuentio ex pace facta, ideo post rubricam præcedentem subijcit istam.

SVMMARIVM.

1 *Pactum nudum ligat de iure canonico. 2. 3. 5. vide infra eo. 3.*
2 *Actio, an nascatur de iure canonico ex nudo pacto.*
4 *Pactum nudum quid sit, & quibus modis vestiatur.*

CAP. I.

ANtigonus. Potest primo generaliter sic mari sic. † Pacta quantumcũque nuda seruanda sunt. Vel aliter sic. Iudex ecclesiasticus prouidet seruanti pactum contra non seruantem. Diuiditur. Nam primo ponit dictum Antigoni epi. Secundo approbatio Cõcilij, ibi, dixerunt uniuersi. Calus literalis Antigonus episcopus Matricen. in Concilio Aphricano 'grauem deposuit querimoniam de Optantio Episcopo, quia cũ inter se pactum fecissent, q̃ alter non subtraheret alterius populos, Optantius episcopus non seruauit pacta inita inter eos; sed alliciebat populos Antigoni. Vnde petebat, ut pacta inita seruarentur: aut conuentus si se non correxerit, ecclesiasticam sentiat disciplinam: uniuersi dixerunt pax seruetur, pacta custodiantur. Ber. No. 1. iuncta ſpræscriptione modum & practicam condendi legem in Concilio generali uel prouinciali. Nam unus de Concilio facit propositionem, & reliqui, si eis placet, uniuersaliter statuunt, illam confirmando, uel restringendo, seu ampliando. Et ita communiter obseruatur in aliis actibus uniuersitatis. No. 2. quod appellatione ecclesiasticæ disciplinæ, uenit sententia censuræ, ut excommunicatio, interdictum, & suspensio. ꝺ. de uerb. sig. c. quærenti. No. 3. ibi, uniuersi, quod Concilium generale est quædã uniuersitas, ibi enim existentes non ut singuli, sed ut uniuersitas

tas disponunt, repræsentãt. n. Concilium vr̃em ecclesiam, de
consec. dist. 1. c. ecclesia. hinc dico standum esse in dispositionib.
Concilij iudicio plurimorum, ad hoc bo tex 61. di. c. 1. nã regu
lariter in factis vniuersitatis prævalet plurimorum snia, vt in c.
1. de his, quæ fi. a præl. & in l. aliud §. referunt ff. de reg. iu. & in l.
quod maior. ff. ad muni. Vltimo no. & tene menti ex eo. verbo,
q̃ lex edita in Concilio fit nomine ipsius Concilij, & nõ Papæ
tantũ: hic. n. nulla fit mentio de Papa, qui præsidebat in Concilio, sed solum de ipso Concilio. Ex quo infertur, q̃ ptãs ecclesiæ
c est in ipso Concilio vniuersali, licet Papa sit tanquam caput ipsius corporis, pro hoc 24.q.1.c. quodcunque, vbi dr̃ q̃ ptãs data fuit toti ecclesiæ in personam Petri. Petrus autẽ fuit caput. Ad idem c.1. de iud. in eo, quod ibi dicitur, placuit sanctæ synodo, & dic vt ibi plenius dixi. nam qñcunque lex editur nomine Papæ cum approbatione Concilij, vt in c. licet. de ele. vnde puto, q̃ cum materia legis originatur a Papa, licet Concilium approbet, tamen lex edenda est nõe Papæ, a quo sumpsit vigorem, & originem: nam & sine Concilio Papa potest legem condere. 9.
q.3.c. cuncta per mundum, & quod no. glo. in c. ad Apostolicæ. de re iud. lib. 6. aut materia legis originatur a Concilio, & tunc nõe Concilij lex edenda est, nam in Concilio interest Papa, vt caput, pro hoc, capit. Osius. ꝺ. de ele. cum multis similibus, & j. quæstio. 7. c. conuenientibus. quinimo maioris roboris est cõstitutio totius ecclesiæ, quam solius Papæ tantum, vt no. in c. cũ
b dilectus, de elec. facit quod no. Arch. 18. di. in sum. † In glo. j. ibi, per pacta in ver. cps. non apparet ratio, quare glo. restringat illũ tex. ad pacta inita inter epos, sed forte hoc causa exempli: vnde intelligas melius tex. generaliter, q̃ inter quoscunque pacta ini
ta, ex quo non sunt a lege improbata propter aliquam turpitudinem, obseruanda sunt, vnde iste tex. debet habere locum nedum inter clericos, sed ẽt inter laicos, ex quo generaliter loqui
tur, nã laici peccant non seruando pacta, & promissiones, vt in
c. iusti. 22.q.5. ergo potest recurri ad iudicem ecclesiasticum, qui
habet obuiare peccato, vt in c. nouit. de iu. vt compellat laicos
3 ad obseruantiam pactorum. † Sed dubitatur circa intellectum
a huius c. Vtrum ex nudo pacto oriatur actio, & i. ius agendi in
b iudicio? Gl. propè si. colligit ex tex. ar. q̃ sic. Io. And. dicit, q̃ meius gl. diceret, & ita patet hic, quasi sentiat. Io. And. q̃ hic est casus expressus, q̃ ei detur actio. non tunc dẽt allegari tex. in arg.
qñ id, ad quod allegatur, aperte non probatur ex tex. sed subtili
ter tex. inducendo, nam dr̃ ar. quasi argute, & subtiliter inuentum. vt c. forus. j. de verb. sig. & sic aperte sentit Io. An. q̃ ex nudo pacto de iure canonico oriatur actio, & idẽ hic Host. dicẽs, quod idem debet esse de iure ciuili: nam cum de iure ciuili sint alij casus, in quibus ex nudo pacto oriatur actio, nec videantur in se habere magnam rationem specialitatis. idem dẽt dici generaliter in omni pacto nudo: in hoc tamẽ non puto instandũ. Et vt intelligas materiam, primo videndum est, quid sit pactum nudum, quid vestitum, & an, & quando de iure ciuili competat actio, & sic videbimus clarè in quo differt ius canonicũ in hoc
4 a iure ciuili, & quare. † Primo ergo sciendum est, q̃ pactum est nomen generale comprehẽdens in se omnem conuentionẽ: est enim pactum, generaliter sumptum, duorũ plurium ve in idem placitus, & consensus, idest placitus consensus, vt leg. & no. in l. 1. ff. de pact. & in c. pactum, ꝺ. de verb. sig. & sensus huius diffinitionis est, q̃ id quod conuenitur, seu conuentũ est inter duos, vel plures, dr̃ pactum, quasi ad pacem habendam factũ: hæc est enim vocabuli etymologia, ideſt expositio, vt in d. ca. Pactum. Vnde omnis ꝺctus potest generaliter contineri nomi
ne pacti, sed vbi pactum assumit sibi specificum nomen, nõ de
ne pacti, sed vbi pactum assumit sibi specificum nomen, nõ de vendidi tibi rem, appellatur emptio, quia est dare hoc specifi
cum nomen, & relinquit nomen generis; sicut si volo appellare hominem, non appellatur sub nomine generis, vt animalis, sed in sua specie, vbi autem conuentio non potest habere nomen specificum, quia plura sunt negocia, quam vocabula, vt in
l. natura, ff. de prescr. ver. tunc stat in nomine sui generis. Et qñ
que est nudum, & quãdoque vestitum, sic dictum ad instar hominis, nam quandoque est nudus, cũ nullum hẽt vestimentũ, qñque vestitus. Si enim pactum stat in puris & meris sinib. conuentionis, quia non intercessit aliquod extrinsecum, puta nec ſipto, nec interuentus alicuius rei, nec literarum solẽnitas, nec chyrographum; tunc appellatur nudum: inest. n. illi sola obligatio iurisgentiũ, nam vbi est ꝓsensus, ibi est obligatio iurisgentiũ, vt in l. cum amplius, in §. his natura dẽr, ff. de regu. iu. & in l. Stichum, in §. naturalis, ff. de sol. Exemplũ huius pacti nudi ponit gl. multipliciter in l. jurisgentium, in §. igitur, ff. eo. & inter cete
ra dat hoc exemplum quotidianum. f. promisi tibi dare decem sine aliqua interrogatione ꝓcedente, vel chirographo. gl. tũ nõ ꝓsistit: nam vr̃ velle, q̃ illud non sit pactũ, sed pollicitatio, nam
dr̃a est inter pactum, & pollicitationem, nã pactũ est duorum, vel plurium; pollicitatio est vnius tm̃, ꝓmittentis, vt in l. pactũ, ff. de polli. no. gl. in clem. ne Romani, de iureiur. Sed Bar. saluat istud exemplũ, intelligẽdo, q̃ pars, cui fit ꝓmissio, ꝓsensit. nam tũc potest dici pactum, cũ interuenerit ꝓsensus duorum, quod no. Quandoq; istud pactum est vestitũ, & multa sunt vestimenta pactorum: nam qñque vestitur vestimento verborũ, ideſt si ꝓtione, q̃ fit ꝓcedente interrogatione & rñsione secuta. in l. 1. & 5. de ver. obl. & Inst. eod. in prin. Qñq; vestitur chirographo, vt qñ per scripturam meã promisi tibi dare decẽ, vel qd simile, vt Inst. de liter. obl. Qñque vestitur ꝓsensu, vt in ꝺctib. iurisgentiũ, q̃ solo consensu perficiuntur, vt emptio, & venditio, & similia.
c l. ex hoc iure, ff. de iust. & iu. Qñque vestitur interuentu rei, vt do tibi decem, vt pro me aliquid facias. Nam si donaui, & transtuli in te ista decem, pactũ non dr̃ nudum: vnde põt agi. Inſtit. quib. mo. re ꝺhi ob. in prin. & ibi per gl. Vnde de iure ciuili fac regulam, q̃ ex nudo pacto non põt agi, sed excipi põt; quia oritur obligatio naturalis pp consensum, vt in d. §. igitur. Fallit de
5 iure ciuili in quibusdam casib. † Sed de iure canonico dubitat. cõiter tenetur, q̃ datur actio per istum tex. nã vbicũque ius approbat conuentionem, ſp datur actio, & ius agendi ex illa quẽtione, vt in l. legitima. ff. de pact. sed ius canonicum approbat hoc pactum, quantumcunque nudum, ergo ex eo põt agi, maximè cum pactũ quantuncunque nudum hẽat approbationẽ, & consursum iuris diuini iuxta illud prophetæ. Quæ procedũt de labijs meis, non faciam irrita. & de iuramento pallegato dr̃, q̃ simplex loquela obligat; ita q̃ ꝺueniens peccat mortaliter. Præterea vbicunque ius mãdat aliquid fieri, vel obseruari, sem per datur actio, & exceptio, vt in l. vnica, ff. de cond. ex lege. & in l. statuas, ff. de acq. rer. do. no. gl. in c. cum liberum. de sepult. & in c. si canonici, de off. ord. li. 6. Sed ius canonicum mãdat ob seruari ista pacta, ergo dat actio, & exceptio, & hanc opi. tenuerunt gl. Host. Io. And. & do. An. & gl. & Arc. 12.q.2. in c. quicunque suffragio. Sed Inn. in c. nouit, de iudi. vr̃ velle q̃ non detur actio; sed officij iudicis imploratio, quod dicit prcedere ẽt in iuso. de iuramento latius dixi in c. cum veniſſent, de insti. Quidam, vt do. Card amplexi sunt intellectum restringendo istum tex. vt solum competat officij imploratio, in tñ vt non possit peti, vt gs præcise cogatur ad obseruantiam pacti nudi, sed solũ vt non obseruans excõicetur, quia tex. iste solum hoc vr̃ innue re in eo, quod dicit, aut pacta obtineant firmitatem, aut contra ueniens excõicetur, & sic precise non dlponit, vt quis cogatur præcise ad obseruantiam pacti. Mihi non placet hæc restrictio, primo quia licet ista proposita fuerint facta alternatiue, tamen Concilium respõdet simpliciter pacta custodiantur: & sic non vr̃ se restrinxisse, vt cõditionaliter, & alternatiue fieret coactio, ar. in c. nõne. de præsum. & eorum quæ dixi ꝺ. c. prox. Item addu co tex. j. eo. c. qualiter. vbi simpliciter dr̃, studiose agendum est, vt ea, quæ promittuntur, opere compleantur. Põdera illud verbum, studiose, & illud verbum, opere compleantur, non ergo dẽt esse iudex contentus sola excõicatione. Car. tamen non ita restringendo text. dicit, q̃ competit officij imploratio, & non actio, quia actiones sunt proditæ a iure ciuili. l. 2. ff. de orig. iur. no. Inn. in c. quæ in ecclesiarum, de consti. cum ergo ius ciuile non det actionem ex nudo pacto, ergo nec de iure canonico. hoc ar. vr̃ persuasiuum, & processisset olim, sed cum hodie sint regulæ, quas præmisi, dicendum est, q̃ cum ius canonicum approbet illud pactum, & mandet obseruari pactum, dẽt competere ius agendi, quia ista regula iuris ciuilis tacite approbatur a iure canonico, ex quo non reperitur reprobata, vt in c. 1. de no. ope. nun. sed in effectu non refert an detur actio, seu condictio ex lege, vel officij imploratio, dummodo concludamus iudicẽ ecclesiasticum posse etiam laicum precise compellere ad obseruantiam pacti, & hoc teneas, & notabis prædicta.

ADDITIONES.

2 Nudo pacto. Vide late per Ang. Are. in §. personam. col. 1. Inst. de ac. vbi tenet contra eos, quod ẽt de iure canonico actio non oriatur, quod ẽtia tenet Sal. in l. legum, C. de pact. tamen communis est in contrarium, vt hic p Fel. & Mod. in l. iurisgentium. §. igitur nuda. ff. de pac. & vide ad propositum q̃ no. Fel. in c. quæ in ecclesiarum. col. 21. de const. vbi dicit, quod Princeps pt facere obseruari pacta, & tenetur.
b Oriatur actio. Adde Alc. cons. 41. 3. lib. Ro. consi. 40.
c Interuentu. Adde, q̃ ẽt vestitur fauore militiæ. Dẽ iuro, vt voluit An. cõsi. 76.

SVMMARIVM.

1 *Consensus alicuius quando requiritur in aliquo actu, non requiritur, quod ille dicat, authoritatem nostram impartimur, dummodo aliter appareat de consensu.*
2 *Securitas promissa alicui, intelligitur, quod faciet securum ab exceptione iuris.*

CAP. II.

QVoties. Breue est, vel per alia verba põt sic sumi mari. Conuentio inualida per ꝓsensum superioris validatur, & fuit forte exordium ꝓfirmationis quorũdam pactorum. Casus ſra. Si aliqua pactio, uel ꝺuentio facta est inter aliquos, ne dubitatio sit in futurũ sup ꝺuentione illa, Papa requisitus dẽt illã ratam hr̃e, q̃ securitate partium. Et in capitulo sequenti dr̃, q̃ ea, quã promittuntur, adimpleri debẽt. B. No. 1. ibi, In conuentionib. q̃ conuẽtio

Universidad de Deusto
Biblioteca

idem est, qđ pactum, alias nō faceret iste tex ad rubricam. Scđo nō. q assensus quandoque capitur pro authoritate, seu cōfirmatione. Et cape hanc regulam, q vbicūque assensus exigitur a superiore in actu pertinenti ad subditos, tūc assensus ibi sumitur pro authoritate, quæ quidam authoritas potest appellari assensus, quia authoritas propriè est assensus authorizabilis competens alicui rōne officij publici, vt no. gl. & Inn. in c. 1. de reb. ec. non alie. lib. 6. plene no. in c. cum consuetudinis. de consu. No. ibi, ratihabitio, q in confirmatione fienda per superiorē non est necesse, q superior dicat confirmamus, sed satis est q dicat, ratificamus, vel verba similia. non. n. refert qd ex æquipollentib.

1 fiat, vt in c. licet. ex quadā, de test. † Et ex hoc tex. quē bene notabis, colligo argū, q qñ superior[a] interponit authoritatem alicui, puta venditioni rerū ecclesiasticū, nō est necesse q dicat, authoritatem nostram impartimur, sed satis est q appareat de cōsensu suo, nā intelligitur consensus præstitus fm subiectā materiam, vt hic: vbi ratihabitio ponitur pro confirmatione. Audio tñ q Bal. tenet oppositū, q debet dicere ista verba, authoritatē nostram impartimur, &c. allegat dictum Inn. in c. cum consuetudinis. præal. Sed profecto Inn. hoc nō dicit, si benè ponderet, & facit q non sit necesse. c. in venditionib. 17. q. 4. & c. placuit.

2 12. q. 2. † No. vlt. ibi, Pro securitate partium. Bonum argū, q tūc
b quis dr securus [b] in aliquo facto, qñ non timet aliq iuris exceptionē. & facit hic fm D. Ant. q si quis promisit facere aliquē securum in aliqua re, debet ita ipsum rē disponere, vt nihil de iure possit sibi obijci, ita q possit sentire lesionem. Nic. Abb.

ADDITIONES.

a Superior. Vide ad hæc, quæ scribunt Ange. Imo. Pau. de Ca. & Ale. in simili in l. si quis mihi bona. §. iusum, ff. de acq. hære.

b Securus. Quid tenetur facere, qui promisit aliquem securum facere, posuit D. Iaf. in l. 1. col. 2. ff. qui satisd. cog. Seb. Sap.

CAP. III.

QValiter. Breue est, & p alia verba potest sic summari. Iudex debet studiosè agere, vt p missa adimpleantur. No. 1. verbū, studiosè, q iudex in cōpellendo adimplere promissa, vel pacta, non dēt esse contentus simplici cōtinuatione, vt quidam dixerunt. in c. 1. sed studiosè, & effectualiter agere, vt promissa adimpleā tur opere, & facit iste tex. ad ea, quæ dixi ꝫ. c. 1. Secundo no. ibi, promittuntur, q ois promissio est necessario executioni mandanda: & pōdera, quia tex. non requirit, q interuenerit stipulatio, vel scriptura, vel alia solemnitas, & sic vī q cum verbum, p missio, sit multum generale nedum in pacto, quod est duorū, sed in pollicitatione, quæ est vnius tm̄, debet habere locū iste tex. nam ex significatu huius verbi, promittuntur, non requiritur q interuenerit pactum, sed sufficit nuda, p missio vnius tm̄, & pro hoc tex. in c. iuramēti. 22. q. 5. vbi dr, q inter simplicem loquelam, & iuramentum Deus non facit driam, q uo ad obligandum, p mittentem, vel iurantem aliquid, nā vterque peccat contraueniendo, licet in quantitate reatus sit differentia, quia grauius peccat veniens contra iuramentum, vt no. in c. fi. de iureiur. & de hac materia die, vt dictum fuit in c. 1. ꝫ. eo.

SVMMARIVM.

1 *Renuntiatio beneficij, siue litis super beneficio, per pecuniam facta, est simoniaca, & non valet, etiam si recipiatur pecunia nomine expensarum, intelige, vt inf nu. 9.*
2 *Renuntians liti videtur renunciare omni iuri sibi competenti in illa causa.*
3 *Renunciatio beneficij facta in manibus illius, qui non pōt recipere, nō valet.*
4 *Renunciare an possit prælatus, quando est lis in causa ecclesiæ.*
5 *Renuncians liti, potest cogi ad resignandum instrumenta ad causam illam facientia.*
6 *Papa an possit compellere præcise partes ad compositionem?*
7 *Cōiuncta persona an admittatur pro coniuncta sine mandato in spiritualib.*
8 *Iudex potest cogere partes ad compositionem.*
10 *Simonia an sit de iure diuino.*
11 *Papa vbi interuenit, cessat omnis præsumptio violenta.*

CAP. IIII.

QVm pridem. Nō valet pactum, per quod ecclesiasticum beneficiū dēt pecunia renunciari. Primo tactū, sub quo continetur processus cauiæ, partium transactio, ipsius reprobatio, Pa
1 alis ordinatio, & intercessio. Scđo dat iudices, ibi, Ceterū. Causa Iralis, Monachi de Acra, & P. clericus pro se, & fratre suo hēbant ꝫtrouersiam inter se super ecclesia, & capella de Lateran. qb. spoliati fuerāt a monachis. S. clericus, procurator monasterij P. pro se & fratre suo accesserunt ad dñm Papam, & quandā secerūnt compositionē, s. q dicto P. pro expēsis, quas fecerat, tres marchę argenti solueretur a monachis, & idem P. liti cederet, & ab infestatione monasteriū cessaret, quam compositionē petierunt per dñm Papā confirmari, seu ipse noluit eam cōfirmare, qa illicita erat. Tandē Papa admonuit illū P. vt pro se, & fratre suo renunciaret liti, qd & fecit, & inde fra, quæ sup hoc hēbat in manib. dñi Papæ resignauit, quæ destinauit monachis, mandās priori, & fratribus, vt eidem P. & fratribus, aliqđ beneficiū assignarēt, de quo maius lucrū hrent, q̄ de illicita pactione. sed prior, & monachi acquiescere noluerunt, pp quod dictus P. clericus ad dñm Papam redijt, exponens ei onus supradictum. sup hoc mandat Papa quibusdam iudicib. quatenus moneāt priorem, & monachos, vt præfato P. & fratri suo competens beneficium ꝑferāt, & assignent, q si nō fecerint, si ꝑsliterit eis dictos clericos a prædicta ecclesia, & capella absque ordine iudiciario esse violenter eiectos, faciant illos restitui, non obstantibus lris ꝑfirmationis, quas dicti monachi super hoc impetrasse dicun-
1 tur. B. † No. 1. q clericus pōt esse procurator germani sui clerici. de quo vide quod dicam. ꝫ. de proc. c. in nra. Secundo no. q nō est licita pactio, vt litigans renuntiet liti super beneficio, & cō-
a sequatur aliqđ tpale, ēt si illud recipiat noīe expensarū. a Nam posset in se ꝓtincre simoniā, quia si renunciās hēt ius in beneficio, vī renūciare iuri spuali, p tpali, nec obstat, q noīe expensarum dicat recipere, quia hoc posset fingi in fraudē. Item qa iuri spuali dēt quis libere renūtiare, vt in c. ex parte, & quod ibi no.
2 3. de off. del. † Tertio no. q renuncians liti, b vī renunciare oī iu-
b ri sibi cōpetenti in illa cā. vnde licet verbum, lis strictè sumptū referatur ad instantiam iudicialem dūtaxat, vt no. in c. 2. de. pc. lib. 6. tñ clarius sumendo cōprehendit in se ius, qđ quis hēt in cā, super qua lis est mota, vt in c. forus. de ver. sig. & in l. litis nomen, ff. de verb. sign. Et de ꝑdictis est tex. apertus in l. postquam liti. C. de pact. Et ad c. dudū. il 1. 3. de elect. in fi. vbi dī, q renun-
3 ciauit liti, & causæ, dic q fuit adiectum verbum, causæ, ad maiorem expressionē. † Dicunt tñ do. de Rota decis. 296. q litigās super beneficio renūcians liti, & causæ nō perdit ius, qđ habebat in illo beneficio, si renūciauit in manibus illius, qui nō poterat renunciationem beneficij recipere, quod est valde no. Sicut n. non pōt clericus directe renunciare beneficio, nisi in manib. illius, qui cū inuitum destituere pōt, vt no. in ca. quod in dubijs, & in de renun. † Et ex his infero ad qōnem quotidianam, nunquid
4 c prælatus litigans super iurib. ecclesiæ possit liti, & causæ cede re? Ex prædictis ꝓcluderem, quod si cā est talis, in qua prælatus non habet liberam dispositionem, vt quia agitur de re quę ista ecclesiæ, non poterit ꝑlatus liti cedere, sicut nec directè posset rē in iudicio deductam alienare, secus ât si ageret de re, in qua
5 ꝑlatus hŕet liberā dispōnē. † Quarto no. cautum esse, q post resignatū i[b] exigant istra faciētia ad illā cām, cū sint inutilia pene
6 resignantē, & i futurū possent esse dānosa alteri parti. † Vltimo
d no. q iudex d non dēt cōpellere partes ad cōpositionem, ēt si sit Papa: nam vt hic vides, papa fecit hanc cōpositionem, & tamen monachis nolētib. obseruare, papa non mādauit, vt seruata ex plenitudine ptātis cōpellere ad concordiam, & ad cōpositionem, dūmodo res, super qua litigatur, sit in libera dispōne papæ, sic limito notabile dictū Inno. in c. cum inter R. de elect. vbi singulariter dicit, papam posse ex plenitudine ptātis cōpellere partes ad cōpositionem, pro hoc facit. 9. q. 3. c. per principalem. Pro limitatione vero mea facit rō, vt sicut papa directe nō pōt dispēsare in pīudiciū partiū, ita nec indirectè. pone exemplū. In Cōcilio Cōstantiēsi fuit statutū, vt nullus ꝑlatus ꝓpelleretur inuitus pmutare. certe crederē, q prælatus litigans super prælatura non posset cōpelli ad cōponendum, si per cōpositionē cogeret dimittere ꝑlaturā. facit l. cū hi. ff. de trās. & c. tuæ, de pcur. Itē in eo, qđ dicat, q alius citra Papā nō pōt ꝓpellere ad ꝓpositionē, p tex. no. in c. placuit. 90. di. nisi iis fuisset diuturna, & adeo i-
7 tricata, q de facili explicari nō posset. † In gl. 1. No. gl. istā singr, nā relata ad tex. ꝓbat, q sicut in ꝓfanis, ita in beneficialibus, & alijs spualibus, admittit pīudicus p pīudicto sine mādato, dummodo pstet cautionem, q is pro quo agit, hēbit hoc ratum, sed ipse tenebit ad interesse, & iō pstat cautionē, vt probat in l. 1. & 2. C. qui. res iu. nō nocet, & idē qđ gl. hic, sensit gl. in c. corā, de of-
c del. & Doc. transcūt hic simplr cum gl. Sed dictū gl, nō placet, e quia

ADDITIONES.

a Nomine expensarum. Adde Cal. consi. 1. de simo.
b Liti. Adde quæ sup. posui in c. 2. de renun.
c Liti, & causæ. Adde, quod Ang. consi. 187. dicit, q episcopus non potest renūciare iuri competituro petenti restitutionem in integrum.
d Quod iudex. Vide Fel. in rub. de tre. & pace. col. 1. vbi multa ad oppositum. vide tex. in cle. vt li. penden. & Abb. in c. cum R. col. 3. de elect. Fel. in c. quæ in ecclesiarum, col. 18, ver. 1. declaratio. de const.
e Sed dictum gl. non placet. Circa hoc an continēta persona in cā bēficiali admittatur sine iuro, vide D. de Ro. in decis. 145. incip. in cā, in no. vbi dicunt, q nō admittitur, uisi ad defendendū absentē citatū, ne priuetur beneficio, & vide ēt D. de Ro. in decis. 424. incip. si cōmittatur. vbi dicunt, q ēt post li. con. te. non substituit. & quod cōiuncta ꝑsona in spuali. pro coniuncta nō possit agere, tenet Spec. in tit. de cōiuncta ꝑsona, in uer. quid si est cā spiritualis, & hī in c. fi. in fi. de iud. tamen gl. in c. cum pridem, de pac. vī tenere contrarium, de quo vide per do. Abb. in c. corā. in 2. col. de offic. deleg. & in c. nonnulli, in §. sunt & alij, & in 3. no. de rescr. Ant. Fran.

quia in spūalib. requiritur spāle mandatum pp grauitatem pīu dicij, & in his in quibus requiritur spāle mandatum, nō admittitur coniunctus pro coniuncto sine mandato, vt in l. patri, ff. de mino. no. in c. nonnulli, & in c. ex parte decani. de resc. Item in istis spūalib. non pōt sufficienter ꝓuideri per cautionem, quia spūalia non recipiunt congruam æstimationem, vt no. gl. in d. c. coram. Et ꝫriam opinionem huius glo. reperio tenere do. de Ro. deci. 136. & Spec. in tit. de coniuncta persona. §. 1. & Coll. in d. c. nonnulli; facit quod no. Arch. in c. statutum, de resc. lib. 6. & hoc bene no. Tamen tene menti gl. pp eius authoritatē, & vi-
8 de quod dixi in d. c. corā. † In gl. 3. ibi, compositio, quasi velit dicere gl. q ibi non interuenit transactio, vt hic, sed amicabilis cōpositio. Item dic, vt colligitur ex eo, quod sequitur in glo. q ibi interuenit authoritas superioris, hic autē partes ipter se composuerant. Et no. bene ex hac solutione, q iudex ex officio suo posset prouidere, vt vna pars cederet liti super spūalib. & pro bono pacis reciperet expensas, quas fecerat, ab alia parte. Item posset prouidere, vt alia pars daret sibi pensionē annuatim, vt est tex. no. in c. nisi. de prēben. nam præsumendum est, q iudex nō mā daret dari pecuniam pro iure spirituali: fed quia videt partē nō fouere iustam cām, pōt eam dūcere ad renunciandum liti, & p bono pacis ꝓuidere sibi de aliquo temporali. Sed inter partes sine iudice non debet admitti hæc pactio, quia posset in se continere simoniam, quia forte renuncians liti hēt ius in cā, sed vbi ius non hŕet, non esset aliqua simonia, sed pars potius redimeret vexationem suam, vt dī in gl. seq. & ob hoc arbitror tex. istū dicere, q videbatur prauum & c. quasi prima fronte sit ꝑsumenda simonia. sed absti nēdum est nedum a malo, sed ab oī specie
9 mali, vt in c. cum ab oī, de vita & hon. cler. † In gl. in verbo, illicitæ pactionis. No. 1. ex ista gl. q si certus sum me habere ius in aliquo beneficio, non pecco si do pecuniam ei, qui mouet mi-
a hi litem, vt desistat ab illa vexatione, a secus si non sum certus; ideo intelligo qōnem gl. qñ certum esset, vel dubitaretur, q renun-
10 cians hŕet ius, vtrum excuset authoritas papæ si recepit pecuniam pro renunciatione. † Pro cuius solutione gl. distinguit, & tenebis perpetuo menti ipsius distinctionem. & vī sentire, q in beneficialibus simonia committitur ex ordinatione eccle siæ non ex dispositione diuina, quia hæc beneficia non fuerūt ordinata per Deum, nec ex se essentialiter sunt spiritualia, sed ex ordinatione ecclesiæ accedunt spiritualibus, facit quod not. Inn. in c. nisi de rentu. Sed in contrarium vide pulchrum tex. 1. q. 3. c. ex iniustis, & c. non solum. & maximè non placeret mihi hæc op. qñ esset beneficium habens annexam potestatē clatuium, quia accessorie vī pecunia data pro illa potestate spirituali, sed hic me non extēdo, quia plenissime dixi in repetitione. §. qui vero. ꝫ. de præb. c. extirpandæ, vbi vide. & vide in simi
11 li quod no. glo. in c. ex parte, de off. deleg. & 1. q. 3. c. saluatur. In gl. pe. in fi. No. gl. & dic latius post Phil. q aut instrumentū fuit habitum pecunia creditoris, & debitor pōt illud petere conditione sine cā, vt in l. dissolutæ. all. in gl. Aut fuit habitum pecunia debitoris, & pōt debitor illud vendicare tanquam ꝓprium, vel agere ad exhibendum, vt in l. vlt. C. ad exhibē. & ibi de hoc.
1 † In gl fi. Ex ea collige tres solutiones. Prima, q isti erant spoliati tpe renunciationis. hæc solutio non est bona, quia ex quo interuenit authoritas Papæ, cessat oīs præsumptio violentię. Secunda solutio, q isti gratiose fuerunt auditi post renunciationē, & hanc lectu cōiter sequuntur Doc. Tertia solutio, q illa renunciatio hēbat in se tacitam conditionem annexā. Contra hāc solutionem facit, quia beneficium dēt libere resignari, & nō sub condōne, nisi saluetur fm D. An. q iste intellectus conditionalis datur a iure. Puto q satis posset sustineri hæc tertia solutio, & magis congruit līæ, q præcedens; quia, cum nulla hic sit mētio de gratia, ex præcedenti compositione satis apparet, q iste non habebat intentionem liberam libere renunciādi. nec hoc videtur simoniacum, quia sperabat aliud beneficium spirituale: nam sicut beneficium potest permutari cum beneficio, ille, qui permutat habet hoc in animo, ita & is qui renunciat liti, vt consequatur aliud beneficium spirituale. vnde si illud nō potest consequi, potest vti suo pristino iure, vt hī hic tex. no. Et ex his posset inferri, q si renuncians cā permutationis nō potest hoc posset inferri, q si renuncians cā permutationis nō potest consequi beneficium alterius, potest ad suum beneficium redire sine noua collatione, quod tamen pro præsenti non firmo, sed vide Feder in tractatu permutationis. Et ex hoc vltimo intellectu infertur ad decisionem vltimæ quæstionis, quæ ponitur in gl. vt interim instituti remoueantur ab alijs beneficijs, licet Inno. contra, nisi papa aliud gratiosè mandaret &c.

ADDITIO.

1 Vexatione. vide Abb. in capit. dilectus filius. infra de simon. & similiter non contrmittit simoniam, qui est necessitatus dare pecuniam pro spiritualibus, vt no. in capit. cum in ecclesiæ, de simon. quando datur pecunia ob aliquod statutum, uel constitutionem, non est simonia, vt tradit Abb. in c. fi. in. fi. pro certo. eod. tit. Vide remissiue ad hæc, quæ dicit Abb. hic. & Fely. in rub. de treu. & pace.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia non vacans, non potest alteri promitti, etiam si consentiat rector ipsius.*
2 *Prælatus non potest in prælatura sua eligere sibi successorem, nisi ex consensu, solius Papæ,*
Papa non potest sibi eligere successorem in Papatu.
Paria sunt aliquod facere tempore inhabili, vel tempore habili, si effectus confertur ad tempus inhabile.

CAP. V.

ACcepimus. Non valet pactum de succedendo post mortē prelati in ipsius ecclesia. Et pone casum in ecclesia debitis onerata, quam senex, & diues clericus nolebat acceptare ad exonerandā, nisi fieret sibi pactum, vt ipsius cōsanguineus, forte nepos, in ea succederet post mortem ipsius. Diuiditur. Prima pars factum narrat, quod secunda ꝓcipit corrigi, ibi Verū. Casus Iralis. Quędā ecclię ꝓcesse fuerant qbusdā clericis tali mō sub tenore, q illis defunctis alij nominib. proprijs designati succederēt eisdem. significatum fuit hoc dño Papæ, mandat Papa Eboracen. Archiepo, cum hoc sit iniquū, & sacris ꝓstitutionib. ꝫrium, quatenus huiusmodi successiones deteslabiles, & iniquas, decernat oīno friuolas. B. † No. 1. q ecclesia non vacās nō
1 dēt alieni promitti, ēt si consentiat rector ipsius ecclesiæ. Scđo no. q pactum canonibus inimicū non dēr per superiorem alio-
2 quo modo tolerari. † Tertio, & vlt. no. q non pōt eps vni ecclesiam ꝓcedere cum pacto, vt alter succedat sibi post mortem. Et facit iste tex. nunquid possit prelatus ecclesię sibi eligere successorē? Et ꝓclude, q citra Papā nemo hoc facere pōt, sed cū authoritate ipsius Papę hoc poterit, vt est tex. notab. in c. petisti. 7. q. 1. vbi papa gratiosè concessit cuidam episcopo, vt in ipsius transitu possit sibi eligere successorē. De papa vero, an possit in vita
a sibi eligere successorē in Papatu? a communis conclusio est, q non, vt no. gl. in c. Apostolica. §. his omnib. 8. q. 1. quam tenebis menti, & idem Arch. in c. transitus. 79. di. per Io. de Lig. in cle. ne Romani, de elec. Et est ratio, quia hæc electio refertur ad tps, in quo non est futurus Papa. vnde quemadmodū tunc nō posset, ita nec nunc. Nā paria sunt aliquid gerere tpe inhabili, vel tpe habili, si effectus ꝓfertur ad tps inhabile, vt in l. qđ sponsæ, C. de don. ante nup. facit c. de vxore, & qđ ibi dixi. ꝫ. de sepul. In gl. i. ibi, nisi eius voluntate, restringe hoc ad dictum gl. quando. t. aliqui volunt pacisci sup hæreditate viuentis. hoc enim fieri non pt, nisi ꝓsentiat ille, de cuius hereditate agitur, sed quo ad casum c. nostri non sufficeret voluntas rectoris, vt probat hic, & facit quod leg. & no. in c. 2. de concessione preb. Nic. Abb.

ADDITIO.

a Successorem in Papatu. Tene communem opi. esse, q non, vt hic dicitur, & vt no. non minus eleganter, quam diffuse Felin. c. 1. col. 8. uer. fallit quarto, & seq. sup. de constitu. Zach.
Teneas itaque indubiè, q Papa non potest sibi eligere successorē, licet Petrus princips Apostolorum sibi elegerit, imo nec Papa cum Cardinalibus posset facere constitutionem circa electionem sui successoris. ad quæ vide D. Bart. plene differentem hanc materiam in clem. 2. in 5. q. de elec. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Simonia committitur quando promouendus in rectorem alicuius ecclesiæ, pacisciture collatori soluere maiorem pensionem solito, & taliter promittes debet priuari illa ecclesia intellige, vt infra nu. 3.*
2 *Simoniacè promotus ad ecclesiam, debet illa spoliari, & aliter puniri.*
Collatio beneficij simoniacè facta non valet.
4 *Censura ecclesiastica est excommunicatio, sed seueritas ecclesiastica est alia pœna.*
Pœna si est imposita sine quantitate, requiritur arbitrium iudicis.

CAP. VI.

QVm clerici. Qui per pactum augendę pēsionis cōsecutus est ecclesiam, dēt ea priuari, & alias canonicè puniri. & secunda pars, ibi nos. Casus literalis. Io Cantuarien. ꝓuincia decem tu. prelatis ecclesiarum, clerici, qui instituebantur in eis, pactū faciebāt cū eis, a quib. ecclesias recipiebāt, q ipsi soluerent maiores pensiones de ecclesijs illis, quam soluere ꝓsueuerūt, vt sic facilius possent ecclesias adipisci. vñ papa mandat Archiepiscopo Cantuari. & eius suffraganeis, quatenus prohibeāt clericis, ne de cętero id attentare prēsumant, & si contrafecerint, illos ecclesijs ipsis debeāt spoliare, & eos pro tanta pīsumptione
1 ecclesiastica seueritate punire. B. † No. 1. q eligendus seu p̄mouendus in rectorem, seu prælatum alicuius ecclesiæ, nō pōt pacisci. vt soluat pensionem collatori maiorē solito: nam cōmittitur simonia, quia promittit tēporale, vt consequatur spuale, & intellige tex. in istis ecclesijs, quæ authoritate superioris solūt certam pensionem superiori, quam augere non possunt, maxime añ collationē facta. idē, & fortius dic, si p̄mouendus ꝓpria
2 authoritate obligaret se ad pensionē. † Scđo no. ibi, spoliatis, q obtinēs eccliā simoniacè, dēt ea spoliari, & alr puniri. Sed q̄o nūqd i casu hui[a] c. collatio isti fcā tenuerit? Io. An. sētit, q sic ex eo, q i summario dr, q dēt ea priuari &c. nā priuatio ꝓsupponit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ius, vt in c. ad dissoluendum. de despon. impu. & in l. manumissiones, de iust. & iu. & l. decem, ff. de ver. obl. Contrarium tenet
a hic Gaf. Cal. qui nihil allegat, sed ponderat verbum, spolietis, a positum in tex. non. n. mandat, istos priuari, sed spoliari, quod dicit procedere, si pactum augendæ pensionis interuenit in ipsa collatione, secus dicit, si antea, vel postea. Ego dicerem, q̃ siue interuenerit ante, siue in ipsa collatione, collatio non valet, quia collatio beneficij, seu renunciatio ipsius simoniacè facta nõ valet. ar. 1. q. 1. c. ordinationes, & c. sicut, & c. Matthæus. de simo. no. Inn. in c. vniuersorum, de rerum perm. Sed si pactũ interuenerit post collationem, tũc nõ põt dici simonia, cum ius spũale iam iste consequutus sit, sed peccat, & dẽt puniri, quia citra authoritatem superioris constituit ecclesiam censualem, vt in c. significauit, & c. prohibemus. ℣. de censi. & tene menti id,
3 quod ibi, & hic dixi. ℣ In gl. 2. in fi. Io. And. dicit, q̃ licet subsit iusta cã augendæ pensionis, non tamen põt eligendus, seu p̃mouendus hic pacisci sine vitio simoniæ. Et dicit Hostien. q̃ iusta cã augendæ pensionis est nimia paupertas, vel necessitas eius, cui est soluenda, dummodo fiat palam, & non clam, & consentiente capitulo, & authoritate superioris, arg. in l. non existimo, ff. de adm. tut. & in c. exposuisti. de præb. cum si. Ego aliter concluderem, & sic, q̃ aut pensio fuit ab initio imposita habito respectu ad facultates ecclesiæ, vt quia ecclesia fuit data religiosis, vt in proprios vsus redditus conuerterent, & ipsi reseruata sibi pensione contulerunt alij ecclesiam, & tunc auctis facultatib. põt augeri pensio, sicut eis diminutis dẽt diminui. Ad hoc q̃d leg. & no. in cle. 1. de iurepat. & in c. auaritiæ, de præb. Aut pensio fuit imposita alio respectu, puta in recognitionem superioritatis, vel in signum protectionis, vel quia patronus hoc obtinuit ab eõ tpe fundationis, vel ex præscriptione, & tunc non dẽt augeri pensio, licet sint auctæ facultates, quia non subest iusta cã augendi, ad hoc quod leg. & no. in c. pp. de loca. & in c.
4 quanto. de censi. ℣ In gl. fi. in fi. No. istam gl. iuncto tex. q̃ appellatione seueritatis ecclesiæ, venit pœna alias a iure pro illo delicto imposita, & si non inuenitur expressa, venit imponenda arbitrio iudicis, vt in c. de causis, de off. del. & sic est dria inter censuram ecclesiasticam, & seueritatem ecclesiasticam, quia appellatione censuræ venit excõicatio, interdictũ, & suspensio, vt in c. quærenti. ℣. de verb. sig. Sed appellatione seueritatis ecclesiasticæ venit alia pœna extrinseca, secundum delicti qualitatẽ. Secundo no. ex glo. q̃ pœna ordinaria simoniaci, est depositio, ad hoc c. insinuatum, & c. de hoc. ℣. de simo.

ADDITIO.

a Spolietis. Vide circa hoc verbum spolietis, quæ copiosè allegat Fel. in c. 2. column. 1. ℣. de rescrip.

SVMMARIVM.

1 *Decima est soluenda de pensionibus domorum, per ipsum locatorem.*
2 *Pœna si est apposita in pacto inualido, an & quando possit peti.*
Pœna quando est apposita in aliquo contractu an possit agi tam ad rẽ, quam ad pœnam.

CAP. VII.

PLerique. Si ecclesia rem suam locando, vel in feudũ ꝓcedẽdo, apponit pactum in præiudicium iuris parochialis alterius ecclesiæ, nõ tenet, quicquid hac occasione percepit, reddere cogitur illi ecclesiæ, Diuiditur. Nam primo factũ narrat. ſcdo corrigi præcepit, ibi, cum aũt. Casus literal. Quidam clerici regulares, & seculares, cum ipsi domos suas locant, vel concedunt in feudum, pactum adijciunt in præiudicium ecclesiarum, vt cõductores, & feudatarij decimas soluant eis, & apud eorum ecclesias eligant sepulturam, hoc peruenit ad notitiam papæ. cũ ergo id de auaritiæ radice ꝓcedat, & tale pactum papa penitus reprobauit, statuitque quicquid fuerit huius pacti occasione pceptum. ecclesiæ parochiali reddatur. Ber. No. 1. q̃ parochiani non p̃nt pacisci cum alia ecclesia in præiudiciũ iuris parochialis. & est ratio, quia iura parochialia sunt debita ipsi ecclesiæ parochiali, vt ℣. de paro. quasi per totum. ergo pactum contra tale debitum non valet, quia non p̃t quis pacisci in p̃iudicium alterius, vt in c. si diligẽti, de fo. cõp. & in c. eã te, de iureiu. Secundo
a no. q̃ ex pacto, a non p̃t quis sibi eligere sepulturã in aliena ecclesia, licet spontè hoc facere possit, vt in c. 1. de sepul. & hodie dicendũ est, vt hĩ in c. 1. eo. li. 6. & in cle. cupientes, in fi. de pẽ. Tertio no. ecclesiã parochialẽ posse petere ab alia ecclesia, gd de iu
1 re parochiali a suis parochianis accepit. ℣ Vlt. no. ſm Host. q̃ de pensionib. domorũ soluẽda est decima. cõcor. c commissum. & c. tua, de dec. Hoc dictũ est verum in se. sed non coĩr ex lĩra ſm Io. And. & bene, qa non ꝓductor sed locator habet soluere hãc decimam, quia conductor nullum fructũ ꝓcipit, sed dominus domus. Sensus ergo lĩræ est, q̃ isti pacisc̃ebantur, vt decimas p̃sonales, vel reales quas debebant soluere alteri ecclesiæ, dẽrent soluere istis locatoribus, vel concedentib. feudum, quod non est licitum, vt in litera. In gl. 1. ibi, formam iuris fiscalis non tollit. Idem dicendum est in proposito, q̃ pactum initũ inter istas priuatas p̃sonas non potest tollere ius ecclesiæ parochialis, vn de licet valere possit pactum in p̃iudicium pacisc̃entium, nõ tamen in præiudicium ecclesiæ, a quolibet possessore decimas petere, quia possessio est ad hoc obligata. 19 q. 1. c. si qs laicus, licet fuerit actum inter partes, vt non possessor, sed dñs soluat de
2 cimas: nam pactum appositũ ℥ ius non valet. † Et hinc sumpta occasione ponit hic Inn. quod no. glo. in l. pacta quę contra. C. de pact. dicens, q̃ vbi pactum est contra ius, non valet pactum, vel pœna apposita, vt in reg. quæ contra ius. de reg. iur. lib. 6. & in l. iurisgentium. §. sed & si quis, ff. de pact. etiam si interuenit iusm, vt in c. si diligenti. de so. comp. Si vero pactum est præter ius, tunc valet pœna apposita, sed non pactum. Exẽplum in stipulatione alteri facta, in l. stipulatio ista. §. alteri, ff. de ver. obl. Si vero est ſm ius, valet vtrunque, debet tamen quis esse contẽtus altero: nam põt agere ad pœnam, vel ad obseruantiam pacti, & dic, q̃ potest agere ad vtrumque, si fuit apposita clausula, rato manente pacto, vt in l. pen. ff. de transſ. & no. in c. dilecti, de arbi. ad prędicta vide gl. in regula, accessorium, de reg. iur. lib. 6.

ADDITIO.

a Quod ex pacto. Vide Fel. in c. ad audientiam, il 2. col. 6. ver. fallit, 1. in electione sepulturæ. de resc. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Impossibilitas quotuplex sit, & an, & quando vitiet dispositionem.*
2 *Iuramentum super re turpi, an, & quando valeat.*
3 *Pactum, vel iuramentum de non cedendo bonis, an valeat.*

CAP. VIII.

PActiones. Non valet pactio in spiritualib. quę peccatũ inducit, vel turpis, seu de turpi re, vel impossibilis de iure, vel de facto. & primo ponit dictum, & eius rationem. Secũdo ampliat illam, & probat, ibi, quod etiam. Casus literal. Dicit Gregorius, q̃ pactiones pro spiritualibus obtinendis nullius sunt momenti, quia in talibus omnis pactio, & omnis conuentio cessare dẽt, & idem dicendũ est de alijs, quę sine periculo aię obseruari nõ possunt, quia vt dicũt leges, pactum turpe, vel rei turpis, aut impossibilis nec de iure, nec de facto obtinem inducit. B. No. quatuor regulas ex tex. Prima, q̃ pro spiritualib. obtinendis oĩs pactio, oĩsque quẽtio cessare dẽt, & si de facto apponitur, pactum nullam obligationem inducit. Ex quo infertur, q̃ si promouendus ad ecclesiã, p̃mittit ex pacto se daturum aliquid collatori, non põt agere ad obseruantiam pacti. Et intellige hanc regulã in conuentione inhonesta, & de re spũali, secus in conuentione honesta, & de re temporali, vt in c. ad quæstiones. de rerum permu. & in c. significasti. de elec. Sed a regula, q̃ nullum pactũ obligat saluti aĩarum præiudicatiuum: non enim potest se qs obligare in præiudicium aĩæ suæ. 22. q. 4. per tot. vnde sicut dicimus in corpore, q̃ nemo est dñs membrorum suorũ, vt in l. liber homo, ff. ad legem Aquil. nec põ sine pœna se occidere, vel vulnerare, vel alterius occisioni se exponere, vt in c. si non licet. 23. q. 5. & in l. non tm, ff. de app. Ira, & fortius non est quis dñs animæ suæ, vt ad peccatum possit se obligare: nam & iusm non obligat ad peccandum, quia nõ dẽt esse iniquitatis vinculum, vt in c. quanto, & in c. si vero, de iureiu. quod procedit ẽt si obligaret se ad peccatũ veniale, vt probatur in c. 2. de pac. lib. 6. Tertia regula est, q̃ pactum turpe, vel rei turpis nõ est obligatorium. Et dr̃ pactum turpe, quãdo continet in se turpitudinẽ, licet res, super qua interponitur, non sit turpis, vt si promitto tibi dare decem, vt mihi conferas ecclesiam, & omne pactum cõtra ius
1 est turpe, vt in c. faciat homo. 22. q. 2. & in l. filius. ff. de cond. insſtit. pactum vero rei turpis est, quando interponitur sup retur-
pi, vt si ex pacto capio decem, vt hoĩem interficiam. † Quarta, & vltima regula est, q̃ pactum impossibile de iure, vel de facto non obligat, quia impossibilium nulla est obligatio, vt in regu. nemo potest. de reg. iur. lib. 6. Et ideo dicimus, q̃ præceptũ superioris non obligat ad impossibile, vt in l. fi. ff. quæ sent. sine appel. rescin. & 19. di. c. in memoriam. Et ex hoc tex. no. q̃ illud
a dicimur posse, quod de iure, & de facto possumus. a quod autẽ non est possibile de iure, reputatur impossibile, vt in d. c. faciat hõ. Pone exemplum, p̃mitto tibi dare rem sacram, hoc enim de iure non est possibile, vt in l inter stipulantem. §. sacram, ff. de verb. ob. Idem si est impossibile de facto, vt si promitto ecclum digito tangere, vel quid simile. Est tamen inter hęc differẽtia, nam si pactio impossibilis est de iure, & de facto, vel de iure tm, non obligat; si aũt est impossibilis de facto tantũ: tũc aut impossibilitas est perpetua, & nõ obligat, vt Inſt. de inut. stip. §. 1. aut est impossibilitas ad tempus, & tunc obligat, vt si p̃mitto tibi dare mille, & impossibile est mihi tibi nunc ea tradere, sum nihilominus tibi obligatus, quia hoc nõ est impossibile ſm naturam, & potius dr̃ incommoditas, quam impossibilitas, vt l. continuus. §. illud. ff. de ver. ob. Vlt. no. ibi, omnis pactio, omnis
que

ADDITIO.

a Possumus. Vide Ias. in l. non solum. §. morte. col. 2. o. in fi. de oper. no. nunc. & Ale. in consi. 53. col. fi. uer. quinimo, in 4. uol. facit l. nepos Proculo, in fi. ff. de verbo. sign.

que conuentio, differentiam esse inter pactum, & conuentionem: nam pactio est specialis, conuentio est generalis. nam generaliter potest dici conuentio, quando homines in aliquã sententiam conueniunt, qualecunque sit illud, super quo conueniunt, vt in l. 1. §. 2. & in l. conuentionum. ff. de pac. † Opp. contra tex. & prædicta de c. debitores. de iureiur. vbi valet iusm de vsuris soluendis, & tamen interponitur super re turpi. Solu. pactum non valet sine iuramẽto, ex quo turpiter quis recipit sp̃ionem, vt in d. c. debitores. Sed an valeat iuramentum: distingue, q̃ aut continet turpitudinẽ ex p̃sona vtriusque, recipien
tis scilicet, & iurantis, & non tenet, vt in d. c. si diligenti, & 22. q. 2. per totum. aut continet turpitudinem ex parte iurãtis, & idẽ, quia nõ potest quis se vinculare ad peccatum, vel ẽt contra bonos mores, vt in reg. non est obligatorium, de reg. iur. lib. 6. aut continet turpitudinem solum ex parte recipientis, non autem ex parte iurantis, & iuramentum obligat, & hoc casu procedit c. debitores, & est ratio, quia iuramentum principaliter dirigitur in Deum, in quo nulla reperitur turpitudo, ergo iurãs tenetur ad obseruantiam. & seruando non peccat, sed solutum vigore huius iuramenti potest teneri ab eo, qui turpiter recepit, vt in d. c. debitores, & in c. ad audientiam, & in c. ad aures, qđ met.
3 can. Vlt. † quæritur, quidam fecit pactum creditori suo, de non cedẽdo bonis, a vtrum hoc pactum sit impossibile de iure? Fe-
de. consi. 60. in effectu distinguit, q̃ talis pactio tenet, nisi notoria paupertas reddat pactum illicitum: nam tunc vł se obligare in effectu ad carceres, quod non potest, vt ℥. dixi cum nõ sit dominus mẽbrorum suorum. Et an iusm super hoc interpositũ valeat? vide quod dico in c. cum contingat. de iureiur.

ADDITIO.

1 Cedendo bonis. Adde do. de Ro. dec. de cess. bon.
Adde do. Bal. consi. 30. i. vol. 6. Bar. Soc. consi. 155. incipiens, suprascripti, per tot. vol. 1. & Bal. in l. 1. C. qui bo. ce. pof. vbi dat bonam cautelam, ne quis cedere possit. Zach.
Circa hoc an cessioni bonorum possit renunciari, vltra hic alle. vide Bar. in Italia. §. eleganter. in 2. col. in ver. vlt. Da. inducit. ff. so. mat. vbi dicit, qđ non, nisi in duobus casib. ibi positis per eum, & ibi vide Alex. in 10. & in 11. col. in ver. & in quantum Bar. ponit. & vide Bar. in l. fi. ff. de cessio. bon. & Flo. in liber homo. ff. ad l. Aquil. & vide gl. in auth. sed hodie. C. de act. & ob. & an. p̃ Ratutum possit tolli, ne fiat vide per Bar. in l. Titio. ff. de condi. & dem. & Io. de Imo. in d. §. eleganter, in prin. & per Bal. in l. 1. in 3. col. C. qui bo. ced. pos. ẽt an validetur iuro, coĩter tenetur, quod sic, nisi mendicitas, & inopia iurantis sit notoria, vt in c. cum quidam, de iureiur. & per do. Ant. in eum contingat, hic alle. Et adde quod cessio bonorum licet liberet a carcere, nõ tamen liberat a debito, vt per Bart. in l. hæres. in 5. quod ũ stipulatus. & ibi per Ale. ff. de fideiuſ. ẽt in l. 1. qui bo. ced. pof. Ant. Fran.

2 factio, siue pactum. B. † No. ibi. Salubrem. q̃ transactio dicitur salubris, & sicut commendatur a iure transactio, & sic iurisconsultus, seu prætor commendat eum, qui exercatur lites, vt in l. 4. in fi. ff. de alie. iu. mutan. cau. fac. hinc est, q̃ si post transactionem appareant instrumenta, per quæ appareat transigentem fuisse deceptum, non per hoc instauratur lis, licet grauis sit deceptio, quia magnum commodum consequitur, qui a lite recedit, & est tex. no. in l. Lucius. ℣. fi. ad Treb. vide bo. gl. & quod ibi
3 dixi in c. pe. de empt. & ven. † Secundo no. ibi, decisionem, q̃ transactio dr̃ decisio causæ æquiparatur, n. rei iudicatæ: vnde exceptio transactionis est exceptio litis finitæ, vnde p̃t opponi post, vel ante lit. conte. licet sit peremptoria, vt no. in c. fi. de exe li. 6.
4 † Tertio nota, q̃ per transactionem tolluntur omnia iura competentia transigentib. siue sint testes, siue instrumenta, siue præscriptio, vel quicquid aliud de iure cõi, vel spãli competens, qđ intellige altera parte volente transactionem implere, alias potest transigens vti iure suo, vt in l. cum proponas. C. de pa. No. 4. ibi, nunc habitorum, q̃ pactum nouissimum seruãdum est. rũpit. n. præcedẽtia, vt in l. pacta nouissima. C. de pact. hic enim vt colligitur ex litera, multæ compositiones præcesserant: tãdem venerunt ad compositionem, de qua in tex. & hęc ipsa mandatur sernari. † No. q̃ papa potest supplere defectum commissum in transactione, siue sit defectus iuris, siue facti, & hoc voluit littera ibi, incuria, vel imperitia, vt quia partes errarũt in iure nõ seruando debitas solemnitates. An autem hæc suppletio generalis habeat tollere omnem defectum, vide Spec. in tit. de legato, in §. nunc ostendendũ, ver. 18. vbi notabiliter dicit, q̃ hæc
b clausula, supplentes defectum, & c. refertur duntaxat ad solemnitates iuris, non autem supplet defectum inhabilitatis personarum, vel alium defectum naturalem, pone exemplum. Pars transigit super eo, quod possidere non potest, & papa simpliciter confirmando dicit, supplentes defectum, & c. nam nisi papa sit de omnib. informatus, illa clausula, iolim refertur ad defectus commissos circa solemnitates iuris, & idem tenet Arch. in c. Cænomanensem 56. dist. quod bene notabis, vide ad hoc tex. & quod ibi no. in cle. pastoralis. de re. ind. An autem alius citra papam possit supplere defectum commissum in contractibus, vel in iudicijs? dic q̃ non, etiam si sit legatus de latere, vt no. dicit Spec. in tit. præal. & facit gl. no. in c. si. de hær. lib. 6. quod nora-
6 bis. ℣ In gl. 2. in fi. No. gl. quæ in effectu prosequitur tres species petitionis, & transactionis: nam quandoque petitio, & transactio est spãlis, qñ quę generalis, qñque indefinita. Sed legitur, vt dũt hic Pet. & Abb. & bene, solum prosequuntur primas duas species, de indefinita nõ faciũt mentionẽ, qa æquipollet vł, vt in l. fi. de vino, tuti & oleo leg. & in c. vt circa, vbi de hoc. de elec. lib. 6. Doct. nostri aliquid tangunt post gl. hic, sed non perfectè explicant materiam. Vnde dicam latius, & clarius colligẽdo dicta Bar. in l. sub prætextu, & in l. si de certa re, C. eo. tit. q̃ quãdoque petitio est specialis, quandoque generalis. primo casu, aut prosequutio, & transactio fuerunt eyam species, & tunc indubitatum est, q̃ transactio non extenditur ad aliam speciem, vt in l. age, C. eo. & ibi per gl. de hac materia ponc exemplum. Petebam certam domum a te, & hanc domum duntaxat fui prosequutus, & demũ transegimus. ſpãr sup hac domo, vt si datis mihi decẽ, recederem a lite: hęc transactio l. ꝓ alis nõ obstat mihi volẽti petere aliã rẽ a te, sed hãc rẽ sup qua trãsegimus, petere nõ possũ. Aut trãsactio fuit generalis, vt puta quia datis mihi. 10. renũciaui omni iuri ꝓtenti mihi ℥ te, & tunc est dubium, nũquid hęc transactio generaliter facta debeat restringi ad petitionem
c specialem, an vero debeat ruerri ad omnia, c quæ poteram a te petere? Gl. hic tenet quod debet restringi ad speciem petitam. Sed in d. l. sub prętextu, tenet contrarium, dicit enim, q̃ ex quo transactio fuit generalis, habet vigorem generalem etiam in speciebus non petitis non vigore transactionis, quia non potest dici transactio, ex quo de aliis speciebus non erat lis, sed habebit vim ratione pacti. Bar. ibi, tenet quod etiam vigore transactionis habebit vim in aliis speciebus. Mouetur hac ratione, nam transactio sępe fit, vt ꝓ eo, quod reus dat actori, actor det aliqua reo, vnde si actor receptis centum a reo liberet eũ actione ꝓposita, & ab aliis quibuscunque sibi competentibus cõtra illum, vł sibi donare ius sibi ꝓpetes, quantũcunque sit clarum, & liquidum, pro eo qđ recepit a reo nam remittere est donare, vt in c. veniens, de test. & in l. ꝓtra iuris, ff. de pact. Et ideo con-
clude

ADDITIONES.

a Generalis. Vide Are. in consi. 8. incipiente ibunde, & Ro. in sin. 359. et Abb. in consi. 84. in 1. vol. Alex. post Imo. fi. liquidam consulebant, col. 4. ff. de reiud. & Vitalem in tractatu clausularum in ver. supplentes, & Alex. in consi. 79. col. 6. in 1. vol. Seb. Sap.
b Supplentes defectum. Adde Are. consi. 68. 1. lib. & Abb. consi. 62. Adde Car. in cle. 2. §. ceterum. in 3. no. de re iud. & Fed. in c. postulasti, col. 8. ver. tertius, casus sup. de reler. Zach.
c Referri ad omnia. Adde Rom. consi. 372. & vide ibi, quod voluit per ha ne gl. in transactione facta inter episcopum, & archidiaconum, & vide Ang. consi. 218. Alex. consi. 43. 1. lib. ubi de hac materia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

clude post eũ, q̃ aut transactio generalis sequuta petitione specialis potest salua ratione recti sermonis restringi ad petitionẽ specialem, & in hoc casu salua opi. gl. & facit, quia verba sequẽtia intelliguntur secundum præcedẽtia, vt in l. si seruus plurium. S. fi. & l. qui filiabus, ff. de leg. 1. facit c. intelligentia, & c. propterea. inf. de vet. sig. Aut non potest restringi ad speciem petitam salua rõne recti sermonis, vt quia verba sunt multũ generalia, vt puta, qa dixi, Renuntio oĩb. actionib. mihi ꝑpetentib. qualitercunque contra te, vel quid simile, & tunc transactio nõ restringitur, sed generaliter in omnibus actionibus habet vigorem, ad hoc. l. pluribus. ff. de accep. & hoc quo ad primum mẽbrum. Quo ad secundũ, quando petitio fuit generalis, puta qa Episcopus petijt omnia iura episcopalia, & tunc aut prosequũtio fuit generalis, puta quia Episcopus petijt omnia iura episcopalia, & tunc aut prosequutio, & transactio fuerant etiam generales, quia episcopus ꝓsequutus fuit in iudicio petitionem generalem, & postea transegit generaliter, & tũc transactio generalis generaliter debet intelligi, vt in l. sub prætextu, C. e. In hoc tamen aduerte extra exemplum præmissum, q̃ aut quædã species seu res erant incognitæ dolo aduersarij, & tunc transactio generalis non refertur ad illas res, vt in l. tres fratres, ff. de pact. Exemplum. Duo fratres qui communiter successerunt patri, & transegerunt generaliter super tota hæreditate, si alter eorũ occultauit prius aliquas res, illa transactio generalis ad illas res occultatas non refertur. Aut certæ species, seu res erant incognitæ sine dolo aduersarij, & tunc aut erant debitæ ex testamento, & non valet transactio, quia super debitis ex testamento nõ valet trãsactio, nisi viso testamẽto, vt est tex. notabilis in l. de his, ff. eo. Aut erant debitæ alio iure, & communiter tenetur, quòd valet transactio etiam respectu aliarum ꝓcierum incognitarum. Quidam tamen tenuerunt oppositum dicentes, quòd is qui remittit, donat, sed ignorans non donat, vt in l. nec ignorans. C. de donatio. ergo transactio, seu remissio non refertur ad incognita transigenti. Sed Bartol. tenet primum, quia satis est, q̃ generaliter cogitauerit, & videtur cogitasse generaliter ex quo liberauit eum ab omni eo, quod ab eo posset petere. Dicit tamen, quod vbi iste non cogitasset generaliter, vel specialiter, tunc non refertur ad incognita ratione prædicta, & in dubio si petitio fuit generalis, præsumitur generaliter cogitasse, vnde refertur ad omnia, quæ possunt comprehendi sub generali actione, secus vbi petitio fuit specialis, quod no. quando que petitio fuit generalis, & trãsactio generalis, sed prosecutio fuit specialis. Exemplum, petij a te administrationẽ tutelæ, postmodum fui prosequutus certas species tantum, puta administrationem lanæ, vel salis: & isto casu sunt opi. propter l. licet. C. de iud. nam sententia generalis refertur ad prosequuta, vt ibi, ergo idem in transactione. Alij in contrarium, quia sententia debet restringi ad probationes, sed trãsactio potest esse generalis. Sed omissis opinionibus distingue, quod aut dolose in prosequutione omisit alias species, & tunc sententia obstat in omnibus. & idem in transactionibus, ad hoc tex. no. in l. de rebus, ff. de arb. Aut sine dolo, & tũc refertur ad prosequuta, sicut in sententia, quod intelligo, si salua ratione recti sermonis potest trãsactio restringi ad prosequuta, alias secus, vt supra dixi. Aut trãsactio fuit specialis, & restringitur solum ad illam speciem, vt in d. l. si de certa. Sed notabile dubium est, nunquid transactio super certa re extendatur ad alias actiones competentes ad illã rem? nam certum est, quod ad alias res non extenditur, vt sup. dictũ est. Sed dubitatur nunquid extendatur ad alias actiones? Exemplum. Petebam a te istam domũ ex causa emptionis, demum transegimus, nam recessi a lite datis mihi decem, nunqd de nouo possum eandem domum petere ex alia actione, vt puto, quia dico domum meam, quia fuit mihi legata? Quidam tenuerunt, q̃ refertur ad oẽs actiones: sed Bart. distinguit, & melius, q̃ aut petitio fuit generalis, puta quia petebam domũ iure dominij, vel quaſi, & transactio sequens refert ad omnes actiones, arg. in c. abbate sane, de re iu. li. 6. Aut petitio fuit specialis, & tunc transactio refertur ad actionem propositam tantum, ad hoc tex. in l. si ita quis. §. fi. ff. de verb. obl. Et ideo ex prædictis sis cautus, vt si vis liberari generaliter facias transactionem multũ generalem & non parcas in verbis, vt puta dicatur q̃ partes venerunt ad transactionem, compositionem, & conuentionẽ, & conuenerunt, & transegerunt super omnibus actionibus, & super omnibus rebus cognitis, competentibus, & incognitis, tam in hac re, quam in qualibet alia.

ADDITIONES.

a Viso. Adde & cognito, vt late per Ang. consi. 94.
b Generalem. Adde, quod voluit Alex. consi. 11. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ, licet debeantur de iure diuino, tamen potest fieri super eis compositio, vt minus, vel certo modo, soluantur, & hoc fieri debet cum episcopi authoritate. 2. 7.*
3 *Compositio, quando fit super decimis, vel quælibet alia ecclesiastica alienatio, quid requiratur ad eius validitatem.*
4 *Decretum episcopi non requiritur in alienationibus rerum ecclesiæ, sed sufficit eius consensus.*
5 *Transactio in spiritualibus non est prohibita, si datur spirituale pro spirituali, secus si datur temporale pro spirituali. 6.*
Transactio, & amicabilis compositio in quibus differant.
7 *Præscriptio super decimis, an, & quomodo currat.*

CAP. II.

STatuimus. Tenet cõpositio super decimis facta cũ assensu superioris, & non diuiditur. Casus lit. Aliquod collegium qõnem hẽt cum aliquibus super decimis, dubitabatur vtrum compositio possit interuenire? statuit Papa, q̃ si super decimis inter collegium illud, & ecclesiasticam personam compositio facta fuerit de assensu Episcopi sui, rata, & firma permaneat. B.

1 † No. 1. q̃ licet decimæ sint de iure diuino, vt in c. tua. ĩ. de de-
a ci. tamen super eis potest interuenire compositio, vt minus solua-
tur, vel vt certo modo fiat solutio, ad hoc c. veniens. ĩ. eod. &
ĩ. de deci. c. ex multiplici. quod an procedat indistinctẽ ĩ. dicã.

2 † No. 1. q̃ compositio non potest fieri super decimis sine autho-
a ritate Episcopi, vel Archiepiscopi. Oppo. & videtur, q̃ authoritas Archiepiscopi non sufficiat, quia non debet se impedire de subditis suffraganeorum suorum, vt in c. pastoralis, de offi. ord. Sol. potest tex. dupliciter intelligi ſm Doc. Primo, q̃ in subditis Episcopi requiritur consensus ipsius episcopi. In subditis vero Archiepiscopi, puta in diœcesi sua, requiritur consensus ipsius Archiepiscopi. Secundo potest intelligi, quando epus transigit cum subdito, vt tunc Archiepiscopus habeat authorizare, quia ipse est superior Episcopi, d. c. pastoralis, facit quod no. in cle. ĩ.
3 de reb. eccle. non ali. † Secundo hic quæritur quid requiratur in ista ꝓpositione, seu in alia alienatione rerũ eccl̃ie? Sol. dicit, q̃ requiritur causæ cognitio, vt sic superior examinet, an talis cõpositio, vel alienatio expedit ecclesiæ. Item requiritur decretũ ipsius episcopi respectu subditorum suorum. 12. q. 2. c. placuit, & c. abbatis, & 17. q. 4. c. in venditionibus. No. hæc dicta, primo, q̃
b alienatio, vel compositio facta de re immobili sine cãæ cogni-
tione, non tenet. & idem tenet Inno. in c. vnico, vt ecc. benef. in fi. facit. 12. q. 2. c. sine exceptione, & gl. ordinaria, quam tenebis mẽtii in c. 1. de reb. eccl. non alie. lib. 6. & tenet Fed. in cons.
4 suis. † Secundo no. q̃ requiritur decretum, & sic referendo Inn. transeunt communiter Doc. hic. Sed tu tene contrarium, quia nullo iure canonico hoc probatur, & ipsemet Inno. tenet oppositum in d. c. 1. lib. 6. & gl. ordinaria ibidem. vnde sufficit cõsensus, seu authoritas superioris, non autem requiritur decretum, & differentiam inter hęc vide per glo. & Inno. in d. c. 1. An abbates, & inferiores prælati citra episcopum possint interponere hanc authoritatem in compositione, seu alienatione rerũ
c ecclesiarum eis subiectarum, dicit Inn q̃ non, c quia iura faciũt mentionem de solis episcopis, vt in d. c. abbatibus, & c. in vẽditionibus, & similibus: dicit tamen quoĩdam tenere, quos ipse sequitur, hoc verum, nisi ecclesiæ sint pleno iure subiectæ istis prælatis inferioribus, quia tunc cum habeant in eis episcopalẽ iurisdictionem, possunt hanc authoritatem interponere, & nõ tradas obliuioni hoc dictum, quia quotidie allegatur, & sequitur gl. ordinaria in cle. 1. de rebus eccle. non alie. Et ex hoc dicto infertur generaliter, q̃ in ecclesijs subiectis prælato inferiori pleno iure potest iste prælatus inferior exercere omnem iurisdictionẽ epalem. Vnde pt absoluere excõicatos in casibus, in gb. pt eps, & alia exercere epalia, vt plenè dico in c. significasti. de fo. ppe. Quidã tñ, vt Host. in c. cum & plantare, de priui. voluerunt hoc dictũ restringere ad prælatos inferiores exemptos, sed ego nõ video restrictionis causam respũ ecclesiarũ subiectarũ, ar. in c. auditis, & in c. cũ olim, de ꝓscri. facit c. irrefragabili. §. excessus, de off. ord. vbi canonici nõ exẽpti pnt ꝓscribere iurisdictionẽ Epalẽ: an ât in cõpositione, seu trãsactione sp regrat authoritas supioris in iurib. eccl̃iæ, dicã plene in c. seq. † In gl. ĩ. fi. pclu-
5 d dit hęc gl. in effectu, q̃ in spũalib. nõ pt interuenire trãsactio, d vt det spũale pro tpali, sed amicabilis cõpositio sic, & vt sic p. bari. ĩ. eo. c. super eo. & hæc dria est inter compositionẽ amicabilẽ & transactionẽ, quia transactio est pactio nõ gratuita, quia aliqd datur, vel retinet, vt a lite recedatur: cõpositio vero, ẽ gratuita pactio, vñ nulla simonia hoc casu cõmittit, sed in ĩ. possset committi, vt si recipiens tpale resignat ius spũale. Dictũ secundum Inno. q̃ in spiritualibus non ex toto reprobatur trãsactio, sed

ADDITIONES.

a Licet decimæ. Vide so. de Anan. in c. post miserabilem. in fi. de usuis. ap. ubi dicit, quod laici contendentes de decimis inter se, possunt transigere. & hoc quando laici fuerunt inuestiti de decimis, vt tenet Fel. in c. cauſam, colu. ĩ. ver. demum ad prædictam. de præscr. Seb. Sap.
b Causæ cognitione. Adde quæ ponam. in cap. seq.
c Quòd non. Adde videndum. Ro. consi. 36.
d Interuenire transactio. Adde pro hoc Barto. in l. ĩ. ver. no. bene hanc glo. C. si aduer. transa. Bal. in l. post decisionem, in 2. quæstio. C. de fur. & Alex. cons. 91. vol. 2. Zach.

sed tunc cum datur temporale pro spirituali, & ita loquitur gl. secus si datur aliquid spirituale pro spirituali, nam tunc cessat simonia: sicut enim spiritualia possunt adinuicẽ commutari, vt in c. ad quæstiones. de rerum permuta. ita in eis transigi potest. item secundum Goffr. si authoritate superioris datur aliquod temporale in spiritualibus tollitur vitium simoniæ. in cap. nisi. infra de præben. † Quid autem si litigatur super beneficio, nun quid possit transigi, Conclude post Inno. quod aut petitur beneficium ratione rituli, & non potest interuenire transactio, vt detur aliquod temporale pro recessu a lite, vt in c. super eo. inf. cod. nisi superior ex officio suo hoc ordinet, vt in d. c. nisi. dum tamen is, qui renunciat, nullum ius habeat in beneficio. Debet enim beneficium remanere apud eum, qui ius habet, vt in d. c. nisi. Sed si petitur beneficium iure proprietatis, tunc potest interuenire transactio, quia non potest dici quæstio super re spirituali. pone exemplum, cum monasterium dicit ecclesiã ad se pertinere, vt possit conuertere fructus in vsus proprios, facit c. ĩ. & quod ibi not. infra de eo, qui mit. in poss. † In gl. fi. Hæc gl. intrat quæstionem, nunquid cum laicis authoritate episcopi possit ponni sup decimis, vt minus decimis soluat, a & ponit in esse
6 ctu, duas opi. contrarias. Prima opi. quod non possit sine authoritate superioris, tenent Pet. & Abb. Et pro hac opin. facit, quia etiam in quantitate decimę non currit præscriptio, ad hoc tex. inncta gl. 16. quæstio. 7. c. quicunque, & in c. 1. de deci. lib. 6. nam cum decima integra sit de iure diuino, vt infra de deci. in c. tua, & in c. cum homines, & contra ius diuinum non currit præscriptio, nec valet aliqua consuetudo. ergo &c. Secundam opin. contra, ziam tenuit Host. dicens; quod licet laici non possint possidere vel præscribere ius decimæ, tamen super quantitate bene currit præscriptio, & sic intellige c. in aliquibus. infra de deci. & in hoc pondera istum text. in eo, quod dicitur inter vos, & aliquã personam ecclesiasticam. Alij dixerunt, quod in personalib. decimis potest componi cum laicis, sed in prædialibus non, quia istæ sunt de iure diuino, & primæ de iure positiuo, de quo tamẽ dic, vt plenius dixi super rub. de deci. Ego concordando opi. sic distinguerem, quod in personalibus propter dubium, de quo supra, potest admitti compositio. in prædialibus verò, aut volunt componere super decimis præteritis, & potest admitti, qa fit potius super fructibus, quam super iure spirituali, vt probatur in c. fi. de rer. permu. Aut volunt componere super futuris, & si ad tempus, potest fieri authoritate episcopi, arg. in c. 2. & 3. infra, de his quæ fi. a prela. aut in perpetuum & tunc aut ius ecclesiæ est clarum, & non potest fieri citra authoritatem Papæ, quia nemo citra eum potest eximere laicum a solutione decimarum, vt in c. a nobis, & quod ibi no. infra de deci. Esset enim hæc compositio quædam exemptio, saltem respectu partis, & hoc casu procedit prima opi. glos. Aut ius ecclesiæ est dubium, vt puta, quia laicus allegat nimiam paupertatem, opin. sunt, nũ quid pauper teneatur soluere decimam, vt no. gl. in c. quia tua. 12. q. 1. Vel allegat priuilegium Papæ, quod tamen est clarum, vel aliquid simile, & tunc potest admitti compositio, & procedat hoc casu secunda opi. Et pro hoc facit, quia compositio nõ debet fieri sine causæ cognitione, vt supra dixi, quia non debet ius ecclesiæ remitti sine causa, ar. in l. pactũ curatoris. C. de pact. & 12. q. 2. in c. sine exceptione. sed ecclesiæ inter se liberius possunt componere, quia omnes ecclesiæ sunt vna ecclesia. 7. qõ. 1. in c. Nouit ianus, & c. loquitur. 24. q. 1. hinc est quod vna eccle
7 sia præscribit contra aliam, vt in c. 1. de præscrip. lib. 6. ad prædicta vide capitu. veniens. infra eodem. & capitu. ex multiplici. infra de deci.

ADDITIO.

a Decimis soluatur. Adde Ant. de But. in c. parochianos. infra de deci. Istum in
rub. eo. ti. & ibi Imo. Arch. in c. maiores, 16. q. 7. & Bal. in suo consi. inci. constitutio Episcopi, & Fel. in c. cauſam, in prin. vbi minus sufficienter loquus est, ideo illum non imitare. infra de præscr. Zac.
Circa materiam hanc decimarum, dicas primo, quod decimæ sunt in bonis ecclesiæ. cap. causa, inf. de uer. sig. & per Spec. in tit. de deci. in prin. Et adde, q̃ ecclesia non pôt remittere decimas alicui, sed præstationem, vel actũ pandi, bene pôt remittere, secũdum do. Card. in cle. fi. in prin. in 6. quæstione, de pœnis. ubi etiam dicit ibi in 7. quæstio. q̃ Papa pôt concedere alicui laico priuilegium, non tamen potest tollere in totum ius decimarũ. & ideo dis, q̃ possunt laicis concedi, quo ad commoditatem, non quo ad ius, quia est quid spirituale. cap. 2. de loca. c. quamuis. & c. prohibemus, de deci. & habetur. 16. q. 1. in cap. decimas, & in cap. Adrian. 63. dist. & in cap. synodo, & in c. bene quidem. 96. dist. & idem tene menti, quod decimæ per statutũ tol li, vel minui non possunt. ita Bal. in l. fi. C. sine cen. uel rel. imo etiam Iudæus de terris suis soluere debet, & eo modo Sarraceni, ut in c. de terris, & ibi p Doct. de deci & per Old. in consi. 19. & adde, quod decima tpis, & omnium bonorum dẽt præstari, de consc. dist. 5. in c. quadragesima. cum gl. & debet solui de auro uel argento, quod effoditur in fundo priuato. l. cuncti. & ibi per Bar. C. de metall. lib. 11. & debẽt solui decimæ de animalib. & de fructu pecudum, ut per do. Card. in cle. 1. in 9. & 15. q. de deci. & iudex etiam tenetur soluere decimas ex officio, quod habet, ut per do. Card. in clem. 2. in 24. q. de iud. & non soluens decimas non debet absolui per confessorẽ, quia est in notorio crimine, & continue in peccato mortali, ut do. Card. in cle. fi. de pœnis. & vide gl. ort. in c. ad apostolicæ, de deci. et ibi plene per scribentes, q̃ dicuntur decimæ prædiales, et q̃ personales, et q̃ mistæ. Ant. Fra.

SVMMARIVM.

1 *Transactio potest interuenire super lite, etiam mota coram delegato.*
2 *Prælatus potest conuenire, & conueniri, sine consensu capituli, nisi res sit ardua.*
3 *Prælatus an possit transigere sine consensu capituli, vide plene.*
Clausula, promittens habere ratum, posita in procuratorio, an operetur speciale mandatum.

CAP. III.

CONtingit. Si capitulum consensit transactioni, quam fecit prælatus nomine ecclesiæ, vltrius dissentire non potest. Communis diuisio. Secunda ibi. Vnde. Casus lit. Abbas siue prior alicuius conuentualis ecclesiæ habet causam cum aliquo clerico vel laico coram ordinario, vel delegato. Abbas vel prior super quæstione illa transactionem illam nititur reuocare, quæritur an possit? Respondet Papa, q̃ si abbas vel prior habuit mandatum siue literas de rato a capitulo suo, trãsactionem illam, si aliquot annis seruata fuit, non poterat reuocare ex eo, quod consensit a principio, & si literas de rato non habuit, reuocare non potuit, quia causam postea ratam habuit. Ber. No. 1. ar. ex text q̃ prælatus ecclesiæ non potest transigere sine consensu capituli sui, quod an verum sit indistincte, infra latius, & clarè subijciã. No. 2. quod in transactione potest consensus capituli accedere
1 ex pacto facto, quod an verum sit, infra dicã. † Tertio no quod etiam si lis sit coram delegato, potest interuenire transactio, vn de superior committendo causam non tollit libertatem componendi, & transigendi super illa causa, quia iudex non debet ad aliud laborare, nisi vt partes ad concordiam reducat, vt in fi. infra eo. & 90. dist. per tot. & in l. 1. §. & post operis. ff. no. openunc. In gl. 1. vt clarè intelligas hanc gl. cum seq. dic, quod duę quæstiones eliciuntur ex gl. Prima nunquid prælatus possit age
2 re in iudicio sine cõsensu capituli? Secunda, nunquid possit transigere? † Quo ad primã, glo. hic, & vbi tetigit istum passum, sem per inclinauit in partem negatiuam. Sed communis opinio est in oppositum, vt nisi causa sit grauis, possit prælatus conuenire, & conueniri sine consensu capituli, vt probatur in c. edoce-
3 ri, supra de resc. † Quo ad secundam quæstionem, quæ pertinet ad titulum, glo. hic concludit, quod licet prælatus posset agere, vel habuerit mandatum generale a capitulo, non tamẽ potest
a transigere sine consensu capituli. a Ad istum text. gl. respondet dupliciter. Primo quod prælatus habuerit hic mandatum transigendi speciale, & ita debet intelligi tex. dum facit mentionem de literis de ratihabitione. Vel potest secundo intelligi secundum gl. quod capitulum promisit habere ratum quicquid Abbas gereret in illo negotio, & sic vigore huius clausulæ potuit Abbas transigere, & ponderat singulariter hunc intellectũ, videtur enim gl. in hoc sentire, quod per hanc clausulam appositam in procuratorio Promitto habere ratum quicquid feceris, datur potestas transigendi, & per consequens faciendi ea, quæ
b requirunt speciale, mandatum. b Idem voluit Bar. in l. procuratore cui generaliter liberam, ff. de procuratoribus, dicens quod per ista verba datur libera potestas procuratori. Sed aduerte, qa idem Bar. in l. 1. ff. de offi. proc. Cæsa. refert Cyn. & alios tenuisse contrarium, quos ipse ibi sequitur, concludens quod per illam clausulam non ampliantur vires procuratoris generalis, sed ad cautelam illa clausula solet apponi. & hoc idem sentit glo. in c. cum dilectus, de reli. domi. vbi concludit, quod literæ de rato non differunt a mandato procuratoris. Doct. hic communiter transeunt, quod sine consensu capituli non potest prælatus trãsigere, & satis videtur hoc innuere litera, & multa circa hoc dicũtur, per quæ minime explicatur intellectus, & difficultas huius quæstionis. Vnde in hoc passu latius attingendo materiam, cum quæritur nunquid prælatus, seu rector ecclesiæ possit trãsigere sine consensu capituli sui, & authoritate superioris, con-
c cluderem c sic, quod aut per transactionem alienatur res immobilis ecclesiæ, vel mobilis præciosa, quę alias sine solemnitate debita alienari non poterat, tunc nõ potest fieri transactio nisi capitulo consentiat, & authoritas superioris interuenerit. Nam sicut directe uon potest fieri talis alienatio sine debita solemnitate, ita nec indirectè transigendo, vnde siue prælatus petat

ADDITIONES.

a Consensu capituli. Vide Barto. in l. nulli. ff. de transact. et in l. Imperatore, ff. de pactis, et quæ notantur in l. præses, C. de transa. et quæ eleganter ponit Host. in sum. huius tit. §. quis potest, uer. sed quæro, an prælatus et Fely. in c. edoceri, col. 4. supra de resc. uidetur tamen dicendum, quod quando esset vrgens necessitas, posset prælatus solus transigere p ea, quæ tradit do. Lafr. in c. 1. col. 7. uersic. 4. ultra alia. qui. feud. da. possunt, et Corl. fin. suis in uersi. pupillus. Seb. Sap.
b Speciale mandatum. Adde Ro. consi. 94. tenere primum dictum, et Ful. consi. 186. Lapum alleg. 7. circa fi.
Adde Barto. Cæpo. caute. sua. 115. Adde Bald. et Rapha. in l. quod si nolit. §. fi quis. ff. de ædil. edic.
c Concluderem. Adde quod uoluit Roma. consi. 50. et consi. 88. Petr. de Anch. consil. 125.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tat possessionem ab alio detentam; siue ab eo petatur, nunquã poterit fieri trãslactio, per quam possessio remaneat penes aliũ sine solemnitate debita, ad hoc tex. cum glo. notabili in l. nulli. ff. co. & ibi notanter firmat Barto. & Fed. de Sen. consil. 94. facit tex. in l. cum hi. §. si cum lis. ff. de transact. & tex. iunc. gl. in l. nõ sola, C. de prædijs minor. nõ ali. vbi habetur, quod quemadmodum minor non potest directè rem alienare sine decreto, ita nec transigendo, quia non debet accedi vna via, quod alia prohibetur, vt in c. tuæ, de proc. & in regula, cum quod vna via. de reg. iur. lib. 6. sed si per transactionem res religiosa remanet penes ecclesiam aliquo dato, vel facto per prælatum, tunc poterit ipse prælatus transigere sine alterius licentia, & consensu, ga reddit conditionem ecclesiæ meliorem, ad hoc gl. notabilis in d. l. nulli, & hoc firmat ibi Bar. quod dicit perpetuo menti tenẽ dum, & secundum hoc non erit differentia inter Præsidem, seu administratorem ciuitatis, seu inter tutorem, & curatorem, & prælatum, licet Host. videatur hic facere differentiam. Nã præses, & administrator ciuitas item tutor, & curator possunt transigere, vt in l. præses, C. de transact. & in l. interdum. §. quitutelam, ff. de furtis, quod intelligo secũdum distinctionem prædictam; ita etiam poterit prælatus: nam video, q prælatus potest modica donare, vt in c. cæterum, de dona. fortius poterit transigere retenta, seu recuperata re ecclesiæ, dum tamen ius eccle clesiæ non sit clarum, quia si esset clarum, non admitteret trãsactio sua cum damno ecclesiæ, sicut nec trãsactio præsidis, vel curatoris. C. de transact. l. præses. Nec obst. prædictæ conclusioni iste tex. in quo nulla fit mentio de superiore, quia hic solum quærebatur de capitulo, vnde ius superioris remanet illæsum. Simile no. gl. in clemen. 1. de reb. eccle. non alie. & eo casu, quo fieret alienatio rei immmobilis, non sufficeret tacitus consensus capituli. & sic non haberet locum iste tex. quia in alienatione perpetua requiritur expressus consensus capituli, & nõ sufficit tacitus. 12. q. 2. c. sine exceptione, & c. 1. de his quæ fi. a prælatis, & no. gl. in c. 1. de re. ecc. non alie. li. 6. sed in alienatione temporali sufficit tacitus consensus capituli, vt in cap. 2. & 3. de his quæ fi. a prę & ad hunc casum restringe istum tex. vnde sicut in alienatione ad tps requiritur consensus capituli, ita in trãsactione, & sufficit tacitus, vt dixi. & ad inferendum racitum consensum capituli, tex. iste [vt arbitror] ponderat, q Abbas habebat mandatum a capitulo, & quod aliquibus annis capitulum seruauit transactionem, nec præcise requiruntur ad inferendum tacitum consensum, sed hic de facto ista contigerũt. Vnde idẽ dicas qualitercunque per alia indicia possit probari tacitus cõsensus capituli, vt in d. c. 2. & 3. de his quæ fi. a præla. Idem quod supra in transactione, dic in compromisso, quod prælatus non potest compromittere super re, in qua non potest solus disponere, vnde non potest compromittere super re immobili, seu ad inferendum perpetuum præiudicium ecclesiæ sine authoritate superioris, & consensu capituli sui, vt nor. Ioan. Andr. post Host. in c. peruenit, de arb. & plene per Lap. alleg. 101. vbi etiam dicit, quod prælatus compromittendo super re ecclesiæ nõpotest dare potestatem arbitro, vt procedat de iure, & de facto, ga posset ecclesiæ præiudicare. Et hæc singulariter notabis. ex quibus habes, quod licet solus prælatus possit agere in iudicio ẽt in re immobili, vt supra. dixi nõ tamen potest compromittere, quia iudicium est necessarium, compromissum voluntarium, ad hoc facit quod notatur in c. si. infra de emp. & vend. in gl. 1. in fi. & ff. de euic. l. si dictum. §. si compromisero. Et per hoc habes declaratum tex. & materiam suam. &c.

SVMMARIVM.

1 *Transactio super ecclesiastico beneficio, etiam firmata iuramento, non valet.* 3.
2 *Transactio illicita non firmatur iuramento.*
3 *Simoniacum aliquid esse, & sapere simoniam differunt.*
4 *Fidei præstatio, an sit proprie iuramentum.*

C A P. IIII.

COnstitutus. Super ecclesiastico beneficio transigi non potest etiam cum iuramenti interpositione. Prima pars ponit partis querelam. Secunda dat iudicem, ibi. Quia. Casus li. inter G. clericum ex vna parte, & A clericum ex alia super quadam capella quæstio vertebatur, tandem sopita fuit per transactionem, & fides hinc, & inde præstita, & confirmata: tamen pãtus A. eam seruare nolebat. vnde G. clericus domino Papæ fuit conquæstus: dicit Papa, quod huiusmodi transactiones speciem habent simoniæ. mandat, quatenus transactione in irritum reuocata, audiant causam. Ber. †Not. 1. regulam, quæ sumitur ex summatio, q super ecclesiastico beneficio, qualecũque sit illud, etiam si sit capella, non est licitum transigere. †No. 1. q transactionem illicitã non validat iuramentum, nam iuramẽtum nõ debet esse iniquitatis vinculum, vt in c. quanto, de iure iur. †No. 1. ibi, Speciem simonię. quod transactio super ecclesiastico beneficio non est purè simoniaca, sed speciem simoniæ ꝓtinet, secundum Inno. & bene. Et potest esse ratio, quia is, q dat aliquid temporale, vt in beneficio quiete persistat, potest habere ius in eo; & sic non consequitur per transactionem aliquid spirituale, sed potius redimit vexationem suam, quod licet, vt in c. dilectus. infra de simo. Sed quia posset esse contrariũ, ideo iura prohibent transactionem in beneficio, & videtur inesse q dam ipēs simonię, & vide in simili tex. j. c. c. super eo, & in c. cũ pridem, supra de pactis. vbi text. semper vtitur istis verbis, q continet speciem simonię, vnde non sine mysterio text. facit mentionem de specie simoniæ, & non de pura simonia. Et ex hoc infert hic notabiliter Inn. solutionem ad contrariũ, de quo in gl. 2. quare isti non fuerunt depositi, vel priuati beneficijs, ex commiserunt simoniam, vt patet ex prædictis. Et si diceretur, quare ergo hoc prohibetur? Respondet Inn. & bene, quod nõ solum à malo, sed omni specie mali abstinendum est, vt in cap. cum ab omni, de vi. & ho. cle. Et ex prædictis no. q propter speciem simoniæ non debet quis deponi. Secundo, quod propter transactionem factam in beneficio ecclesiastico non meretur clericus deponi, sed transactio debet irrita iudicari, quod notabis, licet glo. hic aliter sentiat, sed primum æquius, verius, & cõmunius. Vltimo no. quod transactione existente inualida partes redeũt ad iura pristina. Intelligitur ergo facta translactio sub tacita conditione si & inquantum habeat effectum. Idem est si transactio sit valida, sed partes communi consensu volunt ab ea recedere, de quo tamen dicendum, vt legitur, & nota. in l. fi. ue. C. eodem. in glo. ibi, æquè punitur. nota bene gl. secundum quã, pœna pari b venit puniendus transgressor fidei, sicut transgressor iuramenti, sed dic vt plenius dicam in c. ad aures. infra quod metus causa, & vide per Archi. in c. i. de sepul. lib. 6. Item not. quod præstatio fidei non est proprie iuramentum, quod an sit verum, dicam in d. c. ad aures. Et in fi. gl. dic, quod vbi iuramentum non continet turpitudinem ex parte iurantis, semper est seruandum, licet non valeat contractus, super quo fuit præstitum, vt in c. significante. infra de pig. & ita loquitur c. debitores, alleg. in glo. Aut continet turpitudinem ex parte iuranti, & tunc non est seruandum, & ita loquitur iste text. in glo. 2. ibi de gratia tantum auditur. No. bene gl. propter ipsius authoritatem, & originaliter fuit opi. ipsius Tanc. quod clericus trãsigens super beneficio debet deponi, & amplius non audiri super illo. Sed tu dic vt supra dixi. Abbas.

ADDITIONES.

a Simonia. Adde Cald. c 1. de simo.
b Poena pati. An qui promittit sub fide sua, dicatur iurare. vide Alexand. in l. nam et postea. §. dato, ff. de iureiuran. ubi ponit de multiplici specie iurandi. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Transactio super beneficio, an valeat, facta per clericum sine episcopo.*
2 *Clericus an possit se obligare ad soluendum certum alicui sine episcopo.*

C A P. V.

DE cætero. Per transactionem factam sine authoritate Episcopi potest prælatus, sed non ecclesia, constituti censualis. Vel aliter, & sic. Trãsactio facta sine authoritate Episcopi super ecclesia, si non est iuri contraria, non est p episcopũ reprobanda, sed si per eum census ecclesiæ imponitur, non excedit vitã transigẽtis. Primo ponitur quæstio. Secundo solutio, ibi, si cõpositio. & ibi duo dicta. secundum, ibi. Sed sensus. Casus literalis. Rector cuiusdam ecclesiæ impetrauit literas à domino Papa contra rectorem alterius ecclesiæ super aliquo iure, quod se habere dicebat contra aliam ecclesiam, coram iudice composuit cum illo aduersario, ita quod per compositionem in illa ecclesia ius aliquod habiturus erat, puta aliquem censum annuatim. quæritur vtrum talis compositio valeat? Respõdet Papa, quod si compositio non est iuri contraria, non est reprobanda ab episcopo, sed cũsensu sub hoc prætextu solutus, siue solucndus illi ecclesiæ cui præest, qui literas impetrauit, vitam illius qui soluerit, non excedat. Ber. No. ibi. Extraordinarium, iuncta gl. quod iudex delegatus dicitur, extraordinarius. a non est iudex secundum iurisdictionem, sed eius potestas est extraordinario modo inducta, & idem notat gl. in c. quoniam contra, de prob. & pro hoc facit, quia cum non sit ordinarius, ergo est extraordinarius, arg. in c. intellecto, de iureiur. †Not. 2. quod super beneficio potest clericus transigere sine authoritate Episcopi, quod intellige, dummodo remaneat in beneficio, alias non puto, quod possit sine episcopo dimittere beneficium, nã sicut non potest directe, vt in c. quod in dubijs, & c. admonet, de renun. ita nec indirecte, transigendo, quia posset confingi fraus, ad hoc bo. tex. in simili in l. cum hi. §. cum lis, ff. eo. † Not. 3. quod per compositionem factam authoritate iudicis delegati potest clericus se obligare ad soluendum aduersario censum toto tẽpore vitæ suæ, licet episcopus non consenserit, nec consentire

ADDITIO.

a Extraordinarius. Adde Roma. consil. 277. ubi dicit, quod ideo fauorabilior est ordinario

sentire velit. alium tex. in hoc notabilem habes infra de præbẽ. eniũ, quod est menti tenendum: nam licet bona ecclesiæ deberent conuerti ad vsus pios, vt in c. pastoralis de his, quæ fiunt a prælatis tamen pro bono pacis, potest constitui ex redditib. ecclesiæ census soluendus aduersario. Item not. quod authoritas delegata non sufficit ad constituẽdum ecclesiam perpetuo censualem, sed episcopus ex causa hoc potest, vt in ca. prohibemus, & quod ibi no. infra de cens. Sed quæro, qualiter debet iste census constitui? Sol. dicunt Doct. quod non debet computari certa quota redditurum, puta dimidia, vel tertia pars, ne videatur facta sectio beneficij, vt in c. maioribus, infra de præben. sed poterit constitui certa quantitas fructuum, vel redditũ in glo. 2. ibi. De subiectione. Hæc secunda solutio non est vera, quia cũ litigatur super ecclesia aliqua, rõne subiectionis spiritualis non potest transigi, vt detur aliquod temporale, vt est tex. apertus in c. præterea. infra eod. Sed posset saluari hæc secunda solutio, in telligendo quod agebatur super aliquibus iuribus temporalibus competentibus in ecclesia, tunc enim posset interuenire transactio, vt dixi supra eod. cap. fi. tatuimus. Et in fi. gl. facit hanc expositionem pro declaratione literæ, quia tex. dicit, cui præest & non apparet de quo loquatur cum loquatur impersonaliter, ideo supplet gl. cui præest, s. Imperator. Vel secundum Inn. dic, cui præest, scilicet episcopus, & clarior esset litera secũdum Io. And. si text. diceret absque authoritate episcopi qui præest, sed in hoc non est vis. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus potest esse testis in causa, in qua, quando fuit adhibitus testis, nõ erat aduocatus.*
2 *Coniuncta persona si fuit adhibita testis in causa couiunctæ personæ, administratur instrumento.*
3 *Testis si non debuit examinari propter suspicionem, tamen examinatus facit indicium.*
4 *Proxeneta potest esse testis in instrumento, in quo fuit mediator, tamen non potest testificari uoce uiua.*
5 *Aduocatus, aduocans in causa, in qua prætendit habere ius, an censeatur iuri suo renunciare.*
6 *Testis descriptus in aliquo instrumento, an præiudicet sibi respectu contentorum in eo.*

C A P. VI.

EX literis. Qui fuit transactionis mediator, contra eam non auditur. Vel sic si beneficium, quod per transactionẽ habetur, impetratur vt vacans ab eo, qui fuit trãsactionis mediator, non valet impetratio. Hoc dicit quo ad titulum. Prima pars narrat factum. Secunda diffinit, ibi, Cum autem. Casus literalis. Inter R. & A. clericos quæstio vertebatur super ecclesia de Vulter. coram Vigoren. Episcopo a sede Apostolica delegato, in cuius pśentia transactio inter prædictos clericos facta fuit mediante G. qui eidẽ A. in eadem causa patrocinium præstabat, & testis etiam inseri pius fuit in illa transactione. postmodum dictus G. mentiens se clericum, cum nondum fuit tonsuratus in clericum, super ecclesia illa tacito de illa trãsactione contra dictum R. literas impetrauit ad Archiepiscopum Eboracen. & Vigoren. episcopũ: coram quibus proponebat literas non valere, pro eo, q nondũ fuerat tonsuratus in clericum, ipse dixit se clericum, & quia nõ dixit in literis, quod eo mediante, & authoritate ipsius transactio fuerit facta: vnde iudices remiserunt causam ad dominum Papam, ipse examinato negotio, cum dictus G. confiteretur se interfuisse in illa transactione, & non fuisse tonsuratum in clericum, quando literas impetrauit, eidem G. super dicta causa silentium imposuit. Bern. †No. 1. & tene menti, quia nescio alibi sic expressum, quod aduocatus alterius partis potest esse testis in instrumento compositionis, & transactionis in illa causa, & potest esse ratio, quia per transactionem finitur lis: vnde instrumentum refertur ad tempus, quo iste non est futurus aduocatus. Item non præstitit patrocinium super causa principali. Et circa hoc dicit Inno. aliud notabile verbum, secure, scilicet tenendũ, quod is, qui fuit descriptus in instrumento alicuius contractus, vt testis, a potest esse postea aduocatus, cum agitur ad executionem illius contractus, nec instrumentum vacillat ex eo, quia aduocatus est ibi descriptus vt testis. Dicit tamen, q si dubitaretur in aliquo de viribus instrumenti, non posset iste ad aduocatus testificari, quia nunc est aduocatus. Et sic nota mirabile, quod vox istius aduocati descripta facit fidem etiam tempore aduocationis: tamen vox sua viua nõ admittit, & facit hoc ad quæstionem, quam ponit Ioã. And. in reg. cum quid vna. in Mercu. vbi quærit, nunquid notarius procurator possit in causa, quam procurat, producere instrumentum, quod ipse prius fecit in fauorem domini? & dic vt ibi, & facit ad materiam, qđ no. Barto. in l. deferre. §. idem rescripserunt, ff. de iur. fisc. †Et ex his arguebat do. Ant. quod licet pater, b vel coniunctus nõ possit esse testis in causa filii, vel coniuncti, tamen si fuit descriptus in instrumento vt testis, administraturi instrumento, hoc tamẽ non colligitur hic, quia tempore descriptionis iste erat suspectus, Dictum tamen potest esse verum, quia regula traditur, q vbi testis non debuerit examinari propter suspicionem, tamẽ c si fuerit examinatus, facit aliquod indicium, c vt not. Barto. in l. 3 maritus, ff. de quæstio. †Secundo no. & etiam tene menti, quod mediator alicuius contractus potest describi vt testis in instrud mento illius contractus, & sic proxeneta d potest esse testis in c instrumento, licet non possit testificari viua voce, e vt not. in c. c. 1. de test. lib. 6. & in auth. de testi. §. quoniam vero. & potest diuersitatis esse ratio, quia in instrumento describitur de consensu vtriusque partis, qua ratione potest esse testis etiam voce viua, vt in iuribus prælleg. Item tollitur suspicio propter fidem instrumenti. No. 3. ibi. Authoritate, quod authoritas quandoque sonat in factum, & non in ius: nam aduocatus non potest authorizare in transactione, capiendo transactionem proprie pro consensu authorizabili, qui requiritur à superiore, quia aduocatus nõ est superior, sed hic sonat in factum, ga fuit iste adiutor, & mediator illius transactionis, & forte dictauit instrumentum secundum Host. Item no. ibi. In clericum tonsuratũ, quod clericus primæ tonsuræ est capax beneficii, & q prima tonsura est ordo. facit. c. cũ contingat, de ęta. & qua. & quod no

tatur

ADDITIONES.

a Vt testis. Adde Alex. consi. 4.
b Licet pater. Ioan. de Ana. & Areti. in cap. cum oporteat infra de accusatio. & subtilius per Aretin. in l. qui testamento. §. quæcunque. ff. de test. Sebastianus Sapia.
c Aliquod indicium. Adde videndum Alexand. consilio 127. 4. lib. Roman. consi. 154.
d Proxeneta. Adde Alex. consil. 13. Rom. consi. 333.
Circa hoc de proxeneta contractus, siue de mediatore, an possit esse testis. dicas, quod de consensu vtriusque partis, nedum potest esse, sed cogitur testificari: neutra uero parte consentiente, repelliturraltera uero parte cõsentiente, potest esse testis uolens, sed non inuitus, ut no. per Ang. in §. quoniã vero, & in auth. de test. colla. 7. & per Bald. in l. omnibus, in uer. sed dubitatur. C. de test. & uide in c. 1. & ibi gl. in uer. mediatores, de test. lib. 6. ubi dicitur, quod speciale est in crimine simoniæ, quod admittatur, & vide aliã gl. in uer. in testem, ad fi. in c. Rom. eo. tit. & li. & vide gl. in §. in his, in ver. q si in Auth. de fide instr. & cau. & vide aliam glos. in cap. dilectorum, de test. cog. & habetur per gl. in c. si episcopus. 1. q. 1. & per Bar. in l. deferre, in pri. versus fi. ff. de iu. fisc. & per Ang. in l. debet, de ædil. edic. & habetur per Do. Ant. in c. non sine, & est c. 2. in pen. col. & seq. de arb. & in c. ex literis, in pe. col. de transa. & vltra consi. Alex. hic alle. vide eundem in consi. 18. in 5. part e consi. vbi idem dicit, q in contractu in scriptis confecto, potest esse testis quia videtur esse adhibitus de cõsensu vtriusque partis, quod etiam voluit Bal. in auth. sed nouo, in 4. col. C. si cer. pet. & idem dicendum in procurato re ad negotia, secundum Bar. in d. l. referre, in prin. & Bald. in d. l. omnibus, in uer. sed dubitatur. & uide Specu. in tit. de teste. in §. 1. in uer. quid de proxeneta, & uide ommno Alex. in consil. 128. in 2. parte consi. & etiam in d. l. deferre, vbi dicit, quod proxeneta non repellitur a testificando officio iudicis, sed tantum parte opponẽte, & habetur etiam per Dom. Anto. in capit. cum dilectus, de consuet. & per eundem in l. 4. in §. hoc autem iudicium, ff. de dam. infe.
e Viua uoce. Intellige hoc dictum debere intelligi neutra partium consentiente, quia hic viua voce non potest esse testis, altera uero tantum consentiente, uolens, non inuitus testificatur, & utraque consentiente, cogitur. ita no. Ang. & Doct. in §. qm uero, in authẽ. de testi. col. 7. Bal. in l. oib. uer. sed dubitatur, C. ad bo. gl. in c. 1. in gl. 2. in uer. mediatores, & ibi Arch. & Gem. de testi. lib. 6. Lanfr. de Oria. in c. quoniam con. §. testium depositiones, uer. ulterius dubitatur, & ibi in apo. Cel. inf. de prob. de qua recurrere. ad Alex. cõsi. 13. uol. 2. & consi. 8. uol. 3. Zac.
Viua uoce. Circa hanc materiam de aduocato an possit esse testis in causa, in qua aduocatus fuit, ueritas est, quod non, quia per indirectum cogeret pendere aduersario iura partis & clientis sui, imo aduocatus ostendẽs parti ad uersã instrumenta, & pandens iura sui clientis aduersario, tenetur de falso secundum Bar. in l. 1. in §. is qui, ff. de falf. & habetur per Specu. in tit. de aduo. in §. 3. imo dixit Bar. in l. 1. ff. de præuari. quod aduocatus unius partis, pstans auxilium alteri parti tenetur pœna falsi, imo aduocatus in uno articulo causæ, non potest contra eandem partem in residuo causæ præstare pãtrocinium, de quo uide Specu. in tit. de aduo. in §. nunc tractemus. in uersic. sed nunquid post. imo aduocatus post cognita secreta partis non potest cõtra eam assumere aduocationem, ut per Specu. in l. præalle. & uide eundem Spec. in tit. de teste. in §. 1. in uer. quid si aduersarius. ubi dixit, quod ita demum aduocatus unius partis potest recipi in testem si pars uelit, alias non, nec etiam potest esse iudex in causa, in qua fuit aduocatus secundum Bald. in l. ne in arbitris, in 2. col. in uer. iuxta prædicta quæritur, C. de arbi. & in l. apertissimi. in 2. col. C. de iud. & in l. fi. C. de assesso. & tenet Bar. in l. prætor, per illum tex. ff. de iur. om. iud. ubi etiam Alex. ponit. & no. Doct. in c. postremo. de app. & habetur per Spec. in titu. de leg. in §. restat uidere, in uersi. item si fuerit. & prædicta intellige uera in eadem causa secus autem in alia, ut plene per Phil. Franc. in c. postremo, præal. nisi sit connexa, & dependens ab ea, in qua fuit aduocatus, ut in prælleg. cap. postremo. & habetur per Io. And. in c. 1. de testib. lib. 6. Et adde, quod aduocatus non potest consulere in causa, cui patrocinatur, secundum gl. in l. proxime. in uer. remotis, & ibi per Barto. ff. de his, quæ in testa. delen. quod intelligo uerum, quando requirere tur consilium decisum propter affectionem, quam præsumeretur habere ad causam, imo in alia causa posset cogi ad consulendum. l. 2. C. de prox. sacri. lib. 12. & habetur per Bar. & Bal. in l. sancimus, C. de aduo. diuer. iud. Et an qnis possit esse iudex in causa, in qua fuit aduocatus, uel econtra, an possit esse aduocatus in causa, in qua fuit iudex, uide Spec. in tit. de off. deleg. in §. superest, in uer. quid econtra. ubi dicit, quod potest esse aduocatus in causa, in qua fuit iudex, tamẽ dicit honestum fore si abstineret, an autem possit esse assessor in causa, in qua præfat patrocinium, habetur per Spec. in ti. de assel. in §. fi. in prin. ubi dicit quod non. An. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tatur in proœ.sexti.Item no. quod laicus non est capax beneficii,nec potest impetrare beneficium,antequam ordinetur, nisi fuerit specialis mentio in rescripto, vt quia Papa mandaret prouideri alicui scholari perito cupienti adscribi militiæ clericali, & tunc debet prius ordinari, & postea beneficium sibi conferri,de quo vide quod dixi in c.cum adeo, de rescrip.& in c.fi.de præs.& in c.2.de insti. †In gl. 1.no.1 gl.iuncto text. quia in canonibus non habetur alibi, & limita istam gl.& quãdo quis scienter fuit aduocatus pro actore,vt tunc videatur renunciare iuri, quod habet i illa causa, secus si fuit aduocatus rei,ita limitat gl. in l.inter,ff.de rei vend. quod ego intelligo,quando aduocatus fuerit in meris finibus defensionis, dicendo, ad actorem ius nõ competere, secus si insistit dicendo, quod reo ius competit,& petendo pro eo pronunciari: nam tunc eadem ratio est in aduocato rei, quæ est in aduocato actoris. & aduerte, quia ex eo, quod gl. hic dicit, quod iste patrocinando tacitè renunciauit iuri suo, videtur sentire vnam lect.ad istum text.quod iste aduocatus impetrauit super ista ecclesia tãquam sibi debita per prius: nam alias non poterat renunciare iuriquod nondum habebat, & idem sentit glo.pen.infra eo.Sed Host.sequitur istum intellectum,non tamen verius in se.nam vt dicit Ioã.And.& benè, cum iste esset tunc laicus,non poterat habere ius in ecclesia,dictum gl.tamen est verum in se,sed non quo ad tex.& ideo tene alium intellectum, quem ponit hic Innocẽ.quod iste impetrauit hanc ecclesiam, vt vacantem & postea cum excipieretur cõtra eũ,quod alius erat possessor iste replicauit, quod alius erat possessor iniustus, & simoniacus,quia eam tenebat vigore trãsactionis illicitæ. sed alia pars replicauit,quod cum ipse fuisset author,& mediator illius transactionis, & testis ibidem descriptus, non poterat allegare cõtra illam transactionem,quia sic allegaret turpitudinem suam. Item litera erat surreptitia,cum dixisset se clericum, cum nondum esset tonsuratus,& per hoc Papa imposuit isti impetratori silẽtium.& ex his habeas declaratum intellectum huius capituli, & fuit mirabilis decisio,q̃ actor, & mediator alicuius contractus non potest contra illum contractum aliquam inualiditatem allegare, quod tene menti.† in gl.2.in fi.No.hanc gl.ex qua habetur decisio quotidianæ
5 quæstionis, an testis a descriptus in aliquo instrumento præiudicet sibi respectu eorum,quæ continentur in ipso instrumento? & concludit gl. quod non, nisi quando scienter authoritatẽ præstitit,quia fuit author in illo instrumento,vt in tex.isto. Sed gl.iuris ciuilis aliter distinguunt.dicunt enim quod aut tale describebatur, quod poterat testis impedire,contradicendo,& si sibi præiudicaret aut non poterat impedire, & nullum præiudicium sibi facit. Exemplum primi, quando obligatur in instrumento res ipsius testis.nam non poterat sine consensu suo res pignori supponi.l.rem alienam.ff.de pi.ac.& no. in cap.nonne,de præsum.Exemplum secũdi in venditione:nam inuito domino potest res ipsius vendi, quia per contractum venditionis nullum præiudicium fit domino, quia solum obligatur persona ad tradendum,vt l.rem alienam,ff.de ℈h.emp.ita no.gl.& sequi videtur ibi Bar.in l.fideiuss.§.pater,alleg.in gl.& in l.Caius,ff.de pig. act.Goff. in c.cum inter.de re iud.aliter distinguebat,quod aut testis intendebat se obligare,& obligatur,vt in l. si non subscripsisti. C.de admi tut.aut non aduertit,quod in scriptura contineretur, vel subscripsit vt testis,& non obligatur,quia hoc non intendebat,argu.l.nec ignorans.C.de don.hoc vltimum videt sequi dom. Ant. vel potest dici secundum eum,& aliter,quod aut fuit author,& sciens, & facit sibi præiudicium, secus si solũ sciens, & hæc videtur opin.huius glo.satis credo posse has opiniones reduci ad concordiam,hoc modo:q̃ aut in instrumento continebatur aliquid in præiudiciũ iuris ipsius testis, & tunc si fuit ignorans, sibi non præiudicat, vt d. l. Caius. Idem si fuit sciens, & non poterat impedire actum contradicendo,aut poterat impedire actum contradicendo,& tunc facit sibi præiudicium.d.l.fideiuss.Aut de præsenti non versabatur aliquod suum interesse respectu iuris postea quæsiti. puta quia emit rem,quæ prius fuerat à tertio pignorata, & tunc aut fuit auctor illius cõtractus,& non potest allegare illius inualiditatem,vt patet secũdum lecturam Innoc aut solum fuit testis descriptus,& poterit allegare inualiditatem quia testis solum testatur de his, q̃ sunt facti,& non de his, quæ sunt iuris vt in c.si testes.4.q.3.& cautũ est ad euitandas opiniones, vt nunquam quis patiatur describi in instrumento, si ex illo potest prætẽdere aliquod præiudiciũ. In gl.3.in fi.vel dic,quod ibi interuenit proprie transactio,quæ tamen de iure fieri nõ poterat,& ob hanc causam ille impetrauerat illud beneficium vt vacans, sed non fuit auditus,quia ex quo fuit mediator transactionis,licet illicitæ, non potest eã impugnare,quia allegaret turpitudinem suam, ar.in c.1. de testib. lib.6.In glo.fi.in fi.& dic quod hic recepit ordinem postmodũ, vt hic innuunt verba textus,ibi.Nondum, quasi innuant quod postmodũ fuit ordinatus,& hoc est indubitatũ, si dixit se clericum,cum non esset,quia subreptio in benefitio reddit gratiam nullã ipso facto, vt in c.1. & 2.de filijs presbyterorũ,lib.6.Itẽ dẽ cerem,si tacuit illam qualitatẽ,qua expressa literas non habuisset,literæ sunt surreptitiæ,vt in c.postulasti,in fi. de resc.nec habilitas superueniens habet literas conualidare, vt est tex.in c. si eo tempore.de rescr.lib.6.Nicolaus Abbas.

ADDITIO.

a An testis.Vide pulchre per Do.Soc. in l.si quis ita,ff.de reb.dub. ubi tãgit,an quis possit esse testis in instrumento, de cuius commodo tractatur,tradunt etiam Doc.in l.legatarius.insti.de testa. Seb.Sap.

SVMMARIVM.

1 *Transactio super ecclesiastico beneficio fieri non potest, sed amicabilis compositio sic & nu 3.*
2 *Transactio, & amicabilis compositio quomodo differant.*

CAP. VII.

a 1 SVper eo.a† Super ecclesiastico beneficio trãsponi sic,& ad hoc quotidie allegatur iste tex. Communis diuisio.Secunda ibi,tale.Casus literalis.Aliquis coram iudice petebat beneficium ecclesiasticum in aliqua ecclesia,quærebatur,vtrum super hoc beneficio sic in iudicium deducto posset fieri transactio? respondetur,quod super re sacra, & religiosa non potest fieri transactio,quia res sacra data aliquo, vel retento aut promisso, vt possideatur,speciem cõtinet simoniæ:si vero gratis, & amicabiliter fiat compositio inter litigantes,non obuiat sacris canonibus.Ber.No.1. regulam, quod nedũ super beneficio ecclesiastico, sed nec super aliqua re sacra,seu spirituali,potest interuenire transactio:videtur enim se continere speciem simoniæ,quia posset contingere,quod ex datione seu promissione rei temporalis quis conlequeretur istud ius spirituale,vt dixi latius supra eod. tit. in c. constitutus. No.2.ex hoc,& ex tex.ibi,Speciem,quod transactio super re spirituali,vel beneficio non est omnino simoniaca,seu videtur habere speciem simoniæ,& tunc tex.alleg.supra co.c.constitutus.
2 †Not. 3.differentiam inter transactionem & compositionem: nam transactio sit, cum receditur a lite aliquo dato, seu retento, vel promisso:compromissio fit gratis, & amicabiliter,vt eã prærendens non habere ius, vult a lite gratis recedere. Posset tamẽ dici, quod compositio possit fieri etiam aliquo dato,seu retento, vt in cap.2. iuncta gl. supra eod.m.& talis compositio nõ debet interuenire in beneficio litigioso,sed debet esse amicabilis,& grauita,vt in text.Vnde pondera istum text.in eo,q̃ dicit quod si gratis, & amicabiliter inter se componat &c.ergo de substantia cõpositionis est,vt sit gratuita,& amicabilis,alias illa verba, gratis & amicabiliter, superfluerent. Sed quæro de exemplo, qualiter possint componere gratis,& amicabiliter? fortè partes conueniunt, secundum Docto.vt aliqui periti videant iura partium, quorum consilio promittant acquiescere, vel ad præces alterius alius vult discedere a lite,tanquã ius non habens. nec etiam improbatur, si nulla præcedente specialiter promissione,postmodum aliquid alteri largiatur,a.g. in c.tua, de simo. & tene menti istum text. quod in compositione fienda gratis super beneficio non requiritur authoritas superioris, quod ego puto procedere,nisi alter per compositionem dimittat beneficium ab eo possessum, nam non potest possessor quo quo modo beneficium dimittere sine authoritate superioris, vt in c.admonet,&c.quod in dubijs. de rerũ.& vide quod dixi
3 in c.cum pridem.de pact.† In gl. 1.No.bene hanc gl. quia quoti die allegatur.& dic clarius, quod aut contenditur de beneficio ratione tituli,seu prælationis, & non potest interuenire transactio vt detur temporale pro spirituali,vel videtur aliud spirituale non à superiore, sed vigore transactionis, quod non est licitum, quia beneficium ecclesiasticum non potest obtineri,nisi per canonicam institutionem, in regula prima.de reg.iu.lib.6. & in c.ex frequentibus,de insti.tenet Innoc.in c.1. supra eo.sed amicabilis compositio potest interuenire modo prædicto.Itẽ iudex ex officio suo pro bono pacis posset cõponere, vt hinc inde in beneficio det aliquid non habenti iuxta formam ca. nisi, infra de præben.aut contenditur de beneficio ratione subiectionis,& tunc idem dicẽdum,quod de alia re spirituali, in qua dicitur quod transactio non potest interuenire, vt detur temporale,pter recessum a lite,vt in c.præterea 3.eo.Sed bene p̃t dari,vel retineri aliud spirituale,ar.in c.ad qõnes.de re.permu.dixi post Inn. in c.2.3.eo.In gl.2.ibi,non tenet transactio. Vult ergo gl.& bene,q̃ pp euidentem calumniam impediat transactio, & intelligit de calumnia ex parte actoris, qa sciebat sibi ius non cõpetere, & malitiosè mouit litem. tunc.n. si aliquid recipit vigore transactionis,potest illud ab eo repeti,vt in l.in sum.alle.in glo. sed si calumnia esset ex parte rei,tunc non vitiaretur transactio sed actori potest cõsuli per actionem, & replicationem doli,vt probatur in l.sub prætextu,C.de transac.

ADDITIO.

a Super eo.Vide singularem limitationem ad istum tex.quam ponit Fel.in c.a piculum.ad fi. de resc.uidelicet,q̃ in Papam est licitũ de facto compromittere,& tranãgere.quod multum notat,& extollit. SVM-

VMMARIVM.

1 *Alienatio rei ecclesiasticæ facta per rectorem ipsius ecclesiæ, sine consensu superioris, valet in vita ipsius rectoris tantum. 2. intellige vt infra. numero 3.*
4 *Clericus non cogitur satisfacere creditoribus,nisi deducto,ne egeat.*

CAP. VIII.

VEniens.prælatum sine superioris consensu nõ obligat successorem, & quotidie allegatur iste tex. Prima pars ponit querelam. Secunda dat iudices, ibi,Mandamus. Casus lit. Monachi quidam maioris monasterij excolunt terras in parochia.S.Mariæ de Marchia, & coloni, ipsorum monachorum omnia sacramenta tam voluntaria,q̃ necessaria recipiunt ab ead.ecclesia.monachi prædicti talem fecerunt compositionem cum rectore ipsius ecclesiæ S. Mariæ prædecessore istius rectoris, vt monachi de duab. carruatis terræ,quas retinent monachi in dominio suo,tertiam partem decimarum tantum soluant eidem ecclesiæ S. Mariæ,& de omnibus alijs decimam integrè soluant, demum mortuus est sacerdos illæ,cum quo talis transactio facta fuit.successor illius interaliter petebat decimam de omnibus possessionibus,quas ibi monachi,& coloni monachorum excolunt in parochia S.Mariæ,monachi volebant se defendere prætextu transactionis prædictæ,nec permittebant colonos suos soluere decimas prædicte ecclesiæ:rector iste conquestus est domino Papæ: vnde mãdat quibusdam, quatenus compellant monachos,& agricolas ipsorum soluere decimas eidem ecclesiæ integraliter de omnibus, de quibus decimæ solui debent, & de subtractis satisfaciãt competenter, nisi præfati monachi docuerint transactionem prædictam super duabus carruatis terræ per sedem Apostolicã confirmatam fuisse,cum alias transactio illa super duabus carruatis fuerit personalis,& pacta inter alios acta alijs obesse non debeant.Ber.No.1.iuncta gl.quod sacramentorum quædã sunt necessaria,quædam voluntaria.Et quod omnia sacramenta debent percipi ab ecclesia parochiali.Secundo no.quod super decimis potest interuenire transactio inter personas ecclesiasticas,vt soluantur aliquo retento, & hoc declaratur in c.2.supra eo.vbi dicitur,quod super decimis potest componi:nam debet intelligi in compositione etiam non gratuita. nam per istam compositionem,de qua in textu, monachi non soluebant integram decimam.No.3.ex hoc texu, quod etiam religiosi tenentur ad solutionem decimarum,quæ ratione prædiorum quæsita sunt intra parochiam alterius ecclesiæ,de quo vide quod legitur, & no.in c.ex parte,& c.nuper,& c.suggestum infra de deci,†Item no.& tene menti, quod super iuribus ecclesiæ immobilibus, & spiritualibus potest rector transigere,& componere in præiudicium sui ipsius,ita quod compositio valebit toto tẽpore,quo ecclesiam possidebit.Et ex hoc,& ex textu no.singulariter, quod rector ecclesiæ potest contrahere super rebus ecclesiæ sine superioris authoritate,vt contractus duret toto tempore,quo ipse est futurus rector,& nescio alibi ita bonum text. Item no.quod sine authoritate superioris, non potest rector ecclesiæ transigere quo ad inferendum perpetuum præiudicium ecclesiæ.Et ex hac parte infero,quod rector ecclesiæ non potest transigere, si per transactionem res immobilis ecclesiæ remaneat penes alium,sed valebit transactio in vita sua duntaxat,vt hic,de quo vide quod plenius dixi supra eod.c.contingit. Item no.quod pacta inter alios acta non debent obesse aliis.Not.ibi. Ex quibuslibet rebus.& ibi,ex integro,quod decima est integre soluenda de omnibus vndecunque.Vltimo collige formã peti
4 tionis, cum decimæ aliquo tempore non fuerunt solutæ:nam de præteritis potest peti æstimatio,& in futurum potest peti,vt ius condemnetur ad solutionem decimarum.Si ergo fructus mihi debiti non extant,possum petere æstimationem.Sed quæro,nunquid iste rex.intelligatur etiam in decimis personalibus videtur primo, quod sic, quia text.loquitur indistincte,contrarium tenet Host.tum quia in prin. fit solum mentio de prædialibus , tum quia in personalibus currit præscriptio secundum opin.Host.tum quia monachi non tenentur ad personales decimas.No.hoc vltimum,& idem tenet Host. in cap.nouum ge
c nus. infra de deci. Ratio, quia religiosi acquirunt monasterio. monasterium autem nõ tenetur ad personales decimas, & idẽ dicit Inn.in omnibus alijs,qui alteri acquirunt. Ex quo infertur quod si dominus est exemptus etiam à solutione decimarũ,nõ tenetur dominus,vel seruus de lucratis p seruum soluere decimam.Quid autem de clericis secularibus? dixi plene in d. c.nouum genus.In gl.1.in fi.No.hanc gl. quia quotidie allegatur,ex
a qua collige septem esse sacramenta a ecclesiæ, quorum quinq; sunt necessaria,duo voluntaria, & declara,vt in glo.& aduerte, quia gl.sentit, quod laicus etiam in necessitate non potest conferre nisi duo sacramenta,vt sacramẽtum baptismatis,& sacramentum pœnitentiæ.Chrismare vero, & extremam vnctionẽ conferre,vel corpus Christi tradere non potest, licet in necessitate, de quo vide quod dixi in c.quanto. de consuetudine,& in c.pastoralis.in §.præterea,de off.deleg. Item no. ex gl. quod sacramentum ordinis dicitur sacramentum dignitatis. & vltra expositiones gl.credo,quod dicitur dignitatis,quia promotus ad ordinem consequitur dignitatem.vt 4.dist.c.deniq;,in prin. & alibi dixit tex.quod nulla dignitas secularis similis est sacer-
2 dotio 96.dist.c.duo sunt.†In gl.in ver.Confirmatam.in fi.no.q̃ quantuncunque rector ecclesiæ transigat nomine ecclesiæ,vel alium contractum faciat, si est talis contractus qui non possit perpetuo valere sine authoritate superioris,ille contractus censetur potius personalis,quam realis.vnde obligat personã contrahentis,& non ecclesiam,simile in c.vinculo, de despon.im-
3 pube.dib.6.†In gl.pen.No. bene vltimam quæstionem,quod rector obligatus ad obseruantiam contractus,in vita sua non potest contrauenire,nisi ecclesia esset læsa: b tunc enim posset petere restitutionem in integrum,nec obst. c.quod quis, & c.qs quis alle.in gl.quia loquuntur quando contractus non tenuit, nam tunc potest rector iure communi contrauenire.Sed contra conclusionem gl. opponitur, nam cum compositio ista sit psonalis,non videtur,quod ecclesia possit lædi, & p consequẽs non debet posse peti restitutio.Sol,dicit Host. quod de facto ecclesia poterat lædi,puta,quia seruitores non haberent,vnde viuere possent,& ideo subueniendum ecclesiæ. ar. in c.pe.de cle. non resi.& in l.minoribus,ff.de mino.Dicit tamen,quod si iste rector haberet proprium,compelleretur satisfacere contrahẽti secum pro interesse,ar.in c.de multa, in ver.& si vltra, de præben.& in c.reprehensibilis.§.si autem, de app.Item secundum eum posset capi id, quod cederet in sustẽtationem suam,& de se cõsequeretur,quia dignum est,vt male meriti egestate laborent,l.bona fides,ff.depositi.†Not.hoc dictum bene,per hoc enĩ
4 vult Host.quod ad satisfaciendum creditoribus alicuius rectoris possit tolli ex reditibus ecclesiæ id, quod cederet ad sustentationem ipsius?c & idem sentit in c.peruenit, de fideiuss.'Sed nõ credo hoc dictum esse verum, nisi saltem ipse rector haberet, vnde viueret,quia quemadmodum miles seculi non compellitur vltra quam facere possit, & semper, habenda est ratio,ne egeat, vt in l.miles,ff.de re iudi.ita dicendum est in milite Dei, vt no.gl.in d.l.miles,& vide gl.in c.studeat. 50.dist.& quod plenius dixi,in c.Odoardus,de sol.& in c.2.de pig.& plenius in repet.§.quia vero,in c. extirpandæ.infra de præben.& hoc procedit,cum clericus conuenitur ratione contractus, sed si ratione maleficij,tunc non habetur ratio,ne egeat, quia dignum est vt male meriti,&c.d.l.bona fides.&c.extra glo. quæro.quomodo debet cognosci,an pactio sit realis,vel personalis? Solu.conclude post Doct. quod aut agitur de re temporali, quod tunc hoc consideratur non solum ex verbis,sed etiam ex mente contrahentium.vtrum.s.quis voluerit se obligare personaliter,an etiã hæredes suos,vt in l.iurisgentium.§. pactorũ.ff.de pac.plenius per Bar.in l.stipulationes non diuiduntur.ff.de verb.ob. aut agitur de reb.ecclesiasticis,& tunc hoc perpenditur non solum ex mente,& verbis ℈hentium,sed ex prãte iuris:nam sine superioris authoritate non põt rector ecclesiam perpetuo obligare,restat ergo,vt pactio censeatur hoc casu potius personalis,quam realis,vt res valeat eo modo,quo valere potest.

ADDITIONES.

a Septem esse sacramenta.Vide no.in cap.1.de coniu.seruo.& quæ ponit Ioan. And.in rub.de sacram. non iter. & contra istam glo.quod imo extrema unctio non sit sacramentum,uide gl.in c.3.de secun.nup.& Doc & an benedictio,quæ fit in nuptiis,sit sacramentũ:uide gl. & Doct.in c.1. de secun.nup. Sebast.Sap.
b Elset læsa.Adde latè Fran.Are.consi.154.
c Ad sustentationem ipsius . Adde Ar.consi. alleg. & quod uoluit.Anton.consilio 115.

SVMMARIVM.

1 *Simonia committitur non solum in spiritualibus, sed etiam in connexis ipsis spiritualibus*

CAP. IX.

PRæterea.Non valet transactio super iure præsentandi,per quam nouus cẽsus imponitur ecclesiæ, vel antiquus augetur, vel notabilius summa fic. Sicut super iure spirituali, ita super annexo non potest transigi,vt recedatur a lite interueniẽte aliqua temporalitate.Communis diuisio.Secũda, ibi, cum igitur Casus literal. Ecce vacat aliqua ecclesia, contentio est inter laicos,& aliquos religiosos super præsentatione rectoris, veniunt ad talem transactionem,vt laici habeant presentationem,& religiosi percipiant ab ecclesia maiorem pensionem,quam recipere consueuerant, vel nouam,cum nihil antea percipiebant. quæritur,an talis transactio teneat? Respondet Papa,quod talis transactio simoniaca videtur,& ideo de iure nõ tenet,nec monachus ex ea vllum debet commodum obtinere. Bern.Not.1. qđ præsentatio quãdoque ponitur pro iure patronatus,vel potest text. intelligi, quod de sola præsentatione erat contentio, quæ est pars iuris patronatus,& nõ de toto patronatu,iuxta no.
1 in c.nobis,de iu.pat.& per gl.16.q.7.c. piæ mentis.† No.2.quod simo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Simonia committitur non solum in mere spiritualibus, sed ēt
b in connexis ipsis spiritualibus, quod tene menti. b Nam ius præsentandi non est mere spirituale, sed annexum spirituali, vt in c. quanto, de iud. & tamen super hoc iure cōmittitur simonia: cùmens ergo ius pronatus, vel aliter illud aegrens, intercueniēte aliquo temporali, committit simoniam. Tertio no quod nulla est transactio super spirituali, vel connexo, intercuniēte aliquo temporali. Sed opp. contra tex. videtur enim quod non cōmittatur simonia in transactione vt in c. sup eo, & c. pstitutus. 3. eo. hic autem tex. innuit oppositum. Sol. iste text. dicit, quod videtur simonia, verbum autem, videtur, est fictum, non autem denotat præcisam veritatem, vt in l. 1. §. deiecisse. ff. de vi & vi ar. Secundo op. & videtur, quod alio respectu hæc transactio non poterat sustineri, quia laici non poterant conferre vel augmentare pensionem in ecclesia. 10. q. 1. c. 1. & sc. & c. nouerint, & c. fi. de re. eccl. non ali. Sol. dicit Inno. quod laici non conferebant sed tacebant & consentiebant, fatetur, tamen quod si isti laici præcepissent ab antiquo censum in ecclesia, potuissent illum remittere, & conferre religiosis, & percipere ius patronatus, quod dicit Hostien. verum ex authoritate superioris, & non pactione partium, & bene loquitur, quia alias cōmitteretur simonia, vt hic, sed superioris authoritas purgat vitium, vt in c. nisi, de præben. In gl. 1. hæc gloss. videtur corrigi per sequentem, in qua dicitur, quod etiam superioris authoritate non potest pstitui ecclesia censualis, tamen in delegato dic, vt habetur sup. eo. c. de cætero in ordinario dicendum, vt legi. & no. in c. prohibemus, & in c. significauit, de censi.

ADDITIONES.

a Quod simonia. Quod simonia committatur etiam in iure patronatus, est tex. in c. veniens. infra de test. ubi do. Abb. in 2. not. & tenet Fel. ibidem in prin. & in c. 3. de iud. Sea. Sab.

b Tene menti Adde Rom. consi. 369.

SVMMARIVM.

1 *Confessio potest pro parte acceptari, & pro parte non, quando habet diuersas partes.*
Confessio illorum de capitulo præiudicat ecclesiæ.
Dominus semel, semper præsumitur dominus, nisi probatur contrarium.
Obligatio nulla potest esse inter monachum, & Abbatem vel dominum & seruum.

CAP. X.

Præterea. Super spirituali subiectione non licet transigi. Comm. unis diuisio. Secunda, ibi, respōdemus. Casus literal. Quædam cella voluit eximi à subiectione, qua tenebatur matrici ecclesiæ, oblato libello, & lite contesta. fratres illius cellæ per syndicum suum confessi fuerūt in iure se fuisse olim subiectos ecclesiæ, & quæstionem de hac subiectione moram fuisse, & p transactionem sopitam, ita, quod quēdam censum redderent annuatim matrici ecclesiæ, & essent a subiectione illius exempti: prior matricis ecclesiæ proponebat pro ipsa, quod de spirituali subiectione transigere non licebat, & ex confessione illorum fratrum apparet, quod olim subiecti erant matrici ecclesiæ, ergo adhuc ad subiectionem cur tenentur, cum priuilegia exēptionis non ostendant Iudex dubitauit quid iuris esset: Respondet Papa, quod ex confessione illorum fratrum debet ferri sententia contra eos, cum illa transactio iniquitatem contineat, licet non constiterit domino Papæ de illo, quod cella determinate reddere tenebatur. B. † Not. primo, quod vbi confessio emanat sub diuerso constructu a seu diuersis orationibus, potest qs aduersæ partis confessionem, quatenus facit pro se, recipere, & quatenus faciat contra se, reijcere. Vel not. aliter, & sic quod potest quis aduersæ partis confessionem recipere pro se, & aliam partem contra se impugnare. De hac materia no. plenius in c. 1. de confess. lib. 6. & Bar. in l. Aurelius, in §. Item quæsit. ff. de lib. leg. † Not. 2. quod confessio fratrum nocet ecclesiæ, etiam vbi agitur de iure subiectionis, ex sola enim confessione istorū fratrum ferenda erat contra ecclesiam sententia, concordat. c. dilectus, de ca. mo. & c. suborta, de re iud. cum similib. Vlt. not. quod dixi in summario, quod super subiectione spirituali non potest interuenire transactio, intellige interueniente aliquo tēporali, secus si daretur vel teneretur aliud spirituale, vt no. glo. supra eo, in c. super eo, & probatur in c. veniens. supra eodem. Item potest colligi ex textu quod olim dominus, seu superior, semper præsumitur dominus, vel superior, nisi probetur liberatio. b nā isti fratres confitebantur de præterito, dicentes se olim fuisse subiectos, & tamen sententia fertur de præsenti contra eos quia & hodie præsumuntur subiecti asserenti enim liberationē incumbit onus probandi. 6. q. vlt. c. accusator, & facit ad primū dictum l. siue possideris, C. de proba. † Sed quæro, nunquid super subiectione temporali possit transigi? pura est contentio, vtrum quis sit seruus, an liber. Conclude post Hostiē. quod aut est dubium de subiectione, seu seruitute, & potest transigi, vt in l. fi. C. eo. aut est certum, & non valet transactio, vt in l. interpositas, C. eod. nam inter seruum, & dominum non cadit obligatio, & sic non potuit dominus seruo obligari per transactionē. d. l. interpositas, & per illam l. idem dicendum in transactione, quæ fieret inter monachum, & Abbatem: non enim valet talis transactio, quia Abbas non potest obligari monacho, facit qd no. Io. And. in regula non est obligatorium, in Mer. Hinc dicit Fed. q̄ si Abbas permisit monacho promoto ad prioratum se non reuocaturum cum in vita non obstante illa promissione, potest illum reuocare, vt no. ipse cōsi. 252. dixi in c. cum ad monasterium, de stat. reg. quod no.

ADDITIONES.

a Sub diuerso constructu. Adde Lanfranc. in cap. quoniam contra. §. statuimus. ver. confessiones. num. 12. & ibiin apost. Celsi, in uer. defensionem. infra de proba. Zac.

b Probetur liberatio. Adde, quod uoluit Old. consi. 2. 5.

Probetur liberatio. Vide no. in l. siue possidetis, C. de prob. cum infinitis, q̄ cōgerit. Fel. in c. scribam. de præsum. vbi copiose ponit, quando ex præteto tempore præsumitur ad præsens.

SVMMARIVM.

1 *Transactio in causa matrimoniali non valet, intellige, vt infra nu. 8.*
2 *Iudex non solum debet causas decidere, secundum ius, sed etiam eas concordare, si potest.*
3 *Pœna statutaria potest per iudicem moderari ex causa. 10.*
4 *Iudex debet semper inclinare se in partem æquiorem, & habere æquitatem præ oculis.*
5 *Legatus de latere potest omnia dispensare, quæ non sunt expresse reseruata Papæ.*
Legatus in prouincia est maior omnibus ordinarijs, post Papam.
6 *Æquitas est iustitia, dulcore misericordiæ temperata.*
7 *Iudex, an possit cum bona conscientia reducere partes ad concordiam, quando iura partium sunt clara ipsi iudici.*
8 *Gradus secundus in linea æquali est dispensabilis per solum Papam, ex magna causa.*
9 *Æquitas in casu dubio, uel pari, semper est præferenda rigori.*

CAP. XI.

1 Ex parte. † Super matrimonio transigi nō potest. Vel plenius sic. Iudex potest, & debet se interponere pro transactione inter partes fienda, præterquam in casibus, in quibus iura hoc nō admittunt, vt super matrimonio. Diuiditur. Nam primo hortatur legatum, vt componat etiam in casibus expressis a iure. In fin. dicit, quid de casibus non expressis, ibi, in his. Casus literal. Quidam Græci furtiuè recipiebant ordines sacros a nō suis episcopis: quidam etiam celebrabant in ecclesijs interdictis, & nolebant obedire Latinis: quidam alij Græci, & Latini episcopi celebrant consecrationes in episcopatibus aliorum, & decimas percipiebant ibidem in eorum præiudicium, & grauamen: quidam laici Græci proprias vxores dimittebant authoritate sua, illis viuentibus, & alias accipiebant: super his, & alijs excessib. pluribus prædicti excedebant. Cardinalis legatus idem consuluit do. Pa. qualiter in his deberet se habere. Resp̄ōdetur, quod Cardinalis super his ad comparendum interponat partes suas, & poterit aliquid interdum detrahere seueritati, consideratis statu Imperii, & exeedentium multitudine, de liberatione habita, prout viderit expedire exceptis casibus, qui compositionē vel dispensationem non recipiunt, & sacramentum coniugij, quod apud Latinos, & Græcos. & apud fideles, & infideles existit in quo a seueritate canonica recedere non licet. In his vero, in quibus non inuenitur expressum, procedat æquitate pensata, declinando in benigniorem partem, secundum quod persona, causas, loca, & tempora viderit postulare. Ber. † No. primo, quod officium iudicis consistit non solum in decidendo causas secundum iuris regulas, sed etiam in cōponendo inter partes: debet enim iudex a principio conari, quantū potest, vt partes reducat ad concordiam & ad bonam compositionem, cō. cor. 90. dist. per totū, & in l. 1. §. & post. ff. de no. ope. nun. † No. 2. quod iudex potest, & debet in pœnis interponendis interdum detrahere seueritati, recedendo à pœnis in iure statutis, si causa legitima subest, vt puta quia multitudo delinquētium est in causa, & sic sine scandalo multitudo plecti non potest, concordantiæ plurimæ sunt in gl. Item vbi subest alia causa legitima, ad idem. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not. infa. vbi Bar. dicit, quod etiam pœnam statuti potest iudex moderari ex causa. No. 3. quod in casibus non recipientibus, dispensationē non debet iudex laborare ad concordiam, quia frustra laboraret, & qui sunt illi casus, infra subijcietur. Item no. quod matrimonium est verum non solum apud fideles, sed etiam infideles, concor. infra, de consang. & affi. cap. de infidelibus & c. quā to, de diuo. † Item no. quod in casibus a iure nō expressis debet iudex semper inclinare in partem humaniorem, & habere æquitatem præoculis, & pœnam imponere habito respectu ad personas, causas, loca, & tempora, quæ declara, vt in gl. † Vlt. no. & tene menti istum tex. quod ex generali officio, & potestate, legato de latere competit potestas dispensandi in his, quæ dispēsationem recipiunt, & vide ad materiam plene per Spec. in tit. de dispen. §. consequenter, vbi in prin. dicit, quod legatus de latere potest dispensare in casibus in quibus dispensant episcopi, archiepiscopi, Primates, & Patriarchæ, & qualibet alius iudex ordinarius, cum ipse sit ordinarius in tota prouincia, gerens vices Pa. & maior omnibus post Papam, de offic. leg. c. 2. lib. 6. Itē dispensat etiam in casibus, in quibus, episcopi & alij dispensare non possunt. f. in omnibus quæ Papæ non sunt reseruata, de quibus in c. quod translationem, supra de offic. lega. & vide quod ibi dixi. Contra Concilia vero generalia dispensare non potest, & idem tenet ibi Io. And. in addi. in ver. legatus, pro hoc c. dilectus, il 1. infra de præben. de legato vero non de latere dicit ibi Spec. notabile verbum, quod non dispensat, nisi in casibus a iure expressis, vel si in priuilegium hoc conceditur specialiter, facit quod leg. & not. in c. excommunicatus, de offic. leg. † Sed q̄ro, quia tex. hic facit mentionem de æquitate, quid est æquitas? Sol. Ioā. And. diffinit secundum beatum Cyprianum, quod est iustitia dulcore misericordiæ temperata, & hanc diffinitionē etiam refert Spec. in tit. de dispen. in §. 1. in vers. æquitas. diffinit etiam & secundo modo. qd est rationabilis modus continens misericordiam & rigorem. Et ex his, potes sumere differentiā inter ius, & æquitatem. nam ius est decisio, quæ fit secundū iuris regulas. æquitas vero est quædam continentia, & quoddam temperamentum recedens ex causa a communibus regulis iuris, vt no. Bar. in l. 1. C. de leg. Et scias quod quandoque rigor iuris, & ipsum ius ponuntur pro eodem. vt in c. super literis, & qd ibi dixi, de rescrip. quandoque sunt diuersa, & ponitur rigor, p excessu iuris, quādo ob aliquam cām ad terrorem in aliquo casu excedit omnes regulas, vt in c. 1. & quod ibi no. infra de tornamentis, & in c. literas, de rest. spol. & quod ibi not. & vide, p æquitate seruanda, bonum tex. in c. disciplina, 45. dist. vbi pulcher tex. quod vna non absoluitur ab alia, & l. placuit, C. de iudi. & l. quod si Ephesi, ff. de eo, quod certo loco. In gl. 2. ibi, si potest. No. gl. quod iudex non potest compellere partes ad cōcordiam, sed laborare debet, inquantum potest. & idem no. gl. iuris ciuilis in l. 1. §. & post. ff. de no. ope. nun. Fallit in Papa in his, in quibus habet plenitudinem potestatis, vt in c. cum inter R. & quod ibi no. per gl. Innoc. de elect. & dicin hoc vt latius dixi supra de treug. & pa. super rubr. † Sed quæro, nunquid indistincte possit iudex cum bona conscientia partes reducere ad cōpositionem? de hoc per Spec. in tit. de præparatorijs iudiciorū. in §. excipitur. vbi concludit, quod si iura partium a sunt ignota, hoc potest, vt hic. si vero iam sunt clara, vt quia conclusum est in causa, & sic iudici liquet pro qua parte debeat ferre sententiam, dubitauit Spec. & reliquit hoc disputationi. Io. An. dicit, quod nisi aliquæ circunstantiæ suadeant, abstinere debet a tali compositione, quasi ex quo sibi liquet, de causa, non debet reducere ad compositionem, ne videatur de iure vnius dare alteri sine causa, quod non licet, cum iudex debeat reddere vnicuique quod suum est, vt supra in proc. sed ex circūstantijs posset hoc facere, & cæteris paribus magis debet suadere actori vincenti, quam reo absoluendo. Ratio, quia sententia ferenda pro actore est mandanda executioni, & in executionis actu posset fieri longum litigiū, q̄ rō cessat ex parte rei: tamē in eo posset subesse causa, vt puta quia actor est pecuniosus, & paratus appellare, quantum iura sibi permittent: debet ergo his, & simili-
a bus cautis consideratis iudex abstinere, vel reducere ad cōcordiam, facit ad prædicta c. nisi, infra de præben. † In gl. in ver. consilij. ibi, circa gradus lege diuina prohibitos, & c. Et ex hac glo. debes restringere tex. in eo, qd dicit, quod in matrimonio non admittitur compositio, nam debet intelligi, quando per compositionem aliquid fieret cōtra vinculum matrimoniale, secus pto matrimonio fieret cōpositio, vt quia partes contendunt super contractu matrimonij, nam tunc iudex potest eas inducere ad contrahendum de nouo, si nullum subest impedimentum, & idem in similibus quæstionibus, quæ dependēt a facultate partium. Et no gl. in eo, quod dicit, quod gradus diuina lege prohibiti sunt indispensabiles quod pōt cōcedi sine cā, sed si ea maxima subest, faltem in secūdo gradu in linea etiam æquali poterit papa dispensare, vt sentit Io. And. in c. per venerabilē, qui fi. sint leg. & vide quod ibi dixi, & tene menti illud dictum. b † In gl. in ver. æquitate seruata. ibi, quod ius sit semper præferēdum æquitati. No. gl. quod propter æquitatem non scriptā non debet iudex recedere à iure scripto, quia non debet iudex clementior lege velle videri, vt dicit tex. in Auth de iud. in §. oportet. Et an, & quando sit equitas seruanda communiter Doct. hic, & in l. 1. C. de leg. faciunt tria membra, quod aut neutrum est scriptum, nec ius f. nec æquitas, aut alterum est scriptū, aut vtrunque. Primo casu cum neutrum est scriptum, debet iudex seruare æquitatem, vt d. l. placuit, & hic. vbi dicit. q̄ vbi ius non reperitur expressum, debet iudex seruare æquitatem, ad hoc ad de no. dictum Inno. in c. 1. de const. quod sequitur Bart. in d. l. c. Dicit enim quod in his, quæ relinquuntur arbitrio iudicis debet semper seruare æquitatem. Et hoc casu debet intelligi text. in Auth. iusiur. quod præstatur ab his. in §. æquius. vbi dicitur, quod iudex debet iurare seruare æquitatem. Secundo casu, cū alterum tantum est scriptum, illud est seruandum, arg. 6. q. 3. c. scriptum, & in l. pspexit, ff. qui & a quibus. Tertio casu, aut ius est scriptum in genere, & æquitas in specie, vel econtra, & seruandum est, quod in specie reperitur scriptum, quia species derogat generi, vt in c. 1. de res. & in reg. generi, de regu. iur. lib. 6. Aut ambo sunt scripta specialiter, seu generaliter, & tunc communiter tenetur, quod æquitas b est præferenda, quia pars fauorabilior præferenda est, vt in reg. odia restringi de reg. iur. lib. 6.
b
10 † In gloss. fi. in fi. Et adde quod no. in cap. cum quidam, de iure iur. Extra gl. quæro pro declaratione literæ, in quibus iura non admittunt compositionem, seu dispensationem, concludes secundum Inno. & Host. & Io. And. quod in criminibus publicis non debet fieri compositio, nec dispensatio, quia ea qualitercūque composita iudex punire debet, vt in c. 1. de collu. dete. nisi subsit aliqua legitima causa dispensandi de quo dicendum, vt in c. at si clerici, in §. de adulteriis. infra de iud. & in l. quid ergo. §. pœna grauior, ff. de his qui no. infa. Idem est in alijs ciuilib. & criminalibus, vbi ex dispēsatione, seu compositione quis committeret peccatum mortale, veli eo remaneret. Idem est in iure præceptiuo præceptorio, quia ipsius trāsgressio inducit mortale, vt no. Host. in c. 1. de treu. & pa. & per hoc tenet hic Inn. legatum etiam de latere non posse dispensare in gradib. consanguinitatis, & affinitatis, ēt humana lege prohibitis, de quib. in c. non debet. 3. de consan. & affi. & tene menti hoc dictum. Idem in his, quæ deuiant a iure naturali, vel diuino.

ADDITIONES.

a Iura partium. Imo quando iura partis sunt clara, pars quæ scienter petit concordiam, peccat mortaliter, ut no. An. in c. 1. de mutui. petitio. quod declarat per Fel. in rub. de treu. & pa. col. 4. in fi. ubi plura de hac materia. quando iudex possit reducere partes ad concordiam.

b Aequitas. Quando æquitas præferatur rigori, uide Are. in l. si seruum. §. sequitur, in 3. uolum. ff. de uerbo. oblig. Imo. in l. si insulam, col. 3. in fin. eod. titu. Seb. Sap.

De postulando. Rubr.

VMMARIVM.

1 *Postulare quid sit.*
Aduocatus non dicitur ille, qui consulit in camera.
Aduocare prohibitus, non censetur prohibitus consulere.
2 *Aduocatus non potest esse illiteratus, & non Doctor.*

Si vocati ad iudicia non paciscunt, neque transigunt, solent sibi quærere aduocatos, & procuratores: ideo post duas rubricas precedentes, author subijcit istam, & sequētes, & præmittit ante tractatum de iudicijs, quia hæc sunt præparatoria iudiciorū.

1 † Quid autem sit postulare, habes tex. in l. 1. ff. eo. & 3. q. 7. c. infames, ver sunt autem, & per gl. in c. vlt. infra eo. & dic quod postulare est desiderium suum vel amici sui, in iure apud eum, q̄ iurisdictioni præest, exponere, vel alterius desiderio cōtradicere: & hoc vltimum comprehendit aduocatum ex parte rei, qa contradicit desiderio, & petitioni actoris, sed præcedentia verba referuntur ad aduocatum ex parte actoris. Et ex illis verbis diffinitionis, dum dicitur, in iure, & c. decido quæstionem, nunquid consulens in camera dicatur, aduocatus? & cōclude quod non, quia aduocatus est, qui in iure proponit, vt patet in diffinitione, prohibitus ergo aduocare, non censetur prohibitus in
a camera consulere etiam procuratori partis, a quod bene not.
2 & tenet Barto. in l. 1. §. aduocatus. ff. de va. & extraor. cog. † Item
b quæro, nunquid illiteratus b possit esse aduocatus? concludo q̄ non, quia oportet, quod sit iurisperitus: vnde debet saltem studuisse per quinquennium, & iuramento Doctorum esse approbatus, vt in l. memini. C. de aduo. diuer. iudi. not. Barto. in d. l. prima. & hoc bene nota, quia multi iniuste se ingerunt huic aduocationis officio.

ADDITIONES.

a Procuratori partis. Contrarium tamen tenet Io. de Ana. in rub. infra de mag. colū. 4. Ang. in l. 1. §. postulare, ff. de post. vnde Abb. hic reprehendit Fel. in rub. infra de fide instru.

b Illiteratus. Adde Iac. Reb. in l. ex parte, & in addit. Celsi ad ipsum. C. de dec. lib. 10. secus in iudice. & de ratione diuersitatis, uide per Felin. in c. ficiscitatus, col. 3. uer. illiteratus potest esse iudex, supra de referi.

SVMMARIVM.

1 *Clerici in sacris constituti, vel aliter beneficiati, non possunt aduocare, nisi pro eis, vel eorum ecclesijs vel pro miserabilib. personis. 3. intellige, ut inf. nu. 2. uide inf c. fi.*
Miserabiles personæ sunt illæ, quæ actu, & non habitu tantum ostendunt miserabilitatem.
4 *Clerici, an & quando possint aduocare in iudicio seculeri.*
Aduocare, an possit clericus in crimine, ubi nunc imponenda pœna sanguinis.
5 *Clericus an possit esse aduocatus pro parte rei.*

CAP.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. I.

a Lerici. †Clericus in sacris, vel minoribus beneficiatus, in seculari foro postulare non debet, nisi pro se vel sua ecclesia, vel miserabilib. psonis. hoc dicit. Adde vel p personis sibi coniunctis, & probatur hæc suppletio. infra cap. fi. Diuiditur. Nam prima pars ponit prohibitionem, a qua secundo excipit, ibi, nisi. Casus lit. Statuit Concilium Lateranen. quod clerici in sacris ordinibus cõstituti, & etiam in minoribus. qui stipendijs ecclesiasticis sustentantur, coram secularibus iudicibus pro secularibus negotijs aduocati fieri non præsumant, nisi propriam causam, vel ecclesiæ suæ prosequantur, aut pro miserabilibus personis. Ber. Not. ar. a contrario sensu, quod clericus in minorib. si nõ habet beneficium ecclesiasticum patrocinari potest etiam in foro seculari, secus autem est in constitutis in sacris, de quo dic vt infra. latius dicetur. No. ibi propriam causam, vel ecclesiæ suæ, quod cã ecclesiæ nõ dicitur causa propria rectoris. hinc est, quod in causa ecclesiæ suæ potest qs esse iudex. 2. q. 7. c. fi quis erga. dico ple
2 ne in c. cum venissent, de iud. † Nota. 3. quod constitutus in sacris potest aduocare pro miserabilibus personis etiam in foro seculari, & pondera tex. quia non sufficit miserabilitas in habitu, sed etiam debet esse actu: Nam permittit non indistincte p miserabilibus sed pro illis, qui proprias causas administrare nõ possunt, vt quia sunt Viduæ, & pauperes: vel si sint diuites, & nõ reperiunt aduocatos. Idem in orfanis, & pupillis: nam ecclesia debet eos defendere. 87. dist. per totum, & de his miserabilib. vide quod dixi in c. significantibus, de off. deleg. In gl. i. in fi. Vt habeas perfectè hanc materiam, scias quod in clericis possiunt assignari quinque ordines postulantium. Primus est episcoporum, & superiorum, de his per Host. inf. c. fi. & vide text. in c. fi. prælatum. 88. dist. Secundus est ordo sacerdotum, de hoc in c. infra eod. Tertius est constitutorum in sacris, non sacerdotum, vel existentium in minoribus beneficiatorum, & de his tractatur hic. Quartus est ordo minorum clericorum, non beneficiatorum, & de hoc etiam hic. Quintus est ordo regularium, & de
3 hoc infra c. proxi. † Prosequamur ergo tertium, & quartum, & reliquos in locis suis præallega. in quibus est dicendum, quod
a constitutus in sacris a non sacerdos, non debet esse aduocatus in foro seculari in negotijs secularibus, sed in iudicio ecclesiastico potest, vt est text. hic a contrario sensu, & tenent communiter Doct. & facit tex. in d. c. cum pridem, sup. de pact. Item in iudicio seculari potest esse aduocatus pro negotijs ecclesiasticis, vt probat iste tex. a contrario sensu, ibi, in negotijs secularibus, secus ergo in ecclesiasticis secundum Innocen. Et dicitur ecclesiasticum negotium, aut ratione personæ, vt quia persona ecclesiastica sequẽdo forum rei litigat coram seculari. Item potest dici ecclesiasticum ratione delicti, vt quia pro sacrilegio ecclesia voluit conuenire laicum coram iudice seculari, quod potest, vt in c. cum sit generale, de foro competẽ. Item potest dici ecclesiasticum ratione rei, de qua agitur, vt quia res est ecclesiæ
4 secundum Hostien. & bene. † Not. quod iste clericus potest esse aduocatus in iudicio seculari pro persona ecclesiastica, ibi litigante, vel de delicto, seu reb. ecclesiasticis. vbi ergo litigãtes. & negotia secularia sunt, debet existens in sacris omnino abstinere, nisi in casibus hic exceptis. hæc procedunt, si constitutus in sacris habet beneficia, ex quibus possit sustentari. Si vero non habet, licet glo. hic dicat, quod non potest aduocare, sed debet agere contra episcopum, vt sibi prouideat, dicit Hostien. & melius, quod si de facto iste clericus ageret, quod sibi licet ex tali aduocatione sibi victum quærere, arg. c. clericus victum. 91. distin. & C. de patribus, qui fi. distra. l. 2. de obser. ieiu. c. consilium. §. vlti. Et si dicas, quomodo potest agere, cum teneatur episcopus sibi prouidere? Respõdetur, quod forte hoc ab episcopo obtinere non potest, vel propter impotentiam, vel propter indigentiam episcopi, vel aliam causam, vt dixi. satis hoc placet: nã si clericus propter indigentiam licitè exerceret opus rurale, vt in c. 1. de cele. miss. Item licitè emit materiam aliquam, vt illam redigat in formam, ar. eorum, quæ no. gl. inc canonicum. 14. q. 4. quæ gl. dicit, quod potest emere corium, & inde facere sotulares, fortius debet sibi licere aduocationis officium exercere, cũ magis conueniat dignitati, & aduocati dicuntur defendere rẽpublicam, sicut milites armatæ militiæ, vt in l. aduocari C. de aduoc. diuer. iud. Si vero est clericus in minoribus constitutus habens beneficia sufficientia, idem dicendum in isto, sicut in constituto in sacris, quia isti æquiparantur, vt in tex. Aut nõ habet stipendia salteim sufficientia, & potest in vtroque foro, vt in tex. & in gl. Hæc procedunt in ciuilibus causis, sed in criminalibus, vbi venit imponenda pœna sanguinis, debet clericus omnino abstinere, vt in c. sententiam. ne cle. vel mona. & no. in c. 1. 51. distin. & hoc indubitanter, cum vult esse ex parte actoris, quia non posset petere reum puniri sine metu irregularitatis, ex quo agit ad pœnam sanguinis, quia præstaret auxilium, vt
5 in c. fi quis viduam. 50. distinct. † Sed dubium est, numquid possit esse aduocatus pro parte rei? & videtur primo, quod sic, quia etiam ecclesia defendit reos, & pro eis supplicat, ne patiantur pœnam mortis, vel membri abscissionem, vt in cap. nouimus infra de ver. sig. & 23. q. 5. cap. reos. In contrarium facit, quia forte propter imperitiam suam posset aduocatus succumbere, vel pp astutiam, & suam malitiam posset reus iniuste absolui, & sic condemnaretur actor ad pœnam talionis, vnde quia lingua est nimis facilis. l. famosi. ff. ad leg. Iul. ma. tutius est, vt clericus abstineat, etiam pro parte rei. Dicit tamen, quod si omnino reperiretur aduocatus inculpabilis, non efficeretur irregularis quia pœna non venit ex facto suo, sed iuris dispositione, & multũ in hoc instant Hostien. & Ioan. And. post eum, & tandem concludit, vt abstineat. Et si non vult abstinere, protestetur sæpe coram iudice, quod non intendit ad vindictam, vel ad pœnam talionis, sed solum ad defensionem rei. Item obtineat, quantum potest, vt pœna commutetur, puta in carcerem vel in exilium, vt sic euitetur vltimum supplicium, vel membri abscissio, & vi de plenè per glo in d. cap. 1. 51. dist. Quæro, nunquid in casibus, in quibus clericus potest esse aduocatus, licitè exigat salarium pro aduocatione? tex. no. 15. q. 2. c. 1. videtur dicere, quod non, sed sponte oblata potest recipere, facit quod legi. & not. in c. dilectus, infra de simo. & in c. non licet. 11. q. 3. Sed Innoc. dicit, p illi c. videtur derogatum per contrariam consuetudinem. Alij dicunt, quod loquitur, cum clericus est aduocatus in causis spiritualibus, secus si in temporalibus, & ita dicit Abb. seruasse magistrum suũ. Alij dicunt illud c. loqui in religiosis. de reliquis vero aduocatis certum est, q̃ iustè accipiunt, & exigunt salarium, vt in c. non sanè. 14. q. 5. & in l. 1. ff. de va. & extraor. cog. illud tamen scias secundum Inn. q̃ si aduocatus, vel medicus est salariatus de publico, non debet aliquid recipere ab aliquo litigante, vel constituto in ægritudine, sed à non litigantib. vel à laicis licite recipiunt, quia salaria non sunt pro istis constituta, sed p litigantibus, vel infirmis, & no. hoc dictum, & probatur vtrumque in l. antepe. C. de profe. & med. lib. x.

ADDITIO.

a In sacris. Adde Fed. cons. 270.
Ad hoc, an illiteratus possit esse aduocatus, uel iudex, uide quæ habẽtur per glo. in l. 2. in §. 1. ff. de postu. & in l. certi iuris. C. de iu. & ibi per Cyn. in authen. de iudi. in princip. in glos. in uer. habere. & uide per Spec. in tit. de iudi. §. excipi potest, in uer. item quod illiteratus, & in tit. de aduo. in §. tantum uer. item quod non habent peritiam, & ibi per Ioan. An. in addi. & est conclusio, quod licet possit esse iudex, ut hic per istum, non potest esse aduocatus, quod tamen intelligo, nisi essent tales illiterati, qui haberent peritiam causarum ex naturali prudẽtia, ut not. uoluit Ioan. And. in cap. ad nostrum, de consue. per glo. 2. ibi, dicas tamen quod illiteratus non debet promoueri, ut in c. illiteratos 36. dist. & no. in cap. fi. de ætа. & qualit. si tamen promouetur, recipit characterem, ut no. Doct. in cap. cum in cunctis, de elec. & dicebat Imoc. in cap. cum nostris, de concess. præben. quod illiteratus non potest beneficium retinere, & an possit esse iudex vel arbiter, uide etiam glo. & Doct. in l. 2. C. de sen. ex peri. rec. & quis dicatur illiteratus, & qualiter accipiatur, uide quæ habentur in capit. sedulo. 28. dist. & in capit. qui. 1. q. 7. & utrobique, per Archid. & dicas, quod quis dicitur literatus secundum qualitatem, & conditionem personæ, & secundum officium, quod sibi iniungitur, & incumbit, & quod habet exercere, de quo uide per Ande. Sicu. cõsi. suo. 34. incipi. præclare optimus dixit. ubi plene declarat, quomodo hoc uerbum intelligatur. Adde tamen quæ uoluit Ang. in authẽ. quomodo oportet episc. in §. hæc autem Deo, col. 1. ubi dicit, quod illiteratus non potest esse clericus, nec promoueri ad ordines, quod intelligo, ut prædictum est, nec potest esse canonicus ecclesiæ cathedralis, licet possit esse monachus, etiam si ignoret grammaticam, de quo uide d. Card. in cle. 3. §. regula de ста. mona. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Monachorum appellatione veniunt omnes religiosi regulares, & etiam canonici regulares, nisi ex aliqua qualitate appareat, quod intelligatur de solis monachis tantum.*
2 *Aduocare possunt monachi cum licentia Abbatis, & pro vtilitate monasterij, copulatiue.*
3 *Monachus, an possit esse aduocatus in causa, quæ in consequentiam possit esse vtilis monasterio.*
4 *Monachus potest aduocare pro amico monasterij cum licentia Abbatis.*
5 *Abbas potest esse arbiter, & procurator sine alicuius mandato.*
6 *Coniuncta persona dicitur illa, quæ est coniuncta coniunctione sanguinis.*
7 *Venditio extenditur ad omnes alienationes, nisi sit facta mentio de pretio.*

CAP. II.

Ex parte. Canonici regulares postulare non possunt, sicut monachi, nisi pro vtilitate ecclesiæ, siue monasterij, ex præcepto abbatis. Communis diuisio. Secunda ibi, vnde. Casus liter. Quidam canonici regulares aduocabant in causis ecclesiasticis & forensibus, & cum eis objicitur, quod aduocati esse non debẽt nisi forte pro vtilitate monasterij, & abbate etiam imperante: ad suã defensionem allegabant, quod c. illud quo talia prohibentur, de monachis tantum, & non de regularibus loquitur. Cor. sibi. tus Pa. respondet, quod idem iudicium de canonicis regularibus, & de monachis est habendũ, licet de monachis in canone spiritualiter sit expressum. Ber. † No. j. q̃ monachi, a & regulares canonici nõ possunt aduocationis officium exercere neque in foro ecclesiastico, nec seculari. Et qđ dixi de monacho, idem in telligas de omnib. religiosis, qui largo modo possunt dici monachi, ar. 16. q. 1. c. 1. nam canon antiquus, qui hĩ 16. q. 1. c. monachi, prohibens monachis hoc officium, habuit respectum ad religionem, non aũt ad ordinem monachorum tm̃, quod clare probatur hic in eo, q̃ includit ẽt canonicos regulares, & quia etiam ipsi religiosi sunt, licet inseruiant regulæ laxiori, vt dicit tex. in c. quod Dei timorem. j. de sta. re. Et ex hoc, & ex tex. colligenotanter, q̃ constitutio fundata super aliqua qualitate extenditur a domnes existentes sub illa qualitate, licet habeant ex aliquo incidenti nomina diuersa: nam (vt vides) monachi, & canonici habent nomina diuersa propter aliqua accidentia, tamen in substantia non variantur, quia pariter profitentur tria substantialia religionis, ideo canon loquens de monachis fundans se sup religiosis, extenditur ad canonicos regulares, quia & ipsi sunt religiosi. Et ex hoc & ex tex. no. tertio, quia iura loquẽtia de monachis hñt locum in canonicis regularib. b quod tenet Fed. cons. 25. nisi cõstitutio loqueret de monachis nigris vel apponeret aliam qualitatem, per quam necessario oporteret restringere ad monachos tm̃, qđ ego intelligo in his. in quibus mnachi, & canonici regulares pueniunt, vt puta qũ constitutio emanat respectu religionis, & idem puto de alijs religiosis cuiuscunque ordinis, vt j. dixi, q̃ vbi non põt assignari diuersitatis ratio inter eos, & monachos, veniunt app. mon. & hæc tenebis menti, facit 12. q. 1. in c. duo sunt genera. † Quarto not. casum, in quo monachus põt esse aduocatus, s. cum exposcit vtilitas monasterij, & abbate imperante: ista ergo duo simul requiruntur, & ita loquitur canon antiquus in d. c. monachi. Ex solo ergo imperio Abbatis, vel ex sola vtilitate monasterij non põt monachus exercere officium aduocationis, sed requiriũtur ista duo coniunctim. Et intelligo, q̃ illis concurrentib. potest esse aduocatus, nedum in foro ecclesiastico, sed ẽt seculari, facit tex. j. c. prox. & j. c. fin. † Sed quæro pro declaratione prædictorũ, & tex. qualiter accipiatur hic vtilitas monasterij? certè si causa est monasterij, hoc est indubitatum fm̃ omnes, vt tunc habeat locum iste tex. Sed dubitatur, nunquid pp lucrum applicandum monasterio extrinsecus possit monachus peritus esse aduocatus abbate imperante? & olim fuit disputata hæc qõ, & poneba
6 tur in terminis in aduocato monacho monasterij multum ere alieno grauati, vtrum posset postulare in vtroque foro, vt de lucro eius monasterium releuaretur ab onere debitorum? Et vide plene hanc quæstionem per Io. An. in reg. in argumentum, de plene in Merc. & ibi tandem concludit non esse licitum, dr̃ tñ q̃ Lapus abbas j̃riũ seruauit. Et pro hoc j̃rio facit notabiliter dictũ Inn. ie c. cum I. & A. de re iu. vbi dicit, q̃ monachus põt esse pro curator, seu aduocatus pro amico monasterij, c abbate impetante, quia in consequentiam tractatur de vtilitate monasterij, quia per amicos monasterij promouetur vtilitas ipsius, qđ est verbum notabile: primum tñ dictum vr̃ honestius, & securius, vnde crederem, q̃ pro amicis monasterij posset religiosus esse aduocatus, superiore imperante, per illud dictum Inn. Vlti. hic quæritur, quid intendat iste tex. dum dicit, q̃ religiosi non dẽnt esse susceptores, vel executores forensis negotij, vel ecclesiastici? Sol. Inn. exponit verbum, susceptores, i. adnocati, & verbum executores, idest procuratores in foro seculari, & ecclesiastico, nisi in casu hic excepto. Sed Host. hoc intelligit magis generaliter: nam cum ista sint vocabula gñalia, dicit q̃ oĩa officia iudicialia sunt eis interdicta, & pro hoc facit 16. q. 1. c. de præsentiũ. Et ex hoc vr̃, q̃ non debent esse arbitri, nec assumere officiũ iudicandi, & vide de hoc in Spec. in tit. de arb. §. sequitur. ver. sed quæro diligenter, & ibi Io. And. & in c. pia, de exc. lib. 6. per Ioã.
4 And. † Tango in c. Quintauallis, de iureiu. vbi ẽt pono, nunqd possint esse arbitratores, adde gl. no. in d. c. de præsentium, quæ dicit de abbate, q̃ abbas sine alicuius mandato põt esse arbiter,
d & procurator, d & facit c. sopitę. j. de censi. adde ẽt no. dictum Inn. in c. vnico, de obli. ad ra. in fin. vbi dicit, q̃ iura, quæ prohibent clericis, seu religiosis officium procurationis, & similia, lo-
quuntur qñ indifferenter volunt exercere hæc officia, secus si volunt assumere talia officia in vna cã tantum, quia hoc prohibere non fuit de mente canonum, quod est notabile verbum, & sequitur Ar. in c. peruenit 86. dist. Sed Colle. j. c. prox. & in c. dilecti, de arb. tenet cõtrarium, quia hoc c. loquitur indistincte & forte hoc dr̃ verius, licet primum æquius In gl. 2. ibi, nec auditur. No. hanc gl. vsque ad fi. Ex qua primo not. q̃ monachus, seu quisque religiosus non potest agere pro suo monasterio tã quam coniuncta persona sine mandato, & satis, vr̃ probari ex isto tex. nam si non potest esse aduocatus pro vtilitate monasterij, nisi abbate imperante; fortius nec agere potest nomine mo
nasterij. Secundo potest intelligi hęc gl. q̃ religiosus non potest agere tanquam coniuncta persona sine mandato, vt in c. non nulli, in fi. & in c. ex parte decani, de reseri. & in iurib. hic alleg.

in gl. tamen religiosus hoc non poterit, quod est not. dignum. Pro hoc facit, quia cognatio eorum est in cœlis & solum in his, quæ concernunt vtilitatem monasterij, puta respectu successionis dicuntur habere cognationem in terris, vt s. monasterium succedat loco monachi sibi coniuncti, vt probatur in l. Deo no
5 bis, C. de episcop. & cler. facit 16. quæstio. 1. † Tertio potest notari ex ista glo. dum dicit, quòd illa iura loquuntur in factis priuatorum, quòd iura loquentia in coniunctis, vt admittantur pro coniunctis, debent intelligi in coniunctis coniunctione carnali, & sic non factis priuatorum, non autem in coniunctis ciuiliter prout est clericus coniunctus ecclesiæ, vel religiosus monasterio: contrarium tamen in clericis sentit glos. in cap. sequẽ. &
6 dic vt ibi dicam. † In glos. fina. ibi, ad alias alienationes extenditur. No. bene hoc dictum gl. q̃ verbum, venditio, extenditur ad omnes alienationes, & sic prohibitus vendere prohibetur donare, & permutare, & vide ad idem tex. in l. statuliberi à cęteris, ff. de ſtatuli. in fin. & per Legistas in l. sancimus. C. de reb. eccle. non alie. procedit, nisi in dispensatione fieret mentio, seu commemoratio precij, quia tunc intelligitur stricte de contractu venditionis, vt est text. not. in l. fiua. C. de prædi. decu. sine dec. non alie. lib. 10. quod tene menti.

ADDITIONES.

a Quod monachi. Casus, in quibus monachus possit esse procurator ponit Inn. in c. cum I. & A. col. 8. ver. item quando de re iud. Arch. in c. nullus, il 2. q. 7. vide Feli. in d. c. cum I. & A. col. 6. ver. casus, in quibus. vbi ponit an monachus magnus aduocatus possit aduocare data paupertate monasterij, & refert d. Ant. tenentem, quod non.
b Canonicis regularib. Adde quod voluit Old. consil. 22.
c Amico monasterij. Adde Ro. sing. suis fol. 15.
d Arbiter, & procurator. Adde Pet. de Anch. consi. 402.

SVMMARIVM.

1 *Aduocare non est proprie alteri nocere, nec alterum offendere.*
2 *Ingratitudinem committunt aduocatus & procurator exercendo officiũ contra illum, a quo fuerunt beneficiati.*
3 *Vasallus an possit aduocare, siue procurare, contra dominum.*
Doctor, an possit aduocare, vel consulere contra ciuitatem, a qua est salariatus.
4 *Coniuncta persona, an dicatur tam respectu sanguinis, quàm alio respectu.*
Amicus, an admittatur ad agendum pro amico sine mandato, præstita cautione de rato.
5 *Aduocare non possunt omnes, qui habent sacros ordines, regulariter.*
Sacerdotum appellatione veniunt omnes habentes sacrum ordinem.
6 *Adiuuare potius habemus proinquum, quàm amicum.*
7 *Adiuuare an potius teneamur patrem, quam patriam.*

CAP. III.

Cum sacerdotis. Se summat. & primo ponitur ratio. Secũdo dictũ cum inclusa exceptione, ibi, non nisi. Tertio pœna, ibi, clericus. Primo dicit, q̃ sacerdos aduocare non debet nisi pro seipso, vel si necessitas imminеat, pro coniunctis personis, aut miserabilib. Secundo dicit, q̃ clericus, qui j̃ ecclesiam suam, à qua beneficium recipit, pro extranea persona aduocatus, vel procurator extiterit, tanq̃ ingratus beneficio illius ecclesiæ poterit spoliari. B. No. 1. q̃ officium aduocationis videtur nociuum: videtur enim frangere charitatem, cum quisque putet aduocatum alterius partis sibi aduersum, & nocumentũ afferre. Et ex hoc hic infert d. Ant. q̃ si quis promisit aliquẽ non offendere sub certa pœna, quod si contra illum accepit officiũ aduocationis, incidit in pœnam. Idem dicit in pactione pacis, quando aliqui promittunt sibi inuicem non nocere, vt pro extraneis non possit quisque eorum impune contra alium aduocationis officium assumere. Et idem dicit, si statuto cauetur, q̃ sub pœna non audeat alicui nocere de tali familia. Ego puto illud dictum non esse verum, quia verba pactionis, pacis, & statuti odiosi, debent proprie, & strictè intelligi, vt leg. & not. in c. in nostra, de injur. & in l. 3. §. hæc autẽ verba, ff. de neg. gest. & in l.
1 quicquid astringendæ, ff. de ver. ob. † Sed aduocatus proprie nõ nocet, imo defendit ius publicum & priuatũ: vnde ex hoc dñr milites, & priuilegiantur in iure in multis, vt milites, vt in l. aduocati, C. de aduo. diuer. iu. & quicquid lucrantur, est eis peculium quasi castrense: vnde priuilegiantur, vt nihil ex illo acquirant patri, vt in l. fi. C. de inof. test. & vide gl. sing. quæ dicit hoc procedere etiam hodie in salario, quod aduocati recipiũt a priuatis, in l. fori, C. de aduo. di. iud. Sed pro tanto aduocati dicuntur nocere, quia aduersa pars arbitratur illum sibi nocere, vnde non verè, sed quoad opin. nocent. Non enim debent assumere causam iniustam, vt in l. rem non nouam, C. de iudic. & sic pro mouent iustitiam, quæ vnicuique reddit qđ suum est, vt s. in proœ. nam etiam & iudices dicuntur crudeles, quia reputãtur illis crudeles, contra quos iustitiam exercent, tamen in veritate non sunt crudeles, sed ministri Dei, & iustitiæ, vt dicit text. 23. quæstio. 5. in c. non est crudelis. Et in psalmo dicitur, Beatus qui facit iustitiam omni tempore. Sed quia sacerdos non debet

Universidad de Deusto
Biblioteca

nocre alteri, neq; in veritate, neq; quò ad op. quia non dẽt seruire vni, & alteri displicere, vt hic, & in c. denique. 14. q. 5. ideo p̃hibetur sacerdotib. aduocationis officium, Not. tamen ex hoc, & ex tex. q̃ hoc officium est odiosum, saltem in opi. No. 2. quatuor casus, in quib. sacerdos potest esse aduocatus. primus pro se: secundus pro ecclesia sua, & ex hoc no. q̃ cã propria, & cã ecclesiæ ponuntur pro diuersis, & sic eã ecclesiæ, non dr̃ propria ipsius rectoris, quod dixi in c. preç. Tertius casus pro personis sibi coniunctis, & hoc si necessitas imminеat, & non aliter, & dr̃ imminere necessitas, si coniunctus propter impotentiam non potest habere aduocatum, vel fortè non ita bonum, sicut est sacerdos. Et ex hoc, & ex præcedenti casu collige vnum satis notabile, q̃ appellatione coniunctorum non venit ecclesia: cum ecclesia, & coniuncti ponantur hic vt diuersa, quod facit contra glo. 2. hic. Quartus casus pro miserabilib. personis, intellige, vt dicit tex. 3. c. 1. quando sunt ita miserabiles, q̃ proprias causas
2 non possunt administrare per se, vt pupilli, viduæ & impotentes. &c. † No. in §. clericus, q̃ exercens officium aduocationis, vel procurationis contra aliquem, à quo habuit beneficium, incurrit in vitium ingratitudinis: vnde posset donatio reuocari.
3 ar. hic iuncto c. fi. de do. † Ex hoc no. indecens esse, vt contra amicum quis assumat aduocationis, seu procurationis officium. Et ex hoc etiam potest dici, q̃ vasallus non potest aduocare, seu p̃curare contra dominum, alias tanquam ingratus posset feudo priuari. Et adduco istum tex. ad quæstionem, nunquid aduocatus possit patrocinari contra rempubl. a qua recipit salariam? Doct. non tangunt hic, sed Bar. ponit in l. 2. C. de aduo. di. iud. & per illum tex. decidit q̃ non. vnde dicit q̃ Doct. salariata à ciuitate non p̃sit aduocare ɔ̃ ciuitatem. Sed illud dictũ ego puto nõ esse verum, & ɔ̃rium illius sentiunt hic Doct. & Spe. in tit. de aduo. §. 1. ver. sed nunquid potest. Dicunt enim istum tex. intelligendum in beneficio gratuito; secus autem si quis habuisset beneficium a ciuitate, vel ab ecclesia p̃ seruitijs impensis, quia illud beneficium non esset gratuitum: & pro hoc ego adduco l. Aquilius Regulus. ff. de dona. vbi dr̃, q̃ id, quod donatur magistro ratione disciplinæ, non est mera donatio, & sic nõ indiget insinuatione, sed est quædam remuneratio: vnde non potest p̃prie dici beneficium, salarium, quod recipit Doctor pro lectura: nam recipit pro labore meritedem, & sic non tenetur reipub. vltra laborem impensum, seu promissum. Non ob. tex. in d. l. 2. quia loquitur in decurionib. & in habentib. honorem, & beneficium proprie sumptum a ciuitate, & hoc not. & ad prædictã
4 conclusionem facit tex. in c. illud. 16. q. 6. † In glo. 2. ibi, credo intelligendos confratres suos eiusdem ecclesiæ. Not. gl. singulariter, q̃ appellatione coniunctorum veniunt coniuncti coniunctione spirituali, vt sunt concanonici eiusdem ecclesiæ, qui adinuicem dicuntur confratres & videtur gl. velle, q̃ quemadmodum sacerdos, potest postulare pro propinquis, ita pro p̃canonicis. Item sicut p̃t quis literas impetrare pro propinquo, vt in c. nonnulli, de reser. ita & pro p̃canonico. Idem ẽm Io. And. videtur dicẽdum de amico intimo fraterna charitate dilecto: nam
a iste potest appellari frater, a vt est pulcher tex. ĩ l. nemo dubitat. §. qui frater. ff. de hær. instit. facit l. latæ culpæ, in §. amicos. ff. de ver. sig. Dummodo fm̃ eum non pecuniæ cupiditas, sed ipsum charitas Dei inducat ad postulandum. Ad hoc ẽt inducit quod hẽ Mat. 12. in fi. si quis fecerit voluntatem patris mei, qui in cœlis est, ipse frater meus, & soror, & mater mea est. Et ex hoc põt inferri secundum D. Ant. q̃ amicus debeat admitti pro amico ad agendum, sine mandato præstita cautione de ratihabitione, sicut admittitur propinquus pro propinquo, vt in l. sed & hæ. ff. de procu. & in d. c. nonnulli, in fi. Aduerte, quia isti Doct. vñr sibi contrarij in hoc artic. nam D. An. expresse tenuit contrariũ in c. ex parte decani, & in c nonnulli. de reseri. vbi voluit, q̃ nec amicus, nec canonicus admittatur ad agendũ pro amico, vel
b concanonico, q̃a iura loquentia de ɔ̃iunctis debẽt intelligi de coniunctione sanguinis. Idem tenuit Io. An. post Hosti. & Spec. in d. c. nonnulli, & clarius in c. fin. de proc. & expresse ɔ̃rium tenet Arch. in c. statutum. §. cum aũt. de resc. l. b. 6. & vide de hoc, quod dixi in d. c. ex parte decani. vbi concluſi, q̃ iura loquentia de coniunctis debent intelligi stricte in coniunctis coniunctione carnali, non autem in coniunctis amicitia, vel coniunctione spirituali, & q̃ amicus non admittatur, adduco bo. tex. in l. tutori, C. de neg. gest. & de clerico ecclesiæ facit tex. in c. coram de offi. deleg. Item iste tex. in eo, q̃ ecclesiam, & coniunctas personas ponit pro diuersis, ad idem quod no. gl. 2. sup. c. prox. licet gl. fin. in d. c. vlt. de proc. concordet cum ista. Sed primũ verius: nam licet amicus intimus possit appellari frater, & idem in socio, vt in l. verum. in prin ff. pro soc. tñ propriè non est coniunctus: nã inter coniunctos carnaliter est duplex vinculum. vnũ naturale. ff. sanguinis, & indissolubile, vt l. iura sanguinis, ff. de reg. iu. Est & aliud vinculũ præsumptum. f. dilectionis, vt in cap. postremo. ɔ̃. de app. In amico vero non est nisi vnũ vinculũ ciuile, & accidentale, & maxime hodiernis tpib. quib. non reperitur verus amicus, quia in veris amicis dẽt esse idem velle & idẽ nolle, vt no. in d. §. amicos, & per Cice. in lib. de amicitia. Tamẽ quod amicus admittat, tenuit Cy. in l. exigendi. C. de proc. & cũ refert Bar. & simpliciter transit in l. non solũ, in §. qui nomine, ff. de proc. & tene menti, quia propter has authoritates forte ferretur hoc contrarium. In gl. fi. ibi, neutram iuuet. Idẽ in Spec. in tit. de aduo. §. 1. ver. quid si habet beneficium. Sed Inn. Goffr.
c & Host. hic dicunt, q̃ sine pœna poterit iuuare primum: c. ar. in c. tua, & c. veniens, & in c. intellecto, & c. ea re, de iureiu. Consuluit tamen Host. vt hoc casu nõ assumat officium aduocati, sed potius mediatoris. Bar. Brix. in q quæ incipit. A duocatus, distinguit, q̃ aut certum est primam ecclesiam fouere iniustam causam, & iuuabit secundam, quia debet agnoscere bonam fidem, sicut tutor. l. quoties. §. sicut. ff. de adm. tu. Sed fi est dubium an iuuet primam, & det aduocatum fecundæ. Mihi placet opi. Innoc. & sequacium, facit, quod ipse no. in c. cum iamdudum, de præben. fateor tamen, q̃ primam non debet iuuare cõtra istius
5 conscientiam. † Extra gloss. hic quæro, nunquid dispositio istius rex habeat locum solum in sacerdotibus, an etiam in alijs clericis? Host. dicit, quod appellatione sacerdotum hic veniunt omnes habentes sacrum ordinem, simile, in c. 2. de cohab. cler. & mu. Item habentes minores ordines cum beneficio. supra c. 1. Idem fortius de episcopo qui non debet esse aduocatus in foro seculari. 5. q. 3. c. fin. etiam in causa propria, quia non est decens, vt episcopus exhibeat reuerentiam iudici, quam exhibere debent aduocati. nam aduocatus debet proponere stando, & nõ sedendo. l. quisquis. C. de postu. Sed si episcopus habet causam coram iudice ecclesiastico, est in optione sua vtrum per se, vel per alium velit causam promouere, ar. bo. in c. fi. de iuram. calu. Et ex his sentit Hostiẽ. q̃ inter sacerdotes, & clericos inferiores non sit differentia. Sentit etiam, quod sacerdos non possit postulare coram iudice seculari, nisi in casibus hic expressis, nec etiam coram iudice ecclesiastico cum perceptione salarij, iuxta no. supra c. proxi. & sic sentit, quod sine salario potest indifferenter postulare coram iudice ecclesiastico. Ioan. And. & communiter Moderniores sequentes tenent oppositum hic: nã secundum hanc opin. Hosti. nihil adderet istud c. ad primum. Et ideo dicit ipse, quod sacerdos indifferenter ratione ordinis prohibetur postulare, nisi in casibus hic expressis, sed in clericis inferioribus tene quod dictum fuit in c. 1. supra eo. & hoc mihi placet, quia tex. hic indistincte prohibet sacerdotem postulare, & idem dicendum est in episcopo, vt dixi. 88. dist. c. per latum, & c. episcopus. Vnde sicut solus ordo presbyteratus prohibet a
d scientijs vetitis, d vt in capit. non magno, & c. super specula, ne clerici, vel mo. ita ab officio postulationis, ne sacerdos videa-
6 tur aliis nociuus, vt in princip. literæ. † Vlti. hic quæritur, nunquid clericus possit impune esse aduocatus contra ecclesiam, a qua habet beneficium, pro personis sibi coniunctis? text. a contrario sensu videtur hic, quod sic, quia imponit pœnam, quando patrocinatur pro extraneis. Vincũ tenet hic contrarium, & ad tex. istum supplet, maxime, sed Aegi. tenet primum, & sentit Hostien. dicens, quod pro stricte coniunctis miserabilib. personis potest aduocare contra ecclesiam, a qua habet beneficiũ, facit quod not. supra cap. 1. & c. petitio, de iureiuran. Et not. bene hic hoc dictum, ex quo habes, quod magis quis tenetur iuuare propinquum, quam cum, a quo habuit beneficium, & sic propinquitas præfertur hic amicitiæ, quod not. Ex hoc posset etiam inferri, quod vasallus non tenetur iuuare dominum contra propinquum, & ad hoc vide quod not. in Specu. de aduo. §. 1. versic. sed nunquid cleticus. & satis facit iste tex. a contra-
7 rio sensu, & dictum capitu. petitio. † Nunquid possit quis aduo-
e care contra patriam, & genitorem, e & nunquid teneatur quis potius patrocinari pro patria, quam pro genitore, vel econtra, vide in Specu. in titu. de aduo. §. 1. ver. sed quid si pater hostis, & sequenti, & in effectu concludit quod potest esse aduocatus cõtra patriam. Pro hoc facit l. penul. ff. de iustit. & iur. & l. 2. C. de aduo. diiud. vbi certæ personæ prohibentur, ergo alijs permittitur. Item cobcludit, quod potius tenetur iuuare patrem, quam patriam. ar. in l. vt vim. ff. de iust. & iu. vbi prius nominantur parentes, quam patria. h. d. esse verum, quando pater prætendit iustam causam, alias si esset rebellis patriæ, debet filius insurgere contra patrem: vnde si pater est bannitus, ita vt possit impune occidi, potest filius eum impune occidere, vt in l. minime, & ibi Bar. ff. de reli. & sump. fune. Abb.

ADDITIONES.

a Frater. Vide pulchre quæ notantur per D. Soc. in rep. l. cum auus, colũ. 3. ff. de cond. & dem. vbi plura de amicitiæ effectu, post And. Sic. in rep. l. cum acutissimi, C. de fidei. Seb. Sap.

b Coniunctione sanguinis. Adde latè Ro. fin. suis fin. x.

c Primum. Adde Ro. consi. 47. & vide quod in simili decidit.

d A scientijs vetitis. Vide Gem. in c. cum ex eo, circa medium, super gl. in verb. literarum, de ele. vbi refert Io. Mo. tenentem idem, quod Abba. vide tamen Abb. in c. 2. de cohab. cle. & muli. vbi videtur contrariari his, quæ dicit hic. Sep. Sab.

e Et genitorem. Vide Mod. in l. ut vim. ff. de iusti. & iu. & ibi pulchre per Albe. de Ro. Seb. Sap.

De

De procuratoribus. Rub.

Continuata fuit hæc rub. supra in præcedenti ti. & dic vt ibi. Quæro quis dicatur procurator dic q̃ ille, qui mandato dominialiena negotia ministrat, vt in l. 1. ff. eo. Qui. n. administrat sine mandato non dicitur procurator, sed negotiorum gestor, vt habetur per totum titu. de nego. gest. ff. & C. Et differentia inter procuratorem, & syndicum, seu œconomum, & actorem, vide per gloss. in cap. si quis erga. 2. quæstio. 7. & quod not. in c. petitio. infra eod. Nic. Abb.

SVMMARIVM.

1 *Procurator, sine mandato legitimo, non auditur.* 3.
2 *Gesta per falsum procuratorem non tenent in præiudiciũ domini, sed in præiudicium ipsius, sic.*
3 *Procurator, qui negatur procurator, non auditur, etiam promittens de rato.* 6.
4 *Teste. in causa vniuersitatis, an possint esse illi de vniuersitate.*
5 *Procuratorium, siue mandatum, an possit probari tam per testes, quam per instrumentum.*
6 *Speciale mandatum vbi requiritur, admittitur quis cum cautione de rato.*
7 *Coniuncta persona an dicatur clericus respectus suæ ecclesiæ.*
8 *Conuersi alicuius religionis an habeant vocem in capitulo.*

CAPI. I.

ALia quidem. † Non auditur quis tanq̃ alterius procurator, nisi hẽat mandatum legitimè factum. Primo præmittit motiuum. Sẽdo submittit mandatum, ibi, Quia ergo. Casus litera. Eps Salo. habebat quãdam cãm cum quodam aduersario suo in curia Pape, pro causa illa quidam accesserunt ad Papam non habentes mandatum ab episcopo, & cum aduersario episcopi iudicium sunt ingressi, sententiam contrariam reportantes. hoc intelligens episcopus scripsit quibusdam de curia, quod illos ad causam illam non miserat, & ideo quæ cum ipsis in præiudicium suum facta erant, subsistere non debebant: & idem episcopus dixit hoc cuidam T. nomine, qui hoc Papæ dixit, quod ab illo audierat, quod illos nõ miserat, dem̃. pro cã sua misit quosdam nuncios ad D. Pa. qui cum non hẽrent mandatum, non fuerunt auditi: vnde Papa scribit huic episcopo, dicens qd̃ p̃fatib. nuncijs credere noluit sine mandato, ne idem diceret de
1 istis, quod ipse dixerat de prioribus: vnde si vult causam suam tractari mittat personam instructam cum mandato legaliter facto, eũ subscriptionib. presbyterorum & diaconorum suorum roborato, vt quicquid cũ eo factũ fuerit iure subsistat B. † Not. quod gesta cum falso procuratore, non tenent in præiudiciũ dñi, die tñ, q̃ valet in præiudiciũ falsi procuratoris, vt in l. Plau-
2 tius. ff. eo. facit. l. 3. §. falsus, ff. rem ra hab. † Not. 2. q̃ asserenti a se esse procuratorem alterius, & fidem legitimam de mãdato nõ facienti, non est credendũ, & optimè iudicio meo facit iste tex. ɔ̃ gl. in l. 1. C. eo. & sequaces, q̃ dixerunt, q̃ per negationem ad
3 uersarij res efficitur dubia, ita, vt debeat admitti asserens se procuratorem cum cautione de rato. Sed Bar. ɔ̃ in d. l. 1. & in l. non solum, in §. qui alieno, ff. eo. & vĩ probari hic: nam Papa nullo modo voluit hic istũ admittere: negatio ergo facit rem dubiã in fauorẽ negantis non in eius præiudicium, & in fauorem assentis se esse procuratorem, als sequeret absurdum, q̃ libet admitteret cũ cautione, qã non hẽret, nisi diceret se esse procuratorem. Si. n. aduersarius suas hoc fateꝛ, hẽt intentũ, si negat, res efficitur dubia f̃m illã opi. & sic admitteret cum cautione, cuius ɔ̃rium hic innuitur, & tene ad hoc tex. hnnc menti, qa non solet allegari, & vide qã latius dixi in c. coram, de offi. dele. † Not.
4 3. q̃ in syndicatu vniuersitatis requrũt testes extrinseci ab illis d̃ vniuersitate nec dẽnt illi d̃ vniuersitate describi ĩ isto, vt testes
b ga cũ ipsi authorizant in instro s̃ dẽnt esse partes, & testes. b idẽ dem in alijs gestis per vniuersitatem eadem rõne, qã tene menti, si facerẽt tñ, q̃ si in futurum oriretur contentio de gestis in vniuersitate, q̃ singuli p̃sit testificari, si nõ præterdunt commodũ, ad quod allego bo. tex in c. veniens, il 2. in fin. de test. & c. tertio loco. de prob. sed q̃ inscribanĩ in instro, vt testes, non est decẽs, ne in eodem momento videant authores, & testes. Itẽ no. q̃ canonici, & testes dẽnt se subscribere in instro syndicatus, & hoc obseruabat olim. sed hodie satis est, q̃ inscribanĩ per notarium,
5 iuxta no. in c. 1. de his q̃ fi. a præl. vel forte Pa. ad maiorem cautelam, ga prima vice fuerat deceptus per falsum procuratorẽ, voluit hanc solẽnitatẽ hic adhibere. † In gl. 1. No. istã gl. singulariter: nam quotidie allegatur, & similis gl. hĩ in l. non solum. §. q alieno, ff. eo. per Spec. in tit. de satisd. in §. 1. in 1. col. & spãliter primo collige ex hac gl. & tene semper menti, q̃ procuratoriũ nõ
6 solum põt probari per instrm̃, sed ẽt per testes. c & licet Do. hic simpliciter transeant, tñ in hoc sunt multę varietates per Legistas, & multorum antiquorũ sniam retulit Io. An. in addi. Spec. eo. tit. §. 3. post prin. Et ordinarius, & plenius dicendo, scias q̃ q-
dam, vt Pe. tenuerunt procuratoriũ non posse probari p testes, vt refert Cy. in l. 1. C. eo. motus principaliter duab. rõnib. Prima, qa testes non faciunt fidẽ in præiudicium dñi absentis, cum non fuerit ad hoc citatus, vt in c. 2. de test. & l. si quis. C. eo. & sic attestationes non prodessent reo ɔ̃ dñm, sed instrm̃ facit fidẽ ɔ̃ quẽcunque. l. cum precibus, C. de prob. & in c. cum Ioannes, de side instru. Et ideo procuratorium dẽt probari per instrm̃. & non per testes, vt reo sit cautum ɔ̃ dñm absentẽ. Sẽda rario, si enim admitteretur probatio per testes, deterioraretur cõditio rei, qa si postea dñs veniens vellet iterum agere, negando se dedisse mandatum illi procuratori, hẽt reus necessitatem producendi illos testes, non aũt sic in instro. Bar. in d. l. 1. & in d. §. qui alieno, sequitur opi. gl. nostræ, q̃ ẽt sensit Spec. in loco præalle. & ad rõnes Pet. respondet, q̃ quemadmodũ in dubio iurisdõnis iudex cognoscit, an sua sit iurisdictio, & valet sniã etiã iniusta, ex quo non appellatur, vt no. in capitu. super literis, sup. de rescrip. vbi plene dixi, ita dicit dicendum, cum dubitatur de procuratorio vt testes producti per procuratorem faciant fidem ɔ̃ dñm absentem, & si in veritate non erat procurator, & fuit pronuncia tum pro eo, & tunc solum supererit domino absenti remediũ agendi de falso contra testes, & contra procuratorem, sicut si vigore instrm̃ falsus procurator fuisset pronũciatus verus. Duo ergo in effectu ex prædictis sensit Bar. primo q̃ procuratoriũ põt probari per testes. Sẽdo q̃ in redubia probatio facta p eum, qui asserit se p̃curatorem, p̃iudicat dño absenti, quo ad rem. Hoc vltimum dictum mihi non placet nec Bal. vrgenter illud p̃bat, nam simile suum est valde a remotis, & ɔ̃rium apertè sentit Hosti. in eo, q̃ quærit, vtrum sniã interlocutoria super legitimatione mandati præiudicet domino, & concludit, q̃ aut dominus sciuit interlocutoriam latam, & non contradixit: nec appellauit, & facit sibi præiudicium, secus si ignorauit. ar. op. in c. cũ su. per. de offi. dele. & in c. ex insinuatione. ɔ̃. eo: nam si procurator se ingessit sine mandato, non debet hoc nocere dño absenti, & ignoranti, sed ipse procurator tenetur ad interesse ipsi reo, vt in l. Plautius, ff. eo. tit. & idem dicendum, cum falsum probat procuratorium per instrm̃. Sẽda opi. principalis fuit Iac. de But. distinguentis, vtrum testes sint parati iudicio, & tunc per eos poterat probari procuratoriũ, qa non est timor, qd̃ hoc fiat cã dilatandi iudicium. Aut testes non sunt parati, sed petit dilatio, & tunc secus, facit in ar. c. literas. de rest. spol. Tertia fuit opi. cuiusdam. Gul. Anglici, dicentis, q̃ aut procuratoriũ fuit factũ in ciuitate, aut in iure, primo casu non admittit probatio per testes, cũ de facili potuerit hẽri tabellio. sed sẽdo casu sic, maxime cum allegatur importentia, pp celeritatem, ad hoc qd̃ hẽ in simili in l. fi. C. de test, Io. An. in addi. prædicta dicit, q̃ plurcudo iudiciorũ non admittit probationes per testes, & placet sibi hæc consuetudo, saltem ex parte actoris. in fin. tñ distinguit, q̃ aut offertur ista probatio ad lites futuras, & non debet admitti, quia difficile est procuratorium probare per testes, pp multas cãs, quæ solent apponi in procuratorio, nam multa sunt, quæ melius probantur per instrumenta, quam per testes, vt no. in c. tertio loco. de prob. & in c. 1. de censib. lib. 6. vbi gl. enumerat multos casus requirentes scripturam. aut offertur probatio quo ad lites præteritas, vt quia vult quis probare Titium fuisse procuratorem, & hæc probatio debet admitti secundum eum, siue agatur inter procuratorem, & reum, seu tertium. Aduerte, quia hæc dicta Io. An. nõ vrgẽt. Et primo: nã cadẽ ratio ẽ quo ad difficultatem probandi, quando agitur de lite præterita, sicut de lite futura. Item contra hanc opi. Ioan. And. videtur primo text. in c. cum olim, de pri. vbi tenor priuilegij amissi potest probari per testes. Item facit text. in l. ne satisdatio. fi. rem rat. hab. vbi dicitur, quod procuratorium probatur eo ipso, quod dominus in libello dixit, se fecisse talem procuratorem, standum est ergo dictis testium: nam ad subst antiam procuratorij sufficit, quod dominus dicat, facio te procuratorem meũ, vt c. petitio. ɔ̃. c. Quinta fuit opi. Bal. in l. 1. C. eo. vbi dicit, quod si reus non vult admittere probationes per testes, debet admitti procurator cum satisdatione, quia ex oblatione probationis potest probabiliter dubitari, an ille sit procurator, & hoc est bonum remedium indeficiens.

ADDITIONES.

a Quod asserenti. Vide tex. cum ibi traditis per Mod. in l. ciuitas, ff. si cer. pet. & quot modis dicatur falsus procurator. no. Fel. 1. c. ex parte decani, col. 3. uer. in gl. in uerbo, procurator, de reser.

b Partes, & testes. Adde quando illi de uniuersitate admittantur, Ro. consi. 7. Circa hoc an in illis de uniuersitate possint testificari pro uniuersitate, dicas q̃ aut negotium tangit ipsam uniuersitatem, & non singulares de uniuersitate, & tunc singuli de uniuersitate possunt testificari dummõ ille, qui testificatur non sit syndicus, uel actor constitutus ab uniuersitate, l. 1. in §. 1. & in l. item eorum, in §. 1. & 2. ff. qd̃ cuiusque uniuer. nom. & quib. agere liceat nomine uniuersitatis, uide plene per Spe. in tit. de instr. edi. §. nunc uero ali qua, uer. sed nonne quilibet. & habetur in c. unico, de syndi. & de materia plene habetur in eum super, de test. & in c. cũ nuncius, eod. tit. & in c. cuis, & habetur 14. q. 2. in c. super prudentiam. An. Fran.

c Per testes. Adde Ang. consi. 196.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deficiens. Tñ ego crederem, q̃ indistinctè procedat gl. nostra, vt debeat admitti volendo probare per testes, vt releuetur ab onere satisdandi: moueor primo per iuris vtriusque regulã, qua cauetur, quod parem vim habet instrm, & testes, vt in d. c. cum Ioannes, & in l. in exercendis. C. de fide instr. sed hæc regula nõ reperitur læsa quo ad probandum procuratorium: ergo per argumenta, & opin. magistrorum non debemus recedere a iuris regula. Item & secundo, procurator potest cõstitui per nunciũ, vt in l. 1. ff. de proc. cum ergo scriptura non sit de substantia procuratorij, ergo nec de substantia probationis: tertio facit c. ex insinuatione. infra eo. vbi reuocatio procuratoris p̃t probari per testes, ergo & constitutio, vt ꝫriorum eadem sit disciplina. de iureiurã. c. intellecto, & in l. 1. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iu. In hac ẽt snĩa est diuina regula, qua cauetur quod in ore duorũ, vel trium, debet stare omne verbum, vt in Euangelio, & transumptiuè in cap. licet vniuersis, de test. Item Papa põt conuinci per duos testes, vt not. 2. q. 4. c. præsul. fortius procuratorium debet posse probari per testes. Nec ob. ratio Pe. præall. nam eadem rõ est in instrumento: nam instrumentum productum per procuratorem non facit fidem, ꝫ dñm absentem. quia productio instrumenti est de actis, vt in c. quoniam ꝫ, de prob. no. Inno. in c. cum, in iure, in fi. de offic. deleg. & nihilominus procurator p̃bat se procuratorem per instrm, ergo eodem modo per testes. Nec ob. si dicatur, q̃ non fuit citatus dominus in receptione testium, quia isti testes non producũtur principaliter ꝫ dñm, sed ad legitimandam personam procuratoris p̃ntis; vnde præiudicat ipsi procuratori: nam si in veritate non est procurator, reo tenebitur ad interesse, vt s. dixi. & vt, reo sit melius cautũ, si ex aliquo dubitatur, puta, qa procurator non esset soluẽdo, posset exigi cautio, ar. in l. vulgo. ff. de adm. tu. & in l. qd si de spãli. ff. de
6 mino. & prædicta bene notabis. † Scdo principr no. ex gl. q̃ cũ
a dubitatur, a an aliquis sit procurator, admittitur cum cautione
b de rat habitione. b hoc procedit ẽt si dubitatur, an habuerit speciale mandatum, vt notabiliter probatur in d. l. quod si de spe-
7 ciali. Sed contentio est inter legistas, vtrum asserens se procuratorem ad recipiendam solutionem debeat admitti cum cautione, si dubitatur de mandato? Cy. & alij quidam tenuerũt, quod non, propter grauitatem præiudicij, vt not. in d. §. qui alieno, & in d. l. 1. facit. l. vero procuratori. ff. de sol. sed Bar. tenet ꝫrium in l. si sine. §. 1. ff. rem ra. hab. & hoc mihi plus placet, quia ẽt in requirentibus spãle mandatum admittitur, quis cum cautione, si
8 dubitatur, vt s. dixi, & facit l. si. ff. rem ra. hab. † Tertio not. ex gl. q̃ clerici numerantur inter coniunctas personas, i. sicut cõiunctus agit pro coniuncto sine mandato cum cautione, ita & clericus pro ecclesia sua, alle. c. non liceat. 12. qõ. 2. Sed illud c. non probat, qa loquitur, cum agitur de reuocatione rei malè alienatę, quo casu in fauorẽ ecclesiæ admittitur quilibet, vt in c. si qs presbyterorũ, de re. ecc. non alie. de hoc articulo dic, vt plenius dixi in c. fi. ꝫ. tit. prox. & in c. nonnulli, de rescri. Vlt. scias, q̃ hæc gl. procedit in procuratore actoris: in procuratore vero rei, dic vt no. in c. mandato. ꝫ. eo. In glo. in verbo, legaliter, ibi, litera sequens exponit hoc verbum: vult ergo gl. q̃ mandatum procuratorium tunc sit legaliter factum, cum in eo apponuntur ea, q̃ hic subijciuntur in tex. huic dicto resistit Host. dicens, q̃ ad substantiam procuratorij non requiruntur ea, quæ hic dicũtur, sed sufficit, q̃ opponantur ea, quæ habentur infra eo. c. mandato in prin. gl. 1. Vel secundum cum istud mandatum, de quo hic. debebat esse legaliter factum. i. ad instar decreti, quod interponit̃ fm leges in alienatione rei ecclesiæ, vt interueniat consensus capti subscriptionibus roboratus, & Pa. hoc fecit hic, ne decipere tur secundo in hoc negocio, quasi sentiat Hosti. q̃ rr non est necessaria subscriptio testium, & canonicorum in cõstõne syndici. Tu dic melius, vt dicam infin. c. vnico, de synd. & in fi. glo. hæc gl. vr superflua, fm Host. per ea quæ no. in c. edoceri. de rescr. Et dic plene de hac materia, vt ibi dixi, tene tñ menti, gl. q̃ præsupposito, q̃ prælatus non possit agere sine ꝺsensu capituli, tñ
9 si vult cauere de ratihabitione, debet admitti. † Extra gl. quærit, nunquid conuersi ecclesiæ debeant cõsentire in constõne syndici, vel in alijs negotijs ecclesię? Egi. tenuit hic, q̃ non, & p̃ eo facit iste tex. in eo, q̃ facit solum mentionem de presbyteris, & diaconibus, & de hoc vide per Spec. in tit. de synd. ver. quid de conuer. & per Fed. consi. 208. vide tex. iuncta. gl. in c. ex eo. §. 1. de ele. lib. 6. per Inn. in c. 2. de inst. & in hoc multum attendẽda est consuetudo ecclesiæ. Sed de iure puto dicendum, qd in spũalibus, puta in electione prælati non debent vocari conuersi laici ad eligendum cum clericis, tex. est no. in d. c. ex eo. valet tñ consuetudo in ꝫrium, vt ibi est glo. not. sed in tpalib. idem puto. Ad hoc adduco. c. & si Christus, de iureiur. iuncta suprascriptione cum fi. c. vbi probatur, quod appellatione capituli non cõprehenduntur conuersi, & sentit Fed. ꝫ. non tñ allegat illum tex. q optimè facit. sed in locis, vbi omnes conuersi sunt laici (exemplum in istis Iesuatis) præsupposito, quod sint approbati, tunc omnes habent vocem in electione prælati, & in alijs negotijs, ad hoc c. cum olim de arb. & sic intellige Inn. in d. c. 2.

ADDITIONES.

a Cum dubitatur. Vide Fel. in c. coram, colũ. 3. uer. quando faciens dubium de mandato, de offi. deleg. ubi dicit, quod admittitur cum cautione de ratihabitione nisi per cautionem non esset plene consultum aduersario, & istud etiam tenet Bar. in l. non solum. §. qui alieno, uersic. tertius casus. ff. de procur. Seb. Sab.

b Cum cautione de ratihabitione. Adde quod no. in apost. ad istum in c. cõsanum. 6. in uer. cum cautione, ubi restringo hoc dictum istius. infra de restit. in integ. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Infirmitas tam sua, quam suorum, an sit legitima causa non comparendi ꝰ iudicio.*
2 *Condemnatio expensarum fienda contra contumacem, non requirit nouam citationem.*
3 *Absens tenetur in leuibus causis constituere procuratorem.*
4 *Citatus impeditus tenetur mittetere ad iudicem ad faciendum fidem de impedimento.*
Sententia data contra citatum impeditum est nulla, si iudici constabat de impedimento, alias secus.
5 *Infirmitas quomodo probetur.*
6 *Appellatio, & querela idem sunt largo modo, sed stricto modo, secus.*
7 *Absens citatus an teneatur mittere procuratorem, sine sic actor, sine reus.*
8 *Contumax condemnatur in expensis non expedita, secunda, & tertia citatione.*
9 *Causa grauis, quando dicatur, & quo respectu.*
10 *Citatio an requiratur in sententia interlocutoria reuocanda.*

CAP. II.

Querelam. Reuocatur snĩa, qua condẽnatus fuit in expensis ex iusta cã absens legitimè excusatus, quia in ardua cã procuratorem ꝰstituere noluit, ita cõiter summatur. Vel põt summariad intellectum melius sic. Non valet snĩa ẽt expensarum condemnatoria lata ꝫ absentem ex probabili cã legitimè per nuncium excusatum. Prima pars decisę ponit partis querelam. Scd a dat iudicem. ibi, mandamus. Casus li. Inter ep̃m Salerimẽ. & A clericum super quadam ecclesia qõ vertebatur, cã commissa fuit epõ Vigorẽ. Ep̃s citauit illum clericum, ipse infirmitate impeditus ad terminum venire non potuit, qd probare voluit corã ipso epo per quẽdam presbyterum, & diaconum, quos ad hoc destinauerat: ep̃s, hoc non obstante ꝑdemnauit eum in restiõe expensarum, quas nuncius ipse fecerat ad terminum illius, sup hoc conquestus fuit clericus ille dño Papæ. vñ mandat quibusdam. quatenus si ꝰstiterit, q̃ Vigorẽ. ep̃s præfatum Alanũ non ꝑdẽnauerit in restitutione expensarum pro alia rõnabili cã, nisi pro eo, qd termino ꝰstituto infirmitate detẽtus ad eius p̃ntia non accessit, & ipse ad probandam infirmitatẽ suam nuncios suos miserit, eundem ab eadem snĩa absoluant, qa nemo p̃t cõpelli, nisi velit, in grauibus causis constituere procuratorem. B.

1 † Not. 1. q̃ infirmitas est iusta cã nõ comparendi ad citationem
a iudicis, & intelligo de infirmitate impediente accessum: a vnde dicit text. iuris ciuilis, qd lenis febricula, & vetus quartana non excusat, vt in l. quæsitum, ff. de re iud. vide tex. iuncta gl. in cap. placuit, & c. peruenit. 18. dist. an autem infirmitas suorum excu
2 set: vide tex. cum gl. in c. communis. 23. distin. † No. 2. qd in con
b demnatione expensarum fienda ꝫ contumacem non requirit noua citatio, b sed illico poterit iudex contumacem in expensis condemnare. Quid autem in mulcta imponenda, & in missione in possessionem ex primo, & secũdo decreto, dic vt plene di
3 co in c. 1. de iu. † No. 3. ar. a contrario sensu, quod in leuibus causis tenetur absens ex probabili, & nec essaria cã constituere pro
4 curatorem, & nescio alibi istum tex. † Item not. cautelam optimam ex parte citati impediti, vt mittat excusatorem ad iudicẽ, & sic faciat eum certum de impedimento suo. Quid aũt operetur excusatio hæc, Inn. & Doct. reliqui multum hic instant. Sed tu breuiter, & clare conclude quod operatur magnum effectũ, nam si iudex fuit certificatus de impedimẽto, nõ tenet snĩa lata ꝫ absentẽ ex ꝓbabili & necessaria cã impeditũ, tex. est apertus in d. l. q̃situm, & ibi hoc sequit Bar. Ad idẽ allego tex. in c. si duobus. ꝫ. de app. vbi patet, qd non valet snĩa, si iudex est certificatus de ltĩma exceptiõe absentis. Ad idẽ l. nõ vr latitare. ff. de iu. vnde intelligo istũ tex. in fi. si fuit absolutus a snĩa de facto, nam de iure nõ erat opus absofone, cũ esset nulla. Pro hoc facit, qa hic non fuit appellatum ab ista snĩa, vt dat in gl. 1. in fi. nec fuit petita restitutio ꝫ snĩam. Si autem ex parte impediti non mittitur excusator, tunc snĩa tenet meto iure, quia iudex probabiliter ignorabat, sed potest peti restõ ex iusta cã contra sentẽtiam, ar. in

ADDITIONES.

a Accessum. Vide tex. cum ibi no. in c. tenor, de re iud. & adde, quod non solum a comparendo excusat infirmitas propria, sed etiam infirmitas suorum, ut no. gl. in c. cõmunis 23. dist. tenet Ias. in l. 2. §. si quis, in iudicio, ff. si quis cau. Seb. Sap.

b Noua citatio. A dde Lanf. de Oria. in c. quoniam contra falsam, in §. statuimus uer. exceptiones. nu. 5. & ibi in apo. Celsi ad ipsum. in uer. citari aduersarius. infra de prob. Zac.

ar. in c. ex literis, de in. integ. rest. & ff. ex. qui. cau. maio. per totũ. An aũt iudex teneatur credere excusatori? dic quod nõ, in c. cũ Bert. de re iud. not. Bar. in l. quæsitum. sed excusator dẽt offerre probationem, & si iudex nõ vult admittere, snĩa sua nõ tenet, sed si excusator non offert probationem, tenet snĩa iudicis rõne prædicta. † Qualiter aũt probetur infirmitas? Dic qd poterit probari faciliter mittendo medicum. Item poq̃ qs cõualuit, poterit probari faciliter ex aspectu vt quia habet faciem extenuatam, ar. in l. minor 25. ann. ex aspectu, ff. de min. no. in d. l. quæsi
6 tum, & hoc no. † In gl. 1. Not. hanc glo. quæ apertè innuit, quod verbum, querelam, refertur ad eum, qui conquæritur citra appellationem. Gl. tñ in l. 3. C. quomodo, & quando iud. dicit, q̃ si ue citra appõnẽ, siue per appõnem seu petendo restõnem, qs dr̃ grelare. Sed dic illã gl. procedere largo mõ intelligendo verbum, grelam, sed stricto mõ procedit gl. ista, q̃ no. pp statuta, pruidentia ꝫ grelantẽ in certis causis, vt non extendant ad trimẽ
7 appellantẽ, cũ sint stricti iuris. † In gl. in ver. infirmitate detentus, hæc gl. vsq; ad finẽ laborat in disputãdo, vtrũ absens citatus
4 tenear mittere procuratorem, asi p̃ se comparere non p̃t? Sed di stinguo latius capiendo dicta Cal. hic, & Bar. in l. 1. ff. de diuer. & temp. p̃scri. vbi ponit hanc materiã, q̃ aut non p̃t qs comparere p̃ se qa inhabilis ad cõparendũ, puta qa excõicatus fm vnã opi. & tunc tenetur mittere ꝓcuratorem, vt in c. intelleximus, de iu. fm vnum intellm. Aut non p̃t p̃ se comparere priuilegio pſonæ, & tunc si impedimentum est perpetuũ, tenet mittere procuratorem, vt fi est eps, qui non dẽt in iudicio seculari comparere p̃ se. q. 3. c. fi. vel alius iudex perpetuus. Si aũt est iudex tẽporalis, non tenet mittere procuratorem, sed dẽt expectari, donec fuerit functus officio, vt in l. pars literarum, ff. de iudi. dixi plene in c. legebat, de ma. & obe. Aut non impedit comparere priuilegio pſonæ, vel alia inhabilitate, & tunc aut loquimur in actore, vel in reo. primo casu actor ttr non cõpellitur agere, nec per se, nec per alium, C. vt nemo inuitr agere compellat, per totum indirectè tñ compellitur, ne. ſpræceptio currat ꝫ cũ. quo casu ad interrumpendum ꝓscriptionem si non p̃t venire per se, dẽt mittere procuratorem, vt in l. Papinianus, ff. de mino. & ita voluit gl. hic, & sic simpr loquitur gl. & Bar. in l. 1. præalleg. sed Inn. hic vr dare duos actos intellectus ad illum text. dicit. n. q̃ il
11 la. l. Papinianus. loquitur in causis inferioribus, secus in grauibus vbi non tenetur constituere procuratorem: vel loquitur, qñ culpa sua erat impeditus, vel pp suum delictum erat in exilio. Et ex his solutionibus vr velle Inn. q̃ si aliquis est absens, & impeditus sine culpa sua, non tenetur mittere procuratorem ẽt ad interrumpendam præscriptionem, ex quo cã est grauis, secus aũt si est leuis, & hoc dictum placet hic D. Ant. & est valde
c quum, licet cõiter teneatur, quod prius dixi. Secũdo casu si loquitur de reo, aut est impeditus culpa sua, puta quia relegatus, e & tenetur mittere procuratorem ne culpa cedat in præmium, vt d. l. Papinianus, & d. c. intelleximus. aut est impedit' sine culpa, & tunc aut impedimentum est voluntarium, & non necessarium, & tenetur comparere per se, aut p procuratorem, facit c. inter quatuor, de mã. & obe. & c. fi. eo. tit. & c. bonæ, de elect. aut est impedimentum necessarium, & si est perpetuum, tenetur mittere procuratorem, ne ius alterius partis pereat, qa non debet vni subueniri cum tanto alterius præiudicio. 13. q. 4. c. est iniusta. Aut impedimentum est tpale, & tunc aut est causa electionis, seu vacationis ecclesiæ, & debet impeditus mittere pro curatorem, ne ecclesia diu vacet, & iste est proprius casus. c. cũ dilecti, de do. & contu. fm Inno. & hoc probatur clarius in c. cupientes. §. insuper. de elect. lib. 6. aut est alia causa, & tunc si causa est grauis, nõ tenetur quis mittere procuratorem, vt hic. aut est causa leuis, & debet procuratorem mittere, vt est text. hic a ꝫtio sensu, & facit c. si egrotans. 5. q. 4. & prædicta bene notabis.
d In gl. in verbo, pro nulla rationabili causa, in fi. † Not. bene istã gl. quæ quotidie solet allegari. Ex qua habes, quod citatus, non comparens ẽt in primo termino, debet condemnari in expensis factis per aduersarium, nec debet expectari, vt sit contumax in secunda, & tertia citatione, & idem no. 4. q. 1. c. quisquis, & vide ad materiam gl. in c. honoratus. 74. dist. per Bart. in auth. qui semel. C. qũo, & qñ iud. & per Cyn. in l. sancimus. C. de iud. per gl. in c. 1. de do. & contu. lib. 6. & optimè facit text. in c. 2. de rest.
e cog. per quem text. dñt quidam hoc procedere, ẽt si tres termini in vna citatione ponantur, vt puta, quia dr̃ in citatione. Citamus te, vt comparcas intra decem dies, quorum tres damus, p primo termino, tres pro secundo, & reliquos pro tertio, & peremptorio. Si enim iste non compareat in primo, debet condẽnari aduersario in expẽsis factis occasione primi termini, & hoc dictum placet hic Abb. & Spec. in tit. de cita. §. viso. ver. quid si tres. Quidam tamen (vt hic refert Ioa. And.) in hoc vlt. tenent
f contrarium dicentes, q̃ cum ista citatio sit quasi alternativa, fa
d tis est comparere in aliquo dictorum terminorum, arg. in re. in alternatiuis, de reg. iur. lib. 6. Io And. dicit, q̃ hæc opi. põt procedere in expensis citationis, quia cum vnica sit citatio, licet concludat tres terminos, satis est, q̃ compareat in aliquo termino-
rum, quia per hoc apparet, q̃ citatio non fuit frustra facta: nam semper vnica citatio debet esse gratuita, & referuatur pdemnatio in fine causæ. Idẽ est fm eum qñ aliquid præcipitur intra terminos sub certa pena, vt satis sit comparere in aliquo termino ad euitationem pœnæ. quia pœna cõcernit omnes tres terminos, sed in præceptis factis de comparendo habet locum ꝫria opi. vr si non comparuit in primo termino, debeat condemnari in expensis, quas fecit aduersarius in comparendo, & si non comparuit in secundo, sed tertio cõdemnabitur in expensis factis intra primum, & secundum. nam pp istius contumaciam aduersarius frustra fecit expẽsas, & no. hæc dicta, quia sunt quotidiana, & maxime, quod dixi de pœna ad certos terminos, nã omnes executores ad beneficia solent præcipere sub pœna ad certos terminos: vnde dicendum, q̃ pœna nõ committitur nisi post lapsum omnium terminorum. In gl. pen. No. bene hanc gl. q̃ causa super ecclesia dr̃ grauis, ita vt non teneatur impeditus mittere procuratorem, qd intellige, nisi ecclesia vacet: nam tunc propter periculum, vacationis debet mittere procura-
9 torem, vt supra dixi. † Secundo no. ex glo. qualiter capiatur causa
c grauis e in materia nostra, dr̃. n. grauis propter arduitatem causæ, & ipsius magnitudinem, seu præiudiciũ, & hoc idem tenet hic Host. ponens multa alia exempla, vt put ꝫ, quia est cã matrimonialis, vt in c. 1. de consan. & affini. vel agitur de omnib. bonis, vel de maiori parte bonorum, vt in c. 1. de do. & contu. li. 6. vel est causa quę infamat, quę est multum abominanda, vt in Lin fama, C. de decu. li. x. vel alia similis. Inn. vero ītellexit cãm
2 grauẽ i. intricatam, & inuolutam, quæ de facili non põt explica
ri per procuratorẽ, & ẽt iste intellectus est bonus in se, & tenet
10 gl. in c. 1. 5. q. 3. vtroque ergo modo causa põt dici grauis. † In gl. fi. in fi. gl. soluit ꝫrium tribus modis, & quælibet solutio põt verificari in casu suo, & reducẽda sunt ad id, quæ dixi supra post notabil. a: nam si iudex erat certificatus de impedimento, tunc tene secundam solutionem, q̃ sententia hic fuit nulla, & sic nõ potuit transire in rem iudicatam. l. 1. & 2. C. quando app. nõ est ne. & in c. 1. infra de re iud. Sed si iudex ignorabat impedimentum, tunc quia tenet sententia, debet audiri per restĩ. in integ. si non fuit appellatum, quia etiam maior restituitur in integrum ex iusta causa, vt supra dixi, & sic procedit prima solutio. † Item certum est iudicem ex officio suo posse reuocare interlocutoriam iniustè latam, vt in c. cum cessante, de app. & an in reuocatione interlocutoriæ debeat iudex citare partem aduersam, q̃ qua fuit lata, dixi plene in c. cum cessante, præalle. Sed an in sententia interlocutoria sit pars citanda? Inn. vr hic tenere, q̃ non. dicit. n. q̃ non est seruandus ordo iuris in sententia interlocutoria, & solet allegari hoc dictum Inn. Sed in ꝫrium facit, quia in præiudicium absentis nihil est innouandum, vt in c. 1. de causa poss. & propriet. in c. inter quatuor, de ma. & obed. 4. qõ. 9. c. cauent, & c. omnia Et ideo distingue melius post Bar. in l. nec eq
f quam. §. vbi decretum, ff. de offi. procon. q̃ aut interlocutoria fa lædit ius absentis, & debet citari pars, alias non tenet, aut nõ lædit ius absentis, vt puta quia iudex vult prorogare terminum, & non est necesse, quod pars citetur, vt in l. diem proferre, ff. de arb. & hoc casu intellige dictum Innocen. hic. Vl. extra gl. scias, quod Innocen. intricate hic tangit quatuor genera absentiarũ, & an, & quando competat absenti restitutio. Sed tu dic clarius, vt no. Bar. post gl. in l. fi. ff. de in integ. rest. Abb.

ADDITIONES.

a Mittere procuratorem. Adde Cal. consi. vlt. eo. tit. quod voluit Old. cons. 298. & do. de Ro. dec. 314. in nouis, hoc eo. tit.
Procuratorem. Vide gl. & Arch. late in c. si ægrotans. 5. q. 3. nota. per Doct. c. cum dilecti, de do. & cont. & Cy. in l. 1. C. de test. mil. Bar. Ang. & alios in l. 2. §. si quis in iudicio, ff. si quis cau. Bal. in tit. de pace Constan. in vers. sententiæ. Spe. in tit. de proc. §. 1. Alex. in l. recusare. §. fi. col. 3. ff. ad Treb. Are. in cõsi. 106. in c. præsupponitur in facto, col. 13. ad fi. & vide Fel. in c. accedes. col. 3. vt lit. non conte.
b In grauibus. Adde quod voluit. Are. consi. 133.
c Relegatus. Adde de carcerato, Are. const. 133.
d In aliquo. Adde no. per Do. de Ro. dec. suis, de do. & contu. ubi ponunt de citato quinquies.
e Causa grauis. Quæ sit causa grauis, & ardua, declar. Bal. in c. edoceri. de rescr. & in cap. ex ratione, in 2. colum. de appella. ubi dicit, quod inter causas arduas est omnis causa famosa. quod etiam vult Abbas hic, de quo etiam per Imo. in l. quæsitum, ff. de re iudica. & per D. Anto. in c. ad hæc, in 2. col. de offarch. Seb. Sap.
f Interlocutoria. Vide latè per Moder. post Barto. & alios in l. quod ius sit, ff. de re iudi. Sep. Sab.

SVMMARIVM.

1 *Procurator potest viua voce reuocari, licet fuerit per scripturam constitutus.*
2 *Iuramentum deciſorium & suppletiuum defertur illi, qui propter se habet vnum testem. 6.*
3 *Iuramentum suppletiuum datur etiam in causis non leuibus.*
4 *Possessorium restitutionis quando detur spoliato vigore sententiæ nullæ.*
5 *Reuocatio procuratoris, an debeat peruenire ad notitiam iudicis, & aduersarij.*
7 *Iuramentum suppletiuum datur etiam, si fœmina sit addutta in testem.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 *Agenti possessorio recuperandæ obstat exceptio excommunicationis, pacti, de non petendo restitutionem, & notorietas defectus proprietatis, & qd non poterat talem rem possidere, quia obstabat ius commune. 10. 11.*

9 *Titulum suæ possessionis nemo compellitur ostendere, nisi habeat ius commune contra se.*

10 *Possessorium recuperandæ an detur illi, qui possidebat rem cõtra ius commune. 11.*

CAP III.

EX insinuatione. Snĩa lata cum procuratore reuocato, & de hoc certificato, non ꝓiudicat dño. h. d. ſm cõem intellectum. Et prima pars ponit partis narrationẽ, super qua ſcda dat iudices, ibi, cæterum. Caſus li. Inter Arch. Sagin & Magſum G. ſup prębenda L. exõ. eccleſiæ qõ vertebaꝫ. Archid. pro cã illa quędam ꝓſtituit ꝓcuratorem ꝺ illum mgſum G. ad ſedẽ Apoſt. accedentẽ, ſed cũ poſtea idem Arc. de fide illius ꝓcuratoris dubitaret, pñtib duob. clericis eidẽ ꝓcuratori exꝑſſẽ, ꝓhibuit ſcienti aduerſario ſuo, ne iudicium ipſius cãæ ſuſciperet, nec lr̃is ſuis vteretur in iure, nec de ipſa ſe vlterius intromitteret: ipſe nihilominus in cã procedẽs ꝺriam ſnĩam reportauit, & ille G. in poſſeſſionẽ illius ꝓbendæ fuit inductus. Arch. hoc intelligens oĩb. ꝺixit, & ſigñauit ꝑdicta d. Pa. Mandat Pa. gbuſdam, quatenus, ſi per iuꝛm illius Arch. & clerici ſupſtitis, cũ aꝛ mortuus ſit, de ꝑmiſſis ꝓſtet, nõ obſtante ſnĩa ꝺ Archi. lata, poſſeſſionẽ ꝑdictæ ꝓbendæ cum fructib. inde perceptis reſtitui faciat eidẽ Arch. ſi aliud canonicũ obſiſtat, facta reſtõne, ſi Arc. ſuam canonicã inſtitutionẽ, ꝓbauerit, ipſam ratã hẽant, & firmã. B † No. 1. iuncta gl. 1. ꝙ licet ꝓcurator fuerit ꝓſtitus ꝑ lr̃as, ſeu inſtrm, nihilominus ꝑt ꝑ dñm viua voce reuocari, ſic nota, ꝙ non regrit ſcriptura in reuocãdo ꝓcuratorẽ, ẽt ſi ꝓcurator ſuiſſet ꝓſtitutus per ſcripturam, & ad hoc quotidie ſolet allegari iſte tex. & facit ad
1 multa. † Scđo no. & tene menti, ga alibi, & non ita bñ probaꝫ, ꝙ hñti vnũ teſtem ꝓ ſe, ꝑt deferri iuꝛm deciſorium in ſupplemẽtum probõnis, & ſic vnicus teſtis facit ſemiplenam probõnem & hoc tenuit gl. in c. ſi. de iureiu. & in l. in admonendi. ff. eo. ſed tex. eſt hic apertus. Et colligunt qđã ſingulr ex iſto tex. ꝙ iuꝛm eſt deferendũ ei, ꝙ hẽt ſemiplenã probõnem pro ſe, & non aduerſario. Sed iudicio meo iſte tex. hoc nõ probat, nã altera pars non erat informata de iſta reuocatione, cũ fuerit facta ſolũ in pñtia duorũ clericorũ, & ſic non poterat aduerſario deferri iuꝛm veritatis. Sed dubiũ eſt, qñ vtraq; pars
3 eſt eq̃; de facto informata, cui ſit deferẽdum hoc iuꝛm, actori, ſan reo, de quo plene dixi in d. c. ſi. & dic, vt ibi. † Tertio not. ꝙ ẽt in cã non leui ꝑt deferri iuꝛm parti in ſupplemẽtũ probõnis, nam hæc cã non erat leuis, cũ veniret retractanda ſnĩa, & fa
4 cit iſte tex. ad intelꝛm eorũ, quæ no. in d. c. ſi. † tẽ not. ꝛm vnũ in-
a tellectũ, ꝙ ſpoliatus vigore ſnĩę nulle ꝑt intentare poſſeſſoriũ a petendo reſti. & colr̃ ex hoc notabile, intelligendo iſtũ text. ꝙ Arch. poſſi debat ꝓbandã, qua poſtmodũ i execution e ſnĩæ fuit ſpoliatus: ſed ꝓtendẽs iſte ſnĩam nullã, petijt reſtõn. ẽ. Ego ĩ hoc articulo ita diſtinguerẽ, ꝙ aut iudex ſciebat ſnĩam eſſe nullam, vel errauit in iure, & tunc ꝓcedat notabile. ꝫ. collectũ, qa autho
ritas iudicis hoc caſu ñ excuſat. vñ ꝑt peti ꝺ cũ reſtõ, ſicut ꝺ pri uatum, vt leg. & no. in c. ꝙquerente. de reſt. ſpol. & in c. cũ cãm, de of. deleg. aut iudex putabat veriſiꝛ ſnĩam aliq̃, puta, qa ignorabat procuratorẽ reuocatũ, & tunc non ꝑt agi interdicto, vñ vi, ſeu poſſeſſorio, qa iudex non dr̃ vim inferre, vt eſt tex. iuncta gl. no. in fi. 7. q. 1. c. pñtium. Sed tunc ꝑt agi per viam nullitatis, & peti reſtõ offõ iudicis, vt ſentit hic Inn. Scđs intelꝛs eſt, ꝙ iſte Archidiaconus erat actor perẽdo a pr̃cipio reſtõnẽ huius ꝑbẽ dæ, qua fuerat ſpoliatus, ſed procurator, licet reuocatus, immiſcuit ſe cãæ, & ꝺriam ſnĩam, reportauit, qa fuit reus abſolut⁹. Sed Archidiaconus ꝓtendens ſnĩam nullã, de nouo inſtabat, vt fieret ſibi reſtõ, & ſ̃m hunc intelꝛm nõ colr̃ primum notabile. In gl. 1. ibi, lr̃as reuocauit, hæc gl. reſpicit antiq̃ decretalẽ, in qua dicebatur, ꝙ iſte ꝓſtituebat illũ procuratorẽ ꝑ literas ſuas, qđ fieri ꝑt, vt in cle. 1. eo. tit. & has lr̃as reuocauit inhibẽdo ſibi, ne aſ
5 ſumeret cãæ cognõnem. † Et ĩ fi. gl. vult ergo gl. intelligere tex. ꝙ reuocatio ꝓcuratoris peruenit hic ad notitiã aduerſarij, & b h. d. vt eniret ꝺrium. c. mandato, ꝺ. eo. vbi daꝫ regula, quod non c valet ꝛreuocatio procuratoris dati ad iudicia, niſi reuocatio peuenerit ad iudicẽ, vel ad aduerſariũ. Inn. vero ponit limitationem ad illã regulã, dicens, ꝙ aut ꝓcurator fuit ingreſſus iudicium, & tũ notitia reuocationis dẽt peruenire ad iudicẽ, vel aduerſariũ, aut res eſt integra, & tũc ſatis eſt, ꝙ ipſe ꝓcurator certificeꝫ. Sed gl. in c. 2. ꝺ. eo. lib. 6. aꝛ dicit. Aut. n. aduerſarius erat certificatus de mandato, vel certificati poterat, & tunc ſibi, vel iudici eſt in timãda reuocatio, alias aũt ſecus, & eſt dictũ ſatis ꝓbabile. Bar. in l. vnica, C. de ſatiſ. latius attingit hunc articulũ, dicens ꝙ aut fuit ꝙs ꝓſtitutus ꝓcurator ad litigandũ cũ certa ꝑſona, & ſi reuocaꝫ, dẽt hoc intimari aduerſario, ar. in l. ſi fideiuſſor, ſ. 1. ff. man. qđ ſatis placet, ne illudaꝫ aduerſario p ignorantiã reuocationis & idẽ puto in ꝺctib. vt ſi ꝓſtitui ꝓcuratorẽ ad aliqđ agendũ cũ Titio, ſi cũ reuocauero, hoc dẽo denunciare ipſi Titio, vt plene dixi in c. ex parte decani, de reſc. Aut, ꝓcurator fuit ꝓſtitutus gñaliter, & tunc aut apud acta, & non tenet reuocatio in ꝓiudiciſ ibidẽ litigantiũ, vt eſt bonus tex. ibi. aut fuit ꝓſtitutus extra acta iudicij, & tunc ſi ꝓcurator intrauit iudiciũ cũ certa ꝑſona, dẽtil illa perſona certificari de reuocatione, vt in d. c. mãdato. aut nõ dum intrauit iudicium, & ſatis eſt, ꝙ certificetur ipſe procurator, quia cum mandatũ ſit gñale, non eſt cui fiat denunciatio, & hoc caſu põt ſaluari opi. Inno. Hoc verũ, niſi fuiſſet conſtitutus procurator reſpũ certi loci, vt puta, quia fuiſſet præpoſitus alicui mercantiæ, ſeu ſtationi, nã tunc debet ibi publicè proponi,
d ꝙ nemo ꝺhat d cum illo, quia fuit reuocatus per dominum, vt in l. ſed ꝙ ſi pupillus, in §. proſcribere, ff. de inſti. act. & adde, qđ dixi in d. c. ex parte decani, & hoc notabis ad intelꝛm illius cap.
6 mandato. † In gl. in ver. clerici. Nota bene hanc gl. concludit. n. ꝙ de iure hñti vnum teſtem proſe põt deferri iuꝛm in ſupple-
e mentum probõnis, e ſi cã non eſt grauis, & perſona eſt legalis, & idem tenuerunt gl. in locis præalle. iure tñ hoc apertè non ꝓbatur ita bene ſicut hic: vnde aliqui, vt Hoſti. voluerunt dicere, ꝙ hæc decretalis, continet ſpãlem prouiſionem Papæ, qui voluit in vno releuare Archidiaconum, & in alio grauare, nã eũ releuauit in probatione reuocationis, & eum onerauit in iuſtificatione inſtõnis, hoc tñ dictum non probatur ex tex. quia Papa vtitur verbis iuris, & non ſpãlis prouiſionis: & ideo tene, qđ prędictum eſt, & tenebis ad hoc menti iſtã decretalẽ. Non ob. l. & l. maritus. ff. de q̃ſt. vbi ad dictũ vnius: non procedit: nã ibi non eſt ex eo, ꝙ dictum vnius non faciat præſumptionem, ſed reprobaꝫ ibi qõ, ſcu tortura, qa ſerua nõ debebat torqueri ꝺ do-
7 minum. † Et ꝙ dictum vnius teſtis ẽt mulieris, faciat præſumptionẽ non modicã, adduco tex. apertum in c. ſuper eo in §. 1. ꝺ. de teſt. ꝑt ergo deferri iuꝛm, qa præſumptione faciente pro ali-
8 quo deferri ꝑt iuꝛm, vt in d. c. ſi. † In gl. i ver. aliud canonicum. No. ſingr hanc gl. ex qua hẽs quatuor exceptiones, quæ hñt obſtare petenti reſtõnem ſpoliationis. Prima eſt exceptio excõica
f nis, ſ & ſic ſpoliatio non eſt in tñ priuilegiata, quominus reſtõ excludatur per exceptionẽ excõicationis, donec. ſ. fuerit abſolutus, & idem no. gl. in c. in noĩe dñi. 2. ſ. dist. & in c. dilectus, il. 1. de reſc. Inn. in c. cũ nñs. de ꝓcef. ꝑb. An aũt excõicatio obſtet petẽti reſtõnem vxoris? vide gl. inc. qñ multos. 11. q. 3. q̃ tenet, ꝙ nõ, & vide, quod latius dixi in c. qñ. §. in alijs, vt ii. non conte. prędicta vera, qñ excõicatus venit, vt actor, ſecus ſi venit vt reus, puta quia paſſus miſſionem ex primo decreto ꝙp contumaciam, petit nunc ſibi reſtitui poſſeſſionem, offerendo cautionem de ſtando iuri. iſte enim debet audiri, vt in d. §. in alijs & no. Spe. in tit. de contu. §. fi. verſi. ſed pone. Secunda exceptio eſt, pactum de non agendo, & no. ꝙ valet pactũ de non petendo reſtitutio-
g nem, g de quo per Inn. in c. ſuper hoc, de renun. facit l. ſi vnius. §. pactus. ff. de pact. & tenent Do. de Ro. dec. 93. alias 263. Tertia exceptio eſt rei iudi. intellige ſuper proprietate illius rei, nã ſi poſt ſpoliationem fuit ſententia lata pro me ſuper proprietate illius rei, obſtabit tibi exceptio ſuper poſſeſſorio, quia notorie conſtat contra te de defectu proprietatis, vt no. in c. ſi. de or-
9 di. cog. Quarta. & vult. exceptio eſt clara, & dic, vt in gl. † In glo. in ver. inſtitutionem canonicam probare poterit, ibi, de iure ꝓ-
h munii illam præbẽdam &c. No. gl. limitat. n. illam regulã, ꝙ ne
j mo h compellit ꝑbare titulũ poſſeſſionis ſuę, i vt procedat, niſi jus cõe ſit ꝺ poſſidentem, & pro hac ſolutione optimè facit c. ordinarij, de of. ord. li. 6. vbi dr̃, ꝙ ſuperior ꝑt cõpellere poſſidẽtem duo beneficia curata, vt oſtendat titulum, ſecus ſi tũ poſſideret vnũ bñficium. dicit tñ hic Inn. ꝙ is, ad quem ſpectat collatio illius beneficij, ꝑt cõpellere poſſeſſorem, vt oñdat titulũ. ar.

2. q. 1.

ADDITIONES.

a Poſſeſſorium. Adde Pet. de Anch. conſi. 132.

b Notitiam aduerſarij. Adde Io. de Ana. conſi. 25.

c Non valet. De hac materia uide quæ pleniſſime congerit d. Fel. in c. ex parte decani, col. 13. uer. 5. regula, ſupra de reſcr. Seb. Sap.

d Nemo contrahat. Adde eundem conſi. 56.

e Supplementum probationis. Adde Anch. conſi. 247.

An, & quando deferatur iuramentum in ſupplementum probationis, ſiue in defectum aliarum probationum, uide quæ plene habentur in l. admonendi ff. de iureiu. ubi inter reliqua Bar. dicit, ꝙ ubi teſtes ſunt ſingulares, nunquã defertur iuſm in ſupplementum probationis, vbi ẽt dicit, ꝙ melius eſt hre vnum bonum teſtem omni exceptione maiorem, quia tunc defertur, quam plures teſtes ſingulares, quia tunc non defertur. Et de huiuſmodi iuſo hr̃ ẽt in l. in bonæ, fidei. C. de reb. cre. & plene per Canoniſtas. & ibi dixi ponẽdo regulam cum multis limitationib. in c. ſi. de iureiu. & hoc iuꝛm, quod defertur in ſupplementum, hẽt vim probationis, ut dixit Pau. de Caſt. vbi plene examinat in conſi. 94. in fi. & dixerunt Ro. & Alex. in l. 5. in §. dato. ff. de iureiu. ꝙ hoc iuramentum dr̃ probatio in caſib. in quibus defertur. & tene mẽti dictum Bar. in d. l. admonendi, quem etiam ſequitur D. Ant. in d. c. ſin. & ſi hoc iuramentum non deferatur in caſib. in quibus debet deferri, poteſt appellari, & eſt iuſta cauſa grauaminis. An. Fran.

f Exceptio excommunicationis. Adde Fed. conſi. 124.

g Petendo reſtitutionem. Adde Do. de Ro. dec. ſuis. de ren.

h Quod nemo. Vide quæ no. in l. 2. & l. ſiue poſſidetis, C. de prob. & per Mod. in l. qui accuſare, C. de eden. Seb. Sap.

j Poſſeſſionis ſuæ. Adde Anch. conſi. 59.

2. q. 1. c. legũ, niſi ſuperior ſit viſus in illũ conſentire. tunc. n. non põt cũ compellere ad docendũ de ti. ar. in c. ex ore. de his, q̃ fi. ma. par. cap. ꝑt tñ ipſe ſuperior hoc caſu aſſumere in ſe onus, ꝓbandi defectũ tituli, de ꝑb. c. dilecto, ſm Inn. & idẽ no. Io. And. ſup re. l. de reg. iu. lib. 6. & vide p Hoſt. in c. licet Hely. de ſimo. Ad petitionẽ tñ aduerſarij nunq̃ qs cõpellit oñdere tit. ſui bñficium ab alio poſſeſſum tanq̃ vacans, dẽt ipſe probare, ꝙ vacet, nec cõpellitur poſſeſſor oñdere ti. qa ꝑſumitur iuſtè poſſidere. li. C. de rei ven. quæ verba no. Et eſt hoc ꝺ practicã quorundã executorũ, q̃ ruditer, & iniuſtè citant poſſeſſorẽ beneficij, vt veniat ad docendũ, quare non dẽat ꝓuideri impetranti de beneficio p eum poſſeſſo. dẽt ergo poſſeſſor hoc caſu cõparere, & dicere, ꝙ iuſtè poſſidet, & ſi aduerſarius dicit oppoſitũ, hoc hẽt ꝓbare. Et ex ꝑdictis, & ex tex. collige vnum dictũ multũ ſingulare, ꝙ petens reſtõnem beneficij nõ hẽt docere aliqđ de titulo,
i neq; iuſtificare ſuã poſſeſſionẽ ex aliquo titu. a Nã, vt vides hic in text. Papa mandauit iſtũ archidiaconũ reſtitui eo ſolo pacto, ꝙ procuratorẽ ante ſnĩam reuocauit, & eſt ꝺ opi. cõem, de qua ꝑt gl. in cle. vnica, de cau. poſ. & prop. & p doc. in c. in literis, de reſt. ſpol. D. An. g tenuit cõem opi. rñdet ad iſtum tex. ꝙ nõ poterat probare poſſeſſionẽ in beneficialib. niſi oñderet, ꝙ ſupe-
k riore patiente poſſederit, & ſic iuſtificat poſſeſſionẽ ad ego nõ credo, & eſt hoc deſtruere iſtũ tex. Sic ideo tene, qđ ꝑdixi, & dico latius in d. c. in literis, & tene ſemp menti iſtũ rex. ad hoc, ga alibi, iudicio meo nõ ita bene probaꝫ. quinimo plus ꝓbat iſte
l tex. ꝙ ẽt ſi poſſideꝫ plura bñficia, põt petere reſtõnem alterius, anteq̃ doceat de titulo, vel iuſtificet poſſeſſionem. † Sed ꝺ hoc, & ꝺ tex. opp. de c. ad decimas, de reſt ſpol. li. 6. vbi dr̃, ꝙ ſi peten
m ti reſtõnem obſtet ius cõe, nõ audiꝫ, niſi iuſtificet poſſeſſionẽ. Sol. gl. ibi, & in c. 1. de ꝑſc. li. 6. dicit hoc ꝓcedere, qñ ius cõe eſt ꝺ petentẽ reſtõnem, & fundat intentionẽ aduerſarij, hic aũt non fundabat intentionẽ aduerſarij, ſed illas gl. non ſequit D. An. in
n d. c. in literis, & dicit, ꝙ eas reuocat Io. An. in add. Spe. ſup rubr. de reſt. ſpol. & ꝓcludit, ꝙ in bñficialib. non dẽt qs audiri ꝺ ius cõe, licet non fundet intentionẽ aduerſarij, ꝑ cap. conſtitutus, de fil. presb. & qđ ibi no. Inn. & hoc tenendo ad iſtũ text. ipſe rñdet, ꝙ nondum emanauerat ca. de multa, de ꝓben. vñ hñtiduo
o bñficia dabaꝫ optio retinendi, ꝙ ex illis vellet, vt in c. ꝓterea, & c. referente de ꝑb. vnde vt hr̃et iſte hanc optionẽ, fir reſtõ, & ſic nihil agebaꝫ ꝺ ius cõe. vel ſm eũ. c. de multa, priuat poſſeſſorẽ primo bñficio, & ſic non apparebat, qđ eſſet primũ. Hæc ſolutio non eſt bona, qa c. de multa, loquit in plurib. curatis, & dignitatib. iſtud vero loquit in Archidiaconatu, & ꝓbenda, & ſumus extra diſpõnem c. de multa, vt plene dixi in c. fin. de cle. nõ re. vnde non põt dici, qđ ẽt hodie daret optio in caſu huius
p c. ſicut, & olim, & ſic ius cõe non reſiſtebat petenti reſtõnem. † Sed ſi velles tenere gl. potes notare, qđ qñ ius cõe reſiſtit petẽti reſtõnem, & non fundat intentionẽ aduerſarij, dẽt añ oĩa fieri reſtõ, ſed poſtmodũ dẽt iſte, ꝓbare titulũ, vt purget ꝑſumptionem, q̃ eſt ꝺ eũ ꝓp reſiſtentiã juris cõis, & ſic intelligẽdo hr̃ hic no. intellectus, & litatio. Sed vide qđ dico in ĩ d. c. literis, vbi pleniſſimè examino hanc materiã. Inn. ad ꝺrium glo. dicebat hic, qđ ideo onerat iſte ꝓbare titulũ, qa petijt ꝓnũciari ſuã inſtõnẽ eſſe canonicam. vnde ſi fuiſſet contentus ſola poſſeſſione, tũc non fuiſſet oneratus, ſed dic vt colligitur in prędictis.

ADDITIO.

a Ex aliquo titulo. Adde, quod uoluit Ro. conſi. 465. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Clericus, an, & quando poſſit eſſe procurator, tam in iudicio eccleſiaſtico, quam in ſeculari.*

2 *Procurator reuocatus, quicquid agit, nulliter agit. 6.*

3 *Præſumitur pro viris literatis, prouidis, & honeſtis.*

4 *Exceptio falſi procuratoris, & omnis exceptio, quæ reddit iudicium retro nullum, poteſt opponi quandoque, etiam poſt ſententiam. 7.*

Exceptio dilatoria opponitur aliquando etiam poſt ſententiam.

5 *Reuocatio procuratoris facta etiam ante lit. conteſt. debet notificari iudici, & parti 6.*

7 *Exceptio, Tu non potes eſſe procurator, non poteſt opponi poſt litem conteſtatam, intellige, vt inf. nu. 9.*

8 *Exceptio, quæ non poteſt opponi in prima inſtantia poſt litem conteſtatam non poteſt opponi in cauſa app.*

Milites noſtri temporis, an gaudeant priuilegijs militaribus per legem inducis?

CAP. IIII.

EN noſtra. Reſcriptũ ſup ꝓſecutiuis iudicij ĩpetratũ à ꝓcuratore reuocato, & de hoc certificato, nõ valet, nec ꝓceſſus, vel ſnĩa lata ꝑ ipſo, ſi reuocatio puenit ad aduerſariũ. h. d. ſm gl. prima pars narrat factũ. Scđa diffinit, ibi, nos vero. Caſus lit. Decanus Tullẽ denunciauit eꝑm ſuũ ſup dilapidatione, excõicatione, periurio, & aliꝭ qbuſdã articulis dño Papæ, vñ Papa vocauit ipſum, vt veniret, vel mitteret ad ſuã defenſionem: eꝑs ad cãm illam, q̃ inter ipſum & decanũ ſup prædictis vertebaꝫ, ꝓſti-
1 tuit G. & C. presbyteros, ꝓcuratores adedem Apoſt. deſtinandos, cũ poſtmodũ de ipſorũ fide titubaret, mandatũ eis factũ reuocauit ſciente parte aduerſa: ſed ipſi licet lr̃as reuocatorias recepiſſent, nihilominus in negotio ꝓceſſerunt, & cũ aduerſario ingreſſi iudiciũ ad Pariſ. Arch. & eius colleg. lr̃as impetrarunt in eius ꝓiudiciũ, & grauamen: eꝑs hoc audiens, acceſſit ad iudices, petens ab eis terminũ ad ꝓbãdũ, qđ illi erant falſi ꝓcuratores ipſi exceptionem hmõi friuolã reputantes, dilationẽ ad hoc ꝓcedere noluerunt. Vñ ad ſedem Apoſt. appellauit. ſed nihilominus lite non ꝓteſt. teſtes ꝺ eũ recipere ꝓſumpſerunt, ipſum a Tollenſi eccleſia ꝑ ſnĩam remouendo. Sup his oĩb. eꝑs dño Papæ fuit ꝓqueſtus: Papa vero, licet vix fidem talib. adhiberet, qđ dicti iudices viri, ꝓuidi, & diſcreti taliter ꝓceſſiſſent, cum in ſua relatione, q̃ Papæ fecerant, nullã de hmõi exceptione fecerint mentionem, ga tñ eꝑs p viros prouidos & honeſtos, de qb. non eſt veriſimile, qđ talſum tulerint teſtimonium ſup prædictis fecit plenam fidem, ꝓſiderans ẽt qđ exceptio, falſi procuratoris & ante ſnĩam & poſt põt opponi, qua ꝓbata iudiciũ nullum. & ꝓtrouerſia nulla reputaꝫ, ꝓceſſum ꝑdictorum, iudicum duxit irritandũ B. No. 1. qđ clericus ſubditus eꝑo põt eũ deferre apud ſuperiorem impingendo ſibi cr̃ia, ac offerre ſe paratum ad inqſitionem promouendã, ꝓcordat c. veniens, & c. licet, & c. ex par
1 te, de accu. & c. veritatis. de dolo, & contu. † Scđo no. qđ presby
a teri a pñt eſſe procuratores ẽt in iudicio. & vr̃ abbas velle indiſtincte, quod in cã ẽt eccleſiæ, & in iudicio eccleſiaſtico poſſit
b clericus eſſe procurator, b & pro hoc facit, qđ hr̃ a ꝺrio ſenſu. ſ. de poſt. c. 1. & in c. ſopitæ. ꝺ. de cenſ. vbi abbas fuit procurator clerici, ad idẽ c. p venerabilẽ iũcta ſ. ſcriptione, q fil. ſint leg. vbi archieꝑs proponit cãm cuiuſdam nobilis apud Papam. Io. An. dicit hic, qđ cum ibi presbiteri eſſent ꝓiuncti eꝑo ſuo, poterant pro eo eſſe procuratores, ſicut pro coniunctis, ar. c. 1. & fin. ſ. de poſt. & ita trãſeunt hic Doc. Sed tu vide Inn. in c. vnico, de obſt. ad rõ. ante fi. vbi concluſit clericum poſſe eſſe ꝓcuratorem in iudicio eccleſiaſtico. Item in ſeculari in cã eccleſiaſtica, ſicut reſpectu poſtulationis d. ximus in c. 1. de poſt. & eius opi. ſequitur Fed. conſi. 272. Poſtmodum in fin. dicit Inn. qđ iura, quæ prohibent clericos a procurando, poſtulando, & ſimilibus officijs debent intelligi, qñ generaliter, & indifferenter volunt hæc officia exercere: ſecus ſi volunt aſſumere vnum negotium clerico rum, aut laicorũ, & eſt hoc notabile dictũ ꝓp authoritatẽ ipſius Inn. & idẽ tacite ꝑfirmat ipſe in c. ſed nec. ſ. ne cle. vel mo. fecit Fed. ꝙſi. ꝑalleg. & Archid. in c. puenit. 86. diſt. ſed vide, qđ dixi in d. c. 1. de poſt. & ad iſtum tex. ſatis ꝑt dici, ꝙ clericus poſſit poſtulare, & procurare pro eccleſia propria, vel ꝑ ea, à qua habuit beneficium, vt leg. & no. in fi. de poſtu. ita poſſit pro eꝑo ꝓprio, à quo hẽt ordines & ga dẽt eꝑm quaſi aĩę ſuæ parentem diligere,
2 vt dicit tex. in c. eſto ſubiectus. 95. diſt. & hæc notabis. † No. 3. ꝙ reſcriptũ impetratũ ꝓcuratorẽ reuocatũ eſt ipſo iure nullũ, nec valet proceſſus inde ſequutus. No. 4. ꝙ delegatus datus ſup exceſſib. ꝺ eꝑm põt eum in exigentib. exceſſib. ad eꝑatu remouere. † Not. ꝙ pro uiris literatis præſumit, & ſolet ad hoc quotidie allegari iſte tex. & concor. c. cum in inuentute, de præſumptio. vbi præſumitur pro prouidis, & honeſtis. Item no. ibi, per viros religioſos, ꝙ multum attendit qualitas teſtium in proba-
c tione fienda, & ꝙ plus creditur teſtib. c religioſis, & laicis. † Item
4 no. ꝙ exceptio falſi procuratoris põt opponi per dominum in
d quacunque parte d iudicij, & ẽt poſt ſnĩam, & idem eſt in omni exceptione, quæ reddit iudiciũ retro nullũ, vt ſatis hic innuit iſte tex. maximè iuncta gl. pe. Et ex hoc habes caſum, in quo excꝑtio dilatoria poteſt opponi poſt li. conteſt. & ẽt poſt ſnĩam. concor. l. licet, C. de iud. Quid autem eum hæc exceptio falſi ꝓcuratoris opponitur per reum, nunqđ ſemper ſit admittenda? vide gl. no. in c. 1. de ele. lib. 6. & qđ no. in d. l. licet. In gl. fi. in fi. & de hoc articulo multa ſcripſerunt Inn. & Hoſt. hic, q̃ hodie ſunt deciſa per c. ſi duo. inf. lib. 6. & in c. pe. de ele. e. li. & dic, vt ibi. In gl. 3. ibi, qui ſuſpicionem habet. No. gl. iuncto tex. pro ſignificatu huius verbi, titubare, aliter ſumitur in teſte, cum titubat in te
5 ſtimonio ferẽdo. de quo vide Inn. in c. ꝓterea, de teſt. co. † In gl. in verbo, reuocauit, in fi. † No. duo ex hac gl. iuncto text. primo, ꝙ ad hoc vt teneat reuocatio ꝓcuratoris ad iudicia, dẽt certiorari iudex, vel aduerſarius, etiam ſi reuocatio fiat ante li. conte. nam hic iſti procuratores ante reuocationem nondum fuerãt ingreſſi iudicium, & nihilominus glo. reqrit, & intelligit, ꝙ re-
6 uocatio puenerit ad aduerſarium. † Scđo no. ꝙ iudiciũ iſte nul-

lum

ADDITIONES.

a Presbyteri. Vide Abb. in c. cum I. & A. col. 9. uer. quo ad ſecundum, infra de re re iud. & ibi late Fel. col. 6. uer. caſus. Seb. Sap.

b Clericus eſſe procu. Adde Ro. conſi. 354.

c Creditur teſtibus. Vide d. Iaſ. in rep. l. admonendi, ff. de iureiu. in illo articulo, quando uni teſti credatur. ubi ponit, ꝙ creditur uni teſti tautum, quãdo eſt religioſus, & bonæ famæ, bene facit tex. in c. 2. inf. de ope. no. nun. quam dicit eſſe ſingularem do. An. Sic in c. cauſam, 2. inf. de iu. Seb. Sap.

d In quacunque parte. Adde Ro. conſi. 289. Io. de Ana. conſi. 206.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a lum agitatum cum falso procuratore, a ex quo aduersarius sciuit, licet iudex ignorauerit, sed gl. iuris ciuilis in l. vnica C. de sa tis. q̃ per oĩa sequitur ibi Bart. aliter distinguit. dicit enĩ q̃ aut re uocatio puenit ad notitiã iudicis, & aduersarij, & tunc in dubio iudicium cum eo postmodum agitatum est nullum, vt in c. mã dato ꝯ. eo. aut solus iudex sciuit, & aduersarius ignorauit & idẽ, qa iudex tulit sniam in personam nõ ltimam, aut eꝫ aduersarius sciuit, & iudex ignorauit, & tunc dicit, q̃ iudicium tenet, cũ iudex nihil de contingentib. omiserit, sed ipse aduersarius, q̃ sciebat, excluditur ab omni commodo illius iudicij ope replicationis, & dictum istius gl. recitat hic Io. An. & cũ eo transit. Sed in ꝯrium satisfacit c. ex parte decani, de resc. & c. mandato. ꝯ. eod. vbi ad iudicij nullitatem æquiparant scientia iudicis & aduersarij, & sic ista iura faciunt pro opin. huius gl. Ad idẽ adduco istũ text. Nam certum est, q̃ Papa ignorabat hic reuocationẽ, alias non dedisset literas, & nihilominus dr̃, q̃ hæc exceptio reddebat iudicium retro nullũ, & sic vr̃ hic tex. ꝯ illam opi. gl. Bart. & Io. An. & licet Inn. hic varlauerit circa primum dictum glo. tamen postea tenet idem, quod glo. vt ẽt reuocatio procuratoris ante lit. contest. debeat peruenire ad notitiã aduersarij, vel iudi
7 cis, & iudiciũ postea agitatum est nullum. † In gl. in verbo, falsi procuratoris exceptio, in fi. No. gl. qa quotidie ad eam remittimur. Ex qua hẽs, quod exceptio falsi procuratoris, qui. s. nunq̃ fuit procurator, vel fuit, sed est reuocatus, p̃t opponi ẽt post sententiam; qa reddit iudiciũ nullũ. non. n. potuit ius alterius sine mandato in iudiciũ deducere, sed exceptio, Tu non potes esse procurator, solum p̃t opponi vsq; ad conte. litis, & non postea, vt patet in milite, q̃ nõ p̃t esse procurator. vt in l. qui stipendia, C. eo. Sed si non excipitur ꝯ cum, non potest repelli post lit. cõtest. vt in §. veterani. & in l. ita demum. alle. in gl. & est rõ diuersitatis, quia hoc vltimo casu ipse habuit mandatum, & eo ipso quod non excipitur ante li. conte. efficitur dñs instantiæ per ꝓtestationem litis ab eo factam: vñ sicut in facto proprio p̃t esse in iudicio, ita nunc in facto alieno, & idem dicendũ in cã appel
8 lationis, vt ẽt tunc non possit opponi, vt est tex. singu. in d. l. ita demum. † Ex quo colligitur notabilis ra quod exceptio, q̃ non potest opponi in prima instantia post lit. contest. non p̃t opponi
b ẽt in cã appellationis. b Et quod dixi de milite, q̃d nõ p̃t esse procurator, dicunt hic Doct. & bene, qd non hẽt locum in militib.
c nostri tpis, c licet ense cingant, q̃d tenet ẽt Spec. cod. tit. §. 1. ver. itẽ q̃d est miles, & vide qd no. Io. An. c. cum desideres. ꝯ. de sen.
d exc. & est rõ qa milites dhẽbant priuilegia plurima olim, qa inter cætera iurabant se non vitaturos mortẽ pro Republica. Ad hoc. n. principaliter fuit militia inducta, vt essent Reipu. defensores, & protectores, & recipiebant stipendia a Repu. vnde ne impediretur vtilitas publica, fuit lege statutum, vt milites non possent esse aliorum procuratores, nisi darentur in rem suam, & vide glo. singularem in l. pen. ff. ex quib. cau. maio. quę ponit sex, quæ dẽt quis iurare tpe assumendæ militiæ. vide etiam de materia per Cy. in l. 1. C. de iuris, & fac. ign. vbi tractat an milites nostri temporis gaudeant hodie priuilegijs militaribus per
9 legem inductis. † Et circa materiam huius glo. dubitatur de tribus. Primo quid de religioso? secundo quid de clerico seculari? tertio, quid de excõicato? An exceptio, Tu non potes esse procurator, possit opponi ꝯ eos quandocunque? Cõis conclusio Doc. est hic, quod ꝯ religiosum p̃t opponi q̃cunque, ẽt post lit. cõ te. licet aliud sit in mil ite, vt supra dictum est diuersitatis rõ est, qa miles in facto proprio p̃t esse in iudicio, vel dari procurator in rem suam, & per contestationem efficitur dñs instantiæ, vt in c. 2. inf. eo. li. sed religiosus nõ potest quicq̃ deducere in iudicio, vt c. 2. de postu. & hoc intelige, nisi habuerit mandatum à superiore suo, & versetur vtilitas monasterij sui, nam tunc nõ potest repelli, vt in d. c. 1. de postu. & ibi dixi. Item prædictam cõclusionẽ Doctorum intelligo in religioso simplici, secus in habente administrationem, seu dignitatem, quia iste potest esse ꝓ curator alterius, vt d. c. sopitæ, de censi. facit, quod no. in d. cap. præsentium, 16. q. 1. Vel saltem non posset repelli post lit. contest. sicut in milite dictum est. in clerico seculari concludunt Doctores idem, quod in milite: nã licet male faciat assumendo huiusmodi officium procurationis, tamen si non fuit oppositum, va
e lebit iudicium e cum eo agitatum: nam ratio, quæ est in milite concludit in eo. de excommunicato, communiter, tenetur, quod siue fuerit excommunicatus tempore mandati, siue sit excommunicatus nunc, semper potest opponi & repelli, vt in cap. post cessionem, de proba. & in cap. exceptionem. de exceptio. facit, cap. pia, eo. tit. lib. 6. Quid de fœmina? vide quod no. in c. suscitatus, de resc. In gl. ibi, Sed credo, quod altera pars fue rit præsens. idem tenet Hostiẽ. præsertim. quia tex. ille dicit, Papa habuit plenam fidem, de reuocatione: non enim potuisset plene hoc cõstare, nisi data partium præsentia, quia causarum merita partium assertione panduntur, vt in cap. cum literis, de in integ. resti. & in l. fi. C. si per vim, vel alio modo. & licet Inn. instet, ponendo multa alia, quæ nõ faciunt ad propositum tituli, finaliter tamen idem tenet, quod gl.

ADDITIONES.

a Falso procuratore. Adde Io. de Ana. allegato consi. Alex. consi. 84.
b In causa app. Adde Rom. consi. 384.
c Nostri temporis. Adde Ro. consi. 506. & Are. contrarium consi. 12. Adde Iacobum Reb. in Lomnes iudices. nu. 2. & ibi plenis. & remis. per Cel. in apo. ad ipsum cum alijs, q. circa prædictam materiam. C. de dec. lib. 10. & ibi an ualeret consuetudo in contrarium.
d Quia milites. An milites nostri temporis habeant priuilegia cõcessa antiquis militibus, uide Alex. in l. Centurio circa prin. ff. de vulg. & pup. ubi late nouissimi repetentes.
e Valębit iudicium. Adde Do. de Ro. dec. 161. eo. tit. & Ro. alleg. consi. 384.

VMMARIVM.

1 *Præsens, & præsentaliter, differunt.*
2 *Libellus criminalis intentatus ciuiliter debet continere locum, & tempus, prout si intentaretur criminaliter.*
3 *Procurator admittitur in criminalibus, ciuiliter intentatis.*
4 *Prohibitum per vnam viam, an censeatur prohibitum per aliam.*
5 *Crimen punitum in vno foro, an possit puniri in alio foro, vel punitum ciuiliter, an possit puniri criminaliter.*
6 *Adulterij pœna hodie non est pœna mortis.*
7 *Vxor accusat maritum de adulterio ciuiliter, ad thori separationem, & vt lucretur donationem propter nuptias.*

CAP. V.

TVæ. Si agitur de adulterio coram iudice seculari ad pœnam legalem, non interuenit procurator, secus si coram ecclesiastico ad separationẽ thori. In j. decisa cõsultatio. In secunda risio, ibi, si consultationi, q̃ distinguit, & fm mẽbrum prosequitur ibi, si vero. Casus li. Aliquis vult accusare vxorem suam de adulterio. quæritur vtrum hoc facere possit per ꝓcuratorem? Rñdetur, q̃ vir accusat mulierem de adulterio coram iudice seculari ad pœnã legitimam infligendam, non per procuratorem, sed per seipsũ illud facere debet, quia tunc debet se inscribere & ad pœnam talionis se astringere. si vero accusat eandem de adulterio coram ecclesiastico iudice ad separationẽ thori, sustineri põt, vt per procuratorẽ accuset, qa & si accusatio sit de crimine, nõ est tñ criminalis, sed mixta, inter ciuilem & criminalem, quia & si oporteat eum inscribere, vt designet in scriptis nomen adulterij, locum, & tps, & omnia, quæ in lege cauetur, ad talionem tamen se obligare non debet, ne fortè cum in probõne deficeret intentionis suæ consequeretur effectum. B. No. 1. q̃ maritus volẽs hodie accusare vxorem criminaliter, debet se inscribere ad pœnam talionis. i. ad patiendum illam pœnam, si deficeret
1 in probando, quam deberet pati vxor conuicta. † No. 2. ibi præsentem presentaliter, q̃ differentia est vtrum hoc verbum, pñs, ponatur nominaliter, vel aduerbialiter, nã quãdo ponitur nominaliter, nõ semper necessario infert, q̃ sit pñs, & per se faciat, secus quando ponit aduerbialiter, & facit, qd no. in c. j. de colludereg. No. 3. q̃ cum agitur de adulterio criminaliter, accusatio proponitur corã iudice seculari. nunqd aũt possit institui corã
2 iudice ecclesiastico dicet. ꝯ. † No. qd cũ agitur de adulterio ẽt ciuiliter, debent in libello exprimi circunstantiæ, vt nomen adulteri, locus, & tempus commissi criminis, & alia de quibus in l. libellorum. ff. de act. canonizata. 2. q. 8. c. fi. §. libellorũ. & in hoc est iste tex. multum notabilis probans, quod vbi agitur de crimine etiam ciuiliter, sunt circunstantiæ exprimendæ in libello, sia cut si ageretur criminaliter. a Barto. tamen in l. prætor edixit. ff. de iniu. & in l. 1. §. interdum, ff. vti poss. aliter videtur distinguere, & vide Dom. de Rot. decis. 41. iste text. loquitur indistinctè.
3 † Vlt. no. quod cum agitur de crimine ciuiliter, potest interue-
b nire procurator, c si necessitas postulauerit. Hostien. dicit maximè, quasi dicat, q̃ etiam si non subsit necessitas, p̃t tñ interuenire procurator, ex quo agit, ciuiliter, & verum loquit, vt ꝓbatur in c. sup his, in fi. ꝯ. de accu. In gl. 2. in fi. Idem no. 4. q. 4. c. 2. §. aliquando. & vide ibi bo. gl. quæ pro sequitur, in quo consistebat olim illud ius mariti, & de pœna hodie imponenda mari

to,

ADDITIONES.

2 Criminaliter. Adde Ro. consi. 191.
b Potest interuenire procurator. Videtur iste tacite, per arg. a contrario sensu innuere, quod in criminalibus causis criminaliter intentatis, non possit interuenire procurator, ut in c. ueniens, inf. de accu. & in l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iud. tu dic tamen, q̃ post conclusum in causa poterit procurator in criminalibus causis pro alio comparere, casus est unicus in l. quamuis indubitati. C. ad l. Iul. de adul. quod multum extollit. D. An. Si vulgo Barb. nuncupatus in c. pastoralis. inf. de causa pos. & propr. & post eum do. Anto. Corselling. 233.
Potest interuenire procurator. An, & quãdo in criminalib. admittatur procurator, uel ad plenam causæ defensionem, uel saltem ad allegandum causas absentiæ, vltra alle. per gl. or. hic in c. ueniens, de acc. uide omnino Bar. in repe. §. ad crimen. hic alle. & in l. seruum quoque, in §. publicè. de procu. & vide quæ habentur in c. tuæ. inf. de proc. & plene per Sal. in l. reos, C. de ac. hẽ per Spec. in tit. de accin §. 1. in ver. quid si accusatus & in §. sequitur nidere, in uer. sed quid si fideiussor, & plenius per eum in ti. de procu. in §. 1. in uer. item, q̃ est causa criminalis, cum 4. co. seq. & uide per Alex. vltra posita per eum in d. §. crimen, in consi. 166. in 2. parte consi. Ant. Fran.

to, si non probauerit vtrum debeat decapitari sicut olim, an debeat detrudi in monasterium, sicut detrudebatur ipsa vxor conuicta? vide, q̃ no. gl. 32. q. 1. c. apud §. publico. In glo. in ver. in lege, in fi. & vide formam libellãdi in crimine adulterij, vel alio, per gl. in l. in causis. C. de acc. & ibi etiam no. q̃ debeat accusator subscribere, & declara hos versus gl. per illam gl. † In gl. pe.
4 in fi. Solue hoc ꝯrium, vt no. per gl. in regu. a cum q̃ vna via, de de reg. iu. lib. 6. Et solutio ꝯriorum est hæc, q̃ quandoque aliqd prohibetur vna via attento effectu, & tunc intelligitur prohibita alia via, & oĩs modis per quem posset peruenire ad illum effectum: quandoque aliquid prohibetur vna via attento modo, & tunc non prohibetur alius modus, seu alia via, pone exẽplũ: fit edictum in ciuitate obsessa, ne quis audeat exire portam ciuitatis. nunquid autem est licitum exire per murum? Dicendũ est, q̃ non, qa prohibitio fuit facta attento effectu, s. ne gs exeat pp hostes: vnde omnis excundi modus vr̃ prohibitus, secus ãt si fieret prohibitio, ne quis exiret ciuitatem per murum: nã tũc potest quis exire per ostium, quia prohibitio fuit facta attento modo, ne. s. violaret murum ciuitatis, & idem dic in similibus.
5 † Extra gl. quęro. nam (vt patet hic in tex.) de adulterio p̃t agi criminaliter, & ciuiliter, b criminaliter in foro seculari, ciuiliter in foro ecclesiastico: nũquid vnum iudicium excludatur p aliud? pone primo fuit actum in foro seculari, nunquid postea possit agi in foro ciuili, & econuerso? Sol. dicit Host. q̃ si hr̃ respectus ad pœnam legis antiq̃, non poterat semel punita criãliter, impeti ciuiliter in foro ecclesiastico: quia patiebatur pœnam vltimi supplicij, per quam soluebatur matrimonium, & perdebatur dos. 32. q. 7. c. i. non ergo poterat accusari ciuiliter in foro ecclesiastico. Idem dic in pœna hodierna, quia cum mulier cõuicta detrudatur in carcerem, & de dote certo modo disponatur, vt not. in c. gaudemus. de cõuer. coniu. non p̃t accusari ciuiliter, quia pœna includitur sub prima. nam quando agitur ciuiliter, petitur vt fiat separatio matrimonij quo ad thorum, & vt mari tus lucretur dotem, vt in c. plerunque. de do. inter vi. & vxo. q̃ quidem pœna non posset habere effectum, ex quo mulier fuit condemnata in primo iudicio. Idem dicit Host. in casu conuen so, quia fuit actum prius in foro ecclesiastico nõ potest postea agi in foro ciuili, ne de vnius hoĩs delicto sæpe quæratur, l. licet. ff. nau. cau. sta. D. Ant. aliter distinguit dicens, q̃ aut primo fuit actum ad pœnitentiam, & non tollitur accusatio in foro ciuili, vt le. & no. in c. admonere. 33. q. 2. & in c. de his. ꝯ. de acc. aut fuit actum in foro contentioso, & tunc si ciuiliter, p̃t postea agi criminaliter, quia ciuilis actio non præiudicat criminali, C-quando ciuilis actio, l. vnica. Aut fuit prius imposita pœna criminaliter, & non p̃t agi ad aliam pœnam, & hoc casu procedit opi. Host. Sed iudicio meo hæc dicta non satisfaciunt ex toto quæsito, nec omnino sunt vera in casu nro, nam regula iuris est, q̃ accusatio ciuiliter instituta non præiudicat accusationi criminali ter, quominus possit institui, etiam si reus fuit absolutus in ciui li, vt est tex. iuncta gl. in d. l. vnica. Hoc fallit, quãdo ciuilis actio tendit ad vindictã. Exemplum in actione iniuriarum ciuiliter instituta, vt probatur in l. prætor edixit. ff. de iniur. vbi dicitur, q̃ si quis instituat actionem iniuriarum ẽt ciuiliter, non potest postea agere de illo delicto criminaliter, quia actio iniuriarũ semper tendit ad vindictam: non. n. prosequitur quis in illa rẽ familiarem. ita dicerem in proposito, quia cum accusatio de adulterio, ẽt ciuiliter instituta, rẽdit ad vindictam, nec prosequitur qs interesse suum, seu rem familiarem, agit. n. vt separetur matrimonium quo ad totum, & vt lucretur dotem, ergo non potest postea criminaliter agi, nec ẽt est verum indistinctè, quod dicit
6 Host. q̃ de delicto vnius hoĩs sæpius eẽri non possit, vt no. in l. licet, pal. Vnde in proposito caderet alia qõ, nũquid punitus in foro ecclesiastico possit accusari de eodem delicto, in foro ciuili, præsupposito, quod illud delictũ sit mixti fori? Exemplum in sacrilegio. Legistæ communiter dicunt, q̃ si accusatio tẽdit ad vindictam, & tunc ex quo semel egit vno mõ, tamen p̃t intentare aliam viam, secus aũt si accusatio concernebat interesse p̃prium, & rem familiarem, nam tunc si intentabit cõditionem vnius legis, p̃t intentare cõdictionem alterius in eo, qđ excedit priorem legem, vt lc. & no. in l. 1. ff. vi bo. rap. & ibi per Bar. in l. senatus, ff. de accu. sed in ꝯrium est rex. multum no. in c. fælicis, in §. per hoc quoque. de pœnis. lib. 6. vbi papa posuit multas pœnas capientibus Cardinalem, & tamẽ postea dicit ibi tex. quod per illas pœnas non intendit adimere potestatem iudici secularí, quominus possit ipse procedere, & imponere pœnam legalẽ, sic vr̃ probare, quod punitus criminaliter per iudicem ecclesiasticum, p̃t puniri ẽt criminaliter per iudicem ciuilem, ex quo crimen est mixti fori, & notabis semper illum text. quia nescio alium ita ęquè bonum in hac materia. Et recitat ibi ibi Io. And. in nouella, fuisse disputatum Bononiæ, & ꝑlusium, quod aut p in nouella, fuisse disputatum Bononiæ, & ꝑlusium, quod aut p diuersas leges imponuntur diuersæ pœnæ pro eodem delicto omnino separatæ, & impositio vnius non tollit aliam, pro hoc tex. in l. qui sepulchra. C. de sepul. vio. & in l. 3. §. si tamen, ff. de li. ho. exh. & in l. quoties, ff. de act. & ob. & optime facit illud c. felicis. Aut pœne non sunt omnino diuersæ, puta quia lex vna apponit pœnam centum florenorum, alia mille, & tunc procedat distinctio, quam dixi esse legistarum. Aut pœnę sunt omnino similes puta quia quælibet lex imponit pœnam centum florenorum, & tunc non refert quæ pœna imponatur, cum sit eadem, & est æqua, & notabilis distinctio. Secundo principaliter quæritur, nunquid coram iudice ecclesiast. possit vxor accusari criminaliter: Io. & Vin. quod sic, & sentit hic glo. 1. in eo, quod allegat c. gaudemus. ꝯ. de conu. coniu. Inno. tenet hic cõtrarium, dicens, q̃ aut mulier est de foro temporali ecclesiæ, & tunc potest accusari coram iudice ecclesiastico, qui poterit imponere pœnam intrusionis, vel aliam, secundum q̃ sibi vr̃, & honestius esset secundum omnes, vt ciuilis iudex ex commissione ecclesiastici superioris hoc faciat, aut mulier est subiecta iudici seculari, & tunc coram eo duntaxat, est accusanda criminaliter, & pro hoc facit iste tex. hic qui in accusatione criminaliter instituenda facit mentionem de iudice seculari, in accusatione verò ciuiliter, facta vel fienda, facit mẽtionẽ de iudice ecclesiastico, vide quod plene dixi in d. c. gaudemus, & credo ibi
6 concluisse pro prima opinione. † Quia cum hodie pro adulterio non imponatur pœna mortis, puto etiam, q̃ iudex ecclesiasticus potest cognoscere de hoc crimine, licet mulier nõ sit de temporali foro ecclesiæ, quia matrimonium est vnum ex septẽ sacramentis ecclesiæ, vt in c. debitum, de biga. vnde peccans ꝯtra matrimonium committit sacrilegium, vnde lex ciuilis appellat adulteros sacrilegos, vt in l. quamuis C. de adulteriis, sacrilegium verò est missi fori. vt in c. cum sit, & quod ibi not. de fo. comp. ad idem facit, c. i. de off. or. vbi bo. text. in c. de benedicto. 32. q. i. ad istum text. dic q̃ procedebat olim secundum anti qua tempora, nam quia imponebatur pœna vltimi supplicij non poterat agi coram iudice ecclesiastico, quia non imponit hanc pœnam, vt in c. sniam sanguinis, ne clerici, vel mo. & 23. q. 5. c. rex debet, sed quia hodie cessat hęc ratio. & ideo &c. Tertio, & vltimo quęritur, nunquid vxor possit accusare maritum de adulterio, sicut econtra maritus accusat vxorem? conclude post Doctores, q̃ tripliciter p̃t agi de adulterio. Primo ad pœnitentiam, & ad hanc admittitur quilibet, 2. q. j. si peccauerit. & c. nouit. de iud. cum ibi not. & ad pniam imponendam nõ curit aliqua præscriptio. vnde si essent lapsi etiam cẽtum anni, potest agi contra criminosum ad pniam, vide tex. cum glo. notabilem in c. admonere. Secundo p̃t agi criminaliter, & ad hãc admittitur quilibet extaneus, vñ masculus punit pœna capitali, vt in l. quis, C. de adul. Sed respectu vxoris, maritus p̃fert alijs volentib. cã accusare, l. si maritus ff. e. Sed dubium est respectu vxoris nũq̃d possit accusare maritũ de adulterio criminaliter? & dixerũt qdã, q̃ hodie p̃t, vt imponatur pœna detrusionis, cõi ter tenet oppositũ, vt in d. l. publico. canonizata. 33. q. j. c. apud, §. publico. nã lex indistinctè p̃hibet, vt in l. publico, C. de adult. & diuersitatis rõ inter maritum, & vxorem est, qa maritus est caput vxoris, & non econtra, vt in c. continebatur, de despon. im. Item maius præiudiciũ generatur marito ex adulterio vxoris propter dubium prolis, quam vxori ex adulterio mariti, &
7 vide gl. in d. l. publico. † Tertio potest agi de adulterio ciuiliter, vt separet matrimonium quo ad torum, & vt accusator lucret
d dotem, d vel donationem propter nuptias, & ad hanc accusationem admittuntur solum coniuges, ad hoc c. quemadmodum de iureiu. & c. quanto, & c gaudemus, de diuor. & quemadmodum maritus accusat vxorem, vt lucretur dotem, & separetur matrimonium quo ad torum, ita econuerso vxor potest accusare maritum ciuiliter de adulterio, vt separetur matrimonium, & lucretur donationem propter nuptias sibi factam a marito, vt in c. 1. vi li. non conte. & leg. & nota. in c. pleturnque. de dona. inter vir. & vxor. Nic. Abbas.

ADDITIONES.

a In regula. Vide Bar. dẽ hac regula in l. scire, ver. mater. ff. de tutor. & cura. dat ab his, & facit, quod no. Bald. in l. fi. C. si mancipia vend. ne possit. vbi no. illnm tex. contra eos, qui sub specie familiæ tenent vxorem alienã inuito marito. Seb. Sap.
b Criminaliter & ciuiliter. Adde eundem consi. 4. & vide late Are. in tra. male ficiorum, in gl. tu hai adulterato la mia donna.
c Sæpius. Vide quomodo de eo. delicto sæpius possit quæri Bar. in l. si cui. Alex. in consi. 11. 5. dub. 1. vol. & Bal. in l. 1. C. de fum trin. vbi tangit, an & quando quis possit diuersa pœna puniri. Seb. Sap.
d Lucretur dotem. Quod lucretur dotem non solum procedit propter : dulterium, sed propter præludia adulterij, ut est famosum dictum Bal. hic, de quo late Dec. in rub. de fu. i. lec. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Rector ecclesiæ potest expensas, quas fecit in reparationem ipsius, repetere, & de ipsis ad libitum disponere.*
2 *Expensas, quas quis facit principaliter pro negotijs suis, licet in consequentiam pro alienis, non potest repetere.*
3 *Mandatum, sine procuratorium probatur per testes, vel etiam per vnum testem cum iuramento partis.*
4 *Procurator non recuperat intrinsecas expensas factas in itinere, dum iret pro domino.*

Actio negotiorum gestorum datur illi, qui absentis negotia gessit.
Actio mandati non datur illi, qui præsentis negotia gessit.
Actio negoc. gest. datur vtiliter incipienti agere, licet non habuerit bonum exitum.

CAP. VI.

VM pro causa. Qui de mandato domini causam procurauit, ab eo repetit expensas propter hoc factas. Prima pars ponit decisam partis querelam: secunda dat iudices ibi directioni. Et incipe casum literalem, quod inter istum G. q erat procurator capituli, & Archidiaconum erat contentio super expensis factis per istum Archidiaconum in causa, quã susceperat promouendam de mandato capituli, & Papa pronunciauit, ut hr in lra. potest tamen casus figurari & aliis modis, sed
1 non est vis. †Not. i. q nedũ extraneus, sed etiam quilibet de ecclesia, potest recipere expensas a capitulo, quas fecit pro vtilitate ipsius capituli, & idem est in ecclesia: nam si rector vel alius expẽdit de proprio patrimonio aliquid ad vtilitatem ecclesię,
a potest illud repetere. a & de eo in morte testari, 12. q. 4. in c. quicunque. No. 2. q suscipiens sponte mandatum licet nihil fuerit dictum de expensis, potest postmodum repetere expẽsas, quas
2 fecit pro negotio sibi iniuncto. † Tertio no. q si procurator absentat se de certo loco principaliter pro negotijs suis, licet in q sequentiam tractet etiam negotia domini, non potest repetere expensas, quas fecit in eũdo, vel etiam stando, nisi quatenus se
3 cisset pro negotio duntaxat sibi iniuncto. † Sed quæritur pro declaratione lræ, dr hic, q archidiaconus iste habet probare mandatum sibi factum a capitulo, quomodo probabit hoc mandatum? Sol. Io. And. Host. dicit, q poterit probare per vnum testẽ
b cum proprio iurõ b ar. ĩ. c. c. ex insinuatione. Et no. ex hoc dicto singulariter duo. primo q saltem contra dominum admittitur probatio mandati per testes, nam hoc casu cessant pericula, de quibus dixi in c. 1. ĩ. eo. Secundo no. q probatio mãdati saltem contra dominum ipsius procuratoris ita probatur, quemadmodum reuocatio mandati, & sic probari poterit per vnum testẽ, & iuramentũ proprium ipsius procuratoris, vt in d. c. ex insinuatione. † Secundo quæritur si procurator incidit in latrones, dũ iret pro facto domini, & ab eis fuerit spoliatus, vel in via fuit infirmitate oppressus, nunquid possit huiusmodi damna, seu expensas factas imputare domino? Doct. hic, q non, & vr ad hoc tex. in l. inter cãs, §. non omnia, ff. mã. rõ, quia hęc sunt extrinseca a mandato: & potius sunt imputanda casui fortuito, secus est
4 in duob. socijs, qa vnus imputat alteri dãna, q̃ fuit passus occasione societatis, vt in l. cum duob. ff. p soc. qualiter aũt procurator ꝓbabit expensas factas, dic vt no. in c. dilecti. de fo. ꝓ. In gl. 1. ibi, & si nõ interuenisset mãdatum. Tũc tñ repetit alia actione, si pcessit mãdatũ agit actione mãdati: si vero nõ pcessit mãdatũ agit actione negotiorũ gestorũ vtili, vt de neg. gest. p totũ,
5 & no. in reg. ratum, de reg. iu. li. 6. † Sed circa hoc q̃ritur, quide si
c gessi negotia tua te præsente, & tacente, quam actionẽ habeo? dic q actionem mandati: nam tacẽdo dum res sua vtiliter agitur vr dari mandatũ, vt in l. si remunerandi, §. qui passus. ff. mandati. & in l. si pro te. Tũc ergo competit actio neg. gest. cum dominus est ignorans, & res sua vtiliter geritur in absentia, & in hac vtilitate consideranda, respicitur initium, nam si vtiliter in cepi agere negotium tuum, licet nõ habuerit bonum exitum sine culpa mea, nihilominus repeto sumptus, & in l. sed an vltro, ff. de neg. gest. Sed in dubio ex quo quis succumbit non præsumitur vtiliter gessisse, vt in l. iam tamen, §. in hac, all. in gl. seq. & cum hac limitatione intellige glo. seq. & de materia per Bar. in d. §. in hac, sed quando interuenit mandatum, semp repetit ꝓcurator expẽsas, ex quo nõ deprehenditur in aliqua culpa, &c.

ADDITIONES.

a Repetere. Adde Old. consi. 182.
b Iuramento. Vide And. Sic. in c. at si clerici, in gl. fi. in f. de iud. Seb. Sap.
c Quæritur quid. Nunquid autem si procurator excessit fines mandati, domino sciente, & patiente, obliget dominum? vide latissime Fel. in c. cum olim, & ibi gl. in uerbo, procurator. de off. deleg. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Scholares faciunt licitam vniuersitatem.*
2 *Iuramentum calumniæ non præstat procurator sine speciali mandato, syndicus vero sic.*

CAP. VII.

QVia in causis. Vniuersitas, etiam scholariũ potest ad agendum, & defendendum, procuratorem constituere. In prima parte ponitur petitio. In secunda ipsius admissio, ibi, licet igitur. Casus li. Vniuersitas scholarium Parisien. quandoq; causas mouebat contra alios, & alij contra ipsam, quia vniuersitas in causis per se interesse non poterat, petebat a Papa, vt super hoc procuratorem instituere sibi liceret. Respõdet q licet de iure communi illud facere possit, tamen indulget eis facultatem procuratorem instituendi super his. B. No. 1. iuncta supra scriptione, q scholares faciunt vniuersitatem approbatam, qd alibi non ita bene probatur. & de hoc, ĩ. latius. No. 2. q vniuersitas potest constituere syndicum, seu procuratorẽ in causis agendis, vel defendendis, vnde non tenentur comparere omnes de vniuersitate. Not. 3. frustratorium esse id impetrare, quod iure communi conceditur. concordat. l. vnica. C. de thesauris. lib. x. Quandoque tamen, vt mos geratur postulanti, conceditur qd iure communi concessum est, prout hic fecit Papa. ad idem. c. si aduersus, ĩ. de hære. In gl. 1. no. 1. ex hac gl. q vniuersitas largo modo potest procuratorem cõstituere etiam de iure ciuili, qa licet procurator, proprie sumptus, dicatur ille, qui constituitur a vero domino, vt in l. 1. ff. co. tamẽ vniuersitas hr loco domini: proprie tamen, & strictè vniuersitas fm leges non constituit ꝓ
a curatorem, sed syndicum, & actorem, vt in l. 1. & in l. item eorum, ff. quod cuiusque vniuer. & dr syndicus, quando constitui tuitur ad omnes causas vniuersitatis, sic dictus, quia singulas causas vniuersitatis, dicit, i. promouet. Actor vero dr cum constituitur ad vnam causam, potest tamen actor constitui ab alio,
a quam ab vniuersitate, puta a tutore, a vel curatore, isti. n. cũ non sint domini, non possunt constituere procuratorem ante li. cõtest. vnde constituunt actorem cum authoritate superioris, vt in l. neque tutores, C. eo. sed de iure canonico non curamus de diuersitate vocabulorum, vt in c. petitio. & ibi no. ĩ. eo. bonum
1 tamen est vti vocabulis proprijs. † No. 2. ex gl. q scholares faciũt
b vniuersitatem b approbatam, & q possunt iuridicè sibi eligere rectorem. Lex tñ fi. quam gl. allegat, non loquitur de scholaribus, sed de exercẽtibus aliquam professionem licitam, vt sunt lanifices, sutores, cerdones, & similes, nam istis conceditur a iure communi, vt possint simul conuenire ratione professionis licitæ, quam exercent, & constituere collegium, seu vniuersitatem, & eligere sibi rectorem, qui quidem rector habeat iurisdictionem in singulos de vniuersitate, in his duntaxat, quæ concernunt exercitium illius artis, seu professionis, vt leg. & no. in d. l. fi. C. de iur. om. iud. & per Inno. in c. cum ab ecclesiarum, de off. ord. vnde glos. hic voluit comprahẽdere scholares, sub ver bis illius, l. fi. quasi exerceant professionem licitam. Sed gl. in d. l. fi. tenet ȝrium dicens, q cum ipsi scholares non exerceant professionẽ, sed sub exercentib. sunt, non ipsi, sed Doctores faciunt vniuersitatem, quemadmodum discipuli pelliparioũ, vel alio rum artificum, nam non ipsi, sed magistri faciunt vniuersitatẽ, seu collegium, dr illa gl. seruari Parisijs. Sed ȝrius sentit ipsemet, Accursius in l. 1. ff. quod cuiusque vniuer. & Bar. in vtroque loco. & Inn. in d. c. cum ab ecclesiarum, vnde cõis op. legistarum & canonistarum hodie est, q scholares faciunt per se uniuersitatem approbatam, & ut dixi in primo no. non cauillando literam tex. est hic. Nam scribitur scholaribus Parisiensibus, & tamen postea dr, q de iure cõi faciunt uniuersitatem, & quanq quidam dixerunt, q forte appellat scholares Doctores artium, qui studebant in iure canonico, uel theologia: hoc tamen mihi non placet, qa esto q sunt ibi, ut discipuli, non debuissent facere uniuersitatem, si contraria opi. esset uera, & dico, q alia est ratio in scholaribus liberalium artium, seu iuristis, q̃ in discipulis aliorum artificum: nam isti non habent pro aliquibus negotijs expediendis simul conuenire, quia omnia expediunt per corũ magistros, secus in scholaribus, nam & in modo uiuendi, & in expensis quas habent facere occasione studij, & in multis alijs, habent necessitatem simul conueniendi, ideo debent posse facere collegium, ut in l. 1. ff. de colle. illi. quinimo plus dixit Bar. in d. l. 1. primo resp̃onso. q si rres, uel plures scholares pueniunt in eadem domo, q possunt facere collegium. Et idem sentit Inno. in d. c. cum ab ecclesiarum, & facit, l. fin. ff. de colle. illi. nam conueniunt isti simul pro commodiori exercitio professionis,
2 quod no. † Vltimo collige ex glo. unam dñam inter syndicum, & procuratorem, nam syndicus, i. constitutus ab uniuersitate, iurat de calumnia sine mandato, sed procurator constitutus a particulari persona nõ iurat de calumnia, sed dominus. Dic ni si habuerit speciale mandatum, ut hr hodie in c. fi. de iur. cal. lib. 6. & est diuersitatis ratio, quia ille debet hoc iurm præstare, qui est melius de hoc negotio informatus, ut in c. in pertractatis, de iur. cal. Sed syndicus uniuersitatis, melius est informatus de factis uniuersitatis, quam ipsa uniuersitas, quæ caret sensu, uel quam singuli de uniuersitate, quia naturaliter solent negligi, quæ communiter possidentur, ut in l. 2. uer. naturale, C. quã, & quib. quarta pars deb. lib. x. Sed in causa propria, præsumitur melius scire ueritatem, quam procurator. in l. fi. C. eo. ti. Abb.

ADDITIONES.

a A tutore. Adde late Are. consi. 19.
b Vniuersitatem. Adde, q idem sentit Ro. fin. suis vbi ponit de scholari faciente strepitum, cum sit vniuersitas, vt ab illa possit priuari.

SVMMARIVM.

1 *Procurator, si est reuocatus post conclusionem in causa, non est impedimento, quin sententia ferri possit & 2.*
3 *Dictio, ex, denotat causam immediatam, sed dictio ob, denotat causam mediatam.*
4 *Post conclusionem in causa nil ꝑt obijci, siue constitat in facto, siue in iure.*

Sententia

1 *Sententia lata sine citatione, non tenet.*
2 *Sententia interlocutoria potest ferri parte non citata, quando nullum est allatura præiudicium parti.*
3 *Contumax in vno articulo citandus est ad alios articulos, nisi fuerit citatus a principio ad totam causam.*
4 *Procurator non potest reuocari post litem contestatam sine causa contradicente aduersario.*
5 *Contumax non condemnatur in expensis, quando eius contumacia non est impeditiua processus.*
6 *Condemnatio expensarum non fit, nisi pro tempore, quo victus habuit iustã causam litigandi.*
7 *Iudex ex officio non tenetur condemnare partem in expensis, nisi fuerint petitæ*

CAP. VII.

AVditis. † Si post conclusionem causæ, apparet ꝓcuratorem reuocatum, nihilominus fertur sñia, ita cõiter summatur, sed summa aliter quo ad intellectum Si citatus ad totam causam constituit
3 ꝓcuratorem, quem postea reuocat, potest nihilominus ȝ cum procedi, inquantum status causæ patitur, sine alia citatione. Diuiditur, nam primo fert sñiam super processibus, & soluit obstaculum, secunda ibi, cęterum in expensis condemnat. Casus li. eps Egitan. & eps Colubrien. habebant cãm inter se super q̃buldam iuribus, causa fuit commissa diuersis iudicibus, & tam primi, quam secundi processerunt in causa. tandem eps Colubrien. procurauit totum negotium ad sedem Apostol. aduocari, super hoc procuratores super toto negotio ad curiam papæ accesserunt, ipse vero examinatis processibus iudicum pdictorum, tandem super processibus fuit cõclusum hinc inde, antequam papa ferret sñiam super processibus prædictis, procurator epi Colubrien. recepit mandatum ab ipso, per quod mandatum procuratorium sibi datum ad causam reuocabat in totum, papa vero, auditis allegationibus super prædictis processibus, processus ipsos, & quæcũque secuta sunt ex eis, vel ob eos, irrita iudicauit, non obstante prædicta reuocatione, cum antequam procurator reuocatorias literas recepisset, fuerat in causa conclusum, & eps Colub. qui procurauerat negotium ad sedem Apo. euocari, & postmodum mandatum procuratorium reuocauit in contemptum sedis Apostolicæ, & in præiudicium aduersarij, condemnauit episcopum Egitan. in expensis, quas fecit a tempore, quo procurator ipsius recepit literas reuocatorias, & quas facturus est, quousque Colub. per se, vel per idoneũ
2 pali negotio processurus. Ber. † No. 1. q reuocatio procuratoris post conclusionem in causa non impedit, quo minus possit ꝓcedi ad sñiam. a Nam post conclusionem liquet iudici de meris cãæ, ideo reuocatio procuratoris postea facta nõ præstat impedimentũ, quominus possit procedi ad sñiam, & ad hoc quotidie allegatur iste tex. Secundo no. q valet condemnatio facta pro futuris expensis absque alia determinatione, & est in hoc iste tex. multum notabilis, quod declara, vt ȝ. latius dicetur. Tertio no. ar. fm Gost. q paria sunt aliquid non fieri, vel tarde fieri, potest tamen hic colligi ar. contrarium. † No. ibi, ex eis, vel ob eos, differentiam inter dictionem, ex, b & ob, nam vna denotat causam mediatam, alia causam immediatam, de quo plenius
4 per Bar. in l. liberorum, ff de verb. sig. † In glo. 4. ibi, nihil posset obijcere, vult ergo gl. q iõ potuit ferri sñia contra absentem, reuocatione procuratoris non obstante, quia ex quo erat in causa conclusum nihil poterat obijci, nam post conclusionem nõ admittuntur aliqua, siue consistant in facto, siue in iure, sed solum restat ferre sententiã, vt in c. pastoralis, & quod ibi no. Inn. ĩ. de causa poss. & proprie. † Sed contra hanc solutionem sic opponitur, licet post conclusionem in cã non possit in cã aliquid allegari, tamen pars debet citari ad audiendum sententiam, vt possit opponere, vel appellare, & requritur trina citatio, vel vni
c peremptoria, vt probatur, in cle. sæpe, iuncta gl. de verb. sign. nam speciale est in causis summarijs, vt sufficiat vnica citatio c
d ad sententiam, d vt ibi le. & no. ad idem c. consuluit, & quod ibi dixi, de off. dele. & si sñia fertur sine citatione, non tenet, 3. q. 9. in c. caueant, & c. omnia, & in l. 1. §. item cum ex edicto. ff. q̃ sen-
e tentia app. resc. † Sol. duplex, fm Inn. prima q contrarium procedit in sñijs diffinitiuis, secus in interlocutorijs, quia in illis non requiritur ordo iuris. Et ex hoc no. q sñia interlocutoria potest
f ferri ȝ partem non citatam. eldem no. ipse Inn. in c. quærelam, ĩ. eo. Sed hæc. Sol. nõ placet ex duplici capite. Primo, qa vbicũque interlocutoria affert præiudicium saltẽ graue absenti, dẽt semper præmitti citatio, quia in præiudicium absentis, nihil est faciendum, vt in c. inter quatuor. de ma. & obe. & in c. 1. de causa poss. & proprie. & d. c. omnia, & d. c. cauecant. tenet Bart. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de off. procõ. sed vbi non afferret præiudicium absenti, tunc ꝑt ferri interlocutoria parte non citata, arg. in l. diem proferre, ff. de arb. Et in hoc casu intellige dicta, arg. in l. diem proferre, ff. de arb. Et in hoc casu intellige dicta, & ita ẽt voluit Bar. in d. §. vbi decretum, & tene men dum Inn.

tio principali expediendo. Et vt intelligas melius istam, scias q causa principalis erat hic super limitatione dicecesium, quæ cā fuit commissa delegatis, & tandem super validitate, pcessuum istorum delegatorum fuit altercatum inter partes: nam episcopus Egitan. dicebat illos processus nullos fore ex defectu ordinis non seruati: & papa reuocauit ad curiam tam negotium principale, quam illud præparatorium: & cum esset in curia conclusum in causa super nullitate processuum, loc reuocatoriæ procuratoris Colub. peruenerunt ad procuratorem, Papa vero nō obstante reuocatione, cum esset in casu cōclusum, tulit sniam super nullitate processuum, & condemnauit Colub. in expēsis factis tpe, quo reuocatio venit ad procuratorem, & ad expēsas fiendas, donec ipse Colub. per se, vel per procuratorem comparuit in negotio principali, nam super negotio principali nō poterat procedi vigore illius citationis generalis, de qua sup. quia lis non erat contc. vt j. vt li non contestet, per totum. His pmissis

9 † op. contra tex. & intellectum gl. ex quo. n. Pa. non obstante reuocatione, & contumacia Colubr. processit ad sniam sup nullitate processuum, non debuit ipse Colubr. condemnari in expensis, quas fecit aduersarius illo tempore, quia pro tunc ita non fuit impeditiua processus, nec vllum dānum sensit aduersarius præsens, cum fuerit processum in cā, absentia sua non obstante: debuit ergo papa illum condemnare tempore snie late super nullitate processuum, qa ex tunc, non prius, cepit frustra expectare. Sol. contra ium est difficile, & propter hoc Io. And. restringit multum istum tex. intelligit. n. q cōi reuocatio peruenit ad procuratorem, Papa præfixerat terminum partib. ad sentēriam audiendā, ita quod nullum, vel modicum fuit interuallum inter præsentationem reuocationis, & sententiam sup nullitate, & sic in effectu episcopus Egitan. ex tunc cepit frustra expectare. Hæc lec. licet sit vera in se, non tñ congruit tex. nam si hoc esset verum, Papa condemnasset in expēsis factis a tempore sententiæ. Item hic non dicitur, quod incōminenti fuerit lata sententia do. An. ponit alium intellectum, quod ideo fuit iste condemnātus in expensis, quia interfuit aduersarij illum Colubrin. non comparere, quia si comparuisset, forte multa potuisset habere: ex confessione sua. Hæc lect. mihi non placet ex duplici capite. Primo quia ex quo erat in causa conclusum, nō debet ad petitionem partis alia pars interrogari, vt in c. cum Io. & quod ibi no. de fi instr. Item & melius vbicunque non obstante contumacia proceditur, vel procedi potest in causa, non debet absens condemnari in expensis, quia condemnatio absentis non affert damnum aduersario præsenti, vt no. Cy. in l sancimus. C. de iud. & Specin tit. de expen. §. inxta, ver. quid si talis est causa, & Io. And. limitando gl. in c. 1. de ele. lib. 6. nam ibi gl. tenebat hoc dictum, q absens contumax dēt condemnari in expensis, licet posset procedi cōtra illum in cā, per rōnem pdictam, qa potuisset multa hīe ex confessione sua. Sed Io. And. in nouella ibi dicit, q illud procedit in fine cāe, vt victus condemnetur victori, non autem immediatè, cum est contumax. D. Car. ponebat tertium intellectum dicens, q eps Egitan. expectabat in curia pp negotium principale, vñ eo ipso, q Colubr. reuocauit, procuratorem in præparatorio, incepit frustra expectare, quia non est curandum de pparatorio, ex quo nō poterat procedi super principali. Hæc lec. esset vera, si ex toto periret negotium principale, sed hic non expectabat. Finge, n. q inter reuocationem, & sniam interfuit mensis, & q Colubr. comparuit secunda die snie: nam certe verum est dicere, q frustra non expectabat Egitan. per mensem: nam habuit sniam pro se super nullitate, pcessuum. Et iō dico [a] & quarto, q iste Colubr. non fuit condemnatus in expensis factis vsq; ad sniam pp contumaciam, sed quia succubuit in illa sua nullitis: nam victus dēt condemnari victori in expensis, vt in c. calumniam, de pœnis, & in l. properandū. §. fin autem, C. de iud. vnde etiam poterat condemnari in omnibus expensis factis in i. la cā nullitatis, sed quia forte habuit probabilem causam litigandi vsque ad reuocationem procuratoris, non fuit vsque ad illud tps in expensis condemnatus.

10 † Sed postquam reuocatio peruenit ad procuratorem, patet q ex tunc temere litigauit, nam contumax præsumitur hīe mala causam, & si quis in parte temporis habet iustā causam litigandi, solum dēt condemnari in expensis a tempore, quo temerè, vel calumniosè litigauit, vt notanter probatur. in l. si quis inficiatus, ff. dep. & ibi per Bar. q nō. dico. in c. finem. de do. & ptu. in expensis vero fiendis iste condemnatur pp cōtumaciam. In gl. fi. ibi, hoc iam constabat. Aduerte, quia gl. hēt bonum intellectum, sed clare non explicat. Inn. cuius dictum solet allegari, soluit clarius, & sic, q aut obio non est orta de præsenti, & tunc

b procedit tex in l. 1. ff. de vsu. vb dī q iudex non dēt impedire, q futuro tempore, b facit tex. in c. Romana. §. caueant. de sen. exc. lib. 6 vbi dī, q pro futuris culpis non dēt iudex aliquem excōicare, ēt sub conditione: aut obligatio est orta de ptō, & tunc pt iudex prospicere in futurum, & in hoc casu procedit iste tex nā data contumacia obligarur contumax ad expensas restituendas, vt in d. l. sancimus. iō pt iudex dicere, Condemno talem ab

sentem contumacem ad oēs expensas, quas faciet, donec legitime comparuerit. Et in hoc tene menti istum tex. non ob. si dicatur, q hic snia cōdemnationis sit incerta, vt opponitur in gl. nam extra gl. potest dupliciter rñderi fm Inn. q interlocutoria valet, licet sit incerta, quia sicut pōt reuocari per officium iu. vt in c. cum cessante, de app. & i. quod insist, de re iud. ita & certificari. Et no. hoc dictum q per interlocutoriam pōt iudex ꝑdemnare gñaliter in expensis, & in processu negocii potest taxare, facit quod no. idem Inn. in c. sæpe, j. de ap. Secundo soluit, & notabilius, q vbi petitio pt esse incerta respectu futuri tpis, quia pt probabiliter dubitare, quas & quantas expensas faciet in futurum, iō dēt admitti petitio gñalis, vt in c. constitutus, de in integ. rest. & in l. 1. §. 1. ff. quorum leg. ergo potuit hic sequi snia gñalis.

11 †Et hæc bene notabis, ck quo habes cautelam, vt in libello pars petat expensas factas, & fiendas in futurum, & admittitur hæc petitio incerta ratione prædicta, & multum valet petere expensas in libello, qualiciet possit iudex condemnare ex officio suo sine petitione, vt in l. ædiles. §. item sciendum. ff. de ædil. edi. & no. in c. fi. de do. & commu. tñ si iudex non condemnat, vbi non fuerunt expensæ petitæ, non tenetur relaxare de suo per l. 4. in §. hoc autem iudicium, ff. de dam. infec. & q ibi no. glo. in c. fi. de resc. & Cy. in dd. sancimus, & generaliter de ista condemnatione expensarum dic, vt no. in d. c. fi. & in c. 1. de sc. q. pos. Abb.

ADDITIONES.

a Et ideo dico. Ista sunt verba. Tu pondera verbum, contemptu nostro, & dispendio tuo: vnde Papa propter ista duo condemnauit ex tempore reuocationis. vide simile, quod habetur in c. 1. alias 2. de ma. & obe. & quod ibi remisit ad To. de Imo. An. Baro.

b Futuro tempore. Quemodo hoc procedat, vide Ang. Are. in §. præiudiciales, col. 5. & ibi Ias. col. x. Inst. de ac. Abb. in c. licet, col. 4. sup. de ele. Laf. de Ori. in tr. dispendiosam, col. 4. ver. prima est ista, de iud. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Procurator habens generale mandatum, non potest facere illa, quæ requirunt speciale mandatum, nisi sit procurator cum libera.*

2 *Procurator cum libera an censeatur constitutus, si dominus promittat habere ratum quicquid procurator egerit, vel si fuerit data plena administratio.*

3 *Procurator constitutus ad litem contestandam, & vt in consecutiuis constituat alium, poterit ipse per se totam litem agere.*

CAP. IX.

Petitio. Procurator epi cās epatus agit, & defendit. licet non fuerit datus sub noīe syndici, vel actoris. Diuiditur. Nam primo ponitur petitio. Secundo responsio, & prouisio, ibi, no. Casus lit. epūs Mutinen. de mandato Apostolicæ sedis in Liuoniam profectus constituit M. & R. canonicos Mutinen. suos vicarios, & procuratores generales pro ipso epatu, isti procuratores authoritate huius generalis mandati agebant contra detentores bonorum epi Mutinen. vel conueniebantur pro ipso, obijciebatur eis, q ex isto mandato id facere non valebant pro eo, q in instrumento vicariæ, siue huiusmodi procurationis, non expri mebatur, q ipse constituerit eos syndicos, vel actores, sed procuratores generales: renorem huiusmodi instr. miserunt ad papam, Pa. inspecto tenore instr. constitit ei euidenter, q intētio ipsius epi fuit dare illis liberam ptātem agendi, & respondendi pro ipso epatu, vnde hmōi exceptionem friuolam reputauit. B. No. 1. quod episcopus pt constituere aliquos ex suis canonicis vicarios, & procuratores generales. Ex quo infertur, quod plures possunt esse vicarij eiusdem epi, & œconomi, seu procuratores. No. 2. quod epūs in constituendo procuratorem, seu œconomum generalem, non tenetur hīe capituli consensum, & dicit hic Gul. Naso, in casib. in qb. posset epūs agere sine capitulo, poterit agere ipsius procurator, in aliis secus, quod no. Tertio no. quod in constitōne administratorū p̄siderāda est principaliter intentio p̄stituentis, nec debemus aīa aduertere ad noīa administratorum, vñ si quis p̄stituit syndicū, cū esset priuata pſona, nō inficitur instīm, pcuræ, qa satis est qd apparet de intētione constituentis, qđ voluerit illi dare ptātē agēdi, & indendi. Sed pro declone līæ, q̄ fuit iō dubitandū dic quod illa, qa procurator propriē p̄stituitur a vero domino. l. 1. ff. de proc. epūs aūt non est verus dñs rerum epatus, sed potius administrator, seu procurator, vt in c. 2. de don. & iō videbatur, quod isti canonici, qui fuerunt constituti procuratores, non hīent legitimum mādatum, quasi epūs debuisset eos constituere syndicos, vel actores, quia syndicus constituitur ab vniuersitate. Item actor dīatur ab vniuersitate, & a tutore, seu curatore, vt in l. 1. ff. quod cuiusq; uniuer. dixi. infra eod. cap. quia, sed ratio decidendi in contrarium ponitur in tex. quia non est fienda vis in noībus, ex quo constat de intentione p̄stituētis, qa verba deseruiūt intētioni, & nō

a dicit hic Ho. q̄ non inficitur mandatū procuræ, si dicatur constituo te factorem meum, vel clericū meū, seu asinum meum, a dum-

ADDITIO.

a Asinum meum. Adde Alex. consi. 46. 4. lib.

dummodo constet per alia verba, quod det sibi potestatē agendi, & defendendi, seu quod voluerit eum constituere procuratorem suum, & dicit idem dictum de iure ciui. quia non dēmus stare verbis, ex quo verborum nullus sequitur effectus. l. fin. C. de don. l. 1. & 2. C. de formu. & l. 2. cōia. de lc. lex. n. est imposita reb. & non verbis, vt ibi, & c. commissa, de ele. lib. 6. Sed op. contra prædicta & j tex. tutor, seu curator non dat procuratorē antequā contestatam, sed actorem cum decreto iudicis, vt in l. neq; tutores, C. eo. & inst. de cura. in fi. neque procurator constitutus ad agendum potest deputare alium procuratorem ante li. contc. vt in c. 2. j. de. li. 6. ergo epūs siue dicatur tutor, siue curator, nō potuit constituere istos procuratores ad agendum ante lit. p se conte. nec etiam potuit constituere actores, cum nō interuenit decretum superioris. Sol. dicit notanter Inn. q contingit ex eo, quia ptās epi est amplior, quam ptās procuratoris, seu tutoris. Et idem puto dicendum in quolibet prælato, seu administratore ecclesiastico, & idem no. ipse Inno. in c. pe. de iur. cal. vbi bo. gl. 5 q. 3. in c. fi. Potest ergo quilibet beneficiatus constituere procuratorem ad agendum in principio sine alterius superioris authoritate, vel licentia; quod no. †In gl. 1. ibi, mandato generali. Die clarius, q procurator habens generale mandatum, seu ptātem generalem, non potest facere ea, quæ requirunt spāle mandatum, vt in c. qui ad agendum. j. eo. li. 6. & ideo non pt transigere, nec alienare, quia transactio, & alienatio, & multa alia requirunt spāle mandatum, de quib. vide bo. gl. in d. c. qui ad agēdum. Sed si datur ptās generalis, & libera, a tunc transeunt ea, q̄

b requirunt speciale mandatum. b vnde talis procurator pt omnia, quæ posset facere dominus in propria persona, dum tamen dolus absit, vt in l. procurator cui generaliter libera, ff. eo. & ibi

1 Bar. & in l. creditor. §. Lucius, ff. mand. non tamen potest donare, quantuncunque habeat liberam administrationem, nisi specificè hoc concedatur, vt in l. cōtra iuris ciui. regulas. §. si filius, ff. de pac. & in l. filius, ff. de do. facit c. fi. & quod ibi no. de off. iu. lib. 6. †Quando autem censeatur concessa hæc libera ptās? dicit Io. And. q tunc solum, cum hoc specialiter exprimitur, vt in l. quam Tuberonis. §. alia. ff. de pecu. nam in verbis generalibus non venit hæc ptās, secus autem dicit ipse, si dñs promittit hīe ratum, & gratum quicquid procurator fecerit: nam per hoc nō datur libera ptās, sed ad maiorem declinationem hæc clausula solet apponi, l. 1. ff. de off. proc. Cæsa. & ibi hoc sequitur Bar. post alios, licet aliud senserit in l. procurator cui generaliter libera, præalleg. sed tene primum, & vide quod dixi in c. contingit, de transac. & no. hoc dictum. Item aduerte in eo, quod Io. And. dicit liberam ptātem non trāsire, nisi specialiter exprimatur. dic q requiritur specialis expressio saltem per verba equipollētia. c nam si sit dictum, do tibi plenam administrationem, seu potestatem, vī data libera ptās, vt no. Bar. in l. si procurator, C. eo. & ibi vī tex. iuncta glo. vt in d. l. procurator cui generaliter libera. Idem dic vt dixi si datur pcuratori potestas, vt posset facere ea, quæ dñs posset in propria persona, vt no. Bart. in l. pcurator cui generaliter libera, & in d. §. Lucius. licet quidam contra, quod plenius examino in c. fi. de dila. & hæc faciunt ad declarationē c. qui ad agendum. præal. Et in fi. gl. dic, vt hodie hīe in c. si duo. co. tit. lib. 6. & in c. pe. co. tit. vbi hīe quid dicendum, quando dantur duo procuratores simpliciter, vel insolidum? In gl. fi. in fi. & per hoc notanter dicit Spec. in ti. de actore vniuersitatis, in ver. sed pone, q̄ si aliquis fuit constitutus sub nomine syndici, actoris, proc. & negotiorum gestoris, nō tenetur ad petitionem aduersarij eligere alterum ex illis, quia satis est, q̄ ex tenore instrumenti apparet, q̄ dominus seu constituens voluit sibi dare potestatem agendi, & respondendi: vnde censendus est syndicus,

2 seu procurator fm materiam subiectam contentam in instro, vt hic in tex. † Et per hoc dixerunt hic Doc. q̄ si quis constituit procuratorem ad li. contest. & in consecutiuis constituerat aliū procuratorem, q̄ poterit iste per se totam litem agere, considerata potius intentione, quam verbis, nam voluit istum præferre alijs: vnde per illam clausulam voluit exonerare, vt non teneretur per se prosequi.

ADDITIONES.

a Et libera. Adde Alex. consi. 22. 1. lib.

Adde, quod constitutus generalis procurator cum libera hī pro procuratore speciali, no. Bal. in l. illud, §. 1. C. de mulie. & in quo loco. lib. 11. & Spe. in tit. de proc. §. 1. ver. item opponitur, & potest omnia, quæ diligens paterfaceret, non alia, no. Bar. fin. in l. si procurator, col. 2. ad fi. ver. circa istam partem, il 1. ff. de cond. ind. Zach.

Circa hoc de procuratore cum libera, dicas, q̄ potest constitui, & qualiter etiam constituatur, hī in l. procurator cui libera. ff. de proc. & dicas, q̄ talis procurator cum libera constitutus, etiam ad vnam causam tātum potest deferre iuramentum, per c. qui ad agendum, de proc. in 6. & hī per Bal. in l. iusiurandum, in §. procurator, in 1. col. in fi. ff. de iureiu. & in l. qui Romæ, in §. Callimachus, ff. de ver. obl. & adde, q̄ procurator cum libera datus ad lites, non potest recipere solutionem. l. hoc iure, & ibi Doctor. no. ff. de solut. & no. in l. si procurator, ff. de condict. indebi. & no. idem Barto. in d. §. Callimachus. & tenementi, quod procurator cum libera, & procurator omnium rerum, sunt pares in ptāte: non aūt procurator bonorum, vt est glo. & ibi Doct. no. in d. l. si procurator, de cond. ind. & procurator cum libera, siue sit generalis, siue specialis, potest rem domini obligare, & illam etiam pignorare: alias non, nisi dominus esset solitus eam obligare, vel nisi pecunia esset versa in rem domini, l. 1. & ibi gl. & Bar. C. si res alie. pig. da. fic. & hī per gl. in l. solutam, in fi. & in l. petenti, ff. de pig. ac. vtrum autem talis procurator possit transigere? vide etiam Pa. de Ca. in consi. a 1. incip. circa primum quæritum, & an procurator cum libera ad vendendum, possit vendere rem minori precio, quam valeat, dicas, q̄ sic, dummodo dolum non committat, quia tunc teneretur dño ad interesse, ut per Bar. in d. l. procurator, cui libera, in vlt. q. ff. de procu. & per Lanf. de Oria in trac. de ar. in 1. par. in 1. col. & tene menti, quod dicit Bal. in ti. de pa. Const. in §. nomina. in fi. in usi. fe. ubi dixit, quod procurator cum potestate faciendi quicquid viderit expedire, dicitur esse constitutus cum libera. & adde etiam, quod procurator constitutus ad causam quam dñs est habiturus cum tali, intelligitur si est sibi data libera, eam habere quo ad instantiam, secus, si fit constitutus cum libera ad certam cām expressam, & vide Bar. in d. §. Callimachus. & tene menti, quod procurator, ēt generalis cōstitutus cum libera, non potest donare. l. contra iuris. §. fin. ff. de pac. & no. Bal. in l. 4. C. de nouā. & hī per Bar. in d. l. procurator cui libera. & circa id, quod dictum est sup. an tali procuratori constituto cum libera possit solui? vide etiam Bar. in l. vero procuratori, in prin. in a. q. ff. de sol. & per Alex. in l. rescriptum. in §. fi. ff. de pac. Ant. Fran.

b Speciale mandatum. Vide Bar. in l. si pfocurator, ver. idem forte. C. de procu. Abb. in c. fi. de dilat. Bar. et alios in l. 1. ff. de offi. procur. Cæsa. et Fel. in c. non nulli. §. sunt et alij, in prin. sup. de resc. Seb. Sap.

c Aequipollentia. Adde pro hoc quod dicit Fed. super materia c. statutum. de resc. consi. 158.

SVMMARIVM.

1 *Metus præsumitur in persona carcerati aliquid promittentis.* 3.

2 *Saluus conductus concessus alicui, intelligitur, vt ducatur ad locum, vbi possit secure morari.*

Carceratus quando vult aliquem contractum facere, non sufficit, q̄ relaxetur a vinculis, & custoditur ibi per familiam.

3 *Carcerati an possint testari, vel aliquem contractum facere. condemnatus capitaliter, non potest etiam ad pias causas testari.*

4 *Procurator ad agendum, intelligitur, etiam datus ad defendendum, sed quid si est posita dictio taxatiua? vide infra nume. 5. & infra c. constitutus, ad finem.*

5 *Filia quæ nupsit inuito patre, an possit compellere patrem ad eam dotandam?*

6 *Statutum, q̄ filia dotata &c. non habet locum in illa, quæ nupsit sine dote, inuito patre.*

CAP. X.

Accedens. Prouidere debet iudex in cā matrimoniali, q̄ constituens procuratorē gaudeat plena libertate. Et primo prouidet libertati mulieris. Secundo citat ad causam, ibi, tu ergo. Casus lit. quædam nobilis mulier D. nomine, de Nassa Lucanæ diœcesis, nomine filij sui contraxit spōsalia cum Vbaldo ciue Pisano nomine filiæ ipsius Vbaldi, filijs ipsis scientibus, arrha forsitam hinc inde apposita, quia nobilis ipsa forsitan nolebat perficere quod conuenerat cum D. Vbaldo, idem Vbaldus detinebat eā sub potestate sua, significatum fuit domino Papæ. vnde mādat d. Vbaldo, quatenus nobilem illam restituat pristinæ libertati, & ipsam reduci faciat secure ad castrum de Missa Lucanæ diœcesis, vt ibi existens libera procuratorem libere valeat ordinarie, qui coram Papa iustitiam suam pſequatur, & ipse idē Vbaldus super sponsalibus, quæ dicunt contracta inter filiam suam, & filium dictæ nobilis, procuratorem idoneum ad præsentiam papę transmittat, & plenam habeat ptātem ad agendum, & ad

1 defendendum. B. † Not. 1. q̄ detentus iniurioſe, & violenter, dī quodammodo sub potestate detentoris, vnde si aliquid agit cū ipso detētore, potest postmodum allegare metum, & rescindere illum actum per actionem, quod metus causa, vt hic probat, & in l. qui in carcerē, ff. quod met. cau. Secundo no. q̄ ad offm iudicis pertinet prouidere partib. de loco securo, & vt gaudeāt plena liberrate: nam interest iudicis, ne iudicium sit frustratorium, quod posset corrigere si postmodum allegaretur metus.

2 †Tertio no. & tene menti, q̄ is qui tenetur aliquem restituere libertati, non liberatur ab oblatione simpliciter illum relaxando in suo territorio, sed debet illum facere securè produci extra territorium suum ad locum, vbi possit securè morari: a nam

b dum aduersarij, non dī esse in sua libertate, b cum possit de facili detinere, ar. opt. in c. fi. de rest. spol. & in l. liberationis, cum l. seq. de verb. sign. vbi tex. no. dicit, q̄ non dī liberatus qui relaxatur a vinculis, si custoditur in publico, & facit hoc cōtra practicam, quam solent plerique adhibere, nam si detentus in carcere vult aliquem contractum facere, faciunt ipsum extrahi è carceribus, & custoditur ibi per familiam, nec certè iste potest dici liberatus vt hic, & in d. l. liberationis, cum sc. no. Bart. in d. l. q̄ in carcerem, & facit etiam notabiliter iste tex. vt non sufficiat extra territorium perduci, nisi perducatur ad locum securum.

3 †In gl. ibi, In quo nulla possit esse formido. Sed quæro, nūquid idem

ADDITIONES.

a Secare morari. Adde Paul. de Cast. consi. 176. in secundo impressi.

b Sua libertate. Facit quod dicit Bar. in l. ultimur. ff. de sep. uiol. ubi dicit, quod securitas data veniendi, intelligitur data etiam redeundi: quia non dicitur secure uenire, qui tute redire non potest, et idem dicit Abb. in c. ego. de iureiu. ubi Fel. col. 4. uersi. in tex. ibi, in eundo. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

idem sit in captiuo, vel obside, seu detento contra volũtatem suam, vt non possit procuratorem constituere, seu alios cõtractus facere? a Host. tenet hic q̃ sic, quemadmodum nec testamẽtum facere possunt, vt in l. obsides, ff. de test. sed postea vī Hostien. se restringere ad actum, qui geritur cum ipso detentore. sed tu in hoc articulo dic plenius, & clarius, q̃ aut quis est captiuus apud hostes, & tunc iste cum perdiderit libertatem, non pt̃ neque testari, neque aliquem actum vt liber homo facere, vt in l. cius, ff. de test. & in l. diuus. ff. de iu. fis. Aut est detentus iniurio se in carcere priuato, puta a latronib. vel aliquo tyranno, & tũc si aliquid agit cum ipso tyranno detentore, potest postmodum b allegare metum, & facere actum rescindi, b vt in d. l. qui in carcerem, & arg hic, sed cum alio, quàm cum isto detentore, põt contrahere. Item potest in carcere testũ facere, vt l. metum, §. sed licet, ff. quod met. ca. & in l. nam & seruus, iuncta gl. de negge. & no. in d. l. qui in carcerẽ. aut est qs detentus in carcere publico, & iustè, & tunc si est damnatus pœna capitali, non potest aliquid agere, tanq̃ liber, quia est effectus seruus pœnæ, & bona sua veniunt ad succedentes ab intestato, vt in auth. bona dãnatorum. C. de bo. dam. leg & nõ. in l. qui vltimo supplicio, ff. de c pe. vñ talis etiam ad pias causas c non põt disponere, vt no. concludit Io. And. in c. 2. de vsu. lib. 6. quod no. & tene menti. Aut non est sic damnatus, sed est in carcere ad tps, & tunc põt ȝhere, & alios actus agere, vt no. in d. l. qui in carcerem, & tenet ibi Bar. q̃ ẽt cum illo, ad cuius petitionem retinetur, põt ȝhere, qa non potest allegare metum, ex quo iuste tenetur in carcere, ar. in l. si mulier. ff. quod me. cau. aut tenetur quis apud alios vt obses, & tunc si loquimur in obside proprie sumpto, vt ille qui data pro aliqua securitate ab hostib. & iste interim perdit libertatem, vnde non põt aliquid disponere, vt liber, nec facere testũ, ita loquitur l. obsides, pall. vt ibi no. secus aũt si vna ciuitas dat alteri ciuitati obsides, vel vnus nobilis alteri, nam illi non perdunt libertatem, nec pñt sic dari, vt sint proprie obsides, vt no. gl. in l. 2. C. de patrib. qui filios distraxerũt, & Bar. in d. l. obsides, facit quod le. & no. in c. ex rescripto. ȝ. de iureiu. In glo fi. ibi, vt possit ẽt defendere. Sẽtit ista gl. q̃ procurator datus ad agendũ, ad hoc q̃ dicatur idoneus, dẽt ẽt hic potestatem ad respondendum, seu defendendum ipsum constituentem, si reconuenitur a reo, hoc ẽt vī innuere ista in fi. † Sed circa hoc quæro de duobus. primo quid si simpl̃r fuit procurator datus ad agendũ? gl. notabilis l. mutus, in §. pena, ff. eo. ti. dicit q̃ per ȝsequentiam d vī habere mandatum ad defendendum. dr̃ō, quia proc. ad agẽdum non admittitur, nisi promittat defendere dñm, seu pro corndere, si reconueniretur, vt hic, & in l. vnica, C. de satisd. ergo in dubio vī ad oĩa deputatus, sine quib. agere non posset, arg. in c. prudentia, de off. del. & in l. ad legatum, & in l. ad rem mobilẽ, ff. de proc. Hoc limita, nisi daretur ex parte rei, qa tunc cũ ptãs defendendi dẽat esse principalis, si datur ad agendum, non valet procuratorium, vt probatur ī m vnum intellectum. ȝ. eo. c. e constituti. † Secundo dubitatur, quid si procurator cõstituitur ab actore ad agendum tm̃, ita q̃ constituitur cum dictione taxatiua? dixerunt quidam in d. §. pœna, q̃ hoc procuratorium non est sufficiens. Sed Bar. ibi contra, & melius iudicio meo: nam licet procurator non possit hoc casu defendere dominũ vī sibi dati, põt tamen cum defendere, tanquam quilibet defensor p̃stita cautione: nam quilibet sine mandato põt defendere aliũ, dummodo præstet cautionem de iudicato soluendo, vt no. in c. 1. ȝ. eo. Et iõ aduertendum est ad modum opponendi, aut. n. dr̃, non valet procuratorium, quia non hẽs mandatum ad defendendum, & non est congrua oppositio. Aut dr̃, nõ debes admitti, nisi promittas defendere, & tunc apte excipitur, vt in d. l. vnica, vt hic. ad euitandas tñ opi. ĩs cautus, vt semper procurator ex parte actoris constituatur ad agendum, & respondendũ, seu defendendum, vt hic Papa consuluit ĩsti nobili, & notabis prædicta, quia limitant ĩstũ tex, super quo doctores simpl̃r tra- f ĩerunt. † Et in fi. gl. & per hoc dicit Io. An. q̃ si filia ȝxit matrimonium inuito patre, dũmodo sibi idoneum elegerit, potest agere contra patrem ad ipsam dotãdam, & de hoc hẽs duas gl. notabiles semper menti tenendas, vna est. 32. q. 2. c. fi. & alia, & plenior in c. vlt. 36. q. 1. & huic iuri canonico statur, vt no. in c. 1. de despon. imp. & q̃q̃ Docto. nostri vbique simpl̃r transĩerint c cum opi. illarum gl. tñ ego semper sum solitus illas limitare cẽ no. per Bart. in l. obligamur, ff. de act. & obl. & in auth. res quæ, C. comm. de le. vbi distinguitur, q̃ aut filia nupsit promissa dote, & habeat locum hæc opi. Canonist. Aut nupsit simpl̃r nulla promissa dote, & non potest agere postea contra patrem p̃ dote: rõ, quia pater non obligatur ad dotãdum filiam, sed iudicis officio compellitur ad dotandum, vt filia possit nubere, vt in l. qui liberos, ff. de ritu nup. & in l. fi. C. de do. promiss. sed quando f filia iam nupta est sine dote, cessat ratio f compellendi patrem, simile in alimentis præstandis, nam iudicis officio compellitur alere filium, vt in l. si quis a liberis, ff. de lib. agn. tamen si filius potest commodè a iude sibi quærere alimenta, cessat cõpulsio paterna, vt in l. proxime alleg. Sed quando filia nupsit sine dote, tenetur maritus eam alere g de suo honorificè, vt aleret filiã, in Auth. quib. mod. nat. effi. legi. §. pe. no. Inno. in c. per vestras, de don. inter vir. & vxo. hæc notabis: non tamen per hoc excluditur filia a bonis paternis, sed post mortem patris debet succedere, & habere ad minus legitimam suam, quemadmodum & masculi, vt in l. maximum vitium, C. de lib. præt. & in Auth. de hære.

DDITIONES.

a Seu alios contractus facere. Adde Alex. consi. 127. incip. viso instrumento locationis, col. 3. ver. non ob. vol. 5. Ia. Reb. in l. nemo carcerem, num. 3. & ibi in apost. Cel. C. de exac. trib. lib. x. Lanfr. in c. quoniam contra. §. statuimus, ver. confessiones, nu. 14. ibi in apost. Bene. Vadi, & Celsi. inf. de prob. & ibi, qui contractus in carcere facti valeant, & quando. Zac.
Circa hoc de carcerato, an possit contrahere, & valeat contractus factus ab eo, & an possit testari, dicas q̃ regulariter non potest contrahere. l. qui in carcerem, ff. quod me. causa. q̃ dicit Bar. ibi esse verum cum eo, qui detinet cum in carcere. Idem dicit verum ibidẽ, si iniustè detinetur, alias secus, de quo etiam per Bar. in 2. op. ff. de test. & in l. qui neque. §. solutum, ff. de verb. sig. nec prodest ipsum extrahi de carcere, dum contrahit, ex quo habet custodes, nec ire potest, dum velit, secundum Bar. in d. l. qui in carcerem. vbi et per Alex. & per Ang. in l. nemo carcerem, hic alle. & eodem modo dicas de testamento, vt per gl. in d. l. qui in carcerem. & per Bar. in d. l. qui a latronib. an autem damnatus ad perpetuum carcerem possit facere testamentum, vide Bal. in l. 1. Bal. in 4. col. in ver. sed quid in damnato, C. de sacrof. eccle. vbi tenet, q̃ sic, communis tamen opi. est in contrarium, & no. omnes in l. 2. ff. de pub. iud. & de clerico damnato ad perpetuum carcerem, an possit testari, vide D. Abb. referentem varias opi. & concludentem, q̃ non, in rub. de test. & vide Bal. in l. 1. in ver. & no. hanc l. C. qui non pos. ad lib. perue. & vide Bal. in l. ab eo, in 2. col. C. quom. & quan. iud. vbi ponit qualiter carceratus possit procuratorem constituere. & adde quod ille dicitur carcerari, qui aliquo modo constringitur, q̃ exire non possit. l. succurritur, ff. ex quib. cau. ma. & habetur per Bal. in l. fi. C. de cap. & habetur in c. nuper, de sen. excom. & per Ale. in l. licut certo, in §. custodiam, ff. comm. & Bal. in l. vnica, in 2. col. C. de confes. & in l. admonendi, in 9. col. ff. de iureiu. & per Ange. in d. l. qui in carcerem. Ant. Franc.
b Actum rescindi. Adde Rom. consi. 97.
c Ad pias causas. Adde Ro. consi. 184.
d Ad defendendum. Adde Alex. consi. 164. 2. li.
e Limitare. Limitat etiam dom. Abb. in c. 1. 3. de adul. quando filia inuito, vel nescio patre nuberet indigno, sed no. diligẽter, q̃ si filius capit vxorem inscio patre, etiam indignam, non est iusta causa exhæredationis, ita dicit gl. in l. 3. §. si emancipatus, in ver. exhæredare, ff. de bo. posse. contra tab. Seb. Sap.
f Cessat ratio. Adde videndum eundem consi. 11. & Pau. de Cast. consi. 131. in primo impressis.
g Eam alere. Adde eundem consi. 64. Ro. consi. 317.
An, & quando, maritus teneatur vxorem alere, dicas, q̃ vxorem etiam indotatam tenetur maritus alere, si modo nullam dotem marito promiserit, qa sibi debet imputare maritus, cur eam sic indotatam duxerit. l. fi. C. de dilator. & vide Inn. in c. per tuas, de do. inter vir. & vxo. & Bal. in add. Spec. in tit. qui fil. sint legi. in ver. vxor. secus vero si ipsi marito fuit dos promissa, & non data, quia tunc vxorem alere non tenetur, vt per Bal. in l. fin. C. ad Velleian. imo, nec tunc illam tenetur prosequi affectione maritali, vt per Doc. in d. fi. & per Alex. in l. si cum dotem. §. finautem in fœuissimo, ff. solu. matr. & per Bal. in l. de diuisione, eod. tit. & in l. pro oneribus. C. de iur. dot. & vide glo. ad hoc sing. in Auth. de non eli. secũdo nub. in §. 1. fed fi dotem promissam vxor non soluat, quia forsan non habet vnde soluat, tunc est aliẽda a marito; quia non tenetur nisi in quantum facere potest, & eodem modo si pater mulieris pro ea dotem promisit, & non habeat vnde soluat, vt in l. si cũ dotem, §. si maritus, & ibi Doc. no. ff. sol. ma. & vide ad hoc Alex. in l. si donatus, in §. 1. ff. de cond. ob causam. sed si mulier habet matrem, & non sit dotata, tunc debet alia marito, vt in l. obligamur, & ibi per Alex. post Bart. & Doc. ff. de act. & obli. & vide de materia per Alex. plene in consi. 40. in 4. parte consiliorum. Et adde, quod maritus tenetur vxorem alere, quando est dotata, etiam si iurasset nõ alere, ita Bal. no. in l. pactum, in fi. C. de col. Imo maritus non alens vxorem perdit usuras, seu fructus dotis nõ solutæ, quos & quas petere potest, si eam aluerit, vt in l. insulam, in §. usuras, & ibi plene per Bar. Im. & Alex. & Doct. ff. sol. mat. & quãdo maritus alit vxorem, debet alere de bonis suis, & non de bonis vxoris, ut per Inn. in c. peruenit, de emptio. & uend. est uerum, si soluit ei dotem, ut habetur in l. creditor, in §. ii ter, & ibi per Bar. ff. mand. & an teneatur eam alere infirmam, & adhibere medicos, & quos medicos? uide per gl. & Bar. & Doct. in d. §. finautem in fœtissimo, & in l. quod in uxorem, C. de neg. gest. & per Spec. in tit. qui fil. sint leg. in §. 1. in uer. nunc dicamus de vxore, & habetur in l. si stipulata, in §. si uxor. ff. de don. inter uir. & uxo. & an maritus pro alimentis prestitis uxori, contra obligatum sibi ad dotem, habeat actionem ad repetendum? uideas Io. de Imo. & Alex. plene in d. l. insulam, in §. usuras, ff. sol. ma. Et adde etiã, quod maritus non debet alere uxorẽ, quæ sua culpa non est in seruitio maritti, ut est gl. quam ibi Doct. no. in c. significatti, de diu. & uide Bal. in l. 1. C. de leg. & per Alex. in d. §. finautem in fœuissimo. Et adde etiam, quod maritus non alens uxorem, uel non tractans eam affectione maritali, est excommunicandus, ut dixit gl. quam ibi Doct. no. in l. si cum dotem, in §. si maritus, ff. sol. mat. Vtrum autem maritus uagabũdus teneatur alere uxorem nolentem eum sequi, sed uolentem stare, ubi sibi placet, honeste tamen, uide Bal. in l. pe. C. de ope. lib. Et adde etiam, quod maritus rixosus cogitur alere uxorem extra domum, si cum eo nolit habitare, & ita tenet Ray. de Forl. in l. Caio, in §. fi. ff. de ali. & cib. leg. & facit l. si conuenerit, ff. pro foc. & tenet Bald. in l. 1. C. de leg. alias non teneatur eam alere extra domum, de quo per Spec. in tit. de spon. in §. postremo. in uer. quid de expensis. & habetur p. D. Card. in clem. 1. in 8. quæst. de usur. et alimenta, quæ sunt uxori præstanda, debent ei præstari secundum quantitatem dotis, et sic commodius et honorabilius debet ali, quæ habet amplam dotem, quam illa, quæ paruam dotem: de quo per Bal. et Alex. in d. §. finautem in fœuissimo, et per Bart. in l. quod in uxorem, C. de nego. gest. et per dom. Abb. in c. salubriter, de usu. ubi dicit simpliciter ibi esse casum, quod maritus debet alere uxorem, secundũ qualitatem dotis. Ant. Fran.

hær. quæ ab inte. def. Et puto, q̃ si statuto caueatur, q̃ filia dotata non succedat cum masculis, non habet locum in hac mulie re, quæ nupsit sine dote inuito patre. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Clericus licitè se absentat causa studij, debet tamen habere licentiam ab episcopo.*
2 *Confessio procuratoris generalis nocet ipsi domino.*
3 *Procurator potest petere inducias in his, in quibus probabiliter dubitat ad consulendum domino absenti, & nu. 5.*
4 *Procurator, an dominus debeat citari, adeo vt vnius ipsorum contumacia habeat nocere.*
6 *Inducię breuiantur, vel dilatantur, secundum consuetudinem loci.*

CAP. XI.

Dilectus. Si procuratori generali denegantur inducię ad consulendum dominũ ex causa probabili absentem, poterit procurator appellare. Prima pars narrat grauamen appellantis. Secunda dat iudicem, ibi, quo circa, & quotidie allegatur per Canonistas & legistas, & est bo. tex. Casus lite. Magister Laurẽtius rector ecclesiæ de Anna, volens venire Bononiam causa studij, cõstituit quendam suum procuratorem generalem ad omnia sua negotia procuranda, & sic venit Bononiam. Quidam præsbyter R. nomine contra ipsum super dicta ecclesia literas impetrauit, fecit ipsum citari apud ecclesiã ipsam, p̃curator eius generalis pro eo petijt terminum sibi dari, intra quem dictũ magistrum consulere posset, vtrum deberet cedere, vel contendere, qđ cũ iudices facere denegarẽt, ad sedẽ A post appellauit: vñ mãdat Papa, quatenꝰ si est ita, qcqd factũ ẽ post appl̃onẽ, dẽat i 1 irritum reuocari. Ber. † B. No. 1. q̃ rector ecclesiæ probabiliꝰ se ab a sentat ab ecclesia causa studij, a ad hoc c. cum ex eo, de ele. lib. 6. & c. fi. de magi. debet tamen petere lnĩam ab eꝑo, vt no. in c. relatum, de cler. non resid. & ĵn d. c. cum ex eo. Secundò no. ibi, Procurator ipsius generalis, q̃ absentans se à loco ex causa probabili, non tenetur constituere procuratorẽ cum speciali mandato, sed satis est constituere procuratorem generalem, & de hoc procuratore generali dic vt leg. & no. in c. qui ad agendũ, 2 de procur. libro. 6. † Tertiò not. quòd procurator generalis tenetur respondere pro domino, vnde confessio sua nocet ipsi domino, vt in c. suborta, de re iud. & in l. non solũ, ff. eo. Quar- 3 tò no. † q̃ procurator interrogatus super his, de quibus probabiliter dubitat, potest petere dilationem ad consulẽdum dñm absentem, licèt dominus multùm distet a loco iudicii, ut colligitur hic iuncta suprascriptione, & de hoc inf. latius. † In glo. 1. ibi, per suum procuratorem. Pondera, gl. sentit enim q̃ procurator istius fuit principaliter, & prima vice citatus. vnde reuoco in dubium, nunquid sufficiat prima vice citare procuratorem ita, vt contumacia procur. possit nocere domino b absẽti? & in hoc die q̃ aut dominus est absens, ita q̃ commodè citari non potest, & tunc potest, & debet citari procurator, si quẽ dimisit, vt probatur in l. 4. §. prætor ait, ff. de dam. infe. no. gl. in c. causam, de do. & cõtum. & hoc casu potest intelligi iste tex. iuncta gl. aut dominus potest commode citari, & est pulchrũ dubium, nunquid citatio possit principiari in personã procuratoris; & hoc dubium tractant legistæ, in l. 3. C. eo. & si procurator velit respondere, non est dubium, q̃ valebit iudiciũ, sed dubium, est nunquid ipsius contumacia nocet domino, qui non fuit citatus? & in hoc fuerunt opinio. Bar. tũ in l. quamuis ff. de dam. inf. sentit & in d. l. 3. dicit, q̃ contumacia procurato- 5 ris c nocebit domino quò ad interponendum primum decretum, arg. in d. l. quamuis, sed quo ad interponendũ ſm decretum, debet citari dominus. Sed gl. no. in d. c. causam, dat theoricam, vt semper à principio citetur dominus, si commode citari potest, sed in defectum domini est recurrendum ad procuratorem: & illam theoricam commendat Bar. in d. l. 3. & mihi plus placet, quàm præcedens conclusio, per tex. in d. §. prætor ait. vbi primum mandatur, vt denunciatio fiat dñō, sed in defectum debet recurri ad procuratorẽ. Quid autem si dominus citatus constituit procuratorem, qui caruit, & assumpsit in se litem, demum citatur dominus ad certum articulum, & non procurator, nunquid teneatur dominus comparere? dic q̃ non, quia ex quo semel in causa constituit procuratorem, iã declarauit animum suum, q̃ per procuratorẽ volebat esse in iudicio; ideo debebat citari procurator, & non dominus. nam dominus non compellitur per se esse in iudicio, vt in l. 1. ff. eo. & hanc conclusionem firmat Bar. in d. l. quamuis, & in l. 1. C. de sent. & interlo. om. iud. quod intellige, nisi ex causa citetur dominus puta, q̃ iustior est, q̃ p̃curator, & citatur vt veniat ad rẽminus puta, q̃ iustior est, q̃ p̃curator, & citatur vt veniat ad rẽdendum positionibus, vt in l. fi. C. eo. ti. & quod le. & no. in c. 1. 3 de iud. lib. 6. & hæc notabis, quia quotidie accidũt. † In gl. fi. ibi, Vnde consulere debebat dominum. Sed contra hoc & contra tex. opp. dominus tenetur comparere per se, aut per procuratorem sufficientem, vt in l. 1. ff. eo. & ȝ. c. prox. in fi. ergo imputandum est domino, si non instruxit procuratorem suum sufficienter. Sol. Inno. & Host. hic instant, an & quando procuratori deberi. Sol. Inno. & Host. hic instant, an & quando procuratori debeant concedi inducię ad consulendum dominũ? & dicta Inn. hic refert Bar. & sequitur in l. non solum, ff. eod. Et concludẽdo istorũ dicta distingue sic, q̃ aut a principio fuit citatus procurator, & probabiliter petit inducias d ad consulẽdum dominum, quia nõ est quid imputetur domino, quare non instruxit p̃curatorẽ. non. n. poterat diuinare, & ita loquitur iste tex. aut a principio fuit citatus dominus, & tunc aut nõ fuit expressum in citatione super quo esset conueniendus. & ideo constituit p̃curatorem generalem, & tunc petit etiam probabiliter inducias, qa non est quid imputetur domino, vt hic, ſm alium intellectum. aut fuit dominus citatus est specificè ad certam causam, & tũc non debet habere procurator inducias ad consulendum dominum, an velit cedere, vel contendere, nec etiam ad rñdendum super meritis causæ, quia a principio dominus debuit procuratorem instruere, nisi emerserit aliquod nouũ, quod dominus verosimiliter non potuit cogitare ſm Host. & bene, ſm quem eꝑs litigans si interrogatur super facto capituli, potest petere in 6 ducias ad consulendum capitulum, & hoc notabis. † Et in fine gl. No. fi. glo. singulariter, ex qua collige, q̃ loci consuetudo est sufficiens causa abbreuiandi inducias, etiam quæ dantur condemnatis in causa pecuniaria, quod etiam tenet Bar. in d. auth. qui semel, C. quomodo & quan. iud. & in l. si debitori, ff. de iud. vnde & hodie inualuit consuetudo, vt confitenti debitũ a principio non debetur quatuor menses, sed solum x. dies, vt no. gl. quæ sic debet intelligi in d. l. si debitori. nam de iure communi, tam condemnatis, quam confessis in causa pecuniaria debet dari terminus quatuor mensium ad soluendum, vt no. in c. qđ ad consultationem, de re iud. & est tex. in l. 2. C. de vsue. rei iud. & in l. certum. §. fi. ff. de confes. & vide gl. in c. dudum, il 2. §. licet, de elect. in ver. responsionem. Abbas.

ADDITIONES.

a Causa studij. Adde Bar. in l. si quis Titio. ff. ex qui. cau. ma. & ibi per eum, quid de illo qui non est studiosus. cui addo Ang. in add. ad Bar. in l. fin. C. de ann. & trib. lib. 10.
Circa hoc de absente ex causa studiorum, dicas, q̃ talis dicitur absens ex cã probabili, & legitime defensus non restituitur, sed non legitime defensus potest appellare, si vult, & potest ẽt restitutionem in integrum petere ad totam causam, de quo vide Bar. in fi. in 2. col. in ver. venio ad secundam absentiam, ff. de in int. rest. & adde quot sint quinque genera absentiarũ, de quo per Spec. in tit. de sen. in §. iuxta. in ver. est ẽt nulla, & in §. quoniam. in ver. porro. & vide etiam gl. mag. in ver. appellare. in d. l. fi. de in inte. rest. & quãdo absentia dicatur probabilis, & necessaria, vide ẽt Bal. in l. ab eo, in vl. co. C. quomodo, & quando iud. & no. in l. antepe. ff. ex quib. cau. ma. & vide etiã per Spec. in tit. de in inte. rest. in prin. in ver. sciendum est, vbi ẽt ponit de absente ex cã peregrinationis. Qui autem possit dare licẽtiam clericis, & monachis eundi ad studium, die, q̃ eorum superior, etiam si non sit epꝰ. vide gl. in c. licet canon. de elec. lib. 6. in gl. pen. & habetur in cle. ne in agro. in §. ĵane, il 2. & ibi per dom. Car. de sta. mo. in 7. q. Et adde, q̃ clericis licitum est studium scientiarum secularium, propter scire, non autem propter sequi, c. cum ergo, & c. legitimus, & c. fi quis. & c. qui de mens. 37. dist. dr̃ tñ in c. nõne, ea. dist. q̃ studium scientiarum secularium est quædam vanitas. & inquãtum dr̃ hic de eo, qui non est studiosus, adde quod non sufficit diu stetisse in studio, neque diu studuisse, nisi quis bene studuerit, vt est gl. in l. vnicuique. C. de prox. sacro. scr. lib. 12. quæ dixit, quod qui parum studet, parum proficit, & uide aliam gl. in c. tum ex literis, de in integr. resti. Et adde, quod studia diuersa sunt necessaria huius vitæ, ut in c. clericus, 21. q. 1. & q̃ sunt consideranda, & seruanda per eum, qui vult optimè studere, uide per Pau. de Leaz. in procc. cle. in uer. commorantibus, & per Host. in c. 1. de of. Primicerii. Et adde quod studium generale fit ex priuilegio Papæ, uel Imperatoris, uel ex consuetudine, ut per do. Card. in clem. 2. in fi. de magi. & quæ sint studia generalia, uide glo. & dom. Cardi. in clem. dudum, in §. ab olim. in 15. quæst. & seq. de sepul. & ibi loquitur de studio Paduano, & Senensi, & dicit ibi in 5. q. quod studium Paduanum non habet memoriam in contrarium, & ideo dr̃ generale, & de huiusmodi studiis generalibus, uide etiam p Bar. in procc. forum. & ibi etiam dicit, quod Romæ fuit concessum ab Inn. IIII & illud studium dicitur tantum esse studium legitimum, alia uero dicuntur esse vel ex priuilegio, uel ex consuetudine, ut sup. de quo uide in l. j. & ibi ẽt per Scrib. in rub. C. de stud. li. in. Rom. lib. 11. Ant. Fran.
b Nocere domino. Adde Alex. consi. 94. 2. lib.
c Procuratoris. Vide Abb. in c. cum deputati, in uer. & pro hoc dubio. inf. de in di. Ale. in l. 3. C. de proc. late Fel. in c. 1. col. 3. uer. nihilominus. tene opi. Ab. inf. ut l. i. non cont. ubi de ueritate eorum, quæ dicit Abbas hic. Seb. Sap.
d Petit inducias. Adde quod uoluerunt do. de Ro. hoc eo. tit. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Maritus potest agere pro vxore absque aliquo mandato. 5.*
2 *Citatus comparens, & sine licentia recedendo, est contumax.*
3 *Contumax est ille, qui misit procuratorem sine mandato, licet procurator petat inducias ad ostendendum procuratorium.*
4 *Contumax condemnatur in expensis, absque alia citatione.*
6 *Coniuncta persona non admittitur, quando cuidens est, experiri contra voluntatem absentis.*
7 *Stipulari an quis possit alteri, de iure canonico?*
8 *Condemnatio expensarum, non facta, nec reseruata taxatione. non valet.*

CAP. XII.

Constitutus. Si reus recedit a iudicio dimisso p̃curatore solummodo ad agendum, contumax est, & condemnatur in expensis. Et prima pars narrat contumaciam, & condemnationem actoris. Secunda, ibi, Nos autem cõdemnationem approbat, & causam

Universidad de Deusto
Biblioteca

sam committit. Casus literal. Quidam prior Sagien. H. nomine tenebatur in quadã quantitate pecuniæ. T. laico nomine vxoris suæ, & in præsentia Papæ constitutis. O subdiaconum suum super causa illa concessit auditorem. oblato libello dictus prior recessit sine licentia, dimittens quendam procuratorem solũ ad agendum, quem cum auditor ipse per mandatũ procuratorium sibi datum ad defendendum, priorem sufficientem non videret, ipsum priorem reputans cõtumacẽ, condemnauit eũdem prædicto T. in vnam marcham sterlingorum in expensis, dominus Papa sententiam illam ratam habuit, & firmam mãdans huic eſo, quatenus partib. conuocatis audiat causam. Ber. No. 1. q prior regularis potest obligari in causa pecuniaria, ad hoc c. ex rescripto, de iureiur. & in c. quod quibusdam, de fide-
1 iussor. † Secundo no. q maritus a potest agere nomine vxoris si-
a ne mandato. habetur. n. loco cõiunctæ personæ, vt in l. maritus.
2 C. eo. & no. in l. sed & hæ. ff. eo. † Tertio no. q comparens ad ci-
b tationem, & illicentiatus recedens, hr pro contumace. b vñ po-
test condemnari vt contumax. 11. q. 3. certum. No. paria esse nul
3 lum constituere procuratorem, vel minus sufficientẽ. Ex quo
infero, q si dominus citatus mittat procuratorem sine manda-
to, & ille comparens in termino petit inducias ad faciẽdam fi-
dem de procuratorio, debet dominus condemnari tanquã cõ-
c tumax, cquia non comparuit in termino legitimè, ad hoc l. 1. in
4 fi. ff. quod cuiusq; vniu. & ibi per Bar. † No. vltimo, q contumax
d potest condemnari in expensis absque alia citatione, d de quo
vide quod plene dico in c. 1. de iu. In gl. j. ibi, mutuando ei pecu
niam vxoris, vel forte vxor dedit sibi in dotem nomina debito-
rum suorum, quo casu agit maritus nomine suo, quemadmo-
dum si actio venderetur, vt l. nominibus, C. de act. vel her. ven.
5 † An autem in bonis, & iuribus vxoris e admittatur maritus ad
e agendum? conclude latius, quàm gl. q vxor potest hre bona tri
plicis generis. Primo dotalia, & in illis agit maritus noie suo, qa
dominium rerum dotalium transit in ipsum maritum, vt in l.
doce ancillam, C. de rei ven. vnde vxor non valet de illis etiam
eleemosynam facere, vt no. in c. quod Deo. 33. q. 5. Quędã sunt
bona paraphernalia, quæ sæpe habet vxor vltra dotem, quæ tra
dit marito, non tamen in dotem, & in istis censetur maritus, p-
curator. vnde põt in eis agere tanquam procurator, nec tenet
cauere de rato, & hoc tenet Bar. in l. maritus, C. eo. per l. 1. C. de
pac. quen. tam super dote. Illa tamẽ lex expresse nõ loquitur in
hoc casu, sed disponit qũ vxor dedit instrã iurium suorum ma-
rito, nam tunc vr dare sibi mandatum ad agẽdum, vt est ibi gl.
f no. fiuncto tex. sed potest adduci iste tex. in arg. ad dictum Bar.
vt quemadmodum dando instrumenta, vr maritum procura-
torem in illis iuribus constituere, ita fortius actualiter bona ip-
sa sibi tradendo. Quædam sunt bona, quæ vxor retinet penes se
vltra dotem, & in illis habet locũ quod hic dr in glo. q maritus
non censetur procurator, sed põt pro illis agere, sicut coniuncta
persona agit pro coniuncta, non q maritus sit consanguineus,
vel affinis vxoris: quia nulla est inter eos affinitas vel cõsangui-
nitas, sed sunt principium, & cã affinitatis; sed admittitur mari-
tus ad instar coniunctæ personæ, vt no. l. sed & hæ. ff. eo. Et tene
tur hoc casu maritus cauere de rato, sicut cõiuncta persona, vt
in d. l. maritus. econtra vero vxor non potest agere pro marito,
quia nõ potest mulier alienam procurationem susc ipere, vt in
l. alienam. C. eodem. Sed si vxor in istis bonis constituit maritũ
procuratorem in certa parte, dicit hic gl. quod maritus nõ po-
terit agere super alijs, per d. l. maritus. Io. And. dicit hoc prece-
dere ex iuribus mandati, sed tanquam coniuncta persona pote
rit agere super alijs bonis, & dic hoc tenuisse Petrum, & Marti-
num de Silimanis, sed gl. iuris ciuilis in d. l. maritus, & Bar. ibi,
& alij sequentes tenent contrarium; & ita sentit gl. ista, nam eo
ipso, q vxor constituit vnum procuratorem in certis bonis, vr
tacite prohibuisse, ne alijs bonis se immisceat, ar. in c. nonne, de
6 præsum. † Coniuncta vero persona non admittitur, qñ euidens
est eum experiri ꝫ voluntatem absentis, vt in l. Pomponius, in
fi. ff. eo. In gl. ibi, nomine vxoris sibi potuit obligare priorẽ &c.
No. gl. nec putes hoc speciale in vxore, sed dic, q quisque pt no
mine alterius recipere oblationem tãquam negotiorũ gestor,
vt probatur in l. pe. ff. de neg. gest. no. Bar. in l. stipulatio ista. §. al
7 teri, ff. de verb. obl. † Sed alteri stipulari direcẽ nemo põt de iu-
re ciuili, vt in d. §. alteri. & vr gl. velle, q idem sit de iure canoni
co, & in hoc no. gl. & idem vr velle, in c. si cautio, de fide instr.
g Sed gl. ghabes in contrarium, quam allegant omnes, in c. quo-
ties cordis oculus. 1. q. 7. quæ dicit, q de iure canonico teneor,
h si promitto tibi dare alteri h certum quid, quam gl. in l. illud. C.
de sacrosc. eccl. videtur Bar. intellexisse, quo ad pias cãs, sed non
est verum dicere, prout loquitur, quando promitto tibi, q alte
ri dabo, ita, q verba obligatiua, seu promissiua dirigantur in te
ipsum, vt quia promitto tibi: nam hoc casu etiam de iure ciui-
li oritur naturalis obligatio, vt in d. l. stipulatio ista. §. si quis in-
sulam. & in l. 1. ff. de pac. Sed de iure can. potest agi, vbi est orta
naturalis obligatio ex consensu, saltem per viam denunciatio-
nis, vt no. in c. nouit, de iud. & in c. 1. de pac. & per Bar. in extra-
uag. ad repr. in verbo, seu denũciationem. Sed dubium habeo,
quid si verba promissiua dirigantur in absentem, vt quia dico
tibi, promitto Titio absenti dare 10. & de hoc no. in d. l. illud, p
Colle. in c. 1. de pact. dico super præmio huius compilationis,
& dic vt ibi. Et in fi. gl. de hoc vltimo vide gl. plenam, & notabi
lem in cap. 2. de vsur. lib. 6. vbi habetur, an & quando possit agi
ex obligatione quæsita per procuratorem, & notabis eam. In
gl. in verbo, ad agendum, ibi, ad defendendum, & non ad agen
dum. Sed contra hoc facit quod dixi in c. accedens, ꝫ. e. nam cõ
stitutus ad agendum videtur per consequens habere manda-
tum ad defendendum, vt notauit etiam gl. in l. mutus. §. pœna,
ff. eo. Sol. duplex. primo, q iste fuit constitutus ad agendum so-
lummodo, vt in tex. & sic illa dictio taxatiua excludit id, quod
poterat venire in vim consequentiæ, vt no, in d. §. pena. Secũdo
sol. q contrarium loquitur, quando defensio requiritur in vim
consequentiæ, vt quia constituitur procurator ad agendum ex
parte actoris, hic autem loquimur quando defensio requireba
tur principaliter. qa fuit constitutus a reo, vnde non possumus
dicere, q defensio veniat in vim consequentiæ, & hanc solutio
nem sentit hic D. Ant. & satis põt sustineri. Et in fi. glo. pro hac
gl. facit, quia quilibet etiam sine mandato potest alium defen-
dere, præstita cautione de iudicato soluendo, vt no. infra capit.
prox. Sed tunc opp. videtur enim quod non erat anima duertẽ-
dum, an iste haberet mandatum ad defendendum, sed solum
debebat considerari, an vellet absentem defendere, & cautio-
nem præstare. Sol. dicit Inno. quòd differentia est in hoc, quia si
habet mandatum, sententia potest mandari executioni in bo-
nis domini, sed si non habet mandatum, mandatur executioni
in bonis defensoris, vt in l. Plautius, ff. eo. Et ob hoc putat Inno.
quod etiam si iste voluisset defendere absentem, debuisset con
demnari absens in. expensis, quia abstulit aduersario istam com
moditatem, vt in bonis suis sententia non possit mandari exe-
cutioni. Sed mihi plus placet dictum gl. quia non video, quod
hæc sit iusta causa recuperandi expensas, ex quo in omnẽ euen
tum est consequutus ius suum, facit l. 2. in fi. ff. si quis in ius voc.
non ierit. in g. o. pen. no. glo. quod semper condemnationem
8 partis. † Quid autem si iudex condemnat nõ facta taxatione? i
i dom. Ant. refert hic quosdam tenuisse, quod condemnatio va-
leat, ex quo non fuit appellatum, sed ipse putat contrarium, ex
quo ius dat certam formam in condemnatione, & notabis bene,
& singulariter hoc dictum tene menti. Aliqua tractant hic
Doct. quæ non faciunt ad intellectum c. nec sunt multũ in vsu,
ideo videas per te, & tractaui multa vltra Doctores, quæ sunt in
quotidiano usu &c.

ADDITIONES.

a Quod maritus. Adde nidendum Ro. consi. 446.
b Pro contumace. Vide Abb. in c. 1. inf. de iu. & in c. prout. inf. de dolo, & cont. Bar. in l. consentaneum, in fi. C. quom. et quando iud. et facit quod non dici tur venisse, qui non stetit. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de exc. tu. quam regu lam exornat Fel. in c. in præsentia, in 43. col. de prob. Seb. Sap.
c Tanquam contumax. Adde Old. consi. 398.
d Absque alia citatione. Adde de hoc plene per Lanf. de Ori. in c. quoniam con tra. in ver. expẽlæ. nu. 21. & ibi in apo. Celsi. in uer. sine aliqua citatione. inf. de prob. et Ale. in l. ab executione. ff. de app. Zach.
e Iurib. uxoris. Quod uxor possit habere bona triplicis generis, uide concord. per Corset. in suo repertorio, in uer. uxor. col. fi Zach.
f Glo. no. Adde Ro. consi. alle. 446.
g Sed glo. De illa gl. uide Ale. in l. his qui hæres. ff. de acq. here. et Mod. in l. 1. C. de pac. Seb. Sap.
h Dare alteri. Adde Bar. consi. incip. Gallus fuit confessus. Alex. consi. 3. lib. 1.
i Non facta taxatione. Vide Spe. in tit. de expensis. §. postremo. in prin. et in tit. de expen. §. uiso. uer. quid si reus. Zach.

SVMMARIVM.

1 *Procurator reuocatus, non impedit iudicium cum eo agitatum, si huiusmo di reuocatio erat tam iudici, quam aduersario incognita, vide late infra nu mero 5 7.*
2 *Procuratoris reuocatio non præiudicat, si est facta post litem contestatam, aduersario ignorante, sed ipsi reuocanti.*
3 *Procurator rei, quantuncunque constet de mandato, debet semper cauere de iudicato soluendo, nisi dominus fideiusserit pro eo, secus est in procura-re actoris, & ratio differentiæ ponitur hic.*
4 *Exceptiones dilatoriæ proponuntur ante litem contestatam.*
5 *Procurator si est reuocatus per mortem domini, & hoc ignoret iudex, & ad uersarius, an teneat iudicium cum eo agitatum.*
Sententia lata contra defunctum, non valet.
6 *Mandatum procuratoris non reuocatur re integra per mortem domini, si ita procuratorio dominus cauit pro procuratore.*
7 *Procuratoris reuocatio si est facta ante litem contestatam, an debeat notifi-cari parti, vel iudici.*
8 *Procuratoris reuocatio debet notificari iudici, & parti, per ipsum reuocan-tem, & non per alium.*

CAP.

CAP. XIII.

MAndato. † Breue est, & f m cõem intellectum & verum potest sic summari. Tenet iudi cium agitatum cum procuratore reuocato, si reuoca tionem iudex, & aduersarius ignorauerunt, & non di-
tiditur. Casus li. Aliquis constituit procuratorem in causa, quã habet coram iudice ordinario, vel etiam delegato, procurator iste est cum aduersario ingressus iudicium: dominus postmo-dum reuocauit mandatum a suo procuratore. quæritur vtrum ea, quæ cum ipso procuratore postmodum fecit, valeãt? Respõ-det papa, q si reuocatio ista ad iudicem vel aduersariũ non per uenit, iudicium, quod ipse procurator postea est expertus, ratũ
1 esse debet. † No. 1. q non valet procuratoris reuocatio post litẽ contest. si ipse procurator tantum fuit certioratus, & intellige, q non valet reuocatio in præiudicium aduersarij, quia debuit certificari, sed valet reuocatio in p̃iudicium aduersarij reuocan tis, quia ipse n̄on põt prætendere defectũ reuocationis, & igno rantiæ, vt no. in c. ex parte decani, de rescr. Secundo no. q procu rator potest reuocari post lit. cont. sed hoc intellige, vt no. in gl. pe. In gl. 1. No. bene istam gl. ad quam quotidie habetur recur sus, & diuide hanc glo. in quinque partes. In prima parte ponit quid debeat continere instrumentum procurationis. In secun da parte quærit, quid si dubitatur de procuratore ex parte rei? nã de procuratore actoris plene fuit no. in c. 1. ꝫ. eo. & dic vt ibi. In tertia parte quærit quam cautionem debeat præstare procura tor rei, vel alius, qui offert se defensioni sine mandato? In quar ta parte quærit, quo tpe debeant exigi cautiones a procuratoribus? In quinta parte p̃sequitur, an procurator vniuersitatis, itẽ tutor, & curator debeant præstare cautiones? Et secunda pars in cipit ibi, De mandato procuratoris. Tertia, ibi, Et siue quis hẽat mandatum. Quarta, ibi, Hmõi cautiones. Quinta ibi, Procura tor vniuersitatis. Et in eo quod gl. in prima parte dicit, q literæ procuratoriæ debẽt mitti aduersario, dic q hoc est cautum, qñ posset dubitari de mandato, sed vbi certum est, q instrm procu ræ est clarum, tunc nõ est necesse vt scribatur aduersario, vt in
3 c. 1. ꝫ. eo. † Quo ad tertiam partem gl no. gl. q proc. rei, quantũ cunque constet de mandato, dẽt semper cauere de iudicato so nisi dominus fideiusserit pro eo sub hypotheca. i. obone bono
a rum suorum. & ita seruatur de facto, a vt in c. 1. & quod ibi no. eo. tit. & in §. si vero, Inst. de satisd. Et hæc cautio sufficit, quãdo procurator pt soluere id, sup quo queri, puta quia agitur super re possessa a dño, & tũc vltra illã cautionẽ dẽt p̃stare cautionẽ de ratihabitione. Sed quæritur quare procurator actoris nõ ca-tuet de rato, cum certum est de suo mandato, vt in c. 1. ꝫ. e. secus in procuratore rei, vt hic in gl. Hanc quæstionem examinat gl. in l. non solum. §. qui alieno, ff. eo. plenius per Cy. in l. 1. in 1. q. C. eo. per Spec. in tit. de satisd. §. 3. ver. sed quæ est rõ. Et breuiter dic, q securius litigat is, qui possidet, quam ille, qui petit, & non est in possessione: nam reo satis est cautum aduersus dñm, ex quo est in possessione, & habuit iniam contra procuratorem dñi: nã habet exceptionem rei iudicatæ contra dñm, & sic si dñs vel-let differi procuratorij, vel pergere per ambages, reus potest secure litigare, cum sit in possessione. Sed quando quis agit cõ-tra alium, petit, quod sibi abest, vnde iura timuerunt, ne si actor reportaret sententiam contra procur. rei, dominos tẽpore exe-cutionis se opponeret malitiosè, forte negando procuratorij, vel quid simile, & actor habebit litigare cum reo possessore, iõ vt sufficienter sit cautum ipsi actori, voluerunt iura, vt procu-rator præstaret cautionem de iudicato soluendo, vt sic senten-tia possit mandari executioni in bonis domini, & in bonis pro-
4 curatoris. † Quo ad quartam partem gl. in eo, quod dicit, q cau tiones istæ exiguntur a procuratoribus ante lit. contesta. dic q ideo, quia istæ sunt dilatoriæ exceptiones, quæ debent proponi
b ante li. conte. b & non postea, vt in c. pastoralis, & quod ibi no. de exce. Et hoc intelligeq, uando procurator interuenit ante li. conte. secus si interuenerit post, quia tunc possunt peti cautio-nes, quia de nouo superuenerunt illæ exceptiones, ad hoc l. 2. C. de consor. cius. litis. & no. gl. in c. cum M. de cõst. de materia
3 istius gl. vide Spec. de satisda. §. pen. vbi ple. † In gl. in ver. reuoca to, ibi, si vero reuocatio perueniat ad iudicẽ, vel aduersariũ &c. No. & tene menti gl. vult. n. aperte, q ad nullitatem iudicij suf-
c ficiat reuocationem peruenisse ad notitiam iudicis, vel aduer-sarij: non ergo requiritur notitia vtriusque. c Et ad istum tex. qui videtur annuere contrarium, respõdet gl. 2. q dictio, vel, resol-uitur hic in copulatiuam, &, idẽ tenet Host. j. co. in fi. & ad hoc allego tex. in l. sæpe, ff. de verb. sign. vbi dicitur, q sæpe copulati ua ponitur pro disiunctiua, & econuerso, dixi plenius in c. inter ceteras, ꝫ. de rest. Hoc tñ non est semper fiendum, sed tunc so-lum, cum ex alijs iuris partibus requiritur vtraque pars alterna tiue. Sed gl. iuris, quam sequitur ibi Bar. in l. vnica, C. de satisda. facit differentiam inter ignorantiam iudicis, & aduersarij: dicit enim, q si iudex ignorauit, & aduersarius sciuit, tunc tenet iudi-cium propter ignorantiam iudicis, sed aduersarius repellitur a commodo oppe replicationis. Sed si iudex sciuit reuocationẽ, & aduersarius ignorauit, tunc iudicium non valet, quia iudex tulit scienter sniam contra personam non legitimam. Pro hoc membro optime facit tex. in c. si duob. de ap. vbi probatur, q si iudex scit iurisdictionem sibi nõ competere, vel exceptionem competere absenti, non valet, quod agit. Sed placet mihi indi-stincte opi. istius gl. vt etiam si solus aduersarius sciuit, iudicium
d sit nullum d per c. ex parte decani, ꝫ. de rescr. vbi vr tex. apertus. Item est quid imputetur aduersario, quare litigauit cum aduer sario, videlicet cum procuratore reuocato, vnde cum non ha-buit ille reuocatus facultatem deducẽdi ius domini in iudiciũ, non apparet ratio, quare debet valere, si seipsum deceperit ad-uersarius. Optimum simile cape ex his, quæ leguntur, & notan-tur in l. is qui se obtulit, ff. de pet. hær. Si. n. scit aduersarius, q re non possidet rem, & nihilominus vult agere contra eum, non obligatur reus ad interesse, vide in hoc, quod dixi ꝫ. eod. in c. in
6 nostra. † Sed circa hoc annecto notabilem quæstionem. c pone,
c q procurator sit reuocatus tacite per mortem domini, nunqd tenebit iudicium postea agitatum cum procuratore, si iudex & aduersarius non fuit certificatus de morte domini? qđ est quæ-rere, nunquid dispositio huius c. habeat locum in reuocatione tacita, quæ fit per mortem constituentis? Doct. hic non tangũt, sed Bar. formauit hanc quæstionem in l. si procuratorem, ff. eo. & ibi vr tandem cõcludere, q iudicium sit nullum, & sic, q di-spositio huius c. non habebit locum hoc casu. Mouetur princi-paliter, quia hoc casu non est quid imputetur dño, quare non certiorauit iudicem, vel aduersarium, cum vita functus sit, sed in reuocatione expressa est quid imputetur dño, & licet multa possent allegari in contratium, sniam tamen sua mihi placet per l. pe. ff. quæ sent. sine app. rescin. vbi dr, q sniam lata contra eum, qui defunctus est, non tenet. Ad idem tex. in l. de qua re, in §. 2. ff. de iud. vbi dr, q per mortem domini reuocatur mandatum, si res est integra, quia lis non est contestata, vt in §. recte, cũ seq. Inst. man. no. glo. in cle. fi. de proc. Hoc tamẽ limita per tex. fin. in l. si defunctus, ff. eod. vbi dr, q si dominus cauit procuratore suo sciente, q tunc non reuocatur mandatum post mortẽ do-mini, & est menti commendandum, quia hodie cõiter in pro-curatorio dñs fideiubet pro procuratore suo, iuxta formã, quæ hr in §. si vero, Inst. de satisd. & dixi sup. in præcedenti gl. ad hoc
7 cle. 1. eo. tit. † In ea. gl. ibi, Supple hic maxime. No. bene conclu sionẽ glo. vult. n. q notitia reuocationis debeat peruenire ad iu dicem, vel aduersarium, etiam si iis tempore reuocationis non dum sit contestata, de quo tamen dubitauerunt Doc. vt no. in c. in nostra, & in c. ex insinuatione, ꝫ. eo. & Bar. in l. si procurato-rem, præal. vr tamen ibi inclinare in opi. huius glo. D. Ant. hic distinguit, q aut iudex seu aduersarius erat certificatus de pro-curatorio, & tunc pariter fienda est notitia reuocationis, & hoc casu procedat hæc gl. Aut nondum facta erat fides de mãdato, & tunc procedat ar. a contrario huius literæ, vt ante lit. contest. sufficiat certiorare ipsum procuratorem, & licet nõ allegetur, gl. hoc tenuit in c. 2. j. eo. li. 6. Sed ego indifferenter dicerem, q vbicunque mandatum fuit speciale ad litigandum cum certa persona, semper debet de reuocatione certiorari illa persona. Nam ratio tex. non est alia, nisi vt aduersarius non decipiatur p lrãm ignorantiam, sed aduersarius deciperetur, si non fieret sibi fides de reuocatione. Pro hoc tex. in l. si fideiussor. §. 1. ff. mã. & idem dico de procuratore ad negotia, vt dixi post Ioan. An. in c. ex parte decani, de rescr. facit l. sed & si pupillus. §. proscri-ptum, ff. de inst. actio. Sed vbi procuratorium fuit generale, tũc bene deberemus distinguere, q aut adhuc non conuenerat ali quam personam, & satis est certiorare ipsum procuratorem. Et idem dico si ad negotia fuerat constitutus. sic intelligo l. si mã-dassem, ff. man. licet gl. hic aliter intelligat, & non bene iudicio meo. Sed si vigore mandati generalis descendisset ad certã per-sonam, debet illa persona certiorari, quia est eadem ratio, q̃ in procuratore speciali: & sic in hac materia non facerem differẽ-tiam inter procuratorem ad iudicia, & procuratorem ad negotia. Nam in iudicio quasi contrahimus, vt in l. 5. §. idem scribit, ff. de pec. & no. in c. pia, de exc. lib. 6. & p̃dicta credo fore de mẽte Bar. in l. vnica, C. de satisd. & vide ad materiam quod dixi ꝫ. eo.
8 in c. in nostra, & in d. c. ex parte decani. † Vlt. extra glo. quæritur nunquid sufficiat iudicem, vel aduersarium aliunde sciuisse re uocationes? Doct. cõiter concludunt hic q non, sed debet re-uocans certiorare iudicem, vel aduersarium, ne detur aduersa-rio materia malignandi, & protelandi iudicium. Abb.

ADDITIONES.

a Seruatur de facto. Adde quod voluit Ro. consi. 72. Io. de Ana. consi. 82.
b Ante li. conte. Adde, quæ dicatur exceptio dilatoria, & quando opponi dẽat per Lanf. de Oria. in c. qm contra. §. ltaturimus, ver. exceptiones. nu. 2. in f. de prob. plenius per eundem in cle. sæpe. ver. quædam sunt. de uerb. sig. Zach.
c Notitia vtriusque. Vide late Fel. in c. ex parte decani, in 13. col. ver. quinta re gula. de rescr. ubi plura ad propositum. Seb. Sap.
d Sit nullum. Adde uidendum Alex. consi. 83. 4. lib. & consi. 144.
e Quæstionẽ. Vide Fel. in c. ex parte decani, colum. 11. uer. fallit nono. ubi nult, quod reuocatio, quæ fit per mortem, operetur effectum suum, etiam si non fit intimata. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 Filiusfamilias etsi esse procurator etiam in iudicio, si est maior, nec requiritur patris consensus.
2 Procurator simpliciter constitutus ad lites, censetur constitutus tam ad præsentes, quam ad futuras.
Rescriptum ad lites non extenditur ad futuras.
3 Procuratores plures dati, non censentur dati insolidum, nisi dicatur, adeo q vnus sine alio non possit aliquid facere.
4 Procurator primo datus, an censeatur revocatus dato secundo?
5 Procurator in causa principali, durat etiam in causa appellationis, si vult. nume. 13.
6 Iudicium agitatum cum illo, qui non poterat stare in iudicio, an teneat, si nõ fuit oppositum.
7 Tacens in rebus onerosis habetur pro contradicente, nisi faciat aliquẽ actum, per quem videatur approbasse illud.
Accipiens literas præiudiciales, censetur fateri contenta in eis, nisi contradixerit.
8 Procuratores plures insolidum ad negotia dati, an vnus possit ab alio exigere?
9 Executores alicuius vltimæ voluntatis possunt vnus ab alio exigere quod debet.
10 Procuratores plures, an vna sint constituendi, quando sunt plures actores, vel plures litigantes.
11 Procurator, qui habuit sententiam contra suum principalem, tenetur appellare, & non expectare, q dominus appellet, licet sciat sententiam contra se latam. nu. 13.
12 Paupertas excusat procuratorem, si non appellauerit.

CAP. XIIII.

NOn iniuste. Habet multa dicta, & communiter nõ summatur, sed per alia verba potest sic summari. Filiusfamilias potest esse procurator in iudicio etiam ad futuras lites. & pcurator datus cum pluribus simul insolidum præfertur, si præoccupauit negotium, secus si diuerso tempore fuit datus. hoc primo. Procurator appellare debet a sententia, nisi ex causa excusetur, quo casu debet domino nunciare de sentẽtia, appellationem tamen prosequi non tenetur. Et sex sunt dicta principalia istius tex. ſm, ibi, quatenus. tertium ibi, qui licet. quartum, ibi, quod fieri. quintum, ibi, potuit. sextum ibi, licet. & satis notabilis tex. est. Casus lit. Fil. fa. fuit constitutus procurator in aliqua causa, & etiam ad futuras cum quibusdam alijs insolidũ, & ipse præuenit alios, obijciebatur ei, q non poterat esse procurator, cum esset in potestate alterius, & q ad futuras causas constitui non poterat: iudex nihilominus ipsum admisit: q ritur quid iuris sit? Respondet q iudex iuste fecit, qui ipsum admisit, quamuis ad futuras controuersias fuerit constitutus, & licet cũ aliis simul fuerit constitutus, ipse tamẽ prius procurationis officiũ occupauit, sed talis occupatio locum non habet in procuratoribus diuersis temporibus cõstitutis, quia dato posteriore prior procuratio esset reuocata. Sed pone q procurator condẽnatus est, quæritur an teneatur appellare, & prosequi appellationem? Respondet q eo q sñia lata est contra ipsum, põt & debet appellare, vel si ex aliqua iusta cã appellare non põt, dẽt hoc domino significare, vt si voluerit, appellet, sed cãm appõnis, pprequi non tenetur inuitus. B. † No. 1. regulam, q etiam filiusfa. põt esse procurator alterius etiam in iudicio, nec requiritur patris cõsensus, hoc intellige, si est maior 25. an. quia procurator ad iudicia non debet admitti ante istam ætatem, vt in c. qui generaliter. §. fi. ℣. eo. lib. 6. & an hoc indistincte sit verum dicã cum gl.

2 † No. 2. q procurator põt constitui nedum ad lites præsentes,
a sed ẽt ad futuras, a concor. l. 7 ff. eo. Et ex hoc no. dicit Spe. eo. tit. 3. ver. sed quid si procurator, q procurator simpliciter constitutus videtur constitui ad præsentes, & ad futuras lites, quia nõ apparet ratio, quare magis videatur constitui ad præsentes lites, quam ad futuras, pro hoc c. quia circa. ℣. de priuile. nõ enim est hæc materia odiosa, sed fauorabilis, vt no. Inn. in c. sedes, de rescr. & ideo rescriptum non extenditur ad futuras lites, vt in c.
3 fi. de rescr. † Tertio no. q si plures simul dantur procuratores, pt vnus sine alio procurationis officiũ exercere. Sed intellige qñ fuerunt dati insolidum, quia hoc importat illa cla, insolidum. i. q qsq; hẽat solidã ptãtẽ. & q qlq; possit facere id, qđ posset dominus facere per se, intellige quatenus se extendit mandatum, & vide hodie tex. in c. si duo, de proc. lib. 6. & in c. pen. de elc. se-
b cus si sunt dati simpliciter, quia tũc vnus nihil potest sine alio, b
4 vt in dictis iuribus. † No. in ver. quod fieri, q per dationem secũ di procuratoris reuocatur tacitè primus alio tempore datus, ꝑ cor. tex. in l. si quis cum, §. fi. ff. eo. Et per hunc tex. dicit gl. in c. 3. 25. q. 2. q papa dãdo ſm legatum, vt reuocare primum, vel dic & melius, q hæc fuit opi. Cal. in c. sua, de of. vic. fed glo. præalle. tenet contrarium, per c. volentes, de of. leg. & de hoc dic, vt ibi plenius dixi: vbi ẽt tetigi, an dando ſm vicarium videatur Eps reuocasse primum? Et intellige istum tex. quando fuit datus secundus ante lit. conte. secus si post, tunc enim nõ vt reuocatus primus, cum non possit reuocari sine causę cognitione, vt in c.
5 2. ℣. eo. lib. 6. & idem sentiunt gl. & Bar. in d. l. si quis cum. † No. in ver. potuit, q mandatum factum procuratori super certa lite nõ extinguitur ex toto per sñiam, sed durat in cã appellationis, si procurator vult, quia eadem est cã appellationis cũ prin-
c cipali, sed non compellitur procurator prosequi appellationẽ, e licet teneatur appellare. Et forte ratio fuit, quia cõiter cã appel-
d lationis d ventilatur in alio loco, & in alio iudicio, ideo procurator non vr se obligasse, vt psequatur in alio loco. Et tene menti istum tex. in fi. nam Legistæ multum dubitauerunt, vtrum q curator teneretur prosequi, quia tex. iuris ciuilis in hoc nõ clare loquuntur. Sed tex. iste aperte decidit hunc casum. † In glo. i. 6
ibi, nisi esset minor. Vult ergo glo. indistincte, q minor non admittatur, vt sit procurator pro extraneo. Host. hic instat, sed tene tu dictum gl. per c. qui generaliter. præalle. Dicit tamen. Io. And. hoc procedere, si opponitur, sed si non opponatur, quod est minor, tũc potest procedere opi. contraria, & hæc limitatio esset notanda ad illud c. qui generaliter, si esset vera. Sed dominus Ant. tenet indistincte, quod procurator esse non potest, & si non opponatur, cum non habeat legitimam personam standi in iudicio pro se, & hæc opi. vr verior. Ad quod adduco theoricam Bar. in l. filiusfa. in §. veterani, ff. eo. vbi no. dicit, q quando quis non põt esse in iudicio nec pro se, nec pro alio, q tunc licet non opponatur, nihilominus non valet iudicium, arg. in l. 2. ff. qui satisd. cog. minor autem non põt esse ẽt pro se in iudicio sine curatore, vt in l. clarum. C. de auth. præstan. & no. in c. si annum, de iud. lib. 6. Et ex his pores sumere bonam regulã ad no. in c. in nostra, ℣. eo. an teneat iudicium agitatum cum eo, q nõ poterat esse procurator, si nõ fuerat oppositum. Nam si poterat esse pro se in iudicio, valet, si non fuit oppositum, sic ꝑcedat gl. in l. ita demum, C. eo. & quod ibi no. gl. de fœmina. aut non poterat esse in iudicio etiam pro se, & non tenet iudicium. Exemplum in seruo, furioso, & pupillo. Et ex hoc infero, q si religiosus acceptauit procurationem sine licentia superioris, q nõ te-
e nebit iudicium cum eo agitatum, licet aliter senserit Boa. in d. e
7 c. in nostra, & sic limita quę dixi, & tene menti e theoricam pal. 7
f † In gl. 2. ibi, Et debet expresse consentire: ratio est, quia in onerosis, & maxime in obligantibus personam, regulariter tacẽs f
hẽ pro contradicente, vt no. in §. inuitus, alle. in gl. secus in re cõcupiscibili, & honorabili, seu commodosa, quia tunc tacens hẽ pro consentiente, vt in l. qui patitur, ff. man. & hæc est theorica Inn. in c. in Genesi, de ele. & transumptiue per gl. in regula, qui tacet, de reg iur. lib. 6. plene dico in c. nonne, de præsump. Et limita hoc dictum gl. per cle. 1. ℣. eo. Nam si scienter quis recipit instrumentum, quo constituitur procurator, vr tacite se obliga
g re ad illud officiũ, vt est ibi tex. no. & hoc ideo, quia vltra simplicẽ taciturnitatẽ interuenit actus positiuus, ad idẽ facit c. ex ore, de hls q fi. a ma. par. ca. Et ex hoc cape vnam bonã theoricã, q vbi tractat de ꝑiud. cio alicuius, si vltra taciturnitatẽ facit aliquẽ actũ, qui vr venire ad approbationem actus illius, videt tunc consentire, & ita no. Bar. in l. quo. n. ff. rem rat. habe. Et ex hoc infertur, q si scienter recepi literas alicuius, in quibus dicebatur,

ADDITIONES.

a Ad futuras. Adde Old. consi. 38.
b Sine alio. Adde videndum Old. consi. 130. vbi examinat hunc arti.
c Prosequi appellationem. Adde, q D. de Ro. deci. 43. hoc e. ti. dicunt secus esse, si fuit procurator constitutus duntaxat ad audiendum sententiam. Adde Ro. sing. suo 467. inc. procurator si sententia feratur contra dominum. vbi non firmat: imo dicit esse dubium. de quo per Doct. in l. iniustus. C. eod. Zach.
d Causa appellationis. Vide Legistas in l. ita demũ. C. de proc. vbi ponũt, an cã appellationis sit eadem cum principali. & ibi gl. ponit de quæstione sabbatina, an aduocatus, qui promisit defendere causam, teneatur pro eodẽ salario defendere in causa appellationis, de quo plura ibi per Moder. Seb. Sa.
e Tene menti. Adde quod Old. consi. 131. sentit, quod iudicium ualeat. pro quo adde quod uoluit Ro. consi. 409. alle. etiam Fel. consi. suis.
f Tacens. Quando tacens videatur consentire, uide per Fel. in c. n onne. de præsum. vbi ponit regulam cum limitationibus. Seb. Sap.
g Obligare. Adde Ro. consi. 335.
Circa hoc an traditio instrumẽtorum facientim ad cãm habeat uim mãdatiue! si instrumentum debiti reperitur penes debitorẽ habeat vim satisfactionis debiti, & ex hoc ꝑsumatur debitum esse remissum, adde q no. in l. Labeo. & in l. postquam. ff. de pact. & in l. 1. ff. de do. & in l. Mæuia. ff. sol. mat. & uide gl. in l. fi. C. de pact. couen. & facit tex. in l. seruum filij. in §. cũ qui chirographum. ff. de leg. 1. & habet p Cyn. in l. maritus, ff. de ꝑcur. & p Bar. in l. 3. in §. proinde. ff. ad Maced. & per Ange. in l. negotiorum. in §. 1. ff. de appel. & uide bon. gl. & ibi no. p Doc. in c. cor m dilecto. de of. deleg. & si reperiatur instrum penes aduersarium uitiatum, quod prius erat illæsum an præsumatur fuisse uitiatum per eum, penes quem reperitur: & quid tũc debeat facere iudex; uide quę plene no. per Io. An. in c. accepimus. de fid. inst. & cir. illud, quod hic dr de epistola, dicas q eo ipso, q qs recepit epistolã, consentit in ea, nisi protestet: adeo q si epistola continet contrarium, nasci tur ex ea obligatio. l. si filiusfamilias patre absente. ff. ad Macedonia. l. Titius Seio, & ibi per Bar. ff. de consti. pec. & habet in l. Publia, vbi etiam per Barff. depo. Adde tamẽ, qd epistola cõmendatitia alicuius nõ obligat scribentem l. si uero. §. cum quidam ff. mãd. & uide tex. & ibi plene tractatur in l. fi. ff. q cũ eo. & an epistola obliget mittẽtẽ, ita vt ex ea oriat actio? uide i l. fi. ff. de ac. & ob. & in l. fi. ff. man. & ꝑ Spe. in ti. de ꝑc. §. in uer. ii q d. An. Fra.

tur, q erram debitor suus, neque illico reclamau, videor cõ
sentire, ad hoc bo. tex. in l. filiusfamilias patre absente, ff. ad Ma-
ce. & ibi per Bar. quod no. In glo. 1. ibi. Sed idem videtur dicendum. Hæc glo. recedit a conclusione, quam prius fecerat: vnde tene quod præmittitur in glo. distingue, vt plenius hodie hr in
esi duo, & c. pe. eo. ti. lib. 6. † Sed extra gl. quæro de notabili quę
stione: pone q dati sunt duo procuratores insolidum ad negotia, nunquid vnus possit exigere debitum ab alio, siue debitum sit contractum ante mandatum eis factum, siue postea? Fed. post consi. 124. & cons. 180. & ibi cum quibusdam legistis cõcludit, q sic, quia ex quo sunt dati insolidum, quisque habet potestatem sicut dominus, & cum possit vnus præoccupare negotium, vt in d. c. si duo. Videtur ergo, q exigendo a comprocura
tore, q præoccupauerit negotium, & sic nõ poterit ille allegare se ꝓcuratorem. Ex hoc ẽt ꝓcludit, qđ nõ poterit ille exactus postmodum reexigere, quia iam fuit præuentus a consocio. Et propter hoc videtur sentire Fede. q possit vnus exigere ab alio etiam id, quod exigit ab alio tanquam procurator. Sed hãc materiam reperio plenius tactam per Bar. in l. qui proprio. §. fi. ff. e. Nam in hoc, duo tex. vñr cõtrarij. ille enim. §. fi. uñ uelle, q vnus possit ab alio exigere, sed tex. in l. seq. quæ incipit, qui duos, dicit totum oppositum, & pro concordantia multæ dantur ibi solutiones. Sed tandem concludit Bart. q aut plures procuratores sunt dati simpliciter, & tunc certum est, q vnus non potest aliquid agere sine alio, vt in d. c. si duo. Hoc verum nisi essent dati ad diuersa, ut quia vnus habet procurare, quę sunt in rure, tunc in spectantibus ad ciuitatem ille, qui est constitutus in reb. ciuitatis, potest exigere ab alio, si est debitor domini respectu corũ, quæ sunt in ciuitate, & e contra. Aut sunt dati insolidum, & tũc aut ad exigendum, & vnus ab alio potest exigere, ad hoc l. si plures. ff. de ad. tu. & no. per gl. in l. 2. C. e. aut sunt dati generaliter ad negotia, q non potest vnus ab alio eligere, ita intelligit. d. l. qui duos. Hoc verum, quando est dominus, qui potest exigere, aliãs autem secus. vnde si sunt duo tutores, ex quo vnus soluit debitum, potest alter ab eo exigere, quia non est ibi dominus, qui possit sibi prouideri, vt in d. l. si plures. † Et ex hoc
no. infertur, q si sunt duo executores vltimæ voluntatis, potest vnus exigere ab alio quod debet, ex quo per se non soluit, nec ibi est dominus, qui possit sibi prouidere, & hoc bene no. ad intellectum c. fi. in §. 1. de testa. lib. 6 † In glo. in versi. procuratio. ibi, Ad vnam autem litem. No. hic gl. vsque ad finem, cum quę ritur, nunquid plures litigantes super eodem, si sunt actores vel rei, teneantur constituere vnum procuratorem, vel quilibet possit dare suum? & gl. benè loquitur, sed non tradit generalem doctrinam. Sed si quis consideret mentem legum hic allegatarum, potest elici hęc theorica, q vbicunque obligatio habuit a principio originem in pona vnius, licet descenderit postmodum ad plures, tunc tenentur isti agere, vel defendere se, p vnum procuratorem. Exemplum in pluribus heredibus vnius, quia non dẽt alterari obligatio ex persona hæredum. l. 2. ff. de verb. obl. aut obligatio seu factum est originatũ in personis plurium, & tunc quilibet potest pro iure suo dare procuratorem, vt in §. fi. all. in gl. & hanc theoricam voluit ibi Bar. post gl. alias incipit ille §. vnius. † In gl. fi. ibi. Quia hic non distinguit, & hæc opi. cõiter hic tenetur a Doct. vt non releuetur procurator a denunciatione fienda domino, licet dominus sciat sententiam latã contra procuratorem: ratio, quia poterat dominus cogitare, q procurator appellaret, cum teneatur procurator appellare, vel denunciare domino, nisi iusta causa eum excuset, vt hic. † In ea. gl. ibi, vel inopia. No. gl. q propter inopiam excusetur procurator, si non appellat. multi mordent hanc gl. quia in appellatione a diffinitiua sufficit dicere viua voce, appello, & sic non reqritur aliquis sumptus. Sed dic gl. procedere, quando procurator non appellauit viua voce incontinenti: nam si quis appellat ex interuallo, debet appellare in scriptis. l. 1. in fi. cum l. seq. ff. de appella. & no. in c. cum in ecclesia. ℣. de appel. & c. cordi, eo. ti. li. 6.
13 † Extra glo. quæro nunquid indistincte teneatur procurator appellare? Sol. concludo colligẽdo dicta Doctorum, q aut fuit datus ad certum actum, puta ad recipiendum libellum, vel sentẽtiam audiendam, & tunc non tenetur appellare, quia mandatũ se non extendit ad hunc casum. nam vno concesso vñr alia prohibita. l. maritus. C. eo. & 25. dist. c. qualis. Aut fuit datus ad certam litem, & tunc habet locum, quod hic dr. videtur enim tacite mandatum vt appellet, ne lis pereat per transitum in rem iudicatam: sed nõ tenetur appellationẽ finire, quia illud est aliud iudicium, sed si fuisset datus procurator generalis, puta ad omnes causas, & lites, tunc tenetur appellare, a & appellationem ꝓ
a sequi, quia & hæc causa appellationis lis est, & sic potest intelligi tex. in l. 1. in fi. ff. an per alium causa appellationis, facit c. dilectus, ℣. eod. & no. hanc limitationem ad istum tex. Idem dicunt Doct. in negotiorum gestore, qui vr procurat negotia, nam cũ talis teneatur de gestis, vt in l. si pupilli, ff. de neg. gest. fortius tenetur appellare, & appellationem prosequi, ne appellationis negotium maneat deciertum. Item intellige tex. in appellatione a diffinitiua. In interlocutoria verõ tenet Inno. q procurator tenetur eam prosequi, nisi contingeret cum se absentare, vel aliter negocia sua vltra solitum impediri, quasi sit idem negotiũ cum principali. Et refert hic Host q in curia Romana, aliter seruatur de stylo curiæ, nam si procurator appellat ibi ab interlocutoria, tenetur illam prosequi, si appellat a diffinitiua, & dominus est propinquus curię, tunc datur sibi breuis terminus ad denunciandum domino, sed si dominus multum instat, tunc datur procuratori terminus peremptorius ad prosequendum appellationem, quod si non fecerit, sententia transibit in rem iudicatam, & hoc factum fuit, vt lites abbreuiarentur &c.

ADDITIO.

a Appellare. Adde Ol. consi. 332. do. de Ro. hoc eo. tit. in pouis.

SVMMARIVM.

1 Excommunicatus non potest esse procurator, nec procuratorem constituere, licet postea absoluatur.
2 Actus authorizatus per excommunicatum, est ipso iure nullus. 8.
3 Actus gestus per vniuersitatem, in qua erant aliqui inhabiles, est validus, nisi in casibus hic expressis. 4. vbi ponitur ratio. 5.
4 Inhabiles, an vtient actum per ipsos, & habiles celebratum? 7.
5 Vniuersitas, an possit aliquid sine rectore disponere.
6 Electio facta per habiles, si vnus erat inhabilis, an sit nulla?
9 Solemnitas si non requiritur in aliquo actu, si fuerit adhibita minus iuridẽ, an vitietur?
10 Vniuersitas quando constituit procuratorem, vel syndicum, non requiritur authoritas, vel decretum superioris.
11 Literæ impetratæ per excommunicatum, indistincte sunt ipso iure nullæ.
12 Error communis in his, quæ geruntur iure priuato, non excusat.
13 Inhabilis promotus ad officium, non pandens suum defectum, punitur.
14 Coniuncta persona, an intelligatur respectu coniunctionis ciuilis?
Literæ an possint impetrari per vnum de vniuersitate.

CAP. XV.

CONsulti. Procurator vniuersitatis, cuius maiores, & iurati sunt excõicati, nõ repellitur ab impetrando, nisi illi in procuratorio sint expressi, vel eorum authoritate factum sit, vel ad id scienter sint admissi, h. d. & est decisio notabilis, & subtilis. cõis diuisio. Secunda ibi. taliter. Casus lit. Quædam communitas constituit quendam procuratorem ad impetrandum: maiores de illa communitate, & iurati, per quos eadem cõitas regitur, erant excommunicati eo tpe, quo iniunctum fuit illi procuratoris officium, quæritur vtrum talis procurator propter hoc ab impetrando debeat repelli? Respondetur, q non est procurator hmõi repellendus, nisi illi excommunicati expressi essent in literis procurationis, vel nisi aliãs eorum authoritate procuratio facta fuisset, vel nisi ipsa communitas, sciens eos esse tales, simul cum eis constituisset. B. No. 1. ibi, a communitate aliqua, q quælibet vniuersitas põt dici communitas, facit qđ leg. & no. 15. dist. ca. 1. No. 2. ibi, Maiores, & iurati, q vniuersitas hẽt qñque suos præsidentes, qui diuersis nominibus nũc upantur, ſm locorum consuetudinem, & expone maiores. i. Rectores, seu Potestates. Iurati vero. i. consiliarij, vel antiani, vel priores qui regunt vniuersitatem, & dñr iurati à iuro quod præstãt, vt eorum officium fideliter exequantur: tamen de esse vniuersitatis, & substantia non est, vt ibi sit rector, vnde põt esse vniuersitas absque alio capite, vt no. dicit Inn. in c. cum non ignores. inf. de preb. quod tene menti, facit l. 1. ff. quod cuiusq; vni.
1 † Tertiò no. q excõicatus a non potest procuratorem constitue
a re ad eum actum, quem ipse per se facere non põt. b vnde sicut
b per se impetrare non potest, aut in iudicio agere, ita nec procuratorem constituere, ad hoc, vt hic. Excommunicatus ergo nec procuratorem dare potest, neque procurator deputari. primũ probatur hic. secũdum in ca. post cessionem, de proba. No. ibi, tempore quo iniunctum, q ad considerandum actus ualiditatem debet ponderari habilitas agentium tpe actus gesti. Si ergo tempore cõstitutionis est excommunicatus, non valet constitutio, licet postea desinat esse excommunicatus qđ tenet hic Host. & satis probatur hoc in d. c. post cessionem. No. ibi. Fadẽ cõitas regebatur, q vniuersitas, seu cõitas debet regi, & gubernari per officiales præsidentes illi vniuersitati, ad hoc. l. 1. C. de iura cal. l. municipes. ff. ad muni. & c. non erit, & c. grauem, de sen. exc. Item no. q præsidentes excommunicati non possunt officium eorum exercere durante excommunicatione, facit c.
2 aduersus, & quod ibi no. de immu. ecc. † Et no. q actus, in quo officialis excommunicatus præstitit authoritatem, est ipso iure
3 nullus. † No. vlt. regulam, quæ principaliter colligitur ex tex. & tres casus à rſa excepros regula notanda est, q actus gestus ab vniuer-

ADDITIONES.

a Excommunicatus. Adde quod procurator excommunicatus non potest aliũ procuratorem substituere, etiam q fuerit constitutus cum potestate substituendi aliũ procuratorem. Vide Fel. in c. post cessionem, col. pe. ver. tertia conclusio, de prob. Seb. Sap.
b Non potest. Adde do. de Ro. decis. suis, hoc eo. tit. in antiq.

vniuersitate, in quo fuerunt aliqui inhabiles, ēt si sint præsidentes, nō inficitur propter interessentiam illorum inhabilium. a Valet ergo actus gestus collegialiter ab habilibus, & inhabilib. & sustinetur actus propter habiles, quod alibi iudicio meo non ita bene probatur, fallit. vt dixi, in tribus casibus. Primus casus, quando isti inhabiles, maxime præsidentes, sint expressi in ipsa dispositione actus. Secundus casus, quando actus fuit gestus ab vniuersitate inhabilibus interponentibus authoritatem, tanquam maioribus, & principaliorib. Tertius casus, quando vniuersitas scienter admisit inhabiles ad agēdum actum simul cū eis: & intellige de ea inhabilitate, quā habiles remittere, & purgare non poterant, vt est vitium excommunicationis, secus autem si defectus potuisset purgari, & remitti per habiles, qa tunc admittendo vī eos habilitate, & iste est casus proprius c. cum Vintonien sis, ℣. de elec. Pro declaratione tex. & totius materię, quæ obscure tractatur hic a Doctoribus, & variarunt multum intellectum c. prosequor principaliter quatuor, prout quatuor sunt in effectu ea, q̄ hic decidiuntur. Nam primo, vt dixi in vlti mo notabili, hic ponitur regula affirmatiua, & secundo tres casus excepti. Primo igitur quæro de ratione dubitandi, & decidendi respectu secundæ regulæ. Sol. ratio dubitandi colligitur ex principio primæ gl. nā videbatur, ex quo præsidentes vniuersitatis erant excommunicati, q̄ constitutio procuratoris facta ab vniuersitate non valeret, quia isti præsidentes habent curā, & gubernationem totius vniuersitatis. Ideo data eorum inhabilitate, videbatur q̄ totus actus deberet corruere: nam membra ordinantur a capite, vt in c. cum non liceat, de præscriptionib. Sed ratio decidendi in contrarium potuit esse, quia actus geritur noīe vniuersitatis, ius vero vniuersitatis residet penes habiles, etiam si esset vnus solus, vt notatur in c. gratum, de postula. prælatorum, & in l. sicut, ff. quod cuiusq. vni. inhabiles vero nō sunt de vniuersitate, ideo actus gestus sub nomine vniuersitatis non debet corruere propter interessentiam aliquorum inhabilium. Nam habiles vīr actum gessisse meliori modo quo potuerunt, arg. op l. 3. ff. de testa. mil. Nec ob. quod sup. dictū est in ratione dubitandi, quia quando actus exercetur ab vniuersitate, & actus spectat ad vniuersitatem principaliter, hoc intelligē, quando ius vniuersitatis non est translatum perpetuo in p̄sidentem, nec est principaliter penes præsidentem iure ꝓprio, sed iure vniuersitatis: nā si ptās esset penes p̄sidentē iure ꝓprio, tunc non valeret actus, ex quo præsidens esset excōicatus. Ad hoc facit quod no. Inn. in c. cum accessissent, de const. & Bart. in l. 1. ff. quando appel sit. secus dicendum est, quando actus explicatura singulis non nomine collegij: quia tunc si aliquis est inhabilis, non valet actus, ex quo habilis, & inhabilis exercent actū indiuiduum, & inseparabilem, & iste est proprius casus. c. cum super, de off. dele. & l. Pedius. §. fin. ff. de arb. Vbi patet, q̄ si duo sunt iudices, vel arbitri, quorum vnus est habilis, alter inhabilis, ex toto corruit quicquid agunt, cessat enim in eis illa rō, quam sup. dixi militare in vniuersitate, & hæc sufficiant ad regulam. † Venio nunc ad secundum, videlicet quo ad primum casum exceptum. dicit enim text. q̄ si isti præsidentes excōicati sunt expressi in procuratorio, non tenet constituio procuratoris. Quæro, qualiter debeat intelligi iste tex. varia hic scribūtur. Inn. intellexit, quando ipsi soli sunt expressi, puta quia dicitur, Maiores & iurati constituerunt talem syndicum: tunc enim nō valet constitutio, quia assimit vim, & robur ab excōicatis, secus dicit si sunt expressi vna cū alijs, vt si dicit, Talis cōitas, seu vniuersitas, in qua interfuerunt A. B. & C. omnibus expressis, q̄ stituit talem syndicum, quia tunc actus fm eum attribuit vniuersitati. Vniuersitas autem mortuis capitibus, vel inhabilibus, potest per se procuratorem constituere, & alia vniuersitatis negotia exercere, & no. singulariter hoc dictum, q̄ mortuo rectore, vel inhabili, pōt vniuersitas per se exercere sua iura. Et ꝓ hoc facit præall. dictum Inn. in c. cum non ignores, ℣. de præb. vbi dicit, q̄ non est de substantia vniuersitatis, vt ibi sit rector, sed vt dixi, limita hoc, fm quod ipse Inno. no. in d. c. cum accessissent. Nam non procedit in rectore perpetuo, nam tunc debet expectari successor in his, in quibus ipse superior dēbat interesse, ar. in c. 1. & fi. ℣. ne sede vac. Et licet Host. in hoc fuerit hic varius, tamen finaliter vī inclinare in hanc sentētiam, vt vnus solus possit exercere iura vniuersitatis, si omnes etiam præsidentes sint mortui, vel inhabiles: sed quo ad intellectum istius primi casus Host. vī intelligere, quando inhabiles sint expressi, sed dicit, q̄ ad inficiendum actum requiritur, q̄ scienter fuerint inhabiles admissi. dicit enim, q̄ qualitas scientiæ in vltimo casu posita qualificat etiam istos duos casus præcedentes. ꝓd. Ant. colligendo id, quod sentit in tota lectura huius ca. dicit, q̄ quo ad primum casum non est facienda uis, vt rū sint expressi soli, an vna cum alijs. Item an scienter admissi, an ignorāter, sed ex quo inhabiles sunt expressi, ēt si vnus sit inhabilis, non valet gestū ab vniuersitate, & ratio secundum eum est, quia data expressione inhabilium, actus peccat in cā efficiente, & formali, & ideo nō debet valere eo modo, quo valere possit, sed habet locum illa regula, quod nolui potui &c. d. ca. cum super abbatia, & in l. an inutilis. ff. de acceptil. Nam eo ipso q̄ exprimuntur inhabiles, videntur habiles fateri se non posse per se actum gerere, sed q̄ oēs substantificè concurrunt ad dispositionem actus, nam data expressione, actus vī in diuiduus, & oībus attributus. Et per hoc infert, q̄ si in electione interfuit aliquis inhabilis, ēt ignoranter admissus, non valet electio: considerat enim, q̄ in scrutinio nomina omnium describuntur, ita q̄ simul, & indiuiduè ꝓcedūt ad actum electionis. Et q̄q̄ hęc dicta videantur subtilia, tamen in contrarium est theorica Inn. quam sequuntur omnes Doct. in c. illa, de elec. de qua ipse nullam mentionem fecit hic. Ibi n. dicit Inn. q̄ si inhabilis admittitur ad electionem ignorāter, valet electio, ēt si vnus solus sit inhabilis, & loquitur proprie de excommunicato, secus dicit, si aliquis inhabilis fuisset admissus scienter, & hoc casu loquitur tex. in c. Massana, de elec. vbi dī, q̄ si aliqui laici interfuerunt ad eligendum simul cum clericis non valet electio. & ponit hanc diuersitatis rationem, nam quando ignoranter inhabilis admittitur, habiles videtur velle eligere meliori modo, quo possunt, & ideo non inficitur corū potestas propter connexionem inhabilium: sed quando admittuntur inhabiles scienter, vīr non velle sine eis procedere, sed q̄ actus assūmat vim ab omnibus, & profecto in electione, dictum Inn. prævalet, quia licet in scrutinio interueniant singula res cōsensus, electio tamen fit postmodum per vnum nomine vniuersitatis. nec exprimuntur inhabiles, vt in c. in Genesi. ℣. de elect. & in c. sicut, de elect. lib. 6. Item contra hunc intellectum An. est notabile dictum Io. An. in reg. quod alicui suo, in merc. vbi dicit se credere, q̄ non existens in sacris, seu alias inhabilis admittitur ad eligēdum, seu ad alios actus capitulares, q̄ actus non inficitur, vox tū sua nō computatur in numero, nec distinguit ibi Io. An. an inhabilis sit expressus, an ignorāter sit admissus. Sed profecto iste tex. aut resistit, aut limitat illa dicta, nec patitur iste tex. in primo casu lec. Inno. hic: nam in principio formatur qō, quando procurator fuit cōstitutus a cōitate, vnde totus tex. adaptatur ad consultationem: debemus ergo intelligere, qn̄ illi præsidentes fuerunt expressi, & vna cum alijs: nec ēt vī procedere limitatio Host. in eo, q̄ dicit, q̄ qualitas scientiæ, posita in vltimo casu, limitat casus præcedentes, quia penitus contrarium probatur hic: nam cum in primo, & ſcdo casu non distinguatur inter scientiam, & ignorantiam, sed dūtaxat in tertio casu, vī ergo q̄ in p̄cedentib. non est fiēda illa distinctio, qa dictum in vno vī negatum in reliquis, vt in c. nonne, de p̄sum. & in c. qualis. 25. dist. & in l. cum prætor. ff. de iu. & in l. publico. C. de adul. Nec ob. si dicatur, q̄ clausula in fine posita referatur ad omnia præcadentia, vt in c. 2. requiris, & in c. inquisitioni. ℣. de app. quia hic non ponitur qualitas sciæ in fine, vt sic qualificet præcedentia, sed in fine vltimi casus, ita q̄ est pars vltimi casus, & non qualitas omnium præcedentium iuxta ea, quæ plene dixi in d. c. 2. requiris, & plene de materia per Bar. in l. prætor. la 2. §. erirque, ff. vi bo. rap. & in l. talis scriptura. ff. de leg. 1. † Vndegeneraliter puto esse distiſiguendum quo ad istum primum casum exceptum, q̄ aut inhabiles sunt expressi vna cum habilibus, vel ipsi soli inhabiles, vt puta quia dicitur, talis, & talis nominibus expressis facientes vniuersitatem, seu maiorem partē vniuersitatis, fecerunt tale quid: & tunc non valet actus, quia attribuitur indiuiduè omnib. tam habilibus quàm inhabilibus: & sic propter indiuiduitatem non tenet actus, vt in d. c. cum super abbatia. Item habiles uidentur hoc casu ignorare, q̄ potestas eis competit insolidum, & ubicunque quis ignorat fundamentum potestatis suæ, non valet quod agit, cum non intēdat uti illa potestate, ut in c. ex parte Astensis, de concess. præben. & quod ibi no. & in l. si is ad quem, & in l. qui in aliena. ff. de acqr. hære. no. Bar. in l multum. ff. de cond. & demon. Sed si in habiles non sunt expressi, licet omnes fuerunt scrutinati, tunc quidque uidetur uti iure suo, meliori modo quo potest: nec potest dici, quod actus attribuatur omnibus indiuiduè, quia ipsi agūt ut uniuersitas. Nec dictum fuit, quod omnes simul constituerunt uniuersitatem, nam sæpe admittuntur aliqui, qui nō sunt de uniuersitate, ut in cap. obeuntibus. 63. distin. & hoc maxime procedit quando in instrumento simpliciter dicitur, uniuersitas talis loci, facit tale quid, nam uniuersitas est nomen iuris, & solū refertur ad eos, apud quos est ius uniuersitatis, & hoc modo iudicio meo potest intelligi tertius casus hic exceptus, & in hoc differt a primo casu, ut primus casus intelligatur quando personæ singulares fuerunt expressæ, ultimus casus quando nemo fuit expressus, sed fuit procurator constitutus nomine uniuersitatis. Sed si scienter admiserunt inhabiles tunc actus inficitur in odium excommunicatorum secundum Innocent. & ex

ADDITIO.

a Illorum inhabilium. Adde Ant. Corse. sing. suis. in ver. vniuersitas, lo 2. singu. 384. incip. regula est, quod actus. vbi allegat tex. istum, quem dicit ad hoc meliorem de corpore iuris, de quo per Bal. in c. 1. §. finautem, in tit. de contro. inue. in usib. feud. Zach.

& ex hoc vī sentire aliud esse si sunt inhabiles. In contrariū tñ facit, admittendo scienter inhabiles videtur fateri sine illis nō velle, nec posse procedere, ar. in d. c. cum super. vnde idem Inn. in p̄al. c. illa, nō fundauit se sup odio excōicatorum, sed gñaliter dixit, q̄ si inhabilis scienter admittitur ad vniuersitatem nō valet actus, ad hoc. c. Massana. ℣. de ele. vbi bo. tex. Loquitur Inno. in oī, phibito interesse fauore iuris publici, secus si fauore aliorum habilium, qa illi possunt tunc alios habilitare, vt in d. c. cū Vinton. & hæc sufficiant quo ad primum, & vltimum casum. 1 † Nunc descendo ad fm, & q̄ro prius de rōne decidendi? Solu. vbicunque interuenit authoritas, si illa non est legitime p̄stita, corruit actus, quia authoritas dat robur actui, vt Inst. de autho. tut. in §. tutor, in l. obligari. in §. tutor. ff. eod. facit. 12. q. 2. si qua de reb. sed authoritas p̄stita ab excōicatis non valet, vt in c. ad probandum, de re iu. ergo &c. Sed contra hoc, & cōtra tex. op. vniuersitas cum sit domina iurium suorum, vt in l. intantū. ff. de rerum diui. constituit syndicum sine authoritate superioris, vt in l. 1. ff. quod cuiusque vniuer. & in c. qa in causis. ℣. eod. vbi dī, q̄ vniuersitas scholarium pōt cōstituere procuratorem, nec ibi requirit authoritas alicuius superioris: ergo non erat necessaria hæc authoritas superioris, & iuratorū. So. Inn. in hoc multum intricatè procedit, & finaliter vī ꝓcludere, q̄ siue authoritas sit necessaria, siue non, ex quo isti de vniuersitate voluerunt constituere syndicum authoritate illorum non valet actus, ex 2 quo illi erant excōicati, quasi isti non intenderent actum explicare sine illorum authoritate, & hoc est valde notā. † Ex quo hī, q̄ si in actu, vbi de iure non reqritur authoritas, a fuit postulata authoritas a non habente p̄tātem illam interponendi, non valet actus. Circa hoc tamē posset instari, maxime per tex. no. in c. bonæ, il 1. de ele. vbi patet, q̄ si in notarijs adhibetur ad cautelā ordo iudiciarius, si peccatur in illo ordine, non inficitur processus, ex quo ordo non erat de substantia, nisi dicas saluando, vt ꝑdixi, q̄ hic deficit voluntas constituentium sine illa authoritate † Scdo no. & tene menti ex dicto Inn. q̄ in constitutione syndici, seu procuratorum alicuius vniuersitatis de iure non requi 3 ritur authoritas, vel decretum superioris, b quod etiam tenet gl. in l. actor, ff. rem ra. hab. licet aliud senserit gl. o. in l. nonnulli, ff. quod cuiusque vni. no. sed tene primum. Rector tamen ipsius vniuersitatis debet interesse, & consentire, cū sit de ipsa vniuersitate, & caput ipsius, & sic sentit hic Inn. & facit l. 2. C. de decu. 4 lib. 10. & Spec. in tit. de synd. §. 1. † In glo. 1. ibi, Sed quid dices. hæc gl. ab ista particula vsque ad fi. tractat, an literæ impetratæ ab ex cōicato valeant, & in effectu concludit, q̄ siue noīe alieno, siue nomine proprio impetrauit, valēt, licet debuerit repelli ab impetrando, si fuisset scitum illum esse excommunicatū, & in hoc multa scribuntur hic, & in c. 1. de resc. lib. 6. Sed Io. Mo. ibi, & Io. And. hic, & ibi, quorum opi. placet, tenent, q̄ literæ sunt ipso iure nullæ, siue excōmunicatio esset publica, siue occulta, ex quo probari potest, siue impetrauerit nomine proprio, vel alieno, & hoc vī probari in d. c. 1. de resc. lib. 6. vbi sine distinctione dī, q̄ rescriptum ab excōicato impetratum est ipso iure nullū. nec est fienda dīa hoc casu inter publicum & occultum, quia illa dīa fit in his, quæ geruntur rōne publici officij, ita loquitur c. 12 ad probandum, ꝑal. † Sed in his, quæ geruntur iure priuato, non est differentia inter occultum, & publicum quo ad actus validi tatem, vt singulariter no. Inn. in c. cum dilectus, de consue. qđ no. & tene menti, & sequitur Io. And. in d. c. 1. Item vt dicit hic Io. And. aut constituens sciebat procuratorem esse excōicatū, & sibi imputandum est, q̄ talem elegerit, vt in c. post cessionē. & probat. Aut ignorabat, & agat ℣ procuratorem, qui ingessit 13 se officio sibi interdicto. † Et no. bene hoc dictum, & pro hoc allego tex. no. in l. 2. C. si ser. vel lib. ad decu. aſpi. lib. x. vbi patet, q̄ punit is, qui promotus ad officiū non pandit suū defectum, & ibi videas per Bar. ad materiam, vide qđ dixi in c. scisciatus, de reſcr. In gl. fi. ibi, ar. contra. gl. all. in ℨrium quinque iura, & non inducit, neq; soluit, sed dicad c. illa. q̄ log tur de excōicatis minori c excōicatione, qui non prohibent eligere cum alijs, & vt in c. si celebrat, de ele. excō. mi. Item p̄suppositō, q̄ illi non potuiſsent eligere, tñ papa ibi supplet defectum de plenitudine potestatis, & sic facit potius, vt inhabilitas aliquorum inficiat alios. Ad c. si celebrat, dic, vt ℣. dixi, q̄ loquitur de excōicatis minori excōicatione. Ad c. cum Vinton. dic, vt p̄dixi, q̄ loquitur de priuatis iure eligendi in fauorem aliorum, ideo illi potuerūt alios admittere. Sed tex. iste loquitur de inhabilitate non remissibili per alios de vniuersitate. Ad l. si ex falsis, dic q̄ loquitur, qñ trāsactio fuit facta super plurib. capitulis, & fuerunt producta falsa instſa: annullatur. n. transactio solum in illis capitulis, super gb. fuerunt producta falsa instſa, & nō in alijs, & hoc ideo, quia capitula erant separabilia, & eodem modo rñdetur ad c. cū l. & A. vt ibi no. Et ex fi. gl. collige tria. Primo, q̄ vniuersitas non p̄t agere per literas impetratas a procuratore, in cuius constitutione interuenerunt excommunicati: sed dic melius post Inn. q̄ aut interuenerunt excommunicati: & tunc non ob. exceptio excōicatio agitur noīe vniuersitatis, & tunc non ob. exceptio excōicationis aliquorum de vniuersitate: aut agitur noīe illorum, q̄ sunt excōicati, & tunc obstat exceptio. Secundo collige, & tene sem per menti, q̄ in syndicatu vniuersitatis debēt exprimi nomina d singulorum d de vniuersitate, vt appareat, an interfuerint duæ partes vniuersitatis, quia alias non valeret constitutio, vt in l. nulli. & in l. plane. ff. quod cuiusq. vni. no. Sed in hoc dic plenius, & melius, vt dicam ℣. tit. prox. vbi generaliter tangam, an in gerendis per vniuersitatem sint in instſo exprimenda noīa singulorum: & est dubium quotidianū, & subtile, ut ibi uidebiſ, &c. 13 † Vlt. collige ex gl. q̄ vnus solus de vniuersitate pōt impetrare literas pro vniuersitate tanquam coniuncta persona, & sic sentit, q̄ iura loquentia de personis coniunctis verificentur ēt in coniunctione ciuili, sed contrarium tenuit Arc. in c. statutum. §. cum autem. de rescr. lib. 6. & idem sentit Io. And. & dic vt plenius dixi in c. nonnulli. §. fi. de rescrip. & ℣. de postu. c. 2. Et hæc sufficiant pro intellectu c.

ADDITIONES.

a Authoritas. In contrarium facit regula, q̄ ubi aliquid non requiritur in actu, si adhibeatur, & inepte, non nitiat actū. l. unica. in prin. C. de rei uxo. act. & de auto. iudic. interposita inepte, probat tex. cum gl. in §. ſerui uero. in uer. transitu. insti. de liber. quam gl. commendat Iaſ. in l. uinum. ff. si cer. pe. Fel. in c. examinata. in f. de iudi. & Dec in c. nouit, in gl. in uer. de plano. co. ti. & Alex. in l. 1. ff. de iurisd. omni. iudi. ubi reputat gl. illam sing. & ad hanc regulam uide Feli. in c. cum ordinem. sup. de reſcri. Sep. Sap.

b Superioris. Adde Alex. consi. 1. 4. lib.

c Cum aliis. Adde Ol. consi. 259.

d Nomina singulorum. Adde Ale. consi. sup. alleg.
Adde Iac. Rebuf. in l. 1. nu. 3. & in l. fi. nu. 4. & ibi in apoſt. Cel. ad ipsum. C. de prēd. decur. sine decr. non a lie. li. x. euudem in l. cum te. nume. 3. & ibi in apoſt. prædicti. Celsi. C. de decur. e. li. Zac.
Circa hoc, q̄ in actibus uniuersitatis gerendis debeant esse descripta noīa singulorum, ut uideatur, an actus sit gestus a maiori parte uniuersitatis, sicut iste dicit, uide quæ habentur in l. plane. ff. quod cuiusq. vni. noīe. & no. in c. 2. de op. no. nun. & adde, q̄ non sufficit, quòd singuli sociorū singulariter cōsentiāt, sed est necesse, q̄ in cōi, vt in c. in Genesi, de ele. in c. nominationes. 2. q. 7. in c. nullus, vbi per Arch. 63. di. & hī in l. 2. C. de dec. lib. 10. & qualiter singulares de uniuersitate debeant se opponere actibus uniuersitatis, habēt in c. generali, & ibi p Doc. de elect. lib. 6. & an in cōstitutione syndici uniuersitatis sit necessaria authoritas superioris, uide quæ habētur in l. nullus. ff. quod cuiusq. uni. nomine, & in l. actor. ff. rem rat. hab. & no. per Inn. in c. cum non ignores. de præben. & in c. procurator, de iur. cal. Seb. Sap.

De syndico. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Syndicus, & procurator differunt.*

Viso de procuratore, qui gerit negotia domini, merito subijcitur de syndico, qui promouet negotia vniuersitatis. Et no. ex diuersitate titulorū, q̄ ēt de iure canonico dīa est inter procuratorem, & syndicum. nam si non esset dīa, non ponerētur hic diuersi tit. ar. in l. si idem codicilli, C. de cod. & in hoc multi errant. Nec ob. c. petitio. ℣. tit. prox. quia fatendum est, q̄ vbi constat de voluntate constituentis, non est fienda vis in nomine: 1 tamen in se, † syndicus, & procurator differunt: nam syndicus, ꝑ prie constituitur ab vniuersitate, procurator vero a domino, ut in l. 1. ff. de proc. iuncta l. 1. ff. quod cuiusq. uni. & uide gl. 2. q. 7. c. si quis erga. Et quid sit syndicus, dic ut hic in gl. 1.

SVMMARIVM.

1 *Salarium licite debetur, etiam administratoribus rerum ecclesiasticarum.*
2 *Syndicus ab actore, an differat?*
3 *Syndicus an dicatur ille, qui est constitutus ab vniuersitate ad vnam causam tantum.*
4 *Syndicus vniuersitatis potest esse etiam aliquis, qui non sit de illa vniuersitate. num. 4.*
5 *Syndicus quādo constituitur ab aliqua vniuersitate, an necessario requiratur decretum iudicis illius loci.*
6 *Syndicus monasterij potest per solum Abbatem reuocari.*
7 *Vniuersitas, siue collegium, tam seculare, quam ecclesiasticum, quando constituunt syndicum, vel aliquem alium faciunt, an requiratur de necessitate, ꝑ in instrumento conficiendo, singulorum nomina describantur.*
8 *Notarius debet deponere de his, quæ percipit sensu corporeo, non autem iudicio intellectus, & idem in teste.*
9 *Sigillum vniuersitatis vbi est, facit præsumere actum de consensu vniuersitatis, & asserenti contrarium incumbit onus probandi.*
Instrumentum publicum habet præsumptionem pro se, & contrarium allegāti incumbit probatio.

CAP. I.

SIcut Religiosi debent habere syndicum, q̄ causas monasterij agat, & defendat, ēt si oportuerit, ꝑstituto sibi salario. Diuiditur. Nam primo præmittit exordium, ponens duas causas mandati. Secūdo in medio ponit mandatū, ibi, pro qua. Casus lit. Dicit hic Papa, q̄ ad eius officium pertinet monachos remouere a forensib. litigijs, & eodem modo ad ipsum pertiner, qualiter eorum negotia debeāt ordinari, unde mandat isti subdiacono defensori Siciliæ, quate

nus loquatur cum quodam Fausto, & ei constituat salarium de bonis monasterij, constituens eum syndicum, siue procuratorem generalem ad omnia negotia monasterij in iudicio procurandâ, expedit enim, vt modicum damnum subincant, vt ab huiusmodi litigijs eo nquiescant, & diuinis intendant. B. No. primo, quod superior tenetur ex officio suo prouidere ecclesijs & monasteriis de procuratore, aduocato, & alijs administratoribus: nam ius publicum cõsistit in sacris, iudex autem debet supplere ex officio in concernentib. publicam vtilitatẽ, vt in c. cordi. de app. lib. 6. no. in l. 4. §. hoc aũt iudicium. ff. de dã.

1 infec. † No. 2. q non tenetur quis acceptare syndicum ecclesiæ, præsertim sine salario. & sic no. q licite quis recipit salarium ꝓ administratione rerum ecclesiasticarum, imo ꝑlatus dẽt remunerare illos, quorum opera, & industria vtilitas ecclesiæ aucta est, vt est bo. tex. in c. quicunque suffragio. 11. q. 2. Vl. no. ibi. Seruos Dei, q monachi dicuntur serui Dei, tamẽ per excellẽtiam isti spãliter appellantur serui Dei, quia fidelius sibi seruire dẽnt, quemadmodum. & Papa appellat se ex humilitate, & per excel-

2 lentiam nedum seruum Dei, sed seruum seruorum Dei. † In gl. 1. ibi. & ad causam agẽdam: vult ergo hæc gl. q constitutus ab vniuersitate ẽt ad certam causam appelletur syndicus, per §. defensores, alle. in gl. & cum gl. transeunt hic cõiter Doct. Sed gl. iuris ciuilis in l. 1. §. 1. ff. quod cuiusque vniu. ponens differentiã inter syndicum, & actorem, dicit q constitutus ab vniuersitate ad vnã causam dicitur actor, ad hoc tex. in l. item eorũ. §. actor. eo. tit. Sed constitutus ab vniuersitate ad omnes causas seu plures appellatur syndicus, & hoc idem sentit Host. in sum. e. tit. in §. quis sit syndicus, in prin. Et ibi respondet ad dictum §. defensores, q relatiuum qui, ibi positum nõ facit relationem ad syndicos, sed ad alios defensores, qui ibi subaudiuntur. Et pro hoc facit etymologia vocabuli: nam dr̃ syndicus fm vnum modum, quasi singulorum cãs dicens, in hoc tamen non est vis, vt no. dicit Inn. in c. pe. de iur. cal. Si constituitur procurator ab vniuersitate, syndicus est, & si constituatur syndicus a particulari ꝑsona procurator est vnde error nominis non vitiat dispõnẽ, ex quo constat de intentione, & procedit hoc ẽt de iure ciuili, vt no. Bar. in l. 1 ff. q cuiusquẽ vniuersitatis q dico in hoc nullam esse dr̃iam inter ius canonicum, & ciuile, licet a plerisque (& male)

3 dicatur oppositum, & facit quod sup. dixi super rub. † In gl. ibi.

a Item posset esse laicus. Not. glo. q laicus a potest esse syndicus vniuersitatis ecclesiasticæ, & ex hoc, & ex tex. infertur, q forinsecus seu extraneus põt esse syndicus collegij, seu vniuersitatis: non ergo requiritur, vt syndicus sit de vniuersitate. Sed contra hoc op. de c. iudicatum. 89. di. & c. in noua actione. 16. q. 7. vbi dr̃ q dẽt esse clericus, & non laicus. Sol. dicit hic Inn. q illa iura loquũtur in œconomo administratore rerum ecclesiasticarũ, vel personarum. Item de vicario Epi. isti. n. debent esse clerici, & nõ laici. Sed aduerte, nam vt saluetur hoc dictum Host. intelligo illum dici hoc casu œconomum, cui committitur cura rerũ ecclesiasticarum tam temporalium, q̃ spiritualium, & ita proprie vr̃ velle tex. in d. c. in noua. nam pp mixturas spiritualium illud offiñ non cadit in laicum. Sic intellige Inn. in c. 2. de iud. & in c. edoceri, de rest. vbi dicit, q̃ gñalis administrator ecclesiæ nõ ꝓt esse laicus; secus dic vbi cura tpalium duntaxat, committit laico: tunc. n. valet commissio, & põt appellari castaldus, qđ voluit gl. in d. c. indicatum, & idem hic Arch. & in d. c. in noua. ꝓcurator vero ad proponendas causas in iudicio, seu syndicus ꝓt esse laicus in spũalib. quia ibi nõ exercet aliquam spũalitatem,

4 vt est tex. in c. 1. de proc. lib. 6. † In ea gl. ibi, solummodo de honestate, no. gl. q de necessitate nõ põt religiosi compelli ad cõstituendum syndicum extraneum: põt. n. si volunt, constituere vnum, vel plures ex se ipsis, vt probatur in c. insuper, de test. & in c. cum deputati, de iud. & in c. monachi. 16. qõ. 1. & c. 2. ℣. de post. & sequuntur hic communiter Doct. Hoc ergo c. loquitur de honestate, a qua ẽt excusatur propter defectum facultatũ in exhibendo salariũ, vt no. gl. 5. q. 4. c. fi. & vide ibi bo. tex. in Epo, & sacerdotibus, an debeant per se litigare. Et in fi. gl. Aduerte, quia iste finis glo. non potest applicari commode ad tex. vnde non fuit bene hic posita. nam tex. hic loquitur de syndico monasterij, & glo. dicit, q dẽt constitui quandoque ab epo, quando; a capitolo, & sic non bene loquit relata ad tex. Sed gl. dẽt saluari, cum constituitur syndicus in bonis ecclesiæ cathedralis: nam tunc q̃q; constituitur ab epo, q̃q; a capitulo, fm q bona sunt inter eos diuisa, vt plene dictum fuit in d. c. edoceri. An autem consensus Epi, seu alterius superioris exigatur in cõstitutione syndici, seu actoris, seu œconomi, Doct. hic non exa-

5 minant, sed in alijs locis multum variarũt. † Et sæpe dubitaui,

b cum ciuitas, seu villa, vel castrũ vult constituere syndicũ, b nun-

c quid magistratus loci, c puta potestas, debeat ibi cõsentire, seu simul ꝓstituere, vel decretũ interponere sicut interponit decretum, quando tutor, vel curator constituit actorem ante li. contre. vt in l. neq. tutores, & quod ibi no. C. de proc. Spec. in tit. eo. §. 1. ver. quid si vniuersitas, cum duob. seq. & in ver. fi. alleg. pro & contra: & videtur inclinare, vt magistratus debeant interuenire. In ℣rium facit gl. no. in l. actor, ff. rẽrat. ha. q̃ dicit, q licẽt in actore dato per tutorẽ debeat interuenire decretũ superioris, in actore vero dato per ciuitatem sufficit consensus ipsius vniuersitatis: & vidi opponi contra instrumentum syndicatus, q nõ valebat, quia nõ interfuerat magistratus illius castri, & pro hac opi. facit tex. in l. 2 C. de decre. decu. li. 10. vbi dicitur, q magistratus debet congregare vniuersitatem, seu ꝓsilium, in quo debent explicari facta ipsius vniuersitatis, & est particeps iurium ipsius vniuersitatis. Tu dic, quod aut ipsa iura pertinent simul ad rectorem, & ad collegium seu vniuersitatem, & tunc non potest vniuersitas sine suo rectore syndicũ cõstituere. exẽplum in abbate. Item in episcopo respectu sui capituli, cũ bona sint cõia, vt in c. cãm, de iud. & in c. 1. de procu. & no. in d. c. edoceri, de rescrip. Aut constituitur syndicus in iurib. spectãtib. ad ipsam vniuersitatem tũ, ita q superior non habet participium in illis iurib. Exemplum in bonis ciuitatis respectu ptãtis, seu rectoris ipsius ciuitatis, & tunc dico, quod ipsa vniuersitas debet congregari per magistratum suũ, sed actus debet disponi per ipsam vniuersitatem, & non per magistratum, vt videtur tex. in d. l. 2. & sentit ibi Bar. & sic potest intelligi, qđ ipse Bar. no. in d. l. actor. vbi tenet, q ipsa vniuersitas in iuribus suis constituit syndicum, seu actorem sine decreto magistratus: & ideo si vniuersitas esset alias congregata citra dispositionem magistratus, tenerent gesta per vniuersitatem duntaxat, quia magistratus requiritur in congregando, vt possit coercere singulos, sed ex quo congregata est non est curandum, qualiter fuit congregata. Ad hoc not do. Innoc. in ca. 2. de no. op. nunc. An autem in constitutione syndici, quem faciũt inferiora collegia, debeat interuenire consensus superioris loci, vt puta monasterium in reb. suis vult constituere syndicum, vtrum debeat Eps consentire, vel vniuersitas scholarium vult constituere actorem, seu syndicum, nunquid debeat cõsentire superior loci, puta, Episcopus, vel potestas? dic, q non, quia de iure hẽr vniuersitas cum suo rectore potestatẽ ꝓstituendi syndicum, vt in d. l. j. ff. quod cuiusq; vni. & probatur clarius in c. ga in causis, ℣. tit. proxi. no. Inn. in c. imperatorũ, de iur. cal. licet ꝓsensus talis supioris possit interuenire, non tamen est de necessitate sic intelligit Inn. in l. omnes. §. hoc nihilominus, C. de epi. & cler. An

6 † autem syndicum cõstitutum per abbatem, & capitulũ possit

d abbas reuocare? d Dic q sic quia cum ipse solus possit agere, vt

e in c. edoceri. de res. ita potest syndicum reuocare, & in se assumere exercitium, vt no. Doct. in cap. 2. de testi. lib. 6. & Barto. in l. actor, ff. rem. rat. hab. & no. bene hunc articulum, quia nun

7 quam examinauit ita plene. † Vlt. quæro hic de notabili qõne. quam non reperio plene in vno eodemque loco traditam per Docto. nunquid in constitutione syndici, vel alijs gerendis per vniuersitatem, seu collegium tam seculare, ecclesiasticũ, debeant de necessitate in instrumento conficiendo, singulorum

f nomina f de vniuersitate exprimi, an uero sufficiat dicere, Vniuersitas talis loci, uel capitulum talis ecclesiæ fecit sic? Et in hac quæstione reperio Docto. uaria sensisse in uarijs locis. Et multorum dicta colligendo scias, quod primo glo. supra tit. proxi. ca. fin. in fin. dixit nomina esse exprimenda, ut appareat an duæ partes interfuerunt, cum aliter actus non valeat, nisi duæ partes uocandorum fuerint præsentes, ut in l. nulli, & in l. plane. ff. quod cu. vni. De hoc tamen vlt. dic, vt dixi in c. cum oẽs, de cõsti. Host. in sum. eo. tit. in §. qualiter, idem tenuit, nisi excusetur expressio propter difficultatẽ, ut quia numerus est nimis grandis, ut puta uniuersitas ciuitatis, uel alicuius castri. nam uix sufficeret pergamenum ad scribendũ oĩum nomina. Idem ur̃ sentire Barto. in l. 1. ff. de al. feri. ubi dicit, q aut agitur de uenditione rerum ipsius vniuersitatis, & debent exprimi noĩa singulorũ, qui interfuerunt in uniuersitate, all. l. 3. C. de uend. re. ci. lib. 11. & in auth. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccl. aut agitur de alijs actib. & distinguit inter uniuersitatẽ paruã, & populosam, ut primo casu debeant exprimi noĩa, ar. iurium præal. secundo

casu

ADDITIONES.

a Quod laicus. Vide Dec. post alios in cap. decernimus, infra de iudic. Sebast. Sapia.

b Constituere syndicum. Quo constituantur syndici, vide Pau. de Cas. & alios in l. præses, C. de transac. & in l. nulli. ff. quod cuiusq. vniuer. vbi dicit, quod potest constitui per Concilium, quod repræsentat totam vniuersitatẽ: nec requiritur, quod tota vniuersitas eum constituat. Seb. Sap.

c Magistratus loci. Adde quod opi. Spec. de qua hic est cõior. quam Bar. in l. 1. C. de ser. rei pub. sequutus est, idem Bar. in l. nulli. co. 2. ver. item requiritur. ff. quod cuiusq. vniu. fac. Rebus. in l. cum te. nu. 1. & ibi in apost. Celsi. ad ipsum, C. de prob. lib. 10. Zach.

d Reuocare. Adde Fed. consi. 214. & 287.

e Quod sic. Adde, quod potest etiam reuocare procuratorem cõstitutum a cõuentu, vt tenet Inn. in c. 2. de test. lib. 6. cum multis alleg. per Fel. in c. edoceri, col. 1. ver. dixit etiam Inn. sup. de rescrip.

f Singulorum nomina. Adde Alex. consi. 5 pius alle. inf. 4. lib. Adde sæpe alle. Iac. Reb. in alle. l. cum te, nu. 3. & ibi in apost. ad ipsum, C. de decur. eundem in l. fi. nu. 4. & ibi in apost. Celsi, remiss. C. de præd. decur. sine decre. non ali. co. lib. Zach.

casu necessario non sunt exprimenda. Et ad hoc all. d. c. fi. de ꝓcu. Spe. tetigit in ti. de syn. in §. 1. in ver. porro, & seq. & ver. quid si omisisti, & ver. seq. & ibi vr̃ potius inclinare, vt non sit necesse noĩa exprimere. Old. in quodã cõs. distinxit, q aut in vniuersitate fuit dispositum de obligatione singulorum, & tũc debẽt exprimi noĩa, vt appareat q sint obligati. Aut fuit dispositũ de obligatione ipsius vniuersitatis, & non est necesse exprimere noĩa, cum ipsa vniuersitas sit per se certa. Alij, vt refert, & sequitur Bal. in l. 1. ff. de mag. conuc. dixerunt sp esse necessarium, vt

1 noĩa exprimantur. † Quia cum notarius sit quidam testis. l. Domitius, ff. de test. dẽt solum deponere de his, q̃ percipit sensu corporeo, & non in iudicio intellꝰ, qa iudicare per intellꝰm speciat ad iudicem, non ad notarium, vel ad testem, vt no. Inn. in c. cũ cãm, de testi. facit 3. q. 9. in c. testes. Sed verb. vniuersitas, vel capitulum, seu collegium, est nomen iuris, & percipitur potius in tellectu, q̃ sensu corporeo, qa oportet considerare, vtrum omnes existentes ibi hẽant vocem. Itẽ an sit ltr̃ime congregata. Itẽ an faciant ad minus duas partes, & de alijs actib. ergo notarius non põt attestari, q vniuersitas aliquid fecerit. Dẽt ergo exprimere noĩa eorũ, q interfuerunt, vt per hoc index possit cõpræhendere, an ibi fuerit vniuersitas. vñ consuluit Bal. q ꝑ in actibus saltẽ ponderosis exprimantur noĩa singulorum lo. And. in add. Spe. in ti. de syn. ver. quid si in aliquo, alias ver. porro, multum bñ examinat hunc passum, & licet consulat, vt exprimantur noĩa: tñ finaliter concludit, q de iure hoc non est necessarium, qa vniuersitas, seu collegiũ est nomen certũ, & determinatum, vñ in actib. in quib. requiritur certitudo personarũ, sufficit dicere. Collegium talis loci, vt in c. capitulum, ℣. de testi. & in l. pr̃. §. Tusculanus. de le. 3. Vñ cũ fides notarij approbata sit, & pro ipsius peritia præsumatur, sufficit, q notarius dicat, vniuersitas talis loci, vel capitulum talis loci, vel capitulum talis ec

clesiæ, fecit sic. Pro hoc, c. ad audientiam, de ꝓscr. alias sequeret fm eum, q notarius nunquam posset dicere, q talis fuit solemniter stipulatus, cũ ista sint verba iuris: dicit ẽt, q si tale instrm hẽt sigillum collegij, iudubitanter facit fidem, vt in c. tertio lo-

9 co, de prob. † Et no. bene hoc dictum, vt sis cautus, vt saltem in põderosis iuseratur sigillum vniuersitatis in instro, quia ꝑumptio est, q vniuersitas ltr̃ime actum explicauerit, nisi probetur contrarium, vt in d. c. tertio loco, & hoc dictum placet. & ẽt teneo, q non sit necesse circunscripto sigillo exprimere singulorum noĩa, quia pro solemnitate intrinseca præsumitur ad verba notarij, tex. allego apertum in §. si scriptum. Inst. de inu. stip. vbi dr̃, q si in instro reperitur scriptum, Titius promisit Sẽpronio decem, dẽt intelligi q per solẽnem stipulationem. Ad idẽ tex. Inst. de fideiu. in fi. & l. iciendum, & quod ibi no. Bart. ff. de verb. obl. & bo. gl. in l. 1. C. de v̄su. & vide Inno. in c. innotuit, de eo qui fur. or. re. Item si bene velimus considerare, non est possibile, q notarius possit deponere, q vniuersitas fecit, nisi interponat aliqua verba iuris: nã si exprimat noĩa, & dicat, q faciũt totam vniuersitatem, iam in hoc vlt. exprimit verba iuris. Et vide ad hanc materiam, quod no. Fed. cõs. 143. & 207. & 277. vbi tractat, si in instro dicitur, q ibi fuerunt duæ partes, & aduersarius negat, cui incumbat onus probandi? & vide per Specu. vbi sup. & conclude q opponenti: quia præsumitur pro instro publico, vt in c. cum Ioan. de fi. instr. & l. cum precibus, C. de prob. & hæc singulariter notabis.

De his, quæ vi metusve cau. fiunt. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Metus non vitiat actum ipso iure regulariter, sed venit rescindendus per actionem, quod metus causa.*
Actio, quod metus causa, datur etiam ad interesse.
Exceptio, tua non interest, repellit quem ab actione.

Supra in præcedentibus titulis visum est de his, quæ ſpontè agimus in iudicio, vel extra: merito nunc ſubijcitur de his, quæ agimus coacti, & inuiti: nam iura dant remedium rescissorium aduersus ea, quæ sunt gesta per metum, & appellatur actio, qđ

1 met. cã. † Et scias q rr̃ gesta per metum tenent, sed veniunt rescindenda per actionem, quod me. cau. Fallit in quibusdam casibus, in quibus metus vitiat ipso facto, vt plene no. ℣. eod. c. abbas. & competit hæc actio ad interesse, fm Pet. hic. & bene, vt colligitur in l. si cum exceptione, in prin. ff. eo. & ideo si excipitur contra agentem, q sua non interest, excluditur ab hac actione: potest tamen aduersus metum sibi illatum agere alijs remedijs, conquerendo de vi sibi illata, vt ff. ad l. Iul. de vi publ. p tot. Item potest intentare alia remedia iuris, vt in l. extat, ff. qđ met. cau. cum sim. & plenius hic per Inn.

SVMMARIVM.

i *Metus iustus infertur ex euaginatione gladij.*
2 *Metus semel illatus per tyrannum potentem, præsumitur durare, dum viuit ille tyrannus. nu. 2.*
3 *Fœmina coniugata, & iuuenis, habens filium paruulum, si ingrediatur reli-*
gionem, præsumitur metu feciſſe, & potest reuocari, licet maritus consenſerit. nu. 3.
4 *Actus nullus potest ratificari per tacitum consensum.*
5 *Protestatio an tollatur per contrarium factum postea secutum, nu 14.*
6 *Metus excusat, licet non fuerit de eo protestatum ob aliquam iustam cãm.*
7 *Mendacium, vel simulatio, an aliquando sit permiſſa.*
8 *Furari licitum est in foro animæ tantundem, quantum sibi furatum fuit.*
Taxatio expensarum reſeruata ipsi iudici sub nomine proprio, potest fieri per succeſſorem.
9 *Solemnitas intrinseca aliquando præsumitur.*
10 *Probare dicitur ille, qui habet intentionem suam fundatam de iure communi.*
12 *Teſtibus duobus deponentibus de metu magis creditur, quàm mille deponentibus de ſpontanea voluntate.*
13 *Ratificare actum an quis dicatur, eo ipso, quod potest contradicere, & non contradicit.*

CAP. I.

PErlatum. Si quis timore mortis, postea ratum non habet, religion profitetur exire, & matrimonium contrahere potest, secus si a principio, vel ex post facto libere cõsensisset. Prima pars narrat factũ. Sed dat iudices ibi, Ideoque. Casus lit. Quidam nobilis cum haberet vxorem suam suspectã, præcepit militibus suis, vt ea ducerent ad quandam syluam, & eam occiderẽt: ipsi duxerunt eam ad siluam, & gladio euaginato, vt eã occiderẽt, tamen pietate mori pepercerunt eidem sub tali conditione, q in monasterio monialium susciperet habitum monachalem, & sic ducta fuit ad monasteriũ: miles maritus ipsius misit duos Epos ad monasterium, vt ei velũ imponerẽt. Epi vero (quia iuuenis erat, & filium parutulum habebat) suspectam habuerunt de mutatione vitæ ipsius, traxerunt eam in patrem, querentes ab ea, quare hoc faciebat, & illam rem per ordinem exposuit illis, dicens q timore mortis hoc faciebat, & quandocunque posset, inde recederet: alter eorum, vt satisfacere videret crudelitati viri illius, velum sibi imponere simulauit, postmodũ vir de medio est sublatus, mulier statim de monasterio exiuit, & alium maritum accepit, pp quod Eps dicc. ad instantiam monialium illos excõicauit: mulier factum istud D. Papæ signiuit, vnde mandat quibusdam iudicibus quatenus dictam mulierẽ & virum eiusdem à sua excõicationis absoluant recepto iuso, q eorum stabunt mandato: de inde mulierem illam, & Abbatissam, & moniales ante pñtiam suam faciant præsentari, & si ltr̃ime probatum fuerit, mulierem illam monasterium intrasse non timore mortis, sed sponte, vel etiam timore illo intrauit, & postmodum viro mortuo ratum habuit, quod prius fecit, per

1 censuram ecclesiasticam ad monasterium redire cogatur. B. † No. 1. vnum modum probandi metum iustum, vt si in loco so

a litario euaginato gladio 2 quis minatur mortem. † No. 2. quòd

2 metus mortis dicitur imminere non solum durante vibratione gladij, sed etiam postmodum, si tanta est minantis potentia,

b vt verisimiliter timeatur mors ex contradictione. b hic. n. videt durasse metus toto tempore, dum vixit maritus, propter eius potentiam. Nota ibi. Nobilis & potens, q non omnis nobilis dicitur potens, nec ad incutiẽdum metum sufficit nobilitas, sed requiritur potentia, vnde magis timebat hæc mulier potentiã,

3 quam nobilitatem. † Itẽ no. q contra cõiugatã volentẽ intrare religionẽ oritur præsumptio, q nõ sponte faciat, si est iuuenis, & habet

ADDITIONES.

a Euaginato gladio. Adde fin. D. Ang. in l. quemadmodum, C. de in of. test. vbi dicit, quod possum licite præuenire illum, qui habens gladiũ in manu minatur mihi mortem. refert, & sequitor Ant. Corse. sing. luo. 373. inci. an operetur timor. in ver. metus. Zach.
Euaginato gladio. Circa hoc, quod dicitur de ueniente cum gladio contra me, an possim eum præuenire, dicas quod simpliciter non est dicendum, quod possit præueuire, nisi quãdoque verisimilis, & possibilis est offensio, puta quia habẽs gladium est valde propinquus alteri, vel est solitus minas exequi, quando forte verba minatoria præcesserunt, secundum quod pulchre declarat Bal. in c. 1. in §. fimiliter, quibus mod. feu. amit. in vñ. feud. & vide etiam quod no. Bar. in l. idem est. in §. armis. ff. de vi & vi ar. vbi dicit, quod statutum de insultu cum armis, habet locum, quando quis habens arma ad latus, licet arma non euaginauerit, venit contra alium, consideratamen qualitate personæ, quæ habet gladiũ ad latus, si verisimile sit, quod debeat offendere. & ad propositum possunt adduci omnia, quæ adducũtur in materia defensionis licitæ, & cũ moderamine inculpatæ tutelæ, de qua habetur in l. 1. C. vnde vi. & per glo. & Doct. plenè in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Et adde, quod probatur terrorem fuisse prius illatum cum armis, quando is venit contra me cum cultello euaginato, vt est glo. & ibi Bart. no. in l. sed & si quemcunque in prin. ff. ad l. Aquil. & no. Pet. de Anch. in cle. 1. de hom. & Bald. in l. 1. ff. loc. imo plus, si aduersarius parabat se ad offendendũ me, possum eum occidere, etiã antequam me aggrediatur, vt no. volunt Bal. in l. in lege ff. loc. & in l. 1. C. vnde vi. vlt. col. in ver. sed pone. & vide Alex. in consi. 109. in 1. par. consi. Ant. Franc.
b Ex contradictione. Adde de materia, & intellectu huius c. videndum in terminis. Cald. consi. 1. hoc eod. tit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& habet filium paruulum, & sic sunt duæ cautelæ, ex quibus mutatio vitæ in cõiugara præsumitur suspecta. No. ibi. Ad instantiam sororum, q religiosi possunt agere contra eorum professum, qui dimisso habitu exiuit monasterium, & possunt cũ repetere, ad hoc l. 1. & quod ibi no. ff. de rei ven. & potest facere iolus prælatus, arg. in c. edoceri, 3. de reser. & expressius. 18. q. 2. c. Abbates, sed monachi, seu moniales, non possunt per se sine Abbate, seu Abbatissa, quia non possunt agere sine consensu superioris, vt in c. causam, de iu. No. in tex. ibi, ad instantiam sororum, Intellige, s. Prioriſſe, & monialium, vt colligitur in ver. iõ. Item no. q si professus exiuit monasterium, & alle. iustam cãtimoris, seu nullitatis, egressus non cõpellitur intrare, nisi prius discutiatur iustitia causæ allegatæ: vnde papa mandat hic istos absolui recepto iuro de stando mandatis ecclesiæ, & cãm prius discuti. No. q metus mortis ipso facto impeditingressum religionis, seu professionem, & sic iste est vnus ex casib. no. in quo metus cã annullat actum ipso facto, & de hoc & aliis casib. no.
4 j. eo. c. Abb. † Vlt. no. q professio nulla põt ratificari ex post facto per tacitum consensum. Idem in matrimonio carnali, vt in
5 c. ad id quod. j. de spon. † In gl. 1. ibi. C. cum M. vbi tollitur protestatio per contrarium factum postea sequutum, & hic nõ tollitur. Sed q̃nque protestatio est iusta cã vestita, & tunc non tolli
a tur per contrarium factum, a vt hic, quandoque non subest iusta cã veniendi contra protestationem, & tunc tollitur per con
6 trarium factum, ad idem vide gl. in c. tua. j. de spon. † In ea. glo. ibi, non ob. no. gl. q si quis non audet protestari, põt nihilominus venire ɔ actum probando iustum metũ. dicit tamen Host. q dẽt fieri protestatio coram aliis probis, arg. in c. pastoralis, in §. . de off. dele. Dic melius, vt sup. sentit gl. q si non audet protestari, non tenetur aliquid dicere. Forte. n. timet a probis viris releuari: vnde satis est postmodum probare metum, vt in c. seq. & in c. ad aures. j. eo. & facit quod no. in c. fi. de app. In gl. 2. in fi.
7 & de multiplici velo vide bo. gl 19. q. 1. in c. illud. § velamẽ. † In gl. 3. ibi: Nunquam permittitur. Host. soluit formalius, q simulatio dolosa, vel deceptoria prohibetur, cauta & q̃uida admittitur, & ita debent reduci ad concordiam iura alle. in glo. tene hanc solutionem menti. dicit tamen q quis non debet dicere mendacium, vt no. in c. ne quis. 23. q. 2. vnde alibi dicit gl. in c. cupientes, de elec. li. 6. q aduocatus habens iustam cãm, non
b dẽt niti ad obtinendum per mendacium. b Ad idem quod no. Inn. in c. olim, de rest. spol. vbi no. dicit, q in defectum iustitiæ, seu probationum potest quis in occulto sibi satisfacere de reb. sibi subtractis, dummodo abstineat a mendacio. In glo. in ver. quod vestro, in fine, † No. gl. ad duo. Primo, quod non refert, an absoluendus iurer stare mandatis iudicis, vel ecclesiæ. vtroque enim casu intelligitur de isto mandato. Secundo no. q iurans simpr parere mandatis alicuius non obligatur vigore iuramẽti, nisi ad mandatum iustum, & s. m ius, pro hoc facit. j. de iureiu. c. Quintauallis, & c. veniẽs. Extra gl. dicit hic Gof. quo ad primum dictum, q in hoc põt esse dria, quia iuramentum præstitum certæ personæ non extenditur ad successorem, vt in l. cum apud, ff. iu. so. secus si est præstitum expresso nomine dignitatis, vel si iurauit stare mandatis ecclesiæ. Nam tunc iusm est reale, vt in c. cũ Abbas, de offi. dele. & cum hoc dicto Gof. transeunt cõiter Docto. Sed certè hoc dictum non est verum in materia nra, quia absoluendus præstãdo iusm, vr semper hre respectum ad dignitatem, & non ad personam iudicis, quia materia subiecta non potest concernere personam tm̃, ideo nõ est curandũ, an sit expressum nomen proprium, vel nomen appellatiuum, pro hoc c. dilecti. j. de foro compe. & l. cum post mortem. §. 1.
8 ff. de adm. tut. † Hinc no. dicit Bar. in l terminato, C. de fru. & li. expen. q si iudex reseruat sibi taxationem expensarum expresso noĩe proprio, nihilominus facultas taxandi transit in successorem, cquia materia non potest concernere personam, sed dig
c nitatem tm̃. Ad idem quod dixi in c. q̃m Abbas, præal. & facit c. aduersus, & quod ibi no. j. de immu. eccle. Nam si excõico vicarium, seu ptãtem, excõicatio non trãsit in successorem, quia materia subiecta concernit personam, & nõ dignitatem, vt ibi no. sed in alia materia, quæ pariter põt concernere personam,
9 & dignitatem. põt procedere illud dictum Gof. † In gl. pe. in fi. gl. in hac vlt. sol. nimis generaliter loquitur: sed põt sic intelligi, q vtraque pars dẽt docere de iure suo, s. q moniales habẽt probare professionem, qua probata fundata est earum intentio, nã p̃bato facto, præsumitur, q interuenerũt oĩa requisita ad factũ, pro hoc tex. notab. in c. in præsentia, de prob. vbi probata p̃fessione, p̃sumitur, q p̃fitẽs habebat ltimam ætatem, & negãti incumbit probatio: mulier vero, q̃ allegabat metum, habebat p̃bare metum, & sic vtraque pars probauit: vel tene secunda sol.
10 gl. † Et ex ea no q quis dicitur aliquid probare eo ipso, q hẽt intentionem suã fundatam a iure, & quod non probatur ɔrium per aduersarium, si tm̃ mulier probaret protestationem ex legitima causa interpositam, tunc onus probandi, q sponte fecit, incumbit monialib. vt in prima so. glo. Quid autem si concurrunt probationes contrariæ, vt quia mulier probaret, q per me

tum fecit, moniales vero, q sponte, quæ probatio sit præferenda? dic q i la, quæ fit de metu, imo plus crederetur duob. testib.
d affirmantib. metum, d quam mille dicentib. q sponte fecerit, vt no. dicit Inn. in c. super hoc. de renun. & est ratio, quia deponẽtes super metu deponunt super actu percepribili sensu corporeo, vt quia tyrannus minatus fuit mortem, nisi læta facie prositeretur, sed deponentes q sponte, deponunt de actu imperce
11 pribili, quia de intrinsecis cordis. † In gl. fi. ibi. i. post mortem viri. hæc sol. bona est, nam post mortem mariti poterat mulier se irreuocabiliter obligare, sed viuẽte viro nõ poterat, ex quo erat iuuenis, & remanebat in seculo: vnde saltem episcopus ex suo officio potest reuocare mulierem de monasterio, quantumcũque maritus sibi dedisset lnam, vt in c. 2. j. de coniuge. coniugideo sequens solutio gl. nõ est tuta, & de hac materia dic, vt plene dixi in d. c. 2. & c. ex parte. co. tit. Vlt. no. ex gl. ibi, quia viuente viro metus mortis e durare intelligitur & c. q mulier aliquid
c gerens metu mariti, ex cusatur toto tempore vitæ mariti, si non prorogauit ad iudicium, quia videtur semper timuisse maritũ: hoc intelligo, quando maritus erat ita potens, q verisimiliter timuit, sed si mulier potuisset fugere ad locum tutum, nõ esset excusata toto tempore mariti vitæ: ad hoc quod no. Inn. in c. 2.
13 de reg. † Sed quæro pro declaratione glo. & tex. nunquid statim mortuo marito videatur ratificare ingressum, nisi illico exiuerit de monasterio? Quidam dicunt q expectatur per mensem, ar. t. q. 1. c. constat, aliqui q per annum, Host. & cõiter Doct. dsit hoc esse arbitrarium, ar. in d. c. de causis, de offi. dele. habebit. n. iudex arbitrari ex qualitate personæ, & ex diuturnitate temporis, an tacite approbauerit ingressum stando aliquo tẽpore post mortem mariti, & vide tu Inno. in d. c. 1. de reg. vbi dicit, q nisi ingressum: non tamen requiritur, q incontinenti haberet currere, arg. in l. q dicimus, ff. de so. & ideo bonus vir habebit hoc
14 arbitrari † Extra gl. opp. contra tex. videtur. n. q hæc mulier nõ fuit obligata, cum non emiserit aliquod votum, nec fecit p̃fessionem, vt in c. vt clerici. j. de regula. Sol. dicit Innoc. q ex quo solemniter recepit velum, videtur fuisse professa, sicut dicimus in recipiente habitum professorum, vt in c. 1. de reg. lib. 6. ponit Inn. hic notabile dictum, faciendo dfiam inter votum expressum, & susceptionem habitus, dicens q votum seu professio obligat vouentem, nisi probetur metus, qui habet cadere in cõstantem virum. Nec aliter releuat protestatio, quia protestatio dẽt esse vestita iusto timore, secus dicit in susceptione habitus, quia ad tollendum præsumptionem tacitę professionis sufficit qualiscũque metus. Vnde etiam minæ parentum excusant. 20. q. 3. c. p̃ns, & est ratio diuersitatis s̃m eum, quia votum, seu professio fit p verba expressa, quib. standum est, donec lt̃i mè p̃betur oppositum: sed ex susceptione habitus oritur sola p̃sumptio professionis, quæ de facili tollitur per contrariam præsumptionem. Nam vna præsumptio professionis elidit aliam, & q̃nque adinuicem colliduntur, vt in c. literas, de præsump. & no. in c. transmissæ. j. qui si. sint legi. & notabis bene hoc dictum. Sed ɔ prædicta videtur iste tex. militare. nam hic interuenit sola vestis susceptio, & tm̃ Papa mandat hic inquiri. si timore mortis inducta fuit, & sic videtur, q non sufficiat omnis metus ad excludendam præsumptionem surgentem ex susceptione habitus. So. primo credo posse dici, q si solemniter mulier recipit
2 velum, perinde est ac si verbo professionem fecisset, secus autem quando sine solemnitate susceptisset quis habitum. vel dic q tex. hic narrat factum, quia ita mulier dicebat contigisse, sed fortè. 1. sol. verior. &c.

ADDITIONES.

a Contrarium factum. Adde quod voluit Old. consi. 30. Adde tu plenissime per Car. in cle. 1. q. 11. de proc. Zach.
b Per mendacium. De hoc dicto Inno. vide Fel. in c. 2. col. fi. de spon. & per do. Bar. Vero. in consi. 26. incip. magnifice, ac generose prætor, & per Mod. post Bal. in l. 1. C. de testa. & de dicto. gl. in d. c. cupientes, vide Car. Ale. in c. mandatis, 42. dist. Seb. Sab.
c In successorem. Adde de hoc Lanf. de Ori. in c. quoniam contra. §. statuimus, ver. exceptiones. n. 5. & ibi apo. 1. Be. Vad. in ver. referuata. inf. de p̃b. Zac.
d Duob. testib. affirmantib. metũ. Adde in propriis terminis. Ant. Cor. fin. 358. inci. mille testes, de quo dixi in apost. post dictum in c. super hoc, nu. 34. in verbo, metu renunciantes, sup. de renun. Zach.
e Mortis. Quo ob reuerentiam viri præsumatur metus in uxore, vide Fel. in c. causam matrimonij, de offi. del. col. 2. & Mod. post Bar. in l. transactionem. C. de transac. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Metus iustus infertur ex amissione omnium bonorum, vel maioris partis.*
2 *Bona omnia, vel eorum maior pars æquiparantur in casu odioso.*
Beneficium metu renunciatum, recuperatur absque noua collatione.
3 *Actio, quod metus causa, datur etiam ad damna, & interesse.*
4 *Metus iustus infertur etiam ex precibus alicuius tyranni.*
5 *Metus, an vitiet actum ipso iure? 6.*
7 *Metus non excusat, quando venit culpa metum passi.*
8 *Matrimonium metu factum, est ipso iure nullum.*

Aliena-

Alienatio rerum ecclesiasticarum metu facta, an teneat.
Alienatio rerum ecclesiasticarum requirit ad sui validitatem, q fiat in casu licito, & q in ea seruetur forma a iure tradita.
Votum metu factum, an teneat.
Inrisdictio an transferatur intercedente metu.
Electio prælati facta per metum, an teneat.
Authoritas tutoris per metum adhibita, non validat actum.
Absolutio ab excommunicatione per metum facta non tenet.
Testamentum, in quo fuerunt testes inuiti, est nullum.
Sententia lata per metum, an sit nulla.
Metus vitiat constitutionem procuratoris.
Carceratus si quid facit, præsumitur metu facere.
Renunciatio beneficij metu facta, an teneat.
Metus non vitiat actum, qui imprimit characterem, vt in baptismo.
Metus in actu meritorio vitiat ipso facto.

CAP. II.

Bbas. Qui per metum amissionis patrimonij suo beneficio renunciat, illud repetere põt. Prima pars narrat factum. Secunda dat iudicem, ibi, vnde quia. Casus literalis. Quidam clericus R. nomine habebat ecclesiam ab Abbate sancti Cadimũdi. milites, & burgenses suos misit ad clericũ illum, vt eum a domo, & vniuersa substantia sua expellerent, nisi ecclesiam suam in manib. Abbatis abiuraret, qui tali modo coactus abiurauit, & Abbas ecclesiam illam alij concessit. vnde iste R. conquestus fuit domino Papæ, mandat Papa episcopo Vigoren. quatenus, si est ita, prædicto R. cum integritate restituat vniuersa, quia quæ metu vel
1 vi fiunt, debent in irritum reuocari. Ber. † No. 1. q̃ perditio omnium bonorum infert iustum metum, & idem dicit Goffr. de
a maiori parte a bonorum, b pro quo facit ca. frequens. de restit. spol. lib. 6. Nam ibi in actu odioso ęquiparantur omnia bona, & maior pars bonorum. idem vr dicendum in casu non fauorabili, vt prætendens iustum metum possit recuperare quæ per metum perdidit: in hoc tene menti istũ tex. nam sæpe tyranni infe
2 runt metum circa patrimonium. Secũdo † no. ibi, Debẽt in irritum reuocari, arg. optimum, q renunciatio beneficij per metũ facta tenet, licet possit peti illius restitutio per actionem, quod
c metus cau. c Et not. secundũ istũ intellectũ q licet per renunciationem, perdatur titulus, tamen restitutio, quæ fit per actionẽ quod metus, causa, restituit, in pristinũ ius sine noua collatio-
d ne, d & absque priuatione fienda de illo, cui interea fuit collatum, quod tene menti, & de hoc inf. latius post gl. † Vlt. no. ibi, Cum integritate restituas vniuersa, q per actionem, quod metus causa, debet fieri integerrima restitutio eorum, quæ qs perdidit per metum. debet ergo haberi respectus nedum ad bona existentia, sed etiam ad damnum illatum, & ad interesse, quod quis sustinuit pp metum, nam hæc actio, quod met. cau. e principaliter datur ad interesse, vt in c. si cum exceptione, in §. quadruplatur, ff. co. tit. † Sed quæro hic, quid si Abbas ille non misisset istos milites sed rogasset istum sacerdotem, vt renũciaret, nũquid rogamina istius habuissent inducere iustum metũ? Solu. dico q rogamina f regulariter, vel etiam verba comminatoria non inferũt iustum metum, quia metus consistit in atrocita
e te facti, vt in l. metum, & in l. ad inuidiam, C. eo. tit. vbi patet q etiam dignitas alterius partis non est iusta causa præsumendi
3 metum. Istud fallit in tyranno, g qui solitus est sæuire in eos, q suis precibus non parent: tunc. n. rogamina tyranni habentur pro præcepto, & inferunt iustum metum in parente, ad hoc bona gl. in l. 1. ff. quod iustũ, tenet Bar. in trac. de tyranno. Et idem dic in episcopo, vel alio prælato potente, qui solet sęuire in clericos suis votis non obtemperantes, sic intelligenda est gl. in l. 1. §. quæ onerandæ, ff. quarum re. ac. non da. Hinc vulgariter dic. q rogamina superioris sunt præcepta: sed intelligo modo p̃
4 dicto, & hæc notabis. † In gl. 1. not. bene hanc gl. quia est magistra in materia sua, & quotidie ad eam remittimur, cum quæritur an ea, quæ fiunt per metum, teneant. & vt clare habeas gl. 1.
5 gl. colligit ex tex. vnum notabile q ea, quæ fiũt per metũ amissionis rerum, debent rescindi. Secundo gl. quærit, an hæc hẽant locum in illis rebus, sine quibus vita corporalis amittitur: & respondet, quod habet locum in illis, sine quibus vita corporalis
6 amittitur: vult dicere, quod ex quo non potest quis sustentari si ne illis bonis, quibus timet spoliari, excusatur si quid fecit per illum metum: nam vita nostra corporalis non potest sustentari sine adiumento temporalium: vnde alibi dicit textus, quod etiam spiritualia sine temporalib. diu esse non possunt, vt 1. q. 3.
e Esi quis obiecerit. † Hinc dicit gl. in l. aduocati, C. de aduo. diu.
h iud. q bona temporalia sunt alia vita, h quasi dicat, vt corpora sunt seruanda: vnde sicut mortis metus excusat, vt in c. cum dilectus inf. eo. ita & metus perdendi bona temporalia Idem dicit gl. si timet pati grauem iacturam in rebus suis. Et not. in hoc
7 gl. quasi innuat, q nedum excusat metus perdendi omnia bona, sed etiam si timet pati grauẽ iacturam, vt puta perdere maiorem partem bonorum, vt supra dixi. an autem excuset metus excommunicationis: dicam post gl. in d. c. cum dilectus. Tertio

gl. contra prædicta opponit de c. omnes cautiones, vbi metus paupertatis non excusat. glos. directe non soluit sed dicit, quod capitu. istud loquitur, quando quis committit malum in se propter timorem libertatis, vel corporis cruciatum: nõ. n. quis debet committere peccatum, imo potius omnia mala pati, vt in c. sacris. infra eo. Hinc dicit tex. iuris ciuilis, in l. palam, ff. de ritu
nup. q non est ignoscendum mulieri, quæ prætextu paupertatis turpem vitam elegit, & est ratio, quia per peccatum mortale moritur anima. Nam omne mortale est dignum pœna æterna, sed anima est dignior corpore, cum corpus sit mortale & caducum, ideo imminente metu mortis debet quis potius eligere mortem temporalem. s. corporis, q̃ mortẽ perpetuam. s. animæ. † Quarto in ver. no. Ergo gl. intrat principalem materiam,
7 an ea, quæ fiunt per metum teneant, & primo tradit regulã affirmatiuam cum limitatione tamen, dicẽs in effectu, q ea, quæ
i fiunt per metum, rr tenent, i dummodo sine culpa sua quis incidat in metum: nam tunc, si sine culpa sua incidit, potest peti rescissio eorum, quæ acta sunt, per actionem, quod metus causa: sed si culpa sua incidit in metum, tenent gesta, & non cõpetit aliquod remedium metum passo, text. de hoc vltimo est sin. qui quotidie allegatur, in l. si mulier ff. eo. vbi dr, q si liberta cõmisit ingratitudinem contra dominum, & prætextu, ne reuocaretur in seruitutem, aliquid promisit domino suo, non succurritur sibi contra illam promissionem, licet metu seruitutis fecerit, & hoc ideo, quia ipsa sibi intulit metum committendo ingratitudinem, & dominus iuste minabatur sibi de reuocanda
8 ea ad seruitutem. † Ab hac regula glos. excipit hic sex casus. Primus in matrimonio, & est duplex specialitas secundum glo. in matrimonio. primo quod non tenet, si metu fuit contractum: secundo, quod etiam si culpa sua quis incidit in metum, nihilo
k minus matrimonium est nullum, k per c. veniens, de spõ. quia matrimonium contrahitur libero consensu, & vbi interuenit metus, tollitur qualitas, vt in c. cum locum. de spon. Cõtra hoc gl. op. de c. inter cætera. 22. q. 4. vbi tex. videtur innuere, quod matrimonium tenet, & est ille tex. multum singu. in hac materia. Gl. hic & ibi multipliciter soluit. Et primo, q ibi non interuenit iustus metus, qui possit cadere in constantem virũ. Hæc sol. non est bona: quia tex. loquitur de metu mortis. Secũda sol. quod in eo, quod text. ibi dicit, sit stabile, & firmum, illud verbum, sit ponitur consultiue, & non præceptiue, hæc est impropriatio literæ. Tertia sol. qd loquitur de consilio: sed hoc nõ apret ibi in tex. Quarta sol. quod metus nõ fuit ibi probatus: cõtra hanc facit, quia ibi præsupponitur metus, alias non fuisset dubium. Vnde per verba illius text. multum vrgentia, tenuit hic
1 do. meus D. Card. quod matrimonium metu contractũ tenet, l. & sic quod iste casus non recte excipitur a regula: fatetur tamẽ,

quod

ADDITIONES.

a De maiori parte. Adde quod voluit Alex. consil. 143. vbi dicit, q habens litẽ mecum de maiori parte bonorum præsumitur inimicus, ideo testificari nõ potest, & in terminis vide Ro. consi. 379.
Circa quod dicitur de inimico, dicas, quod mecum litigãs, quando lis est criminalis, vel ciuilis omnium bonorum, vel maioris partis bonorum, absque dubio repellitur a testimoninio contra me, ut per dom. Ant. & istum in c. 1. infra de iud. & habetur per Bar. Alexan. & Doc. in l. 3. in prin. ff. de testi. vbi dicũt, quod inimicitia capitalis causatur ex causa criminali, uel ciuili magna, ad effectum, ut quis repellatur a testificando. & uide etiam dom. Abb. in capit. cum oporteat, & in ca. repellantur, & in cap. meminimus, de accu. An. Fran.
b Bonorum. Vide Abb. in c. j. in fi. primi no. inf. de iud. ubi vult, quod ex spoliatione facta de maiori parte bonorum oriatur inimicitia capitalis, & faciũt quæ no. in c. 2. inf. de hom. ubi pro defensione bonorum est licitum interficere inuasorem. Seb. Sab.
c Quod metus causa. Idem tenet Roma. decisio. 373. incip. fuit dubitatum. Ab. in cap. si vero. in 2. no. infra de iureiur. vbi uide Fel. col. 2. uer. in eodem tex. Seb. Sap.
d Sine noua collatione. Adde quod not. in apostil. ad istum in c. super hoc, nu. 15. in apost. in uer. tenet renunciatio. sup. de renun. Zac.
e Quod metus causa. Adde quæ inf. ponam in glo.
f Rogamina. Adde Alex. consi. 16. 3. lib.
g Fallit in tyranno. Adde Bal. in c. 1. §. iniuria. de pace iur. fir. in usib. feu. ubi dicit, quod si tyrannus præcipiat alicui, ut aliquem interficiat, alias ipsum mãdatarium occideret, quod occidens excusatur, alleg. l. scientiam, §. qui cum aliter, ff. ad l. Aquil. refert, & sequitur Corse. sing. 134. in uerſic. metus, circa medium. Zach.
Circa hoc, an interficiens aliquem ad mandatum tyranni minantis mortem, excusetur, adde Bal. in l. eam quam. in 9. col. in uer. & scias. C. de fideic. ubi dicit, q metus tyranni excusat mulierem, ut non possit accusari de adulterio cum eo commisso, & ibi dicit, q si minæ tyranni præcesserunt actũ, sem per præsumitur actus factus per metum, de quo etiam uide per Bar. in tract. de tyranno. & 10. quæstio. An. Fran.
h Alia vita. Quomodo bona dicantur alia uita, uide Iaf. declarãtem in l. nt uim, col. 9. ff. de iusti. & iu. & in l. nec quicqua. §. ubi decretum, col. 1. uer. confirmo. ff. de off. proconsu. & leg. Seba. Sap.
i Regulariter tenent. Adde Cald. consi. 1. hoc eodem titulo.
k Est nullum. Vide Abb. in c. consultationi, de spons. & in c. significauit, de eo qui duxit in mat. quam pol. per adul. Seb. Sap.
l Tenet. Adde quod contrarium tenet Cal. consalle. & Old. consil. 35. Alexan consil. 28. 3. lib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod potest rescindi per actionem, quod metus causa, sed cõiter gl. & Doct. vtriusque iuris tenent oppositum, & hæc contraria opin. verior est. Et adduco text. cui responderi non potest, in c. significauit. infra de eo, qui dux in mat. quam pol. peradulte. vbi tenuit secundum matrimonium cõtractum post primum mericulosum, nulla prius petita rescissione per actionem, qđ metus causa: si enim valuisset primum matrimonium, non tenuisse secundum, primo non annullato, quia matrimoniũ nõ potest consistere, nisi inter duos, vt in cap. gaudemus, de diuor. Item probatur in c. veniens, superius alleg. & in c. cum locum, de spon. nam certum est, q in matrimonio contrahendo requiritur liber consensus, vt ibi, sed vbi metus interuenit, licet non faciat cessare consensum, tamen tol. it qualitatem libertatis requisitam, & vbi requiritur certum quid cum qualitate libertatis, non est iuri satisfactum, si interueniat illud sine qualitate libertatis, vt in c. Pisanis. de resti. spol. vide gl. quam tenebis menti, in cap. notificasti. 13. q. 5. & vide in hoc quod plenius dixi in d. c. cum locum. Et ad c. præalleg. inter cætera potest responderi, vt in gl. nam licet impropriare verba tex. propter alia iura cõtraria, vt in c. cum dilectus, de consuet. ar. in c. cum expediat, de elect. lib. 6. vel dic q ibi interuenit iuramentum: non tamen intelligas, quod iuramentum habet firmare contractum matrimonij, quia non restituit libertatem requisitam, sed obligat vt saltem contrahat matrimonium, seu non veniat contra, nisi ab
9 solutione petita, vt in c. si verò. & in c. verum. de iureiu. † Secundus casus est in dote: nã dos promissa, vel soluta per metũ non tenet, vt in l. si mulier, in § si dos, ff. quod met. cau. sed simpliciter promissa sustentabitur ex sola approbatione legis, ideo metus interueniens vitiat ex toto actũ. & ex ratione sua potest colligi vna regula generalis, quod vbicunque simplex promissio valet ex approbatione legis, si metus interuenit, non tenet, hoc tamen dictum nullibi probatur: nam licet tex. ibi loquatur de dote promissa, ramen verbum, promitto, potest adaptari ad nudam promissionem, & ad solemnẽ, vt in l. sciendum, ff. de ædil. edi. & in § si scriptum. Insti. de inut. stip. ideo tenc, q speciale est in dote qualitercunque per metum promissa, vel soluta, & quẽ
2 admodum matrimonium debet esse liberũ, ita & dos 2 accessoria ad matrimonium, vt not. gl. o. in d. §. si dos. † Tertius casus in
10 reb. ecclesiæ per metum traditis, non enim transfertur dominium intercedente metu; contrarium tamen sentit gl. 15. q. 6. c. 1. & aliqui sequuti sunt. Sed communis opi. sequitur istam glo. & specialiter Io. And. & facit quod no. Archid. in c. 2. de re. ecc. non alie. lib. 6. D. Ant. dicit, q aut non interuenerunt debitæ solemnitates, quę debent seruari in alienatione, & tunc dominiũ non transfertur. 12. qõ. 2. c. fine exceptione, aut fuerunt seruatæ solemnitates, & tunc transfertur dominium. Ex hoc videtur inferre, q non sit specialis in traditione rei ecclesiast. & idem videtur tenere hic D. Cardi. sed certè non sufficit, quod solemnitas seruetur, nisi sit facta in casu licito, & à iure approbato: duo cũ sunt necessaria, vt valeat alienatio facta de re ecclesiastica. primo quod fiat in casu licito; secundo quod seruetur forma a iure statuta, siue tradita, vt est text. in cle. 1. de re eccle. non alie. no. in c. 1. infra de in integ. resti. dixi in c. ecclesia de constit. His vero obseruatis tenebit alienatio, licet metus intercesserit, b arg.
11 c. merito. 15. q. 1. † Quartus casus in voto, quia votum per metum factum non tenet secundum gl. quod bene notabis. Et idẽ no. gl. 15 q. 6. in c. authoritatem, quod intellige in metu humano, non autem in metu diuino. Nam si quis timore Dei, vel timore peccatorum suorum, vel timens interitum corporis p̃pter naufra ium, vel quid simile, emisit votum, tenetur, ga talis metus est bonus, & appetendus, vt in c. sicut nobis. infra de reg. iuncta gl. 1. quam notabis. Et quanquam do. Card. hic dicat
c iure non probari, vt metus impediat votum, etamen puto contrarium, & allego casum apertum in c. præsens. 20. qõ. 3. facit c. notificasti. 33. q. 5. & in c. 1. supra eod. licet ad illum tex. possit respõderi, quod ibi simulatè assumpsit velum, & sic defuit ibi voluntas, sed in fi. illius c. bene facit tex. vbi Papa, non se refert ad simulationem, vel protestationem, sed solum ad timorẽ mortis. Item probo hoc ratione, per votum quis obligatur Deo, sed Deo nihil est acceptum, quod non procedat ex sincera voluntate, quia nullum est bonum nisi voluntarium, vt dicit text. 23.
12 q. 5. ad fi. & ea. causa. q. 5. in c. iam vero. § ex his. † Quintus casus in iurisdictione per metum extorta: nam intercedente metu
d non transfertur iurisdictio, d alleg. gl. in l. 2. in §. 1. ff. de iudic. Et no. bene hunc casum: ille tamen textus loquitur specialiter in eo, qui in metu prorogauit iurisdictionem alterius iudicis, vnde voluerunt aliqui casum illius l. extendere. Sed gl. hic notanter intellexit illum tex. generaliter, quod satis mihi placet, considerata ratione tex. nam si metus impedit prorogationem iurisdictionis, fortius debet impedire translationem, & hunc intellectum videtur approbare Bar. in l. decernimus, C. de sacrosc. eccle. & Barto. in tract. de tyranno. Et per hoc infero ad quæstionem. Ciuitas habens electionem officialis, vel protestatem eligendi sibi dñm, obessa p exercitũ, elegit sibi officialiẽ per metũ vel transtulit iurisdiõ ẽin tyrannũ, qui hẽbat ciuitatẽ obsessam, q̃rit nunquid iurisdiõ sit translata, & per p̃ns nunquid tenẽatur
e gesta per tyrannum istum, seu officialem? dicendum q̃ non, e quia vbi agitur de iurisdictione conferenda, metus vitiat factũ ipso facto, vt ĩ d. l. 2. inrellecta modo prædicto, & hoc tenet Bar. in d. tract. & sentit Bald. in d. l. decernimus, quod bene notabis.
13 † Et ex hoc infero ad aliam quæstionem. Canonici elegerũt aliquem in prælatum per metum, puta per præceptum tyranni: nunquid talis electio teneat? & multa consilia super hoc emanauerunt tempore Vrbani VI. quando incepit vltimum schisma in ecclesia Dei. Nam dicebant Cardinales aliqui, quod per metum, & per impressionem Romanorum elegerunt prius Papam, vnde postea quidam ex eis conuenerunt, & alium elegerunt. Ex dicto Bar. & Bal. per rationem huius gl. & per tex. illius l. 2. posset dici, quod electio est nulla, & vide tex. iuncta gl. in c. vbi periculum, in §. cæterum, de elect. lib. 6. vbi dicit text. q̃ cessat electio, vbi adimitur libertas eligendi. In contrarium facit, quod not. Inno. in c. quod sicut. de elect. vbi dicit se credere, q̃ si metus intercessit, tenet electio, licet veniat irritãda: vnde antequam irritetur, tenent gesta per electum, & ad hoc allegauit istum tex. in arg. & tene menti fin. illud dictum Innoc. propter eius authoritatem: nam facit ad præcedentem quæstio. de tyranno, & tamen aliter distinguo, & reduco ad concordiam in capitu. licet, de electio. videlicet, quod aut compelluntur electores eligere certum, & tũc electio est ipso iure nulla, quia est contra substantiam electionis: nam electio est vnum de pluribus eligere, & ita intelligitur text. in dict. §. cæterum. aut com
f pelluntur eligere vnum de certo genere personarum, & q̃ tunc me-

ADDITIONES.

a Ita & dos. Adde Cald. cons. 2. hoc eo. tit.

b Interessent. Adde tu, q̃ Ro. sing. suis tenet, q̃ propter metum res ecclesiastica sit electa inalienabilis, licet esset alienabilis: alleg. text. in c. peruenit, ver. Abbatis, de excess. præla.

Ad hoc, quod hic dicitur de re ecclesiastica alienata per metum, quod efficiẽ in alienabilis, dicas quod actio ex metu, datur contra omnes, ad quos pertinet commodum ex ipso metu, seu ex ipsa re alienata per metum. l. metũ. 5. cum autem & ibi per Barto. & l. si quis. in princip. ff. quod met. cau. vide Specu. in tit. de restit. spol. in §. fin. vbi dicit, quod actio prouenies ex metu datur contra possessorem rei alienatæ per metum, licet ipse non intulerit metum. Ant. Fran.

c Metus impediat votum. Adde Cald. cons. 1. qui cle. vel vo.

Circa hoc, quod dicitur de voto emisso per metum, vel timorẽ, an valeat, dicas de voto infirmorum, an obliget vouentem, videndum esse, 17. q. 1. per totum, & an votum emissum pro recuperanda sanitate, obliget: vide Hostiẽ & Doct. in c. scripturæ, de vot. vbi etiam per Inno. & ibi per do. Abb. in 1. colum. in fi. ubi etiam quæruntur, an taliter vouentes pro recuperanda sanitate, ea recuperata, & restituta, possint compelli ad noti executionem? dicit Inno. in d. c. scripturæ, quod sic. de quo vide latius per Do. Abb. & Doct. in c. sicut tenor. de reguiz. & per Spec. in tit. de statu mo. in ver. 12. & de quib. debeat fieri mentio: unde bea. Tho. 2. 2. q. 77. ubi etiam ponit, an liceat ex voto affringere se ad nimiam carnis macerationem. & quæ dicantur uota pura, puta, de non pectinando caput in sabbato, vide Tho. in loco prælleg. ubi dicit, quod talia uota sunt potius derideuda, quam seruanda, de quo vide etiam Arch. in c. qui bona. 17. q. 1. & vide Arch. 32. q. 5. in c. 2. ubi ponit an ille, qui uouit nunquam comedere carnes, possit ribile minus in infirmitate comedere absque fractione uoti? Et an uotum factum instinctu aliorum, uel calore iracundiæ obliget, habetur in c. sunt qui opes. 17. q. 4. & ibi per Archid. & adde, quod licet uotum possit commutari per superiorem habentem potestatem, non tamen potest ex toto tolli, ita quod uouens nec ad illud, quod uouit, teneatur, nec ad aliud eius loco. vide Inn. in c. 1. de uoto, ubi dicit, q̃ non, & habetur etiam in c. licet, & in c. non est, eo. titu. de uoto. Et an valeat uotum de non comedendo carnes in die Dominico, uel in die Natiuitatis Domini? uide quæ habentur in c. fin. de obser. ieiu. ubi concluditur, q̃ sic. & an uotum emissum in graui infirmitate, quasi meticulose sit factum, obliget uouentem? vide plene no. per Doct. in c. licet, & in c. sicut nobis, de regula. Et adde, quod uotum continentiæ non mutatur, quia non reperitur aliud eo melius, ut in c. cum ad monasterium, de sta. mo. & in c. nuptiæ. 27. q. 1. & tene menti tex. in c. in malis. 22. q. 4. ubi tex. dicit, in malis promissis relinquẽdam fidem, in turpi uoto muta decretum. Ant. Fran.

d Iurisdictio. Vide Bald. in l. si qui ex consensu, columna secunda. C. de episcopo audien. Seb. Sap.

e Quod non. Adde Pet. de Anch. cons. 37. Abb. cons. 3. quæst. 6. ubi idem dicit, quod hic.

f Genere personarum. Adde quod voluit Alex. cons. 98. 1. lib. ubi tenet ualere statutum prohibens matrimonium cum certo genere personarum.

Circa istud, an ualet statutum prohibens matrimonium contrahi cum certo genere personarum, dicas, quod prohibitio legis, uel statuti in matrimonio contrahendo, etiam apposita pœna, non valet, quia materia non est subiecta potestati statuentium, iuxta no. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. & in c. quæ in ecclesiarum. & in c. ecclesia S. Mariæ de constitu. pro quo facit, quia matrimonia debent esse libera, etiam ab arrhis, & pœna. l. fi. & ibi per Cyn. in 6. q. C. de spons. & habetur per Bar. post gl. in l. Titia, ff. de ver. ob. & plene habetur in c. gemma, in gl. fi. & ibi per scribẽ. de spon. & per In. And. in addi. Spec. in tit. de spon. in §. 1. in ver. fed quæ est ratio. Addas tamen, q̃ matrimonium contractum contra consuetudinem loci, si scandalum oriatur, est dirimendum, vt in c. super eo, & ibi not. de cog. lpi. Dicas tamen, quod de iure gentium, matrimonia cum alienigenis sunt prohibita, vt in c. cuiusgentium. 1. dist. An autem sub spe præmij possit quis inuitari ad matrimonium? vide per Bar. in l. Titio centum. 5. 1 ff. de condc. & demonstra. pulchra dicta, Bal. in proposito, in c. non satis, de simo. & de eo, quod dictum est, an matrimonium contractum, non seruata loci consuetudine valeat; vide plene

no.

no. in c. 1. & ibi per Car. de spon. Et an valeat statutum, quod filius nõ possit contrahere matrimonium sine consensu patris? vide Io. And. in c. statutũ, de hæreticis, lib. 6. & habetur per Bar. in l. adijcimus. C. de murilegu. lib. 11. & per eundem in l. in bello, ff. de capti. & conclusio est, quod non valeat tale statutum propter defectum potestatis statuentium, vt supra, tum etiam quia in matrimonio contrahendo nedum requiritur consensus, sed requiritur liber consensus, vt in c. tuæ, & in c. veniens, & in c. cum locum, & in c. cum apud, de spon. & faciunt ea quæ habentur per gl. & Inn. in c. fi. de sec. nup. vbi ponitur illa materia, an pœnæ impositæ per ius ciuile nubentibus intra tempora Iuctus habeant locum de iure canonico, cum ius ciuile ex defectu potestatis condentis luges ciuiles non potuit disponere circa matrimonia, cum ipsum matrimonium dicatur esse de foro ecclesiæ, & non pertinere ad forum ciuile, iuxta ea, quæ plene tract. per Bar. & Doct. in l. Titia, ff. sol. mat. & in c. 1. & in c. tuam, de ordi. cog. Et qualis debeat esse consensus, qui requiritur in matrimonio, vide etiam per B. Tho. in quarto sententiarũ. dist. 14. & 28. & an in matrimonio possit etiam poni arrha, uel pœna, vltra supra alleg. vide quæ habentur in c. ex patte. de conuer. coniuga. & cap. fi ne esse, de do. inter vir. & vxo. Circa hoc tamen, an statuta locorũ possint aliquid disponere circa matrimonia contrahenda, uel iam contra, uide Bal. in l. non ignorat. in fi. C. qui accus. non poss. ubi dicit, quod quæstio de matrimonio semper debet agitari coram ecclesiastico, & ideo dic, quod si iudex maleficiorum cognoscit de adulterio, q̃ sit cautus, ut nõ patiatur reum negare matrimonium, quia tũc deberet remittere causam ad forum ecclesiasticum propter probationem matrimonii faciendam, quia coram eo facta talis probatio non ualeret, nisi statutũ loci aliter disponeret. quod dicit mẽti esse tenendum. Ant. Fran.

a metus a non vitiat ipso facto, quia non ex toto adimitur potestas, & libertas eligendi: hoc probo ista ratione. Nam non valet consuetudo, per quam tollitur libertas eligendi, vt in cap. cum terra. de elect. & tamen valet consuetudo, vt electores teneantur sibi eligere prælatum de certo genere personarũ, vt est tex. in c. Abbate. infra, de verbo. sig. & in c. cum dilectus, de consue. Hinc dixit Ioan. And. in d. c. cum terra, quod consuetudo non potest tollere libertatem eligendi, sed restringere sic, quod no-
4 tabis, & plenius dico in d. c. licet. † Sextus casus, & vltimus secundum gl. in authoritate tutoris per metum extorta, vt in l. 1. in fi. ff. de auct. tuto. & posset adduci ille text. ad tertium casum præalleg. vt si episcopus authorizet in contractu per metũ inito per ecclesiam inferiorem, quod talis authoritas non teneat; quia Episcopus equiparatur tutori. 6. q. 1. in c. omnes, & no. infra de in integ. resti. in c. auditis, in gl. 4. Extra gl. Hostien. excipit alios alios casus: & sic in ordine. † Septimus casus. c. vnici. infra eo. lib. 6. vbi dicitur, quod absolutio ab excommunicatione per metum facta non tenet. † Octauus casus in testamento, cum testes inuiti fuerunt detenti, vt in l. qui testamento, in fi. ff. de testa. no. glo. infra eo. c. sacris. † Nonus casus in sententia: nam tenet hic Host. quod sententia per metumb lata non tenet, alleg. 11. q. 3. c. iniustum, & Ioã. And. hic simpliciter transit referendo Host. Sed contrarium notauit gl. in d. cap. iniustum, & sequitur ibi Arch. & gl. in c. quatuor, ea. causa & q. quæ dicit, quod sententia lata per metum tenet, licet possit elidi per actionem, vel exceptionem. D. An. distinguit, quod aut metus impedit solemnitatem requisitam, & sententia non tenet, alias secus: sed hoc nihil est dicere, quia si debita solemnitas non interuenerit, sententia est nulla non propter metum, sed propter defectum solemnitatis, quia si non seruatur solemnitas substantifica non tenet sententia quantuncunque sponte lata, vt in l. prolatã. C. de sen. & 2. q. 6. c. ei qui. § diffinitiua. Reperio Bal. in hac q. in d. l. decernimus, distinguentem, quod aut metus fuit illatus circa potestatem clauium & vitiat ipso facto: quia potestas clauium debet esse libera, alleg. d. c. vnicum, eo. tit. lib. 6. aut metus fuit illatus in alijs sententijs, & tenet sententia, licet posset rescindi propter metum, alleg. gl. in d. c. iniustum & dicit Canonistas ita tenere: sed profecto contra primum membrum, suum allego gl. sing. in d. c. vnico, quæ concludit sententiam excommunicationis latam per metũ tenere, quasi in absolutione sit speciale, vt metus vitiet, & allegat no. in d. c. iniustum. & tene menti illã glo. quia nemo allegat, facit primo, quia cum illa sit gl. Io. And. videtur reprobare dictum Host. hic: nam si excommunicatio lata per metum, tenet fortius alia sententia. Item adduco illum tex. per locum a speciali. Nam cum specialiter Papa ibi prouiderit circa absolutionem, ergo secus in excommunicatione, & in alijs sententijs contra dictum Bal. & potest esse ratio speciali
5 tatis, quia principes seculares erant faciles in compellendo prælatos ad absoluendũ aliquos à sententia excõmunicationis, & sic non poterat obseruari rigor ecclesiasticus, merito fuit statutum, vt alias absolutio esset ipso iure nulla. Conclude ergo, q̃ regulariter metus non vitiat ipso facto, cum interuenit in iurisdictione exercenda, secus si iurisdictione conferenda, vel prorogãda, vt in dicta l. 2. & in quinto casu supra excepto. † Decimus casus in constitutione procu. secundum Hosti. alleg. c. ac-
c cedens, supra de procu. & ita transeunt hic Doct. & bene notabis propter authoritatem Docto. vt si per metum quis c constituit procuratorem, non tenet constitutio: sed certè ille tex. hoc non probat. Nam Papa ibi non intendebat ius de nouo inducere, sed voluit prouidere locum securum partibus, quod fiendũ est in omni actu, tamen non sequitur, quod si de facto metus in
6 tercesserit, actus vitietur. Vndecimus casus, & vltimus secundum Hosti. in actu, qui non potest seruari sine peccato, sed die quod obligatio hic impeditur non propter metum, sed ratione peccati, quia non potest obligari ad peccandum, nec etiam iuramentum valet, vt in c. quanto, de iureiur. & c. si vero, & 22.
19 q. 4. quasi per totum. † Excipio duodecimum, casum qui comprehendit in se multos casus, in his, s. quæ gerũt per iniuste carceratum cum ipso detentore, vt est tex. no. in l. qui in carcerem ff. eo. alium casum voluit excipere D. Ant. infra c. prox. in renũciatione beneficij. Dicit enim ibi, quod renunciatio beneficij per metum facta non tenet, & infert ibi postmodum generaliter ad omnes actus spirituales, vt in eis vitiet metus ipso facto, quia in istis debet esse voluntas libera, & liberum arbitrium, sed certe non credo eum bene dicere: & primo in renũciatione beneficij habes gl. no. in c. super hoc, de renun. quæ aperte tenet, quod renunciatio per metum facta tenet, licet posset rescindi. aperte hoc tenet Inno. in c. ad audientiam. infra eo. vbi dicit, q̃ rescinditur per actionem, quod metus causa: sentit idem Inno. infra cap. proxi. loquitur tamen ibi alternatiuè, sed Pet. & Abb. apertè hoc ibi tenent. Idem Do. de Ro. dec. 452. probatur per locum a speciali in cle. 2. in §. sane, de pœn. vbi dicitur quod renũciatio beneficij, quę sit per captionem, & detentionem potestatum secularium non tenet & sic in odium istorum principum, qui quandoque incarcerant clericos, vt renuncient, fuit illud ius speciale inductum, vt nõ teneat renunciatio. vnde dicit ibi Bald. quod illud est ius nouum, & facit quod ibi no. gl. in prædicto modo. Ad hoc etiam adduco istum tex. nam Papa non fundat se specialiter hic super beneficio, sed super regula generali, dicens q̃ quæ metu & vi fiunt debẽt reuocari &c. & sic aperte sentit, quod debet transire cum communi regula. Idem quatenus dicit, quod in spiritualibus vitiat metus, contrarium voluit
20 glo. in d. cap. vnico, lib. 6. † Idem baptismus assumptus per metum tenet, quia ibi est voluntas, licet coacta, vt in cap. maiores, in §. item quæritur. de bap. & 40. distin. cap. de Iudæis, & facit ratio cap. merito. 15. quæst. 1. Conclude ergo quod in actu merito rio metus vitiat ipso facto, vt in d. cap. ad finem. 23. q. 5. Sed speciale est, vbi imprimitur character. d. cap. maiores, sed vbi non tractatur de merito quo ad Deum, sed de merito, vel alio vinculo, metus non vitiat regulariter.

ADDITIONES.

a Metus. Vide tex. hoc probantem in l. cum ita, cum seq. ff. de cond. & demõ. & adde istis, quod metus statuti est iustus metus, ut no. Fel. in c. 1. de offi. dele. col. 2. ner. & in quantum. Seb. Sap.

b Sententia per metum. Adde Rom. sing. suis. fol. 1.

Adde, quod est sing. 91. quod incip. quæro a te, an sententia. cui adde Lanfr. de Oria. c. quoniam cõtra. §. statuimus, uer. interlocutiones, nu. 9. ubi distinguit de sententia censuræ, excommunicationis, uel interdicti, quod sint ipso iure nullæ, in aliis uero quod teneant. Zac.

c Metum quis. Adde Rom. singu. suis. fol. 23.

SVMMARIVM.

1 *Vnanimiter dicitur fieri, quod fit nemine, vel paucis discrepantibus, vt infra eo. c. proxi.*
2 *Renunciatio beneficij metu facta, an teneat, 7. 8.*
3 *Iuramentum non requirit necessario tacturam alicuius rei.*
4 *Iuramentum, & fidei præstatio, quomodo differant.*
5 *Fidem violans, an priuetur beneficio, sicut violans iuramentum.*
6 *Iuramentum magis est obseruandum quãdo interponitur super corpore Christi, quam si super creatura.*
7 *Fidem suam violans, est infamis, sicut est violans iurament um.*
8 *Electus an possit renunciare suæ electioni sine consensu sui superioris, etiam ad sui præiudicium, siue electio sit confirmata, siue non.*
9 *Absolutio a iuramento potest per episcopum conced.*
10 *Vsuras iurans soluere, potest vel petere absolutionem a iuramento, vel prius soluere, & postea repetere.*

CAP. III.

ADaures. Quiterrore laicorũ, electioni de se factæ renunciat, si renunciatio iuramento vel fide firmata non sit, regimini, ad quod electus erat, præfici poterit. hoc dicit. comprehendendo quẽlibet intellectum. Communis diuisio. Secunda, ibi, tuę. Casus li. Quidam electus fuit in plebanum cuiusdam ecclesiæ cõcorditer vno excepto, ipse ob terrorem laicorum renunciauit electioni de se factæ: quærebatur, vtrum non obstante renunciatione præfici deberet eidem ecclesiæ? Respondet Pa. quod renunciatio facta ob terrorem laicorum nõ impedit, quominus ille præficiatur eidem ecclesiæ, nisi illa renunciatio confirmata
1 sit iuramento, vel fide interposita. Bern. † No. 1. quod factum a maiori parte collegij aliquibus contradicentibus, potest dici vnanimiter factum ita colligit hic D. Ant. sed iudicio meo totũ oppositũ est colligendum: hic. n. dr, q̃ vno excepto electio fuit
a vnanimiter celebrata: nam si verbum vnanimiter, a verificaretur in maiori parte collegij, frustra fuisset dictum, vno excepto

&q̃

ADDITIO.

a Vnanimiter. Adde Rom. consi. 352.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& q hoc verbum, vnanimiter importet q nemine discrepante, probat tex. in c. 3. de post. præla. & in c. & si vnanimiter, eod. tit. & ibi no. hoc etiam probat etymologia vocabuli: nã vnanimiter dicitur, quasi vnius animi: non ergo possunt dici electores fuisse vnanimes, si eorum aliquis fuit discors à sententia cõmuni, & idem dic de verbo, cõcorditer: requiritur enim vt nemo discrepauerit, vt gl. in cle. ne Romani, de elect. lib. 6. dixi in
2 in c. non potest. infra de re iudi. † Secundo notabat hic D. Ant.
a q renunciatio beneficij per metum facta non tenet: a & certè iste tex. hoc non probat: hic enim non dicitur, q renũciatio electionis non tenuerit, sed simpliciter dicit, q talis renunciatio non obstet, quominus is, qui renunciauit, præfici possit ecclesiæ, ad cuius regimen fuit electus: vnde (vt dicit Inno.) potest intelligi, ex nouo iure, s. per electionem de nouo fiendam: vel potest intelligi, q ex antiquo iure: sed (vt dicunt Per. & Abb.) prius petita restitutione aduersus illam renunciationem metu factã, & pro hoc tex. in clem. 2. in §. sanè, de pœnis: vbi tunc solum renunciatio beneficij est nulla, quando fuit facta ad captionem, & detentionem alicuius, potestatis secularis, secus ergo quando metus aliter interuenit, de quo dic, vt plenius dixi s. c. fxi.
3 † Tertio no. quod iuramẽtum, & fidei interpositio diuersa sunt. Sed quæro de differentia inter hæc. Sol. dicit Inn. quod iuramẽtum est, cum fit super libris, reliquijs, vel alia re sacra. Fidei præstatio est, cum quis promittit aliquid per Deum, vel fidẽ, & nil aliud hic dicit Inno. Sed in contrarium facit c. & si Christus, de iureiur. vbi patet q potest interuenire iuramentum absque tactura alicuius rei sacræ, vel alicuius scripturæ: nam ad esse iuramenti non requiritur necessario tactura alicuius rei, vt probatur ibi, & no. gl. 22. q. 1. in summa, & vide gl. in hoc no. in cle. 1. §. porro, de hær. Et ob hoc D. Car. hic voluit dare aliam differẽtiam, dicens quod tunc est iuramentum, cum exprimitur verbum, iuro. Si autem nõ exprimitur, & promittitur aliquid per Deum, seu per fidem, tunc dicitur fidei præstatio: si autem non interponitur Deus, vel fides, tunc dicitur simplex promissio. hæc differentia mihi ex toto non placet, & tex. videtur in oppositum in c. ego N. & in d. c. & si Christus. de iurei. vbi patet q dicẽdo sic, Deus me adiuuet, & hæc sancta euangelia, est iuramẽtum, & tamen non exprimitur verbum iuro. Item habes multa exempla in d. ca. & si Christus, in quibus sine expressione huius verbi, iuro, inducitur iuramentum, & ideo dicerem quod iuramentum, & fidei præstatio habent se, vt genus, & species, qa omnis fidei præstatio est iuramentum, sed non econuerso: vbicunque enim adijcitur vinculum religionis simplici assertioni, potest dici iuramentũ. ad hoc quod no. in d. c. & si Christus.
4 † Et hæc faciunt ad quæstiones. Nunquid violans præstationẽ
b fidei, b possit priuari beneficio, sicut veniens contra iuramentum? Secundo nunquid sit infamis, sicut periurus, eo casu quo per iurium irrogat infamiam? quod quando sit, plenè dixi in c. testimonium, de test. Ad primum Arch. in c. iuramenti. 22. q. 5. recitauit quendam dicere, quod debeat priuari beneficio, sicut veniens contra iuramentum. Et hoc tenuit gl. no. in c. querelã, ne prælati vices suas, & idem ibi Host. & idem tenet gl. in c. constitutus, de transact. sed aliud videtur tenere ipse Archid. ibi, & in c. 1. de sepul. lib. 6. vbi vide. videtur enim in hoc variasse, sed d. Cardi. tenet hic, quod non sit priuandus beneficio, & refert hoc idem tenere quandam deci. Rotæ. ego sequerer opi. gl. primo per fundamentum, quod supra feci, quia omnis fidei præstatio est iuramentum. Item quod accidere posset, quod plus peccaret veniens contra fidem, quã ꝫ iuramentum: nam periurium tanto est grauius, quanto id, super quo fuit iuramentũ
5 præstitum, erat sanctius: † Nam magis peccat veniens cõtra iuramẽtum interpositum super corpore Christi, quam si esset interpositum super alia creatura, vt probat tex. not. in ca. mouet. 22. q. 1. no. Innoc. in c. & si Christus, prælleg. Vnde si quis iuraret super beato Pet. & alius promittere aliquid per Deum, vel fidem suam, non est dubitandum, quin magis peccaret contrauenièdo ille, qui iurat per Deum, vel per fidem suam: vnde absonum esset dicere, quod iste non deberet priuari, quia venit ꝯra iuramentum, ad idem adduco tex. in c. tua, de iureiuran. vbi clericus priuatur beneficio pro periurio putatiuo, idest, pro eo quod vitare non potest quo ad vulgi opinionem, licet in veritate non sit periurium: fortius ergo debet priuari, quando venit contra præstationem fidei: ad idem etiam adduco c. peruenit, de fideiuss. vbi copulatiuè dicitur, si contra religionem fidei, & iuramenti sui & c. vnde præstationem fidei appellat ibi iuramẽtum: nam vnicum interuenit ibi iuramentum, seu fidei præsta-
6 tio. † Et ex hoc infero ad secundum, q iudicio meo nõ bene dixit Collect. in d. c. constitutus. vbi dixit, quod veniens contra fidem præstitam non sit infamis, quia iura loquuntur de iuramẽto: nam [vt supra dixi] fidei præstatio est iuramentum, & facit iste tex. vbi æquiparantur, & prædicta notabis, & vide gl. no. ad materiam in c. vt circa, de elect. lib. 6. & in d. clemẽ. 1. de hæret.
7 † In gl. 1. in fi. Io. An. dicit hanc gl. procedere in confirmato, nõ in electo tantum, quasi dicat, q electus tantum potest renũcia-
re electioni de se factæ absque consensu superioris, secus quan-
c do electio est confirmata: c vel quando quis habuit beneficium per institutionem, seu collationem, vt not. glo. in c. si electio, de elect. lib. 6. & not. in c. 2. de translat. epi. Item plus dico, quod si electio fuisset hic confirmata, nõ tenuisset renunciatio facta in manibus non superioris, etiam in præiudicium renunciantis. Hoc probatur in c. quod in dubijs, de renunc. vbi dicitur, qđ talis renunciatio nullam obtinet firmitatem, ergo non valet etiã in præiudicium renunciantis: cum enim iste sit obligatus beneficio, vt in c. nisi, de renunc. non potest per se eximere seipsum ab hac obligatione, ad hoc l. legatus, ff. de offic. præsi. Vnde potest sic renuncians administrare in beneficio suo, antequam superior habeat ratam illam renunciationem, quod sentit Ioan. And. post Host in c. quanto, de translat. episc. plene dico in d. c. quod in dubijs, licet aliud senserit gl. in c. quod Dei. de sta. reg. Et ideo hæc iura, quæ videntur innuere, quod valet renũciatio beneficij per metum facta, intelligo interueniente superioris ꝯ
d sensu, d & ita loquitur, & pondera text. in d. clem. 2. in §. sanè, &
8 infra c. prox. † In glo. fi. in fi. hæc gl. habet bonũ intellectum, sed non soluit clare, & formaliter contraria, sed in effectu vult dice
e re, quod aut e iuramentum est taliter præstitũ, quod repugnat postmodum iuri repetendi, & tunc iuramentum obstat: Et ita loquitur iste tex. vnde debet intelligi, quod iste iurauit amplius non repetere, vel quod amplius non præficeretur illi ecclesiæ, secus autem, quando iuramentum est taliter præstitum, quod non repugnat iuri repetẽdi, vt puta, si quis iurauit resignare beneficium suum per metum, si postmodũ resignauit, potest beneficium repetere intentando actionem, quod metus cau. nã iuramentum suum sibi non obstat, quia non iurauit non repetere beneficium, vt probatur in c. proxi. Non obstat capituli. cũ inter P. de renunc. quia ibi promouetur ex nouo iure: si. n. quis iurauit non repetere beneficium, intelligitur ex antiquo iure, sed ex nouo iure bene posset, vt ibi. Ad c. 2. de restitu. spol. dic q ibi renunciauit spoliatus: nam ibi renunciatio non refertur ad possessionem, quam non habebat, & dicẽdum, vt ibi latius no. Nunquid autem aduersus illud iuramentum. de quo in tex. cõpetat aliquod remedium? dixit Inno. quod sic, quia ex quo iurauit per metum, potest petere absolutionem a iuramẽto, & episcopus poterit istum absoluere, & not. bene hoc dictum, q episcopus potest absoluere istum, qui iurauit ꝓpter metum, & sic
9 intellige c. si vero, & c. verum, de iureiuran. † Et idem est vbicũque iuramentum continet turpitudinem ex parte recipientis, vt in odium istius, qui turpiter recipit iuramentum, possit episcopus absoluere iurantem, vt no. idem Inno. in c. debitores, de iureiuran. & dicit hic Inno. quod licet episcopus possit absoluere, bene tamen facit non absoluere, si aliud remedium competit iuranti: vnde si quis iurat soluere vsuras, habet remedium, vt prius soluat, & postea repetat, vt in d. cap. debitores. dicit tamen, quod si omissa hac via episcopus directe absolueret, non putat hoc contra ius esse. Et no. sing. hoc dictum. ex hoc enim vult, quod quando iuramentum turpitudinem cõtinet ex parte recipientis, nõ est necesse, vt iurans adimpleat prius iuramẽtum, vel vt faciat compelli recipiẽtem ad relaxationem, sed potest directè petere absolutionem ab episcopo, & plenius hanc materiam attingo in c. 1. de iureiu.

ADDITIONES.

a Per metum facta non tenet. Adde quod no. in apost. ad istum in c. Abbas. nu. 2. in uerbo, sine noua colla. supra eo. Zac.
b Præstationẽ fidei. Adde Do. de Ro. dec. 237. in antiquis, de iureiu.
c Confirmata. Adde Do. de Ro. dec. suis, de ele.
d Superioris consensu. Adde Do. de Rot. dec. suis, de renun.
e Iuramentum. An iuramentum metu extortum obliget, ponit d. Fel. post Ab. in c. 2. ver. pro intellectu, de iureiu. & in c. si vero, col. pe. in ver. in gl. in verbo, iuramentum, eo. tit. Seb. Sab.

SVMMARIVM.

1 *Metum passo quæ remedia dentur.*
2 *Vis quotuplex sit, vide inf. c. prox. in prin.*
3 *Metus an præsumatur durare, si postea appareat aliquid uoluntarie factum.*
4 *Pœna an euitetur, si fuit adimpletum factum sibi iniunctum, licet huiusmodi factum non durauerit.*

CAP. IIII.

AD audientiam. Qui per metum, qui debuit cadere in constantẽ virum, beneficio suo renunciare iurauit, & renunciauit, illud repetere poterit. In prima conquæstio partis. In secunda dat iudices, ibi mandamus. Casus li. Magister G. rector eccle. de Cheuellis grauissimo metu Regis coactus, iurauit quod ecclesiam illam renunciaret in manibus illorum, ad quos illa ecclesia pertinebat, qđ & factũ est: conquestus fuit domino Papę, & ipse respondet, quæ vi, vel metu fiunt, carere debent robore firmitatis. Ideo mandat Papa quibusdam, quatenus si cõstiterit magistrum illum ad resignationem per talem metum fuisse coactum, qui potuerit cadere in constantem virum: præfatam ecclesiam faciant illi restitui, non obstante iura-

mento prædicto, quo solum modo tenebatur ad resignandum, sed non tenebatur ad non repetendum. B. Not. 1. q iuramentũ de resignando non extenditur ad ius postea quærendum, nec præcludit facultatem repetendi per actionem, quod met. cau. si interuenit metus, satisfit ergo iuramento ex solo renunciationis actu, quod facit ad multa. Secũdo ex hoc & ex tex. no. quod aliud est iurare de resignando, aliud de non repetendo. Item q iurans non petere beneficium per eum resignandum, non potest petere, licet per metum iurauerit, intelligе nisi prius petita absolutione aduersus iuramentum, vt in c. si vero, de iureiur. & est gl. fi. hic, & dixi supra c. prox. Tertio not. in ver. quia vero, ar. op. q circa renunciationem beneficij metu factam non est aliqua specialitas. Sed quemadmodum alia quæ metu fiunt, debent reuocari, ita renunciatio. Sed quæro quo iure auditur iste, qui renunciauit beneficio per metum? Sol. dicit Inn. quod per
1 actionem, quod met. cau. quod plenius dixi. supra c. 2. † Sed aduerte tu ad text. qui loquitur per verba præsentis temporis dicens, quę metus causa fiunt, carere debent robore firmitatis, & sic videtur, quod hæc, quæ fiunt per metum, nõ habent robur firmitatis. & sic concordat iste text. cum edicto prætorio, in eo quod dicitur, Quod metus causa factum est, ratum non habebo, vt in l. metum, in §. sed q prætor, ff. eo. Et ideo potest dici, vt notanter dicit Bar. in d. l. metum, in §. volenti, q duo sunt remedia principalia contra ea, quæ fiunt per metum de iure prætorio: nam de iure ciuili regulariter tenent, ex quo interuenit cõsensus, licet coactus. Sed prætor ĩtroduxit duo remedia, primo dãdo vtilem actionem, quæ prius erat directa: vnde absque eo quod intentem actionem quod metus causa, possum petere rẽ, quam tradidi per metum, intentãdo actionem vtilem, q prius mihi competebat, & hoc ex beneficio prætoris mortui, quia ex quo prætor non vult habere ratum, quod fit per metum, ipso facto datur metum passo vtilis actio. Sed quia non erat ex toto sufficienter prouisum metum passo, induxit aliud remedium, scilicet actionem quod metus causa, & per eã restituitur actio directa, quæ prius competebat beneficio prætoris legitimi, coram quo intentatur actio, quod metus causa, & hoc satis ꝓbat tex. in d. §. volenti. Et ex his infertur ad intellectum huius capi. quod ille, qui renunciauit beneficio per metum, habet duplex remedium. Primum, vt intentet actionem, quod metus causa, & per hoc remedium restituuntur sibi omnia, quæ tradidit per metum cum integritate, vt in c. Abbas, in fi. supra eod. & potest indirecte petere beneficium, intentando vtilem actionem. Nã si cecidisset a possessione sine metu, & sine renunciatione, habuisset actionem directam, puta confessoriam, vel officium iudicis vel vtilem rei vendicationem, iux. no. per Innoc. in c. cum venerabilis. de relig. do. Nunc vero, ex quo renunciauit per metum, habet illam actionem vtilem, quæ prius erat directa: directa vero sibi non competit, quia non potuit prætor directè disponere contra ius ciuile, vt Insti. de bon. poss. post prin. Et secũdum hoc intellige, & limita ea, quæ no. gl. in fi. in ca. Abbas, supra eo. † In gl. 2. ibi, quia, & dicitur vis, impetus maioris rei, &c.
2 aduerte, hic enim ponitur diffinitio, cum quæritur, quid sit vis præcisa: nam duplex est vis, quædam est præcisa, quædã est prorsus contraria volũtati, cum quis ligatis manibus, & pedibus rebaptizatur, vel compellitur communicare excommunicato ĩ ecclesia, & de ista vi non fit mentio in isto titulo. alia est vis cõditionalis, vt quando infertur alicui vis, vt nisi certum quid faciat, minatur alter sibi mortem, & de hac vi fit mentio in isto ti. & hæc vis includitur sub metu: ideo dicit glo. q hodie detracta est mentio vis, quæ olim fiebat in edicto prætoris, & dic quod detracta est mentio in libris iuris ciuilis, quia solum fit mentio de metu, & debet intelligi iste tit. secundum gl. & bene, in vi cõ
3 pulsiua, a vt quando quis per vim conditionalem compellitur rem suam tradere, vel debitorem liberare. Pro alia vero vi, puta expulsiua, vt cum violenter expellitur de possessione sua, vel
4 ablatiua, vt cum alicui aufertur violenter res mobilis, vel vi turbatiua, vel inquietatiua, dantur alia remedia, de quib. in glo.
5 Et in fi. gl. vel dic quod dicitur metus, quia mentem terret. † In gl. in ver. ad resignationem, ibi, si postmodum in resignatione non interfuit metus. Aduerte, quia gl. hic sentit non sufficere, vt metus absit tempore iuramenti de resignando, sed requiritur, vt etiã duret in resignationis actu alias si sponte resignaret, non haberet actionem, quod metus causa, per l. 2. C. eo. vbi
6 dicitur, quod si per metum promisi aliquid tradere, & ex interuallo cessante metu tradidi, non possum repetere, b quia sponte videtur purgatum vitium metus præcedentis. Ioã. And. dicit quod hic durabat metus periurij, quasi dicat, quod ex quo fui compulsus iurare, si postea in executione non durat metus, nihilominus excusor, quia videor exequi timore iuramenti. Moderniores Doc. sequuntur gl. dicentes, quod cum aduersus iuramentum haberet iste remedium, quia poterat petere absolutionem, non excusatur, si postea sponte soluit. Sed mihi plus placet opi. Io. An. per c. j. ũcto c. debitores de iurei. Nam iurans soluere vsuras habet remedium petendi absolutionem, vt in d.
c. 1. tamen si volens satisfacere iuramento soluit, potest postea repetere. Item potuit ille timere periurium quo ad vulgi opin. vnde omnis modica præsumptio sufficit ad tollendam illã præsumptionem, q sponte soluit, sicut in simili. not. Inno. in suscẽptione habitus in c. 1. supra eo. Ad idem quod not. idem Iun in c. præce. vbi dicitur, quod ex quo quis habet remedium repetẽdi, non debet petere absolutionem a iuramento, ad idem c. cõmissum, de sponsa. & hoc iudicio meo aperte probat iste tex. in quo nihil dicitur, quod tempore renũciationis metus durabat, imo tex. in c. fin. dicit, q virtute iuramenti tenebatur restituere. In gl. fi. in fi. no. ex hac gl. tria remedia, cũ iuramentum contineat turpitudinem recipientis, & inter cætera not. quod potest petere absolutionem a iuramento, quod latius dixi supra capit. proxi. Et no. sing. ex tex. iuncta glo. quod dicitur quis adimple-
4 uisse iuramentum, licet non duret effectus iuramenti. † Et facit ad illam quæstio. Nunquid ad euitandam pœnam sufficiat fe-
c cisse actum sibi iniunctum, licet actus postmodum non duret, c de quo plenius per Barto. in l. inter Castellanum. ff. de arbi. & in l. sicut, in §. superuacuum. ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. & facit bene cap. commissum, prælleg.

ADDITIONES.

a Vi compulsiua. Quotuplex sit vis, & quæ remedia dentur pro vi illata, vide pulchre per dom. Ias. in l. fi quando. colum. 1. C. vnde vi. vbi declarat quæ sit vis compulsiua, quæ ablatiua, quæ expulsiua, & quæ turbatiua, vel inquieta tiua. Seb. Sab.
b Repetere. Adde videndum Francis. Aretin. consil. 14. in 4. dubio & Ro. consil. 369.
c Non duret. Adde Bar. consi. 78.
Adde An. Cor. sing. 153. in ver. metus, quod incipit, an operatur timor, & istũ in c. cum super. nume. 4. & quod ibi posui in apost. ad ipsum, in uersi. minæ. Zacha.

SVMMARIVM.

1 *Peccatum, vt vitetur, debet quis pati mortem. 7.*
2 *Crimen metu commissum, an sit punibile. 5.*
3 *Communicans excommunicato, quam excommunicationem incurrat. 8.*
4 *Communicãs excommunicato propter metum, vel necessitatem, an incurrat excommunicationem. 6.*
6 *Casus a regula exceptuatus, an extendatur ad similes.*
9 *Peccatum ueniale conuertitur in mortale ex nimia frequentatione.*

CAP. V.

SAcris. Excommunicatus non est, qui absolutè co-actus excommunicato communicat, secus si coactio fuit conditionalis. In prima parte decisa consultatio. In secunda distinguens responsio, ibi distinguemus, & primum membrum prosequitur, ibi, in primo. secundum, ibi, in secundo. Casus literalis. Aliquis inuitus participauit excommunicatis. Quæritur vtrum sit excommunicatus. Distinguit hic Papa, vtrum ille, qui communicat excõmunicatis inuitus sit attractus per coactionem aut per metum coactus. In primo casu non est excommunicatus, cum pati magis, quam agere videatur. In secundo casu est excommunicatus, sed metus illatus culpam attenuat, quia pro nullo metu debet quis mortale peccatum incurrere. Ber. No. 1. quod habenti respondere de iure quandoque imminet necessitas distinguẽdi. Sunt enim quædam dubia, quæ sine distinctione decidi non valent, concord. c. literas. de despon. impu. cum multis similib. & ideo alibi distinctio appellatur discretio, vt in c. super literis, de rescrip. Secundo no. duplicem esse vim, præcisam scilicet, & conditionalem, quod autem fit ex vi præcisa non imputatur, qa potius dicitur, quis pati quam agere, quia nulla voluntas reperitur in agente. Exemplum in eo, qui legatis manibus & pedib. compellitur communicare excommunicato in lecto, vel in ec clesia. Vis vero conditionalis est, quando metu mortis, vel cor poris cruciatu, quis communicat excommunicato, & hoc casu dicitur facere, quia hic reperitur voluntas, cum potius eligat
1 communicare excommunicato, quam mori. † Et ex hoc & ex tex. no. quod potius quis debet pati mortem violentam, quàm communicare excommunicato, vel aliquod aliud peccatum cõmittere. Hinc alibi dicit canon, potius quis debet omnia mala pati, quam malo consentire, vt 32. qõ. 5. c. ita ne, no. q metus attenuat culpã, non tamen prorsus eam excludit: minus enim peccat is, qui per metum peccat, quam qui sponte, & ideo minor debet imponi pœna, vt 2. q. 1. c. in primis, & in c. fi. 11. qõ. 3. No. ibi, Labe. q communicatio dicitur labes, & forte ideo secundum Io. And. quia multi in eam labuntur, vel dic quod iõ, quia propter eam anima labefactatur. Item no. q mitius agitur cum ignorante, quàm cum metum patiente: nam ille qui ignoranter communicat excommunicato nullam culpam contrahit, vt in c. nuper. de sent. excom. secus in eo, qui communicat
2 per metũ, vt hic. † Vltimo facit iste tex. ad quæstio. Cautum statuto, q quicunque tale quid fecerit, incidat ipso facto in talem pœnam, quidam fecit per metum actum prohibitum, nũquid incurrat illam pœnam, & videtur primo q sic per istum tex. nã excommunicationis pœna ita innoluitur ille, qui communicat excommunicato per metum, sicut ille, qui sponte. in contrariũ

facit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

facit, quia metus attenuat culpam, & etiam pœnam, vt supra
a dixi. Ex quo ergo ratione metus debet mitius puniri, a ergo nō
debet incurrere pœnam statuti, ad quod bene facit ca. 2. de de-
lict. pue. Sol. dici potest, q pœnam incurrit, sed iudex in impos
tione, & executione debet habere respectum ad metum, vnde
debet minuere ipsam pœnam. Et idem videtur dicendum in
alio casu, vbi in delinquēte reperitur aliqua qualitas, per quam
debet mitius puniri. Ad hoc quod no. Bar. in l. 1. de recep. arb. ad
istum tex. dic, q licet communicans per metum incurrat excō
municationem, nihilominus tempore absolutionis minor pe-
na sibi imponitur, quam sit communicasset sponte, vt est text.
no. in c. fi. 11. q. 3. In gl. vlt. alias 2. in fi. vel secundum Host. com
municans excommunicato per metum si non consenserit ini-
quitati illius, apud Deum nullum detrimentum incurrit. & sic
possunt intelligi, cap. q prædecessor, & c. antecessor, alleg. in gl.
sed quo ad ecclesiam militantem contraxit excommunicatio-
nis vinculum, vt hic. No. hoc dictum Hosti. quod agēs aliquid
per metum, si non consentit iniquitati, nō peccat quo ad Deū.
Sed contra hoc facit iste tex. in eo, q dicit istum culpam cōtra
3 here, licet metus ipsam attenuet. † Et quod dixi, q communi-
cās excommunicato incurrit excommunicationem, intellige
minorē, non autem maiorem, nisi communicasset excommu
nicato in crimine, pro quo fuit excommunicatus, vel fuisset ex
communicatus cum participantibus sibi: hæc probantur in c.
nuper, & c. fi concubinas, de sent. excom. & 11. q. 3. c. quoniam,
& in c. fi. de cler. ex. mi. An autem communicans excommuni-
cato minori excommunicatione incurrat excommunicatio-
nem dic q non, quia excommunicatio non transit in tertiam
personam, vt in d. c. quoniam. q no. In gl. fi. ibi, eos. ibi parificat
tex. rebaptizatos sponte, vel per metum, & in c. quisquis, quod
sequitur, pacificat in teste tacente veritatem spontè, vel metu,
vnde testis incurrit periurium tacendo veritatem, si spontè fe-
cit, sicut si per metum. Sol. dicit Io. And. & bene, q metus non
excusat ab excommunicatione, vt hic, neque ab irregularitate
rebaptizationis, vt in c. eos. neque a periurio, vt in d. c. quisquis
tamen minus peccat, qui hæc & similia agit per metum, & dic
q minor pœna, vel pœnitentia debet imponi, vt est tex. in d. c.
4 fi. 11. q. 3. & 2. q. 1. in c. in primis. † Sed extra gl. opp. videtur enim
q metus debeat excusare participantem cum excommunica-
to à pœna excommunicationis: videmus enim q viator, seu pe-
regrinus transiens per terram excommunicatorum, licitè eis q
municat propter necessitatem famis, vt in c. quoniam multos
11. qō. 3. c. inter, de sen. excom. Item creditor excommunicati
licitè sibi communicat pro recuperatione rerum suarum, vel
sibi debitarum, vt in c. fi verò, de sentē. excom. no. in c. intellixi-
mus, de iud. Si ergo necessitas vitæ seruandæ contra necessita-
tem victus excusat à sententia excommunicationis, fortius ne-
cessitas seruandi vitam contra timorem gladij deberet excusa
re participantem cum excommunicato. Sol. cōtrarium est dif-
ficile, & potest solui tribus modis. Primo, q loquitur iste tex. in
communione in crimine & sic quando quis per communionē
incurrit peccatum mortale seu maiorem excōmunicationem,
tunc enim cessant contraria: nam non est licitum cōmunicare
excōmunicato in crimine propter necessitatem famis, nec pp
necessitatē bona sua recuperandi. Sed quia hæc Sol. nimis strin
git literam, datur & secunda solutio, vt intelligatur text. in me-
tu vano, qui rē non excusat, secus aūt si metus fuisset talis, qui
potuisset cadere in constantē virū. hæc etiam solutio nimis re-
stringit tex. imo litera vī innuere contrarium, dum dicit, q pro
5 nullo &c. & sic includit metum ēt sufficientem. † Et facit hæc li
tera multum contra opi. Cy. in l. 2. C. vnde vi, in pen. q. vbi for-
mauit qōnem notabilem. Quidam habens vxorem suspectam
de adulterio præcipit seruo, seu familiari suo, vt eam interfice-
ret, alias minabatur sibi mortem: seruus timore mortis proprię
occidit vxorem: quæritur nunquid seruus sit excusatus ab ho-
micidio? & tandem concludit post Pet. q sic, quia hoc fecit ser-
vus ad tutelam sui corporis: nam sicut excusatur quis occiden-
b do alium causa defensionis, b vt in cle. fi furiosus, de homic. ita
debet excusari iste, qui vt non periret, vxorem domini interfe-
cit. Idem sentit gl. in l. pen. ff. si fa. fur. feci. di. & Barto. in l. 2. ff. de
noxa. actio. & satis bene fac. ibi tex. de iure canonico seu diuino
non crederem hoc dictum Legislatum procedere, quia [vt no-
tanter dixit tex. quem ad hoc notabis] pro nullo metu debet qs
peccatū mortale incurrere, & est ratio, quia [vt supra dixi] po-
tius debet quis conseruare vitam animæ, quàm corporis: nam
committēdo peccatum mortale moritur corpus, quinimo vir
perfectus potius deberet pati mortem corporalem, quam cō-
mittere peccatum veniale, quia peccatum veniale opponitur
seruori charitatis, vt no. gl. in proœmio sexti: vir autō perfectus
potius debet eligere interitum corporis caduci, & mortalis, q̄
perdere seruorem charitatis, quam habet in Deum, facit quod
leg. & not. in c. quæritur, & in c. ne quis. 2 2. q. 2. Item non potest
negari, q occidendo alium propter metum quis non committat
homicidium, ex quo ille, qui nunc est interfectus, non erat
aggressor. 15. qō. 1. c. merito. sed quia debet potius omnia mala
pati, quam malo cōsentire. 32. q. 5. c. ita ne. Nec ob. si dicatur, q
iste fecit ad tutelam sui corporis, & q licitè quis alium occidit
causa defensionis, quia ista procedunt, quādo quis occidit suū
aggressorem, quia tunc potius aggressor dicitur seipsum occi-
dere, & iste dicitur pati, vt no. in d. cle. si furiosus, sed in casu nō-
stro iste, qui metu alterius facit, directè agit, & expleт iniquita-
6 tem alterius. † Et redeundo ad contrarium datur 3. solutio secū
dum Io. And. qui non valet aliter soluere contrarium, dicit, q
casus exceptus contra iuris regulā non est extendendus ad aliū
casum eiusdem, vel paris rationis, nisi per principem, allegat l.
si vero. §. de viro. ff. fol. mar. & quod no. in c. constitutionem, de
reg. iur. lib. 6. & in reg. quæ a iure communi, de reg. iur. lib. 6. &
notabis singulariter hoc dictum ad materiam extensionis. In
contrarium tamen facit l. 2. ff. ad Tertu. & in c. cum dilecta, de
confir. vti. & gl. in l. 1. C. de cond. indeb. & in cle. 1. de elect. cum
multis simi. & maximè est glo. sing. in c. 1. de temp. ord. lib. 6. vbi
dicitur, q vbi est omnino eadem ratio, debet esse eadem iuris
dispositio, etiam in pœna: sed potius ex mente videtur cautum
in l. sed propter necessitatem vitæ conseruandę licitum est cō-
municare tempore famis excommunicato, & eadem ratio vi-
tæ conseruandæ est imminente timore gladij, ergo & tunc de-
7 bet excusari metus. † Fortè ob ista, quæ possent opp. D. Ant. po-
nit aliam solutionem, dicens q necessitas famis excusat, & non
necessitas gladij, quia primo casu, principium mouens mortē
venit ab intra: nam patiendo mortem propter famem quis di-
sponit in seipsum, ita q ipse videtur seipsum occidere, ex quo
potest sibi subuenire, vnde cū iste sit constitutus inter duo ma-
la, debet eligere minus malum, vt potius communicet excom
municato, quam fame parire. Sed in secundo casu, principium
mouēs mortem venit ab extra, quia alius minatur mortē, quo
casu iste non dicitur agere, sed pati, sed melius est pati mortem
ab alio inferendam, quam committere peccatum, quia cōmit
tendo iniquitatem, agit, sustinendo mortem, patitur, passio ve-
ro non imputatur, sed actio sic: hæc ratio secundi dicti mihi pla
cet, sed ratio prima potest morderi: nam nego, q quis dicat se
ipsum interficere, si propter honestum conseruandum fame
perit. Nam ex hoc sequeretur, q mulier propter necessitatē fa-
mis posset eligere vitam turpem, cum sit minus peccatum for-
nicatio, quam homicidium, q tamen non est licitum etiam se-
cundum legem ciuilem, vt in l. palam. ff. de ritu nup. & alibi di-
cit tex. q non minus debet quis timere fluprum quam mortē,
vt in l. isti, quidem, ff. quod met. cau. Item in iure non est possi-
bile, quod dicit D. Anto. vt verè quis possit constitui inter duo
mala, quia lex non est imposita super impossibili. 3. distin. c. erit
autem lex. Vnde aliter non esset peccatum, si euitari nō posset,
quia non est peccatum nisi sit voluntarium. 15. q. 1. in prin. vn-
de de iure non esset dare perplexitatem in delictis, vt no. 28. di.
in sum. nec ob. c. duo mala, ea. dist. quod allegat. D. Ant. quia il-
lud procedit secundum falsam opi. estimantis se esse inter duo
mala, sed verè non est possibile: vnde oportet dicere, q propter
necessitatem famis non esset peccatum communicare excō-
municato. Nam si in se esset malum, deberet quis fame perire.
Posset solui, & quinto, iudicio meo, q ideo nō excusatur in me
tu sed in necessitate famis sic, quia maleficia distinguuntur vo-
luntate, & proposito, in c. cum voluntate, de sen. excom. & in l.
qui iniurię. ff. de fur. Is autem qui communicat excommunica
to propter necessitatem famis, non agit communicare excom
municato, neque committere iniquitatē, sed principaliter sub
uenire necessitati suæ. Is autem, qui communicat propter me-
tum, agit committere iniquitatem quia ad hanc committen-
dam compellitur, quam non debet ipse committere propter
malum corporis. Nec obs. q dixi, q propter bona recuperanda
licite communicamus excommunicato, quia illud permittit
in odium excommunicati, ne reportet commodum de mali-
8 tia sua, vt in c. intelliximns. de iud. † Vltimo hic quæritur, c num
c quid communicans excommunicato peccet mortaliter? vide-
tur primo q sic, per istum tex. vbi dicitur, q pro nullo metu de
bet quis incurrere peccatum mortale, & loquitur de participā
te cum excommunicato per metum. Secundo facit c. fi. de cle.
excom. mi. vbi dicitur, quod excommunicatus minori per par
ticipium cum excommunicato grauiter peccat celebrando, si
enim

ADDITIONES.

a Puniri. Adde Bal. consi. 338. 3. lib.

b Causa defensionis. Pro concordia aduertendum, est, q Bald. in l. seruos. C. ad
L. Iul. de vi pu. dicit signanter per illum tex. quod ille, qui metu tyranni ali-
quem occidit, non excusatur, sed pœna mitigatur: quia non debet mori. &
hoc etiam voluit Bal. in c. 1. §. iniuria col. 3. de pace iura. firmā. Et ad hæc, q
dicit Abb. hic facit quod no. Car. Alex. in c. testamentum. 5. dist. vbi dicit, q
si prælatus præcipiat lacerdoti existenti in peccato mortali, ut missam ce-
lebret in casu necessitatis, non debet celebrare, etiam quod istius metus in
terueniat, & potius debet mori. Seb. Sap.

c Quæritur. In hac quæstione vide multa pro & contra relata per Fel. in c. a no
bis, de excep. Seb. Sap.

enim illud participium non induceret peccatum mortale, sed
veniale, non diceret tex. quod grauiter peccat celebrando, ma
me quia venialia dimittuntur per orationem dominicam, &
confessionem generalem, quam facit sacerdos in introitu mis-
sæ, & per aspersionem aquæ benedictæ, vt no. in proœ. 6. de pę.
dist. 3. in cap. de quotidianis. Ad idem c. pia, de excep. lib. 6. cum
si. In contrarium facit, quia si talis communio: induceret mor-
tale, non permitteretur propter necessitatem famis, nec pmit-
teretur familia communicare domino excommunicato, cui
contrarium habetur in d. c. quoniam multos, & d. c. inter. Solu.
in hac q. varia sensérunt Doct. Goffred. in summa eo. tit. tenuit,
quod contrahitur mortale. Idem Goffred. in summa sua, dicēs,
quod aliter tenentes blandiuntur peccatoribus. Host. autem in
summa de sent. excom. §. fi. ver. sed nunquid participans, tenuit
quod participans contra prohibitionem, canonis incurrit ve-
niale, sed participans ɔ̄ præceptū superioris peccat mortaliter,
& ideo potest excommunicari. Ad illud c. respondet, quod lo-
quitur, quando quis fuit excommunicatus cum sibi participā-
tibus, quo casu communicans peccat mortaliter, & incurrit ex
communicationem maiorem, quia venit contra præceptum
superioris factum sub pœna excommunicationis: hoc ipse pro
bat, quia hoc c. est pars c. sacris. infra de sen. excom. vbi loquitur
text. de tali excommunicato. Ioan. And. post multa concludit,
quod communicās excommunicato regulariter peccat venia
liter: fallit in sex casibus secundum eum. Primus, quando quis
communicat in contemptum clauium: nam contemnere po-
testatem ecclesiæ, est mortale. Secundus, quando fit in contem
ptum superioris, seu contra præceptum suū, ar. in c. xj. de maio.
& obed. Tertius, quando quis communicat excommunicato
in diuinis, arg. c. significauit. infra de sent. excom. Quartus, quā-
do communio fit in crīe, pro quo fuit excōmunicatus nam tūc
communicans incurrit maiorem excommunicationem, vt in
c. si concubinæ, de sent. excom. Quintus si erat excommunica
tus cum sibi participantibus, & de hac excommunicatione vi-
de hodie bon. tex. in c. statuimus, de sent. excom. lib. 6. Sextus &
† vltimus casus est, si communio sit nimis frequens, & assidua,
quia nullum peccatum est adeo veniale, quin ex consuetudine
seu assiduitate fiat mortale. 23. dist. c. vnum. §. criminis: nam du
rum esset secundum eum dicere, quod regulariter quis incur-
reret mortale salutando excommunicatum, vel eum inuitan-
do in mensa, maximè si amicus communis est, & illum inuita-
uit: vnde hæc communio, ex quo communicans non consen-
sit facinori, pro quo fuit excommunicatus, potius opponit fer-
uori charitatis, quam charitati, & refert Arch. 11. q. 3. loco prę-
alleg. hanc opin. dicit tenere beatum Tho. 4. sententiarum. Vn
de videtur quod hæc sit communis opin. & vtinam vera, cum
expediat animabus. Sed ego multum dubito: nā pro prima op.
Goffred. & Rof. multum faciunt iura supra in princip. alleg. &
maximè. 11. quæstio. 3. in capit. sicut Apostoli, cum tribus seq.
nam Christus videtur hoc primo prohibuisse, cum dixit, si non
audierit ecclesiam, sit sicut ethnicus, & publicanus, sicut habe-
tur in euangelio, & 2. quæstio. 1. cap. si peccauerit, & cap. nouit,
de iudi. Item Apostoli hoc postmodum prohibuerunt, vt in d.
capit. sicut Apostoli. Item canones diuersorum Pontificum, vt
in cap. excommunicatos, & in capit. cum excommunicato. 11.
quæstio. 3, Ad idem capit. fina. cad. causa & q. vbi dicitur, quod
communicans excommunicato, si per metum fecit, debet pu-
niri, sed non tīn sicut si spōte, si vero spōte dēt acrius puniri, vt
cæteri metū habeāt: si enim communio solum produceret ve
niale peccatum, non ita loquerentur illi tex. cum venialia pec-
cata faciliter remittantur, vt supra dixi. Item istud cap. positum
sub hoc arg. simpliciter loquitur, & si diceremus oppositum,
euacuaretur effectus excommunicationis, nota tamen com-
unem opin.

SVMMARIVM.

1 *Metus non excusat, nisi fuerit talis, qui caderet in constantem virum.* 3.
2 *Metus, qui cadit in constantem virum, est metus mortis, vel corporis cru-
ciatus.*
4 *Dolus non excusat, nisi caderet in constantem virum, adeo quod non succur-
ritur dolum passo.* 12.
5 *Simplicitas nimia, est quædam fatuitas.*
6 *Metus iustus an excusetur propter timorem excommunicationis.
Excommunicatio iniusta non ligat apud Deum.*
7 *Metus non excusat quem, qui sua culpa damnum sentit.*
8 *Reuerentia, quam quis debet alicui domino, an inducat iustum metum.*
9 *Metus iustus an inducatur ex precibus alicuius tyranni, relinquitur ar-
bitrio iudicis.*
10 *Actio, quod metus causa, an detur aduersus omnem metum.*
11 *Metus non excusat iurantem, nisi caderet in constantem virum.*
12 *Iuramentum metu præstitum an liget.*
13 *Matrimonium dolo factum tenet, nisi esset tam magnus dolus, qui tolleret
consensum.*
14 *Dolus an æquiparetur culpę.*

CAP. VI.

Cvm dilectus. Metum passo non subuenitur si non fuit talis, qui cadere po-
tuit in constantem virum. Primo præmittit diffinitio
nis causam. Secundo soluit obstaculum, ibi, nec ob-
stante. Tertio diffinit, ibi, super. Casus lite. Canonici insularum
volentes obseruare ordinem Cistercien. emiserunt votum præ
stito iuramento, q regulam Cistercien. obseruarent, vel q trāsla-
tionem suæ ecclesiæ ad ordinem illorum nullatenus impedi
rent: postmodum vero prædicti canonici volūtate mutata vo-
luerunt reuocare, quod fecerant, petierunt restitutionem con-
tra factum suum dicentes, q per metum, & dolum Cistercien.
ad hoc fuerant inducti, & ideo non valebat quod fecerant: re-
ceptæ fuerunt probationes hinc, & inde: Papa examinato nego
tio, quia constitit, ei de voto emisso, & de iuramento præstito
à canonicis prædictis, q regulam Cistercien. obseruarent, vel q
non impedirent translationem ipsius ecclesiæ ad ordinem il-
lorum, imposuit eis silentium super restitutione petita, cū vtrū
que seruatum non vergat in dispendium salutis ęternæ, nec ve
lit viam periurijs aperire, non obstante violentia, quæ propone
batur illata, cum non contineat metū mortis, vel corporis cru-
ciatum, nec obstante dolo, quo se proponebant esse seductos,
cum talis dolus potius ad fatuitatem ipsorum, quam ad circū-
1 uentionem Cistercien. debeat retorqueri. B. † No. 1. q clerici ali
cuius ecclesiæ possunt per iuramentum, & votum se astringe-
re ad arctiorem vitam & austeriorē ducendam. Secundo no. q
potest quis ex voto se astringere ad seruandam certam regulā
2 religiosorum, licet se non transferat ad illos religiosos. † Tertio
no. quod metus continens mortis periculum, vel corporis cru
a ciatum, a dicitur cadere in constantem virum: excusatur ergo
quis, si quid fecit propter metum mortis vel corporis cruciatū:
& intelligo, quando fecit id, q in se non erat peccatum, aliàs au
tem prorsus non excusaretur, vt supra cap. proxi. & quod ibi di-
3 xi. † Quarto not. ibi, in constantem virum, q metus excusat, si
b est talis, qui poterat cadere in constantem virum. b Si ergo con
stàs vir fuisset motus propter metum, illud sufficit: vnde nō re-
quiritur vir constans, ad idem c. veniens, & c. consultationi. inf.
de sponsa. tex. tamen in l. metum, ff. eo. dicit, q debet cadere in
4 cōstantissimum, sed primum communius. Item † not. & tene
menti, q quemadmodum non excusat metus, nisi sit talis, qui
potuerit cadere in constantem virum, ita nec dolus: non ergo
subuenitur dolum passo, nisi fuerit talis, qui virum cōstantem,
& peritum decepisset. † Et no. ibi, ad fatuitatē, quod nimia sim-
5 plicitas appellatur fatuitas, facit, quod no. gl. 22. q. 4. c. innocens
forte enim isti Cistercien. promittebant aliqua contra ius, vt si
obseruarent eorum regulam, nō paterentur aculeos carnis, vel
promittebant aliqua contra ius positiuū, vel regulam: is enim,
qui ista credit, simpliciter, & fatue credit, ideo nō potest postea
allegare dolum. Vlti. not. ibi, super restitutione petita, arg. op. q
etiam in spiritualibus quod fit per metum, tenet, licet veniat re
scindendum restitutione petita, probando iustum metum, qđ
est contra opi. Do. Ant. quam tetigit in c. 2. supra eo. Et no. prā-
ticam in modo intentandi actionem, quod met. cau. nam de-
bet quis petere se restitui ad statum, in quo erat, antequam pate
retur metum. In gl. 1. ibi, sed seipsos personaliter obligauerunt.
No. bene gl. q clerici certæ ecclesiæ possunt personaliter se ob
ligare ad obseruandam regulam alicuius religionis: hoc etiam
videtur sentire hic Inno. dicens quod isti poterant profiteri re-
gulam arctiorem, vt in c. licet infra de reg. Sed Hosti. aliter sen-
tit: dicit enim, quod aut singuli volunt transire ad aliam religio
nem arctiorem, & possunt, vt in d. c. licet: aut remanentes in ec-
clesia volunt profiteri religionem austeriorem, & non possunt
sine authoritate episcopi, quia esset mutare statum ecclesiæ, qđ
non possunt facere sine authoritate Episcopi, ar. in c. audientiā
infra de eccle. ædi. Idem sentit Goffred. dicens se putare, q hic
Interuenit consensus episcopi: sed hoc dictum Goffre. diuinat
ad istum tex. Item si interuenisset authoritas episcopi, non fuis-
set hic allegatus metus, quia in præsentia episcopi cessat verisi-
militer omnis metus, vt in l. non est verisimile, ff. eo. & in l. tran
sactionē, C. de transactio. Item Papa hic se fundat duntaxat sup
voto, & iuramento istorum. Si autem interuenisset authoritas
episcopi, fundasset se super ordinatione episcopi vt hic videtur
tex. rectè intellectus contra opi. Hosti. & pro opin. quam sentit,
gl. sed saluando vtranque opinio. distinguo sic, quod aut cleri-
ci

ADDITIONES.

a Cruciatum. Adde Bald. in tract. suo schismatum. col. 9. in prin. eundem. in l. 3.
§. qui armati, & ibi glo. ff. de vi, & vi arma. & Alexand. consi. 45. volumine 4.
Zach.

b Constantem virum. Adde, quæ supra posui maxime. Alexand. consilio 68.
3. lib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ci ecclesiæ volunt profiteri religionem, arctionē, mutando primam regulam, seu antiquum statum ecclesiæ, & dando in futu-
a rum nouam formam a viuendi etiam successoribus, & nō possunt, & hoc casu procedat opi. Hosti. aut seruata antiqua regula volunt se personaliter obligare ad arctiorē vitam, & hoc pōt quis plus meriri, nec ex hoc alteratur status ecclesiæ, ex quo nō mutant habitum, nec deserunt primam regulam, & hoc casu procedit iste tex. & in hoc fiendo requiritur consensus omniū, & no. in regula quod omnes, de reg. iu. lib. 6. & in cap. super eo, de regula. & in c. quia propter, & in c. scriptum. supra de ele. Ad prædicta bene facit. infra de app. c. ad nostram. vbi religiosi tenentur ad obseruantiam religionis, & ordinis. & verbum, ordinis, comprehendit statuta facta per ordinem vltra regulam, vt ibi dixi & hoc idem est videre in istis fratribus prædicatoribus, qui habent regulam sancti Aug. & per statuta edita per ordinē restrinxerunt se multum vltra regulam. Sed an successores possent obligare? dubito, vbi non interuenit authoritas superioris: vnde pondera hanc gl. quæ dicit, quod isti personaliter se obli-
6 gauerunt. † In gl. in ver. violentia. No. fi. gl. sing. ex qua habes, q timor excommunicationis nō causat iustum metum, ita vt factum ipsius timore veniat rescindendum, præsertim per actionem. quod metus causa, & facit hic gl. Io. quam ad literam posuerunt Tā. Vin. & Ph. idem tenuit Goff. dicens, quod aut excō municatio est iusta, & imputandum est isti, qui talem se reddidit, vt possit excommunicari, arg op. in l. si mulier, ff. quod me. cau. vbi patet, q non excusat metus, quando quis fuit causa illius metus. aut excommunicatio est iniusta, & non timenda, ga non ligat, apud Deum, vt in c. cum æterni, de re iud. lib. 6. Sed gl. ord. tenet contrarium in c. olim, il 3. de restit. spol & illam gl. sequitur Hosti. quia excommunicatio infert detrimentum nō solum corpori, sed animæ, vt in c. audi denique. 11. q. 3. nec obs. secundum eum, si dicatur. q est medicina, quia illud procedit, vbi subest iusta causa, vel propter bonum obedientiæ, alias autē plus auferret, quam afferret. Quid enim si episcopus minetur excommunicationem presbytero, de cuius promotione spes erat, nonne presbyter iustum habet metum siue timorem, ne impediretur sua promotio? Ex his videtur sentire Hostiē. vt dictum suum procedat in excommunicatione iniusta. Ioā. And. & communiter Moderni distinguunt, q aut excommunicatio
b est iusta, & nō excusat ratione prædicta, aut iniusta, & excusat, quia maxima pœna est, vt dicit tex. in c. sacro. infra de sen. exc. & alibi dicitur, quod in ecclesia Dei non reperitur pena maior. 24. q. 2. c. corripiantur. & alibi dicit tex. q non est modica pena inter homines esse, & hominum carere commercio, vt in l. hi qui sanctam, C. de apostatis. ego acquiescerem primo mēbro, sed in secundo dicerem q iudex debet causa cognita discutere, an ille metus debuisset cadere in constantē virum: quid enim si nulla erat spes promotionis, nec timebat de præsenti aliqd dānum, & hēbit superiorem excōicatoris in promptu, apud quē poterat iustitiam suā prosequi certe hoc casu ꝑstans vir debuisset timere. Et hoc puto procedere quo ad intentandā actionē, qd met. cā, vt no. in gl. seq. sed quo ad implorandā iudicis offi procedat indistinctē opi. Io. An. ga minor metus sufficit, vt no.
7 in gl. seq. in l. interpositas, C. de transa. † Et est gl. sing. in l. §. quę
c onerandæ, ff. quarum re. act. non da. vbi dr, q reuerentia episcopi excusat: vnde si pp reuerentiam epi renunciauit quis præbē dæ suæ, pōt postmodum illam repetere, quia non sponte fecit,
d qd intelligit ibi Bart. & bene. qñ interuenerunt aliquæ minæ, vel verbera, quia sola dignitas d non excusat, vt in l. ad inuidiā, & ibi per Bar. C. eo. & hoc voluit tex. in d. l. §. quæ onerandæ, in eo, qd dicit, q si libertus promisit aliquid dño, non pōt petere restōnem allegando metum, sed dēt iudex procedere cā cognita, vt s. videat an iustē habuit timere: & idem dic in vxore, cum dicit se aliquid feciſſe ob reuerentiam mariti, vt sola reuerentia non excuset, niſi præcesserint minæ, vel verbera, vt no. Bar. in d. l. ad inuidiam, & in d. l. 1. §. quæ onerādæ, vt sentit Inn.
8 in c. cām matrimonij, de off. deleg. & hæc bene no. † In gl. pen. ibi, vī relinquendum arbitrio iudicis. no. sin. particulā gl. ex qua hēs, q qñque sola verba minatoria, vel sola potentia hominis inducit iustum timorē, vt puta si erat tyrannus, qui solebat malè tractare homines non acquiescentes precib. suis, vnde tunc solæ preces inducūt iustum timorem, & idem dic de minis: hē-
e bit. n. iudex ꝑsiderare personā minantis: enam sunt qdam hoies ita pessimi, qui non minantur, niſi habeant volūtatem exequē
f di. f Aliqui vero multa minantur, & nihil faciunt. His. n. & alijs circunstātijs ꝑsideratis habebit iudex arbitrari, an, & qñ metus habebit excusare, & idem no Bar. in l. metum. C. eo. & in tract. de tyranno, & Inn. & Host. hic. Et no. q glo. ponit ista tria, vt diuersa, verba, minæ, & potentia hois, quasi qñque sufficant verba sola sine minis, exemplum, vt dixi, in tyranno sēuero. dic q ēt habebit iudex considerare sexum, quia minor metus excusat mulierem, quā virum, vt est gl. sing. in c. cum locū, de spon.
9 † In ca gl. ibi, minorem metum passus est. No. bene glo. q licet a dio, quod met. cā, non detur niſi pro metu, qui habuit cade-
re in ꝑstantem virum, tñ ex iudicis officio subuenitur aduersus mmorem metum. Exemplum, vt s. dixi, in reuerentia epi cum verbis minatorijs, vel in marito, vel in alio magistratu: quia nō debet iudex pari, vt iste violentus reportet commodum de violentia sua, & idem in dolo. Itē no gl. in l. interpositas, C. de transa. & idem ibi Bart. in l. metum. ff. quod met. cau. Sed ꝺ hoc op. de isto tex. vbi Papa noluit subuenire, quia metus non ptinebat corporis cruciatum. Sol. Doct. ꝺrium non tangunt, sed pōt solui multip. Primo intelligendo, q hic fuit intentata actio, quod met. cā. quæ non datur pro minori metu, vt s. dictum est: si aūt vis intelligere, qd hic implorabatur iudicis offiū, potes dicere, q hic interuenit iurm, & ad hoc adduco istum text. dum dicit
10 nolentes viam periurijs aperirere. † Et ex hoc intellectu pōt col
g ligi singulare dictum. q non auditur quis ꝺ iurm g metu præstitum, niſi fuerit metus, qui debuisset cadere in ꝑstantem virum & pro hoc optimè facit c. si vero, de iureiu. vbi ponderatur gra uissimus metus in relaxationē iurī. secundo pōt solui, q hic actus gestus per minorem metum non tenebat ad commodū violenti, seu metum inferentis, sed redundabat ad maiorem lutē istorum iurantium, & vouētium, vnde non reperiebat cōmodum ex parte violenti, nec vera decep o ex parte metū passi, quia non decipitur qui inuitatur ad meliorem statum, vnde ꝑ tria isti canonici succubuerunt, s. pp iurm, & quia violentia non fuit sufficiens ad inferēdum iustum metum, & quia dolus
11 fuit bonus. † In ea. gl. ibi, iudex vero non dr alicui inferre metū Intellige gl. qñ iudex iste iustè comminatur, vt in c. tum ex literis, de in integ. rest. & sic intellige quod gl. no. 7. q. 1. in c. præsentium, quæ dicit, q iudex non dr alicui metum inferre, & ideo ꝺ eum non pōt agi interdicto, vnde vi; secus dic vbi iudex iniuste metum, vel vim intulit, quia tunc pōt agi ꝺ eum, tanq ꝺ priuatum, vt in c. conquerente, de rest. spol. & in l. si per impressionem, cum si. C. quod met. cau. In ea. glo. ibi, & not. q secundum cano. no. sing. hanc caudam gl. ex qua primo colligi intellectū ad c. reintegranda, & dico plenius in c. cum ad sedem, de resti. spol. Sedo no & semper tene menti, q clericus intentando cōdictionem c. reintegranda, pōt laicum trahere ad iudiciū ecclesiasticum, & nescio alibi hanc gl. de quo plenius dico in c. cum
12 sit generale, de fo. comp. † In gl. fi. ibi, licet dolus det cām ꝺctui. No. gl. sing. q quotidie allegatur iuncto tex. & vide bonum tex. in c. ꝑstituit. alleg. in gl. vbi probat, q si dolo quis fuit inductus
h ad intrandum religionem, h tenet ingressus, sed si religiosi, qui dolo illum induxerunt, fecerunt hoc pp bona tpalia illius, non debent illa bona habere, & est i le casus singularis, & intellige hāc gl. pront loquitur, qñ quis fuit inductus per dolum ad meliorem vitam. nā ille est bonus dolus: iura vero non subueniūt niſi ꝺ malum dolum & malus dolus est calliditas, seu machinatio ad decipiendum, circumueniendum & fallendum aliquem adhibita, vt dicit tex. in l. 1. ff. de dolo, vide glo. in. re. scienti. lib. 6. Et dicit Inn. q dolus, qui non caderet in ꝑstantem virum, nō habet excusare, & de tali dolo intelligitur iste text. vnde fortè isti Cistercienses promiserunt aliqua ꝺ cōem cursum inferiorum causarum, puta q non paterentur stimulos carnis, niſi profiterentur eorum regulam, vel aliquid promiserunt ꝺ ius naturale, vel positiuum, vel ꝺ regulam: nam ista, & similia debent retorqueri ad simplicitatem, & fatuitatem credentium, & ideo non subuenitur istis aduersus talem dolum, secus vbi interueniret dolus, qui peritissimos hŕet fallere. Item s'm Inno. facilius subuenit, vbi non interuenit iurm, quod no. vult. n. q aduersus iurm non subueniatur dolum passo, niſi dolus habuisset fallere
13 prudentissimum. † Et not. gl. singulariter in alio, in eo. s. q dicit tenere matrimonium, licet dolus dederit cām ꝺctui, & idē no.
gl. in

ADDITIONES.

a Nouam formam. Adde videndum Cal. consi. 14. de sta. re.
b Et excusat. Adde quod idem tenet Rom. consi. 369.
c Reuerentia episcopi. Quando reuerentia episcopi inducat iustum metū, ponit Fel. in c. causam matrimonij, col. 2. sup. de of. deleg. & Moder. in l. transactionem, C. de transa. Seb. Sap.
d Sola dignitas. Ad de Pau. de Ca. consi. 87. in primo impressis.
e Minantis. Adde Ang. consi. 215.
f Exequendi. Vide Imo. in l. fi. col. 5. ver. vlt. inducitur, ff. de hær. insti. & Feli. in c. afferte mihi gladium col. fi. de præsum. vbi dicunt quod ex minis non ꝑsumitur, niſi minans fuerit consuetus exequi minas, quod etiam tenet Alb. Brunus in tract. maleficiorum, col. 13. ver. quarto vlterius, & de minis, vide no. per Alexan. in consi. 14. incip. Ponderatis, in 3. uol.
g Contra iuramentum. Adde eundem consi. 3. q. 6. lib. Seb. Sap. Adde Bald. in capitu. 1. §. item sacramenta, in princip. de pace iuram. firman. Innocen. in capitu. de his, de senten. excommunicatio. Archidia. & Per. de Ancha. in c. 2. de pact. lib. 6. & Card. post gloss. in clemen. 2. §. fine, de pœn. Zach.
h Intrandum religionem. Dum vult D. Abb. quod dolus bonus est inducere aliquem ad intrandum religionem. hoc etiam no. Abb. in c. in nostra, col. 2. de sepul. vnde dicit Arch. in c. vtilem. 22. q. 1. quod bonus dolus est promittere
i Sarracenis sectam suam si qui velle, vt eam cognoscat, & cognitam confundat. & ibi ponit aliud exemplum, quod dixit esse mirabile Feli. in c. accedēs ti 2. col. 2. vt lit. non conte. refert etiam Las. in l. si mora, col. 3. uer. 3. ponderā, Imolinat. & Fel. in c. afferte, col. 1. de præsum. Seb. Sap.

gl. in l. a diuo Pio. ff. de ritu nup. & in c. constituit. 20. q. 3. Quod ego limitarē, niſi talis, & tantus esset dolus, quod habuisset tollere consensum, ad hoc, quod no. in simili Io. And. in c. vnico, de commo. & facit tex. in c. cum locum, de ꝑson. † Tertio not. ex gl. iuncto text. casum, in quo dolus non præponderat culpæ & colligitur ex tex. quia isti canonici fuerunt in culpa credendo persuasionib. illorum Cistercien sium: sed illi Cistercien. fuerunt in dolo promittendo ea, quæ non poterant observare, & tamen non subuenitur istis culposis ꝺ dolosos ꝺ. Item Mela, ff. ad l. Aqui. Sol. est duplex, vt colligitur tacitè de mente Doct. in primo, quod iste tex. procedit in dolo bono, ꝺrium in dolo malo, & est bona solutio: secundo q dolus præponderat culpę leui seu leuissimæ, sed non culpæ latæ: nam magna culpa æquiparatur dolo, vt in l. quod Neruа, ff. depo. & in l. magna negligentia ff. de ver. sig. vnde sicut dolus, compensatur cum dolo, vt in c. intelleximus, de adult. & in l. si duo, ff. de dolo, ita & lata culpa dēt compensari cum dolo, & no. hanc sententiam. Et in fi. glo. dic quod in c. ex literis, non fuit data restō ꝺ matrimonium, sed super absentia in cā matrimonij, & idem pōt dici in alijs spūalib. vt si quis intrauit religionem ante 25. ann. non pōt petere restitutionem in integrum post ingressum, quia fuit læsus: sed si minor litigans super spiritualibus læderetur in iudicio, posset petere restitutionē in integrum, de quo tamen dic, vt plenius no. in c. ex parte, de resti. spol. &c.

SVMMARIVM.

Violentia probatur per testes Res amissæ probantur per iuramentum damnum passi, taxatione iudicis præmissa.
Violentia, vel delictum debet probari per testes, vel per violentia indicia. 5.
Taxatio expensarum quando fit per iudicem, debet iuramentum postea præstari parti, & non ante.
Iuramentum affectionis potest præstari ante, & post taxationem facta per iudicem.
Æstimatio rei an debeat, vel possit peti, si res ipsa extat, vel non.
Iuramentum, quod præstatur pro rebus amissis, requirit duo, primo difficultatem probandi res amissas, secundo odium violentiæ. nu. 8.
Villa quando vigore statuti tenetur emendare damnum datum in eius territorio. debet huiusmodi damnum probari.
Iuramentum, quod præstatur pro rebus amissis, an habeat locū in omni specie violentiæ.
Deponēs apud aliquem saccum sigillatum, si rebaburit diffigillatum statur iuramento suo de perditione aliquarum rerum.
Testes domestici, vel alias suspecti, admittuntur propter difficultatem probandi.
Fur præsumitur furasse res, quæ die antecedenti fuerunt visæ in domo, in quam fur intrauit.
Sententia iudicis, qui condemnauit in minori quantitate, quam taxauerit, non valet.
Mercator vilis non præsumitur habere res pretiosas. Idem de pauperē.

CAP. VII.

SVper eo. † Probata violentia p testes, res amissæ probāt per iurm, & super valore rerum amissarum taxationem iudicis præmissa, & secuto petentis iuro fit condemnatio, & est casus notabilis. In prima ponitur partis ꝓquæstio. In secunda Papæ rñ. ibi, verum. Casus lit. Quidam dicebat se spoliatum à quibusdam aduersarijs suis per violentiam, quenit illos in iudicio, lite contestata probauit solum modo per proprium iurm singula, quæ amiserat, sed de violentia sibi illata probauit per testes, & sic ꝺdemnati fuerunt, & conquerebantur, q iniustè ꝺdemnati fuerunt cū iuro illius credi non debuit: dicit Papa: q iniustè conqueruntur quia postquam de violentia cōstitit per testes, & de rebus amissis per iurm ipsius, bene potuit iudex taxatione præmissa condemnare illos in æstimatione rerum amissarum declarata per iurm actoris, considerata persona, ac negotij qualitate. B. † No. ibi, de violentia per testes, q allegans violentiam, dēt eam legitimè per testes probare: vnde super violentia, seu delicto nō statur iuro conquerentis, pro hoc facit, ga delicta debent dulci probari, vt in l. sciant cuncti, C. de prob. canonizata. 2. q. 8. c. sciant. Dic tñ q vbi indicia essent violenta, tunc per indicia posset probari violētia, & sic debet intelligi l. indicia, C. de rei vē. & vide quod plenè dico in c. 3. loco, de prob. Item puto, q vbi ageretur de modico præiudicio, sufficit probare violentiam per testem cum iuro partis iuxta ea, quæ habentur in c. fi. de iureiur. Not. 2. casum valde notabilem, in quo quis probat per proprium iuramentum res amissas, & earum valorem. An autem hoc habeat locum contra quemlibet delinquentem, dicā inf. † Tertio no. ibi, Taxatione q iudex ante condemnationem ad æstimationem rerum amissarum debet prius taxare secundum iudicium suum valorem illarum, rerum, & postmodum deferre iuramentum parti, vt iuret an valeant tantum, quantū
b ipse taxauerit, b nec dēt prius recipere iurm, & postmodum taxare, quia cum illud sit iuramentū de veritate, si taxaret postmodum in minori quantitate, redargueret iurantem de periurio, qd esse non dēt, vt in auth. post iusiurandum, C. de iud. & in corpore, vnde sumitur, eo. tit. in §. oportet, secus aūt est in iuro affectionis, quia tunc iudicis taxatio pōt præcedere, & sequi, vt in l. videamus. §. iurare, ff. de in litem iuran. nam hoc casu nō redarguitur iurans de periurio, sed de inordinata affectione, quā habebat in rem suam, vt no. gl. & Bart. in d. auth. post iusiurandum, & in d. l. videamus. Et qñ sit deferendum hoc iurm affectionis, dicendum vt plenè leg. & nota. in l. in affectionib. ff. de
4 in litem iuran. † Vltimò collige, q pōt quis rerum amissarū petere æstimationem, & sic non tenetur quis præcisè petere rem q perdidit. In hoc tñ distingue, q aut res amissa extat, ita q pōt restitui, & tunc non dēt peti æstimatio, sed ipsa res, quæ est in æstimatione, vt in l. in re furtiua, ff. de cond. fur. & si non posset restitui tpe sniæ, iudex condemnabit ad æstimationē, licet fuerit ipsa res petita, quia in defectum rei succedit æstimatio c in obli
c gatione, vt in l. Iulianus, ff. de confes. aut certum est à principio rem non extare, seu restitui non posse, & tunc debet peti æstimatio, & ēt in æstimatione fieri ꝺdemnatio, & sic pōt intelligi iste tex. in l. si qñ, C. vnde vi. & probatur ī d. l. in re furtiua. Si aūt dubitat, an res extet, tūc pōt fieri petitio alternatiua, vt peto talē rem, & si non extat, peto æstimationem, vt no. per Bar. in d. l. si qñ, & in d. l. in re furtiua, & plenius in l. stipulationes non diui-
5 duntur, ff. de ver. ob. & hoc notabis. † In glo. 1. ibi, propter difficultatem probandi, & c. pondera bene gl. vult enim q duo debeāt concurrere ad hoc, vt stetur iuro conquerentis: primò difficultas probandi res amissas: secundo odium violenti, nō ergo sufficeret difficultas probandi absque delicto conuenti. Et hęc
d fa ciunt ad quæstionem, d Pone statuto cauetur, q si quis fuerit disrobatus in villa, q teneatur ipsa villa ad æstimationem: viator nunc conqueritur de spoliatione, & petit, vt illa cogatur ad emendandum, quæritur nunqd dēat stari iuro istius viatoris, & dicendum, q violētia debet probari per testes, vt hic est tex. vel per indicia violenta, modo prædicto. Sed dubium est, nunquid super quantitate rerum amissarum debeat stari ipsius iuramento, cum hic concurrat difficultas probandi, quia solus erat, quādo fuit disrobatus, & nemo vidit, quod portabat in valisia, vel in marsupio? Item hic cōcurrit odium spoliatoris. Sed contrarium communiter concluditur, quia licet hic concurrat maleficium, tamen villa, quæ conuenitur, non cōmisit maleficiū, sed tenetur de maleficio alterius vigore statuti, & ideo non debet stari iuramento illius, cum non agatur contra delinquentem. Secus si ageretur contra illum, qui spoliauit, ita com
e muniter concludunt Legistæ e in d. l. si quando, & in l. ne quid, ff. de incen. ru. nauf. Et quod duo requiruntur ad hoc, vt stetur iuramento, videlicet difficultas, & maleficium conuenti, not. gl. in d. auth. post iusiurandum, & in d. l. videmus, & Bart. in d. l.
6 si quando. † Secundo infertur ad aliam q. Nunquid dispositio huius c. habeat locum in vi compulsiua tantum? gl. ista in præcedenti particula videtur sentire q sic, in eo, quod dicit, quod hæc decretalis pertinet ad primam partem rubricæ, vbi ponitur de vi, & non ad secundam, vbi tractatur de metu: ergo si p metum aliquid perdidi, non stabitur iuramento meo: contrarium notabiliter voluit hic Inno. dicens cum iste tex. loquatur de vi, habet locum in qualibet vi, siue sit compulsiua, siue ablatiua, siue expulsiua. Item in turbatiua, & inquietatiua: nam in omnibus istis potest vis verificari, vt habes gl. supra eo. c. ad audientiam. Item secundum eum ista decretalis ponitur sub isto titulo, vbi generaliter tractatur de vi, & metu, ergo vt conueniat rubro, debet generaliter intelligi. Et ex hoc infertur, quod si propter gentes armatas venientes versus me probabiliter fu
f gi, de omnibus damnis mihi illatis debet stari iuramēto meo. f Idem dic, si dominus alicuius loci iniustè banniuerit aliquem subditum: nam si bona sua sunt postmodum occupata, debet stari iuramento suo super rebus, amissis. Idem etiam concludit in furto, licet enim iste tex. non loquatur in furto, sed in vi, tamen eadem est ratio, cum conueniatur fur de suo delicto, & sic difficile est probare res amissas, sed probato facto stabitur iuramento meo super rebus amissis: & licet quidam tenuerint contrarium, vt hic refert Innocen. Hostien. tamen sequitur pri-
mam

ADDITIONES.

a Violentia. Adde Bal. consi. 127. 4. lib.
b Quantum ipse taxauerit. Adde de hoc per Lanfr. de Oria in c. quoniam contra, §. ltaruimus, uer. exceptiones. nu. 5. uer. & notare quod in taxatione, infra de fide inst. Zac.
c Æstimatio. Adde Ro. consi. 181.
d Ad quæstionem. Vide Mod. in l. in actionibus, ff. de in litem iu. vbi ponit de eo, qui petebat ab hospite ea, quæ deposuit in valisia, quæ fuit reperta dissigillata, & de ista quæstione, quam ponit Ab. in hic. vide d. Las. in l. si quādo. col. 5. C. unde ui, vbi multa ad propositum. Seba. Sap.
e Concludunt Legistæ. Adde Ro. sing. suis, fol. 14.
f Iuramento meo. Adde late Alex. consi. 103. 1. lib. & uide Io. de Ana. consi. 82.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mam opi. Inn, vt subueniat probationib. & puniat maleficium quod est no. dignum. Idem dicit Inn. si quentus redargueret de dolo, vt in odio doloso, & pp difficultatem probandi stetur iuro
7 partis. † Ex hoc infertur, q si ego deposui penes te saccum sigil
a latū, tu a mihi restituisti sine sigillo, q si queror de perditione aliquarū rerum, dēt stari iuro meo quia in actione depositi venit dolus, vt not. in c. r. de depo. & in l. i. ff. co. vnde dolose fuisti versatus tollendo sigillum, & hanc opin. Inno. reperio tenuisse Bar. in d. l. in actionib. D. Anto. considerat duplex iurm. quoddam præstat super quantitate rerū amissarū. quoddam pstatur super estone rerū. in primo casu dicit, q solum in interdicto v ñ vi, vel vi bo. ra. dēt verificari iste tex. & sic sentit, q solum in vi expulsiua, vel ablatiua dēat stari iuro partis super quantitate rerū amissarum, sed vbi staret de re, amissa tunc sup æstimatione statur iuro partis, ēt alijs casib. ex quo occurrit delictū quenti: sed hec restrictio mihi non, placet, nec, [vt arbitor] seruaretur in iudicio, cū cōis opi. sit in oppositū, & vſ. pbari ria opi. in d. l. si qñ. vbi tex. loquit gñaliter de vi: facit tex. ibi, dū dicit sup reb. tpe ipetus arreptis &c. Itē in furto vſ tex. iuncta gl. in d. l. videamus,
8 & in l. cū furti, eo. tit. † Hinc est glo. iuris ciuilis nō restrinxerunt se ad violentiā, sed dñt q vbi occurrit difficultas probandi maleficiū conuenti, dēt stari iuro partis, ita notauit gl. in d. authen. post iusurandū, & in d. l. videamus, & idē sentit Bar. in d. l. in actionib. Itē si iura deficerent, hoc esset asserendū rone naturali. Nā ex quo delictū tuū fuit ea difficultandi probōnem, dēt stari iuro meo: nā rone naturali deficiente lege arguēdū est, vt l. scire op. §. sufficit, de excu. tu. facit c. sedo regris, in fi. de app. No. gl. q tenebis menti. i. di. c. q suetudo, & pdicta bñ notabis, qa sūt
9 quotidiana. † Sed qa s. dixi q dēt pbari furtū, seu maleficiū, quo
b probabit dic q pp difficultatē, pbandi admittunt testes, q als non admitterent, vñ per socios, & familiares probabo, q fur intrauit domū. Item ostiū vſ fractū, vel quid sīle: nam cū de nocte, vel rē in die non sint in domo nisi locij, & domestici, seu familiares, oporter necessario, q illi admittant in testes, pro hoc bo. tex. in simili. in l. pensu, C. de rep. & in c. veniens, i. in fin. de test. die ēt, q vbi opus esset probare res amissas, pt fieri pbō p
c domesticos, & familiares c mō prædicto, qui viderunt illas res precedenti die, & de nocte senserunt furē, & surgentes non reperēt illas res, & hoc notanter dicit Bar. in d. l. si qñ, & habetis materiam satis collectā, & videtis q Doct. intricate loquuntur
10 sparsim hic, & sparsim ibi. † In gl. pe. in fi. no. gl. & idē tenet Inn. dicens non valere suam, si iudex condemnaret in minori quātitate, q fuerit per eum taxatum, & per partem iuratū, & hoc p tex. in dic. §. oporter, & in l. si qñ, vbi dſ q ex quo iudex taxauit, & detulit iurm parti, non dēt in minori qtitate condemnare, & hoc dicit verum, nisi iudex deprehendat se errasse in taxatione, quia tunc poterit reuocare taxationem, & pdemnare in minori qtitate, & est singularis limitatio ad iura prealle. Sed ego dubito, an hoc sit verum, qa illa iura necessitant iudicem ad pdemnandum f̄m taxationem, & iurm: nam ibi ponit verbum, oportet, q est necessitatiū, vt no. in l. bonæ fidei. C. de reb. cre. & in l. admonendi, ff. de iurei. u. Item hoc est notabile, qa [vt s. dixi] qñ fuit iuratum de veritate, non pōt iudex postmodū taxare minorem quantitatem, qa notaret iurantem de periurio, vt
11 no. gl. in d. auth. post iussurandum, vt ibi p Bar. in fi. † In gl. fi. ibi, si pauper vel dines, vnde f̄m Doct. si muliercula diceret se habuisse scyphos aureos, & argenteos, vel vitis mercator margaritas ptiosas. non est eis credendū Sed aduerte, qa text. hic simpliciter dixit, vt super qtitate rerum amissarum stetur iuro, sed in æstimatione rerum dēt præcedere iudicis taxatio, & sic in taxatio, seu in æstone logtur tex. in d. l. si qñ. dicit ēt Hostiē. q dēt considerari persona conuenti, an sit verisimile, q talia surripuerit, & pro hoc text. ibi, personarum &c.

ADDITIONES.

a Saccum sigillatum. Adde Pet. de Anch. cons. 288.

b Propter difficultatem probandi. Adde qualiter intelligatur ista regula, quod propter difficultatem probandi admittantur testes inhabiles, plenil. per Hyp. de Mal. sing. 77. incip. plures sunt, qui allegant. Zac.

Propter difficultatem probandi. Circa istam difficultatem probationum, dicas q data tali difficultate, admittuntur illæ probationes, quæ possunt hfi. & ideo ad probandum quæ res essent in capsa, bulgia, vel ualisia apud aliquem deposita, admittitur probatio per iurm deponētis, vt l. i. in §. sic ista, ff. depo. & ideo dicebat Bar. in l. actionib. in vlt. col. ff. de in li. iurand. q difficultas probationis dicitur esse, quando res, quæ petitur, non potest ad oculum demonstrari, & per hoc facit, quia difficultas etiam præstandi excusat a pœna, secundum Bal. in l. si pater, C. de colla. & habetur per Dy. in l. continuus, in §. cum quis, & ibi per Bar. ff. de ver. ob. & in l. si vehenda, ad l. Rho. de iac. & in l. 2. ff. si quis cau. & per Bal. in consi. suo. 326. inci. Martinus &c. habetur in cap. breui, de iureiur. Et adde etiam, quod difficultas excusat a periurio, & a mora, ut per Bar. in l. si. ff. de iureiur. & per eundem, & Bal. in l. quod te, ff. si cer. pet. & nide notabilem gl. in c. beatus, 21. q. 2. & per Bald. in c. fi. de alie. feu. & in c. 1. 8. porro, quæ sit prima causa beneficiorum in vsib. feu. & ad predicta facit, quia difficultas dicitur impossibilitas, l. nepos Proculo, ff. de uer. sig. de quo etiam per Bar. in d. l. continuus, in §. cum quis, de uerb. oblig. Ant. Fran.

Familiares. Adde Alex. consi. alleg. 103.

a *De restitutione in integ.ª Rub.*

Hæc rubrica continuatur ad præcedentem hoc ordine. Supra visum est de quadam restitutione speciali, quæ, s. datur occasione metus: sed quia quædam est restitutio generalis, per q̄ subuenitur ecclesijs, & minoribus iure speciali, maioribus vero ex clausula generali, iusta scilicet causa suggerente; meritò post rubricam præcedentem subijcitur ista, in qua tractatur generaliter de restitutione in integrum, & dic quod restituere in integrum est idem, quod in pristinum statum reponere. 2. q. 3. in fi. & in l. 1. C. de sen. passi.

ADDITIO.

2 In integ. Vide pulchram declarationem ad istum titulum, quam ponunt Paul. Alex. & Iason l. nam & postea. §. si minor, ff. de iureiu. vide etiam pulchram, q. quam ad illum titulum ponit Bal. in rub. de iud. in primo commento col. 2. ver. quæro, puella. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum potest peti per ecclesiam enormiter læsam aduersus omnem contractum, quem fecit, nu. 5. requiruntur tamen ea, quæ ponuntur, inf. nu. 1.*
2 *Interesse proueniens ex contractu debet per testes probari, sed si prouenit ex maleficio, probatur iuramento damnum passi.*
3 *Restitutio in integrum quando conceditur læso, debet læsus restituere parti omnes expensas, quas in ea re fecit.*
Retinere rem quis potest, donec fuerit sibi satisfactum de expensis, quas in ea fecit.
4 *Expensæ tantum factæ in aliqua re repetuntur, licet res sint plus meliorata, quam sint expensæ, si autem plus sunt expensæ, quam melioramentum, attenditur illa melioratio, & fructus percepti extenuant expensas factas.*
5 *Læsio non præsumitur in contractibus ad modicum tempus factis.*
6 *Alienatio dicitur locatio ad longum tempus, quod facit ad no. q. hic.*
7 *Censualis contractus est transferre dominium vtile, & directum, & dominio antiquo nil reseruatur, nisi solutio census.*
Census si non fuerit solutus, non per hoc res censualis reuertitur ad primum dominum.
8 *Læsio magna, vel parua, quomodo considerabitur.*
9 *Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in omittendo, licet contra eum posset ecclesia agere ad interesse.*
10 *Præscriptio temporalis non habet locum contra minorem, etiam non pupillum.*
11 *Vsucapio ita currit contra ecclesiam, sicut currit contra priuatum.*
12 *Regula posita per aliquem canonem, non est restringenda per ius ciuile.*
13 *Lex ciuilis, quæ potest se habere ad lucrum, & ad damnum, est seruanda ēt contra ecclesiam, maxime cum ecclesia illa lege vtitur pro se.*
Actio restitutoria, & quanto minoris, habet locum etiam in ecclesia.
14 *Ciuitas læsa restituitur in integrum, sicut minor, & respublica.*
15 *Restitutio in integrum competit castris, villis, & collegijs, pijs, læsis.*
16 *Restitutio in integrum competit ecclesiæ læsæ, etiam quod prælatus iurauerit nolle petere restitutionem, secus est in minore iurante.*
17 *Alienatio rei ecclesiasticæ ad hoc, ut valeat, quid requiritur.*
18 *Restitutio in integrum, petenda, vel ab ecclesia, vel priuato, coram quo iudice petatur.*
19 *In foro conscientiæ licite retinentur res acquisitæ per contractum, vel testamentum, in quo non sunt adhibitæ solemnitates iuris ciuilis.*

CAP. I.

1 REquisiuit. † Hoc dicit in summa. Contra, contractum aliàs legitimè celebratum restituitur ecclesia, si manifestè apparet ipsius detrimentum: vel summatur clarius sic. Si in contractu venditionis, vel locationis ecclesia fuit enormiter læsa, potest aduersus talem contractum petere restitutionem in integrum, emptor tamen, seu cōductor non debet fraudari in pretio suo, vel in sumptibus per eum factis. hoc dicit. Communis diuisio. Secunda ibi, noueris, Casus lite. Ecclesia quasdam possessiones alienauit pro modica pecunia quibusdam laicis seruata forma alienationis: quærebatur quid agendum sit huic ecclesiæ? respondet Pa. si ecclesia læsa est, & manifestè apparet detrimentum ipsius, siue etiam probari possit, quia ecclesia fungitur iure minoris debet semp illæsa seruari qa taliter alienata dēnt ad ius, & proprietatem ecclesiæ redire, cum non licuit ep̄o condōnem ecclesiæ facere deteriorem, ita tamen, q si emptores possessiones illas fecerint meliores, non debent defraudari sumptibus bona fide factis Bern. No. 1. ex tex. innecta gl. 1. quod ecclesia restituitur non solum aduersus contractum venditionis, sed ēt
a aduersus contractum locationis, a si per talem contractum passa est læsionem, sed dic generaliter quod aduersus omnem ꝯctum pōt ecclesia petere restōnem, si pōt probare lęsionē, vt in
2 c. 1. co. tit. lib. 6. † No. 2. duo req̄sita in tex. ad hoc, vt ecclesia consequatur

ADDITIO.

a Contra sumlocationis. Adde Pet. de Anch. consi. 14.

sequat restōnem aduersus ꝯctum: nam primo requirit, q fuerit læsa occasione illius ꝯctus: secdo, q manifestè appareat de lęsione, nō tñ intelligas, q læsio dēat esse notoria, sed requirit q sit manifesta, hoc est q p testes, vel alia lūma documenta, pbetur de læsione. qa interesse pueniens ex ꝯctu dēt probari per testes, vt no. gl. in c. dilecti, de fo. cōp. q̄ vide, facit tex. & qd ibi no. Inst. de ver. ob. in fi. non. n. dēt stari iuro plati sup læsione, ar. huius tex. & p id, qd statim dixi, secus vbi īteresse, pueniret ex maleficio aduersarij, qa tūc stat iuro damnū passi, de quo dicendū, vt leg. & no. inf. c. px. & in l. si qñ. C. vnde vi. adde & tertū req̄situm: nam dēt esse læsio enormis: nā pro modico dāno non dat ecclesiæ, seu minori restō, vt in c. pe. de reb. ecc. non alie. & in l. Scio, ff. de in integ. rest. & no. hic gl. 2. Adde & quartū: nā oportet q ecclesia sit intra tps restōnis perendæ. s. intra quadrienniū a tpe læsionis, vt in c. 1. eo. tit. li. 6. nisi subsit aliqua lūma cā, p quā dēat audiri ēt vltra quadrienniū, puta qa læsio fuit enormissa, vt est gl. fin. q̄ tenebis sp menti in d. c. 1. in fi. vel si vixit platus, q malè alienauit: nā tunc non currit istud quadrienniū, vt ibidē.
3 † Tertio no. q p restōnem in integrū ecclesiæ pcessam dēt ēt laicus, q secum ꝯxit, pariter psequi restōnem: vnde sicut ecclesia reducitur in statū pristinū ī eo, qd sibi restituit res distracta, vel locata: ita dēt restitui secum ꝯhens, qa dēt sibi reddi ptium. Itē dēnt sibi reddi sumptus, quos fecit circa istā rem. Item dēt hīi respectus ad laborē, quē plonaliter sustinuit in reddēdo istā rē melioratam, vt puta erat rusticus, q personaliter colendo agrū reddidit illū pretiosiorē, puta in decē dēnt. n. ista decē sibi restitui, & in hoc no. bene tex. & dicit ī hoc notāter Inn. q nō tenet iste, qui ꝯxit cū ecclesia, reddere rē, nisi primo satisfiat sibi de ptio, sumptib. & labore, quasi sentiat, & bene, q pt vti retentione rei
2 ēt post pcessam restōnem, p ptio, & sumptib. a & labore. Et pro hoc facit qd leg. & no. in simili in l. in fundo, & in l. sumptus, ff. de rei ven. sicut in simili dicimus in scriptore, vt possit retinere quinternos, donec fuerit sibi satisfactū de mercede, vt no. in l. si
4 non sortē, §. si centū, ff. de pd. inde. † Sed circa istos sumptus q̄ro. Pone q emptor, seu locator expendit centū, sed facit rem meliorem in ducentis, vtrū teneat ecclesia restituere centū, anducenta? dic q centū tñ p istum tex. in eo, qd dicit, q dēt restituere sumptus, non aūt valorē melioratiōnis, & optimè facit l. in fundo, præall. & qd ibi no. vbi idem disponit in possessore bone
b fidei, q fecit sumptus bona fide in re aliena. Sed dubiū b maius est, qd si expendit centū, sed non fecit rem meliorē nisi in quinquaginta, nunqd ecclesia teneat restituere centū, an quinquaginta? puto q quinquaginta tūn, qa iste tex. mandat sumptus restitui pp melioratiōnem: si ergo melioratio non est facta nisi in in quinquaginta tūn, ista quinquaginta dūtaxat dēnt restitui, & imputādū est illi, q̄ imprudenter fecit sumptus, alias ecclesia posset pati damnū, & nonnunq̄ desistere à petitione restōnis, & p hoc bene facit qd leg. q no. in d. l. in fundo. Item do aliā litationem circa illos sumptus, & laborē: nā dico, q si iste tñ est lucratus in fructib. perceptis, q satisfactum est sibi de sumptib. & labore, non dēt psequi aliqd aliud ab ecclesia, ad hoc vide optimum tex. in d. c. pe. ꝯ. de re. ecc. non alie. & in d. l. sumprib. ff. de
3 rei vend. & hæc notabis. † In gl. 1. in fi. Pro intellectu gl. op. ꝯ tex. de ꝯrietate. nam ī prin. ibi, sub modico cēsu & c. innuit q loquatur de ꝯctu locationis &c. & non venditionis, qa si loqueretur de ꝯctu emptionis, dixisset sub modico ptio. Sed ꝯrium innuit tex. in ver. quæ in damnum, in eo, qd dixit, q ista bona dēnt per restōnem redire ad ius, & ad proprietatem ecclesiæ, & sic sentit q ista bona fuerunt vendita, quia alias non possent redire ad proprietatem ecclesiæ, nisi exiuissent de dominio ecclesiæ, arg. in c. ad dissoluendum, de desp. imp. in fi. vero tex. videt sentire Primō, dum loqr de colonis, & non de emptorib. So. gl. ista metu contrarij ponit duos intellectus, vt patet in ea: nam pōt intelligi in vtroque ꝯctu, & quatenus text. loquitur de contractu locationis, intelligit gl. de contractu ad longum tps, quasi sentiat, q si ecclesia locauit ad modicum tps, nō possit prætextu læsionis petere restōnem. sed si vis saluare gl. intellige, quando ecclesia non fuit enormiter læsa, quia verisimile est, q enormiter nō lædatur ecclesia ex contractu ad modicum tempus, sed dic, q vbi ex tali contractu ad modicum tps ecclesia enormiter lędetur, posset nihilominus petere restōnē, quia restitutio est iun
dara super enormi læsione: qualitercunque ergo contingat illa læsio ex ꝯctu, semper pt peti restitutio, pro hoc bo. tex. l. c. 1. c. ti. lib. 6. vbi tex. generaliter dicit, q aduersus quemlibet contractū
6 poterit petere ecclesia restōnem, si prætendit enormen lęsionē. † Et tenendo intellectum, quod iste te. loquatur de cōtractu lo
c cationis, no istum tex. ad notabilem q. quā ponit Inn. in c. episcopi, d de re. eccle. non alie. vbi quæritur: nunquid iudex datus, vt reducat ad ius, & proprietatem bona ecclesiastica, quę fuerunt alienata iniuste, possit iste cognoscere de possessionibus, quarū dominium non fuit alienatum, sed sola possessio? & post multa concludit quod sic, p quo facit optimè tex. iste nam hic man
7 datur, vt ista bona debeāt redire ad ius, & pprietatem ecclesiæ, & tñ intelligitur respū possessionis, & non respū dūj. † Adde ēt tertium intellm ad istum tex. intelligaē in ꝯctu propriè censuali, de cuius natura est, vt transeat dñium vtile, & directū, sed dño antiquo solum reseruat solutio census, nec redit ad dñum antiquū, licet cesset ur magno tpe a solone census, secus est in ꝯctu emphyteutico, qa ibi solū transit vtile dñium, & redit ad dñum proprietatis, si cessatur p biennīū in solone canonis, seu pensionis, vt c. potuit de loca. & pro hoc vide not. gl. q̄ tenebis menti, pro dria inter istos ꝯctus, in c. ꝯstitutus. de reli. do. & idē ibi Inn. & vide p Spe. in tit. de lo. & nunc aliqua. Et f̄m istū intellectū no. qd res ecclesiæ pñt pcedi, seu dari non solū in emphyteusim, sed ēt ad censum, & sic transeat vtrunq; dñium, & vide qd leg. & no. in c. 2. de re. ecc. non ali. lib. 6. In gl. 1. in fi. Not. gl. &
8 vt dixi, probat in c. pe. de reb. eccl. non alie. † Sed q̄ro, q̄ dicatur
d magna læsio, vel parua: d credo q ī materia c. nri dēt inspici cō dō ecclesiæ, & qualitas ꝯctus: nā si ecclesia esset tenuis in reddi tib. modicam læsionē sibi reputabo enormē, cuius ꝯrium esset dicendūin ecclesia multū abundanti. Itē finge quod ꝯctus fuit mitus sup mille florenos deceptio fuit. in decē, vel in viginti. certe non reputabo magnā læsionē, secus si ꝯctus fuit factus super viginti, & ecclesia fuit decepta in decē, vel octo, p hoc vide qd in isti no glo. in c. fi. de re iu. lib. 6. Bar. in auth. nisi breuiores
9 licēt, C. de sen. ex peri. reci. † In gl. in ver. at non licet, fraternitatem. Io. An. restringit istū tex. dicit. n. qd platus non pōt facere pdōnem ecclesiæ deteriorē in faciendo, secus in omittendo: nā videmus qd per negligentiā plati præscribit res ecclesiæ, vt per totum titulū de præsc. & hēs hoc dictū Io. And. in gl. in reg. delictum, de re. iu. lib. 6. Sed tu adde singularē litationem, qd ꝯ prælatum, q passus est præscriptionē, seu ꝯ eius hīdes, pōt ecclesia agere ad emendationem damni, vt est glo. in c. placuit, il 2. 16. q. 3. facit tex. in l. q̄q d, C. arb. tute. Itē dicit, qd pōt facere platus pditionem ecclesię deteriorem in non acquirendo, vbi poterat acquireer, de quo vide bo gl. 16. q. 6 c. vlti. §. si ergo: & sic prælatus non cognoscēdo legatum, vel hæreditatem delatam ecclesiæ: præiudicat ecclesiæ; quod renuit Fed. in quodam pfilio suo & vide quod dixi in c. tua nos, de his quæ fi. a præla. & latius tetigi hanc materiam in c. 1. de do. & contu. Vnum tamen tenementi, quod contra prelatum, qui neglexit ecclesiæ acquirere, vbi potuit, poterit agi ad interesse lucri cessantis, vt est glo. no. 12. q. 4. in c. fi. facit tex. in l. quicquid, præalle. vbi idem disponit
10 ꝯ tutorem. † In gl. in ver. iure minoris, ibi, fungitur iure reipublicæ. No. bene istam particulam gl. ex qua habes, q ecclesia in fauorabilibus æquiparatur non solum minori, sed ēt reipublicę vt sicut subuenitur reipublicę, ita subueniēdum est ecclesiæ. Inn. tñ hic facit dſiam inter minorē, rempublicam, ciuitatē, & ecclesiam, dicens q ꝯ minorem ēt non pupillū hodie nō currunt pscriptiones tpales: vñ non hēt locum vsucapio, q̄ currit triēnio in reb. mobilib. ꝯ minorem, nec alia pscriptio tpalis, puta x. vel xx. ann. nam ista est regula, q ꝯ pupillum nulla currat pscriptio, vt in l. sicut, C. de præsc. 30. vel 40. ann. sed ꝯ adultū minorem 25. ann. non currit hodie pscriptio tpalis & dſ tpalis ea, q̄ non attingit 30. ann. & vltra, vt hſ in l. fi. C. in qui. cau. in interest. non est necessſed contra ecclesiam, rempublicam, & ciuitatem currunt pscriptiones tpales, vt præscriptio triennij in rebus mobilib. & aliæ prescriptiones tpales. Et idem ꝯ rempublicam, seu ciuitatem, sed dat restō in integrum, dicit tñ q̄ ciuitati non datur restō in integrum, quia licet respublica fungatur iure minoris, secus tñ est in ciuitate, argu. in l. nihil interest, ff. ad
11 Maced. Et ex dictis Inn. habes notare perpetuo duo. † Primo q ꝯ ecclesiam currit vsucapio, quemadmodum contra priuatū. Secundo q ciuitas non fungitur iure minoris: & sic fi est læsa in iudicio, vel extra nō potest petere restōnem in integrum, & sic sentit q leges facientes mentionem de republica, debent intelligi de republica Romanorum, non aūt de repu. inferioris, vel alterius municipij. Tertio pōt notari, q ꝯ præscriptionem dat ecclesiæ, seu reipublicę restō in integrum. Circa primū aduerte, quia sunt opin. nam Goff. in sum. in tit. de rest. in integ. tenuit ibi idem, quod Inno. hic, & gl. in Auth. de ecc. tit. in §. pro temporalibus, & gl. in ver. nec multum. in Auth. de non alien. in §. sinimus. sed Host. licet in summa tenuerit opi. Inno. in tit. de in integ. restit. hic tñ tenuit ꝯrium, firmans, q vsucapio triennalis non habet locum ꝯ ecclesiam. Mouetur, qa illa fuit inducta a lege

ADDITIONES.

a Sumptibus. Adde quod voluit Paul. de Castr. consilio. 334. in primo impressis. Quando quis possit vti retentione, vide Bar. in l. fi is q rem, ff. de fu. & hī in c. 1. de or. cog. & tene menti, quod possum retinere a sal, quod dedit mihi dānum in re mea, ut per Bar. in l. 1. in fi. ff. de incen. rui. & nauf. & hī p glo. in l. Quintus, ff. a 11. Aquil. & in l. hoc amplius, in §. Neratius, ff. de dam. inf. licet. n. in retinendo, qd alias non licet, l. in bonæ fidei, C. de pac. in l. p retentionem, C. de inu. & an & quando res possit retineri pro debito. vide quæ habentur, & no. in l. si non sortem. in §. si centum, ff. de cond. indeb. Ant. Fra.

b Sed dubium. Vide quæ scribit d. Fel. in c. causa, colum. vlt. infra de re iudica. Sap. Seb.

c Inn. in c. epi. copi. Adde Ro. consi. 333.

d Vel parua. Adde Alex. consi. 161. 2. lib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lege ciuili, quæ non potuit transferre dñium ecclesiæ in aliū, vt in c. 1.4. dist. vnde illa lex tanꝝ dānosa ecclesijs, non est recipiē da, facit c. fi. de re. eccl. nō alie gl. tñ 16.q.3.c.pe.§. quas actiones, dubitauit, & posuit opin. ℑrias. Dy. tñ in reg. possessor, de reg. iu. li. 6. tenuit cum Inn. & apertè hanc opi. sentit gl. 12.q.2. in c. red ditib. D. Ant. simpliciter transiuit aliquas opi. recitando: sed D. Card. firmat opi. Inn motus, quia ex quo ius canonicum nō di sponit ℑrium, standum est iuri ciuili. Cum ergo ius ciuile generaliter, & non spāliter in facto ecclesiæ induxerit, vt bona mobilia præscribātur spatio triennali, vt in l. fi. C. de vsuc. transfor. & no. in auth. quas actiones, C. de sacrosc. eccl. ergo standum est iuri ciuili, ar. in c. j. de no. op. nun. Mihi iste casus est satis dubius & pro Host. ℑ Inn. adduco. c. illud. infra de præs. vbi text. non re stringens se ad immobilia, dicit gñaliter, ꝙ aduersus ecclesias canones non approbant nisi p̄scriptionem quadragenariam: vnde cum loquatur indistinctè, nec faciat dñiam inter mobilia & immobilia, & faciat mentionem expressam de canonib. ergo voluit excludere respectu tpis, omnē præscri
12 ptionem legalem inductam cum minori tpe. †Et pro hoc facit quod no. Inn. in c. fi. de reb. eccl. non alie. vbi dicit, ꝙ vbicunq; canon in aliqua materia ponit aliq̄ regulam spālem, non debe mus illam distinguere per ius ciuile: ideo in alienatione rei ecclesiasticæ dicit, ꝙ nō dēt seruari solemnitas auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosc. ecc. ga canon induxit solemnitatem suam in tali alienatione, vñ non dēt suppleri p legem: qđ verbum est menti tenendū. Item adduco aliud ar. a simili. nam ℑ fiscū non procedit vsucapio, Inst. de vsu. in §. res fisci, ergo nec ℑ ecclesiā, q̄ non dēt gaudere minori priuilegio, arg. eorum, q̄ no. Doct. in
13 c. pe. de iu. † in ℑriū tñ facit, ga vbicunq; lex ciuilis p̄t se hre ver sus ecclesiam ad dānum, & ad lucrum, ista lex est seruanda ēt ℑ
a ecclesiam, maximè cum eam capit pro se. a Et ad hoc, quod no. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, vt li. pen. Exemplum in legib. inducentib. vtium litigiosi: nam habeat locum ēt ℑ ecclesiam, vt ibi, & idem dicendum in actione redhibitoria, & quanto mino ris, & similib. Et hanc conclusionem in istis legib. pariter se ha
b bentibus ad lucrum, & ad damnum b firmaui in repetitione, c. ecclesia sanctæ Marię, de cōst. & ibi vide. sed lex loquens de vsu capionib, pōt se hre ad lucrum, & ad damnum ecclesiæ: Nā, si lex non esset, non posset ecclesia præscribere rem priuatā spa tio triennali, ergo si vult accipere legem pro se, dēt ēt accipere ℑ se, ex quo in hoc nō reperitur priuilegiata motu proprio pri cipis, facit quod in simili no. gl. in authē. quas actiones, C. de sacrosc. ecc. & Io. An. in reg. possessor, in Mer. & in gl. in c. 2. de mu. peti. & tendo istam opi. quæ vī cōior, & verior de subtilitate iu ris posset rideri ad c. illud, ꝙ loquatur in præscribendis reb. immobilibus: nam ista decr. non dat ecclesiæ facultatem præscri bendi ℑ alium spatio triennii, opi. tñ ℑria est æquior, & ga in fa uorem ecclesiæ tendit, p̄t optimè teneri, & maximè quia nō re peritur aliquis canon, qui in reb. ecclesiæ approbet illam vsuca
14 pionem. Quo ad fm in eo, ꝙ Inn. voluit ciuitatem nō fungi iu re reipublicæ, vel minoris, & sic quod nō possit petere restōnē in integrum aduersus læsionem, vide tu gl. in l. respublica, C. ex qui. cau. ma. quæ tenet aperte ℑrium. Bar. verò ibi post Iac. But. concludit, quod ciuitas possit petere restōnem, saltem ex clau sula generali, quia ex quo regitur per administratores, hēr iustā cām petendi restōnem in integrum, & hanc opin. ēt tenet ibi Bal. & vī verior, & pro hoc facit l. legatis, ff. ex quib. cau. ma. nā si legati ciuitatis possunt contemplatione ciuitatis petere restitutionem in integrum aduersus læsionem, quam fuerunt passi occasione legationis, ergo potius hoc potest ciuitas, ar. in auth. multo magis, C. de epi. & cle. Ad idē tex. in l. sed & hi, ff. de pub.
15 & vectig. † Sed dubitatur quid in castris, vel villis, c vtrum pos
c sint petere in integrum rest. iure minoris, d siue reipublicæ? gl.
d in d.l. respublica, quod nō: Bar. ibi post Bu. distinguit inter vni uersitatem castri, siue villæ populosam, & modicam, vt si in ca stro, siue in villa sint multi habitatores, tunc competat eis bñficium restōnis, quia est eadē rō, quæ in ciuitate, secus si sint pau ci homines, puta decem, quia tunc illi regunt vniuersitatē tanꝝ bona propria, & non p̄t petere restōnem, quasi tunc nō pos sit prætendi negligentia ex facto administratorum. Sed Bal. ibi post Iac. de Are. simpliciter dicit idē in castris, & villis, quod in ciuitate, quia castrū, siue villa est pars reipublicæ, & aegitur per alios: vnde cum ibi sint minores, & mulieres, quibus potest p̄. iudicari ex factis administratorum, æquum est, vt concedatur restitutio. & hæc opin. mihi placet, arg. in d.l. sed & hi, vbi quod libet municipium appellatur respublica, & facit quod le. & no. in l. an res publica, C. de iure reipubticæ, lib. 11. vbi ciuitas appel latur respublica. Et adduco ad prædicta plenam additionem. quam facit Ioan. And. in addit. Specu. in tit. de integ. restit. in se cunda parte, in §. 1. ver. idem quoque. vbi recitat multas opi. & tandem videtur residere cum opi. Odof. qui tenuit, quod no lo
lum ciuitas, sed ēt castrum, & villa p̄t petere restōnem in inte grum, cū ibi sint multæ personæ miserabiles, puta viduæ, pupil li, & similes, ideo &c. quinimo ibi recitat Guid. de Suz. ex tēdis se, hoc dictum in l. an respublica, p̄alle ad oē corpus. i. ad omne collegium in petēda restitutione, quod vtatur iure minoris. Et sic recitando transit Io. And. ibi, quod est valde notandum: Nā legistæ moderni non faciunt mentionem de his dictis in locis prealle. Ego in hoc vlt. dicerem, qđ si collegium est pium, tunc
c pōt petere restōnem, vnde hospitalia & alia loca pia vtent hoc iure minoris. De hospitalibus, e & locis pijs firmauit Io. And. in c. 2. co. tit. lib. 6. & c. requisisti, de rest. Sed ego allego rex. sing. & notabilem in l. omnia, C. de epil. & cler. vbi probatur, ꝙ omnia priuilegia tributa ecclesijs extenduntur hodie ad hospitalia, & alia loca pia, & de illo tex. facit ibi festum Bal. & per hoc infero, ꝙ capitulum alicuius ecclesiæ potest petere in bonis suis restitutionem in integrum, quod firmauit Inn. in c. nisi, de præben. in fi. quod intellige, quando capitulum læditur in iuribus suis, secus si læderentur personæ singulares ipsius capituli, vel epis copus in iuribus competentibus personæ suæ, vt puta, quia ca pitulum non elegit intra tempus sibi præfixum, vel episcopus non contulit: non enim audiuntur restitutionem petentes, ga cessat fauor ecclesiarum. Ad hoc allego glo. no. in clem. vnica, in ver. lapsum eo. tit. Et ex hoc infero, ꝙ si collegiū non est piū, non potest restōnem petere in integrum, & sic limitarē dictū Gul. præal. quia spāle est in ecclesia, vel in collegijs pijs, secus in alijs. Ex his infertur ad quæstionem. Nunquid collegium schola rium possit petere restōnem in integrum? credo ꝙ sic, ga in eo sunt multi minores. 25. an. vnde respectu minoris debet au
16 diri. † Quid aūt si p̄latus iurat in facto ecclesiæ non petere restō
f nem? dic ꝙ iurm non valet, † & eo non obstante p̄t petere re stōnem, secus in minore iurāte, ad hoc vide gl. singularē in c. 1. e. tit. li. 6. & tene mēti illā. Quo ad vltimū tene menti dictū Inn. ꝙ aduersus p̄scriptionē cōpetit ecclesiæ, minori & reipublicæ restō, & hūc casū plene examinaui in c. 1. de p̄sc. & dic vt ibi. In ca. glo. ibi, & sic re vera fingit iure minoris, & hęc glo. vsque ad fi. est hodie determinata per c. 1. eo. tit. li. 6. vbi deciditur, ꝙ intra

ADDITIONES.

a Capit pro se. Vide quæstionem, quam ponunt Pau. Alex. & Ias. in l. de fideicō misso, C. de transl. & in l. filia licet C. de inof. testa. ubi multa ad hoc propo situm, quod quando aliquid potest se habere ad lucrum. & damnum, nō cō sideratur, simpliciter, p̄out damnum. Seb. Sap.

b Ad lucrum, & damnum. Adde eundem consi. 83. vbi ponit de legib. loquenti bus de inuentario, ut astringant clericos.
Vtrum clericus, vel ecclesia hæres instituta teneatur ad confectionem inuen tarii, vide quæ no. per Spec. in tit. de instr. edi. in §. fi. & ibi per Io. An. in ad di. vbi ponunt generaliter, qui teneantur facere inuentarium, de quo ēt per Bar. in l. in rē, §. quod vdigo. ff. ad l. Fal. vide ēt per D. Abb. in c. cum esset, inf. de rest. & in quo prodest confectio inuentarij, si fiat, & in quo nocet, si non fiat, vide gl. in ver. lucrari, in §. fi vero expressim. in Auth. de hær. & Fal. & quæ plene no. in l. fin. C. de iure delib. Et adde, ꝙ si ecclesia capit hēditatē damnosam sine bñficio inuentarij, p̄t illā dimittere sine alia restōne in inte grū, vt in auth. sicut alienatio, C. de sacrosc. ec. qđ dixit Bal. in d.l. fi. in princ. de iu. delib. esse valde no. & vide Bar. ad hoc in rub. ff. de acq. hē. & in rub. C. de repu. vel absti. hæ. & an hæres, qui non fecit inuentarium, teneat in foro conscię vltra vires hæreditatis, vide Io. An. in c. quāta, de vsu. li. 6. & Inn. in c. ga pleriq;, de im. ec. & D. An. de Bu. & Mo. in c. fi. de so. & in c. fin. de sep. & vide gl. in c. eps qui filius, 12.q.1. & hī per Bar. super rub. de ac. hæ. & in l. 1. C. de sacrol. ecc. & per Bar. in l. filium quem hūtem, C. fam. erc. & in d.l. fi. de iu. delib. & per Ang. in l. more, ff. de acq. hær. & oino vide Bal. in l. 1. C. de his, quæ pœ. no. in 12.q. & in l. voluntatis C. de fideic. & conclusio est, quod nō, nisi dolo omisisset facere inuentarium. Ant. Fran.

c Castris, vel villis. Adde Ro. consi. 407. & 413.
Adde Pau. de Ca. consi. 307. inci. ut bene attingat. Gul. de Cu. & in l. respubli ca. & ibi rem. in apo. Delsi. C. ex qui. cau. ma. & Bar. Cæp. in l. eum qui uectigal. q. j. ff. de ver. hg. Zacha.

d Iure minoris. Vide Dec. in consi. 42. in fi. Ang. Are. in §. res fisci. instit. de vsuc. Ias. in l. fi. col. fi. C. de sacrol. ecc. So. in l. 1. §. fi autem collegium in 2. no. ff. ad Treb. Ias. in l. fi quis maior. col. 5. uer. non obst. dum dicebatur, C. de transa. Seb. Sap.

e Hospitalibus. Adde Ro. ubi, supra Abbas. consi. 107.
Adde Bal. in l. orphanotrophos. C. de ep. & cle. quod dic esse verū, si fuerit cō stitutum authoritate episcopi interuenīente, alias secus, ut no. idem Bal. in d. auth. hoc ius porrectum, C. de sacrosc. ecc. Zac.
Ad hoc, an hospitalia, & hospitalarij gaudeant priuilegio clericali, & eccle siæ, vide p̄ Doc. & maxime D. Car. in cle. per literas, de præb. in 12.q. & vide gl. in c. fi quis, 23. dist. & dixit, quod hospitalarij dñi Deo deuoti. & adde, ꝙ hospitalia subsunt episcopo, vt est tex. in c. inter dilectos, de do. & in c. ad hæc, de reli. do. & habetur in cle. quia contingit, eo. tit. & an liceat ædificare hospitalia sine licentia episcopi, vide gl. 18.q.2. in c. quidam monachorum, & vide Inn. & ibi plene, ēt per D. Car. in d. c. ad hæc. de relig. do. & tene mēti gl. in d. cle. per literas, de præb. quæ dicit, quod quādo hospitalia sunt ædificata authoritate episcopi, sunt loca religiosa, de quo etiam hī in c. fi. de cens. & de huiusmodi hospitalibus vide pulchum consi. D. Antro. de Bu. qđ incip. In nomine patris, & filij, & spiritus sancti, quia hic agitur. in uersi. ad octauum: tene menti, quod quis potest facere hospitale priuatum in domo propria, & similiter capellam, & talia non sunt religiosa, sed possunt aliena ri, secundum Inn. in d. ca. inter dilectos, de dona. Et adde quod ille, qui est adeptus hospitale fundatum authoritate episcopi simoniacē, dēt illo priuari, ut in eū quis, 1.q.7. Ant. Fran.

f Non valet. Adde consi. 137.

ta quadriennii a tpe læsionis dēt ecclesia petere restōnem in integrū. † In gl. pe. in fi. not. singulariter istam gl. ex qua collige, qđ hoc vt teneat alienatio rei ecclesiæ, opus est, ꝙ fiat i casu li cito: & quatuor sunt gñaliter casus liciti, quos vide per glo. not. 12.q.2. in sum. Item oportet ꝙ seruet forma tradita in alienatio ne, puta ꝙ præcedat tractatus, & interueniat authoritas epi &c. prout traditur. 12.q.2. c. sine exceptione, in eo tñ qđ gl. alle. x.q. 2. c. hoc ius porrectum. dic ꝙ forma tradita in illa auth. nō est necessario seruanda: sed satis est seruare formā à canone traditā, de quo vide bonam glo. in cle. 1. de reb. eccl. non alie. & ibi per Inn. Deceptio aūt in precio non inducit nullitatem ℑctus, vt hic habes tex. apertum. satis. n. est, quod ecclesia non est decep ta in cā primaria suadente alienationē, sed aduersus istā decep tionem, q̄ venit extrinsecè, & accidentaliter subueniē ecclesiæ p restōnem in integrum, vt hic gl. tñ. 12.q.2. in summa, & in c. si ne exceptione, ea. cā, & q. tenent, ꝙ valet alienatio seruata forma, licet non fiat in casu licito, sed competit ecclesiæ remediū restōnis, quia forma illa est, q̄ dat esse rei, & ꝑseruat eam in esse, ergo ad validitatem ℑctus sufficit obseruare formam, & hanc opi. sequutus est hic Io. de Lig. sed alij Doct. cōiter sequunt istā gl. ram antiq., q̄ moderni, & adducit Io. Cal. tex. expssum in cle. 1. de reb. ecc. non ali. vbi apertè decidit, qđ non valet alienatio, ni si fiat in. casu licito, & seruet forma: & tene menti illū tex. qa bñ hoc probat. Ad idē facit c. sine exceptione præal. vbi dī, qđ pla tus dēt eligere id, qđ est profuturū ipsi ecclesiæ. Ad idē c. q̄ i ec siarum. de ꝓst. & c. fi. de reb. ecc. non alie. vbi dī, qđ in alie. dēt in teruenire lītimus ꝓsensus personarū ecclesiasticarū: non. n. dī le gitimus, nisi interponat in casu licito & hanc opi. tene, & vide
1 Arch. & Io. An. in c. 2. de reb. eccl. non ali. li. 6. † Coram quo a iu
a dice ecclesia possit petere restōnem in integrū, b vide no. dictū
b Inn. in c. cum sit generale, de fo. comp. vbi dicit, qđ p̄t petere co tā iudice ecclesiastico, & tene menti illud dictū, pro quo facit gl. in c. pe. ℑ. tit prox. in ver. neq; metum mortis, ad fi. & hoc est fauore ecclesiæ, qa est in hoc iure priuilegiata, aliàs aūt dēt quis rē petere restōnem in integrū coram iudice rei, vt in l. 1. & qđ
9 ibi no. C. vbi & apud quē. † Vlt. hic q̄ro. Pone, qđ in alienatione nō fuit seruata forma debita, tñ fuit facta in casu licito, & inter nit ꝓsensus illorum, g hēnt ꝓsentire, nunquid in foro aīæ sit tu tus iste, qui hēt rem sine debita solēnitate de hac. q. vide p Inn. in c. quia pleriq; de imm. eccl. vbi concludit, qđ non, qa ex quo ℑctus est nullus pp defectum formæ, nō potest iste tenere rem
c cum bona ꝓscientia sine tit. iusto. cSed D. Ant. tenet ibi ℑrium. dicit. n. sufficere quo ad forū conscientię, vt contractus teneat secundum limites iuris naturalis, seu gentium: Nam de iure na turali, seu gentium sufficit solus consensus, & hæc opi. mihi pla cet, & adduco singulare dictum Innocen. in cap. quia propter. de electio ubi dicit, quod electus est tutus in foro animæ si elec tio sua tenuit de iure gentium, licet non fuerit seruata forma tradita a iure positiuo, quia illa forma est introducta propter scandala, & deceptiones euitandas: vnde ex quo omnia ista cessarunt, & interuenit verus consensus, satis est is tutus quo ad Deum, & tenebis semper menti illud dictum, quia valet in om ni actu, in quo est ptermissa solemnitas iuris positiui, vt in foro animæ non teneatur quis sibi de hoc facere conscientiam, ex quo non interuenit ibi aliqua deceptio, & affuit consensus ha bentium actū explicare de iure naturali. Ex quo infertur, quod in foro conscientiæ æquitas iutis naturalis præfertur rigori iu tis positiui, quod nota. & vide quod plenè dixi in dict. capitu. quia plerique.

ADDITIONES.

a Coram quo. Adde eundem consi. 31.
b In integrū. Adde tex. secundum communem intellectum, ubi ponderant Ab bas, & Mod. in c. pe. de reb. ecc. non alie. Seb. Sap.
c Sine titulo iusto. Vide cumulata per Feli. in ca. 1. de constit. char. 3. per Ias. in l. nemo potest, ff. de leg. 1. & in l. fi non sortem, in princip. ff. de cond. indeb. Sebast. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum competitit ecclesiæ læsæ, quia eius procurator non ꝓ duxit sua iura, nu. 7.*
2 *Electus non est ambitiosus, si consensit electioni de se factæ, vel prosequi tur electionem suam canonice factam in iudicio.*
3 *Electio in ecclesijs collegiatis pertinet ad capitulum, sed confirmatio ad epi scopum.*
4 *Intrusus appellatur ille, qui habuit dignitatem a non habente potestatem, & quicquid agit nulliter agit.*
Communis error non facit ius, quò ad intrusum.
5 *Inhibitio iudicis, contra ius facta, non inducit nullitatem actus gesti contra illam inhibitionem, etiam si pars non appellaurit, nu. 13.*
6 *Iudex potest legitime, vt suspectus recusari, quando aliquid agit, ex quo con cluditur nimis fauere alteri parti.*
7 *Negligentia procuratoris nocet domino, quia meliorem debuit eligere, nisi fit minor, vel ecclesia, seu dolus, nu. 17. & 19.*
8 *Restitutio in integrum competit ecclesiæ aduersus probationes omissas in processu, nu. 16.*
9 *Electio facta lite pendente non retractatur, sed differtur eius executio. vide late inf. nu. 21.*
10 *Libellus est latissimi iuris, & semper debet interpretari quantum fieri po test in fauorem libellantis, licet contineat verba impropria.*
11 *Electus non adhuc confirmatus potest renunciare electioni suæ in manibus eligentium, sine superioris licentia.*
12 *Sede vacante, an, & quibus casibus capitulum habeat administrationem.*
14 *Sententia interlocutoria transit in rem iudicatam. si ab ea non appellatur.*
15 *Præceptum iudicis sine causæ cognitione factum, & iniquum, non transit in rem iudicatam, nu. 5.*
Præcepto iudicis iniquo non tenetur quis obtemperare.
16 *Subditus an possit conuenīri in causa subiectionis, non certiorato domino.*
17 *Dominus, qui ex facto & dolo procuratoris sentit damnum, potest primo agere contra procuratorem, qui si extiterit non soluendo, restituitur in in tegrum, secus si procurator fuit negligens, nu. 19.*
18 *Restitutio in integrum, quæ fit iure speciali, sit cessante omni actione sed illa, quæ petitur ex clausula, si qua mihi &c. petitur intentando actionem.*
19 *Ecclesia læsa dolo procuratoris habet duplex remedium, vnum contra pro curatorem, aliud. s. petendi restitui contra aduersarium, nu. 20.*
20 *Ecclesia si damnificatur, an sit in eius electione agere contra illum, qui dam nificat, an contra illum, qui habet res suas.*
21 *Lite pendente si quid fuerit intentatum, pendet quò ad eius ualiditatem ex futuro euentu.*
Lite pendente non prohibetur possessor percipere fructus rei litigiosæ, nisi ad scandalum vitandum.
Electio est fructus iuris eligendi, etiam ante confirmationem.
22 *Electio sine præsentatio facta ante litem motam super iure eligendi, vel præ sentandi, confirmatur etiam post litem motam, quia præsenditur initium habere.*
23 *Eligendi ius quomodo, & quibus interuenientibus acquiratur.*

CAP. II.

1 VM venissent. † Restituitur ecclesia læ sa propter negligentiam procuratoris, quia iura ecclesiæ non produxit. Prima pars ponit comparitionem partiū, & dationē auditorum. Secunda, ibi, coram, allegationem episcopi. Tertia ibi, ad hoc, allegationem monasterij. Quarta, ibi, nos igitur, interloquitur. Casus lit. Vacante monasterio Rothon. monachi elegerunt quendam in abbatem: electus & monachi pro se, & magister A. pro episcopo. Veneten. ad se. aposto. accesserunt, datus fuit quidam Cardinalis auditor, corā quo prædictus magister A. ex parte episcopi proposuit, ꝙ cum monasterium præ dictum sit in dioecesi. Veneten. & ecclesiæ Veneten. subiectū, dictus episcopus possessione subiectionis, & iure eligendi ab batem vsus est hactenus quietè, & pacifice: tandem occasione cuiusdam electionis, quæ facta fuit ibidem de communi assen su partium literæ impetratæ fuerunt ad episcopum Veneten. & collegas ipsius, quorum duo ad monasterium accesserunt, Intrusus eorum aduentum intelligens renūciauit electioni hu iusmodi, & de monasterio recessit: iudices præceperunt mona chis, vt syndicum facerent, qui in causis monasterij respon deret, prohibentes eisdem, ne aliquem eligerent in abbatem, do nec cognosceretur de iure, quod episcopus dicebat se habere in electione abbatis. Monachi fecerunt procuratorem ad man datum iudicum; tamen abbatem contra eorum præceptum elegerunt, cuius electionem episcopus petijt infirmari, & se re stitui ad possessionem, vel quasi, qua eum monachi spoliauerant. Iudices diffinitiuam pro episcopo sententiam protulerāt, cassantes electionem prædictam, quam sententiam petebat pro curator episcopi confirmari: ad hoc fuit ex aduerso responsum quod coram prædictis iudicibus per procuratorem monasterij propositum fuit, quod monasterium ipsum nullo medio ad Romanam ecclesiam pertinebat: iudices tamen contra mo nachos nimis animosè cæperunt procedere, & quod monaste rium nō fuit defensum, nec priuilegia libertatis monasterij fue runt exhibita coram eis, quæ priuilegia exhibuit coram audito re: vnde petebat procurator monasterij per beneficium restitu tionis se admitti contra prædictam sniam, & priuilegia liberta tis inspici. Dominus Papa inspectis priuilegijs, quæ declarabāt monasterium ad ius, & proprietatem Romanę ecclesiæ pertinere, intelligens insuper, ꝙ licet procurator priuilegia coram primis iudicibus exhibere negligēter omiserit, tamen ipse fuit protestatus tam ius monasterijs, quam ecclesiæ Romanæ, vide licet ꝙ monasterium Rothon. ad Rom. eccle. nullo medio per tineret, ne ipsius negligentia in damnum tam Rom. ecclesiæ, quam monasterij redundaret ad audiētiam, Papa restituit mo nachos Rothon. Electionem aūt à monachis factam, nec con firmandam duxit, nec infirmādam pendente controuersia, ex
2 causa qua pendet B. † No. 1. ex principio tex. ꝙ electus in prælā tum etiam religiosus, p̄t prosequi electionē suam ēt in iudicio litigando, nec ex hoc p̄t aliqua ambitione notari, cum sponte se non ingerat, sed vocatus per canonicam electionem. concor dat c. cū dilectus. ℑ. de consue. & c. cupientes. §. fi. de ele. li. 6. nō. n. peccat ꝓsentiendo electioni, imo mereī. si intentionem hēt

Universidad de Deusto
Biblioteca

erga Deum, vt in c. qui episcopatum. 8. q. 1. quinimo dubitatur vtrum peccet electus ad prælaturam, renuendo electionē de se factam acceptare? & ꝓcluditur ꝙ sic, si non reperitur alius idoneus, quia remitt prodesse ecclesiæ, & proximis, de quo vide p Io. And. in c. si electio. de elec. lib. 6. facit illud euangelicū, Maiorem charitatem nemo habet, quam vt animā suā ponat qs
3 pro amicis suis. i. proximis. † Nota. ꝙ eps pōt de iure spāli, pura ex consuetudine, hic eius eligendi in ecclesia collegiata ēt regulari, & pōt intelligi iste tex secundum Io. And. ꝙ eps dicebat se habere ex cōsuetudine, vt ipse eligeret Abbates in omnib. monasteriis sibi subiectis, ideo disputabatur in causa electionis super iure subiectionis. Et no. bene hunc tex. secundum hunc intellectum, ꝙ potest induci generalis consuetudo, vt in omnib. ecclesijs collegiatis episcopus loci habeat prouisionem prælatorum, & sic potest ca. de elect. tolli per contrariam consuetudinem, quod mihi satis placet, & allegō gl. no. in c. quanquām. de ele. lib. 6. quæ dicit, ꝙ olim episcopus habebat prouidere de omnibus beneficijs suę diœcesis ita, quod non expectabat electio, nec præsentatio aliquorum, sed postea fuit inductum, vt in ecclesijs collegiatis electio pertineret ad collegium, & confirmatio ad episcopum. Item in ecclesijs patronatus fuit institutum, vt præsentatio pertineret ad patronum, & institutio ad episcopum, vnde consuetudo contraria debet valere, quia per eam reducitur res ad pristinum ius, facit. c. ab exordio. 3 5. dist. & l. si vnus. §. pactus ff. de pact. & vide quod no. Ioan. And. in
4 regula. quod alicui gratiose, in Mer. † Tertio not. ibi intrusus, ꝙ
a potest appellari intrusus? a is, qui obtinuit dignitatem à non habente potestatem illam conferendi, concor. cap. ex frequentibus. & quod ibi no. infra de instit. & scias, quod gesta per intrusum non valent, quantuncunque dicatur toleratus, quia in intruso non habet locum tolerantia, ex quo non habuit ingressum ab habente potestatem, vt no. Innocen. in cap. qualiter, & quando il. 2. de accusat. & per Archid. 1. 2. quæstio. 1. cap. alienationes. vide per Innocen. in cap. nihil. de elect. † Quarto not. ibi
5 districtius inhibentes, iuncto c. si. quod inhibitio iudicum contra ius facta non inducit nullitatem, actus gesti cōtra ipsorum inhibitionem. quantuncunque à tali inhibitione non fuerit ap
6 pellatum, quod bene notabis, & de his infra latius. † Item not.
b ibi, nimis animose, b quod iudex nō debet procedere nimis animose in præiudicium alterius partis: alias posset recusari, secūdum Docto. hic, qui dicunt, quod isti procedebāt animose, fortè facientes se partem in fauorem Episcopi, & denegantes audientiam procuratori monasterij. Ex quo habes notare, quod vbicunque iudex aliquid agit, ex quo concluditur nimis fauere alteri parti, potest ex hoc legitimè recusari, facit c. accedens.
7 il 2. vt lit. non contest. † No. in ver. nos igitur. quod negligentia procuratoris nocet etiam ecclesiæ: non solum ergo nocet priuatæ personæ, sed etiam publicæ. Est tamen differentia inter re medium concedendum, quia priuatæ personæ non datur restitutio propter negligentiam procuratoris sui, sed imputandum est sibi, q talem elegit, etiam si procurator sit minor, vt in l. cū mandato. ff. de min. sed ecclesia restituitur propter negligēti am procuratoris, vt hic, & idem dic in minore læso, vt in d. c.
8 cum mandato. † Item not. ꝙ non solum potest ecclesia petere restitutionem directè cōtra sententiam, per quam læsa extitit, vt in c. 1. de in integ. rest. lib. 6. sed etiam potest petere restitutio
c nem aduersus probationem notoriè omissam, c vt hic, & inf. c. proxi. Et dicunt hic Inno. Pet. & Abb. ꝙ necessaria hic erat restitutio, quia non fuerat pro parte monasterij appellatum à sententia, nec erat intra tempus appellandi, & sic deerat remediū ordinarium, & per hanc restitutionem dicit Inno. ꝙ licebat monasterio producere omnes probationes, quas alia sententia ꝓhibebat induci, vnde sententia in effectu reuocatur hic: nā post sententiam non licet regulariter citra appellationem excipere vel probationem inducere, vt in c. cum inter de re iu. & C. sen. rescin. nō pos. l. 1. & 2. sed beneficio restitutionis, vt prædixi, ecclesia hic auditur. Dicit etiam Inno. ꝙ ista non est vera restitutio, quia principaliter non retractatur sententia, sed solum auditur aduersus probationem omissam, ob hoc concludit, ꝙ non est necesse in casu isto dare libellum, & litem contestari, sed satis est summariè cognoscere de læsione: sed ego non bene percipio hoc dictum Inno. nam satis retractatur sententia, cum ea non obstante, quæ transierat in rem iudicatā, audiatur monasterium cōtra ipsam, & regulariter qualis cognitio exigatur in restitutione in integrum, dicam in c. ex literis. infra eod. & vide
9 bo tex. cum gl. in c. 2. de off. iu. † Vltimo no. hic ex fi. literæ, & rene menti, ꝙ electio facta ab his, qui etiam de iure habent potestatem eligendi, non debet cōfirmari per superiorem, si fuit facta lite pendente super iure eligendi, sed debet differri confirmatio in euentum litis principalis, & rōuem infra subijcia, electio tamen facta li. pendente, non potest retractari pp solam li-
10 tis pendentiam, tex. no. est hic in fi. & nescio alibi. † In gl. 1. in fi. Idem no. in c. conquestus. inf. de fo. comp. Et no. ex ista gl. iūcto
d tex. libellum non viriari, licet cōtineat: verba impropria satis

enim est, quod fm verborum significatum concludat intētio-
c nem libellantis: & consimilis tex. est in c. olim. il 2. de rest. spō. libellus est latissimi iuris, & semper debet interpretari quam fieri potest, vt conueniat intentioni libellantis, vt legitur, & no. in l. si quis intentione ambigua. ff. de iud. & in c. cum ecclesia Sutrina. de cau. poss. & propr. vide optimum text. cum gl. in c. constitutus, de reli. do. In gl. 1. in fi. pro intellectu gl. op. cōtra tex. videtur. n. ꝙ frustra episcopus hic allegabat subiectionē monasterij ad inferendum nullitatem electionis, quia præsupposita subiectione, electio tamen prælati pertinet ad capitulū, & sola cōfirmatio pertinet at episcopum, vt in c. 1. & c. nihil. de elect. & in c. congregatio. 16. q. vlt. & vide gl. iuncto tex. 18. q. 2. in c. 1. vbi dicitur, ꝙ episcopus hēt confirmare electum in abbatem, sed electio pertinet ad monachos, vt in d. c. congregatio, & per consequens ex superuacuo monasterium allegabat priuilegia exemptionis. Sol. metu contrarij, vt arbitor, gl. ista senserunt vnam lect. ad istum text. ꝙ episcopus hic agebat super duob. i. super subiectione monasterij, & super iure eligendi abbatem, quia dicebat se esse in possessione iuris eligendi Abbatē, intelligē hoc de iure speciali, vnde discutitur hic de subiectione monasterij ad effectum pronunciandi super subiectione vel exemptione, discutitur etiam super possessione iuris eligendi quo ad effectum pronunciandi super validitate, vel inualidate illius electionis factæ per capitulum, hæc lect. satis est vera in se, sed non congruit prin. c. vbi innuitur, quod de subiectione contēdebatur hic accessorie respectu facultatis eligendi, & ideo dabatur hic secundus intellectus per Pet. & Ab. quod illa electio attendebatur à monachis quia dicebatur nulla, quia facta ab excommunicatis, & interdictis: nam dicebat episcopus, quod ex causa interdixerat, & excommunicauerat monachos ante electionem, sed monachi dicebant se esse exemptos ab episcopo, & per consequens dicebant electionem tenere, vnde validitas electionis dependebat à iure subiectionis, ideo de ea disputabatur. Hęc lect. est satis vera in se sed non congruit textui in verb. districtius inhibentes. nam ibi dicitur, quod iudices inhibuerūt monachis eligere, donec cognosceretur de iure, quod episcopus se habere dicebat in electione Abbatis, ergo episcopus nō solum allegabat nullitatē electionis: sed dicebat se habere ius in electione Abbatis, ideo datur tertius intellectus, quod episcopus dicebat ex consuetudine se habere ius eligendi in omnibus monasterijs sibi subiectis, monasterium vero non negabat consuetudinem, sed dicebat, quod istud monasterium erat exemptum, ideo disputatur hic super iure subiectionis, quia ꝓpter consuetudinem dependebat ab ea validitas electionis, & iste intellectus placet Ioan. And. & mihi satis placet, nam multum conuenit literæ tam in principio, quam in fin. vnde accessorie disputabatur hic de subiectione. In gloss. in verſic. duo eorum, ibi, vel se excusante, hoc ꝓcedit cum causa erat commissa cum clausula, quod si non omnes duo vestrum & c. nam tūc, tertio se excusante, duo possunt procedere. capit. prudentiam. de offic. dele. secus si causa fuisset tribus simpliciter commissa: nam tunc non possunt procedere quantuncūque tertius se ex-
11 cuset, vt in c. vno delegatorum, de offic. dele. † In glo. in ver. renunciauit. in fi. Not istam gl. quod electus ante confirmationē
f potest renunciare iuri suo in manib. eligentium, f vnde non retinetur adire superiorem, secus post confirmationem, vt in c. 2. fra de reg. iu. Sed tu vide circa hanc materiā gl. plenam no. in si electio. de ele. lib. 6. vbi plenè examinatur, in cuius manib. debet fieri renunciatio electionis, vide ēt quod no. in c. 2. prælle-
12 † In gl. in ver. vel procuratorē, in fi. not. ex ista glo. ꝙ regulariter causæ ecclesiæ non debent tractari sede vacante, fallit, quando est talis causa, quæ commode tractari non potest, nisi sede vacante, vt contingit in casu nostro: nam ex quo sede vacante dubitatur de iure eligendi, oportet necessario illam tractare, cum non possit prouideri ecclesiæ de prælato, nisi prius diffiniatur ista quæstio, & idem legi. & no. in c. cum dilectus, de cō suet. Inno. vero dat hic aliam solutionem, dicens, ꝙ causæ pertinentes ad prælatum duntaxat non pōt tractari sede vacante: & sic loquuntur iura allegata in gl. sed causæ pertinentes ad capitulum solū, bene pōt tractari sede vacante, & sic pōt intelligi iste tex. nam ius eligendi prælatū competit tantū capitulo, non

autem

ADDITIONES.

a Iutrulus. Adde Do. de Ko. dec. duis de resti. ipol.
Intrusus. Quot modis quis dicatur intrusus, vide Gem. in c. propter. col. vlti. 19. dist. Fel. in c. cū ad nostram. col. 9. uer. quot modis, de rese. & in c. veniēs in uer. no. quod intrusus. inf. de acc. Sap. Seb.
b Animose. Adde Paul. de Cast. consi. 219. in primo impressi.
c Omissam. Adde Ant. de But. consi. 63.
d Verba impropria. Adde Rom. consil. 344.
e Libellantis. Vide Mod. post Alex. in l. sed & si possessori. §. item si iuruero. ff. de iureiu. Soc. in l. quoties. ff. de rebus dubijs. Seb. Sap.
f In manibus eligentium. Adde Car. Mand. in suo tract. de elec. in 1. parte, cap. 3. n. 9. & ibi remit. in gl. in uer. confirmationem. Zac.

autem prælato, & no. hanc theoricam Innoc. & idem sentit respectu monasterij in c. cum dilectus. præalleg. vbi dixit, ꝙ mortuo abbate, capitulū succedit in administratione, & potest agere in iudicio in causis spectantibus ad monasterium, sed theorica gl. plus placet D. Ant. ego vero puto hanc quæstionē decidendam ex no. in c. edoceri. de res. vt in illis casibus, in quib. capitulum non potest esse in iudicio sine authoritate & cōsensu prælati, non poterit esse in iudicio, sede vacante, quia authoritas prælati, seu consensus requiritur, vt ecclesia non decipiatur vel vt nullū præiudicium irrogetur iuri prælati: quæ rationes debent sibi locum vendicare ēt sede vacante, cum ecclesia tunc careat idoneo defensore, & vide ad materiam quod not. in cle.
f i. de proc. & quod leg. & no. in c. fi. ne se. vac. † In gl. in ver. inhibentes in fin. Dic ꝙ contrarium istud formaliter ibi non soluitur: sed bene gl. ibi plenius examinat istū passum: sed dic, quod illa l. diuus, non obst. ibi enim prohibetur alienatio rei, de qua litigatur, ideo obtemperandum est præcepto iudicis, vt in c. ecclesia. infra vt lit. pen. sed in casu nostro monachi eligendo non
d alienauerunt rem litigiosam, neq; ius dubitatum: nam, vt dicit Inn. & bene, hic non erat contentio de abbatia, quia episcopus non prætendebat se abbatem, sed solum erat contentio de iure eligendi: vnde eligendo abbatem, non per hoc alienauerūt ius eligendi, siue ius, de quo contenditur, sed quodammodo colligendo fructus rei, de cuius proprietate agitur, quod fieri potest
19 lite pen. 16. q. 4. in c. volumus, & quod ibi no. & in l. fin. C. de rei
4 vend. † Sed contra hoc, & contra tex. oppo. ex quo n. monachi non appellauerunt ab illa inhibitione iudicum, trāsiuit illa interlocutoria in rem iudi. vt in c. cum dilectus. de elect. ergo fuit prorogata iurisdictio iudicum præsuppositio ēt, ꝙ prius nō habuissent ad hoc iurisdōnem, vt in c. cū olim. de off. deleg. ergo
5 electio debuit cassari facta ℨ inhibitionem. † Sol. soluit Innoc. multipliciter. & primo dicit, ꝙ in progatione iurisdictionis re-
a quiritur expressus consensus, a vnde tacendo non ꝓgauerūt iurisdōnem iudicum, non tñ in hoc perfistit Inn. quinimo ipse tenet ℨrium in c. ad petitionem, de ac. vbi firmat tacitum cō sensum sufficere ad ꝓgationem iurisdōnis, & istud verius, & tenet Bar. in l. 1. ff. de iu. & vide qđ plene dixi in c. significasti. de fo. compe. Scđo soluit Inn. ꝙ præcepta, quæ sunt sine causæ cognitione, non transeunt in rem iud. vt in l. 4. in fi. C. commi. vel epistolas. Sed hoc non placet Inn. quia in his, q̄ spectant ad officium superioris, pōt fieri præceptum sine causæ cognitione, vt no. in c. ad aures. de tē. ord. sed saluando istam solōnem dic, ꝙ licet non exigatur causæ cognitio, tñ non transit in rem iudica tam præceptum factū extra iudicialiter, vel iudicialiter sine cāe cognitione, vt est tex. iuncta gl. in c. ex parte, il j. inf. de ver. sig. & per Bar. in l. non fatetur, ff. de confes. facit. c. ꝙ certationi, de app. lib. 6. vnde cum istud præceptum iudicum fuerit iniquum, nō tenebantur illi obtemperare. Tertio soluit Inn. ꝙ istud non spectabat ad officiū istorum iudicū. item præceptū erat notoriè iniustum, ideo superior non debebat illud hre ratum in c. solicitudinem, de ap. & no. bene hæc dicta Inn. iuncto tex. ex quib. hēs, ꝙ qñ iudex iniustè excedendo metas suæ ptātis aliqd præcipit parti sine causæ cognitione, tale præceptū non astringit partē, quantuncunque taceat, & non appellet: qa tale præceptum est nullum, vt in reg. ea q̄ fiunt à iudice, de re iu. lib. 6. quare autem istud præceptum iudicū erat iniustū, apparebit ex his, q̄ dicam super glo. fi. In gl. in ver. præsumpserunt, ibi, ex hoc verbo vī, ꝙ non debuerit eligere. Aduerte: nā hæc gl. vī ℨria præcedēti, vbi
b dī, ꝙ monachi potuerunt eligere, sed hæc glo. fuit decepta pp verbum, præsumpserunt, b quod sonat in malam partem. Vnde dicit hic Hosti. ꝙ istud verbum fuit prolatū à parte, vnde nō facit ius: non enim fuit præsumptio eligere, sed tuitio iuris pro Prij, patet ex fi. literæ: vbi Papa non damnat electionem, sed di-
16 mittit eam in suspenso, donec constiterit, ad quem pertinebat ius eligendi. † In gl. in ver. in damnum: ibi, vocari debuerimus. No. istā gl. fi. ex qua colligitur: ꝙ in cā subiectionis mota ℨ subie-
c ctum debet vocari dns: c sed certè hoc dictum non probat in c. cum dilecta, allegato in gl. quia Papa ibi obtulit se defensioni. Nūquid aūt valeat iudicium ℨ subiectum, nō vocato domino, qui possidet subiectionem? dic vt plene dixi in c. cum super. de re iud. & in c. auditis de præs. iste tñ tex. prope fi. multum facit, ꝙ iudicium agitatum ℨ exemptum super iure subiectionis præiudicat Papæ, quod an sit verum indistinctē, vide quod dixi in
17 c. pen. de re iu. In gl. in ver. restituimus. † Pro intellectu illius gl. op. contra tex. videtur enim ꝙ ecclesia debuit agere contra ꝓcuratorem, ex cuius facto sensit damnum: & non petere restitutionem in integrum, quia regula iuris habet, ꝙ qñ dominus lę ditur ex dolo procuratoris, debet primo dns agere contra procuratorem, & si non est soluendo, potest in subsidium petere restōnem in integrum, vt in l. eleganter. §. si dolo ff. de dolo. Solu. gl. ista in effectu soluit contrarium, & duob. modis. Primo fatēdo contrarium, vt procedat ēt in ecclesia: ad tex. respondet, ꝙ procurator non erat hic soluendo, cum status monasterij non possit æstimari, ideo potuit petere restōnem in integrum. Et re-

nendo hunc intellectum, non est aliquid spāle in ecclesia, nec in minore, quia quilibet ēt maior ex hac cā petens restōnē, audiretur, & tunc oportet intelligere tex. de restōne, quæ compe-
18 tit cuilibet ex cā gnali. † Et vī gl. facere dīam inter restōnem, quæ fit iure minoris & illam, q̄ datur maiori ex cā iusta, qa prima explicatur cessante omni actione, quia fit solum ex iudicis officio, vt probatur in l. qđ si minor. §. vlt. ff. de min. & in c. fi. de off. iudi. sed maior auditur intentando suam propriam actionē vtilem, quæ efficitur efficax per iudicis officium, restringēs obstaculum. Sed dic melius, ꝙ quo ad terminos literæ, nō est differentia, an minor seu maior petat restōnem, quia nulla actio cō petit maiori, vt audiatur aduersus probationem omissam, sed solum iudicis officio auditur, si ex iusta causa fuit impeditus, vt in c. ex literis. infra eo. sed differentia posita per gl. habet locum in alijs terminis, pura, quando aduersus absentem causa reipublicæ fuit completa præscriptio: nā tunc potest rediens impleorare officium iudicis rescindens, vt tollat obstaculum præscriptionis, & poterit intentare simul primam actionem, quæ ap-
d pellatur rescissoria, d quæ primo erat inefficax propter completam præscriptionem, & idem esset in ecclesia, vel ī minore, de istis dic vt plene dicam in c. cum ex literis. infra eo. vbi post Inn. tractabo de actione rescissoria, & officio rescindente, & ꝓ Bar. in l. ab hostib. §. sed quid simpliciter. ff. ex quib. cau. maio. & per
19 ibi nota. potest declarari ista particula gl. † Secundo principaliter soluit gl. hic, ꝙ non habet locum contrarium, quia procurator ecclesiæ non fuit in dolo, sed negligentia: quo casu quantū cunque procurator non sit soluendo, non potest dominus petere restitutionem in integrum: sed imputet sibi, qui talem elegit, vt in l. cum mandato, ff. de mino. & tunc oportet dicere, ꝙ iste tex. intelligatur de restitutione, quæ datur iure minoris: vn de auditur ecclesia fauore speciali, & hæc solutio verior, & melius conuenit literæ, dicit tamen gl. vnum dictum valde notandum, quod vbi procurator ecclesię contrahendo, vel litigando culpose damnificauit ecclesiam, quod est in optione ecclesiæ, an velit agere contra procuratorem ad interesse, an velit petere restitutionem in integrum contra tertium, & hoc fauore ecclesiæ: nam maior non auditur volens petere restitutionem, si potest agere contra procuratorem ad interesse, vt in dicto, §. si
20 dolo. † Sed aduerte, quia gl. ad hoc dictum solum allegat l. ēt. C. si tutor, vel curator interue. illa vero lex restringitur per gl. & per Bart. in d. l. cum mandato. §. fi. vt loquatur in administratore necessario, prout est tutor, vel curator: nam ista lex loquitur in tutore, & curatore, secus autem dicunt in administratore voluntario, vt est procurator, quia non meretur istud beneficium
c & honorem, imo debet habere locum regula, e ꝙ quandiu cōpetit remedium ordinarium, non debet implorari extraordinarium, vt in l. in causæ. ff. de mino. remedium, n. contra procuratorem ad interesse est ordinarium, restitutio vero in integrum est extraordinarium, & in minore videtur hoc probari in d. l. cum mandato, in fi. & sic illa gl. non videtur procedere in terminis suis, cum loquatur in procuratore, nisi aliud dicamus fauore ecclesiæ, secundum Do. Anto. sed certè, si teneremus primum dictum, non debet iste fauor obseruari, ex quo ista æquitas non reperitur scripta, sed potius debemus obseruare rigorem scriptum, vt no. in cap. fin. de transact. vide tamen Innocē. in c. suscitata. infra eo. vbi sentit idem, quod ista gl. mouetur tamen alia rōne, videlicet, q̄ interest ecclesiæ non vexari in sumptib. quos haberet subire litigando contra procuratorem: restitutio autem datur minori, vbicunque potest illud interesse expensa-

ADDITIONES.

a Expressus consensus. Adde Ang. consi. 94. Ro. consi. 47.
Adde eundem Ang. & Io. de Imo. in l. quæro, ff. de colla. & Alex. in l. 1. in fi. ff. de iud. quod facit ad op. Inn. hic alleg. ſ.ꝙ consensu tacito possit iurisdictio, prorogari. Zacha.
Et ꝙ iurisdō possit prorogari tacito consensu, vide ēt Inno. in c. accedens, de accusa. ubi dicitur, ꝙ ex sola patientia procedendi non prorogatur iurisdictio, sed requiritur actus positiuus, de quo vide text. in c. ad petitionem. de ace. & vide no. per Inn. in c. prudentiam. de offi. deleg. & in c. dilecto, de of. arch. & in c. P. & G. de offi. del. in materia prorogationis. Et adde, quod iurisdictio est pacto prorogabilis, ut per gl. & Do. in c. significantibus, de offi. deleg. & no. in l. 1. de iu. Et an in seculari prorogante iurisdōnem non sui iudicis, requiratur consensus sui iudicis, sicuti requiritur in prorogatione, quæ fit per clericum, ut in c. postulasti, & in c. significasti, de foro compe. & in c. proposuisti, eo. tit. uide per Inn. in c. cæterum. de iud. & per Hostiē. in c. per venerabilem, in §. in super. qui fil. sint leg. & in sum. de so. cōp. in §. 1. in uer. quid si uasallus. Ant. Fran.
b Præsumpserunt. De hoc uerbo, præsumo, uide Mod. in c. decernimus, inf. de iud. ubi ponunt, quod regulariter sonat in malam partem. quandoq; tamē sonat in bonam. Seb. Sap.
c Debet vocari dominus. Adde eundem consi. 3. Seb. Sap.
d Rescissoria. Quæ sit actio rescissoria, & quando competat, late tradit Io. Fab. Ang. & Mod. in §. rursus. Inst. de act. Seb. Sab.
e Regula. Quando hæc regula habeat locum, & in quibus casibus non procedat, vide Iacob. post alios in l. in prouinciali. in princi. ff. de ope. no. nuncia. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pensatum prætendere, vt in l. minoribus, ff. de minor. Sed aduerte, quia ille text. non loquitur in casu nostro, quando subest remedium ordinarium contra tertium, imo videtur contrarium probari in d. l. cum mandato. & Io. And. in c. fi. propè fi. infra c. sentit contrarium eius, quod hic no. glo. & tenet etiam d. Cardi. & mihi plus placet, vnde restringamus dictum glo. in administratore necessario. Ex quo infero, quod si prælatus damnificauit ecclesiam contrahendo in iudicio, est in optione ecclesiæ, an velit agere contra prælatum, seu ipsius hæredes ad emẽdationem damni, an velit petere restitutionem in integrum ꝓ tra tertium, seu rem vendicare à tertio, & pro hoc vide bo. glo.
21 iuncto tex. in c. ex præsentium, de pig. † In gl. fi. in fi. Hæc glo. intricatè procedit: sed in effectu ponit duas opin. cum quæritur, an mota lite super iure eligendi possit reus eligere, lite pendente? Prima fuit opi. Io. qui distinxit, ꝙ aut reus est in pacifica possessione eligendi, seu mouetur sibi controuersia super iure proprietatis duntaxat, puta quia actor non negat reum esse in possessione eligendi, sed dicit quod ius eligendi pertinet ad se, & tunc potest possessor eligere, sed differtur confirmatio in euentum litis: ratio huiusmodi dicti potest esse, quia pendente lite non debet quis prohiberi vti possessione sua, sicut prius, vt in d. c. 1. vt lit. pend. cõfirmatio autem differtur, quia cum electio sit quasi quidam fructus iuris eligendi, vt no. Inno. in c. consultationibus, de iure pat. & in c. cum ecclesia Sutrina, de cau. pos. & propr. subiacet restitutioni à tempore litis contestatæ: vnde sicut possessor, qui succubuit in domino fundi, debet restituere omnes fructus perceptos à tempore litis conte. vt in l. certum, C. de rei vend. & no. in c. grauis, de rest. spol. ita electio subiacet quodammodo restitutioni, si fuit facta post litem contest. ideo debet confirmari, quia si confirmaretur, & possessor succumberet in proprietate, non posset amplius restitui, quia non debet amplius cassari, ex quo fuit confirmata, vt in d. c. consulta-
b tionibus, & c. querelam, de elect. Differtur ergo confirmatio, b vt possessore succumbente saluũ sit ius ipsi actori, vt possit eligere, & sic habere istum fructum, qui percipitur post lit. conte. Redeo ad verba Io. si autem mouetur alicui quæstio super possessione iuris eligendi, vt quia negatur illum esse in possessione, & fortè agitur interdicto, vti possidetis, tunc dicebat, Io. qđ reus non debet eligere lite pendente, ex quo non cõstat de sua possessione, sed si elegerit, electio est in pendenti, non enim debet superior illam electionem cassare, quia fortè est i possessione: & de hoc est contentio, an sit in possessione. Ex hoc infero notanter, quod si tu negas me esse in possessione alicuius fundi, & moues mihi quæstionem super possessione, ego autem lite pendente percepi aliquos fructus, ꝙ non debet iudex li. pen. mihi præcipere, vt restituam illos fructus, quia hoc pendet à q̃stione principali: nam si sum in possessione, possum colligere fructus, & facit ad hoc, quod dixi in c. significante, de ap. Secunda opi. fuit Ber. glossa. nostri, qui indistinctè tenuit, quod qualitercunque pendeat lis super electione, seu iure eligendi, nõ debet reus eligere pendente lit. ne contingat illam postmodum cassari, sed si de facto. elegerit, talis electio stabit in pendenti, vt hic Innoc. autem videtur indistinctè tenere, quod siue vnus sit in possessione pacifica, siue duo contendãt se esse in possessione, potest quilibet eligere pendẽte lite, nec reuocabitur electio propter litis pendentiam, vt hic, sed illius electio confirmabitur, qui obtinebit in causa. ar. hic, & in l. 1. ff. vti possi. D. Ant. videtur tenere illam distinctionem Io. sed mihi plus placet dictũ Inno. quia ex quo quis prætendit se esse in possessione, non debet prohiberi vti sua possessione, ex quo non subest aliqđ scandalum: nulli enim fit præiudicium, si ambæ partes pro conseruatione iuris carũ eligant: satis enim est, ꝙ differtur confirmatio: sed si subesset scandalum, fateor, ꝙ iudex posset prohibere vtrique parti, ne eligant vt in l. æquissimum, ff. de vsu. & quod no. Io. de Lig. in cle. 1. de re iud. Ad c. ex literis, de iure pat. propter quod gl. fuit mota, dicit quod illud c. non probat electionẽ non debere fieri lit. pen. sed solum probat à contrario sensu, ꝙ non debet fieri confirmatio propter rationem, quam supra dixi post Io. And. in c. 1. & in fi. de matrimonio contracto contra interdictum ecclesiæ. respondet Inno. quod est speciale in matrimonio, vt non contrahatur, lite pendente super alio matrimonio. Et puto quod specialitatis ratio sit ista, quia contrahendo matrimonium quis quodammodo alienat personam suã: quia non dicitur habere potestatem sui corporis, vt in c. non debet, de consang. & affi. & sic alienaret rem quodammodo litigiosam. Item ibi versatur periculum, nam committeretur adulterium cum secunda, si postea pronunciaretur pro primo matrimonio. Ad c. 2. de no. oper. nunc. respondet Innocẽ. ꝙ etiam est speciale in nunciatione no. operis, vt nihil debeat ædificari post nouum opus nunciatum. Item dicit, quod ibi non potest ædificari sine præiudicio alterius, si nunciatio est iusta. Aduerte tamen ad vnã opi. Hosti. contra p̃dicta. sibi. n. non placet illa opi. Io. de qua sup. in gl. quia dat locum figmentis. Nam de facili aduersarius volens impedire electionem diceret, quod reus conuentus non est in possessione eligẽdi: sed in materia distinguit ipse sic, aut est contentio super iure præsentandi, aut super iure eligendi: primo casu non potest lite pendente fieri præsentatio, & sic potest intelligi c. ex literis. de iure pat. ratio, quia nõ multum præiudicatur patrono, si nõ præsentat intra tempora, quia si nõ decidatur lis intra tempora præfixa, potest episcopus ecclesiæ prouidere, vt in c. quoniam & c. eam te, de iure pat. Secundo casu, si contẽtio est de iure eligendi, cum non sint determinata tempora ad litem decidendam, ar. c. dudum, & c. congregato, de elect. poterit fieri electio lite pendẽte, vt hic. Et pro illa diuersitate facit, quia patronus innitur gratię, vt in d. c. quo
22 niam, capitulum vero iuri communi, vt in c. 1. de elect. † Sed D. Ant. non placet ista diuersitas, quam ponit Host. nec etiam mihi, quia de iure non probatur. & ad c. ex literis, dic, vt supra dixi, vt argumen. à contrario sensu procedat ibi quo ad confirmationem, & non quo ad præsentantem: vnde illud c. declaratur per istud. Sentit tamen D. Ant. hic vnum dictum, quod mihi satis placet: dicit enim, quod si præsentatio fuit facta à bonæ fidei
c possessore ante litem motam, debet fieri confirmatio, licet ante confirmationem sit mota lis super iure, seu proprietate iuris eligendi. Ratio potest esse iudicio meo, quia ex quo præsentatio fuit facta ante lit. motam, non subiacet amplius restitutioni per contesta. postea factam: nam sicut fructus percepti non subiacent restitutioni, nisi a tempore lit. contesta. vt supra dixi, ita nec virtus istius electionis iam præsentatæ superiori ante lit. cõtesta. debet impediri per contestationem superuenientem, & sic hoc limitat multũ istum text. per hoc habes expeditam materiam intrinsecam. Innocen. plene tractauit hic qualiter per-
23 datur possessio iuris eligendi. † Sed tu adde quoddam pulchrũ dictum ipsius in cap. querelam, de elect. per quod limitantur dicta sua hic. Item tractat qualiter acquiratur possessio iuris eligendi, & vide per eum plene hic, & inter cætera ponit vnum di
d ctum valde no. d quod quotidie allegatur: dicit enim, quod possessio iuris eligendi non acquiritur nisi interuenientibus tribus primo quod quis eligat: secundo requiritur patientia eorũ, qui erant in possessione eligendi: tertio confirmatio electionis per superiorem facta, vnde dicit, quod electio habet istas tres personas. Et ratio esse potest: nam per solam electionem gs possidet labia sua tantum. Item cum possessio ista sit quid incorporale, non potest acquiri sine scientia, & patientia illius, qui est in possessione, vt in l. 2. C. de seruit. no. Innocen. in capit. bonæ, il 2. de post. prælat. & in cap. conquerente, de offic. ordina & Bar. in l. 1. §. hoc interdicto, ff. de itin. actuque priua. Item nisi sequatur confirmatio per superiorem, electio non habet effectum suum: & hoc tene menti. Item adhoc, vt valeat electio facta à possessore, oportet secundum Innocen. quod sit in bona fide. Et ratio potest esse, quia sicut possessor malæ fidei non facit fructus suos, ita ille qui eligit, si est in mala fide, non debet consequi effectum illius electionis, cum isti fructus subiaceant restitutioni propter malam fidem, quod no. Et an præsumatur quis in bona fide. vide hic per Innoc. Nic. Abb.

ADDITIONES.

a Optione ecclesiæ. Adde videndum Are. consi. 19.
b Confirmatio. Adde pro hoc dicto Ioan. And. Pet. de Anch. & Phil. Franc. in c. prouida, de elect. lib. 6. glo. in c. 1. §. facta autem electione, eo. tit. in pragmatica. Zac.
c Confirmatio. Vide quæ not. penulti. gloss. & Docto. in l. 2. C. de petit. hæredi. Seba. Sap.
d Valde not. Adde Calde. consi. 14. de iure patro. & uide etiam in duobus capsequen.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia quandocunque restituitur aduersus necessariam probationem omissam, etiam contra aliam ecclesiam, & numero 8. & 16. vide ibi, in fine.*
2 *Libellus est largissime interpretandus in fauorem litigantis.*
3 *Scriptura licet requiratur in gratia Papæ, tamen declaratio illius gratiæ potest fieri per testes.*
4 *Probatio dubia non releuat probantem, etiam si sit ecclesia.*
5 *Præscriptio non currit, sine intervumpitur, contra ecclesiam, ipsa vacante.*
6 *Termini exclusiui probationum ita currunt contra, ecclesiam, sicut contra priuatum.*
7 *Lesio an præsumatur, an vero debeat probari.*
8 *Priuilegiatus an vtatur priuilegio suo contra pariter priuilegiatum.*
9 *Exemptiones in spiritualib. non possunt concedi per Principes seculares.*
10 *Ecclesia minor, & ciuitas, æquiparantur, & etiam Imperium, & numero 11. & 13.*
12 *Ecclesia restituitur in integrum aduersus præscriptionem contra eam factam.*
14 *Minor vel ecclesia, an restituatur aduersus eorum contumaciam.*
15 *Ecclesia restituitur aduersus lucrum.*
Ecclesia restituitur aduersus delictum prælati in iudicijs.
17 *Ecclesia si restituatur aduersus priuatum, an priuatus restituatur aduersus ecclesiam.*

CAP.

CAP. III.

1 AVditis. †Etiam contra ecclesiam restituitur ecclesia, quæ grauiter fuit læsa propter probationem omissam. Vel summa clarius sic. Ecclesia læsa in probatione necessaria omissa, potest petere restitutionem in integrum, non obstante termino iuris probationis exclusiuo, & restitutionem petere potest non solum contra priuatum, sed etiam contra ecclesiam. h. d. primo recitat factum. Secundo interloquitur ibi, licet autem. Casus literal. Inter episcopum Vigorien. ex parte vna, & Abbatem de Euescan ex altera super quibusdam ecclesijs in valle de Euescan constituris, qõ vertebatur, quas dicebat eps̃ ad se spectare lege diœcesana: Abbas dicebat illas esse exemptas ab episcopi iurisdictione, & si hoc non esset, dicebat se in illis ecclesijs episcopale ius legitime præscripsisse: receptæ fuerunt probationes hinc inde coram iudicibus delegatis, tandem est delata causa ad sedem Apostolicam. Videns episcopus, quod ecclesiæ prædictæ p priuilegia non erant exemptæ ab eius iurisdictione, tamen abbas præscriptionem probauerat cõtra ipsum, allegauit, ꝙ Vigorie. ecclesia vacauerat tanto tempore, ꝙ illo de medio subducto, p̃scriptio non esset completa, ad hoc probandum per beneficiũ restitutionis petijt se admitti. Abbas hoc audiens allegauit, ꝙ vallis de Euescan est, ille locus, g fuit libertati donatus p duos Reges, quem Celestinus libertati donauit, & ad hoc probandũ petijt se admitti per idem beneficium: papa auditis, & intellectis meritis huius causæ, licet esset in causa concluſum, quia tamen vtraque pars necessariam probationem omisit, & vtraque fungitur iure minoris, æquitate pensata vtranque ecclesiã admitti tad probandam rationem omissam, ne alterutra pars p
9 pter huiusmodi negligentiam graui iactura lædatur. Ber. No. 1. ibi, diœcesana lege, quod lex diœcesana largè sumpta comprehendit in se omnem iurisdictionem episcopi, nam vt patet ex seq. hic ꝓtendebatur de totali iurisdictione episcopi, & idẽ no.
2 in c. auditis. j. de præs. quod est pars istius c. † Et ex hoc infero, ꝙ libellus est largissime interpretandus, ad hoc l. si quis intentione ambigua. ff. de iud. & c. constitutus. de reli. do. iuncta gl. nã in materia restringibili lex diœcesana accipitur stricte, vt nõ comprehendat ea, quæ sunt iurisdictionis, vt in c. dilectus, de off. or,
3 & declara ista, vt ibi plene dixi. † Itẽ no. ꝙ licet priuilegium papæ non possit probari nisi per scripturam, iuxta no. per Archid. & Ioan. And. in procem. 6. & per Bald. in l. humanum, C. de le.
4 tamen si gratia Papæ a probatur principaliter per scripturam ipsius, possunt adduci aliæ probationes extrinsecæ ad declarandum scripturam papæ, vt hic multum no. probatur: nam priuilegium papæ hic erat incertum, quia referebat se ad loca donata per illos Reges. & admittitur hæc probatio ad certificãdum, & declarandum illud priuilegium papæ, & hoc tenebis
4 menti. † No. 3. ꝙ si probatio non concludit necessario, non relenat probantem, ẽt si sit ecclesia, & in hoc vide, quod dixi post Io. An. in c. auditis. Quarto no. ꝙ prælatus citra eps̃m potest præscribere omnes ecclesias existentes in certa parte diœcesis, quo ad totale ius epale, vt sic iste prælatus inferior, & non episcopus, ibi iurisdictionem exerceat episcopalem, quod clare innuit hic tex. ibi, pleno iure & c. nam tunc ecclesia est subiecta alicui pleno iure, quando episcopus nullum ius epale ibi exercet, vt no. in c. quoniã. de pri. & potest intelligi tex. ꝙ Abbas possedit pleno iure. i. in spualib. & tpalib. ꝓ quo vide bonã gl. & qđ ibi dixi in c. conquestus, de foro comp. Et ex hoc primo infertur, ꝙ institutio authorizabilis quo ad curam populi ẽt præscribi ꝛ episcopum, de quo vide quod dixi in c. cum venerabilis. de censi.
b Item infertur, ꝙ nedum prælatus secularis, sed ẽt religiosus b potest aliqua loca nomine sui monasterij pleno iure præscribere,
5 & vide quod dixi in d. c. auditis, & c. cum olim, de ps̃. † Quintò no. ꝙ tempus vacationis ecclesiæ subducitur ipso iure de p̃scriptione, vñ isto tempore non currit præscriptio, siue contingat vacatio in princ. siue in medio, siue in fi. præscriptionis, de quo
6 in c. 1. & in c. de quarta, de præs. † Sexto no. ꝙ præscriptiones iudiciales currunt contra ecclesiam: nam termini exclusiui probationum seu allegationũ possunt dici quędã probationes iudiciales, & pariter currunt contra ecclesiam, sicut contra priuatum, vt hic, & in c. coram. j. eo. & in c. pastoralis. j. de exce. cum si. nam vides hic, ꝙ terminus conclusionis ita ꝛcludit ecclesiã sicut priuatum. Septi no. ꝙ ecclesia restituitur aduersus præscr. iudiciales i. aduersus terminos exclusiuos probationis fiendæ, seu exceptionis proponendæ, ad idem in cl. vnica. eo. ti. Sed dubium est, nunquid restituatur ecclesia aduersus præscriptionẽ
7 extraiudicialem? de quo dicam cum gl. † Octauo no. ibi, vt assetit, ꝙ in petenda restitone aduersus probationem omissam non est necesse probare aliter læsionem: nam eo ipso apparet de læ-
c sione, ꝙ ecclesia omisit probationem c necessariã in termino. Vnde satis est hoc allegare, quod tene menti: vnde non est necesse producere prius testes super hac læsione: secus dic quãdo allegaretur læsio propter priuilegia omissa: nã debẽt prius ista exhiberi iudici, antequam cõcedatur restitutio, ne allegatio fiat in fraudem, vt probatur in c. præcedenti. in ver. nos igitur. Item secus est, quando allegatur læsio in contractu, vel aliter extraiudicium: nam tunc debet prius probari læsio, quam detur restitutio, vt le. & no. j. eo. c. ex literis, vt in l. in causæ. §. causa cogni
8 ta, ff. de min. † Nono no. ꝙ ecclesia restituitur nedum cõtra priuatum, sed etiam contra ecclesiam, vt ꝛ. c. j. Ex quo vñ inferri, ꝙ priuilegiatus potest vti priuilegio suo contra pariter priuilegiatum, ꝙuod est contra tex. in auth. de san. epis. §. sed & hoc præsenti, & contra gl. in c. in præsentia, de prob. sed tu intellige istũ
d articulum, vt no. Bar. in auth. quas actiones. C. de sacrof. eccl. & dixi in d. c. in præsentia. nam istud c. procedit, quando cõcurrit solum priuilegium vnius. Restitutio enim datur ecclesiæ læ, vnde alia ecclesia, quæ non est læsa in illo articulo, non hẽt in eo priuilegium, secus autem quando priuilegium vtriusq; concurrit super eo: tunc. n. conquassantur priuilegia, & vtuntur iure communi, & sic procedit contrarium. Et ex hoc, & ex tex. infero, ꝙ si ecclesia contraxit cum ecclesia, & fuit læsa in contractu potest petere restõnem aduersus ecclesiam: nã in iudicio, quasi contrahimus. l. 3. §. idem scribit. ff. de pec. ad idem l. verũ. in fi. ff. de min. vbi minor restituitur contra minorem in cõtractu locationis. Decimo no. ibi, æquitate pensata, ꝙ rest. in inte. est fundata super quadam æquitate. Vndecimo & vl. no. ibi, gra uis iactura, ꝙ restõ non conceditur nisi ob grauem iacturam, seu læsionem, quod dixi in c. 1. ꝛ. eo. Et no. ibi, negligentiam, ꝙ negligentia prælatorum litigantium non excludit ecclesiam a restitutione illa consequenda. In gl. 1. in fi. Intellige istam glo. & tex. de libertate quo ad temporalia, vt dicitur in gl. seq. in fi. nã isti Reges ista loca exemerunt a iurisdictione dominorum tẽporalium, & voluerunt ea esse libera ab omni onere seculari.
9 † In spiritualib. autem non possunt principes seculares cõcedere priuilegia, seu exemptiones, quia non pertinent ad eorum iurisdictionem, vt in c. dudum. de decim. & in c. bene quidem. 96. dist. & c. ecclesia S. Mariæ, de const. cum sim. & hoc etiã volue-
10 runt Doct. hic. † In gl. in ver. iure minoris, no. ex prima parte huius gl. ꝙ ecclesia non solum vtitur iure minoris, sed ẽt quandoque vtitur iure reipublicæ, & sic priuilegia ꝓcessa Reipub. vñ ꝓcessa ẽt ecclesijs, & idem no. gl. in c. 1. ꝛ. c. hoc facit, qa ius publi cũ ꝓsistit in sacris & sacerdotib, vt. 1. dist. c. ius publicũ. Scdo no. ꝙ ecclesia ꝑt vti ẽt iure Impij, & sic priuilegia attributa Impio de bẽt extendi ad ecclesiã, ꝙ bene no. ꝓ hoc facit, quia ecclesia habet imperium in spualibus, quæ sunt digniora temporalib. ergo ista priuilegia debent a maioritate rationis extendi ad ecclesiam, nã ecclesia habet principatũ, vt in c. non minus, de imm.
11 ecc. & vide bo. tex. 22. dist. in c. 1. & 2. † Præterea sicut dicimus, ꝙ præsbyter vtitur priuilegio militis, quia est miles Dei, vt no. gl. in l. miles. ff. de re. iu. & dixi in c. 1. de cler. ægr. ita ecclesia, q̃ hẽt imperiũ in spualibus, & ẽt in tpalib. saltem habitu, vt in ca.
e nouit. de iud. dẽt vti iure Imperij. e Tertio no qđ plati f æquparãtur tutorib. & curatoribus, sed dic, ꝙ non quo ad omnia, quia
f
g pinguius ius, & honorabilius habet prælatus, quam tutor, g &
12 vide ad hoc bonam glo. q. 3. in c. fi. † In ea. glo. ibi, sed in quibus casibus ecclesia. Glo. hic vsque ad ver. & potest, prosequitur an ecclesia restituatur in integrum contra præscriptionem extra
h iudicialem, h & non benè firmat pedes, sed potius videtur vel le inclinare in partem negatiuam. Docto. hic recitant aliquas opi. & bene non firmant pedes. Sed ego plenius cæteris examinaui in c. j. de præs. & dic, vt ibi dixi. Et opin. magis communis est, vt restituatur, nam si restituitur aduersus contractum, qui est de iure gentium, & vbi interuenit verus cõsensus vtriusque partis, fortius debet restitui aduersus præscriptionem, quæ est de iure ciuili odiosa, & fundatur super negligentia. Itẽ satis alienat, qui patitur præscriptionem, ut in l. alienationis, ff. de verb. sign.

ADDITIONES.

a Gratia papæ. Adde Old. consi. 326.
Adde Iac. Reb. an l. prohibitum, nu. 1. & ibi in apo. Celsi. vbi concordat opi. Docto. quia in hac quæstione sunt contrarij. C. de iure fis. lib. 10. de quo per Ale. in l. contrahitur, ff. de pig. & per Card. post gl. in cle. dudum not. de rep. & in cle. 2. in prin. de præb. Zac.
b Religiosus. Adde Bal. consi. 93. 5. li.
c Probationem. Adde An. de Bu. consi. 63.
d Pariter priuilegiatum. Adde Ro. consi. 419.
Pariter priuilegiatum. Quando priuilegiatus possit vti priuilegio cõtra priuilegium, ponit Bald. in l. 3. C. de priui. fis. & in auth. habita, C. ne fil. pro patre. & in auth. quas actiones, col. 3. vbi Mod. C. de sac. san. eccl. & Fel. in c. in præsentia. col. 11. ver. & quoniam iste articulus, inf. de prob. & pulchre per Ale. in consi. 50. inc. quoniam causa. in v. col. Scb. Sap.
e Iure Imperij. Adde quod volui. Ro. consi. 301.
f Quòd prælati. Vide Fel. in c. cum deputati, col. pen. quando prælatus æquiparetur tutori, inf. de iud.
g Quam tutor. Adde quòd ideo Bal. in l. fi. ff. de tu. & cura. dis ab his, dicit quod in prælato est repetire quasi possessionem, quæ non reperitur in tutore.
h Extraiudicialem. Adde Ro. consi. 47. & 116.
Extraiudicialem. Vide de hoc arti. do. Ab. in consi. 33. inc. Casus cõtingẽtiæ. in j. vol Pa. de Ca. post Bar. in auth. quas actiones, co. vl. ver. quæri, gl. C. de sacrof. eccl. Cal. in cl. 1. col. 8. ve. nono quæro, de rest. in inc. & late Fel. in c. 1. col. 6. ver. dum solemniter Abbas. de præs.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſign. ſed eccleſia reſtituitur aduerſus veram alienationem, vt in c. 1. 3. eo. ergo fortius aduerſus fictam, vel præſumptam. Itē cle. vnica. eo. tit. loquitur indiſtincte. Nec ob. ratio, & fundamentū huius gl. q̄ ſi daretur reſtitutio, fruſtra preſcriptionis iura eſſent condita: nam hoc arg. non concludit, tolle inſtantiam in minore, item in præſcriptionib. iudicialibus, quæ non currunt cōtra eccleſiam, & tamen datur reſtitutio, vt hic. Item poſt quadriennium nullum remedium competit, & ſic reſtitutio non excludit omnino effectum præſcriptionis, & de iſto quadriennio vide tex. cum gl. in c. 1. 3. eo. lib. 6. per quod deciduntur hodie qōnes, quæ ponuntur hic in ſi. gl. In gl. pe. † Aduerte, quia gl. hic, p̄ſequitur quæſtionē tacite, quam formaui in gl. præceden. nunquid in oīb. eccleſia æquiparetur minori? & iunge glo. ſi. cū iſta enumerando caſus ſingulares, & vſ gl. ſentire, q̄ in materia reſtitutionis eccleſia in omnib. æquiparatur minori. Ex qua no. q̄ omnia iura loquentia de minoribus in materia reſtitutionis debent trahi ad eccleſias, quam tene menti. Et præcipue no. ex gl. q̄ † ſi eccleſia fuit condemnata, vt contumax, q̄ poſſit petere reſtitutionem, & all. gl. l. minor etiam, ff. de mino. vbi tex. loquitur ſimpliciter, ſicut hic allegatur per glo. ſed hēt in ſe multos intellectus, vt ibi no. nam fortiter ob. quia minor non reſtituitur aduerſus dolum ſeu delictum, vt in l. 1. C. ſi aduer. delī. l. auxilium, ff. de mino. ſed non comparens ad citationem iudicis, vſ in dolo, vt in d. l. non poteſt, ff. de reg. iu. Item contumacia eſt delictum graue, vt in c. 2. de ma. & obe. ergo non dēt reſtitui minor, vel eccleſia aduerſus contumaciam. Sol. ſi cōſtat de vera contumacia, & eccleſia vel minor fuiſſet condēnatus pro contumacia, non audiretur petens reſtitutionem, vt in cōtrarijs; ſed illa l. debet intelligi in contumacia non notoria, ſiue in contumacia ſine dolo: nam minor non comparendo poteſt eſſe in culpa, & non in dolo; vnde minor bene reſtituitur aduerſus delictum præſumptum de præterito, vt in l. ſi ex cauſa. in ſi. ff. de mino. & ita reſponder Bar. in d. l. minor. Intellige ergo gl. iſtam, q̄ reſtituitur eccleſia, ſi fuit condemnata vt cōtumax, q̄ñ non conſtat, q̄ iſta contumacia fuit doloſa. Secundo poteſt intelligi, quando eccleſia reportauit ſniam contrariam ex contumacia ſua: nam tunc poteſt petere reſtitutionem cōtra ſniam, & hunc intellectum ēt ibi firmat Bart. & no. bene hoc dictum, ex quo habes, q̄ eccleſia poteſt petere reſtitutionem cōtra ſententiam, aēt ſi fuit lata ea abſente contumaciter; ſic limita c. 1. 3. eo. tit. lib. 6. † Secundo no. gl. q̄ eccleſia reſtituitur ēt in lucro, ſicut minor, vt ſi ex contractu, vel quaſi contractu perdidit lucrum. Ex hoc dicit hic Io. And. poſt Doc. antiquos, q̄ ſi eccleſia non fuit vſa reſcripto negligēter intra annum, poteſt petere reſtitutionem in integrū, ſecus ſi vti poſtpoſuit doloſe, quia ſm Doct ēt eccleſia non reſtituitur contra dolum, vel delictum, ſicut dicimus in minore, vt in iurib. præal. quod intelligit Hoſt. quando tota eccleſia fuit in dolo, per reg. delictum, de reg. iur. lib. 6. & 16. q. 6. c. ſi epiſcopum. Et no. bene hoc dictum, nam in iudicijs delictum prælati nocet eccleſiæ, vt no. gl. in d. reg. delictum, tſi debet reſtitui, vt no. voluit hic Hoſ. quod no. † Extra gl. quæritur pro declaratione tex. & materiæ, nunquid eccleſia indifferenter debeat audiri per reſtitutionem in integrum aduerſus probationem omiſſam? Inn. hic in effectu vſ diſtinguere, q̄ aut vult probare id. ſuper quo nullas probationes induxerat, & debet audiri, vt hic: nam epſs iſte nullam probationem feecerat ſuper vacatione eccleſię: & idem dic, q̄ñ induxerat probationē, ſed non timetur aliqua ſubornatio in teſtibus, ſeu probationib. producendis, ar. 3. c. prox. & 3. eo. c. coram. aut eccleſia petit reſtitutionem, vt poſſit probare ſuper articulis antiquis, in quib. facta fuit publicatio atteſtationum, & tunc non debet audiri, ga timetur de ſubornatione teſtium, ar. in c. fraternitatis. de teſti. & c. conſtitutus, eo. tit. & in cle. 2. eod. tit. non. n. debet hoc caſu reſtitui, quia eſt contra eccleſiam præſumptio doli, niſi diligenti inquiſitione per iudicem præmiſſa appareat, q̄ eccleſia omiſit probationem ſui facilitare, ita q̄ excluda tur præſumptio ſubornationis. & no. ſin. hoc vltimum, vt per reſtitutionem in integrum poſſit fieri productio teſtium publicaris atteſtationib. quando per cauſæ cognitionem excluditur præſumptio ſubornationis. Et idem dicendum in minore per hūc tex. ſm vnum intellectum in l. minor 25. an. ff. de min. Sed contra hanc concluſionem Inn. opp. Reſtitutio in integrum non datur contra dolum præſumptum de futuro, vt in l. auxiliū. 1. reſponſo. ff. de mino. ſed timor ſubornationis nil aliud eſt, quam præſumptio doli futuri, ergo non debet eccleſia, vel minor contra iſtam p̄ſumptionem reſtitui. Sol. dic, q̄ contrarium procedit, quando minor, vel eccleſia ex tali præſumptione non ſentiret damnū de præſenti, vt ſi vult reſtitui aduerſus acculationem adulterij, ſecus autem vbi ſentiret damnum de præſenti reſtitutione non conceſſa. tunc. n. ne propter præſumptionem doli futuri eccleſia ſentiat damnum de præſenti, ſit reſtitutio. Et hoc plenius p̄ſequitur Bar. in l. 1. §. nunciatio. ff. de noui ope. nun. vbi recitat, & ſequitur iſtam opi. Inn. & ibi etiam proſequitur, nunquid ceſſa reſtitutione minori, vel eccleſiæ, ſit licitum alteri parti intra dilationem conceſſam eccleſiæ producere teſtes, & dic vt ibi no. per eum, & vide ēt Spec. in tit. de dila. §. videndum, ver. in ſumma. Item limita prædicta ſm aliud dictum Spec. in ti. de in inte. reſt. §. 1. in 2. parte, ver. ſed pone. vbi dicit, q̄ eccleſia nō reſtituitur aduerſus peremptorium præfixum ad opponēdum crimina contra litigantem ſuper beneficio, quia ex omiſſione illius probationis eccleſia non conſequitur aliud damnum pecuniarium. Item quia in executionibus pœnarum nō habet locum reſtitutio, vt in d. l. auxilium, ſed litigans puniretur, ſi probarentur crimina contra eum, quia excluderetur a iure ſuo, vt in c. accedens. 3. de accu. No. ergo vnam reg. ex prædictis, q̄ vbi eccleſia, vel minor non conſequitur damnum pecuniariū, ſeu non perdit lucrum, non debet reſtitui aduerſus iſtas p̄ſumptiones iudiciales. † Vlt. hic quæritur, quia tex. loquitur hic quando vtraque eccleſia fungitur iure minoris: ſed pone, q̄ eccleſia litiget cum priuato, nunquid ſi reſtituatur eccleſia aduerſus læſionem, debeat reſtitui ēt priuatus? Inn. hic dicit, q̄ nō, & ponit exemplum, quando vtraque pars fuit confeſſa aliquid in iudicio: licet. n. eccleſia reſtituatur aduerſus confeſſionem ſuā, tamen non reſtituitur priuatus aduerſus confeſſionem ſuam, ga eccleſia auditur iure ſingulari: ad hoc l. cum minor. ff. de min. vbi bonus tex. quod limitat Inn. niſi quatenus peteret priuatus reſtitutionem circa cohærentia confeſſioni eccleſiæ? pro hoc poteſt allegari l. ēt. ff. de mino. vbi probatur, q̄ ſi minor petit reſtitutionem aduerſus vnum articulum, reſtituitur, per p̄ſequentiam priuata perſona, quæ ſecum litigabat, ſecus dicit Inno. in his, quæ fiunt extra iudicium, quia tūc ſi eccleſia reſtituitur, debet reſtitui etiam priuatus, qui ſecum contraxit, vt in c. 1. & in c. ſi. eo. tit. & in l. quod ſi minor. §. fi. ff. de mino. Sed ego non facerem differentiam inter iudicialia, & extraiudicialia, ſed ſolū puto attendendum, vtrum eccleſia petat reſtitutionem ſuper facto connexo, & coniuncto cum facto priuati, an ſuper facto diuerſo: & primo caſu reſtituitur per quandam cōſequentiam etiam priuatus, & ſic loquitur c. 1. 3. eo. & l. quod ſi minor. ſecūdo caſu non reſtituitur priuatus, vt d. l. cum minor. vbi patet, q̄ ſi minor petit reſtitutionem contra vnum articulum ſniæ, non auditur priuatus petēs ſniam reſcindi in totum, & idem dic eadem ratione in extraiudicialibus. pene exemplum, quod eccleſia vendidit priuato ſundum, priuatus autem ſeparatim vendidit eccleſiæ caſtrū, licet eccleſia petat reſtitutionē aduerſus vēditionem fundi, non per hoc audiretur priuatus petens reſtitutionem aduerſus venditionem caſtri, niſi caſtrum fuiſſet vendi tūm occaſione vēditionis factæ de fundo, ar. in d. l. et iam. nā in iudicio quaſi contrahimus, vt in l. 3. §. idem ſcribit. ff. de pecu. Vnum tamen notabis bene ex dictis Inno. hic, dicit. n. q̄ eccleſia auditur per reſtitutionem 3 confeſſionem ſuā, quando fuit confeſſa tempore, quo non tenebatur ad rīndendum, quia tunc non fuit p̄feſſa iure cōi. niſi veller reſtitui, vt p̄baret falſum eſſe, qđ fuit confeſſa, alias aſit, ex quo fuit p̄feſſa tp̄e debito, non dēt reſtitui, quia non agit, nec apparet de leſione, ad hoc l. nā & poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiur. Ex hoc. n. dicto hēs, q̄ eccleſia non auditur petens reſtōnem 3 confeſſionem, niſi doceat de errore: & ſi diceres, idem eſt in priuato ſine reſtōne, vt in c. ſi. de p̄fe. Rīdetur, q̄ priuatus non auditur niſi durante negotio, vt ibi, eccſia vero audiť ēt poſt ſniam, & hoc dictum vſ 3 glo. in c. 1. de in inte. reſt. lib. 6. q̄ ſentit, q̄ eccleſia petit reſtōnem 3 confeſſionem ſuam, licet non doceat de errore ſuo, & in hoc eccleſia differt a priuato. ſed Spe. eo. tit. §. 2. ver. ſed nunquid. ſentit primū. Et hoc dictum vſ verius, licet dictum illius gl. videatur conuenire illi literæ, quæ loquitur indiſtincte. Sed cum non poſſit apparere de læſione, niſi doceatur illud eſſe falſum, non apparet, ex quo capite eccleſia non ſit audienda.

ADDITIONES.

a Contra ſententiam. Adde Rom. conſi. 369.
b Vel delictum. Adde Ia p. alle. 44.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa matrimonialis, an poſſit delegari alteri, quam epiſcopo ? & nu. 2.*
3 *Appellatio ſi tollitur aliquo caſu, non tollitur ſupplicatio. & nu. 9.*
4 *Contumax probat per iuramentum legitimam cauſam cuntumaciæ, & nu. 8. & 14.*
5 *Reſtitutio in integrum conceditur maioribus legitimam cauſam probantibus. & nu. 7.*
6 *Supplicatio quid ſit.*
10 *Princeps poteſt reſcribere contra ſententiam, & nu. 11.*
11 *Reſtitutio in integrum an poſſit concedi per iudicem contra propriam ſententiam.*
12 *Supplicatio aduerſus ſententiam intra quantum tempus fieri debeat.*
13 *Sniæ in cauſa matrimoniali tranſit in rem iudicatam quo ad inſtantiā, vide licet, quia non poteſt amplius ſuper dicta cauſa procedi ex primis actis.*
14 *Impedimentum an probetur per ſimplex iuramentum.*

CAP. IIII.

EX literis. Contra ſententiam latam in cauſa matrimoniali reſtituitur ex iuſta cauſa, etiā maior beneficio ſupplicationis. Vel ſumma latius ſic. Reſtitutio ex iuſta cauſa, etiam maiori, eſt concedenda, dūmodo iuſta cā petendi probetur, ſi autem non probatur plenè, ſed ſemiplene conceditur reſtitutio in cauſa fauorabili duntaxat, h. d. Diuiditur. Nam prima pars ponit mulieris ſupplicationē, & iudicis relationem. Secūda dat iudicem, ibi, licet autem. Caſus literal. Inter I. virum, & L. mulierem cā matrimonij vertebatur, quæ commiſſa fuit duob. Archipræſ. qui cum inter ipſos ſniam diuortij protuliſſent, mulier ad ſedem Apoſtolicam appellauit, appellationis cauſa commiſſa fuit Abbati de Caluen. & Archipræsbytero Paduano, quia mulier ad terminum perēptorium non acceſſerat, Abbas, cui alter cōmiſſerat vices ſuas ſniam a priorib. iudicibus latā confirmauit: poſt octo dies a tpe ſniæ pater mulieris ad Abbatem acceſſit, & intellecto, q̄ ſniam protuliſſet, iurauit q̄ quidam ad eum, & filiam eius acceſſerat, & fraudulenter noīe ipſius abbatis falſas literas præſentauit cōtinentes: vt quia iudex in termino, quem eis aſſignauerat, non poterat intereſſe, poſt octo dies a termino illo ipſius ſe conſpectui præſentaret, & poſtmodū appellauit, & etiam ſupplicauit, quod totum Abbas dño papæ ſignificauit. Super hoc ſcribit papa quibuſdam iudicib. dicens, licet de fraude taliter perpetrata non conſtet ad plenum, tamen in fauorem matrimonij de benignitate canonica contra fraudem prædictam admiſit ſupplicationem mulieris, & cauſa reſtituit ad audientiam fauore matrimonij: vnde mādat, quatenus de cā prioris appellationis cognoſcant ordine ordinario, confirmantes, aut ēt infirmantes, ſi cur iuſtum fuerit, ſniam a primis iudicibus latam. B. † No. a. ibi, Archipresbyteri, q̄ cauſa matrimonialis poteſt delegari ēt nō epo, dicunt tamen Doc. in c. cauſam matrimonij, de off. dele. q̄ de conſuetudine curiæ hęc cā delegatur epīs duntaxat, & pro hoc facit, quia de iure communi nullus prælatus citra epiſcopum poteſt cognoſcere de cauſa matrimoniali: hęc. n. cognitio a eſt dignitas epalis, a vt eſt tex. in c. accedentibus. de excef. præla. & in c. 1. de conſan. & af. cum ibi no. † Secundo no. ibi, Cui alter cōiudex &c. q̄ delegatus principis etiam ſuper cauſa matrimoniali poteſt alteri vices ſuas ſubdelegare, & tene menti ad hoc iſtum tex. Ex quo infero, quod iſta cauſa matrimonialis eſt delegabilis per epiſcopum, nam ſi delegatus hoc pōt, fortius epſs, qui cognoſcit iure ordinario, ar. in l. vnica. C. qui pro ſua iuriſd. No. 3. q̄ cauſa appellationis poteſt de iure canonico delegari p inferiorem a principe, de iure ciuili dubitatur, de quo dic, vt le. & no. in c. ſuper quæſtionum, iuncta glo. in ver. alij delegare, 3. de offi. dele. † Quarto no. q̄ dubitans de remedio ſibi competēti, poteſt intentare ad cautelam binum remediū: vnde iſta mulier appellauit, & ſupplicauit, quia dubitat vtrum poſſet appellare propter contumaciam ſuam: vbi. n. poteſt appellari, nō debet ſupplicari, quia, vbi cōpetit remedium ordinarium ceſſat extraordinarium, vt in l. in cauſæ. ff. de min. Et pro primo dicto vide bo. tex. in c. conſtitutus. 3. eo. & in l. 1. ff. quo. leg. & tene mēti, q̄ contra ſniam inferiorum poteſt ſupplicari, quando ex aliqua cā excluditur appellatio. No. ibi, per huiuſmodi iurm, & tenē menti, † q̄ iuramentum non eſt ſemper ſufficiens probatio ad excuſandam contumaciam, ſeu ad probandum impedimētum ad contumaciam excuſandam, & neſcio alibi ita bonum tex. quod limita, vt 3. dicam. † Item no. q̄ non ſolum minor, vel eccleſia auditur iure ſpeciali per beneficium reſtitutionis, ſed etiam maior, dummodo habeat iuſtam cauſam petendi reſtitutionem illam, & iuſta cauſa ſubeſt ſi fuit per alium circunuētus, eccleſia vero auditur, ēt ſi non habeat iuſtam cauſam petēdi illam reſtitutionem, puta quia fuit in negligentia, vt in c. auditis, & c. cum veniſſent, §. eo. & in hoc differunt iſtæ reſtitutiones, quæ indulgentur maiori, & minori, quia reſpectu minoris, vel eccleſiæ ſufficit enormis læſio, ſed reſpectu maioris requiritur, q̄ ſubſit iſta cauſa, & q̄ illa etiam probetur, vt hic, & ff. ex quib. cau. ma. quaſi per totū. No. ibi, ordine iudiciario, q̄ in cauſa matrimoniali debet ſeruari ordo iudiciarius, & hodie dic, vt habetur in cle. diſpendinſam, de iud. Vlt. no. & tene menti, † q̄ in cauſa ſupplicationis proceditur ad confirmandum, vel infirmandum ſniam, ſicut in cauſa appellationis, vt aperte colligitur hic ex ſi. literæ. nam reſtituitur per ſupplicationem, ac ſi appellaſſet: æquipollet. n. in hoc ſupplicatio appellationi. Et inſtat hic Inno. in diffiniendo, ſeu deſcribendo ſupplicationem, dicit b enim q̄ ſupplicatio b late ſumpta idem eſt q̄ præcum porrectio: vnde in curia in qualibet ſupplicatione dicitur, ſupplicat. S. veſtræ &c. nam capitur ibi ſupplicatio latiſſime pro qualibet præcum porrectione, ſed ſtrictē ſumpta, prout ſumitur in proپoſito noſtro, dicit q̄ ſupplicatio eſt quædam benignitas ſuperioris, per quam retractat oīa, quæ credit male acta, & æquipol let appellationi. Hæc non eſt proprie diffinitio, ſed potius quædam deſcriptio, quæ non enacuat prorſus materiam diffiniti, nec eſt conuertibilis cum ſuo diffinito, ſicut debet eſſe quælibet diffinitio bona, vt in l. 1. ff. de do. & no. gl. ſuper rub. de ſum. Tri. & gl. in. ciui. Inſt. de obl. in prin. ideo ſumendo ſtrictē ſuppli cationem, prout ſumitur hic, & in auth. quæ ſupplicatio. C. de Precib. impe. offī. diffinirem ſic, q̄ ſupplicatio eſt quædam pre-

cum porrectio facta principi, per quam ex quadam benignitate ſuperior reſtituit ſupplicantem aduerſus ſniam, contra quā non competit remedium ordinarium: hæc diffinitio probatur hic, & melius in l. vnica. C. de ſen. præf. præto. † In glo. 3. ibi, Iure communi audiretur, non intelligas gl. q̄ fuiſſet audita, qa ſentē tia eſſet nulla, quoniam præſuppoſito, q̄ vere inretueniſſet iſta fraus, ſententia tamen mero iure teneret, ex quo iudex ignorabat iſtam fraudem, ſed debuiſſet ſubueniri mulieri iure cōi per beneficium, ſ. reſtitutionis in inte. vt in c. cum Bertoldus, de re iud. vbi probatur. le. & no. in c. querelam, de procu. vbi dixi. no. Bar. in l. quæſitum, ff. de re iu. ſed quia mulier non probauit plene fraudem allegatam, de iure cōi non debebat audiri, ſed fauore matrimonij papa indulſit beneficium reſtitutionis. An etiā idem ſit dicendum in qualibet cauſa fauorabili? Doct. inſtant, ſed ſatis poteſt teneri, q̄ ſic, dummodo iuſta cauſa aliqualiter probetur vt hic, & in hoc reputo iſtum tex. valde no. & adducerem in ar. q̄ in cauſa fauorabili concedenda eſt reſtitutio in teg. maiori allegata iuſta cauſa, † licet plene non probetur, ſed ſemiplene, puta per iurm, vel vnū teſtem. Et hoc no. ſin. qa nō credo, q̄ alibi ita bene probetur, iſte tamen tex. loquitur in principe, ſed idem credo in inferiore in caſu, in quo poteſt reſtituere, arg. in c. in cauſis, de re iu. & hoc puto procedere de iure canonico, non autem de iure ciuili, per tex. ibi, de benignitate canonica, nam mitius proceditur de iure canonico, quam ciuili, vt in c. 1. de do. & contu. † In gl. 1. in ver. ſupplicauit. hęc gl. prin c cipaliter facit duo: primo quærit, c an remota appellatione poſſit contra ſniam ſupplicari? & reſpondet, q̄ quantūcunq; ſit appellatio remota, nihilominus ſupplicari poteſt, & nota. hic prin. glo. fi. nam infero ex eo, q̄ ſiue in inſtrumento, ſiue in reſcripto, ſiue in aliqua iuris parte ſit remota appellatio, poteſt ni d hilominus aduerſus ſententiam ſupplicari: d nam iſta ſunt duo remedia ſeparata, quorum vnum eſt ordinarium, aliud extraordinarium, ideo ad remotionem vnius non ſequitur remotio alterius, quia ex ſeparatis non fit illatio, vt in ca. 2. de tranſ. epiſcop. † Dicit tamen hic Inn. q̄ ſolius principis eſt admittere ſupplicationem contra ſententiam, cum per ſupplicationem retractetur ſententia, & præiudicetur iuri alterius, quod inferiora principe facere non poteſt, vt in l. 2. & 2. C. ſenten. reſcin. non poſ. & in l. moris. ff. de pe. & in c. in literis, & quod ibi not. de offi. deleg. & no. hoc dictum, quia quotidie allegatur, & cō firmat. Io. And. in c. Romana, de ap. lib. 6. † Sed contra dictum Inn. ego op. de c. cum Bertoldus, de re iu. & in l. in cauſæ. in fi. iuncta l. præſe etiam præto. ff. de min. vbi probatur, q̄ non ſolum princeps, imo magiſtratus inferior poteſt reſcindere ſentē tiam etiam propriam per beneficium reſtitutionis in integrū. So. dic, q̄ ſupplicatio, & reſtitutio ſtrictē ſumptæ differūt. licet enim largo modo reſtitutio poſſit dici ſupplicatio, quia p ſupplicationem indulgetur, cum nulla actio competat ad iſtā obtinendam, vt in c. 2. de offi. iu. & in d. l. q̄ ſi minor. in ſi. ff de min. tamen ſupplicatio proprie ſumpta, eſt, cum ad preces alterius retractatur ſententia, contra quam non competit aliquod remedium reſciſſorium, ſed Princeps ex benignitate ſua dūtaxat mandat iterum cauſam retractari. Exemplum quando ſupplicatur contra ſententiam principis, vt in auth. quæ ſupplicatio. prœal. reſtitutio vero in integrum conceditur quandoque minori, ſeu eccleſiæ, quandoque maiori, & ſi conceditur minori, ſeu eccleſię, tūc pro cauſa ſufficit ſola læſio, vnde dependet magis ab officio iudicis, q̄ ab inſtantia petentis: illa vero q̄ conceditur maiori, dependet magis a iure communi, & ab inſtantia partis, quam ab officio iudicis, vnde requiritur vltra leſionem,

ADDITIONES.

a Eſt dignitas Epiſcopalis. Adde Ro. conſi. 289.
Adde, quod immo ex conſuetudine poteſt etiam Archidiaconus de matrimonio, & cauſa, quæ ſuper matrimonio vertitur, cognoſcere, ita voluit no. Inn. in c. literas. in prin. in gl. in ver. matrimonialis. inf. de reſti. Zac.
Archidiachonus abſque dubio non poteſt de iure communi cognoſcere de cauſa matrimoniali, vt in c. literis, hic alle. quinimmo Archidiaconus iuriſdictionē, quam habet, potius habet ex conſuetudine, quam de iure, & de cōſuetudine poteſt habere etiam plenariam iuriſdictionem, vt per gloſſ. in c. perlectis. 15. dill. & in c. ſine. de of. iu. or. & vide gl. in c. dudum, il grande, in ver. ſuſpendat & de ele. & vide quæ habentur in c. fi in plebibus. 63. di & vide per Are. in c. Romana, de ſent. excom. lib. 6. & generaliter an inferior ab epiſcopo poſſit cognoſcere, & quādo, de cauſa matrimoniali, vide quæ plene tractantur in c. cauſam matrimonij. de off. del. Ant. Fran.
b Supplicatio. Adde quid ſit ſupplicatio, & quid a precib. differat, & a petitione, & quid ab appellatione. Are. in c. anteriorum. 2. q. 6. Ia. But. in auth. quæ ſupplicatio, & ibi Ias. & Mod. in 6. col. C. de prec. Imper. offe. Zac.
c Primo quærit. Adde quod etiam ſublata actione poteſt nihilominus ſupplicari Principi, ut no. tradit Inno. in c. quæ in eccleſiarū, vbi Abb. & Fel. latē col. 2. 1. ver. vnum tamen non eſt omittendum, de conſ. & Ale. in Iaurisgē tium. §. ſi cum nulla, col. fin. vbi Ias. conſi. 52. ff. de pac.
d Supplicari. Adde quod no. Ro. conſi. 321.
Adde Bald. in l. fin. & ibi, Pau. de Caſt. C. de edi. diui. Adr. tollen. Iud. Ro. in rub. de arb. §. ſciendum eſt tamen, quod licet. Mod. in auth. quæ ſupplicatio, vbi eſt diffuſe ventilata hæc quæſtio, quia Bart. & plerique alij Doc. ibi alle. tenent contrarium. C. de preci. Impe. offe. Zac.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem, q̃ subsit iusta causa petendi restitutionem, ff. ex quib. cau. ma. l. 1. vnde iste tex. potius potest adaptari ad restitutionẽ strictè sumptam, quæ conceditur maiori ex causa, quam ad supplicationem, quia licet supplicatio possit fieri, quando subest causa petendi retractationem sententiæ, vt probatur hic, tamen sumendo supplicationem strictè, prout sumit Inn. illa conceditur etiam causa non extrinseca subsistente, vt quia supplicatur, vt rescindatur sententia principis, vel cã bis iudicetur. istam autem supplicationẽ admittit solus princeps, quia solius principis est tollere ius alterius, vel dispositionẽ legis sine cã extrinseca apparente: sed quia restitutio in specie sua sumpta semper fit cum causa, siue concedatur maiori, siue minori, quia in minore saltem subest causa miserationis ætatis; ideo illa permittitur iudici inferiori a principe, secus in supplicatione ratione p̃dicta. Et ita intellige dictum Inno. s. in supplicatione strictè sumpta, quę conceditur ex sola benignitate principis. Et ex his potes decide re quæstionem quotidianam. Nunquid a sententia vicarij episcopi possit supplicari ad ipsum episcopum? Inn. & Pet. de San. dicunt, q̃ sic in d. c. Romana. Arch. & Host. ibi contra. Ioan. An. ibi dicit, & bene, q̃ si sumitur supplicatio strictè, frustra quærimus, an possit supplicari ad episcopum, cum solus princeps possit ipsam admittere: aut quæritur de supplicatione large sumpta, prout comprehendit beneficium restitutionis in integrum; quod conceditur minori, vel maiori ex causa; & tunc procedat opi. Inn. vt possit etiam episcopus adiri, & nimirum: nã quemadmodum ipse vicarius episcopi posset restituere in integrum, & ita fortius posset episcopus adiri, ut restituat contra sententiam sui vicarii. Et ex hoc dicto no. q̃ etiam vicarius episcopi potest ex causa concedere restitutionem in integrum etiam contra propriam sententiam quod intellige ex causa modo prædicto, & hoc notabis. † Et in fi. gl. hæc gl. videtur velle facere differentiam, vtrum supplicatio porrigitur superiori, vel iudici inferiori? & hoc forte sentit, quia l. vnica. C. de sen. præf. præto. admittit indistincte supplicationem intra biennium, sed authent. supplicatio, videtur admittere intra decem dies tantum, & ideo pro concordia gl. hic distinguit, vt patet in ea. Legistæ dãt ibi alias solutiones, sed mihi plus placet opi. Host. hic, quam communiter sequuntur Doc. vt dicamus, q̃ quoad facultatem admittendi supplicationem, seu supplicandi, nõ est vis. an fiat intra biẽnium, an fiat intra decem dies, quia semper intra biennium potest supplicari, & ita loquitur d. l vnica. Sed quo ad facultatem exigendi cautionem ab eo, qui vicit, & cõsequitur exemptionem sententiæ, fit distinctio, an supplicetur intra 10. dies, & tunc præstatur illa cautio, aut post decem dies, & mandatur sententia executioni sine onere satisdandi, & hoc casu propriè loquitur illa auth. quæ supplicatio. In gl. in ver. ad plenum, ibi, hoc ideo. hæc gl. vsque ad finem procedit in tricatè. Et vt claram habeas intentionem glo. op. contra tex. ex quo. n. mulier ista appellauit, & etiam supplicauit, debet papa potius admittere appellationem, quæ est remedium ordinarium, quam supplicationem, cum sit extraordinarium. Sad. gl. sentit maximè in fine. vnum intellectum satis bonum ad istũ tex. quòd cum mulier fuisset citata, & non comparuisset, erat verè contumax, sed contumax appellare non potest, vt 2. q. 6. c. sunt quorum, & l. 2. C. quo. app. non recip. quod intellige, vt plene no. in clem. vnica. de do. & contu. Nec obst. fraus allegata per mulierem, quia illam plene non probauit, ideo fuit opus in fauore matrimoniũ admittere per viam supplicationis, & hunc intellectum tenet hic Inn. Alij ponunt aliam lect. s. q̃ ista mulier non erat intra decennium a tempore sententiæ. Alij, q̃ hic e. at remota appellatio in rescripto, sed tu tene primum intellectum, qui est satis bonus, & notabilis. Sed contra hunc intellectum opp sic sententia lata in causa matrimoniali nõ trãsit in rem iudicatam, vt in l. lator, &c. consanguinei, de re iudi. ergo non erat opus hic supplicare, cum de iure communi mulier potuisset adiri. Sol. glo. sequens intrat hunc articulum, & nihil boni dicit. † Sed Host. sol. no. & tenebis semper menti solutionem suam dicit. n. q̃ sententia non transit in rem iudicatam
a in causa matrimoniali a quo ad veritatem, & ita loquuntur cõtraria, sed quo ad instãtiam sic vt hic: vnde mulier ista petebat restitui quo ad instantiam, & non quo ad cognitionem causæ tantum. Et vt intelligas, debes scire, quòd per sententiam extinguuntur omnia acta, litis, vt litis contestatio, citatio, libelli oblatio, & similia: vnde si quis nõ appellat in causa matrimoniali, & vult de nouo audiri ad probandum, quod ecclesia fuit decepta, debent omnia acta iudicij recenseri. l. de nouo reformari, sed per restitutionem istam, quia reponit in statum, in quo erat tempore latæ sententię, non erat opus acta de nouo confiecere sed audietur super prima instantia. Et ex his collige vnũ bonũ,
b dictum, b quod vbi pinguius fuecurritur per remedium extraordinarium, potest quis intentare remedium illud, licet competat ordinarium, vt probatur hic iuncto c. tenor, præal. & no. in c. ex parte, supra de resc. Item hunc tex. & prædicta hẽs notabilem prouisionem vltra id, quod legitur, & no. in d. c. tenor, vt in istis sententijs, quæ non transeunt in rem iudicatam, habeat pars duplex remedium, videlicet primum de iure cõmuni inchoando suam causam de nouo, & probando iniustitiam sententiæ, vt in d. c. tenor. Secundum remedium, vt petat restitutionem contra sententiam latam, & sic restituatur ad primam instantiam, sed tunc oportet, q̃ aut sit minor, aut q̃ petat restitutionem ex iusta causa, & istam iustam causam debet saltẽ per
14 remedium iuramenti probare, vt hic, & hoc no. † Sed contra tex. opp. nam iramentum debet sufficere ad excusandum cõtumaciam, vt no. glo. 4. q. 5. in c. vnico, facit c. extraordinaria, alle. in glo. & sic debeat mulier audiri per viam appellationis. So. ista videtur velle, q̃ regulariter sufficit iuramẽtum, sed hoc nõ sufficit, sed non allegat causam, quare hic non fecit probationẽ, cum potius debuisset sufficere in causa fauorabili, q̃ in alijs causis. Gof. dicit, q̃ istud iuramentum fuit spontè oblatum per partem, ideo non fecit fidem: secus si iudex detulisset sibi iusm, & sic posset solui contrarium, s̃m Host. de c. extraordinaria. Ad prædictam sol. facit dictum Fed. consi. 109 vbi voluit, q̃ per iu-
c ramentum probentur impedimenta, c sed certe iste tex. vrget in contrarium in eo, quod dicit, q̃ per huiusmodi iuramẽtum non constat ad plenum &c. vnde non fundat se, quia iuramentum fuerat oblatum, sed quia iuramentum plene non probat: & ideo dic, q̃ iuramentum nõ semper sufficit ad excusandum contumaciam, seu ad probandum impedimentum, sed dẽt iudex arbitrari, qualis probatio sufficiat, considerata qualitate p̃sonæ, impedimenti, & causæ: vnde quandoque erit contentus iuramento, quandoque exiget semiplenam probationem, quãdoque plenam: nam si tractaretur de graui præiudicio, vel allegaretur impedimentum manifestum, non debet credi soli iuramento, & hanc theoricam vltimam posuerunt notanter Arch. Io. Mon. & Io. And. in c. 1. de do. & cont. lib. 6. vnde quia hic veniebat retractanda sententia, per quam fuerat ius acquisitũ parti, non debebat sufficere solum iuramentum, & hoc casu intelige istum textum, si autem tractaretur de modico præiudicio, puta vt detur aliqua dilatio breuis, & tũc poterit procedere id, quod dicitur de iuramento: & per hoc habes materiam huius
15 c. satis declaratam. † In glo. s. ibi, pro parte põt confirmare &c. No. bene gl. & dicit Gof. q̃ iudex appellationis quandoque potest etiam adiudicationes facere, all. l. cum apud. ff. iu. sol. vbi bonus tex. sed ego allego tex. apertum in c. cum causa, de re in. in fi. & ibi plene dixi, qualiter se debeat habere iudex ad quem.

ADDITIONES.

a Matrimoniali. Adde Pau. de Cast. consi. 222.
b Bonum dictum. Hoc probant per multa do. Alex. Mod. in l. in prouinciali. in prin. ff. de oper. noui nunc. Seb. Sap.
c Impedimenta. Adde Old. consi. 3. Alex. consi. 44. 2. lib.

SVMMARIVM.

1 *Libellus super restitutione in integrum debet continere læsionem enormem, non autem læsionem in genere.*
2 *Appellari non potest a sententia Papæ, sed bene potest quis contra eam restitui, & supplicare, & nu. 17.*
3 *Restitui quis non potest contra sententiam superioris, per inferiorem.*
4 *Libellus in restitutione in integrum, quomodo formatur,*
5 *Appellari licet non possit a tribus sententijs conformibus, potest tamen Principi supplicari, vt debeat iterum causa examinari.*
6 *Sententia lata sine causæ cognitione est nulla.*
Causæ cognitio non censetur adhibita in sententia, quando fuit lata a iudice verisimiliter non instructo.
7 *Sententia lata ex pluribus causis, vel expressis, vel subintellectis sustentatur, licet vna d. causarum reperiatur falsa.*
Præsertim, ista dicto includit.
8 *Registrum Papæ dat fidem, si priuilegium per Papam concessum est falsum.*
9 *Præceptum etiam Papæ, factum extra iudicium, & sine causæ cognitione, non ligat, quando est factum super causa, quæ requirit sententiam, & causæ cognitionem.*
10 *Restitutio in int. aduersus sententiam, intra quantum tempus potest peti ab illomet, qui sententiam tulit? vide infra c proxi. in 1. no.*
Tempus non currit ad aliquid agendum, quando probabilis timor præbet impedimentum.
11 *Sententia lata prætextu falsi instrumenti potest etiam post quadriennium retractari.*
Restitutio in integrum, ex quacunque causa petatur, debet intra quadriennium peti, & nu. 12.
12 *Officium iudicis rescindens, elauditur quadriennio.*
13 *Tempus non currit, quando stat per iudicem, quominus actus expediatur, vel etiam facto aduersarij,*
Tempus petendæ restitutionis in integrum currit negligenti, non autem non valenti agere.
14 *Peremptorium potest mitti prima vice, maxime propter distantiam locorum, dummodo peremptorium habeat terminos competentes.*
15 *Restitutio in int. an requirat litis contestationem, & alium iuris ordinem.*
16 *Restitutio in int. quando petitur, an requirantur plenæ probationes?*
17 *Remedium ordinarium non semper tollit remedium extraordinarium.*

Actio

Actio rescissoria an possit simul intentari, & cumulari cum officio rescindente.
Actio rescissoria quanto tempore duret, & intra quantum tempus potest intentari.

CAP. V.

IVm ex literis. Quo ad ti. iste tex. solum dicit duo. Primo q̃ etiam cõtra sententiam papæ restituitur ecclesia. Secundo, q̃ cã restitutionis in integrum debet partib. prẽsentib. tractari. Et diuiditur in tres partes. Primo ponit petitionem ecclesiæ Ilerd. Secundo examinationem, deliberationem, & interlocutionem Papæ, ibi, Nos igitur. Tertio cautionem partis aduersæ cum comminatione processus, ibi, Quo circa. Casus lit. Inter ecclesiam Osen. ex vna parte, & ecclesiam Ilerd. ex altera coram Eugenio papa super quibusdam ecclesijs qõ vertebatur. Ipse cognito de meritis causæ, prout sibi visum fuit, tulit sniam pro ecclesia Osen. contra ecclesiã Ilerd. super ecclesijs illis: demum mortuo Eugenio successit ei Anastasius, tpe Anastasij Cælestinus, dum esset in minori off. constitutus legatus in Hispania, ex delegatione ipsius Anastasij cæpit cognoscere de illa controuersia, sed non determinauit: tandem mortuo Anastasio successit ei Alexander, qui eidem Cælestino legato denuo in Hispania cãm commisit eãdem: postmodum mortuo Ale. successit ei Cælestinus, qui dictam controuersiã commisit G. S. Angeli diacano Cardinali sub eo tenore, vt inspectis priuilegijs ecclesiæ Ilerd. auditis ẽt allegationib. partium, non obstante snia Eugenij, diffinitiuam proferret sniam, & illam faceret obseruari; verũtamen per legatum illum, aut alios, quib. cã sub eo. tenore commissa fuit, licet testes quidam producti fuerunt ex parte Ilerden. madatum Apostolicum adimpletum non fuit: postmodum tpe Innocentij magister A. canonicus Iler. postulauit a dño Inn. per officium suum dictã sniam in melius reformari, & contra eam restitui ecclesiam Ilerden. dñs papa cum fratrib. deliberatione habita, quidam dicebant, q̃ Cælestinus videbatur eam restituisse ex eo, q̃ non obstante dicta snia commisit negotium illud: vnde cad. ratione petitionem eiusdem ecclesię admittere debebat, cum snia Romanæ sedis debeat in melius commutari, quoties per subreptionem aliquid factum fuerit, & s̃m iura ciuilia princeps ẽt contra res bis iudicatas examinari restitutionem in int. permiserunt: papa considerans ex data sententiæ in registro Eugenij repertæ, q̃ primo mense sui apostolatus tulit sniam illam, qui non videbatur plene instructus de cã, innitens illi rõni præcipuæ, q̃ priuilegium Vrbani. II. ex parte Osen. ecclesię productum subiectum fuerat falsitati, cuius tenor in registro ipsius inuẽtus fuit incorruptus. oĩbus istis consideratis deliberatio dñi papæ in hoc resedit, vtraq; parte p̃sente, vt cognoscatur, vtrum restitutio data sit, an danda contra prędictam sniam, vnde mandat epo & capi. Osen. q̃ vsque ad festum Beati Lucæ lũmè compareant coram ipso ostensuri, si poterunt, q̃ dicta snia non debeat retractari, vel si reuocanda fuerit, appareant sufficienter instructi, vt in principali negotio procedatur; quem terminum statuit peremptorium, q̃ si iniuncta adimplere contempserint, procedetur in causa nihilominus, quantum de iure fuerit procedẽdum. B.
1 † No. 1. ibi, Se læsam enormiter, q̃ petẽs restitutionem, a debet
a se fundare super enormi læsione, quia pro modica læsione non datur restitutio, vt dixi in c. 1. sup. eo. vnde non sufficit libellandatur restitutio, vt dixi in c. 1. sup. eo. vnde non sufficit libellanti allegare simpliciter se esse læsum, quia posset verificari libelli allegare simpliciter se esse læsum, quia posset verificari libelli super læsione modica. vnde talis libellus non est admittendus, quia nõ sufficit aliquid allegare in genere, qũ quelibet species contenta sub genere concludit intentionem allegãtis, seu libellantis, ad quod vide bo. tex. iuncta gl. in c. pia. de excep. lib. 6. vbi dr, q̃ non sufficit contra actorem allegare excõcitationẽ in gñe, quia illud verbum posset verificari in excõcitatione minori, quæ non repellit ab agendo, vt in c. a nobis. de exce. dic tamen, q̃ si talis libellus generaliter admitteretur, & postea pronen, q̃ si talis libellus generaliter admitteretur, & postea pronunciaretur læsio enormis, deberet concedi restitutio, ad hoc l. fin. baretur læsio enormis, deberet concedi restitutio, ad hoc l. fin. & quod ibi no. C. de an. excep. & quod dixi in c. fi. de lib. obla. & quod ibi no. C. de an. excep. & quod dixi in c. fi. de lib. obla.
2 † No. 2. q̃ licet à snia papæ nõ possit appellari, b vt in c. cuncta
b per mundum. 9. q. 3. tamen potest cõtra illam per illum tex. pe per mundum. 9. q. 3. tamen potest cõtra illam per illum tex. pe ti in int. resti. rõne lęsionis, vel ex cã iusta. an autem debeat sup-
3 plicari, an peti restõ? dicam inf. † Tertiò no. q̃ legatus ẽt Cardinalis non potest concedere restitutionem in int. etiam ecclesiæ contra sniam papæ, solus ergo papa debet adiri; vnde legatus hic cognouit ex delegatione papę, licet causa esset intra limites sue legationis: ratio, quia restitutio in int. contra sniam debet retractari coram superiore ipsius sniantis. vt in l. 1. C. vbi & apud quem. Item inferior non potest rescindere sententiam superioris, vt in cle. ne Ro. de ele. Ex quo infero, q̃ vicarius epi non potest etiam ex causa restituere in int. contra sniam episcopi, secus in episcopo respectu sniæ sui vicarij, vt dixi sup. c. prox.
4 † Quarto no. practicam libellandi, cùm petitur restitutio in integrum cõtra sniam, vt colligitur hic in ver. magister A. & vitegrum cõtra sniam, vt colligitur hic in ver. magister A. & videbatur iste petisse duo. s. sniam in melius reformari. s. sententia retractata alia cum forma meliori ferri. i. magis iustitiæ con-

sonam. Item petijt ecclesia Iler. restitui, supple, ad audientiam causæ, & sic vr innuere ista litera, q̃ posset quis in hoc iudicio intentare duo remedia, s. officium iudicis respectu restõnis, & primam actionem, inquãtum petebat aliam sniam ferri, & sic vr officium rescindens, & actio rescissoria possunt simul in eodem iudicio accumulari. Contrarium tñ innuit iste tex. in fi. in ver. quo circa. & quid iuris sit? inf. dicam. Quinto no. ibi, cum fratribus nostris, & alijs, q̃ Papa sumit quandoque consilium non solum a Cardinalib. sed ẽt ab alijs, puta viris sciẽtificis. Vn de papa dr hr̃e oĩa iura in scrinio pectoris propter valentes viros, qui debent sibi assistere, vt no. in c. 1. de const. lib. 6. & 22. di. c. præterea. Sextò no. q̃ papa ex temporis necessitate fert q̃nque sniam non omnino iuri consonam, q̃nque vero ex subreptione partium, dẽt tñ processu tpis talis snia reformari. Et idẽ dic in priuilegijs, dispensationib. & alijs dispositionibus papæ, vt si ex necessitate temporis aliquid fecit, possit & debeat cessante necessitate illud retractare, facit c. non debet. de cõsan. & affi. & 63. di. in c. quia sancta. §. verum. Septimo no. q̃ ẽt cõtra sniam, & sniam bis confirmatã potest princeps concedere restitutionem in integrum. Ex quo infero, † q̃ licèt tertiò non possit
5 c appellari, c vt in c. sua. de app. potest tamen principi supplicari, vt per viam supplicationis debeat examinari tertio ista cã, & potest princeps hanc supplicationem ex sua sola benignitate admittere, quia ex solo rigore iuris processit, vt tertiò non liceret appellare, ergo princeps qui est supra ius, potest contra illud ius dispensare, supplicationem admittendo, arg. in c. propositum, de concess. præb. & vide notabile dictum Inn. in c. cum ad monasterium, de stat. reg. vbi dixit, q̃ ex sola voluntate potest dispensare princeps contra ius positiuum, de quo tu vide qd
6 dixi in c. de multa. de præb. † Octauò no. ibi, videat instructus, ex hoc no. & est menti tenendum, q̃ oritur præsumptio iniusti
d tię contra sniam latam à iudice illico d in principio sui officij, vel quando ita serò recepit acta, q̃ non potuit plene instrui de meritis causæ, & licet soleat allegari iste text. ad confirmandũ dictum Bar. in l. prolatam. C. de sent. tamẽ mihi vr prima fronte, q̃ text. iste destruat doctrinam suam, nam ipse concludit, q̃ snia lata à iudice minus instructo de meritis causæ est nulla. cuius contrarium aperte innuit ista litera: nam si ista snia fuisset nulla, non oportuisset disputare super restitutione, ergo ista litera solum probat, q̃ talis snia præsumitur iniusta, & adminicula
e tur ad restitutionem concedendam: sed saluando dictum Bar. possemus dicere, q̃ vbi iudex e tulit sententiam prorsus ignarius de meritis cãe, qa de sero recepit multa acta intricata, & de mane tulit sniam, & tũc pt dici nulla, qa lata sine causæ cognitione, vt no. in c. eccła, de pst. aut nõ tulit sniam ita appere, sed intra tps breue, q̃ tũc snia tenet, sed orit p̃sumptio qdã iniustitiæ, & ita intelligat iste tex. nã respũ papę vnus mensis erat tps breue ad decidẽdam qõnẽ difficilem, nõ tñ est impossibile instrui intra mẽsem de meritis causæ, & hoc no. No. nonò & tene
7 ti, q̃ † ẽt in hoc iste tex. est valde no. q̃ si iudex in snia exprimit
f vnã cãm fallam cum dictione, præcipue, seu p̃sertim fiat q̃ videatur

ADDITIONES.

a Petens restitutionem. Vide no. Bart. & aliorum in l. nam & postea. §. si minor. ff. de iure iu. vbi ponunt, quid debeat probare ille, qui petit in integrum restitutionem. Seb. Sapia.
b A sententia Papæ non possit appellari. Pro hoc tex. in c. cuncta, & c. principalem. 9. q. 3. & 2. q. 3. 7. §. anteriorum, & Car. in cle. 1. q. 10. de sequest. poss. & fruct. potest tamen ab illa supplicari, sed non retardatur executio præstita satisdatione, ut no. Doc. in auth. q̃ supplicatio, C. de prec. Imp. off. Car. in cle. 2. §. notorium, per illum tex. de re iu. & Spe. in ti. de appel. §. videndum restat, in princi. & tit. de iur. om. iud. ver. hoc tamen scias. & in tit. de recu. §. recusati, versi. sed quid si causa.
Appellari. Circa hoc quod hic dicitur de supplicatione interposita sententia Papæ, vel Principis, q̃ illa pendente non retardatur executio, dicas, q̃ istud procedit etiam quando supplicatur a sententia præfecti prætorio, vt in authan. quæ supplicatio, hic allega. & habetur in l. prima, C. de sentenpræfe. præt. & habetur per Specu. in titu. de sup. §. differt autem, & per glossam. Io. And. & Doc. in c. ex literis, de in integ. rest. & per Are. in c. non ita, 2. q. 6. & quæ differentia sit inter appellationem, & supplicationem, vide omnino gl. no. in d. c. ex literis, in gl. 4. & adde q̃ vbi habet locum appellatio, non habet locum supplicatio, vt in l. 2. C. vt li. pend. & in d. l. 1. de sen. præf. præto & ibi etiam traditur, quando liceat, vel non liceat supplicare a sententia Papæ, vel Imperatoris, de quo etiam habetur in Authen. de litigio. in §. fi. vbi per gl. & per Specu. in d. titu. de supplicatio. Zac.
c Appellari. Vide ad hoc aliam declarationem, quam ponit Corse. in fin. suis, in ver. appellatio. ver. si ab interlocutoria. col. 3. Sab. Sap.
d Illico. Adde Pet. de Anch. consi. 260.
e Vbi iudex. Vide Mod. post Bar. in l. 2. C. de eden. vbi ponunt, an, & quãdo sententia lata, non visis actis, sit nulla. de quo etiam latissime per Fel. in c. ecclesia S. Mariæ, col. 7. de constitut. Sab. Sep.
f Seu præsertim. Adde de hac dictione Cal. consi. 3. de verb. sig.
Circa significatũ huius dictionis, p̃sertim, vide q̃ no. in c. p. venerabilẽ, q fi. finale. & in c. licet, de fo. com. & in c. cõtingit, de desp. impu. & in c. a nobis, de exc. & tene mẽti gl. i. c. discretione, de co, q cog. col. vi. quæ q̃ dixit, q̃ exponit p, tm, tñ ei? p̃rius significatus est, q̃ stet iplicative, & exponit p, maxime, vt c. illud. de p̃su. & no. i. c. ex literis, de ho. & vide gl. i. ver. p̃sertim, i. l. 1. q. d lex. ff. de li. ho. exh. & vide plene p Spe. de hmõi dictione in ti. de rest. in §. 3. i. ver. ité excipit, q̃ est ipubes, vbi plene ponit de significatu huius dictionis. An. Frã.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dea tur motus ex pluribus cauſis, ſed maximè per cauſam expreſſam, q̃ licet tractu temporis iſta cā appareat falſa, non propter hoc falſa eſt nulla, maxime quando ſnia eſt lata contra ius litigatis tñ, vt hic erat, & licet ſoleat allegari iſte tex. q̃ ſententia hoc capite ſit nulla, quod vſ innuere do. Ant. in c. in præſentia. de re nuntiatione, tamen iſte tex. aperte probat contrarium, quia hæc cauſa ſolum allegabatur ad concedendam reſtitutionem in integrũ. ſed But. in l. 1. ff. ex qui. cau. infa. irro. tenuit primum dictũ generaliter, q̃ per dictionem, præſertim, ſeu p̃cipue, tolleretur ſnia, licet cauſa expreſſa ſit falſa, quia illa dictio includit iudicẽ fuiſſe motum ex alia cā. de quo vide quod plene dixi in c. ſicut. de
3 re iud. vbi examino iſtum articulum. † Item no. q̃ cum dubitatur de falſitate priuilegij, debet recurri ad regiſtrũ papæ, & eſt locus, vbi reponuntur ſcripturæ ſuper rebus geſtis, ſicut in ſimi
a li recurrimus ad prothocollum notarij, quãdo dubitatur de falſitate inſtrumenti, vt in c. quoniam contra, de probat. Vl. no. & pondera literam in ver. quo circa. q̃ prius examinatur cauſa reſtitutionis, & poſtea illa conceſſa, negotium principale examitur. Et ex hoc innuit litera, q̃ negotium principale, & reſtõ in integrum nõ debent inſimul examinari, quod an ſit verum, ĩ. dicam. In gl. 1. in prin. Aduerte, quia glo. iſta in prin. vſ velle, q̃ Cæleſtinus indulſerit reſtõnem, & idem ſentit in fi. glo. licet dicat ibi, q̃ hoc fecerit ex gratia. gl. tamen in ver. reſtitui, & in ver. committendum, ſentit oppoſitum, & ad tex. reſpondet q̃ Cęleſtinus non indulſit reſtitutionem, ſed commiſit cauſam, an reſtitutio eſſet danda. Inn. etiam ſentit hũc intellectum. † dicit. n.
9 q̃ cum in integrum reſtitutione ſit iuris ordo ſeruandus, & cã cognita expedienda, præſuppoſito, q̃ conſtaret de mãdato Cęleſtini, tamen illud mandatum, quia fuerat factum extra iudicium, & ſine cauſæ cognitione, non habuit vim ſnię, arg. l. 2. & 3. commina. vel epi. & in l. ex ſtipulatione. C. de ſent. Et ex hoc dicto Inn. no. ſing. q̃ mandatum papę factum ſine cauſę cognitione in cã, quæ requirit ſniam, & cauſæ cognitionem, non hẽt vim ſnię, & ſic nõ valet, niſi aliter appareat de certa ſcia papæ, & hoc facit ad multa. Sed circa qõnem principalem, non eſt vtile inſtare, quia papa hic voluit dicere, an Cæleſtinus per illa verba dederit reſtitutionem, vel ne, ſed diſtulit deciſionem, donec
10 partes eſſent præſentes, nec mutatur intellectus huius c. qualẽcunque partem teneamus: nam ſi teneamus, q̃ Cæleſtinus indulſerit reſtitutionem, debemus præſupponere, q̃ ex aliqua iuſta cā adiuit eccleſiam Ilerd. poſt quadriennium, vt ſtatim ĩ. dicam. Et in fi. gl. in effectu ſoluit contrarium, q̃ hic non fuit reſtitutio poſt quadriennium, ſed papa commiſit cauſam, vtrum eſſet danda, ſed tu aduerte ad duo principaliter. primo quo fuit admiſſa eccleſia Ilerd. tpe Anaſtaſij, cum tempore Eugenij, qui vixit octo annis, nunquã fuit petita iſta reſtitutio. Secundo qua liter auditur nunc tpe Innocentij, cum a tempore Eugenij, qui
10 tulit ſniam, eſſent lapſi 45. anni. † Ad primum dicunt quidã vltra glo. q̃ eccleſia Ilerd. petiit reſtitutionẽ ẽt tempore Eugenij, ſed non fuit audita, hęc ſol. diuinat, qa in litera de hoc nihil dr. Inn. dat aliam ſol. dicens, q̃ tps Eugenij, qui tulit ſniam, nõ curit in quadriennio, ſicut. n. tempus p̃lati malealienantis nõ curit in iſto quadriennio: vt in c. ſi ſacerdotes. 16. q. 1. & eſt ẽt tex. iuncta gl. ſi in c. 1. eo. tit. lib. 6. ita nec tempus male ſententiantis curtit in quadriennio indulto ad petendum reſtitutionem: & eſt dictum ſatis notandum; ſed intelligo, q̃ non fuit eccleſia cauſa propter veriſimilem timorem petere tũc reſtitutionem, vt puta, quia reſtitutio fundabatur ſuper iniuſtitia ſnię, & prælatus non erat auſus dicere papę, q̃ iniuſte pronunciaſſet. & idẽ puto dicendum in alio iudice, de quo veriſimiliter timeretur, ar. in c. fi. de ap. ſecus dicerem, vbi ceſſaret probabilis timor, vt puta, quia petitio reſtitutionis fundatur nõ ſuper iniuſtitia ſententiæ, ſed ſuper alio extrinſeco, nam tunc ẽr ab eodem papa, q̃ tulit ſniam, põt probabiliter peti reſt. in inte. ad hoc allego tex.
11 in c. prox. & 5. eo. c. auditis. † Hoſt. ſoluit contrarium principale duobus modis, & primo, q̃ hic agebatur de falſitate inſtrumentorum, & quæſtio falſi poteſt intentari etiã poſt quadrẽnium, vt in c. cum venerabilis, de exce. & in l. quære. C. ad l. Cornel. de fal. cum ſi. hæc ſol. eſt vera in ſe. ſed non quo ad text. noſtrum, quia ex quacũque cauſa petatur reſtitutio, debet peti intra quadriennium, cum ſit illud beneficium extraordinarium, vt in l. fi. C. de tempo. in int. reſt. peten. & c. 1. eo. tit. lib. 6. dictum vero Ho. procederet, qſi quis directe ageret contra ſniam reſpũ falſi
12 tatis. Secunda ſol. ſua eſt, † q̃ hic petebatur reſtõ iure maioris. ſ. ex iuſta cã. ad quam petendam, & obtinendam non eſt pfixum tps, tps. n. quadriennij eſt præfixum ſecũdum eum reſtitutioni, quæ petitur iure minoris ratio diuerſitatis, ſm cum eſt, quia reſtitutio, quæ competit iure maioris, pendet ex mero iudicis officio magis, quam ab inſtantia petentis: ſed reſtõ, quę conceditur iure minorum, pendet magis a iure cõi, & ab inſtãtia petentis, quam officio iudicis. Id autem, quod expeditur ex puro, & mero iudicis officio, non clauditur tempore, quia iudex põt merum officium ſuum impendere, & exercere quandocunq;, & cum hac ſo. tranſeunt Io. An. & D. Ant. ſed profecto hæc ſol. non eſt vera, nec aliquo iure probatur, imo text. vſ in oppoſitũ in d. l. fi. C. de temp. in int. reſt. per. vbi dr q̃ oĩs reſtitutio claudi
b tur quadriennio, [b] ſiue competat maiori, ſiue minori, c & aper-
c te comperi. q̃ hanc op. tenet Bar. in l. fi. ex qui. cau. ma. vbi dicit, q̃ officiũ iudicis reſcindens clauditur quadriennio, & all. d. l. fi. Item in quæſtione facti tenebat Bal. vt hic recitat do. Car. licet quidam D. Gal. qui legebat tunc Paduæ ius canonicum, teneat contrarium allegando iſtud dictum Hoſt. Sed D. Car. tenet primum, quod puto verius per d. l. fi. nec vt dixi, dictum Hoſt. probatur iure, nec ratio ſua mihi placet, nam puto totum oppoſitum, q̃ magis dependeat a iure reſtõ, quæ competit iure maioris, quam illa, quæ competit iure minoris: nam in prima concedenda debet concurrere enormis læſio, & iuſta cauſa, ſed in ſecũda ſufficit læſio enormis, vt dixi ſ. c. prox. vnde prętor motus ex edicto ſuo dedit vtilem actionem maioribus ex iuſta cauſa, vt l. 1. ff. ex quib. ca. ma. & pro hoc facit, quod no. glo. ſ. eo. c. 2. in ver. reſtituimus, & hoc quo ad primum. Reſpectu vero ſecũdę opponit, qualiter. ſ. audiatur nunc eccleſia Ilerd. tpe Inn. cũ effluxerint 45. anni? † Gio. dat bonam ſolutionem, quam no. dicit
13 enim q̃ ex quo non defecit per eccleſiam, vt patet ex variis cõmiſſionib. per eam impetratis, lapſus quadriennij ſibi non obſtat. Ex hoc no. q̃ iſtud quadriennium indultum ad petendam
d reſtõnem non currit impeditis d ex facto iudicis, vel aduerſarij, vnde licet quadriennium detur a iure ad petẽdam, & finiendã cãm reſtõnis, vt eſt tex. apertus in cle. vnica. eo. tit. tamẽ ex quo non ſtetit pro parte, quæ cum petit reſtõnem, q̃tum poteſt, nõ debet ſibi præiudicari, ſi non finiatur intra quadriennĩ, quod aperte tenuit gl. in d. cle. vnica, & Ioan. And. hic. Facit optime in ar. l. fi. C. de adult. & l. ſi cum ipſe. coniuncta l. præcedenti. ff. de exc. tut. & quod ibi no. quicquid ergo ſit in alijs tpibus, tamẽ iſtud quadriennium habet a iure hanc naturam, licet aliqui vo
lucrint cõtrarium, ſed pro primo vltra prædicta ego allego tex. in c. 1. eo. tit. lib. 6. vbi dr q̃ eccleſia non auditur poſt quadriennium, ſi negligenter omiſit intra quadriennium petere &c. vn de pondera verbum, ſi negligenter, ergo illud tps quadriennij currit ſoli negligenti, non autem non valenti agere, & pro hoc tex. hic. ex his habes plene declaratam iſtam gl. in ver. ex parte veſtra, in fi. Ex iſta gl. colliguntur tres intellectus ad ver. illa nitens, &c. & licet intellectus iſti ſint veri in ſe, tamen non congruunt multum ſtę, quæ innuit q̃ papa credidit priuilegium eſſe falſum, cum tñ contrarium poſtea apparuerit in regiſtro, ió do. Ant. dat alium intellectum ad illum ver. q̃ eccleſia Ilerdẽ. produxerat priuilegiũ pro ſe, quod eccleſiã Oſen. dixit falſum, & ad hoc produxit aliquas probationes, quas mouerunt papã Eug. ad ſententiandum contra eccleſiam Ilerd. ſed Inn. coram quo erat nunc qõ, reperit in regiſtro, q̃ illud priuilegium non erat falſum, quia in regiſtro erat tenor, quemadmodum in illo priuilegio; & iſte intellectus magis conuenit literæ, & mihi placet, & tunc oportet tenere illam literam, vt dicatur a parte altera productum &c. quia pa pa loquitur hic eccleſiæ Oſen. ideo verbum a parte veſtra, nõ bene ſtaret ſm iſtum intellectum. In gl. in ver. Oſtenſuri, in fi. & dic ſecundum Hoſt. q̃ eccleſia Ilerd. habebat præſumptionem pro ſe, ratione illius priuilegij, quod fuit

ADDITIONES.

a Prothocollum. Adde Alex. conſi. 154. 2. lib.
b Quadriennio. Adde Alex. conſi. 222. 2. lib. & vide Ro. conſ. 67. Alex. conſ. 10. 68. & 72. 1. lib.
c Siue minori. Quod quadriennium, in quo petitur reſtitutio in integrum, currat eccleſiæ, & ciuitati, vide Dec. in conſi. 42. in fi. & Bar. in l. 1. §. quod ſi nemo, ff. quod cuiuſque vniuer. & in Lab hoſtibus. §. ſed quod ſimpliciter, co. pe. ff. ex quib. cau. ma. Seb. Sap.
d Impeditis. Adde Alex. conſi. 72. 4. lib.
Adde Gul. de Cu. in auth. ſed & lis, & ibi in apoſt. Celſi remiſſiuè. C. de tẽp. ap. Inn. c. ex ratione, circa medium, inf. de app. & ibi iſtum col. 2. ver. ſecundo caſu, quod eſt verum ſi appellans proteſtetur iudici appellationis inſtanter, & inſtantiſſimè, & pluries, vt procedat, alias non dicitur feciſſe diligentiam, vt notat Bal. in auth. ſi appellatione, & ibi Bart. C. de temp. ap. plenius per Lanf. de Oria. in c. quonia contra, §. ſtatuimus, §. appellationes, in fi. verſ. poſtquam datus eſt iudex. inf. de prob. Zach.
Ad hoc, quod dicitur hic de diligentia, quid ſit diligentia, vide glo. ſi. in l. ſi cut, C. de pig. & vide no. in c. nihil. 83. dist. & quæ diligẽtia excuſata a culpa, vide gl. quæ alle. multa iura in c. ad aures, de æta. & qual. & adde quod diligentia excludit culpam leuiſſimam, l. ſi vt certo, §. nunc videndum, ff. com. & concludo, quod ſecũdum diuerſas materias maior, & minor requiritur diligentia, ió dicimus, quod illud dr diligenter factum, quod eſt factum bona fide arbitrio boni viri, vt in l. Labeo, ff. de ſta. li. & an quis debeat adhibere eandem diligentiam in rebus alienis, vel communibus, quam in rebus proprijs, vide no. in l. ſi conſtante, in §. ſi maritus, in ver. culpanda, ff. ſol. matr. & vide gl. in l. pe. ff. de act. emp. & gl. in ver. diligentiſſimus, in l. ſi merces. in §. qui columnam. ff. loca. & vide Bart. in l. 1. ff. de ſolu. & plene per eum in l. quod Nerua, ff. de poſi. & in l. quæ fortius, C. de pig. act. Et adde, quòd ille qui eſt diligens in uno, præſumitur diligens in alio, ut l. ſi. C. de his, qui a nõ do. ma. quod eſt intelligendum data ſimilitudine negotiorum, ut in l. 1. C. qui, & adue. quos, & quod dicit Spec. in tit. de adu. & in §. 5. iu uer. commendat autem, quod diligentia eſt mater omnium iurtutum, aliquando tamen diligens etiam præſumitur errare, quod quando ſit, vide gl. in l. cum de in debito. ff. de prob. Ant. Fran.

fuit repertum incorrectum; ideo onus probandi, q̃ non erat dã da reſtitutio, incumbebat alteri parti. In gl. fi. ibi, multa. n., pter
4 diſtãtiam. † Vult ergo gl. q̃ peremptorium potuit hic mitti prima vice propter difficultatem geminandi citationes contingẽtes ex viarum longa diſtantia, debent tunc ſm Hoſt. & Io. And. apponi tres termini in peremptorio: ſed tu vide practicam per glo. in capit. conſtitutionem, de ſenten. excom. lib. 6. & tene illam menti. & ex hoc ſentiunt glo. & Docto. quòd ceſſante cauſa non poteſt mitti peremptorium prima vice, ſed contrarium eſt verum, dummodo peremptorium habeat terminum competẽtem, maxime cum interuallis terminorum, iuxta no. in d. gl. & hoc vltimum ſentiunt Doc. in c. 1. de dila. vbi vide: nã peremptorium, & tres citationes regulariter æquiparantur, vt in c. de illicita. 24. q. 3. & l. contumacia, ff. de re iud. vide tamen limitationem, quam potui in c. ex tuæ, de cler. non reſi. & vide
5 bo. gl. in cle. 1. de vi. & hon. cl. † In ea. gl. in fi. No. gl. quæ vſ incli nare in partem affirmatiuam, vt lis ſit conteſtanda in cã reſtõnis, & reliquus iuris ordo ſeruandus, de quo vide plenius p gl. & quod ibi dixi in c. 1. de offi. iu. Inn. hic dixit, q̃ ſi petitur reſtitutio ĩ contractum, eſt iuris ordo ſeruandus, vt detur libellus,
a & fiat cont. & c. Sed ſi petitur coptra ſniam, [a] & ſic contra actũ iudicialem. expedienda eſt cauſa ſummarie, quia hoc caſu non conſequitur reſtitutus aliquod lucrum, ſed ſolum paratur ſibi & alia meliori forma feratur, tunc oportet plene probare. Alij dicunt, q̃ ſemper requiritur plena probatio, & videtur hęc opinio Inn. q̃ eam ſequor. Et primo adduco c. 1. ſ. eo. vbi dr, q̃ de læſione debet manifeſte conſtare; ad idem adduco c. ex litebris. ſ. eo. vbi probatur, q̃ fundans ſe b ſuper iuſta impedimenti
b cã, debet illam plene probare, niſi cã ſit fauorabilis, vt ibi dixi, & ſolũ ibi petebatur reſtõ ſniæ: vſ per illa duo capitula ꝓcludo, qd ſiue petatur reſtõ iure minorũ, ſiue petatur iure maiorum, debet cauſa, ſuper qua fundatur reſtitutio, plene probari. & addebet præcedentem qõnem glo. no. quam puto ſingularem. ĩ. de ad præced entem qõnem glo. no. quam puto ſingularem. ĩ. de ad c. 2. in ver. monaſterium, quæ dicit q̃ quando petitur reſtitutio contra ſniam incontinenti. i. ante laſum x. dierum, dr petitio contra ſniam incontinenti. i. ante laſum x. dierum, dr petitio incidenter, & non principaliter. & ſi illa gl. eſſet vera, põt inferri, q̃ qñ petitur reſtõ contra ſniam incontinenti, non eſt opus liri, q̃ qñ petitur reſtõ contra ſniam incontinenti, non eſt opus litem conteſtari, quia tunc fit conteſtatio, qñ petitur principaliter, & non incidenter, vt eſt tex. in d. c. 2. de off. iud. & ſic ſecundo modo poſſet limitari dictum Inn. & Bar. de quo vide præce
17 denti qõne. † Extra gl. opp. contra tex. & vſ q̃ non debuit peti re ſtõ in integrum, ſed debuit appellari, quia remedium extraordinarium ceſſat, quando competit ordinarium, vt in l. in cauſæ, ff. de mino. Sol. dicit Gof. q̃ hic non poterat appellari cum ſnia fuiſſet lata a principe, vt 9. q. 3. in c. cuncta per mundum, & in l. 1. ff. a qui. app. non licet. nec obſtat ſm eum ſi dicatur, q̃ poterat ſupplicari, quia aduerſus ſniam principis admittitur ſupplicatio, vt in auth. quæ ſupplicatio. C. de preci. imp. offe. & in cor
pore vnde ſumitur, quia etiã ſupplicatio eſt remedium extraordinarium. & ex hoc dicto Gof. no. duo. primo, q̃ vbi competũt duo remedia extraordinaria, vnum non tollitur per aliud, ſed põt quis intentare quod placet, ad hoc quod legitur & no. in l. ſi cum exceptione. ff. quod met. cau. Secundo no. & tene menti, q̃ aduerſus ſniam principis competunt iſta duo remedia extraordinaria: põt ergo condemnatus per principem petere reſtitutionem, vel ſupplicare contra illam ſententiam. Sed aduerte, quia Inn. hic in ver. ſupplicationem, ſentit oppoſitũ, dicit. n. q̃ non auditur quis contra ſniam principis, niſi per ſupplicationem, & ſic non habet locum petitio reſtõnis in inte. quod clarius voluit ĩ. c. prox. Doct. reliqui nihil dicunt, quia non ponderauerunt hanc contrarietatem. Sed pro cõcordia dicerem ſic, q̃ aut contra ſententiam principis non allegatur aliqua cã, puta minor ætas, vel fauore eccleſiæ, vel aliqua alia probabilis cã extrinſeca accedens, ſed ſolum quia non poteſt appellari a ſnia principis, & tunc non debet peti reſtitutio, ſed debet intentari remedium ſupplicationis, quia ſupplicatio innititur puræ gratiæ, & benignitati principis, ideo ex quo nulla cã prætenditur, debet fieri ſupplicatio, ſed vbi allegaretur contra ſniam aliqua probabilis cã, vt puta minor ætas, vel fauor eccleſiæ, vel qa condemnatus erat apud hoſtes, & non poterat comparere tempore ſniæ, vel quid ſimile; põt peti tunc reſtõ in inte. ratio quia reſtitutio in integr. innititur iuſtitiæ, habet tamen annexam gratiam, vt dicã in ca. ſeq. & iſtud remedium eſt datum a iure pp cãm probabilem, vnde ipſemet princeps ex cã indulſit beneficium reſtõnis, vt ſ. c. prox. ergo apud eundem ꝓpeti iſta reſtõ, cum princaps de honeſtate debeat obſeruare leges ſuas, vt in l. princeps. ff. de leg. & in l. digna vox, C. eod. facit c. cum omnes. de cõſt & in hoc caſu ꝓprie logtur iſte tex in c. ſeq in hoc caſu põt ẽt ſupplicari. Sed in primo caſu, vbi nõ ꝓtenditur iuſta cã ex
18 trinſeca, non concurrit remediũ reſtõnis, quia illud, vt dixi, eſt fundatũ ſup iniuſtitia cauſæ, vt in l. 1. ff. ex quib. cau. ma. & in l. 1. ff de min. & hanc puto ipſam veritatem, & reducuntur ad concordiam iſta iura. † Sed inſtat Gof. circa ſnias inferiorũ, qualiter poſſit aduerſus eas peti reſtõ, cum poſſit appellari, & reſpõdet notanter, q̃ tunc non datur remedium minori extraordinariũ, qñ eſt tutus ipſo iure, & ita loquitur l. in cauſæ cognitione. ff. de mi. vt puta qa ſnia, vel ꝑſus eſt nullus, ſed quando actus tenet, tenetur appellare: vnde cum non ſit tutus ipſo iure, poterit petere reſtit. licet poſſit appellare, & tenemẽt hoc dictum, q̃ minor vel eccleſia poteſt iure ipſãli petere reſtõnem aduerſus ſniam, licet poſſit appellare ab illa ſnia, & ſic ſingulariter eſt limitandus tex. in c. 1. & 2. eo. tit. lib. 6 Item no. opp. limitationẽ ad illam reg. q̃ non competit remedium extraordinariũ, quando datur ordinarium, vt ꝓcedat, qñ ipſo iure quis eſt tutus p remedium ordinarium, ſecus hñet intentare aliud remediũ. Item dic, q̃ pinguius ſuccurritur per remedium reſtitutionis, quam p remediũ appõnis, quia obtenta reſtõne non hẽt nouã inſtantiã inchoare, nec adire alium iudicem forte remotum, ergo p remedium ordinariũ non tollitur iſtud, ex quo pinguius prouidet, vt dixi ſ. c. ex literis. Quæro attingendo difficilem, & vi-
19 lem glo. Inno. † nunquid petens reſtõnem contra ſententiam, vel contractum, ſeu præſcriptionẽ poſſit intentare ſimul actionem primam, ita vt poſſint cõcurrere iſta duo remedia ſimul? Pone exemplum, petebam domum à te, fuit lata ſenrentia cõtra me, ego minor, vel eccleſia peto reſtõnem cõtra iſtam ſententiam, nunquid poſſum ſimul intentare, & proſequi prima actionem, petendo etiam iſtam domum mihi adiudicari? & ſolet iſta queſtio formari per alia verba magis obſcura, videlicet nũquid officium reſcindens, & actio reſciſſoria poſſunt ſimul intentari, quæ vocabula ſunt multum obſcura præſertim iuuenibus. Sed colligendo dicta Doct. maximè Bar. in l. fi. C. ex qui. ca. ma. & in l. ab hoſtibus, ff. eod. dic, q̃ officium reſcindens pro prię eſt officium iudicis, per quod petiť reſt. in int. & dr reſcindens ab effectu, quia reſcindit obſtaculum, contra q̃ petitur reſtõ: vnde conclude, q̃ ſiue reſtitutio petatur iure minoris, ſiue maiorum, ſemper reſtõ imploratur per officium iudicis, & nõ iure actionis, ſicut quidam voluerũt, ad hoc tex. in l. ſi quis ſtip. ff. ex qui. cau. ma. & firmat Bar. in d. l. ab hoſtib. licet aliud, & minus bene ſenſerit gl. o. ſup. c. 2. ff. ex qui. cau. ma. Actio verò reſciſſoria eſt prima actio, quæ competebat ante obſtaculum, pura an-

ADDITIONES.

a Contra ſniam. Ego ſubdiſtinguerem, ſ. q̃ ſi petatur reſtõ in integrum aduerſus ſniam diffinituam, & tunc requirat libellum, & litis cont. ſecus ſi aduerſus interlocutoriam, quia iudex ex officio ſuo poteſt expedire, no. Doc. in l. minor. ia 4. ff. de min. & ibi plene Alex. & Inn. in c. pe. in gl. ſua, in uer. incidenter, inf. eo. per c. fi. ſup. de offi. iu. del. Zach.
b Quod fundãs ſe. Facit pro hac opi. quod in cauſa ſummaria requiritur plena probatio circa legitimationem perſonæ, ut eſt glo. ſing. in l. 2. C. de edi. diui Adr. tol. quam exclamat do. Alc. in I. iudices, C. de iud. vnde licet cã in integrum reſtitutionis ſit ſummaria, non tamen ſequitur, quod probatio dẽat eſſe ſummaria. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta a ante sniam contra me latam, vel ante præscriptionem completam, vel quid simile, & dr rescissoria, non q sit nomen actionis, sed est quædam adiectio ad primam actionem, vñ actio illa prima habet illud nomen, quod prius hẽbat, & dr rescissoria, qa super ea facta est rescissio per rest. in in integ. vel quia competit nunc per rescissionem obstaculi, sicut Imperator dictus est Cæsar, quia cęsus in ventre matris. Item dr Augustus ab augendo iura Imperij, ita ista actio antiqua dr rescissoria, quia vbi primo erat inutilis propter præscriptionem, vel ꝓpter sniam, vel erat sublata, nunc efficitur efficax, & vtilis per rescissionem obstaculi factam beneficio restitutionis, nam rescissa snia lata ꝓtra me, intento primam actionem, quæ mihi competebat, siue illa esset personalis, siue realis. His ergo visis venio ad principalẽ qõnem, nunquid possint simul intentari? Inn. obscurè prosequit, præsertim in prima parte gl. sed in secunda parte loquitur magis clare: & concludendo clarius mentem suam non instando in verbis, sed in mente, dic q quandoque petens restitutionem non intendit aliud consequi vltra restõnem petitam, & tũc nõ oportet aliquid inuestigare, vtrum possit accumulari actio rescissoria, quia non competit: exemplum, ego eram reus, ita q nihil petebam, sed a me petebatur, fuit lata sententia contra me, peto rest. in int. non oportet aliud petere, quia solum mihi obstabat snia, qua rescissa habeo intentionem meam. Pone exemplum in contractu, vendidi rem, & antequam traderem, peto restitutionem contra contractum: non. n. intendo aliquid pete re vltra rescisionem contractus, quia res vendita est penes me, vnde in his & similib. casibus solum hẽt locum officium rescindens. Quando petens restitutionem intendit aliud consequi vltra obstaculum sublatum, vt puta petebam a te domum, & fecimus postea transactionem, nunc iure singulari peto restitutionem, ego intendo cõsequi illam rem, quam prius petebam: vnde pro illa consequenda competit mihi prima actio, quæ dr rescissoria, quia per beneficium restitutionis nõ possum illam rẽ consequi, ratio, quia restitutio non concedit vltra, quam abstulerit læso, cum sit in pristinum statum reposita, vt in l. qd si minor. § restitutio, ff. de min. sed læsio solum contingit respũ transactionis, vnde satis est, quod rescindatur transactio: si ergo volo petere fundum, quem prius petebam a te, oportet q intentẽ primam actionẽ: & idem dic in iudicio, quando snia esset lata contra actorem, nam vltra restitutionem aduersus sniam intrẽdit ꝓsequi rẽ, quã prius petebat, & his & similib. casib. est dicendum, q aut res, quam intento consequi, venit accessorie ad dispõnem, contra quam peto restitutionem, & tunc nõ est necesse petere, nisi restõnem contra illam dispositionem, quia restõ rei venit accessorie. Pone exemplum, vendidi fundum, & tradi di vigore contractus, & peto restitutionem contra cõtractum, hic non est necesse petere rem, quia venit accessorie ad contractum, vnde rescisso contractu debet fieri restitutio rei, quia tu non tenebas rem, nisi ratione contractus. Idem dic in iudicio: nam si fuit facta executio snię, contra quam nunc peto restitutionem, non est necesse petere, q renocetur executio, quia venit accessorie ad sententiam, & accessorium sequitur principale, vt reg. accessorium. de reg iur. li. 6. dicit tamen Inn. q si vult ad cautelam petere ipsam rem, potest. vnde poterit dicere, Peto me restitui contra talem contractum, ac etiam me reduci ad illum statum, in quo eram tpe contractus. Q̃que res, quam volo cõsequi, nõ venit accessorie ad dispositionem, cõtra quã peto restitui. exemplum primi, si q̃ peto restitui ꝑ transactionem: nam tu non possidebas rem vigore transactionis, sed possidebas per prius ex aliqua cã, quia transactio fuit facta post. Irẽ exemplum in actore, qui vendicabat rem ab alio possessam, & reportauit sniam contrariam, possessio. n. rei non venit accessorie ad sniam, quia iam illam possidebat ante sniam; iõ per restõnem non consequitur illam rem, sed oportet, q intenter primã actionem. Nunquid aũt possit concurrere? Inn. hic sentit q sic, vñ dicit, q est in optione petentis, an prius velit petere restõnẽ ꝑ obstaculum, & ea obtenta intentare primam actionem: põt ẽt si vult, simul vtrumq; remedium intẽtare fm eum, pone sic exemplum libellandi fm opi. suam, poterit. n. libellans dicere, Cum alias petierim talem fundum, & fuerit snia lata ꝑ me, per quam sum enormiter læsus, peto per beneficium restõnis illã sniam rescindi, & mihi tanq̃ dño illum fundum adiudicari. vel pone exemplum in præscriptione: Possidebas rem meã ex aliqua iusta causa, præscripsisti eam ꝑ me absentem cã reipublicę, potero vtrunq; remedium intentando libellare sic, Cum talis præscripserit rem meam me absente cã reipublicę, peto p officium vestrum illam præscriptionem rescindi, & me restitui ꝑ picriptionem, ac mihi tanq̃ dño illam rẽ adiudicari. & Doc. cõiter transeunt cum hac opi. Inn, vt hæc duo remedia possint simul accumulari; sed Inn. non adducit nisi l. in causæ. §. interdum, ff. de min sed certe dicta sua approbo præter hoc vltimũ. nam firmiter teneo, q actio rescissori non competit, neq; per consequens possit intentari, nisi prius obtenta restõne ꝑ obstaculum. nam cum ante restõnem tua actio sit sublata, vel reditur inefficax pp præscriptionem, vel propter sniam, vel pp transactionem, qũo potest illa actio intentari anteq̃ rescindat obstaculum pro bñficium restõnis, cum paria sint nõ hẽ actionem, vel inutilem hẽ? Et pro hoc primo allego istũ text. in ver. quo circa, vbi licet aduersarius peteret duo, tamen papa citauit
a desiunctim, a primo super causa restõnis, & ea expedita, citauit super principali, & sic noluit ista duo remedia simul accumulari in processu. Scdo probo per l. fi. C. ex qui. ca. ma. vbi text. ad literam dicit, q actio rescissoria competit restitutis; ante ergo indultam restitutionem non competit, & ibi expresse hoc tenet Bar. ver. quero qñ nascatur, &c. vbi dicit, & prima actio, quę dr rescissoria non competit, seu non est nata, nisi prehabita restitutione, & idem sentit gl. in d. l. ab hostibus. Tertio all. tibi gl. ord. & Bar. in l. nec non. in §. exemplo. ff. ex qui. ca. ma. vbi plus dicit gl. q nec actio, nec exceptio competit ante indultam restitutionem obstante obstaculo, contra quod petitur restitutio. Quarto probo tibi per rationem gñalem, q nunq̃ debẽt simul
b accumulari duo iudicia, quãdo vnũ est præiudiciale ad aliud, vt legitur & no. in c. tuã. de or. cog. in l. fundi, & in l. fundum. ff. de exc. sed iudicium super restitutione petita est præiudiciale ad aliud iudicium super rescissoria actione, quia si denegabit restõ, cessat iudiciũ sup prima actione, vt hic in ver. Quo circa. et
20 go nõ pñt sit accumulari. † Quãro ãt tpe durẽt ista iudicia, dico qd offũ rescindẽs p qd postulat restõ, claudit quadriẽnio, tã respectu minoris, q̃ respũ maioris, vt sup. plene dixi: sed actio rescissoria non durat nisi per annum a tpe indulte restõnis: quia illa actio est restituta a prętore ꝑ ius ciuile, tex. est no. in l. honorarijs. in fi. ff. de act. & ob. & in d. l. fi. C. ex qui. ca. ma. & vtrunq; dictũ firmauit ibi Bar. in d. l. in honorarijs. Sed dubito de vno, quod non memini me legisse, vtrum in ecclesia habeat locum hoc dictum vltimum, vt indulta restitutione sit necesse intentare primam actionem intra annũ, ita q post annum non ꝓpet? & pro nunc potius inclinarem, q non habebat locum in ecclesia: adduco hanc rationem, ecclesia restituitur nõ beneficio prætoris, sed beneficio iuris canonici, vt per totum istum titulum probatur, ergo cum ista actio non restituatur a prætore, sed a principe, & a iure canonico, cessat ratio, super qua fundatur d. l. in honorarijs. & hoc no.

ADDITIONES.

a Citauit disiunctim. Vide solemniter de hoc ar. per Io. Fab. in §. rursus, in 6. co. ad fi. uer. uid. amus, Inst. de act. Seb. Sap.

b Ad aliud. Vide quæ late traduntur in l. edita, in materia cumulationis. C. de eden. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in int. aduersus sententiam potest peti ab illomet iudice, qui eam tulit.*
2 *Restitutio in integrum aduersus necessariam probationem emissam conceditur absque alia probatione læsionis.*
3 *Exceptiones dilatorię, quæ, vt possit præsumi, malitiose opponuntur, nõ sunt admittendæ, secus si sint peremptoriæ, nisi sit maxima præsumptio, q malitiose opponantur.*
4 *Sententia an feratur contra dominum absentem, vel contra procuratorem præsentem?*
5 *Restitutio in integ an possit peti per procuratorem sine speciali mandato. 6.*
7 *Exceptiones contra sententiam, vel instrumenta, si excludantur a statuto, si incontinenti offeruntur probari, debent admitti.*
8 *Executio sententiæ an impediatur, si aduersus eam petitur restitutio in integrum.*
9 *Executio sententiæ non debet fieri, postquam fuit postulata restitutio aduersus eam.*
10 *Executio sententiæ non retardatur per supplicationem factam Principi.*

CAP. VI.

QVscitata. Si restituatur in integrum cõtra sententiam is, ꝑ quem est ꝓsumptio, mãdatur snia executioni ꝓstita cautione de restituenda re, si prius condemnatus in hoc iudicio ꝓualeat: vel summa aliter fm mentem tex. iuncta gl. pe. Petitio rostõnis in integ. ꝑ sniam suspendit tm executionem sniæ in euentu istius cauæ restõnis: fallit si contra petentem restõnem est præsumptio malitiæ, q cã differendi executionem hoc petat, quo casu executio fit ꝓstita cautione de restituendo, si petens restõnem obtinebit in cã, & in hoc vltimo est iste tex. valde singularis respũ vtriusque iuris. Diuiditur in quatuor partes Nam prima ponit decisam facti narrationẽ Secunda ibi, nos intellectis, ipsius diffinitionẽ. Tertia restõnis petitionẽ, ibi, snia. Quarta ipsius ꝓcessionem cũ certa prouisione, ibi: ne vero. Calus lit. Inter epm Burgen. & monasteriũ Ouien. vertebat qõ super quatuor articulis, & quibusdã decimis acq̃sitis monasterio per quandã trãsactionẽ, q̃ cõmissa fuit quibusdã iudicibus, coram q̃b. processum fuit, & pclusum in cã: tandẽ cã super his dalata fuit ad dñm papam, qui audiens q̃cunque partes ꝓponere voluerũt, ꝺdemauit monasteriũ super quatuor articulis ꝑdictis. lata snia super articulis, dũ papa vellet super decimis ferre sniam, super quib. corã iudicib. fuerat in cã cõclusum, procurator monasterij petiit benefi-

Causa dot is est fauorabilior, quàm causa alimentorum.
Clericus tenetur mngis exercere actum humanitatis, & charitatis, quàm laicus.
Clericus an compellatur satisfacere suis creditoribus de bonis ecclesiæ.
Ius decimandi est quid spirituale, nec potest cadere in laicum.
Fructus decimarum licet possint vendi, & locari, non tamen possunt in dotem concedi.
Ecclesia dicitur læsa, quando timet damnum etiam de futuro puta, quia loca ui rem alicui potenti.
Alienari non possunt bona ecclesiæ vsque ad vitam recipientis, sine debitis solemnitatibus.
Pensio an sit soluenda in fine, vel in capite anni.

CAP. III.

DEuenit. Arbiter sua authoritate spiritualia laico adiudicare nõ potest. Ita summat Io. And. sed nimis restringit literam, & procedit secundum vnum intellectum. sed secundum alium multũ notabilem summo sic. Arbiter assumptus in primoniali cã clerici non potest adiudicare rẽ ecclesiæ possidendam, ẽt ad vitam clerici. & est casus no. Primò ponit factum. Scdo corigendum committit, ibi, vñ. Casus li. Gul. clericus quandã sororem suam tradidit in vxorem. G. de Cal. promittens eidẽ G. daret annuatim v. solidos sterlinguorum. super eisdem v. soli q̃ daret annuatim v. solidos sterlinguorum. super eisdem v. soli q daret annuatim v. solidos sterlinguorum. super eisdem v. soli q daret annuatim v. solidos sterlinguorum. super eisdem v. soli q

Universidad de Deusto
Biblioteca

SVMMARIVM.

1 Fœmina quæ de cõsuetudine, vel de iure communi habet iurisdictionem, potest in iurisdictione sua iudicare, & sententias ferre. 2.4.
2 Fœmina non potest esse arbitrix, sed bene arbitratrix, & amicabilis compositrix.
Compromissum factum in fœminam tanquam in arbitram, non firmatur iuramento.
3 Fœmina non potest, vel debet exercere officia virilia, non propter incapacitatem, sed propter honestatem, & consuetudo contra honestatem non valet.
4 Fœmina quando dicatur habere iurisdictionem de consuetudine, vel de iure communi. 13.
5 Consuetudo circa vnum actum contra ius extenditur ad alios actus sibi similes.
6 Pœna potest exigi non solum per laicos, sed etiam per clericos, vide late infra nu. 12.
7 Consuetudo potest inducere, vt quis possit incidere ligna, vel animalia pascere in alieno territorio.
Dominus rei, & ille, qui prætendit habere aliquod ius consuetudine, vel præscriptione acquisitũ, si simul concurrant ad vsum illius rei, quæ forte ambobus non sufficit, est præferendus verus dominus.
8 Clericus an possit compromittere sine consensu episcopi.
9 Consilium superioris si fuerit adhibitum in aliquo actu, censetur in illo actu eius authoritas adhibita.
10 Præsentia alicuius in aliquo actu, an inducat illius authoritatem in illo actu.
11 Feudum, an, & quando venit in fœminam.
12 Pœnam non soluens non tenetur in foro conscientiæ, nisi sit ipso iure imposita.
Damnum datum, quod non processit ex dolo, vel lata culpa, emendare nõ tenetur quis in foro conscientiæ.
Pœnæ, an & quando in vtroq; foro possint exigi etiam a religiosis, & quot sint pœnarum genera.
13 Pœna non est exigenda vltra, quam interest partis, intellige, vt infra, numero 14.
15 Pœna, an, & quando censeatur apposita in fraudem vsurarum.
16 Stipulari alteri quis potest de iure canonico, quãdo verba stipulationis sunt concepta in personam stipulatoris.
17 Compromissi pœna si fuerit soluta an omnino possit agi, vt stetur laudo.
Laudum pœnale non emologatur taciturnitate decem dierum.
18 Sententia nulla potest consensu partium validari, non ut valet vt sententia, sed vt pactum.

CAP. IIII.

Dilecti filii. Clerici de temporalibus compromittere possunt in mulierem, alias de consuetudine iudicantem. Vel summa latius, & clarius sic. In mulierem singularem tanquam in arbitratricem cõpromitti non potest, secus si mulier habet aliàs iurisdõnem de iure communi, vel consuetudine: nam tunc ẽt super rebus temporalibus, ecclesiæ potest in eam validè compromitti. h.d. Prima pars narrat factum. Secunda dat iudicem, ibi, quamuis. Casus. Inter abbatem & conuentumde Scarduna Cisterci. ordinis ex parte vna & hospitalarios ex altera vertebatur quæstio super vsurario cuiusdam nemoris, hi in Reginam Francorum compromiserunt sub certa forma. Ipsa auditis causæ meritis, per diffinitiuam sententiam arbitrium promulgauit de consilio quorundam episcoporum. hospitalarij intelligentes, quod fœminæ secundum regulam iuris a ciuilibus officijs sunt remotæ, & etiam si inter libertos suos audientiam susceperint, ex illarum sententia nec pœna, committitur, nec exceptio datur, ipsius arbitrium obseruare contemnebant, propter quod monachi domino Papæ sunt conquesti. vnde, super hoc scribit quibusdam, dicens, q̃ licet fœminæ, vt dictum est, à publicis officijs sint remotæ, quia tamen iuxta consuetudinem approbatam, quæ pro lege seruatur in partibus Gallicanis, huiusmodi fœminę præcellentes habeãt ordinariam iurisdictionẽ in subditos suos; mandat Papa istis iudicibus, quatenus cõpellant ipsos hospitalarios per pœnam in compromisso appositam appellatione remota, vt arbitrium ipsum, sicut prouide latum est, & ab vtraque parte sponte receptum, obseruẽt & præcipuè cum episcoporum præsentia, & consilio fuerit roboratum. B.

1 † No. 1. quod fœmina habens iurisdictionem de iure communi vel consuetudine potest per se in iurisdictione sua iudicare. Itẽ per se de meritis causæ cognoscere: potest enim quis esse iudex, licet non habet scientiam iuris, dummodo aliàs habeat peritiã causarum fortè ex consuetudine, vt est tex. in l. certi, C. de iudic. Et ex hoc & tex. infertur, q̃ mulier habens regnum, vel comitatũ, potest, si vult per se cognoscere de aliqua causa, & ferre sen-
a tentiam. Not. 2. q̃ regulariter fœmina a est remota ab omni officio publico, & intellige de officijs virilibus, nam ad officia nõ virilia, quæ deferunt in republica, tenetur mulier subire, sicut masculus, de quo tamen dicendum, vt plene no. Bart. in l. 1. C.
2 de mu. & in quo loco mune. li. 10. † No. 3. q̃ suscipere in se arbitrium est officium virile: nam arbitria sunt redacta ad instar iu-
b diciorum, vt in l. 1. ff. de arb. sed mulier non valet iudicare, b ita nec arbitrari, vt hic, & in l. fi. C. eo. secus dic si fieret cõpromissum in mulierem, tanquam in communem amicam, & amicabilem compositricem, nam tale cõpromissum potest mulier acceptare, quia coram arbitratore non est iudicium, sed procedit extraiudicialiter. Ad hoc adduco text. apertum in muliere, in c. Quintauallis, de iurei. inf. & facit iste tex. a contrario sensu, ibi, ab omni iudiciali examine, &c. secus autem si cognoscunt extra iudicium, vide in Spe. eo. tit. §. 2. circa prin. vbi etiam quæritur, nunquid cum iuramento possit compromitti in mulierem? Et concludẽ q̃ non, quia contribuere hoc officium mulieri non dependet à consensu, partium, vt hic: ergo ipsarum iuramentum nihil operatur, vt in c. fi diligenti, de foro competẽ.
3 † No. vlterius, q̃ consuetudo potest dare iurisdictionem mulieri, ex quo infertur, q̃ mulier prohibetur iudicare non rõne incapacitatis, quia tunc consuetudo non posset eas habilitare, argu. in c. licet, de fo. comp. & in c. causam, de præs. sed prohibetur pp honestatem, quia non est honestum, vt mulier officijs virilibꝰ se implicet, de quo vide quod notatur in c. fcisicitatus sup. de rescr. Et ex hoc & ex tex. collige vnum mirabile, q̃ valet consuetudo contra honestatem, quod vꝫ contra c. cum decorem & c. cum ab omni, de vit. & hon. cle. sed potest dici, q̃ ad istud admittitur hic ratione dignitatis, quam iste mulieres præcellentes habẽt, sicut admittitur abbatissa, quæ ratione dignitatis habet iurisdi-
4 ctionem, vt in c. dilecta, & quod ibi, not. de excess. præla. † Item no. q̃ mulieres præcellentes non habẽt de iure iurisdictionem
c in subiectos, c possunt tamen habere ex consuetudine, & intelligo tex. in istis mulieribus præcellentibus, s. quæ sunt nuptæ aliquibus principibus, ita quod principatus pertinet ad virum, & non ad mulierem: vnde mulier præcellere dicitur, quia habet dignitatem, non iure proprio, sed ex radijs mariti, ad hoc quod leg. & no. in l. si Augustæ, ff. de le. 2. vnde largo modo omnes subiecti mariti, dicuntur subiecti vxoris, non tamen potest vxor iurisdictionem exercere in istos subiectos, sed consuetudo potest sibi tribuere iurisdictionem, & in hoc casu ego intelligo istum tex. nam alias si mulier haberet iurisdictionem, vel comitatum, vel alium principatum, posset de iure communi omni consuetudine cessante exercere iurisdictionem in subiectos, vt voluit hic Innocen. & bene, & facit tex. in cap. cum deuotissimam. 12. quæst. 2. & cap. ex parte, il 2. infra de priuile. & per hoc tollitur contrarium, quod potuisset formari contra istam secundam literam, quæ præsupponit, quod istæ mulieres præcellentes habebant subiectos, & quod ea sola consuetudine poterant exercere iurisdictionem: nam intelligo, vt prædixi in subiectis largo modo sumptis. Item not. argum. ex text. quod dominus habet ius in libertos, nam cum mulieres solum excludantur, vt hic, ergo secus in masculo, & circa hoc instat hic Innocen. sed contrarium credo de iure verius, quia iure non reperitur inter iura, quæ sunt reseruata patrono circa libertos, inter quæ non computatur iurisdictio, & de his iuribus vide per glõ. Instit. de succes. libe. §. sed nostra. Nota quod data potentia iudicandi ẽt ex sola consuetudine accessoriè videtur competere potestas ar-
5 bitrium suscipiendi, vt hic not. probatur &c. † Et ex hoc colli-
d ge aliud notabile dictum, quod consuetudo d circa vnum actũ contra ius extenditur ad alium actum, qui quodammodo per similitudinem videtur includi sub priori, seu includitur tanquam pars sub suo toto, ad hoc, facit, quod nota. Cyn. in l. 2. C.
6 quæ sit lon. consue. † Item no. in fin. literæ, quod pœna potest apponi in compromisso, etiam inter religiosas personas, quia licite possunt clerici, etiam religiosi, exigere pœnam, de quo latius vide cum glos. Vlti. not. quod etiam de iure canonico non compellitur compromittens obseruare simpliciter laudũ, sed compellitur per exactionẽ pœnæ appositæ in cõpromisso. Quid aũt si non interuenisset pœna? voluerunt quidam dicere, vt hic refert

ADDITIONES.

a Fœmina. Vide Barto. in l. 1. & Ias. ibi, colum. 2. ff. de legi. ubi dicunt, quod etiã mulieres non possunt interesse in condendis statutis, & quid possit facere mulier, & quæ non possit, late ponit Decius in rep. l. fœminæ. ff. de reg. iur. Seb. Sap.

b Iudicare. Adde Ang. consi. 257. ubi dicit, quod uidit Reginam Ioannam sedẽtem in solio. Adde Ro. sing. suis, fol. 21.
Adde, quod sing. nu. 687. quod inci. tu audiuisti titulum de procu. ubi dat ad hoc dictum unam sing. limitationem, quam dicit esse ignotam Doc. Canonistis, s. nisi in tali causa de salute animæ tractaretur, alle. pro hoc sing. dictũ Arch. in c. scriptum, 6. q. 3. Zaz.

c Iurisdictionem in subiectos. Adde Spec. in tit. de dele. §. 8. uer. Item quod est mulier. & in tit. de syn. in uer. quid de mulie. & in tit. de cura. §. 5. uer. sed nũ quid mulier. Gul. de Cu. in l. cum re, & ibi Cy. C. de nup. & Ang. in Auth. de consul. §. hæc itaque, uer. si autem etiam uxorem, col. 5.

d Quod consuetudo. Vide Alex. in l. non sine, C. de bon. quæ libe. per quẽ Ful. in l. de quib. col. 2. ff. de leg. tenet, quod consuetudo loquens in uno casu, extendit ur ad alium, casum similem etiam contra ius commune, de quo per do. Ias. ibidem. colum. 3. & late, quando in consuetudine fiat extensio, uide per illustrem dominum meum Rochum Curtium in c. fi. colum. 33. de consuetu. Seb. Sap.

refert Inno. q̃ in spiritualibus tenetur pars obseruare simpliciter laudum, quia non potest agi ad interesse, cum spiritualia nõ recipiant æstimationem. Idem dixerunt qũ interuenit iuramẽtum, arg. in c. feq. & in c. 2. sup. eod. Alij verò dixerunt, q̃ nunq̃ tum, arg. in c. seq. & in c. 2. sup. eod. Alij verò dixerunt, q̃ nunq̃ pt agi ad obseruantiam luadi, nisi fuerit approbatum expresse, vel taciturnitate 10. dierum, iuxta l. pe. C. eod. sed de hoc dicam plenè inf. eo. in c. pet tuas, vbi iura principaliter tractant. † In gl. formant hic Doc. quæstionem vtilem. Nunquid possit indici consuetudo, vt vnus nobilis, vel homines alicuius castri possint incidere ligna, seu animalia pascere a intra limites alterius castri, vel in fundo alterius? concludo q̃ sic, dummodo consuetudo non sit inducta per violentiã, ad hoc facit c. super quibusdam, de verb. sig. l. fi quis diuturno, ff. si ser. vendi. cum si. secus si seruitus vendi solet, q̃ mihi satis placet, nam quemadmodũ posset præscribi, seu acquiri tota res, ita & vsus rei; ad idem no. tex. in l. venditor, ff. communia præd. vbi probatur, q̃ valet consuetudo, vt quis oblato precio possit incidere ligna, vel quid simile in fundo alterius, dicunt tamen no. hic Doct. q̃ vbi ligna, seu pascua non possent sufficere domino ex consuetudine præcedenti, q̃ tunc dominus præferendus est, arg. in c. suggestum, de decimis, & in capit. quid per noualem, inf. de verb. sig. & no.
† hoc vltimum. † In glos. 2. Goff. intelligebat istum tex. q̃ interuenerit authoritas episcopi, quia sine ipsius authoritate non potest clericus adire forum seculare. sed Host. & Ioan. And. dicunt suum reprobant, dicunt. n. quòd si clericus vult prorogare iurisdictionem laici non sufficit authoritas episcopi, & bene dicunt per ea, quæ leguntur, & notantur in c. significasti, de foro compe. Idem quando clericus vult compromittere in laicũ super rebus spiritualibus, vt in capi. per tuas. inf. eod. sed in casu nostro clerici compromiserunt de rebus temporalibus, vnde tex. hic non loquitur de iudiciaria, sed de compromissaria potestate; super rebus enim temporalibus possunt clerici compromittere in laicum, etiam sine authoritate superioris, vt in c. cõtingit a contrario sensu, inf. eod. & clarius probatur, in capitula. ti. eod ti. & est ratio diuersitatis, quia arbiter non habet iurisdictionem, sed quandam notionem, vt in l. ait prætor, ff. de exposita. ti. cod ti. & est ratio diuersitatis, quia arbiter non habet iurisdictionem, sed quandam notionem, vt in l. ait prætor, ff. de iu. compromittentes ergo non subijciunt se iurisdictioni laicorum. Sed aduerte, quia ex alio capite videbatur necessaria authoritas episcopi, nam cum fuisset compromissum super rebus immobili, seu super iuribus, quemadmodum clericus non potest ita directè alienare sine authoritate superioris, ita nec detbet posse compromittere, cum alias compromissum possit fieri in f. audem, vt dixi, sup. ca. proxi. & dicam plenius inf. c. sequ. Solu. Docto. non tangunt, sed ponunt, quod a principio interuenit hic consensus episcopi, licet in litera non dicatur, vel melius, in laudo interuenit præsentia, & consilium, episcoporum, vt dꝫ in fine literæ. † Eps ergo dando ꝓsilium vꝫ interponere ad actum authoritatem suam, & in hoc not. bene istũ rex. & facit qđ no. Io. An. in reg. qui tacet. in mercu. & Bart. in l. cum pater, in §. liberos, de le. 2. & Bald. in l. filiusfam. C. de pet. hære. & ibi bon. tex. secundum vnum intellectum, & per eũdem in l. fi. C. ad Mace. † Nunquid aũt sufficiat sola præsentia illius, qui habet authoritatem, vel consensum interponere, facit tex. iste in arg. q̃ sic, dum ponderatur præsentia episcoporum, facit ẽt l. j. ff. de auth. tu. a contrario sensu. Sed contrarium firmat gl. & Bar. in l. 3. ff. eo. ti. & dat notabilem theoricam Bar. in l. quæ dotis, ff. sol. ma. dicens, q̃ vbi exigitur consensus alicuius in facto alterius, non sufficit sola præsentia istius, quod no. facit q̃ no. Dy. in d. reg. qui tacet. nam vꝫ cõsensus iustius tertij exigi, vt solemnitas, vel vt authoritas. iuxta ea, quæ dixi in c. cum consuetudinis, de consue. sed per solã præsentiã non seruat iuris solẽnitas, nec authoritas impedit, qa prestans authoritatẽ dẽt esse author in illo facto, vt Inst. de auth. tu. §. si tutor, & hęc dicta tene mẽti † In gl. 2. ibi, nisi princeps scienter delegauerit. No. gl. & dic q̃ papa pt delegare fœminæ, etiam causam spiritualem, & q̃ plus est ẽt in clericos, tex. est no. in c. Mennam, a il. in gl. & dicit hic Inn. q̃ ter clericos, tex. est no. in c. Mennam, a il. in gl. & dicit hic Inn. q̃ ẽt de iure communi potest mulier exercere iurisdictionem, si habet regnum, seu comitatum, vt sup. dixi. Item dicit Host. si fœmina successit in aliqua terra, seu castro. Et ex his no. q̃ mulier potest succedere ex testamento in dignitatibus habentibus iurisdictionem. Item in terris, & castris, quæ non sonant in aliquã dignitatem, intelligo tñ cum limitatione, nam si res est feudalis, fœmina non succedit, ẽt masculis non extantib. nisi in ꝑcessione feudi fuerit dctm, c q̃ ẽt fœmina possit succedere, tñ si fuerit facta concessio sim̃pliciter, vt masculi, & fœminæ admittantur, dẽt intelligi pp naturam feudi ordine successiuo, vt fœmina admittat, masculis. f. non extantibus, tex. est de p̃dictis no. in c. vnico, pe succe. feu. col. 10. si tñ feudum est fœmineũ, succedit fœmina, licet in concessione non fuerit dictum, q̃ fœmina succederet, & hoc masculis non extantibus, vt in c. 1. de feudo fœminæ. ea. coll. si aũt res non est feudalis, & tũc si est dignitas puta Regnũ, Comitatus, Ducatus, vel quid simile, & tunc ex cõsuetudine iure approbata succedit solus primogenitus masculus, & eo decedente sine filijs, venit ad secundog̃nitum, de quo vide tex. in c. licet, de vo. & ibi per gl. & Doct. masculis aũt non extantibus succedit fœmina, & hoc casu intelligo Inno. hic, & in c. significauit. sup. de res. vbi soror succedit, si frater nõ extat in Comitatu. Si verò non est dignitas, & tũc credo cessante consuetudine, q̃ masculus & fœmina pariter succedunt, vt in alijs bonis, cum de iure non sit differentia inter masculum, & fœminam in successione, vt in l. maximum vitium, C. de libe. præter. & hoc casu intelligo dictum Host. hic. †

12 In gl. fi. hæc gl. diuiditur principaliter in tres partes. In prima prosequitur, an, & quando inter clericos, seu religiosos habeant locum pœnæ appositæ? & hanc partem glo. plenè non explicat. Sed tu distingue latius colligendo dicta Docto. q̃ aut loquimur in foro pœnitentiali, aut in foro contentioso; primo casu tenet cum communiter, q̃ non habet locum impositio pœnæ, vnde si is, qui tenetur ad certam pœnam, confitetur sacerdoti delictum suũ, non debet sacerdos iniungere pœnam, quæ sibi venit imponenda in foro contentioso, sed satis est, q̃ imponat pœnitentiã de peccato, & q̃ de illo satisfaciat, ad hoc vꝫ tex. singularis, secundum vnum intellectum, quem sequitur ibi gl. in c. fraternitas. 12. q. 2. & sequitur hic Goff. & communiter Doc. sed adde tu Inn. in c. sicut dignum. j. de homi. vbi plenius no. voluit, q̃ in foro pnia li non tenetur quis ad emendationem delicti, seu damni dati, nisi fuerit in dolo, seu lata culpa, secus si fuit in culpa leuissima,
d vel leui. d vnde prouisio legis Aquiliæ e super restartione damno rũ non hẽt locum in foro aiæ, nisi modo prædicto. quod est
e singulariter notandum. Et vide rõnem per Inn. in d. c. sicut dignum, prædicta ego limito, vbi pœna venit imponenda peridicem, secus puto, vbi pœna esset imposita ipso facto. Pone exẽplum in committente crimen læsæ maiestatis, vel hæresis, nam incontinenti bona confiscant, vt in c. vrgentis. j. de hær. & in c. cum secũdum leges, eo. ti. li. 6. & l. quisquis. C. ad leg. Iul. maie. cum. n. hæc bona sint iã aplicata fisco, & iste criminosus sit priuatus dominio, non vꝫ, quod cum bona conscientia possit amplius illa bona retinere, facit qđ in simili le. & no. inf. cõmissa. ff. de publi. & vectig. vbi pœna ipso facto commissa exigitur ab hærede, licet alias hæres non teneatur ex delicto defuncti, C. ne ex delictis defunc. per totum. & vide in hoc, quod dixi in c. 1. de const. Secundo casu principali considerandum est pœnam esse multiplicem: nam quandoque, pœna imponitur a lege canonica, seu ciuili, quandoque ex consuetudine; quandoque pœna est contumaciæ punitiua; quandoque est iudicialis; quãdoque est pœna compromissaria, vt quia apposita in compromisso. quandoque est pœna conuentionalis extra iudicium. Prima a lege. s. apposita, potest exigi a laicis & clericis. 17. q. 4. ca si quis deinceps, & ca. sequen & in ca. sacrilegium. n. am quod fit lege permittente, non est peccatum. 23. quæst. 4. ca. qui peccat, & in l. Gracchus, C. de adul. Secunda pœna. s. consuetudinaria, potest etiam exigi a quibuscunque etiam religiosis, vt in ca. dilectus, de of. or. & in ca. 2. de delic. pue. intelligo tamen, quod consuetudo sit alias rationabilis, per ca. fin. de consue. Tertia pœna. s. contumaciæ punitiua potest licitè imponi, dummodo habeat in hoc potestatem; ordinarius. n. regulariter potest mulctare, vt in l. 2. in fi. ff. de iud. & in l. vnica, ff. si quis iusdi. non obtẽ. no. in ca. 1. de homi. lib. 6. & in ca. licet. inf. de pœn. de delegato dic, vt le. & no. in ca. de causis, de of. del. in arbitro no. inf. eo. ca. cum dilectus. Caueat tamen iudex ne causa auaritiæ pœnam hanc exigat; vnde consulitur iudicibus ecclesiasticis pœnam exactam in pias causas conuertere, si volunt euitare suspicionem auaritiæ, vt no. in d. ca. 1. de ho. & in d. c. licet, de pœ. † Pars
13 tamen non debet, secũdum Host. exigere hoc casu vltra quam sua interfit, pro hoc l. sancimus, C. de iud. & ca. quoniam. §. in alijs, vt li. non con. Quarta. s. iudicialis potest etiam impune exigi, ad hoc ca. fin. de do. & contu. & c. olim, inf. de iniu. & c. grauis, de rest. spo. vnde licite etiam clericus agit ad æstimationem iniuriæ sibi illatæ, & cui debeat applicari, si iniuriatus est clericus vel religiosus? vide bo. glo. in c. parochianos. inf. de sen. exc.
f Quinta pœna, s. compromissaria licite potest exigi fa quocunque, vt patet hic, & in c. per tuas. inf. eo nam ista imponitur, vt puniatur contumacia nolentis absoluere promissa, & vt alteri parti satisfiat de laboribus & expensis Item hæc pœna cedit loco rei promissæ; si tamen pars nõ posset ex toto adimplere laudum, pura quia inops, tũc licet de rigore iuris committatur in totum, tamen de æquitate canonica nõ debet exigi, nisi quatenus interest partis fm Host & hoc casu loquitur c. sua. de pœ. † Sexta & vltima pœna, s. conuentionalis, extra iudicium põt exi gi,

ADDITIONES.

a Animalia pascere. Adde eundem consi. 9.
b Quod no. Adde eundem consi. 61.
c Fuerit dictum. Adde Roma. consi. j. & 32. Pau. de Ca. consi. 154. Ale. consi. 29
d Vel leui. Adde Ro. sin. suis fol. 17.
e Prouisio legis Aquiliæ. Vide Decium hoc comprobantem ex multis in c. 2. in 2. lec. col. 5. ver. 5. adde, de consti. Seb. Sap.
f Potest exigi. Adde Alexandrum, consi. 32. 2. li. vbi multa dicit in materia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a gl. quatenus pars prætẽdit interesse, & non vltra, a & hoc tenuit Host. hic, & sequitur D. Ant. sed tu vide Inno. in c. suam, de pœ. vbi dicit q̃ pœna cõuentionalis, dũmodo non sit apposita in fraudem vsurarum, potest exigi in totum, etiam si pœna excedat interesse, & hoc dictum mihi plus placet, & iudicio meo satis probatur hic: nam pœna apposita in compromisso procedit ad requisitionem partium, & nihilominus in totum potest exigi, nec habetur ratio ad interesse, nam hæc pœna potest apponi ad puniendum eum, qui parere, seu pactis obtemperare recusat nam nihil tam naturale, quam quod fiat id, quod semel inter partes conuentum est, vt l. 1. ff. de pact. vnde lex considerãs difficultatem, quæ versatur in probando interesse, consuluit, vt loco interesse apponatur certa pœna, vt sic releuetur pars ab onere probandi interesse, vt Instit. de verb. oblig. in fi. hæc procedunt, nisi pœna fuerit apposita in fraudem vsurarum, & de hoc conster, quia tunc non potest exigi, argumen. in capit. illo vos, de pigno. & cap. ad nostram, de emptio. & vend. & in l. cũ
15 allegas. C. de vsuris. † Si autem dubitatur, an sit apposita in fraudem, distingue: aut pœna est apposita super solutione quantitatis, aut super promissione facti, seu super promissione dandi ad certam speciem, nulla prius præcedente obligatione quantitatis: & hoc vltimo casu non præsumitur fraus secũdum omnes, ar. hic, & in c. per tuas. infra c. cum si. tenent Doct. in d. l. cũ allegas, nisi ex aliis coniecturis coniungatur fraus. Pone exemplũ, promisi fabricare tibi domum, vel dare tibi æquum, & in casu, quo non adimplerem, promisi certã pœnam: hoc. n. casu nõ pt præsumi fraus: sed in priori casu, qñ pœna fuit apposita super solutione quantitatis, aut pœna fuit apposita simplr, si quantitas in termino non fuerit soluta, & præsumit apposita in fraudem vsurarũ, p l. cum allegas. præall. & tenent ibi Doct. & per l. Iulianus, in §. idem Papinianus, ff. de ac. emp. & Bar. in l. rogasti, in §. 1. ff. si cer. per. & Doct. nñi hic, & dixit Io. An. in add. Spec. in tit. de sol. & ob. §. 1. in 1. col. q̃ hoc procedit, præsertim si ẽns est vsurarius, quasi innuat idem esse, ẽt si nõ sit vsurarius, sed Inn. in d. c. suam, vt exigere q̃ sit vsurarius, alias non presumit fraus, sed pt intelligi Inn. & restringi, qñ pœna fuit apposita in promissione facti, secus in solutione quantitatis: nam tex. in d. §. Papinianus, & in l. cum allegas, præall. loquitur indistincte. Qñque præcedente obsone quantitatis submittit factum, & pœna apponitur super facto, & non immediatè super quantitate, exemplum. Promitto creditori meo soluere pecuniam in tali termino. Item promitto venire ad iudicẽ, & recipere præceptum de soluẽdo, vel dare pignora, & si non fecero promitto soluere pœnam, & hoc casu dubitat, an pœna sit apposita in fraudẽ vsurarum. Io. And. in add. prædicta tenet, q̃ sic, ex quo præcessit obligo quantitatis, & dicit q̃ Dy. tenuit istã opin. in l. cum seruus, ff. de pd. & dem. per illam: l. sed D. Ant. sentit hic ẽrium, & dixit hoc tenuisse But. in d. l. cũ allegas, nisi ẽns esset vsurarius, alle. ibi Bar. qui expresse hoc tenuit in d. l. rogasti, in §. 1. Rõ est, quia per istud pactum de dandis pignori, vel veniendo ad iudicem, nihil mihi deest, sed feci vt essem magis cautus: pœna aũt est apposita non pp solonem retardatam, sed quia tu non obseruasti pactum de dandis pignorib. Et ex prædictis dic, q̃ si mutuo tibi centum cum hoc pacto, per qđ aliquid mihi adest rõne quãtitatis mutuatæ, qđ est vsura, vt no. gl. in d. l. rogasti, & facit 14. qõ. 3. quasi per tot. & per hoc hẽs hunc articulũ declaratum, &
16 hæc procedunt quo ad primam partem gl. † In seda parte, glo. intrat qõnẽ. nunqd possit indistincte agi ad pœnã, siue pars fuerit stipulata, siue arbiter, b in fauorẽ, partis? & tene q̃ sic, & hẽs ex hoc singulariter notare, q̃ arbiter pt stipulari pœnam, vt stetur arbitrio in fauorem partis, & hãc opi. vr primo tenere Spec. tit. §. fi. ver. sed quærit, quare: sed postea refert Placentinum tenuisse ẽrium, & nihil expresse eligit. Doc. ẽt hic simpliciter remittunt ad dictum Spec. sed vide eundem Spec. in d. §. fin. ver. quid si stipulatus. vbi firmat, q̃ arbiter non potest stipulari, vt stetur laudo, quia regula est, vt alteri nemo stipulari possit, vt l. stipulatio ista, §. alteri, ff. de ver. ob. & Insti. de inu. sti. §. alteri. vn de considera, q̃ si non valet stipulatio hoc casu, in quo arbitriũ posset esse sine effectu, fortius non deberet valere in præceden ti casu, vbi solum stipulatur pœnam, & hoc verius de iu. ciu. sed de iu. canonico poterit agi ex stipulatione alteri facta, saltẽ quãdo verba stipulationis diriguntur in personam stipulatoris, vt puta, promittis mihi quod seruabis arbitrium, vel quod solues talem pœnam alteri parti obseruanti? nam de iure ciuili hoc casu nascitur obligatio naturalis, vt no. in l. 1. ff. de pact. & in l. stipulatio, in §. si quis insulam, ff. de ver. ob. ergo ratione naturalis obligationis potest agi de iure canonico, vt in c. 1. de pact. & dic
17 vt ibi dixi, & vide gl. 2. q. 7. c. quories. † In tertia parte, gl. format
c quæstionem, nunquid soluta pœna c apposita in compromisso possit agi, vt stetur sententiæ? & concludit q̃ non, per multa iura, & in hoc gl. dicit veritatem, & vr text. vltra iura alle. in gl. in l. si duo. in §. semel, ff. eo. vbi dr, q̃ semel pœna soluta soluitur cõpromissum, nec amplius potest pœna exigi. hoc dictum gl. limita, nisi fuerit clausula apposita in compromisso, vt pœna soluta stetur arbitrio, & in hoc no. gl. singulariter, quia non reperitur tex. specifice super hanc materiam: nam iura quæ gl. alle. loquuntur in transactione, & vide tu. gl. in c. potuit infra de lo. in ver. biennium. & vult idem esse in alio contractu, vbi fuit apposita pœna, & clausulavr soluta pœna firmus maneat cõtractus, nam tunc pœna potest exigi, vt obseruetur cõtractus per l. pe. allc à gl. & dicit no. ista gl. q̃ ista clausula solum operatur respũ obseruationis ẽctus, vnde iste, qui contrauenit, non põt soluta pœna dicere, vt obseruetur contractus, & idem not. in l. 2. C. de iure emphy. Et no. extra gl. q̃ arbitrium pœnale põt emologari, vbi est apposita ista clausula, q̃ stetur arbitrio & c. & hanc partem tenuerunt Cy. Azo, & Odo. in l. cum antea, C. eo. mouent, quia ista clausula debet aliquid operari. Item iudex dẽt iudicare, prout partes conueniunt, vt in l. si conuenerit. ff. de re iud. sed Ia. Bal. & Martinus de Fano, & Ia. de Rau. huic dicto resistũt, quia cum laudum emologetur solum in duob. casib. contentis
d in d. l. cum antea, extra illos duos casus non debet actio dari ex laudo, d adducunt istas rationes. Io. And. simpliciter recitat hic hæc dicta legistarum, & nõ eligit, vr tamen transire hoc respũ cum haq opi. do. Ant. remittit ad not. infra co. c. per tuas, sed tu tene gl. & vr tenere Bar. in l. ait prætor, ff. de re iud. & in d. l. cum antea, & idem ibi Bald. & in d. l. si duo, 1. respõso. Et concludo hunc articulum clarius sic, q̃ vbi compromissum est pœnale, non emologatur taciturnitate x. dierum: vnde non habet locũ
e l. cum antea, e vt ibi cõiter no. sed solum agitur ad pœnam. Si autem in cõpromisso, pœnali fuit apposita ista clausula, vt pœna soluta stetur arbitrio, videntur in effectu duo compromissa, vnum pœnale, aliud sine pœna, vnde soluta pœna remanet p̃ posita, & per consequens si pars tacuit per x. dies, arbitrium est emologatum. si autem contraxit intra 10. dies, tunc potest exigi pœna, & postea potest agi ex arbitrio, puta ad interesse secundũ distinctionem c. per tuas. infra e. & ibi plenius dicam de ista emologatione. Vlt. aduerte, nam tex. hic in fi. videtur velle, q̃ licet laudum sit a partibus receptum solum, nihilominus agitur ad pœnam, quando non fuit apposita ista clausula: sed contra hoc facit, nam ex quo partes semel approbauerunt laudum expresse, debet dari actio ad iudicatum, vt i c. per tuas. infra co. & d. l. cum antea sed Do. vt arbitror metu, contrarij dicunt, q̃ si, quia promiserunt seruare laudum, non autem approbauerũt laudum latum: sed certe hæc solutio impropriat verba texcum dicat, q̃ ipsum arbitrium fuit sponte receptum ab vtraq; parte: vnde considero, q̃ de iure ciuili possit optimè procedere iste tex. quia arbitrium pœnale non potest emologari, etiam expresse ad hoc, vt ex eo detur actio, quia non possunt partes facere, quod arbitrium habeat vim sententiæ, vt in l. 1. & quod ibi no. C. eo, & satis voluit Bar. in locis prælleg. quod intellige, nisi fuisset receptum laudum per stipulationem, & tunc ageretur
18 non ex sententia, sed ex stipulatu: † Quemadmodum possunt partes per stipulationem approbare sententiam nullam, vt valeat tanquam pactum, & non tanquam sententia, vt est tex. no. in l. 2. C. communia vtriusque iud. & ibi not. plenius per Barto. in l. vnica, C. qui pro sua iuri. facit quod no. glo. in c. significasti, de foro compe. sed de iure cano. non videtur prædicta considerato procedere, quia cum valeat nudum pactum, vt in ca. 1. de pact. bene poterunt partes per pactum nudum approbare arbitrium pœnale, vt sic agatur ad ipsius obseruantiam, non vigore laudi, sed vigore pacti, & ideo de iu. canon. præmissum contrarium est difficile: non impropriando literam, ego putarem, q̃ tex. posset intelligi, quando laudum etiam fuit pœnale, vt puta, quia arbiter dixit, præcipio tibi sub tali pœna, vt talem rẽ restituas aduersæ parti: nam tunc quantuncunque partes approbauerint laudum, non potest agi, nisi ad pœnam, quia fuit præceptum factum sub pœna, vnde partes videntur approbare laudum cum distinctione pœnæ: sed quando lex aliqua prohibet sub pœna, tunc ad obseruantiam legis sufficit soluere pœnam, vt no. in l. non dubium, C. de leg. & dico in c. fi. de postulat. præla. & hoc casu intelligo istum textum.

ADDITIONES.

a Et non vltra. Adde late Ro. consi. 410. Petrum de Anch. in consi. 117. Non vltra. Vide not. in l. stipulatio ista, §. alteri, ff. de uerb. oblig. & quæ tradunt Aret. & Soc. in l. 4. §. Cato, co. tit. ubi tangunt, an quando est apposita pœna, censeatur apposita ad taxandum interesse, si enim esset apposita, nõ potest peti, nisi quatenus interest, ut ibi pulchre per Socinum. Sebastia. Sapia.

b Siue arbiter. Adde quod uoluit Pet. de Anch. consi. 1. & Ro. consi. 115.

c Soluta pœna. Adde late Alex. consi. 32. 2. lib.

d Ex laudo. Vide Bar. in l. nemo potest, in 1. col. in 7. q. ff. de leg. 1. & d. Ias. in l. arbitro. col. pe. in fi. ff. qui satisf. cog. ubi tenent, quod quando pœna fuit solẽti ter promissa ex compromisso non oritur actio. Seb. Sap.

e L. cum antea. Adde Alex. consi. 89. 2. lib. & 194. lib. Adde plenissime Bal. de hoc tractantem. in l. pen. C. eod. & Barto. in l. cum antea, C. eod. & in l. si duo rei, in princ. ff. eo. & melius, ac plenius per Lanfranc. post Dyn. in tract. de arbi. in 7. parte quæstio. 14. vers. fied quid si in compromisso. Zach.

SVMMARIVM.

1 Vtile per inutile non vitiatur. 4.
2 Ecclesia exempta non potest renunciare priuilegio libertatis 7.
3 Alienatione prohibita censetur prohibitum compromissum.
Compromittere non possunt, qui non possunt alienare.
Tutor, prælatus, & similes non possunt compromittere soli super rebus, quæ alienari non possunt per ipsos, sine requisitis solemnitatib.
4 Compromissum super iuribus, quæ alienari nõ possunt, an sit nullum, si nulla est sequuta per laudum alienatio.
5 Compromissum an fieri possit in iudicem ordinarium.
6 Lex ciuilis dubia declaratur per consuetudinem, & per ius canonicum.

CAP. V.

GVm tempore. Minor ecclesia in præiudiciũ Papæ de libertate cõpromittere non põt, vel per alia verba potest sic summari, & clarius. Ecclesia exempta non potest in præiudicium exemptionis compromittere. Diuiditur. Nam in prima recitat factum compromissi: in secunda laudum latũ pro parte approbat, & pro parte reprobat. Secunda ibi, quia legitimæ. Tertia rõne reprobationis submittit, ibi, cum & si. Casus lit. Abbas de Pigrauia priuilegia, & alias indulgentias à sede Apost. tpe. C. meruit obtinere, pp quod episcopus Mesburgen. diœcesanus eius ꝺ ipsum grauiter est commotus, vnde Abbas cum super his inter ipsũ ex parte vna, & epm, & quosdam monachos ipsius abbatis ex altera parte qõ verteretur, promisit se arbitrium Magdebur. Archiepi fide hincinde data seruaturum. Archiepus arbitrium, sub certa forma super controuersijs illis promulgauit, q̃ nuncians, q̃ abbas renunciaret priuilegijs, & indulgentijs liberatis, demum est orta discordia inter ipsos occasione huius arbitrij, propter q̃ ipse abbas, & procuratores epi ad sedem Apo. accesserunt, Papa examinato compromisso, & arbitrio, qa constitit q̃ legitime, & fide hincinde data compromissum fuit in Archiepm prædictum, arbitrium ipsum decreuan dũ obseruandũ exceptis capitulis illis, quę contra libertatem ipsius monasterij & duarum capellarum eiusdem in arbitrio sint expressa, quia si abbas sponte vellet villis renunciare de iure, tñ non posset renunciare priuilegijs, vel indulgẽtijs libertatis, sine licentia Romani Pontificis, quæ indicant monasterium ad ius & proprietatem Romanæ ecclesiæ pertinere. Ber. No. 1. q̃ super qõne vertente inter Abbatem, & aliquos ex monachis suis, põt fieri cõpromissum, & istud probatur f̃m vnum intellectum, intelligẽtem, quod aut erat qõ inter abbatẽ & monachos, suos, aut inter abbatem, & epm & de omnib. fuit compromissum in archiepm, & hunc intellectum approbat Inn. hic dicens, q̃ fortè isti monachi erant prælati istarum, & dicebãt se esse subiectos epo, & nõ abbati. Host. tamen tenuit, q̃ vnica erat hic qõ. f. inter Abbatẽ, & monachos ex vna parte, & epm ex alia, & verba tex. ibi, quosdam tuos monachos, continuant post istud verbum, te, & pro hoc intellectu, facit suprascripta decretalis. vbi scribitur abbati & conuentui, sed intellectus Inn. mihi plus placet, tamen litera impropriatur per alium intellectum, quia litera dicit, & quosdam tuos monachos, vnde pondera verbum, & quosdam: non enim dicit, & monachos simpliciter, nec est vis super quo erat inter eos contentio, cum in multis possit accidere hoc, tñ sc. as q̃ abbas monacho suo in aliquo obligari nõ potest, nec dñs seruo, vt in l. interpositas, C. de transa. no. Io. An. in reg. nõ est obligatorium, in Mer. No. 2. ibi, fide data, q̃ compromissum potest iurari ab vtraque parte, & vr iusm adeo vestire compromissũ, q̃ potest præcisè agi ad obseruantiam laudi, nec est opus agere ad interesse: vnde põdera in hoc bene istam literam, in qua Papa decreuit arbitrium fore obseruandum pp præstationem fidei hincinde factam, ad idem facit c. 2. supra eo. & apertè sentit gl. 3. hic, & voluerunt quidam, vt refert Inno. sup. c. prox. vnde quemadmodum antiquitus de iure ciuili dabatur actio ex laudo præcedente iuro, vt in l. ne arbitris. C. eo. ita vr hodie dicendum de iure can. quod est bene not. & hoc intelligo, vbi pœna fuit apposita in compromisso: nam tunc, si fuisset apposita in ꝓmisso, iusm simpliciter præstitum de seruando laudum intelligeretur sub conditione. f. seruare laudum, & soluere pœnã, & hoc casu potest intelligi not. dictum Inn. infra eo. c. per tuas, vbi hoc firmauit. si verò iuramentum non fuit interpositũ, nec
1 adiecta pœna, tunc agitur ad interesse, vt in d. c. per tuas, & dic, vt ibi dicam. † Tertio no. q̃ compromissum factum super pluribus, quorum aliqua non dependebant a potestate cõpromit-
a tentium, non inficitur per expressionem inutilium, sed remanet compromissum validum super alijs, a quæ dependẽt a ptãte compromittentium & rõ pt esse, quia tot vñr compromissa, quot sunt res, super quibus factum fuit compromissum, arg. in l. scire debemus. ff. de ver. ob. & in l. ẽt. §. 1. ff. de min. vbi dr, q̃ tot vñr sententiæ, quot sunt articuli in ea contenti: & tot vñr stipulationes, quot sunt res i stipulatione deductæ. Quarto no. q̃ ecclesia exempta, & immediate Papæ subiecta, vr gaudere quadã libertate, non est tamen omnimoda libertas, cum recognoscat ius subiectionis respectu Papę, nã nulla ecclesia potest esse ac-
2 phala. i. sine capite, vt dicit tex. in c. nulla. 94. dist. † Quinto no. & in hoc tene menti istum text. quia quotidie allegatur, q̃ ecclesia exempta non potest renunciare priuilegio libertatis: vnde licet generaliter dicatur quem posse licitè renunciare iuri, & fauori pro se introducto, vt in c. ad apostolicam. de re. & in l. si quis in conscribendo, C. de epi. & cler. tamen in priuilegio exceptionis tangitur nedum fauor exempti, sed etiam fauor ipsius superioris, qui exemit eum, & eximendo ab alijs immediate illum suæ iurisdictioni subiecit: vnde interest sua non perdere istam immediatam subiectionem, secus autem in alijs priuilegijs, in quibus versatur duntaxat fauor priuilegiati. Et per istũ tex. decidit quæstio, nũquid possit exemptus litigare coram alio iudice, subijciendo se iurisdictioni illius: Item & alia quæstio, nunquid exemptus incidens in excõicationem, iure possit absolui ab epo loci, ex quo vult se quo ad illum actum subijcere iurisdõni epi? Et per istum tex. potest respondeti ad vtranque qõnem, q̃ non possit exemptus renunciare sine licentia Rom.
b Pont. priuilegio libertatis. b Item interest Ro. Pont. qui est superior immediatus, vt subditus suus non iudicetur ab alio, nec ẽt absoluatur, vt ipse possit recognoscere qualitatem subditi sui, ar. in c. omnis vtriusque sexus, de pen. & re. & in c. nimis, de iureiu. videtur tex. iuncta gl. fi. quæ est in hoc singularis, in cle. pe. de sen. exc. & hanc partem vr firmare Io. And. in reg. scienti, in Mer. licet Fed. in quodam suo consilio tenuerit oppositum, sed
3 primum dictum sequutus sum, & plene examinaui materiam in quadã disputatione, quæ incipit, duo clericali ordine. † Vlti. potest colligi arg. opp. ex isto tex. q̃ is, qui non potest rem alienare, seu liberè de illa disponere, non potest super ea compro-
c mittere, c cum per compromissum posset sequi alienatio. hinc dicit Host. q̃ vasallus non potest cõpromittere sine licentia domini super fundo de quo per eundẽ in sum. eo. ti. §. fegt. ver. sed nũquid vasallus. Et ex hoc, & ex litera possunt colligi plures rõnes decidendi ad tex. hic, quare non valuit compromissum super exemptione: nam prima, & principalis ratio colligitur ex text. quia exemptus non potest renunciare directè priuilegio exemptionis, ergo nec super ea compromittere, cum posset in de sequi laudum contra exemptionẽ. Secunda ratio potest colligi ex dictis Host. nam prælatus, qui recipit dignitatem a Papa, vt est exemptus, non potest alienare iura ecclesiæ, Rom. Pont. inconsulto, vt in c. quod quis commisit. 15. q. 9 no. de re. eccle. non alie. c. nulli. & 10. q. 2. c. casellas. §. hocius. ergo non poterit iste abbas super isto iure exemptionis compromittere, cum p compromissum posset sequi alienatio. Et ex hoc colligeno. dictum, quod prælatus non potest compromittere super rebus,
d quas alienare non potest, d quod voluit Lap. al. 3. dixi post Host. supra cap. peruenit. & quanquàm ratio hęc sit vera in se, tamen non multum congruit literæ, quia eadem ratione non debuisset valere compromissum super alijs rebus. Tertia ratio colligitur ex dictis Hostiẽ. quia nemo citra Papam potest cognoscere de priuilegijs ipsius Papæ, vt in c. cum venissent, de iud. hanc rationem non puto procedere generaliter in arbitro, quoniã in priuilegijs tangentibus tantum fauorem priuilegiati bene possunt partes sponte se subijcere arbitrio alicuius, sicut possent illis renunciare, vt supra dixi: & ad c. cum venissent, respõde, q̃ ibi tex. debet intelligi in iudice, cuius iudicium redditur in inuitum, vt in l. inter stipulantem. §. si Stichum. ff. de verb. oblig. Quarta ratio potest colligi ex gl. fi. q̃ cum hic ageretur de libertate, non poterat arbiter assumi, vt in c. pen. de restit. in inte. sed illa rõ non est vera in causa libertatis. Et ex prædictis põt decidi qõ, nũquid clericus possit compromittere sup ecclesia sua,
e Host. dicit, q̃ non, cum non possit illi liberè renunciare, e vt in c. qđ in dubij, de renun. hanc partem seqtur. D. Ant. dicens hoc procedere siue sit contentio super ecclesia, vt de proprietate, siue contendatur de beneficio ratione ti. siue de fructib. futuris, sed super pteritis fructibus posset compromittere f̃m eũ, & verum loquit: nam circa p̃dicta, & cõsimilia põt dari regula, quã sup.

ADDITIONES.

1 Super alijs. Adde Ang. consi. 147. Tu adde de hoc Hippo. de Marsi. fing. suo 199. incip. confirmatio superioris, ubi ad faturitatem examinat hanc materiam. Dy. in reg. utile, & ibi in apo. do. Boerij. de reg. iu. Zac.

b Libertatis. Vide Fel. in c. cum accessissent. in prin. de constit. ubi etiam limitat regulam, quæ habet, quod quilibet potest renunciare fauori suo, ut non p̃cedat in priuilegio exemptionis, quam limitationem etiam ponit do. Ias. in d. l. si quis in conscribendo. Seb. Sap.

c Super ea cõpromittere. Adde, quod Bald. in l. si. §. si. ad fi. ff. commu. de leg. tenet expresse contrarium, opi. tamen istius est uera & communis, atque tutior, per rationem, quæ hic inseritur, de qua per Spec. in titu. de arb. §. restat uidere, in princ. Zac.

d Alienare non potest. Adde Romanum. consilio 369. ubi in terminis consuluit.

e Libere renunciare. Vide nota. in capitulo. de quarta. infra, de præscriptio. & allega. per Ias. in l. si constante, columna 3. in princip. ff. solu. matrimonio. Seb. Sab.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sup. retigi, q̃ super oĩbus, q̃ quis potest alienare, possit compromissum facere: in alijs aũt, quæ alienare nõ põt saltem sine certa solẽnitate, non põt compromittere sine ista solẽnitate, p̃ hoc facit primo iste tex. ad idẽ gl. & Bar. in l. nulli. ff. de transac. facit optimè l. non solũ. iuncta gl. C. de p̃di. mi. non alie. in p̃dictis. n. locis Jeg. & no. q̃ tutor non põt transigere sine authoritate iudicis sup illis reb. quas ipse solus alienare non p̃t, sed sup fructibus & alijs, q̃ solus p̃t alienare, p̃t solus transigere. Et intellige, q̃ non põt transigere, q̃n p̃ transactionẽ sequeret alienatio, secus aũt si res remaneret penes minorẽ, & tutor daret aliq̃ pecuniã aduersario: vñ idem dicit in Plato, qa non p̃t solus transigere, q̃n per transactionẽ res remaneret penes aliũ, secus si penes ecclesiam, vt in l. nulli, ff all. † Sed dubitaẽ, nunqd a principio valeat p̃ promissum sup istis iurib. q̃ non põt alienari p̃ compromittentem? D. An. sentit hic q̃, sic, qa non posset seq alienatio: vñ valebit laudũ, quatenus p̃ id nõ fit alienatio rei, & satis mihi placet, primo p̃ istum tex. nã iste abbas nõ poterat alienare iura eccle fiæ sine licentia Papæ, & tñ cõpromisit sine ipsius lnĩa, sed laudũ non valuit, quatenus erat ɔ̃ libertatẽ, & sic quatenus inducebat alienationẽ huius iuris, sitelligebaẽ ergo ɔ̃promissum hr̃e vires f̃m ptãtem ɔ̃promittentiũ, sicut dicimus in lege, seu statuto gñali, vt sumant vires f̃m ptãtem statuentis, licet verba sint gñalia, vt in c. à nobis, il 2. de sen. exc. & in c. 2. de p̃st. lib. 6. & no. hanc rõnem. An aũt possit platus ɔ̃promittere, vt p̃cedaẽ de iure, & facto, & sñetur de iure tñ? Lap. in p̃all. al. ɔ̃clusit q̃ nõ, qa non p̃ platus remittere iura ecclesiæ: nã p̃ processum de facto fiendũ posset arbiter lædere ecclesiã, admittendo probõnẽ nõ ltĩmam, vel repellendo idoneã, & no. hoc dictũ, secus dicit si ɔ̃promittit, vt p̃cedaẽ simp̃r, & de plano sine strepitu, & figura &c. qa ius approbat istũ modũ p̃cedendi, vt in cle. dispendio-
5 sam. de iu. † In gl. j. in fi. No. bene hanc gl. ad q̃ quotidie, iuncto tex. sit remissio, cum q̃ritur, an in ordinarium possit cõpromit-
a ti, a & concludit hic gl. q̃ sic, tam de iure canonico, q̃ ciuili, non tñ p̃t ordinarius iubere, vt in se cõpromittaẽ, & in hoc casu glo. intelligit legem ɔ̃riã, & idẽ tenent gl. in Decretis. 3. q. 7. in c. insa mis. §. tria, & ista est plenior illa, ponens rõnem quare compromissum, p̃hibetur in p̃sonã ordinarij: & ɔcludendo opi. Canoni starũ, & legistarum, scias q̃ tres sunt op. principales in hoc arg. Prima, vt non sit dict̃a in hoc inter ius canonicum, & ciuile, sed vtroq; iure põt ordinarius in se recipere cõpromissum, dũmõ partes sponte in eũ ɔ̃promittant: hanc opi. tenẽt hic gl. & gl. in d. §. tria. sequunt tñ Goff. Io. Phi. & Io. And. & est quasi cõis opi. Canonistarũ. Scda opi. principalis est, vt aliud sit de iure canoni cn, q̃ ciu. hanc opi. tenuit Bar. in l. sed & si in seruũ, alleg. in glo. Tertia opi. q̃ tanq̃ in arbitrũ nõ p̃t ɔ̃promitti in ordinariũ nec de iure canonico, nec ciuili, sed tanq̃ in arbitratorẽ. hanc opi. ẽt fuit sequutus Host. & tenuit gl. in d. l. sed & si in seruũ, & iura canonica, q̃ vñr ɔ̃ria, dicunt q̃ loquunt in arbitratore, hanc opin. fuit sequutus Host. hic ponderando tex. illius l. in eo, qd̃ dicit, q̃ in ordinarium non p̃t compromitti, & si sñam dixerit, non datur pœnę prosecutio, & sic loquit illa l. in arbitro, cũ faciat mẽtionem de sñia, non in arbitratore, q̃ procedit extra iudicium si ne qualibet scriptura; hæc opi. vt possit compromitti in ordinarium, tanq̃ in arbitratorem, est verissima, & cõiter tenẽ, & vr̃ p̃ bari in auth. si vero contigerit. C. de iu. & de iure canonico nõ est dubium, vt in c. causã. de elect. & idem in delegato, vt proba tur in c. nisi essent. de præbẽ. Sed an possit tanq̃ in arbitrum? te neo de iure canonico, q̃ sic. Primo per istum tex. intelligendo, q̃ eps erat hic reus, quia tunc archiepiscopus erat ordinarius, secus si fuisset actor, vt in c. si clericus. 11. q. 1. sed clarius probatur. infra eo. c. ex tpe, & in c. literas. de præsum. de iure ciuili est dubitandum, & pendet decisio ab intellectu dictionis, & q̃ po-
6 nitur in d. l. sed & si, vtrũ stet copulatiue, vel desiunctiue. † Sed ex quo hẽmus iura canonica super hoc clara, deberemus intelligere legem dubiam f̃m determinationem iuris canonici: nã si in dubijs recurrimus ad consuetudinẽ, vt in c. cum dilectus. de consue. & in l. si de interpretatione. ff. de leg. fortius ergo recurrendum est ad ius canonicum, quod est maioris authoritatis, quam consuetudo, & facit c. per venerabilem, qui fi. sint legi. In gl. fi. ibi, de præsc. c. cum olim: nam ibi valuit compromissum super capellis, quæ dicebantur exemptæ. Solu. potest dici, quod iste tex. procedit, quando capellæ erant exemptæ, & immediate Papæ subiectæ, sicut ipsum monasterium, ideo nõ valuit laudum contra exemptionem monasterij vel capellarum, sed in c. cum olim, capellæ erant exemptæ a iurisdictione episcopi, sed subiectæ abbati, vnde abbas potuit compromittere, quia non agebatur ibi de iure Romani Pontificis, & hæc solu fuit de mente Doct. hic, licet clare non exprimant: dicunt etiã Docto. quod super iuribus dependentibus a libertate potest cõ promitti, puta si agatur de electione, cuius validitas dependet a priuilegio libertatis. Exemplum in c. 2. de in integ. restit. nam super electione poterit compromitti, quia per hoc non præiudicatur exemptioni. Idem dicunt, si inter duas ecclesias est con tentio super alia ecclesia, cui ipsarum sit subiecta: nam tunc po
7 test fieri compromissum, vt in d. cap. cum olim. † Vlti. pondera glo. istam in fin. in eo, quod priuilegio libertatis potest exemptus renunciare, quantum ad se, sed non quantum ad superiorẽ, sed ego non video aliquem, effectum huius renunciationis, quantũ ad se, quia ius libertatis est ita coniunctũ inter eum, & superiorem, vt commodè separatio fieri non possit, & facit quod supra dixi de exempto volente litigare coram ordinario loci. Et quatenus gl. dicit, quod alijs priuilegijs potest quis renuncia re, non intelligas hoc indistincte in ecclesia, sed restringe secundum nota. per Innocen. in cap. accedentibus, de priuileg. & vide quod dixi in capitu. veniens, de præscri. vbi aliquid per eundem Innocen. Nico. Abb.

ADDITIONES.

2 Ordinarium possit compromitti. Adde, vt per Paul. de Cas. consi. 70. in primo impressis.
In isto passu, an valeat compromissum factum in iudicem ordinarium, tã de iure can. quam ciuili, vltra hic alleg. habetur per Ang. in Auth. vt diff. iud. in §. si vero contigerit, & Bar. in l. prætor. ff. de tu. & cu. dat. ab his. & hr̃ per Cy. in l. si qui ex cõsensu C. de epi. aud. & per Spec. in titu. de arb. in §. j. in ver. in iudicẽ, & seq. & per Host. in sum. huius tit. in §. 1. ver. 3. addo ad hoc. Et adde, q̃ valet in iudice a quo, in causa, de qua tulit sententiam, vt per Guli. de Cu. & nouissimos in l. sed & si in seruum. §. si quis iudex. ff. de arb. & valet ẽt de iure can. si fiat compromissum in eum tanquam in arbitrum, & arbitratorem simul, per ea quæ habentur in c. cum causam. de elect. & in c. veniẽs, de iureiur. & dicit Inn. in c. de causis, de offi. deleg. quod isto casu potest peti ab eo reductio ad arbitrium boni uiri & de hac q. uide plene per Lanf. de Oria. in trac. de arbi. in 6. parte in 2. col. quid autem de delegato, an in eum possit fieri compromissum, hr̃ in c. cum olim. hoc eo. tit. & in c. literas, de p̃sum. & per Spec. in p̃æal. ti. de ar. §. 1. ver. in iudicem, & per Abb. in c. exhibita. de re. permu. & uide D. Ant. de Bu. in c. inter cætera, de præb. ubi dicit, quod compromissum factum in delegatum, facit, ut in uno art. possit pronũciare tanquam arbiter, & in alio tanquam delegatus: & dr̃, quod in hoc ille tex. in c. inter cætera. est sing. quod etiam uoluit Bal. in c. inter partes. in pecol. in uer. quæro, si partes compromiserunt, in ti. de l. Contra. in vsib. feu. & tene mentu glo. in d. §. si uero contigerit. in Auth. ut diff. iu. quæ dixit, quod in iudicem incompetentem ex parte rei conuenti non potest fieri compromissum, secus autem si esset incompetens ex parte actoris, quia tũc ualeret ipsum compromissum.

SVMMARIVM.

1 *Reconuentio non habet locum coram arbitro, nisi forte sit arbiter iuris, arg. inf. nu. 6. uide nu. 7.*
2 *Arbitraria non per omnia redacta sunt ad instar iudiciorum, licet in aliquibus sic. 4. 21.*
3 *Laudum, & sententia in quibus differant.*
Euictio an habeat locum in sententia arbitri.
4 *Arbitri in procedendo seruant ordinem iudiciarium sicut iudices.*
5 *Arbitri possunt procedere diebus feriatis, quando dubitatur, ne compromissum expiret.*
Arbitratores possunt procedere diebus feriatis, & in honorem Dei.
Testes recepti per arbitrum, faciunt fidem coram iudice.
6 *Reconuentio habet locum coram delegato, nisi sit impetratus ex consensu partium.*
8 *Arbitri non possunt cognoscere de alia re, quàm sit in compromisso expressa, nisi super pecunia, uel adhærentib. & connexis. 10. 11.*
9 *Reconuentio an habeat locum contra pupillum.*
12 *Arbiter potest condemnare contumacem in expensis, non tamen potest ipsum mulctare, nisi sit sibi data potestas a partib.*
13 *Arbiter an possit procedere parte absente, & contumace.*
14 *Procurator reuocatus post conclusionem in causa, non impedit sententiam ferri.*
15 *Appellationi non potest renunciari ante datum laudum, secus ante datam sententiam.*
Laudum non potest emologari antequam feratur. 19.
16 *Appellatio an possit tolli per statutum.*
17 *Appellari an possit a sententia arbitri, uide hic plenissime.*
18 *Appellari an possit in casibus a iure prohibitis ex consensu partium.*
20 *Appellatio, quæ interponitur in sententia arbitri, debet fieri ad iudicem illius, qui tulit laudum, siue arbitrium.*
21 *Instantia quanto tempore perit coram iudice, tanto tempore perit coram arbitro.*

CAP. VI.

1 GVm dilectus. † Coram arbitro non habet locum reconuentio. vel alio modo, & sic. Arbiter non habet potestatem iudicã di vltra comprehensa in compromisso, ideo corã ipso non fit reconuentio. Communis diuisio. Secunda ibi, Nos igitur. Casus lit. Reus in iudicio potest reconuenire actorẽ sũ. Quærebatur vtrum coram arbitris locum haberet reconuentio, sicut in iudicio, cum arbitria ad instar iudiciorum sint reda cta? Respondet Pap. q̃ licet in iudicio conuentus reconuenire valeat conuenientem, tamen coram arbitris reconuentio locũ non habet, quia arbitri iudicare non possunt, nisi de his, super
1 quib. in eis fuit compromissum. B. † No. 1. vnum casum, in quo iudicia, & arbitria differũt: nam coram eodem iudice habet lo cum reconuentio, sine fit ordinarius, siue delegatus, vt in c. 1. & 2. infra de mut. pet. & 3. q. 8. c. 1. §. cuius in agendo, & in l. Pa. cũ auth. & consequenter. C. de sen. & in cap. dispendia. §. reus quo

a que. de rescrip. lib. 6. Sed coram arbitro reconuentio cessat, a vt hic. quod ergo dr̃, q̃ arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum, vt in l. 1. ff. de ar. nõ procedit quo ad oĩa, sed in principio, medio & fine causæ, in multis differunt, & in multis conueniunt, quæ p̃t bene perscrutari ex no. hic in gl. & super eadem, & plene p Spec. eo. tit. in §. differunt. per totum, aliquid per Bal. in l. 1. in fi.
3 C. eo. † No. 2. ibi, Cum arbitri iudicare, q̃ arbiter dr̃ iudicare, b &
b per ps̃ns sententiam ferre, vt in c. dilecti, sup. eo. dic tñ q̃ coram arbitro non est proprie iudicium, quia iudicium dr̃ quasi iurisdictio, id est dictio iuris, sed arbiter non hẽt iurisdõnem, sed quãdam notionem, vt in l. ait prætor, ff. de re iud. & in l. priuatorũ, C. de iur. om. iud. nec propriè fert sententiam, vt in l. quid ergo. §. ex compromisso ff. de his, qui no. infa. dixi in c. 1. 3. eo. cum proprie. vnde proprie dr̃ iudex ferre sñam, arbiter autẽ dr̃ ferre arbitrium, siue laudum, ad hoc 3. c. prox. & in c. 3. 3. eo. cum si. Tria. n. requiruntur ad hoc, vt proprie dicatur sñia, vt sentit hic Host. Primo q̃ infamet, si cã talis est: secundo q̃ ex ea dẽ actio: tertio q̃ possit agere de euictione is, q̃ succubuit p̃ sñiam, quæ oĩa cessant in sñia arbitri. Primo iste non infamat, vt in d. §. ex compromisso. Item non competit regressus de euictione, vt in l. si dictum. §. si ɔ̃promisero, de euict. & no. in c. fi. de emp. & vend. nec ex sñia sua datur actio, vt in l. 1. C. eo. merito cõcluditur, q̃ arbiter non fert propriè sñiam, nec coram eo verũ iu-
4 dicium, sed quasi. † Ex prædictis tũ, & ex tex. dũ dicit. Iudicare &c.
c colligẽ q̃ arbiter c dẽt procedere ī forma iudicij, sicut iudex: vñ coram eo dẽt dari libellus, vt no. hic Doct. & Spec. eo. ti. in §. restat, facit l. pe. C. eo. Item coram eo fit li. contes. vt in d. l. pe. & p istam contestationem interrumpitur prescriptio, ac si fuisset facta coram iudice, in d. l. pen. iuratur de cal. vt gl. fi. Itẽ dẽt ferre sñiam in scriptis ad hoc l. 1. & quod ibi no. C. de sen. ex peri. rec. & tenent ẽt hic Doct. Itẽ non põt procedere dieb. feriatis in honorem Dei, & si procederet, nõ valeret processus, vt in l. oẽs. C. de feri. quia licet corã arbitro sit verè iudicium, est tñ quasi iudicium, vt prædixi, & iudicialis strepitus dẽt conquiescere dieb. feriatis, vt in c. fi. de fer. vnde cum ille tex. emanauerit in honorem Dei, dẽt late intelligi, vt extẽdaẽ ad quasi iudiciũ, maximè, quia lex ciuilis expresse prohibet arbitrorũ processus his diebus feriatis, vt in d. l. oẽs. & hoc intellige in ferijs introductis ad honorem Dei: & dixi: nam in ferijs introductis contemplatione hoĩum, licet r̃e non debeat procedere, nec debeat cogi ad pro-
5 cedendum, † tñ ex cã, puta qa finitur compromissum, p̃t iudex eum compellere ad pronunciãdum in istis ferijs, vt in l. si feriatis, & in l. si de meis. §. fi. eo. & sic limita dicta Doct. hic. Arbitrator autem põt procedere in oĩb. ferijs, ẽt introducẽtis in honorẽ Dei, quia coram eo nõ est iudicium, nec quicquam, sed potius q̃dam transactio, seu cõpositio, vt in auth. si vero. C. de iud. no. Inn. in c. Quintauallis, de iureiu, vnde dixit Bar. to in d. §. fi. q̃ ẽt die dñico põt arbitrator ferre arbitramentũ suum, & idẽ Spec. eo. tit. §. 6. ver. sed nunquid compositor, facit gl. no. in cle. vnica. de off. deleg. & in c. 1. de ferijs. vbi dr̃, q̃ pax p̃t fieri die feriata, & sic licitè hoĩes intendunt his dieb. ad proceſsum pacis. Sed arbitrator procedit ad pacẽ ponendam inter partes, q̃ est q̃dam cõpositio, vt supra dixi. Item dicta testiũ recepta per arbitrium fa
d ciunt fidẽ coram iudice d sicut si essent receptа ab alio iudice, quod tñ intellige, vt legi. & not. in c. p̃tata, de testi. In his ergo conueniunt arbitraria, & iudicia, & in multis vt dixi, differunt, quæ longum est per singula enarrare, sed ex varijs iuris parti-
6 bus p̃t conuenientiæ, & dr̃iæ colligi. † No. 5 fin. tex. nam vr̃, q̃ ratio literæ necessario non concludat: nã delegatus non põt cognoscere nisi de reb. expressis in rescripto, vt in c. cũ olim, & in c. P. & G. & in c. de causis, de off. deleg. & nihilominus corã eo hẽt locum reconuentio, vt sup. dixi: ergo idem esset dicendũ in arbitro, quia licet nõ possit cognoscere, seu iudicare, nisi de expressis in cõpromisso, tñ reconuentio dẽt hr̃e locum, qa reconuentio procedit ex iuris dispositione: vnde ampliatur, & extenditur ptãs in actu reconuentionis, non ex facto partium: sed ex dispõne iuris fundati super rõne naturali, quia ex quo qs eligit pro se iudicẽ in cã sua, & dicit illum idoneũ, non dẽt dedignari hr̃e eum 3 se in cã aduersarij, vt in d. l. Pa. & in d. c. cuius in agendo, alias est. §. Sol. 3rium est difficile, & non tactum hic p Doct. sed põt rñderi saluando. primo istã literã, q̃ rõ finalis, quare nõ hẽt locum reconuentio corã arbitro, sicut in delegato, qa iurisdõ delegata est de iure, merito succedit iuris dispõ edita in materia reconuentionis, vnde datur ibi ptãs in cã reconuentionis beneficio iuris, sed arbitrium procedit ex mero facto, & sola voluntate compromittentium, ideo ius ibi non supplet, nec ampliat ptãtem arbitrorum, quia cum procedant ex sola voluntate partium ideo non dẽnt extendi vltra ea, q̃ partes expresserũt, seu expresse voluerunt. Ex quo. n. partes recesserunt a dispõne iuris, relinquendo iudicem adundo arbitrum, recesserunt ab alia iuris dispõne: ideo ius in compromisso non supplet, ar. in l. fi. C. de pac. conuen. tam super dote. Itẽ põt reddi alia rõ notabilior, & magis ɔcludens, q̃ rõ literæ. ludex cõiter aditur ab actore, vnde actor eligit iudicem ordinariũ, vel delegatum, reus au
tem necessitatur ad cõparendũ, quia iudiciũ reddit̃ in inuitũ. l. inter stipulantẽ. §. si Stichũ, ff. de ver. ob. vnde fuit merito subueniendum ipsi reo, 3ctu inito: vnde, ex quo ab eo aliquid petit̃, audiatur volens petere ab ipso actore. Hinc dixit no. Bar. ī auth. & p̃ñr, in fi. C. de sen. q̃ coram delegato impetrato cõi consen-
e su partiũ, e non hẽt locũ reconuentio, qa est qd imputetur reo, quare cãm reconuentionis non fecit exprimi in rescripto: cõpromissum aũt fit cõi consensu partium, ideo nõ dẽt hr̃e locũ reconuentio, qd est qd imputetur reo, quare cãm suam non fecit exprimi in cõpromisso: nã hoc casu cessat rõ, super qua fundaẽ reconuentio non. n. hic actor eligit iudicẽ seu arbitriũ, sed
7 actor, & reus simul, & no. bene has rõnes. † Sed q̃ro, nunq̃d iste tex. hẽat locũ in oĩb. arbitris? Sol. aut sunt arbitri iuris, aut voluntarij ī volũtarijs hẽt locũ iste tex. p rõnes p̃all. ī l. in arbitris vero iuris, dicit Spec. in tit. de recus. in §. fi. ver. nunquid eorũ arbitrio, q̃ ẽt non procedit reconuentio, & sequunt Doct. hic, rõ est, qa isti arbitri iuris assumunt super certo articulo, an iudex sit suspensus, ideo eius iurisdõ non dẽt extendi. Itẽ quia iura volunt, vt celeriter iste articulus recusationis expediat, vt in c. ltĩma. de app. li. 6. si aũt admitteret reconuentio, iste articulus plus debito prorogeret. aduerte, hoc dictũ Spec. intelligo in terĩs suis. ī. in arbitro iuris, electo sup certo casu, qa ille hñs iurisdõnẽ non est deputatus sup articulo cãæ, sed sup tota cã, sicut legatus. Itẽ necessitat reus ad cõpromittendũ ex dispõne iuris: merito dẽt hr̃e locum reconuentio p supradicta. Pone exemplũ primo de iure canonico, q̃ Eps vult mouere litem 3 subditum suum: nã tunc eligũtur arbitri iuris, q̃ hñt iurisdõnem, vt in c. si clericus. 11. q. 1. Clericus. ñ. corã illis quentus per eps̃m poterit eps̃m reconuenire. Aliud exẽplum de iure ciu. posset poni p. l. cũ spãlis. C. de iud. nã si delegatus Principis recusat, ɔpelluni partes eligere arbitros, q̃ cognoscant de ista cã, vt ibi, vñ puto, q̃ sicut corã de legato hẽbit locum reconuentio, ita corã istis, q̃ succedũt in loco delegati: p̃ hoc ẽt puto, q̃ si ex forma statuti ɔpelluntur p̃sanae
8 c. ab arbitris. eo. tit. lib. 6. † Vlt. scias q̃ litera in fi. facit ad q. nota
f bilem, f & quotidianam. Cõpromissum fuit in arbitrum super vna re, arbiter p̃ sñiam adiudicauit rẽ actori, sed p̃dẽnauit actorẽ ad dandũ aliã rẽ ipsi reo, q̃ qdem res nõ erat exp̃ssa in ipso cõpromisso, nunqd valeat istud arbitriũ quo ad istã rem? Solu. iste tex. optime facit, q̃ non, in eo qd dicit q̃ arbiter non põt iudica
g re nisi de his tñs, super qb. fiat cõpromissum. g Et pondera istam dictionẽ taxatiuã, tñs, ad idẽ l. nõ distinguemus. §. de offi. ff. eo. tit. & in hãc partẽ inclinat Bar. in l. Aquiliana. ff. de transa. dicit tñ secus esse, si mãdauerit pecuniã dari alteri parti p illũ, cui ad iudicauit rẽ: nã tũc hæc sñia tenet, qa pecunia non est p̃sus alia res: p cã. n. fit æstimatio oĩum rerũ, vt in l. 1. ff. de 3h. emp. & in c. ejiciens. 88. dist. vñ in recõpensatione rei a diudicatæ potuit cõdemnare

ADDITIONES.

a Reconuentio cessat. Adde an habeat locum reconuentio Alex. consi. 119. ff. Ro. consi. suis. fol. 4.
Adde q̃ sing. Ro. nu. 149. quod incipit, coram arbitro non habet locum reconuentio, alle. tex. istum. Zach.
In hoc, an reconuentio habeat locum corã arbitro. vide Bar. in l. est receptũ. in fi. de iu. om. iu. & plenius per eum in auth. & consequẽter, in vlt. col. C. de sen. & interlo. om. iu. vbi vr̃ concludi, q̃ non. tñ gl. in l. q̃ tñ. in prin. in ver. cõib. ff. de arbi. vr̃ tenere contrarium, & fentire, quod coram arbitro possit quis reconueniri, quod intelligit Bar. esse uerum, in l. non distinguemus, in §. item si quis Romæ, ff. de arb. quando compromissum esset factum in ordinarium, uel coram arbitro electo ex necessitate legis, uel statuti, ut per Spe. in tit. de recu. in §. effectus, in uer. sed nunquid coram istis, & ibi per Bal. & in add. & per eundem. Bal. in l. neque. ad fi. de comp. ubi dicit, quod rr̃ cõpensatio, & reconuentio non habet locum corã arbitro. de quo ẽt vide D. Abb. in c. 1. in 2. not. & in pe. col. in uer. ult. quæro, de mu. pet. Ant. Fran.
b Dicitur iudicare. Vide omnino fo. de Ana. in consi. 16. incip. uiso puncto. in j. dub. & posui sup. ad rub. huius tit. Seb. Sap.
c Quod arbiter. Vide quæ no. D. Fel. post Abb. in c. venerabilis, col. pen. uer. coram arbitro. inf. de iud. ubi ponit an instantia, i ta censeatur statuta arbitro, sicut iudici, & quid in arbitratore. Seb. Sab.
d Coram iudice. Adde latè Alex. in consi. 13. 2. lib.
e Communi consensu partiũ, alias secus, ita no Inn. in c. 2. in gl. sua, & in uer. delegatis. inf. de mu. pet & ibi iste, Io. Cal. & alij Doct. Bal. in alle. auth. & cõ sequẽter. ver. & quæro primo. gl. in l. nõ distinguemus. §. item si quis Romæ. in ver. si defendat, eo. tit. idem tamen in l. neque. ad fi. tenet indistincte, q̃ quisque iu. limitatiue tamen. f. quod semel tantum sequutus est opin. B. vlt. alle. Rom. sing. 149. in prox. apoll. alle. quod in c. 1. inf. de mutuis pet. & in l. fi. & in auth. ibi posita. C. de sen. Zachar.
f Quæstionem notabilem. Vide Ro. in consil. 405. inci. de decisione propositæ consultationis. Alex. in consi. 124. inci. in causa, & lite. & in consi. 109. inci. Titulus. in 2. uol. Bal. in l. 1. in 2. col. C. si a non comp. iud. & do. Ant. de Bu. in consi. inci. visis actis, & allegationib. contrarijs. & Ang. in consi. 55. inci. viso compromisso & prorogatione, & Ro. in consi. 55. inci. Si volumus dicere, & consi. 114. Viso compromisso. in 1. dub. principa. Seb. Sap.
g Fiat compromissum. Adde Ang. consi. 247. Ro. consi. 501. Ie. de Ana. consi. 1. Alex. consi. 44. 2. lib. Pet. de Anch. consi. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deuinare in pecunia, sicut facit iudex aditus in iudicio communi diuidundo, qui nō potest apponere manum ad rem non cōmunem, vt in l.arbor.ff. communi diuid. & potest vni adiudicare rem cōmunem, & mādare, vt alteri refundatur certa pars pecuniæ, vt Instit.de off.iud.in §.eadem.& in l. officium.C.cōmuni diu.& hoc tene menti.In gl.a.ibi.Item in criminalib.Hoc intellige,vt plene dixi in c.1.de mu.pet.& in cap.at si clerici.de iud.& per Bar.in l.is qui reus.ff.de pu.iud.vide tex.3.q.11.c.negāda.& ibi per Arch.† In ea. gl.ibi,Item in omni momentanea possessione.Aduerte, ista l.fi.quam glo.allegat, vario modo intelligitur,vt ibi not. Host.hic intelligit istam l.quando pupillus agit super momentanea possessione,proponēdo interdictum, vnde vi, vel,quod vi aut clam,vel vti possidetis, tamen eū non potest reconuenire reus: & idem in effectu voluit ibi Bar. q dixit illam l.procedere,quando pupillus agit interdicto adipiscēdæ,vel recuperandæ, vel retinendæ, & ratio potest esse,quia cū pupillus sit ibi sine tutore,& admittatur in ista causa,specialiter non debet posse reconuenire super alia causa, quia non habet legitimam personam stādi in iudicio: vnde putarem,quod ista l.non procederet, quando pupillus esset in iudicio cum authoritate tutoris, quia tunc cessat ratio prælle. & hoc intellige dū modo natura causæ patiatur reconuentionē, quod quando sit plene dixi in d.c.1. de mut.pet.In ea.gl. ibi, Item in spoliatione facta ecclesijs. Aduerte,quia nō videtur specialitas in ecclesijs, cum sup.gl.dicat, q in causa spoliationis non valet reconuētio. Sed pōt intelligi hoc dictum duobus casibus primo,q in ecclesia, & clericis non habet locum reconuentio, etiā super alia spoliatione, sed procedit hoc,quando laicus malitiose spoliauit cle
a ricum, vt conuentus coram iudice reconueniat ibi clericum.a Secūdo potest intelligi, q etiam in alio facto, q̄ spoliationis,ex quo laicus malitiose dat materiam clerico, vt conueniat eū coram laico,vt ipsum postmodum ibi reconueniat,habet locum reconuentio, & sic videtur velle tex.no. iuncta glo.c.relatum. hic alleg. in gl.Sed idē crederem inter laicos, quia malitijs non est indulgendum, arg.c. quanto.de diuor.& in §.fed & si agant, alleg.in gl. Extra gl. ponunt hic Doct. aliquos casus,in quib.nō
p cedit reconuentio,quos non curo prosequi, quia non est ma
b teria nostra,sed plene examinantur in c.1.de mut.pet.b† In glo.
10 fi.ibi, Vel eis cohærentib.sine quib.&c.Not.bene istā particulā gl. q arbiter potest extendere manum ad non deducta in compromisso, dummodo ista adhæreant expressis in compromisso præsertim si causa principalis diffiniri commode non potest,& idē tenet In. hic, & ꝛ. e.c.ex parte,& gl. in l.nō distinguemus,in §. de offō. ff.e.& p hoc puto, q si vertat ī dubiū sup qualitate rē expressarū in cō,promisso, q poterit arbiter de ista qualitate cognoscere, & p̄nūciare,an veniat ī cōpromisso,q̄a aliter cā principalis commode decidi non posset, præsertim quia est hoc p̄paratorium ad diffinitionem causæ compromissæ:simile videmus in procuratore, qui non habet potestatem circa contenta in procuratione, vt in c.cum olim.de off. deleg. & tamen pōt agere super his, quæ sunt præparatoria ad mādatum sibi factū, vt in l.ad rem mobilem,& in l.ad legatum.ff.de procu. & facit optime quod subijcitur in gl.in eo, q arbiter incidenter cognoscit de causa restitutionis, licet non fuerit expressa in compro-
11 misso, de quo diximus in c.pen.supra de in integ.rest.† In ea.gl. ibi,Super petitione dupli.Pro intellectu glos. scias, q actio legis Aquiliæ, contra negantem datur in duplum, in confitentē datur in simplum, vt in l. inde Neratius. ff.ad legem Aquil.vnde dubitatur nunquid facto semel compromisso super damno dato, possit arbiter condemnare partem in duplum, si negauerit damnum dedisse, cum fuerit conuicta per aduersarium? & pri
c mo videtur q sic,quia arbiter c cognoscit de cohærentib.& connexis,vt supra dicitur in princ.gl. sed condemnatio ad duplum videtur cohærere negatiuæ,quia prouenit ex natura actionis in compromissum deductæ. In contrarium gl.arguit de l.quid tamen.in fi. ff.eo.vbi dicit, q arbiter non potest pronunciare sup pœna in compromisso appositā, vt non exigatur,& reddit ibi ratio, quia super ista pena non fuit compromissum,ergo nō debet arbiter posse pronunciare super duplo, quia pœna legis p-cedit, & super ea non fuit compromissum, & videtur gl. transire cum isto contrario , expresse tamen non eligit,& idem videtur velle Inn.hic. sed Host.tenet contrarium per rationem primo factam,& facit quod no.Azo,& Inn.supra eo.in c.ex parte, qui dixerunt arbitrum posse pronunciare super fructib.& omnibus accessorie deductis,& super expensis,licet de his expresse non fuerit compromissum,quia hæc omnia veniunt accesso
d rie d ad causam principaliter compromissam, & hanc opin. sequor,pro qua facit tex.in l. non distinguemus,in §. item non est cogendus.ff.eod. vbi habetur, q etiam peremptа re principali, super qua fuerat compromissum, potest arbiter cognoscere super interesse.Item non potest dici, q pœna sit extrinsecum,cū veniat ex natura actionis,ar.in reg.accessorium, de reg. iur.lib.
12 6.† In ea.gl.ibi,Non potest punire.Supple mulctando.cōtuma
c em.no.fl.ex qua habes duas conclusiones in hoc ar.primo q arbiter non potest mulctare partem ratione contumaciæ.secūdo,q potest sibi dari potestas a partib. mulctandi, & ita reducūtur ad concordiam duæ leges, quæ videntur contrariæ: vna est l.non ex omnibus alleg.in glo. nam videtur velle,quod arbiter possit mulctare.Contrarium innuit text.in l.2. in fi. de iudi.vbi traditur no.regula, q non habens iurisdictionem,deficit in potestate mulctandi, intelligatur ergo ista l. mero iure inspecto. l.autem non ex omnibus,intelligatur, quādo fuit data potestas arbitro a partib. & ita communiter videntur velle Legistę in d. l.non ex omnib.& intelligo gl.in mulcta propriè sumpta,vt est pœna extraordinaria, quam iudex infligit contumaci,quia cōtempsit iurisdictionem suam, secus dic,si iudex vult punire cōtumacem in expensis,quas fecit pars præsens, nam licet hic sit pœna respectu contumacis, tamē respectu partis præsentis est interesse, & ideo arbiter potest in illis cōdemnare, vt in d. §. ītē non est cogendus,& no. Inn.infra eo.c.ex parte,& de hac pœna posset intelligi in d.l.non ex omnibus secundum alium intelle
13 ctum.† In ea.gl.ibi, nisi vtraque parte præsente.Pondera gl.nō enim dicit arbitrum non posse procedere parte absente,sed q
c non potest pronunciare,nisi vtraque parte præsente, e nisi data sit sibi potestas in compromisso, & ita loquitur tex.in d.l.diē proferre.§.fi quis litigatorum.ff. eo. vnde potes in hoc firmare istam regulam , q in casibus in quibus potest iudex procedere parte absente per cōtumaciam, vel sine, poterit eodem modo arbiter procedere, quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum,vt in l.1.ff.eo.Fellit in casibus à iure expressis,& ideo,vt dixit Inn. infra eo. c. ex parte potest arbiter lit.contest.procedere ad receptionem testium, contumacia partis non obstante, & idem dicit in alijs actibus iudicialibus: sed in sententia ferenda reperitur hæc diuersitas inter iudicem, & arbitrum, quia iudex fert sententiam parte contumace, vt in l.ab eo.C.quomodo & quando iud. & in c.1. & in c.veritas,de dolo,& contum.cum si. sed arbiter non potest. Nec obst. si dicatur, quod secūdum hoc erit in optione partis impedire sententiam arbitri, quia nō habebit,nisi non comparere, nec potest mulctari,vt supra dictū est, sed dicit quod in contumaciam suam committitur pœna appositа in compromisso, vnde perinde est ac si arbiter pronūciasset, & pars non vellet stare arbitrio,lex enim æquiparat ista duo, scilicet, non acquiescere laudo, vel impedire pronunciationem arbitri non comparendo,vt est text.in d.l.si quis litigatorum,& in l.2.C.eo.vide tamen Inn.qui optimè in hoc loquitur.infra eo.c.ex parte.in prin.dixit enim & bene,quod tunc p contumaciam committitur pœna compromissa, quando impeditur pronunciatio sententiæ:secus autem si citatio fuit facta ad alium actum,ad quem iudex potest procedere, non obstante contumacia.hoc dictum puto limitandum per id,quod not. Bal.post Cy.in d.l.2.ſ. nisi fuerit in compromisso actum,vt pœna committatur,si paritum non fuerit sententiæ,nam tunc nō comparendo ad præceptum arbitri committeretur pœna, q̄d intelligitur,dummodo partis præsentis interfuit,q̄ aduersarius non comparuit, secus si nullū p̄t pretendere interesse,& ibi vide per eum latius. Sed circa hunc articulum D. Anto.alleg.hic Bur.& non dicit vbi,quia tenuit secundum cum , q arbiter nō potest pronunciare parte absente, quādo compromissum fuit simpliciter pœnale, secus si fuit appositа clausula, quod toties pœna committatur,quoties fuerit contrauentum: nam tūc potest pronunciare ad effectum,vt pœna iterum committat,alle. etiam Spec.eo.tit.in §.pen.prope fin.& incipit ver. quid si arbiter.plus dicit D.Ant.ex se,q vbi compromissum non esset pœnale, quod tunc poterit arbiter pronunciare, contumacia partis non obstante, moueturratione generali duntaxat, quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. Sed aduerte tu,quia Legistæ Moderni has limitationes non videntur fecisse,nec mentionem faciunt in hoc de contrario, sed simpliciter transeunt cum his,quæ supra diximus post gl. vt videre poteris in d.l.2.& in d.l.si quis litigatorum,præter Cy. qui posuit vnam limitationem lac.dicentis,quod si pars abest post conclusionem in causa,poterit arbiter pronunciare,arg.in l.quamuis. C.de adul.vbi potest iudex ferre sententiam contra accusatum,si accusator se
14 absentauit post conclusionem in causa. † Et potuisset allegare bo.tex.in simili in c.auditis,de procu.vbi reuocatio procu.post conclusionem non impedit sententiam ferri,sed hæc dicta mihi non placent, nec credo, q fuerint de mente Butrigarij,nec

Spec.

ADDITIONES.

a Ibi clericum.Adde Lap.alleg.118.
b De mut.pet.Adde etiam videndum Lap.alleg.3.
c Quia arbiter. Vide D.Ant.in c.cōstitutus.de relig.do.ubi per illum tex.dicit, quod potest arbiter pronunciare super dependentibus, & connexis,& accessorijs,& idem dicit in c.licet Heli.de simo. & in c.Quintauallis,de iureiur.& Bal.in l.1.col.2.C.fi a non comp.iu. Seb.Sap.
d Accessorie.Adde Alex.consi.118.2.lib.
e Parte præsente.Adde Raph.Cum. consi.7.Rom.consi.62.& 71.Pet. de Anch. consi.210.Io.de Ana.consi.83.

Spec.cum indistincte tex.in l.si quis litigatorum,dicat sniam esse nullam latam ab arbitro sine p̄tia partiū, vnde intelligo dicta istorum,q vbi fuit appositа aliqua istarum clausularum,poterit arbiter de nouo citare partem, vt veniat ad sniam audiendam,& si non venerit,iterum committeretur pœna, quia virtute clausulæ.prima pœna soluta, remāsit compromissum in sua validitate:vnde licet sine clausula compromissum dissoluatur eo ipso,q committitur pœna,vt in l.si duo.§.semel.ff.eo. & in casu nō virtute eæ nō soluitur compromissum,sed arbiter nō hēt maiorem potestatem,q̄ primo:vnde si prius non poterat p cedere sine præsentia partium, ita nec nunc,cum virtute clausulæ censeatur aliud compromissum,iuxta ea, quæ dixi in c.dilecti.ꝛ.eo. & idem dico,vbi pœna non fuit appositа in compromisso, tunc autē competit actio ad interesse propter contumaciam;quemadmodum competeret,si pars non vellet stare arbitrio iam lato,vt ꝛ.eo.c.per tuas.& l.diem proferre.ff. c. nec pars præsens ex hoc potest prætendere aliquod præiudicium, quia eundem effectum habet, ac si snia fuisset lata, & pars non vellet acquiescere arbitrio.dictum ēt lac.prima fronte vr̄ æquum, sed nullo iure probatur,imo expresse resistit tex. in d.l.si quis litigatorum:nam præsentia partium necessario requiritur in pla
15 tione sniæ, & non in alio processu, vt sup. dixi, vn q pars fuerit præsens vsque ad conclusionem , non relcuat,& forte Bart. & Bal.non recitauerunt istud dictum, quia dubitauerūt de ipsius veritate. Ad l. quis, facilis est rnsio, nam ibi proceditur fauore iuris publici,quia cā erat criminalis, vt ibi no. Item quia cessabat ibi rō, quare requirebatur p̄tia accusatoris, nam ibi cōstabat reum fuisse conuictum,nec poterat fieri alia probatio, vnde p̄tia accusatoris parum operabatur,cum cessaret pœna talionis.† In ea.glo.ibi,renunciant appellationi, no.glo.in hoc, q
a ponit dr̄iam inter iudicia & arbitria: nā in iudicijs valet pactū de non appellando,seu reclamando ꝛ sniam,licet ante probationem sniæ sit interpositum,vt est tex.no.in l.fi.in fi. C.de tēp. ap.secus aūt est in pacto interposito de non appellando,vel re-
b clamando ꝛ arbitrium,b& alle.ad hoc d.l.pe.C.eo.q̄ lex non loquitur in renūciatione appōnis.sed gl.induxit illam l. satis cautе, & subtiliter eo,q lex illa tacite innuit laudum nō posse emologari,anteq̄ sit latum,& licet gl.ibi dubitauerit, Barto. tñ hoc ibi sequitur, & refert ita consuluisse Dy. & ipsum post cum, & idem ibi Bal.quod est bene no. nam quotidie in compromissis apponitur clausula, q partes ex nunc approbant laudum ferendum,& promittunt non impugnare aliqua ratione &c. tale.n. pactum non valet,quia illa l. pe. ad hoc,vt ex laudo oriat actio, requiritur q approbetur expresse,vel tacite,posq̄ fuerit latum, & pōt esse rō,ne per istud pactum antea factum dct arbitris ma
16 teria delinquendi,& hæc procedunt respū arbitrorum.† Quid aūt in arbitratore , an valeat pactum de non petendo reductio-
c nem ad arbitriū boni viri? e tu dic,vt plenissime dixi in c. Quintauallis.de iureiu.& quatenus gl.hic dicit valere pactum de nō appellando in iudicio:facit in contrarium c.venientes.de iureiur. vbi dr̄ non valere statutum, vt a snia non possit appellari, quia violatur ius superioris. Sol. dic illud procedere in statuto,
d secus autem in pacto, d ex quo hēs vnum casum mirabilem, in quo magis operatur pactum,q̄ statutum,& q quædam possunt fieri per pactum,q̄ explicari non p̄t per statutum, quod est cōtra no.per gl.C.de decre.decur.super rub.lib.x.& quod no.Bar. in l.omnes populi,ff.de iust.& iu.sed pōt dici, q rr̄ procedit ꝛrium,sed in casu prædicto aliud est,quia pactum directe non tāgit ius superioris,sed pacisentes abdicant a se,quod est in eorū facultate, sed statutum disponit directe contra ius superioris.
e Posset tñ probabiliter dubitari, nunquid saltem valeat statutū ꝛ quo ad statuentem tātum? de quo vide per Bal.in d.l.fi. vbi sentit,q non, & optime facit illud ca. venientes.Item contra hanc particulam gl.facit l.1.C.de arbi.& 2.q.6.c.a iudicibus, cum §. seq.vbi dicitur,quod a sententia arbitri non possit appellari: ergo frustra quærimus, vtrum valeat renūciatio appellationis,cū renunciatio debeat referri ad ius competens,vt in c.ad dissoluē
17 dum,de def.imp.& in l.decem.ff.de ver.ob.† Sed pro intellectu glo.& totius materiæ, quæ quotidiana est, & in varijs locis sparsa,sunt videnda tria:primo, an de iure possit appellari a sententia arbitri:secundo, presupposito,quod non possit appellari, an valeat pactum de appellando? Tertio,an in casibus, in quibus potest appellari,valeat renunciatio appellationis,saltem per pactum,ante prolationē sniæ interpositæ? Quo ad primū sciendū est,q multæ sunt spēs arbitrorū:q̄dam.n.dant iudicio super aliquo articulo cāę.puta ad discernendū,an fideiussor sit idoneus, vt ad mēsurādū agrū,seu ad videndū si vulnus sit lætale, vel q̄d sit,& de istis arbitris est tex.valde nota.in l.arbitro.ff.qui satisd. cog.qui secundum intellectum glo.quam sequitur Bar.innuit,
f quōd ab istis arbitris p̄t appellari, f quasi ex quo deputantur in iudicio,sortiantur naturam iudiciorum,seu iudicum. Alius intellectus glo.& Bar. est,quod ab illis propriè nō appelletur,sed imploretur iudicis officium per viam cuiusdā reclamationis, & hæc lect.plurimum placere videtur Bar.Et aduerte,qa tex.ille non aperit, vtrum illi arbitri fuerint dati à iudice de consensu partium,seu ex officio suo,an verò fuerint dati a partibus iudice disponente:credo tamen,quòd vtroque casu possunt procedere illæ lect.vt ex quo deputātur in iudicio,saltem iudice iubente,debeāt eorum arbitria sapere naturam cuiusdam interlocutoriæ iudicis.Tertia lect.ad illum tex.est, quod loquitur in iudice delegato,qui largo modo potest dici arbiter, & tunc primum dictum non probaretur iure,est tamen valde æquum, & communiter tenetur ratione prædicta. nam ratione annexionis debent sapere naturam iurisdictionis,ar.c.recolentes,de status.reg. Quidam sunt arbitri, qui deputantur extra iudicium super tota causa,vel articulo causæ,iure tamen disponente, & isti dicuntur arbitri iuris,quia non assumitur principaliter ex volūtate partium,sed ex dispositione iuris,& ab istis potest appellari,vt est tex.no.hodie in c.arbitris,de of.dele.li.6. & pro ratione vide ibi gl.fi.& an isti habeant delegatam,vel ordinariam,tetigi in c.suspicionis,de of deleg.& per hoc potest decidi quæstio, quid in arbitris,qui assumūtur quotidie ex dispōne statutorum
g inter coniunctas personas,vel consimiles, g Bar.in l.1.C.eo.dicit quod si statutum dicat, quod habeat executionem paratā, quod potest appellari,sicut a sententia,non tamen specifice loquitur in arbitris assumptis vigore statuti,sed in omnibus arbitris,sed ipsemet in l.i.C.de no.cod.comp.sentit,quod si statutū simpliciter disponit, vt partes certo casu compellantur compromittere,nec vltra disponit,quod non potest ab istis appella
h ri,h quasi forte voluerit, quod vigore talis statuti non competat actio ex laudo,sed solum prouidit statutum,vt fiat compromissum,& sic in illis dicendum tanquam in arbitris volūtarijs. Sed ego non puto hoc dictum verum, nam tex.videtur in contrarium in d.c.ab arbitris,iuncta glo.fi.ex quo. n.arbitri eliguntur ex necessitate,debet competere prās appellandi, & credo, quod etiam detur actio ex sententia, presertim cum teneamus tales arbitros habere iurisdictionem ordinariam, vel delegatā, vt no.in d.c.ab arbitris, & d.c.suspicionis.Sed glos.no.in d.c.ab arbitris,dicit,quod in arbitris electis in causa,quam habet episcopus,

ADDITIONES

a De non appellando.Adde Ang.consi.187.
b Contra arbitrium.Adde Io.de Ana.consi.16.Are.consi.100. Fede.consi.125. Alex.consi.30.1.lib.
c Boni viri. Adde Fed.consi.165. & vide etiam in consilijs proxime all. Zac. Adde Paul.de Cast.consi.63.inci.primo,& ante omnia, & se,incip. quia frustra.Alex.consi.130.vol.2.Ang.consi.102.incip. Laudum arbitratoris. Fulg. consi.224.inci.quoniam in singulis.Ro.consi.inci.viso themate, & fin. suo. 56.inci.an a laudo,& Bal.consi.341.inci.pra mitto,vol.3.& in l.antea.C.eo. & Pet.de Anch.consi.227.inc.In q.sup.dicta. col.fi.ver.restat respondere,& consi.sequ.incip.Iudex iudicaturus, circa fi.qui concludunt, non valere pactum de non reducendo laudum ad arbitriū boni viri,imo dicit Paul.de Ca. sup.allc.consi.75.nulla verborum cautela,nec etiam statuto posse tolli,imo eam si intervenisset iuramentum,vt no. Flo. in l.societatem. §.arbitrorum. ff.pro soc.Lud.Ro.in rub.de arb.Paul.de Cast.præall.consi.75.& Alex.consi. 130.vol.2.De quibus vide ad saturitatem per Lanfr. de Oria.in c. quoniam contra.§.statuimus.ver.interlocutiones.nu.75.& ibi remiss, ad nauseam vsque,in apost.Cel.ad ipsum,in ver.quod no.inf.de fi.inst.
In hoc passu, an possit quis per pactum renunciare appellationi, vel reductioni ad arbitrium boni viri:dicas, q appellatio non valet contra pactum de non appellando,vt in l.fi.& ibi per Bal.in prin.C.de temp.ap.& in l.non tantum.ff.de appel.& Spec.in titu.de arb. in §.sequitur.in ver.quid si compromissum.Adde tñ, q potest appellare ēt is, qui iurauit parere mādatis iudicis,vt in c.cum parati.& in c.ad hæc,de app.quod est verū, nisi iudex excedat terminos iuris,quia tunc potest appellari, non obstante iuro, vt plene per Phil.Fran.in c.ad hæc.de app.& hr in c.veniens,& in c.Quintauallis. de iureiu.& per Bal.l.pe.ff.de ar.& per Bar.in l.fi.in 2.col.ver.quid dicemus. ff.de prætorip.& no.Bal.in l.tale pactum,in §.1.ff.de pac.& tene menti gl. fi.in c.quod bene.6.q.4.in ver.definitum.quæ dicit,iurantem parere iudici, vel arbitro,posse appellare, & petere reductionem ad arbitrium boni viri. & eodem modo dicas in eo,qui promisit soluere iudicatum:quia nihilominus potest appellare,vt in l.cum apud.ff.iudic.sol.vel si promisit sub pœna habere ratam sententiam,& soluere,vt in l.3.in §.falsus,ff.rem ra.hab. & eodem modo si quis promisit stare sniæ ferendæ secundum consilium sapientis,vt dixit Bal.in l.fi conuenerit.in ver.sed an tunc pars.ff. de re iud.q etiā voluit Bar.in l.1.in §.quæritum,in fi.ff.de app.& idem Bal.in l.ex illo,in fin. C.eo.tit.secus autem,si quis promisisset stare sniæ quōcunque, & qualitercunque ferendæ:quia tunc nec posset appellare, nec reductionem petere, secundum Bart.& Bal.in l.tale pactum.in §.qui pronocauit.in ver.sequitur. ff.de pac.& sequitur ēt Alex.in d.l.conuenerit. de re iu de quo plene per ipsum Phil.& alios scribentes in d.c.ad hæc.de app. Ant.Fran.
d In pacto.Quando valeat argumentum de pacto ad statutum, vide Iacob.post alios in l.non impossibile,ff.de pac.Alex.in l.pactum quod dotali, col. 2.C. de colla.& consi.1.col.4.vol 3.& consi.59.col.1.vol.4. & consi.50.volu.5.& Fel.in c.ecclesia S.Mariæ.col 3.de consti.in c.1.colum.pen. de probat. & in rub.de præscr.col.7.ver.fallit.Fran.Cur.in tract.sequestrorum; q6.32.in fi. Seb.Sap.
e Valeat statutum.Adde quo voluit Ro.consi.110.
f Appellari.Adde quod voluit Rom.consi.62.
g Vel cōmunes.Vide Imo.in l.i.col.pe.ff.fol.mat.vbi etiam tenet, q ab arbitris statutarijs potest appellari,& idem tenet Fel.alia adducens in c.suspicionis. ver.& omnia quæ dicuntur, de off.dele.g.& an possit appellari,quando oritur actio,vide Alex.in l.nemo potest,in 5.col.vbi Ias.in 9.col.ff.de leg.1.late re in l.arbitro.ff.qui satisd.cog. Seb.Sap.
h Appellari.Adde Ful.consi.180.in 3.col.& Alex.consi.123.3.lib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

scopus contra subditum, hēt locum appellatio, & tñ c. si clericus. 1 1. q. 1. solum disponit, vt arbitri eligātur, dum eps vult mouere litem cōtra subditum. Quidam sunt arbitri oīno voluntarij, & extraiudiciales, qui assumuntur ex mera volūtate partiū, & in istis pōt distingui, q aut sunt veri arbitri, aut arbitratores. Primo casu aut loquimur de iure canonico, aut ciuili. Si de iure canonico, dixit Bal. in l. 1 C. eo. q pōt appellari, a & vī hoc habuisse pro indubitato, alle. 2. q. 6. c. statuendum, alias statutum. Sed certe ille tex. nihil facit, quia non loquitur in arbitro, sed in iudice, vt colligitur ibi ex tex. & apertius innuit ibi gl. & contra dictum Bal. vī tex. 2. q. 6. c. a iudicib. iūcto §. seq. & aperte voluit gl. in d. c. ab arbitris. Sed glo. in d. c. a iudicib. posuit notabile dictum, dicēs q de iure canonico poterit arbitrium iniquum per viam cuiusdam reclamationis retractari, & sic per implorationem officij iudicis, mouetur duntaxat per c. 2. ē. eo. & cum opinione illius gl. vī hic simpliciter transire D. An. sed ego limitarem, prout plene dixi in d. c. 2. f. qñ arbitrium continet euidentem iniquitatē etiam in læsione solius partis, & hoc sentit Host. in d. c. 2. & Arch. in d. c. a iudicibus, quia ius canonicum obuiat notorio peccato, vt in c. nouit, de iudi. & puto ēt, q inter laicos dēt hoc admitti, vt no. voluit Host. in d. cap. 2. & ibi dixi. sed vbi non constat de iniquitate euidenti, sed pars offert se ad probādum, puto q nō debet admitti, ēt de iure canonico: quia remedia rigorosa inducta, vt finis imponatur litibus, hñt locum etiā de iure canonico. Hinc videmus, q snīa, quæ semel transiuit in rem iud. non potest amplius retractari prætextu iniquitatis prętensæ, sed facit ius inter partes, ex quo semel non contradixerunt, vt in c. cum inter, de re iud. Idem ergo dicendum in arbitrio, ne lites de nouo instaurentur, imputādum est enim parti, quæ se obligauit sub pęna ad seruandum arbitrium. & c. 2. pāll. procedit cum de iniquitate constaret euidenter prima fronte. Idem est ergo dicendum de iure canonico, quod de iure ciuili. De iure aūt ciuili aduerte, aut statutum disponit, vt snīa arbitri mandetur executioni, & tunc pōt appellari, vt voluit Bar. in d. l. 1. quia tunc hēt vim snīæ, & agitur ex snīa, ponderanda. n. sunt verba statuti, nam si statutum dicit, q arbitrium mandetur executioni, sicut snīa, q̄ transiuit in rem iu. & appellari nō pōt: aut statutum disponit simplr, vt snīa arbitri mandetur executioni, & tunc procedit dictum Bar. satis. n. operatur statutum in eo, q disponit, vt habeat executionem paratam, sicut snīa, non aūt dēt intelligi, vt censeatur remota ap. nam cum statutum istud sit contra ius, dēt stricte intelligi, & satis est, q pōt aliquid operari, ad hoc c. in nostra, de iniu. & quod ibi no. & in d. l. si qñ, C. de inoff. test. & in l. 2. §. hæc autem verba, ff. de neg. gest. & hanc limitationem sentit Bal. in d. l. 1. Aut statutum nihil disponit, & tunc non pōt appellari, vt in d. l. 1. & rō est, quia ex snīa arbitri non oritur actio, neque agitur ad pęnam compromissi ex snīa, sed agitur ex compromisso, & sic ex contractu inito inter partes. a proprio vero contractu non potest appellari, vt no. in d. l. 5. ff. de pac. & in c. 1. j. eod. tit. hæc procedunt in vera appellatione; nam contra arbitrium cōpetit qñque quædam species appellationis, vbicunque enim ex aliqua cā legitima competit exceptio ʒ laudum, puta, quia fuit latum per dolum, seu per arbitrium suspectum, præcedente prius reculatione, illa talis exceb ptio, per quam retractatur arbitrium, hēt vim appellationis b cuiusdam, vt dicit tex. in l. non distinguemus. §. item cum quidam ff. eo. Secundo casu principali. l. cum quæritur de arbitrac tore, Bar. in d. l. 1. voluit, q nō possit appellari, c sed prętextu iniquitatis pōt peti reductio ad arbitrium boni viri, vt in l. si societatem. §. arbitrorum, ff. pro socio. & idem sentit Bal. in d. l. 1. sed Bar. in l. fi. ff. de app. reci. fuit in singulari opi. s. q contra laudum arbitrorum iniquum competat duplex remedium. l. appellationis, & petitionis reductionis ad arbitrium boni viri, & si pars intentat primum remedium, tenetur, secundum eum, seruare tempora præfixa in appellatione: mouetur, quia a transactione potest appellare is, qui ex ea se sentit prægrauari, vt in l. a snīa. §. idemque rescripsit, ff. de app. sed dictum arbitrorum est quædā transactio, vt no. in c. Quintauallis. de iureiur. & auth. si vero cōtingerit. C. de iu. ergo a tali arbitramento pōt appellari: nam ab actu extraiudiciali potest appellari, & tenetur quis seruare tempora in appellatione præfixa, vt in cle. sicut. de appel. Sed quanquam hæc consideratio Bar. sit exquisita, tñ mihi non placet, & audio q a Modernis Legistis cōiter non recipitur, & contra hāc opin. suam facit rō, quam ipse ponit in l. 2. C. vbi & apud quem cogn. & in l. 1. C. de arb. vbi dicit, q a sententia arbitri ideo non appellatur, quia non agitur ex snīa, sed ex compromisso, & a cōtractu proprio quis non pōt appellare: est ergo idem dicēdum in casu nostro, & vide Inno. in c. statutum, de resc. lib. 6. vbi dicit, q vbi quis procedit tanquam bonus vir, nūquam potest ab eius snīa appellari, & idem sentit Bartol. in l. 1. ff. de leg. 2. Non obst. l. a sententia, quam ipse allegat, quia loquitur in tertio, qui non transigit, sed appellat a transactione facta inter alios, ex qua potest prætendere aliquod interesse: competit ergo solum remedium petitionis reductionis ad arbitrium boni viri, & ita simpliciter voluit tex. in d. §. arbitrorum. prædicta procedūt habito respectu ad ius Digestorum; sed hodie propter l. præall. vbi disponit, q ex snīa arbitri oritur actio, si emologatur expresse p partes, vel taciturnitate decem dierum, potest dubitari, nunqd admittatur appellatio. & Bar. fuit in singulari opi. q sic in d. l. 1. C. eo. mouetur, quia appellando vī emologare arbitrium tanquam latum, sed non tanquam iuste latum, vnde eo ipso q appellat, oritur actio, allegat in simili l. 3. §. falsus. ff. rē rat. hab. vbi dñs appellando a snīa lata contra falsum procuratorem, vī approbare gesta per falsum procuratorem, sed Bal. in d. l. 1. & do. Ant. hic, & cōiter Legistæ sequentes reprobāt hoc dictum Bar. & credo q bene, quia aut appellando emologar arbitrium, & non potest prosequi appellationem, quia esset sibi contrarius. Aut impugnat, & impedit natiuitatem actionis, & per consequens non potest appellari, nam non potest hoc casu fieri, nec respectu institiæ snīæ: ergo esset sibi contrarius prosequēdo postea appellationem, sed in §. falsus. per quem mouetur Bar. approbatio potest referri ad personam falsi procuratoris, non autem ad iustitiam snīæ, & iō est ibi alius casus, & hoc quo ad primam qōnem. † Ad quæstionem, an valeat pactum, q possit appellari a snīa arbitri? (intellige in casib. in quibus de iure non pt appellari) hęc qō contingit de facto tempore Host. & recitat hoc in c. Raynaldus. j. de test. & Doct. antiqui fuerunt varij: nā multi tenuerunt valere pactum, quia licet ius dicat, q non possit appellari, nō tamen damnat pactum factum inter partes: nā iudex debet iudicare, secundum quod partes conueniunt, vt in l. si conuenerit, ff. de re iud. & hanc opi. tenuerunt Guil. & quidam alij. Contrariam opi. tenent Iac. Bel. Accur. in d. l. 1. Spc. in tit. de app. §. in quib. ver. 16. & quidam alij. sed Moderniores Legistæ, & canonistæ, cōiter tenent, q non valet pactum, vt interponatur vera appellatio, quia vt prædixi, cum ex snīa non oriatur actio, non valet appellatio, q̄ suspendit illum, a quo dēt interponi, cum agatur ex compromisso, vt prædixi, sed valet pactum in appellatione impropriesumpta: nam, vt dicit Bart in d. l. vnica, nil impedit, quominus possimus conuenire, vt arbitrium de nouo reuideatur per iudicem, & no. dicit Bal in d. l. 1. q hoc casu appellatio defendit a pęna compromissi, nec est ne cesse seruare tempora præfixa in appel. quia non est vera appellatio, vt prædixi, quod bene no. † In tertia & vltima qōne, nunquid valeat renunciatio appellationis ab arbitrio interponendo? in qua cōsidera, q in casibus, in quibus de iure appellari potest, vt quia sunt arbitri iuris, vel quia actio competit ex snīa, puto q valet renunciatio: nam quemadmodum potest per pactū remitti appellatio a snīa iudicis, fortius dēt posse remitti in sententia arbitri: nam qñ appellari potest, arbitrium hēt vim snīæ, ergo potest quis per pactum renunciare appellationi, vt in d. l. fi. C. de temp. ap. sed in casibus, in quibus non pōt appellari, tūc non cadit proprie renunciatio appellationis. Sed posset dubita d ri nunquid posset emologari laudum antequam sit latum? d & dicendum q non, vt sup. dixi. vnde renunciatio facultatis impugnandi arbitrium non remittitur, vt in d. l. pe. & vt prædixi, hæc facultas impugnandi est quædam species appellationis, & de hac appellatione impropriesumpta potest intelligi ista glo. dum dicit q non valet renunciatio. † Sed quæro in casib. in quibus pt appellari ab arbitro, ad quem debeat appellari? Sol. dicit hic Cal. q ad ordinarium loci, quia ipse est, qui mandat snīam arbitri executioni, alle. no. in c. per tuas. j. eo. titu. Aduerte, quia neutrum dictum vī procedere respectu executionis, vide tex. no. in l. cum antea. C. eod. qui innuit, q executio, snīæ arbitri dēt peti apud iudicē rei, ʒ quem petitur executio, & sic non debet considerari forum arbitri, nec loci, vbi factum est compromissum, & in hoc dixit ibi Bal. illum tex. valde no. Itē respectu primi, melius considera: nam vbicunque, potest appellari a snīa, appellando quis cōqueritur principaliter a snīa, ergo dēt interponi ad superiorem illius, qui iudicauit, vt in l. 1. C. vbi & apud quem. & hanc opi. in casu nro firmauit Bar. in l. 2. C. eo. Et ideo conclude, q in casibus in quibus potest appellari, dēt semper c appellatio interponi ad superiorem illius, qui tulit arbitrium. c 21 † Vlt. quia gl. hic ponit multa conuenientia inter iudicium, & f arbitria, f quæritur nunquid percat instantia per lapsum triēnij coram arbitro, sicut perit coram iudice? & hæc quęstio est multum difficilis, & non potest bene per iura decidi: communiter tamen tenetur, q perit, quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum, vt in l. 1. ff. eo. ideo ex quo non differunt in hac dispone iuris

ADDITIONES.

a Potest appellari. Adde Ro. consi. 32.
b Vim appellationis Adde Alex. consi. 89. 1. lib.
c Appellari. Vide Fel. in c. pastoralis. §. quia uero. col. 3. uer. item dicit Ab. supra de offi. deleg. Seb. Sap.
d Antequam sit latum. Adde Fed. consi. 152.
e Tulit arbitrium. Adde late Fed. consi. 285. Rom. consi. 165.
f Arbitraria. Vide Fel. in c. uenerabilis, col. pe. uer. coram arbitro, inf. de iud. & ibi etiam, an quod dicitur in arbitro habeat locum in arbitratore. Seb. Sap.

iuris, dēt a pari iudicari, & hanc opi. cōiter sensērūt nostri Doc. hic, & Bar. post gl. in l. item si vnus. & in l. si de meis. §. fi. ff. e. & vide per Spec. in §. differt. cod. tit. & hoc intellige de iure ciuili, non de iure canonico, cum non pereat instantia coram iudice, vt dixi in c. pe. de iu. fortius non debet perire coram arbitro: & per hoc satis habes materiam huiusmodi declaratam. Abb.

SVMMARIVM.

1 *Sententia dubia, siue laudum, an possint declarari per iudicem, vel arbitrum, qui tulerunt.*
Sententiam dubiam non possunt statuentes, sed Principes declarare.
2 *Consilium alicuius vbi requiritur in aliquo actu, est necessario requirendū, licet requirens non astringatur illud sequi, de consensu aliud est, de quo in num. 4.*
3 *Habens liberam potestatem eligendi, non potest indignum eligere.*
5 *Consilium, an, & quando sapiat consensum, vel econtra.*
6 *Forma si non seruatur, an reddat actum nullum?*
7 *Conuersi alicuius religionis, an habeant vocem in capitulo.*

CAP. VII.

Vm olim. Qui arbitrum tenetur eligere cū aliquorum consilio, tenetur illorū consilium in tractatu electionis requirere, sed sequi non astringitur. h. d. Primo ponitur consultatio. Secundo rnsio, ibi, nos igitur. Casus lite. Inter priorem Sancti Bartholomei Luca. ex vna parte, & rectorem, & fratres hospitalis S. Bartholomei ex altera, qō vertebatur super eligēdis rectore & fratribus ipsius hospitalis. Causa super hoc commissa fuit q busdam iudicibus, tandem vtraque pars in ipsos iudices cōpromisit, & ipsi protulerunt arbitriū super vtrunque: dubitatio est orta, quam petierunt per sedem Apostolicam declarari. dñs Papa viso instro arbitrium continente, & diligenter inspecto, inuenit q Prior S. Bartholomei fm formam arbitrij tenetur hre consilium cum familia hospitalis, & tractare cum eadem super inueniendo rectore, pp quod dicit Papa, q nisi prior tractauerit cum familia hospitalis, & ipsius consilium requisierit super inueniendo rectore, non habet potestatem eligendi. Et si elegerit, electio est irrita, sed habito consilio, & tractatu cum familia super hoc prior libere poterit eligere rectorem siue concordet familia, siue discordet cum ipso Priore. B. No. 1. q super electione rectoris, seu iure eligendi rectorem, potest fieri compromissum. No. 2. q in delegatos causæ pōt fieri compromissum tanquam in arbitros, de iure ergo canonico clarum est, q tā in ordinarios, q̄ in delegatos pōt fieri compromissum, de quo dic, 1 vt latius dixi ē. eo. c. cum tempore. † No. 3. ar. opt. q arbitri non a possunt eorum snīam dubiam declarare: nam eo ipso q pronunciauerunt, sunt functi eorum officio, vnde nō possunt amplius adiri, vt declarant dubia orta ex snīa, sed debet adiri Papa, prout hic factum extitit, sed ego credo q ēt ordinarius inferior pōt adiri: vnde firmarem hanc conclusionem, q ille iudex, qui hēt exequi snīam arbitri, poterit dubia snīæ declarare, ar. eorū, quæ leg. & no. in l. ab executore. ff. de app. vbi Bar. prosequitur. an quilibet iudex possit declarare suam snīam, siue sit ordinarius, siue delegatus, & vide per Can. j. de verb. sign. in c. ex parte il 3. & facit quod in simili no. Bar. in l. terminato. C. de fruc. & li. expen. Quis aūt iudex debeat mandare executioni snīam arbitri? dic vt dixi, ē. c. prox. Et ar. huius tex. & prædictorum iurium dicendum est, q si datur aliquibus hominibus ptās condendi statuta, & demum super statutis oritur contentio, non possunt statutarij post finitum eorum officium ista statuta interpretari, sed dēt recurri ad superiorem, qui dedit eis ptātem statuta condendi, vt no. in d. c. ex parte. & Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iure. No. 4. q ex dispositione arbitrii pt electio rectoris ptinere ad alium, q̄ ad collegium ecclesiæ. Idem fieri pōt vigore consuetudinis, vel priuilegij, vt in c. cum dilectus, de consuet. & in b Abbate, de verb. sig. & in c. 2. de in integ. rest. † No. vlterius, q hñs potestatem eligendi, seu aliū actum explicandi, cum consilio tñ alicuius, non valet quod gerit, nisi prius requisierit con b filium illius, non tñ tenetur sequi consilium; c & ad hoc quoc tidie allegatur ista decre. & concor. c. cum in veteri, de elec. Et ex his infertur, q licet Eps teneatur ferè in oīb. gerendis per eū, requirere consilium capituli, vt in c. quanto, de his quæ fi. a pla. non tñ tenetur sequi consilium canonicorum: satis. n. est requirere consilium, vt sup. & debito tpe expectare rnsum, & proba- 3 tur hoc vltimum in d. c. cum in veteri. † Vlt. no. cx fine līæ, & tene menti, q habens liberam ptātem eligendi, non pōt eligere indignum, sed tenetur eligere idoneum; ad idem c. cum cām. de ele. & c. Abbate. de verb. sig. facit l. vt gradatim. ff. de mun. 4 & ho. † In gl. 2. pro intellectu huius gl. & tex. primo quæro nunquid interpretatio huius c. habeat locum in alijs dispositionib. disponentib. consilium aliquorum requiri in aliquo actu, nam iste tex. loquitur, qñ consilium erat requirendum ex forma arbitrij, vnde pōt dubitari, quid in alijs dispositionibus? Sol. glo. ista in prima parte vī tacite sentire, q idē sit in alijs dispōnib. & facit d. c. cum in veteri, de elect. Idem sentit Host. hic dicens, q hæc interpretatio processit ex propria significatione vocabuli, nā psensus est sitis sensus: dr. n. a con, qđ est sit, & sensus quasi qđ sit sit ga si hēo aliquid agere cum consensu tuo, ego debeo sentire tecum, & tu mecum, alias non est consensus, sed dissensus. 31. dist. in c. 1. & c. tua. j. de spon. vnde non valet actus, si non habeo psensum tuum, pro hoc facit tex. iuncta gl. in c. vnico, ne se de vacā. lib. 6. ita dicendum in consilio: nam fm suam etymologiam idem est, quod consultorum rnsiones legere, quia is q requirit consilium hēt legere seu eligere id, quod sibi magis vī ex rnsionib. consultorum, vñ ex propria significatione vocabuli non tenetur sequi consilium, sed satis est requirere, & intra se postea eligere id, quod magis vī ex rnsionib. consultorum, & hæc procedunt rlr fm eum: nam qñque consilium ponitur p consensu, vt est tex. iuncta gl. in c. venerabili, de off. dele. & in c. 1. de fo. comp. qñque consensus ponitur pro consilio. 64. dist. in c. 1. & 2. & fit hæc interpretatio fm qualitatem negotiorum, & personarum, quasi velit dicere, q fm propriam significationē vocabulorum procedit quod primo dictum est, secus quando fit impropriatio vrgente materia subiecta, non tamen declarat 5 Host. qñ dēat fieri impropriatio. † Sed p clariori intellectu materiæ distingue post Bar. in l. 1. § si plures. ff. de exer. act. cum quæritur an consilium sapiat consensum? aut. n. consilium est impē dendum ei, qui non hēt integrum iudicium rōnis, & tūc sapit consensum, vt in l. impuberibus. ff. de suspe. tut. & hoc mō pōt intelligi tex. fm vnum intellectum. c. venerabili, præal. Aut cōsilium est impendendum habenti integrum iudicium, & tunc aut is, qui hēt impendere est particeps illius officij, & tunc consilium sapit psensum, & iste est proprius casus illius c. venerabili, fm vnum intellectum: nam coadiutor datus prælato est particeps illius officij: ideo licet ius dicat, q debet requiri consiliū coadiutorum, tñ debēt capi consilium pro consensu, quia alias officium suum esset superuacuum, aut nō est particeps officij, & tunc consilium stat proprie: vnde satis est requirere, vt hic; & in d. c. cum in veteri. pone exemplum, statuto cauetur, vt mulier non possit testari sine consil. duorum consanguineorum, certe hoc casu satis est requirere consilium, cum facultas testādi soli mulieri competat, & hoc teneas, licet Cy. voluerit facere dr̄iam inter dictionem, de, & dictionem, cum, dixit. n. q si aliquis hēt aliquid facere cum consilio alicuius, non tenetur consilium sequi, secus si hēt facere de consilio alicuius, vt no. per eum in l. id quod pauperib. C. de epis. & cle. sed Io. And. in reg. nullus, in Mer. hanc dr̄iam nō approbat, nec ēt Bar. in loco pāll. iure. n. non probatur, imo potius oppositum, vt no. in præalle. locis. hæc procedunt, cum q̄ritur, an, & qñ consilium sapiat cōsensum? & ex̄, qñ consensus sapiat consilium? dic, aut is, cuius consensus requiritur, non pōt esse particeps illius officij, & tūc consensus sapit cōsiliū, vt in l. Titium. & quod ibi no. ff. de a dm. tut. & ob hoc dixit Bar. q si testōr disponit, q executor testamenti non possit aliqd facere sine psilio, & psensu, seu voluntate guardiani fratrum minorū, non tenetur executor habere psensum, sed satis est hre cōsilium, quia frater minor nō pt esse executor testamentarius, vt in cle. exiui. de ver. sig. vnde non dēt sibi licere indirecte, qđ directe sibi prohibetur, vt in reg. cum quid vna via, de reg. iu. lib. 6. & in c. tuæ. de proc. Aut is, cuius psensus requiritur, pōt esse particeps officij, & tūc si est impendendus cōsensus ex dispōne hoīs ei, qui hēt prātem plenam a lege, tūc ponit consensus pro consilio, vt no. in d. l. Titium. si aūt est impendēdus psensus, ei, qui hēt ptātem ab hoīe, & tenetur hre consensum ex dispōne hoīs, vel legis, & tunc tenetur consensus ppric, vnde, nisi hēat consensum non valet actus, vt in c. hoc ius porrectum. 10. q. 2. nam eps dēt in alienatione hre consensum capituli, & si alienat sine psensu, non valet alienatio, vt ibi. & 12. q. 2. c. sine exceptione. Quid aūt si ille, q hēt impendere consiliū, non vult impendere psilium, vel est absens, seu mortuus? vide qđ dixi in c. ex parte. de const. & bo. tex. in c. vnico. in fi. ne sede vac. lib. 6. per Bar. in d. §. si plures. & in l. si cum dotem, in §. eo āt 6 tpe. ff. sol. ma. & in l. fi. C. de bo. q̄ li. † Vlterius quæro hic, electio facta, forma non seruata, est nulla, nunquid illud procedat gña d liter, vr actus gestus forma non seruata sit nullus? d Sol. Host. vī velle,

ADDITIONES

a Declarare. Adde quod voluit. Anch. cons. 222. Ioan. de Ana. cons. 40. Ful. cōsi. 145. Raph. Com. consi. 142.
b Requisierit consilium. Adde de arbitro, qui debet requirere consil. Raph. Com. cons. 7. & de hic replicatis per Abb. vide quæ posuit in d. capitu. venerabilis.
c Non tenetur sequi cōsilium. Hoc fallit in iudice illiterato, quando ex forma statuti iudex tenetur requirere consilium, quia talis illiteratus illud sequi tenetur, ita sing. no. Fel. in c. ciscitatus. col. 6. ver. illiteratus. sup. de resc. Zac. Sequi consilium. Vide Bal. in l. 1. col. pe. C. qui adm. & Mod. in l. vniuersis. C. de precib. imp. offe. Alex. in l. cum protatis. ff. de re iudi. aliquid per Mod. in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acq. hær. Seb. Sap.
d Sit nullus. Vide regulam, q actus vitiatur forma non seruata, in l. cum hi. §. fi prætor. ff. de tranſa. de quo per feribentes, in l. vniuersitas, C. de precib. imp. offer. cum infinitis congestis per D. Fel. in c. quoniam frequenter. in princ. col. 2. ver. tu vero attende. inf. vt li. non conteſt. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

velle, q̃ istud sit spāle in forma tradita per arbitrium, vt hic. Idē dicit in forma tradita ab homine, vt est text. in c. cum in veteri. prēall. secus dicit in forma iuris, quia illius transgressio non inducit actus nullitatem, nisi ius procedat vlterius, retractando actū, sicut facit in c. quia propter, & in c. ne pro defectu, de ele. Et pro differentia adducit, quia mitius agitur cum lege, q̃ cum ministro legis, vt dicit tex. in l. Celsus. ff. de arb. & per hoc sentit Host. q̃ si ex dispositione iuris qs hñet aliquid facere cum consilio alterius, teneret actus consilio non requisito, nisi ius speciē actum tractaret, & cum hoc dicto Host. transeunt hic communiter Doc. nil tñ boni allegant, nec allegare possunt, quia dictum suum indubitanter non est verum: & primo in contrariū allego tibi tex. iuncta gl. fi. in c. nouit. de his quæ fi. a prēl. vbi gl. no. vult, q̃ si ēps non requirit consilium canonicorum, non valet quod agit, quia facit cōtra iuris dispositionem, ad idem pñt allegari multa iura, q̃ dicunt, q̃ actus gestus contra legem non valet, licet non retractetur per legem, vt in l. non dubium. C. de legi. & in reg. quæ contra ius fiunt, de reg. iur. lib. 6. & 10. dist. in c. vides. Item forma dat esse rei ex dispōne iuris. 12. q. 2. in summa. & in c. sine exceptione, probatur ēt in l. si vnus. C. de testa-
a non ob. motiuum Host. quia quo ad actus nullitatem a durius agitur cum lege, quàm cum ministro legis, vt no. voluit Bar. in l. amplius. ff. rem ra. hab. alle. bo. tex. in l. si libertus. ff. de iurepat. vbi alienatio facta in fraudem legis est ipso iure nulla, si in fraudem hominis, venit reuocanda, & idem vī sentire Innoc. in c. Raynaldus, de test. vbi tenet indistincte, q̃ alienatio facta ℈ legē est nulla, sed nō sp corruit, qñ facta est cū dispōne hoīs, & clarius adhuc idē sentit in c. fi. de acc. vbi dicit, q̃ quo ad actus nullitatē, paria sunt aliquid facere ℈ legē mortuā, vel ℈ legē viuā. Vlt. opp. ℈ tex. vī enim q̃ ista electiō rectoris debeat pertinere ad fratres hospitalis, & nō ad Priorem S. Bartholomei, quia collegium debet sibi eligere prelatum, vt in c. 1. de el. & in l. fi. C. de iur. om. iud. Sol. dicunt cōiter Doct. q̃ ℣rium procedit inspecto iure cōi, sed hic contingit ex forma arbitrij, forte arbitri aliquo iure fuerunt moti adiudicando priori. & videntur Doc. hic sentire, q̃ ista procedāt in familia hospitalis perpetua, & religiosa, quasi velint, q̃ illi famuli, & seruitores hospitalis, qui morātur in hospitali ad tempus, & sunt omnino laici, non habeant electionem rectoris; sed oportet quod sint fratres religiosi, & perpetuo ibi dedicati. No. bene hoc dictum, ex quo collige, q̃ non solum clerici faciētes collegium hñt sibi eligere prælatum, sed ēt laici religiosi, puta conuersi, qui nullum ordinem ecclesiasti
7 cum hñt, & ad hunc effectum allegauit Inn. istum tex. in c. 2. de
ist. & gl. in c. ex eo, de ele. li. 6. †Sed aduerte tu latius vltra Doc. nam qñque in ecclesia sunt clerici, & laici conuersi, qñque sunt laici conuersi, & qñque sunt laici non conuersi, sed puri laici. Primo casu si ecclesia collegiata est secularis, concludo q̃ laici
b conuersi non hñt vocem, b nec in electione prælati, nec in alijs actibus capitularibus. rō, qa nō nisi soli canonici hñt vocem in capitulo, vt in c. nouit, prēall. & ius canoniæ non cadit in laicū, vt in c. 2. de iud. ergo oportet concludere, q̃ conuersi ecclesiæ secularis nullam vocem habēt in capitulo, & hanc opi. in effectu sentit Inn. in d. c. 2. Si autem isti cōuersi sunt in monasterio monachorum, in quo aliqui sunt clerici, & tunc est magis dubium, quia ius monachatus cadit in laicum, nam olim monachi non erant clerici. 16. q. 1. c. generaliter. ergo videtur q̃ debēt hre vocem vnà cum clericis, & de hoc dubitauit Inn. in d. c. 2. Sed tu conclude, q̃ in electione prelati laici conuersi non hēnt vocem cum clericis, quia istud ius speciale eligendi prælatum ad diuina officia non cadit in laicum, licet conuersum, tex. est hodie singularis in c. ex eo, præal. vbi dicit, q̃ ex consuetudine potest laicus conuersus hoc acquirere, & originaliter fuit dictū Inn. in d. c. 2. sed ille tex. non explicat quid in alijs actibus: vnde Aegi. vt refert Io. And. in c. 1. de proc. sensit q̃ habet vocem vna cum clericis. sed Spec. dubitauit in tit. de synd. in §. quid de conuersis, & tandem relinquit hoc consuetudini. sed Fede. de Sen. cons. 313. sentit, q̃ non habeant vocem, & pro hac opi. ego adduco tex. in c. & si Christus. de iureiu. iuncto fine cum suprascriptione. vbi probatur no. iudicio meo, q̃ conuersi laici non dñr de capitulo monachorum clericorum, & hodie in multis locis hoc approbat consuetudo. Secundo casu principali, qñ in loco sunt tm̃ conuersi laici. Exemplum in istis fratribus hospitalis S. Mariæ de la schala, & in istis dicēdum, quia de iure cōmuni habent electionem rectoris, & vnà cū rectore debent eligere alios fratres, arg. eorum quæ no. hic, & per Inn. in d. c. 2. nam cum rector eorum non eligatur ad diuina exercenda, sed principaliter ad temporalia ministranda, ius eligendi rectorem non est quid spirituale, vnde puri laici facientes collegium approbatū, possunt sibi eligere rectorem, vt in d. l. fi. ita & isti laici conuersi possunt sibi eligere rectorē, & exercere oia iura collegii. & hoc indubitatum, qñ oīno sunt religiosi: nam proprie, & stricte illi dicuntur religiosi, qui profitentur tria substantialia religionis approbatæ. Alij vero, qui profitentur aliquid ex tribus, sed non oia, non dicuntur hre regulari, sed potius quendam modum viuendi, & de hoc vide gl. no. in cle. 1. de relīdo. & gl. in cle. pe. de sen. exc. dixi plenius super rub. de regula. vnde de istis, qui nō sunt stricte religiosi, posset dubitari, vtrum si sint in aliquo hospitali, possint eligere rectorem hospitalis, & credo q̃ si sint ibi instituti per superiorem, & perpetuo ad hoc dedicati, q̃ habebunt electionem, si autem sint exercentes aliquod opus, tunc indubitanter isti non eligunt sibi rectorem, quia iste est potius rector personarum, g̃ loci, secus aūt vbi non essent instituti per superiorem in hospitali, ita vt faciāt collegium, quia hospitale de iure est in dispositione Epi, vt in c. de xenodochijs, de rel. do. & ideo non debent hre electionem rectoris, nisi sint ibi instituti collegialiter per superiorem. Vltimo casu, qñ sunt puri laici, dic q̃ isti si exercent professionem approbatam, possunt eligere rectorem personarum, vt in d. l. fi. sed si sunt in loco religioso, non habent electionem rectoris, ex quo ipsi sunt puri laici, & non religiosi.

ADDITIONES.

a Actus nullitatem. Quomodo hæc regula procedat, q̃ mitius agatur cū lege, quàm cum homine, uide do. Ant. Sic. in consi. 50. in 3. col. & seq. in 2. uol. & in c. Raynaldus, char. 11. de test. & Bar. in l. si insulam, in pe. opp. 1. partis, ff. de uerb. oblig.

b Non habēt uocem. Adde istum in c. 1. col. fi. & quod ibi posui in apost. ad ipsum. sup. de proc. eundem, in c. ecclesia S. Mariæ. nu. 3. in apost. in uer. unà cū clericis. Imo. in c. cum M. Ferrar. col. 10. in prin. & ibi concor. sup. de testi. & in c. 2. circa fi. de sen. excom. & in alle. c. 1. col. 18. in prin. de procu. Ro. sing. d. 55. inci. fuit a me quæstum.

SVMMARIVM.

1 *Laicus non potest etiam cum clerico cognoscere de rebus spiritualibus, nec tanquam iudex, nec arbiter, vt arbitrator, vel amicabilis compositor, etiā per viam reconuentionis, nisi ex iussu Papæ solins. 4.*
2 *An & quo casu super ℣suraria quæstione possit compromitti.*
℣suræ possunt remitti ℣surario sponte.
3 *Laicus potest esse assessor iudicis ecclesiastici,*

CAP. VIII.

Contingit. De rebus spiritualibus in laicum cōpromitti non pōt. Per se patet quod
1 hic dicitur. B. †No. 1. q̃ laicus nedum super iure spirituali prohibetur iudicare, vt in c. 2. ℈. de iu. sed etiā arbitrari non pōt, vt hic. vnde laicus non potest esse delegatus in causa spirituali, nisi delegatio sibi fierer per Papam, vt in d. c. 2. nec per viam reconuentionis de spiritualibus cognoscere pōt, vt in c. 1. de mut. peti. nec vt arbiter iudicare potest, vt hic. An
a aūt possit compromitti in laicum tāquam in arbitratorem, & amicabilem compositorem super iure spirituali? credo q̃ nō, a quia iste tex. loquitur generaliter, & facit c. 2. de iu. vbi dicitur q̃ laici non debent tractare negotia ecclesiæ. Vlt. no. ibi, nō decet, q̃ id quod non decet, non licet, vt hic. qñque tamen quod non decet, licet, vt no. in c. magnæ, de voto, & in c. 1. de despon.
2 impube. †Sed quæro, nunquid super quæstione vsuraria possit
b compromitti, præsertim in laicum? b Sol. Canonistę nō tangūt, quod memini. sed Bal. formauit quęstionem in c. 1. §. similiter, de contro. inuest. colla. 10. & ibi concludit, q̃ super vsuris futuris nō pt compromitti, sed super præteritis sic. intelligo primū dictum, quando ex laudo daretur modus ſenerandi: nam sicut non valet arbitrium simoniacum, vt in c. 2. ℈. eo. ita nec valere debet arbitrium ſeneratitium, nā vrroque casu inducitur peccatum, secus vbi laudum non induceret vsuram. Quod ad ℣m. ſ. de vsuris præteritis, limito q̃ valet compromissum, q̃ sponte fuit factum, secus autem si per fraudē vsurarij pars fuit inducta ad compromittendum, vt sic indirecte cōsequeretur remissionem vsurarum: nam tunc laudo non obstante poterit iudicio meo repetere vsuras: sicut, n. non valet transactio, vel remissio vsurarum sponte non facta, vt no. Io. And. in add. Spec. in ti. de vsu. in 3. col. & facit quod no. in reg. peccatum, de re iu. lib. 6. & per Fed. consi. 18. ita valere non dēt compromissum sponte nō factum, & puto q̃ in casu, in quo valet compromissum, potest compromitti in laicum, quia ex quo solum agitur de repetitione vsurarum, hæc quæstio non potest dici spiritualis, pro hoc vide gl. in c. ex literis, de iureiur. & quod ibi dixi, facit quod no.
3 gl. in cle. dispendiosam, de iu. †In gl. 1. ibi, sed in laicum tantum. No. hanc particulam glo. singularis, ex qua collige, q̃ sicut nullus citra papum potest committere causam spiritualem laico, vt plene no. in d. c. 2. de iud. ita nullus citra Papā potest authorizare, vt in solum laicum possit compromitti de iure spirituali quidam tamen, vt Vin. & Io. tenuerunt contrarium hoc vltimo casu, & sentit Inn. restringens se tamen, qñ lis erat incepta in solum laicū authoritate superioris, sed Host. approbat dictū glo.

ADDITIONES.

a Credo quòd non. Adde Rom. consi. 409.

b In laicum. Adde Ro. consi. 174. Pet. de Anch. consi. 97. Pa. de Cast. consi. 71. in primo impressis. Alex. consi. 91. 2. lib. Io. de Ana. consi. 50.
In laicum. Vide Bal. in rub. de iu. in 2. commento, col. 2. & quæ no. Alex. in 2. quoties. C. de iu. & ſ. l. Titia, ff. fol. mat. & in cōsi. 91. in 2. uol. ubi dicit, quod in causa spirituali non potest fieri compromissum in arbitrū, sed in arbitratorem potest. Seb. Sap.

glo. & hoc videtur verius, pro quo induco istum tex. vbi papa generaliter prohibet, ne fiat in laicum compromissum de iure spirituali: ergo nullus citra Papam potest hanc constitutionem violare, cum inferior non possit tollere, nec modificare, nec in aliquo detrahere cōstitutioni superioris, vt in cle. ne Romani, de elect. Item regulariter nullus dispensat contra constitutionem Papæ, nisi in casib. concessis, vt in c. dilectus, & ibi ℈ Inn. de temp. ord. cum ergo solum sit iure expressum, vt authoritate superioris possit compromitti in clericum, & laicum, vt inf. eo. c. seq. ergo in solum laicum non potest compromitti authoritate superioris. præterea adduco bo. tex. in c. 2. de iud. vbi dicitur q̃ prælati non debent negotia ecclesiastica laicis com-
4 mittere per eos tractanda. † An autem possit episcopus cām spiritualem committere clerico, & laico? videtur q̃ sic, arg. eo-
a rum, quæ no. gl. in c. prox. contrarium puto verius. a licēt. n. valeat compromissum in clericum & laicum, non potest tamen causa spiritualis delegari clerico & laico. ratio diuersitatis est, quia vt dixit Io. And. in c. proxi. ipsum arbitrari de re spirituali non est actus spiritualis, merito in clericum, & laicum potest compromitti authoritate superioris, sed iudicare de causa spirituali est quid spirituale, vt in c. quanto, de iud. sed laicus non est capax iuris spiritualis etiam associato sibi clerico, vt probatur in c. Massana, de elec. & tenuit Ioan. And. in c. nobis. inf. de iu. pat. sic limita no. in c. ecclesia, de consti. & hoc dictum tene menti pro limitatione huius glo. & c. seq. An laicus possit esse assessor iudicis ecclesiastici? Host. tenet hic q̃ sic, & cōmuniter idem tenent Doc. in d. c. 2. & declara hoc, vt ibi. Abbas.

ADDITIO.

a Puto verius. Vide Ioan. And. in c. significasti, de so. competen. & quæ ibi dixi. And. Barb.

SVMMARIVM.

1 *Executio laudi non potest fieri per ipsum arbitrum, sed per iudicem ipsius rei.*
2 *Procurator non potest compromittere, nec transigere sine speciali mandato, & si aliter fecerit, tenetur de suo facere. 6. 16.*
3 *Vtile per inutile non vitiatur.*
Laicus an possit cognoscere spiritualia vnà cum clerico.
4 *Laudum emologatum habet executionem tam de iure ciuili, quam canonico.*
5 *Laudum etiam nullum, potest per partes emologari.*
7 *Speciale mandatum tunc inducitur per promissionem de rato, quando fuit data in procuratorio libera potestas omnia faciendi, quæ potest ipse constituens.*
8 *Compromissum simplex, & laudum inde sequutum, parit actionem, de iure canonico.*
9 *Emologari dicitur laudum, non solum per partium subscriptionem, sed etiam per alterum, approbationem sine subscriptione.*
10 *Compromissum si est factum cum stipulatione, an pars non acquiescēs teneatur ad interesse, secundum vtrunque ius, laudo aliter non emologato.*
11 *Compromissum iuratum, an, & quando pariat executionem, si non sit laudū inde sequutum, emologatum.*
12 *In obligationibus facti an succedat obligatio ad interesse, quando interuenit iuramentum.*
13 *Iuramentum quando interuenit in compromisso, tunc potest peti executio laudi: nec requiritur alia emologatio, nec succedit obligatio ad interesse, de quo vide infra nu. 16.*
14 *Iuramentum habet vim clausulæ, Rato manente pacto.*
15 *Compromissum, si continet pœnam sine iuramento, tunc pars si vult soluere pœnam, non compellitur stare laudo.*
Laudum sequutum ex compromisso sine iuramento tamen pœnali, an possit tacitè, vel expresse emologari?
17 *Interesse quomodo consideretur, & ad quid, & quando potest peti in aliqua causa?*
18 *Clausula, Rato manente pacto, an habeat locum in compromissis.*
19 *Compromittentes, si promiserunt stare sententiæ arbitri per stipulationem, & postea immediatè fecerunt pactum de observando id, quod arbitri iudicauerint, possunt præcisè cogi ad laudi observantiam.*

CAP. IX.

Pertuas. Authoritate iudicis causæ, etiam delegati, potest de causa spirituali in clericum & laicum compromitti, & si arbitriū est a partib. receptum, debet executioni mandari, licet per generalem procuratorem factum fuerit compromissum: si autem nō fuit arbitrium approbatum, & pœna fuit apposita, agit ad interesse. hoc dicit generaliter inhærendo literæ, licet hoc summarium recipiat multas limitationes, vt inf. patebit. In prima parte ponitur consultatio. in secunda diffinitio, alias distinguens responsio ibi, super quo. Casus lit. Inter hospitalarios sancti Ioannis, & Plebanum de Piscia super hospitali sancti Allucij quæstio vertebatur. Causa super hoc commissa fuit Ianuen. Archiepiscopo, tandem procurator Plebani cum parte altera, authoritate Ianuen. Archiepiscopi iudicis delegati, compromiserūt de quæstione illa in vnum clericum & duos laicos, iuramento a procuratore Plebani imposito, illi protulerunt arbitrium, hospitalarij impetrauerunt literas ad Archiepiscopum Pisanum super executione arbitrij: cum Plebanus nullet arbitrium obseruare, Plebanus coram Archiepiscopo proposuit, quod ad causam tractandam procuratori dedit generale mandatum, non tamen ei mandauit, vt sine speciali mādato compromittere posset, vel transigere, & procurator ille de mandato capituli sui non fuerat cōstitutus, & ideo dicebat arbitrium non valere, cum procurator fines mandati excesserit. Et præterea arbitrium illud fuerat per vnum clericum, & duos laicos promulgatum, & ideo non valebit. Archiepiscopus super hoc consuluit dominum Papam, Papa respondet, quod si ex parte Plebani arbitrium receptum fuit, indistinctè ratum debet haberi, & executioni mandari secundum formam mandati Apostolici; si vero nō fuit receptum, distinguit vtrum fuerit de observando ipso pœna statuta, vel non: si pœna fuit apposita, potest agi ad pœnam: si nulla pœna fuit apposita, sed simpliciter promissum fuit, quod staretur sententiæ arbitrorum, procurator ad interesse poterit conueniri, quia iuramēto suo se ipsum personaliter obligauit, & non ecclesiam. Quod autem a duob. laicis, & vno clerico latum sit arbitrium, nō nocet, cum authoritate ipsius Archiepiscopi factum sit, cui causa, de qua cōpro-
1 missum est, fuerat delegata. B. †No. 1. ibi, super executione, q̃ arbitri non mandant suam sententiam executioni, sed pro ea recurrendum est ad superiorem: vnde super executione fienda fuit impetratum hoc rescriptum Apostolicum: dictamē q̃ nō solum Papa, sed etiam ordinarius rei, contra quē est fienda executio, potest sententiam arbitri exequi, de hoc est text. not. in l. cum antea, C. eod. & hoc ibi firmat Bald. dixi supra eod. in ca. cum dilectus. & ad primum dictum, q̃ arbitri non possunt exequi, facit l. a diuo Pio, in princip. & l. ait prætor. ff. de re iudica.
2 †No. 2. & tene menti, q̃ procurator non potest compromitte-
a re: a vnde sicut transigere non potest sine speciali mandato, ita nec compromittere, vt probatur hic, facit tex. cum gl. in c. qui ad agendum. de procu. lib. 6. No. 3. quod solus prælatus non potest procuratorem constituere ad litigādum sine capitulo, hoc
b intellige quando causa est ardua, b & sic debet intelligi c. 1. de procura. alias secus, de quo dic vt plenè dixi in c. edoceri, de re-
3 scrip. †Not. 4. casum singularem, in quo clericus associatus laic
c co, c facit laicum capacem illius actus, quem solus exercere nō posset. Non obst. quod plures sint laici, quam clerici: nam hic erant duo laici, & vnus clericus, non tñ extendas casum huius cap. ad actum spiritualem, quia laicus non potest effici capax per mixturam clericorū, vt in c. Massana, & cap. sacrosancta, de elect. & voluit not. Ioan. And. hic, & in cap. a nobis. inf. de iure pat. Nec obst. iste text. quia arbitrium de re spirituali non est actus spiritualis, vt dixi in ca. proxi. sed prohibetur solus laicus, quia non decet ipsum de testibus arbitrari, vt dicit text. in cap. præceden. non ergo prohibetur ratione incapacitatis, sed ratione honestatis: honestas autem satis cōseruatur ex mixtura clerici. & per hoc tollitur contrarium, quod formari potest. d. l. Pedius. §. fin. ff. de arbi. vbi dicitur, quod in seruum & libertum nō potest fieri compromissum: vnde ibi vtile vitiatur per inutile, hic autem inutile habilitatur per vtile, sed dic quod seruus est incapax compromissi, meritò mixtura habilis non fecit ipsum capacem, sed laicus non est incapax compromissi de re spirituali, sed solum prohibetur propter honestatem, vt prædixi, secus autem si esset incapax, vt indicta. l. Pedius. † Not. ibi, arbitrium receptum, quod quemadmodum de iure ciuili arbitriū emologatum habet executionem, ita de iure canonico, vt hic.
4 Item

ADDITIONES.

a Compromittere. Adde Alex. consi. 21. 1. lib.
Adde tu, limitando hoc dictum. ſ. nisi generale mandatum haberet cum libera potestate: quia tunc compromittere posset, l. transactionis, & ibi Gui. de Cu. & Sal. C. de transf. Arch. & Pet. de Anch. in c. qui ad agendum, in fi. de proc. lib. 6. Zach.
Ad hoc, an compromissum possit fieri a procuratore habente speciale mandatum, vel generale cum libera potestate? dicas, q̃ sic, per ea quæ hic alleg. & idem dicas, si quis esset procurator in rem suam, secundum Io. And. in d. c. qui ad agendum, in gl. fi. & vide glo. & ibi per Doct. in l. Paulus. ff. de proc. & hñ per Lanf. de Oria. in suo trac. de arb. in 1. 3. par 3. q. & adde etiam, q̃ procurator ad lites, etiam si non habeat speciale mandatum ad compromittendum, vel generale cum libera, potest facere compromissum super instantia secundum Bar. in l. qui Romæ, in §. Callimachus. ff. de ver. obl. Aduertendū tamen est, quia Bar. ibi, si rectè ponderentur eius verba, loquitur in procuratore habente liberam, nec loquitur proprie in compromisso, sed in transactione, & ideo super hoc cogitandum est. Ant. Fran.

b Causa est ardua. Adde Ro. consi. 369.

c Associatus laico. Vide D. Ias. in Limperium, col. 3. ff. de iur. om. iud. vbi ponit, quod quando laicus est associatus clerico, causa censetur ecclesiastica, adeo quod persona clerici trahit ad se laicum, & an valeat compromissum de re spirituali in laicum, & clericum, vide Fel. in c. 2. in pe. col. ver. vtrum causa. inf. de iud. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

†Item no. ex eodem verbo, quod arbitrium nullum ex defectu mandati, seu solemnitatis mandati potest emologari, idest, approbari. a No. quod arbitrium non emologatum nō habet executionem paratam ēt de iure canonico, sed proceditur, quemadmodum hic processum fuit contra procuratorem: nam si pena fuit apposita in compromisso, agitur ad pœnam; si vero pœna non fuit apposita, agiturad interesse, & intellige in compromisso facto tanquam in arbitrum, secus si tanquam in arbitratorem, & amicabilem compositorem, tunc agitur præcise ad obseruantiam arbitramenti, sed pars sciens læsionem potest petere, vt arbitramentū reducatur arbitrio iudicis ad bonā æquitatem, vt in l. si societatem, in §. arbitrorum, ff. pro soc. & per Inno. in c. Quintaullis, de iureiur. & vide bo. gl. in c. causam, que. de elect. Nō. ibi, quia iuramento suo &c. quod iuramentū obligat iurantem de iure canonico. †Item no. quod procurator, qui cōpromisit sine mandato, tenetur satisfacere de suo: vnde quēadmodum ageretur contra dominum, si dedisset mandatum, ita debet agi contra procuratorem, si compromisit sine mandato, vt in l. Plautius, ff. de proc. Vlt. no. vnum casum, in quo delegatus potest authorizare, licet hoc non sit expressum in rescripto: nam vt hic patet, nō solum ordinarius, sed etiam delegatus causæ potest authorizare, vt compromissum fiat de rē spūali in clericū, & laicum. In gl. 1. ibi, †cum dilectus, & ibi gl. tenet contrarium, & illud verius, quia clausula, de rato, non operatur spāle mandatum, nisi fuisset data libera potestas, de quo dic vt in c. qui ad agendum, de proc. lib. 6. vel nisi dedisset sibi prātem faciendi oīa, quæ in propria persona constituens facere posset, & de hoc vltimo vide quod plene dixi in c. fi. de dilat. † In gl. pen. ibi, etiam silentio decem dierum. No. ex hac glo. modum procedendi ex sententia arbitri: sed latius attingendo materiam, concludendo dicta Doct. animaduertendum est, q̄ quandoq; fit compromissum simplici & nudo pacto, nulla interuenien re stipulatione, neque pœna, neque iuramento: & tunc communiter tenetur, q̄ de iure ciuili non oritur ex arbitrio actio, uel exceptio, ut not. in l. diem proferre, in fin. ff. eo. quandoque tamen producitur exceptio, si partes expresse hoc egerunt, vt in l. litigatores, ff. eo. sed de iure canonico est dubium. Hostiē. tenet, q̄ ex tali compromisso potest agi ad interesse secuto arbitrio, & placet hæc opi. Do. Anto. & satis videtur mihi vera, quia de iure canonico potest agi ex nudo pacto, vt in c. ii. de pa. & quod ibi no. ergo potest agi ad interesse, quemadmodum si interuenisset stipulatio. Sentit Hostien. quod etiam de iure ciuili potest agi hoc casu ad interesse, quia ius ciuile respectu interesse non exigit expresse stipulationem, licet glos. aliud hic dixerit, nam tex. in d. l. diem proferre, in fi. nullam mentionē facit de stipulatione, imo secundum Hostien. de mente Vlpiani fuit in d. l. i. ff. de pact. quod pacta ēt nuda dēnt obseruari, nā tex. ibi fundat se super naturali æquitate, & sic super obligatione naturali, quæ surgit ex nudo pacto, & tene menti hanc opi. Hostien. tamen Legistæ communiter intelligunt text. in illa l. diem proferre, in fi. quod loquitur, quando interuenit stipulatio. vnde satis credo, quod de iure ciuili non agitur ad interesse, si compromissum fuit factum ex nudo pacto, argumen. in d. l. litigatores, sed de iure canonico procedit quod prædixi, argum in d. cap. 1. & hoc in eo, quod tex. dicit in compromisso facto ex nudo pacto, & hoc tene, nisi arbitrium fuit emologatum expresè, vel tacitè. b Nam si arbitrium hoc casu emologatur tacitè, vel expresè, tunc ex sententia arbitri oritur c actio, & exceptio, c vnde potest agi pro ipsius executione, sicut si esset sententia iudicis, & fuit hoc inductum per legem 9 nouam, vt in l. pe. C. eo. † Aduerte tamen, nam expressa emologatio fit s̄m ius ciuile, quando partes subscribunt se sententiæ arbitri, dicendo, quod istam sententiam approbant, vel improbant, vt in l. ne in arbitris, & l. cum antea, C. eo. Refert tamē hic Inn. quosdam dixisse, quod etiam sine hac subscriptione potest expresse emologari sententia arbitri, & hanc partem de iure canonico tenet Host. vī etiam approbare do. Anto. & satis placet mihi per istum tex. vbi papa solum requirit, q̄ arbitrium fuerit receptum ad hoc, vt habebat executionem, nullam autē mentionem fecit de subscriprione, & facit ad hoc, quod leg. & no. in c. 2. de pact. Inspicimus. n. in hoc consensum, non aūt istam solemnitatem extrinsecam, quæ solum adhibetur ad psensum manifestandum. emologatio vero tacita fit per lapsum 10. dierum a tpe sententiæ. data partium taciturnitate, & hoc quo ad 10 primum casum. † Q̄nque & secundo fit compromissum intercedente stipulatione, d vt quia partes per stipulationem ꝓmittunt stare sniæ arbitri nulla pœna, vel iuso appositō, & hoc casu si pars non vult acquiescere sententiæ, tenetur vtroque iure ad interesse, vt in d. l. diem proferre, in fi. & hoc maxime iuncta gl. quod intelligo, nisi sententia contineat manifestam iniquitatem, de quo dicendum, vt plene dixi in c. 2. ī. eod. & hoc casu est dubium, an hæc snia possit emologari tacitè, vel expresse. Doct. nostri hic tacite sentiunt q̄ sic, & aperte do. Ant. sed non allegat Bart. qui aperte tenet contrarium in d. l. cum antea. vbi dicit, q̄ snia arbitri tunc solum emologatur, q̄si cōpromissum fuit factum nudo consensu, ita q̄ ex tali sententia nullum competebat remedium, sed vbi intercessit stipulatio, pōt peti interesse, ergo cessat remedium emologationis, & ita l. cum antea, induxit prouisionem emologationis, q̄si erat sententia inutilis: vnde concludit, q̄ hodie raro potest emologari sententia arbitri, cū hodie in compromisso semper intercedat stipulatio. Ego dicerem, q̄ de iure canon. in dubio procedit prima opin. per istum tex. & per ea, quæ sup. dixi: nam vides hic, q̄ eo casu, quo poterat agi ad interesse, q̄ nudū pactum obligat: ergo sequeretur s̄m opi. Bar. q̄ de iure can. nunquam sententia arbitri posset emologari, cuius contrarium manifeste probatur hic, sed de iure ciuili posset dubitari, & multum, facit tex. illius l. cū antea, in prin. pro opi. Bar. sed credo posse sustentari contrarium, quia illa lex vī se fundare, q̄si pœna non fuit apposita in compromisso, vnde ex quo non potest agi ad pœnam, nec litigantes prouiderunt sibi in aliquo remedio extrinseco, debet succedere prouisio illius l. cum antea. Quare concludo, q̄ licet arbitrium sit factum cū stipulatione, nihilominus potest emologari tacite, vel expresse, ex quo pœna non fuit adiecta in compromisso.

11 †Quandoque & tertio, compromissum fuit factum cum apposītione iurī citra aliam pœnam: & hoc casu vī velle D. Ant. q̄ ex tali iuro non potest peti executio sententiæ, nisi aliter arbitrium emologetur, sed poterat agi ad interesse: monetur ꝑ opi. Inn. dicentis, q̄ omnia, quæ apponuntur in compromisso, vīr apposita sub hac conditione. l. promitto seruare sententiam, vel soluere pœnam, & hæc interpretatio habet locum s̄m Inn. etiā si interuenit iusm: vnde satis est soluere pœnam, nec incidit in periurium non parendo sententiæ arbitri. & dicit Inno. q̄ hunc alternatiuum intellectum dederūt iura compromisso, qa cum arbiter possit ferre sententiam sine metu retractationis, necessarium fuit ita prouidere partibus, ne per iniustam sententiam res proprias perdant: vnde liberantur a sententia, soluendo pœ- 12 nam, vel interesse. † Et ex his infert do. Ant. ad notabile dictum, q̄ in obligationibus facti succedit obligatio ad interesse, ēt de iure canon. quantuncunque iusm interueniat, quia s̄m opi. Inno. pactum, & iuramentum intelligūtur apposita s̄m naturam cōtractus. e sed de natura oblationis est, vt quis præcise cogatur ad factum, sed sufficit soluere interesse, vt in l. stipulationes nō diuidūntur, & ibi plene per Bar. ff. de ver. obl. & dicit D. Ant. se putare, q̄ etiam in foro animæ non tenetur quis præcise ad fa- 13 ctum, quod iurauit, sed sufficit soluere interesse. † Sed tu considera latius: nam quo ad primum do. Ant. nullam mentionem facit de Hosti. qui expresse tenet hic contrarium, & Io. And. cū refert, nec reprobat: dicit enim Host. q̄ vbi iusm intercessit in compromisso, tunc pōt præcise peti executio sententiæ, nec requiritur alia emologatio, all. c. 2. ī. eo. Idem dicit. si interuenit fidei præstatio per c. peruenit. ī. eod. vnde non sufficit s̄m eum hoc casu soluere interesse, & si diceres, quare sufficit soluere interesse superueniente nudo pacto, & non sic, q̄si interuenit iuramentum, cum inter simplicem loquelam, & iusm Deus nō faciat dſiam? vt in c. iuramenti. 22. q. 5. Sol. respon. ipse, q̄ vbi interuenit nudum pactum, seu stipulatio, possunt partes hīe hāc causam contradicendi, q̄ si sciuissent arbitrum debere ità pronunciare, nunquam compromisissent: vnde cum in illa snia nō cōcurrat purus consensus partium, ius admittit, vt soluatur interesse, sed q̄si interuenit iusm, ius voluit hanc causam, seu occasionem approbare propter reuerentiam iusi, simile no. in c. ad audien. quod met. cau. & no. bene hanc rationem. Ego de iure can. approbo opi. Host. & puto eam indubitanter veram, & vltra eam allego tex. apertum in c. cum tpe, ī. eo. & vide, q̄ ibi dixi. Item cum de iure ciuili antiquitus daretur actio, si in compromisso interuenerat iusm, vt probatur in l. ne in arbitris, C. eo. ergo fortius dicendum est, q̄ de iure can. & hodie, & olim debet dari actio, si compromissum fuit iuratum, & hāc partem tenuerunt Cy. & multi alij antiqui in l. ne in arb. all. & in auth. decernimus, & quasi omues sequuntur, præter Bart. qui voluit ibi, q̄ etiam de iu. can. non debet intervenire iusm in compromisso, sed male loquitur, quia in c. 2. & c. peruenit, & c. cum tē-

pore,

ADDITIONES.

a Emologari. i. approbari. Adde, q̄ talis emologatio etiam a partibus facta, nihil operatur, no. Bal. in tit. de pa. Const. §. ſententiæ que. Alb. in l. antep. ff. de in. Alex. in l. licet. §. si seruus. ff. de pe. & Inn. in c. examinata. inf. de cōstit. vel inut. Zach.

b Vel tacite. Vide Fel. in c. eccl. S. Mar. col. 18. ver. 2. effect. de const. Seb. Sap.

c Actio, & exce. Adde Io. de Ana. cons. 16. & Ful. cons. 18. Raph. Com. cons. 3.

d Stipulatione. Vide Bar. in l. nemo potest, col. 2. ff. de lega. 1. & Ias. post Pau. de Cast. & Ale. in l. arbitrio. col. pe. ff. qui satisd. cog. Seb. Sap.

e Nam contractus. An iuramentum reguletur secundum naturam contractus, vide Ias. in l. sed & si quis. §. quæritum, col. vlt. ff. si quis cautio. in l. si conuenerit, ff. de iur. om. iu. in l. si insulam, in vlt. char. ff. de verb. ob. in l. nemo potest. in 7. col. ff. de leg. 1. & Fel. in rub. de præsc. col. 5. ver. fallit. 1. & Soc. in l. frater a fratre, col. 12. ff. de cond. indeb. Seb. Sap.

pore, ī. eo. & hic, interuenit iusm in compromisso, nec papa reprobat, imo mandat iusm obseruari: vnde Bal. in d. auth. decernimus. dixit, q̄ virtute iusi potest pars compelli ad obseruationem sententiæ, quia cum istud iusm non vergat in dispendium salutis æternæ, est omnino seruandum, vt in c. si vero, de iureiu. dixit tamen illa auth. decernim. reprobauit hodie iuramētum in compromisso, sed hoc dictum Bald. credo verū, quo ad hoc, vt agatur ex remedio l. ne in arbitris, quia Imperator potuit reuocare legem suam, sed dico, quod poterat agi virtute iuramēti, quia ex quo Deus, & canon mandat iuramenta seruari, ergo oritur actio, argumen. in l. vnica, ff. de condictio. ex lege. dixi plene in capitu. cum venissent. de institutio. facit, quod no. Bart. in l. si quis pro eo, ff. de fideiuss. vides ergo ex prædictis, quod Legistæ pro maiori parte sentiunt in effectu hanc opi. Hōstien. & vide quod dixi in d. c. cum tempore, & in c. fi. Ad dictum Innocē. potest primo responderi, q̄ Innocen. non loquitur quando iuramentum interuenit sine pœna, sed loquitur, quando vltra pœnam fuit appositum iuramentum nam sicut compromissum est conditionale propter pœnam appositam, & ita iuramētum videtur conditionale propter pœnam appositam, quasi vt seruet sententiam, vel soluat pœnam. posset etiam de nouo attentari, q̄ dictum Innoc. non sit verum, quia nullo iure probatur, & iura indistincte mandant, iuramenta seruari, vt per totum tit. de iureiuran. & debet iuramentum seruari in forma specifica, adeo q̄ non sufficit factum iuris obseruantia, vt est tex. no. in c. ad nostram, il. de iureiur. ex quo potest seruari in forma specifica, & adduco tibi vnum tex. ex quo potest seruari in forma specifica, & adducō tibi vnum tex. s̄in. de iure ciuili. in l. si quis maior, C. de transac. vbi probatur, q̄ quando in contractu interuenit iuramentum licet pœna sit appositā in contractu, non sufficit soluere pœnam, sed si pars contrauenit tenetur soluere pœ- 14 nam, & seruare contractum. † Et per illum tex. sing. no. ibi, Bal. quod iuramentum habet vim illius clausulæ. Rato manēte pa- 2 cto, a hoc est, quod soluatur pœna rato manente pacto, quod tene semper menti. ergo si iuramentum interuenit in compromisso pœnali, debet habere vim illius clausulæ, Rato manente pacto, & sic contraueniens tenetur soluere pœnam, & nihilominus compellitur seruare sententiam, & licet Bal. dixerit in l. ne in arbitris, q̄ illa l. si quis maior, non habet locum in cōpromisso, quod hoc dixit habito respectu ad ius ciuile, quia de iure ciuili iuramentum fuit reprobatum in compromisso. Sed cum de iure canonico iuramentum non sit reprobatum in cōpromisso, vt sup. dixi, ergo debet habere vim illius clausulæ. & licet l. si quis maior, videatur loqui in transactione, tamē per verba sua procedit in omni contractu, & hoc expresse firmat Bald. ibi in fi. & tenebis hoc menti. Quo ad secundum, an in obligationibus facti sufficiat de iure canonico soluere interesse, præsertim si intercessit iuramentum? do. Ant. vt sup. dixi, tenuit quod sic, sed vide, quia ipsemet tenuit contrarium in ca. veniens, de iureiur. eō casu, quo interuenit iuramentum, & quod possit de iure canonico præcise compelli ad factum, quando quis se obligat per iuramentum, vide bo. tex. in c. ex rescripto, de iureiu. sacit glo. in cle. pastoralis, de re iud. in ver. per violētiam, & respectu simplicis promissionis vide bonum tex. in c. licet, de voto, & hunc articulum plene examinaui. in d. c. veniens. de iureiur. & ibi vide, & ibi concluſi q̄ de iure canonico debet quis præcise seruare pactum quod promisit, ex quo adimplere potest, sive interuenerit iuramentum, siue non, iuxta illud Psal. quæ procedunt de labijs meis, non faciam irrita, & facit c. 1. & 3. de pac. 25 cum si. † Quandoque & quarto in compromisso intercessit pœna sine iuramento, & hoc casu pars contraueniens tenetur soluere pœnam, nec potest compelli ad obseruantiam sentētię, vt in c. dilecti, in fi. ī. eo. & in auth. decernimus, prælleg. & in l. 2. ff. eo. quod intellige, nisi sententia arbitri contineat euidentem iniquitatem, de quo dic, vt dixi in d. c. 2. Sed dubium est hoc casu, nunquid sententia arbitri possit emologari expresse, vel tacite? Doctor. enim antiqui iuris ciuilis fuerunt valerij. quidam tenuerunt, q̄ vbi compromissum est pœnale, sententia arbitri nō potest emologari, vt ex ea detur actio, quia l. cum antea, præall. prouidit de hac emologatione, quando pœna non erat apposita in compromisso, vnde partes apponendo pœnam, videntur recessisse a prouisione legis, argumen. in l. fi. C. de pact. conuē. tam super dote. & hanc opin. tenuerunt Bul. Azo, & Bald. Sed Mar. tenuit contrarium, & Hostien. hic videtur sequi istam opi. Mar. & dicit eam approbari per istum text. nam Papa mandat hoc arbitrium mādari executioni, si fuit receptum a partibus, sed si non fuit receptum, mādat pœnam exigi. ergo arbitrium pœnale potest emologari, & adducebat Host. istum tex. in verbo, indistincte. q. d. secundum eum, quod siue pœna sit cōpromissa, siue non, ex quo arbitrium fuit receptum, debet mandari executioni. videtur etiam approbare Inno. requiritur tamen, vt fiat emologatio per subscriptionem partium, ad hoc, vt pœnale arbitrium possit emologari, sed Moderni Legistæ cōmuniter tenent contrarium, vt no. per gl. & Bar. in l. 2. ff. eo. & in d. l. cum antea, & cum hac opi. communiter videtur transire hic dom. Ant. & tenentes hanc opin. quod arbitrium pœnale non possit emologari, respōdent ad istum tex. quod istud verbum, indistincte, debet exponi, siue procurator habuerit mandatum ad compromittendum, siue non. q. d. q̄ ex quo arbitrium fuit receptum a partibus debet indistincte mandari executioni, nō habito respectu, an procurator habuerit mandatum, vel ne, qa pars recipiendo arbitrium videtur approbasse factum procuratoris, & certe de iure ciuili ista opi. videtur verissima, & videtur probari in d. l. cum antea. Sed ego limitarem hoc dictum quo ad hoc, vt non detur actio ex sentētia, & ita loquitur l. cum antea. sed si partes purè approbant arbitrium latum simpliciter sine appositione pœnæ, licet in compromisso fuerit pœna apposita, credo quod potest agi ex tacito pacto, ita quod partes videtur de nouo contrahere, vt fiat quod continetur in sententia arbitri, hoc probo per optimum simile. nam sententia lata a iudice, quantuncunque sit nulla, potest ratificari a partibus, non vt habeat vim pacti ex nouo contractu, vt probatur in l. 2. C. commu. vtriusque iud. no. Bar. in l. vnica, C. qui pro sua iu. & Canonistæ post gl. in c. significasti. de foro comp. & ibi dixi. ergo eodem modo potest ratificari illa sententia arbitri, non vt agatur tanquam ex sententia, sed ex tacito pacto, & quodammodo ex nouo contractu, & sic posset intelligi iste tex. & saluantur opin. 16 supradictæ. † Et aduerte, quia posset multum instari contra id, quod supra dixi in præcedenti membro, vbi concluſi, quod si iuramentum interuenerit, agitur præcise ad obseruantiam sententiæ, nec sufficit soluere interesse. facit multum iste tex. in cōtrarium in eo, q̄ procurator iurauit, & tamē si fuit appositā pœna, cogitur illam soluere. Sin autem, compellitur solum soluere interesse. contrarium est difficile, & propter hoc aliqui voluerunt tenere partem contrariam. Sed certe tenendo qđ præ. dixi, quod videtur magis commune, & iuri consentaneum, potest responderi ad istum tex. quod loquitur, quādo procurator iurauit sine mādato domini: nam hic dicitur, quod procurator potuit iuramento suo seipsum obligare, & non ecclesiam: ergo si habuisset mandatum ab ecclesia ad compromittendum, & & iurandum, habuisset arbitrium ad executionem contra ecclesiam, vt in c. 2. ī. eo. sed hic contra procuratorem non poterat sententia mandari executioni, quia fuerat lata sententia super subiectione, & sic erat quæstio de re spirituali: vñ procurator non erat soluēdo, nec potest æstimari res spiritualis, ideo sufficit q̄ procurator soluat interesse, & vide ad hoc gl. fin. quę ad hoc inducit istum tex. in c. cōram, de offi. dele. vnde æstimabitur istud interesse habito respectu ad lęsionem, quam patitur alia pars toties litigando super eadem re, vt ibi no. gl. † Et p hoc 17 soluitur alia quæstio, quam formant hic Doct. quomodo sumitur hic illud interesse: nam Innocen. dixit, q̄ capitur pro expensis quas fecit in litigando, non autem pro æstimatione rei, quæ rebatur, quia in hoc sua non interest, quoniam aut res non erat sua, & non potest prætendere interesse, aut res erat sua, & potest illam de nouo petere, vt in l. si quis rem, ff. eo. Sed Host. intellexit istum tex. indistincte, prout loquitur, de omni interesse: vnde dicit q̄ veniat interesse, & etiam expensæ non solum quo ad litem præteritam, sed etiam futuram, arg. in l. minorib. ff. de mino. Sed ego distinguerem, q̄ eo casu, quo nō potest peti executio sententiæ, vt puta, quia non interuenit iuramētum, nec arbitrium fuit emologatum, tunc interesse non comprehendit æstimationem rei petitæ, sed aliud interesse contingens ratione litis motæ, vel mouendę, sed eo casu quo sententia posset habere executionem contra dominum, sed ex defectu mandati non posset peti executio, dico q̄ interesse capitur large vt etiam veniat contra procuratorem interesse. respectu æstimationis rei petitæ, si æstimari potest, quia procurator tenetur ad 18 omne dānū, vt in d. l. Plautius. ff. de procur. † Quādoq; & quin to ꝓmissum fuit pœnale, sed fuit apposita clausa pœna soluta ratum maneat pactum, & hoc casu si pars dixit, tenetur soluere pœnam. nunquid ār soluta pœna possit cōpelli ad obser- b uantiam laudi virtute illius causulæ, Rato manente pacto, b Inno. sentit hic quod sic, & idem gl. in c. dilecti. supra eo. sed tu expedias hunc articulum, vt plene ibi dixi. † Quandoque & sexto, 19 partes promiserunt stare sententiæ arbitri per stipulationem, sed

ADDITIONES.

a Pacto. Vide do. Ias. in §. item si quis postulante, colum. 2. Institu. de actio. vbi ponit plures effectus iuramenti, de quibus etiam late per Cor. in repe. rub. de iureiuran. & nunquid quando interuenit iuramentum, quis obligetur præcise, vide dom. Ias. in l. fi pecuniam, in princip. ff. de condic. ob causam, & l. stipulationes non diuiduntur, ff. de verborum obligatio. Sebastia. Sapia.

b Rato manente pacto. De virtute huius clausulæ, Rato manente pacto, vide Doct. in l. qui fidem, ff. de tranſ. & in l. cum proponas, C. eo. Fel. in c. ad nostram, de iureiur. Are. in l. si pecuniam, ff. de condic. ob cau. dom. Vitalem. in tract. clausularum, clausula 3. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed immediate fecerunt pactum de obseruando id, quod arbitri iudicauerunt, & tunc voluit no. hic Inn. q̃ poteſt præciſe agi ad obſeruantiam laudi, non ex ſnĩa, ſed vigore pacti immediate appoſiti: nam præcedẽs ſtipulatio informat hoc pactum, ſm cuny, vt in l. lecta, ff. ſi cert. pet. Idem eſt, qñ actor fuit ſtipulatus certã rem dari, vel factum fieri, ſi arbiter ita iudicauerit: vnde non ſufficit hoc caſu ſoluere intereſſe, quia iſtud habet locum, quando partes promiſerũt ſtare dicto arbitri, ſecus qñ pars fuit expreſſe ſtipulata rem dari, vel factum fieri, a ſi arbiter hoc iudicauerit: & fuit dictum ſatis ſubtile, & menti tenendum, & ſm hoc debes limitare iſtum tex. in eo, q̃ diſponit de intereſſe. Et per hęc hẽs perfecte declaratam materiam huius c. & totius tit. & caueas ne in p̃dictis erres, quia (vt ſup. dixi ĩ quodã notabili) hæc procedunt in arbitro, & non in arbitratore. & de laudo arbitratorum qualiter habeat executionem, & de remedio contra iniquitatem illius arbitramẽti pleniſſime ſcribo in c. Quintauallis. ĩ. de iurciur. † In gl. ſi. in fi. No. ſi. iſtam glo. iuncto tex. q̃ licet delegatus Principis poſſit ſuam ſnĩam mandare executioni, vt in c. in literis, & in c. quærenti, de off. dele. tamen ſi de illa cã delegata factum eſt compromiſſum citra ſententiam in tertium, non poteſt iſte delegatus ſententiam arbitri mandare executioni, etiam ſi authoritate ſua fuerit factum compromiſſum, ſed debet recurri ad ordinarium, vt hic no. probatur, & adde quod no. in c. niſi. de præb.

ADDITIO.

a Rem dari, vel factum fieri. Adde, q̃ iſtam doct. tradit Dy. in quodam ſuo conſi. inci. Ptolomæus, quam ſequitur Flor. in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſoc. & Io. And. in add. Spec. in ti. de arb. §. ſi. ver. item quid ſi compromiſſum. & Lanf. de Oria in tractatu ſuo, de arb. in vlt. par. q. 14. Zach.

SVMMARIVM.

1 *Compromiſſum an, & quando poſſit fieri, tam ſuper matrimonio carnali, quam ſpirituali.*
2 *Compromiſſum expirat morte alterius compromittentis, quandocunque ante ſententiam moriatur.*
Inſtantia inchoata tranſit in hæredem.
Citatus ſi moriatur, eſt citandus eius hæres.
Laudum latum contra vnum, mandatur executioni contra eius hæredem.
3 *Electio attentata poſt mortem collecti eſt ipſo iure nulla.*
4 *Acta facta coram arbitro, qui erat etiam iudex ordinarius, an faciant fidem coram ipſo poſtea procedente tanquam ordinario.*

CAP. X.

EX parte. Morte alterius compromittentium finitur compromiſſum. Vel latius ſumma ſic. Si per duos electos ad eandem prælaturam in diſcordia compromittitur in ordinarium, morte alterius compromittentium expirat compromiſſum, ordinarius tamen ex poteſtate ordinaria procedit ſuper iure ſuperſtitis, antequam fiat tranſitus ad aliam electionem. h. d. Et primo ponitur conſultatio. Secundo reſponſio, ibi, ſuper quo. Caſus lit. Vacante Præpoſitura S. Cuneberti in Colonia, canonici eiuſdem eccleſiæ vota diuiſerunt in duos. quidam elegerunt H. de Iulia co, & quidam alij elegerũt C. de Lombardia. poſtmodum cum partes eſſent in p̃tia Colonien. Archiepiſcopi, & tractarent ſuper huiuſmodi electionib. in ipſum ſuper hoc fide præſtita cõpromiſerunt, qui cauſæ meritis diligenter auditis, & intellectis, diem ad ferendam diffinitiuam ſententiam partibus aſſignauit, pendente dilatione alter electus H. de Iuliaco de medio eſt ſublatus. Archiepiſcopus hoc audito canonicis prohibuit, ne pendente ſua ſententia ad aliam electionem procederent, ſed quidam illorum nihilominus H. Colon. canonicum in præpoſitum elegerunt: die, quo debebat ferri ſententia, partib. coram Archiepiſcopo conſtitutis, dictus H. allegauit q̃ Archiepiſcopus vlterius procedere nõ debebat, cum poſt mortem alterius compromittentis videatur compromiſſum finitum. Archiepiſcopus ſuper hoc conſuluit do. papam. Papa reſponder, q̃ licet compromiſſum per mortem ipſius H. ſit finitum, prius tamen de meritis prioris electionis cognoſcere debet, quam proceſſus fieret ad ſecundam, nam ſi dictus C. ſuperſtes in electione ius
1 habet, ſecunda non tenet. B. † No. q̃ ſuper electione, & ſic ſuper matrimonio ſpirituali poteſt fieri compromiſſum, concor. ca. cum inter canonicos, ſupra de ele. facit c. niſi. ĩ. de præb. & per hæc iura limitatur tex. in c. pen. ſupra de in integ. reſtit. vbi dicitur, q̃ in cauſa matrimoniali non poſſunt arbitri aſſumi, debet enim reſtringi ad matrimonium carnale, quod deſiderat maiores iudices, nec admittit aliquam compoſitionem, vt in cap. ſi. de tranſact. & in ca. 1. de conſang. & affin. & in c. accedentibus. de exceſſ. prælat. ſecus autem eſt in matrimonio ſpirituali, vt hic, & in iuribus præalleg. & hanc quæſtionem formauit Ioan. And. in d. c. pen. licet glo. vacillauerit, & potius ſenſerit contrarium, ſed tu tene quod prius dictum eſt, puto tamẽ hoc dictũ verum, vt valeat compromiſſum in præiudicium ipſorum cõpromittentium, ſed quatenus fieret præiudicium ſuperiori, vel eccleſiæ, ſicut in ſimili no. in c. de multa, de præb. vnde eo caſu, quo electi poſſunt libere renunciare, poterunt per p̃nam compromittere, ſed eo caſu quo non poterunt renunciare ſine licẽtia ſuperioris, non valebit compromiſſum in præiudicium ſuperioris, ſed quo ad præiudicium proprium ſic, ar. opin. in l. 1. §. ſed cum lis. ff. de tranſa. & in l. ſi dictum, ff. de euic. facit reg. cũ quid vna via. de re. iu. lib. 6. & quod dixi in c. cum tempore, ſu. eod. An aut, & quando poſſit electus renunciare electioni ſine licentia ſuperioris, vide bon. glo. ſi. in c. ſi electio. de ele. lib. 6. & quod no. Docto. in ca. 2. de tranſl. Epiſcopi. Secundo no. iuncta ſupraſcriptione, quod in ordinarium poteſt compromitti tanquam in arbitrum, & optimè probat iſte tex. concluſionem, quam feci in c. cum tempore, præalle. nam Archiepiſcopus Colonien. erat hic ordinarius iſtorum, & tamen fuit in eum compromiſſum tanquam in arbitrum, quod colligitur ex eo, quia tanquam arbiter prefixit diem ad ſententiam audiendam: arbitrator. n. non fert ſententiam, quia coram eo non eſt iudicium, nec quaſi, vt no. In. in c. Quintauallis, de iurei. ſed arbiter debet ferre ſententiam, quia arbitria ſunt redacta ad inſtar iudiciorũ, vt in l. j. ff. de arb. facit c. cum dilectus. ſup. eod. vbi arbiter largo modo dicitur iudicare. in hoc iſtum tex. tene menti, quia hæc conſideratio non probatur alibi ita bene, ſicut hic. nam illi qui tenuerunt contrarium dicebant, q̃ iura canonica loquuntur in arbitratore, & non in arbitro, & vt dixi in d. c. cũ tpe, cuius contrarium manifeſte probaẽ hic, niſi diceres q̃ Archiep̃s reſeruauit hic ſibi pt̃atem ordinariam, ita q̃ procedebat hic vtraq; pt̃ate, ſed hoc non colr̃ hic, imo potius ↄrium, cum allegaretur ipſum nõ debere vlterius proceder ere, cum compromiſſum eſſet extinctum. Tertio no. ibi, fide prẽſtita, q̃ de iure canonico, poteſt compromiſſum fidei interpoſitione firmari, concor. c. peruenit. ĩ. co. & c. cum tempore. quandoque firmatur iuramẽto, vt ſupra c. prox. & in c. 2. ĩ. eo. & quæ differentia ſit inter iuramẽtum, & fidei præſtationem, dixi in c. ad aures, qđ me. cau. Quarto no. q̃ arbiter põt citare partes ad ſnĩam audiẽdam, & ſic poteſt citare per literas, vt in l. ſed interpellatur, §. arbiter, ff. eo. Et no. quod largo modo dr̃ ferre ſnĩam, concor. c. 1. ĩ. eo. ſtricte tamen nõ eſt ſnĩa, vt ibi dixi, ſed potius appellatur arbitrium, vel
a laudum, a vt in c. per tuas, & in c. cum tempore. ĩ. eo. hẽt enim arbiter notionem, ſeu quandam facultatem, aut arbitrium cognoſcendi, non autem hẽt iuriſdiõnem, vt in l. ait prætor, quod
2 ibi no. ff. de re iud. † No. hic, & tene menti, q̃ per mortem alterius compromittentium expirat compromiſſum, ẽt ſi añ mortem alterius compromittentium expirat compromiſſum, etiã ſi ante mortem fuerat concluſum in cã, ita quod non reſtabat ſibi niſi ferre ſnĩam, & optime proba tur hic, & alibi non ita bene probatur. nam alia iura ſimplr̃ dñt, q̃ morte alterius cõpromittentium expirat compromiſſum, vt in l. diem proferre. §. 1. & in l. ſed interpellatur, ff. eo. & in c. ſi ĩ. eo. ſed non faciunt mẽtionem, qñ ante mortem oĩa expedita erant, ita q̃ non reſtabat niſi ferre ſnĩam, & hoc probatur hic ſi̇ngulariter. quinimo plus probat iſta lra (ſi bene ponderetur) q̃ etiam ſi arbiter prefixerit diem partib. ad ſnĩam audiendam, nihilominus expirat cõpromiſſum per mortem alterius cõpromittentium, & eſt hoc no. per ea quæ le. & no. in ſimili in c. auditis, de proc. & hanc cõcluſionem ſup. factam firmauit Bal. in d. l. diem proferre. alle. Inn. hic, ſed non oportuit allegare Inn. quia tex. eſt hic apertus, & q̃ hoc facit, q̃ termious præfixus ad ſnĩam audiendam ẽt per iudicem extinguitur per mortem citati, ita q̃ non valet ſnĩa poſtea lata prætextu illius citationis, vt in l. in ſumma. §. fi. ff. de re iud. cum ergo opus ſit noua citatione, expirat compromiſſum, qa non poteſt citari perſona in compromiſſo non comprehenſa,
b vt in c. ſi. ĩ. eo. ſecus dic in inſtantia inchoata coram iudice. b nã iſta morte litigantis tranſit in hęredem, vt in l. tam ex contractibus, ff. de iud. & no. in c. ſi. ĩ. eo. effectus tamen ſententiæ per arbitrium contra compromittentem ſuperſtitẽ tranſit in ipſius hæredem: vnde ſententia arbitri non expirat, licet non ſit executioni mandata ante mortem cõpromittẽtis, ſed ipſum compromiſſum duntaxat, vt in d. l. diem proferre. §. 1. & ideo gl. pe. hic, in ver. arbitriũ, exponit arbitriũ. i. compromiſſum, quaſi innuat q̃ arbitriũ. i. ſnĩa arbitri non expirat per mortẽ illius, qui ꝓmiſit ex quo deceſſit poſt ſententiam latam, ſed compromiſſum

ADDITIONES.

a Arbitrium, vel laudum. Vide quæ poſita ſunt ſup. in rub. huius tit. vbi etiam Abb. tangit, an ſententia arbitri dicatur proprie ſententia. Scb. Sap.

b Coram iudice. Quomodo procedat, vide Dec. in c. quia 5. in 3. col. poſt alios inf. de iud. & Ital. in l. 1. in 9. col. C. qui admitti. & numquid compromiſſum factum ſub nomine dignitatis, tranſeat in ſucceſſorem, ponit Fely. in c. quoniam Abbas, in prin. ĩ. de offi. dele.

beneficium reſtitutionis in integrum ad probandam præſcriptionem, tam ſuper quatuor articulis prædictis, ĝ etiam ſuper decimis prædictis acquiſitis monaſterio per tranſactionem, do minus papa dicto procuratori reſtitutionis beneficium ſuper dictis articulis conceſſit. Ne verò per excogitatam malitiam, ſi cut ex pluribus præſumptionibus videbatur, effectum ſnĩæ in damnum Epi contingeret impediri, ne ve monaſterium in exe cutione ſententiæ detrimentum incurreret propter diuerſas p̃ſumptiones, dominus papa æquitate pẽſata, ita prouidit, vt oĩa prędicta ſnĩa executioni mandetur ante aliquam probationẽ, ita tamen, q̃ ſufficientem præſtet cautionem eps Burgen. q̃ ſi monaſterium obtinuerit in cã, omnia, quæ percepit occaſione
1 ipſius ſententiæ, monaſterio memorato reſtituat. Ber. † No. 1. q̃ aduerſus ſententiam papæ poteſt peti in integ. reſtitutio, etiam ab eo papa, qui tulit ſnĩam. Ex quo infero duo. Primo, q̃ nõ excuſatur quis dicendo, q̃ non fuit auſus petere reſtitutionem tẽpore, quo vixit Pau. qui ſnĩauit, nã vides, q̃ iſte procurator obtinuit reſtitutionem ab eodem papa, qui ſnĩam tulit: volens ergo ſe excuſare prætextu timoris, debet allegare, & probare cauſam veriſimilem timoris iuxta ea, quæ dixi in c. ĩ. prox. & dic, vt ibi. Secundo infero, q̃ contra ſnĩam papæ põt nedum ſupplicari, ſed etiam peti reſtitutio in integrum, & iſtum tex. allegaui ĩ. c. prox. nam hic nulla fuit facta mentio de ſupplicatione, vñ dic
2 vt dixi ĩ. c. prox. & aliquid dicetur. ĩ. † Scõo no. q̃ petenti reſtitutionem aduerſus neceſſariam probationem omiſſam, quam intẽdit nunc facere per teſtes, non eſt opus aliter probare læſionẽ, nam ex quo conſtat, q̃ probatio illa allegata erat neceſſaria, debet fieri reſtitutio abſque alia probatione: hic enim papa indulſit reſtitutionem, nec prius examinauit teſtes, vtrum aliquid ſcirent de præſcriptione, & concor. c. auditis. ĩ. eo. & vide quod ibi
3 dixi. † Tertio no. q̃ propter ſupplicationem ortam contra excipientem, ſeu petentem aggrauatur conditio ipſius: non tamen propter quamlibet ſuſpicionẽ debet iudex repellere exceptionem peremptoriam, vt hic eſt tex. optimus: nã hic allegabatur exceptio præſcriptionis, & erat præſcriptio malitię cõtra ipſum allegantem: tamen papa noluit propter illam præſumptionem excludere exceptionem præſcriptionis. vnde alle. iſtum tex. pro caſu ad probandum dictum Inno. in c. poſt electionem. in fi. de conſuet. præb. dicit, q̃ licet iudex poſſit ex facili præſumptione non admittere exceptionem dilatoriam, peremptoriam tñ nõ
a debet excludere, a niſi ex p̃ſumptione multum vrgenti, quia tractatur de magno præiudicio, ideo requiritur fortior p̃ſumptio, vt in c. literis. de præſump. Vlt. no. ibi, Effectum ſententiæ, q̃ executio eſt effectus ſententiæ reliqua veniunt expedienda cũ glo.
4 In gl. 1. ibi. † Nõ multum curat de illa ſolemnitate No. bene iſta gl. quæ ſolet multum allegari iuncto text. ex qua habes, q̃ licet de iure ciuili non teneat ſnĩa lata ↄ dñm, ſi procurator & nõ dominus erat in iudicio, vt in l. 1. C. de ſen. & interloc. om. iud. ſecus tamen eſt de iure canonico, quia de hac ſubtilitate non curatur: nam hic fuit ſententia lata contra monaſterium, licet procurator eſſet in iudicio, & Doc ſimplr̃ tranſeunt cum gl. tamen Bart. in l. ſtipulatio iſta. in §. ſi ſtipuler, alias in §. ſi quis inſulam. ff. de verb. obl. & in l. 1. præalle. mordet iſtam glo. dicendo, q̃ in hoc non eſt diuerſitas inter ius canonicum, & ius ciuile, quia ẽt de iure ciuili valet ſententia contra dominum, ſi in iudicio interuenit, non vt ſimplex procurator, ſed vt adminiſtrator legitimus, puta tutor, curator, prælatus, vel ſyndicus: ratio eſt, quia iſti tanquam habentes legitimam, & generalem adminiſtrationẽ poſſunt verba ↄctus cõcipere in perſonam domini, vt in l. eum qui. §. ſi actori. ff. de conſti. pec. eodem modo in iudicio poſſunt verba concipi in perſonam dñi, ſi tales adminiſtratores interueniunt: nam in iudicio quaſi contrahimus, vt in l. 3. §. itẽ ſcribit. ff. de pec. ſed procurator ſimplex, qñ ↄhit, non debet concipere verba in perſonam dñi, ſed in perſonam propriam, quia ſtr nõ acquirit dño, ſed dẽt dño cedere actionem, de quo vide plene per gl. in c. quan juam de vſu. li. 6. merito in iudicio dẽt verba ſniæ, & aliorum actorum referri ad perſonam procuratoris, & non dñi, & hæc eſt ratio d. l. 1. Et no. bene hæc dicta, q̃ in ſe ſatis vera ſunt, ſed quo ad tex. nr̃m procedunt intelligẽdo, q̃ iſte fuiſſet ſyndicus monaſterij: ſed tex. hoc nõ aperit, imo appellat cũ procuratorem: vnde ſi intelligeretur, q̃ erat ſimplex procurator, dictum Bar. non procederet hic, ſed dictum gl. quid autem iuris ſit habito reſpectu ad ius canonicum, die vt plene no. in c.
5 querelam. ĩ. de elect. † In glo. in ver. poſtulauit. No. ſingulariter iſtam gl. vſque ad ver. ar. contra, ex qua colliguntur duæ limitationes ad iura dicentia, procuratorem non poſſe ſine ſpali mandato petere reſtõnem in int. illa. n. iura debent intelligi, quando reſtõ petitur principaliter, vt quia agat cauſam per le principaliter inchoare, vt puta, quia petitur contra ↄctum, vel contra ſnĩam, quæ tranſiuit in rem iudicatam per lapſum decendij, ſecus autem quando incidit in cauſam: nam tunc poteſt peti per procuratorem, qui fuit litem conteſtatus in illa cã, ar. hic, & hoc voluit Inno. & omnes Doct. & communiter etiam ſequuntur Legiſtæ in l. illud, alle. in glo. & alle. no. in iſto c. & poteſt ad hoc dictum optime adduci. c. pe. ĩ. eo. nam ſicut in mandato iuriſdictionali fit illa diſtinctio, an reſtõ petatur principaliter, vel incidenter, eodem modo debet diſtingui in mãdato procuratorio: nam in multis iſta duo equiparãtur iux. no. in l. & quia. ff. de iudicib. & intelligo, q̃ requiratur ſpãle mãdatum ex parte, ſ. petentis reſtõnem, ſed ex parte defendentis non requiritur ſpãle mandatum ſecundum Inn. hic, & bene, facit d. l. illud, quod no. Secundo principaliter no. ex g̃ o. q̃ reſtõ petita poſt ſnĩam ante lapſum 10. dierum dr̃ venire incidẽter, quia ex quo ſnĩa adhuc non tranſiuit in rem iud. non vr̃ prorſus ceſſaſſe mandatũ procuratorium, vnde quemadmodum poteſt procurator intra decendium appellare ſine nouo mandato, vt in c. non iniuſte, de proc. ita poteſt petere reſtitutionem in inte. quaſi hoc ſit coniũctum mandato, cum reſtõ æquipolleat appellationi, vt dixi ĩ. eo. c. ex literis, & hoc dictum non attingunt legiſtæ in d. Illud. Doct. ẽt nñi dubitaſſe videntur, vtrum hoc procedat de iure, nã ex quo ſnĩa eſt lata, non vr̃ amplius iſta cauſa ſubſiſtere, ergo eſt opus reſtitutionem petere principaliter. Sed contra dictum gl. Hoſt. opponebat fortiter de c. innotuit, de ele. vbi dr̃, q̃ habens mandatum ad petendam confirmationem electionis non admittitur ad petendam diſpoſitionem in perſonã electi, niſi habeat ſpãle mandatum, vt quia dicebatur in mandato, q̃ poſſet petere reſtitutionem in int. tam ante ſnĩam, ĝ poſt, ſicut moris eſt, & no. bene incidenter hoc dictum. Nam ſentit per hoc Ho. q̃ ſufficiat mandatum ſpãle, licet non ſit reſtrictum ad certum articulum, de quo vide quod latius dicam in c. ſeq. vel forte ſm eum hic non fuit oppoſitum. Inn. etiam dubitauit, nam primo vr̃ velle, q̃ procurator, qui fuit litem conteſtatus, poſſit petere iſtam reſtitutionem, cum non poſſit remoueri ſine cauſæ cognitione, vt in c. 2. de proc. in 6. poſtea vero dicit, q̃ procurator non admittitur ſine ſpeciali mandato. Sed Hoſt. rediens ad dictum l. reſpondet ad c. innotuit, q̃ diſpenſatio non eſt ita coniũcta mãdato ſuper confirmatione petenda, ſicut reſtitutio in integrum eſt coniuncta cauſæ: nam confirmatio innititur iuri, diſpenſatio dependet a gratia: nam non multum præiudicatur, ſi differtur diſpenſatio, ſed reſtitutio in integrum non ex toto dependet a gratia, vt inf. dicam. Item poſſet inferri magnum præiudicium, ſi procurator, qui eſt præſens, nõ poſſet petere iſtam reſtõnem, & tandem vñr Doct. magis inclinare in partem huius gl. quæ mihi multum placet per æquiparationem, quam ſupra feci ad appellationem, & quæ incontinenti fiunt, videntur ineſſe, vt in c. officij. de off. dele. & in l. lecta. ff. ſi cert. pet. vnde ſatis vr̃ hęc petitio incidere in cauſam, ex quo immediate poſt ſententiam petitur, antequam mereatur executionem, & in fauorabilib. debemus facere benigniorem interpretationem, vt in reg. odia, de reg. iur. lib. 6. tertio principaliter gl. opponit de l. ſi actor. C. de ap. & non inducit, nec ſoluit, & facit ille tex. in contrarium hoc modo: ibi enim dicitur, q̃ ſi actor datus a curatione fuit condemnatus, appellat ipſe actor, qui iam fuit condemnatus, non proſequitur cauſam appellationis, ita vr̃ dicendum in procuratore condemnato, vt non poſſit proſequi cauſam reſtitutionis, ſed ſolo ponitur in glo. nam actor non proſequitur cauſam appõnis ex neceſſitate, ſi tñ vellet, bene poſſet, vt in d.
6 c. non iniuſte, & in l. inuitus. C. de proc. † Et circa illud quod dictum fuit de ſpeciali mandato requiſito, dicit hic Inn. arg. illius l. ſi actor, q̃ habentes legitimam adminiſtrationem, vt ſunt tutores, curatores, ęconomi, & pręlati, & ſimiles, poſſunt petere reſtitutionem ſine ſpeciali mandato, & verum dicit, q̃ iſti habent a iure adminiſtrationem, quemadmodum iurant de calumnia ſine ſpeciali mandato, vt in l. 2. C. de iur. cal. quod no. vi de per Spe. co. tit. §. 2. in ver. prælatus. Item adde ad prædicta dictum Io. An. poſt Hoſt. ĩ. c. prox. vbi dicit, q̃ poſt lapſum 10. dierum ẽt a tempore interlocutoriæ, non dr̃ procurator reſtitutionem petere incidenter, quia ex quo interlocutoria tranſiuit in rem iudicatam, requiritur ſpecialis petitio, quia non poteſt dici, q̃ incidat, cum iam ille articulus tranſiuit in rem iudicatam, quod no. Item pater poteſt petere pro filio reſtitutionem in integrum ſine ſpeciali mandato, ſecus autem eſt in alijs conſanguineis, niſi minor ſit talis vitæ, cui merito eſſet bonis interdicendum, vt in l. pr̃i. ff. de minor. Et ex prædictis potes formare diſtinc. & an, & quando quis admittatur ſine ſpãli mandato ad petẽdam reſtõnem: nam ſi hẽt legitimam adminiſtrationem, admittitur: ſi vero ſimplex eſt procurator, dẽt diſtingui, an pe-
7 tat principaliter, an incidenter, vt ſup. † In ver. ſententiæ, ibi, niſi incontinenti probetur exceptio. Iſtam particulam gloſ. ſoleo multum adducere in conſiliis, ad ſtatuta, quæ excludũt omnes exceptiones ꝓra ſnĩam, & ſi incontinenti quis vellet probare exce-

ADDITIO.

a Non debet excludere. Adde pleniſſime de hoc dicto, & præcedenti, ſcilicet, quod iudex non debet leuiter admittere dilatorias exce. quas præſumit maliuſe opponi, per Lanfran. de Oria. in l. fæpe alle. c. quoniam contra. §. ſtatuimus. ver. exceptio, in princi. & idi in apoſt. Bene. Vadi, & Celſi. infra de prob. Zach.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a exceptionem ℈ sñiam, a debet audiri non obstante statuto, quia statutum vī excluſisse legitimas exceptiones, propter præſumptam fraudem opponentium, quæ præſumptio ceſſat in probatione, quæ offertur inconrinenti, & pro hoc vide bo. tex. in c. literas. in ver. propterea. de reſt. ſpol. & quod no. gl. in l. 1. ff. de ta.
exhi. & vide quod plenius dixi in c. ex parte. il 2. de offic. deleg.
3 †In gl. in ver. Acquitate penſata. in fi. no. ex iſta gl. q̄ licet rīr petitio reſtōnis in int. bimpediat executionem ſñiæ per l. vnicam.
b C. in integ. reſt poſtu. ne quid no. fiat. tñ qñ p̄ſumptio eſt ℈ petentem reſtōnem, q̄ hoc petat malitioſe cā differēdi executionem, tunc mandatur ſnīa executioni recepta cautione, de qua hic, & ſic vī ſentire gl. q̄ iſtud, quod dī, procedat de iure, & ita ad ad p̄ñum ab alijs iudicib. eſt trahēdum, & in hoc eſt iſte text. ſing. vt ī. dixi. vnde Hoſt. dicit, q̄ iſta non fuit ſimplex prouiſio papæ, ſed continet ius, quod vī placere Io. And. & optime ponderauit iſtum tex. ibi, iure duximus prouidendum, &c. ita ergo alij iudices debent eodem modo iudicare, vt in c. in cauſis. de re iu. & Bar. ſimp̄r hoc dictum vī ſequi in d. l. vnica. Inn. tñ hic vī dubitaſſe: nam primo dixit, q̄ pp p̄ſumptionē facti hęc executio non impeditur, poſtea inquit, q̄ tex. iſte p̄ intelligi, cum petitur reſtō ℈ sñiam principis, ℈ quam non admittitur quis, ni ſi per viam ſupplicationis, ſed ſupplicatio non impedit executionem ſñiæ, ſed præſtatur cautio, vt dixi poſt glo. ℈. eo. c. ex literis, & fm iſtam ſoīonem nihil noui induceret iſte tex. in alijs iudicib. petitio reſtōnis indifferenter impediret executionē, ſed hoc mihi non placet, nam ſi loqueretur tex. in ſupplicatione, non oportuiſſet q̄ papa hic ſe fundaſſet ſuper p̄ſumptione ortа ℈ petentem, nec erat opus dicere, q̄ voluit prouidere æquitate penſata &c. Nam hoc erat de iure Authenticorum, vt in auth. q̄ ſupplicatio, C. de preci. impe. off. ergo iſte tex. logī proprie in petitione reſtōnis, & non in ſupplicatione, & fm hoc vī hic tex. ℈ Inn. vt aduerſus ſñiam principis poſſit peti ēt reſtō, qđ intellige, vt dixi ℈. c. prox. Demum dat Inn. aliā ſoīonem, q̄ iſte tex. p̄t ponere iſtud ſpāle in reſtōne, q̄ petitur contra ſñiam principis, ſed mihi non placet, quia papa ſe fundat hic ſuper p̄ſumptione, quæ erat orta ℈ petentem reſtōnem, ergo vbicunq; cōtigerit iſta p̄ſumptio, dēt ſeruari iſta iuris diſpō, vt in c. cum dilecta, de confir. vtil. cum ſi. iō tene primum dictum, quod cōiter tenetur. Adde tñ vnum dictum Bal. in l. vnica, p̄all. vbi dicit, q̄ vbi executio ſñiæ non eſſet reuocabilis, non dēt fieri poſtulata reſtōne, quod mihi ſatis placet, quia tunc ceſſaret remedium iſtius c. quia nō poſſet reſtitui, & ſic fruſtratoria eſſet iſta cautio. Ad hoc adduco notabile dictum Pau. de Lea. in cle. 1. de re iud. vbi dicit iſtum tex. non hre locum in eo, q̄ mandat executionē ante omnia fieri, qñ executio nō eſt reuocabilis, & tene menti iſtud dictum. Sed aduerte, quia Bal. vī ponere exemplum ſup iſta executione irreuocabili, qñ quis eſſet ducēdus ad careeres, quaſi innuat, q̄ licet in facto poſſit reuocari reſpectu futuri tēporis, non tñ poſſet reuocari reſpectu ignominiæ: nam impoſſibile eſt fieri, q̄ quis non fuerit in carcere, & q̄ non fuerit paſſus illam ignominiam: tex. n. hic ſe fundat ſuper cautione, qñ p̄t conſeruari ius illius, ℈ quem fit executio: ego ex hoc facio regulam notandam, & multum aperit iſtum tex. q̄ vbicunque non pōt per cautionem prouideri iuri illius, contra quem fit executio, ex hoc facto non dēt ſñia mandari executioni, pro hoc facit, quia cum iſta prouiſio veniat contra l. vnicam præall. debet ſtricte intelligi. ar. reg. q̄ a iure cōi exorbitant. de re iudi. lib. 6. & in l. præcipimus. in fi. C. de app. ponit ēt ibi Bal. quædam alia dicta, quæ mihi non placent: vī. n. velle, q̄ impeditur executio, & offertur iſta cautio, qñ probatio infertur incontinēti. iſte. n. tex. non fundat ſe ſuper oblata probatione regulariter: ergo dēt impediri executio, ſiue offeratur probatio, ſiue non, vt in d. l. vnica. Si autem eſt præſumptio contra petentem, debet prouideri, prout hic dī, puto tñ, q̄ vbi læſio eſſet patens, tunc non haberet locum, quod hic dī: rō, quia ceſſaret præſumptio malitię, & idē poſſet dici, vbi forte intra breuiſſimum tp̄s quis vellet probare
9 læſionem, ar. eorum, quæ dixi ſup. in præcedenti gl. †Sed quęro, quid ſi poſtulata reſtitutione fit executio nulla exiſtente præſumptione contra petentem, nunquid indulta reſtitutione debeat reuocari executio per viam attentati? hanc q̄nem ponit hic D. Ant. & dicit q̄ do. de Ro. tenent q̄ non, ex quo legitime facta fuit, & videtur ipſe cum eis tranſire. Sed aduerte, quia aut ipſe fuit deceptus, aut litera ſua eſt corrupta, quia D. de Ro. de directo ꝛcludūt ℈riū in ꝛcl. 366. & de iure hoc dictū ℈riū p̄t probari, nā tex. in d. l. vni. vult, q̄ poſtulata reſtōne nihil dēt innouari, ergo executio facta poſt poſtulationē fuit iniuſta, ergo dēt reuocari, ar. in c. nō ſoliſi. de ap. lib. 6. & dicunt do. de Ro. idē eſſe, ſi petatur reſtitutio ad appellandum, quia ſi quando petitur reſtitutio ſimpliciter aduerſus ſententiam, differtur executio, vt in d. l. vnica. Fortius debet inferri, quando petitur reſtitutio ad appellandum, quod no. Secus dic, vbi executio fuiſſet facta ante poſtulatam reſtitutionem, quia tunc licet poſtea poſtuletur, & obtineatur reſtō contra ſententiam, non per hoc retractāt executio. ſed debet expectari finis cauſæ principalis, quia quod leme factum eſt, non debet retractari, vt in reg. factum legitime, de reg. iur. lib. 6. Item aduerte ad aliam limitationem, quam ad iſtum tex. ponit hic do. Ant. & attribuit eam D. de Ro. dec. 41. & alias 24. ſ. q̄ iſta cautio exigitur a ſuſpecto de dilapidatione, & quando eſt ita pauper, q̄ poſt dilapidationem nō poſſet de ſuo ſatisfacere, quod mihi non placet, quia iſte text. loquitur indiſtincte: vnde cum recedamus ab illa l. vnica, debemus ſtricte intelligere iſtum tex. ex quo enim iſte petens reſtōnem grauatur in vno, non mirum ſi releuatur in alio. ſ. in cautione, & vtile eſt ſibi hre plura remedia, & contra fideiuſſorem, & contra princi-
10 palem, ar. in l. quoties, ff. ad Tre. †Sed quæro, quia ſup. dixi, q̄ regulariter reſtitutio in int. impedit executionem, & idem facit
c appellatio, vt in c. venientes. de iureiur. ſecus in ſupplicatione vt prędixi, & notatum fuit in d. c. ex literis, quæ ſit ratio diuerſitatis in hoc, vide per Io. An. in add. Spec. in tit. de ſuppl. §. differt. & concludit q̄ appellatio eſt remedium ordinarium, quod initur iuſtitiæ, ideo habet impedire executionem, in inte. reſtitio inuitur iuri, licet habeat gratiam annexam, tamen illam gratiam potius habet a iure, quam a iudice: nam iura indulgēt reſtitutionem in int. minoribus, eccleſijs, & maioribus ex iuſta cā, vt in iuribus vulgaribus, merito poſtulatio reſtitutionis impedit executionem, ſicut appellatio: ſupplicatio autem innitur puræ gratiæ, quæ eſt fienda ab homine, nam propter præſcriptionem, quæ eſt orta ex perſona proferentis ſententiam, puta principis, vel præfecti prætorio, nō debet de iure admitti aliq̄ remediū retractatiuū, ſed ſupplicatio admittitur ex mera gra, principis, iō cū fundet ſup mera, gra nō dēt impedire executio nē ſñiæ: ſatis. n. eſt, q̄ dēt cautio de reſtituēdo, ſi ſupplicās obtinebit in cā iux. no. in d. c. ex lris, & ī auth. q̄ ſupplicatio, ſuperius allegata. Et dic, q̄ ratio rationis eſt, ga remediū ſupplicationis non fundatur ſuper aliqua iuſta cauſa, ſed ſolum ſuper æquitate, quia a ſententia principis non poteſt appellari, ſed reſtitutio in inte. eſt fundata ſuper cauſa extrinſeca, puta ſuper imbecillitate ætatis, vel fauore eccleſiæ, vel ſuper aliqua alia legitima cā, puta quia erat abſens cauſa reipublicæ, vel quid ſimile, iō iſtud remedium reſtitutionis in inte. pinguius operatur, quam remedium ſupplicationis, & vide quod dixi c. prox. Ex hoc. n. ſis cautus, vt aduerſus ſententiam principis potius incedas per viam reſtitutionis, quam ſupplicationis, quod intellige, quando vtrū que remedium concurrit, quia ſubeſt cauſa petendi reſtitutionem, iuxta ea, quæ dixi in c. prędenti. In glo. ſi. ibi. Item ar. No. bene iſtam particulam gl. quia eſt optima.

ADDITIONES.

a Contra ſñiam. Vide Ab. idem tenentem, in conſi. 64. & in c. ſuper eo, in fi. ſupde of. dele. ſed reprobat eum. D. Ale. in conſ. 44. inc. Clariſſime dñe vicarie. in 4. vol. refert D. Iaſ. in l. nam & poſtea. in prin. ff. de iureiur. Seb. Sap.
b Petitio reſtitutionis in integrum. Adde eſſe hic opus diſt. quam Lanf. de Orio in c. quoniam contra. §. ſtatuimus, ver. exceptiones. ponit, nu. 9. ver. reſtitutio autem in integrum, vbi diſtinguendo concludit, q̄ ſi præſumptio eſt pro impetrante, & petitur reſtitutio inf. decem dies datos ad appellandum, tūc impediatur executio ſententiæ, alias ſecus, vt plenisſime no. Bald. quem ibi allegat, in l. falſam, C. ſi ex fal. inſtr. & Bar. in l. athletæ, ff. de excu. tut. Zach.
c In ſupplicatione. Vide per Mod. in auth. quæ ſupplicatio. C. de precib. Impoſte. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Terminus probationis, ſemper eſt peremptorius.*
2 *Termini excluſiui currunt non minus contra eccleſiam, quam contra priuatum.*
3 *Inſtructus, quoties quis tenetur, & potuit comparere in termino, non auditur, petens vlteriorem terminum ad inſtruendum.*
Procurator ſi non comparet legitime in termino, in quo fuit dominus citatus, poteſt tanquam contumax dominus puniri.
4 *Reſtitutio in integrum an poſſit peti per procuratorem, ſine ſpeciali mandato.*
5 *Speciale mandatum ſufficit comprehendi ſub generalitate verborum.*
6 *Speciale mandatum vbi requiritur, ſufficit quod præſtetur cautio de rato.*
7 *Tempus quadriennii ad petendam reſtitutionem in integrum, a quo tempore incipit currere.*
Exceptiones dilatoriæ non poſſunt opponi in cauſa appellationis.

CAP. VII.

Coram. Poſt peremptorium non auditur eccleſia de iure communi, auditur tamen per beneficium reſtitutionis in integrum. hoc dicit. Prima pars narrat factum. Secunda interloquitur, ibi, nos autem. Caſus literalis. Inter Archiepiſcopum Bracharentiæ & Archiepiſcopum Toletanum coram Inno. ſuper iure primatiæ quæſtio vertebatur, lite inter prędictos Archiepiſcopos cōteſtata coram ipſo, cauſam commiſit quibuſdam iudicibus, vt ipſi cauſam ſufficienter inſtructam remittere ad Apoſtolicę ſedis examē, partib. terminum peremptorium aſſignādo, in quo cum oīb. mutimentis, per quæ cauſa inſtrui poſſit ſedi Apoſtolicæ ſe preſentent ſñiam auditurі termino certo elapſo, poſt longā expectationem comparuerunt procuratores Archiepiſcopi Bracha-

Bracharen. ſed quia non portauerunt depoſitiones teſtium & alia munimenta, dilationem ad hoc faciendum poſtulauerūt. Papa interlocutus fuit, q̄ ſuper hoc audiendi non erant, cū ad hoc terminus peremptorius aſſignatus fuiſſet. Ipſi petierūt ad hoc ſe admitti per beneficium reſtitutionis in inte. exhibentes ſuper hoc ſpeciale mandatum: vnde papa Honorius dedit illis dilationem vſque ad octauam Pentecoſtes per beneficium re-
1 ſtitutionis Ber. † No. 1. ex tex. q̄ ad probationem in cauſam faciendam vnica datur dilatio, & non plures, concor. l. fi. ff. de fer. & vide quod plene no. in glo. in c. 2. de dila. & quanquam tex. hic dicat terminum fuiſſe peremptorium, tamē omnis dilatio probatoria eſt peremptoria, vt in d. l. fin. ff. de fer. & in l. licet. de prob. vnde in cā ciuili nunquam datur ſecunda dilatio, niſi ex cauſa. Vnde ſuper exiſtentia cauſæ debet præmitti cauſę cognitio. d. l. fi. & in l. oratione, co. tit. Vnde non pōt iudex ſine cā dare ſecundam dilationem, vt in d. l. fi. & ibi no. Bar. nec videtur va
re ſecundam dilationem, vt in d. l. fi. & ibi no. Bar. nec videtur va
lere probatio, quæ fit intra dilationem datam ſine cauſæ cogni
a tione, ade quo tamen dicendum eſt, vbi plenius no. † Secundo
2 no. q̄ iſtæ præſcriptiones iudiciales currunt ēt cōtra eccleſiam: nam vides hic, q̄ quia eccleſia non probauit in prima dilatione ſtatuta, non fuit admiſſa de iure cōi ad probandum poſt dilatio nem, ſed fuit opus recurrere ad ius ſingulare, ſ. ad beneficiū reſtōnis. Et ex hoc, & ex tex. infertur, q̄ aduerſus præſcriptiones iudiciales competit eccleſiæ beneficium reſtitutionis, de quo
3 vide quod dixi in c. auditis, ℈. eo. Terrio no. q̄ vbi per dilationē præfixam quis tenetur comparere inſtructus, non auditur pe-
tens terminum vlteriorem ad inſtruendum. Et facit iſte tex. in ar. ad q̄nem quotidianam. Iudex cirauit aliquem, vt cōpareat certo termino, pro quo comparuit in termino procurator, & petijt dilationem ad faciendam fidem de mandato, nūquid ſit ſibi dandus terminus, an dñs poſſit condemnari tanquam cō-
tumax, quia non comparuit legitime in termino? & dicendum, q̄ non debet dari dilatio, ſed potius poteſt vt contumax condemnari, quia cum habuerit dilationē ad comparendum, debebat comparere ītime, ad hoc l. ſi qñ. C. de dila. & hoc firmat
bi Bar. & tene menti hanc q̄nem, quia quotidie accidit. No. q̄ ēt ℈ interlocutoriam papæ p̄t eccleſia petere reſtitutionem in inte. Vlt. no. caſum, quo excluſus vna via admittitur ad idē alia via: nam eccleſia hic excluſa fuit de iure cōi, tñ fuit admiſſa per beneficium reſtōnis, & per hoc limita reg. cum quid vna via. de
4 reg. iur. lib. 6. & quod leg. & no. in c. tuæ, de proc. † In glo. in ver. mandatum. ibi, non videtur ſufficere generale mandatum. No. tu Canoniſta tex. iuncta gl. quia non habes alibi in corpore iuris canonici, q̄ ad petendum reſtōnem in int. requiritur ſpecia
b le mandatum b Legiſtæ habent in l. illud, alle. in gl. & intellige, qñ reſtitutio in inte. venit principaliter, ſecus ſi venit incidēter in cā gñaliter commiſſa, vt dixi poſt gl. ℈. c. prox. & ideo in caſu huius c. non erat neceſſe hre ſpāle mandatum, qa veniebat incidenter: vñ dicit Hoſt. q̄ ſponte procurator exhibuit ſpeciale mandatum: vel p̄t dici fm cum & Io. And. q̄ hic erant lapſi 10. dies a tpe interlocutoriæ, & no. ſingr hoc dictum, qa neſcio ali
bi, q̄ vbi contingit læſio per interlocutoriam, non p̄t procura-
tor petere reſtōnē ſine ſpāli mandato poſt lapſum decēdij: rō p̄t eſſe, qa poſt lapſum decendij tranſiuit interlocutoria in rem iudicatam, vt in c. cum dilectus. de cle. vñ non p̄t amplius dici q̄ reſtō incidit in cām. Sed ſatis p̄t de hoc dicto dubitari, q̄ licet tranſiuerit in rem iudicatam, ex quo tñ contingit negotiū principale, quod nondum eſt diffinitiuum, vī q̄ debeat admitti tō-
ne incidentiæ, & connexionis, ar. op. ex eo, quod leg. & no. in c. fi. de app. lib. 6. & in cle. cum a repulſione, co. titu. poſſet tñ q̄ bi no. æque diſtingui, q̄ aut eſt talis interlocutoria, q̄ non contingit negotium principale, vt puta ſuper dilatoria exceptione, & tunc requiritur ſpāle mandatum poſt lapſum decendij. Aut q̄ti git negocium principale, puta qa fuit lata ſuper aliqua peremptoria, & tunc ſufficit generale mandatum per no. in iur. p̄alle. Sed contra p̄dicta. & contra rex. op. vī. n. q̄ nō dēat iſte proc. audiri, nam vī eccleſia fuiſſe in dolo, dando procuratori mandatum ſpeciale ad petendam reſtōnem, cum potuiſſet aſſignare oīa munimenta cauſæ, ſicut dedit mandatum: vī ergo peccaſſe ex certa ſcia, ſed aduerſus delictum non datur reſtō, vt in l. auxilium, ff. de min. So. dicit Hoſt. q̄ forte dedit eccleſia mandatum gñiale ad petendam reſtitutionem in inte. iure minoris, vt puta. Conſtituo te procuratorem, & do tibi mandatum ad petēdum reſtōnem in inte. vbicunque opus fuerit: vnde iſte caſus nō fuit præcogitatus per eccleſiam, & dū eſſet in curia vidit, q̄ illa non erant ſufficientia, vnde produxit mandatū ſuum ſuper reſtōne petenda, vel forte melius fm eum poſt interlocutoriam eccle-
3 ſia dedit mandatum ſpāle. † Not. ſingulariter, & tene menti ex prædenti ſolutione, q̄ ad petendam reſtōnem ſufficit ſpāle mandatum comprehenſum ſub generalitate verborum, quod eſt contra Cy. & alios Legiſtas in l. vnica. C. ēt per procuratorē in int. reſt. agi poſſe: vbi dicit, q̄ mandatum debet eſſe ſpāle quo ad illam cauſam, in qua eſt petenda reſtitutio, arg. l. ſi quis mihi bona. in § iuſſum, ff. de acq. hær. vbi ad adeundam hæreditatem per ſeruum requiritur ſpālis iuſſus domini, nec ſufficit dare ſpāle mandatū ſub generalitate verborū. dñs Ant. ſimp̄r ſegt dictū Hoſt. nō obſtante dicto Legiſtarum, ſed tu vide plene per Bar. in l. filiuſ. ff. de don. vbi reprobat dictum Cy. & tenet idē, quod Doct. noſtri hic, licet non alleget, mouetur per iſtum tex. q̄ optime facit, nam ad donationē faciendā requiritur ſpāle mandatum, vt in l. ℈ iuris ciuilis regulas, ff. de pac. & in c. fi. de of. vica. lib. 6. & tñ ſufficit dare mādatum ſpeciale ſub generalitate verborum, vt puta q̄ poſſit donare, licet non dicatur cui, & quid; vt in d. l. filiuſ. Nec ob. d. §. iuſſum, quia illud procedit propter graue p̄iudicium: quod poſſet incurrere dñs, ſi hæreditas nō eſſet ſufficiens, & idē dic vbi timetur de graui præiudicio dñi, tūc enim requirit ſpāle mandatum ſpecialiter factum, vt in d. §. iuſſum, & vide tex. opt. cum gl. in cle. non poteſt, de proc. & c. pro
c curator, de elec. lib. 6. & ob iſtā cauſam ad ℈hendum matrimonium requiritur mandatum ſpecialiſſimum, cvt exprimatur p̄ſona, cum qua debet ℈hi matrimonium, vt l. generali. ff. de ritu nup. vide tex. iuncta gl. in c. fi. de proc. lib. 6. Ego autem hoc dictum Doct. probo per tex. in c. qui ad agendum. de procu. lib. 6. & ex no. in l. ſed & ſi quis. §. q̄ſitum. ff. ſi quis cau. vbi patet, q̄ in
d requirentib. ſpāle mandatum, d ſufficit exprimere vnū caſum requirentem ſpeciale mandatū, ſubiecta clauſula generali: vñ puto, q̄ ad petendam reſtitutionem ſufficit illud mandatum, Conſtituo te procuratorem meum, & do tibi mandatum tran
e ſigendi, & generaliter faciendi omnia, quæ requirunt e ſpeciale mandatum, quia ſatis comprehenditur caſus reſtitutionis, vt ibi no. cum non ſit iſtud præiudiciale, nec contineat aliquam
6 pœnam reſpectu domini, † Illud tamen ſcias, q̄ vbi probabili-
f ter dubitatur de ſpeciali mādato, f ad mittitur procurator cum
g cautione de rato. g tex. eſt no. in l. quod ſi ſpeciali, ff. de mino. & vide ad materiam huius gl. meliorem gl. in d. c. qui ad agendū, quæ enumerat omnes caſus requirentes ſpeciale mandatum,
7 & tene illam menti. † Extra gl. quæro quando incipit currere h quadriennium præfixum ad petendam reſtitutionem, ſi eccleſia fuit læſa, quia non probauit in termino? Sol. dicit hic Innoc. quod currit a die lapſi termini, quia tunc eccleſia fuit læſa, & non a tempore ſententiæ interlocutoriæ, refert tamē quoſdam dicere quadriennium currere a die ſententię, quia per ſententiam eccleſia fuit realiter læſa, ſed mihi plus placet primum dictum, & hanc opi. Inno. ſequitur glo. in clem. vnica, eod. titu. &

Pau. de

ADDITIONES.

a Sine cauſæ cognitione. Adde, quod hoc eſt verum in ciuilibus cauſis, vt per Lanfran. de Orio. plene in c. quoniam contra. §. ſtatuimus. ver. dilationes. nu. 2. ver. ſecundo quæro, & ibi in ꝛpo. Bened. Va. in ver. cognitione. inf. de ꝛpb. in criminalib. autem nō requiritur cauſæ cognitio, vt ibi paulo ante notat. de quo pleniſſime per Ale. conſ. 117. co. ſi. vo. j. & conſ. 41. co. 4. vol. 2. Zac. Circa iſtud, quod hic dī de dilatione danda cum cauſæ cognitione, dicas, q̄ prima dilatio ēt in ciuilib. datur ſine cauſæ cognitione, uel ſaltem cum le ui. ſecunda vero datur cum graui cauſæ cognitione. Tertia, & quarta datur cum grauiſſima. quinta vero dilatio nunquam datur. de quo vide in l. orationeff. de feri. & in l. fi. in gl. mag. C. de dila. & adde, q̄ ſi prima dilatio eſt peremptoria, non datur ſecunda, niſi cum cauſæ cognitione, in qua nō ſuffi cit probatio impedimenti per inramentum, ſed requiritur, q̄ fiat probatio p teſtes, vt no. voluit Inn. in c. in cauſis. de teſt. & qualiter petat quarta dilatio, & qualiter deneget, uide ēt per Inn. in c. ſignificauerūt, de teſtib. Et adde, q̄ poſt terminum peremptorium datum a iudice ad probādum, non debet dari dilatio, ēt ſi petatur cum ſolemnitate, vt plene per Inn. in c. in cauſis. Et adde, q̄ valet prolatio ēt ſine dilatione, vt per Bar. in l. in pecuniarijs, ff. de fer. & in l. in crimine, ff. de adul. & an in cā adulterij ſint dandæ dilationes, vide gl. in c. inducię, il 2. §. ſpatium. 3. q. 3. & per Bar. in extraua. ad reprimend. ſuper ver. declarantes, & per Spe. in ti. de dil. in §. videndum, in verſ. vtrum valeat. & per do. Ant. in c. licet cauſam, de prob. & hr in l. duus, in §. fi. ff. de adult. Vtrum autem in cā criminali debeant dari dilationes liberatoriæ. vide gl. 3. q. 1. in ſumm. & aliam 2. q. 8. c. præſcripta, & vide Io. An. in c. 2. de dil. & per Arch. in c. inducię. il 2. §. offerat. 3. q. 3. & uide Inn. in c. cum contingat, de reſcr. & in c. prudentiam. de of. dele. & uide gl. in c. cū cām. de of. dele. & in c. licet, de accu. in glo. 1. & uide glo. in c. 2. & ibi Inn. de dila. in quib. locis plene tractat, an & quādo debeant aſſignari dilationes cum cauſæ cognitione. Anto. Franci.
b Speciale mandatum. Adde Io. de Ana. conſi. 48. Ro. fing. ſuis, fol. 3. Adde, qđ corrupte allegat hoc fing. Ro. eſt. n. fo. v. ſin. in nu. cxxv. quod incipit. volo tibi dicere unum dictum, ubi all. gl. hanc & l. illud, hic alle. & Bar. ff. de no. ope. nunc. & non meminit l. ut ibi dicit, ſed dic quod eſt l. cum procurator, & ibi Moder. pleniſſime. Zac.
c Specialiſſimum. Adde Antonium But. conſi. lxv.
d Speciale mandatum. Vide Fel. in c. nonnulli. §. ſunt & alij, uer. amplia ſecundo, etiam ſi in mandato, co. 2. de reſ. & c. ſedes, co. tit. Seb. Sap.
e Quæ requirunt, Adde Ful. conſi. 187. Ro. conſ. 94.
f De ſpeciali mandato. Vide Bar. in l. non ſolum. §. qui alieno. uer. tertius caſus. ff. de procu. Fel. poſt Abb. in c. coram. col. 3. uer. quando faciens dubium de mandato, ſup. de of. del. ubi idem tenet, quod Abba. hic, quòd admittatur cautio de rato. Seb. Sap.
g Cum cautione de rato. Ita no. Bar. in l. ſi fine. §. cum autem, poſt princ. ff. rem ra. hab. & in l. qui bona. §. ſi alieno, ff. de dam. inf. plus dico poſt eum, in l. nullo. in 2. q. ff. de adm. tut. & datur etiam per procuratorem, de cuius mādato conſtat plene, & de eius reuocatione ſemiplene, de quo uide per eundem in l. non ſolum. §. alieno, ff. de procu. & in l. 1. col. 1. ver. tamen pro declaratione huius materiæ, C. eo. Zac.
h Incipit currere. Adde Ale. conſi. 63. 3. lib. & 89. 1. lib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Paul. de Lea. ibi, & Arc. in c. 1. eo. tit. lib. 6. ſed do. de Ro. dec. 156. formant hanc quæſtionem in eccleſia, quæ omiſit probationē neceſſariam. & reportauit tres ſnias contrarias, & dicunt, quod quadriennium currit a tempore ſniæ vltimæ, & non a die lapſi termini, ad probandum; mouentur, quia grauamen nō fuit cōpletum, niſi quando eccleſia appellare non potuit: nam in cauſa appellationis poteſt appellans probare id, quod omiſit in inſtantia principali, vt in c. cum Io. de fi. inſt. & in l. per hanc, C. de temp. app. & ad dictum Do. præalle. reſpondet, quod procedit in ſententia interlocutoria, nam ab illa non compuratur quadriennium. Ego diſtinguerem concordādo ſic, quod aut eccleſia vult admitti ad probandum in eadem inſtantia, quia ſententia diffinitiua adhuc non eſt lata, & tunc currit quadriennium a tempore lapſi termini, vt voluit Inn. hic, hoc probatur in iſto tex. vbi fuit data reſtitutio aduerſus lapſum terminū, ergo tunc fuit completa læſio: aut ſnia diffinitiua fuit lata ante quadriennium, & tunc aut omiſſa fuit talis probatio, quę non poterat fieri in cā appellationis, puta datus fuit terminus ad dilatorias, ꝓponendas (nam dilatoriæ non poſſunt proponi in eā appellatione, vt eſt tex. no. in l. ita demum, C. de proc.) & tunc indubitanter quadriennium incipit currere a die lapſi termini: aut erat ꝓbatio, quæ poterat fieri in cā appłonis, & tunc ſi eccleſia petit reſtitui aduerſus appellationem omiſſam, incipit quadrienniū a die, quo ſnia tranſiuit in rem iudicatam, quia tūc eccleſia fuit læſa: nam non obſtante lapſu termini poterit probare in cauſa appellationis, & hoc caſu intelligo dictum do. de Ro. Aut eccleſia petit reſtitutionem aduerſus ſententiam, & non puto, ꝙ ſibi proſit, quia iſta reſtitutio reducit eam in ſtatum, in quo erat tēporet ſententiæ, ſed tempore ſniæ non poterat probare propter lapſum termini, vt hic, ergo opus eſt petere reſtitutionem aduerſus ſniam, & aduerſus ꝓbationem omiſſam, & in eo, quod petit reſtitui aduerſus probationem omiſſam, puto dictum Inno. procedere, ſed reſpectu ſniæ procedit dictum do. de Ro.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum eſt petenda coram iudice illius, in cuius præiudicium petitur.*
2 *Bona patrimonialia clericorum gaudent priuilegio verum eccleſiaſticarum.*
3 *Patria poteſtas ſoluitur per dignitatem epiſcopalem, & per introitum cuiuſcunque religionis approbatæ.*
Patria poteſtas non conſideratur in ſpirit ualibus.
4 *Statuta laicorum mere fauorabilia, comprehendunt etiam clericos.*
Statutum laicorum, quod extantibus maſculis &c. non excludit maſculos clericos.
5 *Reſtitutio in integrum conceditur minori, & eccleſiæ, etiam in lucro captando, quod per facilitatem, & curiam fuit neglectum.*
6 *Præſcriptiones temporales qualitercunque induciæ, non currunt contra minores, niſi inducerent merum lucrum, vel niſi ſint teſtamentariæ, vel conuentionales.*
Diſpoſitio. c. 1. de conſtit. lib. 6 loquitur, quando lex ex toto tolleret ſtatutum, vel conſuetudinem.
7 *Vſusfructus bonorum vndecunque per filios clericos quæſitorum, non acquiritur patri.*
8 *Minor, vel eccleſia læſi, reſtituitur aduerſus alienationes, etiam ſolemniter, & iuris ordine ſeruato, factas.*
Decretum iudicis vbi, interuenit, inducit præſumptionem iuris, quod omnia ſunt legitime facta, non autem inducit præſumptionem iuris, & de iure, vt non poſſit probari contrarium.
9 *Libellus alternatiuus admittitur, quando quis eſt incertus de actione, vel remedio ſibi competente.*
10 *Reſtitutio in integrum, an reſcindat totum contractum, an in quantum quis reperitur læſus?*

CAP. VIII.

Constitutus. Reſtituitur minor in eo, quod contraxit, vel omiſit, ſi probat exinde ſe leſum, & ſit intra tempora reſtitutionis petendæ. In prima ponitur partis petitio, ſuper qua ſecundo dat iudices, ibi, quo circa. Caſus lite. Pater, & mater magiſtri. G: Io. fratris ipſius canonici Paroſinen. habebāt quaſdam poſſeſſiones communes, matre eorum defuncta, cui ſuccedere debent. S. pr̄ ipſorum, e. is in minori ætate conſtitutis, poſſeſſiones prædictas vtriuſq; communes vendidit pro certa pecuniæ quantitate: & quia venditio huiuſmodi non valebat pro ea parte, quæ ex ſucceſſione materna fratribus contingebat prædictis, emancipauit coſdē, & fecit eos contractui conſentire. Præterea conſuetudo eſt Paroſinen. municipii, ꝙ ſi aliquis vendat poſſeſſiones ſuas alicui extraneo, aut de conſanguinitate ſua, ille qui eſt proximior venditori vſque ad annum, & diem à tempore venditionis poteſt offerre pretiū emptoribus, & illi tenentur recipere pretium, & reſtituere rem pretium offerenti: magiſter G. pro ſe, & Ioāne fratre ſuo acceſſit ad dominum papam, & expoſuit ei prędicta, petens a domino papa adhuc exiſtens in tra tempus ad obtinendum beneficium reſtōnis in integrum, vt venditionem prædictam pro ea portione, quæ ex ſucceſſione materna contingebat coſdē, faceret nunciari nullam, vel p beneficium reſtitutionis in integrum contra venditionem ſub ueniret eiſdem: in alia portione paterna petebāt ſibi per idem beneficium ſubueniri, tanquam proximioribus ad offerēdum pretium emptoribus, iuxta conſuetudinem municipij Paroſin. quod hactenus omiſerunt: & cum in hoc enormiter lædantur, & ipſi parati ſint pretium offerre emptoribus, vel eorum hæredibus, vnde mandat papa quibuſdam, quatenus ſi præmiſſa inuenerint eſſe vera, venditionem prædictam quo ad partē, quæ ipſos contingit ex ſucceſſione mr̄na, denuntient nullam, ſi in ea iuris ſolemnitas ſit omiſſa, vel ſi fuit ſeruata, & eos conſtituerit eſſe læſos tam ſuper mr̄na, q̄ ſuper alia portione paterna, in integrum eoſdem reſtituant, dum tamen quod offerunt duxe-
1 rint faciendum. Ber. †No. j. ibi, pro ſe ac fratre ſuo canonico, &c. ꝙ clericus p̄t petere reſtōnem in integrum coram iudice eccleſiaſtico aduerſus ⅁ctum cum quocūque initum. Item aduerſus p̄ſcriptionē inductam ex ſtatuto, vel conſuetudine laicorū. Ex quo infertur prima fronte, ꝙ petēs reſtitutionē, non tenetur ſequi forum illius, in cuius p̄iudicium petitur reſtō, & dicebat D. Ant. hoc fore mirabile, ex quo colligebat, ꝙ vbi nihil dari, vel fieri petit a parte, ſed ſolū imploratur iudicis offiū, licet redundet in p̄iudicium tertij, non tenetur quis adire iudicem illius, de cuius p̄iudicio agitur, & ex hoc ſentit, ꝙ petens reſtōnem, p̄t tr̄ipſam petere coram iudice ſuo, ſed hoc dictum aperte eſt
a ⅁ tex. in l. 2. C. vbi, & apud quem. vbi tex. a apertiſſime dicit, ꝙ petens reſtōnē tenetur adire iudicē illius, in cuius p̄iudiciū petitur, & hoc no. ibi Bar. & alij. Sed tex. vt dixi, eſt ibi claris ſimus: dic ergo, iſtū tex. intelligendum, ꝙ venditio fuerat facta laico, qđ ſpāle eſt in eccleſia, & in p̄ſonis eccleſiaſticis, ad hoc vide In no. in c. cum ſit generale, de fo. comp. vbi dicit, ꝙ eccleſia p̄t petere reſtōnem coram iudice eccleſiaſtico, ēt aduerſus ⅁ctū initū cum laico, & hoc iō, ga eccleſia in petitione eſt priuilegiata, quaſi velit ſingulariter innuere, ꝙ vbicunq; eccleſia gaudet ali quo priuilegio ſpāli, p̄t iſtud intentare corā iudice eccleſiaſtico, ad qđ vide in ſiſi, qđ no. gl fi. in c. pe. ⅁ tit. prox. Ego allego tex. in c. pe. de re. ec. nō alie. vbi hoc, ꝓbat ī eccleſia. Reſpectu vero clericorū in p̄monialib. ꝓbat hoc: nā clerici gaudēt eodē priuile
b gio in reb. ſuis quo gaudēt in reb. eccleſiæ, b vt in c. fin. de vi. & ho. cle. & p gl. in c. ex lr̄is, de pig. & facit iſte tex. in eo, qđ dicit, ꝙ iſtæ poſſeſſiones fuerūt vēditæ gbuſdā. nō refert ergo, an vēdō fuerit facta laicis, vel clericis: & ex p̄dictis hēs casū, in quo clericus gaudet quo ad priuilegiū fori ī reb. ſuis eo fauore, quo gau
2 det in reb. eccleſiæ, & hoc tene mēti. †No. 2. ꝙ clericus ēt bñficiatus pōt licite tenere p̄monialia, & qđ plus eſt, habet in illis beneficium ætatis, & etiam in multis priuilegiuum cōceſſum in reb. eccleſiæ, concor. 16. q. j. in c. ſimiliter. No. 1. quod minor, etiā clericus, poteſt ratione læſionis petere reſtitutionem in integrum beneficio ætatis, qualitas ergo clericatus, & ēt canonicatus non excludit ab iſta petitione reſtitutionis, etiā in reb. tē poralibus: & in hoc tene menti iſtum tex. Quid autē ſi clericus minor le dar̄ ī ſpūalib. in iudicio, vel extra, an poſſit petere reſtō nem? vide per glo. in cap. ex parte, de reſti. ſpo. & ibi plenè dixi.
3 Quartò no. quod qualitas clericatus non liberat à patria ptāte; nam iſte erat clericus, & canonicus, & tñ erat ſub patria ptāte, vnde fuit emancipatus à patre: & conclude, quod in clericis ſe
c cularibus ſola dignitas epiſcopalis eliberat à patria p̄tate, vt probat in c. p venerabilē. ⅁. q. filij ſint leg. & tene menti ad hoc illū tex. per locum à ſpāli. Ad idem in Auth. conſtō. q̄ digni. liberat a p̄ria prāte. § p ialm, quæ tranſumptiuè habetur in auth. ſed dignitas, C de epi. & cle. hanc concluſionem tenet Inn. & cōiter Doc mod. in c. indecorum, de ætat. & quali. quicquid ibi ſenſerit gl. & intellige prædicta quo ad temporalia: nam in ſpūalib. non eſt clericus ſub ptāte paterna, vt in c. ſi annum, de iud. li. 6.
d Religio vero approbata d diſſoluit vinculū patriæ ptātis, vt no.
4 in c. 2. & in l. ſi ex cauſa § Papinia & ibi Barto. ff. de mino. †No. 5. quod ſtatutum laicorum ligat clericos quo ad eorum patrimonium, ita colligebat hic D. And. & credo ꝙ fuit deceptus ex allegatione Bar. quia Bar. in l. cunctos populos, C. de ſum. tri. al legabat ad hanc ſniam iſtum tex. ſed certè hoc dictū eſt a per-
tē

ADDITIONES.

a Vbi tex. De illo tex. Vide per Ro. ſin. 343. anci. Florentiæ, & Iaſ. in l. qui certo. ff. de condi. indeb & ad materiam vide text. in l. minor. 25. annis. in principio, ff. de euict. Seb. Sap.
b Rebus eccleſiæ. Quomodo in hoc procedatur, vide Fely. in c. eccleſia Sanctæ Mariæ. ſup. de conſt. col 4. vbi etiam rangit late id, quod ponit Abba. paulo inf. an ſta uta laicorum liget clericos quo ad patrimonialia. Seb. Sap.
c Sola dignitas epiſcopalis. Adde quod no. in apoſt. ad iſtum in c. indecorum, nu. 4. in apoſt. in ver. ſub patris poteſtate. ſup. de ætate, & qualita. vbi remiſſiue tracto. Zac.
d Religio vero approbata. Quo ad iſtud, an monachus liberetur a patria poteſtate, vide Albe. de Ro. in auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. eccl. & no. in c. non dicatis, 12. q. 1. & vide per Spe. in 1. de ſta. re. in §. 12. et adde, ꝙ per monachationem non ſolum perditur patria poteſtas, ſed etiam perditur nobilitas generis, vt habetur per gl. & Doc. in ca. ſi. in verſi. perſonarum, de ſtatu regulor. Francii.

te contra c. ſi. de vi. & ho. cler. nec iſte tex. hoc probat: nam non loquitur tex. de ſtatuto præiudiciali, ſed fauorem porrigēte: nā dicebat ſtatutum ſeu conſuetudo, ꝙ liceret proximioꝛib. recuperare rem venditam extraneo, vel coniuncto remotiori, oblato p̄tio intra annum, & diem: hoc. n. erat fauorabile clericis in eo, ꝙ voluerunt offerre p̄tium, & recuperare rem venditam extraneo: vnde ipſe Bar. in l. Aemilius, ff. de mino. & in l. ſi. in quib. cau. in inte. reſt. non eſt nec. intelligit iſtum tex. & bene, in ſtatu to porrigente fauorem, quia tractabatur de lucro captando, vt ⅁. dicam, vnde colligo f in verum intellectum vnum dictū notabile, ꝙ melius probat hæc litera, q̄ aliqua alia, videlicet ꝙ clerici poſſint vti ſtatuto, ſeu conſuetudine laicorum porrigente
a merum fauorem, a ex quo ſtatutum, ſeu cōſuetudo diſponit generaliter, quia tūc vī quoddam ſtatutum priuilegiatiuum, certumque eſt laicos poſſe in reb. eorū priuilegiare eccleſiā & clericos, vt in c. notuit, de iud. Secus qñ ſtatutum nō eſt priuilegiatiuum, quia tunc non extenditur ad clericos ex defectu iuriſdō nis, quantumcunque gñaliter loquatur, vt eſt tex. in c. eccleſia S. Mariæ, de conſt. & ibi plene dixi. & per hunc tex. poteſt decidi notabilis, & quotidiana qō. Statuto laicorum cauetur, ꝙ extantib. maſculis filia fœmina non ſuccedat, mortuo patre extat maſculus clericus, nunquid habeat excludere fœminam ſecularem a ſucceſſione? & certe tex. valde notabilis eſt hic, ꝙ ſic, qa iſtud ſtatutum eſt mere priuilegiatiuū reſpū maſculorum, ad idem vide bo. tex. in c. dilecti, de fo. comp. vbi priuilegium ſim p̄r conceſſum hominibus alicuius loci, comprehendit ēt cleri cos illius loci, & hanc ſniam firmauit Bal. in l. cunctos populos, p̄al. Io. de Lig. in c. quod clericus, de fo. comp. & ibi plene dixi.
5 †No. 6. ꝙ minoribus ſubuenitur per reſtōnis beneficium ēt in lucro captando: nam reſpū portionis partis contingentis patri, quam volebant iſti recuperare oblato p̄cio, tractabant iſti de lucro captando: vbicunque ergo minor, vel eccleſia potuit aliqđ lucrum conſequi, & ſua facilitate, vel in curia neglexit, pōt petere reſtōnem in integrum contra obſtaculum lucri ſequendi, & de iure ciuili eſt ēt tex. in l. ait p̄tor, in fi. ff. de mi. Septimo
b no. valere ſtatutum ſeu conſuetudinem, vt liceat proximiori rē venditam extraneo intra certum tp̄s recuperare b oblato p̄cio, de iure cōi ſecus eſt vt in l. dudum, C. de contrah. emp. Octauo no. & tene menti, quia non probatur in corpore vtriuſque iuris ita bene, ſicut hic, ꝙ præſcriptio ſtatutaria, ſeu conſuetudinaria, licet ſit temporalis currit contra minorem, vbi agitur de lucro captando. Quid autem ſi ageretur de damno ipſorum minorum? dicam inf. Et no. ꝙ contra præſcriptionem extraiudicialem datur minori reſtō, ēt ſi præſcriptio ſit inducta ſtatuto, vel conſuetudine. Nono & vlt. no. ibi, debita iuris ſolemnitas &c. ꝙ in reb. patrimonialib. clericorum minorum diſtrahēdis, dēt interuenire iuris ciuilis ſolemnitas: nam cum ius canonicum non dicat contrarium, & ius ciuile in fauorem minorū loquat indiſtincte, dēt intelligi etiam in clericis minorib. ar. in d. c. dile
c ēti, & in c. 1. de no. opc. nun. †Contra prædicta, & contra tex. op. de l. fi. C. in qui. cau. in inte. reſt. non eſt nec. vt dicit, ꝙ nulla præſcriptio temporalis currit contra minores. hic autem erat præſcriptio vnius anni, & diei, tamē fecit curſum ſuum p̄tra minores. Sol. Inn. voluit per iſtum tex. ſing. limitare d. l. fi. dicens, ꝙ illa lex dēt intelligi in p̄ſcriptione legali, ſecus in præſcriptione
c ſtatutaria, e vel cōſuetudinaria, quia illa currit ⅁ oēs, vt hic. Mouetur, quia lex fi. non cogitauit de ſtatuto, vel conſuetudine, cū iſta conſiſtant in facto. Hinc eſt ꝙ non tolluntur per legem cōtrariam, niſi fiat ſpālis mentio, vt in c. 1. de conſt. lib. 6. Sed Bart. in l. Aemilius, præal. & in prædicta l. fi. tenet contrarium dicēs, ꝙ imo lex potuit cogitare in genere: nam illa lex fundauit ſe ſu per indemnitate minorum, vt non incurrerent detrimentū vigore p̄ſcriptionis tpalis, ergo dēt intelligi in quacunque preſcriptione tpali: & ad iſtum tex. reſpōdet, ꝙ hic agebatur de lucro captando, ſecus vbi ageretur de damno incurrēdo, quaſi velit dicere, ꝙ vbi præſcriptio ſtatutaria tpalis excludit a lucro conſequendo, cu. rat ⅁ omnes, quia non debemus ſtricte interpretari ſtatutum generaliter loquens, vt alius lucretur, ar. in l. proſpexit, ff. qui & a quib. ſed vbi agitur de diminutione patrimonij, debemus tunc ſtricte interpretari ſtatutum, ne aliquis iniuſte incurrat damnum, vt plene no. in l. omnes populi, ff. de iuſt. & iu. & videtur tex. in c. cum dilectus, de conſue. & in l. 2. C. de
d. nox. act. ideo ſtatutum d hoc caſu generaliter loquens, non debet intelligi, vt includat minores cum eorum damno, cōtra diſpoſitionem d. l. fi. debet ergo f m Bart. reſtringi dictum Inn. ad caſum, in quo agitur de lucro captando, & hanc opi. Bar. ſequitur D. Ant. hic, & Bal. in d. l. fi. & fuit ſubtilis conſideratio, q̄ mihi ſatis placet: pro ea adduco hanc conſiderationem. l. fi. prēal. quæ fuit inducta principaliter ad conſeruationem patrimonij minorum, quia melius erat iura eorum intacta ſeruare, quam poſt vulneratam cām remedium quærere, vt in l. fi. C. in q. cau. in int. reſt. non eſt nec. quæ ratio vendicat ſibi locum ēt in ſtatuto: nam ſtatutum in dubio recipit limitationem, & interpretationem a iure cōi, vt in d. c. cum dilectus, & in d. l. 2. & no. Inn. in c. cām, de reſc. & Bar. in d. l. omnes. Sed vbi ſtatutum afferret lucrum cum tp̄is limitatione, ceſſāt rō. d. l. non. n. diminuitur hic patrimonium minorum, neque deterioratur eorum conditio, quia lucrum non porrigitur ex ſtatuto ſimpliciter, ſed cum præfinitione temporis: non ergo poſſumus dicere, ꝙ non currat contra minorem, quia ceſſaret ſtatutum ceſſante qualitate, vt in c. fi. de reſt. ſpol. & in l. in delictis, § ſi detracta, ff. de no. ac. Non ob. c. 1. de conſti. lib. 6. quia illud c. loquitur, quando lex ex toto tolleret ſtatutum, vel conſuetudinem, ſed in caſu noſtro potius limitatur, ſeu reſtringitur ſtatutum per legem, quod fieri debet, vt in d. l. 2. C. de nox. in d. c. cum dilectus. Quid autē in p̄ſcriptione tpali inducta ex teſtō? dic ꝙ ēt currit ⅁ minorē, vt in l. 2. ff. de min. & no. Bar. in d. l. Aemilius. Item dic in p̄ſcriptione quentionali: nam ſi ex quentione inita cū defuncto incepit aliqua p̄ſcriptio, illa currit ⅁ minorem ſucceſſorem, ſi nihil agitur cū minore, vt eſt caſus notabilis ī d. l. Aemilius, & dic vt ibi. Ieē dicendū in p̄ſcriptione legali, q̄ incipit currere ⅁ maiorem. nā poſtea currit ⅁ minorem ēt pupillum illo iure ſuccedentem vt eſt tex. in d. l. 2. ff. de min. & ibi hoc firmat Bar. niſi eſſet p̄ſcriptio 30. vel 40. an. quia tunc illa nō currit ⅁ pupillū, licet fuerit inchoata ⅁ maiorē, & ad hūc caſum reſtringit Bar. in l. ſicut, C. de p̄ſcr. 30. vel 40. an. & in d. l. ēt, qđ eſt bene notandū. In gl. ibi, in cā reſtōnis nō admitteret &c. fallit in patre, qa p̄r pōt petere reſtōnē in int. pro filio, & hoc pp p̄iudiciū ſuū, quia tenet de peculio ex facto filij, de quo in l. p̄ri, all. in gl. & ad iſtū text. rīdent Doct. q̄ exceptio nō fuit oppoſita, vel forte frater hēbat hic mādatū ſpāle, licet hic nō dicat. & ad c. nōnulli, de reſcr. vbi admittit p̄iuncta p̄ſona in caſu reqrente ſpāle mandatū, dicit Io. And. q̄ iō ibi ptingit, qa agit de modico p̄iudicio, & tenc menti hāc rōnē iuncta illo tex. nā pōt elici hęc rīa, ꝙ vbicunq; caſus requirens ſpāle māda tū eſt modici p̄iudicii, admittit p̄iuncta p̄ſona ſine ſpāli mandato in caſib. requirentib. ſpāle mandatū, vt in l.
7 patri, p̄al. cū ſi. †In gl. 2. ibi, pater vero hēt vſumfructū: hoc intelige in laicis, nā clericus nō acquirit patri vſumfructum: in bonis vndecunq; ſibi, puenientib. & hoc hñt clerici ex priuilegio Imperatoris, in auth. præsbyteros. C. de epiſ. & cler. no. Hoſt. in c. quia nos. ⅁. de teſt. & hoc indubitanter, qñ clericatus adeerat tē
8 pore dilationis bonorū. Quid aūt ſi ſupuenit poſtquā p̄ri erat acqſitus vſusfructus? dicā alibi, vbi melius cadet. † In gl. pe. in fi. no. bene iſtā gl. iūcta tex. ex qua vltra p̄dicta collige, ꝙ quātumcūq; in alienatione rei eccleſiaſticæ, vel minoris, interuenerit decretū ſuperioris, & oīs iuris ſolēnitas, tñ ſi minor, vel eccleſia p̄t ꝓbare ſe læſū ex illo ⅁ctu, p̄t petere reſtōnē in int. vt in l. ſi qdē, C. de p̄d. min. decretū. n. ſuperioris induxit p̄ſumptionē, qđ oīa ſint ītime acta, vt in l. 1. & qđ ibi no. Bar. C. de p̄d. decu. ſine dec. nō alie. lib. 10. tñ nō inducit p̄ſūptio iuris, & de iure, vñ p̄t ꝓbare
9 ri ⅁riū, vt hic, & in d. l. ſi qdē. † Extra gl. op. ⅁ tex. in eo ꝙ admiſſus
c fuit hic libellus alternatiuus, e & intentatū remediū ordinariū cū extraordinario: nā petebant iſti vendōnē ꝓnūciari nullā, vel ſe reſtitui inquantū vendō teneret, hoc āt fieri nō dēbat, qa libellus dēt eſſe clarus, & certus, vt in l. ſi. de libel. obl. & in l. ꝓtor edixit, ff. de iniur. Sol. dicit Hoſt. ꝙ iſte tex. pōt ꝓcedere de iure canonico, qđ nō curat de iſtis ſubtilitatib. legalib. ar. in c. dilecti, de iu. Hæc ſolo nō eſt bona p no. in c. 2. de libel. obl. Inn. dat aliā ſolōnem notabilē, ad quam quotidie allegatur iſte tex. dicens,
f quod vbicunq; quis ꝓbabiliter dubitat f de actione ſibi competenti, poteſt accumulare multa remedia alternatiuè, quod dicit pro-

ADDITIONES.

a Merum Fauorem. Adde Bal. conſi. 33. 1. lib. vbi ponit, quod fœmina nō excludit clericum, ſtante ſtatuto quod extantibus maſculis fœmina nō ſuccedat. Hæc quæſtio non videtur habere dubium, quia ſi ſtatutum dicit, quod extantib. maſculis fœminæ nō ſuccedāt, non p̄t eſſe dubitatio, an clericus, qui eſt maſculus, nō hēat excludere fœminā, qa ſi ſtante hmōi ſtatuto, quod maſculus nō clericus excludit fœminā, multo magis illam dēt excludere maſculus clericus, p ea, q̄ hāt in auth. multo magis, C. de ſacroſ. ecc. & in l. quauto magis, ff. de iureiu. & in c. cū in cunctis, de elect. niſi forſan dicamus, quod dubiū faciebat, qa cū de iure cōi fœmina dr̄et ita ſuccedere, ſicut maſculus, vt in l. maximū vitiū, cū ibi plene no. C. de lib. præt. & cū ſtatuta locorum non poſſint diſponere de clericis ex defectu p̄tāis ſtatuentiū, vt in c. eccleſia S. Mariæ, hic alle. an iſto caſu iſta fœmina excludat a clerico maſculo? vī, quod ſic; qa tale ſtatutū vī eſſe mere priuilegiatiuū, & gñaliter editū, nō ſpecialiter aliquid diſponēs de clerico, iō tanquā lex priuilegiatiua tale ſtatutū cō prehendit clericos, non ex p̄tāte ſtatuentium, qui nihil ſpecifice de clericis diſpoſuerunt, ſed comprehēdit clericos ex maioritate rōnis, iuxta ea, quæ plene tractantur per Bar. & alios in l. priuilegia, C. de ſacroſ. ecc. Ant. Fran.
b Recuperare. Adde Pau. de Caſt. conſi. 280. & an tale ius poſſit cedi, vide ibi, & etiam per Ro. conſi. 489.
c Staturia. Adde quod ſing. voluit Ro. ſing. ſuis vlt. ſingula.
d Statutum. An ſtatutum generaliter loquens comprehēdat minores, vide pulchre per do. Iaſ. in l. poſtquam liti. col. pe. C. de tranſ. Seb. Sap.
e Alternatiuus. Adde Pau. de Caſt. conſi. 315.
f Dubitat. Vide Bar. in l. edita. col. 7. in ſecundo genere cumulationē, C. de edē. & col. 8. ver. expeditis, & in l. certi condictio, in prin. col. pe. ff. ſi cer. pe. Ro. conſi. 439. in 2. dubio, Alex. in l. ſtipulationes non diuiduntur. in 7. qō. ff. de verb. obl. & in conſi. 331. in 2. col. in 1. dubio. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cit procedere, siue quis dubitet ex facto alieno, siue ex facto proprio: nam isti erant minores tempore contractus, vnde poterāt probabiliter dubitare, nunquid interuenisset omnis solennitas. Et pro hac conclusione Inn est bo. tex. in l.i.ff. quorum leg. vbi si quis est certus de remedio competenti, tenetur eligere alterum, ex quo se ambo non compatiuntur, vt in l. quod in hæredem, §. eligere, ff. de trib. in c. vt quis duas, de elec. lib. 6. & p hoc dicit Inno. q̄ admittitur iste libellus. Dico rem pertinere ad me
a iure dominij, vel quasi. no. & bene, hoc vltimum, q̄ libellus p̄cedat de iure propter incertitudinem: nam aliqui voluerunt dicere, q̄ solum procedit ex consuetudine, de quo vide quod plene dixi in c. 2. de lib. ob. & per gl. in c. abb. sane, de re iud. lib. 6. Et ex his habes limitationem bonam ad istam regulam, q̄ vbi cōpetit ordinarium, non datur extraordinarium, vt in l. causæ. ff. de min., p̄cedit enim vbi certum est de remedio ordinario, sed vbi probabiliter dubitatur, pōt intentari vtrunque disiunctiuè, seu sub conditione, vt hic notanter probatur, & hoc valde vti-
10 le. † Vlt. hic quæritur, an per restitutionem in integ. aduersus læsionem contingentem ex cōtractu debeat ipse ℈ctus in totum rescindi: Sol. tex. vī hic q̄ sic, ad idem c. 1. & c. pe. ī. de reb. eccl. non alie. & l. patri, in §. item ex diuerso, ff. de mino. In contrariū tñ facit tex. valde notabilis in l. si res æstimata, ff. de iur. dot. qui vī velle distinguere, q̄ aut lesio contingit respectu contractus, quia ecclesia, vel minor non erat alias venditurus, vt quia non expediebat rem ecclesiæ vendere: aut læsio cōtingit in precio, vt quia ecclesia, vel minor erat alias venditurus illam rem, fed deceptus fuit in precio duntaxat. primo casu debet fieri restitutio aduersus contractum, per quam rescindetur ipse ℈ctus, & dic q̄ hoc casu, etiam si contingit lesio in precio, non auditur emptor volēs supplere iustum precium: sed debet in totum rescindi contractus, sicut quando læsio contingit solum respectu ℈ctus, ad hoc tex. iuncta gl. in d. §. item ex diuerso. In secūdo casu non dēt peti restō contra contractum, sed respectu decepriō nis precij, datur tamen optio emptori, an hoc casu velit supplere iustum precium, an velit in totum rescindere contractū, ḡa forte nō emisset pro maiori precio, ideo datur sibi optio. & hāc distinctionem in minoribus firmat gl. & post eam Bar. in l. si q̄dem, C. de pred. min. & profectō videtur satis æqua distinctio, quia restō non debet plus afferre, quam abstulerit læsio, vt in l. quod si minor, in §. restituitio. ff. de min. no. Bar. in d. l. ab hostib. §. sed quod simpliciter, ff. ex quib. cau. ma. ergo si læsio fuit solū respectu precij, nō debet fieri restitutio nisi ad istum precium. Ad c. 1. 3. eo. quod fortiter videtur obstare, vbi læsio pōderatur solum respectu precij, & rescinditur contractus in totum; pōt respōderi dupliciter, primo q̄ loquitur, quādo emptor, vel cōductor nolebat supplere iustum precium, quo casu debet rescindi contractus, vt dixi sup. vel secūdo potest intelligi, quando ecclesia fuit decepta ēt respectu ℈ctus, vt quia credebat illam alienationem, seu locationem cedere in vtilitatem ecclesiæ, sed postea apparuit cōtrarium. Ad l. patri, in §. item ex diuerso, præal. potest respōderi, vt proxime dixi, & ita sentit gl. ibi.

ADDITIO.

a Iure dominij. Adde tu Lanfr. de Oria. idem dicentem in fæpe all. c. quoniam contra. §. ſtatuimus. in ver. petitiones, nu. 7. & ibi in apoſt. Celſi ad ipſum, in verſi. iure dominij, de probat. & qd̄ de iure procedat, licet antiqui obſtrepēt, notat pleniſſime Felȳ. poſt iſtum in c. 2. hic all. col. 2. ver. 2. aggreditur. inf. de lib. obl. ſed debet actor poſt litem conr. ſtatuere, quod horū iurium vult, vt no. gl. & Ang. in §. aliæ, Inſt. de ac. & Bar. in l. & an eadem, ff. de exc. rei in. Hic, & Fel. vbi ſupra. Zac.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitores hæreticæ pranitatis habent delegatam, non ordinariam potestatem.*
2 *Causa restitutionis in integrum potest de vtroque iure delegari.*
3 *Incidenter multa permittuntur, quæ alias non permitterentur. 6.*
4 *Arbitri non possunt cognoscere de causis, quæ expediuntur per viam iurisdictionis, sed habent tantummodo certam notionem.*
Arbitri quibus casibus non possint assumi etiam partibus consentientibus.
5 *Arbitri possunt cognoscere non solum de expensis in compromisso, sed etiam de eo, quod oritur ex compromisso, seu incidit in causa compromissi.*
6 *Arbitri an possint incidenter concedere restitutionem in integrum.*
7 *Restitutio in integrum coram quo iudice potest peti, vel ventilari.*
8 *Sententia arbitri, luta super delicto etiam famoso, an infamet.*

CAP. IX.

2 CAusa restitutionis. a Restitutio in integ. postulāda est ab ordinario administrationem habente, vel a delegato ab eo, siue hæc causa sit specialiter delegata, siue incidat in c ā generaliter sibi commissa. ab ordinario vero administrationem non habente, vel a delegato ab eo peti non dēt, ni si veniat incidenter in cā, hoc primo. Arbiter de cā restōnis nō cognoscit, nec potest assumi in maioribus causis, & tria sunt dicta principalia. Secundum, ibi, delegati. Tertium, ibi, in matrimonialibus. Calus iter. Quia beneficium restōnis extraordinarium est, & non datur nisi deficiente iure communi, dubitari poterit, quis possit dare beneficium restitutionis? & ideo papa ostēdit in c. isto, qui iudices hoc facere possunt hoc modo. Quidam sunt iudices ordinarij habentes administrationem, & illi pōt cām restōnis in int. examinare. Itē delegati ab eis hoc idem facere pōt, siue hoc ipsis delegaris p̄missum fuit spār, siue in ipso negotio incidat qō restōnis. Itē qdā alij sunt ordinarij nō habētes administrationē: delegati ab istis nō habētib. administrōnē arbitri de hac cā cognoscere nō pōt, nisi corā eis mota fuerit incidenter. In fi. dicit, q̄ in cā matrimoniali, liberali, vel criminali, arbiter assumi non potest, cum huiusmodi causæ maiores iudices exigant. Ber. No. 1. q̄ ordinariorū iudicum quidam habent administrationem iurium, seu bonorum vnà cum iurisdictione: quidam vero tantum habent iurisdictionem, seu facultatem iudicandi, administrationem vero nullam habent, & qui sunt isti? instat in hoc gl. 1. & 3. sed dic clarius, q̄ ordinaria iurisdictio competit, cum committitur alicui certum territoriū, vel iurisdictio in territorio. Et hoc cōtingere pōt dupliciter: nā si datur iurisdictio cum limitatione, seu distinctione territorij, seu cum administratione bonorum, vel iurium aliquorum, talis dr hre ordinariam cum administratione bonorum. Exemplum in epō, in Potestate, & similibus prælatis, vel secularibus. Si vero datur iurisdictio inter certas personas duntaxat, isti dīr ordinarij sine administratione. Pone exemplum in Doct. legētib. qui habent iurisdictionem ordinariam in scholares sine aliqua administratione territorij, vt in auth. habita, C. ne fi. pro pa. Item pone exemplum in deputatis super appellationib. nā isti non habent aliquam administrationem, sed solum habēt facultatem cognoscendi de causis appellationum, quandoque iurisdō non datur in territorio, sed solum fit commissio certarum cārum, & tales dicuntur delegati, ēt si committantur causæ alicuius municipij, vt est videre in officiali suffraganeo episcopi, vt no. gl. in cle. & si principalis, de rescr. Et ad prædicta vide Bar. in l. fi. C. vbi & apud quem, & aliquid in l. j. §. fi plures, ff. de exer. act. & in l. quia. ff. de iur. om. iud. & per Inn. in c. cum ab ecclesia rum, de offi. or. vbi concludit inter cętera, q̄ ordinariam iurisdictionem solus princeps, seu lex confert, & vide quod ibi dixi.
1 † Considera tamen circa p̄dicta vnum, q̄ inquisitores hæreticæ prauitatis deputati per papam in aliqua prouincia, vel diœcesi, dicuntur habere delegatam, & non ordinariam, vt no. Ioan. And. in c. per hoc, de hære. lib. 6. videtur probari per locum a si
2 mili in c. ne aliqui. eod. tit. lib. 6. † Secundo no. q̄ causa restitutionis in integ. potest delegari per ordinariū habentem administrationem, & hoc de iure canonico non est hæsitandum, quia omnes causæ hoc iure delegari pōt, vt plene dixi in c. quod sedem, de offic. or. Sed de iure ciuili fit disputatio, quia causa meri, vel misti imperij non potest regulariter delegari, vt in l. 1. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. sed causa restitutionis est misti imperij, ḡa expeditur iudicis officio nobili, licet ad instantiam partis, nulla tamen actio competit ad percndum restitutionem, vt l. quod si minor. in fi. ff. de mino. Hinc est q̄ minor magistratus non potest de hac causa cognoscere, vt in l. ea quæ. ff. ad mu. Ideo videtur, quod de iure ciuili non possit delegari: contrarium tamen est decisum in l. fin. C. vbi & apud quem, & super hac concertatione glo. & Docto. vtriusque iuris laborarunt, sed mihi placet opin. glo. hic, & Bar. in d. l. fi. q̄ mero iure inspecto hæc causa nō possit delegari de iure ciui. sed fauore minoris fuit introductū,
3 vt possit delegari, & per hoc habes expeditam glos. 2. † Not. 3.
b quod mandatū iurisdictionale ampliatur ratione incidentiæ, b potest ergo delegatus cognoscere non solum de causa specialiter sibi commissa, sed etiam de alia causa, quæ incidenter venit in causa sibi commissa, vt pura delegatus super aliquo contractu venditionis in iudicio protulit aliquam interlocutoriam, per quam minor, vel ecclesia est læsa: potest enim peti ab eo restitutio in integrum, quia non petitur principaliter: sed incidenter: nam incidit in causa sibi commissa: & eadē ratione idē dicimus in mandato procuratorio, vt ratione incidentiæ extendatur ad specialiter non commissa, vt habuisti bonam glo. in cap. suscitata. supra eod. ratio ergo incidentiæ ampliat iurisdictionem non solum ordinarij, vt in l quoties, C. de iud. & no. in cap. tua, de ord. cog. sed etiam ampliat iurisdictionem delegati, vt hic. Quarto no. q̄ delegati ab ordinarijs non habentibus administrationem non possunt cognoscere de causa restitutionis principaliter intentata; hęc ergo causa restitutionis non est delegabilis per ordinarium administrationem nō habentem: ratio est, quia nemo dat quod non habet. 1. q. 7. c. Daybertum. & c. quod autem, de iurepa. Sed iste ordinarius non hēt potestatem restituendi principaliter, vt innuit illa litera in principio a contra-

ADDITIONES.

a Causa restitutionis. Vide ad istud c. no. per Ale. in l. quoties. C. de iu. Seb. Sap.
b Ratione incidentiæ. Vide no. in c. prudentiam. §. si vero, sup. de off. dele. & per Iaſin. l. 2. col. 3. ff. de iurisd. om. iu. vbi declarat hoc procedere, quando ille, cui causa est commissa, est capax causæ incidentis, alias non. Seb. Sap.

contrario sensu, & tenent cōiter Doc. hic. & in d. l. fi. ergo non
4 potest hoc alijs mādare. † No. vlti. quatuor causas, super quibus arbiter assumi nō pōt. Primo in causa restitutionis in int. ratio quia restitutio est misti imperij, & impartitur ex iudicis officio nobili, vt sup. dixi. Arbiter autem non habet ea, quæ sunt imperij, nec etiam simplicem iurisdictionem, sed quandam notionem, vt in l. 1. C. de ar. & in l. ait prætor. ff. de re iu. & in l. a diuo Pio, e. ti. facit, c. per tuas. inf. de arb. Secundo, non potest assumi in causa matrimoniali, intellige de matrimonio carnali. illa. n. propter sacramentum matrimonij exigit maiorem iudicem. vnde de iure communi episcopus solus cognoscit, vt in c. accedentib. de excef. prælat. & in c. 1. de consan. & affi. secus in matrimonio spirituali. vnde in causa electionis, seu alia beneficiali, potest arbiter assumi, vt in c. ex parte. inf. de arb. & in c. cum inter, de elect. & in c. nisi. de præb. cum si. Tertiò, non assumitur in causa liberali, intellige in causa liberali stricte sumpta, cū. s. disputatur an quis sit seruus, vel liber, vt in l. non distinguemus, in §. de liberali, ff. de arb. secus cum agitur de subiectione alicuius ecclesiæ, quia illa, vt dicunt hic Doctores, & benè, nō est proprie causa liberalis, quia oportet necessariò, q̄ ecclesia sit alicui subiecta, quia non potest esse acephala. i. sine capite. 93. di. c. nulla, & 9. q. 3. c. cuncta per mundum. sed solum agitur cū sit subiecta: ideo hæc causa non est grauissimi præiudicij, sicut est causa mere liberalis, ideo super subiectione ecclesiæ potest fieri compromissum, c. cum olim, de præscri. & c. cum tempore. de arb. cum si. Quarto non potest fieri compromissum in causa crimi. vt hic, & in l. non distinguemus, & in §. Iulianus. præal. Et licet glo. fi. super hoc disputet, dic post Host. & Doc. q̄ debet text. intelligi de causa criminali criminaliter intentata: nam illa exigit maiores iudices; secus in causa criminali ciuiliter intentata: nam super illa potest arbiter assumi, sic potest intelligi l. quid ergo. §. ex compromisso, ff. de his qui no. inf. ad idem adduco. c. veniens, & c. Quintaullis, de iureiu. vbi videt tex. & licet ista litera non numeret nisi quatuor causas, tamen pondera rationem literæ in eo, q̄ dicit, q̄ istæ causæ exiguunt maiores iudices: ergo potest fieri regula, q̄ in omnibus causis exigentibus maiores iudices, arbiter assumi non potest. Et ex his infertur, q̄ in causis reseruatis Papæ arbiter non potest assumi, quantumcunque partes consentiant, de quibus causis vide glos. in c. quod translationem, de offi. leg. & est tex. cum glo. in c. maiores, in prin. de bap. & in c. quamuis, de elect. li. 6. in gl. 3. ibi, possunt cognoscere de int. rest. sentit ergo gl. q̄ isti ordinarij non habentes administrationem possunt cognoscere de restitutione, si partes sponte se subijciunt eorum iurisdictioni, hoc intellige tu incidenter, nam principaliter non possunt cognoscere, quia non possunt ea, quæ sunt meri, vel misti imperij, & hoc sentit gl. in l. fi. C. vbi & apud quem. & Inn. hic, nec prodest consensus partium, quia partes non possunt dare hanc potestatem non habenti, vt patet hic in arbitro: nec potest fieri prorogatio iurisdictionis, quia prorogatio non potest fieri ad speciem separatam, vt dixi in c. 1. inf. de mu. pet. & no. in l. inter conuenientes, ff. ad mun. facit quod no. Inn. in c. de causis, de offi. del. nam prorogare idem est, quod extendere iurisdictionē alterius in se, sed isti non habent ea, quæ sunt meri, vel misti imperij, ergo in eis non habet locum ista prorogatio. † In gl. pe. ibi.
5 nec dicitur arbiter. no. bene istam particulam gl. vsque ad si. ex qua habes notare duo, primò, q̄ arbiter potest cognoscere non solum de expēsis in compromisso, sed etiam de eo, quod oritur ex compromisso, seu incidit in causa compromissa, & idem no. per gl. & Inn. in c. cum dilectus, inf. de arb. Et ex hoc potest singlr inferri, q̄ si dubitatio oritur ex compromisso, ad quæ bona extendat potestas arbitri, q̄ arbiter poterit de hoc incidēter
6 cognoscere. Secundò no. ex † gl. q̄ arbiter potest cognoscere de restitutione, cum incidit in causa sibi commissa, vt puta minor omisit probationem necessariam in termino sibi dato, vel in dilatione sibi commissa, & non probauit ante conclusionē in cā, poterit petere restitutionem ab arbitro aduersus istam læsionē, & profectō hoc videtur probare iste tex. in versi. delegati. nam facta mentione de delegatis, & arbitris, subiecit in fi. clau. generalem, vt incidenter possit cognoscere, ergo debet intelligi ēt in arbitris, quia clausula in fi. posita debet referri ad omnia, vt in c. inquisitioni, & in c. secundo requiris, de app. sed tex. iu. ciu. vnde sumpta fuit ista decretalis, si in l. fi. præall. simpliciter videtur denegare istam potestatem arbitris, nec facit aliquam mentionem, de incidentia, sed solum de ea loquitur respectu delegatorum; vnde Goff. dixit hic, q̄ de æquitate procedit dictum huius gl. sed fm veritatem vī, q̄ arbiter nullo modo possit cognoscere per illam l. fi. Inn. ēt hic nullo modo vult pati, q̄ arbiter, possit cognoscere de ista causa, cum sit mistri imperij. Vnde dicit, q̄ si contingat læsio coram arbitro, puta quia pars nō probauit in termino, non fit restitutio, sed potest arbiter prouidere aduersus læsionem, statuēdo alium terminum, quod potest fm Host. per iura allegata hic in gl. Cōtra dictum Inn. facit iste tex. nam ordinarius non habens administrationem, vel delegatus ab eo non hēt, quæ sunt misti imperij: & tamē ratione incidentiæ pōt restituere, vt hic: & in d. l. fi. ergo idem dicendum in arbitro: nam & delegatus nō pōt cognoscere vltra cām sibi commissam, & delegatio est stricti iuris, vt in c. P. & G. de off. del. & nihilominus cognoscit ratione incidētię, ergo idem in arbitro,
a cum arbitria sint redacta ad instar iudiciorum, a vt in l. 1. ff. de arbi. Item tex. est hic expressus, cui non potest respondēri sine maxima improprietate verborum. limitetur ergo tex. iuris ciuilis per istum, vt intelligatur, q̄ arbiter non potest cognoscere
b de restitutione, si principaliter. b Item pōt dici, q̄ ista restō, quæ fit incidenter per arbitrum, sapit potius factum, quam iuris misterium. † Et generaliter cum quæritur, quis possit de causa re-
7 stōnis cognoscere? colligēdo dicta Doctorum vtriusque iuris, distinguo sic, quod aut quæritur de ordinarijs, aut delegatis, aut de arbitris, ordinarius habēs administrationē potest de hac cā cognoscere, non tamen potest restituere ℨ sententiam superioris, sed aduersus propriam sniam, vel iudicis minoris potest restituere tam minorem, vel ecclesiam, q̄ maiorem ex iusta cā, vt in l. in causæ. in fi. iunctis l. præfecti. & l. minor. aūt, ff. de min. & in c. cum Bertoldus. de re iud. Ex quo infertur, q̄ non potest ordinarius restituere contra sniam delegati principis, quia ille est maior ordinario in cā sibi commissa, vt in c. pastoralis. in § præterea, de offi. del. & in l. aduersus. C. si adue. rem iud. & in d. l. minor aūt. Vnde solus princeps restituit contra snīam sui delegati vt in iuribus præal. Ordinarius autem administrationem nō habens non potest de hac cā cognoscere, nisi incidenter. Et licet hoc clare iure non sit cautum, tamen satis probat hęc litera, & in d. l. fi. a contrario sensu. Delegatus vero a principe, vel ab habente administrationem, potest cognoscere dupl r. primo si cō mittatur sibi cā restitutionis principaliter: secundo si venit incidenter in cā sibi commissa; aliter non pōt, vt hic, & in d. l. fin. Vnde delegatus etiam principis non potest restituere ꝓtra sententiam suam diffinitiuam, vt in d. l. aduersus, & ibi hoc firmat Bar. pōt addi & tertius casus. f. si est delegatus ad vniuersitatem causarum: nam tunc potest restituere principaliter, licet cā restōnis non sit sibi spār ꝓmissa, ad hoc facit tex. in d. l. fi. & hoc firmat ibi Bar. qd̄ tene menti. Ex hoc infertur, q̄ vicarius epi foraneus pōt restituere, cum sit delegatus ad vniuersitatem causarum, vt no. gl. in d. cle. & si principalis. de rescr. facit ad prædicta quod no. gl. in c. cum causam. de app. & quod no. Bar. in l. si vni, alias incipit, Pompo. ff. de re iud. Delegatus vero a non habēte administrationem, nō potest nisi incidat in causa sibi commissa, vt hic. In arbitris vero dic, vt sup. dixit tamen gl. notabiliter in l. fi. præalle. q̄ licet arbiter non possit principaliter restituere, potest tamen compromitti, vt pronunciet, an sit danda restitutio, sed Bar. hoc omnino ibi non approbat, sed dicit se putare, q̄ in arbitratorē potest compromitti causa restitutionis, quia arbitrator est amicabilis compositor, & est quidam contractus, vt no. in c. Quintaullis, de iureiu. & in Auth. vt diff. iu. Vnde si cut partes possunt componere, & cōtrahere super causa restitutionis, ita debent per se compromittere tanquam in arbitratorem. Sed Bal. indistinctē tenet ibi contrarium, quia restō requirit officium iudicis nobile, quod non cadit in arbitro, vel arbitratore; & hoc dictum plus mihi placet: probo per istum tex. in fi. in eo q̄ fundat se, ga istæ cāę exigunt maiores iudices, ergo ēt arbitrator non pt restituere. Ad ar. Bar. rndeo, q̄ partes pōt paciſci in cā restitutionis, quia non restituunt, sed super eorū iuribus compromittunt: sed qñ volunt compromittere dāt potestatem restituēdi, sed dare non pōt istud officium nobile, arg. in l. priuatorum, C. de iurisd. om. iudi. Saluando tamen in aliquo dictum

ADDITIONES.

a Iudiciorum. Vide Bar. in l. 2. in 3. q. ff. de iurisd. om. iud. vbi vult, q̄ iudex secularis possit cognoscere de causa spirituali in his, quæ cōcernunt factum. & ita tenent communiter Doc. & per Ale. in l. Titia, ff. fo. ma. in l. quoties. C. de iud. & per Fel. in c. cum sit generale, inf. de fo. com. Seb. Sap.
b Principaliter. Ita no. Bar. in l. libertas, C. de test. manu. eundem & Doc. in l. fi. ver. venio ad tertiam particulam. & ver. venio ad quartam, circa hoc. C. vbi & apud quem, & an incidenter. vide Card. in cle. 2. q. 9. de app. & Spe. in tit. de arb. §. 3. ver. Item de causa, & seq. Zac.
Circa hoc, an de causa restitutionis in integr. possit arbiter cognoscere, & de illa possit fieri compromissum, dicas, q̄ cum in causa restitutionis in int. procedatur summarie non seruatis solēnitatibus iuris, vt per Bar. in l. ab hostibus. in §. sed q̄ simpliciter, ff. ex quib. cau. ma. vī, q̄ de illa possit fieri compromissum. tamen communiter tenetur contrarium: quia arbiter non pōt in integ. restituere. Et qui iudices cognoscant de causa restitutionis in integ. habetur in c. pe. de in integ. rest. & in c. ex parte, de resti. spoli. & quamuis arbiter non possit restituere, vtrum possit saltem pronunciare quem esse restituendū, vide gl. & ibi Cyn. & Bar. in l. fi. C. vbi & apud quem. & vide Cy. in auth. si omnes. C. si minor se ab hær. abst. ubi ponit an in causa restitutionis in integ. debeat fieri litis contest. de quo vide per Spec. in tit. de in integ. rest. in §. 2. in. ver. fi. & ibi etiam per Ioan. And. in addi. Et an super causa restitutionis in integ. possit compromitti in arbitratorem, vide quæ not. in l. cum scimus. C. vbi, & apud quem, & per Doc. Canonistas in c. pe. de in integ. resti. Ant. Fran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctum Bar. posset dici, q̃ partes possunt compromittere in arbitratorem, non vt restituat, sed vt componat inter partes super causa restitutionis, nō.n. exercebit arbitrator officium nobile, sed officium compositoris, & ita puto intellexisse Bar. & p hoc
8 habes materiam istam expeditam. † in gl. fi. ibi, non intelligitur de famoso delicto. hæc solu. non est bona ad istum tex. quia ibi ponitur specialitas ratione arbitri: vnde illud dictum alias erat famosum, sed quia sententia arbitri non est vera sententia, vt ibi dī, quia non habet iurisdictionem, vnde nō parit actionē rei iudi vt in l. 1. C. de arbit. ideo sentētia lata ab arbitro super crimine etiam famoso, non infamat. Respondeo ergo ad contrarium, prout ī. dixi. Sed Host. quem communiter sequuntur Doc. hic dicit, q̃ de crimine potest compromitti in arbitrum, si agitur ciuiliter, & sic etiam potest intelligi c. literas, de præsump. Si autē agitur criminaliter, non potest compromitti, vt hic, & in §. Iul. alle. in glo. Et ex prædictis non puto Goffr. bene dixisse, qui per rationem huius gl. dixit q̃ super actione iniuriarum nō potest compromitti, quia illa infamat siue agatur ciuiliter, siue criminaliter: nam hoc dictum non procedit, quia, vt dixi, sententia arbitri nullo modo infamat, quantumcunque delictum sit famosum, vt in d. §. compromisso. Dicit tamen Bar. ibi notabile verbum, q̃ si ex forma statuti haberet sententia arbitri executionem paratam, q̃ tunc sententia arbitri infamaret, si delictū esset alias famosum, quod mihi placet, quia tunc pōt dici vera sententia. Facit quod ipse no. in l. 2. C. vbi & apud quem: forte hoc casu posset procedere dictum Goff. nam causa vī tunc grauis, ex quo resultat infamia. no. tamen dictū Gof. in alio, q̃ actio iniuriarum infamat, siue agatur ciuiliter, siue criminaliter, de quo vide quod latius dixi in c. cum te, de re iud.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum semel denegata, vlterius non conceditur, nisi ex noua causa. 4 5.*
2 *Tempus decem dierum datum ad appellandum, currit etiam contra ecclesiā, vel minorem, quibus postea subueniatur per remedium restitutionis.*
3 *Præscriptiones temporales iudiciales currunt contra minores, sed non aliæ temporales.*
4 *Noua causa quæ dicatur ad hoc, vt 'quis audiatur ex tali causa ad illud, quod alias fuit sibi denegatum.*
6 *Restitutio in integrum potest peti coram iudice appellationum.*

CAP. X.

BEneficio. Breue est, & satis in effectu: summatur in gl. . . sed per alia verba potest clarius summari sic. Restitutio denegata ecclesiæ vlterius sibi non conceditur nisi ex causa, restituitur tamen ad appellandum a sententia denegationis. Casus lit. Lata fuit snia contra ecclesiam, a qua sententia nō fuit appellatū, ecclesia contra id petijt beneficium restōnis in int. non fuit restituta, petijt iterum in alio iudicio restōnem, quæritur vtrum debeat audiri? Respondetur q̃ denegari debet ecclesiæ beneficium restitutionis, præter q̃ ad appellandum, nisi in nouis defensionib. ad hmōi beneficium sit admittenda. B. No. 1. q̃ restiā tutio in int. appellatur beneficium, a vt patet hic in princ. & in fi. Et est beneficium, quia ad illud obtinēdum nulla competit actio, sed expeditur officio iudicis nobili, vt in l. quod si minor. §. fin. ff. de mi. & capitur hic beneficium largo modo, prout est benevola actio gaudium tribuens capiēti: hæc est enim diffinitio istius verbi, beneficium, late sumpti, vt in c. 1 in qui. cau. feu.
1 amit. x. col. † Secundo no. q̃ snia lata super restitutione in int. transit in rē iudicatā, vū si semel fuit denegata nō auditur quis amplius, & oportet intra decēdiū appellare, nisi ex noua cā petat. Ea est tunc ratio qm ex noua causa pōt vna res iterum peti non obstante exceptione rei iudicate: vt in l. cum quæritur, cū l. seq. ff. de exce. rei iu. vt no. in c. pen. de exce. eadem rōne p̃t iterum peti restitutio in int. ex noua cā non allegata in priori iudi
2 cio. † No. q̃ rps decendij præfixum ad appellādum currit etiam ecclesiæ: vnde post decendium non auditur ecclesia volens appellare, sed oportet, q̃ per restitutionem in int. admittatur ad appellandū, & idem est in minore, vt probatur in l. j. C. si spius
3 in int. rest. fuerit postu. † Contra hoc op. de l. fi. b C. in quib. cau.
b rest. in integ. non est nec. vbi dī, q̃ contra minorem non currit p̃scriptio tpalis; & eo. mō videretur dicēdū in ecclesia, sed istud decendium vī q̃dam p̃scriptio tpalis: ergo &c. So. dixerunt quidam, q̃ ista l. 6. sit hodie correcta per illam l. fi. Sed Host. hic & Bar. in d. l. 1. tenent contrarium, & bene, dicunt. n. q̃ l. fi. non habet locum in p̃scriptionib. iudicialib. iste. n. iudiciales præscriptiones currunt contra oēs, vt hic & in c. coram, & in c. auditis. 3. eo. & in c. cum inter, de re iu. & in l. properandum, C. de iure stituūtur tñ minores, & ecclesiæ iure singulari, vt hic & in d. c.
4 auditis &c. coram & in d. l. 1. † In gl. 2. ibi, sed qdam intelligūt de omissis. A duerte gl. hic ponit duas opin. super illo dubio, q̃ dicantur defensiones nouæ, ad hoc vt ecclesia iterum audiatur? Quidam dixerunt, q̃ nouæ dicuntur nouiter allegatæ in isto iudicio, siue prius competerēt, siue postea emerserint. Secunda opi. quam videtur seq. glo. est vt intelligatur de his, quæ primo competebant, sed non fuerūt allegatæ: secus si nouiter emerserunt. Doc. hic & in l. 2. C. si sæpius restitutio in inte. postu communiter tenent primam opinionem, & ponunt exemplum: pone, q̃ snia restitutionis fuit denegata ecclesiæ, qa debebat agere prius contra procuratorem ad emendandum dānum, ecclesia vero sic exclusa volens agere cōtra procuratorē reperit eum non soluendo, vel factus fuit non soluendo post snīam denegationis: debet enim ecclesia audiri petens restitutionem de nouo, & quatenus allegat, q̃ procurator esset reperitus non soluendo, allegat causam antiquam: quatenus allegat q̃ postea est effectus non soluendo al. cām nouiter ortam. Et no. hoc dictum, q̃ ecclesia non habet optionem petēdi restitutionē, vel agēdi contra procuratorem, & hoc dictum allegaui in c. 2. sup. c. vbi vide. Pone aliud exemplum ecclesia petijt restitutionem contra sententiam, quia non produxit priuilegia, fuit sibi denegata restitutio: nunc iterum petijt allegādo quod omisit probare præscriptionem, debet audiri, qa se fundat sup noua causa, & concordando istas duas opi. contrarias de quib. in glo. arbitror posse dici, q̃ aut causa nouiter orta inducit grauamen, quod non erat prius, & non debet audiri ex tali causa, & hoc casu procedat secunda opi. Pone exēplum. Minor, vel ecclesia adiuit hæreditatem locupletem, quam adiuisset quilibet diligentissimus homo, petijt restitutionem, fuit sibi denegata, quia nō probauit læsionem, demum bona hæreditaria pro maiori parte cæsmate perierunt, petijt ecclesia se restitui ex hac cā nouiter orta: dico q̃ non debet dari restitutio, quia tēpore aditæ hæreditatis, illa non fuit læsa, nec debet considerari id, quod superuenit, quia ista accidentia fecerunt esse grauamen, nō autem declarant grauamen fuisse per prius: de hoc vltimo est casus in l. verum. in §. si locpleti. ff. de mino. Aut causa nouiter or-
c ta e non iuducit grauamē de nouo, sed grauamē erat per prius, & tunc procedit opin. prima, vt audiatur etiā ex tali causa. exēplum, quando ecclesia fuit damnificata ex dolo procuratoris: nā licet procurator efficiatur postea non soluendo, nihilominus non oritur nunc grauamen, sed per prius ecclesia fuerit grauata. Vltra gl. scias q̃ Io. And. cōmentauit istum tex. & multa dicit more cōmentantium. Sed assumendo vtiliora quæro, quæ fuit ratio decidendi in isto tex. nā cōsidera duo ad istū tex. Pri-
d mo in eo, q̃ dicit, q̃ restitutio semel denegata d non debet peti, nisi ex noua causa. † Sedo, q̃ ecclesia, quæ succubuit in cau-
5 sa restitutionis non debet audiri petens restitutionem, præterquam ad appellationem omissam, & sic innuit excipiēdo vnsi tantum

ADDITIONES.

a Appellatur beneficium. Dic, q̃ est beneficium personale, inquantum nō transit ad fideiussores, & reales, qa transit ad hæredes, ita no. Bar. in l. fi. C. de fideiu. mi. cum item in l. minor autem magistratus. §. non solum. & ibi bon. tex. ff. de mi. melius. in l. qui duos. col. 2. de reb. dub. Zach.
b De l. fi. Nunquid d. l. fi. habeat locum in ecclesia, ponit Ia. in l. ciuitas, col. 6. & in l. qui pecuniam. in prin. col. 3. ff. si cert. pet. & quod non habeat locum in præscriptionibus, iudicialibus, ponit Ias. in l. properandum. §. fi. in fecundo no. C. de iud. & vide D. Soc. in l. cum filius, §. pen. col. 2. ff. de verbor. obliga. Seb. Sap.
c Nouiter orta. Quando dicatur noua causa, traditur per Mo. in l. admonendi, ff. de iureiu. & no. in l. & si ea. ff. de exc. rei iu. Facit tex. in l. 1. §. 1. cum glo. ff. de ven. in spic. Seb. Sap.
d Semel denegata. Adde an restit. in inte. semel concessa, possit iterum peti. no. Bal. in l. 2. in fi. C. si sæpius in int. rest. post. & in l. fi. eo. tit. quod limita, vt per eum ibi. Zach.
Aduerte, quia dum iste apostillans quærit, an in integ. resti. semel concessa, possit iterum peti, minus congruenter quærit, quia si restitutio fuisset semel concessa, frustratorium esset petere, quod iterato concederetur, quia obstaret petenti exceptio illa, frustra petis quod intus habes: & ideo frustra expectaretur euentus restitutionis, quia nihil operaretur quoad ea, quæ plene traduntur in regu. nullus pluribus, de reg. iu. lib. 6. frustrationib. n. est obtiandum. l. fi. ff. de proc. l. sed & ad eos, ff. ex quib. cau. maio. & vt conueniat his, quæ hic dicit D. Abb. debemus dicere, quod voluerit quærere, an restitutio in integrum semel petita, & non concessa, sed forsan denegata, possit iterum intentari, & peti, iuxta materiam tit. si sæpius in integ. restit. postul. quia data semel restitutio in integ. aduersus vnam læsionem, absque dubio aduersus illam eandem læsionem non potest, neque debet iterum dari, vt expresse tenet glo. in cap. cum ex literis, de in integ. rest. & alia glo. in c. fin. eo. titu. sed si petens restitutionem reportet sententiam contra se ex aliquo respectu, vel quia non docet de læsione, vel quia nō docet de possessione, & spoliatione in illa materia spoliationis, vel quid simile, habet remedium appellationis: quod si non intentat, sibi imputet: quia sententia denegatæ restitutionis transiret in rem iud. imo intentata restitutione in integrum, non potest peti, vt noua reiteratio restitutionis fiat, & in hoc differt ab appellatione, ut plene per Cy. & Doc. to. in l. 1. C. si sæpius in inte. rest. postule. aduerte tamen, quia restitutio denegatur quandoque ratione scandali, vt habetur per glo. in c. ad petitionem, in gl. 5. infra de accus. & aduerte, quia si stante statuto, quod causa inter coniunctos vertentes compromittantur, & tuit factum compromissum, quod expirauit ante causam finitam, possunt iterum compelli ad compromittendum: quia semper durat ratio statuti, vt no. voluit Bald. in 1. veluti, in §. hæc vox. ff. de eden. & in l. fideicommissa, in §. fi quis, ff. de lega. 3. & habetur per D. Raph. Cum. in l. si finita. in princip. ff. de dam. infec. sic etiam in proposito, quando restitutio intentata non est finita, tunc potest iterum intentari ex quo adhuc durat ratio, l. concedentis restitutionem, & hoc modo est hæc materia intelligenda. Ant. Fran.

tantum casum, q̃ ecclesia non potest petere restitutionem cōtra sententiam denegationis, & per consequens coniungendo ista duo simul, innuit tex. q̃ denegata semel restitutione ecclesiæ, non audiatur, siue petat restitutionem contra læsionem, siue petat contra sententiam denegationis. Host. dicit q̃ ratio decidendi fuit, vt esset litium finis: nam si audiretur secundo, eo. modo deberet audiri tertio, & in infinitum. Io. And. specialius respondet: dicit enim, q̃ nō debet dari restitutio contra primā lesionem, quia sententia denegationis esset delusoria, nec debet dari contra sententiam denegationis, quia indirectè iudex iuuaret, & daret facultatem petendi restitutionem, quæ iā fuerat denegata per primam sententiam: vnde sicut contra quadriennium prefixum ad petendam restitutionem non auditur ecclesia volens petere restitutionem, vt in c. 1. eo. titu. lib. 6. eodem modo non debet dari restitutio contra sententiam denegationis: Nam alias esset processus infinitus: nam si iterum denegaretur, iterum posset peti restitutio, quod non est dicendū: sed si ad appellandum restituitur, per hanc restitutionem non tollitur sententia denegationis, sed per appellationem stat prima sententia in suspenso, vt in c. venientes, de iureiur. Si autem restitueretur contra sententiam, tolleretur in totum prima sententia: Item quando restituitur ad appellādum, oportet, quod ecclesia appellet intra decendium, & q̃ prosequatur appellationem intra terminum iuris. Item ista appellatio reputabitur sibi pro prima, vt etiam no. in d. l. 1. C. si sæpius in inte. rest. post. quæ omnia cessarent si restitueretur contra sententiam denegationis: vnde pinguius succurritur in hoc secūdo casu, quam in priori. & licet hæ rationes decidendi sint bonæ in se mihi tamen multum placet ratio, quam posui supra. in prin. † Quis au-
6 tem indulgebit hanc restitutionem ad appellādum? & hęc quæstio est generalis, vbicunque ecclesia, vel minor petit se restitui ad appellandum. Io. And. concludit, q̃ iudex a quo, non autem iudex ad quem, quia ex quo non fuit appellatum, causa nō est ad eum deuoluta, & ideo non potest dare hanc restitutionem, sed iudex a quo, hoc faciet, vel alius competens: secus si appellasset, & non potuisset prosequi, quia tunc iudex ad quem restituet, quia læsio contingit in suo auditorio, & hoc casu potest intelligi secundum eum l. præses, C. de appell. Aduerte, quia fuit hæc opin. Iacob. de Are. licet Ioan. And. non alleget, vt recitat Barto. in d. l. præses. Sed ipse Barto. tenet ibi contrarium, dicens quod etiam iudex superior potest hanc restitutionē concedere per præall. l. primam: sed tu concordando. dic q̃ aut est talis superior, qui potest adiri sine remedio appellationis, & procedit opi. Bart. aut est talis superior, qui non potest adiri sine appellatione, vt Archiepiscopus respectu subditorum episcopi, & procedit opi. contraria, quia ex quo non fuit appellatum, non habet iurisdictionem in restituendo ad appellandum. Ad hoc c. venerabilibus, in prin. de sen. excom. lib. 6. & hæc est veritas.

De alienatione mutandi iudicij causa facta. Rub.

Continuatur hæc Rubric. ad præcedentem hoc ordine. Supra visum est de beneficio, seu remedio restitutionis, per quod prouidetur læsis tam minoribus, quam ecclesijs, & maioribus, ex causa. Nunc competenti ordine annectit aliud remedium, per quod prouidetur illis, in quorum præiudicium est facta rei alienatio causa iudicij futuri mutandi.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio iudicij mutandi causa facta, quibus modis dicatur, & quomodo puniatur. 4.*
2 *Rescriptum non extenditur regulariter ad personam in eo nō expressam, fallit in casu, qui ponitur hic, & declaratur. inf nu. 3.*
5 *Possidere si quis dolo desierit, quando habeatur pro possessore.*
6 *Alienatio iudicij mutandi causa, facta, & eius pena, habet locum etiam in actore, cui fuerunt cessæ actiones.*

CAP. I.

EX quorundam. Is, in quem facta est alienatio rei causa mutandi iudicij, conuenitur per rescriptū impetratum contra alienantem: & est casus singularis, vt infra dicetur. prima pars narrat factum, contra quod secūdo prouidetur, ibi, nos igitur. Casus lit. Aliqui impetrant literas p̃tra aduersarios suos, aduersarij illi antequam literæ ad iudices perueniant, vel etiā postea, vt mandatum apostolicum eludant, antequam citētur, appellant, aut commutationem faciunt de possessionibus, superquibus cōtrouersia verti speratur, significatum fuit hoc domino Papæ. Mandat Papa quibusdam, quatenus, si aduersarij illorum pro euacuando Papæ mādato, taliter appellauerint, aut de possessionibus, de quibus cōtrouersiam sperant, commutationem fecerint, vel se malitiose duxerint absentare, illos, qui in possessionibus se ingesserint, compellant sub eorum exami-
1 ne respondere, appellatione remota. Bern. † No. 1. duos modos, per quos fit alienatio causa mutandi iudicij: primus est, quādo directe conueniendus transtulit rem, de qua erat contentio, in alium: secundus, quādo fraudulēter recessit de possessione rei, vt alius, puta amicus ingrederetur, quanquam enim iste aperte, & directe non transtularit rem in alium, tamē in effectu, ex quo fraudulenter hoc fecit, videtur trāstulisse: vnde habebit locum edictum de alienatione mutandi iudicij, ar. hic. Ex quo puto, q̃ sicut contra directè alienantem causa mutandi iudicij potest agi ad interesse, & ad omnem incommoditatem proueniētem causa illius translationis, vt in l. 1. & in l. 3. ff. eo. ita poterit agi contra istum, qui non directè alienauit, sed indirecte, recedendo a possessione, vt amicus illam intraret, & possideret nomine proprio. Nam iste hanc fraudem fecit, vt circūueniret legem punientem alienantem, debet enim considerari mens le-
a gis, & fraus a istius: satis enim dicitur alienasse, hanc fraudem exhibendo, ad hoc. l. non dubium. C. de legi. & reg. fi. de reg. iu. li. 6. facit quod legitur. & no. in c. quanto. infra de priuil. Secundo no. ibi, de qua controuersia, &c. q̃ contentio extra iudicium super aliqua re, potest appellari controuersia: nam hic non erat mota controuersia in iudicio, quia tunc per alienationem habuisset locum vitium litigiosi, ex quo imponitur grauis pœna, vt leg. & no. in c. ecclesia, vt lit. pen. & no. in l. fi. C. de liti. potest tamen tex. exponi aliter, prout ibi no. in gl. 3. & vterque intelle-
2 ctus est bonus in se. † Tertio & vltimo no. casum notabilem, in quo extenditur rescriptum ad singularem successorem: nā regulariter rescriptum non extenditur ad personam in eo nō expressam, vt in c. P. & G. de offi. deleg. sed hic fit extensio propter fraudem, seu in odium volentium elidere vires rescripti, p alienationem rei in alium factam. Sed opp. contra tex. videtur, n. q̃ de nihilo prouideat iste text. nam de iure ciuili clarum est, q̃ is, in quem facta est alienatio causa mutandi iudicij, possit conueniri rei vendicatione, sicut primus alienans, vt in l. 1. in fi. C. eo. tit. & no. hic gl. 4. sed iste tex. solum prouidet, vt possit conueniri iste successor, ergo hæc prouisio fuit inutilis, & potius iuris antiqui declaratoria, quam noui iuris editoria: cuius cōtrarium innuit iste tex. in versic. nos igitur, vbi videtur innuere, q̃ ista fuit noua prouisio. Solu. Doct. formaliter non tangunt hoc contrarium sed tacitè Innoc. videtur soluere; dicit enim q̃ per remedium istius c. potest procedi contra istos alienantes sine noua citatione, & in hoc requiritur fraus istius alienantis. Hoc dictum non placet Host. & credo q̃ bene, quia nihil dicitur de procedendo contra absentem sine citatione noua. Alij vero, vt refert Ian. dixerunt q̃ istud c. non tangit edictum de alienatione mutandi iudicij, quia ibi requiritur dolus, vt no. in glo. 4. sed solum disponit, vt iste successor singularis possit conueniri, & in hoc non requiritur fraus: vnde licet is, in quem facta est alienatio, sit sine fraude, tamen poterit conueniri. sed Host. hoc impugnat, quia tex. hic fundat se super fraude, vt patet ibi, pro eua cuando mandato, & ibi malitiose &c. Sed D. Card. qui sequitur præcedens dictum, dicebat q̃ ista verba tex. referuntur ad alienantem: nam ex parte sua requiritur fraus, sed ex parte singularis successoris nihil dicitur de fraude. Nec ob. verbum, se ingesserint, de quo in litera, quia secundum eū dicuntur isti successores se ingerere, ex quo alienās fecit in fraudem: vnde in odium alienantis fraudulenter, potest conueniri successor singularis, li
3 cet sit sine fraude. † Sed pro concordia harum opi. ego dicerē sic, quod ad hoc vt successor singularis conueniatur rei vendicatione coram suo iudice, non requiritur in eo aliqua fraus, qa sola possessio ex parte conueniendi producit actionem rei vēdicationis: nam dominus potest agere contra quencūque possessorem, quantuncunque bone fidei, vendicando rem suam. b Ad hoc. l. in rem. ff. de rei vend. & l. officium, eodem tit. & hoc voluit tex. si bene ponderatur, in principio, cum similibus in d. l. vna, C. eodem. facit l. in ciuilem, C. de fur. Sed quo ad hoc, vt singularis successor cōueniatur per rescriptum impetratum ī alienantem, requiro fraudem etiam in singulari successore, qa odium alienantis non debet nocere successori, qui in nulla reperitur culpa, & hæc extensio rescripti fit contra regulas iuris, vt supra dixi: ideo non debet extendi, sed restringi, & hoc iudicio meo voluit ista litera dum dicit, se ingesserint, &c. nā hæc verba

ADDITIONES.

a Et fraus. Fit autem fraus legi, quando interponitur alia persona, vt in l. pupillus, §. sed & si per interpositam, ff. de auct. tut. in l. si sponsus, in princi. ff. de don. inter virum, & vxorem. cum alleg. per gl. in l. si is, qui bonis, ff. de acq. hæred. & in l. eos, §. fi. C. de usur. & no. Bald. in l. non dubium, col. 4. C. de legi. & in l. mancipia, C. si quis alteri, vel sibi, & Bart. in l. 1. C. de naui. non excusan. lib. 11. Seb. Sap.
b Rem suam. Vide casum, in quo fertur sententia pro actore, licet aduersarius non possideat, in l. fi a te. §. 1. cū gl. fi. de exc. rei iudi. quem tex. dicit Bar. ibi esse scribendum literis aureis, & illum extollit Matthes. in no. 138. & Ias. in 1. naturaliter. §. nihil commune, colum. 11. uersi. quinta conclu. ff. de acquir. poss. & Doct. post Abba. in cap. examinata, ubi Ant. Sicu. colum. 5. infra de iudic. Seb. Sap.

Universidad de Deusto
Biblioteca

verba ex proprio significatu sonant in .itium: nam si ego bona fide emi, non dicor me ingerere, & hoc no. Ad contrarium ergo formaliter, respondendo, dic, quod ista est noua prouisio non cogitata à iure ciuili, per quam extenditur rescriptum in singularem successorem, quando alienatio fuit facta fraudulēr causa mutandi iudicij: l. autem vnica, præalleg. loquitur, qñ conuenitur coram delegato impetrato non contra eum, sed ꝺ
4 suum auctorem. † In gl. pen. ibi, Datur actio in factum. Pro intellectu clariori totius tituli, debes scire, quod edictum de alienatione mutandi iudicij, de quo. ff. eo. tit. fuit inductum ad prouidendum damnificatis ex dolo alienātis rem causa iudicij futuri mutandi: nam ex quo iudicium non erat inchoatum, libere quis poterat rem suam in alium transferre, sed prætor sequēdo æquitatem, & volendo obuiare fraudi, induxit ꝙ si quis malitiose in iacturam illius, qui volebat cum conuenire, illam rē, de qua erat contentio, seu sperabat contentio, transtulitin aliū, ꝙ possit agi contra istum alienantem ad omne interesse, quod alia pars potest pati ex ista alienatione, vt in l. 1. & in l. 3. eo. tit. vnde si non prætendo interesse respectu illius rei, quia illam rē possum consequi ab eo, in quem facta fuit translatio, non consequar per actionem in factum æstimationem rei, sed solū dāna extrinseca: puta, alienasti librum in Florētina, super quo volebam te conuenire: oportebit me nunc ire Florentiam ad vēdicandum, & sic faciam maiores expensas, quàm hic feciſſem cōtra te: oportebit me dimittere artem meam, & sic sum damnificatus: ad hæc, & similia damna datur ista actio in factū: sed si non possem illam rem recuperare ab eo, in quem trāstulisti tunc consequar per istam actionem, æ imationē rei, quia sum damnificatus etiam respectu rei, ad hoc tex. in l. Item si res, ff. e. tit. Vbi plus dicit tex. ꝙ etiam si ille singularis successor vsucepit illam rem propter negligentiam meam in non agendo, ꝙ nihilominus possum à te petere æstimationem rei, quia rūc tenens mihi ad interesse ratione delicti tui, vnde negligētia mea contra illum nō fecit cessare delictum tuum, & vide, quod no. Bar. in d. l. 3. Et per hoc infertur, ꝙ per istam actionem in factū contra te non tollitur actio directa. f. rei vendicatio contra possessorem, quia ista competunt ad diuersa: nam rei vendicatio competit contra possessorem rei pctio rei consequendæ, actio in factum competit contra alienantem propter damnum extrinsecum; & sic intellige glo. quæ hoc in effectu voluit in d. l. vnica. Sed opponitur alter contra prædicta, & contra glo. nam actio in factum est subsidiaria, nunquam enim competit, quando datur alia actio, in l. 1. ff. de præscrip. verbis, sed hic competit rei ven. contra possessorem, ergo non debet competere actio in factum. Sol. dicit gl multum notabilis in d. l. vnica, ꝙ cōtrarium procedit respectu eiusdem personæ, sed respectu diuersorum bene potest actio in factum concurrere cum alia actio-
5 ne, vt probat tex. in d. l. vnica, & voluit hic glo. Et ex hoc bene no. limitationem ad illam regulam, ꝙ vbi competit remediū ordinarium, non datur extraordinarium, de quo in l. in causæ, ff. de minō. illa enim procedit respectu eiusdem personæ, nam respectu diuersorum possunt concurrere: vt in casu nostro. † Secundo opp. aliter: nam qui do o desist possidere habetur ꝙ possessore, & potest conueniri rei vendicatione vtili, vt in l. finautem, §. 1. ff. de rei vend. & in reg. ꝙ possessore, de re. iu. lib. 6. cum ergo habeat locum ista rei vendicatio vtilis contra dolose alienantem, non debet competere contra eūdem actio in factum, quæ est subsidiaria, vt prædixi. Sol. dicit Bar. in d. l. ꝙ per illam rei vendi. vtilem non est ultrà satisfactum aduersæ parti, cui forte magis expedit habere rem suam, quam habere estimationem: nam ab isto, qui non possidet, non potest consequi nisi estimationem: vnde propter interesse, quod potest prætendere in eo, ꝙ non potest ab isto cōsequi rem suam, datur actio in factum ad interesse, & optimè loquitur. Sed potest dari iudicio meo alia solutio: nam rei vendicatio vtilis datur contra dolose desinentem possidere post litem contest. ita loquitur tex. in d. l. finautem: nam per contestationem litis est quasi quidam ꝯctus initus inter actorem & reum: vnde si dolo, desijt possidere, remanet nihilominus obligatus, vt teneatur respondere ac si possideret, sed ante lit. contest. cessat istud remedium, ideo fuit opus dare remedium ex isto tit. videtur tamen hic Hostiē. velle, quod de iure canonico sufficiat, ꝙ præcesserit citatio ad hoc, vt iste qui dolo desijt possidere, remaneat obligatus, vt sic id, quod operatur lit. contest. de iure ciuili, operetur citatio de iure canonico, ar. c. proposuisti, de fo. compe. Fatetur tamen, ꝙ hoc non est expressum in iure canonico, quia illud c. proposuisti, loquitur de præuentione tantum: sed facit iste tex. in princi. dum ponderat, ꝙ ante citationem fiebat ista alienatio, & not. singulariter hoc dictum Host. quia obiter loquitur, & non solet ad hoc allegari, & videtur mihi dictum æquum, sed iure nō probatur. Ad istum tex. potest rei, ponderi, secundum Innoc. ꝙ ponderetur hic, ꝙ emanauerit citatio, quia post citationem de iure antiquo admittebatur omnis ap, pellatio, quæ nō erat manifestè frustratoria, vt no. in cap. vt diuinus, de app. In ea glo. ibi item si paratus sit subire iudicium. Vult ergo gl. ista, ꝙ alienans dolose euitat actionem in factum, si vult subire iudicium, ac si possideret: & communiter transeunt hic Doct. cum gl. nam gl. loquitur prout tex. disponit in l. quia etiam in fi. ff. eo. sed Bart. ibi post gl. notabiliter hoc limitat, dicens hoc procedere, quando alienans obligat sub certa pœna ad restituendum illam rem, si actor præualuerit in iudicio: nam alias non esset competēter satisfactum actori, quia (vt supra dixi) fortè non cōtentatur de
6 æstimatione rei, iō pt agere ad interesse, nisi iste obliget se modo prædicto. † Vltimo hic posset quæri, nūquid prouisio istius edicti habeat locum contra actorem, sicut cōtra reum? de quo multi dixerunt in d. l. l. sed casus videtur expresse in l. pen. ff. eo. tit. & hoc firmat ibi Bar. & probat ille tex. secundum vnum intellectum, qui communiter approbatur. Et pro hoc ego adduco tex. inf. c. proxi. in eo, quod loquitur de actore, & est situatū sub rubrica de alienatione mutandi iudicij. Tamen aduerte, qa tex. in d. l. pen. solum disponit, vt actor, in quem facta est cessio actionis malitiose causa mutandi iudicij, excludatur per exceptionem ab actione sibi concessa: vnde potest dicere reus, Nolo tibi respondere, quia tibi fuit facta cessio malitiose: nihil autem dicit tex. ibi vtrum reus possit agere ad interesse cōtra istū, qui malitiose cessit actionem. Sed ego puto, quod est in optione rei, an velit sibi respondere, & agere ad interesse ꝯ cedētem in eo, quod fecit conditionem suam deteriorem, cedēdo actionem suam alteri causa mutandi iudicij: nam sicut potest actor agere ad interesse cōtra reum, qui malitiosè rē in alium transtulit, idem debet posse reus agere contra actorem, qui malitiosè iura sua cessit alteri: nam, ex quo istud edictum habet locum in actore, sic & in reo debet pariter competere actio in factum ad interesse contra vtrunque.

SVMMARIVM.

1 *Actor siue reus, si potentiores aduocatos adhibuerint, perdunt cām, in qua litigatur si hoc fit malitiosè factum, alias secus. 4.*
2 *Potentiores, qui dicantur in materia tit. C. ne lice. pote. & c. 9.*
3 *Cessio actionum, quibuscunque personis facta, an, & quando teneat, siue facta inter viuos, siue in vltima voluntate.*
5 *Cessio actionum, quando est facta in aliquem, an possit agere cessionarius, an cedens, & cessionario restituere.*
6 *Nomina debitorum an possint emi minori pretio, quam sit in ipsorum exactione.*
7 *Cessio actionum, an, & quando præsumatur simulata, vide hic plene. 10.*
8 *Sententia lata contra cedentem, siue alienantem, an mandetur executioni cōtra tertium possidentem illas res.*
10 *Cessio actionum facta clerico per laicum, an valeat,*

CAP. II.

EX parte. Clericus causa mutandi iudicium non debet recipere cessionē à laico, & duæ sunt partes. Primo ponit quærelā. Secundo prouidet ibi, Cum igitur. Casus lite. Apud Hipretium aliquando emergunt quæstiones inter laicos eiusdem loci, quæ dirimi debent per iudicium seculare: quidam clerici faciunt sibi cedi actiones ab aliquibus laicis dono, vel pretio, vt aduersarios trahant ad ecclesiasticum forum, & sic prædam ex tali commercio assequuntur. Scabini, id esto, officiales eiusdem loci significauerunt hoc domino Papæ. Vnde super hoc scribit quibusdam, dicens ꝙ cessiones, & emptiones litium prohibentur per leges ita ꝙ iactura causæ afficiunt illos, qui aduocant sibi patrocinia potentiorum, & odiosæ sunt huiusmodi cessiones, qa ex cupiditate procedunt: vnde mandat quibusdam, quatenus prædictos clericos compescant ab huiusmodi præsumptione per cēsuram ecclesiasticam. B. No. 1. de hoc verbo. Scabinorum, & simile verbum habetur in c. 1. de immu. eccle. lib. 6. & est nomen officij: vnde alibi appellantur antriani, vel priores, seu consules, & est vulgare quorundam locorum. No. 2. arg. quod actio alteri competēs potest acquiri duobus modis, scilicet dono, & pretio: possunt ergo cessante fraude actiones cedi titulo donationis, vel emptionis, facit l. per diuersas, C. mand. Contrarium innuit litera in ver. cum igitur. Sed pro concordia distingue, vt infra dicam in distin. No. 3. ibi legitimæ sanctiones, quod in materia cessionis actionum licitè recurrimus ad ius cinile, cū Papa specificè videatur hic in hac materia leges ciuiles approbare, & generaliter facit. c. 1. de noui operis nunc. † No. 4. ibi, potētiorum patrocinium, quod tam iure canonico, quam ciuili, ad uocans in causa, patrocinium potentiorum debet perdere ipsam causam. & no. verbum, patrociniū: non enim loquit de cessione actionis: vnde debes scire, quod ius ciuile edidit notabile remedium contra aduocantes potentiores in aduocatos, seu procuratores, vel vt aliàs præstent sibi fauorem, vel auxiliū in causa: debent enim isti affici iactura causæ, & potētiores, qui præstiterunt auxilium, debent acerbè puniri, & intelligo in potentioribus ratione, magni officij, seu dignitatis, ita quod prætextu officij possint esse terribiles aduersæ parti, & ostendere ei vultum minantem, & terribilem, de hoc est tex. secundum cō munem intellectum in l. 1. C. ne lice. poten. & illam legem. seu istud

istud remedium text. hic voluit comprehēdere in verbo, ita ꝙ iactura &c. Et ex his infertur, quod si pars inducit aliquē ex dominis, vel alium officialem habentem merum vel mixtum imperium ad intercedendum proco apud iudicem causæ, debet puniri in amissione causę, vt hic & in dicta lege prima. C. ne lice. potent. & nota. bene hoc dictum, quia potest quotidie practicari etiam de iure canonico, vt vides hic, & habet hoc edictum locum tam contra reum, quam contra acto rem, vt colligitur ex rubro præallegat. & firmat Barto. in dict. l. 1. Item no. ibi. ex fonte cupiditatis, ꝙ emptio actionis procedit ex fonte cupiditatis: quærit enim emptor prædam ex aliorum iurgio. Vlt. no. maximè iuncta gl. fi. ꝙ clerici nullo modo debent eme re actiones: nunquid autem possint illas recipere, si dono fiant eis cessiones? dicam cum gl. fi. In gl. 1. ibi, diuersorum titulorū. Et dic, ꝙ versatur hic materia quatuor titulorum, primo materiali stius tituli, inquantum mutatur forus, secundo materia tituli, Ne lice. potent. & incidenter Papa fecit hic mentionem de illo titulo, vt ostenderet, & communicaret nobis illius materiam: tertio materiam tituli Mandati, inquantum tractatur de cessione actionum: quæ iura tractantur. C. mand. in l. pen. & vlti. quarto tractatur materia tituli, de litigiosis, quando conceditur actio in litigium deducta & sic potest intelligi versic. cum igitur. & habetur materia in tit. C. de litig. & quasi per totum, & de hoc vide Spec. in tit. de cessio. actio. in §. 1. & quasi per to-
1 tum. † In ea. gl. ibi, clerici maiores reputantur: vult ergo glos. ꝙ clerici dicantur potentiores laicis, & hoc tenuit Goffred. ratione officij clericalis, dicens quod cedēs actiones suas clerico incidit in edictum, Ne liceat potentioribus, & sic debet perdere omne ius, prout ibi dicitur. Sed hoc dictum non placet Innoc. nec Host. nec communiter Doct. sequuntur, dicunt enim ꝙ nisi clericus habeat potestatem contra laicum, non reputatur potentior quo ad materiam nostram, & requirit Hosti. ꝙ habeat
a potestatem de iure, & de facto: alias secus: a ponit exemplum in magno Comite, qui habet feudum à prælato paupere, nam licet de iure iste prælatus sit maior, tamen in facto potius potest opprimi à Comite, quàm opprimere: vnde non diceretur iste potentior quo ad materiam nostram, & hanc vltimam opi. sequitur Spec. in tit. de cessi. actio. §. 1. in 1. col. putarem tamen gl. posse procedere in episcopis, seu aliis prælatis habentibus iurisdictionem spiritualem super laicum, contra quem facta est cessio: nam iste prælatus propter iurisdictionem quam habet, satis potest ostendere vultum terribilem simplici laico, & facit ad hoc quod no. Bart. in l. vnica, C. de his, qui pot. nomine. vbi ponit exemplum in prælatis. In gl. 2. No. bene istam gl. quæ est satis bona, & plana in materia sua, & videtur consimilis glo. in l. per diuersas, C. mand. & in l. 2. C. ne lice. poten. Sed plenius, melius, & formalius attingendo materiam istam, quæ est quotidiana, & difficilis, distinguo annectendo opin. Doct. vtriusque iu-
3 ris. † Cum ergo quæritur, an teneat cessio actionum? distinguo sic, ꝙ aut fit in vltima voluntate, & tenet vt in l. nomen, ff. de lega. 3. hoc tamen casu distinguitur, ꝙ aut actio erat in iudicium deducta per defunctum, & non debet agere legatarius, sed hæres, tamen omnem vtilitatem, quam hæres consequitur, debet legatario restituere, & si nihil consequitur, nihil dabit, quia videtur testator legando actionem legasse eōtum illius iudicij, & ob hoc, ne fiat collusio per hæredē potest legatarius (si vult) assistere hæredi in iudicio, vt habetur hodie in auth. vt si hęres C. de litig. si autem actio non erat in iudicium deducta, poterit legatarius post cessionem sibi factam agere, vt ibi. & in d. l. nomen. Si verò cessio fit inter viuos, & tunc aut fit potentiori ratione officij, seu dignitatis præcipuè, & nō valet cessio, & cedēs debet perdere omne ius, quod habebat, & iste est proprius casus in l. 2. C. ne lice. poten. † Aduerte tamen ad vnum notabile
4 dictum Spec. ꝙ Doct. non solent allegare, in tit. de cessi. actio. §. 1. ver. quod autem dixi. vbi post Vincen. dicit illud procedere, quando fit potentiori malitiosè causa oprimādi aduersarium, secus autem si fieret sibi bona fide, argum. in l. qui stipendia, C. de procurator. vbi militi potest actio bona fide cedi & mihi placet hoc dictum: nam iura hoc prohibentia fundarunt se super fraude, & ex coniecturis poterit apparere bona fides, pone eūm, ꝙ actio mihi competēs erat omnino indubitata, vt quia aduersarius de plano confitebatur debitum: nec erat aliqua contentio, & ego eram amicus illius potentioris, & diuitis, nihil enim hoc casu videtur prohibere cessionem istius actionis, & hoc bene no. quia egregiè limitat illam l. j. & glos. istam. Si verò fit cessio potentiori non ratione officij, seu dignitatis, sed est iste potentior alio respectu, quia fortè nobilior, vel ditior, & tūc si fuit cessio facta causa mutandi iudicium, potest excludi cessionarius per except. vt in l. pen. & quod ibi not. ff. de alie. iud. mu. Isto tamen casu non perditur actio, sed debet agere iste, qui cessit: punitur tamen in hoc, secundum vnam opin. ꝙ non potest amplius illam actionem alteri cedere, nec potest in ea constituere procuratorē, sed tenetur prosequi, & hoc videtur innuere tex. in d. l. pen. & prædicta firmat ibi Bar. quod bene notabis in practica: punitur etiam pœna, de qua in l. fi. eo. tit. si verò cessio fit non potentiori, & tunc aut est cessio dubitata (& dicitur dubitata eo ipso, ꝙ est in litigium deducta, quia dubius est euentus) & non potest regulariter alteri cedi, & cedens incidit in vitium litigiosi: vnde debet puniri, prout habetur in l. fi. C. de litig. & p gl. iuncto tex. in c. ecclesia, vt lit. pendē. Fallit in casibus ibi enumeratis, vt in causa donationis ꝓpter nuptias, &c. quas causas
5 enumerat gl. in d. c. ecclesia. † Sed aduerte ad vnum, nam text. ibi non aperit, nec D. An. in illis casibus ibi enumeratis, an possit agere cessionarius, an debeat cedens prosequi vsque ad fin. Sed Inn. hic in quadam glossella no. sentit, ꝙ ex quo actio est semel in iudicium deducta, nunquam potest alius prosequi etiā in casibus, in quibus potest fieri cessio, adducit l. quanquàm. ff. de aqua plu. arcen. & auth. nunc si hæres, prælleg. & placet mihi hoc dictum, iura tamen per eum allegata faciunt in argum. nam sicut vidimus, quod actio litigiosa potest legari ī testamēto, tamen prosecutio debet fieri per hæredem, ita dicamus in aliis casibus prēmissis, quod prosecutio debeat fieri per ipsum cedentem, non enim debet alterari iudicium cum præiudicio aduersarij: nam videmus ꝙ procurator qui semel fuit lit. conte. non potest sine causa remoueri per dominum resistentem aduersario, de quo vide text. iuncta gl. in c. 2. de procur. lib. 6. ergo fortius non potest iste actor aliam prorsus personam substituere in iudicio: agat ergo ipse, & commoditas in illis casibus pertinebit ad cessionarium, argu. in d. auth. nunc si hæres, & no. bene hoc dictum. Si verò actio non est mutata, quia nondum est in iudicio deducta, tunc regulariter potest cedi tit. donationis, & venditionis, vel alio titulo legitimo, vt probatur. C. de hære. vel actio. vend. in l. nominis vēditio, & in l. nomina. ff. eo. cum similib. & in d. l. penu. C. mand. si tamen prætenderetur aliqua causa, & esset simulata, non valeret cessio, & præsumitur simulata ex certis causis. primo ex modicitate pretij, vt hic in glo. &
6 no. in d. l. pen. † Sed etiam dubium difficile, quando precij dicatur modicum, b vt præsumatur fraus: nam Inno. hic sentit, ꝙ
b ad hoc, vt dicatur vera venditio debet esse tantū in pretio, quātum est in actione: vnde dicit ꝙ actio potest inter laicos licitè vendi, & emptor potest agere vsque ad quantitatem, quam exburſauit, q. d. ꝙ si in actione sunt mille, & iste emit pro quingētis, non potest agere, nisi vsque ad quingenta, arg. in d. l. pen. sed Bar. in d. l. pen. magis late hoc assumit: dicit enim ꝙ comperēs pretium est, quod remanet deductis expensis, & labore, ꝙ sunt pro recuperāda re, quasi velit dicere, ꝙ debet haberi respectus ad laborem, quem sustinebit iste emptor in recuperanda re, & ad expensas, quas est facturus, & idem sequitur Bal. in l. 2. C. ne lice. poten. & sic videntur communiter isti Doct. sentire, quod non potest emi pro minori pretio, quàm sit in ea, nisi habito respectu ad prædicta, sed ego hoc dictum ex toto non approbo: nam minus valet actio, quàm res, ad quam datur, tum propter dubium euentum litis, cum posset perdere causam, etiam iustā propter iudicis defectum, tum quia debitor potest interim essi ei inops, & ideo dixit tex. notabilis in l. minus, ff. de reg. iu. ꝙ minus, est habere actionem, quàm rem, & ideo cū quis emat qua si spem & euentum iudicij futuri, ridiculum est dicere, ꝙ pretium de necessitate debet esse tantum quantum est in actione, & pro hoc allego tibi Inno. in c. in ciuitate, de vsur. vbi concludit, ꝙ cum bona conscientia potest quis emere actionem iam ortam tempore cōtractus etiam pro minori pretio, quia exponit se periculo. Item vide aliud simile in tranſactione: nam quā doque valet transactio, licet transigens videatur læsus vltra dimidiam iusti pretij, quia non debet considerari quantum petit sed quātum verisimiliter talis lis valet, habito respectu ad dubitationem causæ, & ad dubium euentum litis, vt est text. not. in l. Lucius, ff. ad Trebel. no. Docto. in l. 2. C. de rescin. vendi. & in c. pe. de emp. & vendi. peluderem, ꝙ modicitas pretij dicitur habito respectu ad valorem actionis, qui valor debet considerari habito respectu ad dubium euentum litis, secundum quod cā
7 est clara, vel dubia. † Secundo, præsumitur simulatio, quando in cessione non exprimitur titulus contractus, puta, quia dicitur in instrumento, ꝙ cessit actionem tali, & nō dicitur ex qua
c causa, c & videtur hoc probari in d. l. per diuersas, & tenent cōmuniter Doct. ibi, & Inno. hic. Tertiò, præsumitur simulatio secundum Inno. hic, si titulus cessionis non ponitur in principio instrumenti, sed in medio, vel in fine, vt puta quia dicit ur talis cessit actionem suam. Tertio titulo donationis: debet enim, secundum Innoc. præcedere titulus cessionem, & ita recitando transeunt communiter hic Doct. sed tu vide gl. in l. 2. C. ne lice. poten. quæ posuit originaliter illam opi. sed Bar. in d. l. pen. reci
tat

ADDITIONES.

a Aliàs secus. Vide no. in l. fi. in prin. ff. si cer. pet. ubi Bar. & alij videntur velle, quod ille dicatur potentior, qui non est facilis ad conueniendum, & hoc ēt no. do. Ias. in §. item si quis in fraudem, Inst. de act. Seb. Sap.
b Modicum. Adde Franc. Arc. consi. 96. Ro. consi. 405.
c Ex qua causa. Adde quæ dicunt Bal. consi. 128. 1. lib. incipit Lau.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tat multos Doct. tenuisse contrarium, quos ipse sequitur, & dicit, quod pluries fuit iudicatum, quod ista præposteratio nō habeat vitiare: satis est enim quod titulus cessionis ponatur in instrumento, & ita nouissimè firmauit Bal. in d.l. 2. & hæc opin. mihi placet, quia regulariter in alijs dispositionibus non vitiat præposteratio, vt in l. præposteri, C. de testam. & in §. ante hæredis. Instit. de leg. & in c. pen. de confir. vtili. vel inutili. cum simi. vnde Innoc. debuit posuisse hoc dictum simpliciter sequendo gl. iuris ciuilis. Quarto, simulatio præsumitur, quādo actio fuit
a pro parte vendita, a & pro parte donata, vt d.l. penu. & no. hoc
b pro clausula, b quæ solet apponi in contractu: nam constituto certo pretio solet dici, q̄ illud quod plus valet donauit, &c. nā ex hoc insurgit præsumptio simulationis, non intelligas in omni contractu, sed in cessione actionis, quæ est odiosa, cum soleat fieri in præiudicium aduersæ partis, & isto casu admittitur cessionarius vsque ad quantitatem, quā exbursauit. in reliqua verò parte, quæ dicitur donata, neuter admittitur, sed permittitur actio in ea parte, vt in d.l. pen. C. mand. Quinto, presumitur simulatio, quando actio fuit purè vendita, & venditor fatetur
c se recepisse pretium, de numeratione tamen pretij non ꝓstat. c Hāc partem firmauit quædam gl. in d.l. pe. & sequitur ibi Bart. & multi alij, & ita ipse consuluit, & in iudicio fuit obtētum: sed Bal. in l. 2. C. ne lice. poten. dicit hanc opi. procedere, quando actio fuit pro parte donata, & pro parte vendita: nam si non constat de numeratione partis venditæ, præsumitur simulatio etiā in illa parte, & sic intelligit illam l. pen. Si autem actio fuit ex toto vendita, confessio receptionis pretij non probat simulationem, imo probat numerationem, & dicit, q̄ aduocati Florentini tenebant istam partem; fatetur tamen, q̄ secundum opi. Barto. fuit pluries iudicatum, & placet mihi opi. Barto. quia in istis odiosis de facili præsumimus simulationem, vt patet ex prædictis. Item quia tex. in d.l. penul. simpliciter videtur requirere nu
d merationem. Sexto dubitatur in donatione d actionis, quando donator dicit se cedere propter merita, & seruitia donatarij. nū quid sit opus, vt probentur illa seruitia ad hoc, vt valet cessio? dubitationis ratio est, quia non valet cessio actionis sine titulo contractus, vt supra dixi, ergo non est standum verbis donatorum super meritis, & seruitijs, ar. in l. si fortè, ff. de castren. pecu. Bar. videtur in hoc casu dubitasse, & consuluit vt in donatione dicatur, q̄ ex mera liberalitate donauit, tunc indubiè valet cessio, quia sola liberalitas habetur pro causa contractus, vt in d.l. per diuersas. facit c. 1. de dona. Bal. tamen in d.l. 2. indubitanter tenet priori casu valere cessionem, quia ius requirit solam expressionem causæ cōtractus, non autem est opus, vt probetur causa causæ: nam dicēdo, quod donat propter seruitia, satis explicatur causa contractus. l. ipsa donatio, seruitia verò sunt causa donationis, & hanc opin. sequor, arg. op. in l. 1. C. de fal. causa adic. leg. vbi pater, quod præsuppositio, quod seruitia non emanauerint, tamen videtur quis velle donare per illa verba, & facit l. cum quis. §. codicillis, ff. de leg. 3. & facit, quod no. in c. fin. de succes. ab intest. prædicta. s. vt præsumatur simulatio ex causis prædictis, fallit in casibus contentis in d.l. pen. in quibus non præsumitur simulatio, vt puta si inter cohæredes est facta cessio, vel quando fuit facta creditori in solutum, vel cum possessor recipit possessionem pro munimine rei suæ, puta quia domus tua minatur ruinam domui meæ, ego timens emo omne ius, quod tu habes in ista domo. Item quādo fit inter legatarios & fideicommissarios, vel quando hæres cedit actionem legatario. Isti sunt casus, quos exprimit tex. in d.l. pen. quos declara, vt plenius ibi not. & sentit ibi Bart. idem esse in omni alio casu, in quo cuitatur præsumptio redemptionis litium. & ideo dicit, q̄ si socij contrahendo seu dissoluēdo societatem, cedunt sibi adinuicem aliquas actiones, non debet præsumi simulatio ex causis prædictis, arg. in l. 2. & 3. ff. pro socio: nam causa societatis excludit præsumptionem simulationis, & idem dicendum in cō
e similibus casibus, quod no. † Vnum tamen non est omittendū, nam Inn. hic formal tacitè quæstionem, nunquid sententia lata contra cedentem, seu alienantem rem in alium, debeat mandari executioni super illa re contra tertium possidentem? & videtur sentire quod sic, quia imputandum est illi, qui accipit rē in controuersiam deducta m, & dicit hoc procedere, etiam in casibus in quibus licitè alienatur res litigiosa, de quibus per gl. in d.c. ecclesia: sed postea Inno. firmat contrariam opin. dicens quod sententia debet mandari executioni contra istum litigantem in æstone, sicut obseruatur ꝫ istum, qui se obtulit, liti. l. is q se obtulit, ff. de rei vend. & cum hoc dicto transeunt cō iter Docto. hic. Sed Bar. tenuit contrarium in l. fin. C. de litig. & plenius in l. creditores, C. de pig. vbi distinguit inter cætera, & bene iudicio meo, quod aut res in alio n translata non poterat alienari obstante litigio, & tunc potest fieri executio in ista re, etiam contra tertium, quia illa alienatio non valuit, vt in d.l. fi. Aut poterat fieri alienatio puta quia non agebatur de dominio rei, vel fuit facta in casibus à iure concessis, & tunc oportet, q̄ instituatur nouum iudicium contra tertium ad hoc, vt sententia hēat executionem in illa re, & de hoc dicendum, vt plenius ibi not.
9 † In gl. in ver. afficiant, in fi. No. gl. & idē no. in l. 1. C. ne lice. poten. Item dicit, quod non sufficit quodlibet officium ad hoc, vt quis incidat in illud edictum. C. ne lice. poten. vt probatur in l. 2. C. de aduoca. diuer. iud. vbi patet, quod decurio potest esse ad uocatus & sic potest patrocinium impendere litigatoribus: intelligitur enim in habentibus magnum officium, puta merum
c vel mistum imperium, e vt no. in l. pen. ff. de alie. mun. iud. & in l. 1. C. ne liceat potentio. & debes scire, quod etiam isti potētiores debent puniri, qui litigatoribus impendunt aliquem fauo-
10 rem, seu patrocinium, vt d.l. 1. † In gl. fin. Not. singulariter istam gl. quæ apertè videtur concludere, quod clericus nunquam de
f bet recipere cessionem a laico, f siue titulo lucratiuo, siue oneroso, & quod semper debet præsumi cessio sibi facta in fraudē, & causa auaritiæ, & non tradas obliuioni hanc gl. & videtur Io. And. eam sequi in quadam glo. quam ponit super tex. dum remittit se ad istam gl. an valeat cessio facta clerico. Egoputo hāc gl. procedere in ti. oneroso: nam est quoddam genus mercimonij emere actionem, clerico auta prohibetur negotiatio rerū, vt in c. fornicari, alleg. in gl. fortius debet prohiberi illa negocia tio litigiorum, ar. bonum in c. vnico, de fyndi. & hic in fi. dum no. vitium cupiditatis, & hoc fortè dixit Innoc. quod inter laicos potest fieri emptio actionis, quasi secus in clerico: puto tamen, quod cessante alia fraude teneret venditio, sed posset cōtra clericum excipi, ac etiam de iuris contrauentione puniri: si autem cessio fieret clerico, vel ecclesiæ titulo donationis, tunc credo, quod si fiat bona fide, tenet: nam non reperio prohibitum, quin iura sua quis possit donare clerico, vel ecclesiæ: nec reperio cautum, quod in clerico, vel ecclesia debeat hoc casu præsumi fraus, & videtur hanc partem tenere Spe. post aliquos in tit.

ADDITIONES.

a Pro parte vendita. Adde Ro. alleg. consi. 405.
An contractus præsumatur simulatus, quando res pro parte venditur, & pro parte donatur, dicas quod sic, si nulla subest causa donationis iusta, vt no. voluit Bald. in l. 2. C. de repud. hæred. in l. fi. in 2. colum. in ver. 3. potest impugnari, C. ne liceat poten. & vide Spec. in tit. de cessi. actio. in §. 1. in ve. Item secundum Vincen. præsumitur simulatio. & vide Barto. Cœpol. Veronen. in suo eleganti tractatu de simulatio. cōtractuum. in 7. & in 11. præsum. Anto. Franc.

b Pro clausula. Vide Rom. in singu. 26. & quid operetur illa clausula, & si quid plus valet. vide Bar. in l. 2. col. 4. C. de rescin. vend. vbi vult, quod non operatur, nisi in modico. & ita tenent communiter Doct. in l. si quis cum aliter, ff. de ver. ob. & Bal. consi. 3. inci. casus talis est, in 3. parte: Bartholomeus Veron. in trac. de simula. cōtractuum. in 3. casu principali. in 7. præsum. in illo trac. multa inuenietis ad materiam, quam tangit Abbas hic, & in illa. 7. præsumptione tangit, quando enumerantur merita, an tollatur præsumptio simulationis. Et vide quod no. Ang. Are. in §. actionum, col. 9. insti. de act. vbi dicit, quod bonum est dicere, quod si quid est plus, donat, siue quantitas sit magna, siue parua. Seb. Sap.

c Non constat Adde Fulg. consi. 205. & 222.

d Donatione. Adde Ro. consil. 518. & qualiter benemerita probentur, uide eū dem consi. 95 1.
Quis dicatur benemeritus, & quomodo merita probentur, vide per Bald. latissimè in l. iubemus, C. de sacrosc. eccle. vbi alleg. multa iura in propositō. & vide optimam gl. in c. si quis de seruis. 12. q. 2. & habetur. in l. 1. & toto ti. C. de seruis, qui pro procemio libe. acci. & in l. seruos, ff. de ma. test. Et adde, q̄ merita præcedentia faciunt præsumi dona. ut uoluit Bal. no. in c. si cautio, de fide instr. & in l. 1. C. de iure dot. & Pau. de Cast. in l. traditionibus, C. de pact. & habetur per Alex. in l. 3. in princip. ff. quod quisque iur. Et an merita sint de substantia donationis, ita vt probari debeant præcessisse, & quādo, habetur per Bar. in l. 2. in fi. C. ne lice. potē. & per Bar. in l. frater a fratre. in vlt. colū. ff. de cond. indeb. vbi etiam ponit, qualia debeant esse merita. & habetur per D. Alex. in l. si donatione. C. de coll. Et adde, q̄ merita probanē ex confessione donatoris, qui poterat donare nullis præcedētibus meritis, alias merita sunt probanda, vt per Bar. in l. si forte. ff. de castren. pecu. & in l. si tibi, in §. si pactus, ff. de pactis, & in l. per diuersas, C. mand. qui videtur sibi contrarius: sed vide Bal. in l. 2. supra alleg. C. ne lice. poten. in antepe. q. & in l. illud C. de sacrosc. ec. ubi dicit, q̄ merita præsumuntur, si aliqua sunt expressa, alias secus, de quo etiam vide Bal. in prælu. feu. in 5. char. in ver. dubitatur de tali quæstio. & in l. liberi, C. de inoffi. test. vbi dicit, quod in donatione facta filio per patrem, an probentur merita eo ipso, q̄ probatur, quod filius erat reuerens, & obediens patri, & de huiusmodi, pbatione meritorum, uideas Alex. in consi. 55. in prima parte consil. & in consi. 13. in 4. parte, ubi tenet, quod per simplicem assertionem factam in instrumeto de meritis non probantur merita. & uide Io. And. in add. Spec. in rub. de re. ecnon alie. ubi dicit, quod non valet concessio fructuum facta per prælatum ad vitam, etiam cum consensu capituli, expressa causa seruitiorum, & meritorum ecclesiæ collatorum ad præiudicium successoris ipsius, nisi aliter ꝓbetur merita, cuius contrarium uidetur notasse D. Abb. in c. fi. de pecu. & vide eundem in c. per tuas. de donatio. & tene menti, quod in dubio quilibet præsumitur meritus, nisi probetur demeritus, ut in l. seruos. & in l. testamēto, ff. de man. testa. & habetur in c. quisquis, & in c. si quis, 12. q. 2. quod maxime procedit in filio, qui semper præsumitur gratus patri, nisi probetur ingratus, ut nota. uoluit Bar. in l. omnimodo, C. de inof. test. & adde denique quod merita considerantur esse sufficientia, uel non, arbitrio boni uiri & iudicis, ut in l. fideicommissa, & ibi per Bal. de leg. 3. & in l. voluntas, in 3. col. de fideicom. Ant. Fran.

e Merum, uel mistum imperium. Adde Bal. consi. 226. 3. lib. ubi tenet, quod pœna l. 1. C. ne lice. poten. non habet locum in muliere, maxime nobili.

f A laico. Adde quæ posui sup. in prima apos. & Bal. in cōsi. 228. ubi dicit, quod si vniuersitas cedit clerico, quod clericus non dicitur potentior.

in tit. de cessi. actio. §. 1. in ver. 4. præsumitur, ad istum tex. facili ter potest responderi, nam hoc fiebat in fraudem causa mutādi iudicium, vt sic clericus traheret reum ad suum forum: vnde pondera literam in fine, quæ non mandat omnes clericos, ob hoc compesci, sed memoratos. Item pōdera literam ibi, ad præsumptionem huiusmodi. refert enim se ad casum narratū in princip. ex coniecturis tamen poterit præsumi, an cessio fiat clerico, vel ecclesiæ causa iudicij mutan. & præsertim in vltima voluntate est admittendum, vt cessio possit fieri clerico, vel ecclesiæ: quia non debet præsumi fraus in vltima voluntate, quia nemo præsumitur immemor suæ salutis. 1. quæstio. septima. capitu. sancimus. facit l. nomen. ff. de legat. 3. vbi indistinctè valet cessio facta in vltima voluntate, quia non præsumitur fraus.

De arbitris. Rub.

Rubrica ista continuatur ad præcedentes rubricas hoc ordine. Supra visum est de præparatorijs iudiciorum, merito de ipsis iudicijs erat videndum, sed quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum, vt in l. 1. ff. de arbi. præmisit compilator istam rubricam. ita communiter continuatur, quę continuatio mihi non multum placet, quia secundum hoc debuisset ista rubrica sequi titulum de iudicijs, cum iudicia sint digniora, & id quod est redactum ad instar, debet sequi, arg. in regula. accessorium, de reg. iu. lib. 6. tamen in C. & ff. seruatur iste ordo: nam præmittur ibi titulus de arbitris, & postea sequitur de iudicijs: vnde ego competentius continuarem sic. Supra visum est de officijs diuersorum iudicium tam ordinariorum, quam delegatorum & de quibusdam alijs, in quibus officium iudicis versatur; sed quia arbitri sunt quodammodo iudices, cum assumantur ad ꝓtentiones sedādas, merito post tractatum de officijs iudicum posuit in fi. lit. tractatum de arbitris, in quo tractatur de officio ipsorum arbitrorum, & in quibus eorum potestas versatur: Et quid sit arbitrium? dic vt no. per Innocen. & alios in cap. Quintauallis, de iureiuran. &c.

SVMMARIVM.

1 *Cōpromissum non potest fieri nisi partibus consentientibus, & nisi in casib. in iure expressis, vel ipsis consimilibus, & arbitri postquam cœperunt cognoscere, possunt compelli ad prosequendum, alias secus.*
2 *Laudum non venit appellatione sententiæ, in materia restringibili.*
3 *Sententia duorum, tertio absente, non valet regulariter.*

C A P. I.

Sane & inf. Breue est, & per alia verba potest generali? sic summari. Arbitri sunt in dispari numero assumēdi, & eis discordantibus statur sentētiæ maioris partis. hoc dicit. Casus lit. Statuit Concilium Africanum, quod si inter episcopos causa vertitur & ipsi super hoc voluerint eligere arbitros, aut vnum eligant, aut tres, quorum trium sequantur sententiam, aut duorum, B.
1 No. 1. ibi ex communi placito, quod compromissum debet procedere ex libera voluntate compromittentium: non enim debent partes compelli ad compromittendum, nec etiam potest arbiter compelli ad acceptandum, sed postquàm acceptauit, ꝓpellitur pronunciare, vt in l. 3. ff. de ar. est ergo à principio compromissum liberum tam ex parte partium, quam arbitri assumendi. An autem aliquo casu quis posset cogi ad compromissum? dic, quod sic: nam in arbitros iuris quis compellitur compromittere, i. vbicunque ius decernit vel disponit, vt fiat compromissum. Pone exemplum in c. suspicionis, de offic. deleg. & in c. ab arbit. & quod ibi no. co. tit. lib. 6. ad idem l. cum specialis. C. de iudi. cum similib. Ex quibus infertur valere statutum, vt inter certas personas seu in certis causis fiat compromissum: nam si ius hoc disponit i quibusdam causis, ita statutum potest disponere, cum statutum sit pars iuris ciuilis, vt in l. omnes populi, & quod ibi no. ff. de iusti. & iu. & c. dist. c. ius ciuile. Tenet tamen menti vnum dictum notabile Ioan. And. in cap. pia. de excep. lib. 6. vbi dicit, quod arbitri iuris nunquam assumuntur, nisi
a in casibus à iure expressis. a sed tu vide gl. notabilem in c. statutum, post princ. de rescrip. lib. 6. quæ vult idem esse in casibus cōsimilibus. No. 2. quod prælati possunt compromittere in negotijs ecclesiarum, quod intellige, vt not. in c. peruenit, & in c. cum tempore. infra eo. Tertio no. consilium huius c. vt arbitri semper assumantur in dispari numero: nam de vno, vel de tribus dixit hic causa exemplificādi numerum disparem. Et hoc ideo, quia homines sunt faciles ad dissentiendum, vt in l. item si vnus. §. principaliter. ff. eo. & præsertim arbitri, qui communiter sunt compatres, & amici partium: vnde si eligerentur in pari numero, de facili non esset dare maiorem partem in sententia. Si tamen istud consilium legis non obseruatur, sed eligantur in pari numero, tenet compromissum, vt in c. fe. & in c. innotuit. infra cod. & in d.l. item si vnus. & si non conueniunt, compellūtur eligere tertium vt ibi, & in c. cum spāli. de ap. Vlt.
b tiæ maioris partis, b concor. l. si in tres. & l. item si vnus, in fin. ff.
2 eo. † Et pondera tex. in eo, quod appellat laudum, c arbitrorum
c sententiam, & dic, quod dicitur sententia largo modo: nam proprie non est sententia, quia arbitri non habent iurisdictionem, vt dicit tex. in l. quid ergo, in §. ex compromisso, ff. ex quib. cau. ir. infa. facit quod leg. & not. in l. 1. C. de arbit. Ex quo dicerem, q̄ in materia restringibili appellatione sententiæ non veniret sententia arbitrorum: vnde si caueē statuto quod, de qualibet sententia debet solui certum quid, non habebit locum in sententia arbitrorum, & vide quod no. Barto. in d.§. ex compromisso.
3 † In gloss. fin. ibi duorum sententia præsente tertio. Pondera bene glo. ad hoc, vt valeat sententia duorum ex tribus, requiritur
d præsentia tertij d tempore sententiæ, & sic facit ista gl. pro opi. Bar. in l. duo ex tribus. ff. de re iud. contra opin. Innocen. in c. Raynald. de testam. vbi singulariter dixit, quod tertius arbiter fuit præsens in disputatione super meritis causæ, & dixit quicquid voluit, nunquam tamen potuit reliquos duos in suam op. adducere, quod tenebit sententia duorum, tertio absente, quia hoc casu præsentia tertij nihil vtilitatis poterat adducere, cum iam omnia acta causæ fuerāt examinata per omnes. Præsentia enim tertij requiritur secundum eum, quia fortè posset adducere alios in suam sententiam, vt innuit tex. in d.l. item si vnus quæ ratio cessat in casu nostro. Sed Barto. (vt dixi) tenuit contrarium, quia non est illa sola ratio nullitatis, sed defectus potestatis, quia cum compromittitur in tres, omnes recipiunt potestatem iudicandi, & habent exercitium pro parte ad quod facit quod no. glo. in cap. prudentiam. de offic. delega. Ideo data absentia vnius tempore sententiæ non concurrit tota potestas in sententia duorum. Sed quando sunt omnes præsentes, ibi est tota potestas, & id, quod fit à maiori parte, fingitur factum ab omnibus, vt in l. quod maior. ff. ad mun. & in cap. 1. de his quæ fi. à maio. par. capitu. Item tex. in d.l. duo. dicit, quod non valet sententia duorum, quia omnes iussi sunt iudicare. Et hanc opin. sequor, & quia tertius non volens cōcordare de facili poterit inficere potestatem aliorum, non conueniendo cum eis in eodē loco tempore sententiæ, fuit statutum per ius canonicum, vt si tertius monitus à duobus non vult adesse, nec allegat legitimam causam absentiæ, quod possunt duo procedere sine tertio, de quo dic, vt habes hodie tex. in c. 1. co. tit. lib. 6. Et dic satis esse, q̄ duo conueniant in eandem sententiam siue actualiter, siue re, & verbo, quod declara, vt habes hodie pulchrum text. in cap. 1. co. tit. lib 6.

ADDITIONES.

a Iure expressis. Adde Ro. sing. suis. fol. 13.
b Maioris partis. Adde Io. de Ana. consi. 50. Fulg. consi. 147. & 151. Abb. consil. 64. & ibi vide multa ad materiam.
c Laudum. Vide cumulate per Dom. Anto. Sicu. in c. super quæstionum, in prin. colum. 12. de offic. deleg. & consuluit Ioan. de Ana. in consil. 16. incip. Viso puncto, in primo dubio, quod decretum disponens, quod latis duabus sententijs conformibus, non possit appellari, non verificatur in laudis arbitrorum. uide etiam. D. Abb. in c. cum dilectus, in 2. no. & in c. ex parte. in 4. not. infra eo. Seb. Sap.
d Præsentia tertij. Adde videndum per Do. de Rot. hoc co. ti. in antiquis. Alex. consil. 13. 1. libro. & de opinione. Inno. in capit. Raynald. uide Rapha. Cum. consi. 8.

SVMMARIVM.

1 *Nepotis appellatione venit etiam filius fratris, etiam in materia odiosa. & hoc propter communem vsum loquendi.*
Communis vsus loquendi habet locum in omnibus dispositionibus.
2 *Beneficium potest quis procurare sibi conferri per plures collationes, seu institutiones, nec vna tollitur per aliam.*
3 *Clericus sine facto suo exulans, non debet priuari beneficio, nec eius redditibus.*
4 *Compromissum potest fieri de rebus quę sunt in loco, vbi compromittens nō potest tuto morari.*
5 *Spoliatus potest super re spoliata compromittere.*
6 *Compromissum potest fieri super re spirituali. 5.*
7 *Compromissum dolo factum, an sit ipso iure nullum.*
8 *Compromissum iuramento vallatum, an producat actionem.*
Iuramentum semper est seruandum, si non contineat in se peccatum, quantumcunque tale iuramentum prohibeatur interponi tam a lege diuina, quā humana.
9 *Laudum dolo arbitri datum, an sit exequendum.*
10 *Simonia commissa ab arbitris, an habeat vitiare laudum, 13.*
11 *Arbiter, siue iudex, an possit esse testis super gestis coram se.*
Testes non omnino idonei admittuntur in defectum probationum.
12 *Aduocatus, & similes persona, possunt esse testes contra suum clientulum quia cessat ratio suspicionis.*
14 *Laudum siue arbitrium iniquum, debet per superiorem retractari intra decem dies.*
Laudum continens peccatum, vel notoriam iniquitatem, an sit ipso iure nullum.
15 *Exceptio doli potest semper opponi.*

CAP.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. II.

NOn sine Non valet arbitrium simoniacum, vel dolosum: vel summa latius secũ dum quod intelligo. Nullum est arbitrium, seu arbitramentum continens peccatum per partes non remissibile. In prima parte ponitur facti narratio. In secunda causæ commissio, ibi, Quoniam igitur. Casus li. Alanus presbyter institutus fuit capellanus in ecclesia sancti Alfridi per Archidiaconũ de Suella, eodem archidiacono mortuo M. nepos ipsius, qui Archidiacono in ipsa ecclesia successit, eũdem presbyterum capellanum iterum instituit ibidem, & illũ fecit postmodum prædicta ecclesia spoliari; tandem per fraudẽ & dolum ipsius M. extortum fuit ab ipso iuramentum, vt arbitrium duorum clericorum susciperet, & seruaret: & illi arbitrati fuerunt, ꝙ ipse M. dicto presbytero quinque marchas persolueret, & toti cederet quæstioni: vnde presbyter isti significauit domino Papæ, & ipse scribit super hoc Archiepiscopo Eboracen. dicens, ꝙ non licet aliquatenus sustinere, vt quod perperã arbitrati sint, relinqui debeat incorrectum, mãdans, quatenus si prefati clerici confessi fuerint se tam iniquè arbitratos fuisse, vel alias de hoc constiterit, dictum presbyterum ab illo iuramento absoluet, & ipsum instituat ad ecclesiam suam: vel si arbitrium fuit æquitate subnixum, vtrãque partem ad ipsius obseruationem compellat. Ber. No. 1. quod in ecclesia possunt in-
a stitui capellaniæ perpetuæ, a ita quod capellani ibidem instituti nequeant ad solam voluntatem prælati remoueri, & hoc est proprium cuiuscunque beneficij ecclesiastici, debent enim esse perpetua non existente causa legitima priuationis, vt in c. ad hæc. de offi. vica. 6 5. dist. c. satis peruersum. Secus autem vbi ad tempus institueretur quis capellanus: nam appellari debet vicarius temporalis, nec dicitur habere titulũ in ecclesia, de quo vide quod legitur, & not. in cle. vnica. de offi. vica. Not. 2. quod nepos ꝑt hñe bñficium, patrui vel auunculi, concor. c. ex parte de offic. delega. & c. accedens. de accu. Et de tali nepote potest intelligi iste tex. secundum Docto. nam nepos ex filio non potest succedere in beneficio aui ne notetur successio in ecclesia Dei, vide tex. iuxta gl. in c. ad extirpandas, de filijs presbyter. &
1 vt infra no. † Et ex isto tex. & iuribus primo allegatis not. quod
b appellatione nepotis b venit filius fratris, vel sororis, & hoc est ex communi vsu loquendi, & sic capitur in c. i. quib. mod. feu. ami. colum. 10. vbi exponit nepotes. i. fratris filios. Propriè tamẽ dicitur nepos ex filio, vel filia procreatus, vt in l. iurisconsultus. in §. nepos. ff. de gradibus. Et de hac materia vide per Ioan. An. in c. fundamenta, de elect. lib. 6. vbi no. voluit, quod licet in ma
c téria odiosa appellatione nepotis non veniat filius fratris, c me ro iure inspecto, tamen per communem vsum loquendi comprehenditur talis nepos, quantuncunque materia sit odiosa, & hoc dictum semper sequutus fui, quanquàm senserit Fed. contrarium in consilijs suis, consilio 30. Nam in omni dispositione quantuncunque odiosa, & restringibili debemus facere interpretationem secundum communem vsum loquendi, vt not. gl. in cap. nonnulli, de rescrip. & Doct. in c. olim, de verb. signif. Barto. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. facit tex. cum glo. in c. ex literis. il 1. de spon. & text. in l. Labeo. ff. de sup. leg. cum sim.
2 † No. 3. ibi, ibidem iterum ordinauit, quod potest quis ad cautelam procurare sibi plures collationes, seu institutiones eiusd dem beneficij, nec per secundam videtur renunciare primæ, d concord. tex. in c. post electionem. de conce. præben. & est hoc totum, quãdo quis dubitabat de validitate primæ collationis,
3 & tene menti istum text. & illum. † Not. ibi, extra prouinciam
e exulans, arg. opti. quod exulans e extra locum beneficij, & sic non valens facere in beneficio residentiam non debet priuari beneficio, nec redditibus ipsius beneficij, & hoc satis sentit Innocen. hic, intelligo, quando sine culpa sua exulat. Ad quod vide bo. tex. in c. quanto. 63. distin. & quod legitur & no. in c. bonæ, il 2. de postu. præla. per Innocen. in c. 2. de no. ope. nuncia. facit c. vnicum. de cle. non resi. lib. 6. prope finem. Ad idem quod not. Bart. de ciuibus exulantibus in l. omnes populi. ff. de in. & iur. Nota. 4. quod compromittentes possunt se iuramento adstringere ad ob seruantiam arbitrij concord. in capitu. cum tempore, infra eo. an hoc procedat indistincte præsertim de iu-
4 re ciuili, dicam iufra cum gl. † Quinto no. & tene menti, quod compromissum factum ab exulante, & inopiam suam sustinere non valente, tenetur mero iure, dummodo arbitrium non possit notari aliqua extrinseca iniquitate, & plus videtur probare iste tex. quod etiam, valeat compromissum de rebus, quæ
5 sunt in loco, vbi tute morari non potest. † Sexto no. secundum vnum intellectum, quod clericus beneficio spoliatus potest super illo beneficio compromittere. Hostien. tamen hic videtur, velle, quod de rigore iuris tale compromissum non valeat. arin l. solitæ. de restitutio. spolia. sed de æquitate tale arbitrium sustinetur, vt hic. Sed mihi dictum suum non placet: vnde indistincte tenerem, quod de tali re subtracta posset fieri compromissum tam in arbitros, quam in arbitratores, & respectu arbitrorum probo hac ratione: quemadmodum de rẽ subtracta potest spoliatus in iudicio litigare, vt in cap. super hoc. de renunc. cum similibus. ita & in arbitros compromittere, cum arbitria sint redacta ad instar iudiciorum, vt in l. 1. ff. de arb. Respectu vero arbitratorũ probatur hic: super re subtracta non prohibetur quis compositionem facere iuxta not. per Innocen. in c. super hoc, prealleg. ergo potest compromittere in aliquos, tanquam in arbitratores, cum arbitramentum sit quædam compositio, vt in authen. si vero. C. de iud. & in corpore, vnde sumitur, scilicet, in Authen. vt diffe. iudic. no. Innocen. in c. Quintauallis, de iureiuran. non obst. c. solicite. quia loquitur in spoliato renun-
6 ciante, & dic, vt ibi. † Septimo ex hoc & ex text. no. quod super beneficio spirituali potest fieri compromissum, concor. cap. ex parte. infra eod. & cap. nisi. de præben. debet tamen fieri compromissum in clericos, & non in laicos, vt in c. contingit. infra eo. In gl. 1. ibi. confirmauit. melius diceret, secundum Doct. approbauit, & forte hoc dicunt ex eo quia ille, qui confirmat, debet esse superior. & posset intelligi iste tex. proprie, vt loquatur, qã iste successor ordinauit iterum illum, i. de nouo ad cautelã instituit eum in capellanum. Et intellige, quod iste rector habebat ad hoc potestatẽ de iure speciali, de quo tamen vide, quod
7 generaliter dicam in c. cum ecclesia Vulterana. de elect. vbi tra ctabo ad quem spectat generaliter beneficiorum collatio. † In glossi. 2. ibi, non tenuit. Et ex hoc dixerunt quidam, quod dolus fuit hic causa infringendi arbitrium, sed licet hoc dictum sit ve
f rum ĩ se, quia probato, quod dolus dedit causam f compromisso, debet compromissum, & quicquid ex eo sequutum est, infringi, tamen non probatur hic, nec iste dolus fuit hic causa infringendi arbitrium. Nam Papa in dec. causæ non fundat se super illo dolo, sed solum super æquitia arbitrorum in pronunciando. Aduerte tamen, quia licet dolus det causam compromisso, non tamen per hoc compromissum est nullum ipso iure, quia secundum omnes dolus dans causam contractui strícti iuris, non inducit nullitatem ipso iure, sed competit exceptio doli, vt in l. dolo. C. de inuti. stip. & no. gl. in c. cum dilecti. de emp. & vend. sed compromissum est contractus stricti iuris, vt Instit. de act. §. actionem. & colligitur ex. no. in c. cum venerabi lis, de excep. vbi enumerantur per glo. quæ sunt actiones bonæ
8 fidei, & quæ sunt stricti iuris. † In gl. in verbo, sacramẽtum, ibi, in arbitrio prohibetur No. glo. pro intellectu authen. decerni-
g mus, g hic alleg. vult enim quod illa authen. debeat intelligi ẽt in iuramento partium. Et ob hoc dixerunt quidam, quod istud compromissum hic non tenuit, quia interuenit iuramentũ cõtra legis prohibitionem. alij intelligunt illam Authen. de iuramento arbitrorum, & non partium, & hoc sentit Innocen. hic. Sed communiter gl. & Doct. iu. ciui. intelligunt illam auth. generaliter, tam in iuramento arbitrorum, quam partium, vt neque arbitri neque partes debeant iurare super compromisso. Dicit tamen ista gl. si fuit iuratum, nihilominus seruandum est iuramentum, dummodo arbitrium sit licitum. Et no. bene hoc dictum pro limitatione illius authen. sed Bar. ibi dicit ꝙ etiam de iure canonico, nisi aliud foret expressum, tale iuramentum non ligat, quia cum lex inhibeat iuramentum in compromisso, iurans in contrarium peccat mortaliter, quia venit, contra præceptum legis, vt in c. 2. de maior. & obed. Ergo iuramentũ non est obseruandum, quia non ligat ad peccatum, vt in c. quãto, de iureiuran. sed profecto Bar. dicit contra istum tex. & contra c. cum tempore. infra eo. vbi Papa mandat partes compelli ad obseruantiam huius iuramenti, si arbitrium suum aliàs est licitum. Nec argumentum suum militat, primo quia lex ciuilis non potest impedire obligationem iuramenti, cum iuramentum dirigatur in Deum, vt in c. debitores, de iureiuran. Secundo & fortius firmo ibi istam regulam pro verissima, quantuncunque iuramentum prohibeatur à quacunque lege, etiam canonica, vel diuina, tamen si illud, quod iuratur, non continet in se peccatum, tenetur iurans obseruare iuramentum, licet pec-
h cauerit h in iurando. Et hoc probo tibi per text. apertum in c. & si Christus, de iureiurand. & in c. mouet. 2. quæstio. 1. dixi plene in quẽdam disputatione, quæ incipit, Stante statuto. Vnde Bal. recte

ADDITIONES.

a Perpetuæ. Adde Ant. de But. consi. 53.
b Appellatione nepotis. Dixit Bar. in l. si institura. §. de inof. ff. de inof. test. ꝙ in nulla parte iuris reperitur, quod filius fratris dicatur nepos, tamen quado appellatione nepotis veniat filius fratris, vide pulchre, & copiose per Felin c. per tuas. col. pen. de prob. Seb. Sab.
c Filius fratris. Adde late Fed. consi. 39.
d Primæ. Adde Rom. consi. 433.
e Exulans. Vide Fel. in c. cum omnes, col. 106. de consti. uer. sed utraque opin. vbi dicit, quod non solum exulans non priuatur beneficio, sed nec etiã distributionibus quotidianis. Seb. Sap.
f Dolus dedit caulam. Adde Alex. consi. 42. & 79.
g Authen. decernimus. Vide do. Iasin l. non dubium, col. 5. in 4. limitatione, C. de legibus.
h Peccauerit. Adde Pau. de Cast. ubi concordat. opin. consil. 215. in primo impressis.

recte fuit loquutus in d. authen. decernimus: dicẽs, quod quo ad priuilegium actionis vt non nascatur actio, standum est hodie iuri ciui. sed quo ad hoc, vt iurans compellatur ad obseruãtiam per censuram ecclesiasticam, standum est iuri canonico. Ratio diuersitatis secundum eum est, quia censura, ecclesiastica est de iure canonico, sed actio producitur à iure ciu. quasi velit dicere, quod cum de iure ciu. prius daretur actio ex compromisso iurato, vt in l. ne in arbitris. C. cod. potuit idem ius ciuile impedire natiuitatẽ actionis, quam produxit, quod videtur fecisse in authen. decernimus: sed non potuit lex impedire censuram ecclesiasticam, nec validitatem iuramenti. mihi placet, ꝙ habito respectu ad ius ciuile, hodie nõ producatur actio ex cõpromisso iuramento vallato, vt voluit Bal. sed habito respectu ad canonicum & ad diuinum, dicerem quod producitur actio, quia ex quo ius canonicum, & diuinum mandant indifferenter iuramenta debere seruari, competit actio, vt in l. vnica, ff. de condi. ex leg. De quo tamen vide quod plene dixi in c. cum venissent, de instit. vbi plene tractaui, an ex iuramento oriatur actio. Concludo ergo, quod ius ciui. seruandum est, inquantum aliquid ꝓducit, seu aufert sine peccato. Et sic crederem, quod si arbiter iniquè fuit arbitratus, non facit litem suam, ex quo in tertie nit iuramentum, nam hoc voluit iste text. singulariter. in d. auth. decernimus, & sequuntur communiter doct. licet alias
a arbiter facit litem suam iniustè iudicando, d vt in l. fi. ff. si mensal. modum dixe. per Bar. in l. fi. ff. de var. & extraor. cog. Sed quatenus ex non obseruantia iuramenti imminet peccatum, succedit ius canonicum, quod debet compellere ad obseruãtiam iuramenti, vt hic, & in c. cum tempore. infra eo. tit. Item dic, ꝙ etiam de iure ciuili compromissum iuratum tenet, quia auth. illa non infringit compromissum, sed disponit, vt non detur actio prius, sicut & quod arbiter non subiaceat alicui pœnæ, vn de nõ possumus dicere ex multiplici capite, quod hoc arbitriũ infringatur propter iuramentum, imo conualidatur, si aliàs est æquum, vt hic in fi. In gl. in ver. fauentes, in fi. No. gl. quod con-
b tra sententiam arbitri iudicantis per gratiam, seu fordes, competit exceptio doli. b gl. non allegat tex. sed tu vide tex. apertum
9 in l. arbitrorum, quæ est l. 3. C. eod. † Et occurrit notabilis quæstio, nunquid sufficiat solus dolus arbitri, an requiratur quod ꝓcurrat etiam dolus aduersæ partis? nam videtur, quod solus dolus arbitri non sufficit, vt possit excipi de dolo contra partem petentem executionem, quia dolus vnius non debet nocere alteri, facit regu. non debet, de re iu. lib. 6. & hanc opin. tenuerũt quidam, vt refert gl. in d. l. 3. Sed gl. tenet contrarium, quia pars petendo executionem arbitri dolosi, saltẽ tunc dolo facit, ideo potest excipi contra eam: hæc opi. mihi placet, & adduco text. iudicio meo apertum in l. non distinguemus, in §. cum quidã. ff. eo. vbi ex solo facto arbitrorum, quia voluerunt iudicare, licet fuerint allegati suspecti competit exceptio doli contra partem petentem executionem talis arbitri. Et est ille tex. singu. in alio, quòd sententia lata ab arbitro recusato tenet, licet competat exceptio doli contra illam, & hoc ex eo, quia agitur non ex sententia, sed ex stipulatu, secus aut est in sententia iudicis, qa ex quo est legitimè recusatus, est suspensa sua iurisdictio, ideo non valet, quod postea facit: nam ibi agitur ex sententia, & promissione. De hoc vlti. vide quod dixi in c. cum speciali, de appel. & hæc causa, de qua in glo. potuit esse causa infringendi arbitrium, de quo in tex. nam iste tex. in ver. quoniã fundat se super nequitia arbitrorum non exprimẽdo speciem nequitię. Vnde Inn. super verbo, nequiter arbitratos, ponit istum intellectum, puta, dicit ipse, quod per gratiam volentes fauere alteri parti, arbitrati sunt: nam & ista causa fuit expressa in narratio
10 ne facti. potest text. & aliter intelligi, vt dicetur cum gl. seq. † In gl. in ver. quinque marchas, & ideo arbitrium non valuit, pondera gl. ex qua colligitur alius intellectus ad tex. f. quod propter vitium simoniæ istud arbitrium non valuit, & ex hoc not. iuncta litera, quod arbitri non possunt pronunciare, vt vna pars renunciet quæstioni super spiritualitate, & recipiat aliquam temporalitatem ab alia parte, sicut enim ipse partes non possunt ꝓmittere simoniam, vt renuncietur iuri spirituali pro temporali consequendo, vt in c. ex parte, de offic. deleg. iuncta glo. ff. ita nec ex pronunciatione arbitrorum hoc potest induci. Sed contra hanc lect. oppo. de c. nisi, de præben. vbi videtur aperte probari contrarium, ad idem tex. hic in fi. vbi innititur, quod istud arbitrium potest esse æquitati subnixum, & Papa met mandat illud obseruari. So. contrarium est difficile. Innocẽ. in quadam glo. sua hic, non tamen formando contrarium prędictum dicit quod non est simoniacum, quod renuncietur ius spirituale ad dictum arbitrorum, qđ detur aliquid temporale, cum hoc possit fieri non in compensatione iuris spiritualis, sed pro bono pacis. Ad hoc dictum c. nisi, sed quia hoc habet speciem simonię prohibetur a iure, & licet partibus ꝟuenire iuramento non obstante, vt hic, sed non tollit formaliter contrariũ. Credo tamen quod Innocen. habuit bonum sensum, vt infra dicam. Hostien. dicit quod ex partium compositione non licet recipere tem-
c. ve-

rale pro renunciatione iuris spiritualis, vt in c. cum pridem, de pactis. vbi text. sed quando hæc ordinatio habuit originem ab arbitris, hoc potest admitti, & ita intelligit text. istum in fin. Aduerte, nam hæc solutio nõ tollit contrarium, quod elicitur ex. ver. quoniam, in princi. nam hic non interuenit factum partium, imo pars resistebat, sed sola dispositio arbitrorum. & tamen tex. dicit. quod si ita nequiter arbitrati sunt, nõ debet istud incorrectum relinqui, ergo hoc non potest induci etiam ex ordinatione arbitrorum, & hæc contrarietas facit me multũ dubitare, sed pro concordantia huius tex. & aliquorum iurium di stinguerem sic, quod aut certum est, quod temporale datur in compensationẽ iuris spiritualis, quod remittitur, vt quia certũ est de iure alteri parti competenti, tunc dico indubie istam ordinationẽ non teneri, etiam si sit facta ab arbitris, & etiam si arbitri alias essent iudices, ad hoc allego tex. apertum in cap. fi. de re. permut. Aut potest dubitari, vtrum temporale detur in cõpensationem iuris, spiritualis, an pro bono, pacis tantum, vt puta, quia non est certum de iure competenti alteri parti, & est possibile, quod alteri parti nullum ius competat, sed arbitri, ꝓ bono pacis ordinant, vt illa pars renunciet iuri, si quod habet, seu quod cedat liti, & recipiat aliquid temporale a parte, & tũc hoc nõ est simoniacum, sed habet speciem simoniæ, quia si ius competit parti, datur temporale pro spirituali, & hoc casu præsumptio est maxima contra arbitrium: & prima fronte tale arbitrium nõ debet obseruari. Ita intelligo istum text. in ver. qũi, in prin. & gl. istam. tamen ista præsumptio simoniæ potest purgari, & purgata debet istud arbitrium obseruari, & ita intelligo istum tex. in fi. purgabitur autem, si isti arbitri allegant aliquam iustam excusationem eorum arbitrij, puta quia dicũt quod hoc nõ fecerũt propter ius spirituale, quia nullum ius competebat parti, vel erat valde dubiũ, sed pro bono pacis fecerunt illã ordinationem, non tamen omnino debet credi dicto arbitrorũ, sed ex circunstantijs, & ex actis & ex qualitate ipsorum arbitrorum superior admittet istam excusationem, vel non, ad hoc vi de bo. tex. cum gl. in c. cum dilecti, de acc. Et hoc videtur tacitè sensisse Inno. hic, dum dicit, quod isti arbitri admittũtur ad excusandum istud arbitrium de iniquitate. dico etiam quod tanta potest esse idoneitas arbitrorum, & partium quod non præsumeretur simonia, sed quod pro bono pacis hoc fecerunt, & faciemus præsumptionem, quod ille, qui iubetur cedere quæstioni, non habebat aliquod ius in veritate, & in hoc casu intel-
11 ligo tex. no. in d. c. nisi, de præben. vt patet ex prin. literæ. † In gl. pen. ibi propter inopiam probationum. Not. bene istam gl. iuncto tex. ex qua habes, quod arbiter, seu iudex potest esse testis su
c per gestis a se, c deficiente alia probatione, d & generaliter ex gl.
d potest notare, quod in defectum probationum admittũtur testes non omnino idonei, ad quod facit ca. fi. infra de test. cog. &

ADDITIONES.

a Iniuste iudicando. Quod arbiter iniuste arbitrando faciat litem suam, tenet gl. in l. pe. C. de arb. & glo. in c. 1. in ver. iudicio. de re iu. in 6. de quo late Ro. in consi. 328. incip. In casu propositæ quæstionis. & Fel. in c. pastoralis, §. qa vero, colũ. 3. ver. item dicit Abb. de off. deleg. & ibi etiam late, quid in arbitratore. Seb. Sap.
b Exceptio doli. Adde quod pulchre voluit Ro. consi. 90. Fulg. consi. 180. Abb. consi. 41. 2. lib. & uide Cal. consi. 3.
c Gestis a se. Adde Fulg. consi. 144. & ibi quid de iudice.
Adde Innoc. in c. cum ad sedem. infra de restit. spol. & hic in gl. sua. in uer. clericis, Bar. & Bal. in l. ne in arbitris, & ibi Cyn. C. eo. Lanfra. late in tracta. de arbi. 7. parte. quæstio. 27. & in cap. quoniam contra, in uersic. quod facit. infra de probat. Tu autem distinguendo conclude, quod aut assumitur, ut testis in causa, & tunc possit, & si assumatur causa finita super processu. Zachar.
Circa hoc, an credatur iudici, & possit esse testis de gestis coram se factis, vide glo. in l. quoties, in §. fin. ff. de proba. & glo. Cyn. Bald. & Docto. in l. ne in arbitris, C. de arbi. & ibi dicit Barto. quod durante lite coram eo non potest esse testis, nec credetur sibi, ne sit iudex, & testis, contra ea, quæ habentur in capitulo forus. de uerbo. signifi. sed lite finita creditur ei quo ad processum, sed non quo ad iustificationem sententiæ, & hoc modo potest intelligi glo. quæ dicit, quod ei non creditur, in cap. fi. de test. in 6. & uide omnino Do. Abb. in cap. a nobis, de test. & quæ habentur per glo. in l. ob carmen in §. 1. de test. & per Spec. in titu. de teste. in §. 1. in uer. quid si aduocatus, & in uersic. Item fiat, in ea causa. & per Ioan. And. in addit. Specu. in tit. de dil. in §. fi. in uer. pen. & Barto. in authẽ. nisi breuiores, in fi. C. de sen. ex peri. recitan. ubi dicit, quod in causis breuib. forsan ei crederetur, tamen Innocen. in c. cum dilectus, de elect. uidetur tenere, quod sibi non creditur, de quo etiam per Do. de Rota. in suis decis. 92. incip. Iudex, in no. ubi dicunt, quod potest esse testis de gestis coram se, & de facto proprio, licet non sit facta scriptura, de quo etiam vide per glo. in c. statuentum, alias statutum, 2. quæstio. 6. & an si iudex remoueatur, quod possit esse testis in illa causa, habetur in d. capitu. dilecto, de test. imo dicit Specu. in tit. de teste, in §. 1. uersic. quid si impuberes, quod debet remoueri a iudicando ad hoc, ut possit esse testis. Ant. Fran.
d Alia probatione. Vide Bart. & alios in l. in illa. ff. de uer. ob. ubi dicunt, ꝙ lex est contenta illa probatione, quæ fieri potest. unde in his, quæ sunt difficilis probationis, sufficit fieri probationem per coniecturas. l. filium. 3. ff. de his, q sunt sui, uel alie. in c. cum multis alleg. per Ia. in l. si quis ex argentarijs, §. pton. col. 4. ff. de eden.

Universidad de Deusto
Biblioteca

c. veniens. ll 2. in fin. de testib. & habes consimilem glo. in cap. cum dilectus, de electio. Idem tenet Ioan. And. in c. Romana, de testib. lib. 6. super glo. 2. Et per hoc posset solui contrarium, de c. statuendum, alias statutum 1. quæstio. 6. vbi dicitur, quod in causa, in qua quis fuit iudex vel assessor non potest esse testis, vt illud fallat data inopia probationum, quod esset notandum, si esset verum. Doct. hic multum variarunt. & Hostien. hic distinguit, quod aut iudex, vel arbiter assumitur ad deponẽdum super intentione iniquitatis, i. an iudex, vel arbiter habuit bonũ animum in iudicãdo, & debet admitti, quia intentio ipsius aliter probari non potest, & in hoc casu posset intelligi iste tex. facit in sim. cap. si vero, de senten. excommunic. Aut sumitur ad corruptionem probandam, & non debet admitti, quia corruptio potest per alios probari, ad hoc capit. fin. de testi. & sic videtur concludere, quod in his, quæ secundum naturam non possunt probari per alios, admittuntur iudices, & arbitri ad deponendum super gestis à se, aliàs secus. Innoc. vero in hoc multum variat, & loquitur multum intricatè, sed in effectu videtur velle quod isti arbitri non assumuntur omnino, vt testes, sed ad excusandum arbitrium modo prædicto, vnde dicit, quod si ip
si confiterentur turpitudinem propriam, ad eorum dictum nõ
a retractaretur a sententia, arg. in cap. 1. de confess. & 15. quæstio. 3. cap. nemini, secus si confiterentur aliam iniquitatem, non ad legando turpitudinem, vt puta si allegarent errorem probabilem, & finaliter concludit relinquendum esse arbitrio iudicis, quantum ipsis debeat credi. Dom. Anto. hic multa tangit, quę fuerunt, expedita in cap. cum in nobis, de testi. vbi plene dixi, an, & quãdo iudex possit esse testis? propria autem materia huius cap. est quando finito officio iudex, seu arbiter assumitur, vt deponat non de gestis coram se, sed de gestis per se: vnde ad. p-
positum Dom. Ant. concludit, quod iudex, seu arbiter non potest deponere super iustitia sententiæ suæ, seu super alio, quod videtur competere, & fouere factum a se, & ita loquitur illud cap. statutum, secus autem, si deponat contra sententiam, seu impugnando aliud gestum a se, nam tunc debet sibi credi, ga
12 hoc casu cessat suspicio, & in hoc casu intelligit istum tex. † Ex
b quo infert, quod si aduocatus d deponit contra, & in præiudicium clientuli sui, q̃ sibi est credendũ, quia hoc casu cessat suspicio, & idem dixit in proxenetis, & alijs personis, quæ deponunt contra id, quod verisimiliter debent fouere. Nam tunc, cum cessat omnis suspicio, debet eis credi & bene facit in argumen. capitulo. attestationes. de desponsatio. impuber. & quod ibi nota. vbi valet confessio coniugis contra matrimonium, quando confitens deponit contra partem suam, & fuit hæc bona consideratio. Sed tu vide Ioan. Calde. qui hunc intellectum sensit ad istum tex. in dict. capitulo. cum a nobis in fine, vbi firmat, quod regulariter iudex non potest deponere etiam finito officio super iustitia sententiæ suæ, seu super alijs gestis a se, nisi deponeret contra se, vel reciperetur ad præsumptionem faciẽdam, ad hoc allegauit istum text. Et secundum hoc potest iudicio meo limitari Barto. in l. ne in arbitris, C. eod. ubi simpliciter tenuit, quod super iustitia sententiæ is, qui fuit iudex, nõ potest esse testis, & vide ibi text. de materia, iuncta gl. hoc dictum. Domi. Anton. & Calde. puto procedere, quando dictum iudicis deponentis contra, sententiam cõcurrit cum iuris præsumptione, vt concurrebat hic, si autem non est præsumptio contra sententiam, tunc dicerem, quod si iudex deponendo contra sententiam suam, allegaret propriam turpitudinem, quod non deberet sententia retractari ad solam suam depositionem etiam si essent plures, quia ex quo confitentur turpitudinem p
priã, non debet eis credi in præiudicium partis stantis pro sententia, & in cap. 2. & quod ibi not. de confes. & bonum text. in c. sicut, de test. & hoc est, quod voluit Innocen. hic, si bene ponderetur: sed vbi iudex non allegaret turpitudinem propriam, sed aliter deponeret contra sententiam, puta allegando probabilem errorem, & tunc posset procedere dictum istorum, vt etiã sentit Innocen. hic. Super iustitia vero sententiæ in fauorem ipsius non debet is, qui fuit iudex, vel arbiter admitti, nisi forte ad præsumptionem faciendam, vt voluit Cald. In glo. fin. ibi, absolutum restituas, scilicet, ad beneficium, quo fuerit de facto spoliatus, vt dicitur in prima glos. quasi innuat, quod ex quo arbitrium annullatur, debet sibi restitui beneficium, & hoc placuit Hostien. sed Innocen. contradicit, quia restitutio non datur hic, & hoc mihi plus placet. agat ergo postea ad restitutionem, ex quo arbitrium non fuit immediata causa suæ spoliationis. Et in fin. glo. No. bene si. glo. ex qua potes colligere duos intellectus ad tex. Primus, vt tex. loquatur in arbitramento, quod prætextu iniquitatis potest reduci ad arbitrium boni viri, vt in l. societatem, §. arbitrorum, ff. pro so. De quo vide bo. glo. in c. causam supra de electio. & 2. q. 6. estio. 6. cap. a iudicib. & per hoc
ollitur contrarium, quod potest formari de §. stari, alle. in glo. vbi
ur standum esse dicto arbitri, siue sit æquum, siue iniquum. Illud enim procedit in arbitro, & non in arbitratore, e &
c rationem diuersitatis dico in c. Quintanallis, de iureiur. Secundus intellectus, vt loquatur tex. in arbitro. & tunc ad contrariũ de §. stari, respondet gl. no. quod propter simoniam non valuit
13 arbitrium. † Ex quo singulariter no. quod arbitrium inducẽs simoniam, est ipso iure nullum. Idem dic si inducit vsurariã prauitatem eadem rõne. Idem sensit Goff. hic dicens, q̃ dolus in p-
14 promisso, & simonia in laudo soluunt contrariũ de §. stari. † Idẽ sequitur Host. tradẽs in hoc notabilem regulam, quæ quotidie allegatur, dicens q̃ vbi arbitrium continet euidentem iniquitatem, debet per superiorem retractari, & eo ipso q̃ enormiter lædit partem, continet peccatum f̃m eum. Dicit tamẽ q̃ est declarandum intra decem dies, ar. l. cum antea, C. eo. & dicit hoc debere practicari ẽt in foro ciuili, tum quia in materia peccati standum est canoni, vt no. in reg. possessor, de reg. iu. lib. 6. tum quia hoc vr̃ de mente legis, quæ mãdat peccata puniri. Aduerte, quia hæc opi. quæ attribuitur Host. vr̃ originaliter fuisse glo. in d. c. à iudicib. vbi pro hoc dicto allegat istum tex. & tene mẽti illam gl. Tamen in hoc passu latius sic distinguerem, q̃ si lau
dum cõtinet peccatum per partes irremissibile, tunc est ipso iure nullum, siue pronuncians suum arbitrium fuit arbiter, siue arbitrator, & pro hoc facit iste tex. f̃m expositionem gl. in eo, q̃ exponit, absolutus, id est, absolutum offendas, ad idem c. fin. de rer. permu. Et hoc casu non est opus, vt fiat reductio ad arbitriũ boni viri, quia quando arbitrium est nullum, põt iudex simpliter pronunciare ipsum fore nullum, vt est tex. in d. c. fi. in examinata, de consir. vtili vel inuti. Nulla enim lex, nec aliquis superior potest sustinere actum cum peccato, vt in cap. fi. de præl. & 11. q. 3. in c. qui resistit, & in c. Iulianus, & 60. dist. c. 1: & hoc casu indubie non habet locum §. stari, nec hoc casu procedit restrictio Host. vt intra decem dies reclametur, quia potest reclamari quandocunque, sicut à sententia iudicis, si transit in rem iud. & ratione peccati imminentis, vt in c. lator, & q̃ ibi no. de re iud. & bo. gl. in c. inter monasterium, eo. tit. Aut laudum cõtinet peccatum remissibile per partes, puta, quia solum tãgit p̃ iudicium partium bursale, seu pecuniarium, & tũc si iniquitas laudi est notoria, indubitanter tene, q̃ non solum ex officio iu-
d dicis potest retractari, d sed etiam contra executionem e com-
e petit parti exceptio doli, qa omnis iniquitas notoria habet dolum præsumptum, vt in cap. 1. & quod ibi no. de præsum. & in l. creditor. §. Lucius. ff. mand. Sed vbi laudum est dolosum, competit exceptio doli alteri parti, vt in l. 3. C. eo. & in l. non distinguemus, in §. cum quidam, ff. eod. & dixi supra post gl. Pro hoc facit, quia sententia lata hoc casu à iudice est ipso iure nulla, vt plene dixi in cap. inter cæteras. de re iudic. nec etiam curo hoc
15 casu de lapsu decem dierum respectu exceptionis: † Quia exce-
f tio doli semper potest opponi. Aut non continet euidentem iniquitatem, & tunc debet distingui inter arbitrium, & arbitramentum: nam arbitramentum non potest reduci ad arbitrium boni viri, ex quo pars est parata probare læsionem, vt in capit. veniens, de iureiuran. & in §. arbitrorum, secus in arbitrio, vt in d. §. stari, quia ex quo non constat de euidenti iniquitate, non præsumitur dolus, & sic nullum remedium competit. Imputet enim sibi, qui omisso iudice voluit adire arbitrum.

ADDITIONES.

a Non retractaretur. Adde pro hoc, quod non creditur notario dicenti, quod non confecit instrumentum, vt voluit Fed. consi. 123.
Circa hoc an credatur notario, qui dicit se non esse rogatum de instrumento, dicas quod notario creditur, ut testi de gestis coram eo, licet non redegerit in actis, ut per Spec. in tit. de sen. in §. 8. in ver. sed pone, creditur etiã sibi de commissione sibi facta a partibus, quod scribat, & sic de rogitu, ut per Bald. in l. fi. in §. finautem, C. de iur. deliber. non creditur sibi de facto suo, & ideo si asserat se cancellasse instrumentum, uel quid aliud simile fecisse, non crederetur ei, de quo per Barto. in l. in fraudem, §. sicut in fi. ff. de testamen. milit. per Barto. in rub. C. de fide instrum. in 12. colum. & in l. fi
vnus, & ibi per Barto. C. de test. & in l. fi. ff. de tab. exhibẽ. ibi tamen dicit, q̃ creditur notario asserenti se cancellasse vnam particulam instrumenti, licet non totum instrumentum, quod tamen non transit sine dubio, cum de toto ad partem, & e contra procedat. arg. l. quæ de tota, ff. de rei vendic. cap. pastoralis, §. item cum rorum, de offic. delega. tene tamen menti dictum Innocen. in cap. ad audientiam, de præscrip. ubi dicit, quod notario creditur sine testibus, & magis quam test. licet pars neget tenorem cõtractus, quod etiam uoluit Cyn. & cæteri sequuntur in l. fi quis decurio. C. de fal. Anto. Francis.
b Aduocatus. Adde Ro. consi. 483.
c Non in arbitratore. Adde de utroque videndum, Federic. consilio 125. & 140.
d Retractari. Adde Roma. consilio 90. Fulgo. consi. 180. quando laudum dicatur continere pactum, uide Ioan. de Ana. consil. 16. & uide Areti. consi. 101. & 302. 2. lib.
e Contra executionem. Adde Rom. consi. alleg. 90. Alex. consil. 118. 4. lib. Paul. de Cast. consil. 206. & 224. And. consil. 310. Fulgo. alleg. consil. 180. Rapha. Cum. consi. 136.
f Exceptio doli. Vide ad hæc not. per Felin. in capitu. causam, colum. 4. infra de re iu. ubi ponit, an sententia arbitri iniqua contra ius litigatoris sit nulla & in hoc refert multa pro & contra, & multa accumulat. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Frater etiam si sit clericus, tenetur dotare sororem suam, & si non hẽat aliũde potest ex redditibus sui beneficij.*

3 missum sic. † Sexto nota, quod mortuo vno ex electis in discordia ad eandem prælaturam non debet attentari alia electio, nisi prius discutiatur per iudicem de viribus, seu de validitate illius electionis factæ de superueniente: & est ratio, quia data validitate illius electionis, non valet secunda, vt in cap. considerauimus, de electio. & hic in fi. debet ergo primo constare, an electio superstitis valet, & hodie decisum est, quod electio attentata post mortem coelecti est ipso iure nulla, quia debet prius discuti validitas alterius electionis, vt probatur in cap. 1. & 2. vt
lit. penden. lib. 6. & ibi firmauit Ioan. And. & per illa iura pos-
4 sunt decidi multa hic tacta per Innocen. quæ per te videas. † Vl
ti. no. quod licet expiret compromissum factum in ordinariũ, non tamen cessat iurisdictio sua ordinaria, & potest postea procedere tanquam ordinarius, & ita intelligitur iste tex. Sed dubium est nunquid poterit causam decidere per acta gesta coram eo, tanquam arbitro? Abbas tenuit hic quod sic, alleg. cap. præsentata, de testi. & in l. 1. C. de arb. dom. Ant. videtur innuere contrarium, nisi processit, potestate ordinaria & cõpromissaria, præsupposito quodistæ duę potestates sint compassibiles: sed certè primum dictum de iure procedit, seruata tamen distinctione illius cap. præsentata, & vide quod ibi dixi. In glos. 2. ibi, secundum leges, quasi dicat secus secundum canones, & facit iste tex. apertè contra Barto. in authen. decernimus, C. eod. vbi dicit de iure canonico non probari, vt iuramentum valeat, quando compromittitur in aliquem tanquam in arbitrum, & vide circa hoc, quod plene dixi in cap. 2. supra eod. In gl. in ver. allegauit, ibi, necessaria est sententia quantum ad canonicos. Aduerte, quia glo. intricatè hic loquitur in prima ratione, ideo tene istam rationem, quæ incipit ibi, sed illa videbatur, & scias quod istud cap. habet duos intellectus. Quidam intelligunt (vt Innocen.) quod compromissum fuit hic factum per electos, & non per electores, quia electi compromiserunt tantum de iure eorum, merito per mortem alterius expirauit compromissum: ideo non debuit durare potestas compromissaria quo ad canonicos, & ideo debuit iste archiepiscopus procedere nõ obstante morte alterius electi, quia ex quo non erant mortui cõpromittentes, nec arbitri, durabat compromissum: & hanc lectu. tenuit hic Hostien. exponens literam, ibi, Partes. i. eligentes, sed hæc lectu. non est bona, cum Papa hic expresse dicat, q̃ compromissum fuit finitum per mortem alterius, ideo tene p̃ cedentem lect. Et in fin. glos. Dic melius, vt iupra dixi in 1. not. Extra glos. quærit hic Innocen. vtrum committatur pœna apposita in compromisso, si pars citata per arbtrum renuerit cõparere? & ponit aliqua bona dicta, quæ ego latius expediui post glos. in capitu. cum dilectus, supra eodem.

SVMMARIVM.

1 *Compromissum potest firmari datione obsidum, vel pignorum.*
2 *Papa an possit esse iudex in laicos sibi temporaliter non subiectos.*
3 *Compromissum de puris, & liquidis, non potest fieri in arbitrum, secus in arbitratorem.*
4 *Compromissum factum cũ clausula, vt intelligatur lis, & quæstio super omni, & toto eo, quod fuerit laudatum, non extenditur ad pura, & liquida.*

CAP. XI.

EXposita. Arbiter post rem iudica. super discordijs nouis assumptus non põt, per suũ arbitrium sententiam immutare, etiam si de compromissione inter partes à Papa mandatum receperit. hoc dicit. Pars secunda ibi, Licet autem. Casus liter. Inter episcopũ Feltrensem, & Belunensem ex vna parte, & ciues Teruisinos ex altera parte super districtu, seu iurisdictionibus, & rebus alijs q̃stio vertebatur, quæ per sententiam Hostien. episcopi Apostolicæ sedis legati fuit terminata: tandem occasione sententiæ ipsius quędam discordiæ ortæ sunt inter eos, super quibus discordijs partes compromiserunt in Ducem Venetorum, & vt eius arbitrium seruaretur, obsides super hoc ab vtraque parte recepit Papa vt iniuper eidem Ducimandauit, ad componendũ interponeret partes suas, & ipse Dux contra sententiam legati iniquum protulit, arbitrium. Episcopus Feltren. conquestus est domino Papæ, & ipse scribit quibusdam in dictibus super hoc dicens, quod licet eidem Duci literas suas misisset, vt ad componendum interponeret partes suas, non tamen fuit suę intentionis immutare sententiam legati, vel suscitare quæstiones per eum sopitas: vnde mandat, quatenus non obstantibus literis illis, quicquid per dictum Ducem factum inuenerit contra sententiam prædictam, debeant in irritum reuocare, districtius p̃hibentes eidem, ne vlterius in compromisso procedat, & compellentes eundem per censuram ecclesiasticam ad restitutionem obsidum datorum, vt ipsius arbitrium seruarent. Ber. No. 1. quod super discordijs ortis ex sententia potest compromitti, vt sic de nouo cognoscatur de meritis causæ, de quo dicetur infra cum gl. No. 2. quod super iuribus ecclesiæ potest fieri com-
promissum etiam in laicum, quod intellige, vt dixi in c. cum tẽ
1 pore. supra eo. † Not. 3. quod compromissum potest firmari da
tione obsidum, vt sic dentur obsides in potestatem arbitri, vel alterius detinendi, donec arbitrium ferendum vigore compromissi habuerit effectum, & solet hoc sæpe attentari inter nobiles & potentes, qui, de facili non possunt conueniri super executione laudi, vt indirecte compellantur ad executionem per retentionem obsidum, sicut firmatur quãdoque compromissum datione pignorum, vt no. glo. in c. cum dilectus, supra eo. quandoque pœnæ appositione, vt in cap. per tuas, & in c. dilecti, supra eod. Item de iu. cano. valet compromissum nudo pacto factum secundum Hostien. de quo vide quod latius dixi su
2 pra eo. in cap. per tuas. † Oppo. contra text. in eo quod iste electus habuit recursum ad Papam contra Ducem Venetorum: nam cum iste esset laicus, non debuit Papa se intromittere, vt in c. causam, qui fil. sint leg. actor enim debet sequi forum rei, vt in c. cum sit generale, & c. si clericus, de foro competent. Sol. Innocen. non respondet directe ad contrariũ, sed dicit non esse dubitandum, quin Papa habere hoc casu iurisdictionẽ cõtra istum Ducem, allegat capit. Apostolicos. 12. quæstio. 2. & c. si quis de potentibus. 14. quęstio. 3. & aliter non dixit, videtur tamen velle secundum iura, quæ alleg. ex eo, quod iste Dux opprimebat ecclesiam, & iura ipsius retinendo iniuste obsides ec
clesiæ, & retractando istam sententiam, quod iuste potuit Papa adiri ratione quasi cuiusdam sacrilegij, seu oppressionis. Et no. singulariter hoc dictũ iuncto text. quod licet laicus prætextu compromissi opprimat ecclesiam, seu eius iura, nihilominus potest adiri iudex ecclesiasticus contra eum, quod intellige, quando notorie constat de iniustitia, seu oppressione, vt hic constabat: nam ista sententia non habebat colorare factum iudicis, cum notorie esset nulla ex defectu potestatis: secus puto, vbi laicus ex potestate sibi inhærente processit ad aliquam sententiam: nam cum ista sit nulla, vel iniqua, debet recurri ad superiorem suum & non ad superiorem ecclesiasticum, iuxta ea, quæ dixi in cap. fin. de iud. & in cap. si duobus, de app. & in cap. significantibus, de offic. delega. Secundo vltra Doct. potest dici
3 ad tex. quod iste Dux Venetorum non recognoscit a saltem de facto superiorem in temporalibus, merito potuit in hac re ardua adiri Papa in defectum superioris, vnde puto quod etiam per laicum potuisset adiri Papa in hoc casu contra istum Ducẽ per ea, quæ dixi post Innocen. in capit. licet ex suscepto, de foro compe. & in cap. cum te, de re iudi. facit quod not. Hostien. in c. cum Ioan. de fide instrumentorum. Tertio potest notabilius dici, quod de iure communi, & ordinario, fuit hic Papa aditus p̃ istum electum: nam cum prętenderet electus arbitrium Ducis esse iniquum, & debebat executioni mandari contra eum, & sic erat reus, in hoc casu poterat adire Papam tanquam iudicẽ proprium, cum ipse esset iudex principalis causæ contra ipsum electum, vt in simili no. Barto. in l. si societatem. §. arbitrorum, ff. pro soc. vbi dicit quod reus petens arbitramẽtum reduci ad
b bonam æquitatem potest adire iudicem proprium, b quia cum proprius iudex habeat iurisdictionem in ista causa, cum iste sit reus, potest adire eundem iudicem super articulo illius causæ, quod plenius examino. in cap. Quintauallis, de iureiuran. meri
to Papa hic mãdauit reduci in statum pristinum quicquid fuit
3 attentatum contra sententiam. † In glo. 2. ibi, Transigi, siue cõpromitti nõ potuit. No. bene istam gl. iuncto tex. primo in eo, quod æquiparat trãsactionem, & compromissum, secundo qa, vbi non potest transigi, non valet compromissum, nam compromissum

ADDITIONES.

a Non recognoscit. Circa hoc, an D. Veneti recognoscant superiorem, & quomodo, Dicas primo, quod ciuitas Venetiarum ideo est libera, quia sita est in mari, in quo ædificium cedit ædificanti, vt per Bald. in rubr. ff. de re. diui. & per Barto. Cæpol. Veron. plene in tract. de ser. in rub. de ser. rusti. præd. in tit. de mari. ad fi. Et adde, quod ciuitas ipsa maritima habet districtum, sicut ciuitates terrestres, vt per Ioan. Mona. in cap. vbi periculum, de electio. lib. 6. & per Barto. Cæpol. vbi supra: & tene menti, quod ciuitas in mari, vel vicina mari, habet dominium, & iurisdictionem in mari, vsque ad centum miliaria, vt dixit singu. Barto. in suo tract. Tyberi. in 2. par. in tit. de insula. & dicuntur domini Veneti de populo Roma. secundum Barto. in l. hostes, ff. de capti. nec recognoscunt superiorem ex præscriptione, vt ibi per eum & per Bald. in l. 1. ff. de re. di. vbi etiam dicit, quod sunt domini maris Adriatici, & littorum eius in genere, & non in specie, quia littora sunt ciuitatum adiacentium littori, vt per Bald. in l. penult. C. de condi. inser. & per Barto. in liquominus, in 2. quæst. fidei fin. & in l. finem ff. de iniur. & per Salyc. in l. 3. C. de nau. fœn. & per Barto. Cæpol. in d. tract. de ser. in tit. de ser. rusti. prædi. in præalleg. rub. de mari. & per eundem in l. cum qui vectigal. ff. de verb. signific. Aut. Franc.
Recognoscit. Vide do. laf. in l. cum Rom. primus, C. de summa Trin. & fi. cath. & in l. ex hoc iure, ff. de iust. & iur. vbi tangit an ciuitas Venetiarum sit subdita Imperatori. Seb. Sap.
b Iudicem proprium. Adde iste Ioan. consi. 387.

Universidad de Deusto
Biblioteca

promissum est quædam transactio, vt in auth. si vero, C. de iud. Et fecit hoc pro statutis locorum, in quib. cauetur, vt inter consanguineos fiat cõpromissum. Debet enim statutum intelligi, qñ petitur compromissum super re dubia: a nam si res esset certa, & clara, quemadmodum non habet locũ transactio, ita nec compromissum. Et ideo si petitur executio sñiæ, vel instrumẽti habentis executionem paratam, nõ debet fieri compromissum, nisi opponeretur aliquid rationabile, & hanc conclusionem firmauit Bar. in proœ. C. & in l. post rem iud. ff. de transac. & in l. eleganter, in princi. ff. de condi. indeb. facit quod no. in l. pen. C. de pact. l. si quis in conscribendo. & tenuit Hostien. aperte hic, dicens quod compromissum nõ valuit, quia factum fuit super rebus decisis per sententiam, vt dicit etiam Innocen. Sed aduerte, nam prædicta possunt optimè procedere, vbi compromissum fieret tanquam in arbitratorem: uam tunc propriè cõpromissum dicitur transactio, vt no. in cap. Quintauallis, de iureiuran. & in d. authen. si vero: sed si compromittitur in aliquẽ, vt arbitrum, tunc esset iudicio meo dubitandum, nunquid valeat compromissum, super decisis b per sententiam, quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum, vt in l. 1. ff. eo. vnde quẽadmodum valet iudicium super decisis per sententiam, præsertim si non opponitur de transitu in rem iud. vt in cap. inter monasterium, propè finem. de re iudicat. ita deberet valere compromissum factum, & iudicium inde secutum. Innocen. tamẽ hic videtur sentire, quod etiam tanquam in arbitrum non potest compromitti super decisis per sententiam in eo, quod alle. arbitrium hoc non valuisse, quia non tenet sententia cõtra res prius iudicatas, vt 2. quæstio. 6. cap. ei, qui appellat, §. diffinitiua, versic. item si sententia. Item quia prælatus non potest (etiam si vellet) renunciare iuri ecclesiæ quæsito per sententiam, alle. l. interpositas, C. de transact. Hæc vltima ratio est bona, sed concludit tantum in re ecclesiæ, nonautẽ in facto priuati, prima vero ratio est vniuersalis. Sed illa dependet ab alia quæstione, nũquid teneat sententia contra sententiam, quam plene examinaui in d. cap. inter monasterium. & si tenemus opinio. quod indistincte non valeat, procederet dictum Innocẽ. hic, sed si tenemus aliam opinio. quod in diuersis instantijs, valet tertia sententia, quam tenuit Bartol. in l. 1. C. quando prouo. non est necesse non procederet hoc dictum Innocen. Vnde ego putarẽ, quod compromissum bene fieri potest tanquam in arbitrum: & ad istum tex. potest responderi, quod hic annullatur sententia ex eo, quia non fuit compromissum super rebus decisis per sentẽtiam, sed super discordiis nouiter ortis: vnde non debuit iste arbiter extendere manum ad non cõprehensa in compromisso, & hanc solutio. sentit gloss. 4. in fine. In gloss. 4. ibi, non est standũ iniquo arbitrio: sed per hoc non soluitur contrarium formatum de l. diem proferre. §. ftari. allegata in glo. vbi dicitur standum esse arbitrio metu pœnæ, siue sit æquum, siue iniquum. Solu. dic dictum gloss. procedere, quando arbitrium in se continet euidentem, iniquitatem, nam tunc saltem de iure canoni co non est standum tali arbitrio, & ita loquitur cap. 2. allega. in gloss. vt ibi plene dixi. † Et in fin. glo. quæro, quid si fuisset in cõpromisso dictum, vt intelligeretur lis, & quæstio super omni, & toto eo, quod fuerit laudatum, nunquid tunc valeat arbitriũ contra priorem sententiam? dom. Anto. tenet quod sic, quia super sententia poterat esse contentio, vt in l. 1. ff. quæ senten. sine appel. resci. vnde vigore illius clausulę videtur compromissum factum super re dubia, dicit tamen hoc procedere in reb. priuatorum, secus in rebus ecclesiarum, quia prælatus non potest sic fingere quęstionem in præiudicium iuris ecclesiæ. Sed domi. Cardina. tenet contrarium c etiam quo ad primum dictum, quia per ista verba generalia nõ videtur data potestas retractandi sententiam, quod plus placet. Et pro hoc adduco istũ text. nam Papa hic scripsit Duci, vt partes niteretur reducere ad concordiam, & tamen dicitur in text. quod per verba generalia Papę non fuit intentio, vt quærimonia iam sopita deberet suscitari, quasi in generalia sermone non veniat id, puod in specie quis non fuisset verosimiliter concessurus, vt in reg. in generali, de reg. iur. lib. 6. & in c. fin. de officio vica. eo. lib. Ergo idem dicendum est in partibus generaliter compromittentib. vt per generalem, & effusum sermonem non videantur cogitasse de rebus iam decisis per sententiam, vel aliud remedium decisum. Vtile tamen est apponere semper in compromisso illam clausulam, ne postea opponatur contra arbitrum, quod excedit limites compromissi. In gl. fi. ibi, Sed tenentur obsides, vt fiat quod inter partes conuenit. No. bene glo. quia sæpe ob ista cãm dantur obsides inter principes, quod an possit omnino de iure fieri, vide, quod dixi in c. ex rescrip. de iureiu.

a Dubia. Adde Pet. de Anch. consi. 18. & Rom. consi. 68.
b Dubia. Vide Ludo. Roma. in rep. rubr. de arb. colum. 17. Bald. & Moder. in l. si iuersa. C. de transa. vbi ponunt, quid si remuncians fuit sententiæ, an possit nasci compromissum, vide etiam Alexand. in l. fratris. C. eo. de transact. & vide Fely. in c. inter monasterium. colum. pen. ver. demum collige. infra de re iud. Seb. Sap.
b Super decisis. Adde Roman. consilio 369. & ibi vide, an valeat compromissum contra priorem sententiam, & vide Fulgo. consilio 20. per totum. Seba. Sapia.
c Card. tenet contrarium. Tu adde, quod compromissum super re liquida, & clara, non valet, quamuis apponeretur clausula, & lis intelligatur super eo, super quo fuerit laudatum: ita multum sing. no. Pau. de Cast. Doctor, vt omnes dicunt, irrefragabilis. in l. 1. ff. de transa. contra Ange. ibi, & ita dicit esse consuetum practicari Florentiæ. Zac.
An super certis & liquidis possit fieri compromissum, communis conclusio est, quod non, ut in auth. si vero contigerit. C. de iud. & per Pau. de Cas. post Bal. & Ange. & ibi etiam per Nouissimos, in l. 1. ff. de transact. & per Pau. de Cast. in l. post rem, in fi. & ibi etiam per Barto. ff. de transact. & per Bar. in l. eleganter. in prin. ff. de condi. indeb. & per Ioan. de Imo. & Alex. in l. si stipulatus, ff. de uer. oblig. & istud sine dubio est uerum, tãquam in arbitratorẽ, sed tanquam in arbitrum, etiam de re liquida potest fieri compromissum, secundum Ang. fing. & ibi per Alex. in d. l. eleganter, de condi. indeb. Adde tamen, quod si res esset liquida per publi. instrumentum, si opponatur contra instrumentum aliqua exceptio, non tamen calumnioſe, cum per tale obiectum exceptiones res deserit esse liquida, poterit fieri compromissum secundum Ang. post Bart. in d. l. post rem. de transact. & plene per Lanfran. de Oria. in tract. de arb. in 7. parte. quod intellige uerum, nisi fingatur quæstio, uel lis, secundum Barto. qui omnino est videndus, in l. cum hi. in §. sed cum lis. ff. de transac. & uide Alex. in consil. 45. in 2. parte consi. ubi dicit, q̃ statutum dicit non debere fieri compromissum de publicis instrumentis, intelligitur, tamen, quod prius debeat constare, an instrumentum sit publicum. Ant. Fran.

SVMMARIVM.

1 *Compromissum factum in certam personam in arbitrum eligendam, non valet. 3. 4. vide plene inf. nu. 8.*
2 *Compromissum potest fieri super causa delegata a Papa in fauorem partiũ, secus si in fauorem publicum, & in casu, quo potest fieri, non per hoc expirat iurisdictio delegati. 5.*
6 *Compromissum secundum tollit primum.*
7 *Iudex delegatus si in eadem causa fuerit electus arbiter, an possit uti utraque iurisdictione.*

CAP. XII.

1 INnotuit. † Hoc intendit. Non valet cõpromissum de incerta persona in arbitrum assumenda. h. d. quo ad titu. vel latius sic. Non valet compromissum factũ in duos, seu plures hoc adiecto, vt in casu discordiæ eligatur tertius per eosdẽ, vel alios. Primo ponit factum. Secundò dat iudices, ibi, Ideoq;. Casus literal. Quidam laicus nomine O. impetrauit literas contra Gu. laicum super quadam summa pecuniæ ad quosdam iudices delegatos, coram quibus dictus Gul. tractus fuit in causam. Tandem fuit a partibus in duos arbitros compromissum, ita quod si illi adinuicem discordarent, tertium adderent iudices nominati, retenta penes se potestate compellendi partes ad obseruãdum arbitrium per dictos arbitros promulgandum. Sed cũ dicti arbitri non possent esse concordes, dicti iudices tertium adiunxerunt, qui cum altero illorum dictum Gul. condemnauit, idem Guli. a dictis iudicib. compellebatur sñiam obseruare. Idem Gul. sentiens esse grauatum ad sedem Apost. appellauit, sed ipsi eius appellatione spretat tulerũt excõicationis sñiam in eundem. Vnde mandat Papa, quatenus si est ita, dictam sñiem denuncient esse nullam, cum iure ciuili sit statutum, vt cõpromissum de incerta persona in arbitrium assumenda nõ teneat. B. † Not. 1. quia super cã delegata p Papam possunt partes com
2 promittere in alios tanquàm in arbitros & sic causam eripere a manibus delegatorum, quod intellige, quãdo causa fuit delegata in fauorem partium: possunt enim partes renũciare fauori suo, vt in c. ad apostolicam, de reg. & in l. si quis in conscribendo, C. de pac. secus si cã esset delegata in fauorem publicum, ad hoc q̃ le. & no. in c. ad petitionem, de accu. & in c. ex conqõne
3 de rest. spol. † Nor. 2. q̃ quẽadmodũ non p̃r cõpromitti in duos,
a hoc adiecto, vt data iter eos discordia ipsi eligãt sibi tertium,[a] vt

a Tertium. Adde Ang. consi. 84. Abb. consi. 64.
Adde, quod istud quod hic dicitur, est uerum in arbitris, secus autem in arbitratoribus, quia in eos potest compromitti cum clausula, ut si discordent, possint eligere tertium, ita no. do. Bald. in l. 1. in lect. anti. C. de his, quæ pœno. alleg. Cy. & refert Ioan. Mona. in rub. eodem tit. lib. 6. & est casus secundum gl. inf. c. prox. quem pro sing. alleg. Lud. Rom. sing. suo. 163. incip. tu habes c. innotuit. Zach.
Circa hoc an compromissum, factum in duos cum potestate eligendi tertium, valeat, vide etiam Spec. in tit. de arb. in §. fina. in versic. Item & quod dixi. & Hostien. in Sum. huius tit. in §. fina. & quæ habẽtur per Alexand. post Barto. in l. item si vnus. §. si in duos, ff. de arb. & vide gl. in ver. tertium, & ibi per Docto. in c. cum speciali. infra de app. & concludit, quod non valet tale compromissum, nisi tertius sit certius, etiam si postea arbitri electi sunt concordes in eligendo tertium, secundum Innoc. in c. pen. hoc eod. tit. & idem Bald. uoluit in d. c. cum speciali. uide Laufran. de Oria. in tract. de arb. in 5. par. in 2. q. Ant. Fran.

a vt probatur in l. Item si vnus. a §. si in duos. ff. eod. ita non potest fieri cõpromissum, vt data discordia inter arbitros, iudices delegati deputent tertium, vt probatur hic, & in hoc ista decret. pro uidet vltra illum §. si duos, hoc tamen puto fuisse de mente illius tex. vnde potest cõcludi, quod vbi quibuscunque detur ista potestas eligendi tertium in casu discordiæ, non valet compromissum: debet enim fieri compromissum pure, & in certos arbitros, & si postea contingit discordia, debet iudex ordinarius compellere arbitros ad eligendum tertium, vt in cap. suspicionis. de offic. deleg. & in cap. cum speciali, de app. & in prælleg. l. item si vnus. §. principaliter. rationem diuersitatis dicam. inf. super gl. fi. Not. 3. iuncta gloss. 1. & tene meuti, quia alibi non ita bene probatur, quod delegati possunt de consensu partium retinere sibi potestatem exequendi sententiam arbitrorum ferẽdam super ista causa, quæ eis fuerat delegata: à contrario ergo, potestate non reseruata, non possunt delegati exequi istam sententiam arbitrorum, sed debet recurri ad ordinarium, vt dixi
4 post gloss. in cap. per tuas, supra eo. † Vltimò no. quod non valet compromissum factum super eligẽda in certa persona arbitri, & no. quia text. dicit hoc esse statutum ex legali prouisione, & habuit respectum ad dictum §. si in duos: sed iste tex. fundat se super alia ratione, videlicet quod arbitri possunt discordare in electione tertij, sed potest dici, quod ratio huius literæ elicitur ex illa, vt dicamus quod ista incertitudo reprobatur propter discordiam, quæ posset contingere ex facto arbitrorum, vel aliorum, qui debent eligere tertium, de quo dicendum vt infra la-
5 tius dicam. † In gloss. 1. in fin. Et ex hac gloss. colliguntur tria. Primo quod potest ☞ compromitti in iudicem delegatum retenta potestate delegata. Secundo, quod iudex delegatus hoc modo in arbitrum assumptus potest vti (si vult) vtraque potestate, & in hoc not. gloss. Tertio, quod partes compromittentes possunt prorogare iurisdictionem delegatorum ad executionem arbitri ferendi per arbitros assumptos. Circa primum, dic post Doctor. quod si compromittitur in delegatum, vel in alium, per hoc non expirat potestas delegata, quantuncunque specificè nõ fuerit reseruata potestas delegatorũ: vnde licet partes compromittant de causa alijs delegata, non per hoc extinguitur po testas delegata, quia iurisdictio, & rescripta sunt perpetua, vt in l. fallo, C. de diuer. rescrip. & no. gloss. in cap. si autem, de rescrip.
6 † Secus autem si de causa in aliquem compromissa partes fa-
b ciant compromissum in alium: nam tunc videntur recedere b à priori compromisso, vt in l. fed & si in seruum. §. fin. ff. eodem. & est ratio diuersitatis, quia compromissum est voluntarium, & arbiter recipit potestatem à partibus, ideo possunt partes nuda voluntate ab illo compromisso recedere, argumen. in reg. 1. infra de regulis iuris, sed iurisdictio datur a publico, & non a partibus, & contra inuitum, vt in cap. intelleximus. de iudic. & in l. inter stipulantem. §. si Stichum, ff. de verborum obligatio. merito non extinguitur, licet partes vadant ad arbitros vnde posſũt de vno redire ad delegatos, sine alia delegatione, ad hoc facit clemen. quandiu, de appellat. & in authen. si tamen, C. de tempor. appella. An autem adeundo ordinarium, videatur extincta potestas delegata, dic vt legi. & not. in capitul. ad petitio-
7 nem, de accusat. & hoc quo ad primam partem gloss. † Quo ad secundum, dicit dominus Anto. se putare, quod super diuersis articulis posset delegatus vti vtraque potestate, & hoc casu, pcedat dictum glossæ, sed super eodem articulo non potest iudex vti vtraque potestate, quia resultaret quædam contrarietas: sed in contrarium multum facit capit. nisi, infra de præbendis. vbi circa articulum sententiæ delegati fuerunt vsi ibi vtraque potestate: sed potest procedere dictum suum, quando esset vnicus articulus diuisibilis, & esset casus, in quo potestas arbitraria non conueniret cum delegata, alias secus. Circa vltimã partem gloss. Docto. communiter sequuntur conclusionem gloss. sed quidam, vt refert Innocen. tenuerunt in contrarium dicentes, quod ista reseruatio potestatis non valuit, quia sententia arbitri non mandatur executioni, sed metu pœnæ compelluntur partes ad obseruandam, vt in d. cap. dilecti supra eo. & in l. 1. ff. eo. tum quia sententia arbitri mandatur executioni per ordinarium, aut per delegatum ad hoc specifice deputatum, vt dixi in cap. per tuas, supra eod. sed tu tene dictum gloss. non obst. primum contrarium, quia ista reseruatio potestatis super executione debet intelligi secundum naturam arbitri, vt fiat executio eo modo quo fieri potest. Ad secundum contrarium respondetur quod ordinarius debet adiri, regulariter tamen non tollitur, qn partes possint in hoc prorogare iurisdictionem alterius: nam & in his, quæ sunt meri imperii, habet locum prorogatio, quando fit in persona iudicis habentis idem imperium, vt plene dixi in cap. 1. de mut. per. & per Innocen. in capit. de causis. supra de offic. deleg. sed delegatus Papæ, vt erat ille, habet imperium in executione sententiæ, quia potest suam sententiam mandare executioni, vt in capit. quærenti. de offic. delega. ergo partes possunt prorogare iurisdictionem illius delegati ad executionem arbitri, vel alterius sententiæ, cum de re ad rem possint partes prorogare iurisdictionem delegati, vt in cap. cum olim. &
8 in c. P. & G. de offic. deleg. † In glo. fin. ibi, & ideo cũ a principio non tenuerit compromissum & c. No. hanc particulam gloss. q̃ compromissum factum in duos hoc adiecto, vt in casu discordiæ deputetur tertius per arbitros, vel alios, non valet compromissum, quantuncunque concorditer postea eligatur tertius, quia ab initio compromissum fuit nullum, sed videtur obstare cap. cum speciali. infra de appella. vbi valet compromissum factum in duos, & in casu discordiæ debet iudex compellere arbitros ad eligẽdum tertium, & idem probatur in l. Item si vnus §. principaliter, ff. eo. nec gl. reddit sufficienter rationem diuersitatis inter primum & secundum, sed colligendo dicta Innoc. potest reddi duplex ratio, quare in casu huius c. & in prælleg. §. si duos. non tenet compromissum: & prima ratio est hæc, nã quãdo partes dant potestatem iudicibus delegatis, vel arbitris, seu alijs eligendi tertium in casu discordiæ, tunc res possunt esse sine exitu, quia si arbitri non concordarent, nõ posset iudex compellere istos, quibus est data potestas eligendi tertium, qa cum illi fungantur iure partium, sicut partes, nõ possent ab initio compelli ad committendum, vt in l. 1. ff. eo. ita nec isti, qui funguntur iure partium, compelli possunt: vnde ne partes vigore huiusmodi compromissi cõtingeret litigare, voluit lex à principio prouidere, statuendo, vt tale, compromissum non valeat: nam melius est ante tempus occurrere, quam post causam vulneratam remedium quærere, vt l. fi. C. in quibus cau. in integ. restit. non est necessaria. & q̃ infirmari, vel vituperari potest, præcauendum est, vt in c. 1. de seru. non ordin. facit c. quanto, de diuor. sed quando compromissum est factum simpliciter in duos, non potest res esse sine exitu, quia si duo discordarent inferenda sententia, iudex teneretur compellere arbitros ad eligendum tertium, vt in d. § principaliter, & in d. cap. cum speciali. Præterea in primo casu cum illi, quib. est data potestas eligendi tertium, habeant hanc potestatem a partibus, præsumendum est, quod inducerentur ad eligendum gratum partibus, & cum voluntates partium sint discordes, quia quælibet pars vellet habere tertium sibi gratum, de facili isti non cõcordarent in electione tertij, sed in secundo casu iudex habet potestatem compellendi arbitros a iure: vnde præsumitur, quod tã ipse, quam arbiter exequeretur officium suum laudabiliter in electione tertij. Et vt habeas hanc materiam clarissimam, enumerabo aliquos casus, q̃ possunt occurrere in hac materia. Primus casus, quando datur potestas duobus, hoc adiecto, vt in casu discordiæ ipsi eligant tertium, & data discordia non possunt conuenire in tertium, & tunc secundum omnes, illud cõpromissum non valet, nec iudex supplet in compellendo circa electionem tertij, & iste est proprius casus d. §. si in duos. & idẽ dicendum, quando hæc potestas eligendi tertium fuit data iudicibus delegatis, vt probatur hic. Eadem ratione quando fuit data hæc potestas alijs personis. Fallit tamen quando potestas eligendi tertium fuit data iudici ordinario, tunc enim tenet compromissum, & data discordia iudex ordinarius debet dare tertium. Hanc opi. tenuit Host. in cap. proxi. per illum tex. ¶ Ratio diuersitatis secundum eum, quia ordinarius habet hanc potestatem a iure, vnde id exprimitur, quod inest, sed delegati, vel alij habent hanc potestatem a partibus. Item iurisdictio delegata est stricti iuris, vt in c. P. & G. de offic. deleg. sicut & potestas arbitraria, vt in c. cum dilectus, supra eo. sed potestas ordinaria est fauorabilis, & est hoc dictum satis æquũ, & cõmuniter cum eo transeunt Docto. in c. seq. Sed satis potest dubitari, quia ordinarius non habet potestatem a iure eligendi tertium, sed compellendi arbitros ad electionem tertij, vt in d. c. cum speciali, & in d. §. principaliter ergo iudex recipit hãc potestatem a partibus, & per consequens militat ratio Innocẽ. quam superius allegaui. tenet tamen menti dictum Host. quia credo, quod in iudicio seruaretur, cum Doct. communiter transeant cum eo. Secundus casus est, quando retentis eisdem terminis illi, quibus data fuit potestas eligendi tertium, conuenerunt in electione tertij, & sic cessat ratio discordiæ, & hoc casu tenuit gloss. in d. § si in duos, quod valet compromissum, & idem tenuit Fran. Accur. & recitat Ioan. And. in addi. Spec. eo. titu. §. si. secundum eum, quia cessante ratione legis, debet cessare ipsa lex: nam qd plus est, ratio præfertur verbis, vt in c. secundo requiris, de app. & in l. adigere. §. quamuis. ff. de iure pa. sed ratio legis fuit fundata super discordia in electione tertij, vt in d. §. si in duos. ergo, ex quo tertius fuit electus concorditer, debet valere compromissum & lau-

a In l. Item si vnus. Nunquid dispositio [illegible] si in vnus. C. in duos, habeat locũ in arbitratoribus, ponit Card. in consil. [illegible] cinct. in causa, quæ uertia est, Fel. in c. suspicionis in 2. col. de offic. deleg. Seb. Sap.
b Recedere. Adde Ioan. de Anan. consilio 29. 8. oma. consilio 33. Fulgo. consilio 110.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& laudum inde secutum, sed hoc dictum indubitanter non est verum: nam contrarium apertissimè probatur in isto text. vbi delegati concorditer elegerunt tertium, & tamen propter malum fundamentum a principio non valuit hoc cõpromissum, nec laudũ, & hoc tenuit apertè ista gl. fi. & Spec. eo. titu. §. fi. ver. sed pone, quod intelligendo, & Bar. in d. §. si in duos, & Io. And. in d. add. nam vt ipse dicit, & bene, si tale compromissum teneret a principio, posset sequi inconueniens, de quo supra dixi, ga possent partes litigare coram arbitris per magnum tempus, & data discordia inter eos illi, quib. fuit data potestas eligendi tertium, possent non cõcordare, & sic partes essent frustratæ laboribus, & expensis: vnde licet posset contingere, quod isti cõcordarent in electione tertij, tamen satis est, quod posset contingere contrarium, & ideo bona fuit prouisio legis, volentis a principio prouidere, vt tale compromissum non valeat, & hęc opi. omnino est sequenda, tum per istum text. vt prędixi, tum quia tex. in d. §. si in duos, dicit tale compromissum esse nullum, ergo non posset conualescere ex postfacto, vt in regu. non firmatur. de regu. iur. lib. 6. Tertius casus est, quando retentis eisdem terminis arbitri concordauerunt, in sententia, ita quod nõ fuit opus venire ad electionem tertij, ex quo non dubitatur, nungd valeat compromissum, & per consequens laudum ipsorum. d. An. videtur sentire, quod sic, quia vitium est in electione tertij, quod cessat, ex quo non fuit deuentum ad electionem, sed arbitri concordauerunt in vnam sententiam, quia clausula, quę nũ quam locum habuit, vt separabilis non vitiat, sed vitiatur. C. de leg. l. si legata, & l. post aditam, C. de impub. & alijs substit. & dicit do. Ant. de hoc hic esse casum, in alia tamen parte huius c.
a non videtur do. Ant. ita clare dicere: sed tu vide Ioan. And. a in addi. præall. vbi apertè sentit contrarium, & melius: nam incõueniens, quod sequi potest ex præcedenti casu, potest sequi ex isto: nam si ab initio valeret hoc cõpromissum, cum potest sequi discordia, sequeretur illud inconueniens. Item quia text. in d. §. principaliter, dicit cõpromissum tale non valere, vnde nõ potest conualescere propter discordiã subsequẽtem, satis est ergo, quo ad nullitatem compromissi, quod res poterat esse sine exitu, & hanc opi. tene, & optimè facit iste tex. in fi. dum fundat se super ratione incertitudinis. Quartus casus, quãdo fuit compromissum in duos, vt eligerent partibus arbitros, qui habeant per se duntaxat determinare quæstionem, & hoc casu tenet hic Inn. valere compromissum, quia non habet malum fundamẽtum, & placet mihi hæc opi. & iudicio meo sensit gl. in cap. seq. vbi dicam: nam hoc casu cessat ratio inconuenientię, de qua supra cum ab initio sint isti arbitri eligendi: nam partes confidentes de aliquibus amicis possunt quo ad istum actum electionis duntaxat facere ipsos arbitros. Et iste posset esse casus. c. sequ. & tene hoc dictum menti, quia est singulare & optime facit in argu. tex. in l. non distinguemus, in §. quæsitum. in fi. ff. eo. vbi dicitur, quod arbitri non possunt delegare vices suas alijs, sed habent per se quæstionem diffinire, nisi aliud sit dictum in compromisso: ergo potest arbitris dari potestas, vt ipsi deputẽt alios arbitros, non dico in casu discordiæ, sed ab initio. Quintus casus, quando datur potestas arbitris, vel alijs, vt in casu discordię eligant tertium arbitrum, puta Sempronium, & tale compromissum valet, vt no. glo. hic in fi. & tex. in d. § si in duos, quia ex hoc cessat ratio discordiæ, & incertitudinis. Sextus casus, quando compromittitur in duos, ita quod in casu discordiæ nõ plures, sed vnus, in quem partes conueniunt, debeat deputare tertium, & hoc casu tenuerunt quidam compromissum valere, quia cessat ratio discordię in electione tertij, cum hæc potestas sit data vni, qui non potest in seipso discordare. & hanc opi. sentit glo. infra c. proxi. & ita intelligit illum tex. qui videtur huic contrarius: & hoc etiam sequitur Goffred. ibi, sed Host. non placuit propter rationem incertitudinis, & quia pars posset causare iniquitatem, & suspicionẽ in isto arbitro incerto, arg. in d. §. quæsitum: sed Io. And. in addi. præd. post Iac. dicit, q̃ istud compromissum non nititur viribus proprijs, nec prætorijs: viribus proprijs non, quia compromissum est incertum, vt hic, & in d. §. si in duos: viribus prætorijs non, quia prætor non potest compellere arbitros ad eligendum tertium, cum hæc potestas fuerit per partes alteri tributa, arg. in l. consulta. C. de testa. nec ille, cui fuit data potestas, potest compelli ad eligendum tertium, quia ad hoc se non constrinxit, arg. in l. si merces, in princip. ff. loca. & per hanc rationem tenuit hic D. Car. quod si iste tertius acceptauit a principio hanc potestatem, potest compelli, eligendum tertium, & per consequens debet tenere compromissum, sed contra eum facit hic Inn. vbi videtur velle, quod non valet quantuncunque potestas detur vni, quia non potest compelli, cum fungatur iure partium, sed nec partes possunt cõpelli, vt supra dixi, sed si iste obtulisset se de consensu partium ad eligendum tertium, posset procedere dictum suum. Septimus casus, quando eliguntur aliqui arbitri, & datur eis potestas eligendi tertium si volunt, ita quod habeant eligere ab initio, & tertius habeat cum eis inchoare processum, valet hoc compromissum, vt sentit in d. addit. quod mihi satis placet, quia cessat hoc casu inconueniens, de quo supra dixi, cum iste non sit eligendus in casu discordiæ, sed ab initio. Et no. sing. hoc dictum, quia videtur sentire Ioan. And. id, quod supra dixi post Innocẽ. vt possit dari potestas arbitro eligendi ab initio alium arbitrũ, qui procedat secum, vel sine eo. Et per hoc potest decidi octauus casus, quãdo eligitur vnus arbiter, vt possit sibi eligere aliũ arbitrum, si sibi placuerit, & dicendum est, quod valet compromissum per prædicta. Nonus & vltimus casus est, quando fit cõpromissum in aliquem tanquam in arbitratorem, seu aliquos & datur ptãs eligendi tertium in hoc casu discordiæ, & hoc tenuit gl. in c. seq. per illum tex. q̃ valet compromissum, vt aliud sit in arbitratore, q̃ in arbitro, sed de hoc dic, vt latius dicam.

ADDITIO.

a Ioan. And. Vide Alex. in consi. 124 alias, 276. in 2. uol ubi refert dictum Ioan. And. & sequitur. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Arbitri non possunt delegare vices suas.*
2 *Confessio facta coram arbitro, an habeat vim confessionis iudicialis?*

CAP. XIII.

CVm a nobis. Non solet communiter summa ri propter varietatem lect. sed secundum vnum intellectum, quem sentit gl. hic, & In no. in c. præcedenti, qui placet mihi, potest sic summa ri. Valet cõpromissum factum in vnum, vel in plures, vt ipsi p se causam diffiniãt, vel per alios, quos ipsi elegerint. Primo ponitur factam. Secundo confirmatio, ibi, nos igitur. Casus liter. Inter, abbatissam & conuentum, Iotrensem & Archiepiscopum Senonen. vertebatur quæstio super eo, quod idem Archiepiscopus dicebat monasterium ipsum Metropolitico iure sibi subesse, petens propterea ab isto monasterio procurationes & res alias: tandem concorditer a partibus compromissum fuit in R. Sancti Angeli diaconum Cardinalem Apostoli. sed. legatum. Et compromissum fuit sub certa pœna, quod præcisè parerent arbitrio, seu ordinationi eiusdem, vel duorum mediatorum, quos idem Cardinalis super hoc deputaret. Legatus super hoc deputauit magistrum P. Capellanum domini Papæ, & I. Archidiaconum Senon. mediatores, & ipsi ordinando, & diffiniendo causam huiusmodi terminauerunt: postmodum petierunt partes a domino Papa, vt ordinationem, & diffinitionem prædictam confirmaret, & ipse quod per dictos mediatores factum fuit confirmauit. Bernar. No. 1. quod super procuratione debita ratione visitationis potest cõpromittt: nam quẽadmodum super modo procurandi potest fieri aliqua compositio, vt not. in clement. 2. de censi. dixi in capitu. cum ex officij. de præscrip. ita eodem modo potest fieri compromissum: an autem possit in totum tolli ,curatio per compositionem, seu compromissum? dic vt dixi in d. capitu. cum officij. Not. 2. quod etiam in Legat. Papæ Cardinalem potest fieri compromissum nam Legatus Papę habet ordinariam iurisdictionem,
1 vt in capitu. 2. de offic. leg. lib. 6. † Tertio not. quod licet arbitri non possint alijs delegare vices suas, siue sint arbitri, siue arbitratores, vt in l. non distinguemus, §. quæsitum, ff. eod. & in l. si quis arbitratu. ff. de verbo. obligat. potest tamen a partibus eis dari potestas, vt ipsi eligant alios arbitros, seu arbitratores, & in hoc tene menti istum text. dixi latius supra capit. proxi. & illud est bonum remedium, quando partes possunt conuenire in arbitros, vt eligant certos amicos, quibus detur potestas eligendi eis arbitros, & facit dict. §. quęsitum. in fin. Not. vlti. ex fine litræ secundum vnum intellectum, quod arbitrium potest confirmari per Papam, sed dicit Goffred. se putare, quod per hanc cõfirmationem nõ alteratur natura arbitrii, agitur enim ad executionem, seu ad pœnam, vel interesse, vt plene dixi in capitu. per tua supra eo. In glos. fin. hæc glo. opponit de cap. præcedenti. vbi non tenuit compromissum factum de incerta persona, & hic tenuit: pro solutione gl. ponit tres lecturas. Prima, quod iste legatus erat arbitrator, & deputandi per eum debebant esse arbitratores, & non arbitri, sed in capit. præcedenti illi erant veri arbitri. Et ex hac solutione habes notare vnum dictum singulare, quod potest compromitti in duos tanquam in amicabiles compositores, vt in casu discordiæ eligant tertium, & hanc lec. tenuit hic Host. reddens rationem diuersitatis, quare hoc compromissum valet tanquam in arbitratores, quia si est iniquum, reducitur ad arbitrium iudicis & bonam æquitatem, vt in l. si societatem, § arbitrorum, ff. pro soc. sed dictum arbitri tenet siue sit æquum, siue iniquum, vt ibi, & dixi in c. 2. sup. eod.

vnde valet compromissum tanquam in arbitratores factũ, ga per illud deciduntur lites, non autem sic per arbitratores, sed ſę pe lites ex litibus oriantur. hæc ratio Host. bona est cõsiderato fine, sed considerato principio non concludit: nam non valet compromissum prædicto modo factum in arbitros, qa res posset esse sine exitu in casu discordiæ, & sequeretur inconueniẽs, de quo dixi in c. præcedẽti, quæ quidem ratio militat etiam in arbitratoribus, cum possint discordare in diffinitione, & in electione tertij. Item c. præcedens, & in l. item si vnus. §. si in duos. ff. eod. loquuntur in distincte, scilicet faciendo mentionem de arbitro; & arbitrator potest dici arbiter: nam vltra omnes indifferenter cum glo. & Host. potes tu reddere aliam rationem diuersitatis, quia in arbitris non valet compromissum, quia corã eis est iudicium, seu quasi, vt in c. cum dilectus, supra eod. & in l. 1. ff. eod. vbi instantia iudicialis posset euanescere in casu discordiæ sine aliquo effectu, & ideo non valet compromissum, sed coram arbitratore non est iudicium, vt dicit gl. sed est quædam amicabilis compositio, & ideo cessat ratio, ne euanescat iudicialis instantia, sed inspecta subtilitate iuris posset teneri cõtra istam gl. Secundo soluit hęc gl. q̃ hic non fuit factum compromissum de incerta persona, sed partes dederũt potestatem Legato, vt ipse eligeret arbitros, & ipse elegit certos. Ioan. And. videtur impugnare hanc lectu. quia in cap. præcedenti illi iudices elegerunt certum, & tamen non valuit ibi laudum. Ego puto, quod glo. habuit alium intellectum, quod ibi debebat eligi tertius in casu discordiæ, & non ab initio, hic autem fuit data potestas legato, vt ipse diffiniret per se, vel daret alios arbitros, scilicet qui deberent cognoscere & diffinire quæstionem, & hanc lect. sentit etiam Inno. supra c. prox. in fi. & hanc puto veram lectu. huius c. nam in hoc casu non potest sequi inconueniens, de quo in ca. præcedenti. vnde hoc c. in effectu prouidet circa hoc, quod arbitro potest dari potestas diffiniendi negocium per se, aut per alios, & in hoc tene menti istum tex. & concordare videtur cum d. l. non distinguemus. §. quæsitum, in fi. ff. eo. & in d. l. pe. ff. eod. & ibi hoc firmat Bal. & facit, quod dixi
2 in d. c. causam quæ. † an autem confessio facta coram arbitro habeat vim confessionis iudicialis, vt efficiatur confessus infa-
a mis eo casu, quo confessio infamaret coram iudice? a dic quod non, siue compromissum expiret, siue duret, ratio, quia confessio infamat eo casu, quo confessus haberetur pro damnato, & sic talis esset causa, in qua damnatus efficeretur infamis, vt dixi in cap. at si clerici. de iu. & no. Bart. in l. ictus fustium. ff. de his qui no. infam. Vnde sicut vera sententia arbitri non infamaret, qui no. infam. Vnde sicut vera sententia arbitri non infamaret, vt in l. quid ergo, in §. ex compromisso, ff. de his, qui no. infam. ita nec cõfessio facta coram arbitro; quod etiam firmauit Bal. in d. l. pe. Tertia lect. glo. est, q̃ fuit data potestas vni, qui non poterat in seipso discordare, sed in c. precedenti fuit data potestas pluribus. hanc lectu. sequutus est Goffre. sed Hostien. non placuit, quia posset pars prętendere læsionem, seu iniquitatem rationem arbitramenti, sed tu dic plenius circa hanc lect. vt dixi in c. præcedenti. Quartam lect. extra gl. posuit Inno. supra c. proxi. vbi dicit, q̃ isti mediatores non erant arbitri, sed iudices delegati dati a legato, pro hoc secundum eum, quia papa confirmauit hic hoc factum istorum mediatorum, nam si fuissent arbitri, Papa non confirmasset ipsorum sententiam, quia sententia arbitrorum non confirmatur, quia non habet executionem paratam, sed ei statur metu pœnæ, vt l. 1. C. de arbit. & in l. 2. ff. eo. Nec ob. secundum eum, si dicatur quod hic interuenit pœna, quæ declarat istos fuisse arbitros, & non iudices: dicit enim ipse, q̃ hęc consideratio non procedit, quando fuit compromissum in iudicem ordinarium, vel delegatum, quia propter com promissum non definit esse iudex delegatus, vel ordinarius, vt in c. nisi. de præb. & in c. ex parte, supra eod. vnde licet legatus fuisset arbiter hic, nihilominus remansit ordinarius, & ta quã ordinarius potuit dare istos delegatos. hæc lect. non placet hic Host. primo quia, secundum ipsum, hæc decre. non faceret ad titulum. Item quia tex. in 2. parte non appellat ipsos iudices, sed appellat ipsos mediatores. item dicitur, q̃ tulerunt sententiam, & q̃ fecerunt ordinationem quandam: quę verba in nouum, q̃ isti erant arbitri, vel arbitratores. Quinta lect. q̃ laudum istorum non tenebat de iure, per c. prox. ideo fuit opus q̃ Papa confirmaret: valuit ergo arbitrium virtute confirmationis papalis, & non ex validitate compromissi: sed ille intellectus non est bonus, quia non appareret hic, q̃ papa ex plenitudine potestatis voluerit dare robur huic laudo. Sexta lect. ponit Host. quod orfuerit dare robur huic laudo. Sexta lect. ponit Host. quod ordinario potest dari potestas eligendi tertium arbitrum: nam legatus habet ordinariam, vt sup. dixi, sed arbitris, vel delegatis non potest hæc potestas dari, & ita loquitur, c. precedens. diuersitatis ratio est secundum eum, quia ordinarius habet a iure hanc potestatem, sed delegatus non. Item potestas ordinaria est fauorabilis, non sic potestas delegata, vel compromissaria. tu vide circa hãc lect. quid dixi in c. precedẽti. Mihi p ceteris placet 2. lect. & expedias materiã huius c. qui plenius dixi i c. precedẽti.

ADDITIO.

2 Coram iudice. Vide no. in d. l. fi. C. de test. vbi traditur, an acta facta coram arbitro faciant fidem coram iudice. & de confessione tangunt Mod. in c. at si clerici. in prin. inf. de iud. & Ang. in §. omniũ, col. 2. Inst. de ac. Alex. in cõsi. 13. in 1. vol. Seb. Sap.

SVMMARIVM.

1 *Compromissum expirat morte vnius compromittentium ante laudum datũ, secus post. nu. 5. nec transit in hæredes, nisi fuerit dictum, vide in num. 4. vbi ponitur ratio, quare non transit in hæredem.*
2 *Obligatio defuncti, an transeat in hæredem.*
3 *Hæres an possit capi in casibus, in quibus defunctus poterat.*
5 *Acta facta coram arbitro, non expirant, si expiret compromissum. Præscriptio interrupta per citationem, adhuc remanet interrupta, licet instia iudicij pereat.*
7 *Confessio facta coram arbitro, an habeat vim confessionis iudicialis?*
8 *Compromissum factum in arbitratorem, vel amicabilem compositorem, an expiret morte vnius compromittentis.*
9 *Hæredis appellatione, an veniant hæredes hæredis.*
10 *Compromissum factum per prælatum de rebus ecclesiæ, an expiret morte prælati compromittentis.*

CAP. XIIII.

1 COmpromissum. † Breue est, & per alia verba põt sic summa ri. Compromissum ante sententiam latam finitur
a morte alterius compromittentium, a vnde nõ transit in hæredes compromittentium, nisi de eis sit cautum in cõ-
2 promisso. h. d. comprehendendo mentem c. † No. 1. vnum casum, in quo obligatio contracta cum defuncto non transit in hæredem, regulariter autem contra: nam omnis obligatio transit in hæredem, licet de hærede non fuerit facta mentio in contractu, vt in l. veteris, C. de contrah. & commit. stipu. Fallit tamen in quibusdam casibus, de quibus dicendum, vt leg. & no. in l. qui in futurum, §. 1. & in l. iurisg. §. pactorum. ff. de pact. & inter cęteros casus excipitur vnus casus satis generalis. f. quãdo pactum factum cum defuncto cohæret personæ defuncti, ita q̃ ex natura ipsius actus non potest obligatio concernere hæredem, de quo plene per Bar. in l. ea. ff. de verb. obl. & in l. si decesserit, ff. qui satisd. cog. & in l. postulante, ff. ad Treb. † Et per hæc
3 deciditur quęstio: pone, q̃ aliquis b obligauit se in contractu, vt possit capi personaliter pro obseruantia contractus, posito q̃ pactum valeat; quęritur nunquid hoc transeat in hæredem, vt hęres possit capi? determinat Bar. per prędicta in d. l. si decesserit, q̃ non; secus tamen ipse sentit in statuto, vt si caueatur statuto, q̃ debitor possit capi personaliter: tunc. n. tenet, q̃ eius hæres poterit capi, quia potest compelli ad obseruantiam contractus, sicut defunctus, & hoc posuit in d. l. postul. & de materia
4 dicendum plenius, vt no. in locis prędall. † Secundo no. q̃ compromissum transit in hęredem, si hoc dictum fuerit in compro
c missо, c & dicit Host. q̃ natura compromissi tenet medium inter naturam societatis & iudicij, nam societas nunquam transit in hęredem, etiam si fuit dictum, q̃ transiret, licet hæres teneatur ad reddendam rationem, & ad alia accessoria ad societatem, vt in l. nemo potest, & in l. cum duob. alias, l. si fratres, in §. idem respondit, ff. pro soc. & ibi no. vera ratio huius dicti. & vide, quod dixi post glo. in c inter dilectos. in fi. de fide instru. Iudicium autem transit in hęredem, licet non sit dictum, q̃ transiret, vt patet in c. præsentata, ff. de testa. & in l. orarione, ff. de fe. & in l. vnica. C. ne ex deli. defun. compromissum vero non trãsit in hęredem, nisi sit dictum, & pro hoc, quia cõpromissum est stricti iuris, vt dr in gl. Et credo, q̃ potest assignari alia ratio magis specialis, quia iura non assignãt in hoc rationem, nam iste tex. & in l. diem proferre. §. 1. & in l. sed interpellatur. §. fin. ff. eo. ti. simpliciter dicunt, q̃ compromissum non transit in hęredem, sed non assignant aliquam rationem, vnde puto, q̃ ista potuit esse ratio, nam arbitri communiter eliguntur amici, vn de compromittentes recesserunt a iudice ordinario pp confidentiam specialem, quam habebãt in arbitris, in quos compromiserunt: quę ratio non vendicat sibi locum in hęrede, nã hęres qñque non est ita amicus, vel notus arbitro, sicut erat defun
ctus. unde cum arbitri fuerint assumpti sub specie amicitiæ, &
5 compromissum personalis, non debet compromissum transire ad
hæredem quia illa confidentia est quid personale inhęrens per
sonæ defuncti, merito non debet transire in hęredem per prę-
dicta, arg. opt. in l. non distinguemus. §. quęsitum, ff. eod. vbi
dicitur,

ADDITIONES.

2 Morte alterius compromittentium. Dic hoc esse verum in arbitro, secus in arbitratore, vt dicam infra, no.
b Pone, quod aliquis [illegible] de Bolon. [illegible] in Curia mand. Pa. de Ca. & Alex. fatetur in consultatione, [illegible] Seb. Sap.
c Si hoc fuerit dictum in compromisso. No. per Bar. Dec. in Lotren. proferri. 1. E. com. Pau. de Cast. cons. 1. [illegible] Zoch.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicitur, quod arbitri non possunt alijs vices suas delegare, nisi partes consenserint, quia partes habuerunt confidentiam de eis, & non de alijs, & si diceremus contrarium. sequeretur, q̄ gs posset hre quandoque arbitrum sibi suspectum, cuius suspicionem forte probare non posset, vt in d. §. quæsitum. Item si a persona arbitri non receditur, ita q̄ compromissum est omnino personale, quo ad arbitros, vt in l. si quis arbitratu, ff. de verbo. obl. & in d. §. quæsitum, & in c. vno. deleg. 3. de offic. delega. ita debet esse compromissum personale, quo ad ipsos compromittentes. vide aliud bonum simile in executoribus testamentorum: nam illud officium vni iniunctum non transit in suū hæredem, quia hoc officium solet iniungi prætextu amicitiæ, & confidentiæ, maxime quæ non ita de facili contingit in personam hæredis, vt dixit gl. & bene in c. fin. de test. lib. 6. sed iudiciū transit in hæredem, quia iudex ordinarius aditur ex necessitate, & præsumitur, q̄ incedat per semitā iustitiæ, quo ad omnes: vnde nō aditur prætextu amicitiæ, merito compromissum differt hoc casu a iudicio: vnde licet arbitria sint redacta ad instar iudiciorum, vt in l. 1. ff. de arbit. istud est verum regulariter, sed fallit, vbi potest inter ea notari diuersitas, & multas differentias inter arbitrium, & iudicium, dixi post gl. in c. cum dilectus, supra eo. † In gl. ibi, Per mortem alterius compromittentis. Intelli
5 ge hoc, & tex. de cōpromisso anteq̄ sit lata sn̄ia, vel laudū. Nā si sn̄ia, vel laudū esset latū ante mortē, licet non sit mandatū exe cutioni, nihilominus transit in hæredem, vt in l. quamuis, & in l. diem proferre. §. 1. ff. eo. dixi in c. ex parte, supra eod. nam, ex quo fuit lata sententia ante mortem, cessat ratio, quam præmisi, quare compromissum non transit in hæredem, sed si sententia nondum est lata, vel laudum, vel arbitrium, tunc expirat per mortem alterius compromittentium, ēt si ante mortem fuisset in causa conclusum, & dies esset præfixus ad sententiam ferendam, vt sing. probatur. supra eod. c. ex parte. vbi dixi. † Sed circa
6 hoc quæro. Nunquid expirant acta gesta coram arbitro p̄ mortem partis, sicut expirat compromissum? Petr. & Abb. dicunt hic, quod non per c. præsentata. infra de testi. & l. pe. C. de arb.
a vnde expirat compromissum, a scilicet, vt in eo non procedatur contra hæredes per arbitros, sed acta gesta coram arbitris non expirant, sed faciunt fidem corā iudice, & idem tenet Specu. eodem titu. §. differt, post princ. & hoc teneas non solum, quando expirat compromissum per mortem, sed etiam qualitercunque compromissum finiatur: semper enim acta causæ, non dico litis, perseuerant in sua validitate, ita q̄ faciant fidem
b coram iudice, b vt probatur in d. l. pen. & ibi hoc firmant Doct. maxime Bal. & acta causæ dīr attestationes testium, confessiones partium, & similia, quæ habent instruere causam, & respectu attestationum distingue, prout hī in d. c. præsentata, & in l. fi. C. de testib. acta litis dīr, quæ non concernunt instructionem causæ, sed ordinant iudicium, vt citatio, litis contestatio, satisdatio, & similia. ista enim pereunt expirante compromisso, sicut quando perit instāria iudicij, de quo vide, quod plene dixi post Innoc. in c. causam quæ. de test. Item dicas q̄ licet pereat compromissum, tamen effectus iam productus de præterito nō extinguitur: vnde si fuerit coram arbitris interrupta ptæscriptio p contestationem litis, vel alio modo legitimo, non expirat ille effectus, licet extinguatur compromissum, vt in d. l. pen. & ibi
7 hoc fiimat Bald. dixi in d. c. causam quæ. † An autem confessio
c facta coram arbitro habeat vim confessionis iudicialis, vt efficiatur confessus infamis eo casu, quo confessio infamaret coram iudice? dic q̄ non, siue compromissum expiret, siue duret, Ratio, quia confessio infamat eo casu, quo confessus, pro damnato habetur, cum sit talis causa, in qua comdemnatus efficitur infamis, vt dixi in cap. at si clerici. de iud. no. Bar. in l. ictus fustium. ff. de his, qui not. infam. vnde sicut vera sententia arbitri non infamaret, vt in l. quid ergo in §. ex compromisso. ff. de his qui no. infam. ita nec cōfessio facta coram arbitro: quod etiam
8 confirmauit Bal. in d. l. pen. † Vlterius quæro, an dispositio hu-
d ius c. habeat locum in arbitratore, d & amicabili compositore, vt sic expiret tale compromissum per mortem alterius cōpromittentium? Spec. formauit hanc quæstionem eo. tit. in §. finitur, ver. sed nunquid arbitrator. & ibi concludit q̄ non, quia si compromittitur, vt in arbitratorem, istud non est verum compromissum, sed est quædam transactio, siue compositio, vt no. in c. Quintauallis, de iureiu. & in authē. si vero contingerit, C. de iud. Compositio autem, siue pactum transit in hæredem, vt in l. si pactum. ff. de prob. & cum hoc dicto Spec. ad quod etiam se remisit Io. And. transit hic do. Ant. Sed aduerte, quia no[illegible] to hoc dictum verum per rationem, quam supra dixi, vnde puto, q̄ fortius debet hoc casu expirare compromissum, q̄ quando fuit compromissum tanquam in arbitros, quia arbitratores eliguntur magis prætextu amici[illegible]. & confidentiæ, quam arbi[illegible] & habent maiorem potestat[illegible] bitratores, q̄ arbitri, quia a[illegible]tratores possunt dare de iure vn[illegible]s partis alteri, moderate tamen prob[illegible] no concordiæ, vt no. in c. nisi. de præben. & no. in l. si de meis. §. recepisse. ff. de arb. ergo debet expirare illud compromissum, sicut alio casu. Præterea mirandū est de dicto Specu. nam istud c. solum facit mentionem de compromisso, nec iure probatur, quod non appelletur compromissum istud. q̄ fit tanquam in arbitratores. Preterea & tertio, arbitratores dicuntur arbitri, vnde non differunt nisi in casibus in iure expressis, vt l. si societatem. in §. arbitrorū, & quod ibi no. ff. pro soc. Nec obst. motiuum Spe. q̄ istud sit quædam transactio, quia fateor, si effectus fuisset secutus ante mortem alterius, sed ex quo ante
9 decisionem, seu pronunciationem altera pars compromitten-
tium decesset, non potest dici, q̄ transactio sit perfecta. † Item quæro, pone. in compromisso fuit facta mentio de hærede, nun quid transeat in vnum hæredem tantum, vel in hæredis hæredem, & sic in infinitum? Spec. in d. §. post prin. concludit, quod transit in omnes hęredes in infinitum, quia appellatione hæredis veniunt omnes: nam hęredis hęres, testatoris est hęres, ideo
c regulariter appellatione hæredis e veniūt omnes in infinitum, vt l. in annalibus. C. de leg. & in l. fin. C. de hære. instit. non ob. l. antiquitas, C. de vsuf. vbi solum venit vnus hæres, quia illud est speciale, quando vni suo hæredi relinquitur vsusfructus alicuius rei, alteri vero relinquitur proprietas. Nam tunc ne frustra
10 proprietas sit sine vsufructu, restringitur nomen hęredis. † Vltimo quęro de quotidiana quęstione, nunquid post mortem prę lati compromittentis super iuribus ecclesię expiret cōpromissum? Spec. in d. §. finitur, ver. quid si prelatus format quęstionē, & videtur aliquantulum vacillare, nā quod expiret, facit, quia sicut expirat pro alia parte, ita debet expirare pro parte prelati, vt equalitas seruetur inter vtranque partem, arg. l. sed interpellatur. §. fi. all. in gl. Item prelatus non potuit compromittere in perpetuum prejudicium ecclesię suę, vt in c. puenit, & c. cum tempore. 3. eo. tandem videtur sentire Specu. quod si est compromissum factum pro vtilitate ecclesię, successor habebit illud ratum, alias non, arg. in c. 1. de prębarijs. & Colle. sentit hic singulariter partem affirmatiuam, quòd expirat compromissum per mortem prelati, sed hoc dictum non tenerem sic indistincte: quia compromissum fit nomine ecclesię, & ecclesia non moritur, vt in c. liberti, 12. q. 2. vt in c. si gratiosę, de rescr. li. 6. vnde distinguerem sic, quod aut compromissum fuit factum intercueniente solemnitate debita, vel fuit factum simpliciter super his, super quibus prelatus solus habebat potestatem cōpromittendi; & tunc non expirat per mortem prelati, quia prelatus est nudus minister, & ecclesia dicitur compromisisse ministerio prelati; fatendum tamen est, quod si ecclesia fuit lęsa, potest petere restitutionem in integrum, vt in c. 1. de in integ. restit. sed si prelatus compromisit super iuribus, quę non poterat in perpetuum obligare, vel obligauit ecclesiam citra solemnitatem debitam, tunc fateor, quod sicut transactio non haberet effectum post mortem prelati, vt in c. veniens, & quod ibi notatur, de transl. ita & compromissum dēt expirare per mortē plati. Vlt. si vis videre multos alios casus, in quib. expirat cōpromissū, vide Spe. in d. §. finitur. & an inter ꝓmittentes possit esse

ADDITIONES.

a Expirat compromissum. Vide Bar. in l. naturaliter, §. nihil commune, col. antepe. vbi Iaf. col. pe. ff. de acq. pos. & Ang. Are. in §. omnium, col. 2. Instit. de ac. Alex. in cons. 13. in 1. vol. Seb. Sap.

b Coram iudice. Adde Alex. consi. 13. lib. 1.

c Iudicialis. Adde Alex. consi. 14. lib. 2.

d Arbitratore. Adde Pau. de Cast. consi. 31. Io. de Ana. consi. 19.
Adde eundem Pau. de Cast. consi. 28. & seq. pro quo ille consi. 31. corrupte, librariorum, vt credo, incuria, alle. idem no. Spec. eod. tit. §. finitur, ver. sed nunquid arbitratu. Laufr. in tract. suo de arb. par. 6. col. 2. Bart. & Alex. in l. si quis arbitratu, col. x. & ibi Ro. ff. de verb. obl. & ratio diuersitatis, quam dat Bal. in l. diem proferre, §. 1. ff. eo. tit. est, quia factum in arbitratorem dicitur transactio, & sic est contractus, ergo tunc non est personale, sicut compromissum in arbitrum. vnum tamen non omitto, quod si non apparet, an compromissum sit in arbitrum vel in arbitratorem, quod in dubio præsumitur esse compromissum in aliquem, vt in arbitrum, ita no. sing. Iud. Rom. sing. 511. incip. partes compromittentes, alleg. tex. sing. in c. veniens, de iureiur. Zachar.
Circa hoc, quod dicitur de compromisso facto in aliquem simpliciter, quo modo intelligatur factum, an vt in arbitrum, an vt in arbitratorem, dicas quod in dubio intelligitur factum, vt in arbitrum, secundum Ioan. And. post Host. in c. veniens, huc alleg. & habetur per Spec. in titu. de arbi. c. fin. an ver. quid si simpliciter. quod intellige verum, nisi quando forsan ex forma statuti non posset fieri compromissum, nisi, ut in arbitratorem, de quo vide Io. de Imo. in l. 1. in §. & post operis. ff. de noui oper. nuncia. in c. 1. de lit. conte. & per Alex. in l. si societatem. in §. arbitrorum. in 3. col. ff. pro soc. & in l. ius publicum. ff. de pac. vbi fit cōclusio, quod an processerit vt arbiter, uel ut arbitrator, cognoscitur ex modo procedendi, & sententiandi. Ant. Franc.

e Appellatione hæredis. An appellatione hæredis veniant omnes. vide Fel. in c. quia V. col. fi. inf. de iud. Alex. consi. 6. in 1. vol. & in consi. 29. in prin. eod. vol. late declarat Iaf. in l. qui liberis, §. hæc verba, vbi etiam alij, ff. de uulg. & pup. & in l. in annalibus, C. de lega. Seb. Sap.

a esse aliqua diuersitas a in obligatione, vt magis obligetur vna pars ad obseruantiam compromissi, quam altera? vide Specu. in eo. tit. §. fi. ver. hoc quoque prætermittendum non est, cum trib. seq. Et vt mortem euitemus, vitam perpetuam post mortē temporalem concedat nobis qui viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

ADDITIO.

a Diuersitas. Adde Pet. de Anch. consi. 1. Ro. sin. suis. fol. 4.
Adde, quod est sing. nu. 140. quod inci. quid dices. vbi dicit, inæqualitatem pœnæ non vitiare stipulationem, sed reducitur ad æqualitatem pœnæ minoris, alle. Spec. per istum alleg. in §. fin. ver. hoc quoque prætermittendum. Zachar.
In isto passu, an inæqualitas pœnæ vitiet stipulationem? dicas, quod si stipulatio habet requisita pro forma stipulationis, ex inæqualitate pœnæ non vitiatur stipulatio, imo si etiam peccaret in forma, dato, quod non valeret vt stipulatio, valeret vt pactum, nisi aliter appareat de mente partium, quod omnino voluissent facere stipulationem, & non pactum, vt est gl. in l. iurisgentium. §. sed cum nulla. & ibi per Alexan. ff. de pact. & per eum. in l. 1. §. si quis ita. in prin. ff. de verb. obl. imo dici solet, quod stipulatio inualida valet in vim nudi pacti, si non præcedit debitum, sed præcedente debito, valet in vim constituti, vt pulchre declarat Bal. in rub. C. de const. pec. in vlt. colum. imo stipulatio vna valida interposita in coatractu, validat etiam alias stipulationes inualidas, vt in l. vnica. & ibi per Bal. in prin. C. de rei vxor. actio. & adde, quod stipulatio pœnalis est nulla, si principalis stipulatio sit nulla ratione incertitudinis, l. ita stipulatus, & ibi per Bartol. in 12. opp. & per Alexan. post alios, ff. de verborum oblig. & an, & quando stipulatio pœnalis noc uet obligationem præcedentem, habetur in l. prædia. & ibi per Bar. in 3. colum. ff. de actio. empt. & in l. si quis a socio, in prin. ff. pro socio. & in l. duo sotietatem. in j. q. ff. eo. & per Bal. & alios in l. si pacto quo pœnam, C. de pact. Ant. Franc.

FINIS.

COMMENTARIORVM ABBATIS PANORMITANI
in Secundam Libri Primi Decretal. Partem.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
A a.

Omnes sunt quaterniones præter A a, qui est duernio.

VENETIIS. APVD IVNTAS.
M D X C I.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca